

UAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECA

BX1935

.F3

1676

v.2

c.1

1080047252

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL

PROSPERI
FAGNANI
COMMENTARIA
IN SECUNDAM PARTEM
PRIMI LIBRI
DECRETALIU

Handwritten signature and date

46332

COLONIAE AGRIPPINÆ

Apud IOANNEM WILHELMUM FRIESSEM, Iuniorē

ANNO M. DC. LXXVI

Cum Privilegio Sacrae Caesareae Majestatis ad Decennium

BX1935

F3

1676

V-1

RUBRICÆ, ET CAPITULA HUJUS SECUNDÆ PARTIS

Libri Primi Decretalium.

de *Ætate, & qualitate, & ordine
proficiendorum.* pag. 215

A Ccepimus. 273
Cum contingat. 253
Cum sit ars. 278
Eam te. 257
Indecorum. 230

Præterea. 245
Quæris. 247
Vt Abbates. 215

de *Arbitris.* 596

C Ontingit. 608
Cui tempore. 603
Ex parte. 611
Non fine. 596

de *Auctoritate, & usu pallii.* 140

Q Via vos. 140

de *Bigamis non ordinandis.* 358

A Nobis. 364
Super eo. 358

de *Electione, & electi potestate.* 1

C Aufam. 56
Cum ad nostram. 86
Cum causam. 76
Cum Ecclesia Vulterana. 80
Cum in cunctis. 33
Cum in cunctis, §. Inferiora. 51
Cum in Magistrum. 168
Cum terra. 64
Dudum, il secundo. 67
Licet de vitanda. 19
Massana. 112
Nihil. 105
Noſti. 61
Nullus. 1
Publicato. 116

Qualiter. 66
Querelam. 73
Quia propter. 90
Quia propter, §. Illud autem. 97
Quisquis. 99
Significasti. 7

de *filii Presbyterorum ordinandis,
vel non.* 312

A D abolendam. 330
Ad extirpandas. 323
Constitutis. 339
Ex transmissa. 319
Nimis. 339
Veniens. 317
Vt filii. 312

de *His, quæ vi, metus, & causa
sunt.* 577

P Erlatum. 577
Sacris. 588

de *In integrum restitutione.* 592

R Equiſiuit. 592

de *Obligatis ad ratiocinia ordi-
nandis, vel non.* 339

M Agnus. 339

de *Officio Archidiaconi.* 373

A D hæc. 373
Dilecto. 383
Significasti. 378

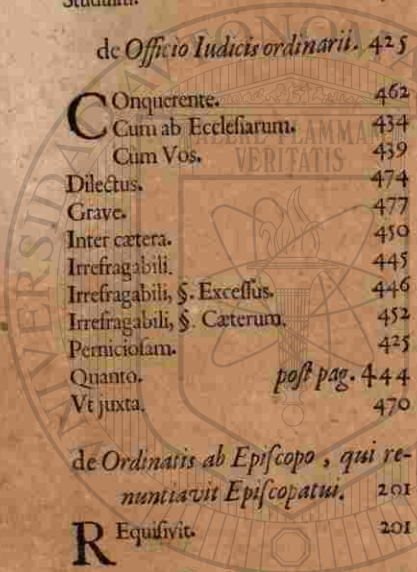
de *Officio Archipresbyteri.* 383

U T Archipresbyter. 383

de *Officio Custodis.* 384

C Vitos Ecclesiarum. 384
de

de Officio Vicarii.	385	Ex transmissa.	143
EX parte.	385	Nisi cum pridem.	151
		Post translationem.	161
de Officio, & potestate Iudicis delegati.	389	de Sacramentis non iterandis.	304
VM in Iure.	403	PResbyter.	304
Ex parte, il primo.	397	de Extrema Vnctione.	287
Quoniam.	399	CVm venisset.	287
Sanè.	389	CCum venisset, §. Per frontis.	302
Significantibus.	408	de Supplenda negligentia Pralatorum.	169
Studuili.	419	STATUIMUS.	169
de Officio Iudicis ordinarii.	425	de Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.	175
CONquerente.	462	ADAures.	184
Cum ab Ecclesiarum.	434	De co.	175
Cum Vos.	439	Dilectus.	196
Dilectus.	474	Ex parte.	190
Grave.	477	Ex tenore.	180
Inter cetera.	450	Litteras.	190
Irrefragabili.	445	Nec Episcopi.	189
Irrefragabili, §. Excessus.	446	Si Archiepiscopus.	187
Irrefragabili, §. Caterum.	452	Vel non est compos.	190
Perniciosam.	425	de Transactionibus.	568
Quanto.	post pag. 444	VENIENS.	568
Vt iuxta.	470	de Translatione Episcopi.	126
de Ordinatis ab Episcopo, qui remittavit Episcopatum.	201	CVm ex illo.	126
REquisivit.	201	Quanto.	128
de Pactis.	530	de Treuga, & paco.	521
ACCepimus.	560	INNOVAMUS.	529
Antigonus.	530	ITreugas.	521
Cum pridem.	539		
de Postulando.	572		
CLerici.	572		
Cum Sacerdotis.	576		
de Remunitione.	143		
ADmonet.	144		
Ad supplicationem.	148		
Dilecti.	163		

PROSPERI FAGNANI
COMMENTARIA
IN SECUNDAM PARTEM
PRIMI LIBRI
DECRETALIUM

DE ELECTIONIBVS.

Cap. Nullus.

S V M M A R I V M.

1. Ecclesia Collegiata non debet providi de Pralato per collationem, seu provisionem, sed per electionem Collegii. Episcopatum provisio solum ad papam tantum pertinet.
2. Dignitates omnes originaliter Romanae fundavit Ecclesia. & n. 6.
3. Electio Pralati in Cathedralibus & Collegiatis ecclesiis tributa fuit Capitulo ex indulgentia Romani Pontificis. & n. 3.
4. Patronus in collegiatis ecclesiis de iure patronatum praesentat Pralatum. & Episcopus instruit.
5. Ecclesia omnes diocesis in potestate Episcopi sunt constituta.
6. Cathedralis ecclesia & monasteria excedentia valorem ducentorum ducatorum. nisi sunt Papa reservata per sententiam regulam Cancellariae.
7. Papa de quibus beneficiis consuevit providere.
8. Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & prima in Collegiatis ecclesiis reservantur interita regula.
9. Dignitates item conventuales, & praeposita generales, non tamen militarium.
10. Reservatio apostolica solatium est sui eligendi Pralatum, quod habent Capitula de iure communibus.
11. Concordata Germania non obstant reservationes non insertas in corpore iuris.
12. Electiones, & postulationes in Cathedralibus, & monasteriis quatenus sublatas fuerint in Gallia ex concordato. ibid. vers. in Gallia verò.
13. Eligendi ius, quod habent Capitula ecclesiarum, non est de iure divino ut male affirmat Ferrer, Prop. Fagn. in 2. part. primi Decret.
14. Ecclesia Collegiata nemo inferior à Papa potest Pralatum passivum, sed debet fieri electio per illud de Collegio.
15. Legatus Cathedralis regularis, aut Collegiatis Ecclesiis, vel Cathedralium dignitates electivae majores post Pontificalem conferre, nisi sibi reservare non potest.
16. Pralati provisio in Collegiatis potest pertinere ad alium, quam ad Capitulum ex fundatione, vel consuetudine.
17. Papa providere potestatem de beneficiis electivis.
18. Beneficia electiva non comprehenduntur in mandato de providendo, si certi modi sint expressi. Secus si Papa simpliciter mandet providere de beneficio vacato. n. 20.
19. Litterae ad beneficia vacatura sunt ambiciose & stride intelligenda.
20. Provisio habet vim electionis, & confirmationis.
21. Dispositio verbum generale est, & idem facit quod ordinatio.
22. Dignitas electiva non comprehenditur in gratia ad dignitatem pertinentem ad quamlibet dispositionem quantumvis que.
23. Provisio verbum comprehendit nominationem, postulationem, praesentationem, & collationem, sed non electionem.
24. Collatio cum habeat vim electionis, & confirmationis.
25. Provisio & collatio sunt synonyma.
26. Congregationem quae homines faciant, & quae Collegium.
27. Congregatio quatuorplex est, & an differat à Collegio.
28. Collegium ex universo sumitur, & loco unus persona habetur.
29. Ius Collegii etiam in uno retinetur.
30. Electio Pralati non competit beneficiis ecclesiae Collegiatae nisi sint ibi ut Collegium.
31. Canonici tantum de iure communi habent potestatem eligendi Pralatum non autem portionarii.
32. Canonici solum de iure faciunt Capitulum. & n. 42.
33. Portionarii Segobitici, qui aliquibus tantum diebus inter sunt alibus Capitularibus, ex sententia d. Congregationis non sunt de Capitulo.

PRO.

- 35 Idem responsum de portionario Canoben, qui ingreditur Capitulum pro negotio ad ecclesia rem, & bona parochiarum.
- 36 De Capitulo esse possunt ex consuetudine etiam pariter extranei.
- 37 Portionarij Calistien. qui a Rota declarati sunt esse de Capitulo possunt eligi in consules. contra Capitulares.
- 38 Portionarij non possunt eligi ex Concilio Tridentino in consules Capitulares, nisi ex consuetudine, privilegio, aut statuto ecclesie sine in ambiguo, & per omnia de Capitula.
- 39 Portionarij, & dimidi portionarij Seguntin, Carduben, & Ahulen. declarantur propterea non esse Capitulares.
- 40 Episcopi solus potest sine auctoritate procedere contra portionarios, licet ex consuetudine privilegio, vel statuto habeant in Capitulo semper vel plurimum vocari.
- 41 Coadiutor Canonici cum futura successione potest puniri ab Episcopo sine auctoritate Capitularum, nisi in litteris Coadiutorie concessit ei fuerint omnia privilegia, quae habent Canonici.
- 42 Coadiutor Canonici cum futura successione non est Canonici, nec Capitulari.
- 43 Dignitates obtinentes in Cathedrali ecclesia de iure communi non sunt de Capitulo.
- 44 Collegium non facit societate privata, sed publica auctoritate.
- 45 Collegata a omni naturaliter electio est respectu Praelati.
- 46 Generali praepositi facultas deputandi Vicarium in locum absentis Praepositi de iure an aduersetur sacrorum Canonum, & Concilio Tridentini decretis, usque ad n. 53.
- 47 Electio Prioris de iure spectat ad Conuentum, confirmatio ad Superiorem.
- 48 Prioratus obedientia deputantur per Abbatem, & ad eum iurata sunt amovibiles.
- 49 Vice Praepositi, seu vicarij deputati a praeposito Generali an possint ad eum iurata amoveri.
- 50 Vicarij, seu Praepositi in locum Priorum, seu Guardianorum deservitorum, vel absentium de iure non eliguntur a Capitulo, sed deputantur a Praevinculo.
- 51 Capitulum generale sicut potest Vicarias eligere, sic potestatem eorū deputandi potest in Generalem transferre.
- 52 Constitutiones ordinum secundum quas deputatio Vicarij pertinet ad Abbatem, approbantur a iure.
- 53 Generali facultas deputandi Vicarium in locum deservitorum extendatur ad casum infirmitatis, absentiae, caestione & consuetudine.
- 54 Casus mortis, aegritudinis, caestione, & absentiae equiparantur.

NULLUS. Ecclesie Collegiata non debet providi de Praelato per collationem, seu provisionem, sed per electionem Canonice faciendam per ipsum Collegium, hoc dicitur secundum Abbatem ex iussummatum est praefatum textum. Sed non completur posteriori em parte. Unde secundum Joan. Andr. Bald. Anton. de Butr. Cardinal & alios hoc intendit. Congregatio debet sibi Praelatum eligere; aliter electus repellitur. Apertius dicunt, aliter provisus, vel ut idem Abb. summat primo loco; Congregatio Ecclesiastica, seu Collegium Ecclesiasticum debet sibi Praelatum eligere, & aliter adeptus Ecclesie expellendus est. Prima pars prohibet; Secunda contra factum cassat, ubi, & verò.

- 2 Provisio Episcopatum, & aliarum dignitatum olim ad summum Pontificem tantum pertinebat, & 1. 2. dist. 6. 2. de prob. in 5. C. de iur. in 5. C. de iur. in 5. Innocentius Papa VII. n. 3. Unde Eugenius IV. in decretali Epistola, quam scripsit ad Archiepiscopum Cantuariensem dicitur Florentina praedicta in Concilio Florentino, quae sic legitur. Non mediocriter in 5. Quod verò his dignitas in inquit, sancti atollantur Patres, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, Cathedraliales, aliasque dignitates Romanae fundavit; Ecclesiasque licet uni ecclesiae ampliam, & aliam ampliorum, & alii ampliorum prout expedire iudicavit, tradidit potestatem: Omnes enim tanquam unius arboris rami ab una eademque radice, sicut diversi aquarum rivuli ab eodem fonte prodierunt, licet unus alio copiosior, atque uberior; Quae clausula fore desumpta est ex verbis Nicolai II. in d. cap. 1. & ex verbis Cyrilli, in 1. Loquatur Dominus, 2. q. 1. Sed postea Romani Pontifices concesserunt ut in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis ius eligendi Praelatum esset penes Capitulum, ut in c. Congregatio, 1. 6. q. 1. ult. & in hac decretali. In aliis vero Ecclesiis non collegiatis fuit tributa potestas praesentandi Patroni, & Episcopo ius instituenti, si Ecclesia sit patronata, c. a nobis, de iur. pat. cap. Decernimus, 1. 6. q. 1. 7. Si vero Ecclesia Patronum non habeat, statutum est ut Episcopus provideat ei de Praelato, cum omnes Ecclesiae electio in potestate eius sit collata, & omnes, & filiae, 1. 6. q. 1. 7. Et notat hic Compoll. de Joan. Andr. Et de praedicta origine vide bonam glossam in cap. Quamquam in ver. Delevatur, ver. 1. 1. igitur scias iuris originem, de prob. lib. 6. Abb. lib. n. 1. & in c. Cum Ecclesia Vultana, n. 8. inf. eod. Joan. de Selo. de benef. 3. p. q. 1. 2. 2. casu, & Bursatt. cons. 1. 26. d. n. 8. lib. 2.
- 7 Sed postea supererunt regulae Cancellariae quam summi Pontifices in crallimam assumptionis suae facere solent: suo tempore duraturas, quibus fere sublati est huius decretalis dispositio, praesertim in Italia, & in Hispania, adeo ut multi assu maverint titulum electionis hodie recessisse ab aula, ut Lambert. de iur. pat. 1. part. 2. lib. q. 1. 7. art. 20. n. 6. in fin. Quintil. Mandos. in regula 2. Cancell. in praesentatione, alia q. 1. n. 3. & moderni in tract. de benef. par. 2. c. 1. n. 11. nam

praefer reservationes Cathedralium, & monasteriorum

asteriorum clasias in corpore iuris, de quibus in Extravag. ad regimen de prob. in 2. regula. Papasibi reservat generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primaticales, Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum valore annuum decemtorum Florenorum communi estimatione excedentia, & de his Papa consistorialiter providet. Lap. alleg. 73. u. 11. vers. Item de illa, & de Cathedralibus patet ex decreto Concilio Tridentini in c. 1. sess. 24. ubi praescribitur quanta cum cautela, & maturitate in Consistorio sit formandum iudicium in promovendis Episcopis.

Quae quidem Consistorialis provisio habet vim electionis, & confirmationis, ut not. gloss. in c. 1. in ver. Provisionem, inf. eod. lib. 6. & Ripa in c. Euse, n. 1. de refer. & Iuris dicam infra, in primo notab. Similiter in 3. regula Papa generaliter reservat dispositioni suae omnes dignitates majores post Pontificem in Cathedralibus valore decem Florenorum aut excedentes; declarans dignitates, quae in Cathedralibus post Pontificem non majores existunt, & quae ex Apostolica Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine praescripta, vel alias quovis modo in Collegiatis Ecclesiis principalem praereminentiam habent, sub reservatione praedicta comprehendit. Amplius Papa in eadem regula sibi reservat Prioratus, praeposuras, & alias dignitates conventuales, & praepositorias ordinum quorumcumque, non tamen militarum. Per huiusmodi autem Apostolicas reservationes in Italia ad nihilum redactum est ius eligendi Praelatum, quod habent Capitula in Cathedralibus, & Collegiatis ecclesiis, ut hic not. Dec. n. 6. & sequent. Eneas de Falcon. de reservat. in 1. pralud. & Quintil. Mandos. loc. cit. Dixi in Italia, quia Capitula Germaniae salvum manet ius eligendi iuxta concordatam, de quibus in constitutione Nicolai V. quae incipit, Ad sacram Petri sedem, edita anno 1447. Calend. Aprilis, in Bullar. tom. 1. pag. 305. Quibus quidem concordatis non obstant reservationes in corpore iuris non insertae, ut ex factis respondit Gemini in cons. 36. Casus talis est per tot.

In Gallia vero ex concordatis initis inter Leonem Decimum, & Franciscum Primum statutum est, ut in Cathedralibus & Metropolitans Ecclesiis vacantibus, illarum Capitula, & Canonici ad electionem, seu postulationem futuri Praelati procedere non possint, sed Rex Franciae nominet infra sex menses a die vacationis personam habentem qualitates ibi praescriptas, & Papa de sic nominato provideat. Et in monasteriis, & Prioratibus Conventualibus, & verò electivis, videlicet in quorum electionibus forma, & quia praesertim servari, & confirmationes electionum huiusmodi peti consueverunt in dicto regno vacantibus, illorum Conventus ad electionem, seu postulationem Abbatis seu Prioris itidem procedere non possunt, sed Rex religiosum eisdem ordinis infra idem tempus nominet, & Papa provideat, sed & Prioratus personae ad illum per Rogem nominatae conferri debeant, & electiones, confirmationes, & provisiones contra praemissa irritae decernuntur. Per praemissa tamen declaratur non praesudicari Capitulis Ecclesiarum Conventualium monasteriorum,

& Prioratum huiusmodi privilegia a sede Apostolica proprium eligendi Praelatum obtinentium, quominus ad electionem Episcoporum, Abbatum, & Priorum, iuxta privilegia eis concessa, libere procedere possint, dummodo de privilegiis sibi concessis per litteras Apostolicas, seu alias scripturas authenticas docuerint, omnia alia specie probationis eis in hoc adempta, ut latius constat ex sess. 11. Concilio Lateranensi. Novissimi tom. 4. Concil. par. 2. pag. 114. & seq.

Et ex his apparet erroneum esse quod scripsit Fretet. cons. 305. Episcopatum habent institutionem, n. 9. ubi temere carpens regulas reservatois Ecclesiarum Cathedralium, & monasteriorum dicit viam electivam in Capitulis Ecclesiarum ordinari fuisse de iure divino, Imo enim hoc ius derivatum est in Capitula non ex necessitate, sed ex mera indulgentia, & humilitate Romanorum Pontificum, ut initio diximus, & bene explicat Rebuff. tit. de elect. derog. in prin. & novissime Cardin. Bellarm. tom. 1. contrav. 5. lib. 1. cap. 8. & 2. tom. Contrav. 2. lib. 1. cap. 8. & moderni in tract. de benef. par. 5. c. 4. n. 7.

Quibus praecognitis. Nota primo in Ecclesia Collegiata nullum inferiorem a Papa praeficere posse Praelatum, sed debere fieri electionem per illos de Collegio, & per Superiorem confirmari, cap. Transmissam, & c. Nihil in 4. eod. Nam pondera litteram ibi, si vero aliter, quae omnium aliam potestatem excludit, ut per Abb. in n. 1.

Unde in cap. penult. de off. leg. lib. 6. inhibetur legatis ne Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis, vel ipsarum Cathedralium dignitates electivas majores post Pontificem conferant, aut sibi reservent, & contra hoc factum irritum decernitur. Regula tamen huius textus procedit, nisi aliter in fundatione ipsius Ecclesiae exiterit ordinatum, vel de consuetudine aliud obtineat secundum Innocent. in ver. In Congregatione, & lo. And. in fin. Papa vero ob supremam ejus auctoritatem etiam de beneficiis electivis providere potest. Cardin. in cons. 107. Diversione transmissam prin. quem refert, & sequitur hic Dec. n. 2.

An autem requiratur, ut in litteris Apostolicis ad beneficia fiat specialis mentio de Ecclesia Collegiata dic, aut in litteris certis modis exprimitur, & dignitates electivae non includuntur non facta de illis speciali mentione. Ita procedit text. in cap. Cum in illis, 5. illius in fin. de prob. in 6. ubi si Papa mandat alicui providere de beneficiis, vel dignitatibus ad collationem, provisionem, praesentationem, vel dispositionem quorumcumque, non comprehenduntur beneficia electiva Abb. cons. 38. In questione qua ad praesent. vertitur. col. 3. sub n. 2. vers. Quarto possit attendi, lib. 2. Ratio est quia cum litterae ad beneficia obtinenda sint ambiciose, debent ita intelligi, ut in c. Quamvis de prob. lib. 6. & propterea uno modo expresse, non venit alius, ut per Abb. loci citato.

Aut nullus modus in litteris exprimitur, sed simpliciter mandat providere de beneficio vacaturo; & tunc in mandato includitur etiam beneficium electivum, ut tenet gloss. in Clem. 3. §. 1. in ver. Quamvis, in fin. de prob. cum qua tandem bifidus Cardin. in 5. quest. Gemini in d. 5. illa, col. 1. in fin. vers. Quid si litterae.

ubi allegat decif. Rotæ quæ est *in an. de prob. in Nov.*

21 Sed hoc secundum membrum distinctionis impugnat hic Decretal. quia textus in d. 5. *illa*, non exarmit certos modos, sed utitur verbis ad provisionem, vel dispositionem, quæ generalia sunt, ut de provisione notat *in Clem. fin. hoc tit.* & in cap. 1. *in gloss. 3. cod. in 6. dum dicit provisionem habere vim electionis. & confirmationis. Et de dispositione est text. in cap. 2. in princ. de prob. in 6. & tamen in gratia concepta prædictis verbis generalibus non includitur modus providendi per electionem. Ex quo conijci potest de electione fieri debere specialem mentionem; nec sufficere mandatum verbis generalibus conceptum, quia ubi aliquid specialiter exprimitur debet, generalia verba non sufficiunt. c. *quis ad attendum, de Procure. in 6. Ad quod videtur text. in d. Clem. 1. in fin. ibi: Nullam de electione fecerimus mentionem, & ratio esse potest secundum eum, quia sub tali generalitate superior non intendit inferre præjudicium pluribus, qui ius eligendi habent, ac propterea necessaria est mentio specialis.**

Verum his non obstantibus non videtur recedendum a communi intellectu ad d. 5. *illa*, nam provisionis & dispositionis verba quamvis in materia favorabili, & late interpretanda extendi possint ad omnem modum providendi, & dispensandi, & sic etiam ad electionem; tamen in litteris ad beneficia vacatura, quæ sunt odiosæ, & restringenda, ut superius dictum est, electionem non includunt, ut patet in d. 5. *illa*, & est casus in d. Clem. 1. de prob. ubi litteræ gratiosæ ad dignitatem pertinentem ad provisionem, & dispositionem quorumcumque non comprehendunt dignitatem electivam. Et propterea secundum Jo. Andr. in d. o. *Cum in illa, vel. 1. versio. Dispositio de prob. in 6. quamvis dispositionis verbum sit generale, & sonet idem quod ordinatio, c. cum ibi, infra de test. cum aliis per eum allegatis. Et ideo hoc verbum possumus in d. 5. *illa*, videtur includere electionem, ut aliquid adderet præcedentibus verbis, ad collationem, provisionem, & presentationem: nihilominus litteræ gratiosæ ad dignitatem non includit electivam, etiam si dictum sit in litteris ad dignitatem, pertinentem ad quamlibet, seu quamvis dispositionem quorumcumque, ut est expressum in d. Clem. 1. atque ita dicit Jo. Andr. se consuluisse.*

22 Neque obstant gloss. in d. Clem. fin. de elect. quia tantum dicit provisionis verbum esse latum, ita ut comprehendat nominationem, postulationem, presentationem, & collationem, sed non dicit comprehendere electionem (salem in materia ambigua, & sic de intelligenda. Item non obstat quod provisio habeat vim electionis, & confirmationis; quia etiam collatio habet eandem vim, ut tradit Jo. Andr. loco cit. & tamen admittuntur omnes collationis appellatione non venire electionem. Provisio autem, & collatio sunt synonyma, c. *dadum post primi. c. cui de non sacerdotali. 1. & 2. respon. cap. si cui. & cap. si cui in fin. de prob. in 6. & notat Jo. Andr. in c. cum in illa in princ. in ver. Collationem. Propterea autem provisio dicitur habere vim electionis, & confirmationis, quia provisio, & collator ab-*

que alterius factio confert, cap. *si ribi absentis. 1. & 2. respon. de prob. in 6. Non ita electores, quia expectant factum superioris confirmantis, ut declarat ibidem Jo. Andr. Sed hinc non sequitur ut modus provisionis sit generalis etiam ad electionem. Non obstat ponderatio quam facit Decretus de dicta Clem. in ultimis verbis; quia ideo textus ubi se fundat in eo quod de dignitate electiva nullam se mentionem; quia in litteris fuerunt expressi certi modi, ut patet ibi, ad cuiusmodi collationem, provisionem, seu quamvis dispositionem, qui quidem modi dicuntur certi, & saltem in materia odiosa vim electivam non includunt, ut ostensum est supra. Unde non mirum de electione debuit fieri specialis mentio; & sic ille textus concordat per omnia cum communi intellectu ad d. 5. *illa*. Nec refragatur text. in d. cap. 2. de prob. quia non probat dispositionis verbum esse ita generale, ut comprehendat electionem, sed tantum ut includat non solum collationem, sed etiam gratiam de vacatura.*

Denique non obstat motivum præjudicii, quo inferitur pluribus electoribus; quoniam constat de intentione Papæ volentis præjudicare inferioribus per mandatum de providendo; majus autem est præjudicium quod inferitur provisorio, seu collatori, quam illud quod inferitur electoribus; quia per provisionem, seu collationem confertur plenum jus provisorio; sed electus ante confirmationem administrare non potest, cap. 3. & c. *Noti, in cod. cum concord.* Unde si Papa per gratiam simpliciter conceptam ad vacaturæ præjudicat collatoribus, nulla subest ratio cur non etiam præjudicet electoribus, siat igitur communis distinctio, quod aut certi modi in litteris sunt expressi, & non venit electio. Aut non sunt expressi, & includuntur etiam dignitates electivæ. Eodem modo distinguuntur in reservationibus, ut per Ansem de Falcon. in *trac. de reser. q. 3. n. 21. & modernos in trac. de benef. par. 5. cap. 1. n. 122.*

27 Nota secundo, ex illis verbis, Ubi duo vel tres in Congregatione fuerint, duo sacre Congregatione, & tres vero Collegium, *in an. in ff. De verb. significatione* secundum Gl. Innoc. & ceteros hic & notat Speculum in *tit. de nov. q. 1. in c. 1. & 2. versio. Ad ha. & Bart. in l. Prator, la segunda in princ. n. 2. & 3. ff. De verborum significat. ubi etiam habes quot homines faciunt turbam, quot certum, quot multitudinem, quod universitatem, quot populum, quot gentem dixi in cap. *Respon. infra de sent. excomm. Adverte tamen, quia secundum Bald. in n. 4. aut loquimur de Congregatione Collegiali, aut de simplici primo casu idem est Congregatio, & Collegium; secundo casu nomen Congregationis est magis generale, quam nomen Collegii, quia Collegium ex universo sumitur, & alium certo nominis subiectum. *l. rerum mixtura. ff. De usu cap. & loco unius persone habetur. l. Martia. ff. De sub. in ff. l. Meum. 8. Anima vestri reditu. ff. Quod meto causa. Somnium quinto Collegium, & Congregatio ex pluribus discretibus numero, sed Collegio attribuitur ex intellectu significatio complexiva, quæ ex universo sumitur, non tam voce, quam significatione, l. si is qui dicitur. 5. Verum***

5. Verum, ff. De reb. dub. & l. Quod major. ff. ad municip.

30 Quod tamen superius dictum est tres saltem requiri ad faciendum Collegium, verum est ab initio; sed postea per Collegium etiam in uno retinetur, l. si is qui dicitur. ff. Quod cuiusque universitatis nomine, & notat hic gloss. Innocent. Jo. Andr. Bald. & omnes.

31 Tertio, nota ipsi verbis, in Congregatione fuerint, ad hoc ut clericus in Ecclesia beneficiati habeat ius eligendi prælatum, oportere ut ibi sint ut Collegium, nec sufficere ut generaliter sint in ea beneficiati, cap. *Dilectus cum gloss. 1. De excess. Prælat. Non enim sequitur in tali Ecclesia; sunt plures clerici, seu beneficiati: Ergo ibi Collegium, vti notat Innocent. in cap. *Postulasti de jur. patr. Archidiacon. in cap. Monasterium 16. quæstio 7. Abb. in c. Bonæ memoria, in primo, num. 2. in primis verbis supra tit. prox. & tradunt hic Anton. de Butr. Cardinalis Abbas, Decius, & alii communiter. Et propterea si in eadem Ecclesia sint diversorum generum beneficiati, puta aliqui sunt Canonici, aliqui Cappellani, aliqui Astiti, ut in Antiochena Ecclesia, cap. *penult. infra de clericis non residentibus; Alii Portionarii, & similes, ut in Burgunden Palatin. Ecclesijs. Et in Ecclesijs Hispaniarum Portionarii, vel similes; non sunt vocandi ut determinat hic Compell. num. 4. dicitur. Guzman Romanam tenere quod soli Canonici sunt vocandi, & soli Canonici faciunt Capitulum, qui unum corpus constituunt, cap. *Novit, de his que fi. & Prælat. Et eum refert, & sequitur hic Jo. Andr. num. 11. Hinc cum Portionarii Ecclesijs Segobien. qui non interveniunt in actibus Capitularibus, exceptis quibusdam diebus, in quibus conveniunt, ut percipiant certas distributiones illis diebus assignatas, petissent declarari à sacra Congregatione Concilii an dicerentur de Capitulo, adeo ut contra eos Episcopus cum adiunctis procedere teneretur ad præscriptum, cap. 6. sess. 25. Concilii Tridentini; sacra Congregatio censuit non dici esse de Capitulo huiusmodi portionarios. Idemque respondit de portionarijs Ecclesijs Conchen. qui participes mensæ Capitularis ingrediuntur Capitulum ad consentiendum, vel contradicendum in negotijs ad Ecclesijs rem, & bona pertinentibus.****

Ultimis propositio dubio an appellatione eorum, qui non sunt dignitates, nec de Capitulo, comprehenduntur non solum ipsi, qui sunt extra Cathedrales, vel Collegiatas Ecclesias, sed etiam qui in eisdem Ecclesijs officia, vel simplicia beneficia Ecclesiastica obtinent, & prædictis Ecclesijs, aut Capitulis in divinis, seu alijs ministerijs famulantur, sive sub Capitulo, sive extra illa degant, ita ut omnes in casu Ecclesijs sitis Episcopo subijciantur libere, & absolute, absque eo quod contra ipsos cum adiunctis procedendum sit, sacra Congregatio censuit, ex quo c. 6. sess. 25. subijci Episcopo eos, qui non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo; illi autem neque dignitates habent, neque Capitulares sunt, sed tantum Capitulo famulantur, aut sub Capitulo degant, comprehenduntur illos d. cap. 6. vers. *Quia vero, cum aliud sit esse de Capitulo, aliud sub Capitulo.*

36 Quod tamen verum est nisi aliud obtineat de

consuetudine, ut in Ecclesijs Legionen., & Ovonen. ut declarat Compell. *cod. numer. 4. Nam quandoque penitus extraneæ consuetudine admittuntur, ut in cap. *Cam Ecclesijs Serrina, infra de caus. possid. & propriis. Quapropter posita decif. Rotæ in causa Calciaten. consuetudum, circa die 25. Februarii, 1611. qua Cathedralis Calciaten. portionarii declarantur esse de Capitulo dictæ Ecclesijs, cum dubitatum fuerit an ipsi portionarii tanquam Capitulares possint eligi in conjudices causatum criminalium adversus Capitulares. Ex decreto Concilii Tridentini, in d. cap. 6. sess. 25. sacra Congregatio censuit non posse.**

Verum hoc debet intelligi dummodo Portionarii ex consuetudine, vel alio speciali iure sint in omnibus, & per omnia de Capitulo; sicut si quoad aliquos actus tantum. Ideoque cum dubitasset Episcopus Sequentium an possit solus sine adiunctis procedere contra Portionarios integros, ac dimidiatos sacra Ecclesijs, si ipsi ex privilegio Apostolico, aut ex consuetudine, vel Ecclesijs statuto habeant in Capitulo, vel semper, vel in plurimum vocem; sacra Congregatio censuit non ex eo quod portionarii integri, & dimidii habeant vocem in Capitulo, illos esse Capitulares; sed tunc inter Capitulares censeri debere, cum ex Apostolico privilegio, vel ex consuetudine, vel ex Ecclesijs statuto inter Capitulares connumerantur. Ideoque si ipsi talibus facultatibus non potantur. Episcopus poterit contra illos non cum adiunctis, sed solus procedere.

Similiter contra portionarii, ac dimidii portionarii in Ecclesijs Corubien. vocem habeant in Capitulo quoad ea duntaxat, quæ spectant ad impensas reditus, & servitium Ecclesijs, non autem in his quæ pertinent ad jurisdictionem Capituli sede vacante ad nominationem officialium, atque alijs pluribus; Quæstum est an Episcopus teneatur contra ipsos cum adiunctis procedere à sacra Congregatione respondit hijsi modo de Portionarijs tam integri, quam dimidii non sint de consuetudine in omnibus, & per omnia de Capitulo, non teneri Episcopum contra eos procedere cum adiunctis.

Rursus cum Portionarii Ecclesijs Abulen. prætenderent ad se una cum Canonici pertinere administrationem bonorum mensæ Episcopalis sede vacante, & electionem iudicium, cum quibus Episcopus adversus Capitulares procedere teneretur, eo quod ex consuetudine Ecclesijs quoad ea, quæ tangunt administrationem bonorum Ecclesijs, & mensæ Capitularis, pro Capitularibus habeantur. Congregatio censuit in neutro debere se ingerere.

40 Et generaliter consulta an ex decreto Concilii Tridentini, cap. 6. sess. 25. possit solus Episcopus sine adiunctis Capitularibus ad correctionem, & punitionem portionariorum procedere, eo etiam casu, quo portionarii de consuetudine, aut ex privilegio Apostolico, vel Ecclesijs statutis habeant in Capitulo vel semper, vel ut plurimum vocem, respondit huiusmodi portionarios non comprehendi, cap. 6. sess. 25. Si solam vocem in Capitulo habeant, hæc de portionarijs.

41 De Quæstoribus vero de Canonicoorum Cum dubitatum fuerit an Episcopus, qui iuxta decretum Concilii, cap. 6. sess. 25. debet procedere contra Capitulares cum adiunctis, teneatur idem

servare volens procedere contra Coadiutorem Canonici cum futura successione; sacra Congregatio censuit teneri, si ex forma Coadiutorie colligatur ipsi Coadiutori concessa fuisse omnia privilegia, quae habent Canonici. Nam Coadiutor cum futura successione non dicitur Canonici, neque habet jus in Canonici curia, sed ad Canonica. Navarr. in cap. Si quando de reser. & in cap. 2. de Her. Canon. Unde cum non sit Canonici, non est Capitularis, cum de jure communi Canonici tantum dicantur Capitulares d. cap. Novit. & cap. quanto de his qui fi. a prelat. Abb. in cap. Auditorium, in fine de elec. Felin. in primam Decretal. Verall. de off. 290.

43 De dignitatibus in Cathedralibus, & Collegiatis idem dicendum, quia circumscripta consuetudine vel privilegio non sunt de Capitulo, ut notatur, in e. cum olim, in ver. Duplex sibi vasa, infra de re judic. & consil. ex decreto Concilii Trid. in prelat. c. 6. sess. 25. ubi. Qui vero non obtinuit dignitates, nec sunt de Capitulo: si enim obtinuerit dignitates essent de Capitulo, si satis fuissent exclusi per illa verba, nec sunt de Capitulo nec fuisset opus eos nominatim excludere. Quomodo autem cognoscatur an plures sint in Ecclesia ut Collegium, vel ut singulis Joan. Andr. & DD. remittunt ad notata, in cap. Dicitur de excess. prelat. Bald. hic numer. 8. dicit privacam societatem non facere Collegium, sed publicam utilitatem, & requiritur Collegium habeat caput, seu praepositum, licet sufficiat ut in ordinatione sit ab initio nam eo mortuo nihilominus est Collegium, ut per eum, de quo tamen vide Innocentium in cap. Cui non ignoret, num. 2. infra de preben. ubi dicit ad esse Collegium non requiri ut ibi sit Praeatus, arg. l. 1. §. 1. ff. Quod cuiusque univers. nom. & eum sequitur Oldrad. cons. 122. Cum ad investigationem, num. 8. vers. Et si dicatur, licet requiritur ad bene esse, ut per eundem Oldrad. cons. 203. Primusque in princ. Ex quibus signis cognoscatur in Ecclesia sit Collegiata, vide Ro tam in causa Zamoren. Canonizatus de Thy. apud Cardm. Seraphin. de off. 126. Concluditur ergo in Ecclesia Collegiata de jure communi, & cessantibus reservationibus Apostolicis, sive sit secularis, sive regularis, Praeatum esse eligendum ab illis tantum, qui sunt ibi Collegium. Unde dicebat Gamb. de off. leg. nu. 84. tit. 817. lib. 3. electivam naturaliter esse omnem Collegiatam, intelligi respectu Praelaturae, ut hic. Sed de Praelatis, & superioribus regularibus, die latius in seq. tract.

46 Postea constitutio Congregationis Somaesche a Sede Apostolica una cum alia eiusdem Congregationis constitutionibus confirmata in forma communi, qua cavetur ut interveniente obitu alicujus praepositi, vicepraepositi succedat, donec aliter fuerit provisum per Praepositum generalem, qui vel illum constituit, vel alium mittet, vel alium ex dicto Collegio nominabit, qui vicarii nomine insignitus ordinariam praepositi habeat auctoritatem.

QUERTUR primam facultatem praeposito generali ut supra attributa adversetur huic decretali, vel alius factorum Canonum, aut Concilii Trid. decretis.

Secundo. an eadem constitutio, quae loquitur in casu mortis, vendicet sibi locum in ca-

sibus infirmitatis, absentiae, cessionis, & confimilibus.

47 Quod spectat ad primam questionem, est electio Prioris spectat ad conventum ex dispositione juris communis, ut hic deciditur, & in cap. 2. §. fin. de stat. Monach. & in cap. ult. 16. quast. ult. & confirmatio ad superiorem, cap. Nullus 16. quast. 7. Hoc tamen procedit in Prioribus Conventualibus habentibus populum, & auctoritatem perpetuae praelationis, per text. juncta gloss. in d. cap. 2. §. fin. cuius hae sunt verba: Priores, autem cum in Ecclesia Conventualibus per electionem Capitulorum canonice fuerint instituti, nisi pro manifesta, & rationabili causa non mutentur: ubi gloss. allegit hoc esse intelligendum de illis Praeatis, qui instituntur perpetuo per Canonici electionem Capituli, & confirmationem superioris; & sequitur Archid. in summa 16. quast. 2. numer. 6. vers. Secum autem est in Prioribus, Felin. in cap. Cum venerabilem, col. 10. vers. Faltis sermo, de except. & post alios Joan. de Selva de benef. par. 2. quast. 22. num. 51. Et propterea verum, & probet, hic positum exponitur ad Innocentio, & Abb. Anni. id est Praeatus, & pro Rectore ad Hof. & Joan. Andr. unde hae decretales, & constitutio. i. Quia praepos. inf. eod. non habent locum nisi in Praelatis sive secularibus, sive regularibus, per quorum obitum Ecclesia videtur ut illi rectoravit gloss. in ver. Ecclesiis videtur, & sic in Praelatis, qui curam habent animarum, & dicuntur ipsi Ecclesiae, cap. Sicut in archiepiscopis, 2. quast. 2. gloss. ubi supra, & resolvit Ro tam de off. 3. numer. 2. de elect. in non. Et hic non est casus nollet, ut inferius dicitur.

48 Sin autem Prioratus sint obedientiarum habentes quidem Monachos, sed non populum, tunc censentur revocabiles ad iurum, Bellam. de res. 203. incip. quilibet per oratus regularis: ideoque Priores huiusmodi deputantur per Abbates, & ad eorum libitum amovuntur. Sic probat text. juncta gloss. in ver. perpetuo, in cap. Cui ad monasterium, §. Tales, de statu Monach. in hae verba: Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuo possidenda tamquam in sua sibi vita locetur, sed cum oportuerit amoveri, sine contradictione qualibet revocetur, ubi gloss. dicit hoc esse verum, quando non est signatus Canonice a Capitulo, sed Abbas committit ei administrationem. Idem dicit gloss. in d. cap. 2. in ver. Non mutentur, eod. tit. & Archid. in summa 16. quast. 2. num. 5. ubi ait: Circa huiusmodi Prioratus, qui Parochianos non habent, & qui non ordinantur per electionem Collegiorum suorum, sed monachorum tantum manent in eis, & Abbates plene in eisdem obtinent temporalia, permillum est, & observatum hunc creditur, quod ponantur in eis Priores, & removeantur ad mandatum Abbatum suorum, ut in Religionibus magis vigeat, & observetur obedientia; & ideo huiusmodi Prioratus proprie appellantur obedientibus, & ex eo quod sic praeficiuntur, non possunt, nec debent sibi assumere auctoritatem continue Praelationis; imo cum expedierit, absque contradictione mutari possunt: sic dicitur de praedictis Capitulis Generalibus, extrade stat. Monach. c. in synodo, & infra: Et ideo in huiusmodi Prioratibus ponuntur, & deputantur Prio-

res pro voluntate suorum Abbatum, & etiam amoveantur, Hactenus Archid. sequitur Gemin. in cap. 1. col. 3. in 2. vers. Secundo casu, 2. 1. dist. & Selva; de benef. par. 2. quast. 22. n. 46. & 50.

Talis autem videtur esse deputatio Vicarii, seu Vice-praesopiti, quum facit praepositus Generalis Congregationis Somaesche in locum praepositi, quia d. Vicarius non instituitur ut habeat praelationem illam, de qua Canones loquuntur, sed ad tempus praet regularibus, ac bona dicti Conventus administrat, atque ita dici potest Praelatus obedientiarum, qui ponitur, & amoveatur ad libitum superioris, ex praedictis. Ideoque in Religionibus Ordinis Praedicatorum, & Minorum in locum Priorum, seu Guardianorum designatorum, vel absentium deputantur Vicarii, quae eadem habent auctoritatem, & alio nomine Praesidentes vocantur, non per electionem Conventuum, sed per deputationem Provincialium, ut refert Ludovicus. Miranin Manual. Prael. tom. 2. quast. 20. art. 1. in princ. & concl. 2. & 3. & art. 2. concl. 1.

Et revera sic possent Vicarios instituire Capitulum Generale, ut per Alex. in rubr. de offic. eius. n. 14. vers. Quidam constituti, & Dec. in cap. Sane si, secundo, n. 9. de off. de legar. hic videtur posse illos deputare praepositi Generalis, in quem universa Congregatio ius, & potestatem eos deputandi transtulit. l. 2. C. De off. eius qui vic. alie. iudic. ubi: Qui praepositi principali, seu vellez sedis amplissime tueri locum Rectorum provinciarum noscuntur, & c. in causa. §. Quia verò, inf. eod.

Quibus accessit quod est eorum electio de jure ad Capitulum pertinere, Canones tamen non improbant, imò approbant constitutiones Religionum, secundum quas illorum deputatio reservatur Abbati, seu Generali Ministro: de hoc est text. & ibi DD. in c. sacrosancta, infra eod. & docent Gemin. in d. cap. 1. col. 3. vers. 2. casu, 2. 1. dist. & Selva, loc. cit. n. 46. Unde satis est hoc casu, ut ex constitutionibus Congregationis Somaesche usui, & consuetudine in hac parte approbata deputatio Vice-praesopiti spectet ad praepositum Generalem; licet specialiter ipsius Capituli facultate, vel constitutione id Generali praeposito non liceret, ideoque cum Generalis ordinis S. Augustini olim consuleret S. Congregationem Concilii, an sibi liceret ex officio sui auctoritate in aliqua domo sui ordinis, vel provincia Rectorem, Commissarium, vel Vicarium quibuscumque in casibus nulla futurum electione expectata constituere, ubi ita expedire iudicaret, praesertim cum ita ante, & post Concilium consuevisset: Sac. Congregatio respondit non licere nisi ex gravi causa, & ad modicum tempus.

Quemadmodum autem constitutio praedicta non est contraria sacris Canonibus, ita nec illi adversatur decretum S. Concilii Tridentini in d. cap. 6. sess. 25. de regul. quia locum habet, & procedit tantum in electionibus Superiorum, quas praecipit fieri per vota secreta. Idoque cum alias dubitatum esset, an ex d. c. 6. oporteret semper facere electiones, vel posset aliquando Praelatus Superior auctoritate sui officii praetermissa one providere alicui monasterio electi

vel provinciae de praefecto, vel alio Superiore: Sac. Congregatio respondit Concilium non jubere, ut semper fiat electio; sed quando facienda erit, servanda est forma praescripta dicto capite 6.

Quoad secundam questionem videtur respondendum, constitutionem, quae tribuit facultatem deputandi Vicarium in casu mortis praepositi, habere etiam locum in casu agriitudinis, cessionis, vel absentiae, & c. quia huiusmodi casus in hac materia aequiparantur, c. Congregatio, 16. quast. 7. Ideoque Bart. in l. 2. c. De off. eius qui ris. censet esse locum huiusmodi deputationi propter quodcumque impedimentum socialis. Quod etiam sentit Antonius de Butte, cons. 3. n. 2. ut in specie propter infirmitatem Maran. in Spe. par. 4. tit. An sit iudicium ordinarium, n. 17. ubi alios refert. Et propter remotionem ab officio, vel recusatationem, Joan. de Plar. in l. 1. post gloss. in fin. C. De Primic. lib. 1. 2. & Cardin. in Clem. 1. num. 13. de provur. Et generaliter facultatem subrogandi in casu mortis procedere etiam in aliis casibus similis impotentiae respondit per text. in l. Hoc iure, ff. De vulg. Surd. cons. 236. n. 2. §. lib. 2. & ante eum Paris. cons. 199. n. 17. 2. lib. 2.

Et propterea S. Congregatio aliam consulta an decretum Concilii cap. 10. sess. 25. quo tribuitur facultas Episcopis subrogandi alium in locum iudicis Synodalis defuncti, procedat etiam in casu duntaxat absentiae alicuius ex iudicibus Synodalibus, respondit d. cap. 10. comprehendere etiam duntaxat absentiam, quae mortis aequiparatur, cap. Praesentata, de testib. Cardin. cons. 54. Facit text. in l. Si longum, ff. de iudic. & in c. Quod Sedem, de off. ordin.

DE ELECTIONE.

Cap. Significasti.

S Y N O P S I S

- 1 Pallium a Sede Apostolica non traditur electo in Archiepiscopum, nisi prius praefatus fuerit, & obedientiam juramentum.
- 2 Reges plures in uno Regno esse possunt.
- 3 Pallium traditur per Nuncios.
- 4 Apocryphi qui sunt in eodem.
- 5 Juramentum ex quo potest per nuncios, seu procuratores.
- 6 Omnis Christi alio vobis est instructus.
- 7 Papa non gerit vicem Dei in conscientiam cognoscendo.
- 8 Pallium traditione conferitur plenitudo Pontificalis officii.
- 9 Inter are in quibus casibus licet.
- 10 Papa est supra Concilium, quod latissime probatur usque in fin.
- 11 Concilia non constringunt Papam, sed constringuntur ab ipso, & in seq.
- 12 Papa sententia statim est si contradicatur Ecclesiae, vel Concilio, etiam in materia dogmatum.
- 13 Intellectu c. Secus, 15. dist.
- 14 Papa cur non possit aliquid statuere contra articulos fidei semel definitos.

14 Potestas ligandi seu legem imponendi non potest esse nisi superiorum.
 15 Concilia omnia per Romanam Ecclesiam auctoritate facta sunt, & debent acceptari.
 16 Concilium non dicitur, sed concilium, seu conventus, quod sine auctoritate Romanæ Ecclesie celebratur.
 17 Concilium legitimum congregatum post dissolutionem remanet cecephalicum, & sibi iurisdictionem.
 18 Latiense Concilium post translationem non Synodum Ecclesie sed jacobanæ, & ministrorum eius synagoga appellatum.
 19 Auctoritas non est nisi superiorum.
 20 Causa principalis seu per se per se patiar esse.
 21 Concilia non dicuntur primatum Romanæ Ecclesie, sed data immediate ab omni in expi. arant.
 22 Constantiensis Concilium Canon de potestate Concilii in Romanam Synodum expenditur.
 23 Concilia non dicuntur in decretis, quia ad fidem pertinent dimittuntur a Martino I. confirmata fuerunt.
 24 Constantiensis Concilium qualiter esse potest habundantissime dicitur potestatem a Christo.
 25 Basilicenses Concilia in Leone X. in Concilio Laterano II. appellatur concilio, presertim post translationem.
 26 Dico preterea quid imparet.
 27 Basilio nisi Concilia constituta sunt fuerint à Nicæa ad V. approbata sunt, improbate.
 28 Papa primatus in Concilio nullius principis iurisdictionem, & dicitur, & n. lxxx.
 29 Ordo potestatis est ut inferiora à superioribus gubernentur, & ad unum eundem redeantur.
 30 Petrus quando, & per quæ verba fuerit constitutus primus Christi Vicarius, & Papa.
 31 Petrus non modo potestatis, sed etiam regendi, & gubernandi imperio Ecclesiam potestatis amplitudinem habentem dicitur Concilium Florentinum.
 32 Papæ in primam Canonice legitur à sacro Collegio Cardinalium, supremam à Deo potestatem sine medio consequitur.
 33 Quis maior res qualiter esse dicatur.
 34 Hierarchia in Ecclesia Catholica divina ordinatione instituta est.
 35 Monarchia prestat inter omnia gubernationum genera.
 36 Potestas omni impatiens consortio est.
 37 Triannus oritur septem ex principatu plurimum, quoniam ex principatu unum.
 38 Ecclesia militaris est exemplata divinitus à triumphante.
 39 Papa quam gerat personam in Ecclesia ex heretici sententia.
 40 Papa primatus in Ecclesia ostenditur ex pluribus Summis Conciliis, & sanctorum Patrum testimoniis, & n. lxxx.
 41 Ecclesia Catholica non ab Apostolicis, sed à Christo primatum obtinet, & n. lxxx.
 42 Papa cum solo iudicatur à nullo mortalium iudicare potest, sed solo tantum debet innocentiam.
 43 Hæresis in Ecclesia vnde exortit.
 44 Pius II. retractatio, & distinctio de primatu Romanæ Ecclesie in Concilio.
 45 Abbas Panormitanus & Ludovicus Romanus habitus in Concilio Basilicenses tanquam duo orbis sydera.

46 Papa primatus in Concilio ab ipsemet Concilio supra declaratum.
 47 Marcellinum Papa à Concilio iudicatum non fuit ob defectum iurisdictionis ab eo.
 48 Intellectum. c. No. in 2. d. 13.
 49 Papa sententia preteritis sententia ratiis inest.
 50 Abbas Panormitanus, & Ludovicus Romanus habiles acerrimi Pontificis Dignitatem, & n. lxx.
 51 Florentini Concilii distinctio de primatu Romanæ Ecclesie in universum orbem.
 52 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis superiorem agnoverint, & n. lxxx.
 53 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 54 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 55 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 56 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 57 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 58 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 59 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 60 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 61 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 62 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 63 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 64 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 65 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 66 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 67 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 68 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 69 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 70 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 71 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 72 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 73 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 74 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.
 75 Concilia Generalia quomodo Romanæ Pontificis auctoritate in universum orbem.

Leo Papa quomodo se subiecit iudicio Ludovici Imperatoris ibidem.
 76 Index maior quomodo posse se subiecit minori in jurisdictione contentio.
 77 Clericus jurisdictionem iudicis laici propagare non potest.
 78 Clericus non potest cauficere in sum, non iudicem etiam Ecclesiasticum sine proprio episcopi sententia.
 79 Regulares Sedis Apostolicæ immediati subiectione tenentur, nec excepte possunt renunciare privilegio exemptionis.
 80 Papa non potest alteri committere, ut ipsum excommunicet.

pro fide, pro obedientia, & proximitate. Adde alios plures casus in glossa in ver. Pro unitate.
 9 Ultimo nota principiter ex hac de re tali Romanum Pontificem esse supra Concilium, prout deducit Hostius in 1. Cardini. nu. 5. in 10. oppof. Anchar. 5. Bellam. n. 1. & Abb. n. 3. in 7. notat. Quod efficiter probat hac littera. Primo quia cum Reges, & regni maiores mirati essent quod summus Pont. in transmissione Pallii ad Archiepiscopum Panormitanum exogillit ab eo iuramentum fidelitatis, & motuum admirationis fuisset inter cetera, quod in Conciliis non veniret iuramentum, ut prelati deberet huiusmodi iuramentum. Paschalis hanc oppositionem confutat tanquam frivolam, ut x ipso modo loquendi apparet. A iuramentum in Concilio statu non invenit, quasi Romanæ Ecclesie legem Concilia ulla præferant, inveniunt hoc esse falsum, cum omnis, & c. ut hic per Host. in ver. Praferant. Unde ut not. Abbas Antioch. n. 2. in fin. Concilium non contringunt Papam, & Abb. Panor. n. 3. (Nota, inquit, quod Concilia generalia non sunt supra Papam, unde non possunt statuendo præferre legem Papæ) subdens hunc textum satis esse in hoc notabilem, & quotidie allegari, præsertim ubi disputatur de potestate Papæ, & Concilii. Ad convert. so summus Pontifex bene contringit Concilium, cum illius statuta immutat, & corrigit, cap. Statutum de rescript. lib. 6. ut hic Jo. Anst. numer. 10. ad quod est glossa notab. in cap. Põ periculum, in ver. Concilio, in ead. lib. 6. ubi dicitur quomodo non esse in constitutio Concilii in revoceatur absque requisi one Concilii, sed tamen de plenitudine potestatis Papam id facere posse, cum sit super omnia Concilia, & allegat textum hic, & dicitur glossa pluribus comprobatur Turrecem. in Summ. de Elect. lib. 3. cap. 22. & c. 44. & propterea secundum Joan. And. in ver. Robur. n. 9. statandum est sententiam Papæ, si contradicatur Ecclesie, vel Concilio, de hoc cap. in ver. 4. diff. cap. Stat. 1. diff. cap. p. mult. 1. 9. diff. c. Nemo, 9. quæst. 3. & cap. Quodcumque, 24. q. 1. & sequuntur Butr. Card. Anchar. & alij proximi citati. Unde patet inepre Cardinalem, in cap. inter cetera, n. 1. in fin. de off. ordi. doctus ille modum contringendi Papam per legem Concilii, nempe statuendo ut ligetur legibus Concilii, nec possit contravenire; loquitur enim contra expressam litteram hujus Decretalis, & contra textum apertum, in cap. Innotuit, verbi quatuor autem Canon. Lateranensis Concilii, in fin. cod. ut notat Peagol. in Summ. 1. diff. n. 73. ad quod vide quod dixi in c. 1. n. 1. in eod. par. tit.

Prævaler autem sententia summi Pontificis sententia Concilii, etiam in materia dogmatica, ut probat S. Thom. in 2. 2. quæst. 1. art. 10. & notat hic Card. & Abb. ad eum enim auctoritatem finaliter spectat determinare ea que sunt fidei, ad quem maiores, & difficiliores Ecclesie quæstiones referuntur, cap. Multis, 17. diff. cap. Hac est fides, cap. est alius, c. Quæstiones, & per totam, 24. quæst. 1. c. Majori, in fin. de Bapt. S. Tho. ubi supra, & in opus. contra hereses Graecorum, & Sylvell. in ver. Vides, n. 2.

SIGNIFICASTE. Electo in Archiepiscopum Apostolica Sedes non tradit Pallium, nisi prius præster fidelitatis, & obedientie iuramentum. Hoc dicit, & primo ponit admirationem, quam confundit. Secundo duplex admittentis motivum, cui respondet. Tercio, concludit Jo. Andr.
 2 Nota primo, ex illis verbis Reges, & regni majores, pulle in uno regno esse plures Reges, cap. Ferrus, 1. quæst. 1. in suprascriptione. Alia tamen littera habet Regem, & vide quod dicam infra, n. 35 & seq.
 3 Secundo, nota ibi, ad Apocryphas nostras, Pallium tradi posse per Nuncium, & nam Apocrypharum sunt Nuncij sui I. in suprascriptione. Alia tamen littera habet Regem, & vide quod dicam infra, n. 35 & seq.
 4 Procuratore, & illi videri iuratum, cuius nomine iuratur concelebratur, in cap. Si diligenti, in fin. de prescrip. & in c. In qua, de iur. iur. & in iuramento fidelitatis probatur in cap. 1. §. Verum, de stat. reg. in 6. & in Clem. 1. de iur. iur.
 5 Quarto, nota in verbi. Si conscientiarum scilicet, ex actibus Christi congruè argui ad nostros, quia omnis Christi actio nostra est instructio, cap. Deus, 2. quæst. 1. & c. Qualiter, in fine, de ac. tuf.
 Quinto nota ex illi verbis, quorum conscientia non videmus, Papam ad gerere vicem Dei in conscientia cognoscendis, cap. Pa. 1. de Elect. benif. Ad do cap. Stat. in fin. & cap. Tharoz. de Simon. c. Unum, 22. quæst. 7. & c. Braselens. 22. diff. Sexto nota ex ver. Prælatum, Pallii traditionem esse quamdam Prælationem, quia per ipsum confectur plenitudo Pontificalis Officii, c. Nost. in fin. de usu Pallii.
 Septimo nota ibi pro fide, licitum esse jurare

pro fide, pro obedientia, & proximitate. Adde alios plures casus in glossa in ver. Pro unitate.

Synodi decrevit, S. Synodus aliam fidem nulli licere sub pena anathematis proferre, vel confcribere, vel componere praeter distinctam a SS. Patribus, qui in Nicena congregati sunt cum Spiritu sancto. Quod etiam reiteratum in gessis Calcedonenſis Synodi, se extendit ad privatas tantum personas, quatum non est determinate de fide, non autem ad summum Pontificem, qui propterea non prohibetur novam editionem Symboli facere, non quidem aliam fidem continentem, sed eandem magis expositam, ut idem S. Thom. declarat. d. art. 10. ad 2. juncto argumento contrario.

12 Nec habenda est ratio Bellam. & Praepos. qui contrarium scripserunt in cap. sicut, 15. dist. sentientes in spectantibus ad fidem prevalere sententiam Concilii; siquidem movetur ex littera, d. cap. sicut, ibi. Quia dum universali consentiunt constituta, se, & non illa desunt qui quis praesunt abolere quos ligant, & ligare quos abſolvunt circa articulos fidei. Sed haec auctoritas praeterquam quod non se extendit ad Pontificem Maximum, ut supra proxime dictum est; ad summum probata quouam immutari non posse articulos fidei semel in generalibus Conciliis distinctos, & ita etiam loquitur gloss. fin. ibid. licet in alium sentum detorqueatur a Bellam quae gloriatur de discordia inter Papam, & Concilium prevalere sententiam Concilii in materia fidei hoc enim est falsum, ut ex dictis constat, sed tantum dicit Papam non posse statuere contra articulos fidei qui semel in Conciliis Oecumenicis sunt distincti, quod verum est; nam, ut ait Solimus Papa, in cap. Contra, 25. quaeſt. 1. Contra statum Patrum (id est de articulis fidei, ut ibi exponit gloss.) considerare aliquid, vel mutare, nec hujus quidem sedis potest auctoritas. Sed hoc non provenit ex eo, quod sententia Concilii praepozatur sententiae Papae sed quia fides una est, & incommutabilis, ut inquit Leo, & Augustinus relati a Turrecrem, in cap. Dominio sancto, n. 2. 50. dist. & pluribus rationibus confirmat Cardinalis Alban. in tract. de potestate Papae, & Concilii, par. 2. n. 90. & seq. n. 2. 49. Ideoque quidquid semel fuit articulus fidei, semper fuit, & erit articulus fidei, ut dixit Archid. in cap. Canonice, n. 6. 1. 5. dist. & DD. in c. Cum Christus, inf. de heret. Unde etiam sit ut quavis littera Papae non ligent succellorem, quia par in parem, Sec. cap. Innotuit, inf. tit. tamen quae semel magistraliter, & ex Cathedra ab uno Pontifice sunt distincta, a succellore infringi non possunt, quia alioquin fides non esset una; & sedes Apostolica, quod impium est asserere, in fide errasse conyinceretur, ut dicit rex. in cap. Sicut quidem, 2. 5. quaeſt. 1. Ad idem, cap. Litterae quales, de iust. cap. Litterae, 34. dist. cap. Placuit, de cap. subiacom 77. dist. & docet S. Thom. quaeſt. 10. de ver. dist. 1. & Turrecrem, in d. cap. sicut, n. 2. & seq. 1. 5. dist. & Cardinal. Abbas d. n. 2. 49. Si igitur summus Pontifex constringit Concilium, sed non constringitur ab ipso, ut hic deciditur, necessario sequitur ut absolvetur supra Concilium, quia potestas ligandi, seu legem imponendi non potest esse nisi superioris, cap. Nihil, de cap. cum inferior, inf. de major. & obed. cap. Inferior, 2. 1. dist. ibi. Nam non posse

quamquam qui minoris auctoritatis est cum qui majoris potestatis est iudicis suis addicere, nec propriis distinctiombus subingere. Et notat. Anton. de Butr. in c. Cum latus, n. 2. de reb. Eccles. non a. litem. & Turrecrem, in c. Sancta Romana, 1. 5. dist.

15 Deinde haec littera probat superioritatem Papae in Concilio in ratione illa, ex qua deducit Concilia non praefigere legem Papae, videlicet quia omnia Concilia per Romanam Ecclesiam auctoritatem facta sunt, & robur accipiunt, concordat cap. 1. 2. & per totam 17. dist. Unde

16 Pelagius secundus ad Episcopos, qui conveniant ad Concilium universales vocati a Joanne Patriarcha Constantinopolitano epist. 1. cap. 1. Sic ait: Multis Apostolicis & Canonicis, atque Ecclesiasticis instrumentis regulis non debere obviare sententia Romani Pontificis Concilium celebrati. Quapropter recte non Concilium, sed vestrum conventiculum, vel Conciliabulum castatur; & quicquid in eo adum est, irritum habetur, & vatum. J referent in cap. Multis, ead. dist. Et verbum illud, *severius*, exponunt pro auctoritate, & consensu, Hugo, Archid. & Turrecrem. Et verbum illud, *castatur*, exponunt id est ipso iure cassum est, & inutile, vel dignum est cassari de facto, ne idcirco crederetur a liquid rigoris habere. In quod pluribus sandorum Patrum testimoniis, & auctoritatibus confirmat, & ab objectis tuerit Cardinal. Alban. in ead. tract. de potestate Papae, & Concilii par. 2. n. 128. usque ad n. 220.

17 Quod adeo verum est, ut etiam ab initio Concilium fuerit auctoritate Apostolica congregatum; tamen si postea per Romanum Pontificem dissolutum, aut alio translatum fuerit, ex eo tempore semineat acephalum, & schismaticum, nec sit amplius Concilium, sed Conciliabulum, cap. Clericus, 24. quaeſt. 3. cap. submittitur, 1. 1. alioquin acephalum liquet esse Concilium, 21. dist. Et fuit distinctum in Concilio Lateranensi novissimo sub Leone X. sess. 21. tom. 4. Constit. par. 2. pag. 120. col. 2. Unde Julianus Cardinal. S. Angeli qui ab initio fuerat Apostolicae sedis legatus in Concilio Basileensi, post illius dissolutionem, seu translationem ab Eugenio factam differens cum Aenea Sylvio, dicebat illud non Synodum Ecclesiae, sed Sathanae, & ministrorum eius Synagogam, ut referitur in constitutione Pii II. De qua mira, n. 44. Cuius quidem assertionis evidens est ratio, quia corpus mysticum Ecclesiae, & Concilii quodcumque praecidatur a capite, remanet acephalum, c. Nulla ratione, 9. 3. dist. & notat. Hostien. in cap. Cum non ignores, n. 7. ver. Sed tres personae, infra de preben. Ad quod conferunt aerea verba Cypriani in tract. de simplicit. Pralat. relata in cap. Loquitur Dominus 24. quaeſt. 1. (Loquitur Dominus ad Petrum: Ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc Petram aedificabo Ecclesiam meam, super unum aedificabo Ecclesiam.) Et infra (Episcopatus unus est, cuius a singulari in solidum pars tenetur. Ecclesia una est, quae in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur, quomodo solus multi radii sunt, sed robur unum tenaci fundamenti radice. Et quomodo de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis

dantis copiae largitate unitastatem servatur in origine. Arelle radium solis a corpore, divisionem lucis unitas non capit. Ab arbore frangoratum, fructus germinare non poterit. A fonte praecidit rivum, praecidit arietem. Sic & ecclesia Domini hinc perfusa per orbem totum radios hinc porrigit; unum tamen est quod ubique diffunditur, nec unitur corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, in profertem largiter rivos latius pandit; unum tamen caput est, & origo una, & una mater fecunditatis succellibus copiosa.) Haec Cyprianus. Si ergo, ut dicebamus, Concilia omnia universalis non aliter congregantur, & sunt, quam per Romani Pontificis auctoritatem, & ab ipso tantum accipiunt robur, ut hic deciditur, necessario hinc loquitur Rom. Pontifex sic supra Concilium; quia auctoritas non est nisi superioris, ut hic per Host. in ver. auctoritas, & causa principalis semper est potior effectu. S. Thom. in 2. quaeſt. 66. art. 6. ad 3. Nam praeterquam quod unum quodque tale, & illud magis, auctoritas multo magis, & ibi Bald. C. De sacrosan. Eccles.

19 Nec refragatur, *hinc etiam*, 17. dist. 161. quia eius sedis primus Petri Apostoli meritum, deinde secuta iussione Domini Conciliorum venerandorum auctoritas singulari in Ecclesiis tradidit potestatem; nam, ut ibi est adnotatum, Concilia propter non dederunt primatum Romanae Ecclesiae, sed explicarunt datum a Domino, ut innuunt illa verba secuta iussione Domini: ab ipso enim Romana Ecclesia primatum habet, & non a Conciliis, ut legitur, in cap. Quamvis, 2. 1. dist. & in cap. Omnes, 22. dist. & notat gloss. in d. c. hinc etiam, in verbo, *Iussione Domini*, Petri de Monte in sua *Monarchia Conciliarum in princip.* & Turrecrem, in Sum. de Eccles. lib. 2. cap. 38.

20 Non meliore quod refert Platina in vita Iacobi XXIII. editus a Felino, in cap. Nonnulli, 3. ver. Sed praesertim in cap. de refec. videlicet fuisse decisum in Concilio Constantiensi Concilium Generale legitime congregatum habere itacum potestatem a Christo, quo fundamento posito Patres assererant Pontificem Concilio subijci. Hic Canon habetur inter acta Concilii Constantiensis sess. 4. & 5. tom. 3. Constit. par. 2. pag. 84. 3. & 850. & repetitur fuit in Concilio Basileensi sess. 2. tom. 4. Constit. par. 1. pag. 20. in haec verba: Declarat quod ipsa Synodus in spiritu sancto legitime congregata Generale Concilium faciens, & Ecclesiam militantem representans, potestatem immediate a Christo habet, cui quilibet cuiusvisque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obediens tenetur in his, quae pertinent ad fidem, & excoriationem dicti schismatis, & ad generalem reformationem Ecclesiae Dei in capite, & in membris.) Verum hunc Canonem, ex cuius verbis ineditibile est quanta sit exorta perturbatio in Ecclesia, & quam multi conati sunt supremi Capitii imminuere auctoritatem, multis argumentis probat fuisse irritum, ac nullum ex defectu potestatis Cardinal. Alban. de potestate Papae, & Concilii, par. 2. n. 82. cum pluribus seq. & praefertim n. 221. & seq. & ante eum Card. Turrecrem, qui ponit multa notata digna contra validitatem illius Canonis in

23 Summa de Eccles. lib. 2. cap. 99. & Card. Jacobat, in tract. de Concilio lib. 1. pag. 104. Et idcirco Martinus V. confirmavit ea tantum decreta Constantiensis Concilii, quae ad fidem pertinent, ut legitur in 4. c. n. 1. 5. ver. *Quibus*, iudicium, 3. Concilior. par. 2. pag. 44. col. 1. Ex quo sequitur Italia omnia in sua permansisse infirmitate, ut cap. Nemo, de praesumpt. & l. Cum Prator, ff. De iud. Card. Alban. ubi supra, n. 248.

24 Praeterea dicit potest Concilium Constantiense idcirco declarasse se immediate habere potestatem a Deo, quia cum nullus tunc esset certus Pontifex, & ob illud schisma Ecclesiae maximum periculum immineret, & res omnino moram non pateretur, Pontificis potestas orar casti ad Concilium devoluta, atque ideo illa potestas a Deo dependebat, ut declarat Cardinal. Alban. d. par. 2. n. 47. post Turrecrem, in Summa, de Eccles. lib. 2. cap. 99.

25 Nec refert quod idem decretum fuerit postea ad litteram repetitum in Concil. Basileensi sess. 2. ante illius dissolutionem; siquidem postea Leo X. in Concilio Lateranensi sess. 11. dom castavit pragmatice sanctionem editam in Concilio Basileensi, dixit illud fuisse Conciliabulum, seu potius conventiculum, quae praesertim post translationem Concilium amplius appellari non debebat. Quae verba satis clare innuunt Concilium Basileense, etiam ante translationem, saltem in aliquibus non fuisse legitimum, ponderando dictionem illam *praesertim*, de cuius natura est implicare casum magis dubitabilem, & exprimere casum minus dubitabilem, & de notare indentitatem etiam in casu contrario non expresse, l. 3. juncta gloss. in ver. *praesertim*, ff. De lber. l. 1. in d. c. hinc etiam, in verbo, *Iussione Domini*, Petri de Monto, in sua *Monarchia Conciliarum in princip.* & Turrecrem, in Sum. de Eccles. lib. 2. cap. 38.

26 Non meliore quod refert Platina in vita Iacobi XXIII. editus a Felino, in cap. Nonnulli, 3. ver. Sed praesertim in cap. de refec. videlicet fuisse decisum in Concilio Constantiensi Concilium Generale legitime congregatum habere itacum potestatem a Christo, quo fundamento posito Patres assererant Pontificem Concilio subijci. Hic Canon habetur inter acta Concilii Constantiensis sess. 4. & 5. tom. 3. Constit. par. 2. pag. 84. 3. & 850. & repetitur fuit in Concilio Basileensi sess. 2. tom. 4. Constit. par. 1. pag. 20. in haec verba: Declarat quod ipsa Synodus in spiritu sancto legitime congregata Generale Concilium faciens, & Ecclesiam militantem representans, potestatem immediate a Christo habet, cui quilibet cuiusvisque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obediens tenetur in his, quae pertinent ad fidem, & excoriationem dicti schismatis, & ad generalem reformationem Ecclesiae Dei in capite, & in membris.) Verum hunc Canonem, ex cuius verbis ineditibile est quanta sit exorta perturbatio in Ecclesia, & quam multi conati sunt supremi Capitii imminuere auctoritatem, multis argumentis probat fuisse irritum, ac nullum ex defectu potestatis Cardinal. Alban. de potestate Papae, & Concilii, par. 2. n. 82. cum pluribus seq. & praefertim n. 221. & seq. & ante eum Card. Turrecrem, qui ponit multa notata digna contra validitatem illius Canonis in

17 Praeterquam quod cum Felix V. Antipapa schismaticus ad unitatem, & concordiam Ecclesiae componendam hortatu Frederici III. Imperatoris pseudo Pontificatum teignasset, adhaque omnia Basileensis Concilii ab ipso ipsius iudicio quasi improballes, Nicolaus V. Pacis gratia approbavit eas constitutiones quae de beneficiis Ecclesiasticis edite, ac promulgatae fuerunt; reliqua omnia, quae aliorum Conciliorum decretis, & constitutionibus non sunt distincta rejecit, & improbat, ut in illa quae incipit, *Ve Pacis*, edita Spoleti, 1. 4. 2. 1. 4. Col. 119. quae habetur inter acta Concilii Basileensis tom. 4. Constit. par. 1. pag. 196. Rationes autem cur haec Synodus etiam ante dissolutionem ex parte fuerit reprobat, recensentur ead. tom. pag. 206. & latius a Turrecrem, in Summa de Eccles. lib. 2. cap. 100.

Sed praeter rationes a posteriori, quae ex hac decretali colliguntur, Romani Pontificis primatus in Concilio nititur principis juris naturalis, & divini; adeo ut contrarium asserere sit error in fide. Nam divina providentia, quae curata gubernat, & nihil negligit eorum quae creavit, non est putanda inordinatam reliquissimam militantem Ecclesiam, cap. Nihil, de cap. ad hos, & ibi Turrecrem, 8. 9. dist. quae cum sit sponsa Christi dilectissima; Clem. 1. de Summ. Trid. & sic Cathol. Concil. Trid. cap. 1. de iurif. Missa, inf.

12. *les. 22. profecto* Deo est & ordoem habet, dicente Apollonio ad Rom. 12. *Quia Deo sunt ordinata, confusa esse non possunt.* Requirit autem ordo ut inferiora a superioribus gubentur, cap. *Inferior*, 2. *diff. cap. In inferioribus, nisi de major. & ubi. Clem. de Romanis, de elect. sanctus Thom. in Opus. 7. cap. 149. & ad unam tandem deveniatur tanquam principem, & moderatorem cunctorum, que infra se sunt, cap. Legimus, circa med. vers. Quod autem possit esse electus, 93. *diff. glossa in cap. latus al feruendo, in ver. ad vocat diam, 45. diff. in 2. 2. quast. 102. art. 1. quia sunt operationes rerum naturalium procedunt ex naturalibus potentis, ha operationes humanae procedunt ex humana voluntate. Operantur autem in naturalibus ut superiora moverent inferiora ad suas actiones per excellentiam naturalis virtutis collatae divinitus, sic oportet in rebus humanis ut superiores moveant inferiores per suam voluntatem ex vi voluntatis divinitus ordinatae. Illorum autem motum unus est supremus. Omnes igitur sunt subiecti motum illius. Hec glossa. Quod latus profertur Turrecrem. in summ. de elect. lib. 2. cap. 2. Itaque sicut in Apibus Princeps unus est, & Grues unam sequuntur, d. cap. in Apibus 7. quast. 1. ultra & in Ecclesia militanti unus est omnium moderator, & arbiter, a quo tanquam capite omnis in subiecta membra potestatis & auctoritatis derivatur, que a Christo Domino sine medio in ipsum insiuit, cap. *Quia a vi*, 2. 1. *diff. cap. Omnes*, 22. *diff. cap. fundamenta*, in f. *cod. lib. 6.***

30. Hanc autem supremam auctoritatem certo non in alium tanquam sui executoris ducem Christus principaliter derivavit, quam in suum Vicarium, qui primus fuit Petrus, cui committitur novimus Domini Gregis curam, cap. *In no. 2. 1. diff. & habetur hic in text. & late probat Turrecrem. in Summ. de Elect. lib. 2. cap. 15. Nec duos, pluresve Petros Evangelista commemorant, nec duos aut plures militavit Dominus, qui suum locum tanquam capita tenebant equalia, sed unum constituit, ut verterem, ac duces, & Pastorem universi Gregis, Simonem Petrum, cui fuit *Matth. 16. dicitur tu es petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves Regni calorum, quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveris super terram erit solutum & in caelis, Ita Dominus, 19. d. c. *Quantum*, 2. 1. *diff. cap. Sacrosancta*, 22. *diff. cap. Solita de major & obed. Extravagans Vnam sanctam, eodem Neque enim dixit, & non fecit qui solus est verax, Inanis 24. cap. Si consuetudinem, & c. Qui comperit, d. *diff.****

Implevit autem promissa cum post resurrectionem dicit eidem Petro, *Pasce oves meas, Jo. 21. quibus verbis cum creavit Papam, & Vicarium suum, ut hac norant DD. & precipue Abb. & Deo in 3. mo. & fultus Turrecrem. in summ. de Elect. lib. 2. cap. 2. 9. etique non modo pasce, sed etiam regaudi & gubernandi universalem Ecclesiam potestatis amplitudinem attribuit, ut*

Patres tam Graeci quam Latini in Concilio Florentino solemniter dissimulerunt, sicut inferius patebitur, 10. Quae verba nullatenus scorsim dicta legantur nisi Petro, ut in Petro qui solus pro Domino in periculo constituto exemit gladium, unitas, & summa contineretur auctoritas.

Præterea mi Petro dictum est *Joan. 21. Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Caput, ut ait Anacleus in c. sacrosancta, 22. diff. & notat Turrecrem. in c. Non autem, 9. vers. Quarto, 7. 9. 1. Nec alius a Petra dictus est Petrus, nisi Simon, ut intelligeremus unicum esse verum solidæ Petrae, id est Christi, ut Paulus exposuit, Locum tenentem Simonem Petrum, sic fundax ecclesiam non in loco, sed in persona Petri, cap. *Qui celebrant*, 23. *diff. glossa in Extravag. Extravagabile Joan. 21. in ver. Romana Ecclesia.**

Rursum Ambrosius ait: *Sit si alius imperatur, ut laxarent scia sua, solitatem Petro dicitur, Duc in altum, Matth. 16. hoc est in profanum dispensationum, item ut Bernardus inquit, lib. 2. de spolia, c. 9. Discipuli navigabant, & Dominus apparebat in litore, sciens Petrus quia Dominus est, in mare se misit, & sic venit ad ipsum alius navigio pervenientibus. Quid illud inquit signum singulari Pontifici Petri, per quod non Navem utam, ut ceteri quoque suam, sed seculum ipsum susceperit gubernandum. Mare enim aculum est Nave Ecclesie. Demum uni Petro dicitur *Luc. 22. Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirmas fratres tuos.* Unde soli Petro tributam fuisse potestatem dissimendi cum iudicio infallibili, fuit Deo dante probabimus in c. *Majores, in f. de bapt. s.**

Itaque Petrus, & successores ejus Romani Pontifices Primatum in Ecclesia tenuerunt, & quamprimum quique canonice electus est a sacro Collegio, supremam a Deo potestatem sine medio consequitur, & per ordinem in omnem diffusit Ecclesiam, c. *Quantum*, 2. 1. *diff. & cap. Licet de v. n. l. in f. ad eod. Nam Ecclesia Romana instituit quidem omnes Ecclesias sive Patriarchales, sive primatiales, sive Archiepiscopales, sive Episcopales, & omnes Primarios, sed ipsam ille solus fundavit, & supra simam petram indei mox nascentis crevit, qui Petro æterna vite Clavigero terreni simul, ac celestis Imperii iura commisit, ut legitur in c. *Omnes*, 22. *diff. & not. gl. & DD. in §. sine etiam, 1. 1. diff.**

33. Nec refert quod orbis major sit Urbe, ut dicit Hieronymus in c. *Legimus*, 93. *diff.* siquidem salva reverentia gloriatores, Hieronymus, ut clarè colligitur tam ex Epistola, quam ad Evandrum scribit, quam etiam ex glossa ibi, non loquitur de auctoritate potestatis, seu jurisdictionis orbis respectu Ecclesie Romanæ, sed de auctoritate consuetudinis, que tanto majoris auctoritatis esse dicitur, quanto generalior est, sicut de Canonis scripturis dicit Augustinus in cap. *In Canon. 19. diff.* secundum quam regulam, non est dubium quin consuetudo orbis major sit, quam consuetudo Urbis, ut declarat Turrecrem. in c. *Sicut*, n. 15. *vers. Ad quantum, & in cap. In p. n. 4. vers. Ad primam, 15. diff.*

34. Est igitur Ecclesia in Castorum acies ordinata,

ut in c. 4. de Sacram. Ordin. *ff. 23. Concil. Trid.* adeo ut si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam anathema sit, *can. 6. episcopi sess. 4.* Et cum Deus voluerit eandem Ecclesiam, quam fundavit language suo usque ad finem mundi perdurare, *Matth. ult. c. videntes, 12. qu. 3. fieri oportet in ea id regimen institutum fuisse, quod optimum ceteris, ut post S. Thom. in 4. contr. a Gent. tradit Turrecrem. in summ. de Elect. lib. 2. c. 2. At vero inter genera gubernationum communium omnium sententia est prestante Monarchiam, de quo est text. not. in l. 2. §. *Navigatio, & ibi omnes not. ff. De origin. iur. & docet Aristotel. in 3. c. 8. Ethic. & in 3. politic. S. Thom. in prima part. quast. 102. art. 3. & in 2. 2. quast. 50. art. 1. ad 2. Præpos. in histerminis in summ. 15. *diff. num. 7. & Turrecrem. loco cit. Bart. in sum. tract. de Regim. civit. Bald. in 1. constit. Rom. col. 2. vers. Item consuetudo Dominorum. Agit. de Roman. in tract. de Regim. Principum Boer. in tract. de custod. Clavium, numer. 53. ubi testatur ita omnes tenere. Unde Aristoteles 12. *Metaph. in fin. Entia, inquit, nolunt male gubernari; non est bonum pluralitas Principatum, unus ergo Princeps:****

36. & August. in lib. de nupt. & concupiscent. Principatus magis naturalis unus in plures, quam in unum potest esse multorum. Et idem August. inc. *quod autem*, 23. qu. 7. Natura principiorum amat singularitatem, & omnis potestas impariens consortis est. Hinc S. Thom. *op. que 2. c. 5. docet tyrannidem sepius oriri ex principatu plurium, quam ex Principatu unius: & Hieron. in c. in apibus 7. quast. 1. Roma, inquit, ut condita est, duos fratres simul habere Reges non potuit, & partitio dividitur. In Rebecca utero Esau, & Jacob bella gesserunt *Genes. 25. & 26. cap. 1. 79. diff. Et Roboam & Jeroboam Regnum Iudæ, & Israel in malum eorum diverferunt: Regnum 12. Et propterea Romani quumvis effectus Regibus duos amicos Consulibus Tribunos adiecerint, & alios Magistratus invenerint; in adversis tamen casibus, & gravius Romæ bellis unum constituerunt Dictatorem, cuius dicto non liceret adversari; & hæc dictatura etiam ab initio temporibus; tamen in Julio, & successoribus ejus perpetua essetia est. Ne unquam Romana res admirabilior, aut celstior fuit, quam sub Augusto Cæsarè, quando universis orbis unius ditioni parebat. *Luc. 2. quo tempore nati mundi Salvator Monarchicum regimen ceteris prætulisse videtur gubernationibus. Ad hoc c. Fundamenta, §. Ne autem, in f. eodem, lib. 6. & quod not. Bald. in proem. Decretal. nu. 2. Id ipsam adstruit totius sepe orbis consuetudo, cuius maximam partem gubernant Reges, sive Christianos in tueantur, sive Barbaros, & civitates aliquot, quæ se liberae profiteantur, non possunt tamen esse fugere quin unum præferant, aliisque tanquam Capiti pro tempore obediant. Facit text. in c. *Quantum in plerisque de off. ordin. in cap. Dicitur, 23. q. 4. & in l. si plures, §. Quod in minoribus; ibi, Sanè cum facilius unum tutor, ff. De admin. tutor. ubi glossa. illud tritum receniet: Signius expediunt commissa negotia plures.****

37. Quinimò in Ecclesia ipsa triumphante quamvis & Angelorum diversa sint ordinis, & sanctorum Spirituum Choriquæ sunt tamen omnia Rex

38. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decret.

æternus Deus, *apocal. 21. cap. Principium, §. Omnia lapsi, de pont. diff. 2. quia propterea ad Ecclesiam triumphantem Ecclesiam suam militantem insinuat, cap. Ad hoc, 29. diff. cap. Fundamenta, in f. de elect. lib. 6. Unde Dionysius in c. 5. *Eccles. hierarchia; Nolite enim, inquit, Hierarchia a Deo traditis ordinibus sancte dispolita, sanctis, & celestibus Hierarchis conformis est. Quod optime explicat glossa. in Clem. fin. in ver. Ecclesia de heret. in hæc verba: Et enim Ecclesia exemplata divinitus a triumphante dicente Joanne in *apocalyp. 21. in princip. Vidi Hierusalem sanctam novam descendentem de Cælo, & c. & Moyse dictum est *Exod. 25. Ut omnia faceret secundum exemplar libri monstratum in Monte: cum igitur in Ecclesia triumphante sit unus Princeps supremus, cuius obedientia tota ipsa Ecclesia periculis est subiecta, scilicet Deus, necessario sequitur toti militanti unum supremum Principem præsidere, scilicet Papam, cuius præceptis omnes obedire tenentur, & hoc est de necessitate salutis, ut in extravag. Bonifacii unam sanctam, & fortius in his, qui sunt perfecti, 22. q. 2. cap. Ne quis. Inde prædictum fuit *Osia 1. Congregabuntur filii Israel pariter, & ponent sibi Caput unum: & Joan. 10. Fiet unum ovile, & unus Pastor, de baptis. c. Licit, & infra de sent. excom. c. 1. cum renvidi. Hæc glossa. Quo argumento ad ostendendam Pontificis Maximi superioritatem in Concilio unum etiam Turrecrem. in f. Non autem, n. 5. vers. Terris idem ostenditur, 7. qu. 1. & in summ. de Elect. lib. 2. cap. 1. & 2. & Præpos. in summ. 15. *diff. nu. 7. Quinimò & Pius II. in constit. inferius referenda.******

Unum ergo in Ecclesia est caput, & unus princeps; quia pax populi ex uno rectore dependet, pluralitas principum discordiam parit, d. cap. in Apibus 7. quast. 1. Unde pacis auctor dicitur Ecclesie sue regimen pacis amicum, id est Monarchicum sub B. Petro, & successoribus ejus adnihilari cuncta præcipiens clavibus illi commissis, & Cura Gregis demandata. Sicut etiam in veteri testamento uno fuit in regimine Paradisi, scilicet Adam, *Genes. 1. Unus in regimine Arcæ, scilicet Noè; Unus in ducatu filiorum Israel, id est Moyses; unus Josue post eum; unus Sacerdos in Tabernaculo, id est Aaron: unus David, unus Salomon, &c. Unde Bernardus de considerat. ad Eugenium III. lib. 2. cap. 9. (Indigemus, inquit, adhuc diligentius quis sit, quam geras videlicet personam in Ecclesia Dei: Tu es Sacerdos magnus, summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatus Abel, tu gubernator Noè, Patriarchæ Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatur Samuel, potestare Petrus, unctione Christus, Tu es, cui Clavestraxia, cui oves credita sunt. Sunt & alii quidem Janitores, & Gregum Pastores; sed tu tanto gloriosius, quanto & differentiis utrumque præ illis nomen hereditasti. Habent illi assignatos sibi greges singulis singulos, tibi universos creditur, uni unus, nec modo ovium, sed & Pastorum, tu unus omnium Pastor, Hæc Bernardus.*

39. Accedunt prædictis quamplures summorum Pontificum, & Sanctorum Patrum distinctiones & inter ceteras *Devere. 17. (Si difficile, & abiguam*

guum apud te iudicium esse perplexeris inter sanguinem, & sanguinem, causam, & causam, & iudicium intra portas tuas videris verba variari, surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus, venietque ad te Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quare sique ab eis, qui indicabunt tibi iudicium veritatem, & facies quodcumque dixerint qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, sequerique sententiam eorum, nec declinabis ad dextram, neque ad sinistram. Qui autem superbiebit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino tuo, ex decreto iudicis, mortuus erit ille, & auferes malum de Israel. Quam autem terram exponens Innocentius III. in c. *Per venerabilem*, & *Rationibus*, inquit, sine lege, dicit, inquit, cum Deuteronomium lex secunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur ut quod ibi decernitur, in novo testamento debeat observari. Locum enim, quem elegit Dominus, Apollonica Sedes esse cognoscitur. Et mira, (Sunt autem Sacerdotes Levitici generis fratres nostri, qui nobis iure Levitico in executione Sacerdotalis officii coadiutores existunt. Is vero super eos Sacerdos, sive iudex exiit, cui Dominus inquit in Pectore, *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis*, & Episcopus Vicarius, qui est Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech constitutus à Deo iudex vivorum & mortuorum.) Et intra (Cujus sententiam qui superbiens contempserit obedire, morti præcipitur, id est per excommunicationis sententiam velut mortuus à communione fidei- lium separari.)

41 Anacletus à Petro Apostolo Presbyter ordinatus, in c. *Sacrosancta* 22. *dist. Sacrosancta Romana*, & Apollonica Ecclesia non ab Apollolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit, sicut ipse Petro Beato Apostolo dixit: Tu es Petrus, & reliqua. Ergo hæc Apollonica Sedes à Domino & non ab alio est constituta, & sicut cardine officium regitur, sic huius sanctæ sedis auctoritate omnes Ecclesie Domino disponente reguntur.

Zephyrinus in c. *Ad Romanam*, 2. q. 6. *Judicia Episcoporum*, majore scilicet Ecclesie causæ à Sede Apollonica, & non ab alia sunt terminandæ, quia licet in alios transferantur Episcopi, Beato tamen Apollolo Petro dictum est: *Quæcumque ligaveris super terram, erit ligata & in caelis*.

42 Antherus in cap. *Falsæ subditorum*, 9. *quest. 3.* facta subditorum iudicantur à nobis, nisi ultra verò iudicat Deus.

Gelasius in c. *Contra per mundum ead. cau. & quest.* cuncta per mundum novit Ecclesia, quod Sacrosancta Romana Ecclesia de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam de episcopis liceat iudicare iudicio. Si quidem ad illam de omni mundi parte appellandum est, ab illa autem nemo est appellare permittitur, ut infra: Apollonica Sedes sine ulla Synodo præcedente delolvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & ordinandi nulla exaltatio, & Synodo quos oportuit habere facultatem, & hoc nimirum pro suo principatu, quem Beatus Petrus Apollolos Domini voce, & tenuit semper, & retinebit quod ipsum habuerit in canone præcedenti, ex eodem Gelasio ad Faulum legatum.

Symachus in c. *Altram*, 9. *quest. 3.* Aliorum hominum causas Deus vult homines terminare; sed Sedes istius præfuit suo sine questionibus reservavit arbitrio. Vultur B. Petri successores celo tantum debere innocantiam, & subtilissimi discessoris indagari in violatam exhibere contentiam.

Vigilius ad Eusebium 140. 1. Licet omnino Apollolorum pars esset electio, Beato Petro tamen concessum est ut ceteris præmineret. Unde & Cephas vocatur, quia Caput, & primus est omnium Apollolorum. Quamobrem Sancta Romana Ecclesia primatum tenet omnium Ecclesiarum, ad quam tam sancta Episcoporum negotia, querelæ, atque iudicia, ad quam & majores Ecclesiarum questiones, quali ad Caput semper referendæ sunt. Et idem Vigilius in cap. *Quæ sit. 2. quest. 6.* ipsa namque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in partem vocata sint sollicitudinis, non in partem iudicantis potestatis.

Gregorius omnibus Episcopis per diversas provincias constituit. Quia cunctarum dispositione divina Ecclesiarum curam gerimus, mandamus ut nihil prius de eo, quod ad suam Sanctæ Romanæ contigit Ecclesie, æquique implorat auxilium, decernatur, quam ab eisdem Ecclesie præceptum fuerit autoritate, quæ vices suas ita aliis impartit, ut in partem hoc vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, referatur in c. *De reate, vol. caus. & quest. Ad idem c. *Tractatus*, 12. *dist. c. quævis, c. dicitur, & c. Dudum*, 3. *quest. 6.**

Nicolaus in c. *Nemini*, 17. *quest. 4.* Nemini licitum est de Sedis Apollolice iudicio iudicare, aut illius sententiam retractare permittitur, videlicet propter Romanæ Ecclesie primatum Christianis in Petro Apostolo divinitus collatum. Bonifacius Martyr in c. *Si Papa*, 1. q. 2. & fraternæ salutis negligens deprehenditur in iuris, & remissis in operibus suis, & in super a bono tacetur, quod magis officit soli, & omnibus; nihilominus innumerabiles populos cateratim secum ducit primo mancipio gehennæ cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus. Huius culpas illic redarguere præsumit mortaliom nullus, quia cunctos ipse iudicaturus à nemine est iudicandus.

43 Cyprinus episc. 3. *ad S. Cornelium Romanum Pontificem* Neque enim aliunde hæreses obortæ sunt, aut nata sunt schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, ne quis in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitur, cui si secundum Magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversum Sacerdotum Collegium quidquam moveret; nemo post divinum iudicium post Populi suffragium, post episcoporum consensum iudicem se non iam Episcopi, sed Dei faceret. Et plura Sanctorum Patrum testimonia, videlicet Hieronymi, Augustini, Ambrosii, Cyrilli, Chryostomi, & aliorum adducit Turretius in sum. de *Ecclesiis*, 2. *serm. per tot. & præcipue cap. 15. c. 36. & seq.*

44 Demum Pius II. Romani Pontificis primatum in Concilio apertius dilinit in Constitutione, quæ incipit, in *novis. h. æque*, edita 6. *Calendi. May 1463. in Bull. rom. 1. pag. 321.* Cum enim

eoim (ut in ex referunt) Basileense Concilium advenisset duo viri ex Italia Nicolaus Panormitanus Archiepiscopus, & Ludovicus Pontanus Alphonsi Magni Regis Oratores, qui velut duo orbis sidera, & Pontificii juris, & totius Civilis Sapientie duo præcipua lumina, & clarissima censabantur, siquæ una cum Cardinalibus legemio V. in senis ore, scriptoque Concilii gesta extollerent, ut nullus audiverit dicta eorum resellere, ipse quoque Pius, tunc Aneas Sylvius in minoribus agens multa deceptis scriptis de Concilii auctoritate adversus Primum Romanum Pontificem, quæ scilicet audivit, & didicit ab his Magistris in Schola Basileensis Concilii, sed postea cum deponere Eugenio, & creato Amadeo, qui Felix appellatus est, vidisset Felicem à Rege Romanorum non recipi, & cognovisset Eugenio falso de multis accusatum, & Cardinales, qui Basileam venerant ob privatas inimicitias bono, & sancto viro notam incurere voluisse, sed tamen cunctos posse ad eum rediisse, & veniam errati petisse. Quin & Cardinalem S. Angeli, qui partes itidem Concilii tuarum fuerat mutatum in melius auctoritatum Pontificem defendere: tandem ipse quoque Aneas lucem veritatis agnovit, & Basileense dogma rejecit, ac demum ad Pontificatum egressus prædictam edidit Constitutionem, in qua errorem suum humiliter, & ingenue reprobat, & scripta respuit, idcircoque immret tenendum esse auctoritatem Pontificiam esse supra Concilium.

46 Quid plura? Concilia ipsa hoc idem sapienter declarant. Nam in c. *Nemini*, 17. *dist. referunt à Nicolao exemplum Marcellini*, qui cum in Concilio contessus fuisset à Pagano compulsum, ut in eorum templum ingressus granthuris super primas imponeret, nullius Episcoporum proferre sententiam in eum ausus est, sed dixerunt omnes, tuo ore iudica causam tuam, nos nostro iudicio, sed collige in sinu tuo causam tuam. Et tunc: Quoniam iniquum, ex te iustificaberis, aut ore tuo condemnaberis. Et iterum dicunt: Prima Sedes non iudicabitur à quocquam. Neque ita Patres abstinuerunt à iudicio agnoscetes iterum iudicandum Concilium hoc habitum fuit in civitate Sinuesana à recentis Episcopis, eique ad super hoc & responso Patrum habetur tom. 1. *Conciliorum General. & Provinc. par. 1. pag. 182. & seq.*

47 Præterea in generali Synodo Romana, cui præfuit B. Sylvester, sic legitur: (Nemo iudicabit primam Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede iustitiam desiderant temperari, Neque enim ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à Rege, neque à populo Iudex iudicabitur.) Qui canonice in vestitus Gradibus exemplaribus citetur ex Innocentio, habetur tamen in eodem Concilio Romano, cap. 20. Illudque notari dignum est quod ipsi canon in specie subscripserunt ducenti octoginta quatuor Episcopi, quadraginta quinque Presbyteri, & duo Diaconi, & Augustus Constantinensis, & Mater ejus Helena, ut habetur tom. 1. *Conciliorum par. 1. pag. 260.*

48 Referunt eisdem sermo verbis in cap. *Nemo*, 17. *quest. 3.* ubi gl. ex illis verbis ab omni Clero, deducit Papam non posse à Concilio iudicari, & allegat hanc: decretalem, additur, quod si totus Mundus sententiam in aliquo negotio contra

Papam, sententia Papæ standum esset per c. *Non est fides*, 2. *quest. 1.* quam Iohannem sequitur Bellam. Turretium, & reliqui Canonista. Et eadem verba ab omni Clero, de universali Ecclesia esse necessario intelligenda. Et sic etiam de Concilio universali Ecclesiam representante, multum argumentum comprobatur ibi Turret. n. 2. & Alban de *potestate Papæ parte 1. n. 89.* Et tarentum duo hostes acerrimi Pontificie dignitatis, nempe Ludovicus Romanus in *consilio suo* 123. & 49. *Abb. in tract. de Concil. Basileensi nondum excuso col. 2.* Item in Capitulis Niceni Concilii. Oecumenici per Tellonem, & Theophilum Constantinopolitanum de Græco in Latium versis *can. 39.* sic legitur: (Ille, qui tenet Sedem Romæ, Caput est, & Princeps omnium Patriarcharum, quoad quidem ipse est primus, hæc Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, ut qui sit Vicarius Christi Domini Nostri super cunctos populos, & cunctam Ecclesiam Christianam; & qui cumque contraxerit, à Synodo excommunicatur.) Refertur ab Alphonsi Pisano *lib. 3. de Concilio Niceni decretis, vol. tom. 1. Conciliorum par. 2. pag. 337. col. 1.* Si Papa est super cunctam Ecclesiam Christianam ergo & super Concilium, quod cunctam Ecclesiam Christianam representat.

50 Item in Concilio Florent. sub Eugenio IV. *post sess. 25. tam. 4. Concil. par. 1. pag. 606.* sic legitur: (Dissimulamus sanctam Apollonicam Sedem, & Romanum Pontificem in Universum Orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apollolorum, & verum Christi Vicarium, cuiusque Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrum, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro patendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quem admodum etiam in gelsis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.) Hæc ibi, qui distinctioni subscripserunt etiam Imperator Græcorum, & Patres tam Græci, quam Latini, in Concilio Lateranensi novissimo sub Leone X. *sess. 11. tom. 4. Concil. par. 2. pag. 120.* Solum Romanum Pontificem pro tempore existentem tantquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum in diebus, transactum, ac dissolvendorum plenam potestatem, & potestatem habere, nedum ex sacris scripturis testimoniis, dictis Sanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum, Sacrorumque Canonum decretis, sed propria etiam eisdem Conciliorum confessione manifestè constat.

51 Amplius, Concilia ipsa dupliciter agnovissent se inferiora esse Romano Pontifice, primo quia in statutis universali Conciliorum ipsius Pontificis patenter excipitur auctoritas, ut dicitur in textu in *ver. cum omnia. Et concordant c. Dudum*, & c. *Perigrina*, 3. *quest. 6. & cap. 25. sess. 25. de reform. Concl. Trid.* Auctoritas autem non excipitur nisi Superioris, c. *Venientes, infra de Jur. jur. & d. c. Dudum.*

52 Deinde quia Patres consueverunt petere, & obtinere Concilii confirmationem à Summo Pontifice, c. *Multa*, & c. *Concilii*, 17. *dist.* Sicut in specie fecerunt Patres Concilii Picani, Calcedonenis, Constantinensis, & Tridentini. Idque pluri-

pluribus alijs exemplis; item rationibus, & authoritatibus confirmat. Turrecrem. in cap. *Sancta Romana*, an. 2. §. 1. diff. & dicit in cap. 3. *numm.* 47. *vers. Secundo Concilio quonia*, infra de ratio. Confirmatio autem est evidens signum superioritatis, ut per Bald. in *fn. numer.* 4. *vers. Utinam nota*, C. *de legib.* ubi ait: (Nihil est majus sine sanctius imperio, intellige nisi Apostolicis R. Petri, cum enim Apostolicus confirmet principem, ibi est manifestum signum superioritatis ut in *Auch. de de sen. cit.* 3. *interim*.) Hæc Bald. querat propositum primatus Papæ in Concilio adducit Felin. in cap. 1. in *fn. vers. Pro dicta Aluath* infra de *leg. & Pat.* & Card. Alban. in *tradi. de 7. reg. pape par.* 1. *num.* 88. Qui propterea hinc deducit plures Concilia, dum confirmationes imperantur, se Romano Pontifice inferiora declarare. Quod factum constat ex Bulla in IV. confirmationis Concilii Tridentini, que incipit *Benedictum Deus*, ibi: (Cum autem ipsa Synodus pro sua erga sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inherens, decretorum suorum omnium confirmationem a nobis petierit.) Et infra ibi: (Cujus auctoritatem etiam ipsa S. Synodus tam reverenter agnovit.) Unde Host. in cap. *Qualiter*, in *secundo*, in *prim. posse de accusat.* dicit statum Papæ non consisti a Concilio, quod est inferius, sed solummodo approbati, idque intelligendum fieri ad cautelam, ac vice versa statuta Concilii a Papa confirmari tanquam a superiore, cum confirmatio ad superiorem spectet. Et Turrecrem. in d. c. *Sancta Roma*, nu. 2. *vers. Secunda mensura* §. 5. *diff.* (Approbatum inquit, & confirmatio authorizationis, scilicet qua tribuit auctoritatem, & robur rebus approbatis, prout est approbatio Conciliorum uniuersalium, semper est superioris, sicut principis,) gloss. in cap. *Exater nos*, 17. *quall.* 4.

54 Pult amobis ipsam Pontificis Maximi superioritatem in Concilio latissime tuerent Petrus de Monte Episcopos Brixientis in sua *Monarchia Conciliorum in rubr. de Concilio* promouentia, *vers.* *Non ita expedit tunc ingrediendum est illud mare magnum*, & *procellasam*, inter *tradi. communes* 1. *num.* 2. *pag.* 75. *Andr. Barb.* in *Clem. de Romano de elect.* ubi a nu. 31. *ref. que ad num.* 86. pro superioritate Papæ in Concilio adducit octuaginta septem argumenta, Card. Alexandrinus in *summa* 1. *diff.* an. 1. *usque ad n.* 76. & plenius Card. Jacobat. de Concilio lib. 10. *art.* 7. a nu. 72 ad nu. 134. Et Card. Alban. in *tr. de potestate pape, & Concilii* par. 2.

Et ex Theologia, S. Thom. in *epist.* contra *errores Graecorum*. S. Antonin. in 2. *par. sua summa*, tit. 2. *cap.* 11. Card. Turrecrem. in *summa de potest. Ecclesie* lib. 2. *per tot.* & in cap. *Si Papa*, 40. *diff.* ubi *numm.* 2. in hanc sententiam citat Richardum de S. Victor 2. *par. de sacrament.* Albert. Magn. & S. Thom. in 4. *diff.* 19. Alex. de Alex. in 3. D. Bonaventuram in 4. Petr. de Tarrantia, qui fuit Innocentius III. Richard. de Medi. Villa in 4. Petr. de Pal. in *tratu su de potestate Ecclesiastica*, & alios plures, Thomas Uvaldis lib. 2. *de doctrina fidei*, & *Patrum*, & recentius Cardinales Cajetanus, Rossensis, Contarenis, Polus, Olinus, Baronius, & Bellarminus. Et inferiorum ordinum Catharinus, Echius, Pi-

ghius, Joannes Faber, Jacobus Lironius, Capleus, Congregatus, Jo. An. Delphinus, Petrus Soto, Alphonsus de Caluso, Melchior Canus, Raimundus Rullus, & novissime Nicolaus Sanders de *Possibili Monarchia Ecclesie*, lib. 7. & alii quamplures, qui ex sacris litteris, ex immemoratum Pontificum decretis, ex antiqua Concilij, ex sanctis Patribus, & Ecclesie Doctoribus, ex legibus denique publicis, & approbatis historis articulum adeo clare explicarunt, ut de eo nemo amplius dubitare possit, nisi qui per haresim, & schisma penitus est subversus, ac iudicio proprio, ut ait Apostolus, condemnatus.

56 Et quantum in schilunata illo Basileensi non defuerit qui temere contrarium se complecterent, ut in specie Abb. Panor. in sermone quem ille habuit incip. *Maximum*, & in *quell. Jurispruden. Episcopos*, & Ludovicus Roman. qui pro Concilio ibi erat *Advocatus* *capit.* 280. *Quis est, per tot.* & *conf.* 522. & 523. tamen ambo, ut credi potest, conscientia ducti postea se retractarunt ille lectura hujus decretalis, & latus in sua *questione prima*. Hic vero in *conf.* 394. in *prim. vers.* Et *hæc una* *verba*. Cujus etiam fundamenta in prioribus concilijs funditus everit Turrecrem. in d. *cap.* *Si Papa*, 40. *diff.* præterquam quod Abb. Panor. propria obsecratione passione mebaur causam suam:

57 nam in schilunata fun creatus Cardinalis a Felice V. Antipapa, & in eo tantum dicitur se gessisse, quod introducendis in Concilium multitudine Presbyterorum ob defectum Episcoporum contra præscriptum factorum Canonum, & præsertim *cap. satu* *videnter*, 96. *diff.* liberrime contradixit, ut testatur Senes Sylvius, qui præfatus erat in historia Concilii Basileensis, & Card. Bellarm. *de scripturis Ecclesiasticis*, Sed & Cardin. Zabarell. licet in schilunata Urbani VI. multa effuderit in diminutionem Pontificis auctoritatis, in suo *tratu de modo* *supendi schilunata* 9. 44. & 45. quem postea cap. *Lites*, *ref. ad*, in eo tamen laudatur quod dum in Concilio Constantensi publicare *constit. de auctor.* Concilii *diff.* 4. & 5. Legere noluit partem illam, que est de reformatione capituli, & membrorum, tanquam subrepticam, ut testatur Abb. in *præalleg. tratu de potestate pape, & Concilii* par. 2. *num.* 206.

58 Inferius ex prædictis ut cum appellatio fit de minore ad superiorem iudicem provocatio, l. 1. §. *Si quis a iudice*, ff. *De appell.* *cap.* 2. *de consuet.* lib. 6. a sententia Concilii Generalis possit appellari ad summum Pontificem tanquam superiorem, sed non e converso, quia esset appellare a superiore ad inferiorem contra naturam appellationis, textus est in *Constit. per monachos*, 9. *quest.* 3. & in *cap. Quis sit*, 2. *quest.* 6. & notat præpos. in *summa*, *numm.* 72. *vers.* *Ex decretatione prædicti articuli*, 15. *diff.* ubi etiam addit ex *Collectar.* in cap. *Quæ multoties*, de *regul. jur.* appellari non posse ad Christum a sententia Papæ, cum; Christi & Papæ ejus Vicarii sit idem Tribunal, d. *cap.* 2. *de consuetud.* lib. 6. *Quinti*

60 mo appellantes a Romano Pontifici ad futurum Concilium, eorumque consiliarios, & fautores penes excommunicationis, criminitat; hæc Majestatis divinae, & humane suscipiuntur a Pio II. in constitutione que incipit *Inscrutabili*, & edita

1459. 14. *Calend. Februarii*, & excommunicantur, quotannis in die Cenæ Domini, ut in Bulla Gregorii XIII. *Consueverunt*, 1583. *præter Nanas* 63 *Aprilis*. Quomiam decretum verè indubitati schismatici, & de Catholica fide male sentientes in contributione Julij II. incip. *Suscipite regimini*, 1509. *Calend. Julij*. Ex qua constitutione sic appellantis in crimen hæresis inc. dicitur existimat Card. Alban. *de potest. pape, & Concilii* par. 2. *numm.* 82.

64 Nunc ad conclusionem superius firmatam de superioritate Pontificis Maximi in Concilio dantur a Doctoribus quatuor limitationes. Prima limitatio est in casu schismatici, cum duo, vel plures contendunt de Pontificatu; tunc enim Concilium est iudex competens juxta terminos, *cap. Si duo*, 79. *diff.* & ibi gloss. & DD. not. Card. Zabarell. in *cap. Inter infra* *cod.*

65 Secunda limitatio est quando electio Papæ non fuit Canonica; Concilium enim cognoscit, *cap. Si quis pecunia*, 79. *diff.*

Sed adverte quia prædictæ non sunt propriæ limitationes ad regulam; nam ubi plures certant de Pontificatu, cum non appareat quis verè Pontifex sit, omnes occupata dignitate repelluntur; quia paria sunt quid non esse, aut esse, & non ap. *par. cre.* 1. *Duo sunt Tit.* ff. *De testament.* *titel. l. in lege fundi*, ff. *De contrahen. empr.* Ideoque eo casu non Pontifex Maximus, sed factum potius eligentium iudicatur, qui duo ad Pontificatum assumpserunt, ut declarat Card. Alban. *de potestate pape & Concilii* par. 1. *nu.* 12. & *seq.* licet etiam ubi electio Pontificis tanquam irrita reprobat, Concilium non iudicat Pontificem, quia non canonicè electus, ut inquit Bald. in *l. fin. C. Senten. resita*, non poss. non est Deus in terris, sed Demon, claves non regni caelorum, sed inferni gerens. Nec est Apostolicus, ut dicitur in d. *cap. Si quis pecunia*, & novissime in constitutione Gregor. XV. de elect. Roman. Pontific. que incip. *Avrini Patri filius*; Unde neque eo casu subicitur Concilio, ut per Card. Alban. *loci proximi* *cit.*

66 Tertia limitatio est in casu hæresis, quia Concilium est iudex ad præscriptum *cap. Si Papa*, 40. *diff.* in *vers.* *Sibi deprehendatur a fide devotus*, & ibi omnes notant. Et in *summa* 15. *diff.* & hic in *textu*. Quod ultimum intelligi de modo hæresis sit formalis, & sic deprehensus noluit se corrigere secundum Hugonem, quem ceteri sequuntur.

Nec habenda est ratio glossæ fin. dicentis, Papam posse accusari etiam de alio crimine, si sit notorium; & inde scandalizetur Ecclesia, & in corrigibilis sit. Nam illa gloss. quicquid Abb. & Dec. hic dixerint communitur reprobat, eamque male dictam appellat Petrus de Monte in sua *Monarchia Conciliorum in rubr. de Concilio* promouentia, *numm.* 7. *vers.* *Solum*, & eam solidissimis rationibus ibi confutat, & contrarias glossas adducit Card. Turrecrem. Et S. Antonin. post Augustinum de Ancona, & Perrum de Palude, quos referunt 7. *part.* *tit.* 20. *cap.* 4. §. 3. Favit quod notat Holtien. in *cap. Proposuit*, de *concess.*

67 præ. ubi ait, Papam si jaceat in peccato, admonei posse juxta regulam Evangelij, cui subicitur quantum ad primam partem, dum dicitur, (Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum *Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.*

inter te, & ipsum solum,) ut legitur, in *cap. Nove*, *de jure*, & in *cap. Si peccaverit*, 2. *quest.* 1. in *prim.* sed quoad aliam partem, Regula, que dicitur; (Quod si non audierit, dic Ecclesie,) talia verba in summo Pontifice esse intelligenda de Ecclesia triumphantè, quia ipse ab Ecclesia militante iudicari non potest.

68 Non conveniunt tamen DD. an hic casus possit contingere ut Apostolicus incidat in crimen hæresis, sunt enim qui in repede affirmant hunc casum non esse possibilem, ut Albertus Pighius Campensis lib. 4. *cap.* 8. *de Ecclesia*. *Mirarch.* cuius opinionem probabilem dicit, & rationi consonam Franciscus Pegna in *Direct.* *inquis.* *par.* 3. *lib.* 3. *schol.* 91. eo quod Christus rogavit pro Papa ut ejus fides non deficeret, quasi videatur hoc privilegium personale esse, & annexum ei, qui ritè, & canonicè ad Pontificatum evectus est.

Sed contraria sententia, ut idem Pegna tellatur, communi Theologorum, & Canonistarum voto recepta est, quam sequitur Turrecrem. in *summa de Eccles.* lib. 2. *cap.* 112. *ad septimum argumentum*, Cajetanus in *opific. de auctor. pape, & Concilii*, Card. Alban. in *cod. tradi.* *par.* 1. *nu.* 110. & *multis* *seqq.* Dominicus Sotus in 4. *sent. diff.* 22. *art.* 2. Sylvest. in *ver.* *pape*, 4. *nu.* 4. *Covarr.* *lib.* 4. *variæ*, *ref. l.* 13. & alii relati a Pegna ubi supra, Archid. Bellam. Turrecrem. *Præpos.* *de cæteri Canonice*, in d. *cap.* *Si Papa* *per illum* *textum* 40. *diff.*

69 Sed quicquid sit de veritate intrinseque opinionis, illud certum, est hunc casum in Ecclesia divina gratia præsidio nunquam hactenus contigisse, ut fatentur omnes; nam Marcellinum in exemplo, cujus superius meminimus, non fuit hæreticus, quia non habuit errorem intellectus, sed tantum in metumotis, & blanditijs Imperatoris adactus una cum ipso Imperatore Templum Jovis ingreßus Jovis simulacrothus adolevit sac propterea peccavit quidem contra hæc confessionem, ideoq; extremo a Quirino negalle vitus est; Verum interiore actu contra fidem nihil credidit, aut docuit. Cujus rei evidentissimum testimonium præbuerunt horribilis poenitentia postea peracta, Pontificatus spontè dimissus, & Martyrium ob fidem susceptum, ut apud Card. Bellarm. *lib.* 4. *de Roman. Pontific.* *cap.* 9.

70 Ceterum nec tertia hæc declaratio vitæ regulam initio proponit, quia si Romanus Pontifex in crimen hæresis notorietur, & per inaciter haberetur, delinere esse Pontifex, *cap.* 1. *cum illi* *not.* 24. *quest.* 1. Et fieret minor quocunque fidelis, ut inquit D. Thom. in 4. *diff.* 19. & gloss. in d. *cap.* 1. *ver.* *In beselem* 3. *ac promde* *sublece* Concilio non ut Apostolicus, sed ut quilibet privatus. Ita colligitur ex gloss. *fin.* in d. *cap.* *Si Papa* 40. *diff.* *vers.* *Item non quod si iste hauserit*, ut explicat Card. Turrecrem. in *summa de Eccles.* *lib.* 2. *cap.* 102. & Card. Alban. *de potest. pape, & Concilii* par. 1. *numm.* 6. & *seqq.* qui propterea in *proem. operis*, nu. 7. *et seq.* firmat nullum casum reperiri, in quo verè dici possit Concilium habere auctoritatem in eum, qui certus sit Pontifex. Addo Card. Bellam. *in.* *In Synodo*, *numm.* 5. *vers.* *Veritas ista*, & *numm.* 17. *in fin.* 63. *diff.* ubi ait (proprie loquendo Concilium Generale non posse Papam verum deponere, licet ejus errorem

possit declarare. Aut enim Papa est verus hereticus, puta pertinax, & incorrigibilis heresi jam damnata, & tunc jam depositus est d. cap. 1. quæst. 1. & sic deponi non potest, quia non potest excommunicari nisi a deo, cap. Frequens, de rescriptis, glossa. lib. 6. Aut non est verus hereticus; & tunc non potest iudicari 2. quoquam, ut in cap. 21. Papa, 40. dist. & in cap. 2. de iudic. 3. cum similibus. Hæc Bellam. licet Card. Cayet. de potest. Papa, & Concilii cap. 21. Iste defendat Papam hæreticum, quantumvis amiserit fidem etiam infirmum, quia tamen propter characterem Baptismi retinet sacramentum fidei, non desinere esse membrum Christi: Et propterea non esse iura divino à Pontificatu depositum.

71 Quarta & ultima limitatio est cum summus Pontifex sponte se subijcit Concilio, glossa. 1. in cap. 1. 9. quæst. 3. Glossa Hugo, Joan. de Fan. & Gemina in cap. Non sumus in exco. per illum textum, 2. quæst. 7. Generale enim est ut major iudicari possit à minore si illo se sibi submittat, l. Et receptum ff. de iudic. 2. quæst. 2. in cap. Cum inferiori, infra de maior. & obedient.

Verum hanc limitationem communiter resollunt juris interpretes, teste Card. Alban. in præfatione ad par. 1. c. 104. Quoniam cum Pontificatus potestas à Deo sit, cap. 1. 2. dist. Romani Antiquitates hinc privi legio renunciare, aut Pontificatus Majestati quidquam desubdere non possunt, Jo. Andr. in cap. Ecclesia, 5. Maria, n. 5. Ille vero qui est super omnia foras, de consuet. quem ibi sequuntur Anton. de Butr. Imol. Abb. & alii relati à Felin. n. 5. Eisdem sententia est Archid. in d. cap. Non sumus in exco. Rom. in singul. 137. Jul. post Alex. in d. l. Exceptum, & Bellam. in cap. in Synodo, n. 6. 7. dist. ubi reddit rationem, quia nullus potest iudicare summum Pontificem, nisi esset iustus superior, 2. 1. dist. per tot. Ut autem aliqui mortaliū possit esse major Papa vel eius superior, non potest facere nisi solus Deus.

Cujus assertio veritas etiam comprobatur exemplo Marcellini paulo ante relato. Nam et in Concilio conspersus cinere voce claracianalis dicens: Peccavi coram vobis, &c. atque ita de quo dammodo suppositus iudicio Synodi; tamen etiam iudicare ausus est nemo, ea ratione, quia prima Sedes à nemine iudicatur. Idemque apertius colligitur ex §. Hinc etiam, 17. dist. ubi Synodus congregata contra Symmachum autoritate Theodorici regis, quo obijcebat eidem Theodorico. Primum quod Concilium absque iusta accusati Pontificis congregati non possit, secundum quod prima Sedis Antistes inferiorum iudicio non subiaceret; Quasi diceret, etiam Concilium præcedente Apostolica auctoritate convocaretur nobis tamen, qui inferiores sumus, contra Pontificem Maximum ferre sententiam non liceret. Unde quamvis primum obiectum postea sublatum esset, accedente demum Symmachi auctoritate: tamen quia supererat secundum, quod minori fas non esset in superiorem jus dicere, Episcopi non fuerunt in eum proferrere sententiam, sed dixerunt: Symmachus Papa sedis Apostolicæ præsul ab iniqui modi oppositionibus impetrans, quantum ad homines respicit sit immunis, ac liber: cuius causam totam Dei iudicio reservamus. Non alia quippe ratione Patres Symmachum, & Papani, & geminando ipsius

73 etiam, 17. dist. ubi Synodus congregata contra Symmachum autoritate Theodorici regis, quo obijcebat eidem Theodorico. Primum quod Concilium absque iusta accusati Pontificis congregati non possit, secundum quod prima Sedis Antistes inferiorum iudicio non subiaceret; Quasi diceret, etiam Concilium præcedente Apostolica auctoritate convocaretur nobis tamen, qui inferiores sumus, contra Pontificem Maximum ferre sententiam non liceret. Unde quamvis primum obiectum postea sublatum esset, accedente demum Symmachi auctoritate: tamen quia supererat secundum, quod minori fas non esset in superiorem jus dicere, Episcopi non fuerunt in eum proferrere sententiam, sed dixerunt: Symmachus Papa sedis Apostolicæ præsul ab iniqui modi oppositionibus impetrans, quantum ad homines respicit sit immunis, ac liber: cuius causam totam Dei iudicio reservamus. Non alia quippe ratione Patres Symmachum, & Papani, & geminando ipsius

dignitatem etiam sedis Apostolicæ Perfulent, & se homines esse memorantur, nisi ut ostenderent hominibus in eum, qui supra homines est, & qui Deo vice gerit, jus dicere non licere. Nec refert, ut inquit Rom. conf. 533. quod Symmachus fuerit à Synodo absolutus non ex defectu jurisdictionis, sed quia non fuit repletus culpabilitate. Imò enim Concilium non tam personarum innocentiam, quam dignitatis amplitudinem consideravit. Et propterea in resolutione non fuit usum verbo absolvimus, & liberamus, ut mos est iudicum in sententis absolutoriis, l. 3. C. de sentent. & interloc. omni iudic. sed dixerunt, Ipse, qui est Papa, & Apostolica Sedis Præsul, quantum ad homines respicit, sit immunis ac liber, perinde ac si dixissent; non sit liber quia eum nostra sententia liberemus, neque sit immunis quia eum nostra auctoritate absolvam; sed quia ipse est Papa, & Apostolica sedis præsul, nos vero homines sumus, quia non licet de eo sententiam ferre: Nemo enim qui condemnare non potest absolvere potest, l. Nemo, ff. de regul. jur. atque ita hunc locum fultus explicat Card. Alban. de potestate Papa, & Concilii par. 1. n. 105. ubi etiam respondet ad oppositionem Romani de textu in cap. Non sumus in exco. per illum textum, 2. quæst. 7.

Denique hoc ipsum adhuc clarius probatur in c. Nunc autem 2. 1. dist. Nam in ea parte, in qua adducit exemplum Sixti, hic Canon loquitur de Concilio, quod Valentianum Augusti iussu convenerat. Cui quidem Concilio Sixtus à Basilo, & Mariniano accusatus se sponte subiecerat, ut ait textus, in cap. Mandatum, 2. quæst. 5. & tamen textus in d. cap. Nunc autem dicit eum à Concilio tanquam ab inferiori iudicari non potuisse; atque ita ipsum Concilium declarasse Ergo ibi est text. irrefragabilis, juncto d. cap. Mandatum, probans Pontificem Maximum etiam volentem à Concilio iudicari non posse. Processus, & cada accusationis Sixti III. habentur tom. 1. Concilii Generalis & Præfatus, par. 2. pag. 488. Et eus spontanea submissio iudicio Synodi pag. seq. cap. 4. & 5. Non obstat text. in d. cap. Non sumus in exco. per illum textum, 2. quæst. 7. ubi Leo Papa subiecit se iudicio Ludovici Imperatoris; nem iudicium ibi ponitur pro discretione, secundum Jo. Andr. in d. Ecclesia, 5. Maria, n. 5. de consuet. Et post eum Butr. Imol. & Abb. Ut enim inquit Card. in c. Significasti, vers. Oppono, n. 5. de iur. imper. relatus à Felin. in d. cap. Ecclesia, 5. Maria, n. 5. Papa ibi ex humilitate se subiecit Imperatori, ut acciperet: correctionem tanquam monitionem, non quia iudicem suum Imperatorem constituerit.

Item non obstat text. in d. l. l. Exceptum, ff. de iurisd. omni iudic. ubi iudex major potest se subijcere minoris, vel equali in jurisdictione contentiosa. Nam ut respondent Imol. & Felin. in d. cap. Ecclesia, 5. Maria, superior ibi potest prorogare jurisdictionem inferioris, & non dicitur tunc minor iudicare minorem, quia prorogatio facit de maiore maiorem, & e converso quod non est hoc casu, quia ut aliquis mortalium sit major Apostolico, non potest facere nisi solus Deus, ut dicitur est supra. Et inde fit ut eum exemptio clericorum à seculari potestate sit de iure divino, cap. 25. Imperator, & ibi glossa. in ver. Et dicitur, 36. dist. Innoc. in cap. 2. de maior. & obedient. clo.

Clericus iudici laico se subijcere, aut illius jurisdictionem prorogare non possit, cap. Si diligenti, & cap. Significasti, infra de iur. imper. & notant lo. Andr. & DD. in d. Ecclesia, 5. Maria. Imò nec Episcopo alieno potest clericus se subijcere, aut illius jurisdictionem prorogare sine proprii Episcopi licentia. Causa est in d. cap. Significasti, ubi glossa. fin. & DD. communiter notant clericum in non sumum iudicem etiam Ecclesiasticum sine consensu expresso sui Episcopi consentire non posse. Ad idem textus, in cap. Non licet, 4. quæst. 6. & cap. 1. 9. quæst. 2. Idque non alia ratione, nisi quia ex consequenti obellet iuri, ac favori Episcopi proprii, secundum Abb. in d. cap. Significasti, n. 9. Et quia licet possit evacuari iudicatio Episcoporum, si omnes consentirent in iudicem non suum, ut dicit glossa. in d. cap. Non licet, in ver. Expetere. Et similiter Regularis Sedi Apostolicæ immediate subijcti privilegio exemptionis nec tacite, nec expressè possunt renunciare, aut jurisdictioni alicuius Episcopi se subijcere, ut est text. in cap. Cum resipere, infra de arbit. in cap. 2. de integ. rescript. & in cap. Cum olim, de privi. Et superioribus annis respondit facta Congregatio Concilii in causa Synodi Cracoviensis, ut dixi late in cap. Quod super his de maior. & obedient. Idque propter eandem rationem, quia favori suo renunciare non possunt in præiudicium juris Sedis Apostolicæ, ut in dictis cap. 2. & cap. Cum tempore, & consilium Paul. de Cast. conf. 42. Videtur dicendum, n. 3. & seq. lib. 1. Ludovicus Romanus conf. 269. Circa primum, n. 19. Ergo longe minus licebit Romano Pontifici se subijcere iudicio Synodi, atque ita renunciare privilegio exemptionis à potestate omnium mortalium sibi divinitus collato, ut per Felin. loco supracit. & Turrecrem. in summa de Eccl. lib. 2. cap. 160. Et confere quod notat idem Turrecrem. in eadem summa de Eccl. seu in tract. de potestate Papa, cap. 25. relatus sibi supra à Felino sub nomine Cardinalis S. Sixti, ubi ait summum Pontificem non posse alicui committere ut ipsum excommunicet ex D. Thom. 4. sentent. dist. 19. q. 1. art. 3. q. 3.

79 Clericus iudici laico se subijcere, aut illius jurisdictionem prorogare non possit, cap. Si diligenti, & cap. Significasti, infra de iur. imper. & notant lo. Andr. & DD. in d. Ecclesia, 5. Maria. Imò nec Episcopo alieno potest clericus se subijcere, aut illius jurisdictionem prorogare sine proprii Episcopi licentia. Causa est in d. cap. Significasti, ubi glossa. fin. & DD. communiter notant clericum in non sumum iudicem etiam Ecclesiasticum sine consensu expresso sui Episcopi consentire non posse. Ad idem textus, in cap. Non licet, 4. quæst. 6. & cap. 1. 9. quæst. 2. Idque non alia ratione, nisi quia ex consequenti obellet iuri, ac favori Episcopi proprii, secundum Abb. in d. cap. Significasti, n. 9. Et quia licet possit evacuari iudicatio Episcoporum, si omnes consentirent in iudicem non suum, ut dicit glossa. in d. cap. Non licet, in ver. Expetere. Et similiter Regularis Sedi Apostolicæ immediate subijcti privilegio exemptionis nec tacite, nec expressè possunt renunciare, aut jurisdictioni alicuius Episcopi se subijcere, ut est text. in cap. Cum resipere, infra de arbit. in cap. 2. de integ. rescript. & in cap. Cum olim, de privi. Et superioribus annis respondit facta Congregatio Concilii in causa Synodi Cracoviensis, ut dixi late in cap. Quod super his de maior. & obedient. Idque propter eandem rationem, quia favori suo renunciare non possunt in præiudicium juris Sedis Apostolicæ, ut in dictis cap. 2. & cap. Cum tempore, & consilium Paul. de Cast. conf. 42. Videtur dicendum, n. 3. & seq. lib. 1. Ludovicus Romanus conf. 269. Circa primum, n. 19. Ergo longe minus licebit Romano Pontifici se subijcere iudicio Synodi, atque ita renunciare privilegio exemptionis à potestate omnium mortalium sibi divinitus collato, ut per Felin. loco supracit. & Turrecrem. in summa de Eccl. lib. 2. cap. 160. Et confere quod notat idem Turrecrem. in eadem summa de Eccl. seu in tract. de potestate Papa, cap. 25. relatus sibi supra à Felino sub nomine Cardinalis S. Sixti, ubi ait summum Pontificem non posse alicui committere ut ipsum excommunicet ex D. Thom. 4. sentent. dist. 19. q. 1. art. 3. q. 3.

DE ELECTIONE.
Cap. Licet de vitanda.
S V M M A R I V M.

1. Papa eligi debet saltem à duobus partibus Cardinalium, & aliter se intrudens in papatum incipit cum suis adherentibus in peccato huius constitutionis.
2. Concordia plena non dicitur, nisi omnes consentiant nemine discrepante.
3. Electus in Romano Pontificem potest statim scribere Pontificatum.
4. Consecratio Papa ad potestatem plenitudinem nihil addit.
5. Papa ante consecrationem, & coronationem ex stylo non scribit Pontificatum in data.
6. Coronationis dies dicitur ortus imperij.
7. Imperator non dicitur nisi corona suscepta.
8. Archiepiscopus non dicitur nisi recepta pallio.
9. Papa ante coronationem quomodo scribat datam, qualiter se nominet, & det bullas.

10. Equomodo post coronationem.
11. Papa electo à duobus partibus Cardinalium nulla exceptio opponi potest.
12. Papa opponi non potest quod Cardinales eligentes sint excommunicati, vel suspensi.
13. Cardinales eorum non precepi communicando tam excommunicati in electione Papa.
14. Papa electo obijci non potest quod non sit de Collegio Cardinalium, aut quod sit uxoratus, vel Manichæus, & n. seq.
15. Pontifices sex post Alexandrum III. numerantur electi, qui non erant Cardinales.
16. Hæresis exceptio non potest opponi contra electum in Romanum Pontificem.
17. Simonia exceptio videtur contra electum in Papam admitti.
18. Electio in Papam non potest obijci quod Cardinales eligentes non sint saltem in Diocetana ordine constituti.
19. Vel quod forma constitutionis Gregorii XV. non fuerit observata. Vel quod non fuerit via aperta, ibid. vers. Olim admitti poterat.
20. Et quid de exceptionibus intrinsecis electioni, vel iuri naturali, & divini.
21. Electionis Papa nullus mortalium potest esse iudex, & n. seq.
22. Et quid de Concilio.
23. Papa electio nulli habet specialia, & formam non est obnoxia, sed quomodoamque appareat duas partes Cardinalium in unum consensisse, ius habet, & verus Papa est, & n. 4.
24. Et quid post constitutionem Gregorii XV.
25. Cardinales in difficultatibus emergentibus qua ratione possint consulere toleranti electioni, & n. seq.
26. Cereimonialia continent ritum electionis Papa à Gregorio XV. & S. D. N. confirmatum.
27. Cardinales in concilio presentes, in hodie possunt ordinare ut valeat electio celebrata à majori parte Collegii, & n. seq. usque ad n. 71.
28. Compromissum in aliquo initum hac forma, ut compromissari caperentur eligere nominatum à majori parte Capituli validum est. Declaratur, n. 56. & seq. & n. 86.
29. Papa electio requiritur licet ex tribus partibus Cardinalium tam de iure communis, quam ex constitutione Gregorii XV.
30. Cardinales de iure communis convenire possunt, ut valeat electio celebrata à majori parte Collegii, usque ad n. 37. & 60. usque ad n. 72. Declaratur, n. 86. usque in finem.
31. Iuri publico privatorum pacto renunciari non potest.
32. Cardinales non possunt ius Papa immutare.
33. Electio à majori parte Cardinalium de consensu omnium non à majori parte tantum, imò à toto Collegio electus censetur, & n. seq. & n. 39.
34. Cardinales possunt tacite renunciare huic decretali, licet non possint expressè.
35. Cardinales unanimiter de iure Communi convenire possunt, ut valeat electio celebrata à pluribus de Collegio etiam partim comparatione minorum, & n. 88. usque in finem.
36. Cardinales nemine dissentiente possunt committere eligendi potestatem pluribus de Collegio in numero sibi erato.
37. Papa electio ex Gregoriana constitutione redacta

80 25. relatus sibi supra à Felino sub nomine Cardinalis S. Sixti, ubi ait summum Pontificem non posse alicui committere ut ipsum excommunicet ex D. Thom. 4. sentent. dist. 19. q. 1. art. 3. q. 3.

- est ad tres formas Concilii generalis.
- 39 Electio per secretum requirit secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Concilio presentium.
- 40 Electio facta a minori parte de consensu totius Capituli an valeat.
- Intellectu cap. si cui de elect. in 6. ibid. & n. 76.
- 41 Cardinales de iure communi cur possint inter se ordinare, ut valeat electio celebrata a maiori parte Collegii.
- 42 Compromissum initum in aliquam partem Collegii an videatur initum in personam certam.
- 43 Compromissum de incerta persona assumenda non tenet.
- Declaratur in 59.
- 44 In electione per compromissum factum in maiorem partem Collegii debent omnes suffragium ferre. D. claratur in 67.
- 45 Compromissum & compromissarium idem esse non potest. & n. 78. per Negue dicit.
- 46 Capitulum non potest esse iudex si aliquid dubium oriatur inter maiorem partem Capituli, & alios singulares de Capitulo.
- 47 Electio per inspirationem quando fieri dicitur.
- 48 Electio quasi inspirata non dicitur, si vel unus contradicat.
- 49 Tractatus in electione per compromissum est unum de essentialibus requisitis.
- 50 Electio prius tractata celebrata partem dicitur per inspirationem, quam per inspirationem.
- 51 Compromissum eligere possunt, & honestius est ut eligant per secretum secretum. & n. 61.
- 52 Papa electio quasi per inspirationem fieri debet per verbum, eligo, intelligitur voce prolata, & Cardinales renunciare non possunt forme eligendi Romanum Pontificem.
- 53 Decretum irritans inducit formam, cui renunciare non potest.
- 54 Eligendi potestatem tribuuntur a Cardinalibus transferri potest in maiorem partem Collegii, & n. 85. per Quartum casum usque in finem.
- 55 Compromissum factum in aliquam ex Collegio Cardinalium hac forma, ut ille votum singulorum secretum acquisitum cum eligat, in quem maior pars Collegii consenserit, hodie non valet. & n. 85. v. Quartum casum.
- 56 Compromissum initum in aliquam ex Collegio hac forma, ut ille eligat eum in quem liber de nulla forma servata maior pars Collegii consenserit, validum est. & n. 86.
- 57 Compromissum fieri potest sub hac forma, ut Compromissarium eligat eum, quem postea elegerint aliqui de Collegio.
- 58 Compromissum a principio possunt esse incerti, certificandi tamen per eos quibus data est eligendi potestas.
- 59 Compromissum factum a Cardinalibus directe in maiorem partem Collegii an valeat? usque ad n. 72. & n. 87. usque in finem.
- 60 Compromissum non videtur ad eligendum servata forma secretum. & n. 67.
- 61 Compromissum factum in quorundam partem Collegii non dicitur in personam incertam.
- 62 Compromissum fieri potest in Collegium, imo, & in Concilium generale, & sufficit postea consensus maiori parte.
- 63 Compromissum factum in maiorem partem Collegii an videtur factum in secretum. Pars maior an, & quando facta Collegium ibidem.
- 64 Pars maior Collegium facit per representationem, seu per situm.
- 65 Collegium quandoque representat singularem per

- sona sicut Collegium non faciat.
 - 67 Vota singulorum an sint ferenda in electione, que fit per viam compromissi in maiorem partem Collegii.
 - 68 Compromissum an requirit consensus singulorum vel sufficit in communi.
 - 69 Commune pluribus in singulis, vel ut universis, quando aliquid esse dicitur.
 - 70 Abbas potest compromittere in ipsum Capitulum.
 - 71 Compromissum in aliquis ex Cardinalibus initum hac forma, ut compromissarium eligere debeant eum, in quem votum singulorum inquisitum, duae partes Collegii consenserint an fieri possit a duobus ex tribus partibus Cardinalium, & n. sequens, in finem.
 - 72 Compromissum initum hac forma ut compromissarium teneatur eum eligere, in quem maior pars Capituli consenserit, valet, & est expeditior forma quam habeantur.
 - 73 Secretum forma est difficulte observata, & bene iurisperiti praevident ignorantes ea deficient.
 - 74 Electio a papa per viam compromissi uno ex Cardinalibus deficientem iniri, irrita est. & n. sequens.
 - 75 Et quid si compromissum sit limitatum cum forma, ut singulorum vota secretari debeant, & n. sequens.
 - 76 Constitutio disponens idem quod vi communi, recipit interpretationem passivam a iure communi.
 - 77 Suffragium sibi alteri dare nemo in iure capititur.
 - 78 Cardinales quomodo & quando convenire possunt, ut valeat electio celebrata a duabus partibus, vel a maiori parte Collegii de latatur, septem casus distinguendo usque in finem.
 - Compromissum a Cardinalibus initum ea forma ut compromissarium votum singulorum per secretum secretum inquisitum, teneatur eum eligere, in quo duae partes Cardinalium consenserint, an valet. ibid.
 - 79 Et an fieri possit a duobus ex tribus partibus Cardinalium.
 - 80 Et quid si compromissum sit cum forma, ut simpliciter vota singulorum exquiri debeant.
 - 81 Compromissum cum forma, ut compromissarium teneatur eligere eum in quem consenserint duae partes Collegii vota singulorum per secretum apertum inquisitum an valeat.
 - 82 Et a fieri possit a duobus ex tribus partibus Cardinalium.
 - 83 Opinio Lapi quod in compromissum limitatum sufficit consensus maiori parte Capituli declaratur.
 - 84 Electorum eumlibet inter se consensum sumum explicare per secretum suffragium.
 - 85 Constitutio Gregorii XV. in electione per secretum habet precipuam rationem secreti.
 - 86 Compromissum cum forma ut compromissarium teneatur eligere nominationem a maiori parte Collegii requirit consensus omnium nemine dissentiente.
 - 87 Compromissum directe factum in maiorem partem Collegii non valet si cum forma, ut vota singulorum exquirantur.
 - 88 Secus sine forma.
 - 89 Et hoc fieri potest etiam in plures de Collegio partium comparatione minorum.
 - 90 Viciatim tamen si vel unus dissentiat.
- L**ICET DE VITANDA. Agit de materia altissima, & stricte hoc intendit secundum Abb. Antiquo Jo. Andr. Egid. Bellam. Ant. de Butr. Pet. de Anch. & Jo. de Avila videlicet, in Papa nisi duae partes Cardinalium conveniant, non est aliquis assumendus, vel secundum Bal. in Papa non est aliquis assumendus, nisi duae partes Cardinalium vocem eligendi habentem in eum consentiant, & electus a duabus partibus est verus Papa, sed secundum Cardin. & Abb. Siculum

- hoc dictus Electus in Romanum Pontificem a duabus partibus Cardinalium nulla exceptione obstat est Papa, electus autem a minori numero gerens se pro Papa, incidit una cum his adhibentibus in penam hinc contentas. Vel plenius fecerunt Bellam. electus in Papam a duabus partibus Cardinalium, etiam parte tertia concordante nolente, aut alium eligente, sine ulla exceptione pro Romano Pontifice est habendus, & aliter Papatum usurpare, ac eis faventes puniuntur, nec per hoc alius constitutionibus Canonice aliter derogatur. Dividitur in tres partes; in prima ponitur Divisionis causa. In secunda Constitutio. In tertia quaedam protestatio. Secunda ibi, statim. Tertia ibi, ex hoc.
- Nota primo ibi, plena concordia, concurrentibus duabus partibus Collegii non esse plenam concordiam, nisi omnes plene concordant nomine discrepante, licet sufficienti concordia sit concordia duarum partium, Bald. hic nu. 1. Butr. nu. 6. Abb. nu. 3. & sic est differentia inter plenam, & sufficientem. Parec, quia plenum est proprie cui nihil addi potest, l. raptores, C. de Episc. & Cler. Unde plena concordia excluditur ex contradictione unius tantum, ut notatur in Clement. Ne Romani, de elect. secundum Abb.
- Secundo nota ibi, Pontifex, electum in Romanum Pontificem posse illius scribere Pontificationem ut per Jo. Andr. num. 11. & Bellam num. 1. in ver. Pontifex, & Cardin. numer. 3. atque ita ab ipsa electione incipit annus Pontificatus secundum Bald. num. 3. nam ad potestatis plenitudinem consecratio nihil addit, ut inquit Host. nu. 5. Sed res adverte, quia est Romanus Pontifex sola electione facta a duabus partibus Cardinalium vocem habentium Praetulerunt assumat, ut hic patet, de in e. in nomine Domini, §. Plane 23. dist. & dicitur infra in ult. notat nu. 24. tamen consequentia est Romanorum Pontificum, quia potius eorum solitudo, quam iure roboratur, ut post electionem ante consecrationem, & coronationem non scribant Pontificationem in data, & hinc consequentiam suffragatur textus in l. ut, in fine, ibi, Ex quo Imperiales Vicecapituli insula, C. de quadrimis, praescript. Unde dies coronationis dicitur ortus imperii, l. omnes, C. de ser. Nec dicitur Imperator, nisi corona suscepra, antepenult. §. de milit. etiam, plenit. Oldrad. conf. 180. Quae ista est, per tot. Sic ut nec Archiepiscopus dicitur nisi recepto pallio, ut in e. Nisi, infra, de usu pallii, ad idem l. fin. C. de decur. lib. 12. l. Ex eo, §. de re milit. & in Authen. de Consul. in fine collat. 7.
- Sed tunc ante coronationem scribunt ante datam, locum, & diem, ut infra, videlicet, Datum suscepra a nobis Apollolatus officii anno, &c. & tunc etiam non scribunt se simpliciter Episcopos, sed se scribunt. Talis, pura Gregorius, electus Episcopus. Rursus tunc temporis non bullant bulla integra, sed si quas litteras concedunt, ponunt mediam bullam, id est illam partem, quae habet capita scilicet, & ex alio latere, quo ponitur nomen, plena est Bulla sine nomine.
- Post coronationem vero scribunt Pontificationem in data non ut prius. Datum a nobis suscepra Apollolatus officii anno, sed Datum Pontificatus nostri anno, &c. Praeterea vocant se simpliciter Episcopos, & dant Bullam cum suo nomine, prout haec notatur per Jo. Andr. in data sexti

- libri in glo. in ver. Pontifex, ubi etiam sic mentio erroris nonnullorum Jurisperitorum, qui deinde male pronuntiant in prioritate, & posterioritate quorundam expectantium. Et hunc styllum esse observandum respondit Anton. de Butr. conf. 43. Aggrediar. in prin. & vide Praepol. in e. in nomine Domini, nu. 15. 23. dist.
- Tertio nota ibi, aliquid alla exceptione; contra electum a duabus partibus Cardinalium nullam exceptionem opponi posse. Haec enim verba, ut Bald. inquit nu. 4. glossationem non recipiunt, nec superadditum intellectum. Quamobrem excipi non poterit quod Cardinales eligentes sint excommunicati, vel suspensi, secundum Compoll. nu. 3. & Jo. Andr. nu. 10. & reliquos omnes. Hodie hoc est exprellum in Clem. Ne Romanis, §. ceterum, de elect. Nec obstat, quod alii de
- Collegio videantur peccare communicando talibus, siquidem hoc faciunt autoritate huius Canonis, qui omnem removel exceptionem, l. sermo, §. si quis vivum, ff. de i. v. Praeterea ex causa necessitatis ecclesiarum licite communicantur cum excommunicatis secundum Jo. Andr. nulla autem in hoc necessitas haberi potest, quam carentia Vicarii Jesu Christi, cap. Omnes, 22. dist. 14. cap. Ad Romanam, 21. quae 8. Similiter excipi non poterit contra electum, quod non sit de Collegio. Ad hoc cap. in nomine Domini, v. Elligatur autem, 23. dist. Licet iura antiqua aliud viderentur innuere, ut in cap. oportet, & c. 109. 79. dist. Unde post hanc Constitutionem ab Alexandro III. in Concilio Lateranensi editam lex numeratur non Cardinales, qui ad Apollolatum apicem evecti sunt, videlicet Urbanus IV. Gregorius X. Celestinus V. Clemens V. Urbanus V. & Urbanus VI. Item excipi non poterit quod electus sit uxoratus, vel Monachus, ut notat gloss. in cap. si quis pecunia, 79. dist. & in cap. Quam sit, 14. quae 2. & de praedictis exceptionibus tenent hic Jo. Andr. nu. 1. Bald. in 3. Butr. nu. 5. Abb. num. 4. & Bellam. in prin. in ver. Exceptione. Ab his excipiuntur Israelis, C. si papa, 406. dist. gloss. hic in ver. Exceptione. Sed Innocent. in prin. in rod. ver. dicit de hoc crimine non posse excipi, sed accusari, & cum eo consentiri Compoll. nu. 3. Host. nu. 15. & Jo. Andr. nu. 14. Et quamvis Goffred. & Philipp. teneant cum gloss. tamen opinio Innocentii sequitur etiam Jo. Ann. de Lignano, post Vincent & Alan, eamque dicit veritatem Card. nu. 6. in l. oppos. & ad reg. Qui ad agendum de reg. lib. 6. responde, ut per Innocent. in cap. inter dilectos, de excess. Praeterea. Adde Bald. hic numer. 2. ubi dicit, illud non esse excipere, sed nullum esse. Materiam vero de huius criminis exceptione contra electionem per
- questiones plene examinat Bellam. nu. 33. Ad dicitur hodie exceptio Simoniae per Constitutionem Julii II. quae incipit, Cum tam divinis, edita 19. Calen. Februarii, 1505. circa quam vide quod plene scripsi in cap. Nobis, in 1. & 2. questione, infra de Simonia. An autem ante huiusmodi constitutionem excipi possent contra electum de hoc crimine Simoniacae pravitate iuxta text. in e. si quis pecunia, 79. dist. Sunt opiniones, quas hic examinat Bellam. nu. 38. ver. Tertio principales
- opponitur.
- Praeterea admittitur hodie exceptio quod Cardinales eligentes non sint saltem in sacro Diaconatus

natus ordine constitutus ex Constitutione Pij IV. incipiens. *In eligendo. §. Statutum etiam. & declaratum. edita 7. Idus Octobris 1562.* Et apertius ex Constitutione Sixti V. quae incipit: *Postquam versus illud. §. Sequitur postulat. edita nono Decembris 1566.* Et in Ceremoniali electionis Papae a Gregorio XV. approbato in §. *Porro. in Bullar. rom. 4. pag. 104.* Denique admittitur exceptio, quod in electione Romani Pontificis non fuerit servata forma novissimae Constitutionis Gregorij XV. de qua inferius agetur a num. 25. Olim admitti poterat exceptio quod Cardinalibus nondum fuisset os apertum, ex constitutione Eugenij IV. quae incipit: *In imminenti. edita 7. Kal. Novembris 1431.* in Bullar. rom. 1. pag. 169. nam in §. 3. statuitur in haec verba: *Quodque in Cardinalium se pronuntians etiam postquam insignia huiusmodi receperit. & etiam admittit fuerit. & receperit. ut praefertur. in electione Romani Pontificis pro tempore vocem ad hanc. aut aliquo alio actu habuisse. vel habere potuisse. aut debuisse. sive posse. vel debere minime censetur. donec. & quantum per Rom. Pontificem pro tempore existentem de similibus consilio. & consensu sibi in practicanda. consulendis & deliberandis negotijs Consistorij. postquam in Consistorij saliquibus moribus in talibus observari consuetos expertus interrogatus consultative. aut consultive responsum dandi expressa licentia tribuitur. seu ad hanc effectum. ut verbis utamur communibus. et fuerit os apertum. Decembris irritum. &c.* Sed in decreto Pij V. edita 26. Januarij 1571. hanc oris clausura declaratur esse simplex ceremonia. quae ad subiectum electionis non pertinet. ut refertur in ceremoniali antea. d. Greg. XV. in §. *Porro. vers. De Cardinali antea.* Alia vero exceptio omnes licet reperiuntur. quae juris positivi sunt. secundum Abb. nam. 5. vers. *Videtur ergo hic Papa. & num. 11. vers. De pro hoc facta littera.*

Nam quid igitur contra electum opponi poterit quod sit heretico. aut infidelis. aut infidelis. Solutio singulariter Bald. hic num. 8. dicens: *Cardinales non facerent ita fatuam electionem. & iudex non debet fieri quaelis de ambagibus & ineptijs.*

20 *Ceterum exceptiones intrinsecae electionis. veluti quod electio fuerit celebrata a paucioribus. quam a duobus partibus Cardinalium sive quod electores non sint Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales. nec in possessione Cardinalatus existentes. Item exceptiones de iure naturali. & divino. puta quod electus sit Haereticus. Paganus. vel Iudaeus. quod sit mulier. infans. vel infans. quicquid ab hac constitutione non excluditur. quia insciuntur ius habendi & possidendi. ut late hic per Bellam. nu. 38. & Abb. nu. 10. vers. Cum queritur an aliqua exceptio. Et de exceptione impressionis. vel metus vide per eundem. & per Bald. hic nu. 9. & Istius in sua quae. de sibi. suate. quam possit post rubricam. *Ord. lib. D. Haurian. solen.**

21 *Quarto nota ibi. rem suscipi ambigitur de electione Summi Pontificis. nullum mortaliu posse esse Iudicem. quia nullus superior. sed ipse super omnes. ut in Authent. de Ecclesijs. tit. 8. 1. Huiusmodi hic num. 33. in vers. ad superiorem. & Jo. Andr. num. 33. Nunc dicamus Concilium hoc du-*

bium debere determinare. cap. *Sidus. 79. dist. secundum Bald. hic num. 7. in fine. in vers. Recursus.* Ceterum in quibus casibus hoc procedat & quomodo sit intelligendum. scripsi plenè in 6. Significasti. a num. 64. usque ad num. 71. infra eodem.

23 *Ultimo nota in electione Romani Pontificis aliquid speciale constitutum fuisse. & ponderata rationem specialitatis in litera expressam. videlicet. quia quod in alijs Ecclesijs dubium venerit. superius poterit iudicio diluiri. in Romana vero Ecclesia non poterit ad superiorem recursus haberi. Item ponitur illa verba in principio textus: *Graven passu est Ecclesia scilicet. h. enim. ut inquit Card. Bellam. hic in col. 60. vers. Rursus quare. non esset certis modis statutus. quem universalis Ecclesia tenere deberet circa Romanum Pontificem. & eius obedientiam. iam divisim hominibus in diversis optiones. & vota circa vires electionis & obedientiae exhibitionem. cum non sit superior. qui possit super hoc ordinare. facile sequeretur schismata. & Electioque scilicet. Aliter rationem reddit Host. hic num. 15. in vers. Exceptione. quia cum electus in Romanum Pontificem gravetur in hoc ut ius non habeat. nisi quae partes contentiant. cum in electionibus inferiorum sufficit maior pars. in alij relevatur. ut nulla exceptio contra ipsum admitti possit. Compluratem specialia in huiusmodi electione hic a Doctoribus recensentur. & octo numerantur ab Hostien. & quibus quae alia addebat Guilielm. in decret. *Vig. periculum. de elect. lib. 5.* Unde tredecim specialia ab Host. & Guilielm. collecta referuntur hic a Jo. Andr. num. 4. & Card. num. 11. in 23. quae: *In hoc autem illud est precipuum. quod ex necessitate in electione Romani Pontificis non est aliqua forma servanda. Imò quocumque modo appareat duas partes consentire in aliquem tanquam in electum. ius habet. & verus Papa est. ut formaliter hic dicit Innocent. in fine. in vers. Speciale. & post eum Compoff. num. 5. Host. num. 23. in fine. in vers. Constituitur. Jo. Andr. num. 30. in vers. Speciale. Card. n. 11. q. 22. & Collect. in fine. qui allegat Archid. in c. *fin. 79. dist.****

25 *Vetum hodie novam formam eligendi Romanum Antistitem praescribit Gregorius XV. in constitutione. quae incipit: *Asterius de tra. Felix. edita 17. Kalendas Decembris 1621.* Quae quidem forma petri ingreditur in §. *Quod si. in haec verba: (Quod si electio humiliora sibi celebrata fuerit. quam in Conclavi. clauso. vel aliter. quam per secreta scheda. cum suffragia quarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium in scrutinio. seu scrutinio & accessu. electi scrutinio non computato. vel per viam compromissi ab omnibus Cardinalibus simuliter in conclavi praesentibus nemine dissentiente iurati. & ita ut nemo se ipsum elegerit. vel quasi per inspirationem nullo precedente de persona specialiter tractatu omnium pariter Cardinalium praesentium in conclavi. communiter. nemine itidem dissentiente. per verbum. *eligo.* intelligibili voce prolatum. aut scripto. sive voce non possit. expressum. nulla sit. & invalida eo ipso ab illa que ulla declaratione. & ita electio nullum ius tribuat. quicquid non Apolliticum. sed apo-**

apolliticum sit. & habeatur. *Id. ibi. ibi.*

Porro haec constitutio non est dispositio huius Decretalis. non enim in forma praescriptam electionis Romani Pontificis. propterea enim in calce constitutionis legitur: non obstante felicitate reverendi Alex. II. in Concilio Lateranensi edita. quae incipit. *Licet de vitanda. & aliorum Romanorum Pontificum constitutionibus. quibus pro hac vice duntaxat specialiter. & expresse derogamus. & ne qualibet possit difficultas propter illa verba praehabere vice duntaxat. §. D. N. Urbanus VIII. eandem constitutionem confirmavit. atque perpetuo in omnibus futuris Romanorum Pontificum electionibus observari praecipit. & in fine huius Decretalis ea in parte. quae constitutio ad verum. perpetuo derogavit illa constitutione. quae incipit. *Ad Romanicedita. §. Calend. Februarii 1625.**

26 *Quoniam vero hic Canon in Concilio Lateranensi editus fuit ob illam specialem rationem. cuius superius meminimus. videlicet quia super dubijs electionis Papae nullus extat superior. ad quem possit haberi recursus. Ideoque. ut inquit Host. hic n. 3. consentaneum fuit hanc electionem ad certam formam. & ad religiam iuris subtilitatem non admittere. Hinc statum est a viris gravibus ex Gregoriana constitutione. quae certas formas praescribit complures. difficultates emergere in dies posse. quibus electionis negotium. ut graviora omittantur. diu. multumque protrahatur in grave detrimentum universalis Ecclesiae. ut in cap. *Si periculum. de elect. in 6. & in Clem. de Roman. edit. tit. & quavis ad eiusmodi difficultates praevidendas. ac pro faciliiori Gregorianae constitutionis observantia ipsius Gregogij iussu consilium fuerit ceremoniale ritus dicit electionis continens. primum ab eodem Pontifice confirmatum in constitutione incipiens. *Decret Romanum pontificem. ac deinde a S. D. N. in praelegata constitutione. Ad Roman. & iam Deo propicio post Gregogij obitum electio secundum praescriptam formam cesserit. felicitissime. quia constitutio magno Catholicae Ecclesiae dono nobis veluti primogenitum peperit S. D. N. Urbanus VIII. Nihilominus ad vindicandum sacrum Collegium ab angustijs. in quas inimico homine supereminante. zigania forte aliquando incidere possit. & propulerunt nonnulli eo casu non obstante Gregoriana constitutione licitum S. R. E. Cardinalibus convenire. ut valeat electio facta a majori parte Collegij. Quod si verum esset. profecto posset aliquando plurimum conducere ad electionem celeriter absolvendam. cum multo facillius. ut majori parte sacra Collegij nulla forma observata in unum consentiant. quam duae ex tribus partibus per secreta scheda. larum suffragia. Quamobrem non videtur esse abs re huius propositionis veritatem. ut restanti ponderis postulat. diligenter examinare.***

28 *Revoco igitur in dubium. an post Gregorianam constitutionem Cardinales in Conclavi praesentes convenire possint. ut valeat electio Romani Pontificis celebrata a majori parte Collegij.*

29 *Et quidem posse Cardinales ita convenire probatur. Primo per textum. in cap. *Cum dilectus.**

*infra. ubi est expressum valere compromissum in unum in aliquem. hac forma ut compromissum teneantur eligere nominatum a majori parte Capituli. cuius dispositio non fuit postea derogata per Concilium Generale in decretalis. *Quia propter. ut deciditur. in cap. Cum expediat. de elect. lib. 6.* Demum haec sententia videtur posse probari. quia de iure communi ad Romanum Pontificem eligendum duae ex tribus partibus Cardinalium necessario requiruntur. Sed de iure communi non obstante hac ipsa decretali duas partes requirentem. licet Cardinales convenire ut valeat electio celebrata a majori parte Collegij. ergo id ipsum hodie licere debet non obstante Gregoriana constitutione. Minor probatur auctoritate Compoffellani hic n. 6. ubi *Quero. inquit. numquid Cardinales possint inter se ordinare ut valeat a majori parte non unum electio celebrata. videtur quod non. quia hoc ius publicum in favorem Ecclesiae introducendum est. cui pacto privato renunciari non potest. cap. *Si diligenti. de foro. competens. Item electio haec fieret hoc iure prohibente: ergo pro inter se debet haberi. Non dubium. C. de leg. 8. Item Cardinales non possunt ius majoris. id est Papae immutare. cap. *Inferior. 21. dist. Respondeo quod ordinare hoc possunt concorditer. & tunc valebit electio a majori parte ipsorum facta. & hoc innuitur hic. ubi dicit. major concordia. Nec obstant iura in contrarium adducta. quia ille. qui sic electus est. non tantum a majori parte. imò a toto Collegio eligitur. sicut ille. qui a compromissariis est electus. cap. *In casu. infra eod. & sic per hanc ordinationem nihil fit contra hanc decretalem. imò secundum eam. Hactenus verba Compoffellani. Idem tenet Host. in vers. *Quod ergo. si compromittant. subdentes Cardinales per eandem ordinationem posse huius decretali tacite renunciare licet illi expresse renunciare non possint. & ita in hoc casu magis operari renunciationem tacitam. quam expellam. Simile. in c. *Si diligenti. de foro. competens. & in c. *fin. de vita. & honestate. sequitur Jo. Andr. hic n. 21. ubi dicit. Possunt Cardinales ex causa ordinatae inter se ut valeat electio facta a majori parte. & tunc electus a majori parte censetur electus ab omnibus secundum Compoffell. Guilielm. & Hostien. Cum quibus conveniunt Collegij. ad fin. vers. *Sed nempe huius decretali. Anton. de Butr. n. 25. Bellam. n. 29. in 10. dubitatione. Franciscus de Platco. in tract. de excom. 5. Quantum ad declarationem. n. 1. Huiusmodi sententia fuit Archid. in cap. *fin. n. 2. vers. *Stallus. infra eod. dist. ubi ait. Cardinales non posse expresse huius decretali renunciare. sed posse tacite. videlicet compromittendo. vel aliam viam eligendo. qui possunt inter se concorditer ordinare ut valeat electio a majori parte Cardinalium celebrata. & talis non solum a majori parte. imò etiam a toto Collegio intelligitur esse electus. sicut & ille qui a compromissariis eligitur. Unde per eandem ordinationem non fit contra ipsam constitutionem *Licet de vitanda. Ita Archid. & sequuntur Doctores. in cap. *In casu. infra eod. ubi in specie Butr. numer. 21. Nota. in-*************

inquit, quod electio dicitur concorditer facta a toto Capitulo, quando est facta a majori parte habente potestatem Capituli, quando lic consentiant ut major pars possit. Quod etiam docuit ibidem Bald. sub n. 3. res. Item nota quod unanimiter. Atque ita plerumque observari a Cardinalibus post gloss. in cap. si cum in ver. prater, de elect. lib. 6. testatur Abb. in 2. c. in cap. Regiam vel. fin. 4. res. Circa quatuor mod. 1. Quomodo, quod videtur mirabile Cardin. hic n. 1. c. in 1. o. questione post gloss. prealleg. dicit h omnes Cardinales nemine dissentiente statuerent, ut sciretur electioni majoris partis partium comparatione minorum, valeret, cum in electione Papa non habeant locum votum, cap. Quia prater, de in questione leg. in compromisso sequitur Compottell. & Hostien. ita in hac compromissum, & eligitur nominatus non a duobus partibus, sed a majori valeat, & de majori etiam non simpliciter, sed comparatione minorum partium. Ex quibus apparet hanc esse unanimitatem Canonistarum sententiam, que nec reprobatum per id quod legitur in Clem. Ne romanis, in prin. de elect. ut ibi notat gloss. in ver. Reprobatum.

36

37

38

lii Generalis, de quibus in cap. Quia propter inf. sed. Electio autem facta a majori parte Collegii de consensu omnium nec videtur sustineri posse, ut electio per scrutinium, nec ut per compromissum, nec ut quasi per inspirationem.

39

40

41

42

35

43

44

45

46

47

48

49

libere ut quasi per inspirationem, quidem hoc fieri dicitur cum omnes Cardinales quali. Illi Spiritu sancto, aliquem unanimiti et viva voce Summum Pontificem proclamantem ad ut li vel unus dissentiat, aut contradicat, non reputetur inspiratio Dei communiti fide, ut in Decretali Quia propter, in ver. Nisi, ubi omnes notant, in 2. c. et patet ex Gregoriana constitutione, in 2. c. Mater, c. 2. Quasi in fine. In hac autem forma eligendi consensus totius Collegii in personam certam non ferretur, nec viva voce ab omnibus Romanis Pontificem proclamatur. Unde electio huiusmodi ad formam quasi inspirationis referri non potest.

51

52

53

54

55

40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55

nitur, consensus partium nihil operatur, glossa, in cap. Statutum in prin. in res. Committatur de reser. in 6.

Et ob magis quia in eadem constitutione statutum est huiusmodi (Prohibetur eidem omnibus, & singulis S. R. E. Cardinalibus, & eorum sacro Collegio inhi berant, ne contra hoc, vel horum aliquid statuerent, disponerent, vel ordinarent, seu in aliquo contraherent, mutare, seu aliquo modo facerent, translatent, moliri, vel attentare praesumant.) Ex in Bulla Ceremonialis apponitur etiam clausula, statuta, per quam admittuntur Cardinalium aliter statuendi, & iudicandi auctoritas. Nota apud Seraph. de i. 2. n. 11.

Huius in utraque parte adducta pro solutione questionis praemissa constitutiones omnino sunt communis de Praetorum electionibus loquentes habere locum in electione Papali praeter illas solas, quibus per hanc decretalem, & per nova de electione Papae loquenda sunt specialiter derogatum, ut L. Praetorum in fine, C. de appellat. l. Sacram. C. de schism. cap. Cum expediat, de elec. in 6. & declarat. formale. Bellam in cap. Si quis in fine, n. 4. & ibi etiam Praepos. n. 2. & sic. Item ex hoc infero Solan. 79. dicit quod permissa, consideranda S. R. E. Cardinales tribus modis posse convenire, ut valeat electio facta a maiori parte Collegii.

Primo est cum omnes, & singuli compromittunt in aliquo ex sacro Collegio, haec tamen forma adiecta, ut compromissarii vobis singulorum per secretum secretum ex quietis, cum eligant, in quem maiori pars Collegii consentit. Et hic primus modus validus erat de iure communi, quando in electione Romani Pontificis non habebant locum formae, ut in glossa, in cap. Secum in res. Praet. de elec. lib. 6. Anton. de Resol. in res. de praet. Papa. 5. Secundo in unum tractatum n. 2. Sed hodie copugnante supra dicta constitutione, hic modus non videtur posse consistere, quandoquidem habet impletas duas formas eligendi, altera in scilicet per compromissum, cuius vigore compromissarii eligunt eum, in quem maiori pars Collegii consentit, altera in scilicet in cuius vigore idem compromissarii vobis singulorum statuunt ad effectum eligendi eum, in quem competerit consensus maiorem partem Collegii. Et quidem in ea parte, quae pertinet ad compromissum, electio sufficit, quia est compromissarii eligant eum, in quem consensus maiori pars Collegii, cum tamen ex quo omnes consentiunt ut in electione fieret, omnes esse videntur, ut est textus, in cap. 1. in fine, 3. Quia vero supra col. de reser. Comp. l. 1. & ibi, quos citamus supra n. 21. n. quo ad n. 37. Et in hac in parte censetur servari Gregorianae constitutionem, quae in electione per compromissum requirit consensus omnium nomine dissentientem. Sed in ea parte, quae respicit secretum, electio sufficit non potest. Ratio est quia in hac forma electionis per secretum, quod inest ad rem praesentem, ex constitutione Gregori duo substantia requiruntur, ut etiam dicitur est supra n. 29. Primum enim requiritur consensus quatuor ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium. Et hoc primum aequum similiter concurrens hoc casu,

quia nedium duae partes, sed omnes, & singuli censentur continere propter consensus omnium praestitum in compromissum nomine dissentientem in quo ut proxime dictum est. Deinde, censentur in huiusmodi consensum duram ex tribus partibus Cardinalium non quoquo modo exprimitur, sed per secretum huiusmodi suffragia, & hoc secundum eam sententiam omnino iudicari in hoc primo modo eligendi, quia in scriptis non constat secreta suffragia duarum partium, sed tantummodo maiori partis Collegii. Et consequenter textus est electio, ut potest colligere contra formam Constitutionis, cum Cardinalis renunciare non possunt. Clem. 2. in prin. de elec. & plenius dictum est supra n. 3. & seq.

Et in his terminis loquitur textus in d. cap. Si cui de elec. lib. 6. ubi enuntiat in unum compromissum in uno de Capitulo hac formam, ille vobis omnium singillatim, ac si creto, ex quietis, cum eligeret, in quem non maiori pars Capituli sed plures partium comparatione minorum consentirent. Non mirum ergo si electio non declaratur invalida, quia non statuerit secreta suffragia maiori partis Capituli, prout requirunt ex forma generalis Concilii, in laetis utilitatem est supra n. 20.

Quae quidem declaratio satis colligitur ex verbis glossae in cap. Cum expediat, in res. in fine, de elec. in eubian quomodo formam esse partem ex huiusmodi partem ex compromissum, & de iudic. in fine, n. 10. ad fin. de Anchar. 2. in ab. Et quatenus sit forma per compromissum, in placet Jo. Mon. & Jo. Andr. ad in. tamen et nulla, cum sit determinata, sed qualidam per aliam formam non approbatam a generali Concilio, ut advertunt Burt. & Anchar. loca citata, & in his tantum terminis procedunt ea quae in contrarium restitimus supra n. 18. & seq. Si enim igitur electio inferiora praetati secundum hoc, primum modum celebrata fuerit discerneretur, invalida in d. cap. Si cui, de elec. in 6. quia in secretum non fuit per secretum suffragia & spebus consensus maiori partis Capituli, sed plures duntaxat partium comparatione minorum, quod est contra formam Decretali. Quia propterea, ad eundem prout in modum in d. cap. est electio Papae cum in secretum tecum hanc formam per secreta suffragia non suffragia non licet secretis consensus duarum ex tribus partibus Cardinalium, sed tantummodo maiori partis Collegii, quod est contra formam Gregorianae Constitutionis.

Ac propterea videmus in ecclesiis inferioribus valere compromissum factum in aliquem hac forma, ut ille eligat eum, quem postea elegerint aliqui de Capitulo, ut est textus in cap. In causis, in fine, ubi DD. nor. & in specie Abb. n. 2. Ergo similiter in Ecclesia Romana valebit compromissum factum in aliquem hac forma, ut ille eligat eum, quem postea elegerit maior pars eiusdem Collegii, cum nulla ratio diversitatis afferri possit.

Neque dicas, ideo hanc praeterea formam non valere, quia scilicet Collegium videtur quodammodo in seipsum compromittere contra textum in l. penult. ff. de arbit. Et enim in hoc verum esset, si sequeretur, ut minus liceret compromittere in aliquo adiecta hac forma, ut compromissarii elegerent eum, in quem duae partes Collegii consentirent, Longe enim magis Collegium tunc videtur in seipsum compromittere, cum magis Concilium videatur representare duae partes illius quam maior pars tantum, ut in cap. Si quando, & in cap. In demeritibus, de elec. in 6. Et tamen hoc est falsum, quia valet compromissum inter a partibus hac forma, ut compromissarii eligant nominatum a duabus partibus Collegii, per textum in d. cap. Cum dilectus in fine, & in cap. Cum expediat, de res. lib. 6. Idque non inlicitum.

Ac demum huiusmodi hanc formam ideo non videtur sacris Canonibus consentaneam, quia ejusmodi compromissum videtur in unum in personam incertam contra textum in cap. Innotuit, de arbit. Respondendum est eandem objectionem fieri posse in compromissum in unum in aliquem hac adiecta Prosop. Fagn. in 2. part. primi Decret.

etiam generale in decretali. Quia propter, ut deciditur in cap. Cum expediat, de res. lib. 6. Et omnino pura, & simplex electio per viam compromissi nemine dissentiente in unum, in d. 5. l. 1. etiam, non autem mixta compromissum, & scrutinio, aut determinata per scrutinium, sicut est illa quae improbat in d. cap. Si quis, & ita ibi expressè declarat Petr. de Anchar. sub n. 7. his verbis: Ego reddo aliam rationem, & dico, quod in casu huius Capituli magis considerantur vota scrutinii, quam formae compromissi, à qua forma videntur Canonici egessere, contrarium in scrutinio disponendo. Secus credo si pluribus, pone septem, data esset potestas eligendi iuxta formam hic praefixam sine inquisitione votorum, sed simpliciter prout est, & pluribus eorum placuerit, nam si duo unum, duo alium, & tres alium eligant, valebit electio trium; quia plures compromissarii non eligunt tamquam Collegii, sed tamquam singuli. Ergo valet quod sit a pluribus per notata in c. Quoniam de Jure patron. in novell. Nam sicut in unum possunt transferre totalem potestatem, ita hoc casu in tres, & septem transitivise videntur. Ita Anchar. quem totidem serè verbis sequitur Franc. Sed & Gemin. ibi dem. Aliud, inquit, est dare potestatem, seu formam eligendi sub certa forma, & ita praedicta glossa cum textu. Aliud est ordinare ut procedi valeat libere sine aliqua forma, & isto ultimo casu non procedat illa textus. Quae sunt opinio Lapi, quam veram putat ibi Anchar. in fine, & sequitur Franc. n. 4. & Petr. à Baxio in Directorio elect. par. 3. cap. 17. n. 4.

Ac propterea videmus in ecclesiis inferioribus valere compromissum factum in aliquem hac forma, ut ille eligat eum, quem postea elegerint aliqui de Capitulo, ut est textus in cap. In causis, in fine, ubi DD. nor. & in specie Abb. n. 2. Ergo similiter in Ecclesia Romana valebit compromissum factum in aliquem hac forma, ut ille eligat eum, quem postea elegerit maior pars eiusdem Collegii, cum nulla ratio diversitatis afferri possit.

Neque dicas, ideo hanc praeterea formam non valere, quia scilicet Collegium videtur quodammodo in seipsum compromittere contra textum in l. penult. ff. de arbit. Et enim in hoc verum esset, si sequeretur, ut minus liceret compromittere in aliquo adiecta hac forma, ut compromissarii elegerent eum, in quem duae partes Collegii consentirent, Longe enim magis Collegium tunc videtur in seipsum compromittere, cum magis Concilium videatur representare duae partes illius quam maior pars tantum, ut in cap. Si quando, & in cap. In demeritibus, de elec. in 6. Et tamen hoc est falsum, quia valet compromissum inter a partibus hac forma, ut compromissarii eligant nominatum a duabus partibus Collegii, per textum in d. cap. Cum dilectus in fine, & in cap. Cum expediat, de res. lib. 6. Idque non inlicitum.

Ac demum huiusmodi hanc formam ideo non videtur sacris Canonibus consentaneam, quia ejusmodi compromissum videtur in unum in personam incertam contra textum in cap. Innotuit, de arbit. Respondendum est eandem objectionem fieri posse in compromissum in unum in aliquem hac adiecta Prosop. Fagn. in 2. part. primi Decret.

ita forma, ut ille eligat, in quem duae partes Collegii consentirent. Et tamen hac forma compromissi valida est, ut dictum est supra pro simè.

Praeterea compromissarii ad eligendum possunt a principio esse incerti, certificandi tamen per eos, quibus est data erigendi potestas, ut dicit Abb. in d. cap. in casu n. 2. in fine, cod. Qui propterea subdit ita esse limitandum textum in d. cap. Innotuit, de arbit. idque subis prosequitur in d. cap. Innotuit, & in cap. seq. ubi de hoc est textus secundum intellectum glossae, & Innocentii, qui placet eidem Abbati, & sequitur Petr. à Baxio in Directorio elect. par. 3. cap. 17. n. 4. Itaque hic secundus modus eligendi, qui tandem non est nisi per compromissum nemine dissentiente in unum, nec à sacris Canonibus, nec à praedicta Constitutione videtur improbatum, cum non habeat implicitam formam scrutinii, in qua sola fundatur ratio prohibitionis, d. cap. Si quis, de elec. in 6. Sicut non improbat de iure communi in Ecclesiis inferioribus, ut patet in d. c. Cuius dicitur, in fine, cod.

Tertius denique modus est cum Cardinales unanimes directè, & immediate compromittunt in maiorem partem Collegii. Et tunc aucta compromissum aspicitur forma ut major pars eligere debeat servata forma scrutinii, & puro compromissum non posse consistere, quia annexam habet scrutinii formam, quae ex dicta Constitutione servari non potest, nisi concurrant secreta suffragia, saltem duarum ex tribus partibus Cardinalium, ut similiter conitit ex iam dictis in primo modo n. 16.

Aut verò nulla praescribitur forma, sed simpliciter sic compromissum in maiorem partem Collegii, quo casu sitis est, ut quomodo libet appareat de consensu maiori partis, cum compromissarii non ascendant ad eligendum servata forma scrutinii, vel alia, ut notat glossa, Jo. Mon. Jo. Andr. & Gemin. in d. cap. Si cui de elec. in 6. Burt. in cap. Quia propter, n. 4. in fine, col. & Petr. à Baxio in Directorio elect. par. 3. cap. 17. n. 4.

Ex hoc casu hincertus modus nec à Constitutione Gregorii, nec à iure communi improbat videtur. Non à Constitutione quia per eam in proposito nihil aliud requiritur in electione, quae super viam compromissi, quam ut fiat ab omnibus Cardinalibus nemine dissentiente. Quod requisitum concurrens in hac forma compromissi, ut supponitur, De iure communi autem posse Cardinales unanimes directè compromittere in maiorem partem Collegii, concors Canoniarum sententia est, ut abunde ostensum est supra n. 31. usque ad n. 37. Ex probrati praeter rationes ibi adductas, quia si quismodi compromissum esset à iure improbatum, id tantum accideret aut quia maior pars Collegii esset incerta contra textum in cap. Innotuit, de arbit. Aut quia Collegium hoc modo in seipsum compromitteret contra l. penult. ff. de arbit. Neutrum autem ex his videtur oblatè.

Et quidem non primum, quia est per se non Cardinalium consentientes maiori partem Collegii non sicut omnino certe, tamen est certa illa pars Collegii, in quam intus est compromissum, idque satis est, quia potestas eligendi hoc casu non

non transferuntur in singulares personas, sed in quorundam, seu partem universalem ipsius Collegii, quae semper est certa, licet varientur personae. Bald. in l. Civitates §. Indecurionibus, nu. 1. ff. Quod casusque universum.

63 Ideoque videmus valere compromissum initum in Collegium, ut in Concilio Generale, ut respondit Gemina. cap. 65. nu. 9. & 10. Et tamen eo casu ad eligendum non requiritur consensus omnium, & singulorum, quia compromissum non est initum in personas, sed sufficit major pars Collegii, ut tenet Burr. in cap. In causa, numer. 7. infra eod. & Abb. infra, in cap. Cum dilectus, num. 2. & Petr. à Bias. in directar. tit. par. 3. v. 17. num. 3. ubi alios refert, & constat ex his quae scripsit Anchar. in d. cap. si casus, numer. 3. eod. tit. in 6. Sicut ergo compromissum ab aliquo initum in Collegium valet, quamvis personae majorem partem illius constituentes, quae ad electionem sufficiunt, videantur incertae, ita etiam valere debet si expressa fiat in majorem partem Collegii, cum major pars sit expressio ejus, quod tacite in est. quia nihil operatur in d. cap. De legat. primo, cum simili. Præterea valet compromissum de iure communi initum hac forma adjecta, ut ille eum eligat, in quem major pars Capituli consenserit, ut est textus in d. cap. Cum dilectus, infra eod. & in cap. Cum expediat, eod. tit. in 6. & tamen eo casu compromissum censetur initum in majorem partem Capituli, ut patet ex his, quae tradidit Abb. in d. cap. In causa, nu. 2. & Joan. de Anan. nu. 1. infra eod. Ergo non vitiatur hac forma compromittendi ex eo quod major pars Collegii videatur incerta.

64 Sed nec videtur vitari ex eo quod hoc modo sacrum Collegium videatur quodammodo in seipsum compromittere: advertendum est enim majorem partem Collegii posse dupliciter considerari. Primo simpliciter, & absolute, & tunc ubi est major pars, ibi regulariter esse dicitur totum Collegium, cap. In Genes. & cap. Electio vestra, infra eod. c. 1. & sim. de his quae sunt à major. par. & notat gloss. in cap. Inter Canonicos, in ver. Capituli, infra eod. Deinde considerari possit non simpliciter, & absolute, sed respectu duarum partium, aut etiam totius Collegii, & tunc major pars Collegium non facit, sed quae partes vicem totius Collegii obtinent, ut hic & infra in cap. Scriptum est in Apocalypsi, cap. Si quando, & cap. Indemnitate, eod. tit. in 6. & docet gloss. in d. cap. Inter Canonicos, in ver. Aliam.

Certum est autem dum sacrum Collegium nullo ex Cardinalibus discrepante compromittitur in majorem partem ipsius, hanc partem non esse absolute, & simpliciter accipiendam, ita ut integrum Collegium constituitur: hoc enim modo Collegium in seipsum compromitteret: sed esse accipiendam, ut contra distinguitur à toto Collegio compromittente, sicut accipitur in d. cap. Cum dilectus. Quando fit compromissum in aliquem eo pacto, ut ille eligat eum, quem major pars Capituli nominaverit. Eo enim casu quamvis compromissum etiam in majorem partem Capituli ab eodem Capitulo initum censetur, ut suspensus diximus: tamen non ideo compromissum vitatur quia Capitalium in seipsum

compromiserit. Ratio est, quia illa pars accipitur illic, ut contra distinguitur à Capitalio universis. Eodem igitur modo major pars hoc casu integrum Collegium non facit nisi per representationem, ut inquit Roman. cons. 366. nu. 4. quia scilicet ad electionem procedere debet vice, & nomine totius Collegii: seu per fictionem, ut dicit Abb. in d. cap. In causa, num. 6. infra eod. quia, inquit, quod fit per compromissarium, fingitur esse factum per ipsum committentem. Quomodo etiam singularis persona de Collegio ipsum Collegium representat, licet Collegium non faciat, ut constat ex decretali Quae propter, infra eod. ibi, Qui vice omnium Ecclesiae videtur provident de Pastore. Quemadmodum ergo speciales illi compromissarii quamvis eligant vice omnium, & eo modo Collegium representent, non tamen dicuntur facere Collegium, adeo ut idem Collegium in seipsum compromittat, ita etiam illa major pars Collegii, tamen vice omnium celebret electionem, non tamen ita Collegium constituit, ut compromissum in se ipsum videatur.

67 Sed obijciat: Post factum compromissum vota singulorum exquiri debent, ut constare possit an quis habuerit suffragia majoris partis, ut in d. c. Cum expediat, notat Archid. in ver. Secreta, Jo. Mon. nu. 5. per. Item habet acceptio. Innoc. & Compoll. in cap. Quae propter, infra eod. Ergo Collegium videtur per hanc formam compromissum in seipsum. At nego aliam partem, quia vota singulorum tantummodo scrutanda sunt, quando electioni per compromissum adicitur etiam forma scrutini, juxta textum, in d. c. Cum expediat, id est cum fit compromissum in aliquem adjecta forma, ut votis omnium sceretur, & legitime inquisitis, eum eligat, in quem major pars Collegii consenserit: qui est primus modus compromittendi, de quo egimus supra, nu. 56. & in his terminis loquitur Archid. qui notabiliter ponderat ver. Sigillatim. Jo. Mon. & alii proxime citati. Secus autem est quando compromissum est simplex: tunc enim facta est ut de consensu majoris partis appareat quomodo, nec scrutinium requiritur, ut declarat gloss. in d. cap. Cum dilectus, in ver. Examinatus, eod. Burr. in d. cap. Quae propter, nu. 45. & in d. cap. Cum expediat, in 10. & notat idem. Jo. Mon. Jo. And. & Gemina. in cap. Si cui, hoc tit. ubi 6.

68 His accedit, quod est Vincentius in d. cap. In causa, infra eod. sententiis in compromissum consensum non debere esse singulorum, sed in communi, ita ut sicut ex angularibus consensibus fit communis electio, ita ex singularibus consensibus fieri debeat communis possessio translatio: tamen, Papa determinavit contrarium, ut ait Compoll. in cap. Quae propter, infra eod. quia licet electio fit universalis, translatio tamen polestatis est singularium: trans ferunt enim jus, quod habent, & singuli debent sigillatim requiri, & expressim in hoc consensu, nec sufficit ut unus alius non contradicentibus, vel aliqui de eisdem compromittant suo, & aliorum nomine: & sequuntur totidem verbis Petr. de Anch. in 2. notab. & Joan. de Anan. videm. in 2. notab. in d. cap. In causa. Quod patet etiam ex eo, quia aliquid esse commune pluribus ut singulis ex hoc

vel

vel maxime dignoscitur, quod factum majoris partis non praesudicat dissentienti gloss. & DD. in cap. Cum unus, de cons. & notat Anchar. in d. c. Sicuti n. 3. de elect. in 6.

Sicut è contra aliquod esse commune pluribus ut universis, ex eo possimum apprehenditur, quod major pars praesudicat minori cap. de his quae fi. à major. par. cap. Et l. Quod major. ff. Ad municip. Compromissum autem fieri non potest, si vel unus dissentiat, aut contradicat, quia cum singuli vocem habeant in electione, nemo suffragio suo privati debet, aut compelli jus suum dare alteri, ut dicit gloss. in d. cap. Quae propter, in ver. Vice omnium, quam committente sequuntur Doctores: & constat ex Gregoriana constitutione, in d. c. Quae selectio. Cum igitur compromissum sit singulorum, nullum videtur inconveniens, ut Cardinales, ut singuli, compromittant in majorem partem Collegii, ut in Collegium: sicuti non est inconveniens, ut Abbas qui caput est Capituli, aut alias de Capitulo compromittat in ipsum corpus Capituli, ut notat Specul. in tit. de arbit. & arbitrat. §. Sequitur, nu. 3. v. sed nunquid Abbas, & Marcus Antonius Blancus in tract. de compromissis, quae 2. n. 54. Diversis enim respectibus non repugnat ut idem sit compromissor, & compromissarius, ex not. per Calcedin. in repet. s. De illa, in 7. questione de captiv. & Abb. in cap. Cum inferior, de major. & obed.

71 Ex quibus videtur concludendum sustineri posse hunc tertium modum compromittendi in majorem partem Collegii, dummodo tamen fiat ab omnibus nemine dissentiente, ut ex dictis constat, & latius dicam infra in questione proxime sequenti, n. 90. vers. Septimus, & ultimus casus. Successive quoque, an compromissum in aliquos ex Cardinalibus initum hac forma adjecta, ut compromissarii votis singulorum inquisitis, in Romanum Pontificem eligere debeant eum, in quem duae partes Collegii consenserint, fieri possit à duabus ex tribus partibus Cardinalium, an vero requiratur consensus omnium, & singulorum.

72 Utilitas questionis eo spectat, quia haec forma sic Canonica, plurimum potest aliquando prodesse celeritati electionis. Primo quia duae partes Collegii poterunt electionem celebrare etiam per scrutinium apertum aut alio modo, ut notat gloss. in cap. Cum expediat, de elect. lib. 6. in ver. Inquisitis, quae propterea addit hanc formam esse meliorem, & expeditiorem, quam habemus. (Non enim, inquit, Canonici volunt libere jus suum in alios transferre, & dare illis potestatem praesudicandi praesertim per formam scrutini grave est procedere, nec omnes bene scire illam formam, & boni iustitiae practicae ignorant in ea deficiunt. Expedientius ergo sit abire illa forma.) Haec glossa. Deinde quia facilius, ut descendant in hanc viam compromissi duae partes Collegii, quam omnes & singuli Cardinales. Ac demum quia in hanc formam electores libentius consentiunt, cum per eam nullus suo privilegio suffragio, ut inferius dicitur.

73 Difficultatem ingerit constitutio Gregorii XV. de electione Romani Pontificis, quae in §. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decret.

Quae selectio nullam decernit electionem per viam compromissi, si aliter fiat compromissum, quam ab omnibus Cardinalibus in Concilio praesentibus nemine dissentiente. Et in §. Postremo, prohibet Patribus quicquam adversus constitutionem statueri, vel ordinare. Et in Bulla contra materia Ceremonialis hac de re editi apponitur clausula, subacta, ita ut proinde non liceat sacro Collegio huic formae renunciare, ut abunde ostensum est supra in questione praecedenti, n. 53. & 54.

75 Sed in oppositum, videlicet compromissum sub forma superioris proposita fieri posse à duabus ex tribus partibus Cardinalium videtur posse suadeci, quia consensus omnium, & singulorum in forma compromissi necessario requiritur ex constitutione Gregorii in electione Papae, sicut de iure communi requiritur in electionibus inferiorum ex decreto Generalis Concilii, in cap. Quae propter, infra eod. adeo ut propter unius dissentium, vel contradictionem aditus inficiatur, ut ibi notat glossa, quam committit DD. sequitur, ut testatur Abb. in cap. In causa, n. 3. infra eod. & caetera in compromissum inito in aliquem hac forma, ut ille votis singulorum inquisitis eligat eum in quem major pars Capituli consenserit, omnium consensus non requiritur, sed sufficit majoris partis, ut determinat L. ap. Abb. in cap. Cum expediat, in primo, & circa med. vers. sed nunquid, de elect. lib. 6. Cuius dictum extollit inter alios Gemina, ibidem col. 2. vers. sed quare cap. Ergo nec in electione Papae requiritur in ejusmodi compromisso consensus omnium, & singulorum, sed duae partes Cardinalium sufficiens, cum constitutio hac in parte recipiat interpretationem passivam à iure communi. L. Iurisdictionum. §. Si pacificus ff. De pad. gloss. Barr. & DD. in l. Sciendum, §. Qui satis, si. organ.

76 Atque hujus sententiae praecipuum fundamentum est, quia quando fit compromissum simpliciter, ideo requiritur omnium, & singulorum consensus, quia nemo in votis privati debet iure suo, nec compelli suffragium suum alteri committere, ut notatur in Decretali, Quae propter, infra eod. Nam ut inquit Abb. infra in c. In causa, cuiuslibet inter est singulariter, ut eligat per se, non per alium, ideo quilibet potest contradicere ne fiat compromissum, & sequitur totidem verbis Petr. à Bixio in directar. elect. par. 3. cap. 1. §. n. 2.

77 Haec autem ratio cessat in compromissum limitato secundum formam in dubio propositam: compromissarii voces singulorum scrutari debent: atque ita iure suffragium ferendi nullus ex electoribus privatur, ut est textus in d. c. Cum expediat, & ibi declarat Gemina loco citato, & Franciscus prope finem, ubi quod dicitur, inquit, per compromissum non potest procedi nisi omnes consentiant, intellige si fiat compromissum simpliciter, se us si cum forma, ut voces singulorum perscrutentur: quia cum non praesudicet alius, poterit per majorem partem compromitti alius contradicentibus, & valet electio facta ex tali compromissum, dummodo dignus eligatur. Idem post Joan. de Lign. tenet Anton de Burr. in d. c. Cum expediat, n. 10. ubi ait: Si factum est compromissum, ut compromissarius eligat scrutatus

vocibus singularum, quia tunc in tractatu de
prejudicio vocis, non est necesse, ut omnes con-
sentiant.

Et ita habet sententiam in propriis terminis e-
lectionis Romani Pontificis, dicitur inter Anton. de
Rosell. in tract. de elec. c. 1. Papa. 5. secundum verum
tractatum n. d. p. 1. ubi dicitur: Sed hic potest dubitari
an possit esse duas partes Cardinalium, in quo
casu, an esset casus aliquis, in quo
licet minor numerus. Dico quod sic, si
cardinales prius latuissent inter se quod
fuerit a majori parte ipsorum factum. Tunc
si haberet majorem partem, quoniam non ha-
beret duas partes Cardinalium. Sicut Papa, per
textum in d. cap. 1. in 6. de elec. c. 1. ubi, nisi major
concordia interveniret. Et electio, quia tunc e-
lectus taliter dicitur electus ab omnibus, si
omnes in talem constitutionem consentirent
vel a duabus partibus, si duae partes hoc
statutum constituerent. Quia tunc duae partes
sola possent facere electionem, et non major, et ita vult
glossa in d. c. si est de elec. c. 1. in 6. ubi dicitur: Idem
modo si omnes consentirent in aliquo eligendi, tunc
promitteretur esse electus ab omnibus d. cap. 2. in 6. Sed in hoc
casu est notandum quod si electio ab omnibus Car-
dinalibus, quia dissentiret in voce sua, & i-
deo non foret in hac lege dicitur in partem Car-
dinalium consensus. Ita voluit DD. in d. c. Licet,
& in c. si periculum, & in c. de Romanis, & ibi
glossa in ver. repraesentationem, & extrinsecus, quia quando
fit aliquibus praedictum in singulari, sicut in
via compromissi, omnium consensus requiritur.
Ita notatur in d. c. Quia propter, locus si sit solum
Capitulo praedictum, ut quando statuitur quod
electio sufficiat a majori parte, ut c. Cum unius, de
constit. Hoc Anton. de Rosell.

Potest hanc opinionem in electione Romani Pontificis
verissima videtur in terminis juris communis. At post Bullam Gregorij XV. eas habet
difficultates, quas inferius addicemus. Quamobrem pro clariori quaestione solutione, quia
materia perdifficilis est, & involuta, perstringendo omnia dicta tam in hac, quam in praecedenti
quaestione, arbitror sequentes casus esse distinguendos.

78 Primus casus est, in compromisso a Cardinalibus inito in aliquo de Collegio hac forma, ut
compromissarii voti singularum per secretum scrutinium inquisitis teneantur eum eligere in
Romanum Pontificem, in quo in duae ex tribus partibus Cardinalium consentirent.

Et quidem hujusmodi compromissum credimus esse validum tam de iure communi, quam ex
Gregoriana constitutione. Probatur apertissime in cap. Cum expediat de elec. lib. 6. ubi est expellim posse sub hac forma licite compromitti, ut compromissarii secretis, & singularium voluntatibus omnium inquisitis, teneantur eum eligere, in quem major, & sanior pars Capituli

consenserit, & eandem formam non fuisse postea abrogatam per Concilium generale, quod tres formas praescripsit in electione Romani Pontificis.

Nec obstat Decretalis si cui, eod. tit. & lib. Nam propterea ibi declaratur invalida electio celebrata per compromissum ut praetertur limitatum, quia votis singularum secreto inquisitis, in electum consentiunt plures tantum de Capitulo partium comparatione minorum, quod est contra formam Generalis Concilii requirerentis secreta suffragia majoris partis Capituli in electionibus inferiorum. Et hoc innuit littera ibi, non a majori parte Capituli, sed a pluribus partium comparatione minorum, quia a majori parte Capituli celebrata fuisset, nullatenus fuisset improbatum, ut ibi notat glossa in ver. Non major pars, & sic ille textus concordat cum d. cap. Cum expediat. Atque ita hic primus modus quamvis habeat implicitam formam compromissi, & scrutini ut per Archid. in d. cap. Cum expediat circa finem in ver. Concilium, tamen cum in scrutinio servetur forma Gregoriana Constitutionis, quia duae partes consentiunt per secreta schedularum suffragia, non est per constitutionem abrogatum, ut patet ex dictis, & sensus ostensum est supra in primo modo quaestione praecedenti, n. 56.

79 Hoc autem primo casu existimo compromissum fieri posse a duabus ex tribus partibus Cardinalium hoc auctoritatis validissimo fundamento. Nam consensus omnium, nemine discrepante, in simplici compromisso ita requiritur ex decreto Generalis Concilii in inferioribus Ecclesiis, sicut requiritur ex constitutione Gregorij in Ecclesia Romana. Sed in Ecclesiis inferioribus in compromisso secundum hanc formam limitato sufficit consensus majoris partis Capituli, non obstat decreto Generalis Concilii secundum opinionem Lapi, quam communitur sequuntur DD. in d. cap. Cum expediat, ut patet ex dictis, n. 75. Ergo similiter in Ecclesia Romana in hujusmodi compromisso sufficit consensus duarum partium non obstat Gregoriana constitutio, & hoc per rationem ejusdem Lapi, quia cum in hac forma omnium vota singularum, & secreto exquiri debeant, nulli sit praedictum in voce sua. Et ideo in Ecclesiis inferioribus ejusmodi compromissum fieri potest a majori parte Capituli, & in Ecclesia Romana a duabus ex tribus partibus Cardinalium secundum opinionem Antonii de Rosell. de qua supra sub n. 77. cui in hoc primo casu non advertatur Gregoriana constitutio, quae videtur intelligenda in compromisso simplici non autem in limitato, sicut Doctores intelligunt decretum Concilii Generalis in d. c. Quia propter infra eod.

80 Secundus casus est in compromisso cum forma ut compromissarii voti singularum inquisitis, eligere debeant eum, in quem duae ex tribus partibus Cardinalium consentirent. Qui modus in hoc differt a praecedenti, quod in illo expellim est ut vota singularum exquiri debeant per secretum scrutinium, in hoc vero simpliciter ut debeant exquiri nulla facta mentione scrutini secreti, vel aperti. Sed nihilominus arbitror hunc secundum modum in effectu non differre a primo, quia illa verba, vocis singularum inquisitis, intelligi-

ligi debent per secretum scrutinium, iuxta textum in d. cap. Si cui, & d. cap. Cum expediat, de elec. in 6. Alioquin si intelligerentur per scrutinium apertum, compromissum non valeret, ut patet in casu proximo sequenti. Et ita existimo hanc formam validam esse, & fieri posse a duabus ex tribus partibus Cardinalium, dummodo consensus duarum partium a compromissariis exquiratur per secreta schedularum suffragia secundum ea, quae dicta sunt in praecedenti casu.

81 Tertius casus, & quidem multo difficilior, est in compromisso inito hac forma adjecta, ut compromissarii voti singularum quomodolibet eriam per scrutinium apertum inquisitis, eligere debeant eum, in quem consentirent duae ex tribus partibus Cardinalium, quae forma si esse canonica, possit aliquando multum conducere celebrari electionis per ea, quae dicta sunt in principio hujus quaestione, num. 72. Et quidem de iure communi hac forma valida erat, & poterat fieri a duabus ex tribus partibus Cardinalium, ut constat ex dictis supra num. 75. Ratio est, quia tunc temporis nulla forma in electione Romani Pontificis erat praescripta, sed satis erat ut duae partes Cardinalium, sive per scrutinium secretum, sive apertum, sive per adorationem, sive alias quomodolibet consentirent in aliquem, ut in electum, secundum Innoc. hic, cum quo transiunt committer DD. ut dicitur supra in ultimo notab. Et hanc rationem in terminis assignat glossa, communitur approbata in d. c. Si cui, in ver. Praeter, de elec. lib. 6. & tenet in fortioribus terminis Anton. de Rosell. supra cit. sub num. 77. ver. Et ita hanc sententiam. At vero post Gregorianam constitutionem existimo ejusmodi compromissum aut fieri nullatenus posse, aut saltem ad illius validitatem requiri consentum omnium nemine discrepante.

Dixi primo, nullatenus fieri posse: quoniam hanc rationem eligendi habet implicitam formam compromissi, & scrutini, ut patet ex dictis in quaestione praecedenti, num. 56. & 57. Et quavis respectu compromissi satisfiat constitutioni, si fiat ab omnibus nemine dissentiente; tamen non satisfiat respectu scrutini, quia in eo ex constitutione Gregorij necessario requiritur consensus duarum ex tribus partibus Cardinalium, non per scrutinium apertum, ut habet forma hujus tertij casus, sed per secreta schedularum suffragia, ut latius dictum est supra eodem num. 56. Alioquin praeter tres formas a constitutione praescriptas in electione Romani Pontificis daretur quarta forma, videlicet mixta compromisso, & scrutinio aperto, quod est absurdum. Et hanc rationem considerat textus in d. cap. Si cui, de elec. lib. 6. dum dicitur electionem celebratam in vim compromissi cum forma scrutini idcirco esse nullam, quia, inquit, praeter formas, quas Generale Concilium servari statuit in electionibus celebrandis, decernens eam, si aliter fieret, non valere, fuit attentata in decretali verò Cum expediat, eod. tit. & lib. declaratur validum compromissum cum forma scrutini, quia secundum formam, de qua ibi, consensus majoris partis exquiratur per secreta suffragia, ut dictum est supra in primo casu, num. 78.

82 Sed quatenus hac forma sustinere posset per

viam simplicis compromissi: nihilominus dixi ad illius validitatem necessario requiri consentum omnium nemine dissentiente, sicut requiritur in forma electionis per compromissum ex verbis clari constitutionis Gregorij. Etiam opinio Lapi Abbatis, quod in compromisso, in quo vota singularum sunt exquirenda in electionibus inferiorum, sufficiat consensus majoris partis Capituli, cum non agatur de singularum praedictio, procedit solummodo quando in compromisso adjecta est forma, ut vota singularum exquiri debeant, non quomodolibet, sed secreto. Et ita intelligitur textus DD. supra citati num. 75. Loquitur enim in terminis d. c. Cum expediat, de elec. in 6. ubi agitur de compromisso inito sub hac forma, ut omnium voluntates singularum, & secreto exquiri debeant, & secundum illam formam Doctores dicunt posse fieri compromissum per majorem partem Capituli, tunc enim verè non agitur de praedictio alicujus, cum compromissarii teneantur secreto exquirere vota singularum, ioque sit de forma, ut in specie ibi notat Jo. Mon. num. 6. ver. Item hanc acceptio. Ad hanc rationem non applicatur, nec est adaequata in forma, de qua agitur in tertio casu; quia etsi omnes suffragium ferant, non ferunt tamen secreto, sed per scrutinium apertum. Plurimum autem uniuscujusque ex electoribus interest consentium suum explicare per secretum suffragium ad electionis libertatem, ut in decreto Concilii Tridentini, cap. 6. sess. 25. de regul. & notat Archid. in d. cap. Cum expediat, in ver. Secreto. Quid enim si quis per scrutinium apertum vix suffragari possit, quin multorum odium, vel indignationem incurret? Nonne illius singulariter interest, ut ejusmodi compromissum non fiat, in quo cogetur pollea votum suum dare per scrutinium apertum? Cum itaque praedictum sit singularum, consentiens est, ut singularum etiam voluntas & consensus requiratur, per rationes I. Sabini, ff. Quamvis divid. & not. glossa & DD. in d. cap. Quia propter supra eod. & in cap. Cum omnes supra de constit.

83 Quae consideratio multo magis videtur urgere post Gregorianam constitutionem. Etiam Gregorius in forma scrutini, in qua omnium consensus non exigitur, ut in electione per compromissum, & quasi per inspirationem, sed sufficiunt duae ex tribus partibus Cardinalium, praecipuam habet rationem libertatis eligentium, sicutque hanc ob causam in electionem per adorationem, in qua poterat contingere, ut aliquando electio non videretur prorsus libera, & ad vindicandum, vel conservandum sacrum Collegium in omnimoda libertate, quae maxime penderet a secreto, exactissimam secreti rationem praescripsit, declaravitque suae intentionis esse, ut hoc sanctum negotium secretissimè transigeretur. Si autem liceret duabus partibus Cardinalium ordinare, ut esset Papa, quem compromissarii eligerent per scrutinium apertum duarum partium, & unice constituto tam sancta esset prorsus elusoria, quia Cardinales potentiores facile suos adherentes possent adducere ad compromittendum secundum hanc formam, ad hoc ut pollea electio fieri posset a duabus partibus per scrutinium apertum, vel per viam ado-

rationis, seu intronizationis, tractatusque & conspirationes omnes incederent, ut Cardinales omnes induceretur ad ejusmodi compromissum in eundem: quod esset vane absurdum, & contra mentem, & verba ipsius constitutionis. Quamobrem cum pro forma tam clare Gregorius sanxerit, ut compromissum aliter fieri non possit, quam ab omnibus nemine dissentiente, adeo ut electio aliter celebrata, irrita sit eo ipso: non est nostrum hanc formam distinguere, & limitare, ut non procedat in compromisso cum mixtura secreti aperti, quia in clavis non sunt extenuanda, quae scripta sunt, ut inquit Jo. Andr. in cap. super hieula, in fine infra, de Cler. vel Mon. cum praefertim verbis admodum urgentibus, & geminis in ipsa constitutione prohibentibus sit Cardinalibus contra ipsam aliquid statueri, disponere, vel ordinare, seu in aliquo corrigere, vel alterare, ut dictum est supra num. 33. vel. Et eo magis.

Quartus casus est in compromisso adjecta forma, ut compromissarii votis singulorum perferentium scripturam inquisitis, teneantur eum eligere, in quem major pars Collegii consenserit. Et haec forma de jure communi valida erat, ut docet gloss. in praedict. cap. si cui, in ver. Prater de elect. in 6. & poterat fieri a duobus partibus Cardinalium, ut in puncto tenet Anton. de Rosell. tunc verba ad literam recitamus supra, 77. ver. Et ita hanc sententiam. Nam etiam haberet implicitam formam compromissi, & secreti; tunc votis in electione Papae non habebant locum formae, sed satis erat, ut duae partes quoquo modo consentirent, ut saepius repetitum est.

Verum hodie stante constitutione Gregorii, qui forma praefinit, ejusmodi compromissum est fortassis invalidum, & fieri non potest non dum a duabus partibus Cardinalium, sed nec ab omnibus nemine dissentiente, ut hinc ostensum est in praecedenti quaestione num. 56. & conflat ex verbis glossae in cap. si cui, in ver. Prater. (Sed nonne, inquit, nominatus a minori parte ex quo placuit omnibus ut ipse eligeretur, est nominatus ab omnibus? Unde & in electione Romani Pontificis servatur interdum hoc, quod nominatus a minori, quam a duabus partibus de consensu omnium, habeatur pro Romano Pontifice? Dic quod jura voluerunt certas formas servari, & licet omnes consentiant, si non servantur formae, non tenet electio, Cardinales non actantur, nec de facto servant formas, sed sufficit quod duae partes consentiant.) Hic ubi. Ergo ex mente glossae cum hodie Cardinales actentur ad certas formas, si forma non serventur, nulla est electio, licet omnes consentiant. Et idem voluit Abb. conf. 2. f. sub nom. 4. tit. 23. dicens, ubi de necessitate non esset servanda forma, cap. Quia propter, possent electores convenire a principio, ut ille sit electus, in quem major pars conveniret partium comparatione minorum, quia propter primum consensum & conventionem omnes videntur concordare, sicut plerumque observant Cardinales in electione Papae.

Quintus casus est in compromisso a Cardinalibus inito in aliquo de Collegio sub hac forma, ut compromissarii teneantur eligere nominatum a minori parte Collegii iuxta textum in cap. Cum dilectum, 3. Verum, infra eod. & hic modus etiam

post Gregorianam Constitutionem sustineri potest, ut fuit probatum in questione praecedenti num. 57. Sed cum in hac forma singulorum vota non sint scrutanda, sed sufficiat nominatio majoris partis Collegii etiam alij non suffragantibus, & ita agitur de praedictio lingularum in voce sua; non sufficiunt duae partes, sed requiritur consensus omnium nemine dissentiente, ut probatur in praedicta decretali Cum dilectum, in ver. Vnanimiter. Ita post Jo. Andr. designano declarat Anton. de Butr. in d. cap. Cum expediat, in 3. o. tot. tit. in 6. & clarius patet ex his, quae dicuntur in casu proxime sequenti.

87. Sextus casus est, cum Cardinales directe compromittunt in majorem partem Collegii, ita ut major pars Collegii eligere debet votis singulorum inquisitis, seu servata forma secreti. Et hunc modum esse improbatum a Gregoriana constitutione etiam si fiat nemine dissentiente, abunde probavimus in quaestione praedicti num. 58. hic enim sextus casus coincidit per omnia cum quarto superius expresso; ac prout regulari debet secundum illius determinationem.

88. Septimus & ultimus casus est, cum Cardinales directe & simpliciter nulla adjecta forma compromittunt electionem in majorem partem Collegii. Quod compromissum de jure communi validum esse concordat Canonistarum sententia est, ut plene ostensum est in quaestione praecedenti num. 31. usque ad num. 37. Et non improbabili Gregoriana constitutione similiter latissime probatum est a num. 60. usque ad num. 72.

89. Quomodo compromitti potest in majorem partem etiam partium comparatione minorum, ita ut si duo eligerentur, duo alium, & tres alium, electus a tribus esse Papa. Sic probat textus hic ubi primo constituitur regula, ut in Papam non sit aliquis assumendus, nisi duae partes Cardinalium consentiant; ac deinde ponitur limitatio in illis verbis: nisi major concordia intervenierit, id est nisi omnes consentiant, ut electio fieri possit a paucioribus. Et haec tenet gloss. in Clem. Ne Romani, in ver. Reprehendum de elect. que a Doctoribus communiter approbatur. Card. n. hic num. 10. in 10. & 11. quest. Ancha. in cap. de elec. sui num. 3. de elect. lib. 6. Abb. conf. 2. f. in 2. & patet ex dictis in praecedenti quaestione num. 36. 37. & 38.

90. Verum in hac forma tam de jure communi, quam ex praedicta constitutione dixit ex tribus partibus Cardinalium non sufficit, sed requiritur consensus omnium nemine dissentiente. Ratio est, quia haec est pura & simplex forma compromissi, quod tam de jure communi ex decretali Quia propter, quam ex praedicta constitutione aliter fieri non potest, quam ab omnibus nemine dissentiente. Et cum ad iunctam non habeat formam secreti, & sic agatur de praedictio lingularum in voce sua, consensus duarum non sufficit. Et ita etiam in fortioribus terminis juris communi, quando nulla forma est expressa in electione Papae, determinat Comp. hie num. 6. ubi postquam docuit posse Cardinales inter se ordinare, ut valeat electio Rom. Pontificis a majori parte Collegii celebrata; mox subdit: Uno autem contradicente non putandum posse compromitti, nec ordinari ista fieri, quia in re communi potius est cogitatio prohibentis,

L. Sabini ff. comm. divid. Sequitur Jo. Andr. hie num. 14. dicens: Possunt Cardinales ex causa ordinare inter se, ut valeat electio facta a majori parte, & tunc electus a majori parte censetur electus ab omnibus; uno tamen contradicente non committitur secundum Comp. Guid. & Host. Idem expresse docuit Archid. in cap. fin. num. 2. ver. Sed h. st. dicebat, 79. d. st. & sequuntur alij, quos citavi supra num. 31.

Cogitavi tamen quia in dictis tam in hac, quam in praecedenti quaestione quod spectat ad Constitutionem Gregorii nihil adeo firmare, sed censio Beatissimum Romanum Pontificem esse consulendum ad quem solum pertinet Constitutionem ipsam interpretari.

Quarunt hic Doctores: An Papa possit sibi eligere successorem. Ego de hoc disserui in cap. accepimus, infra de pactis.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum in cunctis.

S Y M M A R I U M.

1. Ordines Minores non veniunt sacrorum Ordinum appellatione, etiam si ordines sacri exprimentur per dictionem universalem.
2. Ordines minores non requirunt aetate maturitatem, nec literarum scientiam.
3. Largo tamen dicitur facti.
4. Aetas aetate qua dicitur.
5. Vita in Prelato an sit scientia praesentia.
6. In promovendis ad sacros Ordines, dignitates, & officia Ecclesiastica requiritur aetate maturitas, morum gravitas, & literarum scientia.
7. Episcopus in eminentiori gradu habere debet qualitates requisitas in inferioribus ordinibus, & ministris Ecclesiasticis.
8. Prebendae & praesentia Sede vacante a Capitulo inchoanda, ut bonum a Deo Pastorem valeant impetrare.
9. Argumentum a minori ad majus sumitur affirmative; a majori autem ad minus sumitur negative.
10. Episcopus precepto divinovenitur pacifice a vicibus commissis in tantum Verbo Dei praedicatione, & Sacramentorum administratione, sed etiam bonorum operum exemplo.
11. Criminosus ineligibilis est. Vite integritas a quolibet exoribus requiritur in assumendo ad dignitatem Episcopalem.
12. Episcopus debet esse natus de legitimo matrimonio.
13. Legitimus per subsequens matrimonium an sit ineligibilis.
14. Papa potest dispensare cum promovendo ad episcopatum super aetate, & alijs qualitatibus hie praescriptis.
15. Aetas qua requiritur in promovendo ad dignitates, officia, & Ordines Ecclesiasticos, latissime discutitur per duodecim quaestiones usque ad n. 37.
16. Aetas qua requiritur ad obtinendum Episcopatum, & superioris dignitates, & nam, seq. usque ad num. 25.
17. Episcopatus dicitur summum beneficium.

18. Annum legitimum sufficit attingisse dignitatum tam secularium, quam Ecclesiasticarum, excepto Episcopatu.
19. Annum legitimum debet esse completus in matrimonio tam spirituali, quam carnali.
20. Matrimonia in Episcopis cur debent esse completa, cum in alijs dignitatibus sufficit inchoatum, usque ad n. 25.
21. Christus in trigesimo anno completus baptizatus est, & praedicavit: & reseretur canonica opinio gloss. Hugon. Archid. & Abb. & n. 24.
22. Aetas triginta annorum perfecta.
23. Dicitur, quasi, aliquando non importat diminutionem, sed excessum.
24. Aetas triginta annorum an requiratur in Sanctis Rom. Ecclesia Cardinalibus de jure communi.
25. Et quid post Concilium Tridentinum.
26. Cardinalis Diaconus creati potest in vigesimo secundo aetate anno.
27. Papa in huius aetate eligi potest.
28. Exceptiones a jure naturali, & divino provenientes non sunt sublatae per decretum Licet, de electio.
29. Aetas suscipiens curam Pastoralis necessarii requiritur ubi in corpore mysticum accipitur potestas.
30. Aetas qua requiritur ad dignitates seculares, quae cura animarum incumbit, & Parochiales Ecclesiarum, & n. seq. usque ad n. 34.
31. Et quid si cura sit jurisdictionalis.
32. Et quid si dignitas sit principalis in Collegiata Ecclesia.
33. Et quid in dignitatibus secularibus, vel personalibus, quibus cura animarum nulla iungitur, & n. seq. usque ad n. 51.
34. Intellectus §. Inf. riora, infra eod.
35. Dispensatio dicitur valens, & cur.
36. Aetas qua requiritur ad dignitates, & Personatum, quibus cura animarum non incumbit ex Concilio Tridentino, & n. seq.
37. Et quid si dignitas annexum sit beneficium Curatum perpetuum, & aeternum.
38. Aetas qua requiritur ad obtinendum dignitates non Curatas, quibus annexum est ordo Presbyteratus, & n. seq.
39. Abbatia, Decanatus, Praepositura, & Archiepiscopatus de jure requirunt aetatem Sacrae aetatem.
40. Sacerdotium aetate non requiritur ad obtinendum dignitates, quibus annexum est ordo Presbyteratus, sed factu est, ut promovendo aetatem se faciat promovendi, & n. 62.
41. Dignitates non curatae, quibus annexum est ordo Presbyteratus, requirunt annum vigintiannuarum inchoatum.
42. Quod procedit tali ordo sit annexum de jure specialiter.
43. Secuti de jure communi, qui tunc ex Concilio Tridentino sufficit annus vigintiannuarum completus. Et quae sit ratio differentiae, n. 66.
44. Praepositus a praefertim commendari consueti sacrae curae, & conventu, censetur dignitas comprehensa cap. 12. 3. Ad ceteras, scilicet 24. & num. 111.
45. Nisi fuerit collata tanquam beneficium simplex.
46. Constitutio posterior tollit priorem, licet de ipsa non.

rationis, seu intronizationis, tractatusque & conspirationes omnes incederent, ut Cardinales omnes induceretur ad ejusmodi compromissum in eundem: quod esset vane absurdum, & contra mentem, & verba ipsius constitutionis. Quamobrem cum pro forma tam clare Gregorius sanxerit, ut compromissum aliter fieri non possit, quam ab omnibus nemine dissentiente, adeo ut electio aliter celebrata, irrita sit eo ipso: non est nostrum hanc formam distinguere, & limitare, ut non procedat in compromisso cum mixtura secreti aperti, quia in clavis non sunt extenuanda, quae scripta sunt, ut inquit Jo. Andr. in cap. super hieula, in fine infra, de Cler. vel Mon. cum praefertim verbis admodum urgentibus, & geminis in ipsa constitutione prohibentibus sit Cardinalibus contra ipsam aliquid statueri, disponere, vel ordinare, seu in aliquo corrigere, vel alterare, ut dictum est supra num. 33. vel. Et eo magis.

Quartus casus est in compromisso adjecta forma, ut compromissarii votis singulorum perferentur secretum inquisitum, teneantur eum eligere, in quem major pars Collegii consenserit. Et haec forma de jure communi valida erat, ut docet gloss. in praedict. cap. si cui, in ver. Prater de elect. in 6. & poterat fieri a duobus partibus Cardinalium, ut in puncto tenet Anton. de Rosell. tunc verba ad litteram reculimus supra, 77. ver. Et ita hanc sententiam. Nam etiam haberet implicitam formam compromissi, & secreti; tunc votis in electione Papae non habebant locum formae, sed satis erat, ut duae partes quoquo modo consentirent, ut saepius repetitum est.

Verum hodie stante constitutione Gregorii, qui forma praefinit, ejusmodi compromissum est fortassis invalidum, & fieri non potest non dum a duabus partibus Cardinalium, sed nec ab omnibus nemine dissentiente, ut hinc ostensum est in praecedenti quaestione num. 56. & constat ex verbis glossae in cap. si cui, in ver. Prater. (Sed nomine, inquit, nominatus a minori parte ex quo placuit omnibus ut ipse eligeretur, est nominatus ab omnibus? Unde & in electione Romani Pontificis servatur interdum hoc, quod nominatus a minori, quam a duabus partibus de consensu omnium, habeatur pro Romano Pontifice? Dic quod jura voluerunt certas formas servari, & licet omnes consentiant, si non servantur formae, non tenet electio, Cardinales non actantur, nec de facto servant formas, sed sufficit quod duae partes consentiant.) Hic ubi. Ergo ex mente glossae cum hodie Cardinales actentur ad certas formas, si forma non serventur, nulla est electio, licet omnes consentiant. Et idem voluit Abb. conf. 2. f. sub nom. 4. tit. 2. dicens, ubi de necessitate non esset servanda forma, cap. Quia propter, possent electores convenire a principio, ut ille sit electus, in quem major pars conveniret partium comparatione minorum, quia propter primum consensum & conventionem omnes videntur concordare, sicut plerumque observant Cardinales in electione Papae.

Quintus casus est in compromisso a Cardinalibus inito in aliquo de Collegio sub hac forma, ut compromissarii teneantur eligere nominatum a minori parte Collegii iuxta textum in cap. Cum dilectum, 3. Verum, infra eod. & hic modus etiam

poll Gregorianam Constitutionem sustineri potest, ut fuit probatum in questione praecedenti num. 57. Sed cum in hac forma singulorum vota non sint scrutanda, sed sufficit nominatio majoris partis Collegii etiam alij non suffragantibus, & ita agitur de praedictio lingularum in voce sua; non sufficiunt duae partes, sed requiritur consensus omnium nemine dissentiente, ut probatur in praedicta decretali Cum dilectum, in ver. Vnanimiter. Ita post Joan. delignano declarat Anton. de Butr. in d. cap. Cum expediat, in 3. o. tot. tit. in 6. & clarius patet ex his, quae dicuntur in casu proxime sequenti.

87 Sextus casus est, cum Cardinales directe compromittunt in majorem partem Collegii, ita ut major pars Collegii eligere debet votis singulorum inquisitis, seu servata forma secreti. Et hunc modum esse improbatum a Gregoriana constitutione etiam si fiat nemine dissentiente, abunde probavimus in quaestione praedicti num. 58. hic enim sextus casus coincidit per omnia cum quarto superius expresso; ac prout regulari debet secundum illius determinationem.

88 Septimus & ultimus casus est, cum Cardinales directe & simpliciter nulla adjecta forma compromittunt electionem in majorem partem Collegii. Quod compromissum de jure communi validum esse concordat Canonistarum sententia est, ut plene ostensum est in quaestione praecedenti num. 31. usque ad num. 37. Et non improbanda Gregoriana constitutione similiter latissime probatum est a num. 60. usque ad num. 72.

89 Quomodo compromitti potest in majorem partem etiam partium comparatione minorum, ita ut si duo eligerentur, duo alium, & tres alium, electus a tribus esse Papa. Sic probat textus hic ubi primo constituitur regula, ut in Papam non sit aliquis assumendus, nisi duae partes Cardinalium consentiant; ac deinde ponitur limitatio in illis verbis: nisi major concordia intervenierit, id est nisi omnes consentiant, ut electio fieri possit a paucioribus. Et haec tenet gloss. in Clem. de Romano, in ver. Reprehendum de elect. que a Doctoribus communiter approbatur. Card. n. hic num. 10. in 10. & 11. quest. Anchar. in cap. de elec. sui num. 3. de elect. lib. 6. Abb. conf. 2. f. in 2. & patet ex dictis in praecedenti quaestione num. 36. 37. & 38.

90 Verum in hac forma tam de jure communi, quam ex praedicta constitutione dixit ex tribus partibus Cardinalium non sufficit, sed requiritur consensus omnium nemine dissentiente. Ratio est, quia haec est pura & simplex forma compromissi, quod tam de jure communi ex decretali Quia propter, quam ex praedicta constitutione aliter fieri non potest, quam ab omnibus nemine dissentiente. Et cum adjectam non habeat formam secreti, & sic agatur de praedictio lingularum in voce sua, consensus duarum non sufficit. Et ita etiam in fortioribus terminis juris communi, quando nulla forma est praescripta in electione Papae, determinat Comp. hie num. 6. ubi postquam docuit posse Cardinales inter se ordinare, ut valeat electio Rom. Pontificis a majori parte Collegii celebrata; mox subdit: Uno autem contradicente non putandum posse compromitti, nec ordinari ista fieri, quia in re communi potius est cogitatio prohibentis,

L. Sabini ff. comm. divid. Sequitur Joan. Andr. hie num. 14. dicens: Possunt Cardinales ex causa ordinare inter se, ut valeat electio facta a majori parte, & tunc electus a majori parte censetur electus ab omnibus; uno tamen contradicente non committitur secundum Comp. Guid. & Host. Idem expresse docuit Archid. in cap. fin. num. 2. ver. Sed h. st. dicebat, 79. d. st. & sequuntur alij, quos citavi supra num. 31.

Cogitavi tamen quia in dictis tam in hac, quam in praecedenti quaestione quod spectat ad Constitutionem Gregorii nihil adeo firmare, sed censio Beatissimum Romanum Pontificem esse consulendum ad quem solum pertinet Constitutionem ipsam interpretari.

Quarant hic Doctores: An Papa possit sibi eligere successorem. Ego de hoc differui in cap. accepimus, infra de pactu.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum in cunctis.

S Y M M A R I U M.

- 1 Ordines Minores non veniunt sacrorum Ordinum appellatione, etiam si ordines sacri exprimentur per dictionem universalem.
- 2 Ordines minores non requirunt aetate maturitatem, nec literarum scientiam.
- 3 Largo tamen dicitur facti.
- 4 Aetas aetate qua dicitur.
- 5 Vita in Prelato an sit scientia praesentia.
- 6 In promovendis ad sacros Ordines, dignitates, & officia Ecclesiastica requiritur aetate maturitas, morum gravitas, & literarum scientia.
- 7 Episcopus in eminentiori gradu habere debet qualitates requisitas in inferioribus ordinibus, & ministris Ecclesiasticis.
- 8 Prebendae & praesentia Sede vacante a Capitulo inchoanda, ut bonum a Deo Pastorem valeant impetrare.
- 9 Argumentum a minori ad majus sumitur affirmative; a majori autem ad minus sumitur negative.
- 10 Episcopus precepto divinovenitur pacifice a vicibus commissis in tantum Verbo Dei praedicatione, & Sacramentorum administratione, sed etiam bonorum operum exemplo.
- 11 Criminosus ineligibilis est. Vnde intergritas a quolibet exordis requiritur in assumendo ad dignitatem Episcopalem.
- 12 Episcopus debet esse natus de legitimo matrimonio.
- 13 Legitimus per subsequens matrimonium an sit ineligibilis.
- 14 Papa potest dispensare cum promovendo ad episcopatum super aetate, & alijs qualitatibus hie praescriptis.
- 15 Aetas qua requiritur in promovendo ad dignitates, officia, & Ordines Ecclesiasticos, latissime discutitur per duodecim quaestiones usque ad n. 37.
- 16 Aetas qua requiritur ad obtinendum Episcopatum, & superioris dignitates, & nam, seq. usque ad num. 25.
- 17 Episcopatus dicitur summum beneficium.

- 18 Annum legitimum sufficit attingisse dignitatum tam secularium, quam Ecclesiasticarum, excepto Episcopatu.
- 19 Annum legitimum debet esse completum in matrimonio tam spirituali, quam carnali.
- 20 Matrimonia in Episcopis cur debent esse completa, cum in alijs dignitatibus sufficit inchoatum, usque ad n. 25.
- 21 Christus in trigesimo anno completi baptizatus est, & praedixit: & reseretur curam aetate opinio gloss. Hugon. Archid. & Abb. & n. 24.
- 22 Aetas triginta annorum perfecta.
- 23 Dicitur, quasi, aliquando non importat diminutionem, sed excessum.
- 24 Aetas triginta annorum an requiratur in Sanctis Rom. Ecclesia Cardinalibus de jure communi.
- 25 Et quid post Concilium Tridentinum.
- 26 Cardinalis Diaconus creati potest in vigesimo secundo aetate anno.
- 27 Papa in huius aetate eligi potest.
- 28 Exemptiones a jure naturali, & divino provenientes non sunt sublata per decretum Licet, de electo.
- 29 Aetas suscipiens curam Pastorem necessarii requiritur ubi in corpore mysticum accipitur potestas.
- 30 Aetas qua requiritur ad dignitates seculares, quae cura animarum incumbit, & Parochiales Ecclesiarum, & n. seq. usque ad n. 34.
- 31 Et quid si cura sit jurisdictionali.
- 32 Et quid si dignitas sit principalis in Collegiata Ecclesia.
- 33 Et quid in dignitatibus secularibus, vel personalibus, quibus cura animarum nulla iungit, & n. seq. usque ad n. 51.
- 34 Intellectus §. Inf. riora, infra eod.
- 35 Dispensatio dicitur valens, & cur.
- 36 Aetas qua requiritur ad dignitates, & Personatum, quibus cura animarum non incumbit ex Concilio Tridentino, & n. seq.
- 37 Et quid si dignitas annexum sit beneficium Curatum perpetuum, & aeternum.
- 38 Aetas qua requiritur ad obtinendum dignitates non Curatas, quibus annexum est ordo Presbyteratus, & n. seq.
- 39 Abbatia, Decanatus, Praepositura, & Archiepiscopatus de jure requirunt aetatem Sacraotalium.
- 40 Sacerdotium aetate non requiritur ad obtinendum dignitates, quibus annexum est ordo Presbyteratus, sed factu est, ut promovendo aetate se faciat promovendi, & n. 62.
- 41 Dignitates non curatas, quibus annexum est ordo Presbyteratus, requirunt annum vigintiannuarum inchoatum.
- 42 Quod procedit tali ordo sit annexum de jure specialiter.
- 43 Secuti de jure communi, qui tunc ex Concilio Tridentino sufficit annus vigintiannuarum completum. Et quae sit ratio differentiae, n. 66.
- 44 Praepositus a praefertim commendari consueti sacrae curae, & conventu, censetur dignitas comprehensa cap. 1. 2. 3. ad ceteras, scilicet 24. & num. 111.
- 45 Nisi fuerit collata tanquam beneficium simplex.
- 46 Constitutio posterior tollit priorem, licet de ipsa non

- mentem non faciat, sed non talis laicorum beneficii consuetudine, vel statuta.
- 48 Dignitatem Collegiata, quibus annuarum cura nulla habet, requiritur annuum viginti secundum compertum, etiam si sint prima, & n. seq.
- 49 Abbatia in Ecclesia Collegiata, cui nulla annuatim cura nec penitentialis, nec jurisdictionalis, obtinere potest in vigesimo secundo anno absoluto. Aetatem viginti duorum annorum Concilium Tridentinum prescribit ad obtinendam Dignitatem Curatorum in Ecclesiis tam Cathedralibus, quam Collegiatis, ibi d. & n. seq.
- 50 Et resellitur contraria declaratio tanquam apocrypha.
- 51 Aetas legitima que dicitur ad Canoniam, Prebendam, & Portionem in Ecclesiis Cathedralibus, & n. seq. usque ad n. 78.
- 52 Quid de iure communis, late discutitur, usque ad num. 78.
- 53 Intellectus, Ex eo, de elect. lib. 6. & n. 6.
- 54 Intellectus cap. Si animus, de iudic. lib. 6. & n. 57.
- 55 Canoniam non requiritur de substantia maturitatis consilii, & vocem in Capitulo.
- 56 Canoniam in Cathedralibus an vigore consuetudinis conferri possit majori septennio propter certum ministerium illi annexum.
- 57 Canoniam habentes ordinem sacrum annuum requirunt ut provisi sint in aetate ad talem ordinem requisita, & n. 63.
- 58 Alia provisi etiam facta ex causa permutationis est nulla.
- 59 Quod provisi sine illa sit annexus ordo Presbyteratus, sive Diaconatus, sive Subdiaconatus, contra opinionem Jo. Andr.
- 60 Item et ad ordinem requiritur tempore date, nisi sit ad vacaturam genere.
- 61 Sed hoc obvenientes Dignitates, Canoniam, & Portiones, quibus ordinis sacri sunt annexi, facti est ut sint in tali aetate, ut infra annuum promovendi vacent.
- 62 Sive ordinis sint annexi certis Prebendis, sive incertis, n. 66.
- 63 Prebenda Sacerdotalis ab Ordinario conferri potest existente in vigesimo quarto aetatis anno.
- 64 Ordinum annexio respectu aetatis non requiritur aetatem ordinis tempore collationis contra opinionem Abbatis, sed respectu ad hoc dicitur, & n. seq.
- 65 Ordinum annexio duplex.
- 66 Beneficium ad lege fundatum ut conferri debeat Sacerdoti, seu constituto in ordine Sacerdotali, requiritur ordinem Presbyteratus tempore collationis.
- 67 Prebenda Subdiaconatus hoc obvenire potest in vigesimo primo. Diaconatus in vigesimo secundo, Presbyteratus in vigesimo quarto anno inchoatus, contra opinionem quorundam recentiorum.
- 68 Prebenda Subdiaconatus conferri potest habenti viginti annis completis.
- 69 Prebenda & Portiones in Cathedralibus Ecclesia ex Concilio Tridentino non habent absolute ordines sacros annexos: sed Episcopus cum consilio Capituli distribuere debet quibus quisque ordo annexus est, debeat.
- 70 Canoniam in Cathedralibus Ecclesiis conferri potest etiam non existentem in tali aetate, ut infra annuum ad Subdiaconatum promovendi valeat, si

- nondum facta sit ordinum distributio, & num. 74.
- 71 Canoniam conferri potest ante aetatem a iure, vel a Tridentina Concilio praescriptam, si in illius fundatione sit cautum.
- 72 Episcopi potest in ecclesiis Canoniarum in Cathedralibus admittere conditionem ut infirmatur Clericus, licet decimum sextum aetatis annum non exegerit.
- 73 Canoniam noviter erectam in Cathedralibus Ecclesiis, cui nondum sacerdos sit annexus, etiam hodie conferri potest in aetate a iure communis praescripta.
- 74 Canoniam Penitentialium debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatum in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta.
- 75 Et annus quatuoragesimus debet esse completus.
- 76 Defectus tamen aetatis non obstat ubi alia species pro loci qualitate non reperitur.
- 77 Aetas quatuoragesima ad Canoniam, & Prebendam in Collegiata Ecclesia, & num. seq. usque ad num. 87.
- 78 Quid de iure hominum. Et quid regalia Cancellaria, n. 85.
- 80 Causa ad Apostolica sede delegata possunt Canoniam Cathedralium, non autem Collegiatarum Ecclesiarum.
- 81 Ordines sacri ex Concilio Tridentino annexi non debent Canoniam, & Portionibus Collegiatarum Ecclesiarum, nec dignitatum, & dimidiis portiones, sed Canoniaribus tantum & Portionibus Cathedralium, & n. 85.
- 82 Canoniam & Prebendam includit appellatione beneficij, de quo loquitur Concilium Tridentinum in c. 6. sess. 13.
- 83 Canoniam in Collegiata, ubi vigore statuti provisi ante realem possessionem tenentur expedire per biennium, & an ob hoc decretum c. 6. sess. 23.
- 84 Aetas que requiritur ad titulum beneficij, requiritur ad iudicium.
- 85 Aetas que requiritur ad obtinendam capellam, & beneficia simplicia de iure communis, & numerus sequi.
- 86 Et quid ex Concilio Tridentino.
- 87 Aetas que requiritur ad pensionem obtinendam, & n. seq. usque ad n. 107.
- 88 Quid si penio assignetur pro vice sustentatione.
- 89 Quid si pro officio requiratur maturitatem Consilii.
- 90 Et quid si pro servicio Ecclesia impendenda.
- 91 Et quid si ex causa remunerationis.
- 92 Pensiones super fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum hodie non reservantur, nisi prima Conjurata mutata.
- 93 Pensiones obvenientes ultra sexaginta duos annos auri de Camera ex Bulla Sixti V. tenentur habitum Clericalem, & Tonuram deservire, alias pensionibus sunt ipso iure privati.
- 94 Item tenentur dicere officium B. Mariae Virginis ex Bulla Pij V.
- 95 Penso hodie datur propter officium sicut beneficium.
- 96 Et minori septennio reservari non potest sine dispensatione Apostolica, & n. 100.
- 97 Penso de iure communis est quid mere temporale, nihil habens spiritus naturalis annexum, & reservari potest etiam infirmo.
- 100 Pensiones que hodie beneficij loco assignantur

- ut commodius quo sustentari valeat, vel ex causa reservationis, seu pensionis, sicut quid spiritus naturalis non spiritus annexum.
- 101 Penso non dicitur & proprie beneficium Ecclesiasticum, nec venit beneficij appellatione. Distinctur n. 104.
- 102 Aetas quatuordecim annorum a Concilio Tridentino prescribit ad obtinendam beneficium simplex, non requiritur in pensione.
- 103 Pensionarius quamvis de lege non infirmus, tamen quilibet fore privatus propter obtinenda beneficia.
- 104 Beneficium appellatur beneficium in materia, in qua se videtur ad ius communitatis in materia correctoria, & reser. ibi.
- 105 Penso non comprehenditur in litteris ad beneficia, nisi de qua par merito.
- 106 Beneficij appellatione ex hys Concilio Tridentino non venit penio.
- 107 Aetas legitima que sit ad obtinendam dignitatem regulariter, & n. seq. usque ad n. 113.
- 108 Quidam Abbatia, & Prioratus Conventuales, cui cura annuarum incumbit.
- 109 Et quid in dignitatibus non Conventualibus curam annuam habentibus.
- 110 Et quid si dignitatum cura annuarum non imminuat.
- 111 Aetas viginti duorum annorum a Concilio Tridentino prescribit ad obtinendam dignitatem, quibus annuam cura nulla habet, an habeat locum in dignitatibus regulariter.
- 112 Et quid in commendam monasterium, remissive.
- 113 Abbatia, vel Prioratus in qua aetate eligi possit, & n. seq. usque ad n. 124.
- 114 Et quid post Concilium Tridentinum.
- 115 Abbatia eligi non potest ex alio monasterio, sicut proprium sit Monasterium annorum quadraginta aetate, & alio prescripto.
- 116 Si in unum locum non habet aliam eligere in proprio monasterio, que sit annorum triginta aetate, & quinque propositiones nec tenentur quatuordecim annos eligere in alio monasterio.
- 117 Et quid si talis in proprio monasterio non reperitur, que quatuordecim annos in alio in iure ordinis.
- 118 Abbatia in tali casu eligi potest que viginti annorum aetatem non expleverit, sed postulanda est a Sede Episcopalis.
- 119 Abbatia eligi debet que sit ceteris major idonea, si nulla sit in monasterio cum qualitatibus a Concilio requisitis, & in provincia non si aliud monasterium ejusdem aetatis.
- 120 Aetas proventus requiritur in Abbatia, qualem in Abbacia propter sexum, nobilitatem.
- 121 Distributum in Abbatia non habet locum in Abbatia.
- 122 Majoratum concipit summum, sed non de cetero.
- 123 Annus quatuoragesimus in Abbatia an debeat esse completus.
- 124 Inquisitioes haretice provocationis cuius aetate esse debent.
- 125 Aetas major cui requiritur in Inquisitioes, qualem in Episcopo qui tamen Inquisitio est.
- 126 Aetas legitima ad Monasterium qua sit.
- 127 Monasterium dicitur beneficium simplex.
- 128 Monasterium per professionem acquiritur in Collegio, & habet monasterium obligatum ad alium.
- 129 Abbatia in professione requiritur aetate non in ppe.

- 130 Aetas que requiritur ad Ordines suscipiendos, & n. seq. usque ad n. 137.
- 131 Et quid in Ordine Rectorem, Diaconum, & Subdiaconum.
- 132 Et quid in numerum Ordinum, & prima Tonura.
- 133 Aetas an sit computanda a tempore conceptionis, natiuitatis, vel baptismi.
- 134 Aetas quid sit.
- 135 Numquam dicitur qui est in aetate.
- 136 Annu abo requiritur completus, an sufficiat ultimam diem attingere, an vero tempus curat de momento a momentum.
- 137 Scientia qualem requiritur ad dignitates, & Ordines Ecclesiasticos, & n. seq. usque in fin.
- 138 Scientia alta eminenti, alia mediocris, alia sufficienti.
- 139 Scientia primum affirmanda est secundum qualitatem Ecclesiae, ad quam quis promovetur.
- 140 Scientia tamen requiritur in promovendo ad dignitatem Episcopalem, & n. 143.
- 141 Episcopi habere debet notitiam, sicut abbatem novi & veteris Testamenti.
- 142 Item habere debet scientiam iuris, cum sexagimum illud debeat notitiam.
- 143 Scientia cum potest in Episcopatu dicitur ex causa, & dispensative.
- 144 Scientia iuris requiritur in Archiepiscopis, Praepositis, & alij habentibus jurisdictionem contentiosam. In alijs vero sufficit scientia secundum qualitatem officij, vel beneficij.
- 145 Et quid ex Concilio Tridentino.
- 146 Monachi, & Eremitae potest egerit contemplatione, quam scientia.
- 147 Scientia qualem requiritur in Abbate, & num. seq.
- 148 Abbatiam debet saltem fore penitentialis respectu Monachorum suorum.
- 149 Scientia qualem requiritur in Presbytero, & qualem in Diacono, & Subdiacono, n. 152.
- 150 Et quid in numerum Ordinum, & prima Tonura, n. 154.
- 151 Liber sacre auctoritatis, id est, biblicae.
- 152 Literati etiam doctes, & ex magna causa necessitate promovendi non debent ad sacros Ordines, & n. seq.
- 153 Sed quomodo conferri possunt Parochiales, quando literati non duntaxat in quibus,

CUM IN CUNCTIS. Praescribit qualis esse debeat, qui in Episcopum eligitur. Punit scientiam aliam eligentes. Dicitur quando vacent priora beneficia ipsius electi. Et qualis alium debeat ad dignitatem, promotionem, & beneficium curatum, & ponit penam contrafacientis. Tempus modo de assumptis debeat ad Ordines promovendi, & sub qua pena, quoad eas reinvolet appellationem, & extendens eam ad praesentia. Potest dividi in duas partes principales secundum Jo. Andr. In prima ponitur duplex constitutionis ratio, in secunda, constitutio ibi prescribitur. Ratio vero prima naturalis est. Secunda inopulenta. Secunda ibi, ea propter. Constitutio vero habet tres principales partes. Prima usque ad 3. Infirmus, licet duo. Primo enim ponit qualis esse debeat qui in Episcopum eligitur. Deinde quando vacent ejus beneficia.

neficiis, ubi cum autem. Secunda pars usque ad 4. Clerici, in eadem duo facti. Primo ponit qualis debet assumi ad dignitatem personatum, & beneficium curatum. Secundo, quomodo, & sub qua potius debent ad Ordines promoveri, removens appellationem a praesenti, & excedenti ad praesentia, ubi, *non autem*. Tertia pars etiam facta duo. Primo ponit penam peccantium in eligendo Episcopos. Secundo penam peccantium in electione inferiorum, ubi, *Episcopi autem*.

Nota primo factorum Ordinum appellatione non venire Ordines minores, etiam si Ordines facti exprimentur per d. Dionem universalem. Nam hic dicitur in eisdem sacris Ordinibus requiritatis mansuetudinem; & tamam coram est huiusmodi mansuetudinem non exigi in Ordinibus minoribus, cum contenti possint a seipso anno expleto. *cap. de i. 28. d. ff. cap. in synodo, 77. dist. Dicitur cap. super uocantur a d. non. 19. ut in fine non infra de p. ubi. Item hic dicitur in sacris Ordinibus requiritur literarum scientiam, quae tamen non exigitur in promovendis ad minores Ordines. Nam facti sit ut linguam Latinam intelligant, ut in decreto Concilii Tridentini, *cap. 11. ff. 23*. Largo tamen minores Ordines dicitur fieri. ut notat glossa in *cap. 1. in ver. Clerici, de tempore ordinis, d. 6.**

Secundo nota, aetatem maturam dici non tantum sexagesimo anno completo, sed etiam in declino octavo incepto. Nam in principio dicitur aetatem maturam requiri in cunctis sacris Ordinibus, & Ecclesiasticis ministerijs, & officijs, puta Decanatu & Archidiaconatu. ut explicat Innoc. Host. & Jo. Andr. & postea haec maturitas declaratur esse in Episcopo intelligit anno completo. In Ordinem autem Subdiaconatus, qui etiam inter factos computatur, *cap. Annot. de atar. & qualis. cap. Miranur, de ser. monachuan. cap. Exco. de elect. in 6. Concilium Trident. de sac. ord. ff. 23. cap. 2. ex parte communis dispositione facti est attingere annum decimum octavum, ut in Clem. de 2. ut & quib. Item hac maturitas in inferioribus dignitatibus exemplificatur in vigesimo quinto inchoato, ut in *cl. in inferia*. Unde colligitur aetatem maturam dici secundum substantiam materiam. Ad hoc i. *Compl. in fine ff. de leg. 1. d. l. Com. hic ff. de p. ff. de donat. inter vir. & uxor. & cap. 1. 27. q. 1. & notat An. chid. in cap. Conventus, & p. in 21. q. 8. & Dec. hic, in 2.**

Tertio nota ex ordine literarum ibi gravitas morum, & literarum fuit nota, in Pralato vitam esse proponendam scientiam, quia, ut Bald. inquit, nota: 1. vita facit hominem beatum, scientia inflatur. Sed ut hoc sit verum, scripti plene in *cl. Eam te, de atar. & qualis*.

Quarto, nota tria requiritur in promovendis ad factos Ordines, & Ecclesiastica ministeria. Primum est aetatis maturitas: & de hoc plenissime dicam infra per duodecim quaestiones. Secundum est morum gravitas, id est, ponderositas secundum Hostiensium, *num. 2.* Nam & compositio corporis qualitatem indicat mentis, *5. ult. 4. 1. dist. cap. Conventus, 1. q. 7.* Tertium est literarum scientiam, & de hoc dicitur, ut infra in ultima quaestione.

Quinto, nota ibi, multis fortis, qualitates requiritur in inferioribus Ordinibus, & ministerijs

Ecclesiasticis in eminentiori gradu desiderari in Episcopo. Et merito, quia ad eam ad modum positus in seipso debet attendere. Quia etiam in domo Dei oportet convariari, ut dicitur in litera. Villanus enim computatur est qui procellit dignitate, nisi procellat alio scientia, & sanctitate, *cap. P. in 1. q. 1. cap. Conventus, 1. q. 8. & in Anthen: de sanctiff. Episc. d. Danu. gloss. licet in ver. Multis, & Innoc. in prin. in ver. in Episcopo. Quid sit in quibuslibet Ecclesiae gradibus prudenter, scienterque curandum est, ut in Domini domo aut in inordinatum nihilque praeposterum; imo magis elaborandum est, in in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur, nam totius familiae Domini status & ordo iurabit, si quod requiritur in corpore. Non invenitur in capite, ut legitur in *cap. 1. ff. 24. Concilii Trident. ubi propterea statuitur, ut cum primus Ecclesia vacaverit, supplicationes ac preces publice, privatimque habeantur, atque a Capitulo per civitatem & diocesanum indicantur, quibus Clerus popularisque bonum in Deo Pastorem valeat impetrare.**

Sexto, nota in eodem ver. *Multis fortis*, argumentum a minori ad maius sumi affirmative, videlicet si id, de quo minus videtur inesse, inest: Ergo & id, de quo magis, inest, & cap. in *cl. in 18. dist. cap. de iudicis, 3. q. 1. 3. cap. si quis, 59. dist. dist. cap. cum per bellum, 34. q. 2. cap. Non solummodo, 13. q. 1. 2. & cap. Ex parte, 1. q. 1. de de. in 6. Sed a minori ad minus formatum negative, id est, si id, de quo magis videtur inesse, non inest: ergo nec id, de quo minus, ut *cap. si deus, 32. q. 1. cap. si deus, 3. q. 1. 1. cap. Annot. 6. q. 1. 1. & cap. Qualiter, 40. dist. dist. & hic notat glossa in ver. Multis fortis, & Hostiensium: *num. 4. vers. si est hoc argumentum. Ad utrumque membrum est textus in l. delegatum, 4. sol. ff. de iur. iur. & alleg. ibi. (Et enim perquam ridiculum est, si qui minoribus pena causa prohibitus sit, ad maiores aspirare, maioribus tamen prohibitus minores petere non prohibetur.)***

Septimo, nota in ver. *Ex parte*, quatuor sequentibus, quae debent inquiri in eligendo ad dignitatem Episcopalem, de quibus etiam habetur in decreto Concilii Tridentini, *cap. 1. ff. 7. ubi innovatur haec decretalis, & in cap. 2. ff. 22. & in cap. 1. ff. 24. Primum est aetatis numerum triginta, & de hoc plene dicam infra in 1. q. 1. principalis.*

Secundum est vita commendabilis: irreprehensibilis enim esse convenit, quos procellat necesse est corrigendis, *cap. in Salgado, 63. dist. Et Episcopus praeposito divino tenetur over suas pascere non tantum Verbi Dei praedicatione, & Sacramentorum administratione, sed etiam bonorum omnium operum exemplo, ut habetur in decreto Concilii Tridentini, *cap. 1. ff. 23. Vita enim est veluti quoddam praedicationis genus, ut in cap. 1. circa prim. ff. 23. Unde integritas praedicationum dicitur esse salus subditorum, in cap. 1. ff. 6. Ad hoc, magna vers. de re. de voto. Itaq; criminosis ineligibilis est, *cap. 1. sup. tit. proximo. Jo. Andr. hic, in ver. in ver. in 1. Imo nec sufficit vita integritas compositio electionis, sed, ut ait Hormidas Papa, *in d. cap. in da-****

cer.

cer. in 6. q. 1. 1. longae debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiae, concordat *cap. triplum, 28. dist. & Concilium Tridentinum, in cap. 1. vers. Causidem, itaque, ff. de ibi. (Ad Ecclesiarum regimen, cuius quippe Angelicus numeris forpidandum, qui maxime digni fuerint: quorumque prior vita, ac omnis aetas a puerilibus etiam usque ad perfectiores annos per disciplinae disciplinae Ecclesiasticae laudabiliter astra testimonium praebet, secundum venerabiles Beatorum Patrum sanctiones, assumantur.)*

Tertium requiritur est, litterarum scientiam, de quo dicitur infra in ultima quaestione.

12. Quartum, & ultimum est, ut promovendus sit de legitimo matrimonio natus. Et pondera hanc litteram, quae non requirit simpliciter ut sit legitimus, sed etiam ut sit natus de legitimo matrimonio sic ut matrimonium praecedat natiuitatem. Unde videtur posse inferri ut legitimus per subiectum matrimonium sit ineligibilis. Et hoc in fortioribus terminis videtur sentire Beldi hic, *num. 11.* At enim, sed quid si fuit conceptus ex concubina, & antequam nasceretur, fuit cum ea contractum matrimonium & hoc quod peccatum originale est in femine.

Sed contrarium determinat, glossa in *cap. innotuit, in ver. Conjugata, infra eod. quia matrimonium sequens omnia praecedentia purgat, & eam glossam dicit commoveri Compollit, *in 1. q. 1. in ver. Legitimus, & loquuntur Covarr. de sponsal. part. 2. cap. 8. 2. n. 24. Dueni, regu. 3. fo. ampl. 5. & passim alii.**

14. Octavo notabilis, et propter summum Pontificem posse pro necessitate temporis dispensare, cum promovendo in Episcopatum super qualitatibus hic praecipitur, in per. *Abbat. in 4. notab. Ad idem text. in cap. innotuit, infra eodem. Unde ut hic refert Jo. Andr. *num. 4. in ver. Quibusdam. Joannes Episcopus Gratianopolitanus avunculus Comitis Sabavae, propter nobilitatem suam, & amicorum potentiam, in 18. anno electus fuit tempore seculum Alexandri III. & Frederici.**

15. Expediunt notabilibus, quia inter qualitates requiritas in promovendis ad dignitates, officia, & ordines Ecclesiasticos, proprio loco hic commemoratur aetatis maturitas. Inquit eodum est generaliter, quae aetatis in huiusmodi cogatur, tam ex iuris communis dispositione, quam ex decreto Concilii Tridentini.

16. QUARTO gicitur primo, & principaliter, quae aetatis requiritur ad obtinendum Episcopatum.

Hic loco sub nomine Episcopatus comprehenduntur etiam superiores dignitates, nempe Archiepiscopatus, & Patriarchatus: ordo enim Episcopatus non participatum est, *cap. Clerici, 21. dist. 1. Augustinus in 2. sentent. dist. 24. de qua de par. ubi dicitur. Et de Episcopo, & superioribus in 1. q. 1. dist. 1. hinc quaestiones firmat Gemit. in cap. 6. de tempore, col. 3. in 2. p. ubi de re. ff. de ubi Episcopatum in partem beneficii appellat: & in eodum beneficii Host. in cap. 2. de par. in notum, 5. vers. alius scilicet hinc monu. infra de par. part. 1. cap. Quorum, 2. dist. 1. dist.*

17. Hic intelligendo dicitur non est ad Episcopatum agendum in 2. part. primi Decretal.

parum requiri annum trigessimum completum, ut hic est notum. Et est speciale in Episcopo, ut non sufficit annum sexagesimum, secundum glossam Innocentii & Hostiensium, *in ver. Exerget. Item notat glossa cap. Ad regem, in ver. aut consensionem, in 2. de regul. in inferioribus omnium dignitatibus sufficit annum legitimum attingere, ut infra in 4. inferia. ibi dicitur quod si quis non fuerit annorum triginta, item a. Innotuit in cularibus dignitatibus, ut in *Ad regem, hinc, ff. De nouer. & hinc. Nec contrarium sentit glossa in cap. 1. in ver. Compellitur, de atar. & qualis, in 6. licet eam in aliam sententiam incaute detorserint moderni Collectores, *in 2. de. Nam cum textus ibi dicitur gerit Episcopi, ut dispensat possit ad dignitates, & postquam curam annuam non habentes cum his, qui vigesimum annum compleverint, & glossa dicit, non sufficit attingere, sicut in Episcopo. Quae verba non important, ut in Episcopo sufficit attingere, imo important oppositum, & sensus est, non sufficit attingere, sicut non sufficit in Episcopo. Quod inde apparet manifeste, quia glossa allegat hanc decretalem, quae requirit annum trigessimum completum. Item allegat duo alia similia, in quibus non sufficit annus attingere, videlicet in Abbatibus, ut in *cap. innotuit, in ver. Conjugata, infra eod. quia matrimonium sequens omnia praecedentia purgat, & eam glossam dicit commoveri Compollit, in 1. q. 1. in ver. Legitimus, & loquuntur Covarr. de sponsal. part. 2. cap. 8. 2. n. 24. Dueni, regu. 3. fo. ampl. 5. & passim alii.****

18. Hic intelligendo dicitur non est ad Episcopatum agendum in 2. part. primi Decretal.

19. Quod si queras, cur hic canon praescribit trigessimum annum completum ad obtinendum dignitatem Episcopalem, cum in aliis dignitatibus tam Ecclesiasticis, quam saecularibus sufficit annus inchoatus, ut dicitur est: glossa praedicta in *cap. innotuit, in ver. Compellitur, de atar. & qualis, in 6. dist. ubi dicitur, ubi dicitur, de quibus dicitur lex. Non omnium, quae a Principibus sunt, ratio reddi potest. Innotuit, ff. de legib. Nam sicut dixi, de triginta, ita potuisset dicere de certioribus, vel ulterius tempore: sicut Imperator in Austria. de sanctiff. E. p. 5. Praxerant. Ad hoc praerogativa aetatis annorum, 35. Item notat glossa in Clem. de in 2. de. 3. *Collectio in ver. Ergo, non omnium pergerat, de par. monach. sed melius Host. hic non 35. in ver. Exerget, hoc idem idem dicitur, quia Salvator nollet, cum Vicarius est Episcopus, *cap. Mulier, in secundo, 3. q. 1. dist. 1. cap. in ver. 2. dist. in***

20. Quod si queras, cur hic canon praescribit trigessimum annum completum ad obtinendum dignitatem Episcopalem, cum in aliis dignitatibus tam Ecclesiasticis, quam saecularibus sufficit annus inchoatus, ut dicitur est: glossa praedicta in *cap. innotuit, in ver. Compellitur, de atar. & qualis, in 6. dist. ubi dicitur, ubi dicitur, de quibus dicitur lex. Non omnium, quae a Principibus sunt, ratio reddi potest. Innotuit, ff. de legib. Nam sicut dixi, de triginta, ita potuisset dicere de certioribus, vel ulterius tempore: sicut Imperator in Austria. de sanctiff. E. p. 5. Praxerant. Ad hoc praerogativa aetatis annorum, 35. Item notat glossa in Clem. de in 2. de. 3. *Collectio in ver. Ergo, non omnium pergerat, de par. monach. sed melius Host. hic non 35. in ver. Exerget, hoc idem idem dicitur, quia Salvator nollet, cum Vicarius est Episcopus, *cap. Mulier, in secundo, 3. q. 1. dist. 1. cap. in ver. 2. dist. in***

trigesimo anno baptizatus est, & predicavit, cap. *Presbyter* 78. *lib. 1. Addit. S. Thomas in 3. part. quæst. 39. art. 3.* hanc esse perfectam corporis aetatem. Unde ut legitur *Gen. 41.* triginta annorum erat Joseph, quando accepit regimen Ægypti. David triginta annorum erat, cum regnare cepit. ut *2. Reg. 7.* & Esachiel in trigesimo anno cepit prophetizare, *Ezechiel. 5.*

23 Sed obijciat, Siratio Holtien, fuisset attendenda, non oportuisset præferbere annum trigessimum completum; Quia, ut ex sententia B. Chrysostomi advertunt gl. Hugo, & Archid. in *4. cap. Presbyter.* & *Abd. hu. num. 2.* Dominus Jesus cum fuit baptizatus, & coepit predicare, de trigesimo anno nondum attigerat nisi triginta dies, siue in Evangelio constituetur, *Luce 3. erat Jesus quasi annorum triginta.*

24 At respondetur. Quod quid dicant glossa, Hugo, Archid. & Abb. iuxta sanctorum Patrum sententias, Christus baptizatus est, & prædicavit trigesimo anno completo. Et dum Lucas ait, & ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, non dicit quasi propter diminutionem, sed quia de trigesimo excellat tredecim dies, ut declarat Cardin. Turrec. *lib. 1. cap. Presbyter.* ubi ait, hanc fuisse sententiam Chrysostomi super *Matth. humilita. 10.* & Gregorii Nazianzeni, Bedæ, Iudoci, & aliorum, adhibens ita etiam sententia D. Thomam loco citato. Tene igitur trigessimum annum completum fuisse hoc prædicatum, quia ad imitationem Christi in hac ætate debet promovendus prædicationem assumere, quod est præcipuum Episcoporum munus, cap. *Episcopos.* *tit. 28. de Concilio Tridentino.* *cap. 2. sess. 5. & 4. sess. 24.*

25 Sacessive QUÆRO, in eadem ætate annorum triginta, quæ exigitur in Episcopo, requiratur etiam in sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus.

26 Esti iure veteri de hoc nihil expressio sic cautum; tamen videtur hoc posse deprehendi ex iure novissimo Concilii Tridentini: nam in *cap. 1. sess. 7.* de cetero, ut ad Cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, gravitate morum, literarumque scientia præditus, assumatur, iuxta constitutionem, de qua hic ab Alexandro III. in Concilio Lateranensi promulgatam, & idem repetit, in *cap. 2. sess. 22.* & in *cap. 3. sess. 24.* Ac deinde, in *cap. 1. 3. Quæ verò.* *sess. 25.* quæ de Episcopis dicta sunt, eadem ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decrevit. Et ita ex his decretis simul iunctis colligitur Majol. *de ir. reg. lib. 1. cap. 30. num. 3.* Alphonsus Hoveda, *de beneficiis.* *comp. tit. 5. 2. num. 27.* & Nicol. Garcia de beneficiis, *part. 7. cap. 4. num. 72.*

Sed certe quamvis sit admodum rationabile, ut ad tantæ dignitatis salignum non assumatur quis ante trigessimum annum completum, arg. huius decretalis; tamen opinio hæc non probatur in *4. cap. 1. sess. 5.* quia verba illa, quæ de Episcopis dicta sunt, non referuntur ad ea, quæ dicta fuerunt in precedentibus sessionibus, sed ad illa tantum, de quibus facta sunt in *ead. cap. 1.* circa frugalitatem, modestiam, continentiam, humilitatem, & reliquum vite genus Episcoporum. Ilique non obstat colligitur ex eo, quod Concilium ibi extendit, quæ dicta sunt de Epi-

scopi non tantum ad Cardinales, sed etiam ad quoscumque beneficia Ecclesiastica tam secularia, quam regularia obtinentes pro gradu sui conditionis. At absurdum esset, ut etas ad obtinendum Episcopatum præfixa intelligeretur ætatem præfixam ad obtinenda beneficia inferiora, Item mos Concilii est, ubi voluit decreta in precedentibus sessionibus edita innovare, aut ampliare, id dilectis verbis exprimit, ut in *cap. 1. vers. Ne vere.* *sess. 23. in cap. 1. ibi.* & Tridentina huius Synodi decreta, *de cap. 3. in princ. sess. 4. in cap. 6. in princ. sess. 25.* & sæpe alibi. Illud tamen certum est in Diacomum Cardinalium assumi posse, qui in vigesimo secundo ætatis suæ anno sit constitutus, ita ut omnino intra annum ad sacrum Diacomatum ordinem valeat, & debeat promoveri, ut ad litteram statuitur in constitutione Sixti V. de S. R. E. Cardinalibus, quæ incipit, *Postquam verum ille, edita nonis Decembris 1586.* in Bullar. *tom. 2. pag. 560.* & advertit Cardin. Paleot. *de sacri Consist. constitutione.* *4. par. q. 1.*

27 Ulterius QUÆRO, quid in Romano Pontifice?

Breviter dicendum ad hoc nullam certam ætatem à sacris constitutionibus esse præfixam, ut per Jo. de Selva de beneficiis, *9. part. 3. num. 14.* Ex quo non decens sit, ut Christi Vicarius, & universalis Ecclesiæ Episcopus in ea saltem ætate sit constitutus, in qua Christus coepit prædicare, & in qua ceteris Ecclesiarum Episcopi promoventur, ut licet tamen in quacumque ætate eligatur, validitatis electionis defectus ætatis obijci non potest, cap. *Licet de vitandis.* *infra eod. & ibi dixi, num. 11. & 24.* post Innocent. Holt. Jo. And. & alios communiter, requiritur tamen iure naturali, & divino, ut eligendus sit in tali ætate, ut usum rationis habeat, quoniam Petro Dominus dixit, *Matth. 16. v. 19. 20.* quibus verbis elegit eum in Pastorem ovium suarum, cap. *Sepulchra.* & ibi glossa, in *ver. Postquam verum ille.* *supra eod.* Officium autem pascendi suscipere non potest infans, & usu rationis carens; ideoque electio de talibus nulla esset, & hic defectus obijci potest non obstantè decretali, *Licet.* quæ huiusmodi exceptiones à iure naturali, & divino promovente non subducit, ut ibi dixi, num. 10. post Bellam num. 39. & Abd. num. 10. *vers. Com quæritur an aliqua exceptio.* Præterea ad Episcopatum ubi in corpus mysticum accipitur potestas, requiritur ex necessitate adus suscipientis curam Pastorem, & sic usus rationis, ut per D. Thomam in *4. sentent. dist. 25. quæst. 2. art. 2. q. 2.* Turrec. & Præpositum in *cap. Subdiaconum.* *na. 277. dist.*

28 Secundo, principaliter QUÆRO, quæ ætate requiratur ad obtinendas inferiores dignitates seculares, quibus cura animarum incumbit, & Parochiales Ecclesiæ.

Respondet, requiri annum vigesimum quintum inchoatum, ut patet infra in *5. Inferiora.* ubi dicitur, inferiora ministeria, post Decretatum, Archidiaconatum, & alia quæ curam animarum habent, connexam nec non Parochialis Ecclesiæ regimen nullus omnino suscipiat, nisi qui iam vigesimum quintum annum attigerit. Concordat decretum Concilii Tridentini, in *cap. 1. 2. circa princ. sess. 24.* ibi. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura sub-

subi, promovetur, nisi qui saltem vigesimum quintum suæ ætatis annum attigerit, & paulo post innovatur hæc decretalis.

29 Quæ con-*lucio* provideat, sive cura incumbens dignitati inferiori temporali, sive jurisdictionali, ut est textus clarus, in cap. *Quoniam.* *6. Dist. antea positæ.* *vers. Sed eodem iure consensu fuerit.* ubi Abbe. sedimus 7. & communes notant infra eod. & consilium Navar. *ant. 4. num. 1.* & 2. de *at. et. et. quæst. 15.* dist. plenius, in cap. 1. infra, de *Capell. Monach.*

30 Et ex his inferitur, ut ad obtinendam dignitatem primæ salutem in Ecclesia Collegiata regulariter requiratur annus vigesimus quintus incompletus, cum plerumque curam habeat animarum in foro interiori, vel exteriori, ut advertebat Garcia de beneficiis, *part. 7. cap. 4. num. 65.* Sed tu vide quod dicam infra, num. 29.

31 Tertio, principaliter QUÆRO, quæ ætate requiratur ad obtinendas dignitates seculares, vel personarias, quibus cura animarum nulla immittitur.

Innocentius in cap. *Præterea.* *sub nam. 1. de in. et. quæst. 1.* dicit non inventi iure cautum quæ ætate debeat esse, qui eligitur ad dignitatem curam animarum non habentem. Idcirco, satis esse, ut sit major auctorum quatuordecim, Sed de hoc dicto Innocentii multum miratur Bernard. Compoll. in *cap. Dudum.* *infra eod.* prout etiam refert Anchar. in *cap. Præterea.* *infra eod.* quia cum secularibus honoribus administrationem habentibus requiratur ætate viginti quintum annum iure, *supra.* *5. Minor. de. Non tantum.* *si de. de. coram. nisi ex causa.* ut in *penult. Non tantum.* & ita possit intelligi Innocentius secundum eum: longe magis id obtinere debet in honoribus, & dignitatibus Ecclesiasticis. Et pro opinione Compoll. videtur, *text. infra in 5. Inferiora.* si videremus verba illa, quæ curam animarum habent annexam, ad verbum, alia, immediate præcedens, non autem ad verbum, ministeria, ita ut sic sensus: inferiora ministeria, seu dignitates etiam non curatæ, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipiat, nisi qui vigesimum quintum annum attigerit: prout illud 5. Etiam in dignitatibus non curatis intelligit Gemus. in *2. de. de. cap. 1. col. 3. in 2. penult. vers. Conclude veritatem.* *de. rescript. in 6. & Abd. in cap. super inordinata.* *na. 1. vers. dat. et. dignitas inferat.* *infra de. p. de. Et est ex mente Jo. Andr. in eod. 5. Inferiora.* qui super verb. alia, dixit splendendum, quandoque, quam sententiæ necessarium non esse, ut habeant curam animarum. Rursus pro opinione Compoll. inducitur *text. in cap. unum de. at. et. quæst. lib. 6.* ubi indulgetur Episcopis, ut dispensare possint in dignitatibus, & personariis non habentibus curam cum his, qui vigesimum ætatis annum expleverint. Ergo in illis de iure communi requiritur annus vigesimus quintus, cum dispensatio sit iuris communis relaxatio; glossa in *cap. consuetudine.* *in ver. De. trahendum.* *co. dist. 2.* & dicitur vultus, quia per eam ius commune vulneratur, cap. *1. supra.* *na. 23. quæst. 4. Sylvest. in ver. Dispensatio.* *in princ. alioquin ius commune non obstat.* dispensandi facultas Episcopis concessa nihil operaretur. Et pro hoc parte consilium Avin. in *5. Inferiora.* *na. 3.* subdistinguit non ex parte alius iure de ætate disponens

super illa dignitatibus inferioribus. Et sequuntur Dec. in *eadem. na. 1.* Etiam in *cap. de. de. de. pot. num. 10.* de *rescript. in 6.* & in *cap. 1. sub nam. 3. vers. In eadem.* *quæst. de. at. et. quæst. eod. lib. 6.* Selva de beneficiis, *part. 7. cap. 4. num. 24.* & plerique alii.

32 Verum altercationem hæc inter Innocent. & Compoll. hodie circumiit ius novissimum Concilii Tridentini, in *cap. 1. 2. de. de. de. pot. num. 10.* quod mediâ viam elegit, instituitque ad dignitates, vel personarias, quibus animarum cura nulla habet, clerici aliquando idonei, & viginti duobus annis non minores asciscantur. Et hæc Congregatio episcoporum Concilii interpretes declaravit dictum 5. *de. at. et. quæst.* esse intelligendum de anno vigesimo secundo completo. Quod pro constanti etiam tenet Quenil. Mandol. *de minori at. et. 1. num. 10.*

Idcirco consilia, ut si, qui attigit vigesimum secundum annum, possit obtinere dignitatem non curatam in Ecclesia Cathedrali, seu Collegiata hæc decreto Concilii, quod ad eas clericis aliquando idoneis, & viginti duobus annis non minores asciscantur, *sess. 24. cap. 1. 2. de. at. et. quæst. 1.* respondere non possit, sed oportet, ut annum vigesimum secundum exegerit. Et in hac sententia dedit litteras ad Episcopum Abulens. *sub die 24. Septembris 1573.* Quorum tenorem recitat Garcia de beneficiis, *part. 7. cap. 4. num. 80.*

33 Hæc autem ætate viginti duorum annorum ex eisdem Congregationis sententia sufficit in dignitate, cui animarum cura nulla immittitur, quamvis ei accessorie, & in perpetuum unitum sit curatum beneficium. Ad hoc, cap. *Excepimus.* *na. 3. Qui vero.* *cum ubi notatur per DD. infra de. p. de. ben. Recipitur tamen secundum aliquos concilio superius firmata notabilium limitationem, videlicet ut non procedat, si dignitatis annexus sit ordo Presbyteratus; quia tunc ad eam obtinendam requiritur ætate viginti quinque annorum ad Sacerdotium requiritur, allegant *de. 4. 1. 2. vers. Nemo enim etiam de minoribus.* *sess. 24. Unde ad Abbatiam, Decanatum, Præposituram, & Archiepiscopatum, licet eis cura animarum non incumbat, requiritur etiam hodie, ut promovendus attingat vigesimum quintum ætatis annum, cum de iure annexum habeant ordinem Presbyteratus, ut de omnibus est textus, in *cap. 1. & ibi Burt. in 1. notat.* *infra de. at. et. quæst. 1.* Et ita post Majol. & Mandol. quos citat, concludit Garcia de beneficiis, *part. 7. cap. 4. num. 72. & sequ.***

34 Sed tu considera primo iure communi inspecto ad obtinendas dignitates, quibus est annexus ordo Presbyteratus, non requiri, ut quis actu sit Sacerdos, sed factus esse in flatu temporali ad Sacerdotium promovetur. Ita probat *text. in d. cap. de. at. et. quæst. 1.* Presbyteri nam, ubi hoc notat Burt. in *2. notat.* *num. 2.* dicens de iure ordinem ad validitatem promotionis ad beneficium non exigi contemporaneam cum promotione, quantumcumque illi sit annexus ordo, sed sufficere, ut provetus factus post promotionem se promoveret. Idem tractatur infra, in *5. Inferiora.* ubi præfixo à Canonibus tempore in Presbyteros ordinati, Quis quidem tempus hodie est infra annum, ut est expressum in *cap. 4. sess. 22.*

Concilli Tridentini, & latius dicam, infra num. 61. Unde quatenus etiam Concilium, in d. cap. 12. §. 11. *interim* non novi statuerit quoad illas dignitates, quibus de iure annexus est ordo Presbyteratus, de quo mox dicetur; adhuc tamen non quatenus etiam viginti quinque annorum, ut putat Garzias, sed quis esset attingere annum vigesimum quartum, quia sic posset privatus infra annum ad Sacerdotium promoveri. Neque vero hinc considerationi adferam decretum Concilii, in d. cap. 12. §. *Septimum etiam deinceps*, §. 24. Quoniam loquitur alternative ibi, eo Ordine facti aut si inierint, quem illa dignitas, praebeata, aut portio requirit, aut in tali aetate, ut infra tempus a iure, & ab hac sancta Synodo statutum in iuri valeat, & sic non requiritur praesens sit ad hoc constitutus in ordine requirit; quin potius admittit, ut promotus possit infra annum, hoc enim est tempus statutum a iure, & a Tridentina Synodo, ut in d. Clem. 1. §. 1. in d. cap. 12.

43 Deinde considera duobus modis Dignitates habere posse ordinem Presbyteratus annexum. Primo de iure specialiter in eis ex privilegio fundatione statuto, vel consuetudine, ut notat gl. in cap. 12. *interim* §. 1. *interim* de rescriptis in 6. Et hoc casu verum est ad obtinendam dignitatem, cum sit annexus ordo Presbyteratus, non sufficere aetatem viginti duorum annorum praescriptam, in d. §. *Ad cetera*, sed oportere ut privatus sit in aetate, ut infra annum possit in Presbyterium ordinari; & sic in vigesimo quarto inchoato, iuxta d. Clem. 1. §. 1. in d. cap. 12. §. 2.

44 Secundo dignitas habere potest ordinem Presbyteratus annexum de iure communi, ut in quatuor dignitatibus expressis, in d. §. 1. de etate & qualitate. Et hoc casu arbitror veram non esse sit praedictam limitationem, sed sufficere aetatem viginti duorum annorum, sed Concilium in d. §. *Ad cetera*, hac in parte subulisse iuri communis dispositionem, ut scripsi plenius, in d. cap. 1. in 1. notat. Ideoque quamvis Abbatiam non Curata de iure habeat annexum ordinem Presbyteratus, ut in eod. cap. 1. tamen sacra Congregatio declaravit ad eam obtinendam satis esse vigesimum secundum annum explevisse, ut patet infra, num. 49. Et similitur quamvis & praepositi habeat huiusmodi ordinem Presbyteratus annexum, ut habetur in eod. cap. 1. ibi, *Præpositi*, tamen cum fuerit dubitatum, an praepositi praesertim commendarii consueti h. aetate tua, atque conventu, censentur nihilominus Dignitas, ita ut in eius Commendatario requiratur aetas, de qua in Concilio Tridentino, cap. 12. §. 11. sacra Congregatio, die 1. Iulii 1577. censuit esse dignitatem comprehendam, in d. cap. 12. quia eum irregularitatis, est saltem habere eum praesentia, licet postea die 20. Aprilis 1577. ostensa quadam decisione Rotae, quae deciderat contrarium, dixerit videnda collationes, quas Papa fecerat de istis praepositis; quia si commiserit tamquam beneficia simplicia, clarum est non comprehendam appellatione dignitatum. Itaque quatenus esset dignitas Sacra Congregatio habere pro constanti sufficere aetatem viginti duorum annorum Concilio praescriptam.

45 Quod si inquiras, cur Concilium, in d. cap. 12. §. *Ad cetera*, §. 24. non novi statuerit quoad dignitates habentes ordinem Presbyteratus annexum de iure specialiter quoad illas tantum, quibus Presbyteratus est annexus de iure communi? Patet solutio ex textu, in cap. 12. de cons. lib. 6. quia scilicet legislator (qui omnia iura in principio pectoris sui censetur habere) constitutionem condendo posteriorem, intelligitur priorem revocare, quam vis de ipsa mentionem non faciat. At vero locum specialium consuetudines, & statuta cum sint facti, & in factis consistunt, potest probabiliter ignorare, ideoque per constitutionem a se noviter editam, nisi expresse caveatur in ipsa, non intelligitur nisi in aliqua derogare. Praesertim vero, quia mos Concilii est, ubi vult privilegia statuta, vel consuetudines tollere, id discretis verbis exprimere. Ad hoc, 2. res. *Unde si extra, infra, de trans. & c. ad aud. etiam, de decem.*

47 Successive QUERO, quid de dignitatibus non curatis in Collegiatis Ecclesiis.

Respondet ad obtinendas dignitates, quibus animam cura nulla subest, in Ecclesiis Collegiatis oportere vigesimum secundum annum complevisse, quia decretum Concilii Tridentini, in d. cap. 12. §. *Ad cetera*, §. 24. disponit de dignitatibus tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam Collegiatis, ut patet cum ex initio illius decreti ibi, (Cum dignitates in Ecclesiis praesertim Cathedralibus.) Datio enim illa praesertim, cum sit implicativa, utique implicat idem in Collegiatis, & quae in claudit. Tum ponderando dictionem univertalem, *quascumque, & ad cetera*, & hunc intellectum probavit Sacra Congregatio Concilii; censuit enim d. §. *Ad cetera*, disponente de dignitatibus, tam in Ecclesiis Cardinalibus, quam Collegiatis.

49 Et in specie cum fuisset dubitatum an sufficeret aetas viginti duorum annorum ad obtinendam Abbatiam in Ecclesia Collegiata, cui nulla imminet cura animarum, nec jurisdictionalis, nec penitentialis, nec habet administrationem bonorum Ecclesiae, sed tantum stallum in Choro, & vocem in Capitulo: sacra Congregatio censuit sufficere aetatem annorum viginti duorum ad obtinendas quascumque dignitates, etiam si sint primae, dummodo non habeant curam animarum, quia verba Concilii, in d. §. 24. satis clara sunt.

50 Et cavendum est ab Emanuele Rodig, qui tom. 1. *quæst. regular. quæst. 2. art. 2.* testatur se sic fecundum quamdam declarationem Sacrae Congregationis quemdam aetatis sexdecim annorum iussu admittit ad Dignitatem in Ecclesia Collegiata in diocesi Burgen. Declaraverunt enim, inquit, Illustissimi Cardinales, quod Concilium Tridentinum requirit vigesimum secundum aetatis annum ad huiusmodi admissionem, loquitur de Dignitatibus, & Canonicatibus Ecclesiarum Cathedralium, non autem Collegiarum, ut patet ex littera ipsius Concilii. Et probat Quinti. Mandol. *conf. 20.* Eisdem repetit ipse Rodig, in *addit. ad Bullam Commissionis, num. 4.* subdicit virtute huius declarationis D. Christophorum Velam Archiepiscopum Burgen. consilium dignitatem Scholasticus Collegiatae Ecclesiae de Anguilhar. de Campo cuidam Scholasti, qui habebat maiorem aetatem septemdecim annorum, & cum litigaretur super

super hoc, fuisse iudicium collationem esse canonice, & pariter. Cavendum est, inquit, ab ipso, quia declaratio huiusmodi vera est, quoad Canonicatus Collegiarum Ecclesiarum communitatis, de quibus Concilium non disposuit, in d. §. *Ad cetera*, non autem de dignitatibus. Et licet praedictus auctor fallitur in intellectu Concilii, existimans dictum §. *Ad cetera*, loqui etiam de Canonicatibus, cum tamen non loquatur nisi de Dignitatibus, ut patet ex littera, eodem modo fallitur, quoad declarationem sacrae Congregationis, quae quoad dignitates apocrypha est. Et Mandol. quem allegat dicto *conf. 20.* non loquitur de Dignitate, sed de Canonicatu in Collegiata Ecclesia.

Præterquam quod si Concilium in d. §. *Ad cetera*, non disposuisset de Dignitatibus in Ecclesiis Collegiatis, hic casus tanquam omnis remanisset in dispositione iuris communis. *Communi sunt, ff. de liber. & postum. De iure communi autem ad obtinendas quascumque dignitates, vel personatus, etiam si curam non habeant animarum, requiritur aetas non quatuordecim, sed viginti quinque annorum, ut dicitur est supra, num. 14. ex sententia Compollentani, quae verior, & crebrior est; & sic provecior aetas hodie requireretur in Dignitatibus, seu Personatibus non curatis Ecclesiis Collegiatis, quam in dignitatibus, & Personatibus in Cathedrali Ecclesia, in quibus ex Concilio sufficit annus vigesimus secundus expletus. Quod esset absurdum, arg. cap. *requiritur, de rescriptis.**

51 Quarto, principaliter QUERO, quae dicatur aetas legitima ad Canonicatum, & praebendas, vel portiones in Cathedralibus Ecclesiis.

52 De iure communi maxima est dissensio inter Doctores. Et glossa Bernardi, in cap. *Super inordinata, in ver. aetatem infra de praesent.* ad eod. invokare loquitur, ut a Doctores pro utraque parte allegent. Nam Jo. Andr. in cap. *de eo tempore, in gl. penult. de rescriptis, & c.* illam allegat pro opinione, quod sufficere annus septemdecim completus, Abbas vero in eadem decretali, *super inordinata, num. 6.* eandem glossam adducit pro opinione, quod requiratur aetas quatuordecim annorum, ut ibi dixi, num. 1. Itaque in hoc articulo duae sunt opiniones. Prima opinio est glossae Jo. Andr. in d. cap. *de eo tempore, in ver. aetatem, qui tenet septemdecim, & maiorem septennio posse obtinere Canonicatum, & Praebendam in Cathedrali Ecclesia. Et hanc opinionem servavit Curia usque ad tempora Papae Joannis, ut testatur Collectar. in d. cap. *Super inordinata, num. 1.* Et pro ea videtur textus, in cap. *Ex eo, de elect. lib. 6.* ubi Canonicus impubes fuit provisorius de Canonicatu in Cathedrali, & ibi gl. in ver. *intra Ecclesia.* Nota, inquit, quod minor quatuordecim annis dicitur idoneus ad beneficium etiam ad Canonicatum Cathedralis Ecclesiae, & per illum textum opinionem Jo. Andr. esse veterem dicit Cardin. in d. cap. *Super inordinata, num. 10. rescriptis. Secundo casu, & communiorem, & veram Anton. de Butt. in d. cap. *Super inordinata, num. 1. de rescriptis, in 6.* Item supradictam glossam Joan. Andr. dicit esse tenendam Jo. Calder. in eod. cap. *Super inordinata, & sic servatur secundum eum. Item tenet ibi Paul. de Eleazar, quos refert, & sequitur ibidem Gemitt. *rescriptis, in 6.****

54 Si quaeratur de praebenda, & Canonicatu, ubi etiam pro hac parte allegat Joannem de Liguorio. Pro eadem opinione allegatur, cap. *Stannum, de iudic. lib. 6.* quod decidit minorem quatuordecim annis non posse per seipsum agere in causis beneficiabilibus, sed per Procuratorem, & sic supponit minorem posse obtinere beneficium Ecclesiasticum.

At de iure pro hac parte adducitur textus, in d. c. *de eo tempore, de rescriptis, in 6.* qui cum indistincte loquatur de beneficio, ad quod litera impertrantur ante aetatem legitimam, utique videtur includere etiam Canonicatum Ecclesiae Cathedralis, cap. *penult. de rescriptis, in 6.* Nec obstat quod in Canonicatu requiratur maturitas consilii, arg. c. *Statutum de rescriptis, in 6.* Nam, & Paulus respondet, maturitas consilii, & vox in Capitulo non est de substantia Canonici. Quod patet ex eo, quod si haec essent de substantia Canonicali, minor decem & octo annis non posset esse Canonicus, cum non possit ad Subdiaconatus ordinem promoveri, ut in Clem. *Generalem, de etate, & qualitate.* & ille, qui non est in Sacris, vocem in Capitulo non habeat, ut in Clem. *Præ, de electis.*

Verum Host. in d. cap. *Super inordinata, num. 9. vers. illud seculare simpliciter, de praebenda, pluribus videtur contrariam opinionem, concludens Canoniciatum, & Praebendam in Cathedrali Ecclesia obtineri non posse ante decimum quartum annum; & hanc partem sequitur ibidem Henric. Boich. *vers. ut quatuor pro simpliciter.* Archid. in d. cap. *Ex eo de electis, lib. 6.* & Guillelm. de Motru Laud. in Clem. *fin. de etate, & qualitate.**

Et probatur opinio non cavillando litteram in eod. cap. *Super inordinata*, ubi pueri dicuntur inhabiles ad beneficia in Ecclesiis obtinenda; & sic ad praebendas in Ecclesiis Cathedralibus. Pueri autem dicuntur a septimo anno usque ad decimum quartum, cap. *Pueri, 2. 2. 9. 1.* ut bene per Holt. *Collectar. & Abb.*

Ad hac iura praesertim Canonicos Cathedralium esse peritos, cum eis committi possint causae a sede Apostolica, vel ejus Legato, ut in d. *Caratum, de rescriptis, in 6.* & consequenter supponunt eos esse majores annis quatuordecim. Ad hoc cap. *Cum vigesimum, infra de ubi, de leg. Rustici Canonici ponuntur propter maturitatem consilii, cap. *Nervit, infra de ubi, quæst. 2. P. 2.** Ergo pueri non sunt ad hoc idonei, cum discretionem careant, cap. *Omni virum, infra de regular. & cap. *Ex eo, in princ. de electis, lib. 6.** cum concordant de quibus ibi per glossam *ver. Discretionem.*

Nec obstat, d. cap. *Ex eo*, Quoniam, ut respondet Archid. ille textus loquitur, quando ex dispensatione Papa fuit minor pro viro, vel scriptum ex certa scientia pro minori quatuordecim annis. Nec dicitur cum Cardinali, & Gemitt. *locus citatus* hoc esse divinare. Quia respondet, ut dixi, in d. cap. *Super inordinata, num. 10. de praebenda.*

Praeterea si ego dico Canonicum illum fuisse promotum dispensative, tu dices me divinare. Et si dixi eum fuisse promotum de iure communi; ego similiter dico intellectum num. esse divinatorium, cum hoc ex littera nullibi deprehendatur. Unde glossa in figura non casus agnoscat.

gens hanc provisionis hoc errandem dicit: In Ecclesia illa erat Canonici impubes de iure communi, vel dispensati: Ergo in eo textu pro neutra opinione consisti potest efficax fundamentum, quia simpliciter ibi recitatur factum, nec aperitur quo iure impubes Canoniarum obtinuerit.

57 Rursus non obstat text. in d. cap. si annu. de iudic. in 6. Cuius secundum archid. loquitur in eo, quia alius fuerit legitime provissus, & ita ex dispositione Pape. Vel certe loquitur de aliis Ecclesiis inferioribus & Cathedralibus. Vel denique non habet locum argumentum a contrario sensu, ubi iura contraria reperitur, cap. signi. fess. infra de foro compet. secundum Guillelm. de Monte Laud & Henric. Boich. loca citata. Deum non obstat textus in d. cap. si eo tempore. de refer. lib. 6. Quoniam secundum archid. dicit impetrantem habuisse tempore data sufficiencym etatem ad beneficium hinc cura, sed non dicitur quam.

Et tenendo hanc opinionem que de iure videtur, & quam etiam servat Curia, ut de suo tempore testatur in d. c. super inordinata. Card. 7. & Aboniam. 12. Eam limitabis, Primo, ut non procedat si consuetudo Ecclesie habeat, ut utrum septennio obtinere possit Canoniarum cura orbenda, ut per certum ministerium si annexum, puta de referendi candelabra, vel quibus hanc: tunc enim impubes utique poterit esse Canonici, sed eius vox erit in suspensio usque ad etatem legitimam. Et in hoc casu potest intelligi textus in d. cap. de elec. in 6. & in d. cap. si annu. de iudic. eod. lib. secundum Host. in d. cap. super inordinata, quem refert, & sequitur Gemin. in d. cap. de elec. in 6. ultima circa princ. vers. si quis de prebenda, & Canonici similia. Sed de hac limitatione non innotuit dubitari potest propter decretum Concilii Tridentini in c. 6. in princ. sess. 23. de cap. 12. 5. In omnibus sess. 24. ut patet ibi de condendis, infra num. 18.

59 Deinde eandem opinionem limitabis, ut locum non habeat in Canonici, & Prebendis habentibus Ordinem sacrum annexum ex privilegio, consuetudine, vel statuto, aut alio modo, quia tunc oportet provissum esse in tali etate continuum, qualem requirit ordo Canonici ante illi ut probatur in c. si quis privideri, de preben. lib. 6. & notat glo. in d. c. si eo tempore, in ver. Accuram, vers. Et hoc vera intelligo, de refer. eod. lib. quam ibi sequitur Gemin. col. 2. in fine, vers. Aut non sunt legitime, sed beneficia inferiora, Franc. num. 10. & alii communiter. Idem tenet glo. in c. Olim in illis in ver. Privideri, de preben. in 6. & Guliel. de Monte Laud in Clem. in de et. et. & qual. quia ad hoc allegat c. Significatum, infra de preben. Rebut. supra de beneficiis. Requisita ad collationem, num. 27. & in repp. 4. Extr. panda. 5. Qui vult in 2. notat de preben. Nota decis. 1. num. 7. de preben. in no. alius provissio etiam facta ex causa permutationis utilis est. Put. decis. 321. & 323. lib. 1. Mohed. decis. 7. de concess. preben. Tantis decis. 68. & 69.

60 Illaque non solum vendicari sibi locum in beneficiis habentibus annexum ordinem Presbyteratus, sed etiam in habentibus annexum Diaconatum, vel Subdiaconatum, in omnibus enim requiritur etas ad huiusmodi ordinem re-

quirenda, cum nulla appareat ratio diversitatis. Et quia in predicta decretalis si, cui, ex prescripto de ordine Sacerdotali, id tamen non fecit taxationis gratia, sed per modum exempli, quod dispositionem non restringit, L. Dominus in fess. la secunda ff. de damnis infer. & ita post Archid. Calder. Joan. de Lignano, Imol. & Gemin. concludit Philipp. Franc. in d. c. si cui, num. 14. & ibi etiam Prob. ad Monac. in l. Lambert. de reparat. 1. par. 2. lib. 2. q. 1. art. 27. num. 2. qui alios refert, testaturque hoc tenere omnes Doctores in d. c. si cui, & Petr. de Greg. de benef. 6. 27. num. 1. dicens in his etatem ordinum requirit tempore data impetrationis, nisi sit ad vacatura (intellige in genere) quia tunc sufficit tempore vacationis beneficium in d. c. si cui, & ibi Gemin. quem sequitur Felin. in cap. Eant, num. 18. de refer. Licet Joan. Andr. in d. cap. si cui, distinxerit an beneficium sit annexus ordo Presbyteratus, an vero inferiores ordines, ut in primo casu requiratur etas ordinis Sacerdotalis prescripta tempore impetrationis, & ad hunc casum restringit textum in d. c. si cui. In secundo autem casu beneficium conferre possit etiam non habens etatem in ordine requisitam; Eum seq. Rom. in 1. 32. 5. n. 1. & Dec. in nem. 2. 1.

63 Sed et adverte, quia est Doctores tam antiqui, quam moderni videntur creatori calculo adherere primæ opinionis, hodie tamen in beneficiis tam Presbyteratibus, quam Diaconatibus, & Subdiaconatibus servari debet dispositio Concilii Tridentini in c. 4. sess. 22. Quod innovando Clem. 7. in d. c. si quis, & qualis, eique adijcendi decernit, ut illi qui dignitates, prebendas, portiones, & que liber alia beneficia in Cathedrali, vel Collegiata seculari, vel regulari Ecclesia obtinent, ante impetum obtinebant, quibus onera varia sunt annexa, videlicet ut alii Missas, alii Evangelium, alii Epistolam dicant, seu cantent, & teneant, iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requisiti, & c. Nec aliis impetum fiat provissio nisi iis, qui iam etatem, & ceteras habilitates integre habere dignoscantur, aliter irrita sit provissio. Quo loco est animadvertione dignum, quod dicta Clem. 7. in 5. illi vero, loquitur de beneficiis, quibus certi ordines sunt annexi, nec exprimit quos. Et Concilium Tridentinum quasi explicans decretum Viennensis Concilii, loquitur de beneficiis, quibus annexa sunt onera dicendi Missas, Evangelium, vel Epistolam, & sic de beneficiis, quibus annexi sunt ordines Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Iis enim predicta onera incumbunt, ut in cap. Perleiti, 2. 5. ff.

Rursus in dicta Clem. Obtrinent beneficia huiusmodi non obligantur ita clare, & præcise ad ordines suscipiendos, sed tantummodo quando non promoventur, carent voce in Capitulo, eisque subtrahitur pars dimidia distributionis. At vero Concilium Tridentinum appetit statuit, ut teneantur infra annum ordines suscipere requisiti, & penam innovat. Unde patet hodie sublata Archid. & aliorum opinione, nec non distinctione Joan. Andr. ad obtinenda beneficia, quibus de iure, privilegio, consuetudine, vel statuto annexi sunt ordines sive Presbyteratus, sive Diaconatus, vel Subdiaconatus, non exigi etatem requisitam ad ordinem tempore provi-

tionis

sione, sed sufficere ut provissus in tali etate sit constitutus, ut infra annoto ad ordines requisitos promovendi valeat. Quod tenet glossa communis in d. Clem. 7. in ver. Invenit, concordat c. 1. 2. Novum etiam de cap. sess. 24. 2. hanc sententiam alius probavit S. Congregatio ejusdem Concilii interpret: nam itaque Concilio Tridentino in d. c. 4. sess. 22. infra, ubi disponitur ut non fiat provissio de beneficiis iuris, qui habent etatem ad ordinem, quem beneficium requirit, item eodem Concilio sess. 24. cap. 12. ubi disponitur neminem recipiendum, nisi eo Ordine sit initiatus, quem beneficium requirit, vel in tali etate, ut infra tenent a iure, vel ab eodem Concilio statutum iniuriæ valeat: Statum etiam iuris communis dispositione, quod ad beneficium, cui annexus est ordo, neminem assumatur, nisi sit in etate sufficienti ad ordinem suscipiendum, c. Et cui, de preben. 6. & cap. de iustit. eod. lib. Unbitatum fuit an hodie vigore Concilii sess. 24. c. 12. possit Ordinatus conferre Prebendam sacerdotalem existentem in anno sine etate 24. qui potest infra annum promoveri, vel potius requiritur etas annorum 25. sicut dispositum est de iure communi: S. Congregatio censuit posse. Ex his patet hodie admittendam non esse distinctionem quam facit Abb. infra in §. Insuperiora 7. 10. sic enim: Quædam est annexio ordinis respectu aptitudinis, quedam vero est annexio respectu etatis. Primo casu requiritur, ut quis habeat etatem tempore promotionis, in qua quis possit promoveri ad ordinem requisitum; nec est necesse, ut tunc habeat illum ordinem, sed satis est ut sit habilis ad illum accipiendum, & teneat illum recipere quæcumque potest, temporibus tamen competentibus: & in hac annexione intelligit textum in d. §. Inferiora, & in c. si presbyterus, & in cap. Et em. de preben. lib. 6. In secundo autem casu quando est annexio respectu etatis, requiritur necessitas ut tempore promotionis habeat illum ordinem beneficio annexum. Uti si dicit statutum, Talis Prebenda non conferatur nisi actualiter constituto in Sacerdotio, Qualiter autem cognoscatur an sit annexio respectu etatis, vel aptitudinis, concludit recurrendum esse ad verba, nec aliter declarat annexione ad respectu aptitudinis: & hanc distinctionem sequitur hic Dec. in eodem §. Inferiora, num. 21.

65 Sed primum membrum huius distinctionis hodie non est verum, quia si ordines sint annexi beneficio respectu aptitudinis non est necesse ut quis tempore promotionis habeat etatem, quam ordo annexus requirit, sed satis est ut sit in tali etate, ut ad illum ordinem promoveri possit infra annum juxta decretum Concilii Viennensis, in dicta Clem. 7. 9. & Tridentini in d. c. 4. sess. 22. & c. 12. 8. Neminem etiam deinceps, sess. 24. ut abunde ostensum est supra. Aptius igitur distinguitur secundum gloss. Joan. Andr. in dicta Clem. 7. 9. in ver. Annexi. Aut ordines de iure communi, primæ institutione, antiqua consuetudine, vel statuto sunt Prebendis annexi simpliciter, & absolute; & tunc non est necessaria etas ad ordinem requisita tempore promotionis, sed satis est ut provissus in ea sit etate, ut in proximis temporibus, seu infra annum promoveri valeat. Quod procedit secundum

66

67 gloss. sive annexi sunt certis Prebendis, sive in ceteris, que tamen possent conferri sunt, quia quia terra vacans est sacerdotalis, ut scriptum est in Jo. Andr. in cap. Proposuit, in princ. infra de concess. preben. Aut Ordines sunt Prebendis annexi non simpliciter, sed cum expressione ut Prebenda converteri non possint, nisi actu Sacerdoti Diacono, vel Subdiacono, seu constituto in tali ordine: & tunc, ut inquit glossa, non est dare ut habeat ritum beneficium non habens ordinem annexum: & verum est secundum membrum distinctionis Abbatis, de qua supra n. 67. Et est ratio, quia qualitas adjuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, 1. 1. 1. ubi Bart. ff. de testam. in l. 1. in d. 1. 1. ubi textus est ff. De nupt. & notat Dec. infra in §. Inferiora, n. 27. subdens secundum hanc conclusionem constituisse Andream Siculum cons. 33. in 2. sub. lib. 2. Et eandem sententiam probavit Rota, & Sac. Congregatio Concilii in beneficiis, seu Capellanis ea lege fundatis, ut conferri debeant Sacerdoti, seu constituto in ordine Sacerdotali, ut scriptum est in cap. 1. infra de etate, & qualitate. Sed nisi ita expresse sit cautum, tenent indistincte factis esse ut provissus sit in tali etate, ut infra annum promoveri possit ad ordinem beneficio annexum.

68 Hinc inferitur, ut cum hodie decreto Concilii Tridentini in cap. 12. 8. in omnibus veris, sess. 24. statutum fuerit, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus omnes Canonici, & Portiones habeant annexum Ordinem Presbyteri, Diaconatus, vel Subdiaconatus, ad obtinendum Prebendam Subdiaconalem in Cathedrali Ecclesia, satis erit ut quis sit constitutus in vigesimo primo anno, ad Diaconatum in vigesimo secundo, & ad Presbyteralem in vigesimo quarto inchoatis. Quoniam in tali etate constitutus poterit infra annum fieri Subdiaconus in vigesimo secundo, Diaconus in vigesimo tertio, & Presbyter in vigesimo quarto similiter inchoatis. Quemadmodum hodie requiritur ex cap. 12. sess. 23. ejusdem Concilii & latius dicam infra in 12. principali questione; Quicquid contra incaute scriptum fuit Hieda de beneficiis, incomp. lib. 6. 29. num. 16. Maiol. de irregul. cap. 30. n. 124. Flamin. Paris. de Regum. benefici. lib. 4. cap. 19. n. 11. & Nicol. Garzias alios referens de beneficiis, part. 7. cap. 4. n. 22.

69 Nec refert quod sacra Congregatio alias consultata an constitutus in vigesimo anno possit obtinere Canoniatum in Cathedrali habentem Ordinem Subdiaconatus annexum, cum infra annum possit suscipere dictum ordinem, declaravit posse. Etenim hæc declaratio intelligenda est de constituto in anno vigesimo completo, alioquin infra annum non potuisset ordinari Subdiaconus, quis nondum attigisset annum etatis vigesimum secundum, prout requiritur decreto d. cap. 12.

70 Unum tamen adverte, quod Concilium in d. §. In omnibus veris, non statuit simpliciter, & absolute ut omnes Canonici, ac portiones habeant annexos Ordines sacros, sed addidit Episcopio cum consilio Capituli designat, ac distribuat prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyteri sine

D 4 ceteri

caetero vero Diaconi, aut Subdiaconi. Ubi vero canonicus in huiusmodi habet ut plures, vel omnes sui Presbyteri, omnino obierint.

71. Quamobrem si Ordinum distributio nondum facta fuerit, aut quomodo non habeat ut Praebendae omnes sui presbyterales, per vandum certis velis quoad artem requisitam ad obtinendos Canonicatus, & Praebendas, portiones quoque in Cathedrali Ecclesia. Quidquid contra scriptum Hostida de benef. in comp. lib. 2. cap. 24. sub num. 16. vers. Si autem in Ecclesia, Leside iust. & iur. lib. 2. cap. 3. num. 20. no. 106. Gatz. de benef. par. 7. cap. 4. no. 28. & seq. & Lotec. de re benef. lib. 2. cap. 47. no. 210. seq. Articula dilectario superius habita in hac quarta principali questione non est invidiosa.

Nec refert quod Concilium, ut loquitur Lessi & alii supradicti, sua auctoritate omnibus Canonicatus, & portionibus annexat Ordinem factum in genere. Etiam obiter vandum est Synodum non dicere huiusmodi annexionem praesens, sed alternati diluendo ut annexum habeant Ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Et huiusmodi annexionem electionem, & declarationem committit Episcopo ibi. Episcopus autem cum consilio Capituli designet. Unde praesens Episcopus huiusmodi designationem, & annexionem faciat, non potest dici Concilium praesens statuisset, ut nulla Praebenda annexum habeat ordinem Subdiaconatus, quoniam qui plura facit alternatiue non dicitur praesens, sed determinatiue alterum facere, sicut autem inquit de alim. Dec. in cap. inter cetera, in 3. nota, & ibi dicitur, non supra de rescript. & elect. optam. in cap. 1. qui de elec. no. 6. de ubi voluntas, & electio desiderata, ante voluntatem, & electionem nihil perficitur, ut L. mares. C. de rei vindicatio, & hinc dicitur Bald. cons. 299. Vicini verum, & C. non, num. 1. vers. Nam in voluntate, lib. 1. & consequenter ante huiusmodi declarationem, & specialem annexionem provisum de aliquo Canonice, vel portione alicui non potest ad Ordinem Subdiaconatus: neque enim in alternativa ante factam electionem, & declarationem oritur obligatio ut electus, in l. Eum qui ceterum, §. 1. ff. De verborum obligat. & notat Idem cons. 70. reverendissime, num. 4. vers. ad idem tamen advertit, lib. 1. de Bald. 4. cons. 299. num. 1. vers. Ita videtur quod cum Ecclesia habeat electionem. Quod inde etiam apparet manifeste, nam si in Ecclesia, ubi non est facta Ordinum distributio, vacarent eodem tempore omnes Praebendae, vel ultra dimidiam partem, secundum ratiocinationem Doctorum omnes confiteri deberent Subdiaconis. Hoc autem patenter elicit contra Concilium, quod iure in d. determinat ut saltem dimidia pars Presbyteri sine caeteri vero Diaconi, aut Subdiaconi. Dicendum est igitur ante specialem annexionem Episcopi ad obtinendos Canonicatus, vel portiones in Cathedrali Ecclesia non exigi artem ad illum factum Ordinem requisitam, sed sufficere habilitatem praesens a iure communi. Et hanc sententiam iam pridem probavit S. Congregatio Cardinalium eisdem Concilii interpretum. Nam Ferdinandus artem annorum 18. obtinuit Canonicatum in Cathedrali Oviedo, quo cum Episcopo

vellet eum privare, quia non erat in tali etate, ut infra tempus a iure statutum saltem ad Subdiaconatum promoveri posset; artem factam Congregationem Concilii dicitur sufficere ut sit in etate habili de iure communi ad obtinendum Canonicatum, nempe 14. completus per DD. in cap. super in d. nota, de Prob. Nam Concilium in hoc casu non potest habere locum, cum in dicta Ecclesia adhuc non sit facta Ordinum distributio. Sacra Congregatio censuit non posse privari, et non sit in etate, qua ad Subdiaconatum promoveri possit, si Episcopus nondum distribuit quibus quisque ordo ex la. si annexus esse debeat, prout Concilium mandavit, itaque mandandum eum se id facere differat amplius.

Neque vero ulla habenda est ratio contrariarum resolutionum, quas receperit Garzias hinc etate nam illarum fallitas inde evidenter cognoscitur, quod resolutiones. Ita supponitur ad ordinandum Canonicatum, & Subdiaconalem requiri annum viginti secundum inchoatum, quod est aperte falsum, quia cum ex Concilio, in cap. 4. sess. 22. & in d. cap. 12. §. Nemoque etiam, sess. 24. ad obtinendum Canonicatum, cui sacer ordo annexus sufficit quem in tali etate constitutum esse, ut infra annum ad illum ordinem promoveri possit, hinc patet manifeste ad obtinendam Praebendam Subdiaconalem satis esse attingere annum viginti primum, quia licet infra annum poterit prout ad Subdiaconatum promoveri, & sic in vigesimo secundo inchoatum, ut Concilium requirit, sess. 24. & patet ex dictis supra, no. 68. Card. Seraphi. 1138. falsum supponit ad obtinendum Canonicatum requiri artem 22. annorum ex Concil. Trid. c. 12. sess. 24. quia hanc artem Concilium ibi in vers. Ad caetera, requirit tantummodo in dignitatis non curatis, sed non in Canonicatus, ut patet paulo infra vers. Nemoque. Unde hinc in parte decilio illa fulmine non potest licet in resolutione sit conformis Concilio, quia in suo casu deerant provisio unde cum menses ad completum annum etatis 20. & ideo non poterit infra annum ad Subdiaconatum promoveri, etiam computatis octo mensibus, super quibus Papa dispensavit. Merito fuit conclusum dispensationem non suffragari. Praeterea decilio non aperit an in casu illo fuerit facta ab Episcopo Ordinum distributio, sed tantum dicit in literis dispensationis fuisse in iunctum omni provisio, ut infra annum se promoveri faceret ad Ordinem Subdiaconatus. Unde credendum est Praebendam illam fuisse Subdiaconalem; alioquin Pontifex non arduis provisiis ad factum Ordinem suscipiendum, ut ex dictis constat. Et eodem modo respondetur ad decisionem.

72. Limitabis tertio opinionem supra firmatam, ut non procedat si in fundatione Canonicatus expresse cautum fuerit ut conferri possit ante artem a iure communi, aut etiam a Concilio Tridentino requisitam; lex enim iudicialis omnino servanda est secundum ea, que notantur per glossam communiter approbatam, in cap. Cum dilectus, in ver. Constitutum, vers. Sicut tamen cre. de, supra de consuet. & censuit sacra Congregatio, quam secuta fuit Rota decis. 94. num. 1. par. 2. recent.

Ideo

Ideoque cum quidam laicus intendere in Cathedrali Nepesina erigere Canonicatum cum praebenda sufficiens redditus cum reservatione jurisdictionis pro se, & successoribus suis, sed vellet prima vice praeterea clericum minorem annis viginti, ac maiorem quatuordecim, id est in decimo sexto anno constitutum, ac Episcopus quaesivisset an in erectione posset, aut deberet ejusmodi conditionem admittere, sacra Congregatio censuit posse Episcopum in erectione Canonicatus ejusmodi conditionem admittere, ut hac prima vice institueret clericum, aliam tamen idoneam: licet decimum sextum artem annum non exegerit. Foris in ecclesiastica ex consuetudine, vel aliam Praebendam omnes erant presbyterales, alioquin ad obtinendam Praebendam noviter erectam, cui nonnulli ab Episcopo Sacerdos annexus esset, sufficeret artem annorum quatuordecim a iure communi praesens, ut late ostensum est supra in hac quarta principali questione, nec esset opus hanc conditionem apponere in limite fundationis. Vel certe sacra Congregatio satis duxit eo casu respondere ad propositam facti speciem.

73. Limitabis quarto, ut non procedat in Canonico Penitentiario, qui non solum debet esse magister, vel Doctor, aut Licentiatum in Theologia, vel iure Canonico, sed etiam annorum quadraginta, seu aliam qui aptior pro loci qualitate reperitur, ut cavetur decreto Concilii Tridentini, cap. 8. in d. nota etiam, sess. 24. & annus quadraginta debet esse completus, cum litera requiritur in plurali ut sit quadraginta annorum, ut notat gl. in Clem. si in ver. Indecum odaro, de etate, & qual. Abb. hic num. 6. Felin. in cap. Cum viginti annis, de benef. deleg. Corn. cons. 213. num. 7. vol. 1. Rotas de res. in nota, Bellam de res. 726. & in Penitentiario tradit in specie Nicol. Gatz. de benef. par. 7. cap. 4. num. 12. lib. 3. dicitur, inquit, in d. nota, par. 116. & cap. 4. quod si in fine dixerit, & non bene, sufficere annum quadraginta inchoatum. Defectus tamen artem annorum quadraginta a Concilio requisita non oblat illam sacra Congregatio, ubi aliam aptior pro loci qualitate non reperitur.

74. Quinto principaliter QUERO, quae sit artem legitima ad obtinendos Canonicatus, & Praebendas in Collegiata Ecclesia.

75. Iure communi in speudo Doctores unanimiter existimant ad Canonicatum cum Praebenda in Ecclesia Collegiata artem legitimam esse septimum completum. Et huius sententiae fuerunt Jo. Andr. & alii citati in precedenti questione, no. 12. qui dixerunt septimum sufficere ad Canonicatus, & Praebendas etiam in Cathedrali Ecclesia, & de Canoniam inferiorum Ecclesiarum expresse loquitur Abb. in c. Praeterea, num. 3. vers. in Canoniam autem, de etate, & qual. Nec dissentient Host. Collectar. & reliqui superius solati, num. 51. requirit artem artem annorum quatuordecim, quoniam loquuntur in Canonicatus, & Praebendis exigentibus maturitatem consilii, & de Cathedralium Ecclesiarum, ut in cap. Quanto, infra, de his qui sunt a Prelat. facit textum cap. Statutum, de res. in 6. ubi patet causam ab Apostolica Sede delegari Canonice Cathedralium, non autem Collegiarum Ecclesiarum, ut ibi notat gl. in ver. Cathedralium, licet

facit textum in cap. Rescripti, vers. Quoniam non est tanta canoniam, infra de elect.

21. Sed nunc quid iure communi dispositio hac in parte fuerit immutata ex decretis Concilii Tridentini? Non videtur: Nam proposito dubio in S. Congregatione, qua artem constituit esse debeant ex Concilio, cui Canoniam aquirete volunt in Collegiata Ecclesia? Responsum est Concilium de hoc nihil disposuisse, & reliquisse in terminis, in quibus erat ante Concilium, nec expedire nunc aliqui novi iura statueri.

22. Caeterum adverte oportet hanc declarationem esse intelligendam in terminis, cap. 12. §. in quibus sess. 24. quod loquitur tantummodo de Canonicatus, & portionibus in Cathedralibus Ecclesiis, & ex sententia sacra Congregationis locum non habet in Canonicatus, & portionibus Collegiarum Ecclesiarum; sicut nec extenditur ad dignitates & dimidias portiones. Vel certe eadem declaratio intelligi potest in specie, qua nullibi Concilium specialiter disposuit qua artem esse debeant, qui obtinere volunt Canonicatus, vel portiones in Ecclesiis Collegiatis. At secus est in genere, quia decreto cap. 6. sess. 23. generaliter statutum est, ut nullus beneficium ecclesiasticum obtinere possit ante decimum quartum annum, hoc enim decretum cum in d. nota de beneficio, proculdubio includat etiam Canonicatus, & Praebendas in Collegiata Ecclesia, cap. 1. Ne sole vacan. lib. 6. & cap. penult. infra de verb. signific. ubi est casus.

24. Unde orta dubitatione an provisio in decimo tertio suae artem anno de Canonicatu in Cathedrali Ecclesia, ubi vigore statuti Ecclesiae provisum ante realem possessionem, & fructuum perceptionem tenentur expedire per beneficium, obicit decretum 6. sess. 23. S. Congregatio censuit oblat: Quamobrem ex eo decreto ad obtinendum Canonicatum in Collegiata requiritur artem 14. annorum, & sufficit annum decimum quartum esse inchoatum, ut patet in quaest. sequenti, & tenent Mandat. cons. 20. de alic. apud Garzias in d. cap. 6. quod ejusmodi Canonicatus nisi non statuit. Idque satis dilucide alias declaravit eandem sacra Congregatio, Nam cum fuerit quatuordecim non constat de qualitate Canonicatus apponita in fundatione, seu erectione, quae artem requiratur sine in Cathedralibus, sive in aliis Collegiatis insignibus, & non insignibus: S. Congregatio respondit, quoad Cathedralium clare decretum esse a Concilio, cap. 12. sess. 24. Quoad Collegiatis autem censuit Concilium nihil statuisse circa artem Canonicorum Collegiarum, neque 20. ad sacros Ordines cogere voluisse, quatenus alias non tenerentur. Quod & videtur colligi ex cap. 12. sess. 24. ubi statuitur de Cathedralibus tantum, & ex cap. 4. sess. 22. ubi de Collegiatis agitur, & de Canonicis, qui non sunt in sacris, & eos tantum voce privavit, & quando cogit ad sacros, pro supponit consistere alio modo Ordine sacri annexum esse illi Canonice, sicut in summa quoad Collegiatis artem, Concilium reliquit eas circa artem Canonicorum

in illis terminis, in quibus erant ante Concilium, nempe ut sufficit etiam quod vide de canonum.

21 Nam licet olim major ssepe amia possit Canonice obtinere, tamen regula Cancellaria decimum quatuordecim requirit, qui totum est etiam generaliter in Concilio sess. 23. cap. 5. praevis ad obtinenda beneficia simplicia. Hadenus verba decisionis sacre Congregationis.

22 Porro eadem ratio, & habitus, qui requiritur, & sufficit ad titulum beneficii, requiritur, & sufficit ad Condiuocacionem a Pontifice concessam. Caput 127. par. 1. Gonzalez supra regula 8. Cancellaria. in gloss. 5. 89. num. 6. & 30. & Garzia de beneficiis, par. 7. cap. 4. num. 190.

23 Sexto principaliter QUERO. Qua ratio requiritur ad obtinendas Capellas, & alia beneficia simplicia? Doctores non conveniunt: nam plerumque in ver. Ludovicus, infra de cur. & 92. dicit, majorem septennio posse obtinere beneficia simplicia, quia in tali etate potest ad maiores ordines promoveri. cap. in singulari, 77. dist. 1. & ratione ordinis debet habere regulam, cap. 1. 90. dist. 1. idem voluit gl. in cap. 1. de tempore, in ver. Aratum, & ibi etiam Franc. in 1. de rescriptis, in 6. & Henric. Boich in cap. Super inordinata, 2. par. 1. ubi quare de Capellis, de rebus, post Guilhelm. de Monte Laud. in Clem. Generalem, de rebus, & qualiter. Sed Abbas in predicta decretali super inordinata, num. 12. post Caldari, distinguit sic: Aut beneficium sonat in nomine Rectoris, ed quod sit Ecclesia, vel Capella per se stans, & habens clericum ad suum regimen, & tunc pueri non sunt idonei, quia inchoatum est ut regant Ecclesias, qui non novimus gubernare sapienter. ut dicitur in cap. in decretum, de etate, & qualiter. Idem voluit Guilhelm. de Benedic. in cap. Raynnum, de rescriptis, vers. Adhuc simpliciter, num. 60. & Lambert. de sacre patris, lib. 2. par. 1. art. 26. quast. 7. num. 7. Aut sunt beneficia in Ecclesia, & tunc si maturitatem consilii non requirant, ut sunt Capelle, sufficit septimum annum attingisse.

24 Verum has differentias sustulit Concilium Tridentinum in c. 6. sess. 23. ubi decernitur ut nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Atque ita hodie pueri sunt inhabiles ad quodcumque beneficium ecclesiasticum, siue illud sonet in nomine Rectoris, siue sit beneficium in Ecclesia, & sufficit annus decimus quartus inchoatus, ut ex sententia Sac. Congregationis dixi in d. cap. Super inordinata, 4. n. 1. ubi etiam in d. c. dixi decretum d. c. 4. contrariam legem fundationis non sustulisse.

25 Septimo principaliter QUERO. Qua ratio requiritur ad pensiones?

26 Doctores in cap. Super inordinata, infra de presb. formant hanc questionem de Præbenda sine Canonica, quæ nihil aliud est, quam pensio, seu stipendium temporale: & communiter sic distinguunt. Aut pensio assignatur pro simplici sustentatione: & quilibet est idoneus si est pauper. cap. in singulari, 26. dist. 1. c. Quia tua 12. quast. 1. Gemin. in c. de tempore, col. 4. circa princ. vers. Qualem que dantur autem pro vita sustentatione, de rescriptis, 6. post Hostien. in d. c. Super inordinata,

27 num. 9. vers. Aliud vita sustentationis. Aut assignatur pro certo officio exercendo: & tunc subdividuntur: Nam aut officium illud requirit maturitatem consilii, ut cum assignatur stipendium pro defensione Ecclesie, ut in cap. Veniens, de jur. epis. vel ut legat Theologiam, ut c. pensio, de mag. scilicet, & ad hanc pueri non sunt idonei, quia non sunt apti ad hanc munera obeunda, ut per Hostien. supra, vers. Aliud requiritur patrimonii sustentationis: & Gemin. ibi notato. Aut non requirit maturitatem consilii, sed pensio assignatur pro servitio in Ecclesia impendendo: & ad hanc pueri est habilis, dum tamen infantiam excellere, c. 1. si non est compos, de tempore, ordinat. c. in singulari, 77. dist. nam & laicus ad eandem est idoneus, ut notat gloss. in d. c. Cum in ver. rescriptum, Hostien. d. cap. Super inordinata, n. 9. vers. Aliud obsequii dignitatem. Gemin. ibi supra, vers. Et tunc si quatuordecim præbenda sine Canonica. Doctores in 2. de offi. pub. Aut ex causa remuneracionis, & ad hanc puer tam ex persona patris, qui servitium impendit, quam ex persona sua, si sit major infans idoneus est, cum mereri, & demereri possit, c. 1. de delict. pueror. secundum Hostien. ibi notat, qui a num. 9. utque in finem plures pensionum species distinguunt, & eum totidem fere verbis sequuntur ibi Joan. Andr. Boer. Carum. Anchar. & Abb.

28 Verum hodie pensiones super fructibus beneficium ecclesiasticum non reservantur nisi prima tonsura initiatis, tum tylo Caria octidimo, de quotestantur Redoan. de Simon, par. 2. c. 1. 4. n. 13. & de spolia Ecclesie, 3. Ex hujus n. 6. Navarr. consilia de Simon, num. 5. & Rota dicit, 139. lib. 3. par. 3. ut verum ex Constitutione Pii V. revocatoria privilegio, circa pensiones transmittendas, & obtinendas per laicos, bigamos, clericos conjugatos, &c. quæ incipit, sacrosanctum, in Bullar. tom. 2. pag. 269. & aperitur ex Constitutione Sixti V. incip. Cum sacrosanctum, sed. tom. 2. pag. 63. quæ statuit ut clericis pensiones obtinentes ultra sexaginta Ducatos auri de Camera, tonsuram, & habitum clericalem, vestes sollicitataneas jugiter deferant, & aliqui in jusmodi habitum non deferentes pensiones sine ipso facto privati, & pensiones extinguit, &c. Nec de cetero pensiones reserventur nisi a clericis in habitibus clericis, & consuetis incedentibus. Et eodem spectat alia ejusdem Pii V. Constitutio incipien. Ex proximo, pag. 347. quæ clericos pensionarios obligat ad dandum officium parvum B. Mariæ Virginis: & sic pensio hodie datur propter officium, sicut beneficium, ut inquit

29 Navarr. de rescriptis, lib. 2. c. 2. num. 200. Quamobrem cum pensio Clericatum prærequirit, & quemadmodum ad Clericatum, seu ad clericalem tonsuram requiritur septennium completum, c. in singulari, 77. dist. 1. Nollus, de tempore, ordi. nat. lib. 6. Ita & ad pensionem obtinendam, adeo ut minori septennio reservari non possit sine dispensatione Apostolica, aliter reservatio nulla sit, ut tenent Gigas de presb. quast. 12. Joan. de Selva, de benef. 3. par. 4. n. 27. Mandos, de etate, Minor q. 23. Jac. Guidobonus de rescriptis, 139. in manuscriptis, & alii apud Garziam de benef. par. 7. c. 5. n. 127.

30 Et quamvis Rota in una Catanien. Pensione, 4. May

4. May 1583. eam Garzia, & antea in una Veneta Pensione curata Reboltero tenuerit infantem de jure communi esse capacem pensionis, ut referunt Mandos, & Garzia ubi supra, tamen hoc verum est jure communi inspecto, secundum quod pensio est quidam mare temporale, nihil habens spiritualitati annexum, ut notat gloss. in c. Cum in ver. Rescriptum, supra de conscri. Ex hoc, in c. Quamvis, si secundo a num. 2. Abb. in cap. Ad eandem, si secundo, num. 2. & ibi etiam Felin. in princ. supra de rescriptis, sed hodie pensiones quæ beneficii loco assignantur, ut quis commodius sustentari valeat, vel ex causa religionis, seu cessionis: ne ex ea nimium dispendium patiat, non sunt quidam mare temporale, sed potius spiritualia, seu spirituali annexum; cum instar beneficii prærequirant Clericatum, ut prædicitur, & tenent Navar. d. c. cons. 63. & cons. 59. 61. & 62. de Simon. & in Man. c. 23. n. 111. Mandos in reg. 13. quast. 1. Hieronym. Gabriel. cons. 191. num. 8. lib. 2. Redoan. de spolia, 14. §. Ex hujus, n. 6. Tolet. in Summa lib. 5. c. 9. & alii complures.

31 Sed & Rota tenet hodie pensionem non esse quidam prophatum, ut dixit in una Britorian. curam Giphio 12. Decembris, 1789. Ex referunt Flamin. Parisi de resignat. beneficii, 6. quast. 4. n. 5. & Garzia de beneficiis, par. 1. cap. 5. num. 19. Unde etiam in præallegatis decisionibus Catanien. & Veneta dixit, consuetudine, seu tylo Cancellarie expressum infirmitatis ætatis fortè esse necessarium.

32 Ceterum etsi hæc ita se habeant, tamen pensiones quæ simpliciter constituantur, ad tempus super fructibus beneficii, & alicui assignantur auctoritate Superioris, verè, & proprie non sunt beneficium ecclesiasticum, nec veniunt beneficii appellatione, textus est in c. Quamvis, & ibi notat Franc. num. 2. de Præb. in 6. Abb. & Felin. loco citato, Staphil de liter. grat. in 9. forma expeditio, n. 27. Selva de benef. par. 1. q. 3. n. 11. Caccialup. de pension. q. 12. ultima, Gigas eodem tract. q. 28. & responso 30. alibi cons. 139. Sarnen, in reg. de inform. q. 106. & de anomal. 21. Duarenus de benef. lib. 2. cap. 1. vers. Annua humani, Paleoc. de notis, & spuria, cap. 58. n. 4. & dixit Rota in una Brizien. consilium 5. Junii 1781. curam Perna, quam ad literam referit Garzia d. cap. 5. num. 51. & probavi facillime, in cap. Ad auctenticam, si secundo a num. 74. usque ad num. 121.

33 Acque hinc fit ut Concilium Tridentinum, cap. 6. sess. 23. dum statuit ut nullus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere, non habeat locum in pensionibus, ut declaravit sacra Congregatio ejusdem Concilii interpres. Nam facta est contraria decisio, quæ circumferretur, & referretur a Garzia d. cap. num. 129. unde nisi receptum est, ut passim referentur pensiones clericis primæ tonsuræ in quacumque etate sint constituti, nulla prævia dispensatione Apostolica. Nec unquam vidimus reservationes infringi ex hoc capite quod in litteris expressum non fuerit personarum esse minorem aetatis quatuordecim.

34 Sed objicit, Sanctæ mem. Gregorius XIII. die 13. Decembris, 1576. declaravit pensionarium censeri beneficium, & defectum gaudendi privilegio fori Ecclesiastici, Et sacra Con-

gregatio Concilii consulta an clericus primæ tonsuræ, qui in habitu incedit, habeatque tantquam clericus pensionem, sed non beneficium, nec Ecclesie jussu Episcopi deservit, gaudeat privilegio fori; respondit gaudere ad instar obtinentis beneficium, ut scripsi plenius in cap. Ad auctenticam, si secundo a num. 121. supra de rescriptis. Ergo quemadmodum de actu Concilii in d. c. 6. sess. 23. in 2. parte, ubi agit de privilegio fori, appellacione beneficii ecclesiastici comprehendit pensionem, ita videtur istam comprehendere in prima parte, ubi prædicitur ætatem annorum quatuordecim ad beneficium obtinendum, arg. cap. Majoris in presb. ubi Ne ad alios prima, & ad alios secunda clausula referuntur, infra de Baptismo.

35 At responderi potest in secunda parte illius decreti agi de materia favorabili, & de privilegio fori consistendo in eo casu, in quo de jure communi competebat clerico, licet Ecclesia non interverit. In materia autem favorabili, & in qua sit rediens ad jus commune, ubi debet lata interpretatio, ut notat gl. in cap. Cum dilectus, in ver. Inter cunctum, & ibi Abb. n. 21. supra de consuetud. quia primum est jura iuribus concordare, l. Ponic. C. De iustitia, dist. 8. & cap. Cum expedit, infra eodem tit. 6. unde non mirum si eo casu appellacione beneficii veniat servatio: Ad verò in prima parte, c. 6. corrigitur jus commune, secundum quod ad obtinendum beneficium simplex factus erat septennium completisse, ut vidimus in præcedenti questione. In materia autem correctoria, & restringibili dispositio loquens de beneficio extendi non debet ad pensionem contra propriam verè significationem, ut citat probatur in d. cap. Quamvis de Præb. in 6. ubi si Pontifex mandat alicui provideri de beneficio, non potest dari pensio, nisi expresse fiat mentio pensionis in litteris, & textus fundat in ratione illa, quia litteræ super beneficiis impetratæ cum sui ambicione, debent restringi. Præsertim verò quia ex tylo Concilii appellacione beneficii non venit pensio, ut patet in cap. 2. sess. 21. in cap. 18. sess. 23. & in cap. 1. q. 1. sess. 25. Hadenus de beneficiis secularibus.

36 Octavo principaliter QUERO. Quæ sit etas legitima ad obtinenda Dignitates regulares?

37 De jure communi Doctores sic distinguunt, & aut dignitates curæ amaram incumbit, aut non. Si incumbit; aut sunt Dignitates conventuales habentes Collegium sub se; & requirunt annum vigesimum quintum inceptum. Quod procedit siue sint Abbatis, siue Prioratus conventuales, Clem. Ne in agro, & ceterum, de statu Monach. & tenet Guilhelm. de Monte Laud. in Clem. Senes alem. de etate, & qualiter. Henric. Boich. in cap. Super inordinata, col. 3. vers. Aut per duplicibus obtinenda, de Præb. & ibi etiam Abb. num. 70. vers. Primo casu, post Hostien. Joan. Andr. & alios communiter, & idem Abb. hic num. 6. vers. Extra glossam quartam. Gemin. in cap. Si ea tempore, col. 3. vers. Conclusio veritatem, de Rescriptis, in 6. Et quamvis ut Abb. subjungit locum etate, & Dec. hic num. 50. & ante eos Oldrad. cons. 14. Cum quarant, num. 9. in Abbate, hoc non reperitur expresse jure canonum, sed communiter teneatur requiri annum vigesimum quintum inchoatum, per regul. de qua infra 5. hinc.

Inferior, tamen facit potest. etc. in omni auctoritate, in d. 5. ceterum, ubi sic statuitur in Priori conventuali. Et quod huiusmodi dignitates curam animarum habentes concordat Concilium Tridentinum §. Non inferior. f. 2. §. 4. si intelligamus decretum illud loqui de Dignitatibus tam secularibus, quam regularibus, de quo mox dicetur.

109 Si vero sint Dignitates non conventuales, tamen curam habent animarum, sicut et annus vigelimus, distincto modo se complectens, & cura non per ipsum Priorem, sed per alium exercetur, tunc enim Prior non dicitur curas, ut est casus in dicta Clem. Non inferior. ceterum de statu Monach. & notant Laudan. Henric. Gemm. & Abbas Jac. otavi. Secus si Prior ex consuetudine cuius am exercet per seipsum, quia tunc ex mente Canonum oportet ut attingat annum etatis vigelimum quintum, secundum Abb. in d. 2. super curam animarum. §. 9.

110 Si autem his Dignitatibus cura animarum non imminet, tunc sufficit annus vigelimus quartus completus, ut per Gemm. in d. 2. §. 2. de tempore. c. 13. vers. An in illa cura est annexa. & ita tantum non videtur velle gloss. in d. 5. ceterum.

111 Verum tamen hoc procedit iure communi inspecto, sed post Concilium Tridentinum aliud dicendum videtur, quia in d. 2. §. 2. ad ceterum. f. 2. §. 4. habetur ut ad quasvisque Dignitates, quibus animarum cura nulla subest, clerici non minores viginti duobus annis aliciantur, ut dictum est supra in 3. questione principali. Et decretum illud cum ex sententia sacre Congregationis loquitur de Dignitatibus tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis Ecclesiis, videtur intelligendum etiam de dignitatibus Collegiarum Regularium, cum præsertim paulo infra in §. Non inferior. circa etatem recipiendorum ad Dignitates, Canoniam, & portiones, referat se ad comp. 3. iure, & ab eadem Synodo statutum, & sic ad decretum cap. 4. f. 2. quod loquitur de Collegiatis Ecclesiis etiam regularibus ibi Collegiata seculari, vel regulari Ecclesia, prout etiam loquitur Clem. 11. §. de stat. & qual. ibidem 2. Concilio innovata.

112 Denum hanc sententiam probavit sacra Congregatio Concilii, dum respondit Praenotatum præsertim commendari solitam esse dignitatem comprehendendam in d. 2. quia cum sit regularis, est saltem habitus cum præsentia, ut dictum supra in eadem tertia questione principali num. 45.

113 Tunc igitur hodie ad quasvisque dignitates non curas, sive secularis sint, sive regularis, requiritur annus vigelimum secundum completum. Quæ autem etas requiritur ad commendas Monasteriorum, seu Dignitatum regularium scripti plene in c. 1. infra de Cap. Monach.

114 Noui principaliter Quæro, in qua etate eligi possit Abbatissa, vel Priorissa?

115 Ex veterum Canonum sententia Abbatissa non etas eligenda nisi sexaguarum, ut in c. Iavencula 209. §. facit text. in c. Quomodo. §. 1. q. 1. ubi refertur illud Apostoli ad Timoth. 5. Vidua eligatur non minor sexaginta annorum. Sed de intellectu prædictorum Canonum vide quod scripti in cap. Cum sit. §. 2. & 74. de consensu.

Postea vero in cap. solennitatem de d. 2. §. 2. statutum est in Abbatissam, seu Priorissam, ubi per Priorissam monasterium gubernatur, de cetero non eligatur aliqua, nisi triginta annos compleverit. Atque ita eo tempore inspecto Episcoporum, & Abbatissa respectu etatis eandem iure censentur.

116 Sed hodie ex decreto Concilii Tridentini cap. 1. §. 2. de regular. Abbatissa non minor etatis est annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Ac si his qualitatibus ibi non reperitur, quæ saltem trigelimum annum etatis, & quatuordecim professio-nis excellerit. Unde ex sacre Congregationis sententia si in monasterio sit Monialis a minorum quadraginta, & quæ octo annis post professionem laudabiliter vixerit, non licet Monialibus aliquam ex alio monasterio etiam ejusdem Ordinis eligere. Si autem reperitur in Monasterio aliqua monialis quadragenaria cum qualitatibus requisitis, non tenentur moniales alia ex alio ejusdem ordinis monasterio eligere, sed liberum illis est aliquam, de consensu tamen Episcopi, vel eorum Superiorum eligere ex proprio Monasterio habentem qualitates requisitas eo decreto. Quod si nec talis in proprio Monasterio, nec quadragenaria in alio ejusdem ordinis reperitur, poterit aliquam ex alio Monasterio eligere, quæ ad prædictum d. cap. Indemnitatibus, professionem annos implerent, & expressè sit professa: nulla tamen minoris etatis eligi poterit, sed postulanda erit a Sede Apostolica.

117 Potest etiam monasterium esse recentis erectum, nullumque aliud in tota provincia ejusdem ordinis reperitur, & nulla ex tate monialis quæ esset prædicta qualitatibus requisitis decreto Concilii cap. 7. f. 2. §. 2. de regular. prout quos dicitur liceret eligere aliquam ex eis abique dictis qualitatibus: Responsum est ex Monialibus in dicto Monasterio existentibus eam esse eligendam, quæ melior sit, & magis idonea ceteris.

118 Ex his collige differentiam inter Abbatem, & Abbatissam: nam etsi in Abbate sufficiat annus vigelimus quintus, ut firmavimus in præcedenti questione; tamen in Abbatissa requiritur prædictior etas. Idque propter sexum imbecillitatem, ut notat Abb. in d. 2. super inordinata, num. 9. & hic n. 6. vers. ut in m. 2. Facit text. in c. de inordinatis. c. 2. §. 1. Unde inferunt Abb. in d. 2. §. 7. & Dec. hic n. 60. ut dispositum in Abbatissa non habeat locum in Abbate. De quo est glossa notabilis in Clem. attendentes, in ver. Ceterum de statu Monach. Idque confirmant, quia masculinum concipit femininum, sed è converso f. 2. de legat. 2. De quo tamen vide hic plenus per eundem Decium, n. 61. post Buz. in c. sine de iure Anch. c. 1. §. 12. super fidei Donina. Raphael Fulgosi. cap. 38. in prædicta questione in primis. Paul. de Castro. c. 2. §. 2. in d. 2. §. 1. & Alex. cons. 17. Circa cons. 1. §. 9. vers. Quæritur quia. §. 7.

119 Successive Quæro, Utrum annus quadragelimus in Abbatissa debeat esse completus. Solutio patet ex textu in l. 3. Minus. §. De minor. ubi dicitur hæc verba, minor quam viginti quinque annis, importare, ut annus suprenus debeat esse

esse completus, & computatio fiat de momento in momentum: & sic notat Jo. And. in d. 2. §. 1. §. 2. vers. Circa etatem minorum. Ergo idem dicendum in terminis cap. 7. f. 2. §. 2. de regular. quod loquitur per similia verba: Non minor annis quadraginta, scriptum constat ex cap. 12. §. 2. ad ceterum. f. 2. §. 2. ubi Concilium præsertim etatem ad Dignitates non Curatas, immo similibus verbis ibi: Viginti duobus annis non minores, & tamen sacra Congregatio declaravit decretum illud esse intelligendum de anno vigelimo secundo completo, ut dixi supra in 3. questione principali, num. 37. & ita in Abbatissa conclusit Nicol. Garz. de benef. par. 1. cap. 4. §. 2. num. 72.

120 Eadem etas omnium quadraginta requiritur in Inquisitoribus hæretice pravitatis. In hoc tamen est differentia, quod in Abbatissa requiritur quadraginta annos completi, ut prædictimus, in Inquisitoribus autem est annus quadragelimus attingens, ut est text. in Clem. Nolentes, in parte de hæret. ubi gl. in ver. Quæstio animum, dicit esse mirandum quod major etas requiritur in Inquisitore, quam in Episcopo, qui tamen Inquisitor est, concludit hoc esse de arbitrio, de quibus non rogamur reddere rationem. Sed Abb. hic num. 6. vers. Inquisitor, dicit in Episcopo minoris etatem sufficere, fuisse quia promovendi ad Episcopatum transiunt cum magna inquisitione: nam recipimus testes, & discutuntur promotio in Consistorio Papæ. De quo dicitur scriptum plene in cap. Nisi cum prædictum, in d. de rebus. Item quia promotus ad tantam dignitatem præsumitur ex omni parte idoneus. Sed officium inquisitionis non committitur cum tanta indagatione; ideoque iura voluntur, ut esset maturus etate. Hæc Abbas, sed magis placet dictum gloss.

121 Decimo principaliter Quæro, Quæ sit etas legitima ad Monachatum.

122 Non incongrue interitur hæc questio, quia & Monachus dicitur beneficium simplex secundum Host. in d. 2. cap. super inordinata. §. 9. vers. Aliud seculari simpliciter, ut monachus frater in d. de Presb. Et quævis Abb. ibi num. 1. dicit proprie non esse beneficium, sed potius quoddam vocum solemnitate non per se oblatione, ut in cap. 1. §. 2. de voto. §. 4. tamen postea subdit Hostiensis fore eo respectu, quod per Monachatum quis acquirit ius Collegii, & habet Monasterium obligatum ad alimentum. Unde hoc respectu dici potest habere beneficium simplex inlar illius, qui ingreditur Collegium seculare clericorum ubi bona sunt communita. Atq. cap. Quamvis, infra de vita & bonis clericis.

123 Ex dicto polito ius communitatis quamvis pueri recipi possint ad habitum regularem, cap. 2. cap. 1. in d. 2. cap. Cum sit, infra de regular. Host. de presb. etate, & scripti late in d. cap. Ceterum, tamen ad Monachatum, seu professionem regularem requiruntur quatuordecim anni completi in masculis, & duodecim in feminis, adeo ut si ante huiusmodi etatem ingrederentur religionem, quam tunc cumque sine doli causa peccet, & præsentia etatem præveniat, nihilominus pariter, aut ipsi de se ipsis tunc potest illi in intro a Monialibus exire, ut loquitur Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

giter, & notatur in l. 1. cum §. 2. quæst. 2. & in cap. 1. §. 2. de regular. & in d. 2. §. 2. cap. super inordinata. §. 9. vers. ut autem quæritur de cetero, Dicit in d. 2. §. 2. in d. 2. cap. Cum sit, in d. 2. §. 2.

Verum hoc sublatum distinctio legis, in quacumque religio tam veterum, quam novorum, professio emittit ante annum decimum sexim explicitum est ipso iure nulla, nullaque inducit obligationem ad aliquam regulam vel religionem, vel ordinem observationem, nisi ad hoc quoscumque effectus, ut dicitur verbis ablatum a Concilio Tridentino, cap. 1. §. 1. §. 2. de regular. Sed in hoc proinde etiam in professione facta, quæ inducit ex gestione simul habitus indistincti, vel indistinctissimi, vide quæ scripti latissime, in cap. 1. in primo questione, vers. Quæritur ad ceterum in d. 2. §. 2. num. 7. §. 2. de regular.

Unde decimo principaliter Quæro, quæ sit etas legitima ad Ordines suscipiendos.

124 Quod Ordinem Episcopalem sic breviter requiritur annus trigelimus completus, ut in c. 1. §. 2. de Presb. & notat Henric. Boich. in d. 2. cap. 1. §. 2. in d. 2. §. 2. vers. Inquisitoribus, vers. Inquisitoribus, §. 2. de Presb. Quæ tamen etas requiritur de necessitate præcepti, non autem de necessitate sacramenti; unde consecratus ante annum vigelimum Ordinem recipi licet non ordinis executione, atq. ceterum in comp. §. 2. §. 1. in d. 2. §. 2. post gloss. in ver. etate. Abb. in d. 2. §. 2. & alios communitur, infra de tempore ordinandi modo tamen hoc ordinari habet aliam rationem, quia consecratus episcopalis requiritur ex necessitate sacramenti, licet nec sit in ordinibus inferioribus, ut dixi in d. 2. cap. super inordinata. num. 37. & 38. post D. Thom. in 3. sent. d. 2. §. 2. vers. 2. §. 2. de Car. Tu recet in d. 2. §. 2. num. 3. §. 2. §. 1.

125 Quod vero ad inferiores ordines olim nullus ad Subdiaconatum ante vigelimum annum erit promovendus, cap. de in d. 2. §. 2. cap. in fine, cap. Quamvis, & cap. Subdiaconus, §. 2. de Presb. ad Diaconatum vero non erat qui ordinandus antequam vigelimum quintum, cap. Placet, d. cap. in fine, & d. cap. Quæritur, §. 2. §. 1. Nec ad Presbyteratum ante annum trigelimum, cap. 1. §. 2. de Presb. & dispensativè ex causa necessitatis in vigesimo quinto, cap. 1. §. 2. de Presb. notat Host. in d. 2. cap. Vel nonne cap. num. 3. & reliqui post eum, infra de tempore ordinandi. Sed postea aliam etatem determinavit Concilium Tridentinum in Clem. Generali de etate, & qual. vide: nec ut quis promoveri possit ad Subdiaconatum in decimo octavo, ad Diaconatum in vigesimo, & ad Presbyteratum in vigesimo quinto etatis anno. Quæ determinatio fuit omnimò necessaria propter Clem. 11. de etate, & qual. ut notat Jo. And. in d. 2. §. 2. de Presb. in prima glossa, & Fulvis in d. 2. cap. Vel non est comp. num. 9. ubi refert se de hoc placita clausula.

Verum hodie ex nova determinatione Concilii Tridentini, cap. 1. §. 2. §. 2. nullus est promovendus ad Subdiaconatum ante vigelimum secundum, ad Diaconatum ante vigelimum tertium, ad Presbyteratum ante vigelimum quintum etatis annum. Quo decreto quoad Ordinem Sub-

ipso iure infra annum non fuerit in Presbyterium ordinatus. *Et si hoc non adn. 35.*

24. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

27. Mandatum appellatorem in materia ecclesiastica non tenentur facere factum.

28. Item in materia laica non tenentur.

29. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

30. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

31. Archidiaconatus est dignitas in Cathedrali, nec comprehenditur in cap. Statutum, de elect. in c.

32. Canon impunitus in iure ipso super falsis perit non per iam damnatus dicitur illius exco-municatus.

33. Officiis, quodamque, universales in omnia in-tendit.

34. Si per alium in aliquo casu respiciatur exco-municatus.

35. Ut dicitur in iure de iuribus, vel per alium in Cathedrali, vel Collegiata, si quis infra annum non fuerit in Presbyterium ordinatus, non potest in iure ipso benedicere privatus. *Et si hoc non adn. 35.*

36. Canon de iuribus presbyterorum.

37. Si quis ex Canonibus Collegiatis, in quibus in Canonibus Tridentinis, 39.

38. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

39. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

40. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

41. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

42. Canonem de iuribus presbyterorum, ut in eadem corrigatur in communem non potest.

INFERIORA. Nota primo ibi, Dignitatem archidiaconatus esse, arguendo ab ordine iuribus paratextum in cap. Cum dilecti, supra, de Rescript. Decretum esse maiorem Archidiaconum, ut hic per Cardin. in 3. notab. Sed oppositum colligitur ex littera patulo infra, ubi Archidiaconus preponitur Decano, & ex cap. in novam, c. 3. infra, ubi, Archidiaconus, vel Decanus. Solvitur dicitur in cap. 1. in 3. notab. n. 31. infra de ar. tar. c. 3. qual.

Secundo nota, omne beneficium curatum habere ordinem Presbyteratus annexum ut hic, & in cap. Præterea, infra de stat. c. 3. qual. & in cap. Licet Canon, & cap. Commisio, de elec. lib. 6. cum suis concordant. Quod ab quo dubio procedit, si beneficium habeat curam animatum in foro pœnitentiæ, ut in iuribus per allegata. Sed an iura in hunc modum curam habeat jurisdictionalem in foro contentioso. Scripsi plene in cap. 1. n. 2. infra, de cap. commar. b.

Tercio nota, ad Dignitates etiam non cura-

tas requiri annum vigesimum quintum præteritum: nam de his etiam intelligitur hæc littera, ut dixi supra in primo num. 55. & de omnibus idem est iudicium, ut in cap. Inductio, de iuribus. 3. Tandem Archidiaconus, vel Decanus si etiam non habent, infra, de stat. & notat ibi Host. num. 40. in 7. Canonem annuatum Joan. And. num. 22. in 1. Quod adn. num. 7. de Dec. post alios num. 11. Sed hodie ad Dignitates non curate sufficiunt annus vigesimus secundus completus ex iure novissimo Concilii Tridentini, cap. 12. §. Ad sacra, §. 2. ut latius dictum est num. 37.

Quarto nota, ex illo verbi, que curam annuatum dicitur annexam, quod verbi, ut nec Archidiaconus, ubi dicitur esse iura beneficium curatum, & Parochialem Ecclesiam, dicitur esse eum primum, quia beneficium curatum est nomen generis, quod comprehendit non tantum Ecclesias parochiales, sed etiam Dignitates, & alia beneficia in Ecclesia, quoniam cura animarum intendit, puta Decanatum, Archidiaconatum, &c. de quibus hic: in quorum vacatione non dicitur ecclesie viduata, cum ibi Prælatum, qui solus est sponsus Ecclesie, ut notat gl. in cap. Quia præter in ver. Ecclesia viduata, infra, de Parochialis vero est beneficium curatum foras in nomen Redactorum cap. Licet Canon, §. si etiam, ibi, in parochiali Ecclesia cuius rector extiterit, infra, de elec. lib. 6. in cap. vacatione ecclesie viduata, in d. cap. de rectoribus, & in cap. Ne parochialis, infra, de elec. & cap. Rector non habet beneficium in Ecclesia, sed Ecclesiam ipsam, seu beneficium Ecclesie, ut in gl. in Clem. 1. §. in ver. In idem, de stat. c. 3. qual. Unde de Collegiata potest esse parochialis, ut est text. in cap. Statutum, ibi, etiam si Parochiales extiterint, de elec. lib. 6. Et ex his colligitur aliud esse beneficium in Ecclesia, aliud beneficium Ecclesie, ut hic, & in Clem. 1. §. Ad hoc de Præb. Et proprie non Joan. Monach. in d. generali de reg. jur. lib. 6. & Archid. in cap. de rectoribus, de concess. Præb. rub. 1. referens Clementem IV. terminasse auctoritate sumpta de lib. 2. Reg. cap. 22. c. 4. ubi, §. 7. de illo, qui habebat vicariam omnem, de elec. lib. 6. §. 2. Notandum, si de gl. præfata. de illo qui habebat vicarium lumen, quod cum scribitur alicui providere de dignitate in aliqua Ecclesia, & non tibi nisi unica, & principalis illa non debetur, & est ratio, quia providere de illa dignitate non est providere in Ecclesia, sed de Ecclesia. De hoc tamen vide gloss. in d. Clem. 1. in ver. In certis.

Demum dicitur, quia beneficium curatum dicitur etiam ratione jurisdictionis spiritualis in foro contentioso, ut sunt iura clausa, in cap. In hoc, in iuribus, & Tandem Archidiaconus, vel Decanus in iure ibi, evidenter apparet, quod curam habet animatum habet, & ibi Abb. num. 72. c. 3. infra, de elec. in cap. Super eo, de Præb. lib. 6. c. 3. extr. Joan. XXII. Extr. abbas in fine, de iur. in Cardin. in Clem. 1. in ver. In quibus, de offic. Præb. Ad quod tamen vide quod scripsi in cap. 1. n. 2. c. 3. supra, de Cap. Monach. Sed parochialis non dicitur nisi curam habeat animatum in foro pœnitentiæ, ut per Host. in iuribus de Præb. lib. 6. in quibus, cap. 3. & Joann. And. in rub. Extr. num. 1. Itaque omnis Ecclesia parochialis est beneficium curatum, sed non convenerit, quia non omnia beneficia curatum est parochialis: datur

dant enim beneficium curatum in Ecclesia, & beneficium curatum in ratione jurisdictionis in foro contentioso, quod parochialis dicitur non potest. De his tamen differentis vide que adnotavi, in cap. Olim, in 1. supra, infra de elec. c. 3. qual.

Quinto nota, in ver. Cum autem, ad obtinendam Dignitatem, vel beneficium, cui sacer ordo est annexus, non requiritur ordo precedat, aut sit contemporaneus cum provisione, sed sufficere hoc ipso ad illum suscipiendum, infra tempus a iure præfixum, nisi per Butr. num. 5. & Abb. in 2. notab. concordat text. in c. 1. & ibi dicitur in 2. notab. num. 2. infra, de ar. c. 3. qual. & in cap. 2. de iur. lib. 6. Quod tamen procedit si annexio ordinis facta sit beneficio respectu pœnitentiæ, non regulariter facta censetur. Deia si respectu alii, quantum requiritur ordo in ipso actu provisionis, ut in cap. Nemo dicitur, de elec. lib. 6. & declarat Abb. de num. 10. & dixi supra à num. 67. in cap. ad num. 70. In quibus autem casibus ordinis annexio intelligatur facta respectu pœnitentiæ, vel respectu actus, plene examinatio in d. cap. 1. à num. 54. usque ad num. 60. de ar. c. 3. qual.

Sexto nota, ibi, nisi qui iam vigesimum quintum annum etiam attigerit, ad beneficium in sacerdotale quantum non requiritur ordo in ipso actu collationis, tamen requiritur ætatem ad illum ordinem requiritur simulans cum promotione, & hoc pro regula in inferioribus beneficiis constituit Abb. de in 2. notab. Sed in d. hoc tantum modo verum esse in Dignitatibus, & beneficiis curatis, in quibus a iure præfixum est annus vigesimus quintus inceptus, ut hic. At si esset in aliis beneficiis sacerdotibus, non respectu pœnitentiæ, quia ad illa obtemperanda factus est ut qui in ætate sic constituit, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri possit, & sic in vigesimo quarto inchoato, ut tunc probavi supra, in c. 5. & in d. cap. 1. n. 51. & seq. de ar. c. 3. qual.

Septimo nota ibi, & ad promovendum officio: omne beneficium laice sumptis vocabulo posse conferri officium, ut hic per Butr. in sequente notab.

Octavo nota ibi, nec proficiat appellatio resurgens: appellacionem contra Canonem non valere, ut hic, & in cap. de probe, §. illi, & cap. Quia non de appellat. & hoc notat Innoc. in 5. in ver. appellacionis Host. num. 35. in eod. ver. Joann. And. num. 27. in ver. Diffinguntur. Butr. in 3. notab. Carel. in 5. notab. & Imol. num. 4.

Ultimo nota ibi, alioquin: nec non ibi, remaneat, obtemperandum Dignitatem, vel aliud beneficium curatum, aut parochialem ecclesiam ex eo quod infra tempus a iure præfixum non fuerit in Presbyterium ordinatus non esse ipso iure privatum beneficium, sed privandum per sententiam, monitionis præmissa, ut hic, & in cap. Quæritur de ar. c. 3. qual. & notat hic Innoc. in 6. in ver. Admittit. Host. num. 32. in eod. ver. Joann. And. num. 27. Butr. in 6. Anchar. in 9. notab. Abb. in ult. notab. & Dec. num. 8. Et facti ad hoc, quia in facto negativo de quo hic agitur, ad hoc ut plena pernegationem incurratur, necessaria est monitio, ut notat Innoc. in cap. Exin paralia, de Præb. Bald. in d. hoc non sumptis. c. 1. de iuribus, & alii apud Alexand. in l. 1. de iuribus, c. 1. §. de verb. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

eligat quos sequitur in Dec. num. 9. Sententia tamen amotionis sufficit sine iure solemnitate, ut in d. cap. Quæritur, & in cap. Cum iuribus de iuribus, & ibi dicitur, secundum Holben, & Joann. Anchar. ubi supra. Cum enim hæc esse non possint non notoria, c. Quæritur, de rebus, §. si quis est iure ordo servatus, cap. De iuribus, §. 1. c. 3.

Verum quia quod hic statuitur ut non promovendi sint per sententiam, hodie in multis corrigitur per posteriores Constitutiones, ideo pro pleniori noticia distinguenda sunt quatuor tempora.

Primum tempus est Concilii Lateranensis, de quo hic: & hoc tempore impeditio non promovendi sive obtineant Dignitates, sive beneficia curata, sive parochiales Ecclesias non sunt ipso iure privati, sed privandi, ut proximo dictum est, & est textus hic, in c. 1. & ibi dixi in ult. notab. n. 34. infra, de ar. c. 3. qual.

Secundum tempus est Concilii Lugdunensis, de quo in cap. Licet Canon, de elec. in c. 5. & secundum hoc tempus assumpti ad regimen parochialis Ecclesie, nisi infra annum se recerit ad Sacerdotium promoveri, Ecclesia ibi commissam nulla etiam præmissa monitione, est ipso iure privata, ut illic dicitur verbis statuitur. Ad quem ita eo decreto respectu pœnitentiæ corrigitur constituto, de qua hic quoad parochiales Ecclesias, sed quoad Dignitates, & beneficia curata remanet in suo robore, quia quod non mutatur, &c. l. Præcipuum in fine, c. De appellat. c. 1. Sanimus, c. De appellat. & in firmat gloss. in d. cap. Licet Canon, in ver. Parochialis Ecclesia, quæ de Claribus

communiter approbatur. Quintum hæc Constitutio remanet salva, etiam quoad Parochiales, quæ sunt Dignitates, vel Personatus, licet non Collegiata, quia cap. Licet Canon, eam corrigi tantummodo quoad simplices Parochiales, ut optime declarat Feder. de Sen. conf. 86. Casus talis est, per totum: ubi propterea ex facto respondit Priorem, sive Præpositum, vel Decanum ruralem, quorum Ecclesie sunt Curate, & Parochiales non tamen Collegiatae non esse ipso iure privatas, ex eo quod ad præscriptum d. cap. Licet Canon, non fuerit infra annum in Presbyteros ordinati.

Tertium tempus est Bonifacii VIII, qui in c. Statutum, de electione, lib. 6. Declaravit prædictam decretalem Licet Canon, ut paralem non extendi ad Collegiatas Ecclesias, etiam si parochiales extiterint, & assumpti ad eorum regimen, sed in illis servanda esse antiqua iura, id est, hinc §. Inferiora, ubi ibi exponit gloss. alt. Joann. Monach. Archid. Joann. And. Germin. & reliqui Interpretes. Feder. de Senis d. conf. 86. num. 1. vel, sed quæ sunt iura antiqua: & Rebut. in Præb. beneficium, de non promovendi, num. 25. 27. c. Joann. Et propterea dicitur in d. cap. Statutum, Joann. And. num. 7. propter illam Decretalem multas curate, et eorum parochiales fuerunt Collegiatae, ut eorum Rectores non tenerentur ad Sacerdotium promoveri: sed eos quandoque pœnitentiæ propter reservationes quas faciunt Rom. Pontifices, Adde hæc causam potuisse illis prohibere quoad penam d. c. Licet Canon, sed non quoad promotionem ad Sacerdotium, quia nihilominus tenebantur promoveri, ut quia privati poterant per sententiam, ut dictum est supra

num.

nom. i. f. & vide quod scripsi in cap. i. n. 13. infra de stat. & qual.

23 Quartum denique tempus est Concilii Constantiensis sub Martino V. qui f. 37. in tit. de dispensat. dicit in hac verb. (Martini. &c.). Quoniam beneficia propter officia conceduntur, reputamus absurdum, ut qui beneficia obtinent, recitent, aut negligant officium exercere. Nos igitur Sacro approbante Concilio omnes dispensationes a quibuscumque pro Romanis Pontificibus se gerentibus concessas quibuscumque ecclesiis, confirmatis, seu provis ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus Conventuales, Decanatus, Archidiaconatus, & alia quorumque beneficia, quibus certus ordo debetur, vel annexus, nempe consecrationis Episcopi, sive benedictionem Abbatis, aut ceteros debitos, aut annexos ordines suscipiant, praeter illas quae secundum formam Constitutionis Bonifacii VIII. quae incipit, *Quia ex eo*, facta sunt, revoctamus, statuentes, ut qui de praesenti illas, vel illa obtinent, infra sex menses a die publicationis huiusmodi Constitutionis natiuae, & qui in postea obtinebunt, infra terminum juris se faciant consecrari, aut benedicere, seu ad alium debitum ordinem promoveri, & alioquin, nisi in Monasteriis, & ceteris Dignitatibus, Personaribus, officiis, & beneficiis ipso iure privati, & alia libere conferantur, aut provideantur de illis, ceteris Constitutionibus circa hoc editis in iure robore duraturis. Hic f. 110. habita est Constantiae An. 1409. in 17. die. Luna 21. mensis Martii, & habetur in 3. Concil. par. 2. pag. 342.

24 Quo quidem statuto confirmatur constitutio Concilii Lugdunensis, de qua in d. cap. *Licet Canon*, quoad parochiales Ecclesias: nam ex Concilio Constantiensis sunt ipso iure Ecclesiae privati, qui ordines sui beneficiis debitos, vel annexos suscipiant, infra terminum iuris. Hi autem terminum quoad parochiales Ecclesias est infra annum, ut in d. cap. *De infra*, & ceteris. Sed quoad Dignitates, Personatus, & alia beneficia curata respectu poenae corrigitur constitutio Concilii Lateranensis de qua in hoc §. *Inferiora*. Quia ex Concilio Constantiensis non promoti infra tempus a Canonibus praefixum non sunt privandi per sententiam monitione praemissa, ut hic dicitur, sed sunt ipso iure privati.

Itaque hic §. *Inferiora*, respectu poenae hodie videtur prolixi abrogatus, nam quoad Parochiales est correctus, per cap. *Licet Canon*, & quoad Dignitates, Personatus, & alia beneficia, quae curam animarum habent annexam, per statutum Concilii Constantiensis. Sed de hoc vide quod dicam in questione sequenti.

25 QUARTO, super intellectu huius statuti, An obtinent preposituram Ecclesiae Collegiatae, quae est principalis Dignitas, habetque sub se Parochiales, ac etiam castra, & oppida, in quibus spirituales, & corporalem jurisdictionem exercet, incidat in poenam d. cap. *Licet Canon*, de e. *lib. 6.* si infra annum non fuerit in Praebitorum ordinatus.

Circumscripto Concilio Constantiensis, planum est Praepositum in memorata poenam non incidere, quia cap. *Licet Canon*, tamquam poenale locum non habet in Dignitatibus principalibus, & Collegiatis, etiam parochiales extiterunt, ut

est casus in cap. *Statutum de rebus lib. 6.* sed in illis obtinenda est dispositio huius §. *Inferiora*, ut scilicet non promoti sint ipso iure privati, ut dicitur in supra. nu. 22. *per. tertium tempus*. Unde difficultas ad hoc refringitur, videlicet an constitutio ut praefertur edita a Martino V. in Concilio Constantiensis correxit d. cap. *Statutum*.

26 Et videtur non correxisse, quia regula iuris notissima est Canones ita esse interpretandos, ut minus corrigant ius commune, quam fieri possit, & iura iuribus concordantur, cap. *Caem ex praedictis de elect. lib. 6.* Neque enim credendum est Romanum Pontificem, qui iura tuerit, quod alius ex cogitatum est multa vigilans, & inventum, uno verbo subvertere voluisse, ut legatur in cap. *Eccl. vestra*, si secundo infra eod. & in *lib. 6. quando. C. De inoff. testam.* Praeterea verba illius constitutionis non impediunt ut Papa voluerit, d. cap. *Corrige*, quia nihil expressit de Ecclesia Collegiata, quae non obstat patet, si singulae constitutionis verba sedulo expendantur. Primo enim dixit, Ecclesias, quod verificatur in simplicibus parochialibus iuxta text. in d. c. *Licet Canon*, vel in aliis Ecclesiis, quae non essent Collegiatae, & habent ordines annexos ex consuetudine, vel statuto iuxta dispositionem, Clem. *Pr. de stat. & qual.*

27 Deinde dicit monasteria, & clarum est in materia exorbitanti, licet est hac, quae disponit contra jus antiquum, Monasterii appellatione, non comprehendit Ecclesias seculares, ut notat gloss. in Clem. *1. in ver. Monasterium de elect. & gloss. 3. in cap. Grandi de suppl. neglig. real. lib. 6.* Licet secus sit in materia lae interpretanda, ut firmat Joan. Andr. in cap. *Joannes de regular.* ubi ita intelligit iura quae dicunt ecclesias venire appellatione monasterii, ut in §. *Hac autem*, 10. *dist.*

28 Tertio, dicit Prioratus Conventuales, quod similiter includit ecclesias Collegiatas Regularium, non autem secularium, quia ex proprietate vocabuli ecclesiae Conventuales intelliguntur regularium, non clericorum secularium, ut notat Paul. de eleazar, in Clem. *1. in ver. Quatinus*, ubi etiam Card. num. 7. de *rebus Eccel. non alien.* allegat iura, in cap. *Nisi essent de Preben.* in cap. *Manzich de penult. de statu regular.* & in cap. *Si regularis de elect. lib. 6.* licet nonnumquam large, & improprie appellatione Conventualium etiam seculares comprehendantur, ut notat Joann. Andr. & Jo. Calder. in cap. *Capitulum supra de rebus*. Sed cum constitutio Constantiensis sit poenalis, & exorbitans, illius verba iuxta propriam significationem sunt intelligenda, cap. *Radulphus de rebus*, & notat gloss. in Clem. *Pr. in ver. In eodem de stat. & qual.* & in Clem. *In plerisque in ver. Populo de elect.* & de his Prioratibus expressit, quia & alius de iure poenam privationis incurrerent sine alia monitione, ut in Clem. *Se in agro, §. Ceterum de statu Monach.* Atque ita quoad eos non novi statuti, sed jus praecedens innovavit.

30 Sed cum constitutio Constantiensis sit poenalis, & exorbitans, illius verba iuxta propriam significationem sunt intelligenda, cap. *Radulphus de rebus*, & notat gloss. in Clem. *Pr. in ver. In eodem de stat. & qual.* & in Clem. *In plerisque in ver. Populo de elect.* & de his Prioratibus expressit, quia & alius de iure poenam privationis incurrerent sine alia monitione, ut in Clem. *Se in agro, §. Ceterum de statu Monach.* Atque ita quoad eos non novi statuti, sed jus praecedens innovavit.

31 Quarto, dicit Decanatus, & Archidiaconatus, Et quidem in Archidiaconatu non habet locum d. cap. *Statutum de elect. in c. cum haec Dignitas sit in Ecclesia Cathedrali*, & sic non sit principalis in Ecclesia Collegiata, cum ibi sit cap. *episcopus*, ut patet in cap. *1. per tot. infra*, 46

de epi. Archid. Similiter nec in Decanatu habet locum d. cap. *Statutum*, quando non erat principalis Dignitas in Ecclesia Collegiata, sed tantummodo habebat locum Concilium Lateranense, de quo in hoc §. *Inferiora*, ut notat gloss. in d. c. *Licet Canon*, in *ver. in archidiaconatu de elect. lib. 6.* Unde Martinus V. voluit, ut in illis Dignitatibus, in quibus requirebatur monitio ad poenam incurrendam, & Privatio per sententiam, ut expressè dicitur hic, hodie monitio non requiratur, sed sine ipso iure privati; & sic Concilium Constantiensis coadjuvat Lateranense, de quo hic, per modum executionis: nam quilibet canon imponere poenam ipso iure super factis per alium ius tam damnato, dicitur illius excoctivus, ut probatur in praell. c. *Licet Canon*, & ibi notat gloss. in *ver. executione*, & sic intelligendo nova haec constitutio proprie non corrigi iura praecedentia, sed est executio huius §. *Inferiora*, & c. *1. infra de stat. & qual.* & Decretalis *Statutum*, remanet in suo robore.

32 Nec praedictis obstat clausula generalis, quae subsequitur, videlicet, *Et alia quaecumque beneficia, ponderando dictionem universalem, quaecumque, quae videtur includere omnia alia beneficia etiam Collegiata, cum denaturata universaliter sit omnia universaliter includere, ut dicitur in c. Oblis, & major, & obediens.*

33 Etenim responderet dictionem, quaecumque, licet sit universalis, non tamen stare universaliter in materia, in qua proferitur quando per alios ius aliquis casus reperitur exceptus ab illo iure, ut est gloss. notat in cap. *Monachi in ver. Quocumque modo infra de sentent. excoctiv. unde & praedicta clausula, quaecumque alia beneficia, ita est intelligenda, ut locum habeat in malis quibuscumque beneficiis, nisi alio iure reperiantur exclusi. Sed obtinent Collegiatae Ecclesiae excluduntur per d. c. *Statutum*. Ergo in hoc casu exceptio non verificabitur illa dictio universalis, ut tenet gloss. p. alleg. Et hoc intendit Martinus V. cum in calce constitutionis adiecit, *caeteris constitutionibus circa hoc editis in suo robore duraturis*, nam si intelligeremus d. c. *Statutum*, fuisse sublatam, trique in suo robore non permaneret; & idem contingeret de hoc §. *Inferiora*, qui non remanet correctus, sed vitatur circa executionem suam, ut est dictum: & ita intelligendo, haec clausula operabitur effectum suum. Verba autem clausulae intelligi debent ut operentur, c. *Si Papa de privileg. lib. 6.* & ita in praeposita facti speciei conglut. Gemm. *conf. 1. 3. in p. transito, per tot. ubi est casus.**

34 Secundo QUARTO, super intellectu eiusdem constitutionis Martini V. an hodie qui obtinent Dignitates, praebendas, portiones, & alia beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis sint beneficiis ipso iure privati, si infra annum ordines suos beneficiis annexos non susceperint?

35 Pro clariori solutione circa hoc distinguenda sunt tria tempora. Primum tempus est Concilii Viennensis, de quo in Clem. *Pr. in ver. de stat. & qual.* ubi dicitur ut obtinentes in eisdem Ecclesiis Dignitates, personatus, officia, vel praebendas, quibus certi ordines sunt annexi, nisi iusto impedimento cessante ad huiusmodi ordines se pro-

movaverint infra annum, ex tunc donec ad eos promoti fuerint, vocem in Capitulo non habeant, nisi que distributionum parochialium subtrahatur. Et ita secundum hanc tempora non promoti ad ordines ut praefertur annexos non erant beneficiis privati, sed tantummodo carebant voce in Capitulo, & privabantur dimidia parte distributionum.

37 Secundum tempus est Concilii Constantiensis, in quo Martinus V. edidit Constitutionem superius relata, num. 23. & hoc tempore inspecto obtinentes huiusmodi Dignitates, & beneficia qui infra terminum iuris non recipiebant ordines beneficiis annexos, erant ipso iure privati, ut illic statuitur. Atque ita constitutio Constantiensis correxit dispositionem Concilii Viennensis, de qua in d. Clem. *Pr. in ver.* Neque enim ambigendum est, quia eadem constitutio comprehendit Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis. Tum quia utitur clausula illa universaliter, quae tamquam aia beneficia, quae, ut praediximus, num. 31. omnia universaliter includit: tum quia beneficii appellatio ex proprietate vocabuli comprehenditur Canonici, & praebenda, ut est text. in c. *penult. infra de rebus scriptis*, in c. *in nostra de rebus scriptis*, & in c. *unde, Ne Scie vates ante lib. 6.* & notat Bellam. in c. *Quoniam contingat*, num. 2. de *foro competent.* Tum denique quia constitutio exprimit nomenclaturam Archidiaconatum, qui est Dignitas in Cathedralibus Ecclesiis, ut patet infra de *off. Archid. per tot.* & ita per eandem constitutionem fuisse sublatam dispositionem d. Clem. *Pr. in ver.* Gen. quia in his praedicta non ponderet, in *praes. conf. 1. 3. num. 2. vel. primum dicit Ecclesiam.*

39 Tertium tempus est Concilii Tridentini, quod in c. *4. sess. 22.* status, ut obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis Dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac quilibet alia beneficia, quibus certi ordines sunt annexi, tenentur, iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requiritur; alioquin poenam incurrant iuxta constitutionem d. Clem. *Pr. in ver.* quoniam ibi innovat. Quo decreto aperte sublata est dispositio Concilii Constantiensis quoad obtinentes beneficia in praedictis Ecclesiis: nam si non promoti incurrant poenam d. Clem. *Pr. in ver.* Concilio Tridentino innovata: ergo necessaria sequitur, ut non sint ipso iure beneficiis privati nam poenae huiusmodi sunt privatae vocis, & subtrahitio dimidiae partis distributionum, ut dictum est. Ultraque autem poena supponit per necessarium recessum beneficii, quia carens titulo privati non potest voce, vel dimidia parte distributionum, cum privatio supponat habitum. *l. Decem. ff. De verb. obligat. cap. Ad suscipiendum infra de despon. simpulber. de cap. Oblis. de bigam.* Unde sacra Congregatio Tridentini Concilii interpretum, licet nulla facta mentione Constitutionis Concilii Constantiensis, si pius declaravit obtinentes Dignitates, praebendas, vel portiones in praedictis Ecclesiis non esse ipso iure beneficiis privati, sed tantummodo privari posse, si contumaciter tenuerit suscipere ordines suos beneficiis annexos, ut dixi in cap. *Quoniam*, num. 3. *infra de stat. & qual.*

40 Nec haec loco omittendum est decretum Concilii, in d. cap. 4. quod generalius loquitur, quam

quam predicta Clem. vendicare sibi locum extra Congregationis sententia in quibusdamque beneficiis. Nam consista in decreto d. cap. 4. §. 2. comprehendant omnia beneficia que ordinem requirunt; respondit comprehendere; quod videtur intelligendum quoad obligationem suscipiendi ordines infra annum. non autem ad penas saltem privationis vocis: quia illa applicari non potest nisi obtemperibus beneficiis in Ecclesiis, in quibus sunt Capitula, & sic in Cathedralibus, vel Collegiatis, cum in aliis subiecta materia sit non patitur. Quod expresse tenet glossa in d. Clem. §. 2. in ver. Distributio- num, dicens per hoc verbum distributionum, & verb. Capitulis, quod precedit, has penas non competere in beneficiis, quibus non debetur vox Capituli, & in quibus sunt distributiones.

Itaque cum Concilium Tridentinum quoad penas privationis vocis in Capitulo terrari non possit in Ecclesiis, ubi non sunt Collegia iuxta text. in c. 1. supra eod. & dispositio dicta Clem. locum non habeat in beneficiis extra Ecclesias Cathedralibus, vel Collegiatis, etiam in illis essent distributiones, ut ibi notat gloss. in ver. Prebenda, in ver. in d. Clem. & in ver. Distributionum, Cardin. num. 7. & Vitalin. num. 30. consequens est, ut quoad penas privationis tunc ipso iure hodie servanda sit Constitutio Concilii Constantiensis in illis beneficiis, que habent ordines annexos, & non sunt in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, nec comprehenduntur, in cap. Statutum de elec. lib. 6. Quae omnia diligenter notabis, quia ad hanc constitutionem non advertunt Doctores multi, qui de beneficiis scriperunt.

DE ELECTIONE

Cap. Causam.

SYMMARIUM.

1. Compromittentes tenentur rec. per electionem a compromissariis, dammodo sit idoneus.
2. Moniales appellantur Sorores.
3. Fratres qui dicuntur.
4. Moniales possunt compromittere in masculinum electionem Abbatis.
5. Compromissum super electione potest fieri in unum eandem, & n. 38.
6. Item potest fieri in extraneum a Collegio.
7. Episcopus non est de Collegio Monialium, licet sit ipsarum caput.
8. Collegium ipsum censetur eligere, cum electio sit a compromissariis.
9. Compromissum super electione an possit fieri in laicum, & n. seq. usq. ad n. 18.
10. Compromissarius an sit Procurator compromittentium, & n. 13. & 16.
11. Latum potest esse procurator in spiritualibus, & acceptare beneficium pro Clerico absente.
12. Compromissarius auctoritate debet, an Prelatum sit notum ad officium Prelatus.
13. Latum non potest esse arbiter in spiritualibus.
14. Latum non prohibetur ministerialiter tractare negotia ecclesiastica.

16. Et potest esse arbiter in spiritualibus.
17. Compromissarius possunt esse alii a Capitulis, dammodo sit viri religiosi ad off. Clerici.
18. Cardinales an valeant possunt habere compromittere electionem Papa in persona extra Collegium, & n. seq. usq. ad n. 35.
19. Cardinalium curiam non potest modificari, corrigere, vel immutare constitutionem super electione Papa.
20. Alia contra legem celebrata est nulla, quando lex admittit potentiam aliam celebrandi.
21. Verbum, potest, procedente negatione tollit potentiam, & reddit actum de jure impossibilem, & n. 30. & 39.
22. Beneficium collatum facta minoris quatuordecim annorum est ipso iure nulla.
23. Forma quibus verum inducatur.
24. Verba aliter heri non possunt, an importent decretum irritans.
25. Conditio formam substantialem inducit.
26. Gestis contra formam sunt ipso iure nulla.
27. Papa electus de jure communi valida est quomodocumque dux partes Cardinalium consentiant in aliquem, an in electum.
28. Electio Papa forma substantiale prescribitur in Constitutio Gregor. XV. in 9. Quod electio.
29. Clausula doctoris papa in fine bullae electionis magis auctoritativum solennitatem sublatam est, & in eum locum sufficiens est alia prescribens substantialem electionem.
30. Verbum, non potest, aliquando exponitur, id est non debet.
31. Populus pubertati proximo assig. tutaria auctoritate naturaliter obligatur.
32. Verbum, potest, procedente negatione non privat potentiam, quando hoc resultat ex alio non intellectum.
33. Missa sacrificium an per forma procedere debeat electionem Papa.
34. Una determinatio referens plures determinabilia debet aequaliter determinare.
35. Cardinales an possunt super electione Papa compromittere in unum tantum ex Collegio, & n. seq. usq. in fin.
36. Pluribus in quibus duorum saltem numerum requiritur.
37. Eligendi potestas utrius committitur pluribus quam unum.
38. Melius tamen expeditur per unum quam per plures.
39. Constitutio iuri communi conformis recipi ab eodem iure interpretari non potest.
40. Pluribus in an, & quando res solvantur in singularitatem.
41. Episcopi potestatem consilium committitur in imperio numero.
42. Canonici legentes de electionibus inferiorum an, & quando habeant locum in electione Papa, & n. 45. vers. Et cum similibus.
43. Pluribus utrius non resolvetur in singularitatem secundum rationem verborum, sed secundum sensum, & naturam ipsorum.
44. Compromissum super electione Papa a Cardinalibus tantum in unum tantum de Collegio an valeat.
45. Pluribus, ubi est de forma, non potest referri in singularitatem.

1. CAUSAM. Compromittentes tenentur recipere electionem a compromissario, dammodo sit idoneus. Hoc dicit, & non dividitur secundum Jo. Andr. & Anton. de Bar. Vel secundum alios sunt duae partes. In prima ponitur decisa consilium. In 2. responso ibi, & n. 39.
2. Nota in d. Moniales appellantur Sorores cum primo text. dixerit Moniales, postea subdit Sorores; atque ita haec duo videntur synonyma, seu idem importantis, quod est contra vulgares, qui distinguunt Sorores a Monialibus secundum Jo. Andr. & Cardin. in prima in ver. Sorores, nota, non, 6. Abb. num. 1. in 2. notat. & Jo. de Anan. in prima. Vulgus enim appellat Sorores, quae subint Fratribus Ordinum Mendicantium, ut Praedicatoribus, Minoribus, & aliis, de quibus in cap. Non sicut, & cap. Constitutum, de regular. lib. 6. reliquas vero vocat Moniales. Ratio motiva potuit esse, quia sicut Religiosi Mendicantes non consueverunt appellari Monachi, sed Fratres; & vice versa Religiosi non Mendicantes appellati sunt Monachi, non autem Fratres; ut notat Greg. Franc. si quando fratres fratercentur, eodem modo vulgus credit mulieres Religiosas fratribus subiectas esse vocandas sorores; & subiectas Monachis Moniales. Sed haec distinctio confunditur hic, & in cap. Cum dilecti supra de recipi. Nec mirum, quia etiam Monachi possunt appellari fratres, ut in cap. Canon, et primo infra de iudic. cap. si Religiosus. Quia vero, & in notant in ver. Fratrum, de elec. lib. 6. de cap. de recipi, & ibi Host. in prima, in ver. Fratres, de nominis. Et quatenus omnes Christiani sunt fratres in Christo, quia per lavacrum regenerationis recognoscunt spiritualiter unum Patrem, scilicet Deum; cap. de mensura, 1. quesi. 3. tamen ut dicit Abb. ibi supra per excellentiam hoc nomine donati sunt religiosi propter charitatem, quam in vicem debent habere, ut appellentur fratres & sorores.
3. Secundo nota, ibi in Episcopio Moniales posse compromittere in masculinum electionem Abbatis, nec tenent compromittere in alios Moniales secundum Anton. de Bar. num. 5. & Abb. num. 5.
4. Tertio nota in eod. ver. Compromissum super electione fieri posse in unum tantum. De hoc infra in 2. quart. num. 38.
5. Ultimo nota, Compromissum super electione fieri posse etiam in extraneum, seu ut dicit Abb. fornicum a Collegio: nam Episcopus in quem Moniales compromittunt, non est de Collegio Monialium, licet sit ipsarum caput; cap. si compromissum, infra de testam. ibi. Non est extra communi d. inter Episcopum, & Monasteria, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralis, cui est spirituali conjunctio copulativa, & hic notat glossa. Host. 1. vers. Et extra Collegium bene potest compromittere Jo. Andr. in 2. exponens verbum Episcopum, id est proprium, vel alienum, quoad electionem eligendi, sed proprium confirmabit Cardin. in prima. Bellam. in 2. notat. Ancliar. num. 1. Bellam. in prima. in ver. Episcopus, Abb. num. 2. in 2. notat. & Jo. de Anan. notat glossa in cap. quia propter, in ver. iur. in fin. sub d. in Innocent. in eod. ver. num. 6. Abb. Amiq. num. 20. in ver. De Collegio, Compoll. num. 27. in ver. Committatur, vers. si-

miter, nec est in. & alii communiter. Ratio est, quia Collegium ipsum censetur eligere cum electio in per eos, in quo eligendi transibit maiestatem, cap. in d. Jo. Andr. & Anton. in cap. 1. de non error. §. 2. Decretum, ibi. Non tenentur in ordo eligere, in is. cui ordo committitur, si Quod cuiusque unum, non nisi secundum Innocent. in ver. Episcopi, Compoll. in prima in ver. iur. in fin. Jo. Andr. in 2. in glossa. 1. & alios per alleg.

Procedit tamen supra dicta conclusio, dummodo in quem compromittitur. Sit persona Ecclesiastica, prout dicitur Episcopus; non enim huiusmodi alius spiritualis eligendi videtur posse transferri in laicum, cap. in d. Jo. Andr. & Anton. in cap. de non error. §. 2. Decretum, ibi. Non tenentur in ordo eligere, in is. cui ordo committitur, si Quod cuiusque unum, non nisi secundum Innocent. in ver. Episcopi, Compoll. in prima in ver. iur. in fin. Jo. Andr. in 2. in glossa. 1. & alios per alleg.

Sed in contrarium facit, quia compromissus censetur Procurator compromittentium, legit enim ipsorum nomine, per id, quod legitur, & notatur in d. cap. in d. Jo. Andr. & Anton. in cap. de non error. §. 2. Decretum, ibi. Non tenentur in ordo eligere, in is. cui ordo committitur, si Quod cuiusque unum, non nisi secundum Innocent. in ver. Episcopi, Compoll. in prima in ver. iur. in fin. Jo. Andr. in 2. in glossa. 1. & alios per alleg.

Turdo sic notatur in d. cap. in d. Jo. Andr. & Anton. in cap. de non error. §. 2. Decretum, ibi. Non tenentur in ordo eligere, in is. cui ordo committitur, si Quod cuiusque unum, non nisi secundum Innocent. in ver. Episcopi, Compoll. in prima in ver. iur. in fin. Jo. Andr. in 2. in glossa. 1. & alios per alleg.

Ad hoc optima ratio, in cap. Contingit supra de recipi, ubi est expressum non posse aliam arbitrium laicum super spiritualibus; & subintur ratio in textu, quia non docet in laico in talibus arbitrietur. Quae quidem ratio maxime viget in casu de quo agitur. At vero procurator habet iudicium in mundum factis. Unde non minus in nomine atreus in ecclesia valeat, in huiusmodi spiritualibus, in collegio extraneus per glossa in d. cap. in ver. spiritualibus. Laicus enim non prohibetur ministerialiter, seu ministerialiter tractare negotia Ecclesiastica, in fine proder. Decretum extra. Et haec ratio quatenus non potest esse arbitri in causa spirituali, in proximo dictum, est potest tamen esse arbitrator, ut tenent Host. & Jo. Andr. in cap. in d. ver. primo. Specul. in ver. de recipi. §. de recipi, vers. Quod de sententia excommunicationis; & est communis opinio, ut Decretum alios referens in d. c. Decretum, in notat. Praeterea compromittentis potest eligere compromittentem: ergo non est illius procurator, quia alioquin potest quis eligere seipsum, & tunc procurator; & dominus in causa procuratoris censetur unus, & idem, in hoc ostendit Jo. de Anan. sub num. 1. in 2. notat. vers. Per unum, & vers. Dicitur non esse verum, & pro hac opinione adducit etiam glossa notat, in cap. Quia propter, in ver. iur. in fin. eod. quae dicit compromittentis esse posse alios a Capitulo, dammodo sit viri Religiosi id est clerici, etiam exponit Jo. Andr. sub num. 7. in 2. in fin.

- 4 Provisi à Papa in Consistorio consequuntur plenum jus Prælatuæ, & administrandi in habitu, & actu.
- 5 Non tamen sunt recipiendi nisi ascendunt litteras sue promotionis.
- 6 Episcopus potest esse index in causa Ecclesiæ sue.
- 7 Melius est autem, ut id expediat per Delegates, num. 11.
- 8 Index nemo esse potest in causa sua, & qui ius sibi dicit in re sibi debita, à iure suo.
- 9 Imperator potest esse Index in causa filii.
- 10 Causa Ecclesiæ non est Episcopi.
- 11 Episcopus in causa Ecclesiæ sue potest recusari.
- 12 Item in eam consanguinea.
- 13 Canonici potest recusari in causa Canonici.
- 14 Insuper à Papa regulariter non potest esse index in causa propria.
- 15 Sed Papa regulariter contra.
- 16 Qui enim causam propriam ex consuetudine alii legat.
- 17 Episcopus in causa sua mensis non potest esse index.
- 18 Nec restit.
- 19 Et quid si fundet intentionem de iure communi, seu notorium sit bonus ad mensam Prælati pertinere.
- 20 Vicarius in causa mensis Episcopatus si recusetur ut suspectus, datur ei adiutorem, non autem conferratur. & num. 25.
- 21 Causa contra debitores employentur, conductores, & censuarius mensis Episcopatus sunt fori Ecclesiæ, & index ecclesiasticus est index ordinarius.
- 22 Index ordinarius quando allegatur suspectus, datur adiutorem.
- 23 Vicarius Episcopi supplet a immemorabili consuetudine an possit procedere contra laicos in causa mensis Episcopatus ad instantiam Procuratoris fiscalis, & n. seq. usque in fin.
- 24 Episcopus potest esse index in causa sua mensis, si ius prescripserit ex antiqua consuetudine.
- 25 Consuetudo tribuit iurisdictionem alias non habentem.
- 26 Consuetudo immemorabilis habet vim privilegii.
- 27 Episcopus ex privilegio possunt committi causæ sue mensis resolutione remota.
- 28 Episcopus, & Vicarius non est idem tribunal in materia recusationis.

NOSTI. Electus ante confirmationem beneficia conferre, vel aliter administrare non potest. Hoc dicit secundum Joan. Andr. & omnes: & primo ponit ius ex quo: secundo concludit ad factum: ibi mandamus.

Nota primo ibi, Cum sua non sit electio confirmata: potestatem conferendi beneficia, & administrandi pendere ex confirmatione, non autem ex electione Collegij; nam per electionem quis consequitur ius Prælatuæ, & administrandi in habitu, sed per confirmationem superioris consequitur ius administrandi in actu, ut hic per Abb. in primo verbatim, & est bona gloss. in cap. Quanto in verb. Relatio, circa mod. 67. dist. 1. que dicit per electionem acquiri ius Prælatuæ & ius administrandi, sed non exercitium; per

confirmationem verò nihil novi iuris acquirit, sed exercitium dumtaxat: & consentit gloss. 2. hic dum ait, electum per confirmationem acquirere plenam administrationem. Provisi autem, seu pronuntiati per Papam in Consistorio consequuntur plenum jus Prælatuæ, & administrandi in habitu, & actu, quia talis provisio habet vim electionis, & confirmationis, ut dicit gloss. in cap. primo in verb. Provisionem, de elect. lib. 6. & scripti plenius in cap. primo, num. 2. vers. Que quidem, supra eadem. Advertit tamen, quia sic provisio nullatenus debent Ecclesiæ administrationem suscipere, nec recipiendi tanquam Prælati, nisi per litteras faciant fidem suæ promotionis, contravenientes incidunt in pœnas extrævag. Inimicitia, de elect. ut hic per Abb. num. 4. de quo vide quod scripti in cap. Nihil, à num. 20. maxime n. 28. & 29. infra ead.

Secundo nota ibi, Studet revocare. Episcopum posse iudicare in causa Ecclesiæ sue, ut hic per Innoc. num. 10. Host. num. 7. Joan. Andr. nu. 9. vers. Tunc cum Innocent. & alios communiter & tenet gloss. in cap. Si quis erga, in verb. Revetur, 2. q. 7. gloss. 1. in cap. Cum venissent, & ibi omnes de iudic. Item gloss. in cap. Cum persona, §. Si autem in verb. Ordinarij, per illum tex. de privileg. lib. 6. Licet illa Decretalis alium habeat intellectum, ut dixi in cap. Procuratorum, num. 42. de censu. Host. in Summa de sentent. §. Si quis debet, colum. penult. Gemini in cap. Primo, col. fin. in primo, vers. Aut causa non est sua privata, sed Ecclesiæ de pan. lib. 6. Capitulo decisi, 137. num. 1. & hanc dicit esse communem opinionem Odrad, conf. 159. Primo requiritur, num. primo. & probatur argum. c. Si quis ab Episcopo, 2. q. 7. & cap. Qui emendat, 45. dist. 1. Quod mirum videtur, quia nullus potest esse iudex in causa sua ut c. 1. q. 4. Si quis in tant. an. c. 1. vide vi. & c. Ne quis in sua causa, in rubro, & negro. Imò qui ius sibi dicit in re sibi debita, cadit à iure suo, l. Extrat. ff. Quodmet, caus.

Sed pro solutione distinguendum est inter causam Ecclesiæ, & causam propriam ipsius Episcopi. In causa Ecclesiæ potest Episcopus esse iudex ut in pœnitentijs iuribus; sicut Prior fiscalis est iudex in causa fiscali, ut l. 1. c. Vbi causa fiscalis. Episcopus enim dicitur procurator Ecclesiæ, c. Si privatim, 12. q. 1. Sic Imperator est iudex in causa fiscali. Proxime, ff. De his que in testam. delent. & tamen res fiscali quasi propriæ Imperatoris dicuntur, l. 2. §. Hoc interdittum, ff. Ne quid in loco publ. & causa Ecclesiæ non est Episcopi, cap. 2. de donat. Item ordinarius si dicat suam esse iurisdictionem, & subditus hoc neget, bene cognoscit an sua sit iurisdictione, cap. Super litteris, de rescript. l. Si quis ex aliena, ff. De iudicij. Item contra malefactoris Ecclesiæ utroque gladio uti potest si illum habeat, cap. Dilectis de sim. excem. in qua, in cap. 1. de Malefici, in cap. Romana de pan. lib. 6. & est tex. in cap. Cum sit generale, de foro comper. & ita obicitur Innocent. Host. & Joan. Andr. supradicti, num. 6. Et egregie declarat Bald. in l. 1. num. 3. c. Ne quis in sua caus. ubi format hanc questionem Episcopus Perulinus movere mihi licet de quibusdam rebus, dicens quod illæ res sunt employentice Episcopatus Perulini, & quod ad eum sunt revertæ: Ego hoc nego, & dico quod Episcopus Per-

Perulinus non potest de hoc cognoscere, sed debet agere contra me coram Archiepiscopo: Imò quæritur utrum sic Episcopus possit de hoc cognoscere nec ne. Quæstio ista in hoc utrum ista dicatur sua causa. Innocentius videtur dicere in dicto cap. Ex parte, quod non possit cognoscere. Canonice tamen communiter contrarium, quia ista non est causa persone, sed Ecclesiæ, & unius principaliter respicit Ecclesiam, & idem Episcopus potest esse iudex, & cognitor, & determinator huius litis, ut notat Host. & Jo. Andr. in dicto cap. Ex parte post Innoc. & adde quod notatur extra de appellat. cap. Dilectus, & in cap. Dilectus de pan. per Innoc. & in §. Sequitur in Specula. de iudic. deleg.) Hactenus verba Baldi.

Verum tamen etsi Episcopus iudicare possit in causa Ecclesiæ, nihilominus ad omnem suspicionem vitandam melius est ut id expediat per delegates, ut innuit textus in dicto cap. Cum persona, §. Si autem, ibi, Vel delegatus ab eis viris prudentibus, de priv. lib. 6. cap. Si quis, de foro comper. & l. Prætor, ff. De iurisdic. num. Indit. & nota gloss. in dicto, §. Si autem in verb. Ordinarij, & gloss. 1. in dicto, cap. Cum venissent, de iudic. que ibi à scribentibus communiter approbatur. Quinimo si vellet per se ipsum cognoscere causam Ecclesiæ, vel iniurias tangentem principaliter dignitatem suam, quia in consequentia tangit eum, potest reservari ut suspectus; ita notabiliter comel. Cynus post Petr. de Belperti in l. Pute. c. Ne quis in sua causa, & loquitur Cynus quando iniuria principaliter tangit dignitatem. Ad hoc bonus textus, in cap. Infrascripte, de off. Delegat. ubi recitatur consanguineus Prælati in causa Ecclesiæ lux fortius ergo potest recusari ipse Prælati. Idem post Paul. tenet Abb. in dicto cap. Cum venissent, num. 9. vers. Aut causa principaliter, de iudic. dicens hoc esse valde æquum, ut lites sine omni suspicionem procedant, cap. Quod suspecti, 3. q. 9. §. Si. Aperiendum, & l. cum specialiter, c. De iudic. Nam videmus iudicem ex facti causis reservari, ut notatur in cap. Cum 7. canonice, de off. Delegat. Unde & Canonice potest recusari in causa Canonice, ut ibi. Ergo longè magis Prælati in causa Ecclesiæ, cum major sit conjunctio inter Prælatum, & Ecclesiam suam, quam inter Canonice, & Concanonice, ut legitur, & notatur in cap. Helatum, il secundo, de resam. in cap. fidel. 22. q. 5. & in cap. 2. de pan. Et hanc opinionem dicit esse veritorem Philip. Franc. in cap. Postremo, num. 1. vers. Quibus quæritur de appellat. Licet contrarium tenentur Specular. in tit. de iudic. Delegat. §. Expressi, num. 2. vers. Quibus Prælati alius Ecclesiæ. Sed primum verius, & communitus, ut testatur Dec. in dicto cap. Postremo, num. 31. & Specular. em reprobat Joan. Andr. in addit. littera Y. & in dicto cap. Infrascripte in gloss. Hoc videtur, de off. Delegat. De quo tamen articulo dicit plenius ut per Dec. ubi supra à num. 30. & Capic. d. de off. 137. num. 1. cum prioribus, seq.

In causa autem propria plauum est inferiorem à Papa regulariter iudicem esse non posse; & ita procedit tex. in l. 1. c. Ne quis in sua caus. cum alijs supra in contrarium allegatis, n. 7. Ad idem textus in l. Quæ iurisdictione, ff. De iurisdic. num. Indit. & notat gloss. in dicto cap. Cum persona, §. Si

autem in verb. Ordinarij, de privileg. lib. 6. & hanc regulam negativam in inferiorem à Papa constitutum Gemini in cap. 1. col. ult. vers. 2. cap. in principali de pan. lib. 6. Decius post alios in dicto cap. cum venissent, num. 45. de iudic. ubi à num. 44. limitat hanc regulam quatuor modis licet contrariam regulam affirmativam in Papa constituant, gloss. 1. in dicto c. Cum venissent, & post eum Abb. ibi, num. 6. vers. Et sic. concludendo, & Dec. num. 30. & Gemini in d. cap. 1. col. 2. post med. vers. Aut quæritur de Papa. de pan. lib. 6. nisi velit causam propriam alteri delegare, quod consilium de honestis est, ut dicit prædicto gloss. & Dec. post alios, n. 13. arg. cap. Nos incompetente, in princip. 2. q. 7. & l. Nec quæquam, ff. de off. Prælati, & sic obinet de consuetudine, quia Papa huiusmodi causas delegat alijs, teste Innocent. in cap. 2. in parte num. 2. in fin. de verb. significat. Quid si causa spectat ratione Ecclesiæ ad mensam ipsius Prælati numquid in ea possit Prælati esse iudex? Respondet non, quia tunc causa propria videtur, & satis est suspectus, ex quo commo dicitur, vel incommo dicitur ad eum pertinere, cap. Nihilum ibi, §. & palam est eam propriam esse causam, cuius emolumentum vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet, 2. q. 6. & quemadmodum eo casu non potest autoritatem interponere, quia videtur autoritate in facto proprio, Clem. Si quis de rebus Eccl. non alienari, ita nec videtur, & de ius firmat, in d. cap. Cum venissent, de iudic. Collectio num. 2. vers. Quibus dividendum, Bellari num. 2. Butr. num. 2. in fin. vers. Si causa spectat ad mensam Abb. num. 9. vers. Item in causa fiscalis, & Dec. num. 55. Gemini, in dicto cap. 1. col. final. post princip. vers. Possit tamen in ista causa distinguere de pan. lib. 6. Bald. in cap. Littera, num. 1. vers. Sed non potest iudicare potest, de præsumptionibus ubi ait Episcopus non potest iudicare quando tractatur de proprio quæstio honorum, per l. De iure in princip. ff. de municip. & ibi optima gl. in verb. Præiudic. Abb. in cap. 1. in fin. §. Bald. in fin. de censu, qui in similitur limitat conclusionem, quod Prælati possit esse iudex in causa Ecclesiæ lux, ut locum non habeat eum eodem sibi applicandum, Imò in tali causa Prælati nec potest esse iudex, in notat Innocentius, in cap. Insuper, num. 3. de rescrib.

Limitant prædictam Conclusionem Collect. Bellam. locis citatis, nisi notorium sit bonus ad mensam Prælati pertinere, quia tunc Prælati bene potest esse iudex, ut patet ex notat per Innoc. & Host. in cap. Ex parte, de verb. signific. ubi dicitur Episcopo esse iudicem in facto proprio, vel causa propria, cum notorium est ius Episcopi: & eor sequitur Feder. de Senis, in cons. 138. Benedicimus Episcopo, num. 6. in fin. vers. Et optime facti. Ad idem Calder. cons. 120. alias 6. de iudic. & foro comperent. ubi tenet Episcopum posse iudicare in causa sue Ecclesiæ, & mensæ, quando habet fundatam intentionem de iure communi, quia tunc propter notorietatem exco munitat subditum propter denegatam procuracionem sibi debitam ratione visitationis. Et idem si occupat Ecclesiam, vel quid simile. Tu verò dicit in his casibus Prælati non iudicare, nec procedere iudicialiter, cognoscendos ad exte iudicialiter ad defensionem iurium.

quæ notatum est pertinere ad Ecclesiam, vel mensam Prælati: Unde non in iudex, sed in partem, seu executor potest in iudicio spirituali, sicut & material in eum, qui iniuriæ iura, vel bona Ecclesiæ, vel Prælati occupat, seu retinet. & in loquitur Innoc. in d. cap. Ex parte, num. 3. vers. Epi ipse Prælatum, Turro. in d. e. si quis erga. 2. q. 7. num. 6. & ibi etiam Gemin. num. 3. & Beppoli. num. 5. & latissime prosequitur idem Innocentius in sua celebri & intricata glossa. quam posuit in cap. Venerabilis de censu. & ressumit Holl. in cap. Procuratoris. ead. tit. & ibi dixi. à num. 17. usque ad num. 22. & ad hunc limitationem vide plates declaratioes, quas ponit Abbi. in d. cap. Cum venissent. num. 10. vers. Et hoc verum. & Dec. à num. 48. de iudic. Scitatur conclusio quod Episcopus in causa mensæ non potest esse iudex.

21 Sed quid in Vicario Episcopii Dic ut in subiecta declaratione.

Conquerente Carina. Borromeo, quod cum mensa Archiepiscopalis Mediolani divites haberet debet necesse est compariari, conductores bonorum, & censuarios, quos sæpe in iudicium vocari contingit: ipsi non vocantur coram Vicario Archiepiscopali, cum suspectum allegant sub preterito, quod cum in causa sua mensa Archiepiscopalis tanquam in re propria dicatur suspectus, etiam eius Vicarius idem Tribunal faciens reddatur suspectus; idcirco cum remedium poteretur à sacra Congregatione Concilii, Congregatio censuræ referendum Sanctissimo quod quando Vicarius suspectus allegatur, detur ei Adhærent, vel Delegatus ab Archiepiscopo, nullo tamen modo detur Conservator: Quod si impediretur in hoc fiat à iudicibus secularibus, tunc clarus experimentum ut provideatur, causæ enim huiusmodi ad forum Ecclesiasticum spectant, quando illi convenitur super rebus, quæ ab Ecclesia tenent, Speculat. de compet. iudic. adu. 5. 2. vers. an. Abb. in cap. Nullo modo. 6. de for. compet. & in specie de bonis secularibus concessis ab Ecclesia quando ad eam reverti prætentur, Alex. in sp. 79. l. 1. Oblat tamen quod si Episcopus possit esse iudex in causa Ecclesiæ suæ, Barr. & Bald. in l. 1. C. Ne quis in sua causa, hæreticæ de Episcopio 2. in 3. p. l. 9. q. 8. cap. 12. Dec. in cap. Cum venissent, num. 6. de iudic. tamen si causa ratione Ecclesiæ spectat ad mensam Episcopii, quia satis est suspectus, ex quo commodum, vel incommodum ad eam spectat, non potest esse iudex. Abbi. in d. cap. Cum venissent, num. 19. & ibi Dec. num. 6. Sanctissimi aucta relatione Congregationis dixit interrogandum procuratorem Card. Borromei, an fiat aliqua controversia à Tribunali seculari: si dixerit fieri, super sedendum: si dixerit non fieri, sed tantum à partibus allegatur quod Vicarius est suspectus ea sola ratione, quia iudex in causa propria sui Episcopii, cuius est idem Tribunal: tunc procurator scribat Cardinali placere Sanctissimo, quod à det Vicario suo Adhærentem confidentem arbitrio convento; & dicatur etiam illi causas istas esse proprie fori Ecclesiæ, & iudicem Ecclesiasticum esse iudicem ordinarium, cui, quando allegatur suspectus, datur adhærent, hætenus verba declarationis.

24 An autem hoc vendicat tibi locum ubi viget

contraria consuetudo, patet ex dicendis in questione sequenti.

Supposita immemorabili consuetudine Ecclesiæ Pilatum, secundum quam in causa mensæ Archiepiscopalis, & in quibus agitur de interesse Archiepiscopii, illius Vicarius cum active quam passive ad instantiam procuratoris sitis, seu Syndici ejusdem mensæ contra laicos procedit, cautus huiusmodi in prima instantia cognoscit, ac terminat & consolat Archiepiscopus licet Congregationem in sibi licet laicos in prædictis causis mensæ Archiepiscopalis coram suo Vicario convenire. Videtur respondendum licet:

25 Nam etiam Episcopus non sit iudex competens in causa sua mensæ, ut abunde ostensum est supra, num. 18. & non. 21. & in his casibus si Vicarius recusetur, hæreticæ Adhærent, ut olim iussit observari Georgius VIII. in causa mensæ Archiepiscopalis Mediolani, pro quas, Carolus S. Congregationem constituit: secundum ea, que supra proxime dicta sunt: tamen hæc regula fallit in illis Ecclesiis, in quibus Episcopi ex antiqua consuetudine præscripserunt huiusmodi causarum cognitionem, eo enim casu Episcopi bene possunt esse iudices in causis concernentibus suum proprium interesse, ut probat text. in cap. 1. ibi gloss. in verb. Pote de par. l. 6. Holl. in d. cap. in d. sent. 5. Proprimi ordinarii, col. 2. & 3. Gemin. in d. in fin. Nat. conf. 294. n. 2.

27 Ratio est, quia consuetudo potest tribuere jurisdictionem alias non habenti, cap. si clerici in iudic. de for. competens, & cap. Cum contingat in fin. ibi gloss. in verb. Et consuetudine, de consuetud. l. 6. Gemin. in cap. 1. in princip. in 4. notat. de par. col. 11.

28 Quod multo magis videtur admittendum hoc casu, cum quia cõsuetudo supponitur esse immemorabilis, que habet vim privilegii Apostolice ad nos. in cap. 1. de prescrip. l. 6. & cap. Cum persona, de prescrip. eod. l. 6. Seraph. de off. 707. n. 3. certum est enim privilegio pontificis posse huiusmodi causas committere Episcopo, ac vacatione remota, Franco. in cap. Postremo, num. 5. de appell. Tum quia hæc causas non cognoscit Archiepiscopus ipse, sed eius Vicarius, cuius in materia reculationis non est idem Tribunal, quoque Episcopi Archiepiscopi, in cap. Non potest, non. 2. de consuetud. l. 6. Aut certe in eo non viget tanta suspitionis causa, quanta in Episcopo, ad quem commodum, spectat, cap. Viduum, vers. Palan, cum conc. adu. 2. q. 6.

29 Quod multo magis videtur admittendum hoc casu, cum quia cõsuetudo supponitur esse immemorabilis, que habet vim privilegii Apostolice ad nos. in cap. 1. de prescrip. l. 6. & cap. Cum persona, de prescrip. eod. l. 6. Seraph. de off. 707. n. 3. certum est enim privilegio pontificis posse huiusmodi causas committere Episcopo, ac vacatione remota, Franco. in cap. Postremo, num. 5. de appell. Tum quia hæc causas non cognoscit Archiepiscopus ipse, sed eius Vicarius, cuius in materia reculationis non est idem Tribunal, quoque Episcopi Archiepiscopi, in cap. Non potest, non. 2. de consuetud. l. 6. Aut certe in eo non viget tanta suspitionis causa, quanta in Episcopo, ad quem commodum, spectat, cap. Viduum, vers. Palan, cum conc. adu. 2. q. 6.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum Terra.

S U M M A R I U M.

- 1 Electio debet esse in libertate eligentium, non valet contra ipsa consuetudo.
- 2 Collegium habet in electione fundatam seorsum eligendi Prælatum in Collegiata de iudic. & in electione Prælati in Collegiata de iudic.
- 3 Patriarchali dignitas est maior quamque mundana dignitate.

4 Patriarchalis Sedes an preferatur Presbyterio Cardinalium.

5 Patriarchalis ius redacti ad instar Regum, quia nullas requirit provincias.

6 Consuetudo contra libertatem Electificam non valet.

7 Electio si immemorabilis.

8 Consuetudo secularium quem electio non est in libertate eligentium, sed pendit ex arbitrio tertij sive Ecclesiæ sive laici, extirpanda est.

9 Eligenda in spirituali est, & non cadit in laicam.

10 Consuetudo, per quam in totum tollitur electio, valida est.

11 Seculi libertas eligendi remanente electione, in totum tollatur.

12 Consuetudo per quam detrahatur substantia actus, ipso actu remanente, non tenet.

13 Eligere est unum ex pluribus capere.

14 Electio si sit facienda de certo gremio, & ibi non sit nisi unum solum ille est eligendus.

15 Casus eventus non sunt computandi.

CUM TERRA. Electio debet esse in libertate eligentium, nec valet contra consuetudo. Hoc dicit, Joan. Andr. Bald. Bellam. Ditr. Cardin. Anch. Abb. & Joan. de Anan. & dividitur in tres partes. In prima ponitur de ius exordium. In secunda narratio, ibi, Sicur. In tertia provisio, ibi, Quia statur. Ex hæc subdividitur in alius tres: nam primo casum reddens damnat consuetudinem. Secundo, statuit, & statutum declarat. Tercio, permittit, & permissionem determinat. Secunda ibi statuente. Tertia ibi, Quo factu.

Nota primo ibi, Convenit ad quem pertinere dignitas. Collegium de iure communum habere intentionem fundatam super iure eligendi Prælatum in Collegiata Ecclesiæ. Bernard. hic potest casum, Holl. n. 2. concordat. 1. & ibi dixi n. 4. & 13. supra eod.

3 Secundo nota ibi, Patriarcha. vel Principis. Dignitatem Patriarchalem esse majorem quamque mundana dignitate, seu potentari; arguendo ab ordine litteræ, prout arguit glossa magna in Clem. unis. in ver. Regum. de Baptismo. Item gloss. in cap. final. in ver. Predicatorum, de patris, l. 6. gloss. in c. Quorundam, de elect. in ver. Predicatorum, ead. l. 6. & ibi Gemin. in 4. col. vers. Glossa super ver. Predicatorum, & Franco. n. 4. Abb. in c. Nicolau. in prin. de appel. & in cap. Sedes, non. 5. de Rescriptis. Quo argumento Petr. à Monte in sua Monarchia Concilii, in 5. questionum. 2. putavit quatuor Sedes Patriarchales de iure preferendas esse Presbyteris Cardinalibus; quia Alexander III. in cap. Constitutio, il primo infra, de appell. in superscriptione præponit Patriarchatum Grandem et Presbytero Card. S. Vitalis, arguendo ut supra ab ordine litteræ. In oppositum tamen est littera huius cap. in fin. ibi Regis, sed Patriarcha. Ad prædicta vide Bald. in l. 1. §. In curia, nam. 3. ff. De offic. Prescrip. Prælat. ubi ait, Patriarcha esse redactus ad instar Regum, quia nullas requirit Provincias, & sequitur Callian. plura cum ibi de Dignitate, & auctoritate Patriarchali in Catalogo glorie mundi, p. 4. consulerat. 9.

4 col. vers. Glossa super ver. Predicatorum, & Franco. n. 4. Abb. in c. Nicolau. in prin. de appel. & in cap. Sedes, non. 5. de Rescriptis. Quo argumento Petr. à Monte in sua Monarchia Concilii, in 5. questionum. 2. putavit quatuor Sedes Patriarchales de iure preferendas esse Presbyteris Cardinalibus; quia Alexander III. in cap. Constitutio, il primo infra, de appell. in superscriptione præponit Patriarchatum Grandem et Presbytero Card. S. Vitalis, arguendo ut supra ab ordine litteræ. In oppositum tamen est littera huius cap. in fin. ibi Regis, sed Patriarcha. Ad prædicta vide Bald. in l. 1. §. In curia, nam. 3. ff. De offic. Prescrip. Prælat. ubi ait, Patriarcha esse redactus ad instar Regum, quia nullas requirit Provincias, & sequitur Callian. plura cum ibi de Dignitate, & auctoritate Patriarchali in Catalogo glorie mundi, p. 4. consulerat. 9.

5 Regis, sed Patriarcha. Ad prædicta vide Bald. in l. 1. §. In curia, nam. 3. ff. De offic. Prescrip. Prælat. ubi ait, Patriarcha esse redactus ad instar Regum, quia nullas requirit Provincias, & sequitur Callian. plura cum ibi de Dignitate, & auctoritate Patriarchali in Catalogo glorie mundi, p. 4. consulerat. 9.

6 Tercio nota, ibi, in 3. statum & permittit. Et Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Electificam libertatem. Non valere consuetudinem contra libertatem Electificam: nam hic textus non restringit se ad casum electionis, sed cum reddat rationem, que generalis est, generaliter damnat consuetudinem, que tendit in perniciem Electificam libertatis, ut recte observat Abbas hic, in 2. notat. & dicit Bernard. post casum notat ex hac Decretal, consuetudinem contra libertatem Electificam esse extirpandam. Quinimo cum textus non simpliciter deroget consuetudini, sed eam improbet mi corruptelam, ut patet ibi, Præscriptum in verbis, nec non ibi, Prescriptum consuetudinis gravitatem sanctissime penitus abolendam. Hinc sequitur, ut talis consuetudo sit nulla, & imperprescribibilis, etiam si sit tanti temporis, ut eius initium non extet memoria. Ex theoricis Felin. in cap. Cum ex officio, num. 13. de prescrip. Arcium in l. Cum stipulatus sim à Prælato, col. 2. ff. De ver. obligat. & aliorum plurimum, quos cumulat Covuar. Variar. resolut. lib. 3. cap. 13. num. 5. vers. Adnotandum tamen erit, Hostie hoc est capitulum ex Bulla Urbani VIII. Romanus Pontifex, edita 5. Junij 1641. per quam sublati est quæcumque consuetudo præjudicialis libertatis, & immunitatis Ecclesiæ, etiam si sit immemorabilis, & cum ea concurrat fama privilegij, ut plenè scripsi in cap. 1. num. 59. & 72. supra de consuetud.

8 Quarto nota, ibi, Abolendam. Extirpandam esse consuetudinem, secundum quam electio non est in libertate eligentium, sed pendet ex arbitrio tertij, sive ille tertius sit Ecclesiasticus, sive laicus, prout erat hic Patriarcha, vel princeps. Respectu Principis hoc est indubitatum ex alio capite, nempe quia sua eligendi spirituale est & non cadit in laicam, cap. Sacrosancta, & ibi glossa in ver. Laicum, & cap. Massana, infra eodem, cap. Determinatio, de iudicij, respectu vero Patriarchæ, ratio decisionis est, quia licet valeat consuetudo, per quam in totum tollitur electio, cap. 2. infra de rescrip. l. 6. & cap. ult. Ne Sede vacante. Non tamen valet consuetudo, per quam libertas eligendi remanente electione, in totum tollitur, ut bene hic per Joan. Andr. num. 4. non enim valet consuetudo, per quam detrahatur substantia actus ipsius actus remanente; & quia eligere est unum ex pluribus capere. In introduci non potest consuetudine, ut sit electio, & non sit in libertate eligentium, quia hic remaneret electio sine illius substantia, quod repugnat secundum Abbatem hic in 1.

9 Non enim valet consuetudo, per quam detrahatur substantia actus ipsius actus remanente; & quia eligere est unum ex pluribus capere. In introduci non potest consuetudine, ut sit electio, & non sit in libertate eligentium, quia hic remaneret electio sine illius substantia, quod repugnat secundum Abbatem hic in 1.

10 Ne Sede vacante. Non tamen valet consuetudo, per quam libertas eligendi remanente electione, in totum tollitur, ut bene hic per Joan. Andr. num. 4. non enim valet consuetudo, per quam detrahatur substantia actus ipsius actus remanente; & quia eligere est unum ex pluribus capere. In introduci non potest consuetudine, ut sit electio, & non sit in libertate eligentium, quia hic remaneret electio sine illius substantia, quod repugnat secundum Abbatem hic in 1.

11 Neque obstant quod si electores ex consuetudine teneantur eligere de certo loco, & ibi non sit nisi unum idomus, necesse habere illam eligere, & sic tollatur libertas eligendi, remanente electione. cap. Cum electus, supra de consuetud. & cap. Abbatem, infra de ver. signifi. Quoniam, ut respondet Joan. Andr. hic, num. 4. vers. Sed apparet. Hoc non facit consuetudo, sed casus; sicut contingeret, si reliquis viti sanctis non superesset nisi unus, vel si Ecclesia esset privilegiata, ut de illius gremio deberet fieri electio, & non esset nisi unus idomus, ff. Qui, & à quibus, e. final. de iuricid. cum concord.

12 Neque obstant quod si electores ex consuetudine teneantur eligere de certo loco, & ibi non sit nisi unum idomus, necesse habere illam eligere, & sic tollatur libertas eligendi, remanente electione. cap. Cum electus, supra de consuetud. & cap. Abbatem, infra de ver. signifi. Quoniam, ut respondet Joan. Andr. hic, num. 4. vers. Sed apparet. Hoc non facit consuetudo, sed casus; sicut contingeret, si reliquis viti sanctis non superesset nisi unus, vel si Ecclesia esset privilegiata, ut de illius gremio deberet fieri electio, & non esset nisi unus idomus, ff. Qui, & à quibus, e. final. de iuricid. cum concord.

13 Neque obstant quod si electores ex consuetudine teneantur eligere de certo loco, & ibi non sit nisi unum idomus, necesse habere illam eligere, & sic tollatur libertas eligendi, remanente electione. cap. Cum electus, supra de consuetud. & cap. Abbatem, infra de ver. signifi. Quoniam, ut respondet Joan. Andr. hic, num. 4. vers. Sed apparet. Hoc non facit consuetudo, sed casus; sicut contingeret, si reliquis viti sanctis non superesset nisi unus, vel si Ecclesia esset privilegiata, ut de illius gremio deberet fieri electio, & non esset nisi unus idomus, ff. Qui, & à quibus, e. final. de iuricid. cum concord.

14 Et per prædicta in sacra Congregatione tertium consistorialium habita die 13. Augusti 1648. Cum F 3 actum

actum est. An electio Abbatis S. Petri Gandaven. esset confirmanda, necne, sicuti consuetudine lesu in quam coram commissariis laicis colliguntur iustitia Monachorum & ex tribus, qui habuerunt plura iustitia princeps nominat unum, & mittit litteras sine nominationis ad Monachos, ut illum eligant, & princeps sic electum Sedi Apostolice confirmandum presentat? Dicitur fuit huiusmodi consuetudinem esse contra hoc cap. Cum terra, ubi damnatur talis consuetudo uti prava corruptela, & contra libertatem Ecclesiasticam. Unde non valet etiam si supra hominum memoriam; nam per eam Monachi adstringuntur ad eligendum Praelatum ad voluntatem Principis, quod est contra substantiam actus, ut ostensum est supra.

DE ELECTIONE.

Cap. Qualiter.

S V M M A R I V M.

- 1. **E**lectio non potest se ingerere administrationis Praelaturae ante obtentam confirmationem, nec valet contraria consuetudo.
- 2. **E**lectio non potest se ingerere administrationis Praelaturae ante obtentam confirmationem, nec valet contraria consuetudo.
- 3. **E**lectio non potest se ingerere administrationis Praelaturae ante obtentam confirmationem, nec valet contraria consuetudo.
- 4. **P**romoti, vel confirmati ad Cathedralia, vel Regularia Praelata, non debent per Ecclesiam recipi tamquam Praelati, nisi litteras promotionis, vel confirmationis ostendant.
- 5. **P**romoti in Consistorio ante litteras Bullas non potest quidquam de bona Ecclesiae administrare etiam si habeat certissimum nuntium sua promotionis.
- 6. **E**tiam conveniens, aut litteras infra annum non expeditur, et ipse iure privatur, num. 7. vers. Tu vero.
- 7. **L**itterae non sunt de substantia gratiae, sed probationis.
- 8. **G**ratia ante confessionem litterarum est infirma, & impotesta.
- 9. **S**cientia conveniens sufficit in Episcopo.
- 10. **E**lectio qui ante confirmationem per se, vel per alium administrat in spiritualibus, vel temporalibus, eo ipso privatur, ut iure in electione quaesitum.
- 11. **S**ic administrat economatus, vel procuratorum nomine, aut alio quaesito colore sine tamquam electio. Fallit in electio in concordia extra Italiam.

QUALITER. Si electus non habet sufficientem scientiam, vel ante confirmationem administrat, ejus electio cassari debet. Hoc dicit: Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan. Primo ponit decimum exordium Secundo, factum narrat ibi, Tertio, electionem cassari, ibi, Postquam.

2. **N**ota Primo, ubi ante confirmationem, electum non posse se ingerere administrationem Praelaturae ante obtentam confirmationem; ut hic est casus: nec valet contraria consuetudo, c. Cum terra, supra de consuet. nisi forte in casu, ut per Oltred. cons. 9. incipien. Postquam sine praevisione, num. 4. post medium. vers. Item proponit, & sicuti dicam in c. Nihil, infra eod. & pondera illud verbum, Administrationis, per quod patet non esse prohibitam installationem. Hode si electus permitteret se installari, id est in stallis, & sede poni, c. Ut nostrum, infra de offic. Archid. cap. Post electionem, circa medium, de consuet. preben. gloss. l. m. c. Ne Dei, de Simon. Per hoc non incideret in penam huius Decretalis: Tum quia per hunc actum non administrat bona Praelaturae: Tum quia ita se habet generalis consuetudo, de qua testatur hic laudat. & Compositio, c. in prima, Holl. num. 5. vers. Quia si permiserit installari, Joan. Andr. num. 3. Abb. in 3. nar. vers. Quia si autem electus, & alij communit.

4. **S**ed hodie in hoc servari debet dispositio extorae Bonifacii VIII. in univ. de elec. qua cautum est ut promoti, vel etiam confirmati in curia ad Cathedralia, vel Regularia Ecclesias non modo non debeant se immiscere administrationi Praelaturae, sed nec per Ecclesiam recipi tanquam Praelati, nisi litteras promotionis, vel confirmationis ostendant alioquin recipientes, & recepti incidunt in penam ibi statutam: prout hic advertunt Joan. Andr. num. 2. Cardinalium. 2. & plerique alij. Quod secundum Imol. num. 3. forte inductum fuit, ut citius procurarent habere litteras papales de Curia, de quibus aliis non curassent. Unde pronuntiat per papam in Consistorio, ut moris est, quamvis habeat certissimum nuntium de huiusmodi pronuntiatione: tamen minime possit aliquid administrare de bonis Episcopatus ante ostensas litteras suae promotionis, ut hic per Abb. in primo verbo. Nam et si litterae non sint de substantia gratiae quia post pronuntiationem, seu provisionem illico est verus Praelatus, tamen sunt de substantia probationis, ut notant Archid. & Joan. Andr. in promissio Nervi. Bald. in l. Humanum, c. De legiti. Abb. huiusmodi. c. Gemin. cons. 160. Super dicto dubio, num. 6. ubi de hyllo Curia aretatum. Seraphin. decis. 775. num. 2. Verall. 175. num. 2. part. 2. Nam litteris non concessa gratia est infirma, & imperfecta. Rota decis. 205. num. 5. de consuet. preben. in novis. Mohadan. decis. 28. in 3. de venunt.

Tu vero praedictis addit, quod Alexander V. in Constitutione incipien. ex inanis innovata a Julio II. in sua Constitutione 4. Romani Pontificis, §. 2. & §. 5. in Bull. rom. 1. pag. 405. decrevit ut de cetero promoti auctoritate Apostolica ad Cathedralia, vel Regularia Ecclesias infra annum a die provisionis computandum teneant litteras expedire sub pena privationis eorumdem Ecclesiarum, & omnis iuris ex provisionibus praedictis quomodo libet eis acquisiti, quam negligentes incurere voluit eo ipso, eorumque sic vacantium dispositionem Sedi Apostolicae reservavit: & interim absque litteris provisionis in forma sub eadem pena in illarum regimine, & administratione in spiritualibus, vel

temporalibus, nullatenus se ingerere praesumant. Quamobrem poena privationis statuta contra electos administrantes ante obtentam confirmationem hodie locum habet etiam in provisis, qui administrant litteris non expeditis, aut infra annum illas non expediunt.

Secundo nota, ubi dicitur scientia Pontifici conveniens. Satis esse ut in Episcopo sit scientia conveniens, ut ex hac littera deducit gl. in ver. Conveniens, & patet, in cap. cum alim, infra eod. dicit Bald. in cap. Nihil eam pridem, num. 7. infra de renunciat. In Episcopo requiritur scientia eminens; tamen toleratur scientia competens, ut ibi dicitur in §. Pro deserta, sed nihil sciens etiam si Episcopus sit, debet de Episcopo par. simile in l. Sed & reprobari, ff. De exco. tit. Quails scientia in Episcopo desideretur tam de iure communi, quam ex Concilio Tridentino, constitutionibus Apostolicis, & decretis consistorialibus, scripsi laudissime in praedicta Decretali Nihil eam pridem, Anon. si usque ad num. 70. ubi etiam vide, nu. 61. de laudabili institutione examinandi promovendos ad Cathedralia Ecclesias in praesentia Summi Pontificis.

Ultimo nota, ubi dicitur Buxinum irritandum, hoc iure inspecto electum, qui se immiscuit administrationi Praelaturae ante confirmationem, non esse ipso iure privatum per se sibi quaesito ex electione, sed privandum per sententiam. Dixi hoc iure inspecto, quia per jura sexti saeculi dicendum est, ut cap. Avantis, infra eod. lib. 6. ubi electus ante confirmationem administrans per se, vel per alium, in totum, vel in partem, in spiritualibus, vel temporalibus sub quoque colore ipso iure privatur est iure ex electione quaesito. Et quamvis nonnulli sentiant illam Decretalem habere locum in eo tantum casu, in quo electus administrat sub excomonatus, vel procuratoris nomine, aut alio quaesito colore, ut verba sonant; & jus antiquum, de quo hic, remanere in correctum in eo, quod administrat tanquam electus. Et haec opinio placet Jo. Andr. in d. cap. Avantis, in gloss. ordinata, in ver. Privatum, ut sic videtur correctio iurum, cap. Cum expediat, eod. tit. & lib. tamen Curias tenuit esse privatum ipso iure, etiam si administrat tanquam electus, ut hoc est verius, ut dicit illa gloss. & sequitur Abb. huiusmodi. 4. dicens hanc opinionem esse communem, & veriorem.

11. **L**imita hunc textum in electis in concordia extra Italiam, qui ob ecclesiae necessitatem dispensative administrant ante obtentam confirmationem, ut ex text. in cap. Nihil, vers. Itaque infra eod. ubi plene scriptum in ult. notab.

DE ELECTIONE.

Cap. Dudum.

S V M M A R I V M.

- 1. **B**eneficia plura curata obtinent sine dispensatione Papa intelligitur est etiam ad Cathedralia Ecclesias, quam ad minoria Beneficia, & in seq.
- 2. **C**anonicos violatores deponunt tam ad electum,

quam ad obtinentem.

- 3. **B**eneficia plura detinentur in infamia Canonica.
- 4. **I**tem Avantis, capitalitatem vitium.
- 5. **I**tem committitur factum cum sacrilegio.
- 6. **F**ici sacrilegii iuda comparatur.
- 7. **F**urtum proprium non committitur in re immobilis, aut incorporata.
- 8. **P**ossessor male fidei respectu fructuum beneficii, an detur propriis factum committere.
- 9. **F**urtum non committitur rei quae caret dominio, ut hereditati vacanti.
- 10. **E**ccliarum bona nunquam vacant, sed sunt de dominio, & patrimonio Christi.
- 11. **E**t dicitur ab Ecclesia possideri.
- 12. **P**ossessionum usus administratur etiam in spiritualibus.
- 13. **D**ispensatio non potest Episcopum ad duo curata, vel ad dignitatem cum Praebenda ob praerogativam meritum, & non, seqq.
- 14. **R**e quid ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiae, & non, seqq. usque ad num. 30.
- 15. **D**ispensatio non potest Episcopum contra Canonem Concilii etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiae.
- 16. **N**ec contra Canonem in Concilio testantem Summi Pontificis dispensationem.
- 17. **D**ispensatio ad plura Curata ob praerogativam meritum fit principaliter propter laudem publicam, & non, 28.
- 18. **P**apa solus dispensat ad plura Curata, etiam propter causas utiles, vel necessarias Ecclesiae.
- 19. **C**ap. Sanctorum, 70. dicitur, an fuerit indistincta correctio per cap. De multa, de preben. & non, 28.
- 20. **A**bbatu distinctio inter dispensationem ad plura Curata, qua fit principaliter ob praerogativam meritum, & secundario ob utilitatem Ecclesiarum, reserbitur, & numero sequenti usque ad numerum 30.
- 21. **D**ispensatio ad plura Curata necessaria includit dispensationem super residentia in alterutra ipsorum.
- 22. **P**apa quomodo intelligatur dispensare super residentia in Ecclesiis curatis, qua est de iure divino.
- 23. **D**ispensare in praescripto divino non potest, nisi Deus vel eius Vicarius esse commisit.
- 24. **P**apa dispensare potest ad duo curata declarata sua divina ubi aliquam circumstantiam in suo casu ad personalem residentiam non obviare.
- 25. **D**ispensatio Papa ad plura curata talium casuum requirit, ut in divinis in casu illa vere ad residentiam non obliget.
- 26. **R**esidere tenentur iure divino in beneficiis curatis personae quantumcumque illustres, & literatae.
- 27. **C**ardinalis Caetani invidiosa in summes personae, quae multa praerogativa per se non obtinet, sed alteri delegata.
- 28. **I**n electum cap. De multa, de preb. & non, seq. Dispensatio principaliter ob meritum debet esse Ecclesiae utilitas, vel necessitas, non tantum praerogativa persona, ibidem.
- 29. **D**ispensatio super retentione plurium Ecclesiarum in Germania, quam ob causam concilii solent.
- 30. **B**eneficia duo Curata, quorum unum dependet ab alio possunt simul retineri usque dispensatione.

- 31 Beneficium amonem amicitie nomen beneficij. & in dicitur an beneficij, cui amicitia, & sic illius pro-
- 32 Et impetrari non potest, qui amicitia accit.
- 33 Annata non solvitur de beneficiis unitis.
- 34 Beneficium quom curatum solvere in titulum, & aliud in commendam non est prohibitorium de iure communi.
- 35 Secum ex Concilio Tridentino.
- 36 Cathedralis vel Metropolitani eius plures in titulum, sive commendam nemo potest recipere, & simul retinere.
- 37 Cathedralis unam in titulum obtinere non potest, nisi commenda altera, non obstante Concilio Tridentino in c. 2. §. 7.
- 38 Commenda rursus tempore magis participant de collatione, & vero titulo, quam de deposito simpliciter.
- 39 Commendatarius alium non faciebat fructus suos.
- 40 Cathedralis unum obtinens in titulum, an possit habere alium in commendam ad tempus, vel esse illius Procurator.
- 41 Intellectum c. Relatio, & c. sequenti. 21. q. 1.
- 42 Parochialem unam in titulum, & aliam in commendam obtinere auctoritate ordinarij, ac simul retinere, utraque parvam existit. & numero 107.
- 43 Commenda de iure communi non inducatur in comparationem: sicut post Concilium Tridentinum.
- 44 Commenda ad sex menses in beneficijs curato, qua fieri preterea ordinarij, post Concilium Tridentinum locum non habent, sed deputari debent Vicarij.

DUDUM, id secundo. Habens plures dignitates, vel plura beneficia curata sine dispensatione papae ineligibilis est. Hoc dicit, quod ad electionem non pertinent. Hostiensis dividit in septem partes, Jo. de Anano in octo, sed Agilius, & post eum Joan. Andr. & reliqui dividunt in tres. In prima ponuntur narrationes partium totam Papa.

Nota primò id, quod dictum est in sumario, videlicet quem reddi ineligibilem ex pluralitate dignitatum, vel beneficiorum curam animarum habentium. Quod absque dubio verum est ad Cathedralis, & alias majores Ecclesias, ut hic est casus. Quo verò ad minora beneficia, puta Archidiaconatum, Decanatum, Canonatum, & similia. Quisdam dicunt pluralem non esse ineligibilem, ut hic refert Compustell. num. 20, quia hoc non reperitur iure cautum; & quia major perfectio requiritur in Episcopo, qui sicut honorare, ita & meritis alios procellere debet, cap. 1. §. 1. in c. 1. de Curia, supra eod. Sed contrarium dixerunt ipse Compustell. quia talis violator est Canonum, cap. Sanctorum, 70. dist. 1. cap. Quia nonnulli, infra de cler. non resiste. & Canonum violatores deiciuntur tam ab obtentis, quam ab obtinendis, cap. Violatores, 25. q. 1. cap. 2. infra de iuror. & ibid. Idem firmat Specul. tit. 2. §. Videndum, circa finem,

vers. sed nunquid habens, Burr. hic num. 17. & Jo. de Anan. in princip. qui testatur ita communiter teneri. Hodie hoc est clarum, quia per Extravag. Ezer abbas. §. Qui verò deinceps, non dimittens primum est inhabilis ad factos Ordines, & beneficia.

Secundo nota, in vers. Unde cum in eodem Concilio, detinentem plura beneficia minus canonice in omnia vitia incidere: Primò enim incurrit transgressionis notam, quia ius prævaricatur. Et hoc notam, id est infamiam. Et sic videtur infamiam secundum Abba. hic num. 5. ad hoc cap. Infamiz, 6. q. 1. saltem infamia Canonica, de qua vide per eundem, in cap. Testimonium, de testib. Est autem peccatum sustinere infamiam in dignitate, cap. Primum, 25. dist. Compustell. hic num. 12. Secundo incurrit avaritiæ, & cupiditatis vitium, ut hic, & in cap. Cum scandalum, ibi, Ambitionis, & avaritiæ vitium, & cap. Quia in tantum, in princ. infra de proben. & d. cap. Quia nonnulli, Concilium Trident. cap. 17. ibi, Improbæ cupiditatis affectu, §. 24. cupidi autem ab Apostolo promovendi prohibentur, 1. ad Timoth. 3. 47. dist. in summa. Tertio committit fursum, ut in littera ibi, Rem contractavit alienam, & sic fursum commisit quodammodo, vel rapinam: Simile in cap. Non furum, 7. q. 1. Inid nec simplex fursum committit secundum Abba. num. 1, sed cum sacrilegio. Nam amico quidquam capere fursum est; Ecclesiam fraudare sacrilegium est, dicit textus, in cap. Gloria Episcopi, 12. q. 3. Et potest dici fursum peculatum, quod committitur in re facta, vel Religiosa, vel publica, ut in l. 1. §. Ad l. inl. pecul. Et est gravis, Nam si delinquens Judæ comparatur, in c. Quid ergo, 23. q. 4. Improprie tamen hoc casu dicitur fursum committi, ut dicit gloss. hic in ver. Fursum, in fine, quia proprie fursum non committitur in re immobili, ut in §. Qui autem, infra. de usu cap. Nec de re incorporali sicut est beneficium, ut l. servus. §. Incorporales. ff. De acquir. rer. domin. Et propterea textus cautè utitur dictione illa, que commoda, que est improprietas nam proprie res hujusmodi dicuntur invadit; & ita exponitur littera, in d. cap. Non furum, nec latronem, id est invadentem, & sequuntur Host. num. 6. in ver. Fursum, num. 10. in ver. Rapinam. Burr. num. 11. in 10. notat. & Abba. num. 19. Ceteram hoc dictum procedit tantum respectu corporis beneficij, & iurum ad illud pertinentium, non autem respectu fructuum, quos percipit male sine possessore, quia in his committitur verè fursum, ut l. si urbana, ff. De condit. inobedi. l. si quis nec causam, §. si sine §. si corr. l. si quis uxori §. 8. Cum creditorem, ff. De usur. & l. iustitiam, ff. De iuris, not. Gyn. in l. an illi. C. de iur. & Barr. in l. Soverius, §. Præsum. ff. De usu cap. & in prop. tenent hic Bald. num. 5. Burr. num. 22. Abba. num. 19. & Jo. de Anan. in 2. Nec obstat quod Host. num. 8. in ver. Quisdam modo, cui subseribunt Jo. Andr. num. 41. Bellam. num. 16. & 12. Incol. num. 24. concludat nec respectu fructuum hoc casu committi fursum proprie, eo quod fursum fieri non possit rei, que caret dominio, ut l. falsus, §. Qui alienum, ff. De iuris. Et nec tenent hereditate non sit fursum rei hereditarie, l. 2. §. De crim. expl. heredit. ita de rebus ad Ecclesiam pertinentibus, Ecclesia

ipsa vacante. Id quoniam non obstat: nam multum interest inter bona hereditatis parentis, & Ecclesiam vacantem: quia bona Ecclesiarum nunquam vacant, sed sunt in dominio Christi, de cuius patrimonio esse dicuntur, ut in cap. Cum ex eo, de elec. lib. 6. Extravag. Salvator, in princip. ibi, Patrimonium Crucifixi, de proben. inter communes. Præterquam quod Ecclesia ipsa dicitur res suas possidere, ut not. Innocen. in cap. Littere, de restitu. sponsal. Ultime merito Hostien. opinionem refellit Abba. hic num. 19.

Tertio nota, in vers. Licet autem, utrum positionem admittit etiam in spiritualibus; nam hic factæ fuerunt super pluralitate beneficiorum secundum Abba. num. 7. in 2. notat. Nec refert quod positiones super crimine non admittantur, quia pluralitas non est semper crimen, cum interdum nitatur dispensatione Apostolica, ut hic, & in c. De multa, in fine de proben. cum concordant. Quid autem sit positio, unde originem duxerit, & de illius materia vide glossam magnam, & magistrum, in cap. 1. & ibi per Archid. & DD. de confess. lib. 6. & per Innoc. & Bald. hic Dist. latè in cap. Vnicuique, infra de lit. contest.

Quarto nota, in vers. Non igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de proben. Et quamvis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. in d. cap. 70. dist. & glossa in Extravag. execrabilis, in ver. Dispensatio, tenet ob prærogativam quidem meritum solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesie dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Samp. & Abba. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præposit. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solum Papa dispensat. Et probatur evidentiter hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu cause, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam executionem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet se cum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibito obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resistent. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. §. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesie dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quisdam autem, de reliq. damib. & ibi not. gl. in ver. Concilij. Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. in etate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Burr. ibi num. 15. & Abba. num. 10. & probavi latissime, in cap. fin. d. num. 11. usque in finem, infra de sit. Præterea, cum præsertim hoc casu Concilia non simpliciter prohibent retentionem plurium curatorum, sed etiam dicant per Sedem Apostolicam dispensari, ut in d. cap. De multa, Quinim-

modò dispensationem Episcopi esse irritam in hic, tunc enim conveniunt omnes antiqui, & moderni Doctores Episcopum dispensari non posse contra Canonem etiam non consilientem, cap. Nuper, de senten. excomm. Doctores in cap. dist. clerici, §. De adulteris, ubi in specie Burr. n. 17. vers. Concilium tenent, & Abba. num. 5. vers. Quid verò est Canon penalis, infra de iuris. Innocen. Hostien. & omnes in cap. Dilectus, & ibi dist. 17. de tempor. ordina. Neque verò controversia est differentis, ut dicit gloss. præleg. an dispensatio fiat ob prærogativam meritum, an ob Ecclesie utilitatem. Nam dispensatio que fit propter prærogativam personarum, sit principaliter propter bonum publicum; & hoc dicit, cap. De multa, in fine ibi, circa litteratas personas, &c. Nam magis prodest Ecclesie bonis, & litteratis, quam decem Ministri illiterati, ut inquit Jo. de Lignay, in Clem. Gratia, de scriptis, qui propterea detestatur prædictam distinctionem Glole, & tenet insufficientem etiam propter causam utilem, vel necessariam Ecclesie solum vatum posse dispensare. Idem tenent Lancelo, & glossa hic in ver. Per concessum, que concludit, cap. Sanctorum, 70. dist. quod intelligit ad Episcopos dispensationem, fuisse correctam per Decretalem De multa, prout etiam tenet Bartholom. Bruni in m. d. cap. Sanctorum, gl. in cap. Litteras, in ver. Vacare nescitur, de concess. proben. gl. in cap. Ordinarij, in ver. sui beneficij, de offic. ordinarij, lib. 6. gl. in cap. 1. in ver. Absque dispensatione, quam ibi sequuntur Gemm. num. 13. & Franc. num. 7. de consuet. ead. lib. Felini. in cap. An si clericus, §. De adulteris, num. 5. de iudic. Mill. in reperi. vers. Dispensare non potest legatus de latere super pluralitate, Mandol. de signatura vtriusq. de dispens. ad plura, vers. Aut loquuntur, & Rota decisi. 4. de off. lega. in vno, dist. 26. Et est communis opinio, ut testatur Abba. in cap. Execranda, §. Qui verò, num. 38. vers. Primum casus de proben. & Andreas Cambaza in tract. de off. & potest. legati de latere, lib. 7. in tit. An legatus possit plura beneficia sua conferre, quam etiam servat curia Romana. ut Hostiensis testatur, prout illum testatur Abba. d. num. 38. vers. Tamen servatur Hostien. & in d. cap. De multa, num. 192. De quo stylo testatur etiam Jo. Andr. Rebuff. & Quintin. in d. cap. De multa, num. 111. & Villadiego de legat. num. 81. quest. 14. Nec preter distinctio Abbatis in d. §. Qui verò, num. 38. vers. Et pro tanto, & Alphonsi Hojedæ in tract. de benef. incompatib. par. 2. cap. 12. num. 18. videlicet quod aut dispensatio conceditur principaliter propter prærogativam personarum; & secundario tamen propter bonum publicum spirituale, videlicet Ecclesie generalis, ut quia clericus est persona litterata, vel potens, & secundum ejus qualitates non potest commodè vivere ex redditibus unius Ecclesie; tamen si habeat duas poterit prodesse Ecclesie particulari, & generali, defendendo iura, & Ecclesie consulendo: & sic principaliter fit ob respectum personarum, ut habet editus plurium Ecclesiarum, & hoc primò casu sit correctus textus, in d. cap. Sanctorum, 70. dist. & habet locum textus, in d. cap. De multa, ut non dispenset nisi Papa. Aut verò conceditur dispensatio principaliter propter utilitatem Ecclesiarum, nulla habita ratione an persona sit litte-

literata, vel potius, & hoc secundo casu d. cap. 4. *conferunt*, remanent inchoatum, & Episcopus dispensare possit sicut prius. Hæc inquam distinctio non placet; considero enim Clericum non posse simul retinere duo beneficia curata, quoniam desinat personaliter residere, & per seipsum inservire in alterutro ipsorum, cum nemo possit seipsum dividere, & eodem tempore in duabus Parochiis corporaliter adesse, & curam gerere per seipsum, c. Quia nonnulli, & cap. Relatum, de Cler. non resident. Hostien. in cap. Excipienda, num. 15. & 16. vers. Et etiam est
 22 altitudo, de preb. & Bald. hic num. 4. Personalitatem residentiam in beneficiis curam animarum habentibus esse ex præcepto divino, ut in decreto Concilij Tridentini cap. 1. sess. 23. & est Theologorum sententia communis, & vera, ut latissime patet in c. Ex parte, il prima à n. 20. ubi de 1. 74. vers. de Cler. non resident. Dispensatio vero super jure divino dupliciter accipitur secundum Richard. de Media Villa in 4. cont. dist. 8. q. 9. art. 1. & Card. in c. Cur ad inchoatum, de doct. n. 16. ubi de statu Monach. Uno modo prout est juri relaxatio, ut notatur in l. 1. ff. de leg. 1. q. 7. Et hoc modo contra jus divinum non dispensat Ecclesia, c. Non quidem, 23. q. 1. Ratio est secundum D. Thomam in 2. 2. q. 97. art. 4. ad 3. quia ad legem divinitam se habet qualiter homo, & non persona privata ad legem publicam, cui subicitur. Unde sicut in lege humana publica non potest dispensare nisi ille, à quo lex autoritatem habet, vel in cuius ipsi committuntur in præceptis juris divini, quæ sunt à Deo, nullus potest dispensare nisi Deus, 24. vel in conspectu Dei committeret. Alio modo accipi potest dispensatio, prout est juri declaratio seu interpretatio: & hoc modo Papa dispensare potest super jure divino, c. In omni, de testib. & notat gloss. in c. in d. c. Sane quidem, dicens Papam dispensare in Evangelio, interpretando ipsum, c. Sane, in fine de testib. Quamvis Turree, in eod. c. Sane quidem, n. 2. in fine, dicit illam glossam non esse veram. Quia, inquit, interpretatio obsequitur, & obsequi debet Evangelio: aliis non esset interpretatio, sed corruptio. Interpretari quippe Evangelium ad sensum hominum & Catholicum non contradicendo veritati fidei, & Scripturæ sanctæ, hoc licet Summo Pontifici, sed per hoc non dispensat in Evangelio, ut aliud dicat, quam Dominus, & Evangelium dicit. Hæc ille: & scripsi plenius in c. Cuius prædium, d. n. 76. usque ad n. 86. c. 1. de Pæ. Unde cum Romanus Pontifex impertitur dispensationem super retentione duorum beneficiorum curam animarum habentium, & consequenter super residentia alterius, non dispensat propriè, nec juri relaxat, sed tantummodo interpretatur jus divinum ob aliquam circumstantiam in illo speciali casu ad personalem residentiam non obligare, ut declarat Cardin. Cajetan. in 2. 2. q. 185. art. 5. Soto de iust. & iur. lib. 10. q. 3. art. 1. Covarr. variat. res. lib. 3. c. 13. n. 9. vers. Est etiam. Et est ex mente D. Thomæ quodlib. 9. art. 15. ut dixi plenius in d. c. Ex parte, num. 56. & seq. Oportet igitur in dispensatione, quam concedit Papa super pluralitate beneficiorum hujusmodi talem causam subesse, ut jus divinum in casu illo verè non obliget: alioquin non esset juri divini de-

claratio, sed relaxatio, cum de natura declarationis sit, ut in lege declarata, & ab illa essentialiter non differat, ut plenè notavi in c. In supra, de consuet. & sic non esset dispensatio, sed dispensatio secundum Jovan. de Lignano in Clem. Gratia de refer. ubi concludit posse Papam dispensare generaliter, ut unus habeat plura curata: totum tamen, ut ipse ait, debet referri ad cultum divinum; alias si non habita relatione ad bonum publicum, non foret dispensator, sed dispensator, & sequitur Abb. in d. c. Excipienda, §. Qui verò, n. 23. vers. Tamen tamen, & n. 46. vers. Alia distinctio, de preb.
 26 At certum est jus divinum non eximere illos, & literatas personas à residentia, & munitis pastoralibus in beneficiis curatis: nam ut formaliter inquit Cajetan. in 2. 2. q. 185. art. 5. vers. Ad secundum argumentum, (Nemo illustrior illo qui Pontifex assistens futurorum bonorum introitus in Sancta, qui de lapsis dicit: filius hominis non veni ministrari, sed ministrare: Non accipet vir illustris Episcopatum, si non vult pastorale officium exercere: sibi ipsi imputare illustri, qui accepit Episcopatum, & exequatur quod promisit: servet Deo, & Ecclesia hinc turpin se recognoscant, si nomen, potentiam, honorem, & divitias Episcopi tenet in persona sua, officium autem alteri delegat; quoniam priora omnia lux data sunt personæ ut habeat simul cum illis personale officium Episcopati.) Hæc ille. Et hæc de causa Concilium Tridentinum in c. 1. sess. 23. declarat etiam S. Romanae Ecclesie Cardinales teneri ad personalem in lite Ecclesie, vel Directibus residentiam: & in c. 2. sess. 7. prohibet ne quis plures Metropolitanas, vel Cathedralis Ecclesias recipere, & simul retinere præsumat, quacumque dignitate, gradu, aut præminenti prius fulgeat. Ergo cum præceptum divinum aequè obstringit ad personalem residentiam in Ecclesiis curatis subditis, ac literatis personis, atque alios quoscumque dispensatio Apostolica ad plures curatas, & sic in personalem alterius, si committerentur principaliter præteritæ personæ, non esset juri divini declaratio, prout esse debet, sed potius relaxatio.
 28 Quæ propter cum Summo Pontifice dispensat ad plura curata, primario inveni, & contemplari debet utilitatem Ecclesie, & bonum commune, et hoc innot. Decretalis De multo, in fine, quæ non dicit cum sublimibus, & literatis personis simpliciter, & absolute potest per Sedem Apostolicam dispensari; sed addit conditionem illam, si ratio postulaverit inveniunt per hoc ita demum licitum esse dispensationem, si principaliter id exigat Ecclesie utilitas; hoc enim semper esse debet principale obiectum fidelis, & prudentis dispensatoris, ut docet S. Thomas in 2. 2. q. 97. art. 4. Ad hoc Concilium Tridentinum, sess. 23. c. 18. vers. Quod si argenti, iniquæ rationis, & major quandoque utilitas postulaverit cum
 29 aliquibus dispensandum esse, &c. Sic videmus in Germania cum sublimibus personis non raro dispensari super retentione plurium ipsorum, non quidem principaliter ad ex illorum tribus se altere possint, sed ut Catholicæ Religionem expulsis hæreticis consilio, opibus, autoritate laicam rectam tueantur. Et hæc ratione Princeps Elector Colonienis ad prædictum obtinet

Archiepiscopatum Colonie, & Episcopatus Leodien. Monasteriensem, Paderbornensem, & Hildesheimensem. Quam igitur Concilium generale in d. c. De multa, propter præceptum divini juris necessarium sit intelligendum in hoc speciali casu, quando dispensatio ad plura curata conceditur sublimibus, & literatis personis principaliter ob utilitatem Ecclesiarum; & tamen dicat posse per Sedem Apostolicam dispensari; consequens est ut propter eandem Ecclesiarum utilitatem dispensare non possint Episcopi; & sic adempta illis fuerit potestas, quam super hoc habebant à jure communi ex d. cap. Sanderum. 70. dist. aliis enim expressio illa de Sede Apostolica, nisi intellexeretur ad exclusionem Episcoporum, fuisset nugatoria, cum de Papa nullus dubitet quin possit dispensare, prout etiam observat Abb. in dicto cap. Excipienda, §. Qui verò, n. 38. in fine. Et per hæc considerationem juris divini, ad quod DD. non advertunt potest expeditum esse dispensationem ad plura beneficia curam animarum habentia etiam principaliter propter bonum Ecclesiarum, non ad Episcopos, sed ad solum Romanum Pontificem pertinere.
 30 Ultimò nota, in ver. Cum nullus, duos casus, in quibus de jure communi potest clericus obtinere duo beneficia curata. Primus est, cum unum dependet ab altero, ut hic, & in cap. Eam te, de etat. & qual. in d. cap. Excipienda, §. Qui verò, de preben. & in cap. Super eo, eod. tit. lib. 6. ubi deciditur non esse necessariam dispensationem ut quis obtineat personatum cum cura & prebendam, cui sit annexa Parochialis ecclesia, cum hoc non obviet Concilio generali, idque ratione connexitatis, ut inquit Host. id. d. cap. Excipienda, num. 16. et quia secundum Bald. hic n. 34. unum & idem videtur quod dividi non potest, ut l. Si ex duobus, ff. De legat. 2. & l. Quidam Eulogia, C. De iur. deliberat. Nam beneficium annexum amittit non beneficium, & induit naturam beneficii cui unitur, & fit illius prædium, Rota decis. 370. dicit n. de reb. eccl. non alienan. in antiquis. Oldrad. conf. 257. Fallunt tale est, num. 15. vers. Unda latet, Castal. decis. 2. nu. 2. de unione. Caputaquen. decis. 349. par. 3.
 32 Et idè impetrari non potest. Boer. decis. 345. in prin. Cardinal. Seraph. decis. 1078. num. 6. Ratio est quia non vacat per obitum obtinentis. Oldrad. d. conf. 257. num. 20. Rebuff. in præxi beneficii, tit. de unione, num. 12. & tit. de Vicariis perpetuis, num. 18. Satnen. in reg. de triennali q. 8.
 33 Rota decis. 114. num. 5. par. 2. dicit, et inde est ut de beneficiis unitis non solvatur amata, cum in eis impossibile sit date vacationem, Seraph. decis. 1412. num. 18.
 34 Secundus casus, in quo potest clericus obtinere duo beneficia curata est cum unum obtinet in titulum, & aliud in commendam, et de hoc est textus expressus hic in eod. vers. Cum nullus, ibi vel unum intulatur, & alteram commendatam haberet, concordat cap. Qui plures, & cap. Relatio, & cap. seq. 21. q. 1. Quid autem sit titulus late explicat glo. hic in ver. Intulaturam. et de his commendis habes plenam glossam, in cap. Nemo, in ver. Commendatæ, & ibi per DD. de elect. lib. 6. & per Hostien. hic, & Innoc. in cap. Si confiteris, infra de accusat. Et de his vide quod scripsi in cap. 1. de Capell. Monachor.

Hodie ex decreto Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 7. nemini licet plura curata, vel alia incompatibilia beneficia ecclesiastica sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam sacrorum Canonum, & præcipue contra c. De multa, de preben. recipere ac simul retinere. Et decreto cap. 2. eiusdem sess. Similiter statuitur ut nemo plures Metropolitanas, seu Cathedralis ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine contra sacrorum Canonum instituta recipere, & simul retinere præsumat.
 37 Stante hoc Decreto, QUÆRO, An habenti unam Cathedralis in titulum possit commendari altera.
 Proposta hæc controversia in sacra Congregatione Concilij, aliqui ex Patribus dicebant posse: quia antiqui Canones permittebant ut unum possent duæ ecclesie una in titulum, & altera in commendam conferri, cap. Qui plures, cap. Relatio, & cap. sequen. 21. q. 1. cap. Dudum, il secundo, ubi gl. in ver. Intulaturam, in fine de elect. & notat gl. in cap. Eam te, de etat. & qual. non sunt immutari per decretum Concilij in d. cap. 2. sess. 7. & intelligebant litteram ibi, in titulum, sive commendam, ut nemo possit obtinere plures intulatas, vel plures commendatas Ecclesias, pro quibus vide Jo. Franc. Parinum in trad. de offi. & potest. Capit. sed vacan. q. 3. par. 2. col. 4. Alij contra asserbant per antiquas rationes, & Regulas, quibus cavetur neminem duabus ecclesijs præfici posse, cap. Clericus, 21. q. 1. ex Concilio Calcedonensi cap. 10. cap. Clericus, eod. cau. & quasi. ex Nicæno secundo, cap. 15. & c. Vnio, 10. q. 3. ex Toletano, 16. c. 4. & c. Sanderum, 70. dist. & cap. Quia nonnulli, de cler. non resid. libere denegari hæc commendam, eo quod singula ecclesiastici juris officia singularibus quibuscumque personis sint commoda, c. Singula, 89. dist. Et odiosa fuit apud veteres plurium Sacerdotum ambitiosa cupiditas, neque semel in generalibus Concilij damnata, ut testatur Concilium Colonienis sub Hermannò, anno 1530. in tit. de Mun. episcop. cap. 32. Nitebantur etiam verbis Concilij, in d. cap. 2. quibus expressè prohibetur pluralitas sive in titulum sit, sive in commendam cum valde censetur felix, cui unam Ecclesiam bene regere contigerit, ex quibus verbis elicitur mens Concilij volentis auferre pluralitatem, quæ per viam commende inoleverat. Id quod clarius probant per textum cap. 17. sess. 24. quo cavetur non posse aliquem retinere, nec obtinere duo beneficia, quæ personalem residentiam requirant, ne unus officia sibi vendicet plurimorum; & id habere locum non solum in Cathedralibus, sed etiam in omnibus alijs beneficiis quibuscumque tituli, & qualitatis, etiam si commendata existant. His addebant quod considerando rationem finalem hujus textus, quæ est multiplex, juxta enumerationem, quam facit Rebuff. in præxi in tit. de dispensat. ad plura per tot. fol. 280. ita prohibita est pluralitas plurium titularum, sicut unus tituli, & unus commendæ, præsertim cum hodie
 38 commendæ, quæ sunt perpetuæ, & cum facultate percipiendi fructus, & eos convertendi in usus proprios, magis participant de collatione, & verò titulo, quam de deposito simplici, ut testat

39 tur Gomef. in reg. idemati. q. 5. num. 4. & feq. ubi etiam addit commendas, quæ per Canones, & antiquos Doctores permittebantur, habuisse naturam depositi; ideoque commendatarij non faciebant fructus suos, ut aperte colligitur ex Epistola 23. lib. 2. D. Gregorij. Et illo tempore sicut non fuerunt cogniti, nec etiam fuissent permiffa commenda nostrorum temporum, quæ habentur pro verò titulo: & sic respondebant ad d. cap. Qui plures, cum feq. 21. q. 1. & ad argumenta contraria, de quibus per Staphil. de grat. expell. form. 7. num. 4. pag. 18. & Gomef. in reg. de triennali q. 5. ut. 6. & ita fuit conclusum. Hac de commendis perpetuis.

40 An autem obtinens unam Ecclesiam Cathedralè in titulum possit habere aliam in commendam ad tempus, vel esse illius Procurator, juxta præscriptam, cap. Cum nobis olim. supra eod. Arbitror posse, nec tali casu dispensari contra decretum Concilij d. cap. 2. sess. 7. non enim prohiberi potest quod ex necessitate fit, & ad tempus, & non ad commodum recipientis, quod Concilium abhorret. Et ita, cap. Relatio, & c. sess. 21. q. 1. remanent in suo robore in terminis, in quibus loquuntur, id est cum quis obinet unam Ecclesiam in titulum, & aliam in commendam ad tempus: de temporali enim commenda loquuntur prædicta jura, non autem de perpetua, ut incuteit scriptis Naudæri. conf. 9. incipiens. An dispensatio, num. 2. de proben. cum eo tempore commenda perpetua non essent cognita, ut dictum est supra. Quod ergo non mutatur, Sec. l. Sancimus. C. De testam. l. Præscriptum, in fine C. De appell. c. Quon expediat, de elect. lib. 6.

42 Quid in Parochialibus? Episcopus Valentinus consueverat commendare Parochiales in sua diocesi, & cum unam commendasset Rectori alterius Parochialis, dubitavit is Rector an sibi eas retineat liceret, vel potius utraque privatus existeret juxta cap. 4. sess. 7. Concilij Tridentini.

43 Hæc verba sunt annotata in libris publicis sacre Congregationis Concilij ad d. cap. 4. sess. 7. manu Cardinalis Carazæ ejusdem Congregationis Præsfecti, videlicet: Quamvis de jure communi commenda non inducat incompatibilitatem, cap. Dudum, il secundo, de elect. Ideoque ante Concilium habens beneficium curatum in commendam, postea aliud in titulum obtinere

44 abque dispensatione Apostolica, Rebuff. de par. cis. sess. tamen secus post Concilium sess. 7. cap. 4. Imò commenda ad sex menses in Ecclesijs curatis, quæ fieri poterant ab ordinarijs, cap. Nemo, de elect. in 6. amplius post Concilium locum non habent, cum debeant in eis deputari Vicarij ad formam, cap. 18. sess. 24. ut sacra Congregatio censuit. Unde Orator qui utramque beneficium retinuit post Concilium, utroque privatus existit, etiam vigore d. cap. 4. sess. 7. nec prætextu consuetudo contra dictum decretum excusare valet.

Rursus ex consuetudine antiqua Parochiales quædam Mansionariæ Bergomen. diocesis ab Ordinario commendari solebant ad sex menses Sacerdotibus per vicinos præsentatis. His tamen sex mensibus elapsis nunquam, vel raro Rector ipse prorogationem, vel novam provisionem petebat, sed vigore primæ expeditionis ad sui ipsius, vel hominum libitum in ipso munere curæ

perstitebat. Dubitatum est an hujusmodi commenda ad sex menses in Ecclesijs curatis amplius locum habeant post Concilium Tridentinum; nam; vel potius ex eodem Concilio debeant deputari Vicarij amovibiles. Sacra Congregatio respondit locum non habere, sed in eis servandam esse formam præscriptam à decreto Concilij, cap. 18. sess. 24. Si tamen vicini illi legitime præbarent jus patronatus validum, prout Concilium requirit sess. 25. cap. 9. permittendum illis præsentare institucndos, prævio tamen examine ex d. cap. 18. sed denegandam expressè illis facultatem semel institutos amovendi ad eorum nutum.

DE ELECTIONE.

Cap. Querclam.

S V M M A R I U M.

- 1 Lecto sufficit probare eligentem tempore electionis possidere.
- 2 Laicum an ex consuetudine possit acquirere ius eligendi etiam in Collegiata Ecclesia.
- 3 Presentatio ut sit valida sufficit ut presentans sit in quasi possessione presentandi tempore presentandi, etiam si sit laicus, in quo casu usurpatio presumitur.
- 4 Secus post Concilium Tridentinum, & num. seq.
- 5 Usurpatio qualiter ex Concilio probari debeat à personis privatis, vel alijs, in quibus presumitur usus patris.
- 6 Parochiani an possint prescribere presentacionem Rectori Parochiali Ecclesie.
- 7 Prescribenti absurdum est minus tribuere, quam possidenti.
- 8 Parochianorum usurpatio an presumatur quæ sita ex usurpatione, ita ut in eo requiratur plenus probatio à Concilio Tridentino præscripta.
- 9 Et quid si universis à Parochianorum sit parva.
- 10 Et quid si in patronatus sit mixtum Parochianorum, & private familiae, & n. 20.
- 11 Et quid si spectet ad quartam partem Parochianorum tantum.
- 12 Universitas an constituatur ex quarta Parochianorum parte.
- 13 Usurpatio in quibus presentatur, & num. 25.
- 14 Usurpatio Abbatis temporalem iurisdictionem habentis an requirat probaciones, quas exposcit Concilium Tridentinum in persona, in quibus cadit presumpcio usurpacionis, & num. seq. usque in finem.
- 15 Usurpatio Baronum perpetuam iurisdictionem habentium probari debet iuxta formam à Concilio Tridentino præscriptam in potentibus.
- 16 Usurpatio competens Prælati ratione temporalis domini, quod habet Ecclesia, censetur Ecclesiastica.
- 17 Prælati in dubio censentur Ecclesiam fundasse, vel darasse de bonis Ecclesie.
- 18 Usurpatio presumptio cessat ubi Ecclesia est patrona, & num. 25.
- 19 Usurpatio in Ecclesia competens non tenet nisi ad consanguineos Prælati.

Inf

- 20 In patronatu non presumitur ex usurpatione nisi in eadem persona continet qualitas potentia, que presumptionem usurpacionis includit, & qualitas Ecclesiastica, que illam excludit.
- 21 In universitate Ecclesiastica usurpatio non presumitur quæ sita ex usurpacione.
- 22 Usurpatio ab Ecclesia præscriptum per quadraginta annos; in laico requiritur immemorabile.
- 23 Usurpatio transmissa potest in Ecclesiam abique consensu Episcopi; secus in laicum.
- 24 Beneficia patronatu Ecclesiastico pertinent ad liberam collationem Papa in mensuris reservatis.
- 25 Usurpatio de inter communi etiam in potentibus probatur per immemorabilem.

QUERCLAM. Sufficit electo probare eligentem tempore electionis jus eligendi possidere. Hoc dicit. Secundum Joan. Andr. Butr. Card. Anchar. & Joan. de Anan. & est cap. utile, & allegabile, secundum Cardin. Dividitur in duas partes. In prima ponitur facti narratio. In secunda causæ distinctio tibi, Navierro, & utraque pars subdividitur, ut hic per Jo. And.

1 Nota primò ibi, ad quem de consuetudine pertinet electio. Laicum ex consuetudine posse acquirere jus eligendi: nam & jura vetera hoc eis permittebant etiam in Ecclesijs Collegiatis, cap. Petrus, 39. dist. cap. De Petro, 47. dist. cap. Struq. 61. dist. cap. Plebs Aponensis, & cap. Beatinae, 63. dist. & notat Jo. Andr. in cap. Quod aliquid gratiosè, sub num. 2. col. 2. vers. Quod mirum, de reg. iur. lib. 6. in dicitur, sed in contrarium est textus, in cap. Massana, infra eod. ubi patet jus eligendi non posse hæc competere etiam simul cum clericis, & contrariam consuetudinem non valere, ut ibi dixi in primò notab. & in cap. Quisquis, n. 16. infra eod. Solutio, hic loquitur de electione, que provenit ex jure patronatus, ut colligitur infra ibi. In quasi possessione presentandi, nec non ibi, salva quaestione juris patronatus. Talls autem electio bene cadere potest in laicum ex præscriptione, vel consuetudine, ut in iustibus præallegatis, & in cap. Nobis, infra de usurpacione. & hic notat glossa, in ver. Consuetudine, quam refert, & loquitur Federic. de Denis in cons. 234. super primò puncto, num. 2. Sed contra hoc videtur textus, in cap. Sacrosancta, infra eod. ubi dicitur jus eligendi non cadere in laicum, & tamen ibi agebatur de electione proveniente ex jure patronatus. Solutio: Electio ibi non proveniebat ex jure patronatus immediate, quia laici non fundaverant, vel dotaverant, nec allegabant consuetudinem ad probandam fundacionem, vel dotacionem; sed tenebantur cessione patronatus Ecclesiastici, seu juris eligendi à clericis facta, quæ non valet etiam de Diocessani consensu, de quo tamen sic ut per Abb. ibi in 3. notab. vel ibi agebatur de jure eligendi Prælatum in Collegiata Ecclesia, quod non cadit in laicum, etiam ex consuetudine, ut in d. e. Nobis, etiam si sit tanti temporis, & ejus iuris non extet memoria, ut innuit Abb. loco citato post Jo. Andr. quem citat, in cap. 2. de pres. lib. 6.

2 Secundo nota ibi, Populum in quasi possessione presentandi clericum existeret. Ad validitatem Trid. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

electionis non esse opus docere de titulo, seu proprietate juris patronatus; sed satis esse, ut presentans tempore presentacionis existat in quasi possessione juris presentandi, etiam si presentans sit talis, in quo cadat presumpcio usurpacionis, ut hic est casus expressus, loquitur enim hoc c. In Populo, seu Communitate, in qua usurpatio, plerumque ex usurpacione quæ sita ex usurpacione, ut notat in c. Dilectus, & ibi per Butr. in 1. & 2. q. 1. de offic. legat. & per Speculator. in tit. de iurisp. q. 11. & hodie est expressum in decreto Concilij Trid. cap. 9. vers. In quibus personis, sess. 25. ut latius dicitur infra n. 8. & tamen text. decidit pro validitate electionis, ex eo, quia populus in quasi possessione presentandi existeret. Unde quamvis Rotæ in causa Compositellana Parochialis, 16. Januarij 1795. coram Cardinali Blanchetto impressa apud Nicol. Carz. de beneficij. part. 5. cap. 5. num. 28. distinxerit, an usurpatio sit per se privativa, an verò univocitatis; ut in primò casu sufficit quasi poss. suo juris presentandi ad institutionem obtinendam; in secundo autem casu propter suspensionem usurpacionis non suffragatur quasi possessio, sed præstatur proprietatis: tamen non advertit ad hoc capitulum ubi hæc distinctio aperte reprobanda. Nec tollit obicem si licet decisionem Rotæ non esse intelligendam in terminis juris communis, sed in terminis Concilij quoniam si ita intelligeretur, primum membrum distinctionis esset falsum; quia nec in personis privatis post Concilium sufficit quasi possessio juris presentandi, & correctum est hoc capitulum, & c. Consuetudine, infra de usurpat. nisi quando geritur de perpetua iurisdictione inter usurpatarios, ut ibi dixi, num. 16. Die ergo, in communitatibus, vel alijs, in quibus presuntur usurpatio, nec in privatis familijs hodie ad validitatem presentacionis, vel institutionis sufficere quasi possessionem presentandi, vel eligendi, seu nominandi; quoniam, ut colligitur ex dicto cap. 9. sess. 25. titulus juris patronatus ostendit debet verè, vel prescriptive, si verè non est distinctio personarum, sed satis est titulum ostendere ex authentico documento fundacionis, vel dotacionis. Si verò prescriptive distinguitur inter privationis & alios, in quibus viget suspicio usurpacionis; nam in privatis sufficit docere de titulo ex multiplicatis presentacionibus, quæ hominum memoriam excedant, vel alias secundum juris dispositionem. In alijs verò immemorabilis non sufficit, sed prætextu probari debent authentici scripturis presentacionis continet & effectam sortite, non minori spacio, quam quinquaginta annorum, & tam quoad privatos, quam quoad alios indistinctè reliqui patronatus abrogantur cum quasi possessione inde sequuta. Quare presentatus ab eo, qui existit in quasi possessione juris presentandi, nullatenus hodie debet admitti, nisi verificato titulo, & proprietate juris patronatus ad præscriptum Concilij, ut ex sententia S. Congregationis plenè notavit in prædicta Decretali Consultacionibus, in 2. mt. de usurpacione.

6 QUÆRO, an Parochiani possint prescribere presentacionem Rectoris Parochialis Ecclesie.

Hæc quaestio difficilis est, & admodum controversa

G

verfa

verfa dissentibus duobus joris Canonici illu-
7 minatoribus Archid. & Jo. Andr. opinio tamen
favens Parochianis probatur irrefragabiliter in
hac Decretali: nam si presentatus a Populo jus
presentandi possidente debet admitti fortius ad-
mitti debet a Populo jus patronatus prescriben-
te, absurdum enim esset minus dare prescriben-
ti, quam possidenti, atque ita per hanc, & alias
fortissimas rationes hanc partem strenue tuetur
Jo. Andr. contra Archid. magistrum suum, in d.
c. *Quod abbat. de reg. jur. lib. 6.* ubi etiam respon-
det ad hoc c. in *vers. causa questione iurispatriatus*
(ex quo colligebat Archid. canonicus populum non
prescripsisse) & refert hanc questionem conti-
gisse in Curia tempore Nicolai IV. contra pre-
sentatum a populo sancte Cæcilia de Florentia,
ad quem de antiqua consuetudine presentatio
pertinebat. Nam cum Diocesanus nolisset pre-
sentationem admittere, presentatus ad Papam
appellavit, & sententiam favorabilem obtinuit,
que a Papa fuit confirmata, & ibi, inserit teno-
rem litterarum confirmationis, & ita pro hac opi-
nione habemus casum in hac decretali, & in præ-
dicta confirmatione. Apostolicæ secundum Joan.
Andr. quam etiam canonizavit Tridentina Syn-
odus, in cap. 9. *vers. Inverso*, ubi admittit jus
patronatus in Communitatibus, vel Universita-
tibus posse probari per nomen orabilem, dummo-
do concurrant alia, que juri communi adduntur
a Concilio, ut in proxime sequenti questione fu-
tus patebit.

8 Secundo QUERO. An ad probationem ju-
rispatronatus, quod a Parochianis pretenditur,
requiratur illa plenior, & exactior probatio,
quam Concilium Tridentinum c. 9. *sess. 26. de re-
form.* requirit in ijs personis, communitatibus, &
universitatibus, in quibus id jus plerumque ex
usurpatione questum prælati solet.

Die Veneris, que fuit 24. Septembris 1597. in
Sac. Congregatione Concilij fuit disputatum
supra scriptam dubium: & omnes fuere in ea
sententia, ut requiratur illa plenior, & exactior
probatio, cum de jure communi in Parochianis
præsumatur usurpatio per doctrinam Antonij
de Butrio in cap. *Dilectus, de offic. legat. & per
Speculator. in tit. de iurpatr. & ita sentit Rota
coram Thoma de Thunis in qualem Lucana, &
coram Achille. Rota nullam posuit differentiam
inter jus patronatus presentem a magnatibus, &
presentem a parochianis, ut in *decisione Achil-**

1496. & licet ibi dicatur sufficere immemora-
bilem, tamen hodie non sufficit, nisi cum ea
concurrant presentationes continas non mino-
ris spatij, quam quinquaginta annorum, que om-
nes effectum sortiri sint, & Cardinalis Cusanus
in prædicta sententia una cum alijs concurrat
cum illa limitatione, quando parochiani sint viri
potentes, & talis autoritatis, ut ab eorum po-
tentia, & autoritate præsumenda in eis sit usur-
patio, & quod Episcopi autoritas non fuerit
sufficiens ad impediendam talem usurpationem,
omnes autem alij fuere absolute in sententia ut
in Parochianis cadat usurpatio absque ulla di-
9 stinctione. His adde Puterum *decis. 57. lib. 1. &
Rotam decis. 154. n. 7. par. 2. Recens.* Quod procedit
etiam universitas parochianorum sit para-
10 ubi aliz decisiones referuntur.

10 Fuit tamen prædicta conclusio in iurepatrona-
tus mixto universalitatis, & privatorum, in quo
prævaleat qualitas privata familia: & ideo sufficit
probatio ordinaria Menochi. *de præsumpt. lib. 3.
presumpt. 99. num. 15. & conf. 854. Rota
decis. 154. num. 7. par. 2. & decis. 219. num. 2.
par. 1. Recens. Caval. decis. 89. num. 2. & fuit
decisum in Landen, iurispatriatus 28. Junij, 1637.
coram Pirovano, & scriptis latissimè, in cap. cum
propter, in 5. quest. ann. 74. usq. in fin. infra de re-
11 parat.*

Rursus fallit eadem conclusio in iurepatrona-
tus, quod non spectat ad universitatem Parochia-
norum, sed ad aliquam eorum partem dumtaxat,
ut in infra scripta declaratione sacre Congrega-
tionis videlicet in oppido Soncini extant qua pa-
rochiales, quarum una habet in Parochia sua
Ecclesiam sub invocatione S. Martini, in qua
adest Capell. S. Antonij, ad quam vicini dicuntur
Ecclesie S. Martini, qui faciunt quartam partem in
12 circa omnium Parochianorum prædictæ Pa-
rochialis, habent jus presentandi Capellania.
queritur an dicta quarta pars Parochianorum
dicatur constituere personas, aut communitatem
seu universitatem, ita ut plenior, & exactior pro-
batio ad docendum de iurepatronatus requira-
tur. Die 18. Julij 1602. sacra Congregatio con-
cilij censuit hujusmodi quartam partem Parochia-
norum non comprehendere, *vers. In vi verò
personar. d. cap. 9.* Ideoque quoad eam sufficere
probationem ordinariam, nec requiri illam ex-
actionem, quam expositit Concilium in his per-
sonis, in quibus usurpatio præsumitur. Idem in hac
ipsa causa resolvit Rota *decis. 154. num. 7. par. 2.*

13 Recens.
Porro cura in sacra Congregatione sæpius fuit
diligentissime discussum quantum essent per-
sonæ, in quibus iuspatronatus præsumitur ex
usurpatione, ut patet in libris publicis ipsius
Congregationis ad cap. 9. *sess. 26.* tempore b. m.
Cardinalis Caraccioli, fol. 452. tandem sel. record.
Gregor. XIII. edidit motum proprium, qui
14 habetur *ibid. fol. 473. & seq. per f. pag. 472.*

Tertio QUERO. An in iurepatronatus Ab-
batis temporalem jurisdictionem habentis re-
quiratur amplioris illa probationes, quas expos-
uit Concilium Tridentinum decreto, c. 9. *sess.*
26. in ijs personis, in quibus præsumitur usur-
15 patio.

Est in dominis temporalibus perpetuam ju-
risdictionem habentibus requiritur probatio il-
la exactior, quam Concilium præscribit in his
personis, in quibus id jus plerumque ex usurpa-
16 tione questum præsumi solet, Seraph. *decis. 142.
num. 1. Rota decis. 219. num. 1. par. 1. Recens.*

& sæpius cens. sacra Congregatio Concilij. Hoc
tamen casu videtur respondendum sufficere ordi-
nariam probationem, que requiritur in privatis
personis. Nam aut Abbas presentat ratione
temporalis dominij, quod habet Ecclesia Abbatialis,
& Monasterium: aut quia vere, vel juris
præsumptione Ecclesiam fundavit, construxit,
& dotavit. Primo casu jus patronatus est ecclesiasti-
cum, & ad Ecclesiam spectat, ut tradit Gambart. *de
auth. leg. de latere lib. 3. m. 217. vers. Item quid si aliqui
ubi pluribus probat, si quis Episcopus, aut prælati
tunc ex largitione fidelium Comitatum, vel Ducatus
obtinant, in quo jura temporalia exerceant, ibique
ut*

ut dominus temporalis habeat jus patronatus, id
jus censendum esse Ecclesiasticum, quia competit
Episcopo in quantum Episcopo, qui cum sit
Prælati Ecclesie. est etiam administrator eo-
rum que sunt Ecclesie annexa. Secundo casu
17 similiter Prælati in dabbio censetur Ecclesiam
fundasse, ac dotasse de bonis Ecclesiasticis, se-
cundum Felin. in cap. *88. littere, col. 1. sub num. 3.
de consuet.* Ideoque non acquirit sibi patronatum,
sed ipsi Ecclesie, per text. in c. *Apostolicos, in fin.
ubi id notat gl. Achil. & DD. tit. 9. 2. & pro ab-
solutio supponit Cardin. *conf. 122. col. 1. num. 3.
vers. Constatium puta.* ubi quando, inquit, Præ-
latus de bonis Prælati construit, vel dotat Ec-
clesiam, non ipse Prælati singulariter conside-
ratur, sed ipsa Prælati patronatum consequi-
tur, & Lamber. post alios in tract. *de iurpatr.
lib. 1. par. 1. q. 8. art. 7. num. 1. & seq. & art. 2.
num. 2.* atque ita utroque casu patronatus ad Ec-
clesiam pertinet: & revera hoc casu id est absque
dubitatione, cum Abbas presentet tanquam Præ-
latus, & administrator bonorum Ecclesie, non
autem ratione familiar, aut patrimonij, gloss. in
cap. *Dilectus, in ver. In concessionibus, de offic. legat. & in
Clem. 2. in ver. presentare, de iurpatr. Rebuff. de
num. 9. d. num. 35.**

18 Unde cura Ecclesia ipsa sit patrona, videtur
omnino cessare usurpationis præsumptio ex con-
siderationibus infra scriptis.

Primo, quia iniquum esset hac delicti præsum-
ptione impetere Ecclesiam, que caltrix est iustit-
tatis, & inde injuriam deducere, unde jura nascun-
tur, cap. *Quater, & quando, il primo, de accusat. &
notat gloss. in cap. Militari, in ver. Periturus, de iur-
19 iuran.*

Deinde quia cum hoc jus patronatus non tran-
seat ad hæredes, & consanguineos prælati, d. c.
*Apostolicos, & tradit Abbas in cap. 3. col. penult.
num. 12. de Eccle. abbat. Cardin. & alij locis ci-
tatis: Non est verisimile ut prælati Ecclesiasti-
cus voluerit uni Ecclesie usurpare, ut daret alie-
ri; aut certe non viget in eo casu tanta affectio, &
causa motiva usurpationis, quanta viget in patro-
nato laicali, & transitorio ad hæredes, & consan-
guineos patroni, arg. cap. *Periturus, juncta gloss.
in ver. Gravitas, l. q. 3.**

Tertio, hæc usurpationis præsumptio non mi-
lirat, nisi contra personas potentes, aut universi-
tates, ut colligitur ex decreto d. cap. 9. *sess.*
26. ibi, in ijs vero personis, seu communitatibus. At
verò hoc casu patronatus nec personæ competit,
nec universitati, sed ipsi Ecclesie tantum, ut su-
perius diximus. Unde cum deficiant verba Con-
cilij, defecere etiam debet illius dispositio. l. 4. §.
Totus, ff. De damn. infect. cum vulgari. Idque
eo magis, quia Concilium paulo inferius cum
voluit personas, & universitates Ecclesiasticas
comprehendere, illas nominatim expressit in
vers. Patronatumque beneficiorum, quare illas si-
militer expressisset in præcedenti vers. *In vi verò
personis si comprehendere voluisset, cap. 2. §. Sed neque,
vers. Pule si circa, supra de translat. Episcop. l. unius, c.
6. Sin autem ad dependentes. C. de calic. toll. una enim
pars legis declarat aliam, l. *Vtrum, ff. De pet. heredi.
cum simili.**

19 Quarto, Multum favet huic sententiz quod si
dominus temporalis habeat jus patronatus com-
mune cum Ecclesia, utique ob mixturam Ecclesie
Prælati Fagn. in 2. part. primi Decretal.

id jus non censetur ex usurpatione acquisitum,
ut jam cons. sacra Congregatio in causa *Pam-
lon.* in iure patronatus mixto universalitatis, &
privatorum, & teigi supra, num. 10. Ergo simi-
liter cum patronatus de quo agitur, Ecclesie
competat, etiam Prælati Ecclesie, quilibet no-
mine presentat, sit etiam dominus temporalis;
tamen quia in eod. subiecto concurrat qualitas
potentis, que præsumptionem usurpationis in-
ducit, & qualitas Ecclesiastica, que eandem
præsumptionem excludit certe patenus affici
non debet duriori illa probatione, que requiri-
tur in potentibus; quia in hac qualitate mixtu-
ra applicatio fieri debet illi extremo, per quod ex-
cluditur usurpatio, cum idem magis favet patro-
nari. Feder. de Sen. *conf. 67. num. 2. Jo. de
Seltu. de benef. part. 1. q. 3. num. 4. Put. decis. 157.
lib. 3. Covar. lib. 2. præf. quest. cap. 36. num. 5.
vers. Tertio opponitur, & alij rationibus, & au-
thoritatibus adductis in decis. ejusd. cause Pam-
21 pilonen.* Sicut in simili quavis in Universitate
etiam parva requiratur ampliores illa proba-
tiones, quas exigit Concilium in potentibus,
Mint. *decis. 253.* tamen alid est si universitas
sit Ecclesiastica, puta Collegium, seu Capitulum
Cathedralis Ecclesie: Rota *decis. 798. n. 4. par. 1.
divers.*

22 Quinto, Persona Ecclesiastica præscribit de
jure commune jus patronatus spatio annorum
quadraginta, cum tamen in laico requiratur
tempus immemorabile propter illius incapacita-
tem, ut tradit Abb. in cap. *Causam, post princ.
col. 2. de prescript. & late probat Lamber. lib. 1.
23 part. 1. q. 10. art. 5. num. 41. & sul. num. 27. vers.
Limita secundo, & eod. modo cum patronatus
transferitur in Ecclesiasticum, non requiritur Ep-
iscopi consensus, sicuti requiritur cum trans-
fertur in laicum, cap. *Vn. de iurpatr. lib. 6. Rot.
decis. 404. Fuit dubitatum, alia 9. de iurpatr.
in nova, & Abb. in cap. *Illud eod. tit. ubi aliter
id communititer tenent. Unde cum facilius de jure
communi acquiratur jus patronatus ab Ecclesie,
vel persona Ecclesiastica, quam a laico, non est
absurdum ut etiam Concilium Trid. quod recipit
interpretationem passivam a jure communi, am-
pliores probationes exegerit in patronatu laicali
potentis, quam Prælati Ecclesiastici. l. 2. c. De
mixat. l. *lucrum gentium, §. si parochiar. ff. De pa-
tri. uncta. l. Transigere, ubi gloss. magna. c. de
transact.****

24 Præsertim quia non est ita onerosum Ecclesie
esse sub servitute patroni Ecclesiastici, sicut lai-
calis: nam in Ecclesie patronatus Ecclesiastici
Pontifex habet liberam collationem in mensibus
reservatis. Quamvis enim nonnunquam ejus-
modi Abbatiz commendentur Cardinalibus, qui
habent in altum in omnibus mensibus, id tamen
est per accidens, non autem ex natura hujus pa-
tronatus. Cassa d. *decis. 4. num. 11. de probat. & de-
cis. ult. n. ult. de iurpatr.*

Rursus legatus de latere habet facultatem illi
derogandi, cap. *Cum dilectus, de iurpatr. & in Pa-
rochialibus patronatus Ecclesiastici requiritur
forma examinis per concursum a Concilio præ-
scripta, cap. 18. sess. 24. Quæ omnia secus se
habent in beneficijs patronatus laicorum, ut no-
tatur in d. cap. Cum dilectus.*

25 Quibus accedit quod cum tempore Grego-
G 2 rij

rij XIII. adum esset in sacra Congregatione Concilij de edenda constitutione declaratoria personarum, in quibus ob suspensionem usurpationis exigitur exactior probatio à Concilio præscripta, manu Cardinalis Caraxe est adnotatum, non esse faciendam mentionem in constitutione de Ecclesiasticis, qui tanquam Ecclesiastici possident loca, ubi Ecclesia temporalem habet jurisdictionem, cum nunquam in mentem alicujus cadat, ut in his usurpatione præsumatur, nec unquam de illis Rota locuta fuerit.

Ultimo, hac interpretatione minus læditur jus commune secundum quod sufficit inmemorabilis consuetudo etiam in potentibus, Verbal. decis. 128. quæ incipit *Inspectionem in magno Dominio*, magis favore patronatus ob probationis facilitatem, quod magnopere attenditur in persequenda natura, & qualitate jurisdictionis, secundum Feder. de Senis d. cons. 65. num. 2. Jo. de Selva, & Couar. loc. cit. Ac deum excluditur delictum, & præsumptio iniquitatis adversus Ecclesiam; quod considerat Putus decis. 80. Quia in causa, non. 7. lib. 1. & ita censuit sacra Congregatio.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum causam.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio de non professis ad regimen Ecclesie regularis censetur consuetudine non obstantia.
- 2 Consuetudo longeva, licet irrationabilis, inducit probabillem dubitationem.
- 3 Sententia contra ius lata in vi consuetudinis irrationabilis valet ipso iure, licet sit retractanda.
- 4 Factum non attenditur, sed patium quid fieri debeat.
- 5 Consuetudo mala est radice extirpanda.
- 6 Falla contra ius habentur pro non factis, & quæ de facto processerunt, de facto retractari debent.
- 7 Homines diverse professionis non sunt in eodem officio considerandi, si afficiuntur ita, ut sint unum corpus, sicut tanquam singuli.
- 8 Divergentis auctoritas, Non arabo in bove simul, & asino, exponitur.
- 9 Ad beneficia regularia non professi assumi non possunt, ad Abbatiam, Prioratum, vel administrationem Ecclesie Regularis, & c. 34. & ad hoc requiritur expressa professio, nec sufficit tacita.

Alia irrita est provisio, n. 14. & 34. Nec valet contraria consuetudo, n. 23. Et ordinarij inferiores non possunt Abbatis, & beneficia administrationem habentia conferre nisi professi n. 38. Et in provisionibus, quæ faciunt non professi, non est apponendum decretum Ex tunc prout extunc, & postquam, & c. n. 39. Et nulla est provisio de dignitate regulari facta Clerico seculari ab Archiepiscopo Cesar augusta-

- no cum decreto, ut infra annum habitum suscipere & professionem emittere teneatur, n. 20.
- 12 Reges Hispaniarum invidiosè adhibiti, VI. presentare non possunt personas seculares ad præfecturas regulares.
- 14 Regulari eligi non potest ad Prælatum, seu administrationem suam, vel alterius Religionis, nisi sit expressè professus, aliis irrita est electio, & c. 34.
- 15 Clericus secularis præfici non potest Regulari, sed Regularis Clericus potest præfici secularibus, & quæ sit ratio differentia.
- 16 Regulari an possit fieri Canonicus in Ecclesia seculari.
- 17 Episcopus præfici potest regimini Ecclesie Regularis, licet sit Clericus secularis, & c. 34. ubi adnotatur.
- 18 Et dicitur Episcopus, & Abbas, & Monachus immediate præfici, cosque ad professionem recipi.
- 19 Et Menachi debent illi obedientiam, quam debent Abbatibus.
- 20 Papa aliquando gerit personam Regis.
- 21 Episcopus sanctior præsumitur quilibet Monacho, vel Abbate.
- 22 Et Religione debet omnibus præminere.
- 23 Consuetudine in dicitur non potest us Clericus secularis præficiatur regimini Ecclesie regularis.
- 24 Habitatio non est præscriptiva.
- 25 Præsertim contra ius divinum, & rationem naturalem.
- 26 Clericus secularis non potest esse Clericus in monasterio.
- 27 Si habeat non in participatione spiritualium, sed si simpliciter recipiam ad offerendum, & c. 29.
- 28 Clericus secularis non potest esse Canonicus, seu præbendatarius in Ecclesia regulari.
- 29 Et quid si præbendatarius non faciat Collegium cum Regularibus, & c. 32.
- 30 Et quid post Concilium Tridentinum.
- 31 Regularis intrantes religionem collapsam non excusantur a mortali culpa si regulam, quam professi sunt, ad regnem non servent.
- 32 Beneficia regularia administrationem habentia conferri non possunt nisi religiosis eiusdem ordinis expressè professis, relique vero conferri possunt etiam Clericis secularibus, qui habitum suscipere, & professionem emittere teneantur.
- 33 Intellectus huius capituli.
- 34 Tridentinum Concilium cap. 10. l. 24. expenditur.
- 35 Intellectus Clement. i. supplend. neglig. Prælat.
- 36 Provisio de beneficio regulari, cuius status suis immutatus, non tenetur habitum regularem suscipere, vel professionem emittere.
- 37 Beneficij regularis collatio facta seculari clerico tanquam de beneficio seculari non valet.
- 38 Consuetudo an valeat contra ius commune.

CUM CAUSAM. Si non professus eligatur ad regimen Ecclesie regularis, censetur electio consuetudine in contrarium non obstante. Hoc dicit, Communis divisio, secunda ibi, quia igitur. Nota primo ibi, Dubitatur & merito, longevam consuetudinem licet irrationabilem inovere probabillem dubitationem, ut hic deducunt Host. num. 3. inver. Et merito, Joan. Andr. n. 4.

in eod. ver. Botr. num. 18. Card. num. 4. Imola eod. n. Anchor. num. 2. Abb. num. 3. & Joan. de Anania num. 1. quod faciat ea que notantur in c. unico, in gloss. in ver. De cetero, de postulat. Prælat. lib. 6. Unde inferunt Burr. & Abbas ut sententia lata obvenit talem consuetudinis valeat etiam contra ius, hoc est, non sit nulla ipso iure, licet retractari debeat, ex quo consuetudo est irrationabilis. Facit quod notat Innoc. in c. Cum special. inf. de appellat. & in cap. P. & G. de offi. delat. Sed hoc videtur intelligendum si irrationabilitas proveniat ex eo quod consuetudo sit contra jus commune, seu legem positivam, seu contra jus naturale, vel divinum, ut c. In supra de consuetudine, c. Cum in Ecclesia, inf. de Simon. & c. Cum haberet, de eo qui dux in maritu. quam poll. per adulter. & notat Bart. in l. 2. num. 45. vers. Præter casu, nec consuetudo est contra ius naturale, C. Quæ sit longa consuetudo.

Secunda nota, in ver. Quia igitur. & signa litteram contra eos, qui ad iustificandum eorum gesta fundant se in observantia longi temporis, dicentes quotidie factum est sic, & sic, secundum Antonium de Burr. in b. nec ab. & Abb. num. 4. quia non debemus attendere solummodo quod factum sit, sed potius quid sciendum, ut hic dicitur, & in leg. Sed licet, ff. de offic. Prælat. ibi, Non tam spectandum est quid Rome factum est, quam quid fieri debeat. & in l. penult. §. fin. ff. De iust. & iur. ibi, Prætor quoque jus reddere dicitur etiam cum inique decernit, relatione scilicet facta non ad id, quod Prætor ita fecit, sed ad illud, quod Prætorum facere convenit. Ad idem tes. in c. Legimus, ante finem, 93. dist. 6. & in c. Quia inprehensibilis, de testam. neque enim exemplis, sed legibus iudicandum est, ut l. Nemo. C. De sentent. & interloc. omni. iudic. & mala consuetudo est radicibus extirpanda, cap. Consuetudo, §. dist. Regularis intrantes religionem collapsam non excusantur a mortali culpa si regulam, quam professi sunt, ad regnem non servent.

Tertio nota, homines disparis professionis non esse in uno officio sociandos; nam verba illa Demerito, 22. sic posita, videlicet, Non arabo in bove simul, & asino, ita exponuntur in c. In nota, 16. q. 7. vel, ut inquit Baldus hic in principio, in bove, & asino, id est forti, & debili; quia quam male inæquales veniunt ad aram iuveni: & per bovem significatur professus, id est fortis; per alium significatur non professus, & inexpertus vitæ auctoritas. Ad idem text. in cap. Præbendatarius, 16. q. 11. & in Clement. 1. de elect. & notat gloss. hic in ver. Per multa, Host. num. 6. inver. Arandum. Anton. de Burr. n. 10. Imola num. 1. Qui tamen, num. 4. hoc intelligit, & bene, si homines disparis professionis associantur ad unum officium, ita ut sint unum corpus, sicut, si tanquam linguli, ut in c. Ioannes de testam. ubi Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Clericus, Religiens associantur in executione testamenti, de quo ibi per Joan. Andr. in 3. dist. & in c. Per tuas, de arbit. ubi unus Clericus, & duo laici associantur in compromisso de causa spirituali. Rursus hoc intelligit, ut dixi in cap. Non magis, in ver. Cler. vel Monach. in quibus. An Doctor in seculo semel admittitur in Collegium Doctorum utriusque Juris, si postea Religionem capere bonorum in communi profiteatur, ex sui Superioris licentia eidem Collegio interesse, & in eo suffragari valeat, ana. 3. usque in fin. & præsertim, n. 26. & 27.

Quarto nota, non professum assumi non posse ad regimen Ecclesie regularis, ut hic, & in c. Nemo, 16. q. 1. & in c. Per venit, si secundo, 18. q. 2. Idque live assumatur per viam electionis, ut de Abbate cavetur in c. Præbendatarius, 16. q. 1. in c. Cum ad nostram, & c. Cum in magistrum, inf. eod. de Abbatibus in c. Quia inprehensibilis, inf. de testam. & in decreto Concilij Tridentini c. 7. sess. 25. de regular. Et de Priore est casus hic, live per viam collationis, ut in Clem. Ne in agris, §. Sicut priores, de stat. Monach. & Clem. unica, de supplen. neglig. Prælat. live per viam cuiusvis alterius provisionis: ut probatur in c. Cum de beneficio, de proben. lib. 6. ubi si mandatur provideri Clerico seculari de aliquo prioratu, provideri non potest de prioratu, qui per Religiosos est solitus gubernari, & tenet Abb. in d. c. Cum in magistrum in 2. not. ab.

Unde inferitur ut Reges Hispaniarum, quibus Adrianus VI. dicitur concessisse jus prælatandi in suis regnis Abbates, & alios Præfectos Collegiarum secularium, & regularium saltem Conventualium, presentare non possunt personas seculares ad præfecturas regulares, ut observat Nauar. Comment. 3. de regni. in primo. in 2. & post eum Nicolaus Garzia in tract. de benef. part. 7. c. 10. n. 12.

Ad hoc autem ut quis præfici possit regimini Ecclesie regularis requiritur expressa professio, nec sufficit tacita; nam est Goffredus dicit enim, qui potest habitum regularem per annum, ex hoc intelligi tacite professum, iuxta c. Ex parte, de regular. & valet electioem de illo, qui non est professus expressè, dummodo sit professus tacite: hoc tamen non servat Curia, ut hic restatur Abbas Antiq. num. 2. subdens se adhuc ob hanc causam fuisse cassatam Lugdum ab Innocentio quondam electionem, & se credere hoc firmiter esse verum, ut inquit Innocentius in illa decretali ex parte. Quia, inquit, (si professio datur benedictio, & certum quid ordinis ei confertur, ut ex forma professionis habetur) Idem docuit Host. in d. c. Cum in magistrum, n. 8. inver. Non fecerit, infra eod. ubi ait (non professum ineligibilem esse quantumvisque moram in monasterio traxerit sine professione expressa).

Hodie hoc est expeditum in cap. Nullus, inf. eod. lib. 6. ubi statuitur nullus religiosus ad Abbatiam, seu Prælatum suam, vel alterius Religionis de cetero eligatur, nisi antea fuerit ordinem regularem expressè professus, aliis irrita sit electio. Quod capitulum extenditur ad priorem, & ad alias administrationes in Clement. 1. in c. 279. §. Sicut priores, de stat. Monach. Quo textu corrigatur opinio Agidij in d. cap. cum in magistrum, afferentis ad temporales administrationes.

nes posse assumi non professos, cum illi sint quasi
 Causa 2. de idem dixi de laicis; sed utrumque
 recipitur in d. 5. *Sane*. ut notat Jo. Andr. in
 praedicta decretal. cum in magistrum, num. 3. Car-
 dinal. in d. 2. *vers. Quis an non professus*. & An-
 char. in 2. notab.

15 Quod si queratur cur Clericus secularis non
 possit praefici regularibus; & e contra regularis
 praefici possit secularibus, ut cap. 1. & 2. *88. dist.*
 & cap. 1. *18. quest. 1.* solvit Vincentius hic, & post
 eum Abbas Antiquus nu. 3. Quia quilibet regu-
 laris est instructus in regula clericali, non e contra,
 ut notatur in c. *Officij*, infra eod. & in idem
 recidit ratio quam assignat glos. additionalis in
 c. *Cum ad nostram*, in ver. *Monachus*, infra eod.
 Quia, inquit, Monachus clericus est, sed non can-
 veritur; propterea quilibet Monachus in cleri-
 cali officio videtur instructus, sed clericus secu-
 laris non in monachali. Sed hoc id an hoc sit ve-
 rum, ut scilicet regularis sit capax beneficii secu-
 laris, dixi in cap. *Quod Dei timorem*, infra de stat.
 monach. ubi plene videtur. Host. hic num. 7. re-
 tenet regularem non posse fieri Canonicum in Ec-
 clesia seculari, arg. cap. *ultimus*, de relig. domib. nec
 oblatre cap. *Ad auctoritatem*, infra de Elect. adde-
 qui contrariet indolentiam specialem. Facit se-
 cundum eum quod notatur in cap. In Ecclesia, de
 Instit.

17 Regula superioris firmata, non fallit in Episco-
 po, qui potest praefici regimini Ecclesie regula-
 ris, licet sit Clericus secularis, ut patet in c. *Causam*
que, infra de iuris. & in cap. 1. *Ne sede vac-*
anti, ubi Episcopus erat secularis, licet uterque
 locus esset regularis. Idem quoque videmus in Ec-
 clesia Pampilonen. Vintonien. & in alijs compluri-
 bus, in quibus ratione Episcopalis ordinis, &
 officij est Episcopus, sed Abbas dicitur tam quia
 Monachus immediate praeficit, & ab eis eligitur,
 & Monachus ad professionem recipit, quod est
 Abbas, ut in Auchen. de Sanctis. Episcop. & in
 19 *venus*, cap. *Bertrandum*, & cap. *Ad Apostolicam*,
de regular. tum quia Monachi debent illi ohe-
 dientiam, quam debent Abbati, cap. *Non dicitur*,
 12. *quest. 2.* unum enim quodque gerit personam
 duorum ratione diversij officij quod exerceat: sicut
 20 Papa, qui aliquando gerit personam regis, ut
 c. *Licet*, de iura competens. ita Bernardus Com-
 postollanus hic nu. 1. nec secundum eum oblat
 hec decretalis, & alia iura, que dicunt facien-
 tem, sive non professum non posse in Abbatem
 assumi; quoniam hoc contingit propter excel-
 lentiam, & utilitatem dignitatis Episcopalis.
 cap. *Ante omnia*, 40. *dist.* cum enim Episcopus
 non solum Monachis, quibus immediate praeficit,
 cap. *Pervenit*, 16. *quest. 1.* cap. *Abbas*, & *quatuor*
 cap. *sepi*, 18. *quest. 2.* Sed etiam omnibus alijs
 21 sine civitatibus, & diocesis sit valde utilis; propter
 hoc, & quia Episcopus sanctior praesumitur quo-
 libet Monacho, vel Abbate, Sancti Patres appro-
 baverunt ut secularis Episcopus praeset mona-
 chis immediate, si ad utrumque officium idoneus
 inveniretur. Idem firmant Abbas Antiquus hic
 num. 4. & 5. dicens hoc esse speciale in Episcopo,
 quia cum praeficitur, & secularibus, & regu-
 22 laribus; propterea hoc fuit toleratum in eo; &
 quia religione debet omnibus praeminere, ut
 cap. *Ex multa*, in prim. infra de vera. Hodie haec
 sententia est approbata in cap. *Nullus*, *vers. ad de-*

guitatem, & ibi notat glos. fin. & Doctores inf.
 eod. lib. 6. Abbas Siculus hic num. 6. & alij com-
 munita.

23 Quinto nota, ut Clericus secularis assumatur
 ad regimen Ecclesie regularis, non posse induci
 consuetudine, ut hic est casus; quia est irrita
 nonnabilis, seu contra bonos mores, & contra jus.
 ut cap. *Nemo*, & cap. *Presbyterus*, 16. *quest. 1.*
 cap. *Pervenit*, *il secundo*, cap. *Abbatem*, & cap.
Quam sit, 18. *quest. 2.* Sed eodem non observanda,
 cap. *illa*, 12. *dist.* & cap. *Cum venerabilis*, *supra*
de consuetud. & hic notat glos. In ver. *irritata*.
 Innoc. in prim. *Holstienum*, 1. *Butr.* num. 7. in 6.
 notab. Cardinal. nu. 2. in 2. notab. & Abbas nu. 6.
vers. Et nota quod non potest ex consuetudine. introdu-
 24 Sexto nota, habitatum non posse praefici,
 id est in inhabilis ad aliquod officium redderit
 habilis propter longevam consuetudinem; seu
 diuturnam observantiam, ut hic per Anchar. nu. 4.
 25 & Jo. de Anan. num. 2. praeterea si inhabilis
 sit contra legem divinam, & rationem naturalem,
 secundum Abbatem num. 5.

26 Septimo nota ibi, alioque clericorum professi,
 nullum clericum secularem posse esse clericum,
 in monasterio, secundum Innocentium num. 2.
 in ver. *Divinis* apud Baldum eodem num. & Butr.
 num. 12. in 1. notab. quod tamen limitat, & in-
 telligit Innocentius verum esse si habeat jus in
 27 participatione spiritualium, sicut est habere vo-
 cem in electione Prioris, & hujusmodi. Unde
 infert Hostien. num. 7. ut secularis non possit esse
 28 Canonicus in Ecclesia regulari, quia nec pre-
 bendarius, ut in cap. *Et que*, 5. *Præcipimus*, infra
de stat. monach. & notatur in cap. *Deus qui*, *de*
vita, & *hujusmodi cleric.* & nota hujusmodi clericos
 esse cogendos, aut professionem emittre (intelle-
 29 gite si hoc placeat Monasterio, secundum Inno-
 centium num. 1. in ver. *Proficiantur*, ad hoc cap.
Ad Apostolicam, infra de regular.) aut monaste-
 rium dimittere, ut hic dicitur in hinc. Quod sumi-
 liter intellige quando lapsus est annus, & non
 est facta professio, ut in Clem. 201. *de regular.*
 secundum Imolam hic nu. 3. Ad hoc Concilium
 Tridentinum in cap. 16. *vers.* *Finis tempore*
navitatus, *sess. 25. de regul.* secus autem est si tales
 30 clerici jus non habeant in participatione spiri-
 tualium, sed simpliciter recipiant ad offician-
 dum; hoc enim non prohibetur, ut ex mente
 Innocentij declarat Baldus hic nu. 2. per tex. in
 31 d. 5. *Præcipimus* quipmo tenuit ibi Hostien. se-
 cularis clericos posse esse prebendatos in Ec-
 32 clesia regulari, dummodo non fiant Collegium
 cum regularibus. Huic autem limitationi non
 videtur adversari decretum Concilij Tridentini
 in cap. 10. *sess. 14.* nam est generaliter, & indefi-
 nite prohibeat non professos habere beneficia
 regularia, ut inferioris patebit; tamen hoc ipsum
 prohibebat jus commune, ut hic probatur, & in
 cap. *Cum de beneficio*, de preben. lib. 6. Unde
 sicut prohibitio juris communis non obstat quin
 Clericus secularis possit esse prebendatus in Ec-
 33 clesia regulari, si nullum habeat jus in partici-
 patione spiritualium, & non fiant collegium
 cum Regularibus, juxta limitationem Innocen-
 tij, & Hostien. ita nec videtur oblatre prohibitio
 Concilij. Quandoquidem lex nova disponens in
 materia antiqua, sicut facit Concilium, recipere
 debet

debet omnes limitationes, & restrictiones, quas
 materia ab antiquis legibus recipiebat, l. *In con-*
tractibus, §. *Præterea*, c. *De non num. pecun.* a-
 deo ut perinde sit ac si limitationes, & restrictio-
 nes hujusmodi essent descriptæ, includi, &
 incorporari in Concilio, ut notat Bart. nu. 1. 1.
 §. *Lex Falcidia*, ff. *Allegem Falcidiam*, plene An-
 gelus Arelin. *cons. 36.* Videtur, num. 18. Et eo
 magis quia Concilium in d. c. 10. in sua prohi-
 bitione utitur eadem ratione et Deuteronomio
 desumpta, quæ utitur textus noster, videlicet ne
 induant vestem lino, lanaque contextam; quæ
 ratio importat, ut homines diversæ professionis
 in eodem officio collegialiter sociari non de-
 beant, ut ostensum est supra in 3. notab. num. 8.
 & 10. & sicut jus non habeant in participatione
 spiritualium, juxta limitationem Innocentij, &
 ampliationem Hostiensis. Ceterum in hoc non
 audeo quidquam firmare, tum quia nil reperio
 decisum; tum quia contra opinionem Hostien.
 quod Clerici seculares dummodo non faciant
 Collegium cum Regularibus possunt esse preben-
 34 datii in Ecclesia regulari, tenet Anton. de Butr.
 in d. c. *Et que*, §. *Præcipimus*, *de stat. Monach.*
 & oppositum videtur innuere ille textus; secun-
 dum Abb. hic num. 6. *vers.* *Et optime scitis*, qui
 etiam ponderat, ver. *Omnia*, hic postquam quod
 videtur insinuare in nullo casu non professi
 possint esse prebendati in regulari Ecclesia.

33 Octavo nota diligenter illam copulam & ser-
 vent: Nam (ut formaliter inquit Ant. de Butr.
 num. 14.) non excusantur intrantes regula-
 rem collapsam, si ipsam proficiunt, licet tempo-
 re quo proficiunt non sit ibi observantia, si regula
 ad unquam non servent, & sic videtur quod
 omnes Monachi hodie valiant ad domum Diaboli.
 Hæc illic, & sequitur Joan. de Anan. nu.
 4. dicens, Nota textum, & servent regulam, qui
 probat quod non excusatur ille, qui intrat reli-
 gionem collapsam, in qua regula non servatur
 ad unquam, si illam proficiat; & sic videtur
 secundum Dominum Antonium quod hodie omnes
 Monachi valiant ad domum Diaboli. De
 hac materia scripti plene in c. *Revolentes*, in prim.
 notab. infra de stat. Monach.

34 Ultimo nota, & nunquam oblitiscaris differen-
 tiam inter Abbatis, prioratus, & alia be-
 neficia regularia administrationem habentia, &
 inter beneficia simplicia, cujusmodi sunt. Pre-
 bendæ, Portiones monachales, & alia id genus:
 nam ad præfecturas regulares assumi non possunt
 nisi Religiosi actualiter & expresse professi, ut o-
 stensum est supra in 4. notab. alioquin ipso jure
 irrita est electio, ut probatur in c. *Officij*, ibi, *ver-*
um esse decretum, & *manens*, & in c. *Cum in*
magistrum, ibi, *ad amissionem eorum*, infra eod.
 & hodie est expeditum in c. *Nullus*, infra eod. lib.
 6. ut per Joan. Andr. hic num. 4. in ver. *Irritum*,
 Bald. in prim. *Card.* num. 2. in 3. notab. Anchar.
 num. 1. & *Abb.* num. 6. At verò ad obtinenda
 beneficia simplicia non requiritur actualis profes-
 35 sio, imò nec habitus regularis; sed satis est
 ut beneficia hujusmodi conferantur Clericis se-
 cularibus, qui habitum illius ordinis suscipere,
 & professionem emittre teneantur. Quæ diffe-
 rentia satis probatur hic: nam in priori parte,
 ubi agitur de Electione Presbyteri secularis in
 priorum Monasterij, textus dicit, electionem

irritam, id est irritam unquam, prout exponit
 glossa in c. *Cum ad nostram*, in ver. *Irritum*, in-
 fra eod. Et tenet hic Innoc. num. 2. in ver. *Irritum*,
 Host. num. 8. in eod. ver. Et Butr. in 7. notab. Sed
 in posteriori parte, ubi agitur de alijs Clericis,
 textus utitur illis verbis, (B. Augustini regulam
 proficiantur, & servent, aut ipsam Ecclesiam
 omnino dimittant.) Nec obstat quod littera
 promiscue, & sub unica determinatione agat
 de Presbytero, qui fuerat electus in Priorem, &
 de alijs Clericis. Quoniam non agit de Presby-
 tero tanquam Priore, cum ejus electio jam esset
 casata; sed de Presbytero tanquam Clerico, ut
 innuit illa dictio, *alij*, quæ est repetitiva simi-
 lium, gloss. DD. in c. *Sedes de rescript.* Unde
 sensus est, ut si prædictus Presbyter una cum alijs
 Clericis velit remanere in regulari, non ut
 Prior, sed ut Canonicus, seu Prebendatus (nam
 de Canonicis Regularibus loquitur hoc Capitulum,
 secundum Baldum, in princ.) tunc tan-
 quam alij Canonici compellantur aut profes-
 sionem emittre, aut Ecclesiam, seu mona-
 sterium dimittere; & sic illa clausula utrumque
 determinabile univociter determinat, juxta reg.
 l. *Item hoc iure*, §. *fin. ff. de vulgar. & pupillar.*
 & l. *fin. c. sent. cum similib.* Sed quatenus differen-
 tia hujusmodi non probaretur hic, eo quod elec-
 tio in Priorem de Presbytero seculari secun-
 dum hæc tempora, non esset irrita, sed irritan-
 da, secundum aliam intellectum, gloss. in c. *Nullus*,
 in ver. *Irritum*, infra eod. lib. 6. Cardinal. hic
 num. 5. Inol. num. 2. adhuc tamen hodie in ve-
 ra est; quia per jura sexti electio de non profes-
 so ad præfecturam regularem est irrita ipso jure,
 ut in d. *Nullus*, Sed quoad beneficia inferio-
 ra stat jus vetus, cum non reperitur immu-
 tatum. l. *Sanimus*, c. *de testam. l. Præcipimus in*
fin. c. de Appellat. cum similib. & idcirco statum
 est, ut postea professionem emittant, & sufficit
 tacita, ut innuit gloss. in prædicta Decretal. *Nullus*,
 in ver. *Expresse*, & in hoc casu salutare opinio
 Goffred. de qua supra in 4. notab.

36 Hanc differentiam tacite approbavit Tridentina
 Synodus in d. c. 10. *sess. 14.* dum statuit ut regu-
 laria beneficia in titulum regularibus profes-
 tis provideri consuevit, cum per obitum, aut re-
 signationem, vel alias illa in titulum obtinentes
 vacare contingerit, Religiosis tantum illius ordi-
 nis, vel ijs, qui habitum omnino suscipere, &
 professionem emittre teneantur, & non alijs,
 ne vestem lino, lanaque contextam induant,
 conferantur. Etenim cum decretum hoc sit al-
 ternative conceptum, alternativa illa non desi-
 gnat electionem; na ut sit in optione collatoris
 regularia beneficia conferre, vel religiosis profes-
 sis, vel profertis debentibus; sed accipienda
 est distributive, & primum membrum referri
 debet ad Abbatis, Prioratus, & Præfecturas,
 de quibus provideri non potest nisi religiosis
 ejusdem ordinis expresse professis, ut hic, & in
 concordant. supra citat. Et hoc in primo membro
 concordat aliud Concilij decretum in c. 21. *sess.*
 25. *de regular.* ibi; (Quæ verò in posterum va-
 cabunt [id est Abbatis, prioratus, & præposi-
 turæ, quæ suos conventus habent] non nisi regu-
 laribus spectare virtutis, & sanctitatis conse-
 rantur.) Licet ibi Concilium nihil præcipiat,
 sed utatur verbo *conferantur*, quod verbum compe-
 tendi

hensit etiam veris. Quia vero. ut S. Congregatio declaravit, quae propterea censuit etiam eo decreto non prohiberi ne detur de commenda in commendam.

Secundum vero membrum alternativa referri debet ad beneficia administrationem non habentia, quae conferri possunt etiam non professis, qui tamen habitum ejusdem ordinis suscipere, & professionem emittere teneantur; & in his alternativa vel retinet propriam naturam, quia electionem designat, ut in e. Cum plures, & ibi gloss. in ver. Forma, de officio delegat. lib. 6. & plenè notatur in e. Inter ceteras supra de re-
37 *scrip.* Neque opor. Clem. 1. de supplens. neg. Prelat. qui contumel. in Procatoris, Ecclesie, administrationes, & quaevis alia beneficia, quae religionis committi sunt legit, vel conferri, religiosis vultu ordinis conferantur. Aequidem vel dicitur, aut referri debet ad communia beneficia, & licet ad Abbatis, Praefectoris, & officia, de quibus loquitur. c. Cum singulari. s. Prohibens, de Prescrip. lib. 6. ut sic recipiat interpretationem passim ab hac decretali, juxta text. in l. 2. c. de mal. & in fine correctio erit. c. Cum executor, de elec. eod. lib. Vel certe si referenda sit etiam ad beneficia simplicia, standum erit decreto Concilii Trident. tanquam posteriori, ex cuius dispositione non requiritur in his beneficiis actualis professio, sed sufficit aptitudo.

38 Quam distinctionem probavit etiam S. Congregatio ejusdem Concilii interpret: nam proposito dubio, an praeter Papam ordinarij Collatores possint regularia beneficia in titulum regularibus professis provideri consuevit conferre etiam secularibus, qui illius ordinis habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur. Die 12. Decembris 1562. S. Congregatio censuit posse etiam ordinarios collatores portiones monachales, & canonicas, & similia simplicia beneficia regularibus provideri consuevit conferre, nedum ejus ordinis professis, sed & secularibus, qui habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur. Abbas tamen, & beneficia administrationem habentia non nisi professis juxta Canones per Ordinarios inferiores conferri possit. Item censuit in provisionibus beneficiorum, quae ordinarij inferiores faciunt non professis, non esse appendendum decretum, ex quo patet de iure, & provisionem, &c. in solis provisionibus Apostolicis apponi continentur, sed provisiones faciendas esse pure, & simpliciter ad formam Concilii cap. 10. sess. 14. adeo ut habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur. Ideoque in Casuaruglana S. Congregatio censuit non sufficere provisionem Archiepiscopi de dignitate regulari factam Clerico seculari cum decreto ut infra annum habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur. Amplius die 6. Julij 1606. S. Congregatio censuit beneficium sit laicale nihil subesse difficultatis ut provisum non teneatur habitum religionis suscipere, & profiteri. Quod si à principio fuerit regulare, & postea immutaverit statum concurrentibus his, quae à jure communi requiruntur ad inveniendam hujusmodi mutationem: itidem cogi crati-

orem non posse ut habitum religionis assumat. 42 In cap. Professus, ut si. Quod si beneficium regularis, taleque permanet: collationem oratori, qui secularis est, tanquam de seculari factam vitiosius carete.

43 In gloss. in ver. In rebus, nota hanc glossam, quae sentit non valere consuetudinem contra jus commune, movetur per text. hic in ver. Per multa, & longa tempora, ut in ver. Quia igitur, item per cap. ad nostram, cap. Cum inter, & cap. Cum venerabili, supra de consuetud. Idem probat textus in l. 2. c. Quasi long. consuetud. ubi consuetudinis, usque longevi dicitur non esse vis auctoritas; sed non alique adeo, ut aut rationem vincat, aut legem. Sed contra signatur textus in l. De quibus, in fin. ff. De legib. ubi habetur receptum esse ut leges non solam suffragio legalitatis, sed etiam tacito consensu omnium per consuetudinem abrogentur. Doctores magnopere turquantur in conciliatione praedictarum legum, & septem opiniones recentet glossa magna in l. 1. l. 2. Tunc breviter, consuetudinem contra jus commune validam esse si sit rationalis, & legitime praescripta, ut in cap. final. cum ibi notatur, de consuetudine, & hic notat Imola num. 4. in gloss. 2. ita ut si generalis, vincat legem generaliter, ut in d. l. De quibus, si sit specialis, seu jurialis, vincat eam specialiter in eod. loco, ut in d. l. 2. in prin. secundum unam lectionem, de l. Tendarior, §. Si constet, ff. Comm. praedior. l. sine herede, §. Adversus, ff. De administrat. tutor. & l. Imperator, in fin. ff. De publicat. non autem generaliter in omnino, ut in glo. d. l. 2. juxta unam lectionem, quam dicit veram Bart. ibi in fin. nisi lex procedat ulterius reprobando consuetudinem, ut in l. l. §. penult. c. De iur. Audi. Casus, c. De sacros. sacros. Auth. Navigatio, c. De iur. & Auth. omnia perierim, c. Canon. de success. & in hoc casu potest intelligi hoc cap. & cap. ad nostram, & cap. Cum inter, de consuetud. & hanc effectum fuit opinio Joannis, Azonis, Glossae, & Bartoli in d. l. 2. Potest enim dici in casu hujus decretalis consuetudinem non solum esse contra ius, sed etiam contra bonos mores, & propterea non valere, ut cap. Illa, 12. dist. & d. cap. Cum venerabili, de consuetud. & supra dicitur esse supra in §. notab. quando autem dicitur consuetudo rationalis, & legitime praescripta dixi in cap. num. 13. & 17. infra de Cognat. spiritual.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum Ecclesia Vulterana.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio canonicorum de consuetudine potest ad solum Capitulum pertinere.
- 2 Collatio canonicatum, & praebendarum in Cathedrali Ecclesia ad quem spectat de iure communi, & in seq.
- 3 Praebendarum collatio de generali consuetudine spectat ad Episcopum solum sine consensu Capituli.
- 4 Praeatus solum dicitur habere ius conferendi, licet

- de consensu alterius conferre debet.
- 5 Conferre alius est, alius conferenti consentire.
- 6 Collationem habent de consensu alterius dicitur habere liberam collationem, ibid.
- 7 Expectativa ad beneficium spectans ad collationem Episcopi, & Capituli non includit beneficium, ad collationem Episcopi cum Capituli consensu.
- 8 Collatio praebendae facta sine consensu Capituli an sit nulla, & num. 9.
- 9 Et an tertius possit hanc nullitatem opponere, aut iudex allegationem supplere.
- 10 Conferre habens de Capitali consensu habere debet consensum saltem maiori partis, alius nulla est collatio.
- 11 Collatio beneficiorum requirit consensum, vel consensum illius, cuius principaliter interest.
- 12 Collatio praebendarum in Cathedrali de iure est simultanea inter Episcopum, & Capitulum secundum communem opinionem, quam servat Rota, & num. 13.
- 13 Cardinalis dem allegatur ab Henrico Bich, & Bellamera, intelligitur loannes Monachus, non autem Zabarella, qui fuit illius posterior.
- 14 Praebenda in dubio praesumitur erecta de bonis communibus Ecclesiae.
- 15 Congregationis Concilii Decisio de collocaione simultanea in eandem quibusdam inferitur.
- 16 Praebendarij electio ad solum Episcopum pertinet; collatio vero praebendae fieri debet ab eo, ad quem antea spectabat.
- 17 Intellectus e. Postulatus de concess. praeben.
- 18 Canonicorum receptio in Cathedrali Ecclesia pertinet simul ad Episcopum, & Capitulum.
- 19 Dignitatum collatio in Cathedrali Ecclesia an sit simultanea, & num. seq.
- 20 Dignitas, & iura Ecclesiae possidentur pariter per Episcopum, & Capitulum.
- 21 Praesentationes de iure communi spectant ad Praeatum, & Capitulum simul.
- 22 Praebendarum collatio in Collegiata Ecclesia ad quem spectat de iure communi.
- 23 Monachorum creatio de iure communi spectat ad Abbatem, & Conventum.
- 24 Abbas, & Conventus unum corpus constituunt.
- 25 Consuetudo in electionibus, & beneficiorum collationibus spectanda est.
- 26 Sine collationem det soli Praeato, sine soli Capitulo, sine alteri eorum de consensu, vel consilio alterius.
- 27 Dammodo tamen sit legitime praescripta.
- 28 Consuetudo simul tamen collationem Episcopi, & Capituli est iura communi obsequenda.
- 29 Privilegium quod habet Episcopus, vel Capitulum, ut aliter eorum sine altero possit conferre servandum est.
- 30 Et quid sit fundatio Ecclesiae.
- 31 Instructio in beneficiis iurisdictionem, quae post Concilium Tridentinum acquiritur, reservari non potest alteri quam Episcopo.
- 32 Eriam in Ecclesia exempta, infra Regem ordinaria sugetur iurisd. dicitur.
- 33 Instructio, quae ante Concilium ex immemorabili ad inferre spectabat, an sit sublata.
- 34 Praesentatio in Canonizatione, & provisione de iurepa-

- trionatus spectat ad Patronum, & Instructio ad Episcopum cum consensu, vel consilio Capituli.
- 35 Instructio acquiritur ex fundatione, vel donatione etiam sine expressa reservatione, dummodo patronatus non fuerit renuntiatus.
- 36 Collatio inferiorum beneficiorum in Cathedrali spectat potest ab Episcopo sine consensu, vel consilio Capituli.
- 37 Vicarij perpetui in Ecclesia Cathedralibus sunt ad praesentationem Capituli, institutionem Episcopi.
- 38 Et quid in undecim Vicarij à Pio V. instituti in tota dem Urbe Basilica.
- 39 Electio Praeati in Cathedrali Ecclesia de iure communi pertinet ad Capitulum, Collegium, vel Conventum.
- 40 Confirmatio vero ad proximum Superiorem.
- 41 Collatio beneficiorum sonantium in novem Rectoria spectat ad Episcopum cum Capituli consensu si maiora sint; minor, ad Episcopum solum.

CUM ECCLESIA. De consuetudine potest Canonicorum electio ad solum Capitulum pertinere. Hoc dicit Secundum Joan. And. & omnes, & concordat cap. iuric. §. fin. De Sedes vac. lib. 6. Communis divitijs, Consultatio, & responsio. Secunda sibi mandamus.

QUAERO, Ad quem de iure communi spectat collatio canonicatum, & Praebendarum in Cathedrali Ecclesia. In hoc articulo quatuor sunt principales opiniones, quae colliguntur ex gloss. magna hic in ver. Postulavit, Regid. Bellam. in cons. 10. incipien. Fatum est tale, vel. penult. num. 8. & seq. versic. Quartus ergo nonnulli iudex.

Prima opinio est eorum qui putant collationem ad solum Episcopum pertinere, inter quos ex antiquis numerantur Vincent. Tancred. Laurentius. Goffred. & Bernar. in cap. Ex frequentibus, infra, de Institut. Joann. And. in cap. 10. super sine ultima glossa. supra eod. Joann. Calder. hic dicens hanc esse tenendam. Guilliel. de Montelaud. in e. a collatione de appellat. lib. 6. eamque amplectitur, & tunc latissime Joan. de Lignan. in e. Es noscitur, infra de his, quae fi. à Prae. quos refert, & sequitur Bellam. d. cons. 10. col. fin. vers. Quid dicitur, ubi affirmat hanc opinionem esse veriorum, & eam servare palatium Apostolicum. Quia etiam paulo post n. 99. tatur hois de generali consuetudine omnium Ecclesiarum, quam in fine consilij dicit esse notoriam, hoc servari, ut ad Episcopum solum spectet praebendarum collatio, & consensus, vel consilium Capituli non requiratur.

Et pro hac opinione Doctores inducunt d. c. Ex frequentibus, de Institut. Item allegant e. Ad decorem, eod. tit. c. Nullus, 16. q. 7. c. Gratia de rescript. in 6. & c. Si rivede concess. praeben. eod. lib. c. In novo, 21. dist. & c. Si quis Episcopus, 1. q. 1. ubi dicitur hoc expressum.

Sed ut advertit, quia est praecitati Doctores dicant collationem praebendarum in Cathedrali Ecclesia spectare ad Episcopum solum, non tamen excludunt consentium Capituli quia licet simul ut Praeatus solus habeat jus conferendi, &

& tamen de consensu alterius contere debeat. Nec illi, cuius consensus requiritur collationem facit; quia sicut aliud est vendere, aliud venditioni consentire, *l. Alia ff. De reg. iur. ita aliud est contere, & aliud consentire, ut est casus in cap. unico, de Sede vacante, lib. 6. & notat Joan. Andr. in c. A collatione, num. 1. de appell. eod. lib. Unde qui collationem habet de consensu alterius dicitur nihilominus habere liberam collationem, ut per Bisignetum, *decis. 10. de prob.* Sicut in simili beneficium ad Abbatis presentationem de consensu Episcopi dicitur ad presentationem de consensu Episcopi dicitur ad presentationem liberam Abbatis, ut per eundem Bisignetum, *decis. 2. de concess. preben.* Et expectativa ad beneficium, quod spectat ad collationem Episcopi, & Capituli, non comprehendit beneficium ad collationem Episcopi cum Capituli consensu, ut idem dixit *decis. 79. de rescriptis.* Et rationem reddidit Bellam, *decis. 181. in fine;* & in praxi, *cons. 10. ad finem, vers. Sed opponit,* quia licet defectus consensus Capituli non redderet collationem ipso iure nullam, arg. c. *Concordatam, & c. cum vobis, infra de his, que fi. a Prel. cum lit.* quae notatur per Innocentium in cap. *Com consuetudina, de consuet.* & in c. *Dudum, in gloss. ultima, de reb. Eccles. non alienat. lib. 6.* Nec obstat textus in cap. *Novus, de his, que fi. a Prel. ibi: [Nos enim tales inhibitiones carere decernimus rohere firmitatis.]* Quia secundum Bellam, ibi debet suppleri, videlicet per sententiam; ut probatur in d. c. *Eanoscentem, eod. tit. in ver. Si consuetudine, & in ver. Vacari, cum utrobique notatis per Host. & Jo. And. Unde non contradicente Capitulo, cuius interest, non potest tertius de hoc opponere, ut patet ex notatis per Cyn. *l. Cum servum, c. De serv. iuris, & per Bartol. in l. 2. ff. De except. reusibus, & per Joan. Calder. in c. Capitulum, de refer. Imo nec potest iudex ex officio huiusmodi allegationem supplere, secundum eam, quae notat Henr. Boich. in c. *Buna, de postul. Pralat.* & confert decisio Corti 197. ubi in casu converso tenet valere collationem Canonice Cathedralis Ecclesie factam per Capitulum, non contradicente Episcopo: itaque dum Doctores praxi legati dicunt collationem prebendarum esse liberam Episcopi, vel spectare ad solum Episcopum, ita intelligi debent ut nihilominus requiratur consensus, vel Concilium Capituli. Et ita hac prima opinio in effectum coincidit cum secunda, vel tertia opinione; alioquin nec vera, nec probabilis esset; ut confunderetur per d. c. *Eanoscentem, & c. Novus.* & per alia iura inferius citanda. Atque ita hanc primam opinionem circumscripta consuetudine declarat Agid. Bellam. in *colen. cons. 10. col. ult. vers. Item non est verum;* ubi dicitur Joannis Monachi quod collatio spectat ad solum Episcopum de consuetudine, declarat esse intelligendum per totalem exclusionem Capituli; quia, inquit, de iure requiritur consensus, vel Concilium Capituli. Et paulo infra prope finem Concilii, *vers. Sed opponit,* dicit negari non posse quin consensus, vel saltem Concilium Capituli requiratur, & opiniones omnium in hoc convenire. Et idem notat compilator decretalium Agidij 69.***

9 Secunda opinio est Compostellani hic num. 1. ubi tenet provisionem Prebendarum, & Canonice Cathedralis Ecclesie de iure communi

spectare quidem ad Episcopum, per textum in d. cap. *Nullus, 16. quass. 7. & d. cap. Et frequenter;* Sed tamen hanc provisionem debere Episcopum, facere de sui Capituli consensu, alias non valeret, iuxta textum in d. cap. *Novus, & cap. Quanto de his, que fi. a Prel.* Et ita secundum eum intelligitur cap. *Postulatio, infra de concess. preben. & consimiles.* Et tenet collatio, si Episcopus confert saltem cum consensu majoris partis, alias nulla esset collatio, quia non diceretur Episcopus contulisse de Capituli consensu, ex quo maiorem partem non haberet, ut cap. *Cum in curia, infra de his, que fi. a Prel. par. cap. gloss. in cap. unico, § 1. in ver. Assensu, ne Sede vacante, lib. 6.* Hanc ipsam opinionem amplectitur Archid. in *Summa 21. dist. dicens tutius, ac verius esse hoc sentire, ut pro eadem allegantur Vincen. Joann. Lauren. Goffr. & alij supradicti per prima opinione; illa enim coincidit cum hac secunda, ut dixi num. 4. vers. Sed in advertit, Cui etiam adsupponitur ex recentioribus Jo. de Sclero in *tratt. de benef. 2. par. quest. 22. casu 4. a num. 12. Duaren. de benef. lib. 3. c. 4. dicens receptus esse in Prebendis, & Dignitatibus Ecclesie Cathedralis collationem ad Episcopum spectare cum consensu Capituli, Burfatt. *cons. 126. num. 45. lib. 2. & Quintanaduen. lib. 1. c. 5. num. 4.***

Tertia opinio est Hostiensis hic num. 3. & 9. in ver. *Postulatio, vers. Si non habet patronum,* qui post multa conclusit in prebendis, & alij beneficiis inferioribus patronum non habentibus, institutionem, & delationem ad Prælatum merito pertinere, Nam Dominus, cuius vices gerit Episcopus, duodecim Apostolos, & septuaginta duos Discipulos elegit, ut cap. *In novo, 21. dist. in. & habetur expressè in d. c. Nullus, 16. q. 7. et Moyses ex precepto Domini Aaron in frontifecem, & filios eius in Sacerdotes legit, ut §. 21. dist. in. & videtur expressum in *auth. de Mensura ordin. Cleric. col. 3. & in cap. Cum statu, & cap. sequens, supra de offic. Archidia. Debet tamen Prælatus huiusmodi collationem facere de consensu Capituli, ut in d. c. *Novus, & c. Quanto, de his, que fi. a Prel.* Et hoc procedit ubi omnia sunt divisa; sed si communia, Prælatus hoc tacite de consensu Capituli, nisi consuetudo Prælato tribuat, ut assensum Capituli non requirit, c. *Eanoscentem, cum ibi notari eod. tit. Ita Hostiensis, cuius opinionem dicit esse veriorum Cardin. hic in prima quass. per tex. in d. c. *Novus, & eam sequuntur Agid. Bellam, decis. 69. Coral. de benef. 2. par. c. 4. num. 5. & Joch. de benef. & pension. Ecclesias. cap. 2. vers. Ordinarius etiam, & allegant, c. Illa, Ne Sede vacante.****

10 Dicit etiam Hostiensis requiri consilium Capituli, vel consensum illius, cuius principaliter interest, ut c. *Ad hoc, §. ult. infra de offic. Archid. ne locum, vel vicarium habeat Archidiaconus, vel Presbyter, quem habere nolle, ut c. Proposuit, infra de his, que fi. a Prel. c. *Ad hoc, §. ult. infra de offic. Vicar. & c. Illud, de excess. Pralat.* Nihil enim est æquius, quam ut servetur utrique æqualitas. Et sicut Canonici sibi Prælatum quem volunt eligunt; ita à Prælato Canonici eligantur. Et sic neutri invito, & non delinquenti dicit Prælatus, vel subiectus, & concordia nutriatur, cap. *Nullus in viciis, §. dist. cap. Quanto, §. Ceterum, de translat. Episi. Verum si nullus principaliter interest,**

versit, ex sententia Hostiensis satis esset ut Episcopus conferat de Capituli consilio, nec requiritur consensus, allegat, *Quoniam in plerisque supra de off. archid.*

11 Quarta, & ultima principalis opinio est illorum qui censent de iure communi collationem Canonice tantum, & prebendam in Cathedrali Ecclesia esse simultaneam, id est spectare ad Episcopum, & Capitulum simul. Cui adhaerent in d. c. *Cum Ecclesia, Joann. Lauren. Vincen. Goffred. & Joan. Andr. quos refert, & sequitur Henr. Boich. in d. cap. *Novus, col. 1. circa med. vers. Aut ista omnia cessant, infra de his, que fi. a Prelat. & moventur per textum nostrum, Item per c. Postulatio, infra de concess. preben. per d. c. *Novus, & c. Quanto, Item per c. Nihil de inepatr. cap. Si prore, de refer. in §. c. A collatione de appellat. eod. lib. 8. d. c. Cum Ecclesia, in fine supra de elect. Et in hac, relictis aliorum opinionibus, post multa tandem refidet hic gloss. Bernardi in ver. *Postulatio, vers. Dico quod de iure communi simul ad Episcopum, & Capitulum pertinet collatio beneficiorum. Idem tenet gloss. in cap. fin. in ver. Communiter, infra de supplen. neglig. Prælatorum, Item gloss. in c. Irresolubilitate, in ver. Per Capitulum de offic. ordinari. & gloss. in cap. 1. §. 1. in ver. *Dispositi, 21. dist. finit. Archid. & alij in c. A collatione, de appellat. lib. 6. Philip. Prob. ad Monach. in rubr. de inepatr. in §. num. 8. Rebut. de nomination. qu. 8. n. 3. & cons. 60. Pro eadem opinione Henr. Boich. ubi supra, & Bellam d. *cons. 10. col. 26. num. 56. in fine, & num. 57. Allegant etiam Cardin. in cap. Sciatis cunctis in gloss. 4. Super ver. Spectat, in fine de elect. lib. 6. & in c. 1. in glo. Super ver. Potuit, de concess. preben. eod. lib. Et pro Cardinali intelligunt Joannem Monachum Cardinalem, ut patet ex locis citatis, non autem Cardinalem Zabarella, seu Florentinum, ut quidam incaute opinati sunt. Nam Agid. Bellam, qui fuit posterior Henrico claruit Anno salutis 1378. At Franciscus Zabarella obiit Anno 1457. Quod nota, quia allegatio Cardinalis præbuit multis causam æquivoce, qui propterea in suis scriptis, & allegationibus semper Zabarella postponant Henricum, & Bellamer. Denique, ut ad propositum redeamus, hanc ultimam opinionem putat veriorum Henricum in d. c. *Novus, col. 1. circa finem vers. Primam opinionem credo veriorum, eamque pro indubitata ponit Paul. de Caltr. cons. 366. Super primo, col. 2. vers. Ista rationes, lib. 1. Et communem esse testatur Abb. hic vers. Tertia opinio, num. 8. subdens illam procedit sive constat prebendas fuisse et ceteras de communi, sive non, quia in dubio præsumuntur creari de bonis communibus Ecclesie, ut in c. fin. 21. q. 1. De communi etiam testatur Franc. in d. c. A collatione num. 1. de appellat. Et Quintilian. Mandol. in Reg. Camerlar. 17. q. 14. a nu. 2. & cons. 28. num. 7. & cons. 29. num. 1. ubi etiam dicit communiter. Et quidquid fuerit temporibus Bellamer. hosticillam amplectitur, & servat Rota, teste Cassid. d. *decis. 22. de preben. ubi reprobat decisionem Agidij 69. Rota in novo vers. 4. de concess. preben. Put. decis. 117. & decis. 172. lib. 3. Achill. decis. 267. in 4. de preben. Mant. decis. 16. num. 2. ubi affirmat hanc esse receptam Doctorem opinionem, & à Rota com-********

12 13

probantam Rota *decis. 1. num. 3. par. 2. divers. Scraph. decis. 980. num. 2. & decis. 1091. num. 3. decis. 1402. num. 4. Gregor. XV. decis. 97. num. 1. & sepe aliis. Addit Lotter. in *tratt. de re beneficiaria, lib. 2. qu. 21. num. 8. in fine. Mantian. lora citato, attestari hanc sententiam fuisse approbatam à S. Congregatione Concilii, Sed certe Mantica tantum dicit electionem personæ Penitentiarij ex declaratione S. Congregationis ad solum Episcopum pertinere; collationem vero præbende & communem esse Episcopi, & Capituli, sicuti ex statuto Ecclesie dispositum est. Et mox subdit: quod etiam à iure communi est constitutum, & à Rota comprobatum. Et in his posterioribus verbis non refert se ad decisionem sententia. Quod aperte constat ex decisione ipsa; sic enim se habet. In Ecclesia Placentina ex laturo condito in fundatione Ecclesie Apostolica auctoritate confirmato, & à tempore immemorabili observato omnes Dignitatum, Canonice tantum, & Portionum electiones, & provisiones ad Capitulum simul cum Episcopo pertinent. Quamobrem dubitatum est an ipsam statutum observari deberet etiam in electione, & collatione Penitentiarie ex cap. 2. sess. 24. ut ad Episcopum simul cum Capitulo pertineret; Sac. Congregatio censuit collationem præbende fieri debere ad eos, ad quem antea spectabat, electionem vero, & deputationem personæ ad solum Episcopum pertinere sine consensu Capituli, non obstante statuto in fundatione à Sede Apostolica approbato, & immemorabili observatione illius. Ex quibus verbis liquet Sacram Congregationem nihil resolvisse de collatione simultanea in terminis juris communis. Quidquid tamen sit de declaratione S. Congregationis, nec decessat à communi opinione, maxime per c. *Postulatio, de concess. preben. ibi: [Cum ad vos, & ad Archiepiscopum vestrum simul collatio præbendarum Ecclesie vestre pertineat,] Non enim textus loquitur conditionaliter, ut putavit Bellam, d. *cons. 10. col. ult. vers. Nec obstat, c. Postulatio, sed loquitur cautative; & dictio, Cum, exponitur pro, quia, ut in c. fin. supra de consuet. & in l. si ab arbitrio, ff. Qui satis, cogant, cum similibus. Unde sensus est, quia ad vos, & Archiepiscopum vestrum simul collatio præbendarum pertinet; Ideo Postulatio, & c. Nec audiendi sunt qui dicunt textum loqui ubi pertinet collatio ad Prælatum & Capitulum simul de consuetudine. Imo enim intelligi debet de iure communi, ut plene probavi in eod. cap. *Postulatio, in 1. not. & ita illum textum intelligit Goffred. cum quo transit ibi Joan. Andr. num. 1. in eod. ver. Per te, & DD. supradicti, num. 11. dum per illam Decretalem concludunt electionem esse simultaneam inter Episcopum, & Capitulum. Et sane si collatio ad eos pertinisset de consuetudine, textus non fuisset loquutus per modum causæ, sed per modum conditionis, sicut fuit in c. fin. & ibi not. gloss. in ver. *Pertineat, de regular. lib. 6. Concordat textus in c. A collatione, de appellat. eod. lib. ubi collatio supponitur pertinere ad Episcopum, & Capitulum simul: nec textus loquitur conditionaliter, sed dispositivo, sed dispositivo, ut certe suppositivo. Item secundum Joan. Andr. pro hac portio facti, c. *Quid quibusdam, infra de steinfor.*******

&c. Quoniam in 4. f. ceteris, de Mag. It. Item facit ratio quam ad iur. Abb. hic num. 8. vers. Ego dico in se, videlicet quia interest omnium de Ecclesia habere Canonicos gratos; & quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet, c. Ad hoc, in fine, de offic. Archid.

Regula igitur est collocacionem Canonice, & prebendarum in Cathedrali Ecclesia simul ad Episcopum, & Capitulum pertinere.

17 Ampliatur primo hęc Regula ut procedat etiam in receptacionibus Canonicorum, ut firmat glossa in cap. Si pro te, in ver. Episcopi, & Capituli, de rescript. lib. 6. Henr. Boich. in d. c. Novit, col. 1. in fine. vers. Et quod dicitur esse de collacionibus, de hęc que si a Pral. Nec mirum, quia receptio in Canonico non habet vim collacionis, cap. Iacobus, ceteri Jo. de Anan. in 2. m. de Sinecrista. Et quod habetur in cap. Cum aliquibus, de rescript. lib. 6. & in cap. Cum in Ecclesia, de preben. eod. lib.

18 Ampliatur secundo, ut habeat locum etiam in dignitatibus Cathedralis Ecclesie: nam ut inquit Innocent. in cap. Dilecti, de major & obedient. Dignitas & iura Ecclesie possidentur pariter per Episcopum, & Capitulum, arg. Cum Clerici, infra de verb. signif. Unde collocacionem Dignitatum in Cathedralibus esse simultaneam Episcopi, & Capituli, firmat Abb. hic num. 2. col. 1. vers. Et probatur contra. Sed Olatrad. cas. 244. Ad hęc. m. 19. tenet collacionem Dignitatum in Cathedrali pertinere ad Episcopum cum consensu Capituli; Sequitur opinio Compositissimi in Canonicis, & Præbendis, de qua supra num. 9. Geminianus vero in cap. Deliberatione, in quarto not. de offic. leg. lib. 6. & Franc. ibidem in prima nota, per illum textum tenent in dignitatibus præbendis existentibus in Ecclesia Cathedrali non spectare provisionem ad Episcopum de iure communi, sed electionem ad Capitulum, & confirmationem ad Episcopum. Et hoc videtur sequi Jo. Andr. ibi, & in cap. Ne prodesse, supra de elect. & ibi Innocent.

19 Ampliatur tertio, ut procedat etiam in presentacionibus, que itidem ad Prælaturam, & Capitulum simul spectant, secundum Jo. Andr. in c. unico de Capell. Monach. lib. 6. & Henr. Boich. in c. citat. De presentacione enim quoad hoc idem est iudicium, quod de collacione. Unde cum Sac. Congregatio Concilii declarasset electionem personæ Prebendarij esse faciendam ab Episcopo; collacionem vero præbende ad eos pertinere, ad quos ante spectabat; Et postea Capitulum Zanoren. postulasset declarari, An sicut est præservata collatio, ita etiam sit præservata presentatio, quam habet Capitulum de dicitur Ecclesie præbendis: Responsum est idem in presentacione, quod in collacione, sed tamen referendum Sanctissimo, qui probavit sententiam Congregationis, dummodo presentatio fiat de electo ab Episcopo.

20 Ampliatur quarto eadem Regula, ut locum sibi vendicat non tantum ubi constat præbendas fuisse erectas de bonis communibus Ecclesie, sed etiam ubi id non constat. Nam in dubio de bonis communibus præsumuntur erectæ, cap. In 12. quasi. 1. & dixi supra num. 13. Licet secus esset ubi constaret præbendas fuisse institutas de bonis alicuius privatæ personæ cum reservacione ju-

rispatronatus, ut dicam infra in quinta Fallentia, num. 34.

21 Ampliatur quinto, ut habeat locum etiam in præbendis Collegiatis Ecclesie. Nam collatione collatio est simultanea, non quidem inter Episcopum, & Capitulum Cathedralis; sed inter Prælaturam, & Capitulum ipsius Collegiatis, qui simul providebunt irrequiritio Episcopi, sicut expediunt alia ipsius Ecclesie negotia. Non enim est tanta communio inter Episcopum, & Ecclesiam inferiorem sibi subjectam, quanta inter Episcopum, & Ecclesiam suam Cathedralam, in c. Regisfili, de testam. Merito aliud dicendum in præbendis Ecclesie inferioris. Provident ergo Prælatus, & Capitulum illius Ecclesie, sicut aliorum bonorum habent administrationem. Ita Hostiensis in cap. 2. de institut. & Jo. Casler. in d. cap. cum Ecclesia, de elect. Licet Domini de Rotam in hoc articulo inveniunt varij, ut in decis. 16. alias quarta, de concess. preben. in vers. Nam Collector ad hanc prædicat opinionem; alij vero tenentur presentacionem pertinere ad Prælaturam, & Capitulum illius Ecclesie inferioris; Institutionem vero ad Episcopum dicere etiam. Et idem sentit Jo. de Lignan. hic post Feder. de Sou. quem citat in cas. 232. incipit. Casu talis est, & sequitur Abb. hic num. 8. col. 2. vers. Et non placet hac ultima opinio. Vide plenus in prædicta decisio.

22 Ampliatur sexto, ut habeat locum etiam in Collegiatis Regularibus: nam & creatio Monachorum est simultanea inter Abbatem, & Conventum, ut tenet glossa singularis in cap. In in ver. Terentius, de regularib. lib. 6. Movetur per cap. Et in testam. de hęc que si a Pral. Sed hæc iure non probatur secundum Abbatem hic in 9. vers. Prædicta procedunt, ubi tenet receptionem, consecrationem Monachorum ad solum Abbatem pertinere per textum in cap. Nullum, ibi, quasi. 2. Aliter tamen loquutus est idem Abb. in cap. Ad apostolicam, num. 11. vers. Sed ultra glossam quartam, infra de regular. ubi concludit receptionem Monachorum circumscripta consuetudine pertinere ad Abbatem cum consilio Capituli, quia precipue debet Abbas explicare cum Capituli consilio. Negari autem non potest, quin creatio Monachorum sit quid præcipuum in Monasterio, sicut collatio Canonice, & beneficiorum in Ecclesia seculari, & allegat prævam apostillam quam posuit Jo. Andr. in prædicta decretali ad apostolicam, dicens hoc Abbatem facere consuevit Fratibus. Et testatur cum illa apostilla transire communiter Doctores. Et infra num. 12. tenet de iure communi receptionem Monachorum factam per Abbatem sine consilio Conventus non valere per textum, iuncta glossa in d. cap. Novit, de hęc que si a Pral.

Sed tamen non recedat à prima opinione glossa, id est receptionem Monachorum spectare simul ad Abbatem, & Conventum; nam præcipua pars regimini monasterij consistit in exercitio potestatis erandi Monachos, cum personæ præsententibus, l. 2. ff. De statu homin. c. l. Si quis natus, ff. De testam. Igitur ad totum conventum pertinet præcipua pars regimini illius; & consequenter creatio Monachorum. Preterea iura, & rationes, quæ probant receptionem Canonice esse simultaneam inter Prælaturam, & Capitulum

23 Ampliatur secundo, ut habeat locum etiam in Collegiatis Regularibus: nam & creatio Monachorum est simultanea inter Abbatem, & Conventum, ut tenet glossa singularis in cap. In in ver. Terentius, de regularib. lib. 6. Movetur per cap. Et in testam. de hęc que si a Pral. Sed hæc iure non probatur secundum Abbatem hic in 9. vers. Prædicta procedunt, ubi tenet receptionem, consecrationem Monachorum ad solum Abbatem pertinere per textum in cap. Nullum, ibi, quasi. 2. Aliter tamen loquutus est idem Abb. in cap. Ad apostolicam, num. 11. vers. Sed ultra glossam quartam, infra de regular. ubi concludit receptionem Monachorum circumscripta consuetudine pertinere ad Abbatem cum consilio Capituli, quia precipue debet Abbas explicare cum Capituli consilio. Negari autem non potest, quin creatio Monachorum sit quid præcipuum in Monasterio, sicut collatio Canonice, & beneficiorum in Ecclesia seculari, & allegat prævam apostillam quam posuit Jo. Andr. in prædicta decretali ad apostolicam, dicens hoc Abbatem facere consuevit Fratibus. Et testatur cum illa apostilla transire communiter Doctores. Et infra num. 12. tenet de iure communi receptionem Monachorum factam per Abbatem sine consilio Conventus non valere per textum, iuncta glossa in d. cap. Novit, de hęc que si a Pral.

24 Ampliatur tertio, si Episcopus, aut Capitulum habeat competens privilegium, ut aliter eorum sine altera possit conferre; nam ad illum solum ius conferendi pertinet, ut d. cap. Et noscitur, in fine, de hęc que si a Pral. & per ibi Barnard. in gloss. in Jo. Andr. in c. Si pro te, in gloss. in ver. Episcopi & Capituli de rescript. lib. 6. in c. unico, in gloss. 2. de Capell. Monach. eod. lib. 6. & Henr. Boich. in d. cap. Novit, col. 1. post princ. vers. Aut querat inter illos.

25 Fallit tertio, si ex fundacione Ecclesie, vel beneficii appareat ad quem spectare debeat electio, vel collatio; quia ad illum spectabit, c. Eleutherius, ibi, quasi. 2. c. c. Canonice, & ibi gloss. Composit. & DD. de consensu Henr. Boich. in

tulum Ecclesie sicut in iuris, æque prebent receptionem Monachorum esse simultaneam inter Abbatem, & Conventum Ecclesie Regularis, cum Prælatus, & Conventus utrobique unum corpus constituunt, iuxta textum in d. cap. Novit, in princ. Et hæc opinio ferè ubique servatur de consuetudine, secundum quam, ut testatur Navar. cas. 20. incipit. Proverbijs, num. 2. de privileg. Monachorum creatio in omnibus ferè Monasterijs omnium Ordinum ad Prælaturam, & Conventum simul pertinet, ut constat ex eorum regulis, & Constitutionibus, eamque consuetudinem servandam esse probat textus iuncta glossa, secunda, in d. cap. In regular. lib. 6. & tenet Abb. in d. cap. Ad apostolicam, num. 11. vers. Vide decretum, & Navar. in loc. cit. & in cap. Nullum, ibi, quasi. 2.

Fallit nunc regula superius proposita pluribus modis.

26 Fallit primo fallit si aliter se habeat consuetudo, quæ in electionibus, & beneficiorum collacionibus spectanda est, ut dicitur hic Innocent. num. 2. in ver. eligendi. Composit. num. 1. & Hostien. num. 8. vers. Solutio, & num. 9. vers. Sic distinguat, per iura allegata in glossa, in ver. Postulari, 26 vers. Sed consuetudo in pluribus Ecclesiis. Id quod vendicat sibi locum sive consuetudo det soli Prælato ipsam collacionem, ut in c. Et noscitur, in fine, de hęc que si a Pral. sive illam det Capitulum tantum, ut hic in fine; sive illam det alteri eorum de consensu, vel consilio alterius, ut notat Henr. Boich. in d. c. Novit in princ.

27 dummodo tamen sit legitime præscripta, ut in c. Cum dilectus, de consuetud. & in c. Chumana, 28 infra, eod. idem sentit Hostien. ubi supra, qui amplius testatur de consuetudine Ebreudunen. Ecclesie, quam dicit se novisse, collacionem spectare ad Prælaturam, & Capitulum, sicuti est ferè in qualibet Ecclesia illius provincie. Sed hoc ideo dixit, quia ipse in ea fuit sententia ut iure jure pertineret collatio ad Prælaturam de Capituli consilio, ut dictum est supra num. 9. vers. Tertia opinio. Verum si tenemus collacionem de iure esse simultaneam, ut frequentiori calculo tenent Doctores; consuetudo illa cum sit conformis iuri communi, non dicenda est consuetudo, sed juris communis observantia, ut notat glossa in c. 1. in ver. Ead. de constitut. lib. 6. & Jo. Andr. in c. un. in 2. in ver. Nolimus, de Cler. coning. eod. lib. ubi reddit rationem quia super iure, & non super consuetudine fundabatur actus præteriti; Atque ita deficiat animus consuetudinis introducendæ.

28 Fallit secundo, si Episcopus, aut Capitulum habeat competens privilegium, ut aliter eorum sine altera possit conferre; nam ad illum solum ius conferendi pertinet, ut d. cap. Et noscitur, in fine, de hęc que si a Pral. & per ibi Barnard. in gloss. in Jo. Andr. in c. Si pro te, in gloss. in ver. Episcopi & Capituli de rescript. lib. 6. in c. unico, in gloss. 2. de Capell. Monach. eod. lib. 6. & Henr. Boich. in d. cap. Novit, col. 1. post princ. vers. Aut querat inter illos.

29 Fallit tertio, si ex fundacione Ecclesie, vel beneficii appareat ad quem spectare debeat electio, vel collatio; quia ad illum spectabit, c. Eleutherius, ibi, quasi. 2. c. c. Canonice, & ibi gloss. Composit. & DD. de consensu Henr. Boich. in

supra, vers. Aut neuter habet. Conferret decretum Concilij Tridentini, s. sess. 25. Ceterum advertet, quia alio decreto, nempe cap. 12. sess. 14. statuitur ut in fundacione Ecclesie vel beneficii institutio episcopo, & non alteri reservetur. Et Sac. Congregatio ejusdem Concilij interpres consultata, An in iuribus patronatus, quæ post Concilium acquiruntur, reservari possit institutio alteri, quam Episcopo; Respondit non posse in Ecclesijs etiam exemptis, nisi Rector illius ordinaria fungeretur jurisdictione. Non tam ex ipius Congregationis sententia eo decreto sublataz instituciones, quæ ex immemorabili consuetudine ante Concilium ad inferiores spectabant, dummodo tamen institutio hæc ad ipsos inferiores alias legitime pertinet, ita ut non dependeat ab aliquo iure patronatus, quod decretis Concilij sublata sit prout disponitur sess. 7. c. 13. sess. 24. cap. 18. vers. Cum vera institutio, & sess. 25. c. 9.

30 Fallit quinto, in Canonicis, & beneficijs de iure patronatus, quorum collatio non est simultanea Episcopi, & Capituli, sed ad patronum spectat presentatio, & institutio ad Episcopum, cap. Sacrosancta, de elect. ad ult. infra hoc tit. cap. Nobis, s. 1. cap. Pastoralis, & cap. Postulari, infra, de iure patron. & notat Hostien. hic num. 9. vers. Sed sequitur, & Henr. Boich. in d. cap. Novit, col. 1. vers. Aut quare alio beneficii, infra, de hęc que si a Pral. ubi dicitur in beneficijs inferioribus, puta Ecclesia, Archidiaconatu, Præbenda, & similibus, si sit ibi patronus, qui presentare habeat, ad ipsum spectare presentacionem, & institucionem ad Prælaturam. Et consentit Abbas hic num. 8. col. 1. vers. Ego dico in se, dum distinguit, Aut constat præbendas fuisse institutas de bonis communibus Ecclesie; & collatio pertinet ad Episcopum, & Capitulum simul. Aut constat illas fuisse institutas de bonis alicuius privatæ personæ cum reservacione Juris patronatus; & Patronus debet Episcopo presentare, & Episcopus instituere cum consensu, vel saltem cum consilio Capituli. Sed institutio principaliter pertinet ad Episcopum; inducit cap. Nullus, 16. q. 2. & magis placet illi, ut requiratur consilium, quam consensus. Et in hoc casu procedit opinio Hostiensis, quæ supra numer. 9. vers. Tertia opinio.

31 Verum quod dixit Abbas de fundacione alicuius privatæ personæ cum reservacione Juris patronatus, non intelligat ut requiratur expressa reservatio. Quoniam fundans, construens, vel dotans Ecclesiam acquirere ius patronatus, etiam si illud non reteraverit, dummodo expresse illud non emiserit, textus est in cap. Significavit, de rescript. ubi hoc tenent Jo. Andr. B. lid. Butr. Carolin. Imol. Aretin. Abb. & Felin. & est receptissima conclusio, ut dixit Rota decis. 167. num. 4. part. 2. distor.

32 Fallit sexto, in beneficijs inferioribus ipsius Ecclesie Cathedralis; hæc enim potest Episcopus conferre solus sine consensu, vel consilio Capituli. Quod videtur voluisse Innocent. in d. c. Novit, & cap. Quanto de hęc que si a Pral. Extent expecte Abb. hic num. 8. col. 1. in fine, vers. In tercio membro; nam illa minoræ expectat Rector cuiuscunque universitatis ex consuetudine sine ipsa Universitate, ut idem Innocent. notat in c. In supra de mai. & d. distor.

33 Fallit tertio, si ex fundacione Ecclesie, vel beneficii appareat ad quem spectare debeat electio, vel collatio; quia ad illum spectabit, c. Eleutherius, ibi, quasi. 2. c. c. Canonice, & ibi gloss. Composit. & DD. de consensu Henr. Boich. in

supra, vers. Aut neuter habet. Conferret decretum Concilij Tridentini, s. sess. 25. Ceterum advertet, quia alio decreto, nempe cap. 12. sess. 14. statuitur ut in fundacione Ecclesie vel beneficii institutio episcopo, & non alteri reservetur. Et Sac. Congregatio ejusdem Concilij interpres consultata, An in iuribus patronatus, quæ post Concilium acquiruntur, reservari possit institutio alteri, quam Episcopo; Respondit non posse in Ecclesijs etiam exemptis, nisi Rector illius ordinaria fungeretur jurisdictione. Non tam ex ipius Congregationis sententia eo decreto sublataz instituciones, quæ ex immemorabili consuetudine ante Concilium ad inferiores spectabant, dummodo tamen institutio hæc ad ipsos inferiores alias legitime pertinet, ita ut non dependeat ab aliquo iure patronatus, quod decretis Concilij sublata sit prout disponitur sess. 7. c. 13. sess. 24. cap. 18. vers. Cum vera institutio, & sess. 25. c. 9.

34 Fallit quinto, in Canonicis, & beneficijs de iure patronatus, quorum collatio non est simultanea Episcopi, & Capituli, sed ad patronum spectat presentatio, & institutio ad Episcopum, cap. Sacrosancta, de elect. ad ult. infra hoc tit. cap. Nobis, s. 1. cap. Pastoralis, & cap. Postulari, infra, de iure patron. & notat Hostien. hic num. 9. vers. Sed sequitur, & Henr. Boich. in d. cap. Novit, col. 1. vers. Aut quare alio beneficii, infra, de hęc que si a Pral. ubi dicitur in beneficijs inferioribus, puta Ecclesia, Archidiaconatu, Præbenda, & similibus, si sit ibi patronus, qui presentare habeat, ad ipsum spectare presentacionem, & institucionem ad Prælaturam. Et consentit Abbas hic num. 8. col. 1. vers. Ego dico in se, dum distinguit, Aut constat præbendas fuisse institutas de bonis communibus Ecclesie; & collatio pertinet ad Episcopum, & Capitulum simul. Aut constat illas fuisse institutas de bonis alicuius privatæ personæ cum reservacione Juris patronatus; & Patronus debet Episcopo presentare, & Episcopus instituere cum consensu, vel saltem cum consilio Capituli. Sed institutio principaliter pertinet ad Episcopum; inducit cap. Nullus, 16. q. 2. & magis placet illi, ut requiratur consilium, quam consensus. Et in hoc casu procedit opinio Hostiensis, quæ supra numer. 9. vers. Tertia opinio.

35 Verum quod dixit Abbas de fundacione alicuius privatæ personæ cum reservacione Juris patronatus, non intelligat ut requiratur expressa reservatio. Quoniam fundans, construens, vel dotans Ecclesiam acquirere ius patronatus, etiam si illud non reteraverit, dummodo expresse illud non emiserit, textus est in cap. Significavit, de rescript. ubi hoc tenent Jo. Andr. B. lid. Butr. Carolin. Imol. Aretin. Abb. & Felin. & est receptissima conclusio, ut dixit Rota decis. 167. num. 4. part. 2. distor.

36 Fallit sexto, in beneficijs inferioribus ipsius Ecclesie Cathedralis; hæc enim potest Episcopus conferre solus sine consensu, vel consilio Capituli. Quod videtur voluisse Innocent. in d. c. Novit, & cap. Quanto de hęc que si a Pral. Extent expecte Abb. hic num. 8. col. 1. in fine, vers. In tercio membro; nam illa minoræ expectat Rector cuiuscunque universitatis ex consuetudine sine ipsa Universitate, ut idem Innocent. notat in c. In supra de mai. & d. distor.

37 Fallit tertio, si ex fundacione Ecclesie, vel beneficii appareat ad quem spectare debeat electio, vel collatio; quia ad illum spectabit, c. Eleutherius, ibi, quasi. 2. c. c. Canonice, & ibi gloss. Composit. & DD. de consensu Henr. Boich. in

supra, vers. Aut neuter habet. Conferret decretum Concilij Tridentini, s. sess. 25. Ceterum advertet, quia alio decreto, nempe cap. 12. sess. 14. statuitur ut in fundacione Ecclesie vel beneficii institutio episcopo, & non alteri reservetur. Et Sac. Congregatio ejusdem Concilij interpres consultata, An in iuribus patronatus, quæ post Concilium acquiruntur, reservari possit institutio alteri, quam Episcopo; Respondit non posse in Ecclesijs etiam exemptis, nisi Rector illius ordinaria fungeretur jurisdictione. Non tam ex ipius Congregationis sententia eo decreto sublataz instituciones, quæ ex immemorabili consuetudine ante Concilium ad inferiores spectabant, dummodo tamen institutio hæc ad ipsos inferiores alias legitime pertinet, ita ut non dependeat ab aliquo iure patronatus, quod decretis Concilij sublata sit prout disponitur sess. 7. c. 13. sess. 24. cap. 18. vers. Cum vera institutio, & sess. 25. c. 9.

38 Fallit quinto, in Canonicis, & beneficijs de iure patronatus, quorum collatio non est simultanea Episcopi, & Capituli, sed ad patronum spectat presentatio, & institutio ad Episcopum, cap. Sacrosancta, de elect. ad ult. infra hoc tit. cap. Nobis, s. 1. cap. Pastoralis, & cap. Postulari, infra, de iure patron. & notat Hostien. hic num. 9. vers. Sed sequitur, & Henr. Boich. in d. cap. Novit, col. 1. vers. Aut quare alio beneficii, infra, de hęc que si a Pral. ubi dicitur in beneficijs inferioribus, puta Ecclesia, Archidiaconatu, Præbenda, & similibus, si sit ibi patronus, qui presentare habeat, ad ipsum spectare presentacionem, & institucionem ad Prælaturam. Et consentit Abbas hic num. 8. col. 1. vers. Ego dico in se, dum distinguit, Aut constat præbendas fuisse institutas de bonis communibus Ecclesie; & collatio pertinet ad Episcopum, & Capitulum simul. Aut constat illas fuisse institutas de bonis alicuius privatæ personæ cum reservacione Juris patronatus; & Patronus debet Episcopo presentare, & Episcopus instituere cum consensu, vel saltem cum consilio Capituli. Sed institutio principaliter pertinet ad Episcopum; inducit cap. Nullus, 16. q. 2. & magis placet illi, ut requiratur consilium, quam consensus. Et in hoc casu procedit opinio Hostiensis, quæ supra numer. 9. vers. Tertia opinio.

- 37 Fallit septimo, in Vicariis perpetuis Cathedralium, vel Collegiarum Ecclesiarum; nam presentatio pertinet ad Capitulum, & institutio ad Episcopum, c. De Monachis supra de prob. & c. i. m. de Capell. Monach. Et patet ex Constitutione Pij V. quae incipit, Ad exequendum, in §. Felonus, ubi statuitur Vicarij perpetui non ad liberam ordinatorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs unitis ponentur, cum ipsorum Ordinatorum, seu eorum Vicariorum praevio examine, approbatione
- 38 deputentur in Bullar. de 2. pag. 2. 43. Quapropter in undecim Vicariis perpetuis, quas in totidem Basilicis Urbis idem Pius V. creavit, inter cetera disposuit, ut Vicarij instituantur, & deputentur à Vacario Urbis ad nominationem Capituli cathedralis eisdem Basilicis; Et nominatio fit ex numero approbatorum ab eodem Urbis Vicario praevio examine eorum Examinatoribus in ipsa Urbe deputatis, ut in Constitutione incipien. Effluendum, eod. no. 2. pag. 349. Et de his Vicariis perpetuis Cathedralium & Collegiarum Ecclesiarum, Vide quae scripta in cap. su. supra de offi. Vicar.
- 39 Fallit octavo in Praetura Cathedralis, aut Collegiata, vel Conventualis Ecclesiae; nam ad Capitulum, Collegium, vel Conventum de iure communi spectat electio, c. i. & c. Cum terra,
- 40 supra eodem; confirmatio vero ad proximum superiorem, ut in c. sequenti, c. Venerabilem, §. i. & c. Nihil est, Hostien. hic num. 9. vers. Si non apparet de consuetudine, & Abb. num. 8. & alij communitur. Glossa in c. Quamquam in principio, & in ver. devolvitur, de elect. lib. 6. Henr. Boich. in c. Novit col. 1. vers. Aut non apparet, de iur. que fit à Præl. Selua de benefi. par. 2. q. 22. c. 1. §. num. 9. Sed hodie illarum provisiō est Papae reservata per regulas Cancellariae, ut scriptum est in d. c. supra eod.

Hec de Gonicatibus, Praebendis, & beneficijs Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum.

41 Quo vero ad alia beneficia sonantia in nomen Rectoris, dic breviter, circumscriptio privilegio, consuetudine, vel fundatione, collationem, seu institutionem de iure communi spectare ad Episcopum, qui in maioribus beneficijs providebit eam consilio Capituli sui; in minoribus vero sine consilio, ut legitur, & notatur in d. c. Novit, & d. c. Quanto, de iur. que fit à Præl. Abb. hic d. num. 8. col. 2. vers. tertio, & ultimo casu. Et in collationibus Parochialium servabit formam examinis per coacturam à Concilio Tridentino praescriptam in c. 18. sess. 24. ut scriptum late in c. Eam re, infra de etat. & qualis.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum ad nostram.

S Y M M A R I U M.

- 1 N Praetura regularem eligi non potest qui non sit ante Monachus, & instructus in regula Monachali.
- 2 In Magistrum assumendum non est, qui formam dis-

- discipuli non assumpsit.
- 3 Beneficia secularia secularibus, & regularibus regularibus sunt conferenda.
- 4 Si dantur in titulum, secus si in commendam; quatenus ordine inverso secularia regularibus, & regularia secularibus commendantur.
- 5 Commenda cui advenit.
- 6 Commenda quid sit.
- 7 Beneficia commendari possunt à Summo Pontifice tantum, non autem ab Ordinarijs inferioribus, & num. 14.
- 8 Commenda nostris temporibus an sint à iure, vel à Concilio Trid. improbat.
- 9 Commenda perpetua de iure antiquo non erant cognita.
- 10 Tridentinum Concilium non prohibet quin Monasteria, quae suos habent conventus, dentur de commenda in commendam.
- 11 Nisi Monasteria in suismodi sint capta à Ordine.
- 12 Cisterciensis monasterium est caput Ordinis, & iuris Abbatis est Generalis totius Ordinis Cisterciensis.
- 13 Monasteria, quae sunt capta à Ordine, sed nulla subsementaria h. tenent, an comprehendantur in prohibitione Concilii Tridentini, cap. 21. sess. 25. de regular.
- 14 Commenda gratias sedunt monasteria tam in spiritualibus, quam in temporalibus.
- 15 Monasteria commendari solita ex Concilio Lateranensi non solum Cardinalibus tantum, & personis qualificatis, & bene merito commendari possunt.
- 16 Monachus fieri non debet sibi vel promissionem habens ut Abbas fiat, & cur.
- 17 Monachi officium est iugiter.
- 18 Spes affectus in Praetura an in eo, qui monachus, aut Clericus ordinatus, an, & quando fit à iure improbat, & num. seqq.
- 19 Simonia puenctio non obligat ad beneficij divisionem, sed tantum ad satisfaciendum Deo per penitentiam.
- 20 Spes ex pacto proveniens repellit monachum ab Abbacia, sed non à monachatu.
- 21 Pollicitatio quid sit.
- 22 Concursus non requiritur in beneficijs regularibus curatis, & quae regularibus in ritualum conferri consueverunt, sed sufficit, ut regularis proficiendus sit ab Ordinario examinatus, atque probatus.
- 23 Et quid in beneficijs regularibus curatis, quae dantur in commendam Clericis secularibus, & num. seq. si igne in su.
- 24 Commenda non iur. at statum beneficij.
- 25 Commenda cessante beneficium vacat eo modo, quo ante commendam vacabat.
- 26 Etiam si commenda sit perpetua.
- 27 Ecclesiarum curatarum appellatione ex stylo Concilii Tridentini non veniunt Ecclesiae regulares commendatae.
- 28 Concursus non requiritur in Parochialibus patronatus, Laicorum, & Vicarijs perpetuis.
- 29 Extensio non fit de casu ad casum, etiam ex identitate rationis in his quae exorbitant à iure communi.

CUM AD NOSTRAM. Non monachus in Praetura regularem eligi non potest. Hoc dicitur, & sunt duae partes. In prima narrat factum, In secunda illud cassat, ibi, Nos attendentes.

Nota primò ibi, non fuit Monachus, ad hoc ut quis assumi possit ad Praeturam regularem necessitatio exigi ut prius fuerit Monachus, sed ad ut non sufficiat, ut eodem contextu fiat Monachus, & Abbas, sed praecedere debeat monachus, ut hic est casus secundum gloss. in illius figuracione, Butr. num. 6. & Abbat. num. 2. Quinimo debet etiam esse instructus in regula monachali, ut in c. Proximo infra, eod. Et est ratio, quia in magistrum assumi non debet, qui formam discipuli non assumpsit, nec alij est praeciendus qui subesse non novit, ut legitur in c. Cum in magistrum, infra, eod. Ad hoc Concilium Trid. in c. 21. sess. 25. de regular. ibi, [Regulares personae ejusdem ordinis expresse, professae, & quae gregi praere, & praesse possunt, praeciuntur.] Sed hoc intellige si Praefecturae, & administrationes regulares in titulo conferuntur, prout loquitur Clem. unica de supplen. neglig. Pralat. & Clem. Ne in agro, §. Sane Prioratus de stat. Monachorum, & expressius Concil. Triden. in c. 10. sess. 14. Ita enim procedit communis regula, quod beneficia secularia secularibus, & regularia regularibus sunt conferenda, cap. Cum de beneficio, de proben. lib. 6. c. Nullus de elect. eod. lib. cum concordantibus, quas dedi in c. cum casum, in §. not. ab. supra eod. & tradunt Franc. Aretin. cons. 7. num. 3. Rebuff. in practi. de dispensat. cum regular. & in tract. de pacific. possess. num. 31. alias 257. Navar. cons. 3. de proben. Coar. post alios in c. 2. de testam. num. 2. & 3. & Rota apud Cardinal. Seraphin. decis. 1165. nu. 12.

Secus autem est si procedatur per viam Commendae; quia tunc ordine inverso beneficia secularia regularibus, & regularia secularibus à Sede Apostolica commendari consueverunt, etiam si suos habeant conventus, & in eis vigeat regularis observantia, ut patet in monasterijs Farsen. & Sublacen. ordinis S. Benedicti, in monasterio Cryptae-Ferratae ordinis S. Basilij, & in alijs compluribus. Hec enim via fuit à Romanis Pontificibus adinventata ad hoc, ut qui inhabiles sunt ad obtinenda beneficia in ritualum (qui est modus ordinatus, & legitimus) quales sunt seculares ad beneficia regularia, & e converso efficerentur habiles ad illa obtinenda per viam Commendae; quae est via ordinaria, & dispensatoria, ut observat Petrus Andreas Gammar. in tract. de off. legat. lib. 4. in rubr. de possi. legat. in commendando, benefi. q. 21. num. 57. & 60. Commenda enim nostris temporibus, quae sunt principaliter non in favorem Ecclesiae, sed personae, ut ex fructibus beneficij commodius sustentari valeat, nihil sunt aliud quam collatio Papae dispensatoria, ut inquit Mandol. reg. 32. q. 7. num. 5. Unde beneficia regularia secularibus, & secularia regularibus commendari possunt, ut solent à Romano Pontifice dumtaxat, non autem à quoquam ex Ordinarijs inferioribus, ut tradunt Sarnen. in reg. de triennial. qu. 5. & Aeneas de Falcone de reservat. q. 3. num. 11.

Huius autem stylo Canonem non repugnant; tum quia iura prohibentia ne beneficia regularia

secularibus, & secularia regularibus provideantur, loquuntur de provisione, quae fit in titulum per viam electionis, vel collationis, ut dixi supra, & latius in praedicta decretali Cum 9 causam, in 4. notab. supra eod. tum quia huiusmodi commende perpetuae de iure vereri non erant cognitae, ut post Cassineum advertit Sarnen. loc. cit. nam hoc commendarum genus majores nostri ignorabant, ut ait Thomas Campeg. in tract. de Commen. benefi. cum. 15. par. 2. tractat. & scripti plenius in c. Dudum il. secundum do. num. 33. & 39. infra, eod. Sed nec Tridentina Synodus eundem styllum improbarit, quin potius tacite admisit, ut patet in c. 3. sess. 6. in c. 8. sess. 21. in c. 17. sess. 24. in c. 20. sess. 27. de regular. & saepe alibi, & propterea in c. 10. sess. 14. ubi interdixit beneficia regularia secularibus conferri, cum mysterio adiecte illa verba, in ritualum, ad hoc scilicet, ut excluderet concessionem per viam commende, ut argum. cap. Nonne, de presump. cap. Quatuor, 25. infra, de l. Can. Praser, de iudic. cum simit. & quamvis decreto, cap. 21. sess. 25. de regular. caveatur ut monasterijs, quae tunc commendata reperiebantur, & sacros Conventus habeant, Regulares personae ejusdem ordinis expresse professae proficerentur; quae vero in posterum vacabant non nisi regularibus conferantur; & Domini de Rota intellexerint ea verba praecipue, non consuetive, & hunc dixerint esse sensum peritico, ne de cetero alicui non regulari conferantur, juxta doctrinam Socini Junioris consil. 144. num. 19. col. 3. tamen oppositum declaravit sacra Congregatio Cardinalium ejusdem Concilij Interpretum: nam proposito dubio, an Concilium d. c. 21. censetur praecipere ne detur de commenda in commendam & censuit non censeri, utatur verbo illo, consueti, quod verbum comprehendit etiam illum vers. quae vero, Et quando Concilium vult praecipere, utitur in sequentibus verbo tenentur.

Et hinc collige notabile limitationem ad conclusionem proximè firmatam, quia dictum est Concilium non prohibere quin beneficia regularia secularibus commendentur, ut non procedat quoad monasteria, quae sunt Capita Ordinis; nam de his Concilium per verba praecipitiva, seu obligatoria in eod. c. 21. Statuit ut infra, videlicet: (Quoad ea vero monasteria, quae Capita sunt ac Primates Ordinum, sive Abbatiae, sive Prioratus filia illorum Capitum nuncupentur, teneantur illi, qui hac praesenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisi, infra sex menses religionem illorum ordinum propriam solemniter profiteri, aut ijs cedere; alias commende praedictae ipso jure vacare censentur.) Hae ibi. Quae ratione forsitan factum est, ut Romani Pontifices, qui plerumque monasteria S. Benedicti, & Cisterciensis Ordinis dederunt in commendam secularibus clericis; tamen non commendaverint monasterium Cal. sinense, quod est caput illius Congregationis nec monasterium Cistercij, quod est caput Ordinis Cisterciensis. Quae itidem ratione inter ceteras factum putamus, ut nostris temporibus Sedes Apostolica abnerit Cardinali à Richelieu supplicanti pro confirmatione electionis de se factae in Abbatem Cistercij. Nam cum Abbas illius

monasterij sit etiam Generalis totius Ordinis Cisterciensis, ultra generalem dispositionem juris communis, quia non professi prohibentur assumi ad regimen secularis Ecclesie. Obstat etiam specialis prohibitio Concilij in d. e. 21. ne scilicet secularis Prelatus tot regularibus presit. Et ob hanc rationem sacra Congregatio existimavit non esse verisimile decretum d. e. 21. comprehendere monasteria, quae nulla sub se membra habent, sed ea, quae habent membra recognitionem superioritatem; quia non decet Commendatarios presidere tot regularibus, sed noluit declarare.

14 Ceterum etiam commendis huiusmodi excepto casu d. cap. 21. nec visus obviet, nec Tridentinum Concilium, ut praedixi advertendum est tamen ad Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 19. quo statutum est in haec verba. (Et quoniam ex Communiis Monasteriorum, ut magistra rerum experientia sepius docuit, monasteria ipsa tam in spiritualibus, quam in temporalibus graviter laeduntur, quippe quorum aedificia partim Commendatiorum negligentia, partim avaritia, vel injuria collabuntur, & in dies Divinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia persona praesertim secularibus praebetur non abique dignitatis Apostolicae Sedis diminutione, & quae commendae huiusmodi proficiuntur: ut eorum indematati salubrius consulatur, volumus, ac sancimus, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis praesertim, vacaverint, nullo pacto cuiquam possint commendari nisi pro conservatione auctoritatis Apostolicae Sedis, & ad occurrendum malitijs illam impugnantiam pro temporum qualitate, aliter nobis de Fratrum nostrorum consilio vidum fuerit expedire) sed de persona idonea iuxta praescriptam constitutionem eis ita providetur, ut illis idonei Abbates, prout decet, praefuturi sint. Ea vero monasteria, quae commendata fuerint, cum per eorum cessum, vel decessum, quibus erant commendata, commendae huiusmodi cessaverint, Cardinalibus dumtaxat, ac personis qualificatis, & benemeritis commendari possint.) Haec ibi & infra praescribitur quoad pars fructuum pro instauracione fabricae, ornamentisque, & pauperum alimoniae Commendatarijs sit influmenda, de quo dic ut plenius scripsi in cap. fin. infra de peccatis clericorum.

16 Secundum nota ibi, nullam spem, non debere aliquem monachari ea fiducia, vel spe, ut in religione dignitatem, seu Praelationem assequatur: concordat rex. in cap. Per laicos, 16. quest. 7. ibi. (Nullus habitum Monachi suscipiat spe, aut promissionem habens ut Abbas fiat.) Cujus prohibitionis multiplex est ratio, secundum Turrecrem. in d. e. Per laicos in primis, Primo, quia talis non cupit fieri Monachus ut plangat, & loquat, quod est officium monachi, ut in c. Monachi, ead. caus. & quest. 7. sed ut plaudat, vel rideat. Secundo, quia non cupit esse Monachus ut alteri subiectus, & obediens propter Christum praemium habeat vitae aeternae, sed ut praesit & dominetur, quod est praesumptio, & ambitio, cap. fin. 40. diff. Tertio, quia talis non cupit abstinere, & carnem suam domare, sed laute, vel delicate vivere, quod est concupiscentiae, & voluptatis, cap. 11. & 3. 41. diff. c. Quinq. de consecr. diff. 5. Quarto, quia talis non cupit pauper fieri, & egere cum Clari-

sto, sed optat praesit ut divitias tractet, & possideat, quod obvia Evangelica perfectioni, c. Clericum cum nullus, 1. quest. 1. Unde, ut dicitur hic Butr. & Abb. ambo in tertio notab. datio spei, sicut & promissio simoniam inducit. Sic videmus e converso clericum secularem, qui ordines suscipit ut beneficium consequatur, simoniam committere, saltem mentalem, quae non obligat ad beneficij demissionem, sed tantummodo ad satisfaciendum Deo per poenitentiam, nisi pactum praeserit, ut cap. fin. cum ibi notat. infra de simonia, & per Abb. hic num. 3. vers. An autem adepti. Et nihilominus simonia propter spem ex pacto provenientem non repellit eum a Monachatu, sed ab Abbacia, ut hic est textus notabilis, quia hic Papa cassat electionem, sed non professionem, ut optime advertit Bald. num. 1. Verum gloss. nostra, & Innoc. exponunt illa verba nullam spem; scilicet principalem, ut cap. sunt in Ecclesia, 2. quest. 1. Sed secundario dicitur licitum esse alicui sperare honores Ecclesiasticos, ut c. Quid proleat, 61. diff. c. si offitio, 59. diff. & c. Con sultis, 74. diff. Hostien. vero intelligit primo eadem verba, nullam spem, scilicet ex pacto provenientem, vel ex pollicitatione, & est pollicitatio iniuri tantum promissio, pactum vero dno-rum vel plurium in idem consensum, ut l. Padum, ff. De pollicitat. Alias nulla procedente pollicitatione, vel promissione, secundum eum sine vitio monachatur intrans, & sperans de Abbacia, & eligitur, sive postulari in Abbatem, arg. d. cap. Quid proleat, cum alijs praescriptis. Deinde Host. distinguat utrum vacet Abbacia in introitu, & spes rept obatur, vel non vacet, & tunc approbatur, dummodo intrans dignitatem spectet non ut honoretur, sed ut oneretur, arg. Qui Episcopatum, 8. quest. 1. & c. Accedens in fine 50. diff. & cum Hostien. transeuntibus Jo. Andr. eum, 7. & Bellam in primis, sed Abbas num. 5. sequitur Archid. in d. cap. Per laicos, 16. quest. 7. videtur concludere hic reprobari spem, etiam secundariam, & ponderat illam dictionem universalem negativam, nullam spem, quae videtur excludere tam principalem, quam secundariam, ut in c. Soluta, de maior. & obed. c. Si Romanorum, 19. diff. & tandem concludit nullam spem debere ordinandum, seu monachandum habere ut alijs praesit, & sic propter honores seculi, vel propter divitias, per c. fin. 42. diff. & quod hic dicitur, nullam spem, intelligit ut sibi prodesse possit, si speret propter bonum publicum, quia spes huiusmodi non videtur damnata, ut in d. cap. Qui Episcopatum, Ita Abbas, qui tamen in c. Tunc nota, in primo notabili, infra de simonia, probavit distinctionem inter intentionem principalem, & secundariam assequendi beneficium, quam ibi polleunt Innoc. in ver. Intentione, Host. & Jo. Andr. ambo num. 3. in eod. ver. & Cardinal. num. 3. nam secundum eos vix haec facere possunt qui huiusmodi intentionem secundariam non habent. Satis potest dici eum, qui Monachus efficitur spe consequendi Abbaciam, mortaliter peccare, & simoniam committere, si huiusmodi spes sit talis, ut sine illa Monachus non fieret, quod tenent Hugo, & Turrecremata in dict. cap. Per laicos. Ad illud autem quod hic dicitur Host. Jo. Andr. Abb. & alijs, videlicet hanc spem non reprobari dummodo intrans speret non ut honoretur, sed ut onere-

oneretur, & propter bonum publicum, vide Dm. Thomam egregie explicante hoc esse peccatum praesumptionis in 2. 2. q. 187. art. 1.

22 QUERO, Cum hic disponatur, ut non Monachus praesit non possit regimini Ecclesiae regularis, utrum in provisione beneficiorum regularium, quibus animarum cura personarum secularium incumbit, servanda sit forma examinis per eorum cursum a Concilio Tridentino praescripta in c. 18. sess. 24.

Pro solutione, ut clara a dubijs segregentur, duo casus sunt distinguendi. Primus casus est cum beneficia huiusmodi in titulum conferuntur. Secundus est cum dantur in commendam.

In primo casu clarum est in collatione talium beneficiorum formam concursus non esse observandam. Etenim cum conferri debeant aut religiosi ejusdem Ordinis expressi professi si sint Praelectores, & Administrationes aut ijs, qui habitum susceperunt, & professionem emittunt omnino teneantur, si sint portiones Monachales, vel Canonicales, & consimilia beneficia administrationem non habentia, iuxta decretum Concilij in c. 10. sess. 14. & distinctionem, quam posuit in c. Cum casum, in ultim. notab. supra eod. jam constat in eorum collatione nec debere, nec posse observari formam concursus, in qua notantur omnes concurrere volentes per eadem etiam publicum; & liberum est etiam alijs, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, quemadmodum praescribitur decreto d. c. 18. & eo magis, quia de beneficijs curatis Concilium egit specialiter in c. 11. vers. Nec ibi aliqui, sess. 25. de regul. ubi simpliciter mandavit neminem in ijs deputari nisi de consensu Episcopi Diocesani, & praevio examine per eum, aut ejus Vicarios faciendis. Unde merito S. Congregatio ejusdem Concilij Interprete consulto, an in beneficijs regularibus, & quae regularibus conferri consueverunt, concursus requiratur? Respondit non requiri, sed sufficere utis regularis, cui conferri debet beneficium, sit ab Ordinario examinatus, atque probatus.

In secundo casu major est difficultas.

23 Unde revoco in dubium, An in beneficijs regularibus Curatis, quae Clericis secularibus commendari consueverunt, observanda sit forma concursus praescripta decreto Concilij Tridentini d. c. 18. sess. 24.

Videtur respondendum non esse observandam, jam enim sapius S. Congregatio declaravit decretum d. c. 18. non comprehendere beneficia regularia curata, quae regularibus conferri consueverunt, ut dictum est in primo casu. Ergo nec comprehendit illa, quamvis postea commendantur a Summo Pontifice; quia commenda non mutat statum beneficij, quod cessante commenda vacat eo modo, quo ante commendam vacabat, ut colligitur ex gloss. 1. in cap. Si constituterit de accus. & tenet Feder. de Sen. in tract. de rer. permitt. q. 15. dicens Ecclesiam vacantem, cum conceditur in commendam, finit commenda, dicit vacare per primum modum scilicet mortis, e ratione, quia commenda non facit commendatarium Praelatum. Ergo dicitur antiqua vacatio; nam quamdiu provisi non est Ecclesiae de Praelato, semper Ecclesiae vacare dicitur, ut per Hostien. in c. Ne pro de-

Prosp. Fagn. in 2. part. Primi Decretal.

scitis, infra eod. Et sententiam Feder. de Sen. pluribus rationibus confirmat Romanus consilij 350. num. 3. Corn. consilij 66. colum. 1. circa medium lib. 3. Bertrand. consilij 235. num. 3. vel. 3. in enty. Capic. decis. 2. n. 2. quod procedit necdum in commenda temporalis, sed etiam in perpetua. Cassad. decis. 5. de privileg. n. 2. Sicutigitur cura fuisse institutus concitus beneficij regularis vacantis per obitum regularis; ita nec debet institui postquam est solum commendari, cum antiqua vacatio, cessante commenda adhuc duret. Accedit, quod Concilium d. cap. 18. dum instituit formam concursus, non videtur cogitasse de beneficijs regularibus commendatis. In his enim specialiter postea providit in c. 21. sess. 25. de regul. ut quoties in posterum vacarent, non nisi regularibus conferrentur. Unde provisio generalis praecedens non videtur referenda ad beneficia regularia commendata, de quibus subsequitur provisio specialis, ut per Barc. in l. Qua situm, §. Si fundum, n. 16. ff. De sol. institum, Deo nique appellatione Ecclesiarum curatarum non comprehendit regularia commendata expressè videtur sensisse idem Concilium; nam cum in c. 8. sess. 7. tribuerit Episcopo facultatem visitandi Ecclesias etiam exemptas, quamvis curatas; qualia talium Ecclesiarum nomine non venient regularia commendata, eandem postea visitandi facultatem quoad haec regularia nominatim Episcopo concessit in c. 8. sess. 21. Ideoque cum in c. 18. nullam mentionem fecerit, ut potestas Episcopi circa concursus institutionem extendatur ad regularia commendata; noluisse credendum est, c. Inter corporalia, vers. Sed circa, de translat. Episcopi L. unica, §. Sin autem ad deficientem, c. De ead. roll. & tradit in specie Quintil. Mandos. in reg. 32. de impetr. benefi. vacan. per obitum fami. Carden. q. 7. n. 16.

Non obstat quod hodie commenda equiparentur titulis, ut per Gomez. in regul. de vicaria qu. 5. Non enim inde sequitur, ut beneficium regulare, cum datur in commendam, comprehendatur a Concilio, quod in declaratione Sac. Congregationis de secularibus tantum beneficij intelligitur.

Nec similiter obstat quod etiam hoc casu videatur militare ratio Concilij considerata in prim. d. c. 18. scilicet, ut dignioribus beneficia conferantur. Quia non propterea insertum ut Concilium voluerit comprehendere huiusmodi regularia commendata, cum alibi hortetur Summus Pontifex, ut deinceps illa conferat regularibus tantum, inter quos non cadit forma concursus sicut videmus nec parochiales juris patronatus laicorum, nec vicarias perpetuas esse conferendas praevia forma huius examinis, quam vis in his quoque vigeat praedicta ratio, nempe quia de dictis parochialibus specialiter Concilium egit in d. c. 18. vers. Quod si institutus, & de Vicarijs in c. 7. sess. 7. & c. 11. sess. 25. de regul. Et propterea nec S. Congregatio eandem rationem attendit, dum declarat beneficia regularia curata non comprehendit in d. c. 18. Praeterea in his, quae exorbitant a jure communi, sicut est forma examinis per concursum, non fit extensio de casu ad casum etiam ex identitate rationis, ut notat gloss. in c. Constitutum, in vers. Prolegama, de regul. lib. 6. item gloss.

unica, in cap. Quod dicitur, de reg. iur. cod. lib. & Bart. in Extraug. Qui sine rebelles, §. Transiit, n. 3. Alias ponderationes ad superscriptum dubium, & resolutionem S. Congregationis habes infra in cap. Constituti, num. 37. & 40. de etat. & qualis.

DE ELECTIONE.

Cap. Quia propter.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio non servata forma huius cap. non valet, & eligentes privandi sunt pro illa vice potestate eligendi.
- 2 Electionis forma sunt scrutinium, compromissum, & quasi inspirativa.
- 3 Electio per veram inspirationem est immediate à Deo, nec requiritur alioquin forma iuris positivi.
- 4 Columba per quam Ravennates Archiepiscopi eligebantur, à corvo dicitur occisa.
- 5 Promissio denotat causam finalem, & regulat totam dispositionem.
- 6 Forma huius statuta non servanda, nisi in electione illorum Praelatorum, per quorum mortem Ecclesia sunt viduata.
- 7 Ecclesia per quorum obitum viduata amaneat, & n. seqq. usq. ad num. 36.
- 8 Electio Episcopi fieri debet secundum formam huius Capituli.
- 9 Matrimonium spirituale inter Praelatum inferiorem, & Ecclesiam proprie non contrahitur, sed quasi matrimonium, & n. 32.
- Electio Praelatorum Regularium facienda est secundum formam huius praescriptam, d. n. 9.
- Quid procedat si Praelati Regularis sint intrinseci, aliter secus, n. 14. & seqq.
- 10 Electio Abbatum fieri debet iuxta hoc Capitulum, si sint perpetui, seu si temporales, n. 14. & seqq.
- Abbas est nomen potius sollicitudinis, quam honoris, d. num. 10.
- 11 Dicitur tamen Pastor, & per eius obitum Ecclesia remanet viduata.
- Abbas in multis equiparatur Episcopatus, ibid.
- 12 Abbatia dignitatem habet.
- 13 Et eligi debet iuxta hoc Capitulum, si habeat monasterium in titulum, aliter secus, num. 16. & seqq.
- 14 Electio Generalium, & aliorum Superiorum Regularium etiam perpetuorum, qui monasteria non habent in titulum, fieri non debet secundum formam huius Capituli, & n. 18.
- 15 Sed sufficienter singulares consensus Capitularium dummodo praesententur in communi.
- 16 Et electio fit per vota secreta ad praescriptum Concilii Tridentini, & n. 30.
- 17 Tridentinum Concilium, c. sels. 25. de regular. expenditur.
- 18 Generales Cisterciensis, & Cluniacensis sunt etiam Abbates proprii, ac proinde eligi debent secundum formam huius cap.
- 20 Electio forma de quibus in hoc Capitulo, non sunt subacta à Concilio Tridentino.
- 21 Scrutinium forma est incompatibilis cum forma Concilii Tridentini.

- 22 Electio Regularium, in qua duo vel tres suscipiunt vota eligentium, non est conformis dispositioni Concilii Tridentini.
- Et qui in electione Abbatia, num. 31.
- 23 Idem si scriba communis de singulis electoribus plures schedulas eorum nomine unius tantum eligenda.
- 24 Scrutinium forma est valde diffusiva observata.
- 25 Electio Superiorum Regularium per viam compromissi, vel quasi inspirationis, est subacta à Concilio Tridentino, n. seqq. & n. 30.
- 26 Compromissum non arduatur ad secretum.
- 27 Electio quasi inspirata quae dicitur.
- 28 Non est absolute à Deo, sed quasi à Deo.
- 29 Subiacet legi positiva, & indiget canonica probatione.
- 30 Electio Superiorum Regularium fieri debet tamen per vota secreta.
- 31 Electio Praelatorum principalium Collegiarum Ecclesiarum, qui generales habent jurisdictionem, fieri debet secundum formam huius cap.
- 32 Praelati inferiores sunt quodammodo sponsi Ecclesiae.
- 33 Capitulum hoc est favorabile, nec debet multum strictè interpretari.
- 34 Electio ad dignitates, personatus, & canonicatus in Cathedralibus Ecclesiis necessario fieri non debet iuxta hoc cap.
- 35 Nisi aliud habeat consuetudo Ecclesiae.
- In Electione Papa an sit servanda forma scrutini, compromissi, & quasi inspirationis, remissive, d. n. 35. in fin.
- 36 Electio per viam scrutini primò substantiale est ut fiat per congregatos in unum, & n. seqq.
- 2. Ut Scrutatores assentiantur à Collegio n. 42.
- 3. Ut Scrutatores sint tres, num. 45.
- 4. Ut Scrutatores sint de Collegio, n. 45.
- 5. Ut vota singulorum expiantur secreta, n. 47.
- 6. Ut expiantur singillatim, num. 48.
- 7. Ut expiantur vota candidiorum, num. 49.
- 8. Ut vota in scriptis redigantur, num. 53.
- 9. Ut vota in communi publicentur, num. 55.
- 10. Ut publicentur mox, num. 56.
- 11. Ut sit Collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, n. 57.
- 12. Ut collatio fiat in conventu post publicationem, num. 58.
- 13. Ut fiat communis electio, num. 59.
- 14. Ut eadem electio fiat statim post collationem, num. 60.
- 15. Ut electio fiat de illo, in quem maior, & sanior pars Capituli consentit, num. 61.
- 16. Ut electio sit verbalis, num. 63.
- 17. Ut electio non sit clandestina, num. 64.
- 18. Ut praedictorum omnium ordo servetur, num. 66.
- 37 Electio nisi non debet esse singularis, sed collegialis.
- 38 Absentium votum non pertinet ad substantiam electionis, sed ad iustitiam.
- Declaratur, num. 40.
- 39 Electio ex contemptu aliquorum non valet, sed casus debet ipsi prosequenti in contemptum.
- 40 Electio fieri non potest nisi sint praesentes duo partes vocandorum.
- 41 Et in numero sanctorum partium qui debent computari.
- 42 Scrutatores non debent seculis ingerere, alioquin reddentur suspecti.

- 43 Scrutatores si sint plures quam tres, videtur electio.
- 44 Velle per inutile videtur, ubi aliquid inducitur pro forma substantiali.
- 45 Dolori attestanti de stylo Curia non est credendum, & n. 53.
- 47 Secreti quomodo exquirantur vota eligentium.
- 49 Scrutatores ore proprio vota electorum scrutari debent.
- 50 Scrutatores duo secundum communem practicam scrutantur tertium.
- 51 Monialium votum in electione Abbatia debet Episcopus, vel Superior ante cancellorum senestrellam audire, vel accipere.
- 52 Nec lecto affixa votum suum mittere possunt, sed Episcopus debet ad eas accedere pro votis accipiendis.
- 53 Eligentium vota debent in scriptis redigi, vel per Scrutatores, vel per tabellionem etiam extraneum.
- 54 Tabellio in electione negotii potest esse laicus.
- 55 Publicatio est de forma electionis, non autem per quem fiat.
- 56 Dicitur vox quid importet.
- 59 Electio communis post collationem votorum qua forma fieri debet.
- 61 Electio ut sit valida non sufficit qui habuerit maiorem partem suffragiorum, nisi etiam illa sit sanior, & idem in casu converso.
- 62 Procurator ad eligendum nomine absentis etiam legitime impedit non potest esse qui non est de Capitulo.
- 64 Electio publicari debet in Capitulo, & tutum est ut etiam populo publicetur.
- 65 Electio clandestina, qua dicitur.
- 67 Dies, & locus non sunt de substantia electionis, & n. 69.
- 68 Etiam in Constitutionibus Ecclesiae, vel Ordini certum dicitur, aut locum sit prescriptum, nisi aliter decretum irritans.
- 69 Electio honestum est ut fiat in Ecclesia vacante, sed hoc non est de substantia, nisi aliud habeat consuetudo.
- 70 Scrutatores, ut sint fide digni non pertinet ad substantiam electionis, sed ad iustitiam.
- 71 Electio ut celebretur antequam cadaver Praelati sit traditum sepulture, non est de substantia.
- 72 Praef. Capituli an sit de substantia electionis. Capitula celebrari nec solent, nec debent sine presidente, ibid.
- 73 Ad esse Collegii non requiritur, ut habens Praelatum.
- 74 Collegia cessante exemptione habent Ordinarium pro capite: exempla vero Papam.
- 75 Capitulum potest congregari ad extempore in desertum eius, ad quem illi spectat de iure, vel consuetudine.
- 76 Forma electionis per compromissum, qua fit, remissive.

concurrant. Tertio, praecipit electionem statim publicari, & reprobatur clandestina. Hoc dicit secundum Jo. Andr. & est famosa, & principalis in titulo, ut inquit Card. Dividitur in duas partes principales. In prima ponitur Constitutionis causa. In secunda Constitutio, ibi, statimur. Secunda subdividitur in tres, quae patent per §. Secunda, ibi, illud. Tertia, ibi, Electio.

Nota primò, ex hac constitutione tres formas canonice electionis, videlicet scrutini, Compromissi, & Quasi inspirationis, ut hic per Bernardum in figurazione casus, Cardin. Abb. Joan. de Anan, & alios communiter in summano textus. Et quamvis Goffred. & Innoc. num. 5. in ver. Per inspirationem, senserint huiusmodi formas esse duas tantum, eo quod electio, quae fit quasi per inspirationem non sit forma, sed exceptio à formis ponderantes textum in ver. Nisi. Nihilominus Compostell. num. 27. in ver. Nisi forte, & post eum Jo. Andr. num. 37. in eod. ver. asserunt non esse peccatum si dicitur esse forma, cum aliquam habeat formam, ut per eos, Et hic iunge quod licet infra n. 28. & seq. Rufus est Host. n. 51. senserit quatuor esse formas, & sub illa dictione, quae, latere etiam veram inspirationem, & illarum formarum hunc esse ordinem, ut primò recurretur ad formam Inspirationis, quae est immediate à Deo. Secundo, ad formam Quasi inspirationis, quae est quasi à Deo. Tertio, ad formam Compromissi, quae est ab homine. Quarto, ad scrutini, quae est à Canone: tamen primò dictum, videlicet formas substantiales electionis non esse nisi tres, tenent communiter omnes, & magis consonat littera huius textus, qui cum mysterio posuit illam dictionem quae, quae est verisimilitudinaria, & non veritatis expressiva, secundum Host. num. 50. in ver. Quasi per inspirationem; nempe ut excluderet veram inspirationem, quae redigi non debet, nec potest ad aliquam formam iuris positivi, cum illum, qui nec fallit, nec fallitur, habeat Authorem, cap. A nobis, in secundo, infra de sent. excom. cap. Dia. 19. q. 2. & talis fuit electio B. Ambrosii, B. Nicolai, & B. Severi, de quibus in §. Huius omnium, 61. dist. 84.

Hac tamen secundum Host. d. num. 51. peccatis nostris impediuntibus, ratio, aut numerum occurrit: adeo ut fabulosè dici soleat, columbam illam, per quam olim Archiepiscopi Ravennates eligebantur, à corvo occisam fuisse, ut hic refert Jo. Andr. num. 40. vers. Unde & dicitur.

Secundò nota verba illa textus, Ecclesia viduata, quae cum sint posita in premissis Constitutionis, designant causam finalem, & regulant totam dispositionem, ut l. 1. ff. de orig. iur. l. n. ff. de haer. l. infir. Oldrad. cons. 103. Quae est, vers. Secundo ex hoc, Lopus allegat. 101. In Civitate, mon. 24. vers. Circa secundum, Burt. in l. Cum q. num. 4. & in §. Eam transivim, ff. de trans. 68. Unde dispositio huius cap. locum non habet nisi in electione illorum Praelatorum, per quorum obitum Ecclesia remanet viduata, & sine Pastore, prout hic notat glossa prima, quae à Doctoribus communiter recipitur. Contrahitur enim inter Praelatum, & Ecclesiam spirituale conjugium, cap. Sicut vir, 7. quasi. l. cap. Requisisti, de testam. cum similibus. Ac proinde sicut uxor carnalis per obitum viri remanet vidua, c. Pula. 34. dist. 1. & Ecclesia per obitum Praelati, & hoc

QUIA PROPTER. Statuit Concilium formas electionum, secundum quas provideri debet Ecclesijs viduatis, causas electiones aliter factas, & iudens contrarias pro illa vice eligendi potestate privari. Secundo prohibet, in electionis negotio procuratorem constitui, nisi certa

ritualis, ut cap. *inter corporalia*, §. *Sed neque infra de trans. Episc.*

8 Hinc deducitur primo, ut in electione Episcopi indistincte servanda sunt forma hic prescripta, quia Episcopus proprie est sponsus Ecclesie, & inter ipsum & Ecclesiam proprie matrimonium spirituale contrahitur, ut loquuntur iura præallegata, & plene probavi in cap. *Quanto, num. 5. de trans. Episc. post Turrec.* in d. c. *Sicut vir.* 7. §. 1. Unde cum in Episcopo præcipue v. rificetur verba hujus Constitutionis de Ecclesia vidua, & Ne pro defectu, supra eod. nulli dubium est, quin ad eius electionem sic procedendum altera ex formis hic statutis à Concilio Generali. Et in hoc post glossam primam, & Abb. Antiq. hic num. 2. in fin. conveniunt omnes, teste Bellam. num. 3.

9 Deducitur secundò, ut formæ hic prescriptæ sint etiam servandæ in electione Prælatorum Regularium: nam essi inter Prælatos inferiores, & Ecclesiam proprie, & strictè spiritual. conjugium non contrahitur, ut tenent Archid. in cap. *Sicut vir.* 7. §. 1. Butr. in cap. *in. num. 15.* & ibi etiam Abb. num. 5. supra de *posul. Prælat.* tamen inter eos est quasi matrimonium, ut probat textus optimus in cap. *Ne pro defectu.* supra eodem, ubi Pontifex equiparat Ecclesias Cathedralis, & Regularis, & illorum Prælatos app. lat Pastores, & per illorum mortem sicut Ecclesias viduas: Unde merito hæc Constitutio etiam in eorum electionibus servanda est; & ita hic firmant gl. 1. Joannes, Tancredus, Vincentius, Philippus, Host. reclusi à Bellamera num. 3. item Abb. Antiq. nu. 3. & alter Abb. num. 7. vers. *Circa.* & num. 2. vers. *Et placet.* Rota de *res. s. in princ. de elect. in Novu. Franciscus Marc. de *res. 392.**

10 Et quævis Rossius in libro ubi tractat de Monachis, §. *Videamus ultimo.* vers. *illud autem frequenter.* relatus hic à Jo. Andr. num. 59. dixerit, pronunciatum fuisse de mandato Papæ hanc Decretalem non habere locum in electione Abbatum, quia Abbas non dicitur proprie Pastor, & est nomen sollicitudinis potius, quam honoris, §. *cap. hoc tamen.* 17. *quæst. 2.* tamen secundum Jo. Andr. d. num. 59. Pastor dicitur, ut in cap. *Officij.* supra eod. & Abbatia in multis equiparatur Episcopatibus, cap. *Cupientes.* supra eod. &

12 cap. *si possquam.* lib. 6. & ne dum Abbas, sed etiam Abbatissa, dignitatem habet, ut c. *Indemnitas.* §. *Verm.* infra eod. lib. 6. Quare ipsemet Rossius infra eod. lib. 6. juxta principium, §. *Attende.* contrarium dixerat, id est Decretalem servandam esse etiam in electione Abbatum. Et hanc partem amplectitur hic Jo. Andr. num. 59. dicens non abriter ita tenere omnes, & ita servari, & cum loquuntur hic Bellam. nu. 3. Butr. nu. 20. Cardin. num. 2. in prima *quæst.* Anchar. itidem in prima *quæst.* Imol. num. 3. & Abbas numer. 7. in fin. & num. 8. Sylvester. in ver. *Electio.* secunda, num. 2. vers. *Eod. modo.* ubi testatur opinionem R. Officij communiter reprobari, Rota d. *res. s. in princ. in verbo num. 2.* & apud Card. Seraphin. *de *res. 627.** & novissime in causa Meren. *Monasterij s. July 1621. coram Cocino.* ver. *Quod autem.* & coram eod. in *Trevent.* Abbatia S. Maximini

13 20. *Novembri 1624. in princ.* Et idem intellige de Abbatibus Monialium, salvo eo quod habetur in c. *Indemnitas.* §. *Ve autem.* infra eod. lib. 6. secundum Jo. Andr. hic num. 59. vers. *Et alium in-*

teligat, cui consentiunt Bellam. num. 3. vers. *Dis- ergo.* ubi ait ita servari, Cardin. in secunda *quæst.* & Anchar. in prima *quæst.* vers. *Hoc tamen contrarium.* dicens, ita omnes tenere. Licet Abb. Antiq. nu. 4. dixerit in Abbatibus, & Monialibus Monialium hoc non habere locum, quia mulieribus propter simplicitatem est licitum iura ignorare, l. *Regula.* ff. *De iura.* de *salu. igno. 20.*

14 Cæterum adverte ne decipiaris, quia supra scripta illatio venit declaranda, ut procedat tantummodo in Abbatibus perpetuis, & alijs Prælati, qui monasteria obtinent in titulum, non autem in Abbatibus temporalibus, & alijs Superioribus Regularibus non intulatis; tales enim non sunt sponsi Ecclesie, nec per mortem ipsorum Ecclesia dicitur vidua; ideoque in eorum electione non sunt necessaria formæ hic præfixæ, sed sufficientes singulares consensus Capitularium, dummodo præstentur in communi, & omnibus collegialiter congregatis, & electio fiat à majori, & saniori parte Capituli, ad quod allego bonam glossam in c. *Sicut in ver. Formæ.*

16 infra eod. lib. 6. Et probatur satis clarè in decreto Concilij Triden. c. 6. *sess. 25. de regular.* quo statuitur, ut electio quorumcumque Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, fieri debeat per vota secretarum, ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur: alioquin electio irrita sit, Pondera primo, quia Concilium ibi non loquitur simpliciter de Abbatibus, sed de Abbatibus temporalibus, innumeros per hoc se noluisse immutare formam hujus Decretalis quoad Abbates perpetuos, & alios intulatos; sed tantummodo novam formam præ scribere voluisse in electione aliorum Superiorum Regularium, qui intulati non sunt. Item pondera, quia Concilium dum loquitur de electione Generalium, & aliorum officialium; cum mysterio non repetit ver. *illud temporalium;* quid tales five sint perpetui, five temporales non sunt sponsi Ecclesie; & propterea eligi non debent secundum formas hic statutas à Concilio Lateranen. sed per vota secreta ad præscriptum Conc. Trident. & Constitutum cuiusque ordinis, ut communitur servatur, & olim declaravit sacra Congregatio Cardinalium ejusdem Concilij Interpretum: nam cum esset questum An dispositio Concilij, c. 6. *sess. 25. de regul.* volens Superiores elegi per vota secreta, intelligatur ne dum in temporalibus, sed etiam in perpetuis Superioribus: sacra Congregatio cens. intelligi eadem de perpetuis. Verum hoc intelligas, nisi Superiores hujusmodi essent perpetuo intulati in aliqua Abbatia, vel monasterio, ut contingit in Generali Cisterciens. qui est Abbas perpetuus Giltierij; & in Generali Cluniacensi, qui similiter est caput ordinis, & perpetuus Abbas monasterij Cluniacensis, ut innuitur in Concilio Tridentino, c. 11. *sess. 25. de regular.* Tales enim, sicut alij Abbates perpetui, sunt eligendi secundum formas hujus Decretalis, cum Concilium Tridentinum non derogavit, quemadmodum & Rota censuit in d. *Trevent. Abbatia.* vers. *Neque etiam.* coram Cocino, formam enim tot laboribus, & vigilijs adinventam Concilium censeri non debet anno verbo laberverte voluisse, ut legitur in c. *Ecclesia vestra.* si secundo ad fin. infra eod.

1 Sed in electione aliorum Superiorum Regularium, qui Ecclesias non habent in titulum, non modo non sunt servandæ formæ hujus Decretalis, sed nec servari possunt, quia non compatiuntur cum forma prescripta à Concilio Tridentino. Et quidem quoad formam scrutiniij hoc patet evidenter, primo quia ex prescripto hujus textus assumendi sunt tres scrutatores, qui vota eligentium ore proprio exquirant, ut dicam infra in septimo substantiali hujus formæ num. 49. hoc autem servari non potest secundum formam electionis Conc. Tridentini nam proposito dubio. An electio facta per scrutinium ubi duo, vel tres suscipiunt vota eligentium, sit conformis dispositioni expressæ, c. 6. *sess. 25. de regular.* sacra Congregatio cens. Non esse. Deinde ex prescripto hujus cap. vota eligentium debent in scriptis redigi per ipsos scrutatores, vel per tabellionem. Ique substantialis est, ut dicam infra in 2. substantiali. At secundum formam electionis Conc. Tridentini hoc non potest observari, cum debeat esse secreta; ideoque cum consuevisset fieri electio Superiorum hac forma, ut eligeretur scriba communis, qui singulis electoribus tres schedulas tribuat, in quarum singula sit scriptum nomen alicujus eligendi ab alijs diversum, & elector, schedulis de manu Scribæ acceptis, quam ex eis elegerit pro voto suo tradat, alijs duabus laceratis: cumque audisset in quadam electione scribam unam tantum schedulam aliquibus, vel duas, in quibus idem nomen continebatur, tradidisse: huius dubitatum an esset servata forma præscripta, c. 6. *sess. 25. de regular.* S. Congregatio cens. electionem nullam, quia scriba potuit revelare.

Dei nam secundum formam hujus c. Substantialis est ut vota electorum publicentur in communi, ut dicam infra in 9. Substantiali. At secundum formam Conc. Tridentini viceversa substantialis est, ut eligentium vota nunquam publicentur, ut in d. c. 6. Ergo implicat contradictio, ut in electione Superiorum Regularium, que fieri debet secundum formam d. c. 6. servetur forma scrutiniij prescripta in hac decretali.

24 His addo fuisse admodum rationale, ut Religiosi exempti essent à forma scrutiniij hic prescripta, quia illa est difficillima observari ob quam plurima substantialia, quæ insunt huic formæ, ut patet infra à num. 36. usque ad n. 67. adeo ut Jurista præcavimus ignorantes in es deficient, ut inquit gloss. in c. *Cam expedit.* in ver. *Inquisitio infra eod. lib. 6. & Abb. hic num. 16. in fin.*

25 Quo vero ad formam compromissi, & quasi inspirationis: id ipsum patet, qui cum Tridentina Synodus voluerit electionem aliter fieri non posse, quam per vota secreta, & nomina electorum, nunquam publicari; utique per hoc excluditur forma compromissi, & quasi inspirationis: neutra enim est secreta, cum compromissarij ad secretum non accedunt, ut notat glossa in c. *Cam electus.* in ver. *examinatus.* supra eod. Butr. hic num. 47. & in d. c. *Cam expedit.* num. 10. Electio vero quasi inspirata fiat cum omnes assentiant Paracleti, ad insit Apostolorum uno ore loquentes eligunt; ut hic per Host. num. 51. & Jo. Andr. num. 40. Neque obstat quod hujusmodi electio cum sit à Deo, non poterit tolli per le-

gem positam Conc. Tridentini, quia quæ spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege, c. *Dua.* 19. qu. 2. c. *Licet.* infra de *regular.* nam respondetur, electionem quasi per inspirationem non esse absolvente à Deo, sed quasi à Deo, tamen Host. nu. 51. quia sic præsumitur, non tamen adeo est certum, quin possit esse contrarium; unde & talis electio propter dubium subjacet legi positæ, & eget canonica probatione, & confirmatione, c. *Nisi cum priorem.* de *renunciat.* c. *Cum ex iniuncta.* de *heret.* & hic firmant Host. in d. num. 51. Jo. Andr. num. 40. cum quibus alij transeunt merito, cum Chartusiani dubitaverint An in electione Superiorum possit procedi ne dum per viam scrutiniij, sed etiam inspirationis, vel compromissi: sacra Congregatio Concilij censuit electionem horum Prælatorum Regularium debere fieri tantum per vota secreta, ut se habeant verba propria Concilij d. c. 6.

31 Deducitur tertio, ut formæ hic statutz servari etiam debeant in electione Prælatorum principalium Collegiarum Ecclesiarum etiam secularium, qui in spiritualibus generaliter habent jurisdictionem in ipsam Ecclesiam, ut concludit gloss. i. hic. Goffred. Innoc. Compostell. & Host. quos refert, & sequitur Jo. Andr. num. 60. in gloss. ibi. *Collegiatus.* Abb. Antiq. num. 3. Bellam. eod. num. vers. *Tertio die.* Sylvester in ver. *Bellam. secundo num. 2. vers. Nec arbitror.* dummodo tamen Collegium sit tale, & tantum, ut possint formæ servari, secundum Jo. Andr. ubi supra. Ratio est, quia etiam inferiores Prælati non sunt proprie sponsi Ecclesie, nec cum eis proprie fit matrimonium spirituale, sed cum Episcopo, tamen, ut tetigi supra num. 8. & docet sanctus Thomas in quarto *dist. 20. art. 4. q. 1. & dist. 24. qu. 3. art. 3.* tamen & ipsi quodammodo sponsi appellantur, c. *Sicut in una quæst.* 2. qu. 2. secundum gloss. & alios præallegatos, & ver. *Videtur.* in hac materia non debet capi ita strictè, quin porrigatur etiam ad Prælatos, & Pastores inferiorum Ecclesiarum, ut patet in d. c. *Ne pro defectu.* supra eodem, præsertim verò quia hæc Decretalis est favorabilis, cum emanaverit ad summovenda Ecclesiarum pericula, & impedimenta, ut patet ex principio textus, unde non debet multum strictè intelligi, ut perpendunt Abbates hic nu. 9. & Sylvester in ver. *Electio 2. n. 3.*

34 Deducitur quarto, ut in alijs dignitatibus, personatibus, & Canonicatibus Cathedralium Ecclesiarum locum non habeat hæc constitutio, quia per eorum mortem Ecclesie non remanent viduæ, cum non ipsi, sed principales Prælati sint sponsi Ecclesie, & in hoc resident hic glossa prima in fin. Goffred. Innoc. & Compostell. Specular. hoc tit. in fin. & Guil. Man. c. 21. Ubi idem tenet, nisi consuetudo Ecclesie habeat, ut etiam in illis dignitatibus serventur formæ, ad quod fecit c. *penult.* offic. *delegat.* lib. 6. Et quævis contradicat Host. hic paulo ante nu. 13. vers. *Sed contra.* existimans hanc decretalem habere locum in omnibus beneficijs, quorum electio, vel collatio ad aliquod Collegium pertinet; eo quod hæc fuerit mens conditoris; & ubi dicit textus, Ecclesie viduatis, Host. subaudit, vel destitutus ministris; tamen primò loquitur Jo. Andr. hic num. 60. in ver. *Collegiatus.* & in c. *Sicut cum.* in gloss. *ordinat.* in ver. *Formam.* infra eod. lib. 6.

libr. 6. cui consentiunt hic Bellam. num. 3. vers. quareo dicitur, Abbas num. 7. in ver. Ecclesia viduata, dicens, in hanc partem inclinare communiter Doctores, & subadiudicationem Host. destrueret hunc litteram, & communiter non teneri, nec esse rationi consentaneam, tum quia ubi agitur de modico prejudicio non est necessaria tanta solemnitas, tum quia non deficit Superior, qui possit difficultatibus occurrentibus providere, arg. in c. Vbi periculum, in princ. infra eod. lib. 6. & c. Licet in sui. supra eod. & sequitur totidem verbis Sylvester in ver. Electio, secundo, num. 2. vers. & consequenter. An autem in electione Romani Pontificis hodie sermande sint forma scrutini, compromissi, & quasi inspirationis, latissime, in c. Licet de vitanda, supra eod.

36 Ultimo nova octodecim substantialia forma electionis per scrutinium, quae ex hac Decretali colliguntur, secundum Jo. Andr. num. 28. quem Doctores communiter sequuntur.

37 Primum substantiale est, ut electio fiat per congregatos in numerum, ita ut actus electionis non fiat singulariter, puta in Camera, sed Collegialiter, & in communis, ut innuitur in text. ibi, Praesentibus omnibus, &c. & habetur apertius in cap. In Genesi, infra eod. & hic notant Innoc. num. 1. dicens esse de forma ut Capitulum congregetur, Host. num. 17. in ver. Assumantur, Jo. Andr. num. 28. Butr. num. 20. vers. Ad intellectum, Cardin. nu. 3. in septim. quae. & Abb. nu. 12. glof. in cap. 1. in ver. Tractatum, de reb. Eccles. non alienam, lib. 6.

38 Non tamen intelligas esse de substantialibus formis, ut vocentur abentes, hoc enim ad substantiam electionis non pertinet, sed ad iustitiam.

39 Et ideo ex contemptu aliquorum electio non vitatur, sed retrahendi debet ipsis prosequentibus contemptum, ut cap. Quod sicut, & cap. Bone, supra eod. & infra cap. Ecclesia, 2. secunda, & hic declarat Jo. Andr. Card. & Abbas loca citata.

Itaque de substantia est, ut electores congregentur in unum, non autem ut omnes sint praesentes, & in hoc conveniunt omnes teste Bellam. hic. 11.

40 Dummodo tamen sint praesentes duae partes eorum, qui ad electionem vocari debent, alias enim non esset ibi Capitulum, seu Universitas: Sed si duae partes sint praesentes; tunc valebit quod major pars disposuerit, ut notatur in l. Nulli, & in l. Plase, ff. Quod cuiusq. univers. nom. & per Bellam. d. num. 11. & Abb. nu. 12. & Petr. a Bixio in Direct. Election. in 3. part. cap. 6. nu. 3. vers. Et iura quaedam, & secundum hoc si vocales essent duodecim, & quatuor essent contempti, valeret electio facta a quinque ex octo praesentibus: Secus si essent contempti quinque, quia tunc non essent ibi duae partes consentientes Capitulum,

41 quod bene nota. In numero autem duarum partium non sunt computandi, nisi qui debent, & volunt, & possunt commode interesse, ut firmat Abb. hic num. 5. & Petr. a Bixio d. cap. 6. nu. 4. ad quod vide glof. magnam in cap. Invenimus, ff. Sane, in ver. Non obstante, de elect. lib. 6. & in Clem. Quod circa, in ver. Qua in facto, eod. tit. & circa numerum duarum partium vide omnino distinctionem, quam ex mente Canonistarum ponit Abb. in d. cap. Cum omnes, num. 13. de Constitut.

42 Secundum substantiale est, ut scrutatores assumantur a Collegio, ut patet ex littera ibi, assu-

mantur. Nam enim debent se ultro ingerere, alioquin redderentur suspecti, ut leg. Qua omnia, ff. De Procurat. & post Vincent, hic notant Abbas Antiqu. num. 7. in ver. Assumantur, Host. num. 17. in eod. ver. Jo. Andr. num. 10. & num. 28. vers. Secundum, Cardin. num. 3. in 8. quae. & alij communiter. Et quamvis Abb. num. 13. dubitet an hoc sit de substantia, & putet electionem valere si tres de Capitalo alij videntibus, & tacentibus incipiant aliorum vota scrutari, quia cum agatur de re meritoria, & concupiscibili, tacentes habentur pro consentientibus, ut in simili notat glof. in cap. Sicut tam, in ver. Formam, infra eod. lib. 6. tamen non videtur recedendum a communi opinione. Quid enim ibi illi, qui se ultro ingerant, essent potentes, & terribiles; adeo ut electores non auderent contradicere ad hoc leg. an. c. si Res. Provin. l. si per impressionem, c. Quod met. caus. l. un. c. si quascunque prodest, potest. Et cap. Quisquis, infra eod. Unde Concilium summa cum ratione statuit, ut scrutatores a Collegio expressis assumantur, & implet Abbas fatetur tutum esse ita servare.

43 Tertium substantiale est, ut scrutatores, qui assumantur, sint numero tres, non plures, nec pauciores; Idque substantiale esse firmat hic Host. num. 17. & 43. Jo. Andr. num. 28. vers. Tertium, Bald. num. 31. Butr. num. 22. vers. Dicitur sexta, Card. num. 3. quae. 13. Anchar. col. 1. in fin. Imol. nu. 7. & communiter Doctores, ut testatur Abbas nu. 13. vers. Tertium substantiale, Sylvest. in ver. Elect. secundo, num. 12. Petr. a Bixio in Direct. Elect. part. 3. cap. 23. v. 1. Et quamvis glof. hic in ver. Sanior, Tancred. Vincent. & Innoc. num. 4. existimant hunc terminum numerum non esse de substantia; quia qui plus facit, non videtur facere contra, & superfluum non vitant; tamen prima opinio magis consonat huic litterae, quae dicit, assumantur tres, & ibi incipiunt substantialia forma, secundum Host. num. 17. in ver. Tres, & Jo. Andr. num. 9. in ver. Assumantur. Et regula Utile per inutile non vitatur, locum non habet, ubi aliquid inducitur pro forma substantiali, ut in terminis electionis tradit Romanus, conf. 66. Vbi eximie d. a. n. 2. usque in fin. Unde a communi opinione non esset recedendum in consulendo, aut iudicando, ut inquit Bertran. conf. 187. num. 1.

44 Quartum substantiale est, ut iidem scrutatores sint de Collegio, ut est expressum in littera ibi, De Collegio: & tenet Compostell. nu. 5. in fin. vers. De Collegio, Host. num. 43. Jo. Andr. num. 11. Butr. num. 22. vers. Dicitur septimo, Cardin. num. 3. quae. 12. Anchar. col. 2. vers. Circa hoc, Imol. num. 8. & Abb. num. 13. vers. Quartum substantiale, Rota in praedict. Meten. monasterij, vers. Neque est verum, & in dicta Treveren. Abbatia, vers. Et quod etiam, coram Coccino. Nec refert quod aliqui sentiant non esse de substantia, ut scrutatores sint ex corpore Collegij, sed posse etiam aliunde assumi, inter quos glof. in ver. Sanior, Vincent. & Tancred. hic Mandagor, de elect. novor. Pralator. c. 23. in ver. Imitari, qui amplius attestatur in Curia confirmatam fuisse electionem Abbatis Tullien. Licet in ea fuissent assumpti sex scrutatores, nemptes tres de Collegio, & tres extra Collegium, ut refert Cardin. hic num. 3. qu. 12. vers. Et in 2. Mandagor.

45 Quintum substantiale est, ut vota singulorum exquirantur secrete, ut patet ibi secrete: & tenet glof. in ver. Sanior, Host. num. 43. vers. Tertium est, Joan. Andr. num. 28. vers. Quintum, Abb. num. 13. eod. vers. & reliqui omnes. Et die secrete, id est non in communi, secundum Goffred. sed seorsum ab alijs, qui habent jus in electione, ut per Host. num. 28. in ver. Quis secrete, & Abbatem Siculum ubi supra, puta in angulo Capituli, secundum Abb. Antiqu. num. 8. in ver. Qui secrete; Idque ob eam rationem, ut quisque liberius votum suum possit exprimere, exemplo testium, qui propterea secrete, & seorsum ab alijs sunt examinandi, c. Venerabili, infra de testib. ut hic per glof. in ver. Secrete, Host. & Abb. Siculum loca citata.

46 Sextum substantiale est, ut vota eligentium exquirantur singulariter, ut in littera ibi, & singulariter. Non ergo exquiri debent bini, vel trii, sed unus post alium, sicut servatur in testibus, qui non debent plures commisceeri in examinatione, alijs deposito nulla esset, ut in d. cap. Venerabili, & in c. Cum causam, de testib. Idque inter substantialia electionis recenset glof. hic in ver. Sanior, Host. n. 43. vers. Tertium, Jo. Andr. n. 2. 28. vers. Sextum, & Abb. n. 17.

47 Septimum substantiale est, ut exquirantur vota omnium presentium, ut habetur in intermibi, Vota unctorum. Ergo si vel unus ex presentibus omittatur, aut non exquiratur a tribus scrutatoribus, sed ab uno, vel duobus tantum, irrita est electio, ut hic per Jo. Andr. num. 14. Cum quo Abb. num. 16. & ceteri consentiunt: & ver. Exquirantur, intellige, scilicet per se, & ore proprio, id est interrogando electores in quem consentiant, & quo zelo, ac de illius meritis, & qualitate; hoc tamen non est de substantia, sicut de substantia est ut exquirantur: & ita hic notant Innoc. n. 6. Host. n. 30. Butr. n. 25. & Abb. in 3. not. Specul. in rit. de elect. §. 1. n. 17. quos sequitur Rota in d. Treveren. Abbatia, vers. Tertio, coram Coccino: & hoc intelligas quantum ad scrutatores respectu aliorum electorum: respectu autem ipsorum quamvis diversimodum tradantur practicae; tamen verior, & communis practica est, ut duo ex ipsis scrutentur tertium, secundum Innoc. hic num. 6. in ver. Cantorum, Compostell. eod. num. Host. num. 43. vers. Sed qui inquirat, Jo. Andr. num. 18. Butr. num. 26. Abb. num. 9. vers. Quod quaeritur, & alios apud Rotam in Treveren. Abbatia, vers. Secundo, & ex his signa differentiam inter formam scrutini inductam ex hac Decretali, & formam inductam a Concilio Tridentino in electione superiorum Regularium, quae ita debet esse secreta, & non sit canonica, §. ubi duo, vel tres vota electorum excipiant, ut di-

Mandagoribus. Quandoquidem a prima opinione quae conformis est huic litterae, & magis communiter tenetur, non est aliquatenus recedendum; & confirmatio illa potuit concedi ex gratia, non tamen ex eo, quod electio valida esset, ut perpendit Rota in decisionibus proxime citatis, ubi etiam dixit non esse credendum Hostensium in summa huius tituli, §. Qualiter facienda, col. 4. vers. Assumendum, & alij nonnullis attestantibus secundam opinionem esse receptam in curia, ex traditis per Mohedanum, decis. 2. & 3. de consuet.

48 Octavum substantiale est, ut vota electorum in scriptis redigantur, ut in textu, ibi in scriptis redacta. Et hoc esse de forma substantiali tenet glof. hic in ver. Sanior, Host. num. 31. Jo. Andr. num. 28. vers. Octavum, Abb. num. 16. eodem vers. Et ceteri omnes: & quod dicitur in scriptis redacta, intellige vel per ipsos scrutatores, vel per Tabellionem etiam extraneum, secundum glof. in ver. Redacta, Innoc. num. 6. Hostien. d. num. 31. & Jo. Andr. num. 19. Nec refragatur, quod vota secrete sint scrutanda; quia hoc debet intelligi quantum ad ipsos electores, qui non debent vota sua palam aperire; non autem quantum ad personas necessario adhibendas, ut declarat praecitata glof., cum qua Doctores communiter transeunt, Imo Tabellio in huiusmodi actu adhibendus non solum potest esse extraneus a Collegio, secundum Innoc. ubi supra, sed etiam laicus: & quamvis contradicant Host. Jo. Andr. & alij plures in c. Sicut res, infra de Cleric. vel Monach. tamen haec opinio non solum est verior, & communior, & ubique recepta ex consuetudine, ut hic per Abb. num. 10. Sed etiam reperitur hodie approbata a Concilio Tridentino in cap. 10. sess. 22. ubi patet Notarios etiam Imperiales, vel Regia autoritate creatos, & sic laicos posse hoc officium exercere etiam in negotijs, libris, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus quamdiu ab Episcopo minus idonei reperti, vel in officijs delinquentes suspensi non fuerint; quem locum ad hoc plenius expendi in d. c. Sicut res, n. 64. & seqq. & adde quod in proposito scripti in c. Quisquis, n. 19. & seqq. supra eodem.

49 Nonum substantiale, est ut vota postquam fuerint in scriptis redacta in communi publicentur, ut patet in text. ibi, publicent in communi, id est in Capitulo. Quam publicationem similiter esse de forma substantiali firmat glof. praellata in ver. Sanior, Host. num. 44. vers. Quintum est, Jo. Andr. num. 28. vers. Nonum, Abb. num. 16. eod. vers. & consentiunt alij. Publicatio autem fieri potest ab omnibus scrutatoribus, vel ab aliquibus ipsorum, vel a Capitulo; non enim est de forma per quem fiat, secundum Innoc. n. 6. in ver. Publicent. Sed ut dicitur per Cardin. in 22. quae.

50 Decimum substantiale est, ut publicatio huiusmodi fiat mox postquam vota fuerint in scriptis redacta, ut patet in text. ibi, mox, id est incontinenti, nullo actu contrario intermedio, a unico contextu, sicut instrumenti, ut. Hec de capitulum in fin. ff. De testam. secundum glof. hic in ver. Max, Innoc. num. 6. in eodem ver. & Cardin. quae. 37. Et quamvis nonnulli putarent illud Mox non esse de forma, ut Compostell. num. 11. in ver. Mox publicentur.

51 Unde duo, vel tres vota electorum excipiant, ut di-

xi supra, num. 22. Licet fecerit sit in electione Abbatia sanctimonialium, quia ex decreto Concilij Tridentini c. 7. in fin. sess. 25. de regular. Episcopus, sive alius superior ante cancellorum auctoritatem debet vota singulorum audire, vel accipere, Quinimo S. Congregatio eiusdem Concilij interpretis a Canonici Regularibus consultis, An Moniales lecto propter morbum affluxu votum suum ad electionem superiorum mittere possint: Respondit non posse. sed qui accipientis, custodiendique votis praefecti erunt, debebunt accedere, & ab eis vota accipere.

52 Octavum substantiale est, ut vota electorum in scriptis redigantur, ut in textu, ibi in scriptis redacta. Et hoc esse de forma substantiali tenet glof. hic in ver. Sanior, Host. num. 31. Jo. Andr. num. 28. vers. Octavum, Abb. num. 16. eodem vers. Et ceteri omnes: & quod dicitur in scriptis redacta, intellige vel per ipsos scrutatores, vel per Tabellionem etiam extraneum, secundum glof. in ver. Redacta, Innoc. num. 6. Hostien. d. num. 31. & Jo. Andr. num. 19. Nec refragatur, quod vota secrete sint scrutanda; quia hoc debet intelligi quantum ad ipsos electores, qui non debent vota sua palam aperire; non autem quantum ad personas necessario adhibendas, ut declarat praecitata glof., cum qua Doctores communiter transeunt, Imo Tabellio in huiusmodi actu adhibendus non solum potest esse extraneus a Collegio, secundum Innoc. ubi supra, sed etiam laicus: & quamvis contradicant Host. Jo. Andr. & alij plures in c. Sicut res, infra de Cleric. vel Monach. tamen haec opinio non solum est verior, & communior, & ubique recepta ex consuetudine, ut hic per Abb. num. 10. Sed etiam reperitur hodie approbata a Concilio Tridentino in cap. 10. sess. 22. ubi patet Notarios etiam Imperiales, vel Regia autoritate creatos, & sic laicos posse hoc officium exercere etiam in negotijs, libris, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus quamdiu ab Episcopo minus idonei reperti, vel in officijs delinquentes suspensi non fuerint; quem locum ad hoc plenius expendi in d. c. Sicut res, n. 64. & seqq. & adde quod in proposito scripti in c. Quisquis, n. 19. & seqq. supra eodem.

53 Nonum substantiale, est ut vota postquam fuerint in scriptis redacta in communi publicentur, ut patet in text. ibi, publicent in communi, id est in Capitulo. Quam publicationem similiter esse de forma substantiali firmat glof. praellata in ver. Sanior, Host. num. 44. vers. Quintum est, Jo. Andr. num. 28. vers. Nonum, Abb. num. 16. eod. vers. & consentiunt alij. Publicatio autem fieri potest ab omnibus scrutatoribus, vel ab aliquibus ipsorum, vel a Capitulo; non enim est de forma per quem fiat, secundum Innoc. n. 6. in ver. Publicent. Sed ut dicitur per Cardin. in 22. quae.

54 Unde duo, vel tres vota electorum excipiant, ut di-

publicent 3 ramos contrarium tenet Joan. Andr. n. 28. vers. Decimum. & est tutius, & communius, secundum Cardin. ubi supra, & Abb. numer. 16. vers. Decimum.

57 Undecimum substantiale est, ut votis publicatis fiat plena collatio, ut constet ex littera ibi collatione habita, id est numeri ad numerum, merito ad meritum, & reus ad zelum, ut in cap. in Genes. inf. eod. & hic declarat glossa in ver. Collatione, quod similiter esse de forma tenet prædicta glossa in ver. Sanior, cum qua Jo. Andr. in. 28. vers. Undecimum, Abb. in. 16. eodem vers. & aliqui transeunt.

58 Duodecimum substantiale est, ut hujusmodi collatio fiat in continenti postquam vota fuerint publicatione etiam mox illud positum in publicatione votorum post sermone, debet censeri repetitum in collatione, & electione; & quantumvis aliqui discrepant, tamen hoc approbant Jo. Andr. post Philipp. & Holl. in cap. Cum post perit. in. 9. in glof. 2. inf. res. lib. 6. & idem Jo. Andr. hic in. 28. vers. Duodecimum, & Abb. numer. 16. eod. vers. dicitur hoc esse veniendum, per l. Cum Antiquitas, C. De testam.

59 Decimum tertium substantiale est, ut post habitam collationem sequatur communis electio, ut patet in littera ibi: (C. Is collatione habita eligatur,) & tene glo. in ver. Sanior, Joan. Andr. numer. 20. vers. Decimum tertium, & Abb. numer. 16. eod. vers. quod ita intelligendum est, ut electio fiat ab uno ex Collegialibus nomine Capituli, & per ver. Singulari numerus, ut cap. Si autem, in. 2. in glof. 1. in fin. Pacta collatione etiam ad numerum, sic communis electio in hunc modum, videlicet: Ego N. vice mea, & omnium electorum mecum consentientium eligo Fratrem N. in Magistrum Ordinis Predicatorum.

60 Decimum quartum substantiale est, ut ipsa communis electio fiat illico post collationem, id est nullo extraneo actu interjecto: nam illud non censetur repetitum etiam in electione, ut dixi supra in 42. substantia. Et in hoc consentiunt gloss. hic in ver. Sanior, Compostell. n. 11. v. 1. sed in electione, Jo. Andr. d. numer. 28. vers. Decimum quartum, Abb. in. 16. eod. vers. & communiter omnes, & probatur clarè in cap. Cum post perit. in. 9. in glof. 2. ubi casatur electio, quia non fuit publicata statim post collationem.

61 Decimum quintum substantiale est, ut electio fiat de illo, in quem major, & sanior pars Capituli consentit, ut expresse habetur in text. ibi: in quem unum vel maius, & sanior, & c. Intellectus enim Innocentij n. 6. qui exponit particulam, & providit, inferre vim litteræ. Ideoque tenendum ad validitatem electionis non sufficere, ut quis haberet majorem partem suffragiorum facta collatione numeri ad numerum, nisi etiam illa sit sanior, & idem in casu converso, ut hic, & in cap. Ecclesiasticus, in. 2. in glof. 2. ubi est casus, secundum Jo. Andr. & omnes ibi in Summario, & hic firmant Holl. numer. 44. vers. Sanior, Jo. Andr. d. numer. 28. vers. Decimum quintum, & Abb. d. numer. 16. eod. vers. & in 1. not. Et 2. cum textus dicat major, & sanior pars Capituli;

hic colligunt Doctores electionem faciendam esse per solas personas de Capitulo, nec quemquam esse admittendum etiam tanquam procuratorem alicujus absentis, etiam legitime impediti, nisi fuerit de corpore ipsius Capituli, seu Collegij, ita Maniag. de elect. novis. Prelatorum, cap. 1. Petr. Gregor. Tolos. ad Decretal. sub hoc tit. cap. 6. numer. 9. Joan. de Selua de Benef. par. 2. quest. 22. d. numer. 9. & est expresse in glof. in 3. illud autem, ibi: (Ubi committat de ipso Collegio vices suas.)

63 Decimum sextum substantiale est, ut electio sit verbalis, & ita intelligi debet hæc littera in ver. Eligatur, & probatur in cap. Ecclesiasticus, in. 2. in eodem, & in c. Si quis cum, & c. Cum ab uno, eod. tit. lib. 6. & ita hic tenent Jo. Andr. numer. 28. vers. Decimum sextum, Burr. numer. 35. vers. Decimum septimum, Imol. numer. 8. eod. vers. & Abb. d. numer. 16. vers. Decimum sextum.

64 Decimum septimum substantiale est, ut electio non fiat clandestina, sed solemniter publicetur, ut patet in fin. hujus cap. & in cap. hoc, in. 2. eod. lib. 6. & tenet glossa in prima dicit, Holl. numer. 44. vers. Duodecimum, Jo. Andr. n. 28. vers. Decimum septimum, Burr. n. 35. vers. Decimum octavum, Imol. numer. 8. eod. vers. & Abb. numer. 16. vers. Decimum septimum, & idem Abb. & Alex. de Nevo in cap. 1. in. 2. in prima nota. infra de clandest. despons. & publicatio fieri debet in Capitulo, & tutum sit ut etiam Populo publicetur, & tenendum Abb. ubi supra. Quæ autem electio fitatur clandestina, sate proficiunt hic glossa ultima, & Doctores. Notis phœt opinio Compostellani n. 44. dicens electionem clandestinam esse quando Canonici concordant inter se ordinando, ut nihil extra Capitulum de electione dicatur, sicut fecerunt Canonici Ecclesie Compostellane ob Regis timorem, cuius consensus primo non fuerat requisitus, & ob id cassata fuit eorum electio propter ver. Reprobatus positum in fine hujus textus, secundum Compostell. quem sequitur Abb. hic in fin.

65 Undecimum octavum, & ultimum substantiale est, ut prædictorum omnium ordo servetur, ita ut actus supra enumerati non fiant preposterè, nec simultaneè, sed successive unus post alium, ut patet in eo quod legitur, & notatur in c. Carmana, §. final. in eodem. & hoc esse de forma substantialem electionis, tenet glossa hic in ver. Sanior, Holl. in. 44. vers. Decimum, Jo. Andr. numer. 28. vers. Decimum octavum, Burr. numer. 35. vers. Decimum nonum, Imol. in. 8. eod. vers. Abb. d. numer. 16. vers. Decimum octavum, & nullus discrepat.

67 Ad id nonnulli alius substantiale electionis, videlicet ut certa dies assignetur ad electionem celebrandam, per cap. Carmana, & cap. Cum in veteri, infra eod. Sed oppositum tenet Compostell. hic numer. 3. dicens facta vidisse Papam terminantem. Nec obstant prædicta parva, quia in illis narratur factum non proponitur, sed secundum eum qui consentiunt (Joan. Andr. numer. 28. vers. Ad id quidam, Burr. numer. 35. eodem vers. & Abb. numer. 16. vers. Aliqui volunt. Et ita videntur observari, etiam in Constitutionibus Ecclesiasticis, vel Ordinis prædictis in certa dies ad electionem celebrandam; & idem de loco: nam nihilominus electio non fuit reprobata ex eo

quod

quod alio die, vel loco celebrata fuerit, de quo per Archidiaconum in cap. In nomine Domini, numer. 16. in fin. numer. 27. & d. 27. dicit nisi Constitutiones procedant alteras irritando electionem, ad quod vide quod notant Jo. Andr. numer. 3. & Abb. numer. 11. in cap. Ad apostolicam, infra de Regulari. & quod plene scripsi in cap. Cum accepissent, numer. 27. & 28. supra de Constit.

69 Item addunt aliqui substantiale esse ut electio celebretur in Ecclesia vacante, ut cap. Quod fuerit, supra eod. Sed hoc simpliciter non tenetur, quia licet sit honestum, & iustum, ut in d. cap. Quod fuerit, vers. Cum in sacra Constitutione Canonica, tamen nec locus est de substantia electionis, secundum Jo. Andr. numer. 28. circa hoc, vers. Et quod in Ecclesia. Cui etiam Abbas consentit numer. 16. circa finem, vers. Item addunt aliqui, nisi aliud sit obvenitum de consuetudine, arg. c. Quo sanite, de appela.

70 Rorlus addunt quidam substantiale esse, ut seruatoris sine fide digni, cum hoc sit expresse in hæc littera ibi, fide digni. Sed secundum Jo. Andr. circa fin. vers. Item quod seruatoris, & Abb. numer. 16. vers. Ad id etiam, communis tenetur hoc non pertinere ad substantiam electionis, sed ad iustitiam, quia textus hoc dixit potius admonendo, quam aliquid substantiale in ducendos, & hujusmodi rationes præsumunt, ut in c. finali de prescrip.

71 Similiter licet aliqui contradicant, communiter tenetur non esse de substantia, ut electio celebretur postquam calaver traditum est sepultura, ut notat omnes in c. Bone, in secundo post glossam ibi, in ver. Traditum, supra eod. Jo. Andr. d. n. 28. in fin. & Abb. d. numer. 15. in eodem fin. Sylvester in ver. Electio, primo q. 6.

72 Vidi multos dubitari, an Præles Capituli sit de substantia electionis: nam communis præsentia habet, ut Capitula non celebrentur sine Præsidente; idque valde rationabile est, ut sit ibi aliqui, qui dirigat actus Capitulares, & vitetur consensio, & discordiarum occasio amputetur, arg. cap. In Apibus, 7. q. 1. Sed nihilominus verius videtur hoc ad substantiam electionis non pertinere, tum quia in hæc Decretali, ubi perstringuntur substantialem electionis, de Præsidente nihil disponitur, ut ostensum est supra, nec alicubi reperitur in iure, aut defectu præsidis aliqua electio fuerit cassata, vel reprobata, nec ullus Doctor id exigit ad electionis validitatem, & in specie Petr. à Brixio in Directorio electionis par. 1. d. 3. & per totam ponit viginti octo requisita ex parte eligentium, nec meminit præsidis, & namque iste de forma, ut electio fiat à Collegio, secundum ea que dicta sunt supra

73 in primo substantialem, numer. 37. tamen, inquit Innoc. in c. Cum non ignorat, numer. 1. de prebend. ad esse Collegij non exigitur, ut sit ibi Prælati, arg. l. 1. §. Quod casus per unum, numer. 8. & sequitur ibidem Jo. Andr. numer. 2. vers. Solutio. Sed & Oldrad. caus. 129. Quæritur ad investigationem, numer. 8. vers. Si h. licet. Non est, inquit, de

74 esse Collegij habere prælatum. Et paulo post fatetur, talia Collegia esse exemptione habere Ordinarii pro capite, exempta verò va-

75 p. Actus autem Capitulares dirigi poterunt ab Antiquore, quæritur potest Capitulum convocare in defectu ipsius, ad quem id spectat

de iure, vel consuetudine, ut notat Innoc. Joan. Andr. Abb. Pelin, & alij in c. 1. infra de maior. & obedien. Sacchar. in repet. c. Canonici statuta, in 10. quæ principali supra de Constit. quos sequitur Petr. à Brixio in 2. part. Director. c. 4. numer. 1. Et ita semper tenus, nisi statuti Ecclesie, vel ordinis à Sede Apostolica confirmati aliud expresse caventur.

76 De forma electionis per compromissum legitime in c. Licet de vitanda, supra eod. ibi plane videtur.

DE ELECTIONE.

Cap. Quia propter, §. Illud autem.

1 Electores non possunt suffragium terre per procuratorem, nisi sint ratione impediti.

2 Electio procuratori ad eligendum non potest fieri forte.

3 Electores absentes non possunt votum suum dare scripto obsequium.

4 Moniales infirma qua ratione debent in electione suffragium terre.

5 Procurator ad eligendum constitui debet à vocalibus absentibus cum fuerit in mandata.

6 Regulares in electionibus votum non habent nisi saltem sint subiacenti.

7 Privilegia, & induita contra decreta Trident. Concilij reprobantur in Nulla in 3.

8 Electiones præpositi Generalis sancti Hieronymi de Fesulis nulliter celebratae comprobantur.

9 Numerus christianorum vocalium reduciatur, multitudo in plurimum reprobatur, ibi.

ILLUD AUTEM. Interdicit procuratorem in electionis negotio constitui, nisi concurrant hæc contenta, videlicet ad §. Electiones.

In Religione Fratrum sancti Hieronymi de Fesulis extat Constitutio usu recepta circa electionem Præpositi Generalis, qui caveatur, ut singuli, qui septem annos in Religione perstituerint, & sacris ordinibus initiati fuerint possint mittere, ac dare votum in electione Præpositi Generalis, & in specie præscribitur forma, ut iidem vocales si absentes fuerint, scribant in scheda nomen cum cognomine eius, quem volunt in Præpositum generalem eligere, & consignent eam exteriori folio inclutam, & obligatam procuratori monasterij ad generale Capitulum accedenti: cum inscriptione Votum Fratris N. Vota verò sic obligata à procuratore deferuntur ad Capitulum generale, ibique sublati exteriori folio, absque eo quod legatur interius, in urnam conjiciuntur ad electionem peragendam. Procurator autem Capituli, qui portat schedulas vocalium absentium, eligatur forte, ut habeatur in alijs casibus ordinis Constitutione.

Consultata est sacra Congregatio Concilij, an hic modus eligendi Præpositum Generalem ecclesiæ debeat Canonice, & nec ne.

Et quidem videtur in modis repugnare non solum iuri communi, sed etiam decreto Trident. Concilij cap. 6. sess. 25. de regular. iuri communi, quia vocales non accedunt personaliter ad suffragium ferendum, sed mittunt suum votum in scheda obsignata; & tamen de iure non potest quis eligere per procuratorem, nisi cum iusto impedimento detineatur, quominus personaliter accedat, ut aperte statuitur in hac §. libi: (penitus interdictimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi si abiens in eoloco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit.) ad idem tex. in cap. si quis iusta, ubi omnes notant in his eod. lib. 6. Et eo magis, quia hoc casu procurator qui mittitur, eligitur forte, quod tamen similiter de iure prohibetur, ut in cap. fin. de sortitio.

Deinde est contra decretum Concilij d. cap. 6. quod iubet electionem fieri per lecta suffragia; quia quamvis per procurator deferat schedulam in eplisam in folio obsignata, potest tamen illam resignare, & in alio folio includere. Ob quam rationem sacra Congregatio olim consultata à Canonice Lateranensis ab absentes personz, quod presentes faceret scripto suum votum dare possint in electionem sociorum Capitularium. Respondit non posse. Et similiter consultata an moniales lecto propter morbum alixæ votum suum ad electionem Superiorum mittere possint, itidem respondit non posse, sed qui accipiendus, eisdem dicensque votis precepti erunt debent accedere ad rogantes, & ab eis vota accipere. In casu autem legitimi impedimenti non mittitur votum in scriptis per procuratorem, sed procurator constituitur ad eligendum cum generali mandato, ut similiter Congregatio alias censuit.

Quibus accedunt duo inconvenientia. Alterum quod procurator, qui portat schedulam ob signatam potest illum occultare, & loco illius aliam sibi beneviam in ternam ponere, ut sepius factum dicitur. Alterum quod ambientes dignitates, vel alij, quorum interest, ut certis de voto alienis, molestis, ut testatur procurator Ordinis, illud emerunt pecunia: viderunt enim illud inscribi, ob signari, & tradi procuratori Capitali, & pro hac scriptione, ob signatione, & traditione coram ipsis facienda pecuniam damnablem solvere non sunt veriti.

Rursus in eadem Regione extat alia Constitutio, qua cavetur, ut vacantibus prioribus localibus, singuli professi tam Clerici, quam Conversi cuiuscunque Conventus dent votum in eorum electione. Quæ etiam videtur adversari decreto Veronensi. Concilij relato in Clem. Pe y de stat. & qualite, atque innovato à Concilio Tridentino cap. 4. sess. 22. quo statutum est, ut quicumque in Cathedrali, vel Collegiata seculari, vel Regulari Ecclesia divinis mancipatus officijs in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, vocem in ejsmodi Ecclesijs in Capitulo non habeat, etiamsi hoc sibi ab alijs liberè fuerit concessum. Et in fin. d. Clem. Additur clausula. Non obstantibus quibuslibet consuetudinibus, vel statutis, quæ videtur referri ad omnia præcedentia, cap. Secundo revertit, de appellat. Ancbar. cons. 2. num. 9. vers. Postquam

ista clausula, & Felin. in cap. Casum qua. de rescriptis.

Et quamvis, cum hæc constitutio fuerit confirmata à Sede Apostolica, non videtur sublata ex dicta Clementina. & consequenter nequæ à Concilio dictam Clementinam innovante: nam gloss. in illis verbis, non obstantibus Consuetudinibus, vel statutis. (Nota, inquit, quod non sustulit privilegia, tamen videtur sublata per Constitutionem Pij IV. quæ incipit In Principis Apostolorum, per quam revocantur privilegia, & indulgentia omnia in his, quæ decretis Concilij contrariantur.) Neque enim dubitari potest, quin dicta Constitutio adverteat Concilio, cum de directo statuatur contrarium ejus, quod Concilium statuit, & alioquin Constitutio Pij IV. fuisse superflua, ut alias adverteat Sac. Congregatio in simili Constitutione Eremitarum Sancti Pauli.

Itaque videtur respondentum ejusmodi Constitutiones esse nullas, cum non appareant confirmatæ post Concilium; modumque eligendi Generalem non esse Canonicum, & electione hæc tunc celebrata esse irritas. Verum agenda esse cum Sanctissimo D. N. ut illas dignetur ex gratia committare cum omnibus inde sequentibus, ita ut ex defectu formæ superius propositæ demumcepta à nemine impugnari valeant: ac præterea, injungendam Generali, ut una cum Procuratore Ordinis, & quatuor alijs patribus petitionibus alium modum eligendi consuleret, cumque ad Sac. Congregationem transmittat pro confirmatione.

Et ita Sac. Congregatio Concilij declaravit modum eligendi generalem, quo hæc tunc ussuerunt Patres Sancti Hieronymi de Fesulis, non esse canonicum, & electiones celebratas esse nullas, atque irritas. Verum tamen Sanctissimus benignè hujusmodi electiones convalidavit cum omnibus inde sequentibus.

Cui quidem resolutioni Religio acquiescit, ac deinde Generalis de consilio, & assensu multorum Fratrum ex gravioribus religionis aliam formulam electionis confecit, quam nuper misit ad Sacram Congregationem pro approbatione.

Hæc autem formula, quod spectat ad secretum, & substantiam electionis videtur posse tolerari, quamvis non habeat omnia requisita Concilij Generalis: illa enim plurima sunt, ut ostensum est in principio hujus cap. à num. 38. Et per formam scripturam grave est procedere, ut ait gloss. in cap. Cum expellat in verb. Insuper, infra eod. lib. 6.

Præterquam quod hoc cap. non procedit nisi in electionibus Prælatorum, per quorum obitum Ecclesie viduuntur, ut colligit gloss. in verb. Ecclesie viduuntur, quam communiter D.D. sequuntur, ut latius dictum est supra in princip. numer. 6. Et religiones omnes habent peculiare Constitutiones, quibus ad rigorem prædictæ formæ non astringuntur, nec Tridentinum Concilium aliud exegit in electionibus regularium, quam ut celebrarentur per vota secreta.

Habet tamen exhibitæ formulæ aliquid difficultatis propter numerum vocalium. Nam cum Religio hæc sit satis parva, & extra Italiam non extendatur, tamen secundum formulam consuetam accedent ad Capitulum generale plerumque centum personæ. Hoc autem valde abstronum est tum ob periculum confusionis, & discordiarum, tum ob religionis dispensationem, tum quia religio

gibus datur anse le nimium occupandi in aucupandis plurimorum votis. Unde expedit hunc numerum aliquo ratione moderari, instar testium, quorum numerus comprimatur ne effrenata potestate ad vexandos homines superflua multitudo protrahatur, l. i. §. fin. ff. De testib. cum enim in electionibus numerus præferatur auctoritati, cap. Dudum, supra eod. ubi gloss. in verb. Numerus, & cap. Ecclesia vestra, infra eod. valde expedit ut vocalium numerus restringatur, & ad aliquot digniores restringatur. Neque enim nimium deferendum est multitudini, cap. si quis, ibi. qu. 2. Imò, ut legitur in ant. ut determinatus sit numerus clericorum in prim. collat. 1. Quia penè nihil immensum bonum est, competens est, neque ordinationes fieri tantas, ut illorum expensis Ecclesia incidat in causam multorum maximorum, & paulatim ad novissimam inopiam deponatur, facit text. in leg. 1. §. Novissime, ff. De orig. iuris, & in l. Comperimus, C. de prox. sac. scrip. lib. 12. & alia quæ in hanc rem congerit glossa secunda, in cap. unico in princ. de Relig. domib. lib. 6. & Paris. de tuto de exercit. Advoc. nu. 1. & seq. Itaque potest permitti ut habeant votum in cap. Generali in scriptis tantum, nempe Præpositus Generalis, Visitatores, Procurator Ordinis. Item Priores omnes, sed sicut exprimensum, dummodo non sint titulares (plurimum enim id generis extant in dicta religione) & dummodo Priores ordinariè in suo quisque monasterio resident; & in eo monasterio inhabitent quatuor saltem Sacerdotes præter ipsum Priorem: Ad hoc cap. ult. de Capell. Monach. hæc restrictiva erit valde utilis, & dabit Religioni occasionem supprimendi hos parvos Convventus, qui retinentur solum ad finem multiplicandi vota. Item tres primi Distinguitores per triennium existentes in non enim admitti debent omnes Distinguitores juxta formulam à Generali confectam, quia hi sunt numero viginti unum creati à Capitulo, unde satis sunt tres primi, alij facti sunt ut sint exempti ab officio. Item Procurator, seu Dilecti singulorum monasteriorum, in quo similiter adhiberi potest restrictiva, dummodo in his monasterijs præter priorem ordinariè degant quatuor saltem Sacerdotes. Item Cancellarius, quem sibi Generalis elegerit, quod potest tolerari juxta Constitutiones antiquas. Supradicti omnes constituant numerum vocalium circa sexaginta.

Supere est deliberandum an sit indulgendum Religioni petenti ut habeant votum magistri Lectores, & prædicatores, quemadmodum hæc tunc habuerunt in vim Constitutionum.

In fine ejusdem formulæ, ubi dicitur, ut facta supplicatione omnium votorum, qui illorum excellenti numero sit is Præpositus Generalis: videtur addendum: dummodo ultra dimidiam partem suffragiorum tulerit. d. c. Ecclesia vestra, infra eod. cum concordant.

Die 9. Maji 1626. Sac. Congregatio Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum approbavit formulam electionis ad se transmissam, eamque mandavit de cætero inviolabiliter observari à Generalibus, & vocalibus Religionis sancti Hieronymi de Fesulis, ita tamen ut post verbum numero, addatur clausula, (dummodo ultra dimidiam partem suffragiorum tulerit, & de

cætero vocem in Capitulis Generalibus non habeant nisi infra scripti, videlicet Præpositus Generalis, Vicarius Generalis pro hac vice tantum, Visitatores, Procurator Generalis, ac Præpositi Generales post dimissum officium. Item priores omnes, non tamen Titulares omnium, & singulorum Conventuum, dummodo ordinariè in suo quisque monasterio actu resident. Item tres primi Distinguitores per biennium existentes, Procuratores, seu Dilecti singulorum Conventuum, in quibus præter Priorem degant quatuor saltem professi Sacerdotes, aut saltem in sacris constituti, nec non Cancellarius, quem sibi Præpositus Generalis elegerit pro Capitulo Generali, cum altero Cancellario à Capitulo Generali eligendo, & Doctores ex antiquioribus in magisterio iam in aliqua publica Universitate promoti, & in futurum prævisi disputationibus publicis habendis in Capitulo Generali, & de licentia tantum ipsiusmet Capituli ad Doctoratum promovendi, actu legentes, aut prædicantes, dum tamen numerum quindecim non excedant. Quæ omnia cum Sanctissimo D. N. relata fuissent, Sanctitas sua illis approbavit, atque ab ipsi, ad quos pertinet, inviolabiliter observari mandavit, quibuscumque in contrarium non obstantibus, Romæ 13. Junij 1626.

DE ELECTIONE.

Cap. Quisquis.

S V M M A R I U M

- 1 Eligentes per seculari potestatis absum ab officio, & beneficiis triennio suspenduntur, & tunc eligendi sunt potestate privati. n. 11.
- 2 Electio quæcumque dignitatum à Clericis celebrata per absum laice potestatis est ipso iure nulla. n. seq.
- 3 Verba, careat commodo, inducunt nullitatem ipsa iure.
- 4 Electione de se facta per seculari potestatis absum consentiens effectus intelligitur ad dignitates, & beneficia curata, non autem ad Canonicatum. Et quid in electo in Papam, num. 6.
- 5 Verbum futuri temporis quæcumque innovat canonem non esse lata sententia, hoc tamen fallit quando ex sequentibus apparet de contraria mente.
- 6 Dispensare an possit Episcopus ad dignitates cum electo per laice potestatis absum.
- 7 Dispensare casu in electione Papa cum intelligibili, si cum scilicet provideat.
- 8 Secus in alij Superioribus circa Papam.
- 9 Penitus adversum admittuntur verba futuri temporis an impoat canonem lata sententia.
- 10 Electio an, & quando dicatur celebrata per seculari potestatis absum, & cum. supra. usque in finem.
- 11 Quid si electores requirant Principem laicum super personis eligendis, ut consensum præstet. Et quid si Principi laico intersit electio in privilegio, vel consuetudine. n. 16. Et quid si laicus intersit ut Tabellio. n. 19. Et quid si intersit ut privatus ad eligendum, n. 22.

- Et quis si laicus Princeps, vel Potestas mentiat me-
ram electoribus ut certam personam eligant, tum.
23.
- Et quis si electioni interesse auctoritate ut cogit,
vel alia investigatione exerceat. n. 23.
- Et quis si assistat electoribus extra aulam capitularem
ad progredendum. n. 29.
- Et quis si in ipsa aula capitulari. n. 30.
- Electio non potest pendere ex consensu alterius, sive ille
sit clericus, sive laicus.
- Item tamen assensu potest requiri super electione iam
facta.
- Laici possunt interesse electionem Clericorum ex pri-
vilegio, non autem ex consuetudine etiam immemo-
rabilis.
- Electio per absum potestatem seculari est contra liberta-
tem Ecclesie sive m.
- Constitutio contra Ecclesiasticam libertatem non va-
let.
- Non tenentur causa electionis potest esse laicum.
- Soveranis quoad officium suum sicut est servus publicus
laicorum, ita Clericorum.
- Soverani in causis hinc se, & in visitatione Capituli Ca-
pitulari adesse debent Clericis.
- Electio facta per impressionem laicorum non valet prop-
ter absum potestatem.
- Et quando dicitur in facta per impressionem, & quomodo
illam indicant. Et quid differat motum ab impres-
sione. n. 27.
- Præsentia qui dicitur.
- Eligentes per motum, vel impressionem non punitur-
tur.
- Curator a prædicatione si quis vult, magis non vult, quam
vult.
- Laicus non potest interesse electioni auctoritative ad ali-
quem alium hinc hinc exercendum.
- Potest tamen extra aulam capitulari assistere electori-
bus ad progredendum etiam armata manu. & num.
31.
- Laica potestas non possit in ipsa aula capitulari as-
sistere electoribus, ne veniant ad arma, vel aliud
scandalum oriantur. & num. seqq. usque in fi-
nem.
- In electoribus liberum debet esse arbitrium non solus ab
oppressionem manifesta, sed etiam ab occulte terribili-
tate.
- Laicorum preces, & acclamationes sunt in electionibus
prohibita. & n. 39.
- Laici excludendi sunt a Collegiis Ecclesiarum, ubi electio-
nes celebrantur. & n. 37.
- Laici Princeps, vel Potestas non interest electionibus, non
est usus, sed abusus.
- Electio, que fit contra libertatem Ecclesie, nulla
est.
- Electio in qua vult solus servatores electi fuerint ali-
træ laici, non valet.
- Capitulum fratrum Eremitarum S. Augustini provincie
Berthæ cui Regni minister interfuit, declaratur
nullum ab laice potestate absum.
- Præsentia dicitur multis modis pro subiecta materia.

QUIS QUIS, Eligentes per secularis
potestatis absum ab officijs, & bene-
ficijs triennio suspenduntur, & tunc
sunt eligendi potestate privatæ electos
sive electionem consentiant, si ineligibilis, nec
valet electio. Hoc dicit, secundum Joan. Andr.

Billam, Butr. Cardin. Anchar, Imol. & Joan. de
Anan. Sed summam juxta ordinem litterarum le-
gendum Bald. & Abbatem hoc intendit. Con-
sentientis electioni factæ per secularis potestatis
abusum, ineligibilis fit, nec absque dispensatio-
ne potest eligi ad aliquam dignitatem; & pro-
fuentes eligere per triennium suspenduntur ab
officijs, & beneficijs; ac ex vice sunt eligendi
potestate privati. Dividitur in duas partes. In
prima punit electum consentientem. In secunda
punit eligentes, & electionem vitari: ibi, Qui
vult.

Nota primo ibi, electionis commoda caret,
electionem à Clericis celebratam per absum
laicæ potestatis esse ipso jure nullam: nam per
hæc verba, caret commoda, inducitur nullitas
ipso jure, ut hic per Butr. in secundo notat. &
Felin. in c. Rodolphus, num. 25. sup. De Rescriptis.
& est expressum infra in illis verbis, quam ip-
se jure erratum esse censimus. Ad idem c. Quo-
niam, 16. q. 7. & est simile in c. Cum in concilio.
Anch. num. 4. in eod. ver. Bell. num. 2. in prin-
cipio. Innoc. num. 1. Abb. Antiqu. eod. num. 2. in ver. com-
modo caret. Host. num. 1. in ver. irritam. Joan.
Andr. num. 4. in eod. ver. Bell. num. 2. & in te-
sti. Anchar. & Imol. in primo notat.

Et procedit hæc conclusio in electionibus
quarumcumque dignitatum secundum Inno-
centium, hic in ver. Qui vero electionem. Et quamvis
Hostiensis, in principio, videatur eam restringere ad
electiones Episcopalis dignitatis; tamen prima
opinio, cum textus loquatur in infinitum, magis
placeat Jo. Andr. num. 2. in ver. Electionis, & commu-
niter tenetur, ut restat Abb. sub num. 2. in prin-
cipio. De quo die plenius in per emendam Joan.
Andr. in cap. Quia fecit, in primo notat. Quando
autem electio dicitur fieri per secularis potesta-
tis absum, plene dicam infra à n. 2. usque in fi-
nem.

Secundo nota ibi, ineligibilis fit, consentien-
tem electioni de se factæ per absum potestatis
secularis esse ineligibilem ipso jure ad omnes
Dignitates, ita ut sine dispensatione promoveri
non possit, nisi illud verbum sit, licet videatur
futuri temporis, tamen est futuri immediati, quia
subauditur adverbium, tunc, quod extremitatem
temporis significat, secundum Bald. num. 4. vers.
Item quod verbum; Vel certe secundum Imol.
in secundo notat, quamvis verbum futuri tem-
poris regulariter innuat canonem esse sententia
ferendam, secundum ea, quæ notantur in cap. Quia
proprie, supra eod. & in cap. Si diligenti, infra
de foro compet. tamen hoc fallit quando ex se-
quentibus apparet esse ex mente Conditoris, ut
sit canon lata sententia, prout apparet hoc casu
ex verbis, quæ sequuntur ibi absque dispensa-
tione ad aliquam valeat eligi Dignitatem. Et ita
hic firmant glos. in ver. Fiat, Innoc. num. 1. Com-
postell. in primo, Host. num. 1. in ver. Fiat, Bellam.
in 9. quest. Collectar. num. 1. Butr. in primo
notat. Imol. & Abb. ambo in secundo notat. &
cum textus generaliter dicat, ad aliquam digni-
tatem, intelligi debet non tantum de Episcopatu
bus, ut c. Si qui demerit, 16. quest. 7. sed etiam
de alijs Dignitatibus inferioribus; secundum
Host. hic num. 1. in ver. Ad aliquam Jo. Andr. num. 4.
& Bellam. ut 2. in prima oppositio. & in prin-
cipio quest. ac etiam de Curata, quia dignitati
comparatur, cap. Dudum, infra eod. secundum
Petr.

Petr. de Sampson. Abb. Antiqu. hic in fin. & Joan.
Andr. num. 6. licet locus sit de Canonibus,
secundum eos, quia poene sunt restringenda,
& cap. Pater, de penit. dist. 1. Quomodo Bald. hic
num. 6. tenet hoc procedere etiam in electo in
Papam, qui si consentiret electioni factæ per me-
tum, non possit per Cardinales iterato eligi,
quia ineligibilis est hoc casu specifico, secundum
eum, qui latissime hoc idem prosequitur in suo
consilio Schismatis, quod habetur per titulum,
C. De elect. D. Itab. collat. Sed contra hunc con-
cludit Bellam. in 14. q. 8. bene, quia contra ele-
ctum à duobus ex tribus paribus Cardinalium
nulla exceptio potest opponi, ut c. Licet, supra eod.
& ibi dixi à num. 12.

Sed hic suboritur dubium, an Episcopus possit
super hæc inhabilitate dispensare. Glossa hic in
ver. Fiat, vers. Sed namquid, tenet Episcopum
dispensare posse; Tum quia conditor canonis
dispensationem sibi non reservavit, cap. Super,
infra de sent. excomm. Tum quia hoc crimen est
minus adstrictum, in quo Episcopo permittitur
dispensatio, c. Assiduis, §. De adulteris, infra,
de iudic. Item notat Joan. in c. Si qui demerit,
in tercia glos. 16. quest. 7. & consentiunt hic Vin-
centius, Gostredus, & Innoc. num. 1. Compostell.
in primo. Host. num. 1. in ver. Absque dispensatione,
& Bald. num. 5.

Sed contrariam opinionem, id est Episcopum
dispensare non posse, sequitur est hic Philipp. &
Bartholom. Brixen. in d. cap. Si qui demerit,
quod hic refert Jo. Andr. num. 17. & Anchar. in
secundo questione.

Primo ratio Philippi est, quia Episcopus non
dispensat cum illegitime natis, eo quod alieno
vitio laborent: ergo longe minus cum istis, qui
laborant proprio. Secunda ratio, quia Episcopi
non dispensant nisi ubi eis permittitur, cap. Di-
lectus, infra, de tempor. ordinat. Tertiam ratio-
nem adducit hic Host. quia pontifex sibi reser-
vat, quod minus est, ut cap. Grave, ad fin. infra,
de præben. Ergo & hoc quod majus est, cap. Cum
illorum, infra de sentent. excomm. licet respon-
deat facta se habere tanquam excedentia, & ex-
cessiva, remittens ad notata in cap. Nihil, infra eod.

Tu dicas Episcopo non competere hoc casu
facultatem dispensandi, quia poena inhabilitatis
est hic imposita à Generali Concilio, contra
quod non dispensat Episcopus, ut notatur in
c. Cum dilectus, supra eod. & tenet Butr. hic,
num. 13. in fin. & probavi latissime in c. Nihil,
infra, de sit. Presbyter. Non obstat quod dispen-
satio intelligatur Episcopo expressè permissa si
capone tam Conciliaris dicat simpliciter in ali-
quo casu posse dispensari, ut tenet Abb. in d. c.
Assiduis, §. De adulteris, nu. 5. de iudic. &
scripti plenius in d. c. Dilectus, num. 17. infra de
tempor. ordi. Nam respondetur hanc theoreticam
non applicari textui nostro, quia Concilium hic
non dicit posse dispensari, sed procedit prohiben-
do, ut sine dispensatione promoveri valeat.
Unde verba illa, sine dispensatione, intelligi de-
bent, scilicet Papæ, non autem Episcopi, & ad-
de quod notat Butr. in d. §. De adulteris, nu. 17.
vers. Si autem apparet speculè permisa. Sufficit
tamen ut Papa sufficienter provideat de illa dig-
nitate, in quam se intravit electus per absum
Fagn. in 2. part. primi Decretal.

laicæ potestatis: nam ex hoc intelligitur cum eo
facile dispensare, ut hic per Abb. nu. 2. vers. Pater
9. tamen, licet locus sit in alio Superiore circa Pa-
pam in illis casibus, in quibus habet dispensa-
di facultatem, quia talis non censetur dispen-
sare, nisi saltem præmiserit cognitionem super
causa dispensationis, secundum eum, qui remittit
ad notata per Jo. Andr. & alios in c. Fratertica-
ti, infra de Schismat.

Tertio nota ibi, penitus suspenduntur, hoc ad-
verbum penitus, adjectum verbo futuri tem-
poris non importare canonem late sententia,
sed ferendam: nam verbum, suspenduntur, ex-
ponitur hic scilicet per sententiam, secundum
glossam, & Innoc. in fin. in ver. Suspenduntur.
Abb. Antiqu. num. 1. in eod. ver. Hostiensis, in fin. sed
idem Host. num. 1. exponitur penitus suspenduntur,
id est ipso jure auctoritate hujus Canonis
suspendi pronunciantur. Subdit tamen nu. 2. pri-
mum intellectum esse benigniorem; & cum hoc
transcunt Jo. Andr. num. 10. in glos. per senten-
tiam, & Bellam. in 13. q. 1. Tu vero an, & quan-
do dicto penitus, seu omnino, importet ipso
jure, vide Felin. plura consultans n. & nihil con-
cludentem in c. Rodolphus, num. 34. vers. Quomodo
supra de Rescriptis.

Ultimo nota ibi, privati. Eligentes per absum
laicæ potestatis pro illa vice esse privatos
ipso jure potestate per eligendi, prout hic notant
glos. ultimas Innoc. in fin. Abb. Antiqu. num. 1. in
ver. privati, Host. in fin. Jo. Andr. num. 7. Bellam.
in 12. q. 1. Simile in c. Cum in exco. supra eod.
& vide quod legitur, & notatur in c. Quamquam
infra eod. lib. 6.

In glossa prima QUÆRO. Quando elec-
tio dicatur celebrata per secularis potestatis
abusum, adeo ut propterea sit nulla, & tam elec-
tus, quam eligentes incidant in poenam hinc statu-
tas.

Pro clariori questionis solutione octo casus
videntur distinguendi: Primus casus est quando
electores requirunt Principem laicum super per-
sonis eligendis, ut contentum præfert, & pla-
num est hoc esse contra libertatem Ecclesiasti-
cam, ut est tex. in c. Cum terra, supra eod. Unde
talis electio dici etiam potest facta per absum
potestatis secularis, ut hic notat Innocent. ad
fin. Compostell. in primo, vers. Vult Clericus. Abb.
Antiqu. num. 1. vers. Et sic absum. Hostiensis, nu. 7.
vers. vel si principes. Jo. Andr. num. 9. vers. Idem se-
cundum eum. Collo. Car. in primo. Ver. n. 5. vers.
Idem dicit, & communitur.

Verum Cardin. hic, & in d. cap. Cum terra,
utrobique in prima oppositione accurate obiect-
vat hoc casu electionem non improbari propter
abusum laicæ potestatis, sed quia non potest pen-
dere ex consensu alterius, sive ille sit laicus, sive
clericus, & ita contingit in ceteris d. cap. Cum
terra, ubi Capitulares requirebant consensum
Patriarchæ, vel Principis Quære hoc exemplum
non congruit hinc decretali, que loquitur tan-
tum de laicæ potestatis abusu. Sed certe ob-
jectum Cardin. potest procedere quando electio
hæret ad solam nominationem Patriarchæ, vel al-
terius in potestate Ecclesiastica constituti. Tunc
enim manifestum est electionem improbari non
posse propter absum laicalem, sed solum quia
pendere non potest ex consensu alterius, ut in
Fagn. in 2. part. primi Decretal. I 3 d. cap.

d. cap. *Cum terra*. At secus est si electio fiat ad nominationem Principis laici, quia tunc impugnant potestatem eius capite secularis abusus, iuxta hoc capitulum. Quidquid tamen sit, non improbat ut electioni iam facta Regis requiratur assensus, ut dicitur in d. c. *Cum terra*, in fin. & in d. cap. *Quid fiat*, in primis vers. *Quia non sim-plex nominatio supra eod.* & hic notat idem Cardin. in prima oppositioe.

15. Secundus casus est, quando Principes laici inter-ferunt electionibus Clericorum in vim privilegij, vel consuetudinis, & hoc casu electio non dicitur fieri per abulum potestatis secularis. ut cap. *Nadrianus*, 63. dist. & cap. *Nabiz*, infra. & de iurapresecutione hinc. hic in primis, qui exponens verbum *Abulum*, dicit secus esse si Principes laici hoc ius sibi vendicarent ex consuetudine, vel privilegio, eique consentiant Compotelli, ad fin. vers. *Quid intellige verum*. Host. in primis, in vers. *Abulum*, Jo. Andr. in 2. in eod. ver. *Bellam*, num. 7. in secunda oppositioe, & in 4. in prima quæ- sitione, & Butr. num. 5.

Verum hæc opinio potest procedere in terminis privilegij, & quoad hoc cum prædictis consentiant etiam Abb. Antiqui, in primis. & Panormit. num. 3. vers. *Placet mihi*. Non enim potest dici abulum, ex quo laici eligunt ex privilegio, dicit cap. *Nadrianus*. Sed respectu consuetudinis eam reprobat idem Panorm. ubi supra, & merito, quia laicus ex consuetudine etiam tantum temporis, cuius iurij non est memoria, non potest requirere jus eligendi, etiam ut coeligatur cum Canonicis, ut in cap. *Massana*, infra, eod. & per Joan. Andr. in cap. 2. de rebus lib. 6. Unde propterea talis usus potest dici abulum, & huiusmodi consuetudo est potius corruptela, ut in dicit cap. *Massana*, in fin.

17. Adde tu quod electio per abulum laice potestatis est contra canonicam libertatem, ut hic in littera, scilicet Ecclesiasticam, ut in glos. in ver.

18. *Libertatem*. Consuetudo autem contra Ecclesiasticam libertatem non valet, ut est textus clarus in cap. *Cum terra*, supra eod. ibi, quia igitur hoc redundat in gravamen, & petriem Ecclesiasticæ libertatis, præscriptam consuetudinis præviam sanimus penitus abolendam, & ibi notat glos. in ver. *Consuetudini*, glos. ult. in dicit cap. *Massana*, & ibi dicit num. 13. post Bald. ante num. 1. vers. *Memoria*, & Abb. num. 6. & hoc tenet sine tepidatione ex rationibus, quas ibi posui.

19. Tertius casus est, quando laicus interest electioni tamquam tabellio, ut scribat electionis processum, & sunt opiniones, pet. de Sampson, Abb. Antiqui, Agid. & Host. in cap. *Quia propter*, supra eod. opinant sunt notarium electionis debere esse Clericum. Ex generaliter laicum super spiritualibus non posse instrumenta conficere, multis argumentis tuetur Host. in cap. *Sicut te*, num. 6. vers. *Namquid ergo tabellio inf. ne Cleric. vel Monach.* Sed contrarium tenuit Compotelli. in d. cap. *Quia propter*, num. 11. in ver. *Indigna*, Specul. in tit. de Instrum. eod. §. *Refut. vers. Quid ergo tabellio*, Abb. in d. cap. *Sicut te*, num. 17. vers. *An autem laicos*, & Bald. in cap. *Decernimus*, num. 19. infra, de iuris. dicens hanc esse veritatem, quidquid dicit Hostien. Tum quia laicus in causa electionis potest esse testis ergo & tabellio. Tum quia tabellio quoad officium

suum est servus publicus, unde ficut et servus laicorum, ita clericorum. Et hæc opinio- nem approbat consuetudo, ut attestatur Com- postelli ubi supra, Joan. Andr. in cap. 1. de *Procur.* lib. 6. & post eum Abb. in d. cap. *Quia propter*, num. 10. Qui similiter eam putat verio- rem, quia notarius scribendo nullam authorita- tem exercet, nec aliquid spirituale ministrat, sed solum præbet nudum ministerium, seu officium exemplo procuratoris in re spirituali, qui à pro- curatione non repellitur ex eo quod sit laicus, ut in d. cap. 1. Præterea speciale videtur in causa hæresis, ut notarius debet esse Clericus, seu reli- giosus, ut in cap. *Officium*, §. *Ad conscribendum*, de *Inter. lib. 6.* secundum Abb. ubi supra. Adde tu alium speciale casum, videlicet in visitatio- ne Capituli Ecclesiæ Cathedralis, ut in extraxag. Bonifacij VIII. *Debet de off. ordm.* Ergo regula- ritate non requiritur ut tabellio sit persona Ec- clesiastica, arg. l. *ius singulari*, & l. *Quod veri con- tra*, ff. *De legib.* Denum cessat omnis difficultas ex decreto Concilij Trid. cap. 10. sess. 22. ut dixi in e. *Sicut te*, circa fin. vers. *Denum quoad hoc*, infra, de *Cler. vel Monach.* An autem, & quan- do Clericus possit exercere tabellionum offi- cium, scripsi latissime, in dicit cap. *Sicut te*, infra *quæstione*.

21. Quartus casus est, quando laici tamquam pri- vatim interverunt simul cum Canonicis ad coeli- gendum, & electio est irrita ipso iure, & utilis per inutile vitatur, nec valet contraria consuetudo, text. est in d. cap. *Massana*, infra, eod. Fortè tamen hoc casu non dicitur celebrata per abulum se- cularis potestatis, quia ad hoc requiritur ut laicus, qui interest electioni sit potens, puta Princeps, vel Potestas, ut dicimus in casu proxime sequenti. Et ita videtur intelligendus Cardin. hic in prin- cip. dum sic summat hæc decretalem, videlicet consentiens electioni de se factæ per abulum po- testatis facti alius, id est cum laici simul cum Cleri- cis eligunt, efficitur indignitas ad dignitates, idèque Petr. à Baviis in *Directorio electionum* in prima parte, ubi recenset viginti octo requisiti- ta ex parte eligentium, octavum dicit esse, ut non eligant per abulum potestatis secularis: Decimus verò, ut non admittant laicos ad coeligendum.

23. Quintus casus est, quando laicus princeps, vel Potestas interest electioni non coeligendo, sed incutiendo metum electoribus, ut certam per- sonam eligant. Et hoc casu talis electio procul- dubio est per abulum potestatis laicæ, ut in- nuit hæc littera ibi, *contra canonicam libertatem*. Unde Bernardus Formans casum, (Multi, inquit, eligebantur per impressionem, sive per abulum potestatis secularis, & Impotent. ad fin. dicit electionem censeri celebratam per huiusmodi abulum, non solum quando Clerici faciunt laicos interesse electionibus, vel eam faciunt ad volun- tatem Principis laici, sed etiam quando minus Potentium aliquem elegerant, c. *Bona memoria*, il primo, respons. primo, supra eod. & cum se- quuntur totidem verbis Compotelli in fin. Abb. Antiqui. num. 1. vers. *Idem est secundum eundem*. Host. num. 3. vers. *Vel si minus*. Joan. Andr. in 2. vers. *Idem in fin.* Bellam. num. 4. in prima quæ- sitione. Butr. in 2. in fin. & alij communiter. Di- cuntur autem Potentes, qui terribiles sunt, & im- minent fervorem possunt ostendere, quales sunt

in publica potestate constituti, ut l. *un. c. Si Re- sponsio*, l. *Si per impressionem*, c. *Quidmet. cau.* & l. *un. c. Si quatuordecim præd. potest.* & prim. Cyn. in l. 1. *colend. cit.* & Bellam. hic in secunda quæstione.

25. Quando autem electio celebrata per impressio- nem, & que minus illam inficit, & que dissen- tia sit inter metum, & impressionem, late pro- sequitur idem Bellam. in 3. 4. & 5. quæst. Ad eum recurre.

26. Ceterum adverte, quia hic quintus casus non congruit litteræ huius decretalis, quæ loquitur proprie quando Clerici electores sponte admit- tunt laicos: propterea enim plectuntur poenis hic statutus? At quando invitati, & per vim, aut metum eos admittunt, nullatenus puniuntur, quia à prædominio si quis coactus vult, magis vult, quàm vult, & metus excusat ab istis extra- ordinariis delictis, c. *Cum Pontonien.* supra, eod. & declarat hic gl. Bald. in 1. §. 3. Henr. Boich. in prim. Card. in 1. oppos. & Jo. de Anan. n. 1.

28. Sextus casus est, quando laicus in publica potestate constitutus interest electioni autho- ritative ut coeligat, vel aliâ jurisdictionem exerceat: & similiter planum est huiusmodi electionem esse per abulum laice potestatis, ut in §. *Verum*, post cap. *Quia sancta Romana*, 63. dist. & in hoc conveniunt omnes hic, & in cap. *Massana*, infra, eod. nam si electio dicitur per abulum quando privatim laicus coeligit simul cum Clericis, iudicium est supra in 4. casu; multo fortius idem dicendum quando id facit laicus in publica potestate, quippe cum hoc casu magis impediatur libertas electionis hic con- siderata.

29. Septimus casus est, quando potestas secularis assistit electoribus extra aulam Capitularem ad protegendum, ne scilicet oriantur scandala, neve libertas eligentium ab extraneis impediatur: & hic casus similiter est facti elatus; omnes enim admittunt id licere Principali, nec per hoc canonice libertatem violari. Quod sine dubio concedunt Auctores, qui tenent laicos posse inter-esse electioni ad protegendum, ut dicam infra, num. 31.

30. Octavus & ultimus casus, & hic quidem satis dubius, est, quando secularis Potestas interit ipsimet electioni in aula Capitulari, non tamen ullam interponit auctoritatem, vel jurisdic- tionem exercet, sed nudum præstat assistentiam, forsan eo prætextu ne electores veniant ad arma, vel aliud scandalum oriantur.

Ad partem negativam, videlicet electionem hoc casu non fieri per secularis potestatis ab- solum, inducitur auctoritas Doctorum, qui dixerunt laicos posse interesse electioni Clericorum ad protegendum, per hoc enim videtur sensisse intereffentiam laicorum in ipso actu electionis non esse à jure improbatam, dummodo fiat ad bonum finem; idque non obscure intellexerunt de laico Principe, vel in potestate publica consti- tuto, quandoquidem privato non congruit assis- tentia ad protegendum, c. *Ab Imperatoribus*, 23. q. 3. & c. *Regum*, q. 1. & c. *Defensionibus*, 87. dist. Inter hos autem est primo loco Compotelli. in cap. *Massana*, in primis, infra, eod. quem ibi se- quuntur Abb. Antiqui, in ver. *Laicos*, Jo. Andr. num. 4. in ver. *Electio*, Butr. in 2. notab. & Bald.

in primis vers. *Adde tamen*, ubi formaliter ait, quamvis laici non possint interesse ad eligendum, posse tamen interesse ad protegendum etiam armata manu: & expressius hoc tenent Abb. Sicul. ibid. in 3. notab. Primum enim ait admissionem laicorum in electione Prælati reddere electionem ipso facto nullam: ac deinde subdit hoc esse in- telligendum quando admittuntur ad coeligendum; locus si admittentur propter aliquam utilitatem Ecclesiæ, puta admittitur tabellio ad scribendum electionis processum, vel vocantur laici ut defendant Clericos electores contra schismaticos, vel alios iniuste impediētes. Vi- detur enim Abbas intelligere de admissione laicorum in loco ipso Capituli, & in actu electionis; alioquin exemplum tabellionis non congrueret, & exceptio sua non esset de regula.

32. Et pro hac opinione videtur text. in §. *Princi- pibus*, post c. *Verum*, 63. dist. ubi patet Principem laicum posse vocari ab electoribus ad compen- dendos schismaticos, vel alios, à quibus timetur impressio, seu violentia; concordat c. *In nomine Domini*, 23. dist. & tenent Compotelli, & alij ad idem text. in c. *Adrianus*, & c. *Quia sancta Romana*, ubi, *eligatur presente Senatu, & populo*, 63. dist.

Sed his non obstantibus contrariam opinio- nem puto vertorem.

Moveor primo, quia electio per abulum hic reprobat ob eam rationem, quia est contra canonicam libertatem. Hæc autem ratio militat etiam hoc casu, quia ex assistentia Principis, vel alterius Potestatis secularis quantumcumque nuda, & simpliciter tollitur libertas eligentium. Humani enim moris est illum veteri, cuius iudicio, & voluntate nunc eripitur, nunc deprimitur, c. 1. 16. q. 12. & voluntatis obediēte reverentia exigente compellimur, c. 1. §. 2. & notat Innoc. & Bald. in cap. *Quod super bis*, infra de maior & obed. & in causa valde notabili Felin. in cap. 1. num. 5. vers. *Ex quo colligitur passim de sponsa*, &

33. tamen, ut inquit Bald. in num. 1. in electionibus liberam debet esse arbitrium non solum ab op- pressionem manifestam, sed etiam ab occulta formi- dabili. Quo fit ut preces, & acclamationes laicorum sint in electionibus prohibitz tamquam adversantes Ecclesiasticæ libertati, ut hic per Bellam. in 6. quæst. circa fin.

Moveor secundo, quia protectionis prætextu Principes vendicarent sibi hoc jus intereffendi electionibus, prout de facto sibi vendicant asse- rentes sibi compere ex jure regali. Quod non obscure intimavit gloss. 2. hic dicens, si admittentur laici, sive huiusmodi potestates, assome- rent sibi jus in posterum, & sic periret libertas Ecclesiæ; & ideo laici omnino excludendi sunt à Collegiis Ecclesijs. Sequitur Bellam. in 8. quæst. Butr. num. 12. & communiter alij. Facit quod Doctores notant post Innoc. in cap. 1. de *celebr. Missæ*, dum dicunt laicos non posse simul cum Clericis in choro divinis officijs interesse.

Moveor tertio, quia cum in forma electionis per viam secretinij, vel compromissi necessario debeat procedere tractatus, c. *In casu*, circa fin. & ibi Butr. in primo notab. supra de electi. potest. probabiliter contingere ut electores in ipso actu electionis celebrandæ tractent, & ex- tendant de inhabilitate excludendorum, At valde

7 Tertio nota in ver. Non solum poenam indigne promoti, quis debet deici, etiam si fuerit conlromatus; & poena in promovendis indignum, quia caret potestate confirmandi primum Successorem, & suspenditur a perceptione beneficii ad beneficium Superioris si per negligentiam id fecerit: si vero per malitiam, gravius punitur, ut in litera, id est Superioris arbitrio; cum poena hic non determinetur, c. De causis, §. final. de offi. Deleg. gloss. hic in ver. gravius, & Abb. in 2. vel die gravius, id est poena depositionis, ut cap. Tunc 81. dist. secundum Hostien. hic num. 6. in ver. Gravior, & Joan. Andr. num. 25. Et ita magis punitur malitia, quam negligentia. Bald. num. 1. Bellam. num. 2. in ver. Gravior, & Abb. mon. 3. facit, c. Super literis, de rescriptis.

10 Quarto nota in §. Ceterum. Exemptos Sedi Apostolicæ immediate subiectos tenent confirmationem petere à Summo Pontifice; tamen etiam Legati de Latere ex officio Legationis possunt electos confirmare in provincia sibi decreta: alij vero Legati hoc non possunt sine speciali mandato, ut est textus in c. Abbatem, Habsmodi, infra eod. lib. 6.

11 Quinto nota in ver. Ita quod. Electos posse administrare in spiritualibus, & temporalibus ante obtentam confirmationem, tribus modis concurrentibus. Primo, scilicet, ut sint in partibus valde remotis, id est ultra Italiam constituti.

12 Facit cap. Cuius longè 63. dist. 8. c. Cum olim, de solo, & consan. Secundo, ut sint electi in concordia, id est nemine profus discrepante, ut notat gloss. in Clemen. Ne Romanus, §. 1. in ver. Cuiusmodi, de elec. Item gloss. in c. Cipientes, §. ad hoc in ver. Concordiam, eod. tit. lib. 6. & tenent hic Compositell. num. 4. in ver. In concordia, dicens, Electi in eadem concordia quantum ad hoc ut administrare possint ante confirmationem, quando ejus electio est ab omnibus quasi per inspirationem communiter celebrata, ita ut uno tantum dissentiente ob dicatur electus concorditer. Bald. ante num. 1. explicans ver. Concordia, scilicet plena, & non ficta, & Abbas in 4. Tertio, ut subint

13 immediate Romano Pontifici, nam de his loquitur hoc Capitulum. Unde Suffraganeus quamvis sit valde remotus à suo Metropolitano; tamen administrare non potest ante confirmationem; quia hæc facultas dispensativa hic conceditur exemptis à dispensatio autem ad similia non extenditur, c. In causis, infra de re iudic. & c. Curramanensis, 66. dist. Nec excusat hoc casuum periculum, cap. Illud, de marit. & obediens, & ita hic firmat glossa in ver. Administrant, cum qua transeunt Host. num. 22. in ver. Dispensativè, Joan. Andr. post Joannem, & Vincencium, quos citat num. 27. post medium in gloss. ult. & communiter Doctores, ut Abbas testatur num. 10. circa med.

14 ver. in glossa, ibi. Sed contra videtur. Et quamvis ipse Abbas oppositum sentiat, eo quod hoc privilegium sit redactum in corpus juris, & sit Electus favorabilis, & ideo ampliandum, nec fuerit mens Papæ privilegiare exemptos ratione exemptionis, sed propter necessitatem, & utilitatem Ecclesiarum, cum exempti sint valde remoti à Romana Curia, quod regulariter non contingit in non exemptis respectu suorum Superiorum: tamen non videtur recedendum à communi opinione, quia hæc littera disertis verbis non tau-

tum requirit, ut electi sint valde remoti, sed etiam ut subint immediate Romano Pontifici. Nec verum est exemptos esse valde remotos, cum intra fines Italiae plurimi sint Episcopi, qui Metropolitano non subint. Nec refert quod in Suffraganeo valde remoto à suo Archiepiscopo habeat locum eadem ratio; quoniam cum hoc sit privilegium, extendi non potest, etiam ex identitate rationis, cap. Petrus, 7. quest. 1. Et quamvis sit insertum in corpore juris, tamen non propterea facit jus commune, nisi inter nominatos, nec debet extendi ad alios, ut notat gloss. in c. Constitutionem, in ver. Prærogativa, de regular. lib. 6. Et in Clem. Dudum, §. Verum, in ver. De iure, de sepulch. Jo. Andr. in cap. Ex parte, §. primo, nu. 3. super ver. Ceterum, de Decimis, & hic tenet Host. num. 12. in ver. Dispensativè, dicens, hoc privilegium esse dispensationem respectu Lombardorum, sed jus commune respectu Privilegiatorum; & secundum hoc posse intelligi quod de jure communi, & privilegio dicitur in cap. Cum dilectus, §. 1. supra de Constitutis. Item hæc littera ut prædixi, dat facultatem administrandi dispensativè, scilicet contra iura, quæ nolunt ante confirmationem admitti, ut explicat Joan. Andr. sub num. 27. in glossa ult. ver. Et ibi dispensativè. Unde tanquam exorbitans strictè est intelligendus, cap. Quæ à iure, de reg. iur. lib. 6. Et est simile in extraneis, innumera, de elect. quæ cum loquatur, de confirmatis per Papam administrantibus ante receptas litteras, tanquam exorbitans non ostenditur ad confirmatos ab inferioribus à Papa, ut ibi firmat glossa in ver. Non præstantur, ver. Sed nunquid.

16 Rursus quamvis idem Abb. hic sub num. 4. præter hoc privilegium hodie de rigore non habere amplius locum, quia ex quo Papa sibi reservavit potestatem providendi de dignitatibus, consequenter abtulit electoribus jus eligendi, ut c. In tempore, infra eod. lib. 6. Tamen ut dicit servari posse in Episcopatibus, & Monasteriis Germanicæ, cum jus eligendi fuerit Capitulis præservatum in Concordatis, ut in Constitutione Nicolai V. qui incipit, Ad sacrum Petri sedem, edita anno 1447. Kalen. Aprilis, in Bullar. tom. 1. pag. 305. Quibus quidem concordatis non obstant reservationes non clausæ in corpore juris, ut ex facto respondit Gemin. in consil. 36. Casu talis est, per suam. Reservatur in praxi. Sed ipse Abbas Panormitanus non vidit concordata, quia obiit Anno 1445. & sic biennio ante, ut refert Cardinalis Bellarm. de scriptis Eccles.

17 Limitabis tamen notabiliter hunc textum, nisi in Provincia esset Legatus de Latere, quia tunc exemptus etiam Ultramontanus, sicut concordia electus non possit sine confirmatione administrare, contraria consuetudine non obstante, ut est text. in cap. Cum venerabilis supra de consuetudin. & ibi hoc notant Innoc. & Compositellanus, ut est in fine, & Joan. de Ann. num. 1. ver. Et colligitur hic.

18 Ex facto QUÆSITUM EST, An urgente necessitate liceat Episcopo, vel alij Superiori Prælati in partibus remotis Ecclesie sibi commissa administrationem suscipere ante receptas litteras Apostolicæ suæ provisionis, vel confirmationis. Hæc dubitatio emerit in Archiepiscopo Gozani Indiæ primatæ: nam cum litteræ Papales suæ pro-

provisionis casu pervissent, tamen in ead. Ecclesia maxime subisset necessitas Pastoris, quoniam à quinquennio erat viduata, non potuit tamen Archiepiscopus adduci ad Archiepiscopatus administrationem suscipere, cum Extraneis Romani VIII. Invenisse, de Elect. & Constitutione Julij III. 34. in Bullario veteri, que incipit Sanctissimum in Christo Patre, publicata die 27. Mæi 1557. Statutum sit sub gravibus penis, ne Episcopi, & alij majores exalati sine litteris eorum promotionem, confirmationem, & consecrationem contentibus ad commissas eis Ecclesiis accedere, vel honorum Ecclesiasticorum administrationem accipere præsumant, quamobrem supplicavit Archiepiscopus, ut sibi prescriberetur, quomodo in hoc se gerere deberet. Et quia hic casus ob itinerum distantiam posset iterum in illis partibus accidere, propterea petijt declarationem supra scripti dubij à Sac. Congregatione Concilij.

21 Glossa in d. Extraneis, in ver. Non præsumant, sensu licet Episcopo administrare litteras papales habere non potuit, quia, inquit, Papa hic damnat præsumptionem temerariam recedere volentium absque litteris, propter quod Episcopus, & recipientes eundem punit, sed necessitatem non excludit, & tibi non est culpa, nec poena debet imitari, cap. Sine culpa de regul. iur. lib. 6. Unde temeraria præsumptio hic reprobata ad casum alium non debet extendi, nec prohibitio generalis excludit casum alias licitum, c. Super quinque, de verborum signifi.

22 Item statuta, & privilegia, cum trahantur ad iniquos, sunt revocanda, c. ult. in prin. de sent. excom. lib. 6. cum concord. allegat. in gloss. Cuius opinioni videtur etiam suffragari hæc decretalis, ubi statuitur, ut electi immediate subiecti Sedi Apostolicæ ante confirmationem papæ non administrarent: & tamen in ver. Ita quod indulgetur concorditer electis ultra Italiam, ut administrare valeant etiam ante confirmationem propter necessitatem, atque utilitatem Ecclesiarum. Et host. in c. Quælibet, num. 1. supra eodem dicit, hoc esse speciale in remotis, & concorditer electis ad vitandum moris periculum, quia posset esse Ecclesijs perniciosa subtilitas, si eam quis nimium sequeretur, Arg. 1. penult. c. Ad Archid. Fin. Oldra cons. 9. incipien. Postquam præmissis, late consuluit electum in concordia immediate subiectam papæ, atque ab Urbe distantem ultra triginta dies non recidisse à jure suo, ex eo quod ad instantiam sui Capituli, ac propter urgentem Ecclesie necessitatem nondum obtenta confirmatione à papa tunc extra Italiam existente, administratione honorum Ecclesie se immiscuerat, quia in hac Decretali pro facultate administrandi ante confirmationem ponderantur due causæ: prima est longa distantia, ob quam multa

23 statuuntur, ut c. Cuius longè, 63. dist. c. Tum ex litteris supra s. De in integ. restit. Secunda est necessitas, vel utilitas Ecclesiarum, ob quam similiter multa statuuntur, & sine præiudicio permittuntur, c. Ne pro defectu, supra eod. c. Quam sit, eod. tit. lib. 6. Cum concord. per eam allegat. Ultraque autem ratio proculdubio militat in casu proposito, quod ergo propter distantiam loci, & necessitatem Ecclesie licet electo ante confirmationem, liceat quoque proviso ante receptas bullas, cum ne-

24 cessitas faciat licitum, quod aliàs est illicitum, c. Quoniam, 1. quæ 7. c. de Per. cap. 3. de celebrat. Missar. cum multis similib. Et in qualibet dispositione intelligatur excepta, cap. Licet de penit. & remis. & ea magis, quia privilegium, quod hic tribuitur concorditer electis, est Ecclesie favorabile, cum emanaverit ob illarum necessitatem, vel utilitatem; & idò debet late interpretari, tamen opinionem Abbatis hic sub num. 10. ver. in ead. gloss. ibi, sed contra.

27 Quibus accedit, quod pronunciatum per Papam in Consistorio, ut motus est, etiam ante levatas Bullas est verus Prælatum, quia littera est de substantia probationis, non autem de substantia gratiæ, Gemin. consil. 105. super dicto dubio, ver. In contrarium. Abb. in c. Quælibet, sub n. 1. ver. Dixi tamen quod pronunciatum, supra eod. Felin. in cap. Famæ, col. 3. num. 2. ver. Certe, de rescriptis. & huius in Rubrica, de Constit. nu. 5. Sara. interpretata, de yfemus, quest. 1. ver. Non considerandum. Callador. decis. 4. tom. 2. de caus. passis. Caputaq. decis. 175. num. 2. par. 2. Scraph. decis. 775. num. 2. Rot. decis. 416. num. 3. par. 1. divers. & spe. aliis. Et provisio Consistorialis habet vim electionis, & confirmationis, gloss. in cap. 1. in ver. Provisionem, infra eod. lib. 6. dist. in cap. 1. num. 3. ver. Quæ quidem, supra eod. Unde cum pronunciat Episcopus plenum habeat ius: tamen probatio deficit, rigor litæ sollemnitate probandi per litteras tamen, cum sit iuris positivi, non videtur attendendum urgentem Ecclesiarum necessitate, sicut propter necessitatem non attenditur in probando tenorem gratiæ Apostolicæ, cujus litteræ sunt deperditæ, ut per Felin. in d. Rubrica de Constit. paulo ante num. 7. ver. Tertium casum, de quo latissime Mandol. in regula 27. de non iudicand. quest. 6. num. 5.

28 Sed contra videtur quia valde periculosum fuit in hac materia quidquam generaliter decernere, cum Episcopi præsertim illarum partium vis altiter esse possint corri de sua promotione, quam per inspectionem Bullarum Maxime enim ablarum esset, ut aliqui receptis litteris missis suorum Agentium, vel aliorum Curialium gererent se pro Episcopis, minus consecrationem susciperent, & ea, quæ sunt ordinis, ac jurisdictionis exercerent in grave detrimentum animarum suarum, & periculum nullitatis actuum, ut in dict. Extraneis, innumera. Neque enim in hoc gravissimo negotio promotionis Episcoporum hidendum est huiusmodi aretationibus, cum quæ multoties ab Urbe scribitur factum, quod proxime ereditur faciendum, & tamen interdum non fit ob aliquod impedimentum postea subortum; tum ob periculum falsificationis, quæ non ita facile potest contingere in litteris Apostolicis, præsertim ob penam gravissimam, de qua in cap. Ad fallarum, de criminis Eccl.

29 Nec procedit simile desumptum ex hac Decretali, quia in electis diversa militat ratio, quam in provisio apud Sedem. Nam electi sunt statim certi de sua electione, cum de jure ad probationem Canonice electionis, solum decretum sufficiat, ut cap. Episcopus, 61. dist. & hic notat Innoc. num. 1. Per quam quidem electionem spirituale matrimonium instituit, cap. Cum inter Canonice, supra eod. & c. final. infra de translat. Episcopi. Licet ea acquiritur electo ius, & potestatis

30

UNIVERSITÀ

DE ELATIONE.

Cap. Cum in Magistrum.

S V M M A R I V M.

Abbas eligi non potest non professus. Et n. 5. & 9. Magister, seu Doctoris gradum proprie adfinescentes exeripiuntur.

1 Docere prius, quam doceri preposuerint, & impossibile. **2** Magistrum non prodest quod multoties fuerit approbatus, si sperere indigne sit. **3** Beneficium, cuius proventus ab negligentiam electorum ad Superiorem devolvitur, conferri non potest nisi habenti qualitatem, cui primi Electores adstricci erant.

4 Canonici regularis an possit eligi in Abbate. **5** Monachus appellacione an veniant Canonici regulares.

6 Ordinarii Collatores an possint beneficii in titulum regularibus provideri solita conferre secularibus, qui illius ordinis habitum suscipere, & professionem emittere tenentur, & non. **7** Quod de Abbate, Prioratus, & administrationibus.

8 Et quid de Portionibus monachalium, seu Canonice dicitur, num. 13. & 33. Et quid de alijs beneficijs, qua in titulum regularibus conferri solent, num. 39.

9 Intellectus c. Nullus de elec. lib. 6.

10 Portiones monachales, seu Canonice Ecclesie non numerate non dicuntur valere, sed creantur simul ac de his aliqui providentur.

11 Portiones divise in singulis monachis videtur contraria, & votum pauperum.

12 Novitj licite recipiuntur a monasterio, alimenta, & portiones, que in eorum locum subrogantur.

13 Portiones plures monachales sunt incompatibiles.

14 Portiones consuetudine ne dantur abbas, sed etiam Gallicis, & Hispanis providentur secularibus habitum suscipiunt, & professionem emittunt.

15 Beneficia certo personarum generi affecta multoties conferri possunt, qui tempore collationis non sunt de genere.

16 Beneficia regularia in personis religiosorum conferri possunt secularibus.

17 Regula de trinitate videtur clericum secularium in possessione beneficii regulari.

18 Concordata an assensu qui valeat nominata Regi de personis secularibus ad Abbatem regularium.

19 Tridentinum Concilium precipit beneficii regularia conferri regularibus, vel hi qui habitum suscipere, & professionem emittere tenentur, procedit in inferioribus Collatoribus.

20 Beneficia unius ordinis prohibentur conferri regularibus alteri ordini.

21 Dicitur, omnino, quid importet.

22 Tridentinum Concilium, ubi loquitur de Summo Pontifice quibus verbis uti convenit.

23 Papa solum conferre beneficia sub conditione, & ex tempore, sive ad tempus.

24 Adm legimus non recipiunt conditionem, neque diem.

velles administrari in habitu, licet non in exercitio, ut notat glossa Magna in cap. Quatuor, c. 3. dist. 8. & Abb. hincum, 4. vers. Hodie vero, & in cap. Transmissa, super eodem. Unde acquiritur est consensum, & Ecclesie favorabile, ut ultra illam constituit, & ex hoc videtur electi non teneantur exparte confirmationem ab Urbe, quia mora potest esse Ecclesie permissiva, sed statim admittuntur vel a dispensative propter necessitatem, vel utilitatem Ecclesiarum, ut hic in littera. At hanc ratio est sicut in provisis apud Sedem: nam si attendamus tempus ante provisionem, cum certum sit eos nullum jus habere, absurdum esset, ut in administratione Prelaturae se intruderent, cap. 1. de. 2. c. 6. de per. ordinationem. & c. omnia, c. 3. dist. 8. Unde de iure vocationis Ecclesie usque ad tempus promotionis in Consistorio necessitas cogit eos abstinere. Post provisionem vero nulla causa subest dispensandi cum eis, ut administrare vellent ante receptas Bullas, cum possint statim illas expartire, & ante illarum receptionem no dicantur certi de sua promotione, quippe que non aliter probari potest, quam per litteras Papales, ut in l. Extraneis, l. mandata, & tamen etiam si subesse eadem ratio in provisu, que est in electis: nihilominus hoc privilegium non extenditur ad casus similes, ut offensum est supra in 34. ult. not. Glossa vero super articulo num. 21. loquitur in casu valde diverso, scilicet in Episcopo consecrato, qui est certus de sua consecratione & litteras consecrationis hujusmodi obtinere no potuit propter obitum Pape. Adeo ut propterea laudandus sit Archiepiscopus Coanus, qui documentis Apostolicis nondum receptis administrationi Ecclesie se immiscere non est ausus, cuiusvis necessitatis preterito, ut cap. Illud de inaur. & c. 6. dist. 8. & hic notant glossa in ver. Administrant, sed contra videtur.

Quamobrem totius videtur tam in hoc casu, quam in alijs futuris consideranda Ecclesiarum necessitati, transmittendo diversa Bullarum duplicata ac per diversa vias propter casus fortuitos, ut si alterum deperat, reliqua salva esse possint, juxta text. in 2. ult. dist. 8. de res. am. & cons. Holt. in c. Ego N. in ver. Licentia, num. 9. Et Jo. Andr. in ver. Absolutio, num. 10. infra, de iur. jur. & hoc placuit S. Cong.

Glossa in ver. Administrant, tanoe, & Com. postol. eod. ver. Bald. Abb. & reliqui tractant hic prolixè materiam, l. Bardarium, ff. de off. Pretor. videlicet assensu per electum toleratum in administratione sustinentur ex titulo putativo, & communi errore. Ego de hoc epi latissimè, in c. Super ea, a num. 9. infra de crim. fall. & in c. Quod de Prelece, a num. 130. de limos. hic non reposito, & consule Socium, vol. 32. n. 19. & seqq. vol. 11.

289

30 Collatio beneficii regularis facta seculari cum decreto, ut teneatur habitum recipere, & professionem emittere, non tenet ex tempore, aut conditione, & non. 38.

31 Ordinis defectus cum minoribus impetranti, quam defectus etatis, scientie, & maritus.

32 Beneficia regularia in Francia an, & quando provideantur non expresse professi.

33 Non professi in Collegiata regulari existentes coguntur aut profiteri, aut beneficia amittere, & non. 37.

34 Novitj late sumptuocabulo regularia appellatur.

35 Collatio beneficii regularis facta seculari ex iure prout ex tunc, & postquam professionem emiserit, est conditionalis, & non potest fieri nisi a Papa.

36 Idem si adhibetur, ut elapsi anno, & non sequitur professionem expressam beneficium patet ipso iure.

37 Collatio beneficii regularis clerico seculari qua formula ab Ordinariis inferioribus sit concepienda.

38 Facta sub obligatione proficendi non est conditionalis, sed modalis.

Secundò nota ibi, *Not sit professus*, argumentum optimum, & quali expressum, secundum Abbatem in 2. not. quod non professus in Abbatem assumi non debet non solum per viam electionis, sed nec per viam provisionis. Hodie satis est hoc expressum in Clem. de magra, §. Sane Primarius, de stat. Monachor. Ponderanda verba, *assumitur, vel confertur*: & in c. Cum de beneficio, de prob. lib. 6. quod videtur verbo, *providetur*, ut scripti latius in c. Cum causam, in 4. not. supra eod. Unde inferitur ut si Capitulum negligit eligere infra terminum a iure prefixum, superiore immediatus, ad quem fit devolutio iuxta terminos cap. Ne pro defectu, supra eod. non poterit conferre (sicut Sedes Apostolica auctoritate) nisi Religioso professo: ad quod est text. clarus in Clem. amica, de supplicia neglig. Prelat. ubi notabiliter expressum est superiorem, ad quem fit devolutio ex negligentia, teneri conferre personam habenti illam qualitatem. cur adstricci erant primi electores. Et vide quod scripti in c. Cum propter, num. 7. infra, de iurepate. in Questione, An Episcopus Parochialem Ecclesiam Jurispatronatus laicorum conferens iure devolutio teneatur eam conferre approbato in concursu ad preceptum Concilij Tridentini, cap. 18. sess. 24.

Tertio nota in vers. *Mandatum*, Canonice regularem eligi posse in Abbate, ut post Bostium hoc notant Joan. Andr. num. 4. Bur. num. 6. & Card. in 4. not. tamen hodie dicitur in Clem. Contrariis, eod. tit.

Quarto nota ibi, *Monachi, & Regulares Canonici*, Monachorum appellatione non comprehenduntur Canonice regulares: licet quandoque acqui parentur, & a Monachorum consortio non sunt sejuncti, ut in cap. Quod Dei timorem, infra, de stat. Monachor. de quo tamen dicitur, ut ubi notavi, num. 10. & seqq.

Ultimò nota ibi, *Ad amonitionem eorum*. Textum quali expressum quod etiam secundum hanc tempora electio in Abbatem de non professo erat ipso iure nulla. Unde decretalis nullus, infra eod. lib. 6. potius emanavit ad maiorem declarationem, cum de hoc articulo esset controversia inter primarios Canonistas, ut dixit in c. Cum causam, num. 35. in princ. & vers. Sed quatenus, supra eod. Ad quod vide bonam glossam in cap. unico, in ver. De cetero, de postulat. Prelat. lib. 6.

QUAERO, An praeter Papam Ordinarii Collatores possint beneficii in titulum regularibus provideri solita, conferre secularibus, qui illius ordinis habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur ad praescriptum cap. 10. sess. 14. Conc. Trid.

Uten plenus satis sit propositae dubitationi, distinguendum videtur inter Abbatis, Prioratus, & similes administrationes regulares, atque inter Monachales, seu Canonicales portiones, quae loco virtualium assignantur singulis, & inter cetera beneficia, quae in titulum regularibus providentur.

De Abbatis videtur respondendum negativè tum quia de his expressum est ut ad eam non assumantur nisi professi, ut hic, & in c. Ad nostram, & in c. Obsequium, supra eod. Imò debent eligi expressè professi, c. Nullus, eod. tit. lib. 6. tum quia appellatione beneficiorum non veniunt Abbatis,

CUM IN MAGISTRUM. Non professus in Abbatem eligi non potest. Hoc dicit. Solet ab aliquibus notari superfluitas eo quod hic casus reperitur decisus etiam in alijs capitulis hujus tituli. Sed non est ita, nam Decretalis Cum causam, loquitur in promovendo, haec in promotio, & c. Cum ad nostram, loquitur in eod. qui nondum Abbatem, & sic nil superfluum, secundum Abbatem in Antiquo, cui subscribitur Joan. Andr. Col. lectar. Bellam, & reliqui omnes. Possit etiam dici in c. Cum causam: tolli consuetudinem, in c. Cum ad nostram, & reprobari spem, vel promissionem, ut Abbas fiat, hic verò removeri oblationem appellationis. Dividitur in duas partes. In prima factum recitat. In secunda providet ibi.

1 Nota. Nota primò praemium multum allegabile contra religiosos, & scholares, qui gradum magisterii, seu doctoratus praeoperere, & immaturè suscipiunt, nam niterum est eum fieri magistrum, qui formam discipuli non assumpsit, ut hic, & in cap. Misericordia, & dist. debet enim esse discipulus quisquis Doctor esse desiderat, ut possit docere que dicitur: alius qui minime litteris operam

2 dedit, preceptor non potest esse literarum, ut legitur in c. Ordinatus, 59. dist. est enim praepositorum, & impossibile prius docere, quam doceri, ut ait hic Baldus in princ. prius ergo multo tempore ad hunc que postmodum doceas, c. Sic rive, 16. q. 1. & c. Si quis, 19. dist. quoniam nemo repetere sit summus, §. Que de charitate, de pœnit. dist. 2. gloss. in c. Tum ex litteris, in ver. Instruendus, de in integr. restit. Joan. de Anan. hic num. 2. nec ipse te doceas. nec absque ductore regrediaris tham, quam nunquam ingressus es cap. Si benedictus, in fin. 16. q. 1. cum alijs hic

3 alleg. per Holt. in princ. Bellam. n. 21. & Cardin. in l. notab. Addunt Vincent. & Collectar. non prodest Magistro, quod a millies fuerit approbatus, si sperere indigne sit, cap. Quod de mensa 73. dist. & cap. Cum sit ars, infra, de etat. & qualib.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Q

K

ut per Lupum allegat. 85. nam 11. vers. Item
Abbas, & scripsi plenè in c. 1. à in 15. usque ad n.
20. ubi de stat. & qualis.

Item videtur respondendum de Prioratibus,
& similibus officijs habentibus administratio-
nem, ut de Prioratibus sunt jura clara in c. Cum
causam, supra eod. & in c. Cum de beneficiis, de
Pres. lib. 6. & in alijs administrationibus, in Clem.
un. de suppl. negl. Prælat. & in Clem. Ne in agro,
& Sanè Prioratus, de stat. Monachor. Et facit rati-
o, quia tales debent esse instructi in regula Mo-
nachali, ut in d. c. Officij, ubi Innoc. & DD. notant,
Butr. in d. c. Cum ad nostram, num. 6. & Abbas
post eum num. 2. & conuenit ut prius sint disci-
puli, quam magistri, ut hic patet, & in cap. Me-
seram. 61. dist. 8. & ad hoc idem requiritur ex-
pressa professio, ut in d. c. Nullus, infra hoc res
lib. 6. Nec verisimile est Concilium quoad istos
aliqui innovare voluisse. Nec obstat quod pluri-
12 que intelligunt prædictam Decretalem Nullus
satis respectu nullitatis procedere tantum quã-
do prouitur sit per modum electionis, secus si
per viam collationis, ut post Joan. Andr. notat
Abbas in c. 2. num. 4. vers. Et probat facit, infra
de testum. Siquidem hoc non est tutum, & con-
trarium conuincitur ex text. in d. Clem. Ne in
agro, & Sanè Prioratus, de stat. Monachor., qui
loquitur de collatione Prioratum, & aliarum
administrationum; & tamen decernit ut collatio
fieri non possit nisi expressè professus; & pondera
illa verba non posse, quia tollunt potentiam, & red-
dunt actum ipso jure nullum, iuxta gloss. ordina-
riam in c. Beneficium de regul. tur. lib. 6. Unde
melius oppositum tenent idem Abbas hic, ut dixi
supra in 2. not. & dicam latius in d. cap. 2. de
testum.

13 De Portionibus Monachalibus, seu Canonica-
libus, de quibus late Nauar. in Commento. 3. de
regul. videtur respondendum affirmatiuè non so-
lum quando sunt in Ecclesijs non numeratis, in
quibus est minor difficultas; siquidem tales por-
14 tiones tunc non dicuntur vacare secundum Abb.
in c. ex parte, num. 6. de concess. præben. sed crean-
tur simul ac de ijs aliqui prævidentur; verum
etiam quando in Ecclesijs sunt huiusmodi portio-
nes, seu præbende distinctæ, & numeratæ.

15 Primum quia nullo jure ante Concilium id pro-
hibitum reperitur; immo verò huiusmodi bono-
rum diuisio in singulos Monachos seu regulares
professos videtur contra jus, & votum pauperatis.
Innoc. in c. dilectum, il primo in fin. vers. nisi
essent regulares, de præben. & colligit Nauar. ubi
supra num. 24. & seq. & latissime probavi in cap.
Monachi, infra de stat. Monachor. & quatenus di-
uisio huiusmodi portionum, & assignatio defen-
detur ex his, quæ idem Nauar. postea in seqq. num.
congerit; tamen magis iustificatur peculiare illæ,
seu præbende portiones in personis novi-
16 tiorum, quam professorum.

Secundo iste portiones accipiuntur in vicium,
& velut in regularium, ut omnes consentiunt, At
Novitij post susceptionem habitus alimenta à
monasterio licet recipere possunt, c. Si quis pro-
pter hoc, qu. Concil. Tridentinum, c. 16. post
mediam, ibi, exceptis vitijs, & vitijs, sess. 25. de
regul. Ergo & portiones, quæ in eorum locum
subrogantur, arg. c. maiores, de Bapt. & 5. fuerat,
post de alijon.

17 Tercio, si non possent provideri nisi professis
sequeretur in Ordinarijs adferretur profisso; si-
quidè portio vacans per abitum unius portionar-
ij professo habenti suam portionem provideri non
potest; quia sunt incompatibiles, c. Cum singula
de præben. in c. Nauar. ubi supra num. 43. Alius au-
tem professus, qui carcat sua portione, non facile
reperitur, nec reperitur qui ante habitum
suscepit, & professionem emittere vellet, nisi
simul portionem suam consequerentur, cum illis
contingere possit eos, vel non admitti ad professio-
nem, vel admissos de subuentione non provideri,
Quarto si harum portio num. provisio sub condi-
tione, siue ex nunc faciendi sit semper à Sede
Apostolica. disciplina regularis facit collaber-
tur; nam præterquam quod provisio sepe fieri
poterit non idoneis; ipsi provisi erga Abbatem,
seu Priorem, Superiores suos regulares non
eam exhibebunt reuerentiam, quam alius præ-
sulerent, ut probè animaduersum fuit contra
18 competentem, & de pact. distal.

Quinto consuetudo in partibus nedum Sa-
bault, sed per totam Galliam, & Hispaniam ob-
tinuit, ut provideretur regularibus habitum, sus-
cepturis, & professionem emissuris; quæ con-
suetudo per quodvis decretum vi aboleri poterit,
arg. c. Certificari, de sepul. lib. 6. Minime, ff. de leg.
De alijs beneficijs, quæ in titulum regulari-
bus conferri consueverunt, Respondetur posse
ea per ordinarios collatores conferri secularibus
cum decreto, ut iuxta Concilium habitum susci-
pere, & professionem emittere teneantur.

20 Primum, quia iure non est novum beneficium,
certo personarum generi affecta conferri etiam
ijs, qui tempore collationis non sunt de eo gene-
re, arg. c. Et cui, de præben. lib. 6. & scripsi late
in cap. Cum in concilio, 5. Inferiora, supra de elec-
sionibus, sic enim parochiales Ecclesiæ conferri possunt
etiam non Sacerdotibus, qui tamen tenentur in-
tra annum ad Sacerdotium promoveri, cap. Licet
canon. cap. Cum ex eo, de elec. in 6. & cap. Si pro
Clerico, ubi gloss. eod. lib. de præben. Sic benefi-
cia quibus varia onera sunt annexa rite confer-
untur non habentibus tempore collationis ordinem
requiritos ad ea onera subeunda. Clem. 17.
de stat. & qualis, innovata à Concilio Trident.
in cap. 4. sess. 22. Et Præbende Diaconales, & Sa-
cedotales conferri possunt etiam ex d. Clement.
& d. cap. 4. ijs qui intra tempus à jure statutum
ordinem assumere possunt requisiti.

21 Secundo, non utique adeo de jure communi
expressum est ut regularia beneficia tantum regu-
laribus conferantur, quin aliquibus casibus etiam
jure permittente conferri possint secularibus, ut
patet in defectum religiosorum, cap. Inter quatuor,
de relig. non. Ably. in cap. Relatum, ne cler. vel
Monach. Rebuff. in trad. nominat. quæst. 15.
num. 23. Et regula de trienniali tueret clericum
22 secularium in possessione beneficij regularis, Re-
buff. de pacif. possess. num. 139. Immo non obstantibus
concordatis in tit. de collat. 5. Voluntum, ubi
cavetur ut secularis nominatus beneficium regu-
larium petere, aut consequi non possit; non
desunt qui putant valere nominationem Regis
de persona seculari ad Abbatem regularem in
commendam usque ad annum, intra quem de-
bent assumere habitum, & postea habere in ti-
tulum, ut per Rebuff. ubi supra de nominat. num. 21.
quan-

quamquam hoc reprobari Nauar. qui in com-
men. 3. de regul. num. 2. non latè se intelligere di-
cit, quia ratione Regia Majestas ante Concilium
presertaret ne dum regulares unius ordinis ad
præbendas alterius, sed de secularibus, nec expressè,
nec tacitè professos vigore induliti ab Adriano
VI. concessi, ut possent presentare in Hispanijs ad
Abbatias, & Præbendas collegiarum secularium,
& regularium; de quo dic ut scripsi in cap.
Cum causam, supra eod.

24 Sed quatenus esset expressum in jure ut regu-
laria beneficia nisi religiosi professi non con-
ferrentur, & qualitas religiositatis contempora-
nea ipsi collationi esse deberet ac proinde colla-
tio facta non professis, nulla esset de jure com-
muni, ad nos per Anchar. & alios in d. cap. Si pro
Clerico; adhuc tamen per Concilium viderentur
hujusmodi beneficia rite conferri ijs, qui habi-
tum, & professionem susceperunt, & emittere te-
nentur, inducendo tex. Concilij, cap. 10. sess. 14.

Primum, quia verba sunt generalia, apta com-
prehendere quoscunque collatores, ibi, provideri
consueti conferantur, &c. id est ab ijs, ad quos
collatio pertinet. Secundo, quia pars alternati-
væ (religiosis tantum illius ordinis) procedur
hio etiam inferiores collatores respicit; ergo &
altera pars, (vel ijs, qui, &c.) arg. l. Jam huius-
modi, ff. de vulg. & pupill. Tercio, non præsu-
mitur Concilium voluisse privare per indirectum
inferiores Ordinarios suis collationibus, arg. l. 2.
§. Si quis à Principe, ff. Ne quis in hoc publici.

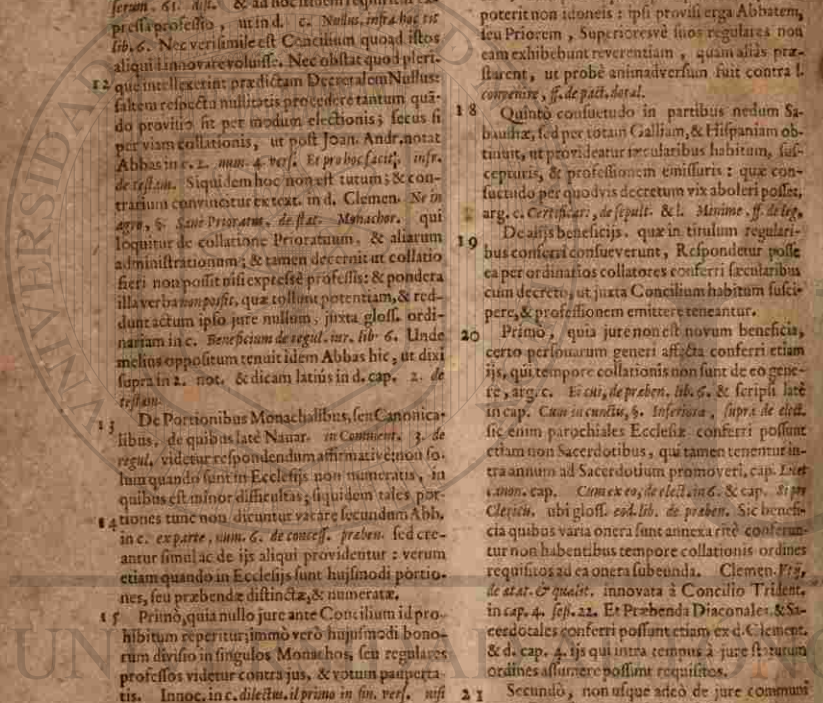
25 Quarto, mens Concilij fuit provideri præcipuè
duabus corruptelis: Altera est ne conferantur
professis alterius Ordinis, quod etiam de jure
communi prohibuitur erat, cap. Cum singula,
& Præbendam, de præben. in 6. & Clem. 1. de
elect. Altera ne seculares beneficia regularia obti-
nerent, unde status beneficiorum immutaretur,
iuxta c. Cum de beneficio, de præben. in 6. Ideò
adjecta est in text. dictio taxativa, tantum, ad
excludendos professos alterius Ordinis, non ad
includendum solos professos, cum statim sub-
jecerit, vel ijs, qui, iustici enim alternativa unam
partem verificari, ut legi satis factum sit, l. Si vi,
qui 200. §. Verum, de re dub. & cap. Inter ceteros,
26 supra de rescript. providè etiam adjecta est dictio,
omnino, ad excludendam dispensationem infe-
riorum, Fran. in cap. Cum ex eo, num. 2. de elect.
27 in 6. Quinto, extulit Concilium quando specialiter
dirigit dispositionem ad eas, quæ proprie pendent
ab auctoritate Summi Pontificis, ne videatur ei
legem dicere, utitur verbis modestis & reveren-
tibus, consilij sanctæ Synodalis optat, & similibus,
cap. 17. sess. 24. & c. 21. sess. 25. de regul. ubi dispo-
nit circa Præposituras regulares non comen-
dandas impofterum, & alij in cap. 10. sunt ver-
ba valde præcisa, tantum omnino, non conferen-
tur.

28 Prædictis non obstat quod solus Papa confe-
rat beneficia sub conditione, & ex tempore, siue
ad tempus, Abbas in cap. significasti, num. 5. de
elect. gloss. penul. & DD. in cap. 2. eod. tit. lib. 6.
29 cum collatio debeat esse certa, & actus legiti-
mus non recipiant conditionem, neque diem, leg.
Actus legitimi, ff. De regul. iur. & cap. Actus, ubi
30 notatur, eod. tit. lib. 6. Respondetur enim colla-
tionem, quæ fit secularibus cum decreto ut te-
neantur recipere habitum, & professionem emit-
tere juxta decretum Concilij, certam esse, nec
pendere ex tempore, aut conditione; quemad-
modum purè, & perpetuo conferri intelliguntur
parochiales ijs, qui Sacerdotibus non sunt, & tenentur
infra annum ad Sacerdotium promoveri, cap. Licet Canon, de elect. in 6. & similit. digni-
tas, & præbende requirentes certum ordinem
conferantur etiam post Concilium ijs, qui intra
tempus à jure statutum ordinem requisitum su-
mere teneantur, d. Clem. ut ij, qui de erat, & qua-
lit. Nemo autem dixerit in his casibus opus esse
dispensatione Papæ, aut inferioris non posse ita
provideri, cum leges hoc non dicant, & usus
obineat ut Parochiales, & Præbende sic, ut præ-
mittitur, etiam ab inferioribus conferantur, &
jure secundum communem opinionem, de qua
testatur Francus in cap. Si pro clerico, num. 5.
de præben. lib. 6. & in cap. Licet canon, num. 6. de
elect. eod. lib. Cardin. in Clem. 1. de offi. Vicar.
& reddit rationem Anchar. in d. cap. Si pro cle-
ricis, cur minus oblit impetranti detectas ordi-
nis, quam atatis, scientie, & morum; nempe
quia defectus ordinis brevi supplicari potest vol-
untate impetrantis; non sic de alijs, quæ ratio
potest concludere etiam in defectu professionis,
maximè ubi non esset necessarius annus proba-
tionis.

Non obstat assertio Rebuff. intir. de dispensat.
cum regular. num. 24. & seq. ubi dicit in Francia
non admitti aliquem ad beneficia regularia,
Prioratum, aut aliam administrationem, nisi sit
expressè professus, iuxta c. Nullus, de elect. lib. 6.
siue per viam electionis, siue collationis, præter-
quam si collatio fieret ab ipsomet Papa non ob-
stante consuetudine in contrarium. Quia respon-
detur primo, hoc esse intelligendum non de qui-
buscunque beneficijs, sed de Præposituris cum ad-
ministratione, de quibus id concessum est in pri-
mo, & secundo membro distinctionis; secus de
simplicibus beneficijs, ut puta Cappellis Monachor-
um, & Præbendis regularibus. Secundo
respondetur dictum Rebuff. procedere tantum
concordatis, & Regijs Constitutionibus, quarum
ibidem meminit. Tercio, respondetur his cir-
cumscriptis, quicquid antea servaretur, post Cõ-
cilium videri permissam collationem talium be-
neficiorum his, qui habitum susceperunt, & profes-
sionem emittere volunt regularem. Quarto
respondetur de contraria consuetudine quoad
Præbendas Canonicales testari Dom. Datarium.

33 His ita constitutis, si quæstionis resolutio eò
minus expedita videntur, quod plura beneficio-
rum genera complectatur; possit restringi ad ter-
minos portionum monachalium, seu canonicarum,
quas conferri possit etiam non professis de
jure veteri probatur, arg. cap. Cum causam, de
elect. quatenus in iure mandat clericos non pro-
fessos in Collegiata regulari existentibus compelli,
ut vel B. Augultini regulam profiteantur, & ser-
vent, aut ipsam Ecclesiam omnino dimittant.
Ergo non professi esse possunt Canonici, & obti-
nere suas præbendas, quibus postea spoliari pos-
sunt si recitent profiteri, ut ibi latius deduxi in
ultimo notab.

Præterea in casu Gratianopolitan. quo agi-
tur, supponitur hæc portiones à quadraginta an-
nis ultra, & circa secularibus, qui simul recipi-
untur ad habitum regularem, esse solitas conferri.

Ergo videtur dicendum Concilium vel non comprehendere illas portiones, tanquam non con-
 ductas conferri regularibus, vel comprehendere
 34 cum modificatione subiecta. Siquidem Novitij,
 qui ad professionem tendunt, licet non sint Mo-
 nachij, aut regulares proprie, seu cum effectu;
 tales nihilominus largo vocabulo appellantur,
 cap. Religiose. 5. Quamvis autem, de senten. ex-
 com. lib. 6. Rebuff. de dispensat. cum regul. n. 23.
 & patet ex notatis per Hoff. in cap. Statutus,
 num. 4. vers. nec obstat. infra de regul. & per
 gloss. magno. in cap. Beneficium, post medium,
 vers. Item talis. eodem tit. lib. 6. quz dicit tales esse
 religiosos. sed revocabiliter.

35 Circa formam provisionis consuetz videtur
 advenendum non esse consonam, quatenus sonat
 provisionem fieri seculari ex nunc prout ex tunc,
 & postquam professionem regularem emisserit;
 quia hzc collatio est incerta, & ex tempore, sive
 sub conditione: contra gloss. p. in allegat. 2. de
 elect. in 6. & in c. un. de Cappel. Monachor.
 end. lib. in verid. perpetuo. & solus Papa potest
 sic conferre, gloss. in c. si gratios. in ver. A Romano,
 de rescript. in 6.

36 Quia ratione minus probatur formula, ut in
 exhibitione habitus regularis fiat collatio cum
 clausula ex nunc, prout ex tunc, & postquam
 professionem regularem expressit emisserit, quam
 elapso anno probationis expresse emittit omni-
 nino teneatur, alias portiones vacent eo ipso;
 quia preter oppositionem supra factam, hzc ad-
 jicit iuri communi, & canonico requisitum ex-
 presse professionis: & quatenus apponit vaca-
 tionem ipso iure, presupponit vacationem
 validam fuisse à principio & postea eandem
 resolvit ad tempus, quod non potest fieri per
 inferiores; supò implet contradictionem colla-
 tionem fieri prout ex tunc. & secuta profes-
 sione vacare beneficium ipso iure: adde hanc
 vacationem induci non posse decreto inferiorum.

37 Quid dicitur? Videtur dicendum provisionem
 simpliciter fieri debere, que habet à iure an-
 nexam suam obligationem seu conditionem ut pro-
 visus teneatur habitum suscipere, & profes-
 sionem emittere: alias nisi provisus adimpleat id,
 ad quod tenetur, amovebitur ab Ecclesia, & pri-
 vabitur portione. arg. c. Relatum. de Cler. non
 resid. c. Significatum, de preben. & omnino age-
 tur cum eo, prout cum proviso de prebenda
 habente ordinem annexum, qui intra tempus
 non promovetur; nam peculiariter statutum est
 ut provilus de parochiali nisi intra annum pro-
 moveatur ad Sacerdotium, privatus sit ipso iure,
 ut in cap. Licet canon. inf. eod. lib. 6. sed in alijs
 beneficijs Curatis stat. jus vetus de quo in c. Cum
 in cantus, & inferiora supra eod. nam quod
 non mutatur, &c. l. Sancimus, C. de testam. & l.
 Precipimus, in fine, C. de appellat. & probatur
 in c. Statutum, ubi gloss. DD. notant infra
 hoc tit. lib. 6. & scripsi plenius in d. 5. Inferiora.
 Nihil etiam prohibet exprimi in provisione hanc

38 obligationem que non reddit collationem con-
 ditionalem, sed modalem ut per Oldr. cons. 108.
 in princ. vers. Ad primum, plenè Butr. cons. 48.
 in princ. & Alex. cons. 102. Viss. & ponderatus,
 num. 2. vers. Et mit. Bart. lib. 1. cum preteritum
 non sit apposta ab homine sed à iure, adnot.

per DD. in d. c. 2. inf. hoc tit. lib. 6. arg. l. si de
 legatum, §. 1. de leg. 1.
 Sententiam S. Congregationis super propo-
 sitione dubitationibus habet in c. Cum casam, n. 38.
 sup. eod.

DE ELECTIONE.

Cap. Massana.

S U M M A R I U M.

- 1 Electio Prælati per laicos, & Canonicos facta non valet, etiam si hoc habeat consuetudo, & num. 19.
 - 2 Eligendi sui in Collegiata Ecclesia non cadit in laicum.
 - 3 Laici spiritualium non sunt capaces, etiam admixta ci-
 vili, & num. 16.
 - 4 Actus activorum non cadunt in subiecto inhabili.
 - 5 Papa solus dispensat, ut laici admittantur cum Col-
 legiatis ad eligendum, & num. 28.
 - 6 Norarius laicus potest electioni interesse, ut scribat pro-
 cessum.
 - 7 Laici in electione Prælati admitti possunt non ad vultu-
 gendum, sed ad protegendum electores etiam arma-
 tos manibus.
 - 8 Imperatores ex privilegio sibi olim concessis eligendi, seu
 confirmandi Romanorum Pontificum nullum in spiri-
 tuale transferant.
 - 9 In mixtis inseparabilibus magis attenditur, quod nocet,
 quam quod prodest, & num. 28.
 - 10 Declaratur, & num. 31.
 - 11 Electio à Canonico celebrata non irritatur ex eo, quod
 laici ignoranter fuerint admitti, aut valenter se in-
 traferant.
 - 12 Consuetudine induci non potest ut laici admittantur ad
 actum spirituales, etiam si sit immemorabilis, &
 num. 16.
 - 13 Consuetudo contra Ecclesiasticam libertatem est impro-
 scripibilibi.
 - 14 Consuetudine induci non potest ut Clerici solvant colla-
 tionem etiam de bonis parimonialibus.
 - 15 Consuetudo mala emittit nomen consuetudinis & dicitur
 corruptela.
 - 16 Spirituali à laico possideri non possunt.
 - 17 Nulla sanctissimi D. N. Urbani VIII. super preservative
 iurium Sedis Apostolicæ, & inferiorum Ecclesi-
 arum talis consuetudines etiam immemorabiles, &
 cum sama privilegio.
 - 18 Conversi laici possunt electionibus regularium interesse,
 ex consuetudine.
 - 19 Velle an, & quando vitetur per inutile, & num. 26. &
 seqq. 29.
 - 20 Naturam immutari non potest in potestate partium.
 - 21 Electio Papa an reddatur irrita ex eo quod schismatici post
 illarum publicationem apparuerit esse plures numerus
 quam Cardinales, & num. seqq. usque, in fin.
 - 22 Quis electus tantum habuerit duas tertias partes sus-
 fragiorum habita ratione numerus Cardinalium, non
 autem numerus schismaticorum.
- Et quis si habuerit duas tertias partes suffragiorum et-
 iam superfluum computatur, numer. 26. & num.
 seqq. usque in fin.
- 23 Vota eligentium debent esse certa, aliis non valent, &
 num. 25.

- 24 Incertum dicitur quod generatur.
- 25 Incertitudo in causa inducit incertitudinem in effe-
 ctu.
- 26 Capitalium congregatum ex permixtis, & prohibita Ca-
 pituli auctoritatem non habet.
- 28 Electio actus est individualis, & nu. seq.
 Concursus, in quo unus cum tribus examinaturibus Syno-
 dalibus alijs quos non Synodales fuerint admitti non
 valet, ibidem.
- 29 Electio vitatur propter admissionem inhabilium etiam
 ignoranter facta. Contrarium, n. 31. & seq.
- 30 Vitale vitatur per inutile propter assumptam formam in-
 ter contrariam.
 Declaratur, num. 34.
- 31 Actus collegiatorum est ad habitum, & inhabilitas ig-
 noranter admitti sufficitur propter habiles, secus si
 scienter, & num. 33.
- 32 Et quis si tantum sit habitus, reliqui vero inhabi-
 les.
- 34 Actus principalis habens in sua essentia debitam formam
 non vitatur ex superaddita additione.
- 35 Schismatici si post illarum publicationem repete fuerint
 esse plures quam Cardinales, an sint confirmandi ex
 Gregoriana Constitutione.
- 36 Sententia publicato cur electoribus variari non liceat.

MA S S A N A, Non valet electio Pon-
 tificis per laicos, & Canonicos facta,
 etiam si hoc habeat consuetudo. Hoc
 dicit & tria facit. Prohibet. Decre-
 tum apponit: & contrariam consuetudinem
 damnat.

1 Nota primo ius eligendi in Collegiata Eccl-
 esia non cadere in laicum, ut hic, & in c. Quisquis,
 supra, eod. cum concor. Ex est ratio, quia hoc ius spi-
 rituale est, cap. Sacrosancta supra eod. Laici autem
 huiusmodi spiritualium non sunt capaces, c. Cas-
 sam qua de prescrip. & notatur in c. Que in
 Ecclesiasticum, & in cap. Ecclesia S. Maria, de Con-
 sist. & in c. Decernimus, de iudic. etiam ad mix-
 tis Clericis, ut hic, & in c. Cantingit, & ibi dixi,
 num. 11. infra de arbitrio. Et actus activorum non
 cadunt in subiecto inhabili, cap. Per Esaiam 1. q. 1.
 cap. Medicina, de poenit. dist. 1. cap. Iuvenis, de
 Sponsal. l. 1. §. Cum scriberet, ff. Si quadrup. pauper-
 fec. dicatur, l. Si explega, §. Tabernarius ff. ad leg.
 Aquil. & notat Joan. Andr. in c. Romana super ver.
 Per hanc, de sent. excommunic. lib. 6. & Bald. hic in
 prin. vers. Nota quod alio.

2 Secundo nota laicos non posse electioni inter-
 esse etiam ex admisione Canonicorum, ut hic
 est casus. Quod tamen declarat Compostell. &
 post eum Abb. Antiq. in ver. Laicos, Joan. Andr.
 n. 4. in ver. Electio Bald. in prin. vers. Adde tamen &
 n. 1. Butr. in secundo mac. & Abb. n. 2. & 3. ut
 procedat si laici admittantur ad coeligendum
 una cum Collegiatis: in hoc enim solus Papa
 dispensat, cap. Sacrosancta supra eod. Secus ve-
 ro si admittantur propter aliquam Ecclesie utili-
 tatem, veluti cum tabellio laicus admittitur ad
 scribendum electionis processum, ut notat gloss.
 in cap. Quis præter, in ver. Redacta supra eod.
 & ibi Abb. n. 9. vel cum vocantur laici ad com-
 pefendum schismaticos, vel alios, à quibus ti-
 metur impressio, seu violentia, ut cap. Vota, §.
 Principibus, 63. dist. & c. In nomine Domini, 23.
 dist. Quamvis enim laici non possint interesse ad
 Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

eligendum, possunt tamen in iure esse ad protegen-
 dum Canonicos, etiam armata manu, ut forma-
 liter inquit Bald. hic in prin. vers. Adde tamen
 vel denique admitti possunt si hoc eis competat
 ex privilegio Pape, ut cap. Quod fuit, supra
 eod. c. Adrianus, & c. In synodo, 63. dist. ubi Pa-
 pa cum Concilio imperitus est potestatem Impera-
 tori eligendi Romanum Pontificem. Quod ta-
 men privilegium postea fuit revocatum, ut in
 cap. Præter, §. Verum, 32. dist. Sed us in vim præ-
 dicti indulti Apostolici Imperatores transule-
 rint aliquod ius spirituale vide per Innoc. in d. c.
 Quod fuit, num. 3. & Cardin. Turrecrem. in d.
 cap. Adrianus, cum 1. vers. Quibus ubi ait, hæ-
 reticorum esse affirmare Papatum esse ad Impera-
 torem, cum sit à Deo, ut c. Omnes, & cap. Sacro-
 sancta, 22. dist. & egregie declarat qualis effectus illa
 potestas Imperatoribus collata eligendi, seu con-
 firmandi Romanum Antipapam, & tamen de
 fide & autoritate illorum canonum vide Car-
 dinal. Baron. in Annal. Ecclesiast. ad annum Do-
 mini 526. 551. & maxime 1774. ad num. 10. & ad
 annum 1764. à num. 22. & Card. Ballar. lib. 2.
 de Summo Pontifice, c. 29. & de Clerico, c. 9.

3 Tertio nota in mixtis inseparabilibus magis
 esse attendendum, quod nocet quam quod pro-
 dest, ut hic notat Butr. in primo notat. nam in
 electione mixta laicorum, & Canonicorum
 magis hic inspicitur qualitas laicalis ad destru-
 ctionem actus, quam qualitas Ecclesiastica ad il-
 lius productionem. Sed contra. Imò mixtum
 ex duabus naturis assumit naturam ejus simpli-
 cis, quod est favorabilis, & per quod ius con-
 sortis conservatur, ut l. Si communem, ff. Quen-
 adm. servit. amitt. & cap. Sacra, de sentent.
 Quam regulam ponit gloss. in cap. unico, in ver.
 Ecclesiasticum, de iurepate, lib. 6. & pluribus con-
 firmant. Alexan. in cons. 122. num. 16. & seq. lib. 4.
 Jus. in l. Si emancipari, num. 5. & seq. C. de collat.
 & Felin. in c. 1. num. 6. ad med. vers. & dixi, de
 prescrip. Solutio. Si contrarius, ut scripsi iustis-
 sine in cap. Cum propter num. 27. 36. 41. & 81.
 de iurepate. Et ad hanc decretalem respondeo,
 hic esse speciale, ut prevaleat qualitas laicalis,
 que inficit electionem: & ratio specialitatis est
 propter odium Capitalium, qui sibi adiungunt,
 & consociant inhabiles, ut hic per Abb. num. 5.
 Unde infertur, ut si Canonici ignoranter admit-
 terent laicos ad coeligendum, electio aliis ca-
 nonica ex mixtura laicorum non redderetur ir-
 rita, quemadmodum neque ex admisione ex-
 communicatorum, ut est textus ad hoc notabilis
 in cap. fin. de executor. & latius dicam infra,
 num. 31. & seq. Hinc etiam inferitur ut si laici per
 vim le in electione intruderent, electio à Cano-
 nicis celebrata nihilominus sustineretur, valeret
 enim quatenus fieret à Clericis, ut est utile ut
 tunc fiat protestatio secundum Abb. d. num. 4. &
 cap. Cumana, supra eod. nam cessat odium ad-
 mittentium quando laici per iugurariam ad-
 mittuntur, aut per violentiam se ingerunt.

- 4 Quarto nota ibi, etiam si hoc habeat consuetudo.
- 5 Non posse induci consuetudine, ut laici ad-
 mittantur ad actus spirituales, qualis est electio
- 6 Prælati. Quod duplicem habet rationem, Pri-
 ma ratio est, quia huiusmodi consuetudo est
 contra Ecclesiasticam libertatem, ut cap. Sacro-
 sancta, cap. Contraria, & cap. Quisquis, supra

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

®

ead. & cap. Cum causa, in fine de re iudic. & consequenter est imperscriptibilis, ut hic notat gl. fin Bald. ante num. 1. vers. Item nota, & Abb. in 6. qui es hoc inferit ut non possit consuetudine introduci, ut Clerici solvant collectam etiam de bonis patrimonialibus, cum sit contra libertatem Ecclesiasticam, ut cap. Non minus, & c. Adversus, de immun. Eccles. c. fin. de vita, & honest. Cleri. & c. Quisquam de censu, lib. 6. & propterea consuetudo huiusmodi amittit nomen consuetudinis, & appellatur hic corruptela, nempe quia mores corrumpit sub veamine consuetudinis, ut dicitur in cap. Denique, 4. dist. Secunda ratio est, quia spiritualia a laicis possideri non possunt, cap. 1. de qua. 7. & cap. Causamque, de prescript. Sine possessione autem non currit prescriptio, ut in reg. Sine possessione, de regul. iur. in 6. & l. Quis in servitute, ff. eod. Quae ratio convincit in hac materia induci non posse consuetudinem, aut prescriptionem etiam per tempus, cuius inveni memoria in contrarium non existat, ut concludit Joan. Andr. in c. 2. de preben. lib. 6. Abb. hic num. 4. & plenius in d. cap. Causam, dixi in cap. Cum contingat, num. 9. de foro compet.

17 Hodie extat hac de re novissima Constitutio S. D. N. Urbani VIII. quae incipit. Romanum Pontifex in sua, &c. edita anno 1641 super praeservatione iurium Sedis Apostolicae & inferiorum Ecclesiarum, ac personarum Ecclesiasticarum a quibuscumque praesudicialibus: in qua irrita declarantur contrariae consuetudines, & praescriptiones etiam si sint immemorabiles, & cum fama privilegij.

18 Falsit conclusio superius firmata in Conversis professis, qui etiam laici, tamen admitti possunt in electionibus regularium, si ita se habeat religionis consuetudo, ut notat gl. 3. in Clement. 7. de stat. & qual. Joan. Andr. in cap. Ex eo in fine de elect. lib. 6. & Collectat. hic in princ.

19 Ultimo nota electionem Praelati a Canonicis factam una cum laicis esse irritam ipso iure propter admixtionem laicorum, ut hic est casus valde notabilis, & mente tenendus secundum Abb. num. 3. & ita electio alius utilis, id est celebrata a maiore & saniore parte Capituli vitatur per inutilem admixtionem laicorum, ut hic notat gl. 1. communiter approbata. Nec obstat contraria regula c. Vitale, de regul. iur. lib. 6. quia procedit in separabilibus, ut ibi declarat gl. 1. sed de hoc plenius dicam infra num. 26. & 29. & seq. Item procedit regula illa, si vitium sit in materia veluti cum acceptilatio interponitur super contractu iuris gentium: nam perennitate naturam non est in potestate partium; & ideo tunc valet ut valere potest, ut l. Animatus, ff. De acceptil. & arg. l. Quia ratio, ff. De condit. insti. secus si vitium sit in forma, ut hic declarat Bald. nu. 2. prope fin. Item significatur contrarium in c. fin. de Procurat. Sed solve, ut dicam infra, n. 31. & 33.

21 Hinc sumpta occasione, QUERO, In Constitutione Gregorij XV. de Romani Pontificis electione, quae incipit, Aeterni Patris Filium, in 5. Insuper, Stantur, ut antequam schedulae a scrutatoribus aperiantur, omnes ab ijs diligentissime numerentur: & si plures repertz fuerint

quam sint Cardinales, omnes comburantur, & iterum ad suffragia deveniant. Pone, post absolutam schedularum publicationem, & non prius compertum fuisse schedulas esse plures numero, quam Cardinales. Hae enim scrutatorum incertitia ante publicationem fecerunt non fuisse numeratas, vel certe aliequas multas post completam numerationem, & inchoatam publicationem alias schedulas ultra numeratas in calicem injectas fuisse, ita ut in unum sum excedant numerum Cardinalium in Conclavi praesentium: nam quid ex hoc electio reddatur irrita.

22 Pro clarioi questionis solutione duo casus sunt distinguendi. Primus est cum electus habuit duas tantum partes suffragiorum habita ratione Cardinalium existentium in conclavi, non autem numeri schedularum: puta quia Cardinales sine numero triginta, & Cardinalis Hostiensis habuit suffragia viginti, suo suffragio non computato; & tamen in calice repertz fuerunt schedulae triginta tres, aut etiam plures: de hoc primo casu credimus manifestum esse talem non censerit electio. Ratio est evidens, quia fieri potest ut in numero viginti suffragiorum, quae ipse habuit, adstet aliquae ex schedulis, quae superabundant, atque ita ignoratur an veris a duabus partibus Cardinalium electus fuerit, sicut pro forma requirit Gregoriana Constitutio, quae in hoc est iuri communi conformis, ut in c. Licet de vitanda, super ead. & consequenter electio est incerta, quia incertum dicitur quod ignoratur, l. Subsignatum, §. fin. ff. De verbor. signific. & non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse. l. Noque naturales, c. De probat. & l. Non hoc, c. Unde legit, imo quod est incertum perinde est ac si non esset, l. Dna sunt tria, ff. De testam. & l. Si ita fuerit, ff. De reb. dub. facit text. in l. Ita stipulari, ff. De verbor. obligat. & in l. Campiss, §. Gener. cum iur. notat. ff. De iur. dot. Vota autem eligentium debent esse ecetra, alias non valent, ut sunt iura clara in cap. In electionibus, infr. eod. lib. 6. & in c. 1. de postulat. Praelat. eod. lib. & incertitudo in causa inducit incertitudinem in effectu, c. Coepiscopi, 68. dist. c. Ad audientiam, c. Significasti, & c. Petito de homicid.

26 Secundus casus est cum electus habuit duas suffragiorum partes etiam superfluis non computatis, puta Cardinales sunt triginta, & schedulae triginta tres, & electus habuit suffragia viginti tria, vel plura, aut etiam omnia: & hoc casus videtur non parum dubia.

27 Contra electionem videtur primo urgere haec Decretalis, ubi irrita decernitur electio facta a Canonicis, cum quibus laici admixti fuerunt: & ita electio alius utilis, id est a maiori parte Capituli celebrata vitatur per inutilem admixtionem inhabilium, ut hic notat gl. 1. & ratione prohiberi vitatur processum, ita ut Capitulum congregatum ex permisso, & prohibitis Capituli auctoritatem non habeat, ut ait hic Bald. in princ. Ex est ratio, quia actus electionis est indivisibilis, nec potest pro parte valere, & pro parte non, c. Prudentiam, de off. deleg. Individuus autem, & inseparabilibus mixto inutilis vitatur utilis. & magis inspicitur quod nocet, quam quod prodest, ut est casus notabilis hic secundum Anton. de Butt. in primo notat. & Abb. num. 3. Ob quam rationem alias S. Congregatio Con-

Concilij nullum declaravit concursus, in quo una cum tribus examinitoribus in dicecesana Synodo deputatis alij quoque non Synodales fuerunt adhibiti. Quod adeo verum est ut inficiatur electio ex admixtione inhabilium etiam ignoranter facta, si credimus eidem Butt. hoc asserit in c. fin. nu. 2. & in de Procurat. ea consideratione, quia in scrutinio nomina omnium describuntur, ita ut omnes simul, & individue ad actum electionis procedant: & in idem recidit quod scripsit Bald. in num. 2. videlicet utile vitari per inutile propter assumptam formam iuri contrariam; licet secus sit quando vitium superfluum est in materia. Ex quibus videtur resultare ut viginti suffragia utilia duas tertias partes Cardinalium constituant, quae hoc casu habuit electus, vitentur per supervacua adjectionem trium inutilium.

Deinde contra electionem videtur urgere, quod cum in Gregoriana Constitutione sancitum fuerit ut si schedulae plures repertz fuerint, quam Cardinales, comburantur omnes, & iterum ad suffragia deveniant: his verbis videtur Pontifex abutuisse vim omnem, & robor illius scrutinij in quo repertum fuerit plures fuisse schedulas, quam Cardinales. Idque nulla habita ratione an quisquam ab omnibus, vel a duabus partibus, an vero a paucioribus tantum electus fuerit. Si enim voluisset hanc distinctionem adhiberi, non utique sanxisset schedulas omnes esse indistincte comburendas, sed decrevisset prius deveniendum esse ad illarum publicationem ut constare posset an electus etiam non computatis schedulis superfluis habuisset duas tertias partes suffragiorum. Non videtur ergo consentaneum, ut nos adhibeamus distinctionem, quam legislator non adhibuit, l. Proplexit, ff. Qui, & a quib. & l. De pretio, ff. De publican. in rem. et. cum vulg. Quod enim non est Apostolico decreto sancitum, superfluous non est adinventioibus praesumendum, c. Consulatus, 2. quest. 5. & cap. Inter corporalia, de translat. Episc.

31 Sed validitati electionis videtur suffragari quod est si schedulae excedant numerum eligentium; certum est tamen electum habuisse suffragia duorum ex tribus partibus. Esto enim suffragia lata in tribus schedulis, quae superabundant, sint casta, & irrita; tamen cum Cardinales sint numero triginta, & electus viginti tria suffragia habuerit, etiam si demas illa tria, superfluis tamen viginti, quae aequantur constituant duas tertias partes Cardinalium in Conclavi existentium. Electio igitur alius utilis, id est a duabus partibus Collegij canonice celebrata per inutilem schedularum adjectionem vitari non debet, ex theoria Innocen. in cap. Illa, nu. 2. vers. Imo plurimum, supra eod. ubi in questione illa An videtur electio ex eo quod cum habilibus alij inhabiles admixti fuerint ad coeligendum, distinguit an scienter admixti fuerint: & tunc electio non valet, & in hoc casu dicit esse intelligendam hanc decretalem, cap. fin. de Procurat. cap. Ad probandam, de re iudic. & cap. Cum super, de offic. delegat. An vero ignoranter; & tunc determinat electionem ab habilibus factam numquam irritari propter admixtionem inhabilium, arg. l. 1. §. 1. ff. Pro

32 sc. Quinimo asserit hoc vendicare sibi locum etiam si unus tantum ex electoribus esset habilis,

reliqui autem omnes inhabiles, puta majori excommunicatione ligati; quia nihilominus selector habilis admiserit eos ignoranter ad coeligendum, sustinetur electio, quia in ipsum recidit ius Capituli, ut l. Sicut, ff. Quod cuiusque univers. nomi. & notatur in cap. Irreparabilis, de offic. ordin. Et rationem diversitatis assignat, quia ubi admittuntur inhabiles scienter, electores videntur nolle sine ijs procedere, sed potius ut actus assumat vim ab omnibus; ideoque non valet quod agitur, quia quod possunt volunt, & quod volunt adimplere nequeunt, ut d. cap. Cum super, de offic. deleg. At vero ubi inhabiles admittuntur ignoranter, principalis intentio eligentium est eligere omni meliori modo, sive cum alijs, sive per se tantum, si alij de iure interesse non possint, ut l. Eam, qui, §. Si in curiam, & §. 5. ff. De iur. Quae distinctio Innocentij praevaleat in electionem, eamque amplectuntur omnes Doctores, ut testatur Abb. in d. cap. fin. num. 6. de Procurat. quidquid scripserit Butt. in contrarium citatus supra num. 28. Et probatur aperte in d. c. fin. ubi est expressum valere actum collegialiter gestum ab habilibus, & inhabilibus ignoranter admixtis, & sustineri propter habiles, quem textum dicit ad hoc meliorem de corpore Iuris Corlex. in suis singular. in ver. Universis, singular. 384. incipien. Regula est quod actum, post Abb. illic num. 3. Et propterea si non existens in sacris, qui vocem in Capitulo non habet, ut Clem. 7. de atar. & qual. vel alius inhabilis ignoranter admittatur ad coeligendum, seu ad alios actus Capitulares, valet quod geritur, & utile per inutile non vitatur, cap. Vitale, de regul. iur. lib. 6. secundum Jo. Andr. in reg. Quod alio, in Mercurial. Quomodo enim cum casu schedulae supervacuae in calice fuerint positae ignoranter electoribus, vel omnibus, vel saltem duabus tertijs eorum partibus, penes quos residet eligendi potestas, vota illorum valida, & utilis per adjectionem aliorum inutilium vitari non debent, & non nullorum fraus, & dolus non debet obesse nominato, ut inquit gl. ult. in fin. in cap. Publicato, infra eodem.

34 Praeterea quando actus principalis habet in sua essentia debitam formam, sicuti habet electio Pontificis ex constitutione Gregorij, supervacua adjectio non vitatur. Ita loquitur text. in l. Eam qui ita, §. Te, & Titium, ff. De verbor. obligat. Bald. hic num. 2. vers. Nec obstat. Generale enim est, ut si forma aliquid superfluum addatur, ex huiusmodi inutili adjectione actus non infringatur, ut l. Non sunt liberi, ff. De statu homin. & ibi notat gl. in ver. Prodigiosum, in fin. & Butt. in tract. Libertatis ad fin. super ver. Amissa propria forma. concordat text. in leg. Idem Officium, ff. De adlit. edit. & in leg. Falls, §. Sed & se cui, ff. De condit. & demonstrat. & in l. Si u cui, ff. Quemadmodum servit. amitt. Quibus accedit quod electioni Romani Pontificis a duabus partibus Cardinalium celebratae nulla exceptio iurispositivi potest opponi, ut statuitur in decretali, Licet de vitanda, supra eod. Et quavis in Constitutione Gregorij nova forma praescripta fuerit; tamen in §. Quod si electio, ubi perstringitur forma essentialis cum decreto irritanti, statutum non legitur ut electio nulla sit ex hoc capite, quod schedulae repertz fuerint plures numero, quam

Cardinales, & consequenter quod spectat ad electionis validitatem hic casus tamquam omisus in Constitutione remansit in dispositione juris communis, vulgo l. *Commissarius*, ff. De liber. & postum. & arg. l. *Sancimus*, c. De testam. & l. *Præcipuus*, in fin. c. De appellat. De iure communi autem contra electum à duabus partibus Cardinalium obijci non potest quod schedula superabundant, sicut obijci non potest quod Cardinales eligentes sint excommunicati, vel suspensi; cum huiusmodi exceptiones juris positivi sint, ut in d. cap. *Lites*, adnotarunt Compofcell. m. 7. Joan. Andr. num. 10. & reliqui Interpretes, ut ibi dixi num. 11. & seqq.

Nec obstant contraria. Ad primam enim respondetur hoc capitulum non habere locum quando inhabiles ignominanter admittuntur ad eligendum, secundum theoricam Innocentii, quidquid contra scripserit Burt. cuius opinio communiter non tenetur, ut fuse ostensum est supra num. 31. & seqq.

Ad secundam responderi potest Gregorium statuisse ut schedula numerentur antequam aperiantur à scrutatoribus, & tunc si apparuerint numero plures quam sint Cardinales, amnes comburantur. Quibus verbis videtur respexisse tantummodo ad illum excessum schedularum, qui reperitur esse ante inchoatam illam publicationem; & in hoc tantum actu decrevit schedulas esse comburendas. At vero de excessu schedularum reperto post inchoatam, vel absolutam publicationem scrutini nihil dicitur, forte quia visum sibi fuit sufficienter huiusmodi convenienti occurrissè præcipiendo, ut ante publicationem schedulae palam diligentissime numerentur à scrutatoribus: postquam quidem numerationem in conspectu omnium peractam vix putavit posse contingere, ut schedulae excederent numerum Cardinalium; ne proinde de hoc casu veluti raro, aut minus frequenti nihil statuerendum duxit.

arg. l. *Sura*, cum tribus leg. seqq. ff. de legib. Præsertim vero quia si schedulae comburantur priusquam fuerint apertæ, & ad novum scrutinium procedatur, cum nondum appareat quæ quisque suffragia habuerit, nemo potest conqueri, quod exinde iuri suo, vel fama aliquatenus detrahatur, ut notat Innocent. in c. *Publicato*, num. 2. infra. eod. dicens hoc casu *Commissarius* posse detrahere, quia nemo sit præiudicium, nec aliqua infamia oritur nominato, cum etiam sint vocati. At vero apertis iam schedulis, & scrutinio publicato videtur quodammodo electio iniuriata, & aliquod jus questum, ei quem constat habuisse duas tertias suffragiorum partes etiam superfluis non computatis, ut ex dictis patet. Unde si schedulae tunc lacertari, aut comburi non possent, nec ad nova suffragia decerneretur circa illius injuriam, quia res non est integra, & nemini licet mutare consilium in alterius præiudicium, cap. *Cum inter Canonicos*, infra. eod. l. *Nova*, la quarta. ff. de reg. iur. Item ex novo scrutinio protraheretur electio. Quod est periculosum præsertim in Electione Romani Pontificis, c. *Periculum*, infra. eod. lib. 6. & Clemens. Ne Romani, eod. tit. At quas rationes forte respexit Gregorius IX. dum decrevit, ut publicato scrutinio non liceat electoribus variare, ut in d. cap. *Publicato*, infra. eod. & ibi notat gloss. 2. Innocent.

Holl. Joan. Andr. & reliqui Interpretes. Nobis tamen in his pronuntiare non licet, idcirco ad obviandum periculis abire non esset, ut prima Sedes hanc dubitationem dilaceraret.

Quid autem juris sit in casu converso, videlicet cum schedulae reperire sint pauciores numero quam sint Cardinales, scripsi plenè in prædicta decretali, *Publicato*, d. n. 56. usque in fin.

DE ELECTIONE.

Cap. Publicato.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**crutinio publicato non possunt electores variare, sed cogi debent ad collationem, & electionem.
- 2 **A**mplius sex modis ad num. 11. usque ad num. 23. & scilicet variare, a num. 45. usque ad n. 52.
- 3 **E**lectores dicti possunt alii electioni inchoata, licet non consummata.
- 4 **M**atrimonium tam spirituale, quam carnale non vitatur ex legitima compulsionè Superioris propter principium voluntarium.
- 5 **E**lectoribus non liceat variare scrutinium publicato, & num. seqq.
- 6 **I**ntrigam fidei, & detractionem.
- 7 **M**atrimonium spirituale quod habeat partes.
- 8 **P**ublicationis effectus variis.
- 9 **B**eneficio etiam ab seculo collato Episcopus dicitur sanctus officio suo, & idcirco variare non potest.
- 10 **E**x scrutinio publicatione an, & quale tunc acquiratur nominatio, & num. 20.
- 11 **E**lectores tunc sibi licet variare postquam scrutinio publicato.
- 12 **V**ariatio licet post publicationem scrutini non permittitur electoribus, ita nec substitutio in electione.
- 13 **I**dem in metropolitanis, ad quem in eligendi sit devolutum.
- 14 **E**lectores post scrutinii publicationem excommunicati, ac deinde absoluti variare non possunt.
- 15 **E**t an possint facere electionem ante absolutionem, remissive.
- 16 **E**lectoribus assensibus se non consensisse in eum, qui in scrutinio reperitur nominatus, non creditur.
- 17 **S**crutatoribus an hales adhibeatur contra tenorem scripturæ remissive.
- 18 **E**lectio cassata non debet nisi ad petitionem contemptam, nec per alium, quam per Superiorem, & interim variare non licet.
- 19 **S**crutinio publicato si superveniat defectus in forma, an electores ad novum scrutinium procedentes teneantur eligere tam nominatum, & num. seqq. & num. 28. & seqq.
- 20 **E**x nominatione non acquiritur, nisi nominatus sit solemnem.
- 21 **E**lectus à minori parte Capituli an, & quando sit preferendus si electio facta à maiori parte sit valida.
- 22 **E**lectores in forma peccantes privandi sunt ea vice potestate eligendi.

Electio

- 23 **E**lectio Pape si nulla sit ex defectu forme prescriptæ in Constitutione Gregorii XV. an Cardinalibus in novo scrutinio licet variare, & num. seqq. usque ad num. 35.
- 24 **E**lectio quamvis nulla ex defectu forme, tamen si ad se consensu eligentium, & electi, dicitur canonice de iure naturali.
- 25 **E**t post consecrationem nihil potest obijcere Ecclesia de forma non servata.
- 26 **C**ontrarium non, 28. & seqq.
- 27 **F**orma in electionibus cur introducta.
- 28 **E**lectus in Papatu non servata forma Constitutionis Gregorii XV. non est Apostolicus, sed Apostolicus.
- 29 **S**ubstantia deficiente desit ipse totum.
- 30 **E**lectio ipso iure nulla an possit confirmari.
- 31 **O**bligatio naturalis non oritur ex consensu quando lex positiva resistit alii.
- 32 **I**dem quando alius peccat in sua forma.
- 33 **V**el quando lex deest in actu ipso iure nullum.
- 34 **M**atrimonium tam carnale, quam spirituale celebratum non servata forma iuris positivi est nullum etiam in foro conscientiarum.
- 35 **S**crutinii publicatione inchoata, sed non consummata an liceat electoribus variare.
- 36 **E**t quid si publicato scrutinio vota appareant equalia, num. 35.
- 37 **E**t an pars minor variare possit accedente maiori, num. 37.
- 38 **E**t quid si nominatus in scrutinio ieris sui renunciaverit, num. 39.
- 39 **E**t quid si notorium sit nominationem esse ineligibilem, num. 40.
- 40 **E**t quid si dubitetur an sit postulandum, vel eligendum, num. 43.
- 41 **E**t quid in compromissarij eligentibus per viam scrutini, num. 45.
- 42 **E**t quid in Patribus Ecclesiarum, num. 46.
- 43 **V**ariatio non est prohibita Electoribus nisi in præiudicium nominati, & num. seqq.
- 44 **V**ariare an possit qui consentiendo electioni de se facta.
- 45 **E**lectus in scrutinio potest dissentire etiam post electionem sibi presentatam.
- 46 **N**ominantes in scrutinio scientes indignum an sint privati pro illa vice potestate eligendi.
- 47 **P**ostulatio, & electio sibi invicem adversantur.
- 48 **E**lectio an sit dissentanda si aliquis publicato scrutinio probare velit nominationem esse ineligibilem.
- 49 **C**ompromissarij, licet procedant per viam scrutini, non tamen ardeantur ad formam, c. *Quia propter*.
- 50 **P**atrum tam Clerici, quam laici variant indistinctè ante presentationem; postea vero laici tantum.
- 51 **C**ives eligentes sibi potestatem an possint variare.
- 52 **I**n postulacione an licet a sit variatio publicato scrutinio, & num. seqq. usque ad num. 53.
- 53 **A**rgumentum à contrario sensu est fortissimum in iure, & quando locum.
- 54 **I**n postulacione nulla forma reperitur à iure prescripta.
- 55 **N**ec per eum acquiritur ius postulato.
- 56 **V**ariare possunt electores ante publicationem scrutini.
- 57 **I**dem in Superiore, ad quem in eligendi sit devolutum.

- 58 **E**t quid si scrutatores recesserint à loco scrutini.
- 59 **S**crutinium nondum publicatum an desitri possit de consensu maiori parte Capituli etiam sine ulla causa.
- 60 **E**lectio Pape an vitetur ex eo quod aliquis schedulae deperierint ante consummationem scrutini publicationem, & num. seqq. usque in fin.
- 61 **E**t quid si hic casus contingat in scrutinio, & accessu, num. 65.
- 62 **A**liis ex se perfectis, & consummatis per contrarium eventum non rescribitur.
- 63 **E**tiam si postea eveniat casus, à quo non potuit inchoari.
- 64 **F**orma ubi ex aliquo casu advenit non potest, valet aliter etiam si forma non servata.
- 65 **P**ublicatio electionis si omittatur fraudulenter, non nocet electo.
- 66 **E**lectio non valet si post collationem protrahatur per simpliciter, vel neglegentiam Electorum; secus si mala fide.
- 67 **A**ctus imperfectus remanet nullus sine casu, sine culpa accidit, ut nequeat perfici.
- 68 **T**estamentum inter liberos quomodo valet sine publicatione, tamen si Testator voluerit illud publicari, & ante publicationem obierit, est nullum ex defectu voluntatis.
- 69 **A**lium nihil dicitur cum aliquid superest agendum.
- 70 **Q**uod pendet non est pro eo quasi sit.

PUBLICATO. Famosum, & quia breve est, per alia verba sic summari potest. Scrutinio publicato non possunt electores variare, sed cogi debent ad collationem, & electionem. Hoc dicit, & ratio facit. Primo dictum ponit. Secundo, eius rationem reddit. Tertio, rationem necessitatis exprimit. Secunda ibi, *Cum sit*. Tertia ibi, *Ad quod*.

Nota primo, ex textu tres actus substantiales electionis per viam scrutini, videlicet scrutini publicationem, suffragiorum collationem, & electionem in communi, quorum si vel alterum omittatur, non tenet electio, ut cap. *Quia propter*, cap. *Camana*, & cap. *In Genesi*, supra. eod.

Secundo nota ibi, *Electores*, congruè dici posse electores actu electionis inchoata, licet nondum consummato, & tunc dicuntur electores quasi electuri secundum Jo. Andr. num. 5. & Cardin. in secundo marab.

Tertio nota ibi, *Si oportuerit*, compellantur. Electores non esse simpliciter, & absolute compellendos ad collationem numeri ad numerum, & electionem in communi; sed si opus fuerit. Unde prius moneri debent; ac si resisterint, tunc demum per censuram Ecclesiasticam sunt cogendi ad instar testis, ut cap. 1. de testibus cogendis. Admonitio enim debet precedere vindictam, ut cap. *Indigne*, 12. quasi 2. ut hic per Compofcell. num. 7. in ver. *Si oportuerit*. Vel aliter expone illa verba, ut per Abb. Antiqui. num. 4. in eod. ver. Compulsio autem expectabit ad Superiorem cuius est electionem confirmare, licet aliis non sit ordinarius illorum eligentium secundum Joan. Andr. num. 27. quia ex quo conceditur confirmatio, videtur concessa omnia præambula, per quæ pervenitur ad illam, arg. cap. *Præterea*, de offic. deleg. & l. *Ad rem mobilium*, & l. *Ad Legationem*, ff. De Præcurat. & cum hoc dicitur transeunt Doctores

Cardinales, & consequenter quod spectat ad electionis validitatem hic casus tamquam omisus in Constitutione remansit in dispositione juris communis, vulg. l. Commissarius, ff. De liber. & postum. & arg. l. Sancimus, c. De testam. & l. Praesens, in fin. c. De appellat. De iure communi autem contra electum a duabus partibus Cardinalium obijci non potest quod schedula superabundent, sicut obijci non potest quod Cardinales eligentes sint excommunicati, vel suspensi; cum huiusmodi exceptiones juris positivi sint, ut in d. cap. Liber, adnotarunt Compofcell. m. 7. Joan. Andr. num. 10. & reliqui Interpretes, ut ibi dixi num. 11. & seqq.

Nec obstant contraria. Ad primum enim respondetur hoc capitulum non habere locum quando inhabiles ignominanter admittuntur ad eligendum, secundum theoricam Innocentii, quidquid contra scripserit Burt. cuius opinio communiter non tenetur, ut fuse ostensum est supra num. 31. & seqq.

Ad secundum responderi potest Gregorium statuisse ut schedula numerentur antequam aperiantur a scrutatoribus, & tunc si apparuerint numero plures quam sint Cardinales, amnes comburantur. Quibus verbis videtur respexisse tantummodo ad illum excessum schedularum, qui reperitur esse ante inchoatam illam publicationem; & in hoc tantum actu decrevit schedulas esse comburendas. At vero de excessu schedularum reperto post inchoatam, vel absolutam publicationem scrutatoribus nihil dicitur, forte quia visum sibi fuit sufficienter huiusmodi convenienti occurrisse, praecipiendo, ut ante publicationem schedulae palam diligentissime numerentur a scrutatoribus; post quam quidem numerationem in conspectu omnium peractam vix putavit posse contingere, ut schedulae excederent numerum Cardinalium; ne proinde de hoc casu veluti raro, aut minus frequenti nihil statuerendum duxit.

arg. l. Sara, cum tribus leg. seqq. ff. de legib. Praesertim vero quia si schedulae comburantur priusquam fuerint apertae, & ad novum scrutinium procedatur, cum nondum appareat quae quisque suffragia habuerit, nemo potest conquiri, quod exinde iuri suo, vel fama aliquatenus detrahatur, ut notat Innocent. in c. Publicato, num. 2. infra, eod. dicens hoc casu non posse detrahere, quia nemo sit praesens, nec aliqua infamia oritur nominato, cum etiam sint vocati. At vero apertis iam schedulis, & scrutinio publicato videtur quodammodo electio iniurata, & aliquod jus questum, ei quem constat habuisse duas tertias suffragiorum partes etiam superfluis non computatis, ut ex dictis patet. Unde si schedulae tunc lacertari, aut comburi non possent, nec ad nova suffragia decerneretur circa illius injuriam, quia res non est integra, & nemini licet mutare consilium in alterius praesentium, cap. Cum inter Canonicos, infra, eod. l. Nova, la quarta, ff. de reg. iur. Item ex novo scrutinio protraheretur electio. Quod est periculosum praesertim in Electione Romani Pontificis, c. Vbi periculum, infra eod. lib. 6. & Clemens. Ne Romani, eod. tit. At quas rationes forte respexit Gregorius IX. dum decrevit, ut publicato scrutinio non liceat electoribus variare, ut in d. cap. Publicato, infra, eod. & ibi notat gloss. 2. Innocent.

Holl. Joan. Andr. & reliqui Interpretes. Nobis tamen in his pronuntiare non licet, idcirco ad obviandum periculis abire non esset, ut prima Sedes hanc dubitationem dilucidaret.

Quid autem juris sit in casu converso, videlicet cum schedulae repertae sint pauciores numero quam sint Cardinales, scripti plene in praedicta decretali, Publicato, in 56. usque in fin.

DE ELECTIONE.

Cap. Publicato.

S V M M A R I V M.

- 1 Scrutinio publicato non possunt electores variare, sed cogi debent ad collationem, & electionem.
- 2 Amplius sex modis ad num. 11. usque ad 20. & scilicet hanc, a num. 45. usque ad 52.
- 3 Electores dicti possunt alii electioni inchoata, licet non consummata.
- 4 Electores publicato scrutinio sunt compellendi ad collationem, & electionem a Superiore, ad quem spectat confirmatio.
- 5 Matrimonium tam spirituale, quam carnale non vitatur ex legitima compulsionem Superioris propter principium voluntarium.
- 6 Electoribus non liceat variare scrutinium publicato, & num. seqq.
- 7 Initium fidei, & legitimatum.
- 8 Matrimonium spirituale quod habeat partes.
- 9 Publicationis effectus variis.
- 10 Beneficium cuius abfuit collatio Episcopi dicitur sanctum officio suo, & idcirco variare non potest.
- 11 Ex scrutinio publicatione an, & quale tunc acquiratur nominatio, & num. 20.
- 12 Electores tunc sibi variare, nec in communi variare possunt scrutinio publicato.
- 13 Variatio sicut post publicationem scrutini non permittitur electoribus, ita nec substitutio in electione.
- 14 Idem in metropolitanis, ad quem in eligendi sit devolutum.
- 15 Electores post scrutini publicationem excommunicati, ac deinde absoluti variare non possunt.
- 16 Et an possint facere electionem ante absolutionem, remissive.
- 17 Electoribus assentibus se non consensisse in eum, qui in scrutinio reperitur nominatus, non creditur.
- 18 Scrutatoribus an hanc adhibeatur contra tenorem scripturae remissive.
- 19 Electio cassata non debet nisi ad petitionem contempti, nec per alium, quam per Superiorem, & interim variare non licet.
- 20 Scrutinio publicato si superveniat defectus in forma, an electores ad novum scrutinium procedentes teneantur eligere tam nominatum, & num. seqq. & num. 28. & seqq.
- 21 Ex nominatione non acquiritur, nisi nominatus sit solemnem.
- 22 Electus a minori parte Capituli an, & quando sit preferendus si electio facta a maiori parte sit valida.
- 23 Electores in forma peccantes privandi sunt ea vice potestate eligendi.

Electio

- 24 Electio Pape si nulla sit ex defectu forme prescriptae in Constitutione Gregorii XV. an Cardinalibus in novo scrutinio licet variare, & num. seqq. usque ad nu. 35.
- 25 Electio quomodo nulla ex defectu forme, tamen si adfuerit consensus eligentium, & electi, dicitur canonice de iure naturalis.
- 26 Est post consecrationem nihil potest obijcere Ecclesia de forma non servata.
- 27 Contrarium non, 28. & seqq.
- 28 Forma in electionibus cur introducta.
- 29 Electus in Papam non servata forma Constitutionis Gregorii XV. non est Apostolicus, sed Apostolicus.
- 30 Substantia deficiente defecte ipsam totum.
- 31 Electio ipso iure nulla an possit confirmari.
- 32 Obligatio naturalis non oritur ex consensu quando lex positiva resistit alii.
- 33 Idem quando alius peccat in sua forma.
- 34 Vel quando lex deest in actu ipso iure nullum.
- 35 Matrimonium tam carnale, quam spirituale celebratum non servata forma iuris positivi est nullum etiam in foro conscientiae.
- 36 Scrutinij publicatione inchoata, sed non consummata an liceat electoribus variare.
- Et quid si publicato scrutinio vota appareant equalia, nu. 35.
- Et an pars minor variare possit accedente maiori, num. 37.
- Et quid si nominatus in scrutinio ierit suo renunciaverit, num. 39.
- Et quid si notorium sit nominationem esse ineligibilem, num. 40.
- Et quid si dubitetur an sit postulandum, vel eligendum, num. 43.
- Et quid in compromissarij eligentibus per viam scrutini, num. 45.
- Et quid in Patrum Ecclesiarum, num. 46.
- 37 Variatio non est prohibita Electoribus nisi in praesentem nominati, & num. seqq.
- 38 Variare an possit qui consentiendo electioni de se facta.
- 39 Electus in scrutinio potest dissentire etiam post electionem sibi presentatam.
- 40 Nominantes in scrutinio scientes indignum an sint privati pro illa vice potestate eligendi.
- 41 Postulatio, & electio sibi invicem adversantur.
- 42 Electio an sit dissentenda si aliquis publicato scrutinio probare velit nominationem esse ineligibilem.
- 43 Compromissarij, licet procedant per viam scrutini, non tamen ardeant ad formam, c. Quia propter.
- 44 Patroni tam Clerici, quam laici variant indistincte ante presentationem; postea vero laici tantum.
- 45 Civis eligentes sibi potestatem an possint variare.
- 46 In postulacione an hinc a sit variatio publicato scrutinio, & num. seqq. usque ad num. 53.
- 47 Argumentum a contrario sensu est fortissimum in iure, & quando locum.
- 48 In postulacione nulla forma reperitur a iure prescripta.
- 49 Nec per eum acquiritur ius postulato.
- 50 Variare possunt electores ante publicationem scrutini.
- 51 Idem in Superiore, ad quem in eligendi sit devolutum.

- 52 Et quid si scrutatores recesserint a loco scrutini.
- 53 Scrutinium nondum publicatum an desitri possit de consensu maiori parte Capituli etiam sine ulla causa.
- 54 Electio Pape an vitetur ex eo quod aliquis schedulae deperierint ante consummationem scrutini publicationem, & num. seqq. usque in fin.
- Et quid si hic casus contingat in scrutinio, & accessu, num. 65.
- 55 Alia ex se perfectus, & consummatus per contrarium eventum non rescribitur.
- 56 Etiam si postea eveniat casus, a quo non potuit inchoari.
- 57 Forma ubi ex aliquo casu advenit non potest, valet aliter etiam si forma non servata.
- 58 Publicatio electionis si omittatur fraudulenter, non nocet electo.
- 59 Electio non valet si post collationem protrahatur per simpliciter, vel neglegentiam Electorum; secus si mala fide.
- 60 Actus imperfectus remanet nullus sine casu, sine culpa accidit, ut nequeat perfici.
- 61 Testamentum inter liberos quomodo valet sine publicatione, tamen si Testator voluerit illud publicari, & ante publicationem obierit, est nullum ex defectu voluntatis.
- 62 Alium nihil dicitur cum aliquid superest agendum.
- 63 Quod pendet non est pro eo quasi sit.

PUBLICATO. Famosum, & quia breve est, per alia verba sic summari potest. Scrutinio publicato non possunt electores variare, sed cogi debent ad collationem, & electionem. Hoc dicit, & ratio facit. Primo dictum ponit. Secundo, eius rationem reddit. Tertio, rationem necessitatis exprimit. Secunda ibi, cum sit. Tertia ibi, ad quod.

Nota primo, ex textu tres actus substantiales electionis per viam scrutini, videlicet scrutini publicationem, suffragiorum collationem, & electionem in communi, quorum si vel alterum omittatur, non tenet electio, ut cap. Quia propter, cap. Camana, & cap. In Genes. supra eod.

Secundo nota ibi, Electores, congrue dici posse electores actu electionis inchoata, licet nondum consummato, & tunc dicuntur electores quasi electi secundum Joan. Andr. num. 5. & Cardin. in secundo marab.

Tertio nota ibi, si oportuerit, compellantur. Electores non esse simpliciter, & absolute compellendos ad collationem numeri ad numerum, & electionem in communi; sed si opus fuerit. Unde prius moneri debent; ac si resisterint, tunc demum per censuram Ecclesiasticam sunt cogendi ad instar testis, ut cap. 1. de testibus cogendi. Admonitio enim debet precedere vindictam, ut cap. Indigne, 12. quasi 2. ut hic per Compofcell. num. 7. in ver. si oportuerit. Vel aliter expone illa verba, ut per Abb. Antiqu. num. 4. in eod. ver. Compulsio autem expectabit ad Superiorem cuius est electionem confirmare, licet alias non sit ordinarius illorum eligentium secundum Joan. Andr. num. 27. quia ex quo conceditur confirmatio, videtur concessa omnia praeambula, per quae pervenitur ad illam, arg. cap. Praeterea, de offic. deleg. & l. Ad rem mobilium, & l. Ad Legationem, ff. De Praesent. & cum hoc dicitur transeunt Doctores

tores, licet Abb. dubitet *non. 9. vers. Ultimo hic*
 4 *quartus*, & ex his collige non vitari electionem
 propter compulsionem. Quod procedit in hoc
 speciali casu propter principium voluntarium, &
 consensum ab initio prelatum in scrutinio, &
 candidum Abb. *in ult. notab.* & est simile in matri-
 monio carnali, quod contrahi non potest si me-
 tus, aut violentia intercesserit, cap. *Com locum*,
de sponsal. & tamen si precesserint sponsalia de fu-
 turo, compellitur quis contrahere de presenti,
 ut cap. *Ex litteris*, *de secundo*, & cap. *Acquisivit*, *cod.*
tit. Ergo idem in hoc matrimonio spirituali, arg.
 cap. *Inter corporalia*, *de transi.* *Episcop.* Sed extra
 hunc casum non est electio, ubi libertas admitti-
 tur eligendi, ut legitur in cap. *Vbi periculum*, §. *Ce-*
terum, *infra eod. lib. 6.*

Ultimo nota ex hac decretali duas insignes re-
 gulas in materia electionis per scrutinium. Una
 est negativa, quae non permittit electores variare
 publico scrutinio; & sumitur in sensu directo.
 Altera est affirmativa, quae variationem permittit
 ante scrutinium publicationem; & colligitur a con-
 trario sensu. Utramque regulam prosequar fac-
 tiori methodo per ampliationes, & declarationes
 refulgentium ea, quae in 21. *questionibus* fuisse hic
 tractat Joan. Andr.

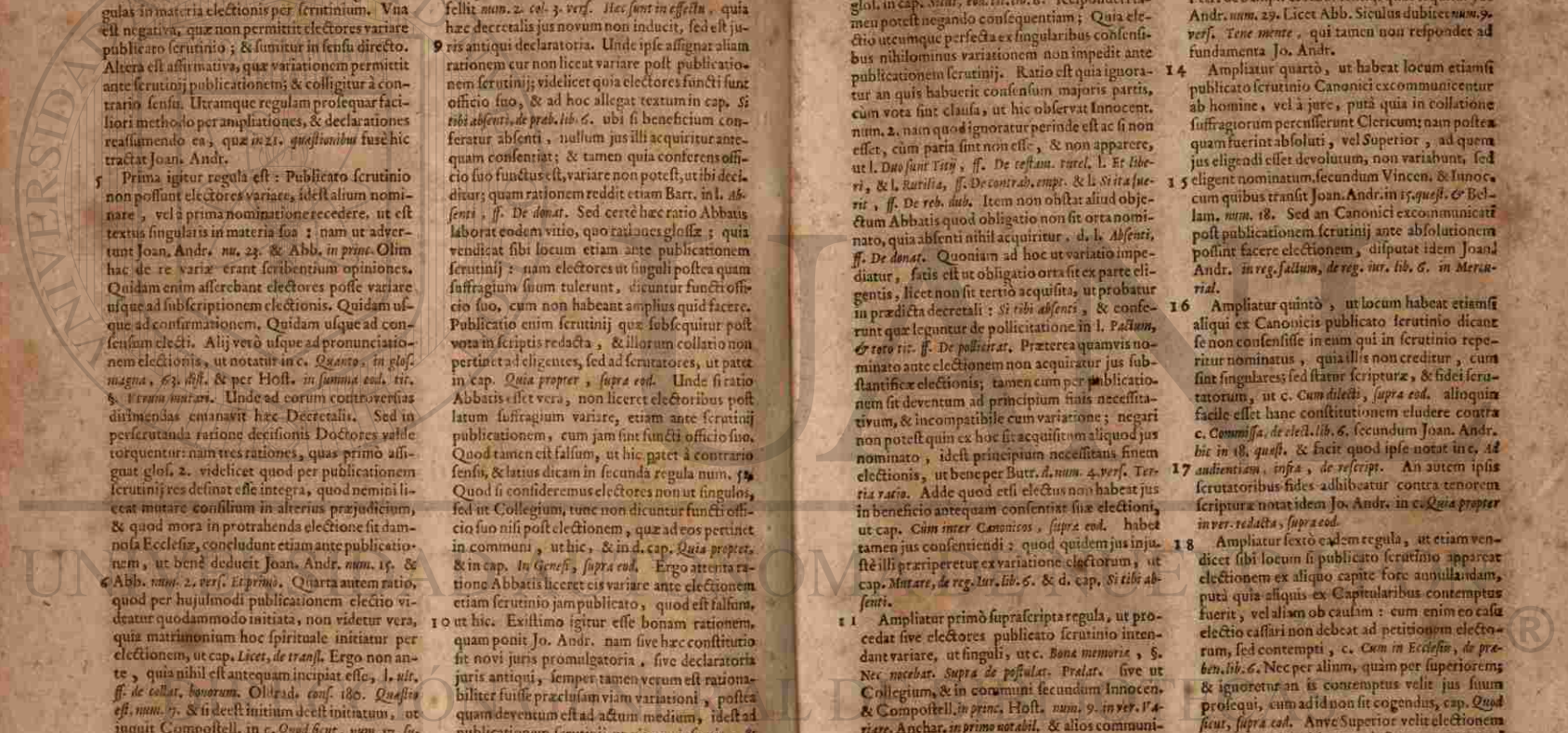
5 Prima igitur regula est: Publicatio scrutinio
 non possunt electores variare, id est alium nomi-
 nare, vel a prima nominatione recedere, ut est
 textus singularis in materia sua; nam ut ad-
 advertunt Joan. Andr. *num. 23.* & Abb. *in prime.* Olim
 hac de re varie erant scribentium opiniones.
 Quidam enim assererant electores posse variare
 usque ad subscriptionem electionis. Quidam us-
 que ad confirmationem. Quidam usque ad con-
 sensum electi. Alij vero usque ad pronunciatio-
 nem electionis, ut notatur in c. *Quanto*, in *gloss.*
magna, §. *si*, *de per. Host.* *in summa eod. tit.*,
 & *in summa notata.* Unde ad eorum controversias
 dirimendas emanavit haec Decretalis. Sed in
 persequenda ratione decisionis Doctores valde
 requeuntur: nam tres rationes, quas primo assi-
 gnat gloss. 2. videlicet quod per publicationem
 scrutinijs res definit esse integra, quod nemini li-
 ceat mutare consilium in alterius praesentiam,
 & quod mora in protrahenda electione sit dam-
 nosa Ecclesiae, concludunt etiam ante publicatio-
 nem, ut bene deducit Joan. Andr. *num. 15.* &
 Abb. *num. 2. vers. Et primo.* Quarta autem ratio,
 quod per hujusmodi publicationem electio vi-
 detur quodammodo initiata, non videtur vera,
 quia matrimonium hoc spirituale initiat per
 electionem, ut cap. *Licet*, *de transi.* Ergo non ante
 6, quia nihil est antequam incipiat esse, *1. ult.*
ff. de collat. honorum. Oltra *caus. 180. Quasi*
est. num. 7. & si de electione deest initiatum, ut
 inquit Compostell. in c. *Quod sicut*, *num. 17. su-*
pra eod. Quare Joan. Andr. *hic num. 15.* dicit hanc
 constitutionem jus novum inducere in eo quod
 publicatio scrutinijs impediat variationem voto-
 rum. Antea enim nullas ex antiquis tenebat,
 quod hic dicitur. In hoc autem jure positivo
 affirmat fuisse arbitrium Pontifici interdicare
 variationem publico scrutinio. Nam si voluisset,
 utique potuisset illam prohibere, etiam
 post latum suffragium. Idcirco autem praefixit
 terminum publicationis, quia matrimonium spi-
 rituale habet partes suas, cujus prima est electio,

secunda confirmatio, tertia confirmatio. Prima
 pars, quae dicitur electio, similiter habet partes
 multas quoad formam, & tres saltem quoad con-
 sensum, scilicet scrutinium, ipsius publicationem,
 & electionem. Cuius igitur iustus est transitus ad
 medium, vel duas partes hujus partis, praefolus
 8 est variandi aditus. Aequa autem fuit haec diffi-
 nio, ut ipse ait *num. 4.* ad evitandam infamiam
 & injuriam nominati, ex quo facta est publica-
 tio. Sic in simili publicatio attestationum impe-
 dit productionem testium, cap. *Cum venisset*, &
 cap. *Causam*, *de testib.* Sic electum publicatum
 arctat. *ca. supra. de postul. Pralat.* Et non suffi-
 cit mihi innotorem revocasse, nisi publice hoc
 describerem, *1. Sed si populus*, §. *1. ff. De Institur.*
 ad. Verum Abbas matetli fateatur hanc ratio-
 nem Jo. Andr. esse persuasivam, tamen illam re-
 solvit *num. 2. col. 3. vers. Ita sunt in effectu*, quia
 haec decretalis jus novum non inducit, sed est ju-
 9 ris antiqui declaratoria. Unde ipse assignat aliam
 rationem cur non liceat variare post publicatio-
 nem scrutinijs; videlicet quia electores functi sunt
 officio suo, & ad hoc allegat textum in cap. *Si*
tibi absenti, *de preb. lib. 6.* ubi si beneficium con-
 feratur absenti, nullum jus illi acquiritur ante
 quam consentiat; & tamen quia confersus offi-
 cio suo functus est, variare non potest, ut ibi deci-
 ditur; quam rationem reddit etiam Barr. in *1. ab-*
senti, §. *De donat.* Sed certe haec ratio Abbas
 laborat eodem vitio, quo rationes glossae; quia
 vendicat sibi locum etiam ante publicationem
 scrutinijs; nam electores ut singuli postea quam
 suffragium suum tulerunt, dicuntur functi offi-
 cio suo, cum non habeant amplius quid facere.
 Publicatio enim scrutinijs quae subsequitur post
 vota in scriptis redacta, & illorum collatio non
 pertinet ad eligentes, sed ad scrutatores, ut patet
 in cap. *Quia propter*, *supra eod.* Unde si ratio
 Abbatis est vera, non liceret electoribus post
 latum suffragium variare, etiam ante scrutinijs
 publicationem, cum jam sint functi officio suo.
 Quod tamen est falsum, ut hic patet a contrario
 sensu, & latius dicam in secunda regula *num. 15.*
 Quod si consideremus electores non ut singulos,
 sed ut Collegium, tunc non dicuntur functi offi-
 cio suo nisi post electionem, quae ad eos pertinet
 in communi, ut hic, & in d. cap. *Quia propter*,
 & in cap. *In Genesi*, *supra eod.* Ergo attentio ra-
 tione Abbatis liceret eis variare ante electionem
 etiam scrutinio jam publicato, quod est falsum,
 10 ut hic. Existimo igitur esse bonam rationem,
 quam ponit Jo. Andr. nam si haec constitutio
 sit novi juris promulgatoria, sive declaratoria
 juris antiqui, semper tamen verum est ratio-
 nabiliter fuisse praefolam viam variationi, postea
 quam devenit ad actum medium, id est ad
 publicationem scrutinijs ut videtur infamia, &
 injuria, quae irrogaretur nominato a majori par-
 te, si liceret electoribus ab illius nominatione re-
 cedere. Quae ratio in effectu elicitur ex dictis
 Imperantibus *num. 2.* ut latius dicam infra in secunda
 regula *num. 55.* Videtur etiam consistere alia ra-
 tio, quam assignat Barr. *num. 4. vers. Apud ta-*
men dicitur; salvando rationem in textu assi-
 gnatum; nam secundum eum quemadmodum
 aliae obligationes oriuntur ex consensu, ut *1. Con-*
sentiu, §. *De ali. & obligat.* ita & in electione
 obligatio oritur ex consensu eligentium, Unde
 haec

haec electio est valida, & perfecta de jure natu-
 rali, licet pro forma accidentaliter inducitur
 institutum ut debeat subsequi collatio, & com-
 muni electio. Cum ergo inspecto jure naturali
 videatur iam perfecta ex votis in scriptis redac-
 tis, & publicatis; non debet esse locus variatio-
 ni, quae principium finis necessitatem sit exple-
 tum; ideoque sequitur in littera, cum facienda
 sit collatio, &c. Quasi hic finis necessarius traha-
 tur ad principium: & quamvis Abbas *sub nu. 2.*
col. 3. nitatur refellere hanc rationem, eo quod
 illa attentio non liceret variare, etiam ante scruti-
 nijs publicationem, cum jure naturali inspecto
 inducatur electio ex singularibus consensibus in
 scrutinio praefolus; & publicatio scrutinijs, colla-
 tio subsequens, & electio in communi sunt, jure
 positivo inducitur in d. cap. *Quia propter*, ut notat
 gloss. in cap. *Quia*, *eod. tit. lib. 6.* Responderi ta-
 men potest negando consequentiam; Quia electio
 utrumque perfecta ex singularibus consensibus
 nihilominus variationem non impedit ante
 publicationem scrutinijs. Ratio est quia ignora-
 tur an quis habuerit consensum majoris partis,
 cum vota sint clausa, ut hic observat Innocent.
num. 2. nam quod ignoratur perinde est ac si non
 esset, cum paria sint non esse, & non apparere,
 ut *1. Duo sunt* *Titij*, §. *De testam. ruel. l. Et libe-*
ri, & *1. Rutilia*, §. *De contrah. emp. & l. Si ita fue-*
rit, §. *De reb. dub.* Item non obstat aliud obje-
 ctum Abbatis quod obligatio non fit orta nomi-
 nato, quia absenti nihil acquiritur, d. *1. Absenti*,
 §. *De donat.* Quoniam ad hoc ut variatio impe-
 diatur, satis est ut obligatio orta sit ex parte eli-
 gentis, licet non sit tertio acquisita, ut probatur
 in praedicta decretali: *Si tibi absenti*, & conse-
 runt quae leguntur de pollicitatione in *1. Pallum*,
 & *1. toto* *tit. ff. De pollicitat.* Praeterea quamvis no-
 minatio ante electionem non acquiritur jus sub-
 stantive electionis, tamen cum per publicatio-
 nem sit devenit ad principium finis necessita-
 tivum, & incompatible cum variatione; negari
 non potest quin ex hoc sit acquisitum aliquod jus
 nominato, id est principium necessitatis finem
 electionis, ut bene per Barr. *num. 4. vers. Ter-*
tia ratio. Adde quod est electus non habet jus
 in beneficio antequam consentiat suae electioni,
 ut cap. *Cum inter Canonicos*, *supra eod.* habet
 tamen jus consentiendi; quod quidem jus inju-
 ste illi preriperetur ex variatione electorum, ut
 cap. *Mutare*, *de reg. jur. lib. 6.* & d. cap. *Si tibi ab-*
senti.

- 1 Ampliatur primo supra scripta regula, ut pro-
 cedat siue electores publicato scrutinio inten-
 dant variare, ut singuli, ut c. *Bona memoria*, §.
Nec mcebat, *supra de postulat. Pralat.* siue ut
 Collegium, & in communi secundum Innocent.
 & Compostell. in *prime*, *Host.* *num. 9. in ver. Va-*
riare, *Anchar. in primo notabil.* & alios communi-
 tar.
- 2 Ampliatur secundo, ut procedat non tantum
 in ipsiis electoribus, sed etiam in eorum suc-
 cessoribus: nam si publicato scrutinio aliqui ex
 eligentibus obierint, vel abcesserint, substitui
 in eorum locum, vel supervenientes tenebuntur
 nominatum eligere, quia nominato est jus ques-
 tum ex votis publicatis, ut hic; quod quidem
 jus non amittit propter casum supervenientem,
 secundum Vincent. Innoc. & Compostell. quos

- hic referunt, & sequuntur Joan. Andr. & Cardin.
 ambo in *1. 4. qu. & Bellam. n. 17.*
- 3 Ampliatur tertio, ut procedat etiam in Metro-
 politano, vel alio Superiore, ad quem per ne-
 gligentiam, vel contumaciam electorum, qui
 publicato scrutinio electionem distulerunt ultra
 trimesse a die vacationis, jus eligendi sit devo-
 lutum ad praescriptum c. *No pro deserta*, *supra*
eod. quia cum per publicationem limitata esset
 potestas Capituli; ergo & Superioris, qui suc-
 cedit in jus illorum, *1. Non intelligitur*, §. *Si po-*
steriori, §. *de iur. sis.* alias una via permitteretur
 ejus variatio, scilicet susendo labi tempus praefo-
 lum ad eligendum, quod alia via est eis prohibi-
 tum, contra reg. *Cum quis*, *de reg. jur. lib. 6. & c.*
Tue, *de Evocatur.* facit Clem. *1. na de Suppl. neol.*
Pralat. & ita hic firmat Vincent. Compostell.
 Petr. de Sampf. & Abb. Antiq. quos sequitur Jo.
 Andr. *num. 29.* Licet Abb. Siculus dubitet *num. 9.*
vers. Tene mente, qui tamen non respondet ad
 fundamenta Jo. Andr.
- 4 Ampliatur quarto, ut habeat locum etiam si
 publicato scrutinio Canonici excommunicentur
 ab homine, vel a jure, puta quia in collatione
 suffragiorum percussissent Clericum; nam postea
 quam fuerint absoluti, vel Superior, ad quem
 jus eligendi esset devolutum, non variabunt, sed
 5 eligent nominatum secundum Vincent. & Inno-
 cent. cum quibus transit Joan. Andr. in *15. quest.* & *Bellam.*
num. 18. Sed an Canonici excommunicati
 post publicationem scrutinijs ante absolutionem
 possint facere electionem, disputat idem Joan.
 Andr. *in reg. saluum, de reg. jur. lib. 6. in Mercur-*
rial.
- 6 Ampliatur quinto, ut locum habeat etiam si
 aliqui ex Canonicis publicato scrutinio dicant
 se non consensisse in eum qui in scrutinio repe-
 ritur nominatus, quia illis non creditur, cum
 sint singulares; sed statim scripturae, & fidei scruta-
 torum, ut c. *Cum dilecti*, *supra eod.* alioquin
 facile esset hanc constitutionem eludere contra
 c. *Commisita*, *de elect. lib. 6.* secundum Joan. Andr.
 hic in *18. quest.* & facit quod ipse notat in c. *Ad*
 7 *audientiam*, *infra*, *de rescript.* An autem ipsis
 scrutatoribus fides adhibeatur contra tenorem
 scripturae notat idem Jo. Andr. in c. *Quia propter*
in ver. redacta, *supra eod.*
- 8 Ampliatur sexto eadem regula, ut etiam ven-
 dicet sibi locum si publicato scrutinio apparet
 electionem ex aliquo capite forte annullandam,
 puta quis aliqui ex Capitularibus contemptus
 fuerit, vel aliam ob causam: cum enim eo casu
 electio cassari non debeat ad petitionem electo-
 rum, sed contempti, c. *Cum in Ecclesia*, *de pre-*
ben. lib. 6. Nec per alium, quam per superiores;
 & ignoretur an is contemptus velit jus suum
 prosequi, cum ad id non sit cogendus, cap. *Quod*
sicut, *supra eod.* Anve Superior velit electionem
 in hinc: idcirco interea electores nequeunt ad
 aliud scrutinium procedere, sed cogendi sunt ad
 electionem nominati. Verum ad petitionem
 contempti potest, & debet scrutinium irritare;
 & tunc fiet novum scrutinium, si nondum sit
 processum ad electionem, ut notatur in c. *Prox.*
supra eod. & hic tenet Innocent. *num. 1. vers. sed*
quid si non sit nulla, Abb. Antiq. *num. 3. & Ho-*
stien. num. 9. ambo in *eod. vers.* Compostell. *num. 1.*
vers. Sed quid si non sit processus nullus, Jo. Andr.

& Cardin. uterque in 12. quæst. & vide eundem Cardin. in cap. proximo, in quinta quæstione supra eundem.

19 Ampliatur septimo prædicta regula, ut obtineat, etiam post publicationem scrutinij legitime facti superveniat defectus in forma, puta quia licentia collatio, vel communis electio, vel quid simile: nam et si electores debeant ad novum scrutinium procedere; tamen nequeunt variare alium eligendo, ut pluribus determinat hic Innocent. num. 2. col. 2. post princ. vers. Sed

20 quid si publicato: & hanc partem sustinebat ipse Innocentius in pleno Consistorio, ut attestatur Compotell. num. 1. in fine: ea ratione, quia licet cassanda sit electio quando post publicatum scrutinium peccatur in forma; tamen remanet electio jus acquiritur ex voce publicatis. arg. hinc cap. Non obstat quod ex nominatione, non queritur. cap. Quod sicut supra eodem. Quoniam hoc non procedit cum nominatione fiant solemniter, & animo se obligandi: tunc enim bene jus quæritur ex nominatione, c. Bone. ult. in 1. supra eod. & videtur expressum hic. Si minus non obstat quod electus à minori parte Capituli sit præferendus si electio facta à majori parte sit nulla, dummodo utraque electio fiat eodem contextu, ut notatur in cap. Dudum, supra eod. & consequenter jus non videatur quæsitum electo à majori parte. Quandoquidem hoc verum est si electio facta à majori parte sit nulla ex defectu electi, puta quia est criminiosus, sed occultus; vel quia fuit peccatum in scrutinio, eo quod vota non fuerint in scriptis redacta: his enim casibus non fuit jus quæsitum nominato, unde non mirum si electus à minori parte sit

22 præferendus. Demum non obstat quod electores in forma peccantes privati sint ea vice potestate eligendi, cap. Quia propter, §. Qui vero, supra eod. & si non eligent: quoniam poterunt eligere antequam priventur per sententiam, ut notat Compotell. in prædicta Decretali Quia propter, in ver. Preterea, ad hoc c. Quæquam, infra eod. lib. 6. Vel si priventur, superior, maxime Pape, stante illorum suspensione providere poterit de eodem nominato, ut c. Quia diversitatem, de cens. præben. & ita concludunt hic Innoc. & Compotell. quibus accedunt Abb. Antiq. n. 1. & Joan. Andr. in 10. quæst. Barr. nu. 9. vers. Per hinc tex. in 1. & alij committunt, ut testatur Abb. Siculus, num. 9. Alij tamen hoc absolum videntur, quia tres partes electionis, scilicet scrutinium, ipsius publicatio, & electio sunt unus actus, & in his omnibus cum nihil præset electus, sed electores, sufficit peccatum ipsorum, ut cesset quidquid factum est, etiam si fiat præjudicium electi, quia qui peccat in uno, peccatse videtur in omnibus, c. Delectat, infra de regul. jur. Et hæc secunda opinio verior videtur, ut patebit infra n. 28. & seq.

23 Sed hic opportunè occurrit dubium, quid sit dicendum in electione Romani Pontificis, videlicet si electio sit nulla ex defectu forme præscriptæ in Constitutione Gregorij XV. quæ incipit, Interim Barro Fimus, an Cardinales ad novum scrutinium procedentes possint variare recedendo ab electo in primo scrutinio, & alium eligendo.

Proponitur hæc quæstio in terminis Gregorianæ Constitutionis, quia de jure communi nulla forma servanda erat in electione pape, sed satis erat ut in aliquem tanquam in papam conferrentur dux ex tribus partibus Cardinalium, ut est textus in cap. Licet de veranda, & ibi dicit post Innoc. & Compotell. supra eod. Sed hodie electio Pape redacta est ad tres formas Concilij generalis, de quibus in Decretali Quia propter. Licet non requirantur illa decem & octo substantialia, quæ in electione inferiorum ibi enumerant Doctores, præsertim Abb. num. 12. Sed illa tantum, quæ constitutio ponit in §. Quod si electio, ubi perstringitur forma electionis cum clausula Decreti.

24 Ad partem negativam arguitur ex doctrina Innocentij in c. Quod sicut, num. 8. vers. Si autem nulla sit electio, supra eod. ubi sic ait: (Si nulla sit electio ob non servatam formam Concilij generalis, de qua in c. Quia propter, de elect. vel aliud consimile, consensus tamen legitimus eligentium, & electi intervenit, qui solus de jure naturali ad electionem, & alios contractus sufficit, cap. Inter corporalia, de trans. Episc. Sic electus ordinis conferat, & sine peccato beneficium retinet. Nec illi obstat quod non habeat fundamentum, & ideo non possit superaddicere in ordinibus, & alijs, cap. Principatus, leg. 1. Quin imò fundamentum habet, scilicet canonicam electionem de jure naturali; maxime ubi non oritur scandalum, nec leditur honestas publica justitia, nec generalis status Ecclesiæ, & post consecrationem de forma non servata nihil potest objicere Ecclesia, cum in ejus consensu perseveraverit. Nec mirandum, quod id, quod nullum est, tractu temporis fit rarij, quia hæc non est nulla de jure naturali. Hæc Innocentius, Sed & Compotell. in d. cap. Quod sicut, num. 17. (Si autem, inquit, electio non fuit canonica propter formam, vel solemnitates omisissas, quas jus positivum præcipit in electionibus observari, fuit tamen secundum jus naturale canonica: tunc per talem electionem assumptus non tenetur dimittere beneficium sic acquisitum; sicut condemnatus injustè ad restitutionem rei toræ, quamvis de jure civili tenetur dominus tamen naturalis remanet: unde non peccat retinendo, arg. l. Juliam, ff. De condit. 26 indeb.) Jus enim positivum de forma servanda de rigore introductum, inventum est propter vitandum periculum Ecclesiarum, quod incurrebant propter lites quas habebant, quæ certam formam in electione non habebant. Quæ lites jam cessant postquam electus jam consecratus est, & sic sit reditus ad jus naturale, quod facile contingit, l. Scimus, §. Ideo decimus, ff. De pact. Hæc ille, & sequuntur Archid. in c. Nullus, num. 1. §. 2. dist. 1. Abb. in c. Quia plerique, n. 31. infra, de trans. Episc. Gemin. conf. 88. Innocentius Papa VII. num. 5. & Felin. alios cumulari in cap. 1. n. 37. vers. Fallit sexto, supra, de cons. 26 indeb.)

26 Quibus authoritatibus forte motus bon. mem. D. Coccinius Roxæ Decanus in suo tractatu manuscripto de Romani Pontificis electione opinatus est electum non servata forma Gregorianæ constitutionis, dummodo haberet suffragia, & naturalem consensum duarum ex tribus partibus

Cardinalium, esse versus Papam jure naturali inspecto, & posse Papam tuta conscientia retinere.

27 In oppositum sunt verba clara ipsius Constitutionis: nam in §. Quod si electio, non tantum decernitur eo ipso nulla, & invalida absque ulla declaratione electio aliter celebrata; quam servata formalibus præscriptis; sed amplius statuitur, ut ita electo nullum jus tribunt. Quamvis non Apollithicus, sed Apostaticus sit, & habeatur, & tam ipse, quam eligentes ejusque fautores, & complices sententiam excommunicationis, & anathematis, alique censuras, & penas invaloribus Sedis Apostolicæ a sacris canonibus, & constitutionibus Apollithicis impostas paverit ipso facto incurrant. Ergo quodquid sit in electionibus inferiorum in terminis juris communis quando controversum erat an ex naturali consensu eligentium esset requisitum jus electo, etiam non servata forma juris positivi; certe in electione Pape post Constitutionem Gregorij res videtur carere omni dubio; quia sic electo nullum jus acquiritur, ac proinde non arcantur Cardinales ad eum denovo eligendum, sed integrum est illis variare, & alium eligere servata forma Constitutionis. Quod autem dicebat D. Coccinius non videtur posse consuli; quia non apparet quo ausu possit quis gerere se pro Pape, quem Constitutio Gregorij declarat esse Apostaticum, & Sedis Apostolicæ invalorum. Ad hoc cap. Si quis peccata, 79. dist. ex quo videtur delumpta illa verba Constitutionis: ibi enim sic legitur: (Si quis, &c. non congrui, & canonice electione, &c. fuerit Apollithice Sedi intronizatus, non Apollithice, sed Apollitho habeatur, licet quis Cardin. Episcopus cum religiosis, & Deum timentibus Clericis, & laicis invalorum etiam cum anathemate, & humano auxilio, & studio à Sede Apollithice repellere, & quem dignum judicaverit, proponere.) Hæc ibi. Cum præsertim Bulla sic electum, ejusque fautores, & complices anathematis nuncione preestit; quæ pena præcipue locum habet in foro anime, & non insurgit nisi pro morali reatu, ut cap. Nemo Episcoporum, 11. q. 1. & privatæ gratia Dei, traditque Sathan corporaliter, & spiritualiter, ut inquit S. Thom. in 4. dist. 18. q. 2. art. 1. q. 2. ad 3. & cum Apollithice Sanctiones generaliter vim habeant obligandi etiam in foro conscientie, ut cap. Nulli jus, 17. dist. & c. Volentes, 25. q. 1. cum alijs à Idibus Archid. in c. Depellenda, n. 4. de coact. præb. lib. 6. longè magis hoc vendicari sibi locum in Bulla Gregorij, cum disponat de omnium gravissima, & sacrosancta, arg. cap. 1. infra de schismat. c. Vni periculum, infra eod. lib. 6. & Clem. de Romani, eod. tit.

28 Quibus accedit quod etiam in electionibus inferiorum Prælatorum multi tenent nullum jus acquiri ex electione celebrata contra formam juris, licet nullitas emerit post publicationem scrutinij legitime facti, ac proinde electores non tenent iterato eligere eum, qui sine nominatum in scrutinio; & imit alios hoc mordicus docet Abb. hic sub num. 2. §. 3. vers. Preterea dicit, & c. vna. 9. vers. Adverte & opinio Innocentij, & Compotellani, de epia supra num. 24. jure non prohiberi, & contrarium esse de jure veteris affirmat Inola num. 5. col. 4. vers. Item

28 inde secundo, quia nullibi reperitur jure cautum Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

ut cassata electione propter vitium forme ardeator eligentes ad eligendum eundem, quim potius reperitur dispositum ut tales sint privandi potestate eligendi, ut d. c. Quia propter. Unde hic electum non videtur tantum, quia sine lege, & canonibus, secundum eum. Quod si est ita in electionibus inferiorum, multo magis vendicari sibi locum in electione Pape; in qua Constitutio Gregorij diversis verbis disponit ut nullum jus acquiratur electo, non servata forma ibi præscripta. Preterea opinionem Innocentij, & Compotellani in h. cap. Quod sicut, supra eod. late constat Archid. in c. Sicut, in princ. vers. Sed contra electo, & m. 1. in ver. Firmatus, infra eod. lib. 6. Movetur primo ex his quæ habentur, 22. dist. per totum: & ex c. Ordinationes, l. 9. 1. ubi electio non canonice dicitur falla, & qui hoc ordinantur, id est eliguntur, non per os illius, id est per Christum intrant, sed ut ipsi veritas testatur,

29 lores sunt, & latrones. Deinde movetur ratione, quia cum forma electionis sit de substantia, ut probatur expressè in d. c. Sicut, & notat Innocentius in c. Electio vltra, n. secundo, supra eod. deficiente ipsa substantia deficit ipsum totum, ut patet in eo quod legitur, & notatur in c. Quæpijs, de c. sep. 38. dist. & l. 2. vers. Sicut, 33. q. 5. & arg. l. Seta, ff. De aur. & argen. leg. Movetur tertio, quia ubi certa forma desideratur, ibi necessarius est servanda, ut l. Cum hi, §. si prætar. ff. De transact. & l. Cetera forma, c. De iur. hie. lib. 10. cum alijs per eum allegatis. Movetur quarto, quia cum electio non servata forma sit ipso jure nulla, confirmari non potest, ut in d. cap. Sicut, & tandem num. 1. ponderando literarum ibi, in ver. Firmatus, sic archid. videtur expressè confundi quod dixerat Innocentius, & Bernard. Compotell. in cap. Quod sicut, supra eod. scribunt enim ibi, quod jus positivum de forma servanda est de rigore introductum, & inventum est propter periculum vitandum, quod Ecclesiæ incurtebant propter lites quas habebant.

30 At ubi electio non fuit canonice propter formas, vel solemnitates omisissas, quas jus positivum in electionibus præcipit observari, fuit tamen aliter canonice de jure naturali: tenet talis electio, & est aliqua, & corroboratur confirmatione sequuta, sed contrarium indistinctè credo verum, Ita Archid. quem in d. cap. Sicut, sequitur totidem verbis Joan. Andr. in princ. in eodem ver. Firmatus, & consentium Barr. num. 3. Anchar. eod. num. vers. Quæ. post Joan. Andr. circa princ. vers. Quod si confirmetur, & quamvis Lupus conciliando opinionem diligens an confirmatio fiat per Papam, vel per alium inferiorem, ejusque sit in terminis sequatur Barr. & alij præcitat, tamen sentit cum Archid. in eo, quod conclusa confirmatione Pape ex electione hujusmodi nullum jus acquiratur electo.

31 His dictis Archid. ad propositum nostrum arbitror duo adhi posse. Primum est, quod ubi lex positiva nullibi dicit, tunc ex consensu nec civilis, nec naturalis dicitur obligatio, l. Cum lex, c. ibi Bart. ff. De fulcror. l. si non forent, in princ. & ibi DD. ff. De consens. modo, & tunc dicitur Petri de Bellapertica, quod sequitur Jaf. in l. Qui jus, num. 7. vers. Omnia sequitur, c.

32 De iur. & iur. ignoran. Et idem est quando actus qui geritur, peccat in sua forma, ut l. 1. §. Si quis

13 Et procedit hęc regula non tantum in Canonice sed etiam in Superioriore, ad quem propter illorum negligentiam jus eligendi sit devolutum, ut per Abb. Antiqu. num. 4. Et vide quę dixi supra in tertia ampliatione num. 13.

54 Sed declaratur eadem regula ut procedat antequam scrutatores recedant de loco, ubi vota scrutantur. Secus postquam abscesserint, & se contulerint ad locum, ubi sunt alij electores; quia tunc non possunt variare, cum jam cessaverint ab officio, & res non sit amplius integra, arg. cap. In causa, supra eod. & c. Præterea in 4. de testib. cogen. Ita Innocent. hic num. 2. Joann. Andr. num. 25. & Cardin. in secunda questione.

15 Tamen hoc sublimitant nisi toti Capitulo, vel majori parti placeret ut illud scrutinium destrueretur, hoc enim efficere posset etiam sine ulla causa, cum Capitulum quod fecit, ad libitum destrueret posse, nulli enim sit præjudicium, nec ulla infamia oritur nominatio, cum clausa sint vota. Verum Compostell. & post eum Joan. Andr. num. 26. dicunt hoc posse fieri tantummodo ex justa causa, veluti si ante publicationem scrutiniij perveniret ad illorum notitiam aliquis defectus nominari, ut l. si autem nescitis. C. De feri. Secus si malitiosè sicut teritur factum fuisse in Ecclesia Eboracensi, ubi unus ex scrutatoribus videns quendam à majori parte nominatum procuravit perturbationem in Capitulo, ne fieret suffragiorum publicatio. Sed Joan. de Imola hic na. 7. vers. Ad id dictu suis duo. tenet cum Innocentio quod in illud sit quo non est publicatum scrutinium, possit Capitulum, vel major pars ipsius variare, & primum scrutinium dilatare, & ad novum procedere, per hanc decretalem, que variationem interdicit simpliciter post publicationem scrutiniij. Ergo illam permittit liberè ante publicationem, sumpto argumento à contrario sensu, quod est validissimum, ut dictum est supra num. 49. & hoc satis placet.

56 QUERO cum in Constitutione Gregorij XV. de Romani Pontificis electione in §. Rursus, statutum sit, ut nemo per viam scrutiniij, seu accessus habeatur pro electo nisi publicatis omnibus suffragijs: Quid si casu, vel malitiosè schedule alique deperierint ita ut publicatio perfici non possit: Finge enim post inchoatam publicationem aliquos schedulas esse combustas, vel dilaceratas, aut in terram dilapsas, vel absconditas incuras, vel fraude alicujus, adeo ut reperiri non valeant: Numquid nominatus in scrutinio nihilominus habendus sit pro electo?

Dupliciter hic casus potest contingere. Primum antequam constet sic nominatum habuisse duas tertias suffragiorum partes, & hoc primo casu si aliquibus votis publicatis nulla alia super sit schedule, que aperiri, & legi possit; absolutum erit sic nominatum non esse electum: non enim habuit suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium, quod est de substantia electionis tam ex Bulla Gregorij in §. Quod si electio, quam ex juris communis dispositione, ut in decretali Licet, supra eod. Nec potest plura habere cum nulla alia schedule reperitur, ut per se patet. Sin autem schedule non perierint omnes, sed alique super sint in calice, satis ambiguum videtur an nihilominus publicatio sit consummandam,

an verò deveniendum sit ad novum scrutinium: Fac enim Cardinalem Hostiensensem ex triginta Cardinalibus presentibus habuisse in scrutinio novemdecim vota, atque ita unum tantum deesse, ad hoc ut censetur canonicè elector. Fac deinde alteram ex schedulis, dum è calice extraheretur à scrutatoribus in terram cecidisset, ita ut inveniri non possit. Cardin. Host. instabat ut publicatio compleatur, in qua si vel unum suffragium habuerit, illico affirmabit se electum. Alij obijciunt publicationem non esse ulterius prosequendam, quia illa perfici non potest, cum desit una ex schedulis ad eam absolvendam necessarijs; proindeque instabant ut schedule omnes comburantur, & novum inchoetur scrutinium ad præscriptum Constitutionis. Et quavis hoc ultimum videtur de jure verius, quia publicatione, scrutiniij inchoato, & non solum consummata, licitum est electoribus variare secundum ea que acta sunt in prima Fallentia n. 35. hinc tamen maxima oriri posset turbatio in eo casu, id quod utile esset illi occurrere Apostol. Sedis oraculo. Secundo hic casus potest contingere postquam constitit nominatum habuisse in publicatione scrutiniij duas ex tribus partibus suffragiorum; & tunc res videtur magis dubia. Favet electioni, quod peracta fuerit per secreta schedulem suffragia duarum, ex tribus partibus Cardinalium in conclusi presentium, electi suffragio non computato. In hoc enim consistit demum forma integre Gregorianam Constitutionem inducta in electione Romani Pontificis, que per scrutinium fieri dicitur, ut in dict. §. Quod si electio. & casus, vel culpa superveniens non videtur obesse electioni jam perfectæ, & consummatæ, arg. l. 2. ff. De iur. aliq. p. ubi dicitur. Nec enim contumpi, aut mutari quod rectè transactum est superveniente delicto potest, & leg. Patri furioso. ff. De his, qui sui sui, vel alien. in r. Item actus ex se perfectus per contrarium eventum non resolvitur, leg. Donatoris, ff. De donat. etiam si postea eveniat casus, à quo non potuit inchoari, l. si quis alieni, ff. De acquir. heredit. & leg. si Gaudentium, & ibi Bald. C. De contrahen. empt. l. in ambiguis, §. i. ff. De reg. iur. & regula Factum legitime, eod. tit. lib. 6.

57 Contra Præterea non videtur requiri consummatio publicationis nisi ubi illa fieri potest. Quod si fortuito aliquo casu, multoque magis dolo, vel fraude alicujus ex electoribus illi reddatur impossibile, Sanctissimus non videtur voluisse ad illud adstringere, cum impossibilium nulla possit esse obligatio, & lex non feratur nisi super possibili, cap. Eric autem lex, 4. dist. Et quavis publicatio requiretur pro forma, tamen ubi forma ex aliquo casu eventivo non potest servari, valet actus gestus, etiam tali forma non servata, ut notant Doctores in l. Tertius, §. hinc, ff. De legat. prim. Aym. cons. 12, num. 2. & cons. 77, nu. 7. Ideoque in partibus, in quibus nullus est Parochus, vel Episcopus, matrimonia consistunt etiam absque presentia Parochi adhibitis saltem duobus testibus, ut olim declaravit san. mem. Clemens VIII. ex sententia Congregationis Concilij, & legem non ligare ubi illa de facto servari non potest, in hac ipsa materia electionis tradit Abb. in cap. Quia propter, §. Vel sicutem proprii sui, supra eod. post Jo. Andr. in reg. in toto, in Mercurial.

58 Ac demum etiam publicatio omnium, & singulorum locum

60

lorum suffragiorum esset simpliciter, & absolute necessaria ad validitatem electionis; nihilominus quando illa omittitur fraude, & culpa electorum causa nocendi electo, tunc talis omisio non vitiat, usin solenni publicatione tradit Host. in d. cap. Quia propter, ad fin. in vrr. Solenniter. Cujus opinionem satis probabilem dicit Abb. in d. cap. sui, num. 11. Fraus enim, & dolus non debet electoribus patrocinari in præjudicium electi; cap. Cum univesforos, de ver. permur. cap. Officij, de Testam. & cap. Cum sitatus, de religiof. Donib. Et in simili quamvis sit unum ex substantialibus requisitis ut post collationem electio fiat incontinenti, nullo scilicet actu extraneo intermedio, alijs non valet, ut est casus secundum lecturam magis communem in c. Cum post petitionem, supra eod. & tradunt omnes in d. cap. Quia propter, præsertim Abb. num. 16. vers. Quorsum desinam; tamen hoc procedit quando electio protrahitur per simplicitatem, vel negligentiam electorum, vel de consensu electi; secus si mala fide, quod in dubio præsumitur ut omnis fraus excludatur. Ita notabiliter scripsit Host. in d. cap. Cum post petitionem, 4. vers. Et hoc quod dicit.

62 Contra electionem vero urget, quod Constitutio discretis verbis distinet neminem in scrutinio pro electo habendum esse nisi publicatis omnibus suffragijs; atque ita certum videtur ante consummatam omnium suffragiorum publicationem negotium electionis non conferri absolutum, sed potius esse, ut dicitur, in fieri. At quotiescunque negotium non est perfectum, sive casu, sive culpa accidat, ut nequeat perfici, actus remanet omnino nullus, ut probat textus in l. Contrahit, ubi Bald. num. 11. C. de sit. instrum. & tradit Anchar. cons. 322. incip. Pro clariori, vers. Erat tunc dico, hoc enim casu ceptum non habetur pro completo, ut l. Quintus, §. An aurum, ff. de aur. & argen. leg. & l. Sepulatio, §. opus, ff. de nov. oper. nunciari. & l. Ex his, C. Quodsi dies leg. eod. Hinc non juvat præscriptio inchoata si fuerit interrupta, cap. Illud, infra de prescrip. & frustra veloxiter currit qui priusquam ad metas perveniat, desicit, cap. In cassum, de panis, dist. 7. & ca. de renus. Nec subsistit testamentum inchoatum non consummatum. Instat, quib. mod. testam. inferunt, §. penult. in fin. Ideoque et si testamentum, quod pater condidit inter liberos, valeat absque publicatione Notarij, & alijs solemnitatibus, ut l. hinc consulti prima, §. Ex imperfectis, & Auth. Quod sine C. de teston. Tamen si pater post conditum testamentum voluerit, ut illud publicaretur, & ante publicationem obierit, testamentum dicitur nullum ex defectu voluntatis, & appellatur potius testamenti præordinatum, quam testamentum, ut consulti Oldrad. cons. 119. incip. Titus emoluit testamentum. Cujus opinio communis est, ut telatur Jal. qui in eadem facti specie respondit cons. 115. vol. 4. Eodem igitur modo tamen ex c. Licet de ritanda, supra eod. ille absque ulla exceptione ab universali Ecclesie Romani Pontifice habeatur, qui à duabus partibus concordantibus electus fuerit, & receptus, ita ut propterea contra electionem tunc non possit admitti ejusmodi exceptio, quod vota omnia non essent publicata; tamen quia hodie in Gregoriana Constitutione

63

fancium est, ut nullus habeatur pro electo nisi publicatis omnibus suffragijs; profecto si ante absolutam publicationem perierint schedule, electio nulla dicenda erit ex defectu voluntatis, & potius dici poterit electiois præordinatum, quod electio, nihil enim dicitur actum cum quid superedit agendum, cap. Nihil, 7. quæst. 11. & l. penult. c. Ad syllamian. & quavis principium sit potissima pars cuiusque rei, l. 11. ff. de orig. iur. perfectum tamen consistit ex omnibus suis partibus, ut ibi dicitur. Unde libro legato, intelligitur legatus liber scriptura perfectus, l. Librorum, §. Quod ego, ff. De legat. tertio, & verbo operis intelligitur opus perfectum, l. 1. §. 1. De verb. signific. & edificium perfectum dicitur quod ita consummatum est, ut usui esse possit, l. adificia, §. Perfectisset, ff. eod. tit. & solvendo nemo esse intelligitur nisi qui solidum potest solvere, l. Sacerdos, ff. de verb. signific. & edere non videtur qui totam stipulationem non edit, l. 1. §. Edere, ff. de eden. facit textus in l. Scyphi, ff. De opt. legat. Præsertim verò quia Constitutio videtur dictione illa universali, omnibus, que importat, ut nullus censetur electus si vel unum suffragium relictæ publicandum, c. Si Romanorum 19. dist. 1. §. ff. de offi. Præsid. glos. fin. in c. Solita de maior. & obedient.

Nec relevat quod ex votis publicatis appareat nominatum habuisse duas tertias partes. Quia nihilominus electio non dicitur perfecta, & consummata, sed in forma, cum Constitutio ad hoc requirit ex necessitate, ut suffragia omnia sint publicata. Ad hoc l. 1. §. Nec autem verba, ff. Quod quisque iur. & c. in his, infra, de verborum signific. c. Quod verò non formatum 32. quæst. 2. & c. si aliquis, cum ita notat. infra de homicid. Imò verba illa, (Nemo habeatur pro electo, nisi publicatis omnibus suffragijs) si sedulo expendantur, nullatenus sunt intelligenda de illo, qui in actu publicationis nondum habuit duas tertias suffragiorum partes; quia hoc modo consultio esset de indubitabili contrarietate in l. Libro, ff. De Carbon. edit. Neminis enim dubium esse potest de negligentia electionis illius, qui ante absolutam scrutiniij publicationem nondum pervenit ad duas partes suffragiorum, & ineptum fuisset super hoc legem condere, cum talis non sit electus etiam si suffragia omnia sint publicata, ut est clarum. Videtur ergo dicendum illa verba esse proprie intelligenda de nominato à duabus partibus, quem Constitutio nihilominus non vult haberi pro electo nisi publicatis omnibus suffragijs, & cum verba sint satis clara, non admittunt interpretationem fermonis, aut conjecturam voluntatis, l. Polianus, §. Argento, ff. de aur. & argen. lega. Licet Imperator, ff. De legat. 1. Socin. ten. cons. 13. Præsent. consiliario, in num. 38. lib. 1.

65 Porro si hic casus alicujus schedule deperditæ post inchoatam publicationem contingeret non in scrutinio, sed in scrutinio, & accessu; res parum haberet difficultatis. Nemo enim habendus esset pro electo ante completam, & consummatam publicationem, etiam si aliquis pervenisset ad duas partes suffragiorum. Ratio est quia posset dari casus, ut nominatus à duabus partibus, publicatis postea suffragijs non remaneret canonicè electus, puta si alius quispiam in scruti-

nio, & accessu haberet eisdem, aut plura suffragia: nam in suffragiorum paritate neuter electus; in imparitate vero qui numero suffragiorum superior erit, ut expresse statuitur in Bulla Gregorij in §. *Aschoungar*: unde cum jus electionis sit in suspensio, & pendeat a futuro eventus: nulli potest conferri jus acquisitum antequam ex publicatione omnium suffragiorum appareret electum non solum habuisse duas tertias suffragiorum partes, sed etiam neminem alium in his ulla in numero suffragiorum superiorem, vel equalem, ex his, quae notantur in c. *Cum sita*, *sa. a. col. 1. un. quod pen. let.*, non est pro eo qualiter dicit *causalis. de damnat. §. Quid pendet. ff. De reg. jur.* & notatur in cap. 2. *infra de appellat.* & quod in notum est, perinde est ac si duo esset, *h. Daslun. sig. ff. De testam. & las. de iur. test. ff. De reb. dub.* & facit quod in propositio scripsi in cap. *Misura. num. 23. & sequentibus, supra eodem.* Foris expeditur ut Baro si non Romanus Pontifex ad obviandum periculis declararet, in h. casu, vel culpa, non leve modo aut non accidentis publicatio suffragiorum committi non possit, nihilominus scilicet de quibus sunt, aperiiri debeant, itaque intelligatur Canonice electus, qui in scrutinio habuerit suffragia laicorum, et tribus archiepiscopus Cardinalium in concilio praesentium, suffragio electi non comparato. In scrutinio vero, & accessu similiter si habeatur pro electo, qui ad duas suffragiorum partes pervenerit, nisi quilibet alius habuerit titulum, vel plura suffragia: quo casu in paritate neuter censetur electus; in imparitate vero qui numero suffragiorum erit superior. Salvo, &c.

DE TRANSLATIONE Episcopi.

Cap. Cum ex illo.

SUMMARIUM.

1. Patriarcha, qui confirmatum in Archiepiscopatu transiit ad sedem Episcopalem, ab Episcopatu confirmatione suspenditur.
2. Causae majores Ecclesiae ad Papam pertinent non ex vi reformationis Apostolicae, sed ex institutione divina.
3. In his auctoritas ad inferioribus acquiri non potest consuetudine, aut prescriptione etiam immemorabili.
4. Consuetudo contra in divinum est corruptela, & omnino imperceptibilis.
5. Papa in spiritualibus omnia potest, & nullus potest quare possessionem, quae illi praescribitur.
6. Prescriptio non currit contra Ecclesiam Romanam respectu supremae potestatis.
7. Homini propria expressio in materia dignitatem concernente non respiciit dispositionem ad personam.
8. Translationes Episcoporum, & seditiones mutationes sunt ex majore Ecclesiae causa.
9. In divinis actibus Ecclesiasticis non licet de majore ad minorem transire, & c. 15. Declarat. n. 20. & seq.

1. Remotatio Episcopi non valet, nisi per Papam fuerit abmissa.
2. Episcopus, qui propria auctoritate ad aliam Ecclesiam se transferret, cavere debet utraq.
3. Episcopus, qui infra sex menses munus consecrationis non susceperit, est ipso iure privatus Ecclesia.
4. Non tamen potest edere propria auctoritate, nisi factum sit notorium vel declaratum per sententiam, sed bene potest, ac debet edendis licentiam postulare, n. 24.
5. Ab Episcopatu ad Scholasticum transire non licet.
6. Transiitio Episcopi requirit causam necessitatis, vel necessitatis Ecclesiae, & aliter transiens dicitur spiritibus adultus, n. 18.
7. Papa solus disposuit spirituale conjugium non humana, sed divina auctoritate.
8. Subreptitia est impetratio dignitatis facta sub narratione cessionis Episcopatus, si cessio sit invalida.
9. Archiepiscopus, qui ex iusta causa cessit, licet de Episcopatu non ante provideri potest.
10. Titulus de Parochialibus.
11. Secus si seipso facta fuerit in fraudem ad obtinendum Episcopatum incompletum.
12. Sed qui fraudem allegat, probare debet.

CUM EX ILLO. Patriarcha, qui confirmatum in Archiepiscopum transferret ad sedem Episcopalem, ab Episcoporum confirmatione suspenditur. Hoc dicit Jo. Andr. Bald. Bellam. Burr. Carl. Anchar. Imol. & Joann. de Anan. Aliqui allegant etiam Abbatem Siciliam, sed per errorem, quia non scriptis super Capitulis hujusmodi, & in eius Commentariis insertae fuerunt lecturae Joann. de Imola. Dividitur in quatuor partes. Prima probat translationem Episcoporum soli Papae competere. Secunda narrat reprehensibile factum Patriarchae ibi, *miramur*. Tertia tacite quæstioni responderi debet, licet. Quarta penam imponit ibi, *ne speret*.

2. Nota primo, ex principio litteræ, majores Ecclesie causas ad Summum Pontificem pertinere, non ex vi reformationis Apostolicæ, sed ex institutione Divina, concordat cap. *Dudum*, *3. quest. 6.* ibi, (Domino insitente ad Romanam Ecclesiam quasi ad matrem, atque apicem omnes majores Ecclesie causas, & judicia Episcoporum recurrant.) Et scripsi plenius in c. *Perniciosam* ad num. 28. usque ad num. 72. & præsertim num. 46. *infra de offi. ordinari.*
3. Ex quo notabiliter infero, ut hæc auctoritas cognoscendi, aut decidendi majores Ecclesie causas ab Episcopis, & alijs inferioribus acquiri non possit consuetudine, aut prescriptione, etiam immemorabili, quia talis consuetudo, cum sit contra jus divinum, est corruptela, & omnino incomprehensibile, c. fin. supra de consue. & notat Imol. in cap. *Bona*, *il. secundus*, *pari. ante num. 2. de postulat. Prælat.* dicens contra Papam, quia circa spirituale Jurisdictionem omnia potest, & plenitudinem potestatis habet, nullus potest quare possessionem, quæ ei præscribitur, cum illam habeat a Domino tantum; & ideo est immutabilis, c. *in Novo*, & c. *seq. 21. dist. cap. Quæ.*

6. *Omnes 32. dist. c. Imperator*, 96. *dist. 11. & §. 1. dist. 11. c. Sequitur* Abh. *conf. 22. Quamquam paulo post pen. vers. Quia licet*, lib. 1. ubi ait contra Ecclesiam Romanam non currere prescriptionem respectu supremæ potestatis, licet nec contra Deum, cujus vices gerit. Ad hoc boni testes in c. *Nemo*, *16. q. 3. & facit l. Competit*, *C. de prescript. 30. vel 40. amovam*, & hic iunge quod plenè notavi in cap. *Consuetudines* supra de consuetudin.
7. Secundo nota ibi, l. *Armen. Archiepiscopum*, quod in materia dignitatem concernente expressio proprii nominis non restringit dispositionem ad personam, sed realis censetur dispositio, & sic potentius operatur natura subjectæ materiæ quam proprii nominis expressio. Burr. & Imol. *hic num. 3.*
8. Tercio nota ibi, *Translationes Episcoporum*, & c. *Inter majores ecclesie causas* reserari Episcoporum translationes, & seditiones mutationes, c. *Omnes qui generat*, c. *Et tempore* qualitas, 7. *qu. 1. cap. Quibus translationem*, *de offi. legat. & infra eodem per tot. Imol. hic num. 5. & reliqui omnes.*
9. Quarto, nota ibi, *Episcopare Archiepiscopum*, imò potius *de archiepiscopare præsumens*. In dignitatibus Ecclesiasticis non esse licitum descendere, id est de maiori ad minorem transire, ut hic est expressum, & in cap. *Legimus in sin.* ibi: *Qui provehitur de minori ad majus provehitur 93. dist. 1. & in c. Inter vers. Quod si ad maiorem*, & ibi gloss. 2. *infra 4. eod. Burr.* & Imol. *hic mon. 7.* Nam gradatim conferuntur honores, l. *Præ gradatim*, *ff. de numer. & honor.* quod licet examinabitur infra num. 19.
10. Ex hoc infero ad dubium propositum in sacra Congregatione tenum Consistorialium habita die 28. Januarij 1649. Super transiit electi sancti Jacobi de Cuba in Indijs Occidentibus ad Scholasticam Ecclesiam Salamantina. Facti series sic se habet. Martini de Celaga Ocariz a Rege Catholico presentatus ad dictam Ecclesiam sancti Jacobi fuit de ea provisus in Consistorio die 20. Novembris 1645. qui tamen die 22. Octobris immediate præcedenti fuerat presentatus ad dictam Scholasticam Ecclesiam Salamantina; die vero 28. Decembris ejusdem anni constituit procuratores tam ad cedendum juri sibi competenti ad dictam Ecclesiam de Cuba, quam ad procurandam provisionem dictæ Scholasticæ, & subinde 14. Maij 1646. supplicatio super provisione ejusdem Scholasticæ expedita fuit. in qua leguntur verba infra scripta, videlicet supplicat igitur, &c. Martinus, &c. Electus sancti Jacobi de Cuba, &c. quatenus sibi qui electi de sua persona ad Ecclesiam sancti Jacobi de Cuba auctoritate Apostolica factæ munere consecrationis minime suscepto renunciavit, specialem gratiam faciendo, Scholasticam prædictam conferre, secun- que desuper, quatenus opus sit, opportune dispensare dignemini. &c. Ipso nunc in pacifica possessione perseverante, Rex Catholicus ad dictam Ecclesiam sancti Jacobi de Cuba uti vacantem per liberam ejus cessionem aliam presentavit.
11. Dubitatum est nunquid Ecclesia sancti Jacobi vacet, & quomodo, quatenus non vacet,

an cessio electi sit admitenda. Dicitur est primò Ecclesiam hanc non vacare per cessionem, quia et si electus dederit mandatum ad cedendum, tamen nullibi apparet hujusmodi cessionem a Sanctissimo fuisse admittam; nam in supplicatione renunciatio fuit simpliciter narrata, nec pro illius admissione supplicatum fuit, sed tantummodo pro provisione Scholasticæ prævia dispensatione quatenus opus esset. Et Sanctitas Sua provisionem, & dispensationem petitam concessit, sed renunciationem nullatenus admisit, prout requirebatur ad hoc, ut Ecclesia vacaret, ut c. *Inter corporalia*, & c. *alt. infra eod.* alioquin Episcopus, qui propria auctoritate relicta sua Ecclesia ad aliam se transferret, cavere debet utraq., ut statuitur infra in c. *Quanto*, 13. Similiter dictum est eandem Ecclesiam non vacare ob non susceptum munus consecrationis infra sex menses ad præscriptum, c. *Quoniam*, 75. *dist. 1. c. Quoniam*, 100. *dist. & Conclij Tridentini sess. 23. cap. 2.* quandoquidem de hoc nullatenus constat, Cessio enim electi facta in supplicatione emanavit die 14. Maij 1646. & provisio in Consistorio facta fuerat die 20. Novembris immediate præcedentis, & sic ferebre tempus ad munus consecrationis suscipiendum nondum effluerat, sed adhuc superaret sex dies, intra quos bene illud suscipere poterat. Sed electus infra sex menses non fuisse consecratus, tamen ex eo, quod titulus electi redactus esset ad non titulum, non liceat ei credere sine auctoritate Papæ nisi factum esset notorium, vel declaratum per sententiam, ut tradit Anton. de Burr. in c. *Nisi cum prædem*, num. 8. *vers. Inferius* secundo de reservatione.

Rursus dictum est cessionem Episcopatus non esse admitendam, quia hujusmodi transiit ab Episcopatu ad minorem dignitatem est contra Canonice instituta, ut hic, & in concordantibus supra citatis in quarto notabili, nec ulla auctoritas loci, aut populi non superbe, sed humiliter ab alijs translatus, & inthronizatus est, concordat cap. *Scias frater*, *eodem caus. & quest. & c. Quanto*, *infra eod.* ibi: non enim homo, sed Deus separato quo Romano Pontifex (qui non pura hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris) Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata, non humana, sed Divina potius auctoritate dissolvit. Idque jure merito, quia dissolutio spiritualis conjugij, quam Deus suo iudicio reservavit, ut in cap. *Inter corporalia*, *infra eod.* requirit causam gravem, sicut requirit dissolutio matrimonij carnalis non consummati, ut notatur in c. *Ex publico*, *de Convers. conjugat.* Idque inevitabilem necessitatem exigat, ut in cap. *Sicut*, *7. q. 1.* Et aliter transiens dicitur spiritualis adultus, ut ibi, & in *causis alterius eod. caus. & qu. Postremo* dictum est provisionem, ut præfertur, factam de Scholasticæ esse subreptitiam; quia

elektus narravit in supplicatione se renunciasset
 juri sibi competenti ad Ecclesiam de Cuba, qua
 verba intelliguntur de renuntiatione valida. 4.
 5. *Condemnatio. ff. De re iudicat. & tamen*
renuntiatione fuit nulla, cum per Papam non fuerit
admissa, ut in d. c. Quoniam infra eod. Nec potuit
appellari renunciatio, & sic fuit obreptam Papae
ex traditis per Abb. in conf. 98. In casu, num. 4.
in fin. & num. 50. vers. Non obstat secundum motuum
lib. primo. Sanctissimus autem providit de Scho-
lastica cum supposito renuntiationis, scilicet va-
lide, sed non dispensavit cum eo, ut non ob-
stante quod adhuc retineret Episcopatum, posset
aliqui aliud beneficium incompatibile.

20 Potest si electus antea cessisset Episcopatu
 de licenti Summi Pontificis, & multo postea
 cessante omni fraude fuisse provisus de Schola-
 stico, non obstat haec Decretalis, ut pulchre de-
 terminat Hellicen. hic num. 7. ubi quartum quod si
 Archiepiscopus ex iusta causa cessit, nunquid ei
 poterit de Episcopatu aliquo vacante provideri?
 & resolvet posse, dicens sic fuisse iudicatum per
 Clem. IV. Quando Nelfrancus Archiepiscopus
 Salisburgen. cessit, & Dux Poloniz ad eandem
 ecclesiam promotus extitit, & praedicto Archi-
 episcopo de Episcopatu slesoniensis Ecclesiae et-
 nam eadem Salisburgen. subiecte provisum fuit.
 Nec obstat quod hic dicitur: quia in provisione
 non de archiepiscopatu, imo quando cessit, de archi-
 episcopatu fuit, & remansit tantum Episco-
 pus, cui propterea licite de episcopatu provide-
 tur; unde etiam est talis possit in alterius ec-
 clesiae Episcopatum licite postulari, c. Post transla-
 tionem, infra de renuntiat. cap. sui. sup. de postula.
 Pralat. & consequenter non obstat quod videtur
 descendere: imo enim eo tempore, quo ei pro-
 videtur non descendit, sed potius ascendit, cum
 de nullo Episcopatu ad Episcopatum ascendat,
 ut patet in c. 1. infra de iudicat. ab Episc. Imo in
 provisione non inspicitur ascensus, quin potius
 sustentationi necessariae subvenitur; unde in
 tali casu etiam de Parochiali ecclesia provide-
 tur, ut in cap. Ad supplicationem, infra de renun-
 tiant. fortius ergo de Episcopatu, cap. Pastorali
 7. q. 1. Nec obstat quod hoc posset fieri in
 fraudem, & aperiretur via ambitioni, ut si ha-
 bens tenent Archiepiscopatum, procuraret ces-
 sionem ad hoc, ut posset promoveri ad Episco-
 patum locupletem, quod est vitandum arg. cap.
 Quanto. 5. penult. infra de divori. cum suis con-
 cordant. Quoniam, ut respondet Hostien. ubi su-
 pra, Papa, ad quem solum spectat huiusmodi
 cessionem admittere, poterit sibi cavere dili-
 genter inquirendo de causa cessionis. Quod si
 de fraude constaret, non esset cessio admittenda,
 nec provisio facienda; qui tamen fraudem allegat,
 illam probare debet, l. Quoties, §. Qui dolo,
 ff. De probat. Ita Host. cui totidem fere verbis con-
 sentiunt hic Jo. Andr. num. 4. Burr. num. 17. vers.
 Quia Archiepiscopus, & Imol. num. 14.

Vecum haec doctrina non applicatur casui, de
 quo agitur, quia electus non renunciavit prius
 Episcopatu, sed actus fuerunt contemporanei,
 & correlativi, quia eodem contextu cessit, &
 ad Scholasticum se transiit, & sic de majori
 dignitate ad minorem descendit contra disposi-
 tionem huius cap. Quinimo nec cessit saltem va-
 lide, cum cessio non fuerit admissa, ut dictum

28 est supra. Quia tamen per triennium, & amplius
 distulit suscipere munus consecrationis; & ideo
 est ipso iure privatus Ecclesia, ex decreto Con-
 cilio Tridentini, c. 2. sess. 23. Quamvis propria au-
 thoritate eedere non possit, cum factum non
 sit notorium, nec declaratum per sententiam. In-
 cendum ea, quae dicta sunt supra num. 14. nihil
 ominus potest ac debet cederet licentiam postu-
 lare, cum privatio tituli impedit officii ex-
 ecutionem, ac beneficij retentionem, ut c. Nisi
 cum priorem, §. Propter conscientiam, cum ibi no-
 tat. per gloss. in verb. Sed dicitur taxat circa suum, in-
 fra de renun.

In laica Congregatione rerum Consistoria-
 lium dictum fuit praedictae ecclesiae provideri
 posse uti vacanti certo modo, quem Sanctissimi
 suae placeret habere pro expresso; sed hoc Sanctis-
 simus facta sibi relatione non probavit, unde
 causa iterum proposita in Congregatione habi-
 tit die 6. Augusti 1649, resoluta utiue cessionem
 posse a Sanctissimo admitti.

DE TRANSLATIONE,

EPISCOPI.

Cap. Quanto.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus qui propria auctoritate de sua Ecclesia se transferat ad aliam, carebit utraque. Evangelicorum. Quos Deus conjunxit, homo non separet, intelligitur de matrimonio tam spirituali, quam carnali. c. n. 63.
- 2 Argumentum a matrimonio carnali ad spirituale validum est.
- 3 Erroris error circa Sacramentum Matrimonij.
- 4 Matrimonium spirituale cum Ecclesia contrahitur ab Episcopo tantum, non autem ab inferioribus Prelatis.
- 5 Episcopus solus de iure communitate habet ius desertendi annuam.
- 6 Matrimonium spirituale in laicis significacione qui dicuntur cum ecclesia contrahere.
- 7 Consistorium Dei, & Papa unum, & idem est censendum.
- 8 Appellare non licet a sententia Papa ad Tribunal Christi.
- 9 Translatio Episcopi fieri non potest nisi a Papa.
- 10 Papa in potest Episcopatum invitum transferre latissime dicitur usque in finem.
- 11 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus non potest invitum transferri ad alium Episcopatum.
- 12 Episcopus electus non potest invitum consecrari, se a facta esse dignitati cedat.
- 13 Character Sacramentalis non imprimitur praesente vita.
- 14 Papa non potest Episcopatum transferre invitum quibus rationibus probatur. c. num. seq. usque ad nu. 32.
- 15 Episcopus per translationem absoluitur a vinculo prioris ecclesiae non pure, sed sub conditione, quatenus consecratus.

- 16 Declaratur num. 91.
- 17 Matrimonium spirituale instar carnalis ministratur, & confirmatur.
- 18 Crescere in matrimonium cogitur.
- 19 Dux sine matrimonio esse non potest.
- 20 Dux promissio intelligitur sub conditione, si nuptia fuerint sequuta.
- 21 Translatio quantumcumque pura intelligitur sub conditione, si nuptia cum secunda Ecclesia sequuta fuerint.
- 22 Donet a ree acquiratur honorario, sed non irrevocabiliter, quia potest illam revocare.
- 23 Consensus sicut acquiritur in conjugio spirituali contrahendo, ita & in dissolvendo.
- 24 Declaratur num. 91.
- 25 Matrimonium tam spirituale, quam carnale ad tempus contrahi non potest.
- 26 Filios adfueros temporales abhorret lex.
- 27 Translatio qui non dicitur, nisi secunde Ecclesiae possessionem quaesiverit.
- 28 Contrarium num. 99.
- 29 Beneficia promoti ad Episcopatum non vacant ante illius consecrationem, & adeptam possessionem Ecclesiae.
- 30 Idem si provisus fructus Episcopatus non acceperit eo quod ad certum tempus alteri debeatur.
- 31 Beneficia electi, & in Curia consecrati conferuntur ex stylo Curiae etiam ante adeptam Ecclesiae possessionem.
- 32 Possessio non acquiritur sine animo.
- 33 Episcopus, quos non crimine, sed infirmitas ab officio abdicat, Ecclesia privari non debet invitum.
- 34 Papam posse huiusmodi voluntati Episcopatum transferre invitum, qui auctoritas sentit.
- 35 Ecclesia vacat ex ipso quod Papa invitum transferret nec ad eam datur regressus.
- 36 Episcopo quoad translationem liberum assensum non habet, sed Monachi acquiescat. num. 371.
- 37 Declaratur num. 75.
- 38 Ecclesia potest agere contra Episcopatum translatum et recedat.
- 39 Episcopus ab initio nemo cogitur fieri invitum.
- 40 Monachus non potest contra dicere Superiori eum transferenti de Monasterio ad Monasterium. c. num. 76.
- 41 Beneficia omnia Mundi sunt manalia Papae. Declaratur num. 77.
- 42 Papa in beneficiis est pro ratione voluntatis. c. num. 47.
- 43 Declaratur num. 79. c. seq.
- 44 Papa potest Episcopatum deponere etiam sine causa. Contrarium. num. 78.
- 45 Papa potest sacere Prelatum ad tempus.
- 46 Papa praesertim in beneficiis habet plenitudinem potestatis.
- 47 Et sola potestatis pro causa.
- 48 Declaratur num. 79. usque ad num. 88.
- 49 Patriarchatus, Archiepiscopatus, & Episcopatus Romanae fundentur Ecclesiae.
- 50 Desinitio ad eum spectat, ad quem institutio.
- 51 Destruere potest, quia quilibet condidit.
- 52 Imperator potest auferre rem privatam, & dare militibus in praesentem.
- 53 Papa potest rem alicui Ecclesiae auferre, & dare alteri etiam sine causa, nec quisquam potest ei dicere, Cur ita facit.
- 54 Contrarium. num. 76.
- 55 Declaratur num. 79.

- 49 Beneficiarius non habet dominium usque, nec directum, sed est constitutus procurator. c. Administratores de Papa.
- 50 Sacerdotes etiam impis possunt a suis Episcopis ex una ad aliam Ecclesiam transferri. c. num. 89.
- 51 Papa potest in uno Episcopatu duos Episcopos consecrare. c. num. 89.
- 52 Aliquis non successit, sed accessit alteri admodum venit.
- 53 Papa potest concedere duos Episcopatus uni Episcopo item plures unitis, & unum in plures dividere. c. num. 69. c. 89.
- 54 Item potest dissolvere matrimonium ratum non consummatum. c. num. 89. c. 93.
- 55 Item quomodo dissolvit matrimonium consummatum.
- 56 Prelati sunt procuratores, & dispensatores rerum Ecclesiae, non domini.
- 57 Papa est principalis dispensator bonorum Ecclesiae. c. num. 70. c. 82.
- 58 Papam non potest transferre Episcopatum invitum nisi ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiarum, qui auctoritates tenent.
- 59 Translationis in ista causa est inseparabilis resistentia populi etiam iniusta. c. num. 61.
- 60 Ecclesia universalis est unum corpus mysticum multorum Episcoporum concordantia monerit esse diffusum, cuius caput est Papa. c. num. 107.
- 61 Papa servat membra Ecclesiae, id est Episcopatum invictum esse persecutionem, quam patitur, debet illum amovere. c. ad aliam Ecclesiam transferre.
- 62 Papa in his quae sunt de iure divino, non dispensat in casibus suis permittit nisi ex iusta, rationabilis causa.
- 63 Coniugium spirituale inter Episcopum, & Ecclesiam est de iure divino, eiusque dissolutionem Deus suo iudicio reservavit.
- 64 Pape auctoritate quod fieri dicitur fieri auctoritate Dei, si ex iusta causa fiat.
- 65 Papa dicitur habere ecclesiae arbitrium.
- 66 Nec puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terra.
- 67 Deus non est auctor iniquitatis, sed omnia aut initio iudicis facit, aut suo permittit fieri.
- 68 Petri privilegium extenuatur in Romano Pontifice, quatenus ex ipso fertur auctoritate iudicium.
- 69 Papa non potest sine iusta causa Episcopatum dividere, Episcopo non consentiente.
- 70 Papa non est absolute dominus bonorum ecclesiae, sed dispensator. c. num. 82.
- 71 Prelati beneficium non dedit aliquem sine iusta causa a sui beneficii amovere.
- 72 Translatione in materiae semper inra ponderant iustam causam utriusque, vel necessitatis ecclesiarum.
- 73 Optimatum coactio circa translationem Episcopi invitum.
- 74 Seder Apostolicus in casibus maioribus magna circumspectione, & maturitate procedere consuevit.
- 75 Translatio Monachi quid differat a translatione Episcopi.
- 76 Priores per electionem canonice instituti, nisi promanifesta & rationabili causa non sunt mutandi.
- 77 Episcopus esse ad nutum amovibilis repugnat sacri regule.
- 78 Depositio Episcopum in alio censetur facta ex iusta causa.
- 79 Princeps potest sine causa invitum auferre de potestate absoluita non autem de potestate ordinaria. Dispo-

elektus narravit in supplicatione se renunciasset
 juri sibi competenti ad Ecclesiam de Cuba, qua
 verba intelliguntur de renuntiatione valida. 4.
 5. *Consecratio. ff. De re iudicat. & tamen*
renuntiatione fuit nulla, cum per Papam non fuerit
admissa, ut in d. c. Quoniam infra eod. Nec potuit
appellari renunciatio, & sic fuit obreptam Papae
ex traditis per Abb. in cons. 98. In casu, num. 4.
in fin. & num. 50. vers. Non obstat secundum motuum
lib. primo. Sanctissimus autem providit de Scho-
lastica cum supposito renuntiationis, scilicet va-
lide, sed non dispensavit cum eo, ut non ob-
stante quod adhuc retineret Episcopatum, posset
aliqui aliud beneficium incompatibile.

20 Potest si electus antea cessisset Episcopatu
 de licenti Summi Pontificis, & multo postea
 cessante omni fraude fuisse provisus de Schola-
 stico, non obstat haec Decretalis, ut pulchre de-
 terminat Helmen. hic num. 7. ubi quartum quod si
 Archiepiscopus ex iusta causa cessit, nunquid ei
 poterit de Episcopatu aliquo vacante provideri?
 & resolvet posse, dicens sic fuisse iudicatum per
 Clem. IV. Quando Neltrancus Archiepiscopus
 Salisburgen. cessit, & Dux Poloniz ad eandem
 ecclesiam promotus extitit, & praedicto Archi-
 episcopo de Episcopatu seloniensis Ecclesiae et-
 nam eadem Salisburgen. subiecte provisum fuit.
 Nec obstat quod hic dicitur: quia in provisione
 non de archiepiscopatu, imo quando cessit, de archi-
 episcopatu fuit, & remansit tantum Episco-
 pus, cui propterea licite de episcopatu provide-
 tur; unde etiam est talis possit in alterius ec-
 clesiae Episcopatum licite postulari, c. Post transla-
 tionem, infra de renuntiat. cap. sui. sup. de postula.
 Pralat. & consequenter non obstat quod videtur
 descendere: imo enim eo tempore, quo ei pro-
 videtur non descendit, sed potius ascendit, cum
 de nullo Episcopatu ad Episcopatum ascendat,
 ut patet in c. 1. infra de iudicat. ab Episc. Imo in
 provisione non inspicitur ascensus, quin potius
 sustentationi necessariae subvenitur; unde in
 tali casu etiam de Parochiali ecclesia provide-
 tur, ut in cap. Ad supplicationem, infra de renun-
 tiant. fortius ergo de Episcopatu, cap. Pastorali
 7. q. 1. Nec obstat quod hoc posset fieri in
 fraudem, & aperiretur via ambitioni, ut si ha-
 bens tenent Archiepiscopatum, procuraret ces-
 sionem ad hoc, ut posset promoveri ad Episco-
 patum locupletem, quod est vitandum arg. cap.
 Quanto. 5. penult. infra de divori. cum suis con-
 cordant. Quoniam, ut respondet Hostien. ubi su-
 pra, Papa, ad quem solum spectat huiusmodi
 cessionem admittere, poterit sibi cavere dili-
 genter inquirendo de causa cessionis. Quod si
 de fraude constaret, non esset cessio admittenda,
 nec provisio facienda; qui tamen fraudem allegat,
 illam probare debet, l. Quoties, §. Qui dolo,
 ff. De probat. Ita Host. cui totidem fere verbis con-
 sentiunt hic Jo. Andr. num. 4. Burr. num. 17. vers.
 Quia Archiepiscopus, & Imol. num. 14.

21 Argumentum a matrimonio carnali ad spirituale va-
 lidum est.
 22 Everari error circa Sacramentum Matrimonij.
 23 Matrimonium spirituale cum Ecclesia contrahitur ab
 Episcopo tantum, non autem ab inferioribus Prelatis.
 24 Episcopus solus de iure communi habet ius desertendi om-
 nium.
 25 Matrimonium spirituale in laicis significacione qui ab-
 canter cum ecclesia contrahere.
 26 Constitutum Dei, & Papa unum, & idem est censendum.
 27 Appellare non licet a sententia Papa ad Tribunal Chri-
 sti.
 28 Translatio Episcopi fieri non potest nisi a Papa.
 29 Papa in posit Episcopum invitum transferre latissime
 dicitur usque in finem.
 30 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus
 non potest invitum transferri ad alium Episcopatum.
 31 Episcopus electus non potest invitum consecrari, se si facta
 est ne dignitati cedat.
 32 Character Sacramentatus non imprimitur praesit co-
 dit.
 33 Papam non posse Episcopum transferre invitum quibus
 rationibus probatur. & num. seq. usque ad nu-
 34.
 34 Episcopus per translationem absoluitur a vinculo pri-
 ori ecclesiae non pure, sed sub conditione, quatenus
 consenserit.

28 est supra. Quia tamen per triennium, & amplius
 distulit suscipere munus consecrationis; & ideo
 est ipso iure privatus Ecclesia, ex decreto Con-
 cilij Tridentini, c. 2. sess. 23. Quamvis propria au-
 thoritate eedere non possit, cum factum non
 sit notorium, nec declaratum per sententiam. In-
 cendum ea, quae dicta sunt supra num. 14. nihil
 ominus potest ac debet cederet licentiam postu-
 lare, cum privatio tituli impedit officij ex-
 ecutionem, ac beneficii retentionem, ut c. Nisi
 cum priorem, §. Propter conscientiam, cum ibi no-
 tat. per gloss. in verb. Sed dicitur taxat circa suum, in-
 fra de renun.

In laica Congregatione rerum Consistoria-
 lium dictum fuit praedictae ecclesiae provideri
 posse uti vacanti certo modo, quem Sanctissimi
 suae placeret habere pro expresso; sed hoc Sanctis-
 simus facta sibi relatione non probavit, unde
 causa iterum proposita in Congregatione habi-
 tit die 6. Augusti 1649, resoluta tunc cessionem
 posse a Sanctissimo admitti.

DE TRANSLATIONE,

EPISCOPI.

Cap. Quanto.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus qui propria auctoritate de sua Ecclesia se transferri ad aliam, carebit utraque Evangelicorum. Quos Deus conjunxit, homo non separet, intelligitur de matrimonio tam spirituali, quam carnali. & n. 63.
- 2 Argumentum a matrimonio carnali ad spirituale validum est.
- 3 Everari error circa Sacramentum Matrimonij.
- 4 Matrimonium spirituale cum Ecclesia contrahitur ab Episcopo tantum, non autem ab inferioribus Prelatis.
- 5 Episcopus solus de iure communi habet ius desertendi omnium.
- 6 Matrimonium spirituale in laicis significacione qui ab canter cum ecclesia contrahere.
- 7 Constitutum Dei, & Papa unum, & idem est censendum.
- 8 Appellare non licet a sententia Papa ad Tribunal Christi.
- 9 Translatio Episcopi fieri non potest nisi a Papa.
- 10 Papa in posit Episcopum invitum transferre latissime dicitur usque in finem.
- 11 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus non potest invitum transferri ad alium Episcopatum.
- 12 Episcopus electus non potest invitum consecrari, se si facta est ne dignitati cedat.
- 13 Character Sacramentatus non imprimitur praesit co- dit.
- 14 Papam non posse Episcopum transferre invitum quibus rationibus probatur. & num. seq. usque ad nu- 34.
- 15 Episcopus per translationem absoluitur a vinculo pri- ori ecclesiae non pure, sed sub conditione, quatenus consenserit.

- 16 Declaratur num. 91.
- 17 Matrimonium spirituale instar carnale mutatur, si fir- matur, & confirmatur.
- 18 Crescere in matrimonium cogitur.
- 19 Dux sine matrimonio esse non potest.
- 20 Dux promissio intelligitur sub conditione, si nuptia, su- rum sequuta.
- 21 Translatio quantumcumque pura intelligitur sub condi- tione, si nuptia cum secunda Ecclesia sequatur fue- rit.
- 22 Donet a ree acquiratur honorario, sed non irrevocabili- ter, quia potest illam revocare.
- 23 Consensus sicut acquiritur in conjugio spirituali contra- hendo, ita & in dissolvendo.
- 24 Declaratur num. 91.
- 25 Matrimonium tam spirituale, quam carnale ad tempus contrahi non potest.
- 26 Filios adoptivos temporales ab herede lex.
- 27 Translatio qui non dicitur, nisi secunda Ecclesiae posses- sionem quae fuerit.
- 28 Contrarium num. 99.
- 29 Beneficia promoti ad Episcopatum non vacant ante illius consecrationem, & adeptam possessionem Eccle- siae.
- 30 Idem si provisus fructus Episcopatus non accepit eo quod ad certum tempus alteri debeatur.
- 31 Beneficia electi, & in Curia consecrati conferuntur ex stylo Curiae etiam ante adeptam Ecclesiae pos- sessionem.
- 32 Possessio non acquiritur sine animo.
- 33 Episcopus, quos non crimine, sed infirmitas ab officio ab- ducit, Ecclesia privari non debet invitum.
- 34 Papam posse huiusmodi voluntati Episcopum transferre invitum, qui auctoritas conferunt.
- 35 Ecclesia vacat in ipso quod Papa invitum transferret nec ad eam datur regressus.
- 36 Episcopo quoad translationem liberum dissentium non habet, sed Monachi acquiescat. num. 371.
- 37 Declaratur num. 75.
- 38 Ecclesia potest agere contra Episcopum translatam et re- cedat.
- 39 Episcopus ab initio nemo cogitur fieri invitum.
- 40 Monachus non potest contra dicere Superiori eum trans- ferenti de Monasterio ad Monasterium. & num. 76.
- 41 Beneficia omnia Monachi sunt manalia Pape.
- 42 Declaratur num. 77.
- 43 Papa in beneficiis est pro ratione voluntatis. & num. 47.
- 44 Declaratur num. 79. & seq.
- 45 Papa potest Episcopum deponere etiam sine causa.
- 46 Contrarium. num. 78.
- 47 Papa potest facere Prelatum ad tempus.
- 48 Papa praesertim in beneficiis habet plenitudinem potestatis.
- 49 Et sola potestatis est pro causa.
- 50 Declaratur num. 79. usque ad num. 88.
- 51 Patriarchatus, Archiepiscopatus, & Episcopatus Ro- mana fundentur Ecclesia.
- 52 Desinitio ad eum spectat, ad quem institutio.
- 53 Destruere potest, qui illud condidit.
- 54 Imperator potest auferre rem privatam, & dare militibus in praeium.
- 55 Papa potest rem uni Ecclesiae auferre, & dare alteri etiam sine causa, nec quisquam potest ei dicere, Cur ita facit.
- 56 Contrarium. num. 76.
- 57 Declaratur num. 79.

- 49 Beneficiarius non habet dominium usque, nec directum, sed est constitutus procurator. & administrator d. Papa.
- 50 Sacerdotes etiam impis possunt a suis Episcopis ex una ad aliam Ecclesiam transferri. & num. 89.
- 51 Papa potest in uno Episcopatu duos Episcopos constituere. & num. 89.
- 52 Aliquis non successit, sed accessit alteri admodum veni.
- 53 Papa potest concedere duos Episcopatus uni Episcopo item plures univ. & unum in plures dividere. & num. 69. & 89.
- 54 Item potest dissolvere matrimonium ratum non consummatum. & num. 89. & 93.
- 55 Item quomodo dissolvit matrimonium consummatum.
- 56 Prelati sunt procuratores, & dispensatores rerum Eccle- siae, non domini.
- 57 Papa est principalis dispensator bonorum Ecclesiae. & nu- 70. & 82.
- 58 Papam non posse transferre Episcopum invitum nisi ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiarum, qui au- thores tenent.
- 59 Translationis in ista causa est inseparabilis resistentia po- puli etiam iniusta. & num. 61.
- 60 Ecclesia universalis est unum corpus mysticum multorum Episcoporum concordia in uno spiritu diffusum, cuius caput est Papa. & num. 107.
- 61 Pape videtur membrum Ecclesiae, id est Episcopum inviti- tem esse ob persecutionem, quam patitur, debet il- lum amovere. & ad aliam Ecclesiam transferre.
- 62 Papa in his que sunt de iure divino, non dispensat in casibus suis permittit nisi ex iusta, rationabilis cau- sa.
- 63 Coniugium spirituale inter Episcopum, & Ecclesiam est de iure divino, eiusque dissolutionem Deus suo iudicio reservavit.
- 64 Pape auctoritate quod fieri dicitur fieri auctoritate Dei, si ex iusta causa fiat.
- 65 Papa dicitur habere ecclesiae arbitrium.
- 66 Nec puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terra.
- 67 Deus non est auctor iniquitatis, sed omnia aut initio iudi- ciat, aut suo permittit fieri.
- 68 Petri privilegium extenuatur in Romano Pontifice, quatenus ex ipso fertur auctoritate iudicium.
- 69 Papa non potest sine iusta causa Episcopatum dividere, Episcopo non consentiente.
- 70 Papa non est absolute dominus bonorum ecclesiae, sed dis- pensator. & num. 82.
- 71 Prelati beneficium non decet aliquem sine iusta causa a sui beneficii amovere.
- 72 Translatione in materia semper inra ponderant iustam causam utriusque, vel necessitatis ecclesiarum.
- 73 Optimatum coactio circa translationem Episcopi in- viti.
- 74 Seder Apostolicus in casibus maioribus magna circumspectio- ne, & maturitate procedere consuevit.
- 75 Translatio Monachi quid differat a translatione Episco- pi.
- 76 Priores per electionem canonice instituti, nisi proman- scilla & rationabili causa non sunt mutandi.
- 77 Episcopus esse ad nutum amovibilis repugnat sacris regu- lis.
- 78 Depositio Episcopum in alio censetur facta ex iusta cau- sa.
- 79 Princeps potest sine causa invitum auferre de potestate absoluita non autem de potestate ordinaria. Dispa-

- 10 Difficultate non licet de factu Papa.
- 11 Papa quomodo interdictum habeat liberam dispositionem in beneficiis. & nam. seq. usque ad numer. 88.
- 12 Papa potest plenitudo quod rex temporales Ecclesie non erit. lumen potestatis dispensative.
- 13 Papa tanquam habens apicem dispensative potestatis potest plenitudo de rebus Ecclesie, quam quicumque alius Ecclesie velat.
- 14 Indignitas cum debet de vultu Dei prodire.
- 15 Beneficium acceptum censetur ex quasi contractu se obligare ad aliam administrationem.
- 16 Contractus sine causa dissolvi non potest etiam per principem.
- 17 Papa an habeat aequalem potestatem in Episcopatu, atque in beneficiis inferioribus.
- 18 Sacerdotes non possunt ad aliam Ecclesiam transferri iuris, nisi ex causa communitatis utilitatis, vel necessitatis.
- 19 Papa non dispensat super pluralitate Cathedralium, nec super matrimonio rato, & alio huiusmodi sine gravi causa. & num. 92.
- 20 Dispensatio nulla fieri debet nisi ad honorem Christi, vel utilitatem Ecclesie.
- 21 Translatio facta in gratiam Episcopi non inducit vacationem Ecclesie, nisi post consensum primum ad secundan, usque ad num. 98.
- 22 Translatio in favorem solum translati improbat a sacro casonibus.
- 23 Dissolutio matrimonii spiritualis, sicut & carnalis non consummatur, sine gravi causa fieri non debet.
- 24 Episcopus transiens ad aliam Ecclesiam sine iusta causa dicitur adulterium committere. & in 109.
- 25 Dispensatus ad maiorem curiam non potest transire ad parvam.
- 26 Translatio in dubio censetur fieri de Episcopo non invito. & num. 120.
- 27 Translatio facta in gratiam Episcopi requirit illius consensum, non ex desolata potestate Papa, sed voluntate.
- 28 Et sufficit consensus presumptus.
- 29 Vacatio Ecclesie inducitur eo ipso quod Episcopus translatus consentit etiam ante adeptam possessionem secunde.
- 30 In translatione duo extrema sunt consideranda.
- 31 Episcopatum vacat eo ipso quod Episcopus ex causa translatus iuribus, nec ad eum datur regis sui.
- 32 Episcopus an contrahat spirituale conjugium cum Ecclesia, ad quam transferretur. & num. seq. usque ad num. 118.
- 33 Matrimonium spirituale sicut & carnale & sine consensu contrahi non potest. & 117.
- 34 Professio regularis ad sui validitatem requirit consensum, qui ab Ecclesia suppleri non potest.
- 35 Vinculum forium est inter Episcopum & Ecclesiam, quam inter professum, & religionem.
- 36 Voti solennitas ex sola Constitutione Ecclesie est inventa.
- 37 Ex translatione sicut tantummodo variatur, non autem dignitas Episcopalis.
- 38 Locum vel sublimitatem, vel inferiorum non reddit Episcopum.
- 39 Episcopi durante vinculo prioris Ecclesie non potest consentire alteri matrimonio spirituali, atque contingeret alteri unum spirituale.
- 40 Translatio est mandu providendi Ecclesie, sicut electio.
- 41 Papa est sponsus universali Ecclesie.

- 112 Translatio quoad primam Ecclesiam habetur pro nuptia.
- 113 Ecclesia secunda dicitur viduata per obitum Episcopi ad eam translati.
- 114 Vidua esse non potest, qua virum non habuit.
- 115 Prælati quæ ratione dicuntur Ecclesie sponsi.
- 116 Christus solus est proprie sponsus Ecclesie.
- 117 Episcopus an absolute abolvitur a vinculo Ecclesie per translationem, ac per cessionem, vel depositionem.
- 118 Vir solutus a vinculo matrimonii tam carnalis, quam spirituales cogi non potest alteri nubere.
- 119 Episcopus an cogi possit causative ut translationi ad secundam Ecclesiam consentiat.
- 120 Episcopus in dubio an cogatur transire ubi non apparet an translatio fuerit facta ex causa necne. & num. seq.
- 121 Causa presertim in Principe etiam in hiis, qua competunt alicui de iure gentium, vel de iure divino, ubi sollicitum est dispensari.
- 122 Monachus per papam translatus ad secundam monasterium an possit ad primam redire sine licentia Papæ.
- 123 Translatio an censetur facta de Episcopo non invito, cum non apparet an Papa processerit providenda, vel tubendo.

QUANTO de Episcopo, qui propria auctoritate de sua Ecclesia se transferret ad aliam, carebit utraque. Hoc dicit, & secundum mentem tres habet partes. Prima factum narrat. Secunda aggravat, ibi, Non attendentes. Tertia punit, ibi, Ne autem.

Nota primo auctoritatem illam Matth. 19. videlicet, *Qui Deum coniunxit, homo non separare esse intelligendum non tantum de matrimonio carnali, ut in c. Quis Deus, & cap. An quod, 33. qu. 2. in c. Ad limina, 30. qu. 1. & c. fin. infra eod. Sed etiam de matrimonio spirituali, quod contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam, ut hic patet. Unde primo colligitur DD. valere argumentum ad matrimonium carnali ad spirituale, cum utrumque sit de iure divino, c. Sicut vir, & c. Sicut alterius, 7. qu. 1. c. Prox. supra eod. & infra, c. seq. & c. Quoniam frequentes, 5. Paro. Ne lites non contest. & hic notat Anton. de Butr. n. 2. & Abb. num. 1. Cyn. Salic. & Legiste in Authen. Nisi rogati, c. Ad Trevel. de quo dic ut notatur in c. Cum apud de Sponsal. & per Ioan. Andr. in c. Tus eod. tit. Et vide tres notabiles differentias quas inter utrumque conjugium ponit idem Abb. in sua quaestione prima, quæ incipit, Episcopus, & quidam Doctor, col. 4. num. 7. vers. nec mirum si non ita facile solvatur. Imò videntur tres differentias cumulat Eucherius, in sua Centuria in loco ad matrimonium carnali ad spirituale ad num. 10. usque in fin. Cave tamen ab octava differentia, quam ibi ponit dicens, matrimonium spirituale habere in se aliquid sacri, cum detur propter administrationem Sacramentorum, & diviorum; matrimonium vero carnale nihil in se spiritualitatis habere, nec per illud gratiam conferri. Hæc enim est hæresis damnata à Tridentina Synodo sess. 24. de Sacramen. Matrim. can. 1. Si quis dixerit matrimonium non esse verè, & propriè unum ex septem legibus Evangelicis*

- 1 Solent Sacramentis à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum, neque gratiam conferre, anathema sit. In eundem errorem inciderunt lapsa est glossa in c. Cum in Ecclesia in ver. Revalidandum rubricam, infra de Simonia.
- 2 Secundo hinc Doctores colligunt spirituale matrimonium propriè non esse nisi inter Episcopum, & Ecclesiam suam: nam de Episcopis duntaxat auctoritatem prædictam intellexit Ecclesia non autem de inferioribus Prælati. Confertur in c. Regnasti de testam. ibi, Quoniam non est tanta communio inter Episcopum, & inter Capellam, vel Monasteria, seu alia pia loca, quanto est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralium, cui est spirituali conjugio copulatus. & propterea dicunt Doctores solum Episcopum de iure coniunxi habere jus deferendi annulum, ut in c. Clerici, infra, de vita, & honest. Cleric. & notat Butr. in c. fin. num. 1. & 15. supra de postulat. Prælat. quia nimirum ipse est proprius sponsus Ecclesie lux, ut in d. c. Sicut, ubi hoc late probat Turret. & obiectis respondet.
- 3 Idem docuit sanctus Thomas in 4. dist. 20. art. 4. qu. 1. dicens, solum Episcopum propriè dici Prælatum Ecclesie suæ, & idè Episcopum solum quasi sponsum recipere annulum Ecclesie. Et in 4. sentent. dist. 29. quæst. 3. art. 3. in corpore, ubi ait per annulum significari Sacramentum fidei, quæ Ecclesia deponatur. Christo Episcopi enim sunt Ecclesie sponsi loco Christi. Reliqui autem Prælati inferiores non sunt sponsi Ecclesie, nec cum eis propriè est matrimonium spirituale, ut tenet Archid. in eod. c. Sicut Butr. in c. fin. num. 17. & ibi etiam Abb. num. 5. licet inter eos sit quasi matrimonium, cum propter eorum mortem Ecclesie dicantur viduæ, ut in c. Ne pro deserta, & in c. Quis propter. & ibi glossa, si supra te præmo, latius dicitur matrimonium inter Rectorem, & Ecclesiam, ut inquit glossa autepenultima in c. Dilectum, 1. secundo, supra de elect. & Innoc. in c. Quoniam, 5. 2. vers. Si vero in hi. Vt lites non contest. & latissime inter præbendam & præbendam, ut in c. Accedens, de præben. & notat Butr. in d. c. fin. num. 1. de postulat. Prælat.
- 4 Secundo nota ibi, non enim homo, sed Deus separare faciem à Papa consensit actum à Deo, cuius vicem Papa gerit in terris. Unde ut notabiliter ait Host. num. 11. in ver. vicem. Consistorium Dei, & papa unum & idem est censendum. Cuius dictum sequitur Ioan. Andr. num. 3. anver. Non enim, & Doctores lites, & valde extollit Abb. in præleg. qu. 1. num. 1. col. 2. vers. Hostiarius, & probatur arg. c. 1. & 2. supra eod. & cap. Romana, in primo respon. de appell. lib. 6.
- 5 Unde inferitur, ut sicut à Vicario Episcopi ad Episcopum non admittitur appellatio, ut in c. 2. de Consuet. lib. 6. & d. cap. Romana, ita nec liceat appellari à Romano Pontifice ad Tribunal Christi. Ita Collector, in cap. Que maioriter, de reg. iur. quem refert, & loquitur Prepos. in Summa 15. dist. num. 72. vers. Ex determinatione prædicti articuli.
- 6 Ultimo nota Episcopum non posse se ad aliam Ecclesiam transferre sine Romani Pontificis auctoritate. Rationem reddidit textus in c. fin. supra de postulat. Prælat. & in cap. Nisi cum pridem in

extremis verbis, infra de reuoc. videlicet, quia sine aligatus Ecclesie liberam non habet ab ipso Papa permissione voluntatem, & iaque propter spirituale conjugium cum Ecclesia in iuribus, cuius dissolutionem omnipotens Deus suo tantum iudicio, & Romani Pontificis eius Vicarii reuertitur, ut legitur in c. proximo supra eod.

QUÆRO, an Summus Pontifex possit Episcopum invitum ex una ad aliam Ecclesiam transferre.

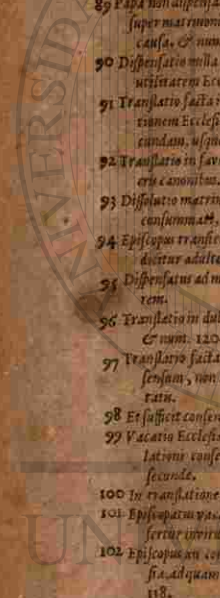
Hæc investigatio plurimum produci potest ad dignoscendum an Cathedralis Ecclesia vacet à tempore translationis factæ per papam; an vero à tempore acceptionis Episcopi translatis. Quæ de re fuit olim ardua quaestio in Episcopo Florentino in absentia ad Cardinalium promotum ab Urbano VI. Nuceria obfello. Verebatur enim in dubium an episcopatus vacaret à tempore quo fuit pronuntiatus Cardinalis; an vero à tempore ratificationis duntaxat, & Doctores fuerunt varii, ut refert Abb. in c. fin. num. 13. supra de postulat. Prælat.

Pro clariori solutione quaestio potest dividi in duo membra. primum est an episcopum electum, & confirmatum, sed nondum consecratum possit transferri invitum ad alium episcopatum. Secundum, an invitum transferri possit episcopum iam consecratum.

Quoad primum membrum breviter concludendum est, episcopum nondum consecratum non posse invitum transferri, prout in d. c. fin. concludunt Host. num. 1. vers. Et hoc intelligit Joan. Andr. num. 2. vers. Quod intelligit, de voluntarie consecrata. Butr. circa fin. vers. Aut esse tantum confirmatum, & Abb. num. 11. vers. Et hoc verum, & philipp. Prob. ad Ioan. Monac. in c. Generali. num. 59. de elect. lib. 6. Ratio est secundum eos, quia non potest invitum consecrari, sed factus est ut dignitati cedat, si consecratus renuit, ut in c. Quoniam quidam, 100. dist. & in c. proximo, 5. Sed neque, supra eod. Licet alias cedere non possit sine Papa licentia specialia, ut in d. c. proximo. Idem docuit S. Thomas in 4. dist. 25. q. 2. art. 1. q. 2. ubi ait, ad episcopatum ubi in corpore Christi mysticum accipitur potestas, requiritur actum suscipientis curam Pastoralis, & idè esse etiam de necessitate consecrationis episcopalis, ut suscipiens illum rationis habeat. Contextus textus in c. Maior, 5. fin. de vapris, ubi est expressum præcisè coactio characterem non impetiri, quia tunc characterem Sacramentalis imprimi operatio, cum obicena voluntatis contraria non invenit obstitentem.

Quoad secundum membrum scilicet Romanus Pontifex possit invitum transferre episcopum iam consecratum, Gravis est difficultas, & Doctores in variis opinionibus scinduntur. Prima opinio est eorum, qui putant Papam absolute non posse episcopum invitum transferre: cui videntur adherere Ioan. Mon. in c. Generali, n. 80. vers. Sed quare, de elect. lib. 6.

Pro qua opinione adducitur primo, quia etiam per translationem episcopus abolvatur à vinculo prioris Ecclesie, ut est moris, & iuris, ut in d. c. fin. & in c. proximo, 5. Sicut, supra eodem tamen huiusmodi absolutio non est pura, sed conditionalis, id est si episcopus consenserit. Quod sic probatur secundum Ioan. Mon. ubi su-

Episcopis ex una ad aliam Ecclesiam transferri, c. *Quasi*, de ver. permiss. gloss. in c. *Omnia*, ver. *Caute*, 7. q. 1.

¶ **51** Quod videtur Papam posse in uno Episcopatu duos Episcopos constituere, ut in c. *Non antequam*, qu. 1. ubi hoc fuit gelsum in persona Augustini quoniam successe, sed accessit Valerio adhuc viventi, nec fuit deputatus simplex coadjutor, sed verus Episcopus, ut ibi legitur, & notatur. Item potest concedere duos Episcopatus uni Episcopo, ita ut sit Episcopus utriusque, ut in cap. *Relatus*, in 2. q. 1. Item vire duos Episcopatus, & unum in plures dividere, c. *Et tempus*, 26. q. 1. & cap. *Sicut vire*, de excess. *Prælator*. Atque ita potest facere contra statutum, & ordinationem Concilii, & Beati Petri Apostoli, qui præcipit, ut in singulis civitatibus singuli, & non plures ponantur Episcopi, ut refert B. Clemens in cap. *Julius*, de c. *dist. 8. Anacletus* in c. *seqq.*

¶ **54** Secundo, Summus Pontifex dissolvit matrimonium ratum non consummatum, ut communitur notatur in c. *Communis*, de sponsal. & in c. *Ex publicis*, de consens. coniug. & quandoque etiam consummatum, videlicet inter infideles cum alter conjugum ad fidem convertitur, & aliter remittit secum habitare sine contumelia Creatoris, c. *Quarto*, de divor. tamen inter eos sit verum matrimonium, eisque licitum fuerit a Domino, Quos Deus conjunxit, &c. c. *De infidelium*, de consens. & *apost. Ex* hoc casu dissolvit matrimonium carnale etiam altero conjugum invito. Fortius ergo poterit solvere matrimonium spirituale transcurrendo Episcopum invitum ad aliam Ecclesiam, cum actus sit vinculum matrimonij carnalis, quam spirituales, ut notat gloss. in cap. *proximus* in ver. *ferius supra ead.* & Abb. in d. qu. 1. col. 2. in 7. vers. *Nec mirum si non ita facile solvantur.*

¶ **56** Tertio, spirituale conjugium inter Episcopum & Ecclesiam contrahitur non propter bonum privatum ipsius, sed propter bonum Ecclesie, non ut ei præstet, sed ut prohiat, ut patet in c. *Qui Episcopatum*, & in c. *In scripturis*, 2. q. 1. Unde fit ut prælati dicantur procuratores, & dispensatores, non domini, ut in c. *Fraternitatem*, de dignat. & c. *Philomena*, 12. q. 1. honorum autem

¶ **57** Ecclesie principalis administrator, & dispensator est Romanus Presul & Thom. in 2. q. 1. col. 1. ad 7. Jo. de Lign. in Clem. *Gratia*, de refer. Abb. in c. *Extirpanda*, 5. *Quæ vero*, de præben. Si ergo Papa vult prælatum renovare, non potest subditi relictari, cum reddat suspectum, & removibilem eo ipso quod se ingerit administrationi invito si pa. arg. optimum in c. *Quæ omnia*, ff. de *Præben.*

¶ **58** Ultimo, pro hac parte adducuntur plura jura. Host. & Joan. Andr. allegant, cap. *Sicut fratres*, 7. q. 1. Hugo, gloss. & Turcetem. citant c. *Caute per mundum*, c. *Sicut*, ver. & c. *Per principalem*, 9. q. 1. Qui tamen Canonæ nullatenus probant translationem fieri posse pro libito voluntatis; quin potius probant oppositum; ut inferius patebit, nom. 72.

Inter has duas opiniones oppositas est tertia mediæ, quæ nec absolute negat, nec absolute affirmat Episcopum invitum posse per Summum Pontificem ad aliam Ecclesiam transferri, sed ita

de iunctis concurrat causa iustitias, vel necessitatis Ecclesie, alias secus. Et hinc tertia opinio adhaeret Joan. Monie. in c. *Generales*, nom. 1. de elect. lib. 6. ubi ait. Non nego quin Papa possit transferre Episcopum invitum, saltem in casu prima, quem sequitur totidem verbis Jo. Andr. in cap. *Quod gratiam*, col. 2. num. 1. in fine vers. *Faciat tamen*, de regul. iur. lib. 6. in *Meritis*. Idem tenet Calderin. in *cap. 37. An hinc Episcopi*, quod est secundum, de trans. *Prælat.* dicens translationem non posse contradicere, cum translatio fiat ob utilitatem Ecclesiarum, Bellam. in c. *Omnia*, in 1. vers. *Item* gloss. 9. 1. ubi dicitur per istam glossam videtur, quod Papa potest prætere, & absolute Episcopum cogere transire de Ecclesia sua ad aliam, etiam invitum; quod cum grave dictum sit, restringe ad limitem rationis, videlicet cum propter necessitatem, vel utilitatem evidentem Ecclesiarum hoc facit, quia re vera alius non debet fieri. Et pro hac parte latissime conlulit Ludou. Roman. *cap. 345. incip.* Circa primam consultationem arrientalis, ubi ex facto respondit Papam sine iusta, & probabili causa invitum transferre non posse, & consequenter e contra ejus rationem Ecclesiam non dici vacare, nec posse Papam de illa disponere, & cum refert, & sequitur *Marpol.* in d. 1. *Omnia*, nom. 1. Subdeus factam fuisse extravagantem in Concilio Constantiensi, quod sine causa non possit Papa invitum transferre, Abb. in c. *Compositum*, col. 2. De *reliq. amib.* ubi similiter testatur tempore suo statutum fuisse in Concilio Basiliensi, ut nec Episcopus, nec Abbas possit transferri invitum sine causa rationabili; Et idem Abb. in c. *in fine*, de *Præben.* & *Prælat.* & in sua *quest. prima*, col. 13. num. 13. vers. *Sicote* & *ultimo*, ubi refert id ipsum fuisse statutum Pisis in Concilio, cui præfuit Alexander Papa. Sequitur Felicit. in c. *Quæ in Ecclesiis*, num. 43. de *Constit.* ubi ait Papam non posse Episcopum transferre invitum nisi subesse causa, puta incompenlabilis necessitate populi etiam iniusta; quia tunc papa potest eum transferre cum bono cambio, allegat Innocentium in cap. *Nisi cum priorem*, in *secunda* col. de *renov.* & tunc sit remota sine culpa, sed non sine causa, & magis cumulat pro hac parte, & de communi testatur. Imò hanc esse communiorum opinionem affirmat Horaz. Mandos. in *addit. ad Roman. dicto* *cap. 345. in ver. non possit.*

Porro hæc tertia opinio duo habet membra. **60** Primum est affirmativum, videlicet papam ex causa posse transferre Episcopum invitum. Secundum est negativum, id est papam sine causa invitum transferre non posse. Primum membrum affirmativum probatur primo ex fundamentis adductis pro secunda opinione a num. 58. Nam rationes omnes quæ probant papam posse transferre invitum sine causa, & pro libito voluntatis; multo magis probant posse sic invitum transferre ex iusta, & rationabili causa. Deinde probatur, quia Ecclesia est unum corpus mysticum, ut in Cantico Canticorum. *Vna est Columna mea*, c. *Firmiter*, 5. *Vna*, supra de *Summa Trinit.* c. *Nomariano*, 7. q. 1. c. *Loquitur Dominus*, 24. q. 1. Extrang. *Vnam sanctam*, de *maiori*, & *elect.* Sponsus vero hujus Columnæ

& caput hujus mystici corporis est Papa, c. *Episcopus*, 34. q. 1. Hoc autem mysticum Ecclesie corpus æquiparatur corpori humano; quia sicut in uno corpore multa membra habemus; omnia autem membra non eandem vitam habent; ita in Ecclesie corpore secundum veridicam Pauli sententiam in uno eodemque spiritu multa sunt membra per diversa officia distributa, ut legitur in c. *Singula*, 89. *dist.* Quomodo autem ergo divina veritas præcepit membrum illud, quod reliquum corpus humanum scandalizet, debere abscindi, & a reliqua compage corporis separari, c. *Illud*, 24. q. 1. ita si Romanus pontifex videt aliquod Ecclesie membrum, id est Episcopum inutilem esse eo quod propter ejus personam patitur Ecclesia persecutionem, & per ipsum reliqua membra scandalizantur; debet ex officio sui debito huic morbo antidotum parare, & membrum illud ab eadem Ecclesia abscindere, id est amotionem, seu translationem facere. Ita Eggid. Cremonen. in quadam sua disputatione quam ad litteram refert Joan. Andr. in cap. *Quod gratiam*, num. 2. de *regul. iur.* lib. 6. & sequitur Roman. *dicto* *cap. 345. num. 3. vers. & hanc opinionem.*

Secundum vero membrum negativum similiter probatur primo ex fundamentis allatis pro prima opinione de qua supra num. 16. Quoniam rationes quæ ostendunt Episcopum invitum absolute per papam transferri non posse, probant multo minus fieri posse hujusmodi translationem si nulla rationabilis causa concurrat.

¶ **62** Ac prætere probari potest, quia in his, quæ sunt de jure divino, Papa dispensare non potest in casibus sibi permixtis sine iusta, & rationabili causa, c. *Litteræ*, de *restitu. spo.* c. *Sunt quidam*, 25. q. 1. c. *Quanto*, & ibi gloss. in ver. *Abfolvi*, de *interd.* in c. *si coneratus*, vel *ut. public.* & est theoricæ Innocentij communiter approbata in c. *Quæ in Ecclesiis*, supra de *Constit.* & in c. *Cum ad monasterium*, num. 2. *zanta*, de *statu monach.* Sed conjugium, quod inter Episcopum, & Ecclesiam contrahitur, est de jure divino, cum auctoritas illa, *Quos Deus coniunxit, homo non separet*, etiam de spirituali conjugio intelligatur, ut hic est textus, & dictum est supra in primo nom. ejusque dissolutionem Deus suo iudicio reservavit, ut in c. *proximus supra ead.* Ergo papa non potest super eo dispensare, illudque per translationem dissolvere sine iusta, & rationabili causa. Unde cum text. in d. c. *prox. dicit*: *Non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem auctoritate Romani pontificis, quem constituit esse Vicarium Jesu Christi, Episcopus ab Ecclesia removeretur*; gloss. in ver. *Divina*, notat, quod sit auctoritas papæ, dici factum auctoritate Dei, & mox subdit ad propositum nostrum: *& verum est si iusta causa hoc faciat*, c. *Quodcumque*, 24. q. 1. & c. *si quis non recto*, 9. 3. & idem notant ibi Innocent. num. 1. in ver. *separet*, Host. num. 22. in ver. *Removeret*, & Bellam. in *cod. ver. et merito*, quia papa in his dicitur habere cæleste arbitrium, l. 1. in fine, c. *De unum Trinit.* & non est homo, sed Deus separat quos Romanus pontifex, qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata, non humana, sed divina potius auctoritate

67 dissolvit, ut hic in littera. At si separatim fuerit a Papa sine iusta, & rationabili causa, utique non Deus, sed homo separat; nec divina, sed humana potius auctoritate conjugium dissolvetur, quia Deus non est author iniquitatis, cap. *Quicumque*, 11. q. 3. Sed omnia aut iusto iudicio facit aut suo permixto ita fieri sinit: dicit textus in c. *Nec mirum*, 5. *Archiepiscopus*, vers. *Nec ideo*, 26. q. 5. ita arguit gloss. in c. *Negotiatorum* in ver. *Cum vero*, 23. q. 4. & Cardin. *conf.* 142. num. 2. vers. *Sed ha littera non obstat*. Et atenus igitur manet in Romano Pontifice Petri privilegium, quatenus ex ipsius fertur æquitate iudicium, dicit textus in c. *Manet*, 24. q. 1.

Tertio eadem conclusio probari potest exemplo **69** plo, quia Papa sine iusta causa non potest Episcopatum dividere absque Episcopi consensu & textus est apertus in c. *Decimus*, 5. *Quod autem dicitur*, vers. *Sunt enim*, 16. q. 1. & tenet gloss. in cap. 1. in ver. *Divisiones*, 10. *dist.* & ibi etiam Archid. & Abb. 1. q. 1. num. 15. col. 13. vers. *Sexto* & *ultimo*. Ergo nec potest sine iusta causa Episcopatum illi in totum per translationem auferre, nisi consentiat, argum. l. *Quæ de tota*, & ibi gloss. 1. ff. *De re vendic.*

Quarto non potest Papa rem uni Ecclesie auferre, & dare alteri, cap. *Ecce*, & c. *Nullus*, 99. *dist.* c. *De ecclesiasticis*, 25. q. 2. nisi iusta causa subit, c. *Conquestus*, c. *Sunt vero*, & c. *Per principalem*, 9. *quest.* 3. gloss. in cap. 1. in ver. *In iustitiam*, 22. *dist.* Et ratio est, quia Papa non est absolute dominus bonorum ecclesie, sed dispensator, S. Thomas in 2. 2. *quest.* 100. art. 1. ad 7. & latius patebitis, num. 82. Ergo nec potest Ecclesiam Episcopo auferre, & dare alteri sine iusta causa. Ad hoc c. *Comparante*, de *restitu. spo.* ibi, [Non deest honestatem Superioris sine manifestata, & rationabili causa aliquem a suis beneficiis amovere; imò tenetur illi paternam provisionem consulere.]

¶ **71** Quinto dissolvere hujus spiritualis conjugij vinculum est iuda voluntate, non alimiculate aliqua iustitia cause, est contra divinam dispositionem, contra Apostolorum ordinationem, contra Conciliorum auctoritatem, contra Romanorum Pontificum Sanctiones, & contra iuris civilis, & naturalis rationem. Et singula hæc membra egregie probat Abb. in sua *quest. 1. col. 11. num. 15. vers.* *Nam dissolvere tale vinculum*, & Ludovic. Roman. in *præleg. conf.* 345. num. 7. vers. *Tertio quia dissolvere, usq. ad num. 12.* quæ hic non transcribo cum facile ex ipsis haberi possint. Porro uterque ipsorum loquitur per eademmet verba; Uter autem ab altero mutaverit, plane non constat, cum fuerint contemporanei, & abbo Basiliensi Concilio interfuerint Romani pontificis hostes acerrimi, ut scriptum in cap. *Significasti*, supra, *et prox.*

¶ **72** Ultimo probatur utrumque membrum, quia ubi de translatione jura loquuntur, semper ponuntur iustam causam necessitatis, vel utilitatis Ecclesiarum, ut patet in hac decretali ibi, *Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata*. Item in cap. *Mutationes*, 7. *quest.* 1. ubi Anterus papa, (Mutationes inquit, Episcoporum scilicet communi utilitate, atque necessitate fieri licere.) Idque probat exemplis translationum Petri Apostolorum principis, Eusebii, & Felicis. Item in

cap. *Scitis vester. rad. rans. & quest.* preteritum in fine; Non ergo bene intelligunt, Ecclesiasticas regulas, qui hoc negant. causa necessitatis, vel utilitatis fieri posse, quoties communis utilitas, vel necessitas persulerit. Idemque patet in duobus sp. *sup.* At demum de hoc est textus apertus in cap. *Sicut alterius. rad. rans. & quest.* ubi cavetur, ut quemadmodum vxor carnalis alterius ab alio viro primò vivente desponsari non potest, ita nec sponsa Episcopi, quæ est ecclesiastica ipsius, possit eo vivente per alium disponi, seu desponsari sine voluntate, Et paulo post subnectitur: si autem utilitati causa ad aliam ecclesiam fuerit invitandus, poterit non per se, sed autoritate Romana Sedis ad illam se transferre. Unde patet Romanæ ecclesiæ auctoritatem non demum valere, si suble causa remanere, & primam spirituale conjugium dissolvendi, prout hunc textum ad hoc dicunt esse apertum Abb. in *lra. quest. 1. m. 14. col. 11. vers. Venit ad secundum.* & Roman. d. *cap. 345. num. 5. vers. Hoc autem primo probet.*

73 In hac varietate opinionum, quarum, ut vides, nulla desistit rationibus, & auctoritatibus sego, ut dissidentes sententiam quantum fieri potest ad concordiam reducantur, pro veritate arbitrari tria membra esse distinguenda. Aut enim Summus Pontifex transfert episcopum invitam pro libito voluntatis, & sine ulla causa, ita ut hoc sit certum. Aut illum transfert ex causa, ad hoc ut similitur sit certum. Aut dubium est an illam ex causa transferat, necne.

74 Quoad primum membrum concludendum est translationem episcopi invitam pro libito voluntatis, & sine ulla causa factam non sustineri. probatur hæc conclusio ex fundamentis adductis pro tertia opinione à num. 38. quæ ni fallor, validissima sunt, licet hic casus ferè vix possit contingere; quia solum Apostolica in causis majoribus, quales sunt episcoporum translationes, ut in c. *supra. eod. & in c. 118. & c. Quod translatorem. infra. de off. leg.* magna circumspectione, & maturitate procedere consuevit. Unde restat tantummodo respondere ad fundamenta in oppositum adducta pro secunda opinione à num. 36.

75 Ad primum igitur respondetur episcopum ita demum non posse contradicere translationi, ex quo semel consentit se fieri episcopum, si ex iusta causa transferatur. Alias poterit ad eundemmet Summum Pontificem recurrere, & causas nullitatis vel iniustitiæ translationis deducere, c. *si quis supra. de rescriptis.* Idque abundè probatum est in tertia opinione à num. 36. Nec procedit simile de Monach. ad episcopum; quia per translationem Monachi ad aliud monasterium nullum spirituale conjugium dissolvitur: ut per translationem episcopi solvitur matrimonium spirituale, cuius dissolutio est de iure divino, & ideo ab ecclesia fieri non potest, ut ostensum est supra num. 32.

76 Accedit quod priores cum in ecclesijs conventualibus per electionem Capitularum suorum Canonice fuerint instituti, nisi pro manifesta, & rationabili causa, non sunt mutandi, ut est text. in c. *2. in fine de statu Monachor.* fortius ergo idem dicendum in episcopo, qui longè strictiori vinculo ecclesiæ est alligatus.

77 Ad secundum, id est ad dictum Baldi, quod omnia beneficia mundi sint manualia *repa.* Respondetur, quidquid sit in beneficiis inferioribus, de quibus consule Felin. in *cap. Quæ in ecclesijs. num. 42. de Constit. & Ar. Nicol. in rubr. par. 1. c. 2. num. 30. vers. Altera opinio.* c. *De rescriptis.* ecclesia in episcopibus dictum Baldi non procedere; quia cum in his agatur de spiritali conjugio, cuius dissolutionem Deus suo iure reservavit, ut in superioribus probatum est: repugnat sacris regulis, ut episcopi quasi manuales Capellani sint ad nutum amovibiles; & ad dictum Baldi. sicut in Cephal. *conf. 77. sub num. 19. Cened. Canon. qu. 22. num. 3. & ante eor. Abb. in pract. qu. 1. num. 17. col. 14. post med. vers. Item etiam limitandum est dictum Baldi. & c. si ratio de rescriptis. in 6. non loquitur, ubi matrimonium esse contractum licet prælatum, & ecclesiam, sed quando dispensatio sit ad tempus propter utilitatem personarum, quam papa ex causa facere potest, ut per Abb. *lra. citat.**

78 Glossa verò in d. cap. *De principalem 9. & 10.* tantum dicit papam posse episcopum deponere, sed non dicit sine causa, prout et Doctori imponunt. Unde intelligi debet iuxta terminos illius textus, qui loquitur de translatione ex causa necessitatis, ut patet ibi, *Cum necessitas, & ita illam glossam intelligi Cardin. in cons. 12. Punctis, questio. num. 4. vers. Item cum est certum.* Præterea eadem glossa intelligi potest in dubio, cum scilicet non appareat an episcopus fuerit depositus ex causa, necne: tunc cum Summus Pontifex præsumitur motus ex iusta causa ut declarat Abb. in d. qu. 1. num. 15. col. 13. post med. vers. Et sic iudicemus.

Ad secundum respondetur negando Consequentiam: nam contrarium argumentum hoc tantum concludit, ne licet Romana ecclesia dignitates fundavit, ita possit illas suppressere: licet Apostolicus instituit episcopos, ita possit illos destituere. Sed hinc non licet inferre: ergo hæc fieri possunt pro libito voluntatis; cum in his iusta causa exigatur, ut in superioribus probatum est, & mox etiam patet. Et ad doctrinam Innocentij, de qua supra num. 44. respondetur, ut infra num. 80.

79 Ad tertium respondetur primò, adducta in contrarium procedere de potestate absoluta, secundum quam potest Princeps ius tertij auferre pro libito voluntatis. Secus verò de potestate ordinaria, & à jure regulari, ut declarat Gemina. *conf. 8. num. 6. & 7. & cons. 33. in princ. vers. Quodam est potestas suprema.* Alexand. *conf. 206. no. 10. vers. septima. Dracop. lib. 2.* Item prædicta procedunt quoad forum ecclesiæ militantis, in quo non licet dispensare de factis papæ, c. *si quis fraudente, §. Qui autem. qu. 4. quia ipse de iure iudicat, sed à nemine iudicatur, c. si papa, 4. dist. 1.* At licet sit quoad Deum, ut post Joan. de Lign. in *Clem. Gratia de rescriptis.* declarat Abb. in c. *Extirpanda, §. Qui verò. num. 44. de preben. ita intelligens doctrinam Innocentij in c. Cum ad monasterium, num. 7. de statu Monachorum. Dist. in c. Ex parte si primo. num. 61. de Cler. van. et. fidem.* Unde si præter consuetudinem Romano-rum Pontificum contingeret hic casus, ut papa rem Clerico auferret, & daret alteri, aut quem beneficio privaret absque rationabili causa, quam-

80 Deinde respondetur ex quæ dicuntur de potestate Apostolica in beneficiis, videlicet, papa potest omnia æquæ rotunda quæ datus, potest efficere de albo nigrum, de nigro album, sola voluntas est pro ratione, & consilia, quæ passim à doctoribus inenleantur posse quidem admitti in beneficiis inferioribus, & in his, quæ sunt de iure positivo, prout in specie loquitur Baldi. *d. cons. 477. lib. 1.* At secus dicendum est in episcopatibus, quia spirituale conjugium, quod

81 iudicio Ecclesiæ non esset subiectus, & beneficium non liceret contradicere: tamen iniuste ageret, & quoad Deum non esset à peccato immunis, ut fateatur glossa nostra in ver. *Veni Dei,* & egrogid. deducit Cardin. Zabarel. *d. cons. 142. num. 2. & Abb. in sepius citata. qu. 1. num. 12. & 13. & 14. Addit Cardin. dicto. cons. num. 3.* quod dici solet papam habere plenariam dispositionem beneficiorum, ita esse intelligendum, ut evitetur inconveniens ne alicui fiat iniustitia. Sed & Roman. *d. cons. 345. num. 15. vers. Mandem consilia.* dicit non esse verum quod dicitur glossa, & Doctores, videlicet papam posse omnia in beneficiis; quia debet intelligi si iusta causa concurrat, alias secus. Ratio prædictorum est, quia Summus Pontifex constitutus est à Deo non dominus, sed dispensator bonorum Ecclesiæ secundum illud Lucæ 12. *Quis parat fidelis est dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, c. Non liceat papa, & ibi Archid. Bellam. & D. D. 12. q. 1. & docet S. Thom. in 2. 2. q. 102. art. 1. ad 7. ubi Card. Caiet. singulariter ait: [Nota tertio, quod cum potestas papæ quoad res temporales Ecclesiæ sit potestas non domini, sed dispensatoris, ut in littera dicitur: cõsequens est ut plenitudo potestatis papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ: sicut in naturalibus plenitudo potentie calefactiva nõ exiit limites potestatis calefactivæ; & in Politicis plenitudo potestatis regie non exiit limites regie potestatis. Ac per hoc non potest papa ad libitum donare res Ecclesiæ, sed potest tanquam habens apicem dispensativæ potestatis, multo plus de eisdem dispensare, quam quicumque alius proximis Ecclesiæ alicuius Prælati.] Hæc illè. Idem docuit Ulrichus de Argentea Alberti Magni Auditor in *sua summa Theologia,* quem referet, & loquitur Cardin. Turrolem. & Depol. in 2. *lra. rem. 1. q. 1.* Debet igitur Apostolica esse fidelis, & providus dispensator, & eius iudicium debet de vultu Dei prodire, ut in c. *Ne miserram, ut Eccles. benef. & c. Cum exeret, de sent. & re iudic. lib. 6.* & consequenter non licet ei res Ecclesiæ, aut beneficium Clerico auferre sine iusta, & rationabili causa. Ex alio etiam capite Cardin. in *pract. cons. 144.* dicit verum non esse, papam sine causa posse quem privare beneficio, vel episcopatum: impe quia acceptas beneficium sibi collatum, videtur ex quasi contractu se obligare ad illius administrationem, c. *Nisi cum primum, §. Verum ubi, [Spondam tuam, cui desigendo manum, apud extraneum te fide mecum copulasti.]* De renunc. Huiusmodi autem contractus non potest sine causa dissolvere, eam per principem, ut in c. *1. cum ibi notatur, de probatione, & loquitur Felin. in c. Quæ in ecclesijs, num. 42. vers. Sed Dominus Card. de Constit.**

82 Quoad quartum respondetur retorquendo argumentum. Quoniam etiam inferiores Sacerdotes transferri possunt invitæ; tamen ad hoc requiritur causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ, ut probatur in iudibus in contrarium adductis, & notat Archid. in c. *Episcopo de locor. fin. 7. qu. 1.* Ergo idem, & multo fortius dicendum in translatione Episcopi.

83 Ad quintum, & sextam eodem modo respondetur exemplum in contrarium adducta habere locum tantummodo concurrente gravi causa, quæ cessante, Apostolica sedes nec duos episcopos in uno episcopatu constituit, nec duos episcopos uni conceat. nec dispensat super matrimonio rato, ut patet in locis ibidem cit.

84 Ad septimum respondetur, naturam dispensationis hoc importare, ut fiat habitia ratione ad bonam communitatem, ut docet S. Thom. in 1. 2. q. 77. art. 4. Ideoque nulla dispensatio fieri debet nisi ad honorem Christi, vel utilitatem Ecclesiæ, ut idem probat in 2. 2. q. 88. art. 1. Unde si auferretur alicui episcopatus sine causa communis utilitatis vel necessitatis, hæc non esset dispensatio bonorum Ecclesiæ, sed dissipatio ex notat. per Archid. in *cap. licet Canon. n. 3. de elec. lib. 6.* Dixit in c. *Dilectus, infra, de tempor. ordi.*

Ad ultimum respondetur iura allegata retorqueri in contrarium; quia omnia probant translationem fieri posse ob Ecclesiæ necessitatem, vel utilitatem; non autem pro libito voluntatis, ut dictum est supra n. 72.

85 Venio ad secundum membrum, videlicet cum papa transfert episcopum ex causa, & tunc subdistinguiendi sunt duo casus. Primus est cum papa episcopum transfert, quia vult eum honorare. Et hoc primo casu absolutum est translationem requirere consensum Prælati; quia intelligitur facta sub conditione, si episcopus consentiat; ideoque ante illius ratificationem non vacat Ecclesia, ne quod ob gratiam eidem conceditur in ipsius dispendium retorquetur, ut in reg. *lex. tit. Quod ob gratiam, & in hoc primo casu procedit prima opinio, de qua supra num. 15. & rationes Joan. Monachi. ibidem adductæ à num. 16. & in his terminis loquuntur Joan. Andr. in d. c. Quod ob gratiam & Calderin. *conf. 16. circa finem, num. 4. vers. Ad idem vult fieri, quod est cons. 1. de translat. Prælatos.* Idem firmant Abb. in c. *Cum nobis, sub num. 5. circa fin. vers. Vult fieri ista littera de elec. & in c. fin. n. 13. de postul. Prælat. Prob. ad san. Monac. in cap. Generali, num. 11. & 12. col. tit. lib. 6. Joan. de Sclua de benef. 1. part. q. 37. num. 2. & Rota *decis. 475. num. 7. part. 2. in reventor. & ita ex facto in casu Episcopi Florentini in absentia ad Cardinalatum promoti, de quo supra num. 11. respondit Cardin. Zabarel. ut ipsemet refert in d. c. fin. num. 10. in 14. quest. de postul. Prælat. ubi etiam ait ita consultasse Doctores Bononienses, & Florentinos.***

86 Ceterum hæc conclusio cum patitur difficultatem, quod translatio in gratiam solius translati impræbatur à sacris Canonibus, ut in c. *Sicut*

87

88

89

90

91

92

Prater 76. q. 1. & in aliis iuribus super citatis n. 72.
 93 Et merito, quia dissolutio spirituali conjugii, quam Deus hoc iudicio reservavit, ut in c. proxima eod. requirit causam gravem, sicut requirit dissolutio matrimonii carnalis non consummati, ut notatur in cap. Ex publico de convers. cony. & Canonibus in translatione Episcopi ubique mentionem faciunt necessitatis, vel utilitatis
 94 Ecclesiarum, ut dictum est eod. num. 72. Quinimo inevitabilem necessitatem exigit textus in cap. Sicut in 7. q. 1. & aliter transiens dicitur
 95 adulterium committere, ut ibi, & in cap. Sicut alterius, eod. cau. & q. 1. Et quamvis Episcopus non nunquam transferatur ad Archiepiscopatum; hoc tamen non fit simpliciter in gratiam perferre, sed ob maiorem ecclesie utilitatem, ut est text. in c. proximo infra, eod. Et hoc est ratio cur dispensatus possit transferri ad maiorem, non possit transferri ad parem; quia nimirum in maiori consideratur maior ecclesie utilitas, ut ibi deciditur. Cum igitur nulla translatio fieri possit nisi ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiarum; non video quomodo possit constitui differentia inter translationem, que fit in gratiam personarum, & eam, que fit ex causa communis utilitatis, vel necessitatis, ut in primo casu translatio requirit consensum translati; in secundo autem non. Sed quia verum esset in practica recedere a communi opinione: Tu die salvari posse dicta Doctorum in eo casu, in quo papa transferre Episcopum non invitum. Quod in dubio prelatum secundum Calderin. conf. 2. De translat. Prelati, ad finem in illis verbis, Donec aliter declaret. Papa intentionem: tunc enim est translatio fiat ex iusta causa utilitatis Ecclesie in c. seq. tamen quia Papa vult etiam Episcopum honorare, & ideo non intendit illum cogere ad translatum: ideo non solvitur Episcopus a vinculo prioris Ecclesie, nisi post consensum prefatum secundum. Atque ita Doctores dum dicunt translationem fieri in gratiam personarum, non excludunt causam communis utilitatis. Unde concludit in hoc primo casu Ecclesiam non vacare ante ratificationem Episcopi, non ex defectu potestatis Papae, sed ex defectu voluntatis, quia scilicet non intendit Episcopum simpliciter, & absolute transferre, sed sub conditione, ut ante expressis, vel tacite consentiat, ut probatum est supra n. 16.
 98 Dixi tamen, quia ad hoc non requiritur consensus expressus, sed sufficit presumptus ex scientia, & acquiescentia, ut post Agid. Cremonensem concludit Ioan. Ande. in c. Quod ob gratiam, n. 5. de venci. in 6. & Abb. cons. 101. n. 4. v. 1. Dum videtur consensu ibi.
 99 Nec verum est quod dictum est supra num. 16. primam Ecclesiam per translationem non vacare ante adeptam possessionem secundae; imo enim vocatio inducit et ipso, quod Episcopus translationi consentit, ut late consuluit Abb. in prealio. cons. 101. num. 3. v. 1. Sed prealio non obstantibus: et per totum, ubi obiectis omnibus respondet; & idem resolvit Rota decis. 477. & num. 6. part. 1. in recentior. ubi sub n. 16. ostendit opinionem illorum, qui dixerunt non induci vacationem Episcopatus, nisi post adeptam possessionem secundae, esse citoneam, veluti unquam auctoritati glossae in c. si qui iam transla-

tu, que loquitur de translatione ab infra.
 100 In secundo autem casu, id est cum translatio fit ex causa communis utilitatis, vel necessitatis, quamvis Doctores simpliciter asserant translationem fieri posse etiam de invito; ego tamen arbitror distinguendum inter primam, & secundam Ecclesiam. Quandoquidem Episcopus per translationem non tantum absoluitur a vinculo prioris Ecclesie, ut in cap. prox. §. Sicut supra eod. & infra in cap. seq. Sed etiam alligatur vinculo secundae, ad quam transferatur, ut in c. Sicut alterius, 7. q. 1. Atque ita translatione duo extrema sunt consideranda, videlicet terminus a quo, id est Ecclesia, a qua Episcopus transferatur, & terminus ad quem, id est Ecclesia, ad quam fit translatio.
 101 Quod igitur spectat ad primum extremum, indubitanter concludendum est ex causa communis utilitatis, vel necessitatis Episcopum etiam invitum absolvi posse a vinculo prioris ecclesie, ita ut si summus pontifex volens sit eum omnino utcumque invitum transferre; illic solvatur spirituale conjugium, & vacet Ecclesia, nec ad eam deat regressus. Hec conclusio communi omnium contentu recepta est, ut patet ex autoribus supracitatis pro tertia opinione num. 18. & probatur efficaciter rationibus, & iuribus ibidem adductis num. 19. alique ad num. 73.
 102 Quo vero ad secundum extremum, solutio videtur pendere ab inspectione, An Episcopus contrahat spirituale conjugium cum secunda Ecclesia, nec ne: nam si contrahat, alligari non poterit secunda Ecclesia, nisi consentiat; quia ad validitatem matrimonij spiritualis, sicut & carnalis necessarius est consensus. Cum inter Canonicos, ibi, (ut per mutuum consensum eligentium, & electi quasi conjugale vinculum spiritualiter sit contractum.) supra tit. Proximo, cap. Lotum, c. Cum apud, & c. Tuas de sponsal. l. Nuptias, ff. De regul. iur. Ho. in c. veniens, in prime. vers. Non sicut sine consensu nullius est matrimonium temporale, infra, qui dicit, vel veni. Substantiatur enim Matrimonium capit. principium, & in fine a consensu, ut inquit Butt. in cap. Prox. num. 10. infra eod. & est simile in vinculo spirituali, quod contrahitur inter professum, & religionem iuxta notata in cap. Portentum, de regular. nam cum necessario exigitur consensus profitentis, ut in cap. 2. & cap. Cum viron. cum utrobique notatis, eod. tit. dicunt Doctores summum Pontificem non posse cogere quam invitum religioni alligare, cap. Integrata, 7. q. 1. cap. Gella, 7. q. 1. & tradit Nauarr. in 1. q. 39. num. 2. de regular. Unde longe minus possit alligare alteri ecclesie Episcopum contrahentem, quia inter Episcopum, & Ecclesiam est actus vinculum, quam inter professum, & religionem, cum illud sit de iure divino, ut hic, & supra in cap. Proximo; voti autem solemnitas ex sola constitutione ecclesie sit inventa, ut dicit text. in cap. un. de voto, lib. 6. Sin autem Episcopus per translationem non alligetur matrimonialiter secundae Ecclesie, sed miter tantummodo de loco ad locum iuxta textum in cap. Mutationes, 7. q. 1. nihil obstat, quod minus per Papam transferri possit invitus exemplo Monachi, qui ex uno ad aliud Monasterium transferatur, ut patet ex dictis supra nu. 34. & 37. Et

Et quidem Hostien. & Jo. Andr. in d. cap. fin. in prin. d. post. Prelati. videntur sentire spirituale conjugium contrahi tantummodo a principio cum quis fit Episcopus, non autem cum transferatur ad aliam Ecclesiam, & ita eos pro hac sententia allegat Ludovicus Roman. in prealio. cons. num. 1. ait enim: ex quo suo consensu quis Episcopus factus est, potest per papam invitum ad aliam ecclesiam transferri; quia non dicitur de novo contrahere matrimonium, ecclesia enim universalis est unum corpus mysticum multorum Episcoporum concordia numerofitate diffusum, cap. Novatione, 7. q. 1. cap. Loquitur Dominus, 14. q. 1. Unde quamvis ab initio nemo cogatur fieri Episcopus, d. cap. Inter Canonicos, §. 1. & cap. Invocari, supra tit. prox. tamen cum semel in hac universali ecclesia quis Episcopatus consensit, non potest papa resistere eum ad aliam particularem ecclesiam transferre volenti. ex ea enim translatione causatur solum varietas loci, cuius curae Episcopus praeficitur, non autem variatur dignitas episcopalis.
 108 Nam locus vel sublimior, vel inferior non reddit Episcopum, ut in cap. Legimus, 29. dist. Idem formaliter dicit Abb. in cap. fin. num. 13. supra de Postul. Prelat. & sequitur Philipp. Prob. ad Ioan. Monac. in cap. Generali, ut. 34. de elect. lib. 6. & novissime Lotter. de rebus, lib. 1. q. 1. 12. num. 18.
 Sed his non obstantibus verius existimo Episcopum contrahere novum spirituale conjugium cum ecclesia, ad quam transferatur: quod probatur iuribus, & rationibus. Iura sunt in c. Sicut vtr. 7. q. 1. ubi Episcopus sine causa transiens ab una ad aliam ecclesiam, dicitur primam vocem detorque, & alteri per adulterium se conjugere, ergo si ex causa transeat, per matrimonium se conjugit, quod expresse habetur in cap. Sicut alterius, eod. cau. q. 1. ubi Episcopus qui ecclesiam suam dimittit sine causa, & alteri sponte nubit, adulter existimatur. Sed si ex causa perfectionis, debet alteri associari, ergo si legitime transeat dicitur alteri nubere. Atque ita per illum textum tenet expresse Abb. consil. 151. num. 6. cels. 5. antequam, vers. Sed Episcopus, lib. 2. ubi disertis verbis ut Episcopum ecclesie matrimonialiter obligatum non possit durante priori vinculo consentire alteri matrimonio spirituali; aliis contingeret adulterium spirituale. Idipsum patet in cap. Proximo, supra eod. in §. Nos invitantes, ubi Episcopus electus priori vinculo perdurante dicitur non posse ad secundam Ecclesiam canonice consecrari adhuc conjugialiter alteri alligatus. Quod idem est ac si dixerit: non potest quis eodem tempore habere spiritualiter duas uxores. Ideo que quoad id est priori vinculo alligatus, non potest contrahere cum secunda.
 110 Rationes autem sunt infra scripte. Prima ratio est, quia per translationem Episcopus intellatur in secunda ecclesia; cum translatio, sicut et alio sit modus ecclesijs providendi, ut notat gloss. Jo. Andr. Bellam. Carl. Butt. & Abb. supra, in rubr. Sed per electionem utique contrahitur ab electo spirituale conjugium, ut in cap. 1. & 2. supra eod. & in d. cap. Cum inter Canonicos, de elect. ergo & per translationem.
 111 Secunda ratio, quis alioquin Episcopus trans-

latus nullus Ecclesie esset sponsus, non universalis Ecclesie, quia illius sponsus est Papa, non Episcopus c. Quanto, de inman. Eccles. ibi, (Nos iustitiam nostram, & Ecclesie sponsa nostrae) &c. & notat Turrecc. in cap. Sicut alterius, num. 3. 7. q. 1. quidquid contra scriptura Abb. in prealio, q. 1. num. 14. col. 14. post prim. vers. Et advertit. Non primae Ecclesie particularis, quia ab illius vinculo fuit absolutus per translationem ut hic, & in c. 1. & 2. supra eod. Non secunde, si cum illa spirituale conjugium non contraheret, absurdum autem esset ut quis esset Episcopus sicutus Ecclesie, & nullus Ecclesie esset sponsus.
 112 Tertia ratio, quia Episcopus transferatur quoad primam Ecclesiam habetur pro mortuo, argum. l. Actioe, §. Publicatione, ff. Prohus, §. Exce in quibus, & ibi Archid. 7. q. 1. Ergo quod secundam Ecclesiam perinde haberi debet ac si a principio fieret illius Episcopus. Quo casu non esset dubium quin eidem sociaretur spirituale conjugium, ut hic, & in d. cap. Sicut vtr. & c. Sicut alterius, cum concord.
 113 Quarta ratio, quia si Episcopus ad secundam Ecclesiam translatus obiret, tunc Ecclesia diceretur viduata, ut in c. proximo, 997. Cum non intelligitur. Hoc autem indicat cum illa precessisse spirituale matrimonium; alioquin vidua esse non posset, fixum non habuisset, ut in cap. Vidua, & ibi gl. 1. 34. dist.
 115 Quinta ratio, quia in tantum Prelati dicuntur Ecclesie sponsi, in quantum ut Dei ministri exterius cooperantur aut praedicantur verbo, aut dispensatione Sacramentorum ad generationem filiorum spiritualium, quos non sibi, sed Christo suaverant, ut docet S. Thomas in tract. suo contra impugnantes religionem relatus a Turreccem. in d. cap. Sicut alterius, num. 3. vers. Et autem pro plebani naturae: proprie enim solus Christus est Ecclesie sponsus, cap. Ecclesie nra, vers. Ista enim Ecclesia, 97. dist. extrayag. Nam sanctam, de maior. & obed. Concl. Trident. sess. 22. de sacri. Missae. 1. ubi, (dilecti sponsa tua ecclesie) Sed Episcopus translatus eodem modo teneatur cooperari in secunda ecclesia, quo tenebatur in prima; quia cum secunde curae gerat, adstringitur praecipuo divini oris suas verbi divini praedicatione, & Sacramento ad administratione palece, & postea, 43. dist. 6. Qui Episcopatus, l. 9. c. Praecipue, in 9. 3. & habetur in Concilio Tridentino. c. 1. sess. 23. Ergo est Sponsus secundae ecclesie quem admodum fuit primae.
 117 Sexta, & ultima ratio. Si Episcopus cederet Episcopatu, aut deponeretur Summi Pontificis auctoritate, & postea alteri ecclesie praediceretur, negandum non esset quin interim contraheret cum secunda spirituale conjugium, ergo idem dicendum si per translationem secunda ecclesie praeficitur, qui a vinculo prioris ecclesie neque absoluitur per translationem, ac per cessionem, vel depositionem, ut in c. prealio.
 Ex quibus censio Episcopum rursus contrahere matrimonium spirituale cum ecclesia ad quam transferatur, & ita tenet expresse, Ioan. Monac. in c. Generali, num. 14. de elect. lib. 6. & Jo. Andr. in c. Quod ob gratiam, num. 2. vers. Item ut dicit, de regul. iur. eod. lib. in Morcanali, quem disertis verbis dicunt acquisitionem secundae sponsa spiritualis fieri non posse absque libera-

tionem prima, arg. cap. 2. & A. infra de secundis nupt. & translationem quantumcumque puram intelligi sub conditione, si nuptia cum secunda sequente fuerint, & idem tenet Abb. *supra*, num. 109. Atque hinc necesse est quoad hoc, ut sit Episcopus secundae Ecclesiae, cum matrimonio tam spirituale, quam carnale sine consensu non possit consistere, ut per Cardin. in d. c. fin. num. 10. in 14. *quest. vers. Pars prima probatur. supra de postul. Prætor.* & latius ostensum est supra nu. 113.

109. Et sane si conjux esset absolutus à vinculo matrimonij carnalis, utique invitus cogi non posset ab Ecclesia alteri nubere, dicente Apost. 1. ad Corinth. 7. *Quod si dormierit vir cum uxore sua, sicut alterius 7. qu. 11.* Ergo similiter Episcopus per translationem solutus à vinculo matrimonij spiritali, ab Ecclesia cogi non potest præcisè, ut alteri nubat.

Et hinc opinioni videntur adhaerere Jo. Mo-
nac. in d. c. *Generalis. n. 15. de elect. lib. 6. & Joz Andr. in d. c. Quod ob gratiam. col. 2. n. 1. in fine. de reg. jur. lib. 6. cum dicitur Papam ex causa transferre posse Episcopum in ritum, saltem ut caret prima, qualifientiam secus dicendum esse quoad hoc ut allicetur secundæ: Eamque aperte amplectitur glossa unica in c. *Episcopus de loco 7. qu. 2. ubi primò decidit Clericum, qui non vult transire de minori ad majorem, non posse cogi ab Episcopo, & mox subdit: hoc autem papa potest, sed si ad alium Episcopatum vocatus est Episcopus, necessarius est consensus Episcopi, allegat 71. dist. per totam, & cap. *Archidiaconum Florentinum. 35. dist.* Atque ita clarè sentit glossa Papam posse quidem transferre Episcopum in ritum, sed non quoad hoc ut præcisè alligetur**

119. secundæ Ecclesiae, nisi consentiat. Dixi præcisè, quia forte cogi posset casualitè ad instar postulati, qui etsi dissentire valeat quoad hoc nec possit invitus beneficiari; tamen casualitè potest compelli consentire per subtractionem beneficii. cap. *Quarta. de stat. & qualis. cap. licet canon. in glo. in ver. ipse iure de elect. lib. 6. & tenet Cardin. in d. cap. fin. num. 10. vers. Dic danda equalem, ubi etiam Abb. num. 12. supra de postul. Prætorum, & sic cogi potest, ut de nolente sit volens, ut inquit gloss. in cap. *Omnis. in ver. Causa. 7. quest. 1. At est text. in c. Dissidui. vers. Et tamen malis. 23. q. 4. Verum priusquam translationi consentiat, non esset secundæ Ecclesiae Episcopus, & sic cogi potest, non debet cogi, ut dicit gloss. in d. cap. *Dissidui. in ver. locuti. per totam. in cap. in scripturis. 8. quest. 1. & notatur in 1. Antequam. 40. dist. de in c. Canonice. c. distim.***

120. Venio ad tertium membrum principale, videlicet cum est dubium an Summus Pontifex Episcopum transferat ex causa, nec ne. Et tunc Bald. in 1. *Rescripta. num. 8. vers. Item summa beneficia. C. de priv. imper. offerem. distinguit sic: aut papa procedit providendo; & non cogitur provilus transire, quia præsumitur factum ejus favore. Aut procedit jubendo; & cogitur transire, quia præsumitur factum favore Ecclesie. cap. *Omnis. 7. quest. 1. Ad hoc faciunt notata per Legistas in 1. fin. C. *Strenua ius. vel utitur. pub. & in leg. Præscriptio. c. De priv. imper. offerem. & per Canonistas in cap. *Que in****

121. Ecclesiarum, supra de Confit. ubi communiter volunt eosdem præsumi in principe etiam si agatur his, quæ competant alicui jure gentium; imò & in his, quæ sunt de jure divino, ubi solum est dispensari: & in proposito translationis tenet Abb. in *precit. quaest. 1. num. 15. col. 13. circa med. vers. Venio ad tertium membrum. ubi etiam est 3. num. 4. vers. Baldus vero, amplectitur supradictam Baldi distinctionem. Quam etiam, sequitur Philipp. 122. Probi. ad 10. Monach. in 2. *Generalis. num. 41. & 42. de elect. lib. 6. qui etiam pro dicto Baldi allegat Feder. de Senis cons. 263. Præsupposito, ubi tenet Monachum translatum per papam ad aliud monasterium invitum personæ posse ad primum monasterium redire sine licentia papæ, secus si intratum Monasterij.**

Tempera tamen secundam partem distinctionis Baldi, id est cum papa procedit jubendo, ut respectu secundæ Ecclesie cogatur quidem Episcopus transire, non tamen præcisè, sed ad summum casualitè per ea quæ dixi supra, num. 102. & seqq. & num. 119.

123. Quod si quaras, quid juris sit si non appareat an papa processerit providendo, vel jubendo, ut si in literis dicatur Episcopum revorsum ab Ecclesia, cui præfuit, ad Ecclesiam Ferrariensem duximus transferendum; Respondeo in hoc dubio translationem præsumi factam non tantum favore Ecclesie, sed etiam in gratiam personæ; & sic de Episcopo non invito juxta opinionem Calder. de qua supra num. 96. & consequenter non induci vacationem primæ Ecclesie, nisi post consensus præfatum ad secundam, ex his, quæ dicta sunt supra à num. 91. usque ad num. 100.

DE AVTH. ET VSV
PALLII.

Cap. Quia nos.

S U M M A R I U M.

1. Archiepiscopus potest celebrare sine Pallio, & Sandalio. & num. 5.
2. Pallium est Pontificale Archiepiscopi.
3. Sandalia sunt calceamenta purpurea, quibus utuntur Episcopi.
4. Compago sunt caliga Episcoporum.
5. Episcopus an possit celebrare in Pontificaliibus, & predicare in aliena Diocesi sine licentia Diocesani, & num. 12.
6. Et quid si Pontificaliibus habeant mixtionem iurisdictionis vel officij, & num. 12. Et quid post Concilium Tridentinum, num. 9. & 14. & 18.
7. Pallio non utitur Archiepiscopus in Diocesi aliena etiam de licentia Diocesani, nisi super hoc sit privilegiatus.
8. Pallij usus strictior est quam Pontificaliibus.
9. Pontificaliibus exercere non potest in aliena Diocesi Episcopus, nisi privilegiatus sine Ordinarij licentia, & in persona eadem Ordinarij subiecti.
10. Idem in locis nullum Diocesis.
11. Episcopus an in Ecclesia monasteriorum exemptorum

num. intra sua Diocesi sine existentium, invitis eorumdem Ecclesiarum Regularibus in Pontificaliibus celebrare, ac predicare possit. & n. seqq. usque in finem.

2. 3. Nisi celebratio in Pontificaliibus non est iurisdictionis, sed honoris, & præminentie.

4. 5. Exempta loca quantum sint in Diocesi censentur tamen ac si essent extra Diocesis, & num. 17.

6. 6. Procedit quoad iurisdictionem contentiosam, non quoad voluntariam. & num. seq.

7. 7. Pontificaliibus habentia mixtionem iurisdictionis, vel officij Episcopus exercere non potest in loco exempto sine Diocesi.

Regulares resistentes Episcopo exercere valent Pontificaliibus in eorum Ecclesia non ab ipso Episcopo, sed ab eorum Superioribus Regularibus sunt competendi.

QUIA NOS, Sine Pallio, & Sandalijs potest Archiepiscopus celebrare. Hoc dicit Jo. Andr. Bald. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Joan. de Anan. Pallium est Pontificale Archiepiscopi, cap. *Nisi, supra eodem, & post Paulum de Eleaz. notat Anchar. in Clem. 2. num. 3. vers. Circa usum Pontificaliibus. de privileg. Et Sandalia sunt calceamenta purpurea, vel depicta, quibus utuntur Episcopi, ut dicit Butr. de Sampson. & post eum Joan. Andr. hic num. 22. Bellam. in princip. & Abb. num. 1. Alibi dicuntur Compago, ut in cap. *Nomali. 5. Compago. 1. 91. dist. & dicit ibi gloss. Compagos esse sandalia, seu caligas Episcoporum. Dividitur in duas partes. In prima declina consultiat. In secunda responso ibi, inquisitionis.**

In eorum ibi, in aliena diocesi. Nota Archiepiscopus posse celebrare sine pallio, & sandalijs etiam in diocesi aliena, quod intelligit gloss. 1. de licentia Episcopi diocesani, aliis secus, quia non debet ponere falcem in messem alienam, c. *Scriptura est. 6. q. 3. cap. Nullus Primas. 9. qu. 2. & concordant Vincent. & Tancred. hic relati ab Host. in princip. Privatim vero, ut subdit gloss. celebrare potest etiam sine licentia, ut cap. *Una. de cler. benef. & diocesanus debet illum invitare, cap. Episcopi. vel Præbiteri. 7. q. 1. Atque ita sentit gloss. Archiepiscopus non potest in diocesi aliena celebrare publicè, vel solemniter sine diocesani licentia. Sed Innocentius hic in princip. in verb. *Aliena. dicit Episcopos in diocesisibus alienis etiam de licentia diocesanorum celebrare, non nisi Pontificaliibus, nisi super hoc sit privilegiatus. Allegat cap. Ad supplicacionem. de renovat. & pro opinione Innoc. fortiter facit tex. in Clem. 2. de privileg. in quantum ex privilegio Archiepiscopi, & Episcopis usum Pontificaliibus concedit in locis exemptis, ex quo deducitur, ut sine speciali juris permissione non potuissent illis uti, ut ibi per Anchar. in 2. notat. Et si non potuissent in locis exemptis suæ provincie, vel diocesis, multo minus extra ipsa. Præterea ibi expressè habetur usum pontificaliibus competere Archiepiscopo intra provinciam, & Episcopo intra diocesis, ergo non extra. Verum Host. hic in princip. in eodem verbo, in aliena, tenet etiam in pontificaliibus, & sine licentia diocesani posse Episcopum jure suo ce-***

lebrare, sicut servat generalis consuetudo, & etiam predicare, nisi specialiter prohibeamur, remittens ad notata in c. *Canon ex innoto. infra de heretic. Sed gloss. magna circa finem in Clem. 2. de privileg. reducit istas opiniones ad concordiam hoc modo, videlicet, aut loquimur de simplici usu Pontificaliibus absque mixtura iurisdictionis, vel officij, puta celebrando, vel predicando: & hoc casu vera sit opinio Hostien. ut scilicet sine licentia uti possit, nisi prohibeatur, ut ipsemet declarat loco cit. Aut loquimur de Pontificaliibus cum mixtura iurisdictionis, vel officij, puta ordinando, degradando, christmando, vel similia faciendo: & tunc sit vera opinio Innocentij, ut talia exercere non possit, ut 2. q. 3. per totam. Si tamen circa illorum exercitium haberet licentiam diocesani: tunc uti possit Pontificaliibus secundum glossam, & in hoc distinetur pontificaliibus à pallio, quo non uteretur Archiepiscopus in aliena provincia etiam de licentia illius, ad quem spectat, nisi super hoc esset privilegiatus, cap. *ex Innotam supra eodem. Strictior est enim usus Pallij, quam Pontificaliibus, ut ibidem patet, & in c. primò, & secundò, & c. Ad honorem supra eodem, & declarat gloss. præ alleg. in d. Clem. 2. ubi etiam Anchar. num. 3. in fine.**

9. Ceterum istas opiniones partim sustulit, & partim declaravit jus novissimum Concilij Tridentini sess. 6. cap. ultimum, quo statutum est, ut nulli Episcopo liceat cupulis privilegij prætextu Pontificaliibus in aliena diocesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressè licentia, & in personas eidem Ordinarij subiectas tantum; & si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificaliibus, & sic ordinarij ab executione ordinum fiat ipso jure suspensus. Nam quia parte hoc decretum prohibet exercitium Pontificaliibus in aliena diocesi nisi de Ordinarij licentia, videtur reprobasse opinionem Hostienam adferentem ad licere sine licentia diocesani: nisi dixerit Concilium posse intelligi, de exercitio illorum Pontificaliibus, quæ habent mixturam iurisdictionis, ut innuat illa verba: *In personis eidem Ordinarij subiectis. Nec non illa: sic ordinarij ab executione ordinum. &c.* Quæ quidem Pontificaliibus etiam Hostien. censens exerceri non posse in diocesi aliena. Dum verò Concilium permittit de licentia ordinarij exercitium Pontificaliibus etiam ordinando, aperte sustulit opinionem Innocentij, quatenus asseruit, nec de licentia Diocesani Episcopum posse hujusmodi Pontificaliibus exercere in diocesi aliena, nisi specialiter super hoc sit privilegiatus. Deum in eisdem verbis: *& in personis eidem Ordinarij subiectis. Concilium declaravit opinionem glossæ, videlicet ut possit quidem Episcopus exercere Pontificaliibus etiam christmando, & ordinando de licentia Diocesani, dommodo tamen ut faciat in personis eidem Ordinarij subiectas. Et quod dixit Concilium de exercitio Pontificaliibus in aliena diocesi, idem intelligas in locis, quæ nullius diocesis esse dicuntur, ut scripti in cap. *Nullus. num. 52. de Parochijs, & adde quæ habentur in cap. 2. sess. 14.**

11. NUNC QUÆRO an Episcopus in Ecclesijs monasteriorum exemptorum intra suam diocesis sine assensu, invitis eorumdem Ecclesiarum Regu-

Regularibus in pontificalibus celebrare, ut praedicare possit.

12 Videtur respondendum posse. Nam de iure communi, etc. controversam sit inter Doctores an Episcopus possit celebrare in Pontificalibus extra diocesim sine licentia diocesani loci, cum Innoc. hic putet non posse, Hostiensis vero sentiat oppositum, ut fusc ostensum est supra a nu. 7. & Hostiensis opinionem communiter videantur sequi DD. in Clem. 2. de privileg. attestantes id observari ex consuetudine quando Episcopus utitur pontificalibus sine ulla mixtione jurisdictionis vel officij, ut post glof. ibi in verb. Etiam celebrare, notant nullus Eleazar. & petr. de Anchar. nu. 7. Joan. de Imol. num. 12. Abb. nu. 4. & ceteri omnes. Tamen nullus dubitat quin Episcopus in loco sine diocesim exempto possit in pontificalibus abique illius licentia celebrare. De hoc enim est textus expressus in dict. Clem. 2. §. Simili, de privileg. Nam cum textus in principio induit se Archiepiscopo, ut in locis sine provincie exemptis possit pontificaliter celebrare, postea subiungit: (simili modo concedimus Episcopo, ut in locis eiusdem (scilicet exemptis) sine diocesim possit populo benedicere, audire divina officia, & ea etiam celebrare,) id est pontificaliter, ut innuunt illa verba, simili modo §. ponderat glof. magna in princ. Imol. num. 12. & Bonifacius de Vitalinis nu. 17. & 17.

13 Et ratio est, quia cum hac celebratio in pontificalibus respiciat honorem, & preminentiam, non autem jurisdictionem, conceditur Episcopo intra suam diocesim in loco etiam exempto propter reliquias precedentis subiectionis ante exemptionem, quae multum operantur, argum. l. Cum quis §. Primo, ff. De solutione, l. Servus, C. De quaestione, & notat Vitalin. in dicta Clement. 2. num. 4. Neque propterea violantur exemptorum privilegia, quae salva manent in ceteris abque eo quod ex tali celebratione aliquid juris acquiratur Episcopo in praedictum exemptorum, ut habetur expressè in d. Clem. in fin. & notat Vitalin. ibidem num. 27.

Et in hac facultate Episcopo competenti de iure, ut possit Missam pontificaliter celebrare in locis sine diocesim exemptis includitur etiam facultas sermonem habendi ad populum, & praedicandi, ut aperte supponitur per Vitalin. ibid. num. 66. & satis colligitur ex dicta glof. magna, ubi loquens de nudo usu pontificalium abique jurisdictione ita exemplificat, scilicet Missam celebrando, & praedicando, eamque ibi sequuntur omnes Doctores.

14 Nec obstat si dicatur haec quidem esse vera de iure communi, sed diversum ius inductum esse decreto Tridentini Concilij in d. c. 5. sess. 6. quo prohibetur Episcopis pontificalia in aliteris diocesis exercere sine licentia ordinarij loci, ut fusc dictum est supra num. 9. Nam loca exempta, etiam sine diocesim, censentur tamen ut loca extra diocesim existentia, ut notat petr. de Ubald. in tract. de Canon. Episcop. & Parochial. c. 6. §. 4. num. 11. ubi ait monasterium exemptum in diocesi existentem equiparari monasterio existenti extra diocesim. Si iuxta Concilium prohibet exerceri pontificalia extra diocesim, ergo prohibere censetur etiam in locis exemptis, quae equiparantur locis extra diocesim existentibus. Hoc

inquam non obstat, nam respondetur loca exempta, etsi non dicantur de diocesi, esse tamen in diocesi, ut probatur in cap. Cum Episcopus, ibi, in quolibet loco sine diocesim non exempto, de offic. vidual. lib. 6. & in d. Clem. 2. de privileg. ubi hoc tenent Zenel. & Lap. Abb. num. 2. & post eos petr. de Anchar. in princ. & Cardin. in §. Simili, in d. q. 1. Abb. in cap. Apostolica, n. 3. de donation. Rota decif. 207. num. 2. par. 2. divers. Ideoque huiusmodi loca exempta reputantur extranea, seu extra diocesim quoad jurisdictionem contentiosam, cum non subint jurisdictioni Episcopi, sed non quoad ea, quae sunt voluntarie jurisdictionis, ut post Guillel. de Monte Laudun. notat Imol. in praedict. Clem. 2. n. 3. super glof. in verb. Curiam, & ibi etiam Vitalin. num. 31. ubi ait in locis exemptis non posse Episcopum exercere potestatem, & iudicium, sed bene posse uti insignijs honoris, & devotionis, ut in d. Clem. 2. Sic ergo ea regna quod locus exemptus aequiparatur loco extra diocesim non est indistincte verba, sed tamen quoad certos effectus, ut optime deducit Felin. in cap. Gratiam, num. 2. in fin. de off. ordinar. & ad propositum quaestiones nostrae aequiparatio procedit quoad jurisdictionem, quam episcopus exercere non potest in locis sine diocesim exemptis, sicut nec in locis extra diocesim, ut cap. Summo, §. q. 2. & d. cap. Cum Episcopo, de off. ord. lib. 6. sed non quoad insignia honoris, quae potest deferre, & eis uti ubique in sua diocesi, etiam in loco exempto, ut habetur in scriptis citata Clem. 2. de privileg. & propterea dum Concilium Tridentinum in d. cap. 5. sess. 6. prohibet ne in alia diocesi Episcopus pontificalia exerceat, censetur etiam prohibere ne illa exerceat in locis exemptis, si illa pontificalia habeant mixtionem jurisdictionis, vel officij, ut si ordinat, degradat, chrismat, vel similia faciat: nam quoad praedicta vera est aequiparatio, ut locus exemptus perinde habeatur ac si esset extra diocesim. Secus autem est si tamen pontificalibus utatur praedicando, & Missam celebrando, quia tunc quoad haec insignia abique jurisdictione locus exemptus non aequiparatur loco existenti extra diocesim, ut elicitur ex gl. magna in eadem Clem. 2. & insus dictum est supra n. 6.

17 In quibus accedit quod Concilium non sine misterio ulom est illis verbis (Nulli Episcopo licet Pontificalia exercere in aliteris diocesi) nec dixit extra diocesim, immens propterea se non vult prohibere, quin Episcopus exerceat pontificalia in locis exemptis: nam etiam si loca exempta dicerentur esse extra diocesim secundum opinionem Imole in d. Clem. 2. nu. 7. tamen non dicitur tunc esse in alia diocesi: & sic Episcopus in eis Pontificalia exercere non potest dici in aliteris diocesi ea exercere; & sic non habet locum prohibitiu Concilij.

18 Id tamen est animadvertendum, quod si exempti indebitè restiterint Episcopo quominus in eorum locis pontificalia exerceat, non poterunt propterea ab eodem Episcopo puniri, sed ipsum oportebit agere eorum superiore exemptorum, ut eos cogat permittere, arg. c. Nullus, de iure par. & tradunt in d. Clem. 2. l. apus n. 3. Card. in §. Si tamen, n. 5. & sequi omnes.

19 Nota primo ibi, Abbatis de Ceparano, Praelatos, seu Rectores Ecclesiarum secularium alicubi appellari Abbates. Nam iste Abbas non erat monachus, quia Ecclesia erat secularis, non autem Regularis, ut in glof. prima, & Laurent. dicit se in diocesi Clericis illius Ecclesiae, ut hic refert Jo. Andr. n. 17. Unde Innoc. in princ. exponit verbum Abbat, scilicet clericus secularis. Idè Host. in princ. Dominus, id est iuxta consuetudinem Matropolitanae civitatis, in qua Rectores secularium Ecclesiarum vocantur Abbates, secundum Goss. Vel iuxta consuetudinem aliarum Ecclesiarum in quibus Abbates seculares reperuntur, ut est Abbas Sancti Felicii Valentini, & Abbas Claromonteni, & in Hispania sunt multi tales Jo. Andr. dicit num. 13. dicit hoc esse vulgare Apulorum, Caulanorum, & Hispanorum. Nec mirum, quia etiam Consules, & Priores Aetium multis in locis Abbates appellantur. Aetium in l. Collegium, ff. De verb. significat. Item in Aragonia Rectores dicuntur Abbates, & co-

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Ex Transmissa.

S U M M A R I V M.

- 1 Renunciatio beneficio suo expressè, vel tacite, illud repetere non potest.
- 2 Abbates ex consuetudine alicubi dicuntur Rectores Ecclesiarum secularium.
- 3 Et alibi reperuntur Abbates seculares.
- 4 Et multi in locis Consules, & Rectores aetium Abbates appellantur.
- 5 Sed Abbas propriè est caput Monasterij Monachorum.
- 6 Infirmus potest vocare, & profiteri, nisi sit extraneus.
- 7 Renunciatio beneficio intelligitur ea ipso, quod qui a se bona collata Ecclesie, in qua est beneficiatus, & habitum probatum assumpsit, licet professio non sequatur, & non, §.
- 8 Et quid post Concilium Tridentinum, num. 9.
- 8 Intellectus cap. Beneficium de Regular. lib. 6.
- 9 Clericus bona à se collata Ecclesie in qua est beneficiatus, a se ipso potest, & secum in monasterium transferre.
- 10 Privatus beneficio, & postea noviter receptus non recuperat primam viam.
- 11 Privatione ad habitum non datur regressus, & num. 13.
- 12 Fallit si habitus non est omnino extinctus, sed tantum velatus, d. d. num. 12.
- 13 In renunciacione superius non imposit.

EX TRANSMISSA. Qui renunciavit beneficio suo expressè vel tacite illud repetere non potest, hoc dicit secundum An. de Butr. & Joan. de Imol. sed Abbas Antiqui summabat sic, Qui ad sui petitionem licentiam transit ad aliam Ecclesiam, jus perdit, quod habebat in prima. Dividitur in duas partes, Prima ponit quaerendam. Secunda providet, ibi. Partem quoniam.

2 Nota primo ibi, Abbatis de Ceparano, Praelatos, seu Rectores Ecclesiarum secularium alicubi appellari Abbates. Nam iste Abbas non erat monachus, quia Ecclesia erat secularis, non autem Regularis, ut in glof. prima, & Laurent. dicit se in diocesi Clericis illius Ecclesiae, ut hic refert Jo. Andr. n. 17. Unde Innoc. in princ. exponit verbum Abbat, scilicet clericus secularis. Idè Host. in princ. Dominus, id est iuxta consuetudinem Matropolitanae civitatis, in qua Rectores secularium Ecclesiarum vocantur Abbates, secundum Goss. Vel iuxta consuetudinem aliarum Ecclesiarum in quibus Abbates seculares reperuntur, ut est Abbas Sancti Felicii Valentini, & Abbas Claromonteni, & in Hispania sunt multi tales Jo. Andr. dicit num. 13. dicit hoc esse vulgare Apulorum, Caulanorum, & Hispanorum. Nec mirum, quia etiam Consules, & Priores Aetium multis in locis Abbates appellantur. Aetium in l. Collegium, ff. De verb. significat. Item in Aragonia Rectores dicuntur Abbates, & co-

tum uxores dicantur Abbatis. Card. in Clem. Arremones, §. Maritimus, in §. quesi. de stat. §. notat. Verum haec renunciaciones improprie usurpantur, quia Abbas propriè est caput monasterij Monachorum, ut ibi, quesi. 2. per totum, cap. Cum ad monasterium, infra, de stat. notand. Colleg. Paduan. con. 2. nu. 26. & loy. post consilia Cardin. ubi plura de antiquitate Abbatum, & Monachorum, de quo etiam per Cacciaup. con. 10. num. 5. & seqq. post Consilia ejusdem Cardinalis.

6 Secundo nota ibi, Dum infirmitate laboraret, per corporis infirmitatem non impediri actum voti, vel professionis; & sic validum est votum in infirmitate emissum, nisi tanta sit morbi vis, ut mentis alienationem inducat, ut cap. Sicut voluit, & ibi dicit num. 22. infra de regular. & in c. fin. de success. ab intestat. & hic notant Host. in princ. in verb. infirmitate, Jo. Andr. num. 4. Butr. & Abb. in secunda nota. Quippe motus moris sine proveniat ab intrinseco, & causis naturalibus, sive ab intrinseco, & causis liberis, nunquam irritat professionem, nisi fuerit incursum ad professionem extorquentiam, iuxta terminos cap. Primus, infra de his qui in meo, causa, ut fusc probavi in cap. Sequi, nu. 81. & 82. infra de regularib.

7 Tertio nota ibi, Sibi prius habitum Monasticum indugere. Quod eo ipso quod quis habitum probationis assumpsit, & aucter bona à se collata Ecclesie, in qua est beneficiatus, censetur beneficio renunciare, nec potest illud repetere, licet professionem non emitat, de quo est casus notabilis, & aperta hic secundum viderem intellectum: nam iste Clericus p. Rubens erat Canonicus Ecclesiae Sancti Nicolai de Ceparano secundum glof. Baldi & Abb. in figuracione casus, Host. in princ. in verb. Clericus, & Jo. Andr. numer. 3. in fin. Et in Ecclesia Sancti Salvatoris suscepit habitum monasticum (id est probationis secundum omnes) petijtque à prima Ecclesia bona à se collata sibi restitui, ut patet ibi: (Ex quo ea, quae sibi consulente ad petitionem suam resignavit eidem.) Et propter hoc, censetur tacite beneficio renunciassè, ut constat ex illis verbis: dicta Ecclesia ab eo soluta dignoscitur, praesumitur enim habuisse pro derelicta primam Ecclesiam. Tum quia omnia bona eorum à se prius collata inde abstulit: tum quia in Religione habitum probationis assumpsit, secundum Innoc. n. 1. nec ibi expressè, vel tacite professionem emitit: alioquin Papa non hortaretur Abbatem, & Clericos Ecclesiae secularis Sancti Nicolai, ut cum reciperent in socium, & in fratrem, ut accurate observat idem Innoc. ibi in fin. in verb. Recipient, & tamen Canonice non licet dimissum non recuperat, nec Praelatus Ecclesiae, & socij coguntur eum amplius recipere, ut in textu.

8 Sed his obstat videtur determinatio Papae in cap. Beneficium, de regularibus, ubi patet beneficium ingredienti religionem infra annum probationis non vacare, nec posse alteri conferri nisi ad id ipsius ingredienti recedat assensus, quia per hoc intelligitur beneficium renunciare, vel nisi professionem faciat expressam, vel tacitam, quae inducitur assumendo habitum professionis, vel habitum probationis cum proposito abso-

absolutam vitam mirandi. Ille autem clericus p. Rubens expressè non consentit renunciationi beneficii sui: non enim audienti sunt qui dicunt hunc clericum expressè renunciasse, quia hoc est divinare, cum ex littera non colligatur in nullam fecit professionem, ut supra proxime ostensum est. At responderi potest, unde hunc clericum consensisse renunciationi sui Canonicius tacite faciendo actum contrarium, scilicet repetendo bona que contulerat Ecclesie, ubi erat Canonicus, ex quo surgit tacita renunciatio; & propterea non potest beneficium repectere, & ita hic text. concordat cum dicto cap. beneficium, quia verum in primo casu ibi excepto, prout bene declarat glos. ibidem in verb. assensus. Butr. hic num. 17. & Abb. num. 2. Quod nota secundum eos ad declarationem illius decretalis, quia dum inducit renunciationem beneficii ingredienti religionem, si ad id ejus accedat assensus, hæc conditio verificatur in eo, qui facit actum, ex quo surgit voluntas renunciatio; per hoc enim inducitur tacita renunciatio, & beneficium potest alteri conferri, licet professio non sequatur, & sic illud cap. concordat cum text. nostro, quem propterea sic summat Cardinalis. Si Ecclesia ad requisitionem ejus, qui habet in ea beneficium, eidem volenti transire ad aliam Ecclesiam, & transiit, renunciat omnia, que de die Ecclesie primæ, per hoc intelligitur ab e. absolutus tanquam ex tacita renunciatio beneficii, maxime si transit ad Religionem, licet non profiteatur.

9 Verum hodie hoc non procedit, quia ex Concilio Tridentino sess. 24. de regul. cap. 16. in prim. non valet renunciatio beneficii infra annum probationis, nisi sine eam licentia ordinarii infra duos menses proximos ante professionem. & nihilominus effectum non sortitur nisi sequuta professione, ut dixi in cap. stratum, infra de regular. ubi accuratè examinavi an, & quando tam de jure communi, quàm ex Concilio Tridentino beneficium vacet pectore signationem expressam, vel tacitam ejus, qui religionem ingreditur, & an possit alteri conferri infra tempus probationis, anve re-signatio hujusmodi effectum sortiat, professione non sequuta, ibi plene videas à num. 15. nisi sit ad m. 222.

10 Quarto nota ibi, ea que prædicta Ecclesia S. N. contulerat, Clericum beneficiarium in Ecclesia seculari posse ad religionem transire, & bona que ipsi Ecclesie contulerat, secum in monasterium transferre, quod diligenter nota, quia forte non reperitur alibi secundum Ant. de Butr. in 4. vers. Imol. num. 7. & Abb. nu. 10. Covar. in c. 1. n. 19. de Testam. In oppositum tamen est glos. quæ reputatur singularis in cap. 7. de continen. tie, in verb. Profess. 27. qu. 1. Sed tu teneas primam opinionem per ea, que in proposito scrip. p. in cap. Non est vobis, 4. n. 11. usque ad m. 221. infra de regular.

11 Ultimo nota ibi, Non tanquam nuntius de Ecclesia. Clericum beneficium privatum, & postea noviter receptum non recuperare primæ jura, nec receptionem retrotrahi, ut ad jus præsumtum redire cogatur. Butr. hic num. 10. Imol. in 7. Abb. num. 7. & est ratio, quia à privatione ad habitum non datur regressus, l. liber homo, ff. de stat. homin. si habitus sit omnino extinctus, ut hic, non

autem velatus, l. stratum, ff. de rer. div. Item ut inquit Bald. hic num. 2. Jura renunciantia in locum non reviviscit, & est simile in l. dolus privatus, c. de remiss. pignor. in l. Quæritur, s. in venditor, ff. De Admiss. edit. in l. Valium ante heredem. & in l. Tale patitur, ff. Qui procur. vit. ff. de pass. Facit text. in l. 1. n. 4. de decur. ab a. for. tioni Decurio, qui ad tempus relegatur post tempus non recuperat primum locum, sed velut novus in ordinem venit.

DE RENUNCIATIONE.

Cap. Admonet.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiarius sine licentia Prælati sui beneficium renunciare non potest, c. n. 4.
- 2 In beneficio dimissione requiritur illius auctoritas, qua requiritur in beneficii assignatione, c. n. 4.
- 3 Constitutio quælibet ponitur pro consensu, vel auctoritate.
- 4 Renunciare beneficio suo non potest Clericus sine licentia Episcopi diocesis.
- 5 Jurisdictiones secularis nemo potest propria auctoritate usurpasse, nec adeptus renunciare, nisi in manibus superiorum.
- 6 Renunciatio beneficii facta sine superioris auctoritate non tenet, etiam in præjudicium re-nunciatio.
- 7 Nec impedit eum agere contra intrusum in beneficio sic renunciatio.
- 8 Possessio tamen amittitur, ibid. vers. Adverte.
- 8 Eligens ad secundam Ecclesiam non potest si transierit sine licentia Episcopi, ad quem pertinet prima Ecclesia.
- 9 Licet contrarium servetur de facto, n. 11. vers. Verum tamen.
- 9 Si sit antierit, ab eod. revocari potest, c. n. 10.
- 10 At si novitus non recedat excommunicandus.
- 11 Et quando secunda Ecclesia de alia persona sit providendum.
- 12 Transiens ad secundam Ecclesiam sine licentia superioris, non est ipso iure privatus prima, sed privari potest infra sex menses, si eam sine consensu sui licentia.
- 13 Beneficiarius ut transiret ad aliam Ecclesiam eiusdem diocesis, sufficit consensus tacitus Prælati, sed si ad alteram diocesis, requiritur expressus.
- 14 Prælati inferioris licentia requiritur ad hoc ut Clericus et subiectus transire possit ad aliam Ecclesiam.
- 15 Clericus in ordinatione ascripti servitio Ecclesia non debet eam deserere sine licentia Episcopi, qui antea non fuit institutus, c. n. 37.
- 16 Hostilitatem administrationem laici non possunt suscipere, nec suscipiam deserere sine diocesis licentia.
- 17 Beneficiarius transire potest ad Religionem licentia superioris, licet non debentia.
- 18 Intellectus c. Licet, de regular. ibid. c. n. 10.
- 18 Cantela ad dimittendum bene situm invito Episcopo.
- 19 Electio ad Ecclesiam, quæ non obtinet Novitium, etiam ipso consentiente, non valet: collata secus, c. qua sit ratio differentia.

Electio

- 20 Electio ad secundam Ecclesiam potest electioni de se facta consentire sine superioris licentia, & eam eligentes non peccant.
- 21 Fallit in Episcopo, qui non potest eligi, sed postulari.
- 22 Electioni de secunda ad secundam Ecclesiam, si Episcopus primæ Ecclesiam altissime renuat consentire, per superiorum est cogendum.
- 23 Beneficiarius an possit beneficium dimittere acceptando aliud beneficium comparabile, sive incomparabile contra voluntatem superioris primi beneficii, c. n. seq. usque in fin.
- 24 Renunciatio beneficii an fieri possit sine auctoritate superioris.
- 25 Qui de beneficii curati.
- 26 Et quid in beneficiis simplicibus personalem residentiam requirunt.
- Et quid in non requiruntibus residentiam, n. 28.
- Et quid si Clericus ad illius titulum fuerit ordinatus, ibid. vers. Modo.
- 27 Feudatarius obstructus certo servitio, non potest invito domino secundo renunciare.
- 29 Aequalitas est servanda in actibus ultro citroque obligatoris.
- 30 Ordinatus ad titulum patrimonij de iure communi non potest invito detineri in diocesi.
- 31 Secus post Concilium Tridentinum.
- 32 Renunciari non potest beneficium sine licentia superioris propter eius iudicium.
- 34 Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi ad residentiam in diocesi, c. n. 37.
- 35 Beneficium non conferretur in invitum quando agitur de comodo ipsius contradicentis tantum.
- 36 Renunciare libere potest Clericus non habens alas ligatas.

ADMONET. Beneficiarius sine licentia Prælati sui Beneficio renunciare non potest. Hoc dicit, Et primo ponit prohibitionem. Secundo transgressionem puniri præcipit: ibi, Quod si quis.

2 Nota primo ibi, obique assensu tuo: ejus auctoritatem requiri in dimissione beneficii, quæ requiritur in illius assignatione, ut hic per Bald. in primo not. Unde is demum potest auctoritatem præstare renunciatio, qui potest invitum destituere ut dixerunt Domini de Rota dec. 573. incipien. Quædam Cardinalis, aliis 14. num. 3. de renunciat. in antiquis, ex not. per Innoc. & DD. in c. Quod in dubijs, inf. eod. & hic junge quod dicam infra n. 4.

3 Secundo nota, ibi, Te dimittere inconsulto. Consilium aliquando poni pro consensu, vel auctoritate, ut hic per Butr. num. 7. & 6. & Cardin. in 3. not. Non enim ad beneficium dimittendum sufficit prælatum consulere, sed oportet illius consensum obtinere, dicit, c. Quod in dubijs, infra eod. Hostien. hic num. 15. & Joan. Andr. n. 2. in ver. inconsulto. Quod nota pro intellectu decreti Concilij, cap. 16. sess. 23. ut dicam infra in tertia ampliatione num. 14.

4 Ultimo nota quod dictum est in summario, videlicet Clericum non posse beneficium suo renunciare sine licentia episcopi diocesis, & ita hic est casus, secundum Jo. Andr. cum consentiant Bald. Bellam. Butr. Cardinal. & omnes, concordat, c. 1. & 2. 63. dist. c. 1. 53. dist. et est ratio, quia omnis res, per quæcumque causas nascitur, per casum

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

dem dissolvitur, cap. 1. infra de regn. in. c. 1. Nihil tam naturale, ff. Eod. & quoniam beneficium Ecclesiasticum obtineri non potest sine institutione canonica illius Prælati, ad quem collatio pertinet, ut supra in c. proximo, licet quæ non potest renunciari sine ejusdem Prælati licentia, ut hic, & in c. Cum & plantare, s. In Beneficio, infra de privileg. facit tex. in c. Verbum, de ponn. dist. 1. ibi, Dominus par jus & solvendi esse voluit, & ligandi. Idem dicunt Legistæ de jurisdictionibus secularibus: nam sicut non potest quis propria auctoritate illas adipisci, ita nec ad prætas renunciare, nisi in manu Superioris, l. Taganus Casari, ff. de offic. Præful. & hic notat Bald. in primo not.

6 Ampliatur primo hæc conclusio, ut renunciatio facta sine auctoritate Superioris usque ad eod. sit irrita, ut nec sustineatur in præjudicium renunciantis, ut c. Quod in dubijs, c. Nisi cum prædem, & c. final. inf. eod. & cap. 1. 17. qu. 2. & glos. un. quæ oppositum tenuit in d. c. Quod in dubijs, & in cap. Quod de iuramentis, in ver. Ministrari, infra de stat. Manacher. non est vera; & cum reproband ferè omnes Doctores, ut ibi testatur Abb. num. 4. Ideoque renunciatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi resignationem non obstat agenti contra intrusum in beneficio per se renunciato, ut decidit Rota decis. 3. Quædam primo in data, de renun. in antiquis. & sic renunciatus habet verum jus in beneficio, & remanet in eo intulatus, juxta veram opinionem Innoc. in dist. cap. Quod in dubijs, ut dicit Rota in antiquis, decis. 4. Quædam Cardinalis, nu. 2. vers. Et licet etiam in eum præjudicium. Nec beneficium vacat. Butr. decis. 420. lib. 3. Caputaq. decis. 45. par. 1. Mohed. dec. 22. de renunciat. aliis 135. Adverte tamen, quia hujusmodi renunciatio non præjudicat cedenti quoad titulum, & proprietatem: secus quoad possessionem, quia perditur tanquam nihil habens spiritualitatis, c. final. infra eod. & declarat Casador. decis. 2. num. 3. de renun. post Innoc. in dist. c. Quod in dubijs, num. 4. & Abb. nu. 8. Rota decis. 519. nu. 2. par. 11. Diversi.

8 Ampliatur secundo eadem conclusio, ut procedat etiam in electo ad secundam Ecclesiam, nam et si talis possit eligi, & electioni de se facte consentire, ut dicam infra in secunda limitatione n. 20. non tamen potest se effectualiter transferre sine licentia, ut hic, & 71. dist. per totam, secundum Hostien. hic num. 15. vers. Hoc etiam notandum Jo. Andr. num. 13. eod. vers. Bellam. n. 1. & Butr. num. 11. Alioquin, revocari possunt, & si admoniti non redierint, sunt excommunicandi, cap. si qui vera, & cap. seq. 7. qu. 1. & hæc est canonica upio de qua loquitur hoc cap. in fin. secundum glos. ult. & liberum erit Episcopo, ad quem pertinet prima Ecclesia, quo ad substitutionem, & alia spiritualia providere, & eum, qui transivit revocare ad primam Ecclesiam, vel potius eum non licentiaré, sed in prima Ecclesia retinere, cui non præjudicat illius transitus, cap. Quod in dubijs, infra eod. secundum Innocen.

11 hic num. 1. vers. Est tamen licitum. Quo fit, ut habens jus eligendi, vel presentandi ad secundam ecclesiam, non statim debeat eligere, vel presentare, sed antes perquirere ab Episcopo autoratum habeat illius transitum, qui feter charitati.

N

tativè monitus sufficienter respondere noluert, ex tunc infra sex menses fiat electio, arg. c. fin. supra de elect. & cap. 1. infra de supplen. negligenti. Pralator. Quod intelligit Jo. Andr. num. 13. circa fin. si requisitio non fuit morosa, ut in dist. c. fin. Vel certe pralatus secundum Ecclesiam poterit ipsimet electio modicum tempus prætere, infra quod à primo dicecesano licentiam obtineat, quo elapso, & licentia non obrepta. erit secundum Ecclesiam de persona alia providendum, arg. c. Quoniam frequenter. §. Si vero aliter, infra. ut lic. non contestat. cap. Quia nonnulli. c. Relatum. & c. final. de Cleric. non resid. secundum Innoc. hic num. 3. Hostien. num. 15. vers. Hoc etiam notandum. Jo. Andr. num. 13. eod. vers. & notatur in cap. Cum in curia, supra de elect. Nec obstat, 12 cap. De multa, infra de preben. ubi per transitum ad secundam vacat prima ipso jure. Quoniam secundum Hostien. & Jo. Andr. illud intelligitur quando transit de licentia pralati; alioquin non vacat prima, licet ea privari possit, ut capi penult. c. fin. infra de Cleric. non resid. & hoc infra sex menses, ultra quos beneficium vacare non debet, c. 2. de concess. preb. Nam ipsi elapsis dicecesanus videtur translationem tacite ratificasse, & consentit Butr. num. 12. licet Cardinal. contra num. 1. in 3. oppos. c. in 4. quæst. Nam secundum eum quavis hoc casu non vacet beneficium respectu Superioris, qui non consentit; vacat tamen quoad eum, qui secundum beneficium assignatur. Verum tamen ut subdant Host. num. 15. circa fin. & Joan. Andr. num. 16. est prædicta de jure scripto vera sine; tales tamen quotidie sine licentia eliguntur, & electioni de facto consentiunt, se transferunt, & recipiuntur, & ex quo sic translati recepti sunt ad Pralaturam, sive Rectoriam Ecclesie cum cura, priora beneficia, quæ habebant similia, ipso jure intelliguntur vacareque tamen, & plerumque de facto recedunt. Eita, ut ex his colligit Cardin. in 4. quæst. hoc cap. Non est in observantia. Nam Superiores non curant ut beneficiarii recedant de beneficiis, quin potius contenti sunt, ut possint alijs conferre. Sed his omnibus, secundum eos, potest non improbabilius responderi. Multa per patientiam tolerantur, & c. cap. Cum iam ductum, in fin. infra de preben. Adverte tamen, quia de jure si Clericus transeat ad aliam Ecclesiam ejusdem dicecesis fuisse tacitus consensus pralati sui; sed si alterius dicecesis, requiritur expressus, secundum Tancred. & Vincentium hic, cum quibus transeat Host. num. 13. vers. Sed in eod. Episcopatu. Joan. Andr. num. 5. Butr. num. 8. Cardin. in 9. quæst. & Anchar. in 2. not.

14 Ampliatur tertio prædicta conclusio, ut vendicet sibi locum etiam in Clericis inferiorum Pralatorum, ut Abbatum, & consimilium, sine quorum consensu Ecclesiam dimittere non debent c. 1. & 2. 53. dist. & c. 1. 53. dist. glof. ult. hic. Jo. Andr. num. 11. Bald. num. 1. vers. Dicit, Butr. num. 9. vers. Si non spectat, & Cardin. in 1. quæst. De hac tamen renunciatione in manibus inferioris Pralati vide Henric. Boic. in c. Significavit. n. 6. inf. de preb. & omnino Bellam, hic in 4. quæst.

15 Ampliatur quartò, ut procedat etiam in Clericis beneficium Ecclesiasticum non habentibus, sed à tantum servitio alicujus Ecclesie in ordina-

tionem adscriptis, juxta Conc. Trid. c. 16. sess. 23. nam nec tales debent locum deserere inconsulto Episcopo, ut dicitur in d. c. 16. id est sine consensu Episcopi, pro ut hæc verba exponuntur hic & in c. Cum & plantare, §. in Ecclesia, infra de privileg. ut dictum est supra in 2. not. quod si deservierint, sacrorum exercitium est eis interdicendum ad præscriptum sexti Canonis Concilii Calcedon. qui refertur in c. Neminum, 70. dist. & à Trid. Synodo innovatur d. cap. 16. Unde cavendum est à modernis Collectoribus hic num. 7. dum alijs relatis dixerunt, presbyteris, & Clericis non habentibus beneficium in titulum personalem residenciam requirens, licitum esse ire quod velint, & ordinarios teneri eis literas commendatitias concedere. Hoc enim est contra præcitatam Concilii decretum: & vide quod scripsi in c. Cum omnes, num. 19. supra de consuet. & in c. Significavit, num. 4. inf. de Paroch. & quod dicitur in fin. n. 37.

16 Ampliatur quintò, ut locum habeat non solum in Clericis, sed etiam in laicis respectu Hospitalium: nam nec illorum administrationem ingredi licet, vel dimittere sine autoritate Dicecesani, cum & illa sint sub dispositione Episcopi, c. De xenodochio, inf. de religiof. domib. etiam si per laicos administrantur, cap. Quidam Monachorum. 18. 7. 2. de quo hodie provilum est in Clem. Quia contingit, de religiof. domib. innovata à Concilio Trident. sess. 7. c. ult. Atque ita verb. personis, hic positum late intelligitur etiam de laicis, secundum Host. num. 2. & apertius, Jo. Andr. num. 3. Butr. num. 7. Cardin. & Anchar. in 1. not. Limita nunc conclusionem superius firmatam, qua dictum est, Clericis non posse beneficia dimittere, aut ad aliam Ecclesiam transferre sine dicecesani licentia, ut non procedat si ad Religionem transire voluerint, c. Licet, infra de regular. secundum glof. ult. hic. Innoc. n. 1. in ver. Admittere, Host. num. 15. in ver. Inconsulto, Joan. Andr. num. 8. in eod. vers. Et Anchar. n. 3. Quod singulariter nota, quia ampliatur dispositionem prædictam Decretalis Licet, ut sicut de laxiori ad strictiorem Religionem potest quis transire licentia petita, licet non obtepta, ut ibi dicitur: ita etiam possit de Ecclesia seculari transire ad Religionem sola licentia petita, ut hic per Butr. num. 6. vers. Quod nota. Non obstat, quod hoc modo fieri possit fraus huic Constitutioni: nam volens beneficium dimittere invito Episcopo, poterit Religionem ingredi probationis causa, & cum protestatione se non obligandi Religioni etiam in genere, & hodie etiam sine tali protestatione, ut in decreto Conc. Tridentini, cap. 15. in fin. sess. 25. de regular. & de ipsius consensu poterit ab episcopo beneficium conferri, ut in cap. Beneficium, de regular. lib. 6. quo collato, Religione exibe. Id, inquam, non obstat, quoniam, ut respondet Joan. Andr. num. 8. & Butr. num. 9. ex quo episcopus consulti, nulli potest fraus fieri, c. Scienti, de reg. iur. lib. 6. Adverte tamen, quia decretalis Beneficium, procedit in collatore, non autem in electore, quod probat littera ibi, conferendum. Unde si existens infra annum probationis consentiat, ut ad suam dignitatem, vel beneficium electivum alius eligatur, non tenet electio, quia non est facta de beneficio vacante, cum ille non sit modus renun-

nonciandi, & nulla esse etiam expressa renunciatio facta in manibus non sui Pralati, c. penult. & ultim. infra eod. Quare hoc casu bene fieret fraus confirmanti, vel indubitanter, in cuius manibus fieri debet renunciatio, ut hic; sed casus autem est in beneficio, quod tenet per collationem Pralati; si enim in probatione positus consentiret, ut pralatus conferret, valeret collatio; quia per hoc videtur Novitius tacite renunciasse, & in hoc casu intelligit d. c. Beneficium de regul. lib. 6. ut post Host. notabiliter declarat Jo. Andr. hic, n. 8. vers. Eligi autem, & Julius in c. Ex me, n. 5. vers. Quod si electus, infra de his qui sunt à major. par. Cap. & sequitur Butr. hic num. 9. vers. Sed si bene situm est electivum, & Cardin. num. 1. in prima oppos.

20 Deinde limita propositam conclusionem, ut procedat in eo, qui Ecclesiam dimittit, vel ad aliam effectualiter se transferit; non autem in eo, qui simpliciter ad secundam Ecclesiam eligitur, talis enim sine licentia Superioris potest consentire electioni de facto ad aliam Ecclesiam, etiam alterius episcopatus, & qui eum eligunt non peccant, cum nullibi hoc reperitur prohibitum, cap. Cum inter Canonicos, ubi de hoc, supra de elect. secundum glof. ult. hic. circa fin. Innoc. in prim. in ver. Intrare, Bellam, num. 1. Butr. num. 10. & Cardin. in 8. quæst. & quavis contrarium tenent Host. num. 11. ubi prolixè conatur defendere Clericum eligi non posse ad aliam Ecclesiam, sed postulat ad illam Episcopi; eius tamen opinio hodie reprobat in Decretali, si Abbatem de elect. lib. 6. ut ibi notatur per glof. in ver. Ut 2. glof. & per Jo. Andr. hic num. 18. & Butr. num. 15. Speciale enim est in episcopo, ut non possit ad aliam Ecclesiam eligi, sed postulari; quia alias habet ligatas necibus præceptorum, ut cap. final. supra de postulat. Pralat. c. 8. §. cum privileg. infra hoc tit. in quo consentiunt omnes in d. 21 c. Si Abbatem. Fateor tamen cum glof. ult. hic ad fin. & Innoc. ubi supra, & Cardin. in 7. quæst. quod Clericus ad aliam Ecclesiam electus debet implorare licentiam episcopi sui, qui, si renunciet nullius est confensio translationi, cogendus erit per Superiorem, cap. Nullus, infra de irregularitat.

23 QUÆRO An obtinens beneficium, illud dimittere possit acceptando aliud beneficium compatibile, contra voluntatem Superioris primi beneficii.

24 Pro solutione præsentis questionis videtur inquirendum, An Rectores beneficiorum possint illa invito Superiore dimittere. Ad partem negativam arguitur, quia cum beneficia propter officium, seu servitium conferantur, cap. final. de rescript. lib. 6. acceptando quis beneficium videtur quasi contrahere cum Ecclesia, & sic obligare ad servandum, ut est textus notab. in c. Nisi cum privileg. vers. Verum, infra eodem. Unde quovis ab initio liberam ei fuerit beneficium acceptare, vel non; tamen ex quo semel acceptavit, non potest liberè recedere, arg. leg. Sicut, c. De ad. & obligat. & cap. Quod senel, de regular. lib. 6. & ita per hanc rationem hoc c. habere locum etiam in beneficiis simplicibus sicut Card. hic in 2. quæst. pro quo etiam facit, quia hæc littera non distinguit inter beneficium requirens residentiam, vel non, sed generaliter statuit.

ne quis sine consensu Pralati beneficium dimittat, alioquin etiam excommunicatur; ergo nec nos distinguere debemus, cap. Si dimittere, 21. quæst. 1. glof. in l. De prebo, per Julianum excomm. ff. De publicat. in rem act. Imò de hoc videtur textus satis expressus in c. Si quis vero, 7. quæst. 1. ubi sic legitur. (Si quis vero ab ecclesia sua sive Presbyter, sive Diaconus, vel in quocunque ordine positus fuerit, recesserit, cum omni necessitate cogatur, ut restet ad suam Ecclesiam; quod si permanserit, excommunicari eum oportet.) Breviter puto sic posse distinguere: nam aut agitur de beneficiis curatis, & quia in his dicitur contrahi quasi matrimonium, cap. Sicut, 21. q. 2. & d. cap. Nisi, vers. Verum, infra eod. c. unico procedere prædictam opinionem negativam, quam etiam approbat Host. in forma de postulat. Pralat. §. Qui postulando, not. 7. Card. hic quæst. 4. & in Cleric. fin. quæst. 1. de elect. pro quo tacit Concilium Trid. sess. 23. cap. 1. in fin. ubi tales coguntur ad residentiam per censuras; cum tamen non essent excommunicandi, si possent beneficium invito Superiore dimittere. Et in hoc non videtur subesse difficultas; quovis negativum non sit quia Superior ex causa quandoque tenetur admittere resignationem, ita ut alioquin possit periculum Superiorem ad id cogi, arg. cap. Clericis, & cap. seq. 71. dist. & solius offensum est supra num. 22. Aut agitur de beneficiis curatis, & tunc aut agitur de requirentibus personale residentiam, seu personale servitium, & idem dicendum, quod supra, & eisdem rationibus, & ex Cardin. hic in præcitate quæst. 8. Et de personibus loquitur clarè Innoc. hic in princip. in ver. Intrare, Jo. Andr. num. 12. & Bellam, num. 1. Quibus suffragatur etiam Concil. Trident. sess. 6. cap. 2. Nec obstat text. in cap. penult. c. final. de Cler. non resid. ubi contra non residentes proceditur ad privationem beneficii, & nihil dicitur de præcisa coactione: nam si ibi sit mentio de dicta privatione, quia magis timent solent, & quia vixit magis placet, ut sic de his possint suis benevolis providere, adeo ut ob id dispositio hujus Decretalis desinat quomodocumque esse in usu, ut patet ex dictis supra num. 11. vers. Verum tamen. Sed ob hoc non tollitur quia Pralati possint illa vi omnia hanc coactionem agere.

27 Simile adducitur de feudatario, qui si sit obligatus ad certum servitium, non potest invito domino feudum renunciare, ut notat glof. in cap. Imperialem, §. Castellum, in ver. Admittant, & ibi Bald. de prohib. feud. alienat. per Frideric. suam Andr. in addit. ad speulat. in tit. de locat. §. Nisi aliqua, vers. 128. & alij, quos sequitur Felix, in cap. Quæ in Ecclesiis, num. 78. de Constitut.

28 Aut agitur de beneficiis, cui nullum est annexum certum personale servitium; & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, quibus conferuntur, pro illi de illis, modo non impediuntur ob contentam in Concilio Tridentino sess. 21. c. 2. & in cap. Cum servitium, de preben. videtur posse ea removere Superiore resignare, per regulam, quod quisque potest ei renunciare, quod pro se principaliter est introductum, c. Ad apostolicam, infra de regular. leg. Si quis in consensu, c. De post. cum simi. ut etiam arguitur.

32 *Calder. consil. 2. de terminat.* Nec obstat quod notat *Comin. in fin. de Consecr.* videlicet equalitatem debere semper servari, alio ut sicut conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisorius Superiori invito restituere: nam illud procedit in acta ultra citroque obligatoris, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisorius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in *Feudatario* distinguit glo. communiter recepta in *cap. 7. de capit. quos Curiam vendidit in usu feudali*, quam commendat *Clar. in §. Feudum, quæst. 34. & probat Felin. in d. cap. Quæ in Decretal. nu. 78.* Et ad prædicta etiam facit quod notat *Abbas in c. de quibuslibet, nu. 7. de preben.* Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonij non posse invitum detineri in Diocesi, &c. hac motus consideratione, quod ratione patrimonij non remanet obligatus officiare certam ecclesiam, & sic cessatio parare possit cogi. Licet aliud videatur dictum post Concil. Trident. quo non potest quis alium patrimonij ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate ecclesie, ut in *cap. 2. sess. 24.* Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisorius de beneficijs non possunt illa invito Superioribus resignare, est ne inde Superioribus fiat præjudicium, ut notat *glos. in cap. si electus, in ver. Resignat. de elec. lib. 6.* quam ad hoc propositum ponderat *Cardorin. d. consil. 2. quæ ratio etiam colligitur ex hac Decretali.* Sed hæc ratio in nostro casu: ergo & dispositio cessabit, l. *Algere, §. Quamvis. ff. De iure patron. Et* quamvis *Cardin. hic quæst. 8.* videatur sentire hunc textum procedere in omnibus beneficijs simplicibus; tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat in e ratione; quia beneficiarius censetur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in *cap. si §. Terum, infra eod.* qui loquitur in Episcopo ibi. (Non debes desistere sponte tuam, cui desigendo manam per extraneum te fide media copulasti.) Præterea ad doctrinam *Card. & ad d. c. si quis verò, 7. q. 2. & ad regul. de c. fin. de reser. lib. 6.* respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, c. *Conquerente, inf. de Cler. non resid.* & notat *Saris ad propositum nostrum* *propol. in cap. sanctorum, c. 2. dist. 70.* At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in *c. Cum iam dudum, de preben. Innoc. nu. 1. Host. & Joan. Andr. ambonon. 3. Card. nu. 11. & Anchar. nu. 6.* ex eorum resignatione Superior nullum potest pretendere interese: nam nec ex obvenientes potest ut residant in Episcopatu cogere, & alius cens. Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negocia *propolita.* Unde non est ratio quare sic provisorius cogi possit, ut beneficiarius invitum retineat, cum beneficium in invitum non conferatur quando agitur de commo ipsius contradicentis duntaxat, *glos. Distur, quib. mod. toll. obligat. in addit. in princip. in ver. salario, & favori suo* possit quisque renunciare, d. *cap. ad Apostoli- cam, de regularib. l. dooque Host. in summa hoc tit. §. Qui renunciare, nu. 6.* simpliciter dicit (Clericum posse renunciare, modo non habet

aliquid, ut est Prelatus, qui datur, & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut *preben. & profic. d. cap. Nisi cum primò, infra eod.* & sentit *Innoc. hic in prima, in ver. Intra, &c.* dum dicit hanc Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficijs compatilibus, & consentiunt *Joan. Andr. nu. 12. & Bellam. nu. 1.*

Ex quibus ut ad questionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi, Aut beneficiarius, quod quis vult renunciare, est certum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incompatible; quia licet dicitur sit æquæ ad ipsum peradeptionem secuti si varet primum; tamen non valet respectu Superioris, *Cardin. hic in quæst. & in d. clem. final. quæst. de elec. glo. 1. in c. Quod in d. d. supra eod.* Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est, longè magis poterit per affectionem alterius, cum hæc dimissio habeat fomentum, & calorem ex juris dispositione, arg. *cap. litteras, infra de renunc. preben.* Nec obstat Concil. *sess. 24. c. 17.* Ubi habenti unum sufficientem non debet, seu potest ordinario iure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere, non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notat in *cap. Cum iam dudum, infra de preben.* Item nec videtur obstat id, quod habetur *sess. 23. cap. 16.* nam illud cap. Non loquitur de dimissione beneficii obtenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permittit se ascribi, ac tanquam servum ascriptionis manscipij servitio Ecclesie, pro cuius utilitate est ordinatus. Unde non mirum si eo casu loquimur desistere non potest inconsulto Episcopo secundum *commone sextam Concil. Calcedon. ibi innovatum, ut dicit supra in 4. ampliat. nu. 16.* Nos autem agimus de illis beneficijs, quæ nullo egent servitio. Unde nulla subest ratio, cur provisorius eis invitum detineantur. Et in hanc sententiam olim propendit sacra Congregatio Concilij, quamvis dixerit huius dubitationis solutionem proprie ad se non pertinere, sed petendam esse à iure communi.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Ad Supplicationem.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**apa concedit licentiam cedendi Episcopo, post sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest.
- 2 Renunciatio legitima causa est cum Episcopo accessum non habet ad Ecclesiam sine periculo mortis.
- 3 Renunciatio Archiepiscopatus desinit esse Archiepiscopatus, & remanet tantum Episcopatus, & exhibet obedientiam Archiepiscopo, in cuius Diocesi moratur.
- 4 Dignitates perditas potest descendere ad minores.
- 5 Archiepiscopus, qui renunciavit Archiepiscopatus, potest exercere Pontificalia in loco exempto etiam sine licentia Ordinarij, vel de alieni Clerici sibi missis; sed pallium non potest etiam de Diocesani licentia.

De Renunciat. c. Ad Supplicationem.

- 6 Episcopus potest petere cessionem à Papa cum habeat in Ecclesia sua capitales inimicitias, & nu. seq. usque ad nu. 15.
- 7 Subsecundarius non tenetur qui credere quando habet in loco capitales inimicos.
- 8 Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere.
- 9 Locum non tutum dicitur ubi quis habet inimicos capitales.
- 10 Citatus ad locum tarpem, vel in honestum non tenetur comparere.
- 11 Causipus non tenetur comparere, si citatur in loco, ubi regnant Gibellini.
- 12 Inimicitia capitales an excusent à residentia.
- 13 Inimicitia capitales præbent legitimam causam cedendi, dummodo sint verisimiliter duraturæ.
- 14 Et dummodo subditorum salutis possit per alium provideri.
- 15 An in imperio an. & quando sit iusta causa petendi cessionem, & nu. seq. usque ad fin.
- 16 Translatio ad locum beneficium ignorans malignitatem aeris habet regressum ad primum.
- 17 Citatus excusatur à comparendo in loco, ubi viget pestis, & nu. 20.
- 18 An in imperio an excuset à residentia.
- 19 Pestis an à residentia excuset, & nu. 22.
- 20 Pestilentia præbet iustam causam cedendi dummodo sit perpetua, vel longo tempore duratura, alia secus secundum opinionem Baldi.
- 21 Sed contra nu. 22. Declara nu. 23.
- 22 Pestis tempore Episcopus nec in perpetuum, nec ad tempus potest Ecclesiam deservere.
- 23 Citatus in loco ad quem accessio est multiplex non excusatur nisi probet nullum ex illis accessibus esse tutum.
- 24 Balneariegrensis Episcopi cessione admittitur propterea quod in ea civitate, vel diebus ubi aeris intemperiem sine mortis periculo morari non poterat.

AD SUPPLICATIONEM. Papa concedit licentiam cedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest. Hoc dicit *Joan. Andr. Bald. Bellam. Burr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan. Dividitur in tres partes. Primò recitat renunciacionis admissionem, & ejus causam. Secundò causam mandati, & ipsum mandatum, ibi, *Nepot.* Tertio concessentem illi factam, & ipsius moderationem, ibi, *Cui.**

Nota primò ex textu unam legitimam causam cedendi, videlicet cum Episcopo accessum non habet ad ecclesiam suam sine mortis periculo, ut hic est casus secundum omnes, & nota practica commo probandi, quem non posse in loco securè morari, quando scilicet ibi timetur periculum mortis, ut clare demonstrant verba illa textus: *Et quod non poterat ibi securè morari.* Et si accessum haberet ad illam, mortis sibi periculum imminerat. Et hic notat *Burr. Imol. & Abb. omnes nu. 2.*

Secundò nota in *verf. Ne verò.* Item Archiepiscopum hic descendere ad minorem dignitatem, *Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.*

tem, qui ex Archiepiscopo efficitur Plebanus, ut hic in *gloss. 3.* Unde signatur contrarium in *c. 1. & c. Licet de translatione Episcopi, in cap. Egimus, in fin. 93. dist. & in l. 3. C. de immunitat. Civil. maner. iudic. lib. 10.* Glossa ultima non solvit. Sed ta die secundum *Host. ind. c. 1. nu. 7.* quoniam iste Archiepiscopus cessit, jam fuit de Archiepiscopatus, & remanuit tantum Episcopus, & hæc est ratio cur Archiepiscopus Ragulimus hic jubeatur exhibere reverentiam, & obedientiam alteri Archiepiscopo Eboracen. neque hoc est inconveniens quasi pari obedientiam exhibeat; quia per renunciacionem desinit esse Archiepiscopus, & remanet Episcopus, secundum *Bozium.* cum quo transeunt *Joan. Andr. nu. 15. & Cardinal. in 4. notab. & communiter Doctores.* Nec in provisione beneficii inspicitur ascensus, quin potius sustentationem necessaria subvenitur: unde nil mirum si in tali casu etiam de parochiali Ecclesia illi provideatur, ut hic secundum *Host.* Unde & *Bald. nu. 2.* ex hoc textu notat, quod major qui perdit dignitatem, potest descendere ad minora, & licet Archiepiscopus remaneat Episcopus quoad dignitatem, non tamen quoad administrationem.

Ultimò nota ibi, absque usu pallij officium Episcopale valeat exercere. Archiepiscopus, qui renunciavit Archiepiscopatus, potest quidem exercere pontificalia in alterius Diocesi de Ordinarj licentia, & in loco exempto, etiam sine licentia, vel de alieni Clerici sibi missis, ut hæc Indulgentia aliquid operetur, secundum *Host. nu. 4. in ver. Officium Episcopale, & Jo. Andr. eodem nu. & ver.* Sed non potest uti pallio etiam de licentia Diocesani, ut in textu. Hoc tamen idè est, quia ex quo Ecclesiam Archiepiscopalem dimittit, utique non debet uti pallio, secundum *Hostien. nu. 4. in ver. absque pallio, & Joan. Andr. eod. nu. 4. in ver. absque usa.*

In glossa prima nota duas causas, ob quas Episcopus nequit in Ecclesia sua securè morari, & idè potest cedendi licentiam postulare. Una est cum habet ibi inimicitias capitales, cap. *Bona memorie, il primo supra de elec. cap. Nisi cum primò, §. Propter multum, infra eodem.* & exemplificat *Bernardus* hic post casum dicentis, nota quod cum quis timet interese in Ecclesia sua, potest petere cessionem, & firmat prædicta glossa, cum qua concordant *Abb. Antiqu. Host. & omnes, ut iura subjecimus nu. 15.* ad hoc facit textus optimus in *cap. Accedens, il secundo, infra, ut licet non contestat.* ubi non tenetur quis credere litteris salvo conductus, quando habet in loco capitales inimicitias, quia non debet se credere inimicis capitalibus propter mortis periculum, qui textus reputatur ab omnibus singularis, ut inquit *Felin. ibi, nu. 2.* Item facit quia citatus ad locum non tutum non tenetur comparere. *Clem. Passoralis, §. Pissinæque de reud. glof. penult. in fin. in Clem. Appellanti. De appellat. Speculat. in tit. de Citat. §. 1. nu. 10. verf. Item quod citatus, & dicitur locus non tutus propter potentiam citantis, qui forte est inimicus citati, arg. l. 2. contribus seq. ff. de donat. caus. mor. l. Fulvinius, §. Quis sit latro, ff. de quibus caus. in posses. eam, & l. Mortis, §. 55 autem, ff. de pen. & propter in c. De vetero, inf. de senten. excom. Vel etiam si familiares poten-*

eis citantis sine manifesti inimici, quia talis citatus non tenetur ibi comparere, necmittere excusationem, licet nec tenetur quis ad talem locum legationem suscipere, ut l. *Sciendum*, §. *Si accusatio*, ff. de legat. & tamen ad legationem suscipiendam quis arctatur, ut in l. *finali*, §. *legat. ff. de mun. & honor.* Item si citatus ad locum inhonorem non tenetur comparere propter conservationem famae, ut l. *Si condictio*, §. *penult.* ff. de arbit. multo fortius si sit facta ad eum locum, in quo est periculum vite juxta leg. dicentem, nam cuius vitam, multo fortius parcendum est vite, ut l. *Si adulter*, & l. *Si adulterum cum incestu*, §. *Liberis*, ff. ad l. *Jul. de adult.* Ita argumentatur Oldrad. in consil. 43. *Queritur*, quem sequitur Mar. Socin. in rubrica de citationibus, seu in tract. de citationibus, art. 18. non. §. 6. pag. 24. & ante eos notat Specul. in tit. de citat. d. §. 1. n. 10. Item facit gloss. in c. *Statutum*, §. 1. in ver. *Non audivit de refer. lib. 6.* ubi quod citatur Gualphus in loco obiit regnant. Cibellini, non tenetur comparere & eam sequitur Felin. in d. cap. *Accedens*, non. 14. *Pr. lite non contestat.* Item facit quia inimicitias capitales exculant quem a residentia, ut tenet gloss. communiter approbata in cap. *ult. in ver. excusationem*, de Clerici non resident. de quo tamen dicit, ut ibi scriptum a n. 22. in questione, An Parochus excusetur a residentia propter inimicitias, Ex quibus satis roboratur conclusio glossae nostrae, quod inimicitias capitales praebeant legitimam causam cedendi.

13 Recipit tamen haec conclusio duas declarationes. Prima dummodo inimicitias sint verisimiliter duraturae, alias enim non esset admittenda cessio, sed danda esset dilatio Episcopo morandi extra diocesim in aliquo propinquiori, ac tutiori loco ad aliquod breve tempus duraturibus duntaxat inimicitias, ut observat S. Congregatio Concilij, quae in Parochio solet etiam adferre aliam conditionem; dummodo inimicitias sine eius culpa, & antequam Ecclesiam obtinuit, sine exorte, ut in formula litterarum, quam posui in d. 2. ult. 14 mo. n. 25. de Cler. non resid. secunda declaratio est dummodo subditorum salus possit per alium provideri, alias secus, ut cap. *Adversus*, §. *Hoc tunc servandum*, 7. q. 1. & egregie declarat S. Th. in 2. 2. quae. 187. art. 5. in corpore. Innocent. & omnes in cap. *Nisi cum pridem*, infra. eod. dixi in 6. Ex parte, n. 78. de Cler. non resid.

15 Alia causa, propter quam Episcopus securè morari non potest in Ecclesia sua; & ideo potest cessionem petere, est aeris intemperies; & hanc primo loco recenset hic praallegata glossa prima quae exponens verba illa textus, eo quod ibi non poterat severe morari, exemplificat dicens, forsan propter intemperiem aeris, vel quia habebat capitales inimicos. Similiter Abb. Antiq. hic in prin. sic summat textum; propter intemperiem aeris, vel inimicitias quis potest petere cessionem; & concordant Host. in prin. in ver. *Securè morari*, & Bald. non. 5. Felin. in d. 6. *Accedens*, il secundo, non. 11. circa medium, vers. *Facit*, d. cap. *Pr. lite non contestat.* Rebuff. in Practi *Benef. in tit. de resignat. experim. sub n. 2.* Redoans de Simon. par. 2. cap. 13. non. 11. vers. *Item propter*, & novissime Flam. Paris. de Resign. Benef. lib. 197. 36. 244. & seq. Ad hoc facit textus in cap. *Resignatam*, cum gloss. 2. 74. dist.

ubi translatus ad secundum Beneficium ignorant malignitatem aeris habet regressum ad primum.

17 Item facit quia intemperies aeris, excusat citatum a comparando quilibet locus non sit securus, ut per textum nostrum, notat Bartol. in l. *Resolare*, §. *Si qui alio*, non. 4. ff. Ad Trebell. & Felin. in d. cap. *Accedens*, non. 11. vers. *Secura similitudo.* Item facit gloss. in Clem. *No in arva*, §. *Ceterum*, in ver. *Causa rationabili*, de Statut. Monac. quae inter causas rationabiles a residentia excusantes recenset infirmitatem, aeris intemperiem, & capitales inimicitias, & eam sequitur Felin. in praallegat. cap. *Accedens*, non. 11. vers. *Secura similitudo*, de quo tamen articulo tu dicas, ut scriptum in d. e. ult. n. 35. & 48. de Cler. non resid. & in c. *Licet*, n. 46. & 57. de prob.

18 Sed hic incidit dubitatio, quae fit aeris intemperies, quae praebeat Episcopo legitimam causam petendi cessionem. Host. in c. 1. n. 3. supra eod. dicit esse iustam causam cedendi si Episcopus erat delicata natura, & aer sibi contrarius. Rebuff. & Redoans locis citatis; & novissime Flaminius Paris. de Resignat. Benef. lib. 5. q. 3. n. 244. & seq. dicit hanc esse communem opinionem quando caeli gravitas est contraria naturae ipsius Episcopi de hanc ob causam Greg. XII. se excusavit quare non venit ad Concilium Pisanum, timentis illius loci, & aeris intemperiem, ut refert Mar. Socin. in cap. *Veniens*, de accusat. & in Rubr. de citationibus, seu in tract. decretal. art. 18. non. 6. ante medium, vers. *temerariam*, alio modo, fol. 24. & post eum Felin. in d. e. *Accedens*, non. 11.

19 Communiter tamen Doctores in d. c. ult. de Cler. non resid. loquentes de residentia, in quae leviores cause sufficiunt, quam in renunciatione, accipiunt aeris in temperiem pro aeris corruptione, seu pestilentia, ut in specie. Host. ibi, non. 5. post med. in ver. *Excusationem*, & concludit Ripa in tract. de pest. in tit. de privileg. contralt. non. 145. & eod. modo Doctores, qui excusant citatos a comparando propter intemperiem aeris, intelligunt quando in loco viget pestis, & aer est corruptus, & sic loquuntur. Bart. & Mar. Socin. supra citati, non. 17. & 18. Imol. hic non. 8. circa med. vers. *ubi vult*, quod excusetur quis ad comparandum in loco, ubi viget pestis, Joan. Andr. Butr. Abb. & alij in c. *Cum dilecti*, de dolo, & contumacia, quos sequitur

21 Felin. in d. e. *Accedens*, n. 11. vers. *Dixi tamen* Joan. Andr. qui etiam dicit citatum non tenni experimentum facere an sua complexio, vel conversatio sibi sit tuta, cum hoc sit periculosum, sed satis excusari a comparando si medici dicant aeren esse corruptum, vel si pestis contagiosa multum invaluerit; & in terminis glossam Bernardi ita intellexit Bald. hic non. 5. ait enim; Dixit hic Bernardus quod propter pestilentiam aeris, licet propter periculum mortis, debet admitti cessio, quod est verum, ubi est perpetua pestilentia, vel longo tempore duratura, ut in

22 *Sanguis*, & *Comacchia*. Quid dixerunt magis placet prima opinio Hostiensis, quia tempore pestis, non praelato tantum, sed generaliter periculum omnibus imminet, & ideo cum subditorum salus exigit personae Pastoris praesentiam, non debet pastor personam suam gregem deserere, atque propter aliquod commo-

dum temporale, neque etiam propter aliquod personalem periculum imminens, cum bonus Pastor animam suam ponere teneatur pro ovidibus suis; textus est in cap. *Adversus*, §. *Hoc tunc servandum*, 7. q. 1. & docet D. Thom. in 2. 2. q. 187. art. 5. in corpore. & ita Episcopus ex causa pestilentiae non potest cedere, imò nec ad tempus abesse, cum teneatur in Ecclesia sua omnino residere, ut re diligenter examinata olim censuit Sacra Congregatio Concilij S. Carolo Borromeo Archiepiscopo Mediolanensi consulta, cuius sententiam ad se relatum approbavit ha. mem. Gregorius XIII. ut plene adnotavimus in d. cap. ult. a n. 37. & praeteritum u. 46. usque ad n. 52. de Cler. non resid.

At verò cum in loco non viget epidemia, seu pestis formalis, & aeris qualitas non generaliter omnibus, sed ipsi Praelato, & ejus complexioni specialiter est infensa, adeò ut non possit ibi residere sine metu mortis; eo casu cum periculum non imminet omnibus generaliter, sed soli Episcopo, & animarum salus tuta esse possit per alium Praelatum, cui caeli qualitas non sit adversa, & qui possit ibi securè morari; atque ex hac causa potest Episcopus cessionem petere, & in hoc casu potest intelligi ipse textus. Ex hanc differentiam an periculum imminet omnibus, vel soli Praelato, latius prosequor in d. e. ult. non. 50. & in cap. *Ex parte*, non. 78. de Cler. non resid. post Innoc. & Doctores in c. *Nisi cum pridem*, infra eod.

23 Hoc tamen videtur temperandum iuxta sententiam Baldi superius relati non. 21. dummodo intemperies aeris verisimiliter futura sit contraria complexionis Episcopi in perpetuum, aut per longum tempus; de hac enim intemperie intelligendus est Bald. & non de formali pestilentia, ut ostendunt exempla Senogallien. & Comacien. Secus verò si esset parum duratura, quia tunc non esset iusta causa admittendi cessionem, sed solum dandi licentiam non residentem ad aliquod menses extra diocesim in aliquo viciniori, & tutiori loco, ut moris est S. Congregationis Concilij, secundum ea, quae scripta in cap. *Licet*, non. 45. & 47. infra de proben.

24 Rursus hoc temperandum est dummodo intemperies aeris, seu celi inclementia naturae Episcopi adversa vigeat non tantum in civitate, sed etiam in diocesi, alias enim si reperiretur in diocesi aliquis locus, in quo Episcopus posset securè morari, cessio non esset admittenda; ut observat Humin. Paris. de Resignat. Beneficior. lib. 5. q. 3. non. 244. & quamvis nihil alleget, tamen satis probatur ex doctrina Mar. Socin. in rubr. de dolo. *Pr. lite non contestat.* de citat. d. non. 5. & 6. fol. 24. & in d. cap. *Accedens*, il secundo, in 5. nat. *Pr. lite non contestat*, quam ibi sequitur Felin. non. 10. vers. *Et hic* Mariani, videlicet quod si accessus ad locum esset multiplex, non sufficeret si citatus ad comparandum probaret unum accessum non esse tutum; sed necessarium esset probare nullum ex illis accessibus esse tutum, alias probatio non esset conclusio necessaria, quod dicit esse notandum pro cautela retinenda in practica in formando articulo.

25 Potè in S. Congregatione retum Consistorialium propositio dubio an sit admittenda cessio Ecclesiae Balneoregien quam in manibus Sanctis,

similiter liberè intendit R. P. D. Carolus Azolinus illius Episcopus, eo quod caelum tam civitatis quam diocesis Balneoregien. ut reses deponunt, adeò sibi grave, & sine complexioni contrarium sit, ut morbum penè exitalem, nulla remedia ex illa aeris intemperie admittens, haecenus passus, nuper ab alio caelo valetudini reddidit ad suam Ecclesiam redire, & apud eam residere nisi cum certo vite periculo non possit Dicit Julij 1692. S. Congregatio censuit, si Sanctissimus annuet, cessionem esse admittendam.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Nisi cum pridem.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**ntoni de Butrio repetitioes multa incantè citantur ex Abbate Panormitano, in cuius commentariis repetitur inserta.
- 2 Episcopo non licet episcopatus renunciare propter frugem melioris vite.
- 3 Frugis appellatione quid veniat.
- 4 Curato non licet Ecclesiam deserere, ut transeat ad viciniam eremiticam.
- 5 Episcopo non potest curam pastoralem deserere ut transeat ad Monachatum. & numer. seq. usque ad non. 11.
- 6 Transitus a perfectiori statu ad minus perfectum non est licitus.
- 7 Status episcopalis perfectior est, quam status religiosus.
- 8 Episcopus semel consecratus perpetuo retinet potestatem consecrationis.
- 9 Episcopus non potest curam honoris.
- 10 Vita contemplativa a vita preferenda activa.
- 11 Prædicationis est prædicationis Episcoporum nomen, nec licet illud deserere ubi subest melioris vite.
- 12 Humilitas, quae contra obedientiam erigitur est superbia.
- 13 Resignationis causa relinquuntur omnes ad impedimentum exequendi officium pastorale.
- 14 Episcopi tam diu obligantur ad retinendam curam pastoralem, quamdiu possit subdito proficere ad salutem.
- 15 Crimen impediens ordinem executionem post peractam penitentiam est iusta causa cedendi episcopatus.
- 16 Dicitur, forsitan, quibusque possit obstruere.
- 17 Crimen, quae post peractam penitentiam impediunt officium executionem, quæ sunt, & numer. seq.
- 18 Culpa licet tollatur per penitentiam, tamen in omnibus non deletur infamia.
- 19 Conscientia erronea dependens est ad consilium, & determinationem Romani Pontificis.
- 20 Episcopo pro crimine quantumcumque gravi renunciare non potest sine licentia superioris.
- 21 Spirituale vinculum fortius est, quam carnale.
- 22 Conjugium spirituale, quod inter Episcopum, & Ecclesiam contractatur, non inhumana, sed divina potest restitui dissolvitur.
- 23 Translatio, depositio, & cessio Episcoporum sunt soli Papae reservata non tamen constitutione canonica, quam institutione divina.

- 24 Prelatus suscipiens Prelaturam videtur cum ea quasi contrahere.
- 25 Episcopus intrusus an possit Episcopatum renunciare sine licentia Pape. Et ntm. seq. usque ad num. 49.
- 26 Intrusus in quatuor speciebus distinguitur.
- 27 Episcopus nullum habens titulum verum, nec putativum non solum potest, sed etiam debet ex seipso Episcopatum dimittere.
- 28 Fures, & iniqui quibus datus rem detinent, eo magis pericant.
- 29 Intrusus proprie qui dicitur, Et ntm. 32. & 36.
- 30 Prædator maximus est intrudens se in Ecclesiam & falsum Prelatus.
- 31 Intrusus potius dicitur intruditor, quam possessor.
- 32 Intrusus habentes titulum putativum, sed non a legitimo Superiore, redire possunt, ac debent absque alia Pape licentia.
- 33 Titulus putativus nisi procedat à legitimo Superiore, non dicitur coloratum, nec suscipitur opinione communi.
- 34 Electio in solitudine dicitur hæretica, & eorum gesta excommunicati errore non suscipiuntur.
- 35 Prelatus intrusus non potest conferre Sacramenta, ac si conferat, excommunicationem non confert.
- 36 Intrusus dicitur non solum qui sine electione, sed etiam qui electione non canonica, puta a minore partibus clericis occupat.
- 37 Episcopatum accipiens Regia ordinatone tenetur illi cedere sine licentia Summi Pontificis.
- 38 Item provisus ab Antipapa, vel alio Schismate.
- 39 Electio à minore tenetur cedere, dummodo de non canonica electione constet in hys a minoribus.
- 40 Intrusus habens titulum putativum à legitimo Superiore cedere non potest sine licentia Pape.
- 41 Possessio facti sufficit ad aliquo colore tituli dimitti non potest sine Superioris licentia.
- 42 Simoniaco an possit episcopatum resignare sine autoritate Superioris.
- 43 Intrusus in iurisdictione colorato in articulo mortis potest benedictionem dimittere non expellat a Superioris licentia.
- 44 Crimen hæreticæ, & ahasiæ inducunt privationem tituli iure.
- 45 Patria non intrudere se in beneficium, vel retinere beneficium, quo aliquis canonicè est privatus.
- 46 Episcopus privatus ab crimine notarium, vel declaratum per sententiam cedere potest absque Superioris autoritate.
- Scilicet si crimen sit occultum, numer. 42. vers. Aut crimen.
- 47 Extrusus per sententiam non dicitur cedere, sed recedere.
- 48 Intrusus post rem iudicatam, & executoriales non auditur.
- 49 Debilitas corporis impedit executionem pastoralis officii est iusta causa cedendi.
- 50 Morbus fonticus qui dicitur.
- 51 Podagra an probet legitimam causam renouandi Episcopatum.
- 52 Infirmitas est iusta causa cedendi etiam si proveniat ex propria culpa.
- 53 Distributiones quotidianæ debentur senio consulti, si aliter residere soliti sunt.
- 54 Item infirma ex propria culpa, & peccato.
- 55 Debilitatem corporis non sequitur debilitas cordis, intellectus, & virtus.
- 56 Episcopus si propter debilitatem corporis sit inhabilis, ad spem aliam, seu temporariam potest, sed non cogitur renunciare, sed datur illi coadiutor.

- 57 Cardinalium episcoporum resignationes admitti solent etiam non probatis causis hic expressi.
- 58 Scientia in Episcopo est necessaria tam in spiritualibus, quam temporalibus.
- 59 Scientia defectus promotum degit invitum.
- 60 Scientia eminentis desideratur in Pastore, & competentiam sufficit, nec defectus eminentis probat iustam causam cedendi.
- 61 Congregatio examini Episcoporum coram Papa à Clemente III. instituta.
- 62 Promovendi ad Cathedralis, & alias maiores Ecclesias etiam in singulis litteraturæ subiciuntur examini.
- 63 Cardinales ad Episcopatum promovendi cur examinem subeant.
- 64 Episcopus qui ad aliam Ecclesiam transferuntur, vero examini non subiciuntur.
- 65 Promovendi ad Cathedralis in partibus infidelium an, & quando subiciantur examini.
- 66 Examinatores episcoporum quod iuramentum præstent ante susceptionem officii.
- 67 Infructivo de qualitatibus promovendi extra Curiam à quibus sit tenenda.
- 68 Inquisitio de scientia promovendi extra Curiam quomodo formari debet.
- 69 Regulari ad Cathedralis assumendo à quibus habere debeat testimonium an sit idoneus ad alios ascendendum.
- 70 Malitia, seu diversitas subditorum est iusta causa postulanda, & obtrahendi cessionem.
- 71 Actus pasceudi est principale alius Episcopi.
- 72 Episcopus propter perfectionem subditorum an debeat fugere, & ecclesiam deserere.
- Episcopo propter scandalum aliquando non solum potest, sed etiam debet renunciare.
- 74 Scandalum opinio vitandam si sine peccato vitari possit, alia sit. Et ntm. seq.
- 75 Veritas discipline deseri potest propter multitudinem peccantium.
- 76 Multitudo non est parendum quando excusat, vel desinit errorem.
- 77 Veritas bone vite, vel iustitia propter scandalum nunquam deserenda est.
- 78 Scandalum potius vitandum quam peccatum, cum dubium est an scandalum sit peccatum meum.
- 79 Scandalum quid sit, & unde dicitur.
- 80 Irregularitas quid sit, & in quo differat à suspensione.
- 81 Irregularitas tribus modis contrahitur.
- 82 Irregularitas nativa qua dicitur.
- 83 In corpore vitatus non peccat anima, sed natura. Author Commentaria post cecitatem inchoata ibidem.
- 84 Irregularitates omnes, & etiam pœna sunt deare postviam.
- 85 Papa dispensat in omnibus irregularitatibus etiam bigamia.
- 86 Potestas Clavium non recipit interpretationem restrictivam.

NISI CUM PRIDEM. Ponit, & exponit sex causas, propter quas Episcopi possunt petere, & Papa consuevit concedere, eisdem licentiam, est clavis in materia resignationis episcopatum, & sapienter allegari solet in sacra Congregatione rerum Consistorialium, ubi resignationum causa, & alia ad Consistorium Sanctissimi pertinentia examinantur, Cathedralium erectiones, uniones, divisiones, & confusiones, de quibus per gloss. in c. 7. in ver. Petreant, supra de trans. Episc. & in c. Titat iure in vet. Petreant, in c. de excess. Prelator. verum patet reprobat has duas causas cedendi, videlicet zelum inchois vite, & humilitatem. Secunda ibi, Inimici ponit legitimas causas cedendi, ut prædixi in Summa. Tertia ibi, reum reprobat alias causas cedendi, ut otium, laborem, inspirationem, & his similes, probans id auctoritatibus, & respondens ad id, quod opponi possit de Martha. Quarta concludit ibi, Mantua.

Multi cautè hic allegant Abbatem Siculum qui tamen non scripsit super hoc textu: nam lectura, que inserta est inter Commentaria Abbatis, non est sua, sed Antonij de Burro, ut constat ex illius subscriptione, & patet quilibet illam conferenti cum lectura posita inter Commentaria Burro, nec tantum hoc reperitur factum de hoc Decretali, sed etiam de aliis pluribus, que sunt Antonij de Burro, & tamen inadvertenter citantur de Panormitano. Quis ratione istud scium fuerit ignoro, nisi forte in lectura Abbatis habeatur integra super singulis capitulis huius compilationis.

In prima parte nota primum ex principio litteræ primam causam minus legitimum petendi, & admittendi renunciationem Episcopatus, id est propter frugem melioris vite. Archiepiscopus enim Calaritanus, ad quem Innocentius direxit hanc Decretalem, intendebat vitam eligere solitariam, melioris vite frugem sibi promittens, frugem, id est fructum, secundum Goffred. vel plenitudinem, que ubertatem secundum Tancred. & Host. aut retributionem secundum Abbat. Antiq. & Jo. And. Credebat enim ut dicitur in textu vitam contemplativam meliorem esse, quam activam. Unde colligitur non licere Episcopo, vel Curato Ecclesiam deserere ut transeat ad vitam solitariam, seu eremiticam, neque id permittendum esse à superiore, ut hic per Butr. num. 3.

Secundo nota Episcopum non posse eam pastoralem derelinquere ex hac sola causa, ut fiat Monachus. Quod colligitur ex littera exponendo verbum illud, solitariam, id est monasticam: nam monachus dicitur quasi solitarius, ut legitur, & notatur in c. Plasuit, il secundo 16. qu. 1. & consonant verba que habentur infra in §. Verum, ibi, (facilius indulgetur ut ascendat Monachus ad Præbendam, quam Præful ad monachatum descendat.) Ad idem textus in cap. proximo, infra, eod. ubi patet posse Episcopum per Superioris autoritatem ad monasticam vitam descendere, cum proficere inquit in regimine pastoralis ob perfectionis, vel ægitudinis impedimentum. Ergo huius impedimentis cessantibus sola causa transeundi ad monasticam vitam non est legitima. Idem apertius probatur in §. In-

gestum, 7. qu. 1. ubi serio coerciuntur in Libero Papa qui à laboribus Episcopatus quieti monasterium se tradunt, & ut seipos solvant, filios orphanos derelinquunt.

Præterea nulli licet de statu perfectioni ad minus perfectum statum transire, quamvis potest ea que sunt perfectionis status exequi, hoc enim est retro aspirare, quod est damnum secundum Domini sententiam licentis Luca 9. [Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est regno Dei,] cap. Remate Animas, de pœnit. dist. 2. & hoc est ratio cur non liceat ar eligione redire ad seculum, c. Sicut, c. Consulti, de c. Statutum, de regular. c. Sicut, c. Sicut, & c. non licet à strictiori ordine ad laxiorem transire, & c. Sicut, & c. Licet eodem in Concilio Tridentino cap. 19. §. Nemo ex regulari. sess. 25. de regular. licet tex. in cap. 7. supra de trans. Episc. ubi Innocentius III. redarguens Patriarcham Antiochenum, quod Macroplitanum electum ad Episcopatum transulisset (Novo quodam, inquit, mutationis genere parafiscalis majorem, & magnum quodammodo minorasti, Episcopate Archiepiscopum, imò potius de archiepiscopate pratulimus.) Sed hæc Episcopalis perfectior est, quam status religionis Nam, ut inquit Dionys. de Eccl. hierach. cap. 5. Pontificum quidem ordo consummatus est, & perfectus, sacerdotum autem illuminatus, & lucidatus; ministrantium vero purgatus, & aspergatus. Ergo sicut non licet de statu religionis redire ad seculum, aut à strictiori ad laxiorem religionem; ita non licet de statu Episcopali ad religionem transire, nisi alia legitima causa subsit.

Ad hæc ordo gratie est decerior, quam ordo nature. Sed secundum naturam non movetur idem ad contraria, puta si lapis naturaliter deorsum movetur, non potest naturaliter adorsum redire in sursum. Sed secundum ordinem gratie licet de statu religionis transire ad statum Episcopalem, cap. in 16. q. 1. & patet infra in §. Verum, & in cap. proximo ubi Episcopus, qui renunciavit Episcopatu propter perfectionem, in heremum, defectum scientie, limoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam, & ad religionem transivit, post iterum reassumit ad Episcopatum: Ergo non licet de converso de statu Episcopali redire ad statum religionis.

Postremò, nihil in operibus gratie debet esse otiosum, sed ille qui est semel in Episcopum consecratus perpetuo retinet potestatem consecrationis, cap. una, cum in ver. de ordin. al. Episc. qui renunc. Episcop. cap. vers. Sicut enim Episcopus, supra de trans. Episc. & docet S. Thom. in 2. 2. qu. 39. art. 3. Ergo Episcopus ut fiat monachus non potest eam Episcopalem dimittere quamvis potest illam exercere, quia alioquin potestas consecrationis, seu ordinis Episcopalis, quam habet, esset otiosa, & sine effectu; quod esse non debet, cum præsertim Episcopatus sit nomen oneris, non honoris, cap. Quis Episcopatum, 2. qu. 1. & in verba Apostoli hominum opus, exponantur, id est actio plebi utilis, ut per D. Thoma in 2. 2. q. 135. art. 3. in respon. ad secundum.

Concluditur ergo Episcopum ex causa transitus ad religionem non posse petere cedendi licentiam,

non habeant, tamen habent putativum, sed non à legitimo superiore, quia non apparet eos fuisse ingressos auctoritate superioris habentis jus instituenti. Dicitur enim intrusus qui prater superioris auctoritatem ingreditur beneficium, cap. Quia diversitatem, de concess. prob. Petr. Brixien. in respect. in ver. Inventus, seu qui propria auctoritate sine aliquo titulo, vel colore beneficium occupat, secundum Calder. conf. 338. aliis 13. de verb. signifi. in prin. Felin. in cap. Qualiter, Et quando, il primo, in ver. Per illum gloss. n. 15. de accusat. Forret. conf. 12. n. 16, Et tales partiscantur cum precedentibus intrusis; & ideo possunt ac debent episcopatum dimittere absque licentia superioris, Ratio est, quia titulus putativus id est qui communitur verus reputatur, nisi proveniat à legitimo superiore, non dicitur coloratus, nec gesta cum titulo tali sustinetur errore seu opinione communi, ut determinat Compostell. in cap. Nihil, nom. 4. in ver. Administrat, vers. Item per superiorem confirmatum, supra de elect. cum suberibunt ibid. Butr. n. 24. Anchar. quest. 4. ad fin. Henric. Boich. in §. Ceterum, nom. 4. Idem docuit Archid. in cap. Alenariensis, nom. 2. 12. quest. 2. Bald. in l. Barbarius, in prima led. nom. 29. & ibi etiam Jal. nom. 48. ff. De offic. Prator. Ad quod adduco textum apertum in cap. 1. in §. de schismat. ubi Octavianus, & Guido, qui intruserant se in Papatum, carebant titulo vero, habebant tamen putativum, sed non à legitimo superiore, quia electi fuerant in schismate, ut referunt ibi gloss. 1. Host. Joan. Andr. in princip. colque tamquam veros Pontifices reputavit, & coluit universa Germania, & aliquot Regionis Italiae, ut habetur in historia Concilij Lateranensi. sub Alexandro III. ex quo delinquentis est ille canon, tom. 7. Concil. par. 2. pag. 675, secundum novissimam impressionem Parisiensem. Et tamen in dict. cap. 1. appellantur heresiarche, & decernuntur irritae non tantum ordinationes ab eis factae, sed etiam factae ab illis, qui à predictis Schismaticis ordines susceperunt, ut illic adnotavit Innoc. nom. 1. in fine, Unde Anchar. ibid. no. 1. dicit veribus carere quae geruntur per Schismaticos, etiam si gerantur prae-textu publici officij. Et quod dicitur in leg. Barbarius, ff. De offic. Prator. de cap. Consultationibus, de in respect. habere locum in eo. qui dignitatem possident de bona fide; secus si sit intrusus, ut schismaticus, quia tunc non est sibi respondendum de iuribus dignitatis. Quod ipsum in nuntiate cum Innoc. ibi no. 4. dicens exlatum intrusum non posse subditis, quibus per intrusionem datus est Praelatus, conferre sacramenta, ac si conferat, executionem non conferre; non quia sit suspensus, sed quia non suis subditis executionem conferre non potest. Cum igitur sic intrusus titulo colorato carens non suffragetur communiti reputatio, seu titulus putativus, qui non provenit à legitimo superiore; hinc sequitur ut non solum possint, sed etiam debeant cedere episcopatum, non obtenta à summo pontifice licentia, praesertim quia inter eos, & ecclesiam non est contractum spirituale conjugium, Unde non est opus superioris auctoritatis, cum non agatur de dissolutione alicujus vinculi, sed tantum in iure possessioni renunciatur. Et ita tenent hic Tancredus, Joan. gloss. Jo. Andr. Butr.

Cardinal. & Baldus superius citati in casu praecedenti, et pro hac sententia est textus clarus in cap. Ordinationes, l. quae 1. ubi ordinationes, seu electiones, quae non communi consensu secundum canonicas sanctiones fiunt, & ab ijs, ad quos consecratio pertinet, non comptobantur, à Gregorio VII. falsè judicantur; quoniam qui taliter ordinantur, non per ostium, id est per Christum intrant, sed ut ipsa veritas testatur, fures sunt, & latrones. Unde Joannes de Imola consil. 132. nom. 7. Intrusum dicit non solum qui sine electione, sed etiam qui ex electione non canonica, puta minoris partis beneficium occupat, et cum eo infat adulteri non potest esse matrimonium, secundum Petr. de Anchar. conf. 397. nom. 3. & 4. Et est textus in c. Commemor. 23. q. 2. ubi Ambros. de ecclesia ab Imperatore occupata. Non licet, (inquit) tibi illam habere. Quid tibi cum adultera? Adultera est enim quae non est legitima Christi conjugio copulata.) Et secundum hanc absque Romani Pontificis licentia potest, & debet renunciare qui episcopatum accepit regia ordinatione, cap. Si per ordinationem regiam, 63. dist. cap. Si qui demissa, 16. quest. 7. Item provoluit ab Anepsipa, seu Patriarcha, vel alio Schismatico, ut sunt Vuladice Ruthenorum episcopi, juxta text. in d. cap. 1. de schismat. Neque enim suffragatur eis Constitutio Concilij Constantiensis, quae incipit, Ad evitanda, ut ibi latissime probavimus à num. 39. usque ad 126. Item electus à minori parte capituli, ut in d. cap. Ordinationes, l. quae 1. vel alius non canonice, secundum Compostell. in c. Quid sicut, in 1. gloss. in vers. Item querunt nom. 16. supra de elect. Archid. in cap. Si cui, in gloss. Quid sit confirmatio, cod. tit. lib. 6. & Hostien. in c. Praelatorum, in §. de accusat. quibus consentit Baldus hic nom. 2. dummodo de non canonica electione constet in figura iudicij. Hi enim omnes nec titulum habent, nec aliquem colorem, & hic quoque secundus casus est satis planus.

40 Quidam vero sunt intrusi, qui carent quidem titulo quoad rei veritatem, sed tamen habent putativam auctoritatem superioris, & aliquem colorem tenentis, ut quia delictum vel defectus inficiens titulum est occultus, ut tales cedere non possunt absque licentia Summi Pontificis, quia ille putativus titulus, & coloratus opinione communi habetur instar veri, cap. Audita de elect. Gloss. Innocent. Butr. Abb. & alij in dist. cap. Nihil, eodem tit. & dixi in d. cap. 1. nom. 127. in §. de schismat. Unde sicut in titulo vero hujusmodi licentia exigitur, ita & in putativo, & colorato, ut dicit hic diversis verbis Butr. nu. 8. vers. Quidam sunt carentes titulo, Henric. Boich. princ. vers. Et tunc aut habet titulum coloratum, & Bald. nom. 1. ubi considera, inquit, quod interdum quis est tacite intrusus, ut ille, qui habet figuram esse, tamen non habet efficaciam esse, & iste non potest cedere sine licentia Dom. Papae; puta illegitimus, qui fuit electus, & confirmatus tacite de sua illegitimitate. Et ita intelligi possunt hic Innocent. & Compostell. n. terque nom. 1. in ver. Cedendi, dum dicunt etiam ad dimittendam possessionem facti exigi superioris licentiam; hoc enim intelligi debet de illa possessione facti, quae licet sit nulla, est tamen sustulata aliquo colore et tituli, saltem ex opinione hominum

num, ut declarat Joan. Andr. nom. 47. vers. Et ibi titulum habet, Butr. d. nom. 8. Henric. Boich. 42. antemel. vers. Innocentius hic qui dicit, & Cardin. in §. Inveni, nom. 2. Et juxta hoc, qui per Simoniam adeptus est Episcopatum, siquidem simonia per alium sit commissa eo ignorante, ut in §. in cap. pro. habet titulum, vel saltem colorem; & ideo licentiam expectat. Quod tenet Specul. tit. 2. §. Nunc ostendendum, vers. 21. relata hic à Cardin. in §. Inveni, vers. Et in eo quod dixi de simonia: si vero simoniam commiserit per seipsum, & delictum sit publicum, & notorium, non est opus licentia, quia simonia impedit titulum vel colorem, text. est in d. c. Ordinationes, & in cap. Si quis neque, l. quae 1. Sin autem crimen sit occultum, expectanda erit licentia superioris. Et hoc propter duo, ut inquit hic Butr. col. nom. 8. ad fin. vers. De simonia autem. Primum, quia hujusmodi titulus putativus habetur pro vero. Secundò quia de facili cum talibus bene administrantibus, & occultis dispensat Romana Ecclesia, arg. in §. Persona vero. 43. Conclusionem superius firmatam quod intrusi habentes titulum putativum, & coloratum, cedere non possint absque licentia Papae limitatè gloss. hinc ver. Sed hinc praxat, & Butr. loc. cit. nisi in articulo mortis vellet renunciare, quia tunc ad purgandam conscientiam possunt dimittere beneficium non expectata superioris auctoritate, si casus aut illius praesentia, & sufficeret ut dimitterent in manibus alterius superioris, puta Penitentiarii, seu Confessoris electi, allegant cap. Signi haec, 17. q. 4. & cap. fin. de penit. & remiss.

To die secundum Host. nom. 7. Henric. Boich. col. 1. ante med. vers. Et nota, & Sylvestr. in ver. Renunciatio, nom. 3. vers. Tertium episcopus, qui non bene intravit, sed per simoniam, vel intrusionem, & hujusmodi in morte renunciat mente, licet si abiret nequit & in manu Archiepiscopi, si potest; alias simplicis Sacerdotis, sub hac conditione si Papae placuerit; & si convaluerit eum quamvis enim adeat pariturs ei humiliter, & devotè, arg. cap. Non dubium, de sent. excomm. Et interim hujusmodi custodiat, vel in utilitatem Ecclesiae expendat, arg. c. Cum vos, de off. ordi. accipere tamen sibi potest vite necessaria stictè, c. Non facti, & c. Parit, 26. dist.

44 Quidam denique sunt intrusi, qui ab initio verum, & legitimam titulum habuerunt, sed postea titulus redactus est ad non titulum, eo quod commiserit aliquod crimen inducens privationem tituli ipso jure, puta heretis, l. 1. 24. q. 1. c. Ad abolendam, §. Presenti, infra, de heret. excomm. Pauli IV. Cum ex apostolatus, vel assas. 45. §. in c. de homicid. lib. 6. secundum Bald. hic nom. 3. Patria enim facti intrudere se in beneficium, vel rimer beneficium, quo aliquis canonicè est privatus, cum dilectum, de purgat. canon. & tradit Petr. Brixien. in respect. in ver. Intrusum.

46 Et nunc distinguitur: nam aut crimen est notorium, seu declaratum per sententiam; & tunc cum sic privatus non habeat titulum, neque colorem tenentis, cedere possunt absque superioris auctoritate. Ita Anton. de Butr. hic nom. 8. vers. inferius secundo. Quoniam ut Bald. inquit, n. 1. qui exutus est per sententiam, non dicitur cedere

re, sed excedere, cum non habeat esse, nec figuram, ex quo remotus est illo actu, l. Dispensatio, ff. De solut. Et propterea intrusus post rem judicatum, & executoriales non auditur, sed debet tradere possessionem captam, etiam si alleget notorium non sui petentis, quando potest iniciari; & requirit alicuiorem indaginem, ut per Paleon. decis. 441. par. 3. lib. 3. per totam. Aut crimen est occultum, & alia lata non est sententia, & non licet alique licentia, seu auctoritate superioris renunciare. Ratio est, quia suffragatur illis communis error, seu titulus putativus ab initio proveniens à legitimo superiore, ut per Butr. ubi supra.

49 §. ALIA VERÒ. Nota hic secundam legitimam causam resignandi Episcopatum, nempe debilitatem corporis, sive proveniat ex senectate, sive infirmitate, dummodo tamen sit talis, quae reddat Episcopatum inhabilem ad executionem, & administrationem officij pastoralis. De senectute habetur in c. 1. supra eod. De cuius initio, & progressu scripsi huiusmodi in c. Cum si infra, de concess. coniug. De infirmitate autem gloss. hic in ver. Dumtaxat, Host. nom. 13. & Jo. Andr. nom. 44. exemplificant in morbo loquico, qui cuique rei agenda impedimento est, ut l. storium, ff. De verb. signifi. & l. Quasi sum, ff. De re iudic. Sed numquid ratio ne podagra licet ceciderit licentiam postulare? Dic secundum Bald. hic, §. hae omnia ad iudicis arbitrium pertinent, ut l. Polagra, c. Qui morbo se excusat, lib. 10. & sufficienti informatione sanctorum, ut notatur in l. In causa, §. hoc autem, ff. De procur. Ex hac tamen causa vidi saepius denegatam Episcopis licentiam cedendi in S. Congregatione rerum consistorialium.

Debitas verò, quae reddit Episcopatum ut supra inhabilem, habetur pro legitima causa postulantis, & admittendi resignationem etiam ex peccato proveniat, dummodo Episcopatum peccentur, cap. Cum infirmitas, de penit. & remiss. & notat hic Host. nom. 13. in fin. in ver. Infirmitas corporis. Prout in simili sacra Congregatio Concilii, si alius consulta an senio confectis, si aliter refidere soliti sunt distributiones debeantur, etiam infirmis ex propria culpa, & peccato: Responsurè deberi, alias enim nimis rigor esset; nec superiorum hujusmodi inquisitionem facere debere addendo afflictionem afflictis, quia multae possunt esse causae, & non turpes. Et hanc partem tamquam mitiorem amplexus est Gregorius XIII.

55 Secundò nota ad debilitatem corporis non sequi debilitatem cordis, & intellectus, & spiritus, sed potius augmentationem, quatinus invicem opponantur, ut hic per Butr. nom. 10. in 2. notab. Concordat, c. 1. supra eod. ibi, Vergente deorsum conditione corporis, fervor spiritus in sublimiora conscendit.

56 Non obstat si dicatur infirmitas non praebet legitimam causam cedendi, quia dandus est coadjutor, ut in c. Ex parte, de Cler. agror. Nam primo responderet id procedere si Episcopus ex debilitate redditus sit inhabilis quoad temporalia tantum; tunc enim licet in temporalibus non possit proficere, non propter hoc cogitur cedere sed dandus est illi coadjutor, casus est in c. Quidam frater, 7. q. 1. Secus verò si redditus sit inhabilis

serere. Hanc questionem format hic Anton. de Burr. post Innoc. Host. & Joan. Andr. Ego plene examino in cap. prox. infr. eod. quest. An Episcopus civitatis, vel diocesis, quam incolunt soli Graeci schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

73 §. PRO GRAVI QUOQUE. Nota hic quintam causam cedendi legitimam, videlicet grave scandalum, quod aliter sedari non potest. Et pondera cessionis rationem, nempe quia episcopus non debet magis temporalem honorem, quam aeternam affectare salutem. Porro tantum potest esse scandalum, ut episcopus non solum possit, sed etiam teneatur renunciare, ut dicunt hic Host. & Joan. Andr. ambo in 19. in ver. Quia sanguinem, & Cardin. in §. Pro gravi, in princ. allegat. c. Nihil de prescrip. c. Cum teneamur, de prescrip. cap. 1. 2. & 3. de urepar. c. Inter for-

74 licitudines, §. 1. 2. & 3. de purgat. canon. Ratio est, quia scandalum vitare debemus quantum possumus, si sine peccato vitari potest. Nam veritas disciplinae defecti potest propter multitudinem peccantium, cap. Ut constitueretur, 50. dist. intellige nisi descendat errorum, cap. Consolationes, 44. dist. Si enim defenderent vel excularent, tunc nullo modo parcendum esset multitudi- ni, cap. 1. in fine, de penit. dist. 6. c. Plurimos, 82. dist.

75 Sin autem scandalum vitari non possit sine peccato, tunc utriusque vitandum est: permissum, quam ut veritas relinquatur, cap. Qui scandalizaverit, infr. de regul. ar. Veritas namque bonae vitae, vel iustitiae propter scandalum nunquam defendenda est, secundum gloss. hic in ver. distinguendum, Innoc. in eod. ver. in c. 10. Andr. in 19.

76 Butr. in 22. Anchar. in 7. & Cardin. ubi supra. Quod si sit labium an scandalum sit peccatum, necne, tunc potius videtur vitandum scandalum, quam peccatum, secundum Hostien. Joan. Andr. Cardin. & alios proxime citatos, qui allegant illud Augustini, Tene certum, & dimitte incertum, §. 1. ad fin. de penit. dist. 6.

77 Est autem scandalum dictum, vel factum minus rectam praebens occasionem ruinae. Et quod graecae scandalon dicunt, nos offensionem, vel ruinam, & impactionem pedis possumus dicere. Quae admodum enim contingit quandoque ut aliquis obex ponatur alicui in via corporali, cui impingens disponit ad ruinam. & talis obex dicitur scandalum; similiter in processu viae spiritalis contingit aliquem disponi ad ruinam spiritualem per dictum, vel factum alterius, in quantum scilicet aliquis sua admonitione, vel inductione, aut exemplo alterum trahit ad peccandum. Et hoc proprie dicitur scandalum, ut ex Hieron. Super Math. dist. 1. & explicat D. Thomas in 2. 2. q. 43. art. 1. & sequitur Sylvest. in ver. Scandalum in princ. An autem propter scandalum teneatur quis deserere bona spiritalia, vel temporalia, sic ut per S. Thomam in 4. q. 43. art. 7. & 8. Et de duplici scandalo Pastorum, & Pharisaeorum vide Nauarr. consil. 9. N. Nobilitas, in 1. de q. quari, & dixi in c. Si quis num. 80. infra de regular.

78 PERSONAE VERO. Nota hic sextam, & ultimam causam renunciandi legitimam, nempe irregularitatem, intellige ex defectu provenientem, ut differat a prima causa irregularitatis ex defectu, quae ponitur supra in §. Propter con-

20 scientiam. Est autem irregularitas secundum Bald. hic num. 9. passiva prohibitio in his quae sunt ordinis, & officii, vel, ut diffinit Speculator lib. 1. de dispens. §. 4. in princ. est nota, seu impedimentum Canonice ex facto, seu defectu proveniens, quo quis prohibetur ad Ecclesiasticos ordines promoveri, & in eisdem ministrare, & eodem modo ferè describitur Hostien. in c. 2. de Cler. excomm. ministr. Archid. & Jo. Andr. in c. 1. de reg. ar. lib. 6. Et quamvis Marian. Socin. tenior in cap. Ad auctentiam, in prima questione principis, num. 12. homicid. post verbum (Canonice) putet addendum, [seu divinum] & post verbum (ex defectu proveniens, similiter addendum putet (a natura vel eventu.) Tu tamen non recedens a communis descriptione, quia quatenus reperitur aliqua irregularitas de iure divino, de quo per eundem Socin. ibidem in 3. quest. principis, num. 15. & sequ. tamen verbum illud (Canonice) est aptum comprehendere etiam impedimentum juris Divini, c. an. cum gloss. in ver. Canonice, de arat. & qualis, lib. 16. fecit text. in cap. Si quis dogmatiz, 25. qu. 2. & in c. Qualiter, & quando, il secundo, in princ. infra de appellat. & quod notat gloss. in Summa 9. dist. & Abb. in c. su. num. 7. de Cler. vel Mon. & verba illa (a natura, vel eventu,] superflua sunt, quia unum quodque impedimentum, aut est a natura, aut ex accidenti, & undecumque proveniat, absolute impedimentum est. Dicitur autem nota, id est infamia, cap. Accidens de purg. canon. seu civitate, ut l. 2. ff. de serv. sup. nam & irregularitas est cicatrix criminis, vel defectus, c. in sacerdotibus aliis est, §. 6. Non negamus, 61. dist. Unde secundum Specul. sanitas, scilicet penitentia post vulnus, scilicet peccati, sequuta sine cicatrice, scilicet irregularitate, esse non potest, cap. Sententia est, 1. qu. 1. Atque ita irregularitas differt a suspensione, quia eam includit, & illi addit Suspensionis enim importat inhabilitatem ad executionem tantum, & irregularitas verò ad executionem, & ordines, ut per Sylvest. in ver. Irregularitas in princ. Et tres modos, quibus irregularitas contrahitur, notat hic Innoc. num. 7. Hostien. num. 71. & Specul. loco cit. Communiter tenetur irregularitatem tripliciter contrahi, videlicet ex defectu, ut supra in §. Propter conscientiam. Ex defectu Sacramenti, ut in Bigamo, c. Accusatus, 25. dist. & cap. Debitum, infra, de Bigam. & ex defectu corporis; sub qua specie comprehenduntur tam qui patiuntur defectus natalium, ut hic, quàm corpore viciati, ut infra de corp. viciat. per tot. Bald. hic num. 11. hanc ultimam speciem irregularitatis appellat nativam, ut si quis nascatur spurius: nam ex corrupta radice oritur vitium, quod inditum est sine culpa natalentis; & ideo per ejus penitentiam non purgatur; quia nec poenitere potest qui non peccavit. Simile est in corpore viciato, quia ibi non peccat anima, sed natura, ut not. in c. infr. de corp. viciat. Verum irregularitas in corpore viciatis non semper potest dici nativa, quia quamvis vitium corporis contingat a nativitate, ut in caeco nato; tamen plerumque accidit postea, (sicut nobis contigit cæcitas Domino sic permitte in quadragesimo quarto aetatis nostrae anno, & eo tempore quando a publicis negotiis, Deus nobis hanc otia fecit, cepimus scribere, seu

seu potius dicere Commentaria hae nostra super libris Decretalium, forte tamen mens Baldi fuit appellare hanc irregularitatem nativam, non quod oritur a nativitate, sed quia adnascitur sine facto, & ministro ejus, qui irregularis efficitur, & hoc indicat ratio illa, quia ibi non peccat anima sed natura.

64 Porro irregularitates omnes, & illorum poene sunt de jure positivo, & ex constitutione Ecclesiae. Ac prout Summus Pontifex in irregularitatibus omnibus dispensat, etiam in bigamia, secundum Innoc. hic num. 8. cui subscribit Hostien. num. 72. Joan. Andr. num. 54. ac ceteri omnes & Specul. de re. de dispensat. §. 4. num. 3. De quo tamen articulo vide plene per Marian. Socin. in c. ad Audientiam, n. 15. vers. Tertio principis, quia quo iure fuerit intraducta irregularitas; & num. 21. & sequ. infra de homicid. & quod dixi in c. Henricus, circa fin. n. 40. infr. de Cler. pugna in dot.

66 Nec oblat dictum Apostoli i. ad Thimoth. 3. in us uxoris virum, id est non plurius, ut in d. c. Acutus rogam, ut inquit hic Bald. n. 4. dicit Apostolus offendat Papae quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit; quia potestas Clavium est talis, & tanta, ut non recipit interpretationem restrictivam subdens hac esse intentionem Innocentij notabilem, & veram. Episcopi verò an possint super bigamia dispensare, scripsi plene in c. Super eo, an. 19. & in c. Anon, an. 29. infra de bigam. & an in irregularitate ex homicidio, dixi in c. Henricus, n. 42.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Post translationem.

S Y M M A R I U M.

- 1 Episcopi, qui propter crimen renunciavit Episcopatu ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumit non potest, sed si renunciavit propter aliam causam.
- 2 Episcopi qui uti, & doctores, ubi tantum Graeci Schismatici an ad residentiam teneantur.
- 3 Persecutionis contra Episcopum duo sunt species.
- 4 Finis in qualibet obligatione attendi debet.
- 5 Episcopus ob intrinsecam persecutionem cogi debet ab Ecclesia recedere.
- 6 Episcopi in laicis in decreto de residentia non comprehenduntur.
- 7 Episcopi ob duritiam plebis non potest obsequere a residentia absque Sedi Apostolica licentia.

POST TRANSLATIONEM. Episcopus qui propter crimen renunciavit Episcopatu, ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumit non potest. Secus si renunciet propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiae, insaniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes, ut per Ioan. Andr.

Nota primò non esse legitimam causam cedendi ut Episcopus fiat Monachus. De hoc supra in Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

c. Nisi cum pridem, & ibi dixi in princ. in 2. m. an §. quare ibi.

Nota secundò ex causa persecutionis licere Episcopo curam Pastoralis deferere, Quibus autem cibus hoc locum habet, & an procedat tam in intrinseca, quam in extrinseca persecutione, dicam plene in quest. seq.

2 QUARO igitur. An Episcopus civitatis, & diocesis quam incolunt soli Graeci Schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

Episcopus in Insula Chusitano Principi in temporalibus subiecta nullas habet Ecclesias ritus Latini praeter unam Cathedralis; atque incolae omnes tam civitatis, quam diocesis sunt Graeci Schismatici, & Graecae Ecclesiae colunt, ibique a Presbyteris Graecis Ecclesiastica recipiunt Sacramenta; Rectoribus secularibus se subditos profitentur, nec parent Episcopo; quem illum ritui Latino additum vilipendunt, ac despectui habent. Idemque Episcopus in Ecclesia resident, & divina celebrat aliquando cum altero ritum Clerico, aliquando ipse solus. Spes verò in Graeci illi ad Ecclesiam unitatem redeant nulla subest, tñ quia in schismate obfirmato animo per se erant, & Latini ritum execrantur, ut moris est Graecorum, c. Liber Graecis, infr. de Baptis. Tam quia praecipua res, quam Magistratus secularis Episcopo observandam praescribit, ea est, ut de Graecorum religione, ac ritibus inter conventionandum, aut alio quovis modo minime tractent: id quod si Episcopus non servaret, verendum esset ne in eum Ministri secularium, qui motus illarum gentium Turcis summarum unimentum aliquid molirentur, quod Sedem Apostolicam in necessitatem, iusta ultionis adduceret. Unde factum est ut in ea diocesi a Conc. Florent. sub Eugenio IV. in haec usque tempora ne una quidem anima potuerit a schismate amoveri, & ad unitatem Romanae Ecclesiae reduci.

Quibusra se habentibus praesens Episcopus quaerit, an ex praescripto sacrorum Canonum, & decretorum Concilij Tridentini teneatur illic resident.

Quam dubitationem sustulit text. in c. Adversitas, 7. q. 1. in haec verba. Cum vicis subditorum Praelatos assignatur, aliquando omnium est una, & insatiabilis obstinatio: aliquando mali inveniuntur bonis admixti, quando boni simul cum malis habitant, nō sunt deserendi propter malos, sed potius mali tolerentur propter bonos. Quando verò omnium subditorum est obstinata malitia, nec prodest eis Praelatorum praesentia, tunc etiam corpore licet ab eis recedere, ne illorum nequitia imper in detentis proficiat, & isti quidem fructum amittant, quem de illorum profectu possent invenire. Hae ibi. Et similis text. habetur in eun. seq. ubi Gregorius Petro Diacono interroganti an liceret Praelato gregem semel susceptum deserere, respondit dicens, ibi adunati a quantum iter portandi sunt mali, ubi inveniuntur aliqui, qui adjuvantur boni; nam ubi omni modo de bonis fructus deest, sit aliquando de malis labor supervacuus, & infra. Sapi agitur in animo perditorum quod silentio praeterendum non est, quia cum laborem suum sine fructu esse confiterent, in locum alium ad laborem eorum tractu migravit, & infra. Numquid Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro amore

serere. Hanc questionem format hic Anton. de Burr. post Innoc. Host. & Joan. Andr. Ego plene examino in cap. prox. infr. eod. quest. An Episcopus civitatis, vel diocesis, quam incolunt soli Graeci schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

73 §. PRO GRAVI QUOQUE. Nota hic quintam causam cedendi legitimam, videlicet grave scandalum, quod aliter sedari non potest. Et pondera cessionis rationem, nempe quia episcopus non debet magis temporalem honorem, quam aeternam affectare salutem. Porro tantum potest esse scandalum, ut episcopus non solum possit, sed etiam teneatur renunciare, ut dicunt hic Host. & Joan. Andr. ambo in 19. in ver. Quia sanguinem, & Cardin. in §. Pro gravi, in princ. allegat. c. Nihil de prescrip. c. Cum teneamur, de prescrip. cap. 1. 2. & 3. de iure patri. c. Inter for-

74 licitudines, §. 1. 2. & 3. de purgat. canon. Ratio est, quia scandalum vitare debemus quantum possumus, si sine peccato vitari potest. Nam veritas disciplinae defecti potest propter multitudinem peccantium, cap. Ut constitueretur, 50. dist. intellige nisi descendat errorum, cap. Consolationes, 44. dist. Si enim defenderent vel excohererent, tunc nullo modo parcendum esset multitudi- ni, cap. 1. in fine, de penit. dist. 6. c. Plurimos, 82. dist.

75 Sin autem scandalum vitari non possit sine peccato, tunc utriusque vitandum est: permissum, quam ut veritas relinquatur, cap. Qui scandalizaverit, infr. de regul. iur. Veritas namque bonae vitae, vel iustitiae propter scandalum nunquam defendenda est, secundum gloss. hic in ver. distinguendum, Innoc. in eod. ver. in c. 10. Andr. in 19.

76 Butr. in 22. Anchar. in 72. & Cardin. ubi supra. Quod si sit labium an scandalum sit peccatum, necne, tunc potius videtur vitandum scandalum, quam peccatum, secundum Hostien. Joan. Andr. Cardin. & alios proxime citatos, qui allegant illud Augustini, Tene certum, & dimitte incertum, §. 1. ad fin. de penit. dist. 6.

77 Est autem scandalum dictum, vel factum minus rectam praebens occasionem ruinae. Et quod graecae scandalon dicunt, nos offensionem, vel ruinam, & impactionem pedis possumus dicere. Quemadmodum enim contingit quandoque ut aliquis obex ponatur alicui in via corporali, cui impingens disponit ad ruinam. & talis obex dicitur scandalum; similiter in processu viae spiritalis contingit aliquem disponi ad ruinam spiritualem per dictum, vel factum alterius, in quantum scilicet aliquis sua admonitione, vel inductione, aut exemplo alterum trahit ad peccandum. Et hoc proprie dicitur scandalum, ut ex Hieron. Super Math. dist. 11. & explicat D. Thomas in 2. 2. q. 43. art. 1. & sequitur Sylvest. in ver. Scandalum in princ. An autem propter scandalum teneatur quis deserere bona spiritalia, vel temporalia, dicitur per S. Thomam in 4. q. 43. art. 7. & 8. Et de duplici scandalo Pastorum, & Pharisaeorum vide Nauarr. consil. 9. N. Nobilitas, in 1. de 91. quae, & dixi in c. Si quis num. 80. infra de regulari.

78 PERSONAE VERO. Nota hic sextam, & ultimam causam renunciandi legitimam, nempe irregularitatem, intellige ex defectu provenientem, ut differat a prima causa irregularitatis ex defectu, quae ponitur supra in §. Propter con-

20 scientiam. Est autem irregularitas secundum Bald. hic num. 9. passiva prohibitio in his quae sunt ordinis, & officii, vel, ut diffinit Speculator lib. 1. de dispens. §. 4. in princ. est nota, seu impedimentum Canonice ex facto, seu defectu proveniens, quo quis prohibetur ad Ecclesiasticos ordines promoveri, & in eisdem ministrare, & eodem modo ferè describitur Hostien. in c. 2. de Cler. excomm. ministr. Archid. & Jo. Andr. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Et quamvis Marian. Socin. tenior in cap. Ad auctentiam, in prima questione principis, num. 12. homicid. post verbum (Canonice) putet addendum, [seu divinum] & post verbum (ex defectu proveniens, similiter addendum putet (a natura vel eventu.) Tu tamen non recedens a communibus descriptionibus, quia quatenus reperitur aliqua irregularitas de iure divino, de quo per eundem Socin. ibidem in 3. quest. principis, num. 15. & sequ. tamen verbum illud (Canonice) est aptum comprehendere etiam impedimentum juris Divini, c. an. cum gloss. in ver. Canonice, de stat. & qualis. lib. 16. fecit text. in cap. Si quis dogmatiz. 25. qu. 2. & in c. Qualiter, & quando, il secundo, in princ. infra de appellat. & quod notat gloss. in Summa 9. dist. & Abb. in c. su. num. 7. de Cler. vel Mon. & verba illa (a natura, vel eventu,] superflua sunt, quia unum quodque impedimentum, aut est a natura, aut ex accidenti, & undecumque proveniat, absolute impedimentum est. Dicitur autem nota, id est infamia, cap. Accidens de purg. canon. seu civitate, ut l. 2. ff. de serv. sup. nam & irregularitas est cicatrix criminis, vel defectus, c. in sacerdotibus aliis est, §. 6. Non negamus, 61. dist. Unde secundum Specul. sanitas, scilicet penitentia post vulnus, scilicet peccati, sequuta sine cicatrice, scilicet irregularitate, esse non potest, cap. Sententia est, 1. qu. 1. Atque ita irregularitas differt a suspensione, quia eam includit, & illi addit Suspensionis enim importat inhabilitatem ad executionem tantum, & irregularitas verò ad executionem, & ordines, ut per Sylvest. in ver. Irregularitas in princ. Et tres modos, quibus irregularitas contrahitur, notat hic Innoc. num. 7. Hostien. num. 71. & Specul. loco cit. Communiter tenetur irregularitatem tripliciter contrahi, videlicet ex defectu, ut supra in §. Propter conscientiam. Ex defectu Sacramenti, ut in Bigamo, c. Accusatus, 25. dist. & cap. Debitum, infra, de Bigam. & ex defectu corporis; sub qua specie comprehenduntur tam qui patiuntur defectus natalium, ut hic, quàm corpore viciati, ut infra de corp. viciat. per tot. Bald. hic num. 11. hanc ultimam speciem irregularitatis appellat nativam, ut si quis nascatur spurus: nam ex corrupta radice oritur vitium, quod inditum est sine culpa natalis; & ideo per ejus penitentiam non purgatur; quia nec poenitere potest qui non peccavit. Simile est in corpore viciato, quia ibi non peccat anima, sed natura, ut not. in c. infr. de corp. viciat. Verum irregularitas in corpore viciatis non semper potest dici nativa, quia quamvis vitium corporis contingat a nativitate, ut in caeco nato; tamen plerumque accidit postea, (sicut nobis contigit cecitas Domino sic permitte in quadragesimo quarto aetatis nostrae anno, & eo tempore quando a publicis negotiis, Deus nobis hanc otia fecit, cepimus scribere, seu

seu potius dicere Commentaria haec nostra super libris Decretalium, forte tamen mens Baldi fuit appellare hanc irregularitatem nativam, non quod oritur a nativitate, sed quia adnascitur sine facto, & ministro ejus, qui irregularis efficitur, & hoc indicat ratio illa, quia ibi non peccat anima sed natura.

64 Porro irregularitates omnes, & illorum poene sunt de iure positivo, & ex constitutione Ecclesiae. Ac praeinde Summus Pontifex in irregularitatibus omnibus dispensat, etiam in bigamia, secundum Innoc. hic num. 8. cui subscribit Hostien. num. 72. Joan. Andr. num. 54. ac ceteri omnes & Specul. de re. de dispensat. §. 4. num. 3. De quo tamen articulo vide plenè per Marian. Socin. in c. ad Audientiam, n. 15. vers. Tertio principis, quia quae iure sunt intraducta irregularitas; & num. 21. & sequ. infra de homicid. & quod dixi in c. Henricus, circa fin. n. 40. infr. de Cler. pugna in dot.

66 Nec oblat dictum Apostoli i. ad Thimoth. 3. in us uxoris virum, id est non plurius, ut in d. c. Acutus rogam, ut inquit hic Bald. n. 4. dicit Apostolus offendat Papae quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit; quia potestas Clavium est talis, & tanta, ut non recipit interpretationem restrictivam subdenda haec esse intentionem Innocentij notabilem, & veram. Episcopi verò an possint super bigamia dispensare, scripsi plene in c. Super eo, an. 19. & in c. Anon, an. 29. infra de bigam. & an in irregularitate ex homicidio, dixi in c. Henricus, n. 42.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Post translationem.

S Y M M A R I U M.

- 1 Episcopi, qui propter crimen renunciavit Episcopatu ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumit non potest, sed si renunciavit propter aliam causam.
- 2 Episcopi qui uti, & doctores, ubi tantum Graeci Schismatici an ad residentiam teneantur.
- 3 Persecutionis contra Episcopum duo sunt species.
- 4 Finis in qualibet obligatione attendi debet.
- 5 Episcopus ob intrinsecam persecutionem cogi debet ab Ecclesia recedere.
- 6 Episcopi in laicis in decreto de residentia non comprehenduntur.
- 7 Episcopi ob duritiam plebis non potest obsequere a residentia absque Sedi Apostolica licentia.

POST TRANSLATIONEM. Episcopus qui propter crimen renunciavit Episcopatu, ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumit non potest. Secus si renunciet propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiae, insaniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes, ut per Ioan. Andr.

Nota primò non esse legitimam causam cedendi ut Episcopus fiat Monachus. De hoc supra in Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

c. Nisi cum pridem, & ibi dixi in princ. in 2. m. an. §. quae dicitur.

Nota secundò ex causa persecutionis licere Episcopo curam Pastoralis deferere, Quibus autem cibus hoc locum habet, & an procedat tam in intrinseca, quam in extrinseca persecutione, dicam plenè in quest. seq.

2 QUARO igitur. An Episcopus civitatis, & diocesis quam incolunt soli Graeci Schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

Episcopus in Insula Chusitano Principi in temporalibus subiecta nullas habet Ecclesias ritus Latini praeter unam Cathedralis; atque incolae omnes tam civitatis, quam diocesis sunt Graeci Schismatici, & Graecae Ecclesiae colunt, ibique a Presbyteris Graecis Ecclesiastica recipiunt Sacramenta; Rectoribus secularibus se subditos profitentur, nec parent Episcopo; quem illum ritui Latino additum vilipendunt, ac despectui habent. Idemque Episcopus in Ecclesia resident, & divina celebrat aliquando cum altero ritum Clerico, aliquando ipse solus. Spes verò in Graeci illi ad Ecclesiam unitatem redeant nulla subest, tñ quia in schismate obfirmato animo peris erant, & Latini ritum execrantur, ut moris est Graecorum, c. Liber Graecis, infr. de Baptis. Tam quia praecipua res, quam Magistratus secularis Episcopo observandam praescribit, ea est, ut de Graecorum religione, ac ritibus inter conventionandum, aut alio quovis modo minime tractent: id quod si Episcopus non servaret, verendum esset ne in eum Ministri secularium, qui motus illarum gentium Turcis summarum unimentum aliquid molirentur, quod Sedem Apostolicam in necessitatem iusta ultionis adduceret. Unde factum est ut in ea diocesi a Conc. Florent. sub Eugenio IV. in haec usque tempora ne una quidem anima potuerit a schismate amoveri, & ad unitatem Romanae Ecclesiae reduci.

Quibus res se habentibus praesens Episcopus quaerit, an ex praescripto sacrorum Canonum, & decretorum Concilij Tridentini teneatur illic reside.

Quam dubitationem sustulit text. in c. Adversitas, 7. q. 1. in haec verba. Cum vicis subditorum Praelatos assignatur, aliquando omnium est una, & insatiabilis obstinatio: aliquando mali inveniuntur bonis admixti, quando boni simul cum malis habitant, nō sunt deserendi propter malos, sed potius mali tolerentur propter bonos. Quando verò omnium subditorum est obstinata malitia, nec prodest eis Praelatorum praesentia, tunc etiam corpore licet ab eis recedere, ne illorum nequitia imper in detestis proficiat, & isti quidem fructum amittant, quem de illorum profectu possent invenire. Haec ibi. Et similis text. habetur in eun. seq. ubi Gregorius Petro Diacono interroganti an liceret Praelato gregem semel susceptum deserere, respondit dicens, ibi adunati a quantum portandi sunt mali, ubi inveniuntur aliqui, qui adjuvant boni; nam ubi omni modo de bonis fructus deest, sit aliquando de malis labor supervacuus, & infra. Sapi agitur in animo perditorum quod silentio praeterendum non est, quia cum laborem suum sine fructu esse confiterent, in locum alium ad laborem eum tractu migravit, & infra. Numquid Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro amore

amore Iesu statim appetere? Sed cum in eodem loco (id est Damata) minorem sibi fructum adesse conspiceret, ad gravem laborem se alibi, cum fructu servavit. Quod ipsam statuit Innocentius III. in c. Nisi cum prolem. §. propter malitiam sup. ubi ubi propter malitiam, inquit, plebis, cogitur interdum praelatus ab ipsius regimine declinare, quando plebs adeo dura cervicis existit, ut proficere nequeat apud ipsam; sed propter eius duritiam quo magis satagit, eo magis postulo iudicio desistere permittatur. &c. & Apostolus legitur distulisse. Ecce convertimur ad gentes, quia Verbi Dei vos indignos fecitibus.

Ex quibus decretis gloss. in l. c. Adversitas, in ver. Hæc etiam, elicit duas persecutionum species, aliam extrinsecam, quam patitur Ecclesia à manifestis inimicis; & aliam intrinsecam, quæ consistit in eis, qui ab unitate Ecclesie non sunt præcisi, sed tamen nec passi ab Episcopo, nec cortigi volunt. Et quamvis in extrinseca persecutione cum sine Prælati non est tua salus Ecclesie, aut cum non solus Prælati queritur, sed etiam Clerus, oportet Pastorem ponere animam suam pro ovibus suis; in intrinseca tamen, qui est casus præsentis Ecclesie, ut ait gloss. sic distinguitur. Nam aut omnes sunt mali, aut quidam. Si boni sunt commixti malis, eos Episcopus non deseret. Si omnes mali sunt aut spes est de correctione, aut non. Si est non sunt deserendi, si non est spes, tunc sunt deserendi. Quam gloss. hæc in parte ad litteram refert, & sequitur I. in c. in dicto c. Nisi cum prolem. sub n. 4. in ver. Malitiam. Hostien. Card. Anton. de Lute. Anchar. Nalij communiter. Consimilis gloss. est in d. cap. Nisi cum prolem, §. 1. & in d. cap. sup. 7. quæst. 1. in hæc verba: Si subditi sunt malis ad iusti tolerandi sunt mali propter bonos: Si vero omnes sunt mali & intractabiles, recedere potest Prælati ad alium locum exemplo Pauli, qui de Damata fugit, ut alibi magis proficeret. Sicut Moyses præcepit Populo Judæorum malitia subditorum pernotus credere velut regimini, taleque celsionem à Domino instantissimam precibus flagoravit dicens, Num. 11. Cur afflixisti servum tuum? Quare non invenio gratiam coram te? Hæc in populo pondus universi populi huius super me? Non possunt solus sustinere hunc populum, quia gravis est mihi. Si autem tibi videretur obsecro, ut intersticias me; & inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Ex in gestis B. Adalberti Episcopi sic legit Ecclesia. [Beatus Adalbertus Prælati Episcopus factus, cum emerret gregem suum per abrupta victoriarum, (nam Clerici comitibus dicebant, & unus vir plures habeat oves) & Christiani captivi, & servi à Christianis ipsi vendebantur Judæis (flens ac desperans se posse quicquam facere, relicto Episcopatu Romam perrexit, ibique quæ Monachus factus est.] Hæc ibi. Unde hanc sententiam ex Canonistis per Innoc. sequitur in l. cap. Nisi, Abb. Ant. in ver. Propter autem, ubi sequitur distinctionem Innocentii inter extrinsecam, & intrinsecam persecutionem. Host.

cedit de corpore proprio Clericorum, vel subditorum ipsius Ecclesie, quia totum est unum corpus mysticum. Extrinseca autem persecutio est de foris adveniens; puta à Saracenis, vel à Tyranno.) Et adducit simile de bello civili, & de bello de gente ad gentem. Anton. de Burrio, Petr. de Anchar. & Card. in §. Propter malitiam, Henric. Boich. num. 4. vers. Et de materia, ubi dicitur cū ea glossa concordare D. Thomam, & Alilesem. Agid. Bell. in d. §. Propter, num. 9. quæst. 7. ubi etiam post Innoc. & Host. appellat persecutionem extrinsecam, quæ sit aliquid in publico live in privato ex peccato laici, & intrinsecam, quæ contingit ex peccatis aliorum, cum tamen Prælati odio non habeatur. Et in c. Adversitas, 7. quæst. 1. item probat Archid. ubi sub num. 10. vers. Cum autem, commendat distinctionem glossæ inter utranque persecutionem, & inferius num. 11. (Quoniam, inquit, Sanctus vir videt malos, inter quos convertitur, ex admonitione sua, & exhortatione potius desistere, quam proficere, quia insurgunt in eum, & molestias ei intendant; & sic peccato peccatum addunt; solet contingere propter tarditatem ut capiat eum solitudinis desiderium, & vult recedere corpore, non amore, scilicet ut quibus non poterat proficere hortando, possit saltem orando.) Hæc Archid. cuius verba ad litteram refert Agid. Bellam. ibid. §. Cum autem, num. 7. Turrecem, in §. Hæc etiam, atque ibi etiam Gemini, Præp. ipsi. sub n. 3. ubi testatur distinctionem glossæ approbata per S. Thomam; & communiter D. D. Archid. Gemini, & Præp. in can. Vbi abbas, 7. quæst. 1. Turrecem. ibidem, ubi ait, (Quando omnes sunt mali, & de correctione eorum nullus fructus speratur, à confortio talium fugiendum est exemplo Loth, qui cum non posset aliorum compellere malitiam, à Domino sibi consilium est, ut inde fugeret, & Dominus præcepit Apostolis Matth. 10. & Luc. 10. ut si venissent in aliquam civitatem, quæ non recepisset eos, nec vellent audire sermones suos, eis relicti ad alia loca converterent, ubi factum assereunt, quibus Dominus ait, Luc. 11. [Ego legi vos, & post vos, ut eatis, & fructum afferatis. Et fructum velle mactat.] In quo docentur prælati, quod ubi non recipiunt, & præ malis subditorum, quæ eorum sermones, ac correctiones non audiunt, sed contemnunt, non vellent fructum afferre; tunc possunt inde recedere, & alibi convolare, ubi fructu erunt.] Hæc tamen Turrecem tamen. Hanc etiam inter legitimas non residendi causas contumera Gigeri in trad. de residentia Episcoporum cap. 17. num. 18. Ex hoc sententiam esse communiter approbatam refert Præp. in d. §. Hæc etiam, sub num. 3. & recentiores.

Ex Theologis vero idem docuit Divus Thomas in 2. 2. q. 187. art. 4. ubi dicitur (tamdiu Episcopum obligat curam pastoralem retinere quamdiu potest subditis sibi commissis proficere ad salutem.) Et inferius assignat causas, propter quas cessat obligatio curæ pastoralis, inter alias recenset subditorum incorrigibilitatem relatis verbis Gregorij in dist. 2. sup. 1. q. 7. In quilibet enim obligatio non secundum S. Thomam ibi dicitur art. 5. citatum à Campy. de resid. Episcoporum, in. 20. attendi debet obligationis huius; & ut ibi Cajetanus adnotavit actus pascendi est principia-

Episcopi actus Episcopi, ac proinde sine grege pascere potest Episcopus, neque alia pastoralia munia exercere ob subditorum perveritiam, cessat residentia obligatio, cum est huius obligationis: nam ubi non est auditus, ne effusas sermonem, Eccles. 32. labor enim sine fructu esse non debet. c. Obstatum, 12. q. 2. Et quamvis præceptum de residentia nitatur jure divino, dicitur Domino Iam. 20. Passerem meum, cum tamen sit affirmativum obligat semper, sed non ad semper, licet per recedens, ut declarat Cajetan. 2. 2. q. 187. art. 1. & dixi in c. Ex parte, infra de Cler. non resident. & hoc casu sacri Canonis interpretatur præceptum non obligare, quia residentia est sine fructu. Unde Soc. de infl. & in. lib. 10. q. 3. art. 4. relatis verbis D. Tho. quod ubi subditorum salus exigit Pastoris presentiam, non debet Pastor suum gregem deserere; Hæc argo, inquit, si grex nollet salutem, poterit abire in alium locum, præcipue ad alios juvenales: Item 2. 2. q. 2. art. 4. c. vel. 1. tamdiu aut obligatur Episcopus pastoralem curam retinere, quique agones perire, quamdiu spes sibi datur, quod possit proficere. Quod etiam scripsit Gregor. de Valentian. 3. Canonum, in D. Thom. disp. 10. q. 7. parit 4. in fin. Quoniam Host. in d. c. Nisi, num. 20. in ver. Propter autem malitiam, sentit Episcopum hoc esse cogendum esse ab Ecclesia sua recedere; & legitur ibi Joan. Andr. in 2. & Gemini. in d. c. Adversitas, col. 3. in gloss. 1. ubi dicit Episcopum cogi posse etiam nisi nollet.

Neque ius repugnant, quin potius consentiunt decreta Concilij Tridentini: nam c. 1. sess. 6. dum penas imponit Episcopis non residentibus, excipit legitimas absentie causas, sibi legitime impedimento, seu iusto, & rationabilibus causis cessantibus. Idemque fit in c. 1. sess. 23. Non cum Christiana charitas. Inter legitimas vero causas abscedendi sacri Canonis reponunt plebis duritiam, apud quam Episcopus proficere non potest, ut in d. c. Adversitas, & c. leg. & in c. Nisi.

Ac præterea Concilium idcirco præcepit prælati ut resident, & gregem sibi commissum non deserant, ut illam pascant, & litum inoleant ministerium, ut in d. c. 1. sess. 6. ibi Vigilent, sicut Apostolus præcipit in omnibus laborem, & ministerium suum implere: & in d. c. 1. sess. 23. ubi dicitur præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissi est, oves suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac honorum omnium operam exemplo pascere, pauperum, ac miserabilium periorum curam paternam gerere, & in cætera munia pastoralia incumbere. Hæc autem certum est prælati non posse ab Episcopo, cuius vocem oves non audiunt, cuius ritum abominantur, & cuius curæ nulla ex parte subijci volunt: ergo ex mente Concilij Episcopus non teneatur hoc casu residere. Ideoque etiam decretum de residentia sit adeo rigorosum, Episcopos tamen titulares non comprehendit, ut patet in c. 2. sess. 14. Certum autem est actum altrangi ad residentiam Episcopos titulares, qui patiuntur persecutionem extrinsecam ab inimicis manifestis ab Ecclesie unitate præcisis, & non tolerantis, quam qui patiuntur intrinsecam à populi incorrigibilitate, ut probat distinctio glossæ in d. c. Adversitas, quæ

tam à Canonistis, quam à Theologis communiter recipitur, ut dictum est.

Atque ex his omnibus live spectemus Christi Domini verba; live Apostolorum, atque aliorum sanctorum exempla ab omnibus relata in locis superioris allegatis, & præcipue ab Archidia. & Turrecem. in d. c. Adversitas, live sacrorum Canonum, & Trid. Concilij dispositionem, live demum Theologorum, & Canonistarum communes doctrinas, satis videtur constare Episcopum hoc casu non altrangi præcepto residentie.

Centerem tamen hæc omnia ut infra esse temperanda. Primo enim non videtur declarandum absolute Episcopum non teneri residere, sed tantum esse illi concedendam licentiam abire residendi ad tempus dumtaxat, si tamdiu res Ecclesie sue in eodem statu perstiterint; quia secundam utiorem, ac vetiorem opinionem Episcopus hoc casu non potest ex seipso curam pastoralem deserere, sed requiritur Sedis Apostolicæ licentia, ut probatur supra eod. in c. præv. & ibi dicitur §. Inveni. in 3. not. ab. num. 20. Et post Laur. docet Archid. in d. c. Adversitas, & Turrecem. in d. c. sup. pro. sup. quod hodie aperte statutum est in d. c. 1. sess. 23. ubi etiam Christiana charitas, urgentis necessitas, debita obedientia, & civitatis Ecclesie, vel reipublice utilitas nonnunquam Episcopos absente requirant: statuit tamen S. Synodus ut legitime absentie cause prius à Romano Pontifice examinentur, & approbentur.

Deinde conferent in his omnibus esse onerandam Episcopi conscientiam, cui etiam esset injungendum, ut intersum gregem sibi ereditum ipse per se videret perquisiturus in spes ulla ortæ esset proficiendi: nam, ut inquit D. Thom. in 2. 2. q. 187. art. 1. in fin. imminet eidem necessitas ut animam retineat intendendi proximorum salutem, si opportunitas adsit, & necessitas requiritur. Ac proinde etiam Sacerdos Latinus esset illic præficiendus, ut si quis forte ex prædictis ovibus ad ovile revocaret divina pietas, adesse ibi Vicarius Pastoris, qui eas reciperet, ac de care, deque universo Ecclesie statu Pastorem oportune certiorum faceret. Quod est ex mente Conc. in d. c. 1. sess. 23. vers. Meminerint tamen diste fieri.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Dilecti.

S V M M A R I V M.

1. Ab exemplis sine licentia Papa renunciat non potest.
 2. Quamvis se infidelitatem agnoscat.
 3. Ut ad arduam religionem transire velit.
 4. Et quid si non sit exemplum.
 5. Regularum ut ex una ad aliam Religionem transire valeant, curam suam requirit arat distinguere, ut non. legi, nisi ad num. 36.
 6. Quod si transire velit ad hereticam, n. 6.
- Et quid si ad p. rem. non. 8.
Et quid si ad laxivrem. nu. 20.
6 Regularum transire potest ad nulliorem Religionem de

de licentia sui Prælati immediati petiti, hinc non ob-
tent.
7 Nec est necessarium eam petere a Capitulo, licet sit tu-
m. C. 11. n. 17.
8 Regulari non potest transire ad parentem Religionem sine
legitima causa, nisi de licentia Papæ.
9 Et ad huiusmodi licentia suffragetur etiam in foro
pali.
10 Et in inferiori a Papa ex iusta causa possunt huiusmodi
licentia indulgere.
Quid si monasterium sit exemptum, num. 12. C. 11. n. 17.
Et quid si sit subiectum Episcopo, num. 14.
11 Tridentinum Concilium nihil novi in hoc induxit super
transitu Regularium ad strictiorem, vel parentem Reli-
gionem.
12 Episcopus aut potest dispensare, ut Regulari Monas-
terio non exempto transiret ad æqualem Reli-
gionem.
Quid si monasterium, ad quod sit transitus sit in aliena
diocesi, ibid. C. 11. n. 17.
Et quid si utrinque Monasterium sit in diocesi ipsius
Episcopi, num. 17.
13 Regulari non ex iusta causa transire potest ad parentem Re-
ligionem præter licentiam Abbatis, requiritur etiam
licentia Conventus, C. 11. n. 17.
14 Secum si transiret ad strictiorem, & quæ sit ratio dis-
pensationis.
15 Regulari non potest transire ad laxiorem sine causa solus Papa
potest dispensare.
16 Sed alii dispensatio non excusat quoad Deum.
Dispensatio Papæ in tota sine iusta causa non prodest in
foro diuino, ibid.
17 Papa in vana non dispensat, sed declarat.
18 Regulari ut transiret ad laxiorem ex legitima causa fac-
tam inferiori a Papa possunt dispensari.
19 Et qui sunt illi inferiores si monasterium sit exem-
ptum.
20 Et quid si sit subiectum Episcopo.
21 Et an requiratur etiam licentia Conventus.
22 Sed contra quia solus Papa dispensat ex causa super tran-
situ ad laxiorem.
23 Inferior non dispensat in lege superiori.
24 Mendicantes transientes ad non mendicantes sine licen-
tia Papæ sunt ex ipso excommunicati per extravag.
Marium 3.
25 Etiam si transiret ex iusta causa.
26 Et si solliciti concierent spiritum.
27 Ratio quando non est generalis ad omnes, est impulsiva,
quæ cessante non cessat constitutio.
28 Regularis cuiusvisque facultatis vigore prohibentur
a Concilio Tridentino transferri ad laxiorem Reli-
gionem.
Etiam si iusta causa subsistat, & resellitur opinio contraria,
num. 35.
29 Tridentinum Concilium c. 19. vers. Nemo, sess. 25.
de Regulari, expenditur.
30 Regulari ut transiret ad laxiorem Religionem, quæ sit
causa legitima dispensanda.
31 Quid de causa infortuita. C. 11. n. 40.
32 Et quid de causa societatis.
33 Et quid si Religiosus sit ex causa fratris, vel in famam a-
tanti.
40 Et quid si transiret in Signaturam Gratiæ, & in sacra Pœni-
tentiaria.

DI. ECTI. Abbas exemptus sine li-
centia Papæ renunciare non potest.
Hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam.
Butt. Carolus. Anchar. Imol. Abb. &
Joan. de Anania. Dividitur in duas partes. In pri-
ma ponitur Conventus petitor, in locum ipsius
repulso, & negotij commissio, ibi, cum igitur.
2 Nota primo ibi, sententia insufficientem. Ab-
batem quamvis se insufficientem agnoscat, puta
ob defectum scientiæ, secundum Innoc. hic in
princ. tamen non posse Abbatiam dimittere
sine licentia Papæ, cui est immediate subiectus,
3 ut hic est casus secundum omnes. Quod locum
habet etiam si ad arctiorem Religionem transire
velit, adhuc enim requiritur licentia Papæ, nec
sufficit petita, nisi etiam sit obdenta, ut per Holt.
in c. 11. in princ. infra de Cleric. extonm. mi-
nistr. & Archid. in c. Si Abbatem ad fin. de elect.
lib. 6. ubi referunt sic per Papam Clementem IV.
4 fuisse determinatum. Secus vero si Abbas, seu
Prælati non sit immediate subiectus Papæ, sed
habeat alium Superiorem supra se, quia tunc
sufficit ejusdem Superioris licentia petita, licet
non obdenta, ut concludit Joan. Andr. in c. Cum
non sit. num. 11. C. 12. de Reg. iur. lib. 6. in Mer-
cur. quem sequuntur in c. Licet de Regulari. Hen-
ric. Boich. num. 4. Anchar. num. 8. in 11. notat. &
Abb. n. 13. Sylvest. in ver. Regulari quarto quæst. 3.
Quid autem sit dicendum in simplici monacho,
patet ibi in questione sequenti.
5 **Q**UERO generaliter cum Innocentio, cujus
licentia requiritur ad hoc ut professus in una Re-
ligione possit transire ad aliam.
Pro clariori solutione distinguendi sunt tres
casus, nam aut transire vult ad strictiorem, aut
ad parentem, aut ad laxiorem.
6 Primo casu, cum scilicet vult transire ad stri-
ctiorem, seu arctiorem Religionem, breviter
dicendum, requiritur licentia prælati immediati
ipsius Monasterij, puta Abbatis, ut exemplifi-
cant in d. cap. Licet, de Regulari. Innoc. num. 2.
& 4. Holt. num. 7. circa finem, in ver. Et cum quis
velit, Abb. Antiqu. num. 2. Jo. Andr. num. 7. & alij
communiter. Et sufficit licentia petita, licet non
obdenta, ut ibi in textu, nec requiritur de ne-
cessitate, ut licentia petatur a Conventu, sed sa-
tis est eam petere a prælato, ut late probat Ar-
chid. in cap. Statutum, num. 2. 19. quæst. 3. Et
quamvis non de sint contradictores, tamen opi-
nio Archidiaconi communis est, & melioribus
fulcitur rationibus, ut dixi in prædicta Decreta-
li licet, num. 37. 38. & 39. licentia sit etiam
a Conventu licentiam postulare, secundum
Innoc. hic num. 1. Holt. num. 3. Jo. Andr. nu. 7.
& Butt. num. 13. Quæ autem requirantur ad hoc
ut transiret ad arctiorem Religionem sit licitus,
plene examinati in d. cap. Licet, de Regulari, num.
20. usque ad num. 32.
8 Secundo casu, id est cum Religiosus vult tran-
sire ad parentem, seu æqualem, subdistingue, nam
aut nulla subsistat legitima causa transiendi, &
planum est solum Romanum Pontificem posse
hanc licentiam impertiri, Botz. hic num. 13. &
Cardin. nu. 2. Abb. in cap. Non solum, nu. 6.
de Regulari. Philipp. Franco. in cap. Cum singula,
5. Prohibemus, nu. 4. de preben. lib. 6. S. Antonius
in 3. parte, tit. 16. cap. 41. ad finem princ. Sylvest.

inter. Religio, 4. m. 2. & passim alij. Et quamvis
Gemin. in d. 5. Prohibemus, num. 5. concedat
posse etiam Episcopum, & Abbatem hanc licen-
tiam sine ulla causa indulgere, quando Religi-
osus non est exemptus, & Monasterium est in ead.
9 Diocesi: tamen prima opinio communiter te-
netur, & locum habet etiam in foro conscientie,
secundum Angel. in ver. Religiosus, num. 34. &
Sylvestrum in ver. Religio, quarto, num. 2. licet
Franc. in d. 5. Prohibemus, num. 4. teneat licen-
tiam Papæ nulla causa legitima subsistente non
10 suffragari nisi in foro externo. Aut legitima
subest causa: & receptissima DD. sententia est
etiam inferiores a Papa posse huiusmodi licen-
tiam concedere, ut ex Doctoribus infra citandis
11 liquet. Nec aliquid novi juris super hoc indu-
xit Concilium Trident. cap. 19. vers. Nemo Re-
gulari, sess. 25. de Regulari. Nam proposito dubio
an liceat Regularibus transire ad arctiorem
Religionem petita tamen licentia a suis Superi-
oribus etiam non obdenta, ad parentem vero, & æqua-
lem petita, & obdenta absque speciali dispensa-
tione Sedis Apostolicæ ex decreto Concilij dicit,
4. 19. Nihil reperti decimus, sed ex Annotationi-
bus colligitur quoad prædictam dubitationem
nihil novi juris induxit Tridentinum Conci-
12 lium. Sed dubium est, quomodo sint illi inferiores,
qui ex iusta causa dare possunt hanc licentiam
transiendi ad parentem, an scilicet Episcopus, vel
Abbas, vel uterque simul. Et quidem si Monaste-
rium sit exemptum, planum est hoc jus pertine-
re ad solum Abbatem, ut tenet glol. in cap. Non
est vobis, in ver. Permittatis, infra de Regulari. &
ibi etiam Jo. Andr. num. 7. in fin. Item glol. in
d. cap. Cum singula, 5. Prohibemus, in ver. Ceno-
nicæ, de preben. lib. 6. quæ ibi sequuntur Gem-
inian. num. 5. & Franc. nu. 4. Bellam. in cap.
Ex parte, ad fin. de tempor. ordin. Lap. allegat. 130.
13 alia 135. num. 2. Et quamvis Romanus singu-
lar. 454. Domini mei, pro Abbate hoc calli-
telligat Superiorem totius Ordinis, id est Genera-
lem, non autem Superiorem immediatum Mo-
nasterij, per text. in cap. Statutum, ibi, Patriar-
chus Congregationis, 19. quæst. 3. tamen ille tex-
tuum facit, quia alia littera habet Abbatis, to-
tiusque Congregationis, ut apud Junonem, &
DD. pro Congregatione communiter intelli-
gunt Conventum ipsius Monasterij, ut per Hen-
ric. Boich. in d. cap. Licet, num. 9. de Regulari. Un-
de non communiter recedendum a communi in-
telligentia Doctorum, qui pro Abbate intelli-
gunt Prælatum immediatum ipsius Monasterij,
ut ibi dixi num. 16.
14 Si vero Monasterium non sit exemptum, sed
jurisdictioni Episcopi subiectum, tunc referri
nam ante Monasterium, ad quod sit transitus, est
in alia diocesi & requiritur, licentia non tantum
Abbatis, sed etiam Episcopi, è cuius diocesi
Monachus ad aliam diocesim vult transmigra-
re, cum agatur de præjudicio utriusque, ut per
Butt. in cap. significatum, in fin. de Regulari.
15 Et ita intelligi debet Innoc. hic num. 1. dum ait,
non posse fieri Monachum alterius Monasterij si-
ne licentia Episcopi si sit parit, vel minoris Reli-
gionis, sed auctoritate Episcopi posse fieri dispen-
tationem, arg. c. Significatum, infra de Regulari.
Quod ipsum repetunt hic Holt. num. 3. & Joan.
Andr. num. 7. Joan. Monach. in cap. Cum singula,

num. 4. & ibi glol. Additional. post ver. Canoni-
ca, de preben. lib. 6. Archid. in cap. Si Religio-
sus, in fin. de elect. ead. lib. & in cap. Quam sit
num. 6. lib. quæst. 2. Specular. in tit. de dispensat.
5. Sant quoque, num. 6. vers. Viginti quarto,
Imol. in Clement. 1. num. 11. & ibi etiam Vital.
na. 18. de Regulari. Hæc enim doctrina intelligi
debet; Primo, dummodo Monasterium, a quo
Monachus vult abscedere, sit Episcopo subje-
ctum, nam si sit exemptum, prout erant Mona-
stera omnia de jure veteri, c. Signi Abbas, & c. Ab-
bates, 18. quæst. 2. utique non spectat ad episco-
pum huiusmodi licentiam concedere, cum in
exemptos nullam habeat jurisdictionem; sed ad
Abbatem dumtaxat, cap. Non est vobis, de Re-
gulari. Evita inter exemptos, & non exemptos
in specie distinguunt Angel. in ver. Religiosus,
num. 34. Sylvest. in ver. Religio, 4. quæst. 9. Ta-
biens in eadem ver. quæst. 23. nu. 24. & in idem
recidit quoad Cardinales hic nu. 2. in 3. quæst.
videlicet solus Abbas licentiam sufficere, si
ipse haberet jurisdictionem quasi episcopalem.
Secundo Innocentij doctrina intelligi debet
dummodo Monasterium, ad quod sit transitus, sit
16 in alterius diocesi: tunc enim præjudicatur episco-
po, a cuius obedientia Monachus subtrahitur.
17 & idem requiritur ipsius licentia: secus vero si
utriusque Monasterium sit in diocesi ipsius episco-
pi, quia tunc ejus nihil interest an Mona-
chus sit in hoc, vel in illo Monasterio, cum utrobique
remoneat sub illius jurisdictione, arg. cap. 2. in
fin. de Relig. domib. Licet etiam hoc casu re-
quiri licentiam episcopalem tunc hic Butt. nu. 13.
Card. num. 2. in 3. quæst. & Abb. eodem num. quod
non despicit. Tertio debet intelligi, dummodo
præter licentiam Episcopi simul etiam concurrat
licentia Abbatis, ne alias contemnatur bonum
obediens, ut dicitur in d. cap. Licet, vers. Quo
verò, de Regulari. Et ita requiritur licentiam Abbatis,
& Episcopi, qui super hoc potest dispensare, tenet
ibi Henr. Boich. num. 9. ubi allegat Innoc. hic, &
alios proxime citatos.
18 Desideratur etiam secundum aliquos licentia
ipsius Conventus, quod tenet glol. in c. Cum
singula, in ver. Canonice, de preb. lib. 6. ubi dicit
Monachum ex causa posse transire ad parentem de
licentia Abbatis, & Conventus, per c. Statutum,
19. quæst. 3. & cum illa glol. concordant, ibid. Joan.
Monach. num. 4. Anchar. num. 2. Cardin. hic nu. 2.
quæst. 3. Henr. Boich. in d. cap. Licet, num. 9. in fin. de
regulari. Bellam. in c. Ex parte, in fin. de tempor.
ordinat. Rebuff. in præsi benef. in tit. de transi.
Monach. num. 7. Idque tutius esse etiam si ad
arctiorem Religionem fiat transitus, affirmant In-
nocent. hic, num. 1. Holt. num. 3. Joan. Andr. num. 7.
& Butt. num. 13. Sed ergo existimo non solum
hoc esse tutius, sed etiam verius quando sit tran-
situs ad æqualem, tum quia ad Abbatem simul,
& Conventum spectat Monachum recipere, &
ordini incorporare, glol. 1. in cap. Permittatis,
de regulari. & dixi in cap. Ad Apostolicum in 2.
not. ead. tit. Ergo ad eosdem spectat Monachum
diminere, & ab ordine absolvere, arg. c. Omnia
res, de reguli. iur. & l. Nihil tam naturale, ff. ead.
Tum quia sicut in alienatione rerum Ecclesiasti-
carum requiritur Capituli consensus, c. Sine
exceptione, 12. q. 2. Ita & fortius in alienatione per-
sonarum quia gravior & major censetur alienatio
perlo.

personarum, quam retum, arg. cap. *Præcipimus*, 2. q. 1. secundum Hostien. in d. c. *Licet*, num. 12. de regular. & Turcer. in d. c. *Statimus*, n. 2. 19. q. 3. Nec refragatur, quod in transitu ad strictiorem licentiam Conventus non sit necessarius, ut pluribus firmavi in prædicta Decretali *Licet*, num. 37. & seq. Quoniam in transitu ad strictiorem Monachus non alienatur, sed in melius commutatur auctoritate Superioris, ut dicit Archid. in d. c. *Statimus*, num. 2. in fine. Item in eo casu non requiritur licentia Abbatis, sed satis est eam petere, ne honum obedientie contemnatur, ut in d. c. *Licet*, ref. *Quocirca*. Et Monachus tunc transit propriè auctoritate, ut ibi notat Innoc. num. 1. in ver. *Adimplere*, & Hostien. num. 14. At secus est in transitu ad æqualem, quia requiritur licentia petiti, & obtenta, ut per Henric. Boie. in d. c. *Licet*, num. 9. nec sic commutatio in melius, & ita est ibi alienatio, in qua requiritur consensus, ut dictum est. Consulo igitur, ut si monasterium sit Episcopo subiectum, licentia se transferendi ad parem impetretur ab Episcopo, Abbate, & Conventu, juxta opinionem Cardinalis huiusmodi, in 2. q. 3. quæst. *Hæc*. de transitu ad æqualem.

20 Tertio aut. casu, scilicet cum Religiosus transire velit ad laxiorem, seu minorem Religionem, similiter distinguitur; nam aut nulla subest causa legitima transiendi, & palam est solum Papam posse huiusmodi licentiam impetiri, gl. in c. *Cum singula*, in ver. *Canonice*, de præbend. lib. 6. ubi dicit solum Papam dispensare si transeat ad laxiorem sine causa, cum sit contra jura cap. *Proposuit*, de concess. præben. & cum gloss. concordant ibi Geminian. in §. *Prohibemus*, num. 7. & Franc. num. 4. vers. *Sed certè*, ubi quod illam gloss. sequuntur Doctores Joan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de dispensat. §. *Sunt quoque*, num. 6. *Littera* Di. Lopus allegat. 130. aliis 137. num. 3. Butr. in cap. *Significatum*, in fin. de regular. & in c. *Non est vobis* in fine, ubi etiam Cardinal. & Abb. in 2. eod. tit. Dicunt tamen Doctores huiusmodi dispensationem quamvis proficiat in foro judiciali, tamen non exulare in foro conscientie, & quo ad Deum, ut in simili voluit gloss. singularis in cap. *Non est vobis*, in ver. *Adimplere*, infra de voto, ubi dicit eum, cum quo Papa in talibus dispensat, non esse securum quoad Deum, nisi sub sit causa dispensandi. Et ita in hac specie concludit Abbas in d. cap. *Non est vobis*, num. 6. Joan. Andr. & Butr. in cap. *Sand*, de Regular. ubi propterea exclamant contra Prædicatores, & Minores, & alios mendicantes, qui credunt se esse tutos quoad Deum, si ex dispensatione Papæ transeat ad ordinem Monachorum, vel ad aliam Religionem non subsistente rationabili conscientia, & iusta causa; pro quo etiam est bona glossa in cap. *Monachi vagantur*, in ver. *Nec in civitatibus*, 16. q. 1. & sequitur Franc. in d. cap. *Cum singula*, §. *Prohibemus*, num. 4. vers. *Sed certè* de præben. lib. 6. Angelus in ver. *Religiosis*, num. 34. Sylvest. in ver. *Religio* 4. quæst. 2. Navar. cons. 16. num. 2. de regular. dicens nec Papam id posse absque peccato, & in *Commentar. 4. de regular.* nu. 10. aliis super c. *Statimus*, num. 4. 19. quæst. 3. Soc. de iustitia & iure lib. 1. 22. quæst. 7. art. 3. in corp. ad fin. Adde quod in illis votis Papa non dispensat, sed declarat, ut

dicit glossa notabilis in d. cap. *Non est vobis*, auctoritate Sedis, de voto.

21 Aut subest legitima causa ad laxiorem ordinem transiendi, & hoc casu variatum est sententia. Nam multi tenuerunt inferiores à papa super hoc transitu dispensative posse licentiam indulgere. Et hæc est communis opinio, ut patet ex Doctoribus multis citandis. Sed in dubium vertitur, quam sint isti inferiores, an scilicet Episcopus, vel Abbas, vel ambo simul. Et quidem ut supra distinximus in casu transitu ad æqualem, si monasterium sit exemptum à jurisdictione Episcopi, planum est non Episcopum, qui in exemptis nullam habet jurisdictionem, sed Abbatem dumtaxat posse super hoc dispensare. Quod tenent Hostien. in cap. *Non est vobis*, num. 2. de regular. per cap. *Super* ex §. 1. & cap. *Consulto*, §. 1. vers. *In primo*, eod. tit. Jo. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de dispensat. §. *Sunt quoque*, num. 6. *Littera* D. & in d. cap. *Non est vobis* in fine de regul. S. Antonin. in 2. part. tit. 11. c. 2. §. 9. vers. *Hoc autem videtur*, Sylvest. in ver. *Votum*, 4. q. 7. *distin.* 6. Qui Auctores quamvis non distinguant, videntur tamen intelligendi de monasterijs exemptis, prout intelligunt idem Sylvest. in ver. *Religio*, 4. quæst. 2. & Tabiena in ver. *Religio*, quæ 23. num. 4. & sentit Cardinal. hoc num. 2. quæ 3. vers. *Si cum causa*, dum dicit Abbatem solum posse ex causa super transitu ad laxiorem dispensare, si habeat jurisdictionem quasi Episcopalem, & sic loquitur de monasterio exempto à jurisdictione Episcopi.

25 Si vero monasterium sit Episcopo subiectum tunc requiritur dispensatio Episcopi, & Abbatis simul, ut per Cardin. *Joan. Crato*, ubi ait hoc tenere Joan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. 1. §. *Nunc Episcoporum*, vers. 24. & sequuntur Sylvest. & Tabiena, ubi supra, & de dispensatione Episcopi loquitur Innoc. hic num. 1. Host. num. 7. Joan. Andr. num. 7. Butr. num. 13. & Abb. num. 2. & idem Innoc. in cap. *Dilectus*, num. 3. ad finem de tempor. ordinat. Speculat. in tit. de dispensat. §. *Nunc de Episcoporum*, num. 3. vers. *viginti*, Archid. in c. *Quantum*, num. 6. id. quæ 24. & in cap. *Religiosis* in fin. de elect. lib. 6. Abb. in c. *Significatum*, in fin. & in cap. *Non est vobis*, num. 6. de regular.

26 Quidam verò non tantum Episcopi, & Abbatis, sed etiam Conventus licentiam putant esse necessariam per cap. *Statimus*, 19. q. 1. *Hi sunt*. Card. hic d. num. 2. q. 3. vers. *Si cum causa* Bellam. in c. *Ex parte* in fin. de tempor. ordinat. Petr. de palud. in 4. sent. dist. 38. quæ 4. art. 4. n. 43. Sylvest. in ver. *Religio* 4. quæ 2. Navar. cons. 16. num. 3. de regular. Adde, ad Abbatem, in cap. *Non est vobis* littera C. ad finem de regular. Idque tutius putant Innoc. hic num. 1. & alij supradicti num. 7.

27 Ceterum contrariarum opinionem, idest solum Papam posse ex causa dispensare, ut hæc transitus ad laxiorem Religionem, tenuerunt Speculat. in tit. de dispensat. §. *Sunt quoque*, n. 6. vers. *viginti quarta*, ubi dicit Abbatem posse dispensare, ut Monachus transeat ad majorem ordinem, vel etiam ad parem ex causa, sed non ad minorem, gloss. in d. c. *Non est vobis* in ver. *Permittitur*, de Regular. que similiter dicit Abbatem non posse

posse dispensare, ut Monachus transeat ad minorem Joan. Monach. in c. *Cum singula*, num. 6. de præben. lib. 6. ubi ait: Si vellet transire ad Religionem laxiorem, hoc potest solum Papa, cum hoc sit dispensare contra jura, & solum Papa est supra jura, cap. *Proposuit*, de concess. præben. & cum eo concordat ibi Anchar. num. 2. vers. *Et de latino*, Henric. Boie. in c. *Licet*, nu. 10. de Regular. Imol. in Clem. 3. num. 11. eod. tit. 2. Abb. cons. 99. num. 7. lib. 1. & hæc opinio servatur in practica: nam huiusmodi licentia transeundi ad laxiorem Religionem etiam legitimis causis subsistentibus consueverunt concedi à papa in signaturâ gratiæ, ut patet ibi num. 40. & à S. penitentiaria, à qua conceduntur plenè tumque ad supplicationem Generalis, vel procuratoris Ordinis, & de utriusque Religionis consensu sacre Penitentiariæ exhibito, ut supradictè vidi observatum; atque ita ipsimet superiores regulares agnoscunt se non habere potestatem super hoc dispensandi, cum pro ea obtinenda recurrat ad Sedem Apostolicam; que quidem observantia validis etiam videtur fundamentis: nam inferior non dispensat in lege Superioris, Clem. Ne romani, de elect. & cum Episcopi, & inferiores Prelati sint custodes Canonum, etiam ex magna causa non possunt contra Canones dispensare, secundum Archidiaconum in c. *Licet Canon*, num. 3. vers. *Et ibi assertivè dicit*, de elect. lib. 6. & probat latissime in c. *Dilectus*, 2. num. 2. usque ad num. 22. infra 9. de tempor. ordinat. Præterea per Extravag. Martini IV. que est prima de regular. interdicunt Mendicantibus transitus ad non Mendicantes, excepta Carthina, sine licentia Papæ sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ. Et quamvis Leonard. Lell. lib. 1. de iust. & iur. c. 41. dubio 13. num. 164. & Thom. Sanch. super Decalog. lib. 6. c. 7. n. 68. dicant Extravag. illam non esse usum receptam, vel esse intelligendam de transitibus absque legitima causa, ut deducitur ex illis verbis: (Fucatis coloribus, & ut libere degant, & beneficia Monastica consequi valeant;) tamen satis leve est quod dicitur de non usu prædictæ Extravag. Imò eam usum receptum est, ut nullus inferior à Papa ex quavis causa detransitum Mendicantis ad non Mendicantes, & ex stylo S. penitentiariæ nunquam datur huiusmodi transitus quantumcumque iusta sit causa, nisi quando inter Mendicantes non inveniuntur benevolii receptores: & nihilominus cum hodie prædicta Extravag. faciat jus commune, præsumitur usum receptum, ut bene per Rotam d. 30. n. 5. part. 2. recitat. Rursus si constitutio illa non prohiberet, nisi transitum absque legitima causa, esset proflus inanis, & frustratoria, quia hoc ipsum jam reperiebatur prohibitorium per antiquos canones, ut c. *Non est vobis*, c. *Sand*, & c. *Licet*, de regular. cum concordant, 3. Nec refragatur verba ut supra ponderata, quia non denotant causam finalem, sed impulsivam: nam eum constitutio respicit, & comprehendat omnes, & rationes in ea expressæ sicut de aliquibus tantum, rationes illæ sunt impulsivæ, quibus cessantibus non cessat constitutio, l. 1. §. *Secum*, ff. De postulat. & notabiliter declarat Bart. in Extravag. ad Reprimendum, in ver. *Nec ex causa* 34. num. absentia, in princ. num. 12. & seq. Quibus

accedit, quod ex concilio Tridentino, cap. 19. sess. 25. de regular. Statutum est, ut nemo regularis cuiuscumque facultatis vigore transeat ad laxiorem Religionem. Nec placet quod dicunt Navar. cons. 16. num. 2. de regular. & Sanchez post alios super Decalog. lib. 6. c. 7. n. 68. videlicet mentem Concilij in eodem decreto non fuisse tollere facultates juridicas, sed tantum non juridicas, idest sine iusta causa, & sine cause cognitione, & absque consensu Capituli. Quoniam de hac mente ex verbis Concilij non apparet, & nemo illam crederet, ad textum in l. *Lahee*, §. *id Inter*, ff. De suppellect. legat. Quinimò verba Concilij in eo decreto cum sint universalia, & generalia, hanc restrictionem non patiuntur. Dicitur enim, *quæ nuntur Concilium*, tamquam universalis negativa includit omnes quacumque auctoritate fultulos, ut notat Archid. in c. *Novus*, in princ. de elect. lib. 6. & similiter dictio illa, *cuiuscumque* comprehendit omnes facultates qualescumque sint c. *Solite*, vers. *Quodcumque* ligaverit, de main. & obed. nam lex, que loquitur per illam dictionem, *cuiuscumque* vel *omnes*, dicitur effectivè loqui, ut inquit idem Archid. in c. *Si rith absentis*, col. 2. in ver. *Quocumque*, de præben. lib. 6. Absolutum est igitur decretum illud restringere ad facultates non juridicas, & eo magis, quia non iudicatur nec licet, nec dicit possunt facultates: & si de talibus Concilium intellexisset, non dicitur facultatis vigore, sed potius colore, vel prætextu, ut mos est Concilij, ubi voluit tollere abusus, & corruptelas, ut patet in cap. 7. sess. 14.

Præterea si d. c. 19. intelligeretur tantummodo de facultatibus non juridicis, & de transitu sine iusta causa, non bene prohiberet in specie transitum ad laxiorem Religionem, quia sine iusta causa nec ad parem, nec ad strictiorem transire licet, ut notat Jo. Andr. in d. c. *Licet*, num. 2. in ver. *Votum*, & ibi dicit in 2. not. de regular. S. Thom. in 2. 2. q. 139. art. 8. in corp. Nec Sedes Apostolica solet huiusmodi licentias concedere nisi ex iusta causa, ut supradictè expertissimus, & patet infra num. 42. Dicendum est igitur S. Synodum eo decreto voluisse generaliter prohibere superioribus ordinum, ne vigore facultatis, quam prætendebant se habere de jure communi, secundum ea, que dicta sunt supra num. 27. & seq. aut ex statuti ordinum, vel privilegij, seu indultu Apostolicis Regularibus libi subiectos ad laxiorem transferrent: & idèd quoad decreta omnia illius sess. 25. in c. ult. amplius non possunt derogationes, Sed urgebit si Concilium prohibet transitum ad laxiorem etiam ex iusta causa: ergo nec papæ licebit etiam cum legitima causa super hoc dispensare, quin contraveniat Concilio. At respondetur Concilium eo loci non loqui de papa, quia cum ei non adaptentur verba illa, cuiuscumque facultatis vigore, nec utique dispositio adaptari debet, l. 4. §. *Toties*, ff. De damn. infect. cum similibus.

36 Successivè QUÆRO, quæ sint cause legitime dispensandi super transitu ad laxiorem Religionem.

37 Conveniunt omnes legitimam causam esse infirmitatem, vel debilitatem, per quam Reli-

quos reddunt impotens ad arctioris ordinis habitum servandis, iuxta text. in c. *Com ad monasterium*, §. In refectorio, vers. *Quantum*, infra de statu Monach. & veter. Abb. in c. *Nam est regula*, non §. de regulat. *Carmin.* in cap. *Cum singulari*, §. *Prohibemus*, nu. 6. de archid. lib. 6. & ibi etiam Franc. nu. 4. S. Thom. in 2. 2. qu. 189. art. 8. in corp. vers. *Tertis*, propter infirmitatem. Sylv. in ver. *Religio*, 4. & infirmitas ad hoc debet esse perpetua, secundum Archid. in c. *Monach.* nu. 4. 20. q. 1. Gemis. & Franc. lococit. Et quavis proposita causa adducantur & senectutem: secundum hoc ita videtur temperandum, si senectus sit talis, ut per eam Religiosus sit redditus inhabilis ad servandam austeritatem arctioris Regule, arg. c. *Nisi cum pridem*, §. *Alia vero causa supra eandem*, alioquin valde absurdum esset, ut unicus Religiosus in senectute etiam valida, & robusta liceret ad laxiorem ordinem transire, arg. c. 1. *supra*, ad.

39. Præter infirmitatem, seu debilitatem corporis modernæ recentent complures alias causas dispensandi super transitu ad minorem Religionem, videlicet si Regularis in sua Religione odio habeatur, vel male tractetur à Fratribus, aut in ea sit adeo infamatus propter aliquod crimen à se perpetratum, ut non nisi magna cum tristitia, & rubore possit ibi permanere, ita Manuel Rodriq. in v. *quæst. regular. qu. 53. art. 2.* Thom. Sanchez *super Decretal. lib. 6. 1. 7. n. 72.* & moderni in Collectanea ad Concilium Tridentinum, cap. 19. sess. 25. de regular. nu. 31. Ego vero existimo has, & similes causas ab eis adductas non esse sufficientes ad dispensandum super transitu, nisi forte ad patrem, seu æqualem, non autem ad laxiorem, quia cum Religiosus possit tunc bene sine indemnitate consilium transferendo ad patrem, nulla ratio patitur ut transigret ad regulam minus strictam, ex notatis per gloss. in cap. *Monachi* & *agutes*, in ver. *Non in Civitate*, 16. qu. 1. Nulli enim fas est de statu perfectiori ad minus perfectum statum transire: hoc enim est retrospicere, quod est damnable, secundum Domini sententiam dicentis Luc. 9. *(Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est Regno Dei)* S. Thom. in 2. 2. qu. 187. art. 4. in primo arg. contrario. Unde si Regularis in suo ordine est exorsus fratribus, & ab eis male tractatur, vel infamis reputatur, invenit alium ordinem saltem equalis perfectionis observantia, in quo possit quiete vivere, sed non eligat alium laxioris vite, quia retro aspiceret, & videretur hoc facere, ut disciplinam effugeret, & jugum Regule districtioris exciperet, ac licentius viveret, contra textum in cap. *Virgines*, ibi, *Si vero fuga disciplinae alium locum quaesierit, redire cogantur* 20. qu. 4. & in cap. *Non est volu* cum gloss. in ver. *Permittatur*, de regular. Facit text. in c. 1. Et quod ibi dixi in 4. *me ab. supra de trans. Episc.* alioquin omnes Apostata, & infamia notati transferendi essent ad laxiorem, & ita ex eorum nequitia commodum reportarent contra juris regulas, quod multis tribuere incertivum approbandi, ut cap. *Episcopus*, in fin. 23. qu. 4. c. *Vi Clericorum*, infra, de vita, & honestat. Clericor.

40. Turis est igitur tenere solam egritudinem, seu debilitatem esse iustam causam super hoc tran-

situ dispensandi, prout hæc solam assignavit D. Thom. in 2. 2. qu. 189. disto art. 8. in corp. propter quam etiam dispensat Sac. Penitentia. Quomodo boni mem. Antonius Cardinalis Caratissimus Signaturæ Sanctissimi Præfectus in sua glossa inscripta ad cap. 19. sess. 25. de regular. testatur se nunquam vidisse in Signatura Gratie concessi transitum ab arctiori ad laxiorem Religionem nisi ob infirmitatem, vel debilitatem provenientem ex observantia ipsius regulæ arctioris, cum non possit illius statuta servare.

DE SUPPLENDA negligentia Prelatorum.

Cap. Statuimus.

S Y M M A R I U M.

- 1 Abbas propter contumaciam Episcopi in benedicens recipit potestatem alios benedicens, perinde ac si esset benedictus.
- 2 Abbas ante benedictionem non consequitur potestatem spirituales, id est sacramentum benedicens Monachos, & Minores Ordines conferendi.
- 3 Benedicendo abbas, & consecratio Episcopi in quibus differant, etiam si seg.
- 4 Episcopi non habent communem cum reliquis inferioris gradus potestatem christiani, & ordinandi.
- 5 Ordines sacros conferendi potestati non Episcopo delegari non potest potestas christiani fecit.
- 6 Abbatem non consequuntur potestatem conferendi minores ordines ex vi solennis benedictionis, sed ex concessione hæc lesa, & admodico habet Sacramenti, & num. 29.
- 7 Potestas, qua confertur Episcopo per consecrationem, est indelebilis, & remanet in Episcopo etiam excommunicato, deposito, & degradato.
- 8 Episcopi prohibentur à Papa christiari, vel ordines conferre, si contempta prohibitione fecerint, imprimunt characterem.
- 9 Abbas etiam benedicens ordinando contra prohibitionem Ecclesie nihil confert.
- 10 Abbatum potestas conferendi minores ordines preest ab Ecclesia ex toto auferri, sed non pro parte, sicut nec potest pro parte concedi, & n. 32. 33. 45. & 50.
- 11 Prelatus inferior secularis habet facultatem post Concilium Tridentinum conferendi primam tonsuram, & minores ordines certis personis, si alios ordines, an characterem imprimat, & cum. seg. usque in fin.
- 12 Abbas benedicens consecrator tonsuræ, ac minores ordines regularium etiam sibi non subditis, imprimi characterem.
- 13 Tonsuratus ab Abbate non benedictus, vel non habente hæc facultatem ex privilegio, debet iterum tonsurari, & n. 54.
- 14 Abbas benedictus habens privilegium ante Concilium conferendi primam tonsuram, & minores ordines, ita deum ordinando characterem imprimi si habeat subditos regulares alios fecit, & num. 31.

- 15 Prelatus inferior secularis habens privilegium ante Concilium Tridentinum conferendi sibi subditis secularibus primam tonsuram, & minores ordines, ordinando post Concilium nihil confert, & num. 31.
- 16 Potestas sacramentalis, & jurisdictionalis qua sit, & in quibus differant.
- 17 Prelatus carni potestate dicitur esse instar clericæ.
- 18 Ordinatus à Prelato non habente potestatem ordinum nihil recipit, & debet iterum ordinari.
- 19 Episcopi accipiunt potestatem conferendi ordines in consecratione.
- 20 Abbatem, & alii inferiores Prelatis in quo actu accipiunt potestatem minores ordines conferendi.
- 21 Episcopi jurisdictionem accipiunt in consecratione, etiam ante consecrationem.
- 22 Abbatem, & alii inferiores Prelatis in quo actu jurisdictionem accipiunt.
- 23 Ordinandi potestas ex limitatione jurisdictionis non restringitur nisi jurisdictioni ad effectum ordinationis non solet.
- 24 Episcopus ordinando Clericos alios imprimi characterem, sed ordinis executionem non confert.
- 25 Idem in Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu.
- 26 In Episcopis titulari.
- 27 Et in Episcopo hæretico, excommunicato, vel degradato.
- 28 Ordinandi potestas licet non competat inferioribus Prelatis ex consecratione, sed ex concessione Ecclesie tamen non restringitur ex limitatione jurisdictionis ad certas personas, & n. seg.
- 29 Abbatem benedicens potestatem habent conferendi primam tonsuram, & minores ordines ex consecratione Ecclesie.
- 30 Abbatem jurisdictionem quoad ordinum collationem ad quos personas restringantur.
- 31 Abbas non benedicens potestatem conferendi, postquam Episcopus per requisitum benedicens eum recusat.
- 32 Ordinandi potestatem habent ex indulto Papæ, ordinando post prohibitionem, non imprimi characterem.
- 33 Procecti si prohibito sit talis, sicut si referenda ad certas personas tantum, & num. 46 & 50.
- 34 Prelatus, cui Papa dedit facultatem christiari, post revocationem commissionis nihil confert. Nec in Episcopo.
- 35 Ecclesia in traditione potestati apponere potest legem, quam vult.
- 36 Declaratur, num. 40. 44 & 46.
- 37 Taxatio seu multas facta in eju est arbitrio, in cuius est talis delegatio.
- 38 Declaratur, num. 40. 44 & 46.
- 39 Actus contra legem prohibitionem factus an, & quomodo sit nullus, & num. 44 & seg.
- 40 Potestas ordinis neque ex intervallo, neque in actu consecrationis recipit divisionem, seu limitationem, & num. seg.
- 41 Abbas facultatem habens ex privilegio conferendi primam tonsuram, & minores ordines, vel sacros etiam, que potest Abbas benedicens, ordinando non subditis characterem imprimi.
- 42 Potestas ordinis non recipit limitationem, sive competat de iure communi, sive ex privilegio Papæ, & num. 45.
- 43 Potestas ordinis competere non potest nisi ex consecratione episcopali, vel ex concessione Papæ.

- 42 Decretales epistola etiam non clausa in corpore que habent legi auctoritatem.
- 43 Cædix Canonam quæ sit.
- 44 Potestas jurisdictionis cuiusmodi est solutio sacramentalis, restringitur ad subditos tantum, & non seg.
- 45 Confessiones, que audiuntur à sacerdotibus ab Episcopo non approbato, sunt irritæ.
- 46 Ordinandi potestas cur non possit pro parte conferri, & pro parte non.
- 47 Jurisdictio an sit indivisibilis.
- 48 Potestas ordinis ad usum, jurisdictionis ad usum fructum proximum accedit.
- 49 Fieri pro parte possunt, uti parte non possunt.
- 50 Lex promotionis consistit in facto.
- 51 Character quid sit.
- 52 Forma quid.
- 53 Prelatus inferior sive regularis, sive secularis si conferat primam tonsuram, aut minores ordines, an, & quibus casibus imprimat characterem, aut conferat ordinis executionem, & compendiosa distinctio.

STATUIMUS. Si dicitur requiritur benedicere nolle Cisterciensem Abbatem, ipse proprios benedicere poterit. Hoc dicit, Cardinalis dividit in duas partes. In prima concessio. In secunda limitatio, ibi, *Donec*.

Nota primò propter contumaciam Episcopi in benedicens, Abbatem recipere potestatem alios benedicens, perinde ac si esset benedictus, ut licet casus secundum omnes. Et sic aliquis dat quod non habet, quia non benedictus benedicit contra reg. c. *Quid autem de iure patron. cap. Nuper de donat. inter vir. & uxor. de c. Nemo de reg. jur. secundum gloss. & Innocent. hic in ver. Benedicere*. Sed hoc contingit virtute huius Canonis, qui ob duritiam Episcopi tribuit Abbati non benedicto auctoritatem alios benedicens, ut per Butr. num. 11. in secunda oppos. & Abb. num. 2. Similis indulgentia habetur in cap. *Nihil*, §. *In supra de elect.*

Secundò nota, ibi, *revertit*, cessante Episcopi contumacia Abbatem ante benedictionem non recipere potestatem spirituales, id est facultatem benedicens Monachos, & minores ordines conferendi concordat. c. *Quoniam* 69. dist. 8. c. *Cum contingat supra de arat. & qualis*. Quod ergo operatur consecratio in Episcopo, c. *Transmissam supra de elect.* operatur solennis benedictio in Abbate, secundum Anton. de Butr. *hic in 3. narab. num. 6.* Quod tamen intellige proportionabiliter, quia benedictio non confert Abbatibus idem per omnia, quod consecratio Episcopi, neque enim ex vi solennis benedictionis Abbatem potestatem habent Sacramentum Confirmationis, aut sacros Ordines conferendi, cap. *Quantum de consus. c. nemo*, §. *Per ipsam christiariationem*, de sacra Unct. Quandoquidem hæc potestatem non habent Episcopi communem cum reliquis inferioris gradus, ut est distinctum in Concilio Tridentino, de sacra ment. Ordin. sess. 23. c. 4. & can. 7. Quod addo verum est, ut neque ex delegatione Ecclesie possit competere non Episcopo facultas conferendi Ordines sacros, secundum sententiam D. Thom. P

jurisdictionis in conferendis, et de 371. h. cap. Episcopus, 2. qu. 2. de cap. 8. f. 27. Concilii Tridentini.

Quibus tantum abest, ut ex limitatione jurisdictionis referri possit ad limitationem potestatis Sacramentalis. ut is, qui potestatem conferendi accepit, etiam nullam potestatem habeat jurisdictionem, tamen valide ordines conferat. licet non recte. Ideoque Episcopus, qui renuncia- vit Episcopatu, licet nullam habeat jurisdictionem, eo quod caret subditis, tamen quia non caret conferendi potest. ut ordinando impellit characterem, licet ordinis executionem non conferat, cap. 1. de v. d. ab Episcopo. Sylv. in ver. in regulat. num. 3. et eodem modo Episcopi Titulares, qui nullam habent jurisdictionem tamquam Clero, & populo carentes; tamen ob potestatem quam in consecratione susceperunt, valide ordines conferunt, licet graviter peccent, & incidant in penam a Concilio statutam in cap. 2. f. 14. Idemque patet in Episcopo haeretico, excommunicato, vel degradato, qui valide ordines confert, licet non ordinis executionem, cap. Ordinationem, 9. q. 1. Richard. in 2. q. 19. & Sylv. in ver. degradatus, num. 9. dicitur in idem contentie D. Th. & idem Sylv. in ver. Ordo, num. 6. ver. Quis. Unde Augustinus, lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 13. restat in e. Quia quidam, q. 1. Sic autem inquit habent in baptismo, quod per easdem possit, sic in ordinatione per denotat utrumque quidem ad perniciem suam, quam diu eharitatem non habent unitatis: sed tamen aliud est profus non habere, aliud salubriter habere, quod quid non habetur dandum est, cum opus est dari; quod vero perniciose habetur per correptionem de ipsa perniciosa agendum est, ut salubriter habeatur. Hæc ibi.

28. Nec cessatur, quod prædicta videantur procedere in Episcopis, quibus per consecrationem de jure divino conferitur potestas indelicta, ut per D. Thomam in 2. q. 25. qu. 2. art. 2. ad secundum, & ibi supra in 2. notab. num. 7. ver. Et hinc resultat. Imò eum ut Sylv. ait in de v. degradato, num. 9. idem dicendum in habentibus potestatem ordinandi a jure positivo concessione Ecclesie: nam ut Abbates presbyteri, & benedicti possint primam clericalem conferre consuetam, indultum legitur in septima Synodo universalis, id est secunda Nicæna relat. in d. exp. Quoniam, 69. dist. ponderanda verbum illud, beatus. Sed illorum jurisdictio in toniurando restricta est de jure communi ad conventus, & Monachos sui monasterii: testis est in d. cap. Quoniam, ibi. Lectoris autem manus impatiens ne licentia est Abbati summomo- do in proprio monasterio ferendi. Item ad eos, in quos habet ordinariam, & qui episcopo- potestatem jurisdictionem, et Abbates, & ibi Franc. in 2. notab. de priv. lib. 6. Specul. in de priv. num. 5. ver. Item requiritur primam conferre con- suetam, & Summa Tabien. in ver. Abba, q. 2. & ex Concilio rest. icta est ad sub- ditos regulares tantum in d. c. 10. f. 23. & tamen si Abbas benedictus conferat primam toni- uram regularibus non subdito, aut seculari, valida est ordinatio ratione potestatis libertatis in impositione manuum: idque non ante

Concilium Lap. l. ab ep. glo. Archid. & Fran. supra cit. num. 14. quam post Concilium, ut patet ex relatis declarationibus S. Congregationis supra num. 11. & seq.

31. Eodem modo ut Abbates non benedicti possint benedicere, & Lectorum conferre, secundum opinionem glo. h. in ver. Abba, postquam Episcopus ter humiliter requisitus munus benedictionis illis impetiri recusat, primum statuit Alexander III. in h. Decretali, ponderando verbum statuit. Unde gloss. præ alleg. quærens qualiter hoc possit facere ante suam benedictionem? Dic, inquit, quod in ordinem Episcoporum Dominus Papa hoc concedit per ipsam constitutionem, ut propterea in spiritualibus, vel aliis patantur monasteria detrimentum propter negligentiam Episcoporum. Idem notat Innoc. num. 1. dicens hujusmodi Abbates etiam ante benedictionem habere plenam administrationem autoritatis hujus Canonis, & sequitur Jo. Andr. cum q. 6. in ver. licet. Et tamen supra gloss. opinio est prædicta conferent Regularibus sibi non subditis, dubitandum non est, quin character esset impressus. Patet igitur ex limitatione jurisdictionis, ad certas tantum personas non inferri ad limitationem potestatis ordinandi, quam Prælati habent etiam ex concessione Ecclesie.

32. Non obstat quod secundum Innocent. in cap. Quoniam, 69. dist. quando facultas conferendi ordines competit non ratione ordinis Episcopalis, sed ex delegatione, seu emanatione facta per Papam, tunc prohibito efficit, ut nihil conferatur, quia Papa potest auferre quod dedit, ut plenius dictum est supra in 2. notab. ver. Et hinc resultat.

33. Nam respondetur id verum esse, si prohibitio sit totalis, quia tunc per eam auferitur funditus potestas per delegationem collata. Et propterea quamvis Concilium in d. c. 10. f. 23. non procedat per modum assumptionis potestatis, sed per modum simplicis prohibitionis, interdicendo ne Abbates & alii inferioribus liceat ordinare subditos non regulares, tamen quoad Prælatos inferiores non habentes subditos regulares hæc prohibitio operatur ablationem totius potestatis, quia animus hujusmodi potestatis illa competit, non ratione ordinis episcopalis, sed ex commissione, seu privilegio Apostolico; & sublato privilegio per totalem prohibitionem, nihil remanet, ut patet ex dictis supra, num. 14. & 15. Ac secus est, si prohibitio non sit totalis, sed limitata ad certos calus, vel personas; quia tunc cum remanent aliqua potestas quoad alios, ratione illius potestatis ordines valide conferuntur, licet non rite propter prohibitionem. Quod patet exemplo Abbatum, quibus etsi potestas ordinandi non competit ratione ordinis episcopalis, sed ex concessione Ecclesie, ut dictum est, num. 6. & num. 28. & seq. tamen prohibitio Concilii in dict. cap. 10. f. 23. non redit in totam ordinationem subditorum secularium, nempe quia dicta prohibitio non est totalis, sed limitata, & restricta ad subditos seculares tantum; & quia remanet potestas quoad subditos regulares, ideoque conferendo secularibus, imprimunt characterem, non obstante Concilii prohibitione, seu limitatione, ut in hinc est dictum in 3.

& seq. & num. 18. & hoc tenet Innoc. in d. c. 34. Quare, cum a de consuet. in enim. [Si Dominus Papa primò conferret Presbytero potestatem benediciendi, & postea auferret, nihil conferret sic, sed si prohiberet Episcopo eharis- mæ, & contempserit prohibitionem confirmaret, im- primeretur character. Ratio diversitatis, quia Episcopus potest confirmare ex officio, & ordi- ne; Sacerdos alius ex delegatione, & admini- culo habiti Sacramenti. Mandato ergo sublato nihil potest.] Ita Innocentius, qui ut videt, aper- te loquitur de totali ablatione potestatis dele- gate, & revocatione mandati, non autem de illius limitatione ad certos calus, vel per- sonas.

35. Sed dices, Prædicta locum habent in eo, qui prius ex delegatione Papa habebat absolutam potestatem ordinandi; & postea intervenit illi adjectio prohibitionis limitata, non scilicet illam potestatem exerceat nisi in personis designatis, se- cus autem est, quando eodem contextu traditur potestas, & jurisdictio limitata, ut in casu thematis, de quo agitur; tum quia Sedes Apostolica in traditione potestatis potest adijcere conditio- nes, quas vult, c. Eleutherius, 18. quest. 2. cap. Veritas, de constitution. app. 1. in traditionibus, ff. De p. l. gloss. 1. in cap. Sic quidem, 10. quest. 1. Tum quia qui potest non concedere potestatem in totum, potest etiam illam concedere limitate, & quoad partem, cap. Pastorali, §. Item cum totum, in d. de offic. deleg. In ejus enim arbitrio est taxatio, seu modificatio, in cuius totalis denegatio, dicitur text. in l. Videamus, ver. Sed an iudex, & in l. in actionibus, ver. Sed iudex, ff. de in lit. in rem. Roman. consil. 369. Circa primum, num. 28.

36. Tam denique quia actus factus contra prohibi- tionem legis ab eo, qui prius habebat facultatem illum actum faciendi, non est nullus, ut in ordi- nario; secus si prius illam non habebat, ut in delegato, secundum theoreticam gloss. in Clem. 1. in ver. Inhibentes, ver. Sed quare, de je- re parum, quam legitur Anchar. in c. Statutum, §. in ver. adverte, de reser. lib. 6. Abb. in cap. Ex parte, num. 6. de Constit. Rom. cons. 203. Quod primum, num. 7.

37. Verum hæc obiectio tollitur, quia etiam Ab- bates non benedicti, si tamen habeant privile- gium, ut possint ordines conferre, vel idem fa- cere quod Abbates benedicti, ordinando non subditos, imprimunt & illi characterem, licet eodem contextu eis tradita fuerit potestas, & jurisdictio limitata ad subditos tantum, ut in- titio diximus. Quod ipsum patet etiam ex in- ter scriptis declarationibus S. Congregationis. Nam cum nonnulli Abbates Germanie in vim privilegiorum ante Concilium obierunt con- ferrent minores ordines etiam non subditis, & subditum esset, an ordines collati essent va- lidi: Sacra Congregatio censuit esse validos, non obstantibus, c. 10. f. 23. & ordinatos non egere alia ordinatione, & iterum cum esset questum, an Abbas ex privilegio Pii V. facultatem habens ea omnia facerent, que facere potest Abbas benedictus, qui de mandato Vicarii Apostolici quibusdam secularibus non sibi, sed ipsi Vica- rio subditis primam tonsuram, & minores or- dines consuevit imprimere characterem: S. Con- greg. respondit impetisse, sed tam ordinantem,

quam ordinatos incidisse in penam Constitutio- nis Sixti V.

Constat ergo, non esse constituendum diffi- rentiam, an quis habeat jurisdictionem ex inter- valla, an in actu traditionis potestatis ordinan- di, cum neutro calu potestas recipit limitatio- nem ex limitatione jurisdictionis. Nec adven- santur regule in contrarium adductæ, & theo- rica Juristarum in d. l. Non dubium, c. de legib. quis procedant in his, que sunt jurisdictionis, non autem in his, que sunt ordinis, ut inferri dicitur.

Et ex prædictis cessat etiam obiectio, quod dicta conclusio procedat in his tantum, qui ha- bent potestatem ordinandi de jure communi iuxta terminos, d. c. Quoniam, 69. dist. cap. Cum contingat de stat. & quali. Imò etiam idem di- cendum in Abbatibus habentibus potestatem ordinandi ex privilegio, ut patet in prædictis declarationibus Sacre Congregationis. Ideoque Divus Thomas in 4. dist. 27. dicit facultatem conferendi ordines duobus tantum modis haberi posse, videlicet ex consecratione Episcopali, & ex concessione Papæ, & sequitur Sylv. in ver. Ordo, 3. num. 1. ver. Non potest autem Episcopus, §. num. 7. Atque ita Abbates leclis concessione Papæ ex vi solemnibus benedictionis non con- feruntur potestatem conferendi primam tonsu- ram, & minores ordines, quia illi Episcopi ex vi consecrationis Episcopalis possunt ministrare Ecclesie ordinari, non autem reliqui inferioris ordinis, ut est distinctum a Tridentina Synodo, f. 23. de Sacram. ord. c. 4. & can. 7. Unde necessario sequitur, ut totalis potestas quorum- cumque Abbatum minores ordines conferendi sit ex sola concessione Apostolice Sedis. Neque verò inter decreta, & indulta Apostolica infer- ta in corpore juris, & non inserta extra illa for- malis, & essentialis differentia, cum omnia man- nent ab eodem fonte Apostolice potestatis, & propterea Nicolai Papa in c. Si Romanorum, 19. dist. multis rationibus damnat eorum opi- nionem, qui asserunt doctores ipsi illis non obligare, nisi essent inserta in Codice Cano- num. Pro Codice Canonum intelligit veterem illam collectionem, in qua continebantur Canones, & regulæ illæ, que recentur a Leone IV. in c. De libello, 20. dist. cujus codicibus tria exemplaria manuscripta habentur in Bibliotheca Vaticana.

Denum non obstat, quod Concilium in cap. 10. f. 23. limitaverit potestatem Sacerdotum quo- ad confessiones Sacramentales, disponendo ut quamvis Presbyteri in ordinatione a peccatis absolventi potestatem accipiant; tamen nullus possit confessiones audire, nec ad id idoneus reputetur, nisi fuerit ab Episcopo examinatus, & approbatus, & quod facit Congregatio de- claraverit confessiones, quas audit Sacerdos ut supra non approbatus esse nullas, atque irritas; nam respondetur id procedere in absoluteione sacramentali, quia est actus jurisdictionis, non ordinis; unde læta Synodo in c. 6. & 6. & can. 9. de Sacram. Punit. f. 12. diffinitur esse actus judicialis, & contrarium admittere sub- jectum an themati. Et verò, que ad potestatem jurisdictionis pertinent, jam diximus restringi ad subditos tantum, nam ut habetur in cap. 7. f. 3.

174 de casu foras. Ratio iudicialis exposcit, ut sententia in subditos dimittat feratur; ideoque nullius momenti sit absolutio, quoniam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem. & declarat S. Thom. dicitur quilibet 12. art. 35. & in 4. dist. 9. & fufius Turrecrem. in cap. Ita Dominum. n. 20. res. secundo sic. dist. 19.

66 Quocirca ex praedictis patet ex eo, quod iurisdictione Praelati habentis potestatem ordinandi, restricta sit ad certum genus personarum, non recte interiri ut restricta sit ipsa ordinandi potestas; id quod procedere, siue potestas huiusmodi proveniat a iure divino, siue ex concessione Ecclesiae; & siue concessio sit clausa in corpore iuris, siue non; ac demum siue potestas tradatur in continentiam iurisdictionis, siue ex intervallo, Unde etiam sequitur ut Praelatus inferior secularis habens facultatem potest. Concilium conferendi praenotandum, ac minores ordines, quoniam eius iurisdictione restricta sit ad certas personas in privilegio expressas, quatenus proliis potestate ordinandi non caret, utique characterem impulerit; etiam ordinando alios quam in privilegio designatos.

Et si non Abbas non benedictus habens simile privilegium auct. Concilium ordinando Clericos laicales impunit. characterem iuxta declarationem sacre Congregationis, adeque non alia ratione, nisi quia potestate ordinandi non caret, cum eius privilegium non fuerit funditus sublatum a Concilio, sed tantum restrictum ad subditos regulares in d. cap. 10. sess. 23. non apparet, cur non idem sit dicendum in Praelato seculari habente idem privilegium post Concilium; nam & hic non caret omnino ordinandi potestate, cum privilegium postea non fuerit a Concilio revocatum, quomodo in litteris sit restrictum ad certas personas dimittat.

Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. in c. fin. num. 5. de Baptis. non dimittat, sed est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimittat. Jurisdictione vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet. alien. per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Solut. etiam Pontificis, ac Caesaris jurisdictione non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictione vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum simi-

47 Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. in c. fin. num. 5. de Baptis. non dimittat, sed est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimittat. Jurisdictione vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet. alien. per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Solut. etiam Pontificis, ac Caesaris jurisdictione non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictione vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum simi-

que de individuis obligationibus facti habentur in l. 4. §. Cato. & in l. Stipulationes. non dividuntur. ff. De verb. obligat. Ita enim praenotandum consistit in facto, quomodo 1. Archid. in cap. Si ex angustia. num. 6. & ibi etiam Per post. num. 4. §. diffin. Non obstat si dicatur: Ecclesia potest imperari facultatem Sacerdoti, ut conferat limitate unum tantum ex minoribus ordinibus, puta Lecturatum, ut in c. Quoniam, 69. dist. Quo casu si Presbyter conferret Exorcistatum, vel Acolythatum, nihil ager. 1. & characterem non imprimeret, ut post Hug. & alios notat ibi Turrecrem. num. 3. & 15. Ergo Ecclesia potest limitate potestatem ordinandi, & consequenter tribuere alicui Sacerdoti huiusmodi potestatem restrictam ad certas personas dimittat, aded ut si alia ordinentur, characterem non recipiant; nam responderetur negando consequentiam; quia potestates ordinum sunt per se distinctae, ut c. Per lectus, 25. dist. & docet S. Thomas in 4. dist. 24. quae. 1. art. 2. quae. 5. & Turrec. in c. Sullitino. num. 3. res. ad secundum, 12. dist. Unde dum Ecclesia tribuit alicui praebitero potestatem conferendi certum ordinem, utique potestatem ordinis non limitat, sed iam a Deo limitatam, & distinctam conferit. At locus esset, si characterem ordinis, & eiusdem ordinis ex ordinatione Ecclesiae imprimeretur uni, & non alteri; quia cum potestas exerceri possit in omnes, nisi sit repugnancia in subditis, si Ecclesia impediret impressionem characteris, praesupposita potestate in conferendo, utique potestatem ordinis divideret, ac limitaret, quod non est possibile, ut ex dictis constat. Ad hoc Concilium Tridentinum sess. 21. de immunit. subtraque spec. cap. 2. ibi, subditorum substantiam. Id quod exemplo etiam naturaliter evidenter apparet, nam si tradidero tibi sigillum ad hoc ut imprimas certam materiam dimittat, vel instrumentum ad eundem certam monetam, puta argenteam; & tu sine mandatu transgressus aliam materiam, vel monetam signaveris: certe imaginem, seu characterem in ea relinques impressum, nisi fuerit resistentia ex parte materiae. Ergo eodem modo qui accepit a Sede Apostolica potestatem ad imprimendum ordinis characterem aliquibus tantum personis, si egresso dimittat limites commissionis, ordinaverit personas in eam non designatas; utique imprimeret in anima characterem spirituales, nisi obisset incapax ex parte ordinati, ut in muliere, praecise coacta, & non baptizato, de quibus apud D. Thomam in 4. dist. 24. & dist. 25. quae. 1. & 2. art. 1. Sylvell. in ver. Dado. 4. num. 1. & in ver. Baptizatus. num. 3.

52 Quocirca ex praedictis patet ex eo, quod iurisdictione Praelati habentis potestatem ordinandi, restricta sit ad certum genus personarum, non recte interiri ut restricta sit ipsa ordinandi potestas; id quod procedere, siue potestas huiusmodi proveniat a iure divino, siue ex concessione Ecclesiae; & siue concessio sit clausa in corpore iuris, siue non; ac demum siue potestas tradatur in continentiam iurisdictionis, siue ex intervallo, Unde etiam sequitur ut Praelatus inferior secularis habens facultatem potest. Concilium conferendi praenotandum, ac minores ordines, quoniam eius iurisdictione restricta sit ad certas personas in privilegio expressas, quatenus proliis potestate ordinandi non caret, utique characterem impulerit; etiam ordinando alios quam in privilegio designatos.

53 Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. in c. fin. num. 5. de Baptis. non dimittat, sed est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimittat. Jurisdictione vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet. alien. per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Solut. etiam Pontificis, ac Caesaris jurisdictione non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictione vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum simi-

54 Quocirca ex praedictis patet ex eo, quod iurisdictione Praelati habentis potestatem ordinandi, restricta sit ad certum genus personarum, non recte interiri ut restricta sit ipsa ordinandi potestas; id quod procedere, siue potestas huiusmodi proveniat a iure divino, siue ex concessione Ecclesiae; & siue concessio sit clausa in corpore iuris, siue non; ac demum siue potestas tradatur in continentiam iurisdictionis, siue ex intervallo, Unde etiam sequitur ut Praelatus inferior secularis habens facultatem potest. Concilium conferendi praenotandum, ac minores ordines, quoniam eius iurisdictione restricta sit ad certas personas in privilegio expressas, quatenus proliis potestate ordinandi non caret, utique characterem impulerit; etiam ordinando alios quam in privilegio designatos.

subdit in responsione ad secundum, Character, vel signaculum dici potest per quendam similitudinem omne quod configurat alicui, & art. 4. (Character, inquit) imprimitur anime rationali secundum imaginem; & art. 2. dicit (Characterem proprie esse signaculum quoddam, quo aliquid insignitur, & ordinatur in aliquem finem, sicut characterem insignitur denarius ad illum connotatum.) Quo exemplo in simili utitur Bald. in c. 58. Dom. Thomas, in fin. lib. 1. dum ait: (forma non est aliud, quam impressio materiae, sicut figura Caesaris impressa ferro.) Et confert illa pates 88. dist. Episcopus, ibi: Sicut nummus habet charagma Caesaris, sic homo habet charagma Dei. Sed & gloss. in cap. 2. in ver. Imperialis, de Apostat. querens quid sit facere injuriam Sacramento per iterationem; (Insignitur, inquit, anima quaedam imago, siue pictura, vel character; unde si alia imago superponeretur, illa prior pictura obliuisceretur, & ita videretur obfuscati primus sacramentum.) Ac demum in his terminis est text. in d. cap. Quod quidam, 1. quae. 1. ubi Augustinus ad ostendendum impressionem characteris non impediri ex eo quod Missa sit prohibita continere, eodem exemplo utitur dicens: (Siquis iustum non in monetis publicis aurum, vel argentum percutiendo signaverit, nonne illis punitis cognatum regale signum thesauris regalibus cogitur inferri? Et ratio: An forte minus haerent sacramenta Christiano, quam corporalis haec notitas?) Haec ibi. Quomodo enim ut casus omnes in hac materia perstringamus, cum quaeritur an Praelatus inferior conferendo primatum solum, & minores ordines imprinat characterem, & conferat omnibus executionem, necne, duo casus principales sunt distinguendi. Primus est in Abbatibus Regularibus. Secundus est in inferioribus Praelatis secularibus.

Primo casu, aut Abbas est Presbyter solemniter benedictus, aut non. Si est, aut confert primatum solum, & minores ordines suis subditis Regularibus, & non solum imprimunt characterem, sed etiam conferunt omnibus executionem: quia facit, quam habet a iure communi, in d. cap. Quoniam, 69. dist. & cap. Cum contingat, de stat. & qualis, non est sublata, imo praeservata a Concilio Tridentino, quoad subditos regulares in d. cap. 10. sess. 23. Aut illos confert Regularibus sibi non subditis, seu Clericis secularibus; & imprimunt quidem characterem ratione potestatis, quam accipiunt in impositione manuum, secundum gloss. Lap. Archid. & alios initio citatos; sed ordinem executionem non confert ob ademptum sibi a Concilio iurisdictionem quoad non subditos regulares, ut in declarationibus sacre Congregationis superius adductis, Aut Abbas Presbyter non est solemniter benedictus; & tunc aut habet privilegium ordinandi ante Concilium, aut non. Si habet aut ordinat Regulares sibi subditos iuxta limites privilegii; & rata est executionem etiam quoad executionem ordinum, cum privilegium hoc quoad subditos regulares tam de iure communi, ut in d. cap. Abbat. ubi gloss. in d. privileg. lib. 6. quam ex Concilio sit praeservatum in d. cap. 10. aut ordinat alios, quam regulares sibi subditos; & tunc si Abbas sit talis ut nullos omnino subditos regulares habeat,

irrita est ordinatio, quia privilegium eius in eum fuit sublatum per Concilium. Sin autem aliquis habeat subditos regulares, tunc ordinando alios, imprimunt characterem cum non careat funditus ordinandi potestate; sed sic ordinati remanent suscipi ab executione ordinum, cum privilegium quoad illos sublatum fuerit a Concilio, ut initio diximus conciliando decisiones sacre Congregationis ibi relatas. Quod si privilegium sit post Concilium, idem servandum erit quod de Praelatis secularibus interius dicitur. Aut Abbas privilegium ordinandi non habet, & tunc aut Episcopus fuit terrequisitus, ut ei munus benedictionis impenderet; & eo casu characterem imprimitur, & conferunt omnibus executionem ad eum modum, quo dicitur esse supra de Abbate solemniter benedicto, secundum opinionem gloss. ibi. Aut Episcopus non fuit terrequisitus, & tunc Abbas non benedictus, vel Abbas Praelatus regularis, qui privilegium caret, ordinando nihil agit, cum careat requisitis essentialibus ad ordines conferendos, ut in d. cap. Quoniam, & d. cap. Abbat. non obstant contraaria consuetudine etiam immemorabili, ut aliter censuit sacra Congregatio in causa Generalis Sylvestrinorum.

Secundo casu principali, aut inferior Praelatus secularis habet privilegium conferendi primatum solum, vel minores ordines suis subditis secularibus ante Concilium, aut post. Si ante Concilium, cum privilegium fuerit funditus sublatum, ideoque non solum caret iurisdictione, sed etiam ordinandi potestate characterem nullo modo imprimi iuxta declarationem sacre Congregationis Concilii in causa Praepositi Pelsden. Aut habet privilegium post Concilium; & tunc aut ordinat personas designatas in privilegio; & ordinati ab ipso recipiunt characterem, & executionem ordinum, quia Concilium non sustulit privilegia futura, nec est opus ut Concilio Tridentino in huius privilegii fuerit specialiter derogatum, sed factum est, ut fuerit expressè concessum contrarium eius, quod Concilium disponit, ut lapsus censuit sacre Congregatio. Aut ordinat personas in privilegio non comprehensas, ut in casu praesentis questionis; & valida est ordinatio ratione absolute potestatis, sed ob defectum iurisdictionis ordinis executio non confertur, ut patet ex praedictis.

54 Quocirca ex praedictis patet ex eo, quod iurisdictione Praelati habentis potestatem ordinandi, restricta sit ad certum genus personarum, non recte interiri ut restricta sit ipsa ordinandi potestas; id quod procedere, siue potestas huiusmodi proveniat a iure divino, siue ex concessione Ecclesiae; & siue concessio sit clausa in corpore iuris, siue non; ac demum siue potestas tradatur in continentiam iurisdictionis, siue ex intervallo, Unde etiam sequitur ut Praelatus inferior secularis habens facultatem potest. Concilium conferendi praenotandum, ac minores ordines, quoniam eius iurisdictione restricta sit ad certas personas in privilegio expressas, quatenus proliis potestate ordinandi non caret, utique characterem impulerit; etiam ordinando alios quam in privilegio designatos.

DE TEMPORIBVS ordinationum, & qualitate ordinandorum.

Cap. De ea. S Y M M E R I V M

Omnes minores conferri possunt diebus festis. Sacre vero debent conferri in quatuor temporibus, vel in Sabbato sancto, vel Sabbato de Paschate, & item 2. & 17. Abbas Presbyter, & benedictus an possit minores

174 de casu foras. Ratio iudicialis exposcit, ut sententia in subditos dimittat feratur; ideoque nullius momenti sit absolutio, quoniam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem. & declarat S. Thom. dicitur quilibet 12. art. 35. & in 4. dist. 9. & Julius Turresem. in cap. Ita Dominum. n. 20. res. secundo sic. dist. 19.

66 Quocirca ex praedictis patet ex eo, quod iudicium Praelati habentis potestatem ordinandi, restricta sit ad certum genus personarum, non recte interiri ut restricta sit ipsa ordinandi potestas; id quod procedere, si potestas huiusmodi proveniat a iure divino, si ex concessione Ecclesiae; & si concessio sit clausa in corpore iuris, si non sit ad demum si potestas tradatur in contentum cum iudicium, si ex intervallo, Unde etiam sequitur ut Praelatus inferior secularis habens facultatem potest. Concilium conferendi praenotandum, ut minores ordines, quoniam eius iudicium restricta sit ad certas personas in privilegio expressas, quatenus potestas potestate ordinandi non caret, utique characterem impulerit, etiam ordinando alios quam in privilegio designatos.

Et si non Abbas non benedictus habens simile privilegium ante Concilium ordinando Clericos laicales impuniti characterem iuxta declarationem sacre Congregationis, adeque non alia ratione, nisi quia potestate ordinandi non caret, cum eius privilegium non fuerit funditus sublatum a Concilio, sed tantum restrictum ad subditos regulares in d. cap. 10. sess. 23. non apparet cur non idem sit dicendum in Praelato seculari habente idem privilegium post Concilium; nam & hic non caret omnino ordinandi potestate, cum privilegium postea non fuerit a Concilio revocatum, quoniam in litteris sit restrictum ad certas personas dimittas.

Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. n. c. in. num. 5. de Baptis. non dimitatur, id est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimitatur. Jurisdictio vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet aliter per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Soluti enim Pontificis, ac Caesaris iudicium non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & Docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictio vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum similibus.

47 Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. n. c. in. num. 5. de Baptis. non dimitatur, id est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimitatur. Jurisdictio vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet aliter per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Soluti enim Pontificis, ac Caesaris iudicium non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & Docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictio vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum similibus.

48 Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. n. c. in. num. 5. de Baptis. non dimitatur, id est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimitatur. Jurisdictio vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet aliter per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Soluti enim Pontificis, ac Caesaris iudicium non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & Docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictio vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum similibus.

49 Ratio praedictorum est, quia ius illud potestatis in ordinando individuum est, ut colligitur ex D. Thoma in 2. 2. quae. 39. art. 7. nec potest pro parte conferri. & pro parte non; nam Spiritus sanctus, qui invisibiliter operatur in Sacramentis Ecclesiae, c. 11. si verbum, & c. Ut videtur. 1. quae. 2. Abba. n. c. in. num. 5. de Baptis. non dimitatur, id est, non datur per partes; c. Nec quomodo. iuxta gloss. in ver. Non dimitatur. Jurisdictio vero quoniam & ipsa in substantia sit indivisibilis, Bald. in cap. 1. §. Praeterea dicitur, num. 3. de probis. scilicet aliter per Frider. tamen, quia est in ordine ad subditos, divisionem patitur ratione administrationis exercitii, ut per Bald. ibidem, & Felmo. in cap. Tridentina, num. 3. & §. de offic. Deleg. Soluti enim Pontificis, ac Caesaris iudicium non restringitur ad limites alienius territorii, Bar. in l. i. §. Cum in iure, in prin. ff. De off. Praef. Urb. Cravet. cons. 128. num. 2. & Docum. cons. 237. col. fin. lib. 2. Unde potest utriusque similari potest. iurisdictio vero ad utrumque non proximus accessit, cum dicitur esse in fructu. Christoph. Cabill. cons. 1. n. 17. in fin. & §. de us. legat. facit rest. in l. Libertus. ff. De us. oper. libet. ibi: quia neque solvi, nec debent, nec peti pro parte opera potest, cum similibus.

50 que de individuis obligationibus facti habentur in l. 4. §. Cato. & in l. Stipulationes. non dividuntur. ff. De verb. obligat. Ita enim praenotandum est in factis, quod in l. 1. Archid. in cap. 1. §. Angelus. num. 6. & ibi etiam Per post. num. 4. §. diffin. Non obstat si dicatur: Ecclesia potest imperari facultatem Sacerdoti, ut conferat limitate unum tantum ex minoribus ordinibus, puta Lecturatum, ut in c. Quoniam. 69. dist. Quo casu si Presbyter conferret Exorcistatum, vel Acolythatum, nihil ager. 7. & characterem non imprimeret, ut post Hug. & alios notat ibi Turresem. num. 3. & 15. Ergo Ecclesia potest limitare potestatem ordinis, & consequenter tribuere alicui Sacerdoti huiusmodi potestatem restrictam ad certas personas dimittas, aded ut si aliter ordinentur, characterem non recipiant; nam responderetur negando consequentiam; quia potestates ordinum sunt per se distinctae, ut c. Per lectus. 25. dist. & docet S. Thomas in 4. dist. 24. quae. 1. art. 2. quae. 5. & Turresem. in c. Sullitino. ad num. 3. res. ad secundum, 12. dist. Unde dum Ecclesia tribuit alicui presbytero potestatem conferendi certum ordinem, utique potestatem ordinis non limitat, sed iam a Deo limitatam, & distinctam conferit. At locus esset, si characterem ordinis, & eiusdem ordinis ex ordinatione Ecclesiae imprimeretur uni, & non alteri; quia cum potestas exerceri possit in omnes, nisi sit repugnans in subditis, si Ecclesia impediret impressionem characteris, praesupposita potestate in conferendo, utique potestatem ordinis divideret, ac limitaret, quod non est possibile, ut ex dictis constat. Ad hoc Concilium Tridentinum sess. 21. de immuni. subtraque spec. cap. 2. ibi, subditorum substantiam. Id quod exemplo etiam naturaliter evidenter apparet, nam si tradidero tibi sigillum ad hoc ut imprimas certam materiam dimittas, vel instrumentum ad eundem certam monetam, puta argenteam; & tu sine mandatu transgressus aliam materiam, vel monetam signaveris: certe imaginem, seu characterem in ea relinques impressum, nisi fuerit resistentia ex parte materiae. Ergo eodem modo qui accepit a Sede Apostolica potestatem ad imprimendum ordinis characterem aliquibus tantum personis, si egresso dimittas commissio, ordinaverit personas in eam non designatas; utique imprimeret in anima characterem spirituales, nisi obisset incapax ex parte ordinati, ut in muliere, praecise coacta, & non baptizato, de quibus apud D. Thomam in 4. dist. 24. & dist. 25. quae. 1. & 2. art. 1. Sylvell. in ver. Dudo. 4. num. 1. & in ver. Baptizatus. num. 3.

51 Character enim secundum Innocent. Hostien. Jo. Andr. & omnes in cap. fin. de Sacram. non videtur esse quaedam figura intellectualis, & indelebilis animae inhaerens, per quam sit insignitus a non insignito in die Iudicii discernetur. Et patet ex distinctionibus Concilii Florentini in Decreto fidei Eugenii IV. §. Quoniam, ibi, quae characterem, id est spirituale quoddam signum a ceteris distinctionibus impunitum in anima indelebile, & Concilii Tridentini sess. 6. de Sacram. can. 9. ibi, Characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale, & indelebile. Unde nihil aliud importat nisi quendam signationem, ut inquit D. Thom. in 3. part. quae. 4. art. 1. & ut subdit

subdit in responsione ad secundum, Character, vel signaculum dici potest per quendam similitudinem omne quod configurat alicui, & art. 4. (Character, inquit) imprimitur anime rationali secundum imaginem; & art. 2. dicit (Characterem proprie esse signaculum quoddam, quo aliquid insignitur, & ordinatur in aliquid finem, sicut characterem insignitur denarius ad ulum connotationem.) Quo exemplo in simili utitur Bald. in cap. 58. Dom. Thomas. in fin. lib. 1. dum ait: (forma non est aliud, quam impressio materiae, sicut figura Caesaris impressa ferro.) Et confert illa patesca 88. dist. Episcopus, ibi, Sicut nummus habet charagma Caesaris, sic homo habet charagma Dei. Sed & gloss. in cap. 2. in ver. Imperialis, de Appos. querens quid sit facere injuriam Sacramento per iterationem; (Insignitur, inquit, anima quaedam imago, siue pictura, vel character; unde si alia imago superponeretur, illa prior pictura obliteraretur, & ita videretur obfuscati primus sacramentum.) Ac deum in his terminis est text. in d. cap. Quod quidem, 1. quae. 1. ubi Augustinus ad ostendendum impressionem characteris non impediri ex eo quod Missae sit prohibitus contere, eodem exemplo utitur dicens: (Siquis lurtim non in monetis publicis aurum, vel argentum percutiendo signaverit, nonne illis punitis cognatum regale signum thesauris regalibus cogitur inferri? Et inquit: An forte minus haerent sacramenta Christiano, quam corporalis haec notitas?) Haec ibi Quamobrem ut casus omnes in hac materia perstringamus, cum quaeritur an Praelatus inferior conferendo primatum solum, & minores ordines imprinat characterem, & conferat utriusque executionem, necne, duo casus principales sunt distinguendi. Primus est in Abbatibus Regularibus. Secundus est in inferioribus Praelatis secularibus.

Primo casu, aut Abbas est Presbyter solemniter benedictus, aut non. Si est, aut confert primatum solum, & minores ordines suis subditis Regularibus, & non solum imprimunt characterem, sed etiam conferunt ordinis executionem: quia facit, quam habet a iure communi, in d. cap. Quoniam, 69. dist. & cap. Cum contingat, de stat. & qualis, non est sublata, imo praeservata a Concilio Tridentino, quoad subditos regulares in d. cap. 10. sess. 23. Aut illos confert Regularibus sibi non subditis, seu Clericis secularibus; & imprimunt quidem characterem ratione potestatis, quam accipit in impositione manuum, secundum gloss. Lap. Archid. & alios initio citatos; sed ordinis executionem non confert ob ademptum sibi a Concilio jurisdictionem quoad non subditos regulares, ut in declarationibus sacre Congregationis superius adductis, Aut Abbas Presbyter non est solemniter benedictus; & tunc aut habet privilegium ordinandi ante Concilium, aut non. Si habet aut ordinat Regulares sibi subditos iuxta limites privilegii; & rata est executionem etiam quoad executionem ordinum, cum privilegium hoc quoad subditos regulares tam de iure communi, ut in d. cap. Abbat, ubi gloss. in d. privileg. lib. 6. quam ex Concilio sit praeservatum in d. cap. 10. aut ordinat alios, quam regulares sibi subditos; & tunc si Abbas sit talis ut nullos omnino subditos regulares habeat,

irrita est ordinatio, quia privilegium eius in eum fuit sublatum per Concilium. Sin autem aliquis habeat subditos regulares, tunc ordinando alios, imprimunt characterem cum non careat funditus ordinandi potestate; sed sic ordinati remanent suspensi ab executione ordinum, cum privilegium quoad illos sublatum fuerit a Concilio, ut initio diximus conciliando decisiones sacre Congregationis ibi relatas. Quod si privilegium sit post Concilium, idem servandum erit quod de Praelatis secularibus interius dicitur. Aut Abbas privilegium ordinandi non habet, & tunc aut Episcopus fuit terrequisitus, ut ei munus benedictionis impenderet; & eo casu characterem imprimitur, & conferunt ordinis executio ad eum modum, quo dictum est supra de Abbate solemniter benedicto, secundum opinionem gloss. ibi. Aut Episcopus non fuit terrequisitus, & tunc Abbas non benedictus, vel Abbas Praelatus regularis, qui privilegium caret, ordinando nihil agit, cum careat requisitis essentialibus ad ordines conferendos, ut in d. cap. Quoniam, & d. cap. Abbat, non obstant contraaria consuetudine etiam immemorabili, ut aliter censuit sacra Congregatio in causa Generalis Sylvestrinorum.

Secundo casu principali, aut inferior Praelatus secularis habet privilegium conferendi primatum solum, vel minores ordines suis subditis secularibus ante Concilium, aut post. Si ante Concilium, cum privilegium fuerit funditus sublatum, ideoque non solum caret jurisdictione, sed etiam ordinandi potestate characterem nullo modo imprimi iuxta declarationem sacre Congregationis Concilii in causa Praepositi Pelsden. Aut habet privilegium post Concilium; & tunc aut ordinat personas designatas in privilegio; & ordinati ab ipso recipiunt characterem, & executionem ordinum, quia Concilium non sustulit privilegia futura, nec est opus ut Concilio Tridentino in huius privilegii fuerit specialiter derogatum, sed factum est, ut fuerit expressè concessum contrarium eius, quod Concilium disponit, ut lapsus censuit sacre Congregatio. Aut ordinat personas in privilegio non comprehensas, ut in casu praesentis questionis; & valida est ordinatio ratione absolute potestatis, sed ob defectum jurisdictionis ordinis executio non confertur, ut patet ex praedictis.

irrita est ordinatio, quia privilegium eius in eum fuit sublatum per Concilium. Sin autem aliquis habeat subditos regulares, tunc ordinando alios, imprimunt characterem cum non careat funditus ordinandi potestate; sed sic ordinati remanent suspensi ab executione ordinum, cum privilegium quoad illos sublatum fuerit a Concilio, ut initio diximus conciliando decisiones sacre Congregationis ibi relatas. Quod si privilegium sit post Concilium, idem servandum erit quod de Praelatis secularibus interius dicitur. Aut Abbas privilegium ordinandi non habet, & tunc aut Episcopus fuit terrequisitus, ut ei munus benedictionis impenderet; & eo casu characterem imprimitur, & conferunt ordinis executio ad eum modum, quo dictum est supra de Abbate solemniter benedicto, secundum opinionem gloss. ibi. Aut Episcopus non fuit terrequisitus, & tunc Abbas non benedictus, vel Abbas Praelatus regularis, qui privilegium caret, ordinando nihil agit, cum careat requisitis essentialibus ad ordines conferendos, ut in d. cap. Quoniam, & d. cap. Abbat, non obstant contraaria consuetudine etiam immemorabili, ut aliter censuit sacra Congregatio in causa Generalis Sylvestrinorum.

Secundo casu principali, aut inferior Praelatus secularis habet privilegium conferendi primatum solum, vel minores ordines suis subditis secularibus ante Concilium, aut post. Si ante Concilium, cum privilegium fuerit funditus sublatum, ideoque non solum caret jurisdictione, sed etiam ordinandi potestate characterem nullo modo imprimi iuxta declarationem sacre Congregationis Concilii in causa Praepositi Pelsden. Aut habet privilegium post Concilium; & tunc aut ordinat personas designatas in privilegio; & ordinati ab ipso recipiunt characterem, & executionem ordinum, quia Concilium non sustulit privilegia futura, nec est opus ut Concilio Tridentino in huius privilegii fuerit specialiter derogatum, sed factum est, ut fuerit expressè concessum contrarium eius, quod Concilium disponit, ut lapsus censuit sacre Congregatio. Aut ordinat personas in privilegio non comprehensas, ut in casu praesentis questionis; & valida est ordinatio ratione absolute potestatis, sed ob defectum jurisdictionis ordinis executio non confertur, ut patet ex praedictis.

DE TEMPORIBVS ordinationum, & qualitate ordinandorum.

Cap. De ea. S Y M M E R I V M

Omnes minores conferri possunt diebus festis. Sacre vero debent conferri in quatuor temporibus, vel in Sabbato sancto, vel Sabbato de Paschate, & item 2. & 17. Abbas Presbyter, & benedictus an possit minores

- ordines conferre in Dominica & festis diebus.
- 3 Ordines minores extra tempora diebus ferilibus conferri non possunt.
- 4 Tonsura clericali quocumque die & hora conferri potest.
- 5 Dies festi, in quibus minores ordines licet conferre, qui sunt.
- 6 Ordines minores extra tempora. Episcopus una die conferre non potest pluribus, quam duobus.
- 7 Verbo edite in re dubia non est de servite.
- 8 Ordines quatuor minores an possit Episcopus eade die uni conferre. & n. seq.
- 9 Indignitas equipollit universali.
- 10 Consecratio de licita facit illicitam.
- 11 Interstitia temporaria etiam in minoribus ordinibus sunt servanda, nisi aliter Episcopus magis expedire videatur.
- 12 Vicarius generalis habens mandatum generale in forma potest absente Episcopo omnes singulis consecrare.
- 13 Ordines minores, & Subdiaconatum recipientes eadem die indigne se reddet executione ordinis sui suscepti.
- 14 Tonsura, & quatuor minores ordines eadem die ad Episcopum uni conferri non possunt.
- 15 Ordines plurimum collatio simul est generaliter interdicta.
- 16 Tonsura in minoribus ordinibus continetur.
- 17 Ordines sacri conferri non possunt ab Episcopo, nisi in Sabbato quatuor temporum iuxta hebdomadam, & de Pasche. & n. 28. & 36.
- 18 Nec in die Dominica immediate sequenti etiam continuata jeiunio.
- 19 Ordines sacros semper, & ubique Papa potest conferre.
- 20 Tempus non est de substantia ordinis.
- 21 Consecratio suscipiendi quatuor minores ordines die veneris, & Subdiaconatum die sabbati sequenti an excuset non obstant Concilio Tridentino sess. 23. cap. 8. & n. seq. usque in finem.
- 22 Ordines conferri extra tempora a jure statuta, & non servari interitus longi differunt.
- 23 Ordines quatuor minores ex consuetudine licite possunt unum eadem die conferri. & n. 26. & 42. in 3. dabo.
- 24 Ordines minores an conferri possint die veneris precedenti die sabbati, in quo eidem ad minores ordines promota ordo sacer est conferendus. & n. 27. usque ad n. 41.
- 25 Ordinato una die ad omnes minores an liceat die immediate sequenti Subdiaconatum suscipere. & n. 41. usque in finem.
- 26 Consecratio conferendi ordines sacros extra tempora a jure statuta reprobat.
- 27 Ordinationes factorum Ordinum non qualiter die hebdomadae quatuor temporum, sed sabbato tantum sunt celebranda.
- 28 Palca est sine lege auctoritate.
- 29 Ordines minores conferri non debent ab Episcopo nisi in temporibus a jure statuta, vel in Dominica, & alijs festis diebus.
- 30 Consecratio celebrandi publicas ordinationes de veteris iurisdictionum non valet, licet eam servantes a parva excusentur.
- 31 Castellum pro conferendo minoribus ordinibus extra tempora.
- 32 Consecratio aliqua inveni, ejsus qualitates respuere non debet.

- 34 Consecratio conferendi minores ordines in die veneris jejunium extra generales ordinationes, & in Capella privata, valida est. & n. seq.
- 35 Expedire tamen eam aboleri. n. 40.
- 36 Consecratio conferendi minores ordines extra tempora non est contra, sed praeceptum. & n. seq.
- 37 Debet verbum non semper est praeceptum.
- 38 Ordines majores cui statuta a jure temporibus sine conferendi.
- 39 Ordines minores ex consuetudine conferuntur etiam feria quarta quatuor temporum.
- 40 Ordines minores, an in gente, necessitate possint conferri extra tempora in diebus ferilibus ibidem.
- 41 Consuetudine intrinseca potest una die licite conferantur eidem quatuor minores ordines cum Subdiaconatu.
- 42 Ordines minores potest Episcopus ex consuetudine privatim aliquibus conferre in die veneris quatuor temporum si hic dies festus, & in sabbato ad Dicantatum ex praesertim ob necessitatem vel utilitatem ecclesiae.

DE EO. Minores ordines conferri possunt diebus festis. Sacri vero conferri debent in quatuor temporibus, vel in Sabbato sancto, vel Sabbato de Passione. Hoc dicitur secundum omnes. Communis divisio. Consultatio, & binembris responso. Secunda ibi, taliter respondetur.

Nota primo ibi, festis diebus, Episcopum posse minores ordines conferre in Dominica, & alijs festis diebus, ut hic est casus: & cum textus loquatur de Episcopo, a contrario sensu innuit hanc facultatem inferioribus non competere: nam cum consultatio generalis fuerit, si idem de inferioribus voluisset, utique expressisset, sicut expressit de Episcopo, cap. Inter corporalia, §. Sed neque, vers. Praesertim, supra de translat. Episcopi, & secundum hoc quatuor Abbas Presbyter, & benedictus minores ordines conferre possit suis subditis regularibus, cap. Quoniam, 69. dist. cap. Cum contingat, infra, de stat. & qual. Concilium Tridentinum, sess. 23. tamen non potest illos conferre nisi in temporibus a jure statutis secundum Host. hic in prima, in ver. Episcopi.

Sed contrarium tenuit idem Host. in praedicta Decretal. Cum contingat, num. 1. vers. Sed quo tempore. Tum quia cum Abbas possit minores ordines conferre in suo oratorio, ex hoc nulli sit praesudicium; & ideo latius heri debet interpretatio, cap. Extuarum, de usu palat. Item quia potius de Dominicis, quam de quatuor temporibus hoc videtur sentiendum, ne Abbates videantur generales ordinationes habere, & sic episcopizare, simile in cap. Pervenit de consecr. dist. 3. & cum hoc transeat hic Joan. Andr. in 2. Bellem. num. 1. & Butt. in 4. verb. sed Cardinalis in d. c. Cum contingat, in 8. quae, dicit rationes Hostiensis in hac secunda opinione non multum valere & tenet primam, quia cum in hac Decretali, & in cap. 1. supra est. hoc de Episcopis specialiter concedatur, de alijs intelligitur de negatum, l. Cum Praetor, ff. de iur. cap. Nonne de praesumpt. In diebus autem feriilibus extra tempora certum est nec Episcopum

possidere, cum textus hoc permittat in diebus festis determinat, & concordat pontificale Romanum in verbo, de Cler. facien. vers. Minores vero ordines.

4. Falso hoc in prima clericali tonsura, quae licet sit ordo secundum communem Canonistam sententiam in d. cap. Cum contingat, ut ibi plene scripsi: tamen quocumque die potest conferri, ut patet ex eodem Pontificali Romano. in rubr. de ord. consecr. ibi, (Clericus, seu prima tonsura quo cumque die, & hora, & loco conferri potest, & notat Abb. post alios in cap. penult. in 1. §. in cap. Arnul. in ver. Ordo, num. 7. & de generali consuetudine observari attestatur hic Bellam. in 3. quae.

5. Superest nunc ut videamus qui sint dies festi, in quibus fas est Episcopum minores ordines conferre. Doctores dicunt festos illos, in quibus licet, & Virgines consecrare, de quibus in dist. cap. Devoti, 20. quae. 1. & per Host. in cap. 1. num. 2. in ver. Virgines, supra est. & quavis alij, & in specie Belli, hic num. 2. hoc latius intelligant, scilicet de festis ritibus specificatis in cap. suo infra, de feriis, tamen cum haec interpretatio spectet tantummodo ad Romanum Pontificem, non ad magistrum, tutior est prima opinio, secundum Host. hic in prima, in ver. Dominica, Joan. Andr. num. 7. Butt. in 1. ver. Tunc vero dicit, ut infra notavi ex sententia S. Congregatio Concilij, num. 42 in primo dubio.

6. Secundo notis ibi, usque ad duos, extra tempora a jure statuta Episcoporum non posse minores ordines una die conferre pluribus, quam duobus, nam est glossa l. hic tenentur posse conferre etiam pluribus, dammodo generalem ordinationem non faciat, idemque sententia Alaric, Tancred. Goffred. & Innocent. in prima, tamen primam opinionem sequuntur est Hostien. in prima, in ver. Dominica, 20. dicit. Tum quia hoc quatuor sunt de aliquibus, & Papa respondit unum aut duos, & sic non plures, arg. cap. De cetero, & cap. Ad audientiam, infra, de Cler. non residen. Tum quia in re dubia motus est editi verba delevire, ut lib. 1. §. si equi narem, vers. de re ignis dubio, ff. de exher. ad. & l. Non dicit, ff. de legat. 2. Tum denique quia nulla necessitas cogit ad aliter sentiendum, cum Dominici & festi dies lapsus in anno revolvantur, & cum opinione Hostien. transeat hic Jo. Andr. num. 4. & Butt. num. 5. Prima opinio communior, secunda tutior, ut inquit Cardin. in prima quae. Placet opinio Bellam. hic in 4. quae. vide licet in hoc standum consuetudini, cum sit optima leptom interpret. cap. Com dilectus supra de consecr. sed ea cessante, securus est adherere opinionem Hostien.

7. Tertio notis ibi, ad minores ordines. Episcopum posse eadem die conferre unum omnes minores ordines, nam cum textus dicat indeterminate, ad minores, de omnibus debet intelligi, cum in d. c. quae. ubi hoc videtur expressum; nisi repugnet consuetudo, quae scandaum generet, cap. Ordinationes, 75. dist. Consuetudo enim ea, quae licita sunt, reddunt illicita.

in quibus fas est Episcopum minores ordines conferre. Doctores dicunt festos illos, in quibus licet, & Virgines consecrare, de quibus in dist. cap. Devoti, 20. quae. 1. & per Host. in cap. 1. num. 2. in ver. Virgines, supra est. & quavis alij, & in specie Belli, hic num. 2. hoc latius intelligant, scilicet de festis ritibus specificatis in cap. suo infra, de feriis, tamen cum haec interpretatio spectet tantummodo ad Romanum Pontificem, non ad magistrum, tutior est prima opinio, secundum Host. hic in prima, in ver. Dominica, Joan. Andr. num. 7. Butt. in 1. ver. Tunc vero dicit, ut infra notavi ex sententia S. Congregatio Concilij, num. 42 in primo dubio.

8. Secundo notis ibi, usque ad duos, extra tempora a jure statuta Episcoporum non posse minores ordines una die conferre pluribus, quam duobus, nam est glossa l. hic tenentur posse conferre etiam pluribus, dammodo generalem ordinationem non faciat, idemque sententia Alaric, Tancred. Goffred. & Innocent. in prima, tamen primam opinionem sequuntur est Hostien. in prima, in ver. Dominica, 20. dicit. Tum quia hoc quatuor sunt de aliquibus, & Papa respondit unum aut duos, & sic non plures, arg. cap. De cetero, & cap. Ad audientiam, infra, de Cler. non residen. Tum quia in re dubia motus est editi verba delevire, ut lib. 1. §. si equi narem, vers. de re ignis dubio, ff. de exher. ad. & l. Non dicit, ff. de legat. 2. Tum denique quia nulla necessitas cogit ad aliter sentiendum, cum Dominici & festi dies lapsus in anno revolvantur, & cum opinione Hostien. transeat hic Jo. Andr. num. 4. & Butt. num. 5. Prima opinio communior, secunda tutior, ut inquit Cardin. in prima quae. Placet opinio Bellam. hic in 4. quae. vide licet in hoc standum consuetudini, cum sit optima leptom interpret. cap. Com dilectus supra de consecr. sed ea cessante, securus est adherere opinionem Hostien.

9. Tertio notis ibi, ad minores ordines. Episcopum posse eadem die conferre unum omnes minores ordines, nam cum textus dicat indeterminate, ad minores, de omnibus debet intelligi, cum in d. c. quae. ubi hoc videtur expressum; nisi repugnet consuetudo, quae scandaum generet, cap. Ordinationes, 75. dist. Consuetudo enim ea, quae licita sunt, reddunt illicita.

cap. Cum aliam, infra de Cler. conjuget, cap. Superes de cognat. spirit. & cum glossa constantina Tancredus, Vincentius, Goffredus, Philippus Doctores antiqui, & Innocentius hic dicit. Ad minores item gloss. 3. in d. cap. 2. & hanc primam opinionem sequuntur modernis, ut hic testatur Butt. in 6. Secunda opinio plura opposita sunt Joan. Andr. ap. Ord. inveni, in primo, in gloss. in ver. Tempore, 75. dist. & in cap. Quinquages. in 3. gloss. 77. dist. qui existimavit ita demum licere Episcopum minores omnes uni simul conferre, si hoc habeat consuetudo; & de jure solum secus. Cui valde suffragatur textus in d. cap. 2. in illis verbis, (juxta consuetudinem patris tibi quatuor minores contulisti) & ita videtur hoc esse de consuetudine, & non de jure, prout illum textum ponderat Collectar. hic numero 1. vers. Tamen videtur, quam opinionem sequuntur est etiam Goffred. libi contrarius in d. cap. 2. & Bellem. hic in suo ubi dicit se credere hanc opinionem Joan. esse veram, & eam tenere Martinum de Salva.

11. Episcopum Pampilonem. Tertia opinio inter praedictas media fuit Innocentij, in cap. Dilatus, infra in ver. Minores autem ordines, inf. cod. ex illius magis Episcopum non posse quatuor minores ordines sine intervallo temporis simul conferre, nisi dispensative, non autem de jure, licet dispensatio juris sit, arg. cap. Praeterea, infra de stat. & qual. & idem tenet originiter, glossa 2. d. cap. Quinquages. & Collectar. ubi supra, nam interstitia temporum etiam in minoribus ordinibus sunt servanda, cap. in singulis, 79. dist. gloss. 1. in cap. suo infra, de eo quae sunt, ordines, infra.

Hae tertia opinio videtur hostie approbata a Tridentina Synodo in cap. 11. sess. 23. Ubis dicitur, ut minores ordines per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur. Quomodo haec facultas dispensandi super interstitijs ex sententia Sacrae Congregationis, competit etiam Vicario generali absente Episcopo, posito quod habeat mandatum generale in forma. Caveat tamen is, qui in tali casu omnes minores ordines simul recipit, ne simul etiam recipiat ordinem Subdiaconatus: nam ab eo quod indignum se redderet executione ordinis sic suscepti, ut legitur, & notatum in cap. 2. inf. de eo qui juri, infra, infra, secundum Hostien. hic numero 2. Rursus caveat ne cum quatuor minoribus ordinibus eadem die primam clericalem tonsuram recipiat: quia cum tonsura secundum opinionem Canonistarum sit ordo, cap. Cum contingat, cum ibi notat, infra de stat. & qual. non potest Episcopus cum eum quatuor minoribus uni simul conferre, & talis ordinatio, nec per jus, nec per consuetudinem approbatur, & collatio plurium ordinum simul est generaliter reprobat, cap. Litterar. & cap. Dilectum infra cod. Ita Host. hic num. 2. vers. Sed in quibusdam quae sequuntur Joan. Andr. in 7. & Butt. in 6. vers. Hostien. dicit, adficiendum duos alias considerationes. Prima est, quia non est convenienter ut una die quibus sit laicus, & acolythus, Altera est, quia in hoc cap. Nilil dicitur de Psalmista, licet Collectar. hic num. 1. hanc ultimam rationem impugnet, quia ordo Psalmistarum, seu Tonicus in minoribus ordinibus continetur. Sed ut adde quod in cap. 2. infra de eo qui sunt, ordines.

cap. Cum aliam, infra de Cler. conjuget, cap. Superes de cognat. spirit. & cum glossa constantina Tancredus, Vincentius, Goffredus, Philippus Doctores antiqui, & Innocentius hic dicit. Ad minores item gloss. 3. in d. cap. 2. & hanc primam opinionem sequuntur modernis, ut hic testatur Butt. in 6. Secunda opinio plura opposita sunt Joan. Andr. ap. Ord. inveni, in primo, in gloss. in ver. Tempore, 75. dist. & in cap. Quinquages. in 3. gloss. 77. dist. qui existimavit ita demum licere Episcopum minores omnes uni simul conferre, si hoc habeat consuetudo; & de jure solum secus. Cui valde suffragatur textus in d. cap. 2. in illis verbis, (juxta consuetudinem patris tibi quatuor minores contulisti) & ita videtur hoc esse de consuetudine, & non de jure, prout illum textum ponderat Collectar. hic numero 1. vers. Tamen videtur, quam opinionem sequuntur est etiam Goffred. libi contrarius in d. cap. 2. & Bellem. hic in suo ubi dicit se credere hanc opinionem Joan. esse veram, & eam tenere Martinum de Salva.

11. Episcopum Pampilonem. Tertia opinio inter praedictas media fuit Innocentij, in cap. Dilatus, infra in ver. Minores autem ordines, inf. cod. ex illius magis Episcopum non posse quatuor minores ordines sine intervallo temporis simul conferre, nisi dispensative, non autem de jure, licet dispensatio juris sit, arg. cap. Praeterea, infra de stat. & qual. & idem tenet originiter, glossa 2. d. cap. Quinquages. & Collectar. ubi supra, nam interstitia temporum etiam in minoribus ordinibus sunt servanda, cap. in singulis, 79. dist. gloss. 1. in cap. suo infra, de eo quae sunt, ordines, infra.

Hae tertia opinio videtur hostie approbata a Tridentina Synodo in cap. 11. sess. 23. Ubis dicitur, ut minores ordines per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur. Quomodo haec facultas dispensandi super interstitijs ex sententia Sacrae Congregationis, competit etiam Vicario generali absente Episcopo, posito quod habeat mandatum generale in forma. Caveat tamen is, qui in tali casu omnes minores ordines simul recipit, ne simul etiam recipiat ordinem Subdiaconatus: nam ab eo quod indignum se redderet executione ordinis sic suscepti, ut legitur, & notatum in cap. 2. inf. de eo qui juri, infra, infra, secundum Hostien. hic numero 2. Rursus caveat ne cum quatuor minoribus ordinibus eadem die primam clericalem tonsuram recipiat: quia cum tonsura secundum opinionem Canonistarum sit ordo, cap. Cum contingat, cum ibi notat, infra de stat. & qual. non potest Episcopus cum eum quatuor minoribus uni simul conferre, & talis ordinatio, nec per jus, nec per consuetudinem approbatur, & collatio plurium ordinum simul est generaliter reprobat, cap. Litterar. & cap. Dilectum infra cod. Ita Host. hic num. 2. vers. Sed in quibusdam quae sequuntur Joan. Andr. in 7. & Butt. in 6. vers. Hostien. dicit, adficiendum duos alias considerationes. Prima est, quia non est convenienter ut una die quibus sit laicus, & acolythus, Altera est, quia in hoc cap. Nilil dicitur de Psalmista, licet Collectar. hic num. 1. hanc ultimam rationem impugnet, quia ordo Psalmistarum, seu Tonicus in minoribus ordinibus continetur. Sed ut adde quod in cap. 2. infra de eo qui sunt, ordines.

etiam suscipi non poterat de minoribus ordinibus in genere sed de quatuor minoribus & sic excluditur prima tentata. Et hanc opinionem sequitur etiam Episcopus Pampilonensis & Bellem. hic in 5. q. 1. res. dist. in ver. deo.

20. Ultimo nota, ibi sed ad subdiaconatum, nulli Episcoporum licere sacros ordines conferre, nisi in quatuor temporibus, id est in sabbathis quatuor temporum, ut cap. Quod a Patribus, cap. Ordinationes, et secundo 77. dist. secundum Hostien. hic numero 2. res. Nisi in quatuor temporibus, & solus dicitur infra num. 28. aut in Sabbatho sancto, vel in Sabbatho de Passione, in quo solent cantari sermone, quod in Canone appellatur, Sabbathum Quadragesimalis hebdomade Mediane, ut in d. cap. Ordinationes, & post. Tancred. & Vincenti notantur Host. in 3. Jo. Andr. eod. num. & num. 7. in fin. Burt. nam 7. res. Quatuor, & ita hic est casus secundum Jo. Andr. Bellem. Burt. Carth. Anchar. & Joand. Anon. concordat. cap. Ordinationes, et secundo 77. dist. et Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 8.

21. Quod ad id verum est, ut nec liceat sacros ordines conferre die Dominice immediate sequenti, cap. Litteras, in 1. res. etiam continetur in jenuis, in 1. gloss. ut hic in fine, & per Burt. in 8.

22. Excepit Romanus Pontifex, ut hic, & in cap. 1. supra eod. ipse enim propter potestatis plenitudinem tempore, & ubique potest sacros ordines conferre, quia tempus non est de substantia ordinis, & derogatio temporum est in ducta a lege positiva, que Papam non arctat, ut hic per Hostien. num. 3. in res. Romanus Pontifex, & Burt. in 1. nota, & est simile in cap. Ad honorem scripta, de usu p. 1. & in cap. Quod sit, 5. Præterea, de elec.

23. In quibusdam diebus viget consuetudo, secundum quam suscipientes quatuor minores ordines die Veneris, die Sabbathi sequenti ad Subdiaconatum promoventur. Queritur an hinc concludatur ex eo non obstante Tridentini Concilii decreto cap. 8. sess. 23. quod dicitur hæc facta esse a statutis a jure temporibus, præsupposita tamen necessitate, vel utilitate Ecclesie, juxta cap. in episcopis, de heret.

24. Preternotandum est in decreto d. c. 8. non agi de eadem materia, de qua agitur in d. cap. 11. Nam in cap. 8. agitur de temporibus, in quibus secundum canones publice sacrorum ordinum ordinationes celebrari debent: in d. autem 11. agitur de licentibus Episcoporum, que debent observari, & intercedere inter collationem præcedentem, & collationem sequentis ordinis, de quibus Ceratimus in decreto duas conscripsit differentes distinctiones: nam de prima materia, que habetur cap. 1. rescripti dist. 73. de secundo respiciente cap. 11. compilavit dist. 77.

Hinc percipitur quid in proposita questione queratur, ex qua clari possunt hæc dubitationes.

25. Prima est an ex consuetudine liceat omnes minores ordines uno die conferre.

26. Secunda an illic die Veneris precedente diem Sabbathi, in quo eidem ad minores ordines promotio ordo sacer est conferendus.

27. Tertia an ei, qui omnes minores ordines uno die suscipit, liceat altero die immediate sequenti, & sic abique aliquo interstitio Subdiaconatum suscipere.

26. Prima questio, que respicit d. cap. 11. facta est: nam proculdubio videtur licere, textus est in cap. 2. de eo qui fert. ord. suscip. glof. tertia in cap. Quatuor, 77. dist. & præterea dicitur supra in tertio nota. Quæ consuetudo cum Concilio, illi non derogaverit, utique sublatam non videtur, cap. 1. de Casibus lib. 6. ubi Doctores: & hanc sententiam probavit sic. Congregatio Concilii, ut patet infra num. 42. in tertio dubio.

27. Secunda questio, que respicit materiam dicitur cap. 8. satis est ardua, & quidem pro parte negante adducitur textus in cap. prox. supra eod. ubi consuetudo conferendi ordines extra tempora tanquam canonibus inimica reprobat, quo casu non licet ulterius similem consuetudinem inducere, glof. in d. cap. 1. de Casibus, lib. 6. in ver. Expressi ubi Gemin. numero 30. & præterea cum hæc consuetudo sit prohibita, & Concilium mandet d. c. 8. hæc in re antiquos canones observari sequitur ut tolerari nullo modo debeat.

Nam oblat si dicitur. Imò in casu proposito ordines prædicti conferri videntur: temporibus a jure statutis, id est tempore Jejunii quatuor Temporum, vel Hebdomade Mediane, vel hebdomade Majoris Quadragesime, ut habetur in cap. in dicta dist. 75.

Et ita cum minores ordines conferantur die Veneris immediate præcedens diem Sabbathi, in quo ordines sacri dicitur (ut arbitror supponi) licet conferri solent, quinquenon potest esse nisi in prædictis hebdomadibus: hinc sequitur ut qui die Veneris conferunt minores ordines, dicatur contulisse temporibus ad hoc a jure statutis.

28. Ad inquam non oblat, quia quod vulgo dicitur ordinationes sacrorum ordinum tenendas esse in hebdomadibus supradictis, non ita intelligitur, ut quolibet die, in quo in ipsis hebdomadibus jejunatur, teneri possint, sed tantum die Sabbathi earundem hebdomadarum, cap. Quod a Patribus, & c. leg. eod. dist. 75. juncto cap. Litteras, in 1. res. eod. & quod ordines non possunt conferri nisi in Sabbathis dictarum hebdomadarum, & minores ordines eisdem, vel alijs celebrioribus festivitatibus, tradunt Præpos. in d. cap. Quod a patribus, numero 4. & in cap. Quoniam, 5. Ceterorum, eod. dist. 75. Abbas post Hostien. in cap. Consultationem ante fin. d. cap. Litteras, num. 3. ubi etiam glof. res. eod. & idem Host. hic num. 2. res. Nisi in quatuor temporibus, Syl. est. in ver. Ordo, et secundo, num. 6. & habetur in dict. 5. Ceterorum, & alibi sæpe per doctores. Item non oblat text. in cap. Quando, eod. dist. 75. cujus verba sunt hæc: Quando, & ubi libitum fuerit, utique ad Subdiaconatum ostiendum collantur Clerici. Quo textu videtur concedi Episcopis, ut in collatione minorum ordinum conteneantur levare aliquem locum, vel aliquam tempora. Nam ad hoc respondet ibidem Doctores illum textum esse potestatem auctoritatis, & debere intelligi juxta textum hunc, ut etiam notat glof. in cap. Ordinationes, et primo, eod. dist. 75. Hanc autem habere licere Episcopis ordines minores conferre non prohibet, sed quando minores conferri possunt, vel diebus Dominicis, vel alijs festivis diebus, & præterea ut dicitur in d. cap. fin. 75. dist. non sufficit si observentur hebdomada, sed & diebus quibus

29. Aut Episcopus dicto die veneris conferat minores ordines non per modum tenentis generales ordinationes, sed privatim in sua Capella, vel etiam in secreta Sacristia, & supposita necessitate, vel utilitate Ecclesiarum, ut in proposita questione, & arbitror dictam consuetudinem legitime præscriptam excusare nedum a peena, sed etiam a culpa: nam etiam nullo jure legitur permissum Episcopis, ut dicto die minores conferant ordines, sicut permittitur quoad primam confuram, que omnibus diebus conferri potest, ut dixi supra num. 4. tamen nec alio jure hoc eis expressè legitur prohibendum, in d. nec reperitur aliquis canon, qui specificè statuat tempora, in quibus minores ordines conferri debent. Nam d. cap. fin. & cap. Ordinationes, cum leg. 75. dist. loquuntur de ordinibus sacris. Sicut etiam cap. prox. supra eodem, cum alijs similibus loquuntur de sacris ordinibus, seu publicis ordinationibus. Textus autem

hebdomadarum in id deputati observandi sunt, ita ut majores diebus Sabbathi dictarum hebdomadarum, minores vero vel eisdem, vel Dominicis, seu Festis conferri debeant.

Pro solutione distinguendum est, nam aut in dicto loco Episcopus die veneris habet publicam ordinationem, in eisque publice conferat quatuor minores ordines. Et hoc arbitror non potuisse consuetudine introducti, quamvis eam observantes a peena a sacris Canonibus inflicta sint excusandi, ex glof. penult. in cap. proximo supra eod. Et hoc est quod Episcopus consulunt Doctores hic, videlicet ut eum voluerint conferre minores ordines pluribus, quam duobus, caveant ne ita eos conferant, ut videantur generales ordinationes habere, ut hic notat glof. 1. & alij, quos retuli supra num. 6. & in specie Card. adverte hic in prima questione, curam esse debere Episcopum, ut hos ordines conferat in Capella, & non in loco publico. Nec oblat quod in hac ordinatione utrumque publica Episcopus non conferat nisi minores ordines, qui ad formam hujus decretalis possunt conferri extra tempora statuta in d. cap. fin. 75. dist.

30. Quoniam ex quo hos ordines conferat per modum habentis generales ordinationes, subjicitur regulis, que præscriptæ sunt omnibus generalis sacerdotum ordinum ordinationes habere volentibus, alioquin Episcopo non debet permitti ordinatio, argu. cap. De illis, de privileg. nam qui aliqua concessione vult uti, non debet respuere eius qualitates, ex his, que plene notat Anchar. consil. 208. index de jure, sub numero 17. res. Et primo pro fundamentis. Cum igitur status tum fuerit, ne generales ordinationes, nisi statutis diebus, & temporibus habeantur cum derogatione consuetudinis contraria, oportet ecclesiastica institutioni inimice, cap. prox. supra eod. hinc sequitur, ut talis consuetudo non sit toleranda; præsertim cum nulla ratio sufficiens afferri possit, ob quam rem transierit status derogari oporteat: nam ut in simili notat Hostien. hic in primo, in ver. Num autem dies, cum Dominicis, ac Festis diebus in quibus minores ordines conferri possunt, tam sæpe occurrant, nullo casu tanta utilitas, & necessitas Ecclesiarum subesse potest, ut adversus Canones introducenda sit hujusmodi consuetudo.

31. Aut Episcopus dicto die veneris conferat minores ordines non per modum tenentis generales ordinationes, sed privatim in sua Capella, vel etiam in secreta Sacristia, & supposita necessitate, vel utilitate Ecclesiarum, ut in proposita questione, & arbitror dictam consuetudinem legitime præscriptam excusare nedum a peena, sed etiam a culpa: nam etiam nullo jure legitur permissum Episcopis, ut dicto die minores conferant ordines, sicut permittitur quoad primam confuram, que omnibus diebus conferri potest, ut dixi supra num. 4. tamen nec alio jure hoc eis expressè legitur prohibendum, in d. nec reperitur aliquis canon, qui specificè statuat tempora, in quibus minores ordines conferri debent. Nam d. cap. fin. & cap. Ordinationes, cum leg. 75. dist. loquuntur de ordinibus sacris. Sicut etiam cap. prox. supra eodem, cum alijs similibus loquuntur de sacris ordinibus, seu publicis ordinationibus. Textus autem

in præsentem non loquitur prohibendo, sed permittendo, videlicet, ut possint conferri etiam Dominicis, & festivis diebus. Hinc Palud. in 4. dist. 25. quest. 2. in 3. in conel. 2. cum loquitur de minoribus ordinibus, caute utitur verbis permittivis, videlicet Episcopus potest conferre minores ordines nedum diebus quibus conferuntur sacri, sed etiam Festis, & Dominicis. Aut cum in conel. 3. agit de majoribus, loquitur per verba prohibitiva, videlicet non liceat Episcopo eos conferre, nisi in Sabbathis quatuor temporum, Sabbatho mediane Quadragesime, & Sabbatho sancto. Quo loquendi modo utitur etiam hæc Decretalis. Cum ergo nullus canon resistat, quominus ordines minores possint conferri alijs diebus; sequitur ut subsistente causa poterit introducti consuetudo, ut etiam alio tempore, quam in jure expressè, licetè conferantur, ex not. per glof. in cap. in ver. Consuetudo, de consuet. lib. 6. maxime cum hoc nec jure naturali, neque divino repugnet, cap. fin. sup. de consuet. juncta glof. cap. 1. ubi Gemin. & Franc. eod. tit. lib. 6.

32. Quod etiam confirmatur ex modo loquendi Doctorum de hac scribentium: nam Abb. post Hostien. in d. cap. Consultationem, ante fin. cum dixisset majores ordines non posse conferri, nisi in dictis Sabbathis, addidit, & hoc non obstante quæcumque consuetudine. At vero postea agens de minoribus ordinibus, inquit, & illos debere eisdem diebus, vel Festis, seu Dominicis conferri: & sic utitur verbo debere, quod non semper est præcepti, glof. in Clem. attendens, in ver. Debeant, de statu Monach. nec addit clausulam, que excludat consuetudinem. Eodem modo loquendi utitur Rebuff. in Praxi beneficii, super reg. Canon. de Cler. male promoti, glof. 1. & alij Doctores, qui propterea tacite admittere videntur contraria consuetudine id posse induci. Quibus accedit quod in minoribus ordinibus cessat ratio, ob quam a sacris Canonibus institutum fuit, ut die sabbathi dictorum jejuniorum, & non alijs diebus sacri conferantur ordines. Ea enim fuit ratio, ut significaretur eos, qui ad sacros assumuntur ordines, & sacris laboribus ad requiem Domini transire, glof. in d. cap. Litteras, in ver. Pertinere, supra eod. ad quam, ut notant ibi Hostien. & Cardin. cum non transiant qui minoribus initiantur ordinibus, quippe qui possunt ad seculum reverti, inde fit, ut quædam modum ibi citati auctores animadvertunt, minores ordines conferantur etiam alijs diebus, quam Sabbathi, scilicet Dominicis, & festis.

Cum ergo hoc cap. & cap. 25. sup. eod. declarent minores ordines non esse addi ad dictos die Sabbathi, quia possunt conferri Dominico, & alijs diebus Festis, eo quod in ipsis non militat ratio, que militat in sac. Ord. inibus: nulli subest causa, cur consuetudo, que non minoris est auctoritatis, quam lex ipsa, l. ino. ff. De legib. non poterit introducere, ut minores ordines etiam alijs diebus conferri possunt, videlicet die veneris. Quem admodum communis praxis, & consuetudo habet, ut minores ordines Episcopi conferant etiam in feriis quarta quatuor temporum, si credimus Henriquez hoc attestanti in Summa lib. 10. cap. 12. § 2. Imò quod plus est, etiam cessante consuetudine, modò adit necessitas, hoc silem fieri possunt, ut notat Hostien. qui cum in d. cap. 1. in 2. in ver.

33. Quod etiam confirmatur ex modo loquendi Doctorum de hac scribentium: nam Abb. post Hostien. in d. cap. Consultationem, ante fin. cum dixisset majores ordines non posse conferri, nisi in dictis Sabbathis, addidit, & hoc non obstante quæcumque consuetudine. At vero postea agens de minoribus ordinibus, inquit, & illos debere eisdem diebus, vel Festis, seu Dominicis conferri: & sic utitur verbo debere, quod non semper est præcepti, glof. in Clem. attendens, in ver. Debeant, de statu Monach. nec addit clausulam, que excludat consuetudinem. Eodem modo loquendi utitur Rebuff. in Praxi beneficii, super reg. Canon. de Cler. male promoti, glof. 1. & alij Doctores, qui propterea tacite admittere videntur contraria consuetudine id posse induci. Quibus accedit quod in minoribus ordinibus cessat ratio, ob quam a sacris Canonibus institutum fuit, ut die sabbathi dictorum jejuniorum, & non alijs diebus sacri conferantur ordines. Ea enim fuit ratio, ut significaretur eos, qui ad sacros assumuntur ordines, & sacris laboribus ad requiem Domini transire, glof. in d. cap. Litteras, in ver. Pertinere, supra eod. ad quam, ut notant ibi Hostien. & Cardin. cum non transiant qui minoribus initiantur ordinibus, quippe qui possunt ad seculum reverti, inde fit, ut quædam modum ibi citati auctores animadvertunt, minores ordines conferantur etiam alijs diebus, quam Sabbathi, scilicet Dominicis, & festis. Cum ergo hoc cap. & cap. 25. sup. eod. declarent minores ordines non esse addi ad dictos die Sabbathi, quia possunt conferri Dominico, & alijs diebus Festis, eo quod in ipsis non militat ratio, que militat in sac. Ord. inibus: nulli subest causa, cur consuetudo, que non minoris est auctoritatis, quam lex ipsa, l. ino. ff. De legib. non poterit introducere, ut minores ordines etiam alijs diebus conferri possunt, videlicet die veneris. Quem admodum communis praxis, & consuetudo habet, ut minores ordines Episcopi conferant etiam in feriis quarta quatuor temporum, si credimus Henriquez hoc attestanti in Summa lib. 10. cap. 12. § 2. Imò quod plus est, etiam cessante consuetudine, modò adit necessitas, hoc silem fieri possunt, ut notat Hostien. qui cum in d. cap. 1. in 2. in ver.

in præsentem non loquitur prohibendo, sed permittendo, videlicet, ut possint conferri etiam Dominicis, & festivis diebus. Hinc Palud. in 4. dist. 25. quest. 2. in 3. in conel. 2. cum loquitur de minoribus ordinibus, caute utitur verbis permittivis, videlicet Episcopus potest conferre minores ordines nedum diebus quibus conferuntur sacri, sed etiam Festis, & Dominicis. Aut cum in conel. 3. agit de majoribus, loquitur per verba prohibitiva, videlicet non liceat Episcopo eos conferre, nisi in Sabbathis quatuor temporum, Sabbatho mediane Quadragesime, & Sabbatho sancto. Quo loquendi modo utitur etiam hæc Decretalis. Cum ergo nullus canon resistat, quominus ordines minores possint conferri alijs diebus; sequitur ut subsistente causa poterit introducti consuetudo, ut etiam alio tempore, quam in jure expressè, licetè conferantur, ex not. per glof. in cap. in ver. Consuetudo, de consuet. lib. 6. maxime cum hoc nec jure naturali, neque divino repugnet, cap. fin. sup. de consuet. juncta glof. cap. 1. ubi Gemin. & Franc. eod. tit. lib. 6. Quod etiam confirmatur ex modo loquendi Doctorum de hac scribentium: nam Abb. post Hostien. in d. cap. Consultationem, ante fin. cum dixisset majores ordines non posse conferri, nisi in dictis Sabbathis, addidit, & hoc non obstante quæcumque consuetudine. At vero postea agens de minoribus ordinibus, inquit, & illos debere eisdem diebus, vel Festis, seu Dominicis conferri: & sic utitur verbo debere, quod non semper est præcepti, glof. in Clem. attendens, in ver. Debeant, de statu Monach. nec addit clausulam, que excludat consuetudinem. Eodem modo loquendi utitur Rebuff. in Praxi beneficii, super reg. Canon. de Cler. male promoti, glof. 1. & alij Doctores, qui propterea tacite admittere videntur contraria consuetudine id posse induci. Quibus accedit quod in minoribus ordinibus cessat ratio, ob quam a sacris Canonibus institutum fuit, ut die sabbathi dictorum jejuniorum, & non alijs diebus sacri conferantur ordines. Ea enim fuit ratio, ut significaretur eos, qui ad sacros assumuntur ordines, & sacris laboribus ad requiem Domini transire, glof. in d. cap. Litteras, in ver. Pertinere, supra eod. ad quam, ut notant ibi Hostien. & Cardin. cum non transiant qui minoribus initiantur ordinibus, quippe qui possunt ad seculum reverti, inde fit, ut quædam modum ibi citati auctores animadvertunt, minores ordines conferantur etiam alijs diebus, quam Sabbathi, scilicet Dominicis, & festis. Cum ergo hoc cap. & cap. 25. sup. eod. declarent minores ordines non esse addi ad dictos die Sabbathi, quia possunt conferri Dominico, & alijs diebus Festis, eo quod in ipsis non militat ratio, que militat in sac. Ord. inibus: nulli subest causa, cur consuetudo, que non minoris est auctoritatis, quam lex ipsa, l. ino. ff. De legib. non poterit introducere, ut minores ordines etiam alijs diebus conferri possunt, videlicet die veneris. Quem admodum communis praxis, & consuetudo habet, ut minores ordines Episcopi conferant etiam in feriis quarta quatuor temporum, si credimus Henriquez hoc attestanti in Summa lib. 10. cap. 12. § 2. Imò quod plus est, etiam cessante consuetudine, modò adit necessitas, hoc silem fieri possunt, ut notat Hostien. qui cum in d. cap. 1. in 2. in ver.

Virgines supra eod. dicitur Virgines posse velari diebus Dominicis, ac per totam hebdomadam Pasche, & si necessitas urgeat, etiam alijs diebus. cap. Depetit. 20. q. 1. postea in hoc cap. in prim. in ver. Dominici, addit minores ordines posse conferri illis diebus, quibus & virgines velari: & Hostien. sequuntur Joan. Ardr. Butr. & alij, ut dixi supra num. 7. ex quo inferitur, ut etiam ex consuetudine minores ordines alijs diebus conferri possint.

40. Ceterum est hanc opinio videatur vera, & ex deductis pateat responso ad contraria, quae loquuntur de sacris Ordinibus, vel publicis ordinationibus: magis tamen expedit ut hoc aboleretur consuetudo: nam cum minores ordines possint conferri diebus festis, & Dominicis, minus seclitatur, qui diem crebro venturum non potest expectare; ecclesiaeque ex hac inordinata ordinatione plus damni recipere potest, quam emolumentum, pluraque vitia ad Dei servitium promovitibus intra dicit, ut notat Gelas. in Decretali prima ad Episcopos per Vicariam transmissa, ex qua luminatur c. fin. 77. dist. 1.

41. Ad tertiam questionem, quae demum respicit decretum Concilij d. cap. 11. sess. 23. respondetur affirmativè: nam consuetudine potest introduci ut uno die possint conferri omnes quatuor minores cum Subdiaconatu. Rebut. ff. de off. 1. Cui consuetudini Concilium non derogavit Navarr. in d. lan. cap. 25. numero 71. Ideoque ex sententia S. Congregationis quae ex consuetudine illius regionis quatuor minores ordines, & Subdiaconatum susceperunt, non sunt suspensi Ergo multo magis potest introduci, ut duobus diebus, alijs tamen licite, conferantur, arg. cap. Litteras, infra tot. Et ita consuetudo ubique recepta concedit, ut feria sexta vespere precedente Sabbatum, in quo de jure ordines sacri conferantur, Episcopi fas sit ordines minores dare, quasi in hoc officio dies Sabbati videtur incipere praedecedere, ut attestat Henric. in Summa lib. 10. cap. 12. §. 2. ubi etiam reddit rationem, ut licet et minoribus jam collatis in die veneris, possint Episcopi in Sabbato majorem solemnitate sacros ordines dare. Sed hanc non est bonaratio, cum minores potuerint dari in Dominica praecedenti. Unde hanc quoque consuetudinem tollere praetereat ex ratione adducta in fine praecedentis questionis, ita tamen ut Episcopus possit cum aliquo dispensare ex causa urgente.

Vel certe ad hoc tertium dubium possit responderi licere Episcopo in die veneris omnes minores ordines conferre, & in Sabbato sequenti Subdiaconatum, si dies veneris sit dies festus, & si necessitas, aut utilitas ecclesiae iudicet Episcopum id exposcat, juxta decretum d. c. 11. sess. 23. non tamen quoad minores ordines in publicis ordinationibus, sed privatim, & aliquibus tantum: & ita Sac. Congregatio respondit, ut in ultima ex infra scriptis resolutionibus.

Præsupposito quod minores ordines possunt conferri diebus Dominicis, aut alijs festis; dubitatur an appellatio dici festi comprehendatur festum, in quo ab ecclesia sit officium, an vero debeat esse festum quoad a populo colatur.

42. Secundò: Idem est dubium quoad promovendos vigore dispensationum de promovendo

extra tempora diebus festis. Tertio an ex consuetudine possit Episcopus uno, & eodem die ad minores ordines aliquos promovere.

Quarto an ubi consueverit ordinari ad quatuor minores ordines die veneris in die Sabbati sequentis ad ordinem Subdiaconatus promovendi, id sit licitum propter consuetudinem.

Ad primum S. Congregatio Concilij censuit, comprehendi dies festos, qui a populo servantur: toto in. de ser. de consecr. dist. 3. cap. 1. c. 12. sess. 25. de regular.

Ad secundum idem respondit.

Ad tertium præsupposita consuetudine posse, Ad quartum licere Episcopo si dies veneris sit dies festus, & si necessitas aut utilitas ecclesiae iudicio Episcopi id exposcat, juxta decretum Concilij cap. 11. sess. 23. non tamen in publicis ordinationibus, sed privatim, & aliquibus praedictis minores ordines conferre.

DE TEMPORIS Ordinatione.

Cap. Ex tenore.

S Y M M A R I U M.

1. Criminosus occultus moneri potest ne promoveatur ad ordines, sed prohiberi non debet.

2. Criminosus occultus penitentia, vel illius parte peracta potest in suscepris ministrare, etiam si crimen sit degradatione dignum.

3. Satisfactio criminosis occultis an ex excepto procedere debeat celebratiorem Missae.

4. Crimen etiam enorme si sit occultum non impedit quominus alia penitentia possit qui sine peccato usque suo iuri, & ad majores ordines ascendere.

5. Nec requiritur dispensatio Episcopi.

6. Fallit si crimen impedit officij executionem, etiam post peractam penitentiam, quia tunc non licet sine peccato ascendere, aut ministrare.

7. Et quo sine ejusmodi crimine.

8. Episcopus ob crimen occultum quantumvis enorme non potest de jure communiter interdicare subdito ascensum ad ordines.

9. Etiam si crimen sit tale, ut post peractam penitentiam impediatur officij executionem.

10. Et quid post consecrationem criminosis. non. 12.

11. Inductio ratio cessat in occultis criminosis. Peccata latentia solum Deum habent ultorem, ibidem.

12. Intellectus hujus cap. & cap. Ad aures, infra eod. Clerico non arctato ratione tituli an possit ob occultum crimen prohiberi ascensum ad ordines, ibidem.

13. Episcopus ex Concilio Tridentino potest ob crimen occultum extrajudicialiter prohibere subdito ascensum ad sacros ordines, etiamque suspendere a suscepris ordinibus, & alijs. & ibidem.

14. Episcopus an possit ex causa occultae extrajudicialiter

ter interdicare subdito ascensum ad ordines. Vicariatus, & Presbyteratus. & non sequi, usque in finem.

14. Pluralis oratio doctores solum concessum a prioribus.

15. Episcoporum praecipuum munus est subdiaconum ritum redarguere.

16. Promotio praesumitur finalis, & regulari ratione dispositionem, eaque extendi etiam ad casum non comprehensum.

17. Clerici, praesertim in sacri constituti minui capaces reperti possunt ab Episcopo suspensi ab executione ordinum.

18. Dicitur praesertim, quid imparet.

19. Episcopus potest ob occultum crimen suspendere dem promotum ad sacros ordines, ne ministret etiam sub pena excommunicationis.

20. Promovendo factibus impeditur, quam deicitur promotus.

21. Ministrat in suscepris, qui ab uno ordine sacro ad alium ascendit.

1. **E**X TENORE. Criminosus occultus moneri potest, ne promovatur ad ordines, sed prohiberi non debet. hoc dicit, Communis divilio. Secunda, ibi, Forum.

2. Nota primò criminosis occultum, penitentia, vel illius parte peracta, posse in suscepris ordinibus ministrare, etiam si crimen sit degradatione dignum, ut per Butr. num. 15. Cardin. in secundo notat. Et clare probatur ex littera ibi, [Sua deus ut ordine suscepris utatur.] Et quod dictum est de penitentia peracta, intellige de consilio; non enim peccat celebrando etiam statim facta confessione; sed bonum est consilium, ut prius pro parte satisfaciatur, ut formaliter inquit Innocent. hic num. 1. vers. Et demum nota quod non peccat; cum quo alii transeunt. Sed an, quia tale crimen commisit, ascendere possit ad superiores ordines. Doctores non conveniunt. Quidam opinati sunt post mortale peccatum, quod depositionem inducit, etiam post peractam penitentiam, nec licere ordines suscipere, nec in suscepris ministrare. Et in hoc rigore fuit Hugo; sed ejus opinio expresse reprobat in cap. Nisi cum pridem, §. Propter conscientiam, supra de renunc. secundum Hostien. hic num. 2. Et quoad ordines jam susceptos aperte etiam reprobat hic in eisdem verbis: [Sua deus ut ordine suscepris utatur.] Et dicit gloss. hic in ver. Utatur, quam Innocent. Hostien. & omnes sequuntur, hanc fuisse regulam opinionem; quia respectu contra naturam est, ut quis sit sine peccato, cap. Utant, §. Utant, autem, 25. dist. 1. Sed Alan. & Tancred. tenebant, crimen etiam enorme si sit occultum, non impedire, quominus acta penitentia possit quis officio suo uti, & ad majores ordines ascendere. Et dicit Tancredus hos amictus subditos esse per decretalem ultimam infra eod. ubi est expressum, criminosis occultis, praeter reos homicidii, post penitentiam in suscepris ministrare, & ad superiores promoveri. Et hanc opinionem sequitur gloss. hic in eod. ver. Utatur, & Innocent. §. non. 1. vers. Si enorme, & occultum. Dicens, talem promovendi posse sine peccato per c. 2. in fine infra de apof. & d. c. fin. inf. eod. nec necessa-

3. Nota primò criminosis occultum, penitentia, vel illius parte peracta, posse in suscepris ordinibus ministrare, etiam si crimen sit degradatione dignum, ut per Butr. num. 15. Cardin. in secundo notat. Et clare probatur ex littera ibi, [Sua deus ut ordine suscepris utatur.] Et quod dictum est de penitentia peracta, intellige de consilio; non enim peccat celebrando etiam statim facta confessione; sed bonum est consilium, ut prius pro parte satisfaciatur, ut formaliter inquit Innocent. hic num. 1. vers. Et demum nota quod non peccat; cum quo alii transeunt. Sed an, quia tale crimen commisit, ascendere possit ad superiores ordines. Doctores non conveniunt. Quidam opinati sunt post mortale peccatum, quod depositionem inducit, etiam post peractam penitentiam, nec licere ordines suscipere, nec in suscepris ministrare. Et in hoc rigore fuit Hugo; sed ejus opinio expresse reprobat in cap. Nisi cum pridem, §. Propter conscientiam, supra de renunc. secundum Hostien. hic num. 2. Et quoad ordines jam susceptos aperte etiam reprobat hic in eisdem verbis: [Sua deus ut ordine suscepris utatur.] Et dicit gloss. hic in ver. Utatur, quam Innocent. Hostien. & omnes sequuntur, hanc fuisse regulam opinionem; quia respectu contra naturam est, ut quis sit sine peccato, cap. Utant, §. Utant, autem, 25. dist. 1. Sed Alan. & Tancred. tenebant, crimen etiam enorme si sit occultum, non impedire, quominus acta penitentia possit quis officio suo uti, & ad majores ordines ascendere. Et dicit Tancredus hos amictus subditos esse per decretalem ultimam infra eod. ubi est expressum, criminosis occultis, praeter reos homicidii, post penitentiam in suscepris ministrare, & ad superiores promoveri. Et hanc opinionem sequitur gloss. hic in eod. ver. Utatur, & Innocent. §. non. 1. vers. Si enorme, & occultum. Dicens, talem promovendi posse sine peccato per c. 2. in fine infra de apof. & d. c. fin. inf. eod. nec necessa-

rium esse dispensationem ordinarii, sed sufficere Sacrorum absolutioem ea potestate Clavium, arg. cap. Illi qui, & gloss. quoniam merita sit humilitas, si abstinere, Ita Innocent. cui sublebuot Hostien. num. 2. vers. Sicut autem hic Jo. Andr. num. 7. vers. Et perat Innocentium, Cardin. num. 1. vers. Oppono ad secundum. Anchar. num. 2. in prima oppositione, & alii communiter; fallit tamen hoc secundum Innocent. num. 1. vers. Et hoc sine vera, & omnes praeterea. Si crimen sit tale, ut post peractam penitentiam impediatur officij executionem, quatenus, quamvis prohiberi non possit in suscepris ministrare; vel ad superiores ascendere, quia delictum occultum est, ut statim dicam in 2. notab. tamen peccat sine ministrare, si peccatum fuerit, arg. Erga simoniacos, §. quod. 1. & c. Mathew. inf. de Simon. Et est expressum in d. c. fin. inf. eod. ibi, praeter reos homicidii. Quae autem sint ejusmodi crimina, plene notatur per DD. in c. Nisi cum pridem, §. Propter conscientiam, & ibi dixi, de renunc. & in c. At si Clerici, §. De adulterio, ubi in specie Butr. de simula. Itaque ut dicunt gloss. & Innocent. quamvis factus impediatur promovendus, quam deicitur promotus; tamen quoad hoc non constituit differentiam inter promotum, & promovendum; nam si crimen non impedit ordinis executionem post penitentiam peractam, licet sit enorme, dummodo tamen sit occultum, potest quis sine peccato in suscepris ordinibus ministrare, & ad majores promoveri, licet sit movendus, ut abstinere a suscepris, ut hic, & faciat actum meritorium, si Praetor hoc suadente ex humilitate obtemperet secundum Innocent. num. 1. vers. Item non hic ideo praesertim. Si vero impedit ordinis executionem, nec potest ministrare, nec promoveri sine peccato, licet prohiberi non possit, ut mox dicetur.

4. Secundo nota Episcopum, qui per confessionem criminosis, vel alijs extrajudicialiter novit crimen quantumvis enorme non posse illi absolute interdicare ne promoveatur ad ordines, si crimen sit occultum; hic enim delictum erat enorme secundum Innocent. in prime & per ex verbis textus ibi, [Ad eo deliquit, ut si peccatum ejus esset publicum; degradaretur ab ordine, quem suscepris.] Hujusmodi enim pena non intelligitur nisi Clericis exortimite delinquentibus in casibus in jure expressis, ut in cap. Ad satisfactorium, de crim. falsi. cap. ad abolendam de heret. c. Novimus, de verbis signis, & plene notatur in c. Cum non ab homine de iudic. & in cap. 2. de pen. lib. 6. Et delictum innotuit Episcopo per confessionem rei, ut notat hic gloss. in figura sine casu in fin. Et forte in foro penitentiali, ut innuit littera ibi, [Penitentiam ei condignam imponas.] Et tamen de cetero textus talem posse quidem committere, licet non prohiberi quominus promovetur. Quominus hoc habet locum, etiam si crimen sit tale, ut impediatur ordinis executionem post peractam penitentiam. Nam est ejusmodi crimine irretitor non possit sine peccato ministrare aut promoveri, ut dictum est supra, n. 6. tamen ab Episcopo prohiberi non potest, cum peccatum ejus occultum sit, ut in cap. Extra, & infra de simon. & arg. cap. Nisi tantum, §. 2. Et hoc tenet Innocent. hic num. 1. vers. Et hoc sine vera. Hostien. Jo. Andr. & alii pra-

10 allegati. Ratio est, quia cum crimen secretum sit, probatione cessante, vindicta ratio conquiescit, cap. *Christiana*, 2. q. 1. Nam secretorum solus Deus iudex, & cognitor est, cap. *Erubescant*, 12. dist. 2. & c. *Confessio*, 3. q. 5. Latentia igitur peccata solum Deum habent altorem, l. *Iustus ante*, c. de iur. iur. Et not. gloss. praelegata ibi in ver. *Utatur*, & in ver. *Ocultum*.

11 Oppono ex cap. prox. infra eod. ubi patet criminolum occultum prohiberi posse, ne promovatur ad ordines, cuius contrarium hic deciditur, gloss. *fin.* & Hostien. hic num. 12. & Innocen. in c. *sep. in prin.* dat. multas solutiones. Prima solutio est, quod hic textus procedat in Clerico, qui habet jus petendi ordines ratione tituli, quem habet, vel dignitatis, Unde sine causa prohiberi non potest, arg. c. *Præterea*, si secundo in *sp. sol.* Textus vero in d. cap. prox. habeat locum in Clerico non intitulato, qui jus petendi non habet, Et in hac solutione residet glossa, dum cum ponit tertio loco per illa verba, *Vel melius*. Et idem facit Hostien. num. 13. *verf.* *Vel melius*, adiciens hanc solutionem ab omnibus communiter commendari. Et fuit intellectus Raymundi ad hunc textum, quem sequitur Sylvest. in ver. *Ordo*, 7. *quest.* 9. & ex recentioribus Thom. Sanch. *tract. de matrim.* lib. 3. *dist.* 15. num. 8. *verf.* *Quarta*. Concludentes propterea Episcopum posse absolute repellere Clericum ordinari volentem, nisi sit arctatus ratione beneficii, cui ordo sit annexus, sicut beneficio curato Sacerdotium, ut in cap. *Uter Canon*, de elect. in c. *comm. concordat.* Sed hic intellectus plane divina, ut bene observat Cardin. hic in tertia oppositione. Quis enim revelavit Clericum, de quo hic agitur, fuisse beneficium, & arctatum ratione tituli, cum id nullibi colligatur ex verbis huius Decretalis? Unde hæc solutio à Doctoribus non tenetur. Et dicit Vincentius occultum peccatorem non posse per Prælatum repelli ab ordine, siue ordo petatur ad titulum, siue non: salvo eo, quod Episcopus non tenetur ordinare non habentem titulum. Et cum eo transeunt hic Joan. Andr. num. 18. in ult. gloss. *verf.* *Et dicit Vincent.* Bellamer. num. 3. *ad fin.* & Card. num. 2.

Secunda solutio est, quod in d. cap. prox. prohibetur ascensus ad ordines propter scandalum Prælatorum, arg. c. *Nisi sum pridem*, §. *Pro gravi quoque scandalo*, supra de reuoc. hic vero nullum imminet scandalum. Sed hic quoque intellectus ad hunc textum est divinatorius, ut advertit Cardin. ubi supra: non enim apparet ex littera, quod scandalum non subisset, quin potius colligitur oppositum; quia cum hic Clericus adeo enormiter deliquerit, ut si crimen ejus foret publicum, degradaretur ab ordine, ut dicitur in littera, utique non potuit ascendere ad ordines sine scandalo Prælati, qui illius crimen novit. Et hoc scandalum in genere, non autem in aliquo speciei casu considerat textus in d. cap. proximum dicit honestus, ac tutius esse inferiori ministerio deferre, quam cum Præpositorum scandalum gradum appetere dignitatem. Utrobique igitur in promotione criminoli occulti subest scandalum Prælati, & consequenter oportet aliam solutionem afferre ad hæc iura concludenda.

Tertia solutio est Innocentii, & Hostienis, quod ibi agatur de ordinatore, & Prælati suo, qui prohibere potest ascensum, etiam ob delictum occultum; hic vero de Prælati alieno, scilicet Penitentiaro. Sed melius Archid. relatus à Sylvestr. ubi supra intelligit hunc textum in Prælati proprio. Et probatur tum ponderando illa verba, (penitentiam ei condignam imponas), iuncta supralcriptione. Penitentia enim ne in foro quidem penitentiali potest injungi à Prælati alieno, cap. *Omnium utriusque*, infra de peniten. & remissio. & c. 2. *end. tit. lib. 6.* tum quia alius decisio textus nostri esset de indubitabili; nulli enim dubium esse poterat, Prælatum alienum non posse prohibere non subdito, ne promovetur ad ordines, c. 3. De paroch. cap. *Cum nullus*, de tempor. ordinat. lib. 6. c. *Ut annuntium*, de consuet. *end. lib.*

Quartam solutionem ponit hic Hostien. quod scilicet hoc capitulum intelligatur in minoribus criminibus; contrarium vero in gravibus, arg. cap. *Quæstio*, infra eod. Sed hic intellectus est manifeste falsus. Quia textus noster expressè loquitur de enormi crimine, & degradatione digno, ut dicitur *et supra*, n. 3.

Quintam ponit idem Hostienis, quod scilicet Prælatum non debeat prohibere ascensum, ut hic sitamen omnino prohiberi, necesse habet subditus obedire, ut in contrario, quin secundum Augustinum semper in dubio est pendendum, licet quandoque reum faciat iniquitas imperandi, cap. *Quid culpatur*, ad finem, 23. *quest.* 1. Scdm hinc quoque interpretati videtur retragari littera huius textus ibi (Sua deas, ut ordine suscepto contentus existens ad superiores non ascendat, verumtamen, quia peccatum occultum est, si promovetur in eum, cum non debeat aliqua ratione prohiberi.) Nec Hostienis videtur hæc solutio acquiescere, cum immediate subdat, vel melius.

Sextam solutionem affert Hostien. in c. *proxim.* n. 2. in ver. *Honestus*, dicens illud cap. intelligi de causa honeste, ut innotuit littera, dum dicit, cum honestus, & tutius, non tamen forte iustus, ut Hostienis inquit. Hoc vero Capitulum esse intelligendum de rigore iustitie, adducit Hostienis, hanc solutionem evidentè elicit ex utroque. Sed illam reprobat Bellamer. in d. cap. prox. n. 6. *verf.* *Verum Hostienis dicit*. Quia utramque Capitulum fundatur in iure.

Ultima igitur solutio, quam gloss. Innocen. Hostienis & omnes recentiores, primo loco est, quod in c. sequent. agatur de regulari, qui propriam voluntatem non habet, cap. *Nolo*, & c. *Non dicitur*, 12. *quest.* 1. hic vero de Clerico seculari, qui non est ita adstrictus obedientie. Et hæc ultima solutio secundum Joan. de Anan. hic num. 4. est vera, & conformis litteræ utriusque decretalis, & communiter tenetur à Doctoribus, teste Cardin. num. 3. *opposit.* ut dixi latius in d. *prox.* num. 16. & *sep.* cumque probavit Congregatio Concilii, ut mox dicetur.

12 Verum hodie hæc Decretalis hæc in parte correctæ est ex iure novissimo Concilii Tridentini in c. 1. *sep.* 14. ubi ut Episcopi liberius exequi possint proprium suum munus, quod est vitia subditorum redarguere, ut est expressum ibi in proœmio, statuitur ut ei, cui ascensus ad sa-

eros ordines à suo Prælato ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet extrajudicialiter fuerit interdictus, aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis suspensus nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates, siue honores restituitur suffragetur. Unde ex sententia S. Congregationis Concilii eo decreto corrigitur dispositio textus nostri in ea parte, in qua determinat criminolum occultum esse tantummodo commonendum, sed non prohibendum ascendere ad superiores ordines: & dispositio cap. prox. quod de regularibus loquitur, extenditur etiam ad Clericos seculares, ac præterea ampliat in eo, quia Episcopus non solum potest ob crimen occultum prohibere ascensum ad ordines, sicut poterat Prælati in vim d. c. prox. sed etiam eos suspendere ab ordinibus, gradibus, & dignitatibus jam susceptis, quod nec Episcopo, nec Prælati Regularibus ante Concilium licebat, ut plenius dixi in d. c. prox. ubi etiam ostendi hodie quod facultatem interdicendi, & suspendendi, Episcopos, & Prælatos regulares eodem jure censeri.

Si vero crimina sint publica, distingue ut hic per gloss. prælegatam; & signa eam, quia magistra, & communiter à Doctoribus recipitur.

13 QUÆRITUR, An decretum Concilii Tridentini in d. c. 1. *sep.* 14. qua parte tribuit Episcopo facultatem interdicendi subdito ex quacumque causa etiam occultam, ne ascendat ad sacros ordines, vendicet illi locum in jam promotum ad ordinem Subdiaconatus, ita ut ascensus ad alios ordines possit illi extrajudicialiter interdici.

Videtur respondendum, habere locum etiam in hic promotum: nam Concilium in d. c. 2. tribuit Episcopo facultatem ob crimen occultum interdicendi ascensum ad sacros ordines. Sed cum Episcopus prohibet Subdiacono, nec fiat Diaconus, aut Presbyter, utique interdicit illi ascensum ad sacros Ordines. Ergo cum huiusmodi prohibitioni conveniant verba Concilii, consequenter & illius dispositio convenire debet, l. 2. §. *Tertius*, & ibi Bartol. ff. *De damn. infes. cum finit.* Præterea Concilium loquitur per illa verba, *ad sacros ordines*, quæ cum sint pluralis numeri, non possunt verificari in solo ordine Subdiaconatus, l. *fin.* ff. *Ad Trebell.* l. *Ulti numerus*, ff. *De testib.* Bald. Abb. Præpos. & alii in *fin.* de appellat. Unde ex vi comprehensiva eorundem verborum potest Episcopus prohibere ascensum non tantum ad Subdiaconatum, sed etiam ad Diaconatum, ut hic pluralis illa oratio saltem in duobus verificetur. At prohibitio ascensus ad Diaconatum multo congruentius fieri potest Subdiacono, quam Clerico in minoribus; ineptum enim esset, ut prohiberetur Acolythis, ne heret Diaconus, cum prius ordinari debeat Subdiaconus, cap. *Solicitude*, 72. *dist.* cap. *Antio*, infra de Cleric. perfol. *prim.* Igitur ex verbis Concilii potest Episcopus ascensum ad Diaconatum etiam Subdiacono interdici. Et cum verba sint satis clara, non admittunt interpretationem, necque voluntatis coniecturam, l. *Uter Imperator*, ff. *de leg. 1.* Gloss. magna in cap. *Quid interrogasti*, in fine 27. *dist.* l. *Abbi*, *consil.* 97. num. 1. *verf.* *Et primo quia*, lib. 2.

Sed nihilominus expressè quoque mens Concilii vigeat in promotum, atque in promovendo, ut patet ex illis verbis: (Cum honestus, ac tutius sit subiectio debitam Præpositi obedientiam impendendo in inferiori ministerio deferre, quam cum Præpositorum scandalo altiorum graduum appetere dignitatem,) quæ desumpta sunt ex cap. *prox.* infra eodem.

15 Que quidem mens quoad jam promotum apertius etiam colligitur ex verbis proœmii, ubi postquam Patres docuerunt præcipuam curam Episcoporum esse subditorum vitia redarguere, illisque præcipue cavendum esse, ne Clerici, ac Sacerdotes præsertim ad animarum curam constituti criminoli sint; additur postea: ut autem Episcopi ad liberius exequi queant, &c. eadem sacrosancta Synodus hos, qui se quantur Canones statuendos, ac de cernendos duxit. Et immediate subsequitur dictum cap. primum, quo tribuitur facultas Episcopo interdicendi subdito, ne ascendat ad sacros ordines. Igitur huiusmodi facultas maxime procedit in jam promotis, de quibus præcipue loquitur proœmium, ad cuius executionem editum est decretum dicit. cap. 1. Illa enim ratio cum sit expressa in proœmio, præsumitur finalis, l. *fin.* ff. *de hered. instit.* *Oldrad.* *consil.* 103. *Questio est*, num. 2. *verf.* *Secundum hoc probat prælatum*, *Lap. alleg.* 101. in *Civitate*, num. 2. *verf.* *Circa secundam*, *Bart. in l. Cum in*, num. 4. in *prin.* ff. *de transact.* ubi propterea sit expressa in præfatione censeri repetita in dispositione. Quod clare procedit hoc casu, in quo Concilium exprimit licet ob prædictam causam sequentes Canones statuere; tunc enim absolute illa causa dicitur interdicta, & finalis, quæ regulat totam dispositionem, ut pluribus probat Socin. *consil.* 159. num. 20. & *sep.* lib. 2. Imò eam extendit etiam ad casus alios non comprehensos Joan. de Anan. *consil.* 7. *visu*, num. 4. & *sep.* *verf.* *de his*. Roman. *consil.* 16. *visu* *themate*, num. 4. *verf.* *Primum videtur*, de communi testatur Socin. *consil.* 4. *Abundè*, in *prin.* lib. 4. & Menoch. lib. 6. *presumpt.* 2. Præsertim cum proœmium hoc casu sit unitum cum dispositione. Angel. *in l. Item quia*, §. *idem Juliano*, ff. *de pact.* ita ut propterea sicut corpus pendat ab anima, ita & dispositio à ratione proœmii, ut *Jas. sit in l. qui quadragesima*, num. 2. ff. *ad Trebell.* quem refert & sequitur *Comel.* in *reg. de animal.* *quest.* 1. num. 5.

Et confirmatur, quia ut superius diximus, sacra Congregatio tempore Cardin. Alciati censuit ex d. cap. 1. fuisse correctam hanc decretalem, dum statuit non posse Clericum ob occultum crimen ab Episcopo prohiberi ascendere ad sacros Ordines, sed moneri dumtaxat; quia etiam Concilio potest omnino prohiberi. Cum autem hoc Capitulum procedat etiam in jam promotum, ut omnes notant, & patet ex cap. *fin.* infra eod. sequitur, ut ex sententia sacre Congregationis Episcopus possit necum monere, sed etiam prohibere jam promotum, ne ad alios ordines ascendat. Sicut etiam d. cap. prox. quod permittit Superioribus Regularibus prohibere subditos etiam promotos, ne ascendat ad aliores gradus, sacra Congregatio contra Navarr. *consil.* 42. *incipien.* in cap. 1. in titulo de tempor. ordinat. censuit fuisse ampliatam à Concilio etiam ad Clericos seculares. Ergo eodem modo

ex mente sacre Congregationis decretum Concilii habet locum in Clericis jam promotis, cum dictum capitulum proximum extensum à Concilio ad seculares loquatur etiam de Regularibus jam promotis.

17 Quibus accedit, quod intentio S. Synodi est, ut ratione scandali districtius prohibeantur ab ordinum ministerio Clerici in sacris constituti, quam Clerici in minoribus, ut probatur ex decreto, cap. 3. *et similes* f. 14. quo tribuitur Episcopo facultas suspendendi ab executione ordinum quoscumque Clericos, præsertim in sacris constitutas, quos minus capaces repererit, &c. Ubi ponderanda est dictio illa *præsertim*, quæ eum idem importet quod maxime, arguit maiorem rationem subsistere in promotione, quam in promovendis, cap. *Ex interu. de homicid.* c. *Continebatur*, & ibi gloss. *de diffinat. impub.* cap. *Continebatur*, de *heret. in 6.* Dec. in cap. *Denique*, non 33. de *except.*

18 Ac postremo, si potest Episcopus ex decreto d. cap. 1. suspendere jam promotum ad sacros ordines, ne ministrum in susceptis etiam sub pena excommunicationis, ut sacra Congregatio censuit in causa Hieracensi tempore ejusdem Cardinalis Aleiani, ergo multo magis poterit interdicare etiam in promotis, ne ad alios sacros ascendant, quia scilicet impeditur promovendus, quam debeat promovetur, §. *ult.* 15. *quasi* 1. & non gloss. *hic in ver. Utatur*, Innocent. in 1. *vers.* Nos dicimus. Butr. & Abb. in 3. *notab.* sub n. 2.

19 Præsertim vero, quia ut ait Navar. *conf. 26. n. 2.* *et ibi* ministrum in susceptis, qui ab uno ordine sacro ad alium ascendit. Unde, si ex sacra Congregatione licet Episcopo prohibere promotis ne ministrum, nulla est ratio, cur non item liceat prohibere ne ascendat, cum ascendendo ministrum.

DE TEMPORIS Ordinatione.

Cap. Ad aures.

S V M M A R I V M.

- 1 Religiosus contra prohibitionem Prælati sui ordinari non debet.
- 2 Prælati Regularis possunt prohibere suis subditis etiam ob crimen occultum, ne ascendant ad superiores ordines.
- 3 Prælatorum Regularium appellations qui intelliguntur.
- 4 Prælati Regularium ex Concilio Tridentino an liceat extrajudicialiter criminosis occultis non solum prohibere ascensum ad ordines, & dignitates, sed etiam eas suspendere à tam susceptis, & uti, seqq. usque in finem.
- 5 Intellectus cap. Ex tenore, supra eodem.
- 6 Episcopus de iure communi monere potest criminosos occultos ne ordinentur, sed prohibere non debet, & idem.
- 7 Episcopi, & Prælati Regularis de iure communi non poterant suspendere criminosos occultos à susceptis ordinibus.

- 7 Episcopus ex Concilio Tridentino potest suspendere subditos ab ordinibus, gradibus, & dignitatibus tam susceptis ex causa etiam occultis, & extrajudicialiter.
- 8 Item à susceptis, non 9. & 12.
- 9 Suspendit etiam ipso iure ob manifestum crimen etiam non evictum.
- 10 Promotum qui potest deicere, nullis magis potest impedire promovendum.
- 11 Suspendit à ordinibus sacris susceptis etiam suspensus à dignitatibus ordinem sacrum annexum habentibus.
- 12 Promissis verbis causam finalem important.
- 13 Dicitur, an causam finalem inducat, vel impulsivam, ibidem & non 15.
- 14 Clerici ob occultum crimen ab Episcopo suspensus ab ordinibus, & dignitatibus obtentis, vel obtinendis appellare non licet.
- 15 Concilii Tridentini decretum in cap. 1. f. 14. expenditur.
- 16 Prælatorum appellations ex proprietate veniunt etiam Prælati Regularis.
- 17 Verba dispositionum magis attendenda sunt, quam præfationis.
- 18 Prælati Regularis de iure communi maiorem habet auctoritatem in quoad impediendam subditorum promotionem quam Episcopus.
- 19 Regularis non habet vellet, nec nolle.
- 20 Regularis magis tenetur obedire suo Prælati, quam Clericus seculari Episcopo.
- 21 Beneficia secularia sunt perpetua; regularia vero manualia.
- 22 Regularis pro dignitate obtinenda debet aut esse Sacerdos, aut in tali etate, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri valeat.
- 23 Regularis suspensus ob crimen occultum à suo Prælati habet remedium recursus ad Sedem Apostolicam.
- 24 Episcopo reservatur aliquem ordinare, qui seipsum servetur in Dataria.
- 25 Religiosus non potest obtinere prælationem absque sui Superioris licentia petita, & obtenta.

AD AURES Religiosus contra prohibitionem Prælati sui ordinari non debet: hoc dicit. Communis divisio. Secunda ibi, *Tua*.

Nota, Prælatos Regularis posse inhibere suis religiosis, ne ascendant ad superiores ordines, etiam ob occultum crimen. Et Prælatorum, seu Præposito: um nomine hoc loco intellige Abbatem, vel Priorem, cap. *Et que*, §. *in infra de stat. Monachorum* vel Ministros, vel Custodes, c. *Nimis prævia*, primo respon. in *ver. Fidelitatem*, *infra de except. Prælati* vel Guardianos, vel alios, qui Religiosos prælatos, quoquo titulo nuncupentur; non enim est vis in nominibus, ut in cap. *Petitio*, *infra de Procurat.* secundum gloss. *1. hic*, *Holt in ver. Sed Prælati*, in *princip.* Jo. Andr. in *ver. Præpositi*, n. 2. Cardin. in *primo notab.* Butr. in *fine*, & Abb. *ibidem in fine*, qui Butrii lecturam de verbo ad verbum transtulit in suam.

QUÆRO, An hodie stante decreto Concilii Tridentini in cap. 1. f. 14. liceat Prælati Regularibus extrajudicialiter ob crimen occultum non tantum prohibere suis subditis ascensum ad ordines, gradus, & dignitates, sed etiam

- 5 eos à jam susceptis suspendere.
- 6 Pro clariori questionis solutione præmittendum est primo de iure communi quoad prohibitionem ascensus ad superiores ordines, esse differentiam inter Prælatos Regularis, & Episcopos: nam Prælati Regularis interdicare poterant suis subditis, ne promoverentur ad ordines, etiam ob delictum occultum, ut est expressum in hoc capitulo ibi. (Quoniam esse potest, quod Prælati eorum commissa secreta noverint.) Ex quibus constat eis quoddam salva conscientia nequeunt sublimari, & tenent in summa huius textus Joan. Andr. Butr. Cardin. Abb. & omnes, ut dictum est supra in princip. At vero Episcopi monere quidem poterant criminosos occultos, ne ordinarerentur, sed prohibere non debebant, ut est calus supra in cap. *prox.* qui textus cum fiat contrarium epus, quod hic deciditur, gl. *fin.* ibi ad iura concilianda dat tres solutiones; sed due ultime divinant. Primam autem sequitur Innocent. *hic in princip.* videlicet quod textus noster loquatur de Regulari, textus vero in d. cap. *prox.* de seculari. Et hæc solutio vera est, & committer tenetur, ut dicam infra num. 18.
- 7 Præmittendum secundum, quoad suspensionem ab ordinibus jam susceptis ex iuris communis dispositione pari passu ambulare Episcopum, & Prælatum Regularem; neutri enim licet suos subditos suspendere extrajudicialiter, & ob crimen occultum, cap. *prox. supra eod.* & *de. prox. cum concord.* de quibus ibi per gloss. in *ver. Utatur*, & latius patebit infra num. 22.
- 8 Præmittendum tertium, ex decreto d. cap. 1. f. 14. fuisse attributum Episcopo facultatem prohibendi suis subditis ascensum ad alios ordines quomodolibet extrajudicialiter, & ex quacunque causa etiam ob occultum crimen, ut ibi est expressum diversis verbis. Atque ita hodie correctum est, cap. *prox. supra eod.* Et Episcopi eandem habent facultatem quoad prohibendam ordinationem, quam habent Prælati Regularis ex hac decretali.
- 9 Præmittendum est quartum, in d. cap. 1. f. 14. fuisse concessam Episcopis auctoritatem etiam suspendendi criminosos occultos ab ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus; nam etiam verba illa, (Et quacunque causa, etiam ob occultum crimen, &c.) non sint apposita, nisi in priori parte d. cap. 1. ubi agitur de interdictione; tamen censeferi debent repetita etiam in sequenti, ubi agitur de suspensione; Tum quia Concilium sub unica oratione, & verborum structura complectitur interdictionem à suscipiendis, & deiectionem à susceptis; ideoque censeferi debet utrumque casum æqualiter determinare, per regulam 1. *Item hoc iure*, ff. *De vulg. & pupill. l. fin. C. de sentent. Decan. cap. Novit. non 76. infra de iudic.* Tum quia alioquin Concilium in secunda parte nullam potestatem Episcopis attribuisset, nemini enim dubium esse poterat, quin ob crimen manifestum, & iudicialiter liceret Episcopis Sacerdotes suspendere, ut supra in cap. *prox.* ibi: (Si peccatum eius esset publicum, degradaretur ab ordine, quem suscipit, & amplius non posset ad superiores ordines promoveri.) Et in cap. *fin.* infra eod. cum multis similib.
- 10 Quintum manifestum crimen propter la-

dalum irrogat ipso iure suspensionem, etiam si alius non licet nomine, secundum glossam d. c. *Ex tenore*, in *ver. Utatur*, *vers. Si minister*, & Antou. de Butr. *col. 5. vers.* *Quadam sunt delicta manifestis*. Cuius verba ad litteram transtulit Abb. *sub num. 3.*

Quintum & ultimum præmittendum est Episcopos in vim d. cap. 1. f. 14. posse extrajudicialiter, & ob delictum occultum prohibere ascensum etiam ad gradus, & dignitates. Nam etsi littera illa non loquatur nisi de interdictione ascensus ad ordines; tamen idem dicendum in prohibitione promotionis ad gradus, & dignitates; tum quia cum ex d. cap. 1. possint jam promotum ab huiusmodi gradibus, & dignitatibus deieceris, multo magis possunt impedire promovendum, §. *ult.* 15. *quasi* 1. gloss. in *dic. cap. Ex tenore*, in *ver. Utatur*, in *princ.* Nam turpis efficitur, &c. c. *Quemadmodum*, de *iur. iur.* gloss. in *d. §. ult.* in *ver. De iur. iur.* Tum quia cum Episcopi ex d. cap. 1. possint ob occultum crimen prohibere ascensum ad sacros Ordines, possunt etiam in necessariam consequentiam prohibere ascensum ad dignitates, quæ sacros ordines habent annexos, cap. 1. de *stat. & qualif. c. Cum in emulo*, de *elect. c. Licet canon.* & cap. *Com. ex co.* *col. tit. in 6.* Qui enim ob Episcopi prohibitionem non possunt ad sacros ordines promoveri, utique dignitates obtinere non possunt, ut colligitur ex decreto Concilii Tridentini in cap. 4. f. 22. & 24. f. 23. ibi. Neque enim etiam deinceps ad dignitatem, &c. recipiant, nisi qui eo ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas requirit, aut in tali etate, ut infra tempus à iure, & ab hac S. Synodo statim in iurari valeat.

Quibus suppositis, cum ex Concilio facultas Episcoporum in duobus excedat facultatem, quam de iure habent Superiores Regularis, Primo scilicet, quia Episcopi impedire possunt extrajudicialiter promotionem criminosis occultis etiam ad gradus, & dignitates, quod tamen non erat ita certum de Prælati Regularibus, cum hoc capitulum non loquatur de promotione ad dignitates, sed de promotione ad ordines. Secundo, quia Episcopi ex Concilio suspendere possunt criminosis occultum ab ordinibus, seu gradibus, & dignitatibus jam susceptis, quod Prælati Regularibus non licebat, ut dictum est supra in secundo supposito: revocatur in dubium, an epusmodi facultates censeantur à Concilio attributæ etiam Prælati Regularibus quoad eorum subditos.

Pro opinione negativa duo magis videntur argere, Primum, quia ex verbis processum ante d. c. 1. videtur constare, Concilium in hac materia non cogitasse nisi de Episcopis, ut ibi: (Cum proprium Episcoporum munus sit subditorum omnium vicia redargere.) Et ibi: (monebant propterea Episcopi suos Clericos.) Et clarius ibi: (Uc autem ipsi Episcopi in liberis exequi valeant, sacrosancta Synodus hos, qui sequuntur, Canones statuentes dixit.) Quæ quidem verba satis indicant futuros Canones, ac præsertim primum immediate sequentem non nisi ad Episcopos pertinere: nam quæ dicuntur in processu, causam finalem important, *l. fin. ff. de heredit. insti.* præsertim ponderanda dictionem,

Pr. que similiter importat causam finalem secundum gloriosam primam per illum textum in Clement. Ut si de stat. & qual. Hac autem proemii ratio est ad hoc potens, ut sicut corpus ab anima, ita dispositio a ratione proemii regulatur. Jaf. in l. Quod regnum, col. 2. ff. de Trebell. Comes in reg. de annal. quast. 1. n. 1. & 2. Secundum, quia hec materia videtur strictè accipienda ex tribus capitibus.

12. Primo, quia corrigi potest commone, ex cuius dispositione potest eandem Prælatum regularis interdicere sub litis ascensum ad sacros Ordines etiam ob occultum crimen, ut hic deciditur, sed non videtur posse illos ex occultis causis suspendere ad ordines, & dignitatibus iam susceptis, cum id non reperitur iure cautum, ut dictum est in secundo supposito, & tenet Innocent. in c. Extorere, sup. n. 3. ibi, [A beneficio tamen non credimus eum debere abstinere.] supra ead. Et ita censuit sacra Congregatio à Concilio fuisse correctam dispositionem d. c. Extorere, quia Episcopi prohibentur suos subditos ex occultis causis suspendere, & ampliatam dispositionem huius Capituli, ita ut comprehendat quoscumque Clericos seculares, etiam dignitates, vel beneficia, quibus annexus sit ordo, obtinentes, tam quoad facultatem prohibendi ascensum ad ordines, quam etiam suspendendi, ipsisque potestatem appellandi ademptam esse.

Deinde quia hec materia est odiosa, & prenalij, ideoque non extendenda extra casum expressum, c. Pars, de poenit. dist. 1. c. In poenit. & c. Odis, de regul. iur. in d. 3. in fin. ff. De prax. iur. gl. in c. fin. in v. r. Ex vi iuris patronatus, quam ibi omnes sequuntur, de iure patris.

Ac denique, quia si Superiores regulares haberent hanc liberam, & absolutam potestatem prohibendi ascensum ad gradus, & dignitates, facile illa in electionibus abuti possent; sapè enim accideret, ut Prælati privarent subditos voce potius ob privatis animi affectibus, quam ob conscientiam delictorum, vel certè hoc metu libertatem electionis impedirent, contra c. Cum terra, de elect. & c. Unperuenimus, §. Ceterum, eod. tit. in 6. cum concordant. Unde ut hoc absurdum vitetur, verbad. c. 1. videntur pressius accipienda, quam fieri possit, l. Nam absurdum, ff. De ven. liber. Mandol. in reg. & quast. 4. num. 8. Ideoque hanc opinionem etiam nihil allegent, videntur tenere recentiores, in Manual. Præl. quast. 23. art. 22. conclus. 3. ubi damnant consuetudinem quædam Religionum, in quibus Præfidentes in Capitulis generalibus privant subditos voce activa, nulla precedente monitione, aut juris ordine servato.

13. Ceterum hæc non obstatibus, verius videtur facultatem d. c. etiam Prælati regularibus competere ex infralectiois: nam verba illius Canonis quæ conveniunt Prælati regularibus, atque Episcopis, ut ibi, [Cum totius sit subiecto debitam Præpositis obedientiam impendendo.] & ibi, [quam cum Præpositorum scandalo.] ibi, [alio Prælati.] Ac demum ibi, [contra ipsius Prælati voluntatem.] Quinimò ejusmodi verba videntur magis convenire Superioribus Regularibus, cum ad litteram desumpta fuerint ex Constitutione Lucii III. de qua in hoc cap. quæ loquitur de Prælati regularibus tantum

non autem de Episcopis secundum intellectum Innocentii, & communem, de quo infra n. 18. Nec videtur factum sine mysterio, ut Concilium hoc loco quatuor vicibus usum fuerit verbis illis, Prælati, ac Præpositi, nunquam autem verbo Episcopi, seu Ordinarii, quemadmodum uti consuevit, cum de illis Episcopis, aut Ordinariis secularibus statueret voluit. Quia ratione Navar. cons. 42. De tempor. vultur vice versa putavit, quamvis male, d. cap. 1. procedere in Prælati regularibus tantum, non autem in Episcopis.

Ideoque non obstat, quod proemium præcipue de Episcopis loquitur: nam adhuc magis attendenda sunt verba clara dispositionis, quam præfationis: ex his, que notat Gonses in d. c. regal. de annal. quast. 1. n. 7. & ubi etiam respondet distinctionem, ff. aliquando non denotare causam finalem, sed impulsivam ex doctrina Aggidii de off. 632. ubi dicit, verba proemii posita in regula Gregorii XI. videlicet ut honori Cardinalium deferatur, non causam finalem, sed impulsivam inducere.

Et propterea quamvis proemium d. c. 1. declaret lestatore sequentes Canones, ad hoc, ut Episcopi munus suum liberis exequi possint: tamen videmus in eadem sessione extare aliquot Canones, qui non disponunt nisi de regularibus, ut sunt in specie cap. 10. & 11. Unde sequitur, ut quamvis Concilium principaliter statuerit de Episcopis, tamen voluerit etiam Prælatos regulares comprehendere.

14. Ad hæc ex dispositione juris communis majorem auctoritatem habet Prælati regularis quoad impedendum subditorum promotionem, quam Episcopus. Quod patet, quia Episcopus non potest cuiquam prohibere ascensum ad ordines ob occultum crimen, can. Erubescant, 22. dist. cap. Si tantum, §. quast. 2. c. prax. supra ead. & infra loc. fin. c. Ex tua, de Simon. Prælati autem regularis etiam ob delictum occultum potest suo subdito regulari ascensum prohibere, ut hic patet. Unde cum jus commune amplio rem potestatem in hac materia tribuat Prælati regularibus, quam Episcopis, non est credendum, Concilium per contrarium voluisse amplio rem facultatem attribuire Episcopis, quam regularibus, sed potius censendum voluisse adæquare amborum auctoritatem, cum recipiat interpretationem passivam à jure communi, l. 2. ubi not. C. De nox. act.

Sed & ratio illa Concilii, nempe quia honestius, ac tutius est subiecto debitam Præpositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deservire, quam cum Præpositorum scandalo gradum altiorum appetere dignitatem, atque viget in subditis regularibus, atque in secularibus, imò regularibus magis videtur convenire, cum ipsi propriam voluntatem non habeant, c. Si Religiosus, de elect. in 6. ubi dicitur Religiosi arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat, sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit, & cuius imperio se subiecit, voluntate dependet. Ad idem textum in c. Nolo, & in c. Non licet, 12. quast. 2. in c. Quo unquam, de elect. in 6. & in ut. de sepul. eod. lib. Unde B. Bernardus relictus ab Holben in c. prax. num. 13. supra ead. [Quæram inquit velti nobis semel commisit, quid amplius de vobis vos in-

15. Et propterea quamvis proemium d. c. 1. declaret lestatore sequentes Canones, ad hoc, ut Episcopi munus suum liberis exequi possint: tamen videmus in eadem sessione extare aliquot Canones, qui non disponunt nisi de regularibus, ut sunt in specie cap. 10. & 11. Unde sequitur, ut quamvis Concilium principaliter statuerit de Episcopis, tamen voluerit etiam Prælatos regulares comprehendere.

Et

Et hæc est ratio diversitatis cur Superior Regularis de jure communi potest interdicere ascensum ad sacros ordines, eum tamen id non posse Episcopos: nam propter solemne votum obedientie magis tenentur Religiosi obedire suis Prælati Regularibus, quam Clerici seculares Episcopo secundum Innocent. hic in princip. in illis verbis: (Hic de Regulari loquitur, qui non habet velle, nec nolle: ibi de seculari, qui non est ita strictus in obedientia.) Et sequitur hic Petr. de Anchar. in prima oppos. & in d. cap. prax. glof. fin. Holben. num. 13. Butr. & Abb. col. ult. ibi, [Secularis non potest prohiberi, Regularis sic, quia non habet propriam voluntatem, Joan. de Anan. num. 4. & glof. in d. cap. Ex tua, in ver. Subiuncto, de Simon. Et est communis solutio ad textum in d. cap. prax. supra ead. ut ibi restatur Cardin. num. 1. in tertia opposit. quam dicit veram Joan. de Anan. eod. num. 4. & dictum est supra in primo supposito, & latius in dicto cap. prax. num. 11.

19. Nec solum ratione obedientie major ratio viget in subditis Regularibus ut possint interdici, ac suspendi, quam in secularibus; sed etiam ratione præjudicij: nam dignitates, ac beneficia, que à secularibus obtinentur, sunt perpetua, can. Præcepta, 55. dist. cap. 1. de Capel. Monach. in 6. Felin. in cap. Postulasti, col. 1. & 2. de rescrip. Mill. in rescrip. in ver. Beneficium, num. 24. Achill. de off. c. cum. 4. de offi. Vicar. At Religiosi, præsertim claustrales nequeunt in beneficiis perpetuari, ut dicit Federic. de Sen. cons. 134. Capitulatiff. num. 1. & 4. & Holt. in cap. ult. Qui Cler. vel monach. & sunt iura clara in cap. Cum ad monasterium, §. Tales, de stat. Monach. in cap. ad nostram, & cap. Porrecta, de confirm. utri. vel untri. Et in Clem. 1. vers. Licet Priores, de supplic. regis. Prælat. cum suis concordant. Et sacra Congregatio sæpius censuit eos non posse Ecclesijs præfici, nisi ad nutum amovibiles. Et illorum officia, & dignitates ex Constitutionibus omnium ferè Religionum sunt triennales. Quamobrem si Episcopus ex Concilio potest suspendere subditos à dignitatibus, quæ in titulum perpetuum obtinent, multo magis licebit Religioso suspendere subditum à dignitate, quam hæbet ad tempus, cum hoc sit longe levioris præjudicij, ex notatis per Bart. in l. fin. c. In quibus casibus in integ. restit. non est necess. Et in leg. Etiam, ff. De minor. Et in proposito per Anchar. hic in 1. oppos. vers. Vel aliter post glof. supra in cap. prax. in ver. Prohibere, vers. Vel melius, & Butr. ibi num. 35. vers. Vel ubi quæritur a quo dignitatu habet titulum.

Accedit quod Prælati Regularis potest etiam ex occultis causis prohibere subdito ascensum ad sacros ordines, ut hic. Ergo potest etiam illi prohibere ascensum ad dignitates. Probatur consequentia dupliciter. Et primo ex ratione expressa in hoc cap. que dum comprehendit etiam ascensum ad gradus, & dignitates, ibi, Quoniam esse potest, videtur propterea ampliari præcedentem dispositionem, ut l. Cum Præter, §. Dulcissimus, ff. De leg. 2.

20. Deinde quia non potest eligi ad dignitates seculares, cui ascensus ad sacros ordines est interdictus, cap. 1. de postul. Prælat. cap. Cum dilectis, de consuet. cap. Si celebrat, de Cler. ex comm. mi-

nistr. & tradit Innocent. in d. cap. prax. num. 4. supra ead. Regulares enim qui dignitates obtinere voluerint, debent aut esse Sacerdotes, aut saltem essetiales, ut infra annuum ad Sacerdotium promoveri valeant, Clement. 1. §. Ceterum, de stat. Monach. & Clem. 1. §. 9. de stat. & qualit. à Trident. Concilio innovata in cap. 4. sess. 22. Sed Prælati Regularis potest subdito interdici ascensum ad sacros ordines, ut hic. Ergo etiam ascensum ad dignitates, quippe que obtineri non possunt ab eo, qui ad sacros ordines promoveri non potest. Sylvest. in ver. Electio, 1. quast. 14. num. 15. Quamobrem cessat absurdum quod Regularis abuti poterunt hac facultate in impediendo libertate electionum, tum quia illis nihil novi juris tribuitur, cum id iam habeant à jure communi ex supra dictis, tum quia abuti non præsumuntur, ut in hac Decretali, ibi, Quoniam esse potest; & notam Butr. & alij, tum denique quia si abuterentur, subditi haberent remedium recursus ad Sedem Apostolicam, cap. Ex litteris, de in integ. restit. 22. Ideoque cum olim de hoc ipso dubitatum esset quoad Episcopos, sacra Congregatio re ad Gregorium XIII. delata, edidit decisionem, que postea perpetuè obtinuit in Dataria, videlicet, Quotiescunque Ordinarius recusataverit quæquam ordinare, committendum esse Metropolitanano, vel viciniori Episcopo, ut ab eodem Ordinario prius requiratur cur recusataverit; quo causam legitimam non allegante, licet illi eundem recusatatum ordinare.

DE TEMPORIBVS Ordinationum.

Cap. Si Archiepiscopus.

S Y M M A R I U M.

- 1. Archiepiscopus ab omnibus suffraganeis est consecrandus: alioquin irrita est consecratio, & num. 9.
2. Episcopus suffraganeus consecratus à tribus Episcopis Metropolitanis jubente, & num. 10. Vel à Metropolitanis cum duobus Episcopis, dist. num. 10.
3. Debet tamen omnes suffraganeos consentire expressè, vel tacite, num. 11.
4. Alioquin consecratus non recipit executionem, numero 12.
5. Declaratur, num. 15. & 16.
6. Episcopi Comprovinciales tenentur nulli omnino convenire ad sedem Metropolitanam pro consecratione Archiepiscopi.
7. Ergo post Concil. Trid. & num. seqq.
8. 4

Suffra-

- 1 Suffraganei nec per se, nec per procuratorem extra Concilium Provinciale possunt accedere ad Metropolitanam Ecclesiam, & contraria consuetudo sublati est a Concilio Tridentino, etiam si immemorabilis. & num. 7. & 8.
- 6 Archiepiscopi consecrari non potest nisi in civitate metropoli Comprovincialibus ibi convenientibus.
- 8 Consuetudine sublata a tanguntur rationabili, consecrati sublata etiam immemorabilis.
- 13 Archiepiscopi iussu in consecratione suffraganei est actus jurisdictionis, non ordinis.
- 14 Suffraganei de iudicio Archiepiscopi, consecrati Episcopum propria auctoritate.
- 15 Archiepiscopus in consecratione Episcopi debet stare sententia maiore parte suffraganeorum.
- 16 Sed si causa non sequitur, nihilominus tenet consecratio.
- 17 Quod omnes tamen debet ab omnibus approbati.
- 18 Beneficentia procedit in his, que competunt pluribus, ut simpliciter non autem in his, que competunt pluribus, ut universis.

SI ARCHIEPISCOPIUS. Metropolitanus ab omnibus Suffraganeis consecratur: Suffraganeus vero à tribus metropolitano iubente. Hoc dicitur cum c. leg. Jo. And. Bellam Butr. Caroin. Anchar. & Joani. de Anan. Ponit duo dicta, secundum ibi. reliqui vero.

Nota primò, ibi, ad Sedem Metropolitanam convenient, Comprovinciales Episcopos teneri una omnes convenire ad sedem Metropolitanam pro consecratione Archiepiscopi, Concordant cap. Metropolitanus, 63. dist. cap. ult. in fin. si. dist. Et hic notat glo. 2. Hostien. num. 1. in ver. Omnes. Butr. in primo notat. Sed nunquid dispositio hujus text. hac in parte sublata fuerit à Concilio Tridentino? 24. cap. 2. quo cautum est ut Episcopi Comprovinciales prætextu cuiuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam impostum accedere iniri non compellantur. Respondeo non videri sublata, quia hoc casu Comprovinciales non conveniunt ad Ecclesiam Metropolitanam prætextu consuetudinis, sed vigore juris communis, ut hic, & in præcatis iuribus. Unde quemadmodum tenentur illic accedere ad celebrandum provinciale Concilium, ut in dict. cap. 2. ita quoque ad consecrandum Metropolitanum, qui consecrari non potest nisi in civitate metropoli, Comprovinciales ibi convenientibus, ut legitur in dicto cap. ult. in fin. si. dist. Alioqui eis accedere tenentibus, non esset qui Archiepiscopum consecraret. Accedit quod Concilium Tridentinum eo loco rix referri potest ad ius commune, cum particularibus consuetudinibus, quibus Episcopi Comprovinciales gravabantur onere accedendi ad sedem metropolitanam sustulerunt tanquam abusus, & corruptelas, ut sac. Congregatio declaravit. Nam cum ex consuetudine immemorabili Episcopus Hostien. mitteret ad Ecclesiam Metropolitanam Surrenti quotannis procuratorem Presbyterum, qui die 29. Junii horis vespertinis, Missæ, ac processionibus festivitatis ejus die assisteret: Sac. Congregatio dixit illum tali onere liberari, cum ex hoc decreto suffraganei non solum ab accessu persona-

li, sed etiam ab onere mittendi procuratorem liberentur, cum verbum illud, accedere, possit etiam intelligi per alium. Consuetudinem vero immemorabilem in hoc visam esse irrationabilem, & ideo Concilium illius non meminisse, præsertim cum nullo jure id cautum reperitur, nec deceat; & ideo in Concilio Tridentino hæc consuetudines positæ fuerunt inter abusus, & gravamina. Unde sequitur ut sub illa generali exclusione cuiusvis consuetudinis, consecratur etiam sublata hæc immemorabilis, quia ut irrationabilis excusat, Covar. lib. 3. var. resol. cap. 13. num. 15. vers. Advertendum tamen est. Et hic iunge que in proposito adnotavi in cap. Quomodo, num. 57. supra de constitutionibus.

Secundò nota ibi, ut ab omnibus ordinetur. Metropolitanum, vel Primate ab omnibus Episcopis Suffraganeis esse ordinandum, id est consecrandum, ut exponit glo. 1. Innoc. in verb. Ordinandum. Host. non. 1. in eod. verb. Abb. Antiq. Joan. And. Butr. & omnes in Summario textus illius irrita est ordinatio, ut cap. Archiepiscopus, 66. dist. dist.

Tertiò nota ibi, à tribus. Suffraganeum à tribus Episcopis esse consecrandum, vel à Metropolitanum cum duobus Episcopis, ut in littera: debere tamen omnes suffraganeos consentire expressè, vel saltem tacite, & satis esse, ut non contradicant, vel si contradicant, nil rationabile opponant, secundum Antonium de Butr. hic num. 12. Alioquin si consecratio fieret, vel uno ex eis contempto, sic consecratus executionem non reciperet, ut notat glo. Jo. in cap. 1. in ver. Potest, 64. dist. & Butr. eod. num. 12.

Quartò nota ibi, iussu Archiepiscopi. In consecratione suffraganei Archiepiscopus non adesse necessarium in consecrante, sed ut iubeat ut consecratio fiat. Et sic ejus actus est potius jurisdictionis quam ordinis, ut bene hic per Butr. non. 5. Metropolitanum tamen vita sancto, ipsi suffraganei Episcopum consecrari propria auctoritate, cap. Quia, 64. dist. Innoc. hic in verb. iussu. Abb. antiq. num. 1. in eod. verb. Hostien. num. 1. post medium in verb. Iussu Archiepiscopi. Jo. And. num. 3. & alij communiter.

Quintò nota ibi, Majori numero Metropolitanus consentiat. Discrepantibus sententiis inter Episcopos Comprovinciales Archiepiscopus stare debere sententia majoris partis, concordat cap. 1. 2. 3. & 4. 65. dist. Verumtamen si eam non sequitur, sed minorem, tenebit sententia Archiepiscopi secundum Innoc. hic in princ. in ver. Numero. Quod verum est in negotio consecrationis Episcopi, de quo hic agitur: & est ratio secundum Innoc. quia hic non requiritur consensus suffraganeorum tanquam ei tributum ius in Episcopatu, sed tanquam Consiliariorum: secus autem est in alijs negotijs, ut in Concilio provinciali, quia prævalet sententia suffraganeorum, ut audita sententia Congregationis Concilij declaravit Gregorius XIII. ut plene scripsi in cap. Sicut olim in 8. q. 33. & 34. infra de accusat.

In glo. in verb. Ab omnibus, nota declarationem regulæ, que habetur hic, & in c. Quod omnes, de regul. jur. lib. 6. videlicet, Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Proceunt enim

enim in privatis, ut dicit glo. in fin. id est in his, que competunt pluribus, ut singulis, in concedendo haustum aque, in quo debent omnes convenire, ad quos ius aque spectat, nec sufficit major pars, ut l. In concedendo. ff. De aqua pluvia, arden. ad idem l. ult. C. de auct. presb. l. Quinque in fin. C. de comm. agro deserv. lib. 11. Nam idem, ff. De auct. cap. licet ergo, 2. q. 1. Et adde quod de concessione iuris patendi adnotavi in c. Cum in cunctis, num. 9. de his que sunt à major. part. Capitul. secus vero in his, que competunt pluribus ut universis, seu ut Collegio, quia tunc sufficit major pars, ut l. Quod major, ff. ad municipal. & cap. 1. de his que sunt à major. part. cap. Cum multis similibus. Quam declarationem, posuit etiam Dyn. glo. & Doctores communiter in dicto, c. Quod omnes, glo. 1. in c. Canonice de constitution. ubi etiam Felin. à num. 15. & Dec. num. 5. Duenn. reg. 295.

enim in privatis, ut dicit glo. in fin. id est in his, que competunt pluribus, ut singulis, in concedendo haustum aque, in quo debent omnes convenire, ad quos ius aque spectat, nec sufficit major pars, ut l. In concedendo. ff. De aqua pluvia, arden. ad idem l. ult. C. de auct. presb. l. Quinque in fin. C. de comm. agro deserv. lib. 11. Nam idem, ff. De auct. cap. licet ergo, 2. q. 1. Et adde quod de concessione iuris patendi adnotavi in c. Cum in cunctis, num. 9. de his que sunt à major. part. Capitul. secus vero in his, que competunt pluribus ut universis, seu ut Collegio, quia tunc sufficit major pars, ut l. Quod major, ff. ad municipal. & cap. 1. de his que sunt à major. part. cap. Cum multis similibus. Quam declarationem, posuit etiam Dyn. glo. & Doctores communiter in dicto, c. Quod omnes, glo. 1. in c. Canonice de constitution. ubi etiam Felin. à num. 15. & Dec. num. 5. Duenn. reg. 295.

DE TEMPORVM ordinationibus.

Cap. Nec Episcopi.

S V M M A R I V M.

- 1 Consecratio Episcopi à tribus saltem Episcopis faciendae est. Et hoc est de substantia consecrationis, num. 3. & num. seq. & num. 9.
- 2 Nec est Episcopus, qui minus quam à tribus auctoritate etiam Metropolitanis factus est Episcopus, num. 5.
- 3 Quod si in provincia non sint tot Episcopi, vel unus solus, convocari debent viciniorum auxilia.
- 4 Consecrationem Episcopi formam ab apostolis intraductam, potest Papa immutare. & numer. 2. & seq.
- 5 Et si in ordinando consecrari dispensare, num. 10.
- 6 Consecrati, qui ab uno sunt Episcopo, non sunt Episcopi.
- 7 Consecrationem Episcopi unus Episcopus perficit, alij vero duo sunt assistentes.
- 8 Dispensandum an sit, ut in Provincia, in qua Episcoporum copia haberi non potest, loco duorum Episcoporum, qui consecrationi Episcopi interesse debent, subrogentur duo Abbates, vel duo alij in dignitate Ecclesiastica constituti. & num. 9. & 10.

NEC EPISCOPI Summatum est supra in cap. prox. Ponit duo dicta. Secundum ibi, Quod si.

In textu ibi, Si in tribus, vel duobus. Nota consecrationem Episcopi faciendam esse à tribus Episcopis, & non paucioribus: concordat, cap. 1. cap. Comprovinciales, & cap. penult. 64. dist. cap. Porro, 66. dist. c. Episcopus cum ordinatur, 23. dist. & cap. proximo supra eod. & dum textus dicit Metropolitanum hoc posse cum tribus, intellige ipso computato in numero trium: nam cum hoc fieri possit à

tribus iussu Archiepiscopi, ut in præcatis iuribus, cur non possit fieri ab ipso? Archiepiscopo una cum duobus? Ideoque ad idum fuit in littera, vel dubium, quod non erat in antiqua compilatione, ut advertit glo. hic in verb. Sine tribus, Host. in princ. in eod. verb. Joan. And. num. 2. in verb. Comprovinciales, Butr. num. 5. Anchar. in 1. notat. & refertur ab Anton. Augustin. in 1. Compilat. Decretal. in tit. de elect. cap. 4.

Quod si in provincia non sint tot Episcopi, vel unus solus, convocentur viciniorum auxilia, ut cap. Pontificatus, 7. q. 1. est enim de substantia consecrationis, ut non à paucioribus, quam à tribus Episcopis alius Episcopus consecratur, ut probatur in cap. præcedenti: nam textus dicit Episcopum, si necesse fuerit posse consecrari à tribus Episcopis, sed melius esse, ut à metropolitano una cum omnibus Episcopis Comprovincialibus consecratur: nam si est ad bene esse, ut consecratur ab omnibus: ergo est necessarium simpliciter, ut consecratur à tribus, & non paucioribus. Id ipsum patet in cap. Porro, 66. dist. ubi traditur forma consecrationis ad Apostolicis introducta, que omnino servanda est, ut cap. fin. in 1. de sac. minister. & est expressum in Epistola Joannis Papæ III. ad Episcopos Germaniæ & Galliæ, que habetur tom. 2. Concil. part. 3. pag. 205. col. 2. littera D. ubi sic legitur: (Omnia quoque maxima Concilia affirmant eum non esse Episcopum: qui minus quam à tribus Episcopis auctoritate etiam Metropolitanis fuerit factus Episcopus: Ideoque illos, quos Chorepiscopos vocatis, quia ab uno, ut audivimus, sunt Episcopo, episcopos non esse, nec aliquid de Pontificali privilegio agere debere peripocum eil.) Hæc ibi: & hic tenent glo. in verb. Sine tribus, Hostien. num. 1. in verb. Præsumat. Joan. And. numerus 3. Bellam, num. 2. Butr. in 3. notat. & num. 11. Anchar. in 1. præced. in 3. notat. Host. & communiter Canonice in c. unic. de sac. Vind. & ex Theolog. Cajetan. in 3. part. q. 67. art. 6. & alij, quos retuli in cap. Requisitum, num. 86. de ordinat. ab Episc. unus tamen Episcopus totam perficit consecrationem, alij vero duo sunt assistentes, ut cap. Quisquis, 5. Super eo supra de election. Hostien. hic num. 1. in fin. vers. Ita quod, Joan. And. num. 4. Bellam, num. 3. Butr. num. 12. & patet Pontificali Romano in tit. de consecrat. electi in Episcopatum. An autem inpositio libri Evangeliorum sit de substantia ordinationis Episcopi, scripsi in cap. Requisitum, num. 85. de ordinat. ab Episc. in quest. quam ibi laxissime disputavi, An Episcopatus sit ordo Sacramentalis à num. 2. signa ad num. 94.

Ex facto quaesitum est, an in Provincia, in qua Episcoporum copia haberi non potest, dispensandum sit, ut in loco duorum Episcoporum, qui consecrationi Episcopi interesse debent, subrogentur duo Abbates, duove alij dignitates ecclesiasticas habentes.

In libris publicis sacre Congregationis Concilij hæc reperi adnotata manu bon. mem. Cardinalis Aleati illius Præfati ad sess. 7. cap. 9.

Consecratio Episcopi necessario faciendae est à tribus Episcopis, cap. Porro, 66. dist. & est de substantia, adeo ut à paucioribus facta consecratio non teneat DD. in cap. Nec Episcopi, de temp.

temp. ordinat. Possit tamen Papa immutare hunc formam tanquam traditam ab Apostolis. Archid. d. cap. Porro Gemin qui non est juris Divini forma. Præposit. Card. d. cap. Porro. Expositus in c. Archiepiscopus. 68. dist. Item Papa solus ordinando videtur dispensare super tali forma. Cardin. Præpos. dicto cap. Porro. sed si in Provincia non adsunt tot Episcopi, ac cessandi sunt ex vicina provincia, cap. Si forte. 65. dist. Quod arguit in casu necessitatis non esse adhibendos Abbates, sed tantum Episcopos ex vicina. Idque tenet Abbas in cap. Nec Episcopi de tempor. ordin. Consequitur tamen in Curia dispensari, & major pars Theologorum, qui consulti fuerunt, sic responderunt faciendum, Et ita Pius V. dispensavit. Hæc ibi.

Hodie in literis pro consecratione Episcoporum in Indijs apponitur clausula infra scripta, videlicet, Tibi Presbytero, ut à quo tuncque malueris Catholico Anulite gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habente accitis, & in hoc illi assistentibus duabus, vel tribus dignitatibus, munus consecrationis recipere valeas, &c.

Cap. Ex parte.

SI Monachus unius Ordinis in secundo ordine, ad quem transiit, recipit Sacerdotium, ad primum Ordinem rediens, in eo liberè ministrabit, Hoc dicit Jo. Andr. & sequentes, communis divisiõ, secunda, ibi, man. l. amu.

Pro intellectu hujus textus vide quod scripsi in cap. Consultationi. num. 6. infra, de Apostat.

DE TEMPORVM Ordinationibus.

Cap. Altera.

E F M M A R I V M.

Ordines sacri duo non possunt conferri eidem uno die, vel duobus continuato jejuniis. Ordinatõ Diaconus in temporibus Quadragesima potest, anno sequenti in eisdem temporibus ordinari Sacerdos, licet Pascha præveniat.

Annus integer judicio Ecclesie qui dicatur, ibidem.

LITTERAS. Duo sacri ordines non possunt conferri eidem uno die, vel duobus continuato jejuniis. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Butr. Card. & alios communiter, Concordat Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 13. ibi: (Duo sacri ordines non eodem die etiam Regularibus conferantur, privilegij, ac indultis concessis non obstantibus quibuslibet que.) Nec super hoc dispensat Episcopus, imò puniatur si contrafecerit etiam de mandato Metropolitanæ, ut in cap. Dilictus, inf. rod. Dispensat tamen super anno interstitij, quod debet intercedere à Subdiaconatu ad Diaconatum, & à Diaconatu ad Presbyteratum, ut in d. cap. 13. ibi: (Promoti ad sacrum Subdiacon-

natum ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorum gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur.) & in cap. 14. immediate sequenti, ubi disponitur, ut (qui ad Presbyteratum ordinem assumuntur, hi sunt, qui in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesie utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministraverint.) Porro cum Concilium dicat annum integrum, hoc intelligas non de anno naturali, vel civili secundum ea, que leguntur, & notantur in l. Annulus, l. 2. ff. De verb. sig. inf. sed de Ecclesiastico jura ut si ordinatus Diaconus in quatuor temporibus quadragesimæ ordinatur Sacerdos in quatuor temporibus quadragesimæ anni sequentis, annus dicatur integer judicio Ecclesie, licet Pascha celerius adveniat, quam præcedens, ut exsententia Sac. Congregationis dixi in cap. Ad nostram, num. 18. vers. Et confirmatur, inf. de regul.

DE TEMPORVM Ordinationibus.

Cap. Vel non est compos.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**rdinans puerum tredecim annorum in Diaconum suspenditur à collatione ordinum, & ordinari ab ipso executione usque ad statum legitimam. & num. 10.
- 2 Furius, seu fatus, vel illius præsumitur qui contra jura.
- 3 Mentis infirmitas ex operibus cognoscitur.
- 4 Ordinans Clericum ad sacros ante statum legitimam non est ipso jure à collatione ordinum suspensus, sed suspendendus.
- 5 Punientis est quis in eo, in quo peccavit.
- 6 Ordinans Clericum etate inhabilem ad unum ex sacris ordinibus an suspendatur à collatione omnium.
- 7 Ordinatus ante etatem legitimam, aut extra tempora charalterem recipit.
- 8 Ordo Presbyteratus non requirit usum rationis ex necessitate Sacramenti; ordo Episcopalis solum.
- 9 Suspenditur ab ordine an sit inhabilis ad beneficium obtinendum.
- 10 Ordinatus ad sacros ante etatem à jure præxam an sit ipso jure suspensus; an verò suspendendus ab illorum executione.
- 11 Et quid post Constitutionem Pij II. Anno si celebret irregularitatem incurrit. & num. 42.
- 12 Constitutio Sixti V. contra Episcopos in ordinum collatione præcætes redacta est per Clem. VIII. ad terminum juris, Bulla Pij II. & Concilij Tridentini, excepto capite Simonie.
- 13 Ordinatus ad sacros extra tempora, vel ante etatem legitimam, aut sine littera dimissionis ex Bulla Pij II. an sint perpetui suspensi.
- 14 Irregularis officium promittit ante etatem ad unum ex sacris ordinibus, etiam si ministrat in majoribus legitima etate susceptis.
- 15 Nisi ignorans hoc fecerit.

- 16 Suspenditur à collatione certi ordinis an sit etiam suspensus à collatione ordinum superiorum, vel inferiorum.
- 17 Episcopus à collatione ordinum suspenditur si illos consecrat, an officiat irregulari, & num. seq. usque ad num. 42.
- 18 Invidiosus ab ingressu Ecclesie irregularitatem incurrit, si Missam celebret in ipsa Ecclesia.
- 19 Secus si in privato Oratorio, vel altari viatico.
- 20 Episcopus à Pontificali suspenditur Missam celebrando in apparatu pontificali non sit irregulari. Contrarium, num. 36.
- 21 Suspenditur non nisi ad hoc ut contra ab irregularitatem requiritur ut actus, à quo est suspensus, sit proprius altissimi ordinis, & tam, seq. Item requiritur ut actum illum exerceat tanquam Minister, num. 22.
- 22 Intellectus c. 1. de re judic. & desent. ex com. lib. 6. & num. 28.
- 23 Suspenditur non sit irregulari absolvendo ab excommunicatione, nisi hæc faciat tanquam sacerdos, & cum solennitate, c.
- 24 Collatio beneficij non est actus ordinis, sed jurisdictionis.
- 25 Episcopus à collatione beneficiorum suspenditur si illa consecrat, in irregularitatem non incurrit.
- 26 Suspenditur ab officio prædicandi si contraveniat an officiat irregulari.
- 27 Prædicationis officium an sit annexum ordini Diaconatus.
- 28 Episcopatus est verè, & proprie ordo Sacramentalis.
- 29 Ordines conferre est principale actus ordinis Episcopalis.
- 30 Suspenditur à collatione ordinum est verè, & proprie consecrata ecclesiastica.
- 31 Episcopus suspenditur à collatione ordinum an fiat irregulari si viros ordines consecrat.
- 32 Suspenditur ab ordine an per executionem solennis Ministrum ordinem irregularitatem incurrit.
- 33 Ordinatus Ministrum, & prius tenore ordinarius minister est solus Episcopus, & num. seq.
- 34 Episcopus à collatione ordinum suspenditur an officiat irregulari conferendo prius tenore.
- 35 Pontificalia quæcumque non sint de substantia Pontificalium officij, sunt tamen actus pecuniaris ordinis Episcopalis.
- 36 Episcopus suspenditur si solenniter benedicit, irregulari officiat.
- 37 Benedictio solennis est ordinis Episcopalis.
- 38 Irregularitas inducitur ex violatione suspensionis non solum per actum alium ordini competentem jure divini, sed etiam jure ecclesiastico.
- 39 Episcopus suspenditur à collatione ordinum an sit suspensus à collatione inferiorum.
- 40 Irregularitas non inducitur nisi in casibus jure expressis.
- 41 Episcopus à collatione ordinum suspenditur si Missam celebret, an officiat irregulari, & num. seq. usque in finem.
- 42 Suspenditur à Deo quoad se propter peccatum, non autem à Canone nisi per approbationem, monstrando irregularitatem non incurrit.
- 43 Episcopus suspenditur ab ordinibus conferendis non potest absolvi sine subsecuto à suspensione, de qua cap. 1. de re judic. lib. 6.
- 44 Suspenditur ab actu ordinis Episcopalis non includit suspensionem ab actu ordinum inferiorum.

VEL NON EST COMPOS. Ordinans puerum tredecim annorum in Diaconum suspenditur à collatione ordinum, & ordinari ab ipso executione usque ad statum legitimam Hoc dicit. Et quamvis loquatur de ordinato in Diaconum; idem tamen dicendum de ordinato in Subdiaconum, secundum Hostien. Joan. Andr. & Card. per jura allegata in glossa secunda. Dividitur in duas partes. Primò narrat factum, Quod secundo puniri præcipitur si est verum, ibi discretioni.

Nota primò ibi, composui, &c. venientem contra jura furiosum fore præsumendum, seu fatuum, vel idiotam omnimodò, secundum Collectar. in prin. Ad idem certus in cap. Si homo, 27. q. 1. Et quod dixit furiosum, seu fatuum, intelligit id est inderetum, secundum Abb. Antic. & Joan. Andr. qui ex littera colligunt mentis infirmitatem ex operibus cognosci. Alioquin si intelligeretur de totali dementia, ordinatio non esset punibilis, l. Divus, ff. de offi. Presb. l. penult. ff. de l. Pomp. de parr. l. infans, ff. ad l. Carn. de furar. Clemens. Si furiosus, cum ibi notatis per gloss. 1. & Doctores de bonis. Et est simile in l. Seneca, ff. de insti. testam. ibi, quasi non sane mentis fuerint; & hoc dicitur non quasi vere furiosus, vel demens testatus sit, sed rectè quidem fecerit testamentum; sed non ex officio pietatis.

Secundò nota ibi, Suspendentes. Episcopum ordinantem ad sacros ordines Clericum etate inhabilem, quamvis non sit ipso jure suspensus; esse tamen suspendendum à collatione ordinum, ut scilicet in eo puniatur, in quo peccavit, cap. Qui & dicitur, & cap. De Virg. 12. q. 2. Revertimini, 16. quest. 1. & supra cap. prox. & notat gloss. hic in ver. Suspendentes. Hostien. num. 2. in eodem ver. & Butr. num. 3. in 2. notat. Et quamvis non peccaverit nisi in collatione unius ordinis; tamen puniatur per na suspensionis à collatione omnium, cum littera loquatur de ordinibus indistinctè, ut per Collectar. num. 1. Butr. num. 7. & Cardin. in 2. q. 1. Sylv. in ver. Suspendentes, 5. vers. Et similiter fit à collatione ordinum, idque propter duo secundum Hostiensem. Primò scilicet propter quantitatem excessus, id est gravitatem, vel forte quia ordinatus in Diaconum in decimo tertio anno multum distabat ab anno vigesimo quinto, qui tunc temporis requirebatur ad ordinem Diaconatus, cap. Placuit, c. Qui Episcopus, cap. In singulis, & cap. Quicumque, 77. dist. Deinde ut carceri à similibus deterreantur, ut in cap. De trauit Episc. hæc contrariam opinionem, id est Episcopum non esse suspensum nisi à collatione ordinis male collati pluribus tæstatur Gemin. incap. Eos col. 3. vers. Ego teni opinionem Avridi. de tempor. ordin. lib. 6.

Tertio nota ibi, ab executione, defectum actus in ordinato non impedire impressionem characteris. Et de hoc est casus hic secundum Compstell. & Abb. antic. in prin. Idem tenet gloss. in ver. Ab etate. Innoc. num. 1. in eod. ver. dicens etatem non esse de substantia. Hostien. n. 2. in eodem ver. Ab etate, Collectar. num. 2. in ver. ab executione. Bellam. num. 2. in 3. quest. Butr. num. 4. in 3. notat. Card. in 4. notat. Et est simile in tempore. Nam ordinatus ad sacros extra tempora à jure statuta ordinem recipit, ut in cap.

Consultationi, infra eadem.

8 Procedit autem supradicta conclusio etiam si ordines conferantur infanti, quia usus rationis in Sacramento, in quibus non requiritur usus suspensibilis, sed aliqua potestas spiritualis divinitus datur, ut in sacra ordinatione, non est ex necessitate sacramenti, sed tantum ex necessitate precepti, cap. 1. de Cler. per salt. prom. Et post S. Thomam, S. Bonavent. Scotum, & alios scripti in cap. Super translatam, numero 26. Et seqq. infra de preben. Unde puer post baptismum in cuius ordinatus etiam in Presbyterum, characterem recipit, ut tenent Hugo, Archid. Turretrem, & Prepositus in cap. Sublatum, 77. distin. Hosti. hic non & vers. Alio quod etiam puer in curia, & Colletar. numero 2. & est ad hoc argumentum optimum in cap. Major, 5. penult. & fin. infra de Baptis. Licet secus sit in ordine Episcopali, in quo ex necessitate consecrationis requiritur actus suscipientis curam pastorem, & sic usus rationis, ut repobata Hugonis, & Archidiaconi opinione dixi in praedicta decretali super inordinationem, num. 38.

9 Quarto nota secundum Anton. de Butr. nu. 6. Suspensionem ab ordine non esse inhabilem ad beneficium obtinendum, quod efficaciter probatur hic: nam Pontifex suspendit puerum tredecim annorum a Subdiaconatu usque ad legitimam aetatem; & tamen praecipit, ut ei provideatur de competentis beneficio ecclesiali. In contrarium. cap. Si celebrat, infra de Cler. excomm. ministr. In suspensio ab homine, vide textum in cap. Cum homo, cum glo. in ver. Suspecti, infra de stat. & qualis.

10 Ultimo nota tibi, suspendimus, promotum ad sacros ordines ante aetatem a sacris Canonibus praesentiam suspendi ab illorum executione quousque ad aetatem legitimam pervenerit. Simile in cap. Sacerdote, infra de stat. & qualis, ubi suspenditur administratio talibus concessa usque ad legitimam aetatem.

Sed QUARO. An sic ordinatus sit ipso iure suspensus, vel suspendendus?

Doctores non conveniunt. Nam Compstell. & postea Abb. Antiq. hic in princ. tenent esse ipso iure suspensum, assertores de hoc esse casum hic.

Sed glossa in ver. Aetatem. Item gloss. penult. in Clem. fin. de stat. & qualis. tenent esse suspendendum, & sic recipere ordinem non tantum quoad characterem, sed etiam quoad executionem, nisi suspendatur. Et hoc placet Raym. in sum. de stat. & qualis. 5. Panacium, in princ. Archidiacon. in cap. Placuit, 77. distin. Et Henr. Boich in cap. Consultationi, 5. Si propter defectum, infra eod. cum quibus transeunt hic Bellam. num. 2. in 3. quae. Butr. numero 4. in 3. notab. & num. 12. in ult. quae. Cardin. in 4. quae. Joan. de Anan. in princ. vers. An autem iste minor. Rebuff. in practi. benef. par. 2. tit. de Cler. ad sacros ordines nulli prom. glo. 2. numero 8. Navar. cons. 59. numero 3. hoc titulo, & Covarr. in Clem. Sacerdotio, part. 1. §. 1. num. 4. Exita dixerunt ferē omnes, ut in Clem. Navar. restatur in Man. cap. 27. num. 155. vers. Declaratur, & qui etiam in hanc sententiam citat sanctam Antonium in 3. par. tit. 14. cap. 16. & Major. in 2. distin. 24. qu. 1. Moventur

quia littera dicit suspendimus, non autem suspensionem nunciamus, Idem notatur in cap. Placuit, 77. distin.

11 Verum hodie prima opinio Compstellani, & Abbatis Antiqui est canonizata in Constitutione Pij II. quae incipit, Cum ex factorem, in Bullar. tom. 1. pag. 319. quae lauitur, ut qui ad aliquem ex sacris ordinibus ante aetatem legitimam se fecerint promoveri, a suorum ordinum executione ipso iure suspensi sint; & si huiusmodi suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare praesumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, & ultra alias penas beneficij ecclesiasticis possint iure privari. Et pena irregularitatis forte adjecta fuit propter opinionem Joannis de sancto Georgio, qui tenuit ordinatum ante aetatem legitimam, licet non debeat celebrare, tamen si celebrat, non incurrit irregularitatem, cum hoc non reperitur iure cautum, c. Is qui de sentent. excomm. l. 6. & sequitur Gemin. in cap. Eus, col. 4. in princ. vers. Per praedicta insert. & ibi etiam Franc. vers. Ex quo inferitur de tempor. ord. lib. eod. Omnis constitutioem Saxi V. incipiens, sanctum, & salutare, contra Episcopos in ordinum collatione peccantes. In Bullar. tom. 2. pag. 651. quoniam illa Constitutio praeterquam quod ad simulationem ordinatis, & ordinatos redacta fuit per Clem. VIII. ad terminos juris, Constitutionis Pij II. & Concilii Tridentini, ut in Extravag. incipiens, Romanam Tridentinum. In Bullar. tom. 3. pag. 54.

12 Sed remanet dubium, an suspensio, de qua in Constitutione Pij II. sit perpetua, vel potius temporalis usque ad aetatem legitimam, ut sic constitutio accipiat interpretationem passivam ab hac Decretali, juxta regulam lib. 2. & ibi Bart. C. De noxal.

13 Ex ultimo esse perpetuam, quamvis ordinatus abolutionem non obtinuerit: quia cum sit simplex & indeterminata, non est nostrum eam limitare ad certum tempus: nam iura ubi volunt suspensionem esse temporalem, id solent exprimere, ut in cap. Eus, de tempor. ord. lib. 6. cum aliis allegatis per gloss. in Clem. fin. in ver. Suspecti, de penit. & per Franc. in cap. 1. num. 6. de re iudic. lib. 6. Unde & Pius II. si voluisset suam suspensionem durare tantummodo usque ad aetatem legitimam, hoc expressisset, sicut expressit Honorius III. in hac Decretali, arg. cap. 2. vers. Unde si circa translatam, supra de translat. Episc. & cap. ad audientiam, infra de decim. Praeterea constitutio sub unica determinatione, & verborum structura deest suspensus ipse ipso iure ordinatus extra tempora, ante aetatem legitimam, & absque litteris dimissorias. Sed ordinati in primo, & tertio casu absque dubio sunt suspensi, quamvis abolutionem non obtinuerint. Ergo & ordinati in secundo quia una determinatio respiciens plura determinabilia debet illa qualiter determinare, l. fin. & ibi Bore. C. De sentent. l. Quamvis. C. De impub. & alio subsistat. l. tam hoc iure. §. fin. ff. De iure & pupill. Decius in cap. Novit. numero 56. infra de iudic.

14 Ac demum cum constitutio statuat ut promotus ad aliquem ex sacris Ordinibus ante aetatem legitimam

legitimam, si durante suspensione in eisdem ordinibus ministraverit, irregularitatem incurrit; ponderanda sunt illa verba, ad aliquem, nec non illa, in eisdem, quae important ut promotor ante aetatem ad unum ex sacris ordinibus in irregularitatem incidat etiam ministrando in alijs maioribus in legitima aetate susceptis. Ergo per supervenientiam legitimae aetatis suspensio non expiravit: nam si expirasset, utique ministrando non esset irregularis. Et hanc partem, licet nihil adducant, tenent Rebuff. in practi. benef. part. 2. tit. de Cleric. ad sacros ordines male promoti, gloss. 4. num. 3. & Toletus in summa lib. 1. cap. 71.

15 Ceterum si quis credens se esse in legitima aetate constitutum testimonio parentum deceptus se faceret ad sacros ordines promoveri, & in eis bona fide ministraret, non incurret irregularitatem, quia constitutio hac in parte loquitur per illa verba, temere praesumpserit, quae dolum, & temeritatem requirunt secundum Card. in Clem. 1. q. 38. de privil. & ita ex facto respondit Navar. cons. 8. incipiens. Quaesitum est: hoc titulo, licet dicat Constitutionem Pij II. quae imponit penam suspensionis ordinato ante legitimam aetatem, loqui per verbum praesumpserit. Quod non est verum, quia Constitutio qua parte imponit penam suspensionis, loquitur simpliciter de illis, qui ante aetatem se fecerint promoveri, nec utitur verbo, praesumpserit, nisi in secunda parte, ubi imponit penam irregularitatis. Hoc ipsum tenet etiam Navar. in Man. cap. 27. num. 155. vers. Declarata prima, & Julius in cap. Asperit, in ultima oppositio, num. 34. de restitut. spoliat. Conferunt notata per Joan. Andr. in cap. Eus, num. 1. in gloss. Sed numquid, hoc tit. lib. 6.

An autem ordinatus ad sacros ordines ante annum decimum quartum tenetur continere necne, plene examinavit gloss. 2. in cap. an. infra de Cler. per salt. prom.

16 Secundo QUARO. An suspensus a collatione ordinis Diaconatus sit etiam suspensus a collatione Presbyteratus, & e converso.

Videtur prima facie non esse suspensus per testum in cap. Si qui Episcopi, 3. quae. 1. ibi: nec illi inquam Sacramento intererant, quod neglecto divino iudicio immerito praesertunt. Et hoc videtur sentire ibi, gl. pen. dum ait ordinantem esse puniendum in eo, in quo deliquit, & sic in collatione ordinis Diaconatus dumtaxat, per iura ibi allegata.

Sed dicendum est suspensum a collatione certitudinis ordinis, puta Diaconatus, non esse suspensum a collatione minoris, cap. Qualis, 25. dist. c. Nomen de praesumption. cap. in parit. de regul. jur. & regula Otho, eod. tit. lib. 6. Majorum vero id est Presbyteratus, conferre non poterit, quia si quod minus est interdicitur, ergo & quod majus est, cap. Quod si, §. Praeterea supra de elec. Et quia quavis in ipso majori non deliquerit; fecit tamen se indignum delinquendo in minori; per l. Cui pacto, ff. de seru. exportat. & cap. 1. infra de ordin. ab Episc. Ita Host. hic, num. 4. vers. numquid vero interim. Joan. Andr. mon. 11. Bellam. mon. 2. & Butr. num. 11. Sylvest. in ver. Suspendimus, §. vers. Et si sit a collatione inferioris ordinis.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

17 Tertio QUARO. An Episcopus a collatione ordinum suspensus, ut hic, si ordines conferat, efficiatur irregularis.

Negant Gemin. in c. Eus, col. 4. post princ. vers. Et per praedicta insert. & Philipp. Frauc. ibidem, num. 5. vers. Secundo inferitur, de tempor. ordinis, lib. 6. allegant Joannem de S. Georgio, & Specul. in tit. 3. de dispensat. §. Iuxta, 2. vers. Quidis quia.

18 Sed certe Specul. ibi tantum dicit suspensum ab ingressu Ecclesiae non fieri irregularem celebrando, quia etiam extra Ecclesiam celebratur, c. Concedimus, de consecr. dist. 1. Quod hodie est expeditum in c. Si cui, de serm. excomm. lib. 6. ubi patet suspensum ab ingressu Ecclesiae irregularem fieri, si exerceat ea, quae sunt ordinis, in ipsa Ecclesia. Et ex illa littera inferit gloss. 3. secus esse si extra eam sub aere, sub tentorio, vel in domo privata celebret, vel conceloret, forte celebrantibus cum Altari viatico, ut in c. In his, de privil. & cap. ult. eod. tit. lib. 6. quia irregularis non erit. Et in additione allegat Innocent. & Hostiensium idem tenentes in c. Sacro, de sentent. excomm. & Specul. loco citata. Idem tenet Abb. in c. Cum dilectus, num. 20. vers. Ant est alicui interdictus, de consuetud. & Matian. Socin. in cap. Ad audientiam, num. 130. de homicid.

19 Pro opinione tamen Geminiani, & Franchi facit, quia Episcopus a Pontificalibus suspensus si Missam celebrat in apparatu Pontificali, irregularitatem non incurrit, ut firmat Innocent. in c. Cum medicinalis, in ver. A divinis, de sentent. excomm. lib. 6. Specul. in d. §. Iuxta, 2. vers. Quid si Episcopus a Pontificalibus sit suspensus. Mariat. Socin. in d. cap. Ad audientiam, num. 129. S. Antonin. 3. part. tit. 28. de suspens. cap. 4. post med. Hostien. Archid. Abb. & alij apud Sylvest. in ver. Suspendimus, num. 4. vers. Cum autem suspensio.

Contrariam opinionem, id est Episcopum suspensum a collatione ordinum incidere in irregularitatem si ordines conferat, tenet idem Sylvest. in eod. ver. num. 4. vers. Et similiter si sit a collatione ordinum: juncto vers. Et in amittione.

20 Pro solutione quaestionis observandum est duo copulativè requiri ad hoc, ut quis ex violatione suspensionis efficiatur irregularis.

Primo enim requiritur ut actus, a quo est suspensus, sit proprius alicujus ordinis. Et hoc pro regula constituitur Abb. in d. cap. Cum dilectus, num. 13. de exceptio. S. Antonin. in 3. part. tit. 29. de suspens. cap. 1. in fin. Angel. in ver. Suspendimus, num. 3. Sylvest. in eod. ver. num. 4. quae. 5. ubi ait suspensum ab eo, quod non pertinet ad actum alicujus ordinis, si contrafaciat, non esse irregularem, sed alio modo esse puniendum. Et iura in cap. Cum aeterni, de sent. & re julis, lib. 6. & in cap. Cum medicinalis, de sentent. excomm. eod. lib. quae videtur esse in oppositum, secundum eum loquuntur in eo tantum casu, in quo exerceretur actus certo ordini deputatus, ut notatur in d. cap. Cum dilectus, de consecr. in cap. Si celebrat, de Cler. excomm. ministr. & in Clement. Capientes, de penit. Et fuit sententia Innocentij in d. cap. Cum aeterni, & cap. Cum medicinalis, quem sequitur, & dicit commun. receptum Navar. in Man. cap. 27. n. 163.

21 Secus

23 Secus autem est si suspensione durante quis exerceat actum jurisdictionis, puta absolvendo ab excommunicatione, aut excommunicando; quia tunc non est irregularis, nisi hæc faciat tanquam sacerdos, & cum solemnitate, de qua in cap. Anobis, si secundo, nisi de sent. excom. & in c. Debiti. 11. quæst. 3. ut per Marian. Socin. in d. cap. Ad audientiam, numero 107, de homicid. post Innoc. & Joan. And. in cap. fin. de excess. Pralat. & Specul. in tit. de dispens. §. Tertia, vers. Quid de absente. Unde sit ut cum beneficium collatio nullius ordinis actus sit, sed solius jurisdictionis, ut probatur in c. Transmissum, juncta glo. ult. super de elect. & notat Abb. in c. Cum dilecti, nota 17. de consecr. Episcopos à collatione beneficiorum suspensus si illa collatio irregularitatem non incurrit. cap. Cum in cunctis, §. Clerici de elect. & c. Quia diversitatem, de consecr. arch. quod quid contra scripserit Majol. de irregul. lib. 6. cap. 19. num. 2. cuius errorem redarguit Sayrus de consur. lib. 4. cap. 164. num. 3.

26 Hinc etiam fit ut suspensus ab officio prædicandi si contraveniat, non sit irregularis, cum hujusmodi actus nulli certo ordini sit deputatus, ut tenet Paul. de Eleazar, & Calder. in Clem. Cyprianus de parit. Angel. in ver. Suspendo 3. num. 2. Majol. de cap. 19. num. 21. Tolet. in Summ. lib. 1. cap. 14. & plerique alij. Et quævis Navar. in Man. cap. 27. num. 163. vers. Oportet inferri, & Gregor. de Valentia. 4. dist. 7. q. 18. punto 1. sub 3. existimaverit talem fieri irregularem, eo quod prædicatio saltem ex consuetudine annexa sit ordini Diaconatus tamen non apparet unde hujusmodi annexio probari possit, & oppositum deducit Sayr. d. c. 16. n. 20.

28 Secundo ad hoc ut violans suspensionem sit irregularis, requiritur ut actum ordinis exerceat tanquam minister. cap. 2. de Cler. excom. minist. & colligitur ex c. Cum medicinali iustine, de sentent. excom. lib. 6. ponderando illa verba. Si contingeret eos divina officia exequi sicut prius, id est tanquam in officio suo agentes, ut ibi exponit glossa, per textum in c. Si qui Episcopus in Concilio, 11. q. 3. notatur in c. Tanta infra de excess. Pralat. & tradunt Marian. Socin. in d. c. Manduciantium, num. 106. Sylvest. in ver. Irregularitas, num. 14. vers. Satis fecerunt omnes, & Navar. in Man. cap. 28. numero 163.

29 His ita constitutis haud difficilis est solutio quaestioni propositæ: nam cum Episcopatus sit vere, & propriè ordo sacramentalis, adeo ut contrarium asserere sit contra Concilium Tridentinum sit periculosum in fide, ut latissime probavi in cap. 1. de ordin. ab Episcop. & in proposito observat Navar. d. cap. 27. num. 163. vers. Ex quo inferri primò. Cumque principalis actus ordinis Episcopalis sit consecrare Sacerdotes, & Ministros Ecclesiæ, ut in c. Quamvis Chorepiscopi, 66. dist. & est distinctum ab eadem Tridentina Synodo, sess. 23. de sacram. Ordin. cap. 4. vers. Proinde, & can. 7. consequens est ut hæc suspensio à collatione ordinum sit verè, & propriè censura ecclesiastica, de qua loquitur c. Querenti, de verbis signi, quippe que admittit Episcopo principalem actum sui ordinis, qui, ut prædixi, est ministrare Ecclesiæ ordinare. Unde si ordines constituit, & sic tanquam minister exerceat actum

ordinis Episcopalis, à quo est suspensus, procul dubio irregularis efficitur ex c. Cum aterni, de sentent. & re iudic. lib. 6. & c. Cum medicinali, de sentent. excom. ead. lib. Concurrunt enim hoc casu utruumque; requiritur superiorum firmitas ad hoc ut ex violatione suspensionis inducatur irregularitas.

32 Ampliatur hæc conclusio, ut vendicet sibi locum etiam Episcopus à collatione ordinum suspensus minoribus ordinibus conferat. Nam etiam non sicut constat inter Doctores in suspensus à minoribus ordinibus per solemne exercitum actus efficitur irregularis; (negant enim S. Antonin. post Specul. quem citat 3. part. tit. 26. de irregul. cap. 1. §. De Subdianonatu, Paludan. num. 4. dist. 18. quæst. 7. art. 3. concl. 2. Vervec. & Alten. relati à Sylvest. in ver. Irregularitas, num. 15. vers. Fallit tamen eo quod ordines huiusmodi communiter exerceri solent etiam à Laicis: affirmant verò Innocent. in cap. fin. de excess. Pralat. Specul. in tit. De dispensat. §. Tertia, vers. Hoc etiam nota. Hostien. & Jo. And. in cap. 2. de Cler. excom. minist. ubi Abb. dicit hanc opinionem communem, & veram esse, quia iura loquuntur indistinctè de ordinibus, Sylvest. ubi supra, & Navar. in Man. cap. 27. num. 163.) nihilominus diversa est ratio in minorum ordinum collatione, quam sit in ipsorum executione. Quoniam ipsorum collatio iure ordinario ad solum Episcopum pertinet, adeo ut asserere hanc potestatem esse Episcopis communem cum Presbyteris, hoc sit hæreticis, ut in Concil. Trident. sess. 23. de sacram. Ordin. can. 7. Non sic in illorum executione, quæ Clericis, & Laicis communis est, saltem absque solemnitate, ut per Divum Thomam in 4. dist. 24. quæst. 2. art. 2. ad 9. & Sylvest. in ver. Irregularitas, num. 14.

35 Ampliatur secundò eadem conclusio, ut locum habeat etiam in collatione primæ tonsuræ. Quod sine difficultate procedit, si sequamur opinionem Canonistarum existimantium primam Clericalem tonsuram esse verè, & propriè ordinem, quam latissime defendimus in cap. Cum contingat à numero 10. infra ad numero 135. infra de etat. & quæst. Sed si loquamur sententiam Theologorum, qui tenent tonsuram non esse ordinem, sed dispositionem ad ordines, res non caret difficultate.

Pro opinione affirmativa facit, quia ad hoc ut per exercitum actus, à quo quis est suspensus, contrahatur irregularitas, non requiritur ut actus ille sit ordo sacramentalis, sed satis est ut sit aliquid ordini deputatus, ut patet ex dictis supra num. 21. Prima autem Clericalis tonsura esto non sit ordo propriè secundum Theologos; tamen constat apud omnes illius collationem esse actum ordinis Episcopalis, & illius ministrum ordinarium esse solum Episcopum, ut dixi in prædicta Decretali Cum contingat numero 94. Ergo Episcopus suspensus per collationem tonsuræ exercendo actum sui ordinis non videtur ab irregularitate immunis. Et propterea multi tenent Episcopum à pontificalibus suspensum, si Missam celebrat in apparatu pontificali, irregularitatem non effugere; quia est pontificalis non sicut de substantia ordinis, nec officij, cum etiam sine ipsis possit quodlibet officium exerceri, secundum Innoc. in d. cap. Cum medici-

nalium 2. vers. Secus autem dicunt quidam, tamen sunt actus proprii ordinis Episcopalis, ut cap. Transmissum, de elect. & notat Abb. in cap. Cum dilecti, n. 20. vers. Aut suspenditur Episcopus à pontificalibus, de consuet. Atque hujus sententia contra Authores susceperat, n. 20. sunt Joan. Calder. in tract. de Ecclesiast. iuribus memb. 2. quæst. 3. que incipit, Sed si qui, Gemini, in d. cap. Cum medicinali, §. Si qui autem, num. 5. Angel. in ver. Suspendo 3. num. 1. Navar. in Man. cap. 27. num. 163. vers. Ex quo inferri primò. Et ex Theologis Paludan. in 4. dist. 18. quæst. 7. art. 3. conclus. 2.

37 Et ob eandem rationem irregularis est Episcopus, qui suspensione durante solemne benedictionem impetrat, per illa verba, Si nomen Domini benediximus, de qua in cap. Abbatem de privileg. lib. 6. & in Clement. 2. eod. tit. ut imitat Nicolaus Dionysius de Perusio antiquus Doctor in d. cap. Cum medicinali, §. Ceterum, quia iurium huiusmodi benedictio quamvis non sit ordo, est tamen actus proprius Ordinis Episcopalis, qui iure ordinario inferioribus Presbyteris non competit, c. Ministrare, juncta gloss. in ver. Benedictionem, 26. q. 6. Suspensionis enim violatio irregularitatem inducit non solum per actum alicui ordini competentem iure divino, sed etiam iure humano, videlicet ex præcepto Ecclesiæ, vel ex universalis consuetudine, secundum Specul. in prædicta tit. de dispensat. §. Tertia, vers. Item nota quod suspensus Paludan. loco cit. S. Antonin. in 3. part. tit. 29. De irregul. cap. 1. §. De Subdianonatu, Angel. in ver. Suspendo 3. num. 8. & Navar. in Man. cap. 27. num. 163.

40 Pro contraria verò opinione facit, quia si constituta propriè non est ordo: ergo Episcopus suspensus à collatione ordinum, non est suspensus à collatione tonsuræ, arg. l. 4. §. Tertius, ff. De damn. inf. cum præsertim materia sit pontificalis, & irregularitas non contrahitur, nisi hoc sit expressum in iure, ut loquitur in c. Is qui de sent. excom. lib. 6. & not. Innoc. in d. c. Cum medicinali, n. 2. vers. Secus autem dicunt quidam, ead. tit. & lib.

Nisi dixerimus primam tonsuram includi in suspensione à collatione ordinum, etiam si concedamus eam non esse ordinem, sed dispositionem ad ordines, quia aliquo prohibito, omne id prohibetur, per quod pervenitur ad illud, ut l. Oratio, ff. De postulat. Joan. And. in regula. Cum quid prohibetur, de regul. iur. lib. 6. in d. c. l. c.

42 Ultimo QUAERO. Nunquid Episcopus à collatione Ordinum suspensus Missam celebrando efficitur irregularis.

Negat Rebuff. in pract. benefic. in tit. de Clericis mult. punit. in gloss. 2. num. 7. ubi allegat Gemini, in cap. Eas, de temp. ordinat. lib. 6. & Phil. Franc. in cap. Cum aterni, col. 1. de sent. & re iudic. ead. lib. Sed certe Gemini, dum dicit suspensum non fieri irregularem celebrando, non loquitur de Episcopo suspensus à collatione ordinum, sed de Clerico ordinato ante etatem legitimum, vel ab alieno Episcopo, qui quidem Clericus ministrando in susceperis ordinibus non efficitur irregularis. Et ita ipse loquitur ibi col. 3. in fine vers. In eadem gloss. in fin. post gloss. in ver. Statutum, & Jo. And. in cap. Quid translatio, de temp. ordinat. Et est ratio, quia ta-

lis est suspensus quoad se, & non quoad alios, secundum unam opinionem, ut in cap. Si celebrat, de Cler. excom. minist. Generaliter enim suspensus à divinis tantum, quoad Deum, ut constituitur in mortali peccato, qui non debent se divinis immiscere, c. fin. de celebrat. Cler. & Minist. celebrando notam irregularitatem non incurram, quia nullo iure id coartetur, dicit cap. Is qui, de sent. excom. lib. 6. Neque enim talibus est directè interdictionem officium ipso iure, sed peccat celebrando, ideoque non hinc irregularetur, cum sint à Deo suspensi solum quoad se propter peccatum, non autem à Canone, nisi per approbationem, ut post Innocent. Hostien. & Abb. in dict. c. Si celebrat, declarat Marian. Socin. in cap. Ad audientiam, num. 92. de homicid. Hæc autem ratio non viget in Episcopo à collatione ordinum suspensus, iuxta terminos hujus Decretalis, quia est directè suspensus ex præcepto Canonis, ut hic. Et propterea in præcedenti quaestione demarimus eum esse irregularem, si ordines conferat.

44 Franchus verò in d. cap. Ceterum, num. 6. Tamen asserit Episcopum suspensum ab ordinibus conferendis huiusmodi suspensione durante non posse absolvere subditum à pena suspensionis, de qua ibi. Quod etiam tenet ibi Joan. And. & in cap. 1. de Cler. venat. ex notatis per gloss. in cap. Capientes, §. Ceterum, de elect. lib. 6. Sed non dicit Franchus Episcopum taliter suspensum celebrando incidere in irregularitatem.

45 Sed nihilominus existimo opinionem negativam esse veram, licet pro ea Rebuff. nihil adducat. Moveat, quia suspensus ab actu certi ordinis non est suspensus ab actu ordinis inferioris, ut ex sententia Hostien. & communis conclusionem est supra in 2. quæst. num. 16. Ordo autem Episcopalis est major ordine presbyterali, c. Quanto, de consuet. cap. Unico, §. Perfructio, de sac. Unct. cap. Iona, de consecr. Eccl. vel altar. & est distinctum à Concilio Tridentino, sess. 23. de sacram. Ordin. can. 4. & can. 6. & c. Et ordinum collatio ad Presbyteros inferiores non spectat, sed ad summos Sacerdotes dimittitur, id est Episcopos, ut patet in iuribus prælegatis. Et in Concilio Florentino in decreto fidei Eugenij IV. §. Statum sacramentum. Ergo suspensus à collatione ordinum, & sic ab actu ordinis superioris, scilicet Episcopalis, non est suspensus à celebratione Missæ, qui est actus ordinis inferioris, id est presbyteralis, c. Peracto, §. Ad Presbyterum, 25. dist. & cap. 1. §. Una verè vers. Et hoc itaque sacramentum, supra de Summ. Trinit. & notat Abb. in cap. Cum dilectis, num. 20. vers. Si ergo suspensus de consuet. ubi expressè tenet Episcopum suspensum ab ordine Pontificali non censeri suspensum nisi ab his, que sunt ordinis Episcopalis. Et consequenter Missam celebrando, & sic exercendo actum ordinis inferioris, à quo non est suspensus, in irregularitatem non incidit.

DE TEMPORVM ordinationibus.

Cap. Dilectus.

S F M M A R I V M.

- 1 **E**piscopus conferens eadem una die plures sacros Ordines etiam de mandato Metropolitanum ab ordinandi potestate suspenditur.
- 2 **E**piscopi dispensare non possunt contra canones, nisi appareat eis expresse permissum. Et num. sequi. usque ad n. 22.
- 3 Dispensatio in edictum est prohibitorium. Unde dispensare non potest in legibus humana nisi in, a quo lex audivitatem habet.
- 4 Dispensatio est iura relaxatio, seu vulneratio.
- 5 Interea iura superiora non relaxat.
- 6 **E**piscopi sunt custodes canonum, et iurant sacras regulas defendere. Et retinere.
- 7 **E**piscopi dispensare non licet in retentione beneficiorum, et fructuum perceptorum cum eis qui beneficia in irregularitate occulta tenuerunt.
- 8 Simoniacum occultum potest **E**piscopus rehabilitare ad ordines, et cum eo dispensare quoad suspensiones tam ad ordines, quam beneficiis, sed non dispensare quoad beneficia obiecta, vel ordinanda.
- 9 Dispensare potest **E**piscopus cum ordinato ante artem si ad legitimam etatem pervenerit, et defectum sit occultum.
- 10 Intellectus et Nuper de sent. ex com.
- 11 Absolutio ab excommunicatione est favorabilis, dispensatio autem odiosa, et n. sequi.
- 12 Dispensare manu est, quam absolvo.
- 13 Concilii Tridentini decretum in c. 6. sess. 24. expenditur.
- 14 **E**piscopi in criminibus dispensare possunt, nisi eis appareat prohibitorium.
- 15 Dispensare nunquam potest **E**piscopus, nisi ei concedatur a canone, etiamsi reperitur in canone quod Papa dispensat.
- 16 **E**piscopus au postit unquam in sua diocesi, quae potest Papa in universo orbe, excepto reservatis.
- 17 Dispensare potest **E**piscopus, ubi canon permittit dispensationem, licet eam **E**piscopo non indulgetur.
- 18 Et quod si Canon sit Conciliaris.
- 19 **E**piscopi sunt executores Canonum, et dispensatores.
- 20 Dispensatio respectu dispensantis non est stricti iuris, sed quod favorabilis.
- 21 Casus, in quibus **E**piscopi possunt, vel non possunt dispensare.
- 22 **E**piscopi ex Concilio Tridentino dispensant in irregularitate, et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus.
- 23 Item absolvent a casibus occultis etiam Sedes Apostolica reservata in foro conscientie tantum.
- 24 Crimina multa licet occulta impediunt ordinis executionem etiam post peccatum penitentiam.
- 25 **E**piscopi Regionum, in quibus Concilium Tridentinum non est receptum, ut non possunt facinorare sibi tributa in cap. 6. sess. 24.

- 26 Praelati Regulares et Abbates iurisdictionem quasi Episcopalem habent dispensare. Et absolvere nequeant in casibus occultis ex Concilio Tridentino.
- 27 Cardinales in sui tituli Urbi aut non possunt sacralibus, quae tribuuntur **E**piscopo a Concilio Tridentino.
- 28 Dispensare potest **E**piscopus in irregularitate occulta ex mutilatione membri, licet non possit in irregularitate ex homicidio occulto.
- 29 Homicidium, et mutilatio membri in quibus equiparentur.
- 30 **E**piscopi absolvere non potest a casibus occultis Sedes Apostolica reservato post Concilium Tridentinum.
- 31 **E**piscopi, et Inquisitoribus ex Bulla Sixti adempta est facultas, quam habebant ex Concilio Tridentino absolvi ab heresi occultis.
- 32 Bulla Pii 4. super claustra monialium habet etiam locum in casibus occultis.
- 33 Moniales secreti delinquentes in materia claustrae ab **E**piscopo absolvi non possunt.
- 34 **E**piscopi lapsi in aliquo delicto potest etiam in Urbe ad se absolventem deputare propriam confessionem ex Concilio Tridentino c. 6. sess. 24.
- 35 Absolutio potest servari in Sacramento Penitentiae ab **E**piscopo, in cuius diocesi committitur, sed non dispensari.
- 36 Etiam si materia sit communis, ex qua peccatum, et irregularitas incurritur.
- 37 Absolutio, et dispensatio ab **E**piscopo in materia delicti perpetrati coram iudicibus, vel tribus testibus, non est tutus in conscientia.
- 38 Occultum dicitur quod probari non potest.

DILECTUS. Episcopus conferens eadem una die plures sacros ordines, etiam de mandato Metropolitanum ab ordinandi potestate suspenditur. Hoc dicit Petrus pars ponit reprehensibilem ordinationem. Secunda ponit ordinantem ibi, cum igitur.

Nota ex hoc textu insignem regulam, quod **E**piscopi contra canones dispensare non possunt, nisi eis expresse reperitur permissum; & sic edictum dispensationis est prohibitorium. Quam regulam confirmant hic et simant Laurentius, & Joannes relati ab Anon. de Butr. num. 9. Item Innocent. num. 2. in ver. Dispensatio, Abb. Antic. in ver. Permissa, Hostien. num. 2. in verbo Hincumuli dispensatio; ubi ait generalem regulam esse, ut **E**piscopi, vel Archiepiscopi circa ordines, seu ordinatos dispensare non possunt, nisi probent hoc sibi permissum. Jo. Andr. num. 7. in ver. Dispensatio, Ant. de Butr. num. 6. vers. Quoad nota regulam, quod inferior a Papa non dispensat, Card. n. 2. dicens dispensationem intelligi prohibitam omnicali, quo non invenitur expresse permissa, & ad hoc quotidie hunc textum allegat Bellam. num. 1. ubi notat hanc esse bonam consequentiam de iure; & hanc dispensatio non est Archiepiscopo concessa, igitur negata. Abb. num. 3. vers. Quoad nota regulam, Idem sentit gloss. in c. Capiensis, in ver. Suspensionis, de elect. lib. 6. Philipp. & Joan. de Liguari. relati ab Anon. de Butr. in cap. de Clericis, §. De adulteris, nu. 17. vers. Prima opinio, de Joh. plenè Archid. in cap. Licet canon. num. 3. ver. Et ubi asserimus dixit.

dixit, de elect. lib. 6. dicens hanc sententiam tenendam esse tamquam veram, quicquid aliis sit notatum; & pluribus eam comprobat Rebuff. in praxi, tit. de dispensat. ad plura, numero 27. Mandol. reg. 13. Cancell. quest. 6. num. 6. ex quibus apparet hanc esse communem Canonistarum opinionem, cum praecipue eam sequantur quatuor joris Pontificij cardines, & illuminatores, Innocentius, Hostien. Archid. & Jo. Andreas, prout ita communiter teneri testatur Abb. in dicto §. De adulteris, num. 6. vers. Quoadque consuetudo loquitur generaliter nec permittendo, nec revocando dispensationem. Unde decipitur Sylvest. qui in verb. Dispensatio, num. 8. asseruit secundum communem Doctorum opinionem **E**piscopi habere potestatem dispensandi in his, quae non sunt eis a iure, vel aliis a Superiore prohibita.

Nec aliud sentit D. Thom. in 1. 2. quest. 97. art. 4. ab aliquibus perperam allegatus pro contraria sententia. Ait enim Ille, qui habet regere multitudinem, habet potestatem dispensandi in lege humana, quae sive nocturni innotuit, ut scilicet in personis, vel in casibus, in quibus lex deficit, licentiam tribuit, ut praesertim legis non servetur. Pondera illa verba, Quae sua auctoritati innotuit, quae clare ostendunt, eum loqui de potestate, quam habet Superior dispensandi in lege propria. Quod apertius explicat in responsione ad tertium dicens, in lege humana publica non posse dispensare, nisi illum, a quo lex auctoritate habet, vel eum, cui ipse commiserit. Et sic S. Doctor est evidenter pro hac sententia, ut **E**piscopi non possint contra legem Superioris dispensare, nisi ex illius commissione, sed dispensatio ad eum tantum pertinet, a quo lex auctoritate habet, & sic ad summum Pontificem, cui solus auctoritatem facit Canonibus impertitur, §. His in 24. q. 1.

Hanc autem communis regula probatur primo evidenter in hac decretali ubi reprehenditur collatio plurimum sacrorum Ordinum una die facta eidem ab **E**piscopo, etiam si praeserit mandatum, seu dispensatio Archiepiscopi. Et reprehensio fundatur in ea ratione, quia in huiusmodi dispensatio a Canone minime est permissa. Igitur ex eo, quod dispensatio non peritur, rectè fieri inferretur censetur prohibita, alioquin ratio tex. non esset concludens, & ad quata, prout esse debet, l. Neque Statutes, & ibi Bald. & Salicet. c. De probat. in.

Secundò probatur in cap. penult. & cap. fin. in fi. de si. prochy. ubi trix declaratur dispensationes facta ab inferiori a Papa contra juris dispositionem, quos canones ad hoc citat gloss. in ver. Permissa.

Tertio. Idem colligitur ex decreto Concilii Tridentini cap. 6. sess. 24. ubi indulgetur **E**piscopo ut dispensare possint in irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus. Ex quo decreto duo eliciuntur; Alterum est ut facultas dispensandi in irregularitatibus occultis antea **E**piscopi non competeret; alias enim supervacaneum fuisset indulgendum Concilio, & nihil illis contabisset contra tex. in cap. in hi. in fi. de privileg. Alterum ut Concilium concedendo **E**piscopi facultatem dispensandi in casibus occultis censetur eam denegasse in casibus publicis, quia

concessio in uno arguit denegationem in alio, & e converso, cap. Quatuor. 25. dist. cap. Nonne, de praesumpt. gloss. fin. in cap. De multa, in fi. de prob. & in his terminis est gloss. 1. in cap. de Clericis, §. De adulteris, de Iudic.

Quarto. Dispensatio est iuris relaxatio, seu vulneratio, ut ait Fed. de Sen. conf. 30. an capitulum circa princ. vers. Sed dispensatio, per c. Ista pietas 23. quest. 4. & c. Vt constitueretur, 50. dist. Et Olttrad. conf. 327. Omnia ibidem repetitione, num. 1. Unde in decreto Conc. Trid. cap. 6. sess. 25. sic legitur, Sicuti publice expedit legis vinculum, quandoque relaxare, ut plenius evenientibus, casibus, & necessitatibus pro communi utilitate, satisfiat, sic frequentius legem solvere, nil aliud, est, quam utique ad leges transgrediendas, auditum aperire. Igitur ex S. Synodo dispensare est legem solvere, & relaxare. Sed inferior iura superioris non relaxat, c. Inferior, 21. dist. cap. Cum inferior, de major. & obedi. Clem. Ne Romani de elect. hoc enim esset Hierarchiam Ecclesiasticam confundere Dei ordinatione institutam, ut in Conc. Trident. sess. 23. De Sacram. Ordini. can. 4. & can. 6. Ergo nec contra iura superioris dispensat.

Quintò probatur eadem manifestè secundum Archid. loc. cit. supra num. 2. quia **E**piscopi sunt Custodes Canonum, c. Cum quibus 24. quest. 3. Ita ut a regulis praescriptis nullam ingentiam, aut praesumptionem discedant, cap. Ignorant, in fin. 25. q. 2. Et ut legitur in septima Synodo, **E**piscopi debitorum sunt omnes sacras regulas custodire, c. Cum sumus, c. quest. 3. & etiam ad expressum in c. Infirmis, 23. quest. 2. ut responderi non possit secundum eum, ubi enim ait Gregor. (Institutionis nostrae decreta perpetua stabilitate, & sine aliqua constitutionis transgressionem servari, sive quae scripto decreverimus, sive quae in nostra praesentia videntur esse disposita, nec à quoquam Pontificum in totum, vel in partem ex qualibet occasione convelli decernimus, vel mutari. Hae ibi.) & alia multa in proposito congerit, Fedet. de Sen. conf. 17. Quasi talis est, peritur, & Petr. de Anchar. in reposit. cap. 1. num. 188. vers. In contrarium, & num. 190. vers. Accedit huiusmodi quaestio, supra de consuet. Quid plura; Nonne **E**piscopi obligantur iuramento ad regulas sanctorum Patrum defendendum, & retinendum, ut est expressum in cap. Ego N. de iur. jur. Quae ergo conscientia dispensandi, vel uti verius loquar, temerando iura ipsa venient contra, nisi in quantum eis ab ipso iure permissum invenitur non videri, quae sunt verba formalia Archid. in d. c. Licet Canon, num. 3. vers. Quae plura, de elect. lib. 6. allegat. tex. hic & in c. Romana, de suppl. neglig. Prael. eod. lib.

Ultimò hanc sententiam in casibus particularibus saepius secuta est S. Congregatio Concilii. Aliquando enim dubitatum fuit an sicut **E**piscopi ex cap. 6. sess. 24. Licet dispensare in omnibus irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, ita etiam liceat dispensare in retentione beneficiorum, & fructuum perceptorum cum eis, qui praedicta beneficia in irregularitate, sed alias canonice obtinuerunt. Item alius dubitavit **E**piscopus Bilituntin. an posset absolovere sibi subditum à simonia occultis, eumque rehabilitare ad ordines,

nes, & beneficiam obtenta, quam obtinenda ex dicto cap. 6. *seff. 24. lic.* Congregatio censuit Episcopum posse absolvere ex Concilio, & dispensare super irregularitate, seu ad ordines rehabilitare, ut possit ministrare, & ascendere. Item posse dispensare quoad suspensiones tam ab ordinibus, quam beneficiis, sed non posse dispensare quoad beneficia, quibus privatus quis existit, nec ad beneficia obtinenda rehabilitare. Amplius cum esset quaesitum an Episcopus ex dicto cap. 6. posset absolvere à suspensione, & irregularitate cum, qui ante legitimam etatem se fecit scierat ad sacros ordines promo veri, & in eisdem ministravit, ita ut deinceps tura conscientia, & abque periculo irregularitatis propterea incurrendae posset sic absolutus in dictis male susceptis ordinibus ministrare, praesupposito quod defectus etatis sit occultus, Sac. Congregatio respondit si is Clericus pervenit iam ad etatem legitimam, posse Episcopum cum illo dispensare, tam super suspensione, quam super irregularitate: si nondum ad legitimam etatem pervenit Clericus, Episcopum non posse, sed petendum dispensationem à Sede Apostolica. Deinde aliis omisit declaravit Episcopum non posse dispensare cum sibi subdito vero bigamo ad minores ordines, & beneficia simplicia, & Congregationis sententiam ad secretam approbavit Gregor. XIII. ut plenius dixi in cap. *Super eo inf. de bigam.* Igitur ex mente sac. Congregationis facultas, quam habent Episcopi dispensandi restricta est ad terminos Concilij, id est ad irregularitates, & suspensiones ex delicto occulto provenientes, ita ut in alijs dispensare non liceat, nisi in casibus, in quibus à jure eis apparet permissum, sed pro dispensatione Sedes Apostolica sic ad cuncta.

10 Non obstat Decretal. *Super inf. de sentent. excomm.* ubi constituitur contraria regula, ibi, (Quia tamen Conditor Canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem alijs relaxandi.

11 Eteiam primo loco respondit Archid. in dicto cap. *Licet canon.* num. 3. in fin. superstitiosam esse talem objectionem, & inutilem, cum non loquatur in dispensatione, quae habetur jus vulnerare, & communiter est prohibita; sed in absolutione ab excommunicatione, quae est favorabilis, & per quam jus minime vulneratur.) Eandem solutionem posuit *glos. in cap. Capietes, in ver. suspensio, de elec. lib. 6.* Philipp. relatus ab Anton. de Butr. in d. *et si Clerici, §. De adulterij, num. 11. vers. prima opinio, de iudicij, dicens text. in d. cap. Nuper, loqui in absolutione ab excommunicatione, quae facilius permittitur, quam dispensatio; jura enim nolunt, ut quis in excommunicatione decedat, cap. *Quae fronte, de appell. cap. Cum illorum, de sentent. excommunicationis;* atque ita secundum eam major est dispensatio, quam absolutio. Eteodem modo solvit Card. hic numero 2. in §. *oppositioe,* subdens dispensationem fieri contra jus, & ideo intelligi prohibitam, nisi inveniatur permissa, ut hic: absolutioem vero fieri secundum jus, & ideo intelligi permissam, nisi inveniatur prohibita, ut in d. cap. Nuper, & sequuntur Bellam. num. 4. *Quae distinctio verissima est, & pro ea pondero decretum Concil. Trident. in d. cap. 6.**

*seff. 24. nam in prim. ubi tribuitur Episcopis facultas dispensandi in irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientes, nulla sit mentio reservationis A postolica; sed postea dum datur illis potestas absolvendi in quibuscumque casibus occultis, adduntur illa verba, Etiam Sedi Apostolica reservata. Inquiri, cur in primo casu S. Synodus non meminerit reservationis. Certè non alia ratione, nisi quia Episcopi carent dispensandi potestate non ex vi reservationis papalis, sed quia dispensatio illis non est concessa. Unde reservationis qualitas inepè adjecta fuisse, quia nulla est differentia quoad hoc inter reservata, & non reservata, sed in distincte omnis dispensatio prohibita est, nisi appareat permissa, juxta text. hic. In secundo autem casu necesse fuit addere verba illa, Etiam in casibus reservata, quia Episcopi facultatem habent absolvendi à quibuscumque casibus non solum occultis, sed etiam publicis, nisi conditor canonis absolutionem sibi retinuerit, juxta regulam d. cap. Nuper de sent. excomm. Unde si Concilium dedisset illis facultatem absolvendi nulla facta mentione reservationis, urique contulisset, quod prius habebant, & nihil novi illis contulisset, contra text. in cap. *In his, de privi.**

14 Respondetur secundo regulam d. cap. Nuper, quatenus procederet etiam in dispensatione, tamen non habere locum nisi in criminibus, in quibus dispensant Episcopi nisi ei sit expressè prohibitum, secundum *glos. d. inc. ver. permissa, in fin. Innoc. num. 2. Butr. num. 12. Bellam. num. 4. & alios praelatos.* Ratio est, quia in Adulterio, & minoribus criminibus à jure tributa est potestas Episcopis dispensandi, ut est casus in dicto §. *De adulterij.* Ergo in vim illius generalis facultatis constituenda est regula affirmativa, ut dispensatio sit permissa, nisi appareat prohibita, ut ibi omnes notant, & inspecie Abb. num. 6. *vers. Quandoque constituitur;* & Joan. Andr. post Host. in cap. 1. num. 3. de suppl. negli. *Prelat. lib. 6.* Erit intelligi *glos. primam in cap. Miror, co. distin. & glos. 1. in dicto §. De adulterij.* Rationem vero differentiae cur licet Episcopo in criminibus dispensare, & non in alijs assignat Petrus de Sampione in sua notabili distinctione, quae ponitur in additione post *glos. primam in dicto §. De adulterij, Specul. in tit. 2. §. Nunc de Episcoporum, vers. Sed cum Episcopus, Butr. in cap. fin. de gl. presbyr.*

15 Respondet tertio loco Innocent. hic num. 2. dicens: ubi jus concedit dispensationem simpliciter Episcopus dispensare potest. Et sic loquitur infra de sentent. excomm. *Super, de Cleric. excomm. ministr. popularis.* Si autem dispensatio non conceditur à canone, nunquam potest Episcopus dispensare, etiam si in canone reperitur, quod Papa dispenset, ut in cap. *Quod dilectio, inf. de consensu, & affirm. & in c. Quod scripsi, alia est c. Quodam lex, §. Quod scripsi, 35. quest. 3.* quia cum Episcopi debeant servare canones, non debent contrariare, nisi expressè concedatur, 25. quest. 1. cap. 1. 2. & 3. Ita Innoc. qui tandem relinquit in hac solutione, & cum sequuntur hic Jo. Andr. num. 13. *vers. Vel die forte melius;* Card. num. 2. in 3. *oppositioe;* & Bellam. num. 4. *vers. Quarta solutio.* Et quavis quod spectat ad dict. cap. Nuper, eadem solutio non videtur.

videtur procedere, quia ibi non permittitur dispensatio, sed dicitur videri permissum, nisi appareat prohibitum, ut adverte Card. d. num. 2. tamen ille text. non loquitur in dispensatione, sed in absolutione ab excommunicatione, ut dicitur est in primis solutione.

16 Non melaret multos ex recentioribus Theologis firmare contrariam regulam, videlicet Episcopos intelligi concessam dispensandi facultatem, si illam Papa sibi expressè non reservaverit. Quod tenent Henriquez in *Summa lib. 10. cap. 25. §. 2. & lib. 12. cap. 3. §. 2. in eum, littera N. Sanch. de Matrimonio lib. 1. distin. 61. numero 3. Suarez tom. 4. de Penit. distin. 25. sect. 2. num. 13. & de Legibus, lib. 6. cap. 24. sub num. 3. Et ducuntur hoc principali fundamentum, quod Episcopus de jure divino potest in sua dioecesi quicquid potest Summus Pontifex in universo orbe, ipsi tantum exceptis, quae idem Pontifex sibi expressè reservavit, ut docet Abulen. cap. 19. *Math. quest. 87. littera E. Victoria de Matrim. part. 1. num. 7. Sotus in 4. dist. 27. quest. 1. art. 4. vers. At quo tandem, & lib. 10. de iust. & jur. quest. 1. art. 3. ad secundum, & ex Jurisperitis, Gammar. de off. leg. lib. 10. numero 466. Majol. de irregul. lib. 3. cap. 22. & lib. 5. cap. 1. Sed hanc doctrinam falsam esse ostendimus, in cap. 1. *inf. de offic. ordinat. & illius facultatis latè etiam evidenter apparet ex his Decretalis, ubi Episcopus dispensare non potest, non quia dispensandi potestas sit illi adempta ex vi reservationis, sed quia dispensatio à canone non reperitur ei concessa. Praeterea et si Episcopi sint animarum Pastores, & jurisdictionem habeant ordinariam in sua dioecesi, tamen subsunt Romano Pontifici, & consequenter illius canones solvere, & dispensando relaxare, seu temerare non possunt, secundum Archid. & alios praelatos; Et sicut Papa quavis habeat plenitudinem potestatis in Ecclesia Universali, c. *Cum ex eo, de penit. & remiss. cap. Proposuit, de concess. praeb. tamen non dispensat contra jus divinum, cujus auctoritas est à Deo, cap. Non quidam, 25. quest. 1. Ita nec inferior, esto possit omnia in sua dioecesi, dispensat contra Canones, qui à Summo Pontifice auctoritate accipiunt. Quo argumento utitur in terminis Thom. in 2. 2. quest. 97. art. 4. *ad tertium.*****

Stat igitur communis regula quod Episcopi dispensare non possunt, nisi appareat eis expressè permissum. Intelligitur autem expressè permissum si Canon dicat simpliciter in aliquo casu posse dispensari. Nam et si expressè non indulget Episcopo dispensationem, tamen Episcopus dispensare poterit, ut tenent Joan. de Lign. & Jo. Calder. in c. *Arch. Clerici, §. De adulterij de iudic. & fuit originale dictum Innocent. hic num. 2. vers. Vel die & forte melius, & notatur in cap. *Postulatus de Cler. excomm. ministr. in glos. 3.* Idem firmant in d. §. *De adulterij Anton. de Butr. num. 17. vers. Tamen eo quod jus simpliciter permittit dispensationem, & Abb. num. 5. vers. Si vero expressè non indulget, Archid. in cap. *Licet Canon, numero 3. vers. Et ibi affectivè dixit, de elec. lib. 6.* Joan. Andr. post Hostien. in cap. 1. *Super glos. penult. de suppl. negli. Prelat. cod. lib. Bellam. hic num. 4. vers. At finaliter tenent, Sylvellr. in verb. *Dispensatio, num. 15. vers.****

Tertio ghualdo Campi. Ratio est, quia ubi jus exprimit, ut dispensari possit, jus servatur si dispensetur. Ergo ipse Episcopus canonum cultos dispensare potest, quia sic jura conservat, secundum Jo. de Lignan. & Archid.

18 Et quavis Anton. de Butr. in d. §. *De adulterij cod. numero 17. vers. Si autem appareat specificè permissa, distinguit an constitutio sit Concilij, an alia, ut primo casu non possit inferior dispensare, per text. in c. *fin. De sil. Presbyter. & cap. *Cum ad monasterium, de stat. Monachor.* In secundo casu possit: tamen hanc differentiam reprobat ibi Abb. num. 5. *vers. Sed ista differentia mihi non placet, nec iure probatur.* Ex quo enim constitutio cujuscumque illa sit, indulget dispensationem, satis videtur concedere Episcopo, maxime ut verba aliquid operentur; nam respectu Papae non potest intelligi, quia illius auctoritas semper intelligitur excepta, c. *Significasti supra de elect. Et sic Episcopus hoc casu dispensando non transgreditur, quin potius sequitur Concilium indulgens dispensationem. Sequitur Card. Jacobat. de Concil. lib. 5. §. 7. art. 19. Felin. in c. *Novallu num. 3. de rescript. & Covarr. in c. *Alma mater, par. 1. §. 7. num. 8. De sentent. excomm. lib. 6.* Sunt enim Episcopi Executores Canonum, & dispensatores in cunctis, c. *Petrus, 25. dist. & notat Vincent. in d. §. De adulterij, & post eum Bellam. hic cod. num. 4. Hostien. in cap. 1. num. 9. & ibi etiam Joan. Andr. num. 3. de suppl. negli. Prel. lib. 6.* Secus si Concilium non indulget dispensationem, sed generaliter dispoeret, quo casu loquuntur jura per Butr. allegata Pro qua conclusione facit secundum Abb. quia dispensatio non est stricti juris respectu dispensantis, imò quid favorabile, cum saepe dispensatio sit necessaria, & debita, ut notatur in c. *Et constitueretur, & c. Dominus Sancto, 50. dist. in cap. *Exigua, & c. Dispensatione 1. quest. 7. & tradit Anton. de Butr. in c. *Nisi cum pridem, §. Persona vero, num. 30. de remiss. Primam tamen opinionem Butr. conantur tueri Arel. & Dec. in d. §. De adulterij, & pro eiusdem decretum Concilij Trident. in c. 1. *seff. 24. De reform. matrim. ubi dicitur posse dispensari cum his, qui bona fide, & solemnitatibus adhibitis in gradu prohibito matrimonium contraxerunt, & in secundo gradu in ea magno Principes, & ob publicam causam, & hic Concilium permittit dispensationem, & tamen certum est in impedimentis dirimentibus Episcopum non posse dispensare, praesertim in secundo gradu, cap. *Dei qui, inf. de divor. glos. in c. *Proposuit in verb. *Dispensare, de caus. cess. praeb.***********

19 Duos autem & viginti casus, in quibus possunt, & unde viginti, in quibus non possunt Episcopi dispensare, recensent hic Innoc. num. 2. *Holl. num. 3. Joan. Andr. num. 1. in fin. Butr. n. 17. Cardin. num. 4. De quibus in Speculat. in tit. de dispens. §. *Non de quibusporum, & ex his aliquos concedit Ecclesia, quos negat Innocentius, & aliquos concedit Innocentius, quos negat Ecclesia, ut hic per Abb. num. 7. & de his consule Sylvellr. in verb. *Irregularitas, & fulius Navarr. in Man. c. 27.***

22 Hodie vero ut superius retigimus, ex decreto Conc. Trident. in cap. 6. *seff. 24.* Licet Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus

ex delicto occulto preventibus dispensare, excepta ea, quae oriuntur ex homicidio voluntario, & in quibusdamque casibus occultis etiam Sedi Apostolicae reservatis delinquentes quoscunque sibi subditos in diocesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiae gratis absolvere. Idemque in crimine haereticis tantum, non autem eorum Vicariis est permittendum.

Nec refert quod Hostien. in c. Nisi cum pridem. num. 74. in verbo *Culpas lateat*, & post eum Joan. And. num. 53 *supra de reuini*, dicant peccatum latens non videtur irregularitatem, in qua requiratur Praelati dispensatio; sed irregularitatem, etiam si illius culpa lateat, bene requirere dispensationem, quia hoc verum non esse constat aperte ex decreto d. cap. 6. ubi apparet ex delicto occulto provenire irregularitatem, in qua superioris dispensatio requiritur: multa enim sunt crimina, quae utcumque occulta impediunt ordinis executionem, etiam post peractam praenitentiam, c. *Inquisitioni inf. de censur. d. cap. Nisi cum pridem*, & *Propter consecrationem*, ut ibi dicitur, atque ita indulgentiam Concilij non est inutile.

Porro ex sententia S. Congregationis Concilij Episcopi illarum regionum, in quibus Conc. adhuc receptum non est, non possunt uti facultate in hoc decreto concessa. Nec Praelati Regularium, atque alij Abbates jurisdictionem habentes quasi episcopalem, & Sedi Apostolicae immediate subiecti, sed tantum Episcopi.

De Cardinalibus autem, qui habent titulos ecclesiarum Urbis, cum dubitatum esset an possent in suis ecclesijs Titularibus, & in earum subditis uti illis facultatibus, quae a Concilio Tridentino tribuitur Episcopis in suis civitatibus, & diocesis, & specialiter illis, quae comprehenduntur hoc decreto: discussio articulo Gregor. XIII. dixit se nolle ea, quae Episcopis concessa sunt a Concilio Tridentino competere Cardinalibus in suis titulis, quia licet habeant quasi episcopalem jurisdictionem, ibi tamen vere, & proprie Episcopi non sunt. Quod dictum interpretata est S. Congregatio approbante Summo Pontifice quoad facultates concessas Episcopis a Concilio. Unde extra illas salva manebit jurisdictio Cardinalium in suis titulis prout Doctores illi attribuant in c. *Hi qua de major. & obed.*

Sed quaeritur an Episcopus possit dispensare in irregularitate proveniente ex mutilatione membri in casibus occultis ex decreto d. cap. 6. sess. 24. Non videtur, quia cum a Conc. excipitur ea irregularitas, quae provenit ex homicidio voluntario, videtur etiam excepta irregularitas, quae provenit ex membri mutilatione, quae illi equiparatur, ut per gloss. in *Clem. 1. in verbo Mutilatus de homicid.* Sed contrarium respondit S. Congregatio ejusdem Concilij interpres ab Episcopo Cremonensi consulto, quia equiparatio homicidij, & mutilationis ibi fit quoad incurrendam ipsam irregularitatem. At praeterea quia ibi quoad facultatem dispensandi super ea. Et quavis *Summa Angel. in verbo Mutilatum*, s. num. 3. videatur sentire idem etiam quoad dispensationem. Tamen gloss. in d. *Clem.*

loquitur tantum quoad ipsam irregularitatem, & ita quoque Hermannus sentit.

Sed nunquam Episcopis facultate sibi tributa in d. cap. 6. sess. 24. in casibus occultis post concilium ex nova lege Sedi Apostolicae reservatis etiam cum elusis, Non obstantibus, absolvi possunt. S. Congregatio censuit non posse. Et in specie cum dubitatum fuerit, an Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex d. cap. 6. sess. 24. absolvi haereticos in haereticum, non obstantibus Bulla Cenae Domini: censuit eam Bullam derogasse decreto, cap. 6. Unde frustra nonnulli ex recentioribus Theologis hunc articulum in controversiam adducunt, cum habeamus claram determinationem S. Congreg. Praeterea cum dubitasset Archiepiscopus Florentinus an vigore, cap. 6. sess. 24. possit absolvi quendam Monialem, quae occulte, & ad malum finem fregerat clausuram, non obstante Bulla Pij V. quae videtur habere locum in casu publico: variatum est sententiam: nam ex decern Cardinalibus, tres censuerunt Bullam intelligendam esse etiam in occultis, quia illius verba sunt generalia, & est tantum exceptus casus nisi in mortis articulo, &c. Et quia iam declaratum Bullam Cenae Domini, quae prohibet ab alijs absolvi, habere locum etiam in occultis. Et quia cum Bulla sit confecta post Concilium, censetur derogasse Concilio. Quatuor censuerunt eam Bullam non habere locum in casibus occultis. Reliqui autem tres dixerunt agendum cum Sanctissimo, qui declaravit Bullam Pij V. habere locum etiam in occultis. Tamen concessit facultatem Archiepiscopo absolvi illam Monialem. Unde postea S. Congregatio generaliter consulto. An si Monialis aliquis monasterij jurisdictioni Regularium subiecti fecerit deliquit in materia clausurae, in foro conscientiae absolvi possit vigore ejusdem decreti ab Episcopo, cui tanquam delegato in his, quae ad clausuram pertinent, auctoritas tributa est decreto, cap. 5. sess. 25. *De Regular.* Istante praedicta Bulla Pij V. respondit non posse. Episcopo autem lapsio in aliquod delictum, de quo in d. cap. 6. sess. 24. ex sententia S. Congregationis licet ad se absolviendum proprium ipsius Confessorem deputare cum eadem auctoritate quam ipse possit, ex eodem cap. 6. in alijs sibi subditos exercere, etiam si Episcopus Romae esset, & sic extra suam diocesim.

Sed cum esset quaesitum An forensis, qui habet domum, & commoratur in civitate, vel diocesi, diceretur subditus Episcopo illius civitatis, vel diocesis, cum ibidem ecclesiastica sacramenta percipere teneretur; & ita an ab eodem Episcopo absolvi possit in casibus dicti cap. 6. quavis crimen sit sibi commissum: Gregorius XIII. audita relatione Congregationis declaravit posse absolvi in Sacramento praenitentiae ab illo Episcopo, in cujus civitate, vel diocesi commoratur, sed non dispensari.

Nec postea probavit Gregorius distinctionem Abb. in c. *Omni utriusque, de posit. & remis.* nam liborta dubitatione, an dispositio Conc. Trident. in d. cap. 6. sess. 24. quod liceat Episcopis in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicae reservatis delinquentes sibi subditos in diocesi sua in foro conscientiae gratis absolvi, comprehendat forensium fungentium Per-

toris, vel Medici officio, & commorantem in civitate, vel diocesi, ad id ut tanquam subditos, ex quo ibi Ecclesiastica sacramenta perciperent, nec debet censeri; S. Congregatio censuit Episcopum posse hos absolvi tanquam vere subditos ex facultate ei attributa d. cap. 6. possentem dispensare quando est materia conjuncta, nempe idem sit in eadem persona concurrentes, ex quo & peccatum, & irregularitas incurratur, ex Dicitur Abb. in c. *Omni utriusque, num. 23. de posit. & Remiss.* Verum relata ad Gregorium XIII. Congregationis sententia, Sanctitas Sua dicit posse Episcopum absolvi dumtaxat in Sacramento praenit. non autem dispensare.

toris, vel Medici officio, & commorantem in civitate, vel diocesi, ad id ut tanquam subditos, ex quo ibi Ecclesiastica sacramenta perciperent, nec debet censeri; S. Congregatio censuit Episcopum posse hos absolvi tanquam vere subditos ex facultate ei attributa d. cap. 6. possentem dispensare quando est materia conjuncta, nempe idem sit in eadem persona concurrentes, ex quo & peccatum, & irregularitas incurratur, ex Dicitur Abb. in c. *Omni utriusque, num. 23. de posit. & Remiss.* Verum relata ad Gregorium XIII. Congregationis sententia, Sanctitas Sua dicit posse Episcopum absolvi dumtaxat in Sacramento praenit. non autem dispensare.

Sed quae res an delictum coram uno, aut duobus testibus dicatur occultum ad id ut Episcopus cum delincente possit dispensare in foro conscientiae, juxta d. cap. 6. S. Congregatio hac de re consulto censuit non habere ex dispositione juris communis. Postea tandem cum dubitatum esset an absolutus, & dispensatus a proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, esset tutus in conscientia: Respondit non esse tutum, quia Concilium utitur termino occulto, quod proprie loquendo est illud, quod probari non potest. Abb. in c. *Vestra, de casib. Cler. & Mulier.* At per duos testes probari potest & verba Concilij debent accipi secundum proprietatem.

Constitutum Florentinum, & Tridentinum expeditum pro sententia Theologorum & num. 78
Ordo non praerequirat characterem alterius ordinis ex necessitate Sacramenti & num. 81
Ordinatum in diocesi non omni Diaconatu, vel Subdiaconatu recipit characterem, licet non ordinis executionem.
Episcopali consecrationis fundamentum est Sacramentum sine quo nihil recipitur.
Contrarium num. 79. Declaratur num. 81
Ordinatus Sacramentum conferitur in Sabbato quatuor temporum, & Episcopatum vero statim in Dominica.
Episcopi consecratio non fit in statim immediate a Christo.
Contrarium num. 68. & seq. & num. 85.
Iacobus Frater Dominus sui primus Episcopus ab apostolo ordinatus & num. 85.
Evangelium liber non potuit esse materia consecrationis Episcopalis ante abitum Christi & cur & num. 86
Ordo secundum quod est Sacramentum: ordinatus spiritus sanctus ad Sacramentum Eucharijstiae.
Declaratur num. 88. & seq.

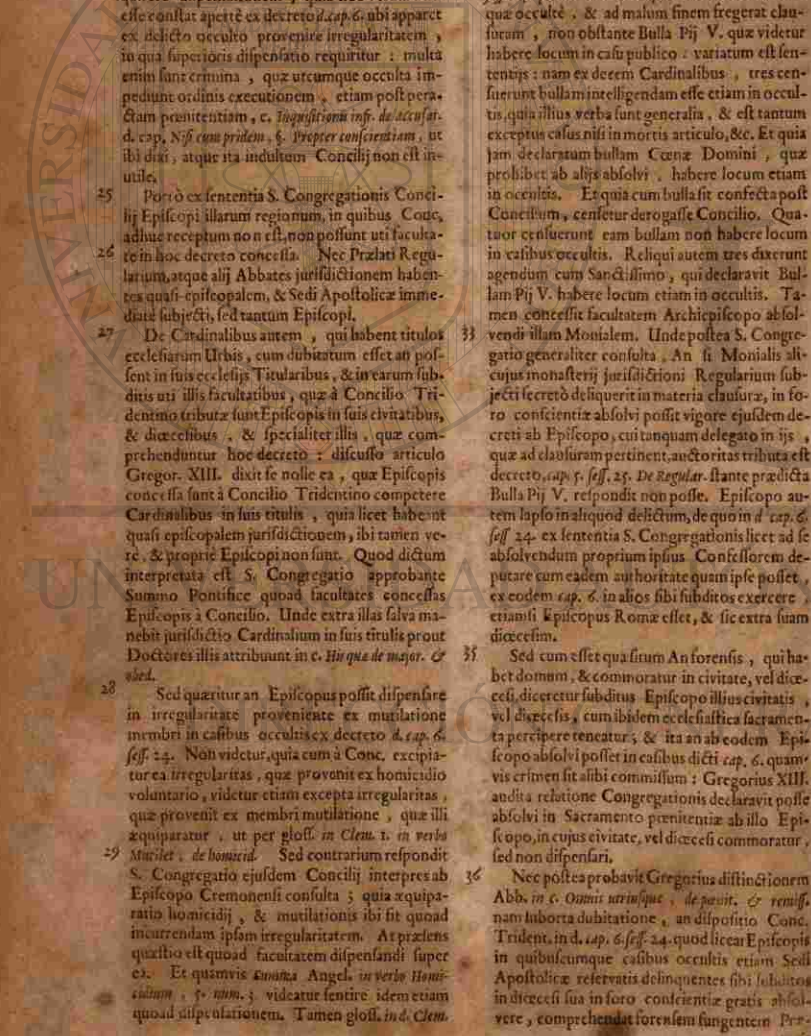
DE ORDINATIS
Ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu.

Cap. Requisivit.

S P M M A R I V M

- 1 Episcopus, qui renuntiavit loco tantum, inquitur potest ordinare sicut prius & dignitate, characterem imprimi; sed non conferre executionem & num. seqq. Dispensat Episcopus suus cum ordinato ad minores, vel ignoranter ad sacros ab Episcopo, qui renuntiavit loco & dignitati, ibidem.
- 2 Ordinis potestas per resignationem Episcopi inveniatur, sed non subditis minoribus.
- 3 Character Episcopali anima infusus a Deo per ministerium hominum deleri non potest & num. 34. & seqq.
- 4 Resignatio non subtrahit Episcopi ordinem, sed excommunicationem.
- 5 Ordinis renunciare quid importet.
- 6 Episcopus, qui renuntiavit ordini, potest de licentia Papa executionem reassumere, sine nova consecratione.
- 7 Character ordinis habitus, & exercitium qualiter considerentur in ordinando.
- 8 Episcopatus an sit ordo Sacramentalis imprimendi characterem, latissime discutitur, usque in finem.
- 9 Opinio eorum, qui dixerunt Episcopatum non fuisse

- 2 Christo infusum, resiliunt tanquam erronea & num. 69. & seqq.
- 10 Episcopatum non esse ordinem, prout est Sacramentum, seu prout est officium, & potest ad alium hierarchiam qui Auctores senserunt.
- 11 Ordo Episcoporum quadrupartitus est & num. 70.
- 12 Concilium Florentinum, & Tridentinum expeditum pro sententia Theologorum & num. 78
- 13 Ordo non praerequirat characterem alterius ordinis ex necessitate Sacramenti & num. 81
- 14 Ordinatum in diocesi non omni Diaconatu, vel Subdiaconatu recipit characterem, licet non ordinis executionem.
- 15 Episcopali consecrationis fundamentum est Sacramentum sine quo nihil recipitur.
- Contrarium num. 79. Declaratur num. 81
- Ordinatus Sacramentum conferitur in Sabbato quatuor temporum, & Episcopatum vero statim in Dominica.
- Episcopi consecratio non fit in statim immediate a Christo.
- Contrarium num. 68. & seq. & num. 85.
- Iacobus Frater Dominus sui primus Episcopus ab apostolo ordinatus & num. 85.
- Evangelium liber non potuit esse materia consecrationis Episcopalis ante abitum Christi & cur & num. 86
- Ordo secundum quod est Sacramentum: ordinatus spiritus sanctus ad Sacramentum Eucharijstiae.
- Declaratur num. 88. & seq.
- Episcopus quo in Sacramento Eucharijstiae non habet potestatem, perire non sumpsit Sacramentum.
- Declaratur num. 88. & num. 92. & seq.
- Ordinum distinctio est propter Altaris sacrificium, post cuius summationem ulterius non est ordo, & num. 88. & 93.
- Contrarium num. 90
- Ordo duplex, & de quo ordine intelligantur Canonici loquentes de ordine, & ordinatione Episcopi
- Ordinis hierarchici tres a Dionysio assignantur, & num. 41.
- Episcopi potestas quamvis sit indelebilitas tamen non habet rationem characterem.
- Episcopatum esse ordinem Sacramentalem, sed non distinctum ab ordine sacerdotali, qui Theologi tradiderunt.
- Ordinem episcopalem imprimere characterem, & non esse Sacramentum non comparatur.
- Character sacerdotalis in impositione manuum extenditur ad potestatem in can. & solvens.
- Contrarium num. 91.
- Ordo unus est eminentior alio secundum quod proximius ordinatur ad Sacramentum Eucharijstiae, & numero 88.
- Altus consecrandi Eucharijstiam, qui ad Sacramentum pertinet est primus, & nobilit. quam altus consecrandi Missae, qui pertinet ad Episcopatum, & num. 93.
- Primus est potior q. qua sunt ad finem.
- Ordo Episcopali est superior Presbyterali & num. 93.
- Canonista in quo asserunt ab opinione Theologorum circa ordinem Episcopalem
- Potestas, qua conferunt Episcopi in consecratione, an attingat rationem characterem & num. 109.
- Potestas conferendi minores ordines, quam accepit Abbas in impositione manuum, potest in iuribus Ecclesiae auferri.
- Abbas benedictus ordinando post Ecclesiam prohibet

ex delicto occulto preventibus dispensare, excepta ea, quae oriuntur ex homicidio voluntario, & in quibusdamque casibus occultis etiam Sedi Apostolicae reservatis delinquentes quoscunque sibi subditos in diececi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiae gratis absolvet. Idemque in crimine haeresis existant, non autem eorum Vicariis est permittendum.

Nec refert quod Hostien. in c. Nisi cum pridem. num. 74. in verbo Culpa lateat, & post eum Joan. And. num. 53 supra de reuini, dicant peccatum latens non videtur irregularitatem, in qua requiratur Praelati dispensatio; sed irregularitatem, etiam si illius culpa lateat, bene requirere dispensationem, quia hoc verum non esse constat aperte ex decreto d. cap. 6. ubi apparet ex delicto occulto provenire irregularitatem, in qua superioris dispensatio requiritur: multa enim sunt crimina, quae utcumque occulta impediunt ordinis executionem, etiam post peccatum praenitentiam, c. Inquisitioni inf. de censur. d. cap. Nisi cum pridem, §. Propter consecrationem, ut ibi dicitur, atque ita indulgentiam Concilij non est inutile.

Porro ex sententia S. Congregationis Concilij Episcopi illarum regionum, in quibus Coeae adhuc receptum non est, non possunt uti facultate in hoc decreto concessa. Nec Praelati Regularium, atque alij Abbates jurisdictionem habentes quasi episcopalem, & Sedi Apostolicae immediate subiecti, sed tantum Episcopi.

De Cardinalibus autem, qui habent titulos ecclesiarum Urbis, cum dubitatum esset an possent in suis ecclesijs Titularibus, & in earum subditis uti illis facultatibus, quae a Concilio Tridentino tribuitur Episcopis in suis civitatibus, & diececiis, & specialiter illis, quae comprehenduntur hoc decreto: discussio articulo Gregor. XIII. dixit se nolle ea, quae Episcopis concessa sunt a Concilio Tridentino competere Cardinalibus in suis titulis, quia licet habeant quasi episcopalem jurisdictionem, ibi tamen vere, & proprie Episcopi non sunt. Quod dictum interpretata est S. Congregatio approbante Summo Pontifice quoad facultates concessas Episcopis a Concilio. Unde extra illas salva manebit jurisdictio Cardinalium in suis titulis prout Doctores illi attribuant in c. Hi qui de major. & obed.

Sed quaeritur an Episcopus possit dispensare in irregularitate proveniente ex mutilatione membri in casibus occultis ex decreto d. cap. 6. §. 24. Non videtur, quia cum a Concilio exceptio ea irregularitas, quae provenit ex homicidio voluntario, videtur etiam excepta irregularitas, quae provenit ex membri mutilatione, quae illi equiparatur, ut per gloss. in Clem. 1. in verbo Mutilatus, de homicid. Sed contrarium respondit S. Congregatio ejusdem Concilij interpres ab Episcopo Cremonensi consulto, quia equiparatio homicidij, & mutilationis ibi fit quoad incurrendam ipsam irregularitatem. At praeterea quia ibi quoad facultatem dispensandi super ea. Et quavis Summa Angel. in verbo Mutilatum, §. num. 3. videatur sentire idem etiam quoad dispensationem. Tamen gloss. in d. Clem.

loquitur tantum quoad ipsam irregularitatem, & ita quoque Hermannus sentit.

Sed nunquam Episcopis facultate sibi tributa in d. cap. 6. §. 24. in casibus occultis post concilium ex nova lege Sedi Apostolicae reservatis etiam cum elusis, Non obstantibus, absolvi possunt. S. Congregatio censuit non posse. Et in specie cum dubitatum fuerit, an Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex d. cap. 6. §. 24. absolvi huiusmodi in haeresim, non obstante Bulla Cenae Domini: censuit eam Bullam derogasse decreto, cap. 6. Unde frustra nonnulli ex recentioribus Theologis hunc articulum in controversiam adducunt, cum habeamus claram determinationem S. Congreg. Praeterea cum dubitasset Archiepiscopus Florentinus an vigore, cap. 6. §. 24. possit absolvere quendam Monialem, quae occulte, & ad malum finem fregerat clausuram, non obstante Bulla Pij V. quae videtur habere locum in casu publico: variatum est sententia: nam ex decern Cardinalibus, tres censuerunt Bullam intelligendam esse etiam in occultis, quia illius verba sunt generalia, & est tantum exceptus casus nisi in mortis articulo, &c. Et quia iam declaratum Bullam Cenae Domini, quae prohibet ab alijs absolvi, habere locum etiam in occultis. Et quia cum Bulla sit confecta post Concilium, censetur derogasse Concilio. Quatuor censuerunt eam Bullam non habere locum in casibus occultis. Reliqui autem tres dixerunt agendum cum Sanctissimo, qui declaravit Bullam Pij V. habere locum etiam in occultis. Tamen concessit facultatem Archiepiscopo absolvendi illam Monialem. Unde postea S. Congregatio generaliter consulto. An si Monialis aliquis monasterij jurisdictioni Regularium subiecti fecerit deliquit in materia clausurae, in foro conscientiae absolvi possit vigore ejusdem decreti ab Episcopo, cui tanquam delegato in his, quae ad clausuram pertinent, auctoritas tributa est decreto, cap. 5. §. 25. De Regular. stante praedicta Bulla Pij V. respondit non posse. Episcopo autem lapsio in aliquod delictum, de quo in d. cap. 6. §. 24. ex sententia S. Congregationis licet ad se absolvendum proprium ipsius Confessorem deputare cum eadem auctoritate quam ipse possit, ex eodem cap. 6. in alijs sibi subditos exercere, etiam si Episcopus Romae esset, & sic extra suam diececem.

Sed cum esset quaesitum An forensis, qui habet domum, & commoratur in civitate, vel diececi, diceretur subditus Episcopo illius civitatis, vel diececi, cum ibidem ecclesiastica sacramenta percipere teneretur; & ita an ab eodem Episcopo absolvi possit in casibus dicti cap. 6. quavis crimen sit sibi commissum: Gregorius XIII. audita relatione Congregationis declaravit posse absolvi in Sacramento praenitentiae ab illo Episcopo, in cujus civitate, vel diececi commoratur, sed non dispensari.

Nec postea probavit Gregorius distinctionem Abb. in c. Omnis utriusque, de posit. & remiss. nam liborta dubitatione, an dispositio Concilij Trident. in d. cap. 6. §. 24. quod liceat Episcopis in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicae reservatis delinquentes sibi subditos in diececi sua in foro conscientiae gratis absolvi, comprehendat forensium fungentem Per-

toris, vel Medici officio, & commorantem in civitate, vel diececi, ad id ut tanquam subditos, ex quo ibi Ecclesiastica sacramenta percipere tenetur, debeat censeri; S. Congregatio censuit Episcopum posse hos absolvi tanquam vere subditos ex facultate ei attributa d. cap. 6. postea tamen dispensare quando est materia conjugata, nempe idem sit eum in eadem persona concurrentes, ex quo & peccatum, & irregularitas inuratur, ex Dicitur Abb. in c. Omnis utriusque, num. 23. de posit. & remiss. Verum relata ad Gregorium XIII. Congregationis sententia, Sanctitas Sua dicit posse Episcopum absolvi dumtaxat in Sacramento praenit. non autem dispensare.

Sed quae res an delictum coram uno, aut duobus testibus dicatur occultum ad id ut Episcopus cum delincente possit dispensare in foro c. n. licentia, juxta d. cap. 6. S. Congregatio hac de re consulto censuit non habere ex dispositione juris communis. Postea tandem cum dubitatum esset an absolutus, & dispensatus a proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, esset tutus in conscientia: Respondit non esse tutum, quia Concilium utitur termino occulto, quod proprie loquendo est illud, quod probari non potest. Abb. in c. Vestra, de casib. Cler. & Mulier. At per duos testes probari potest & verba Concilij debent accipi secundum proprietatem.

Christo in istis non, resillunt tanquam errantia & num. 69. & seqq.

Sed quae res an delictum coram uno, aut duobus testibus dicatur occultum ad id ut Episcopus cum delincente possit dispensare in foro c. n. licentia, juxta d. cap. 6. S. Congregatio hac de re consulto censuit non habere ex dispositione juris communis. Postea tandem cum dubitatum esset an absolutus, & dispensatus a proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, esset tutus in conscientia: Respondit non esse tutum, quia Concilium utitur termino occulto, quod proprie loquendo est illud, quod probari non potest. Abb. in c. Vestra, de casib. Cler. & Mulier. At per duos testes probari potest & verba Concilij debent accipi secundum proprietatem.

- 10. Episcopatum non esse ordinem, prout est Sacramentum, sed prout est officium, & potest ad alium hierarchiam qui Auctores senserunt.
- 11. Ordo Episcoporum quadrupartitus est & num. 70.
- 12. Concilium Florentinum, & Tridentinum expendit pro sententia Theologorum & num. 78.
- 13. Ordo non praerequit characterem alterius ordinis ex necessitate Sacramenti & num. 81.
- 14. Ordinem in diececi non omni Diaconatu, vel Subdiaconatu recipit characterem, licet non ordinis executionem.
- 15. Episcopatu consecrationis fundamentum est Sacramentum sine quo nihil recipitur.
- 16. Contrarium num. 79. Declaratur num. 81.
- 17. Ordinem Sacramentum conferitur in Sabbatis quatuor temporum, & Episcopatum vero tantum in Dominica.
- 18. Episcopi consecrati non sunt visitati immediate a Christo.
- 19. Contrarium num. 68. & seqq. & num. 85.
- 20. Iacobus Frater Dominus fuit primus Episcopus ab apostolo ordinatus & num. 85.
- 21. Evangelicorum liber non potuit esse materia consecrationis Episcopalis ante abitum Christi & cur & num. 86.
- 22. Ordo secundum quod est Sacramentum: ordinatus spiritus sanctus ad Sacramentum Eucharijstiae.
- 23. Declaratur num. 88. & seqq.
- 24. Episcopus quo in Sacramento Eucharijstiae non habet potestatem perire non sumptus sacerdotis.
- 25. Declaratur num. 88. & num. 92. & seqq.
- 26. Ordinem huiusmodi est propter Altaris sacrificium, postquam in eo summationem ulceris non est ordo, & num. 88. & 93.
- 27. Contrarium num. 90.
- 28. Ordo duplex, & de quo ordine intelligantur Canonici loquuntur de ordine, & ordinatione Episcoporum.
- 29. Ordines hierarchici tres a Dionysio assignantur, & num. 91.
- 30. Episcopi potestas quamvis sit indelebilitatem non habet rationem characteris.
- 31. Episcopatum esse ordinem Sacramentalem, sed non distinctum ab ordine sacerdotali, qui Theologi tradiderunt.
- 32. Ordinem episcopalem imprimere characterem, & non esse Sacramentum non comparatur.
- 33. Character sacerdotalis in impositione manuum extenditur ad potestatem in eandem, & solvens.
- 34. Contrarium num. 91.
- 35. Ordo non est eminentior alio secundum quod proximius ordinatur ad Sacramentum Eucharijstiae, & numero 88.
- 36. Altus consecrati Eucharijstiae, qui ad Sacramentum pertinet est primitivus, & nobilitas, quam altus consecrati Ministri, qui pertinet ad Episcopatum, & num. 93.
- 37. Primus est potior quia sum ad finem.
- 38. Ordo Episcopalis est superior Presbyterali, & num. 93.
- 39. Canonista in quo asserunt ab opinione Theologorum circa ordinem Episcopalem.
- 40. Potestas, quae conferitur Episcopo in consecratione, an attingat rationem characteris, & num. 100.
- 41. Potestas conferendi minores ordines, quam accepit Abbas in impositione manuum, potest in iuribus Ecclesiae auferri.
- 42. Abbas benedictus ordinando post Ecclesiam prohibetionem,

DE ORDINATIS Ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu.

Cap. Requisivit.

S P M M A R I V M

- 1. Episcopus, qui renuntiavit loco tantum, inuitatus potest ordinare sicut prius dignitate, & dignitate, characterem imprimi, sed non conferre executionem & num. 100.
- 2. Dispensat Episcopus suus cum ordinato ad minores, vel ignoranter ad sacros ab Episcopo, qui renuntiavit loco, & dignitate, ibidem.
- 3. Ordinis potestas per renuntiationem Episcopi inuitatur, sed non subditis minoribus.
- 4. Character Episcopalis anima infusus a Deo per ministerium hominum deleri non potest & num. 104. & seqq.
- 5. Renuntiatio non subtrahit Episcopo ordinem, sed executionem.
- 6. Ordinis renuntiare quid importet.
- 7. Episcopus, qui renuntiavit ordini, potest de licentia Papa executionem reassumere, sine nova consecratione.
- 8. Character ordinis habitus, & exercitium qualiter considerentur in ordinando.
- 9. Episcopatus an sit ordo Sacramentalis imprimendi characterem, latissime discutitur, usque in finem.
- 10. Opinio eorum, qui dixerunt Episcopatum non fuisse

- tionem, seu mandati revocatum, non imprimi debet.
- 37 Papa potest facere de Monacho non Monachum.
- 38 Consecratio nuda, vel potestas in consecratione collata auferri potest per Papam, prater sacramentationem.
- 39 Sacra an possint in prophana usum converteri auctoritate Episcopi, ibid.
- 40 Ordina potestas remanet in Episcopo etiam degradato.
- 41 Intellectus, c. Cleros, 21. dist.
- 42 Gratia expellatque quodvis.
- 43 Intellectus, c. Perleccis, 27. dist.
- 44 Canonibus applicacione quantum expenditur pro servitio Canoniarum.
- 45 Intellectus, c. Diaconos, 93. dist.
- 46 Intellectus, c. 32. dist. 2. Quia sanctitas, 50. dist.
- 47 Sacramentale officium potest esse sine Pontificali sed non a converso, & unum, 79. & 80.
- 48 Episcopatum sive ordinem sacramentalem, & distinctum ab ordine Presbyterali debentur ex. Conc. Trid. & unum 71.
- 49 Dicitur, c. Cetera, est significatio similitudinis.
- 50 Canonis bonitas de ordine, & ordinatum Episcopi generaliter expelluntur.
- 51 Gratia in sacramento conferitur, non autem in sacris ceremoniis non essentialibus.
- 52 Ordinatio Episcopi gratiam confert.
- 53 Ordo quid sit.
- 54 Sacra nuda quid.
- 55 Ordine Episcopatus convenit distinctio ordinis, & sacramenti.
- 56 Mater ordinis Episcopatus qua sit.
- 57 Inchoatus in consecratione Episcopi non sunt de substantia.
- 58 Opinio assensuum impositionem libri Evangeliorum non esse materiam ordinis Episcopali, sed manuum impositionem respicitur.
- 59 Gratia conventum cum Romana Ecclesia in impositione libri Evangeliorum super cervicem Episcopi conferantur.
- 60 Factum in ordinatione Episcopi, que sit.
- 61 Ordinum diversitas elicitur ex diversitate materie, & forme.
- 62 Item ex diversitate ministeriorum, & potestatis.
- 63 Episcopi non esse Presbyteros superiores, vel potestatem, quam habent contra mandata, & ordinandi esse cum Presbyteris communem, est heresis, & unum 89.
- 64 Gratia qua forma utantur in ordinatione Episcopi, Presbyteri, & Diaconi.
- 65 Potestas spirituali duplex.
- 66 Cardinalis est in Episcopo dignitas, & officio, Episcopus est in Presbytero, & unum 87.
- 67 Episcopi sunt patres Apostolice quantam ad ordinem, & potestatem consecrationis.
- 68 Episcopus est maior ordine Presbytero Cardinali.
- 69 Ordines a Christo instituti vere, & proprie sunt sacramenta.
- 70 Ordo Episcopali est ex divina institutione, & ministerio.
- 71 Sacerdotium ordo bipartitus est.
- 72 Hierarchia ecclesiastica constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris.
- 73 Episcopatus in primitiva ecclesia non fuisse distinctum a Presbytero in collatione sacramentorum, est error.
- 74 Episcopi in casibus in iuris expressis actualiter de-

- gradatur adhibito duntaxat Episcopo.
- 75 Degradatus sit ab ordine laicorum, & depositus vero ab Episcopo, & degradatus.
- 76 Res omni per quascunque causas nascitur, per eandem dissipatur.
- 77 Cardinalis depositus non retinet dignitatem, sed ordinem sacramentum qui erat compressus.
- 78 Ordines novena computantur in ecclesiastica, sicut in vestibus hierarchia.
- 79 Dicitur, sicut, est exemplificativa.
- 80 Ordo Episcopali collatus an teneat si Episcopum non sit sacerdos, & unum, 80.
- 81 Intellectus cap. Ex litteris, de excessu, Prælat.
- 82 Episcopus cuius prerogativa sacerdotium, & alij ordines non prerogantur, characterem ordinem inferuntur.
- 83 Episcopi actus principatus est Minister, Ecclesie ordinare.
- 84 Episcopus conferre non potest ordinem, quem non habet.
- 85 Episcopatum est summus ordo.
- 86 Intellectus cap. In novo, 27. distin. Petrus fuit primus Episcopus a Christo institutus, ibidem.
- 87 Episcopi tres in consecratione Episcopi sunt adhibendi ex necessitate sacramenti.
- 88 Iacobus frater in Dominum tres Apostoli consecravit, sed unus tantum Episcopus, id est Petrus. Canon Apostolorum primum expenditur, ibidem.
- 89 Ordo sacramentum alio non equatur, ad hoc esse ministerium cooperativum in ipso actu consecrationis habetur.
- 90 Ordo Episcopalis quam relationem habeat ad Eucharisticum sacramentum.
- 91 Character Sacerdotialis non extenditur in ordinatione Episcopi, sed novum imprimitur.
- 92 Potestas tanta est altior, quanto ad plura se extendit.
- 93 Episcopali potestas in quo excedat potestatem Sacerdotalem.
- 94 Character ordinis prerequisite ex necessitate sacramenti characterem Episcopali.

REQUISIVIT. Episcopus, qui renunciat loco tantum, invitatus conferre potest ordinem sicut prius. Si vero & dignitatem, cum ordinato per eum ad minores, vel ignoranter ad sacros dispensat Episcopus locus; cum ordinato vero scienter ad sacros non dispensat. Hoc dicit secundum omnes. Et respectu minorum ordinum fuit originaliter intellectus Vincentij, Goffredi, & Tancredi, qui expoluerunt litteras ibi, poterit, id est dispensative, ut refert Jo. Andr. num. 7. in ver. poterit, & Card. in prim. in eod. ver. Dividitur in duas partes. In prima ponitur consultatio. In secunda responsio distinguens ibi, respondeamus. Et hereticum subdistinguit, ibi, in secundo.

Nota primo secundum Anton. de Butt. num. 1. Abb. eod. num. in 1. not. ab, & Joan. de Anania in prim. duo iura concurrere in Episcopo. Primum ius dignitatis episcopalis coherens personæ, quod acquiritur per consecrationem. Secundum ius administrationis coherens loco, cui præsidet, quod acquiritur per confirmationem, cap. Transmissam, supra de elect. Et quoniam potestas in his, que sunt in habitu ordinis residet in dignitate coherente personæ; quod dicitur in loco, cui præsit, & in quo habet administrationem: Et hæc iura non sunt individua, seu inseparabiliter connexa, cum uni possit renunciare sine altero. Si inchoetur a loco: inde sit ut Episcopus, qui renunciavit loco, id est administrationi, sed non dignitati possit illa que sunt ordinis, quoad habitum, sed non quoad exercitium, quia caret subditis, exemplo Episcopi titularis clerici, & populo carentis, ut in Clem. in plerisque de elect. & in decreto Concilij Tridentini cap. 2. sess. 14. quasi dicat bonus sacerdos est, non deest civitatis materia, super quo fabricet, ne formaliter dicuntur hic Hostien. in princip. in ver. De ratione, & Joan. Andr. num. 7. in eod. ver. Unde si in subditis integretur per invitationem alterius Episcopi, qui habeat exercitium, utique poterit etiam ipse ordinem illis conferre, ut hic, & in c. Cum nullus, de tempor. ordinat. lib. 6.

Secundo nota potestatem ordinis mortificari quidem per resignationem, quia Episcopus qui cessit loco, dignitati ordinis, executionem non confert; sed non funditus mori, quia ordinando bene impiebat characterem, ut hic, & in c. Consultatione, supra de elec. & hic notant Innoc. in ver. Executionem, Holt. in prim. in ver. Permanere, Jo. Andr. num. 2. in ver. Insuper, & Card. in prim. in eod. ver.

Rationem assignat Henric. Boich. ante med. quia semper remanet sibi character, & spirituale matrimonium, quod inter eum, & Ecclesiam generaliter intelligitur esse consummatam in consecratione, c. Eius, supra de translat. Et sic collige singulariter ex hac Decretali, potestatem ordinis Episcopalis esse indelebilem, quia character anima inlusus a Deo per ministerium hominis solet non potest. Quod quidem, 1. quæst. 1. gloss. & DD. in cap. 1. de ibi dicitur de sublimitate. Et hoc intinuat gloss. hic in ver. Executionem, & Hostien. in eod. ver. num. 2. dum dicitur resignationem Episcopo non subtrahit ordinem, sed executionem.

Nec obstat textus in c. Post translationem, in fine, supra de renunc. ubi patet Episcopum posse renunciare non tantum loco, & dignitati, sed etiam ordini, ut ibi, presertim si licentiam tantum, & non ordinem resignavit. Nec non ibi: loco tantummodo cesset memorate, & non ordinem, vel etiam licentiam. Etenim illud verbum, ordinem, exponitur ibi a gloss. id est ordinis executionem, quia, inquit, characteri nemo potest renunciare. Quinto quartæ gl. ibidem in ver. Ordinem. Quid sit Episcopum renunciaverit ordinem, an nihilominus adhuc possit reassumere de licentia Papæ sine nova consecratione? Et resolvi posse, quia, inquit, characterem retinuit, c. Quod quidam, 1. q. 1. vers. Si forte militis, & c. Licet, 32. quæst. 7. Et ideo sola executio sibi deest, quam reassumit de licentia Papæ. Et ita etiam declarat Innoc. hic in ver. Dignitatis, ait enim: Idem quod hic appellat renunciare dignitati, supra de renunc. c. Post translationem, appellavit renunciare ordinem, id est executioni ordinis, vel dignitatis: & sequuntur Joan. Andr. num. 4. vers. Et licet Innoc. Card. num. 3. & communiter DD. in d. c. Post translationem. Habes igitur hic optimum textum pro opinione Canonistarum, quod

Episcopatus sit proprie ordo characterem imprimens. Unde bene secundum Anton. de Butt. hic num. 2. (in ordine, & in consecratione considerantur tria, character ordinis habitus, & exercitium. Primum quoad potestatem conferendi residet in character consecrationis, & dignitatis Episcopalis. Secundum residet in habitu dignitatis Episcopalis prout coheret personæ. Tertium residet in administratione dignitatis. Et ex hoc inferuntur habens omnia hæc tria, conferat characterem habitum, & executionem: habens primum, & secundum, conferat characterem, & habitum, sed non executionem; habens vero primum solum, conferat characterem. Et nota argumentum quod ex toto renunciatis dignitati Episcopali, non propterea ipsam quoad potentiam ordinandi perdit, quin ordinando characterem imprimat. Et secundum hoc hic aperte videtur probari quod Episcopatus est ordo, & habet characterem, aliusque positivum ex toto tolleretur renunciatione) Hæc Antonius de Butrio, licet codex sit corruptus, quia deest secundum membrum, & sequitur Abb. num. 3. qui formalia verba Butrij, imò integram illius lecturam super hoc capitulo ad litteram transulit in suam. Sed quia hic articulus gravissimus est, & apud Theologos valde controversus, operæ pretium duxi illum diligenter examinare: nam Doctores nostri licet uterque agunt, nec materiam tractant principij.

QUÆRO, an Episcopatus sit ordo sacramentalis imprimens characterem.

Antiqua, & celebris controversia, in qua non modo Catholici ab hereticis dissentent, & Theologi a Canonistis, sed nec Theologi conveniunt inter se. Unde in universum in hoc articulo quatuor sunt opiniones. Prima opinio est eorum qui affirmant Episcopatum non esse de iure divino, sed ex Pontificia institutione. Et hi procul dubio sentiunt Episcopatum esse ordinem sacramentalem, cum sacramenta omnia, & in specie sacramentum ordinis sint immediate ex institutione Christi, ut in Concilio Trident. sess. 7. de sacramen. can. 7. & sess. 23. de sacram. ordin. can. 5. Et hic quidem fuit quorundam hereticorum error, quos novissime refert, & refellit Gabriel Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 2. dist. 240. cap. 3. In quam lapsi sunt etiam nonnulli ex Catholicis, quos latè confutavimus in c. Quæstio, supra de consecrat.

Secunda opinio est illorum Theologorum, qui essentialiter Episcopatum esse de iure divino, & in Ecclesia esse hierarchiam Dei ordinatione institutam; atque ad hanc hierarchicum ordinem Episcopos præcipue pertinere, iuxta catholicam veritatem hodie ab eodem Concilio distinctam sess. 23. de sacram. ordin. cap. 4. & can. 6. & 7. Tamen putant Episcopatum non esse ordinem proprie, prout est sacramentum, licet alia ratione ordo dici possit, videlicet quia est officium quoddam, & potestas ad actiones hierarchicas in corpore mystico Ecclesie, quam potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Quod docuerunt gravissimi Theologi, inter quos præcipue numerantur Alber. Magr. in 4. dist. 24. art. 39. S. Thom. in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. quæst. 2. Richard. ead. dist. art. 5. quæst. 2. & Palud. quæst. 7. Capreol. dist. 25. quæst. 1. art. 1. & num. 2. S. Bonaven.

Episcopatus sit proprie ordo characterem imprimens. Unde bene secundum Anton. de Butt. hic num. 2. (in ordine, & in consecratione considerantur tria, character ordinis habitus, & exercitium. Primum quoad potestatem conferendi residet in character consecrationis, & dignitatis Episcopalis. Secundum residet in habitu dignitatis Episcopalis prout coheret personæ. Tertium residet in administratione dignitatis. Et ex hoc inferuntur habens omnia hæc tria, conferat characterem habitum, & executionem: habens primum, & secundum, conferat characterem, & habitum, sed non executionem; habens vero primum solum, conferat characterem. Et nota argumentum quod ex toto renunciatis dignitati Episcopali, non propterea ipsam quoad potentiam ordinandi perdit, quin ordinando characterem imprimat. Et secundum hoc hic aperte videtur probari quod Episcopatus est ordo, & habet characterem, aliusque positivum ex toto tolleretur renunciatione) Hæc Antonius de Butrio, licet codex sit corruptus, quia deest secundum membrum, & sequitur Abb. num. 3. qui formalia verba Butrij, imò integram illius lecturam super hoc capitulo ad litteram transulit in suam. Sed quia hic articulus gravissimus est, & apud Theologos valde controversus, operæ pretium duxi illum diligenter examinare: nam Doctores nostri licet uterque agunt, nec materiam tractant principij.

QUÆRO, an Episcopatus sit ordo sacramentalis imprimens characterem.

Antiqua, & celebris controversia, in qua non modo Catholici ab hereticis dissentent, & Theologi a Canonistis, sed nec Theologi conveniunt inter se. Unde in universum in hoc articulo quatuor sunt opiniones. Prima opinio est eorum qui affirmant Episcopatum non esse de iure divino, sed ex Pontificia institutione. Et hi procul dubio sentiunt Episcopatum esse ordinem sacramentalem, cum sacramenta omnia, & in specie sacramentum ordinis sint immediate ex institutione Christi, ut in Concilio Trident. sess. 7. de sacramen. can. 7. & sess. 23. de sacram. ordin. can. 5. Et hic quidem fuit quorundam hereticorum error, quos novissime refert, & refellit Gabriel Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 2. dist. 240. cap. 3. In quam lapsi sunt etiam nonnulli ex Catholicis, quos latè confutavimus in c. Quæstio, supra de consecrat.

Secunda opinio est illorum Theologorum, qui essentialiter Episcopatum esse de iure divino, & in Ecclesia esse hierarchiam Dei ordinatione institutam; atque ad hanc hierarchicum ordinem Episcopos præcipue pertinere, iuxta catholicam veritatem hodie ab eodem Concilio distinctam sess. 23. de sacram. ordin. cap. 4. & can. 6. & 7. Tamen putant Episcopatum non esse ordinem proprie, prout est sacramentum, licet alia ratione ordo dici possit, videlicet quia est officium quoddam, & potestas ad actiones hierarchicas in corpore mystico Ecclesie, quam potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Quod docuerunt gravissimi Theologi, inter quos præcipue numerantur Alber. Magr. in 4. dist. 24. art. 39. S. Thom. in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. quæst. 2. Richard. ead. dist. art. 5. quæst. 2. & Palud. quæst. 7. Capreol. dist. 25. quæst. 1. art. 1. & num. 2. S. Bonaven.

naven. in 2. part. dist. 24. art. 2. qu. 3. Scot. qu. 1. 5. de secundo articulo. Thomas de Argentina qu. 1. art. 2. ad 5. & 8. Abulen in cap. 16. Matthei. qu. 74. col. 2. Sylvest. in ver. Episcopus. qu. 1. Cajetan. tom. 2. v. p. 1. qu. 1. De ord. Ferraric. in 4. contra Gentes cap. 76. §. An hujus erilectiam Et hanc partem late tuerit Cardin. Turrecrem. in c. Cleros. num. 14. §. Ad quintum. 21. dist. Et latius Dominicus Sotus in 4. dist. 24. qu. 1. art. 3. & lib. 10. de iust. & iur. qu. 1. art. 2. ubi etiam testatur eam receptionem esse apud Theologos. Quod & Covarr. affirmat eandem sequitur lib. prim. variat. refolut. cap. 10. non 15. ubi etiam citat Abb. in cap. Ex litteris. numero 4. de excess. Prelat. Quinimo huic sententiae non immerito adscribitur Magister sententiarum in 4. dist. 24. §. Sunt & alia: nam postquam numeravit septem ordines Ecclesiae & diffinit quid sit ordo; subdit esse alia nomina non ordinum, sed dignitatum & officiorum, & inter haec recenset Episcopum. Et quamvis in cap. seq. dicat ordinem Episcoporum quadruparium esse, sunt enim inquit, Patriarcha, Archiepiscopi Metropolitanus & Episcopi, quod habuit ex Isidoro lib. 7. Etymolog. cap. 12. ut referunt in cap. Cleros. §. Ordo Episcoporum. 21. dist. tamen hoc loco accipit ordinem in latiori significatione, cum manifestum sit Patriarchatum non esse Sacramentum.

12. Pro qua opinione ponderatur primò Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenij IV. post. sess. 25. in §. Sextum sacramentum, ubi sic legitur: Sextum Sacramentum est ordo, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, sicut Presbyteratus traditur per Calicem cum vino, & patena cum pane porrectionem. Diaconatus vero per libri. Evangeliorum dationem. Subdiaconatus vero per Calicem vacuam patena vacua superposita traditionem. Et similiter de alijs per verum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Et postea ponit formam Sacerdotij, & subdit 3. Et sic de aliorum ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continetur, nec ibi ulla fit mentio de ordine Episcopatus. Quae sane mentio omitti non potuisset, si Episcopatus esset ordo Sacramentalis, ex Sylvestro in ver. Ordo. prim. sum. 1. vers. Tum quia iura.

Secundò pro hac opinione inducitur Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. ordin. cap. 2. ubi generaliter agitur de ordinibus tam maioribus, quam minoribus, & singuli nominatim recensentur à Presbyterato usque ad Acolythatum, & nusquam agitur de Episcopatu. Ergo ex mente Concilij Episcopatus non est propriè ordo.

13. Tertio probatur eadem opinio, quia nullus ordo prærequirit characterem alterius ordinis ex necessitate Sacramenti, cum potestates sint distinctae, ut docet S. Thom. in 4. dist. 24. qu. 1. art. 2. qu. 5. Sylvest. in ver. Ordo, secundo.

14. num. 1. vers. Nec etiam. Unde recipiens ordinem posteriorum omisso priori, non iterum ordinatur in posteriori, & ordinatus in Presbyterum omisso Subdiaconatu, vel Diaconatu recipit characterem ordinis Presbyteralis, licet non ordinis executionem, cap. sollicitudo, 52. dist. & cap. univ. de Cler. per sal. promot. & est communis opinio, ut testatur ibi Abb. num. 4. Sed

Episcopatus præsupponit characterem Presbyteratus ex necessitate consecrationis; adeo ut si non Sacerdos consecratur Episcopus, nihil recipiat, cum fundamentum huius consecrationis sit Sacerdotium, arg. cap. Ex litteris, ibi. (Cum igitur Pontificali officium sine Altaris ministerio non valeat adimpleri,) infra de excess. Prelat. & tenent Hugo, & Archid. in d. cap. sollicitudo, & Raymun. in cap. Gratia, 1. qu. 1. ubi dicit huius opinionis esse omnes fere Doctores, ut refert Turrecrem. eandem opinionem sequitur in d. cap. sollicitudo, num. 4. quam etiam dicit veriore glossa sua in d. cap. univ. & Sylvest. loco citato ubi ait contrariam opinionem Joannis Andr. non teneri. Ergo Episcopatus non est ordo imprimens characterem. Quo argumento utitur Turrecrem. in d. cap. Cleros. num. 16. vers. Tertio. 21. dist. & Soto in 4. dist. 24. qu. 1. art. 3.

16. Quarto, Sacramentum ordinis in Sabbatis, Quatuor temporum confertur, cap. 3. de tempor. ordinat. Episcopatus vero tantum in Dominicis, cap. Qui in aliquo, 51. dist. & cap. Quod die Dominico, 75. dist. Ergo Episcopatus non est ordo cum normam alterorum non lequatur. Et ita arguit Soto loco citat.

Quintò secundum eum, In consecratione Episcopi nulla apparet materia, & forma Sacramenti, sive consideres unctiones, sive traditionem baculi, sive impositionem mitre, sive alia omnia. Ergo neque est ordo, neque Sacramentum, quia quilibet ordo, & unumquodque Sacramentum suam materiam, & formam peculiarem habet. Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenij IV. post. sess. 25. §. Sextum sacramentum, & Tridentinum, sess. 24. de Sacram. Penitent. & Extreme Vnd. cap. 2. in prin.

17. Sextò Sacramenta omnia fuerunt instituta immediate à Christo, ut de Sacramentis in genere diffinitum est à Tridentina Synodo sess. 7. de Sacram. can. 1. & in specie de Sacramento ordinis sess. 23. can. 3. Consecratio autem Episcoporum non fuit instituta à Christo immediate. Tum quia à Petro Sacerdotialis, id est Episcopalis cepit ordo, ut legitur in cap. in novo, 21. dist. & Jacobus Apostolus Frater Domini à Petro, Jacobo, & Joanne fuit ordinatus primus Hierosolymorum Episcopus, ut in cap. Porro, 66. dist. ubi hoc late probat Turrecrem. num. 1. Tum quia ad essentiam consecrationis Episcopalis requiritur impositio libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, ut in c. Episcopus cum ordinatur, 23. dist. ubi Turrecr. & latius dicam infra num. 55. Evangelium vero ante obtinam Christi non fuit consecratum: nam primus omnium Evangelistarum hoc præstitit Matthæus anno Christi 45. secundum Irenæum lib. 3. cap. 1. ut exponit Cardin. Baron. ad annum Christi 41. pag. 278. littera B. & pag. 279. littera E, & dixi plenius in cap. univ. num. 17. & lib. de sacra Vnd. & consequenter cum non potuerit esse materia consecrationis Episcopalis, huiusmodi consecratio non fuit instituta immediate à Christo; quia sicut Sacramenta ipsa, ita illorum materia, & forma sunt ex immediata Christi institutione, ut fuse probavimus in d. cap. un. de sacra Vnditione. Ergo consecratio Episcopalis non est Sacramentum.

18. Apostolus Frater Domini à Petro, Jacobo, & Joanne fuit ordinatus primus Hierosolymorum Episcopus, ut in cap. Porro, 66. dist. ubi hoc late probat Turrecrem. num. 1.

19. Ad essentiam consecrationis Episcopalis requiritur impositio libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, ut in c. Episcopus cum ordinatur, 23. dist. ubi Turrecr. & latius dicam infra num. 55. Evangelium vero ante obtinam Christi non fuit consecratum: nam primus omnium Evangelistarum hoc præstitit Matthæus anno Christi 45. secundum Irenæum lib. 3. cap. 1. ut exponit Cardin. Baron. ad annum Christi 41. pag. 278. littera B. & pag. 279. littera E, & dixi plenius in cap. univ. num. 17. & lib. de sacra Vnd. & consequenter cum non potuerit esse materia consecrationis Episcopalis, huiusmodi consecratio non fuit instituta immediate à Christo; quia sicut Sacramenta ipsa, ita illorum materia, & forma sunt ex immediata Christi institutione, ut fuse probavimus in d. cap. un. de sacra Vnditione. Ergo consecratio Episcopalis non est Sacramentum.

20. Septimò, & ultimò: Omnis ordo secundum quod est Sacramentum, ordinatur spiritualiter ad Sacramentum Eucharistiae, & Perleu. 25. dist. Concil. Trident. sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 2. & cap. 2. Sed Episcopus, quantum ad Sacramentum Eucharistiae, non habet potestatem superiorem simplici Sacerdote. Ergo Episcopalis ordo non est Sacramentum. Et ita arguit formaliter S. Thom. in 4. dist. 24. qu. 1. art. 2. qu. 2. & alij Theologi initio citati, & est præcipuum fundamentum pro hac sententia.

21. Et confirmatur secundum Turrecrem in d. c. Cleros. num. 16. vers. secundum sic. 21. dist. Nam distinctio omnis graduum & ordinum est propter altaris sacrificium, in quo est consummatio omnis divini cultus. Ergo cum preventum est ad illam consummationem, ibidem est status, sed per simplex Sacerdotium parventur ad illam. Ergo ulterius non est alius ordo.

22. Et tenendo hanc opinionem non obstant iura, quæ aliquando mentionem faciunt ordinationis, & ordinis Episcoporum, ut in c. 177. dist. in c. Aqua, infra de consecr. Ecclesiam simit. de quibus infra num. 49. Nam ut responderet S. Thom. 4. qu. 2. Ordo potest accipi dupliciter: uno modo secundum quod est Sacramentum, & hoc modo Episcopatus non est ordo. Alio modo considerari potest secundum quod est officium quoddam respectu quorundam actionum sacrarum: & sic cum Episcopus habeat potestatem in actionibus hierarchicis respectu corporis mystici supra Sacerdotem, Episcopatus erit ordo. Et secundum hoc loquitur S. Dionys. de Eccles. hierarch. c. 9. ubi assignat hos tres ordines hierarchiae Ecclesiasticae, videlicet Episcopum, Sacerdotem, & Ministrum. Et iterum intelliguntur iura in contrarium inducra, ut per Sylvest. in ver. Ordo. prim. 1. 1.

23. Item non obstat hæc decretalis. Nam ut responderet S. Thom. qu. 2. ad 2. (Ordo secundum quod est Sacramentum imprimens characterem, ordinatur spiritualiter ad Sacramentum Eucharistiae, in quo ipse Christus continetur, quia per characterem ipsi Christo conglutatur. Et ideo licet detur aliqua potestas spiritualis Episcopo in sui promotione respectu aliorum Sacramentorum, non tamen illa potestas habet rationem characteris. Et propter hoc Episcopatus non est Ordo, secundum quod Ordo est quoddam Sacramentum.) Heu ille. Et sequitur Sylvest. ubi supra subdens potestatem illam esse indelebilem, sicut & character, licet non attingat ad rationem characteris, quia datur cum consecratione, quæ annullari non potest, ut idem S. Thom. probat in 2. 2. q. 32. art. 3.

24. Tertia opinio est aliorum Theologorum, qui existimant Episcopatum esse quiddam Ordinem & Sacramentum, non tamen distinctum à Sacerdotio, non quod omnino idem sit Episcopus quod Sacerdos, sed quod Episcopus sit quasi Sacerdos magis perfectus. Ita Duran. in 4. dist. 24. qu. 6. num. 8. Palud. qu. 1. art. 3. dub. 6. Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 3. dist. 240. cap. 4. & 5. Card. 1. 1. lat. lib. de ordine, c. 5. & recentiores Theologi pene omnes, quorum sententia ut videt convenit cum secunda in numero ordinum. Utraque enim affirmat in Ecclesia non esse, nisi septem

ordines constituentes unicum Sacramentum, sed distrepat ab illa, quia hæc tertia inter hos septem adscribit etiam Episcopatum, licet distinctum ab ordine Presbyteratus, illa vero Episcopatum prius excludit à numero ordinum sacramentalium. Item convenit hæc tertia sententia cum Canonistis in eo, quod Episcopus sit ordo imprimens characterem, sed distrepat ab illis in distinctioe & numero ord. num., ut inferius patebit. Sotus vero medium quandam sententiam sequitur in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. & 3. et in negat cum Theologo secundæ sententiæ ordinem Episcopatus esse Sacramentum, & in eo gratiam consecrationem concedit cum auctoribus tertiæ sententiæ per eam in primi characterem, non quidem distinctum omnino à Sacerdotali, sed veluti gradum quendam ipsius secundum extensionem. Sed cum reprobat Valquez loco citato. Et sane hæc non comparantur, ut Episcopatus imprimat characterem, & non sit Sacramentum. Nam character interior est essentialiter & principaliter Sacramentum Ordinis, ut inquit Divus Thomas in 4. dist. 24. qu. 1. art. 1. qu. 2. ad primum. Porro hæc tertia opinio quatenus affirmat ordinem Episcopatus esse Sacramentum, nititur fundamentis inferius adducendis pro opinione Canonistarum, & hac in parte Bellarmin. loco citato illam certissimam, & Petrus Soto loc. cit. de Sacram. Ordin. certè si de tenendam censet. Michael Medina de sacra. homin. continen. cap. 15. dicit contrariam sententiam esse periculiosam, eamque sine gravi nota teneri non posse putat Valquez ubi supra. Sed quatenus eadem opinio addit hunc ordinem non esse distinctum à Presbyterali, probatur à Theologis exemplo Sacerdotis, qui in ordinatione accipit potestatem consecrandi Eucharistiam; ac deinde in impositione manuum eius character extenditur ad potestatem ligandi, & solvendi, ut in specie dicit Palud. dist. artic. 13. num. 16. Sed Valquez 4. dist. 240. cap. 5. num. 54. opinatur in ordinatione Episcopi nec imprimi characterem novum distinctum à precedenti, nec præcedentem extendi, sed permanente eodem characterem consecrati aliam potestatem distinctam à precedente. Et concludi appetunt esse sacerdotium perfectum, quo Sacerdos alios Sacerdotes generare, & ordinare potest. Et ita Episcopus, ut ait Valquez, cum Sacerdote comparatur, sicut vir adultæ ætatis, qui alios homines potest gignere, cum juvenis, qui non potest: nam Episcopus generare potest Sacerdotes per ordinationem; Sacerdos autem non potest.

25. Ego vero arbitror hanc Ordinis indistinctioem efficacius probari posse hoc fundamento: nam si Episcopus & Presbyteratus essent ordines distincti, ut tenent Canonistæ, sequeretur ut ordo episcopalis esset inferior Presbyterali. Quoniam cum consecratio, quæ fit in ordinis Sacramento, ordinatur ad Sacramentum eucharistiae, illo est principalis actus cuiusque ordinis, secundum quem est proxime ordinatur ad eucharistiam Sacramentum. Et secundum hoc ut ordo est eminentior alio, secundum quod unus actus magis de proximo ad prædium Sacramentum ordinatur, ut formaliter inquit S. Thom. in 4. dist. 24. qu. 2. art. 2. Idemque post Albertum

26. Tertia opinio est aliorum Theologorum, qui existimant Episcopatum esse quiddam Ordinem & Sacramentum, non tamen distinctum à Sacerdotio, non quod omnino idem sit Episcopus quod Sacerdos, sed quod Episcopus sit quasi Sacerdos magis perfectus. Ita Duran. in 4. dist. 24. qu. 6. num. 8. Palud. qu. 1. art. 3. dub. 6. Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 3. dist. 240. cap. 4. & 5. Card. 1. 1. lat. lib. de ordine, c. 5. & recentiores Theologi pene omnes, quorum sententia ut videt convenit cum secunda in numero ordinum. Utraque enim affirmat in Ecclesia non esse, nisi septem

27. Et confirmatur secundum Turrecrem in d. c. Cleros. num. 16. vers. secundum sic. 21. dist. Nam distinctio omnis graduum & ordinum est propter altaris sacrificium, in quo est consummatio omnis divini cultus. Ergo cum preventum est ad illam consummationem, ibidem est status, sed per simplex Sacerdotium parventur ad illam. Ergo ulterius non est alius ordo.

28. Et tenendo hanc opinionem non obstant iura, quæ aliquando mentionem faciunt ordinationis, & ordinis Episcoporum, ut in c. 177. dist. in c. Aqua, infra de consecr. Ecclesiam simit. de quibus infra num. 49. Nam ut responderet S. Thom. 4. qu. 2. Ordo potest accipi dupliciter: uno modo secundum quod est Sacramentum, & hoc modo Episcopatus non est ordo. Alio modo considerari potest secundum quod est officium quoddam respectu quorundam actionum sacrarum: & sic cum Episcopus habeat potestatem in actionibus hierarchicis respectu corporis mystici supra Sacerdotem, Episcopatus erit ordo. Et secundum hoc loquitur S. Dionys. de Eccles. hierarch. c. 9. ubi assignat hos tres ordines hierarchiae Ecclesiasticae, videlicet Episcopum, Sacerdotem, & Ministrum. Et iterum intelliguntur iura in contrarium inducra, ut per Sylvest. in ver. Ordo. prim. 1. 1.

29. Item non obstat hæc decretalis. Nam ut responderet S. Thom. qu. 2. ad 2. (Ordo secundum quod est Sacramentum imprimens characterem, ordinatur spiritualiter ad Sacramentum Eucharistiae, in quo ipse Christus continetur, quia per characterem ipsi Christo conglutatur. Et ideo licet detur aliqua potestas spiritualis Episcopo in sui promotione respectu aliorum Sacramentorum, non tamen illa potestas habet rationem characteris. Et propter hoc Episcopatus non est Ordo, secundum quod Ordo est quoddam Sacramentum.) Heu ille. Et sequitur Sylvest. ubi supra subdens potestatem illam esse indelebilem, sicut & character, licet non attingat ad rationem characteris, quia datur cum consecratione, quæ annullari non potest, ut idem S. Thom. probat in 2. 2. q. 32. art. 3.

30. Tertia opinio est aliorum Theologorum, qui existimant Episcopatum esse quiddam Ordinem & Sacramentum, non tamen distinctum à Sacerdotio, non quod omnino idem sit Episcopus quod Sacerdos, sed quod Episcopus sit quasi Sacerdos magis perfectus. Ita Duran. in 4. dist. 24. qu. 6. num. 8. Palud. qu. 1. art. 3. dub. 6. Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 3. dist. 240. cap. 4. & 5. Card. 1. 1. lat. lib. de ordine, c. 5. & recentiores Theologi pene omnes, quorum sententia ut videt convenit cum secunda in numero ordinum. Utraque enim affirmat in Ecclesia non esse, nisi septem

ordines constituentes unicum Sacramentum, sed distrepat ab illa, quia hæc tertia inter hos septem adscribit etiam Episcopatum, licet distinctum ab ordine Presbyteratus, illa vero Episcopatum prius excludit à numero ordinum sacramentalium. Item convenit hæc tertia sententia cum Canonistis in eo, quod Episcopus sit ordo imprimens characterem, sed distrepat ab illis in distinctioe & numero ord. num., ut inferius patebit. Sotus vero medium quandam sententiam sequitur in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. & 3. et in negat cum Theologo secundæ sententiæ ordinem Episcopatus esse Sacramentum, & in eo gratiam consecrationem concedit cum auctoribus tertiæ sententiæ per eam in primi characterem, non quidem distinctum omnino à Sacerdotali, sed veluti gradum quendam ipsius secundum extensionem. Sed cum reprobat Valquez loco citato. Et sane hæc non comparantur, ut Episcopatus imprimat characterem, & non sit Sacramentum. Nam character interior est essentialiter & principaliter Sacramentum Ordinis, ut inquit Divus Thomas in 4. dist. 24. qu. 1. art. 1. qu. 2. ad primum. Porro hæc tertia opinio quatenus affirmat ordinem Episcopatus esse Sacramentum, nititur fundamentis inferius adducendis pro opinione Canonistarum, & hac in parte Bellarmin. loco citato illam certissimam, & Petrus Soto loc. cit. de Sacram. Ordin. certè si de tenendam censet. Michael Medina de sacra. homin. continen. cap. 15. dicit contrariam sententiam esse periculiosam, eamque sine gravi nota teneri non posse putat Valquez ubi supra. Sed quatenus eadem opinio addit hunc ordinem non esse distinctum à Presbyterali, probatur à Theologis exemplo Sacerdotis, qui in ordinatione accipit potestatem consecrandi Eucharistiam; ac deinde in impositione manuum eius character extenditur ad potestatem ligandi, & solvendi, ut in specie dicit Palud. dist. artic. 13. num. 16. Sed Valquez 4. dist. 240. cap. 5. num. 54. opinatur in ordinatione Episcopi nec imprimi characterem novum distinctum à precedenti, nec præcedentem extendi, sed permanente eodem characterem consecrati aliam potestatem distinctam à precedente. Et concludi appetunt esse sacerdotium perfectum, quo Sacerdos alios Sacerdotes generare, & ordinare potest. Et ita Episcopus, ut ait Valquez, cum Sacerdote comparatur, sicut vir adultæ ætatis, qui alios homines potest gignere, cum juvenis, qui non potest: nam Episcopus generare potest Sacerdotes per ordinationem; Sacerdos autem non potest.

Ego vero arbitror hanc Ordinis indistinctioem efficacius probari posse hoc fundamento: nam si Episcopus & Presbyteratus essent ordines distincti, ut tenent Canonistæ, sequeretur ut ordo episcopalis esset inferior Presbyterali. Quoniam cum consecratio, quæ fit in ordinis Sacramento, ordinatur ad Sacramentum eucharistiae, illo est principalis actus cuiusque ordinis, secundum quem est proxime ordinatur ad eucharistiam Sacramentum. Et secundum hoc ut ordo est eminentior alio, secundum quod unus actus magis de proximo ad prædium Sacramentum ordinatur, ut formaliter inquit S. Thom. in 4. dist. 24. qu. 2. art. 2. Idemque post Albertum

Magnum, & Durandum tradit Turretrem. in c. Presbyter, & in c. Diaconi, num. 1. vers. in op. p. 2. q. 2. dist. 1. Et propterea Diaconus est maior Subdiacono, c. 1. Subdiaconus, 93. dist. 1. Quia Diaconus habet potestatem super Corpus Christi in vase continentem, Subdiaconus vero super vasa tantum, c. Clerici, 21. dist. 1. Re c. Periculum, 25. dist. 1. S. Thomas, & alij apud Sylvell. in ver. Ordo, secundum, nom. 4. vers. Diaconus vero.

30 Principalior autem, & nobilior est ad consecrandi Corpus & Sanguinem Christi, qui ad Sacerdotem pertinet. DD. c. Clerici, vers. Sacerdos, & c. Periculum, vers. ad Presbyterum, & c. Tunc, 9. f. dist. 1. quam ad us ordinandi ministros, qui pertinet ad Episcopum, c. Periculum, vers. ad Episcopum, & c. Quamvis, 62. dist. 1. Nam secundus est propter primum, ut post Petr. de Pala tradit Turretrem in cap. Sacerdotium, num. 3. vers. Episcopus, sicut dicitur, 72. dist. 1. Consecratio enim ministrorum est in ordine, & ad finem consecrandiucharistiam, in quo adu perficitur, & consummatur largitorem ordinum ministeria. Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ord. c. 2. & similes est per se, ut in c. quae sunt ad finem, l. 1. ff. de stat. homin. Authen. super magis, C. de sacri. Eccl. S. Thom. in 2. 2. quest. 88. art. 1. c. Joan. Ande in regula semel, num. 5. vers. 1. in autem, in adu. 1. Sed consequens est factum, quia ordo Episcopatus est maior Presbyteratus, ut est distinctum a Tridentina Synodo sess. 23. de Sacram. Ord. c. 4. & in 7. Propterea enim Episcopi dicuntur summi Sacerdotes, ut in cap. primo, 3. per Joann. de sacra. Eccl. & sess. 14. de Sacram. Eccl. cap. 7. ergo factum est etiam ordinem Episcopatum esse distinctum ab ordine Sacerdotum.

31 Quarta, & ultima opinio, cui tanquam verior adhaeremus, est Canonistarum, qui unanimiter censent Episcopatum esse ordinem secundum quod est Sacramentum, & characterem imprimere distinctum ab ordine Presbyteratus. Atque ita omnino discrepant a secunda sententia Theologorum, qui ad solute negant Episcopatum esse ordinem Sacramentalem, & conveniunt cum Theologia tertiae sententiae in eo, quod Episcopatus sit in deo imprimens characterem. Sed distinctum in numero, & distinctione ordinum, nam illi septem tantum ordines consulant, Canonistae vero assignant novem distinctos ordines imprimentes characterem, & inter hos numerant primam Pontificiam, scilicet Palmitatum, & Episcopatum. Ita Holt. in c. Cum contingat, num. 6. de rat. & qual. quem ibi sequuntur Joan. Andr. Butz Cardin. Anchar. Abbas, & ceteri omnes, glof. in primo, sexton vers. Episcopus, glof. in c. 1. de sollicitudo, & ibi etiam Praepul. num. 2. f. 2. dist. 1. glof. in Clemen. In plerisque, in ver. aliqui, de elec. Abb. in c. Aqua, de consec. Eccl. vel Altar. Butz. in c. unie. de Cler. per Joann. pro. Petros in c. Clerici, num. 9. 21. dist. 1. & tenent Doctores communiter, prout de communi testatur Cardin. in 1. 1. et ex Theologia idem sentit Altus doren. lib. 4. Summa, trad. 8. q. 1. ubi asserit Episcopatum ad jungendum esse septem alijs ordinibus, & ita ordinem esse. Dixerat autem mirro questionis ordinem esse Sacramentum, in deo sequitur ut ex sententia ipsius Episcopatus sit ordinis Sacramentum. Et

apertius Major in 4. dist. 24. quest. 1. vol. 2. ubi ait, Episcopatum esse ordinem, & cum prima Tonsura constituitur numerum novarium. Et deinde asserit, ordinem esse Sacramentum, & in cujuslibet ordinis collatione ordinato gratiam conferri. Cum quibus videtur etiam convenire Petr. Soto in de institut. Sacerdot. lib. 2. f. 5. Ex hinc, quarems asserit indubitatum scilicet esse debere Sacerdotium, & Episcopatum, & Diaconatum esse tria Sacramenta perfecta, & distincta, & quatenus etiam Episcopatum, & Sacerdotium ditos ordines vocat: idem de ordine Episcopatus, licet primam Tonsuram excludat. Pro viribus tunc Michael Medina lib. 1. de sacrorum hominum commentaria, cap. 16. & 18. qui propterea octo tantum ordines videtur adnumerare. Similiter Navar. in Man. c. 23. num. 18. plane sentit Episcopatum esse distinctum ordinem a Sacerdotio, & ita ignominie ferretur esse octo ordines, licet non admittat cum Canonistis Tonsuram esse ordinem.

32 Et pro hac opinione videtur primò textus clarus hic, ubi ordinari se tenet ad sacros ordines ab Episcopo, qui renuntia vit loco, & dignitati, ordinem accipiunt, licet officij executionem non habeant, quod non esset, nisi Episcopus indelebili characterem haberet impressum. Quod clare sentit gloss. in ver. excommunicatus, & alij plures, quos citavi supra in secunda nota, num. 2. Ubi et Angelus in summa, in ver. Ordo, sequitur Canonistam in sententiam, dicens pro ea inconvincibiliter facere hanc decretalem. Et quavis Theologi, & in specie Sylvell. in ver. Ordo, l. 1. num. 1. vers. Tertio ubi dicitur, dicit Episcopi potestatem esse quatenus indelebilem, sed tamen non habere rationem characteris, ego tamen, ut ingenuus fateor, non percipio quomodo in consecratione ingatur anima Episcopi potestas spiritualis indelebilis, & illa potestas non sit character. Nam potestas omnis, quae confertur in alijs consecrationibus excepta potestate ordinis Sacramentalis, aufertur potest ab ecclesia. Et ideo quavis Abbas in consecratione, seu solemni benedictione accipiat potestatem conferendi primam Tonsuram, & minores ordines, ut in cap. Quoniam 69. dist. 1. cum contingat, supra de atar, & qual. tamen quia illa potestas non habet rationem characteris, sed est ex constitutione, seu delegatione ecclesiae, potest ab ipsa in totum illi aufertur, quia ecclesia potest mandatum revocare, & ita auferre quod dedit. Unde Abbas etiam benedictus ordinando post ecclesiae prohibitionem, seu mandati revocationem, nihil confert, ut determinat Innoc. in c. Quamvis, num. 4. supra de consec. cum quo alij transeunt. Similiter quavis S. Thomas in 2. 2. quest. 88. art. 1. 1. dicens Juristas dixerit, Papam non posse facere, ut ille, qui est professus religionem, non sit religiosus, sed quod solemnitas voti consistat in aliqua consecratione, & nullus Praelatus ecclesiae possit facere, ut homo Deo consecratus quando vivit, consecratus esse desinat, sicut etiam potest in rebus inanimatis: tamen ejus opinio in hoc non tenetur, ut late per Joan. Andr. in Reg. Semel Deo in Mercenialibus. Nec refragatur quod semel Deo dicatur non sit in alios usus transferendum, ut in ista regula: Semel Deo, ut

idem

Idem etiam si de sacra dicitur, locus tamen determinat fact. ut l. in amano, 5. sacra, ff. de ver. sig. & l. de sacra, ff. de consec. Quando quidem hoc respicit ad iura potestatem, non autem ad Summi Pontificis potestatem, qui potest conferre ad prophatum reducere, ut est textus in c. Continuum, 3. Cum qua, ff. de ver. sig. q. Quomodo ita intelligat Dyn. & Joan. Andr. in d. Regula semel Deo, in princ. ubi etiam Franc. num. 1. Et ita haec impossibilitas iuris secundum eos non obstat Papae, qui est supra omnia ius potestatem, & illud immutata, & contra illud dispensat, ut in cap. propositus, de consec. cap. 1. Et idem passim videmus per illius auctoritatem ecclesiae, & loca sacra in prophatum solentur fordidis converti iuxta decretum Concilij Tridentini in c. 7. in fin. sess. 21. Licet de pure communi factis sit dubium, an hoc fieri possit auctoritate Episcopi, de quo vide pro, & contra per Franc. in supra num. 2. Quia propter nullam est consecratio, vel potestas in consecratione collata, quae auctoritate Summi Pontificis aufertur non possit praeter solam Sacramentalem, quae est de iure divino, ac proinde omnino indelebilis, ut in Concilio Tridentino sess. 7. de Sacram. cap. 9. Potestas autem, quae dicitur Episcopo in consecratione, est omnino indelebilis, ut hic, nec potest aufertur ab ecclesia. Unde remanet in Episcopo etiam excommunicato, heretico, & apostato, & degradato, c. Ordinatione, 9. quest. 1. c. Quod quidem, 1. 99. c. c. ostenditur, & ibi Archid. de consec. dist. 4. S. Thom. in 2. 2. quest. 19. art. 3. Sylvell. in ver. Degradatus, num. 9. & ita plenius in c. 1. num. 3. infra de schism. Ratio est, quia in his homo non agit nisi ut Minister Dei, ut per D. Thomam, ubi supra, licet ordinis executionem non conferat propter ecclesiae prohibitionem, ut notat gloss. & DD. in d. cap. 1. de schism. Cum igitur potestas collata in alijs consecrationibus extra Sacramentum ordinis aufertur possit ab ecclesia, quae illam tribuit, potestas vero tradita in consecratione Episcopatus aufertur non possit: hinc necessario sequitur, ut haec potestas habeat rationem veri, & proprii characteris, qui propterea deseri non potest ab homine, qui non confertur per Ministerium, sed ingitur anime immediate a Deo, ut per Innoc. in cap. 1. & ibi dixi infra de baptis. S. Thom. in 3. par. quest. 63. art. 3. & in 4. sentent. dist. 4. quest. 1. art. 4. q. 4. Sylvell. ubi supra. Et qui negat hoc, aut assignent, si possunt, rationes derivatas, aut obsequium consentiant.

33 Secundo pro hac parte adducitur textus in cap. Clerici, 29. dist. 1. ubi Ildorus generaliter, inquit, Clerici nuncupantur omnes, qui in ecclesia Christi deservunt quorum gradus, & nomina sunt haec: Ollarius, Palmita, Lector, Exorcista, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Episcopus. Ece igitur novem ordines in ecclesia, & inter hos ordo Episcopatus. Unde in hoc textu recte infero, quod in ver. Episcopus, ut Episcopus sit in ordo. Neque vero ibi ordines accipiuntur pro hierarchicis, quia tales non sunt nisi Diaconatus, & Presbyteratus, & Episcopatus secundum B. Thomam ita explicitam auctoritatem Dionysij in 4. sentent. dist. 24. quest. 1. art. 2. q. 2. Praeterea quod Dionysius

sius est res tantum ponit ordinem hierarchicum, non tamen excludit quin omnes illi sint Sacramentum. Nec ordines in d. c. Clerici intelliguntur, prout sunt nomina dignitatum seu officiorum, quae licet inter hos possint illud ordo Archidiaconos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, ut alibi fecit. Sed pro gradibus intellexit ordines, prout sunt Sacramentum, tum quia sub unica verborum structura, & determinatione ponit Palmitatum, Episcopatum, & reliquos septem ordines, de quibus septem non ambigitur quin sint ordines Sacramentales, & consequenter omnes equaliter determinat, l. fin. c. Deservunt, Dec. in cap. Novus, num. 56. infra de indic. Tum quia initio illius capituli egit de ordinatione Matthei Apostoli. Tum denique quia passim in sacris Canonibus appellatione graduum comprehenduntur ordines tam minores, quam sacri, c. 2. & c. Miratur, de serv. nov. ordinar. c. in singulis, & c. Quotunque, 77. dist. 1. ubi l. 1. p. 6.

34 Tertio ad idem adducitur textus in cap. Periculum, 25. dist. 1. ubi Ildorus, consultus a Iudaeo, qualem esse officium Episcopi, & qualem esse officium ministrorum, incipiens ab Ollariis: & posteaquam ultimo loco exprimit ministerium Episcopi, subdit in modum: Hi sunt ordines & ministeria Clericorum. Ergo Ildorus manifeste hoc loco sentit Episcopatum esse ordinem Sacramentalem.

Et confirmatur, quia enumerat ministeria singularum ordinum, itamque meminit Archidiaconi, Archiepiscopi, Primicerij, & Thesaurarii; quos inter ordines non numeravit, cum ordines non sint, sed dicit Ministeria ordinum Pontificali auctoritate dividi in Archidiaconi cura, & Primicerij ac Thesaurarij sollicitudine. Unde ex hac distinctione palam fit, priori loco Ildorum esse de ordinibus ecclesiasticis, non prout sunt officia, & dignitates, de quibus Ildorus agit secundo loco, sed prout sunt Sacramentum.

35 Quarto ad idem ponderantur Canonis Concilij Carthag. IV. qui prescribunt ritum observandum in lingulis ordinibus consecrandis, & incipiunt ab ordinatione Episcopi, ut patet in cap. Episcopus cum ordinatur, in c. Presbyter cum ordinatur, in c. Diaconus cum ordinatur, & in sex cap. seqq. 23. dist. 1. Qui Canonis sicut intelligitur de ordinatione Presbyteri, Diaconi, & aliorum, prout sunt Sacramentum, eodem modo intelligendi sunt de ordinatione Episcopi, cum per easdem verba loquuntur de Presbytero cum ordinatur, ac de Episcopo cum ordinatur. Eod magis quia si essent de ordinibus prout sunt officia, & gradus ecclesiastici, eodem modo debissent prescribere ritum observandum in ordinatione Abbatibus, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis.

36 Quinto adducitur textus in cap. Diaconus, 93. dist. 1. ubi Ildorus, ubi glof. exponit, id est, majoribus, Episcopali scilicet, & Presbyterali. Et ita Episcopatus est ordo. Quae explicatio colligitur ex licita, quae habetur ibi: Abique Episcopo, vel Presbytero baptizate non audeant, nisi praedictis ordinibus longius constitutis. Quo loco similiter licet ordo Presbyteralis accipitur proprie, ita & ordo Episcopalis, cum de utroque agatur sub unica determinata

UNIVERSITY

UNIVERSITY

tionem, ac q. d. l. fm. c. de senten. l. tam hoc iure ff. de vely. cap. translatio de castro. cum siml.

Secundo adducitur Canon Concilij Carthaginiensis II. cap. 2. relatus in cap. cum in preterito 83. dicitur non habetur. Gradus illius Calixtiani per consecrationes annexi sunt, & episcopi, inquam, Presbyteri, & Diaconi, vel quod Sacramentis divinis intersunt, id est, Subdiaconi, ut exprimitur in ver. Qui Sacramentis. Quem textum ad probandum episcopatum esse ordinem, licet sint alij ibi enumerati, inducit glos. in d. cap. Quatuor in ver. Primo, 93. dist. 12.

Septimo ad idem et textus facit clarus in c. 1. 2. dist. ubi Leo Papa cum inquit extra Clericorum ordinem constituta, id est, sacerdotum, ut ibi ex ponit glosa, nuptiarum societati, & precreationi filiorum subdere sic liberum, ad exhibendam tamen perfectam consentientiam puritatem, nec Subdiaconus quidem commubium carnale conceditur. Quod si in hoc ordine, qui quartus est, & capite, dignum est custodiri, quanto magis in primo, vel in secundo, recte servandum est, ne aut Levitico Ministrio, aut Presbyterali honore, aut episcopali excellentia quicquam idoneum assumatur, qui se a voluptate uxoria nec dum trahere debeat. Quis textus efficaciter probat episcopatum non solum esse ordinem sacrum, licet sint alij ibi enumerati, ut notat glosa in ver. Clericorum, & in ver. Acapite. Sed etiam esse ordinem distinctum a Presbyteratu, alioquin Subdiaconatus non esset quartus ordo, ut ibi dicitur Acapite. id est, episcopatu secundum glos. & Archid. sed esset tertius, prout etiam observat ibi Præpof. in princ. dicens de hoc esse ibi optimum textum.

Octavo ad idem est similis textus in cap. Quis dicitur 2. dist. ubi, a Capite itaque incipientes (id est, ab episcopatu secundum expositionem glosæ de Doctorum) usque ad quartum Altaris ministrum, id est, Subdiaconatum, ut ibi per glos. Archid. & omnes Subdiaconus est quartus, et 10. episcopus est primus Altaris Minister, & vobis tenentur sacrum ordinem habere, alioquin non essent Minister Altaris.

Nono adducitur textus in c. Veritate, Prope fin. ibi, de omni cum a Pontificali, quam ab omni officio Sa. cedotali privante, infra de dolo, & contum. ubi l. nulli in ver. Officio Sa. cedotali, num. 7. Hæc inquit ut exprimitur, quod hoc Sacerdotale est certus ordo in ecclesia Dei, sic & Pontificali, & qui nec habet suum officium, licet non debeat esse Pontificali Sacerdotali, ut patet in cap. de lictis, in fin. infra de excess. Prælat. Sacerdotale examen bene potest esse linc Pontificali, ut hic innuitur. Et sequitur ibi toridem verbis Belam num. 7. in 2. notat.

Decimo adducitur textus in cap. Quod dicitur 7. dist. ubi Leo Papa agens de ordinatione episcoporum sub nomine Sacerdotum illam appellat tantæ benedictionis Sacramentum.

Undecimo allegatur Hieronymus, hoc est, author epistolæ ad Rusticum Nordontensem apud Hieronymum in 9. tom. relatus à Michælo Medina lib. 4. de Sacramentis hanc unum continentia, cap. 1. c. 16. qui septem tantum enumerat Ordines, licet longe diversa ratione eos recenscat, videlicet, Follites, Ostiarios, Lectores, Subdiaconos, Diaconos, Sacerdotes, & Episcopos. Et

hic episcopos à Sacerdotibus planè distinguit.

47 Duodecimo valde suffragatur eadem sententia Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 2. ibi: In ordinatione Episcoporum, & Sacerdotum, & ceterorum ordinum. Quæ verba facta clarè inuicem ordinem episcopalem, non tantum esse distinctum ab ordine Sacerdotali, sed etiam esse Sacramentum, sicut est Per abyeccatus, & ceteri ordines, ponderando d. l. honem castorum, quæ ex propria significatione est multiplicativa similitum, glos. in cap. Deinde, & ibi etiam Gemin. & Præpof. 26. dist. glos. in c. 1. dist. 12. in ver. trienda sunt, 1. 99. 7. Præsertim verò, quia in can. 6. episcopus 1. Synodus diffinit sacram Ordinationem verè & proprie esse Sacramentum à Christo Domino institutum. Et pro sacra Ordinatione intelligenda est ordinati oilla, de qua prius mentionem fecerat in d. ca. 1. 4. videlicet episcopatum, Sacerdotum, & ceterorum ordinum, ut latius dicam infra, 7. 1.

49 Decimo tertio pro hac parte adducuntur generaliter iura, quæ sapissime faciunt mentem in ordinibus, sed ordinationis episcopalis, cap. in firmo, ubi episcopatum in eodem modo liberat à so. roma. iuris, 1. 7. dist. cap. 1. ubi episcopatus ordo ne de testamen. c. 4. supra ibi: Quæ ordines episcopalis exstant, de consecr. Eccl. c. 1. Episcopus in ordinatione, 2. dist. cap. illud, ubi episcopus ordinatur, 7. dist. cap. 1. ubi de consecr. Episcopi, ibi: Ab omnibus ordinibus, ut de cap. sequi ubi episcopum ordinat, supra de temp. ordinar. cum siml. Cum enim tam etiam ab sacri Canonis loquuntur de ordine, & ordinatione episcoporum, non videtur conveniens ut temper accepert nomen ordinis large, & improprè. Et hoc modo cavillari possent omnia iura, quæ inter ordines recensent Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos, afferendo illam propriè loqui. A significatione igitur & proprie etate vocis non recedamus, ut in iurisbus vulg. iuris, cum præsertim Canones multoties non solum aliter mentionem faciunt ordinis episcopalis, sed ex professo doceant ritum in sum ordinationis episcopi, ut in d. cap. Episcopus cum ordinat, 1. 23. dist. in c. de veris, 66. dist. & in d. cap. de archiepiscopo. Scilicet cap. sequit temp. ordinar.

50 Decimo quarto principaliter validè etiam ratio inibus nominum Canonistarum sententia: nam gratia in Sacramento consistit, non tantum in sacris, & ceremoniis non essentialibus, ut do. cet S. Thom. in 1. 2. q. 108. art. 2. ad 2. Propterea enim est Sacramentorum conferre gratiam gratum facientem, ut inquit Richar. in 4. dist. 22. art. 2. q. 1. & patet ex distinctionibus Concilij Tridentini sess. 7. de Sacram. can. 6. 7. & 8.

51 Sed in ordinatione episcopi confertur gratia æternam Apollolus 1. ad Timotheum, 4. (Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyteri.) Quæ auctoritas communiter à Patribus intelligitur de ordinatione Timothei in episcopum, in patet ex relatis à Valey. in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 23. c. 2. Unde forma ordinationis episcopi exprimitur per illa verba: Accipe spiritum sanctum, ut patebit in sequenti fundamento. Ergo ordinationis episcopi est verè, & proprie Sacramentum.

52 Decimo quinto Ordo à Magistro sententiarum in 4. dist. 24. in c. si autem quartus, & com-

munitur à Theologis diffinitur esse signaculum quoddam, quo personali potest traditur ordinato, & dicitur signaculum, id est, cum excretionis traditur. S. Thom. ad 1. 2. q. 1. art. 1. q. 1. & Petr. de Palud. apud Sylvellan. ver. Ordo, 1. 1. in princ. In actu enim traditionis instrumenti curatè imprimitur, ut in Pontificali Romano, facti, de episcopo consecrante ibi: inponat ordinando, ut instrumenta, in quibus curatè imprimuntur, tangant. Unde hæc diffinitio convolvit ordinem secundum quod est ecclesie sacramentum, imprimens charactrem, ut docet S. Thom. dist. 2. Sacramentum autem à Concilio Tridentino sess. 1. 2. de Sacram. Eucharist. c. 3.

53 Diffinitio est, quod nihil rei sacre, & invisibilis, gratia forma visibilis. Et dicitur symbolum, seu forma visibilis rei sacre, id est, gratia invisibilis secundum Magistrum sententiarum loco citato. Et in hoc convenit cum illis verbis distinctionis ordinis signaculum quoddam, id est, sacramentum, seu sacre rei signum, ut exponit Magister, ubi supra. Utique autem distinctio convenit per omnia ordini episcopatus. Nam quod pertinet ad signaculum, & symbolum, seu formam visibilem episcopatus, traditur per instrumentum, videlicet per impositionem libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, quæ modo iam præteribit à Concilio Carthaginiensi 4. c. 2. relata in c. episcopus cum ordinatur, 23. dist. Et quæ impositionem esse essentialem pluribus probat ibi Card. Turretet. S. Antonin. in 3. par. dist. 14. c. 16. 3. Carol. Bor. in d. dist. 14. c. 16. 3. Constit. Clem. in primo tomo Conciliarum. & Franc. Torrian. lib. 2. pro episc. Pontif. cap. 21. & eundem Holien. & unanimiter Canonice noliti in c. Vices, infra de sacra. Pontif. Certum est enim inunctionem in consecratione episcopi non esse de iudiciali, ut clarè probatur in d. cap. ante, & ibi dixi num. 72. post Holien. Jo. Andr. & omnes, & aperitis consilij ex Constitutione Innocentij IV. sub Catholica in Bullarum tom. 1. pag. 67. & Clementis VIII. dist. 1. num. 1. c. 2. pag. 47. Nec admitterendum est quod dicitur Major in d. dist. 22. quæ 1. multum verba ante 3. in patet. At illa in ver. Ordo, in 1. 10. & Valquez in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 24. cap. 1. num. 58. Videlicet quæ certam proximan ordinationis episcopalis esse manuum impositionem, non autem impositionem libri Evangeliorum, eod quod materia ab eodem adhiberi debeat à quo profertur potest forma, ut legitimum Multo tibi autem Evangeliorum, ut ait, Valquez num. 62. imponunt scapulis consecratorum ad hoc, quod consecratoribus, sed ab uno ex Capellanis, ut in rubrica Pontificali. Et antiquius debeat à Diacono, ut tradit Clemens Romanus in d. 8. constit. c. 2. art. 3. Qui non sunt minime, & inque formam profertur possunt. Et quæ dicitur in d. cap. episcopus cum ordinatur, 23. dist. 2. postquam, ut dicit Episcopus tenentur libri Evangeliorum, & reliqui manus imponant, tamen, ut Valey. subiicit, cum opus sit in usus in Ecclesia Romana, & Clemens tradiderit, non pertinet ad essentialiam ordinationis, ut liber ab Episcopo teneatur.

54 Magister ubi supra. Utique autem distinctio convenit per omnia ordini episcopatus. Nam quod pertinet ad signaculum, & symbolum, seu formam visibilem episcopatus, traditur per instrumentum, videlicet per impositionem libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, quæ modo iam præteribit à Concilio Carthaginiensi 4. c. 2. relata in c. episcopus cum ordinatur, 23. dist. Et quæ impositionem esse essentialem pluribus probat ibi Card. Turretet. S. Antonin. in 3. par. dist. 14. c. 16. 3. Carol. Bor. in d. dist. 14. c. 16. 3. Constit. Clem. in primo tomo Conciliarum. & Franc. Torrian. lib. 2. pro episc. Pontif. cap. 21. & eundem Holien. & unanimiter Canonice noliti in c. Vices, infra de sacra. Pontif. Certum est enim inunctionem in consecratione episcopi non esse de iudiciali, ut clarè probatur in d. cap. ante, & ibi dixi num. 72. post Holien. Jo. Andr. & omnes, & aperitis consilij ex Constitutione Innocentij IV. sub Catholica in Bullarum tom. 1. pag. 67. & Clementis VIII. dist. 1. num. 1. c. 2. pag. 47. Nec admitterendum est quod dicitur Major in d. dist. 22. quæ 1. multum verba ante 3. in patet. At illa in ver. Ordo, in 1. 10. & Valquez in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 24. cap. 1. num. 58. Videlicet quæ certam proximan ordinationis episcopalis esse manuum impositionem, non autem impositionem libri Evangeliorum, eod quod materia ab eodem adhiberi debeat à quo profertur potest forma, ut legitimum Multo tibi autem Evangeliorum, ut ait, Valquez num. 62. imponunt scapulis consecratorum ad hoc, quod consecratoribus, sed ab uno ex Capellanis, ut in rubrica Pontificali. Et antiquius debeat à Diacono, ut tradit Clemens Romanus in d. 8. constit. c. 2. art. 3. Qui non sunt minime, & inque formam profertur possunt. Et quæ dicitur in d. cap. episcopus cum ordinatur, 23. dist. 2. postquam, ut dicit Episcopus tenentur libri Evangeliorum, & reliqui manus imponant, tamen, ut Valey. subiicit, cum opus sit in usus in Ecclesia Romana, & Clemens tradiderit, non pertinet ad essentialiam ordinationis, ut liber ab Episcopo teneatur.

55 Magister ubi supra. Utique autem distinctio convenit per omnia ordini episcopatus. Nam quod pertinet ad signaculum, & symbolum, seu formam visibilem episcopatus, traditur per instrumentum, videlicet per impositionem libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, quæ modo iam præteribit à Concilio Carthaginiensi 4. c. 2. relata in c. episcopus cum ordinatur, 23. dist. Et quæ impositionem esse essentialem pluribus probat ibi Card. Turretet. S. Antonin. in 3. par. dist. 14. c. 16. 3. Carol. Bor. in d. dist. 14. c. 16. 3. Constit. Clem. in primo tomo Conciliarum. & Franc. Torrian. lib. 2. pro episc. Pontif. cap. 21. & eundem Holien. & unanimiter Canonice noliti in c. Vices, infra de sacra. Pontif. Certum est enim inunctionem in consecratione episcopi non esse de iudiciali, ut clarè probatur in d. cap. ante, & ibi dixi num. 72. post Holien. Jo. Andr. & omnes, & aperitis consilij ex Constitutione Innocentij IV. sub Catholica in Bullarum tom. 1. pag. 67. & Clementis VIII. dist. 1. num. 1. c. 2. pag. 47. Nec admitterendum est quod dicitur Major in d. dist. 22. quæ 1. multum verba ante 3. in patet. At illa in ver. Ordo, in 1. 10. & Valquez in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 24. cap. 1. num. 58. Videlicet quæ certam proximan ordinationis episcopalis esse manuum impositionem, non autem impositionem libri Evangeliorum, eod quod materia ab eodem adhiberi debeat à quo profertur potest forma, ut legitimum Multo tibi autem Evangeliorum, ut ait, Valquez num. 62. imponunt scapulis consecratorum ad hoc, quod consecratoribus, sed ab uno ex Capellanis, ut in rubrica Pontificali. Et antiquius debeat à Diacono, ut tradit Clemens Romanus in d. 8. constit. c. 2. art. 3. Qui non sunt minime, & inque formam profertur possunt. Et quæ dicitur in d. cap. episcopus cum ordinatur, 23. dist. 2. postquam, ut dicit Episcopus tenentur libri Evangeliorum, & reliqui manus imponant, tamen, ut Valey. subiicit, cum opus sit in usus in Ecclesia Romana, & Clemens tradiderit, non pertinet ad essentialiam ordinationis, ut liber ab Episcopo teneatur.

56 Magister ubi supra. Utique autem distinctio convenit per omnia ordini episcopatus. Nam quod pertinet ad signaculum, & symbolum, seu formam visibilem episcopatus, traditur per instrumentum, videlicet per impositionem libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, quæ modo iam præteribit à Concilio Carthaginiensi 4. c. 2. relata in c. episcopus cum ordinatur, 23. dist. Et quæ impositionem esse essentialem pluribus probat ibi Card. Turretet. S. Antonin. in 3. par. dist. 14. c. 16. 3. Carol. Bor. in d. dist. 14. c. 16. 3. Constit. Clem. in primo tomo Conciliarum. & Franc. Torrian. lib. 2. pro episc. Pontif. cap. 21. & eundem Holien. & unanimiter Canonice noliti in c. Vices, infra de sacra. Pontif. Certum est enim inunctionem in consecratione episcopi non esse de iudiciali, ut clarè probatur in d. cap. ante, & ibi dixi num. 72. post Holien. Jo. Andr. & omnes, & aperitis consilij ex Constitutione Innocentij IV. sub Catholica in Bullarum tom. 1. pag. 67. & Clementis VIII. dist. 1. num. 1. c. 2. pag. 47. Nec admitterendum est quod dicitur Major in d. dist. 22. quæ 1. multum verba ante 3. in patet. At illa in ver. Ordo, in 1. 10. & Valquez in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 24. cap. 1. num. 58. Videlicet quæ certam proximan ordinationis episcopalis esse manuum impositionem, non autem impositionem libri Evangeliorum, eod quod materia ab eodem adhiberi debeat à quo profertur potest forma, ut legitimum Multo tibi autem Evangeliorum, ut ait, Valquez num. 62. imponunt scapulis consecratorum ad hoc, quod consecratoribus, sed ab uno ex Capellanis, ut in rubrica Pontificali. Et antiquius debeat à Diacono, ut tradit Clemens Romanus in d. 8. constit. c. 2. art. 3. Qui non sunt minime, & inque formam profertur possunt. Et quæ dicitur in d. cap. episcopus cum ordinatur, 23. dist. 2. postquam, ut dicit Episcopus tenentur libri Evangeliorum, & reliqui manus imponant, tamen, ut Valey. subiicit, cum opus sit in usus in Ecclesia Romana, & Clemens tradiderit, non pertinet ad essentialiam ordinationis, ut liber ab Episcopo teneatur.

57 Magister ubi supra. Utique autem distinctio convenit per omnia ordini episcopatus. Nam quod pertinet ad signaculum, & symbolum, seu formam visibilem episcopatus, traditur per instrumentum, videlicet per impositionem libri Evangeliorum super cervicem ordinandi, quæ modo iam præteribit à Concilio Carthaginiensi 4. c. 2. relata in c. episcopus cum ordinatur, 23. dist. Et quæ impositionem esse essentialem pluribus probat ibi Card. Turretet. S. Antonin. in 3. par. dist. 14. c. 16. 3. Carol. Bor. in d. dist. 14. c. 16. 3. Constit. Clem. in primo tomo Conciliarum. & Franc. Torrian. lib. 2. pro episc. Pontif. cap. 21. & eundem Holien. & unanimiter Canonice noliti in c. Vices, infra de sacra. Pontif. Certum est enim inunctionem in consecratione episcopi non esse de iudiciali, ut clarè probatur in d. cap. ante, & ibi dixi num. 72. post Holien. Jo. Andr. & omnes, & aperitis consilij ex Constitutione Innocentij IV. sub Catholica in Bullarum tom. 1. pag. 67. & Clementis VIII. dist. 1. num. 1. c. 2. pag. 47. Nec admitterendum est quod dicitur Major in d. dist. 22. quæ 1. multum verba ante 3. in patet. At illa in ver. Ordo, in 1. 10. & Valquez in 3. par. d. Thom. tom. 3. dist. 24. cap. 1. num. 58. Videlicet quæ certam proximan ordinationis episcopalis esse manuum impositionem, non autem impositionem libri Evangeliorum, eod quod materia ab eodem adhiberi debeat à quo profertur potest forma, ut legitimum Multo tibi autem Evangeliorum, ut ait, Valquez num. 62. imponunt scapulis consecratorum ad hoc, quod consecratoribus, sed ab uno ex Capellanis, ut in rubrica Pontificali. Et antiquius debeat à Diacono, ut tradit Clemens Romanus in d. 8. constit. c. 2. art. 3. Qui non sunt minime, & inque formam profertur possunt. Et quæ dicitur in d. cap. episcopus cum ordinatur, 23. dist. 2. postquam, ut dicit Episcopus tenentur libri Evangeliorum, & reliqui manus imponant, tamen, ut Valey. subiicit, cum opus sit in usus in Ecclesia Romana, & Clemens tradiderit, non pertinet ad essentialiam ordinationis, ut liber ab Episcopo teneatur.

Hoc inquam, non est admitterendum, quia repugnat verbis clara Pontificali Romano, ad quæ Valquez non bene advertit. Nam in tit. de Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

confer. electi in Episcopum, ponitur materia, & forma ordinis episcopatus his verbis: (Cum consecrator accepto libro Evangeliorum illum apertum adjuvantibus episcopis assistentibus nihil dicens imponit super cervicem, & spatulas electi, ita quod inferior pars libri cervicem capiti electi tangat, literæ ex parte inferiori manente, quem unus ex Capellanis electi retro ipsam genuflexus, quousque liber ipse eidem electo in manus tradendus sit. continue sustinet. Deinde consecratos, & assistentes Episcopi ambabus manibus caput consecrandi tangunt, dicentes: Accipe spiritum sanctum.) Hæc ibi.

Ex quibus planè constat librum Evangeliorum ab episcopo consecratoris adjuvantibus episcopis assistentibus imponi super cervicem consecrandi. Et eodem libro ita manente super cervicem, à consecrante, & episcopis assistentibus formam profertur. Capellanus autem librum non imponit, neque tradit, sed genuflexus sustinet quousque ordinatio perficitur. Quod ministerium à Diacono translatum est in Capellanum, torè quia indecens visum est, ut Diaconus, qui dispensat Corpus & sanguinem Christi, camiduo genuflexus à tergo ordinandi librum Evangeliorum sustineret. Unde iniquo appareret decretum Concilij Carthaginiensis profertur convenire cum Pontificali, & usi Ecclesie Romanæ, quod quid contra in caute scriptum Valquez. Generaliter autem manuum impositionem in sacra ordinatione non esse materiam essentialem, sed traditionem instrumenti, videtur non obscure diffinitum à Concilio Fiorentino in decreto Eugenij IV. in 8. Sextum Sacramentum, ut dixi latissime in c. fin. de Sacram. non iterat.

58 Et confirmatur ex usu Ecclesie Græcæ, quæ in consecratione Episcopi utitur eadem materia, quæ utitur Ecclesia Latina, & Africana, ut patet in Euchologio, seu Rituali, quo Græci utuntur à Græco idiomate in Latinum translato à Petro Arcudio Colegreco in trail. de concordantia Eccl. Orient. & Occident. in septem Sacram. ubi in 1. lib. 6. de sacra. ordin. in 1. Ordo, qui observari solet in ordinatione Episcopi, ubi sic legitur: (Pontifex in polita manu recitat quæ sunt scripta in charta, videlicet: Divina gratia, quæ semper in hunc finem, & imperfecta perficit, promovet N. amabilissimum Presbyterum in Episcopum à Deo calidè civitatis N. Cunctis respondentibus, & c. aperit librum Evangeliorum, & imponit capiti illius, qui ordinatur simul tunc tangentibus alijs quoque Pontificibus. Deinde facta trina Cruce in capite illius, imponitque manu sic precatur, & c. & recitat quædam orationes, quibus ostendit eum jam esse ordinatum Episcopum.) Ex his appareret impositionem libri Evangeliorum ubique in Ecclesia haberi pro materia essentiali in ordinatione Episcopi: materia enim in sacramento Ordinis est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, ut diffinitum est in Concilio Fiorentino loco citato. Hæc de signaculo, & symbolo, seu forma visibili. Quod vero ad spiritualem potestatem, & rem sacram, seu invisibilem gratiam, quæ est altera pars distinctionum Ordinis, & Sacramenti, similiter patet hæc tradi-

59 Et confirmatur ex usu Ecclesie Græcæ, quæ in consecratione Episcopi utitur eadem materia, quæ utitur Ecclesia Latina, & Africana, ut patet in Euchologio, seu Rituali, quo Græci utuntur à Græco idiomate in Latinum translato à Petro Arcudio Colegreco in trail. de concordantia Eccl. Orient. & Occident. in septem Sacram. ubi in 1. lib. 6. de sacra. ordin. in 1. Ordo, qui observari solet in ordinatione Episcopi, ubi sic legitur: (Pontifex in polita manu recitat quæ sunt scripta in charta, videlicet: Divina gratia, quæ semper in hunc finem, & imperfecta perficit, promovet N. amabilissimum Presbyterum in Episcopum à Deo calidè civitatis N. Cunctis respondentibus, & c. aperit librum Evangeliorum, & imponit capiti illius, qui ordinatur simul tunc tangentibus alijs quoque Pontificibus. Deinde facta trina Cruce in capite illius, imponitque manu sic precatur, & c. & recitat quædam orationes, quibus ostendit eum jam esse ordinatum Episcopum.) Ex his appareret impositionem libri Evangeliorum ubique in Ecclesia haberi pro materia essentiali in ordinatione Episcopi: materia enim in sacramento Ordinis est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, ut diffinitum est in Concilio Fiorentino loco citato. Hæc de signaculo, & symbolo, seu forma visibili. Quod vero ad spiritualem potestatem, & rem sacram, seu invisibilem gratiam, quæ est altera pars distinctionum Ordinis, & Sacramenti, similiter patet hæc tradi-

60 Et confirmatur ex usu Ecclesie Græcæ, quæ in consecratione Episcopi utitur eadem materia, quæ utitur Ecclesia Latina, & Africana, ut patet in Euchologio, seu Rituali, quo Græci utuntur à Græco idiomate in Latinum translato à Petro Arcudio Colegreco in trail. de concordantia Eccl. Orient. & Occident. in septem Sacram. ubi in 1. lib. 6. de sacra. ordin. in 1. Ordo, qui observari solet in ordinatione Episcopi, ubi sic legitur: (Pontifex in polita manu recitat quæ sunt scripta in charta, videlicet: Divina gratia, quæ semper in hunc finem, & imperfecta perficit, promovet N. amabilissimum Presbyterum in Episcopum à Deo calidè civitatis N. Cunctis respondentibus, & c. aperit librum Evangeliorum, & imponit capiti illius, qui ordinatur simul tunc tangentibus alijs quoque Pontificibus. Deinde facta trina Cruce in capite illius, imponitque manu sic precatur, & c. & recitat quædam orationes, quibus ostendit eum jam esse ordinatum Episcopum.) Ex his appareret impositionem libri Evangeliorum ubique in Ecclesia haberi pro materia essentiali in ordinatione Episcopi: materia enim in sacramento Ordinis est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, ut diffinitum est in Concilio Fiorentino loco citato. Hæc de signaculo, & symbolo, seu forma visibili. Quod vero ad spiritualem potestatem, & rem sacram, seu invisibilem gratiam, quæ est altera pars distinctionum Ordinis, & Sacramenti, similiter patet hæc tradi-

Hoc inquam, non est admitterendum, quia repugnat verbis clara Pontificali Romano, ad quæ Valquez non bene advertit. Nam in tit. de Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

episcopo ordinato, manente adhuc libro evangeliorum super illius cervicem consecratur, & aliter episcopi proferunt verba forme, videlicet: *Accipe spiritum sanctum*, &c. Quae denotant abundantiam gratiae Spiritus sancti, quae episcopo in ordinatione conferuntur ad consecrandos sacerdotes Ministros Dei, & eos cum ecclesia gubernandos. Nec refragatur quod eadem verba proferantur etiam in ordinatione Diaconi: quoniam huic motivo bene respondet Valquez d. cap. num. 60. Adde quod in ordinatione Diaconi ea verba non proferuntur in actu traditionis instrumenti, id est, libri evangeliorum, ut in ordinatione episcopi. Quamobrem cum ordinari episcopi par omnia conveniant verba distributionis ordinis, & sacramenti, necessario sequitur ut episcopatus sit ordo, & sacramentum: oportet enim naturaliter esse tale, cui competat distinctio talis, ut docet Aristoteles 6. *Topic. cap. 1.* & *Sept. alibi*, & probatur m. l. 1. §. 1. ff. *De delib.*, & m. l. *Quinto Maris*, §. *Cui autem*, ff. *De anto. & argent. leg. gloff. & DD. in vrb. supra de Summa Trinitate, & *de Catholice*, adeo ut proprie ratio mittum non sit, si Hugo relatus ab Archid. in c. *Diacois*, num. 2. 93. *distin.* formaliter dixit de hoc nullum dubitare nisi eorum, & inordinatum, cum specialis ordinatio in episcopum habeatur post sacerdotium. Hoc autem fundamentum non tantum probat episcopatum esse verum, & proprie ordinem secundum quod est sacramentum imprimens characterem contra secundam opinionem Theologorum, sed etiam probat esse distinctum ab ordine Presbyterali contra tertiam eorundem opinionem triplici ratione. Prima ratio est, quia habet specialem materiam, & formam ab alijs ordinibus distinctam, ut praediximus: ergo est ordo ab alijs distinctus, ut probatur in decreto Concilii Tridentini, *sess. 14. de Sacram. Punit. & Extrema vult. cap. 2.* ubi S. Synodus elicit doctorum Sacramentorum diversitatem ex diversitate materiae, & formae, ibi: (Præterquam quod materia, & forma, quibus Sacramentum essentia perficitur, longissime distinet.) Secunda ratio est, quia ex diversitate ministeriorum, & potestatum oritur distinctio ordinum, ut patet in cap. *Per illud*, 2. *distin.* & docet S. Thom. in 4. *distin.* 24. *qu. 2. art. 1. & 2.* Et ex Epiphatio & Patribus probat Valq. in 3. *part. D. Thomae*, tom. 3. *distin.* 240. *cap. 3. nu. 30. & seqq.* Episcopi autem potestatem a potestate Sacerdotali distinctam esse hinc id constat ex cap. *Quoniam Charescopi*, 68. *distin.* 7. c. *Quanta, de consuet.* & c. *na. 5. de iura. iura. vult. c. *Apud de consuet. Eccles. cum concordant.* & est distinctum a Concilio Tridentino *sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 4. & can. 7.* (Si quis dixerit Episcopatum non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem constituti, & ordinandi, vel eam quam habent, illis esse eum Presbyteris commune, &c. anathema sit.) Tertia ratio est, quia Ecclesia Graeca in ordinatione Diaconi utitur hac forma: Divina gratia, quae semper iustitia curat, & imperfecta peccati, promittit N. reverendum Subdiaconum in Diaconum, ut in theologia in cit. Ordo, qui observari solet in ordinatione Diaconi. Similiter in ordinatione Presbyteri, ut patet in leg. cit. dicitur Divina gratia, quae semper iustitia curat, & quae**

desunt, suppetit, promovet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum. Et eodem modo in ordinatione Episcopi dicitur: Divina gratia, quae semper iustitia curat, & imperfecta peccati, promittit N. amabilissimum Presbyterum in Episcopum a Deo cultoribus civitatis N. ut in *intra. Ordo*, qui observari solet in ordinatione episcopi, & omnes huiusmodi ordinationes includuntur sub generali titulo de Sacramento ordinis. Ergo evidenter apparet episcopatum in Ecclesia Graeca haberi pro ordine sacramentali, & distinctum a Presbyterali. Constat autem in essentialibus Sacramentorum non posse esse differentiam inter Ecclesiam Orientalem, & Occidentalem, c. *Usque Gratia, de Baptis.* & dicitur in c. *nu. 25. de sacra. Punit.*

64 Decimosexto duplex est potestas spiritualis, videlicet ordinis, & dignitatis, c. *Aqua, & ibi gloff. in ver. *Iurisdictionem*, & Doctores invocant, *supra de consecrat. Eccles.* in consecratione autem non conferuntur episcopo potestates jurisdictionis, quia illam accipit episcopus electus, & confirmatus eorum ante consecrationem, c. *Transmissam*, *supra de elec.* Ergo in consecratione conferuntur episcopo potestates Ordinis, prout est casus in d. c. *Transmissam*, & consequenter episcopatus Ordo est.*

65 Et constat autem, quia in questione illa: An Cardinalis est maior Episcopo, vel e converso, communiter sic conuenit utriusque: An Cardinalis sit maior dignitate, & officio, c. *Constantini*, 96. *dist. 10.* *Mun. Jo. Ande. Gemin. & alij in c. *primi, de schismat. lib. 6.* Episcopus vero sit maior ordine, c. *ante omnia*, 40. *dist. 1. de ha. de consuet. dist. 1. Clem. Si quis suadens, Nec super hoc de panit. & remiss. gloff. *in. 1. Quoniam*, 2. *qu. 7.* *Hollien. Abb. & alij in c. *Ecclesia, in secundo, de elec.* latissime Andreas Barbacia in *tract. de pressan. Cardin.* ad *na. 42. usque ad nu. 52.* *Gomelin reg. de valore, qu. 1. om.* la potestatem enim ordinis, Papa, & Episcopi sunt aequales, c. *In no. 19. 21. distin.* ubi gloff. in *ver. *car.** dicit esse aequales Apoliticis, quantum ad ordinem, & rationem consecrationis, & docet S. Thom. in 4. *dist. 24. qu. 3. art. 2. qu. 3. ad 3.* licet sint inferiores jurisdictione, quia episcopi vocati sunt in partem iurisdictionis, non in plenitudinem potestatis, c. *Qui se fecit*, & c. *Decreto*, 2. *qu. 1. de elec. arbitrium*, 3. *qu. 6.* Ergo episcopi ordinem habent non prout est gradus, dignitas vel officium, quia hoc respectu sunt inferiores Cardinalibus, & longe magis Summo Pontifice, sed prout est Sacramentum in primena characterem. Unde Bald. in c. *Bona memoria, in primo, 2. supra de schism. p. 1. c. 1.* ex eo textu arguit episcopatum esse maiorem Presbytero Cardinali, quia, inquit, (Presbyter Cardinalis non potest episcopos consecrare, sed episcopus. Sic Cardinalatus est officium, non ordo episcopalis. Ordo non, quia nil addit ad consecrationem Missae, non est supra ordinem Presbyteri, ita quod sit nova species, sed est quidam adiectio.) Hæc ille.***

68 Decimosextimo secundum Catholicam veritatem Ordines a Christo instituti vere & proprie sunt Sacramenta, ut distinctum est a Tridentina Synodo *sess. 23. de Sacram. Ordin. can. 3.* ordinem vero episcopalem fuisse a Christo Domino institutum, ut docet Duran in 4. *dist.*

dist. 24. quest. 1. num. 9. Palod. *1. dist. quest. 6. art. 3. num. 12.* *Supplicem. Gabriel. dist. 24. qu. 1. nu. 1.* *art. 3. nu. 6.* *Majoy in 4. dist. 24. quest. 1. col. 2. & 4. seq.* *Altham. ead. dist. quest. unica, c. 1. art. 2. in fine*, & ex recentioribus Navarr. in *Manuale* cap. 22. *nu. 18.* *Petr. Soto lib. de iustit. sacerdot. lect. 4. de sacros. Ordin. 3. Et hinc legitur, Michael Medisa lib. 2. de sacer. homin. continen. cap. 3. c. 4. & Valq. in 2. *part. D. Thomae*, tom. 3. *dist. 240. cap. 3.* & sequuntur Canonice in cap. *Quanta*, & ibi dixi *supra de consuet.* Et probatur aperte auctoritate Anacleti ep. 3. c. *ubi ait* (Sacerdotum ordo bipartitus est, & sic Dominus illum instituit a nullo debet perturbari.) Deinde explicans de quo ordine loquutus fuerit, dicit ordinem Episcoporum sub Apollitis traditum fuisse, & institutum; Sacerdotum autem sub septuaginta duobus discipulis, & in fine. (Amplius, inquit, quam illi duo ordines Sacerdotum, nec nobis a Deo collati sunt, neque Apostoli docuerunt.) Perturbantur ergo, ut inquit Valq. *dist. cap. 3. nu. 29.* hi duo ordines non tantum ab hereticis, sed etiam a Catholicis, qui putant iure divino inter se non differre, cum Anacletus dicat bipartitum esse ordinem Sacerdotum sicut Dominus constituit, & sic Apostoli a Domino edocti nobis tradiderunt. Neque oblat quod cap. 3. dividat ordinem Episcoporum in Primates, & Patriarchas. Siquidem ait, Episcoporum ordo unus est, licet sint Primates illi, &c. quod dicitur iure divino unus est ordo Episcoporum, sed iure Ecclesiastico in plures divisus. Quæ sententia, ut ait Valq. non solum verissima est, sed etiam secundum fidei Catholicam hoc tempore amplectenda, ita ut sine nota hæresis negari non possit. Ita enim expressè definitur Tridentina Synodus *sess. 23. de Sacram. Ordin. cap. 4. & can. 6. & 7.* Nam postquam in d. cap. 3. Patres in universum diffinuerunt ordinem esse verum, & proprie Sacramentum unum ex seipsum, & deinde in d. cap. 4. docent eos qui dicunt omnes Christianos promissive esse sacerdotes, aut omnes pari potestate spirituali præditos esse nihil aliud facere, quam hierarchiam ecclesiasticam confundere, ad quam Episcopos præcipue pertinere definiunt, & Presbyteris superiores esse. Hanc autem hierarchiam iure divino constare *can. 6.* definiunt his verbis: (Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis Presbyteris, & Ministris, anathema sit. *Demum can. 7.* damnant eos, qui afferunt Episcopos non esse Presbyteris superiores. Quam quidem distinctionem sacrum litterarum testimonij, & Patrum traditionibus confirmantem esse fuisse ostendit idem Valquez d. *dist. 240. cap. 2. num. 27. circa finem.* Quæ tamen referre non est opus cum res distincta sit. Constat igitur his auctoritatibus ordinem Episcopalem non solum esse Sacramentum contra primam, & secundam opinionem, sed etiam contra tertiam ex divina institutione esse propriè distinctum ab ordine Presbyterali. Cum enim iure divino constet de distinctione, in superioribus autem probatur sic habere diversam materiam, & formam integram, & completam, diversum ministerium, & potestatem: utique hinc necessario fit, ut non tantum partialiter, sed etiam iusto*

grè distinguantur tanquam duo integri ordines sacramentales.

72 Neque oblat quod in primitiva Ecclesia idem esset Presbyter, & episcopus, ut habetur in cap. *olim*, 91. *distin.* Siquidem hoc fuit quantum ad nomen, non quantum ad officium secundum Hugonem, & declarat D. Thom. in 2. 2. *quest. 184. art. 6. ad primum*, & scriptis plenius in c. *Quanta*, *supra de consecrat. in 2. *mita*, a *num. 6.** ubi constat errorum Antonij de Burio, & Abbatis eximianum in primitiva Ecclesia in collatione Sacramentorum nullam fuisse differentiam inter Episcopos, & Simples Sacerdotes. Et ita summam potestatem ordinis esse potestatem Sacerdotalem.

73 Decimo octavo Episcopos in calibus in iure expressis solemniter, & actualiter degradantur ab ordine. Et quidem duodecim Episcopis adhibitis, cap. *Felix*, 1. *quest. 7.* *Abbas* in cap. *Non potest*, *de re iudic. Sylvest. in ver. *Degradatio*, num. 1. *Clar. in pract. crimin. 5. in quest. 74. vrb. *Sed quare quot episcopi**, cum tamen in degradatione Presbyteri sex Episcopi sufficiant, & tres in degradatione Diaconi, vel Subdiaconi, d. cap. *Felix*, & cap. *seq. & cap. *Degradatio**, cum gloff. in *ver. *Cautionem**, de *pen. lib. 6. Dixi in cap. *Apud, in fine, de consecrat. ecclesie**, ait, Ergo Episcopos ordinem habet, alioquin non esset possibilibus actualiter degradingur ab ordine, quoniam non haberet, cum privato præsupponere habitum, cap. *Ad dissolvendum*, de *hospit. impubes. c. *En parte**, de *restit. spoliator. l. *Decem**, ff. *De verb. obligat. cum concord.**

74 Neque verò in degradatione actuali considerari potest ordo Episcopalis prout est dignitas, vel officium, quia ab officio, vel dignitate non sic solemniter, & actualiter degradantur, sed verbalis tantum depositio, seu privatio per sententiam, ut dicitur verbis declarat Pontificale Romanum in tit. *de degradationis forma*, ibi: (Proprie loquendo quis a dignitate, & honoribus deponitur, sed ab ordinibus degradatur.) Ratio diversitatis est, quia officia, & dignitates sicut nuda voluntaria, & verbo contenti possunt, ita & aufertur, gloff. in d. cap. *Apud in ver. *Iurisdictionem**, S. Thom. in 2. 2. *quest. 184. art. 6. ad secundum*. At verò in collatione sacramenti Ordinis sola voluntas, aut verbum non sufficit, sed opus est factum, quia sacra ordinario verbus, & signis exterioribus perficitur, ut in decreto Concilii Tridentini *sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 3.* & consequenter eorum in externa ordinis ablatione non sufficit verbalis depositio, sed exigitur factum actualis degradationis, quia miles ecclesie Miles suscipiens ordinem, & insignibus Clericalibus spoliatur, ut habetur in d. cap. *Degradatio*, in 2. *titulo*, quia omnia res per quatuorque causas nascuntur, per easdem dissolvitur, dicitur in cap. *1. *visus de rebus iur. Bald. conf. 20. *super eo**, *num. 1. ubi 3. *Un-***

76 de, ut idem Bald. dicebat in cap. *Bona memoria*, in primo, *num. 3. supra de iustit. *Prælat.** Si Cardinalis deponitur non retinet dignitatem, tamen retinet ordinem sacramentum, qui erat impressus, quia mortificari quidem potest, sed non funditus mori, nisi emmiamus, de quo latè per Abb. post D. Thomam, quem citat in cap. *Si quis Presbyter*, *num. 6. in fine, de Cler. excom. in fine*.

- 54 Ordinis annexum, & quando censetur facta respectu actus, vel respectu personarum, & n. seq. usque ad n. 60.
- 55 Exemptio annexi ordinis respectu actus, & n. seq.
- 56 Quamvis adiuncta verba intelligitur secundum tempus verbi, ut est in ipso adu intro.
- 57 Gerendum unde dicitur, & quam vim habeat.
- 58 Ordinis personarum censetur beneficio annexum respectu personarum.
- 59 Beneficia sacerdotalia regulariter non requirunt sacerdotium acta sed aptitudine.
- 60 Capellania, cui est annexum annuum Missarum celebrandarum, an sit sacerdotale, anve Capellanum teneatur per seipsum Missa celebrare, & n. seq. usque ad n. 89.
- 61 Beneficium sacerdotale quid dicatur.
- 62 Capellania ex lege eredita, ut Capellanum teneatur Missa celebrare, & in divinis deservire, non est sacerdotale, & conferri potest Clerico quatuordecim annorum, & n. 94. & 70.
- 63 Beneficia simplicia ex generali consuetudine personalia residentiam non requirunt, & n. 74. & 97.
- 64 Verba, Missa, vel divina officia celebret, aut in divinis deserviat non impediunt personale servitium, & n. 67. & 73. & 74. Declaratur n. 88. 97. 100. & 103.
- 65 Capellaniam obtinens non tenetur sacros ordines suscipere, sed missarum novari potest per alium satisficere, nisi in fundatione cautum sit, ut per seipsum celebret.
- 67 Beneficium ea lege ereditum ut prabendarium singulis diebus teneatur missa celebrare, & divinum officium interesse, non est sacerdotale.
- 68 Capellania sit instituta ut Capellanum quoad Missam celebret, & si neque sit fuerit, cessat potestatem incurrit, non requiritur personale residentiam.
- 69 Item si cautum sit ut domus pro Capellano adificetur, ubi habitet, & serviat divinis, alioquin amoveri potest.
- 71 Capella subordinata ut eligatur idoneus Capellanus Presbyter, qui Missam celebret, est sacerdotale, sed Capellanum non tenetur inservire per seipsum. Declaratur n. 79.
- 72 Capellania in Cathedrali Ecclesia sit fundata ut Capellanum debeat celebrare diebus, nullaque divinum officium, non requiritur ut Capellanum debeat esse presbyter.
- Officium divini celebratio non refertur ad celebrationem Missae, ibidem.
- Declaratur n. 82. & seqq.
- 75 Capellaniam non requiritur servitium personale declaratur ex oblatione subsecuta, & n. 99.
- Capellano habenti omni per seipsum celebrandi missam in Ecclesia Testatore destinata potest indulgentur ut celebret in eadem Ecclesia per substitutum, quam alibi per seipsum ibidem, per Decretatum.
- 76 Capellano tenetur per seipsum Missa celebrare si id verbum expressum aut equipollentibus actu fuerit in fundatione Capellaniam.
- 77 Legatum simplex cum omni assensu ordinem sacerdotalem, & Missa celebrandi nulla eget Ordinis institutione.
- 78 Residentia personalis, & obligatio Missa celebran-

- di & inservienti per seipsum in Capella, & beneficium simplicium, quibus casum censetur in dicitur ex sententia 3. Congregationis Concilii.
- 79 Capellania, & beneficia sacerdotalia obtinentes in Cathedralibus, & subalternis Ecclesiis teneatur Missa celebrare, & onera adimplere per seipsum, & n. 90.
- 80 Capellania eredita in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia cum onere Missarum celebrandarum non comprehenduntur in decreto Concilii Tridentini cap. 4. sess. 22. nisi ordinem annexum habeant, & n. 90.
- 81 Beneficia obtinentes in Cathedralibus, & Collegiatis compelli debent divina officia obire per seipsum.
- 82 Missa Conventuali quamvis non sit de bonis personarum de officio, & n. 99.
- 83 Intellectum cap. de his, 12. dist. in.
- 84 Distributiones quoad rationem assignantur pro Missa Conventuali sicut pro bonis.
- 85 Beneficia obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis cum onere inservendi divinis teneatur interesse missae Conventuali, sed non illam celebrare, nisi beneficii sit Sacerdotia, & n. 104.
- 86 Intellectum cap. de creatura, de celebr. Missae.
- 87 Capellania obtinens an, & quando teneatur esse presbyter, & missa ac divina officia celebrare per seipsum compellatur si dist. in.
- 88 Verba, divinis interserviat, aut interserviat in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis important servitium ubi, quod adimplerem potest per substitutum, & n. 97. 100. 103. & 105.
- 89 Capella sit fundata in Collegiata Ecclesia ut illam obtinens obligatus sit in dicta Ecclesia Missa dicere, eique in divinis deservire, an requiratur ut Capellani hac nomina exeat per seipsum, & n. seq. usque in finem.
- 90 Capellania cum onere inservendi choro requirit personale servitium.
- 91 Monasterio, & alia beneficia, quibus est annexum servitium chori, comprehenduntur in cap. 12. vers. Præterea, s. 3. 24. Concilii Tridentini.
- 92 Capellania quibus incumbit onus celebrandi Missas, & choro inservire, non sunt compatibiles cum Canonicatibus, & Parochiis, quantum per eorum Constitutiones liceat servare per substitutum.
- 94 Capellania Cathedralis Ecclesiae, quodcumque redimunt distributionibus quotidianis existant, personale residentiam requirunt.
- 95 Capella etiam in Collegiata non dicitur Cathedralis ex eo quod cautum sit in fundatione ut Capellanum teneatur Missa celebrare.
- 96 Capellania extra Cathedralis, vel Collegiatarum Ecclesiarum ea lege eredita, ut Capellanum teneatur in divinis deservire, non requiritur servitium personale.
- 98 Fundator beneficij in dabo censetur se retulisse ad universalem consuetudinem.
- 99 Observantia plurimum valet ad cognoscendam qualitatem beneficij.
- 101 Residentia intelligitur de personalis ex vulgari modo loquendi eorum, qui fundant Capellaniam in Cathedralibus, & Collegiatis.
- 102 Verba, et debeant, cantent, interserviat, sunt equipollentia.
- 103 Capellania cum onere interesse servitium in Cathedralibus, vel Collegiatis requirit personale servitium.

- 104 Capellania cum onere Missa, & divina officia celebrandi, quantum verum districte inter presentes requirunt residentiam in eadem formam Concilii non obstante contraria consuetudine.
- 105 Verba, deservire in divinis, intelligenda sunt secundum substantiam materiam.
- 106 Divina officia non requirunt ordinem sacerdotalem.
- 107 Consuetudo an possit innovare statum beneficij.

ac si illas excipias, paucæ sunt alie à sac. Canonibus cognite, & Archimandrita idem est quod Abbas, ut exponit gloss. in epist. Intra clarat. & Manifestum est, in ver. Archimandrita, c. de Summa Trinitate & fide Catholica. Quomodo enim cum ex dicto cap. 12. Ad ejusmodi Dignitates obtinendas sufficiat annus vigintus secundus, hinc necessarium sequitur ut non habeant ordinem Presbyteratus annexum, cum infra annuunt pro vili nequeant in Presbyteros ordinari, Clem. Generalis de stat. & qualitat. prout requiritur in obtinentibus dignitates, quibus ordo Presbyteratus annexus est, ut in Clem. Vi. ad. in. & in dict. Clem. Ne in agro, & Ceterum, & in cap. 12. Concilii Tridentini, & hanc sententiam in Abbatis, & Præpositura non curata alias probavit Sac. Congregatio Concilii, ut dicit in d. c. Cum in eundem, n. 45. & 42. supra de elect.

UT ABBATES. Per privationem beneficij accedunt beneficiari ad ordines suscipiendos, quos beneficij requirunt. Hoc dicit, & sunt duæ partes. Prima loquitur, cum quis potest, & non vult. Secunda est contra, cum vult, & non potest, sibi, Quod si.

Nota primò quatuor Dignitates, quæ de jure communi annexum habent ordinem Presbyteratus, videlicet Abbatium, Decanatum, Præposituram & Archiepiscopatum. Quoad Abbates, sicut intelligitur de Conventualibus, plarium est, non quia solemniter benedicuntur, ut in cap. supra de supple. neglig. Prælat. & ita necessario debent esse Presbyteri, sive sequamur opinionem Hollicen. hic, & in c. Cum inter, infra, de re iudic. volentis, ut prius debeant esse Presbyteri, ac deinde benedici: sive sequamur opinionem Collectæ hic in princ. sententia est benedicendos ante presbyteratum ex hac littera, quæ de Abbatis loquitur: nam ante benedictionem non videntur Abbates, ut in d. c. 1. Tum quia minores ordines conferunt, idque per se nequeunt nisi sint benedicti, & Presbyteri, ut in c. Quatuor, 67. dist. in. & in c. Cum cautus, infra, eod. Tum demique quia curam habent animarum saltem respectu Monachorum suorum, cap. Nullum, 12. q. 2. cap. Cum ad monasterium, infra de statu Monach. & notat Abb. in cap. Cum in eundem, cum 2. vers. Sed ego non vido, supra de elect. Item de Archiepiscopis; nam & ipsi de jure communi curam animarum incombunt, cap. 1. ibi, curam gerere animarum, & per tot. infra de offic. Archiep. Unde absque dubio promovendi debent ad ordinem sacerdotalem, ut in d. c. Cum in eundem, & Inferiora, & in Clem. Ne in agro, & Ceterum, de statu Monach. Verum si hæc littera intelligatur de Abbatis Titularibus cura, & Conventu carencibus, quales sunt in aliquibus religionibus, ut per Abb. cons. 101. Inque siene, cum 1. vers. Nam Papa, lib. 1. & de Decanis, Præpositis, & Archiepiscopis, quibus animarum cura nulla subest, ex istimo hodie non procedit quod hæc statuitur, ut debeant esse, aut fieri Presbyteri; quoniam ex decreto Concilii Tridentini, cap. 12. s. Ad vetera, sess. 24. ad quascunque Dignitates non curatas satis est ut alicuius Clerici viginti duobus annis non minores, id est qui vigintum secundum ætatis annum expleverint, ut declaravit Sac. Congregatio eisdem Concilii Interpretes. Et cum decretum illud loquitur per verba universalis, & excipiat illas tantam Dignitates, quibus cura imminet animarum, utique vendicat sibi locum etiam in quatuor Dignitatibus, de quibus disponit hæc decretalis, alioquin decretum illud ferè clororum esset, nam Dignitates hæc expressè sunt sequentiore in ecclesiis

Neque obstat quod ex decreto d. c. 12. §. Reminiscens etiam, sess. 24. nemo sit recipiendus ad Dignitatem, nisi qui eo ordine sit initiatus, quem illa Dignitas requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus à jure, & ab eodem Concilio statutum initiari valeat. Ex enim decretum illud intelligi debet de Dignitatibus, quæ annexum habent ordinem sacrum de jure speciali, id est ex privilegio, consuetudine, vel statuto, ut notat gloss. in c. Si eo tempore, in ver. Abbatem, de rescriptis, & non autem de jure communi, ut dicitur in c. non autem de jure communi, Ratio diversitatis est, quia Concilium statuendo generaliter, ut ad obtinendas Dignitates non curatas sufficiat ætas viginti duorum annorum, non censetur sustulisse consuetudines, & statuta localia requirunt majorem ætatem propter annexionem ordinis sacerdotalem, hæc enim probabiliter ignorari possunt cum in facto consistant: ut juris communis dispositionem utique revocavit confirmationem condendo posteriorem, juxta textum in cap. de Constitut. lib. 6.

Ac propterea cum Canonici Ecclesie Patavine conquesti essent apud Sacram Congregationem Concilii, quod Vicarius in auctoritate sacrorum ordinum, quam fecerat Canonibus illius Ecclesie, inclusisset etiam Dignitates, non adhibitis eis, nec auditis Sacra Congregatio censuit, cum Concilium non meminisset Dignitatum, cum de illa annexione disposuit, cum tamen voluerit saltem dimidiam partem Presbyteralem esse 3 convocare debere Vicarium iterum Capitulum, ac de ejus consilio subtrahere Dignitates, & eorum loco designare, & distribuere quibus aliis Canonicis debent esse sacri ordo annexus. Quo decreto non obscure Sacra Congregatio immutavit Dignitates hodie circumscripta consuetudine, vel alio jure speciali, non habere annexum ordinem Presbyteralem; alioquin non jusset ex annexione, ut præfertur facta absolute derogari Dignitates.

Ex præmissis, quoad Abbates, colligi tria tempora. Primum est jus commune antiquum, quo & in minoribus ordinibus constitutus poterat esse Abbas, quimò & licuit, ut in cap. A sublatone, & ibi gloss. in ver. Abbas, 93. dist. Invo. cen. hic in princ. Host. num. 1. Joan. Andr. n. 2. Cardin. in secunda opposicione, & Anchar. in 2. notat.

Secundum tempus est Concilii Pictaviensis, ex quo delumpta est hanc Decretali, & tunc Abbat debent esse Presbyteri, necesse potuerant Clerici in minoribus, nisi instante necessitate, ut in c. *Tam*, §. *in*, infra ead.

Tertium tempus est Concilii Tridentini, & hoc tempore inspecto si Abbatie non imminet cura fore Penitentialis, aut jurisdictionalis, ad eam obtinendam sufficit annus vigimus secundus completus, & consequenter non habet ordinem Presbyteratus annexum; ut ex dictis constat.

9. Secundum nota ibi, Presbyteriam, ad obtinendum beneficium, cui facer ordo sit annexus, non requiritur quod actu in eo ordine sit constitutus tempore collationis, sed satis esse ut se promovendi faciat infra tempus a iure praefixum; concordat textus in c. *Cum in cunctis*, §. *Inferiora*, ibi, Praeterea Canonibus tempore in Presbyteros ordinari, supra, de elect. & hic notat Butr. in 4. notab. dicens: (De iure ordo ad validitatem promotionis ad beneficium non exigitur contemporaneus cum promotione quantumcumque illi sit annexus ordo, sed sufficit ut faciat post promotionem se promovendi.) & sequuntur Petr. de Anchar. in 2. notab. & Joan. de Anan. num. 1. ideoque cum Capitulum Ecclesie Paduanae contulisset quendam Capellam sacerdotalem ad altare S. Joannis in Cathedrali Francisco annuum vigesimum quartum agentis, & quaesitum esset, an sic provisus de dicta Capellana sacerdotali esset inhabilis ex cap. 4. §. 22. in fine, & cap. 5. §. 24. die 7. Decembris 1578. S. Congregatio Concilii censuit, Parochialem non posse valide conferri ei, qui non attigerit vigesimum quintum annum, c. *Cum in cunctis*, §. *Inferiora*, ubi, Abb. num. 2. de elect. sed si presbyteratus sit annexus alicui beneficio, non tamen est necesse ut promovendus habeat ordinem requisitum tempore promotionis, sed satis est ut faciat se promovendi in proximis temporibus. Abb. d. §. num. 10. arg. c. *Si pro Clerico*, de prob. in 6. De quo tamen die ut scripti in d. cap. *Cum in cunctis*, a num. 63. & infra num. 44. & 48.

11. Quod tamen limita nisi in fundatione beneficii sit cautum, ut conferatur actu Sacerdoti, seu constituto in ordine sacerdotali, tunc enim requiritur ordo tempore collationis, ut latius dixi in d. c. *Cum in cunctis*, a num. 63. & latissime dicam infra in i. de 2. quaest.

12. Tertio nota ibi, qui Archidiaconatus tenent Diaconi, de iure communis Archidiaconatus esse annexum ordinem Diaconatus, ut hic per Butr. in 2. notab. Sed quia in plerisque Ecclesiis hanc dignitatem est prima post Pontificalem, prout esse de iure communis affirmat Bellam. in c. 1. in princ. infra, de offic. Archid. & ideo illius collatio per regulas est Sedi Apostolicae reservata; in litteris collationis ex hyllo confuevit apponi clausula, *Prout provisio tenetur nisi a monacho in Presbyterium ordinari*; alioquin Archidiaconatus eo ipso vacare censetur, ut respiciam experti sumus in Archidiaconatu a nobis fundato in Ecclesia nostra S. Angeli in Vado a S. D. N. Urbano VIII. nuper in Cathedrali erecta.

14. Quarto nota ibi, prelatos, Abbatem, Decanum, Praepositum, Archidiaconum, & Archi-

presbyterum esse prelatos, prout ex hac littera deducunt Host. & Joan. Andr. ambo num. 3. in ver. *Prelationes*, Bellam. ante num. 1. in princ. ver. & num. 4. in 4. notab. Butr. num. 3. in ultimis notab. & Cardin. in 3. notab. Ad hoc c. *Cum ab Ecclesiis*, infra, de offic. ordi. De prerogativa Abbatum vide Lapin alleg. 83. in ver. *non Abbatia*, ubi ait Abbatiam esse in primo Dignitatis gradu sicut Episcopatus, & ceteras Dignitates appellari inferiores, & propterea provisionem Abbatie pronunciant, & expediunt in Consistorio instar Episcopatus. Quod probatur optime in c. *Si quis deceptus*, 16. quaest. 7. nam ibi in primo gradu ponitur Dignitas Episcopalis & Abbatialis, ceterae appellatur inferiores Dignitates, secundum eum; & nota Archid. in cap. *Licet*, il primo, *nam de prebend. lib. 6.* ubi videtur sentire, licet vacillando, dignitatem Abbatialis equiparari dignitati Episcopali. Verum Oldrad. com. 12. in 19. *Cum quatuor*, num. 8. ver. *Non aliter*, dicit hoc verum non esse nisi in casibus in iure expressis, ut in cap. *De prebendis*, supra de elec. & in c. *Quantum sit ad in lib. 6.* sed regulariter recensentur Dignitates inferiores, ut in c. *Cum in cunctis*, §. *Inferiora*, supra de elect. Quinimo Joan. Monach. in c. *Insuperiora*, num. 1. de heret. lib. 6. refert se vidisse declarari appellatione Dignitatis non contineri Abbatiam. Cuius dictum refert Archid. in d. cap. *Licet*, num. 1. ver. *Scias tamen quod de Jo. Car. & post cum Jo. Andr. num. 4. ver. & ibi in Abbatia*. Pro quo facit textus in c. 1. 18. quaest. 2. ubi nomen Abbatie potius est sollicitudinis, quam honoris. Sed ut advertet, quia Joan. Monach. ubi supra non dicit absolute se vidisse declarari Abbatiam non venire appellatione Dignitatis; sed dicit in dispositione d. c. *Licet*, appellatione Dignitatis Abbatiam non contineri; & ita se vidisse declarari: unde restringit se ad terminos predictae Decretalis *Licet*, & ita notabiliter declarat Oldrad. d. conf. 14. num. 10. dicens: *Nec obstat quod dicit Archid. in prealleg. cap. Licet*, ubi videtur innuere quod nomine Dignitatis inferioris Abbatia non comprehenditur. Quod fatetur in casu illius cap. quod otiosum est, & penale, videlicet quod manus ordinarii ligentur quin suum beneficium conferre possit; & ideo restringi debet potius, quam laxari, ut extra de elect. c. *Statutum*, de regul. iur. c. *Omnia*, lib. 6. & de penit. dist. 11. §. *penult.*

Sed quidquid sit de dicto Jo. Monachi, illud non recipit Curiam, ut testatur Jo. Andr. in d. c. *Licet*, num. 4. ver. *Sed quantum percipit*. Concluditur Abbatiam esse proprie Dignitatem, ut aperte probatur hic, & in d. c. *Si quis deceptus*, 16. quaest. 7. in o. *Insuperioribus*, §. *Verum de elect. lib. 6.* & in cap. *Prout privileg. ead. lib.* & tenet gl. in ver. *Exposuisti*, infra, de excep. ritar. Philipp. Franc. in d. c. *Licet*, num. 5. Collegium Paduanum conf. 2. post conf. Zabari. num. 24. & seq. & Felto. alios cumulat in cap. *Decernimus*, in princ. infra de iudic. Et hanc partem probavit S. Congregatio Concilii, qua in Synodus Provincialibus inter alias dignitates primum locum tribuit Abbatibus Treularibus, censuit enim in Concilio Provincialibus Comendatarios Monasteriorum, sive Abbatiarum inter Abbates esse recipiendos. Canonicos Cathedralis

thedralis Ecclesie preferendos esse quando capitulariter procedunt. Extra hanc causam Abbates titulatae, vel habentes usum mixtae, debere precedere Comendatarios: post hoc locum tenere Dignitates; & post Dignitates collocandi sunt Procuratores Ecclesiarum Cathedralium. Et in Concilio Tridentino immediate post Episcopos seiebant Abbates, & inter hos primus Abbas Claravallens. & post Abbates ordinum Generales, inter quos primus Generalis ordinis Praedicatorum, ut patet in Catalogo Patrum, qui habetur expressus in calce ipsius Concilii.

De Decanis, & eorum prerogativis vide textum in c. *Post electionem*, infra de concess. prebend. ubi patet Decanum esse honorabiliorem de Capitulo; ut per illum textum notat gloss. 1. in c. *Cum inter universas*, supra, de elect. & Petr. Brixien. in reperi. in ver. *Decanus*: & Rotam de off. 442. incipien. *Qua dicitur*: c. *alias* 17. de concess. prebend. in v. ubi per illam decretalem summiter videtur firmare Decanatum sonare in nomine dignitatis, & esse dignitatem juris, & caput Capituli: praesertim quia, ut in facto tunc supponatur, in casu decisionis non agebatur de Decano in Ecclesia, sed de Decano Ecclesiae. Et adde Abbatem in d. c. *Cum inter universas*, num. 2. ubi dicit Decanum esse de Capitulo si sit Canonicus, vel hoc habeat consuetudo: alias enim solum Canonicis faciunt Capitulum, ut in c. *Nepes*, & in c. *Quanto*, de iur. qua. si. a. *Prelat.* notatur in c. 1. de elect. & in c. 2. de restitut. & in c. *Cum olim*, de re iudic. id est si Decanus praeter Dignitatem Decanatus habeat etiam Canonicatum, unicus est de Capitulo; locus si habeat Dignitatem Decanatus duntaxat, quia Dignitatis non sunt de Capitulo, ut notatur in iuribus praescriptis, maxime in d. c. *Cum olim*. & sic Abbas supponit Decanatum de iure esse Dignitatem. Id quod expressè tenet Archid. in c. 1. de consuetud. lib. 6. in fine magis gloss. ubi ait Archipresbyteros, Decanos, & Praepositos Ecclesiarum Parochialium esse constitutos in dignitate. Sed hoc dictum declarat Feder. de Sen. in conf. 86. Casu talis est, cum 2. in fine, ver. *Sed contra videtur* facere ut procedat si praedicti habeant Collegiatas Ecclesias; & hanc fuisse mentem Archid. ut patet ex iuribus, quae allegat in c. *Omnia Ecclesiarum*, de offic. ordi. & c. *Cum olim*, de prebend. & de tabulis videtur intelligenda haec decretalis in ver. *Prelationes*. Secus autem est in Praepositis, seu Prioribus, vel Decanis ruralibus, quia non habent dignitatem, cum non habeant prerogativam super alios, vel jurisdictionem, ut sunt habentes personatus, vel dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, nec praesent Collegio, nec alias habent Capellas sub se, secundum Federicum. Praeposita itidem, quatenus Praepositi nomen generale fit ad omnes qui praesunt, cap. *Quoniam*, infra, de verb. significat. tamen est per se dignitas, ut tenet hic gloss. in ver. *Praepositi*, Host. num. 1. in ead. ver. glossa in c. 1. in ver. *Praepositorum*, de consuet. lib. 6. & Gemm. conf. 132. in princ. ver. *Nam licet Praepositi*. Sed oppositum tenet Innocen. in c. *De multa*, de prebend. & Archid. in c. 2. de consuet. lib. 6. ubi notant, & deducunt Praepositarum de iure communis non esse Dignitatem, prout eorum ad hoc allegat Rota

in d. decis. 17. de concess. prebend. in ver. 3. & sequitur Franc. Aretin. conf. 23. in princ. ubi respondet Praepositum non habere Dignitatem etiam si habeat personatum in choro sine administratione, & multo magis si non habeat, ut Praepositus Senarum. Pro conciliatione potest dici Praeposituram importare Dignitatem si ex privilegio, fundatione, consuetudine, vel statuto hoc habeat ut sit Dignitas, vel si habeat administrationem cum jurisdictione aut sit Caput Collegii, & de tali potest intelligi hoc cap. & textus in cap. 1. de concess. prebend. lib. 6. alius secus, ut per Aretin. d. conf. 23. num. 7. Item potest dici Praeposituram sonare in nomine Dignitatis, quando est in Cathedrali cum praesentia, vel est Collegiata, vel habet sub se Capellas, quia ex his tribus iudicatur Dignitas, quibus cessantibus non est Dignitas de iure communis, ut per Feder. de Sen. in prealleg. conf. 86. num. 1. in fine, ver. *Et merito*. Sic videmus Praepositum Cameracensem habere dignitatem, ut per Aretin. d. conf. 23. num. 6. & Praepositum Taurinensem habere primam Dignitatem de consuetudine, ut per eum num. 7. Et in Cathedrali nostra S. Angeli in Vado Praepositura est fundatio est tertia Dignitas post Pontificalem; & contra verò Praepositura Senarum non est Dignitas, secundum Aretin. loco citato. In Germania, Belgio, & Polonia Praepositi Dignitatem habent, & alicubi jurisdictionem. & curam animarum, iuxta textum in c. *Cum in illis*, §. 1. de prebend. lib. 6. & c. *Quoniam*, infra, de verborum significat. & interdu Praepositura est maior Dignitas post Pontificalem, ut per Rebuff. ad. 124. ver. *Praepositus etiam dicitur* pag. 478. ff. *De verborum significat.*

De Archidiacono non ambigitur, quin sit Dignitas; nam de hoc est textus expressus hic secundum Anton. de Butr. num. 3. in ult. notab. qui remittit ad notata in c. *Decernimus*, supra, de iudic. Idem efficaciter probatur in c. 1. infra, de offic. Archid. ubi Doctores communiter tenent Archidiaconum esse primam Dignitatem post Pontificalem: item caput Capituli, ut notat Butr. in cap. *Dilecti*, num. 2. de maior. & obedi. Unde ad ipsam tanquam ad maiorem spectat Capitulum convocare, ut in c. 1. ead. tit. notant Hostien. num. 2. in ver. *Maior*, ver. *Et ad invitationem*, Joan. Andr. num. 5. ver. *Dicit etiam*, Bellam. num. 4. ver. *Et similiter*, in 5. quaest. & Butr. num. 10. Ac si reverteri convocare, ad id cogi potest ab Ordinario, ut notat ibi Innocen. in fine, licet hoc jus convocandi Capitulum spectet ad Decanum de consuetudine secundum Abbat. in c. *Aditum*, in 3. notab. supra, de elect. Quinimo Bellam. in d. c. in princ. per illum textum de offic. Archid. dicit Archidiaconalem Dignitatem de iure communis post Episcopalem esse maiorem Dignitatem quaecumque alia in Ecclesia Dei, & per consequens maiorem Abbatibus, licet Abbates propter pinguedinem rectum contrarium usurpaverint.

De Archipresbyteris denique, & eorum prerogativis scriptis latissime in c. *Ad hoc*, infra, de offic. Archid. ubi etiam videtur de praesentia inter Archidiaconum, & Archipresbyterum.

Quinto nota ex ordine litterarum Abbates esse

maiores Decanis, Decanos maiores Præpositis, & Præpositis esse majores Archidiaconis, Sed ad hoc ultimio, ut inquit Bellam, num. 1. in 1. *usul.* facilis est responsio, quia non ideo ultimo loquitur de Archidiaconis, quod minoris dignitatis essent, sed quia sunt minores ordine, & quia in eodem ordine cum aliis non conveniunt, major enim videtur Archidiaconus de jure communi post Episcopum, cum solus sit de jure illius Vicarius generalis, ut in cap. 1. *De offic. Archid.* & arg. l. fin. C. de eo qui vic. alter. *ger.* Sed si est ita, cur textus post Archidiaconum posuit Archipresbyterum, qui est major ordine? Attenta enim ratione Bellam ex debuisse Archidiacono præmittere Archipresbyterum, sicut præmisit Abbatem, Decanum, & Præpositum, cum omnes conveniant in ordine Sacerdotali. Fortè hoc fecit Concilium Pictaviense, quia Archipresbyter in specie subest Archidiacono, ut est textus in c. 1. *infra de offic. Archid.* ubi dicitur: Archipresbyter scilicet se habet ad Archidiacono, & ejus præceptis sicut sui Episcopi obedire. Unde secundum Hostien. hic num. 3. Archidiaconi & hic, & infra in suis rubricis Archipresbyteris in ordine præponuntur, quia & sic debent esse, ut qui major est in honore, prior sit in sede, ut notatur in c. 1. & c. *Statutus.* *infra de materia. & alibi.* Potest etiam dici ordinem litterarum non esse attendendum, quando ex aliis iuribus apparet varius & inversus. Unde quamvis hic Decanus præmittatur Præposito, tamen in c. *Quamvis.* *infra de verborum significat.* Præpositura alius præponitur, & sic videtur major Decanatu, ut per illum textum dixit Rota *de off. 19. sicut dabitur.* *de concess. præbend. in nova.* Et similiter quamvis Decanus, & Præpositus hic præmittantur Archidiacono; tamen in c. *Innovatum.* 60. *diff.* Archidiaconus ei præmittitur, ut patet ibi, Archidiaconi, vel Decani, vel Præpositi. Sed & Concilium Tridentinum in c. 20. §. *Ad hæc.* *sess. 24.* est præponat Decanos Archidiaconis, ibi, Non Decani Archidiaconi, aut aliorum inferiorum; nihilominus in c. 3. *eiusdem sess.* ordine inverso Decanis præpositis Archidiaconos, ut patet ibi, Archidiaconi autem, Decani, & alii interiores, & eodem fecit in cap. 14. *in fine.* *sess. 25. de reformat.* Quinimo Concilium Lateranense in c. *Cum in curia.* §. *Inferiora.* *supra de elect.* primoloco Decanos Archidiaconis, & paulo post Archidiaconos Decanis præpositis. Vel dic in his standum esse consuetudini, ut ibi per Cardin. in 3. notat

Ultimo nota ex fine litterarum textum ad hoc ralde notabilem, quod impeditur iusta causa suscipere ordines suo beneficio annexos, quamvis non sit ipso jure beneficio privatus, d. c. *Cum in curia.* §. *Inferiora.* *ver.* *Cum autem.* *supra de elect.* & ibi But. in c. *not.* Clem. 17. *de etat. & qual.* Concilium Tridentinum c. 4. *sess. 22.* tamen est privandus, ut hic est textus apertus, hoc enim importat illud verbum, *amittenda.* id est per sententiam iudicis, ut notat Innoc. in c. *Accepta.* *in ver.* *Constituta.* *ver.* *Alii tamen videtur de rescript.* *spolia.* & Hostien. in d. c. *Cum in curia.* num. 32. *in ver.* *Admitti.*

Sed oppono, quod imò legitime impediti non sint privandi, c. *infra de Cler. agrat.* l. *Quis*

vere. *ff. de statu homin.* & l. 1. §. *Casum.* *ff. de postuland.* & est expressum in d. Clem. 17. §. *Illi vero.* ibi, Iusto impedimento cessante. Pro solutione distinguere. Aut quis ex culpa sua ad talem statum pervenit; ut promovetur non possit, puta quia duellum obtulit, vel suscepit, vel bello sponte se ingessit, & oculum, vel matrum, vel pedem amisit, ut in c. 1. *infra de corp. viriat.* & §. 1. *quæst. 6.* vel quia vir cum uxore sua deprehendit cum turpiter conversantem, unde illi ea, cum quibus deliquerat, amputavit, ut in c. 3. *infra de sent. excomm.* & notatur in cap. 3. & 4. *de corp. viriat.* secundum Hostien. hic num. 3. *in ver. infra causa.* Et hoc caso privari debet beneficio, & ita intelligitur textus hic. Aut libri culpa sua in impedimentum incidit, & privati non debet, & ita procedunt contraria, quia non debet addi afflictio afflictis, ut in d. c. 1. *de Cler. agrat.* & hic declarat gloss. in *ver.* *Amittant.* Innoc. in ead. *ver.* *Abb. Antiq.* *in ver.* *Prohibente.* Hostien. num. 3. *in ver.* *Infra causa.* cum quibus consentiunt Joan. Andr. But. Card. & reliqui omnes. Vel certe intelligitur de his, qui ante ordinationem hæc habebant impedimenta, & in ordinatione sua hæc fraudulenter taceverunt, ut legitur, & notatur in c. *Exposuisti.* *de corp. viriat.* & in c. 1. *ver.* *Idem respondet.* *de ordina. ab Episc.* Quo casu etiam cedendi brevitati potest, ut in c. *Nisi cum pridem.* *Propter consentiam.* & c. *Resona vero.* *supra de renunc.* secundum Innoc. & Host. ibi *sup.*

Sed contra primam solutionem oppono, Qui ex proprio peccato in infirmitatem incidit, iuxta textum in c. *Cum infirmitas.* *infra de penit. & remiss.* non modo non est privandus titulo beneficii, sed nec distributionibus quotidianis, ut tradit Covarr. lib. 3. *par. 17. resolut.* cap. 13. num. 2. & censuit S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, & declaravit sanctæ memoriæ Gregorius XIII. ut scriptum in c. *Uter.* num. 127. *infra.* *de præbend.* Et similiter debilitas corporis, quæ reddit Episcopum inhabilem ad executionem pastoralis officii, est iusta causa cedendi, etiam si ex peccato proveniat, dummodo Episcopum pœnitent, ut notat Hostien. in d. c. *Nisi cum pridem.* num. 13. *in fine.* Ergo impedimentum præbentium causam excommunicationis, privatione ob non promotionem, licet ex propria culpa proveniat.

At respondetur id esse speciale in impedimento aggritudinis, quod nec à jure, nec ab homine, sed ab ipso Deo illatum est, c. *Cum percussio.* 7. *quæst. 1.* ubi Gregorius: cum percussio corporalis immuet, utrum purgatione, an provi denda contingat, De in hoc iudicium ignoratur, & ideo non debet à nobis addi flagellatis afflictio. Et huic respexit S. Congregatio, dum dicit Superiorem non debere inquirere in Canonici in morbum incidere ex culpa sua necne, quia multæ possunt esse causæ, & non turpes. At secus est in aliis impedimentis, de quibus non ambigitur quod provenirent ex culpa propria, & de his intelligo hanc decretalem: quod bene nota. Adverte tamen quia quod hic statuitur, ut qui ordines sui beneficiis annexos non suscipiunt, beneficiis privati possunt, & consequenter non sint ipso jure privati, hodie coercitur per decretum Concilii Constantiensis sub

ful Martino V. ut scripti plenius in d. c. *Cum in curia.* §. *Inferiora.* *in ultim. notanda.* num. 23. *supra de elect.*

37 **QUÆRO.** An ad obediendum beneficii Sacerdotale requiratur, ut quis sit actus Sacerdos tempore collationis, seu alterius provisionis, an vero sufficit aptitudo.

38 Si Ecclesia sit Parochialis, clarum est non requiri Sacerdotium actus, sed factum esse, ut provisus infra annum ad presbyteratum se faciat promovendi: alioquin elapso anno, mentione aliqua non præmissa, est ipso jure beneficio privatus, ut in c. *Inter canon.* & cap. *Communissa de elect. lib. 6.* de quo loquitur per Rebuff. *in pract. benef.* in tit. *de non promov. infra ann.* Et idem est in Prioratibus Conventualibus, ut in Clem. *Ne in agro.* *Casternum de statu Monach.*

39 Si Ecclesia sit collegiata etiam Parochialis, aut Dignitas curata, similiter non requiritur ordo presbyteratus tempore electionis, seu provisionis, sed factus est electio promotus infra tempus à jure præfixum, ut in cap. *Cum in curia.* §. *Inferiora.* *ver.* *Cum autem.* & ibi gloss. *in ver.* *Canonici.* *supra de elect.* licet hoc casu contraveniens non sit ipso jure beneficio privatus, sed privandus, ut est decisum in cap. *Statutum.* *ead. tit. lib. 6.*

40 Si sit Dignitas non curata, ut Abbatia, Decanatus, Præpositura, & Archipresbyteratus, eodem modo non requiritur, ut illa obtinentes sint actus Presbyteri, sed factus est ut presbyteri sint. Quod si admoniti non paruerint, sunt à beneficiis amovendi, ut est textus hic, & dixi supra in 2. notat. Ex Concilio tamen Constantiensis sub Martino V. sunt ipso jure privati, ut scriptum in d. c. *Inferiora.* *in 2. notanda.* num. 23. licet hodie præmissæ Dignitates non habeant ordinem Presbyteratus annexum, cum ad eas obtinentibus sufficiat ætas viginti duorum annorum ex decreto Concilii Tridentini in c. 12. §. *23. cetera.* *sess. 24.* ut similiter dixi supra in 2. notat.

41 Si sint Canonici, vel Præbendæ, an portiones presbyterales in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia, simili modo factus est ut provisus infra annum in Presbyteros ordinaretur, ut in Clem. 17. §. *Illi vero.* *de etat. & qual.* & in Concilio Tridentino in d. c. 12. §. *Ne quisquam.* *sess. 24.* alioquin incidunt in penam d. Clem. ad eodem Concilio innovata cap. 4. *sess. 25.* id est amissionis vocis in Capitulo, & subtractionis dimidiæ partis distributionum, ut ibi, non autem in penam privationis tituli, de qua in d. c. *Inter canon.* quæ non habet locum nisi in Parochialibus, ut ibi notat gloss. *in ver.* *Parochialis.* gl. 1. in d. c. *Statutum.* & ibi etiam Gemm. & Franc. num. 2. *de elect. lib. 6.* Vitalin. in d. Clem. 17. §. *Illi vero.* num. 9. Roman. *conf.* 321. num. 2. & 3. quamvis privati possent in admoniti contumaciter reculare ordines suscipere requisiti, ut est sententia S. Congregationis Concilii dicitur in c. *Quæri.* in 2. *quæst.* num. 32. & 34. *infra eod.* in quo tamen advertendum est ad decretum Concilii Constantiensis, de quo supra num. 40.

42 Alia verò beneficia simplicia & Capella de jure communi non habent certos ordines annexos, ut in d. c. *Quæri.* & notant Hostien. & omnes in c. *Super iudicatum.* *de prescrip.* Sed ad illa obtinenda sufficit prima clericalis tonsura, c. *Et*

litteris, de transact. cap. 2. *de inflit.* Felinus *in can. alior.* à num. 2. *de rescript.* Staphil. *de liter. grat. manus forma.* *expedit. arar.* num. 24. Rebuff. *in Pract. arar. de Cler.* *quæst. 8. quæst. recentior.* num. 4. & hodie est expressum in constitutione Sixti V. de habitu, & tonsura Clericorum, & nihilum beneficiæ ecclesiasticæ obtinentium, quæ incipit, *Cum sacra aulam.* Possunt tamen habere ordines annexos ex fundatione, privilegio, statuto, vel consuetudine, ut notat gl. in c. *Si notempore.* *in ver.* *Abbatum.* *ver.* *Le haereticas intelligi.* *de rescript.* lib. 6. Item gl. in d. Clem. 17. §. *in ver.* *Amovet.* Quare ad dignoscendum an ejusmodi beneficiæ requirant Sacerdotium actus, necne, spectandum est privilegium, statutum, vel consuetudo, ut tradit Petr. à Bixio *in d. d. d. d. cap. 9. par. 2. num. 3.* Petr. Gregor. *de benef.* cap. 36. Sed præcipue recurendum est ad verba fundationis, seu institutionis beneficii, quibus contrarius ordinatio non est detrahendum, ut in decreto Concilii Tridentini c. 5. *sess. 25. de reformat.*

44 Et quidem Abb. in c. *Cum in curia.* §. *Inferiora.* num. 10. *de elect.* in hoc articulo utitur hac distinctione, videlicet: Quædam esse annexo ordinum respectu actus, quædam verò respectu aptitudinis. In primo casu requiritur, ut quis sit constitutus in illo ordine tempore collationis, alioquin non tenet collatio, ut sentit gloss. in Clem. 17. *in ver.* *Amovet.* *de etat. & qual.* Unde cum allumendus ad Cathedralium Ecclesiam debeat esse actus filium Subdiaconus, ut in c. *A multa de etat. & qual.* & in decreto Concilii Tridentini 2. *sess. 22. ibi.* In sacro ordine antea saltem lex mensuram spatio constitutus, inde fit ut Episcopatus dicatur habere annexum ordinem Subdiaconatus respectu actus, majores vero respectu aptitudinis, ut per Abb. loc. cit. & in d. Clem. 17. num. 12. & est simile in commendata Parochialis Ecclesiæ, quæ cum fieri non possit nisi Sacerdoti, c. *Nemo debet.* *de elect.* lib. 6. necesse est ut Commendatarius sit actus Sacerdos, ut ibi notat gloss. *in ver.* *Sacerdotis.* & Abb. *de d. d. num. 12. ver.* *Tempore expedit.* In secundo autem casu non requiritur, ut quis habeat ordinem beneficio annexum tempore collationis, sed factus est ut in casu sit constitutus, ut infra tempus à jure præfixum promoveri valeat: & de hac annexione secundum Abb. intelligitur text. in d. c. *Inferiora.* & in c. *Super Clerico.* & c. *Summum.* *de præbend. lib. 6.* in quibus iuribus patet Ecclesiam curatam, vel dignitatem habere ordinem Presbyteratus annexum, & tamen non requiri ut quis sit actus presbyter tempore promotionis, sed factus esse, ut postea ad illum ordinem promoveatur: mirum quia talis annexio est respectu aptitudinis tantum, eo quod aptus esse debeat ad illum ordinem, non autem respectu actus: & hanc distinctionem sequitur in

45 d. c. *Inferiora.* *Dec. num. 21. & seq.* cum quo non obscure probavit Rota *de off. 3. incipit. Statutum.* *alias.* *de præbend. in nova.* ubi ponit notabilem & quotidianam questionem, videlicet, statutu Ecclesiæ de certa præbenda non constituta nisi actualiter in Sacerdotio constituto, numquid impetrans Apollolicus possit in eodem præbendam accipere, si actus non sit Sacerdos. Et tandem videtur concludere poss. Jo-

col. comp. 117. 82.

Monac. & alios, quod aut beneficium habet actu Sacerdotum annexum ex prima fundatione: & tunc expectata non potest beneficium illud acceptare nisi actu sit Sacerdos, sicut in eo casu, in quo beneficium fuit fundatum per laicum, quia non est verisimile ut per claustrales generales in literis appositis Papa voluerit derogare ordinationi beneficii, ne laici a fundationibus retrahantur, argo. *Cum dilectis de iure par. & coram*, quae leguntur; & notatur in *l. dicit, de prebend. lib. 6.* Aut beneficium habet Sacerdotium annexum non ex fundatione, sed ex statuto postea facto per Episcopum, & Capitulum: & tunc beneficium acceptari potest per expectantem propter clausulas. Non obstantibus, Re. quae in literis apponi solent: & hoc intelligitur de annexione respectu actus, non autem de annexione respectu aptitudinis, quia tunc intelligitur potest expectans beneficium Sacerdotale acceptare, licet actu non sit Sacerdos, ut in *d. c. si pro Clerico, de preb. lib. 6.*

51 Non tamen in eo casu, in quo annexio ordinum facta est respectu aptitudinis, necesse est ut quae tempore collationis sit in aetate ad ordinem requirita. Et in hoc adhiberi non debet doctrina Abb. *l. c. in aetate*, sed satis est, ut in ea aetate sit constitutus, ut infra annum ad ordinem illum promovendum, ut tenet *Rota in prealleg. decis. 1. de prebend. & hodie est expressum in decreto Concilii Tridentini, c. 12. §. de promotione, sess. 24. ut scripti plenius in d. c. Cum in canibus, a. num. 63. de elect. & patet ex subiectis declarationibus S. Congregationis Concilii, videlicet, si ex fundatione Capellaniam capiam sit, ut Capellanus per seipsum celebret Missas, an possit illa conferri simplici Clerico, anve Capellano, cui annexum est omni diuturnum Missarum in hebdomada per proprium Rectorem celebrandarum dicitur Sacerdotalis, & non possit conferri Clerico quatuordecim annorum, Sac. Congregatio ad utrumque dubium respondit posse quidem conferri simplici Clerico, in ea tamen aetate, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri queat, nisi alia essent verba in fundatione posita, quae requirerent obtinentem tempore collationis esse actu presbyterum.*

Item positis verbis fundationis. Quilibet Sacerdos, qui pro tempore sit, continuam residentiam personalem in dicta Ecclesia facere teneatur, & singulis diebus, quibus facultas, & commoditas sibi aderit, in dicta Ecclesia teneatur Missam de oratione debita celebrare: Die 13. Junii 16. 8. Sacra Congregatio censuit ad huiusmodi Ecclesiam non posse presentari aliquem, qui non sit constitutus in tali aetate, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri. Item positis verbis fundationis videlicet, [Legavit dicta Ecclesiae Collegiate libras octoginta pro constituenda, & erigenda una prebenda Sacerdotali in dicta Ecclesia cum onere, ut prebendarius nominandus, & eligendus ad dictam prebendam teneatur singulis hebdomada celebrare Missas duas in dicta Ecclesia;] quaeritur, an sufficiat praesens Clericum talis aetatis, ut infra annum promoveri possit ad Sacerdotium. Die 5. Januarii 1604. Sacra Congregatio censuit: sufficere.

52 Item in Cathedrali Ecclesia Montis Politanii

sunt plures Capellaniae perpetuae, quas obvenientes ex antiqua consuetudine, & constitutionibus Ecclesiae habent omnes plures in hebdomada celebrandi, & eorum octo est in Capitulo diebus festis non solemnitibus, & ferialibus Missas Conventuales canere, & una cum Capitularibus choro inter se teneantur cum perceptione dimidiae partis distributionum, quas percipiunt Canonici. S. Congregatio censuit has Capellaniae inspeccata institutione esse Sacerdotales, ideoque suis Sacerdotibus, vel constitutis in aetate, ut infra annum possint ad Sacerdotium promoveri, esse contentendas, nisi earum status forte fuerit immutatus. Sed ad omnem dubitationem removendam esse agendum cum Sanctissimo, ut Sacerdotes in posterum decernatur absque eas nunc obvenientium praepudio. Sanctitas Sua voluit exhiberi veteres Constitutiones, inclinativas, ut si ita res se habet, haec Capellaniae decernantur sacerdotales.

Item statibus verbis fundationis Capellae videlicet: Ut usufructuarie teneantur manutene re unum Capellanum, seu presbyterum, qui omni die celebret, & celebrare debeat Missam unam in Ecclesia per ipsum tellatorem fundata, &c. & post earum obitum per N. & N. quos eligit patronos dicta Ecclesia, manuteneri debeant duo Capellani, qui omni die residentiam faciant in dicta Ecclesia, & qui celebrent, & celebrare debeant Missam in eadem: an Capella huiusmodi sit sacerdotalis, ita ut actu sacerdoti sit contentenda. Die 22. Februarii 1614. S. Congregatio ex omnium sententia censuit unum Capellanum esse quidem sacerdotalem, sed satis esse, ut ad tam praesentem Clericum in ea aetate constitutus, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri.

Conclude igitur ad obtinendam Capellaniam, seu beneficium sacerdotale requiritur Sacerdotium in ipso actu collationis, si ordinis annexio facta sit respectu actus. Si vero annexio facta sit respectu aptitudinis, nec requiritur, ut provolus sit actu sacerdos, quod & Abbas concedit, neque ut tempore collationis habeat aetatem, quam requirit ordo Presbyteratus, quod Abbas non concedit; sed satis esse, ut sit in tali aetate, ut infra annum possit in Presbyterum ordinari, & sic in vigesimo quarto anno inchoato, quia sic poterit in vigesimo quinto inchoato promoveri ad Sacerdotium ad praescriptum *Clementinae de aetate, & qualitate, & Concilii Tridentini, c. 12. sess. 23.*

54 Sed superest difficultas quomodo cognoscatur, an annexio facta sit respectu actus, an vero respectu aptitudinis. Abbas in d. c. *Cum in canibus, §. Inferiora, num. 10. de elect.* dicit in hoc recurendum esse ad verba, & adducit exemplum annexionis respectu actus. Sed respectu aptitudinis, in qua major est difficultas, nihil declarat.

Tu vero sequere theoriam *Rotae in Romana Capellania 19. Martii 1586. coram Cardinali Pamphilo*, & in alius quibuslibet relatis in *Resonantes, beneficium 14. Junij 1608. coram Cardinali Lancellotto*, quae habetur impressa in recent. *par. 2. decis. 216. num. 1.* & fuit confirmata eorundem 19. Janu. 1619. Quamquam in theoricam sapienter probavit S. Congregatio Conc. videlicet

Aur

Aut verba fundationis, seu institutionis beneficii respiciunt de necessitate ipsum actum praesentationis, institutionis, vel collationis. Aut non respiciunt actum, sed potius illius perfectionem. In primo casu requiritur Sacerdotium in ipso actu, veluti si in fundatione beneficii, vel capellaniae cautum sit ut praesentetur, vel instituat, aut eligatur sacerdos, vel ut capellanus conferatur Sacerdoti, seu constituto in ordine sacerdotali: nam qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, *l. in delictis, par. ut exerceatur, §. De iure, l. si Titius, ubi hanc, §. De testamento, milit. id est in ipso actu initio, ut declarat *Cardin. in cap. Perpendimus, sub numero 7. vers. Sed celebrando ad contrarium, de sententia, exco. Gomez, decis. 72. in princ. lib. 1.* & in proposito patet *Rota tenent Abb. in d. cap. Cum in canibus, par. Inferiora, num. 10. vers. Secundum casu, & Dec. post eundem, 21. ad finem, & num. 22. de elect. Idem Abb. in *Clem. 14. §. sub numero 13. vers. Item pone exemplum, & ibi etiam Cardin. in par. Illa vero numero. 4. & Vitalis. nu. 16. post Inolium col. 1. de aetate, & qualitate, Paris. consil. 50. numero 12. & seq. lib. 4. Ripam. Exilio, numero 31. §. De vulgar. Rebuff. in *Praxi benefic. tit. requisita ad collationem, numero 25. & in resp. cap. Extrapar. §. Qui verbi, in 2. not. ab de prebend. Lambertini, de iure par. par. 1. lib. 2. quaest. 7. art. 29. Perret. consil. 21. num. 8. & 9.****

Exidem est si cautum sit ut praesentetur Presbyter, vel Capellanus, qui Missam celebret, in quo casu proprie loquitur praecitata decisio Romiana Capellaniam. Et hoc tenet, quia quid contra scripturam nonnulli ex recentioribus, quos citat *Nicolaus Garza, in tract. de benef. par. 7. cap. 1. nu. 62. vers. Equivocum Zerula, & nu. seq.* Nec requiritur ad hoc illius dictionis, actu, seu actualiter, puta praesentetur, seu instituat, actu presbyter, vel qui actualiter sit constitutus in ordine presbyterali, ut perperam opinatus est *Gonzalez ad regul. 8. Canon. gloss. 5. in num. 104.* sed satis est, ut simpliciter cautum fuerit, ut praesentetur, seu instituat Sacerdos iuxta conclusionem *Rotae, & communem per rationem illam, quod qualitas adiuncta verbo, &c.*

Nec refert utrum verba fundationis concepta fuerint affirmativè, puta praesentetur, vel instituat Sacerdos, an negativè, puta praesentari, seu institui non possit nisi Sacerdos, vel beneficium non conferatur nisi Sacerdoti, nam et si nonnulli ex illis averint in eorum casu requiri Sacerdotium actu, in quo verba sunt negativè concepta, ut *Perret. consil. 305.* veritas tamen est inter has annexiones ordinum nullam esse realem differentiam, & utroque casu requiri Sacerdotium actu, ut probat *Paris. consil. 10. num. 18. lib. 4.* & moderni *de beneficiis, lib. 2. cap. 57. num. 8.* & de annexione facta verbis affirmativis loquitur *Rota, Abbas, & Doctores praedicti, num. 54. & seq.*

57 Rursus nihil refert an fundator dixerit, praesentetur, vel eligatur Sacerdos: an vero de de re potestatem praesentandi, vel eligendi Sacerdotem, huiusmodi enim duae formae aequivalent, & utroque casu requiritur Sacerdotium in ipso actu praesentationis, vel electionis, ut in casu *Rotae decis. 216. sub numero 1. vers. Nam qualitas presbyteri, par. 2. in recent.* nulla enim constituit

potest differentiam inter verbum, & gerundium, cum gerundium sui verbum gerat, & huiusmodi nomen sortitum est, ut notat *Bald. in l. falsus, numero 6. ad finem vers. Et nota §. c. De iure, & Prob. ad Joan. Monach. in cap. m. nu. 1. de postulat. Praesul. lib. 6.* & habet vim hanc imprimendi qualitatem tempore ad usum perinde ac verbum suum, ut dicitur *Dec. consil. 43. numero 6. & 7.* & in proposito moderni proximè citati, num. 9.

58 In secundo autem casu, id est cum verba fundationis, seu institutionis beneficii, vel Capellaniam non respiciunt ipsum actum praesentationis, seu electionis, vel collationis, sed illius perfectionem, annexio ordinis dicitur facta respectu aptitudinis, nec requiritur Sacerdotium actu, sed satis est ut praesentandus, vel eligendus in ea aetate sit constitutus, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri queat, iuxta theoriam Abbatis in d. cap. *Cum in canibus, §. Inferiora, numero 10. de elect. & Rotae a Doctores communiter receptam.*

Exemplum est si fundator dixerit, Capellanus debeat esse presbyter, vel praesentetur Clericus, qui per seipsum teneatur Capellaniam in divinis solvere, & Missas celebrare: nam est hoc casu *Andreas Siculus in consil. 32. scripti falsissima, lib. 2.* & post eum *Lambertini, de iure par. lib. 2. par. 1. quaest. 7. art. 27.* Sufficient requirit Sacerdotium actu, veritas tamen est in oppositum: quia huiusmodi verba respiciunt perfectionem ipsius praesentationis, & tempus post institutionem, & ideo sufficit ut praesentatus sit Sacerdos habitu, licet non actu: & in hoc casu loquitur *Rota in Romana Capellania de Capisuebis, die 20. Novembris 1573. coram Gotta: quae refertur in prealleg. humana Capellania coram Cardinali Pamphilo 14. Martij 1586.* Et ita etiam in his, & consimilibus terminis sepius respondit Sac. Congregatio Concilii, ut patet ex resolutionibus relatis in praecedenti quaestione numero 12. in quibus huiusmodi verba, (Capellanus per seipsum celebret, vel celebrare, debeat Missas,) & alia id genus S. Congregatio interpretata est ut Capella sit quidem Sacerdotalis, sed tamen satis sit ad eam praesentetur, seu instituat Clericus in ea aetate constitutus, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri. Regulare enim est in beneficiis Sacerdotalibus sufficere solum habitatem ad Sacerdotium, *cap. 2. cum ibi notata, infra lib. 6. cap. si pro Clerico, ubi Gemin. & Franc. de prebend. ead. lib. Innoc. in d. cap. Cum in canibus, & ibi Abb. & Dec. in §. Inferiora, Roman. consil. 225. numero 1. Dec. consil. 122. sub num. 2. & Roman. consil. 47. num. 19. lib. 1.*

60 Secundo QUERO, An Capellaniam, cui est annexum omnis Missarum celebrandarum, sit Sacerdotalis, anve Capellanus teneatur per seipsum Missas celebrare.

Proposita quaestio duas habet partes, de quibus tamen promissè agendum sine, quia sunt connexae, & complicatae, & per unumque una dependet ab altera. Unde ad evidentiam praesentandum est beneficium dici Sacerdotale, cum de iure, aut privilegio, fundatione, statuto, vel consuetudine ordinem presbyteratus habeat annexum live annexio huiusmodi sit facta respectu actus, live respectu aptitudinis, secundum ea

T 4 que

quæ dicta sunt in questione precedenti, ut notat
 glol. in Clem. 12. §. 6. *Illius in ver. Amos de stat.*
Et qual. de glol. in c. Sicut tempore, in ver. Stratem
ver. Et hoc ver. in medio, de rescript. lib. 6. Item gl.
in ver. Sacerdotalis, Archiep. & Joan. An. in cap.
Et cui, de præbend. lib. 6. hodie est expressum
in decreto Concilij Tridentini cap. 12. §. in omni-
bus veris, sess. 23. Ex eo autem, quod Capellanus
teneatur Missas celebrare, non inferitur necessa-
ritas ut Capella sit Sacerdotalis, seu ut Capellanus
debeat esse presbyter, quia onus Missarum cele-
brandarum potest per alium adimpleri, ut infer-
rius patet. Et similiter ex eo quod Capella sit
Sacerdotalis, regulariter non licet inferre ut
Capellanus teneatur celebrare per seipsum, quia
statim simul ut Capellanus debeat esse Sacerdos, &
nihilominus Missas celebrare possit per substitum,
ut patet ex consuetudine his, quæ dicuntur in
tra præsentium num. 71.

62 Quibus præcognitis, in proposita questione
 et si multa multa scripserint, ut referunt molesini
 in tract. de benef. part. 7. cap. 1. a num. 79. nihilominus
 vera est, & communiter recepta opinio
 Lapi Abbatis in suis allegationibus, videlicet
 allegat. 35. alia 36. Utrum absque dispensatione,
 allegat. 116. Philippus in suo testamento, in 3.
 v. incantationem requirit, & v. Et licet præ-
 dicta, & alleg. 117. factum super quo, cum 2.
 quibus in locis censetur Altare, seu Capellam ea
 lege erectam ut Capellanus, seu Presbyter eli-
 gendus debeat in divinis deservire, & Missas cele-
 brare pro anima fundatoris, neque actu, neque
 aptitudine esse Sacerdotalem, sed posse conferri
 simplici Clerico quatuordecim annorum, Mo-
 vetur quia de generali consuetudine, quam
 Papa scit, & tolerat, beneficii simplicitate perso-
 nalem residentiam non requirit, ut notat glol.
 in cap. Gratia, in verb. De iure teneri, de refer.

64 Ibi quæritur testator iussit ut presbyter
 debeat uti in divinis deservire, & Missas celebra-
 re: tamen factus sit testator si ibi per alium divi-
 na celebrantur, ut in reg. Qui per alium, cum
 iure expressum non sit ut hoc casu per se deservi-
 re debeat: & allegat Joan Calderin in cap. Super
 inordinata, de præbend. ubi expressè dicit ma-
 iorem quatuordecim annis, licet minorem viginti
 quinque posse obtinere ecclesiam non curatam,
 seu beneficium in ecclesia non curata. Nec ob-
 stat opinio glossæ, quod minor viginti quinque
 annis ecclesiam Rectoris habere non possit ra-
 tione quia ecclesia dedicatur ut in illa Rector
 Missam celebret, & alia divina officia, cap. 1. de
 consec. dist. 1. Talis autem Missam celebrare
 non possit nisi sit Sacerdos, cap. 1. §. V. n. v. Et
 hoc utique sacramentum, sup. de Summa Trinit.

& minor viginti quinque annis non potest esse
 Sacerdos, Clem. Generalium de stat. & qual.
 Item ut dicit Calderin in d. cap. Super inordi-
 nata, & cap. si alleg. 35. omnia 3. & 4. prædicta
 opinio est contra multa iura: quia in reclusis
 iura distinguunt inter curatam & non curatam,
 & maiorem ætatem requirunt in curatis, quam
 in simplicibus, ut in cap. Cum in curia, §. In-
 feriora, de elec. cap. Licet tamen, eod. tit. lib. 6.
 cap. Eadem, de stat. & qual. Ubi autem à iure
 non exigitur personalis residentia, satis est per
 Vicarium deservire: ad hoc glol. in cap. Super ea
 iura, Non dicit, de præbend. lib. 6. Item si hoc

libeat consuetudo, potest quis absque peccatis
 in absentia residens percipere: dimmodo in be-
 neficio teneat Vicarium, vel per alium beneficium
 de serviat, ut notat glol. in in cap. Cum unius de
 consuet. in cap. Ex tempore in fin. de præbend. & in c.
 Dubium, et secundò, in glol. pen. de elect. Ita Lapi
 Abbas cuius sententiam sequitur Felix, in c.
 Cum unius sub num. 32. & ibidem Dec. in 2. le-
 tura num. 15. de consuet. Miss. in repet. in ver. Bene-
 ficium simplex, Ferrer. conf. 112. & plerique alij: &
 Rota in causa Sirixien. Capellania, 2. Martij 1598.
 coram Litta, & in Romana Capellania, de qua
 inf. num. 73. & eandem sententiam probavit S. Con-
 gregatio Concilij, ut constat ex declarationibus
 insertis scriptis.

65 Cum petrum esset, ut injungeretur Vicario
 Mediolanensi, ut instrueret præsentatum aratam
 annorum 21. ad Capellaniam, ad quam ab immem-
 orabili tempore consuevit præsentari Capella-
 nus etiam non sacerdos, nec in sacris constitutus:
 die 6. Julij 1581. S. Congregatio censuit, dum-
 modo in fundatione cautum non sit, ut Capella-
 nus per seipsum celebret, non teneri ipsum sacros
 ordines suscipere, sed per alium Missarum oneri
 satisficere posse. Item Archiepiscopus Com-
 post. posuit sub sequestro fructus cuiusdam Capel-
 laniæ, eo quod illius Capellanus non satis-
 fecisset ibi oneri quatuor Missarum in funda-
 tione injuncto. Capellanus vero ad assensum ce-
 lebrasse Salamanticæ, ubi studiorum causa de-
 beat, adijt sacran Congregationem Concilij. Die
 prima Decembris 1581. S. Congregatio cen-
 suit Missas celebrandas esse in Capella sive per ip-
 sum Capellanum, sive per alium nisi secus in fan-
 datione cautum sit, & Archiepiscopus debere
 relaxare sequentium fructuum, retentis tamen
 fructibus pro ea quantitate, ex qua solvi debeat
 stipendium ipsi, qui in defectum Capellani cele-
 brant Missas in dicta Capella, vel celebra-
 bunt.

66 Item in Bulla Pauli II, exponitur, quod Jaco-
 bellus de Majoribus in suo testamento inter
 cetera voluit, ut in Parochiali S. Stephani fundere-
 tur de bonis suis Capella, quodque Paula de Ma-
 tis testatoris filia in exequationem testamenti
 Capellam hujusmodi sub institutione Sanctorum
 Laurentij, & Antonij in dicta ecclesia fundavit,
 & competenter dotavit proprio Clerico, qui
 ei in divinis deserviret, jus patronatus sibi
 reservando, utque illud pro tempore obtinens
 in eadem Capella certas Missas qualibet heb-
 domada celebrare deberet ordinando, & pro
 prima vice Hieronymum Clericum Romanum
 præsentavit. Deinde Sixtus Pontifex ad sup-
 plicationem ejusdem Paulæ dictam Capellam
 perpetuam sine cura beneficium ecclesiasticum
 pro uno Clerico, qui eadem Capella in divi-
 nis inserviat, creavit, cum reservatione juris
 patronatus. Dubitatum est an Capellanus, de
 qua agitur, requiratur necessariò ut Capellanus
 debeat esse presbyter. Die 15. Junij 1589. S.
 Congregatio censuit non requiri, licet etiam alij
 declaravi sequuta opinionem Lapi in suis allega-
 tionibus.

Item si ante fundationem, quod in dicta Ca-
 pella sit, & esse debeat unius Capellani bonus
 Clericus secularis exemplaris, & Deum timentis
 qui qualibet hebdomada teneatur, & obligatus
 sit

si unam Missam celebrare: responsum est ex ver-
 bis appositis in fundatione hujus Capellæ non in-
 ferri necessariò ut Capellanus debeat esse presby-
 ter.

67 Similiter in causa Placentina S. Congregatio
 censuit beneficium ea lege erectum ut in eo do-
 potari debeat unius præbendarius, qui singulo
 quoquo die teneatur Missam celebrare, & divinis
 officijs interesse, utique non esse Sacerdotale,
 ideoque posse Missas per alium celebrari fa-
 cere.

68 Item consultum an Capellania instituta à testa-
 tor e his verbis, ut beneficiarius ipse Capellæ
 omni die, seu saltem quinquies in hebdomada
 Missam celebrare teneatur, & si negligens fuerit
 ipse beneficiarius incurat penam solidorum
 duorum, censetur requirere personalem residen-
 tiam: Responsum obtinentem hanc Capellaniam
 non teneri residere, nec personaliter Missam di-
 cere. Idemque dictum fuit in una Casulen. in cu-
 jus fundatione carebat, ut domus Capellano ad-
 diceretur, in qua habitaret, & divinis serviret: &
 nisi habitaret, & serviret possit amoveri, & de alio
 provideri.

69 Item si ante fundationem, quod in dicta Ca-
 pella sit, & esse debeat unius Capellani bonus
 Clericus secularis exemplaris, & Deum timentis
 qui qualibet hebdomada teneatur, & obligatus
 sit

70 Item si ante fundationem, quod in dicta Ca-
 pella sit, & esse debeat unius Capellani bonus
 Clericus secularis exemplaris, & Deum timentis
 qui qualibet hebdomada teneatur, & obligatus
 sit

71 Rursus postis verbis fundationis, videlicet
 Introitus dictæ decimæ dispensentur ad tene-
 dum unum Presbyterum, qui celebret Missas, &
 divina officia ad dictum altare pro eo tempore,
 quo poterit ibidem stare ad celebrandum dicta
 officia omni die, & inferius: N. & N. habeant
 regere dictos introitus, & dispensare ad tene-
 dum dictum presbyterum tantum quantum tene-
 re poterunt singulo anno. Die 17. Novembris
 1605. Sacra Congregatio censuit dictum presby-
 terum posse per alium celebrare, Item instantibus
 verbis fundationis: voluit, & ordinavit debere
 eligi unum idoneum Capellanum presbyterum
 per N. & quod Capellanus debeat, & teneatur
 celebrare in ea Missam pro anima, &c. Dubita-
 tum est primò an hæc capella possit conferri Cle-
 rico, qui Sacerdos non sit: Deinde si necessarium
 sit eam conferri sacerdoti, an idem Sacerdos te-
 neatur per seipsum in dicta capella celebrare: die
 3. Aprilis 1610. S. Congregatio ad primum res-
 pondit capellam esse Sacerdotalem. Adsecundum
 non teneri inservire per seipsum.

Item Episcopus Aquilanus petijt declarari an
 Capellania de jure patronatus laicorum possit

conferri ei, qui non est ejus ætatis, ut intra an-
 num ad ordines promoveri possit, onera subita-
 rius, quæ dictæ Capellaniae sunt annexa, juxta,
 cap. 4. ver. si verò, sess. 22. S. Congregatio cen-
 suit non posse conferri si eorum iunctum sit onus
 dicendi Missas personaliter, vel Evangelium, vel
 epistolam cantandi, vel in fundatione dictum
 fuerit ut obtinens esse Sacerdos, vel Diaconus,
 vel Subdiaconus.

72 Demum stante fundatione capellæ in ecclesia
 Cathedrali Pistoriensi sub his verbis testatoris,
 quod Capellanus debeat celebrare diu, nocturne
 divinum officium, sicut ceteri Capellani faciunt,
 fuit dubitatum an Capellanus debeat esse Pres-
 byter. Sacra Congregatio censuit ex illis ver-
 bis positis in fundatione hujus Capellani non in-
 ferri necessariò ut Capellanus debeat esse Pres-
 byter, & ita simpliciter respondendum absque eo
 quod dicatur, vel reservetur, nisi probaretur quod
 tempore fundationis factæ de hujusmodi Ca-
 pellaniam ceteri Capellani omnes essent Presby-
 tery celebrantes Missam. Tum quia in ista serie
 facti hoc negatur: tum quia ceteri alij Capellani
 consueverunt esse Presbyteri, hoc non debet al-
 terare puritatem verborum hujus fundationis,
 de quorum natura non est, ut teneatur esse Sacer-
 dos, vel Missam dicere, cum verbum, Celebret
 officium divinum, non referatur ad celebratio-
 nem Missæ, ut colligitur ex Clem. 1. §. Ne quis de
 celebr. Missarum, ubi Zabara, num. 2. & ad exem-
 plum prædictæ decisionis idipsum respondit in
 Capella fundata in Cathedrali ecclesia Abolenti
 sub istis verbis, Capellanus debeat celebrare
 divina officia diu, nocturne.

73 Nec est omittendum, quod propter decisio-
 nem in causa Pistorien. ut præfertur editam, Ro-
 ta in prælegata Romana Capellania 2. Januarij
 1589. coram Cardinali Pamphili mutavit senten-
 tiam, & recessit à resolutis, ut appareat ex ipsa
 decisione infra scriptis tenoris, videlicet: (Do-
 mini attenda resolutione Illustrissimorum Domi-
 norum S. Concilij Interpretum in causa Pisto-
 rien. quod præsentandus non debeat esse Pres-
 byter ex eo quod in fundatione dicatur Capella-
 num debere celebrare divina officia, quia juxta
 allegat, Lapi 36. nisi expressè caveatur, quod
 per seipsum hoc agat, satis censetur provoluntati
 voluntati Testatoris, si per alium divina cele-
 brari faciat, ad reg. Qui per alium, &c. & tra-
 dit Cardin. in cap. De multa, in fin. ver. Quanto
 de præbend. recesserunt à resolutis in hac causa.

74 & dixerunt Capellaniam non esse Sacerdotalem:
 quia ex verbis fundationis non adstringitur Ca-
 pellanus ad deservendum capellæ in divinis,
 & Missam celebrare per seipsum. Et cum finis
 in beneficio simplici, in quo ex quadam gene-
 rali totius orbis consuetudine non requiritur
 residentia, ut post Cardin. tradit Imolin. in cap. In-
 numero 9. de Cler. non resid. fuisse quod deserv-
 viatur per substitutum, ad notata in cap. Super
 ea, de præbend. in 6. Lap. alleg. 16. sub numero 5.
 & alleg. 117. sub numero 2. Cardin. d. cap. De multa,
 in fin. Dec. cap. Cum unius, secunda lectura de
 Consuet. cum alij allegati. Non obstat quod
 in hoc casu verba fundationis videantur directæ
 in personam ipsius Capellani, cum dicant, quod
 beneficium pro tempore obtinens certæ Missas
 in qualibet hebdomada in eadem capella cele-
 brare

brare debet: quia illam respiciunt actum ipsum celebrantis Missam ab ipso met. Capellano, sed potius sunt positi ad denotandam obligationem, & omnia, quod ipsa testatrix capelle imponebat, & sufficit quod omnia non sit in impositione Capellano, quod per alium expleri non possit: quia alias cum a iure personalis residentia non requiratur, potest per alium intervenire, ex praesertim. Ultra quod in casu resolutionis Congregationis verba erant directa ad Capellanium, prout etiam in casu allegationis Lapi, ubi testator mandavit dimidiam suorum bonorum Presbytero eligendo dari pro celebrandis Missis. Quod dicitur in casu de conditione Pistorien. non fuisse factam mentionem celebrationis Missarum, sed tantum divinorum, tollitur per rationem deservire per alium, que militat utroque casu. Et eo magis venerunt Domini in hanc sententiam, quia concurrunt mens fundationis, que colligitur ex presentatione ab ipsa met facta de Hieronymo de Longonibus, quod huc capella deservit per substitutum, Paris. consil. 56. ann. 19. lib. 4. & postea fuit serè tempore postea a simplicibus Clericis, qui missas per alios fecerunt celebrari, l. de interpretacione, ff. De legib. anno 101. cum similibus.

Nec sibi videtur conclusio nisi superius sententia, quod cum quidam Joannes habens Capellanum in dicta ecclesia cum onere celebrandi Missas esse Romam letis causis, & petisset sibi indulgentiam sibi liceret eisdem Missis in aliqua Urbis Ecclesia celebrare; sic Congregatio censuit si Sanctissimo placuerit id tantum oratori esse concedendum, ut Missas in Ecclesia à Testatore destinata per alium celebrari faciat. Etenim in eo casu supponendum est, si fundacione fuisse injunctum Capellano omnia per seipsum celebrandi alioquin indultum celebrandi in eadem Capella per substitutum fuisset proinde inutile, contra cap. Intra, de privileg. cum veneran. de quibus ibi in gloss. ultimis.

Constat igitur ex prædictis verum esse quod prius dicebamus, videlicet capellam non esse sacerdotalem ex eo quod Capellanus teneatur Missas, vel divinum officium celebrare, neque Capellanum regulariter teneri per seipsum celebrare ex eo quod Capella sit Sacerdotalis, cum utroque casu huc oneri satisfieri possit per substitutum.

Verum si in ipsa erectione, seu fundacione capella, aut alijs constitutionibus secus constitutum fuerit, id omnino erit observandum, ut diversis verbis statuitur à Concil. Tridentino in cap. 5. sess. 27. & sequitur responsam.

Observandum est tamen ad hoc non requiritur in fundacione expressè sit tantum ut Capellanus celebraret per seipsum, sed satis esse ut id verbis æquivalentibus ordinatum fuerit, arg. cap. Intra, infra, de verb. signific. l. fin. l. De donat. que sub modo, l. Quia tamen, §. 1. ff. De arbit. & patet ex subjecta resolutione Sac. Congregationis.

Testator exivit ut sui heredes dent uni ex filijs ipsius pro alimentis, cui dictis heredibus meius placuerit, & qui ad officium clericatus se elegerit voluerit, unam vineam ipsius Testatoris cum onere ut cui dederint, ille teneatur pro

animis, &c. celebrare annuam Missam cantantem in qualibet annali die mortis ipsius Testatoris, & dicitur ejus filio Sacerdote defuncto alius ex ejus filijs similiter Sacerdos succedat cum eodem onere, & dicitur ejus filijs Sacerdotibus defunctis, vadat in perpetuum cum eodem onere ad propinquiores Sacerdotum de familia. Distinguitur primo ad prædictum religio sit simplex legatum cum onere tamen assumendi ordinem Sacerdotalem, & Missam celebrandi, ita ut nulla sit opus institutione Ordinarij, vel potius sit erectum beneficium ecclesiasticum de jure patrimoniale dicitur familia. Secundo, an is qui vult consequi tale legatum, debeat esse Sacerdos, & teneatur per seipsum Missam celebrare. Die 28. Julij 1609. sac. Congregatio ad primum censuit hoc esse simplex legatum cum onere assumendi ordinem Sacerdotalem, ac Missas celebrandi; ideoque non esse opus ulli Ordinarij institutione. Ad secundum, ad hujusmodi legatum consequendum oportere esse constitutum in tali estate, ut intra annum ad Sacerdotium possit promoveri, etoque anni spatio Sacerdotij ordinem debere suscipere. Sed quoad celebrationem Missas posse etiam per alium hinc oneri satisficere, nisi fundacione præter expressa infusa alia verba, que significent ut per seipsum id numeris explicat.

Causa autem, in quibus censetur indirecta obligatio celebrandi per seipsum satis colligi possunt ex infra scriptis exemplis. Posito tenore fundationis, videlicet: Sint tres voces in præsentando Sacerdotem, & Capellanum dicte capelle, qui serviat in divinis eidem capelle, & ibidem continet divina celebrat, Missam, & officia nocturna, & diurna, & residentiam continentiam faciat juxta Ecclesiam S. Andreae, & teniendi dicte capelle queritur an Rector ejusdem capelle teneatur zelare, & adhibere onera per seipsum. Die 20. Julij 1700. Sac. Congregatio censuit hujusmodi Rectorem teneri zelare, ac munia hujusmodi explere per seipsum.

Item stante fundacione: Quod Capellani, & quilibet illorum debeat dicere pro anima mea in dicta mea Capella centum, & nonaginta duas Missas recitatas quolibet anno in perpetuum, &c. Item quod sit Presbyter bonus Christianus honeste vite, & fame, & non habeat onus aliquum officij, nec obtineat aliquam præbendam, Vicariam, Rectoriam, nec curatam, nec aliquid aliud beneficium, nec Capellaniam, quibus intervenire debeat, sed quod solum debeat se occupare, & assistere servitio istius mee Capellanie, & non in aliqua alia re, sive præbenda, & si postquam fuerit nominatus in Capellanum fuerit provisor de aliquo alia præbenda, seu Capellania, si illam acceptaverit, perdat eo ipso hujusmodi meam Capellaniam, & vacet, & provideatur in personam alterius. Præsuppositis clausulis supra scriptis, queritur utrum Capellanus teneatur præcisè per seipsum celebrare. Die 12. Maji 1606. S. Congregatio censuit secundum ea que proponuntur, teneri celebrare per seipsum. Rursus postea verbis fundacionis: omne incrementum, & incrementum proveniens ex summa 100. scutorum dari debeat Capellano, qui dicte societati in divinis inter-

interventis, &c. Et quod Sylvester Oliverius si voluerit pro Capellano dicte societatis intervenire, ceteris præferri debeat; Die 27. Februarii 1608. S. Congregatio censuit ex dictis verbis, que Sylvestrum præferri mandant, cum per seipsum intervenire teneri. Ad hoc posito tenore dotacionis, videlicet: (Dono bona opportuna Vicario Archiepiscopi nomine, & vice ipsius Ecclesie, seu Capelle, & perpetui Sacerdotis beneficij ad dictam Ecclesiam creandam; eo tamen tenore ut Sacerdotes ad ipsam Ecclesiam, seu Capellam, ut fertur, ordinandam in illiusmodi illis gaudeant, & sub his conditionibus, & non aliter, videlicet ut beneficiis ipsius Ecclesie, seu Capelle omni die, seu saltem quinquies in hebdomada Missam in dicta Ecclesia celebrare teneatur, juxta tamen impedimento casuante. Et si negligentes fuerint, vel remissi ad celebrandam ipsam Missam, seu ipsam Missam non celebraverint, beneficiis incurat penam solutorum, &c. pro qualibet vice convertendam in utilitatem Ecclesie.) Ultimo autem loco Vicarius Capitularis sede tunc Archiepiscopali vacante dotacionem, & erectionem hujusmodi per hæc verba admittit, videlicet, considerans quod ex bonis donatis potest unus Sacerdos cum uno Clerico servitorem vitam congruè sustentare, beneficium creavit, & bona donata prædictæ Ecclesie, & perpetuo Sacerdotali beneficij, & pro dotacione Ecclesie, seu beneficii assignavit. Queritur primo an dictum beneficium sit Sacerdotale. Secundo an provisor de hujusmodi beneficio possit aliud beneficium personale residentiam requirens retinere. Sac. Congregatio ad primum respondit esse Sacerdotale. Ad secundum ex verbis fundacionis tenore obtinentem hujusmodi beneficium per seipsum celebrare, neque posse eum eo aliud beneficium residentiam requirens obtinere.

Sed prædictis videtur valde obviare decretum Concilij Tridentini in cap. 4. sess. 22. ubi diversis verbis statuitur primo ut qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac qualibet alia beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesijs obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet ut alij Missas, alij Evangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, teneantur juxta impedimento cessante infra annum ordines suscipere requisitos. Et paulo post subnectitur. Cogantque Episcopi eos diebus statutis dictos ordines per seipsum exercere: concordat cap. 12. sess. 24. ibi, Omnes verò divina per se, & non per substitutos compellantur obire officia.

Si igitur obtinentes quatenusque beneficia in prædictis ecclesijs teneant onera Missarum adimplere, & divina celebrare per seipsum; ergo falsa est conclusio superius firmata, quod obtinentes Capellas Sacerdotales possint oneri Missarum, & divinorum celebrationum per alium satisficere.

Solutio est difficilis. Sed observandum est decretum d. cap. 4. sess. 22. loqui in eo tantum casu, in quo ordines sacri sunt annexi beneficio in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs, & ita decretum illud jam pridem intellexit S. Congregatio. Unde obtinens Capellam Sacerdotalem in prædictis ecclesijs teneatur celebrare per se-

ipsum, atque ita quod superius firmavimus obtinentem beneficium Sacerdotale posse per alium celebrare, notabiliter limitari debet, ut non procedat in obtinente beneficium sacerdotale in ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis. Sin autem ordines non sint annexi beneficio, seu Capella eo quod tantum non sit in fundacione, ut Capella sit Sacerdotalis, vel ut Capellanus debeat esse Presbyter, aut celebrare per seipsum, sed simpliciter dispositum sit ut Missas celebrare teneatur; tunc oneribus hujusmodi congruè satisficere potest per substitutum, etiam in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs. Neque hoc casu ut prædixi, est locus dispositioni, d. c. 4. quia loquitur de beneficiis, quibus onera sunt annexa; sed est locus allegationibus Lapi, & declarationibus superius relatis, num. 62. & 69. & seqq.

81 Sed contra hoc ultimum arguitur sic. Obtinentes beneficia in Cathedralibus, & Collegiatis ecclesijs tenentur, & cogi debent divina officia obire per se, & non per substitutos, ut expressè statutum est in d. cap. 12. vers. Omnes verò, sess. 24. Sed Missa quamvis non sit de Horis, cap. 4. De celebr. Missarum, unum de Clericis, non residens, lib. 6. Et notat gloss. in Clem. 17. §. in ver. Cantoria, de atat. & qual. est tamen de officio, & venit divini officij appellatione. Ergo obtinentes Capellas cum onere Missarum in prædictis ecclesijs teneantur per seipsum celebrare, & sic Capellæ hujusmodi cum prædicto onere Missarum generaliter, & indistinctè sunt Sacerdotales. Minor probatur in cap. De his, 12. dist. unica, in fine ibi, Matrimonialibus, Vespertinis, Missæ, ac prædictarum horarum officijs, & verat. Sordani, & tenet gloss. in dicta Clem. 17. in ver. Cantoria, ubi ait, Missam de officio dicimus, sed non de horis. Quinimo Missam esse de horis non obsecravit glossa in Clem. unica, in ver. Tullian, dum inquit, argue pro quodam distributionibus in his tribus horis, Matrimonio, Missa, & Vespere.

82 Ceterum responderi potest Missam privatam non esse de officio, sed tantummodo Missam solemnem, & Conventualem, de quo loquitur textus in cap. Canon creatura, de celebr. Missar. & ita intelligitur textus in d. c. De his, 12. dist. loquitur enim de officijs publicis ibi, Publica officia, id est vespertinas, matutinum, sive Missam. Et quamvis glossa exponit illud verbum, publica, id est Clericorum secularium; tamen expositio illa non congruit litteræ, & textus debet intelligi in propria significatione, ut ibi declarat Gemini, numero 3. in hinc vers. Nec est bona expressio glossæ, unde Missa ibi intelligitur Conventualis, & solemnis, & ita etiam intelligitur textus in dicta Clem. unica, & gloss. prædictæ, propterea enim dicunt distributiones assignari pro Missa, sicut pro horis. Quod etiam adnotavit Præposit. post alios in d. cap. De hujusmodi. Hoc autem non congruit nisi Missæ Conventuali. Concluditur ergo obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs cum onere divinis interveniendi, seu intervenendi teneri quidem per seipsum interesse etiam Missæ Conventuali, & multari posse nisi interfuissent; sed hinc non sequitur teneatur indistinctè eandem Missam Conventualem canere, id est ipsam sacrosanctam

83 Ceterum responderi potest Missam privatam non esse de officio, sed tantummodo Missam solemnem, & Conventualem, de quo loquitur textus in cap. Canon creatura, de celebr. Missar. & ita intelligitur textus in d. c. De his, 12. dist. loquitur enim de officijs publicis ibi, Publica officia, id est vespertinas, matutinum, sive Missam. Et quamvis glossa exponit illud verbum, publica, id est Clericorum secularium; tamen expositio illa non congruit litteræ, & textus debet intelligi in propria significatione, ut ibi declarat Gemini, numero 3. in hinc vers. Nec est bona expressio glossæ, unde Missa ibi intelligitur Conventualis, & solemnis, & ita etiam intelligitur textus in dicta Clem. unica, & gloss. prædictæ, propterea enim dicunt distributiones assignari pro Missa, sicut pro horis. Quod etiam adnotavit Præposit. post alios in d. cap. De hujusmodi. Hoc autem non congruit nisi Missæ Conventuali. Concluditur ergo obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs cum onere divinis interveniendi, seu intervenendi teneri quidem per seipsum interesse etiam Missæ Conventuali, & multari posse nisi interfuissent; sed hinc non sequitur teneatur indistinctè eandem Missam Conventualem canere, id est ipsam sacrosanctam

84 Ceterum responderi potest Missam privatam non esse de officio, sed tantummodo Missam solemnem, & Conventualem, de quo loquitur textus in cap. Canon creatura, de celebr. Missar. & ita intelligitur textus in d. c. De his, 12. dist. loquitur enim de officijs publicis ibi, Publica officia, id est vespertinas, matutinum, sive Missam. Et quamvis glossa exponit illud verbum, publica, id est Clericorum secularium; tamen expositio illa non congruit litteræ, & textus debet intelligi in propria significatione, ut ibi declarat Gemini, numero 3. in hinc vers. Nec est bona expressio glossæ, unde Missa ibi intelligitur Conventualis, & solemnis, & ita etiam intelligitur textus in dicta Clem. unica, & gloss. prædictæ, propterea enim dicunt distributiones assignari pro Missa, sicut pro horis. Quod etiam adnotavit Præposit. post alios in d. cap. De hujusmodi. Hoc autem non congruit nisi Missæ Conventuali. Concluditur ergo obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs cum onere divinis interveniendi, seu intervenendi teneri quidem per seipsum interesse etiam Missæ Conventuali, & multari posse nisi interfuissent; sed hinc non sequitur teneatur indistinctè eandem Missam Conventualem canere, id est ipsam sacrosanctam

85 Ceterum responderi potest Missam privatam non esse de officio, sed tantummodo Missam solemnem, & Conventualem, de quo loquitur textus in cap. Canon creatura, de celebr. Missar. & ita intelligitur textus in d. c. De his, 12. dist. loquitur enim de officijs publicis ibi, Publica officia, id est vespertinas, matutinum, sive Missam. Et quamvis glossa exponit illud verbum, publica, id est Clericorum secularium; tamen expositio illa non congruit litteræ, & textus debet intelligi in propria significatione, ut ibi declarat Gemini, numero 3. in hinc vers. Nec est bona expressio glossæ, unde Missa ibi intelligitur Conventualis, & solemnis, & ita etiam intelligitur textus in dicta Clem. unica, & gloss. prædictæ, propterea enim dicunt distributiones assignari pro Missa, sicut pro horis. Quod etiam adnotavit Præposit. post alios in d. cap. De hujusmodi. Hoc autem non congruit nisi Missæ Conventuali. Concluditur ergo obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesijs cum onere divinis interveniendi, seu intervenendi teneri quidem per seipsum interesse etiam Missæ Conventuali, & multari posse nisi interfuissent; sed hinc non sequitur teneatur indistinctè eandem Missam Conventualem canere, id est ipsam sacrosanctam

tum celebratione) utique in ecclesia Collegiata nihil aliud videtur posse importare quam recitationem horarum Canoniarum. Quod satis probatur ex constitutione Bonifacii VIII. in c. ad i. de Cler. non resid. ibi. 6. ubi Pontifex agens de Canonice, qui tenentur in choro horas canonicas recitare, utitur propriis verbis lupus fundationis ibi, Ipsis ecclesie in divina officia deservire. Stiguitur verba, deservire in divinis, in Collegiata importat servitium chori: ergo Capellania tenetur per seipsum inservire, cum servitium chori non possit adimpleri per substitutum, ex dictis in secunda conclusione.

- 101 Secundum ex vulgari modo intelligendi eorum, qui fundant huiusmodi Capellanias in Cathedralibus & Collegiatis, residentia intelligitur de personali, juxta cap. Conspuerente, de Clero, ubi dicitur ut testatur Navar. c. 1. §. 2. ad. tit.
- 102 Verbo autem, deservire, æquipollent sequentia verba, videlicet inserit, canter, vel serviat, ut per Navar. ibidem. n. 3. Unde cum olim dubitatum esset in sacra Congregatione an habens Capellaniam, cum fundacione in punctum fuerat onus celebrandi Missas, atque interservendi divinis officiis, teneretur residere, atque celebrare officia per seipsum, licet nihil decisum fuerat, tamen manu Cardinalis Caraxe adnotatum reperitur Capellanum teneri per seipsum celebrare divina officia, quia interesse quispian non potest per substitutum, ad c. unum de Cler. non resid. ibi. 6.

Ultimo urget pro hac parte antiqua decisio sacra Congregationis. Siquidem fuit olim dubitatum an Capellania in ecclesia Cathedrali existit entes, quarum redditus ex variis defunctorum reliquiis cum onere Missarum aliquot, & divina officia celebrandi inter se tantum distribuuntur Capella n. presentes, qui onera ut dicta per seipsum, & per alios presbyteros quoscumque persolvunt, reliquis Capellanis, qui presentes non sunt, nihil percipientibus, personalem residentiam requirunt. Item qui eas obtinent: ad residendum precise etiam per privationem cogi possunt, non obstanti consuetudine contraria: Sacra Congregatio censuit tenei ad residentiam juxta formam Concilii.

Neque verò huic sententia videntur obistere argumenta superius in contrarium adducta: nam ad criteria priora in ordine respondetur verba illa, deservire in divinis, esse intelligenda secundum substantiam materiam, itant si fuerint appolita in fundacione capellæ erectæ intra ecclesiam, in qua horæ canonicæ non recitantur, tunc non impant servitium chori, quia subiecta materia id non patitur, sed sicut referenda ad celebrationem divinorum extra chorum, juxta notatam in c. 3. de vita, & honest. Cleric. Quod quidem servitium recte fieri potest per substitutum, & in his terminis loquitur Lap. dicta allegat. 37. de Rota in dicta causa Romana Capellania.

Sin autem fuerint appolita prædicta verba in fundacione Capellæ intra Ecclesiam, in qua horæ canonicæ recitantur, ut in casu presenti, tunc bene important servitium chori, quia id fundat subiecta materia. Ad quod adducitur Gugliel. de monte Lauduno relatus à Cardin. in Clem. 1. §. Ne quis sit sub n. 7. veris. Quinto quoque, de celebr. Missar. cuius licet sunt verba, (Expediit quod plal-

lendo intra Ecclesiam dicat Clericus officium juxta Placitum beneficiorum summum, maxime in magnis festivitibus, reg. cap. si quis in Clero, de quæst. 1. & cap. si quis extra Parochias, de consecr. dist. 1. Quod ultimum procedit in eo, qui habet beneficium in Ecclesia Collegiata, alia in non Conventuali, ubi est solus Sacerdos, & Clericus, hoc non potest observari, & sufficit quod Sacerdos, & Clericus dicant officium vel simul, vel separatim sine curia; tamen domum est in Ecclesia dicant.) Hæc ille. Quibus accedit quod hoc casu fundator non dixit simpliciter, Capellanus recitatur deservire in divinis, sed addidit, tenetur deservire in divinis dictæ Ecclesiæ, que ita fuit ab ipso contemplatum servitium non ipsius Capellanis, sed Ecclesie, in qua Capellania instituebatur, que cum sit Collegiata habet præcipuum servitium in psallendo horas canonicas, ut in dicta Clem. 1. de celebr. Missar. ut ex proinde servire in divinis prædictæ Ecclesiæ nihil aliud sit, quam choro interesse.

Non obstat quantum argumentum quod ex sententia S. Congregationis præbendarius habens onus celebrandi, & inservendi in divinis in Cathedrali ecclesia, non tenetur esse sacerdos.

- 106 Nam respondetur huic non inferri quin teneatur divinis officiis personaliter curi esse, sed hoc enim non requiritur ordo Sacerdotatus, ut in Clem. 1. §. de stat. & qual. Bonif. deserv. 171. n. 11. Contrarium n. 53.
- 107 Sicut neque obstat contraria observantia, quia non est tantum temporis, ut potuerit immutari statum Capellanis, juxta cap. Cum de beneficiis, de præb. c. 6. Ac præterea est varia, quia Capellania interdum inservitur etiam per seipsum, imò nonnunquam fuerunt etiam, punctati. Et nihilominus cum verba fundationis importent servitium chori, contraria consuetudo non valet uti sublata à Concilio juxta decisionem S. Congregationis loco allegatam, n. 103.

DE ÆTATE, & QUALITATE

Cap. Indecorum.

S Y M M A R I U M.

- 1 **M**inori quatuordecim annis regimen ecclesie committi non debet.
- 2 Absurdum est, si careat ministerio, teneatur ad econominiam, & econominiam ad politicam.
- 3 Pauci in quibus differant ab adultis.
- 4 Matrimonium spirituale cum Ecclesia non contrahunt utriusque beneficia singulata.
- 5 Verba, regere, & gubernare, an, & in quibus differant, n. 159.
- 6 Etica divisio in Monasticam, Oeconomicam, & Politicam.
- 7 Collatio beneficij facta minori quatuordecim annis est ipsa jure nulla.
- 8 Episcopus an possit dispensare super defectu aetatis ad beneficia.
- 9 Prepositura habens radum ministerium aliqui beneficia conferendo approbata ab Ordine an possit

De ætate, & qualitate Indecorum.

- 10 possit conferri Clerico quatuordecim annatum, & n. 159. usque ad n. 171.
- 10 **D**ignitas non confertur ecclesie ministerio conferendo beneficiis.
- 11 Beneficium nulli ex habere iurisdictionem conferenti, nisi presentem non potest dici, utatum.
- 12 Conspuerente conferendo beneficium non Curata in minoritate constituta plurimum deservit.
- 13 In conferendo beneficia potest competeri majori, quam quatuordecim annis ex privilegio, quam ratione Ecclesie, aqua collata de p. 111.
- 14 Mulier succedat in officio habente iurisdictionem, & curam annexam potest per seipsum administrare, & beneficia conferre, & curam vero canonicè occupari non potest.
- 15 Capitulum an sit septuaginta potest presentare, & in casu huius presentari ab eo profertur presentato à iure.
- 16 In offi. suo sola sine obligatione residentia non sufficit beneficium curatum.
- 17 Ordo sacer an eximat à patria potestate laicisimè discutitur usque in finem.
- 18 Episcopus dignitas in patria potestate soluit tam de iure civili, quam canonice.
- 19 Ordines minores non liberant à patria potestate.
- 20 Revertuntur Authores, & fundamenta pro opinione affirmativa, & n. 159. usque ad n. 171.
- 21 Prelatus, & qui alias tenentur regere, non debent esse sub potestate alterius.
- 22 Filiofamilias pater, cum sit in potestate alterius, sitiam non habet in potestate nec eam potest occidere cum adultis.
- 23 Tutor non debet esse sub tutela, nec carator sub cura.
- 24 Patria potestas quantum ad ius publicum non curatur.
- 25 Ius publicum in sacris, in Sacerdotibus, in Magistratibus consistit.
- 26 Intellectum cap. Cum voluntate, de sentent. excommunic. & n. 48.
- 27 Ordo sacer liberat à servitute, & n. 55.
- 28 Monachus non est ut quis legitimum ad spirituales sit ad iurisdictionem facultates alium illegitimum remanent.
- 29 Dignitas Patriatus, & Consularis in patria potestate soluit, & n. 56.
- 30 Sacerdotatus dignitas nulla dignitas seculari æquiparatur, & n. 56.
- 31 Ordinibus sacris initiati, & illius interdam æquiparantur.
- 32 Patria potestas solvitur per professionem regularium, & n. 38.
- 33 Revertuntur Authores, & fundamenta opinionis negativæ, & n. 36. & seq.
- 34 Filiofamilias per sacrum ordinem non eximitur à patria potestate in rebus patrimonialibus, & profectibus, & n. 41.
- 35 Secum rebus suis sit, & in his, qua agit ratione ad idem, vel dimittat, & n. 44.
- 36 Legitima debetur Patri in bono præphano filio, non autem in ecclesiastico.
- 37 Ordo sacer non solvit omnino ius patriæ potestatis, solvit tantum illud, quod ordinem imperatorum habiles, & in regibus, & n. 44. & seq. usque in finem.
- 38 Intellectum cap. Per venerabilem, in princ. qui filius legit.

- 38 Ordo Episcopalis soppoñit necessarii ordinem sacerdotalem.
- 39 In patria potestate à iurisdictione summissa exigitur.
- 40 Et quo ad vinculum naturale debet immutabile per ius iuris.
- 41 Filiofamilias per sacrum ordinem non solvitur à naturali reverentia, quam tenetur patri exhibere.
- 42 Pater debet reverentiam filio Sacerdoti in oblationibus, Consilio, & alioquin alio.
- 43 Filiofamilias Clericum in beneficiatum, & alioquin sancto spiritum alio, & ad eum dependentem, sine auctoritate Patris agere potest, & n. sequen.
- 44 Si maior sit quatuordecim annis agit per seipsum per Procuratorem, per Procuratorem datum ad ius auctoritate iudicis ecclesiastici.
- 45 Pater percuratorem filium in sacris, ordine constitutum excommunicat, tunc tunc.
- 46 Prelatus excommunicatam esse, & excommunicatam faciat percuratorem per Latium.
- 47 Pater ob unam egestatem distulit non potest filium in sacro constitutum.
- 48 Filiofamilias per sacrum ordinem eximitur à potestate patrii quoad potestatem adventitiam, & quasi à potestate canonice.
- 49 Licet alias de illis testari non possit etiam permittente patre.
- 50 Filiofamilias Presbyter quidquid acquirit ex causa adventitia, & non totum implentem Sacerdotatum officij, acquirit filio patris.
- 51 Quisquis habet alium sub se necesse est esse recognoscere alium super se excepto Papa.
- 52 Patria potestas in quibus differat à Dominicali.
- 53 Sacerdotatus dignitas in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.
- 54 Patria potestas sicut solvitur per illi ius patriæ potestatis, & Consularis in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.
- 55 Professio regularis cur magis solvat ius patriæ potestatis, quam sacer ordo.

INDECORUM. Regimen Ecclesie minori quatuordecim annis committi non debet. Hoc dicit, Et sunt tres partes. Prima ppmit exordium, & causas mandati. Secunda mandatum, ibi dicitur. Tertia terminacionem in iudicacionis, & p. 111. ibi, sicut.

Nota primò minores quatuordecim annis non esse habiles ad beneficia sonantia in tometu rectoria, etiam si curam non habeant animarum; nam de his proprie loquitur hæc Decretalis, ut indicat littera, ibi, regere, & ubi, regimen, nec non ibi, personatum. Et advertunt loci, And. n. 3. in v. r. Regimen, Anton. de Burt. in v. r. & Cardin. secundum oppositum. Item firmat Abb. post Joan. Calderin. in cap. super ordinata, numer. 12. in fine de præb. Guisiel. de Benefic. de re. per. cap. hupitum. veris. ad ius imperatorum, num. 67. de testament. & Lambert. de iure patris. lib. 2. par. 1. art. 26. post. in v. r. 5. Sectio istem est in non sonent in nomine rectoria, sed sunt beneficia in Ecclesia; quia tunc si in auctoritate consilij non requirant, ut sunt Capellæ, satis est septimum annum exegisse, secundum Abbatem laes citatis. Rationem divortitatis habes hic in Pros. 1. 2. in 2. part. primi Decret.

tum celebratione) utique in ecclesia Collegiata nihil aliud videtur posse importare quam recitationem horarum Canoniarum. Quod satis probatur ex constitutione Bonifacii VIII. in c. ad i. de Cler. non resid. ibi. 6. ubi Pontifex agens de Canonice, qui tenentur in choro horas canonicas recitare, utitur propriis verbis lupus fundationis ibi, Ipsis ecclesie in divina officia deservire. Stiguitur verba, deservire in divinis, in Collegiata importat servitium chori: ergo Capellania tenetur per seipsum inservire, cum servitium chori non possit adimpleri per substitutum, ex dictis in secunda conclusione.

- 101 Secundum ex vulgari modo intelligendi eorum, qui fundant huiusmodi Capellanias in Cathedralibus & Collegiatis, residentia intelligitur de personali, juxta cap. Conspuerente, de Clero, ubi dicitur ut testatur Navar. c. 1. §. 2. ad. tit.
- 102 Verbo autem, deservire, æquipollent sequentia verba, videlicet inserit, canter, vel serviat, ut per Navar. ibidem. n. 3. Unde cum olim dubitatum esset in sacra Congregatione an habens Capellaniam, cum fundacione in punctum fuerat onus celebrandi Missas, atque interservendi divinis officiis, teneretur residere, atque celebrare officia per seipsum, licet nihil decisum fuerit, tamen manu Cardinalis Caracæ adnotatum reperitur Capellanum teneri per seipsum celebrare divina officia, quia interesse quispian non potest per substitutum, ad c. unum de Cler. non resid. ibi. 6.

Ultimo urget pro hac parte antiqua decisio sacra Congregationis. Siquidem fuit olim dubitatum an Capellania in ecclesia Cathedrali existit entes, quarum redditus ex variis defunctorum reliquiis cum onere Missarum aliquot, & divina officia celebrandi inter se tantum distribuuntur Capellani presentes, qui onera per seipsum, & per alios presbyteros quoscumque persolvunt, reliquis Capellanis, qui presentes non sunt, nihil percipientibus, personalem residentiam requirunt. Item qui eas obtinent: ad residendum precise etiam per privationem cogi possunt, non obstanti consuetudine contraria: Sacra Congregatio censuit tenei ad residentiam juxta formam Concilii.

Neque verò huic sententiæ videntur obstat argumenta superius in contrarium adducta: nam ad tria priora in ordine respondetur verba illa, deservire in divinis, esse intelligenda secundum substantiam materiam, ita ut si fuerint appolita in fundacione capellæ erectæ intra ecclesiam, in qua horæ canonicæ non recitantur, tunc non impant servitium chori, quia subiecta materia id non patitur, sed sicut referenda ad celebrationem divinorum extra chorum, juxta notatam in c. 3. de vita, & honest. Cleric. Quod quidem servitium recte fieri potest per substitutum, & in his terminis loquitur Lap. dicta allegat. 37. de Rota in dicta causa Romana Capellania.

Si autem fuerint appolita prædicta verba in fundacione Capellæ intra Ecclesiam, in qua horæ canonicæ recitantur, ut in casu presenti, tunc bene important servitium chori, quia id fundat subiecta materia. Ad quod adducitur Gugliel. de monte Lauduno relatus à Cardin. in Clem. 1. §. Ne quis sit sub n. 7. c. 1. Quinto quoque, de celebr. Missar. cuius licet sint verba, (Expediit quod plal-

lendo intra Ecclesiam dicat Clericus officium juxta Placitum beneficiorum summorum, maxime in magnis festivitibus, reg. cap. si quis in Clero, de quæst. 1. & cap. si quis extra Parochias, de consecr. dist. 1. Quod ultimum procedit in eo, qui habet beneficium in Ecclesia Collegiata, alia in non conventuali, ubi est solus Sacerdos, & Clericus, hoc non potest observari, & sufficit quod Sacerdos, & Clericus dicant officium vel simul, vel separatim sine curia; tamen domum est in Ecclesia dicant.) Hæc ille. Quibus accedit quod hoc casu fundator non dixit simpliciter, Capellanus recitatur deservire in divinis, sed addidit, tenetur deservire in divinis dictæ Ecclesiæ, que ita sicut ab ipso contemplatum servitium non ipsius Capellani, sed Ecclesiæ, in qua Capellania instituebatur, que cum sit Collegiata habet præcipuum servitium in psallendo horas canonicas, ut in dicta Clem. 1. de celebr. Missar. ut ex proinde servire in divinis prædictæ Ecclesiæ, nihil aliud sit, quam choro interesse.

Non obstat quantum argumentum quod ex sententia S. Congregationis præbendam habentibus celebrandi, & interservendi in divinis in Cathedrali ecclesia, non tenentur esse sacerdotes.

- 106 Nam respondetur huic non inferri quin teneatur divinis officii personam, nisi esse, quod hoc enim non requiritur ordo Sacerdotum, ut in Clem. 1. §. de stat. & qual. Bonif. deserv. 171. n. 11. Contrarium n. 53.
- 107 Sicut neque obstat contraria observantia, quia non est tantum temporis, ut potuerit immutari statum Capellaniæ, juxta cap. Cum de beneficiis, de præb. c. 6. Ac præterea est varia, quia Capellani interdum interservierunt etiam per seipsum, imò nonnquam fuerunt etiam, punctati. Et nihilominus cum verba fundationis importent servitium chori, contraria consuetudo non valet uti sublata à Concilio juxta decisionem S. Congregationis loco allegatam, n. 103.

DE ÆTATE, & QUALITATE

Cap. Indecorum.

S Y M M A R I U M.

- 1 **M**inori quatuordecim annis regimen ecclesiæ committi non debet.
- 2 Absurdum est, si careat ministerio, teneatur ad econominiam, & econominiam ad politicam.
- 3 Pauci in quibus differant ab adultis.
- 4 Matrimonium spirituale cum Ecclesia non contrahunt utriusque beneficia simplicia.
- 5 Verba, regere, & gubernare, an, & in quibus differant, n. 159.
- 6 Etica divisio in Monasticam, Oeconomicam, & Politicam.
- 7 Collatio beneficij facta minori quatuordecim annis est ipsa jure nulla.
- 8 Episcopus an possit dispensare super defectu aetatis ad beneficia.
- 9 Prepositura habens radum ministerium aliqui beneficia conferendo approbata ab Ordine an possit

De ætate, & qualitate Indecorum.

- 10 possit conferri Clerico quatuordecim annorum, & n. 159. usque ad n. 171.
- 10 **D**ignitas non confertur ex causa ministerio conferendi beneficii.
- 11 Beneficium nulli ex habere iurisdictionem conferenti, nisi presentem non potest dici, utatum.
- 12 Conspuerente conferendi beneficium non Curata in minoritate constituta plurimum deservit.
- 13 In conferendi beneficia potest competeri majori, quam quatuordecim annis ex privilegio, quam ratione Ecclesiæ, aqua collata de p. 111.
- 14 Mulier succedat in officio habente iurisdictionem, & curam annexam potest per seipsum administrare, & beneficia conferre, & curam vero committere, & cap. tali potestatem.
- 15 Episcopus an possit septenus potest presentare, & in curia presentari ab eo profertur presentato à curia.
- 16 In fidei sola sine obligatione residentia non sufficit beneficium curatum.
- 17 Ordo sacer an eximat à patria potestate laicisimè discutitur, usque in finem.
- 18 Episcopus dignitas in patria potestate soluit tam de iure civili, quam canonice.
- 19 Ordines minores non liberant à patria potestate.
- 20 Revertuntur Authores, & fundamenta pro opinione affirmativa, & n. 159. usque ad n. 171.
- 21 Prelatus, & qui alias tenentur regere, non debent esse sub potestate alterius.
- 22 Filiofamilias pater, cum sit in potestate alterius, sitiam non habet in potestate nec eam potest occidere cum adultis.
- 23 Inter non debet esse sub tutela, nec carator sub cura.
- 24 Patria potestas quantum ad jura publicam non curatur.
- 25 In publicum in sacra, in Sacerdotibus, in Magistratibus consistit.
- 26 Intellectum cap. Cum voluntate, de sentent. excommunic. & n. 48.
- 27 Ordo sacer liberat à servitate, & n. 55.
- 28 Monachus non est ut quis legitimus ad spirituales sit ad hanc, & cetera facultates aliam illegitimus remanent.
- 29 Dignitas Patriatus, & Consularis in patria potestate soluit, & n. 56.
- 30 Sacerdotatus dignitas nulla dignitas seculari æquiparatur, & n. 56.
- 31 Ordinibus sacris initiati, & illius interdam æquiparantur.
- 32 Patria potestas solvitur per professionem regularitatem, & n. 38.
- 33 Revertuntur Authores, & fundamenta opinionis negativæ, & n. 36. & seq.
- 34 Filiofamilias per sacrum ordinem non eximitur à patria potestate in rebus patrimonialibus, & profectibus, & n. 41.
- 35 Secum rebus in rebus, & in his, qua agit ratione ad idem, vel dimittant, & n. 44.
- 36 Legitima debetur Patri in bono præphanis filiis, non autem in ecclesiasticis.
- 37 Ordo sacer non solvit omnino in patria potestate, soluit tamen illius, qui ordinem impetiorio habiles, & in ingratum, & seq. usque in finem.
- 38 Intellectum cap. Per venerabilem, in princ. qui filius legit.

- 38 Ordo Episcopalis supponit necessarium ordinem sacerdotalem.
- 39 In patria potestate à iurisdictionali summis exigitur.
- 40 Et quo ad vinculum naturale debet immutabile per ius iuris.
- 41 Filiofamilias per sacrum ordinem non solvitur à naturali reverentia, quam tenetur patri exhibere.
- 42 Pater debet reverentiam filio Sacerdoti in oblationibus, Consilio, & alioquin alioquin.
- 43 Filiofamilias Clericum in beneficiatum, & alioquin sancto spiritum alioquin, & ad eum dependentem, sine auctoritate Patris agere potest, & n. sequen.
- 44 Si major sit quatuordecim annis agit per seipsum per Procuratorem, per Procuratorem datum ad hunc auctoritate, sed in ecclesiasticis.
- 45 Pater percuratorem filium in sacra, & in consuetudine excommunicat, & n. 100.
- 46 Prelatus excommunicatam esse, & in hoc causa faciat percuratorem per Latium.
- 47 Pater ob unam egestatem distulit non potest filium in sacra, & n. 100.
- 48 Filiofamilias per sacrum ordinem eximitur à potestate patrii quoad potestatem adventitiam, & quasi à potestate canonice.
- 49 Licet alias de illis testari non possit etiam permittente patre.
- 50 Filiofamilias Presbyter quidquid acquirit ex causa adventitia, & non totum implentem Sacerdotatum officij, acquirit filio patri.
- 51 Quisquis habet alium sub se necesse est esse recognoscere alium super se excepto Papa.
- 52 Patria potestas in quibus differat à Dominicali.
- 53 Sacerdotatus dignitas in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.
- 54 Patria potestas sicut solvitur per illi, qui in patria potestate, & Consulari in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.
- 55 Professio regularis cur magis solvit in patria potestate, quam sacer ordo.

INDECORUM. Regimen Ecclesiæ minori quatuordecim annis committi non debet. Hoc dicit, Et sunt tres partes. Prima ppmit exordium, & causas mandati. Secunda mandatum, ibi dicitur. Tertia terminacionem in nationis, & p. 103. ibi, & n. 103.

Nota primò minores quatuordecim annis non esse habiles ad beneficia sonantia in tometu rectoria, etiam si curam non habeant animarum, nam de his proprie loquitur hæc Decretalis, ut indicat littera, ibi, regere, & ubi dicitur, nec non ibi, personatum. Et advertunt loci, And. n. 3. in v. r. Regimen, Anton. de Burt. in v. r. & Cardin. in secunda opposicione. Item firmat Abb. post Joan. Calderin. in cap. super ordinata, numer. 12. in fine de præb. Gugliel. de Benedic. de re. per. cap. h. p. numer. 1. ad i. ubi dicitur, non, 67. de testament. & Lambert. de iure patris, ibi, 2. per. 1. art. 26. post. numer. 5. Sectio ista tenet esse non sonent in nomine rectoria, sed sunt beneficia in Ecclesia, quia tunc si in auctoritate consilij non requirant, ut sunt Capellæ, satis est septimum annum exegisse, secundum Abbatem laes citatis. Rationem divortitatis habes hic in

ordo Episcopalis, Anchar. numer. 2. & alii communitate, abb. in e. Com. voluntati, num. 2. infra de senten. excomm. Similiter non dubitatur quin Clericus sit in patria potestate quando est in minoribus ordinibus constitutus, nisi emancipatus; nam enim probat textus in d. c. Cum voluntate, §. su. Ubi hoc tenet glol. ultim. communiter approbata, Lap. Abb. & Petr. de Anchar. in c. fin. De iudic. 26. §. & Bellam. hic num. 13. vers. Nec etiam per hanc sententiam.

20 Sed de Ordinibus factis articulus est admodum controversus. Nam glol. r. hic arguit pro, & contra; & tandem concludit quemlibet sacri Ordinem liberare à patria potestate, necesse hoc esse veritas. Idem tenent hic Laurent. Viacent. & Tancred. Item glol. ult. de Goufred. in d. c. Cum voluntate, & Bartholom. Wixen. in sua questio. generalis. quest. 27. quæ incipit, Quæritur an pater peractum, in r. de senten. excomm. ut notetur, cap. Cum beatus, in glol. 1. in fine 45. distim.

21 Pro qua opinione inducitur primo ratio iuris Decretalis. Nam indecorum est ut regat Ecclesiam qui non novit gubernare se ipsam, ut hic. Ergo si debet scire seipsum regere, non debet regi, & consequenter non debet esse in potestate alterius, ut deducit glolla prima, & Cardinal. 2. notat. Ex quo apparet nullum Prelatum, aut in sacri ordinibus constitutum debere in potestate patris existere, ad quod allego textum in Authen. Constituta, quæ de Dignitatibus, §. Præterea, ubi, eum namque qui tantorum iudex est, & tantis iudex, manere sub potestate

22 alterius indignum iudicavimus. Ad idem textum in l. Patri, in fine. & l. Si venies, ff. de adulter. ubi filius familias pater non potest occidere adulterum simul cum filia, quia illam in sua potestate non habet, cum sit in potestate alterius, & in l. in C. de legit. rat. ubi tutor non debet esse sub tutela, nec Curator sub cura, & §. Atmar. res, in l. de excusat. tutor, ubi existens sub cura a tutela, vel curam non gerunt. Secundo probat opinio inducitur textus in l. Filius familiaris, §. ff. De iur. qui sunt sui, vel alien. iur. ubi quantum ad ius publicum patria potestas non curatur, sed filium familias loco patris familias habetur, & l. illi, §. fin. & in l. Nam quod ad ius, ff. Ad Trebell. ubi filius familias Magistratum gerens cogit patrem adire, & relinquere hereditatem, quam dicit suspensam, quia non attenditur patria potestas in eo, quod ad ius publicum attinet. Ius autem publicum in sacris, in Sacri dotibus, in Magistratibus consistit, l. 1. §. Publicum in ff. De iust. & iur. & cap. in publicum, c. 1. distim. Tertio inducitur probat parte, cap. Cum voluntate, §. su. De sent. excomm. ubi filius familias est sub patria potestate quo ad violentam manuum iniectionem, si sit in inferiori gradu, id est in minoribus ordinibus constitutus, secundum communem expositionem. Ergo à contrario sit in superiori gradu, id est in sacro ordine, exemptus est à potestate patris, ex eo enim quod de illis specialiter permittit, videtur de illis negare, & disciplina, 45. distim. glol. in c. Quasi, in ver. Negatur, 25. distim. Et ita arguit glol. fin. in d. c. Cum voluntate.

23 Quis dicitur in d. c. Quasi, in ver. Negatur, 25. distim. Et ita arguit glol. fin. in d. c. Cum voluntate.

24 Quis dicitur in d. c. Quasi, in ver. Negatur, 25. distim. Et ita arguit glol. fin. in d. c. Cum voluntate.

25 Quis dicitur in d. c. Quasi, in ver. Negatur, 25. distim. Et ita arguit glol. fin. in d. c. Cum voluntate.

27 Quis dicitur in d. c. Quasi, in ver. Negatur, 25. distim. Et ita arguit glol. fin. in d. c. Cum voluntate.

servitute, quod est plus. Ergo & patria potestate, quod est minus, e. Ex parte illa, de reg. iur. Assumptum patet de Ordine Episcopali in d. cap. in sacro ordine, §. 2. distim. De Sacerdotio in c. Ex antiquo, & c. Perpetuum, eod. distim. & c. in d. cap. Per venerabilem, circa primam, vers. Et ita, qui filius legit. de Diacono, in eod. cap. In antiquo ubi cautum est, ut prelatum Vicarium liberetur. Subdiaconus autem eodem iure constituitur cum Diacono, ut in c. Miramur, de serv. rem. natu. & in c. Amant, infra eod.

28 Et confirmatur, quæ ratio curato Sacerdotalis liberat à iugo servitutis, e. est à quibus monasticum videtur, ut qui legitimus adspirantales heret adiones circa seculares adun. legitimus remaneret, ut formaliter dicitur in d. c. Per venerabilem. Hæc autem ratio viget etiam in patria potestate, hæc ubique idem ius esse debet, ut l. lib. ff. ad. aqua. de l. Cuius, ter, & Distinctio, ff. De reg. 2. Cum vult, Quis, id valde urget pro hac parte, quod D. g. in d. c. Patritus, & Constitutus ius patriæ potestatis soluit, ut notatur, quibus mod. ius patriæ potestatis, soluit, §. Finis familiaris, l. fin. C. de co. sol. no. 12. in authen. quæ de dignitate, §. 2. colat. o. & authen. de dignitate, c. in episc. & Cler. Ergo ratio idem dicendum in Sacerdotio, quæ multa argumenta secularis comparari potest Sacerdotio, & Duo sunt, 96. distim. & cap. in d. c. de iur. & vobis, & notat. hic glol. 1. de iur. iura arguta, & Host. numer. licet inter ius æquiparentia constitutum in sacris, & illud ius, l. ad publicum, in d. c. De episc. & Cler. Joan. Ant. hic numer. 12. Ultimo, alii omisso pro hac opinione adducunt, quod profolio regulari liberat à patria potestate, sicut liberat à domitia, ut in d. cap. Si servus sciens, §. 2. distim. & tenent glol. in l. Si ex causa, §. Pimponeus, in ver. Cum statim mutar, & ibi Doctores ff. De iur. Feder. de Sen. cons. 191. Quæstio tertia, de iur. iura, numer. 2. vers. Hinc est, & Alexand. cons. 98. in causa, & c. in prima, ibi 7. & Butr. hic notat. 25. Ergo non dicendum in sacro ordine, quia ius iohannem, & per sacri Ordinis susceptionem, ut in c. in d. c. de rebus, §. 6.

29 Patritus, & Constitutus ius patriæ potestatis soluit, ut notatur, quibus mod. ius patriæ potestatis, soluit, §. Finis familiaris, l. fin. C. de co. sol. no. 12. in authen. quæ de dignitate, §. 2. colat. o. & authen. de dignitate, c. in episc. & Cler. Ergo ratio idem dicendum in Sacerdotio, quæ multa argumenta secularis comparari potest Sacerdotio, & Duo sunt, 96. distim. & cap. in d. c. de iur. & vobis, & notat. hic glol. 1. de iur. iura arguta, & Host. numer. licet inter ius æquiparentia constitutum in sacris, & illud ius, l. ad publicum, in d. c. De episc. & Cler. Joan. Ant. hic numer. 12. Ultimo, alii omisso pro hac opinione adducunt, quod profolio regulari liberat à patria potestate, sicut liberat à domitia, ut in d. cap. Si servus sciens, §. 2. distim. & tenent glol. in l. Si ex causa, §. Pimponeus, in ver. Cum statim mutar, & ibi Doctores ff. De iur. Feder. de Sen. cons. 191. Quæstio tertia, de iur. iura, numer. 2. vers. Hinc est, & Alexand. cons. 98. in causa, & c. in prima, ibi 7. & Butr. hic notat. 25. Ergo non dicendum in sacro ordine, quia ius iohannem, & per sacri Ordinis susceptionem, ut in c. in d. c. de rebus, §. 6.

33 Contrariam opinionem tenet Innocent. hic num. 2. vers. Nihil videtur, qui distinguit inter res patrimoniales, seu potestarias, & inter res Ecclesiasticas. Et in primo membro concludit Prelaturam inferiori Episcopatu, vel sacrum Ordinem non eximeret filium familias à patria potestate in rebus paternis, & in omnibus secularibus, cum hoc ius cautum non reperitur. Ideoque si talis vellet agere de patrimonio, res conveniri, vel hereditatem adire, æque auctoritate patris, in cuius potestate esset, l. Cuius, oportet, & l. Cum non illum, c. De bon. qui liber, Ita Innoc. cui in hoc primo membro consentiunt Petr. de Samps. & Abb. Antiqu. hic num. 2. vers. Sed cum Innocentio dicitur in ff. De iur. Holi. numer. 5. vers. Non patet quid sacri ordi. & vers. Vnde dicitur quod quantum ad patrimonium, Joan. Andr. num. 13. Colledat. in primo, Bellam. num. 13. Butr. numer. 8. Anchar. num. 2. & Joan. de Anan. num. 1. l. 1. ap. no. 3. in d. c. de lib. 8. Idem tenent in c. Cum voluntate, de sent. excomm. Henr. Boich. circa fin. Anchar. num. 1. vers.

vers. Ego dico secundum textum. Abbas num. 8. & Felini: in d. c. in glol. vers. Graduum, & idem Anchar. in d. c. de iur. iura, §. 1. circa finem, vers. Et quædam dicitur habere sit Clericus, ibi 2. ubi ait hanc opinionem tenere Innocentium hic, & communiter Doctores, licet glol. tertia contrarium tenent, & male.

43 In secundo autem membro, id est, in rebus Ecclesiasticis Innocent. eorum filium in sacris ordinibus constitutum non esse sub patria potestate arg. cap. sic parte, §. Quia legitur, ubi hoc videtur expressum, infra de reg. iur. cap. Benequidem, §. 2. distim. & cap. Casam, il primo, infra de iudic. In his enim, quæ filius ratione ordinis, vel dignitatis agit, nihil ad patrem, ut in l. illi 2. quæ, §. no. & l. seq. in primo, ff. ad Trebell. & in alijs iurisvis supra allegatis in primo argumento contrario, num. 21. & seq. Ideoque si beneficiarius sit minor, dabitur ei à Prelato curatio ad lites, cap. 1. 2. quæ, r. l. fin. in princ. C. De Curas, in ver. & l. fin. §. Qui à Patre, C. de bon. qua liber. Si autem maior sit, ageret alius, l. 2. ff. ad Macedon. Si vero nomine ecclesie agat, auctoritas patris non requiritur, sed Prelati, cuius etiam auctoritate administrabit. cap. 1. de Prebatur. l. Omer, §. Itac nihilominus, C. De Episc. & Cler.

35 Nec obstat, authen. Presbyterus, C. De Episc. & Cleric. ubi patris legitimus in bonis filij reservatur. Quoniam hoc verum est in bonis prophanis. In ecclesiasticis autem pater nec per successionem, nec alio modo commercium habebit, secundum Innocentium, cui in hoc secundo membro ad illud pulantur Hostien. num. 13. vers. alij vers. Petr. & Abb. Jo. citate. Ceterum Joan. Andr. & reliqui omnes post eum, quod spectat ad iudicium, non recipiunt indistincte dicta Innocentij in bonis ecclesiasticis, sed dicunt, & bene hodie servandam esse dispositionem decretalis ultima de iudic. lib. 2. quam Innoc. Hostien. Petr. & Abb. non viderant, cum scripserint ante Bonificium VIII. illius conditorem.

Quid dicendum? Ego universam hanc materiam expediam per duas conclusiones cum quibusdam illacionibus.

36 Prima conclusio est Hostien. hic num. 5. vers. Non patet. Anton. de Butr. num. 8. vers. Ordo sacer, glol. penult. & Archid. in d. cap. Circumvallationes, num. 5. vers. Dicitur, 23. quest. 5. & alio committit omnium, videlicet: Sacerdotio non solvit omnino ius patriæ potestatis, sive spectemus ius civile, sive ius canonicum: De iure civili hoc patet in d. Authen. Presbyterus, C. De Episc. & Cleric. ubi diversa verbis exprellum est Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores sub parentum potestate esse. Et ita ibi tenent Legitte & authen. sed Episcopatu dignitas, C. eodem, ut hic per Colledat. in princ. Ad idem textum in authen. Constituto quæ de dignitate, §. Illud quoque, ubi Angelus ait de iure civili filium Sacerdotem non esse liberum à patria potestate, & de hoc esse textum ibi. De iure canonico probatur hoc efficaciter in cap. Per venerabilem, circa princip. Qui sit hinc sequitur, inducendo illud dupliciter: Primo per locum à specialis: nam speciale est in Episcopatu ut liberet à patria potestate, idque præsert culmen dignitatis episcopalis, ut ibi, & in auth. Sed dignitas

Episcopalis, C. De Episc. & Cleric. Ego in contrarium eius committit, l. In singulari, & l. seq. & l. Quis vero unice, ff. De legib. & ita hunc textum inducit Abbas in cap. Cum voluntate, no. 8. vers. Nam dicitur, infra de senten. excomm. Deinde, & fortius pondet ando illa verba, eo ipso quod aliqui ad apicem episcopalis dignitatis atque lites, eximunt à patria potestate, ergo filius in filias antequam ad episcopatum Epromoveretur, erat in potestate patris, & tamen erat Sacerdos, quis aliter non possit fieri ordinari Episcopus, cap. Es littera, de excess. Et alid, & tenent communiter Theologi, & plerique ex Canonibus, ut in l. in cap. ante, in prima notat, num. 6. & c. de Cler. per salt. promer. Quam inductionem probat hic Abbas Antiqu. num. 2. post Petr. Magistrum suum, Joan. Andr. num. 10. Bellam. num. 15. vers. Probatur, hoc. Butr. num. 8. vers. Ordo sacer non solvit, & Anchar. num. 2. vers. Nam & Presbyter est sub patria potestate.

39 Quæ conclusio ratione etiam confirmari potest: nam, ut inquit Hostien. hinc num. 5. ius patriæ potestatis à iure naturali rationabili sumptu originem. Quod tamen ius gentium lex vocat ad differentiam iuris communis naturalis, ut l. 1. in fine, l. 2. & l. 3. ff. De iust. & iur. Unde quamvis quoad effectus civile tolli possit, ut interius patet in secunda conclusione, tamen qui ad vinculum naturale debet immutabile permanere, ut §. sed naturalis, infra de iur. iura, & §. fin. de legib. agnator. tutel. l. 2. §. sed ius divina, C. De veter. iur. civil. & dist. 5. in princ. §. Sacramentum, & notat idem Host. in d. cap. Per venerabilem, num. 7. vers. Eximitur à patria, in ius vinculum est naturale, Quod sit hinc legit.

41 Hinc interit, ut in bonis patrimonialibus, & profectibus adhuc remaneat effectus patriæ potestatis: nimirum quia hæc in parte non reperitur à iure sublati secundum opinionem Innocentij hic, quæ communiter à Doctoribus recipitur, ut dictum est supra, num. 23.

42 Interim secundo, ut filius per sacrum ordinem non solvatur à patria potestate quoad naturalem reverentiam, quam tenetur patri exhibere. Sicut & converso pater exhibebit reverentiam filio in oblationibus, confessionibus, & alijs id genus, & sic erit inter eos reciproca reverentia, quia aliud domi, & aliud in Ecclesia, secundum Host. ubi supra, vers. Et etiam quoad reverentiam.

44 Secunda conclusio est, quamvis per sacrum ordinem funditus non tollatur patria potestas, ut in precedenti conclusione, tolluntur tamen illius effectus ordini sacro improprietates, & incongrui. Hæc conclusio est Antiqui de Butr. hic num. 8. vers. Ordo sacer, & probatur in dicta authen. Presbyterus, C. De Episc. & Cleric. ubi Presbyteri, & alij Clerici in casibus ubi expressis quoad effectus civiles non tenentur sequi patris auctoritatem, sed liberam habent bonorum dispositionem, Et tamen dicuntur esse in patria potestate, ut patet ibi, licet sub parentum potestate sint. Idem efficaciter probat text. in c. final. in fine, de iudic. lib. 2. ubi in casibus Ecclesiasticis Clericus in potestate patris excellens sine assensu patris agere potest, & sic tollitur effectus civilis, sed patria potestas non tollitur.

novum examen quoad omnes qualitates ad re-
ferendam ecclesiam requiritur, nec species exami-
nata, nec illorum tempus distinguit. Si vero
intelligatur de examine hoc secundo modo, im-
plicat contradictionem ante examen colla-
re debeat de irrationabili iudicio, quia examen
huiusmodi nihil est aliud quam inquisitio, seu
instructio, & processus coram iudice appella-
tio nis super moribus, prudentia, doctrina, & aliis
qualitatibus concurrentium, & si forte, de iud.
lib. 4. Concilium Tridentinum, c. 1. ibi: *Exami-
nis, seu inquisitionis, aut instructionis, lib. 2.* Ex
qua quidem inquisitione, & processu resultare
debet probatio irrationabili iudicio, tanquam
effectus ex sua causa. Unde impossibile est ut
hæc probatio examen præcedat, quia sic ef-
fectus suam causam præcederet. Superest ergo ut
ante omnia fieri debeat novum examen, & in-
quisitio de omnibus qualitatibus, ut in eo con-
sistere possit utrum Episcopus in prælectione
minus idoneus irrationabiliter processerit, necne.
Quod aperte liquet ex alio ejusdem Concilii de-
creto, nempe ex d. c. 1. *lib. 2. ibi: Si idoneus
per examen, seu per inquisitionem factam re-
peritur non*

Deinde si liquido constare deberet de irratio-
nabili iudicio Episcopi quoad alias qualitates,
& deinde in illius examine quoad scientiam, &
examen esset deteriorum, & servare, ut ajunt,
devento: Nam probata irrationabilitate quoad
alias qualitates, veluti quod reiectus sit bonis
moribus imbutus, prælectus vero scandalosus,
& male vitæ, inuile esset illos examinare quoad
literaturæ. Quoniam est in examine prælectus
ab Episcopo doctior appareret nihilominus pro-
pter qualitatem melioris vitæ, quæ præponde-
rat in reiecto, & ob id non esset iudicium Epi-
scopi, & Parochialis eidem prælecto esset con-
ferenda, ut patet ex dictis supra, num. 1. Ergo
ne dicamus Bullam instituisse examen iudicato-
rium, lateri oportet novum examen propterea
fieri debere, ut ex illa colligere possit, de mala
prælectione, & irrationabili iudicio Episcopi.
Præterea cum prælectio obijciat defectus sci-
entia, & aliarum qualitarum, iura præcipiant,
ut ante omnia instituantur examen quoad do-
ctrinam, cum hæc probatio evidentior, & citior
de promptior sit, ut est notum in cap. *si forte de
elect. lib. 6. ubi Joan. Monach. Joan. Andr. & alii
norant & latius dicam infra, num. 49.* Ergo non
est conventiensi, ut ex Bulla Pij V. huiusmodi
qualitates ordine converso probari debeant,
primo scilicet quoad prudentiam, & mores,
quæ, ut inquit Joan. Monach. in d. cap. *si forte,
in prin.* non ita de facili possunt probari: &
postremo loco quoad scientiam, quæ illico per
examen probari potest. Quin potius debemus
inter præparari Constitutionem, ut hæc in parte sic
conformis iuri communi. *1. 2. & ibi Bald. c. de
nexal. lib. 2. Lex Falidia, & ibi Bart. & DD. ff.
Ad leg. Felid. cum similib.*

Ad hæc, constitutio non requiritur nisi constet
de irrationabili iudicio, ad hoc, ut reiectus pos-
sit appellare, & ad novum examen provocare,
sed ad hoc ut iudicium Episcopi revocetur, &
Parochialis magis idoneus conferatur, ut clarè
innuntiat verba illa: Possunt ii, qui reiecti fuerint,
à mala electione huiusmodi ad Metropolitam,

num, &c. appellare, ac prælectum ad novum
examen provocare, & consilio de prioris eiu-
dem irrationabili iudicio, eoque revocato,
Parochialis magis idoneus conferatur. Et sic
clausula, *consilio*, ponitur post appellationem,
& provocacionem, & ad alium effectum, videli-
cet revocationis iudicii, & collationis beneficii,
& consequenter facti est, ut huiusmodi proba-
tio fiat ante ipsam collationem. Unde quod ante
appellationem, & examen constare debeat de
mali prælectione, est contra expressa verba, &
mentem constitutionis.

Accedit quod non est possibile, ut appellans
doctore possit per alia documenta de irratio-
nabili iudicio Episcopi ante appellationem, ut vo-
luit Roma, quare enim coram quo iudice docere
debeat de hac irrationabilitate. Et quidem non
coram Episcopo, quia in prælectione, & colla-
tione Parochialis iam functus est officio suo,
nec potest esse iudex gravaminis à se illati, & al-
loquimur esse iudex à quo, & iudex ad que quod
repugnat, ut inquit Joan. Andr. in c. *relatone,
de ap. lib. 6.* Coram iudice autem appella-
tione certum est nullam posse fieri probationem
ante appellationem legitime interpositam, quia
ante ad eundem iudicem negotium non
est devolutum, & *bononia, si res, de
appell. lib. 6.* Atque ita probatio hæc si fieri de-
beret ante appellationem coram iudice appella-
tione esset impossibilis de iure. Ac præterea
esset contra canonicas sanctiones, quæ non exi-
gunt ut in appellatione causa probetur, sed tan-
tummodo ut res exponatur, quæ si foret proba-
ta, deberet legitime iudicari, ut statuitur in
c. *videtur, de appell. Et in d. c. romana, de
Cum autem, Unde non mirum si Cardinalis
Mantuanus in voto superius relato num. 21. ex-
erit absurdissimum esse, ut de irrationabili iu-
dicio constare debeat ante appellationem. Itaque
cum conditio illa constituitur, videlicet, si Epi-
scopus notus habilem possibilibus magis ido-
neis elegerit, nec debet, nec possit verificari ante
appellationem, consequens est ut nec verifica-
canda sit ante novum examen: cum constitutio
illam conditionem ponat pariformiter tam ante
examen, quam ante appellationem, sicut Sacra
Congregatio consideravit. Ad hoc l. *fin. Cod.
De sent. l. Quamvis, Cod. De reprob. Et alia similia.
Item hoc not. l. fin. ff. De vulg. & pupill. c. c.
Mores, vers. Et hæc tota auctoritas, infra de
benefic.**

Postremo si eadem conditio importaret ut de-
beret constare de iudicio irrationabili ante ap-
pellationem, & novum examen, sensus consti-
tutionis talis esset, videlicet, consilio de irratio-
nabili iudicio Episcopi, possint qui reiecti fue-
runt appellare, & prælectum ad novum examen
provocare, & consilio de irrationabili iudicio
Episcopi, Parochialis magis idoneus conferatur.
Atque ita clausula, *consilio*, esset sine repe-
tita. Quod esset superfluum, & negatorium, arg.
in c. *abbate, de verbor. signif.*

Dicamus igitur de irrationabili iudicio semel
tantum constare debere, id est ante illius revo-
cationem, & Parochialis collationem: & sic
iudicæ appellationis debere illico interposita-
bitum, & prælectum in illius et novum examen
primo quoad scientiam, deinde, quoad alias qua-
litates

litate iuxta ordinem juris, de quo in d. cap. *si
forte, de elect. lib. 6.* & ita ex libris publicis Sacre
Congregationis reperti multoties observatum
fuisse, & in eo tempore observatum vidi.

Et in specie tempore Cardinalis Alciati pau-
lo post publicationem Constitutionis Pij V. va-
cante Parochiali Ecclesia S. Nicolai civitatis Inter-
ramnen. punita ab Episcopo editi concursus,
se inscripserunt examini Almanni Clericus
Interamnen. & Leonius ejusdem civitatis. Et
cum ab examinatore fuisset approbatus, &
præpositus Almannus; atque deinceps Sede
Apostolica provulus Leonius ad sacre Con-
gregationem appellavit, dicens se esse gravatum
tanquam magis idoneum, eo quod ipse esset
Presbyter à decem, & quinque annis, & versatus
in cura animarum; adversarius vero nun-
quam illam exercuisset, petisque novum con-
cursum, ut per eum posset docere de irratio-
nabili iudicio. Sacra Congregatio Concilii consilii
ex Bulla Pij V. sicuisse Leonio appellare ad Sedem
Apostolicam, & ad idem Almannum ad
novum examen provocare; & cum nunc amba
Romæ sint examinandi coram Tribunali illu-
strissimi Vicarii, & deinde ad Sac. Congrega-
tionem referendum quis eorum magis ido-
neus sit ad onus prædicti Parochialis subeun-
dam.

Similiter in causa Viesani decretum est iux-
ta litteras scriptas Episcopo Vicensi prælectus
Romanus venit, & postquam venerit, iterum
uterque examinatur, & videatur quis sit magis
idoneus. Litteræ scriptæ fuerunt sub die 28. Se-
ptembris 1790. Rursum ex poluit Afcamus Sacros
Chilinde dieceles peracto concursu ad Pato-
chiam S. Angeli se examinarum ab examina-
toribus Synodalisibus, & quamvis magis idoneus,
reprobatus, & se libi præpositum quemdam Ci-
volum, ex quo sentiens se gravatum, appellavit
ad Sanctissimum, ideoque petiit novum con-
cursum in Urbe, ut inde doceret de irrationabili
iudicio, petens interim suspendi provisionem
Datarii. Die 2. Martii 1790, Sac. Congregatio
consilii vocandum adversarium Romanum pro no-
vo concursu faciendo coram Illustrissimo Vicario,
sed non ideo mandandum suspendi provisionem
Datarii. Atque ita scripta fuerunt litteræ ad
Episcopum Chilindum infra scripti tenoris,
videlicet. Illustrissimi Cardinales interpreta-
tionis S. Concilii Tridentini prædicti cognita
quæ in hoc libello à sancti Beltrami nomine ex-
posita sunt amplius diu tue scribendum censue-
runt, ut ex intimare curet Civolo de involis,
eundemque citari iubeat Romanum ad subscien-
dum se novo examini inter ipsum, & Afcanium
prædictum faciendo: Ita igitur Amplius tua
facies, &c. Et quia idem Civolo detestatur no-
vum examen die 22. Julii 1780. Sacra Congre-
gatio consilii præcipiendum esse Vicario Chilino
per litteras Congregationis, ut citari faceret
prædictum Civolum, ut infra quindecim dies Ro-
mam compareret, & se ipse et se examini coram
Illustrissimo Vicario Urbis: alioquin admittetur
sine alia dilatione prædictus Afcanius ad
examen.

Amplius, cum in concursu Plebis S. Natolæ
Camerinæ dieceles Dominicus Sebastianus
Presbyter ab Episcopo prælectus fuisset, & Pa-
trisp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

litatem Vitalis Clericus possibilibus ad Sanctissimum
appellavit, & uterque novum examen in
Urbe subisset. Congregatio tempore Cardin.
Arigoni iudice relatione ad Viesit, qui no-
vo concursu ex eisdem Congregationis senten-
tia inter dictos duos concurrerit in Urbe habito,
Dominicum magis idoneum iudicari, &
mandavit Parochialem ipsi Dominico adju-
dicari, atque litteras opportunas hæc de re ex-
pediri.

Ceterum etiam ad obtinendum novum examen
in iudicio appellationis non sit necesse ut prius
constet de irrationabili iudicio, ut ex prædictis
liquet, nihilominus sac. Congregatio consilii
novum examen decernere dato aliquo sumo ir-
racionabilitatis, & maxie prælectionis Episcopi,
ut factis colligitur ex decisione Pillorien. Et
ex aliis superius relatis. Sed expressius hoc dixit
in causa Feretrana. Nam Petrus Guccius in con-
curfu Parochialis Ecclesie ab Examinatoribus
æqualiter approbatus cum Joan. Petro Miglio-
rino, sed eidem postpositus, appellavit novum-
que in Urbe concurrens petiit, eo quod ipse
esset Doctor in Theologia, & doctior vero
minime; Et quia Migliorinus erat familiaris Epi-
scopi, & inter quatuor Examinatores, qui
interfuerunt examini, alter item eorum erat epi-
scopi familiaris, alter assumptus ad officium
Secretarii Iocopius Migliorini, alter quoniam
valde confidens, utique examinatores contra
ipsius responsiones argumantati sunt, & respon-
siones vero Adversarii abique oppositione fue-
runt admittæ. Die 21. Febr. 1612. Congrega-
tio consilii concurrens novum in Urbe esse mili-
tendum, ubi orator de veritate narrationum
doleret sumum, id est, postquam per appellationem
extrajudiciales, vel alia informis documenta
de huiusmodi suspensione, & gravamine aliqua-
lem fecerit fidem, ut sic probabile, & iusticiens
causa cum excuset à calumnia, cap. 1. in fine, de
elect. lib. 6. glof. in cap. *si forte, vers. in fine,
vers. Valde quarto, et alii, & lib.*

Ut in Q. U. A. R. O. ex quibus deprehenda-
tur iudicium Episcopi fuisse irritum, & in præ-
lectione minus idonei inter plures concurrerit
ad Parochialem Ecclesiam.

Anno 1602. mense Augusti vacavit Parochia-
lis ecclesia S. Petri Catala Plebania nuncupata,
Pillorien dieceles, Episcopus statim vocavit per
scriptum omnes comparere volentes eum termi-
no decem dierum. Quem in ultima die termi-
ni ad diem sequentem prorogavit: & postea eo
die sequenti secunda vice prorogavit terminum
ad alios decem dies. Intra terminum ad con-
cursum præter alios comparuerunt Thomas
Cellestus, & Fabius de Verdecchiis de Mammano
uterque Pillorienis dieceles.

Ex quinque Examinatoribus Synodalisibus, in
hoc concursu tres adhibiti sunt ab Episcopo, re-
lictis Honuphrio Cellestio utique consanguineo Tho-
mæ, & Cosmo Bracciolino. Peracto examine,
examinatores huiusmodi secreta tulerunt, & in-
spectis scribis, Fabius inventus est approbatus
ab omnibus Examinatoribus per tres scribas ni-
gras. Thomas vero à duobus per duas nigras,
cum altera esset alba. Episcopus Fabium digno-
rem pronuntiavit, eique Parochialem consilii.
Thomas ab hac pronuntiatione ad Metropoli-
tanam

PRÆTEREA. Is qui non est in sacris, si alius sit idoneus ad regimen Parochialis Ecclesie, dispensative potest assumi. Hoc dicit. Sunt tres partes. Prima ponit rigorem. Secunda dispensationem. Tertia dispensationis determinationem. Secunda ibi dispensative. Tertia ibi, cum tamen.

Nota ordinem Subdiaconatus non esse de minoribus, sed de sacris. Licet enim sacer ordo non reputaretur in Ecclesia primitiva, tamen a Constitutionibus Gregorii, atque Urbani secundum moderna tempora sacer gradus esse minime dubitatur. Quæ sunt verba Innocentii III. in c. Miramur, infra de serv. non ordin. Constitutionem Gregorii habes in c. ante trinitatem, infra de diff. Constitutionem Urbani II. in c. Exaltatus, 2. diff.

Nec audiendi sunt qui incaute dixerunt Subdiaconatum olim non fuisse ordinem sacrum, ut Holt. in cap. 1. numero 2. infra de sacram. non iterum & alii passim, quoniam non reputabatur ordo sacer, non quod sacer non esset, sed quia continentiam non habebat annexam, ut in d. c. Antitriensium, unde in c. 2. de sacram. ordin. sess. 23. Concil. Trident. sic legitur. Ab ipso Ecclesie incho sequentium ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Olearii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu, nam Subdiaconatus ad majores ordines à Patribus, & sacris Conciliis referuntur.

QUÆRO. An ad obtinendum beneficium curatum oporteat eum, cui confertur, esse nondum primatonsuram, sed quatuor etiam minoribus ordinibus initiatum.

Deciditur in hac decretali ad beneficium curatum non debere aliquem admitti, nisi saltem sit Subdiaconus. Adhuc tamen consuevit illi assumi dispensative eum qui sit in quatuor minoribus ordinibus constitutus.

Supervenie deinde text. in c. si pro Clerico, de pres. in 6. quo clare statuitur si eum Papa mandet beneficium curatum conferri, non oporteat esse promotum ad ordines sacros, sed sufficit esse in tali etate, ut proximo statutus à jure temporibus possit promoveri.

Cum textus in d. c. si pro Clerico, adversetur huic Decretali, quia hic dicitur non posse absque dispensatione obtineri curatum, nisi ab eo qui sit Subdiaconus, ac in c. si pro Clerico, statuitur aperte contrarium, gloss. in d. c. si pro Clerico, movet dubitationem præsentem ad hoc cap. requirens Subdiaconatum in promovendo ad beneficium curatum sit in totum correctum adeo ut hodie indistincte possit quis assumi ad beneficia curata, nedum per viam impetrationis, de qua loquitur d. cap. si pro Clerico. Sed etiam per viam presentationis, & electionis, & gloss. dicit se non esse autem corrigere hanc decretalem: ideoque quod disponitur in cap. si pro Clerico, habere locum solum in casibus in quibus hoc est expressum, nempe in impetratione de qua loquitur ille textus, & in presentatione de qua habetur in c. 2. de instit. in 6. & infra sentit esse in electione. Hanc gloss. opinionem sequitur ibid. Joan. Andr. & Petr. de Anchar. & Imol. in cap. Licet canon. de electione in 6. tamen

contrarium, hoc est etiam in electione locum habere, c. si pro Clerico, & ita eligit ad curatum posse non Subdiaconum, & consequenter hunc textum esse indistincte correctum tenent Paul. Archid. Joan. de Lign. Joan. de Fan. Calderin. Florian. & alii quorum communis est opinio, ut testatur Franc. in d. cap. si pro Clerico, prope fin. Rebuff. in tit. Requisita ad collationem, num. 34.

Dum ergo in gloss. agitur de correctione hujus Decretalis id quaeritur an d. c. si pro Clerico, eam correxerit indistincte, ut nedum per viam impetrationis, & presentationis, sed etiam per viam electionis, qui beneficium curatum adipiscitur, non sit opus ut sit Subdiaconus; non autem quaeritur an hoc cap. Præterea, sit correctum in eo quod dicit de minoribus ordinibus: ideoque etiam hodie post d. c. si pro Clerico, et in locis huic Decretali in ea parte in qua minores saltem ordines requirit: nam quod non est immutatum eum ilare prohibetur 31. Sanchezus, Cod. de testam. l. Præcipuum, infra de. Cod. de testam. notat Holt. in c. Ad Apostolicam, numero 2. de regul. Imò id videtur aperte innuere text. in d. cap. si pro Clerico, & in d. c. 2. de instit. in 6. Cum enim dicitur non requiritur, ut promovendus sit initiatus sacris Ordinibus, per exclusionem sacrorum, videntur includere, & requirere minores ordines.

Quam opinionem sequuntur Doctores in d. c. si pro Clerico. Supponunt enim minores ordines esse necessarios ad curatum obtinendum dum disputant an constitutus in minoribus licet non Subdiaconus, possit assumi etiam per viam electionis ad Ecclesiam curatam. Calder. Archid. Lap. quos refert ibi Franc. in 2. col. vers. secundo per casu, & in vers. Tu adverte, & clarus ac silius in cap. Licet canon. in 3. col. vers. in ea, gloss. in fine, de electione in 6. Gemin. ibid. in 4. col. vers. Item quaerit an de iure, & d. cap. si pro Clerico, in 2. col. in gloss. in ver. Præterea, & in specie quod curatum obtinendum, quamvis non sit necesse ut aliquis sit in sacris, opus tamen esse, ut sit constitutus in ordinibus minoribus, expresse tradunt Archid. in cap. 2. de instit. in 6. in ver. In sacro, & ibi Franc. in ult. m. ubi citat textum hic tanquam minime correctum quoad ordines minores, & ibid. Gemin. prope fin. vers. Sed an possit.

Nec obstat quod Rebuff. d. tit. num. 33. dicit expresse contrarium, scilicet quemlibet posse habere beneficia curata etiam si solum habeat primatonsuram: Tum quia magis est deferendum pluribus, ac gravioribus Doctoribus supra citatis: Tum quia jura quæ Rebuff. allegat, id non probant: imò potius ostendunt oppositum, dum disponendo non requiritur sacros ad obtinendum curata, videntur tacite innuere minores saltem requiri, ut est didum. Deinde quia contra Rebuff. stat text. hic, qui circa minores ordines nullibi legitur correctus.

Sed obijcies etiam ad obtinendum curatum saltem minores ordines requirantur, dicendum est tamen hoc habere locum quando proceditur per viam electionis dumtaxat: nam nullo jure caveatur, ut ad obtinendum curatum requirantur minores ordines nisi in hac Decretali: ergo minores erunt necessarii in eo tantum casu, in quo loquitur hic text. id est cum proceditur per viam

DE ETATE, & QUALITATE.

Cap. Quæris.

S Y N N A R I U M.

- 1 Clerici beneficia simplicia obtinentes compelluntur suscipere ordines sacros suo beneficio non annexos ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesie.
- 2 Necessitas, & utilitas Ecclesie regulariter equiparantur.
- 3 Et quæ dicatur necessitas, quævis utilitas.
- 4 Episcopus non tenetur credere beneficiato afferenti se non posse ordines recipere propter consuetudinem loci.
- 5 Ordinari remanentes ad occultum crimen suspecti de beneficio presentati, nisi sint valde utiles in sua Ecclesia negotiis, deiciantur, num. 16.
- 6 Remanentes vero pro nulla voluntate suscipiantur reditus quoscunque obtulerint, sed beneficia non auferuntur.
- 7 Nisi recelles extiterint.
- 8 Episcopus contra auctoritatem præfatis per subtractionem scilicet, vel nihil profecerit.
- 9 Pœna privationis tantum contra remanentes ordinari non est pœnitentia, & exco. c.
- 10 Nisi ab initio cum oblatione dixerit se nullo modo promoveri velle.
- 11 Nulle, & non posse in loco equiparantur.
- 12 Ordinari remanentes propter occultum peccatum non coguntur prætere, sed cautissime, ut de voluntate sua volentes.
- 13 Nec possunt exco. munitari.
- 14 Remanentes autem pro nulla voluntate presentati sunt compellendi.
- 15 Ordinari remanentes propter occultum peccatum si sint valde utiles Ecclesie non privantur, sed tamen coguntur per subtractionem presentium.
- 16 Ordinari non debet oblatio ad sacros ordines etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesie.
- 17 Utterati ad sacros non sunt promovendi, sed iam promoti conferuntur Parochiales, quando interatores non impediuntur.
- 18 Ordinandum habilitas in casu necessitatis non addit exco. expurganda est.
- 19 Confessio occultæ criminis propter quod Clericus renuit suscipere ordines suo beneficio non annexos, an est præjudicialis, ut ut beneficium privari possit, & num. seq. usque ad num. 25.
- 20 Quid si confessio remaneret in foro contentioso.
- 21 Quod si in foro Penitentia.
- 22 Et quid si in foro mixto.
- 23 Episcopus potest Clericos ab ordinibus repellere, & suspendere ex delicto etiam occulto, dummodo illud noverit extra Sacramentum Penitentia.
- 24 Episcopus an, & qualiter possit cogere Clericos sui subditos ad ordines suscipiendos, & num. seq. usque in finem.
- 25 Quid in Clerico non beneficiato, num. 26. Quid in expectantibus, num. 27. Et quid in Responsoris, num. 28.

- 26 Sacramentum ordinis est voluntarium.
- 27 Expectantes ad ritum beneficium quod expectant, ordinari non possunt.
- 28 Beneficiarius etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis ecclesie cogi non potest ad sacri ordinis suscipiendum.
- 29 Beneficiarius an, & qualiter cogi possit ad suscipiendum ordinem sui beneficii annexi, & num. seq. usque ad num. 43.
- 30 Quid sit beneficium sui parochiale, ut Prioratus Conventualis.
- 31 Et quid sit beneficium sic Collegiatum, & curatum.
- 32 Et quid in dignitatum non curati.
- 33 Et quid in Canonialibus, Prebendis, & Portionibus.
- 34 Episcopus an possit sine aduocato procedere ad privationem Canoniarum ex eo quod ordinem suum prebendam annexam non susceperint, aut non resulerint.
- 35 Beneficiarius, qui propter impedimentum non suscipiunt ordinem sui beneficii annexi, an, & quando amoveri possint, aut ad ordinem compelli.
- 36 Quid si impedimentum fuerit contrahendi ante adeptum beneficium, num. 36.
- 37 Et quid si post, num. 40.
- 38 Ordinandi tenentur prode impedimentum sanum, & aliter amoveri debet a beneficio post ordinacionem obtento.
- 39 Dispensatio super impedimento cogi potest ordinem suscipere perinde ac si impedimentum non contraxisset.
- 40 Dispensatio ad beneficium non intelligitur dispensatio ad ordinem beneficio annexum.
- 41 Dispensatio super defectu status ad prebendam non promissionem ad ordinem eidem prebendam annexam privari non potest.
- 42 Beneficiarius, qui sine culpa sua post adeptum beneficium in impedimentum incidit, non potest privari ob non promissionem ad ordinem.
- 43 Solum si culpa sua.
- 44 Beneficiarius an, & quando cogi possit suscipere ordinem sui beneficii non annexi, & num. seq. usque ad finem.
- 45 Quid si nulla sit causa necessitatis, vel utilitatis, ibidem.
- 46 Et quid si subditi causa necessitatis, vel utilitatis renuat ordinari propter crimen, num. 43.
- 47 Et quid si propter impedimentum, num. 45.
- 48 Et quid si pro sola voluntate, num. 46.
- 49 Peccator quilibet auctorem potest peccata penitentia promovendi, & ministrare, nisi sint crimina, qua post penitentiam impediunt ordinem executionem.
- 50 Ordo procedendi ad versus Beneficiarios remittentes ordinari propter crimen.
- 51 Appellatio Clerici remittit ordinari propter impedimentum an sit admittenda.
- 52 Ordines non suscipere pro nuda voluntate, & ex iniusta causa aequiparantur.
- 53 Ordo procedendi contra Beneficiarios remittentes ordinari pro sola voluntate.
- 54 Appellatio remota a privari potest beneficium qui necessitate, vel utilitate ecclesie exigente contumaciter renuit suscipere ordinem beneficio non annexi.

QUERIS. Propter necessitatem, vel utilitatem Ecclesie compelluntur ipsius Clerici recipere ordinem suis beneficiis non annexos. Hoc dicitur. Communis divisio. Secunda ibi, Cum igitur, Quod duo facit. Primo ponit contrarietatem Canonum. Quos secundo distinguendo concordat ibi, Statutes, & secundum membrum distinctionis prosequitur ibi, Quod si. Nota primo ibi necessitas, & utilitas, cum agitur de compellendis Clericis ad recipiendos ordines sacros suis beneficiis non annexos, non esse distinguendum inter necessitatem, & utilitatem Ecclesie, quoniam hinc duo aequiparantur, cap. Post translationem, §. Cum ergo, supra, de revent. cap. Est illa, in fine, §. 7. cap. Adtationes, §. 7. quæst. 1. cap. Ad excommunicationem, §. 9. quæst. 1. cap. Neque, de elec. lib. 6. & Concilium Tridentinum cap. 1. vers. Item cum Christiana charitate, & cap. 11. in fine, §. 25. Et cap. 11. §. 25. cum mult. siml. Licet hoc non sit perpetuum, ut cap. Cum venissent, infra, de re qui mitt. in possess. & l. in penta, cum duobus seq. ff. De impet. in reb. dotal. fact. & notat glof. in cap. Statutum, §. In super, in ver. Utilitas, de rescript. lib. 4. Dicitur autem necessitas cum Ecclesia indiget ministris illorum ordinum, nec reperitur alii, qui possint ordinari. Utilitas vero quando Ecclesia indiget, sed non delinet alii, qui promovendi possint, ut hic declarat Joann. Andr. numero 12. Henricus Boet. cap. 2. ad finem, vers. Dicitur aditum exigere, Bellam. ante num. 1. in ver. Utilitas, & Cardin. in 3. notab.

Secundo nota Clericos beneficia simplicia obtinentes per amissionem locorum, & beneficiorum subtractionem cogi posse ad suscipiendos ordines sacros suis beneficiis non annexos ex causa necessitatis vel utilitatis, Ecclesie, ut hic est casus. Quod procedit in omnibus titularis, etiam si beneficium esset viginti solidorum, cum hac littera loquitur de Clericis in genere: nam & tales ad residendum, & servitium tenentur, ut in cap. Conspicere, infra, de Cler. non residen. Et notat hic Host. num. 3. in ver. Si prelati Clerici. Io. Andr. numero 6. & Bellam num. 5. in ver. Queritur.

Tertio nota ibi, Salva conscientia, & Episcopum non teneri statim credere Beneficiario dicenti se non posse ad sacros ordines promovendi, eo quod sciam habeat conscientiam, sed posse nihilominus eum compellere ad ordines suscipiendos, & per se ipsum ordinare, vel alteri ordinandum committere, arg. cap. Pastorali, §. Quia vero de offic. deleg. & cap. Per tuas, in scripto, de Simon. secundum Innoc. numero 2. in ver. Auferentur, Host. num. 3. Joann. Andr. numero 5. Bellam num. 3. vers. Utinam, & alios communiter.

Quarto nota secundum Innocentium numero 2. in ver. Compellat, duas differentias inter eos, qui tenent ordinari ex causa, eo quod fateantur se aliquid tale secretò commississe, quod eos salva conscientia ordinari non sinit, puta enorme, vel mediocre delictum, ut in cap. Ex tenore, supra, de tempor. ordinar. & eos, qui remuerant ordinari pro sola voluntate.

Prima differentia est, quia in primo casu nisi sint valde utiles in aliis Ecclesie negotiis, perpetuo beneficiis privantur, ut patet ibi, (A uterantur

tantur eis beneficia, & alii canonice contrariantur: expedit enim ut succidantur tamquam arbores inutiliter, ut inquit Host. numero 6. & in hoc conveniunt omnes. Quod tamen intellige secundum ea quæ dicuntur infra in 2. quæst. n. 21. In secundo autem casu cum remittit ordinari pro sola voluntate, non ex tunc auferantur eis locus, & beneficium, sed tantum redditus subtrahuntur ad tempus, quotisque ordines recipiant, & hoc innuit verbum, compellat. Si enim auferrentur eis ex toto, iniquum esset eos ulterius compellere ad ordines suscipiendos, ut bene advertit hic Innocentius numero 2. in ver. Per amissionem. Quod etiam suadet ex eo, quod sequitur in altero ibi, per subtractionem: hoc enim subtrahit ad tempus heri consuevit, c. Restitudo, §. In infra, & appellat. secundum Host. num. 1. & Burr. num. 10.

Verum hoc limitat Host. numero 6. nisi rebelles exiterint, quia tunc extoto privandi sunt beneficiis, & est ratio secundum eum, quia magis cõvenit is, qui sua voluntate ordinari recusat, quam is, qui iulum impedimentum allegat. Ergo cum magis rebellis dicitur, & cum minus rebellis mitti est agendum. De quo remittit ad Summam eodem tit. §. Ordo, vers. Circa hoc queritur, & vers. seq. ubi ad litteram ponit distinctionem Raynmodi, quam etiam recitat Jo. Andr. in c. Licet enim, in ver. Privatus, de electione, lib. 6. & sequitur hic idem Joann. Andr. num. 14. Burr. num. 10. & pleque alii.

Sed in tempore hoc ultimum dicitur Host. secundum Bellam num. 4. in 3. appof. ut locum habeat dummodo prius contra contumacem Episcopum processerit per subtractionem preventivam, & nihil profecerit: nam tunc deum procedere poterit ad privationem tituli; alioquin quando illi libellat super eum inducendi ad consentiendum ordinari, ex toto non esset privandus, sed per amissionem fructuum coercendus. Pena enim privationis tituli cessare debet cessante contumacia, cum non sit puniens, sed coercens, ut in cap. Ex litteris, supra, de Constit. fatetur tamen Bellam. & bene, talem fore privandum si ab initio cum obstinatione diceret se nullo modo promovendi vellet: eorum casu adhibenda non esset pena coercens, sed infligens, videlicet deponitio, privationis. Et in hoc casu salvari potest dictum Hostien. arg. cap. Eum qui, de delo, & contumacia, lib. 6. Nolle enim, & non posse in iure aequiparantur, cap. Sessidatum, de rescript. & cap. Prudentiam, §. Adsecutum, infra, de offic. deleg.

Alterã differentia est, quia in primo casu cum beneficiarius remittit ordinari propter occulta peccata, non coguntur practice, sed castitative, ut hic de nolentibus fieri volentes: nam si voluerint promovendi, non sunt privandi secundum glof. hinc per. Prædicti, & Innocent. numero 2. in ver. Auferantur, cum quibus alii consentiunt, & est simile in cap. Consultatio, 74. dist. Unde nec possunt hoc casu excommunicari, cum nemo practice cogendus sit recedere, c. Græsa, & c. 1. ibi, ead. dist. alioquin sequeretur hoc inconveniens, quod excommunicatus, qui in se novit impedimentum irregularitatis, vel aliud, propter quod salva conscientia promovendi non possit, non esset absolvendus, nisi satisfaceret propter

manifestam inobedientiam. Satisfacere autem non possit propter conscientiam criminis, & sic nunquam potest absolvi, ut in cap. Ex parte, & il primo, infra, de veterano, §. primo, secundum Innocent. licet de hoc non curet Joann. Andr. num. 14. sed remittit ad notata per se in cap. Prohibitionem, in glof. penult. infra, de graden. In secundo autem casu absolute cogi possunt ad sacros ordines recipiendos, cum impedimentum criminis non allegent, sed pro nuda voluntate contumaciter resistant.

Quinto nota uti: est, Nisi forte, casum, in quo beneficiarius etiam subdit causa necessitatis, vel utilitatis, tamen non coguntur recipere ordinem sui beneficii non annexi, sed tolerentur in minoribus, videlicet cum in aliis Ecclesie servitiis sint valde utiles. Forte quia bene prudentes in negotiis temporalibus, cap. Necesse est, dist. secundum Innocentium numero 2. in ver. Utiles. Vel ratione patientie, cap. Officiis, supra, in eod. vel ratione scientie, vel ratione acerbis, secundum Hostien. numero 4. in ver. Auferantur. Qui tamen subdit quod in hoc casu non compellantur per subtractionem beneficiorum, compelluntur tamen per subtractionem preventivam ad tempus ut in cap. Consultatio, 74. dist. De quo tamen remittit ad notata in cap. In de offi. 1. 2. 3.

Ultimo nota textum ad hoc valde notabilem, quod Clericus indubitanter promovendi non debet ad sacros ordines etiam subditi causa necessitatis & utilitatis Ecclesie. Quod optimo probat hæc littera in fine, quia dum statuit, ut cogi pronunda voluntate remittit ordinari, ad id compellantur per subtractionem beneficiorum, si fuaserit necessitas vel utilitas in rebus contenti tempore illam. Dimittit ad idem fuit. Ergo à contrario si non habuerint etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis non sunt cogendi.

Hinc sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum ab Episcopo Ferrarino confidit an subditi contenti, & Martini qui carere doctrina in rebus in ordine Prebiteratus, prooveci debeant ad eum ordinem in eo loco, in quo maxima est Sacerdotum inopia, & ubi propter prebendam unam exiguntatem, & paucitatem nulla spes est habendi exteros Sacerdotes: audire quod nunquam in similibus exemplis antea censuræ ignotas polle promovendi ad sacros, licet iam promoti ad prebiteratum censuræ contenti posse Parochiales quando litteratores inventi non possunt. Ad propostam consultationem respondit ignaros nullo modo promovendos ad sacros ordines, sed Episcopum diligenter curare debere ut discant, & prout poterit, tunc promovendi & ex sua conscientia, & iudicio rem totam conficere: interea autem si adit penuria Sacerdotum secularium, debere neci opera regularium.

Ceterum in his casibus necessitatis non adeo subtiliter exquirenda est habitas promovendorum, arg. cap. Inim, infra, eod. Ideoque cum quidam ante Concilium Tridentinum ad Subdiaconatus ordinem promovendi, & post idem Concilium quadraginta annorum majores essent ob beneficiorum, & Sacerdotum in eorum diececi penuriam se ad ritum parvorum in prebiteris ordinari Sanctissimum exortent;

Sanctitas sua est hoc remiserit arbitrio Episcopi, nihilominus sub iurisdictione eius quoad iudicialitatem Episcopum non debere exquirere tam exacte illa, que ex Concilio exiguntur, nisi ad administranda sacramenta, & ad curam animarum exercendam deputati essent

20 **Q U A R T O.** Si Episcopus ex causa necessitatis, vel utilitatis ecclesie veli compellere Clericos suz diocesis ad suscipiendos ordines sacros suis beneficiis annexos, & ipsi faveantur peccatum aliquod secretè commississe, quod eos ordinari non sinit, an talis concessio prejudicet, aded, ut hic renuentes beneficia privati possint?

21 Pro solutione distinguendum est triplex forus, ex mente DD. hie, & præcipue Host. numero 2. in ver. *secundum*. Joan. Andr. numero 4. Bellam. numero 2. & Butr. numero 4. Alius enim est contentiosus, seu iudicialis. Alius penitentialis, qui etiam dicitur forus animæ, seu forus sacramentalis. Alius verò mixtus, quoniam alii forus quali penitentiali appellatur.

Et quidem si beneficiari faveantur in foro contentioso se huiusmodi peccata commississe, utique talis concessio prejudicet, aded ut secundum quantitatem delicti beneficii privati possint, quia facti notorum iuris, ut in cap. *restitutio*, supra de temp. ordina. & in hoc conveniunt Host. Joan. Andr. & reliqui omnes. Quod procedit live faveantur se talia crimina commisisse ante promotionem, removeri enim sunt ex quo tempore sua excommunicationis illa substituerunt, cap. *ult. 2. dist. cap. Excommunicatione*, supra de temp. ordina. & cap. *seq. 2. dist. Sive faveantur se talia commisisse post promotionem, non similiter sunt expellendi ex quo sua culpa reddiderunt se indignos, arg. cap. 1. supra eod. secundum gloss. in ver. *fatentur*, que à DD. communiter approbatur.*

22 Sin autem committantur in foro Penitentiali, nullatenus privati debent, quia sic procederet peccator pena impositione contra iura, ut in c. 2. *infra de offi. ordina.* cum suis concordant, in quo similiter omnes conveniunt. Debet tamen secretò, id est in ipso Penitentia sacramenta intrari, & informari, quod salva conscientia beneficium retinere non possunt, & si dederit ut eadem si crimina sint talia, que post penitentiam impediunt ordinis executionem, secundum ea que leguntur, & notantur in cap. *Nisi cum pœnitenti*, supra de penitentiis, & *Propter conscientiam*, supra de remiss. ac deinde conscientia suz sunt; elinquentur, secundum Host. & alios præallegatos. Si tamen postea ex contemptu renuerint ordinari, & de hoc constiterit iudicialiter, bene privati possunt, alia non, prout distinguit hæc Decretalis, que hoc potest intelligi secundum Anton. de Butr. numero 7. ver. *si non fore animæ*. Sed certe tunc non verifacemur in hoc secundo casu, sed in primo, quia Sacerdos non solum sciret eos esse criminosos, ut Deus in foro sacramentali, sed etiam iudex in foro contentioso, ut in d. c. 2. *de offi. ordina.*

23 Si verò talis confessio fiat in iudicio mixto, puta in excommunicatione ordinandorum, vel si audita monitione Prælati secretò confiteantur ei, non tanquam Sacerdoti, sed tanquam Episcopi, tunc quia iudicialis, repelluntur, & quia peni-

tentiale pena ordinata non ponitur, ut formaliter inquit Host. d. numero 2. in ver. *secundum*, id est realis concessio cum emanaverit in iudicio mixto partim iudicialitatem fori iudicialis, partim fori penitentialis. In quantum participat de foro contentioso, Clerici qui confitentur talia, repelluntur. In quantum participat de foro penitentiali non plectuntur pena ordinata. Quod ipsum notat idem Hostien. in *summa de sententia*, 3. *Thom. ver. penult.* ubi ait huiusmodi confessionem in iudicio mixto habere effectum, & finem repellendi, non autem effluendum, & inextinguendum: allegat c. *Com dilectum*, de verat. signat. cap. de excep. & l. *Lucim* 2. ff. De his qui notant, in sum.

Verum Bellam. hie numero 3. miratur de dicto Hostien. in iudicio mixto, quia si Sacerdos seit delictum fecerit, ita ut verò alia fiat nisi ipse, non debet peccatorem publicè arguere, nec ei propter hoc penitentiam imponere, ut in d. c. 2. *de offi. ordina.*, quod loquitur alternative, videlicet, si Sacerdos seit pro certo aliquem esse eum aliquem criminis, vel si confessus fuerit, & emendare noluerit, ut ibi notat Fernar. in glo. 1. Unde dicit ipse penam hie non imponi propter criminis confessionem occultam, sed propter alia duo simul conjuncta, videlicet quia dicitur se nolle promovere, & quia dicitur se habere causam quare promovere recuset, & illam noluit propagare. Ex eo enim quod remanent illam publicè aperire, Episcopus non solum tanquam Sacerdos secretus, quia hoc non sufficeret, sed tanquam iudex, & superior præsumere debet eam causam non esse rationabilem, juxta illud Evangelium, Qui facit malum, odit lucem, arg. c. *Venerunt*, in ver. *Veritas*, tenet. Et si delictum, propter quod hic pena infligitur, non est occultum, sed est notorium, scilicet in iudicio recitatio promovendorum.

24 Sed iudicio meo magis mirandum est de dictis Bellam. Quotiam Host. non dicit ex confessione emanata in iudicio mixto Clericis posse penam infligi, imò clare dicit oppositum, videlicet eos propterea puniri non posse, sed tantummodo repellit ab ordinibus. Quod verissimum est etiam si crimina sint protus occulta, dummodo illa noverit Episcopus extra Sacramentum Penitentia, ut est text. formalis in cap. *Ad aures*, ibi, quoniam esse potest quod Prælati eorum commissa secreta noverint, ex quibus constat eis, quod salva conscientia nequeant ordinari, supra de temp. ordina. Qui textus est loquatur in subditis regularibus, tamen amplius est etiam ad Clericos seculares à Concilio Tridentino in cap. 2. *sess. 14.* ut declaravit S. Congregatio ejusdem Concilii interpret. Nec obstat text. in d. c. 2. *de offi. ordina.* Quoniam loquitur in iudice, qui delictum occultum sibi extrajudicialiter notum vult publicè arguere, & punire, non autem in Prælato, quoniam delictum occultum vult repellere ab ordinibus suscipiendis Clericos non arctatis ratione beneficii, ut hic conciliatur cum prædicta decretali *Ad aures*. Cum enim sit in facultate Episcopi illos non promovere, ejusque arbitrio relinquitur an subit ecclesie utilis, vel necesse sit, tunc repellendo non intelligitur procedere illorum delicta. Et nihilo minus hodie ex d. cap. 1. *sess. 14.* potest

potest Episcopus ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet extrajudicialiter non tantum prohibere suis subditis accessum ad sacros ordines, sed etiam eos suscipere à suis ordinibus gradibus, & dignitatibus ecclesiasticis, & corrigere, cap. *Ex communi*, supra de temp. ordina. ut ibi dicit ex S. Congregationis sententia.

25 **S E C U N D O Q U A R T O** generaliter. An, & qualiter Episcopus possit cogere Clericos sibi subditos ad ordines suscipiendos. Hæc quæstio plures implicat inquisitiones. Unde sic distinguitur ex mente glossæ in *summa* 2. *dist. item gl.* in cap. *Licet Canon*, in ver. *Privati*, *de offi. ordina.* 5. *dist. in summa* *de stat. & qual.* 5. *item monuit Episcopus potest compellere*, Joan. Frising. in *summa* *Confess. eodem tit.* 1. q. 43. *Alten. ibi. 6. dist. de officio. art. 4. ver. Summus Prælati*, Host. in *summa*, *de stat. & qual.* 3. *Ordo. ver. Circa hoc quæritur*, & ejusdem Host. & DD. hie, & præsertim Henr. Boich. in *prim.* & Anton. de Butr. non. 4. *et. 11.*

26 Aut Clerici sunt non beneficiati, nec habentes titulum, & hos Episcopus compellere non potest, quia sacramentum ordinis est voluntarium, ut legitur, & notatur in 3. *si ergo sacramenta*, q. 1. in 3. *dist. 22. q. 4.* & in cap. *Venerunt*, *infra de stat. & qual.* & notat Hostien. in *summa*, de *sacramentis*, in articulo 5. *Quod sint species*, & in cap. 1. *infra*, *ead. tit.*

27 Quod procedit etiam si sint expectantes auctoritate apostolica vigore mandati, de providendo, seu ad vacante: nam tales, etiam velint, ad titulum huiusmodi expectationum ad sacros ordines promovendi non possunt, ut notat Joan. Andr. in cap. *Si Episcopus*, de *privat. lib. 6.* & Guglielm. de Monte Laud. in *exteriori*, *la. 2. Sedes apostolica*, in ver. *in ad rem*, de *consecr. præben.* quos hic sequitur Henric. Boich. *ad. 2. post. princ. ver. Quod intelligit*, & scilicet probatur jure novissimo Concilii Tridentini in c. 2. *sess. 21.* ubi statuitur ne quis deinceps ad sacros ordines promoveretur nisi prius legitime constet eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad viduum honeste sufficiat pacifice possidere, nam expectantes non possidens, nec habent jus in re, sed tantum jus ad rem, ut in dicta Extravag. *Sedes apostolica*, id est jus ad petendum beneficium competentis conditione ex Canone, seu officio iudicis, ut notat Innocent. in c. *Cum M.* in *glo. præben. supra*, de *consecr.* & in c. *Inter cetera*, in ver. *scilicet ecclesiam*, de *privat.* & gloss. in *præleg. extravag.* in ver. *ita ad rem*.

28 Rursus hoc procedit etiam si sint pensionarii, nam tunc tales etiam volentes ad titulum pensionis promovendi possunt, cum pensio non sit titulus ad ordinem nisi dispensative, ut Sac. Congreg. declaravit, & dicit in c. *Ad audientiam*, in *secundo* in *ultima*, *quæst. num. 137.* supra de *rescript.* Et cum hæc materia compulsionis ad ordinem non statit ratione beneficii sit exorbitans, appellacione beneficii non venit pensio, ut est text. in c. *Quantis*, & ibi Franc. numero 2. de *privat. lib. 6.* *Staphil. de liter. grat. in nota forma expectant. par. num. 27.* & scripti latè in d. cap. *Ad audientiam*, d. num. 74. *usque ad num. 122.* & in c. *Cum in quibusdam*, d. num. 101. *supra*, de *stat. & qual.*

Aut Clerici sunt beneficiati, & tunc subdistingueda sunt duo membra. Primum est, cum beneficiata huiusmodi habent ordinem annexum. Secundum est, cum non habent.

In primo membro principali, si quidem nullum appareat Canonicum impedimentum quod obstat, utique poterit Prælati compellere Clericos ad suscipiendos ordines suis beneficiis annexos, sub distinctione tamen beneficiorum, secundum gloss. præalleg. in c. *Ubi Canon*, in ver. *Privati*, de *offi. ordina.* & Anton. de Butr. hie post Joan. Andr. numero 8. ver. *Quia habent ordines annexos*.

29 Nam si beneficium sit Parochiale, & non fecerint se promovendi infra annum, abique monitione aliquâ, sicut ipso pure beneficio privati, ut in d. c. *Licet Canon*. Idemque dicendum de Prioratibus Conventualibus, ut in Clem. Ne in agro, 5. *Ceterum de statu Maris*. Et est simile in Episcopatu, in quo non requiritur monitio, sed sufficit negligentia electi per lapsum temporis, à Canone prædicti, ut in cap. *Quoniam quidem*, 1. *dist. de iud. cap. Cum in eodem*, 5. *Cum verò de elect. & hodie est expressum in Conc. Tridentino*, c. 2. *sess. 23.*

30 Si beneficium sit Collegiatum, & cum summi privati poterunt, ut in d. c. *Cum in eodem*, 3. *dist. de iud. cap. Ubi notat gloss. in ver. Privati*, de *offi. ordina.* in c. *Statutum*, de *elect. lib. 6.* & ibi gloss. 1. *Gemin.* & Franc. numero 2. nec est correctio per Constitucionem Concilii Constantiensis sub Maximo V. ut per Gemin. *in fine*, 137. & dicit in d. 3. *in fine*.

31 Si sint dignitates non curate puta Archidiaconatus, Abbatia, Decanatus, Præpositura, & Archiepiscopatus similiter cogi poterunt per subtractionem beneficii monitione præmissa, ut in c. 1. *supra eod.* Sed hodie an in hoc sit servanda prædicta Constitutio Concilii Constantiensis, scriptum præalleg. 5. *in fine*. An autem dicte quatuor dignitates post Concilium Tridentinum sint Presbyterales, docet in d. cap. 1. *num. 5.*

32 Si sit Canonicatus, vel Præbenda, aut portio in Cathedrali, vel Collegiata ecclesia, quando non promovetur ad ordinem illi annexum, privatur voce in Capitulo, etiam subtrahitur pars dimidia distributionis hie est textus in Clem. 7. 1. 5. *Ubi prædicta*, & *qualit.* innovata, & stampata à Concilio Tridentino in c. 4. *sess. 22.* & superius respondit Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum.

33 Ceterum in Ecclesiis, in quibus Episcopus tenetur procedere cum adiunctis ad prædictum c. 5. *sess. 23. de rescript.* non poterit hoc casu solus ad sententiam privationis procedere, ut eodem S. Congregatio declaravit: nam consulti an Episcopus possit abique adiunctis procedere ad privationem Canonicorum ex eo quod ordines eorum præbendis annexos non susceperint, vel quod non resederint: respondit non posse, nisi velit contra eos ad alia penas, & multas ob non residentiam procedere; id enim solus possit.

34 Nec refert quod oppositum videtur censuisse in litteris ad Archiepiscopum Burgen. extratis, quo-

perit Ecclesia, & num. 27.
 Contrarium, num. 102. & 124.
 17 Ordo est distinctus per se servatum.
 18 Psalmista est officium Lectori annexum, & num. 41.
 Contrarium, num. 55. usque ad num. 62. & n. 71.
 19 Cantor non est nomen ordinis specialis, sed officii.
 Contrarium, num. 56. usque ad num. 62. & n. 71.
 20 Psalmista officium non habet aliquam relationem ad Eucharistiam, & num. 28.
 Contrarium, num. 110.
 21 Ordinum omnium minister est solus Episcopus; Declaratur, num. 94.
 22 Ordo nullus confertur, nisi in Missa celebratione.
 Declaratur, num. 127.
 23 Media dispositio convenienter interponitur in transitu de statu ad statum.
 Declaratur, num. 130.
 24 Tonsura est media dispositio inter statum laicalem, & clericalem, & num. seq. n. 40. & 41.
 Contrarium, num. 128.
 25 Tonsura Clericorum, & Monachorum quid significet.
 26 Clericus prima tonsura non eligitur in miliciam Dominicam, sed in sortem Domini.
 Contrarium, num. 129.
 27 Potestas ordinis datur determinate ad aliquod speciale ministerium divini cultus, non autem ad ea, que communiter sunt a toto ministeriorum Collegio.
 28 Tonsura Clericali relationem non habet ad Eucharistia sacramentum.
 Contrarium, num. 110.
 29 Tonsura non est repetenda, si ea omisit reliqui ordines fuerint collati.
 Contrarium, num. 100. & seq.
 30 Ministri Ecclesie principaliter ordinantur ad sacramentum Eucharistia.
 31 Materia ita est de necessitate sacramenti, ut sine ea nihil perficiatur.
 32 Ordinum materia que sit.
 33 Tonsura confertur sine alio rei additione.
 Contrarium, num. 69. & num. 77.
 34 In perpellicium in collatione tonsura non est necessitatis, sed congruitatis.
 35 Contrarium, num. 70.
 36 Clericus potest tonsuram clericalem dimittere, & ad statum laicalem redire.
 37 Concilium Tridentinum non habuit tonsuram clericalem pro ordine ecclesiastico, & n. seq.
 38 Ordinum functiones a Concilio Tridentino inveniuntur in Ecclesia restitui a Diaconatu ad Officiarium.
 39 Episcopus qui subdit alterius Episcopi primam tonsuram sicut dicitur declaratur non incidisse in poenam suspensionis.
 40 Vicarius Capituli Sede vacante non prohibetur dare Dimissorias ad primam tonsuram presentato ad Capellam simplicem.
 41 Catechismus Romanus quid senserit de clericali tonsura, & num. 133.
 42 Ordo multipliciter accipitur, & n. seq.
 43 Monachi, Virgines, & Vidua Deo sacrate, seu Diaconisse, & laborantibus in sepeliendo mortuis quandoque ordines dicuntur a Patribus.
 44 Opinionem de numero ordinum inter Theologos, &

Canonistas concitantur.
 Contrarium, num. 44. & num. 135.
 45 Canonista a Theologo dissentit tam in identitate tonsurae, & Psalmistam, quam in numero ordinum, & num. 79.
 46 Tonsuram clericalem, vel Psalmistam esse ordinem proprium, & characterem imperitorem qui auctoritate senserint.
 47 Refertur fundamenta pro sententia Canonistarum, & num. seq. usque ad num. 119.
 48 Intellectus huius capituli, ibidem usque ad num. 55.
 49 Responsio debet congruere interrogationi.
 50 Argumentum a maiori ad minus qualiter procedat.
 51 Forma in Sacramento tantum sunt presens, non autem in collatione officiorum, seu dignitatum.
 52 Tonsura collatio irrita est, si fiat non servata forma prescripta Ecclesie.
 53 Forma, & materia Sacramentorum sunt ex Institutione Christi.
 54 Forma omnium Sacramentorum cur non habeantur ex sacra littera.
 55 Preparatio ad formam non est forma.
 56 In Manifestis non sunt extenuanda que scripta sunt.
 57 Psalmistam non esse officium Lectori annexum quibus argumentis probatur, & num. 56. usque ad num. 62. & num. 71.
 58 Ordines novem in Ecclesia numerantur ab isidoro.
 Intellectus cap. Clericos, 22. dist. ibidem.
 59 Graduum Ecclesie appellatione intelliguntur ordines ecclesiastici.
 60 Psalmistam vero cur aliquando a Patribus ponatur post Officiarium.
 61 Accessio non potest fieri nisi rei, que precessit.
 62 Officium, & Acolythi officia qua sint.
 63 Clericus prima tonsura degradatur ab ordine Psalmistatum.
 64 Intellectus cap. Degradatio, de pen. in 6.
 Clerici prima tonsura degradantur ab ordine, ibidem, & num. seq. usque ad num. 71.
 65 Degradatio solennis quid sit.
 66 Degradatio solennis non fit ab offitibus & dignitatibus, sed tantum verbalis dispositio.
 67 Ordinatio sacra non solum verbis, sed etiam signis exterioribus perficitur.
 68 Solemnitas eadem que requiritur ad consecrationem altaris, requiritur ad illius destinationem.
 69 Character ordinis imprimitur in actu traditionis instrumenti.
 70 Vestis traditio in collatione tonsura non est congruitatis tantum, sed necessitatis.
 71 Cantoria, seu Psalmistam in primitiva Ecclesia erat ordo ecclesiasticus a Lectore distinctus.
 72 Ordines Minores Sacramentum esse ostenditur, distinctum a Concilio Florentino, & Tridentino, & restituitur contraria opinio.
 73 Conciliorum distinctio non obstruere non licet defectum canonis.
 74 Conciliorum institutum est non solum hieraticis consecrari, sed etiam Catholicis orthodoxam fidem docere, & num. seq.
 75 Dispenari non posse ab Ecclesia in nonnullis Consanguinitatibus, & affinitatibus gradibus, qui in Levitico exprimitur, est heresi.
 76 Episcopus esse Presbyteri superiores in ecclesiastico

hierarchiaz institutione divina est de fide.
 77 Ordinum idcirco nomen, & uniuscuiusque eorum propria ministeria ab initio Ecclesie fuerunt in usu.
 78 Cantor, seu Psalmistam ordo Constitutione Ecclesie suppressi, aut de successione auctoritate non potuit, & num. seq.
 79 Sacramentorum essentialia dispositioni iuris ecclesiastici non subsunt.
 80 Tonsura Clericali, & Psalmistam idem sunt, & num. 11.
 81 Tridentini Concilii Canon de clericali tonsura expenditur.
 82 Clerici prima tonsura gaudent privilegio Canonis, & sunt iure divini, & num. 112.
 83 Psalmistam, seu Cantorem ordo, & antiquitas.
 84 Tonsura clericali unde oritur dicitur.
 85 Tonsura a Pontifici Romani inter ordines comparatur, & num. seq.
 86 Datur inter Missarum solemnitas, sicut & reliqui ordines in solemnibus ordinantur.
 87 Tonsura clericali materia, & forma qua sit, & num. seq.
 88 Psalmistam forma qua.
 89 In Tonsura collatione conferri gratis.
 90 Gratia gratum faciens datur in Sacramento, non autem in sacro, & coronatio non essentialis.
 91 Spiritualitas in alio Ecclesie corporalem respondent.
 92 Sacramentum quid.
 93 Character huius est essentialiter, & principaliter Sacramento ordinis.
 94 Tonsura clericali, seu Psalmistam iure ordinario conferri non potest nisi ab Episcopo.
 95 Ordinum Sacramentum duntaxat preceperit Sacramento Confirmationis, ex necessitate precepti.
 96 Tonsuratus ante suspensionem Christi est male promotus, & cogit dispensatione apostolica.
 97 Ordo importat quendam dignitatum gradum, & potestatem supra populum.
 98 Clerici sicut in Ecclesia militant per tonsuram, ita in triumphatis per characterem a laico distincti.
 99 Character quid sit.
 100 Preparatio debet semper precedere preparationem.
 101 Tonsura, seu Psalmistam est principium, & quasi fundamentum ministerii clericali.
 102 Principium est pars potissima cuiusque rei.
 103 Hierarchia Ecclesie Sancti, & aliorum Hierarchiarum conformis est.
 104 Ordines novem numerantur in Ecclesia militantis sicut in triumphatis sunt novem ordines Angelorum.
 105 Psalmorum cantu aut datur spiritus compunctionis, aut spiritus prophetia.
 106 Ordinum distinctio deprehenditur ex distinctione Ministerii, licet in diversitate materiae, & forme.
 107 Psalmista officium quod sit, & in quo distinguatur ab officio Lectoris.
 108 Psalmista officium non convenit multitudini.
 109 Ordinum minorum ab eo exerceri possunt etiam a laicis, non tamen ex officio.
 110 Tonsura clericali, seu Psalmistam quam relationem habeat ad Eucharistia Sacramentum.
 111 Ordo ad sui esse non requirit ministerium cooperativum in ipso actu consecrationis Eucharistia.

112 Tonsura clericalis effectus memorabiles complures tenentur.
 113 Sicut. Constitutio de prima tonsura expenditur.
 114 Dicitur, alius, est implicativa, & repetitiva similitudinem.
 115 Tonsura clericali ministerium est sacramentum.
 116 Clerici etiam prima tonsura amale promoti ad executionem ordinis sunt suspensi.
 117 Congregatio Episcoporum iubet expungi decretum Episcopi, declarans in collatione tonsura non imprimi characterem.
 118 Character imprimitur in collatione tonsura ex sententia Congregationis Concilii.
 119 Primus dicitur non solum quem nemo precedit, sed etiam qui habet alios post se.
 120 Episcopus quem hereticus laico repugnat Canonici constituti.
 121 Ordines minores ante septimum annum completum conferri non possunt.
 122 Adveniens est, cuius est potestas.
 123 Lectura officium quod sit.
 124 Ordo ad sui esse non requiritur ut per se sit, & unicum exerceri debeat.
 125 Consecrationum aliam perficere possunt plures sacerdotes simul, & una omnes eandem hostiam consecrare.
 126 Offici nomen convenit tam minoribus, quam maioribus ordinibus, & laicis sine patet.
 127 Tonsura, & minores ordines extra solemnes ordinationes dari possunt etiam sine celebratione distincta.
 128 Clerici per primam tonsuram transferuntur a statu laicali, ad clericalem, & veniunt proprie Clericorum appellatione.
 129 Item efficiuntur milites, ubi sita militia.
 130 Dispositio media congrue interponitur in transitu de statu ad statum, a quo non datur recessus.
 131 Clericus minorum Ordinum potest retrocedere, & pro laico se gerere, & omnibus privilegiis clericibus se exerceat.
 132 Concilii Tridentini decreta de clericali tonsura expenduntur.
 133 Catechismus Romanus de clericali tonsura expenditur.
 134 Officium contrahitur appellatione Dictionis.
 135 Cardinalis Innocentius in duobus magis sapientibus opinionibus Theologorum, quomodo Canonistarum, & cur?

CUM CONTINGAT: Abbas si est Presbyter, & benedictus, conferre potest ordinem clericalem. Hoc dicitur Communis divini. Secunda ibi, sub per quo.
 Nota primo per primam tonsuram conferri ordinem clericalem, & signa textum rotundum contra opinionem illorum, qui dicunt tonsuram non esse ordinem, quorum opinio hic corrigitur, ut dicitur glossa 2. Sed hunc articulum plenissime examino infra in prima questione.
 Secundo nota ibi, Lectores, Abbatem Presbyterum, & benedictum posse Leboratum conferre. Quod autem dicitur de Leboratu, idem intelligas de duobus aliis ordinibus, cum eadem sit ratio secundum Hostiensium, hic num. 6. in ver. Septima Synodo, vers. Et quatuor, & Jo. Andr. num. 3. in ver. Lectores, & ita secundum nos servatur de huius.

Et quavis Hostien. simpliciter loquatur de aliis quibus minoribus ordinibus, nec aperiat de quibus, & ita à Cardia. in 6. quæst. & Bellam. num. 1. intelligatur de duobus ordinibus minoribus. Lectoratus, id est Psalmitatu, & Ollariatu; tamen non videtur hæc mens Hostien. quia sic non dixerit; est eadem ratio in aliis duobus minoribus, sed potius dixerit de Psalmitatu non est dubium, quia est expressum hic, Et de Ollariatu est in ratio. Unde illius autoritas de reliquis quibus ordinibus, id est Exorcistatu, & Acolythatu videtur intelligenda, sicuti etiam intelligitur Joan. Andr. d. num. 3. dum allegat simile in cap. De 23. ubi sub nomine Lectoratus comprehenduntur omnes minores ordines, ut ibi per gloss. in ver. Lectorum, sed contrarium tenet Bart. Brisiceni. in cap. Quoniam, 69. dist. idemque videtur sentire gloss. in ver. Lectoris, ibidem, & Innoc. in cap. 1. num. 2. vers. Et idem intelligitur, de supplet. neglig. Prelat. & clarè Turrecrem. in d. cap. Quoniam, num. 3. ubi tenet Abbatem huiusmodi non posse conferre nisi Lectoratum, & duos inferiores ordines, id est Ollariatum, & Psalmitatum, & numero 15. ubi post Hugon. in specie concludit eos non posse conferre ordines Exorcistatus, & Acolythatus, & pro eis videtur facere verbum, scilicet modo hic positum, quod esset verum si determinaret verbum Lectores, sed non est ita, quia determinat verba illa, in proprio ministerio, & quæ sequuntur, ut per Ioan. Andr. numero 4. Butr. n. 13. Cardin. quæst. 6. Anchar. num. 2. quorum opinione uti sequere quia communis est, ut hic testatur Ioan. de Anan in princip. & eam sepius probavit in casibus contingentibus sacra Congregatio Concilii. Et ad text. hic, & in dicto cap. quoniam, respondetur sub nomine Lectoris comprehenduntur etiam Exorcistam, & Acolythum, ut in d. cap. De 23. dist. & in cap. si quis Episcopus, 27. quæst. 1. & notat in Archid. in cap. Depositionis, in ver. Clericum cuiuscumque gradus, de Pænit. lib. 6.

Tertio nota quatuor sequuntur ad hoc ut Abbas possit conferre tonsuram, & minores ordines. Primo enim ex parte conferentis requiritur, ut habeat ordinem sacerdotalem, ut in littera, ibi, & conferat eum vestire sacerdotem. Deinde ut sit solemniter benedictus, hoc enim importat illa verba, dummodo ipsi ab Episcopo in manu imposita facta noceant, secundum omnes. Et si horum alterutrum deficiat, character non imprimitur, ut scripsi in c. Quanto, supra, de consuet. Salvo eo quod habetur in c. 1. de supplet. neglig. Prelator. Tertio requiritur ut in conferendo servetur forma Ecclesie quod probat littera ibi, iuxta formam Ecclesie datam, qua præmissa illi conferatur, secundum Hostien. num. 10. qui sic intelligit cap. Extra Cathedralium quæst. 1. cap. 1. & sacramentum, de Summa Trinitate, & fide Cathol. sequitur Joan. Andr. in ver. iuxta formam, n. 11. & Cardin. num. 1. in 4. vers. Quarto exigitur ex parte eius cui ordines conferuntur ut sit proprius Monachus Abbatibus consecratis, Butr. hic num. 2. Cardin. & Abb. ambo num. 1. & patet ex illis verbis, saltem modo in proprio monasterio, & in hoc concordat Concil. Trid. in cap. 10. sess. 23. Hoc tamen quartum requisitum ad substantiam, seu validi-

tatem ordinationis non pertinet, sed tantum ad legitimam usum eius; Ac propterea Abbas ordinando regulariter alterius monasterii, si modo sit Presbyter, & benedictus, & formam Ecclesie servet, characterem imprimi, cum non careat potestate ordinis, Ita Archid. in cap. Quoniam, num. 5. in su. vers. in ead. gloss. invitatus, & ibi etiam Turrecrem. num. 10. & Pæzol. in su. 49. dist. & fuit sententia Boatinii, quam sequitur gloss. penult. Archid. & Franc. in cap. Abbatibus de privi. in c. & Joan. Andr. hic num. 2. Anchar. & Bellam. ambo, num. 1. & secundum Turrecr. ubi supra. Eandem opinionem tenet, is qui glossavit Somman Rayn & Richar. de error. & quæst. 5. Presby. & omnes in gloss. quæ incipit Monachus suo. Quod procedit etiam post Concilium Tridentinum, ut sepius respondit sacra Congregatio super cap. 10. sess. 23. Cujus resolutiones complures retuli in cap. 1. supra, & supplet. neglig. Prelat. in quæst. An Prelatus inferior secularis habens facultatem à Sede Apostolica post Concilium Tridentinum conferendi minores ordines aliquibus perlocis secularibus tantum, si conferat illis, imprimat characterem, necne, à num. 12. usque ad num. 53. An autem Abbatibus post Concilium Tridentinum ut possint facultate, quam habebant ex cap. Abbatibus, de privi. in c. ordinandi seculares, in quos habent ecclesiasticam, & quasi episcopalem jurisdictionem, eisque dimissorias concedendi, dixi in cap. Significasti de off. archid. & in cap. Nonnulli, de rescript. Similiter an Abbates Presbyteri, & benedicti possint tonsuram, & minores ordines conferre secularibus habentibus litteras dimissorias ab Episcopo diocelano, dixi in cap. Aqua, in fine, de consecr. Eclis. vel Altar.

In gloss. in ver. Abbatibus; nota ordinem Psalmitatus, id est primam clericalem tonsuram conferri posse etiam à simplici Sacerdote, qui præsit, ut dicitur Hugo, Rayn & Goffred. in Summ. de ordinar. ab Episcop. gloss. in c. Quoniam, in ver. Lectoris, 69. dist. Innocent. hic & Abb. Antiq. ambo in prime. Host. n. 2. Ioan. Andr. n. 10. Butr. n. 7. & Henr. Boich. alios referens in prime.

Fundatur hæc opinio in c. Psalmita, ubi hoc tenet Archid. num. 2. in fine. 23. dist. sed restitutus Ecclesie, & propterea licet non esse accipiendam, tenet Sorus in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad solutionem. Videtur etiam huic opinioni repugnare hæc Decretalis, ubi Innocentius III. ad prohibendum per primam tonsuram conferri ordinem clericalem, utitur autoritate seprimæ Synodi, quæ indulit Abbatibus ut possent conferre Lectoratum, dummodo essent solemniter benedicti, & Presbyteri. Ergo Pontifex videtur has duas condiciones exigere etiam in collatione primæ tonsuræ; & consequenter simplex Sacerdos non potest eam conferre, nisi etiam sit benedictus; alioquin frustra meminisset illius conditionis, dummodo ipsi ab Episcopo secundum morem præficiendorum Abbatum manus impositio facta noceat.

Nec obstat text. in d. c. Psalmita, quia responderi potest primo ibi non caveri, ut Presbyter possit conferre Psalmitatum, sed ut Presbyteri præceptum possit suum officium exequi, Et ita respondent ad illum textum Lauren. & Bar-

Barthol. Brixien. in cap. Non licet, 92. dist. Et hæc sententiam loquebatur Bernar. relatus ab Archid. in eod. cap. Psalmita, num. 2. dicens verba, officium conferendi suscipere, non debere intelligi de ordinis collatione, sed de ordinis iam collati ab Episcopo executione; & sic debet exponi officium conferendi, id est officii executionem, & sequitur Hostien. in Summ. de ordinar. ab Episc.

Respondetur secundò textum in d. cap. Psalmita, debere suppleri per alia jura, ita ut dum sequitur de Presbytero, vel intelligatur de Presbytero solemniter benedicto respectu Monachorum sui monasterii, iuxta hunc textum, vel de Presbytero, qui super laicum, quem ordinat, habeat episcopalem jurisdictionem, vel quasi, arg. d. cap. Abbatibus, in fine, de privi. lib. 6. Et hoc videtur velle Hugo, Innoc. & DD. præalleg. dum dicunt primam tonsuram posse conferri à Presbytero, qui præsit, id est qui in laicos habeat ordinariam jurisdictionem. Et tenent expressè hic Joan. Andr. ad fin. num. 17. vers. Primam sequat. Butr. num. 10. in fine. Card. quæst. 4. in fine. & Abb. num. 1. ad fin. Gemin. in d. cap. Psalmita, col. 2. circa med. vers. Ioannes Andreas tamen, & ibi Pæzol. num. 5. extra fin. & idem Pæzol. in d. cap. Quoniam, num. 5. 89. dist. Rota dec. 731. num. 9. par. 1. dicitur. Unde Cardinales Presbyteri de jure communi non possunt primam Tonsuram conferre, nisi subditis, in quos habent jurisdictionem quasi Episcopalem; juxta text. in cap. Hæc quæ de matur. & obid. ut tenet Joannes Andr. in c. 1. de supplet. neglig. Prelat. quem ceteri sequuntur, ut testatur Rota dec. 731. num. 10. quæ tamen facultas inferiorum in ordinandis Psalmitis, seu Cantoribus, est ex concessione Ecclesie, quæ seculia, Cantores à solo Episcopo esse ordinandos aperte docet Clemens Romanus lib. 3. Constit. cap. 11. ubi inquit, Presbyterum, seu Sacerdotem non habere potestatem ordinandi Diaconos, Diaconissas, Lectores, aut Ministris, aut Cantores, aut Janitores, sed Episcopi tantum hoc convenire.

QUARTO, an prima Clericalis tonsura, seu Psalmitatus sit ordo.

Insignis est questio, in qua discrepant Theologi à Canonibus. Et quidem Theologi usque adeo suis rationibus, & argumentis nituntur, ut ad statuta canonum vix advertere videantur; & tamen in articulis decisis à Canone licet quidem rationes seruari, sed ad decisionem sustinendam non impugnantam; tandem enim assentiendum est auctoritati, & credendum in editione Canonis fuisse omnia mature discussa, & sequere potius hallucinari, quam Canonis conditorem, juxta documentum Angulini in cap. Regula, 3. dist. In converso autem Canonibus suis Canonibus hærent tam fixè, & tenaciter, ut Theologorum ratiocinationes, & objecta omnia videantur contemnere. Unde Cardin. hic numero 1. in 3. quæst. in hoc ipso articulo concludit: sed non expedit vexari, ex quo jure probatur, quod Episcopatus, & Psalmitatus sunt ordines, c. scriptum, c. quæst. 3. cum tamen sacrorum Theologorum autoritas magni sit faciendi; quia sacrorum Canonum disciplina est sacra Theologia subalternata, & Canonice functiones ex purissimis sacra Theo-

logia fontibus emanant, cap. Qualiter, quando, il secundo, in prim. de accus. Abb. inc. Super specula, numero 7. Ne Cler. vel Monach. lo. Mon. & Doctores in proam. Sexti, & lex est omne quod ratione consilium, cap. Consuetudo, 1. dist. Bald. in cap. Ne imitari supra de Constit. Expediit igitur jura, & rationes, quæ in hoc articulo utrinque afferuntur, diligenter examinare.

Prima sententia est Theologorum, qui censent primam tonsuram, seu coronam non esse ordinem, sed præambulum, dispositionem, seu præparationem ad ordines; & Psalmitatum esse officium ordini Lectoratus annexum. Alti hodierni, in Summ. lib. 4. tract. 1. quæst. 1. col. 1. Supplement. D. Thom. quæst. 40. art. 2. ubi de Corona, & Psalmitatu, S. Thom. in 4. dist. 249. 2. art. 1. q. 2. Turrecrem. in cap. Psalmita, n. 23. dist. ubi agens de Psalmitatu affirmat hæc esse sententiam S. Thomæ, Alberti Magni, S. Bonaventuræ, & aliorum quasi omnium Theologorum Et de Corona in c. Clerici, num. 3. rad. dist. Sot. in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 1. circa fin. Sylvest. in ver. Ordo 1. num. 1. in 1. & 2. docto, ubi citat Richard. & Petr. de Palud. & tam de Corona, quam de Psalmitatu ait hæc opinionem Theologorum tenendam esse; quia loquuntur in propria materia, & Canonice in aliena. Et inter Canonistas fuit opinio Vincentii, quam sequuntur Theologi, ut refert archid. in d. cap. Psalmita, num. 6. 23. dist. quam etiam tenet idem Archid. in c. Cleros, num. 16. & post eum Bellam. num. 4. 21. dist. & Coronam proprie non esse ordinem secundum omnes Theologos; affirmat Navar. cons. 4. num. 1. de sacram. non iterum. in ultima editione. Plures etiam citat Vais. in 3. partem D. Thomæ tom. 3. dist. 235. c. 1. Adiciens in id consentire recentiores omnes Theologos; nam sepius tantum ordines in Ecclesia numerat Magister Sententiarum in 4. dist. 24. quem omnes Theologi sequuntur, teste Card. Bellam. Contraverf. tom. 2. controverf. 2. lib. 1. de Cleric. cap. 11. Nitiur hæc sententia his præcipue fundamentis.

Primo pro ea adducitur textus fortis in c. 1. 77. dist. ubi Causa Papa: (Ad ordines, inquit, Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia qui ordinari merentur; id est si quis Episcopus esse meretur, sit primum Ollarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus, deinde verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter, & exinde limeretur, Episcopus.) Si Ollarius est primus ordo: ergo nullus alius antecedit, c. Ioseph. de verb. signif. 1. Proximo, ff. eod. & consequenter prima Tonsura, quæ est minor Ollariatus, ordo non est. Et quamvis gloss. ut videtur hæc difficultatem dicat illam dictionem, primum, sequentia respicere, & Ollarium non esse primum, sed primum respectu sequentium; tamen illa gloss. est valde inepta, ut inquit Turrecrem. in c. Psalmita, numero 1. vers. Neque valet gloss. 23. dist. quia hoc modo quilibet sequens respectu sequentium diceretur primus ordo, & non tantum Ollarius.

Secundò pro eadem sententia ponderatur textus in c. Seriatim, 23. dist. ubi Leo IX. sic ait: (Seriatim, & aperte profectumur quid Sancta Romana Ecclesia in gradibus Clericorum agat, Clericos tantum Ollarios, Lectores, Exorcistas,

Barthol. Brixien. in cap. Non licet, 92. dist. Et hæc sententiam loquebatur Bernar. relatus ab Archid. in eod. cap. Psalmita, num. 2. dicens verba, officium conferendi suscipere, non debere intelligi de ordinis collatione, sed de ordinis iam collati ab Episcopo executione; & sic debet exponi officium conferendi, id est officii executionem, & sequitur Hostien. in Summ. de ordinar. ab Episc.

Respondetur secundò textum in d. cap. Psalmita, debere suppleri per alia jura, ita ut dum sequitur de Presbytero, vel intelligatur de Presbytero solemniter benedicto respectu Monachorum sui monasterii, iuxta hunc textum, vel de Presbytero, qui super laicum, quem ordinat, habeat episcopalem jurisdictionem, vel quasi, arg. d. cap. Abbatibus, in fine, de privi. lib. 6. Et hoc videtur velle Hugo, Innoc. & DD. præalleg. dum dicunt primam tonsuram posse conferri à Presbytero, qui præsit, id est qui in laicos habeat ordinariam jurisdictionem. Et tenent expressè hic Joan. Andr. ad fin. num. 17. vers. Primam sequat. Butr. num. 10. in fine. Card. quæst. 4. in fine. & Abb. num. 1. ad fin. Gemin. in d. cap. Psalmita, col. 2. circa med. vers. Ioannes Andreas tamen, & ibi Pæzol. num. 5. extra fin. & idem Pæzol. in d. cap. Quoniam, num. 5. 89. dist. Rota dec. 731. num. 9. par. 1. dicitur. Unde Cardinales Presbyteri de jure communi non possunt primam Tonsuram conferre, nisi subditis, in quos habent jurisdictionem quasi Episcopalem; juxta text. in cap. Hæc quæ de matur. & obid. ut tenet Joannes Andr. in c. 1. de supplet. neglig. Prelat. quem ceteri sequuntur, ut testatur Rota dec. 731. num. 10. quæ tamen facultas inferiorum in ordinandis Psalmitis, seu Cantoribus, est ex concessione Ecclesie, quæ seculia, Cantores à solo Episcopo esse ordinandos aperte docet Clemens Romanus lib. 3. Constit. cap. 11. ubi inquit, Presbyterum, seu Sacerdotem non habere potestatem ordinandi Diaconos, Diaconissas, Lectores, aut Ministris, aut Cantores, aut Janitores, sed Episcopi tantum hoc convenire.

QUARTO, an prima Clericalis tonsura, seu Psalmitatus sit ordo.

Insignis est questio, in qua discrepant Theologi à Canonibus. Et quidem Theologi usque adeo suis rationibus, & argumentis nituntur, ut ad statuta canonum vix advertere videantur; & tamen in articulis decisis à Canone licet quidem rationes seruari, sed ad decisionem sustinendam non impugnantam; tandem enim assentiendum est auctoritati, & credendum in editione Canonis fuisse omnia mature discussa, & sequere potius hallucinari, quam Canonis conditorem, juxta documentum Angulini in cap. Regula, 3. dist. In converso autem Canonibus suis Canonibus hærent tam fixè, & tenaciter, ut Theologorum ratiocinationes, & objecta omnia videantur contemnere. Unde Cardin. hic numero 1. in 3. quæst. in hoc ipso articulo concludit: sed non expedit vexari, ex quo jure probatur, quod Episcopatus, & Psalmitatus sunt ordines, c. scriptum, c. quæst. 3. cum tamen sacrorum Theologorum autoritas magni sit faciendi; quia sacrorum Canonum disciplina est sacra Theologia subalternata, & Canonice functiones ex purissimis sacra Theo-

logia fontibus emanant, cap. Qualiter, quando, il secundo, in prim. de accus. Abb. inc. Super specula, numero 7. Ne Cler. vel Monach. lo. Mon. & Doctores in proam. Sexti, & lex est omne quod ratione consilium, cap. Consuetudo, 1. dist. Bald. in cap. Ne imitari supra de Constit. Expediit igitur jura, & rationes, quæ in hoc articulo utrinque afferuntur, diligenter examinare.

Prima sententia est Theologorum, qui censent primam tonsuram, seu coronam non esse ordinem, sed præambulum, dispositionem, seu præparationem ad ordines; & Psalmitatum esse officium ordini Lectoratus annexum. Alti hodierni, in Summ. lib. 4. tract. 1. quæst. 1. col. 1. Supplement. D. Thom. quæst. 40. art. 2. ubi de Corona, & Psalmitatu, S. Thom. in 4. dist. 249. 2. art. 1. q. 2. Turrecrem. in cap. Psalmita, n. 23. dist. ubi agens de Psalmitatu affirmat hæc esse sententiam S. Thomæ, Alberti Magni, S. Bonaventuræ, & aliorum quasi omnium Theologorum Et de Corona in c. Clerici, num. 3. rad. dist. Sot. in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 1. circa fin. Sylvest. in ver. Ordo 1. num. 1. in 1. & 2. docto, ubi citat Richard. & Petr. de Palud. & tam de Corona, quam de Psalmitatu ait hæc opinionem Theologorum tenendam esse; quia loquuntur in propria materia, & Canonice in aliena. Et inter Canonistas fuit opinio Vincentii, quam sequuntur Theologi, ut refert archid. in d. cap. Psalmita, num. 6. 23. dist. quam etiam tenet idem Archid. in c. Cleros, num. 16. & post eum Bellam. num. 4. 21. dist. & Coronam proprie non esse ordinem secundum omnes Theologos; affirmat Navar. cons. 4. num. 1. de sacram. non iterum. in ultima editione. Plures etiam citat Vais. in 3. partem D. Thomæ tom. 3. dist. 235. c. 1. Adiciens in id consentire recentiores omnes Theologos; nam sepius tantum ordines in Ecclesia numerat Magister Sententiarum in 4. dist. 24. quem omnes Theologi sequuntur, teste Card. Bellam. Contraverf. tom. 2. controverf. 2. lib. 1. de Cleric. cap. 11. Nitiur hæc sententia his præcipue fundamentis.

Primo pro ea adducitur textus fortis in c. 1. 77. dist. ubi Causa Papa: (Ad ordines, inquit, Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia qui ordinari merentur; id est si quis Episcopus esse meretur, sit primum Ollarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus, deinde verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter, & exinde limeretur, Episcopus.) Si Ollarius est primus ordo: ergo nullus alius antecedit, c. Ioseph. de verb. signif. 1. Proximo, ff. eod. & consequenter prima Tonsura, quæ est minor Ollariatus, ordo non est. Et quamvis gloss. ut videtur hæc difficultatem dicat illam dictionem, primum, sequentia respicere, & Ollarium non esse primum, sed primum respectu sequentium; tamen illa gloss. est valde inepta, ut inquit Turrecrem. in c. Psalmita, numero 1. vers. Neque valet gloss. 23. dist. quia hoc modo quilibet sequens respectu sequentium diceretur primus ordo, & non tantum Ollarius.

Secundò pro eadem sententia ponderatur textus in c. Seriatim, 23. dist. ubi Leo IX. sic ait: (Seriatim, & aperte profectumur quid Sancta Romana Ecclesia in gradibus Clericorum agat, Clericos tantum Ollarios, Lectores, Exorcistas,

acolythos, &c. uxorem ducere virginem cum benedictione Sacerdotali permittit: nam cum textus primo agat de Clericis in genere, & deinde ad nomina Clericorum descendat in specie, & non nominet Psalmistam sequitur ut Psalmistam non sit ordo: & ita tenent multi per eam litteram, teste Archid. tit. 1. Turrecr. num. 7. & Bellam. in primi.

Tertio adducitur textus in cap. A Subdiacono, 97. dist. ubi dicitur. Pontifici Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorcista, Exorcista Lector, Lectori Oltarius, Oltario Abbas, Abbati Monachus in omni loco representant obsequium, &c. Ecce signatur ibi distincte nomen ratur singuli ordines, & gradus Ecclesie: & tamen nulla fit mentio primæ tonsuræ, seu Psalmistatus: quod fieri non potuisset, si esset ordo, ut dicit Sylvest. in ver. Ordo unum, 1. ver. Tam quæ nra, humiliter Cornelius Papa in epist. ad Fabianum apud Euseb. lib. 6. Hist. c. 23. dicit in Ecclesia Romana suo tempore, 130. fuisse Presbyteros, 26. Diaconos septem, 20. Subdiaconos septem, Acolythos quadraginta duos, Exorcistas cum Lectoribus, & Oltariis quinquaginta duos: hæc meminit Psalmistarum, seu Cantorum; ut refert Cardin. Bellarm. Contravers. tom. 2. contrav. 2. lib. de Clero. 6. 11.

Quarto probatur hæc sententia secundum Alber. Magn. apud Turrecr. in c. Psalmista, n. 7. ver. Ad istud ad respondendum, 23. dist. quia prophetia ut est simpliciter littera in Ecclesia, non habet ordinem ad se ordinatum, sed ut est lecta cum explanatione, sicut per Lectorem: & pro hoc dicto Alber. videtur text. in c. Perlethi, 21. dist. in 2. Ad Lectorem pertinet non tantum lectiones pronuntiare, sed etiam quæ vaticinatio sunt prophetæ, populis predicare. Et in c. Clero, 21. dist. ver. Lectores, ibi (predicant populi quod sequuntur) exponendo verbum, predicare, id est cum explanatione legere: sed Psalmista, seu Cantor non habet officium explanandi Psalmos, sed tantum canendi, d. c. Perlethi, 21. dist. ver. Psalmistam, & d. c. Clero, ibi: Psalmista à psalmis canendis. Ergo ad cantum Psalmorum non est ordo specialiter deputatus: & consequenter Psalmistatus non est ordo.

Quinto secundum D. Bonav. apud Turrecr. in d. c. Psalmista, num. 1. ver. Secundo probatur, 23. dist. Psalmista, & Cantor pro eodem reputantur, ut patet in d. c. Psalmista, ubi dicitur Psalmista, id est Cantor. Psalmista enim non solum est Psalmos cantare sed etiam alios cantus harmonicos sicut Antiphonarum, & responsoriorum Lectoribus inter serere, & hoc ut audientium corda excitent ad Dei laudem, & eruditionem lectoris, & non afficiantur tadio

in additione verbi Dei. In hoc ergo quod est ad laudem Dei, omnium fidelium communitatis, & simul Unde ut dicit Alber. Magn. est officium communitatis, totius corporis Ecclesie in devotione Deo servientis, & non officium ministrorum, ut ministri sunt. Et quod indicantur ei honoræ, & Psalmi hoc fit ad perficiendum eos in merito Sanctitatis, sicut perfecti sunt in potestate ordinum. Si igitur est officium commune

ad laudem Dei, non oportet ad hoc specialiter ordinem deputari; quia ordo debet esse distinctus personatum, e. singula, 95. dist. Concil. Trid. sess. 23. de Sacram. Ordin. cap. 4. & can. 8. In hoc autem quod excitantur corda ad eruditionem, & ad percipiendum sententiam, quem prædicat Lector est officium annexum ordini Lectoris; & sic patet licet accipiendi ordines, & gradus, Psalmistatus non debet inter ordines computari. Et ita accipit illud in c. Clero, 21. dist. & in c. Perlethi, 21. dist. & Concilium Carthaginense in d. c. Psalmista, 23. dist. cum de ordinatione Psalmiste loquitur: unde notatur non ordinem, sed officium vocat: & ita exponenda est littera, ubi quæ reperitur ordo nominatus. Et concordat D. Thom. in 4. dist. 24. q. 2. art. 1. q. 2. Ad quantum, dicens (Psalmistatus non esse ordinem, sed officium ordini lectoris annexum; quia enim psalmi cum cantu pronuntiantur, ideo dicitur psalmista, & Cantor, Cantor enim non est nomen ordinis specialium quia cantare pertinet ad totum chorum; tum quia non habet aliquam specialem relationem ad eucharistia Sacramentum; tum quia officium quoddam est, quod inter ordines largio modo acceptis computatur quandoque.) Hæc D. Thom. & consentit in his Alber. Magn. secundum Turrecr. lib. 11.

Sexto omnes ordines conferuntur ab Episcopo tantum, non à simplici Sacerdote, c. Perlethi, 21. dist. Episcopus pertinet, 25. dist. & est distinctum à Trident. Synodo de Sacram. ordin. sess. 23. c. 4. & can. 7. Sed tonsura, seu Psalmistatus conferitur etiam à simplici Sacerdote, d. c. Perlethi, 21. dist. & est communis opinio, ut patet ex dictis supra in glo. in ver. Alber. n. 6. Ergo sequitur ut non sit ordo.

Septimo nullus ordo datur, nisi in Missa celebratione; sed prima Clericalis tonsura datur etiam abique officio Missæ; nam ut habetur in Pontificali Rom. in verb. de ordin. consecr. Clericatus, seu prima tonsura quocunque die, hora, & loco conferri potest. Ergo non est ordo, Et ita arguit supplementum D. Thom. quest. 90. art. 1. ver. Sed contra est, Turrecr. in c. Clero, n. 21. 23. dist.

Octavo secundum Duran. & D. Bonavent. & post eos Turrecr. in d. c. Clero, n. 4. 23. dist. In omni transitu de statu ad statum convenienter interponitur aliqua media dispositio; sicut Novitatus est media dispositio inter statum secularem, & Religiosum: ergo inter statum laicorum, & ministrorum Ecclesie convenienter ponitur dispositio media: hæc autem est Tonsura Clericalis, per quam illi, qui tonsurantur, à statu laicorum separantur, & præparantur ad statum ministrorum: & quia separantur à statu laicorum, deponunt capillos, & tondentur in signum depolitionis superflui carnis temporalis. Quia verò præparantur ad ministerium Dei, cui servire, regnare est: ideo traduntur in modum coronæ, quæ est signum regale. Religiosi verò non Clerici tondentur quidem, quia à statu seculari separantur, sed non in modum coronæ, quia non applicantur ad ministerium divinum, prout hæc habentur in c. Duo sunt, 12. q. 1. in c. Clero, 21. dist. Ergo Corona non est ordo, sed tantum dispositio ad ordines, seu ut inquit Navarr.

Navarr. conf. 4. de Sacram. non iterum, post Sot. in 2. dist. 24. quest. 1. art. 1. circa fin. est quid medium inter statum laicalem, & clericalem, ut est ex recrementis inter baptizatum, & nolentem baptizari, & Novitum inter omnino secularem, & Religiosum profellum. Sequitur Card. Bellar. contrav. tom. 2. contrav. 2. lib. 1. de Clero cap. 11. dicens primam tonsuram non esse ordinem, cum nullum habeat officium annexum, sed esse preparationem ad ordines, ut Catechismus ad Christianissimum. Qua ratione videtur etiam Catechismus Romanus, ut dicemus infra num. 40.

Navarr. conf. 4. de Sacram. non iterum, post Sot. in 2. dist. 24. quest. 1. art. 1. circa fin. est quid medium inter statum laicalem, & clericalem, ut est ex recrementis inter baptizatum, & nolentem baptizari, & Novitum inter omnino secularem, & Religiosum profellum. Sequitur Card. Bellar. contrav. tom. 2. contrav. 2. lib. 1. de Clero cap. 11. dicens primam tonsuram non esse ordinem, cum nullum habeat officium annexum, sed esse preparationem ad ordines, ut Catechismus ad Christianissimum. Qua ratione videtur etiam Catechismus Romanus, ut dicemus infra num. 40.

Novo, ut formaliter inquit Archid. in d. cap. Clero, num. 17. & post eum Bellam. n. 4. 21. dist. prima tonsura non est ordo, nec ibi confertur character; quia non est res, & sacramentum: sed signum visibile extra, cum forma verborum, est sacramentum tantum. & ipsa gratia est res tantum, & hoc ideo est. Quia prius oportet aliquem eligere in sortem Domini, & postmodum eligere ipsam in militiam. Per Clericatum autem significatur electio in sortem Domini, sed per alios significatur electio in militiam. Unde in alia est proprie militia dominica, & quia militibus debentur stipendia proprie; ideo in illis sunt stipendii signa, sicut characteres; sed Clerici à prima tonsura non est electus ad militiam Dominicam; ergo non est ibi sacramentum ordinis; sequitur Lap. abbat. 137. n. 11.

Decimo secundum D. Tho. & Turrecr. relatos supra in 7. arg. In collatione cujuslibet ordinis fit mentio de aliqua potestate data, non autem in collatione coronæ. Ergo non est ordo: nam ministri ecclesie à populo separantur ad vacandum divino cultui. In cultu autem divino quadam sunt, que per potentias determinatas sunt exercenda, & ad hoc datur spiritualis potestas ordinis. Quædam autem sunt que communiter à toto Ministrorum Collegio fiunt, sicut dicere divinas laudes, & ad hoc non existit aliqua potestas ordinis, sed solum deputatio ad tale officium, & hoc fit per coronam; & ideo non est ordo, sed præambulum ad ordinem.

Undecimo, non apparet quam potestatem consequatur Clericus per primam tonsuram ad Corporis Christi consecrationem; imò secundum Innoc. in ver. Ordo in tonsura nullum officium spirituale conceditur. Et propterea secundum eum non est repetenda, si ea omnia reliqui ordines fuerint collati; quia recipiendo quemlibet aliorum ordinum, videtur recepisse potestatem faciendi omnia, que ad tonsuram pertinent. Ergo non est ordo, ut hic per Collectar. num. 3. quia ad ordinem non tantum requiritur, ut tradatur potestas spiritualis, cum ordo secundum Magistrum sententiarum, & Theologos, in 2. dist. 24. dist. signaculum quoddam, in quo spiritualis potestas traditur ordinato. Sed etiam ut relationem habeat ad Eucharistia sacramentum, ad quod omnes Ministri Ecclesie principaliter ordinantur, c. Perlethi 21. dist. Concilium Trident. sess. 23. de Sacram. ordin. c. 2. & can. 2. S. Thom. in 4. dist. 24. q. 2. art. 1. quest. 2. ad 3.

Duodecimo materia in Ordine sicut in reliquis Sacramentis ita est de necessitate Sacramenti ut sine ea nihil perficiatur. Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenii IV. in 6. Quis. Et Concilium Trident. sess. 24. de Sacram. Punit. & extrema Puniti, c. 2. ibi, materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur; & sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 3. Materia autem Sacramenti ordinis est illud, per cuius traditionem confertur ordo ut dicitur in veteris diffinitio in eodem decreto fidei prope fin. 6. Sextam Sacramentum. Sed in collatione primæ tonsuræ nihil traditur, ut notat Archid. & alii in c. 15. gradato, de pœn. ibi, 6. Ergo prima tonsura non est Sacramentum ordinis. Sacra enim ordinatio non solum verbis, sed etiam signis exterioribus perficitur, ut habetur in Concilio Trident. d. sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 3. Et quamvis in collatione tonsuræ detur superpellicium; tamen hoc non est necessitatis, sed congruitatis, ut inquit Jo. Mon. in d. c. De gradato.

Decimotercio Clericus primæ tonsuræ potest retrocedere ab ordine, & haberi, & tonsuram Clericalem dimittere, c. 1. & 3. de Apostat. c. 1. c. Cam olim, & c. In de Cler. contingit, ergo tonsura non est ordo.

Decimoquarto, & ultimo hæc sententiam Theologorum videtur clare probasse Concilium Tridentinum, quod pluribus in locis contradistinctum a minoribus ordinibus; videlicet sess. 23. de Sacram. Ordin. cap. 2. ibi, (Ut qui jam prima clericali tonsura insigniti essent per minores ad majores ascenderent) & in 1. juncto cap. 1. de Sacram. de reformatione, sed præcipue ponderanda sunt verba cap. 1. immediate sequentis, videlicet. Nullus prima tonsura tonsuratus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, &c. quæ aperte ostendunt tonsuram à Concilio non computari inter ordines minoribus enim tonsura electus ex minoribus ordinibus, non fuisse opus illam nominatim exprimere, sed facta fuisset simpliciter dicere, nullus in minoribus ordinibus constitutus. Et tamen Concilium non solum tonsuram exprimit, sed etiam seorsum ab aliis minoribus, eamque ut dicitur iam agnoscat, ponderando distinctionem alteram, aut, quæ ponitur inter diversa, & particularem, etiam, quæ ex sui natura est ampliativa, seu ampliativa præcedentium, Expendendum est etiam c. 17. eiusdem sess. ubi præcipitur Episcopis, ut in Ecclesia restituant ordinum functiones à Diaconatu ad Oltariatum ab Apostolorum temporibus receptas, & pluribus in locis aliquandiu intermissas: dum enim dicitur ad Oltariatum, insinuat Clericos primæ tonsuræ nullum habere in Ecclesia ministerium; alioquin illius quoque functiones restitui iussisset, licet aliorum ordinum. Et hunc sensum habuisse Patres Concilii sæpius declaravit Sacra Congregatio ejusdem Concilii interpretes.

Et in specie cum Episcopus Hieracem dubitasset, an incidisset in penam suspensionis, quia eundem extraneo subdito alterius Episcopi primam tonsuram contulerat: Sacra Congregatio censuit non incidit; nec cap. 8. sess. 23. loquens de ordinationibus habere locum in conferentibus primam tonsuram, quæ à Concilio non habetur pro ordine, ut patet cap. 4. sess. 23. juncto cap. 3. 6. eiusdem sess. Item cum fuisset questum, an cap. 10. sess. 7. de reformatione, procedat in

Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenii IV. in 6. Quis. Et Concilium Trident. sess. 24. de Sacram. Punit. & extrema Puniti, c. 2. ibi, materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur; & sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 3. Materia autem Sacramenti ordinis est illud, per cuius traditionem confertur ordo ut dicitur in veteris diffinitio in eodem decreto fidei prope fin. 6. Sextam Sacramentum. Sed in collatione primæ tonsuræ nihil traditur, ut notat Archid. & alii in c. 15. gradato, de pœn. ibi, 6. Ergo prima tonsura non est Sacramentum ordinis. Sacra enim ordinatio non solum verbis, sed etiam signis exterioribus perficitur, ut habetur in Concilio Trident. d. sess. 23. de Sacram. Ordin. c. 3. Et quamvis in collatione tonsuræ detur superpellicium; tamen hoc non est necessitatis, sed congruitatis, ut inquit Jo. Mon. in d. c. De gradato.

Decimotercio Clericus primæ tonsuræ potest retrocedere ab ordine, & haberi, & tonsuram Clericalem dimittere, c. 1. & 3. de Apostat. c. 1. c. Cam olim, & c. In de Cler. contingit, ergo tonsura non est ordo.

Decimoquarto, & ultimo hæc sententiam Theologorum videtur clare probasse Concilium Tridentinum, quod pluribus in locis contradistinctum a minoribus ordinibus; videlicet sess. 23. de Sacram. Ordin. cap. 2. ibi, (Ut qui jam prima clericali tonsura insigniti essent per minores ad majores ascenderent) & in 1. juncto cap. 1. de Sacram. de reformatione, sed præcipue ponderanda sunt verba cap. 1. immediate sequentis, videlicet. Nullus prima tonsura tonsuratus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, &c. quæ aperte ostendunt tonsuram à Concilio non computari inter ordines minoribus enim tonsura electus ex minoribus ordinibus, non fuisse opus illam nominatim exprimere, sed facta fuisset simpliciter dicere, nullus in minoribus ordinibus constitutus. Et tamen Concilium non solum tonsuram exprimit, sed etiam seorsum ab aliis minoribus, eamque ut dicitur iam agnoscat, ponderando distinctionem alteram, aut, quæ ponitur inter diversa, & particularem, etiam, quæ ex sui natura est ampliativa, seu ampliativa præcedentium, Expendendum est etiam c. 17. eiusdem sess. ubi præcipitur Episcopis, ut in Ecclesia restituant ordinum functiones à Diaconatu ad Oltariatum ab Apostolorum temporibus receptas, & pluribus in locis aliquandiu intermissas: dum enim dicitur ad Oltariatum, insinuat Clericos primæ tonsuræ nullum habere in Ecclesia ministerium; alioquin illius quoque functiones restitui iussisset, licet aliorum ordinum. Et hunc sensum habuisse Patres Concilii sæpius declaravit Sacra Congregatio ejusdem Concilii interpretes.

Et in specie cum Episcopus Hieracem dubitasset, an incidisset in penam suspensionis, quia eundem extraneo subdito alterius Episcopi primam tonsuram contulerat: Sacra Congregatio censuit non incidit; nec cap. 8. sess. 23. loquens de ordinationibus habere locum in conferentibus primam tonsuram, quæ à Concilio non habetur pro ordine, ut patet cap. 4. sess. 23. juncto cap. 3. 6. eiusdem sess. Item cum fuisset questum, an cap. 10. sess. 7. de reformatione, procedat in

Y A in-

trior? Numquid Clericus in taberna aliquando consideratur, ut Lector, aliquando ut Psalmista, seu Cantor? Similis est in e. Si quis episcopus, 27. q. 1. ubi. Aut Lector, aut Psalmista, aut Organista, & in cap. 1. 31. dist. quod est de sumptibus ex Cone. Apostolorum 22. ubi. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens, (id est ebrietati deserviens) communiione privetur. Cantor enim & Psalmista idem sunt, ut in cap. Psalmista, 23. dist. Ad idem textus in cap. Clericorum, 72. dist. ubi. Clericorum autem nomen etiam Lectores, & Psalmista & Organista retinent.

36 Tertio adducitur tex. in d. c. Clerici, 21. dist. ubi Indor. recenset singulos ordines per hanc verba, Quorum gradus, & nomina sunt haec, Olliarium, Psalmista, Lector, Exorcista, Acolythis, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Episcopus. Hec igitur novem ordines in Ecclesia Concordat in e. verba, 25. dist. Et quamvis utrobique litor. nos appellet gradus Ecclesie: tamen pro gradibus intelligit ordines ecclesiasticos; tum, quia sub determinatione Psalmistatus, & Episcopatus ponit etiam reliquos septem ordines, de quibus non ambigitur quin sint ordines proprie. Unde succedit regula. Iam huius in e. De virg. cap. Translato, de Consecr. tum, quia paulo superius memorat Matthei, quem primum post Apostolos legitur ordinatum, & frequens est apud sacros Canones, ut gradum ecclesiasticorum appellatione comprehendantur ordines tam minores, quam sacri, cap. 2. & cap. Miramur, de serv. non ordian. cap. in regula, & c. Quisquis 77. dist. una multis similib. Concil. Trid. sess. 23. de sacram. Ord. cap. 4.

37 Necesse est quod in ordine ponat Psalmistatum post Olliarium, quia in hoc videmus varie per sacros Canones observatum fuisse; nam ut vidimus in procedenti fundamento Psalmistatus in d. c. Non oportet, in primo 44. dist. ponitur suo loco tertius, & in litor. Olliarium, idemque sit in Concilio Carthaginiensi, ut mox dixerit, & in d. c. Pallidus, 23. dist. ponitur immediate post Acolythum. Et certe hoc fecit litor. ne incivendo a Psalmistatu praberet aliquid anam ex illiusmodi Psalmistatum non esse ordinem, sed praxribulum ad ordines; & ideo illum inter alios minores intersevit. Vel forte id fecit propter similitudinem, quam habet cum ordine Lectoratus: nam Psalmista, qui & Cantor appellatur, officium habet canendi Psalmos, sicut Lector legendi alias prophetias, ut dicitur in 16. fundamento; non autem posuit Psalmistam ante Lectorem eo quod sit officium Lectori annexum: nam si hoc esset, potius praxponi debuisset Lectoratus, & postea poni Psalmistatus, ut quid annexum, & concomitans ordinem Lectoratus; quia accessorium sequitur, & non precedit ipsum principale; & accessio, seu annexio non potest fieri nisi rei, quae praexistit, l. Potestatem, §. hanc ff. De acquir. possess. l. In usucapione, §. circa princip. ff. De divers. & tempor. praescript.

38 Necesse est quod in ordine ponat Psalmistatum post Olliarium, quia in hoc videmus varie per sacros Canones observatum fuisse; nam ut vidimus in procedenti fundamento Psalmistatus in d. c. Non oportet, in primo 44. dist. ponitur suo loco tertius, & in litor. Olliarium, idemque sit in Concilio Carthaginiensi, ut mox dixerit, & in d. c. Pallidus, 23. dist. ponitur immediate post Acolythum. Et certe hoc fecit litor. ne incivendo a Psalmistatu praberet aliquid anam ex illiusmodi Psalmistatum non esse ordinem, sed praxribulum ad ordines; & ideo illum inter alios minores intersevit. Vel forte id fecit propter similitudinem, quam habet cum ordine Lectoratus: nam Psalmista, qui & Cantor appellatur, officium habet canendi Psalmos, sicut Lector legendi alias prophetias, ut dicitur in 16. fundamento; non autem posuit Psalmistam ante Lectorem eo quod sit officium Lectori annexum: nam si hoc esset, potius praxponi debuisset Lectoratus, & postea poni Psalmistatus, ut quid annexum, & concomitans ordinem Lectoratus; quia accessorium sequitur, & non precedit ipsum principale; & accessio, seu annexio non potest fieri nisi rei, quae praexistit, l. Potestatem, §. hanc ff. De acquir. possess. l. In usucapione, §. circa princip. ff. De divers. & tempor. praescript.

39 ut quid annexum, & concomitans ordinem Lectoratus; quia accessorium sequitur, & non precedit ipsum principale; & accessio, seu annexio non potest fieri nisi rei, quae praexistit, l. Potestatem, §. hanc ff. De acquir. possess. l. In usucapione, §. circa princip. ff. De divers. & tempor. praescript.

40 Praeterea cur Indor. expressit tanquam distinctum hoc officium Lectoris, & de nullo alio ordine hoc fecit, cum tamen alii quoque ordines minores habeant varia officia, seu ministe-

ria? Nam Olliarium oportet percussere Cymbalum, & Campanam. aperire Ecclesiam, & Saccrarium, & hbrum aperiare ei, qui purificat, ut in Pontif. Roman. in tit. de ord. Olliar. Et Acolythum oportet Ceroterarium ferre, luminaria Ecclesie accendere, vinum, & aquam ad Eucharistiam, seu ad ministerium sanguinis Christi ministrare, ut in tit. de ord. Acolythor. & in d. c. verba, §. Ad Acolythum. Praeterea vero, quia officium legendi, & canendi non tam distinctum, sicut praedicta ministeria Olliarii, & Acolythi, ut propterea oportuerit in solol. edoratus ordine constituisse distinctum officium, illudque appellare peculiari nomine Psalmistatus, arg. ad hoc, l. si idem Cod. de Coluili.

Et confirmatur, quia Concilium Carthaginiense IV. cuius Canones referuntur in cap. Episcopus, cum pluribus seq. 23. dist. docens ritum cuiusque ordinis, incipiendo ab ordine Episcopatus, etiam de Psalmistatu, sicut de aliis ordinibus lingillatim edidit particularem Canonem, videlicet c. Psalmista, & cum posuit ultimo loco post Olliarium, quod similiter demonstrat Psalmistatum non esse officium Lectori annexum inter Lectorem, & Psalmistam interponitur Olliarium. Et idem patet ex Pontificali Romano, ubi titulus de officio Psalmistatus, praepositus titulo de ordinatione Olliariorum. Sed apertissime convenitur ex eodem Pontificali, quod post titulos de degradatione ab ordine Lectoratus, & de degradatione ab ordine Olliarium, subiicit titulum de degradatione a prima tonsura, & ibi primo praescribit formam, quia Clericus primae tonsurae actualiter degradatur, videlicet, Ex omnibus te omni ordine, beneficio, & privilegio Clericali, &c. Deinde a Pontifice eum tonsura dicitur, Te relinquitur filium a ferte Domini, ad quam vocatus fuerat ab omnibus, & coronam de tuo capite amovemus. Demum privatur officio Psalmistae his verbis: Quod ere cantasti, tolle non credidisti, nec opere implevisti, ideo cantasti officium in Ecclesia Dei a te amovemus. Ex quibus verbis apparet manifeste Psalmistatum non esse officium annexum Lectori, sed primae tonsurae, quia Clericus solummodo tonsuratus, non habet Lectoratum, & tamen privatur officio Psalmistatus, ut ibi etiam legitur in margine: Et eo magis, quia de degradatione Lectoris actum fuerat supra suo loco ante titulum de degradatione Olliarii.

41 Quartum pro sententia Canonistarum afferat rex. in cap. Degradatio, de pen. lib. 6. ubi Bonifacius VIII. praescribens formam solemnem degradationis, Clericus, inquit, degradandus vestibus sacris indutus, in manibus habens librum, vas, vel aliud instrumentum, seu ornamentum ad ordinem suum spectans, ac si deberet in officio solemniter ministrare, ad Episcopi praesentiam adducatur, cui Episcopus publice singula, sive sint vestes, calix, liber, seu quavis alia, quae illi iuxta morem ordinandorum Clericorum in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat, ab illo vestimento, seu ornamento, quod datum, vel traditum fuerat ultimo, inchoando, & descendendo gradatim, degradationem coartat usque ad

42 Quartum pro sententia Canonistarum afferat rex. in cap. Degradatio, de pen. lib. 6. ubi Bonifacius VIII. praescribens formam solemnem degradationis, Clericus, inquit, degradandus vestibus sacris indutus, in manibus habens librum, vas, vel aliud instrumentum, seu ornamentum ad ordinem suum spectans, ac si deberet in officio solemniter ministrare, ad Episcopi praesentiam adducatur, cui Episcopus publice singula, sive sint vestes, calix, liber, seu quavis alia, quae illi iuxta morem ordinandorum Clericorum in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat, ab illo vestimento, seu ornamento, quod datum, vel traditum fuerat ultimo, inchoando, & descendendo gradatim, degradationem coartat usque ad

ad primam vestem, quae datur in collatione Tonsura; tuncque radatur caput ejus, seu tondetur, ne tonsura, seu Clericus vestigium remaneat in eodem.)

83 Ex quo contextu multipliciter ostenditur, tonsuram esse proprie ordinem; & primo solemnem degradatio nihil est aliud, quam actualis depositio ab ordinibus susceptis, ut ibi dicitur: Et in Pontificali Romano in rubr. de degradationis forma, vers. Et talis degradatio. Sed Clericus primae tonsurae solemniter degradatur, ut constat ex illis verbis: degradationem continuet usque ad primam vestem, quae datur in collatione tonsurae. Concordat text. in cap. si quis Episcopus, 27. quae. 1. qui loquitur de depositione Psalmistae, & de solemnem degradatione intelligitur ab Hugone, ut refert Archid. in d. cap. Degradatio, numero 4. vers. Clericus cuiuscumque gradus, idem tenet ibi Joannes Andr. numero 4. in ver. Primam vestem, dicens: Quia in tonsura, vel Psalmistatu nihil traditur, videtur aliquibus degradationis locum non esse. Sed ista littera probat contrarium. Sequitur ibi Gemin in col. 4. vers. Quare ad degradatio positi fieri in existente in prima tonsura Anchaz. numero 3. vers. Et quia in prima, tonsura, & Franco. in §. actuali, numero 4. in ult. notat Ergo Clericus primae tonsurae actualiter deponitur ab ordine, & consequenter ordinem habet, alias non esset possibile ut actu deponeretur ab ordine, quem non haberet actu, sed tantum potentia, & dispositione. Et confirmatur ponderando illa verba: Ex omnibus te ordine, beneficio, & privilegio clericali; quae non minus sunt referenda ad Clericos primae tonsurae, quam aliorum ordinum, cum textus de omnium degradatione promittit loquatur, c. Miores, vers. Caterum ex vi litterae, infra de Baptis. Et patet manifeste ex Pontificali, in tit. de degradatione a prima tonsura, ubi forma degradationis Clerici primae tonsurae praescribitur his verbis: Auctoritate Dei omnipotentis, &c. Tibi auferimus habitum Clericalem, & nudamus te religioni ornato, atque deponimus, degradamus, spoliamus, & ex omnibus te omni ordine, beneficio, & privilegio Clericali, &c. Si igitur tonsuratus spoliatur, & exiit ordine, necesse est ut ordinem habeat, cum privato praesupponat habitum, c. Ad dissolvendum, de dispensat. impub. c. Ex parte, de resit. spoli. l. Deum, ff. De verborum obligatione, cum concordat. Et ita in proposito arguit Archid. in cap. Subdiaconus, in princip. & ibi etiam Praxpos. numero 1. vers. Si enim non imprimere charactere, non deponeretur, 77. dist. Praeterea ab officiis, seu dignitatibus non fit actualis degradatio, sed verbalis tantum depositio, seu privatio per sententiam, ut declarat Pontificali Romano in tit. de degradationis forma, in hac verba: (Talis degradatio solemnem depositio vocatur: proprie tamen loquendo quia a dignitatibus, & honoribus deponitur, sed ab ordinibus degradatur.) Hoc tibi. Sed a prima tonsura fit actualis degradatio, ut ostensum est supra: ergo prima tonsura non est officium, sed proprie ordo. Propterea enim in ejus externa ablatione requiritur factum actualis degradationis, quia sicut in collatione Sacramenti non sufficit sola voluntas, ut verbum, sed opus est factum, id est consecratione; §. Thom. in 2. 2. q. 55.

art. 3. gloss. in cap. Aqua, in ver. Ius altissimi, infra de consecr. Eccl. vel altar. quia sacra ordinatio verbis, & signis exterioribus perficitur, Concil. Trident. de Sacram. Ordin. sess. 23. c. 3. Ita in Sacramenti exteriori ablatione, seu dum ordinis vestigia auferuntur, voluntas, aut verbum non sufficit, sed necessaria est actualis degradatio, ac veluti quaedam execratio, quae miles ecclesie Militiae susceptis ordinibus, & insignibus Clericalibus spoliatur, ut habetur in ead. Decretal. Degradatio, in §. actuali. Nihil enim tam naturale est, quam eo genere quodque dissolvere, quo colligatum est, l. Nihil tam naturale, & c. l. Eri, la secunda, ff. De regul. iur. Et ut Bald. inquit consil. 20. super eo, numero 1. lib. 3. Regula generalis est quod prout quodque producit, sic resolvitur, & eadem solemnitas, quae requiritur ad constitutionem actus, requiritur ad illius destructionem Rom. consil. 85. v. Thomate, n. 2. vers. Hoc enim, & consil. 116. v. sicut prius.

69 Praeterea in Sacramento ordinis materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, ut diffinitur in Concilio Florentino, in instruat. Armenorum, & in Decreto fidel. post sess. 25. in §. Sacramentum Sacramentum. Et in actu traditionis Instrumenti character imprimitur, ut in Pontificali Romano, in tit. de Episc. consecratione, ubi: Moneat ordmandos, ut instrumenta in quibus character imprimitur tangant. Et docet Bonaventura in 4. dist. 24. part. 2. art. 1. quae. 4. num. 58. & dixi lacus in cap. unico, numero 34. infra de sacra vult. Sed in collatione prima tonsurae traditur vestis, ut dicitur in d. c. Degradatio, ubi, usque ad primam vestem, quae traditur in collatione prima tonsurae. Ergo in eo actu character imprimitur. Et quamvis Joann. Monach. ibi dicat traditionem vestis, id est superpellicii non esse necessitatis, sed congruitatis, tamen eum refellit Jo. Andr. n. 4. in ver. Primam vestem, per litteram illius Decretalis. Et opinione lo. Monach. falsum esse clarissus patebit infra, in nono fundamento n. 85. & seq.

Demum praedicta Decretalis Degradatio pariformiter determinat primam tonsuram, & alios superiores ordines: sed superiores sunt ordines proprie ergo & primae tonsurae per regul. Determinabilem de qua in l. Ius hoc iure, ff. De vulg. & pupill. Et in l. Quamvis, c. De impuler. Et arguenda a contextu, c. Translato, supra de consecr. & cap. 2. de trans. Episc.

Quinto ad idem faciunt plura iura, videlicet cap. 1. de apoll. ubi, restitit ordines clericali, & habitum tanquam laici conserantur, cap. 1. de vit. & honest. Cleric. lib. 8. ubi, Clerici, qui Clericali ordinis dignitati non modicum detraherent, cap. Cum inter, de re iudic. ubi tonsuratio, & cap. De libertatis, ubi, c. oblati ordinis Clericali, de serv. non ordian. & §. h. verba, 2. quae. 1. ubi, Cantores, quos omnes Clericos appellamus: nam Cantor idem est quod Psalmista, ut in cap. Psalmista 23. dist.

71 Sexto ponderari potest pro hac sententia Canon Apostolorum 25. alias 27. ubi sielegitur: Ex iis qui non ducta uxore ad Clerum promoti sunt, iubeamus si velint uxorem ducere Lectores, & Cantores solos. Qui Canon probat primam Cantores seu Psalmistas habere proprie ordinem in Ecclesia, cum ab Apostolis numerentur una cum Lectoribus inter eos, qui ad Clerum sunt,

sunt promoti, seu ordinati. Deinde probat Cantores esse distinctos a Lectoribus; alioquin non dixisset, Lectores, & Cantores. Et confirmatur ex novella Constitutione 123. cap. 19. quae habetur in Authen. de sanctif. Episc. 5. Presbyteris, & est canonizata in cap. De persona, n. quass. 1. cuius propria verba (Presbyteros autem, & Diaconos, & Subdiaconos, Cantores, & Lectores, quos omnes Clericos appellamus.)

72 Nec subsistit quod ait Vasq. in 3. par. D. Tho. tom. 3. disp. 237. cap. 2. num. 19. videlicet Cantores, seu Psalmistas fuisse quidem in primitiva Ecclesia constitutos in ordine ecclesiastico sicut Lectores. Et propterea ex decreto Clementis Romani lib. 3. Constit. cap. 11. Non potuisse quem in Cantorem ordinari, nisi ab Episcopo; sed tamen post tempora Concilii Carthaginensis IV. ex Constitutione ecclesiae hunc ordinem sublatum fuisse, eum conferri posse etiam a simplici Presbytero, ut habetur in d. c. Psalmista, & hodie non esse amplius in usu. Etenim hoc ideo dixit, quia ipse in ea fuit sententia, ut quatuor minores ordines non sint Sacramentum, ut ibi affirmat. Verum hae opinio fallax est, nec valet petendo, quia in oppositum stat distinctio Conc. Florent. in decreto fidei Eugenii VI. post sess. 25. in 5. Sacramentum ubi legitur; Sextum sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino, & patenae cum pane porrethone; Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem; Subdiaconatus vero per calicem vacui cum patena vacua superposita traditionem; & similiter de aliis per seram ad ministeria sua pertinentia assignationem.) Et postquam assignavit formam Sacerdotii, Subdit; (Et sic de aliorum ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continetur.) Si igitur Concilium ibi diffinit materiam essentialem sacramenti ordinis, & exemplificat in ordinibus tam sacris, quam minoribus; in sacris quidem exprimitur peculiariter eorum instrumenta; in minoribus vero generaliter designando res ad eorum ministeria pertinentes; idemque facit de forma essentiali Presbyteratus nominatim, & aliorum ordinum per relationem ad Pontificale Romanum: quis audeat negare ex diffinitione Concilii tam majores, quam minores ordines esse sacramentum. Repugnat etiam hae opinio diffinitioni Concilii Tridentini, quod in cap. 2. sess. 23. de sacram. Ordinis, numerat septem ordines; deinde in cap. 3. & can. 3. Absolutè diffinit ordinem, sive sacram ordinationem esse sacramentum. Et in can. 5. itidem diffinit in Ecclesia Catholica esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quae consistat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris, id est Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, & reliquis, quos expressit in d. c. 3. Neque obstat quod Vasq. subiicit d. disp. 237. cap. 3. numero 59. Institutum Eugenii, & Concilii Tridentini non fuisse hanc controversiam scholae de ordinibus minoribus definire, cum hae definitio neque Graecis nec cellaria esset, quae illic usque non fuerat etiam Latinis, neque Ecclesiae Dei, in qua cum haec hae de re nulla fuerat controversia, sed tantum in schola inter Catholicos aliqua fuerat opinionum varietas. Id inquam non obstat, quia sic licet et phi-

losophari res dubia esset. Sed cum manifestum sit Concilium Florentinum non solum definitivè materiam in genere sacramenti Ordinis, sed etiam in specie tam sacrorum, quam minorum ordinum; sacrorum quidem explicitè, minorum vero saltem implicitè in verbis, nunc, procedendo, relatis, & Tridentinum similiter definitivè sacram. ordinar. quae septem ordinibus constat esse sacramentum, non est nostrum hae diffinitionibus obtrudere defectum causae, quia sacrorum conciliorum decreta postquam universali ecclesiae consensu sunt constituta, observari debent sicut Evangelium, ut Gregor. inquit in cap. sicut, diffin. & notat Hostien. & Jo. Andr. & omnes in c. Cam latius, infra de reb. ecclis. non alienat. Nec verum est super hoc articulo nullum fuisse dissidium inter Catholicos, & haereticos: imò enim, cum haeretici audacter negarent sacramentum ipsam ordinationem esse sacramentum, consequenter id fortis negabant de minoribus ordinibus. Unde non ab re fuit diffinitio non solum ordinationem in genere, sed etiam singulos septem ordines esse sacramentum. Accedit quod nec verum est praedictorum Conciliorum institutum non fuisse dirimere controversias inter Catholicos (& scholasticos), imò enim illas multoties definierunt, quando Catholici cum haereticis in aliquo articulo errabant. Et propterea in eodem decreto Eugenii in 5. Sacramentum, diffinitur Papam posse tribuere potestatem conferendi Sacramentum Christianis etiam simpliciter Sacerdoti, de quo tamen olim erat in scholis Catholicorum gravis controversia, ut notatur in c. Perrenit. 95. diff. & in cap. ubi, 5. Per frontu christi animum, & ibi dicit, infra, de sacra. Votione. Quinimò in hac ipsa materia sacramenti ordinis de materia ordinis Presbyteratus, & Diaconatus nullo modo conveniebant Catholici; nam librum Evangeliorum non fuisse materiam Diaconatus, complures sibi persuadebant eo quod Evangelium quo tempore in A. Dibus Apostolorum Stephanus fuit ordinatus Diaconus nondum fuisset scriptum à quoquam Evangelistarum, ut dixi in dict. cap. Vno. numero 17. & seq. & traditionem Calicis cum vino, & patenae cum hostia non esse essentialia tradiderunt Innoc. Hostien. & Canonice ferè omnes in eod. c. un. ut ibidem adnotavimus num. 4. Et tamen Concilium Florentinum utrumque articulum diffinivit. Et in Concilio Trident. ut alia exempla omittamus, sess. 24. de matrim. can. 3. damnantur qui dixerunt Ecclesiam non posse dispensare in nonnullis consanguinitatis & affinitatis gradibus, qui in Levitico exprimiuntur; cum tamen de hoc non levius esset controversia in scholis inter DD. quos novissimè citat Thom. Sanchez. de matrim. lib. 8. de impedim. disp. 6. numero 10. c. 11. & lib. 7. disp. 52. numero 5. & seq. Et idemmet Vasq. eod. tom. 3. disp. 240. c. 5. numero 26. affirmat à Concilio Trid. sess. 23. de sacram. ordin. c. 3. & can. 4. & 7. diffinitum fuisse Episcopatum jure divino institutum fuisse supra Sacerdotium; cum tamen multi ex Catholicis sensissent hoc discrimen inter Episcopos, & Sacerdotes non jure divino, sed ecclesiastico constitutum esse; idcirco enim, ut ipse ait sub n. 27. Patres sententiam Catholicorum damnantur, quia in hac re Catholici ex parte

errore cum haereticis communem sententiam habuerunt. Quae de re non late differimus in cap. Quarta, 26. 4. usque ad n. 20. de consue. Adde universalem Conciliorum institutionem fuisse non solum haereticorum dogmata confutare, sed etiam Catholicos sanam, & orthodoxam fidem docere, ut sublatis erroribus paritas ipsa Evangelii in Ecclesia conservetur, ut habetur in d. decreto Conc. Trid. de Canon. scrip. sess. 4. & Cap. alibi.

77 Demum non credimus esse consonam veritati illam varietatem ordinum minorum in Ecclesia, quam praedictus auctor comminiscitur in d. c. 2. nec quod in specie asserit numero 19. videlicet Acolythorum nullam apud antiquos, qui prope tempora Apostolorum fuerunt, haberi mentionem, etiam apud eos, qui de aliis ordinibus ecclesiasticis meminerunt, cum post tempora Cypriani, & Cornelii, qui ducentis, & quinquecentis annis post Christum floruerunt, illam mentionem apud Patres sacrum inveniamus. Etenim oppositum docet aperte Concil. Trident. sess. 23. de sacramento Ordinis, c. 2. infra verba. (Et ab ipso Ecclesiae initio sequentium ordinem

78 scuntur.) Si igitur secundum Canonem Apostolorum ordo Cantorum, seu Psalmistarum ab initio Ecclesiae fuit unus ex minoribus ordinibus, ut admittit Vasq. Et omnes ordines non solum sacri, sed etiam minores sunt Sacramentum, ut monstratur est supra: hinc sequitur manifestè, ut idem ordo non potuerit contraria Ecclesiae constitutione sup. primi. aut de iudicio aboleri, nam ut idemmet Vasq. asserit eodem tom. 3. disp. 240. cap. 3. numero 39. in fin. quae pertinent ad essentiam Sacramenti, qualia sunt ministeria, materia, & forma illius, ita esse jure divino statuta, & diffinita, ut dispositioni juris humani, & Ecclesiastici nullo modo subdita sint, concursu Catholicorum sententia est: & patet ex decreto Concilii Trident. sess. 23. de canon. sub utraque specie cap. 2. ubi habetur hanc potestatem perpetuè in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione ea staret, vel mutaret, quae suscipiuntur ministrati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi magis expedire iudicaret, sed salva illorum substantia; quod fultus explicavimus in cap. 6. num. 25. & seq. de sacram.

79 non iterum. Quod si Cantorum, seu Psalmistarum ordo est Sacramentum, consequenter & clericali tonsura Sacramentum est, cum ex unanimi Canonistarum sententia idem sit Psalmistatus, & prima tonsura, ut patet ex dictis in precedentibus fundamentis, praeterim numero 57. & 62. alioquin praeter tonsuram, & quatuor minores, daretur in ecclesia alius ordo ex minoribus, quod nemo dixerit Psalmistatum verè, id est primam tonsuram in definitivè non abesse, docet quotidianè Ecclesiae usus. Unde Innocent. hic in su. lmo. inquit, aliqui dixerunt hunc ordinem Maluitatis abesse in 84 defusuetudinem, quos non credimus: cuius dictum referunt, & sequuntur Ioan. Andr. Burr. Gard. & reliqui omnes.

81 Septimò favor hinc sententiae Concilium Triburienis cap. 2. tom. 7. Concil. pag. 131. col. 2. in impress. Parisiensi, ubi legitor: (Si quis Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

irreverens timorem Domini postponens in servos eius leviter praesumpserit, quos ipse praeter cetera sibi segregavit, & coronae suae similitudinem tradente Apostolorum Principe gelare fecit, fortisque illorum se collimit, sicut de eis scriptum est. Ego haereditas eorum, Dominus haereditas mea est.) Et haec prima pars manifestè loquitur etiam de Clericis prima tonsura, qui per eam à populo segregantur, coronam gestant, servi Dei specialiter dicuntur, & in sortem hereditatemque Domini assumuntur, ut patet in cap. Clerici, 21. diff. in cap. Das sanct. 2. 9. in cap. Cam secundum, & de proben. & in cap. 2. & ibi gloss. in ver. Omnia servis, de Cler. votal. Et ex proprietate vocabuli veniunt Clericorum appellatione gloss. in Clem. 2. in ver. Clericus, de vita & honest. Cleri. Deinde prosequitur Concilium: (Si quis, ut diximus, ullum eorum quo tanque ordine consecratum calis vulneribus, vel quibusvis in partibus angustis averit, &c. constingat protervum & perversum aut veniar canonica, ut eodem Clerico, qui contra divinas, & humanas leges contumelias ingerit, iustam, & debitum persolvat compositionem.) Hae ibi. Et haec quoque posteriora verba, & Signa dixerunt, ut non eorum quibusvis ordine consecratum, & similiter referri debent etiam ad Clericos prima tonsura; non quia illa dictio, omnia, est univèrsalis distributiva, & includit singulos gradus in priori parte Canonis comprehensione; non quia illa verba, ut diximus, habent relationem ad praecedentia. Atque ita etiam Clerici prima tonsura dicuntur ordine consecrati. Haec autem verba non congrunt, nisi ordini à Christo in Sacramentum instituto, quia sacra ordinatione, verè, & proprie est Sacramentum, ut diffinitur, in Concil. Trident. sess. 23. de sacram. ordinat. can. 2.

82 Et confirmatur ponderando illa verba, contra divina, & humanae leges, quae ostendunt etiam Clericos prima tonsura jure divino gaudere privilegio Canonis, sicut jure divino gaudet privilegio fori, cap. Sumptus, 98. diff. & dicitur infra in decimo nono fundamentum nu. 112. Ergo Clericali tonsura est ex institutione Christi; alioquin Clerici non iure divino, sed ecclesiastico tantum fori essent haec privilegia.

83 Octavo, multum habet ponderis ipsa Psalmistatus, seu clericali tonsura origo, & antiquitas, nam de Cantoribus, qui idem ac Psalmistae, ut in d. cap. Psalmista, 23. diff. & facient Theologi, ut dictum est supra, num. 17. & 19. habetur mentio tam in Canonibus Apostolorum, 25. & 42. relatis in 2. & 6. fundam. quam in Decreto Clementis Romani, qui sunt quartus Pontifex post Petrum Apostolum, ut similiter diffinitum est supra in sexto fundamento. Quorum etiam meminit praeter alios antiquus Ignatius Martyr Episcopus Antiochicus ab ipso Petro constitutus in Epistola ad Antiochenos, quae est, alias 14. prop. ubi salutari Presbyterum eorum, & Diaconos, deinde post pauca salutari Subdiaconos, Lectores, Cantores, Ostiarios, &c. Et ex Concilio Triburien. proxime relato constat clericalem tonsuram tradente Apostolo Petro in Ecclesiam fuisse derivatam; cuius rei etiam fit mentio in Epistola Aniceti, quae refertur à Gratiano in c. Prohibetur, 23. diff. sed & libror. l. 4.

84

repetitiva solum Clem. 2. de elect. Messa. gloss. in cap. Innocentius in ver. dicitur, 43. dist. Ad hoc sicut appellat primam tonsuram rem sacram; & divinis votis; que sunt verba non congruentia dicitur destinationi ad statum Clericalem; quod ostendit consuetudo opinio utriusque Sicut patet Vals. ibi qui scripserunt ministerium prima tonsura non esse factum, ut dicitur est supra num. 117. in fine. Denum Sextus agens de Clericis tam insignitis clericali characteris, quam aliis ordinibus, in eadem constitutione declarat eosdem Clericos post hac male promotos ab executione, ministerio, & exercitio ordinum susceperunt perpetuo esse suspensos. Ergo Clerici prima tonsura habent ordinem, & peculiare ministerium in Ecclesia. Quod male negarunt Palud. & Vals. citati supra in decimo octavo fundamento in fine. Ad idem cap. Sicut dicitur, in fine de hanc illa ubi debet dicitur Clerici in regibus, ne lectiones in Ecclesia legant, seu responsoria in Choro separationem cantent; hoc enim ultimum est peculiare officium Clericorum prima tonsura, seu Pfalmistiarum, ut in cap. Petrus, 25. dist. Porro in manifestis regula scripturarum est non exequiare que scriptura sunt. Scimus ergo littere, ut ex Hieron. formaliter inquit Jo. Andr. c. super scriptura, in fine, de Cler. vel dicitur h.

117 Vigelanoprimo. Eandem sententiam probavit sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium cum ei relaxatum fuit Episcopum Cavensem declarare quendam Clericum primam tonsuram fore privilegio privatum, eo quod confusuram non imprimeret characterem; sacra Congregatio hinc literis, videlicet 12. Maii 1620. & 16. Novemb. 1621. eidem Episcopo injunxit ut decretum illud revocaret, & obliteraret si in eo contineretur declaratio: quod prima tonsura characterem non imprimeret, & in posterum a similibus de declarationibus abstineret.

118 Ad extremum. Aperiens hanc sententiam probavit S. Congregatio Concilii. Si quidem consulta an Abbas habeat jurisdictionem quasi Episcopalem, si alius quam Regularibus sibi subditis primam tonsuram conferret, censeatur saltem impressibile characterem; adeo, ut taliter tonsuratus non iterum tonsurari deberet; respondit impressibile esse characterem; & ita tonsuratum, tonsurari iterum non debere. Quia sententia posita hic, & Archid. in c. Quoniam, num. 7. infra 65. dist. & in cap. Abates, de privi. in 6. quatuor sequitur gloss. ibi in ver. Tonsuram, & alii plures, quos supra attulimus in 3. notab. n. 4.

Superest tunc ut respondeamus ad contraria argumenta Theologorum.

119 Ad primum igitur, nempe ad cap. primum, 77. dist. respondet gloss. ibi dictionem primam, respicere sequentes ordines. Et quamvis Turrec. dicit illam gloss. esse ineptam, ego tamen salvando glossam, allego textum similem in cap. si officio, 19. dist. ubi habetur: Affuecat in Domini cultis in Lectorum primus gradus, divini cultus servitii, nec illi velle Exorcistam, Acolytum, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri. Ecce quod in d. c. primo, dicitur, sic primam Olliarium; in c. si officio, dicitur, primam affuecat in gradu Lectoris. Et ta-

men certum est Lectoris gradum non esse primum, sed secundum ab Olliarium, ut in cap. a Subdiacono, 22. dist. a. Nevele est igitur in dictionem, primam, & primam, utriusque respiciant sequentes gradus duntaxat. Sic aliquando primus dicitur respectu secundum, I. dicitur, & in fine, ff. de ord. in fine, gloss. in l. si dicitur, ff. de reb. hab. Secundus dicitur primus respectu tertii, & tertius primus respectu quarti, ut in Authen. de heredi. ab insti. ff. de iudicatum, 127. cum gloss. in l. 2. ff. de iudicatum, ff. de ord. in fine, gloss. in l. si dicitur, ff. in ver. primum annum, ff. quib. mod. usufr. amitt. Et sic dicitur primus non solum quem nemo precedit; sed etiam qui habet alios, post se gloss. in c. seph. de verbor. signif.

120 Respondeo secundo litteram d. cap. 1. non esse intelligendam de laicis, nisi est dicitur in quibus tamen dicitur illa, que, restitit ad Clericos tantum. Ratio est, quia respouat Canonici instituta; ut qui de statu laicali ad Episcopatum assumatur, sic primum gradum gradatum lingui inferiores ordines, e. c. c. Non negatum, cap. Miserram; c. quid prodest, & c. si nonnulli, 61. dist. Imo grave obprobrium est Clero, si nullus inter eos ad Episcopatum reperitur idoneus, cap. vobis, ead. dist. Unde sensus illius textus videtur esse: Si quis de Clero ordinandus est Episcopus, primum sit Olliarium, deinde Lector, &c. Idque insinuat littera ibi, (In Ecclesia, id est qui in Ecclesia existit, & sic jam sunt prima tonsura initiati, & de toto ecclesia sic ascendat ad gradum Ecclesiasticum, Primum ordinem Olliarium, &c.) Alioquin si textus de laicis esset intelligendus, illius sensus esset, si quis laicus ordinandus sit Episcopus, primum sit Olliarium. At certe absurdum esset ut Pontifex ibi generaliter docuisset interos laicos posse ad apicem Episcopatus assumi contra Canonicas sanctiones. Præterea ille textus intelligeretur de numero laico, sequeretur, ut quis de laico posset fieri Olliarium, omnia prima tonsura, que tamen sine ordo sit, sine non, certe omitti non debet; imo est supplenda, si ea prætermittit sequentes ordines fuerit collati, secundam opinionem Host. que committer recipitur, ut dictum est supra in decimo quinto fundamento. Verus igitur textus licet indefinitus, & generalis ad Clericos restringi debent, ne hoc absurdum sequatur, l. 2. Cod. de nexal. adim. Bartol. interpret. l. omnes populi, in 6. quæst. princ. p. 1. De insti. & iur. Et hinc arbitror esse verum, & germanum sensum illius textus, licet alii non tangant.

Ad secundum, & tertium respondetur illa iura suppleri per alia, in quibus fit mentio de Pfalmistiarum. Non enim est indicatum in sacris Canonibus, ut quandoque omittatur aliquis ordo; ut patet in cap. si quis Episcopum, 27. quæst. 1. ubi recitentur singuli ordines ecclesiastici ab Episcopo usque ad Pfalmistiam; & tamen nulla fit mentio Acolytus, vel Exorcisti. Unde hinc ex eo textu non liceret arguere, Ergo Acolytus, & Exorcista non sunt ordines; ita neque ex iuribus prædictis; quia omnis Pfalmistiarum suppleri debet per alia iura. Simile, in cap. si officio, 19. dist. & in cap. si officio, 77. dist. ubi ordines Ecclesiastici exprimuntur, nec fit mentio Olliarium.

121 Ad quartum respondetur neque, nec ratio probari ad Lectorum spectare nomen explanandi prophetias. Nam verbum prædicare, quod ponitur in c. dicitur, 25. dist. & in cap. Clero, 21. dist. gloss. & OD exponitur, id est legere. Unde in Pontificali Romano in fine, de ord. in fine, dicitur, Lectorum siquidem oportet legere ea, que prædicat, & lectiones cantare. Et hinc cum more ecclesie receptum sit ad minores ordines esse necessitate præcepti sufficere tres septem annorum, ut patet ex Pontificali Romano in fine, de ord. in fine, ibi: (Prima tonsura, & minores ordines ante septimum annum completum dari non debent.) & docet S. Thom. in 4. dist. 25. art. 2. quæst. 2 non esset possibile, ut per annorum septem ordinatur Lector exoneretur quod vacinam sunt Propheta, cum vix præstare id possit præcepti Theologi & Magistri; ac prout huiusmodi minus expletio non exigitur, quia secundum Philosophum in lib. de sensu, & vigili. Cuius est potentia, eius est actus. Itaque ut dictum est supra num. 100. Lectoris officium est lectiones legere, & prædicare, seu cantare, id est alia voce illas pronuntiare, ita ut etiam a longe distans audire possit, ut declarat Idor. in d. cap. Clero, 21. dist. per Idem etiam, & promittentes, licet, ut ibi dicitur, quidam Lectoris miserabiliter pronuntient, ut quosdam ad lecturam, laqueationemque compellant. Acque ita corripit fundamentum quod ordo non sit annexus prophetie Pfalmistiarum, prout Pfalmistia in Ecclesia, sed prout est lecta cum explanatione.

122 Ad quantum patet responso ex dictis in decimo octavo fundamento pro hac sententia. Respondet etiam Præpositus in d. c. Clero, num. 4. vel. 3. vel. 4. ubi dicitur: non dicitur quod in alio ordinibus, 21. dist. de officio ordinum non reperitur canonice, ut debet per solum, & unicum exerceri, nec esse nec dicitur illationem. Ministerium ordinis impletur per plures: ergo non est ordo. Imo actum consecrationis Eucharistie, quod est principale sacramentum, ad quod referuntur ordines Ecclesie possunt plures Sacerdotes simul expedire, & plures Sacerdotes simul unam, & eandem hostiam consecrare, ut docet S. Thom. in 3. part. quæst. 12. art. 2. Sicut omnes simul acciperunt potestatem in Cena & omnes Christo ministranti Sacramento Eucharistie, & cuncti conveniunt: Sacerdos enim non consecrat nisi in persona Christi. Multi autem sunt in Christo; idem non refert utrum per unum, aut multos Sacramento Eucharistie consecratur. Multo fortius ergo non refert, ut per multos simul ministerium Pfalmistiarum, & canendi adimpleretur, maxime cum de ipse chorus Clericorum totam Ecclesiam repræsenteret, & Congregationem fidelium, quæ una debet esse in Christo, cap. 1. De summo. trinit. quia in multitudine hominum illa unitas repræsenteretur, Facit quod not. in cap. Romana, & Pontificali in fine, in 6. Nam ubi actus exercetur a pluribus simul, tamen singulorum factus, & opere, & est apprehensibilis pluribus ut singulis, tunc videtur eos plures ut singulos respicere, non autem univociter. Ita hic, licet exercitium canendi Pfalmistiarum pluribus; tamen

quia quilibet Clericus ratione ministerii sui commissi illud implet; quilibet Clericus dicitur singulariter suum ordinem Clericalem suscepisse. Neque obstat quod dicitur Pfalmistiarum, non ordinem, sed officium vocet, quia hoc nomen officii latissime patet, ut magis dicitur ex plicat Petrus de Anchar. in cap. Et quem prout, de regul. in 6. & Felinus in cap. P. 7. in fine, in prim. de prelat. Et convenit etiam superioribus ordinibus, ut patet in Pontificali Romano in rubr. de ord. Olliarium, ibi: Accedant qui ordinandi sunt ad officium Olliariorum. Et infra ibi, (Suscepit filii charissimi officium Olliariorum.) Et ibi: (Quos in officio Olliariorum eligere dignatus est.) Et idem patet in sequent. rubr. de off. Lector. Et cetera, &c.

123 Ad sextum respondetur retorquendo argumentum, ut dictum est in 11. fundamento. Ad septimum respondetur negando maiorem. Nam hinc prima tonsura, ita & minores ordines dari possunt ubi contingit de extra Pfalmistiarum solennia, ut patet in Pontificali Romano in rubr. de Clero, factis, ibi: Minores vero ordines possunt dari singulis Dominicis, & festis diebus ubique. Et in rubr. de minor. ord. in fine, ubi dicitur: Quamvis minores ordines dari possunt extra Pfalmistiarum solennia. In solennibus vero ordinibus tantum minores ordines, quam prima tonsura dari debeat cum celebratione Missæ, ut in rubr. de ord. confertur. Et ita retorquetur argumentum, cum tonsura, & minores ordines in hoc pari passu ambulent.

Ad octavum, & nonum respondetur negando primam clericalem tonsuram esse distinctionem medium inter statum laicalem, & clericalem, seu ministrorum ecclesie. Et per eam quem non elegi ad ministerium Dominicum. Imo enim per tonsuram de statu laicali quis transit ad statum clericalem, & efficitur verus, & proprius Clericus, ut in d. cap. Miserram, 12. quæst. 1. Et Clericorum appellatione gloss. in Clem. 3. ver. Clericum, de vit. & honest. Clericis, & gaudet omnibus prærogativis, & privilegiis Clericis; ubi dicitur est in decimo nono fundamento. Et propterea licet Episcopus post collatam tonsuram dicitur Clero ordinato. (Hodie de tota ecclesia factus, & privilegia Clericis sortitus es.) ut in Pontif. in fine, de Cler. factis. Ita post degradationem dicitur Clero degradato: (Te velut Clericis professionis indignum redigimus in servitium, & ignominiam habitus secularis, ac status,) ut in rubr. de degradatione a prima tonsura. Item per primam tonsuram transferretur Clericus ad statum Ministrorum Ecclesie, ut similiter patet ex dictis supra in decimo octavo, & vigesimo fundamento. Rursus Clericus per primam tonsuram efficitur proprius miles castri militie, cap. Christianus, 11. quæst. 1. ibi: (Cum Clericali circulo teneretur adstricti) Et ibi, (qui castrum militem possit, cap. Degradatio, de serv. in 6. ubi castrum militie militis, id est Clerici etiam prima tonsura, nam & de his loquitur ille textus, ut in ver. (Hæc ad hunc) cap. Nullus Episcopus, 22. dist. ibi) (Debet enim esse immunis ab aliis qui divina militia est aggregandus, ut a castris Dominicis, quibus

nomen ejus adscribitur, nulli necessitatis vinculis subiacent. Itaque per primam tonsuram Clericus non debeat, imò aggregatur, & adscribitur Clericali militia, ut ille patet, & in Conditione Sixti V. *Sanctum, & futurum, ibi, Clerici militia adscribere*; & scripti plenius in cap. *Comprehensio, in 3. notat, infra, de Cler. egrot.* Quibus hinc totum arguuntur argumentum Archid. Nam Clericus per primam tonsuram efficitur proprii miles caelstis, habere debet propria stipendia, & consequenter stipendii ligna, id est charactere.

130 Præterea est satis inima illa ratio interpositionis mediæ à statu ad statum; imò enim videtur à statu celibatus quem transire pallium ad conjugalem, etiam non præcedentibus sponsalibus. Quod iure fieri potest secundum opinionem gloriæ quam dicit veriores Bald. in l. 1. ff. *De sponsal.* & in aliis pluribus etiam nullo medio interposito. Accedit, quod in baptisate & professione congrue interponitur medium Catechismi, & Novitatus, quia à baptisate, & professione postea non licet retrocedere absque hæreticæ, vel apostolicæ nota; idemque contingit in matrimonio vivente uxore. At à minoribus ordinibus licet sit reditus ad statum laicalem, ut patet in leg. respon.

Responderi etiam potest ad argumentum Durandi, & aliorum, ut dicemus infra in responsione ad ultimum, *num. 133.* Potrà ad principium noni argumenti omnimodò respondere, quia nihil concludit, & forte intentio Archidiaconi fuit arguere ad eum modum, quo dictum est in duodecimo argumento pro sententia Theologorum *num. 77.* ad quod responsum est supra in nono fundamento *num. 83.* & in quarto fundamento *num. 69. vers. Præterea in Sacramento.*

131 Ad decimum abunde responsum est supra in decimo octavo fundamento pro hac sententia, & in responsione ad quintum.

Ad undecimum similiter responsum est in eodem decimo octavo fundamento, *num. 110. vers. De resp. arguitur.*

Ad duodecimum in idem est responsum in nono fundamento. Et doctrina Ioan. Motach, recitatur à Ioan. Andr. ut diximus in quarto fundamento. *num. 69. vers. Et aliter in Sacramento.*

Ad decimum tertium respondetur negando consequentiam, quia etiam à reliquis minoribus ordinibus potest Clericus, dummodo non sit in sacris constitutus, retrocedere, & uxorem ducere, ac pro laico se gerere, & exuere se ipsum omnibus privilegiis Clericalibus, ita ut amplius non dicatur Clericus, ut habetur in cap. *Antioch. de legem, lib. 6. cap. 1. de Cler. i. viis, eodem lib. cap. Ioannes, cap. Cum alius, infra eodem tit. c. 1. de rit. & hinc Cler. lib. 8. & in Clem. 1. cad. sit. Scita responsio Præp. in cap. *Clarus, num. 4. vers. Nam, per hoc non constituitur quod non sit ordo, 21. dist. 17.**

132 Ad ultimum, id est ad ponderationes ex decreto Concilii Tridentini desumptas, responderi potest sanctam Synodum noluisse diffinire hanc controversiam inter Theologos, & Canonistas in Tonsura sit ordo Sacramentalis nec ne, sicut quia id necessarium, aut expedient non pu-

tavit. Et propterea Tonsuram distinguit ab aliis minoribus, nam cum multa stantia essent circa primam Tonsuram, oportuit illam nominatim exorinere; alioquin illa non expressisset, sed tamquam memisset minoris ordinum. Theologi dixerunt Tonsuram non comprehendit, quia non est ordo Canonice contra dixerunt comprehendit, quia ordo est. Quod si Concilium sub ordinibus Minoribus intellexisset, comprehenderet Tonsuram, probasset sententiam Canonistarum, si intellexisset illam non comprehendere, probasset sententiam Theologorum. At neutrum prætere voluit, forte ne condemnaret factos Theologos, ant honorabiles Canonistas. Ergo necesse habuit de illa nominatim loqui, & sensum ab aliis quatuor ordinibus. Et hinc licet tantum inferre, ut Concilium non declaraverit Tonsuram esse ordinem, non tamen licet inferre ut declaraverit oppositum, & hoc intendit. Sæc Congregatio dum dicit Tonsuram à Concilio non haberi pro ordine, id est Concilium non diffinit illam esse ordinem, & idem illam non comprehendit illam minorum ordinum appellationem, & certe si Concilium hoc dicitur, Congregatio ejusdem Concilii interpretes non declararet in Clericali tonsura imprimi characterem, prout declaravit eundem ea, quæ diximus *num. 117.* Et ad decretum, *cap. 17. sess. 23.* responderi potest idcirco Concilium fuisse in Ecclesia relictum ordinis functiones à Diaconatuque ad Obitarium duntaxat, quia forte minus Clericorum primæ tonsuræ, videlicet canendi psalms, & divinas Laudes, nunquam fuit in Ecclesia intermissum, & propterea nec Presbyteratus nullam fecit mentionem. Vel certe non meminit primæ tonsuræ propter rationem superius expressam, quia noluit de eide quæstionem Theologorum, & Canonistarum, licet decidisset, si declarasset tonsuratos habere certum ministerium in Ecclesia. Qui intellectus non absolute dependitur ex varietate loquendi, quæ usæ est. S. Synodus de clericali Tonsura; nam est alibi usata fuerit illis verbis, prima tonsura inuitus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ut in *cap. 6. sess. 23.* quæ videtur magis probare sententiam Theologorum ut tonsura non sit ordo: tamen alibi loquuta est per alia verba, quæ magis favere videntur contrarie Canonistarum sententiæ, ut patet *sess. 23. cap. 1. ibi, Pro collatione quorumcumque ordinum, etiam clericalis tonsuræ.* Quæ verba satis clare innuunt tonsuram esse ordinem sacramentalem. Quandoquidem illa dictio etiam quamvis exprimat casum quæ, vel magis dubitabilem; tamen est implicativa præcedentium, Clem. 1. Scibi Card. in *1. notat. de testam. Bart. in l. suo quoque, num. 6. ff. De hered. institut. Alex. conf. 118. Anind. dicitur, num. 12. lib. 2.* Unde quemadmodum si quis legaret libros, etiam equum, oratio esset in præ, quia librorum appellatione equus non continetur, & dictio, etiam non retineret propriam naturam quæ est implicare, ut notat Calderin. *conf. 225.* An per istam formam, in fin. al. 4. de præben. Eodem modo inepta esset oratio pro collatione quorumcumque ordinum etiam clericalis tonsuræ, si tonsura sub nomine ordinum non comprehenditur.

133 Ad authoritatem verò cathedra Romani responderi potest, ex eo quod dicitur primam tonsuram esse præparationem ad ordinem, non recte inferri ut non sit ordo; Siquidem minoribus ad alium superiorem præparat, & disponit, & ita respondit Valquez in 3. part. d. Thoma tom. 3. *disput. 236. cap. 1. num. 2.* adiciens propterea hanc rationem præparationis, seu dispositionis ad ordinem valde inhumanam esse, Quæmadmodum nec licet inferre, Tonsura clericalis est aditus ad sacramentum Ordinis; ergo non est sacramentum; nam & Baptismus est prima omnium Sacramentorum, & tamen impium esset hinc deducere, ergo Baptismus non ait sacramentum. Facit quia aditus est adior pars domus, leg. *1. ff. de iur. iudic. per Bart. conf. 109. Eadem ratio est, num. 2. lib. 2. Alibi, in d. d. in per. aliorum, & si aqueductus debeatur prædico, debentur etiam subole, per quas aquæ ducunt, l. 1. si aqueductus, ff. De iur. ab. emp. & appellatione domus etiam olivum continere ut, l. 1. ff. De class. vni canon. de quibus ibi per Bart. num. 11. Obitarius verò non dicitur in Catechismo primus gradus impliciter, sed post primam tonsuram, & hoc respectu loquendum secundum ea, quæ dixi *supra num. 119.**

134 Ad extremum quatuor Card. Turrecem, citatus *supra num. 43.* conciliando opiniones dixerit Canonistas accipere nomen Ordinis largè, & improprie tamen his verbis eod. tantum spectasse videtur ut pertineret Canonistas in sententiam Theologorum; Unde hanc Conciliationem non admittunt Canonista, & Turrec. quævis simul Canonista celeberris, & Theologus egregius magistram sævènt opinionibus Theologorum, quæ ad sacram Theologiam legebat, ut ipse non teneat in genit in c. *Antioch. dicitur, ff. 27. q. 2. ubi in simili questione, in qua distigunt Canonista, & Theologi sic ait noscum immo Doct. in schola Theologorum magis favesimus opinionibus eorum, non audemus tamen honorabiles Canonistas apostolum aliter condennare.*

DE ETATE, & QUALITATE.

Cap. Accipimus.

S P M A R I V M.

Ordinatus ad sacros sine titulo ab ordinatore esse potest beneficium nisi post ordinationem se reddiderit indignum, & n. seq.

1. Approbatus ad ordinem, aut ad officium, vel beneficium nisi postea nova causa supervenerit.

2. Ampletur, & num. 37.

3. Declaratur, num. 4. & 5.

4. Exceptio criminis contra ordinationem de æquitate semper est admittenda.

5. Clausula in litteris apponens nota semper subintelligitur.

6. Clausula, si preceps veritate nitatur, subintelligitur in rescriptis, nec non exprimitur.

7. Item de clausula, et de beneficiis sit libere.

8. Item de clausula, nulla in impedimento cessare.

9. Clausula apponens nota in rescriptis si fuerit in his, rescriptum non videtur.

10. Clausula, si veli donetur, & beneficio non indignus, an, & in que distigunt.

11. Ordinatus ad sacros sine titulo, & beneficiis potest neque ordinari, nec successu potest consecrari quæ sit illud.

12. Sacerdos tenetur non ex dicitur, sed ex facto de sanctis.

13. Approbatus ad sacros videtur censetur etiam approbatus ad beneficium, nec debet eorum excommunicationem, *num. 37. & 35.*

Falsus in beneficiis in sacros, *num. 40.*

Item falsus quando Episcopus per alium examinavit, *num. 35.*

Item falsus in Episcopo succedere, *num. 16. & 42.*

Item falsus in ordinari, qui eligitur ad beneficium in alia diocesi, *num. 17.*

14. Examinandi non sunt quoad doctrinam periti de Canonistis in forma dignum, si tam dicitur, restituerit sunt.

15. Ordinatus sine examine, & commendatus littera pro prii Episcopi possessione, in non amittitur, & ab ordinari excommunicari possunt ex Concilio Tridentino c. 3. *sess. 14.*

Quæ sunt decretum non comprehendit minime ad Episcopo prædicare, nisi nova causa supervenerit, *ibid.*

16. Ordinatus quæsi sacros excommunicari ab Episcopo facti quæsi beneficiis et de novo consecrari, non autem quæsi ordines hanc collatum, & prædicare.

17. Approbatus ad beneficium est examinandus ad ordinem etiam dignitate amissionem, nisi sit in non collatione dignitate examinatus, & ordinatus fuerit.

18. Episcopus non potest violare Canonice sanctiones.

19. Præsumptio semper est pro iudice.

20. Præsumptio omnimoda, & solimonia ad.

21. Formæ iustitiam appellatur forma curiam.

22. Executor rescripti presentato super modo providendi in beneficium quædam licet potest & c. *num. seq.*

23. Excoptiones irritas executor debet retinere, & inavalebit admittit, & inavalebit super sedere.

24. Minor rescriptum ad unum dignitatem, si eligatur ad aliam, debet similiter inavalebit reputari.

Declaratur *num. 39.*

25. Indignum in uno officio debet indignum haberi in alio, & *num. seq.*

26. Tutor, qui male se gessit, si dicitur tutor, ut suspensus removeri debet.

27. Rescriptum, quæ mandatur alium provideri in ecclesia Cathedrali, an locum habeat in Ecclesia diocesi, & c. *num. seq.*

28. Extrema iustitia regulatur secundum naturam obligationis præcedentis.

29. Rescriptum, quæ mandatur alium provideri de beneficio, non extenditur ad Prælatus.

30. Examinatus, & promotus ad ordinem sacrum, an quoad doctrinam sit verum examinandus ad beneficium vero patronatus requirit eundem ordinem, & *num. seq. aliter in fin.*

31. Tridentini Concilii tenet *cap. 13. sess. 7. corruptum restituitur.*

- 32 Examinatus semel, quod ad litteram regulam non de-
bit iterum examinari.
- 33 Mordus semel approbatus reprobari potest causa legitima
sufficiens, et non, 2. 4.
- 34 In de eadem hominis facta queritur debet.
- 35 Examinatus ad ordinem potest rarietate insufficientia
aliquando repelli.
De licet, num. 29.
- 36 De 11. & rarietate sunt connexa.
- 37 Approbatus semel, potest reprobari ex nova causa
superveniente respectu criminis, sed non respectu
litteraturarum.
- 38 Examinatus ad beneficium, vel officium non tenetur ad
aliam finem se iterum examinari subditore 3. Item si ad
maius, vel deservit.
- 39 Approbatus ad ordinem potest ad beneficium ab Episcopo
sacrosacerdotum examinari, et reprobari.
- 40 Approbatus non sufficiens in disciplina, sed decretum
admissum.
- 41 Dicitur semel approbatus reprobari potest.
- 42 Approbatus ad sacrosacerdotium dicitur ad tertiam agna-
tionem, vel magis non iterum examinari.
- 43 Dispendiosus in p[ro]p[ri]o Episcopo non dicitur, au-
tem in p[ro]p[ri]o promovendo censetur cum eo rarietate dis-
pendiosus.
- 44 Pluribus potest contra factum proprium venire
reprobando profusa litteraturam, quia semel appro-
batus.
- 45 Illiteratus an possit privari beneficio merito etiam ad pro-
movere.
- 46 Regularis semel ab Episcopo approbatus ad consecrationem
personarum faciarum auditur ad 3. Et quando
episcopus iterum examinatus, et reprobari: Benefi-
cium.

ACCEPIMUS. Ordinatus ad sacerdotium sine titulo ab Ordinatore jure potest beneficium, nisi post ordinationem se reddiderit illiguum. Hoc dicitur Communi divinis Consultatio, & responsio, 2. ibi, licet rarietate, Effacitad 2. par. Barba, & de qualitate p[ro]fessionum.

Nota primo ibi, Exceptionem non potest p[ro]cedere reprobationem. Episcopum qui aliquem ordinavit non potest contra eum excipere, quod sit irregularis, irregularis, vel intusciens: nisi post ordinationem nova causa supervenerit, que illum reddat indignum, ut licet patet. Idem in elec. 2. cap. De dispensatione 2. q[ue]st. 2. Item qualiter-
cunque promotus, cap. Cum super questione, infra de rarietate, cap. Dico, 2. distinctio, cap. In ista, 2. dist. cap. Diverso, infra de cler. conso. Item in iudice, cap. Infirmus, infra de offi. de legu. Idem in Proc[ur]atore 3. 1. Foss. Item, ff. De Proc[ur]. Idem in reite, cap. Præterea, 4. 2. infra de rarietate, & ita bene tenent gloss. 1. Innoc. num. 1. Holl. num. 2. & Abbas Antiquus in sy. Ioan. Audr. in cap. Cum venerabilis, in 3. col. vers. Si autem, infra de excep. Cardin. in Clem. 1. num. 15. de consess. p[ro]bat. Quod procedit etiam si crimen post ordinationem ad notitiam ordinantis pervenerit: nam nihilominus non potest contra ordinatum de crimine excipere, dominodo tamen etiam antea per diligentem examinationem id licet poterit arg. Cum in iudice, 5. si quis dicit infra de excep. dispensat. Et hoc de mero iure. Sed de acquiret exceptio criminis live p[ro]-

cedentis, five consequentis ordinationem, semper est admittenda; quia beneficia indigni conferri non debent, cap. Cum alia, supra de excep. cap. Dubium, infra de excep. Item, secundum Innocentium, bene tenent, cum quatuordecim Holl. numero 2. vers. Ideoque non est adhibendum, Ioan. And. num. 1. & Bar. in 2. notat. Episcopus tamen qui talem ordinavit, puniendus est, cap. Cum fuerit, infra eod.

Secundo notandi, Et super abundantia. Clitulum in litteris apponi consuetam semper sub-
intelligi, ut hic per Bar. in 4. notat. & Cardin. in 3. notat. Ad hoc, cap. Causam de rarietate, & c. 2. & cap. Cum videret de excep. & ita de clausula, ff. si solum, habes text. hic, nam cum Pontifex dicat se facere illam apponi in litteris ex hyper-
abundanti, aperte innuit illam fore subintelligendam, quamvis non esset expressa. Idem de clausula, si proce[ss]us veritate nitatur que temp[or]e
inter scripto subintelligitur, cap. 2. supra de re-
scripti, Oldrad. cons. 225. P[ri]mum tale est Dominus, numero 2. vers. 2. Nec idem; & Anchar. cons. 240. Et p[ro]cedit in p[ri]mo, & p[ro]teritum, 1. sed. cons. 92. Fovendi p[ro]p[ri]i, nam, 3. Idemque de clausula, si est ita, vel si constituit ita esse, Abb. cons. 99. Item in p[ro]fessionum, circa fin. lib. 1. & de clausula, si verba sit solum, Nota apud C[ar]torem de Gra-
tula, distinctione 33. circa 4. de rarietate, non animam, numero 17. & seq. Et eodem modo clausula, in-
f[ra] de p[ro]fessionum, in omni p[re]cepto, & p[ro]vocatione, & alias p[er]sonali dispositione subin-
telligitur; quia alia dispositio esset iniqua.
Cardin. cons. 122. Et innotat valde, numero 2. vers. Item p[ro]fessionum. Et ex his inferitur, ut clausula
apponi solita in recepto dicitur, re-
scriptum non videtur, quia tunc subintelligit,
Roman. in cons. 270. quæstio est in p[ro]p[ri]o, per
text. in cap. Cum de 11. in notat. supra de rarietate
fuit.

Tertio nota in eodem vers. In litteris gratioso; qui expediuntur in forma dignum, quandoque
apponi clausulam, si est idoneus, & necessitate
beneficio non indignum, & sic collige inter
hæc duo differentiam esse, quia omnis indignus
est non idoneus; sed non converso, quia ali-
quis potest esse non indignus, qui tamen non
sit idoneus, ut comes, cerdo, vel miles, prout
hic notat Anchar. in 3. not. Cardin. in 6. notat.
& Joah. de Anan. num. 2.

Quarto nota ibi, Quod ad te, vel Prædicti
huiusmodi ordinati fuisse solent. Non tantum
Episcopum, qui Clericum illiteratum ordinavit
ad sacros ordines sine sufficienti titulo, sed etiam
illius successorem terti, & compelli posse sic
ordinato providere de competenti beneficio. Et
ita hic est casus valde notabilis, quem nescio ubi
ibi, nam cap. Non licet, cap. Episcopus, & c. Cum
quodam, infra de p[ro]bat. loquuntur de ordina-
to sine sufficienti titulo, cui tamen nihil fuit
objectum, sed de illo contra quem a successore
excipitur de inhabilitate, loquitur tantum hoc
Decretalis. Et sic collige successorem terti non
quod ex delicto, sed ex facto defuncti, & est spe-
ciale in hoc casu, ne clericus cogatur in oppo-
brium ordinis clericali mendicare, cap. Dico-
ni sunt, vers. Mendicantibus de excep. clerico, 6. 2. dist. cap.
Ad supplicacionem, supra de rarietate, gloss. in cap. Ad
hoc, in ver. Examinatus, in fin. infra, de excep. clerico, 6. 2. dist.

ita Innoc. hic numero 1. vers. Sed dicitur, & numero 3. & Heub. eodem num. vers. Si vero dicitur
per Ioan. And. num. 1. vers. Bar. in 1. & in
3. notat. Cardin. in 7. notat. Anchar. num. 1. & Io.
de Anan. num. 1. & hanc p[ro]ximam contra Ordina-
torem, & illius successorem innovavit a cetera
Synodus, cap. 2. cap. 2. In illo verbis, (An-
tiquorum Canonum penas super his innovan-
do, non autem penam suspensionis contra ordi-
natum, de qua in cap. Sententiam, & c. Sancti-
tatem 20. dist. nisi ipse ordinatus fraudem adhibue-
rit, ut ex sententia S. Congregationis Concilli
dixi in cap. Cum sacros, in 2. q[ue]st. 2. num. 63. of-
f. in 5. infra de p[ro]bat. ubi etiam plura videat
an, & quando Episcopus tenetur providere ordi-
nato sine titulo, in 4. q[ue]st. 1. num. 20. quæstio 2. 82.

Quinto nota, ibi, Et dicitur idoneus requirere
quod ad rarietatem sufficiat. Statim atque Clericus
fuit admittus ad sacros ordines, censetur etiam
idoneus ad beneficium ecclesiasticum, ita ut
non sit novo examine subiciendus, ut hic est
expressum, & notat Innoc. numero 3. in ver. reser-
vata Bar. numero 2. Anchar. in 5. notat. & Cardin.
in 2. notat. Rota de off. 15. numero 1. par. 2. dist. off.
Sed hoc latius examinabitur infra in 2. q[ue]st. 1. a
numero 32. Hic tamen dicitur regulam hanc sex
modis. Primo scilicet, ut procedat in beneficio
simplici, novatim in Præbenda Cathedralis
Ecclesie, vel alio beneficium speciale formam
requirente, ut hic per Collectat. in p[ri]mo, post
Gutelm. de monte Laud. in Clem. 2. de consess.
p[ro]bat. Hoc credo verum in beneficio curato,
ut latius dicam infra, 40 non autem in p[re]b-
enda Cathedralis Ecclesie, nam cum de me Card.
Borromæus petisset responderi S. Cong. Con-
cilli, cum a Sede Apostolica conferuntur Cano-
nicatus Cathedralium in forma dignam, si p[ro]vi-
deri iam tunc Diaconi, vel Sacerdotes, an sint
iterum examinandi: Sac. Congregatio cons. in
his, qui iam Diaconi, vel Presbyteri sunt, & ad
Canonicatus Cathedralium Ecclesie in forma di-
gnam tunc collatos admitti poterunt, opus non
esse examine, quod ad explorandam literatu-
ram pertinet. Hoc verò qui sacris Ordinibus
nondum initiati sunt, examinandos esse an illa
habent adjecta doctrina, quæ ex p[re]cepto
Trident. Conc. necessaria sunt sacro illi ordini,
qui Canonicatus, quem consequi volunt, erit
annexus. Secundo delecta regulam, ut locum
habeat quando Episcopus per scriptum examina-
vit secus si per alium, puta Archidiaconum,
iuxta text. in cap. Ad hoc, infra, de offi. archid.
quia tunc bene potest semel examinatum iterum
examinari: nam negligentiam primi examina-
toris obitare non debet quominus quæritur an
promotus sit dignus, ut notat gloss. in d. c. Ad hoc
in ver. Examinatus, item gloss. penult. in c. Cum
sit ars, infra de rarietate, & dicitur gloss. in ver. Exa-
minatus, Innoc. numero 1. vers. Vel ubi aliter sit, si-
cuti archidiaconi, Hostien. numero 12. in ver. Sine
examinatione, Ioan. And. num. 2. vers. Examinatus,
tamen Episcopus, & Bellam numero 1. in 5. c. 6.
quæstio. quæ declaratio nullum corroboravit ex
decreto Concilli Tridentini, 1. c. 6. quo statu-
tur ut Episcopus de susceptum ordinem exer-
cicio possit interdicere, & suspendere quoscumque,
que suos clericos, præsertim in sacris consilia-
tionibusque suo præcedenti examine, & commen-

datiis litteris quatuor autoritate promo-
tos, quos ad divina officia celebranda, seu ec-
clesiastica sacramenta ministranda mitti idu-
neos, & capaces oportet: licet tanquam habi-
les ad eo, à quo ordinati sunt, probati fuerint.
Observandum est tamen hoc decretum non con-
stare sibi locum in ordinariis ab Episcopis p[re]-
deceloribus, ut declaravit Sacra Congregatio
eiusdem Concilli interpres. Expositio enim Al-
phonius Gomelius se ordinatum fuisse ab in-
cessore Archiepiscopo Ispalen. & se totum be-
neficium simplex possidere: tamen præteritum
Archiepiscopum Ispalen. voluisse etiam cogere
ad subiciendum se novo examine ex decreto
cap. 2. dist. 14. cum ipse nolisset consensum fuisse
in carere eum, deinde dimittit, & a celebranda
Missâ suspensionem: Sac. Congregatio cens. cap. 1.
foss. 4. non comp[er]tendo examinatus, & p[ro]-
batum ad sacros ordines ab Antecessoribus Episcopis,
nisi post promotionem nova causa su-
pervenisset. Tertio dicitur supra dictam regu-
lam procedat in Episcopo, qui ordinavit, non
autem illius successore, qui bene potest exa-
minatum ad ordinem a prædecelore, iterum
examinare ad beneficium, ut dicitur infra in 42.
licet non possit p[re]teritum indolentia denega-
re alimenta ordinato ad sacros Ordines ab Episcopo
prædecelore sine insufficienti titulo, ut
ostensum est supra in 4. not. & notat gloss. in d.
cap. Ad hoc, in ver. Examinatus, infra in offi. A-
rchidiaconi. & ex hac declaratione collige, aliud
esse ut Episcopus velit clericum examinare ad
ordinem iam susceptum a prædecelore, & aliud
esse, ut velit hoc ordinem examinare ad bene-
ficium eide novo conferendum: nam in primo
casu non potest, quia decretum Trident. Conc.
d. c. 3. ad hunc casum non pertinet, ut per
Innocentium amon potest, ut patet in hac tertia
declaratione, & potest esse ratio divi in hanc
sententiam repellitur promovendus, quia indigne
tam promotus, 5. dist. 15. quæstio 1. gloss. in cap.
Et tenet, in ver. Examinatus, & ibi etiam Ivo in 1.
& 11. supra de excep. ordinatus. Quarto declara-
regulam iterum procedat in eo, qui fuit ordinatus,
vel obtinuit beneficium in nova dicitur esse, &
postea eligunt ad beneficium in hac nam talis
potest iterum examinari, cuius forte in dicitur
in quæstio 1. hinc aliter, ad quos oportet
enim adaptari, cap. Operari, in offi. 1. cap. 116.
12. dist. & res inter alios acta, & ita notabiliter
delectat Collectat. hinc, 2. Quinto declara-
regulam superius positam, ut non procedat in po-
nitus illiterato, ut dicitur infra num. 48. Sexto, &
ultimo declara eandem regulam, ut locum ha-
beat, prout loquitur, in eo, qui sacris Ordini-
bus initiatus est, & intendit obtinere beneficium.
non autem in casu converso, videlicet in eo, qui
jam beneficium obtinet, & intendit suscipere
sacros Ordines eidem beneficio annexos; nam
talis utique potest subire novo examine, ut Sac.
Congregatio Concilli declaravit: nam consilia-
tionem habentem, alia indigeat probatione ad
factum Ordinem suscipiendum, 7. c. 23. lanua-
rii 1580. Respondit enim, quod ad dignitatem
approbatus est, examini nihilominus subiciendum
esse tanquam Episcopi, qui non contulit
dignitatem, quam eius, qui consultus, nisi tamen
litteram

hanc emendationem dignitatis examinatus, & ordinatus fuerit, iuxta decretum Conc. Trident.

18. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Sequitur nota ibi, *Quo fitur examinatione non videtur adhiberi*. Non esse verisimile ut aliquis Episcopus violat Canonica sanctiones, ut hic per Hostium *num. 16. Joan. Andr. num. 17. Card. in 10. notab. de Inan. de Anan. in 3. notab. licet quandoque factus fiat, ut cap. vel non est compet. supra de temp. ordinationis, sunt enim Episcopi Custodes Canonum, cap. Cum quibus, 2. e. notab. 3. Archiep. in cap. lites canon. num. 3. vers. Quid sit, de lites. lib. 4. Federicus de Sen. conf. 17. Et alio Calisto, per totum. Anchar. in repet. cap. Canonum iustitia, num. 181. vers. In contrarium, num. 190. vers. Accedit haec nota questio, supra de iustitia. Unde est argumentum, pro iudicio praesumit, cap. in praesentia, supra de rebus. Et omnia praesumit solemniter acta, l. ab ea parte, ff. De probation. Et insitit. de fidei iur. in fin. & cap. Sicut, infra de re iudicat. Host. lib. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Sequitur nota ibi, *In forma nominum, formam rubricae appellari formam communem*; & in beneficiis per huiusmodi formam compelli Episcopum providere non solum in Ecclesia propria, sed etiam compelli, & posse providere in Ecclesia diocesis, gloss. hic in ver. in materia Ecclesia. Sed de hoc latius infra, in prima questione.

Ultimo nota in vers. *Exceptiones autem*, secundum Hostium, num. 23. vers. *Exceptiones*, quod quando scribitur pro aliquo beneficiando, non est necesse ut sit contestetur, vel ut libellus detur in scriptis; sed sufficit ut impetrans dicat executori Domine supplico, ut exequantur mandatum vobis iunctum, & tunc licet opponatur, procedat executor secundum formam scripti, cap. si quando, de cap. Cum dicta, supra de scriptis. & cap. Pro illorum, infra de probandis. Idemque observandum si scribitur opponatur exceptio, cap. Illud, si verba, de p. n. c. & cap. Cum infra, de concess. proben. Si vero aliquid rationabile opponitur, illud examinabitur, & executio suspenditur, cap. Constitutum, si praedicta scripti, & cap. Dilectus, infra de appellat. Sed super exceptione proposita proutquamtelles recitantur, erit in contestanda, cap. Petens, supra de verbor. de quo plene Hostiens. in Summa tituli, de exceptione 3. Quando, sub 3. Haec de illatorum, vers. penult. & sic. & per Roffred. Bevenentis, in l. l. tit. an. 3. notab. 3. Et primo videmus, & per Compollellan. in cap. Mandatum, numero 4. col. 8. vers. si vero Capitulum venere scriptum mandatum, & cum, 5. sup. de scriptis, hanc praesentiam Hostiens. probant hic Joan. Andr. in 2. Bollam, numero 13. Butr. num. 15. Card. in 13. notab. de locis de Anan. in 6. notab.

In glossa secunda nota bene hanc glossam, quod idoneus reputatus ad unam dignitatem si eligatur ad aliam, debet similiter idoneus reputari, ut hic & in cap. casta, 2. a. distin. haec converso, qui reputatus est indignus in uno officio, debet indignus haberi in alio. Nam & qui male se gessit in uno, si deinde detur Curator, tanquam suspectus removeri debet, ut l. 3. si quis resposi, ff. De suspens. tutor. & l. si aliquis,

30. Secundo QUARO, An presentatus, seu oblatus a Capitulo ad beneficium requirens ordinem sacrum, ad quem iam praevio examine ab Episcopo promotus fuerat, possit, & debeat ab eodem Episcopo, ad quem ius confirmandi, seu institutiendi pertinet, ante confirmationem, vel institutionem quoad doctrinam examinari; & nisi idoneus repertus fuerit, repelli vigore Tridentini Concilii, cap. 12. l. 7.

31. Quaesitio haec discutienda est iuxta terminos juris communis: nam concilium d. cap. 12. loquitur in casu, quo presentatio, electio, vel nominatio sit alii, quam Episcopo. Et sic quando

32. Cod. De iustit. & Anchar. lib. 1. 2. & cum gloss. confirmat hic Hostiens. num. 17. & 18. & alii plures apud Boerium de off. 1. 9. num. 26. hoc tamen limitat, ut dicam infra num. 39.

33. QUARO, an per illam formam, qua mandatum alicui ut provideat de beneficio in aliqua Ecclesia diocesis, providere possit in Ecclesia Cathedrali, & e converso si mandatum ut provideat in Cathedrali possit providere in aliqua Ecclesia diocesis. Pro solutione breviter distingue. Aut huiusmodi mandatum sit per litteras iustitiae, seu in communi forma, puta quia scribitur Episcopo, ut provideat ordinato ad sacrosine titulo de competenti beneficio; & tunc provideat potest, & debeat in quacunque Ecclesia tantum civitatis, quam diocesis, & in hoc casu loquitur l. i. textus, & cap. 1. de iustitia, & cap. Cum secundum, infra de probandis. Et glossa hic in ver. In materia Ecclesia, in prin. Aut mandatum sit per litteras gratiae, seu in forma gratiosa, & tunc si mandatum provideat in aliqua Ecclesia civitatis, non potest providere in Ecclesia diocesis. Et idem in casu concessio, quia per clausulam illam, in aliqua Ecclesia diocesis, non comprehenditur Ecclesia civitatis; nec contra, cap. Indulgentia, supra de rescriptis. Et est expressum in cap. Quarta, in prin. de probandis, l. 1. 2. quod emanavit ad declarationem eorum, quae voluntur in hoc c. Accepimus, per Tancrer. Bernard. & alios, ut ibi notatur in gloss. l. 1. Et in hoc casu, id est in litteris gratiae, intelligenda est glossa nostra in ver. In materia Ecclesia, ver. Sed quid si dicatur. Ratio differentiae est, quia forma instituitur veniit executivae ad obligationem surgentem ex ordinatione, quae principaliter respicit Ecclesiam Cathedrali, cap. Cum secundum, infra de probandis, & idem regulatur secundum naturam praecedentis obligationis. Est enim hoc mandatum obligationis excitativae, quod commensuratur quantitati obligationis antiquae excitatae ad hoc cap. Licet, & cap. Gratia, & quod ibi dixi in not. post Butr. numero 5. & supra de off. Ordinar. At haec ratio cessat in litteris gratiae super beneficiis obtinendis, quae cum sint ambiguae, restringi debent, ut legitur, & notatur in d. c. Quarta, in prin. Vigore tamen illius mandati non poterit executor de aliqua Praetura a provideat, quia ad Praeturas non extenditur intentio mandatoris, ut est casus in cap. vlt. infra, de probandis. Et hic fateri glossa praesalleg. in ver. In materia Ecclesia, & supra dictam distinctionem sequuntur hic Butr. num. 13. Cardin. in 11. notab. & Joan. de Anan. num. 4. & vide bonam glossam in cap. an. in ver. Dicitur, de verbor. permitt. l. 1. 2.

34. Et ratio est, quia ius factio quae non debet, l. licet, ff. de iur. cap. sub. gloss. in c. Licet, infra ff. de off. legat. gloss. in d. c. Cum secundum, in ver. Licet, de probandis. Et in specie quaestiones nostrae, quod promotus ab Episcopo praevio examine ad ordines sacros, non possit repelli per ipsum a beneficio, neque rursus examinari, text. est clarus hic, ut dixi supra, in 5. notab. Ordo enim, & titulus sunt connexa, cap. 1. 70. dist. ut qui unum dedit, reliquum dare teneatur, d. c. Cum secundum, ut considerat Innocen. hic in prin. ubi ceteri Doctores, per lectum Host. num. 2. in ver. Contra idem, & Bellan. num. 5. Butr. in d. c. Cum secundum, num. 18. Idque procedit si delegatur quem fuisse illiteratum tempore examinis prioris, siue etiam postea talem effectum esse, secundum Innocen. & alios proximè citandos. Neque obstat quod approbatus possit reprobari ex causa superveniente, ut hic patet, & dicitur est supra in 1. notab. Quia id est verum si loquamur de crimine: sed si loquamur de litteratura, seu doctrina, sicut in casu nostro, ut optime declarat hic Innocen. num. 1. vers. Sed si obiceretur, & post eum Host. num. 3. vers. Sivero obiceretur, Joan. Andr. num. 5. eod. vers. & Butr. num. 9. vers. Hoc verum.

35. Regula tamen superius proposita pluribus modis limitatur. Primum enim declaratur procedere in exami-

De aetate, & qualitate. c. Accepimus.

confirmatio, vel institutio ad alium, quam Episcopum pertinet, secundum quem sensum abundant illa praepositio, & quae ante verbum, quibusvis, in aliquibus Codicibus mendose legitur impressa, quae tamen non habetur in Codice Bibliothecae Vaticanae, & expressè declaratur alio textu ipsius Concilii, cap. 9. sess. 25. vers. Quod si ad inferiorem, tuncque jubet non aliter quem esse confirmandum, vel institutum, quam Episcopi examine. Nos autem verulam in casu, quo presentatio, seu nominatio fit Episcopo, ad quem ius institutiendi, licet confirmandi pertinet, qui casus à Concilio omittitur, ideoque remanet in dispositione juris communis, l. Communi diffini, ff. De liber. & postum. Percepta autem juris communis dispositione, regula est, semel approbatum praevio examine quoad doctrinam non esse rursus examinandum, nec reprobari posse, ut in hoc c. Accepimus, ubi omnes notant Cardinal. in c. Cum secundum, de probandis, num. 5. in 3. oppositio, Felin. in c. Cum venerabilis, num. 47. de except. & hanc esse regulam sentiunt communiter DD. qui semper casus, in quibus semel approbatus potest reprobari, dicunt esse speciales, gloss. in d. cap. Cum secundum, in ver. Licet, quae ubi cui adherent omnes sequuntur, de probandis, ubi Card. iam citatus in d. c. dicitur, app. Bald. in l. Et gradatum, §. Reprobatur, ff. De iur. & honor. Barr. & Alber. in l. Sed & reprobari, ff. De excusat. tutor. dum ajunt post Dyonum, Medium probatum reprobari posse causa legitima subsistente: alius secus, & ita supponunt regulam esse in contrarium, ita etiam Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de iurejur. in mel. alit. margin. ubi ait (In medio, ut semel probatus possit reprobari, esse speciale propter hominum infirmitatem.) idemque scribit Oldrad. conf. 18. Circa primum articulum

36. num. 1. vers. *Et ratio est*, quia ius factio quae non debet, l. licet, ff. de iur. cap. sub. gloss. in c. Licet, infra ff. de off. legat. gloss. in d. c. Cum secundum, in ver. Licet, de probandis. Et in specie quaestiones nostrae, quod promotus ab Episcopo praevio examine ad ordines sacros, non possit repelli per ipsum a beneficio, neque rursus examinari, text. est clarus hic, ut dixi supra, in 5. notab. Ordo enim, & titulus sunt connexa, cap. 1. 70. dist. ut qui unum dedit, reliquum dare teneatur, d. c. Cum secundum, ut considerat Innocen. hic in prin. ubi ceteri Doctores, per lectum Host. num. 2. in ver. Contra idem, & Bellan. num. 5. Butr. in d. c. Cum secundum, num. 18. Idque procedit si delegatur quem fuisse illiteratum tempore examinis prioris, siue etiam postea talem effectum esse, secundum Innocen. & alios proximè citandos. Neque obstat quod approbatus possit reprobari ex causa superveniente, ut hic patet, & dicitur est supra in 1. notab. Quia id est verum si loquamur de crimine: sed si loquamur de litteratura, seu doctrina, sicut in casu nostro, ut optime declarat hic Innocen. num. 1. vers. Sed si obiceretur, & post eum Host. num. 3. vers. Sivero obiceretur, Joan. Andr. num. 5. eod. vers. & Butr. num. 9. vers. Hoc verum.

37. Regula tamen superius proposita pluribus modis limitatur. Primum enim declaratur procedere in exami-

38. Secundo regula limitatur, ut habeat locum in eodem examine, & approbante; si enim semel probatum amplius examinari, vel reprobari non potest. At diversum est ius in successore eius, qui semel approbavit, ut sentiunt hic Doctores post gl. in ver. Examinari, Butr. num. 9. vers. Quandoque, ordinari per se, & Felin. loc. cit. Neque in casu huius limitationis obstat exceptio rei iudicatae successori examinare volenti, quia causa agendi mutatur, & est alia res, licet ab eodem beneficiario: tum quia approbatio non est sententia distinctiva, sed appellatur decretum admittionis, Oldrad. d. conf. 18. n. 3. Anton. de Butr. in d. cap. Cum secundum, num. 18. Joan. Andr. in d. addit. Anchar. in dicta Clem. 1. num. 18. & Felin. in d. cap. Cum venerabilis, num. 49.

39. Tertio limita ratione publicae utilitatis, ob quam Medici, qui ad curandum hominum valetudinem adhibentur, semel probatus, reprobari potest, l. Ut gradatum, §. Reprobatur, ff. De iur. & honor. leg. Sed & reprobari, ubi Bald. ff. De excusat. tutor. ex quo dicitur Barr. in dicta, l. Sed & reprobari. Doctorem semel probatum reprobari posse, ut facere consueverat Archiepiscopus Capuanus, quem hoc nomine laudat, optatque ita etiam hodie observari. Idque speciale est

40. natio, & approbato ad idem, vel simile officium vel beneficium; sed utraque est beneficium, vel officium est majus, vel dissimile, gloss. hic in ver. Reparare, quam Host. num. 12. & leg. Butr. num. 9. & ceteri sequuntur, Bald. in c. scriptum, col. ultim. supra de elect. dicens, semel examinatum debere iterum examinari si transeat ad longiora. Et est theoria Innocen. in d. c. Cum venerabilis, quae ubi sequuntur alij, telle Felin. num. 48. ubi etiam num. 49. prope finem refert id in ipso servatum fuisse, qui assumptus in Auditorem sacri Palatii examinatus fuit, tamen viginti annos in publicis Universitatibus sub Pontificatum doctus, & in hoc nullus discrepat. Et hanc sententiam alij approbavit S. Congregatio Concilii. Nam consilia an semel examinatus ab Episcopo ad simplex beneficium, si ad aliud simile presentetur, teneatur iterum se Episcopi examini subicere: Respondit non teneri, cum sit simile beneficium. Hinc autem sequitur magna limitatio ad regulam huius, c. Accepimus, & cap. Cum secundum, de probandis, ut examinatus, & approbatus ad ordinem non possit examinari, & reprobari ad beneficium, ut scilicet procedat in simplici; non autem in beneficio curam animarum habente, ut per Oldrad. d. conf. 18. num. 1. Et hoc est quod scribit Joan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de iurejur. in addit. margin. in fin. dum ait, cap. Accepimus, archaere ordinantem ad dandum beneficium, non autem curam. Huc etiam spectat, quod scribit Oldrad. ubi supra, & Anchar. d. Clem. 1. de concess. proben. dum asserunt regulam praedictam delinquentem ex c. Accepimus habere locum in connexis, & dependentibus, vel eorum eorundem, non autem in diversis. Anton. de Butr. d. c. Cum secundum, num. 18. ubi ait possibile esse, ut dignus beneficio per approbationem ordinum non sit dignus beneficio quolibet quasi infirmans non esse dignum Curat, vel alij requiruntibus magnam habilitatem, Felin. loco citato.

41. Secundo regula limitatur, ut habeat locum in eodem examine, & approbante; si enim semel probatum amplius examinari, vel reprobari non potest. At diversum est ius in successore eius, qui semel approbavit, ut sentiunt hic Doctores post gl. in ver. Examinari, Butr. num. 9. vers. Quandoque, ordinari per se, & Felin. loc. cit. Neque in casu huius limitationis obstat exceptio rei iudicatae successori examinare volenti, quia causa agendi mutatur, & est alia res, licet ab eodem beneficiario: tum quia approbatio non est sententia distinctiva, sed appellatur decretum admittionis, Oldrad. d. conf. 18. n. 3. Anton. de Butr. in d. cap. Cum secundum, num. 18. Joan. Andr. in d. addit. Anchar. in dicta Clem. 1. num. 18. & Felin. in d. cap. Cum venerabilis, num. 49.

42. Tertio limita ratione publicae utilitatis, ob quam Medici, qui ad curandum hominum valetudinem adhibentur, semel probatus, reprobari potest, l. Ut gradatum, §. Reprobatur, ff. De iur. & honor. leg. Sed & reprobari, ubi Bald. ff. De excusat. tutor. ex quo dicitur Barr. in dicta, l. Sed & reprobari. Doctorem semel probatum reprobari posse, ut facere consueverat Archiepiscopus Capuanus, quem hoc nomine laudat, optatque ita etiam hodie observari. Idque speciale est

43. Primum enim declaratur procedere in exami-

quibus tamen quatuor habuit. Sed ad hoc respondetur quod quia in magis idoneus, vel non, non potest ex amonitione, sed solum Episcopus, ut se habent verba illius. *Constitutio cap. 10. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.* Quatuor ab his idonei, ponderanda est distinctio, id est, non dicit, magis idonei, sed ad eos rationem spectat iudicium idonei, & certius dicitur suffragi locanda sunt, quatenus demonstrari possit idoneitas iudiciorum. Et maxime Calixtus habeat quatuor vota, & Nicolaus quatuor tamen non potest dicitur quin & Nicolaus idoneus reputatur sic ab examinantibus, quia habet maiorem partem votorum, sed licet orationes ex se vocet. Quis autem magis idoneus sit, non spectat hac ad Examinatores, sed ad Episcopum, dicto cap. 10. v. 1. Ex quo Episcopus quem magis idoneum. Si quis in magis idoneus solum Episcopi videtur esse, nec minor idoneus argui potest ex maiori numero suffragiorum Examinatorum, cum ad eum non spectet. Unde cum Episcopus iudicaverit, ipse, qui ab Episcopo rejectus est, tamquam minus idoneus potest appellari, & iudex appellationis dicitur qui fit magis idoneus.

Constantin. S. Congregatione hic propulsa cum dubitaretur an debeat appellari, licet Rota de hoc non dubitaret, dicit sententia Congregationis fuisse. Altera quod de ferendum est, quia appellatio est a collatione Episcopi ad illam rem relationem et per Examinatores factam, & sic ab utroque appellavit, & iudicio Examinatorum, & a iudice electione Episcopi. Quoties ad iudicium Examinatorum videtur potest appellari, quia modo iure prohibetur appellari, & Concilium eam admittit d. cap. 1. ubi inquit, Examinatorum relationem quomodo executionem habeat nulla de iudicio, aut appellatio impeditur, aut suspensio, sed de iudice, & de voluntate illa non impedit executionem. Et ita sententia Congregationis creditur habere appellari ad iudicium Examinatorum propter illa verba. Quo autem in appellationem a collatione Episcopi, intrat Bulla Pij V. que permittit clari verbis appellationem, que de iudice, & mandat fieri novum Examinum. Altera tunc opinio quod in eo non sit locus appellationis illi rati neque ex Concilio, neque ex Bulla Pij V. Ex Concilio, quoniam dicitur expressè quod licet appellare, sed quod appellatio non impedit. Ad Bullam Pij V. respondetur quod non procedit quando Episcopus eligi eum, qui ad Examinantibus pro magis idoneo approbatus est, ponderando illa verba, magis idoneus reperitur. Sed respondetur dupliciter. Primo, illud iudicium, qui fit magis idoneus, Concilium dedit Episcopo, non Examinatoribus, quia illa verba, magis idoneus reperitur, referuntur à verbo, *conferatur*, & hoc pendet ab eorum coram iudice appellatione, qui novum Examine promittit magis idoneum. Secundo quia illa verba, magis idoneus reperitur, intelliguntur de his, qui magis idonei reperiti fuerint, etiam ex examine iudiciorum. Sed postea relato decreto in praesentia causa Interamnia, facto à Sac. Congregatione, quod in fortioribus terminis probat à iudicio Examinatorum etiam quod appellare quem reproboverint, posse appellari,

& aliorum examen per totum iter à prelo. Et tunc Episcopi, qui se quibus iudicium Examinatorum unum magis idoneum prelo, potest per eum, qui repulsi sit absolute appellari, & ad novum examen provocari. In Congregatione generalis re diligentissime perpena recensuit.

Quinto **QUARTO**. Ad, & quando ex parte Examinatorum Synodali auctoritate, & an Episcopus in loco demortuorum possit aliter extra Synodum suscipere.

Solutio. Si quidem Episcopus sine auctoritate, quo Synodum tenent celebrat, & Examinatores in illius Synodo deputati omnes obierint, ex decreto Clementis VIII. hac de re octavo in quibus Examinatoribus Synodalibus si fuerint, subrogat alios non potiores numero sex, quod si non existant Examinatores Synodales antiqui, qui ad hunc numerum ascendant, tunc Episcopus eligit illos qui fuerint, & alios supplet de novo approbatos tamen à Concilio, usque ad numerum octiduum supplementum. Verum si nulli ex antiquis supstituti fuerint, tunc Episcopus cum magis idoneis Examinatoribus, qui à Concilio approbati sunt, non potiores dicto numero sex substituit, ex quibus Episcopus debet iterum eligere pro concursibus peribendis. Verum elapso anno, quo Episcopus tenet Synodum Congregat, S. Congregatio censuit, ut ex Examinatoribus in illa Synodo deputatis aliqui fuerint defuncti, ceterorum officium ex parte, & quae superant, pro legitime amplius non habent, neque ad examen promovendorum ad Parochiales ecclesias subhibentes esse, & iudicium illi sex Examinatoribus unstantem obicit.

Porro tamen in quolibet concilio suscipitur tres ex amonitione Synodales & procepto Concilio Tridentini d. cap. 1. & 2. *Transacta* pro Synodali quibus tribus, sed 24. nihilominus quod potest contingere, ut aliqui ex eis in illa concilio, ex aliquo causa sit suspensus, aut non aliquo magis idoneus, & ex culpa, & negligentia Episcopi, qui Synodum illius celebrat, fuerint illi, tunc ceteri integer numerus sex Examinatores à Concilio prebentur merito elapso anno celebrationis S. Congregationis cessat officium, & auctoritas ceterorum imperitum.

Ad hoc S. Congregatio consulta ab Episcopo Carthageniensi, concussus, & examen per Perodichium providendum factam à tribus, vel quatuor Examinatoribus Synodalibus magis idoneis, qui quatuor ab Ordinario tamen deputant, sit contrarium tamen Trident. Concil. & provisione Parochialium sic ab eo ordinario factis nulli, & Seci à postolice reservare: responsa esse contra formam Trident. Concilio praescriptum, nullumque esse manent, & collationem ad Sedem Apostolicam vigore Constitutionum Pij V. esse devolutam.

DE SACRA Vnctione.

Cap. Cum venisset.

S Y M M A R I U M.

- 1 **E**cclēsia Graeca in ordinationibus, & consecrationibus servare debet ritus, qui servantur in Ecclesia Romana.
- 2 **E**piscopus in consecratione, immittit Christum in capite, & manibus, quod si fuerit amissum per tres Episcopos est supplementum videndum.
- 3 **V**idetur extorserit, & interior an congruus hic describitur, & an interior unicus sit gratia, vel character sacramentalis. Anne Codex sit Mendosus, & quomodo restituendus ex manifestis ipso Bibliotheca Vaticane.
- 4 **O**rdinatio Presbyteri an sit requiritur portationem calicis cum vino, & patena cum hostia, ut si vinum desit, character non imprimatur, & num. seqq. usque in finem.
- 5 **C**alix, & patena traditio ex sententia antiquorum Canonistarum non est de essentia ordinis Sacerdotatus.
- 6 **O**rdinatio, & consecratio substantia quae sunt.
- 7 **O**rdinatio, si mixta ex substantiis sacris praetermissis, ex materia est iteranda, ac si nihil esset actum, & num. 50. & seqq.
- 8 **O**rdinatio, si aliquid de solemnitate praetermissum fuerit, non iteratur, sed cause suppletur amissioni, & quae sunt de solemnitate.
- 9 **M**issa, & vinum ordinandi, & ordinandi an sint de substantia ordinis, vel de solemnitate rationis.
- 10 **I**n ordinatione si levis fuerit praetermissa, suppleri possunt de causa illa. Et quae dicuntur levia.
- 11 **C**anonistae, si sententia quod calix, & patena traditio non sit de substantia ordinis Presbyteratus, quibus sunt in materia utatur.
- 12 **C**haracter in sacramento Confirmationis imprimatur in ipsa ordinatione.
- 13 **V**estimenta sacra non debent contradari nisi à sacro hominibus, nec solum consecrata iterum consecrantur.
- 14 **E**t reliqui possunt sibi, seu panis non sacro.
- 15 **C**haracter idem in sacramento ordinis iterari non potest, & iter.
- 16 **A**colytho an imprimatur character in acceptione candlelabri, an vero arcuboli, & num. 63.
- 17 **D**iaconi in primitiva Ecclesia fuerint ordinati per manus impositionem absque traditione libri Evangeliorum, & num. 67.
- 18 **S**tephanus ab apostolo fuit ordinatus Diaconus, & ministravit in altaribus Laodis Apostolica.
- 19 **E**vangelium quibus temporibus scriptum fuerit ab Evangelista.
- 20 **S**acramenta omnia sunt ex Institutione Christi.
- 21 **E**cclēsia sicut non potest nova Sacramenta instituire, ita nec materiam, & formam Sacramentorum immutare.
- 22 **S**acramenta sunt fundamenta Religionis.
- 23 **R**itus, qui in Sacramenta sunt ex Institutione Ecclesiae, non sunt de essentia, sed de solemnitate rationis.
- 24 **C**haracter ordinis potest amitti per Institutionem Ecclesiae ex sententia Canonistarum. num. 67.
- 25 **A**nima sua de jurisdictione Papa, & spiritualium Partium.
- 26 **E**cclēsia Graeca à Latinis discrepare non potest in essentialibus Sacramentorum.
- 27 **S**acramentorum uniformitas pertinet ad unitatem fidei.
- 28 **G**raeci in ordinatione Sacerdotum an usantur portatione calicis, & patena, an vero sola manuum impositione. num. 69. & 70. usque in finem.
- 29 **O**rdinum materiam Christum non instituit in particulari, sed generaliter, & indeterminate.
- 30 **C**ontrarium. num. 80.
- 31 **O**rdinatio Presbyteri valida est si fiat per traditionem vasis cum altera specierum ex sententia Henrici.
- 32 **C**ontrarium à can. 31. usque in finem. & praesertim. num. 76.
- 33 **S**pecies una sufficit ad essentiam sacramenti.
- 34 **C**ontrarium. num. 46.
- 35 **P**apa potest ex gravi causa dispensare ut in una specie tantum fiat consecratio. ead. num. 30.
- 36 **S**acramenta omnia tribus perscrutantur materia, forma, ministris.
- 37 **O**rdinum materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo.
- 38 **P**resbyteratus traditur per calicem cum vino, & patena cum pane portationem videndum.
- 39 **C**haracter ordinis Presbyteratus non imprimi si corrigatur calix sine vino, quibus fundamentum potest utique ad num. 89.
- 40 **S**acramentis, in quibus imprimitur character, illud est essentiale in quo, sive per quod character imprimatur.
- 41 **M**ateria in ordine ita est ex necessitate Sacramenti, ut sine illa irrita sit ordinatio.
- 42 **O**rdinis cuiusque principalis actus est, secundum quem magis proxime ordinatur ad Eucharistiam Sacramentum.
- 43 **S**ubstantiam principalis actus est vasa Domini Corporis offerre.
- 44 **P**resbyteri per modum actus est ministrare Corpus, & sanguinem Christi.
- 45 **C**haracter in quibus ordine imprimitur per suspensionem illum signi exterioris, in quo principalis actus quem respicit ille ordo significatur.
- 46 **O**rdio quid sit.
- 47 **S**ignis exterioris traditio requiritur ad essentiam ordinis.
- 48 **M**anus impositione non imprimitur character ordinis Presbyteratus, sed tantum confertur potestas signandi, & solvendi, & num. 8.
- 49 **S**ubstantiam materiam est traditio calicis vasis, & patena vasis.
- 50 **M**ateria debet esse distincta in Sacramento, in quibus est distincta forma.
- 51 **P**resbyteratus, & Substantiam esse in Ecclesia ordinis distinctos, est de fide.
- 52 **S**pecies una modo casu potest sine alia ex intentione consecrari.
- 53 **M**ateria in Sacramento debet significare principaliter rem contentam.
- 54 **S**ignificatio rei sacramentalis est de essentia Sacramenti, & habetur sufficienter per materiam eius.
- 55 **C**opula requirit consensum omnium copulatorum, &

quod dicitur quatuor habuit. Sed ad hoc respondetur quod quia in magis idoneus, vel non, non potest ex amonitione, sed solus Episcopus, ut se habent verba illius. *Congregatio cap. 18. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

37 Constant. S. Congregacione hic propulsa cum dubitaretur an debeat appellari, licet Rota de hoc non dubitaret, dux sententia Congregationis fuit. Altera quod de ferendum est, quia appellatio est a collatione Episcopi ad aliam relationem et per examinatorum factam, & sic ab utroque appellavit, & iudicio examinatorum, & a missa electione Episcopi. Quoties ad iudicium examinatorum videtur potest appellare, quia modo parte prohibetur appellari, & Concilium eam admittit d. cap. 1. ubi inquit, Examinatorum relationem quomodo executione habeat nulla de iudicio, aut appellatio impeditur, aut suspeditur, sed devoluta, & devolutio illa non impedit executionem. Ex ista sententia Congregatio creditur licere appellare ad iudicio examinatorum propter illa verba. Quo autem in ad appellacionem a collatione Episcopi, intrat Bulla Pij V. que permittit clari verbis appellacionem, que devoluta, & mandat fieri novum examen. Altera tunc opinio quod in eo non sit locus appellacionis illorata neque ex Concilio, neque ex Bulla Pij V. Ex Concilio, quoniam dicitur expressè quod licet appellare, sed quod appellatio non impedit. Ad Bullam Pij V. respondetur quod non procedit quando Episcopus eligi cum, qui ad examinatoribus pro magis idoneo approbatus est, ponderando illa verba, magis idoneus reperitur. Sed respondetur dupliciter. Primo, illud iudicium, quod fit magis idoneus, Concilium dedit Episcopo, non examinatoribus, quia illa verba, magis idoneus reperitur, referuntur à verbo, *conferatur*, & hoc pendet ab eventu coram iudice appellacionis, qui novum examine promittit magis idoneum. Secundo quia illa verba, magis idoneus reperitur, intelliguntur de his, qui magis idonei reperiti fuerint, etiam ex examine iudicium. Sed postea relato decreto in praesentia causa Interamnia, facto à Sac. Congregatione, quod in fortioribus terminis probat à iudicio examinatorum etiam quod absolute quoniam reproboverint, posse appellari,

& aliorum examen per totum iterum à prelo. Et tunc Episcopi, qui se quibus iudicium examinatorum unum magis idoneum prelo, potest per eum, qui repulsi sit absolute appellari, & ad novum examen provocari. In Congregacione generalis re diligentissime perpena recitavit.

38 Quinto QUARTO. Ad, & quando exprit examinatorum Synodorum auctoritas, & an Episcopus in loco demortuorum postulat eam tra Synodum suscipere.

Solutio. Si quidem Episcopus sine auctoritate, quo Synodum tenent celebrat, & Examinares in ultima Synodo deputati omnes obierint, ex decreto Clementis VIII. hac de re octavo in quibus examinatoribus Synodalibus si fuerint, subrogat alios non potiores numero sex, quod si non existant examinatores Synodales antiqui, qui ad hunc numerum ascendant, tunc Episcopus eligit illos qui fuerint, & alios supplet de novo approbato tamen à Concilio, usque ad numerum octidici supplementum. Verum si nulli ex antiquis supstitit fuerint, tunc Episcopus nominat novos examinatores, qui à Capitulo approbati sunt, non pauciores dicto numero sex substituit, ex quibus Episcopus debet iterum eligere pro concubitus peribendum. Verum elapso anno, quo Episcopus tenet Synodum Congregare, S. Congregatio censuit ex examinatoribus in ultima Synodo deputatis aliquos fuisse defunctos, ceterorum officium expirare, quare eos, qui supersunt, pro legitime amplius non habuit, neque ad examen promovendorum ad Parochiales ecclesias subhibendis esse, & idque canonice & sex examinatoribus unstantem obicit.

Porro tametsi in quolibet concilio suscipitur tres ex amatores Synodales & procepto Concilio Tridentino, cap. 18. *Transacta, post Novembris quoniam tribus, scilicet 24. nihilominus quoniam potest contingere, ut aliquis ex eis in illa concilio, ex aliquo causa sit suspensus, aut non aliquo magis idoneus, & ex culpa, & negligentia Episcopi, qui Synodum illius celebrat, fuerint, tunc ceteri integer numerus sex examinatorum à Concilio prebinitis merito elapso anno caliditate S. Congregationis cessat officium, & auctoritas ceterorum imperitum.*

39 Ad hoc S. Congregatio consulta ab Episcopo Carthageniensi, concussus, & examen per Perodichium providendum factam à tribus, vel quatuor examinatoribus Synodalibus uno cum illis tribus, vel quatuor ab Ordinario tamen deputatis, sit contrarium tamen Trident. Concil. & provisione Parochialium sic ab eo ordinario factis nullis, & Seci à postolice reservate, respectu esse contra formam Trident. Concilio prebinitum, nullumque esse manentis, & collationem ad Sedem Apostolicam vigore Constitutionum Pij V. esse devolutam.

DE SACRA Vnctione.

Cap. Cum venisset.

S Y M M A R I U M.

- 1 **E**cclesia Greca in ordinationibus, & consecrationibus servare debet ritiones, quas servat Ecclesia Romana.
- 2 Episcopus in consecratione, immigitur Christum in capite, & manibus, quod si fuerit amissum per tres Episcopos est supplementum ibidem.
- 3 Vnctio exterior, & interior in congruis his describitur, & an interior unctio sit gratia, vel character sacramentalis. Anne Codex sit Mendosus, & quomodo restituendus ex manifestis ipso Bibliotheca Vaticane.
- 4 Ordo Presbyteratus in via requirit porrektionem calicis cum vino, & patena cum hostia, ut si vinum desit, character non imprimatur, & num. seqq. usque in fin.
- 5 Calicis, & patena traditio ex sententia antiquorum Canonistarum non est de essentia ordinis Sacerdotatus.
- 6 Ordinatio, & consecratio substantia qua fit.
- 7 Ordinatio, si mixta ex substantiis sacri pratermissum, ex unoque est iteranda, ac si nihil esset actum, & num. 50. & seqq.
- 8 Ordinatio, si aliquid de solemnitate pratermissum fuerit, non iteratur, sed cause suppletur amissum, & que sunt de solemnitate.
- 9 Missa, & vinum ordinandi, & ordinandi an sint de substantia ordinis, vel de solemnitate rationis.
- 10 In ordinatione si levis fuerit pratermissa, suppleri possunt de causa illa. Et que dicuntur lenia.
- 11 Canonice in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 12 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 13 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 14 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 15 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 16 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 17 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 18 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 19 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 20 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 21 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 22 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 23 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 24 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 25 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 26 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 27 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 28 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 29 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 30 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 31 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 32 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 33 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 34 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 35 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 36 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 37 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 38 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 39 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 40 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 41 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 42 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 43 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 44 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 45 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 46 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 47 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 48 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.
- 49 Character in sacramento Confirmationis imprimatur in via unctio.

- 50 Materia defictus in qualibet parte totum inficit Sacramentum.
- 51 Oleum non sufficitatum si alibetur in extrema unctione, non fit Sacramentum.
- 52 Extreme unctionis materia est oleum Olive ab Episcopo benedictum.
- 53 Confirmatio materia est chrismum consecratum ex oleo, & balsamo.
- 54 Ordinatio tota est repetenda si aliquid omission fuerit, de quo dubitetur an sit de substantia ordinis, necno.
- 55 Iteratum non dicitur, quod ambigatur esse factum.
- 56 Materie impositionis, & unctionis cur sit de essentia Confirmationis, non autem Ordinis.
- 57 1. Vnde in ordinatione Presbyteri est de solemnitate tantum.
- 58 Applis quando, & quibus verbis fuerint ordinati Sacerdotes, & acceptum, pascitatem ligandi, atq, solvendi.
- 59 Consecratio vestimenti quo differat a consecratione Ministerii.
- 60 Vestis sacerdotis alia traditio quid significet.
- 61 Diaconi potestas est media inter presbiterum, Subdiaconi, & Sacerdotes.
- 62 Diaconi imprimuntur character in traditione libri Evangeliorum.
- 63 An ythio tradendum est tunc et ad aliorum, quam articulos, sed si non sine aliorum datur imprimuntur character in traditione ecclesie.
- 64 Intellectus, cap. Presbyter, 23. distin.
- 65 Stephanus, & alij Diaconi autem scriptum est Evangelium quomodo fuerit ab apostolo ordinati.
- 66 Formas, quibus in ordinatione imprimuntur character, esse ex institutione ecclesie, & erronem esse assertum.
- 67 Character ordinis infigitur animo immediate a Deo, ab ecclesia autem infigitur, aut deleri non potest, & non, 68.
- 68 Graecorum ritum ordinandi Presbyteros per solam manus impositionem an olim existerit in ecclesia Graeca.
- 69 Graeci an receperint Canones Concilij IV. Carthaginiensis.
- 70 Graeci in sacra ordinatione habere usum porrectionis infirmorum multo rationibus suadet. & nam, supra.
- 71 Validitas consecratione Episcopi non est de essentia, sed de solemnitate tantum.
- 72 Graeci an adessent in Concilio Florentino, quo tempore editum fuit ab Eugenio decretum fidei.
- 73 Graeci in quibus articulis seroperent ab ecclesia Latina in Concilio Florentino.
- 74 Materie ordinis Presbyteratus qua dicitur esse in ecclesia Graeca.
- 75 Florentini Concilij decretum de materia ordinis Presbyteratus expenditur.
- 76 Hystorici dictum contra eos, qui suo sensu presumunt articulos adhibere diffinire circa substantiam ordinationis.
- 77 Significatio sanguinis Christi non habetur sufficienter per additionem patene cum pane.
- 78 Concilium diffinitionibus firmiter adherendum.
- 79 In Sacramento requiritur res determinata ex institutione Christi.
- 80 Sacramentum sine materia, & forma determinata, non est realiter Sacramentum.
- 81 Substantiam impossibile est esse separatan ab ea,

- 82 eorum est substantia.
- 83 Ordinatio Sacramentum esse verum, & proprium Sacramentum a Christo Dominus institutum, est de fide.
- 84 Verba realiter, & cum effectu sunt accipienda.
- 85 Sacramentum est factum res symbolum, & invisibile gratia visibile forma.
- 86 Diffinitio tunc convenit, impossibile est non convenire diffinitionem.
- 87 Ecclesia ordinem Sacerdotalem non tradit diverso modo ab institutione Christi.
- 88 Sacramentum aliquod Christus non exhibuit nisi quod ipse accepit in exemplum, excepta penitentie, & extrema unctione.
- 89 Materia sensu determinata in sacramento est de essentia, & amplius mutari non potest ab ecclesia.
- 90 Graeci quam formam & materiam adhibeant in ordinibus conferendis ostenditur ex eorum Ritualibus.
- 91 Graeci in ordinationibus non utuntur instrumentis tantquam materia.
- 92 Graecorum Eucharogium manuscripto, quod asseratur in Monasterio Cyprae Ferratae, an, & qua fides sit adhibenda.
- 93 Decretum fidei Eugenij IV. editum in Concilio Florentino adstringit etiam Graecos.
- 94 Fides alia esse non potest apud Graecos, alia apud Armenos, alia apud Latinos.
- 95 Graeci non tenentur canere inter Missarum solemnitas symbolum Patrum cum additione, Elixioque.
- 96 Tenentur tamen credere Spiritum sanctum etiam a Filio procedere, sed & pronuntiare si subisset scandalum, aut necessitas postularet.
- 97 Heterici est, qui de Sacramento aliter sentit, aut docet, quam Romana ecclesia praedicat, & observat ibidem.
- 98 Atrius non fit contritus, si absolatur a Sacerdote potestatem non habente.
- 99 Ordinatum, de quo dubitatur an receperit characterem, iterum ordinari debet sub conditione.

CUM VENISSET, Hoc intendit principaliter: Ecclesia Graecorum in ordinationibus, & consecrationibus servare debet unctiones, quas servat ecclesia Romana. Episcopus autem cum consecratur in unguisur ecclesiam in capite, & manibus. Quod si fuerit pratermissum, potest tres Episcopos esse supplendum. Hollienlis dividit totam hanc decretalem in novem partes. Sed Jo. Andre. dividit in duas principales. Prima instruit ecclesiam Graecorum circa materiam unctionum. Secunda respondet ad principalem quast. 2. in finibus, licet Romanum Pontifex Prima pars potest sub dividi in alias tres principales. Secunda ibi fit. Tertia ibi, manemus.

Nota ex prima parte textus duas esse unctionis species. Alia enim est unctio exterior, quae materialis est, & visibilis, qua unguitur corpus, & de qua loquitur Jacobus 5. Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros ecclesie, & erunt super eum unguentes eius oleo, &c. & haec est unctio interioris, & invisibilis unctionis. Alia est interior, id est spiritualis, & invisibilis, qua unguitur cor, scilicet anima, & de qua loquitur

quitur 1. Joan. 2. Vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis, &c. & haec non solum est signum, sed etiam Sacramentum, quia si dignè sumitur, vel agit, vel auget quod designat, ut dicitur verbis dicitur in textu.

Contra hoc oppono, Unctio interior, & invisibilis est gratia sanctificans, & vultu de penit. dist. 2. de hac enim loquitur autoritas Joannis citata in textu; haec autem neque est signum, neque Sacramentum: non est signum, quia spiritualis, & invisibilis, ut dicitur in littera; & de ratione signi est ut sit sensibile, & externum, cap. Signum, de consecr. dist. 2. & docet S. Thomas in 4. distin. 1. q. 1. artic. 1. quast. 2. nec est Sacramentum, cum hoc sit factum rei signum, seu invisibilis gratia forma visibilis, & Sacramentum, est dicit. Concilium Tridentinum, sess. 13. de sanctis. Euchar. Sacram. cap. 1. Acque ita de essentia Sacramenti est ut sit signum visibile, id est sensibile, & externum. Ergo non videtur posse consistere quod dicitur in littera, Unctio interior, & invisibilis non solum est signum, sed etiam Sacramentum; quia gratia sacramentalis non est Sacramentum, sed Sacramenti effectus est, cujus causa instrumentalis est Sacramentum, ut per Divum Thomam in 3. sentent. quast. 19. art. 1. qu. 1. Praeterea cum textus dicat unctioem interiorem esse Sacramentum, quia si dignè sumitur, agit, vel auget quod designat, scilicet gratiam, ut in decreto Concilij Trident. sess. 7. de sacram. can. 6. ibi gratiam, quam significant: verba illa, si dignè sumitur, nullatenus conveniunt gratiae sanctificanti, quae non potest nisi dignè sumi, c. Quomodo, de consecr. dist. 4. & declarat S. Thom. in 1. 2. q. 112. art. 2. & q. 9. art. 6. unde conditio illa, cum de necessitate inlit, videtur inepta, & superflua, & notat glossa in c. in electis, in ver. lucerna de elect. lib. 6. & eodem modo gratia justificanti non congruit verba sequentia, Agit, vel auget quod designat: quia nihil agit vel auget seipsum, cap. Debitum, de Baptismo. Ac demum dum primo dicitur in textu, Unctio visibilis signum est invisibilis unctioem, & postea immediate subiungitur, Unctio vero invisibilis non solum est signum, sed etiam Sacramentum: utique per hoc innuitur ut unctio visibilis non sit Sacramentum, ponderando dictionem adverbialiam, vero; necnon dictiones implicativas, & ampliativas, non solum, sed etiam. Quod tamen constat esse falsum; quia unctio visibilis & signum, & Sacramentum est, cum de illa, ut dicitur textus, loquitur Jacobus Apostolus, Infirmatur quis in vobis, &c. Quam quidem auctoritatem Catholica ecclesia semper docuit esse intelligendam de Sacramento extremae Unctionis, ut in Concilio Florentino in decreto fidei 5. Quintum sacramentum, & in Tridentino sess. 14. de sacram. extrem. Unct. cap. 1. & can. 1.

Solutio. Quamvis Canonistae has difficultates non attingant, tamen ex mente ipsorum salvando litteram dici posset interiorem unctioem, de qua textus loquitur, esse characterem, qui imprimitur in sacramento Chrismae, de quo infra in §. Per frontem. nam characteri congruunt omnia illa verba, Non solum est signum, sed etiam Sacramentum, quia si dignè sumitur, agit, vel auget quod designat. Primo enim cha-

acter est signum, quia signat animam, c. Quod quidam, 1. quast. 1. & notatur in rubr. supra de Sacram. non 7. 1. 1. 1. Unde in Concilio Florentino in praalleg. decreto fidei 5. Quinto, diffinitur esse spirituale quoddam signum indelebibile impressum animae, imprimitur enim per modum signi, ut per D. Thomam in 3. part. quast. 63. art. 1. 2. & 3. Item character sacramentalis est Sacramentum, quem admodum idem S. Thomas declarat d. quast. 63. art. 3. ad 2. & tenent hic Doctores, ut mox subjiciam. Rursus characteri aptatur illa conditio, si dignè sumitur: quia imprimitur etiam in indigne sumentibus, ut dicit, Quod quidam, 6. Opponitur, circa med. 1. quast. 1. Tandem illic conveniunt & verba sequentia, Agit, vel auget quod designat, scilicet gratiam sacramentalem, cujus causa est character, ut docet S. Thomas in praalleg. quast. 63. art. 2. & q. 69. art. 10. & in 4. distin. 1. quast. 1. art. 4. qu. 1. & distin. 4. qu. 1. art. 1. ad 4. & q. 3. art. 2. q. 3. & hic intellectus ad hunc textum elicitur ex Innocentio, non. 2. Hollien. n. 51. & Joan. Andr. num. 7. dicunt enim, [Unctio spiritualis, & invisibilis nihil est aliud, quam charitas, sive donum Spiritus sancti impressum animae, sicut character corporalis corpori imprimitur: & est signum, quia praeter id quod ingerit sensibus hominum, scilicet exteriorem unctioem, facit & aliud venire in ipsorum notitiam, scilicet gratiam animae infusam: hic enim character impressus animae est Sacramentum, quia facit id, quod significat: nam praeter id, quod designat, est etiam ipsius gratiae infusio causa: unde & sequitur littera, quia si dignè sumitur agit, vel auget quod designat.] Haec illi, & sequuntur totidem verbis Bellam. n. 4. But. in 1. lib. n. 16. & 20. & in 2. n. 4. Card. n. 2. & 3. & reliqui omnes. Ceterum hic intellectus Canonistarum infra scriptis parit difficultates. Primo enim textus distinguit duas species unctioem, scilicet exterioris, & interioris, & ponit exemplum exterioris in sacramento extremae Unctionis, dum inducit locum Jacobi 5. Infirmatur quis in vobis, &c. Qui de hoc Sacramento intelligitur, ut dicunt hic Doctores in ver. Infirmatur, & est catholica veritas, ut superius dictum est, & ista unctio, ut dicit textus, est signum, quia designat invisibilem unctioem, & mox exponens, quae sit hujusmodi unctio invisibilis, quae designatur per visibilem unctioem, declarat illam esse characterem si loquatur intellectum Canonistarum. Quod stare non potest, quia in sacramento extremae Unctionis, in quo textus exemplificat unctioem exteriorem, non imprimitur character secundum catholicam veritatem, ut in praetato decreto fidei, §. Quinto. Deinde verba illa, quae de interiori unctioe praefertuntur, Non solum est signum, &c. Supponunt eodem modo primam unctioem exteriorem esse signum. Ergo si unctio interior est signum, id est character, seu signum indelebile inhiatum animae, unctio quoque exterior erit character. Quod est falsum, quia unctio exterior, de qua loquitur auctoritas Jacobi inducta in textu non est character, & erroneum esset affirmare, Unctio exterior, scilicet Sacramentum extremae Unctionis, designat interiorem, & invisibilem unctioem, scilicet characterem: nam quomodo potest designare, seu repraesentare

tare characterem, si per illam unctiorem nulus character imprimatur? Ac denique si unctio interior esset character, prout intelligunt Canonice doctores, quae hic traditur, non esset generalis, sed restringeretur ad solum Sacramentum Confirmationis, de quo nullam fecit mentionem: nec haberet locum in illa unctiōe, de qua precipue explicavit, videlicet in unctiōe infirmorum, quae non est character.

Ad has difficultates submovendas sciendum est in libro manuscripto vitz Innocentij III. auctoritatis hujus Constitutionis, qui asseratur in Bibliotheca Vaticana, non haberi verba illa, *Unctio visibilis, & interior*, & ante illa verba, *non solum*, appositam esse particulam, *&*. Unde sic legitur. (Unctio visibilis, & exterior ligum est interioris, & invisibilis unctiōis: & non solum est ligum, sed etiam Sacramentum, quia si digne sumitur, agit, vel auget abluque dubio quoad designat.) Et secundum hanc litteram cessant obijctae difficultates, & omnia sunt plana: quia cum unctio visibilis non solum sit ligum invisibilis unctiōis, ut habet littera in presenti, sed etiam Sacramentum, ut convincit Jacobi authoritas, quae tali unctiōi applicatur: utique potest digne, & indigne sumi, ut dicitur *Quid quidem*, §. *Opponitur*, *vers. Quomodo possit generaliter dicitur, quest. 1.* & si digne sumitur, id est devote & sine mortali, vel agitur, id est creaturam gratiam, & justificat impium, vel auget, hoc est veterem gratiam ampliat secundum Jo. Ande, *numero 18.* & probatur haec in Concilio Tridentino, *sess. 6. de pñis. c. 4. 7. & 10. sess. 7. de sacram. can. 6. & 7. & sess. 14. de sacram. extrem. Unct. 2. & 10. 2.* vel dicatur si digne sumitur, id est cum intentione, agit, id est creat primam gratiam sancti sacramenti, & justificat impium, qui virtute Sacramenti ex vivo se contrivit, & Deo reconciliatur. Non tantum enim Baptismus, & Penitentia, ut in decreto Concilij Tridentini *sess. 14. de sacram. Penit. cap. 4.* sed & reliqua Sacramenta vivorum conferunt primam gratiam aucto existentem in peccato, si illius conscientiam non habeat, vel probabiliter credit se esse contritum, ut per Navar. in *Man. cap. 25. num. 3.* & patet ex D. Thoma in *3. per quest. 72. art. 7. ad secundum.* Vel auget, id est ampliat primam gratiam iam intusam ei, qui Sacramentum suscipit sine mortali. Neque obstat quod secundum hanc litteram Pontifex videatur hic tradere doctrinam dñmōtam, quia cum generaliter proponat duo membra, postea unum tantum profertur, videlicet exterioris unctiōis, nam respondet de interiori sufficienter egisse, dum illam ter distincte ab exteriori, & utriusque differentias explicavit: unde non fuit opus ut secundum membrum interioris unctiōis iterum resumeret, sed congruē profertur primum membrum exterioris, de quo principaliter erat tractaturus: & admisa hac lectura, fieri oportet codicem esse mendosum. Neque hoc mirum videri debet, quia in hac decretali alius etiam error irrepsisse dicitur: illa enim verba, quae habentur in fine, (non judicatur ecclesia sicut antequam mentiantur, qui neque scripturas, neque Dei novet virtutem,) sine dubio corrupte le-

guntur, adeo ut Hostien. *lib. 11. c. 51.* in hanc litteram referat Pontificem dicens: *sanis grosso modo loquitur hic Papa contra antiquos, & verbo utitur rulliano, quae loco, antiqui, legendum est, utique, ut novissime advertit Card. Bellarm. *Controvers. 10. 3. lib. 1. de sacram. Ord. cap. 12. vers. Quarto mendacium est*, contra errorem Kennitij, qui ex hoc loco Innocentij III. eliciebat in ecclesia Graeca non fuisse receptam istam unctiōem usque ad annum 1205, imo etiam antiquis asseruisse. Quibus addo verbum, *aliqui*, non autem, *antiqui*, haberi in prima collectione Decretalium, quae ponitur ab Antonio Augustino *lib. 3. tit. 11. cap. Vltimo*, quae omnia observa diligenter, quia non reperies alibi. In his tamen non audeo quidquam firmare, neque huic compilationi aliquid addere, vel detrudere propter Constitutionem Gregorij XIII. *Quae promittit, edita die 1. Julij 1580.* quae habetur ante Decretum Gratiani.*

Occasione Episcopi Graeci, qui cum in consecratione sua lacram non accepisset unctiōem, eo quod apud Graecos id fieri non consueverit, jubetur ab Innocentio III. invari per tres Episcopos, & ita ex omissione unctiōis non iteratur ipsa ordinatio, sed tantum suppletur quoad unctiōem: ut dicitur hic DD. de substantia Sacramenti Ordinis, & cum scriptura ante Concilium Florent. & Tridentinum, & materiam involvant, incerta pro certis, & clara pro dubiis, constituentes, & multatim mixtūe auctoritates contra diffinitiones Ecclesiae, ut patebit in questione sequenti.

3. QUÆRO igitur An portio calicis cum vino, & patene cum pane cum ita interiam Presbytericus fieri, ut si vinum in calice infusum non fuerit, character Sacerdotialis non imprimatur.

Contigit hic casus in Cathedrali Oxoniensi in Hispania, ubi in ordinatione quorundam Sacerdotum tradita fuit ordinandis patena cum hostia, & calix sine vino, quod infusum non fuit per incuriam Ministri. Unde consultus Episcopus lacram Congregationem Concilij an ejusmodi ordinatio esset irrita, necne?

4. Canonice fuerit omnes consent ne ipsam quidem traditionem calicis, & patene pertinere ad essentiam ordinis, id est quod non esse iterandam ordinationem, sed supplendum actum ordinationis, si per errorem fuerit praetermissus. Cujus sententia est Innocentius in *cap. 1. de sacram. non iterat.* Ait enim. (Sic est verum, quod non est iterandum, sed supplendum ubi dicitur, & directi sunt actus, sicut est in ordinatione Sacerdotis, ubi alius actus est tenere manus super caput, aliud dare calicem, aliud patenam, aliud iungere, quorum si aliquid fuerit legitime factum, non erit postea reiterandum. Quidam tamen dicunt, quod haec duo, scilicet de patena, & calice non sunt supplenda, quia non sunt de substantia, tamen securius est supplere.) Hic Innocentius. Idem apertius tenet Abb. Antiq. in *encl. cap. 10. num. 2.* in hac verba: Cum in ordinatione Sacerdotis sint plures actus, puta tenere manus super caput, dare ei calicem, & dare patenam, & iungere manus, & quilibet actus suam specialem habeat solemn-

nitatem, si in uno actu aliquid est omissum, non ideo aliquid penitus separati iterari debent, sed tantum illa, quae ei actui inhereant. Et consonant Hostien. *lib. 11. c. 51. in ver. Quae per errorem, dicitur*: Illud autem verum est, quod ubi dicitur si sunt actus, sicut in ordinatione Sacerdotis, ubi alius actus est tenere manus super caput, alius ei dare calicem, alius dare patenam, alius iungere, si aliquid istorum omissum, non est ordo iterandus, sed actus, qui omissus est caute supplendus. Aliqui tamen dicunt, quod haec duo, quae dicta sunt de calice, & patena, non sunt supplenda, quia non sunt de substantia. (Id est quia sunt de rebus, ut videtur se explicat hic *num. 10.*) sed veritas est supplete. Ita Hostien. quem sequitur simpliciter Jo. de Anan. in *d. cap. 10. num. 2. de sacram. non iterat.* Idem dicit ibi Jo. Andr. totidem serē verbis, *num. 2. in ver. Manus*, Bellarm. *num. 3. Butr. *man. 3.* Card. in *10. 9. & Abb. num. 2.* licet Jo. Andr. subdat quoddam tenere in ordinatione Presbyteri per dationem calicis pleni, id est cum patena, coacti ordinato potestatem principalem quoad principalem actum consecrationis Euchristiae, na ut si desit traditio calicis cum certa verborum forma, non imprimatur character, nec sit Sacerdos qui ordinandus erat. Subdit tamen pro primis opinionem Innocentij facere textum in *cap. Substantia, num. 23. dist.**

5. Quomodo secundum Hostien. hic 7. In consecratione, seu ordinatione hujusmodi quaedam sunt substantia, ut in consecratione Episcopi liber, qui ponitur supra cervicem consecrandi, & Episcopus, 23. dist. Item numerus consecratorum, ut ad manus sint tres, *cap. Porto, 66. dist.* Item ut unus totam consecrationem perficiat, *cap. Quorundam, 23. dist.* & locus si aliquid omissum fuerit, totum est iterandum, & ex toto ac si nihil esset actum, *cap. Nihil 7. quest. 1. cap. Re vera, de consecr. dist. 2. c. Chiroscopi, cap. Quomodo, & c. Presbyteri, 68. dist.* Quaedam sunt de quibus est expressum in iure, ut non sint de substantia ordinis, sed de solemnitate tantum, ut est tempus, c. *Sane, & cap. Cum quidem, ibi, de suscepto ordinibus, & c. Consultatione, supra de tempor. ordinat. Item extra, c. Substantia, 77. dist. cap. Vel non est campus, de tempor. ordi. Item unctio, ut hic. Item manus impositio, ut in *cap. 1. & c. fin. de sacram. non iterat.* Item ut ordinatio fiat a proprio Episcopo, c. *Lugdunensi, 9. quest. 1. & servata interdictio, cap. Litteras de tempor. ordi. Ex his haec, quae non sunt substantia, sed de solemnitate, omissantur, vel aliquid eorum, nihil iteratur, sed caute suppletur, ut hic, & in *d. cap. 1. & cap. fin. de sacram. non iterat, nisi talia sint, quae suppleri non possunt, ut tempus, extra, & interdictio. Quaedam sunt dubia, de quibus scilicet non constat an sint de substantia, vel de solemnitate, ut Missa, & quod iam ordinans, quam ordinandus sint juncti, in quibus ut Hostien. dicit videtur discrepare Canonice, & Magistris & in his eligendum quod est tutius, ita ut si aliquid horum omissum fuerit, iteretur ordinatio, c. *Presbytero, & cap. Chiroscopi, 68. dist.* (de quo scripsi dicam inf. in ultim. arg. pro 2. sententia *num. 74.*) Quaedam denique sunt levia, quae non sunt supplenda, & multo minus iteranda ordi-***

natio. Si tamen supplicentur, non est malum, quia quae dubitationis tollenda causa, & c. l. *Qui nutum, f. Mand. & bonorum mentionem est ibi culpam timere, ubi culpa minime reperitur, cap. Constitum, infra de officio, servatur.*

Explicans autem Hostien. quae sint hujusmodi levia, exemplificat, ut si Episcopus non tradidit librum, vel calicem, vel urecolam, vel candlelabrum, vel oliarium non tetigit ostium, vel campanam non pulsavit, & similia. Constatigitur Hostien. calicis traditionem non modo non esse de substantia ordinis, sed nec de solemnitate, id est quae si omisa fuerit, non solum non esse iterandam ordinationem, sed nec supplendum omnium. Doctrinam Hostien. referunt, & sequuntur hic Jo. Andr. *num. 3. Bellarm. Auctor. de Butr. & Card. omnes, num. 1. & Abb. num. 2. & latius Henric. Boich. in d. fin. de sacram. non iterat.*

10. In re tam gravi Doctores praecitati nec Canonice, nec ratione ulla moventur, ut non mirum si Sylvestr. in *ver. Ordo secundo, num. 11.* dixerit, Canonistas in hac parte materiam involvere, & multiplicare serpulos sine causa, quia non habent clavem. Tantum Jo. Andr. dicit pro opinione Innocentij facere, c. *Substantia, 23. dist.* qui tamen textus parum, aut nihil licet, quia solum disponit ut Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non recipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuum, & calicem vacuum, de manu vero Archidiaconi accipiat urecolam cum aqua, manile, & manutergium. Sed non aperit textus an acceptio patene, & calicis sit de substantia, necne; imo ille Canon potius probat traditionem patene vacuae, & calicis vacui esse materiam ordinis Subdiaconatus; Et ideo si omisa fuerit, non esse supplendam, ut habet opinio Innocentij, sed totam ordinationem esse iterandam ex regula, quam ponimus infra in ult. arg. pro secunda sententia, *num. 54.* Et in hoc concordat cum diffinitione Concilij Florentini, ut patebit infra *nu. 43.*

Verum Canonistarum sententia id est nec portio calicis, & patene, & multo minus vinum intusum, & panem super impositum esse de essentia ordinis Praetertit, & ita characterem Sacerdotalem non imprimi in ipsa portione, videtur probari posse infra scriptis fundamentis.

11. Et primò, consecratio Sacerdotis fit quadam unctiōe, sicut & Confirmatio, §. *Recipiens, ter, 1. quest. 1.* Sed in confirmatione in ipsa unctiōe inaprimatur character, *cap. Manus, de consecr. dist. 5.* & patet ex Concilio Florentino in decreto fidei, §. *Secundum Sacramentum*; Ergo & in Sacerdotio, quod tenet Hugo in *cap. Præterea, 23. dist.* relatus ibi a Turresem. *num. 2.* & consequenter non in portione calicis.

Secundò, Dominus dedit discipulo Sacerdotalem potestatem, quando dixit, *Accipite Spiritum sanctum, quanto remiseritis peccata, & c.* Joan. 20. Sed Spiritus datur per manus impositionem, c. *Ex multis, 1. quest. 1.* Extravag. Innocentij IV. *sub Catholica, in Bullae, 10. pag. 76.* Ergo in ipsa manus impositione imprimatur character ordinis; quod tenet Sancti Bonavent.

in 2. dist. 24. cap. 2. ubi dicitur quod si quis...

12. Per idem, neque consecratur in altari, ita & vestra...

13. cap. 2. inf. re. prax. Unde in rethendi sacris ves...

14. Quarto, sicut Sacerdos dicitur cultus, ita & vestra...

Quinto, ordo Diaconi inferior est ordini...

15. Secundo, Acolythorum ordo magis appropin...

Septimo, in Concilio Catho. ginesi IV. in...

Anticlementi, cap. 10. & 27. ubi non fit mentio...

16. Octavo, in primitiva Ecclesia Diaconi ordi...

17. Unde S. Stephanus Diaconum fuisse, & mi...

18. Evangelium vero ex communis...

19. S. Stephanus. Neque vero traditio libri...

5. Si quis dixerit Sacramenta nova legis non fuisse omnia...

20. gementum, u. 80. Unde sicut Ecclesia non...

21. expedire iudicaret. Hic ibi. Cum enim...

22. Nondum, qui in sacramentis sunt ex...

23. Minor probatur auctoritate Innocentii III. cap....

24. fecerit. Nec mireris, si per institutionem...

Butt. Card. & reliqui omnes. Quam immo Angel...

25. Decimo, in substantialibus consecrationum...

26. 31. Augusti 1755. Unverum Dicitur, una Fides...

27. Unde uniorum Sacramentorum ad unitatem fidei pertinet. Extravag...

28. Undecimo & ultimo, Ello, traditio instrumen...

tra necessario simul requiri, ut si vinum deficiat, character non imprimatur. Expropterea Henricus abbas adducens in summorum. l. 10. cap. 6. §. 1. censet validam esse ordinationem, si per vasa cum altera speciebus potestatem fiat: Cum enim, ut ipse ait, potestas vini, & panis consecrandi unita, & indivisa sit; ex comuni, & certa sententia sit, ut patenz traditio cum hostia, dum significat directe, ac per se consecrandi panis potestatem, simul significet indirec- te quasi concomitanter consecrandi etiam vini potestatem.

30 Et confirmatur; quia multi ex Theologis tenent ad essentiam sacrificii sufficere unam speciem, ac proinde Summum Pontificem posse ex gravi causa dispensare, ut in una specie tantum quando fiat consecratio, sicut multi referunt Innocentium VIII. re ipsa olim dispensasse, ut per Henricus in eadem. Ergo quemadmodum potestas consecrandi non datur divisim in una specie, sed qui potest unam, potest etiam utramque consecrare, quia sub qualibet specie ad totum Christus, & verum Sacramentum, ut est definitum a Concilio Tridentino in can. 5. §. 2. in d. 1. de eadem de commun. sub utraque specie: similiter & per traditionem unius ex speciebus integra, & indivisa potestas Sacerdotis congrue significatur. Ac propterea valide quis videtur ordinari per potestatem solius patenz cum pane, & multo magis si preter patenam cum pane etiam calix fuerit potestatus, licet sine vino, ut hoc casu.

31 In contrarium stat auctoritas Concilii Florentini in decreto Fidei Eugenii IV. Nam in §. Quinto, sic diffinitur. [Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & personis ministris conferentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia quorum aliquod desit, non perficitur Sacramentum.] Et intr. prop. finem. Secum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino, & patenz cum pane potestatem, ut patet in 4. Concil. par. 1. pag. 613. col. 2. & pag. 614. col. 2.

32 Quibusstantibus, potestatem calicis cum vino, ita ad essentiam ordinis Sacerdotalis pertinere, ut si vinum defuerit, character non imprimatur.

34 Probatur primo, quia in omni sacramento, in quo imprimitur character, illud est essentiale, in quo, si ve per quod character imprimatur, ut docet D. Bonaventura in 4. dist. 24. par. 2. art. 1. quast. 4. num. 38. & Tabien. in ver. Ordo, 2. n. 5. in fin. Sed character Sacerdotalis imprimitur, & Presbyteratus traditur, cum potestatur Calix cum vino, & patena cum pane, ut est definitum in Concilio Florentino: Et constat ex verbis Pontificalis Romani in rubr. de Episcop. consecrante, ibi. *Monet ordinando, ut instrumenta, in quibus character imprimatur, non vacent.* Neque enim in ordinatione Presbyteri alia potestatur instrumenta, quam calix cum vino, & patena cum hostia; & docet in 4. sentent. dist. 24. Albertus Magnus n. 7. 8. Thomas, 5. Bonaventura, Durandus, & Coe. Raymund. Petr. de Palude, & alii omnes. Turcetem in cap. Presbyter, in princ. & ibi

etiam Prap. n. 2. 3. dist. 1. Stephan. de Cajeta in repet. c. ad limina, §. 3. n. 117. Sylvest. in ver. Ordo, 2. sub n. 4. Ergo vinum est essentiale in ordine Presbyteratus, ita ut si deficiat, character non imprimatur.

35 Secundo idem probatur, quia materia in Ordine, sicut in reliquis Sacramentis, ita est ex necessitate Sacramenti, ut sine illa irrita sit ordinatio, ut constat ex prima diffinitione Concilii Florentini proxime relata, & Concilii Tridentini in cap. 2. §. 1. 4. de Sacram. Pontif. & extreme Unctionis, ubi. *Materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, & c. 3. §. 2. de Sacram. Ordinis.* Sed vinum, & panis in secunda diffinitione ejusdem Concilii Florentini ingrediuntur materiam ordinis Sacerdotalis, non secus atque ipsa instrumenta. Ergo si alterutrum omittatur, sacra ordinatio irrita est.

36 Tertio, cum consecratio, que fit in Ordinis Sacramento, ordinatur ad Sacramentum Eucharistie, ille est principalis actus cujusque ordinis, secundum quem magis proxime ordinatur ad Eucharistia Sacramentum, & secundum hoc unus ordo est eminentior alio, secundum quod unus actus magis de proximo ad predictum Sacramentum ordinatur. Que sunt verba formalia D. Thomae in 4. dist. 24. quast. 2. art. 2. Idemque post Albertum Magni, & Durandum tradit Turcetem in c. Presbyter, & in cap. Diaconus, num. 1. vers. in oppositum, 23. dist. Et quis principalis actus Subdiaconi est vasa Domitici Corporis offerre, c. Clerici, vers. Hypodacenus, 21. dist. & c. Perlelli, vers. ad Subdiaconum, 25. dist. Ideo in actu traditionis solius calicis, & patenz vasa Subdiaconi recipit characterem, c. Subdiaconus, 23. dist. & dicitur infra in §. argum. num. 43. At vero Sacerdos, cujus principalis actus, & ministerium est consecrare Corpus, & Sanguinem Christi, dicitur c. Clerici, vers. Sacerdos, c. Perlelli, vers. ad Presbyterum, & c. Fere, 95. dist. Concilium Tridentinum c. 1. §. 23. de Sacram. Ordinis, non in traditione solius calicis, & patenz, sed calicis cum vino, & patenz cum pane accipit potestatem, cum habeat transubstantiare panem in Corpus, & vinum in sanguinem Christi. Ita Richardus d. dist. 24. art. 4. quast. 3. post D. Thomam ibidem quast. 2. art. 3. S. Antonin. de ordin. §. 4. Tabien. in ver. Ordo, 2. num. 7. & 9. Sylvest. ibidem num. 3. Ergo si vinum defuerit, character non erit impressus, cum in quolibet ordine imprimatur hujusmodi character per susceptionem illius exterioris signi, in quo principalis actus, quem respicit ille ordo, significatur, qualis est calix cum vino, & patena cum pane in ordine Sacerdotali, ut docet S. Thomas, Richardus & S. Antoninus locis proxime citatis: S. Bonaventura in 4. dist. 24. par. 2. quast. 4. num. 38. Alen. in Summ. in pr. de cultu, ordin. vers. sequitur factu, Angel. in ver. Ordo, §. 1. n. 4. vers. potestatur Sacerdoti, Tabien. Ordo, 2. n. 7. & 9. Sylvest. ibidem n. 4. Laud. in sacramentali rubr. de sac. Ordinis. & hoc exprimit Stephan. de Cajeta in d. repet. c. ad limina, §. 3. num. 11. & segg. & num. 124. vers. Sed ordo Presbyteratus traditur, cum ab Episcopo datur sibi calix cum vino, & patena cum pane.

37 Quartum, Ordo secundum Magistrum sententiarum in 4. est signaculum quoddam, in quo

40

41

spiritualis potestas traditur ordinato; & dicitur signaculum secundum Petrum de Palude, & Sylvest. in veris Ordo, 1. in princ. idem cum exteriori signo traditur. Quod clare constat ex Tridentina Synodo de sacra. Ordinis, sess. 23. cap. 3. ibi, *per sacram. ordinationem, qua verus, & legit. exterioribus perficitur.* Ergo ad essentiam ordinis requiritur traditio alterius signi exterioris. Hoc autem exterius signum in ordine Presbyteratus, de quo agitur, non potest esse manuum impositio; quia per eam non imprimitur character Sacerdotalis, sed tantum confertur potestas secundaria signum, atque solvendi, ut plene probavi in c. Presbyter, in §. de sacra. non iteran. in quast. An manus impositio in ordinatione Presbyteri sit de essentia sacramenti, vel de solennitate tantum a numero 10. usque in fin. Ergo necessitas est traditio aliorum instrumentorum, quibus designatur principalis actus Sacerdotis, qui est consecrare Corpus, & Sanguinem Christi, d. c. Clerici, 21. dist. cum alijs supra alleg. in precedenti argumento 3. sed hic actus designari non potest, nisi per potestatem calicis cum vino & patenz cum pane. Ergo hec instrumenta cum materia impositiva sunt de essentia ordinis Presbyteratus.

41 Quinto, cum materia Subdiaconatus sit traditio Calicis vacui cum patena vacua superposita, c. Subdiaconus, 23. dist. & declaratur disertis verbis in eodem decreto hinc edito ab Eugenio IV. in Concilio Florentino, §. *sententiam Sacramentum, vers. Subdiaconatus, vers.* Si panis & vinum in ordinatione Presbyteri non essent de necessitate Sacramenti, materia lupus ordinis nihil differret a materia Subdiaconatus, quod tamen est necessarium, quia ubi est distincta forma in eodem Sacramento, vel in diversis, oportet etiam sit distincta materia, si ve species, secundum Petr. de Palude, in 4. dist. 24. & Sylvest. in ver. Ordo, 1. in princ. alioquin Presbyteratus, & Subdiaconatus non essent ordines distincti contra d. cap. Clerici, & cap. Perlelli, 25. dist. c. Erasmian, 34. dist. c. In multis, de cas. & qual. contra Canonos Apollolorum, cap. 42. & 43. & Catholicam veritatem a Tridentina Synodo declaratam in cap. 2. §. 23. de sacra. Ordinis, & confertur ejusdem Concilii verba in cap. 2. §. 1. 4. de sacra. Pontif. ibi, *Materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur longissime distat.* Ergo cum calix, & patena sine vino, & pane non possint esse instrumenta adequata ordinis Presbyteratus eo quod sint instrumenta Subdiaconatus; necesse est ut pro traditione ordinis Presbyteri preter calicem, & patenam etiam panis, & vinum adhibeantur.

42 Sexto, ex veriori, & magis recepta Theologorum sententia, ad essentiam sacrificii, utraque species requiritur, nec potest ullo casu una species sine alia ex intentione consecrari; colligitur ex Concilio Tolet. VII. cap. 2. & ex D. Thom. in 3. part. quast. 83. art. 6. & probat Cardinal. Bellarm. tom. 3. Contravers. lib. 4. de Sacram. Eucharistie, cap. 32. Ergo similiter etiam utraque species requiritur in consecratione Sacerdotis ad significandum principalem illius actum consecrandi, scil. Domitium Corpus, & Sanguinem.

43 Septimo, materia in Sacramentis debet significare principaliter rem contentam, secundum

44

D. Tho. in 4. dist. 3. quast. 1. art. 1. q. 1. ad quartum. Quamvis autem Corpus Christi in sit sanguis, & Sanguinis corpus continentur; tamen panis non inest vinum, nec vino inest panis; ac propterea panis non est principaliter symbolum Sanguinis. Ergo si in ordinatione Presbyteri res desit vinum, nihil perficitur, quia deest significatio Sanguinis

44 Christi. Significatio autem rei Sacramentalis est de essentia Sacramenti, & habetur sufficienter per materiam ejus, ut idem S. Th. docet in 4. dist. 13. q. 1. art. 2. q. 6. ad secundum.

45 Octavo, Concilium Florentinum clare diffinit ordinem Presbyteratus tradi per calicem cum vino, & patenz cum pane potestatem; & sic loquitur copulativè. Ergo necesse est ut omnia hec simul concurrant; quia de natura copulæ est requirere concursus omnium copulatarum, l. si quis ita stipulatus, & ibi Bart. de verb. Oblig. cap. Ex parte, sup. ad rescript. gl. in Extravag. suscepti, in ver. 7. assat. de elect. & conjugere aq. que principaliter, non autem per modum accessorii, ut tradit Abb. cons. 75. Arrogam. col. 1. sub num. 1. vers. *Sententia idem dicendum lib. 1.*

46 Et confirmatur, quia cum Concilium hoc loco de claret materiam, in cujus traditione imprimitur character ordinis Sacerdotalis, & sine qua non perficitur Sacramentum; profecto multatenus assignasset pro hac materia primo loco calicem cum vino; si neutrum, id est, nec calix, nec vinum esset potestandum ex necessitate Sacramenti, sed tantum ex necessitate precepti.

47 Certum est enim in materia, & forma Sacramentorum, per omissionem partis totum infici Sacramentum, nec satis esse supplere omissionem, sed ex integro esse iterandum, ac si nihil actum esset, secundum D. Thom. in 4. dist. 13. quast. 1. art. 3. & tradit hic Holl. num. 3. cum quo tractant Jo. Andr. Butt. & alii communiter, & probatum est supra num. 6. Et propterea si in Sacramento extremæ Unctionis adhibetur oleum non sanctificatum, etiam si Sacerdos ungenidi profert verba, *Per istum Unctionem, &c.* non licet Sacramentum, ut per D. Tho. in 3. part. 4. 60. art. 1. & ibi Cajet. in su. cum materia hujus Sacramenti sit oleum olivæ ab Episcopo benedictum, ut diffinitur a Concilio Florentino in eodem decreto, §. *Quomodo Sacramentum, & c. a Trident. in cap. 6. §. 2. de extreme Unctionis.*

48 Et in Sacramento Confirmationis, si deficiat oleum, aut balsamum, character non imprimitur, cum illius materia sit Christus consecratus, ex oleo, & balsamo, ut in d. Decreto hinc, §. *Secundum Sacramentum.* Et in universum ubi ad substantiam alterius Sacramenti plura requiruntur, si unum deficiat, nihil agitur, c. penult. & ibi DD. in §. de Baptis.

49 Nonò & ultimo, generaliter quotiescumque dubitatur an aliquid, quod omissionem fuerit, sit de substantia ordinis, necne; & tamen excessum est in jure, ut fieri debeat; eliminari debet de substantia, & tunc ordinatio est repetenda, c. Presbyter, de cap. Chorepiscopi, 68. dist. cap. Sibil. 7. quast. 3. cap. univ. in §. de Cler. per alt. promotus, & cap. 2. de Baptismo. Ita Innoc. in c. Presbyter, de Sacram. non iteran. Raymun. in Sentent. de elec. ordinand. §. *Quid si aliquid.* Goffred. in tit. de stat. & qual. §. *Facientes extem,* Holl. in Summ. vol. tit. 5. A quo, vers. *Consensum*

50

51

causa est, Joan. Eriburg. in Summ. Confess. tit. de act. ordinand. quest. 34. Archid. in cap. Quod randa. num. 3. 23. dist. S. Antonio. in Summ. par. 3. de ordinand. S. Quana. Turrecr. in e. Episcop. num. 7. 23. dist. Argel. in ver. Ordo secundum man. 24. vers. Sed quomodo prohibetur. Pilonella videtur, vers. Quis si aliquid, & Armilla num. 8. Hoff. Jo. Andr. Butr. Card. & omnes hic. Ratio est quia non intelligitur iterum, quod ambigitur esse factum, ut dicitur in e. Veniens. inf. de Presbyt. in cap. Salernitanae. Il primum de consec. dist. 3. in cap. Similia de consec. dist. 4. & tradunt omnes loca citat. Hoc autem est iterum, quod est propter vini omissionem non esse impressum characterem, aut certe negationem potestatis, quia res se valde dubia. Ergo tota ordinatio est repetenda.

65 Non obstat primum argumentum contrarium, namque potest. S. Hieronymus 4. dist. 24. quest. 2. 23. 3. ad primos. in Confirmatione non datur officium super aliquam materiam exterioriorem; & ideo ibi character non imprimitur in aliqua exhibitione alieque rei, sed in sola manus impositione, & unctione. Sed in ordine Sacerdotali aliter est character non est simile. Præterea Unctio in ordinatione Presbyteri fit tantum propter solemnitatem, & dignitatem Domini Corporis, quod non est contrahendum nisi manibus consecratis. Unde in ea character non imprimitur, ut post D. Bonavent. in 4. dist. 24. dicit Turrecr. in cap. Præterea. num. 2. 23. dist. facit res in c. in sacra. de consec. dist. 1.

68 Non obstat secundum, quia, ut inquit S. Thom. ibidem in respons. ad 2. & Turrecr. in e. Presbyter. num. 2. 23. dist. Dominus Discipulis dedit Sacerdotalem potestatem quantum ad principalem actionem ante passionem quando dixit Accipite, & mandavit. Unde subjungit, Hæc facite in mem. commemorationem. Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. & Joan. 13. & hæc diffinitum est a Concilio Tridentino in can. 2. de sacra. Missæ sess. 22. (Si quis dixerit illis verbis, Hæc facite in mem. commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi, alique Sacerdotes, offerrent Corpus, & Sanguinem suum, &c. anathema sit.) Sed post resurrectionem dedit eis Sacerdotalem potestatem quantum ad actum secundarium, qui est ligare, & absolvere, ut similiter est diffinitum in can. 3. sess. 14. de sacra. Pœnit. (Si quis dixerit verba illa Domini Salvatoris, Accipite spiritum sanctum, &c. Non esse intelligenda de potestate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, anathema sit.) Itaque in impositione manus datur Spiritus sanctus, id est potestas ligandi, & solvendi, sed non imprimitur in ea character sacerdotalis, ut scripsit hic in e. Presbyter. inf. de Sacram. non iterum.

Præterea in casu præsentis tantum queritur an potestatis calicis cum vino sit materia essentialis ordinis Presbyteratus; & quoad hoc parum refert an manus impositio sit de essentia necne; quia etiam Authores, qui tenent esse de essentia, tamen non negant, quin potius admittunt, requiritur etiam traditionem instrumentorum ex necessitate Sacramenti. In hoc enim vitari non potest aperta diffinitio Concilii Florentini. Et erroneum est quod ait Petrus Arcudius Corey-

trus in tract. quem edidit de Concordia Ecclesie Orientalis, & Occidentalis in septem Sacramentorum administratione lib. 6. de Sacramento Ordinis cap. 7. manus impositionem in Sacramento Ordinis solam esse materiam, eamque determinatam à Christo Domino, & nullam prioris aliam, idque esse intelligendum non minus in Ecclesia Latina, quam Græca, intelligens pro impositione manuum illam extensionem, quam facit Episcopus in ipsa instrumentorum potestione. Incongruè enim ab ipso, neque hætenus ab alio quocumque illa extensio manus appellata fuit impositio; nec est simile de Sacramento Confirmationis, quia illa Episcopus dum chrismate signat in fronte, imponit manum. Unde manus impositio appellatur in cap. 2. 3. & 4. de consec. dist. 3. à glol. Archid. & DD. in cap. Manus, 1. quest. 1. Præterea Concilium Florentinum non diffinit materiam Presbyteratus esse potestionem manus, sed potestionem calicis, &c. Ergo manus potest dici potius conditio, sine qua non, quam essentialis materia ordinis.

69 Non obstat tertium; quia ut dicit S. Thom. & Turrecr. facis proximi status, in respons. ad secundum, in vestibus non requiritur alia consecratio nisi ut divino cultui mancipentur, & ideo sufficit pro consecratione benedictio, ut in cap. 2. inf. tit. pœnit. Sed aliter est de ordinatis, ut ex dictis patet.

60 Non obstat quartum; quia vestis sacerdotalis non signat potestatem Sacerdoti datam, sed idoneitatem, que in eo requiritur ad actum potestatis exequendum; Et ideo nec Sacerdoti, nec alieni imprimitur character in aliquo vestis datione, ut per S. Thom. ubi supra ad quartum.

61 Non obstat quintum, quia potestas Diaconi est mediæ inter potestatem Subdiaconi, & Sacerdotis. Sacerdos enim dicitur habere potestatem super Corpus Christi; Subdiaconus autem super vas tantum; sed Diaconus super Corpus in vase contentum, &c. dicitur cap. Clerus, 21. dist. & cap. Parvulus, 25. dist. Unde ejus non est tangere Corpus Christi, sed portare Corpus Christi in patena, & dispensare Sanguinem cum calice, & ideo ejus potestas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem vase tantum, nec per dationem materiam; sed exprimitur potestas ejus ad actum secundarium in hoc quod datur sibi liber Evangeliorum; Et in hac potestate intelligitur alia; & ideo in ipsa libri datione imprimitur character, secundum S. Thom. Richard. Petr. de Palude, & communem opinionem, de qua testatur Sylvest. in ver. Ordo secundum man. 4. vers. Diaconus verò, & diffinitur in prælegato decreto fidei Eugenij IV. in Concilio Florentino, §. Sextum Sacramentum, vers. Diaconus verò per libri Evangeliorum dationem.

63 Non obstat sextum, quia principalior actus Acolythi est quo ministrat in urceolo, quam quo ministrat in candelabro; quamvis donominetur ab actu secundario propter hoc quod est magis notus, & magis propius ei. Et ideo in datione urceoli imprimitur character virtute verborum ab Episcopo pronuntiatorum ex sententia D. Tho. in 4. dist. 2. q. 2. art. 3. ad sextum, quam dicit veriorum Sylvest. in ver. Ordo secundum man. 4. vers. Acolythi verò. Quia propinquius se habet ad Eucharistiam preparare materiam ejus, quam de ter-

trario tract. quem edidit de Concordia Ecclesie Orientalis, & Occidentalis in septem Sacramentorum administratione lib. 6. de Sacramento Ordinis cap. 7. manus impositionem in Sacramento Ordinis solam esse materiam, eamque determinatam à Christo Domino, & nullam prioris aliam, idque esse intelligendum non minus in Ecclesia Latina, quam Græca, intelligens pro impositione manuum illam extensionem, quam facit Episcopus in ipsa instrumentorum potestione. Incongruè enim ab ipso, neque hætenus ab alio quocumque illa extensio manus appellata fuit impositio; nec est simile de Sacramento Confirmationis, quia illa Episcopus dum chrismate signat in fronte, imponit manum. Unde manus impositio appellatur in cap. 2. 3. & 4. de consec. dist. 3. à glol. Archid. & DD. in cap. Manus, 1. quest. 1. Præterea Concilium Florentinum non diffinit materiam Presbyteratus esse potestionem manus, sed potestionem calicis, &c. Ergo manus potest dici potius conditio, sine qua non, quam essentialis materia ordinis.

defectus hinc, quod est quid communissimum, quo utitur etiam in vesperis, & matutinis; & ideo potius in acceptione vire ob, quam calice libri char. iter imprimatur; Intellige si una sine alio tradatur; quod si unum fuerit, tunc, quia utriusque debet accipere, c. Anathema, 23. dist. & d. cap. Presbyter, 25. dist. ut per Sylvest. ubi supra.

64 Non obstat septimum, quia ut respondet Turrecr. in d. cap. Presbyter, 25. dist. num. 1. in fin. quo vis littera indicat, cum Presbyter ordinatur, Episcopus manum super caput illius ponat; notitiam sequitur, propter hoc ut in ipsa impositione manus imprimatur Sacerdoti alia character.

Præterea Concilium Carthageniense non ponit ibi essentialia conditiones Presbyteratus, ut loquitur de forma, nec de materia illam facti conditionem; sed tantummodo docet rium illam impositionis manuum; quod probò operis illius non ille canon loquitur expresse de illa impositione manuum, quam facit Episcopus, & Sacerdotes adstantes super caput Presbyteri ordinandi, ut ibi omnes Presbyteri qui præsentibus sunt, manus suas iuxta manum Episcopi super caput illius certant; At certum est impositionem illam non esse de essentia, quia sit antequam ordinatio porringeretur instrumenta, nec tunc emittatur forma, sed tantum fundantur quedam preces, & orationes, quibus ordinandus preparatur ad ordinem suscipiendum, ut patet ex Pontificali Romano in rub. de ord. Presbyt. ideoque S. Thom. eandem impositionem recedat inter preparatoria ad ordinem in 4. dist. 24. quest. 2. art. 3. & latius ibi in e. Presbyter, in 1. artic. inf. de Sacram. non iterum. Nec dicitur ex Canone Concilii Carthagenensis de datione non ponit illi ex Theologis impositionem manus esse de essentiali ordinis Presbyteralis, tandem rimum ponit S. Dionys. in lib. de Eccles. hierarch. cap. 4. qui præterea in fine libri excusat sic determinationem formam Sacramentalium, quia sic occultandis erat in primitiva Ecclesia propter tribus Consultum, in rebus S. Thom. in 4. dist. 7. quest. 2. art. 1. Cur autem in Actibus Apostolorum in Concilio, & Decretis Patrum sacra ordinatio plerumque exprimitur per manus impositionem, cum tamen manus impositio non sit de essentia ipsius ordinationis, dicit in d. cap. Presbyter.

65 Non obstat octavum; quia cum in primitiva Ecclesia antequam scriptum esset Evangelium, impossibile esset adhibere materiam traditionis libri Evangeliorum, credendum est Christum Dominum aliam materiam præscripsisse, quia Apostoli uterentur in ordine, & Diaconi quousque Evangelium lecturum esset. Ad quod dicendum nos impellit necessitas, cum cum ex una parte Concilium Florentinum diffinit traditionem hujus libri esse materiam ordinis Diaconatus; & ex altera certum sit tunc temporis librum hujusmodi non extitisse; ne dicamus Sacramentum ordinis Diaconatus fuisse tunc administratum sine materia; cogimur dicere aliam materiam fuisse à Domino institutam, cum essentialis Sacramentorum præscribere non spectet nisi ad ipsum Sacramentorum institutorem, ut patet ex dictis supra num. 19. & ex his, quæ dicuntur infra num. 80.

& sequi. Quicquid enim sit de questione An manus impositio sit de essentia ordinationis necne; tamen aperte diffinitum est traditionem instrumentorum requiritur ex necessitate Sacramenti ad impressuam characterem. Ergo Sacerdoti ad impressuam characterem non sunt ordinatus per solam manus impositionem, sed etiam per traditionem aliqui instrumenti, quod potest erumitur, seu ex institutione Christi, non ex determinatione Ecclesie, que mutare non potest Sacramentorum substantiam, ut constat ex decreto Concilii Tridentini in can. 2. sess. 21. de comun. sub utraque specie ubi, supra illam non solvantur, & dicitur latra. eod. num. 19. & seq.

66 Non obstat novum, nam doctrina illa, quod forme, quibus in ordinatione inhiunt char. Carthagen. sunt exhibitione ecclesie, hæc erronea est stantibus distinctionibus Concilii Tridentini, de quibus supra num. 19. & seq.

67 Nec valet argumentum. Annus fuit de jurisdictione Pape. Ergo Pape potest instituire, ut character imprimatur in anima. Et enim à potestate jurisdictionali non licet arguere ad potestatem sacramentalem; illa enim ex simplicij impositione hominis confertur; & ideo non immobiliter adhaeret, c. Omnia, 6. An. Ceterum, & c. Aperta, 29. quest. 1. Potestas vero sacramentalis confertur per aliquam consecrationem, & character non confertur per ministerium, sed imprimatur in anima immutabile à Christo, s. 1. verum, 32. dist. Ita declarat D. Thom. in 2. 2. 2. 29. art. 5. & Sylvest. in ver. institutionem, num. 7. & in finibus in cap. 1. num. 31. ubi se scribit. Præterea character ordinis levi impellitur ab Ecclesia debet non potest, cap. Quis quilibet, quest. 1. glol. penult. in cap. 1. inf. Qui Cler. vel bene. Archid. in c. exhibentur, 4. dist. S. Thom. de. in. Sylvest. in ver. Degradatus, num. 9. Nam, ut inquit, Bald. in cap. bona memoria, si primo, num. 3. supra de possib. Præterea, mortificatio quidem potest, sed non funditus mori, nisi cum anima, & est diffinitum à Concilio Tridentino in can. 4. sess. 23. de sacra. Ord. Ergo nec potest anima ab ecclesia inhi, ut, cap. Verbum, de par. dist. 1. cap. 1. infra de irreg. par. 1. Qui con. demnate, ff. De re judic. Nemo qui condemnare, ff. De reg. jur. l. Possidere, & l. Quam admodum ff. De acquir. possib.

68 Non obstat octavum; quia cum in primitiva Ecclesia antequam scriptum esset Evangelium, impossibile esset adhibere materiam traditionis libri Evangeliorum, credendum est Christum Dominum aliam materiam præscripsisse, quia Apostoli uterentur in ordine, & Diaconi quousque Evangelium lecturum esset. Ad quod dicendum nos impellit necessitas, cum cum ex una parte Concilium Florentinum diffinit traditionem hujus libri esse materiam ordinis Diaconatus; & ex altera certum sit tunc temporis librum hujusmodi non extitisse; ne dicamus Sacramentum ordinis Diaconatus fuisse tunc administratum sine materia; cogimur dicere aliam materiam fuisse à Domino institutam, cum essentialis Sacramentorum præscribere non spectet nisi ad ipsum Sacramentorum institutorem, ut patet ex dictis supra num. 19. & ex his, quæ dicuntur infra num. 80.

69 Non obstat decimum; quia non probatur hunc morem ordinandi Presbyteros per solam manus impositionem, alique traditione instrumentorum olim extitisse in ecclesia Græca. Quin potius contrarium conspici potest ex decreto fidei, quod editum fuit ab Eugenio IV. Sacro approbante Concilio, ut legitur in principio decreti, & de consilio Prelatorum, ut inquit S. Antoninus, qui præfatus aderat, cuius verba referuntur in notis ad eandem Synodum cum. 4. Concil. par. 1. pag. 771. 106. Et sic Patres Græci nondum abierant. At Episcopi, & Sacerdotes Græci, qui Synodo intererant, nullatenus fuissent passi, ut diffinitur sine materia nullam sacramentum perfici posse, & in Sacramento Ordinis materia esse illud, per ejus traditionem confertur ordo, & Presbyteratum tradi per calicem cum vino, & patene cum pane potestionem, non inquam fuissent passi, ut sic diffinit.

diminuetur, quin potius relaxarentur, si tunc temporis, vel antea Ecclesia Græca huiusmodi instrumentorum usum non habuisset. Inde enim resulset, ut nullus ex antiquis Patribus Ecclesie Græcæ, nec aliquis eorum, qui aderant in Concilio, habendi essent pro veris Episcopis, & Sacerdotibus.

70 Præterea in c. subdudum, 23. dist. præcipitur, ut Subdiaconus, quia manus impositionem non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum. Desumptus est autem hic Canon ex Concilio Carthaginiensi IV. cap. 7. Quod fuit celebratum Carthagine anno Domini circiter 398 à ducentis quatuordecim Episcopis provinciarum Africa. In Codice autem Canonum unice est Synodus Carthaginiensis, continens Canones triginta tres, qui ex variis Conciliis Carthagine habitis collecti fuerunt; & hos Canones Græci cum aliis multis Africanarum Synodorum conjunctim in suam linguam vertierunt, & in ipsa sunt, quos ita demum verba Anselmus. Binc hardus, & 190 citant, ut est auctoritas post can. de libello, 20. dist. in ver. Carthaginiensium, & habentur Græcæ, & Latine tom. 1. Conciliorum, part. 1. pag. 190. & pag. 758. Probabile est igitur in Ecclesia Græca jam tunc extitisse usum porrectionis calicis, & patenæ; alioquin Græci auctoritate Conciliorum Carthaginiensium non adhiberent. Amplius in sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis nusquam reperit improbatum hunc usum Ecclesie Græcæ. Et tamen Summi Pontifices erant in his, quæ ad substantiam Sacramentorum non pertinent, multoties reformarunt Græcorum difformitatem ab Ecclesia Latina, ut in c. licet Gram. in de Baptis. Et in hac Decretali, ubi in specie sanctitur, in Ecclesia Græca in consecrationibus Episcoporum servet unctio, quæ servat Ecclesia Romana, & tamen unctio in consecratione Episcopi non est de substantia, sed de solemnitate tantum, quod patet ex eo, quia si fuerit prætermissa, non iterat consecratio, sed tantum suppletur omissum, ut hic dicitur. & notant Hostien. Joan. Andr. & omnes per hunc textum, idem apertius constat ex Constitutionibus Innocenti IV. Sub Catholice, in Bullario tom. 1. pag. 76. & Clement. VIII. sanctissimus, quæ inscribitur, Infractis super aliquibus ritibus Græcorum in Bullar. tom. 3. pag. 47. Quod cum ita sit, ego non percipio quomodo Pontifices Romani toties reformaverint Græcorum Catholicorum ritus in his, quæ sunt de solemnitate tantum, & tam insignem discrepantiam inter Ecclesiam Græcam, & Ecclesiam Latinam in materia essentiali Sacramenti Ordinis silentio prætermiserint.

71 Illent. Amplius in sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis nusquam reperit improbatum hunc usum Ecclesie Græcæ. Et tamen Summi Pontifices erant in his, quæ ad substantiam Sacramentorum non pertinent, multoties reformarunt Græcorum difformitatem ab Ecclesia Latina, ut in c. licet Gram. in de Baptis. Et in hac Decretali, ubi in specie sanctitur, in Ecclesia Græca in consecrationibus Episcoporum servet unctio, quæ servat Ecclesia Romana, & tamen unctio in consecratione Episcopi non est de substantia, sed de solemnitate tantum, quod patet ex eo, quia si fuerit prætermissa, non iterat consecratio, sed tantum suppletur omissum, ut hic dicitur. & notant Hostien. Joan. Andr. & omnes per hunc textum, idem apertius constat ex Constitutionibus Innocenti IV. Sub Catholice, in Bullario tom. 1. pag. 76. & Clement. VIII. sanctissimus, quæ inscribitur, Infractis super aliquibus ritibus Græcorum in Bullar. tom. 3. pag. 47. Quod cum ita sit, ego non percipio quomodo Pontifices Romani toties reformaverint Græcorum Catholicorum ritus in his, quæ sunt de solemnitate tantum, & tam insignem discrepantiam inter Ecclesiam Græcam, & Ecclesiam Latinam in materia essentiali Sacramenti Ordinis silentio prætermiserint.

72 Et quod magis urget, probabilius est Patres Græcos non fuisse presentes in Concilio Florentino, quo tempore ab Eugenio editum fuit ipsa præcipuum decretum huius, in quo declaratur materia Sacramenti Ordinis: nam post diffinitum Concilium, & peractum negotium unionis, tom. 4. Concil. par. 1. pag. 811. col. 2. de Patribus Græcis legitur. [Fertis secunda die Julii 20. subscipite totos præfatos, qui proficere cogitaverant. Hippolytus erant Heraclensis, Cisternas, Trapesuntus, Moombalensis, Nico-medensis, Domaniensis, Ex Ceteris etiam pro-

lecti sunt cum illis ad quinquecentos nos expectant. Nos autem seriatim tertio ano, & vigesima die Julii congregati, & Tomos libri scripti, in suam finem habuit totum negotium tunc terminatum, Et immediate in die Armenis sic habetur. [Vall aliquot dies venerunt Apocritum Patriarchæ Armenorum, qui Beatissimum Papam venerabiliter Imperatorem, & consiliumque suum de consocianda cum Ecclesia Catholica unione proposuerunt.] Et infra: [His diebus, recessit unice Armeni, nos (id est Patres Græci) Florentiam cecantes, Venetiam petierunt, & inde cursum locum redimus.] Et sic a diffinitione Concilii, & negotio unionis, quod absolutum fuit an. 1479. ab Incarnatione, & 697. ab ære con-finito pridie Nonas Julii usque ad discessum à civitate Florentina aliquot tantum dies inarcel fuerunt. Decretum verò fidei editum fuit eod. in anno 10. Calend. Decembris, & sic quæ ut dicitur mensibus post diffinitionem Concilii. Nec refert quod decretum illud fuerit editum à Petro approbante Concilio, seu de consilio Patrum, ut superius dictum est: nam finitum sequitur necessarium, ut Patres Græci essent presententes, quia etiam sine ipsis potuit Concilium continuari ab Eugenio cum Patribus Latinis, & Armenis: cum præsertim Græcæ discessit in consensum, antequam Armenorum, Græci ergo abierant, quando diffinitum fuit, ordinem Presbyteratus ad præcalicem cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. At que credit Concilium Florentinum, quod pene paliter fuit egressum ad opponendam discrepantiam inter Ecclesiam Græcam, & Ecclesiam Latinam, Græcis præscriptis, & consentientibus diffinitis se articulos de processione Spiritus sancti, de Purgatorio, de primatu Ecclesie Romanæ, & de consecratione in fermentato, in quibus Græci discrepabant ab Ecclesia Latina; & tamen de modo ordinandi absque traditione instrumentorum ne verbum quidem fecisse, quod ex Actis Concilii apparet? Præsertim verò quis post absolutam unionem Patres Latini obsecraverunt Patribus Græcis per plura capita, & petierunt ab eis, ut responderent cur in his discrepant ab Ecclesia Latina; & tamen inter hæc nulla firmitudo de discrepantia in ordinando per solam manus impositionem, ut patet tom. 4. Conciliorum, part. 1. pag. 609. vers. Post hæc Latini quævisse à nobis hæc. Porro Græci iustam questionem causam habuissent, quod Eugenius diffinitionem articuli adeo præjudicialis Ecclesie Græcæ post eorum discessum distulisset, præterquam quod si Græci in hoc erant, doctrina de porrectione calicis, & patenæ cum vino, & pane, illis potius tradenda fuisset, quod Armenis, de quibus non constat an hunc errorem haberent, nec ne.

73 Ad hæc inter Scriptores, qui tractant de essentialibus Sacramenti Ordinis, & præcipue de traditione instrumentorum, & de impositione manuum, non reperit quæquam tam meminit de hac Græcorum discrepantia ab Ecclesia Romana. Imò in libro Græco, seu Opusculo de Sacramenti Gabrielis Metropolitani Philadelphiae, edito anno 1600 sic legitur: Ordinis Sacerdotialis materia est sacratissimum Panis, & Sacrorum Vasorum numerus, seu, ut alii exponunt, quantitas, & res-

enique ordinis propria, uti motus est. Ac deum nam quidquam in re tam gravi prætermittentem, curari imper, ut insignit Religiosus sacre Theologiae Lector, & ex primariis Venetorum familiis peregrinaretur à Græcis Venetiæ degentibus quid hæc in re observarent; responderunt se, & omnes Græcos non solum uti impositione manuum in ordinandis Sacerdotibus, sed patenam in patena, & vinum in calice ordinandis tangendum porrigere. Probabilius est igitur hunc morem ordinandi sine traditione instrumentorum, nec olim viguisse, nec hodie vigere in Ecclesia Græca; ac si forte aliquando contrarium fuerit observatum, huiusmodi errorem irreplevisse post Concilium Florentinum, quem admodum etiam per plures alij errores irrepleverunt post recidivum schisma, & inexcusabilem recessum ab unione Ecclesie Romanæ.

76 Non obstat undecimum, & ultimum argumentum quod sufficit porrectioni solius patenæ cum pane, cum per eam sufficienter significetur unice, & indivisa potestas consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi. Etiam hoc pugnat aperte cum diffinitione Concilii Florentini, quod discretis verbis in traditione Presbyteratus ex necessitate Sacramenti requirit consensum utriusque instrumenti cum materia imposta: nam si voluisset alterutrum sufficere, utique concepisset orationem alternativè, videlicet Presbyteratus traditur per calicem cum vino, vel patenæ cum pane porrectionem, non autem conjunctivè per copulam, & quæ requirit omnium consensum, ut ostensum est supra in octavo argumento num. 49. Cum præsertim ibi Concilium declarat materiam Ordinis Presbyteratus, & primo loco præscribat porrectionem calicis cum vino. Unde si Host. sic num. 10. dixit cum in his iura, & magistri discrepent, quæ nec de lana caprina sunt, nescio si hæc, quæ potissimum dependent ex statutis Canonibus, quæ & pluribus ignorantur, suo sensu purus Theologus præsumeret diffinire: quid diceret, si videret Concilium Florentinum, & audiret Theologos præsumentes dividere integritatem materie à Concilio diffinitæ in ordine Presbyteratus.

78 Nec urget quod unica sit potestas consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi; quia materia in Sacramenti debet significare principaliter rem contentam: licet autem Corpori Christi concomitanter insit etiam sanguis, & è converso, & ideo qui potestatem habet consecrandi Corpus, habeat etiam potestatem consecrandi Sanguinem; tamen panis non inest vinum, nec vino inest panis; & consequenter per traditionem solius patenæ cum pane non habetur sufficienter significatio Sanguinis Christi, prout requiritur ad essentiam Sacramenti, ut probatur est supra in septimo argumento num. 47. Et cum in hoc habeamus apertam diffinitionem occumene Synodi, necesse est quælibet Catholicum illi adhibere, nec proprie prudentia inmitti, c. De libello, 20. dist. c. Ne inuitari, supra de consensu concilii.

79 Nec videtur admittendum quod dicunt Henriquez & Bellarm. materias ordinum fuisse institutas à Christo generatim, & indeterminatè. Imò enim in Sacramenti requiruntur res determinatæ ex ipsa Christi institutione, ut constat

ex D. Thom. in 3. part. quæst. 60. art. 3. §. 7. & in 4. dist. 2. q. 1. art. 1. §. 2. Et probatur evidenter, nam Sacramentum sine materia, & forma determinata, non est realiter Sacramentum, ut constat ex Concilio Florentino in decreto filii, §. Quinto, & ex Tridentino in cap. 2. sess. 14. de sacram. Pæni. & Extrem. Unct. Sed Christus per seipsum immediate instituit omnia Sacramenta, ut docet S. Thom. in 3. part. d. art. 3. §. 7. & est huius diffinitum à Tridentino Synodo de Sacramenti omnibus in can. 1. sess. 7. de sacram. & in specie de Ordin. in can. 3. sess. 23. sacram. ordin. Ergo Christus immediate determinavit materiam, & formam cuiusque Sacramenti, quia substantiam, quæ est materia in Sacramenti, impossibile est esse separatam ab eo, cuius est substantia, ut dicit Philosoph. 1. Metaphys. cap. 4. & probatur in c. Inter corporalia, de translat. Episc.

81 alioquin Christus Sacramenta instituit verba tantum, & non realiter; quod est aperte contra diffinitionem Concilii Tridentini in dicto can. 3. ubi non simpliciter diffinitur sacram. Ordinationem esse Sacramentum, sed verè, & propriè Sacramentum à Christo Domino institutum; quæ verba non verificarentur, si Dominus non determinasset essentialia huius Sacramenti, sed reliquisset Apostolis determinanda: constat text. in l. 1. §. fin. ff. Quod quisque jur. & in l. 1. §. Item Pomponius, ff. De dolo cum similib.

82 Præterea Sacramentum est sacre rei symbolum, & invisibilis gratiæ visibilis forma, ut diffinitur à Concilio Tridentino sess. 13. de sanctiss. Euch. ar. 1. sacram. cap. 3. seu signum visibile, ut legitur in c. Sacramentum, de consec. dist. 2. Ergo si Christus instituit Sacramentum Ordinis, ut in dicto can. 3. instituit etiam signum visibile, & exterius, & sic materiam huius Sacramenti; quia cui convenit diffinitum, impossibile est non convenire diffinitionem, l. 1. §. Dolus, ff. De del. instil. de instil. in princ. c. Cum causam, in 7. de raptor. notat gloss. Hostien. Joan. Andr. Card. & alij in rubr. supra de Simon. Trinit. & fid. Cathol.

87 Accedit quod Christus instituit Sacramentum Ordinis, & Apostolos ordinavit Sacerdotes in Cæna novissima. Concilium Tridentinum in cap. 1. & can. 2. sess. 22. de sacris. Miste. Ergo tunc determinavit etiam materiam ordinis Presbyteratus; alioquin non solum instituit, sed etiam administrasset hoc Sacramentum sine materia; & ita Ecclesia hodie diverso modo traderet ordinem Sacerdotalem, quam instituit, & administrasset Dominus, quod est absurdum, cum omnia Christi actio, nostra sit instructio, c. Significasti, & ibi notant supra de elec. Et Christus non exhibuerit aliquid Sacramentum, nisi quod ipse accepit in exemplum, excepta Pœnitentia, & extrema Unctione, quia illa accipere sibi non competebat, quia sine peccato erat, ut inquit S. Thom. in 3. part. q. 60. art. 3. ad 1. Et ita ex factis Christi in proposito arguit Sot. in 4. dist. 24. q. 1. art. 5. licet in reliquis propter potestatem, quam vocat excellentiæ, Christus multa aliter fecerit, quam hodie sunt ab Ecclesia, ut per Nazianzenum in oratione ad sanctum Ivascum.

89 Denique esto, Dominus reliquerit Apostolis de:

determinandam materiam sacramenti Ordinis, hinc tamen non sequitur, ut posteaquam Ecclesia determinavit materiam Presbyteratus esse porrectionem calicis cum vino; & patenz cum hostia, materia hujusmodi non sit ex necessitate sacramenti, cum diffinitum sit à Concilio Florentino, & Tridentino, nullum sacramentum sine materia perfici posse, ut superius dictum est. Itan hinc non sequitur, ut posteaquam Ecclesia semel materiam hujus Ordinis determinavit, nunc possit illam immutare, cum per determinationem semel factam expiraverit facultas amplius determinandi, arg. c. in litteris, de off. deleg. c. Publianus, c. Cum inter, supra de elect. cum similibus, de quibus per Abb. cons. 11. Trifurium, num. 4. vers. Veritas ad tertium dicitur, lib. 2. habens enim potestatem declarandi non potest declarari, nisi semel tantum, l. Quisquis adstringente, ff. de verb. signifi. ubi omnes scribentes ad hoc allegant illam textum pro singulari, secundam unam lecturam in ver. Nec surus, ut ibi est adnotatum in margine, quod non reperitur alibi, secundum Bald. in cap. 1. num. 77. supra de consuet. Et propterea Tridentina Synodus declarat substantia sacramentorum non habesse potestatem Ecclesie, in cap. 2. sess. 21. de sum. sub utraq. specie, ubi (Sacrificiorum substantia.) Ergo defectus vini in calice post Apostolorum determinationem est substantialis, sive porrectio calicis cum vino provenit immediate ex determinatione Christiane Apostolorum.

Quid dicendum? Secunda sententia proculdubio est verior. Ceterum consultus videtur ut in presentia Sedes Apostolica neutram ex his opinionibus approbet, aut reprobet, sed tantummodo jubeat sic ordinatos iterum ordinari sub conditione, juxta text. in cap. 2. & ibi gloss. 1. inf. de baptis. Et tam his, qui ordinationem iterarunt, quam his, qui in Saecrdotio ministrant, ad cautelam concedat dispensationem; illis quidem à penis, in quas potuerunt incidere ex cap. 1. 68. dist. & cap. Dicitur, de consuet. dist. 1. de quibus per Sylvest. in ver. Irregularitas, num. 6. His vero, qui ministrarunt, ab irregularitate, de qua in cap. 1. & 2. de Cler. non ordin. ministr. Hoc enim modo evitabitur difficultas Ecclesie Orientalis, quae sane gravissima est; nam ex Euchologio, seu Rituali, quo Graeci utuntur, apparet eos non uti porrectione calicis, & patenz, sed sola manus impositione, non tantum in ordinatione Presbyteri, sed etiam Subdiaconi, qui in Ecclesia Latina, & Africana manus impositionem non recipi, juxta Pontificalem Romanam, & Concilium Carthagenense cap. 5. Et enim in praedicto Euchologio à Graeco idiomate in Latinum translato à Petro Arcudio Coregreo in tract. de concordia Ecclesie Orientalis, & Occidentalis in septem Sacramentorum administratione lib. 6. de Sacram. Ordin. cap. 2. in fin. Ordo qui observari solet in ordinatione Subdiaconi, sic legitur. (Deinde ter obliquatus ejus caput, & imponens manum, ubi Diaconus dicitur, Dominum deprecemur, Pontifex hanc recitat orationem Domine Deus miserere, &c. absoluta oratione, sequitur ut iusta: Accipiens Pontifex Mantile imponit iussitro humero ejus, qui ordinatur. Similiter praebet illi vas ad infundendam aquam pro lotionem manuum: ille ve-

ro vas accipiens deoscularur manum ipsius, & aquam infundit ad manus Pontificis, qui casavat; tandem accepta benedictione incedit, &c. Peracto vero majori ingressu, cum sacramentam Diaconus incensat, iussitro levat manus Pontifex in ceterulo, quod gestat qui ordinatus est. Porro in ingressu majori ipse quoque ordinatus post omnes sequitur gestans etiam vas pro manuum lotionem, ac mantile, &c. sic fit ordinatio, & si multisque qui ordinantur, oratio ad multos accommodatur.) Haec ibi: In sequenti autem titulo Euchologii, ordo qui observari solet in ordinatione Diaconi habetur sic. (Pontifex habens manum impositum capiti ordinandi clara voce enunciat: Divina gratia, quae semper infirma curat, & imperfecta perficit, promovet N. Reverendum Subdiaconum in Diaconum.) Et infra. (Tandem peracta communione Clericorum in Sanctuario Pontifex porrigit calicem Diacono tunc consecrato, ut ipse populo ad communionem accederet, distribuat.) Nec ibi ulla hic mentio tridionis libri Evangeliorum, Rursus in titulo Ordo qui observari solet in ordinatione Presbyteri. (Surgente Pontifice accedit ad eum, qui ordinatur, cujus caput ter signat Pontifex. Qui vero ordinatur frontem incumbens sacra Aza ut in quo genu ille est, Diacono vero elata voce dicitur, Attendamus, &c. itam Pontifex imposita manu sua cum Pallio clara voce enunciat: Divina gratia, quae semper infirma curat, & quae desunt supplet, promovet N. Venerabilem Diaconum in Presbyterum.) Et infra immediate cum appellat ordinatum ibi; (Ut iste; quem tibi placuit à me promoveri.) Et infra. (Tu Domine, &c. hunc, quem voluisti, ut subiret gradum Presbyteri. Et ibi, (Inductus stola, & discendens stat una cum Presbyteris.) Nec non ibi; (Accedit ordinatus, cui praebet Pontifex sanctum Panem, hoc est partem panis consecrati; Et primus inter alios Presbyteros communicat.) De porrectione autem calicis cum vino, & patenz cum hostia, ne verbum quidem. In sola Episcopi consecratione Graeci praeter manus impositionem utuntur impositione libri Evangeliorum ad instar Ecclesie Latinae, & Africanae ad praescriptum cap. Episcopus, 23. dist. Ut enim legitur in Euchologio in tit. Ordo qui observari solet in ordinatione Episcopi. Pontifex imposita manu recitat quae sunt scripta in charta, videlicet, (Divina gratia, quae semper infirma sanat, & imperfecta perficit, promovet N. amabilissimum Presbyterum in Episcopum à Deo cultodite Civitatis N. Conclis respondens, &c.) Apert. Evangelium, & imponit capiti illius, qui ordinatur simul una tangentibus alijs quoque Pontificibus: Deinde fixata Cruce in capite illius, imposita aqua manu sic precatur, &c. recitat quaedam orationes, quibus ostendit eum jam esse consecratum Episcopum.

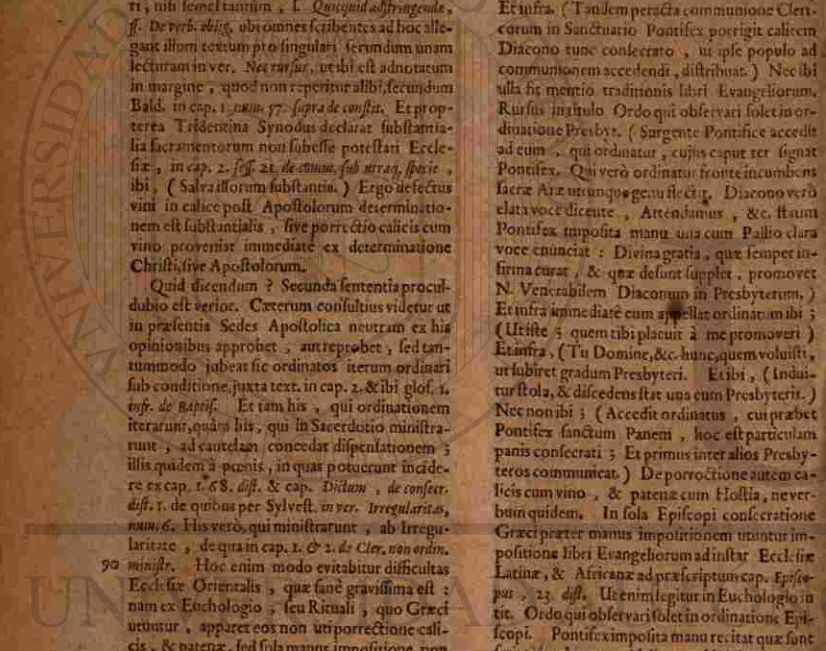
Ex his apparet in Ecclesia Orientali ordines consecrari per solam manus impositionem absque ulla instrumentorum traditione. Unde Petrus Arcudius lib. 6. de Sacram. ordin. cap. 5. concludit apud Graecos praeter manus impositionem nullam aliam reperiri materiam, & supra in cap. 3. reprehendit Philadelphien. qui dixit materiam apud Graecos esse sacramentum panem, &

certum instrumentorum numerum. Equanvis etiam apud Graecos in ordinatione sic ulla nonnullorum instrumentorum; tamen haec non adhibentur, nisi post absolutam ordinationem; ideoque non possunt esse materia hujus sacramenti: nam ut idem Arcudius ait d. cap. 3. de materia Sacramenti Ordinis (Apud Graecos Lectori, Subdiacono, Diacono, Presbytero, & Episcopo eum ordinatum, imponitur manus à Pontifice, etque id commine omnia.) Deinde peractis orationibus consecratorum lectari porrigit Pontifex librum Epistol. Canonice cum Atribus Apostolicis, Subdiacono praebet vas, ceterolum, & lebetem una cum mantili ad infundendum aquam Pontifici. Diacono exhibet sabbellum, quo areet micas, pulveres, & id genus à Sacratissima Eucharistia. Presbytero Pontifex porrigit missale, licet hoc de porrigendo missali in Euchologio non legatur, sed tantum mos hujusmodi sit alicubi ulicatus. Et dum celebrat Episcopus praebet Presbytero partem panis ab eisam ex majore particula, quae est in patena super Altari. Et propterea idem Arcudius ait lib. 6. de Sacram. ordin. 3. (Instrumenta, inquit, apud Graecos exhibentur quidem, quia tamen exhibentur sine ulla verbi peractis jam factis ordinibus, & nulla de eorum mentio in orationibus consecratorum, non videntur de facto, & ut nunc se res habet, esse materia, quam vis possent esse, ut sunt apud Latinos, si aliter de una cum forma exhiberentur.) Haec ille. Nec refert quod in traditione Panis consecrati profertur illa verba, quae habentur in Euchologio; (Accipe depositum hoc, & serva illud usque ad Adventum Domini nostri Jesu Christi, quando debet abire illud repetere.) Etenim non propria illa sunt forma, neque panis consecratus est materia, quod probatur evidentissima ratione, nam antequam Pontifex eum porrigant, ipsemet Presbyter tanquam perfecte ordinatus una cum Episcopo eum consecrat, ut in Euchologio. At consecrare non potest, nisi jam recepisset characterem Saecrdotalium. Unde in eodem Euchologio qui accedit ad accipiendum panem, appellatur ordinatus jam; & consecratus per manus impositionem, ut in rubr. Ordo qui observari solet in ordinatione Presbyteri, Porro in antiquo Patriarchali Euchologio, ut ipse Arcudius testatur cap. 2. sic habetur: Archiepiscopus porrigit ordinatum unum panem. Et secundum eum differentia inter Euchologia manuscripta, & typis excussa, haec est; quod in manuscriptis panis datur Presbytero ordinato non consecrato, ut eum consecret; in excussa datur consecratus, & putat ipse corrigendum esse Euchologium impressum ab Euchologio antiquo manuscripto, & dandam esse partem panis, quam ipse super ordinatum consecrare debeat, sicut observat Ruthen. Sed nihilominus eorum inspecto hoc ritu Euchologii manuscripti, panis non consecratus non potest esse materia ordinis Saecrdotalis, quia datur Presbytero jam ordinato, ut habent verba Euchologii, nec in traditione hujus panis praefertur forma. Forma autem in Sacramento non potest praecedere materiam.

Præterea quicquid sit de his, illud certissimum est plerisque ex Graecis juxta Euchologia Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

sive manuscripta, sive impressa in ordinatione Presbyteri non porrigitur calicem cum vino, atque ita non adhibere materiam integram à Concilio Florentino diffinitam in traditione Presbyteratus. Porro, an hic mos ordinandi per solam manus impositionem servaretur olim in Ecclesia Orientali, plane non constat. Nam est in Concilio Florentino Georgius Vari Cretensis Presbyter Graecus exhibuit Juliano Presbytero Cardinale S. Sabinae Euchologium Patriarchali manu scriptum, quod eundem profertur modum praefertur ordinandis, quem hodie ad usum servat Graecorum Ecclesia quod quidem Patriarchale dicitur servari in Monasterio Cyprae Ferratae manifestum Cardinalis scriptum, ut refert Arcudius in end. tract. lib. 6. s. Ignorat tamen, quanta fides ejusmodi Euchologio sit adhibenda, nec ullam illius rationem habuit Concilium Florentinum, cum diffinitum materiam ordinis Presbyteratus esse porrectionem calicis cum vino, & patenz cum pane. Et quamvis haec doctrina in specie tradita fuerit Armenis; tamen decretum illud continet fidem orthodoxam; ut patet ex principio decreti ibi, (nec ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenos habitario esse valeat, atque idem per omnia sapientiam eam Sante Apostolica, & ibi, (Ubi sub quadam brevi compendiosa orthodoxae fidei veritatem, quam super praescripti Romani promittit Ecclesia, per hoc Decretum sacro approbante Florentino Concilio ipsi Oratores ad hoc etiam consentientibus tradiderunt.) Unde fit, ut adstringat etiam Graecos, neque enim alia fides esse potest apud Graecos, alia apud Armenos, alia apud Latinos, cap. Loquitur summum, 24. q. 1. Extravag. Primum sanctam, de major. & abbrev. cum ceteris. Neque obstat quod in eo decreto fuerit traditum Armenis Symboliam à centum quinquaginta Episcopis in Oecumenico Constantinopolitano Concilio editum cum illa additione, si quisque, ipsi Symbolo declaranda veritatis gratia, & urgenti necessitate licite, & rationali liter appollita, & ordinatum ut per omnes Armenorum Ecclesias intra Missarum solennia sicut apud Latinos mos est singulis saltem Dominicis diebus, & majoribus festivitibus decantaretur, aut legereetur, ut habetur in 5. in primis erga haec, hoc autem praecceptum Graecos non ardet. Id in qua non obstat: nam quod Symbolum Patrum decantetur in Ecclesia cum illa additione, si quisque, non est de jure divino, sed ex Constitutione Ecclesie, ut scriptum in cap. 1. num. 22. supra de summa trim. & id. cartul. Unde à praeccepto illo juris positivi Graeci jure eximi poterunt ab Ecclesia Romana, sicut fuerunt exempti, At verò in his, quae ad fidem pertinent, & sunt de jure divino, sicut sunt materia, & forma Sacramentorum, ut patet ex illis supra num. 19. & 80.

Decretum Eugenii ligat etiam Graecos: nam in c. ad abolendam, de haeret. tanquam haeretici excommunicantur universi, qui de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, vel de Baptismate, seu de peccatorum Confessione, Matrimonio, vel reliquis Sacramentis aliter sentire, aut docere non memant, quam sacrosancta Romana Ecclesia praedicat, & ob-

letvat. Adidem text. in cap. *heresi. 24. q. 1.* he propterea Graeci quogue iuxta distinctionem Florentini Concilii tenuerunt credere Spiritum sanctum esse iam a Filio procedere, licet non tenentur pro concilio, nisi subisset scandalum; praeterim de gant in cer Larinos, aut necessitas postularet constituendi fidem quia tunc oportet etiam pronunciare, ut habetur in instructione Clementis VIII. super aliquibus ritibus Graecorum, c. 6. in Bulla, tom. 1. p. 47. & eo magis, quis Decretum Eugeni utitur dictione illa *procedere*, id est Catholicis, l. 2. c. de Summis Titul. Albet. in 7. p. 1. in ver. *Orthodoxa.* Verbum autem Catholica idem importat quod universalis, & ubique potest, cap. *Fundamento. de elect. c. 6.* & not. in gloss. in rubr. *C. 1. d. Item gloss. in d. Extravag. Primam sanctam. in ver. Spiritus, de misse. c. 1. d.*

Illud certum est. et Graeci, qui Venetiis degunt adhuc eos Philadelphienis calicem. & patenam ordinandi cingenda portigant; tamen in Orientali Ecclesia numeros iere Sacerdotes fuisse initiatos per solam manus impositionem, quorum ordinatione irrita nunc de cetero non videtur expectare. Chritiana charitas sitat, ut ordinatione istam conditionaliter repetatur ob periculum iniquarum praesertim in Sacramento penitentiae, quod non prodest atque in ab. ob. sine ab. et, qui non habet charitate in ordine Sacerdotali, ut patet ex decreto Conc. Tridentini, c. 1. de contrit. vers. *Et quomodo sine Sacramento. sess. 14. de sanctiss. e. 1. v. 1. & extrem. v. 1. de Sacramento. sess. 1. c. 7. Epistola. sess. 14. Quam repetitionem sub conditione fieri debere, scire etiam probatur ex cap. *Similitudine, si primo, cum ibi notatis per gloss. & DD. de consecr. dist. 1. c. 2. & ibi gloss. in verbo de baptisim. & ex praedicta instructione Clementis VIII. c. 5. Episcopi. l. 1. in ibi. (Tunc videtur, ut cum cautelis, & sub conditione id faciant, j. infra s. de p. p. i. p. p. Latium.**

DE SACRA VNCTIONE.

Cap. Cum venisset.

§. Per frontis.

SUMMARYM.

1. Abbas S. Secundi supplicatio pro facultate conferendi sacramentum Confirmationis sui subdita.
2. Papa post manus administrandi Confirmationem committere etiam simpliciter sacerdoti, & non. sess.
3. Episcopi sui iuram imponant ob honorem Sacerdotum, non ob legis necessitatem.
4. Episcopi est ordinarius Minister Confirmationis, delegatum tamen esse potest etiam non Episcopus, & non. y.
5. Christus confirmandi factus ex quibus casibus per Sedem Apostolicam sit concedenda inferiori Hierarchia.
6. Causa expressa in lege, vel dispensatione consenti rationabiliter, nisi sit manifestum errat.

7. In Sacramento Confirmationis datur Spiritus sanctus ad robur, sicut datur est Spiritus in die Pentecostes.
8. Praelati inferiores sicut nullum in eis, habent, que iurisdictionem Episcopalem, possunt conferre quem maluerint Episcopum pro christiana administrando.
9. Abbas petenti confirmationem facultati conferendi Christus an esset Concilium Tridentinum; anve expellat dicit confirmationem conferere.
10. Abbas Casimirus, qui ex privilegio potest omnia, que ad Episcopum spectant, praeterquam Christum conferre, & facta Ordinis conferre, non potest administrare sacramentum Confirmationis.
11. Conceditur tamen etiam a Sanctissimo hac facultas de licentia Ordinarii, c. 1. 3.
12. Ordine Episcopum ad hoc non veniunt in generali consensu, nisi de illis fiat specialis veritas.
13. Exceptio regularum firmat, sed non auget.

PER FRONTIS. Tractatus de Unctione Christianis post baptismum, quae dicitur Confirmatio. Et ad triplicem Confirmationem Patriarchae Constantinopolitani respondet primo, per Confirmationem in frontis delignari manus impositionem, quae alio nomine appellatur Confirmatio, quia per eam datur Spiritus sanctus ad augmentum, & robur. Ad secundum respondet, etiam ceteras unctiones simplices quoque Sacerdotes exhibere possunt, tamen unctionem Christianis a solis Episcopis esse conferendam. Et hoc a ratione, quia ut in Abibus Apostolorum legitur, soli Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, dabant Spiritum sanctum. Ad tertium respondet, per Confirmationem delignari Spiritus sancti adventum. Hoc dicit.

Nota Confirmationis Sacramentum a Summis tantum Sacerdotibus, id est, Episcopis conferri. Concordat cap. *Presbyteri, de consecrat. dist. 4.* & cap. *Quanto, & ibi dicit, supra de Consuetud.*

QUERO. Abbas sancti Facundi Ordinis sancti Benedicti nullius dioecesis quoddam Territorium per Gregorium VII. & alias Summos Pontifices distinctum, & delinatum habet, in quo plura sunt oppida, & castra, in quibus Abbas exercet omnimodam iurisdictionem spirituales privative ad quascunque Episcopos, ut per tres conformes sententias Rotales contra Episcopum Legionem, qui vicinior est, declaratum fuit. Pro adibus Consecrationis in hac Abbacia exercendis Abbas habet privilegium ab Alexandro III. concessum, & Callisto III. Gregorio IX. aliisque Pontificibus confirmatum, convocandi scilicet Episcopos, quod de licentia Abbatis dictum adus in eadem Abbacia exerceant. Et hoc per quadringentos, & plures annos iuxta huiusmodi privilegium Abbas convocavit Episcopos, qui fere semper Titulares erant, & hi administrabant ibidem Sacramentum Confirmationis. Sed cum jam post Concilium Tridentinum difficile sit Episcopos Titulares invenire; & necessarii maxime in Hispania ad alienam dioecesim pro Pontificalibus exercendis accedere nolint, & qua haec Abbacia a vicinior

niori civitate distet per triginta, & plura miliaria; idem Abbas suppliciter petiit a Sede Apostolica facultatem conferendi, & administrandi Sacramentum Confirmationis suis subditi. Dubitabat an huiusmodi supplicationi annuendum esset, necne.

De Summi Pontificis potestate habitandum non est, nam posse Romanum Pontificem omnium Confirmationis committere simplici Sacerdoti, sicut S. Ambrosius ad Ephe. c. 4. dum dicit in Aegypto Presbyteros confirmare in absentia Episcoporum, & Hieron. in dialog. contra Iovinian. ob honorem Sacerdotum fieri, ut soli Episcopi manus imponant, non autem ob legis necessitatem. Sed & Gregorius in d. c. 1. c. 1. c. 2. c. 3. commisit Presbyteris Sacerdotum, ut in absentia Episcoporum confirmarentur habetur, c. 1. dist. 5. c. 1. c. 2.

Et haec est communis Theologorum sententia in 3. dist. 7. & tenet D. Thomas 3. part. q. 72. art. 11. & ibi Cajet. art. 2. Ferrar. d. 1. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 521. c. 522. c. 523. c. 524. c. 525. c. 526. c. 527. c. 528. c. 529. c. 530. c. 531. c. 532. c. 533. c. 534. c. 535. c. 536. c. 537. c. 538. c. 539. c. 540. c. 541. c. 542. c. 543. c. 544. c. 545. c. 546. c. 547. c. 548. c. 549. c. 550. c. 551. c. 552. c. 553. c. 554. c. 555. c. 556. c. 557. c. 558. c. 559. c. 560. c. 561. c. 562. c. 563. c. 564. c. 565. c. 566. c. 567. c. 568. c. 569. c. 570. c. 571. c. 572. c. 573. c. 574. c. 575. c. 576. c. 577. c. 578. c. 579. c. 580. c. 581. c. 582. c. 583. c. 584. c. 585. c. 586. c. 587. c. 588. c. 589. c. 590. c. 591. c. 592. c. 593. c. 594. c. 595. c. 596. c. 597. c. 598. c. 599. c. 600. c. 601. c. 602. c. 603. c. 604. c. 605. c. 606. c. 607. c. 608. c. 609. c. 610. c. 611. c. 612. c. 613. c. 614. c. 615. c. 616. c. 617. c. 618. c. 619. c. 620. c. 621. c. 622. c. 623. c. 624. c. 625. c. 626. c. 627. c. 628. c. 629. c. 630. c. 631. c. 632. c. 633. c. 634. c. 635. c. 636. c. 637. c. 638. c. 639. c. 640. c. 641. c. 642. c. 643. c. 644. c. 645. c. 646. c. 647. c. 648. c. 649. c. 650. c. 651. c. 652. c. 653. c. 654. c. 655. c. 656. c. 657. c. 658. c. 659. c. 660. c. 661. c. 662. c. 663. c. 664. c. 665. c. 666. c. 667. c. 668. c. 669. c. 670. c. 671. c. 672. c. 673. c. 674. c. 675. c. 676. c. 677. c. 678. c. 679. c. 680. c. 681. c. 682. c. 683. c. 684. c. 685. c. 686. c. 687. c. 688. c. 689. c. 690. c. 691. c. 692. c. 693. c. 694. c. 695. c. 696. c. 697. c. 698. c. 699. c. 700. c. 701. c. 702. c. 703. c. 704. c. 705. c. 706. c. 707. c. 708. c. 709. c. 710. c. 711. c. 712. c. 713. c. 714. c. 715. c. 716. c. 717. c. 718. c. 719. c. 720. c. 721. c. 722. c. 723. c. 724. c. 725. c. 726. c. 727. c. 728. c. 729. c. 730. c. 731. c. 732. c. 733. c. 734. c. 735. c. 736. c. 737. c. 738. c. 739. c. 740. c. 741. c. 742. c. 743. c. 744. c. 745. c. 746. c. 747. c. 748. c. 749. c. 750. c. 751. c. 752. c. 753. c. 754. c. 755. c. 756. c. 757. c. 758. c. 759. c. 760. c. 761. c. 762. c. 763. c. 764. c. 765. c. 766. c. 767. c. 768. c. 769. c. 770. c. 771. c. 772. c. 773. c. 774. c. 775. c. 776. c. 777. c. 778. c. 779. c. 780. c. 781. c. 782. c. 783. c. 784. c. 785. c. 786. c. 787. c. 788. c. 789. c. 790. c. 791. c. 792. c. 793. c. 794. c. 795. c. 796. c. 797. c. 798. c. 799. c. 800. c. 801. c. 802. c. 803. c. 804. c. 805. c. 806. c. 807. c. 808. c. 809. c. 810. c. 811. c. 812. c. 813. c. 814. c. 815. c. 816. c. 817. c. 818. c. 819. c. 820. c. 821. c. 822. c. 823. c. 824. c. 825. c. 826. c. 827. c. 828. c. 829. c. 830. c. 831. c. 832. c. 833. c. 834. c. 835. c. 836. c. 837. c. 838. c. 839. c. 840. c. 841. c. 842. c. 843. c. 844. c. 845. c. 846. c. 847. c. 848. c. 849. c. 850. c. 851. c. 852. c. 853. c. 854. c. 855. c. 856. c. 857. c. 858. c. 859. c. 860. c. 861. c. 862. c. 863. c. 864. c. 865. c. 866. c. 867. c. 868. c. 869. c. 870. c. 871. c. 872. c. 873. c. 874. c. 875. c. 876. c. 877. c. 878. c. 879. c. 880. c. 881. c. 882. c. 883. c. 884. c. 885. c. 886. c. 887. c. 888. c. 889. c. 890. c. 891. c. 892. c. 893. c. 894. c. 895. c. 896. c. 897. c. 898. c. 899. c. 900. c. 901. c. 902. c. 903. c. 904. c. 905. c. 906. c. 907. c. 908. c. 909. c. 910. c. 911. c. 912. c. 913. c. 914. c. 915. c. 916. c. 917. c. 918. c. 919. c. 920. c. 921. c. 922. c. 923. c. 924. c. 925. c. 926. c. 927. c. 928. c. 929. c. 930. c. 931. c. 932. c. 933. c. 934. c. 935. c. 936. c. 937. c. 938. c. 939. c. 940. c. 941. c. 942. c. 943. c. 944. c. 945. c. 946. c. 947. c. 948. c. 949. c. 950. c. 951. c. 952. c. 953. c. 954. c. 955. c. 956. c. 957. c. 958. c. 959. c. 960. c. 961. c. 962. c. 963. c. 964. c. 965. c. 966. c. 967. c. 968. c. 969. c. 970. c. 971. c. 972. c. 973. c. 974. c. 975. c. 976. c. 977. c. 978. c. 979. c. 980. c. 981. c. 982. c. 983. c. 984. c. 985. c. 986. c. 987. c. 988. c. 989. c. 990. c. 991. c. 992. c. 993. c. 994. c. 995. c. 996. c. 997. c. 998. c. 999. c. 1000.

Sed iam hoc determinatum videtur in Conc. Florentino in instr. Armenorum in s. secundum Sacramentum. Unde Soto ubi supra dicit iam non licere de hoc dubitare. Et ex eo quod Tridentinum Concilium, sess. 7. de confirm. can. 7. dicit Minister ordinarius Confirmationis esse solum Episcopum, colligit moderum Concilium determinasse alium esse posse Ministrum delegatum, ut legitur Navar. in c. ceteris, tom. 2. p. 226. & explicat tenet Durand. de reb. sacris, lib. 1. c. 20. num. 12. Ad finem, & Viva. in s. ceteris, c. 27. de confirmatione, q. 2. ubi alia citat Concilia pro hac sententia. Et quamvis pro hoc concedendo suaderet voluntas; tamen in hoc casu non solum affertur congruentia, sed etiam iurgis, & rationabilis causa: nam hanc potestatem a Domino collatam Summo Pontifici, quandoque exerceri congruit, & oportet, maxime quia hoc extollit, & magnificat Pontificiam potestatem, & pulchritudini convenit Ecclesiae, ut sicut stella ab stella in claritate distet, ita Praelati Praelatis privilegii, & praetogativa claritas amplioribus, c. Ad hoc, l. 9. dist. & sic patet de congruentia.

Quod autem exet rationabilis, & urgentis causa, videtur manifestum, primo quia Eugenus IV. in Concilio Florentino in decreto sicut pro instructione Armenorum, dicit Pontifices id minus Presbyteris concessisse ex rationabili, & urgenti causa, sed haec nulla alia erat, nisi illa, de qua loquitur S. Ambrosius, & decrevit Gregorius; absentia scilicet, & penuria Episcoporum, & haec videtur subesse in casu nostro. Ergo & causa rationabilis, & urgentis.

Deinde causa a Principe in lege, vel dispensationibus expressa censetur rationabilis, nisi sit manifestus error, ut tenet Cajet. trad. de indig. q. 2. Sed Gregorius in d. c. Perennis, ob solam absentiam Episcoporum commisit huiusmodi minus Presbyteris, neque Catholicis aliquis

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Et si videtur Abbatem id facere, & confirmant, & c.

dicit illum errasse: ergo haec causa est rationabilis.

Praeterea Pastor tenetur pascere oves, & ministrare eis Sacramenta per se vel per idoneum Ministrum, ut in Concilio Tridentino, sess. 23. Sed oves illius Abbatis sicut Ministrum Confirmationis; igitur Pastor tenetur eis providere de tali ministro. Et haec ratio iurgat. Ergo datur iurgis causa.

Denique sua iurgis, & rationabilis causa est illa, quando aliquid sit, quod privetur, vel defraudetur aliquo bono sibi concito, maxime spirituali, sed in Sacramento Confirmationis, non datur maximum bonum; in eo enim ut hic patet, & in Concilio Florentino datur Spiritus sanctus ad robur, sicut datur est Apollolis in die Pentecostes. Quo tanto bono, imo summo bono, si privari non debent, praecipue petentes, & reclamantes.

Quod si hoc iurgis, & commodiori medio datur debet, cum Episcopi vitales iam via recedant, & diceciani ad istam Abbatiam accedere nolint, & subditi non teneantur cum tanto labore, & dispendio per aliena dicecesis distantia peregrinari, quarentes qui pueros suos committent; nullum medium videtur potest suavius, quam si hoc minus committatur Abbati, cui est commissa cura animarum illius Abbatiae, qui semper refidet, & vigilat super oves suas. Deinde quia sic non committitur hoc minus simpliciter Sacerdoti, sed Abbati in quo amplum habenti territorium, & jurisdictionem Episcopalem, qui Mura, Baculo, & aliis Pontificalibus utitur insignis, sollemnemque dat benedictionem, & est a Concilio Regis Catholici, sicut Episcopi illius Regni. Haec sunt quae pro Abbate adducuntur.

Ceterum cum res sit valde exemplaris, videtur accurate considerandum, an hoc casu inspecta distantia a viciniora dicecesi, & aliis facti circumstantiis, vere subdit in illis partibus talis necessitas, ubi quam praedicta facultas sit concedenda inferiori Praelato: cum praeterea Abbatem, ut proponitur, quadringentorum annorum spacio convocaverint Episcopos ad Sacramentum Confirmationis administrandum. Quod iure eis sicut: nam S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum sepius docelarunt, inferiores Praelatos, qui nullius dicecels sunt, habentque jurisdictionem Episcopalem, posse convocare quem maluerint Catholicum Antilitem pro ministrando Sacramento Christianis.

Porro cum olim quaesitum fuerit, an Concilium Tridentinum, sess. 7. de confirm. can. 3. & sess. 5. c. 1. obstat, quo minus facultas ministrandi Sacramentum Confirmationis concessa a Sede Apostolica ante Concilium Abbati regulari, nunc confirmetur, accedente praeterea consensu Ordinarii. Die 3. Martii 1577. Congregatio generalis censuit Papam posse id concedere si velit. An autem debeat, vel expediat, lex Cardinales, solo dissentiente Alciato, censuerunt non debere, neque expedire, cum nulla necessitas subdit. Praeterea cum in illis regionibus sint multi haeretici, qui credunt simpliciter Sacerdotem posse ministrare Christianis, sicut Episcopus. Et si videtur Abbatem id facere, & confirmant, & c.

buat in ista heresi, quam Concilium Tridentinum damnavit. An autem si Papa concederet, videretur tacere contra Concilium d. an. 3. tres Cardinales confiterentur aliquo modo esse contra Concilium, quod vult Episcopatum esse ordinatum in illis. Alii quatuor Cardinales censuerunt non esse contra Concilium, quod dicitur ordinatum ministris esse Episcopum, extra ordinem autem eum, cui Papa concederet. Et ita Covarr. lib. 2. var. resolu. c. 10. num. 4. Referendum tamen Sandissimo; qui dixit vicendum an Praelectores sui rell. inxerint istas facultates.

- 10 Ad hoc proposito dubio an Abbas Cassinensis habens ex privilegio Apostolico, ut possit omnia, que spectant ad Episcopum, exercere, praterquam Christiana commiserit, & sacros Ordines conferre, possit Sacramentum Confirmationis administrare? Si Congregatio censum non posse, cum ea, que sunt Ordinis, requirant specialem mentionem ut intelligantur inferioribus Praelatis concessa, ut in vob. 19. Autoni de Buzio. Et quamvis exceptio sitmet regulam in contrarium non exceptis, praterquam in casibus de quibus est specialis nota digni, & exceptio non taxative ut notat Decretal. 1. num. 30. §. 6. De regali. per. non canon. amplius ejus naturam, ut comprehendat ea que sunt alias reservata, & de quibus est facienda mentio specialis, prout de facultate consummari. Cum prateritum dispensatio, hujus casus concedi non debeat, nisi ex causa admodum urgente, ut Eugenius voluit in praedicta instructione Armenorum. Unde nunquam venit nisi expresse concedatur, & causa exprimitur. Prateres Gregorius in d. c. verren. inquirat dispensative ubi Episcopi desunt, & propter scandalum, ut hic notat gloss. in ver. Nam. Et ita respondit Sacra Congregatio, die 18. Martii 1774. Sandissimus tamen conceit tale privilegium ante Concilium habenti, ut possit conferre Sacramentum Confirmationis, de licentia tamen Ordinaris.

DE SACRAMENTIS non iterandis.

Cap. Presbyter.

S V M M A R I V M.

- 1 **M**anus impositio in ordinatione Sacerdotum sicut pratermissa, statuta temporibus suppletur.
- 2 Manus impositio quocumque sit, & qua iterari possit, vel non, & num. segg.
- 3 Abbas sicut benedictio non potest iterari benedicti.
- 4 Penitentia solemnis iterari non potest, & cur.
- 5 Presbytero, cum ordinatur, manus imponitur ab Episcopo, & Presbytero adstantibus; Diacono ab Episcopo tantum.
- 6 Ritus impositio manus, & Ordinationis Episcoporum ad Apostolicam traditionem est, & num. 53.
- 7 Petrus sicut in manu dicitur Christi facti ordinatus Episcopus, reliqui Apostoli ab ipso & r.
- 8 Ordinationis tempore suppletur illam quod in or-

- 9 dinatione sunt pratermissum.
- 10 Solemnitas suppleri debet eo tempore, quo substituitur alium potest celebrari.
- 11 Manus impositio in ordinatione Presbyteri an sit de essentia sacramenti, vel de solemnitate canon. & num. segg. usque in fin.
- 12 Ordinatione ita est iteranda, si aliquid ex substantiis fuerit pratermissum.
- 13 Iteratum non dicitur, quod antequam esse solenne.
- 14 Sacramenta omnia, & eorum essentia sunt in mensura ex institutione Christi.
- 15 Ecclesia in Sacramento non dispensatione potestatem habet statuendi, vel mutandi, salva eorum substantia.
- 16 Verbum introducere, quod imperat.
- 17 Ritus proprius quod sit.
- 18 Sacramentum quod.
- 19 Signum illud exterior in quodlibet ordine est essentialis, in quo prateritum alium illud ordinum designatur.
- 20 In Sacramento habentibus materiam corporalem, adhibendum non sunt de essentia sacramentorum.
- 21 Res simpliciter, & verba sunt de essentia sacramentorum.
- 22 Appellatio quando facitur a Christo ordinati Sacerdoti.
- 23 Presbyter ordinatus absque manus impositione non accipit potestatem a peccatis absolvendi.
- 24 Presbyter in impositione manus non ordinatur iterum, nisi iterum recipit characterem.
- 25 Ordinum diversitas oritur ex diversitate materiae & forma.
- 26 Potestas ordinis est in debilibus potestas jurisdictionis sicut.
- 27 Confessiones quas Sacerdos audit non approbat, sunt vitia.
- 28 Sacerdos ordinatus ante manus impositionem est vitiosus Sacerdos habens potestatem conferendi Corporis, & sanguinem Christi.
- 29 Substantiam impositio est esse separatam ab essentia est substantia.
- 30 Substantia iteri qua dicuntur, & que accidentaliter.
- 31 Sacramenta omnia tribus perficiuntur, materia, forma, & ministro.
- 32 Ordinum materia quo sit ex dispositione Canonis Florentini.
- 33 Manus impositionem non esse de substantia ordinis, qui senserint ex Theologo, & Canonista.
- 34 Manus impositionem esse materiam essentialem ordinis Presbyteratus, qui Theologi afferunt, & quibus fundamenta.
- 35 Presbyteri, & Diaconi in primitiva Ecclesia per manus impositionem ordinabantur, & num. 38.
- 36 Dicitur, per, & sicut essentiam significat.
- 37 Manus impositione datur gratia, & Spiritus factum. Declaratur. num. 37.
- 38 Manus est organum organarum. Declaratur. num. 42.
- 39 Manus impositio in ordinatione Sacerdotum est de essentia potestatis jurisdictionis non ordinis.
- 40 Ordinis materia, & forma cur in dictione Apostolorum non exprimitur.
- 41 Ordinationis denominatio sur in sacra litteris sicut ab impositione manuum.
- 42 Subdiaconum non recipit manus impositionem, sed

ordinatur per traditionem ab eo factam, & p. tena vana.

- 41 Penitentia remissionem habet legit. auctoritatem.
- 42 Manus quo sensu dicitur potest esse de essentia ordinationis.

PRESBYTER. Si in ordinatione Presbyteri, vel Diaconi manus impositio fuerit pratermissa, statuta temporibus suppletur. Hoc dicitur secunda pars brevissimi, & subiecta.

Ad intelligentiam text. praterito, manus impositionem multiplicem esse secundum Hugon. gloss. Archid. Bellam. Turrecrem. & Prepos. in c. Manus, 1. qu. 2. Quodam enim est confirmatoria, id est in fronte baptizatorum facta Christiano, c. 1. qu. 2. Per frontem supra de sacra. vult. & est sacramentum, quod non reiteratur, & cuius minister est solus Episcopus, & de hac habetur in c. 2. 3. & 4. de consecr. dist. 5. In Concilio Florentino in decreto fidei, §. secundum Sacramentum est Confirmatio. Et in Concilio Tridentino sess. 7. de consecr. can. 1. 2. & 3. Quodam est curatoria, id est, cum olei unctio super infirmum facta benedictio, de qua Jacob. 5. infirmus qui in vobis §. inducat Presbytero ecclesia, qui oleum super eum, ungetis cum oleo in nomine Domini, & oratio fidei facta ubi infirmum, §. Sed istud, 95. dist. Et hoc similiter est Sacramentum, non tamen impedit characterem; & ideo iterari potest, & eius minister est Sacerdos, id est aut Episcopus, aut Presbyter, cap. Illud superfluum, 95. dist. de quo in Concilio Florentino, ubi supra, §. Quoniam Sacramentum est Extrema Unctio. Et in Trident. sess. 14. in doctrina de Sacram. Extrema Unctio. Quodam est consecratoria, que scilicet fit Episcopi dum consecratur, ut in cap. Episcopus, 23. dist. de qua dicit Apostolus 1. Timoth. 5. Nemo eius manus imponat, id est, nullum eius consecrabit, secundum Joan. de Pan. & Archid. in d. cap. Manus, 1. qu. 1. Et hoc manus impositio repeti non potest, & sicut Episcopi tantum, ut in d. c. Episcopus, & c. 1. 7. dist. Et quamvis Turrecrem. & Prepos. in d. cap. Manus, dicant hanc manus impositionem esse quod sit omnibus Clericis in Minoribus dum ordinantur, tamen huic non congruit nomen Consecratoria, cum sit quodam benedictio, c. Quoniam, 69. dist. & not. gloss. in c. 1. in ver. Impositio, supra eod. Unde melius Archid. intelligit impositionem manus consecratoriam pro illa solemnem, que fit in consecratione Episcopi, dum allegat text. qui de ipsa loquitur in d. c. Episcopus, & auctoritatem illam, Nemo eius manus imponat, que proprie de Episcopo intelligitur, ut est text. in cap. Cum nobiscum supra de electione. Alia impositio manus est benedictoria, id est, quodam solemnem oratio, sive benedictio super quosdam Abbates, & Abbatias facta, ut in c. Quoniam, 69. dist. & hoc fit ab Episcopo, ut ibi, nisi in casu, cap. 1. de supplend. neglig. Pralat. & est quasi Sacramentum, & non iterari ad instar benedictionis imperialis, cap. 1. & cap. 1. de festum. nupt. Et quamvis Archid. referat se vidisse contrarium observari in Curia in quodam Abbate, qui priori dignitati cessator, & iterum be-

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

negidius; tamen illud potius fuit casus, quam jus, secundum Archid. cum quo Turrecrem. & alii transierunt, & de hac manus impositione Tertius plene in c. Cum constituit supra de ar. & qual. Alia est reconciatori, id est, manus extensio super penitentes cum invocatione Spiritus Paracliti, vel aliqua oratione, sicut Christus, & Apostoli leguntur credentibus manus imposuisse, et hoc fit hereticis reverdi, c. Arano, 1. qu. 1. Item excommunicatis, c. Cum aliqui, 1. qu. 1. Item penitentibus, cap. Si quis penitentiam, 26. qu. 6. Et quidem si reconciliatio sit privata, seu occultata, iterari potest quia Sacramentum penitentiae est reiterabile, & convenit omnibus Presbyteris, ut cap. Amittite, 9. dist. & c. Presbyteri, quibus, & quod sit autem penitentia sit solennis seu publica, convenit Episcopo tantum, cum capite 90. dist. de d. h. ar. & iterari non potest, non ex ratione quam ponit gloss. in d. cap. Manus, quod sit Sacramentum, quoniam non est Sacramentum impeditur characterem, sed non salutaris medicina iterari non videtur, & minus utilis sit ex gratia, ut legitur, & notatur in cap. Quatuor de penit. dist. 5. & in c. Si quis post, 3. qu. 1. & aliter, 30. dist. & ob alias rationes, quas post D. Tho. & Durand. recentior Turrecrem. in d. h. 1. qu. 1. nota, 6. Alia est excommunicatoria, que scilicet super inerguemos extenditur ad excommunicationem deponitur, & hoc repeti potest, cum ponit Sacramentum, & convenit exorcistis, ut in c. Excommunicatus, 23. dist. addit Archid. aliam manus impositionem, id est, exorcistiam, que imponitur solemniter penitentibus, qui ab ecclesia abiciuntur, ut in d. c. in cap. Sed hoc coincidit cum Reconciatori, sicut in de qua supra nota. Alia domini impositio manus est ordinatoria, que scilicet imponitur Presbyteri, & Diaconi dum ordinantur, ut in c. Presbyter, & in c. Diaconus, 23. dist. & de hac loquitur haec Decretalis, & non iteratur, sed tantum suppletur, si fuerit pratermissa, ut hic, & in c. 1. sup. eod. Quibus pratermissis.

Nota primo Presbyterium, & Diaconum in ordinatione recipere manus impositionem concordat text. in cap. Quatuor, 23. dist. Manus enim impositio lignificat plenitudinem gratiae, per quam ad magna officia sunt idonei, & ita fit solis Diaconi, & Sacerdotibus, quia eis competit dispensatio Sacramentorum, licet uni ut principali, & alteri sicut ministro, ut docet S. Thomas in 4. dist. 24. qu. 2. art. 3. sed in hoc est differentia, quod super capite Presbyteri manus imponitur ab Episcopo, & Presbyteris adstantibus, c. Presbyter cum ordinatur, 23. dist. S. Thomas in 4. dist. 24. qu. 1. art. 1. ad primum intelligit si sint vestibus Sacerdotalibus induti, ut declarat Host. in c. Nec Episcopus, num. 2. verbi. Ex primis, supra de tempor. orat. qui tamen non improbat contrariam consuetudinem, quam dicit vigere in aliquibus Ecclesiis, ut manus imponant Presbyteri adstantes etiam non induiti Super capite vero Diaconi manus imponitur ab Episcopo tantum, cap. Diaconi, 23. dist. sed tu adverte, quia ut apparet ex Pontificali Romano in dr. de ordinatione Presbyteri, manus impositio bis fit in ordinatione Sacerdotum. Primo antequam eis porrigatur calix cum vino, & pa-

in specie S. Thom. in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. Dicitur d. dist. 24. relatus Turrecrem. in d. cap. Presbyter. Sot. ead. dist. 4. art. 4. & Sylvest. in ver. Ordo. 2. n. 11.

32 Ceterum quoniam haec sunt satis evidenter; notatamen delinc gravissimi Theologi, qui sentiant manus impositionem esse essentiali, & intrinsecam Ordini Presbyteratus; ut in specie S. Bonaventura in 4. dist. 24. part. 2. art. 1. q. 4. num. 58. Scot. & Palud. eadem dist. Altiludoten. in sub. Summ. par. 14. & novissime Card. Bellarm. tom. 3. Contr. lib. 3. de Sacram. Ord. cap. 9. Ubi pluribus conatur coeri. non solum instrumentorum potestatem, sed etiam manus impositionem esse materiam essentiali sacramenti, dicens hanc sententiam esse longe probabiliorem, & veritatem. Id quod etiam affirmant Petrus a Soto. l. 1. c. 5. de Sacram. Ord. Murinus Ledelm. in 4. quae. 36. art. 4. ad primam. & Cardinalis idolus in confessione Polonica, tab. 50.

33 Movetur praecipue, quia in primitiva Ecclesia Sacerdotes, & Diaconi ordinabantur per manus impositionem. Act. 13. c. 14. 1. Timothi. 4. c. 1. Et 2. Timothi. 1. Et in Ecclesiis temporibus Presbyteros eodem modo ordinatos fuisse, colligitur ex Clemente III. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. ex Damasco episcopo. de haereticis. l. 2. c. 22. Ad episcopos Macedoniae, ex Leone I. episcopo. ad Episcopos Africae, a recentibus ex Alexandro II. in cap. Ex multa. 1. quae. 7. Urbano II. in cap. Dignitatem. 1. quae. 7. Urbano III. in cap. 2. de cler. in ord. magis. & ex aliis passim. Id ipsum constat ex Concilio Niceno, cap. 9. Antiocheno cap. 10. & 17. Carthaginensi IV. cap. 2. 3. & 4. & novissime ex Tridentino, sess. 4. cap. 3. de reformatione. ubi ubi haecur ministro sacramenti extantis Ordinis esse episcopos, aut Sacerdotes ab ipsius Ordine per impositionem manuum Presbyteri, ubi ponenda illam dictionem. per quam causam essentiali significat, ut est textus in cap. Inter veteres. 2. quae. 1. si quom dicit ad hoc valde notabilem Ludovicus Rumanus 1053. 0. 1. in postula. num. 1. ver. Exe dicitur per. Unde Hieronymus. in cap. 58. de Ordine, inquit, non solum ad imprecat. orem vocis, sed etiam ad impositionem impolitur manuum.)

34 Et Ambrosius, in de dignitate sacerdotali, (Homo, inquit, manum imponit, & Deus largitur gratiam.) Et Augustinus lib. de gestis cum Emerito, & alibi dicit manus impositione ordinari Sacerdotes, quod ipsum veteres omnes passim affirmant.

(Dicere autem (ut verbis Bellarmini utar) omnia Concilia, Pontifices, & Patres loqui de accidentaria caeremonia, insolentem est; cum nunquam ponatur aliam caeremoniam & sepe ex professo tradent de ritu ordinationis. Quis enim creditur Patres, & Concilia, cum nihil frequentius tradent, quam ordinationes Sacerdotum non solum quidem articulis id, quod ad essentiam Sacramenti pertinet? Hic ille: Qui certam affirmat, nisi manus impositio sit de essentia esse Sacramentum, propter illam, quia non possunt in Scriptura demonstrare symbolum externum huius Sacramenti. Pro circa Scriptura non solet in aliis Sacramentis tradere nisi es-

sentiales caeremonias, & vix etiam illas integre. Quis ergo sibi persuadeat in hoc Sacramento semper nominare ritum accidentarium, omnino essentiali? Ad haec Paulus dicit per manus impositionem dari gratiam, 1. Timothi. 4. & 2. Timothi. 1. Ergo manus impositio est pars Sacramenti essentialis; non enim gratis in omnino facta est caeremonia accidentaria, sed essentialis. Dicitur insuper in can. 2. sess. 23. de Sacram. Ord. Concil. Trident. de diffinit. (Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac potest frustra Episcopum dicere, ac ipse Spiritum sanctum in athena sit.) ubi Concilium declarat tunc ordinari Presbyteros, & tunc dari illis gratiam, cum eis dicitur, accipe Spiritum sanctum. At cum hoc dicitur, manus imponitur, ut patet ex Pontificali, & Ecclesiae consuetudine. Ergo debebat Concilium illam impositionem manuum esse de essentia. Afferunt denique illud generale, manuum esse organum organorum, seu instrumentum instrumentorum, ut in 3. de Anima, text. commen. 38. Quibus addi potest quod B. Stephanus Protomartyr fuit ordinatus Diaconus ab Apollolis per solam manuum impositionem, Act. 6. Neque enim tunc ordinari potuit per traditionem libri evangelii, quia Evangelium scriptum non fuit ab Evangelistis nisi post illius obitum, ut ostendi in cap. unum. 17. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. Ergo solam manuum impositionem, non autem traditionem instrumentorum tunc fuit materia Diaconatus, nec eadem traditio potuit postea effici materia Ordinis; quia Ecclesia non potest influere materiam, & formam Sacramentorum, ut ibidem probavi, num. 19. & seqq.

35 Haec ita responderet: Manus impositio in ordinatione Sacerdotis est quidem de essentia potestatis iurisdictionalis, id est eligendi, atque solvendi; quia ordinatus sine impositione manuum tam potestatem non consequitur, ut ostensum est supra in ver. Quomodo Apollolis, num. 20. Et hoc intendunt auctoritates ex sacris Literis desumptae, dum dicunt per impositionem manuum dari gratiam, vel Spiritum sanctum. Ideo; S. Thomas quoniam sit aperit in ea sententia, ut manus impositio non sit de essentia Ordinis, ut in 4. dist. 24. quae. 1. art. 3. nihilominus dist. 17. quae. 1. art. 1. dicit impositionem manuum dari gratiam sacramentalem, quia scilicet per eam confertur potestas dimittendi, & retinendi peccata. Et Turrecrem. in d. c. Presbyter. num. 4. 2. dist. de reformatione sententiam Hugonis dicens, Manus impositionem aliorum Sacerdotum non esse de essentia Consecrationis, quia solus episcopus consecrat; non tamen, inquit, intelligit quod per impositionem manuum Episcopi, fiat impressus characteris, licet per eam detur gratia, per quam sine idoneo ad exequendum ordinem. Et in hunc sensum admitti potest sententia dicentium manuum impositionem in ordinatione Sacerdotis esse de essentia, id est, requiri ad integritatem potestatis presbyteralis. Verum ut intendatur ut impositio huiusmodi sit de essentia ipsius ordinationis, ita ut ordinatus sine illa non recipiat characterem sacerdotalem, nec potestatem consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi: eo non opinio nec vera, nec probabilis est, ut abunde ostensum est supra.

38 Necurger consideratio quod in Actibus Apollolorum non fiat mentio de materia, & forma Sacramenti Ordinis, sed de sola impositione manuum. Quia tunc S. Dionysio observat S. Thomas in 4. dist. 17. quae. 1. art. 1. haec occultanda erant in primitiva ecclesia propter irrationes Gentilium. Et propterea idem S. Dionysius in suo. de. Hierarchie exculat se ad determinationem formarum sacramentalium. Unde non mirum hinc est, ubi ordinationum ritus declaratur, non mentem nisi solus manuum impositionis, facta est autem denominatio ordinationis ab impositione huiusmodi, quia in illa perficitur, & integratur potestas sacerdotalis quoad actum secundum ab absolute a peccatis. Et hoc ubi narratur quomodo in contrarium creatus, dum dicit ordinationem impleri ad impositionem manuum. Ex hanc morem propter auctoritatem Apollolorum etiam summi Pontifices, & Patres postea retinuerunt.

39 Similiter non obstat, quod nisi manus impositio esset essentialis, haereticum non possent convinci Ordinem esse sacramentum, nam certe ad modum levis esset hic modus probandi sacramentum ab eo actu, quem Canonizati omnes, & plerique ex Theologis tenent esse accidentalem, & de solemnitate tantum. Praeterea quomodo manus impositio probabit Ordinem esse sacramentum, si multo ante sine illa Dominus in Coena Ordinem sacerdotalem instituit, & Presbyteros ordinavit, licet etiam quoties facit ecclesia, ut in superioribus probatum est.

40 Ad haec Subdiaconus non accipit manus impositionem, sed ordinatur per traditionem calicis vacui, & patet vacuus ut in cap. Subdiaconus, 23. dist. Nec audiendum est Host. in cap. 1. supra. 23. dist. relatus ab Archid. in d. c. Subdiaconus, num. 1. dum dicit Subdiaconum hodie accipere manus impositionem, cum Subdiaconatus sit sacer Ordo, & gaudeat eodem privilegio, quo Diaconus; ut in cap. Miratur, de serv. in ord. & ita litteram, d. cap. 1. quae habebat, Subdiaconus, quam dicebat Innoc. esse falsam, & legendum esse, Diaconus, hodie esse veram litteram; adiciens non oblatre text. in d. cap. Subdiaconus, quia loquitur secundum tempora primitivae ecclesiae, secundum quae Subdiaconatus non erat sacer Ordo; & ideo non recipiebat manus impositionem; & illud tempus respicere rubricam libri Pontificali. In hoc, inquam, Hostien. non est audiendus, quia ut ipsemet fateatur primam opinionem approbat, consuegudo Romanae Ecclesiae. Unde cum Innocentio tenet Turrecrem. in dicto cap. Subdiaconus, num. 2. 23. dist. Est ex Pontificali reformato, quo nunc Ecclesia utitur, & a quo non licet recedere, cum fuerit approbata auctoritate Clementis VIII. veteribus omnibus Pontificalibus abolitis, ut in eius Constitutione: Ex quo in Ecclesia, edita die 10. Februarii 1576. in Bullar. tom. 3. pag. 53. constat aperte Subdiaconum non recipere manus impositionem. Neque obstat text. quem ad hoc Hostien. inducit, in cap. 1. De cler. per. quia etsi generaliter loquatur de Clericis ordinatis in sacris, quibus facta sunt manus impositio; tamen intelligi debet, nemum de Presbyteris, & Diaconis, non autem de Subdiaconis, qui-

bus manus non imponitur; recipere enim debet declarationem ex textu hoc, & ex cap. 1. supra. 23. dist. Quod cum ita sit, quomodo ab impositione manuum potestatem convincere haereticos, qui Subdiaconatus Ordinem esse sacramentum, iuxta decretum Concilii Tridentini in can. 2. sess. 23. de Sacram. Ord. ubi Subdiaconatus traditur sine manus impositione? Quomobrem haec probatio in universum ad convincendos haereticos alimunde sumenda erit, quod ad Theologos rejicimus.

Non obstat inductio Concilii Tridentini in can. 2. sess. 23. de Sacram. Ord. nam haereticum contendunt sacram ordinationem non esse Sacramentum, nec gratiam conferre, & inde inferunt frustra Ecclesiam in traditione secunda potestatem protulisse illa verba, accipe Spiritum sanctum, & c. quia si in ipsamet ordinatione quando datur princeps potestas conferendi secundum eos non confertur Spiritus sanctus, longe minus conferri poterit in traditione potestatis secundariae absolventi peccatis, quae postea accedit per manus impositionem. Et hunc errorem damnavit S. Synodus, in quo sensu non recte ex eo canone deduci potest Concilium sensisse impositionem manuum esse de essentia ordinationis.

42 Ad exterrum non obstat quod manus sit organum organorum: hoc enim est verum in quantum manus facit omnia instrumenta, & est loco omnium instrumentorum. Unde Arist. in 4. de partib. animal. 1. 10. (Manus, inquit, esse videtur non unum instrumentum, sed multas esse enim in ita loquitur, instrumentum esse instrumenta.) Hic ibi. et in hunc sensum manus potest dici esse de essentia ordinationis, seu potius conditio, non quia non, in quantum scilicet illius ministerium est necessarium ad traditionem instrumentorum, sed si accipitur manus pro illa impositione, quae fit solemniter ab episcopo super caput Presbyteri; haec non potest esse materia ordinationis, quia ad hoc non sufficit quaecumque instrumentum, sed requiritur instrumentum aptum ad significationem rei sacramentalis, ut declarat D. Thomas in 4. dist. 1. 3. q. 1. art. 2. q. 6. dist. 1. 4. dist. 1. 3. q. 1. art. 1. ad 4.

Ad obiectum de Beato Stephano respondit in d. cap. unum. 65. de sac. Pn.

Superest difficultas ecclesiae Graecae, quae in ordinatione Sacerdotum dicitur non uti traditione instrumentorum, sed sola manus impositione; & tamen Presbyteri Graeco ritu ordinati indifferenter habent sine pro veris Presbyteris in Ecclesia Latina. Sed & hanc difficultatem plene examino in eodem cap. unum. 19. c. num. 69. cum seqq.

non habere prelationem ordinariam, sed quali
 ex commissione propter periculum cohabitatio-
 nis virorum ad mulieres. Professio autem
 regularis non habilitat patentes defectum na-
 turalium ad prelationes, seu dignitates, ut hic est
 expressum, & dictum est supra in 7. notab. Et
 quarevis textus utatur verbis masculini gene-
 32 ris, ut patet ibi, Filii Presbyterorum, & ceteri
 ex fortificatione nati, nec non ibi, Nisi aut Mo-
 nachii sunt, tamen in dispositione legis mascu-
 linum concipit femininum, ut est textus in d. l. 1.
 ff. De ver. sign. ubi dicitur, hoc verbum, si quis, cum
 masculus, quam feminas complectitur, & lex,
 que loquitur de eo, etiam in ea intelligitur, ut
 l. 1. §. 1. ff. De constit. perun. l. 2. in prin. ff. De ne-
 got. gest. & ita communiter omnes tenere ac-
 ceptant Dec. in d. l. 1. §. 1. in fine, num. 108. ff. De regul.
 40 jur. quod locum habet etiam materia sit odio-
 sa, & perniciosa, ut dicit Cynus post Odofred. in l.
 Qui cumque, c. De serv. fign. Bart. in l. 1. §. 1. Sed
 est, num. 2. ff. De vent. in poff. inter. Alberto, in
 l. Si quis ad qual. per illum textum, ff. De iud. o-
 minio subit. gloss. in cap. Generali, in ver. V. al-
 tero, de elec. lib. 6. & alibi citatis, Dec. in d. l.
 41 §. 1. in fine, num. 108. Et ubi materia eque conve-
 nit mulieribus sicut Religiosis, Monachorum
 appellatio venit etiam Moniales, ut notat
 Cardin. in Clem. 1. in §. quibus de script. & Dec. in
 d. l. 1. §. 1. in fine, num. 110. ver. Sed tamen ista limita-
 42 tio, ff. De regul. jur. Quod precipue vendicat sibi
 43 locum ubi militat eadem ratio, Bart. in l. 1. §. 1. in
 fin. §. 1. in 2. appo. ff. De legat. secund. prout mi-
 litat in proposito: nam ut dicit Joan. Monach.
 44 num. 10. & Joan. Andr. num. 5. in d. cap. In-
 demnitatis, de elec. lib. 6. Persona integritatis
 debent promoveri ad honores, Le Cognatum,
 §. Admittit, ff. De ver. & extrat. dicitur, cap.
 45 Omnipotens, de ver. infra de accusat. At esse illegiti-
 mum est nota defectus, cap. Accidens, infra de pur-
 46 gant. Canon, & vacillat eius opinio, quod esse non
 debet, cap. 1. in §. 3. ff. De iud. Et cum illegitimus re-
 47 pellatur propter suspicionem imitationis in-
 continentie patris, ut dictum est supra, num. 6
 hanc suspitione plus inest in fortuna, quam in vi-
 ro, secundum illud: Insequitur leviter filia
 matris iter, arg. cap. Mater, infra de. Ergo fi-
 48 minas fortius expellimus. Item iura masculos,
 & feminas in multis equiparant, ut cap. Virgi-
 49 nis, & cap. Monachus, de quaest. lib. 6. Et in Auth. de
 Monach. §. Ordinationum, in §. Alias, §. Quatenusque,
 & §. Omnia ad idem. cap. 1. §. 3. Præterea, infra de
 juram. calum. quia illi loco unius habentur, ut l.
 Cui fundus, ff. De condi. & demonst. Item, ut
 47 inquit idem Joan. Monachus in cap. Generali,
 num. 1. in fin. ver. Dicitur igitur de elec. lib. 6. Malcu-
 48 limum prolarum. Canone criminosa puniente femi-
 nas comprehendit, quia ita peccat femina,
 sicut masculus, licet minus puniatur, cap. Si quis
 49 suadente, 17. quæst. 4. iuncto cap. Mater, de sent.
 excom. lib. 6. In repellendis autem illegitimè
 natis iura puniunt filium, ut per id parentum
 crimina puniuntur, ut notat gloss. 4. in cap. In
 48 in ver. Defectu, infra eadem lib. 6. Præterea, ut in-
 47 quit Joan. Monachus in d. cap. Indemnitatis,
 num. 7. & Archid. ibi, num. 3. mulier à successio-
 nem temporali repellitur propter illegitimitatem
 cap. Tu cum, infra de cardin. cap. 1. & in Auth.
 Quibus modis natus, ff. De leg. 3. §. Filium, Ergo mul-

ro magis repellitur à success. in dignit. Eccles.
 49 Ubi enim eligitur Abbas, succedit loco mor-
 tuæ: & quia non habet ius a defuncto, sed à Ca-
 nonica electione, propter hoc dicitur non habere
 successorem in Abbatiarum, sed successio-
 nem simpliciter, cap. In eadem, 17. quæst. 1. c. 6. Ape-
 50 stolica, & cap. seq. de quæst. 1.
 50 Atque ita moniam illegitimam eligi non
 posse in Abbatiarum vel Prioratuum sine dispen-
 satione tenet gloss. in d. c. Indemnitatis, §. 3. Bart.
 in ver. Canonica, de elec. lib. 6. & ibi plene Joan.
 Monachus, num. 6. alique ad num. 10. Archid. num.
 3. Joan. Andr. num. 6. Bart. in prin. & num. 9.
 Anchar. num. 5. §. 1. in 2. notab. Germin. num. 7.
 ver. In ea glossa ibi, illegitime nata, in fin. &
 Franc. num. 4. Bellam. in cap. Quoniam in cap. 1. §. 10.
 & ibi etiam Abb. & Dec. in fin. prin. supra de
 elec. Felix. in cap. Indemnitatis, num. 4. de elec.
 51 Navarr. in comment. 2. de regim. num. 67. &
 in Machiavel. cap. 27. in 201. & sequitur alii mo-
 deriores.
 Quod autem inferiores à Papa super hoc non
 possent dispensare, expressè tenent Felix. & Navarr. lo-
 cis citatis: & probat ver. Nullatenus, hic positum,
 per Collectat. in prin. intelligendo hanc litem
 52 ram tantum de masculis, quam de feminis, secun-
 dum ea que dixi supra, num. 19. ut hac opinio
 servatur etiam in practica: & ipsius Episcopi
 agnoscunt se hanc facultatem non habere, cum
 etiam ad eorum supplicationem in monialibus
 51 Monialium sibi subiectis, & in exemplis ad sup-
 plicationem superiorem Regularium sacra Pen-
 nentiarum ex facultate quam habet à Gregor.
 XIV. dispensandi in utroque foro cum Regulari-
 bus super quocumque defectu ad officia, gradus,
 & dignitates sive Religiosis, consuevit etiam
 dispensare cum Monialibus, ut non obstant
 52 te defectu natalium possint esse Abbatisse. Et
 ego ipse tanquam illius Corrector multoties
 Brevia desuper subscripsi: & ideo monialibus il-
 legitima debet per Capitulum postulari, & pos-
 53 sita eidem dispensative provideri per Sedem
 Apostolicam. Et formulam dispensationis, &
 provisionis huiusmodi ponit Philip. Probans
 52 ad id, ad Monach. in d. c. Indemnitatis, num. 13.
 de elec. lib. 6.
 53 Non tamen distinet multas Religiones ha-
 bere à Sede Apostolica privilegium dispensandi
 cum Monialibus sibi subiectis, ut non obstan-
 te defectu natalium possint esse Abbatisse, prout
 habent ab Eugenio IV. Monachi Cassinenses,
 nec non Generales, & Provinciales Ordinum
 Mendicantium, ut refert Thomas Sanchez, sup.
 Decret. lib. 4. cap. 5. num. 201. & ante eum Euse-
 54 mel Rodriq. quæst. Regular. quæst. 11. art. 22. & in
 summa tom. 2. cap. 29. num. 12. Quæ quidem pri-
 vilegia à Trident. Concilio non sunt sublata, ut reperi
 supra n. 23.
 Non obstant modo argumenta contraria:
 nam ad primum, nempe quod hoc cap. lo-
 quarur de masculis, & non de feminis de Mo-
 nachis, & non de Monialibus, patet responsio
 ex dictis supra, num. 39. 40. & 41. Non refert
 quod hæc Decretalis non congruat mulieribus
 respectu promotionis ad ordines: quia facta est,
 ut congruat respectu promotionis ad dignitates
 secundum ea que sine d. l. supra, num. 33. & 41.
 54 Et quoniam sacra Congregatio Regularium de-
 clara-

claraverit Moniales non comprehendit in Bulla
 Sixti V. contra illegitimos: tamen non ideo
 hoc fecit, quod appellatione Regularium non
 veniant Moniales, sed quia ipsemet Sixtus V.
 noluit illas comprehendere, & explicite hoc de-
 claravit, ut in eius Constitutione declaratoria,
 que incipit Ad Romanum, §. 18. in Bullar. tom. 2.
 55 pag. 207. Quomodo nec relevat quod
 masculinum non concipiat femininum, si mate-
 ria sit odiosa, & odium sit irrationabile. Imò
 enim ob publicum bonum, & ex causis multum
 rationabilibus statutum est, ut illegitimè nata
 Prelacionibus repellantur, ut conitat ex dictis
 supra in 1. not. n. 1. & 6.
 Ad illud verò, quod professio in muliere il-
 legitima cum non possit operari habilitatem ad
 ordines, debeat saltem operari habilitatem
 ad dignitates. Respondetur illationem non
 procedere, tum quia iura difficiliter habilitant
 illegitimos ad prelationem, quam ad ordines,
 ut hic probatur: tum quia patentes defectum
 natalium à prelatione nominari excluduntur;
 & si mulier per professionem non habilitatur
 ad ordines suscipiendos propter suam in-
 capaciteratem, habilitatur tamen ad alia, quorum
 Moniales sunt capaces.
 56 Nec restat quæstio quod Abbatisse hodiernæ ex
 Gregoriana Constitutione in Italia sine trium-
 pho: Quoniam etiam non habent dignitatem
 quoad hoc, ut in eadem electione servanda ut
 forma cap. quia propter, supra de elec. cum ille
 textus loquatur de Prelatu, per quorum obitum
 Ecclesie remanent vacant, & sic de perpetuis,
 & incutatis, ut ibi dixi in 2. not. post gloss. 1.
 communiter approbatam: tamen quoad alios
 effectus dicuntur habere dignitatem, & Prela-
 tionem in moniales sibi subiectas, licet non sint
 57 perpetue, ad exemplum Vicarii Episcopi, qui
 licet non dicatur habere dignitatem quoad hoc,
 ut per illius ascensionem vacent alia beneficia
 incompatibilia: habet tamen dignitatem quoad
 præminentiam ex iurisdictione provenien-
 tem, quamvis non sit perpetua, ut notat gloss.
 communis in Clem. Epsi principum in ver. Dicitur
 57 de respectu, Mill. in reperi. in ver. Dignitas
 est, esse Vicarium Episcopi cum similibus, ut dixi in cap.
 58 Abbas, num. 28. infra de Prelat.
 58 Nec applicatur obiectum, quod Religiosis
 illegitimis non prohibetur habere adm-
 nistrationem, à qua possit removeri ad nunc
 Prelatus, quoniam Abbatisse in Italia non sunt
 ad nunc amovibiles: imò durante triennio
 amoveri non possunt, nisi ex iusta causa, & iuris
 ordine servato, ad eorum in cap. Monachis, §. 3.
 Priori, infra de statu Monachor. & notat Hostien.
 in cap. Cum ad monasterium, num. 5. & ibi dixi n. 24.
 59 Quod si diceremus defectum natalium non
 excludere Religiosos, sequeretur, ut habentes
 hanc maculam ferè in omnibus Religiosis
 possent indistinctè assumi ad dignitates, & Prela-
 tionem. cum hodie superiores quorumcumque
 ordinum sint temporales exceptis Generalibus
 Carthusiensis, Cisterciensis, S. Antonii Viennens.
 Præmonstratensis, Cluniacensis, & sanctissime
 60 Trinitatis in Gallia residentibus, S. Domitici
 & Societatis Jesu, qui sunt ad vitam. Hoc an-
 tem esset valde absurdum, & contra mentem
 Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Canonum, & stylium curie, quæ dispensat cum
 Regularibus, & Monialibus in naturalium defec-
 tu non obstatè possint eligi ad Prelaciones
 etiam temporales, ut conitat ex dictis supra
 num. 51. & 52.

DE FILIIS PRESBYTERORVM.

Cap. Veniens.

SVM MARIVM.

- 1 **F**ilium sacerdotis legitimum Episcopum amo-
 veretiam potest ab Ecclesia paterna, quam
 et contra sit scilicet.
- 2 Sed si ignoranter, amoveri potest, dum tamen ali-
 unde illi providetur.
- 3 Filium illegitimum de capella potest scilicet privi-
 su, & ad illum titulum ordinem seu de laude spe-
 latur, debet ad eam legitime amore alio insti-
 to.
- 4 Dispensare ante actum consecratus Episcopus si legitime
 consecratus filio legitimo beneficii, quod pater
 habuit immediate.
- 5 Dispensare intelligitur Episcopus, quocumque se-
 cit scilicet, quod est contra in communi, &
 materia est talis, in qua potest dispensare.
- 6 Quomodo super causa procedat summaria cog-
 nitio, & causa in dispensatione exprimitur.
- 7 Dispensare an possit Episcopus cum filio legitimo
 ad Ecclesiam paternam.
- 8 Dispensare potest Episcopus contra Canonem in ar-
 ticulo d. h. propter diversis opinionibus, saltem
 quoad hoc an non possit contrarietur.
- 9 Filium illegitimum potest licite retinere beneficium
 patrum suorum ab Episcopo scilicet volentem, ad
 eum titulum sine ordinatione, & num. seqq.
 usque ad num. 15.
- 10 Solum solum illatum, & peccati iurisdictionem
 quandoque Episcopus retractare non potest.
- 11 Filii illegitimi promovendi ad Ecclesiam paternam,
 ad eam titulum scilicet sunt ordinandi, licet
 non valeat quoad alios, potest tamen per ad pro-
 movendum ut retractare non possit.
- 12 Filium illegitimum solum beneficii paterna debet
 restitui ante legitime cognoscatur de Communica-
 tione.
- 13 Licet vitium innotuerit Episcopo.
- 14 Spoliato in posse etiam iudicialiter dante possessio-
 nem recuperari non solum contra spoliatum,
 sed etiam contra succedentem in vitium.
- 15 Filium illegitimum ab Episcopo ignoranter promo-
 tus ad Ecclesiam paternam, ad eum titulum
 sicut ordinatum potest eam licite retinere, donec
 in alia Ecclesia sibi providatur.
- Restitui erit Prelatus ex causa dispensatione
 Papa, num. 17.
- Vel Commendatarius, num. 18.
- 16 Beneficium ad tempus consecrati non possunt nisi per
 Papam.
- 17 Ibi cap. Veniens, an sit abrogatum per Corcil,
 Trident. cap. 1. §. 1. §. 5. & num. seqq.
- 18 Collatio beneficium facta filio illegitimo in Ecclesia,
 in qua pater, est ipso iure nulla, & licet
 alia mendicare cogatur, & unum, seq.

21. Nisi ad illam titulum fuisse Presbyter ordinatus.
22. Et quod post Concilium Tridentinum.

VENIENS. Legitur dupliciter: Uno modo intelligitur de illo ante Sacerdotium genito, & sic legitimo: nam talis congrue appellatur filius Sacerdotis, ut in c. Ad eximiam pandu, & ibi dicitur in 2. parat. infra eod. Alio modo ut intelligatur de filio post Sacerdotium genito, & sic illegitimo. Juxta primam lectionem, quam tenet Innoc. in 2. gloss. & verioriter dicit Cardinalis in 2. gloss. sic summatur. Episcopus qui scienter contulit filio Sacerdotis, scilicet legitimo, paternam Ecclesiam, exinde eum removere non potest. Hoc primo secundum Joan. Andri. Butr. & Anchar. Si vero ignoranter timore potest, dum tamen aliunde illi provideat, unde possit sustentari, hoc dicit secundum, ut per Cardinal. & Joan. de Anan. Sed secundum posteriorem lectionem, quam putat veriorum Bellam. in prim. & est ex mente S. Congregationis Concilii, ut dicitur infra in 22, hoc intendit. Si Episcopus illegitimum de Capella patris Presbyteri, quanciens ejus defectum eidem contulerat, & ipsum ad eum in Presbyterium ordinaverat, spoliavit, & alium instituit in eadem; illegitimus debet restitui amoto alio instituto. Sed si ignorans defectum contulit, debet sibi restitui, donec sibi alias idoneus sit provisorum. Dividitur in duas partes, in prima ponit querelam Clerici, Secunda ibi, illaque provisorius distinguendo. Secundum membrum ibi, Verum.

Tenendo primam lectionem nota ex primo membro distinctionis, Episcopum, qui scienter contulit filio legitimo beneficium, quod pater habuit immediate, non posse illum exinde removere. Et sic ratio, quia cum materia sit dispensabilis, Episcopus scienter conferendo, confertur eum eo tacite dispensare. Nam ubique Episcopus facit scienter quod est contra jus commune, & materia est talis, in qua potest dispensare, pro dispensatione habeatur, maxime si nullus inde ledatur, cap. Super ea, infra de bigam. & cap. Diversa in 2. de Cler. conjugat. Et hoc pro regula generali constituit hic Innoc. num. 2. Cave tamen, quia ad hoc ut intelligatur tacite dispensationem, oportet ut precedat summatia cognitio super causa dispensationis, scilicet an subit necessitas, vel utilitas, vel alia justa causa, l. Libertas in 2. de in ju. exco. 6. Nisi rigor, cum multis cap. seq. 1. quod. 7. Idque securus dicit, & ibi consilium Innoc. d. num. 2. vers. Alii dicunt & securus, & consilium Host. num. 5. adiciens requirit etiam ut causa exprimat in ipsa dispensatione, Joan. Andri. num. 12. & 13. Collectar. in fin. Butr. num. 8. & Ancharan. num. 2. vers. Querit. Joan. Andri.

23. Ceterum adverte, quia hic primus intellectus supponit Episcopum posse dispensare eum filio legitimo, ut possit immediate succedere in beneficio paterno, contra dispensationem juris communis, de qua in cap. Presentium supra eod. At verior opinio est Episcopum hoc casu dispensare non posse, per textum in cap. penult. infra eod. secundum Cardinal. ibi num. 3. in 12. quod.

vers. Si autem legitimum. Unde si Episcopus non potest dispensare ex premissis, multo minus tacite, arg. l. Licet in prim. & l. si differretur, si de quib. casu, pign. acc. contr. ab. & l. si pupillus, in princ. ff. de usufr. Verumtamen quia sunt opiniones an filius legitimus induci possit ad Ecclesiam paternam per dispensationem Episcopi, ut notatur in cap. 1. in gloss. quia non paternum, infra eod. ibi. 6. In hoc dubio propter opinionum varietatem videtur statum institutioni facta per Episcopum scienter, per id, quod notatur in c. nunc. in gloss. licet ipse, de postul. lib. 6. Ecce procedat ille textus secundum Cardinal. supra, Et ex hoc colliguntur ab eodem limitationem ad conclusionem, quam finitavi in cap. Dilata, supra de tempore ordinat. Quod Episcopus non possit contra Canones dispensare, ut non procedat in articulo dubio propter diversas Doctorum opiniones. Tunc enim si alteram eligit, tacite dispensare intelligitur, aliam quo ad hoc ut non possit contravenire, ut hic per Cardin. in practica, quod si de vers. ad certum. Quod nunquam obliuiscatur.

Juxta secundam lectionem nota casum singularem, quem non reperies alibi in quo filius Sacerdotis illegitimus ex collatione episcopi potest licite retinere beneficium paternum, videlicet quando Episcopus sciens defectum, ordinavit eum ad sacros Ordines ad titulum filius beneficii, quod videtur mirabile, tum quia illegitimus beneficium paternum quantumcumque simplex obtinere non potest, etiam per dispensationem Episcopi, ut cap. Hoc tu, infra eod. & notat in d. in cap. ult. Henric. Boich. num. 9. vers. Similiter intervent. Tum quia est contra juris regularitas, ut quis factum suum illicitum, & peccatum suum illicitum, & peccati meritum retractare non possit, ut cap. Quod quis commisit, 3. quod. 9. & cap. Noster, supra de exco. cum canonicis, quibus hic in gloss. penult. & not. Butr. in 3. par. Sed ad hoc triplex datur solutio. Prima est, totum quod hic dicitur gratiam continere; quod Papa hic in odium Episcopi, qui spiritum sanctum contulit, & ne sic promotus in opprobrium ordinis clericali mendicaret cogatur, & misit corda dispensat eum ipso, ut potuit licite retinere beneficium paternum, licet nulliter sibi collatum, & in hoc residet hic gloss. penult. Abb. Antiq. in fin. Hostien. num. 7. & Joanni. Andri. num. 6. in fin. Secunda solutio est, quod licet promotio illegitima non valeat quoad alios, valet tamen quoad ipsum promotorem, & imprimatur quidam color tenendi, quem ipse retractare non potest. Ita Innoc. hic, cujus verba ad litteram transcribitur Butr. num. 8. Tertia solutio deducitur ex verbo, spoliasti, secundum Innoc. post prim. vers. Sed primam: nam ex quo Episcopus de facto spoliavit filium illegitimum beneficio paterno, debet enim restituere antequam cognoscatur de canonice ingrebitur, c. Notum, 2. 7. 1. cap. in litteris, & cap. Item cum quis, infra de restitut. spoliat. Quod si obijciatur: ex quo notum est eum esse filium Sacerdotis, non debuit servari ordo, nec fieri restitutio, cap. Si quis iussit, infra de divor. & cap. Quoniam, infra eod. Responderet Innoc. immo servandum fuisse, quia forte promotus de dispensatione contendebat, arg. cap. Dudum, 2. de for. ordi. 1. 2. 4.

14. Nota ex secundo membro distinctionis, filium Sacerdotis posse ad tempus licite retinere beneficium, de quo fuit ab Episcopo ignoranter provisorius, & ad illud titulum ordinatus, donec sibi de alio sufficienti titulo provisorium fuerit, & sic quavis illegitimus non possit ab initio obtinere ex grata, & auctoritate ordinaria beneficium patris, potest tamen illud ad tempus possidere, si per viam iustitiae sibi restituatur necessitate impellente, ex quo ad illius titulum promotus fuit, ut hic per Butr. in 6. par. & Jo. de Anan. num. 4. & ex hoc collige casum singularem, in quo beneficium confertur ad tempus nam regulariter contra, quia beneficia Ecclesiastica ad tempus conferri non possunt, cum debeant esse perpetua, c. Præceptis, 5. 7. dist. de arg. h. in rebus, ff. De hered. instituen. l. Adm legimus, ff. De regul. jur. & l. Libertas, ff. De manumiss. testam. & scriptis plenius in c. Ex parte, num. 3. infra de test. agror. post gloss. hinc ibi. Host. num. 3. Joan. Andri. num. 1. & Card. num. 2. in 2. app. sed in casu isto hoc intelligitur fieri de mandato Domini Papæ, qui solus potest beneficia ad tempus conferre. Atque hic filius Presbyteri ordinatus ad titulum Ecclesie patris sibi collatur, & ad eandem Ecclesiam restituitur, interim donec de alia Ecclesia provideretur, erit Prælati ex tacita dispensatione Papæ, ut hic sentit glossa ultima, & Innoc. prope finem, in ver. Dances, & declarat Butr. num. 1. 2. Vel certe erit Commendatarius ex causa, & administrabit tantquam Prælati, & hæc commo dit as ei auferri non poterit sine mandato Papæ, cuius auctoritate hoc fit, nisi ex nova causa superveniente, secundum Host. num. 9. cum quo impliciter transeunt Joan. Andri. num. 17. & Anchar. in 2. ver. De cunctis appone. Sed primum verius, ut per Cardin. in 7. quod.

15. In QUERITUR, An hoc capitulum sit hodie abrogatum ex jure novissimo Concilii Tridentini. 15. 15. 2. 8. de reform. & verius videtur esse abrogatum, ut in sequenti declaratione S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, videlicet.

De filiis Presbyterorum, c. Veniens. agitur de Capellania in Ecclesia, in qua pater, qui collata fuit illegitimo postquam solum fuit Presbyter, nec in actu promotionis ad Presbyteratum, legitur quod fuerit promotus ad titulum illius Capellanie. Sed etiam quod constaret promotum ad titulum illius Capellanie, ad huc aliqui ex Cardinalibus, Montalibus, Carafa, Lymellinus videntur sensisse c. Veniens fuisse correctum a Concilio propter verba generalia, & exuberantia d. c. 17. Sed dicuntur quod si casus evenierit quod illegitimus sit promotus ad beneficium paterni titulum, & velit uti beneficio d. c. Veniens, tunc proponatur in Congregatione Concilii, & amplius deliberetur. Et cum Concilium c. 17. prohibeat omnem dispensationem, & c. Veniens imitatur dispensationem; videtur a Concilio sublatum, item propter illa verba, honeste servatur, item propter illa verba, quædam non frare. Et sic etiam prætextu d. cap. 17. in c. de quatuordecim d. c. fuerit, an factum agendum cum sanctissimo pro gratia: tamen responsio est, ex quo alteri collatum est beneficium, & sic justerio quitum, non agendum.

16. Nota ex secundo membro distinctionis, filium Sacerdotis posse ad tempus licite retinere beneficium, de quo fuit ab Episcopo ignoranter provisorius, & ad illud titulum ordinatus, donec sibi de alio sufficienti titulo provisorium fuerit, & sic quavis illegitimus non possit ab initio obtinere ex grata, & auctoritate ordinaria beneficium patris, potest tamen illud ad tempus possidere, si per viam iustitiae sibi restituatur necessitate impellente, ex quo ad illius titulum promotus fuit, ut hic per Butr. in 6. par. & Jo. de Anan. num. 4. & ex hoc collige casum singularem, in quo beneficium confertur ad tempus nam regulariter contra, quia beneficia Ecclesiastica ad tempus conferri non possunt, cum debeant esse perpetua, c. Præceptis, 5. 7. dist. de arg. h. in rebus, ff. De hered. instituen. l. Adm legimus, ff. De regul. jur. & l. Libertas, ff. De manumiss. testam. & scriptis plenius in c. Ex parte, num. 3. infra de test. agror. post gloss. hinc ibi. Host. num. 3. Joan. Andri. num. 1. & Card. num. 2. in 2. app. sed in casu isto hoc intelligitur fieri de mandato Domini Papæ, qui solus potest beneficia ad tempus conferre. Atque hic filius Presbyteri ordinatus ad titulum Ecclesie patris sibi collatur, & ad eandem Ecclesiam restituitur, interim donec de alia Ecclesia provideretur, erit Prælati ex tacita dispensatione Papæ, ut hic sentit glossa ultima, & Innoc. prope finem, in ver. Dances, & declarat Butr. num. 1. 2. Vel certe erit Commendatarius ex causa, & administrabit tantquam Prælati, & hæc commo dit as ei auferri non poterit sine mandato Papæ, cuius auctoritate hoc fit, nisi ex nova causa superveniente, secundum Host. num. 9. cum quo impliciter transeunt Joan. Andri. num. 17. & Anchar. in 2. ver. De cunctis appone. Sed primum verius, ut per Cardin. in 7. quod.

17. In QUERITUR, An hoc capitulum sit hodie abrogatum ex jure novissimo Concilii Tridentini. 15. 15. 2. 8. de reform. & verius videtur esse abrogatum, ut in sequenti declaratione S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, videlicet.

18. An collatio Beneficii facta filio illegitimo sit nulla ipso jure, præsertim in casu, quo facta sit Presbytero, qui illi beneficium collatum obtinere non possit, in defectu ordinis Clericalis mendicare cogetur.

19. Die 22. Martii 1776. Congregatio publicæ collationem beneficiorum factam illegitimo in Ecclesia, in qua pater, fuisse nullam ipso jure, ut probat ad litteram c. Ad abolendam de filiis Presbyteri, ibi, Decernimus non valere. An autem illegitimo fuit agitur c. Veniens, de filiis Presbyterorum. vilius hic hoc casu clarè non suffragatur aliqua d. c. Veniens, procedit quando illegitimus fuit promotus ad Presbyteratum ad titulum beneficium in Ecclesia, in qua pater, ut clarè verba illustrata ostendunt: nec Abbas in hoc contrarium vult. In casu autem præfati

20. An collatio Beneficii facta filio illegitimo sit nulla ipso jure, præsertim in casu, quo facta sit Presbytero, qui illi beneficium collatum obtinere non possit, in defectu ordinis Clericalis mendicare cogetur.

21. Die 22. Martii 1776. Congregatio publicæ collationem beneficiorum factam illegitimo in Ecclesia, in qua pater, fuisse nullam ipso jure, ut probat ad litteram c. Ad abolendam de filiis Presbyteri, ibi, Decernimus non valere. An autem illegitimo fuit agitur c. Veniens, de filiis Presbyterorum. vilius hic hoc casu clarè non suffragatur aliqua d. c. Veniens, procedit quando illegitimus fuit promotus ad Presbyteratum ad titulum beneficium in Ecclesia, in qua pater, ut clarè verba illustrata ostendunt: nec Abbas in hoc contrarium vult. In casu autem præfati

agitur de Capellania in Ecclesia, in qua pater, qui collata fuit illegitimo postquam solum fuit Presbyter, nec in actu promotionis ad Presbyteratum, legitur quod fuerit promotus ad titulum illius Capellanie. Sed etiam quod constaret promotum ad titulum illius Capellanie, ad huc aliqui ex Cardinalibus, Montalibus, Carafa, Lymellinus videntur sensisse c. Veniens fuisse correctum a Concilio propter verba generalia, & exuberantia d. c. 17. Sed dicuntur quod si casus evenierit quod illegitimus sit promotus ad beneficium paterni titulum, & velit uti beneficio d. c. Veniens, tunc proponatur in Congregatione Concilii, & amplius deliberetur. Et cum Concilium c. 17. prohibeat omnem dispensationem, & c. Veniens imitatur dispensationem; videtur a Concilio sublatum, item propter illa verba, honeste servatur, item propter illa verba, quædam non frare. Et sic etiam prætextu d. cap. 17. in c. de quatuordecim d. c. fuerit, an factum agendum cum sanctissimo pro gratia: tamen responsio est, ex quo alteri collatum est beneficium, & sic justerio quitum, non agendum.

DE FILIIS PRESBYTERORUM.

Cap. Ex transmissa.

S Y M M A R I U M.

- 1. Filius præfatus potest Ecclesie, cui pater præfatus instituitur.
- 2. Declaratur num. 4.
- 3. Vitium successione in beneficio paterno purgatur ex collatione ejus ante per sona inter patrem, & filium.
- 4. Vita realia in successione præfata, personalia vero non transeunt in singularium successores, sed bene in universales.
- 5. Nepos an possit immediate succedere in beneficio avi, & num. sequ. in fine ad num. 24.
- 6. Referuntur auctores, & fundamenta primæ opinionis, ibidem, & num. 109.
- 7. Abbas Stratus ab aliquo in eandem aliamque super capitulo hujus tituli.
- 8. Nepotes veniunt appellati filiarum ex proprietate vocati.
- 9. Contrarium num. 3. & seqq.
- 10. Vitium unde dicatur.
- 11. Filium appellati descendentes omnes continentur.
- 12. Contrarium num. 17.
- 13. Declaratur num. 21. & 22.
- 14. Parentum omnino comprehendantur etiam ascendentes.
- 15. Curus filiam habere non licet, nec eam nepotem.
- 16. Contrarium num. 18. & 19.
- 17. Referuntur auctores, & fundamenta secundæ opinionis.
- 18. Nepos ex filia quomodo succedere possit immediate in beneficio avi, & c. patris, non tamen ex mortua, & c. ibidem.
- 19. Contrarium num. 14.
- 20. Nepos ex filia potest immediate obtinere beneficium avi si pater vivat, & c. non.

- plex vero beneficiam habentur etiam in p[ro]p[ri]o.
- 21. De ea beneficiam patrem etiam simplex sem per recipitur dispensatio Apostolica.
- 22. Beneficia habentur super parochialibus ad quos sunt profectus cum facultate transitoria, an possit eam transferre in filium illegitimum ad possessionem utriusque dispensationum, et num. seq.
- 23. Beneficia super parochialibus ad quos sunt profectus ad personas, et beneficia simplicia.
- 24. Profructibus non tribuitur titulum sed laicum ab eis iudicatur.
- 25. Nec per eam contrahitur spiritualis conjugium sicut perimplet eum, et aliam tenent.
- 26. Beneficia non possunt obtinere beneficiam in Ecclesia, quia pater alium suum instituit, sed possessionem nec per se, nec per filium suum habent.
- 27. Beneficia intelliguntur cum apprehensione possessionum.
- 28. Filii illegitimi prohibentur obtinere beneficiam, quod alium cum pater ad legitimum titulum, et non paribus aliam tenent per se.
- 29. Filii illegitimi per respectum principis prohibentur obtinere beneficiam in Ecclesia, in qua pater non sic legitimum per subsequentem matrimonium.
- 30. Filii illegitimi, cum pater sint deus Ecclesia Africa, an possint obtinere filialem dependentiam, et alia ibi notantur.
- 31. Nepos legitimus ex illegitimo patre an admitti possit ad beneficium quod ipse avus habuit, non ostendit Concilio Tridentino cap. 15. sess. 25. et num. seq. usque ad num. 28.
- 32. Nepotes an comprehendantur filiorum appellatione, et num. seq.
- 33. Pater legitimus retinere filio spiritus non censetur prohibita relinquere nepoti legitimo, et filio filii.
- 34. Nepos legitimus ex filio illegitimo an prohibetur obtinere beneficium a patre vivente avo, et patre, alio in eum favore nec avo respicere, nec per se constitui possit.
- 35. Beneficia recipere parentum Clericorum in sacris sacris representantur a Concilio Tridentino.
- 36. Pater super fructibus beneficii, quod filius obtinet, non acquiritur usufructus, sicut in peculio est fructus, sed quod.
- 37. Nepos legitimus ex patre illegitimo an mortuus non recedat in potestate avo.
- 38. Filius illegitimus debet ad dignoscendum an dispositio censetur favorabilis, vel inhonesta.
- 39. Nepotes in materia sacrorum veniunt filiorum appellatione, etiam si illegitimi loquatur de filio ex suavitate.
- 40. Parochiam appellatione est, et proavocantinentur.
- 41. Filius illegitimus quia ob causas excludatur ab Ecclesia parochia.
- 42. Nepos illegitimus ex filio illegitimo an excludatur a beneficiis.

AD EXTIRPANDAS. Filii etiam legitimi tunc videntur ab Ecclesia, in qua immediate successit patri Vicario, vel Reftori, hoc dicitur, secundum Joann. Andr. et alios post eum. In prima parte ponitur definitio excoedum. In secunda, provisio ibi Fraternitati, et refertur integra ab Antonio Augustino in 2. sess. Decretal. lib. 2. in 9. cap. 1.

Nota primo ex principio Decretalis, causam, ob quam filius prohibetur in filio in Ecclesia patri, videlicet, quia per hoc notatur successio in beneficiis Ecclesiasticis, quae deest ab illo est, et sacris canonibus inimica, cap. Accipimus, et ibi dicitur in 3. notat. supra de pati. cap. ex transmissa, in filio supra dicitur, et c. Ad abolendam infra sed.

Secundo nota, ibi Provisio tua. Et significat, in quo Archiepiscopus in subditos in sacris habet jurisdictionem, videlicet, quando publice Clericis beneficiam detinetur, illicite, ut hic per Burt. in 2. notat. Et ex hoc notat Host. in prima. Metropolitanum esse iudicem in eodem iure provincia, ad idem cap. in supra de respicit, ad hoc cap. 3. infra de iur. et consentium, hic Joann. Andr. num. 1. in ver. Provisio tua. Bellam. et Cardinal. ambo in prima. Anchar. in 1. not. de Joan. de Anan. num. 1. Quod nota ad declarationem eorum, quae habentur in c. Passivale infra de Off. Ordinari.

Tertio nota, filium Sacerdotis appellari et illum, qui ante Sacerdotium generis est, ut hic probatur evidentur; nam primo textus dicit filium Presbyterorum; et paulo infra subiungit, sive generi sit in Sacerdotio, sive non; concedit autem text. in c. Inter ceterum supra de respicit, et ibi vide quod scriptum in 3. not. de Joan. Andr. qui fuit filius Sacerdotis, sed non in Sacerdotio procreatus.

Quarto nota ibi, Nulla persona media. Filium etiam legitimum non posse immediate succedere in beneficio patris, ut hic, nisi cum eo per Apostolicam sedem fuerit dispensatum, cap. Extra, supra sed. Nam etiam de filio ex legitimo matrimonio suscepto intelligitur hac littera, arg. cap. Extra transmissa, de c. Constitutum supra sed. secundum glossam suam, hic, Innoc. in fin. in ver. Filii, Host. num. 1. in ver. Sacerdotis, Joann. Andr. Bellam. Cardinal. et omnes supra in summat. de Burt. in 1. not.

Ceterum est filius legitimus non possit intulari in plerumque beneficio, quod immediate pater obtinuit; potest tamen beneficiarius in Ecclesia, cui pater praesens, aut praesens, et c. Ad hoc, et ibi notat gloss. suam, communiter approbata, infra de sed. et Host. hic num. 1. in ver. Similiter. Nec obstat, cap. Ad abolendam infra eadem, quoniam ille textus procedit tantum in filio illegitimo, qui in Ecclesia paterna praesens non debet, et illa dictio, maxime, exponitur pro tantum, ut ibi notat gloss. 2. et communiter Doctores, vel die melius, dictio, maxime, ibi ponitur ad differentiam illegitimos, qui ante Sacerdotium suum generi, ut in sacris filii illegitimi, id est, naturales, et non in Sacerdotio, uno dum haec erant procreati, et maxime spurii, id est, generi in Sacerdotio, Communiti in Ecclesia Patrum suorum esse non possunt. Et sic dictio, maxime.

me. stat in propriis significatione, et implicat idem in sensu contrario; sed legitimos non includit, et tunc intelligendum ad illum textum ponitur gloss. in ver. In secularibus, et Hostiensis in summat. hic in 1. Quia filii, etia princip. concordat cap. Condecerem, infra eadem.

Quinto nota in illis verbis: Nulla persona media. A contrario sensu filium illegitimum hoc iure in p[ro]p[ri]o posse intulari in beneficio, quod pater obtinuit, mediate, id est, cum eo vitia tunc media intercessit persona, cui beneficiam illud est collatum, in c. cap. Extra transmissa, supra sed. Nam persona media purgat vitium succedimus in illic notant Innoc. in ver. Dicitur, Host. num. 3. Joann. Andr. ambo 2. Burt. num. 4. et communiter omnes.

Ceterum advertere, nam quantum ad successiones mediatam illegitimos in beneficiis patrum haec Decretalis Alexandri III. nominatim corrigitur a Clem. VII. in Constitutione 30. incipit, Ad Communi conditorem, in Bullar. tom. 1. pag. 198. qua statuitur, ut de cetero filij Presbyterorum ex fornicatione nati quocumque beneficiis Ecclesiasticis cum cura, et sine cura, secularibus, et quovis ordinum regularibus, quod eorum patres Presbyteri, et Clerici, ac Religiosi in titulum, vel commendam, seu administrationem ad tempus, vel in perpetuum aliquando obtinuerint, nullo inquam tempore quoquam modo obtinere possint, non obstant, quod Alexander III. disposuerit filios Sacerdotum posse succedere in beneficiis patrum media intercedente persona.

Idipsum, quamvis non ita clare, postea sanxit Tridentina Synodus in cap. 15. sess. 25. de reformat. in hac verba: (Ut parentis continentiae memoria; locis Deo consecratis, quos maxime puritas sanctaeque decet, longissime atque non sicca filij Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesijs, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quod omnino etiam distinate beneficiam obtinere, nec in dictis ecclesijs quoquam modo ministrare; nec pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentis eorum obtinent, vel alia obtinuerint, habere.) Hec ibi; verba utimur, longissime atque non sicca, repellunt filium illegitimum a beneficio paterno, et tamen media persona intercessit, et ita declaravit Sac. Congregatio ejusdem Concilij Interpret.

Nam consulta, an filius illegitimus obtinere possit beneficium in ecclesia, in qua eius pater etiam beneficiarius, mediatam tamen alia persona; respondit, non posse, quia illa distinctio, an pater mediate, vel immediate obtinuerit, procedit (sicut post Concilium) tantum in legitimis.

Potest ex contextu tam constitutionis Clementis VII. quam Concilij Trident. in d. c. 15. sess. 25. colligi sex notabiles differentias inter filios illegitimos, et filios legitimos antiquum in materia successuum filiorum illegitimos in beneficiis patrum.

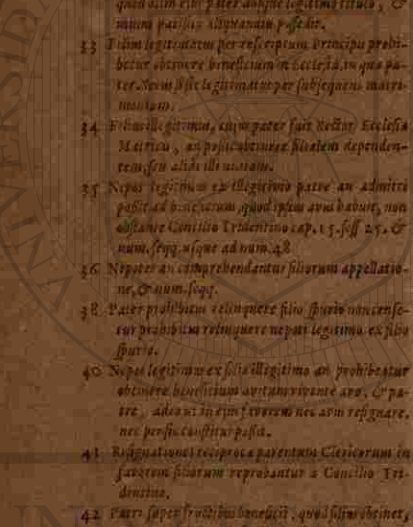
Prima differentia est, quia de iure communi non est nisi quaeque clarum an excludantur a beneficiis patrum filij illegitimi Clericorum; Nam de filij Presbyterorum inscribitur haec verba, Legimus 2. part. prim. Decret.

brica, de quibus etiam loquitur cap. Ad presentiam, et cap. Pro sententia supra eadem. Item filij Sacerdotum, non autem Clericorum, quod ratio prohibitionis, quae habetur in cap. Item, legitime in finem eod. videlicet, quia in Clericorum est, ut in altaris officio illegitimus filius impudico patri ministraret, in quo ingenuus Dei Filius aeterno Patri pro salute humani generis videtur. Nec obstat, cap. Ex sua, supra eadem, ubi improbat, et filij Sacerdotum, vel Clericorum obtineant immediate Ecclesias patrum sine dispensatione Apostolica. Quoniam verba illa vel Clericorum, referri possunt ad filios legitimos, cum se ipsi prohibeantur obtinere Ecclesias patrum nulla intercedente persona, cap. Extra transmissa, et cap. Constitutum supra sed. Et filius ostentum est supra in 4. notat. Et eodem modo respondetur ad hoc cap. ubi excluditur filij sive sint generi in Sacerdotio, sive non; nam verba illa, sive non, sunt appositae propter legitimos, qui pariter repelluntur ab Ecclesijs, quas patres proxime obtinuerunt, ut praedixi. Verum hanc dubitationem sustulit ius novissimum memoratae constitutionis Clementis VII. quae nominatim excludit etiam Clericorum filios, ut pater ex illis verbis: Presbyteri, Clerici, ac Religiosi eorum patres; et constant Concilium Tridentinum in dicto cap. 15. sess. 25. ibi: Non liceat filij Clericorum, Quamobrem beneficium simplex, quod pater in minoribus ordinibus constitutus aliquando obtinuit, filius illegitimus hodie nullatenus potest obtinere sine dispensatione Papae, qui solum dispensat contra Concilium generale, ut scripsi plenius in cap. in, infra eod.

Secunda differentia est, quia de iure communi filius illegitimus prohibetur in filio in beneficio patris immediate tantum, non autem mediate; quia persona media purgat vitium successuum, ut hic, et in concordantiam de quibus supra in 1. notat, et ceteris ex constitutione Clementis VII. et Concilio Tridentino, quia prohibita est successio illegitimos, etiam mediate, ut dixi supra in 9.

Tertia differentia est, quia ex dispositione iuris communis quamvis filius illegitimus non possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater de praesenti est beneficiarius, ut est text. in c. Item de ceteris, et c. seq. et utrobique omnes notant infra eod. Potest tamen obtinere aliud beneficium ab eo, quod in eadem Ecclesia pater habuit in praeteritum, sed non habet de praesenti; nisi debeat patri ministrare, ut per Abb. in d. c. Cum de ceteris num. 1. in ver. Sacerdos, et ibi sit persona illius Ecclesiae, cuius Vicarium perpetuum immediate habuit pater suus, vel e contra, cap. Michael, supra eod. et notat Henric. Boich. in c. n. in d. c. in finem eod. Verum ex Concilio Tridentino in d. c. 15. sess. 25. filio illegitimo non licet obtinere beneficium etiam distinate in Ecclesia, in qua pater in praeteritum fuit beneficiarius, licet non sit in praesenti, ut patet ibi, habent, vel habuerunt.

Quarta differentia est, quia iure communi in p[ro]p[ri]o filius illegitimus poterat obtinere Ecclesiam, in qua pater sine timore ministravit Vicarius temporalis, ut leg. et not. in c. Constitutum supra eodem, et declarat Henric. Boich. in

qua per se neque per Procuratorem, filium non comprehendit: uti quando lex loquitur de obitu, ubi dicitur beneficium, intelligitur cum apprehensione possessionis, & ubi dicitur, ne pro, lib. 6. glo. praga. *secundum de colla. & de iudic. in ver. dicitur, & de iust. poss. s. de iudic. in ver. dicitur. fol. 26.*

32 Itaque possessio principaliter spectanda est. Quibus & Congregatio censuit filium illegitimum prohiberi ex Concilio obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo, & minus pacifice aliquando possedit.

33 Tercio QUERO, An prohibitio Concilij d. 1. ff. ff. 25. extendatur etiam ad filium legitimum.

Cardinalis Alciatus huc adnotavit. Concilium dicit filij Clericorum, quoniam ex legitimo matrimonio nati sunt, & sic excluduntur legitimi, qui non sunt nati ex legitimo matrimonio.

Hoc credo verum in legitimo per rescriptum Principis, tunc si filius esset legitimus per subsequens matrimonium, quia talis venit appellatione nisi ex legitimo matrimonio etiam in materia stricta, ut firmiter glo. in c. *honorat. in ver. Compota, in pra. de elec. quare sequuntur etiam omnes Doctores, ut scripsi in c. cum in curia, num. 33. eodem tit. & notat Brixientis in suo registerio, in ver. Legitimatus, & in proposito hoc tenet Butrus in ultima quaestione.*

34 Quarto QUERO, An illegitimus, cuius pater fuit Rector Ecclesiae matris, possit obtinere filialem dependentem, seu aliam illi unitam, in qua eadem matris habeat etiam quaedam iura Parochialis, sicut decreto Concilij c. 1. ff. 25. Ad hoc dubium S. Congregatio respondit illegitimum posse obtinere Ecclesiam filialem dependentem, seu aliam unitam accessorie, & per viam subiectionis matrici, dummodò pater in ea non ministraverit unitam verò eque principaliter, & ut unicuique in una censeatur in utraque unitarum; aut si in utraque pater ministraverit, non posse. Similem quaestionem proponit Hostiensis in cap. *Extr. an possit, adu. 9. ver. Quid si filialis, ubi etiam Bellam. num. 5. & Butrus. 12. sup. eod.*

35 Quinto QUERO, An nepos legitimus ex illegitimo patre admitti possit ad beneficium, quod olim avus habuit, non obstante decreto Conc. Trid. c. 1. ff. 25.

Die 2. IANUARIJ 1573. Sacra Congregatio ex secretis omnium, solo Cardinali Alciato dubitante, censuit non posse, propter illam rationem finalem expressam in Concilio, ut patet incontinentia, quae militat etiam in nepote legitimo ex spurio; & praesertim ponderando illam dictionem Concilij: *longissime atque, sic ut extendatur ad alias personas omnes, quae memoriae hanc facile referre possent: & quia communis opinio videtur esse in cap. Ad extirpandas, de filijs Presb. quod prohibitio in filio extendatur etiam ad nepotem legitimum ex spurio, ut accellatur ibi Abb. & Butrus, secundum quam in terminis indicavit Senatus Tholosanus, ut recitat & probat Rebuff. in praes. benef. 312. num. 27. Et quavis Joan. Ande. Abb. Butrus. Bellam. Card. Ancluz. Henric. teneant nepotes non*

comprehendi, & forte illa opinio sit hodie communis, tamen procedit in terminis d. c. *Ad extirpandas*, quod innuitur illi soli ratione, ne succedat, sic dicitur. At Concilium d. c. 1. ff. 25. innuitur ratione memoriae patris incontinentia. Et tunc semper militat. Unde non obstat quod in casu praesenti vivat adhuc pater illegitimus, quo casu Henr. vult non excludi nepotem. Quia hoc est intuitu illius solius rationis, ne succedat dicitur. Et ita quoque non obstat, quod in casu praesenti nepos natus succedere inmediate avo, cum benedictum ad personam medianam prius transierit, & sic intelligatur d. c. *Ad extirpandas*, quia immediate succeditur. Quoniam hoc quoque ratio illi innuitur, ne dicitur successio, & Concilium considerat illam rationem patris incontinentiae. Nec obstat quod in materia obiecta nepotes non veniant appellatione filiorum, quia Congregatio non habuit hanc materiam propositam, sed favorabilem, propter honestatem Ecclesiasticam. Nec obstat quod pater prohibitus relinquere filio spurio, non censetur prohibere relinquere nepoti legitimo ex illo spurio, Bart. in l. *Galus, s. Quasi in ff. De liber. & post. & Pal. leont. de pub. & spur. c. 53. per l. fin. c. de iur. rat. liber. Nam hoc procedit in prophetis, & in quibusvis est poena illa ratio memoriae incontinentiae patris. Quoniam autem hoc fuerit sententia Congregationis totius, solo Alciato dubitante, quia tamen dicitur, & exemplis vili est: adeo verbum cum Sanctissimo faciendum. Sanctissimus auctore resolutione Congregationis iussit per quos, an aliqui invenirent in Dataria, in Cancellaria, & Rota. Sacra Congregatio adhibita diligentia in Dataria, & in Cancellaria, nihil certi invenit. Rota verò se discussa, exhibuit decisionem pro nepote, cumque de eo casu iterum agendum esset in Congregatione, dilata res fuit in longum, & amplius de eo casu non fuit tractatum in Congregatione, quia qui procurabat illum casum, non curavit amplius prosequi, nec scire quid statueretur in Congregatione.*

37 Postea tunc venit alius casus Legionensium, quem Sanctissimus ad Congregationem misit, ut tandem decerneret. Vique fuerunt novae allegationes cum decisione Rotae, & die 17. Maij 1578. in Congregatione re maturè discussa, ex novem Cardinalibus duo Sanctae Crucis, & Comendonus censuerunt amplius deliberandum, & videndum decisionem Rotae. Tres Gelusid. Ursin. Alciat. pro nepote omnino censuerunt. Quatuor VVatinn. Lomellin. Senon. Carata contra nepotem. Gelusid. fuit etiam in singulari opinione nihil decidendum, sed si decidendum esset pro nepote, tamen referendum Sanctissimo.

38 Die 7. Iulij 1576. Congregatio Generalis dixit, quod licet alias dubitaverit, tamen vis decisionem Rotae, sit pro nepote, & etiam Comendonus, & ita quinque Cardinales steterunt pro nepote.

Die 17. Iulij 1576. cum Alciatus retinisset suam praedictam omnia; Sanctitas sua omnibus diligenter perpenis, & memor illius legis in c. *de natural. liber. Item illorum verborum Concilij de dispensatione agentium, item aliarum rationum alias adductarum: statuit pro nepote legitimo ex filio, seu filia illegitima, ita ut non*

comprehendatur de iure Concilij, & cap. 1. & sic possit habere beneficium, quod filius avo. Et addit duas alias rationes. Prima, quia cum edictis huiusmodi attentionem illam in d. cap. *Ad extirpandas*, in Rota collegium ius voco, loque communis opinio huiusmodi sit pro nepote, ita, cum item ex novem Cardinalibus Congregationis quatuor pro nepote steterunt: hanc opinionem esse communem sententiam. Altera est, quia Concilium dicit, ut patet in c. *incontinentia*, & sic inquam poterit obici illi nepoti, cuius pater non fuit incontinentis, quia cum ex iure legitimum gerit.

Rota de hoc edicta fuit in causa nullius legitimum die 12. Februarij 1574. coram Kubeo, & habuit ius in causa apud Navar. tom. 10. de hys Prebendationibus, & approbatur apud Cardin. Setaphi. d. 1442. num. 31. Pro eadem sententia committit laudare idem Navar. tom. 9. eodem titulo.

39 Sexto QUERO: An declaratio S. Congregationis, qua de iure fuit nepotem legitimum ex filio illegitimo non prohiberi obtinere beneficium avium, procedat etiam vivente avo, & patre, adeo ut avus beneficium, quod hodie obtinet, huius nepoti renunciare non possit, aut licite renunciare, non sit super eo beneficio nepoti pensio reservanda.

40 Ratio ducitur, cur non procedat vivente avo, est, quia praesentibus, quando consentitur avus pensioni in favorem personae raro conjunctae, arg. l. penult. s. 1. ff. *De bon. liber. pater enim & filius una censetur persona*, l. final. c. *De impub. At Concilium cap. 1. ff. 25. expressis fraudibus obviare voluit, cum recipias resignationis reprobat. Secundo, quia majus scandalum est, si avus solvat pensionem, seu renunciet beneficium suum nepoti ex filio spurio, quam ut solvat aut renunciet ab extirpato, ipsaque avo defuncto, Rursus videtur non posse vivere filio illegitimo primo, quia quia ratione excluditur filius, eadem excluditur nepos in eius prole, & consuetudine, l. *Quod dicitur, ff. de bon. liber.* alioquin ex persona filij legitimi conquiretur ipsius indirectè a patre naturali, quod ipse prohibetur obtinere, contra l. *Quod dicitur, ubi hoc notat glo. 1. ff. De donat. causa mort.* Secundo, suspensio, & memoria incontinentia patris magis spectatur, & vivit vivente ipso filio illegitimo, quam eo mortuo. Imò declaratio videtur non procedere filio illegitimo defuncto, quia tunc nepos incipit esse proximus avo, quia ratione Host. h. c. *in summa est, ut 2. Qui sibi*: alioquin nonnulli censuerunt ad evitandum successorem in beneficio nepotem ex filio illegitimo mortuo non posse beneficium avo obtinere.*

41 His non obstantibus videtur respondendum, declaracionem procedere etiam vivente avo, tunc quia in omnibus consideracionibus S. Congregationis fuit huiusmodi statum esse ex legitimo matrimonio, ut cap. *ut beneficij avici*, & non comprehendatur sub dispositione Concilij exclusivae, & representare incontinentiam patris. Ergo vivat avus, necesse non debet eidem nepoti obesse, cum quia talis distinctio non probatur iure nec ab aliquo Doctore, hinc exigentia in iure. An nepos ex filio illegitimo succedere valeat in beneficio avo, an hic par. *DD. de pati. ex decal. Rota in praesentibus*, 19. m. p. quae collegit tres opiniones. Duobus ex de rebus, quia licet Concilium d. 147. c. 1. non distinguat, tunc tunc dicit, sed in illud dicitur, ut filium illegitimum ab ecclesia paterna; & in delectatio, quae non excludit nepotem legitimum, multum accipienda est, ut in quibus dicitur, ut dicitur, propter fraudem cessare videtur ex eo, quod de bonis & fructibus beneficij, quae filius obtinet, pater non percipiat, cum in his non contrahatur pater in filios, hinc nec in pecunia castrum, vel quasi castrum, *Instit. de qua persona non acquirit, & ibi notat. Facit responsum Guid. Pap. tom. 29. Si explicetur illos proventus, quos nepos accipit ex beneficio avo, percipere ex occasione filij suum: Respondetur occasione non facere, ut ipsi filio quidquam acquiratur, arg. l. *Secum qu. s. 3. cum ff. de iudic. Provisio Concilij contra fraudes non extenditur ultra terminos praesentis prohibitionis. Ratio majoris scandalum est, per se sufficientem ad includendum nepotem sub dispositione Concilij, quem declaratio S. Congregationis & decreto Concilij eximit, non obstante quod videtur aliqua scandala subesse.**

42 Nec distinguitur quod vivat nec filius illegitimus, cum quia S. Congregatio sequitur sententiam Rotae, huiusmodi distinctio non admittitur, quia cum ex dicta appaetate diversam esse rationem excludendi nepotem, & hinc, cessat argumentum ex l. *Quoniam, & l. Quasi conditio, nec memoria incontinentiae patris nocere debet nepoti in his, quae amunde sibi, quoniam ex patre proveniunt, item quae, *Subi. in ver. & relig. Butrus. tom. 29.* Tunc quia si aliqua distinctio facienda esset, videtur amplectenda illa Hostiensis, quae nepos cum extirpato, quando pater mortuus reperitur, propter speciem suae, esse non prohibita. At illa non probatur, quia in iure ille, qui est incapax, non facit gradum in successorio edicto, *Spolius autem est incapax, &c.* Praeterea distinctio est prohibita, si nepos per mortum patris recideret in potestatem avi: ac hoc non contingit nisi in filijs, si scilicet ex iustis nuptijs, *Instit. de pati. perquis. in prin. ergo, &c.**

43 Praedicta multo magis procederent, si ageretur de nepote ex filia illegitima, quoniam non habet in potestate, *l. cum, in ver. de heredi. qual. & diff. neque est capax beneficij, ut ex persona intermedia prodito, aut obfesso non debet.*

44 Ceterum si principalis declaratio olim à Sacra Congregatione edita cum approbatione huiusmodi, Gregorij XIII. in dubium revocaretur, non absurde probari possit, nepotem ex filio illegitimo comprehendi decreto Concilij exclusivo. Primo, quia si non praesuppositum materiam cap. 1. esse odiosam, quia tamen in edicto sine principali favorabilis commendatur, ut in quo odium, & potestatem respectu certi generis personarum continet, arg. totum, cum notat Bart. in leg. *Qui exceptio veni, si de con. d. in d. d. In materia autem favorabilis appellatione filiorum comprehendit nepotes, in concilio est apud Bart. & alios in l. *de iur. de verba signifi. etiam si distinctio loqueretur de filijs ex legitimo, ut post Bart. *lib. 5. per l. Litem, de heredi. &c.***

hujus, tenent facti in Gallia, & quidam non...

Secundo consideranda verba Concilii in principio...

Tertio, non ita suspicio, quam Rota considerat...

Non recordando a principali declaratione in causa...

Quod autem iuris sit in nepote illegitimo, ex filio...

Cap. Ad abolendam.

AD ABOLENDAM. Si illegitimus maxime natus...

Pro intelligentia huius textus vide quod scriptum...

DE FILIIS PRESBYTERORVM

Cap. Nimis.

S Y M M A R I V M.

- 1. Illegitimus ab ipso dicitur... 2. Episcopi dispensati non potest... 3. Episcopi ex magna causa... 4. Dispensatio quales... 5. Rigor quales... 6. Dispensatio cum san... 7. Causa illicita... 8. Dispensatio heret... 9. Dispensatio sine... 10. Episcopi sine... 11. Incollebat... 12. Paterfamilias... 13. Cardinalium... 14. Interdictum... 15. Papa dispensat... 16. Episcopi contra... 17. Papa sine... 18. Dispensatio... 19. Concilium... 20. Episcopi cum... 21. Episcopi contra... 22. Necessitas... 23. Declaratur... 24. Rota devisa... 25. Inferius... 26. Impedimentum... 27. Omnia...

- 28. Causa magna de... 29. Causa dispensati... 30. Episcopi... 31. Concilium... 32. Concilium... 33. Episcopi... 34. Ad non... 35. Dispensatio... 36. Inferius... 37. Episcopi... 38. Et dum... 39. Maxim... 40. Idem... 41. Dispensatio... 42. Dispensatio... 43. Prius...

NIMIS, Illegitimus aliquo dispensatione...

Nota primo ex hac Decretali... Nota secundo...

hac constitutio traditur ad pericula... quia est...

QUERO. An Episcopi ex magna causa...

Domini de Rota... incipit in... alia quinta...

Pro veritate quatuor sunt videnda. Primum...

Quoad primum dispensatio communiter dispensare...

Rigor autem nihil aliud est quam quidam excessus...

immuni. *Deles.* *reconita* ex decreto Concilii Tridentini in c. *si quis* 24. de reform. m. c. ubi statuitur, ut si quis iura gradus prohibitos (scilicet) contrahat, prosumptis, separetur, & spe dispensationis conueniente careat. Idque in eo modo magis locum habere, qui non tamen matrimonium contrahere, sed de consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, liquidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subiacent potius non enim dignum est qui Ecclesie facile benignitatem exornatur, cuius salubria precepta temere contempnit. Si vero solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cum ille probabilem ignorantiam habuit, tunc etiam cum eo gratie dispensari poterit. Arque ita hanc conditionem exiguit post Concilium Tridentinum Bartholomaeus a Ledesma de m. r. m. d. l. 7. c. 2. f. 1. & Ludovic. Lopez. 2. par. in h. r. d. l. cap. ult. ad h. quaequid contra scripserit Henricus in c. *de* c. 1. quem merito refellit Saneh. de a. d. p. 40. n. 4. Et certe Summus Pontifex non dispensat cum his, qui mala fide inermis matrimonium longemius dispensabile Episcopus, ut arguit Ant. de Butt. in cap. *translatationem* in c. *notat* n. 1. de renouat. & Andreae Barbae in additio ad *Abbas* c. *ubi Clerici* c. 1. de adhib. c. *ubi Capellan* de iudic.

41. Declaratur ultimo, ut procedat, in modo sic dispensati ab Episcopo, cum penitus dabitur facultas, recurrat ad Sedem Apostolicam pro noua dispensatione per tex. in c. *huiusmodi* de sentent. ex am. l. 6. ubi absolute propter mortis periculum, vel aliud impedimentum, a quo alias absolui non poterit, cessante impedimento, cum commode poterit, tenent se presentare ei, a quo alias absolui debebat, alioquin non sic censuram illudat Ecclesiastica, in eadem sententiam recidit ipso iure. Quo textu corrigunt sententia Gohardi Bernard, & Hostien, qui contrarium dixerunt in c. *De cetero* supra ead. m. ut notat Glosam in c. *de his qui in ver. Decernunt*. Extra in terminis dispensationis per illum tex. tradit Petr. de Anchar. in c. *si quis* 29. de i. & diligenter in c. *de* n. 7.

42. His plane omnibus concurrentibus videtur non esse in conuentione, ut iuxta praedictam declarationem DD. de Rota Episcopus ex magna causa dispenseret contra canones etiam Concilii. Impe enim a Principe contrarium fuisse matrimonium bona fide in gradu prohibito, & futurum esse, ut nisi prole inde suscepta per subsequens matrimonium legitime succederet Regno Infidelis, vel Tyranni, certe non esset absurdum ut altero ex coniugibus in periculo mortis constituto, Episcopus dispenseret super matrimonio sic contracto ad legitimatorem prolis, ne alioquin publica salus Regni periclitaretur. Non enim est sciendum est Canonis conditionem fuisse crudeliter, & salutem omnium despiciere vultisse, cap. 3. de *impul. c. licet*, de *regul. c. cap. si quis talis* 1. qu. 2. c. *de* 1. 7. qui in potius verisimile est, ut non per huius casum in sua prohibitione includere, & hoc est Episcopi, seu aequitas, quam egregie explicat S. Thom. in 2. 2. q. 120. art. 1. Utitur hoc exemplo in simili casu dispensationis Innoc. in c. *Cum ad monasterium*, de *stat. Monach.* c. 1. 4. 1977. Quod cum sit a Christianitate,

vel etiam aliqua pars rim est in periculo, ubi haec solidissima ratio non comprobatur, & cum loquatur ibi Host. Joan. Anchar. 29. Abbas. 21. de reliqui omnes. Cumque quod notat Barbae in c. *de* 43. *Notandum* per illum textum, C. *de* 1. 1. d. c. *Primo* postea contra iurisdictionem mandata generalia, si cognoscatur aliquid ordinatum esse equum obviante in Reipublice damno. Et quod scripsi Bald. in c. *Obseruare* in 10. quod si de off. *Beneficiorum*, ubi dicit iudicium excusari in syndicatu, qui ob multorum salutem transgreditur iurata.

Sed his requiritis deficientibus, vel aliquo ex eis, ut si pareret aditus ad Summ. Pontificem aut si periculum non esset in mora, dispensatio irrita esset, & licet dispensatio non esset irrita in conscientia ob defectum potestatis secundum opinionem Innoc. & communem in d. c. *Cum ad monasterium*, Covarr. de *stat. par. 2. c. 3. q. 1. 1. Unde si qui Episcopi in Hispania iniuri oculum Navarri cum pauperibus in impedimento dispensarunt, id male & inopertito praestitum, ut ex dictis constat, &c.*

44. Unde etiam apparet longe minus admittendum esse, quod generaliter dicit Basil. Pont. de *matrimon.* c. *cap. 6. n. 1* allegans Sorum in c. *diff. 32 q. 1. art. 1. videlicet* iure ordinatio Episcopum dispensare contra legem Concilii generalis, vel Summi Pontificis quod dispensatio facultas illi non admittitur nisi in notario, nisi temperentur in iudicio, quae dicta sunt falsa, & periculosa est, & nullatenus ad proximum decedendum interuenit, quod contra legem superioris absolute dispensat, nisi est alia, quam caput membrum, & superiora inferioribus subiacere, & ordinem naturalem invertere, c. *inferior*, 2. *diff. glos. notat* in *Clem. in ver. Ecclesia*, de *heret. S. Thom. 2. 2. q. 1. c. 1. 1. & Ecclesiasticam Hierarchiam constituere Dei ordinatione institutam, ut in c. *de canon. 6. h. 23. de iure ordin. Conc. Trid. Praeterea* vero quia ius factorum Canonum, & Conciliorum est feruenteque simpliciter praecipere, ut prohibere quid sciendum sit, vel non sciendum, ratio non decedendum ad prohibitionem dispensationis. Unde si hoc est in c. *de* dispensare, quod in c. *de* dispensatio in hoc non prohibetur, conuenienter est, in primis, in iure totum, in commune, & Concilia in iudicio subvertere in iudiculis casibus dispensatio, quod est erroris, non asserere secundum Pet. de Sen. & Petr. de Anchar. citatos supra in c. *de* declaratione, in c. 30.*

DE FILIIS PRESBYTERORVM.

Cap. Constitutus

S. M. A. R. I. M.

1. Filius si possit esse presb. & de hoc in qua parte sine titulo ministrat, c. n. 26. si quis post. Com. Trid. & Const. Clem. 11. n. 27.
2. Spoliatus beneficii an, & quando sit restituendus antequam doceat de Canonica Institutione, c. n. 1. seg. usque ad n. 1.
3. Spoliatus potest restitutionem beneficii regulariter obijci non potest de non Canonica Institutione, c. n. 1.
4. Fallit si spoliatus consentiat, ut cognoscatur de bono iure, n. 5.
5. Item fallit si de factis titulis non Canonice sit restitutus, n. 6.
6. Item fallit si spoliatus simul intentaverit possessorem, & petitorium, n. 9. & 12.
7. Interdum plures duntaxat, c. n. 1. seg. usque ad n. 21.
8. Spoliatus non tenetur respondere super petitorio.
9. Agenti possessore recuperanda in proprio obijci non potest vitium proprietatis etiam notorium.
10. In beneficiis alibi secus si sit notorium de iure, si ve per confessionem spoliati, si ve per evidenciam facti, vel probatum iudicialiter.
11. Possessorium recuperanda, & petitorium ab eadem persona cumulat possunt, & utrumque unica sententia terminantur.
12. Canonica Institutione dicitur, quae sit sine vitio contenta, recepta, vel forma.
13. Spoliatus etiam possessorem, & petitorium si probet possessionem, & spoliatum non proprietarium, potest in possessorem, sed succumbit in petitorio.
14. Libellus super possessorem non vitatur si in eo narretur aliquid de proprietate.
15. Libellus cognoscitur ex modo concludendi, non narrandi.
16. Communis Capa praesumitur contra libellum.
17. Libellus votum Papa praecedit etiam sine concisione.
18. Spoliatus restituatur una cum fructibus perceptis, & qui percipi poterunt.
19. Item si fuerit simul possessorem, & petitorium.
20. Probo non debet esse melius conditionis, quam possessor committit.
21. Persona appetitione intelligitur Rector Ecclesiae.
22. Vicaria perpetua, & Rectoria a pari procedunt, quoad repellendo filios a beneficiis parentum.
23. Vicarium perpetuum qui habet in Ecclesia, & sine causa removeri non potest.
24. Item pro Rectoribus dicitur, & sicut Rector dicitur instituitur.
25. Vicarius perpetuus, & Rector etiam curam habentia solida.

1. CONSTITUTUS. Filius praese potest ecclesiam in qua pater sine titulo ministravit Hoc dicit secundum Jo. Andr. & omnes, & sunt duae partes. Prima ponit questionem, secunda provisionem ibi, fraternitati.

2. Nota prius ibi, si non constituitur. Ad hoc ut spoliatus beneficio sit restituendus non sufficere ut probet spoliationem, nisi etiam doceat de bono iure seu canonica Institutione. De utroque enim Pater hic mandat inquiri.

3. Sed contra, cum hic Clericus fuerit beneficio

spoliatus de facto, debuit simpliciter restitui absque eo, quod cognoscatur de iure, c. in litteris, c. item cum quis, & c. ex consuetudine, infra de restitut. spoliat. 3. quod 1. & 2. qu. 2. per tot. Timore huius contrarii Decretalis legitur variis, & quinque lecturas praesequitur hic Cardinalis ad prim. in fine potest cautum attingam, ex quibus, ut fallor, Decretalis tenet eundem planis, & clara. Prima lectura est Host. de n. 1. vers. a dicit, qui putavit commissionem Apostolicam super spoliatione, & Canonica Institutione superesse de voluntate Clerici spoliati, cui propterea mos gerendus fuit, & forte Papa eum ad hoc induxit ex quadam aequitate ad tollendum circuitus, quia restitutor nisi de canonica Institutione appareret, nihilominus brevi manu amoveretur, ut c. ad restitutionem, ad fin. infra de accusat. & forte Clericus facti considerat de iure suo, & cum Host. videtur simpliciter testare Jo. Andr. hic n. 7. & Butt. in c. *de* res. terre. Verum hic intellectus divinat ad hunc textum, ideoque nullatenus videtur restituiendus, prout etiam observat Card. postmod. per. *quarto* legatur.

6. Secunda lectura delimitur ex Innoc. hi. post. medium vers. Secundam, qui posuit iniquam declarationem ad iura praesalligata, quae dicitur Clericum beneficio spoliatum ante omnia esse restituendum, nempe ut procedat, quando res est dubia super proprietate, seu canonica Institutione, tunc enim spoliatus potest dicere, Non respondebo nisi de possessione mea, & tu non es audiendus nisi post facta restitutione, ut in d. c. in litteris, quod etiam dixerunt Domini de Rota de off. 3. q. 5. n. 1. c. part. 3. Revert. Secus vero si constaret per confessionem spoliati, vel probatone admittas quod esset talis, ut ecclesia non esset ei restituenda, puta, quia esset illegitimus vel possessionem Ecclesiae occupasset, & dispensationem non haberet, tunc enim ad possessionem ecclesiae non esset restituegrandus, cum cum sine peccato retinere non posset, ut significasti, infra de divor. 1. 3. *Revert. si quorundam* legat. & l. Dolo, si de doli except. Ita Innoc. dicens in hoc commentum omnes. I. digna, & memorie commendat hanc theoricam: nam etiam in iudicibus, vel rebus contra spoliatum excipi non possit de vi, & proprietate etiam notoria; quia eo quod possidet iuste possidet, etiam in totum deficiat in proprietate, ut hic per Butt. n. 8. vers. *Secus de*, & Jo. de Anan. in fin. tamen in Beneficialibus secus est, quia agenti possessio recuperanda obstat defectu notoriae proprietatis; live sit notoria ex iuris dispositione, live per confessionem ipsius spoliati, live per evidentiam facti, live per evidenciam probationes iudiciales. Et est ratio, quia beneficia sine canonica Institutione licite obtineri non possunt, ut in reg. 1. *Secus*, ideoque non competet restitutio nisi contra notorium aliquid rationabiliter ostendatur, ut hoc dicit Innoc. tanquam singulari extollunt, & approbante hic idem Butt. n. 6. vers. *Secus de*, c. n. 9. Cardin. post prim. vers. *Tertio* legitur, & circa fin. vers. *De* *sanctum* restitutio. Anchar. & Jo. de Anan. ambo in 2. not. Navar. in c. *de* 1. 2. q. 9. vers. *Constitutio* deciplex, de restitut. spoliati, ubi de comitatu DD. de Rota de off. 2. incip. *Fuit* *datatum*, c. n. 2. *videtur* in notis.

7. Tertia lectura, qua mihi videtur admodum

9. Tertia lectura, qua mihi videtur admodum

consensu vestris Decretalis est gl. a. hic: & videtur ex mente Innoc. in princ. an. q. 1. & Jo. Andr. n. 2. videlicet quod iste clericus spoliatus non agit cum possessore remeigrande, sed simul inveniatur possessorem, & peritorem, quod iure fieri potest, & ea res recipiuntur probatorie tam super possessione, & spoliatione, quam super proprietate. & unica sententia possessorium, & peritorium terminatur, ut est casus in c. cum dilectis, & ibi notat gl. a. & communiter Doctores, nisi de caus. posses. & propriet. Quod intentaverit possessorium est extra dubium, quia in sua querela discretis verbis proposuit se iuste spoliatum extra iudicium per potentiam laicalem, & Papa condidit de spoliatione mandat illi restituendum in preda et quarta leuitica eorum, qui dixerunt hunc clericum esse peritorem tantum. Quod vero simul cum possessore intentaverit etiam peritorium, constat evidenter nisi falleretur sequentibus: & primo ex querela, quam proposuit Papa, in qua significavit se fuisse canonicè institutum de Capella à qua fuit per potentiam laicalem spoliatus, ut patet ex princ. text. ibi, Ecclesiam de Horton canonicè fuisse adeptus, hoc est sine vitio contentis recipientis, vel forma, ut explicavit hic Host. & Card. ambo in princ. de Jo. Andr. n. 2. que omnia proceduntur pertinent ad peritorium. Secundo ex eadem querela, quam Clericus deposuit coram Episcopo Vigorn. & ex objectione illi facta ex adverso, quod ejus pater in eadem Ecclesia ministrasset: & consequenter illius institutio non esset canonica: quod fieri non potuisset si solum possessorium intencasset, qui agenti intendit recuperanda non potest obijci de non Canonica institutione, ut est casus in d. c. in litteris, inf. de restit. spoliar. Ac demum ex commissione Papæ, qui mandata inquiri non tantum de spoliatione sed etiam an pater Clerici spoliatus fuerit in ead. Ecclesia intrinsecus, & sic an filius esset canonicè institutus: quod si non respicit proprietatem, & titulum beneficii. Unde saltem his omnibus laud junctis non videtur ambigendum quin ille Clericus esset legitimus possessor, & peritorio, & consequenter cessat obijctum quod debuisset restitui priusquam cognosceretur de bono iure iuxta certum in d. c. in litteris, cum concordat supra citatis. Quoniam prædicta iura limitantur non procedere quando spoliatus agit simul possessorem, & peritorem, quia tunc causa committitur, & cognoscitur super utroque ut in d. c. cum dilectis, de caus. posses. & propriet. licet postea si probet possessionem, & spoliationem, sed non proprietatem, obijctum in possessore, sed succedat in peritorio, ut in c. cum Ecclesia Summa, cum materia, & in c. cum super ead. tit.

14 Non obstat quod ille clericus spoliatus solum narraverit in libello aliquid de proprietate, (quod fieri potest, & libellum non vitiat, secundum An. de But. in 1. n. 7.) in conclusione vero retraxerit se ad possessionem: & consequenter non obijctur se probatorem de proprietate, & titulo, quia libellus cognoscitur ex modo concludendi non narrandi, ut est casus in c. Ex parte de impo. de ser. conger. & observat idem But. hic, n. 2. & Jo. de Anan n. 3. in p. l. inquam non obstat, quia de hac conclusione iacet possessore nullibi apparet ex littera, quoniam cum clericus in libello narraverit simul possessionem, & proprietatem, ut But. fatetur, & Papa de utroque inquiri mandaverit, vehementer est presumptio, quod utrumque deduxerit in conclusione libelli,

cui commissio Papa præsumitur esse conformis, l. 1. C. de div. res. ubi est casus c. in inter dilecti, & Caterinus, inf. de lit. in tram. & respondeo Gemino, conf. 47. Supplicium Papæ n. 1. v. r. Nam in resp. 16. & Roman. conf. 132. de revent. in princ.

17 Præterquam quod coram Papa procedit libellus etiam sine conclusione, secundum Innoc. in r. 1. n. 1. v. r. Nisi causa veram Papa ageretur, inf. de lit. cont. off.

18 Rursum obstat quod Papa hic mandet restituere Capellam spoliato, una cum fructibus perceptis, ac etiam qui percipi poterunt, secundum gl. ubi, quod est proprium in mandatis possessoris recuperandæ, c. de rebus, inf. de restit. spol. & ponderant hic Host. in Jo. Andr. n. 3. in v. r. Et ibi, Anthon. n. 1. n. 1. v. r. Nisi causa veram Papa ageretur, inf. de lit. cont. off.

19 Secundo nota ibi, persona, Appellatione personæ intelligi Rectorem Ecclesie, ut hic, & in c. ad extirpanda, inf. ead. & adde Innoc. in c. de materia n. 6. h. de præd. ubi ad notandum in Anglia perinas ecclesiarum dici que præbiter Ecclesie, qui alibi dicuntur Curati, ut c. personæ inf. de appellat.

20 Tercio nota ibi, seu perpetuum Vicarium, Rectorem & Vicarium perpetuum à pari procedere quoad prohibita successione filiorum in beneficiis parentum. Nec mirum, quia secundum Goffred. hic, Vicarius perpetuus habet jus in ecclesia, & sine causa removeri non potest, c. præbiter, c. ad hoc, & in c. in p. n. de off. Vicar. c. g. Perpetuum, inf. de iud. inf. r. c. de iud. sup. de refer. licet emphiteuta, & qui ad non modicum tempus conductus ius habet in re, l. 1. §. in p. si ager p. n. 24 gl. 1. 2. Quod aut. q. de superstitibus. Item perpetuum Vicarius, secundum Anthon. in c. p. n. de re. q. d. d. h. de re. & ut ait But. in 3. not. ad c. in titulus h. de re. & not. ad quod vide que scripsit in c. Ex parte, n. 1. c. seg. & n. 19. de off. Vicar. Anthon. rationem assignat de Host. n. 1. in v. r. Episcopi. Nempe quia Rect. & Vicarius perpetuum eandem curam habent in solidum, cum ratio divisionis non facile non recipiat, ut notatur in c. 1. infra de iur. p. n. Unde si filius inhiheretur Rect. posteaquam pater fuit Vicarius perpetuus, vel e converso daretur accessio in ead. vel consilium iure contra Canonum instituta, ut notat idem Host. in c. ad hoc, ad fin. in v. r. de success. inf. de ead. Non obstat, c. ad extirpanda, inf. ead. quod loquitur simpliciter de Vicario, quoniam illa Decretalis intelligitur secundum hanc, & sic de Vicario perpetuo, ut ibi notat gl. in v. r. Vicar. Innoc. in eod. v. r. Host. n. 1. in v. r. de re. & Bellam. in princ. Henr. Boic. in c. Nomi. n. 7. inf. ead.

26 Ultimo nota id, quod dictum est in Summario, videlicet hunc de iure præbiter possidere ecclesiam, in qua pater non fuit institutus, sed tantum nominis filii ministravit, ut Vicarius conducticius, seu Capellanus amovibilis, & hic notat gl. pen. Host. n. 1. in v. r. Ministravit, & n. 3. in v. r. Nominis, But. in 4. notat, & Anthon. in v. r. Episcopi

dispositionem huius textus, quatenus intelligatur etiam de filio illegitimo, non fuisse sublatam à Conc. Trid. c. 1. sess. 25. ut ex sententia Congreg. dicitur c. ad extirpanda, n. 16. inf. ead. An autem sublatam fuerit per Conc. Clem. VII. que incipit, Ad Canonum constitutiones, scripti in prædicta Decretali ad extirpanda, n. 17. & seqq. ubi plene videat.

DE OBLIGATIS AD RATIOCINIA ORDINANDIS, VEL NON.

Cap. Magnus

S V M M A R I U M.

- Obligati ratiocinandi deposito onere, & redimantur, ordinari potest, prius vero non, c. n. 1. & 2.
- Clerici non possunt esse Procuratores, nec Advocati in foro seculari, nisi pro Ecclesia, nisi ab illis personis, consanguineis, & quarum negotia de iure gerunt.
- Nec in foro seculari procurare non prohibentur.
- Clerici unum negotium clericorum, vel etiam laicorum in foro seculari procurare non prohibentur.
- Clerici an possint esse conductores.
- Clerici possunt emere fructus Ecclesie ad tempus, Carator dari potest etiam pupillo.
- Tut. testamentariorum, vel daturum ordinari non debet ante depositam tutelam, & reddita rationes, secum si tutor sit legitimus.
- Tutela legitima est, que iure agnitionis, vel cognationis deseritur.
- Filius vinctus conceptus nullum agnatum habet, neque cognatum.
- Ratiocinatio que fit.
- Obligati ratiocinandi prohibentur promovendi ad Ordines sed non ad dignitates.
- Clerici prohibentur administrationes suscipere, sed non prohibentur eligi dum tolerantur.
- Debet tamen suspensus ab executione Ordinum quousque rationes reddiderint.
- Obligati ratiocinandi prohibentur in aliqua ratione ad habitum, & professionem admitti, sed si de facto admittantur, professio non est irrita.
- Obligati iuramento ad librum scribendum vel alius servitium exhibendum an possint religionem ingredi, c. n. seg.
- Ingraditibus aboleatur religio ingressu.
- Iuramentum non violat qui in melius commutat.
- Obligati ratiocinandi quot ob causas prohibentur ordinari.
- Ordinari qui non debet, ex cuius ordinatione Ecclesia infamatur.
- Executio sententia capitalis an sit differenda, si comparat aliqui dicens rem esse sibi obligatam ad reddendam rationem alicuius administrationis, vel negotiationis.
- Administrationes bonarum aliterum an, & quibus casibus prohibentur ordinari ante dimissionem officium, & reddita ratiocinatio, c. n. seg.
- Quid in administrationibus Ecclesiasticarum, vel miserabilium personarum.
- Et quid in administrationibus personarum secularium non miserabilium.
- Laici, qui sine ulla fraude facti est clericus, an iudicari, & puniri possit à iudice seculari pro obligationibus contractis, vel delictis commissis ante clericalitatem, c. n. seg. & n. 64.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

- Privilegium superveniens universaliter extinguit, & liberat ab obligatione, qua quæ antea tenebatur. Declaratur, n. 22. v. r. Non obstat.
- Sacerdotium superveniens tollit mirum publicum, & solvit cum promissionem priuinitum.
- Ordinatus in fraudem fori secularis an pro maleficio commisso ante clericalitatem cohereri, & puniri possit à iudice laico, c. n. seg. usque ad n. 35. & n. 69.
- Clericus, qui dimisso habitu, & tonsura delinquit, & postea habitum, & tonsuram reasumpsit, & Ecclesia inservivit, gaudet privilegio fori, nisi reasumpsit habitum in fraudem.
- Fraus in omni dispositione intelligitur excepta.
- Cap. Odoardus, de solut. non suffragatur dolosa.
- Clericus in fraudem promotus non potest à iudice laico personaliter distringi, nisi persona sui præventa, c. n. 51. & seg. & n. 71.
- Cognitio an clericus sacri ordinatus in fraudem, spectat ad iudicem ecclesiasticum, & interim iudex laicus non potest procedere, c. n. seg. & n. 74.
- Clericus qui dimisso habitu, & tonsura dedit mandatum ad commissum delictum, & quod fuit commissum postquam habitum, & tonsuram reasumpsit, & Ecclesia inservivit, gaudet privilegio fori, nisi reasumpsit habitum in fraudem.
- Fraus an presumatur ex hoc solo quod fuerit ordinatus post malefictum commissum an vero requiritur ut ante clericalitatem fuerit in Curia seculari convictus, vel accusatus, aut in criminibus deprehensus, c. n. seg. usque ad n. 81. & n. 72.
- Quid si fuerit ordinatus longe post commissum delictum. Et quid si in continenti, n. 38.
- Fraus suspensiva excluditur ex temporis intervallo, ita arguitur ex brevitate temporis, & n. seg.
- Fraus an presumatur ex fama criminis ante Clericalitatem.
- Votum præcedens Clericalitatem, vel Monachatum excludit suspensionem fraudis.
- Laicus conventus in Curia seculari, qui postea factus est Clericus, an pro illa causa à iudice laico iudicari, & puniri possit, c. n. seg. usque ad n. 77.
- Continentia causa non debet deridi. Declaratur, n. 29.
- Rem per Ecclesiam transiens dum ad supplicium ducitur, gaudet immunitate, nec potest inde violenter extrahi, c. n. 61.
- Decimatoria fori noviter orta opponitur etiam post iuramentum.
- Res alterata, vel consecrata non restituitur priori domino. Declaratur, n. 60.
- Fori adjectio aliud est, & aliud mutatio.
- Per Clericalitatem mutatur status, & fori, quoniam & genui fori.
- Fori privilegio clericus nec tacite, nec expressè potest renunciare. Declaratur, n. 66 & 69.
- Clerici coherciti est jurisdictionis nisi spiritualis, que non cadit in laicum. Declaratur, n. 76 & 79.
- Votum Damini Robusterij à Signatura Justitie approbatur super articulo An instantia contra laicum

F f 3

- laicum inchoata in foro seculari transeat in clericum succellorem, & n. 1. vers. Non possit.
- 1) Theoricantabile loam. Andr. a. DD. approbata super iurisdictione in laicum, qui lite pendente factus est clericus, vel professus.
- 2) Laicum, qui dum detineretur in carcere Curie seculari, factus est clericus, vel professus, potest a iudice laico distringi, & puniri etiam in persona, & n. 3. f.
- 3) Rone ad morem damnatus Eucharistiam suscipiens non gaudet immunitate.
- 4) Index laicum qualiter & quando possit procedere contra Clericum ordinatum lite pendente perstringitur actio conclusionibus dicti in Andr. & Canonistarum.
- 5) Et conclusiones omnes religuntur ad unam.
- 6) Iurisdictione laici in causa ante clericali presentia perpetuatur in clericum propter principium habile, licet devenire ad casum a quo non patitur inchoari.
- 7) Clerico agenti contra laicum in foro seculari potest ibi civiliter reconveniri.
- 8) Clerico heres laici conventi in foro seculari an teneatur ibi causam persequi, & n. 61. vers. Non possit.
- 9) Res facta a nullo causa conreclari potest nisi a sacro, & Deo dicatur hominibus.
- 10) Immunitas non fit concessa personis ad Ecclesiam consuevitur, sed ipsi Ecclesia.
- 11) Clericus qui post questionem sibi motam in foro seculari ordinatum est non sponte, sed a iudice laico, an in causa illa teneatur coram iudice laico respondere.
- 12) Laicum aut Clericus non beneficiatus non potest cogi ad officium suscipiendum etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesie.
- 13) Laico post commissum delictum sine ulla fraude prima iustitia in iudicio omnino eximitur a iurisdictione iudicis laici, tam quoad personam, quam quoad bona ex sententia S. Congregationis Concilii.
- 14) Sed si in fraudem, eximitur nihilominus quoad personam, sed non quoad bona, n. 71. Procedere tamen debet declaratio super fraude, n. 74.
- 15) Que declaratio pertinet ad iudicem ecclesiasticum, ibidem, vers. Quinta conclusio.
- 16) Clericus post delictum in fraudem, promittit an sit degradandus, & tradendus Curie seculari personaliter puniendus.
- 17) Degradatio an requiratur in Clerico prima tonsura, & n. 70.
- 18) Clericum prima tonsuram incorrigibilem non potest puniri a iudice laico antequam fuerit traditus Curie seculari previa declaratione ecclesiastica super delicto.
- 19) Clericus assensum potest a iudice laico puniri, etiam absque alia de qua ad aliam requiratur tamen declaratio Ordinarii super qualitate assensu.
- 20) Clericum coniugatum, qui post dimissum habitum, & transiit in laicum, & in Curia seculari condemnatus fuit, & secunde habitum, & conjugium resumpsit, & Ecclesia inferre cepit, an possit a iudice laico iudicari, & puniri, & n. 81. & seq.
- 21) Index Ecclesiasticus tantum cognoscit an clericus

- fuerit ordinatus in fraudem, an duxerit unicam, & virginem, & an inchoare in habitu, & tonsura, & interim iudex laicum conquiscent.
- 22) Homicida, & spurcus licet tonsurari non debeatur, tamen tonsuram recipit charactere, sed non ordinem executionem.
- 23) Laicum conventum in Curia seculari, qui postea in aliqua religione professionem emisit, an possit pro illa causa a iudice laico iudicari, & puniri, & n. seq.
- 24) Et quid sit animum, probationum, n. 79.
- 25) Et quid in eo, qui factus est clericus, vel Tertiarium, aut miles S. Gaudemii, n. 80.
- 26) Professus, & clericus quoad privilegium fori a pari procedunt.
- 27) Signatura quid senserit in muliere, qua lite pendente in foro seculari officia est mantellata, seu Pizacata S. Augustini.
- 28) Clericum coniugatum per dimissionem habitum non perdit perpetuum privilegium fori, sed ad tempus, quantum ad habitum non desert.
- 29) Clericum innocens se enormitatis an perdat privilegium fori.
- 30) Laicum in iudicio, & carceratum in Curia seculari, & postea dimissum sub fidei iurisdictione de se representando, si interim fuerit ordinatus, an possit pro causa illa a iudice laico ad carceres revocari, & puniri, & n. seq.
- 31) Et carcerem dimissum sub fidei iurisdictione de se representando censetur adhuc detentum.
- 32) Clericus Ecclesie non informis curio piscopi beneficium conuenit, dum detinetur in carceribus Curie seculari puniri potest a iudice laico etiam pena corpora afflictiva.
- 33) Ecclesia potest declarare Clericorum exemptionem a seculari potestate, licet sit de iure divina, in aliquibus casibus non suffragari.
- 34) Laicum in exilium postea a iudice seculari cum hoc ut sit exilium non servare, in iudicio in penam revocatum, si postea a iudice seculari non servaverit, & propter hoc ad eundem iudicem in carcerem compellitur, an sit remittendum ad iudicem ecclesiasticum.
- 35) Tempus a quo professionem exiit an debeat attendi ad degraandum qui sit iudex competens tam contra Clericum, quam contra Laicum.
- 36) Index de graatu potest laicum sententiam a iudice informis ad exilium in iudicio in possessionem, an possit de iudice a iudice seculari cognoscere.
- 37) Index ecclesiasticus an teneatur stare sententia iudicis laici contra clericum, qui dum laicum esset in exilium damnatus sunt pena adjecta in casu transprofessionis.

MAGNUS. Obligatus ratio cini de pofitio opere, & reddita ratione ordinari potest, in ius vero non. Hoc dicit secundum omnes, & sunt tres partes. In prima proponitur questio, in secunda questiois responsio, ibi, Grat. In tertia responsiois approbatio, ibi, Voverfi.

Nota primo Procuratores, Acores, executores, & Curatores equiparari quoad hoc ut nullus ipsorum possit Clericus ordinari ante dimissum officium, & reddita ratio cini. Alia tamen differunt, ut hic declarat glof. 1. & Hostienus in primo.

- Secundo nota ibi, Procuratores, argumentum optimum quod Clericum non possunt esse Procuratores causarum, alioquin non prohiberetur quia promovetur ante dimissum Procuratoris officium, ut hic, si etiam promotor possit illud suscipere, & exercere: nam facilius datur retentio, quam nova alicuius, l. Ferratensis, C. De usufruct. l. 2. & ibi Bald. in 3. notab. ff. De hereditate, facit textum in cap. Quemadmodum, infra de iur. jur. Quod verum est in foro seculari, in quo Clerici postulare prohibentur, nisi pro Ecclesia, vel miserabilibus personis, consanguineis, nec non ipsi, quorum negotia de iure gerunt, ut l. 1. §. 1. & l. seq. ff. De postulat. & quod dictum est de Procuratore: idem intellige de Advocato, ut est textus in cap. 1. infra, de postulan. & notat hic Innocentius. At verò coram iudice Ecclesiastico Clerici possunt esse Procuratores, & Advocati etiam pro laicis, arg. eius, quod dicitur a contrario sensu in d. c. 1. 2. & 3. de postulat. Ita Innocentius, num. 3. in fin. & Cardin. in 8. quass. 4. Vel certe quod dictum est, Clericos non posse esse Procuratores laicorum in foro seculari intelligi debet generaliter: sed unum negotium procurare non prohibentur, secundum Innocentium in fin. Hostienus, num. 3. & Cardin. dicta quass. 8. in fin.
- 5) Hinc sumpta occasione querunt Doctores, an Clerici possint esse conductores, negat Innocentius, num. 4. & Hostienus, num. 2. si sint conductores publicorum negotiorum, puta vectigalium, & consimilium, vel etiam si sint conductores aliorum ratione quilibet, videlicet si villos conducant, ut carius locent, & ita intelligunt c. 1. & 2. 21. qu. 3. & l. Milites, & Locari, & idem putant de ijs qui conducunt redditus villarum. At verò unam possessionem pro opere manuum suarum egellate ingruente sua, vel consanguineorum, aut miserabilium personarum, quorum negotia gesserunt, licet eis conducere, ut in Auth. de sancti ff. Episc. §. si autem, de c. Clericus, §. 1. dist. licet verba Innocentius. Aditer intelligit Cardinialis in §. quass. dicens Codicem videri corruptum. Fructus etiam Ecclesie emere possunt ad tempus, ut c. fin. de Pralat. vic. suis.
- 7) Tertio nota ibi, curatores pupillarum: curatorem posse dari etiam pupillo, de quo dicit, ut notat Bart. in l. Curator, num. 1. ff. De tutor. & curator. dat. ad hie, & l. Qui habet, §. si pupillus, num. 2. ff. De tutel. Regulariter tamen pupillo usque ad decimum quartum annum datur tutor, & instituitur, quibus modis tutel. sentat. in primo. & a doctimo quarto anno usque ad vigesimum quintum datur curator, in §. de curator. in principio. & hic notat glof. in ver. Curator, & complures alias differentias recenset glof. final. in l. ventri, ff. De tutor. & curator. Quod tamen spectat ad dispositionem huius textus, curatores & tutores a pari procedunt. Unde Hostienus, Joan. Andr. Bellam. & Cardin. post ver. Curatoris supplet, id est, adultarum, & post ver. Pupillarum, subaudiunt tutores. In iudicio enim tam curator, quam tutor ordinari prohibetur, nisi servato quod præscribitur hic. Fallit hoc secundum Innocentium, num. 4. vers. Et nota. in eo, qui tutelam, vel curam gerit legitimam, & necessariam sibi a lege impolitam, hic enim non prohibetur ordinari, cum etiam promotus possit eam suscipere,

- cap. Perrenit, 86. dist. 10, saltem autoritate episcopi, licet non cogatur invitus, ut ibi notat glof. in ver. Tutelam, & itaque hic textus intelligi debet tantum de tutela testamentaria, vel dativa, quia cum hanc Clerici prohibeamur suscipere, ut c. Cyprianus, 21. quass. 3. & tenet glof. præallegata in d. c. Perrenit, quæ communiter à Doctores recipitur: & Specularius in tit. de tutel. §. Generaliter, contentus est, ut tutor datus, vel testamentarius ante depositam tutelam, & redditis rationes ordinari non debeat, ut dicitur: ita est ex mente Innocentii, cui consentiunt Bellam. num. 1. Card. in 4. ppof. & plerique alij.
- 9) Et ex hoc notabiliter infero, ut laicus suscipiens tutelam nepotis ex filio spurio, seu vulgo concepto sibi datam testamentis ejusdem filij non sit promovendus ad ordines, nisi deposita tutela, quia nec promotus possit eam exercere. Ratio est, quia tutela huiusmodi non est legitima, sed testamentaria: cum legitima tutela sit, quæ de iure agnationis, vel cognationis defertur, ut Authen. Præbiteros, c. De Episc. & Cler. posita super lege Generaliter. At filius vulgo conceptus, de quo in l. vulgo conceptus, ff. De stat. hom. nullum agnatum habet, cum agnatio à patre sit, is autem nullum patrem habere intelligatur, ut in §. de legitimi, successor. agnator. §. vulgo conceptus. Item constat eum non esse cognatum, cum iura cognationis à matre proveniant, ut dicitur, §. vulgo. Ita ex factis concludit Bart. 1. 43. incipiens Paulus, lib. 1.
- 11) Quarto nota, duo copulative requiri ad hoc, ut administrator generalis bonorum alterius promovetur possit ad ordines, videlicet, ut deponat officium, & rationes reddat, ut probat littera ibi, post deposita aucta, & reddita rationes: nam, ut inquit Glossed. de postum. Abb. Anq. hic num. 2. Rationes sunt traditiones rationum, quibus aliquis obligatur ex administratione rei publicæ, et privata. Unde secundum Hostienus, num. 4. in ver. pupillarum, debet & reliqua restituere, quæ ad ipsum pervenerunt, vel quæ pervenire poterunt, si dolo, vel culpa ipsius factum sit, quominus pervenerint, ut §. 1. & fin. ff. De reu. & ration. distr. sign. & l. 2. ff. De negat. §. ff. nihil enim de administratione apud eum remanere debet, l. idemque, & l. Ex mandato, §. de iudat. etiam indebitum sit l. Qui proprius, §. Et non in ceteris ff. De Procur.
- 12) Quinto nota ibi, Ordinari. Rationibus obligatum repelli ab ordinibus suscipiendis, non autem a dignitatibus, de quibus hic nulla fit mentio: unde Clericus ex hoc capite non prohibetur eligi. Ratio diverditatis est, quod per promotionem ad ordines fit præiudicium his, quorum negotia geruntur ex mutatione futuri. At cum iam promotus assumatur ad dignitatem, foris non mutatur, ad hoc cap. 2. in pa. de alim. iud. marcan. caus. fact. Ita Innocentius & Hostienus, hic ambo num. 1. Joan. Andr. num. 4. in ver. Ordinari. Anchar. in 4. notab. & alij communiter. Non obstat quod Clerici prohibentur similes administrationes suscipere, in cap. 1. & 2. quass. 3. quia non prohibentur eligi cum tolerentur, secundum Innocentium, & alios præallegatos, & ex prædicta ratione videtur consequi, ut obnoxius rationibus, qui iam Clericus ordinatus est, non

prohibeatur ad superiores ordines ascendere. Ex hoc enim non mutat forum, cum per Clericatum jam effectum sit de foro Ecclesie, cap. 1. & 2. & cap. si illi veni, infra de for. comp. Verum Innoc. & Collectar. hic dicunt talem esse removendum, id est suspendendum, vel impediendam ordinem, quousque rationes reddiderit, arg. leg. de re legato, §. de re, ff. de legat. 1. Sed vice versa licet rationibus obligatus prohibetur ingredi religionem, quia ex hoc forum mutat, cum novitus in persona Ecclesiastica, & gaudeat privilegio fori & Canonis, cap. Reliquos §. Quamvis de sentent. excomm. lib. 6. & ibi notat gloss. in ver. Non possit. Dixi in cap. Statutum, ubi, 44. post Holl. ibi nam. 4. infra de regular. Hodie hoc est expeditum in Constitutione Sixti V. Cum de omnibus, in Bullar. tom. 2. pag. 602. quia statutum est, ut ingenti & alieno supra virescitur facultatum gravari, vel reddendis rationibus ita obnoxii, ut ex huiusmodi causa sit, vel molestia iam sit illata, vel timendum sit ne inferatur, nullatenus in aliqua religione recipiantur, & receptiones ad habitum, vel professionem non servata forma ibi prescripta, ut ex decernitur; si licet quoad multatam professionem eam Constitutionem ad terminos iuris reduxerit. Clemens VIII. in Constitutione, quae incipit, in summa, in Bullar. tom. 3. pag. 129.

16 Sed si in causa quaestio, An obligatus etiam iuramento ad aliquod servitium exhibendum, pura ad scribendum librum, vel quid simile, possit religionem ingredi.

Movet hanc quaestionem gloss. 1. in cap. Praeterea, §. diff. & recitat tres opiniones. Prima est Hugonis, qui arbitratus est absolute hoc obligatum ingredi posse, & ecclesiam teneri licentiam dare. Neque enim inferretur injuria illi, cui tenetur servitium praestare, cum hoc iustitiam spiritus sancti fiat, ut cap. Dixi, §. 1. quest. 1. & hinc opinioni suffragatur iura in c. Scriptura, infra de vita. in c. ex publico, & cap. fin. de convers. conjugat. in cap. Dux, §. 2. q. 2. & in c. Admonere, §. 3. quest. 2. Item suffragatur simile quod ingratitudo aboletur religionis ingressu, cap. Non liceat, & ibi gloss. 1. 19. quest. 3. Secunda opinio est illorum, qui putant ingressum non prohiberi, sed nihilominus monasterium teneri tantum de eo, quod ad ipsum pervenerit, nisi ex persona ipsius plus acquirerit ex aliqua successione, ut c. Si qua mulier, §. 1. quest. 11.

17 Tertia demum opinio est gloss. Joannis in dist. cap. Praeterea, quod existens in monasterio periciat opus, ad quod se adstrinxit, dummodo tamen non negligat divinum obsequium, cap. Clericus, §. 1. diff. Ex pro hac parte determinat Innocent. in hac rubrica in principio, an enim: si talis nulla fraude ducitur, scilicet ut fugiat laborem, vel expensas, sed sola Dei charitate, securus ingrediatur; quia qui lege privata ducitur, nulla ratio exigit, ut a lege publica constingatur, & ubi spiritus Dei, ibi libertas, d. c. Dux, & cap. Licet, infra de regul. tamen de bonis, quae habet tempore ingressus, vel quae postea obvenirent, satis fecit illis, quibus erat obligatus d. cap. Signa mulier, & l. De nobis, §. 1. C. De Episc. & Cleric. vel etiam si fecit scribere, vel opus facere, ad quod tenebatur, illud expleat propriis manibus, dum tamen id possit salva re-

gula, & officio non neglecto, arg. dist. cap. Clericus, §. 1. diff. ita Innoc. cui adhaerent hic Hostiensis, num. 10. Jo. Andr. & Butr. ambo num. 1. Caplin. num. 2. & Anchar. eodem num. vers. Glossa magna, & alij committer. Raymond. in summa licet sit, §. Pone aliquam. Archid. in d. cap. Praeterea, num. 2. circa finem, & Specular. in tit. de stat. Monach. §. Visitatione, num. 34. Neque hic obstat iuramentum. Quia illud non violatur, qui in melius commutat, c. Perreunt, infra de iur. jur. cap. Verum, de convers. conjug. secundum Specular. qui tamen post Hostien. consultat in talibus priusquam ingrediatur, adimpleat quod promissit. Quamvis autem Laurentius putet primum esse deducenda expensas, ne sit monasterio onerosus, c. De lapsis, §. Qui vero, §. 6. quest. 5. & l. si quis bonis ff. de censuris, boner. Hoc tamen reprobat Innoc. & Host. quia scribere potest, & nihilominus altari servitio, unde ex altari vivere debet, cap. Cum fecerim, infra de praebenda. Nec secundum eos obstat d. cap. De lapsis, quia loquitur de Monachis in actiori monasterio destruis ad agendam penitentiam, qui multa bona contulerant primo monasterio, ex quibus sic destruis suppeditari debent vitae necessaria, quod latius prosequitur Holl. in summa hoc sit, §. penult. & idem dicit Speculator, ubi supra, vers. Visitatione, de Doctore, qui se obligavit ad legendum, & de potestate, qui se iurando adstrinxit ad regendam civitatem, & consimilibus, de quibus, & de obligatis causa pignoris, & de filiis nuptiariorum, & de eo, qui iuravit ad tempus solvete, vide planius per Holl. loca cit.

19 Deinde QUERO, cum hic dicatur ratioi nisi obligatos non esse ordinandos, nisi de polito onere, & redditis rationibus, quae sit causa huius prohibitionis.

Respondeo esse duplicem. Prima est, quae hic ponitur in littera, videlicet, quia ex promotione ralius infamatur Ecclesia, hoc est, vilificatur, seu de honore, si de dolo, vel fraude conveniantur secundum Holl. num. 9. vel infamatur, id est, oneratur, & gravatur, quia hac occasione quamvis impulle hoc fiat, multoties bona Ecclesiae depravantur a creditoribus, arg. cap. Parochiano, infra de spoliis. Quia igitur ecclesia hinc vituperari, seu gravari posset, pure merito prevaricari debet, ut hic. Unde colligit generaliter Butr. num. 3. non in esse habilem ad ordines, ex cuius ordinatione ecclesia infamatur, cap. vnic. supra de servitio, in ordin. sacien. Ad quod conferunt quae leguntur in Constitutione Sixti V. superius allegata, num. 1. §. in 3. c. ceterum.

20 Secunda causa est, quia ex mutatione fori inferretur praedictum, quorum negotia geruntur, ut ceteri supra, num. 12. Non sunt autem promovendi, per eorum ordinationem aliorum iura laeduntur, ut notatur in cap. 2. supra tit. prox. Quapropter superferendum erit, abs ordinatione, quousque fuerint depositae administrationes, & reddita ratioi.

21 Ex hoc infero ad quaestionem. Quidam sunt condemnatus ad mortem; comparet tertius, dicens, rem esse sibi obligatum ad reddendas rationes ex aliqua administratione, vel negotiatione, & petit superferri in executione sententiae.

eis quousque sibi rationes reddantur; non quid sit audiendus; Divus foras hanc quaestionem, in leg. servum an. §. de legat. 1. An habent in leg. servus legat. §. de re, ubi dicitur de conclusionibus executionem esse differendam. Ideo firmant Cyn. Barr. & Bald. in l. C. De hoc profectis, & idem Barr. in l. interdum, num. 2. ff. De publican. Ludovic. Roman. in l. Pompeianus §. de ff. Famil. v. s. s. Quod dicit esse singulariter notandum Bald. in dict. leg. servum an. quia dilata executione meum possit haberi gratia a Principe. Per quae conclusio est argumentum optimum in d. leg. servum an. ubi dicitur Barr. nam. 1. & in d. h. servum an. & videtur casus in d. leg. interdum, ubi etiam Barr. num. 2. & est casus ad litteram in d. l. 1. C. De hoc profectis. Unde dicit ibi Angellus, illam legem decideri, ut volens differre executionem condemnati ad mortem, ut ejus gratiam consequatur a superiore, debeat habere istam cautelam, videlicet procelari Praetuli, vel Pontifici ut non exequatur, eo quia condemnatus est sibi obligatus ad reddendam rationem, nisi primo illam reddiderit, & petat super hoc non terminum assignari. Eandem cautelam ad praetentiam executionem sententiae capitulis, possit Bartholomaeus. Capul. cautela 2. alias §. num. 31. vers. si vo differre mortem. Facit quod notat gloss. 1. in c. Praeterea, §. 1. diff. 1. quae dicit de iuratore etiam mortuum non debere sepeliri invito creditore, nisi prius sit satisfactus, per textum in cap. Quod notat, infra de appellat. Verum cautela huiusmodi hodie parum prodesset, quia hoc de consuetudine non servant iudices, licet de iure sit ita, & sententias capitales executioni demandat, non expectat redditione rationis, sicut anteantur Angel. & Roman. loca citata. Raphael Curran. & Jul. in leg. servum an. in princip. Angel. de Malizia in ver. Et ibi capul. num. 31. Paris de Puc. de spoliis. fol. 316. cap. 2. num. 1. Praet. Carot. fol. 149. num. 82. Subdit tamen Capul. ubi supra, quod si in aliquo loco non esset servatum, quia non fuisset petitum, deberet servari, quia leges tolluntur per contrarium in sum non per de iuramento, ut notatur per Cynum, & alios in l. fin. §. De iur. iur. & per gloss. de Doctores in proximo inferius §. 1. sed postea dicit non esse denegandum brevem dilacionem, puta bidui, vel tridui, dummodo tamen hae quatuor concurrant. Primo scilicet, ut appareat dilacionem non peti in causa differende, aut vitandae executionis. Secundo, ut non substat timor, vel periculum, ut condemnatus possit & carceribus evadere, aut aliter escandalari. Tertio, ut ille tertius non potuerit prius petere talem rationem sibi reddi. Quarto, quod ex eo, quod sibi ratio non reddatur, possit pari aliquid per iudicium irreparabile. Ita Jul. Clar. Praet. Curran. §. fin. quest. 37. vers. Ego vero dicebam.

22 Ulterius QUERO, cum hic statuatur ut administrationes bonorum aliorum ordinari non debeant nisi iussu officio, & redditis ratioi, nisi, num. quid hoc sit generaliter verum.

Vincens non advertens ad gloriam, quae hic ponitur in ver. Infamatus, dicit placere sibi, si obligati ex administratione possint heri clerici, quia in iura habent, conventum non possunt, si habent, etiam facti clerici possunt conventui, vel si

facti sunt. Monachi, monasterium conveniantur, vel eedet quae ad ipsum pervenerunt, & hoc capitulum intelligi procedere post litem contestatam; conveniunt enim iura de mala administratione notatur, & idem in similibus. Fateretur tamen communitate non tenere quod hic tenet gladius magnus. Albus, & Guillelmus Nafio ejus discipulus, ut tenet hic Hostiensis, num. 9. diffinitione glossa. Tertio namque profectus repromittens, admittit se scripturam obligatum ad ratioi nullatenus esse promittendum, per id, quod legitur, & notatur in l. de iur. iur. C. De iur. iur. §. Curia, ff. de iur. iur. & quia cum iura decretalis non dilogatur, nec non dilogueri debemus, l. §. ff. de iur. iur. & l. de iur. iur. ff. de iur. iur. sed ut verbum utat Hostiensis, non videtur tam sollemniter, & rationabiliter d. l. iur. iur. unico verbo cancellanda, arg. cap. Elicia vestra, §. secunda, §. Quaeque, supra de elec. Verum Joan. Andr. num. 21. imitatur de his verbis Hostiensis, cum illa dicitur glossa fuerit Alani, ut dicit se vidisse in antiquis apparatibus. Quapropter conjungendo dicta glossa, & Doctorum in hac materia sic dilogueri. Aut agitur de administrationibus bonorum alicujus personae Ecclesiasticae, vel secularis, sed miserabilis, puta pupillorum, viduarum, vel similibus ex causa pietatis, & elemosynarum, & tales etiam in officio periclitantes non prohibentur ad ordines promoveri, si aliud Canonium non obstat: nam & promoti possunt consimilium ad alii nullatenus suscipere, ut cap. Perreunt, & diffinit. cap. Inductum, §. diffinit. cap. Alonaco, §. si sermo, §. 6. quest. 1. & cap. in nota, §. 6. quest. 7. Ergo iuratus ante Clericatum assumptus potest tunc, arg. l. 2. & ibi Bald. in §. notat. C. De iur. iur. §. l. per retentionem, ff. De iur. iur. & cap. Quomodo dicitur, de iur. iur. & hoc planum. Aut agitur de administrationibus bonorum personarum secularium non miserabilium; & tunc si ad agendam administrationem perpetuo sunt adstricti, ad Ordines perpetuo repelluntur, & licet intelligat legem, §. 3. diffinit. c. Quicumque, §. diffinit. Si vero ad tempus deputati fuerint, quando in administratione huiusmodi perseverant, nullatenus promovendi debent, cap. 1. §. 2. & cap. Sed non praecautio, infra de Cler. vel Monach. cap. 7. §. 2. §. 21. q. 2. ita Glossa 3. & Holl. ibi num. 6. Joan. Andr. num. 18. Helvic. Boich. post Brumprum, Bellam. in l. Bullar. 7. Archid. in cap. Praeterea, num. 2. §. 1. §. fin. Sin autem administrationem se potuerit, & remaneret ratioi nisi obligati, tunc sequere dicitur omnia glossa notat in ver. Infamatus, cui adherent Innoc. Hostien. Jo. Angl. & reliqui omnes; nam si ratioi nisi impubita, puta quia contempti administraverunt, promovendi non debent quousque rationes reddiderint, & liberationem fuerint ostendunt, c. cetera, §. 3. diffinit. & l. si quis dicitur, §. de iur. iur. C. Cur. obligatus enim ex causa administrationis Reputatur ab honoribus, & ex causa est multum, vel alia simili non arceat, l. Rescripto, §. De iur. iur. ff. De iur. iur. & l. Quisquis emen- si, §. de iur. iur. §. Cur. Sin autem ratioi nisi impubita, puta quia contempti administraverunt, promovendi non debent quousque rationes reddiderint, & liberationem fuerint ostendunt, c. cetera, §. 3. diffinit. & l. si quis dicitur, §. de iur. iur. C. Cur. obligatus enim ex causa administrationis Reputatur ab honoribus, & ex causa est multum, vel alia simili non arceat, l. Rescripto, §. De iur. iur. ff. De iur. iur. & l. Quisquis emen- si, §. de iur. iur. §. Cur.

DE BIGAMIS non ordinandis.

Cap. Super eo.

S Y M M A R I U M.

- 1 Bigamus quamvis ordinari non debeat, tamen si fecerit, ab irregularitate recipi.
- 2 Episcopus qui ordinatus bigamus non potest intrinsecari, & non.
- 3 Dispensatio ab irregularitate executione est capax pena deponendi ab ordine.
- 4 Bigamus qua ratione sit irregularis, & non.
- 5 Dispensatio facta cum irregularitate bigamus, quam cum ordinato.
- 6 Causa delectat per penitentiam, irregularitas facta, & non.
- 7 Dispensatio non potest Episcopus cum bigamo in sacra ut debeat.
- 8 Episcopus non dispensat contra Apostolica.
- 9 Circa usus post peccatum penitentiam incipit esse quod non erat.
- 10 Bigamus ordinatus prohibetur non propter bigamiam, sed propter sacra canonum defectum.
- 11 Papa dispensare potest cum bigamo ad omnes sacra et ordines.
- 12 Capax quamvis in articulo fidei dispensare non possit in aliam tamen potestatem in sacramentis, & votis.
- 13 Bigamus non est nullus irregularitas iure naturalis, sed positivus.
- 14 Papa dispensat in omni constitutione Ecclesie.
- 15 Capax in qua dispensare potest contra Apostolicum.
- 16 Papa est maior Apostolica administratione.
- 17 Nec Canon, nec Petri Constitutionem adstringitur, sed Dei.
- 18 Papa non dispensat cum bigamo de potestate ordinaria, sed ab ipsa.
- 19 Dispensatio an possit Episcopus auctoritate ordinaria cum his subditi vero bigamo ad primam rationem, & beneficia simplicia, & non, seq. usque in finem.
- 20 Quod si dispensat, & consuetudinem ac beneficium conferat quasi puniti callator, & callatorum incurram, & non.
- 21 Pro sententia affirmativa referuntur auctoritates Thomistarum.
- 22 Assensu summatim a pro. eadem sententia affirmativa.
- 23 Intellectus cap. Lector, 24 dist. & non.
- 24 Episcopus dispensat cum illegitimo.
- 25 Item cum Monacho, & Monachis, qui volendo bigamiam contraxerunt.
- 26 Apostolus prohibet super bigamiam, de quibus dicitur in necessitate.
- 27 Reponitur Antiqua pro sententia negativa.

- 30 Ad legem, & Canonistarum concilia.
- 31 Bigamus omni privilegio clericis nudatis, & sub anathemate & oblatione ratiorem, & de his hinc etiam de lege.
- 32 Episcopus an possit ex necessitate causa contra penitentiam Concilium dispensare, & non.
- 33 Inferior a Papa non dispensat contra praximum Apostolicum.
- 34 Papa potest iure ordinari super bigamia dispensare.
- 35 Episcopus non dispensat contra Canonem, etiam non Concilium, statuentem per. v. etiam non potest, ibid. ver. Ad sim. etiam.
- 36 Dispensatio contra Concilium est contra praximum, et ipse quod non reperitur in causa.
- 37 Dispensatur factum in delicto, quo penitentia tollatur, quod est de delicto, quod dicitur in eadem post Baptismum.
- 38 Episcopus cur dispensat cum illegitimo, & non cum bigamo.
- 39 Bigamus irregularis ut cur indultus.
- 40 Ordines omnes sunt unum sacramentum.
- 41 Episcopus quo causa potest super bigamia dispensare.
- 42 Dispensatio nulla canonice debet sine iusta causa, & non.
- 43 Clerici conjugati non sunt adhibendi in ministerio Ordinum, nisi sint desinunt clerici calidus, & bigamus etiam calidus desinunt, prohibetur ei ad Episcopo in ministerio Ordinum ministerium.
- 44 Episcopus an possit cum bigamo dispensare ac neque simplicia.
- 45 Latum non est capax beneficii Ecclesiastici, ibi.
- 46 Bigamus ordinatus ab Episcopo ad primam rationem non habet ordinis executionem, nec est pax beneficii.
- 47 Penam suspensionis infligit Episcopus bigamus ordinatus an sit lata sententia, vel sententia.
- 48 Ignorantia iuris valet de hoc, & merita an ex se Episcopus dispensat.
- 49 Opiniones diversae in aliquo articulo extra a contemptu, & a pena.

SUPER EO. Cum bigamo, qui ordinatus est a sacro, non dispensatur, & ordinatus privabitur potestate ordinandi, nisi cum eo fuerit dispensatum. Hoc dicit. Primus dicitur consultatio. Secundo dicitur responsum, ibi responsum. Vel dividit in quatuor partes, ut per Cardin. & Joan. de Anan. Nota primo bigamiam, quamvis ordinari non debeat, tamen si fecerit, ab irregularitate recipi, ut clare probat haec littera, ibi sunt privandi; nec non ibi, remanere: nam quomodo privari, & remanere possent, si Ordines non recepissent? Id ipsum patet in cap. Quomodo penitentiam, qui conjugat bigamus, 50. dist. ibi, in quo invenitur ordinis perpetua stabilitate permanere, & tenet hic glossa magna in fine. Innocent. nam. 1. in ver. Dispensare, Butr. num. 3. & 7. Anchar. num. 2. & existeronius; sanctus Thomas in 4. dist. 27. quod 3. art. 1. Sylvell. in ver. Bigamia, num. 7. Nota de his de bigam. in verbo, & de his 7. num. 3. & plenius de his in 6. parte 5. recenset coram Gregor. XV. de his 16. n. 8. & super alias. Unde merito Holl. in num. 1. in ver. Remanere, redarguit Nicolaum Furiosum, quod non sine favore scripserit bigamum non magis characterem recipere, quam alium.

- 1 Secundo nota penam ordinandi bigamum, est etiam suspensus ipso iure a collatione Ordinum: intelligitur per annum, ut in c. Nulli penitentiam, 55. dist. per quem textum ita ex certa respondit Navarr. conf. 3. incipiens Episcopus, qui dicitur, hoc tit. Nec obstat littera huius relexibili, sunt privandi, quia exponitur, id est deponendi, secundum Holt. in prin. in ver. Officio, Joan. Andr. nam. 2. Bellam. & Card. in prin. in ead. ver. et notat Archid. in dno cap. Nihil, num. 2. in 1. gloss. qui ad hoc allegat. cap. 1. 1. dist. de cast. 6. dist. 3. & hoc sentit Anton. de Butrio hic num. 2. dum dicit: nota quod carens ordinis executione est habitus ad recipiendum ordinis deponitionem, & sic est capax deponitionis, per quod videtur, quod deponitio ab ordine aliquid operetur in suspensio ab executione, quia tollit ipsam executionem. His enim verbis Butr. apponit etiam ordinatorem, de quo textus loquitur, esse iuso iure suspensum. Et quarevis S. Congregatio Concilii videatur seculis Episcopum sic ordinatum in nullam penam incidere ipso iure tamen contrarium probavit Sixtus V. in casu contingenti, ut dicitur infra, num. 46. in fin.
- 2 Tercio nota ex textu penam bigami ordinandi, quia prohibetur in suscipiens ordinis ministrare, & ad altares ascendere, & sic est irregularis, cap. Super infra eod. Quod probat S. Thom. in 4. dist. 27. quod 3. art. 1. quia aliquis per Sacramentum Ordinis minister Sacramentorum constituitur, & ille qui aliis Sacramenta ministrare debet, nullum defectum in Sacramentis pati debet. Defectus autem in Sacramento est quando Sacramenti significatio integra non invenitur, Sacramentum autem materiam non significat conjunctionem Christi ad Ecclesiam, quae est unum ad unum, & ideo requiritur ad peccatum significationem Sacramenti, ut vis sit tantum unius vit, & uxor tantum unius uxoris, & ideo bigamia, quae hoc tollit, irregularitatem inducit. Ad hoc cap. Debitum infra eod., & sequitur totidem verbis Sylvell. in ver. Bigamia, num. 1.
- 3 Quarto nota facilius dispensari cum ordinando, licet gravius delinquit, quam cum ordinato. Et est ratio, quia in primo est culpa tantum, in secundo autem culpa, & irregularitas, quae non tollitur per penitentiam, sicut culpa, post Roarin notat hic Cardin. col. 1. in 3. oppos. Anchar. num. 2. in 3. notat, & Joan. de Anan. in prin. & solvitur contrarium de his. 2. ad prim. supra de trans.
- 4 Ultimo nota Episcopum cum bigamo dispensare non posse ut remaneat in suscipiens Ordibus, vel ad superiores ascendat. Quod hodie admittunt omnes in ordinibus sacris: nam contraria opinio, quae olim reperitur, expresse reprobat in c. Nuper, & cap. a nobis infra eod. nec mirum, quia Episcopi non dispensant contra legem Apostolice, ut hic patet, sicut nec contra legem Concilii, ut in ext. vag. Joan. XXII. Sancta Romana, 5. Quidam autem, de relig. domib. & notat hic Butr. num. 2. nec refragatur quod Episcopus dispenset cum criminosis, cap. At si Clerici, 5. de adult. de iudic. & tamen Apostolus aequè prohibeat criminosos ordinari, & Notat autem, 25. dist. Quoniam, ut respondet hic glossa magna, criminosis post peccatum penitentiam restitutus videtur in primum statum, & incipit esse quod non fuit, cap. Errum, c. Penderis, & cap. Unum sancto, 50. dist., & ideo cum talibus dispensatur. Sed bigamus non prohibetur promovet propter crimen, sed propter Sacramenti defectum, ut in cap. Debitum infra eod. c. Anon, 26. dist., quia carnem suam dicitur in pluribus ab unitate recedendo, & hoc Sacramentum amplius restitui non potest per aliquam satisfactionem, cum non ut crimen, & ita aliud considerat Apostolus cum dicit non bigamum, & aliud considerat dum dicit, non criminosis. Ita glossa, cuius opinionem communiter sequuntur DD. & dicunt veram esse Holt. num. 2. in ver. Dispensare, & Butr. num. 8. In minoribus auctores Episcopus dispensat, dicitur latissime in proxima quod num. 20. usque in finem.
- 5 Sed Papa si velit dispensare potest ad omnes ordines etiam Diaconatus, & Presbyteratus, sicut Locus Papa dispensavit cum Panormitano Archiepiscopo, ut in c. Lector, 34. dist. nam est contra articulos fidei dispensare non potest, c. Sicut quidam, 2. quod 1. glossa fin. in cap. Sicut, 2. dist. in aliis tamen potest, unde & in iuramento, & in voto dispensat, live in melius commutat, cap. Invaso, 1. quod 6. cap. 3. infra de iur. iur. cap. Magnus, & per totum, infra, de voto. Et Evangelium interpretatur, & illi addit, in colligitur ex cap. In omni, infra, de testib. & c. Praesul, 2. quod 5. secundum Innocentium hic num. 2. & Holt. num. 3. Praeterea vero quia cum bigamus characterem ordinis recipiat, ut diximus in notat, inde patet bigamum non esse adiunctam irregularitatem de iure naturali, sed de iure positivo, necesse de essentialibus Ordinibus, & quis non sic bigamus, ut dicit S. Thomas in 4. dist. 27. quod 3. art. 3. & postea Archid. in c. Subdignus, & in cap. 1. 4. dist. Collecta, & Anchar. hic ambo num. 2. & determinat Innocent. communiter approbatus in c. Nisi cum pridem, & ibi dixi num. 84. supra de renunc. Papa autem dispensat in omni Constitutione Ecclesie, cum sit supra omnes humanum positivum, cap. Praesul, 2. quod 5. de consecr. & abbat. & c. Ad honorem supra de iur. iur. Nec obstat auctoritas Apostolice ad Titum 1. & 2. Timotheo, 3. dicens: Operari Episcopum esse unum uxoris virum, Etenim Apostolus dupliciter in doctrina sua aliqua proposuit, quaedam scilicet, quae promulgata sunt Divinum, sicut illud, quod habetur ad Galat. 3. Si quis autem istum Christum vult nihil perdere, & multa alia huiusmodi, & in hoc Papa non potest dispensare. Quaedam vero sicut propria auctoritate aliqua statuent: nam ipse dicit 1. ad Corinthios, 11. Cetera cum vetero dispensant: & infra ibi, in modum ut colligatur, quae sunt in Sanctis, per unam Sabbathi hant, quod non pertinet ad ius Divinum, & similiter etiam quod dicitur de bigamo non promovendo, non est iuris Divini, sed institutio auctoritatis humanae divinitus homini concessa, ita formaliter dicitur S. Thom. quod 4. art. 1. 3. ad 1. Unde & in eadem Apostolice regula continetur, non perculsum: & tamen Papa nequit cum perculso, sed & cum homicida dispensat, ut notatur, in c. Sicut

redarguit Nicolaum Furiosum, quod non sine favore scripserit bigamum non magis characterem recipere, quam alium.

Secundo nota penam ordinandi bigamum, est etiam suspensus ipso iure a collatione Ordinum: intelligitur per annum, ut in c. Nulli penitentiam, 55. dist. per quem textum ita ex certa respondit Navarr. conf. 3. incipiens Episcopus, qui dicitur, hoc tit. Nec obstat littera huius relexibili, sunt privandi, quia exponitur, id est deponendi, secundum Holt. in prin. in ver. Officio, Joan. Andr. nam. 2. Bellam. & Card. in prin. in ead. ver. et notat Archid. in dno cap. Nihil, num. 2. in 1. gloss. qui ad hoc allegat. cap. 1. 1. dist. de cast. 6. dist. 3. & hoc sentit Anton. de Butrio hic num. 2. dum dicit: nota quod carens ordinis executione est habitus ad recipiendum ordinis deponitionem, & sic est capax deponitionis, per quod videtur, quod deponitio ab ordine aliquid operetur in suspensio ab executione, quia tollit ipsam executionem. His enim verbis Butr. apponit etiam ordinatorem, de quo textus loquitur, esse iuso iure suspensum. Et quarevis S. Congregatio Concilii videatur seculis Episcopum sic ordinatum in nullam penam incidere ipso iure tamen contrarium probavit Sixtus V. in casu contingenti, ut dicitur infra, num. 46. in fin.

Tercio nota ex textu penam bigami ordinandi, quia prohibetur in suscipiens ordinis ministrare, & ad altares ascendere, & sic est irregularis, cap. Super infra eod. Quod probat S. Thom. in 4. dist. 27. quod 3. art. 1. quia aliquis per Sacramentum Ordinis minister Sacramentorum constituitur, & ille qui aliis Sacramenta ministrare debet, nullum defectum in Sacramentis pati debet. Defectus autem in Sacramento est quando Sacramenti significatio integra non invenitur, Sacramentum autem materiam non significat conjunctionem Christi ad Ecclesiam, quae est unum ad unum, & ideo requiritur ad peccatum significationem Sacramenti, ut vis sit tantum unius vit, & uxor tantum unius uxoris, & ideo bigamia, quae hoc tollit, irregularitatem inducit. Ad hoc cap. Debitum infra eod., & sequitur totidem verbis Sylvell. in ver. Bigamia, num. 1.

Quarto nota facilius dispensari cum ordinando, licet gravius delinquit, quam cum ordinato. Et est ratio, quia in primo est culpa tantum, in secundo autem culpa, & irregularitas, quae non tollitur per penitentiam, sicut culpa, post Roarin notat hic Cardin. col. 1. in 3. oppos. Anchar. num. 2. in 3. notat, & Joan. de Anan. in prin. & solvitur contrarium de his. 2. ad prim. supra de trans.

Ultimo nota Episcopum cum bigamo dispensare non posse ut remaneat in suscipiens Ordibus, vel ad superiores ascendat. Quod hodie admittunt omnes in ordinibus sacris: nam contraria opinio, quae olim reperitur, expresse reprobat in c. Nuper, & cap. a nobis infra eod. nec mirum, quia Episcopi non dispensant contra legem Apostolice, ut hic patet, sicut nec contra legem Concilii, ut in ext. vag. Joan. XXII. Sancta Romana, 5. Quidam autem, de relig. domib. & notat hic Butr. num. 2. nec refragatur quod Episcopus dispenset cum criminosis, cap. At si Clerici, 5. de adult. de iudic. & tamen Apostolus aequè prohibeat criminosos ordinari, & Notat autem, 25. dist. Quoniam, ut respondet hic glossa magna, criminosis post peccatum penitentiam restitutus videtur in primum statum, & incipit esse quod non fuit, cap. Errum, c. Penderis, & cap. Unum sancto, 50. dist., & ideo cum talibus dispensatur. Sed bigamus non prohibetur promovet propter crimen, sed propter Sacramenti defectum, ut in cap. Debitum infra eod. c. Anon, 26. dist., quia carnem suam dicitur in pluribus ab unitate recedendo, & hoc Sacramentum amplius restitui non potest per aliquam satisfactionem, cum non ut crimen, & ita aliud considerat Apostolus cum dicit non bigamum, & aliud considerat dum dicit, non criminosis. Ita glossa, cuius opinionem communiter sequuntur DD. & dicunt veram esse Holt. num. 2. in ver. Dispensare, & Butr. num. 8. In minoribus auctores Episcopus dispensat, dicitur latissime in proxima quod num. 20. usque in finem.

Sed Papa si velit dispensare potest ad omnes ordines etiam Diaconatus, & Presbyteratus, sicut Locus Papa dispensavit cum Panormitano Archiepiscopo, ut in c. Lector, 34. dist. nam est contra articulos fidei dispensare non potest, c. Sicut quidam, 2. quod 1. glossa fin. in cap. Sicut, 2. dist. in aliis tamen potest, unde & in iuramento, & in voto dispensat, live in melius commutat, cap. Invaso, 1. quod 6. cap. 3. infra de iur. iur. cap. Magnus, & per totum, infra, de voto. Et Evangelium interpretatur, & illi addit, in colligitur ex cap. In omni, infra, de testib. & c. Praesul, 2. quod 5. secundum Innocentium hic num. 2. & Holt. num. 3. Praeterea vero quia cum bigamus characterem ordinis recipiat, ut diximus in notat, inde patet bigamum non esse adiunctam irregularitatem de iure naturali, sed de iure positivo, necesse de essentialibus Ordinibus, & quis non sic bigamus, ut dicit S. Thomas in 4. dist. 27. quod 3. art. 3. & postea Archid. in c. Subdignus, & in cap. 1. 4. dist. Collecta, & Anchar. hic ambo num. 2. & determinat Innocent. communiter approbatus in c. Nisi cum pridem, & ibi dixi num. 84. supra de renunc. Papa autem dispensat in omni Constitutione Ecclesie, cum sit supra omnes humanum positivum, cap. Praesul, 2. quod 5. de consecr. & abbat. & c. Ad honorem supra de iur. iur. Nec obstat auctoritas Apostolice ad Titum 1. & 2. Timotheo, 3. dicens: Operari Episcopum esse unum uxoris virum, Etenim Apostolus dupliciter in doctrina sua aliqua proposuit, quaedam scilicet, quae promulgata sunt Divinum, sicut illud, quod habetur ad Galat. 3. Si quis autem istum Christum vult nihil perdere, & multa alia huiusmodi, & in hoc Papa non potest dispensare. Quaedam vero sicut propria auctoritate aliqua statuent: nam ipse dicit 1. ad Corinthios, 11. Cetera cum vetero dispensant: & infra ibi, in modum ut colligatur, quae sunt in Sanctis, per unam Sabbathi hant, quod non pertinet ad ius Divinum, & similiter etiam quod dicitur de bigamo non promovendo, non est iuris Divini, sed institutio auctoritatis humanae divinitus homini concessa, ita formaliter dicitur S. Thom. quod 4. art. 1. 3. ad 1. Unde & in eadem Apostolice regula continetur, non perculsum: & tamen Papa nequit cum perculso, sed & cum homicida dispensat, ut notatur, in c. Sicut

Episcopus & sui, infra de beneficiis, c. p. n. Et ultra de Clero, p. n. c. 1. supra in p. n. dixi in c. Henricum, n. 10. de Clero, p. n. in d. c. l. b. Potest ergo eodem modo dispensare cum bigamo, licet Paulus prohibeat ipsum ordinari. Præterea ibi Apostolus prohibet ordinationem, non autem dispensationem, secundum Gossied. & Joann. Andr. in n. n. 9. sed etiam dispensationem prohibuit, nihilominus Papa est major Apostolo ad ministracione, ut dicit hic Innocentius, in fine, Joann. Andr. mon. 10. post Gossied. Joann. Tancr. Holt. & Abb. Amiq. quos citat, & Collect. n. n. 2. Et quavis Apostolus ostendat Papæ quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit, quia potestas est a vniuerso extrahit, ac tunc, ut non recipiat interpretationem restrictiua, ut formaliter inquit Bald. in d. c. N. si cum fridem, num. 14. subdem hanc esse intentionem Innocentii notabilem & veram. Quinimo secundum Holt. in n. n. 4. & Joann. Andr. in n. n. 10. n. d. n. beatus Paulus, sed nec Petrus Apostolorum Princeps in talibus potuisset ipsam adstringere, etiam hoc expressit: est enim Papa Succellor Petri, & Vicarius verbi Dei, ut legitur, & not. in cap. 2. 7. & 4. supra de translat. nec ab homine poterat recipere, sed a Deo, c. sacrosanctus, 2. 2. d. Unde nec ipsum adstringunt ulla Concilia, cap. significasti, de elec. nec aliqua Constitutio, seu regula Apostolica, cum non habeat imperium ut in paten. cap. similitudo, eodem tit. Unde quidquid dicit glossa in d. c. et S. Thom. 4. dist. 27. quæst. 3. art. 3. & plenius quod 2. art. 13. ubi egregie hanc sententiam probat, & eo, etiam respondet: & cum sequitur Archid. in d. cap. subdiaconum, 34. dist. & concludunt hic Innocent. Holt. Joann. Andr. Collect. & communiter Doctores, prout de communi testatur Joann. de Anan. num. 1. & Syluest. in ver. bigamia, num. 7. Dicit tamen Florian. relatus a Joann. de Anan. eod. num. 1. hoc verum esse de potestate absolute, non ordinaria: & est simile in cap. Ex publico, infra de consecr. c. n. g. & est, ex mente Holt. hic n. 4. tenentem: Licet Papa hoc possit facere, non tamen de cetero semper uti plenitudine potestatis, & sic potestatis non congruit: & hæc congruentia, seu decentia consideranda dicimus eum non posse. Simile in c. Cito ad Monasterium, in fine infra, de statu Monach. & cap. Si Paulus, 2. 2. 4. 5.

19. **Ex factis QUESTIONEM** est. An Episcopus auctoritate ordinaria poterit cum sibi subdito vero bigamo, qui successivis temporibus cum duabus nunc defunctis virginibus matrimonium legitime contraxerat, & consummaverat, dispensare, ut item bigamus possit primam continentiam, & beneficia simplicia suscipere, & Episcopus illa eidem conferre, prout consult.

20. **Secundo**, quatenus non poterit, analiqua, & quædam Episcopus, quam licet promotus incurritur censuras, & poenas.

22. **Quoad primam questionem**, ex auctoribus, qui arbitrantur Episcopum posse dispensare ad minores Ordines adducitur Etim. S. Raymundus relatus ab Archid. in cap. lictor, 34. dist. si. qui censet Episcopum propter necessitatem posse cum bigamo in minoribus Ordinibus dispensare. Secundo adducitur Albertus Magnus relatus a Turrecrem. in d. cap. lictor, post num. 6. qui

ait episcopum posse dispensare ad minores Ordines. Tertio adducitur D. Thom. in 4. dist. 27. quæst. 3. art. 3. ibi, & ideo Papa potest in tali irregularitate totaliter dispensare, sed Episcopus quantum ad minores Ordines. Quarto adducitur Petrus de Paludo ead. dist. 27. quæst. 4. art. 7. qui conclusionem quartam tenet Episcopum posse absolute dispensare cum bigamo ad minores Ordines; ac si adit necessitas quando pauci invenimus ministri posse dispensare etiam in Subdiaconatu: & conclusionem quinta tenet eodem contextu posse unum beneficium. Quinto adducitur D. Jan. qui in refert Turrecr. in d. c. lictor, post num. 6. ait Episcopum posse cum bigamo quoad minores Ordines dispensare. Sexto adducitur Joann. de Friburg. in Summa Consue. lictor, 3. art. 1. de bigam. quæst. 12. qui idem tenet, & aliam in hanc sententiam citat. Septimo adducitur Ailen. in Summa in 2. part. lib. 5. tit. 7. de Menzania quæst. 7. qui attestat de communi ibi. Utum Episcopi possint cum bigamo dispensare? Respondetur quod sic, licet communitate dicitur in minoribus. Octavo adducitur Turrecr. qui ubi supra alius relatus latet differit de hac questione, & tenet idem quod Paludanus supra allegatus. Nono adducitur Sylvest. in ver. Bigamia, qui quæst. 7. ait sententiam D. Thom. probari in d. cap. lictor, in Episcopum dispensare cum bigamo quantum ad hoc ut ministri in suscipiis, & si fuerit necesse ascendat ad Subdiaconatum secundum illa tempora, quibus habebat ordinem non facer. Decimo adducitur Petrus de Soro de instrum. sacerdot. de Sacram. Matrim. lib. 1. 8. post med. ibi: Potest ergo pontifex dispensare puto de causa in utilitate ecclesie, & inferiores etiam Episcopi quantum de iure, vel consuetudine non est inhibendum: Unde in minoribus causam dispensant. At si sine causa fiat nec dispensatus, nec dispensatus est tunc in conscientia. Ulmo adducitur Dominicus de Soro d. dist. 27. quæst. 3. art. 3. cum lictor, 2. ibi: Licet ad suscipiendos sacros Ordines majores solus Papa cum bigamo dispensare valeat; tamen ad suscipiendos minores Episcopus id præstare valet, (quodem Episcopus modo non dispensat in Subdiaconatu, eo quod modo habeat annexum votum castitatis, & hanc dicit rationem quare in minoribus Episcopus dispense, & non in majoribus, per quos actus adeo ordinandus ecclesie unitur, & copulatur.

22. **Et pro hac Theologorum sententia**, quod ex eorum scriptis colligi potest, & præcipue ex Paludano, Turrecrem. Soro, & Sylvest. ubi supra infra scripta potissimum asseruntur.

23. **Primo text. in d. cap. lictor**, ubi Martinus Papa licet auctoritate viduam alterius uxorem accepisset, in Lictoran permanere, archi forte necesse sit, Subdiaconus fiat, nihil autem supra. Similiter, & si bigamus fuerit. Quotext, ut loquitur ibi Turrecr. cum non possit referri ad potestatem Papæ, sequitur ut referatur ad potestatem Episcoporum, & sic dicto Canone eis conceditur, ut cum talibus dispense.

24. **Secundo asserunt text. in cap. 1. de h. lictor**, post num. 6. ubi cum illegitimis facile dispensant Episcopi ad minores Ordines, ergo ibidem dicendum cum Bigamus, cum utraque irregularitas in eis desit.

25. **Tertio asserunt in argumentum c. r. Qui Cler.** vel tamen ubi etiam cum Diacomo, qui matrimonium contraxerat, dispensat Episcopus.

26. **Quarto asserunt text. in cap. Irregularium**, cap. si qui sacro, & secundo, cap. Si quis vult, 27. quæst. 1. ubi permittitur Episcopo, ut cum Monachibus, & Monachis, qui tubendo bigamiam contraxerunt, misericordiam faciant, & cum eis dem dispensent.

27. **Et ad contrarium quod posset deduci ex prohibitione Pauli in epistola ad Titum**, ibi: Oportet Episcopum esse unicum uxorem, ibi: Respondent solum loqui de Prebitero, & Diacono, non autem de inferioribus ordinibus, & generaliter esse in positum. Et eodem modo responderi potest ad alia iura prohibentia ne Bigami ordinentur. Ad prohibitionem autem cap. 1. de bigam. in 6. respondet, & maxime Soro post Sylvest. ubi supra d. cap. Non prohiberi cum talibus dispensari. Unde ille Canon solum procedit contra Bigamos, qui sine dispensatione in habitu clericali incedunt.

28. **Ex Canonibus eandem sententiam fecerunt** est Holt. in d. c. in Summa de bigam. in fin. ibi: Episcopi vero dispensare possunt cum bigamis usque ad minores ordines, c. Quicumque, si secon. da, 50. dist. & adducit rationem. Quia tales non sunt ministri, nec Rectores, nec habent officium prædicandi. Unde de divisione non est timendum cum talibus, de consecr. dist. 2. c. Trium, Secundo in eandem sententiam a Joann. de Friburg. loc. cit. asserunt Innoc. hic, & in cap. Super, in eod. qui tamen hoc non dicit, imo in cap. Super, 67. aperte tenet contrarium, ut infra dicitur. Tertio allegatur Rota in consue. 447. quæ modo est prima sub tit. de bigam. num. 1. in fin. cuius hæc sunt verba: Quoad minores Ordines secundum aliquos etiam Episcopi possunt dispensare cum vero bigamo. Veram dicta decisio dum postea concludit, hoc aliorum dictum non sequitur, imò potius rejicit. Nec additio, seu annotatio, quæ ponitur in fine dictarum decisionum sub tit. de bigam. id affirmat, imò & ipsa potius insinuat contrarium, dum inquit Pontificem non solere cum talibus dispensare, ut possint ordinari; licet indulget, ut possint gaudere privilegio Clericorum, non obstante bigamia; subdens: credere etiam id Ordinarios facere posse. Alio Canonibus non legi, qui id asserant, licet in genere dicantur aliqui Doctores id tenere hic, & cap. 1. eodem tit. in 6. Tantum pro hac parte videtur posse induci glossa supra, in d. cap. 2. in princ. & dicit cap. Quicumque, dist. 50. dum signat eos de quibus in textu posse accipere minores Ordines. Cuius sententia fuit etiam Gratianus, qui in 5. sed postea, ante cap. Si subdiaconus, d. 34. asserit Papam Martinum descendendo temporum defectu concessisse bigamos posse constitui in minoribus Ordinibus, & 5. sed subdit: Item concessum ut subsistente necessitate possent utique ad Subdiaconatum promoveri. Et hoc est quod scripserunt Palud. & Turrecr. ubi supra, bigamo non habente necessitatem dispensationem Episcopi, nisi pro accipiendo Subdiaconatu.

29. **Negativam tenet glossa in d. c. lictor**, dist. 34. nam ibi agitur de minoribus Ordinibus: tunc enim Subdiaconatus non erat de majoribus, & Prosp. Fagnan 2. part. primi Decretal.

amen glossa intelligit illum rectum loqui non de Episcopo, sed de Summo Pontifice. In quibus tenet esse de Episcopo; sed in d. cap. 17. non absolute dicit Episcopum non dispensare in bigamia. Innoc. item hic idem tenet ibi. (Nota quod non licet dispensare cum bigamo quoad fidei in Episcopo, Papa autem potest utique ad Subdiaconatum 34. dist. cap. lictor. J. Et Episcopum non posse cum bigamo, nec in minoribus Ordinibus dispensare contra Holt. tenent hic expresse Joann. Andr. Anchar. Catdin. & Abb. Idem tenet Franciscus Glossator, quem refert Joann. Andr. in cap. 1. in glof. 2. de bigam. in 6. Idem etiam ibi affirmant Gemm. post num. 7. & Anchar. in n. n. 6. & Franc. num. 4. et presertim tenent Episcopum non dispensare cum bigamo, nec quoad minores Ordines. Item in d. c. cap. lictor. Idem Gemm. attestat hanc esse communem licet & de communi attestatur ibidem Præpos. qui prolixè tractat hanc questionem, & multis hanc sententiam, quam dicit communem tenet argumentis. De communi etiam testatur Joann. Montagne de bigam. quæst. ult. post num. 13. ver. Secunda autem pars, ubi præter alios ad idem citat Imol. & Alberic. de Rotal. & eam comprobat, & respondet ad contraria. Eidem sententia adheret Tabien. ver. bigamia, quæst. 7. Angelus, num. 8. Navar. cap. 27. num. 197. ver. Secunda dicit, Covarr. qui idem dicit communem in d. c. lictor, 34. dist. 1. 3. 2. num. 4. & Maior de irregular. lib. 1. cap. 3. num. 1. qui ad corroboracionem suæ sententia potest adduci posse Concilium Trident. sess. 24. cap. 17. in fin. Adducitur item ad eandem Alstonibus Rota citata des. 447.

30. **Potest hanc Theologorum, & Canonistarum** dissolutionem Gossied. de Resid. nem. 22. potest posse conciliari, vide licet, ut optato Canonistarum procedit regulariter cum decreto Gregorii X. in generali Concilio Lugdunensi edito, ac relato in d. c. de bigam. in 6. Bigam. nedum declarantur omnes clerici privilegio nudati, sed etiam sub pena anathematis prohibentur consulari, & habitum clericali non inducere, Theologorum autem sententia admittitur tunc in illis casibus, in quibus subest in 2. 2. tunc, & evidens causa, quia talis casus potest Episcopus contra Concilium dispensare? ex Roman. consue. 427. col. penult. & consue. 1. in 2. col. & esse sufficiens causa licet ratio, & nobilitas, licet huius temporibus major Pontificarius dispensavit cum Fabio Mignatello Advocato Consiliarii ad primam consulari, & hanc hinc ratione Gossied. admittit Covarr. loc. cit. quoad causa dispensandi esse gravis, seu maxima.

32. **Ceterum non videtur recedendum a sententia** Canonistarum, quia potioribus rationibus, & auctoritatibus fulcitur, præsertim in Swicci. & Gelasi. Papæ, Conciliorum Nizæni, Lugdunensis, Arelatensis, & aliorum Canonum, quibus infra ut claritè patebit ex responsionibus ad argumenta Theologorum.

Ad primum igitur, & præcipuum eorum fundamentum sumptum ex cap. lictor, dist. 32. respondetur declarari quidem illic bigamos contra Apostolus, & Conciliorum flammam ferre posse, ut eis concedatur exercitium, seu ad primum minorum Ordinum, & in necessitate eorum.

Subdiaconatus, sed non dicitur per quem debeat dicitur dispensatio, sed gratia concedi, neque enim tribuitur in quibus antea non erat permixta hęc potestas, ut in simili respondet Pontifex in cap. *de multa in fine de reue.* Cuiusmodi tunc dicitur Papam Martinum hęc dispensatio tanquam contraria Generalis Concilii precepto, contra quod Episcopus non permittitur dispensare, ut habetur in extravag. *Unica* Joan. XXII. §. *Quidam autem de rebus de glossa in c. Cuiuslibet in fine in arate de elect. eius non competeret, & ex eo etiam eis non permittitur, quod esset contra Apostoli preceptum, in quo inferior à Papa non dispensat, ut hic patet, & dictum est supra in *de multa* n. utique, nec per illud Papa Martini relictum dicitur Episcopus potest dicitur dicitur dispensandi, sed potest Papa referre, ut in libro de rebus de glossa in c. *Quidamque* *primitus*, eadem *diff. 10.**

Ad hoc præterea videtur alio respicere Papam Martinum, quam ut Episcopus dicitur prohibitionem relaxaret. Nam cum (ut patet ex D. Thomas in *1. 2. q. 1. c. omni* alius Doctores), maxime in hęc Decretali, conversum esset an Papa possit bigamum ordinare, adeo, ut quidam dicebant, si ordinaret non magis irregularitatis characterem receperit, quam alius, ut dictum est supra in *de multa in fine* Papa Martinus dicto suo rescripto declarat hęc ordinatio Pontificio bigamos posse admitti ad Ordines minores, & ex necessitate etiam ad Subdiaconatum, & hoc absque eo quod precepto Apostoli contraveniretur, cum illud de Presbyteris, & Diaconis intelligeretur, ut hic notat glossa supra.

Nec obstat quia retorquet argumentum hoc modo: Si Apostolus non prohibuit bigam in Ordines non sacros: ergo ad illas etiam sine dispensatione ad Episcopos possunt admitti: nam respondetur prohibitioni Apostoli ex Concilio Nicæno additum fuisse, ne omnino in Clero ales admittentur, ut expresse habetur in cap. *Cognoscimus* *ead. diff. 14. ibi:* (Cognoscimus non solum de Episcopo, & Presbytero Apostololum statuisse, sed etiam Patres in Concilio Nicæno tractatu addidisse, neque Clericum quemquam debere esse, qui secunda conjuga fornicus sit.) Adhuc etiam alii Canones Conciliares idem prohibentes, ut habetur in cap. *si caput dicitur* *diff. 14. ubi* ponitur verbum *non potest*, quo prohibetur inferiori dispensatio, etiam si non esset Conciliaris. Idem etiam habetur in cap. *leg.*

Ex quibus patet ex d. cap. *Unica*, non probari esse licet relaxatam esse potestatem Episcopi dispensandi cum Bigamis usque ad Subdiaconatum. Præterea etiam Papa Martinus id concessisset, tamen postea id prohibuit legitur hic in c. *Nuper*, & c. *in fine* *ead. &* clarus ex decreto textus nostri, de quo in d. c. *de Bigam. in 6.* quo bigamis sub excommunicationis pena prohibetur ne habitum clericalem deserant, spolianturque omni privilegio clericali, & tanquam heretici hęc decernuntur iudicibus secularibus subesse.

Quibus hancibus quomodo potest Episcopus sacros bigamos inter clericos assumere? Arg. cap. *Quidamque* *primitus*, *de rebus*, glossa in c. *Cum* *4.*

minibus, & i. *diff.* cum id facere non possit, nisi simul eisdem contra dictum conciliare statim concedat, ut vestibus clericis usuramur, & privilegium Clericorum gaudeant.

Ex quibus tollitur responso, quam Sylvester Soto, & alii dant ad d. c. *Concilium*, videlicet quod Episcopus poterit dispensare, cum dispensatio d. cap. *Non prohibetur*: nam eo ipso, quod dispensatio non conceditur, censetur prohibita d. extravag. *Unica*, de rebus, *damus*. Eorum autem responso forte procederet, si alio Canonibus reperiretur in genere concessum, ut posset contra d. c. *primum* dispensari. Felinus in cap. *Namque*, *num. 3. de rebus*, Covarr. in c. *Alma mater* *part. 1. §. 7. num. 1. de sent. excommunicat. in 6.*

Tollitur item ex prædictis ratio Paludani, & Gratiani ubi supra, & Turresem in d. cap. *Unica*, *de rebus*, & atque aliorum putantium matrimonium relaxasse Bigamis impedimentum irregularitatis usque ad Subdiaconatum excludere absolute, & quo ad Subdiaconatum cum licentia Episcopi subiciente necessitate: nam etiam Martinus id fecisset, tamen eius concessio virtualiter, non tam per Concilium Lugdunense d. cap. *1. fuisse* sublata cum prohibitione penali, de qua in eod. cap. quam per hanc decretalem, c. *Nuper*, & cap. *in fine* *ead.*

Alia item rationes, quibus innitur contra sententiam, non subsistent, arguunt enim: Sicut Episcopus licet in aliis irregularitatibus ab eodem Apostolo inducis dispensare, ut patet de adulteris, & de aliis interioribus delictis in cap. *si Clerici*, §. *de adulteris*, *de iudic.* ita etiam debet idem ipse licere in hac, que sine delicto est, sed ad hoc respondendum Doctores, & in specie Joann. Montague, ubi supra, *num. 12. c. 19.* Ideo in dictis delictis Episcopus dispensare, quia in illis dispensationem iura concesserunt, secus in hoc delicto, in quo tale quid concessum non legitur, imò potius expresse prohibuitur hic in cap. *Nuper*, & cap. *in fine* *ead. de rebus*. Et quia facilis in delictis dispensatur, que penitentia desentur, quam in delictibus, qui nec penitentia, nec Baptismus tolluntur, sed & postea durant, cap. *si quis*, & cap. *10. diff. 26. diff. 2. cum similibus*, *in dict. §. de adulteris*.

Ad aliud simile, quod secundo loco adducunt ex cap. *1. de hi. Presbyter. in 6.* respondetur eodem modo quo supra, & adducunt etiam rationes veritatis: nam ideo filii illegitimi prohibentur, ne inter Clericos admittantur, quia timentur non sint imitatores paternæ incontinentiæ, & ita eorum irregularitas reducitur ad materiam irregularitatis procedentis a præsumptis incontinentiæ delicto, quæ præsumptio potest cessare ex laudabili eorumdem vitæ instituto. Scimus est in bigamia, quæ est indulta ob defectum illum, quia propter carnis divisionem nunquam potest representare unitatem Clericatum Ecclesie ubi copulata, cap. *Debitum*, *in fine* *ead. ubi respondetur*.

Et eodem modo respondetur ad tertium argumentum desumptum ex cap. *1. Qui Clerici vel presbyteri*: ubi enim non agitur de irregularitate ex defectu, sed ex delicto illius Clerici, qui de facto contraxit matrimonium. Et ideo glossa ibi

ibi in *ver. dispensat.* Opponens d. c. *Imper. infra eod. solvit* contrarium, quia ibi agitur de illo, qui in seculari habitu vitam habuit de iure uxorem, & in sacro contraxit cum alia, & ideo cum illo tanquam cum bigamo non potest dispensari per Episcopum, Constituit ergo glossa manifestam differentiam quoad facultatem dispensandi inter bigamum, & eum qui in sacro cum una tantum de facto matrimonium contraxit.

Ad quartum argumentum, quod insinuat utur ex c. *Virginitas*, & c. *qui sacro* *il. secundo*, & cap. *Si qua virgo*, *27. quasi*, *1.* respondetur post glossa in d. c. *Virginitas*, ubi agi de absolutioe ab excommunicatione non autem de dispensatione irregularitatis, ut patet in d. cap. *Unica*, & glossa in d. c. *Virginitas*.

Ratio item differentia quam adducit Soto, ubi supra, videlicet quod Episcopus dispensat cum bigamo in minoribus, & non in Ordinibus sacris propter votum solemne, quod eis est annexum, nihil concluditur. Unde D. Thom. in 4. *diff. 27. q. 1. in fine*, dum ait Pontificem totaliter, Episcopos vero quoad minores ordines tantum posse dispensare, nullam huius differentia rationem assignat, prout nec assignare poterat, cum defectus Sacramenti prædictæ significationis unitatis carnis æque militet in omnibus ordinibus, qui non plura, sed unum tantum sunt Sacramentum, ex eod. Soto *diff. 24. q. 1. art. 3. col. penult. ibi:* *Omnes ordines non plura, sed unum tantum sunt Sacramentum*; & licet colligitur ex Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 2. c. 3. iuncta Canonis secundo de Sacramento Ordinis*, ex quibus patet omnes gradus huius Sacramenti Ordinis sive sint majores, sive minores debere dictam unitatem carnis representare. Nec tamen hoc negamus, quin sit major ratio dispensandi cum bigamis ad minores, quam ad majores: sed hoc solum adhibemus dictum defectum divisionis carnis pariformiter adverteari omnibus huius Sacramenti Ordinis partibus, cum ex omnibus unum, & non plura, sit Sacramentum.

Ad rationem quam hic refert Hostiensis, quod divitio carnis parum sit evitanda quoad constitutos in minoribus Ordinibus, qui nec sunt Rectores, nec ministri Sacramenti, nec habent officium predicandi, respondetur per hanc rationem nulli illud incommodum, quod patiuntur Bigami, quod non tam libere alius possit constitutum persuadere; sed non tollitur aliud incommodum, quod est principale, videlicet defectus representationis unitatis carnis. Unde cessante uno impedimento, remanet aliud, §. *diffinitus* *sess. 23. cap. 2. c. 3. ad cap. Quis unusque*, *diff. 10.* respondetur imò ex d. cap. inferri dispensationem cum bigamis Pontifici reservatam, dum ipse quoad præterita relaxat eandem, & hoc limitatur extra asensum. Ex quibus videtur concludendum Canonistarum sententiam ventriorem esse.

Diffinitio autem Gomelli videtur tunc demum admitti posse, quando causa cum talibus dispensandi esset necessaria, & concerneret utilitatem Ecclesie; ut puta quia non adessent alii Clerici, qui possent Ecclesiam deservire, arg. d. c. *Unica*, & eorum que retulimus supra ex Petro, & Soto, nec posset haberi recursus ad Pontificem.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Extremum verus videtur nullatenus esse admittendum Gomelli distinctionem, ex duobus fundamentis. Primum est, quia cum Episcopus contra Canones conciliares dispensandi facultatem non habeat, in superius deductum est, ineptum videtur limitare hanc regulam, ut non procedat quando dispensatur ob Ecclesie utilitatem, vel necessitatem, quandoquidem nulla dispensatio absque huiusmodi causa est concedenda, d. c. *Unica*, *de rebus*, *34. diff. in c. Priscus*, *15. diff.* alioquin non dicitur dispensatio, sed dilapatio, ut inquit Richard. in 4. *diff. 18. q. 9. art. 1. in fine*, imò nec Papa super bigamia dispensat absque magna, & evidenti causa, Felinus, qui plura cumulat in cap. *Quis in Ecclesiis*, *num. 26. c. 1. de sep. de consue.* Unde si admittentur Episcopi posse ex causa dispensare, consequens esset, ut absolute illi competeret dispensandi facultas, cum sine ulla, & rationabili causa dispensare nemini liceat: & eo magis quod decreta Conciliaria, & sacri Canones non solum repellunt bigamos a suspensione, & ministerio Ordinum; quum de ea delatione constat, & habitus Clericatus non penam anathematis, sed letum etiam interdicunt, neque illorum ministerio uti possit, ut patet in spec. in ex. c. *Non constituitur*, *10. diff. ubi* Gregorius Papa: (Non constituitur, inquit, quisquam Pontificem bigamos devotus servavit applicare ministerio.) & ex Concilio Arelatensi relato in c. *Nullus*, *15. diff.* (Nullus bigamum in prædictis honoribus audeat ordinare:.) & ex aliis superius relatis, cum præsertim videamus in privilegio, que conceduntur in materia dispensandi etiam regularibus cum suis profectis semper absolute excludi facultatem super bigamia delicti. Confer. text. in cap. *Inferior* *sess. 23. diff. 2. c. 3. cum inferior*, *de maior. c. 1. in fine*.

Secundum fundamentum deducitur ex Concilio Tridentino *sess. 23. diff. 23.* ubi videtur esse licet resolu. Gomelli conclusio: nam ibi in *primo*, *unila res. Quod si ministerio*, Prænotandum tunc regula, ut omnium ministeria annuunt per caelibes constitutos in dictis ordinibus exerceantur. Deinde subnectitur limitatio huius verbi: (Quod si ministerio quorundam minorum Ordinum exercentis clerici caelibes prælo non erunt, suffici possunt etiam conjugati vitæ honestæ.) Itaque Concilium non permittit in hac limitatione, ut clerici conjugati ministerium in minoribus Ordinibus, nisi in casibus necessitatibus id est, si clerici caelibes prælo non erunt, Demum hanc limitationem, quod scilicet non nisi in casibus necessitatibus, id est, cum deficiunt caelibes, Suffici possunt clerici conjugati, sublimat Concilium per illa verba, dummodo non bigami. Patet igitur aperte ex eo decreto clericos bigamos ab Episcopis suffici non posse in ministerio Ordinum, etiam si necessitas posset ed quod clerici caelibes deficiant; quod pugnat ex diametro cum distinctione Gomelli.

Neque obstat si dicas Concilium ibi statuta in eo tantum casu, in quo deficiunt Clerici caelibes, & extant Clerici conjugati; tunc enim permittit, ut in horum locum subrogati possint conjugati, dummodo non bigami, sed nihil dispensare in casu, in quo etiam Clerici conjugati deficiunt; ideoque tunc admitti posse propositam

H 3 tam

tam distinctionem. cum casus videatur & Consi-
lio omnibus. & Clerici etiam conjugatis desi-
cientibus in practice necessarius. Respondetur
enim in Concilio nullo casu voluisse, ut
contra Canonium, & Generalium Conciliorum
instituta bigami adhiberentur. Nam quemad-
modum dispensat, ut cum Clerici veliber praesto
non sunt, suffi si possint Clerici conjugati non
bigami, ita verisimiliter statuerit, ut deficienti-
bus etiam conjugatis in eorum locum bigami
subrogari possent. Quod cum non fecerit, sed
simpliciter absque distinctione voluerit, ut con-
jugati suffici possent, dimmodum non essent bi-
gami: censendum est voluisse. cap. 2. *res. Unde
si circa translationem, de translatione Episcopi, &
cap. ad auctoritatem de Decretis, supra eodem.*

Bimiliter quamvis Henricus, in cap. 1. quem
refert Covarr. in Clem. 1. *de homicid. par. 1.*
*§. 2. num. 1. in fin. distinguit inter illum qui bi-
gamiat commisit cum esset saecularis, & cum
hoc esset Episcopus, & hanc distinctionem
etiam non probabilem, dubiam amen dicat idem
Covarr. tamen neque haec distinctio videtur re-
quenda, tum quia non sufficit ad evitandum
quod, quae pro negativa fuerint adducta, tum
quia Auctoritas pro affirmativa habenda se super-
et. cap. 1. *de res. qui Canon loquitur de illis, qui
post Clericatum transierunt ad bigamiam, tum
quia nullo iure prohibetur Clerici in memori-
bus constituti, quae a mercede laici unius, & plu-
res successives, aut certe uxores. Unde bigamiae
delictus non debetur magis, quam alicui im-
punitus: maxime quia impedimentum bigamiae
non ex Apostolica, vel alio deducitur peccato,
sed a solo delicto praedictae significationis. Un-
de impertinens est ad materiam nostram dis-
tinguere, an bigamia sit contracta a laico, vel
clerico, & nullam esse differentiam inter biga-
miam contractam in statu saeculari, vel clericali
satis clare patet ex cap. *si cum uxorem, cum
uovo seq. d. dist. 34. Unde periculosum est ei
adhucere.***

42 Quoad secundam partem primae questionis
brevis et ex supradictis inferatur, ut Episcopus
non poterit cum praedicto bigamo ad benefi-
cia simplicia dispensare, ex quo nec ei rite po-
tuit per suam consuetudinem, sine qua mini-
me capax beneficiorum existit, ad notata per
Rebull. in *praxi, de dimissoria, num. 21. & 22.*

43 cum ante eadem. Ratio est, quia et si recipit
charitatem, non tamen recipit executionem ex
D. Thoma loco citato, & alis D. Quibus
hic, & alibi depe. Unde necesse est, ut beneficii
quod datur propter officium, cap. *si, de offi. Vi-
car. in c. 1. & de offi. lic. proventus tenetur illud
dimittere, arg. c. 1. de reg. iur. in c. cum simi.*

44 Ad secundam questionem respectu ordinan-
tis non videtur reperiri aliqua poena ipso iure
imposita, sed solum impenenda, ut hic. Et
quamvis in cap. *Nullum punitorem, dist. 35. vi-
deatur imponi poena suspensionis a celebratione
per annum, tamen ex quo antequam incur-
ratur, requiritur factum iudicis, coram quo de-
lictum, seu transgressio probatur, ut patet ex
text. ibi: Ab ead. die qua portatur ei hoc appro-
bati, forte illa poena non est dicenda Canonis
laic sententia, sed sententia secundum Abbat.
in cap. *si diligens, num. 19. de foro compit. qui post**

Hugon. & Archid. notat esse poenam sententia
sententia, de quo tamen dicit supra in secun-
do notabili. Praeterea in casu proposito Epi-
scopus esset a poena imponenda excusandus ex
eo quod Canones non puniunt simpliciter ordi-
nantes bigamum, sed praeluementem ordina-
re, ut patet in d. cap. 2. *dist. 35. a qua cum qua-
libet causa excuset Cardin. in Clem. 1. quod, 38.
de privi. utique multo magis excusabitur Epi-
scopus hoc casu, in quo adiunt tot auctoritates
sibi faventes, & articulum valde dubium, & in-
tricatum reddentes, ex Bellam. *de res. 755. Na-
varr. in cap. Nullum, 19. quod, 2. num. 32. ubi in
specie Praepos. Quando, inquit, de aliquo arti-
culo sum. dicitur omnes, qui non adheret, alteri
non dicitur ex contemptu contravenire, ut po-
enam incurrat. At vero respectu Clerici, ut praer-
feratur, orationati, alia dicendum videtur, liqui-
dem tanquam non legitime promotus venit
privandus aucto beneficio, quod de facto obti-
nuerat, iudicandumque illi esse ne gerat se pro Cle-
rico, arg. cap. *si quo vidam, dist. 30. Joan. Mont-
agne dicitur de bigam. quod, 5. in secundo effecti,
num. 8. sed observatuta in d. cap. 1. de bigam.*
in 6.**

Porro cum hic casus olim contigisset, etiam
Congregatio Concilii ob praedictas rationes
inclinet, excusari posse Episcopum qui pri-
mam tonsuram, & beneficium simplex suo sub-
dito vero bigamo ob inferiori auctoritate con-
tulerat, nihilominus Sixtus V. in Consistorio
respondit significandum Episcopo ipsum esse
suspensum a collatione Ordinum. Item promo-
tum incidisse in poenam superius propositam. Ait
tamen se benigne acturum cum utroque, ubi
absolutionem, & dispensationem peterent.

DE BIGAMIS.

Cap. Nuper a nobis.

S Y M M A R I U M.

- 1 *S*ubdiaconus qui cum vidua contraxit, & eam
cognovit, bigamiae poenam incurrit, licet
bigamum non sit.
- 2 Bigamiae quae sine peccato.
- 3 Bigamia vera qua fit.
- 4 Bigamiae unde dicitur.
- 5 Bigamia interpretativa qua dicitur. Et no. 12.
& seq.
- 6 *E*t quae similitudinaria.
- 7 *B*igamiae irregularitatem an incurrat Clericus in
sacro, vel professus contrahens cum unica, &
virgine. Et num. seq.
- 8 *S*imilitudo, & effectus sacri ut qua dicitur de nu-
mera coram, de quorum numero non est.
- 9 *B*igamiae poenam non incurrit Subdiaconus con-
trahens cum vidua, nisi illa sit corrupta.
- 10 *I*ntellectus cap. 1. Qui Cler. vel vovon.
- 11 *D*ispensare potest Episcopus cum Clerico in sacro,
qui de facto contraxit cum unica, & virgine.
- 12 *B*igamiae poenam non incurrit ex matrimonio cum
vidua

- vidua legitime contraxit, & consummato, &
num. seq.
- 13 *B*igamiae cur inducat irregularitatem.
- 14 *D*ispensare non potest Episcopus, sed solum Papa
cum Subdiacono, qui de facto contraxit cum vi-
dua.
- 15 *E*t an hoc procedat tam in officio, quam in benefi-
cio.
- 16 *E*t quid si contraxerit ignoranter.
- 17 *B*igamiae etiam interpretativa per solennem pro-
fessionem non aboletur.
- 18 *O*pinio quandoque magis attenditur, quam veritas.
- 19 *C*lericus qui cum vidua de facto matrimonium
contraxit, & eam cognovit, an privilegio cle-
ricali gaudere debeat, & num. seq. usque ad
num. 29.
- 20 *Q*uid in Clerico minorum ordinum, num. 24.
Et quid in constitutione sacri, num. 28.
- 21 *I*ntellectus cap. unic. de bigam. lib. 6. & num.
seq. usque ad num. 29.
- 22 *B*igamiae interpretativa est in duplici differenti-
a.
- 23 *B*igamiae ex matrimonio valide contracto, & con-
summato cum vidua, vel corrupta cum privile-
gio clericali nullatenus, & sub poena anathe-
matis interdicti habetur, & sanctorum clerica-
lem deserere.
- 24 *B*igamiae, & viduatum mariti per omnia equipa-
rantur.
- 25 *V*oluntas non habetur pro facta, quando actus non
tenet ex impedimento iuri.
- 26 *B*igamiam contrahens ex eo quod reddat debitum
licet adultera, clericatus privilegium non per-
dit.
- 27 *N*ec qui contraxit plura matrimonia de facto.
- 28 *S*ubdiaconus a Summo Pontifice dispensatur ad
matrimonium contrahendum, qui postea cum vi-
dua contraxit, & consummavit, an fori privi-
legio gaudet, & num. seq. usque in fin.
- 29 *O*rdo sacer non opponitur matrimonio essentiali-
ter.
- 30 *D*ispensare potest Ecclesia super voto continentiae
solennitate per susceptionem sacri ordinis.
- 31 *G*raci legem continentiae non susceperunt, &
num. 37.
- 32 *S*ubdiaconus licet habere uxores usque ad tempora
Gregorii I. nec antea Subdiaconatus ordo inter
sacros computabatur.
- 33 *S*ubdiaconus gaudet privilegio fori, etiam si habi-
tum, & consuetudinem deserat.
- 34 *M*itici Calatrava, & Alcantara, licet uxoreti,
gaudent fori privilegio.
- 35 *P*ori privilegium concessum est clericis propter
charitatem animam inde libenter impressum.
- 36 *C*onsuetudo Anglorum, qua clerici conjugati a
tiam in sacro constituti conveniuntur coram ju-
dice seculari improbat.
- 37 *R*egularis, qui ex dispensatione Apostolica matri-
monium contraxit, est persona ecclesiastica, &
gaudet fori privilegio.
- 38 *B*igamiam in privilegio clericali nudati sunt, si
sint in numeris tantum ordinibus constituti, se-
cus in sacro.
- 39 *B*igamiae irregularitatem an incurrat clericus
minorum ordinum, vel laicus contrahens invali-
de in matrimonio cum vidua, vel corrupta, & n.
seq. usque in fin.
- 40 *V*oluntas in multo sic praesertur, non exitur.
- 41 *R*atio generalis expressa in lege amplius disposi-

tionem specialiter etiam in generalibus, & ex-
ceptantibus a iure communi.

- 42 *E*t quae sint eisdem rationibus includuntur sub di-
spensatione ex significatione tanquam expressa
proprie non tenent, & n. 41.
- 43 *B*igamiae poenam incurrit clericus minorum ordi-
num, vel laicus, qui secundum uxorem accepit de
facto propter quodcumque impedimentum deri-
vatum.
- 44 *B*igamiae poenam incurrit matrimonium invalidum
contractum in omnibus casibus, in quibus contra-
ctum valide induceret bigamiam.

NUPER A NOBIS. Subdiaconus
qui cum vidua contraxit, & eam cognovit,
bigamiae poenam incurrit, licet biga-
mum non sit. Hoc dicit, & primò ponit
questionem. Secundò solutionem ibi profert.

Ad intelligentiam textus praenotato tres esse
species bigamiae. Alia enim est vera, alia inter-
pretativa, alia humilior ordinaria, ut nota Specul.
in tit. *de dispensat. h. iuxta num. 6. Quae divi-
sionem Navarr. in Manual. cap. 27. num. 199. & pos-
tea Moderni fore omnes sequuntur. Licet
duo tantum membra, videlicet bigamiam veram,
& interpretativam constituant gloss. in cap.
Sapere ea, in ver. in bigam. & ibi etiam Bur. cum:
6. supra eod. Holt. in Summ. dicit, §. Quis sint spe-
cies, Joan. Andr. in gloss. ordin. in c. nemo, in ver.
Bigamus, pro. tit. lib. 6. Rota dicit, 447. alia 1. de bi-
gam. in novis. & alii complures apud Joan. Mont-
agne de bigam. q. 2. inter trad. communiter tam. 14
pag. 108 qui bimembrem glossae divisionem am-
plectitur, uti veritatem, & magis communem, &
pluribus conatur probare certam speciem simi-
litudinariae esse supervacuam.*

Bigamia vera est, cum quis diversis tempori-
bus inaccessive habuit, & cognovit duas legitima-
tas uxores etiam prius non corruptas, quam-
vis utraque, vel alteram habuerit ante Baptis-
mum. Jura sunt clara in cap. *accusum*, & in cap.
Deinde, 26. dist. & in hoc conveniunt omnes:
nam stricte, & proprie, & iuxta alios non voca-
buntur bigamiae, id est, sine uxoris mar-
ritus, sicut monogamiae, qui habuit unam tan-
tum, & unum, 26. dist. Et sic dicitur trigamiae,
& octogamiae, cap. *Aperiani*, 31. quod, 1. ut de-
clarat Joan. Andr. in d. cap. *supra*, e. num. 8. Bi-
gamia interpretativa est illius, qui fingitur, seu
interpretatur duas uxores habuisse, veluti cum
contrahit cum unica, & vidua prius cognita, vel
cum corrupta ab alio, & eam cognoscit, c. *Ma-
ritum*, 33. dist. cap. *si quis viduam*, 34. dist. cap. *de
bigam.*, & cap. *in dubio*, supra ead. etiam credi-
derit eam virginem, cap. *Nemo*, 32. dist. cap. *illa*,
32. quod, 5. secundum Joan. Andr. loco citato, Holt.
lien. in Summa h. c. t. quod, 7. Decian. in trad.
crimin. par. 1. lib. 2. cap. 9. num. 135 in fin. quam-
vis enim talis iuxta propriam verbi significa-
tionem non sit vere bigamus, tamen quia per
causalem copulam vit, & uxor efficiuntur una
caro, & eadem persona reputantur, cap. *Mar-
tinus*, de cognat. spirit. cap. *Suspirat*, & cap. *si
quis ex uno*, 30. quod, 4. ex eo quod mulier car-
nem suam dividit in plures, censetur & vir hoc
facile, ideoque interpretative bigamus repu-
tatur, cap. *Quinquies*, 24. dist. cap. *si quis vi-
dua*.

quam, si secundo, 24. dist. & in Auth. de Sanctiss. Episcop. §. Clericorum, collat. 9. Et ita sentit glossa prealleg. in d. cap. super eo, in ver. in bigamia, supra. dicitur veram bigamiam contrahitimo tantum casu. Fideliter cum quis successively habuit uxores duas, reliquos vero dicit interpretative bigamos reputari, quantum ad legem promotionis, & inter hos recenset contrahentes cum vidua, vel corrupta. Et cum illa glossa transeat ibi Joan. Andr. Butr. & communiter Doctores, Joani Montagne, & Navar. loci citatis. Licet Rota in prealleg. decis. 1. de bigam. in ver. dicat maritum vidua, vel corrupta esse vere bigamum, & hanc opinionem videtur de jure verior, ut plene dicam infra in 2. nota. Similiter dicitur bigamus interpretative, qui contraxit cum duabus defacto, aut cum una de jure, cum alia de facto simul, aut diversis temporibus, & ambobus carnaliter cognovit. Item qui de facto contraxit, & consummavit cum vidua, vel corrupta, ut in c. super, supra eod. Rursum dicitur interpretative bigamus, qui contraxit cum virgine, cujus debuit reddidit post aditum, ut in c. ab ea consensum, c. si casus, 24. dist. & dicitur intransigens. Licet reddiderit ad preceptum Beate secundum communem opinionem de qua testatur Aufer ad Capell. Thol. decis. 14. etiam ignoranter id fecerit, ut in d. cap. super, tenet glossa. Hugo, Laurent. Rayn. & Holtr. in omnia hinc cit. §. item potest, quos sequitur Joan. Andr. in d. cap. super eo, nota. 8. qui non agitur ac de vitio ordinandi, sed de defectu Sacramenti, quem etiam ignorans potest pati. Unde ut festive dicebat Holtz in prealleg. Decretali, super eo, cum restante Ovidio, Cui sit, quam nemo rogavit; non est sine periculo promovete conjugatum, & remittit ad Summam eod. tit. §. 2. & 3. Bigamia in similitudina dicitur cum que fieri ordine inbigam, vel solemnitate professus cum una, & virgine matrimonium contrahit de facto: & eam cognovisset, ad quod allegatur textus in cap. Quoties, 27. quest. 1. In hac tamen tertia specie Doctores non conveniunt: nam quidam putant tales incurere irregularitatem bigamie, licet bigami non sint, quia textus preallegatus dicit: Quoties virginitatem pollicitam praviari sunt professione contempta, inter bigamos, id est, inter eos, qui ad secundas nuptias transierunt haberi debent, ubi glossa 2. ex eo textu colligit propter similitudinem, & effectum quem dicit de numero eorum, de quorum numero non est, cap. ult. 27. dist. & ex illa glossa videtur Doctores simpliciter denominationem similitudinis: cum enim per facti ordinis sine episcopem, vel votum solenne & religionis quis contraxerit spirituale conjugium cum Christo, postea contrahendo carnale matrimonium, licet de facto, propter affectum contrahendi cum opere subsequente censetur quodammodo divinus; & ideo penam bigamie incurrit ad similitudinem bigami. Quam rationem assignat Archid. ibi in ver. Bigamus, quia inquit primo Deo, & postea homini nubunt, & hanc partem amittuntur Specul. in c. citato. S. Antonium in 3. parte, tit. 2. c. 1. Angel. in ver. Bigamia, §. 2. Navar. d. cap. 27. num. 195. Covarr. in Clement. si Fortiss. parte 1. §. 2. vers. Tertio de homi-

id. & communiter recentiores. Quibus etiam adiungit potest auctoritas glossa in d. cap. super eo, in ver. In bigamia, supra. dicitur, & sequatur, qui hanc tertiā speciem similitudinis tribuunt bigamie interpretative. Alii dicunt vero solemnem adfictos de facto contrahentes cum una, & virgine esse irregulares non ex illa specie bigamie, sed propter presumptionem incontinentie, & ad nuptiam facti ordinis reverentiam, Quorum opinio fundatur in cap. qui Cler. vel voten: ubi Episcopus opus peccata penitentia dispensat cum Diacono, qui de facto matrimonium contraxit, nec ulla sit mentio debigamie, & in cap. 2. dicitur ibi similiter Episcopus dispensat cum audis, cōno, qui de facto uxorem accepit, ut ad superiores ordinem promoveretur ad religionem transire voluerit. & in hanc partem propendit Sylvest. in ver. bigamia, in primis: qui sic videtur conciliare dissidentes opinionones. Alii denum aliam talem malla ratione esse irregulares, sed solum suspensos tanquam notorie criminosos. Ita Holtz in cap. dicit si secundo, num. 2. in ver. Excommunicatus infra de Cler. conjug. c. consentium ibi Imol. & Abbi: ambobus, 2. & Covarr. d. Clem. si Fortiss. parte 1. §. 2. num. 2. vers. Secundo. Quibus etiam adscribi possunt Abb: Antiqui, in primis. Holtz idem in primis, in ver. Viduam Joan. Andr. num. 1. in cod. per Butr. num. 8. & Cardin. in primis: dum tenent Subdiaconum, qui de facto contraxit cum vidua, non incurere penam bigamie, nisi illa sit corrupta, suppletis verbum, viduam, scilicet & corruptam, ne sit contra cap. Sancti, si secundo, de Cler. conjugat. hinc enim procul dubio sentit: aut contrahentem cum virgine in hanc penam non incidere. Pro qua opinione facit, quia irregularitas non incurrit nisi in casibus in pure expressis, ut notat Joan. Andr. in addit. ad specul. in tit. de legat. §. iuxta, vers. Et generaliter, & Martan Socini in cap. Ad audientiam, §. num. 1. de homicid. Item facit textus in d. cap. 1. qui Cleric. vel voten: qui loquitur promissione de dispensatione cum Diacono, qui alium Diaconum vulneravit, & de facto uxorem accepit. Sed respectu vulneris dispensatio non potest verificari in irregularitate, cum ibi nulla sit mentio de mutilatione. Ergo nec respectu matrimonii contracti, ne distortum sit determinatio, arg: leg: tam hinc par. §. Sed §. & ibi Bart. ff. de virg. & pupill. de sign. c. de sentent. & interlocutoria: sub: cum simul. Nec est incongruum, ut dispensationis verbum referatur ad suspensos, ut clare probatur in decreto Concilii Tridentini, cap. 6. ff. 24. in primis: ubi Episcopus dicitur posse dispensare tam in irregularitatibus, quam in suspensionibus ex delicto occulto preventibus. Non obstat: cap: Quoties, 27. quest. 1: quia ibi nulla sit mentio de virgine, & de contrahentibus cum corrupta, ut sic concordet cum hac decretali, intelligitur illum textum Archid. & Summa Pisanur referre Sylvest. loco citato. Hec tamen contraverba videtur ferre notis: nam si casus sit publicus, cum Doctores conveniant in duobus, videlicet ut tales ministrare, & promoveri non possint nisi dispensative; atque ne Episcopus possit cum eis dispensare, cum hac sint expressa in praxi iuris, & post Innocent. & Holtz tenet Abb: in

cap. Ex litteratum, num. 7. qui Cleric. vel voten. & Sylvest. in ver. Bigamia, §. 2. quod ver. in ver. existimantur, partim referunt sine per similitudinem bigamie, ad vere irregulares, an libipoli. Quod si casus sit occultus, succedit dispositio Concilii Tridentini in prealleg. cap. 16. ff. 24. Quibus premittit:

11 Nota primo ibi, de jure non patitur: votum solemnizari per subceptionem Subdiaconatus quoad hoc ut dicitur in maximo non post contractum, concordat cap. 1. super eo, ab. dist. cap. 1. multa, §. Verum, supra de stat. & quod dicitur de Clericis conjug. per cap. 1. qui Cler. vel voten. & c. a. de voto lib. 6.

12 Secundo nota ibi, professio bigamie non existit, ex matrimonio valide contracto, & consummato cum virgine veram bigamiam infurget, ut hic probatur aperte: nam textus dicitur cum, qui de facto contraxit cum vidua, bigamiam non exilire, scilicet vere, ut exponit glossa in figurative casus, & probat illud adverbium, professio: sed tantummodo penam bigamie incurtere, & sic ibi bigamiam interpretative, ut omnes intelligunt hanc litteram, & reddunt ratio cur hic contrahens non sit vere bigamus, quia scilicet non potest in veritate dici maritus vidua, cum inter ipsam, & illam non fuerit vinculum maritale contractum, Ergo à contrario tenet si matrimonium inter eos fuisset validum, ut contrahens fuisset vere bigamus. Quod argumens est fortissimum in pure, l. 1. §. Ego res. ff. De officio, cum mand. esty rudi, & semper est verum quando ponitur causative, licet ut ponitur hic, ut notat Joan. Andr. in c. Paucitate, num. 4. supra de decet. & ita hic est textus clarus pro opinione Dominorum de Rota in prealleg. decis. 1. in primis, de bigam. in non, ubi firmant veram bigamiam incurri, non autem interpretative, ex matrimonio valide contracto cum vidua. Et probandum est de ratione illam esse magistralem, & materiam fuisse discutiam ibi demandato Sanctissimi, & secundum illam decernimus Sanctitatem suam dispensatio, & consensu Petrus de Anchar. in cons. 124. circa bigamiam, num. 2. Præterea ut docet Sanctus Thomas in 4. dist. 27. quest. 3. art. 1. quest. 1. (Bigamia irregularitatem inducit, quia habens alius ministrare Sacramenta, ut habens Sacramentum ordinis, nullum debet in Sacramenti defectum pati: defectus autem in Sacramento est, quando Sacramenti significatio integra non invenitur. Sacramentum autem matrimonii significatio conjunctionem Christi ad Ecclesiam, que est unitas ad unum, unde ad perfectam significationem Sacramenti pertinet, ut vir sit tantum unus vir, & uxor tantum unus uxor: & consequenter bigamia que hoc tollit, irregularitatem inducit.) Hec ex illo, & sequitur Sylvest. in ver. Bigamia, in primis. Sed in matrimonio valide contracto cum vidua deest significatio Sacramenti, quia vidua non est unus uxor, & sic non representat conjunctionem Christi cum Ecclesia, que est unitas ad unum. Ergo sic contrahens veram bigamiam incurrit, cum essentia, & veritas bigamie in defectu Sacramenti consistat, & hoc innuit textus hic, dum dicit contrahentem cum vidua de facto vere bigamum non exilire, quia non paritur

defectum Sacramenti, sed interpretative tantum, propter adfectum intentionis cum opere subsequente: per hoc clare innotuit cum tunc bigamum in veritate propter Sacramenti defectum si matrimonium non esset validum. Nec restatur quod cognovisset uxorem post aditum, ut ea ea committitur pariter defectum Sacramenti, cum illa dixerit carnem suam in plures, & tamen non sit vere bigamus, sed interpretative tantum, ut dixi supra, num. 6. vers. 2. in primis, quoad quidem hoc verum est nunc, non autem tempore primæ dispositionis cum una, & virgine, vel consummati matrimonii, quod est repositum, cap. Qualis, §. 1. Capell. 1. Indol. dist. decis. 234. circa med. vers. Sic dicitur quod iste dicitur, & facit quod notat Abbi in c. Petram, in ultima glossa supra eod. Ad hoc ponderandum est, textum in prædicti ponere eam, cum de rationem, quam ponit, Nuper, supra eod. in casu tamen diverso, quia hic agitur de Subdiacono, qui de facto contraxit cum vidua, ubi vero de Clerico in factis, qui mortua uxore de facto contraxit cum secunda, & utrobique deciditur hos non esse bigamos in veritate, sed tanquam bigamos esse reputandos non propter Sacramenti defectum, sed propter adfectum intentionis cum opere subsequente. Sed in casu d. cap. Nuper, si secundum matrimonium fuisset validum, adique dubio maritus vere fuisset bigamus propter defectum Sacramenti. Ergo idem dicendum in terminis huius cap. Cuiusmodi que ratio de ratione fundatur in nullitate matrimonii. Quibus etiam addi potest quod Summa Papa in c. Quoties, §. 4. dist. volens demereri bigamos omni privilegio clericali, primo loco commemorat viduam maritum, deinde qui ad secundas nuptias transierunt, viduam, vel secunda uxorem duxerit, incongrue autem nuptiarum vidua præcussit bigamio vero, si illa non esset nisi interpretative bigamus, arg. cap. 1. infra de major. & ad. cum simul. Neque hinc opinioni adversatur alius vocalis, de qua supra, num. 4. Quamvis maritus vidua cognovisset bene uxoris maritus, scilicet illius, que sunt una uxor, id est, duorum, & hoc videtur veritas, sed nihilominus in contractu hoc communi Doctores sententia, ut ibi supra in evidentialibus, num. 5. Licet respectu illius nulla sit dissimulatio, quia vere bigamum, & duorum mariti per omnia & equiparantur, ut cap. De bigamia supra eod.

15 Tercio nota ibi, dispensare non licet: super bigamia interpretative, quam incurrit Subdiaconus de facto contrahens cum vidua, non esse licitum dispensare, & doctrinam Apostoli 1. ad Timoth. cap. 2. de his qui non observant, comprehendere hanc quoque speciem bigamie interpretative: Doctores tamen intelligunt hoc verum esse in dispensatione Episcopi, non autem Papæ, qui dispensat in omni irregularitate, cap. Nisi cum primum, §. Propter conscientiam, supra, de rebus. Ita Abb. Antiqui, in primis, in ver. Non licet Joan. Andr. num. 4. & Butr. num. 8. in 2. opposit. qui omnes referunt Petrum de Sampsonia asserentem se vidisse ab Innocentio IV. sic dispensatum cum quodam Monacho in casu huius decretali. In his Doctores asserunt ibi tunc adverte ad duo. Alterum est, quod dum asserunt

maxor Episcopum dispensare non posse super hac specie bigamie interpretative. nonnulli intelligunt hoc verum esse in officio, sicut in beneficio, ut c. *de beneficiis*, & ibi glossa in ver. *habere*, 2. d. d. & tenentur Joan. Andr. Bellam. Rur. omnes in h. Noque obstat, quod res cum omnibus bonis iuris tracti debeant Curas servituri, ut in Auth. *de sanctis*, cap. 3. *de ree. p. l.* Quoniam ibi non prohibetur dispensatio. secundum Vincent. Joan. Andr. & Butr. *supra*, licet Cardin. in 2. *supra*, dicat verum esse, ut si nullus extra Papam dispensat cum bigamo super officio, ita nec super beneficio, quod accedit officio, ut c. *in de refer. lib. 6.* & ad textum in c. *Presbyterum*, respondendi potest ibi permissi dispensationem cum Presbytero, quia ignorantiter contraxit, ut in notat glossa. & Archid. *num. 3.* & vide quod scripsit c. *Super*, *supra eod. tit.* Alteman est quod dum Doctores referunt per Papam fuisse dispensatum cum Monacho, per hoc sentiunt irregularitatem bigamie interpretative per solennem professionem non aboleri, ut per Butr. *num. 8.* Que conclusio vera est. & eam tenent Dominus de Bora in *alleg. de i. 2. de bigam. in notis*, & ita Urbanus VI. dispensavit cum Monacho, qui ante ingressum religionis cum vidua de facto matrimonium contraxerat, ut ibi refertur, motus rationibus in ipsa decisione additis. Nec mirum, quia nec per baptismum huiusmodi irregularitas aboletur, quamvis in Baptismo obieris, quam in religionis ingressu quidquid in veteri nomine gestum est, sic soluitur, ut c. *Deinde*, 2. d. d. Bigamia enim non est peccatum, imo contrahitur etiam cum merito, ut cap. *Inter opera charitatis*, *infra de p. n. c. r. m. s.* & notat in c. *De p. n. c. r. m. s.* Joan. Andr. *num. 3.* Butr. *num. 8.* & Cardin. *6. not. ad.* Et quando irregularitas ex defectu, vel ex delicto proveniens per ingressum religionis tollatur, vide per Matian. Socin. plenius distinguendum in c. *Ad audientiam*, *num. 421. vers. Tertio quarto infra de h. notis.*

17
18
19
20
21
22
23
24

Ulrimo nota ibi, propter effectum intentionis, quandoque magis attendendam esse opinionem, quam veritatem. Sed vide iura pro, & contra, in cap. *Nuper*, in glossa in ver. *Non videtur*, *supra eod. tit.* & solve in ibi. Vel dic secundum Collect. *hic al. fin.* in terminis huius cap. Non intercessit solam, & nudam opinionem, sed voluntatem, & factum ipsum, & veritatem quia hic Subdiaconus voluit contrahere, & contraxit de facto, in eo, quantum in se fuit, ut dicitur in d. c. *Nuper*, & opere consummavit, ut hic dicitur. Ad hoc, si quis pulsatus de penis, d. 1. *caus. fin.*

Quero, An Clericus, qui cum vidua de facto matrimonium contraxit, & eam cognovit, privilegio clericali gaudere debeat. Proposita questio implicat duo dubia Georgium examinanda. Primum est, an hac species bigamie, quae contrahitur ex matrimonio invalido, excludatur a clericali privilegio. Clericos minorum ordinum. Secundum est, an excludatur a factis constitutos. Circa primum de Clericis minorum ordinum, quatenus ex matrimonio sic contracto efficiantur bigami, quia de re latissime agemus infra in ultima questione. Punctus difficultatis ad hoc respicitur, videlicet an cap. *Pr-*

ter defectum Sacramenti. Quae sententia extra dubium esset si requiretur opinionem *Rota*, quam diximus esse viciorem supra in 2. re ab ut scilicet maritus videt sic verè, non autem interpretative bigamus. Sed hic non est talis noster.

Quidam vero sunt bigami interpretative non propter defectum Sacramenti, sed propter defectum intentionis cum opere subsequuto. ut cum quis contrahit cum vidua, vel corrupta de facto propter aliquod impedimentum dirimens, quem Gemin. in d. c. *in*, & Auzer. *in addit. ad d. d. m. d. c. 64.* appellant bigami interpretative, non simpliciter, sed secundum quod, & ratio dicendum est non comprehendi in c. *cap. unice*. Ratio est, quia cum constitutio illa loquatur simpliciter de bigamis, intelligi debet in propria significatione, tum quia est penalis, cum exeat tales omni privilegio clericali, c. *1. de p. n. c. r. m. s. d. 1.* tum quia hoc cap. & cap. *Nuper*, 2. *supra eod. tit.* deviant a regula iuris, quae habet ut quando adus non tenet ex impedimento iuris, voluntas non habeatur pro facto, ut *Inter omnes*, 3. *penult. ff. de fer. in fit. de evigat. que a delict. m. s. 3. Placuit*, & notatur in 3. *in autem*, in ultima *gloss. 2. quest. 1.* & c. *in subditia*, *infra de sentent. excomm. & coneguemur* iura praedicta extendi non debent ad illos, qui large, & improprie sunt bigami, secundum Cardin. *hic circa fin.* & ita tenent Gemin. Abb. & Capell. Tholosanus *supra notat* Stephanus Auzer. *in notis de potest. facul. super person. eccl. reg. 1. limitat. 8. num. 15.*

25
26
27
28

In oppositum est veritas, quae ut facilius inverteatur, observandum est interpretative bigamie esse in duplici differentia. Quidam enim sunt bigami propter defectum defectum secundum ea quae dicta sunt supra, *num. 1.* veluti cum quis valide contrahit cum vidua, vel corrupta, iuxta textum in cap. *Maritum*, 3. *d. d.* qui dicitur bigamus interpretative simpliciter secundum Gemin. & alios proxime citandos, & in his concludendum est habere locum Constitutionem Concilii Lugdunensis in d. *cap. unice*, *infra eod. tit. 6.* ut scilicet omni privilegio clericali sint spoliati. Praecipua ratio est, quia dicta cap. unicum, ut ibi notat glossa in ver. *Aliter tamen*, emanavit ad decidendum controversiam, quae olim erat inter Doctores antiquos super interpretatione, cap. *Quinquies*, 4. *d. d.* in illis verbis, Omni Ecclesiasticis dignitatis privilegio mox denudetur, quibus non videbatur privatus, sed privandus, quae altercatio fuit de cetera in d. *cap. unice*. Sed illud cap. *Quinquies*, loquitur tantum de Clerico, qui viduam, vel secundum uxorem duxit, & sic de bigamo propter Sacramenti defectum, ergo eodem modo intelligi debet dicta cap. *unice*, quod emanavit ad illius declarationem, arg. 1. *de nexal.* & ita ibi concludunt Gemin. Franch. & alii. Joan. Andr. & Abb. in cap. *Inanes*, *de Cler. conyug.* Capell. Tholosanus, 6. & fultus *de c. 2. 4.* & hanc sententiam alius probavit Sacra Congregatio Cardinalium Tridentini Concilii interpretum. Censuit enim Clericum, qui minoribus ordinibus susceptis cum vidua matrimonium contraxit, ut bigamum omni clericali privilegio esse nudatum, & sub poena anathematis interdictum de se se tonsum, & habitum clericalem. Et in hac specie bigamie procedit aequiparatio, quae fit in dicta cap. *De bigamia*, *supra eod. tit.* dicit enim textus: De bigamis, & viduarum maritum idem sancimus omnino. & in hoc casu etiam loquitur glossa praedicta in ver. *Bigamus*, non posse aliquam expositio verbum illud *Bigamus*, in est, verè, vel interpretative, immo dicitur hic declarans subiungit, ut quia duas uxores habuit, vel cum vidua, vel corrupta contraxit, atque ita glossa restringit opinionem suam ad illam speciem interpretative, quae contrahitur pro-

pter defectum Sacramenti. Quae sententia extra dubium esset si requiretur opinionem *Rota*, quam diximus esse viciorem supra in 2. re ab ut scilicet maritus videt sic verè, non autem interpretative bigamus. Sed hic non est talis noster.

Quidam vero sunt bigami interpretative non propter defectum Sacramenti, sed propter defectum intentionis cum opere subsequuto. ut cum quis contrahit cum vidua, vel corrupta de facto propter aliquod impedimentum dirimens, quem Gemin. in d. c. *in*, & Auzer. *in addit. ad d. d. m. d. c. 64.* appellant bigami interpretative, non simpliciter, sed secundum quod, & ratio dicendum est non comprehendi in c. *cap. unice*. Ratio est, quia cum constitutio illa loquatur simpliciter de bigamis, intelligi debet in propria significatione, tum quia est penalis, cum exeat tales omni privilegio clericali, c. *1. de p. n. c. r. m. s. d. 1.* tum quia hoc cap. & cap. *Nuper*, 2. *supra eod. tit.* deviant a regula iuris, quae habet ut quando adus non tenet ex impedimento iuris, voluntas non habeatur pro facto, ut *Inter omnes*, 3. *penult. ff. de fer. in fit. de evigat. que a delict. m. s. 3. Placuit*, & notatur in 3. *in autem*, in ultima *gloss. 2. quest. 1.* & c. *in subditia*, *infra de sentent. excomm. & coneguemur* iura praedicta extendi non debent ad illos, qui large, & improprie sunt bigami, secundum Cardin. *hic circa fin.* & ita tenent Gemin. Abb. & Capell. Tholosanus *supra notat* Stephanus Auzer. *in notis de potest. facul. super person. eccl. reg. 1. limitat. 8. num. 15.*

Quibus etiam adjungi possunt Doctores, qui dicunt privilegio clericali gaudere Clericum, qui uxorem post adulterium ab ea commulsum carnaliter cognovit, quod tenent concorditer omnes ut attestat Capellan. Tholosanus, d. *cap. 64.* referent ut fuisse decretum in facti contragantia, quia talis non est bigamus propter defectum Sacramenti in se ipso, prout in se ipso debet, ut dixi supra *num. 14.* Et quavis hic bigamus quoad legem promotionis non tamen quoad privilegium concessum Clericis conjugatis, per cap. *unicum*, *de Clero*, *conyug. lib. 6.* Sequitur Auzer. ibi in *addit. de delictis m. s. 8. num. 16.* Decian. *in tractat. crim. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 134.* qui similiter restat in iudicatione fuisse, & Jul. Clar. *in Practic. Crimin. 4. in notis. 1. 6. num. 7. vers. 3. ad artic. Rurili d. cap. unicum*, non habere locum in eo, qui contraxit plura matrimonia de facto, nec talem amittere fore privilegium tradit Marian. Socin. in cap. *De veritate*, *num. 101.* *de sentent. excomm.*

Circa secundum breviter concludendum est Clericos ordine sacro insignitos, qui de facto uxorem ducunt viduam, vel corruptam, non amittere privilegium clericale, prout hic concludit Host. *num. 3.* dicens Subdiaconum, qui sic contraxit iuxta textum in presenti retinere privilegium clericale si corrigibilis sit, cap. *Datum*, 8. *d. fin.* cap. *Studeat*, 5. *d. d.* alias secus, cap. *Cum non ab hinc*, *de iuda. cap. fin. de vita. & honest. Cleric.* & cap. 2. 3. & 4. *de castitat. Cleric. & mulier.* & cum contraxerit sic Joan. Andr. *num. 3.* Collect. *in princip.* & Cardin. *in ultima*, qui hanc opinionem contra Boarium dicit equivoce, & illam approbat: & idem Joan. Andr. in

cap. *Inanes*, *infra de Cler. conyug.* plene Capellan. Tholosanus, *lib. 2. 4.* & Liber. *De cler. tradit. c. 1. in 1. cap. 9. num. 31.* Ni sit hinc fore illud triplici fundamento. Primum est quia Constitutio Gregorii X. in d. cap. *in de bigam. 2. 6.* quae loquitur simpliciter de bigamis, & impliciter tantum bigamos verè, vel iure preteritae propter defectum Sacramenti, licet illis qui secundum uxorem duxerint, aut viduam, vel corruptam, ut obsequium est supra *num. 1.* nec locum habet in contrahentibus de facto, quoniam sunt bigami nisi fide, propter alledum intentionis cum opere subsequuto, ut in dicitur, & in cap. *Nuper*, *supra notat*, cap. *de quem, infra de sentent. excomm.* & cap. *de i. p. n. c. r. m. s. 1. 6.* & ita intelligitur d. cap. *unicum*, Joan. Man. Archid. Guilde Monte Laud. & omnes glossantes illum decretalem, ut inquit Capell. Tholosanus *praedicta legat. de i. 2. 4.* secundum fundamentum est, quia haec decretalis, & cap. *Nuper*, *supra notat*, decidunt sic contrahentes de facto non esse bigamos, sed tantummodo bigamiae poenam incurrit quantum ad legem promotionis, igitur haec poenam extendi non debet ad privationem clericatus pro d. *cap. 2. supra notat*. Tertium, & forte validius fundamentum est, quia decretalis *unicum*, & *bigam. lib. 6.* locum habet tantummodo in Clericis in novum ordinem, nec extenditur ad constitutos in sacro, ut dicitur plene in *quest. hinc*, *num. 39.* *utque in fin. quest. 1. v. 1.*

Secundo QUERO, An Subdiaconus à Summo Pontifice dispensatus ad matrimonium contrahendum, qui postea cum vidua contraxit, & consummavit, fore privilegio gaudens, necne?

Praesens questio duas habet difficultates. Altera est, an matrimonium videt solidè otio, quominus hoc privilegio non possit. Altera an ei obstat bigamia, eo quod contraxerit cum vidua.

Quoad primam receptum est sacrum ordinem non opponi matrimonio est matrimonium, quia non habet in se nec annexum votum continentiae, sed lege postea tantum, ut dicitur D. Thomas in 2. 2. *quest. 88. art. 1.* ubi propter ea esset Ecclesiam posse dispensare in voto continentiae. Iustificatio per susceptionem ordinis facit quom sententiam sequitur ex Canonibus Joan. Ay. *de i. in reg. semel de p. n. c. r. m. s. 1. 6.* & c. *in aut. quidam*, 2. *quest. 1. in quest. gloss. & Hostian. in cap. Nuper*, *qui Cler. vel videt*, Joan. Andr. & Auzer. *in c. unice*, *de p. n. c. r. m. s.* & est communis opinio, ut testatur Stephanus de Gize in *reg. cap. ad similia*, 3. *quest. 1. in quest. 1. 94. num. 454.* & *sup. quam late tenet Navar. cony. 37. in p. n. c. r. m. s. 1. 6.* *primus*, *nam. 6. de veris*, Ideoque olim Sacerdotes veteris testamenti contrahere, cap. *tere*, 3. *d. fin.* & hodie Graeci non tenentur continere, quia legem Canoniam hac in parte non susceperunt, c. *Nichia*, *cap. Quoniam*, & cap. *inter*, *ead. d. fin.* cap. *Cum olim*, *de Clero*, *conyug.* & notatur in cap. *Datum*, 2. *d. d.* Quod nullus habet dubitationem quoad Subdiaconos, non eis licet habere uxores usque ad tempora Gregorii Lut. patet in cap. 1. 3. *d. fin.* ubi cum olim promoverentur Subdiaconi non promissa continentia, & licite nunc uxores, & beneficiis; & Pelagius Papa postea edidit Constitutio-

tionem in qua precise prohibuit, ne Subdiaconi suis uxoriibus committerentur: Gregorius illius licet illas revocavit illam Constitutionem tanquam iniquam, statuitque ut Subdiaconi, qui tunc erant, iniri non cogerentur; et in futurum nemo promoveretur, nisi continentiam voveret, quod referretur etiam in cap. Multorum, 27. q. 2. & nota gloss. in d. cap. Diaconi, 28. dist. Ad idem textus in cap. Miramur, de serv. non serv. Cujus hæc sunt verba: licet Subdiaconatus sacer ordo non reputaretur in Ecclesia primitiva, a Comite a Constitutione Gregorii, atque Urbani secundum moderna tempora sacer gradus esse non dubitatur, habetur in c. Natus, 60. dist. & retetur in cap. Amulit, de ear. & qualib. quia nobrem cum ordo Subdiaconatus, & matrimonium essentialiter non sunt opposita, sed ex constitutione Ecclesie tantum hinc sequitur, ut sublato constitutionis impedimento per dispensationem Pontificis, Subdiaconus qui matrimonium legitime contraxit, adhuc sit immunitus a potestate seculari, sicuti erat ante matrimonium, tam ordinatione divina, cap. Si imperator ubi Tancred. & alii notat 95. dist. c. Quamquam, de Comp. dist. 6. quam ex Constitutione Ecclesie, ut in cap. 1. 2. & cap. Si diligenti, de foro com. per. & in Concilio Tridentino, 6. 20. sess. 5. plen. Rot. dist. 9. incip. Vram valeat consueta Anglicana de Consecr. in corp. Idque etiam si habitum, & consuetudinem non deserat, quia Constitutio Bonifacii VIII. in cap. un. de Cleric. conju. lib. 6. & decretum Tridentini Concilii, cap. 6. sess. 23. non statuit nisi de Clericis conjugatis constitutis in minoribus, ut in d. cap. un. notat Gemin. in 1. notat & Covarr. pract. q. 31. sub num. 6. vers. quibus hinc apparet, & cap. 32. in fin.

Secundo Clerici in minoribus licet conjugati idem fore privilegium retinent, quia matrimonium contrahitur lege permittere, nec status conjugalis est incompatibilis cum clericali, ut hinc probat Lap. alleg. 1. c. per tot. Covarr. d. cap. 31. num. 7. & de Cleric. conju. lib. 6. dist. 36. vers. Quare an Clericus. Sed & Subdiaconus in vim Apostolica dispensationis legitime contrahit, necessitas conjugalis est incompatibilis cum sacro ordine, ut supra ostendimus. Ergo & Subdiaconus licet conjugatus retinet fore privilegium. Sicuti videmus Milites Alcantaræ, & Calatravæ non ideo minus potiri privilegio personarum Ecclesiasticarum, quod matrimonium contrahant ex dispensatione Papæ, ut apud Navarr. in tract. de reddit. eccles. quasi 3. monit. 55. & seq. de cons. 10. c. 11. de regul. & Roc. dec. 266. num. 5. part. 2. divers. & de oblat. qui ante, vel post oblationem matrimonium contraxerunt, scripti plene in c. 1. privilegia, nu. 28. infra de privileg.

Ad hæc beneficii fore concessum est Clericis ratione characteris eisdem indelebiter impressi in ipsa ordinum susceptione. Joann. Andr. ind. cap. un. num. 3. & Gemin. ibid. §. 1. paulo ante fin. num. 7. in prin. vers. Nam illud est privilegium. Præposit. in cap. 1. sub num. 3. in ultimis versib. & num. 5. i. 1. quæst. 1. Oldrad. cons. 83. num. 5. Sed per matrimonium subsequens character impressus non deletur, ut notat Abb. in c. Joannes, in 2. not. de cler. conju. & est Catholica veritas, ut

in Concilio Florentino in dec. fidei, §. 2. non, & in Tridentino sess. 7. de sacram. can. 9. Ergo nec fore privilegium tollitur. Et quamvis neque per degradationem deletur character, & tamen Clericus degradatus subijciatur seculari distributioni, cap. 2. ubi gloss. in d. par. sub 6. id tamen specialiter statutum est in poenam Clericorum enormiter delinquentium, cap. Ad abolendam de heret. cap. super eo, & c. de consuet. cod. tit. lib. 6. cap. Ad falsarum, de crimin. fat. & c. Chirac homo de iudic. At Subdiaconus nihil peccat contrahendo Pontifice concedente, cap. Qui peccat, 23. q. 4. cap. Dixit, 14. q. 5. Grat. cum c. De adult. Laxilianus ff. de minor.

Ac demum Græci conjugati in sacris ordinibus constituti gaudent privilegio fore Ecclesiastici, ut tenet Joann. de Imol. in cap. Nalus, num. 3. infra de for. com. per. & Covarr. pract. q. 31. sub num. 5. vers. Quæ ratio, ubi immobit consuetudinem Anglorum, apud quos Clerici conjugati, etiam in sacris, coram iudice seculari litigare coguntur, & referret eam improbatam etiam iudices Rocc. dist. 840. alit. 10. de consuet. in aut. & de cons. 2. in antipior. Idemque probant auctores omnes, qui censent hoc privilegium extendi etiam ad uxores Clericorum. Quod tenet gloss. in cap. 2. i. 1. q. 1. Gemin. in d. can. Si in terna, num. 7. & Franc. sub num. 6. de Cler. conju. lib. 6. Abb. in cap. 2. num. 9. ibique Imol. & Felin. num. 3. de foro com. per. Decian. in tract. de crimin. tom. 1. lib. 4. num. 53. & est ratio, quia hoc de iure civili, & communis est, ut uxore sequatur forum viri, l. Cum quædam puella, ff. de iur. iudic. om. iudic. l. penult. & in c. De iudic. lib. 10. Abb. & Felin. ind. cap. 2. de foro com. per. etiam circumscripto communi Clericorum privilegio, secundum quod ex persona Clerici etiam familiaribus privilegiis communicantur, l. 1. c. 2. de episc. & Cler. gloss. 1. in c. Clericum, §. 1. quæst. 1. & sic corripit argumentum Francho in d. cap. un. per illum textum in finibus, in ceteris, & ad argumenta Joann. Andr. in ead. cap. un. responder. Abb. in d. cap. 2. Licet cum de hoc alius dubitatum esset, responsum fuerit non esse sacre Congregationis id decidere, sed questionem esse solvendam ex dispositione iuri communis, ut scripti plene in d. cap. 2. num. 3. supra ad num. 35. Ergo eodem privilegio potiri debet etiam Subdiaconus Ecclesie Occidentalis, qui matrimonium contraxit ex legitima dispensatione: nam Græci uxoriati idem retinent Clericale privilegium, quia cum Orientalis Ecclesia votum continentie non admiserit, d. cap. Consuet. de Cleric. conju. cap. Alter, §. 1. dist. & notatur in cap. Diaconi, 28. dist. usus matrimonii non est illi interdictus. Quæ ratio viget etiam hoc casu, quia Subdiaconus propter Pontificis dispensationem solutus est voto continentie petiende, ac si non vovisset, & legitime utitur matrimonio, ut initio diximus ex doctrina D. Thomæ & aliorum.

Quare, quoad hanc primam dubitationem videtur respondendum, matrimonium, ut proponitur, contractum non obitare Subdiacono quo minus gaudeat exemptione a iudicibus secularibus, & revera absurdum esset, ut ex illius in sacris subijceretur laicorum jurisdictioni, ob matrimonium contractum approbare Pontifici

ce, cum tamen ob quodcumque crimen quantumvis enorme, & irregularitatem irrogante fore privilegium non amittat, nisi æqualem degradationem, & traditionem curie seculari, cap. Cum non ad homine, de iudic. ubi omnes notant & tradit Clar. post Alon. in §. fin. quæst. 36. vers. Sicuti quæro, & vers. Visi etiam, & pro hac sententia adducunt Navarr. in d. tract. de reddit. eccles. monit. 55. num. 10. ubi in fortioribus tetemus docet, regularem solemniter professum, qui ex dispensatione Summi Pontificis matrimonium contrahit, esse personam Ecclesiasticam, & gaudere privilegio fore, & canonis. Pari enim passu ambulant quoad Clericale privilegium Clericus, & Professus, ut notat Jo. Andr. in cap. un. num. 19. vers. usque quæ dicta sunt de Clericis, præcedant in professu, supra de oblat. ad rationes.

Quoad secundam verò difficultatem Bonaguidæ, alias Boatinus Doctor antiquus in c. 1. supra eodem, opinatus est Sacerdotem, qui cum vidua matrimonium contraxit, esse omni Clericali privilegio nudatum, ac posse per iudicem secularem coerceri, & glof. ult. in c. Si Subdiaconus, §. 4. dist. 1. dicit Subdiaconum, qui secundum uxorem duxit, de iure communi perdere privilegium Clericale, sed loquitur secundum illud tempus, quo Subdiaconatus non existimabitur esse inter sacros Ordines, ut illic notatur, & ad verum Sorin. 4. Sentent. dist. 2. q. 3. art. 3. quod etiam tenet Navarr. cons. 3. incip. Quidam ex illis, sub nu. 6. ubi postquam dixit Pontificem posse cum Subdiacono dispensare, ut ducat uxorem, subdit immediate: dispensatio autem ut contrahat matrimonium, & contra tracto & consummato præsertim cum vidua, potest iusta bella gerere, milites ducere, sententiam sanguinis ferre, &c. Et pariter est ab Ecclesiastica potestate exemptus, ac quilibet alius laicus conjugatus iure ipso communi id faciente. Quo loco Navarrus loquitur aperte de Subdiacono; tum quia de eo proxime egerat, tum quia verba illa, dispensatio ut contrahat matrimonium, non possunt congrue referri ad Clericum in minoribus, qui nullam eget dispensatione ad matrimonium contrahendum. Iura tamen adducta à Navarro, nempe cap. de bigam. lib. 6. & alia alium habent intellectum, ut inferius dicitur. Hanc eandem opinionem sequitur Sanchez, de matrim. lib. 8. dist. 3. nu. 2. vers. Quare hinc inferre, sed perfundum loquitur, & nullam asserit rationem, vel auctoritatem. Ac demum idem censet Suarez adversus Anglos lib. 9. cap. 28. num. 5.

Verum huic sententiæ nemo adhæret ex antiquis, & gravioribus scriptoribus; quia Constitutio Siricii Papæ relata in c. Quisquis, 24. dist. 1. & Gregorij X. in Concilio Lugdunensi edita, per quas bigami declarantur omni privilegio nudati, & coercioni fore secularis addicti ad Clericos sacris Ordinibus insignitos non pertinent, nec ad eos extenduntur, sed ad Clericos in minoribus tantum, ut docet gloss. in ver. Clericus, in d. cap. Quisquis, cui adhærent ibi Archid. & Præpos. & gloss. in cap. unice, in ver. Bigamus, de bigam. lib. 6. atque idem Archid. Joann. Andr. Gemin. Franc. & alij omnes. Tiber. Decian. tract. de crim. cap. 9. n. 3. ubi propter eandem sententiam exi

sentem in sacris, si de facto contrahat matrimonium cum vidua, censeri quidem bigamum quoad inhabilitatem Ordinum per hoc cap. & cap. Nuper, supra eadem, sed non quoad privationem privilegij Clericalis. Quod etiam tenent Hostiensis, & Joann. Andr. ambo cum 3. Collectan. in prin. & Cardin. in ult. vol. Ad do. Caspell. Thol. dec. 234. Joann. de Montaigne in tract. de bigam. quæst. 5. effect. 4. sub num. 17. vers. Nihil, & quid; Navarr. in tract. de reddit. eccles. monit. 55. num. 13. Ratio differentiæ est, ut inquit Gemin. ibi num. 6. quia in minoribus constitutus sic contrahendo matrimonium, cum ad seculum redeat, & non remaneat persona Ecclesiastica, privatur fore privilegio; sed constitutus in sacris cum propter characterem ordinis sacri non possit ad seculum redire, nec desinere esse persona Ecclesiastica, retinet privilegium fore, & Joann. de Fan. ibidem eandem rationem assignans dicit non esse pulum, nec æquum, ut constitutus in sacris in penam bigamie exstanti privilegio Clericali, cum iam religati divio obsequio ad laicalem statum redire non valeant. Sequitur Joann. de Montaigne de bigam. quæst. 5. effect. 4. num. 24. in fin. ubi aliter cum Joann. de Fan. communiter transire omnes Doctores, & Sylvest. in ver. Bigamus, num. 2. ubi reprobat opinionem Boatinæ, atque alij relata, similiter testatur hanc esse magis communem, & veriore sententiam; quæ in casu speciali, de quo agitur, redditur clarior, quia Summus Pontifex in licentia dispensationis, Multasuram, ostendit huic Subdiaconum non desinere esse de foro Ecclesie; illi enim in illis ut potest absque metu irregularitatis esse iudex in causis criminalibus, etiam si sanguinis effusio, membrorum mutilatio, seu mors inde sequeretur. Rufus eidem referavit penonem Ecclesiasticam super Archidiacono, eumque obligavit ad recitationem officij B. Mariæ Virginis. Quæ omnia necessaria supponunt eum esse personam Ecclesiasticam, quia laici non egent dispensatione pro iudicio in causis Capitalibus ferendo, nec tant capaces pensionis Ecclesiasticæ, ut est notissimum, & ita resolutum in Sacra Congregatione Concilij pro Archidiacono Toletano ex unanimi Patrum sententia.

Tertio QUERO: An dispositio hujus Decretalis vendicat sibi locum in Clerico minorum Ordinum, vel laico, qui cum vidua, vel corrupta de facto propter aliquod impedimentum dirimens matrimonium contraxit, & eam cognovit, adeo ut exinde bigamia irregularitatem incurrat.

Ad partem negativam arguitur primò, quia irregularitas non inducitur, nisi in casibus à Jure expressis, cap. super eo, supra eadem, & dictum est supra, num. 7. At nullibi reperitur Jure cautum, ut Clericus minorum Ordinum, vel laicus invalido contrahens cum corrupta incurrat irregularitatem; cum Jura, quæ contrahentibus de facto hanc penam infligunt, loquantur de Clericis ad sacros Ordines promotis, ut inferius dicitur.

Secundò omnis bigamia vel est vera, vel interpretativa, vel similitudinaria, secundum Speculat. in tit. de dispensat. §. iuxta, num. 6. & si quis ostendit est supra, num. 2. Hoc autem casu

non adest bigamia vera, quia talis non contrahitur valido cum duabus sit coelestis, cap. *Amicus*, de cap. *Deinde*, 26. *dist.* neque interpretativa, quia non contrahitur cum duabus invalidis, vel cum una valide, & cum alia invalida, ut in e. *Nuper*, supra eodem, nec cum corrupta valide, ut in cap. *Maritum*, 33. *dist.* neque similitudinaria, quia non contrahitur de facto cum unica, & virgine post votum solemne sacri Ordinis, vel electionis, ut in cap. *Quotquot*, 27. q. 1. & ita per hoc fundamenta conclusio Navarr. *cons.* 1. quod incipit. *Quidam latem*, hoc est, & idem firmat in *Man.* cap. 27. *num.* 195. ubi etiam testatur hic nuper conclusum fuisse in sacra Penitentia, & eisdem sententia postea adhaeserunt Gregor. de Valentia, part. *disp.* 7. q. 1. 9. *quod* 3. in prima specie regularitatis, & Sanchez alios recentiores adducens de *matrim.* *diff.* 82. *num.* 1. Et tenendo hanc partem non obstat secundum Navarr. hoc Decretalis, quia non loquitur de Clerico minorum ordinum, sed de Subdiacono, qui per susceptionem sacri ordinis Subdiaconatus obligatur voto solemni, quo contrahitur spirituale matrimonium cum Christo, ut cap. *Amicus*, supra de *at.* & qual. juncto cap. *Vnico*, de *vota*, lib. 6. unde postea contrahendo, licet de facto, aliud matrimonium carnale, bigamia poenam incurrit, ut hic. Quae ratio non viget in Clerico minorum ordinum, vel laico, qui prius nullum spirituale conjugium contraxit, ut palam est. Unde merito Innoc. inc. *Nuper*, supra eodem exponit illud verbum, *Clericus*, id est, in sacro Ordine constitutus, quali per hoc feriat illam Decretalem non habere locum in Clericis minorum ordinum, & eodem modo respondetur ad cap. 1. infra, qui *Cler.* vel *virgin.* & ad cap. *Sane sacerdos*, de *Cler.* *conjug.* Illud enim loquitur de Diacono hoc vero de Presbyteris, qui post contractas nuptias spirituales contraxerunt, licet invalidas, alias carnales.

Ad contrariam partem inducitur textus hic, qui non fundat se in ratione illa, quod Subdiaconus per sacri Ordinis susceptionem contrahit spirituale matrimonium cum Christo, ut putavit Navarr. alius enim Subdiaconus incurrit poenam, de qua hic, etiam contrahendo cum unica, & virgine: nam & eo casu viget illa ratio, quod prius contraxisset nuptias spirituales, & demum carnales; & tamen Doctores communiter intelligunt Subdiaconum in hanc poenam non incidere contrahendo cum vidua, nisi illa sit corrupta, suppletes verbum, *Vidua*, scilicet *de corrupta*, ne sit contra cap. *Sane*, *il* *secundo*, de *Cler.* *conjug.* pro ut hic supplet Abb. Antiq. Holsten. Joan. Andr. Bellam. & Cardin. omnes in *princip.* in *ver.* *Vidua*, & Butr. *num.* 8. Quomodo hic textus si sedulo expendatur, potius excludit rationem binarum nuptiarum: nam cum dicat, hunc Subdiaconum incidere in poenam bigamiae non propter Sacramenti defectum; inique per hoc excludit rationem duplicis conjugii, spiritualis, & carnalis, quae inducit defectum Sacramenti, cum per mat lignificationem conjunctionis, & unitatis Christi cum Ecclesia, secundum ea, quae dicta sunt supra, *num.* 13. Veraxigitur ratio est, quae exprimitur in textu, videlicet propter affectum incontinentis cum opere subsequuto, quia quantum in se fuit, ma-

trimonium contraxit, & consummavit, ut hic, & in cap. *No per*, supra eodem. Hinc autem ratio viget in Clerico minorum Ordinum, vel laico, qui invalidis contrahit propter impedimentum dirimens, atque in Subdiacono, cum in utroque adest affectus conjugii hic ponderatus: nam in matrimonio contrahendis non iuris effectus, sed animi desinatio attenditur, ut legitur in dict. cap. *Nuper*, & in maleficio spectatur voluntas non exitus, cap. *ut*, 48. *dist.* *l. Dirus*, *ff. ad leg. Corneli de Sicut*, & *l. Servo*, *C. de edem*, secundum Innocentium in dict. cap. *Nuper*, *num.* 2. & Hostiens. *num.* 1. Ergo quovis textu loquatur de Subdiacono; tamen vendicat sibi locum etiam in Clericis inferioribus, & laicis, qui sub dicta ratione includuntur: nam ubi ratio legis vel Canonica est amplior, vel generalior dicto, seu disposito, tunc ad ampliationem rationis extenditur ipsa dispositio, text. est in *l. Regula*, 9. *ff.* & ibi Bart. & Bald. *notant*, *ff. de iur. & fact. *ignot.** & hoc pro regula constituit Cardin. in *Clem.* 1. *num.* 18. *de test.* Abb. in cap. *Sicut*, circa finem, de *testim.* *Contra*, *singul.* *ff. de iur. & fact. *ignot.** 218. *Ex* *etiam* in sua *sententia* *legati* in *loc. de ratione legu* *large*, & passim Doctores. Quae regula procedit certam materiam in exordium, & poenalis, ut est gloss. *notab.* in dict. *Clem.* 1. in *ver.* *Bigamus*, de *test.* Item gloss. in e. *Capienter*, 5. *de iure in ver.* *l. huiusmodi*, *eodem tit.* & traditum *Germin.* *cons.* 37. *Unde* *atque* de *divor.* *num.* 6. *ver.* *item* *licet* *confir.* *notab.* *Petr.* de *Anch.* *cons.* 304. *infra* *ad legata*, *num.* 4. & Cravett. *cons.* 227. *Jaltronus* *Regis*, *num.* 4. 5. & 6. & ex hoc tollitur primum fundamentum contrariae sententiae, quod poena irregularitatis non sit inducenda nisi in casibus a iure expressis. Quoniam casus, de quo agitur, tatis dicitur expressus in iure, cum includatur sub generali ratione expressa in hoc cap. ita *nucubiter* dicit gloss. *pro alleg.* in d. cap. *Capienter*, 5. *Denique*, in *ver.* *l. huiusmodi*, & Paul. de *Cast.* *cons.* 441. *Pro declaratione*, *num.* 6. *ver.* *item* *casu* *causam* *statuam* *videtur* *expressum*, *lib.* 1. *nam*, *ut* *ait* *Calder.* *cons.* 1. *in* *ver.* *penam*, ubi loquitur habet legis ratio; circa id prodrata dici debet lex, & secundum Bald. *cons.* 382. *in* *ver.* *Circa* *matrim.* *col.* 2. *lib.* 5. quae sunt eiusdem rationis includuntur sub dispositione ex lignificatione, id est, tanquam expressa proprie, non tacite, & sequitur Cravett. *plura* *cum* *ulans* *cons.* 183. *Regula* *num.* 3.

Secundo ad hanc partem inducitur textus in e. *Nuper*, supra eodem, ubi quidem dicitur secundum uxorem accepti bigamiae poenam incurrit, licet bigamus non sit. Quae textus loquitur de Clerico in laico Ordine constituto; & tamen procedit etiam in Clerico minorum Ordinum, & in laico, qui contraxit secundum matrimonium de facto propter quodcumque impedimentum dirimens, ut tenet ibi Hostiens. *num.* 4. in *ver.* *Clericus*, qui exprimitur poenae exemplum in Clerico minorum Ordinum, qui contraxit secundum matrimonium de facto cum consanguinea, vel affinis: & continentur ibi Joan. Andr. Cardin. Butr. & omnes, & in non Clerico Sylvest. in *ver.* *Bigamus*, *nu.* 7. *ver.* *Et* *similiter*, & faverit Navarr. in *prealleg.* *cons.* 1. *num.* 8. Ergo eodem modo textus noster quamvis loquatur de Subdiacono, tamen includit etiam Clericum minorum Ordinum, & laicum

cum qui contraxit cum vidua, vel corrupta de facto propter impedimentum conanguinitatis, vel similitudinis, vel aliud simile, 27. c. 2. supra de *trani* *Episcopi*. Et hinc ducitur argumentum, quia textus noster dicit talis non esse bigamus, sed bigamiae poenam incurrit, & rationem exprimit non propter defectum Sacramenti, sed propter affectum intentionis cum opere subsequuto. Quae ergo hoc casu necesse eadem ratio, quoad iurisdictionem non sunt separandi: textus in *l. illud*, & ibi *Oldrad.* *ff. ad leg. *agnit.** & *notat* *Bald.* in *l. de quibus*, *ff. de legibus*, ait etiam: *Ubi* *est* *eadem* *ratio* *in* *pluribus* *casibus*, *una* *&* *eadem* *ratio* *decidit* *omnes* *illos* *casus*, *non* *per* *extensionem*, *sed* *per* *congruentiam* *comprehensam* *specie*, *hic* *generalis* *ratio* *diversas* *species*. Quod Baldus dicitur pro eleganti testatur, & sequitur Paul. de *Cast.* *de* *coni.* 4. 1. *num.* 6. *ad* *fin.* *lib.* 1. & Cravett. *de* *conf.* 183. *num.* 3. Et hinc patet responsio ad auctoritatem Innocentij in dicto cap. *Nuper*. Ipse enim exponit verbum, *Clericus*, id est, in sacro constitutus, quia textus de illis loquitur non ad exclusionem inferiorum Clericorum, sed in quantum ordo sacer est impedimentum dirimens matrimonium: unde ex quocumque capite proveniat impedimentum dirimens sive in Clerico, sive in laico, procedit illa decisio secundum omnes.

Tertio ad idem arguitur, quia contrahens cum duali successiva, & semel contrahens cum corrupta in omnibus equiparatur ubi matrimonium est validum, c. *De bigamo*, supra eodem, & laetè ostensum est supra in 2. *notab.* Ergo eodem modo equiparatur cum matrimonio est nullum, ut idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, ut leg. *Sicut* *toris*, *ff. de legat.* 1. *leg.* 3. *in* *l. 4.* & *l. Legata*, in *fin.* *ff. de ultimis* *legat.* & contrarium eadem sit disciplina, ut legi. *ff. de iur. qui sunt sui*, vel *alieni*; *jur. cum simi.* Sed contrahens nulliter, & de facto cum duabus incurrit poenam bigamiae, etiam si Clericus in minoribus, aut laicus, ut supra proximo ostensum est. Ergo eandem poenam incurrit Clericus, vel laicus contrahens nulliter cum vidua, vel corrupta: & reversa negari non potest, quin illi duo casus equiparentur coniungendo decisionem dict. cap. *Nuper*, cum decisione textus nostri. Et per hoc patet responsio ad secundum fundamentum Navarr. quod talis non sit bigamus verè, nec interpretativè, nec similitudinariè: nos enim dicimus contrahentem cum vidua de facto sive propter impedimentum Ordinis sacri, sive propter quodcumque aliud impedimentum fieri bigatum interpretativè per hoc cap. Sicut efficiunt talis, qui contrahit cum leccunda de facto: & sic divisio illa in membris non est inægra, quia in secundo membro interpretativè omittitur hæc species, quae incurritur propter matrimonium quomodolibet contractum de facto cum vidua, vel corrupta.

Ultimo ad hanc partem inducitur theoria Joan. Andr. in dict. cap. *Nuper*, *num.* 5. ubi regulam generalem constituit his verbis: (Quomodocumque non tenet matrimonium consanguinitate affinitate, voto, vel alia quacumque de causa, si de iure contractum induceret bigamiam, contractum de facto copula subsequuta

inducit poenam bigamiae, & infra) Dicit est etiam quod haec verba effectum conjugii, & sic affectus hic attenditur, in hoc supra post innotuit. Sicut ergo publica honestas inducitur ex matrimonio, quod non tenet, dummodo teneat ex consensu, de *hensul*, cap. *num.* 1. b. c. sic ex tali matrimonio consummatio inducitur bigamia. Hec ille. Et tandem regulam ante ipsam posuit *l. h. Host.* *num.* 4. in *ver.* *Clericus*, & cum sequitur *Collect.* *num.* 1. *Butr.* *num.* 8. *Cardin.* in *e. notab.* *Anch.* in *3. notab.* & Joan. de *Anan.* *num.* 2. Sed matrimonium de iure contractum cum vidua, vel corrupta inducit bigamiam etiam in Clerico minorum ordinum, & in laico, ut cap. *de* *quibus*, *lib.* 1. c. 2. 3. *diff.* cap. *Quisquis*, 8. *dist.* de cap. *Maritum*, 3. 4. *dist.* Ergo contractum de facto etiam in talibus inducit poenam bigamiae.

Et hanc sententiam sequuntur Domini de *Rota* *dec.* 1. de *bigam.* in *ver.* ubi articulo de mandato Papae mature discussu mandavit resoluunt Clericum minorum Ordinum, qui de facto contraxit cum vidua, esse bigatum interpretativè, & egerit dispensatione Apostolicâs subesse tamen iustam causam dispensandi, quia ille Clericus ignoravit impedimentum, & postea matrimonio divorato, bona fide iniecit religionem, & promissus fuit ad omnes sacros Ordines, & ita Urbanus VI. dispensavit propter illam deceptionem, ut ibi refertur. Quomodo hinc sententia S. Penitentiarie opponitur iurisdictioni Papae, qui dispensando utroque procedit tales contrahere irregularitatem bigamiae, & egerit dispensatione Apostolicâ. Etiam sententia adhaeserunt in *summa* *bupe* *ita*. *Gaffied.* & *Hostiens.* *num.* 3. & *Quo* *sunt* *species*, *ver.* *Quarto*, *Alber.* in *Dictionary* *littera* *Ban* *ver.* *Bigamia*, in *fin.* *Alten* in *summa* 2. *part.* *lib.* 6. *tit.* 7. *art.* *num.* 2. *quæst.* 2. *Monstru* *de* *bigam.* *quæst.* 6. *num.* 2. *ver.* *Quarto*, & ex *Theologis* *Richard.* in 2. *dist.* 27. *art.* 4. *quæst.* 3. *notab.* *per*, & *ad* *primum*, & *Petr.* de *Palud.* *lib.* 2. *quæst.* 4. *art.* 4. *num.* 18. & *diff.* 7. *art.* 5. *conclus.* 2. in *fin.* *num.* 34. Et est communis omnium sententia, ut testatur Covarr. in *Clem.* *de* *Parocho*, *part.* 1. *num.* 2. *ver.* *et* *undè*; *tertio*, *de* *honor.*

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Cap. Ad haec.

SPALMARIUM.

1. Archidiaconi, & Archipresbyteri officia quorundam in vestem se habeant, & in quibus distinguantur, & hinc sequitur quae in fin.
2. Dubia plura inter Archidiaconum, Archipresbyterum, & Archidiaconum, & hinc sequitur quae in fin.
3. Archidiaconus, & Archipresbyter Picavi Episcopi a iure sunt constituti.
4. Dignitates Archidiaconatus, & Archipresbyteratus habent se tanquam excelsas, & excessas.
5. Archipresbyter est maior ordine, Archidiaconus est maior administratio.
6. Archidiaconi potestatem quae completatur.
7. Archidiaconus habet dictatur.

non adest bigamia vera, quia talis non contrahitur valido cum duabus sit coevis, cap. *Amicus*, de cap. *Deinde*, 26. *dist.* neque interpretativa, quia non contrahitur cum duabus invalidis, vel cum una valide, & cum alia invalida, ut in e. *Nuper*, supra eodem, nec cum corrupta valide, ut in cap. *Maritum*, 33. *dist.* neque similitudinaria, quia non contrahitur de facto cum unica, & virgine post votum solemne sacri Ordinis, vel electionis, ut in cap. *Quotquot*, 27. q. 1. & ita per hoc fundamenta conclusio Navarr. *cons.* 1. quod incipit. *Quidam latens*, hoc est, & idem firmat in *Man.* cap. 27. *num.* 195. ubi etiam testatur hic nuper conclusum fuisse in sacra Penitentia, & eisdem sententia postea adhaeserunt Gregor. de Valentia, part. *disp.* 7. q. 1. 9. *quod* 3. in prima specie regularitatis, & Sanchez alios recentiores adducens de *matrim.* *diff.* 82. *num.* 1. Et tenendo hanc partem non obstat secundum Navarr. hoc Decretalis, quia non loquitur de Clerico minorum ordinum, sed de Subdiacono, qui per susceptionem sacri ordinis Subdiaconatus obligatur voto solemni, quo contrahitur spirituale matrimonium cum Christo, ut cap. *Amicus*, supra de *at.* & qual. juncto cap. *Vnico*, de *vota*, lib. 6. unde postea contrahendo, licet de facto, aliud matrimonium carnale, bigamia poenam incurrit, ut hic. Quae ratio non viget in Clerico minorum ordinum, vel laico, qui prius nullum spirituale conjugium contraxit, ut palam est. Unde merito Innoc. inc. *Nuper*, supra eodem exponit illud verbum, *Clericus*, id est, in sacro Ordine constitutus, quali per hoc feriat illam Decretalem non habere locum in Clericis minorum ordinum, & eodem modo respondetur ad cap. 1. infra, qui *Cler.* vel *virgen.* & ad cap. *Sane sacerdos*, de *Cler.* *conjug.* Illud enim loquitur de Diacono hoc verò de Presbyteris, qui post contractas nuptias spirituales contraxerunt, licet invalide, alias carnales.

Ad contrariam partem inducitur textus hic, qui non fundat se in ratione illa, quod Subdiaconus per sacri Ordinis susceptionem contrahit spirituale matrimonium cum Christo, ut putavit Navarr. alius enim Subdiaconus incurrit poenam, de qua hic, etiam contrahendo cum unica, & virgine: nam & eo casu viget illa ratio, quod prius contraxisset nuptias spirituales, & demum carnales; & tamen Doctores communiter intelligunt Subdiaconum in hanc poenam non incidere contrahendo cum vidua, nisi illa sit corrupta, suppletes verbum, *Vidua*, scilicet *de corrupta*, ne sit contra cap. *Sane*, *il* *secundo*, de *Cler.* *conjug.* pro ut hic supplet Abb. Antiq. Holliens. Joan. Andr. Bellam. & Cardin. omnes in *princip.* in *ver.* *Vidua*, & Butr. *num.* 8. Quomodo hic textus si sedulo expendatur, potius excludit rationem binarum nuptiarum: nam cum dicat, hunc Subdiaconum incidere in poenam bigamiae non propter Sacramenti defectum; inique per hoc excludit rationem duplicis conjugii, spirituales, & carnalis, quae inducit defectum Sacramenti, cum per mat. legitimationem conjunctionis, & unita Christi cum Ecclesia, secundum ea, quae dicta sunt supra, *num.* 13. Veraxigitur ratio est, quae exprimitur in textu, videlicet propter affectum incontinentis cum opere subsequuto, quia quantum in se fuit, ma-

trimonium contraxit, & consummavit, ut hic, & in cap. *No per*, supra eodem. Hinc autem ratio a qua viget in Clerico minorum Ordinum, vel laico, qui invalidis contrahit, propter impedimentum dirimens, atque in Subdiacono, cum in utroque adest affectus conjugii hic ponderatus: nam in matrimonio contrahendis non iuris effectus, sed animi desinatio attenditur, ut legitur in dict. cap. *Nuper*, & in maleficio spectatur voluntas non exitus, cap. *ut*, 48. *dist.* *l. Dirus*, *ff. ad leg. Corneli de Sicut*, & *l. Servo*, *C. de edem*, secundum Innocentium in dict. cap. *Nuper*, *num.* 2. & Hostiens. *num.* 1. Ergo quomodo textus loquatur de Subdiacono; tamen vendicat sibi locum etiam in Clericis inferioribus, & laicis, qui sub dicta ratione includuntur: nam ubi ratio legis vel Canonica est amplior, vel generalior dicto, seu disposito, tunc ad ampliationem rationis extenditur ipsa dispositio, text. est in *l. Regula*, 9. *ff.* & ibi *Bar.* & *Bald.* notant, *ff. de iur. & fact. iur.* & hoc pro regula constituit Cardin. in *Clem.* 1. *num.* 18. *de test.* Abb. in cap. *Sicut*, circa finem, de *testim.* *Corset.* *singul.* *ff.* 23. & *ff. de iur. & fact. iur.* 218. *Ex* *ver.* in *sa. ver.* *in* *leg.* *in* *lo. de* *ratione* *legis* *large*, & *passim* *Doctores*. Quae regula procedit certam materiam in exordium, & poenalis, ut est gloss. notab. in dict. *Clem.* 1. in *ver.* *Eligatur*, de *elect.* Item gloss. in e. *Capienter*, 5. *de iure* *in* *ver.* *l. h. r. d. u. e. e. d. m. t. & traditum* *Germin.* *cons.* 37. *Debitur* *de* *divor.* *num.* 6. *ver.* *item* *licet* *confir.* *num.* 1. *Petr.* *de* *Anch.* *cons.* 304. *infra* *ad* *legata*, *num.* 4. & *Cravett.* *cons.* 227. *Jaltronus* *Regis.* *num.* 4. 5. & 6. & ex hoc tollitur primum fundamentum contrariae sententiae, quod poena irregularitatis non sit incidenda nisi in casibus a iure expressis. Quoniam casus, de quo agitur, tatis dicitur expressus in iure, cum includatur sub generali ratione expressa in hoc cap. ita *nucubiter* dicit gloss. *pro alleg.* in d. cap. *Capienter*, 5. *de iure* *in* *ver.* *l. h. r. d. u. e. e. d. m. t.* & *Paul.* *de* *Caltr.* *cons.* 441. *Pro declaratione*, *num.* 6. *ver.* *item* *casu* *causam* *plurimum* *expressum*, *lib.* 1. *nam* *ut* *de* *Calder.* *cons.* 1. *in* *sa. penitus*, ubi loquitur habet legis ratio; circa id prodrata dici debet lex, & secundum *Bald.* *cons.* 382. *in* *sa. Ci. m. a. i. col. 2. lib.* 5. quae sunt eiusdem rationis includuntur sub dispositione ex significatione, id est, tanquam expressa proprie, non tacite, & sequitur *Cravett.* *plura* *cum* *utans* *cons.* 183. *Regula* *num.* 3.

Secundo ad hanc partem inducitur textus in e. *Nuper*, supra eodem, ubi quidem dicitur secundum uxorem accepti bigamiae poenam incurrit, licet bigamus non sit. Quae textus loquitur de Clerico in laico Ordine constituto; & tamen procedit etiam in Clerico minorum Ordinum, & in laico, qui contraxit secundum matrimonium de facto propter quodcumque impedimentum dirimens, ut tenet ibi *Hostiens.* *num.* 4. in *ver.* *Clericus*, qui exprimitur poenae exemplum in Clerico minorum Ordinum, qui contraxit secundum matrimonium de facto cum consanguinea, vel affine: & contentione ibi *Joan.* *Andr.* *Cardin.* *Butr.* & omnes, & in non Clerico *Sylvest.* in *ver.* *Bigamia*, *nu.* 7. *ver.* *Et* *similiter*, & *faverit* *Navarr.* in *prealleg.* *cons.* 1. *num.* 8. Ergo eodem modo textus nollet quamvis loquatur de Subdiacono, tamen includit etiam Clericum minorum Ordinum, & laicum

cum qui contraxit cum vidua, vel corrupta de facto propter impedimentum conanguinitatis, vel similitudinis, vel aliud simile, 27. c. 2. supra de *trani.* *Episcopi*. Et hinc ducitur argumentum, quia textus nec dicit talis non esse bigamus, sed bigamiae poenam incurrit, & rationem exprimit non propter defectum Sacramenti, sed propter affectum intentionis cum opere subsequuto. Quae ergo hoc casu necesse eadem ratio, quoad iuridical positionem non sunt separandi: textus in *l. illud*, & ibi *Oldrad.* *ff. ad leg. Agniti*, & notat *Bald.* in *l. de quibus*, *ff. de legibus*, ait etiam: *Ubi est eadem ratio in pluribus casibus, una & eadem ratio decidit omnes illos casus, non per exceptionem, sed si omnes comprehendit species, sic generalis ratio dicitur species.* Quod *Bald.* dicitur pro eleganti testatur, & sequitur *Paul.* *de* *Caltr.* *de* *conjug.* 431. *num.* 6. *ad* *fin.* *lib.* 1. & *Cravett.* *de* *conf.* 183. *num.* 3. Et hinc patet responsio ad auctoritatem Innocentij in dicto cap. *Nuper*. Ipse enim exponit verbum, *Clericus*, id est, in sacro constitutus, quia textus de illis loquitur non ad exclusionem inferiorum Clericorum, sed in quantum ordo sacer est impedimentum dirimens matrimonium: unde ex quocumque capite proveniat impedimentum dirimens sive in Clerico, sive in laico, procedit illa decisio secundum omnes.

Tertio ad idem arguitur, quia contrahens cum duali successiva, & semel contrahens cum corrupta in omnibus equiparatur ubi matrimonium est validum, c. *De bigamia*, supra eodem, & laetè ostensum est supra in 2. notab. Ergo eodem modo equiparatur cum matrimonium est nullum, ut idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, ut leg. *Sicut* *toris*, *ff. de legat.* 1. *leg.* 3. *in* *l. 4.* & *l. Legata*, *in* *fin.* *ff. de ultimis* *legat.* & contrarium eadem sit disciplina, ut legi. *ff. de iur. qui sunt sui. vel alieni* *jur.* *cum* *simil.* Sed contrahens nulliter, & de facto cum duabus incurrit poenam bigamiae, etiam si Clericus in minoribus, aut laicus, ut supra proximo ostensum est. Ergo eandem poenam incurrit Clericus, vel laicus contrahens nulliter cum vidua, vel corrupta: & reversa negari non potest, quin illi duo casus equiparentur coniungendo decisionem dict. cap. *Nuper*, cum decisione textus nostri. Et per hoc patet responsio ad secundum fundamentum Navarr. quod talis non sit bigamus verè, nec interpretativè, nec similitudinariè: nos enim dicimus contrahentem cum vidua de facto sive propter impedimentum Ordinis sacri, sive propter quodcumque aliud impedimentum fieri bigatum interpretativè per hoc cap. Sicut efficiunt talis, qui contrahit cum leccunda de facto: & sic divisio illa in membris non est inægra, quia in secundo membro interpretativè omittitur hæc species, quae incurritur propter matrimonium quomodolibet contractum de facto cum vidua, vel corrupta.

Ultimo ad hanc partem inducitur theoria *Joan.* *Andr.* in dict. cap. *Nuper*, *num.* 5. ubi regulam generalem constituit his verbis: (Quomodocumque non tenet matrimonium consanguinitate affinitate, voto, vel alia quacumque de causa, si de iure contractum induceret bigamiam, contractum de facto copula subsequuta

inducit poenam bigamiae, & infra) Dicit est etiam quod haec verba effectum conjugii, & ibi affectus hic attenditur, in hoc supra post innotuit. Sicut ergo publica honestas inducitur ex matrimonio, quod non tenet, dummodo teneat ex consensu, de *hensul.* *capit.* *lib.* 6. sic ex tali matrimonio consummatio inducitur bigamia. Hec ille. Et tandem regulam ante ipsam posuit *Hostiens.* *num.* 4. in *ver.* *Clericus*, & cum sequitur *Collect.* *num.* 1. *Butr.* *num.* 8. *Cardin.* *in* *e. notab.* *Anch.* *in* *sa. ver.* & *Joan.* *de* *Anan.* *num.* 2. Sed matrimonium de iure contractum cum vidua, vel corrupta inducit bigamiam etiam in Clerico minorum ordinum, & in laico, ut cap. *de* *quibus* *viduam*, 1. & 2. 3. 4. *diff.* *cap.* *Quis* *quid*, 8. *diff.* *de* *cap.* *Maritum*, 3. 4. *diff.* Ergo contractum de facto etiam in talibus inducit poenam bigamiae.

Et hanc sententiam sequuntur Domini de *Rota* *de* *conf.* 1. *de* *bigam.* *in* *ver.* ubi articulo de mandato Papae mature discussa mandantur resoluunt Clericum minorum Ordinum, qui de facto contraxit cum vidua, esse bigatum interpretativè, & egerit dispensatione Apostolicâs subesse tamen iustam causam dispensandi, quia ille Clericus ignoravit impedimentum, & postea matrimonio divorato, bona fide iniecit religionem, & promissus fuit ad omnes sacros Ordines, & ita Urbanus VI. dispensavit propter illam deceptionem, ut ibi refertur. Quomodo hinc sententia S. Penitentiarie opponitur iocundia Papae, qui dispensando utroque probavit tales contrahere irregularitatem bigamiae, & egerit dispensatione Apostolicâ. Etiam sententia adhaerent in *summa* *buje* *sa.* *Gaffred.* & *Hostiens.* *num.* 3. & *Quo* *sunt* *species*, *ver.* *Quarto*, *Alber.* in *Dictionary* *littera* *Ban* *ver.* *Bigamia*, *in* *fin.* *Alten* *in* *summa* 2. *part.* *lib.* 6. *tit.* 7. *art.* *in* *quæst.* 2. *Monstru* *de* *bigam.* *quæst.* 6. *num.* 2. *ver.* *Quarto*, & ex *Theologis* *Richard.* *in* 4. *diff.* 27. *art.* 4. *quæst.* 3. *in* *sa. ver.* *de* *ad* *primum* *de* *Petr.* *de* *Palud.* *lib.* *quæst.* 4. *art.* 4. *num.* 18. & *diff.* 7. *art.* 5. *conclus.* 2. *in* *fin.* *num.* 34. Et est communis omnium sententia, ut testatur *Covarr.* in *Clem.* *de* *Parocho*, *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 2. *ver.* *de* *indis.* *tertio*, *de* *honor.*

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Cap. Ad haec.

SPAL MARIVM.

1. Archidiaconi, & Archipresbyteri officia quomodo iuxta se habeant, & in quibus distinguantur, & num. sequi usque in fin.
2. Dubia plura inter Archidiaconum, Archipresbyterum, & Archidiaconum, & num. 10. *ver.* *Ex* *supra* *dilla.*
3. Archidiaconus, & Archipresbyter Picavi Episcopi a iure sunt constituti.
4. Dignitates Archidiaconatus, & Archipresbyteratus habent se tanquam excelsitas, & excessu.
5. Archipresbyter est maior ordine, Archidiaconus est maior administratio.
6. Archidiaconi potestatis que complectantur.
7. Archidiaconus habeat dictat.

- 2 Archipresbyteri officium quod sit. & n. scilicet.
- 3 Archidiaconi officium & potestatem quoad iurisdictionem & archipresbyteri ex quoque Sacramentalia.
- 4 Archipresbyter in quibus locis Archidiacono. & n. 206.
- 5 Presbyteri Cardinales qui dicuntur.
- 6 Archipresbyter potestatem vicem alteri delegare.
- 7 Divinarum celebratio an spectet ad Archidiaconum. vel Archipresbyterum.
- 8 Consecrationes & Constitutiones per diversa loca prevalant in officio.
- 9 Archidiaconi Praepositi & Decani scilicet tunc sunt ex consuetudine. quod sunt Ecclesia.
- 10 Archidiaconus post Episcopatum omnibus praepos.
- 11 Si sit Presbyter. in quibus praepos. Archipresbytero.
- 12 Locus nihil magis videtur. quam unum occupare officia duorum.
- 13 Episcoporum ordine non est minor Archiepiscopo. nec Presbyter Archipresbytero.
- 14 Papa & omnes alii Episcopi sunt aequaliter in his. quae sunt ordinis Episcopalis.
- 15 Casus naturalis in concursu prevalat accidentalis. videtur vers. Nam ubi concurrunt.
- 16 Canonem rationis Praebende vacatorem dicitur Subdiaconum. licet ex accidenti sit Presbyter. & Missam solemnem non celebrat. sed inseritur in officio Subdiaconi. & sedet post Canonici Diaconum.
- 17 Eacharistia custodienda an spectet ad Archidiaconum. vel ad Archipresbyterum. ibid. vers. Decij consil.
- 18 Abbas & Abbatissus ponere in sale. & institutio corporali spectat ad Archidiaconum.
- 19 Archidiaconus qui competunt de iure communi.
- 20 Iure appellationis quid veniat.
- 21 Archidiaconi sui examinaui promovendas ad ordines. & beneficia an sit sublatum a Concilio Tridentino.
- 22 Archidiaconum cur dicitur scilicet Episcopi.
- 23 Potest medicum pecuniam imponere. & ad medicum tempus suspendere.
- 24 Habet curam.
- 25 Est Vicarius Episcopi in omnibus. & habet iurisdictionem ordinariam.
- 26 Archidiaconatus dignitas post Episcopalem est major dignitas in Ecclesia Dei. & sic major Abbatis.
- 27 Episcopus an possit removere Archidiaconum a Vicaria. & illius munera exercere.
- 28 Archidiaconus est Vicarius non ab Episcopo assumptus. sed datus a iure.

AD HEC. Dicitur primo, quod sit officium Archidiaconi. & in quo pereunt relevatur Episcopus. Secundo dicitur. De canonicis per Episcopum. & Archidiaconum eligendos. & amovendos. si illorum vice communitur gerant. Secundo ibi. Subsequenter. Et quolibet pars subdividitur in consultationem & responsum.

VARO. cum textus dicat Archipresbyteros iurisdictioni Archidiaconi subiacere. quomodo se invicem habeant. & in quibus distinguantur officia Archidiaconi. & Archipresbyteri. Et in specie quid dicendum de infra scriptis controversiis veniens inter Archidiaconum & Archiepiscopum Atrien.

- 2. Primo scilicet. quis eorum in festivitatibus Missarum solemnium celebrare debeat.
- Secundo. qui iure debeat Sacramentum ad Sepulchrum sancti quatuor hebdomadae. & in festo Corporis Christi processionaliter.
- Tertio. qui debeat aperire portam. quam vocant Salsam. in Assumptione Beatae Mariae. quae aperta incontinenti nulli interposita mora de dicta porta incendio ad altare majus processionaliter. statim inchoantur prima vespera solemniter.
- Quarto. quis debeat communicare populum in Ecclesia. & praesertim in Paschate Resurrectionis.
- Quinto. quis debeat dare benedictiones Presbyterales in Ecclesia Cathedrali. & praesertim in processionibus quadragesimalibus.
- Sexto. quibus portare debeat Crucem in die Venneris sancti. & Sabbati Pentecostes.
- Septimo. quis aspergat populum in Ecclesia praedicta Aqua baptismali in die Sabbati sancti. & Sabbati Pentecostes.
- Ultimo. qui competat in possessionem mitte re Praelatos. item & Canonicos novos.
- Et quidem cum Episcopus multiplici cura. variisque officiis. ac sollicitudinibus premittitur. ad eum laboribus aliqua in parte sublevari. dum sacri Canones duos ipsi Vicarios. Archidiaconum scilicet. & Archipresbyterum constituant. ut inter eos. quibus in ipse idoneus esset. sua onera partiuntur. ut patet in cap. 1. supra eodem. & in cap. 1. ibi. ad verum quod infra de officio. Archipresbyteri. & notat Host. in Summa hoc. tit. 3. Quis dicitur. in prin. & in 2. Quod sit eum officium. vers. Et de officio. Archipresbyteri. 5. Quae pertinent. vers. Haec quae supra. & vers. ad Episcopum.
- Et dicitur dignitates habent se tanquam excedentia. & excelsa. Asterentim aliquibus respectibus est minor. & aliquibus est major altera. ut per Host. dicit. 5. Quis dicitur. vers. Quarta. hactenus. Joan. Andr. in d. cap. 1. de officio. Archipresbyteri. 2. glof. 1.
- Archidiaconus quidem est maior Archipresbytero administratione. Archipresbyter vero est maior ordine. glof. in cap. De celebratione. in ver. Et dicitur. de officio. 1. glof. 1. & DD. in loca supra citata. & alibi supra.
- Utique dignitates distincta sunt munia. & officia. quae specialiter utriusque titulo sunt comprehensa.
- Archidiaconi sane potestas. & iurisdictione completitur per visitationem. iuriam audiendi. & alia mandandi. ac faciendi. quae habentur in textu lib. 2. de officio. 1. supra eodem. & recentissime praeferat alios diligenter ab Antonio de But. & Abbatibus in prin. ab Host. in d. 5. Quod sit eum officium. Joan. Andr. in cap. Officium. supra eod. & Sylvest. in ver. Archidiaconus. in 1. vers. Et vero non esset talis consuetudo. adeo ut officium Archidiaconi ad duo praecipue capita reduceretur. videlicet ad ea. quae ipsi competunt tanquam Principi Diaconorum Cathedralis. atque ad ea. quae sunt simpliciter iurisdictionis Episcopalis. Illa enim competunt ipsi ea ratione. quia caput Diaconorum constituitur. ut per Host. in 5. Et unde dicitur. hic titulus. Dicitur enim Archidiaconus secundum eum ab Archidiacono. quod est

est Princeps. & Diaconus. quasi princeps Diaconorum. & sequitur Bellam. in 1. 1. an. 7. supra eod. Haec vero sunt illi a iure tributa. ut Episcopus facilius vacare possit his. quae sunt ordinis atque autoritatis Episcopalis. a quibus Archidiaconus excluditur. ut declarat post Host. in Jo. Andr. in d. 5. supra eod. & Henric. Boch. supra eod. Archidiaconus. Et hoc intendunt Anton. de But. & Abb. hic in prin. dum dicunt Archidiaconi officium principaliter consistere in relevando Episcopo in persequendis. & aliqua habere eod. quod Archidiaconus.

Officium autem Archipresbyteri illud est praecipue. ut patet Presbyteris in presbyteralibus officiis. cap. 1. infra de officio. Archipresbyteri. ubi DD. ut benedictiones Sacerdotales in Ecclesia imperiatur absente Episcopo. Consecrationes audiat. Missarum solemnium celebret. sollicitudinemque quoad Sacramentum Eucharistiae. & Baptismatis gerat. & alia praesertim. quae copiose scripta reliquit Host. in Summa de officio Archipresbyteri. 5. Quae pertinent. & ferre habentur omnia in cap. Ministerium. eodem tit. adeo ut singulas functiones ipsi attribuitur dispendimus. consiliet evidenter eidem tanquam Presbyterorum capiti competere potestatem super Presbyteris. atque rebus. quae ab illis administrandae. ac peragendae sunt ratione Ordinis Presbyteralis.

Hinc recte utriusque munus perpenis. scriptis Joan. Andr. in cap. 1. in prin. Archipresbyterium gerere vicem Episcopi quoad Divinorum celebrationem. Archidiaconum vero quoad iurisdictionem. vel ut inquit ibidem Card. num. 1. Archidiaconus. quoniam vicem Episcopi quoad iurisdictionem. Archipresbyter vero quoad Sacerdotalia. Et quamvis Archipresbyter subit Archidiacono. ut hic. & in cap. 1. infra de officio. 2. supra eod. id tamen est intelligendum quoad ea tantum. quae Archidiacono competunt de iure. vel consuetudine. secundum Innocent. in d. c. 1. in ver. Et intelligit. & Joan. Andr. ibidem post prin. Et licet hanc huius iurisdictionis Archidiaconus nullam habet auctoritatem in Archipresbyterum quoad ea. quae ibi non sunt a iure communi tributa.

Ex supra dictis sunt sua sponte solutiones sepe dubiosorum. quae inter Archidiaconum & Archipresbyterum sunt excitatae. nam cum ex his quaedam sint specialiter Archipresbytero tributa. scilicet. ut Missarum solemnium celebret. per text. in d. c. de officio. Archipresbyteri. & solennes benedictiones imperiatur. iuxta cap. Officium. supra eod. alia vero. quae continentur in dicto septem divise. celebrationem Divinorum respiciant. & a Presbyteris sunt praestanda. sequitur. ut ad Archipresbyterum. non autem ad Archidiaconum pertineant. ut deducitur ex supra dictis. quibus constat haec esse attributa Archipresbytero. non autem Archidiacono. & hoc est. quod dicitur textus in d. c. Ministerium. videlicet Archipresbyterum. si defuerit Episcopus. debere providere curam. quae in Sacerdotum ministerio sunt praestanda. Et quod adnotavit Host. in Summa de officio. Archipresbyteri. 5. Quae pertinent. vers. Tertio debet. nomen Archipresbyterum debere providere ministerium Presbyterorum Cathedralium. id est. Ecclesiam

regentium. a curam. quod officium sustinetur. ut dicitur. ut ipse declarat. & habetur in d. c. Ministerium. Et consumatur. quae cum praedicta Decretalis. Ministerium. a qua concedat Archipresbytero. ut provideat curam praestanda in ministerio Sacerdotum. ex episcopi. quae sunt prohibita. quae secundum glof. ibi. in ver. Prohibita. continentur in cap. 2. supra eod. 2. supra eod. & sunt omnia ordinis episcopalis. adeo ut ad ea accedendum debet vicinus a iure Episcopus. ut ibi glof. & Doctores notant. & Host. in d. d. vers. Haec quae supra. Sequitur hanc ut exceptio firmet regulam in omnibus alijs casibus non exceptis. & ita in omnibus. quae ad Sacerdotum ministerium pertinent. & non sunt ordinis episcopalis.

12 Archipresbyter est praordinator. Hic autem Archipresbyter vel per seipsum praefare debet. vel committere alij. ut patet ex notatis per Host. in d. d. 5. Quae pertinent. vers. Haec quae supra.

Non obstat. quod ibi Host. posteaquam explicavit sua Archipresbyteri quoad Divinorum celebrationem. subdit. Illud spectare principaliter ad Archidiaconum. & secundario ad Archipresbyterum sub Archidiacono. quae circumstantione conciliat textum d. cap. Ministerium. tribuentis Archipresbytero Divinorum praedicationem. cum dicitur. cap. Officium. quo c. vicem Archidiaconum omne ecclesiasticum officium debere providere. Id inquam. non obstat. quia Host. ei solutioni non acquiescit. cum postea aliam afferat. ut scilicet ad providendam ex diversis consuetudinibus diversarum ecclesiarum. Et hanc posterioriorem solutionem. cui videtur Host. adhaerere. veram esse. non autem priorem. probatur respondendo etiam ad textum in d. c. Officium. quod maxime favet Archidiacono. & pugnat valde cum. d. c. Ministerium. nam d. c. Officium. loquitur de consuetudine. quae ubi non subest. Archidiacono non competit ius ordinandi officium ecclesiasticum. Id quod optime colligitur ex tribus per Joan. Andr. hic in 2. est. vers. in quibusdam autem ista. & tamen quae continentur in hac Decretali. de iure ad Archidiaconum pertinere. adeo ut in illis minime ius sit ipsum aliquid probare. Cetera autem omnia. quae & in d. c. Officium. & toto hoc titulo habentur. procedunt de consuetudine. ita ut nisi eam probet. debeat Archidiaconus succumbere. Joannem Andr. refert. & sequitur Abbas hic num. 5. Et secundum hanc doctrinam cum Archidiaconus de iure communi non habeat ius ordinandi officium ecclesiasticum. sed quod ius iurisdictionis non tenentur. Hinc resultat ut textus in d. cap. Officium. loquatur ubi sit et consuetudo. qui intellectus congruit etiam cum supra dicta conciliatione Host. ut scilicet Archipresbytero id ius divina celebrandi competat de iure communi. iuxta d. c. Ministerium. Archidiacono vero tantum ubi est consuetudo. ut in d. c. Officium. nam ut dicit Innocentius in cap. 1. supra eod. Constitutiones & consuetudines per diversa loca prevalant in officijs. cap. Cum alim. de consuet. Et secundum Raymundum relatum a Sylvestro in ver. Archidiaconus. in prin. scilicet totum ius in officio Archidiaconatus Praepositi. vel Decani. quod sunt Ecclesiae. Unde in officio suo facit secundum quod habet Ecclesiae suae

conferendo prescripta, quae cessante, servandum erit quoad hic dicitur, secundum Joannem Andream.

Præterea ad textum in *dist. cap. Officium* potest aliter responderi, ut scilicet non procedat quoad ministeria Presbyterorum, quorum præordinationo pertinet ad Archipresbyterum, sed tantum ut determinet electiones, & responsoria officii, & ante illa auctoritate, ut declarat ibi Anton. de Butrham. 1.

26 Non obstat, quod ad Archidiaconum omnia pertineant sub Episcopo, cum sit Vicarius in omnibus, ut hic, & ad Archipresbyterum omnia sub Archidiacono, adeo ut post Episcopum Archidiaconus omnibus præsit, ut notat Hostiensis, in *Summa hoc tit. 3. ut quibus præsit*. Nam respondetur doctrinam Hostiensis cum similibus, quæ adduci possunt, esse sano modo intelligendam, ut scilicet Archipresbyter subest Archidiacono eo modo, quo, ut supra dixi, illum subesse intelligunt Innoc. Joan. Andr. & Abb. in *d. c. 1. inf. tit. pres.*

Secundo respondetur, hujusmodi ministeria spectare quidem ad Archipresbyterum, non ad Archidiaconum, sed tamen Archipresbyter, etiam cum illa præstat, subest Archidiacono, adeo ut ab eo visitari & corrigi possit, ac si in eis quid perperam, aut inordinare gesserit, coarctati, cum hæc omnia ad Archidiaconum jure pertineant, ut hic.

27 Non obstat, quod agatur de Archidiacono, qui est Presbyter, quo casu cum sit Archipresbytero major administratione, & par ordine, debeat ei Archipresbyter cedere, ut per Hostiens. in *cap. 1. num. 5. vers. Quid si Archidiaconus, de offic. Archipresbyteri*, quem ibi sequuntur Joan. Andr. Butr. Anchar. & alij. Respondetur enim, doctrinam Hostiensis esse intelligendam quoad præcedentiam, ut scilicet in omnibus actibus indifferentiibus Archidiaconus Presbyter præferatur Archipresbytero: nam alioquin si eam intelligeremus, ut ministeria ad Archipresbyterum jure pertinerent illi præcipere posset, Hostiensis uno verbo subvertisset eorum titulum de offic. Archipresbyteri. Quis enim esset Archidiaconus, qui non curaret ad Sacerdotium ascendere, cum non propterea amittat Archidiaconatum, ut notat Gossied. in *cap. ad supplicatorem, de reventur*, quem ibi sequuntur Hostiens. Joan. Andr. & alij. Præterea cum jura miro ordine consilioerint hæc duas dignitates ad relevandum Episcopum, & cuique propria munia ita assignaverint, omnia perveterentur solæ Archidiaconi voluntate, ubi scilicet Presbyter ædè ordinem suscipere, quæ in hoc & sequenti titulo continentur, vix illis per esse possent, & Archipresbyter omni jure sibi adempto, iudicio omnibus esset. Quod quam sit absurdum, nemo non videt, cum jura nihil magis abhorreat, quam unum occupare officia plurium, *cap. singulari, de diff. tit. ubi Gregorius*: (Sicut inquit) varietas membrorum per diversa officia & robur corporis servat, & pulchritudinem repræsentat, ita varietas personarum per diversa nihilominus distributa officia, & fortitudinem, & venustatem sanctæ Ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecompositum est in corpore humano, ut alterum membrum alterius

fungatur officio, ita minimum noxius, simulque turpissimum est, si singula rerum ministeria personæ eisdem non fuerint distributa. Joquentes, cum alijs concordantibus ad probandum duorum officiorum incompatibilitatem adducit Alphonsi. Hoieda in *tract. de incompatibilit. benef. cap. 8. num. 8.*

19 Accedit, quod ratio, ob quam Archipresbyter præest Presbyteris, & presbyterialibus officijs, ea est, quia ipse est caput eorum, quamvis sit eis qualis in ordine, nam licet Episcopus ordine non est minor Archiepiscopo, quia Archiepiscopus xpi copus est: imò Papa, & omnes alij Episcopi sunt coæuales in his, quæ sunt ordinis xpi copalis, ut docet S. Thomas 4. *dist. 24. qu. 3. art. 2. qu. 2. ad 3. ita & simplex Presbyter non est minor ordine archipresbytero, quia & archipresbyter Presbyter est, ut per Hostiens. in *Summa hoc tit. 3. ut dicitur*, ex quo sequitur ut hæc ministeria non competant archipresbytero propter solum ordinem, sed quia sunt assignata peculiariter sua dignitati: alioquin omnibus Presbyteris competere. Nulla est igitur ratio, cur Host. velit, ut Archidiaconus ex eo quod promotus sit Sacerdos, debeat sibi allumere ea, quæ spectant ad Archipresbyterum, cum potius dicendum sit eum ratione hujus ordinis itaquam unum ex Presbyteris Cardinalibus, de quibus in *d. c. Ministerium*, quoad celebrationem divinorum subesse archipresbytero, ut Presbyterorum capiti.*

20 Ex his tollitur ratio in oppositum considerata, quod Archidiaconus Presbyter sit par ordine cum Archipresbytero, nam Archidiaconus est Presbyter per accidens, cum illius dignitati sit tantum annexus ordo Diaconatus, non autem Presbyteratus: archipresbyter autem, ut caput presbyterorum, est Presbyter per se, & eius dignitati ordo Sacerdotalis est annexus: & ac proinde incumbit ei ex officio Missam celebrare, prout hæc probantur in *c. 1. supra de etat. & qual. de sacra. c. per eum, infra de offic. Archipresbyteri*. Sacri enim ordines non annodantur personis, sed dignitatibus, & præbendis, ut est textus clarus in *Clem. 7. 7. ubi*, Dignitates, Personatus, Officia, vel Præbendas, quibus certi ordines sunt annexi, de *et. & qual. innovata Concilio Tridentino in cap. 4. sess. 22*. Ideoque in *cap. 12. 5. in unum, sess. 24*. statuitur, ut in Cathedralibus omnes Canonici, ac portiones habeant annexum ordinem Presbyterii, Diaconatus, Subdiaconatus, & Episcopus cum consilio Capituli designet ac distribuatur, quibus quisque ordo est factus annexus in posterum esse debeat. Quamobrem ex eo, quod Archidiaconus sit Sacerdos, non sequitur ut sit par ordine cum Archipresbytero quoad hoc, ut in celebratione Missæ sit et præferendus, cum id minus non spectet ad officium Archidiaconi, sed ad officium Archipresbyteri, & in Archidiacono Presbyteratus ordo sit accidentalis, & ideo non attendendus in præjudicium Archipresbyteri, cui idem ordo est naturalis: nam ubi concurrunt due cause, una naturalis, & alia accidentalis, prævallet naturalis, ut *L. Qui habent, & ibi Bart. in *Summa infra de iustit. & idem Bart. in *ita 4. 18. in cap. pupillus n. 2. vers. Tertio sic*, Abb. *conf. 26. in contr. Troperia, num. 26. lib. 2. & in cap. digni contra*, 8. 2.**

21 n. 2. infra de ser. comp. Unde videmus in Cathedralibus Ecclesiis, & in Basilicis Urbis hoc servari, ut Canonici habeant Canonici Subdiaconales, sicut Presbyteri sunt Missam solennem non celebrant, sed servant in officio Archidiaconi, & sedant in choro post Canonicos Diaconos: & merito, quia ratione præbendæ Subdiaconalis dicitur quis canonicus Subdiaconus, licet ex accidenti sit Presbyter Card. Seraph. *de off. 92. 4. n. 1*. Quinimo & in ipsa Capella Pontificia Cardinales Diaconi quamvis sint in Presbytero ordinati, & habeant Episcopatus, vel Archiepiscopatus, tamen non celebrant, sed assunt celebrant in officio Diaconi, & sedant ultimi post Cardinales Presbyteros.

22 Post hæc scripta repertis Dominis de Rota in causa Viterbini, celebrationis Missarum coram Cardinali Sacro tenuisse pro Archidiacono contra Archipresbyterum, ut in impressis *de off. 244. 2. 3. recen. ubi* resolvunt Archidiaconum si sit Sacerdos, & ad obsequium, quod ordo Presbyterialis in Archidiacono sit ex accidenti, respondent ordinem non esse annexo dignitati, sed personæ, in ejus anima character imprimitur. Sed cetero obstat jura, & fundamenta superiorum ponderata.

23 Deci *conf. 420. n. 4.* pluribus posset rationibus impugnari, sed quantum ad casum nostrum pertinet, satis est ibi agi de custodia sanctissimæ Eucharistiæ, quam dicit esse separatam ab his, quæ per Canones mandantur Archipresbytero. At nos loquimur de celebratione divinorum, & ministerijs Sacerdotalibus, quæ ad ipsum spectant, ut dictum est.

24 Ex his patet superem dubia priora in ordine pro Archipresbytero esse decidenda, Octavum vero clari juris est debere decidi pro Archidiacono cum sit id ei tributum, per *c. 1. in sum, infra eub. ubi* dicitur de jure communi ad Archidiaconum pertinere Abbates, & Abbatias ponere in sede, quod etiam constat ex hac decretali *in quadam*, ubi de dicitur institutionem corporalem tam super benedictionem, quam etiam dignitatibus debere ad Archidiaconum pertinere, & tradunt DD. in locis supracitatis.

25 Neque est, quod Archidiaconus conqueratur quali exigua in opus potestas, & cum jurisdictionem habeat contentiosam, in eaque sit curæ episcopalis Socius, & Administrator.

26 Nam primo iurgia iudicium singularium, & nichil, id est civilium, & ubi de crimine civiliter agitur, secundum Innocentium. Vel iurgia id est humilia, & minima secundum & Host. Joan. And. nam magna sunt iurgia dicitur. Secundum instituit, *cap. de iurisdictione, 63. dist. 2. cap. cum sit, supra eadem*, intellige auctoritate, & mandato Episcopi, non autem auctoritate propria, ut in prædictis iuris patet, & declarat Sylvester in *ver. Archidiaconus n. 2. vers. sed intellige*, nisi institutio sit corporalis, ut dictum est supra n. 22. Tertio, precipit subest obsequia, *cap. ad hæc, de excess. Prælat. Quarto, imperat Diaconis, & Levitis, ut hic,*

Quinò, examinat Clericos promovendos ad sacros ordines, & ad beneficia, ut qui beneficiis Ecclesiasticis præfati fuerint a suo prius examinentur Archidiacono, & per ipsum postmodum Episcopo præsententur, ut hic dicitur. Quam quidem facultatem ex sententia Sacræ Congregationis Concilium Tridentinum non sustulit, nisi quoad Parochiales, quæ conferende sunt prævia forma examinis per concursum. Cum enim questum fuerit, An facultas de jure antiquo competens Archidiacono examinandi nendum promovendos ad sacros ordines, sed etiam instituendos in Ecclesiis, ut habetur in *cap. ad hæc, de offic. Archid.* sit sublata per Concilium Tridentinum, quæ habetur *sess. 2. cap. 18. ubi* quoad Ecclesias Parochiales hoc minus demandatur Examinatoribus electis in Synodo. Secundo, quatenus sit de jure antiquo prærogativa Archidiaconi, ut non possit solus hæc facultas, an saltem debeat intervenire cum examinatoriibus, licet ipse non sit unus ex deputatis in Synodo: S. Congregatio ad primum censit Concilium privasse Archidiaconum sua facultate examinandi. Ad secundum, respondit non debere, nisi sit unus ex deputatis in Synodo. Sexto, loco Episcopi per Episcopatum proficiens, quæ corrigenda viderit, corrigi, & emendari: ideo oculis Episcopi dicitur ut in Epistola Clementis *cap. Diaconi primo, 93. dist. 8. in text. hic, & in Epistola variani, cap. Diaconi secundo, ead. dist. 8. in Concil. Trident. cap. 12. ver. Archidiaconi ver.*

27 *sess. 2. 4.* Corrigi verbis, monitionibus, & præceptis panam tamen sine Episcopo non imponit, ut in *c. 2. infra tit. pres. & ita intelligi potest Decretalis, Referente, infra de prælati, ubi* Archidiaconus privat beneficiis, id est Episcopi auctoritate. Si quis tamen dicat eum modicum penam imponere posse, vel ad modicum tempus suspendere, fortitan non errabit, secundum Innoc. & Jo. Andr. *hic in ver. Corrigat, n. 5. ad hoc, cap. licet, de pan. Septimo, curam habet tam in urbe postorum, quam eorum, qui Parochias habitant, & delinquentium rationem coram Deo redditurus est, ut legitur in d. cap. 1. supra eod. Octavo, visitat dioecesim de triennio in triennio impediendo Episcopo, ut in eodem cap. 1.*

28 Nond. post Episcopum est ejus Vicarius in omnibus, & consequenter habet jurisdictionem ordinariam, secundum Innoc. & Hostiens. in *cap. 1. cum* qua jurisdictionem ordinariam tribuit perpetua Vicaria, ut in *cap. 2. infra de offic. Vicar.* cum qua ejus jurisdictione est ad universitatem causam, & penam, *infra de offic. sep. l. 1. c. 1. offic. cum qui vicem alterius gerit, cap. periculis, 3. dist. 8.* & sequitur Sylvester *de otario*. Addit Bellam. in *d. cap. 1. per illum textum in princ.* Archidiaconalem dignitatem de jure communi post Episcopalem esse majorem dignitatem in ecclesia Dei, & per consequens majorem Abbatiali, licet Abbates propter pinguedinem eorum contrarium usurpaverint: circa quod tamen vide quod scriptum in *cap. de electionibus, n. 27. & 28. infra de excess. Prælat.* Quæ omnia ac si quæ alia ei competant, si Archidiaconus voluerit, prout tenetur, sedulo adimplere, profecto non supererit illi omnium ad alieni muneris negotia peragenda.

29 Ceterum si in aliquibus ex dubijs superioribus

lib. 4

pro-

pro-

pro-

proposita ex consuetudine aliter observatur, ad ea non esse recedendum, cum in predictis magna sit vis consuetudinis, secundum Innocentium, & omnes in d. cap. 1. & didum est supra n. 1. 1.

31 Illud non omitto: Si Archidiaconus, & Archipresbyter predictis non acquiescant, forsitan potest episcopum cuiuslibet eorum prohibere ne muneribus fungatur ubi per Canones attributa cum in illis sint Episcopi Vicarii, neuter eorum aliquid agere potest Episcopo prohibente, ut de Archidiacono tradit Abb. in d. cap. Officium n. 9. post Anton. de Butr. supra eod. Et de Archipresbytero Hostien. in d. Summa tit. de offi. Archipresbyteri. 3. Que pertinent, in fin. Verum id non aulim affirmare, quia contrarium determinat Lucerna juris Innocentius in cap. 1. n. 1. supra eod. dicens Archidiaconum. & similes idem dicit Vicarios episcopi, quia exercent ea, que eam ad episcopatum pertinent, sed tamen non esse tantum Vicarios, sed certa dignitate potiri, adeo ut propterea removeri non possint ad locum Episcopi, nec ipse pro suo vel illorum officio exercere, & sequitur ibi Hostien. n. 1. Ioan. Andr. n. 4. Anton. de Butr. n. 3. plenius Petrus de Anchar. n. 2. in 3. not. & Abb. n. 8. in cuius volumine transacta sunt de verbo ad verbum integra lectura Antou. de Butrio super eodem cap. idem sentit Archid. in d. cap. Perlicus. 2. f. dist.

32 Ex quibus apparet opinionem Innocentii communiter teneri a Canonistis, & videtur etiam de iure verior: nam Archidiaconus est Vicarius non ab Episcopo assumptus, sed datus a iure: & sic non est amovibilis, sed habet Vicariam perpetuam suae dignitati annexam ex privilegio Canonis, quod in rotam, vel in partem a quoquam Pontificum convelli, vel mutari non potest, ut est textus in cap. Insuper, 25. quast. 2. cui non potest responderi, inquit Archidiaconus in c. licet eam, n. 33. res. Be. id. afferere dixit, de elec. lib. 6.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Cap. Significasti.

S Y M M A R I U M.

- 1 Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines.
- 2 Litterarum commendatitiarum, & dimissorias quae sunt species, & a quibus concedi possunt.
- 3 Capitulum sede vacante non concedit litteras formatas, quibus Clericus absoluitur a potestate sui Episcopi.
- 4 Apostoli qui dantur appellanti bus cur dicantur dimissoriae.
- 5 Dimissoriae concedendi facultas, an includatur in generali mandato, & n. 109.
- 6 Vicarius Episcopi, & quando potest concedere dimissorias ad ordines.
- 7 Capitula tam Cathedralium, quam Collegiatarum Cathedralium sede vacante prohibentur sub

pena interditi dari dimissoria ad ordines infra aynam, nisi articulo occasione de iustis res. res. vel recipiendi.

- 8 Ordinari cum dimissoria Capituli, vel alterius facultatem in iurisdictione Episcopi de vacantibus non habentibus, non gaudent privilegio Clericali, si in maiori, sunt suspensi ab executione orationum.
- 9 Vicarius Capituli sede vacante concedit dimissorias non inchoat in penam interditi a Concilio Tridentino.
- 10 Ordinari cum dimissoria Vicari Collegiatae ecclesiae an includat in penam Conc. Tridentini.
- 11 Archidiaconus in iurisdictione Episcopi de vacantibus non potest communi an potest concedere dimissorias absente Episcopo.
- 12 Abbae qui in Parochiis, & Parochianis quasi episcopalem habent iurisdictionem privative ad Episcopum, an possint sui subditis secularibus litteras dimissorias ad ordines concedere, & n. 109. que infra.
- 13 Abbas de Byeter, & benedictus de iure communi potest concedere ordines conferre, & dimissorias concedere tam sui subditis regularibus, quam secularibus, in quibus habet ordinariam iurisdictionem.
- 14 Concilio Tridentino in cap. 10. sess. 23. ab his non potest quod non derogaret si persona Synodo, aut privilegio clausis in corpore iura.
- 15 Rota de iure causa Salamantina iurisdictionem, aut non impessat iuris de iure Cardinalis seraphini, & n. 20.
- 16 Praelati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem excommunicati non prohibent causas matrimoniales, & criminales cognoscere.
- 17 Abbae nullius diocesis, de quibus in c. 10. sess. 23. proprie dicuntur qui habent iurisdictionem ordinariam in clericis, & populum privative ad Episcopos.
- 18 Nullus diocesis existere, & habere proprium territorium separatum a diocesi Episcopi, idem impertant.
- 19 Territorium proprium ab inferiori Praelato sine omnimoda iurisdictione privative ad Episcopum acquiri non potest.
- 20 Consuetudines etiam speciales, & privilegia tolluntur per consuetudinem generalem, non obstantibus consuetudinibus, & privilegiis.
- 21 Consuetudo in iurisdictione inferiorum cognoscendo causas matrimoniales, & criminales, non est subiecta Conc. Tridentino.
- 22 Ordinari Clericorum nullius diocesis perinet ad Episcopum intra eam, nisi in casibus lacum est, si sit extra fines, ad proximam Episcopum, & Episcopus mittit attenditur ecclesiae, non territorii, ibid. & n. 31.
- 23 Abbatibus etiam nullius, & utraque iurisdictionem habentibus sine iura, sine extra fines concessi, non licet sui subditis secularibus conferre, & minores ordines conferre, nec dimissorias dare, sed commoventur tantum.
- 24 Abbas Casinensis a Sixto V. & Cavensis a Paulo V. sui habent dimissorias concedendi sui subditis secularibus.
- 25 Litterae commendatitiae iurisdictionem non conferunt, non de iure non licet Episcopo ad hunc subditos ordinare.

- 27 Abbae, seu Commendatarius Casinensis, & Cavensis in Campo, & Abbatibus qui possunt sui subditos ordinare, non conferre, & n. 33.
- 28 Abbae qui extra fines, & hanc iurisdictionem non habent, non concedere dimissorias sui subditis secularibus.
- 29 Praepositi Praetor, & Praetor, minores ordines conferre, ac litteras dimissorias concedere non possunt.
- 30 Episcopus abbatibus in commendam monasterium exercitum non potest ad ordines seculares subditos conferre, nisi inchoat.
- 31 Episcopus Africanus, non potest visitare oppidum Carthae, in quo abbas Casinensis utraque iurisdictionem exercet, & potest tamen huiusmodi litteras dimissorias concedere.

SIGNIFICASTI. Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines. Hoc dicitur. Et sunt tria dicta. Secundum ibi & in Tertium ibi, quod si.

Nota ex hac Decretali inferiorem Episcopo, & etiam eius Vicarium, sicuti est Archidiaconus, concedere non posse litteras dimissorias ad ordinem, non verbum, commendatitias non est hic accipiendum pro litteris testimonialibus, quae simpliciter petibent testimonium de vita, & moribus, & conceduntur etiam a Parocho, & Magistro scholae, in c. 7. sess. 23. Concilii Tridentini. Nec de commendatitiis, quae promouendos de vita, & moribus simpliciter commendant ordinariis, quae dicuntur commendatitiae pacificae a Ioan. Andr. in cap. Praerogativa, 2. de Cler. non res. & conceduntur etiam ab inferioribus Praelatis, ut ibi per eum, in modo habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, ut dicam infra, n. 24. & seq. Sed est accipiendum pro litteris commendatitiis, quae non solum commendant, sed etiam facultatem impertiunt ordines suscipiendi ab alieno Anticite, quas litteras appellat dimissorias idem Concilium in c. 10. sess. 23. ibi, litteras dimissorias, ut ab aliis ordinentur, & reverentias in cap. 10. sess. 7. Quae itidem dimissoriae & formatae dicuntur a Nicena Synodo relata in cap. 27. 3. ibi, ubi ponitur formula eorumdem litterarum, & ita intelligant hunc textum gloss. Innocent. Hostien. n. 3. & Jo. Andr. n. 1. exponentes verbum, litteras, id est continentes, ut possint ab alio Episcopo ordinari. Quas Hostien. n. 1. appellat licentiales, quia inquit, per tales litteras datur licentia vel ordinandi, vel peregrinandi, & quoniam Episcopo non potest concedere, ut hic & in cap. Quamvis, 6. de iur. cap. Curator, & de iur. n. 71. de cap. Non oportet de consuet. lib. 5. Et minus minus dimissorias, seu formatas, de quibus notatur in cap. 1. & 2. ad Cler. praerogativa, id est quibus Clericus dimittitur, & absoluitur a potestate sui Episcopi, & prohibetur testimonium de vita, & ordinibus illius gloss. in cap. Praerogativa, de Cler. non res. quorum formulam edidit Concilium Nicenum, & refertur in c. 1. 73. dist. & has non concedit Capitulum sede vacante, quia sunt species alienationis ut dicit Ioan. Andr. in cap. Praerogativa, n. 1.

4 Dicitur etiam dimissoria, quae dantur appellanti bus, & Apostoli appellatur. 1. Dimissoriae, si de verborum sig. gloss. in d. cap. Praerogativa, & dicuntur dimissoriae, quia ad eum ut quent, appellatur, causa dimittitur. Jo. Andr. ibi. n. 1. m. 3.

5 In gloss. in ver. Litteras, collige res casus, in quibus inferior Episcopo concedere potest litteras commendatitias, seu dimissorias ad ordines. Primus habetur in sine glossa, cum scilicet inferior habet speciale mandatum ab Episcopo: haec enim possunt ab Episcopo delegari, & committi, ut hic & in cap. Cum Berradus, primo responsio. Insa de sentent. & re iudic. Hostien. h. n. 3. & hac, & similia secundum eum, & n. 317. Nec ulla etiam non potest in generalibus, arg. cap. Post translationem, in fine de offi. 1. Obligatione generali, ff. de pign. cap. potest in fine de offi. Praetor. ubi de hoc. Si tamen illius generet vires Episcopi generaliter, & in generali commissione esset hic casus excludendus, vel aliquid simile apponit clausula generalis, quae conducat apponit in huiusmodi litteris, scilicet Super praemissis, & in omnibus aliis a non spectantibus; utique possent dimissorias concedere, arg. c. 1. supra eod. de cap. Sedes Apostolica res. 1. de offi. 2. Quasiam si si qui curiam, & notatur in cap. Praerogativa, in fine de Communi, subdit tamquam Host. in praesentia Episcopi, qui sic generaliter hoc commisit, non debere hoc sine ipsius conscientia expediri, arg. cap. Valentes infra de offi. Praetor. & cap. Romana infra de offi. ordin. lib. 6. & cum eo tradit hic Ioan. Andr. n. 4. in gloss. de ibi speciale. Boer. n. 7. & alii communicet, & hanc theoreticam Host. sequitur etiam gloss. in de Doctores in c. 2. ad offi. ordin. lib. 6. Episcopo tamen in remota agente ipsius in spiritualibus Vicarius generalis dare potest licentiam ordinandi, ut formaliter dicit textus in cap. Cum nullus, 3. Episcopo in fine de temp. ordin. lib. 6.

7 Secundus casus est in c. Sede vacante, c. Cum in fine de mayor. & de iur. sermoneum gloss. & est text. in d. 5. Episcopo in fine. Sed ut hoc habeat servari debet dispositio Concilii Tridentini in c. 10. sess. 7. quo statutum est ut non liceat Capitulis ecclesiarum sede vacante, infra annum a die vacationis ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias tam ex iure communi dispositione, quam etiam consuetudine privilegio, aut consuetudine vigore, alicui, qui beneficii ecclesiastici recepti hinc recipiendi occasione articulo non fuerit concedere, si secus haec, Capitulum contraveniens ecclesiastico subiacet interdictio; & sic ordinandi in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminalibus gaudent in maioribus vero ab executione orationum ad beneplacitum futuri Praelati sint ipso iure suspensi. Quam penam postea in c. 10. sess. 13. Concilium extendit etiam ad illos, qui eidem litteras non a Capitulo, sed ab alio quolibet in iurisdictione Episcopi loco Capituli sede vacante succedentibus obtulerunt. Quo decretum extendit pena interditi impoita Capitulo, sed tantum pena impoita obtinentibus dimissorias: unde vacante Prioratu Barenis cum Vicarius Capituli deperatus non nullis subditis dimissorias concessisset, ut Prior

conlueverat, quarum vigore fuerint ordinari, & dicitur in hinc, in quibuslibet illis concedere, & an in iudicio in pariam. cap. 10. f. 7. que est in Ecclesiastico subiacet interdictio: S. Congregatio de ill. in prin. 178. cenetur cum non paratim concedere dimissorias, quia Capitulum Collegiatum prohibetur, & quilibet alius. c. 10. f. 7. non autem incidit in penam Ecclesiasticam interdicti. c. 10. f. 7. quia sunt tantum exco-
 10. iuxta c. 10. f. 7. Item forte est dubium an responsum Capituli Cathedralis concedens voluerit Concilium subire tantam penam. c. 10. f. 7. Ratio huius dubitationis est, quia c. 10. f. 7. loquitur tantum in Capitulo Episcopali. Ita dicitur ad litteram. c. 10. f. 7. verum, & licet c. 10. f. 7. prohibeat, etiam Capitulum Collegiatum, tamen nihil de Vicario deponitur ad eo. Unde licet cap. 10. f. 7. de Capitulo loquens non extenditur ad Vicarium, ita c. 10. f. 7. multo magis includi potest sub illis interdictis verbis, alij quibuslibet. c. 10. f. 7. Sed etiam Vicarius Collegiatum comprehendatur in prohibitione, non tamen videtur incidit in penam c. 10. f. 7. quia illud exco-
 11. cationis Cathedralium. c. 10. f. 7. res. de-
 12. nia.

Tertius casus, in quo inferior Episcopo concedere potest commendatitias, seu dimissorias an Ordinarias, secundum glossam est, quando Episcopus abest a Parochia sua ad illi, diocesis, & tamen necessitas vel utilitas ordinandorum; quia tunc potest Archidiaconus illos presbiterare alijs Episcopis, per quos ordinantur: Et tamen hoc habet ex consuetudine, quia abente Episcopo Archidiaconus supplet vias illius, argum. c. 1. & c. 1. de iur. supra eadem, & sequitur Butr. hic num. 1. & Abb. res. supra. Sed hanc glossam Bernardus reprobat Hostiens. num. 4. vers. sed quid sit Episcopus. Quia haec littera contradicere bene enim forebat Papa illa iura, & tamen nullum casum excepit: & cum hoc prohibetur generaliter, contra dicit alia littera evidenter in c. 2. de i. Episcopus de iur. supra de i. Archid. ibi. (excepit his, quae prohibita sunt, Archiepiscopus per provideat. &c.)

Hic addi potest quartus casus, videlicet in Abbatibus, qui concedere possunt dimissorias secularibus, si in eos habeant Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem, vel alias id eis competat ex Apostolicae Sedis indulto: nam cum hoc casu possint eis Tonsuram, & minores Ordines conferre, ut est text. in c. Abbatibus, iuncta glossa in ver. Tonsuram, de prim. lib. 6. utique eis possunt etiam litteras dimissorias concedere, ut ab alijs ordinantur, c. 1. de off. c. 1. de off.

Verum hodie in his servandum est Decretum Concilii Tridentini in c. 10. f. 23. quo statutum est, ac alijs quibuscumque, quantumvis exempli, non liceat in posterum iura sine alicuius diocesis consentibus, etiam nullius diocesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram vel minores Ordines conferre, nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitu-

la quaecumque, nisi in Ecclesiam Cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis secularibus, ne ad alios ordinantur, concedant, sed horum omnium ordinatio ad Episcopum, non a quocumque diocesis sine existant, per quos, non obstantibus quibusvis privilegijs, praeter praenotatis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus.

Quo decreto sane nulli omnino inferiorum ab Episcopo, excepto primo, & secundo casibus, permissis propositis, licet hodie concedere personis secularibus litteras dimissorias ad ordines suscipiendos, unde cessant quae dista sunt in tertio, & quarto casu de Archidiacono absente Episcopo, & de Abbatibus habentibus Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem. Sed quia nonnulli ex recentioribus adducunt hoc decreto Concilii non comprehendit inferiores Praelatos habentes jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum & Populum, ex titulis Episcopis, non abs re futurum putavi hanc dubitationem plene examinare.

12. Rayoco igitur in dubium, an Abbates, qui in Parochias, & Patrimonias jurisdictionem habent, quasi Episcopalem per se, aut ad Episcopum, possint suis subditis secularibus litteras dimissorias ad Ordines suscipiendos concedere, non obstante Concilii Tridentini decreto, cap. 10. f. 23.

13. Ex iuris communi dispositione Abbates, si Sacerdotium ordinem, & minus benedictionis susceperint, Tonsuram, & minores Ordines conferre, & consequenter dimissorias concedere possunt non modo suis subditis regularibus, cap. Quotiam, de diff. cap. Cum certis, de iur. praed. de iur. sed etiam secularibus, in quos habent ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem, ut est text. in d. c. Abbatibus, de prim. lib. 6. quem etiam de puris laicis nec conversis, nec converentibus intelligi glossa ibi in ver. Quasi Episcopalem, & post Hugon. & Archid. confirmat Turcetem in d. c. Quotiam, ubi c. 69. d. limit. & docuit Innocentius in rubr. de Cler. praerog. num. 1. Angel. in ver. Ord. f. 1. post Joan. Andr. & Butr. in d. c. Cum certis, ubi etiam: & quia. Et hanc facultatem quoad subditos regulares expressit praefixit Concilium in d. c. 10. f. 23. sed illam sustulit quoad subditos seculares in illis verbis, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, & paulo infra ibi, aliquibus Clericis secularibus, atque ita sustulit dispositionem praedicti decretalis Abbates, ut legitur declaravit S. Congregatio Concilii, & dicit etiam Rotatorum Cardinali Seraphino de off. c. 1. num. 1.

14. Sed nihilominus quamvis dispositio Concilii sit satis clara, non desunt tamen quibusdam in dubium revocent. Quidam enim existimant decretum d. cap. 10. f. 23. non valere, tum quia non derogat seipsum Synodo universalis, de qua in d. cap. Quotiam, c. 69. dist. tum quia non derogat privilegio in corpore iuris inserto, de quo in d. c. Abbatibus, & utramque derogationem putant fuisse necessariam ad illius decreti validitatem. Horum opinionem falsam esse diste probavimus in cap. Nullius, a num. 202. quae in his supra de rescript.

Sed alij paulo modestius, non ad eandem affirmam-

re decretum illud esse nullam, sed dicunt in eo non comprehendi Abbates, qui habent jurisdictionem ordinariam in Parochias, & Parochianos, privative ad Episcopum, ac propterea huiusmodi Abbates po decreto non obstante possunt subditis secularibus dimissorias ad ordines suscipiendos concedere opinatus est Stephan. Gratian. de iur. forens. tom. 2. cap. 2. 1. 2. per tot. & alij recentiores.

Movetur quia cum huiusmodi Abbates habeant jurisdictionem Episcopalem, vel quasi in locis sibi pleno iure subjectis, censentur habere facultatem concedendi dimissorias iure proprio, cum sint Ordinarii, & vices Episcoporum gerant, secundum glossam in Clem. 1. in ver. Propter, de reb. Eccl. non alien. lae Mandos. reg. 24. qu. 2. in 4. col. 1. in fin.

15. Adducunt etiam pro hac sententia decisionem Rotae in causa Salamantinae jurisdictionis, 9. Maij 1594. coram Cardinali Seraphino, in qua deciditur Abbatem exercentem jurisdictionem ordinariam in aliquo territorio ex consuetudine immemorabili confirmata a Sede Apostolica, posse concedere litteras dimissorias ad ordines suis subditis secularibus, non obstante decreto cap. 10. f. 23. per doctrinam glossae in cap. Cum vultus, 9. Insuper, in ver. indultum, de temp. ordinar. lib. 6. quae sentit Praelatos inferiores ex consuetudine praefixam posse concedere litteras dimissorias, & huiusmodi consuetudinem non centri sublatam per posteriorem Constitutionem iuxta cap. 1. de Constit. lib. 6.

16. Assertum etiam simile de decreto, c. 20. s. ad hoc, f. 24. in quo tametsi cautum fuerit, ac cause matrimoniales, & criminales non inferiorum Praelatorum iudicio, sed Episcopi tantum examini, & jurisdictioni relinquuntur: tamen non comprehendunt inferiores habentes jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in loco, exclusi Episcopis, ut sacra Congregatio declaravit, & alia multa idem Gratianus congre-
 17. git auctoritate eorundem Abbatum. Quibus tamen non obstantibus dicendum est, Abbates huiusmodi nequaquam posse suis subditis secularibus litteras dimissorias concedere; nam decretum Concilii Tridentini in d. c. 10. f. 23. cum sit utat in Abbatibus, & alijs quibuscumque intra fines alicuius diocesis consentibus, etiam nullius diocesis, vel exempti esse dicantur, non liceat cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, tonsuram, vel maiores ordines conferre; nec litteras dimissorias concedere aperte includit Abbates, & inferiores illos qui jurisdictionem quasi Episcopalem, & ordinariam habent: nam sic sequitur opinioem Archidiaconi, & Joan. Andr. allegerunt inferiores praelatos posse praefixere territorium separatum a diocesi Episcopi, sive sequantur opinionem Hostiensis, & Antonii de Barrio existimant non esse possibile, ut inferior acquirat territorium, ut separatum ad Episcopum, ita ut faciat caput in eadem civitate, seu diocesi, sed id hoc requirit privilegium Papae, qui solus potest concedere, ut per lib. in c. Cum vultus, numer. 18. & ibi dicit de foro compet. illud tamen certissimum est, ad constituendum Praelatum in loco nullius diocesis, sive ex immemorabili

prescriptione, sive ex privilegio, necessario requiritur ut habeat jurisdictionem Episcopalem in clerum, & populum, exclusi Episcopo, per hoc enim inferior efficiatur Ordinarius cum territorio separato a quacumque diocesi, ut tenet glossa in Clem. 1. s. Vultus, in ver. Dicitur, de for. compet. Gemm. post Joan. de S. Georgio in cap. 2. col. 4. vers. Quare an inferior Praelatus habeat territorium, atque ibi etiam Anchar. sub numer. 10. vers. Si verum per privilegium, de consue. lib. 6. gloss. pragmatica sanctionis in, de annis, c. 2. vers. In dicitur, pag. 117. tunc enim territorium separatum a diocesi Episcopi, & sic proprium Abbatis, quando privilegium neclum eximit, sed etiam tribuit jurisdictionem, secundum Joan. Andr. in cap. Nemo, circa med. de iur. Anchar. in cap. Postulasti, sub numer. 4. de for. compet. Abb. in eadem parte de excess. Prael. & in Clem. diocesis, de vit. & honest. Cler. Rota dicit, 107. in fin. part. 2. divers. Quamobrem dum Concilium decernit ut Abbatibus etiam nullius diocesis non liceat tonsuram, & minores ordines conferre, vel dimissorias concedere; nisi suis subditis regularibus; perinde est ac si expressit id prohibuisset Abbatibus jurisdictionem ordinariam, & Episcopalem habentibus privative

18. ad Episcopos. Idem enim omnino importat, esse nullius diocesis, & habere proprium territorium separatum a diocesi Episcopi, secundum glossam praedictam in d. Clem. 1. de foro compet. & ibi Card. in 4. q. 1. numer. 2. in col. numer. 38.

19. Vital. nu. 4. & Abb. nu. 17. territorium vero sine omnimoda jurisdictione privative ad Episcopum ad interioribus Praelatis acquiri non potest secundum Gemm. & alios supra cit.

20. Non obstat decisio Rotae in causa Salamantinae jurisdictionis; nam praeterquam quod loquitur in suo speciali casu, consuetudinis a Sede Apostolica confirmatae, ulterius cum de illa actum esset in sacra Congregatione, & competum esset eam non esse conformem decretis Concilii Tridentini, & declarationibus hac de re editis Sacra Congregatio facta relatione Sanctissima iussit eam non imprimi. Unde factum est ut decisio illa non habeat inter decisiones imperpetuum Cardinali Seraphini. Neque applicari doctrina glossae quoad consentium Abbatum concedendi dimissorias non censetur instata per posteriorem constitutionem. Si quidem Concilium in fine d. c. 10. f. 23. expressit interrogavit non solum privilegia, sed & consuetudines etiam immemorabiles. Unde hinc iuxta facultas competat Abbati iure ordinario, sive iure speciali privilegii, aut praeter praefixam consuetudinem, in illius subditis sicut a concilio per totum. Eam generalem derogationem. Bort. in extra. vag. ad exemplum, in ver. Non obstat, in fin. in 1. 3. vers. Tertio casu. Boid. post. Cyn. in l. fin. de servitium, veluti pabi. Eoder. de Sen. conf. 47. habita super causa praefata, num. 2. vers. Si dicere non quod generalli derogatio. Alex. conf. 122. Vifo. pando, num. 11. lib. 4.

22. Rursus non obstat quod in decreto cap. 20. s. Athi, f. 24. ex sententia S. Congregationis non comprehendantur Abbates nullius diocesis facultatem habentes ante Concilium cognoscendi de causis matrimonialibus, & criminalibus in suos subditos, & omnem jurisdictionem.

siquidem decretum illud loquitur per alia verba quam loquitur decretum cap. 10. *sess. 23.* nam in d. 9. ad hoc Concilium prohibetur in iudicium cause Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio relinquuntur. Quae quidem verba non continentur Abbatibus nullius diocesis, qui habent dignitatem excellentiam, & primam post Pontificalem Bald. in cap. *Pastoralis*, in glo. *inter. Saperitis*, de *offic. deleg.* & sequitur in Felin. col. 4. *Lap. ad leg. 84. num. 17. vers. item Abbatum*, per rex. in cap. *de qua deinceps*, 6. *quasi. 7.* maxime si sine Abbatibus habentes jurisdictionem ordinariam, & Episcopalem privatim ad Episcopos per doctrinam Abbatis in Clem. *Miserans*, de *in. ex. hinc. Cleric.* ubi determinat etiam in materia nova, & in presenti praedictum appellatione diocelani venire inferioribus habentes supra dictam jurisdictionem. Nec retineatur illa verba d. 5. *Ad hoc*, & aliorum inferiorum, quia videtur comprehendere omnes Praelatos Episcopos inferiores, gloss. in cap. *de qua deinceps*, in ver. *Exclusiva*, de *offic. ordin.* quatenus dicitur illa, *aliorum*, importat omnimodam similitudinem ad expressa, secundum Bald. in l. *si fugimus*, numer. 6. c. *De serv. servit. & in l. Conventio*, col. 4. in primo vers. *si factum*, c. *De Episcop. & Cleric. Bate.* in l. *Sed et si probati*, in primo vers. *de exco. rat. Bero. conf. 41. numer. 10. volum. 1.* Sed supra expressi fuerant Decani, & Archidiaconi, qui sunt inferiores Episcopis, & quoad legem jurisdictionis, & quoad legem diocelanam, & quoad obedientiam, quam illi praestare tenentur. Eiusmodi enim inferiores utcumque exempti quamvis non sint de diocesi, sunt tamen in diocesi, Cardin. in Clem. 2. *6. Simili*, numer. 4. *de privi. Rota de off. 207. num. 2. part. 2. divers.* Ergo illa verba, aliorum inferiorum, non comprehendunt Abbates, de quibus agitur. At decretum d. cap. 10. *sess. 23.* diversis verbis loquitur de Abbatibus nullius diocesis, qui alii non sunt quam habentes jurisdictionem ordinariam in clericum, & populum, exclusi Episcopis, ut ostensum est supra. Merito de uno decreto ad alium non est faciendus illatio. l. *Papianum exalt. ff. de minor. cum vult.* Praeterea vero quia inter illa Concilio alia etiam differentia constituitur, & in specie d. 3. *Ad hoc*, non comprehendit inferiores habentes facultatem cognoscendi causas matrimoniales, & criminales ex immemorabili consuetudine, ut sacra Congregatio censuit. At cap. 10. expressè fuit praescriptum, & consuetudines etiam immemorabiles.

23. Denum non obstant illa verba d. c. 10. (Intra fines alicujus diocesis existentibus,) quae a contrario sensu videntur innuere, ut si locus nullius diocesis omnino extra fines cuiusque diocesis existat, non sit locus prohibitioni Concilii: nam responderetur ea verba habere alium sensum, tantum enim important, ut si locus nullus sit intra fines alicujus diocesis, ordinatio Clericorum, & concessio litterarum dimissorialium spectet solummodo ad Episcopum, intra cuius diocesis tunc idem locus situs est, juxta terminos d. cap. 10. Quod si locus sit omnino extra fines, non sequitur a contrario sensu ut ad nullum Episcopum id jus pertineat: eo enim casu hoc jus

ex sententia sacrae Congregationis competit illi Episcopo, cap. *Cathedralis*, Ecclesia est proximior, & qui potest eundem locum visitare jure delegato ad praescriptum. *1. 9. sess. 23.* per quod declaratur decretum d. cap. 10. *sess. 23.* ut late ostendimus in cap. *Nobis*, num. 10. *in fine de arbit. In questione*: Episcopo quocumque, & quomodo possit loca nullius diocesis visitare, & illorum subditis ordines conferre, & dimissorias ad ordines concedere: ubi etiam in fine responsio est ad exceptionem, quae habetur in cap. 10. *sess. 23. de reg. de locis*, in quibus Abbatibus Episcopalem, & temporalem jurisdictionem exercent in Parochos, & Parochianos.

24. Itaque nullus Praelatus inferior regularis, aut secularis hodie reperitur, cui liceat consulari, & minores ordines conferre personis secularibus, tamen omnimodam jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, ac etiam temporalem habeant in clericum, & populum, exclusi Episcopis, & sive illorum territorium licet intra fines alicujus diocesis, sive extra; nec scio quoniam post Concilium obtinuisse super hoc privilegium a Sede Apostolica. Sed nec quisquam eorum circumscriptis privilegiis post Concilium dimissorias ad ordines suscipiendi concedit cuiquam, qui regularis subditus libri non sit. Unde S. Congregatio olim declaravit nec Abbatibus Cassinensibus, nec Cavenensibus, nec Salsacensis, nec Caltri Durantis (hodie Urbanae) nec Norantulanis, nec S. Laurentii in Campo hanc facultatem competere, quamvis Abbas Cassinensis cum praetendit per suppressionem Episcopatus se remansisse in propria diocesi, ex sententia sacrae Congregationis id obtinuerit ex privilegio Sixti V. & Abbas Monasterii Cavenensibus, in cuius territorio, & ex eius redditibus Ecclesia Cathedralis Cavenensis erecta fuit, cum praetendit se posse dimissorias concedere in vim concordiae, seu pacti onerosi in limite creationis ante Concilium a Sede Apostolica confirmati, obtinuerit super hoc indultum a Paulo V. ex ipsius Congregationis sententia. Concedunt quidem praedicti, & alii similes Abbates litteras commendatitias, seu commendatitias, quas Joan. Andr. appellat pacificas in cap. *Praeternaturali*, numer. 2. *de Cler. non resid.* & de quibus dictum est supra in 1. *notab.* idque praebuit multis occasionem erroris, existimantibus praedictos Abbates concedere litteras dimissorias ad ordines, cum tamen non concedant nisi dictas commendatitias, in quarum vim, cum jurisdictionem non conferant, sicut dimissoriae, non licet alio Episcopo quemquam ordinare, ut censuit sacra Congregatio. Ideoque cum Archimandrita Mellanen. in litteris testimonialibus uteretur verbo *Mitimus*, faceret mentionem de ordinibus, quodque proclamata praeserimine, praetenditque se non esse comprehensum decreto Concilii, eo quod non modo elect nullus, sed etiam extra fines diocesis Mellanen. Item cum Archiepiscopus conquereretur quod ex litteris Congregationis Episcoporum Archimandrita deberet attestari de qualitatibus ordinandorum de valore beneficii, &c. Sanctissimus iussit omnia reddi ad formam decretorum Congregationis Concilii.

25. Quae omnia clarus patebunt ex subjectis resolutionibus ipsius sacrae Congregationis. Et primo Cardinalis Farinus obtinens in Commendam Abbatibus S. Zeni, & Farfa, in quibus habet iura Episcopalia, dubitavit an posset dimissorias ad ordines concedere. Congregatio respondit non posse: licet de 26. Januarii 1635. haec facultas fuerit concessa Cardinali Barberino sicut etiam facultas facienda concussus, ut habetur in Repertorio S. Congregationis Episcoporum 26. Aprilis 1641.

26. Item Episcopus Olcen. petiit declarari An cap. 10. *sess. 23.* prohibens Abbatibus concedere dimissorias, habeat locum in habentibus usum mitrae, & bacilli. S. Congregatio censuit Episcopos restituendum ex decreto Concilii, cap. 10. *sess. 23.* nulli Abbati licere quocumque privilegio sibi solo concedere alicui clerico seculari litteras dimissorias etiam ad Ordinarium directas.

27. Item instante Cardinali Medices declarari, An ipse in Praeposito Praten. posset concedere suis subditis secularibus dimissorias ad ordines; & sic ans. 10. *sess. 23.* procederet etiam in Abbatibus secularibus exemptis, & ordinariam jurisdictionem habentibus, sacra Congregatio censuit Praeposito Praten. ex Concilio, cap. 10. *sess. 23.* non posse dare dimissorias suis subditis secularibus, sique d. cap. 10. intelligi, tam de secularibus, quam de regularibus respectu Clericorum secularium.

Ad hoc dubitante Praeposito Pisinen. habente in suis subditis quasi Episcopalem jurisdictionem an eos posset ordinare quoad minores ordines, litterasque dimissorias quoad majores eidem concedere iuxta privilegium si concessum a Leone praesertim cum habeat populum, & territorium a quocumque alio distinctum; sacra Congregatio censuit non posse.

30. Item proposito dubio An Episcopus, cui commendatum est Monasterium exemptum, possit sibi seculares subditos ratione digni Monasterii ordinare, non obstante cap. 10. *sess. 23.* S. Congregatio censuit non posse, quia ordinaret eos subditos tanquam Abbas, non tanquam Episcopus.

Ulterius cum terra Putiniana nullius diocesis jurisdictioni Hospitalis S. Joan. Hierosol. in temporalibus, & spiritualibus subesset, dubitavit a quo possent ordinari homines dicti loci: & an tenerentur adire Episcopum Mortulan. qui cum obiente d. Hospitalis super jurisdictione spiritali dictae Terrae litigat. S. Congregatio censuit facultatem hanc relinquendam viciniori Episcopo, si necesse intra cuius diocesis fines consistant, & viciniorum attendi Ecclesiam, non territorium, ut alias decisum fuit super 9. *sess. 24.* nec habendam esse rationem Episcopi litigantis.

32. Item Episcopus Marican. dubitavit, An posset visitare Oppidum Caven. in quo Congregatio Cassinen. utramque jurisdictionem exercent, & hominibus ejus oppidi litteras dimissorias concedere: sacra Congregatio censuit quoad cap. 10. *sess. 23.* dimissorias dandas esse a solo Episcopo, sed quoad cap. 11. *sess. 25. de regul.* cum Monachi in eo oppido utramque jurisdictionem spirituales, & temporales exercent, non posse Episcopum visitare.

33. Rutilius Cardinalis Urbini obtinens Abbatias S. Laurentii in Campo, & Caltri Durantis nullius diocesis intra fines alicujus diocesis non

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

consistentes, exemptos, quarum Commendarum subditos litteras dimissorias concedere, & ordines conferre consueverunt, dubitavit an eadem & ipse facere posset. S. Congregatio censuit non posse, sed hoc jus spectare ad Episcopum, intra cuius diocesis fines Abbatibus constituitur, & si intra nullius fines existant, vel id non consistat, ad viciniorum, nisi regulares subditi sint.

34. Denum censuit Abbatem regularem nullius diocesis intra alicujus diocesis fines non consistentem, territorium separatum, & utramque jurisdictionem habentem in Parochos, & Parochianos, habentem etiam spontaneam renunciationem Episcoporum a Sede Apostolica confirmatam, non posse minores ordines Clericis secularibus conferre, nec dimissorias concedere, sed harum concessionem spectare ad Episcopum viciniorum, non autem ad Episcopos, qui cessant.

Cap. Dilecto.

DILECTO Archidiaconus in Monasteriis jurisdictionem non habet, nisi quantum tribuit ei generalis, vel specialis, consuetudo. Hoc dicit Joanni. Andr. Bellam. Butr. Cardinal. Anchar. Abb. & Joan. de Anan. Et sunt tres partes. In prima generalis causa commisso. In secunda, ibi, *coram*, Auctor. petitio. In tertia, ibi, *ideoque*, secunda determinata commisso. Jo. Andr.

Pro intelligentia hujus textus vide quod scripsi in cap. *Nobis*, n. 2. *de serv. compet.*

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.

VT ARCHIPRESBYTER Haec tria capitula non simulantur, nec dividuntur propter multiplicatam dictorum. Sed tamen secundum Joan. Andr. Butr. Abb. & alios principaliter hoc intendunt. Archipresbyter civitatis subest Archidiacono, & principaliter praestit Presbyteris, & presbyteralibus officii. Archidiaconi, & archipresbyteri officia invicem se habent tanquam ex coequentia, & excessa. In specie autem in quibus consistant, & in quibus distinguantur examinavi in cap. *Ad hoc*, d. n. 1. usque in fin. *supr. titul. proximo*, ubi plene videatis.

DE OFFICIO CVSTODIS.

Cap. Custos Ecclesie.

SVM MARIYM.

- 1 **C**ustos Ecclesie dicitur u. cui ea, quae in ecclesia competunt, custodienda committuntur sub obedientia Archiepiscopi.
- 2 Custodie officium quod sit.
- 3 Campanarum usus multiplex. & ad quid fuerit aduentus. & n. segg.
- 4 Indigentiam plenariam pro recitantibus salutationem Angelicam ad tria signa campanae in Sella occasu dicitur concessisse Adrianum VI.
- 5 Campana car benedicitur.
- 6 Et unde dicitur.
- 7 Titinnabulorum sex sunt genera.

CUSTOS ECCLESIAE. Ponit quae spectant ad officium Custodis, & non dividitur.

Nota primo ex principio litterae quae dicatur Custos Ecclesiae. Dicitur enim is, cui ea, quae Ecclesiae competunt, custodienda committuntur sub obedientia Archiepiscopi.

Secundo nota plura, quae ad officium Custodis pertinent: oportet enim primo, ut in horis Canonicis pulsaret tintinnabula, seu campanas iubente Archiepiscopo. Secundo ut pallia, & linteamina altaris, seu cuncta utensilia Ecclesiae indefinenter custodiat. Excipit tamen vasa aurea, & argentea, & vestimenta pretiosa, quorum custodia pertinet ad Sacristam, ut cap. nota supra de off. Sacristi secundum Holt. hic n. 2. in verb. necessitas, & Joan. Andr. n. 1. in eadem ver. Ferris ut lampades, & lateras in accendendo, seu extinguendo pervigil exillat, ne aut supra modum lucendo oleum deperat, aut minus lucendo obfcurior sit Ecclesia, um littera.

Tertio nota ibi, in canonicis horis signa tintinnabulorum. Unum peculiare signum pullationis campanae, videlicet horarum dicendarum, ut hic, & in cap. prox. v. off. Et per singulas infra ead. alibi hoc est signum Capituli congregandi, ut in cap. in causa, §. 1. ante finem, ibi (Campana pulsari fecerunt, ut moris est, ad Capitulum congregandum) supra de electione. Sed & quandoque est signum gratiarum actionum, veluti cum Christiani adversus aliquem obtinuerunt aliquam gloriosam victoriam. Quandoque est signum celebratae electionis: quandoque subtrae dionis aliquid in hac vita: quandoque aliquem excommunicandi, quandoque gaudii, & honoris, & alicuius personae sublimi processionaliter occurrendi: quandoque ignem extinguendi, & ad bellum exeundi: quandoque lectum intrandi: quandoque parlamentum populi convocandi: quandoque ad mentiam veniendi: quandoque ad scholas: quandoque ad praedicationem conveniendi: & quandoque corpus Episcopi honorandi. Quae signa singularum recenset Holtien. hic n. 2. & post eum Ioan. Andr. n. 13. Bellam n. 4. Card. n. 2. ver. s. q. ar. 2. ea quae dicit de Tintinnabu-

lu. anchar. n. 4. & Abb. n. 2. Adde Jo. Andr. d. do. n. 13. quod est etiam signum salutationis Beatae Mariae Virginis in crepusculo de laudabili consuetudine ad quam orantibus cum salutatione angelica Clemens Papa dedit indulgentias, ut refert Bellameran. §. & Adrianus VI. dicitur concessisse indulgentiam plenariam omnibus Christianis fidelibus, qui ad tria signa campanae in solis occasu ter recitant salutationem angelicam cum versiculo angelus Domini nuntiavit Mariae, &c. Et generaliter est signum multorum aliorum, secundum varios mores, & consuetudines Civitatum, ut per anchar. hic in fine. Adde in Concilio Colonien. part. 9. in tit. de constitutionibus, & consuetudinibus cap. 13. tom. 4. Concilior. §. part. 2. pag. 201. col. 1. ubi licet legitur (Benedicuntur quoque Campanae, ut sint tunc Ecclesiae militantis, quibus vocetur populus ad conveniendum in templum, & audiendum Verbum Dei: Ceterum vero ad annunciandum mane misericordiam Dei, & veritatem eius per noctem, ut per illarum sonitum fideles inveniantur ad preces, & ut crescat in his devotio fidei. Quamvis etiam Patros alio respexerint, videlicet ut Demones tintinnu Campanarum Christianos ad preces concitantium terreatur, qui potius precibus ipsius territi abscedant, illisque submotis, iruges, mentes, & corpora credentium serventur, ut procellantur humiles exercitus, & omnes infideli inimici, fragor grandinis, procella turbidum, impetus tempestatum, & fulgurum temperentur, infesta tonitrua, & ventorum flamma suspendantur, spiritus procellarum, & aeree potestates prosterantur. Breve, ut audientes contigant ad Sanctae Matris Ecclesiae gremium, ac ante Sanctae Crucis vexillum, cui referantur omne genu.) Hec ibi. Quae omnia complectitur glossa unius in Extravag. Joannis XXII. Quia cunctos de officio Custodis, ubi campana de se ipsa loquitur his verbis.

Laudo Deum verum. Plebem voco, congrego Claram.
Defunctis ploro postea fugo, festa decore.

Dicitur autem Campana a Campania, ut dicitur Holtien. Joan. Andr. & alii supracitati, n. 2. vel maiora vasa a Campania regione; imitata vero Nole sunt appellatae a Nola civitate Campaniae, ubi primum illarum usus invenitur, ut notat Speculat. in Rationali divini officii, lib. 1. in tit. de Campana in prim. & Joan. de Selva in tra. de benef. part. 1. q. 5. n. 93. Sed de antiquiori tintinnabulorum, & campanarum usu in Ecclesia lego Cardinale Baronium Annalium tom. 1. ab anno Domini Christi. 43. pag. 16. vers. Ceterum, fol. ubi 403. Sunt autem tintinnabulorum, quibus Ecclesia utitur, sex genera, ut notat Speculator ubi supranumer. 11. & ex ipso Ioan. de Selva laudato citato numer. 98. videlicet Squilla, Symbolum, Nola, Nolibu, seu Dupla, Campana, & Signum Squilla pulsatur in Triclinio, id est Refectorio; Symbolum in Claustro; Nola in Choro; Nolibu, seu dupla in Hologio; Campana in campanili. Signum in viti, quodlibet tamen generaliter potest nuntiari tintinnabulum, & minora tintinnabula appellantur campanulae in praesallegata Extravag.

Qua

Quia cunctos, ver. Verum campanularum, qua in Refectorio de officio Custodis, & de illarum significatione, & allegoria plene videtur apud Speculatorem ubi supra n. 4. & segg. & Ioan. de Selva loci citati, & an Religiosus Mendicans liceat in eorum Ecclesia, & Oratoria unam vel plures habere campanas, dicit ut scripsi in cap. Parentibus. an. 6. usque ad n. 28. de privileg. De campanis scriptum Iodocus Coccius in Thesaur. Cathol. tom. 2. lib. 3. cap. 7. Jodocus Lorithius in Thesaur. Novo Theologico. Petr. Gesperius in Summa Cathol. fol. ead. ver. Ex campanas legitime benedicti Vuilelmus Lindanus in apoloq. pro Relig. concord. tom. 3. c. 52.

DE OFFICIO VICARII.

Cap. Ex parte.

SVM MARIYM.

- 1 **V**icarius perpetuus compellitur ordinari, & Ecclesiam deservire per subtractionem preventium, & Vicariorum.
- 2 Vicarius perpetuus tenetur ad residendum sicut Parochus intulati.
- 3 Vicarius perpetuus tenetur habitare in domo Parochialis Ecclesiae, & in eius defectum, in alia se conduca infra limites Parochiae.
- 4 Coadiutores perpetui in cura animarum ea lege ad residendum tenentur, qua Rectores Ecclesiarum Parochialium.
- 5 Nec possunt sibi alios Vicarios substituere, ibidem.
- 6 Vicarius perpetuus tenetur se facere in Presbyterium ordinari, sicut Rectores principalium. & n. 25.
- 7 Beneficium quodlibet curatum habet ordinem Presbyteratus annexum.
- 8 Vicarius perpetuus habet curam animarum.
- 9 Et in ea habent locum iura de parochialibus incompatibilium, de atate, & promotione ad Sacerdotium.
- 10 Capitula Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum curam animarum habentium, & eam per Vicarios temporales exercentium an cogi possint ad constituendum Vicarios perpetuos, qui eam curam exerceant, & n. seg. usque ad n. 14.
- 11 Anve expediat ut Sedes Apostolica decernat de cetero huiusmodi Vicarios perpetuos in praedictis Ecclesiis esse institutos, & n. seg. usque in finem.
- 12 Vicarius perpetuus institutus fuit in parochialibus unitis Capitulis, Collegiis, Manasteriis, & in locis.
- 13 Vicarius temporalis institui possunt a Capitulis in parochialibus sibi pleno iure subiectis.
- 14 Cura animarum in univ. Capitulis, non autem Episcopi cum Ecclesia Collegiata habet parochiam.
- 15 Cura animarum in Cathedralibus, & Collegiatis curatis non est peccati singularis persona, sed peccati Capitulorum.
- 16 Cura non est dividenda inter Sacerdotes, sed unum constituendum qui eam regat.
- 17 Mutatio frequens Ministeriorum est praeterquam Ecclesiam permissa.

- 18 Curam animarum exercent quos qualitates habere debeant ex sacramento Canonum praescriptis.
- 19 Vicarius perpetuus in quibus tota cura animarum translata est habent curam tam in habitu quam in exercitio.
- 20 Item habent verum titulum.
- 21 Item veniunt Parochi appellatione.
- 22 Vicarius perpetuus comprehenditur in Extravaganti Ecclesiastica, & est incompatible cum alia simili Vicaria, vel beneficio curato, & n. seg.
- 23 Vicarius perpetuus comprehenditur in Clem. Gratiae de re scriptis.
- 24 Vicarius perpetuus tenetur suscipere infra annum ordinem presbyteratus.
- 25 Regula de amali, & de idiomate habet locum in Vicariis perpetuis, & seg.
- 26 Episcopi non potest dispensare cum Vicario perpetuo super atate, n. 17.
- 27 Vicarius perpetuus privari non possunt absque legitima causa.
- 28 Vicarius perpetuus fundat intentionem suam super decima.
- 29 Vicarii temporales non possunt construere Procuratores ad agendum sicut possunt perpetui pro iuribus suis.
- 30 Vicarius Ecclesiae an dicitur possit Rectorem Ecclesiae.
- 31 Vicarius amovibilis an comprehendatur in dispositione de Vicariis perpetuis.
- 32 Vicarius temporalis non habet titulum.
- 33 Ecclesia conductiva Sacerdotibus non committenda.
- 34 Vicarius perpetuus utiliter instituitur in Ecclesia Parochiali, & Collegiata ubi curam animarum habentibus, n. 25.
- 35 Vicarius perpetuus an sit constituendus in Monasteriis curam animarum habentibus.
- 36 Praejudicium minimum non attendendum.

EX PARTE. Vicarii compelluntur ordinari, & Ecclesiam deservire per subtractionem preventium, & Vicariorum. Hoc dicit. Ex in prima ponitur de cetero consultatio. In secunda responsio ibi Mandatum.

Nota primo ibi, residendi. Vicarios perpetuos, id est auctoritate Episcopi institutos secundum Holtien. tenentur ad residendum, sicut tenentur Parochi intulati. Unde sit ut quoad modum Parochus tenetur habitare in domo Parochialis Ecclesiae, nec permittendus est in alia domo habitare, etiam infra limites Parochiae, ut dixi in c. Extravag. §. Qui vero n. 1. in fine de paroch. Ita & Vicarius perpetuus ex sententia S. Congregationis Concilii residere tenetur in aedibus Parochialis unitae praebendis Capitularibus, non obstant immemorabili consuetudine. Quod si Parochialis aedibus careat, tenetur residere in alia domo propinquiore infra Parochiae limites a se conduca.

Similiter declaravit S. Congregatio Rectores Capellaniarum seu Beneficiorum, quibus in exercenda cura animarum onus coadiuvandi Redores Parochialis Ecclesiae annexum est, ea lege Constitui videndum c. 1. sess. 23. ad residendum tenentur, quia Rectores Parochialis Ecclesiae, ut ex eodem decreto tenentur. Et alia consulta, An Coadiutores perpetui in cura animarum

Kk a rum

rum exercenda Restori Sede Apostolice concessi, tendere teneantur: Respondit Episcopus ex Concilio Tridentino cap. 1. fess. 2. posse eos cogere ad residentiam, & curam animarum personaliter exercendam. Ad hoc c. Clerici, supra eadem: ubi est expressum Vicarios perpetuos non posse sibi alios Vicarios substituere, cum id satis sit absolum, & absurdum.

Secundo nota ibi, Presbyteri, Vicarium perpetuum teneri se facere in Presbyterum ordinari, sicut Rector Principalis, ut per Cardin. 1. in 2. nor. Unde generaliter colligitur Ant. de Botr. n. 1. quodlibet beneficium curatum habere annexum ordinem Presbyteratus.

Ultimo nota ibi, Presbyterum curam exigentem Vicarios perpetuos habere curam animarum, ut hic probatur, & in cap. Super eo, de probat. lib. 6. Et notant hic gloss. 1. Joan. And. & Bellam. ambo numer. 1. in ver. Curam. Anton. de Butr. in 3. notab. Card. & Anchar. ambo numer. 1. in 7. not. Unde inferitur ut decretalis De multa, de prob. cap. Cum in similibus, de elect. & cap. Licet Canon, eod. tit. li. 6. ita vendicent sibi locum in Vicariis perpetuis, sicut in Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quod hodie est expressum in Clem. un. de offi. Vicar.

QUARTO, An Capitula Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum curam animarum habentium, & eam per Vicarios temporales exercere cogi possint ad constituendos Vicarios perpetuos, qui eam curam exercent.

Anve expediat in Sedes Apostolica decernat de cetero huiusmodi Vicarios perpetuos in predictis Ecclesiis esse institutos.

Quoad primam partem propositae questionis, in pceda juris communis dispositione, videtur respondendum predicta capitula minime cogi posse ad depurandos Vicarios perpetuos.

Nam etiam alibi in beneficiis ecclesiasticis citantur, quae Cathedralibus collegiatis, seu alijs ecclesijs, Monasterijs, Beneficijs, seu Collegijs, aut Pliis locis quibuscumque perpetuo sunt unita, instituendi sunt Vicarii perpetui, c. Extirpanda, §. Quivero, de probat. cap. de Monasterio, & cap. 1. de cappell. Monasterium lib. 6. cap. Tuorum, de privil. quem textum post alios ponderat ibi Marian. Socin. num. 10. & cap. 7. fess. 7. Concilii Tridentini.

Ubi tamen beneficia curata sunt in eisdem ecclesijs Cathedralibus, seu Collegiatis pleno jure eis subiecta, possunt Capitula dictarum ecclesiarum, penes que animarum cura rebede pro libito deputare Vicarios temporales idoneos, gloss. communiter recepta: in Clem. Frequens, in ver. Ad mensuram de excess. Pralat. quam ibi Abb. numer. 17. dicit ad hoc esse valde notabilem, & sequuntur ceteri, praesertim Vitalin. numer. 82. cum sequent. Ant. de Botr. conf. §. 1. numer. 6. Rota decis. 2. sub tit. de excess. Pral. an. fess. 27. §. in novis: & decis. 1. sub tit. de off. ordinar. que est 290. in antiqua. Rebuffus in praxi benef. tit. de Vicar. perpetuo, in em. 6. Ubi enim ecclesia Cathedralis habet Parochiam, jura parochialia pertinent ad Capitulum, non ad Episcopum, cap. Ceteri super, de sepultur. ubi notat post alios Abb. notab. 3. numer. 4. & in dem Panor. in cap. 1. numer. 5. de Cappell. Monast. ubi ait, In ecclesijs secularibus, & Collegiatis videmus, quod

unus, vel duo, exercent curam nomine Collegij: nec per hoc notatur diversitas, quia si facit cuius nomine sit, cap. Cum qua, de sep. excom. lib. 6. cap. Cum venisset, de institutio. Et sane, in pceda juris communis dispositione, res videtur satis clara.

Quo vero ad secundam partem videtur respondendum, magnopere expedire ut Sanctissimus statuat, de cetero institutos esse Vicarios perpetuos in dictis ecclesijs, quod suadet ex sequentibus.

Primo, quia cum beneficia curata sint in Ecclesijs Cathedralibus, seu Collegiatis, animarum cura non est penes singulos Canonicos in particulari, sed potius penes Collegium, seu Capitulum: Oldrad. fess. 7. Roman. conf. 235. numer. 2. & 3. & tenet gloss. Joan. And. in Clem. ult. in verbo Capitula de reb. eccl. non alien. quatenus se remittit ad notata per Host. in cap. Expulsi, de prob. sequitur Marian. Socin. in cap. Sicut ante, numer. 125. de excess. Pralat. atque ita decisum fuisse refert Purus decis. 88. lib. 1. Rebuff. in Praxi beneficiorum tit. de non promotu intra annum numer. 54. & 65. Ac Capitulum penes quod residet cura animarum, etiam dicitur representare personam ejusdem Capituli, vivens, nontamen est persona vera, sed ficta, & representata, & carens anima. Facit textus in cap. Summa, §. In universitate de sententia excommunicatorum lib. 6. & tradit Imol. in l. Mortuo ff. De his qui testantur, Felinus in c. Eam te, tit. 14. vers. Secunda declaratio, de rescriptis. Gomez. in regul. de annu. li. 9. q. 12. et alii. & sic Parochiani non habent certum, & particularem Pastorem, qui curam animarum exercent.

Siquidem cum quid est commune pluribus, ut hic, nullus de Collegio potest dicere, hoc est meum, Lapsus allegat. §. no. §. 1. & ut ait D. Th. in 3. sent. dist. 19. q. 1. art. 1. ad primum. Omne id, quod convenit pluribus, convenit eis secundum id quod est eis commune, non autem secundum id quod est eis proprium; atque ita inconveniens videtur, ut in huiusmodi ecclesijs non sit unus, & certus Rector, seu perpetuus Vicarius cui animarum cura incumbat, cap. Sicut, 21. quest. 2. (Sicut inquit in unaquaque ecclesia unus Presbyter esse debet, ita ipse quae ipse vel uxor ejus dicitur non potest dividi in plures Presbyteros, sed unum tantummodo habebit sacerdotem, qui eam casu & sincere regat.) Facit cap. Item non ignorat de probat. ibi; (cum non igno. quod una ecclesia unus debeat esse Sacerdotus.)

Suadetur secundo, quia, ut inquit Aristoteles 2. Ethicorum cap. 2. quae communia sunt negligentius curantur, atque ad se variolent, sicut dicitur in 1. Aristoteli, c. Quarta, & quibus quarta pars debetur, lib. 10. Naturae vitium est negligere, quod communiter possidentur, utque se sibi habere, quoniam totum habeat arbitretur.

Suadetur tertio, quia experientia, quae est efficax rerum Magistra, c. Quam sit, de elect. lib. 6. & veritatem probatio legitima Clem. Cum ecclesia, de stat. & qualis, docuit in dictis ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, in quibus est cura animarum communis, circa nominationem, ac depurationem Vicariorum temporalium cre-

bras inter ipsos capitulares oriri discordias, & contentiones, cum quilibet eorum studeat nominare Vicarium pro suo libito, & capere etiam non zelo utilitatis ecclesiae. Ad hoc, l. Cum Patet, de officio, ff. De legat. Secundo ibi; (Cum discordias sedandis prospexerit quos materia communis lolet excitare.) & quod notat gloss. in cap. 1. in ver. Dissolveretur religio, Ne Sede Vacan. & in cap. Nullus in ver. In mutuum, 17. quest. 4.

Suadetur quarto, quia cum Vicarij temporales, qui solent nominari per dicta Capitula, sint ad notum eorum amovibiles, & sapere etiam sine causa ob privatos affectus a Capitulis amoveantur.

Hac autem frequens Ministrorum mutatio, ut plurimum est valde ecclesijs perniciosa, arg. textus, cum ibi notatis, in Clem. Cum illis, de rebus in integrum.

Suadetur quinto, quia ex parte etiam ipsorum mercenariorum, mutationes non raro sunt: nam cum non sint in Ecclesijs instituti, oblato majori stipendio statim recedunt, ideoque ecclesiam non diligunt, nec ovium sollicitam curam gerunt, &c. Ad hoc, c. 2. fess. 14. Concil. Trid. ibi; (Cum scire vagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, nisi qua Iesu Christi, &c. sed aliena erit, &c.)

Suadetur sexto, quia, vel ob mutationum frequentiam, vel ob periculum amotionis, vel ob stipendii tenuitatem, seu aliam causam consimilem, vix reperitur Vicarij, qui qualitates habeat requiritas ad curam animarum exercendam, ut docet experientia. Quod quam sic Ecclesijs, atque ovibus perniciosum patet ex cap. Grave, de prob. cap. Petrus, 39. dist. cap. Indecorum est, de capen. de et. & qual. c. 1. vers. Verum de prob. in 6. Clem. 1. eod. tit. & passim alibi. Unde Dionysius Cardinalis lib. un. de vita, & regimine Episcoporum, art. 34. (Cum igitur inquit, peccet Antistes secularia, & civilia officia committendo viris insufficientibus, imprudentibus, & injustus, multo, & quali incomparabiliter enormius peccat constituendo in officio pastoralis, & curato eos, qui ad talem executionem officiorum non sunt scientia, moribus, virtutibus, & aetate idonei, similiter si dispenset, & permittat, quod insufficientes constituantur, & sint Capellani Vicarique Pastorum.) Hac Dionysius.

Suadetur septimo, quia etiam huiusmodi Vicarij temporales passim non mutantur, nec in Ecclesijs curam deferunt, & praedici essent qualitatibus requisitis, negari tamen non potest, quin sint mercenarii, & condicantur, de quibus Joan. 10. Boni pastores animam suam dat pro ovibus suis: Mercenarius autem, & qui non est pastor, capus non sinit oves proprias, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, & lupus rapit, & dispersit oves, Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non perinet ad eum de ovibus.

Unde Rebuffus in praxi beneficiorum tit. de dispensatione, de non residenda, numer. 17. & 18. (Cuius, inquit, dimittitur Divinus per mercenarios, qui non servant, & quibus nulla est cura de ovibus ut sacrum docet Evangelium;) & textus in cap. Ex parte, de Constitutione, haec res inveniuntur, & pullulante. Et hanc fuisse etiam potissimam cau-

sam huiusmodi scribit Alphonsus Castrensis lib. 1. adversus omnes haereses, c. 13.

Suadetur octavo, quia Vicarij perpetui, in quos tota cura animarum transacta est, dicuntur habere vere titulum Ecclesiae Parochialis, & curam animarum non tantum in exercitio, sed etiam in habitu, & quamvis proprie non dicantur Rectores Ecclesiarum, sunt tamen proprii Rectores cura animarum, etique incumbit ex officio gregem sibi creditum pascere; cum enim Canonico titulo sint subrogati, in animarum cura, tenentur ad omnia illa, ad quae tenentur Rectores, ut hic, & in cap. Propria, & ibi Doctores supra eod. & in Clement. un. ubi gloss. Abb. & Vitalin. eod. tit. Rota dec. 274. dist. 2. de excess. Pralat. in novis Thomas Falsolus casu 8. dub. 25. numer. 21. Dec. in cap. Postulasti, numer. 1. de rescriptis. Navarinus in cap. Plecuri, numer. 69. de potest. dist. 6. Quintil. Mandos. in regul. de annu. quest. 13. numer. 3. Unde optimo gloss. penult. in cap. Ad hac, supra eod. quod Vicarij perpetui non habeant titulum, sed Ecclesiam quasi commendatam; non videtur vera, quia imò habent verum titulum in ipsa Ecclesia, ut sentit ibi Abbas, & Vitalin. in Clem. Ceterum, numer. 3. de sepulturis, Romanus conf. 336. numer. 5. & alij passim.

Unde pro regula constituitur, ut dispositio loquens de parochiali, habeat locum in Vicaria perpetua, quae venit appellatione beneficii curati, ut in d. Clemen. 1. ubi hoc tenet gloss. Abb. Vitalin. superius citati. Unde fit, ut dicti positio extravagantis Exceatibus, Joan. XXII. de pcedendis, habeat locum etiam in Vicariis perpetuis secundum gloss. in dicta Clem. 1. de offi. Vicar. in verbo Amittenda, quam ibi sequuntur Abb. Vitalin. & ceteri communiter, Anton. de Butr. consil. §. 1. nu. 2. Atque ita, qui habet vicariam perpetuam, non potest simul habere beneficium curatum, nec potest habere duas Vicarias cap. Primo, & cap. Privilegium, supra eodem. Et Vicarius in una non potest in alia intulari, vicaria retenta, cap. Postulasti, de rescriptis. Notat Hostien. in summa rubric. de officio Vicarij §. ult. & Gollie. in eadem rubr. num. 8.

Item Clem. Gratia, de rescriptis, procedit, quando quis beneficium adipiscitur uti perpetuus vicarius, Roman. conf. 376. numer. 5. Item cap. Licet canon, de elect. lib. 6. habet locum in Vicario perpetuo. Quinimo obtinens vicariam perpetuam potest compelli etiam infra annum ad suscipiendum ordinem Sacerdotij, non obstante poena privationis ipsi iure, quae imponitur in d. cap. Licet canon, post Baptum anni, gloss. in d. Clem. 1. de offi. Vicar. in verbo promovendus, quam sequuntur ibi Abb. num. 4. & ceteri. Item procedit eodem modo in Vicarij perpetua, Gomezus in eadem reg. q. 1.

Et licet Episcopus non possit dispensare cum Rectore super aetate, cap. 1. de stat. & qual. ita nec cum Vicario perpetuo, gloss. in d. Clem. 1. in verbo Aetate: ubi Abb. num. 9. Rota decis. 2. alias 273. de excess. Pralat. in novis: Nec vicarij perpetui possunt removeri, nec privari, nisi ex legitima causa, & per iudicem competentem, cap. Ad hac, ubi DD. supra eod. Hostien. in summa eodem titul. §. Et quod, numer. 6. & Gollie. numer. 8.

Et hanc fuisse etiam potissimam causam huiusmodi scribit Alphonsus Castrensis lib. 1. adversus omnes haereses, c. 13.

et denique Vicarii perpetui possunt agere pro iuribus concernentibus suam Vicariam absque alio mandato, cum habeant verum titulum, ita probat text. in dicta Clem. 1. de offic. Vicar. Et text. ubi notant Card. Ant. de Burr. Abb. & Felin. in cap. 9. Perpetuus de sic. missam. Gossred. loc. citate. n. 9. & Holt. d. n. 6. Unde Vicarius perpetuus petendo decimas, & iura parochialis habet suam iurisdictionem fundatam de iure communi Rota decisi. 4. aliar. 142. de offic. Vicar. in antiqua. & Vicarii perpetui pro iuribus suis Vicaria contumere possunt procuratorem ad agendum, quod quidem non possunt Vicarii temporales, ut post alios tenet Vitalinus in d. Clem. 1. n. 41. & idem in Clem. Ceterum, de sepulch. n. 4. addit Vicarius perpetuus agat pro aliquibus iuribus suis Vicarie si in libello vocet in rectorem ecclesie, non nocere, quia intelligitur id ex iure populi illius ecclesie. & sic illo respectu potest dici Rector ecclesie, subdens se ita in factis contingentiis obtrivisse in curia, & dicit Petrus Rebuff. in tractat. congrua portione n. 110 & 112. sive vocent Vicarius, sive Curatus, sive Rector non esse curandum.

32 Hæc autem omnia & alia similia quæ disposita sunt circa Vicarios perpetuos non habent locum in temporalibus, gloss. verbo Perpetuis in d. Clem. 1. de offic. Vicar. ubi Abb. n. 10. siquidem huiusmodi Vicarii temporales, & ad nunc amovibiles, de quibus in cap. Perpetuis, il secundo, de appella. & in cap. Cum ex ea, de election. lib. 6. nullum habeant titulum, nec animarum curam dicuntur habere, ita probat text. iuncta gloss. in verbo Perpetuis, in cap. Constitutus, de his Precipue, & in extrava. Execrabilis, §. Quantum autem, cum gloss. in verbo Temporalis Vicarius, de præben. glo. in c. Si pauper, in verbo Effet eod. tit. lib. 6. Faciunt nota per glo. in Clem. Dandum, §. Deinde in verbo Impendant, de sepultura, & per Gemin. cons. 36. incip. In causa.

Ex quibus differentiis planè constat multo fructuosius consistit esse ecclesie, & curæ animarum per institutionem Vicariorum perpetuorum, quam per deputacionem amovibilium, ut colligitur ex d. extrava. Execrabilis de præben. in præc. ubi divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsi beneficiis debita non servatur, & cum non sunt sui in unaquaque regione rectores, ecclesiarum detrahitur commoditas, & honoris, quæ carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur, & ruinis parent ædificia, quæ magnificentia extruxerat ecclesiarum, & quod amariis est dolendum animarum cura negligitur, & viciorum sentibus fomentum periculose præbetur.

34 Sualetur nono ex cap. Precipimus, 21. dist. ubi Innocentius II. (Precipimus inquitne conductis Presbyteris ecclesia committatur: sed unaquæque ecclesia cui facultas suppetat proprium habeat sacerdotem.) Ad idem text. in cap. Extrepante, §. Qui vero, de prob. cap. 1. de Capel. Monachorum lib. 6. Item in Concilio habito in Alemania sub Contado Episcopo Cardinali Portuensis, & sanctæ Rufinæ Legato Apostolico, cap. 12. tom. 3. Conciliarum. Quia enormis quædam consuetudo in quibusdam Alemaniæ partibus contra Canonicas sanctiones inolevit, ut imponantur in ecclesia conducti Sacerdotes, Vica-

rii temporales, ne id fiat de cetero iurisdictione Legationis qua funguntur omnibus modis inhibentur, ut cum Vicariis possit debet, & potest, perpetuo instituitur, idque assensu, & auctoritate diocesani: Hæc ibi. Unde Rota d. dist. 21. aliar. 33. in 2. in novo efficaciter probat longe melius deservit ecclesie per proprium Rectorem, quam per vicarium temporalem.

Sualetur decimo qua ratio qua moti fuerunt Pontifices, & Concilium Tridentinum in locis superius citatis ad statuendum, ut in parochialibus unitis perpetui Vicarii constituantur militat etiam in nostro casu, ut constat ex prædictis: ergo idem jus statuendum est inter corporalia, de transferat. Episcopi. cum vulg. Rota d. dist. 21. n. 2. de præben. in novo. Imò ut plurimum Parochia ecclesiarum Cathedralium, & Collegatarum sunt ampliores ergo longe periculosius est ut ibi servant Vicarii mercenarii, cap. Precipimus, 16. quæst. 1. cap. 4. & cap. ultimo, cum ibi not. de Eccl. assistendo. Quod tenet in Opusculo de vita & regimine Episcopi, art. 34. ad finem.

Sualetur undecimo, quia huiusmodi Mercenarii cum ut plurimum pauperes sint facile contentantur ad Parochianis, nec possunt ministerium suum exercere, ut pat. est iuxta præceptum Apostoli ad Titum 2. Loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio, nemo te contemnat. Unde Gregorius in Pastoralis cap. 15. agens de Prælati animarum curam habentibus, (Sæpe, inquit improvidi, humani gratiam amittere formidantes loqui libere recta pertimescunt, in hoc jam non Pastores, sed mercenarii, quia lupo oves vorant, ipsi silent assilimati, canibus mutis, non valentibus latrare.)

35 Sualetur ultimo, quia in omnibus Urbis ecclesie Patriarchalibus, & collegiatis, quibus cura animarum immittitur, constituta sunt Vicarii perpetui, quod quidem in maximam ecclesiarum utilitatem, & animarum profectum, & cultus divini augmentum evasisse palam est. Unde congruum est ut ecclesie inferiores ad illarum exemplum instituantur, argumentum, cap. De his, 12. dist. 2.

Nec prædictis obstat quod sum multi Canonici ejusdem Capituli sint viri docti, & graves aptius, & solertius poterunt invigilare circa animarum curam, & gregi prædesse quam quilibet Vicarius, etiam perpetuus, arg. e. Prædictis, de off. de leg. nam ad hoc responderet, imò, ut supra in principio probavimus, ratione communitatis potius curam negligi. Unde Soto lib. 9. de iustitia, & iure qu. 4. art. 3. ad finem, sic ait: Utrum congruat sacerdotia cum curis animarum Monasterii annecti: nam ex una parte videntur Monachi potius ac vigilantius posse gregi prospicere: ex altera vero propinquius Evangelio videntur, ut propriis Parochis sicut in sua parochia qui cum suis subditis conversetur, & denique consiliis, ope, & elemosynarum largitate juvet, cum tamen Monachi non nisi per Vicarium rem administrare possint, & certe hæc ratio apud nos semper invaluit.

Minus etiam obstat quod in terminis videtur tenere Ant. de Butrio cons. 13. n. 6. vers. Item etiam hoc.

Deni-

Denique non obstat, quod ex hoc interrogatorio præjudicium in Capitulo, & nihil cum prædicto alteri sit faciendum, cap. Cum videri, de Cas. cum similibus: nam ad hoc primo respondetur, leve esse præ iudicium quod Capitulis ex hoc inferri possit: nam ex stipendio, quod assignati consuevit Vicariis temporalibus, saltem addendo quid modicum, poterit constitui portio ipsi Vicariis perpetuis, & ex hoc melius, ac securius poterunt suas conscientias exonerare, & se eximere a molestiis, quæ occasione frequentis mutationis Vicariorum contingere solent.

37 Secundo responderetur, cum damnum sit minimum non esse in consideratione, ut dicit gloss. in dicta capitula, Cum videri, & nihilominus etiam esse considerabile damnum particulare, utilitatem publica ecclesie preferenda est. Textus iuncta gloss. in verbo, Preferenda, est in cap. Sita, 7. quæst. 1. in omni enim dispositione intelligitur excepta publica utilitas, leg. Inermis nullam, & ibi Bald. c. De sacros. Eccl. 1. Si quis in gravi, ad Silvanum. Salicet in l. 2. c. De Natal. Gambara lib. 7. de offic. & potestate Leg. de Later. num. 194. Utilitas autem publica consistit in fisci, & Sacerdotibus, cap. In publicum, 1. dist. 2.

DE OFFICIO, ET POTESTATE Iudicis Delegati.

Cap. Sanè, il secundo.

S M M A R I V M.

- 1 Delegatus Pape in causa sibi commissâ jurisdictionem habet super Ordinarium, & quæcumque maiorem.
- 2 Persona una diversis respectibus potest esse superior, & inferior.
- 3 Delegatus Pape potest procedere etiam contra Episcopum, qui in causa ei delegata contumax, aut rebellis extiterit. & num. 15.
- 4 Inferior aliquando jurisdictionem habet in summi superiorum, etiam potest in eum amovere.
- 5 Delegatus à Sede Apostolica gerit vices Pape.
- 6 Interdictio an supponi possit tota civitate vel diocesi ob contumaciam Episcopi, & num. sequensque ad num. 15.
- 7 Civitas, vel Diocesis pertinet ad jurisdictionem Episcopi in spiritualibus, & num. 14.
- 8 Non tamen dicitur propria ipsi Episcopi Contrarium num. 14.
- 9 Interdictio potest ferri ob delictum Domini, vel Regni, & num. 13.
- 10 Regnum ob delictum Regis, & terra feudalis ob delictum vasalli.
- 11 Interdictum à pena spirituali.
- 12 Transitus est factus in libentibus symbolum.
- 13 Episcopus dicitur Officialis communis.
- 14 Delegatus Apostolicus potest procedere contra Episcopum rebellem, aut contumacem etiam per censuras Ecclesiasticas.
- 15 Debet tamen in hoc desistere dignitate Pontificali, & ferre ordinem hic de scriptum, & num. 18.
- 16 Conservatores Regularium an possint procedere

- per censuras contra Episcopos, & alios superiores, & num. 17.
- 18 Angelopolitani Episcopi in Insigni Occidentaliom Sacerdotum 1557 contra versa super confessionibus, predicatione, & conservato. cum jurisdictione referunt, & num. 17.
- 19 Examinatur num. 9. & sequensque ad num. 40. Deciditur in Congregatione ad hoc deputata, & decisio à Sanctissimo confirmatur, num. 40. & sequensque in sum.
- 20 An Episcopus præcipere possit sui subditis ad alienationem prædictæ Regularium privilegiorum, nisi referatur in Ecclesia decerni.
- 21 Decimæ prædictæ alienari prohibentur sub conditione de non forendis decimis: tenet tamen alienatio, sed conditio vitatur.
- 22 Locatio prædictorum decimarum in eor. qui ex consuetudine non solvant decimas, est prohibita.
- 23 Societas IESU, & aliorum Ordinum Regularium auctoritate non possunt confiscare per sonarum secularium sine approbatione Episcopi diocesani, & num. 42. & num. 54. & 55.
- 24 Nec prædicare in Ecclesiis sui Ordinis non potest Episcopus benedictione, nec in alijs Ecclesijs sine eius licentia, nec in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contrahente.
- 25 Non tamen possunt ab Episcopo prohiberi per censuras, & alias penas, nec si contrafecerint, in non Concilio ab Episcopo, sed à suo Superioribus sunt puniendi, num. 25.
- 26 Secus ex Bulla Gregorij XV. num. 27. & num. 43. & 55.
- 27 Episcopi sunt executores decretum Concilii Tridentini, non tamen contra imperat. nisi in casibus, in quibus hæc facultas specialiter est attribuitur, & num. 46.
- 28 Conservatores disjunctur contra notarios injurias servatores.
- 29 Confessarii omnium unius Conventus Episcopi summi admittunt non potest facultatem auctoris confessiones secularium Sac. Congregatione inconsulta.
- 30 Quod locum non habet in Episcopo Indiarum, quibus tamen ab hac generali suspensione assimendum est, nisi gravissima subsistens causa, & num. 64.
- 31 Confessarii Regulares libere à se proprio examine approbati Episcopo suspendere non potest sine nova causa, eaque ad confessiones pertinet, & num. 65.
- 32 Injuriam non infert qui iure publico nititur.
- 33 In Conservatore an eligi possit prior Conventualis, & num. seq.
- 34 Prior Conventualis dicitur habere dignitatem in Ecclesia Collegiata.
- 35 Distinctores Ordinum Prædicatorum nullam habent dignitatem Ecclesiasticam, nec possunt esse Conservatores.
- 36 Conservatores ultra unam dictam aliquos à sine diocesani eorum trahere non possunt.
- 37 Et privilegium de tribu dicti, quod habet Societas IESU à Gregorio XIII. sublatum est per Constitutionem Gregorij XV.
- 38 Conservatores in censuris contra Episcopos ferendis desistere debent dignitate Pontificali, nec recedere ab excommunicatione.
- 39 Si tamen incipiant, extra munus carere tenent, sed male faciunt.

et denique Vicarii perpetui possunt agere pro iuribus concernentibus suam Vicariam absque alio mandato, cum habeant verum titulum, ita probat text. in dicta Clem. 1. de offic. Vicar. Et text. ubi notant Card. Ant. de Burr. Abb. & Felin. in cap. 9. Perpetuus de sic. missam. Gossred. loc. citate. n. 9. & Holt. d. n. 6. Unde Vicarius perpetuus petendo decimas, & jura parochialia habet suam iurisdictionem fundatam de jure communi Rota decisi. 4. alibi 142. de offic. Vicar. in antiqua. & Vicarii perpetui pro iuribus suis Vicaria contumere possunt procuratorem ad agendum, quod quidem non possunt Vicarii temporales, ut post alios tenet Vitalinus in d. Clem. 1. n. 41. & idem in Clem. Ceterum, de sepulch. n. 4. addit Vicarius perpetuus agat pro aliquibus iuribus suis Vicarie si in libello vocet in rectorem ecclesie, non nocere, quia intelligitur id ex jure populi illius ecclesie. & sic illo respectu potest dici Rector ecclesie, subdens se ita in factu contingencia obtrivisse in curia, & dicit Petrus Rebuff. in tractat. congrua portione n. 110 & 112. sive vocent Vicarius, sive Curatus, sive Rector non esse curandum.

32 Hæc autem omnia & alia similia quæ disposita sunt circa Vicarios perpetuos non habent locum in temporalibus, gloss. verbo Perpetuis in d. Clem. 1. de offic. Vicar. ubi Abb. n. 10. siquidem huiusmodi Vicarii temporales, & ad nutum amovibiles, de quibus in cap. Perpetuis, il secundo, de appella. & in cap. Cum ex ea, de election. lib. 6. nullum habeant titulum, nec animarum curam dicuntur habere, ita probat text. iuncta gloss. in verbo Perpetuis, in cap. Constitutus, de his Prebiterorum, & in extravag. Execrabilis, §. Quantum autem, cum gloss. in verbo, temporales Vicarii, de preb. glo. in c. Si pauper, in verbo, Effet eod. tit. lib. 6. Faciunt nota per glo. in Clem. Dandum, §. Deinde in verbo impendant, de sepultura, & per Gemin. cons. 36. in cap. In causa.

Ex quibus differentiis planè constat multò fructuosius consistit esse ecclesie, & curæ animarum per institutionem Vicariorum perpetuorum, quam per deputacionem amovibilium, ut colligitur ex d. extravag. Execrabilis de preben. in prencipi ubi divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsa beneficiis debita non servatur, & cum non sunt sui in unaquaque regione rectores, ecclesiarum detrahitur commoditas, & honoribus, quæ carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur, & ruinis parent edificia, quæ magnificentia extruxerat ecclesiarum, & quod amariis est dolendum animarum cura negligitur, & viciorum sensibus fomentum periculose prebetur.

34 Sualetur nono ex cap. Principimus, 21. dist. ubi Innocentius II. (Præcipimus inquitne conductis Presbyteris ecclesia committatur: sed unaquæque ecclesia cui facultas suppetat proprium habeat sacerdotem.) Ad idem text. in cap. Extirpanda, §. Qui vero, de preb. cap. 1. de Capel. Monachorum lib. 6. Item in Concilio habito in Alemania sub Contado Episcopo Cardinali Portuensis, & sanctæ Rufinæ Legato Apostolico, cap. 12. tom. 3. Conciliarum. Quia enormis quædam consuetudo in quibusdam Alemaniæ partibus contra Canonicas sanctiones inolevit, ut imponantur in ecclesiis conductarii Sacerdotes, Vica-

rii temporales, ne id fiat de cetero iurisdictione Legationis qua funguntur omnibus modis inhibentur, ut cum Vicariis possint debere, & potest, perpetuo instituitur, idque assensu, & auctoritate dilectissimi: Hæc ibi. Unde Rota d. dist. 21. alibi 33. in 2. in novo efficaciter probat longe melius deservit ecclesie per proprium Rectorem, quam per vicarium temporalem.

Sualetur decimo qua ratio qua moti fuerunt Pontifices, & Concilium Tridentinum in locis superius citatis ad statuendum, ut in parochialibus unitis perpetui Vicarii constituantur militat etiam in nostro casu, ut constat ex supradictis: ergo idem jus statuendum est inter corporalia, de translat. Episcop. cum vulg. Rota d. dist. 21. n. 2. de preben. in novo. Imò ut plurimum Parochia ecclesiarum Cathedralium, & Collegatarum sunt ampliores ergo longe periculosius est ut ibi servant Vicarii mercenarii, cap. Principimus, 16. quæst. 1. cap. 4. & cap. ultimo, cum ibi not. de Eccl. assistendo. Quod tenet in Opusculo de vita & regimine Episcop. art. 34. ad finem.

Sualetur undecimo, quia huiusmodi Mercenarii cum ut plurimum pauperes sint facile contentantur à Parochianis, nec possunt ministerium suum exercere, ut pat. est iuxta præceptum Apostoli ad Titum 2. Loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio, nemo te contemnat. Unde Gregorius in Pastoralis cap. 15. agens de Prælati animarum curam habentibus, (Sæpe, inquit improvidi, humani gratiam amittere formidantes loqui libere recta pertimescunt, in hoc jam non Pastores, sed mercenarii, quia lupo oves vorant, ipsi silent assilimati, canibus mutis, non valentibus latrare.)

35 Sualetur ultimo, quia in omnibus Urbis ecclesie Patriarchalibus, & collegiatis, quibus cura animarum immittitur, constituta sunt Vicarii perpetui, quod quidem in maximam ecclesiarum utilitatem, & animarum profectum, & cultus divini augmentum evasisse palam est. Unde congruum est ut ecclesie inferiores ad illarum exemplum instituantur, argument. cap. De his, 12. dist. 2.

Nec supradictis obstat quod cum multi Canonici ejusdem Capituli sint viri docti, & graves aptius, & solertius poterunt invigilare circa animarum curam, & gregi prodesse quam quilibet Vicarius, etiam perpetuus, arg. e. Prædictis, de off. de leg. nam ad hoc responderet, imò, ut supra in principio probavimus, ratione communitatis potius curam negligi. Unde Soto lib. 9. de iustitia, & jure qu. 4. art. 3. ad finem, sic ait: Utrum congruat sacerdotia cum curis animarum Monasterii annecti: nam ex una parte videntur Monachi potius ac vigilantius posse gregi prospicere: ex altera vero propinquius Evangelio videntur, ut propriis Parochiis sicut in sua parochia qui cum suis subditis conversetur, & denique consiliis, ope, & elemosynarum largitate juvet, cum tamen Monachi non nisi per Vicarium rem administrare possint, & certe hæc ratio apud nos semper invaluit.

Minus etiam obstat quod in terminis videtur tenere Ant. de Butrio cons. 13. n. 6. vers. Item etiam hoc.

Deni-

Denique non obstat, quod ex hoc interrogatorio præjudicium in Capitulo, & nihil cum præiudicio alteri sit faciendum, cap. Cum videri, de Cas. cum similibus: nam ad hoc primo respondetur, leve esse præiudicium quod Capitulis ex hoc inferri possit: nam ex stipendio, quod assignati consuevit Vicariis temporalibus, saltem addendo quid modicum, poterit constitui portio ipsi Vicariis perpetuis, & ex hoc melius, ac securius poterunt suas conscientias exonerare, & se eximere a molestiis, quæ occasione frequentis mutationis Vicariorum contingere solent.

37 Secundo responderetur, cum damnum sit minimum non esse in consideratione, ut dicit gloss. in dicta capitula, Cum videri, & nihilominus etiam esse considerabile damnum particulare, utilitatem publica ecclesie preferenda est. Textus iuncta gloss. in verbo, Preferenda, est in cap. Sita, 7. quæst. 1. in omni enim dispositione intelligitur excepta publica utilitas, leg. Inermis nullam, & ibi Bald. c. De sacros. Eccl. 1. Si quis in gravi, ad Silvanum. Salicet in l. 2. c. De Natal. Gamba lib. 7. de offic. & potestate Leg. de Later. num. 194. Utilitas autem publica consistit in factis, & Sacerdotibus, cap. In publicum, 1. dist. 2.

DE OFFICIO, ET POTESTATE Iudicis Delegati.

Cap. Sanè, il secundo.

S M M A R I V M.

- 1 Delegatus Pape in causa sibi commissâ jurisdictionem habet super Ordinarium, & quæcumque maiorem.
- 2 Persona una diversis respectibus potest esse superior, & inferior.
- 3 Delegatus Pape potest procedere etiam contra Episcopum, qui in causa ei delegata contumax, aut rebellis extiterit. & num. 15.
- 4 Inferior aliquando jurisdictionem habet in summi superiorum, etiam potest in eum amovere.
- 5 Delegatus à Sede Apostolica gerit vices Pape.
- 6 Interdictio an supponi possit tota civitate vel diocesis ob contumaciam Episcopi, & num. sequensque ad num. 15.
- 7 Civitas, vel Diocesis pertinet ad jurisdictionem Episcopi in spiritualibus, & num. 14.
- 8 Non tamen dicitur propria ipsi Episcopi Contrarium num. 14.
- 9 Interdictio potest ferri ob delictum Domini, vel Regni, & num. 13.
- 10 Regnum ob delictum Regis, & terra feudalis ob delictum vasalli.
- 11 Interdictum à pena spirituali.
- 12 Transitus est factus in libentibus symbolum.
- 13 Episcopus dicitur Officialis communis.
- 14 Delegatus Apostolicus potest procedere contra Episcopum rebellem, aut contumacem etiam per censuras Ecclesiasticas.
- 15 Debet tamen in hoc desistere dignitate Pontificali, & ferre ordinem hic de scriptum, & num. 18.
- 17 Conservatores Regularium an possint procedere

- per censuras contra Episcopos, & alios superiores, & num. 17.
- 18 Angelopolitani Episcopi in Insigni Occidentaliom Sacerdotum 1557 contra versa super confessionibus, predicatione, & conservato. cum jurisdictione referunt, & num. 41.
- Examinatur num. 9. & seq. usque ad num. 40.
- Deciditur in Congregatione ad hoc deputata, & decisio à Sanctissimo confirmatur, num. 40. & seq. usque in finem.
- 19 An Episcopus præcipere possit sui subditis ad alienationem prædicti Regularium privilegii, nisi referatur in Ecclesia decerni.
- 20 Decimalia prædicta alienari prohibentur sub conditione de non forendo decimæ, tenet tamen alienatio, sed conditio vitatur.
- 21 Locatio prædictorum decimarum in eor. qui ex consuetudine non solvant decimam, est prohibita.
- 22 Societati IESU, & aliorum Ordinum Regularium audire non possunt confessiones per sonarum secularium sine approbatione Episcopi dilectissimi, & num. 42. & num. 54. & 55.
- 23 Nec predicare in Ecclesiis sui Ordinis non potest Episcopus benedictione, nec in alijs Ecclesijs sine eius licentia, nec in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contrahente.
- Non tamen possunt ab Episcopo prohiberi per censuras, & alias penas, nec si contrafecerint, in non Concilio ab Episcopo, sed à suis Superioribus sancti puniendi, num. 25.
- Secum ex Bulla Gregorij XV. num. 27. & num. 43. & 55.
- 24 Episcopi sunt executores decretum Concilii Tridentini, non tamen contra: imper, nisi in casibus, in quibus hæc facultas specialiter est attribuitur, & num. 46.
- 26 Conservatores disjunctur contra notarios injurias servatores.
- 28 Confessarii omnium unius Conventus Episcopi summi admittunt non potest facultatem audiendi confessiones secularium Sac. Congregatione inconsulta.
- 29 Quod locum non habet in Episcopo Indiarum, quibus tamen ab hac generali suspensione assimendum est, nisi gravissima subsistens causa, & num. 64.
- 30 Confessarii Regulares libere à se proprio examine approbati Episcopo suscipiuntur non potest sine nova causa, eaque ad confessiones pertinentes, & num. 65.
- 31 Injuriam non infert qui iure publico nititur.
- 32 In Conservatore an eligi possit prior Conventualis, & num. seq.
- 33 Prior Conventualis dicitur habere dignitatem in Ecclesia Collegiata.
- 34 Distinctores Ordinum Prædicatorum nullam habent dignitatem Ecclesiasticam, nec possunt esse Conservatores.
- 35 Conservatores ultra unam dietam aliquos à sine diocesium eorum trahere non possunt.
- 36 Et privilegium de tribu dicti, quod habet Societas IESU à Gregorio XIII. sublatum est per Constitutionem Gregorij XV.
- 38 Conservatores in censuris contra Episcopos ferendis desistere debent dignitate Pontificali, nec recedere ab excommunicatione.
- 39 Si tamen incipiant, extra munus carere tenent, sed male faciunt.

bis sub pena excommunicationis late sententia, ut in alienationibus, quas facerent in Regularibus exemptis, referrentur decimas Cathedrali ecclesie. Hec fuit Petra scandali, ut episcopus sine litteris ad Sanctissimum scriberet litteras.

20 Ceterum d. c. *Si quis lateat*, minime interdicit, ne bona alienentur Regularibus exemptis, nec precipit, ut in huiusmodi alienationibus decime referrentur ecclesie; sed tantum inhibet, ne prædicia decimalia alienentur sub conditione, vel pacto de non solvendis decimis; & ideo tenet alienatio, sed conditio, vel pactum vitiat, ut ibi notant glossa, Archid. & Turrec.

21 Similiter d. c. *In alijs*, non prohibet, quin fiant alienationes in personas exemptas, sed solum ne prædicia decimalia locentur, qui decimas non solvebant secundum ritus suos, & de more, id est, ex prava consuetudine, ut ibi per Hostium in *prim. in ver. de more*. At Societas Jesu in sua exemptione a decimis prædialibus non innititur pacto in alienatione appolitis, nec prava consuetudine, sed tantum privilegij Apostolicis.

22 Quod verò ad alia edicta circa Sacramentum Penitentiae, & prædicationem verbi Dei, manifestum est Regularibus etiam Societatis Jesu non posse audire confessiones personarum secularium sine approbatione Episcopi, ut in Concilio Tridentino cap. 15. *sess. 23.* & in Brevisan. mem. Urbani VIII. incipien. *Cum sanctus accepimus*, in Bullar. rom. 4. pag. 418 edito ex voto sacre Congregationis Episcoporum, & Regularium, quo revocantur indulta omnia audiendi secularium confessiones absque Ordinarij examine, & approbatione quibusvis Regularibus concessa, etiam Societatis Jesu, & ex Authoribus ipsius Societatis censent Suarez rom. 4. in 3. part. *disp. 18. *sess. 7. dub. 3.** Gabriel, Valsquez rom. 4. in 3. part. *quæst. 93. lib. 4.* & alij complures. Similiter manifestum est prædictos Religiosos non posse predicare in ecclesijs sui Ordinis non petita episcopi benedictione, nec in alijs ecclesijs sine ipsius licentia, ut in cap. 2. *sess. 5.* nec in ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente, ut in cap. 4. *sess. 24.*

24 Verum et si Episcopi Decretorum Tridentini Concilij sint executores, non tamen illa exequi possunt contra exemptos, nisi in casibus, in quibus hæc facultas specialiter eis attribuitur, quod factum non legitur in præcatis Decretis & Bulla Pij IV. *Benedictus Deus*, in 5. Mandatum autem, dum precipit episcopis, ut decreta ipsius Concilij in suis ecclesijs, civitatibus, & diocesis observent, & observari faciant, addit illa verba: *A subditis quibusque suis*, quales non sunt Regulares exempti. Quomodo Concilium in d. c. cap. 2. *sess. 5.* posteaquam inhibuit, ne Regulares prædicent non petita benedictione, vel non obtenta licentia episcopi, immediate subiunxit: *si verò*, quod abijt, Prædicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, episcopus ei prædicationem interdicit, sed si hæc res prædicaverit, contra eum secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus. Unde patet quædam circumspicione processerit Pater Concilij in non violandis exem-

ptiam privilegij, cum noluerit quoad hoc eos subijcere coercionem episcopi, nisi in prædictis duobus casibus, & tunc autoritate tantum delegata. Ideoque S. Congregatio Cardinalium ejusdem Concilij interpretum consulta: A Regularibus absque episcopi approbatione personarum secularium confessiones audire personarum ab ipso episcopo pure puniri queant: *de n. n. d. Maij 1577.* respondit, non posse puniri ab episcopo, sed tantum a suis Superioribus Regularibus. Et in causa Hieracen. *die 14. Decembris 1613.* censuit in ecclesijs suorum Ordinum Prædicatores debere prius se episcopo præsentare, ab eoque petere benedictionem: si verò in alijs ecclesijs prædicare voluerint, etiam licentiam habere tenent. Nullo autem modo episcopo contradicente prædicare debere. Ceterum non posse ab episcopo prohiberi per censuras, atque alias penas, quemadmodum si contrafecerint non ab episcopo, sed a suis Superioribus Regularibus esse puniendos.

Quomobrem in vim Concilij Tridentini minime potest Ordinarius Angelopolitanus prohibere sub excommunicationis late sententia pena Religiosis Societatis Jesu, qui non docuerunt se huiusmodi approbationem ac licentiam obtinisse, ut a confessionibus audiendis, & prædicatione verbi Dei abstinere, & ab hac manifesta injuria & violentia licuisset eis ad remedium Conservatorum confugere, ut cap. 1. *de fin. de offic. Deleg. lib. 6.* Dicuntur enim Conservatores contra notorias injurias servatores, ut inquit Archid. in d. c. 1. *num. 7.* Tabiena in *ver. Conservator in prima.*

27 Sed postea supervenit Constitutio Gregorij XV. *Instructio de providentiâ*, compilata in sacra Congregatione Concilij, quæ tribuit facultatem episcopo tamquam Sedis Apostolicæ Delegato coercendi, ac puniendi etiam per censuras sacretheas Regulares delinquentes in administratione alienius Sacramenti, & verbum Dei prædicantes, non petita, vel habita episcopi benedictione, aut ipso contradicente. & quævis hæc Constitutio dicitur fuisse suspensa in Hispania per Breve sancti medij Urbani VIII. transmissum ad D. Cardinalem Sacchetti tunc temporis ibi Nuncium Apostolicum: de hoc tamen non liquet authenticè, & Constitutio Gregorij dicitur recepta in Indijs, etiam ex ordine Regio. Unde non videtur ambigendum, quin Episcopus Angelorum in vim hujus Constitutionis potuerit sub censuris prohibere Patribus Societatis, ne confessiones secularium audirent, aut verbum Dei prædicarent absque sua approbatione ac licentia.

28 Neque obstat quoddam ex decreto S. Congregationis Episcoporum, & Regularium edito *die 20. Novembris 1615.* Episcopus non potuerit duobus integris Collegijs simul adimere facultatem audiendi secularium confessiones ipsa Congregatione inconsulta: etenim decretum hoc ex intentionis defectu non videtur extendi ad remotissimas Indiæ partes, ad textum in cap. *Cum longe*, 63. *distinct.* Ac præterea hoc casu Ordinarius non adimit facultatem audiendi confessiones, sed tantum prohibuit, ne illas audirent Religiosi, qui approbationem non obtulerint iustitæ: ut vel ostenderent, vel peterent licentiam.

licentiam, quas promptè se datum obtulit, ut in processu. Ex hoc tollitur etiam aliud obiectum, quod episcopus ex decreto ipsius Congregationis non potuerit suspendere Confessorum a se libere approbato sine nova causa, eaque ad confessiones persistent. Quoniam Ordinarius hoc casu non suspendit confessorios jam approbatos, sed tantum inhibuit ne confessiones audirent non approbati. Atque ita videtur solum executioni demandasse decretum Concilij in vim facultatis sibi attributæ in præcatis Bulla Gregorij XV. & hoc posito nullam fecit injuriam, quia is, qui iure publico utitur, non dicitur injuria faciente causa hoc fecisse; juris enim executio non habet injuriam, dicitur textus in l. *Injuriam*, *de prima. ff. De injurijs*, & consequenter non videtur licuisse Patribus Societatis ob eam causam quasi a manifestis injurijs conservatores eligere.

32 Quibus accedit quod ex duabus conservatoribus electus alter fuit Prior Conventus S. Domini: nam est ubi non sunt iudices Synodales, ut in diocesi Angelorum, possunt eligi Conservatores habentes dignitatem in Collegiata Ecclesia ad præscriptum d. cap. *Finalis de offic. Deleg. lib. 6.* ut sacra Congregatio Concilij declaravit; & Prior Conventus dicitur habere dignitatem in Ecclesia Collegiata, id est, que possit esse non modo iudex Delegatus, ut est text. in Clem. 2. *de rescriptis*, & notat. Felin. post alios in c. *Cum olim*, *caus. 1. de major. & obedien.* Sed etiam conservator, ut in d. Clem. 2. firmant glossa in *ver. Delegatus*, Imol. *num. 30.* & Vital. *num. 37.* Tabiena in *ver. Conservator*, §. 2. Tamen non desunt qui oppositum sentiant, ut Antonius de Butt. relatus per Imol. *loca citata*, & novissime Iohannes Sanchez in *Decalogo*, tom. 2. lib. 6. cap. 13. *num. 79.* Item querentio Archiepiscopo Turritano, An Regularis unius Conventus, monasterij, vel domus aliquem Priorem, seu Guardianum, vel quemvis alium quavis dignitate Regulari fulgentem in suum Conservatorem eligere vel deputare possint: sacra Congregatio Cardinalium negotij Regularium propositorum non posse respondit, *Rome 16. Octobris 1617.*

34 Sed quidquid sit in Priore, alter electus in Conservatore fuit dilector Provincie ejusdem Ordinis S. Domini pro Capitulo Generali, qui nullam habet dignitatem ecclesiasticam, ejusque authoritas ultra decem dies non extenditur, ut in Constitutionibus Ordinis d. c. 2. cap. 9. *distinct. 6. c. 8. §. 9.* Ideoque in Conservatorem eligi non potuit, ut in d. cap. *Finalis de offic. Deleg. lib. 6.* Licet gesta forte sustineri possent ex persona alicuius legitimi Conservatoris, si ambo fuissent deputati in solidum, ut c. *Cum plures*, *eodem tit. & lib.* vel cum clausula *Quod si non omnes*, *et in cap. Sicutum, de rescriptis*. licet sit argumentum contra, in cap. *Maffiana*, *suprà de elect.*

35 Amplius ex Constitutione Bonifatij VIII. in præcatis cap. *Finalis* statutum est ut Conservatores ultra unam dietam aliquos a fine diocesium eorum trahere non præsumant. Illi autem Conservatores processerunt in civitate Mexicana contra Episcopum Angelorum, cujus diocesis sine distate dicitur a Mexico per duode-

36 cim leucas, & sic ultra unam dietam. Et quævis in suo edicto asserant, se hoc fecisse in vim Constitutionis Gregorij XIII. quæ extendit facultatem Conservatorum ad tres dietas: tamen hæc Constitutio subdita est per Bullam posterorem Gregorij XV. *de Conservatoribus*, §. 1. ubi Gregorius innovat prædictam Constitutionem Bonifatij VIII. in omnibus, quæ sunt Constitutioni non advertantur, & contrarij privilegij derogat.

37 Ad extremum exceperunt isti Conservatores etiam in ordine procedendi; quia etsi generaliter Conservatores Regularium possint uti censuris, etiam contra episcopos, tam de iure communi, ut est textus in cap. 2. *De offic. Deleg. lib. 6.* quam hoc casu ex memoratis litteris Gregorij XIII. in §. 3. & Sacra Congregatio Concilij in Compilatione Bullæ Gregorij XV. de Conservatoribus noluerit eis hæc facultatem admittere: in his deferendum est dignitati Pontificali, & servandus ordo præscriptus in d. cap. 2. Ipsa autem ab initio excommunicatunt episcopum, Et quævis excommunicatio ex hoc capite non sit nulla, quia ille textus procedit de honestate: tamen, ut ibi ait glossa, ipse non bene fecerunt.

Placeret tamen aliquod temperamentum ad pacem componendam, & posset moneri episcopus, ut erga Societatem, quæ in ecclesia Dei fructus tam uberes indies profert, paterno se gerat affectu, eamque sicut pristina benevolentia respiciat. Et Pater Generalis similiter posset iungere Religiosis illis, ut se humiliter episcopo, eique, ut par est, honorem ac reverentiam exhibeant.

40 In sacra Congregatione super his controversijs semel atque iterum habita, nempe *die 6. & 16. Aprilis anno 1613.* cui interfuerunt S. R. E. Cardinales Spada, Sacchetti, Ginetti, Carpineus, Franciortus, & ex Prælati Famejus Archiepiscopus Patracen. Marsaldus, Paulutus, & Ego, edixit fuerunt quamplures resolutiones postea confirmatæ a Sanctissimo Domino Nostro per litteras in forma Brevis, quarum tenorem hic inferendum dixi ad communem utilitatem, cum sint de rebus admodum gravibus, & exemplaribus.

INNOCENTIVS PAPA DECIMVS
Ad futuram rei memoriam.

41 CUM sicut accepimus, aliquæ fuerint ortæ dissensionis inter Venerab. Frat. Joannem Episcopum Angelopolitanum, sive Populi Sanctorum Angelorum in Indijs Occidentalibus ex una, & dilectos filios Clericos Regulares Societatis Jesu partibus ex altera, de, & super munere prædicationis Verbi Dei in proprijs eorundem Clericorum Regularium, necnō solum episcopi benedictione, quæ in alienis ecclesijs petita, & obtenta ab eodem episcopo dicitur esse licentia exetendi, nec non super confessionibus laicorum audiendis pravo examine, sive approbatione ejusdem episcopi diocesani, quæ dicit Clerici Regulares in vim privilegiorum prædictæ Societatis Apostolicæ autoritate concessorum sibi proprio iure licere prætendebant; & desuper in partibus fuerit deventum ad plures

adus judiciales, & pro parte Clericorum Regularium hujusmodi ad electionem Conservatorum privilegiorum hujusmodi: Nobisque tam dicti Joannis episcopi, quam eorundem Clericorum Regularium nomine pro sciendis & spectandis hujusmodi quædam dubia declarationem differentiarum præfatarum, nec non jurisdictionem Ordinariorum in exemptos, & ipsorum Clericorum Regularium exemptionem a jurisdictione Ordinarii concernenti fuerint proposita, ad quæ ambæ partes responderi, & quid de super observandum sit auctoritate nostrâ Apollolica statui, & stabiliri desiderabam. Nos, qui omnium fidelium, & præsertim ecclesiasticorum quieti libenter incumbimus, differentias prædictas, totumque negotium parvialati Congregatione aliquorum Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Dilectorum filiorum Romanæ Curie Prælatorum examini committimus, qui auditis sæpius Procuratoribus prædicti Joannis episcopi, nec non Procuratore Generali Societatis prædictæ negotio mature discusso omnibus dubijs, & petitionibus hinc inde propositis responderant prout loquitur, videlicet:

42. Sacra Congregatio a Sanctissimo D. Nostro deprecata literis contrariis venientibus inter episcopum Angelorum in Indijs Occidentalibus, & Religiosos Societatis Jesu, sæpius auditis Procuratoribus ab eodem episcopo ad Urbem ablegatis, necnon ipsius Societatis Procuratore Generali, negotioque accurate discusso censuit prædictos Religiosos nequaquam posse in Civitate, & Diocesi Angelopolitana personarum secularium confessiones audire sine approbatione episcopi diocesani, nec verbum Dei prædicare in ecclesijs sui Ordinis, non per ipsius benedictionem nec in alijs ecclesijs sine ejus licentia, nec in ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente, & contravenientes ab episcopo tanquam eisdem Apollolice Delegato coerceri, & puniri posse etiam censuris ecclesiasticis in vim Constitutionis sanctæ mem. Gregorij XV. quæ incipit: *Inferatibilibi Dei Providentiæ*, ac proinde memoratis Religiosis, qui hujusmodi approbationem, & licentiam se obtinuisse non docuerunt, potuisse episcopum, seu ejus Generalem Vicarium precipere sub pena excommunicationis læte sententiæ, ut a Confessionibus audieris, & verbi Dei prædicatione abstinerent. Nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifesta injurijs & violentijs eligere Conservatores, eosque, ut præfatur, electos in episcopum, & ejusque Vicarium Generalem Indebere, ac nulliter excommunicationem fulminari. Cæterum Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet episcopum, ut Christianæ mansuetudinis memor, erga Societatem Jesu, quæ laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuose laboravit, ac sine intermissione laborat, paterno se gerat affectu, tamque in regimine ecclesiæ suæperutilem adjuvicem agnoscens, benignè foreat, ac prorsus sine benevolentie restituat, quemadmodum S. Congregatio ipsum facturum confidit, si, que cetero pollicetur, cum ejus zelum, pietatem, ac Pastoralem sollicitudinem competenter habeat. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648.

43. Puniti posse etiam censuris ecclesiasticis in vim Constitutionis sanctæ mem. Gregorij XV. quæ incipit: *Inferatibilibi Dei Providentiæ*, ac proinde memoratis Religiosis, qui hujusmodi approbationem, & licentiam se obtinuisse non docuerunt, potuisse episcopum, seu ejus Generalem Vicarium precipere sub pena excommunicationis læte sententiæ, ut a Confessionibus audieris, & verbi Dei prædicatione abstinerent. Nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifesta injurijs & violentijs eligere Conservatores, eosque, ut præfatur, electos in episcopum, & ejusque Vicarium Generalem Indebere, ac nulliter excommunicationem fulminari. Cæterum Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet episcopum, ut Christianæ mansuetudinis memor, erga Societatem Jesu, quæ laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuose laboravit, ac sine intermissione laborat, paterno se gerat affectu, tamque in regimine ecclesiæ suæperutilem adjuvicem agnoscens, benignè foreat, ac prorsus sine benevolentie restituat, quemadmodum S. Congregatio ipsum facturum confidit, si, que cetero pollicetur, cum ejus zelum, pietatem, ac Pastoralem sollicitudinem competenter habeat. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648.

44. Incipit: *Inferatibilibi Dei Providentiæ*, ac proinde memoratis Religiosis, qui hujusmodi approbationem, & licentiam se obtinuisse non docuerunt, potuisse episcopum, seu ejus Generalem Vicarium precipere sub pena excommunicationis læte sententiæ, ut a Confessionibus audieris, & verbi Dei prædicatione abstinerent. Nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifesta injurijs & violentijs eligere Conservatores, eosque, ut præfatur, electos in episcopum, & ejusque Vicarium Generalem Indebere, ac nulliter excommunicationem fulminari. Cæterum Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet episcopum, ut Christianæ mansuetudinis memor, erga Societatem Jesu, quæ laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuose laboravit, ac sine intermissione laborat, paterno se gerat affectu, tamque in regimine ecclesiæ suæperutilem adjuvicem agnoscens, benignè foreat, ac prorsus sine benevolentie restituat, quemadmodum S. Congregatio ipsum facturum confidit, si, que cetero pollicetur, cum ejus zelum, pietatem, ac Pastoralem sollicitudinem competenter habeat. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648.

Et præmissorum occasione pro parte prædicti Joannis Episcopi, ne non Religiosorum Societ. Jesu in eadem Congregatione proposita fuerint diverfa dubia de mandato Sanctissimi resolvenda, quæ quidem S. Congregatio, sæpius auditis, ut in præmissis ab eodem episcopo ad Urbem missis, nec non Procuratore Generali ipsius Societatis, negotioque mature perpenso ad singula dubia ab utraque parte proposita respondit ordine quo sequitur.

46. Primo, An in casu, quo episcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus observari, & exco. omni de mandati, Regulares quicumque etiam Societatis Jesu sub prætextu quod hujusmodi præcepta infringant sua privilegia, possint eligere Conservatores: Congregatio respondit, si episcopus præcipiat Regularibus etiam Societatis Jesu, ut decreta aliqua Concilij Tridentini observent, ac exequantur in illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel Constitutiones Apollolicas Regulares exempti subiciuntur jurisdictioni, & correctioni episcopi, minime licere ipsi Regularibus ob eam causam Conservatores eligere.

47. Secundo, An quando Ordinarii procedit, Juris ordine servato adversus Regulares exemptos in casibus, in quibus per Concilium Tridentinum, vel Constitutiones Apollolicas ipsi subiciuntur, possint Conservatores judices assignari. Resp. ut ad proximum, non posse.

48. Tercio, An Regularibus etiam Societatis Jesu assentibus se habere privilegia, quominus obediant episcopo in executione mandatorum juris communis, Concilij Tridentini, & Constitutionum Apollolicarum, Ordinarii debeant ipsi adhibere fidem absque exhibitione hujusmodi privilegiorum. Resp. Ordinatio non debet hujusmodi allertioni fidem adhibere absque integrali privilegiorum exhibitione.

49. Quarto, An in casu, quo Regulares quicumque etiam Societatis Jesu, exhibeant aliqua privilegia, & Ordinarii judicent ex non suffragari casu, de quo agitur, & ad rem non facere, Regulares præfati possint ac debeant provocare ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotissimis ad Metropolitanum, sive Ordinarium viciniorum, vel potius possint hoc casu eligere judices Conservatores: Respondit, si verba privilegiorum sunt obscura, & ambigua, non licere recurre ad Metropolitanum, vel viciniorum episcopum, nec Conservatores eligere, sed ad Summum Pontificem pro interpretatione esse adendum.

Quinto, utrum Constitutio sanctæ record. Gregor. XV. circa Conservatores Regularium publicata anno 1621. cum declarationibus Eminentissimorum S. Congregationis Concilij interpretum desuper editis aequè afficiat & comprehendat Religiosos Societatis Jesu, ac reliquos Regulares, ita ut omnia alia præfate Societatis privilegia fuerint reducia ad terminos dictæ Constitutionis, & sic in posterum debeant ab ipsi eligi Conservatores juxta formam, & tenorem præscriptæ Constitutionis. Respondit hujusmodi Constitutione cum declarationibus, ut præfatur, editis aequè afficiere Religiosos Societatis Jesu, atque aliorum Ordinum, & Conservatores ad illius præscriptum esse eligendos non

non obstantibus quibusvis privilegijs: quippe quæ omnia sunt reducia ad terminos ipsius Constitutionis.

51. Sexto, An Regularia prædicta gravari a alieno, vel ad rationem, vel testamentorum executores possint conveniri coram Ordinario, si Conservatores non nominaverint intra tempus habile ab Ordinario præscriptum: Resp. Regulares in casibus præfatis coram Ordinario loci esse conveniendos, si ad præscriptam Constitutionem san. mem. Gregorij XV. Conservatores non elegerint, ipsi quoque electionis documentum intra præfixum tempus in actis curiæ ipsius Ordinarii non exhibuerint, ac dimiserint.

52. Septimo, An dicti Regulares Conservatores, sive ad jura, sive ad privilegia tenenda assentes teneantur ante exercitum commissionis præfate cautione coram Ordinario, sive alio iudice competente de iudicio solvi, & iudicium solvendo, casu quo in lite, seu causa succubuerint. Resp. Non teneri.

53. An quando Episcopi jure, vel decimas Cathedralium adversus Regulares prædictos dectus ipsolantes Ecclesias coram iudice competenti tuerentur, libelloque, memorijs, & allegationibus producant, jus Ecclesiarum Cathedralium exprimentes, & acquisitiones Religiosorum, atque id genus adnumerantes, hujusmodi scriptorum occasione possunt Regulares nominare Conservatores prædentes injuriam sibi inferri in referendo immoderatas acquisitiones: Resp. Si Episcopi pro tendis iuribus Cathedralium Ecclesiarum coram iudice competenti hujusmodi scripta producant, & regularium immoderatas acquisitiones veraciter, & modeste referant, non licere ob eam causam ad Conservatores recurrere.

54. Nono, Utrum Regularis quicumque etiam Societatis Jesu possit administrare Sacramentum penitentiae secularibus absque licentia Episcopi diocesani, etiam si in alia diecesi ab Episcopo approbatus sit: Respondit Regulares etiam Societatis Jesu in una diecesi ab Episcopo approbatus ad confessiones personarum secularium audiendas nequaquam posse in alia diecesi hujusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi diocesani.

55. Decimo, An Episcopus contra dictos Regulares audientes in sua diecesi confessiones secularium absque approbatione, vel conationes absque licentia Episcopi intra, & extra proprias Ecclesias, possit procedere, eos à talibus ministeria, removendo sive præceptis, & alijs iuris remedijs coercendis: Respondit eisdem Regularibus, qui confessiones personarum secularium audiunt sine approbatione Episcopi loci, vel prædicant in Ecclesijs sui Ordinis, non petita illius benedictione, aut in alijs Ecclesijs absque ipsius licentia, vel in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente, posse Episcopum in vim Constitutionis sanctæ record. Gregor. XV. quæ incipit *Inferatibilibi Dei Providentiæ*, tanquam Sedes Apollolice Delegatum administrationem sacramenti Penitentiae, ac manus prædicationis interdicere, eosque juris remedijs coercere, & punire.

56. Undecimo, An quando Episcopo constat dictas licentias obtentas non fuisse, ipse possit præcipere

ut donec licentiam intra præscriptum tempus exhibeant, à tali ministerio abstinere, & an requirendus sit per Episcopum pro his exhibendis Provincialis in alia diecesi, vel longissime existens, vel ipsi Regularis Confessorij, vel eorum Superiores ejusdem diecesis, in qua prædicta exercentur: Resp. Possit Episcopum sic præcipere, nec pro hujusmodi licentijs requirendum esse Provinciale, sed satis esse ipsos Religiosos requirere, aut eorum Superiores in diecesi Episcopi existentes.

57. Duodecimo, An si contingat, ut aliqui prædictorum Regularium insurgat contra Episcopum in propria diecesi maledictis, scriptis, vel dicto, populum scandalizando, possit ab Episcopo puniri, & quæ animadversione, & quid, si hujusmodi delinquentes transierint ad aliam diecesim, hoc casu servandum sit: & quæ pena puniendi sit Regularis qui commorans in una diecesi, spargat factos libellos contra Ordinarium alterius diecesis: Respondit. Si Regularis intra claustra delinqueat extra ea in casibus in dubio expressis ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, Episcopo instanti teneri Superiorem Regularium intra tempus ab eo præfixendum severe illum punire, ac de punitione Episcopum certiorum facere, alioquin sic delinquentem ab Episcopo puniri posse ad præscriptum Concilij Tridentini, cap. 14. sess. 25. de Regularibus, quod si delinqueat ad aliam diecesim migraverit, servandum esse quod præcipitur in Constitut. san. mem. Clem. VIII. Incipit *Insuper numerus etc.*

58. Decimo tertio, An Conservatores nominati, & electi à Regularibus præscriptis ante exercitum suæ jurisdictionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pena nullitatis actuum: Respondit utique teneri.

59. Decimo quarto, An privilegia, quæ sunt contra jurisdictionem Ordinarii, quæ sunt gaudere, & gaudere prætendant Regulares præfati, debeant Episcopi nonnulla, seu infirmari: Respondit Regulares teneri hujusmodi privilegia Episcopo exhibere, si eis uti voluerint.

60. Decimo quinto, An prædicta rustica, met. illorum fodina, sacchari officina, & quibusvis Societatis, vel alijs possessa, vel alia domus secularis, in quibus videlicet unus, vel duo Regulares tantum commorantur, gaudeant privilegio Collegiorum, seu Conventuum: Respondit non gaudere.

61. Decimo sexto, utrum Regularis præscripti apothecas quantumcumque mercium, macellæ, & similia, præsertim prope Collegia, seu Conventus exercentes possint ab Ordinario sub censuris inhiberi hujusmodi exercent: Respondit non posse Episcopum hæc prohibere Regularibus exemptis, sed si in præmissis ita notorie delinqueant extra claustra, ut populo scandalo sint, servandum esse quod dictum est supra in responsione ad duodecimum.

62. Decimo septimo, utrum Regulares etiam Jesu in suis prædijs, officijs, aliisque suis domibus secularibus intra muros limites Parochialis ad se spectantium possint administrare sacramenta Baptismatis solemnem, Matrimonij, Extreme unctionis, & Eucharistia in festo Paschalis famulis mercenarijs, rusticis, sive alijs

id genus hominibus secularibus absque Ordinari vel Parochi licentia: Respondit non posse.

64 Decimo octavo, utrum Patres Societatis in civitate, & diocesi Angelorum possint consecrare vasa sacra, altaria, & similia, in quibus unctio requiritur. Respondit eisdem non posse. Pro parte vero Religiosorum Societatis Jelu proposita fuerunt infrascripta dubia.

64 Primo, An Episcopi in partibus Indiarum possint ex integro totum unum monasterium, vel Collegium ab audientis confessionibus suspendere: Respondit Episcopos Indiarum posse quidem omnibus simul unius Monasterij, vel Collegij Confessionibus admittere facultatem audiendi Confessiones personarum secularium etiam inconsulta sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium negotij preposita, cum decretum ab ea editum sub die 20. Novembris 1677. ex intentionis defectu, & conventientia morali non extendatur ad regiones illas tam longe ab Urbe distitas. Verum ab hac generali suspensione, quae viz sine scandalo, & animarum pernicie contingere potest, abstinendum esse Episcopis, nisi gravissima illibitente causa, super quo S. Congregatio illorum conscientias graviter voluit esse oneratas.

65 Secundo, An Episcopus Regularem pro Confessionibus semel approbatum sine nova causa suspendere possit ab ipsis Confessionibus audiendis: Respondit Regulares alibi libere ab Episcopo per viae casu approbato ad audiendas confessiones personarum secularium ab eodem Episcopo suspendi non posse sine nova causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente.

66 Tertio, An Bulla Pij V. 24. in ordinis, tom. 2. Bullarii concessa instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico non ad petitionem Regularum sit revocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur: Respondit agendum cum Sanctissimo, an velit declarare Bullam non esse revocata, illam tamen non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.

67 Quarto, An Episcopus possit cum censuris procedere contra Regulares exemptos, si inobedientes fuerint in confessionibus audiendis, vel praedicatione Verbi Dei: & hoc an vigore Concilij Tridentini, vel per quem Canonem: Respondit posse procedere non quidem in vim Concilij Tridentini, sed in vim Constitutionis Gregorij XV. quae incipit, Inscrutabili Dei Providentia.

68 Quinto, An licentia audiendi confessiones, & praedicandi ab Episcopo per litteras missivas, an solum per litteras patentes Cancellarie concessi possit: Respondit posse concedi etiam per litteras missivas si ita Episcopo videbitur.

69 Sexto, An talis licentia ore tenus sine scripturis concedi possit: Respondit ut ad proximum.

Septimo, An facultas eligendi conservatores concessa Societati a Greg. XIII. suffragetur illis in locis, in quibus non adsunt iudices Synodales: Respondit privilegium Gregorij XIII. suffragari quoad, ut Societas non teneatur ex illis eligere Conservatores, dum modo tamen in reliquis servetur forma Constitutionis Greg. XV. hac de re editae.

Octavo, An Conservatores Societatis Vica-

rios Generales Episcoporum auctore auctoritate Apostolica per sententias, censuras, & poenas ecclesiasticas compellere possint virtute Bullae Greg. XIII. incipientis, Aequum reputamus. Datum ultima Februarij 1573. Respondit posse a manifestis iniuriis, & violentis eas compellere etiam censuris, & poenis Ecclesiasticis. Datum Roma die 16. Aprilis 1648. Quapropter ut praemisissa firmius subsistant, & inviolabiliter observentur. Nobis pro parte Joannis Episcopi hujusmodi fuit humiliter supplicatum, ut illa auctoritate Apostolica confirmare de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur dicti Joannis Episcopi votis hac in re annuere, illumque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eundem Joannem Episcopum a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa laetis, si quibus quomodo libet innotatas existerit, ad effectum praesentium dumtaxat consequentiarum serie absolvent, & absolutum fore censentes hujusmodi supplicationibus inclinati praeferta responsa, seu resolutiones auctoritate praedicta tenore praesentium confirmamus, & approbamus, illique Apostolice firmitatis vim, & robur adjuvicimus, & inviolabiliter observari mandavimus, salva tamen semper in praemisissa auctoritate dicte Congregationis, Decernentes sic, & non aliter in praemisissa per quoscunque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam eularum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos iudicari, & definituri debere, ac irritum, & inane si quid secus a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contrigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, & specialibus constitutionibus, & ordinationibus, nec non Ecclesiae Angelopolitanae, ac Societatis praedictae etiam juramento confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indulgentiis, & litteris Apostolicis eidem Ecclesiae, & Societati sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & consistoriis clausulis, ac decretis etiam irritantibus, etiam motu proprio, ac etiam consistorialiter, & aliis quomodo libet in contrarium praemisissorum quonodolibet concessis, censuris, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis etiam pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialiter, specificis, expressis, & individuis, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia ex quavis forma ad hoc servanda foret illorum omnium, & singulorum tenores praesentibus plenè, & sufficienter expressis haberi, illis aliis in suo robore permanens ad effectum praemisissorum specialiter, & expressè derogatis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Roma apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris, die 14. Mens 1648. Pontificatus nostri anno 4.

DE OFFICIO DE Legati.

Cap. Ex parte.

S F M M A E I F M.

- 1. Moximus dignitatem in Ecclesia primo vacantem, postea secundo vacantem tertiam vacantem ipsa Ecclesia cum vacante.
2. Successus immediata transmissio in beneficii ad ipsam vacantem.
3. Nepos de eadem potest obtinere beneficium vacans per resignationem amovendi.
4. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
5. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
6. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
7. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
8. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
9. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
10. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
11. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
12. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
13. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
14. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
15. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
16. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
17. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
18. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
19. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
20. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
21. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
22. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.
23. Episcopus potest conferre beneficium in eadem.

EX PARTE I. primo, Si primus impetretur primam dignitatem in Ecclesia vacantem, secundus impetretur certam dignitatem ipsius Ecclesiae cum vacante, & illa potest vacare, primo non secundo

debetur: Hoc dicit. Primo ponitur pars consequens. Secundo per verbum, Quoniam.

Nota primo successum immediatum collationem, seu transmissum in beneficii a jure non improbat: nam ut hic videt nepos obtinuit beneficium vacans per resignationem amovendi. Idem habetur in cap. 2. de ordi. & in c. inter deo. de offic. Unde collige aliam esse causam filiorum, & descendendum, diam collationem: nam filius etiam legitimus non potest immediate succedere in beneficio patris. c. Ad extirpanda. de ill. pro. Et idem in nepote ex filio, & alij descendentes, quorum est jus succedendi, in ipsa, de hered. qualis. & differ. 3. cum. & de reg. 1. in d. cap. Ad extirpanda. Gulielm. de beneficiis. in cap. c. Reg. nuntius. & de reg. nuntius. cum. 6. de testam. & Rebuff. post alios in Praxi benef. in tit. de dispensat. super defectu natalium, cum. 27. Quid quid contra scripserint Moderni in d. c. Ad extirpanda. ut ibi dicitur. At fecerit illi collationem, quia in his non consideratur successio hereditaria, quam in Ecclesia Dei sacri Canonis detellatur. cap. Ex parte. & in c. ita per hunc decretum. Item conditio gloria praerogata Joanni And. hies. ver. Annatus. cum. 3. An. on. de Bur. cum. 9. Cardin. in c. apponit. Anchar. in 2. un. Abb. cum. 1. in 7. notat. & Dec. in c. Ceterum quavis hoc negari possit, tamen non decet, ut notat Abb. per illum textum in c. Feudalibus, numero 19. in periti. notat. supra de elec. ubi notabiliter concludit non solum beneficia ecclesiastica, sed etiam dignitates seculares non debere pluribus de eadem domo successivè deseri, ne videantur delatae ex successione. (Ad quod inquiri non advertam nonnulli improbi homines, qui impetrentur in hunc in beneficium aliquid non exco. de familia eorum allegantes antiquitatem pro causa. Dicunt enim: candidum beneficium semper fuit collatum alicui de domo eorum: nam hoc sola allegatio debet esse sufficiens ad impedendum collationem alicui de domo sciendam: nam si istud debet servari in dignitatibus secularibus fortis in ecclesiasticis.) Hae ille, quem sequitur Dec. h. in nu. 6.

Advertemen quia quod spectat ad ordinarios collatores, hae differunt inter descendentes, & transmissos hodie procedit tantum in beneficiis vacantibus per alium, secus vero in vacantibus per resignationem: nam ex Constitutione Pij V. quae incipit, Quanta ecclesiae Dei incrementa, in c. Ceterum, prohibetur Episcopi beneficiis in eorum manibus & eligentibus suis aut legitimum consanguineis affinitibus, vel familiaribus conferre. Atque ita quomocumque resignatio sit libera, non solum filij, & descendentes, quibus obstat jus commune, sed etiam transmissales prohibentur obtinere beneficium resignatum. An autem praedicta constitutio vendit sibi locum in Parochialibus per dimissionem vacantis ob alium. Per octiduo aliectionem: Sacra Congregatio Cardinalium Genaly Tridentini interpretum meo tempore rescripsit affirmative, de quo articulo scripti plenè in c. Non hoc, in p. de m. d.

Secundo notandi, ante de prioribus / alla mentionem: secundas litteras de primis mentionem

- vatum in his que pertinent ad iurisdictionem, nec competere Episcopo nec aliqui speciali contrahatur Episcopi appellatio.
- 42. Alia iurisdictionis contentio comprehendatur sub generali commisso.
- 43. Episcopus non potest alteri quam Vicario Generali delegare facultatem decernendi excommunicationes ad suam revelationem.
- 44. Monitoria ad finem revelationis pro loci nullius diocesis petenda sunt a Sede Apostolica.
- Legati de Latere non prohibentur a Concilio excommunicationes ad finem revelationis decernere, ibidem.
- 45. Littera in forma signaturae committi possunt Abbatibus temporalibus, & spiritualibus iurisdictionem habentibus.

QUONIAM. Subdelegare potest Delegatus Papae, licet datus sit ex officio, vel de partium consensu, vel cum clausula Quod si non innovetur cum altera, &c. Idem potest contententibus partibus, cui committitur negotium personaliter exequendum. Fallit in duobus casibus hic expressis, in quibus industria personae videtur electa; scilicet si commissum sit sibi nudum ministerium. Hoc dicit Joan. Andr. Ball. Bellam. Butr. Card. Anchar. Inob. Abb. Joan. de Anan. Barbara, Felin. & Gundopap. Distinguitur in quatuor partes principales, quae sic parent.

Cum a Tridentina Synodo in quam pluribus casibus attributa sit Episcopo facultas procedendi tanquam ad Sedem Apostolicam Delegato; Quare generaliter an in dictis casibus procedere possit Vicarius generalis Episcopi sine speciali ipsius commissione, Anve Episcopus possit eadem Vicario facultatem huiusmodi specialiter subdelegare.

Pro solutione proposita quae hinc observandum est, Episcopo a Concilio Tridentino multarum rerum solere iurisdictionem. Quandoque enim tribuitur illis iurisdictione in his, in quibus etiam ante Concilium Tridentinum iure ordinario facultatem habebat; & in his casibus etiam constituitur etiam Sedes Apostolica Delegatus, potest tamen ut ordinarius cognoscere, & videtur potius excitata iurisdictione prius competens, quam nova concessa, l. cap. & l. seg. ff. De off. Praef. c. licet in corrigendis, ubi Felin. num. 1. infra, de off. ordinar. Etenim illa dicitio, etiam, implicat Episcopum cognoscere posse etiam iure ordinario l. Committitur, c. De Episc. & l. c. l. item, ff. De verb. significat. Clem. Reliquis, & ibi Card. in l. natus, de procurat. unde Vicarius poterit hoc actus explicare, quippe qui vices gerit Episcopi, ut in r. de off. Vicar.

Quandoque & secundum Episcopos constituitur delegatus in casibus, in quibus iure ordinario ante Concilium non habebat facultatem; & in his potest quidem facultatem sibi attributam specialiter concedere Vicario suo, quia Delegatus a Principe subdelegat, ut hic patet, & in l. a iudice, c. De iudicij, sed per generalem Vicarii constitutionem non censetur in eum translata facultas, quae competit Episcopo de iure speciali, & tanquam Delegato, ut cap. su-

cum ibi notat de off. vic. lib. 6. Franc. in cap. Non parvam, num. 4. ver. Delegatus tamen de consuetudine lib. 6. Dec. in cap. Quoniam Abbas, num. 19. & 20. supra eod. Doctores in Clem. 2. de rescript. In iurisdictione enim delegata non fit extensio de persona ad personam, cap. Abicere, ubi glo. ultim. de rescript. Feder. de Sen. cons. 163. Super invocatione, num. 2. ver. Ad primum, nec in causa delegata Episcopus procedit ut Episcopus, sed ut Delegatus Dec. post Guillem. de Cuneo quem citat in dict. cap. Quoniam Abbas, & ante eum Alex. in l. Et quia, ad fin. ff. De iurisdic. omni iud. inde iurisdictione delegata nec transit in Capitulum Sede vacante, Dec. in cap. Eam te, ubi in specie Felin. num. 17. de rescript. & in cap. Comolium, ubi Abb. in s. quasi de matr. & ibi Federic. de Sen. cons. 130. Faciunt talem esse, Quodam domus, c. cora finem, ubi allegat Archid. & idem Federic. cons. 100. An Capitulum Sede vacante. Dec. in dicto cap. Quoniam Abbas, num. 22. Quod adeo verum est, ut non solum in causa Episcopo delegata non possit Vicarius procedere, sed nec in casu coarctato possit procedere Episcopus in causa eius Vicario Delegato, ut notat DD. in d. Clem. 2. praeterquam Cardin. num. 10. Anchar. col. 1. & Anol. num. 14. de rescript. Franc. in cap. Dilecti, ad secundum, quasi, ff. de appellat. & in d. cap. Non parvam, num. 4. ver. Sicut a contra dicitur, quod Delegatus facta Vicario non transferat ad Episcopum, de consuetudine lib. 6. Quod tamen limitat ut ibi per eum. Nec refert quod Episcopi, & Vicarii iurisdic. & idem sit Tribunal, seu Consistorium cap. Romana, in prim. de appell. lib. 6. & notant in dicta Clem. 2. Card. num. 16. & Imola num. 12. quoniam id vendicat sibi locum in iurisdictione ordinaria, non in delegata, & vicarius causam sibi delegatam non cognoscit ut Vicarius Episcopi, sed ut Delegatus Papae Guil. de Cuneo in l. Et si Vicar. ff. De off. eod. Dec. suo citato. Delegatus autem in causa sibi per Papam commissa est maior ordinario cap. Sane, & ibi dixi in 2. notab. supra eadem, Federic. de Sen. cons. 216. Dominus Federic. num. 2. ver. Cum igitur hic Delegatus.

Aliquando, & tertio Episcopus jubetur aliqua explicare per dictionem taxativam tantum vel solus, aut eum alia adiectione, quae specialem Episcopi personam designando ceteros excludat, & eodem modo Vicarius censeri debet exclusus, quia cum industria personae censetur electa, non poterit Episcopus negotium alteri demandare, ut est text. hic in s. Item, ver. Praeterquam, & notat glo. in verb. Inquisitionem, quae committere approbatur, in l. a iudice num. 11. in s. limitat. c. De iudic. fecit text. in l. Inter arifices, ff. De iur. &c.

Ex his inferitur ad solutionem infrascriptorum dubiorum.

Et primo, An Vicarius Episcopi possit compellere Abbatem negligentem, ut in eorum monasteriis habeant lectionem sacrae Scripturae, sicut Episcopus tanquam Delegatus Sedis Apostolicae hoc potest test. ex Concil. Trid. sess. 5. cap. 1. & videtur respondendum non posse nisi ex speciali delegatione iuxta regulam huius textus, quia ante Concilium Episcopus iure ordinario hanc facultatem non habebat, nisi quoad subditos, cap. 2. de iur. iudic. ubi glo. in verb. Licet, & propterea Concilium in dicto c. 1. non ponit dictionem implicativam etiam, sed simpliciter dicit, In hoc ut Sedes Apostolica Delegatus.

Secundo, An possit Vicarius concedere licentiam regularibus praedicare volentibus, & contra praedicantes hereses procedere, etiam si exemptione muniantur, sicut potest Episcopus ex c. 2. sess. 5. & videtur posse, quia haec facultas iure ordinario Episcopo competebar ante Concilium, cap. Excommunicationem, in prim. & Qui verus, de haer. Sed contra Praedictam exemptionem non videtur posse procedere, nisi specialiter delegetur ad hunc effectum, quia contra exemptos iure ordinario Episcopus non habet iurisdictionem, cap. Sicut natus, ver. Nisi a permissione sua exempti sint, de suppl. negl. Praedict. concionandis. Quod clare indicant verba illi Concilii. Etiam Praedicator ipse generalis, vel specialis privilegio exemptum se esse praetendit, quo casu Episcopus auctoritate delegata, & tanquam Sedes Apostolica Delegatus procedat. Ponderando dictionem illam restitutivam, quo casu, quae ostendit tunc solum Episcopo utendum esse auctoritate delegata, cum procedit contra exemptos, ad notata per Anchar. cons. 376. ex serie 1. 3. ver. Tertio, cum similibus, & per Cravettiam cons. 98. Nobilit. & Totem, num. 5. & 6.

Tertio, An facultas deputandi idoneos Vicarios in Parochialibus, & quarum residentia Rectores sunt a Sede Apostolica dispensati, Episcopo competens ex cap. 2. sess. 6. transeat in eum Vicarium Generalem. Et videtur distinguendum, nam aut agitur de non exemptis; & videtur transferri nam iure ordinario haec Vicariorum deputatio spectabat ad Episcopum ante Concilium, cap. Cum exes, §. Verus de elect. lib. 6. aut agitur de privilegiatis, & exemptis; & non videtur transferri sine speciali delegatione, quia eo casu Concilium jubet Episcopum procedere Apostolica auctoritate, ut patet ibi, & tanquam in hac parte a Sede Apostolica delegatorum, non enim voluit privilegia exemptorum violare, ex his, quae notat Abb. in c. Grae, num. 1. & infra de off. ordinar. & dixi in cap. Vicarium, num. 31. & 33. de privileg.

Quarto, An transferatur in Vicarium Generalem facultas puniendi Regulares privilegiatos extra claustra degentes, quae habet Episcopus ex c. 3. sess. 6. ut Delegatus Apostolicae Sedis; & non videtur transferri nisi per specialem delegationem, cum iure ordinario etiam Episcopus hac potestatem, nisi quoad non exemptos, cap. Quanto, & cap. licet, infra, de off. ordinar. & Concilium non utatur dictione implicativa, etiam, sed tantum dicit tanquam super hoc a Sede Apostolica delegato.

Quinto, An Vicarius possit cognoscere de obreptione, vel subreptione gratiae a Sede Apostolica obtentae, sicut potest Episcopus iuxta cap. 5. sess. 13. Haec facultas prius Episcopo non competeat tribuitur Episcopo, ut per se ipsum tanquam Sedes Apostolicae Delegatus cognoscit; & ideo non solum transit in Vicarium Generalem, sed nec specialiter eidem demandari posse videtur. Illa enim verba per se

ipsam, demoustrant eentem electam indistinctam personae, & eam non esse delegabilem, ut per Felin. hic in s. In autem noui, & subius dictum est supra in tertio membro, num. 17.

Sexto, An auctoritas concessa Episcopo per cap. 4. sess. 14. cognoscendi de off. privileg. transfundatur in Vicarium? Non videtur transfundi per generalem commissionem; posse tamen et specialiter ab Episcopo delegari iuxta regulam huius cap. Constituitur enim ibi Episcopus delegatus Papae in his, quae non poterat ante Concilium explicare cap. Irrefragabili, infra de off. Ordinar. sed non per verba de iurisdictione electam esse indistinctam personae, ut patet ibi, tanquam ad hoc Sedes Apostolica Delegatus.

Septimo, An possit Vicarius, quae Episcopo etiam tanquam Sedes Apostolica Delegato committuntur in cap. 3. sess. 23. & in cap. 7. sess. 22. & videtur distinguendum, nam aut agitur de Capitulis exemptis, & non potest, quia haec facultas ante Concilium Episcopi non competebar, & ideo opus est speciali delegatione in hic. Aut agitur de Capitulis non exemptis; & potest, quia Episcopi hanc potestatem habebant de iure communi quoad Capitula illis iure ordinario subiecta. Ideoque Concilium hoc loco utitur dictione illa, etiam quae inuauit Episcopum aliquid quando debere procedere iure delegato, id est respectu exemptionum, quibus utrobique in fin. dictionum cap. Sancta Synodus derogavit 3. sed tamen posse etiam aliquando procedere iure ordinario, quod verificari non potest nisi in non exemptis.

Octavo, An Vicarius possit quae Episcopo simili modo committuntur, cap. 4. sess. 23. in prim. Et videtur posse propter illam dictionem etiam, quae, ut dictum est supra, est implicativa iurisdictionis ordinariae, nisi tamen ostentarent provisiones, derogationes, vel suspensiones, quibus ibi derogatur. Eo enim casu, quia subiecta esset facultas erigendi nouas Parochias Episcopo competens de iure communi, iuxta c. Ad auctoritatem, in prim. de eccl. off. abbat. non possit Episcopus procedere nisi iure delegato; ideoque talis facultas Vicario non competeat absque speciali subdelegatione.

Nono, An Episcopus per suum Vicarium Generalem possit visitare Abbatis, & alia beneficia exempta, ut in cap. 8. sess. 21. Hoc decretum loquitur de beneficiis quibus tuncque commendatis tam exemptis, quam non exemptis, ut probat verba illa, etiam exemptis, & propterea tribuit Episcopis ius visitandi etiam tanquam Sedes Apostolicae delegatis, nempe quia quoad beneficia illis iure ordinario subiecta noluit eos attere ad procedendum auctoritate delegata, sed tantum quoad exempta. Ex quo inferitur, ut Vicarius respectu exemptorum non possit nisi facultate illius decreti, nisi etiam Episcopo specialiter delegetur, iuxta regulam huius c. Sicut potest quoad non exempta. Ideoque sacra Congregatio iam censuit, si Episcopus velit visitare ex cap. 4. sess. 6. debere id personaliter agere, scilicet si ex alio Concilii Decretis, cum id per suum Generalem Vicarium agere possit, aut visitatorem; si modo legitime impeditus fuerit; ut permissum est sess. 24. cap. 7. etiam si de visitandis exemptis ageretur iuxta cap. 8. sess. 22.

cap. 2. de iur. iudic. ubi glo. in verb. Licet, & propterea Concilium in dicto c. 1. non ponit dictionem implicativam etiam, sed simpliciter dicit, In hoc ut Sedes Apostolica Delegatus.

Secundo, An possit Vicarius concedere licentiam regularibus praedicare volentibus, & contra praedicantes hereses procedere, etiam si exemptione muniantur, sicut potest Episcopus ex c. 2. sess. 5. & videtur posse, quia haec facultas iure ordinario Episcopo competebar ante Concilium, cap. Excommunicationem, in prim. & Qui verus, de haer. Sed contra Praedictam exemptionem non videtur posse procedere, nisi specialiter delegetur ad hunc effectum, quia contra exemptos iure ordinario Episcopus non habet iurisdictionem, cap. Sicut natus, ver. Nisi a permissione sua exempti sint, de suppl. negl. Praedict. concionandis. Quod clare indicant verba illi Concilii. Etiam Praedicator ipse generalis, vel specialis privilegio exemptum se esse praetendit, quo casu Episcopus auctoritate delegata, & tanquam Sedes Apostolica Delegatus procedat. Ponderando dictionem illam restitutivam, quo casu, quae ostendit tunc solum Episcopo utendum esse auctoritate delegata, cum procedit contra exemptos, ad notata per Anchar. cons. 376. ex serie 1. 3. ver. Tertio, cum similibus, & per Cravettiam cons. 98. Nobilit. & Totem, num. 5. & 6.

Tertio, An facultas deputandi idoneos Vicarios in Parochialibus, & quarum residentia Rectores sunt a Sede Apostolica dispensati, Episcopo competens ex cap. 2. sess. 6. transeat in eum Vicarium Generalem. Et videtur distinguendum, nam aut agitur de non exemptis; & videtur transferri nam iure ordinario haec Vicariorum deputatio spectabat ad Episcopum ante Concilium, cap. Cum exes, §. Verus de elect. lib. 6. aut agitur de privilegiatis, & exemptis; & non videtur transferri sine speciali delegatione, quia eo casu Concilium jubet Episcopum procedere Apostolica auctoritate, ut patet ibi, & tanquam in hac parte a Sede Apostolica delegatorum, non enim voluit privilegia exemptorum violare, ex his, quae notat Abb. in c. Grae, num. 1. & infra de off. ordinar. & dixi in cap. Vicarium, num. 31. & 33. de privileg.

Quarto, An transferatur in Vicarium Generalem facultas puniendi Regulares privilegiatos extra claustra degentes, quae habet Episcopus ex c. 3. sess. 6. ut Delegatus Apostolicae Sedis; & non videtur transferri nisi per specialem delegationem, cum iure ordinario etiam Episcopus hac potestatem, nisi quoad non exemptos, cap. Quanto, & cap. licet, infra, de off. ordinar. & Concilium non utatur dictione implicativa, etiam, sed tantum dicit tanquam super hoc a Sede Apostolica delegato.

Quinto, An Vicarius possit cognoscere de obreptione, vel subreptione gratiae a Sede Apostolica obtentae, sicut potest Episcopus iuxta cap. 5. sess. 13. Haec facultas prius Episcopo non competeat tribuitur Episcopo, ut per se ipsum tanquam Sedes Apostolicae Delegatus cognoscit; & ideo non solum transit in Vicarium Generalem, sed nec specialiter eidem demandari posse videtur. Illa enim verba per se

etiam dicitur cap. 3. exemptiones tollat.
 28 Decimo, An exequi possit Vicarius, quæ Episcopo in iugum iuris de cetero de observandis, & evitandis in celebratione Missæ in fin. sect. 22. & evitandis eodem modo distinguendum inter exemptos, & non exemptos: nam Concilium ibi loquitur tam de secularibus, quam de regularibus: & sinit in sine exemptiones, ac privilegia. Unde dum jubet Episcopos procedere in his, quæ ad Missæ Sacrificia pertinent, pro data libi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam in Delegatis Sedis Apostolicæ factis inuit, eos respectu secularium, & non exemptorum posse iure ordinario procedere, respectu vero aliorum non debere delegatam auctoritatem, quæ Vicario Episcopi non competit nisi de speciali mandato, ex regula huius cap.
 29 Undecimo, An possit cognoscere Vicarius de obreptione, & subreptione Apostolicarum dispensationum, quemadmodum potest Episcopus ex cap. 5. sect. 22. & videtur non posse sine speciali delegatione, quia Episcopus hanc cognoscendi facultatem iure ordinario non habet, ut dixi in cap. sequenti, num. 16. 21. & 26. infra de consue. vel. vel. unum. Ideoque Concilium hoc loco non videtur dictionem eam, sed simpliciter ait, ab eisdem tanquam Delegatis Apostolicis.
 30 Duodecimo, An possit Episcopus visitare per Vicarium Confraternitates ex cap. 8. sect. 22. Et videtur posse, iuxta distinctionem superius positam in nono dubio: nam hoc decretum tribuit facultatem Episcopo etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegato visitandi Confraternitates, Hospitalia, & loca pia, etiam si prædictorum locorum cura ad alios pertinet, atque eadem privilegia exemptionis privilegio sunt multa.
 31 Decimo tertio, An Vicarius possit seruari sufficientiam Notariorum, sicut potest Episcopus ex cap. 10. sect. 22. Et videtur posse, quia iure ordinario poterat id Episcopus ante Concilium, quod innuitur ex illa dictione, etiam, & patet ex notatis per Bar. & Bald. in l. sed & reprobari in princip. ff. de exco. unum. ubi dicitur favore publicæ utilitatis approbatum semel posse reprobari: & refert ibi Bar. u. 2. ab Archiepiscopo Capuano fuisse exauctoratos omnes, qui Ducoris insignia deprei, sed minus quam decebat eruditi Capuam reveri fuerant.
 32 Decimo quarto, An possit Episcopus per Vicarium exercere, quæ statuta sunt in c. 8. sect. 7. & in c. 9. & 10. sect. 2. Hoc loco observanda est differentia, quæ Concilio utitur in his decretis: nam in c. 8. sect. 7. & in c. 10. sect. 2. loquitur implicative per dictionem, etiam. At in c. 9. simpliciter loquitur de Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, quod iudicium factum est, quia in c. 8. tribuitur Episcopo jus visitandi Ecclesias etiam exemptas: & in cap. 10. disponitur, ut Episcopi jus & potestatem habeant procedendi in his, quæ ad visitationem, & morum correctionem subditorum suorum spectant, non obstantibus exemptionibus: itaque in his duobus decretis Concilium posuit sic loquitur tam de exemptis, quam de non exemptis. Unde non mirum si utatur oratione implicative, etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati: nam quoad Ecclesiam, & personas sibi subiectas Episcopus uti poterit: au-

ditate ordinaria, quæ etiam transfunditur in generalem Vicarium secundum eam, quæ dicitur supra in prima incursu. 6. In exemptis vero delegata duntaxat, & Vicario non competit ex generali commissione, potest tamen ei specialiter subdelegari, ut in prin. huius cap. At vero in cap. 9. sect. 24. non agitur nisi de iure visitandi Ecclesias nullius diocesis, quod ante Concilium Episcopo non competebat, nam propter eam mirum non sit, si Concilium velit Episcopum procedere simpliciter tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum. Unde etiam factum est, ut S. Congregatio declaraverit Episcopum Ecclesias exemptas, vel nullius diocesis visitare volentem exprimere debere, se id facere uti Delegatum Sedis Apostolicæ, & possit illas visitare etiam per suum generalem Vicarium, sed opus esse speciali in scriptis facultate.
 33 Decimo quinto, An Vicarius habeat auctoritatem circa claustrum Monasterii Episcopo subiectarum, sicut habet Episcopus ex cap. 1. sect. 25. de regu. & cap. 9. Decretal. cap. 5. aperte approbatur distinctio superius proposita: nam præcipitur distinctio Monasterii sibi subiectis ordinariis, in aliis vero, id est, in exemptis, Sedis Apostolicæ auctoritate procedant. Idemque prius statuerat Bonifacius VIII. in Decretali Periculose, §. ult. de stat. regular. lib. 6. à Concilio innovata. Quo fit, ut quoad non exempta idem jus competat Vicario generali Episcopi, quo verò ad alia non item, nisi ei ab Episcopo specialiter committatur iuxta regulam huius text. At in dicto cap. 9. quia subieciuntur Episcopo Monasteria Sedis Apostolicæ immediate subiecta, quæ prius illi non liberant, jubetur Episcopo simpliciter procedere tanquam Delegatus: unde fit, ut absque speciali commissione hoc jus in Vicarium generalem non transeat, iuxta superius dictum in 2. memb. n. 8.
 34 Decimo sexto, An Vicarius possit cognoscere de subreptione unionum ad Ecclesias juris patronatus, quemadmodum potest Episcopus ex cap. 9. sect. 25. Quæ verò. Et videtur non posse, nisi ad hoc sit specialiter delegatus, cum hanc facultatem Episcopus non habeat iure ordinario Clem. Ne Roman. de elect. & propterea Concilium tribuit Episcopo hanc facultatem simpliciter tanquam Delegato Sedis Apostolicæ absque particulari commissa.
 35 Decimo septimo, An facultas concessa Episcopo in cap. 14. sect. 25. etiam uti Delegato Sedis Apostolicæ, ut possit clericos concubinos à beneficiis administracione suspendere, & beneficiis privare, transeat in Vicarium: videtur transire quoad non exemptos, quia & iure ordinario poterat Episcopus in concubinos suadivertere, toto titulo de cohabitatione clau. & mulier. quoad exemptos verò opus esse speciali subdelegatione secundum regulam, de qua sic. Idem enim hoc loco Concilium utitur dictione implicative iuxta propositam distinctionem.
 36 Decimo octavo, alii omittit, An Vicario censentur subiecta monasteria, quæ in c. 20. ff. de regu. subieciuntur Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, quando infra præscriptum tempus se in Congregationem redigere negligenter: Videtur respondendum non censeri subie-

sta, quia cum hæc facultas prius Episcopo de iure communi non competeret obstantibus illius exemptionibus, ut c. 5. de iuris. vel. ff. de iuris. vel. supra de neglig. huius cap. cum tempore, nisi de arbor. & cap. cum alia. si fecerit, de privileg. non censetur translati in Vicarium absque speciali mandato ex impeditis.
 37 Uterius QUÆRO, An excommunicationes, ad finem vel in finem pro rebus subiectis, vel deperditis, de quibus in cap. 7. sect. 25. concedere possit Vicarius generalis Episcopi, si hanc facultatem speciales Episcopus non delegaverit: & an Vicarius Capitalis Sedis Vicarie possit eadem excommunicationes decernere.
 Alia S. Congregatio in una Eborac. contra Vicarium Generalem Episcopi posse concedere in iudicialibus ad finem revelationis. In alia S. Congregatio censuit posse, si hanc facultatem Episcopus specialiter delegaverit, sed postea propositis in scriptis dicitur in Congregatione generali, cum intertulerit Cardinale Gulielmus Palavicinus, Senonensis, Montanus, Albanus, S. Sisto, & Carus dicto Ferrar. 1587. Congregatio nihil de eorum sententia eorum fuerunt inter se discrepantes. Tercium Palavicinus, Senonensis, & Carus partem affirmativam defenderunt vicentibus nihil efficeret negotium illam partem in decreto Concilii, nemine persua. quandoquidem intelligi debet ad excludendos inferiores Episcopos, & appellatione Episcopi totius, quæ pertinet ad iudisdictionem, nec competere Episcopo iure ad quod speciali, continentur Vicarius Generalis Episcopi, & Capitulum Sede Vacante, & dum Concilium id committit ad alios, & conscientie Episcopi, id in iure videtur. Episcopi aliqua Magister, vel principum facultatem ad eandem adhibetur ad id concedendum. Montanus verò censuit non posse per ea verba Concilii, nemine persua. & per alia, arbitrio, & conscientie Episcopi, unde videtur electa industria personæ, nihilominus crederi posse per speciale mandatum Vicario delegati. Albanus per generalitatem negationem, & exceptionem à nemine proferri, præterquam, & negari omnino huiusmodi facultatem posse delegari, tum etiam propter eam dictionem, nisi, quæ est dictio personalissima, & demonstrativa ad oculum. Demum quæ committitur ad eos, & conscientie ipsius Episcopi. Quam sententiam S. S. S. sequitur est. Postremo Gulielmus ait etiam ante Concilium huiusmodi facultas competere etiam Vicariis, tamen post Concilium effecta est Episcopalis. Unde necesse est hunc speciale mandatum tam Episcopi ad Vicarium, quam Capitulum ad Vicarium Capitalis. Fin præterea adduntur de impubilibus, qui Episcopus in huiusmodi causis semper erit occupatus, idem agendum cum Sanctissimo, qui die 27. Febr. 1587. resp. dicit utrumque dubium, tantum posse Vicarium tum Episcopi, tum Capitali concedere litteras monitionales ad finem revelationis pro rebus deperditis. Ad hunc Sanctissimus rationem, quia hic est actus iudicialis contentiosus, quæ comprehenditur sub generali commissione.
 38 Vetum cum postea dubitatum fuerit, An

licet Episcopo alteri quam Generali Vicario huiusmodi facultatem specialiter delegare, hanc cap. 3. ff. de E. Febr. 1590. facta Congregatione censuit non licere.
 39 Rursus orta dubitatione an monitiones ad finem revelationis decernere spectet ad Archiepiscopum nullius diocesis exemptum, an verò ad vicinorem Episcopum: responsum est neutrum spectare, sed huiusmodi monitiones perentis esse à Sede Apostolica. Idemque responsum de Abbatibus habentibus Episcopalem iudisdictionem licet verba dicti cap. 3. à nemine proferri præterquam ab Episcopo decernatur, non excludant Legatos de Latere, nisi facta Congregatio censuit.
 40 Verumtamen cum esse, quæstionem expeditionis, quæ negotiis appellatur, possent committi Abbatibus temporalibus, & spiritualibus iudisdictionem in loco habentibus: S. Congregatio censuit posse.

DE OFFICIO, & Potestate Iudicis Delegati.

- Cap. Cum in iure.
- S Y M M A R I U M.
- 1 Delegatus quis non creditur nisi delegatum perbet.
 - 2 Delegatus papa in suo litterarum nostris, seu vris Apostolicis potest mandatis, & in.
 - 3 Delegatus potest præcipere Ordinariis, ut exequatur factum suum.
 - 4 Delegatus non tenetur Ordinariis factum adhibere, nec eum mandatum obtemperare, nisi illi factum delegatum perbet.
 - 5 Hæc regule ammittuntur in modis, ut num. 7. si non ad mod. 44.
 - 6 Delegatus qui non præsumitur licet præsumatur iocum.
 - 7 Delegatus in quibus casibus, & præsertim cum agitur de præiudicio alterius.
 - 8 Delegatus Principi probari non potest nisi per litteras delegatum, & inum 35.
 - 9 Mandatum Principi non præbatur nisi per scripturam.
 - 10 Delegatus probari debet per mandatum regnum.
 - 11 Vel per exemplum ad originale solemniter impetratum.
 - 12 Instrumentum registrum factum in alio partibus præfatis, & non contrahentibus præiudiciale.
 - 13 Secuti si solus Notarius exemplaverit originale instrumentum reducendum illuc tenentur ad illa, num. 13.
 - 14 Praesens in iudicio, & non contrahentibus hic, non agitur in suo præiudicium, censetur confiteri.
 - 15 Delegatus si citet afferendo se Delegatum, non tenetur.

27. *Decimo. An exequi possit Vicarius, quæ Episcopo in iugum iuris de cetero de observandis, & evitandis in celebratione Missæ in fin. sect. 22. & evitandis eodem modo distinguendum inter exemptos, & non exemptos: nam Concilium ibi loquitur tam de secularibus, quam de regularibus: & sinit in sine exemptiones, ac privilegia. Unde dum jubet Episcopos procedere in his, quæ ad Missæ Sacrificia pertinent, pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam in Delegatis Sedis Apostolicæ factis inuit, eos respectu secularium, & non exemptorum posse iure ordinario procedere, respectu vero aliorum non debere delegatam auctoritatem, quæ Vicario Episcopi non competit nisi de speciali mandato, ex regula huius cap.*

29. *Undecimo. An possit cognoscere Vicarius de obreptione, & subreptione Apostolicarum dispensationum, quemadmodum potest Episcopus ex cap. 5. sect. 22. & videtur non posse sine speciali delegatione, quia Episcopus hanc cognoscendi facultatem iure ordinario non habet, ut dixi in cap. sequenti, num. 16. 21. & 26. infra de consue. vel. vel. unum. Ideoque Concilium hoc loco non videtur dictionem eam, sed simpliciter ait, ab eisdem tanquam Delegatis Apostolicis.*

30. *Duodecimo. An possit Episcopus visitare per Vicarium Confraternitates ex cap. 8. sect. 22. Et videtur posse, iuxta distinctionem superius positam in nono dubio: nam hoc decretum tribuit facultatem Episcopo etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegato visitandi Confraternitates, Hospitalia, & loca pia, etiam si prædictorum locorum cura ad alios pertinet, atque eadem privilegia exemptionis privilegio sunt multa.*

31. *Decimo tertio. An Vicarius possit seruari sufficientiam Notariorum, sicut potest Episcopus ex cap. 10. sect. 22. Et videtur posse, quia iure ordinario poterat id Episcopus ante Concilium, quod innuitur ex illa dictione, etiam, & patet ex notatis per Bar. & Bald. in l. sed & reprobari in princip. ff. de exco. unum. ubi dicunt favore publicæ utilitatis approbatum semel posse reprobari: & refert ibi Bar. u. 2. ab Archiepiscopo Capuano fuisse exauctoratos omnes, qui Ducoris insignia deprei, sed minus quam decebat eruditi Capuam reveri fuerant.*

33. *Decimo quarto. An possit Episcopus per Vicarium exercere, quæ statuta sunt in c. 8. sect. 7. & in c. 9. & 10. sect. 2. Hoc loco observanda est differentia, quæ Concilio utitur in his decretis: nam in c. 8. sect. 7. & in c. 10. sect. 2. loquitur implicite per dictionem, etiam. At in c. 9. simpliciter loquitur de Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, quod iudicium factum est, quia in c. 8. tribuitur Episcopo jus visitandi Ecclesias etiam exemptas: & in cap. 10. disponitur, ut Episcopi jus & potestatem habeant procedendi in his, quæ ad visitationem, & morum correctionem subditorum suorum spectant, non obstantibus exemptionibus: itaque in his duobus decretis Concilium posuit sic loquitur tam de exemptis, quam de non exemptis. Unde non mirum si utatur oratione implicita, etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati: nam quoad Ecclesiam, & personas sibi subiectas Episcopus uti potest: au-*

ditate ordinaria, quæ etiam transfunditur in generalem Vicarium secundum eam, quæ dicta sunt supra in prima incursu. 6. In exemptis vero delegata duntaxat, & Vicario non competit ex generali commissione; potest tamen ei specialiter subdelegari, ut in prin. huius cap. At vero in cap. 9. sect. 2. non agitur nisi de iure visitandi Ecclesias nullius diocesis, quod ante Concilium Episcopo non competebat, nam propter eam mirum non sit, si Concilium velit Episcopum procedere simpliciter tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum. Unde etiam factum est, ut S. Congregatio declaraverit Episcopum Ecclesias exemptas, vel nullius diocesis visitare volentem exprimere debere, se id facere uti Delegatum Sedis Apostolicæ, & possit illas visitare etiam per suum generalem Vicarium, sed opus esse speciali in scriptis facultate.

36. *Decimo quinto. An Vicarius habeat auctoritatem circa claustrum Monasterii Episcopo subiectarum, sicut habet Episcopus ex cap. 1. sect. 25. de reg. & cap. 9. Decretal. cap. 5. aperte approbatur distinctio superius proposita: nam præcipitur distinctio Monasterii sibi subiectis ordinariis, in aliis vero, id est, in exemptis, Sedis Apostolicæ auctoritate procedant. Idemque prius statuerat Bonifacius VIII. in Decretali Periculose, §. ult. de stat. regular. lib. 6. à Concilio innovata. Quo fit, ut quoad non exempta idem jus competat Vicario generali Episcopi, quo vero ad alia non item, nisi ei ab Episcopo specialiter committatur iuxta regulam huius text. At in dicto cap. 9. quia subieciuntur Episcopo Monasteria Sedis Apostolicæ immediate subiecta, quæ prius illi non liberant, jubetur Episcopo simpliciter procedere tanquam Delegatus: unde fit, ut absque speciali commissione hoc jus in Vicarium generalem non transeat, iuxta superius dictum in 2. memb. n. 8.*

37. *Decimo sexto. An Vicarius possit cognoscere de subreptione unionum ad Ecclesias juris patronatus, quemadmodum potest Episcopus ex cap. 9. sect. 25. Quæ verò. Et videtur non posse, nisi ad hoc sit specialiter delegatus, cum hanc facultatem Episcopus non habeat iure ordinario Clem. Ne Roman. de elect. & propterea Concilium tribuit Episcopo hanc facultatem simpliciter tanquam Delegato Sedis Apostolicæ absque particulari commissa.*

38. *Decimo septimo. An facultas concessa Episcopo in cap. 14. sect. 25. etiam uti Delegato Sedis Apostolicæ, ut possit clericos concubinarios à beneficiis administracione suspendere, & beneficiis privare, transeat in Vicarium: videtur transire quoad non exemptos, quia & iure ordinario poterat Episcopus in concubinarios suadvertere, toto titulo de cohabitatione claustr. & mulier. quoad exemptos vero opus esse speciali subdelegatione secundum regulam, de qua sic. Idem enim hoc loco Concilium utitur dictione implicita iuxta propositam distinctionem.*

39. *Decimo octavo. An Vicario censentur subiecta monasteria, quæ in c. 20. ff. de reg. subieciuntur Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, quando infra præscriptum tempus se in Congregationem redigere negligenter? Videtur respondendum non censeri subie-*

sta. quia cum hæc facultas prius Episcopo de iure communi non competeret obstantibus illius exemptionibus, ut c. 5. de iuris. vel. ff. de iuris. vel. supra de neglig. huius cap. cum tempore, nisi de arbor. & cap. cum alio. si fecerit, de privileg. non censetur translati in Vicarium absque speciali mandato ex impediente.

40. *Ultimus QUÆRO. An excommunicationes, ad finem vel in iudicium pro rebus subiectis, vel deperditis, de quibus in cap. 7. sect. 25. concedere possit Vicarius generalis Episcopi, si hanc facultatem specialiter Episcopus non delegaverit: & an Vicarius Capitalis Sedis Vicarie possit eisdem excommunicationibus decernere.*

Alia sacra Congregatio in una Eborac. c. 1. in Vacantiam Generalem Episcopi posse concedere in iudicium ad finem revelationis. In alia Sacra Congregatio censuit posse, si hanc facultatem Episcopus specialiter delegaverit, sed postea propositis in scriptis dubiis in Congregatione generali, cum interfuissent Cardines Gulielmus Palavicinus, Senonensis, Montanus, Albanus, S. Sisto, & Carus dicto Martij 1587. Congregatio nihil de eorum sententia eorum fuerunt inter se discrepantes. Tercium Palavicinus, Senonensis, & Carus partem affirmativam defenderunt vicentes nihil efficeret negativam illam positam in decreto Concilii, nemine persua. quandoquidem intelligi debet ad excludendos inferiores Episcopos, & appellationem Episcopi totius, quæ pertinet ad iudisdictionem, nec competere Episcopo iure ad quod speciali, continentur Vicarius Generalis Episcopi, & Capitulum Sede Vacante, & dum Concilium id committit ad iudicium, & conscientiam Episcopi, id in iure videtur. Episcopi aliqua Magister, vel principum facultatem ad eandem adhibetur ad id concedendum. Montanus vero censuit non posse per ea verba Concilii, nemine persua. & per alia, arbitrio, & conscientiam Episcopi, unde videtur electa industria personæ, nihilominus crebris posse per speciale mandatum Vicario delegari. Albanus per geminam negationem, & exceptionem à nemine proferri, præterquam, & negari omnino huiusmodi facultatem posse delegari, tum etiam propter eam dictionem, nisi, quæ est dictio personalissima, & demonstrativa ad oculum. Demum quæ commovetur ad hoc, & conscientiam ipsius Episcopi. Quam sententiam S. Sicut legitur est. Postremo Gulielmus ait etiam ante Concilium huiusmodi facultas competere etiam Vicariis, tamen post Concilium effecta est Episcopalis. Unde necesse est hunc speciale mandatum tam Episcopi ad Vicarium, quam Capitulum ad Vicarium Capitalis. Fin præterea videtur magis de impubilibus, qui Episcopus in huiusmodi causis semper erit occupatus, idem agendum cum Sanctissimo, qui die 27. Febr. 1587. resp. dicit utrumque dubium, tantum posse Vicarium tum Episcopi, tum Capitali concedere litteras monitionales ad finem revelationis pro rebus deperditis. Ad hoc Sanctissimus rationem, quia hic est actus jurisdictionis contentiosæ, quæ comprehenditur sub generali commissione.

43. *Vetum cum postea dubitatum fuerit, An*

licet Episcopo alteri quam Generali Vicario huiusmodi facultatem specialiter delegare, hanc cap. 7. sect. 25. de re. vel. arbor. 1590. sacra Congregatio censuit non licere.

44. *Rullus orta dubitatione an monitiones ad finem revelationis decernere spectet ad Archiepiscopatum nullius diocesis exemptum, an vero ad viciniorum Episcoporum: responsum est neutrum spectare, sed huiusmodi monitiones perentis esse à Sede Apostolica. Idemque responsum de Abbatibus habentibus Episcopalem iudisdictionem licet verba dicti cap. 7. à nemine proferri præterquam ab Episcopo decernatur, non excludant Legatos de Latere, nisi sacra Congregatio censuit.*

45. *Verumtamen cum esse, quæstionem expeditionis, quæ negotiis appellatur, possent committi Abbatibus temporalibus, & spiritualibus iudisdictionem in loco habentibus: S. Congregatio censuit posse.*

DE OFFICIO, & Potestate Iudicis Delegati.

Cap. Cum in iure.

S Y M M A R I U M.

1. **D**elegatus quis non creditur nisi delegatum non potest.
2. Delegatus papa in suo litterarum nostris, seu vris apostolicis potest mandatis, & in.
3. Delegatus potest præcipere Ordinariis, ut exequatur factum suum.
4. Delegatus non tenetur Ordinariis factum adhibere, nec eum mandatum obtemperare, nisi illi factum delegatum non potest.
5. Hæc regula ampliatuæ tradita in modis, ut num. 7. si non ad modum 44.
6. Et declarat in dictis modis, à d. num. 24. ubi in suo.
7. Delegatus qui non præsumitur licet præsumatur iocundus.
8. Remis quilibet præsumitur iocundus.
9. Eadem in quibus casibus, & præsertim cum agitur de præiudicio alterius.
10. Delegatus Principi probari non potest nisi per litteras delegatum, & inum 35.
11. Mandatum Principi non probatur nisi per scripturam.
12. Delegatus probari debet per mandatum regnum.
13. Vel per exemplum ad originale solemniter impetratum.
14. Instrumentum registratum factum in alio partibus præiudicium, & non contrahentibus probat regnum.
15. Secuti si solus Notarius exemplaverit originale instrumentum reducendum illius tenorem ad illa, num. 13.
16. Praesens in iudicio, & non contrahentibus huius, qua agitur in suo præiudicium, censetur confiteri.
17. Instrumentum cum producitur solo præiudicio est de illa, & in tenore.
18. Delegatus si citet afferendo se Delegatum, non tenetur.

fieri citare aſſerendo ſe Delegatum, licet parti comparanti teneatur dare copiam ſcripti per ſuam litteram, & pro hac parte allegat gloſſam, & But. in hoc ſupradictis, ſed non bene; idem voluit Speculator in tit. de citat. §. 1. ſub nom. 14. verſ. Item quod ſcriptum apſoliticum, & But. in §. c. Præſerea, num. 7. verſ. Puto quod ſi in citat. de dilat. cujus hæc ſunt verba poſt reſeratas varias ſcribentium opiniones: [Puto quod ſi in citatoris aſſerit ſe Delegatum, dato quodd nec reſcriptum, nec copia ſcripti tranſmittatur, ardeatur citatus ad comparandum, quia ſubſtitui per iudicem cauſam allegari in citatione, per quam procedit iurisdictione, quia ſatis eſt, quod hæc aſſerit iudicem iugerat probabilem dubitationem reo, quod poſſit eſſe verum, quod ſit Delegatus.] Hæc Butrus. Contra Innocentium tenent etiam in eodem cap. Præſerea, Gloſſa ſeſſ. 3. verſ. Non ſunt ulterius. Caro, col. 2. verſ. Oppoſitio quod non tenetur, in ſola, ſumma, & Baldus n. 2. circa finem, verſ. Nota enim prima de eorum inferioribus. Quorum verba ſingillatim ad hoc expendit Thibertus Decanus conſilii & Extradicta, num. 156. valde, i. allegando etiam Parthum conſilii, 99. num. 9. vol. 4. Quid plura ſplemet Innocentius, in c. Proſentiam, num. 1. ſup. præcipue contrarium docuit hæc verba: [Ergo tantum tenetur citatus ire, quando citatus poſuit in citatione ſua cauſam iurisdictionis, puta quia dicit ſe Delegatum: nam ex hæc dictis iudicis ſi res dubia, vel ſaltem aliquam cauſam dubitationis habet, & ideo comparere tenetur.] Et talem in effectu voluit in hoc cap. num. 1. verſ. in monitionibus, ubi limitat illum textum, ut non procedat in monitionibus, in quibus forte quis parere debet, etiam ſi non violeſt reſcriptum delegationis, puta, ſi citetur ut compareat, & de dilat. niſi eſſet nimis remotus, & iudex eſſet viſiſſima perſona. Et hæc partem purio veram. Addit Felinus ſupra Doctores præallegatos aſſerere ita præſertim præter quam in duobus caſibus, in quibus Delegatus tenetur inferere copiam ſcripti in citatione. Primus eſt, quando citans eſt perſona incapax Delegationis, ut cum quis citatur à ſimplici Sacerdote. Ita Joan. 21. Ande, in addit. ad ſpeculatore in tit. de citat. §. 1. verſ. Item quod reſcriptum. Secundus eſt, quando citandus eſt in loco longinquo, ut per Abbatem in d. cap. Præſerea, num. 5. verſ. Idem videtur velle Innocentius de dilat. Quem calum ſoluit etiam Innocentius in d. c. Præſentiam, num. 1. ſupra ead. Limitatur tamen hæc ſecundus caſus, niſi citatio fieret per nuntium publicum, vel notum, ſicut ſunt Cariores Papa, na Domini de Rota deſ. 17. incipien. ſi excoſtor, de ſolo, & contumacia in Novis, quos legitur But. in c. Cum parati, num. 7. in penult. vol. de appellat. & Felinus hic num. 5. verſ. Limita illum caſum.

23 Amplia quarto, ut non modo Delegatus teneatur oſtendere reſcriptum parti, ſed etiam cogatur oſtendere copiam commiſſionis: ita tenet gloſſa 3. in c. Porro, de privi. forte enim pars intendit redarguere reſcriptum de falſo, & opus eſt ſtudio ad ponderandam falſitatem, ſicut textum in c. Accepimus, in c. Ex littera, & in cap. Contingit, de ſil. inſtrumen. & in c. Cum perſone, circa medium, de privi. lib. 6. & ſequitur Felinus hic num. 6.

24 Amplia quinto, etiam ſi Delegatus oſtendat ſententiam, in qua aſſerit ſe Delegatum, quia non creditur epiſaſſertioni, nec præſumitur pro ſententia niſi oſtendat commiſſio, arg. cap. Cuius a nobis, infra de reſcribis: & ſententia poſſet dici nulla ex defectu iurisdictionis, ita gloſſa 1. hic dicitur hoc eſſe valde notabile, & propterea contiſit, ut quicquid impetret à Principe cauſam committat ſibi, vel delegati, & ſententia pro ipſo lata fuerit, licet caſus, ut ita bene cuſtodiat commiſſionem, ſicut ipſam ſententiam. Laſſa enim temporis ſi commiſſione, non prodiret ei, niſi probaret de commiſſione. Quomodo hæc exceptio quod non conſtat de Delegatione poſſet opponi etiam in actu executionis, cap. P. de except. lib. 6. Feder. de ſen. d. conſ. 251. Cuſus talis eſt in princ.

25 Hinc tamen quantum ampliationem limitat notabiliter Innocentius hic num. 4. verſ. Sed certe hoc quibusdam non placet, ut locum non habeat ſi pars fuerit præſens in pronuntiatione ſententia, & non appellaverit: & tunc eſt, ſi pars quandoque comprimit ante litem conſtitutionem, & non contradixit: nam poſt huius conſtitutionem non poterit allegare defectum commiſſionis, ſed mandati, ut c. inter monitionem, de re iudicata: ex quo enim pars comparuit, & defectum iurisdictionis non oppoſuit, præſumendum eſt iudicem habuſſe iurisdictionem, & opponenti deſectum iurisdictionis incumbit onus probandi; ſecus autem eſt, ſi ſententia fuerit lata contra abſentem in caſu, in quo ſententiæ poſuit, & pars abſens nunquam paruit Delegato, quia tunc ſemper poſſet allegare incompetentiam iudicis, & opponere defectum iurisdictionis; & onus probandi contrarium incumbit adveſario. Quidam tamen ſententiam contrarium, ut reſert Innocentius, ſed nihilominus prædicta diſtinctio eſt ſatis æqua, ſecundum Abbatem hic num. 7. qui eam extendit, etiam ſi pars fuerit abſens contumaciter, motus optima ratione, quia pars negando iurisdictionem, negat per conſequens contumaciam: nam ſi non erat iudex, non tenebatur coram eo comparere. Quam rationem ponderavit etiam Paulus de Caſtro conſilii 81. In caſu, que vertitur, in col. 4. poſt medium, ſub. 2. ſicut textus in l. Non videtur latitare, ff. De iudic. Item ceſſat præſumptio iurisdictionis, quando pars ſuit ſemper abſens, quia delegatio cum ſit facta, non præſumitur, nec adeſt tacitus conſentus partium.

26 Porro hæc procedunt in Delegato, ſententia autem Ordinarii ſemper ſtat, quia conſtat de iurisdictione cap. ſicut inſtrumen. c. Florentiam, 2. §. 6. & notat Laurentius hic relatus in gloſſa 1. & Innoc. 4. poſt prima verſ. Et hoc in Delegato, nam, ut Baldus inquit in l. Equum in n. 4. verſ. Item eſt, c. De accuſat. iurisdictione Ordinarii cenſetur notoria, ideo non eſt opus de iſta facere fidem, ſecus in Delegato. ſequitur Felinus hic plura ſimilium, num. 10.

27 Amplia ſexto, ut geſta per Delegatum, qui non docuit de mandato petito, ſint ipſo iure nulla, ut notabiliter dicit Innocentius hic num. 1. in ver. De mandato. Unde ſecundum eum ſi Delegatus in Ordinarium parere volentem præſerret ſententiam excommunicationis: ſententia non

non teneret, quia non habet iurisdictionem in Ordinarium, niſi quando eſſet et rebelis; petendo autem ſibi fidem ſeci de commiſſione, ſeu mandato, facit quod ſibi à iure permittitur; & ideo non poteſt dici rebelis; & ſic non tenet excommunicatione ex defectu iurisdictionis, & cum Innocent. concedant hic Abbas num. 3. & Felinus eod. num. verſ. Et ad hæc materiam, But. in cap. Venerabili, num. 30. verſ. Quatuor caſus, de cenſuris, ubi ait, quod ſi Delegatus viſitare vellet, non poſſet niſi oſtendere ſuam delegationem; & ſi viſitaret, vel excommunicaret, non teneret viſitatio, nec excommunicatione, plene Cephal. conſ. 236. in princ. Et ſententia poſſet dici nulla per viam actionis, & exceptionis quando non conſtat de delegatione, Angel. Aretin. conſ. 137. Quomodo à me, num. 2. & ſeq. Et ſimiliter nullus eſt proceſſus fabricatus à Delegato, qui de ſua commiſſione non docuit, præſertim quoad actum, qui ſunt de ſubſtantia iudicis, ut citatio, litis conſtitutio, oblatio libelli, & Procuratoris legitimitas, & ſimilia, ut c. Quomodo contra, de probat. cap. 1. de ſile inſtrumentorum, l. 1. c. De mandato, Princip. l. Ne arbitri, §. Si autem, c. De arbitri. ſecundum Innoc. hic num. 4. in princ.

31 Amplia ſeptimo, etiam parte non petente, quia nihilominus Ordinarius poteſt ex officio ſuo petere, ut ſibi reſcriptum delegationis, ſeu mandatum Apoſtolicum exhibeatur; ita Innoc. hic num. 1. in ver. De mandato, verſ. Et poteſt petere.

32 Amplia octavo, in Delegato volenti iurisdictionem exercere non oſtenſis litteris delegationis poſſit Ordinarius de facto, & qualiſi vim repellendo impune reſiſtere: caſus eſt in l. Prohibito, c. De iur. Epiſc. lib. 10. quem textum ſic ſummat But. Nuncios Principum non creditur ſive litteris, & ipſiſi volentibus aliorum bona capere, quilibet, cuius intereſt, poteſt de facto reſiſtere, concordat textus in Auth. de Collat. §. Vos, colat. 14. Poteſt enim Ordinarius poſſeſſionem ſuam tueri armis materialibus, & ſpiritualibus, ut cap. Dilecto, §. Et quidem, de ſent. excoſtor, lib. 6. & ſic poteſt eam turbantem excommunicatione percellere, etiam nulla monitione præmiſſa, quia non procedit ut iudex, ſed ut pars pro ſua iuris conſervatione, ut determinat Innocentius in ſua celebri gloſſa, quam poſuit in cap. Venerabili, de cenſuris. Et quam ibi ſequuntur Jo. Andr. But. Cardin. Abb. & communiter Doctores, & reſampliſſi Hoſtienſis in cap. Procuratores, eodem titulo, ut ibi diſſi, num. 27. & ſeq.

34 Amplia nono, regulam huius textus, ut locum ſibi vendicat non tantum in Delegato à Principe, ſed etiam in Delegato à quocunque alio inferiori. Quod ſentit Innocent. hic num. 4. dicens: nullus Delegati ſententia creditur, nec aliqua executioni mandabitur, niſi oſtendat litteras commiſſionis. Hæc tamen eſt differentia quod delegatio Papa; vel Imperatoris aliter probari non poteſt, quam per ſcripturam, ut plene oſtendit eſt ſupra in prima ampliatione, num. 7. Secus vero in Delegatione inferiorum, quia in ea locum habent iura communia, quæ dicunt eandem vim habere teſtes, & inſtrumenta, ut leg. In exercendis, c. De ſile inſtrument.

Ita Speculator in tit. de probat. §. ſilium num. 1. verſ. Sed nunquam Delegatus. Et decidunt Domini de Rota deſ. 3. §. 7. alia §. incipien. ſi Epiſcopus, num. 3. verſ. De ſecunda dubio de offi. Epiſc. in verſi; & apud Bellam. deſ. 110. Incipien. Epiſcopus, ſentit gloſſa 2. in cap. Nobiliſſimo, §. 97. diſ. Millia in Reperitorio in ver. Probatio gratia Epaiſi, Barthol. Belleſinus de Charitat. ſubſid. queſt. 111. ubi propterea dicit gratiam Subcollectoris Apoſtolicæ, qua ſit à Collectore, & ſic ab inferiore à Principe, poſſe probari per teſtes, ſecundum Dominos de Rota deſ. 10. alia 266. incipien. Dixerunt, & conſiderant, num. 4. de offi.

37 Delegatus in Novis. In eo tamen caſu, in quo Delegatus ab inferiore vellet probare ſuam commiſſionem per litteras, non eſſet opus ut litteræ huiusmodi eſſent ſcriptæ, vel ſubſcriptæ manu propria ipſius delegantis, ſed ſufficeret, ut eius ſigillo eſſent munitæ, ut notat Angelus in l. Conſentaneum, num. 7. cap. Quomodo, & quando vid. Innoc. & Doctores in cap. Quomodo contra, de probat. Hippol. Marſil. in Rubrica, c. Eodem tit. num. 325. verſ. Et idem Angel. Appoſitio enim ſigilli tantum probat, quantum ſubſcriptio manu propria, ut per Marſil. ibidem num. 320. verſ. Hic expellitur.

39 Amplia decimo, eandem regulam ut procedat etiam in arbitrio, cui non creditur ſi de compromiſſo non conſtat, licet ipſe attente in laudo factum fuiſſe compromiſſum, l. Et in arbitrio, cum l. ſeq. & ibi Doctores, c. De arbitri, Socinus in Authent. Si quis in aliquo, in ſult. not. num. 10. verſ. Ex quo videtur, c. De elendo, & inſuit gloſſa 1. hic. Sed hoc intelligas niſi iudum eſſet latum partibus præſentibus, & non contradicentibus aſſertioni arbitri, cap. Niſi eſſet, de probat. Felinus in cap. Quomodo contra, num. 27. & ſeq. verſ. Sexta conſideratio de probat. ibidem, Angel. & Joan. de Inſola in l. ſiendum, circa fin. ff. De verb. obligat. Blancheta in trat. de Compromiſſi queſt. 9. col. penult. & facit quod dixi ſupra numero 25.

41 Amplia undecimo, in Executeore, vel Subexecuteore, quia ſi non conſtat de eius facultate, non poteſt procedere, & ei impune non paratur. Rota deſ. 15. de del. & conſuet. in Novis, quam ſequitur Felinus hic num. 3. verſ. Pro hoc alio, Feder. de Senia conſ. 251. Caſus alioſi peritum, & irrita eſt executio facta non oſtenſa delegatione, Romana conſ. 336. n. 4.

42 Amplia duodecimo in quocunque Nuncio, miſſo, & alio deſtinato ad aliquid, ut ſibi non credatur niſi doceat ſe habere poteſtatem ab eo qui poteſt dare, Feder. de Senia d. conſ. 251. num. 1. verſ. Non enim debet.

43 Amplia 13. in omnibus iudicibus commiſſariis qui de provincia ad provinciam mittuntur, debet enim præſentare litteras ſue ſciclatiſſi Præſidi provincie antequam exercere incipiunt, ab his poſſet eis reſilli, Auth. de collat. §. Ita, colat. 14. & notat Bart. & Bald. in l. Prohibito, c. de iur. ſiſi, ſil. 10. & in l. 1. c. De ſuper inſid. eod. ſil. & præbatur clarè in l. 1. c. De mandati, Princip.

44 Nunc declaro primo regulam huius textus, ut quamvis Ordinarius non cogatur parere mandato aſſerenti ſe Delegatum, niſi oſtendat litteras ſue delegationis, ut patet in littera ibi, Niſi, & tamen poteſt, & procederet agit ſi recusat.

quatur, etiam litteras non videat, dummodo probata persona sit, que hoc dicit, ita formaliter Innoc. in c. 1.

45 De iura secundum eandem regulam, ut locum non habeat in Cardin. cui attestanti de commissione sibi facta per Papam credendum est, licet litteras sue commissionis non ostendat. c. Nobilitas, juncta glos. in c. Nihilominus, 97. distin. Sed adverte, quia ille textus non loquitur de speciali commissione, sed de ipsa legatione, & glos. dicit Cardinale credendum esse sine litteris, maxime cum non contingat Cardinalem unquam abesse, nisi legationis causa, itaque creditur Cardinali, si asserat se Legatum. Idem tenet glossa in cap. Canon olim, si primo in ver. sine reprehensione, de privileg. & glossa in c. Ad apostolica, in ver. Proponi, de re iudicat. lib. 6. Lapis allegat. 14. que incipit. Idem est dicere, & allegat. 33. incipit. An Erater Minus. Rota decis. 2. incipit. Item nota quod Legatus, de off. legat. in ant. Hostien. Burr. Anchar. Abb. & alii copiose relati ab Anton. Gabrieli. etiam conclus. lib. 1. in tit. de probat. collat. 3. numero 2. & 3. & hoc platum.

46 Sed nihilominus credendum esse Cardinali sine litteris, etiam quando attestat se Delegatum in aliqua causa, docuit Hostien. in Summa in tit. de probat. 5. Interdum, vers. Quod de Auditoribus. Abb. in c. Quod super his, num. 7. de sed. instrum. & in consil. 17. incipit. In causa Ottunchi, in fin. lib. 2. Bald. & Salicet. in l. Iarimianus, C. De testibus, Roman. consil. 99. ad discutendum, non 6. in 4. dubio, Alex. consil. 92. Perfeltu. num. 14. lib. 6.

47 Contrarium Angelus cons. 82. Mandatum Principis post principium, vers. In contrarium facit, ubi recitatque Joan. Andr. quod allegatur in contrarium facientia, nec ad ea respondeat, videlicet ad l. unquam, C. de mand. Princip. ad l. Prohibitum, C. de iure test. lib. 10. de 3. lib. 10. Misericorditer, ibi, cum delegatus, C. de eccl. arbit. lib. 10. & subdit Angelus super hoc puncto non posse sine dubio pertransiri, & Decretalis sic, & indelicite procedere.

48 Tenendo primam opinionem, que proculdubio est magis communis, cum limita in duobus casibus, secundum Felin. hic num. 12. vers. Preterquam. Primus est in Legatis venientibus ad Curiam Romanam, quia de thilo Curie eis non creditur sine litteris, textus est in d. c. Nobilitas, 97. distin. ibi, licet nunquam Apostolicus Sedis mos fuerit absque signatis est apicibus undecunque legationes lascipere, & notat Abbas in d. c. Quod super his, n. 5. post med. vers. Posset tamen dici, de sed. instrum. Secundus est, ubi legatio, seu commissio est alteri prejudicialis, hanc limitationem posuit Angelus in dict. consil. 182. in princip. his verba: Finaliter credo, quod Legatus quantumcumque de latere, vel quis alius quocumque alio pollens honore, aut dignitatis fulgore, asserit se habere mandatum Principis, aut Papae super his, que iure de concessione prejudicium alienum: & tunc nullo modo creditur sine programme legationis. Sic intelliguntur in contrarium allegata, si bene inspiciantur. Quandoquidem asserit se habere mandatum super eo, quod principalem ordinatur, nec tendit in prejudicium

alienum, sed ad commodum Papae, vel Principis, & ad commodum aliorum ab illo alieno dispendio, sicut est ut dispendere possit super his, de quibus asserit se specialem commissionem habere: & tunc sine litteris creditur, quia satis est verisimile, ut hanc commissionem habeat. Hactenus verba Angeli, qui ut vides in effectu non discrepat ab opinione Canonistarum. Ex istud Consilium Angeli sequuntur Petrus de Anchar. in Clem. 1. num. 7. de probat. de Barbat. de Cardin. Legat. quest. 1. in 2. prelat. & alij, quos recitavit in c. De Rebutibus, numero 42. infra de Clerico agitur.

Conclude Cardinali asserenti aliquid de mandato Papae standum esse quando tria simul concurrunt; Primum est, ut Cardinalis asserat verisimilia. Secundum est, ut Papa, vel Princeps sit praesens in loco, & ad eum facile possit haberi recursus. Tertium ut asserio non contineat rem tertio prejudiciali, prout haec tria ad conciliandas opiniones requirit Rota decis. 630. num. 2. par. 4. tenet, & de hoc materia vide huiusmodi per Ant. Cabr. commun. consil. in tit. de probat. consil. 3. per tit.

DE OFFICIO DELEGATI.

Cap. Significantibus.

S V M M A R I U M.

Delegatus, qui pronunciat se iurisdictionem non habere, etiam de consensu partium causa non reassumit.

Viduarum, & miserabilium personarum causa sine qualitate pauperum contra laicos non pertinet ad Ecclesiam, nisi per alium, sed secundario, & n. 64. & seq. & n. 85.

Sententia, qua quis pronunciat se incompetentem, est interlocutoria.

Habet tamen vim definitiva.

Et ab ea appellari potest etiam secundum leges.

Sententia interlocutoria regulariter revocari potest ab eodem iudice, qui eam tunc reponendo partem appellantis.

Sententia, qua quis pronunciat se iurisdictionem non habere, non potest contraria imperio revocari.

Etiam iudex male pronuncians etiam alius esse competens.

Fallit primo in iudice Ordinario.

Fallit secundo si a tali pronunciatione fuerit appellatum.

Fallit tertio si iudex pronuncians non super principali, sed super aliquo incidenti, n. 32.

Fallit quarto in executione lata super gratia beneficii, lib. 12.

Appellatio inspecto iuramento sententiam subvertit, sed inspecto statu praesenti eam extinguit.

Iurisdictionis delegati, qui pronunciat se incompetentem, etiam alius esse competens, ex parte provocari non potest, & num. seq. usque ad num. 19.

Iurisdictionis extinguitur non potest per partes rescindatur.

Scholares facia pultum de frigiditate totam vitam exinde habere, etiam pultum.

Procurator iurisdictionis impeditur si partes erant in iure, vel in facto.

Claustra quod partes redeant ad primos iudices in contemptu appolita non sapit compromissionem.

Inductio non tantum est mare, sed etiam pronunciate an suo sit iurisdictionis.

Iurisdictionis licet competat ipsi iure, tamen si esse exceptionem sit etiam alio, per pronunciationem super exceptionem ipso iure extinguitur.

Miserabiles persone que sunt, & num. seq. usque ad n. 35.

Is que miserabilis.

Miserabiles que sunt in genere, & cui sic appellari.

Miserabiles que.

Miserabilis in aliquo die aut num sit relinquendum iurisdictionis iudice.

Miserabiles quis sint in specie, & num. seq. usque ad num. 35.

Valida dicitur non tantum cum maritus est mortuus, sed etiam que maritum non habuit.

Item illa, que gram habet invidiam, vel proscriptam, aut damnatum ad perpetuum carcerem.

Pupillus, & orphanum in quibus differant.

Peregrini quo ad res, quas secum deferunt, & iniurias, quas patiuntur, & contractus in ipsa peregrinatione initos sunt miserabiles, & de foro Ecclesiae, & num. 85.

Mercatores si in teloneis, vel in pedagio graventur quando sunt in itinere, possunt conquiri coram iudice Ecclesiastico, & n. seq.

Idem si existant in munditia.

Moniales an veniant appellatione miserabilium personarum, remissum.

Valida, pupillus, & orphanus, & consimiles an sint miserabiles persone si divites sint, & num. seq. usque ad num. 38.

Valida, & pupillus non gaudent privilegio l. unice, C. Quando Imper. inter pupill. & vid. nisi sint pauperes, & n. 39.

Contrarium, num. 42.

Statutum us de validis miserabilium personis non servatur in gabelle non comprehendi divites.

Conspiratio regni, qua provolvit pupillum, viduam, & alij de advocato non includit tales, nisi etiam sint pauperes.

Cecus non numeratur inter personas miserabiles nisi sit pauper, sed contra, n. 40.

Pecunia obediunt omnia.

Declaratur, n. 57.

Valuarum, pupillorum, & orphanorum causas audit Ecclesia negligente iudice seculari etiam si divites sint.

L. unica, C. Quando Imperator, & pupill. & vid. comprehendit tales etiam divites secundum magis communem, & veriorum opinionem, quam servat si pariter.

Delegato causa inter laicos ad petitionem miserabilium persone non pauperis non est nulla ab initio, sed pendet validitas ex negligentia iudicis secularis.

Regina vidua est miserabilis persona, & ratione spoli, de qua conquiritur, est principaliter de foro Ecclesiae.

L. unica, C. Quando Imperator, inter pupill. &

vid. expenditur.

Alimenta sunt privilegiata etiam si diviti relinquantur.

Dai dicitur causa pia, sine deus pauperi, sine heredi.

Miserabiles persone quoad protectionem, & defensionem Ecclesiae pari passu ambulant cum pauperibus, & num. 33.

Dilectio dicitur, importat diversitatem in substantia, & identitatem in qualitate.

Cecitas calamitosa quanta sit, & num. 52.

Cecitas corporis, & cetera mentis quid sint, n. 50.

Miseriam quilibet naturaliter fugit, & appropit festitatem.

Causa, & sensu confessio dicitur, facti pauperibus miserabilibus.

Miserabile persona qualiter dicatur quare propria administrare non possunt, & num. seq.

Clerici possunt patrocinari pro miserabilibus personis etiam divitibus, que ad vocatum non referuntur.

Miserabiles persone an, & quando sint de foro Ecclesiae, & num. seq. usque in fin.

Quid si sint pauperes, & num. 86.

Et quid si sint divites, num. 64. & 85.

Causa viduarum, aliarumque miserabilium personarum, si sint pauperes, principaliter, & immudate ad Ecclesiam pertinent, & n. 86.

Etiam extra casum oppressionis, & negligentie iudicium secularium.

Delegationis littera contra laicos ad petitionem viduae pauperis sunt valide ab initio.

Miserabiles persona pauperis si magnas hereditates, vel castra possident, non possunt dicitur agere coram iudice Ecclesiastico.

Causa viduarum, pupillorum, & aliarum miserabilium personarum, que pauperes non sunt, principaliter ad Ecclesiam non spectant, & num. 86, sed secundario, n. 67. & 85.

Nisi quoad protectionem, & defensionem, & numero 77.

Miserabiles persona utriusque divites si opprimantur, vel spoliantur, possunt conquiri Ecclesiae etiam alij iudicibus Ordinarij, patet consil. & num. 86.

Papae vacante Imperio vices Imperatoris gerit.

Iudex secularis quando dicitur negligens ad effectum ut iudex Ecclesiasticus procedere valeat in causis miserabilium personarum non pauperum.

Et quid si sit suspectus de malitia.

Laici non miserabiles nunquam possunt in suis causis temporaliibus contra laicos dicitur, & principaliter ad Ecclesiam recurrere, & n. 84.

Nisi quando in provincia nullus extat iudex secularis, vel si extat recusatur, aut negligit iustitiam administrare n. 74.

Idem si iudex non extat in civitate, n. 75.

Causas miserabilium non pauperum audit Ecclesia in defectum iudicis secularis, nec vengit illos ad proximum superiorem.

Civitas quaelibet hodie habet suam regimina.

Miserabiles persona non pauperes si in iudicio, vel extra graventur iniuste, possunt ad Ecclesiam recurrere non per viam appellationis, sed per viam simplicis querelae.

Miserabiles persona favorabilium sunt exaudiende quam alia non miserabiles.

- 78 Et in eorum iudic. potiori gaudent prerogativa quam Clerici.
- 79 Ex rescriptum contra eam impetratum non valet nisi de illarum miseriam mentionem faciat.
- 80 Inducta casationis causa non tollitur per generales obstantias.
- 81 Nec potest ibi expressè remitti.
- 82 Legatum miserabilibus personis dicitur ad pias causas.
- 83 Nec de illo detrahitur falsitas.
- 84 Laici non miserabiliter regulariter nec habitus, nec alia sunt de foro Ecclesie.
- 85 Miserabiles personae aliquando sunt de foro Ecclesie habitus tantum; aliquando vero habitus, & alia. & non, sed.

SIGNIFICANTIBUS. Delegatus qui pronunciat se jurisdictionem non habere, etiam de consensu partium causam non reasumat. Hoc dicit; dividitur in duas partes. In prima appellans narrat factum. In secunda Papa dat ei iudices, ibi, *lectur.*

Nota primò ibi, *Mentis se pauperem*, causam videtur, seu alterius miserabilis personae sine qualitate pauperatis contra laicum non pertinet ad Ecclesiam immediate, & principaliter, sed secundario tantum, negligente scilicet iudice seculari, ut hic per Imol. num. 1. Prima pars aperte probatur hic; quia haec vidua immediate adivit Papam contra laicos, & sub expressione pauperatis ab eo litteras delegationis impetravit. Secunda pars itidem probatur; quia cum esset di-
 2. vidualis literarum peccabat a negligentia iudicis secularis, ut patet ex littera ibi, nisi respiciat primò dicitur, & consequenter illius causa pertinet ad Ecclesiam secundario, & in defectum secularis iustitiae, ut laicus dicam infra, num. 43. & 85.

Secundo nota ibi, *interloquende*; sententiam qua quis pronunciat se incompetentem, esse interlocutoriam; prout hic notant Bald. num. 3. Buer. num. 8. Cardinal. in 2. notab. Imol. num. 9. & Abb. num. 3. & merito, quia non diffinit negotium principale, ideoque dici non debet diffinitiva. Habet tamen vim diffinitivae, quia non expectat aliam sententiam post se, sed prout exergat jurisdictionem pronuncians, ut hic patet, & notat Abb. & alii praedicti. Angel. conf. 200. in Civitate Lucana, num. 5. vers. Ad secundum, & Roman. plenè conf. 358. In presentibus per teum. Unde fit ut quavis de iure civili ab interlocutoria appellari non possit, ut l. *Aper-*
 3. *tissimi*, C. De iudic. l. *Aure sententia tempus*, C. *Quorum appellat. non recip.* & C. *Super eo*, l. *secundo iust.* de appellat. tamen à sententia, qua quis se incompetentem pronunciat appellari potest, etiam secundum leges, ut sentit glol. *in in*
 4. *Aut. Abbatia*, C. *Nepesina pro parte*, & notant in d. e. *Super eo*, Abb. num. 3. vers. *Et qui sint isti casus*. Franc. in 2. notab. vers. *Et immunitas conclusio*, & Praxos. num. 7. vers. *Et est alia regula*. Bald. hic not. num. 3. Hinc etiam fit ut quavis interlocutoria regulariter revocari possit per ipsammet iudicem, qui eam tulit, reponendo partem ap-
 5. pellantem, ut l. *Quod iust.* ff. *De re iudic. C. Cum, cessat*, ubi glol. *unice*, & Doctores notant, infra

de appellat. Bald. conf. 65. *Premitendum est*, in suo lib. 4. Cardinalis conf. 32. vers. *Ad secundum*, plenè *Jal. in d. l. Quod iust.*, & num. 23. vers. *Inter-locutoria*. Tamen lectus sit in interlocutoria lata super incompetentia; quia cum habeat vim diffinitivae, & iudicis officium totaliter extinguit, non potest contrario impetio revocari, ut hic est casus, qui non reperitur alibi secundum Card. in 2. not. Et est communis conclusio, quam hic firmant Buer. num. 11. Imol. num. 4. Abb. n. 3. & Felin. num. 1. Paul. de Cast. conf. 281. in causa *ista*, num. 2. vers. *Nam uno dicitur*, lib. 1. Angel. & Roman. loc. citato, & ad textum in c. *Dilecti*, il. vers. *de paben*, ubi aperte videtur probari contrarium, responde, ut hic per Imol. num. 5.

Ampliat hanc conclusio, ut locum habeat etiam si iudex, qui pronunciat se incompetentem, male pronunciat, eo quod alius esset competentem, ut hic est casus secundum Collectarium in princip. & Carrio. num. 4. nam isti iudices qui pronunciant se incompetentes, jurisdictionem habebant; quia etsi rescriptum delegationis causae esset subreptitum, quia vidua illud impetravit suggestio mendacior pauperatis; tamen per huiusmodi rescriptum ad lites fuit illis collata jurisdictione, licet elidibilis esse exceptionis, ut cap. *Super litteris*, cum materia supra de rescriptis, & scripti plenè in c. *Ad antientiam*, l. *primam*, num. 31. & 38. *ad titul.* & tamen, quia sic pronuncians jurisdictionem à se abdicavit, non poterant illam reassumere, & aperte hic deciditur.

Limita primò eandem conclusionem ut procedat in iudice Delegato, prout loquitur hanc Decretalis, non autem in iudice ordinario. Et ita eam limitant Bald. in l. *Praxos* in 2. oppos. C. *Quomodo*, & *quand. iudex*, & in l. *penult.* C. *De pab. Et Paul. de Cast. in d. l. *Quod iust.*, & in l. *Pater*, in fin. ff. *Si quis ius dicit. non obtemperat*. Ratio limitationis est, quia in iudice Delegato, qui se incompetentem pronunciat, non remanent aliqua reliqua jurisdictionis, super qua fundari possit revocatio interlocutoriae. At lectus est in Ordinario, quia sibi firma remanet sua ordinaria jurisdictione. Et quavis contrarium teneant Roman. singular. in incipien. *Si iudex*, & Marian. Socin. in cap. *Qualiter*, l. *primam*, de accusatione, eo quod necque in Ordinario remanet aliqua iudicatio in illa causa, in qua pronunciat se jurisdictionem non habere; magis tamen placeat prima opinio, quam etiam dicit verior Felin. hic num. 2. vers. *Limita prima*.*

Limita secundò praedictam conclusionem ut locum non habeat si ab huiusmodi interlocutoria appellatum fuerit, tunc enim poterit delegatus illum revocare. Ratio est, quia sententia huiusmodi, quavis inspecto futuro eventu per appellationem sic tantum suspensa, cap. *Venerabili*, de iuribus. Oldrad. conf. 256. *Contra pronunciam*, in princ. num. 2. vers. *Sed in causa nostro*; tamen inspecto statu praesenti dicitur extingui, adeo ut perinde sit ac si non fuisset facta; text. est in l. 1. §. *in*, ubi provocacionis remedio condemnationis extinguitur pronunciatio, ff. *Ad Turpilianam*, & declarat Bartol. in sua quest. 9. incipien. *Iudex per imperitiam*, in princ. & Fulfus Alex. conf. 35. *Posthemate*, num. 5. & 6. lib. 4. Ca.

Limita quartò praedictam conclusionem, ut vendicat sibi locum in iudice, qui fuit datus in causa principaliter, non autem in eo, qui fuit datus accessorie, ut est executor in causa beneficii; nam si talis pronunciet se non esse executores, non propterea abdicat à se jurisdictionem, quin possit revocare, quia cum adhuc perduraret principaliter, super qua fuit deputatus executor, non potuit sua pronunciatio in partem auferre; non enim iniqua pronunciatio executoris nocet impetranti, ut notat glol. magna in fin. in cap. *Si soli*, de concess. paben. lib. 6. & ita limitat hoc cap. Felin. hic num. 3. post Paul. de Lazar. & Gemin. in cap. *Super gratia*, de off. deleg. ead. lib.

Tertio nota ibi, *ad eorumdem iudicium* redirent examen partem non posse ex pacto prorogare jurisdictionem iudicis Delegati, qui pronunciat se esse incompetentem, etiam si alius esset competentem. Primitivo est, quia prorogatio fieri non potest in eum, qui iudicium in-

Castill. conf. 34. num. 2. Roman. conf. 41. num. 2. Sed si sententia super incompetentiam non fuisset lata, iudicis potestas remanisset integra, ut est clarum. Ergo eodem modo remanet post interpositam appellationem; & sic potest Delegatus suam interlocutoriam revocare, juxta regulam, cap. *Cum cessante*, de appellat. in Domini de Rotodres. 74. incipien. *de iudicibus*, alia 9. & de off. 86. incipien. *Si a pronunciatore*, alia 12. de appellat. in novis, ubi decidunt ut si iudex pronunciat se super desertione appellationis, & ab huiusmodi pronunciatore fuerit appellatum, possit iudex suam interlocutoriam revocare, & appellatorem reponere in primis terminis, iuxta textum in dict. cap. *Cum cessante*, & cap. *Si a iudice*, de appellat. lib. 6. & ita singulariter limitant hoc cap. Et quavis Paulus de Castro in preallegat. conf. 281. num. 2. vers. *Nec obstat quaedam descriptio Rota*, lib. 1. dicit decisionem Rota loqui quando super desertione fuit pronunciatum incidenter, secus si principaliter, & ulterius miretur de decisione illa dicitur nullum ex scribentibus in iure civili, vel canonico tacere talem distinctionem an fuerit appellatum, an non, nec iure probari; tamen non videtur recedendum à limitatione Rota, quia ratio superius ponderata multum stringit, & decisionem illam legitur Buer. & Abbas in cap. *Perseus*, l. *secundo*, de appellat. Imola. & Abb. in d. cap. *Cum cessante*, Felin. hic num. 2. & idem Abb. in cap. *Causidictio*, l. *ultimo*, de paben, ubi de hoc est textus valde singularis, secundum unam lectionem.

Limita tertio conclusionem ut supra firmatam ut procedat quando iudex pronunciat se incompetentem super principali negotio sibi commissio; sed si super aliquo incidenti, seu dependenti à negotio principali. Ratio est, quia talis interlocutoria cum non extinguat funditus officium iudicis non habet vim diffinitivae; & ideo potest contrario impetio revocari iuxta regulam d. l. *Quod iust.*, & per Geminaurum in cap. *in 2. notab.* de elec. lib. 6. quam limitationem ponit Salicet. in l. *Post sententiam*, C. *De sentent.* dicens sententiam intelligere textum in d. c. *Dilecti*, & consensit Paul. de Castro in d. l. *Quod iust.*, & Felin. hic num. 2. in tertia linea.

Limita quartò praedictam conclusionem, ut vendicat sibi locum in iudice, qui fuit datus in causa principaliter, non autem in eo, qui fuit datus accessorie, ut est executor in causa beneficii; nam si talis pronunciet se non esse executores, non propterea abdicat à se jurisdictionem, quin possit revocare, quia cum adhuc perduraret principaliter, super qua fuit deputatus executor, non potuit sua pronunciatio in partem auferre; non enim iniqua pronunciatio executoris nocet impetranti, ut notat glol. magna in fin. in cap. *Si soli*, de concess. paben. lib. 6. & ita limitat hoc cap. Felin. hic num. 3. post Paul. de Lazar. & Gemin. in cap. *Super gratia*, de off. deleg. ead. lib.

Tertio nota ibi, *ad eorumdem iudicium* redirent examen partem non posse ex pacto prorogare jurisdictionem iudicis Delegati, qui pronunciat se esse incompetentem, etiam si alius esset competentem. Primitivo est, quia prorogatio fieri non potest in eum, qui iudicium in-

risdictionem non habet, l. *Praxos* num. 2. de iurisdic. num. 2. in l. *de cap. Significantibus*, cum materia infra, de foro iudic. l. *secundum Innocent. hic num. 5. in ver. Resumptis*, Host. num. 12. Jo. Andr. num. 8. & Imol. num. 7. Talis autem est Delegatus, qui pronunciat se jurisdictionem non habere; abdicat enim à se jurisdictionem etiam si male pronunciat, ut hic est casus secundum Collectar. in princ. Nam ut inquit Bald. num. 3. talis interlocutoria funditus eradicat jurisdictionem, nisi ut non remaneat aliqua reliqua, quae possit prorogari, vel demum ad jurisdictionem sic esse redire; nam jurisdictione extincta non potest per partes rescitari, secundum Imol. num. 8. Non obstat textus in leg. *Si quis in causa scribenda*, C. *De pab.* quia secundum eas ille ex procedit quando quis habet plures iudices Ordinarios, ut Scholasticus Bononiae, qui habent iudices Episcopum, Patrem, & Magistrum suum; nam si Scholasticus faciat pactum de litigando sub uno ex illis, tenet pactum. Secus si ex pacto velit prorogare jurisdictionem in eum, cuius jurisdictioni non subest; quia nihilominus non cogitur inivis eorum colligere, ut in l. *Si conventa*, ff. *De iurisdic. omnium iudic.* & ita contingit in casu huius cap. quia partes consentiunt libi iudices delegatos, qui jurisdictionem à se potius abdicaverant. Secunda ratio est, quia etsi praedicti iudices alii essent Ordinarii, tamen partes non intendebant illorum jurisdictionem ordinariam prorogare, sed priori commissioni innitebantur, quasi ex debito, cum tamen non tenebantur, tum quia delegatio fuerat subreptive impetrata suggestio mendacior pauperatis; tum quia iudices pronunciant se jurisdictionem non habere, atque ita partes errabant in iure, vel in facto, quorum utrumque prorogationem immodi, l. 1. in prin. ff. *De iurisdic. omnium iudic.* Non obstat quod per viam compromissi partes consentire possint etiam in eum, qui non praedicti jurisdictioni, l. *Praxos*, & l. *Sed est in servum*, §. 1. ff. *De aliter. cum finit.* Bart. in tract. *de arbit. in princip.* Quoties respondetur in casu huius cap. partes non compromissis tanquam in arbitrio, sed fecerunt pactum de redeundo ad illos iudices, sicut erat de iure, & sic per viam prorogationis, quod fieri non potuit, in ex dictis patet, & declarat Innocent. hic in fin. Et ex hoc inferit Bald. num. 5. ut clausula quo partes redeunt ad primos iudices, appositum in compromisso non laesat compromissum; quia litigatores non intendebant compromittere in iudices, sed redire ad jurisdictionem ipsorum; quod est bene notandum secundum eum, sequitur Imol. num. 14.

Quarto nota ibi pronunciantur iudices esse non tantum assilare an sus sit iudicium, ut dicit textus in l. *Si quis ex aliena*, ff. *De iudic.* sed etiam pronunciare, ut hic patet evidenter secundum Host. num. 11. Joann. Andr. num. 7. in ver. *Pronunciare*, & Imol. num. 6.

Quinto nota ibi, *resumptis* Quod ubi iudicium ipso iure competit, sed est exceptione elidibilis, prout contingit in rescriptis contentiosis ad lites ratione subreptionis, cap. *Super litteris*, supra de rescriptis, per pronunciatorem super exceptione fundens; & sic ipso iure extinguitur iudicium; quod satis probatur hic
 M m j
 secun-

secundum Anton de Butr. num. 12. & Imol. us. 4. quia si post pronuntiationem remanserunt illi iudicibus aliquae reliquae jurisdictionis, licet esse potuisset ex pacto eorum jurisdictionis prorogari, cuius contrarium hic deciditur.

Venit ad apparatus. & pro explanatione materiae tria sunt intelligenda. Primum, quae sint personae miserabiles. Secundum, an tales dici possint quamvis divitiis abundant. Tertium, an, & in quibus casibus huiusmodi personae sub sint jurisdictioni Ecclesiae.

Primo igitur QUÆRO, quae sint personae miserabiles.

Proposuitur haec quaestio generaliter, & circumscripto effectu, de quo agitur in tertia quaestione.

Et quidem auctor Arist. 2. Ethic. in tit. de miseris dicitur. 11. Quae exigitur, & dolorem afferunt, & ad incertum perducunt, omnia miserabilia sunt, & quae contingunt perire, & destruendi vim habent, & quae mala a fortuna proveniunt, magnoque sunt, & quae verò dolorem afferunt, & incertum, sunt mores, verbera, corporum vexationes, senectus, morbi, & cibi penuria, quae a fortuna proveniunt mala, haec feruntur, a amicis penitus spoliantur, aut cum paucis relinquitur: quo sit miserabile sit ab amicis, & familiaribus divelli, deformitas, ambecillitas corporis, membri alicuius privatio. Atque haec quidem, & cetera huiusmodi sunt, quae homines ad misericordiam movent. Haec Aristot.

Sed iure nostro miserabiles personae in genere dicuntur omnes, quibus natura movetur ad misericordiam, propter fortunae injuriam. Sic probat textus in l. un. §. Quod si pupilli, c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, & dicitur in 2. c. in summo, illius tit. num. 4. & sequuntur Host. hic, num. 1. Joan. Andr. num. 2. Bellamer. in princ. Alber. in dictione, inter miserabiles, Stephan. Aulret. ad Guidopap. de off. 3. 66. in ver. Miserabiles, Rebuff. in tr. de sent. provis. art. 3. in pl. in. Afflicti. de off. 2. 7. in princ. Et dicuntur miserabiles, quia propter miseriam, in qua sunt constituti sunt misericordia digni, ut c. licet, in praed. de censu, cap. Omnia, 7. quae 1. & in Authen. ut immo ante super. donat. in princ. & ibi

23. glos. i. col. 5. Dicitur enim misericors quasi super miseria alterius miserum habens cor, ut inquit D. Thomas in 2. 2. lect. 1. in princ. Est autem miseria non quicumque defectus, sed tantum defectus naturae rationalis, quia opponitur felicitati, ut idem docet in 1. part. qu. 21. art. 4. & in 2. 2. qu. 10. art. 1. Alibi dicitur personae miserabiles, quae causas propriae administrare non possunt, ut cap. 1. in fin. infra de postulan. Cardin. hic in 1. quae. sed de hoc latius infra in 2. qu. num. 54. & seq.

24. In specie autem quae personae sint miserabiles Bart. & Bald. in l. un. in fin. c. Quamvis Imperator, concludunt esse relinquendum arbitrio iudicis, sed hoc dicitur limitari Doctores, ut non procedat in illis casibus, in quibus iure expressum est, ut aliqua persona sit miserabilis, ita Marian. Socin. in c. Ex tenore, num. 4. de for. comper. Covar. practice. qu. cap. 6. num. 3. in fin. & Menochius de arbitrat. iudic. in addit. ad librum secundum cas. 66. num. 1. & merito, quia in his, quae sunt a iure determinata, iudicis arbitrium non intrat, c. De causis, §. illa, supra. ed. cap. fin. de

transact. lib. 1. §. An Prator, ff. De iur. de liber. cum concordant, de quibus per Host. in d. c. De causis, num. 9.

26. In iure autem cautum est, ut dicatur personae miserabiles infirmitate, secundum Innocentium hic num. 1. cui ceteri adspiciuntur, videlicet viduae, pupilli, & orphanus, ut in d. l. un. c. Quamvis Imperator, cap. 1. & 2. 87. dist. 2. super. quibusdam, §. Cum autem infra. . . de ver. signif.

27. & dicitur vidua non tantum cuius maritus mortuus est, ut c. Vidua, & ibi glos. 1. & Archid. 24. dist. sed etiam quae maritum non habuit, l. Matum, §. Viduam, ff. De verb. signif. ubi textus, & nota glos. in d. cap. 1. Bart. in d. l. un. num. 4. & Guidopap. de off. 3. 66. num. 2. licet glos. 2. in d. l. un. videatur intelligere illum textum strictè pro mulieribus, quae virum habere desierunt. Generaliter in materia stricta teneri potest opinio, glos. sed in materia larga, & favorabilis vidua dicitur, licet improprie, etiam quae virum non habuit, secundum Felin. hic num. 8. quae de re iustissime dicitur Covar. practice. quae. cap. 7. num. 2. Sed & illa, quae habet maritum incertum, vel ad perpetuum carcerem damnatum, aut profectum dicitur, & miserabilis persona, secundum Bald. in l. fin. per glos. ibi in fin. ff. De plagis, & Felin. hic num. 8. Pupillus autem dicitur qui simul impubes est, & extra potestatem patris, vel morte, vel emancipatione, l. Pupillus, ff. de ver. signif. & orphanus, qui infra quartum decimum annum exiit ex parentibus orbanus est, ut per Rebuff. in commentar. ad Constitutiones Regis Galliar. tom. 1. in tit. de sen. provisional. in glos. ut col. 2. vers. Secundo orphanus, & Mehoch. de arbitrat. in addit. ad lib. 2. cas. 66. num. 7. Covar. Quam differentiam inter pupillum, & orphanum constituit Paulus de Castro in rubr. c. Quamvis Imperator, & Roland. à Valle pract. qu. 247. num. 3. & de Ecclesia, Civitate, agrariis, & mercedibus consule Menochium d. cas. 66. à num. 25. usque ad numerum 32.

28. Et idem intelligit de Mercatoribus si in relineis, vel pedagijs graventur, per jura praescripta. Unde si graventur passagij iniuste possunt immediate conqueri coram iudice. Ecclesiastico quando sunt in itinere, quia dicuntur miserabiles, cum sustineant in itinere multos labores, & pericula, ut per Alex. conf. 130. Super eo, in fin. lib. 7. & hic per Bald. num. 8. & Felin. num. 6. qui ad hoc allegat Anchar. & Joan. de Anan. in cap. fin. de iudic. Ubi dicunt negotiatores existentes in mundis posse agere coram Ecclesiastico. De Romipetis vide Bullam Caenae §. 10.

29. Idemque intelligit de manumissis ad Ecclesiam, vel eis commendatis, aut ad eum committentibus, c. Eos qui, & c. sep. 87. dist. 1. fin. c. De his qui ad Ecclesiam, & inter alia, infra de immunit. Eccles. Item de penitentibus, & Alind. in quae. 1. de quibus patet Covar. practice. cap. 34. à num. 3. Idem de officibus Ecclesiae liberis, rusticis, uxoris, filijs, & servientibus, ut l. Assumptio, ff. ad municipal. l. Cum quatuor puella, ff. De iurisdic. omni. ind. l. 1. c. 2. c. De Episcop. & Cler. c. Inductum, 79. dist. & de his vide quod scripsi in cap. 2. infra de for. comper. l. un.

30. Secundo QUÆRO, An vidua, pupillus, Caecus, & alij, de quibus in praecedenti quaestione, sunt miserabiles personae si divites sint. Viduum non esse personam miserabilem si sit lucuplet tenet Speculat. tit. de adve. §. 1. num. 7. Host. hic num. 1. vers. Non tenent omnia vidua Joan. Andr. num. 2. in ver. Et dives. Bellam. in princ. in ad. ver. Cardin. in l. nos. & in 1. quae. Alex. in l. 1. col. 5. vers. Nec obstat, ff. De iur. mar. Decius in l. 1. num. 8. ff. De iurisdic. omni. ind. & in c. Ceterum, num. 72. de iudic. Idemque de viduis, pupillis, & orphanis notant idem Speculat. in tit. de iustitiam. ed. §. Non vero aliqua vers. in fin. num. 62. Host. in cap. 1. num. 3. in fin. & dicitur Joan. Aulret. num. 7. & infra de postul. ubi aliter non carnes viduas, & pupillos, & orphanos, & committit debere miserabiles reputari, quia multi divites sunt, & potentes; & in talibus magis est consideranda oppressio potentia, quam vocalis nominatio personarum. Et inde fit, ut tales non gaudeant beneficio l. un. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, nisi concurrat paupertas, ut firmiter Specul. loco proximo citat. Paul. de Castro in rubr. c. col. Alex. conf. 121. in processu, num. 14. lib. 1. ubi ait pupillos, & orphanos tunc enumerari in-

31. ter personam miserabiles, & tunc beneficio d. l. un. quando sunt pauperes, alias secus: & de iud. idem dicitur in conf. 126. in h. de iustitiam, num. 9. lib. 4. & cum sequitur Jal. in l. Tota tenore, col. 5. in princ. ff. De legat. 1. & Addent. ad Guidopap. de off. 3. 66. Idem tradit Maranta in spec. dist. 9. mon. 195. Cornel. Benincal. in tract. de privi. pauper. quae. 4. num. 12. & Tiraquell. in l. 37. si quando, in ver. Facultatem, num. 1. circa fin. c. De revocan. donat. Inde etiam fit ut in statuto disponente ut de relictis miserabilibus personis non solvatur gabella, non comprehendantur tales si divites sint, ut ex Baldo dicitur Alex. d. conf. 126. num. 9. Sed & constitutio Regni, quae providet pupillis, viduis, & alijs tibi nominatis de advocato, locum non habet nisi in viduis, & pupillis pauperibus, Quod si divites abundarent, non teneretur pro eis advocatus pauperum advocare; quia non dicerentur miserabiles personae, ut tradit Afflicti in consil. Regni. Consil. lege praesenti, col. 2. similiter caecum non pauperem inter personas miserabiles non adnumerari, & idcirco non esse à collecta immunitate, tenet Cardin. hic in 6. quae. in fin. & in cap. Licet, in fin. de cens. & Petr. Antibol. in tract. De mortu. in 3. part. principali num. 28. inter tractatus communes, tom. 11. fol. 60.

32. Ad hanc partem inducitur primò hoc cap. ubi patet littera à vidua impetrata esse nullas, quia expressit se pauperem, cum tamen esset nobilis, & dives. Propterea enim iudices se jurisdictionem non habere pronunciarunt, & bene secundum Host. num. 8. in ver. Pronunciaverunt. Ergo pro vidua divite Pontifex non rescribit, nec illi dat iudices; & consequenter talis non dicitur miserabilis persona. Secundo inducitur d. rubr. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, vel miserabiles, & pondet ando particulam vel, quae ponitur inter diversa, l. Haec ver. ff. De ver. signif. & sic absolute pupilli, & viduae inter personas miserabiles non numerantur: & ita rubricam inducit Alex. in praed. conf. 121. n. 14. lib. 1.

33. Tertio inducitur textus in cap. 1. infra de postul. ubi miserabiles personae dicuntur quae propriae causas administrare non possunt; subaudi quoad sumptos secundum Cardin. hic in 1. quae. Tales autem dici non possunt viduae, pupilli, & orphanus, qui opibus abundant, ut per se patet. Quarto ut formaliter arguitur hic Host. num. 1. vers. Non tamen omnia vidua & Joan. Andr. num. 2. in ver. Et dives, mulier, de qua hic, erit dives: ergo non miserabilis, licet vidua; quia si dicitur miserabilis, super quae natura movetur ad miserandum, ut diutino morbo gravata, fatigata, & debilis, d. l. un. c. Quamvis Imperator, vel pauper oppressa, vel desolata, c. Desponsa, 87. dist. sed illa erat nobilis, & dives, & per consequens potens, quia pecunia obediunt omnia, Eccl. 10. Igitur non miserabilis. Contrarium tenet Azo in summa. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, ubi ait, miserabiles dicitur senes decrepitos, & diuturno morbo fatigatos, & debiles, & omnes, quibus natura movetur ad miserandum propter fortunae injuriam, etiam divites sint; & cum sequuntur Rebuff. in praed. tit. de sent. provis. art. 3. in glos. fin. & Stephan. Aulret. ad Guidopap. de off. 3. 66. in ver. Miserabiles,

Idem de Senibus, cap. 1. 87. dist. de quibus egi latissime in c. Cum sit, infra de convers. tuncq. Idem de omnibus liberis, cap. Liberi, 87. dist. Rursus idem intelligit Innoc. de exco. mularis mentibus idem propositis, capivis, debilibus, furiosis, ac diuturno morbo fatigatis, cap. licet infra de conversione c. Cum percussio, 7. quae. 1. cap. 2. infra de ver. signif. edic. cap. 1. de ruffini spoliis, l. iudices, c. De Episcop. audent, & d. l. un. c. Quamvis Imperator, & inter captivos recentiores etiam caecitati, qui inter personas miserabiles numerantur, ut notat Bart. in tract. de iure. in fin. Matih. in tract. termin. §. Non videndum, num. 11. Ac idem idem de Cetero signis, cap. ad liberat. in, infra de iudic. Spectatores omnes personae dicuntur miserabiles secundum Innocentium, cui consentiunt hic Hostien. num. 5. & loq. Joan. Andr. & Bellam. ambo num. 4. Bar. cum. 22. Cardinal. num. 3. in 6. quae. Imol. num. 19. Abb. num. 6. vers. Quasi secundum statum, & Joan. de Anan. num. 5. vers. Quae attenduntur, & Henric. Boich. in c. Ex tenore circa fin. de for. comper. Quibus adde Judaeos noviter ad fidem convertos; nam & hi dicuntur miserabiles personae secundum Innoc. in c. Iudei, l. secunda, infra de iudic. quem hic sequuntur Card. in 6. quae. in fin. Joan. de Anan. num. 5. ad fin. & Felin. num. 8. in fin. vers. Item nota quod Iudei noviter converti. Item his adde expostos, ut in cap. ult. 87. dist. secundum Cardin. hic in 6. quae. circa finem. Personae tamen supra numeratae ponuntur per modum exempli, quod regulam non restringit; nam & aliae possunt esse miserabiles si in eas quibus concurrat, quae movet ad habendam de ipsis misericordiam, ut per eundem Cardinalem in 12. quae. post prior. Antient. Morales veniunt appellatione miserabilium personarum, ita ut frui possint beneficio l. un. c. Quamvis Imperator, vide Covar. pract. qu. 247. num. 3. & de Ecclesia, Civitate, agrariis, & mercedibus consule Menochium d. cas. 66. à num. 25. usque ad numerum 32.

34. Secundo QUÆRO, An vidua, pupillus, Caecus, & alij, de quibus in praecedenti quaestione, sunt miserabiles personae si divites sint. Viduum non esse personam miserabilem si sit lucuplet tenet Speculat. tit. de adve. §. 1. num. 7. Host. hic num. 1. vers. Non tenent omnia vidua Joan. Andr. num. 2. in ver. Et dives. Bellam. in princ. in ad. ver. Cardin. in l. nos. & in 1. quae. Alex. in l. 1. col. 5. vers. Nec obstat, ff. De iur. mar. Decius in l. 1. num. 8. ff. De iurisdic. omni. ind. & in c. Ceterum, num. 72. de iudic. Idemque de viduis, pupillis, & orphanis notant idem Speculat. in tit. de iustitiam. ed. §. Non vero aliqua vers. in fin. num. 62. Host. in cap. 1. num. 3. in fin. & dicitur Joan. Aulret. num. 7. & infra de postul. ubi aliter non carnes viduas, & pupillos, & orphanos, & committit debere miserabiles reputari, quia multi divites sunt, & potentes; & in talibus magis est consideranda oppressio potentia, quam vocalis nominatio personarum. Et inde fit, ut tales non gaudeant beneficio l. un. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, nisi concurrat paupertas, ut firmiter Specul. loco proximo citat. Paul. de Castro in rubr. c. col. Alex. conf. 121. in processu, num. 14. lib. 1. ubi ait pupillos, & orphanos tunc enumerari in-

35. ter personam miserabiles, & tunc beneficio d. l. un. quando sunt pauperes, alias secus: & de iud. idem dicitur in conf. 126. in h. de iustitiam, num. 9. lib. 4. & cum sequitur Jal. in l. Tota tenore, col. 5. in princ. ff. De legat. 1. & Addent. ad Guidopap. de off. 3. 66. Idem tradit Maranta in spec. dist. 9. mon. 195. Cornel. Benincal. in tract. de privi. pauper. quae. 4. num. 12. & Tiraquell. in l. 37. si quando, in ver. Facultatem, num. 1. circa fin. c. De revocan. donat. Inde etiam fit ut in statuto disponente ut de relictis miserabilibus personis non solvatur gabella, non comprehendantur tales si divites sint, ut ex Baldo dicitur Alex. d. conf. 126. num. 9. Sed & constitutio Regni, quae providet pupillis, viduis, & alijs tibi nominatis de advocato, locum non habet nisi in viduis, & pupillis pauperibus, Quod si divites abundarent, non teneretur pro eis advocatus pauperum advocare; quia non dicerentur miserabiles personae, ut tradit Afflicti in consil. Regni. Consil. lege praesenti, col. 2. similiter caecum non pauperem inter personas miserabiles non adnumerari, & idcirco non esse à collecta immunitate, tenet Cardin. hic in 6. quae. in fin. & in cap. Licet, in fin. de cens. & Petr. Antibol. in tract. De mortu. in 3. part. principali num. 28. inter tractatus communes, tom. 11. fol. 60.

36. Ad hanc partem inducitur primò hoc cap. ubi patet littera à vidua impetrata esse nullas, quia expressit se pauperem, cum tamen esset nobilis, & dives. Propterea enim iudices se jurisdictionem non habere pronunciarunt, & bene secundum Host. num. 8. in ver. Pronunciaverunt. Ergo pro vidua divite Pontifex non rescribit, nec illi dat iudices; & consequenter talis non dicitur miserabilis persona. Secundo inducitur d. rubr. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, vel miserabiles, & pondet ando particulam vel, quae ponitur inter diversa, l. Haec ver. ff. De ver. signif. & sic absolute pupilli, & viduae inter personas miserabiles non numerantur: & ita rubricam inducit Alex. in praed. conf. 121. n. 14. lib. 1.

37. Tertio inducitur textus in cap. 1. infra de postul. ubi miserabiles personae dicuntur quae propriae causas administrare non possunt; subaudi quoad sumptos secundum Cardin. hic in 1. quae. Tales autem dici non possunt viduae, pupilli, & orphanus, qui opibus abundant, ut per se patet. Quarto ut formaliter arguitur hic Host. num. 1. vers. Non tamen omnia vidua & Joan. Andr. num. 2. in ver. Et dives, mulier, de qua hic, erit dives: ergo non miserabilis, licet vidua; quia si dicitur miserabilis, super quae natura movetur ad miserandum, ut diutino morbo gravata, fatigata, & debilis, d. l. un. c. Quamvis Imperator, vel pauper oppressa, vel desolata, c. Desponsa, 87. dist. sed illa erat nobilis, & dives, & per consequens potens, quia pecunia obediunt omnia, Eccl. 10. Igitur non miserabilis. Contrarium tenet Azo in summa. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, ubi ait, miserabiles dicitur senes decrepitos, & diuturno morbo fatigatos, & debiles, & omnes, quibus natura movetur ad miserandum propter fortunae injuriam, etiam divites sint; & cum sequuntur Rebuff. in praed. tit. de sent. provis. art. 3. in glos. fin. & Stephan. Aulret. ad Guidopap. de off. 3. 66. in ver. Miserabiles,

38. ter personam miserabiles, & tunc beneficio d. l. un. quando sunt pauperes, alias secus: & de iud. idem dicitur in conf. 126. in h. de iustitiam, num. 9. lib. 4. & cum sequitur Jal. in l. Tota tenore, col. 5. in princ. ff. De legat. 1. & Addent. ad Guidopap. de off. 3. 66. Idem tradit Maranta in spec. dist. 9. mon. 195. Cornel. Benincal. in tract. de privi. pauper. quae. 4. num. 12. & Tiraquell. in l. 37. si quando, in ver. Facultatem, num. 1. circa fin. c. De revocan. donat. Inde etiam fit ut in statuto disponente ut de relictis miserabilibus personis non solvatur gabella, non comprehendantur tales si divites sint, ut ex Baldo dicitur Alex. d. conf. 126. num. 9. Sed & constitutio Regni, quae providet pupillis, viduis, & alijs tibi nominatis de advocato, locum non habet nisi in viduis, & pupillis pauperibus, Quod si divites abundarent, non teneretur pro eis advocatus pauperum advocare; quia non dicerentur miserabiles personae, ut tradit Afflicti in consil. Regni. Consil. lege praesenti, col. 2. similiter caecum non pauperem inter personas miserabiles non adnumerari, & idcirco non esse à collecta immunitate, tenet Cardin. hic in 6. quae. in fin. & in cap. Licet, in fin. de cens. & Petr. Antibol. in tract. De mortu. in 3. part. principali num. 28. inter tractatus communes, tom. 11. fol. 60.

39. Ad hanc partem inducitur primò hoc cap. ubi patet littera à vidua impetrata esse nullas, quia expressit se pauperem, cum tamen esset nobilis, & dives. Propterea enim iudices se jurisdictionem non habere pronunciarunt, & bene secundum Host. num. 8. in ver. Pronunciaverunt. Ergo pro vidua divite Pontifex non rescribit, nec illi dat iudices; & consequenter talis non dicitur miserabilis persona. Secundo inducitur d. rubr. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, vel miserabiles, & pondet ando particulam vel, quae ponitur inter diversa, l. Haec ver. ff. De ver. signif. & sic absolute pupilli, & viduae inter personas miserabiles non numerantur: & ita rubricam inducit Alex. in praed. conf. 121. n. 14. lib. 1.

40. Tertio inducitur textus in cap. 1. infra de postul. ubi miserabiles personae dicuntur quae propriae causas administrare non possunt; subaudi quoad sumptos secundum Cardin. hic in 1. quae. Tales autem dici non possunt viduae, pupilli, & orphanus, qui opibus abundant, ut per se patet. Quarto ut formaliter arguitur hic Host. num. 1. vers. Non tamen omnia vidua & Joan. Andr. num. 2. in ver. Et dives, mulier, de qua hic, erit dives: ergo non miserabilis, licet vidua; quia si dicitur miserabilis, super quae natura movetur ad miserandum, ut diutino morbo gravata, fatigata, & debilis, d. l. un. c. Quamvis Imperator, vel pauper oppressa, vel desolata, c. Desponsa, 87. dist. sed illa erat nobilis, & dives, & per consequens potens, quia pecunia obediunt omnia, Eccl. 10. Igitur non miserabilis. Contrarium tenet Azo in summa. c. Quamvis Imperator, inter pupillos, & viduas, ubi ait, miserabiles dicitur senes decrepitos, & diuturno morbo fatigatos, & debiles, & omnes, quibus natura movetur ad miserandum propter fortunae injuriam, etiam divites sint; & cum sequuntur Rebuff. in praed. tit. de sent. provis. art. 3. in glos. fin. & Stephan. Aulret. ad Guidopap. de off. 3. 66. in ver. Miserabiles,

biles. Et in specie de vidua, pupillo, & orphano hoc firmat Innoc. hic: nam cum eos communitur inter personas miserabiles, & veris Pupillorum autem sic ait: (Pupillorum autem & orphanorum causas audiet Ecclesia non negligente iudice seculari eis facere iustitiam, etiam si sint divites, sicut de viduis diximus: & consentit Cardinal. num. 2. in 2. opposit. ubi dicit viduam quoniam divitem, tamen videtur miserabilem respectu iudicis, quia non potest administrare proprias causas, sed per alium cogitur esse in iudicio, nec habet specialem defensorem, scilicet maritum. Idem voluit Innoc. in cap. Ex parte, num. 1. in fin. de iur. compet. ubi ait, defensionem viduarum ex specialigratia, & in odium spoliatorum esse Ecclesie reservatam etiam si vidua sint divites. Et eodem modo privilegium d. l. Paucis, c. Quamvis Imperat. inter pupillo & vid. concessum miserabilibus persona competere viduis, pupillis, orphanis, & consimilibus, etiam si divites essent, firmant Azo ubi supra. Alber. in d. leg. un. col. 2. vers. Sed nunquid si tales, & tractat. statim. quest. 112. incipien. Quis ergo si proditor, part. 1. Item in consuetudine stratum. Aillic. decis. 257. Nevejan. in 2. supra. sup. fol. 25. col. 3. Rolan. a Valle cons. 76. pluribus causis, num. 44. lib. 1. plenè Nat. cons. 590 circa presentem. num. 8. Covarr. practica. quest. cap. 6. num. 2. Thelaur. decis. 177. num. 7. Vincent. de Franch. decis. 100. num. 19. Viu. decis. 459. num. 12. & decis. 521. a num. 7. Menoch. de arbit. in addit. ad librum secundum casu 66. num. 9. & 18. Et hanc septentiam ut magis communem, & iuri, & equitati que consentaneam quot die amplectitur, & servat Signatur. 2. in tit. de communi. advocat. casus, §. 2. num. 31. Quam etiam prohibuit Rota in Romana Cotalis Testis 15. Februarii 1593. coram Litra inter impressas apud eundem Marchel. d. l. a part. 2. pag. 369. Et servatur etiam in Senatu Pedemontano, in Concilio Neapolitano, in Senatu Patavino, in Senatu Cathaloniz, & in Regia audientia Barensi, ut novissime refert Novat. in tract. de elec. & variat. fori. quest. 30. ubi late.

Pro qua allegatur primò hæc Decretalis: nam litteræ delegationis, quas hæc vidua nobilis, & dives impetravit sub illa expressione pauper-tatis, non fuerunt ipso iure nulle ab initio, ut supponitur in primo argumento contrario, sed manserunt in suspensio, eorumque validitas pendebat ex negligentia iudicis secularis, quatuor-tesione manente iudices delegati bene potuerunt pronuntiare se incompetentes. Ergo hæc vidua, quamvis locuples, erat persona miserabilis, & de foro Ecclesie; alioquin litteræ ab initio non mansissent in suspensio, sed fuissent nulle ipso iure, cum pro laico non miserabili Pontifex non referbat, nec illi det iudices. Unde Butr. hic num. 3. Nota, inquit, quod Delegatio causæ inter laicos ad petitionem miserabilis personæ non pauperis non est nulla, sed pendet validitas ex negligentia Ordinarii. Idem tenet Imol. num. 12. & Abb. num. 6. & idem Abbas in c. Licet ex suscepra, num. 7. vers. Si vero alius miserabilis, inf. de for. competens. & est communis opinio, ut loquitur Butr. hic num. 18. vers. Communis opinio.

Secundò pro hac parte allegatur cap. Ex parte, de foro conyat. ubi vidua dives, imò & Regia ratione spoli, de quo conquiratur, est principaliter de foro Ecclesie, & coram ecclesiastico iudice experitur, ut ibi etiam notat Innocent. num. 1. in fin. & communiter scribitur, & consequenter est miserabilis persona, quia laicus non miserabilis etiam in causa spoli non est directus, & principaliter de foro Ecclesie, ut plenè dicam infra num. 72. & 84.

Tertio pro hac opinione inducitur textus in d. leg. un. c. Quamvis Imperat. inter pupill. & vid. nam dicitur ibi: (Si pupilli, vel vidua, aliquæ fortunæ iniuria miserabilibus iudicium nostræ Serenitatis oraverint, cogantur adversarij examini nostro sui copiam hæere.) Ponderandum est namque Imperatorem ibi appellare pupillos, & viduas miserabiles: quia pupillus amittit patrem, seu patria potestate exivit intra quatuordecimum annum, & vidua amittit virum: & hæc est fortunæ iniuria, quia ex hoc consequitur, ut neuter sibi possit in propriis causis operam ferre; pupillus propter aetatem, vidua propter lexis imbecillitatem: hoc enim est miseratio dignum, uxores, & filios maritorum, & parentum subsidio orbatos conspiciere. Quod procedit etiam si non subit timor oppressiois, ut probatur in d. l. un. ibi, prefertim cum aliquis potentiam perhorrescat: nam implicativa illa, prefertim, ostendit idem esse in casu contrario, ut etiam si divites sint, & nullius potentiam foemident: tamen ratione pupillaris ætatis, & viduitatis possunt adversarios suos ad Curiam trahere: & ita illum text. inducit Nat. d. cons. 590. num. 3.

Quartò, divina Scriptura, Canones, & Leges de pupillis, & viduis loquuntur generaliter, & indistinctè, nec considerant nisi viduitatem ipsam, & pupillarem aetatem. Ergo non est constituenda differentia inter pauperes, & divites, c. 66. Romanorum, 19. dist. Quod luadent exemplo alimentorum, quæ sunt privilegia, etiam si relinquuntur diviti; quia attenditur quid sint ipsa alimenta, non cui relinquuntur, ut est textus in leg. Cuius, §. Nihil, ff. De transact. Similiter dicitur causa pia, ut leg. Cuius, §. Similibus, ff. de condit. indeb. & tamen non fit differentia inter pauperes, vel divites, ut per Natam ubi supra num. 5. & 6. & in addit. ad Alex. cons. 121. in ver. Decidit, lib. 1. sic igitur in proposito non paupertas, vel divitiz, sed conditio ipsa pupillaris ætatis, & viduitatis inspicitur, quia tales solent communiter opprimi, c. Regum, 23. quest. 1. & cap. 1. & 2. 87. dist. Quintimo magis commiserandum est viduis, & pupillis cum divites sunt, quia tunc majores patiuntur iniurias, ut considerat Menoch. de arbit. in addit. ad lib. 2. cas. 66. num. 8.

Quintò, pro hac parte allegatur Concilium Tridentinum in cap. 1. in prin. sess. 23. ubi dicitur precepto Divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa est, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere. Ergo quoad protectionem, & defensionem Ecclesie miserabiles personæ censentur etiam non pauperes; & pari passu ambulant cum pauperibus: nam illa dictio, aliarum, importat diversitatem in substantia; & identitatem in qualitate, l. Quidam delegatus, ff. De reb. dub.

de notat Bold in l. l. i. de em. in 1. opposicione, c. de collat. Cardinal. Clem. Vi. in 2. in 2. quæst. de etat. & qualitat. & cons. 126. Variat. num. 1.

Sextò ad idem allegatur textus in cap. Licet, infra de censibus, ubi patet eorum esse personam miserabilem, ponderando litteram ibi, nihil unquam est nimis, nec non ibi, miserari, & tenent ibi glossa, Host. & Doctores frequentiori calculo, & tamen ille cæcus non erat pauper, ut ibi lausimè probavit in 1. q. 2. num. 9. usque ad num. 15. Et confirmatur respectu cæci ex formulis loquendi, quibus utuntur jura divina, & humana dum calamitatem cæcæritis exaggerantibus enim cæcus dicitur oppressio, ut in 1. c. Quinimo se exat. lib. 10. & totius corporis humani debilitas in d. l. 1. & ibi Lucas de Penna, num. 4. Alio gravamen, & miseria, ut in d. c. Licet de censibus alibi flagellum, ut in principio Epistolæ B. Grego. 9. ex qua desumptus est textus in c. infra de resit. spoliat. Pentatio de plaga Febre, c. 2. Quæritam apud, c. 5. Quæle gaudium erit vobis, qui in tenebris sedet, & lumen cæcæritatis videt: nam ut dicitur Ecclesi 11. dulca lumen, & delectabile oculis videre solum. Alibi etiam tenebre, & umbra mortis, ut in canticis Zacharie. Sumitur enim similitudo illa à cæcitate Ægyptiorum, ut sicut in tenebris sedent, & umbra mortis corporalis, qui cæci sunt corpore; ita sedent in tenebris, & umbra mortis spiritualis qui cæci sunt mente, ut c. penult. 49. dist. nam, ut inquit Divus Thomas in 2. 2. quest. 15; at 1. [Sicut cæcitas corporalis est privatio ejus quod est principium corporalis visionis; ita etiam cæcitas mentis est privatio ejus, quod est principium mentalis, sive intellectualis visionis.]

Septimò idem suadet ratione naturali: nam ille dicitur miserabilior, cui propter majorem fortunæ injuriam natura magis movetur ad miserandum, ut in d. l. un. §. Quod si pupillis, Quamvis Imperat. inter pupill. & vid. major autem fortunæ injuria, & miseria est, quam parva vehementius urget: naturaliter enim, & ex necessitate quilibet homo appetit felicitatem, & abhorret miseriam, arg. cap. 8. evangelicæ vers. Nec quisquam exprophet. ff. dist. de hocet laudatus Thomas o. 1. part. quest. 94. art. 1. & sepe alibi. Hoc polito: si quilibet magnus dives interrogaretur, an mallet esse cæcus an pauper, si esset necessitas alterutrum eligendi; utique responderet se malle pauperem esse, quam cæcum, & ita sine trepidatione responderunt multi, quos curiose hac de re sumper contactus. Quemadmodum etiam plures requisiti an inventum, & pauperem suam permutarent cum decrepitate, & opibus alicuius magni divitis; ex tempore sederunt responsum, se proculdubio malle juvenes, & pauperes esse, quam Papam senio confectum. Si igitur cæcitas, & senium magis refugit natura, quam pauperem, utique miserabiliores sunt cæci, & decrepiti quam pauperes. At extrinsecum inter miserabiles personarum connumerantur pupillos, viduas, orphanos, & consimiles; ac præter hostiam pauperem, ut in c. Defensio, 87. dist. & in præalleg. decret. Concilio Tridentini, cap. 1. in prin. sess. 23. ubi Pauperum, aliarumque miserabilium perso-

narum. Quod etiam facit Aristot. 2. librorum in de miserabilibus: ubi [Mortis, verbera, corporum vexationes, senectus, morbi, & cibi penuria.] Ergo necesse est dari personam miserabilem, quæ pauperes non sint; alioquin sola paupertas efficeret quem miserabilem; & nulla esset differentia inter pupillos, & adultos, inter viduas, & conjugatas, inter decrepitos, & juvenes; quandoquidem omnes indistinctè essent miserabiles si inopia liberarent, & nullus indistinctè miserabilis esset si opibus abundaret, & tam solennis legum, & canonum distinctio unico verbo destrueretur contra text. in c. Ecclesia vestra, ff. de iudic. de lit. Conclude veritatem. Cæcus, vidua, pupillus, orphanus, & alij, de quibus in præcedenti questione sunt miserabiles persone, seu pauperes sint, licet divites. Differentiam tamen respectu effectus, quia si pauperes sint, principaliter, & directè sunt de foro Ecclesie tam quoad habitum, quam quoad actum. Si vero sint divites, sunt de foro Ecclesie secundario, & habitu tantum, non actu, nisi in casibus, ut in questione seq. fusius explicabitur.

Non obstat hoc cap. immo probat oppositum, quia litteræ delegationis non fuerunt nulle ab initio, prout fuissent si hæc vidua dives non esset persona miserabilis, ut fusius dictum est supra in primo fundamento pro hac intentione, num. 43.

Non obstat fundamentum Alexandri, quod Imperator habuerit viduam, & pupillum pro persona miserabilium in c. Quamvis Imperat. ponderando dictionem alternativam, vel. Quoniam responderetur, alternativam illam non fuisse adjectam simpliciter, sed cum illa dictione, alius quam omni Alex. & ponitur inter diversa in substantia, & similia in qualitate, ut dixi supra num. 49. & adverte Nat. d. cons. 590. num. 12.

Non obstat quod miserabiles sint qui res proprias administrare non possunt, juxta textum in c. de pupillis, & hoc intelligi debet quoad sumptus secundum Cardinal. Quoniam responderetur hoc posse admitti in terminis dict. c. 1. quia in patrocinando pro miserabilibus personis magis spectatur paupertas, & oppressio, quam miserabilitas, ut ibi notant Host. num. 13. in fin. & Joan. Andr. num. 3. & propterea comprehenduntur ibi miserabiles etiam divites si non reperiant advocatos, secundum Abb. ibidem num. 2. & eod. modo responderetur ad decisionem Aillicti, de qua supra, num. 30. nam Constitutio Regni loquitur de Advocato, qui, non teneatur pro miserabilibus personis patrocinari nisi quando sunt pauperes. Sed hujusmodi dictiones extendi non debent generaliter ad alios casus, in quibus magis persone miserabiles, quam inopia consideratur; & propterea idemmet Card. hic in 12. quest. concludit esse personas miserabiles, quæ proprias causas administrare non possunt, sive propter ætatem, ut pupillus, sive propter sexum, ut vidua; æquiparantur enim orphanis; sive propter inopiam, sive propter similem causam, quæ movet ad habendam de ipsis misericordiam.

Denum non obstat illatio, Vidua dives: ergo non miserabilis, quia pecunie obedient omnia, quousiam hæc illatio procederet si ratio miseria-tilitatis

hilitatis constitueretur in sola paupertate. Ac non est ita, quia constituitur in injuria fortunæ, quum divitiarum copia propullare non potest. Neque enim pecunia cæcis lumen, orphanis parentes, aut forentem senibus unquam restituit, ut palam est: & auctoritas Host. & Specul. asserentium tales non esse miserabiles si sint divites, intelligi debet quoad effectum, ut sint principaliter de foro Ecclesiæ, non autem quoad protectionem, & defensionem, ut in questione sequenti clarius apparebit.

58 Tertio QUARTO, An, & quando miserabiles persona sint de foro Ecclesiæ.

Pro clariori solutione duo casus sunt distinguendi. Primus est, quando personæ miserabiles sint pauperes. Secundus quando sunt divites.

59 In primo casu gloss. l. hic, & Hostien. num. 3. vers. ubi pauper esset, tenent viduas, pupillos, & orphanos etiam pauperes principaliter non esse de foro Ecclesiæ, sed sub iudicio Regis, vel sui Ordinarii, c. Regum, 23. quæst. 5. & c. ad imperatoriam, quæst. 3. Ideoque sequi debere forum rei iuxta regulam, c. Causa genitale, infra de foro compet.

60 Sed communis opinio est in contrarium, videlicet casus viduarum, & miserabilium personarum si sint pauperes, principaliter, & immediate ad Ecclesiam pertinere. Quod tenet in specie Innoc. num. 1. dicens, sed si vidua esset pauperes, sicut ceteri pauperes, etiam non negligentibus dominis, vel iudicibus suis, non tantum de oppressione eorum, sed etiam de aliis iuribus possint conquiri Ecclesiæ, c. Si quis de potentibus, 24. quæst. 3. c. Super quibusdam de verb. signif. & sequuntur totidem verbis idemmet. Host. num. 1. vers. Quid ergo si pauperes, Joan. Andr. num. 4. Collectat. num. 1. Bellam, ord. num. vers. Sed quid si sunt pauperes, Bove, num. 18. vers. Si vidua casus. Cardinal. in 7. quæst. Imol. in 2. notab. & mon. 16. Abbas in 1. not. & num. 6. & idem Abbas in c. Licet exspecto, num. 7. infra de foro compet. C. in cap. 1. §. 1. in 1. notab. ut Cler. vel Monach. Bart. in extravag. Ad reprimendum, in ver. Denuntiatio, num. 9. Paul. de Castro, conf. 350. Quartus an laicus, vers. Quartus casus, lib. 1. Natta conf. 590. Circa presentem, num. 8.

61 Probatur hæc opinio à contrario sensu in hac Decretali: nam hic litteræ delegationis id eo immo fuerunt in suspensio quousque appareret an iudex Ordinarius reculeret, aut negligeret iustitiam administrare, necne, quia ista vidua erat dives, & falso expressit se pauperem esse. Ergo si verè fuisset pauper, litteræ ipso iure fuissent valide ab initio, & sic vidua potuisset trahere adversarios eorum Delegatis Apostolicis, secundum communem opinionem; de qua testatur hic Anton. de Butr. num. 18. vers. Communis opinio.

62 Adverte tamen, quia etiam personæ miserabiles, habito respectu ad ea quæ possident, sint pauperes; tamen si magnas hereditates, vel caritas petant, non poterunt directè, & principaliter agere coram iudice Ecclesiastico: quia cessat causa, ob quam toleratum est, ut Ecclesiasticus cognoscat non deficientem seculari, quia scilicet de modica re agitur, ita expressè Innoc. hic, num. 4. id est cum petunt exigua, subest ratio

miserabilitatis; non sic cum petunt magna, secundum Cardin. in d. quæst. 5. & hoc modo ad concordiam redacti possunt opinionem Innocentij, & Host. qui tamen in hac materia remittit ad ea, quæ notantur in c. Cum sit genitale, de foro compet. In secundo casu id est cum miserabiles personæ sint divites, firmantur sunt duæ conclusiones. Prima conclusio est: Causæ viduarum, pupillorum, & aliarum miserabilium personarum, quæ pauperes non sunt, principaliter ad Ecclesiam non pertinent. Ideoque si tales conveniantur sub iudice seculari, vel ordinario, tenentur coram ipso respondere, nec unquam possunt excipere quod sint de foro Ecclesiæ. Hæc conclusio est glossæ primæ hic. Innoc. num. 2. Collect. num. 1. Butr. num. 17. in fin. Imol. & Abb. hic sit. Card. num. 3. in 2. quæst. Natta dist. conf. 590. num. 8. & proinde secundum omnes in c. Extorre, de foro compet. & in hac Decretali inducendo eum ut dixi supra in 1. notab. & num. 43. & 63.

63 Fallit hæc conclusio quoad protectionem, & defensionem, cap. 1. & 2. 87. dist. Unde si miserabiles personæ utunque veniant à quoquam opprimantur, vel bonis suis per violentiam spolentur, possunt principaliter conquiri Ecclesiæ, etiam aliis iudicibus Ordinariis præterminis, textus est in c. Super quibusdam, in fin. supra de verb. signif. & in c. Ex parte, ubi Innoc. num. 1. & communiter Doctores de foro compet. Ubi vidua dives, immo & Regina in causa spoliij, de quo conquiratur, est principaliter de foro Ecclesiæ. Et tenet idem Innoc. hic, num. 1. vers. Immo de exspoliations, cum quo Cardin. quæst. 5. Imol. num. 19. Abb. num. 6. & alij transeunt Henric. Boich. in c. Extorre in primo de foro compet. Abb. in c. Ceterum, num. 16. de iudic. Natta d. conf. 590. num. 8. & innuit gloss. l. vidua dicit, textum in d. c. Ex parte, loqui in possessorio, (scilicet respuerandæ) in quo casu miserabiles personæ possunt implorare iudicium Ecclesiæ. Ad idem textum in cap. 1. infra de restitu. spoliator, ubi cæcus, cui bona per violentiam fuerant occupata, conquisitio fuit, & obtinuit iudicis: licet non fuerit redintegratus, quia renunciaverat possessori, ut ibi omnes notant, & loquitur ille textus de cæco non paupere, ut suè probavi in c. Licet in prima questione infra de cæcis.

64 Secunda conclusio est: casus viduarum, pupillorum, & aliarum miserabilium personarum quæ non sunt pauperes pertinent ad Ecclesiam secundariò. Hæc conclusio similiter est gloss. l. Innoc. & aliorum, de quibus in prima conclusione; & probatur hic à contrario, ut dixi supra in 1. notab. & in c. Administratores, 23. §. 1. Hinc interius primo, ut si proprius iudex non faciat miserabilibus personis iustitiæ complementum, iudex Ecclesiasticus facere debeat, c. Extorre de foro compet. & arg. cap. 1. & 2. 87. dist. & c. Episcopus, 88. dist. & hic tenet gl. i. & Innoc. num. 1. in prin. & vers. Pupillorum, & orphanorum casus, licet & viduarum audiet Ecclesiæ, negligente iudice seculari eis facere iustitiam, etiam si divites sint, & sequuntur Imol. in 1. notab. Abb. in 2. notab. & alij communiter. Quod regulare est etiam de iure civili, nam in defectum iudicis, siue quis non habeatur, siue qua recuratur, siue qui iustitiam facere negligit,

siue quis notorie subdium lædit, nedum Papa, sed etiam Episcopi et iudicare, & in molius reformare, ut in Auth. 71. dist. iudic. respo. 1. & §. 1. & §. Si tamen contigerit, & §. In civitatibus, coll. 9. Sed & vacante Imperio Papam casibus vicis Imperatoris gerit, ut c. Licet de for. compet. secundum Host. num. 9. in fin. & num. 10. & Joan. Ande. num. 6. & 7. Ad hoc autem ut iudex Ecclesiasticus in casibus miserabilium personarum non pauperum procedere valeat, requiritur ut proprius iudex expressè dicat se iustitiam eis non redditurum, vel alius hoc sit notorium, alioquin si suus iudex inciperet eis iustitiam administrare, non esset iudex Ecclesiasticus dicere, da breviores terminos, vel sententiam pro eis, arg. c. Statutum, infra eadem lib. 6. aut formaliter inquit: Innoc. hic numero 1. vers. Est factus iudex, Host. num. 1. Jo. Andr. num. 3. Vel dic. proprii iudicis negligentiam probari secundum Bald. num. 7. quando requisitus non eximit iustitiam cum debeat, & possit, eo quod sibi liqueat de causa, vel litigator vult litigare, & ipse non vult audire, vel non respondet ad interrogata, ut in cap. 1. de mil. vassall. qui continent. est. cal. 10. & in l. Si pro me, §. Si sit. ff. de arbit.

65 Quod si iudex laicus sit suspectus de malitia potest et præfigi terminus ab Ecclesiastico, infra quem causam cognoscat, & termines, vel saltem incipit procedere, arg. c. Causam, & c. Later. infra quæ sit legitimi, & c. terejagabih, §. Excessu, de Offic. Ordinari. secundum opinionem, quam ultimo loco recitat Innoc. loc. cit. & expressè approbat Host. num. 5. vers. Quid si sit suspectus, Joan. Ande. num. 7. & Cardin. in 4. quæst.

66 Sed obijciat. Quid est speciale in miserabilibus personis, cum etiam omnibus Ecclesiæ debeat iustitiam administrare, si iudices seculares sint negligentes, cap. Licet, infra, de foro compet. & in Auth. 71. dist. iudic. §. Si tamen contigerit, col. 9. R. respondeo inter personas miserabiles, & alios laicos non miserabiles, quod peccat ad rem presentem, præcipue duas esse differentias. Prima est, quia querelas miserabilium personarum quandoque audit Ecclesiæ etiam non requisitis dominis, vel iudicibus secularibus, puta in casu violentiæ, spoliij, oppressionis, & consensibus, ut dixi supra numero 66. Vel quando miserabiles sunt pauperes, ut similitèr ostensum est supra num. 69. quod non contingit in aliis secularibus non miserabilibus, qui nunquam in suis causis temporaliibus contra laicos possunt directè, & principaliter ad Ecclesiam recurrere, c. Qui iure, 8. dist. & c. Causamque, in secundo, infra quæ sit legitimi. Secunda differentia est, quia Ecclesiæ semper audit querelas personarum miserabilium, quando iudex secularis renuit, aut negligit iustitiam facere, nec dicitur eis, ite ad alium proximum superiorem; & ita intelligitur c. Ex parte, de foro compet. & 87. dist. per totam; & hoc ideo, ne diu laborent pro iustitia obtinenda: sed in aliis secularibus non miserabilibus se non intromittit Ecclesiæ, nisi quando aliquem superiorem non habeat, ad quem possunt suas querelas depovere, ut in d. cap. Licet, id est cum in provincia nullus exeat iudex secularis, vel si extor, recusat, aut negligit iustitiam administrare: nam tunc domum potest quilibet

laicus contra alium quemlibet recurrere ad iudicem Ecclesiasticum, ut habetur in d. Auth. 71. dist. iudic. §. Si tamen contigerit. Et com hodie qualibet civitas habeat suam regimina, siue olim quælibet provincia, ut notat gloss. in l. final. in ver. Id est in una provincia, c. De prescripti. long. tempor. Propterea quod olim statutum fuerat in una provincia, hodie locum habet in qualibet civitate, ut scilicet si in civitate non audit iudex secularis, vel si audit reculerit, aut negligat iustitiam facere; tunc nullus licet recurrat ad iudicium Ecclesiæ, ut singulariter tenet Abb. hic num. 5. Itaque in primo casu statim se ingerit Ecclesiæ tenente, aut negligente iudice laico, sed in secundo non nisi in defectum aliquum omnium superiorum, & in subdium: ita in effectu prædictæ objectioni respondet Innoc. hic num. 3. Host. num. 8. vers. Hoc tamen est speciale. Bald. eod. num. vers. Dist. in ver. quod ubi est questio. Cardin. in 7. quæst. Imol. num. 17. & Abb. num. 5. idem firmat Calder. conf. 55. de iur. de reg. & pac. num. 5. vers. Quæ tamen prædicta. Alias duas differentias inter miserabiles, & alios non miserabiles ponit Imol. ad num. 17.

67 Inferitur secundo, ut si persona miserabilis non pauperes in iudicio, vel extra gravetur iniuste, possint ad Ecclesiam recurrere, non quidem per viam appellationis, ut quidam putarunt, quoniam appellatio gradatim interponi debet, videlicet à seculari iudice ad primum superiorem, ut c. Interiorum, 2. quæst. 6. sed per viam simplicis querelæ, ut cap. Libertas, 6. liberta, 87. dist. secundum Innoc. hic num. 2. Host. num. 8. Joan. Andr. num. 4. vers. Supradictæ persone, & Bald. man. 2. vers. Nam iste personæ.

68 Inferitur tertio, ut miserabiles personæ favorabilibus sint exaudiendæ quàm alie non miserabiles, secundum Host. num. 9. Joan. Andr. num. 5. & Cardin. in 10. quæst. nam ut legitur ex. Esch. cap. 22. Vidua, & pupillus non nocent, & si non laeserit, vociferabunt ad me, & audiam clamorem eorum, indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, & erunt uxore vestra vidua, & filij orphani. Hæc ibi Ideoque Gervasius Pontifex in c. Licet, 87. dist. (Plus tamen, inquit, viduarum, & orphanorum casus doctissimi excoquendas, quatuor à nobis, vel ab omnibus divinis manifestat assertio.) Quod si que ideo verum est ut tales in eorum causis potiori gaudeant prærogativa, quàm Clerici, quod est notatum dignum: nam vidua, pupilli, orphani, & consimiles etiam si abint à cœca, & divitiis assistunt, possunt alios ad curiam trahere vigore l. unica, c. Quando Imper. inter pupilli & vid. & adversarii coguntur ibi respondere, nec unquam signatura remittit causas ad partes, ut patet ex dictis supra num. 42. At Clerici etiam si in curia sint præsentis, tamen non possunt ibi quemcumque convenire, sed tenentur sequi forum rei, ut c. Si Clericus laicum, infra, de for. compet. Cum Beneficium Eugeniæ Constitutionis locum non habeat in Clerico actore, ut scripsi plenè in cap. in num. 47. col. 1. Illud etiam est speciale in his miserabilibus personis: nam scriptum contra eas impetratum nisi de miseria ipsarum mentionem faciat, non valet, ut hic tenet Innoc. num. 5. Host. num. 9. Joan. Andr. num. 5. & Felin. num. 6.

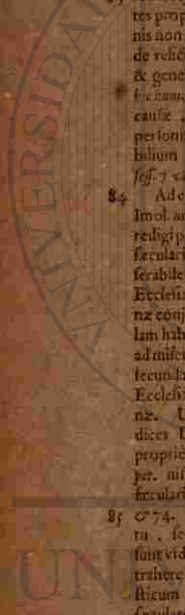
69

num. 6. *vers. Item nota quod si quis*, Archid. in cap. 1. in prin. 87. *distin.* Et in doli misericordiam causa non tollitur per generales non obstantia, ut singulariter notat Cynus in d. l. *Prima*, quem referre. & sequitur Bald. in l. 1. ff. *Si quis in us vreat. om. ier.* Romani. *conf.* 269. Non est dubium. num. 3. & Felin. in c. *Nonnulli*, num. 19.

87 *vers.* Prima conclusio, de *rescript.* Imo nec potest illis expressè renunciari, secundum Felin. in cap. *Si diligenti* num. 3. *conclus.* 4. *infra de for. comper.* Romani. *loc. citat.* Adhuc. in *Constit. Regni*, incipien. *Statuimus*; lib. 1. num. 9. *Nevis. n. in Silva*, *sup. lib. 6. num. 3.* Ulterius relictum, seu legatum factum personis miserabilibus dicitur factum ad pias causas, ut tenet Speculat. in *tit. de iustitiam. edic.* 5. *Nonc. aliqua. vers.* Et scias quod *restituta*. Cuius decisionem sequuntur Bald. in *Auth. Similitur*, c. *Ad leg. Falc.* & Alex. *conf.* 126. *in hac decisio.* num. 3. *in fin. lib. 4.* Interentes prospere ut de relictis miserabilibus personis non detrahatur falcidia, sicut non detrahatur de relictis ad pias causas, ut in prædicta *Auth.* & generaliter ex decisione Specul. insert. Felin. *lib. 1. num. 7.* ut omnes favores, qui præstantur pias causis, præstari etiam debeant miserabilibus personis. De causis autem mercedum, & miserabilium personarum vide *Concl. Tridentinum* *lib. 7. cap. 14.*

84 Ad eadem enim et mente Cardin. hic in 12. *quæst.* Imol. *num. 19.* & *Abb. num. 6.* supra scripta omnia redigi possunt in compendium distinguendo tres species: Quidam enim sunt non miserabiles, qui nec habitu, nec actu sunt de foro Ecclesie, quos modò sunt adulti, poreutes, semine congregate, divites, & alij id genus, qui nullam habent qualitatem, que naturam moveat ad miserandum; & tales nec principaliter, nec secundariò possunt trahere secularis ad tribunal Ecclesie, nisi ratione cause, aut ratione persone. Unde si ab his impetrarentur littere ad iudicem Delegatos, essent ipso iure nullæ, & hic prope est casus in cap. *Inter. inf. de iura. conser.* nisi daretur prius totalis defectus iustitie secularis ad eum modum, quo dixi supra num. 73.

85 74. Quidam verò sunt miserabiles, qui habitum, sed non actu sunt de foro Ecclesie, quales sunt viduæ, & pupilli divites, & tales non possunt trahere laicos immediate ad iudicium Ecclesiasticum, sed debent prius recurrere ad iudicem seculari, ut constat ex dictis supra num. 64, & si litteras delegationis ab Ecclesia impetrant, ante negligentiam iudicis laici, littere non sunt ab initio nullæ ipso iure, sed fiunt in pendenti, quousque appareat de huiusmodi negligentia, ut est textus hic, & fultus ostensum est supra num. 43. Fallit hoc in casu oppressionis, vel ubi ageretur de possessorio recuperandæ; tunc enim possunt tales habitu, & non actu miserabiles principaliter, & immediate recurrere ad iudicem Ecclesiasticos, patet ex dictis supra num. 66, & sub hac secunda specie Innocentius comprehendit peregrinos quoad res, quas secum deferunt, & quoad iniurias illatas, & contractus imptos in peregrinatione; Mercatores si in reloreis graventur, libertas, officiales Ecclesie, & alios quos numeravi supra in *quæst.* num. 30. Quidam denique sunt miserabiles, & de foro Ecclesie, quoad habitum, & quoad actum, ut viduæ,

pupilli, pauperes, vel simpliciter pauperes; & tales possunt trahere laicos ad iudicium Ecclesie, etiam principaliter, & immediate, & non data negligentia iudicis laici, ut hic est textus à contrario, & in cap. *Supra quibusdam*, in *fin. ver. significat*, & fultus ostensum est supra numero 60.

DE OFFICIO LEGATI.

Cap. studuisti.

S V M M A R I V M.

1 Legatus Papa de causa alteri specialiter delegata per Papam se introumittere non potest.

2 Iurisdictionis minoris iudicis non expirat per præsentiam maiora, sed suspenditur usus insigniarum.

3 Delegatus Papa in causa sibi commissi est maior quilibet Ordinarius etiam de latere Legatus.

4 Legatus non potest se introumittere in causa alteri delegata etiam antequam Delegatus incipiat cognoscere.

5 Declarator. num. 13.

6 Nec potest auferri sibi iurisdictionem restituere.

7 Legatus in causa per Papam alteri universaliter delegata non potest se introumittere. & num. seq.

8 In causa de officio concurrente Legatus, & Episcopus cum Inquisitore.

9 Visitare non prohibetur Ordinarium si Papa de speciali iurisdictionem Ordinarium, an simul concurrant. Responsum.

10 Delegatus Papa quousque sua facultate abutatur, tamen à Legato prohiberi non potest. Contrarium. num. 14. & num. 19.

11 Legatus non potest supplere negligentiam Delegati, nisi ubi veretur periculum anime.

12 Iurisdictionis delegata potest preventiri per Ordinarium antequam littere delegationis fuerint Delegato præsentate.

13 Legati processus in causa alteri delegata valet, nisi opponatur declinatoria ante litis contestationem.

14 Si Delegatus procedat contra formam summis, quibus, vel aliis, nulliter Legatus potest de nullitate cognoscere.

15 Inferior non prohibetur cognoscere de gestis per superiorem ubi gesta sunt nulla.

16 Statutum prohibens apponi contra sententiam non impedit quin possit dici de nullitate.

17 Collector decime si capiat calicos, vel missalia, an alia ornamenta, divinis officijs deputatus, an possit puniri ab Ordinario.

18 Delegatus Papa an fortietur forum Ordinarij laici, ubi delinquit. & num. seq.

19 Delegatus exigens immunitates spiritualis potest puniri ab Ordinario.

20 Legatus de latere exequi potest sententiam iudicis Delegati, sed ab eo non potest compelli.

21 Nisi Legatus aliter esset in Ordinario.

22 Legatus potest cogere delegatum à suo Predecessore ad sententiam ferendam, commisionem revocare, & malum illius processum corrigere.

Man.

STUDUISTI. Legatus Papa de causa alteri specialiter delegata per Papam se introumittere non potest. Hoc dicitur, communis divisio, Secunda ibi, Responsum.

Nota primo ex textu, Legatum de latere nullatenus se posse ingerere in causa per Papam alteri delegata, nec illius processum, aut sententiam, vel executionem impedire, aut infirmare, ut hic est casus secundum omnes, & in specie notant *Burr. in 3. notab.* *Anchar. num. 3.* & *Abb. num. 2.* Prima ratio decisionis exprimitur in textu, videlicet quia mandatum speciale derogat generali, de quo latius dicam infra in 2. *notab.* num. 23.

Secunda ratio ponitur in gloss. in ver. Non potest, quia iurisdictionis minoris iudicis non expirat per præsentiam maioris, & *Denique. 21. dist. cap. Perceat.* *et. quæst. 1. cap. Ecce. 95. distin. l. in. ff. De offic. Prætorij* & l. *In hac sacrosancta. C. De honat.* licet suspendatur usus insigniarum, ut cap. *Antiqua. 5. Dominica. de presbyter.* & notatur in cap. *Volentes. infra eod.* secundum *Hoffm. h. in. 1. in ver. Non potest.*

Tertia ratio est, quia Delegatus Papa quantum ad causam sibi commissam est maior quilibet Ordinarius etiam de latere Legato, argum. cap. *Præsumptus. 23. dist. cap. Pastorale. infra de offic. Ordinarij.* & cap. *Sancti. 1. dist. supra de offic. Delegat.* Et quousque *Hoffm. h. in. 1. in ver. alterat hoc verum non esse;* quia utique gerit vires Papæ; tamen hanc opinionem approbunt gloss. *prælegat. in ver. Non potest.* *Burr. in 1. notab.* & *num. 2. Cardinal. in 4. & 5. notab.* *Imol. in 1. notab.* *Abb. infra. & alii communiter.*

Extenditur primò conclusio supra firmata, qua dictum est Legatum de latere se introumittere non posse de causa alteri delegata, ut locum habeat etiam si delegatus nonduum experire in causa procedere, ut probat hæc littera ibi, *ante cognitionem*, id est antequam incipiat cognoscere Delegatum, prout exponunt innotuit *Hoffm. Joan. And. Bellam. & Cardinal.* omnes in prin. quod bene nota pro intellectu eorum, qui dicam infra in 1. *limitatione.*

Extenditur secundò, ut non possit Legatus restituere adversus sententiam iudicis delegati: arg. *leg. adversus. C. Studuisti. c. in. 1. ubi adversus sententiam eius, qui vice Principis iudicavit, id est Vicarij, vel Delegati Principis, ut exponunt Bald. & Salicet. non Prætor, seu Præses provincie, sed solus Princeps cognoscit, & restituit, & in Legato ita sentit gloss. *hic in ver. Mandatum speciale.* *Hoffm. num. 2. in eod. ver. & Joan. Andr. num. 5. in 4. gloss.* & tenet expressè *Abbas num. 3.**

Extenditur quartò eadem conclusio ut locum habeat etiam si agatur de delegatione non ad unam causam tantum, sed ad universitatem causarum: nam & talis dicitur specialis commissio ad hoc ut inter dispositio huius capituli & deroget generali; adeo ut Legatus in causis sic de-

Man.

23 Mandatum speciale derogat generali.

24 Specialis quando evadit in generali corpore, semper derogat generi, aliter scilicet.

25 Exequatur spectatio ad mandata in quibus potest illa dicitur restituere, non autem generalis exequatur.

26 Contrarium non potest nisi est eadem disciplina.

27 Legatus de latere quousque potest confirmare sententiam Delegati Papa.

28 Confirmatio quousque sit, ibid.

29 Collector Portugallie an possit cognoscere causas appellatarum à sententijs Commissarij Cruciatae non obstante clausula, appellatione remota. & num. seq. utque in fin.

30 Quid de iure communi.

31 Et quousque regere facultatem. num. 37.

32 Appellari non potest à sententijs Delegati Papa ad legatum de latere.

33 Appellari non potest à iurisdictione maiorem provocatio.

34 Appellari non potest à sententijs, & gravaminibus Conservatorum concilij ad Papam.

35 Constitutio ad Delegatum Papa appellatam ad Legatum de latere non valet.

36 Constitutio nisi potest contra substantiam rei.

37 Constitutio appellandi ad primum, seu ad aequalem est contra substantiam appellationis.

38 Appellari non potest à delegato nisi ad delegatorem.

39 Collector Portugallie si nullatenus habet cognoscendo causas tam per viam querele, quàm appellationis à quibusvis iudicibus etiam sedis apostolice Delegati.

40 Clausula, appellatione postposita, quæ habetur in Bulla Cruciata, an solvantur appellationem contra resistentes de facto, an verò etiam contra resistentes de iure, & num. seq.

41 Commissarius Cruciatae non est constitutus iudex, sed exequutor.

42 Appellari in rescripto Papa tribus modis reuocari potest.

43 Clausula, Contradictores, carum distinctionem non conferret contra resistentes de facto, ibidem.

44 Clausula appellatione remota in medio litterarum appostrophata quousque est. & num. seq.

45 Exequatur litterarum apostolicarum non habent iurisdictionem nisi contra resistentes de facto.

46 Appellari qualiter, & quando prohibetur per clausulam, appellatione remota. & num. seq.

47 Impletur à iurisdictione quousque casibus hic expressè prædicta clausula non obstante. num. 45.

48 Ineluctum cap. *Pastoralis.* de appellat. & numero seq.

49 Appellari à sententijs, & gravaminibus Commissarij Cruciatae in iura casibus, in quibus non est prohibita per clausulam, appellatione remota, an interponi possit ad Collectorem, an verò ad Papam sit interponenda. & num. seq.

50 Appellari de iurisdictione à decretis Episcopi in visitatione altitudinis delegatorum interponi potest etiam ad Metropolitanum.

51 Collector Portugallie ex consuetudine auctoritate appellationis etiam ad Papam interposita.

52 Appellari potest ad Papam omnino male.

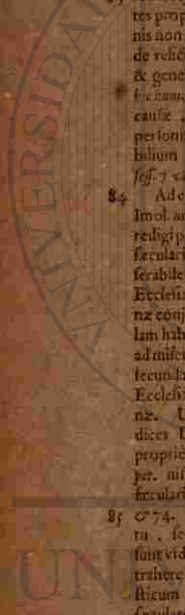
Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

num. 6. *vers. Item nota quod si quis*, Archid. in cap. 1. in prin. 87. *distin.* Et in doli misericordiam causa non tollitur per generales non obstantia, ut singulariter notat Cynus in d. l. *Prima*, quem referre. & sequitur Bald. in l. 1. ff. *Si quis in us vreat. om. ier.* Romani. *conf.* 269. Non est dubium. num. 3. & Felin. in c. *Nonnulli*, num. 19.

87 *vers.* Prima conclusio, de *rescript.* Imo nec potest illis expressè renunciari, secundum Felin. in cap. *Si diligenti* num. 3. *conclus.* 4. *infra de for. comper.* Romani. *loc. citat.* Adhuc. in *Constit. Regni*, incipien. *Statuimus*; lib. 1. num. 9. *Nevis. n. in Silva*, *sup. lib. 6. num. 3.* Ulterius relictum, seu legatum factum personis miserabilibus dicitur factum ad pias causas, ut tenet Speculat. in *tit. de iustitiam. edic.* 5. *Nonc. aliqua. vers.* Et scias quod *restituta*. Cuius decisionem sequuntur Bald. in *Auth. Similiter*, c. *Ad leg. Falc.* & Alex. *conf.* 126. *in hac decisio. num. 5. in fin. lib. 4.* Interentes propterea ut de relictis miserabilibus personis non detrahatur falcidia, sicut non detrahatur de relictis ad pias causas, ut in prædicta *Auth.* & generaliter ex decisione Specul. insert. Felin. *lib. 1. num. 7.* ut omnes favores, qui præstantur pias causis, præstari etiam debeant miserabilibus personis. De causis autem mercedum, & miserabilium personarum vide *Concl. Tridentinum* *lib. 7. cap. 14.*

84 Ad eadem in mente Cardin. hic in 12. *quæst.* *Imol. num. 19.* & *Abb. num. 6.* supra scripta omnia redigi possunt in compendium distinguendo tres species: Quidam enim sunt non miserabiles, qui nec habitu, nec actu sunt de foro Ecclesie, cuius modi sunt adulti, poreutes, seminez conjugate, divites, & alij id genus, qui nullam habent qualitatem, que naturam moveat ad miserandum; & tales nec principaliter, nec secundariò possunt trahere secularis ad tribunal Ecclesie, nisi ratione cause, aut ratione personæ. Unde si ab his impetrarentur littere ad iudicem Delegatos, essent ipso iure nullæ, & hic propterea est casus in cap. *Inter. inf. de iura. conser.* nisi daretur prius totalis defectus iustitiæ secularis ad eum modum, quo dixi supra num. 73.

85 *cap. 74.* Quidam verò sunt miserabiles, qui habitum, sed non actum sunt de foro Ecclesie, quales sunt viduæ, & pupilli divites, & tales non possunt trahere laicos immediate ad iudicium Ecclesiasticum, sed debent prius recurrere ad iudicem secularem, ut constat ex dictis supra num. 64, & si litteras delegationis ab Ecclesia impetrant, ante negligentiam iudicis laici, litteræ non sunt ab initio nullæ ipso iure, sed fiunt in pendenti, quousque appareat de huiusmodi negligentia, ut est textus hic, & fultus ostentum est supra num. 43. Fallit hoc in casu oppressionis, vel ubi ageretur de possessorio recuperandæ; tunc enim possunt tales habitu, & non actu miserabiles principaliter, & immediate recurrere ad iudicem Ecclesiasticum, patet ex dictis supra num. 66, & sub hac secunda specie Innocentius comprehendit peregrinos quoad res, quas secum deferunt, & quoad iniurias illatas, & contractus imptos in peregrinatione; Mercatores si in reloreis graventur, libertas, officiales Ecclesie, & alios quos numeravi supra in *quæst.* num. 30. Quidam denique sunt miserabiles, & de foro Ecclesie, quoad habitum, & quoad actum, ut viduæ,

pupilli, pauperes, vel simpliciter pauperes; & tales possunt trahere laicos ad iudicium Ecclesie, etiam principaliter, & immediate, & non data negligentia iudicis laici, ut hic est textus à contrario, & in cap. *Supra quibusdam*, in *fin. ver. significat*, & fultus ostentum est supra numero 60.

DE OFFICIO LEGATI.

Cap. studuisti.

S V M M A R I V M.

- 1 Legatus Papa de causa alteri specialiter delegata per Papam se intrinsece non potest.
- 2 Iurisdictionis minoris iudicis non expirat per præsentiam maiora, sed suspenditur usus insigniarum.
- 3 Delegatus Papa in causa sibi commissi est maior quilibet Ordinarius etiam de latere Legatus.
- 4 Legatus non potest se intrinsece in causa alteri delegata etiam antequam Delegatus incipiat cognoscere.
- 5 Declarator. num. 13.
- 6 Nec potest antequam sententiam restituere.
- 7 Legatus in causis per Papam alteri universaliter delegatis an possit se intrinsece. & num. seq.
- 8 In causa de fidei concursu Legatus, & Episcopus cum inquirunt.
- 9 Visitare an prohibeatur Ordinariis si Papa de specialibus visitatorum.
- 10 Ordinarij, quorum nomen habet iurisdictionem universalem, alium speciale, an simul concurrant. Responsum.
- 11 Delegatus Papa quousque sua facultate abutatur, tamen à Legato prohiberi non potest. Contrarium. num. 14. & num. 19.
- 12 Legatus non potest supplere negligentiam Delegati, nisi ubi veretur periculum anime.
- 13 Iurisdictionis delegata potest preventiri per Ordinarium antequam litteræ delegationis fuerint Delegato præsentate.
- 14 Legati processus in causa alteri delegata valet, nisi opponatur declinatoria ante litis contestationem.
- 15 Si Delegatus procedat contra formam summis, quibus vel alijs, nulliter Legatus potest de nullitate cognoscere.
- 16 Inferior non prohibetur cognoscere de gestis per superiorem ubi gesta sunt nulla.
- 17 Statutum prohibens apponi contra sententiam non impedit quin possit dici de nullitate.
- 18 Collector decime si capiat calicos, vel missalia, an alia ornamenta, divinis officijs deputatus, an possit puniri ab Ordinario.
- 19 Delegatus Papa an fortietur forum Ordinarij laici, ubi delinquit. & num. seq.
- 20 Delegatus exigens immunitates spiritualis potest puniri ab Ordinario.
- 21 Legatus de latere exequi potest sententiam iudicis Delegati, sed ab eo non potest compelli.
- 22 Nisi Legatus aliter esset in Ordinario.
- 23 Legatus potest cogere delegatum à suo Predecessore ad sententiam referendam, commisionem revocare, & malum illius processum corrigere.

Man.

STUDUISTI. Legatus Papa de causa alteri specialiter delegata per Papam se intrinsece non potest. Hoc dicitur, communis divisio, Secunda ibi, Responsum.

Nota primo ex textu, Legatum de latere nullatenus se posse ingerere in causa per Papam alteri delegata, nec illius processum, aut sententiam, vel executionem impedire, aut infirmare, ut hic est casus secundum omnes, & in specie notant *Burr. in 3. notab.* *Anchar. num. 3.* & *Abb. num. 2.* Prima ratio decisionis exprimitur in textu, videlicet quia mandatum speciale derogat generali, de quo latius dicam infra in 2. *notab.* num. 23.

Secunda ratio ponitur in gloss. in ver. Non potest, quia iurisdictionis minoris iudicis non expirat per præsentiam maioris, & *Denique. 21. dist. cap. Perceat.* *et. quæst. 1. cap. Ecce. 95. distin. l. in. ff. De offi. Prætorij* & l. *In hac sacrosancta. C. De honat.* licet suspendatur usus insigniarum, ut cap. *Antiqua. 5. Dominica. de presbyter.* & notatur in cap. *Volentes. infra eod.* secundum *Hoffm. h. in. 1. in ver. Non potest.*

Tertia ratio est, quia Delegatus Papa quantum ad causam sibi commissam est maior quilibet Ordinarius etiam de latere Legato, argum. cap. *Præsumptus. 23. dist. cap. Pastorale. infra de offi. Ordinarij.* & cap. *Sancti. 1. de secundo. supra de offi. Delegat.* Et quoniam *Hoffm. h. in. 1.* alterat hoc verum non esse; quia uterque gerit vires Papæ; tamen hanc opinionem approbunt gloss. *prælegat. in ver. Non potest.* *Burr. in 1. notab.* & *num. 2. Cardinal. in 4. & 5. notab.* *Imol. in 1. notab.* *Abb. infra. & alii communiter.*

Extenditur primò conclusio supra firmata, qua dictum est Legatum de latere se intrinsece non posse de causa alteri delegata, ut locum habeat etiam si delegatus nonduum experiet in causa procedere, ut probat hæc littera ibi, *ante cognitionem*, id est antequam incipiat cognoscere Delegatum, prout exponunt innotuit *Hoffm. Joan. And. Bellam. & Cardinal.* omnes in prin. quod bene nota pro intellectu eorum, qui dicam infra in 1. *limitatione.*

Extenditur secundò, ut non possit Legatus restituere adversus sententiam iudicis delegati: arg. *leg. adversus. C. Studuisti. c. in. 1. ubi adversus sententiam eius, qui vice Principis iudicavit, id est Vicarij, vel Delegati Principis, ut exponunt Bald. & Salicet. non Prætor, seu Præses provincie, sed solus Princeps cognoscit, & restituit, & in Legato ita sentit gloss. *hic. in ver. Mandatum speciale.* *Hoffm. num. 2. in eod. ver. & Joan. Andr. num. 5. in 4. gloss.* & tenet expressè *Abbas num. 3.**

Extenditur quartò eadem conclusio ut locum habeat etiam si agatur de delegatione non ad unam causam tantum, sed ad universitatem causarum: nam & talis dicitur specialis commissio ad hoc ut inter dispositio huius capituli & deroget generali; adeo ut Legatus in causis sic de-

Man.

- 23 Mandatum speciale derogat generali.
- 24 Specialis quando evadit in generali corpore, semper derogat generi, aliter se habet.
- 25 Exequitur specialis ad mandatum in quibus potest illa dicitur restituere, non autem generali exequitur.
- 26 Contrarium non potest nisi est eadem disciplina.
- 27 Legatus de latere quousque potest confirmare sententiam Delegati Papa.
- 28 Confirmatio quousque sit, ibid.
- 29 Collector Portugallie an possit cognoscere causas appellatarum à sententijs Commissarij Cruciatae non obstante clausula, appellatione remota. & num. seq. utque in fin.
- 30 Quid de iure communi.
- 31 Et quousque facultatem. num. 37.
- 32 Appellari non potest à sententijs Delegati Papa ad legatum de latere.
- 33 Appellari non potest à iurisdictione maiorem provocatio.
- 34 Appellari non potest à sententijs, & gravaminibus Conservatorum concessis ad Papam.
- 35 Constitutio ad Delegato Papa appellatæ ad Legatum de latere non valet.
- 36 Constitutio nil potest contra substantiam rei.
- 37 Constitutio appellandi ad primum, seu ad æqualem est contra substantiam appellationis.
- 38 Appellari non potest à delegato nisi ad delegatorem.
- 39 Collector Portugallie si nullatenus habet cognoscendo causas tam per viam querele, quàm appellationis à quibusvis iudicibus etiam sedis apostolicæ Delegato.
- 40 Clausula, appellatione postposita, quæ habetur in Bulla Cruciata, an solvantur appellationem contra resistentem de facto, an verò etiam contra resistentes de iure, & num. seq.
- 41 Commissarius Cruciatae non est constitutus iudex, sed exequutor.
- 42 Appellari in rescripto Papa tribus modis reverteri potest.
- 43 Clausula, Contradictores, carum sententiam non confert nisi contra resistentes de facto, ibidem.
- 44 Clausula appellatione remota in medio litterarum apponitur quod oportet. & num. seq.
- 45 Exequitur litterarum apostolicarum non habent iurisdictionem nisi contra resistentes de facto.
- 46 Appellari qualiter, & quando prohibeatur per clausulam appellatione remota. & num. seq.
- 47 Impletur à iurisdictione quousque casibus hic expressè prædicta clausula non obstante num. 45.
- 48 Ineditum cap. Pastoralis, de appellat. & numero seq.
- 49 Appellari à sententijs, & gravaminibus Commissarij Cruciatae in illis casibus in quibus non est prohibita per clausulam appellatione remota, an interponi possit ad Collectorem, an vero ad Papam sit interponenda. & num. seq.
- 50 Appellari de latere à decretis Episcopi in visitatione altitudinis delegato interponi potest etiam ad Metropolitanum.
- 51 Collector Portugallie ex consuetudine auctoritate appellationis etiam ad Papam interposita.
- 52 Appellari potest ad Papam omnino male.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

legatis se intrinsece non possit, prout hic firmat Cardinal. in 1. *apost.* Non obstat quod in generali inquisitione luterice gravitatis concurrant Legatus, vel Episcopus cum Inquirentore, ut in cap. *Per hoc*, de *heret. lib. 6.* Et quod Joan. Andr. hic nam. 1. in *res. Delegatum*, supplicat verbum, specialiter, quali sententia hic cap. non procedere, quando universitas causarum alicui delegatur: nam, ut respondet Cardinal. hoc citans contrarium procedit, quia sic ibi exprimitur in casu illo: & intellectus Joan. Andr. nimis restringit hunc textum. Unde si delegatio fit ad unam causam, sive ad universitatem causarum, semper derogat generali, quia sic delegatus gerit vices Papæ, & est major Legato. Potest dici speciale esse in casu heretico ut plures iudices concurrant. Et ratio specialitatis est, quia favore fidei geminantur jurisdictiones respectu certi generis causarum, ut notat Joan. de Imola in d. cap. *Per hoc*. Vide tamen Petr. de Anchar. hic in 1. notat nisi videtur velle, ut si Papa det specialem Visitatorem Fratibus Humilitatis, per hoc Episcopus non censetur prohibitus visitare; & ita sentit per generalem delegationem non derogari ordinariis jurisdictioni. Movetur precipue per textum in l. d. c. *De offi. Presb. Vito*: ubi creatio novi Officialis non derogat officiali antiquo, nec illius jurisdictioni. Adde Jacob. de Ares. in l. *Quali in verum*, §. *Si quis potest*, ff. *De legat. primo*, ubi vult, ut specialis Visitator deputatus fuerit cessare generale. Et vide Abb. in cap. *Pastoralis*, in *summo*, 4. vers. *Sed in regula*, ubi dicitur, & ibi Felin. *in d. c. de offi. ord.* declarantes hic procedere in Prælo regulari, cuius specialis iure censetur concessa iurisdictione privative. Et sequitur hanc declarationem Rota apud Greg. XV. *de 2. num. 3.* ubi etiam vido quid juris sit in terminis Concilii Tridentini cap. *de offi. 22.* Quid autem juris sit in duobus Ordinariis, quorum unus habet jurisdictionem universalem, alius specialem, vide Bald. magisterlyt. distinguendum hic *num. 1.* & Marian. Socin. in cap. *Propositi*, in *secundo* principaliter articulo, §. *nam. 8. infra*, de *for. compet.* ubi latissime examinat materiam preventionis jurisdictionis inter iudices Ordinarios, sive Delegatos.

10 Extenditur quintò, etiam si delegatus sua facultate abutatur: nam quicquid sit in alijs mandatis, ut l. *Sibonnum*, ff. *Mandati*, tamen in materia jurisdictionis habens generale mandatum non potest eum prohibere, qui speciali mandato abutitur, secundum Bald. hic *num. 2.* quia quod specialiter est concessum uni, alteri est prohibitum, arg. l. *Martius*, c. *De procurator.* & l. *Com fratres*, ff. *De iudi.* Preterea distincta sunt officia. Ego unus non potest se de alterius officio intrinsece, ut leg. & not. in l. *Quomque*, c. *De excessat.* & *exalt. lib. 12.* ad hoc cap. *Singula*, §. *offi.* Sed huic doctrinæ difficultatem ingerunt quæ dicuntur infra in §. 4. limitatione, *num. 14. & 17.*

11 Extenditur sextò, ut locum habeat etiam si Delegatus fuerit negligens in procedendo, quia nihilominus Legatus non potest eum compellere, aut illius negligentiam supplere, ut tenet Speculator *inter de denunciat.* §. *Qualiter*, Collect. *hic num. 1.* & Bellum, *col. 2. in princip.*

12 Recipit tamen prædicta conclusio limitatio- nes seu declarationes infra scriptas.

Et primò limitatur ut non procedat si Delegatus iurisdictione per Legati citationem fuerit præventus; quia tunc Legatus poterit in causa illa procedere, nec præcedere Delegatus litteræ specialis commissionis, ita hunc tex. limitat. Abb. *Antiq. num. 1.* & Butt. *num. 7.* iudex enim Delegatus potest præveniri per Ordinarium, ut tenet Innoc. Host. & alij in c. *Ad petitionem*, infra de *accusat.* & idem Host. in *summo*, in *ut de offi. delegati*, §. *Quis sit officium*. Henric. Boich. in c. *Plurimque supra de rescript.* & Marian. Socin. in d. c. *Propositi*, *num. 11. de for. compet.* & est textus secundum unum intellectum in c. *Prædicta*, de *appellat.* verum hoc intellige, & substituta dummodo Legatus, seu Ordinarius in causa prævenit, & processum contra imperantem inchoaverit antequam litteræ commissionis fuerit ab eo præsentata iudici Delegato: secus post præsentationem; quia tunc Legatus, seu Ordinarius non potest amplius prævenire iurisdictionem delegati: hic est textus in d. c. *Prædicta*, nec requiritur, ut delegatus præveniat citando, sed sufficit sola litterarum receptio secundum intellectum Goffred. quem dicit esse communem, late cuetur Abb. *hic num. 4. & 22.* & Julius Marian. Socin. in *6. notat.* & in *gl. 4. in fin.* Unde quod hic dicitur, Legatum non posse se intrinsece de causa alicui delegata etiam antequam Delegatus incipiat cognoscere, notabiliter limita, ut procedat tantum post litterarum præsentationem. Ecce ratio, quia quod exercitum jurisdictionis non attenditur tempus. Dicit, sed præsentationis litterarum, ut cap. *Supra*, c. *secundo*, in *fin.* & ibi notat Collect. *num. 3. infra de appellat.* Et imperans antequam litteras præsentaverit, potest ipsis renunciare, & eis non uti secundum Innoc. & Host. in c. *Ex consuetudine*, infra de *restitutione spoliar.* & Arretin. in d. c. *Ad petitionem*, *num. 19. de accusat.*

13 Secundo limitatur prædicta conclusio, ut procedat dummodo opponatur exceptio declinatoria fori: alias enim parte non opponente, teneret processus legati in causa alteri specialiter delegata, arg. c. *Si dubium*, de *appellat.* & quod notatur per Innoc. in c. *Cam. M. Ferrarum*, de *confir.* & tenet hic Petr. de Anchar. in c. *2. in 2. ad.* Unde si casus qui intendit sitem prosequi coram iudice delegato, ut opponat declinatoriam, & quidem antequam constellationem, quia postea non procedet, ut c. *Pastoralis*, infra de *except.* & c. *Inter Monasterium*, de *re iudi.* & notat Marian. Socin. in cap. *Luce*, *num. 6. de for. comp.*

14 Tercio limitatur ut non procedat si iudex delegatus processerit contra formam mandati Apostolici, quia tunc Legatus potest de huiusmodi nullitate cognoscere, & delegati processum, & sententiam irritare, ut probatur hic à contrario sensu in illis verbis, si secundum formam

nam mandati nostri sententia fuerit promulgata. Et notat Anton. de Butt. in *4. notat.* & Jo. de Imol. *num. 3.* & idem videtur secundum Imol. si sententia delegati ex aliquo capite sit nulla, prout quia lata contra ius constitutionis; atque ita hæc Decretalis, & conclusio superius firmata procedit tantum ubi sententia est aliqua, licet lata contra jurisdictionem; tunc enim legatus non potest se intrinsece irritare, si sit nulla, quod nota per Petrus. Et generaliter hinc colligitur. Quod etsi inferior specialiter delegatus quantum ad causam alteri specialiter delegatam, non possit se intrinsece de gestis per superiorem, qualis in causa est delegatus: hoc tamen est verum ubi gestis sunt iudicialia; secus si sint iudicialia quantum non impellat inferior cognoscere, quod est notabile secundum Imol. Unde etiam infertur, ut ubi per constitutionem, vel statutum tollitur facultas opponendi contra sententiam, vel disputandi, aut cognoscendi de sententia; per hoc non cessat subdita facultas dicendi de nullitate sententiarum, vel cognoscendi de illa, ut tenent Butt. & Imol. ubi supra, de quo tamen dicendum ut notat Butt. in l. 1. §. 1. ff. *Quod vi, aut clam.*

17 Quarto limitatur conclusio iusto firmata, ut locum non habeat si delegatus delinquit in suis commissionibus, veluti si collector deputatus à Papa ad colligendum decimam capiat calcæ, nullas, vel alia ornamenta divinis officiis deputata pro exactione decime contra prohibitionem Concilii Viennensis in Clemen. *de beneficentia*, de *decim.* Nam etsi multi sententiam Delegatum Papæ non posse puniri per Ordinarium loci, ubi excessum fecit, inter quos Feder. de Sen. *conf. 117.* quod incipit, *Casu talis est*, *Quædam delegatus*, & Petr. de Anchar. in *res. c. 1. in ult. par. infra de for. compet.* præsertim si adhuc pendat iurisdictione Delegati, & ex hoc impediretur exequutio mandati Apostolici, ut tenet Joan. Andr. in c. *fin. supra de rescript.* cuius quo simpliciter transit Jo. Caldeas in c. *in ult. par. infra de rescript.* veteri tamen videtur contraria opinio, quoniam tenet Petrus Cy. & Bald. in *Auth. Quæ ut præsentia*, *Capit. de crim. cog. 1. par. 1.* *gl. ult. Butt. & Abb. in d. c. fin. de rescript.* Anchar. *hic num. 3.* & Julius B. et alios, *in tract. de charitat.* *supra de iust. 91. num. 5.* nam ratione delicti non subditur effectus fori, ut est textus in dicit. *Auth. Quæ ut præsentia in cap. fin. de for. compet. & c. Volentes de priv. lib. 6.* & tenet omnem honorem excludit, l. 1. in *fin. c. Vbi Senator*, vel *Clarif.* Et est simile in Delegato, qui delinquit in exigendo immo de rebus spiritualibus, potest eum puniri ab Ordinario, ut est casus in §. *Volentes*; & ibi Angelus in *Auth. ut iudici sine quoquo suffrag.* Quod multo magis procedet si delictum esset notorium, ut per Bellen. *in loco citato.* Contraria autem opinio Feder. de Sen. & aliorum de quibus supra, idem Bellen. intelligit esse verum quando Ordinarius vellet cognoscere de iustitia sententia delegati, forte ad hanc inquirendi iuram fecisset iuram suam iustitiam iudicando; vel quando per huiusmodi positionem impeditur processus, & jurisdictione Delegati Apostolici, hic enim alius non haberet Ordinatio se intrinsece, ut ibi per eum.

18 Quinto limitatur conclusio iusto firmata, ut locum non habeat si delegatus delinquit in suis commissionibus, veluti si collector deputatus à Papa ad colligendum decimam capiat calcæ, nullas, vel alia ornamenta divinis officiis deputata pro exactione decime contra prohibitionem Concilii Viennensis in Clemen. *de beneficentia*, de *decim.* Nam etsi multi sententiam Delegatum Papæ non posse puniri per Ordinarium loci, ubi excessum fecit, inter quos Feder. de Sen. *conf. 117.* quod incipit, *Casu talis est*, *Quædam delegatus*, & Petr. de Anchar. in *res. c. 1. in ult. par. infra de for. compet.* præsertim si adhuc pendat iurisdictione Delegati, & ex hoc impediretur exequutio mandati Apostolici, ut tenet Joan. Andr. in c. *fin. supra de rescript.* cuius quo simpliciter transit Jo. Caldeas in c. *in ult. par. infra de rescript.* veteri tamen videtur contraria opinio, quoniam tenet Petrus Cy. & Bald. in *Auth. Quæ ut præsentia*, *Capit. de crim. cog. 1. par. 1.* *gl. ult. Butt. & Abb. in d. c. fin. de rescript.* Anchar. *hic num. 3.* & Julius B. et alios, *in tract. de charitat.* *supra de iust. 91. num. 5.* nam ratione delicti non subditur effectus fori, ut est textus in dicit. *Auth. Quæ ut præsentia in cap. fin. de for. compet. & c. Volentes de priv. lib. 6.* & tenet omnem honorem excludit, l. 1. in *fin. c. Vbi Senator*, vel *Clarif.* Et est simile in Delegato, qui delinquit in exigendo immo de rebus spiritualibus, potest eum puniri ab Ordinario, ut est casus in §. *Volentes*; & ibi Angelus in *Auth. ut iudici sine quoquo suffrag.* Quod multo magis procedet si delictum esset notorium, ut per Bellen. *in loco citato.* Contraria autem opinio Feder. de Sen. & aliorum de quibus supra, idem Bellen. intelligit esse verum quando Ordinarius vellet cognoscere de iustitia sententia delegati, forte ad hanc inquirendi iuram fecisset iuram suam iustitiam iudicando; vel quando per huiusmodi positionem impeditur processus, & jurisdictione Delegati Apostolici, hic enim alius non haberet Ordinatio se intrinsece, ut ibi per eum.

19 Sexto limitatur conclusio iusto firmata, ut locum non habeat si delegatus delinquit in suis commissionibus, veluti si collector deputatus à Papa ad colligendum decimam capiat calcæ, nullas, vel alia ornamenta divinis officiis deputata pro exactione decime contra prohibitionem Concilii Viennensis in Clemen. *de beneficentia*, de *decim.* Nam etsi multi sententiam Delegatum Papæ non posse puniri per Ordinarium loci, ubi excessum fecit, inter quos Feder. de Sen. *conf. 117.* quod incipit, *Casu talis est*, *Quædam delegatus*, & Petr. de Anchar. in *res. c. 1. in ult. par. infra de for. compet.* præsertim si adhuc pendat iurisdictione Delegati, & ex hoc impediretur exequutio mandati Apostolici, ut tenet Joan. Andr. in c. *fin. supra de rescript.* cuius quo simpliciter transit Jo. Caldeas in c. *in ult. par. infra de rescript.* veteri tamen videtur contraria opinio, quoniam tenet Petrus Cy. & Bald. in *Auth. Quæ ut præsentia*, *Capit. de crim. cog. 1. par. 1.* *gl. ult. Butt. & Abb. in d. c. fin. de rescript.* Anchar. *hic num. 3.* & Julius B. et alios, *in tract. de charitat.* *supra de iust. 91. num. 5.* nam ratione delicti non subditur effectus fori, ut est textus in dicit. *Auth. Quæ ut præsentia in cap. fin. de for. compet. & c. Volentes de priv. lib. 6.* & tenet omnem honorem excludit, l. 1. in *fin. c. Vbi Senator*, vel *Clarif.* Et est simile in Delegato, qui delinquit in exigendo immo de rebus spiritualibus, potest eum puniri ab Ordinario, ut est casus in §. *Volentes*; & ibi Angelus in *Auth. ut iudici sine quoquo suffrag.* Quod multo magis procedet si delictum esset notorium, ut per Bellen. *in loco citato.* Contraria autem opinio Feder. de Sen. & aliorum de quibus supra, idem Bellen. intelligit esse verum quando Ordinarius vellet cognoscere de iustitia sententia delegati, forte ad hanc inquirendi iuram fecisset iuram suam iustitiam iudicando; vel quando per huiusmodi positionem impeditur processus, & jurisdictione Delegati Apostolici, hic enim alius non haberet Ordinatio se intrinsece, ut ibi per eum.

Quinto limitatur conclusio iusto firmata, ut locum non habeat si delegatus delinquit in suis commissionibus, veluti si collector deputatus à Papa ad colligendum decimam capiat calcæ, nullas, vel alia ornamenta divinis officiis deputata pro exactione decime contra prohibitionem Concilii Viennensis in Clemen. *de beneficentia*, de *decim.* Nam etsi multi sententiam Delegatum Papæ non posse puniri per Ordinarium loci, ubi excessum fecit, inter quos Feder. de Sen. *conf. 117.* quod incipit, *Casu talis est*, *Quædam delegatus*, & Petr. de Anchar. in *res. c. 1. in ult. par. infra de for. compet.* præsertim si adhuc pendat iurisdictione Delegati, & ex hoc impediretur exequutio mandati Apostolici, ut tenet Joan. Andr. in c. *fin. supra de rescript.* cuius quo simpliciter transit Jo. Caldeas in c. *in ult. par. infra de rescript.* veteri tamen videtur contraria opinio, quoniam tenet Petrus Cy. & Bald. in *Auth. Quæ ut præsentia*, *Capit. de crim. cog. 1. par. 1.* *gl. ult. Butt. & Abb. in d. c. fin. de rescript.* Anchar. *hic num. 3.* & Julius B. et alios, *in tract. de charitat.* *supra de iust. 91. num. 5.* nam ratione delicti non subditur effectus fori, ut est textus in dicit. *Auth. Quæ ut præsentia in cap. fin. de for. compet. & c. Volentes de priv. lib. 6.* & tenet omnem honorem excludit, l. 1. in *fin. c. Vbi Senator*, vel *Clarif.* Et est simile in Delegato, qui delinquit in exigendo immo de rebus spiritualibus, potest eum puniri ab Ordinario, ut est casus in §. *Volentes*; & ibi Angelus in *Auth. ut iudici sine quoquo suffrag.* Quod multo magis procedet si delictum esset notorium, ut per Bellen. *in loco citato.* Contraria autem opinio Feder. de Sen. & aliorum de quibus supra, idem Bellen. intelligit esse verum quando Ordinarius vellet cognoscere de iustitia sententia delegati, forte ad hanc inquirendi iuram fecisset iuram suam iustitiam iudicando; vel quando per huiusmodi positionem impeditur processus, & jurisdictione Delegati Apostolici, hic enim alius non haberet Ordinatio se intrinsece, ut ibi per eum.

20 Sexto limitatur, ut similiter non procedat respectu executionis sententiarum, quia potest Legatus sententiam Delegati executioni demerere, si velit, ut probant verba text. *ibi confirmare vultis & executioni mandare.* Ergo ad id cogi non poterit à Delegato; quia textus non dicit, *debeti*, sed *vultis*, quod est verbum facultativum, & necessitatem non inducit, ut l. *sepe*, ff. *De offi. Presb.* & l. *Non quæquid*, ff. *De iudi. notatur in c. Si tibi concessio*, *super ver. Falco de preben. lib. 6.* Debetis ergo delegatus ipsi legato supplicare, ut suam sententiam exequatur, cum in alio legato sit maior delegatus; & in hoc tandem relict. *gl. ult. hic in fin.* cui consentiunt Host. & Joan. Andr. *idem in fin.* qui allegat Speculatorem in *ut de delegat.* §. *Superest*, vers. *Item aliqua causa*; & sequuntur Bald. *num. 9.* Butt. *num. 10.* & Imol. *num. 5.* & hanc opinionem dicit æqualem Abb. in *fin.* licet labdat contrariam forte veritatem esse; quia delegatus in causa sibi commissa est maior legatus. Sed tenendo primam opinionem eam limitabis, ut locum non habeat si legatus alius esset ibi Ordinarius; tunc enim ratione illius jurisdictionis ordinariae unice cogi possit à Delegato: ita notabiliter limitat Vincenz. hic cum quo transeunt Joan. Andr. & Abb. utique ad finem.

22 Septimo limitatur conclusio supra scripta, seu declaratur procedere in terminis, in quibus loquitur hæc decretalis, videlicet in Delegato Papæ. Secus ergo alii delegato facta sit prædictio ipsius Legati, quia tunc successore potest cogere delegatum ad sententiam secundam, aut etiam commissionem revocare, et prohibere ne promittat, ut l. *Venditor*, l. *fin.* & l. *iudicium solvitur*, in *responsis*, ff. *De iudi.* & magnum processum illius corrigere, ut ex §. *in casu de eo*, qui maritus in possess. secundum Host. *hic in princ. in ver. Alii iudicium.*

23 Secundo nota regulam, quæ quodam allegatur, videlicet mandatum speciale derogat generali; intellige quoad illam speciem, ut hic per Bald. *num. 1.* *in fin.* Procedit autem hæc regula secundum Petr. de Anchar. *num. 2. in rescriptis*, ut hic: & in c. 1. cum materia supra de *rescriptis*, in ultimis voluntatibus, ut l. *Contractibus*, c. *Constitutio*, ff. *De vulg. & pupillar.* in *contractibus*, ut l. *Doli insula*, de *verbor. obligat.* & in materia delictorum, ut l. *Sandus legum*, ff. *De pign.* sed pœnuans, & quando generi per speciem derogatur vide hic proliam distinctionem Henr. Boich. in *prim. & 2. par.* per quatuor columnas: & quæ notatur per Bald. in *regula Generi*, de *reg. iur. lib. 6.* & generaliter, quando species evellitur de generali corpore, ut in hoc casu, semper derogat generi, licet locus sit ibi de ipso corpore non evellitur, ut in casu. *Alibi ff. De iudic. legat. in hic per Bald. num. 1.* qui ex hoc intert, in *hered. legat. relictus* Titum generalem ex quatuor, & Bergam ad mandata

24 Tercio nota regulam, quæ quodam allegatur, videlicet mandatum speciale derogat generali; intellige quoad illam speciem, ut hic per Bald. *num. 1.* *in fin.* Procedit autem hæc regula secundum Petr. de Anchar. *num. 2. in rescriptis*, ut hic: & in c. 1. cum materia supra de *rescriptis*, in ultimis voluntatibus, ut l. *Contractibus*, c. *Constitutio*, ff. *De vulg. & pupillar.* in *contractibus*, ut l. *Doli insula*, de *verbor. obligat.* & in materia delictorum, ut l. *Sandus legum*, ff. *De pign.* sed pœnuans, & quando generi per speciem derogatur vide hic proliam distinctionem Henr. Boich. in *prim. & 2. par.* per quatuor columnas: & quæ notatur per Bald. in *regula Generi*, de *reg. iur. lib. 6.* & generaliter, quando species evellitur de generali corpore, ut in hoc casu, semper derogat generi, licet locus sit ibi de ipso corpore non evellitur, ut in casu. *Alibi ff. De iudic. legat. in hic per Bald. num. 1.* qui ex hoc intert, in *hered. legat. relictus* Titum generalem ex quatuor, & Bergam ad mandata

jure non indulgetur expresse: Sed si appellans fuerit gravatus injulle gravamen hujusmodi per superiorem poterit emendari. Hæc ibi.) Ex quo contextu, quod spectat ad rem præsentem, eliciuntur à Doctõribus conclusiones infrascriptæ.

45 Prima conclusio. Per clausulam, *appellatione remota*, non impeditur appellatio, quæ à jure expresse permittitur. Sic notant in summa illius textus Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardinal. Abb. Franchus, & omnes. Dicitur autem appellatio à jure expresse permitti, ubicunque in jure expresse cautum est, ut liceat appellare non obstante clausula, *appellatione remota*, & in hoc conveniunt glossæ & Doctõres nemine discrepante in d. c. *Pastoralis*, & in cap. *Ut debitus, de appellat.* Accipe quinque exempla. Primum est cum locus minus tutus assignatur, ut in d. c. *Ex parte, il primum, eod. tit.* Secundum est cum spoliatio restitutio denegatur, ut in cap. *Ex conquisitione supra de restitut. spoliatorum.* Tertium, si iudex non faciat specificari rem, quæ petitur in libello, ut in c. *Significavit, de appellat.* Quartum si justam causam recusationis non admittat, c. *Postremo eod. titul.* Quintum si cogat eorum suspecto Subdelegato litigare, ut in cap. *Super questionum, & sic de offic. Delegat.* in super scriptis casibus jura expriment, ut liceat appellare non obstante, quod appellatio in literis sit inhibita. Unde res est extra omne dubium. Sed nihilominus etiam si iura specificè non loquantur in casibus supra scriptis appellatio est remota in rescripto, sed simpliciter in aliquo casu permittantur appellationem; in casu illo dicitur appellatio expresse à jure indulgeri; ideoque ad præscriptum d. c. *Pastoralis*, licitum est appellare non obstante clausula, *appellatione remota*. Sic probata Bernardi opinioe concludit Host. in illi Decretali, *Pastoralis*, num. 2. vers. *Unde dicitur expresse*, cum quo transeunt communiter Doctõres, ut ibi testatur Abb. num. 14. Habentur exempla in c. *Significavit*, cap. *Reclusus*, & c. *Significavit supra de rescriptis* in c. *Exhibita*, infra de iudic. in cap. *Dilecti*, c. *Dilecti*, & c. *Significaverunt*, de except. & in c. *Significavit*, de appellat. Quamobrem in his casibus, & aliis consimilibus, ubi appellatio fuerit remota in Bulla Cruciatæ, nihilominus appellari poterit à sententiis, & gravaminibus Commissarij, & tenebitur ipse Commissarius ejusmodi appellationibus deferre.

Secunda conclusio est. Per clausulam, *appellatione remota*, prohibetur omnis appellatio, quæ à jure indulgetur expresse, hic est casus ad litteram in d. cap. *Pastoralis* de appellat. quod non est correctum per c. *Ut debitus, eod. titul.* ut adversus opinionem glossæ & Innocenti. concludit Hostien. in eod. c. *Pastoralis*, num. 8. vers. *Sed si bene advertas*. Cujus opinio optimis nititur fundamentis, eique postea adhererunt omnes scribentes, ut ibi dixi, num. 26. vers. *Sed hui non obstantibus*.

Tercia conclusio est declaratio conclusionis præcedentis, videlicet quamvis clausula, *appellatione remota*, tollat omnem appellationem, quæ à jure non est expresse permitti; hoc tamen procedit respectu iudicis à quo, qui non tenetur huiusmodi appellationi deferre; non autem respectu partis quin ei licitum sit appel-

lare, nec respectu iudicis ad quem, quin possit appellationem admittere, & sic per clausulam, *appellatione remota*, in his casibus removetur appellatio ad effectum suspensivum tantum, non autem devolutivum. Sic probat textus in præallegato, c. *Pastoralis*, vers. *Sed si appellans*, secundum intellectum Abb. Antiqui. ibidem num. 3. quem communem esse attestatur ibi Præpositus num. 6. & magis communem Abb. Siculus n. 17. Et hanc opinionem servat Curia Romana teste Collectariis, ut ibi plenus dicit in ult. not. Quarta conclusio est. Ubique iudex notoriè gravat, licitum est appellare non obstante quod sit datus cum clausula, *appellatione remota*, textus est in c. *Ex conquisitione supra de restitut. spoliatorum*, ubi nota glossa penult. Host. Joan. Andr. & communiter Doctõres, ut testatur Abb. conf. 44. in præfati quæ sitone, num. 3. vers. *Sed hui non obstantibus*, part. 1. legitur Pat. dec. 414. lib. 3. & Verall. decis. 33. part. 1.

Collige ex prædictis, à sententiis, & gravaminibus Commissarij non obstante clausula, *appellatione remota*, quandoque licitum esse appellare ad utrumque effectum, devolutivum scilicet, & suspensivum, ut quando appellatur ex causa in jure expressa, vel à notorio gravamine; quandoque ad effectum devolutivum tantum, ut quando appellatur ex iusta causa, non tamen expressa in jure.

Superest nunc tertius articulus, videlicet an in casibus supra scriptis appellari possit ad Collectorem; an verò appellandum sit ad Papam. Ratio dubitandi oritur ex d. c. *Pastoralis* de appellat. quod cum decidat non obstante clausula, *appellatione remota*, si appellans fuerit gravatus, posse gravamen hujusmodi per superiorem emendari; quidam opinati sunt Superiorem hoc casu esse solum Papam; quia ipse solus potest dare iudices appellatione remota, ut notatur in c. *Super questionum*, §. 1. supra de offic. Delegat. & in hac sententia fuit Hostien. in prædicta Decretali, *Pastoralis*, num. 4. in ver. *Per superiorem*, & Henric. Boich. coll. 1. vers. *Aut appellatur ex causa expressa in iure*.

Sed nihilominus videtur respondendum appellari posse etiam ad Collectorem. Primum præ doctrinam Innocenti in d. c. *Pastoralis* num. 1. qui exponit verbum, *Per superiorem*, id est per iudicem appellationis, in quo etiam residet ibi Joan. Andr. num. 3. intelligens superiorem esse non solum Papam, sed etiam alium proximum, ad quem prædicta clausula non obstante appellari potest à iudice Ordinario, vel Delegato, & sequuntur Bellam. num. 1. in ver. *Superiorem*, Abb. num. 16. Franch. conf. 5. vers. *Secundo operatur*, dicitur, Possit Superiorem admittere appellationem, & emendare gravamen, licet sit dicta clausula, *appellatione remota*; & hoc procedere non solum quando foret appellatum ad Papam, sed etiam ad quemlibet alium Superiorem; quia textus ille indistinctè loquitur. Et consentit Decima ibi prope finem, qui dicit hoc verum, dimmodo Superior possit adiri per viam querelæ, qui propriè est casus notus.

47 Et confirmatur, quia etsi Episcopus in vna Concilij Tridentini sess. 24. cap. 10. non obstante appellatione possit procedere in his, quæ ad visitationem, & morum correctionem pertinent

tantum sedis Apostolicæ Delegatus; tamen sacra Congregatio eiusdem Concilij interpretatus non propterea impediri appellationem devolutivam etiam ad Metropolitanam. Sed etsi loqueretur opinioem Host. *lego citato*; tamen ipse dicit Superiorem esse Papam, vel illum, cui Papa commisit, sed Collector in literis sui commissionis habet, ut possit recipere appellationes à quibuscunque iudicibus, etiam à Sede Apostolicæ delegatis, ergo ad ipsum tantum ad Superiorem licebit appellare.

Præterea in illis casibus, in quibus clausula *appellatione remota* nihil operatur secundum ea, quæ dicta sunt supra, num. 22. perinde est ac si non esset adiecta, arg. 2. ff. *De arbitris* Tit. 1. *De arbitris*, §. *Arbitri*, ff. *De interrogat. adion.* §. *5. Condemnatum*, ff. *De re iudic. c. Non præstat*, de re, no. lib. 6. & notat Bald. conf. 307. *Ad voluntatem*, num. lib. 3. & conf. 450. *Considerandi sunt*, in prin. lib. 3. sed si dicta clausula non esset adiecta in Bullis Cruciatæ, utique posset Collector in vim suarum facultatum recipere appellationes à sententiis, & gravaminibus Commissarij. Ergo idem poterit in casibus in quibus clausula in literis apposita nihil operatur.

48 Huiusmodi quod Collector ex consuetudine admittit appellationes interpositas, etiam ad Papam, quadruplex hoc vices illius gerat, ut c. 2. *in fin. sup. vol. 8. l. 1. 5. Mandatum*, ff. *de off. iudic. ordinariæ* est iustitæ. Ergo in illis casibus, in quibus per clausulam non prohibetur appellatio, licebit Collectori recipere appellationes à Commissarij interpositas, etiam si alias ad Papam essent interponende. In quo etiam concurrunt multa requirit, & verisimilis mens Pontificis, qui non est credendus in Regno aëro remoto voluisse iudicem constituisse ad universitatem causarum, & subtrahere partibus appellationis remedium, prout per indirectum videtur: quo tammodo subtrahisse, si pro quolibet gravamine à Commissario illato recurrendum illis foret ad Sedem Apostolicam. Ob quam rationem & in Sardiniis fuit constitutus iudex à Sede Apostolica ad recipiendas appellationes, quæ illic à sententiis Ordinariorum, & Delegatorum interponuntur, ut in literis Pii II. incip. *Conditio* in illius, data Petradi Senensis, mens Kalen. iulij anno 1641. Ad hoc textus optimus in l. *Cum post sententiam*, C. *De appellat.* lib. 3. *Silonguinquitas* regionis ad iudicium suum litigatores venire non patitur; iudicio Receptoris provincie negotium delegat. facite *Com long. 62. dist. 1. c. l. 1. dist. 1. c. Nihil off. fin.* supra de iudic. c. *Ad audientiam*, §. *primus de bell. eccles. c. l. si longius* ff. *De iudic.* Quæ omnia magis roborantur ex observantia subsequente: nam Collectores non solum indistinctè admittunt appellationes à sententiis, & gravaminibus Commissarij: sed etiam inhibentur, ipsique Commissarij habuerunt se pro inhibitis, ut apparet ex processu exhibito, ad l. *Si de interpretatione*, ff. *De leg. 3. c. Cum dicitur de sacrosanctis*.

49 Non obstat stylus Signaturæ: Quia respondetur primo non valere illam in omni Signaturæ gratiæ committit causas appellationum à Delegatis, Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

cum clausula *appellatione remota*. Ergo ad solum Papam licet appellare, quandoquidem hoc est partibus arbitrium, cum licet ad Papam appellare omisso medio, c. *Ad Romanam* 2. g. 6. & tradunt Gemman. conf. 63. *Quia substat*, num. 2. Abb. conf. 77. *In questionibus in fin. vers. Ex parte*, lib. 2. Joan. de Anan. conf. 91. *In causa illorum*, num. 3. & est speciale in Papa, ut per Alex. conf. 12. *Vise processu*, num. 1. lib. 6. Deinde respondetur hinc stylum procedere quando in partibus non est alius iudex ad recipiendas appellationes; tunc enim assentientia Delegati necessario appellandum est ad Sedem Apostolicam, juxta text. hic, secus alius si iudex sit ibi constitutus, ut hoc casu, quia tunc intra aditum, ut in d. c. *Ad Romanam*.

Ex quibus omnibus videtur concludendum, si sequimur primam opinionem, de qua supra num. 42. Collectorem posse recipere quascunque appellationes interpositas à sententiis, & gravaminibus Commissarij, illarum exceptis, quæ de facto, & non de jure interponuntur ab ipsamet executione litterarum Apostolicarum: si verò sequamur secundam, de qua supra num. 43. posse Collectorem recipere appellationem ad effectum devolutivum indistinctè, & etiam ad effectum suspensivum in illis casibus, in quibus appellatio à jure indulgetur expresse, vel ubi gravamen esset notorium.

DE OFFICIO IUDICIS ORDINARI.

Cap. Permissum.

S Y M M A R I U M.

- 1 Episcopi in sui diocesis possunt criminata inquirere, & punire, & cum opus fuerit, invocare brachium seculare.
- 2 Episcopi singuli in singulis vicibus sunt constituti.
- 3 Iudex non potest ad ordinariam, & specialem inquisitionem contra aliquem procedere, nisi iuxta inquisitionem præcedentem.
- 4 Fama in iudicio inquisitionis debet vice aconoscari.
- 5 Appellari potest ab inquisitione qua fit contra subditum non præcedente fama.
- 6 Inquisito extrajudiciali, & generalis qua fit.
- 7 Fieri potest etiam fama non præcedente summariè, & sine strepitu iudiciali.
- 8 Episcopus in visitatione inquirere potest verum de rebus scandalosis, & publicis, sed etiam secretis.
- 9 Edicta contra non revelantes confessionis, & usurarios publicari possunt ab Episcopo, etiam non adhibito libello de Capitulis.
- 10 Excoicatio non debet præcedere sententiam.
- 11 Parva in notorijs inquiruntur etiam sententia non præcedente.
- 12 Episcopus in criminibus Ecclesiasticis inquirere potest contra laicos privative ad iudicem secularem.
- 13 In criminibus mixti fori procedit tam iudex Ecclesiasticus.

singularem contemptum: merito eius vindicta non minus pertinet ad iudicem ecclesiasticum, quam ad secularem. ut ibi ait. Clar. Præterquam quod si Episcopus in crimine stupri, in quo nulli si lei matrimonialis violatio intercedit, potest procedere etiam contra laicos, ut est text. in cap. 1. & 2. de adulter. forius idem dicendum in crimine adulterij. Quinimo Joan. Andr. in c. fin. de for. compet. lib. 6. & Butr. hu. n. 10. dicunt adulterium esse crimen ecclesiasticum, ita ut in eo nullatenus procedere possit iudex secularis: & est de mente glossæ hic in ver. Secundum quod canonis censent, dum dicit pertinere ad Episcopum inquirere de hismodi criminibus ecclesiasticis, & primo loco exemplificat in adulterio. Verum hoc debet intelligi quando agitur ad separationem thori: sed quando agitur ad poenam, non est merè ecclesiasticum, sed mixtum, & in eo procedit etiam laicus, ut in c. Rex dicit. 23. quæst. 1. & in c. Tria, de procurat. & declarat hic Abb. num. 3. Ex de communi opinione testatur Decius conf. 212. post num. 2. Covarr. & Clar. loco citati.

18. Hodie Episcopus procedere posse in crimine adulterij, etiam contra laicos, est extra omnem dubium, quia in d. c. p. & s. 22. de refor. matrim. statutum est, concubinariorum tam solutos, quam uxoratos censur. omni. status, dignitatis, & conditionis exilitur, si postquam ab Ordinario etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, & sequæ ab eorum consuetudine non se iuxerint: excommunicatio ne ferendos esse, à qua non absolvantur donec re ipsa ad monitionem laica paruerint. Quod si in concubinato per annum eosuris neglectis permanserint, contra eos ab Ordinario severè pro qualitate criminis procedatur. Et mulieres sive conjugata, sive solutæ, quæ cum adulteris, seu concubinaris publicè vivunt, si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinario locorum nullo etiam regerente ex officio graviter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, vel diocesium, si id eisdem Ordinariis videbitur, invocato si opus fuerit brachio seculari, ejiciantur, aliis poenis contra adulteros, & concubinariorum inlicitis in suo robore permanentibus.) Hæc ibi: Quod decretum S. Congregatio censuit esse intelligendum etiam in eo, quicum diversis concubinis successivo tempore fuerit comprehensus: & monitionem, de qua in eodem decreto, posse fieri quandoque in peccato deprehenditur; & posse procedi non modo in visitatione, sed in omnibus temporibus, & omnibus modis etiam per inquisitionem: nec tritam monitionem esse necessariam, nisi quando ad excommunicationem proceditur, nec post excommunicationem esse expectandum annum antequam ad alias poenas contra concubinariorum procedatur.

19. Sed an flante forma hujus decreti, & probato concubinato possit iudex ecclesiasticus in prima, secunda vel tertia monitione, & in unaquaque earum lateam concubinariorum punire aliqua poena pecuniaria pignoris, vel apparitoribus applicanda? Et si responderi possit, flante præsertim consuetudine Ecclesie: nec iudices seculares posse inhibere iudicibus ecclesiasticis ne servant formam trium monitionum dum contra concubinariorum procedunt.

21. Porro hoc decreto non tolluntur aliz poenæ à jure communi, vel statuti Synodalibus contra concubinariorum inlicitæ, neque alius contra eisdem modum procedendi, nisi vellet Ordinarius illos excommunicare, quia tunc forma trium monitionum ibi præscripta servanda est, ut S. Congregatio declaravit. Verum quod statuitur de mulieribus ejiciendis, sine iudicatum non intelligi de viris. Sed mulieres quæ cum adulteris & concubinaris publicè vivunt, posse ultra exitum alia etiam poenis contra adulteros, & concubinariorum inlicitis cumulativè puniri. Non tamen eo decreto sublatur esse privilegium alicui religioni concessum habilitandi illegitimos ad dignitates, & gradus illarum. Contra Clericos vero concubinariorum servandum est quod statuitur ejuldem Concilii decreto in cap. 14. sess. 24. de refor.

22. Quinto nota Episcopum in sua diocesi habere jurisdictionem ordinariam, & mixtum imperium. De jurisdictione patrum quia hic tribuitur à lege: ergo est ordinaria, ut notatur in cap. Cum ab ecclesiasticis, in s. col. & tradit hic Cardin. in 3. natal. & ad hoc quotidie allegatur hæc decretalis: tum quia est ad universitatem civilium in civitate, & diocesi: ex hoc enim deprehenditur jurisdictionem esse ordinariam, & penult. de offe. Deleg. lib. 1. C. De offe. eius qui viciat. alter. ger. & notat Holl. in cap. 1. num. 1. supra de offe. Archid. Bart. in l. An abbas in s. de dec. ab ordin. facien. & Bald. in s. 90. Quæritur utrum archid. & conf. 364. Dominus Dux lib. 1. Dixi in civitate, & dicit. est, quia hic diocesis appellatio etiam civitas includitur, secundum Holl. Joan. Andr. & omnes: ablatum enim esset ut Episcopus haberet jurisdictionem in diocesi, & non in civitate, ut advertit Abb. num. 2.

23. De mero, & mixto imperio similiter patet, quia Episcopi in suis diocesium liberam habent potestatem inquirendi, & puniendi crimina, ut hic statuitur. Hoc autem est meri imperij, l. Imperium, ff. De iuris. omni. iudic. l. Illius, s. Quis universis, juncta gloss. in ver. In quibus, ff. De offe. Praesid. l. Sciant, C. De probat. Est enim merum imperium potestas, seu jurisdictio severioris ultionis exercendæ in personam pro utilitate publicæ introducta, ut magistraliter dicitur, & explicat O. rad. conf. 10. Venditum est Cisternum, mon. 2. si. Praes. ad quem spectat provinciam malis hominibus purgare, ut l. Congruit, ff. De offe. Praesid. majus omnibus post Principem habet imperium, l. Praes. provincie, l. prima ff. eod. & ita de Episcopi opus tenet per hanc litteram. Cardin. in 3. natal. & Abb. in 2. gloss. in c. Si quis Episcopus, in ver. Quia ibi, 2. quæst. 7. & Glanvil. Villadiego in tradi. de heret. quæst. 11. num. 16. & s. p.

24. QUÆRO, An vera sit eorum opinio qui putant Episcopos iure divino in sua diocesi esse posse quicquid potest Papa in tota universali ecclesiæ exceptis his, quæ Papa libi specialiter referant.

Id enim affirmant Abulen. cap. 19. Matth. 9. d. 7. l. ita. E. Victor. de matrim. par. 1. num. 7. Soto in 4. dist. 27. qu. 1. art. 4. vers. At qui tandem, & lib. 10. de iust. & iur. quæst. 1. art. 3. ad secundam Sanchez. de matrim. lib. 1. dist. 61. num. 3. Suarez rom. 4. de parat. dist. 25. sess. 1. num. 13. & de legib. lib. 1.

25. 14. sub num. 3. & ex Jurisperitis Gamma de off. leg. lib. 20. c. 35. §. 2. & lib. 12. c. 3. §. 2. in comment. littera N.

26. Ex ultimo hanc doctrinam falsam esse. Quod ut evidentiùs appareat, discutendum est prius, An Episcopi accipient potestatem jurisdictionis immediate à Christo, an verò à Papa.

27. Pro cuius articulo clariori solutione præmittendum est ex Divo Thomam. sicut. dist. 12. qu. 1. art. 3. & Cardin. Turrec. in c. Omnia, 2. & Praepos. ibidem num. 1. vers. Nam etiam dicit, 22. dist. duobus modis dici posse aliquem habere jurisdictionem ab alio immediate. Primò, quantum ad immediationem virtutis, & hoc modo omnis auctoritas, & potestas cujusque Praeati in Ecclesia est à Christo immediate secundum illud ad Rom. 13. Omnis potestas est à Deo, & hic non est casus noster. Deinde quantum ad immediationem suppositum aguntium, quomodo tunc tantum dicitur aliquis à Christo immediate potestatem suscipere, quando inter accipientem potestatem, & ipsam Christum conferentem non est aliquod medium suppositum suscipiens à Christo, & conferens ipsam potestatem alteri. Et secundum hoc statuenda est conclusio Episcoporum jurisdictionem non esse immediate à Christo, sed à Romano Pontifice.

28. Probatur primò in c. Quis sit, 2. q. 6. ubi Vigilius Papalicus, (Ipsamque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis ecclesiis vires suas credit largiendas, ut in partem vocatæ sint sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis.) & in c. De erro. 1. ca. 1. & quæst. ubi Gregorius ad omnes Episcopos, (Romana, inquit, ecclesia vires suas ita aliis largiendis impertit ecclesie, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Ponderanda sunt enim illa verba, largiendis impertit quæ clarè ostendunt jurisdictionem Episcopis collatam fuisse non immediate à Christo, sed ex largitione, & concessione Ecclesie Romanæ. Præterea ponderanda sunt verba, vocatæ in partem, nam si Ecclesia Romanæ vires suas impertitur aliis Ecclesiis in partem sollicitudinis eius vocanda; ergo ab ipsa Ecclesia Romana alio ecclesie potestatem regimini accipitur. Quæ consequentiam dicit esse clarè Turrec. in d. c. Omnes, num. 3. vers. Sexto, 2. dist. Neque verò præterea canones intelligi possunt de potestate ordinis, quia in illa Summus Pontifex, & omnes alii Episcopi sunt coæquales, & omnem actum hierarchicum quem potest facere Papa in ministracione Sacramentorum, potest facere Episcopus, ut form. iter inquit. Tho. in 4. dist. 24. quæst. 3. art. 2. quæst. 3. ad tertiam. Et de hac potestate ordinis intelliguntur verba Anacleti in cap. In vobis, 21. dist. ubi: Ceteri Apostoli cum eodem (scilicet Petro) patri consortio honoris accepterunt, ut illic declarat gloss. in ver. Patri. Archid. num. 12. Bellam. num. 5. & Praepos. num. 9. Superest ergo ut prædicta iuramentum de potestate jurisdictionis, & concordat text. in c. Multum, 3. quæst. 6. ubi: (Vires enim nostras ita tuæ credimus charitat, ut in partem sit vocatus sollicitudinis.)

29. Secundò id etiam probatur in hac decretali, ubi dicitur. Habeant Episcopi in suis diocesium liberam potestatem adulteria, & scelera inquire-

re, ulcisci, & judicare: non enim dicit, habent, per viam declarationis, sed habeant, per modum laicis, & concessionis secundum gloss. in princ. Ideoque Cardin. in 3. natal. ex hac littera elicit jurisdictionem Episcoporum esse ordinariam, quia illis tribuitur à lege. Concordat text. in cap. Omnes, 16. quæst. 7. in cap. 7. 16. quæst. 2. & in cap. Per se, 25. dist. per quæ iura Innocent. in cap. Cum ab Ecclesiasticis, num. 4. infra eod. dicit Episcopos habere ordinariam jurisdictionem à Canone. Præterea quamvis text. dicit liberam potestatem, subdit tamen, secundum quod canones censent: ex quibus verbis Anton. de Butr. num. 3. & Abb. num. 4. notat concessionem liberæ potestatis restrictam censeri ad limites juris, cap. 1. & cap. Ne imitari, supra de constituti.

30. Tertiò idem constat ex c. Sacrosancta, 22. dist. ubi Anacletus (Hæc verò, inquit, Apostolica Sedes cardo, & caput omnium Ecclesiarum à Domino, & non ab alio est constituta, & sicut cardine ostium regitur, sic huius sanctæ Sedis auctoritate omnes Ecclesie Domino disponente reguntur.) Si reguntur per auctoritatem Romanæ Ecclesie, ergo ab ipsa immediate habent jurisdictionem.

31. Quæro, omnes sive Patriarchij cujuslibet apices, sive Metropoleon primates, aut Episcopi in Cathedra instituti Romana Ecclesia. Quæ sunt verba Nicolai II. relata in c. Omnes, 22. dist. Idemque habetur in decretali epistola, quam ad Archiepiscopum Cantuariensem scripsit Eugenius IV. dum præfiteret in Concilio Florentino, quæ incipit. Non melioris, in §. Quod verè hæc dignitas. Sed & Vigilius Papa in decretis suis scribens Episcopo Eleutherio, (Nulli, inquit, vel tenuiter scienti, vel plene sapienti dubium est quod Ecclesia Romana fundamentum sit, & forma Ecclesiarum, & qua omnes Ecclesie principum sumptisse nemo rectè credendum ignorat.) Et Innocentius I. ad Decentium Episcopum, (Mausellum esse ait in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Sirkiam, insularique interioribus nullum instituisse Ecclesiam, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut ejus accessores constituerunt Sacerdotes.) Quod refertur in c. Qui nesciat, 11. dist. Si igitur omnes Ecclesie instituit, & fundavit Ecclesia Romana; consequenter ab ipsa in omnes Ecclesie Praelatos jurisdictionis derivavit, cum fundamentum sit principium, & origo totius aedificij, c. Cum Paulus, 7. 91. Unde Turrec. in d. c. Omnes, dist. 22. num. 3. vers. Quinto. (Nullus, inquit, credendum dubitare debet quin potestas jurisdictionis omnium Praelatorum non modo quoad executionem, siue usus amplitudinem, ut quidam fingere voluerunt: sed etiam quantum ad substantiam potestatis dependeat à Romana Ecclesia, à qua etiam omnes principum sumptisse dicuntur.)

32. Quæro secundum Alexand. de Alex. Albertum Magnum S. Thom. S. Bonavent. & Turrec. infertus citandos sub num. 30. probatur eadem lententia, quia in omni principatu potestas jurisdictionis derivatur ad quicumque personam illius principatus ab ipso Principe. Unde Beatus Dionysius tam in caestri Hierarchia, quam in Ecclesiastica docet ab ipso Hierarchia in omnes Hierarchie personas irradiationis lumen.

39 profuere. Et ut Bald. inquit in cap. 1. §. ad hoc, non. 11. de pace oration. firmam. jurisdictiones principaliter sunt apud Principem tanquam apud fontem, & quod fluit, & refouit sicut flumina ad mare: adeo ut secundum eum in d. §. ad hoc. 2. nec minus, jurisdictione possit conferri nisi auctoritate Principis mediata, vel immediate, sicut allegat notata in l. Et quia. §. de iurisd. qua. indu. in l. Privatorem. C. eod. tit. & per Innocent. in cap. Cum ab Ecclesiis. inf. col. Sed Papa est Princeps, sive Monarcha. Principatus Ecclesie, cap. Noster. 11. dista. & dixi huiusmodi in cap. Sig. infra. supra. de elect. Ergo potestas jurisdictionis omnium Prælatorum Ecclesie derivatur à Papa.

Secundo, in quoque ordine ab eo, in quo resideret plenitudo virtutis, pendet, & profuit virtus sequentium illo ordine, secundum Aristot. 2. met. phys. sic. sed Romanus Pontifex est primus in ordine Prælatorum Ecclesie, ut in Concilio Constantino positum, in quo Patres sic dixisse leguntur: Veneramus secundum scripturas & canones, & distinctiones Sanctissimum Romane Episcopum primum, & maximum omnium Episcoporum. Et in eo resideret plenitudo potestatis, ut in c. Cum ex eo. de panis & reuiss. & in c. Quodam. que. 22. qu. 1. Ergo potestas iurisdictionis omnium sequentium Prælatorum pendet, & derivatur ab ipso Romano Pontifice.

40 Septimo. Ecclesie particulares ad Ecclesiam Romanam comparantur sicut radii ad Solem, sicut rivuli ad fontem, sicut rami ad radicem, cap. Insuper Dominum. 24. quæst. 1. Ergo quicquid habent virtutis, regimini, nisi jurisdictionis ab Ecclesia Romana habent.

41 Octavo. omnia membra à capite recipiunt derivationem virtutis, sensus, & motus sui regimini: nam ut inquit Ildor. relatus à Turrec. in c. Omnes. num. 3. vers. Quarto. 22. dist. Ideo datum est capiti hoc nomen, quod sensus omnium, & nervi in eum capiunt, atque ex eo omnis vigor cum sensu oriatur. Sed Summus Pontifex est caput omnium Prælatorum, c. Non decet. 12. dist. c. Ita Dominum. 19. dista. & cap. Sacrosancti. 22. dista. Ergo à Summo Pontifice ceteri Ecclesie Prælati potestatis suæ capiunt originem.

42 Nono. Episcopi omnes recipiunt subditos immediate à Romano Pontifice, ad quem pertinet singulis Episcopis dioceses assignare, Ecclesie, & subditos prælinere, cap. Omnes. 16. qu. 7. & notatur in c. Sicut unum. in glo. in ver. Pertinet unum de rami. Episc. Sicut fecit Dionysius Papa, ut in cap. Ecclesie. 17. qu. 1. Ergo ab ipso Romano Pontifice recipiunt immediate jurisdictionem: nam potestas jurisdictionis dicitur relativa ad subditum. Relativa autem posita se ponunt, & perempta se perimunt, l. si. ff. De acquir. nam. quam ad hoc notat Bald. in Aurhen. si quis iudicis, col. 2. C. de sacros. Eccl. Unde licet non est servus, non est dominus, propter quod secundum Augustinum. Deus non fuit Dominus quousque non habuit creaturam suam: ita si non est subditus, non est Prælati, nec iudex qui possit eum iudicare, ad Roman. 14. In quibus est qui iudicet alterum servum? suo domino fiat, aut cadit. Et declarat Turrec. in c. Ita Dominus, num. 10. dista. Atque ita sine subditis non

est iurisdictione, c. Monachi. c. Sic iure, c. si Christiani, & c. sep. 36. quæst. 1. in quibus patet Manachos, quamvis recipientes ordinem recipiant officij potestatem, non tamen recipere jurisdictionem nisi occasione populi, & idem probatur in Concilio Tridentino sess. 14. cap. 7. de cast. re. 11.

44 Decimo, si potestas jurisdictionis Episcoporum esset immediate à Christo, non posset auferri ab Ecclesia, ut patet in potestate Sacramentali, seu ordinis, que cum conferatur per consecrationem, est immobilis sicut alie consecrationes Ecclesie, c. 1. & cap. 3. de consec. Eccl. vel alie. Et ideo secundum formam essentiam manet in Episcopis quamdiu vivit, sive in schisma, sive in hæresim labatur, c. Quod quilibet, 1. q. 1. S. Thom. in 2. 2. q. 9. art. 3. & in Episcopo etiam deponitur, & degradatur secundum glo. & Doctores in Summa. 9. quæst. 1. & Archid. in cap. 1. ostenditur de consec. dist. 4. quia character, super quo fundatur potestas Sacramentalis anime impellitur à Deo ab homine auferri, non potest, ut inquit Sylvest. in ver. Degradatio, num. 9. Sed consequens est falsum, quia potestas jurisdictionalis auferri potest ab Ecclesia, nec immobiliter adheret, ut patet in Episcopo suspensio, excommunicatio, hæretico, vel schismatico, cap. Omnibus. c. An Castellanum. c. Aperte, & 5. Ita auctoritatibus, 24. qu. 1. ergo falsum est etiam potestatem jurisdictionalem esse immediate à Christo. Quo argumento sanctus Thomas loco citato concludit potestatem jurisdictionis in Episcopo esse ex inunctione hominum.

Undecimo, si ex Divina institutione unusquisque eo ipso quod esset consecratus Episcopus haberet potestatem jurisdictionis in propria terra, ut in necessario conjunctionem cum potestate Sacramentali, sequeretur ut nullus Episcopus creari, aut reperiiri posset sine potestate jurisdictionis. Sed consequens est falsum, quia Episcopi rituales in partibus infidelium quamvis habeant potestatem ordinis, tamen executionem, & potestatem jurisdictionis non habent tanquam Clero, & populo carere, ut in cap. 2. sess. 12. Concilii Tridentini: sicut nec Episcopi ante expeditas literas Apostolicas suæ promotionis, consecrationis, vel confirmationis, ut in Extravagan. Insuper. de elect. nec Episcopus qui renunciat Episcopatu. Ergo & antecedens.

45 Duodecimo, & ultimo, aliis omisit probatur hæc sententia, quia Apostolus non receperunt immediate jurisdictionem à Christo, sed à Petro, c. Ita Dominum 19. dist. ubi Leo Papa: [Ita Dominus huius nuncis Sacramentum ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet:] & docet S. Th. in summa contra gentes 1. 2. q. 2. dicens: [Soli Petro promissit Dominus, Ipsi dedit claves regni caelorum, ut ostenderetur potestas clavium per eum ad alios derivanda ad conservandam ecclesiam unitatem, juxta c. Loquitur Dominus, 24. quæst. 1. Idque solidissimè rationibus, & auctoritatibus comprobatur, & ab objectis tunc Cardinalis Turrec. in d. c. Ita Dominum. num. 9. vers. ad tertium, usque in fin. 19. dist.

19. dist. & Corlin Jacobatus de Comil. lib. 10. art. 7. Et confirmatur quia Iohannes Petrus immediate à Christo fuit creatus Episcopus per illa verba, Pate etis mar: reliqui vero Apostoli facti fuerunt Episcopi non à Christo immediate, sed ab ipso Petro, ut colligitur ex c. Petro, 66. dist. ubi hoc testatur Turrec. & ex cap. In nero, 27. dist. ubi dicitur: Ab ipso Petro Sacramentalis (id est Episcopalis) caput ordo: & ibi similiter hoc ipsum docet Turrec. Præpol. in summa 15. dist. num. 27. & novissime Cardinal. Bellarm. tom. 1. controvers. de Summo Pontifice lib. 1. cap. 23. vers. Vigesima secunda. Et consequenter Apostoli excepto Petro non potuerunt accipere potestatem ordinariæ jurisdictionis Episcoporum immediate à Christo, cum nondum essent creati Episcopi Jurisdictione enim non potest esse nisi in subiecto, arg. c. Baptizati, 7. dist. & l. 2. ff. de iust. cum principaliter coheret per se, ut notat Bartol. in l. Prima, ff. de iust. om. iud. circa pa. & Paul. de Castro cons. 203. Ipsi quidem solus conductus, num. 3. lib. 1. Ergo laque minus à Christo recipiunt immediate jurisdictionem alii Episcopi, qui in locum Apostolorum successerunt, c. In nero, 27. dist. Concilii Tridenti cap. 4. sess. 23. de sacra. Ordin. ubi dicitur enim quanto est remotior à sua causa, tanto est debilius, ut inquit S. Th. in 1. 2. quæst. 66. art. 1. & in 3. sess. dist. 1. q. 1. art. 4. Unde Episcopus non accipere potestatem jurisdictionis à Christo immediate, sed à Romano Pontifice docet Alex. de Ale. Albert. Magnus, S. Thom. & Bonavent. relati à Cardin. Turrec. in c. Omnes, 22. dist. ubi hæc sententiam enunciat: & latius in summa de eccl. lib. 2. c. 6. & pro eadem sententia Henric. in summa lib. 6. cap. 5. in canonica littera A. citat S. Thom. in 4. contra gentes, cap. 76. & c. 2. quæst. 1. art. 10. Sylvest. in ver. Subrogatus, vers. Quinto quartus, num. 9. & seq. Ceterum de potest. Papa cap. 2. 19. & 27. & Victor in relati 2. de potest. eccl. quæst. 2. subdend illam tribui S. Bonavent. in 4. dist. 25. art. 2. quæst. 2. Duran. dist. 22. quæst. 5. & Major. g. 2. eandem sententiam amplectitur Dominicus à Soto in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 1. Franciscus Vargas in libro de hac ipsa questione. Florentinus in libro de potestate Papa, C. 6. in Canonum. Mist. leg. 3. quos citat Cardin. Bellarm. tom. 1. controvers. de summo Pontifice, lib. 4. dicens hæc videtur sententiam veterum scholasticorum, & verissimam esse, eamque pluribus confirmat in cap. 24. Item docet ex Canonibus Innocent. in c. Cum ab ecclesiis, num. 4. infra col. dum statuat Episcopos habere ordinariæ jurisdictionem à Canone, Anton. de Butr. in d. c. numero 18. vers. Canon stat in jurisdictionem Episcopos, Card. num. 3. in 4. quæst. vers. Item Canon. Joan. de Imola, num. 7. vers. Et eodem modo si Papa præfatur aliquem alium civitatis Bellar. numero 15. vers. Sic etiam dicit: & idem Innocent. in cap. Cum ex eo, numero 1. infra de panis, & reuiss. ubi reddens rationem cur Papa possit restringere potestatem Episcoporum in concedendis indulgentiis, disertis verbis inquit: [Quia Prælati minores omnes habent hæc potestatem à Papa, & ipse à solo Deo, cap. Quamquam, 21. dist. cap. 12. dist. & concordat ibi Joan. Andr. nu. 11.]

49 Non oblat quod legitur ad 10. Actitud. 19. dist. & Corlin Jacobatus de Comil. lib. 10. art. 7. Et confirmatur quia Iohannes Petrus immediate à Christo fuit creatus Episcopus per illa verba, Pate etis mar: reliqui vero Apostoli facti fuerunt Episcopi non à Christo immediate, sed ab ipso Petro, ut colligitur ex c. Petro, 66. dist. ubi hoc testatur Turrec. & ex cap. In nero, 27. dist. ubi dicitur: Ab ipso Petro Sacramentalis (id est Episcopalis) caput ordo: & ibi similiter hoc ipsum docet Turrec. Præpol. in summa 15. dist. num. 27. & novissime Cardinal. Bellarm. tom. 1. controvers. de Summo Pontifice lib. 1. cap. 23. vers. Vigesima secunda. Et consequenter Apostoli excepto Petro non potuerunt accipere potestatem ordinariæ jurisdictionis Episcoporum immediate à Christo, cum nondum essent creati Episcopi Jurisdictione enim non potest esse nisi in subiecto, arg. c. Baptizati, 7. dist. & l. 2. ff. de iust. cum principaliter coheret per se, ut notat Bartol. in l. Prima, ff. de iust. om. iud. circa pa. & Paul. de Castro cons. 203. Ipsi quidem solus conductus, num. 3. lib. 1. Ergo laque minus à Christo recipiunt immediate jurisdictionem alii Episcopi, qui in locum Apostolorum successerunt, c. In nero, 27. dist. Concilii Tridenti cap. 4. sess. 23. de sacra. Ordin. ubi dicitur enim quanto est remotior à sua causa, tanto est debilius, ut inquit S. Th. in 1. 2. quæst. 66. art. 1. & in 3. sess. dist. 1. q. 1. art. 4. Unde Episcopus non accipere potestatem jurisdictionis à Christo immediate, sed à Romano Pontifice docet Alex. de Ale. Albert. Magnus, S. Thom. & Bonavent. relati à Cardin. Turrec. in c. Omnes, 22. dist. ubi hæc sententiam enunciat: & latius in summa de eccl. lib. 2. c. 6. & pro eadem sententia Henric. in summa lib. 6. cap. 5. in canonica littera A. citat S. Thom. in 4. contra gentes, cap. 76. & c. 2. quæst. 1. art. 10. Sylvest. in ver. Subrogatus, vers. Quinto quartus, num. 9. & seq. Ceterum de potest. Papa cap. 2. 19. & 27. & Victor in relati 2. de potest. eccl. quæst. 2. subdend illam tribui S. Bonavent. in 4. dist. 25. art. 2. quæst. 2. Duran. dist. 22. quæst. 5. & Major. g. 2. eandem sententiam amplectitur Dominicus à Soto in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 1. Franciscus Vargas in libro de hac ipsa questione. Florentinus in libro de potestate Papa, C. 6. in Canonum. Mist. leg. 3. quos citat Cardin. Bellarm. tom. 1. controvers. de summo Pontifice, lib. 4. dicens hæc videtur sententiam veterum scholasticorum, & verissimam esse, eamque pluribus confirmat in cap. 24. Item docet ex Canonibus Innocent. in c. Cum ab ecclesiis, num. 4. infra col. dum statuat Episcopos habere ordinariæ jurisdictionem à Canone, Anton. de Butr. in d. c. numero 18. vers. Canon stat in jurisdictionem Episcopos, Card. num. 3. in 4. quæst. vers. Item Canon. Joan. de Imola, num. 7. vers. Et eodem modo si Papa præfatur aliquem alium civitatis Bellar. numero 15. vers. Sic etiam dicit: & idem Innocent. in cap. Cum ex eo, numero 1. infra de panis, & reuiss. ubi reddens rationem cur Papa possit restringere potestatem Episcoporum in concedendis indulgentiis, disertis verbis inquit: [Quia Prælati minores omnes habent hæc potestatem à Papa, & ipse à solo Deo, cap. Quamquam, 21. dist. cap. 12. dist. & concordat ibi Joan. Andr. nu. 11.]

50 Non oblat quod legitur ad 10. Actitud. 19.

lu. & universa quæ, in qua Spiritus sanctus vult possit Episcopus regere Ecclesiam Dei. cap. Suggestum, 7. quæst. 1. Concilii Tridenti. cap. 1. sess. 6. Nam primo respondetur hoc debere intelligi mediante jurisdictione illis tribuenda, & determinanda à Romano Pontifice, Quod evidenter probatur: nam ut verbum illud, Ecclesiam, volumus intelligere de Ecclesia universali respectu singulorum Episcoporum, ita ut quilibet Episcopus sit positus à Spiritu sancto ad regendam Ecclesiam universalem. Et hoc est etiam eum, quo hæc potestas data est soli Petro Apostolorum Principi, & Romanæ Pontificibus illius successoribus, c. Quoniam, 21. dist. cap. Omnes, & cap. Sacrosancta, 22. dist. cap. Decretis, & c. seg. 2. quæst. 6. cap. de iur. 17. quæst. 4. & distinctum est in Concilio Florentino sub Eugenio IV post sess. 25. tom. 8. Concilii, pag. 854. Lucez Parthenium; alioquin totessent Pape, quot Episcopi contra unitatem Ecclesie, & catholicam veritatem, cap. Loquitur, 24. quæst. 1. extravagan. Nam sanctam, & de unitate, & ab eum concordat. Aut voluit intelligere prædictam auctoritatem de singularibus Ecclesiis, ita ut quilibet Episcopus possit sit à Spiritu sancto ad regendam suam Ecclesiam particularem, & ita concurrant omnes collectivè ad regimen universalis Ecclesie: & hoc similiter est falsum, quia Christus populo Apostolorum non dedit, & multo minus Episcopis illorum successoribus, sed dixit omnibus, & singulis, Docere omnes gentes: Marc. ult. & prædicate Evangelium omni creatura, Matth. ultim. Quæcumque ligaveritis super terram erunt ligata & in celo, Matth. 18. & quorum remisit peccata, remittantur eis, Joan. 20. Ergo non est nostrum fingere hanc limitationem, & divisionem jurisdictionis hæc factam immediate à Christo, cum ex Evangelio haberi non possit, nulla enim limitatio aut quoad subditos, aut quoad casus ibi legitur, ut inquit Turrec. in cap. Ita Dominum, num. 10. vers. Tertio sic, 19. dist. Superest ergo ut Apostolis, & alijs Episcopis Ecclesie, & subditis, & consequenter jurisdictione prædicta fuerit immediate primum à Petro, & deinde à Summo Pontificibus eius successoribus. Atque ita Episcopi constituti sunt à Spiritu sancto ad regimen Ecclesie mediante jurisdictione, que singulis tribuitur, & præfinitur ab Ecclesia Romana, qui secundum Turrec. ubi supra, Collatio potestatis sive sit antiqua, sive nova, debet esse certa quantum ad casus, & quantum ad territorium; alioquin habens totam potestatem nesciret quid agere deberet, aut in quem, sive super quo aut quatenus sua auctoritas se extendere, & illius potestas esset vaga, & incerta, quod est inconveniens. Unde jurisdictione semper restringitur ad subditos, c. A nobis, il primo, de sint. excom. cap. 3. de Paroch. cap. Et animarum, de constit. lib. 6. Item jurisdictione ordinariæ, & universalis coheret territorio, & illius finibus circumscribitur, & terminatur, l. fin. & ibi Bart. num. 9. C. Pbi & apud quem, & de communi opinionione testatur Catholon. consil. 4. Illustratione Princeps, num. 19. & consilii, sicut servitus in gl. 1. & de iur. sigillim in certa, ut eum Bald. loquitur consil. 3. 2. Puncta questionum, num. 2. lib. 4. vel certe, ut idem dicitur in de par. inram firmam, §. Ad hoc, vers. Imaginatio, jurisdictione est supra

supra territorium prout nebula supra paludem, & sic se extendit iurisdictione per modum mensuræ territorij, sicut nebula per modum mensuræ paludis, & de iurisdictione Episcoporum, quæ restringitur ad diocesium, & ad subditos sunt iura aperta, in cap. Episcopi, cum duob. cap. seq. q. 1. quæst. 2. in cap. Placent, & seq. 7. quæst. 1. & in Clem. 1. de foro comper. cum multis similib.

Et eodem modo diluitur obiectum ex auctoritate Bernardi ad Eugenium III. dicentis: Non solum potestatem Papalem, sed etiam aliorum inferiorum Prælatorum potestates à Christo esse. Stant enim simul ut potestas Prælatorum Ecclesiæ sit à Christo, & tamen mediante Romano Pontifice ejus Vicario, & ita hunc locum Bernardi exponit idem Turrec. in d. c. Omnes, nu. 1. vers. Ad secundam, 22. dist. Deinde responderetur ex præallegatis auctoritatibus desumptis ex sacris litteris ad summum inferri posse, ut Apostoli acceperint iurisdictionem immediate à Christo, quod etiam verum esset, non tamen inde sequeretur ut idem procederet in alijs Episcopis; quia non est bona consequentia, Apostoli & Discipuli Christi habuerunt ab ipso immediate potestatem iurisdictionis: ergo & nunc Prælati Ecclesiæ potestatem iurisdictionis recipiunt à Christo immediate, ut fuisse ostendit Turrec. loco proxime citato, & sequitur ibidem Præpos. nu. 1. vers. Et licet atq. loco dist. tur.

Ex conclusione ut supra firmata deducitur falsitas propolizæ assertionis, quod Episcopi etiam scriptis reservationibus Apostolicis possint in suis diocibus quidquid potest. Papa in Ecclesia universalis: nam si potestatem iurisdictionis recipiant Episcopi immediate à Papa, ut probatum est supra, necessario hinc sequitur, ut illam partem duntaxat habeant iurisdictionis, ad quam secundum Canonicas sanctiones sunt vocati ab Ecclesia Romana: nam potestatis plenitudinem Sedes Apostolica illis non imperavit, ut in d. c. De reo, & c. seq. 2. qu. 6. & quamvis iurisdictione ab eadem Sede fuerit cuique Episcopo in sua diocesi generaliter demandata juxta textum, hic tamen in hac concessione non veniunt multa, non quia Romani Pontifices de illis fecerint speciales reservationes, sed quia in generalitate hujusmodi non includuntur, quæ speciali indigent commissione, ut c. Quod translaturum, sup. de off. leg. c. 2. de off. Vicar. lib. 6. c. Qui ad agendum de procur. eod. lib. & l. 1. in princ. ff. de off. eju. causam est iurisdictione. Et est simile, nam licet poterit familiaris liberam concedat filio administrationem, non tamen filius potest alienare, l. Si pater ff. de his, qui in fraud. credit. & l. Contra iura, ff. de pã. item in generali concessione non veniunt ea, quæ verisimiliter, quis non esset specialiter concessurus, c. In generali, de reg. iur. lib. 6. c. ult. de off. Vicar. eod. lib. l. Obligatione generali, ff. de pignor. l. Qui pecuniæ, ff. de pecul. item majora non committuntur sine speciali mandato, l. Pomponius, & l. Mandato, ff. de procur. & propterea per plura potest Romanus Pontifex in universali ecclesia, quæ non possunt Episcopi in suis diocibus etiam seculis reservationibus Apostolicis, nam, ut omittamus ea quæ sunt fidei, quæ ad ipsum tantum spectat determinare, cap. Ita est fides,

c. Est aliud, c. Quærit, & per tot. 24. quæst. 1. c. Matres, de bapt. & docet S. Thom. in 2. 2. qu. 1. art. 15. Pro Petro enim Dominus rogavit, ut non deiceret fides ejus, ut in dict. c. Matres, in prin. Episcopi autem quamvis possint causas fidei ventilare, non tamen possunt diffinire, ut per glossam primam & secundam in d. c. Quærit, & generaliter majores omnes ecclesiæ cause ad summum Pontificem referuntur, non ex reservationis Apostolicæ, sed ex divina institutione, ut in omni ex c. Dudum, 3. qu. 6. ibi Domino institente ad Romanam ecclesiam quasi ad matrem, utque apicem omnes majores ecclesiæ cause, & iudicia Episcoporum recurrant, & in cap. 1. supra de trans. Episc. ubi dicitur ex illo generali privilegio, quod Beato Petro, & per eum ecclesiæ Romanæ Dominus indulget, canonica postmodum emanasse in summa continencia majores ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam referendas; & idcirco canonizatio Sanctorum pertinet tantummodo ad cognitionem, & determinationem ecclesiæ Romanæ, cap. 1. & 2. de reliq. & venor. Sanctorum, & idque non ex vi Apostolicæ reservationis, sed ob rationes quas adducit gloss. in cap. un. in ver. Sedis Apostolicæ, eod. tit. lib. 6. quarum prima est, quia hæc causa est de majoribus. Secunda, quia miracula attribuantur fidei; & ideo causa fidei est. Tertia, quia dicitur Scripturæ pertinere ad declarationem Summi Pontificis; multo fortius dubia sanctitatis. Quarta ne propter multorum Episcoporum simplicitatem populum decipi contingat. Quinta ne in infinitum contingat Sanctos multiplicari, & sic devotionem retrahere, & Sanctitatem vilescere, quibus addæ rationes Turrecem. in cap. l. n. 21. vers. Ad quædam, de conscri. dist. 3. similiter translatio, de positio, & cessio Episcoporum, per quas conjugium spirituale dissolvitur, non tamen Constitutione Canonica, quam institutione divina pertinet ad solum Papam, ut legitur in c. Inter corporalia, eod. tit. Nec apparet in majoribus casibus ullam potestatem fuisse Episcopis attributam ab ecclesia Romana; & ideo hanc potestatem sibi vendicare non possunt, c. Hinc, 17. dist. Item solum Papa dispensare potest ex magna causa, ut Monachus habeat proprium, & secundum Innoc. in c. Cum ad monasterium, de statu Monach. cujus opinionem communiter recipiunt Theologi, & Canonistæ. Item ut Monachus matrimonium contrahat licet in sacris sit constitutus; ut notat Joan. Andr. in c. Semel Deo, de reg. iur. lib. 6. in Mercor. & in d. c. Cui ad monasterium, in fin. & plenè Dec. cons. 108. In præfati constitutione per ut, quæ ex plenitudine hujus potestatis, quo potest etiam committere simplici Sacerdoti conferat christiana, ut est diffinitum in Conc. Florent. in decreto fidei Eugenij II. §. Secundum Sacramentum, & dicitur plenius in cap. un. §. Per fratrem christiano, supra de sac. venor. & delegare mero laico causas criminales clericorum, secundum communem opinionem, de qua restatur Clar. in §. fin. quæst. 44. nu. 6. vers. Sed quid dicendum: & facultatem excommunicandi, ut per gloss. in extravag. suscept. Joan. XXI. in ver. Vel personis, de elec. cum tamen Episcopus hujusmodi causas non solum delegare nequeat soli laico, sed nec laico,

& Clerico simul, imò nec Clerico conjugato, ut per Clar. de q. 4. nu. 1. & nu. 7. vers. Sed an poterit, ubi de communi. Similiter solum Papa dispensat super matrimonio rato non consummato, secundum glossam Vincentij in c. Ex publico, de consecr. coniug. & Bellam. cons. 28. In factis, col. 2. ante med. vers. Quarto quia, ubi restatur de magis communis opinione. At Episcopi certum est hanc facultatem non competere, quia non reperitur illis concessa per sacros Canones, ut fatentur omnes. Quinimo plerique ex antiquis Theologis nec Summo Pontifici eam concedunt, licet in hoc prævaluerit sententia Canonistarum, quia Sedes Apostolica multoties dispensavit, ut referunt Cojeran. in opus. tom. 1. tract. 28. de matrim. g. unica, & Navarra. in Manual. c. 22. nu. 2. Et ego ipse memini in sacra Congregatione Concilij, cui prima vice interfui ut Secretarius anno 1623. die 20. Aprilis, resolutum fuisse concedendam esse dispensationem super matrimonio contracto, & non consummato inter Julium Galæum Stellam & Cineuram Rotorem, prout postea audita S. Congregationis sententia Sacrosanctus dispensavit. Et eodem modo dispensat Papa in aliquibus gradibus prohibitis in Levitico 18. & est de hinc, ut patet in Concil. Trid. sess. 24. de sacram. matrim. can. 3. & ex sacro respondit plenissime Anchar. cons. 373. Revocatur in dubium, per tot. ubi nu. 5. dicit Papam hoc posse ratione plenitudinis potestatis, quia ipse est successor Petri, & Vicarius Jesu Christi vicem non patri hominis, sed veri Dei gerens in terris, ut in cap. Inter corporalia, de trans. & cap. Pro humani, de homic. lib. 6. unde omnia regit, ordinat, & disponit prout sibi placeat, cap. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem, q. 3. & generaliter dummodo non fiat contra fidem, potest omnia; nec quilibet potest ei dicere, Cur ita facis? & in memoriam 19. dist. 3. Ex persona, alia cap. Quamvis de penit. dist. 3. & nota Specul. in tit. de leg. §. Nunc intendendum, vers. 89. Hæc Petrus de Anchar. nec ulli apparere hanc potestatem fuisse Episcopis communicatam à Summo Pontifice. Amplius solum Papa potest inducere impedimentum matrimonium dirimentia, & in habitare ad contrahendum, ut in Conc. Trid. sess. 24. de reform. matrim. c. 1. Doctores in c. fin. de sponsa duor. Anchar. cons. 239. Parim habitacionum, numero 1. vers. Circa contracta dirimentia, & cons. 409. Vñ §. diligenter inspecto nu. 3. vers. Sed in oppositum, quod similiter hodie est de hinc, ut in can. 4. eiusdem sess. de sacram. matr. Episcopi autem id non possunt, non quia casus sit reservatus, ut putant Victoria, rest. de matrim. 1. par. 2. par. ad fin. Lodeus. 2. par. q. 96. art. 3. dist. 1. coul. 2. ad med. & Sanchez. de matrim. lib. 7. dist. 1. nu. 9. nulli enim constat de hac reservatione, ut idem Sanchez fatetur, licet male opinetur hunc casum esse reservatum de consuetudine, sed hoc provenit, quia, ut inquit Anchar. de cons. 239. numero 1. Christiani conjugij in gradibus prohibitis non dicuntur coniuncti à Deo, sed contra Deum, quia contra ejus Vicarium, & hoc facit non homo, sed Deus, vel eius Vicarius, cuius locum potestatem dedit. Unde Butr. in c. Ita fraternitas, numero 5. de sponsa duor. simpliciter dicit jus posse introducere

novam causam perpetuam prohibitionis matrimonij, sed interiore à Papa hoc non posse; & sequuntur in c. penult. de despo. inquit. Abb. in fin. & Alex. de Nevo, nu. 21. Quod solum explicat Covarr. in 4. Decret. 2. par. c. 6. §. 10. nu. 16. post Paludan. in 4. senten. dist. 26. quæst. quarto art. 3. reddentes rationem, quia solum Papa potest subtrahere materiam Sacramenti in habitando homines ad contrahendum in certis casibus, ead. modo solum Papa dispensat contra Apostolum, ut in bigamia, c. Ledor, 14. dist. c. Niscum prædem, §. Personæ vero, & ibi Innoc. Host. Joan. And. Butr. & ceteri notant, supra de re. nunc. Anchar. cons. 24. Circa bigamia, Agid. Bellam. cons. 28. in factis, vers. Quarto, ubi de communi: nam licet Apostolum ostendat Papæ quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit, quia potestas clavium est talis, & tanta, ut non recipiat interpretationem restrictivam. Quæ sunt verba Baldi in d. c. Niscum prædem, nu. 14. atque ita id facit Summus Pontifex ex plenitudine suæ potestatis: Episcopi autem licet habeant clavium in sua diocesi, eam tamen non habent cum plenitudine, ut constat ex dictis in primo argumento, nu. 31. & mox dicitur. Idem patet in Indulgentiis: nam ut docet S. Thom. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4. quæst. 3. (Papa habet plenitudinem pontificiæ potestatis quasi Rex in Regno, sed Episcopi assumuntur in partem sollicitudinis, quasi iudices singulis civitatibus præpositi: propter quod etiam eos solos in suis litteris frater vocat; reliquos autem vocat filios; & ideo potestas faciendi indulgentias plenè residet in Papa, quia potest facere quod vult, causa tamen existente legitima; Sed in Episcopis est taxata secundum ordinationem Papæ; & ideo possunt dare secundum quod eis taxatum est, & non amplius.) Hæc S. Thomas, cujus mentem explicans Sylvest. in ver. Indulgentia, nu. 11. dicit solum Papam concedere posse indulgentias plenarie in toto orbe, quia solus assumptus est in plenitudinem potestatis, cap. Cunctis 20. de penit. & remiss. & cap. Quotiescumque, 24. quæst. 1. Episcoporum verò eo ipso quod est Episcopus ex communitate generali Papæ posse indulgentias concedere particulariter in ordine ad subditos suos. Insuper solum Papa potest in alium usum commutare piæ dispositiones, Conc. Tridentinum, c. 6. sess. 22. Episcopi autem non possunt, non quia casus sit reservatus, sed quia sola auctoritas Sedis Apostolicæ in his salva esse intelligitur, juxta text. in Clem. Quædam conscripti, & ibi notat gloss. in ver. Sedis Apostolicæ, & Abb. numero 3. ver. Solum Papa, de relig. domib. & hæc etiam est ratio cur dispenset in juramento, cap. 2. 11. quæst. 6. quia scilicet in eo auctoritas Papæ intelligitur excepta, cap. Venientes, de iurjur. Petri, de Anchar. dist. 10. §. 239. nu. 4. Quæ itidem ratione derogat pactis, concordijs, & privilegijs in summe fundationis, ut in cap. Significatum, & ibi disti numero 13. & seq. de prob. & in Concilio Tridentino cap. ult. sess. 25. de regul. & cap. 6. sess. 25. de reform. Item potest ipse solus non autem Episcopus rem uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri, c. Consequens, cap. Nec verè, & c. Per principalem, 9. quæst. 3. gloss. in c. in ver. Universalium, 22. disti. Paul. de Cast. cons. 415. in factis

facta presens, num. 4. vers. Præterea, & cons. 2. 2. Primum dubium sub. 2. vers. Nam aut quæritur, lib. 1. Ratio est quia, ut inquit Laudun. in dicta Clem. Quæritur, & post eum Cardin. in num. 4. Papa est gubernator in solidum universalis Ecclesie; cuius caput est Ecclesia Romana; & ideo ejus est tamquam capitis ad membra singula alimenta transfundere. c. Cuncta per mundum, 9. quæst. 1. & d. cap. per principalem.

Uterius solus Papa potest approbare, & confirmare novam ordinem, seu religionem, cap. unicus, de voto, lib. 6. cap. unicus, & ibi Franc. num. 1. in 3. notab. de relig. homin. eod. lib. cap. fin. eod. tit. in antiquis. Item solus creare potest dignitates omnino novas, & institutas: Episcopi autem id non possunt, ut tenet Compottellan. in cap. cum accessissent, de constitut. glof. Archid. Turcrem. Bellam. & Præp. in cap. 1. 22. dist. quorum sententiam sequitur est S. Congregatio Concilii. Septim. enim declaravit posse Episcopum de consensu Capituli in Cathedrali Ecclesia erigere novam dignitatem; dummodo sit ex ijs, quæ usitate sunt, & sacris Canonibus cognita. Quod similiter non provenit ex vi reservationis Apostolicæ, sed quia sola Romana Ecclesia à principio instituit dignitates; id est ordinavit quæ dignitates essent in Ecclesia, ut in d. cap. 1. & in cap. Perlechi, 25. dist. Trideo potest quidem Episcopus cum suo Capitulo novam dignitatem puta Sacristiam, quæ non erat in Ecclesia sua, ibidem instituire; Cardinalatum autem non potest sine auctoritate Romane Sedis, cum non sit per Romanam Ecclesiam ordinatum, ut Cardinalatus sit dignitas in Ecclesiis Cathedralibus, sed solum in Romana Ecclesia, ut formaliter dicunt Compott. & Archid. ubi supra, & sequuntur illi præallegati.

Alia complura huiusmodi addi possent, quæ longum esset recensere, de quibus per glof. & DD. in cap. sicut unicus, de excess. Prælat. in cap. 1. de translat. Episcop. in cap. Proposuit, de concess. preben. in cap. Quod translationem, de offic. Legati, & in cap. Sicut quidam, 25. quæst. 1. de quibus per Anchar. dicto consil. 373. num. 4. & locum per Host. in Summa de offic. Leg. §. Illud quidem nota, & Specul. in tit. de Legatis, §. Nunc ostendendum: nam ex prædictis satis superque constat non esse tutum affirmare Episcopum posse in sua diocesi semotis reservationibus Apostolicis quicquid potest Papa in universo orbe. Et ita hanc propositionem non esse veram, post Vincentium, Hostiensem, & alios tenet Petr. de Anchar. in d. cap. sicut unicus, in 1. notab. & ibi dicit num. 2. & contrarium clarè colligitur etiam ex c. Diligite, de tempor. ordin. ubi improbatur dispensatio Archiepiscopi non quia sit prohibita, sed quia non reperitur illi concessa à canone: ergo etiam seculi prohibitione, vel reservatione non potest Episcopus in sua diocesi quod potest Summus Pontifex in universali Ecclesia.

Favetur tamen ordinem Episcoporum in universum esse de jure Divino, juxta text. in cap. in novo, 21. dist. & sententiam Turcrem. in Summa lib. 5. c. 74. Cajetan. tom. 1. tract. 1. de potest. Papæ, cap. 19. S. Bonavent. Albert. Magn. Richard. Durand. & aliorum in 4. dist. 19. & esse præcipuum in ecclesiastica hierarchia divina

ordinatione instituta, ut in Conc. Trident. sess. 23. de sacram. ordin. c. 4. & can. 6.

In glof. publicum convocent auxilium, nota Episcopos ubi opus fuerit non solum posse invocare auxilium brachij secularis, ut in textu, & in cap. Principes, 23. q. 5. & c. Con. ad verum 9. 6. dist. utroque enim potestas per alteram adjuvatur, ut ibi dicitur, & in cap. Quoniam in se, eod. sed etiam posse secularem potestatem ad hoc compellere, ut in c. 2. de malicia. Item tenet Innoc. hic, num. 1. in ver. Præsentandum, dicens esse diversitatem inter potestatem ecclesiasticam, & secularem, quia Prælati exequi non coguntur per secularem potestatem, sed secularis bene cogitur per suum Prælatum, arg. c. ad remissionem, in se, eod. & sequuntur alii. Adde Concilium Tridentinum in cap. 5. sess. 25. de regula. ibi, (Quod auxilium, ut præbetur omnes Christianos Principes hortatur Sancta Synodus, & sub excommunicationis pena ipso facto incurtenda omnibus magistratibus secularibus injungit.) Et adverte quia etiam Concilium quoad Principes utatur verbis hortatoijs, tamen cum materia sit necessitativa, ut in d. Principes, hoc dicitur consilium reverentia, cui est parendum, ut in c. ad aures, juncta glof. in ver. Consilia, supra de stat. & qualib. & scripti plenius in c. 1. num. 44. de Constit.

DE OFFICIO Ordinarii.

Cap. Cum ab Ecclesiarum. §. I M M A R I V M.

- Ordinarius Episcopo subiectus si in sibi subditum iudicium sententiam ferat, Episcopus eam feratari faciat, & sine satisfactione non relaxet.
- Prælati Ecclesiarum dicuntur non tantum Episcopi, sed etiam inferiores ordinariam iurisdictionem habentes.
- Ordinarius iurisdictionem qui habere dicuntur.
- Plebani autem Prælati, & ordinarii Parochianorum suorum.
- Prælati proprii dicuntur illi tantum, qui habent iurisdictionem fore contentiosam.
- Sed largè dicuntur Prælati etiam Presbyteri Parochiales.
- Sententia ecclesiasticæ appellatione venit excommunicationis, suspensio, & interdictum.
- Executi debent Episcopi sententias ipsius Prælatorum sibi subditorum.
- Executor potest admittit exceptiones sententia infirmitatis, & de eis cognoscere.
- Executi possunt minores iudicis sententias suas verbaliter, non autem realiter.
- Abolvere potest Episcopus ab excommunicatione lata ab Ordinario sibi subiecto, si iniusta sit, alia secus.
- Ordinarius inferre non potest Episcopo dimissionem.
- Prælati oppidum an sit nullum diocesis, an verò in diocesi visitorum, & non sequi usque in fin.
- Loca nullum diocesis aut origine, aut privilegio, aut præscriptione.
- Prælati Ecclesie originalis essentia in diocesi Prælati.

Inm.

- Emendatio. Papa per modum status plebi præbet satisfactionem in diocesi.
- Presbyteri in diocesi loci, & appropinquatio.
- Loca prælati esse in diocesi si Episcopi ibi rationabiliter statuerit, & iurisdictionem exercuerit.
- Emendatio prælati, & autopsita plebi præbet satisfactionem.
- Prælati sine aliquo subditio, & probacione soluta.
- Loca excommunicati à diocesi per disformitatem territorij, & causam rationabiliter in Clerico, & Vepulano excommunicato.
- Prælati sine iurisdictione considerari non possunt iuxta traditionem.
- Prælati sine iurisdictione.
- Executio sententiarum in diocesi.
- Prælati inferre non possunt sententiam, nisi tam ipse, quam subditio excommunicati à iurisdictione Episcopi.
- Emendatio prælati per modum status.
- Licit Papa ex ea se iudicat, non debet iterum non soluta.
- Emendatio status, & non per modum status, sic supra centum annos, cum ad nullum debeant esse dote.
- Iurisdictionis rebus ad locum consuetudinis non impedit nisi probata consuetudo.
- Lata iurisdictione prælati sine iurisdictione, & non sequi usque in fin.
- Prælati inferre non possunt sententiam, nisi tam ipse, quam subditio excommunicati à iurisdictione Episcopi.
- Prælati inferre potest prælati in iurisdictione.
- Prælati Episcopi contra inferriorem Prælatum non requiritur iurisdictionem.
- Prælati inferriore nonnullam completam iurisdictionem per alios Episcopi.
- Prælati inferriore nonnullam completam iurisdictionem per alios Episcopi.

CUM AB ECCLESiarUM. Si Ordinarius subiectus Episcopo ferat in sibi subiectum iudicium sententiam, Episcopus illam feratari faciat, & eam sine satisfactione, & illius contentio non relaxet. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Bald. Butt. Cardin. & alios communiter. Et primo ponit eorundem, ex quo secundum dicitur mandatum, ubi quæritur. Nota primo ex principio litteræ juncta super- scriptione. Prælati Ecclesiarum appellari non tantum Episcopos, & illos superiores, sed etiam inferiores iurisdictionem ordinariam habentes secundum Abb. hic in 1. not. Ad idem cap. 2. infra de iudic. Unde Abbas, Archiepiscopi, Archiepiscopi, Decani, & Præpositi dicuntur Prælati, non habere in cap. 1. & ibi, dicit in 4. notab. post Host. Joan. Andr. Bellam. & alios, supra de stat. & qualib. Dicuntur autem habere ordinariam iurisdictionem in Collegio, vel Universitate, & qui administrationem habet cum iurisdictione, puta Episcopo, ut hic in glof. in fin. reliqui autem ferunt, nisi hoc habeant à Principe, vel ex consuetudine, quod hanc sit prosequitur Innoc. in prim. cum quo Hostien. Joan. Andr. Butt. Cardin. & alii transiunt.

Secundo nota ibi, Plebanum iuncta principio rebus, Plebanum esse Prælatum Ecclesie, & habere potestatem ferendi censuras, & ita esse Ordinarium Parochianorum suorum, quod concedit Innoc. num. 1. Host. num. 1. Jo. Andr. num. 1. Anchar. in 1. not. de Incol. num. 2. Sed ut adverte quia ille Plebanus Sancti P. habebat iurisdictionem contentiosam de iure specialiter, videlicet ex privilegio, vel præscriptione, & ideo poterat excommunicare, & interdicere, ut bene dicit Abb. hic num. 1. vers. Non ille Plebanus, At factus est de iure communi, quia Plebanus, & Presbyteri Parochiales, quævis habent curam, & iurisdictionem ordinariam fore Penitentiarum in Clerico, quam in locos habitantes ipsorum Parochiam; tamen nullam habent iurisdictionem fore contentiosam, & ideo potestatem non habent excommunicandi nec in genere, nec in specie, ut hinc Abb. in c. si sacerdos, num. 10. sup. eod. Nec Prælati proprie appellari possunt; nam hinc illi tantum dicuntur Prælati, qui habent iurisdictionem aliquam fore contentiosam, ut probatur in c. De criminum, juncta glof. ubi supra de iudic. & in cap. 3. de libi glof. 2. de eo qui fert, ordin. sup. & propterea Prælati à Parochialium Ecclesiarum Rectoribus distinguuntur, in Clem. Dudum, §. 1. de sepul. Licet late sumpto vocabulo etiam Plebanus, & alij Presbyteri Parochiales dici possint Prælati hoc respectu, quia Prælatum Parochianum suis in se eo nomine, & ita intelligit textum in c. Ita, supra de Cleric. agrorum, secundum Abb. hic num. 1.

Tercio nota ibi, Interdicti, iuncta p. t. c. x. appellacione sententia ecclesiasticæ comprehendi sententiam excommunicationis, & interdicti, adde de suspensionibus, c. Quærentis, infra, de rebus significat.

Quarto nota ibi, ipsam factam iurisdictionem observari. Superiores Prælatos debere Prælatum sibi subditorum sententias exequi, si sint rationabiles, ut hic est casus seculorum omnes, concordat textus in l. Præp. in cap. 5. Si autem tenet, Codic. de iudic. & sic Superiori ubi requiritur ab inferiori, ut exequatur illius sententiam, videtur posse admittit exceptiones eandem sententiam infirmitatis, & de eis cognoscere, ut hic per Butt. num. 4. & Imol. num. 2. Hinc tamen exequenda hanc competet Superiori Prælati non privative ad inferriorem, qui sententiam tulit; nam de minoribus iudicibus tam Ordinarij, quam Delegati à Principe, ac etiam Subdelegati possunt exequi sententias suas ex vi iurisdictionis quam habent, ut in d. §. Si autem tenet, & arg. c. signifi. dist. & cap. in interdicti, supra de off. Delegati secundum Innoc. hic, num. 7. & Jo. Andr. num. 2. Intelligitur habere, scilicet pronuntiando exequendum, & excommunicando, multam indicendo, & similia; non autem realiter in possessionem mittendo, ut per Imocen. d. num. 7. & Anchar. num. 2. in 2. oppo. Specular. in ca. de excom. sent. §. Non dicitur esse a quibus, circa princip. qui tamen sit firmat. Sed ut vult Butt. in l. a Dico P. num. 14. ff. de re iudic.

Quinto nota ex fine textus, Episcopum posse adolvere ab excommunicatione lata per Ordinarium inferriorem sibi subiectum, si eam nullam iurisdictionem esse comperit, ipso tamen vocato, qui sententiam

sententiam tulit, ut per Bate. h. n. 4. Sed si tam in vena rationabilis non debet illum ab- solvere, sed remittere ad suam excommunicato- rem, ut absolvat, ad prescriptum, cap. Ad reprimendam infra eod. ubi in glo. final. & per Abb. num. 7.

12. Ultimo nota Ordinarios inferiores esse sub- jectos Episcopo diocesano, eorumque jurisdic- tionem non esse privatam, sed cumulatam cum ipsa, ut hic probatur aperte: nam iste Episcopus Florentinus jubetur exequi sententiam justam Plebani, eamque non relaxare nisi co vo- cato, quorum neutrum facere posset si Plebanus illi subiectus non esset, ad idem, cap. 1. infra de eo qui sur. ordi. suscep. cum multis similibus. Hoc tamen intellige, nisi inferior prescripserit in- cetera parte diocesis jurisdictionem ordinariam in excommunicatione Episcopali, quod fieri potest, ut est textus in cap. Andria, & ibi plenè scripti, infra de prescrip. Item hoc intellige, nisi inferior ex privilegio Apostolico haberet territorium separatum cum jurisdictione Episcopali, vel quasi in eorum, & populum excluso Episcopo, ex hoc enim locus efficeretur nullus diocesis, ita ut nec esset de diocesi, nec in diocesi Episcopi, ut dicitur Domini de Rota decis. 207. num. 2. de- fens. & infra scriptum c. Gave, num. 10. infra eod. & in cap. Nullus, num. 10. de Prescrip. & dicant infra, num. 21. Quorum quidem locorum memi- nit Tridentina Synodus in cap. 9. in prim. sess. 23. & alii in locis.

13. Hinc infero ad jurisdictionem Praepositi Pra- tensis, & quia An oppidum Prati sit nullus diocesis, in verò in diocesi Pistoriensi.

Cum jam dudum penderet in sacra Congre- gatione Concilii causa jurisdictionis inter Episcopum Pistoriensem, & Praepositum Collegiatæ Ecclesie sancti Stephani Terræ Prati, ut hic contra verba quantoque distinetur, D. Cardi- nalis Medices praefatus dictæ Ecclesie Praepositus, & Episcopus Pistoriensis per supplicem libellum ab utroque subscriptum supplicarent sed. re- cord. Gregorio XV. quatenus eidem Congrega- tioni committeret, & mandaret, ut causam huius- modi tam in petitorio, quam in possessorio ter- minaret, & decideret, & eius sententia per spe- ciale referendum annuit illorum petitioni, manda- vitque ipsi Congregationi, ut totam hanc cau- sam cognosceret, & diffiniret. Post huiusmodi autem commisionem partes concordarunt, ut pro causa expeditione ante omnia proponeretur infrascriptum dubium, videlicet An Terra Prati sit in diocesi Pistoriensi, in casu, & ad effectum de quo agitur. Ex scripturis autem ab Episcopo ex- hibitis videtur conclusenter probari existentiam in diocesi.

14. Quod ut evidentiùs appareat observandum est tribus modis posse convincere, ut aliquis lo- cus sit nullus diocesis, videlicet origine, pri- vilegio, ac prescriptione, ut scripsi latius in cap. Nullus, d. num. 12. infra de Paroch. origine, quia in antiqua divisione provinciarum, & ur- bium, in quibus Petrus Apostolorum Princeps Archiepiscopus, & Episcopus constituit, secun- dum ea quæ leguntur, & notantur, in cap. 1. & in c. in r. 1. de. dist. & in cap. 1. 2. 3. dist. quaedam loca remanserunt omnino extra limites cuiusvis diocesis, quæ utroque continetur, seu adja-

centia uni, aut pluribus diocesium, verè tamen in nullis finibus fuerunt inclusa, Quorum quid- dem locorum meminit Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de privi. res. Et sciendum quod quidam sunt Abbates, ubi de Abbate Subiacensi, Par- tensi, atque alijs pluribus, & vers. Abbat. veri poss. h. n. in c. Claustrum, num. 7. de ser. compet.

15. Et quidem quod pertinet ad originem tantum abesse, ac Pratum fuerit ex illis locis, quæ in di- visione finium remanserunt extra limites cu- jusque diocesis, ut potius constet aperitissime inclusum fuisse in diocesi Pistoriensi: nam inter alia exhibentur ab Episcopo literæ Apostolicæ, & Consistoriales sex diversorum Pontificum ab anno 1134. videlicet Innocentij II. Celestini II. Anselmi IV. Urbani III. Innocentij III. & Ho- norij III. Episcopo Pistorien. directæ, in quibus præscribuntur termini, & Ecclesie Pistorien. diocesis, inter quas primo loco recensetur Plebs S. Stephani in prato, & deinde adjunguntur hæc formalia verba: (Ad hæc adjectives sanctimus, ut occasione privilegij, quod Pratenis à nobis se in petra esse cogaudent, nulla injuria, vel im- minutio, & inobediencia mari sua Pistoriensi Ecclesie in aliquo inferatur: nec Pratenis Ec- clesie, vel Clerici ipsius loci eod. respectu contra iustitiam, vel dignitatem, aut inobedi- entiam Ecclesie, seu Episcopi Pistoriensis utantur, sed quemadmodum prædecessorum nostrorum tempore exiit, ita jam dicta Pratenis Ec- clesie absque alia diminutione potestatis, aut di- gnitatis Pistoriensi Ecclesie, vel Episcopo ejus in omnibus obediens, & subiecta permaneat, similem cap. ult. infra de conscri. vel. in r. & in c. Cum non liceat, de prescrip.)

Rursus exhibentur literæ in forma Brevis ejusdem Celestini II. quibus anno 1147. Idem Pontifex scripsit Clero, & Populo Prateni his verbis: (Per Apostolica vobis scripta manda- mus, quatenus Venerabili Patris nostri Pisto- riensis Episcopo tanquam proprio pastoris, & ani- marum vestrarum Episcopo, absque alia contum- ditione debitam obedientiam, & reverentiam similiter deferatis.) Quæ quidem literæ Apo- stolicæ clarissime probant originalem existen- tiam in diocesi Pistoriensi, & omnimodam dictæ Praeposituræ subjectionem Pistoriensi Episcopo, quia emanare principaliter ad deliberendam diocesium, & in illis non enunciatur simpliciter, sed autoritate Apostolica statuitur, & disponi- tur, ut Praepositura, & illius Clerici sub sint eidem Episcopo, illumque recognoscant in Pastorem, & proprium Episcopum animarum suarum. Unde ex his relicita plenissima probatio, cap. de Papa, §. 1. ubi omnes notant de privileg. lib. 6. Clemen. un. de probat. & in his terminis resolvit Rota decis. 405. num. 1. & 2. & per totam, & decis. 432. num. 2. & decis. 481. num. 2. ad finem, & par. 1. recent. Cum quibus consonat Mappa antiquissima, seu Planta Geographica compulsata ex Archivio Pistoriensi, ex qua apparet limites dicti Episcopatus ab Oriente esse flumen Bidentij dividens diocesium Pistoriensem à Florentinam, & trans flumen à parte Pistori sitam esse Terram ipsam Prati: quod ponderat Rota in præallegata decis. 405. num. 1.

Ac præterea extat in Oppido Prati antiquissi- mum

num Episcopale Palatium, in quo Episcopi tan- quam in proprio Tribunali semper ordinariam jurisdictionem exercentur, ut patet ex innume- ris factis productis, & compulsatis ab anno 1424. usque in præsentem diem, & dantur Vicariatum deputaciones in eadem Terra Prati factæ non solum ab Episcopo, sed etiam à Capitulo Pistoriensi. Sed vacante usque ad annum 1536. quo ex concordia inter Episcopum, & Praepositum fuit constitutum communis Vicarius qui nomine utriusque jus diceret, videlicet pro Episcopo in his, quæ spectant ad jurisdictionem Ordinarium, & pro Praeposito in his, quæ pertinent ad illius indultum. Factio autem Tribunalis, & exercitium jurisdictionis nulli dubium est quin probent situationem in diocesi per text. in c. Cum Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6. & docuit Bald. cons. 420. num. 1. in fin. res. Item per exercitium, d. h. 1. & alii citati à Mascardo, de probat. conclus. 103. volum. 1.

Ac postremo datur innumera levè enuncia- tive antiquissime tam in literis Apostolicis, quam in alijs scripturis etiam à Praeposito compulsiatis, & productis usque ab anno 1246. in quibus Pratum enunciatur Pistoriensis diocesis: inter quas extat mandatum procuræ Colmi Primi Magni Ducis Etrurie anno 1549. ad præsen- tandum Praepositum coram Episcopo Pistoriensi, vel eius Vicario cum institutione subsequuta, & effectum fortis in quo mandato, & institu- tione similiter Praepositura pluries enunciatur Pistorien. diocesis, & datur etiam sollemnis enun- ciativa Joan. Cardinalis Medices, qui postea ad Pontificatum evectus est, & Leo X. appellatus. Is enim in instrumento sui personalis accessus ad dictam Praeposituram enunciatur Praepositus Collegiatæ Ecclesie Prati Pistoriensis diocesis anno 1492.

Sed novissime exhibita sunt centum quinqua- ginta tres similes enunciativæ sexagesimis Apo- stolicis extractæ, à Sixto IV. usque ad Paulum V. inter quas quatuor sunt de ipsamet Praepositura, prima scilicet Innoc. VIII. ad favorem dicti Jo- an. Card. Medices; secunda eiusdem Leonis 3. tertia Julij III. quæ fuit nova provilio super in- stitutione facta ab Episcopo Pistoriensi ad præ- sentationem ipsius Colmi, quarta Gregorij XIII. ad favorem Ferdinandi Cardinalis Medices, po- stea Magni Ducis. Reliquæ enunciativæ sunt in collationibus Canoniarum dictæ Ecclesie, seu Beneficiorum in Terra Prati, seu illius Comi- tata existentium. Quæ quidem enunciativæ cum sint quamplurimæ, & antiquissimæ, plenè pro- bant situationem, ut notant Burr. Arctin. & alii in cap. Cum causam, de probat. DD. in l. Cum aliqua, c. i. de. delib. & scriptis decidit Rota ut apud Card. Seraph. decis. 438. num. 1. & decis. 461. num. 4. & in recent. decis. 261. num. 8. part. 6. & sæpè alias. Cum præsertim non solum sint ful- crite tot administris, sed etiam alijs corrobora- tæ probationibus, Achil. decis. 7. de confess. Ro- tæ, decis. 405. num. 3. part. 1. & decis. 223. part. 2. recent. Hæc quæ ad originem.

16. Privilegio autem loci fieri potest nullius diocesis per separationem, seu dismembrationem à diocesi, in qua prius existeret, & per concessi- onem jurisdictionis quasi Episcopalis factum superiori Prælati in Clerum, & Populum priva-

tivè ad Episcopum. Per hoc enim inferior con- stituitur in proprio territorio; & sic extra dioc- esim Episcopi, ut re solvit Rota decis. 324. part. 1. recent. & dictum est supra num. 12. Quoties un- quo enim Prælati inferiores habent territorium separatum, illud dicitur esse nullius diocesis; ita ut nec in diocesi, nec de diocesi alterius esse di- catur; sed sit proprium territorium, respectu cu- jus ipsi quoque diocesani vocantur, ut voluit glossa in Clem. 1. §. fulvus, in vet. Diocelensis, quam ibi sequuntur Cardin. in 4. quest. num. 2. Imol. num. 28. Abb. num. 15. & Vital. num. 4. de for. compet. Et ubi privilegium est tale, ut non modo eximat, sed etiam tribuat jurisdictionem excluso Episcopo, territorium dicitur effectum, veluti propria diocesis Prælati inferioris, ut no- tat Joan. Andr. in c. Nims, c. c. am. de invec. Anchar. in c. Possidisti, sub num. 4. de for. compet. & Rota, decis. 207. in fin. part. 2. diversis.

17. Verum huiusmodi dismembratio, ac jurisdic- tio nullatenus probatur ex parte Praeposituræ: nam illius privilegia considerari possunt iuxta tria tempora.

18. Primum tempus est ab erectione Prati, quod dicitur initium cepisse sub anno 1107. ut Ricor- danus Malaspina antiquissimus rerum Florenti- narum Scriptor testatur, usque ad annum 1134. Et hoc tempore quamvis Ecclesia Pratenis obti- nerit quædam privilegia ab Urbano, Paschali, & alijs Pontificibus; tamen Innoc. II. & alii quinq. Pontifices declarantur ex hoc privilegio nihil censeri detractum potestati Episcopali Pistori- ensi, & Ecclesiam Pratensem esse eidem Episcopo subiectam sicut prius, ut dictum est supra num. 15.

Secundum tempus est anni 1467. quo tempo- re Ecclesia Pratenis obtinuit indultum exemp- tionis à Pio II. sed hoc privilegium tantum ab- est ut probet statum nullius diocesis, ut potius illam excludat: tum quia in eo dicta Ecclesia enunciatur diocesis Pistoriensis: tum quia tri- butur eidem Ecclesie indultum simplicis exemp- tionis; quæ quidem exemptio necessario sup- ponit existentiam in diocesi, ut probat text. in c. Cum Episcopus, & ibi Gemin. in 3. not. de offic. Ordinar. lib. 6. Joan. Andr. in addit. ad Speculator. tit. de privi. res. Scientiam. Tum denique quia exemptio non est univocalis totius cleri, & po- puli, sed restricta ad Ecclesiam illius beneficiis, & personis his verbis: Decernentibus Ecclesiam, seu Plebem cum Praepositura; Canonicatibus, Præbendis, & Beneficiis ejusdem nec non Praepositum, Capitulum, & Personas, & Beneficiarios Presbyteros nobis, & eiusdem sedis immediate subiectos existere: & tamen ad constituendum Prælatum extra diocesium requiritur ut tam ipse Prælatum, quam clerus, & populus eximatur, ut patebit infra num. 25.

19. Nec est omnittendum ex dictis literis Pij II. Praepositum obligari ad præstandum juramentum sub forma infrascripta, videlicet, Ego Carolus de Medicis Praepositus Ecclesie, seu Plebis S. Ste- phani Praten. Pistoriensis diocesis, &c. quod est sumptum ex Registro Bullarum Cam. Apostoli- cæ, & exhibetur in forma authentica.

20. Ultimum tempus est anni 1543. quo Pau- lus III. concessit indultum Episcopalis jurisdic- tionis Cardinali de Rodolphis tunc Praeposito Prateni cum enunciativa Nullius diocesis. Quod

21. tamen

tamen privilegium tribuit Præposito jurisdictionem in Canonicos, Beneficiatos dictæ Ecclesiæ, & oppidi Præsentantium, sed non in populum, neque in alios Clericos non Beneficiatos. Ergo non constituit Præpositum in proprio territorio, seu in statu nullius diocesis juxta gloss. communiter receptam in Clem. 1. §. Volumus, in ver. Diocesani, de for. compet. & dictum est supra, num. 21. Rursus non eximit Præpositum à jurisdictione Episcopi, ut requiritur ad hoc ut inferior dicatur habere proprium territorium, ut firmat Gemin. post Joan. de S. Georgio in c. 2. cel. 4. vers. Quæro an inferiores Prælati, & ibi etiam Petr. de Anchar. sub numero 10. vers. Si vero per privilegium, de constitut. lib. 6. & animadvertit S. Congregatio Concilii in causa jurisdictionis inter Archiepiscopum Urbinate. & Abbatem Castri Durantis, ut dixi in c. Cum contringat, num. 37. infra de for. comp. Unde Pistorien. Episcopus remanet Ordinarius cleri, & populi in privilegio non comprehensi, c. Ex ore, ad fin. de privil. cap. Causulam in fin. de præscript.

26 Neque obstat dicta enunciativa, nullius: tum quia est enunciativa partis, & non Papæ, ideoque non probat. Seraph. decis. 330. num. 2. Rot. in recent. decis. 71. num. 5. part. 2. & decis. 160. part. 1. tum quia est antica, & ideo non probaret etiam si esset antiquissima supra centum annos. Crotus cons. 34. V. §. in 17. vers. Hoc enim casu, lib. 1. & fuit decernit in causa Altonicæ. Beneficij die 5. Novembris 1585. coram bon. mem. Cardin. Pamphilo, & in aliis pluribus causis, ut refertur in præ allegata decis. 160. num. 6. Adminus enim debent esse dux, ut per Arc. in c. Cum causam, nu. 23. vers. Sed potest responderi de probat.

27 tum quia est antica, & ideo non probaret etiam si esset antiquissima supra centum annos. Crotus cons. 34. V. §. in 17. vers. Hoc enim casu, lib. 1. & fuit decernit in causa Altonicæ. Beneficij die 5. Novembris 1585. coram bon. mem. Cardin. Pamphilo, & in aliis pluribus causis, ut refertur in præ allegata decis. 160. num. 6. Adminus enim debent esse dux, ut per Arc. in c. Cum causam, nu. 23. vers. Sed potest responderi de probat.

28 Ac præterea Paulus III. tribuit præposito jurisdictionem adiectis verbis. Prout hæcenus exercere consuevit: quare ut si locus privilegio, Præpositus probare debet hæc jurisdictionem exercere consuevit, arg. l. Fundam, ff. De contrah. emptio. & notat Innoc. Abb. & alii in c. Inter dilectos, de ful. infrum. Seraph. dec. 360. nu. 1. & decis. 404. num. 10.

Item non obstat, quod Præpositus asserverit se esse in pacifica, & immemorabili possessione dictam jurisdictionem exercendi, nam præterquam quod hæc est asserio partis, quæ nihil probat, ut dictum est supra num. 26. etiam si Papa in illa se fundaret, Rota decis. 154. num. 4. par. 2. divers. ubi de communi. In hoc indultum est manifeste subreptitium, quia idem Cardinalis Præpositus, qui indultum impetravit, in hoc concordiam cum Card. Puccio Episcopo Pistorien. anno 1576, & si septem annis ante indultum, in qua concordia partes, ut asserunt, sinem imponere cupientes omnibus differentiis, discordiisque, & controversiis ortis, & oriundis durante eorum vita super jurisdictione tam Ecclesiæ Pistorien. quam Præposituræ Præsentis in Oppido Prati, convenerunt deputare in dicto Oppido Vicarium communem, qui nomine utriusque videlicet Episcopi Pistorien. in ijs, quæ ad jurisdictionem ipsius, & Præpositi occasione indulti Apostolici concernunt, ius dicere.

29 Denum præscriptione acquiri potest status nullius diocesis si inferior Prælati in certo ter-

ritorio omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem exercet in Clerum, & populum privativè ad Episcopum spatio annorum quadraginta cum titulo, vel per tantum tempus, cujus initij non extet memoria, c. Cum persona, de privileg. lib. 6. & notat Abb. post alios, in c. Auditi, num. 7. de præscript. & tangetur infra, nu. 24.

30 Cæterum hæc præscriptio ex parte Præposituræ similiter non probatur, quod patet satis aperte ex distinctione temporum, quibus Episcopus, & Præpositus jurisdictionem exercuerunt. Præpositus enim cepit actus jurisdictionales anno 1282. usque ad 1372. & sic per annos 90. quo

31 tempore nulli dantur actus pro Episcopo. Unde Præpositus concurrentibus requisitis potuit hoc spatio præscribere jura Episcopalia, cap. Irrefragabilis, §. Excessus, inf. eod. c. Cum contingat, de for. compet. c. Dilectus, de appellat. c. Auditi, & c. Causulam, de præscript. Sed è convertito ab anno 1372. usque ad 1561. & sic per annos 189. nulli dantur actus pro Præposito. Episcopus verò docuit se omnimodam jurisdictionem exercisse per se solum abique ullo acta intermedio Præpositi ab anno 1424. usque ad annum 1516. quo anno inita fuit concordia supra dicta. Unde spatio annorum 112. dubium non est quin Episcopus præscripserit contra præscriptionem Præpositi, cap. 1. §. 2. & cap. 1. & 2. 16. quæst. 3.

32 Præsertim quia præscriptio Episcopi, cum per eam fiat reditus ad jus commune, Canones assistunt, adeo ut nec titulus requiratur, cap. 1. ubi omnes notant, de præscript. lib. 6. A tempore autem concordie, id est ab anno 1516. usque ad annum 1561. nulli dantur actus Præpositi nam potuerit præscribere contra Episcopum. Ac demum ab anno 1561. usque ad annum 1607. quo tempore lis mota fuit, actus ut plurimum gestis fuerunt à Vicario communi, qui jurisdictioni Episcopi nullatenus præjudicavit juxta tenorem concordie. Ac præterea per actus ad Episcopum gestos semper fuit interrupta qualicumque Præpositi præscriptio non dum completa, ut notat Innoc. in c. Auditi, de præscript. num. 4. vers. Potest etiam, & num. 5. vers. Item si interruptio quem ibi sequuntur Holt. num. 2. in fin. & num. 3. vers. si etiam Joan. Andr. num. 5. eod. vers. Butr. num. 10. vers. Opponi, Anchar. num. 8. in §. oppos. & Joan. de Anan. num. 9. Præterquam quod etiam hoc tempore, quod capit annos quadraginta Præpositus potuisset præscribere jurisdictionem, secundum ea, quæ leg. & not. in d. c. Cum persona de privil. lib. 6. non tamen illam præscripserit privativè, sed cumulativè cum Episcopo; quia etiam Episcopus illam eod. tempore exercuit: hoc enim casu aut nullo modo inferior præscribit, cum actus Episcopi interruptum præscriptionem inferioris, secundum opinionem Innocent. de qua supra proxime, aut ad summum præscribit cumulativè, secundum opinionem Abb. & Alex. de Navo in dict. c. Auditi, ut ibi plene scripsi à num. 6. usque in fin. Ac certum est jurisdictionem non constituere Prælatum inferiorem in proprio territorio, nisi illa sit privativè ad Episcopum, ut notat gloss. communiter approbata in præ allegata Clem. 1. §. Volumus, in ver. Diocesani, de for. compet. Abb. in c. Sic utitur, num. 3. vers. Aut iste Prælati, de excess. Prælat. & in Clem. Diocesani, num. 1.

33 concordie. Ac præterea per actus ad Episcopum gestos semper fuit interrupta qualicumque Præpositi præscriptio non dum completa, ut notat Innoc. in c. Auditi, de præscript. num. 4. vers. Potest etiam, & num. 5. vers. Item si interruptio quem ibi sequuntur Holt. num. 2. in fin. & num. 3. vers. si etiam Joan. Andr. num. 5. eod. vers. Butr. num. 10. vers. Opponi, Anchar. num. 8. in §. oppos. & Joan. de Anan. num. 9. Præterquam quod etiam hoc tempore, quod capit annos quadraginta Præpositus potuisset præscribere jurisdictionem, secundum ea, quæ leg. & not. in d. c. Cum persona de privil. lib. 6. non tamen illam præscripserit privativè, sed cumulativè cum Episcopo; quia etiam Episcopus illam eod. tempore exercuit: hoc enim casu aut nullo modo inferior præscribit, cum actus Episcopi interruptum præscriptionem inferioris, secundum opinionem Innocent. de qua supra proxime, aut ad summum præscribit cumulativè, secundum opinionem Abb. & Alex. de Navo in dict. c. Auditi, ut ibi plene scripsi à num. 6. usque in fin. Ac certum est jurisdictionem non constituere Prælatum inferiorem in proprio territorio, nisi illa sit privativè ad Episcopum, ut notat gloss. communiter approbata in præ allegata Clem. 1. §. Volumus, in ver. Diocesani, de for. compet. Abb. in c. Sic utitur, num. 3. vers. Aut iste Prælati, de excess. Prælat. & in Clem. Diocesani, num. 1.

34 Item non obstat, quod Præpositus asserverit se esse in pacifica, & immemorabili possessione dictam jurisdictionem exercendi, nam præterquam quod hæc est asserio partis, quæ nihil probat, ut dictum est supra num. 26. etiam si Papa in illa se fundaret, Rota decis. 154. num. 4. par. 2. divers. ubi de communi. In hoc indultum est manifeste subreptitium, quia idem Cardinalis Præpositus, qui indultum impetravit, in hoc concordiam cum Card. Puccio Episcopo Pistorien. anno 1576, & si septem annis ante indultum, in qua concordia partes, ut asserunt, sinem imponere cupientes omnibus differentiis, discordiisque, & oriundis durante eorum vita super jurisdictione tam Ecclesiæ Pistorien. quam Præposituræ Præsentis in Oppido Prati, convenerunt deputare in dicto Oppido Vicarium communem, qui nomine utriusque videlicet Episcopi Pistorien. in ijs, quæ ad jurisdictionem ipsius, & Præpositi occasione indulti Apostolici concernunt, ius dicere.

29 Denum præscriptione acquiri potest status nullius diocesis si inferior Prælati in certo ter-

non in ver. propri. de vi. & honest. Clericor. & dictum est supra, num. 19. Unde quod pertinet ad præsentis dubium perinde est Præpositum præscripsisse cumulativè, ac tenulo modo præscripsisse.

Ex quibus videtur respondendum oppidum Prati existere in diocesi Pistorien. Postea tamen hoc oppidum fuit erectum in civitatem à Fel. rec. Innoc. X. & quæ Ecclesiæ in Cathedrali & quæ principaliter unitam Ecclesiæ Pistorien.

25 Vel nisi sint fructus seu spolia beneficiati præmorati.

26 Occasioni deputatio in ecclesia vacante non pertinet indifferenter ad Episcopum sed ad eum, qui habet in iustitiam.

27 Et quis post Concilium Tridentinum.

28 Occasioni deputatio in vacante non pertinet indifferenter ad Episcopum sed ad eum, qui habet in iustitiam.

29 Patronus presentando indignum an sit ipso iure privatus pro illa vice potestate presentandi, latissime discutitur, ut num. seqq. usque in fin.

30 Quid in Patrono Ecclesiastico, qui presentat indignum scienter, & num. 49.

Et quid si ignoranter, num. 37.

Et quid si patrono laico, qui presentavit indignum ignoranter, num. 33.

Et quid si patrono laico presentavit indignum scienter, num. 34, & seqq. usque in fin.

Referuntur auctores, & fundamenta pro opinione contraria num. 35, & nu. seqq. usque ad nu. 39.

Item referuntur auctores, & fundamenta pro contraria opinione affirmativa à dicto num. 39. usque ad num. 45.

Approbat prima opinio usque ad dicto nu. 46. usque ad num. 56.

Et refertur distinctio Lambertini, num. 56, & num. seqq. usque in finem.

31 Patronus ecclesiasticus non potest variare, & ex ipsa quod presentat scienter indignum, in providenti ecclesiam ad Episcopum devolvitur, vel ad eum, ad quem pertinet institutio, & nu. 37.

32 Eligentes scienter indignum suo ipso iure privati pro illa vice potestate eligendi, & in 44, & 40.

33 Patronus ecclesiasticus qui ignoranter presentavit indignum, post cassationem potest variare, & habet integram potestatem ad presentandum.

34 Patronus laicus qui presentavit indignum ignoranter, nisi auctoritate iuris potest variare, & alium presentare.

35 Presentare minus idoneum, vel nullum paria sunt.

36 Presentia facti permissum quando dicitur esse illicitum.

37 Patronus clericus habet semetipso ad presentandum, quia variare non potest, licet vero quibusdam casibus variare potest, ut supra.

38 Intellectum §. Si quis Oratorij domum, in athen. de Sanctis, Episcop. & num. 13.

39 Electionem haberi ex dispositione testatoris, eligendo indignum privatur ipso facto potestate eligendi.

40 Idem si habet electionem ex gratia, vel ex privilegio.

41 Declaratur, num. 54.

42 Patronus laicus habet potestatem presentandi ex gratia, & num. seqq. Declaratur, num. 54.

43 Postulantes dignum ante presentacionem factam superioribus possunt variare, sed postulantes indignum non, quia sunt ipso iure privati.

44 Parva privatorum potestatis presentandi non debet induci nisi expresse de iure tantum reperitur, & num. 48, & 51.

45 Presentans indignum, praesumitur eum presentare scienter.

46 Electio dat in re, presentatio vero in actu.

47 Leges civiles disponentes de materia spirituali, vel spirituali.

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Cuius.

S. F. M. M. A. R. I. V. M.

1 **O**ccasioni in Ecclesia vacante per Episcopum esse potest, si illius volentia ex aliqua causa differatur, & num. 4.

2 Patronus laicus presentans indignum an sit ipso iure privatus potestate presentandi, & num. 34, & seqq. usque in fin.

3 Occasioni de iure communi non potest constitui per Episcopum in Ecclesia vacante, si ea sit usque ad iustitiam ecclesiasticam, & num. 2.

Secundum ex Concilio Tridentino, num. 7.

4 Patronus ecclesiasticus de iure habet anstidiam Ecclesiæ vacantis.

Contra ex Concilio Tridentino, num. 6.

5 Patronus laicus non potest se ingerere in rebus Ecclesiæ, nec habet consuetudinem, sed desensionem tantum.

6 Patronatus laici, quam ecclesiastici post Concilium Tridentinum nullatenus possunt serbare in fructibus beneficii.

7 Occasionem debet Episcopus constituere in parochiali statu habita iuxta tenorem statutorum.

8 Occasioni dicitur actus Ecclesiæ gubernanda mandare.

9 Capitulum solo vacante potest ponere occasionem indebetur vacantibus, quoniam illarum pertinet ad Episcopum.

10 Et quis post Concilium Tridentinum.

11 Capitulum Ecclesiæ vacantis ad quem spectat, remissum.

12 Principales clerici an ex consuetudine possint habere in deputandi occasionem in Ecclesia vacantibus.

13 Occasionem in Ecclesia vacante ad Episcopum deputatum habet aliam rationem non honoris ecclesiæ vacantem, sed potestatem ad Episcopum, sed ad inferiorem spectat.

14 Non tamen debet fructus sua applicare, sed in utilitatem ecclesiæ convertere, vel successoribus referre.

15 Item tunc invenitur in consuetudine.

16 Debet esse clericum.

17 Debet tamen illi congrua arbitrio Episcopi.

18 Et unde hoc potest sumi in si fructus sui consueverit, vel in consuetudine.

19 Fructus ecclesiæ vacantis successoribus sunt reservandi.

20 Nisi sint clerici, qui servando servari non possunt.

25 Vel nisi sint fructus seu spolia beneficiati præmorati.

26 Occasioni deputatio in ecclesia vacante non pertinet indifferenter ad Episcopum sed ad eum, qui habet in iustitiam.

27 Et quis post Concilium Tridentinum.

28 Occasioni deputatio in vacante non pertinet indifferenter ad Episcopum sed ad eum, qui habet in iustitiam.

29 Patronus presentando indignum an sit ipso iure privatus pro illa vice potestate presentandi, latissime discutitur, ut num. seqq. usque in fin.

30 Quid in Patrono Ecclesiastico, qui presentat indignum scienter, & num. 49.

Et quid si ignoranter, num. 37.

Et quid si patrono laico, qui presentavit indignum ignoranter, num. 33.

Et quid si patrono laico presentavit indignum scienter, num. 34, & seqq. usque in fin.

Referuntur auctores, & fundamenta pro opinione contraria num. 35, & nu. seqq. usque ad nu. 39.

Item referuntur auctores, & fundamenta pro contraria opinione affirmativa à dicto num. 39. usque ad num. 45.

Approbat prima opinio usque ad dicto nu. 46. usque ad num. 56.

Et refertur distinctio Lambertini, num. 56, & num. seqq. usque in finem.

31 Patronus ecclesiasticus non potest variare, & ex ipsa quod presentat scienter indignum, in providenti ecclesiam ad Episcopum devolvitur, vel ad eum, ad quem pertinet institutio, & nu. 37.

32 Eligentes scienter indignum suo ipso iure privati pro illa vice potestate eligendi, & in 44, & 40.

33 Patronus ecclesiasticus qui ignoranter presentavit indignum, post cassationem potest variare, & habet integram potestatem ad presentandum.

34 Patronus laicus qui presentavit indignum ignoranter, nisi auctoritate iuris potest variare, & alium presentare.

35 Presentare minus idoneum, vel nullum paria sunt.

36 Presentia facti permissum quando dicitur esse illicitum.

37 Patronus clericus habet semetipso ad presentandum, quia variare non potest, licet vero quibusdam casibus variare potest, ut supra.

38 Intellectum §. Si quis Oratorij domum, in athen. de Sanctis, Episcop. & num. 13.

39 Electionem haberi ex dispositione testatoris, eligendo indignum privatur ipso facto potestate eligendi.

40 Idem si habet electionem ex gratia, vel ex privilegio.

41 Declaratur, num. 54.

42 Patronus laicus habet potestatem presentandi ex gratia, & num. seqq. Declaratur, num. 54.

43 Postulantes dignum ante presentacionem factam superioribus possunt variare, sed postulantes indignum non, quia sunt ipso iure privati.

44 Parva privatorum potestatis presentandi non debet induci nisi expresse de iure tantum reperitur, & num. 48, & 51.

45 Presentans indignum, praesumitur eum presentare scienter.

46 Electio dat in re, presentatio vero in actu.

47 Leges civiles disponentes de materia spirituali, vel spirituali.

31 privandum & cum glo. consenti Archidia. in cap. 1. num. 1. vers. Sed contra in laico de preben. sibi & in cap. unico in fin. de insep. ord. sibi Feder. de Sen. cons. 129. consulti est. Testator. num. 3. in fin. vers. Ad ultimum de cons. 147. quodam de ex parte Tindori natura 4. vers. Nam patroni dicitur indignum. Innoc. hic in prior. in verb. Mous. vers. Vel dic. quod licet patronus laicum. tamen loquatur alternative. Card. in 2. quod. & cum hac opinione in effecta concordat Joan. Andr. num. 12. in fine vers. Per que dico. ubi finaliter concludit patronum laicum non esse privatum per hoc quod presentat indignum scienter. sed ex tunc erit privatus. cum infra quatuor menses ibi ad presentandum presentat respectu prioris inchoationis alium non presentat. & tunc demum poterit Episcopus de alio providere. & cum opinione Joan. Andr. conueniunt Boto. hic num. 12. col. 3. post prioris vers. Per hoc concludit. dicens hanc opinionem esse equiorem. licet de rigore posset contraria dici verior. & Paulus de Eleazar. in Clem. 1. de insep. prout. eum referet. Cardin. hic in 2. quod. num. 1. vers. Paulus. Idem per omnia. Anchar. hic num. 4. vers. Item Andr. tenet late Imol. num. 3. col. vers. & num. 6. vers. 12. per probata. dicens tutius est tenere cum glo. cum qua etiam videtur transire Innocent. eamque videtur etiam equiorem. Licet disputations gratia posset etiam alia opinio sustineri. tamen in iudicando. & consulendo non esse recedendum a glo. sequitur Joan. de Anan. num. 3. dicens hanc opinionem tenere communiter DD. quam etiam ex Legisli sequitur est Bart. in tract. de differentia inter in civile. & canonico. num. 119. ubi constituit in hoc differentiam inter ius civile. & canonicum. dicit patronum presentando indignum de iure civili privati potestate presentandi ex vice. & illam potestatem devolvit ad superiorum. iuxta text. in auct. de sanctis. Episc. 5. si quis in auct. de manu. sed de iure canonico patronum non perdere talem potestatem. ut in hoc cap.

Pro hac opinione glo. inducitur Primò hac Decretalis. nam hic certo pre-supponitur fuisse presentatum indignum a patrono laico. & tamen non devolvitur ad Episcopum ius providendi ecclesiam. sed tantummodo ius deputandi ecclesiam durante vacatione. ergo patronus non fuit privatus. nam si hoc esset. Episcopus statim debuisset providere de rectore. & non de economo. cap. Nulla. infra de concess. prob. & cap. unico. de supplend. neglig. Pralater. lib. 6.

36 Secundo pro hac opinione Joan. Andr. arguitur sic. Para suorum nullum presentare. vel minus idoneum. ut in cap. 2. decretal. Episcop. & in cap. Tunc. de clerici. non resident. sed quando patronus laicus intra quadremetrem non presentat. eo termino elapsi Episcopus potest de Rectore providere. ut in cap. unico. §. Verum. de insep. ord. lib. 6. ergo eodem modo providere poterit si fuerit presentatus minus idoneus.

37 Tertiò pro eadem opinione adducitur ratio. quia multum stringit. nam si licitum est patrono laicali variare. quando presentavit idoneum. ut in cap. Cum autem. de insep. ord. fortius debet esse licitum si presentavit indignum. nam ut for-

maliter inquit Joan. Andr. hic num. 12. Absurdum videtur. ut patronus beneficiando possit variare. vel accumulare. malefaciendo. non. cum tamen variari a iure recipere concedatur quando actus est illicitus. secundum ea. que notantur in cap. Nihil. de elect. & in cap. 1. de veris fallacy. de cler. coningat. quasi hac fuerit mens. iuris permittentis variationem. ut patronus accumulando variare possit quod male fecit.

38 Glossa secunda hic pro sua opinione ponderat rationem differentie inter patronum Clericum. & Patronum laicum. nam Clericus variare non potest. laicus vero potest antequam presentatus sit confirmatus. ut in dicto c. Cum autem de iure patronat. & hac est ratio cur laico demur tantum quatuor menses a tempore vacationis. cap. Cum propter de insep. prout. Collegio vero. sive Clericus dentur sex menses. ut in cap. Nulla. de concess. proband. Igitur laicus non privatur potestate presentandi. licet indignum presentet. Clericus vero fecus. Concordat textus in l. Cum quidam. in cum ibi notatis per Bart. num. 4. §. De leg. 2. nam ut dicitur glo. hic sit quodam compensatio hinc inde. nam laici quodam gravantur in tempore. relevatur in hoc. qui non puniuntur. Contra vero Clerici quoniam relevatur in majori tempore. gravantur in hoc. qui puniuntur eligendo. vel presentando indignum. Item quia Clerici magis debent esse discreti. & scire iura. ideoque puniuntur si peccent in electionibus. seu presentationibus. Sequitur Bald. hic num. 4. alias rationes differentie assignat inter patronum clericum. & patronum laicum.

39 Contrariam opinionem idest patronum laicum. qui scienter presentavit indignum. esse privatum ipso iure potestate presentandi pro illa vice. & provisionem ecclesie statim ad Episcopum devoluti sequitur est variando Innocent. in cap. Proposuit. num. 1. circa fin. vers. Sed dicit. ubi recitata distinctione Bernardi inter patronum clericum. & patronum laicum concludit ad superiorem revolvit provisionem patrono presentante indignum licet subdat Episcopum beneficiare si reddat provisionem. idest presentationem patrono. quia laici non sunt ita instructi in ecclesiasticis negotiis. & cum eo consentit ibi Host. num. 1. vers. Si querat. & idem Host. hic num. 2. vers. Absolvatur. dicens glossam Bernardi esse omnino cancellandam. Bald. num. 3. ubi concludit Episcopum posse prevenire variationem patroni laici. & penitentiam non expectare. Allegat notata per Innoc. & Host. in dicto c. Proposuit. & ita sentit patronum laicum esse privatum ipso iure. licet ei sit parcendum ex benignitate. Henric. Boich. in cap. Andria. num. 2. §. & supra de elect. ubi concludit patronum laicum. qui indignum presentavit. etiam infra quatuor menses variare non posse. nisi Episcopus variationem admittat. Joan. de Lignano in Clem. 1. de insep. ord. Genau. in cap. 1. in 2. col. & ibi etiam Frate. num. 2. vers. Dicit tamen de gradend. lib. 6. licet male alleget Archid. & Joan. Andr. pro hac opinione. Latè Bellam. hic num. 2. col. 3. post prim. ubi in vers. Ego autem. concludit pro hac parte. licet lateat in se in consiliis semel distisse. nec in presentatione

patroni clerici. nec in presentatione Patroni laici habere locum penam. c. Cum in cunctis. de electione. Hanc etiam opinionem sequitur. & verissimam dicit Abbas hic num. 1. & allegat Doctores de Rota idem tenentes deis. 205. & ex Legisli eam vident Bart. & Angel. in auct. de Sanctis. Episcop. §. Si que Oratorum domum. relati a Joan. de Anan. hic num. 3. vers. Et istam partem. Sed certe Bart. ibi de hoc nihil dicit. & Angel. remittit se ad hoc cap. Et ad Archid. in cap. 1. de gradend. lib. 6. & sic potuisset porius allegari pro contraria opinione. Hanc tamen tenet Angel. Aretin. in cons. 99. Videndum tenseso. num. 18. & eam alias approbavit Rota apud Creffent. deis. 11. de insep. prout. ubi etiam videtur patronum etiam laicum scienter presentantem criminiosum. vel alias indignum privari ea vice potestate iterum presentandi. ex notat. per Rocca. de Cur. in tract. de insep. prout. in ver. Henricus num. 1. §. quod. 2. vers. Si autem presentatus. Rota deis. 262. alibi §. de insep. prout. in Nov. Bellamet. deis. 172. & deis. 75. 1. & alios apud Lamberrin. in ead. tract. 1. part. 2. lib. in 10. quod. art. 4. col. 5. in fin. cum seq. Henr. Boich. in dict. c. Andria. & Collostat. hic. Adde Capita. quod. deis. 233. p. 2.

Movetur omnes per text. in dict. §. Si que Oratorum domum. in auct. de Sanctis. Episcop. In illis verbis invenitur quod ab eis scilicet patroni laici eliguntur. raquam indignos prohibent sic & Regule ordinari tunc Sanctissimus Episcopus quoscunque paraverit meliores ordinari procurat. & loquitur text. de presentantibus. indignos scienter. alioquin non esset delictum. ut ibi supponitur.

Nec tenet quod textus non dicat. ut Episcopus ordinet Ecclesiam. cum patronus presentat indignum. sed ut procurat ordinari. scilicet sollicitando patronum ad alium presentandum. prout exponit Joan. Andr. hic num. 12. vers. Sed non potest. Quoniam. ut respondet Abbas. num. 10. circa fin. vers. Et ad §. Si que Oratorum. expolitio Joan. Andr. non est bona. quia textus dicit Episcopi quoscunque paraverit meliores. & licet ad Episcopum spectet alium idoneum proponere. cum presentatus a patrono est indignus.

Deinde movetur per textum in auct. de Ecclesiasticis. titul. 5. Si quis edificatorem. ubi cavetur. ut si Patronus presentet Hospitali Rectorem indignum. Episcopus eo amoto alium idoneum substituat.

41 Tertiò pro hac opinione Abb. allegat Bart. in l. Cum quidam ita. §. De legat. 2. & ibi bonum textum iuncta glo. ubi pro parte eum. qui habet electionem ex dispositione testatoris. eligendo indignum privari ipso facto potestate eligendi.

42 Quarto idem Abbas adducit aliud simile. nam si aliquis ex privilegio. seu gratia competit potestas eligendi. vel possidendi. si scienter eligat. vel possidet indignum. perdit eo ipso potestatem sibi attributam. quia dicitur abui privilegio. textus est notat in cap. Gratiam. supra de pular. Pralat. Sed patronus habet potestatem eligendi. seu presentandi ex gratia. ut in cap. 3. de insep. prout. ergo presentando scienter indignum huiusmodi gratia abuitur. & consequen-

ter cadit eo ipso potestate presentandi. quod argumentum fortificat Lamberrin. in tract. de insep. prout. 1. part. 2. lib. 10. quod. primus. art. 4. num. 6. vers. Et ista.

44 Ultimo. pro hac opinione Joan. de Lignano. in dicta Clem. 1. de insep. prout. arguitur fortiori. nam si eligentes. vel habentes collationem de iure communium privantur ipso iure eligendo. vel possidendo indignum. ut in cap. Cum in cunctis. §. ultimus de elect. fortius patroni. qui habent presentationem ex sola gratia. cap. 1. de insep. prout. quia ius commune difficilius tollitur. quanto privilegium. Episc. mltu. 3. Misma. §. De mutar. testam. &

Ad hanc Decretalem respondent Hostien. & Abb. eam posse intelligi de patrono. qui ignoranter presentavit indignum.

45 Ad rationem Joan. Andr. quod iura facilius admittunt variationem contra adum illicitum. respondet Henric. Boich. in dicto cap. Andria. num. 4. de electione. instanzam esse in promptu. nam postulant dignum re-integra. scilicet ante presentationem factam superiori possunt variare. cap. Bonus. §. secundus. §. Nec nos habet. supra de pular. Pralat. & tamen postulant scienter indignum sunt privati ipso iure. ut in c. scriptum. §. in fin. de elec. tit.

46 Ex his patet articulum esse satis dubium. & disputabilem. cum utrinque sint rationes. & auctoritates Doctorum prime limitatis. opinio tamen iustior æquior. & benignior est. & videtur etiam de iure verior. quia poena potestatis presentandi non debet induci. nisi de iure expertis casuum reperitur. ut notat glo. 2. in cap. fin. infra de insep. prout. Sed nullibi reperitur de iure canonico. ut patronus laicus presentando scienter indignum. sit ipso iure privatus potestate presentandi. imo oppeditum non obcur e cautum reperitur in hoc cap. Ut ostensum est. supra num. 2. & num. 3. vers. Similia habet opinio. Neque enim videtur admittendum quod dicit Host. & Abb. videlicet hunc textum posse intelligi in patrono. qui presentavit indignum ignoranter. hoc enim est divinare. cum textus hoc non prescriat. sed indefinitè loquitur de laico presentante non idoneum. Et eo magis quia presentans indignum presentatur cum presentare scienter. ut hic signat Bald. num. 6. allegat similes in l. Quoniam alio contra hic §. De reg. jur. & sequitur Lamberrin. dicto art. 4. num. 1. §.

48 Quare cum ista poena hoc casu non sit in iure scripta. non debet eam ex tuo capite invenire. Que sunt verba Host. in d. cap. fin. num. 4. de insep. prout. Imo propter hanc rationem Cardin. in Clem. 1. in 3. quod. de insep. prout. & post eum Imol. in 3. quod. dicitur. hoc patronum Ecclesiasticum presentando indignum esse privatum. cum hoc non sit iure expellim. Nec dicitur id esse casum in eligentibus scienter indignum. ut in cap. Cum in cunctis. §. ultimus de electione. Ideoque fortius debet proceedere in presentantibus secundum rationem Joan. de Lignano. de qua supra num. 44. Quoniam. ut bene respondet Imol. hic num. 6. vers. Item non debet ratio. cum illud ius penale sit. & poena intelligat ipso iure. non debet extendi extra proprio termino. ut plene notatur per Joan. Andr. in leg. 1. de elec. de regul. jur. lib. 6. Et ideo quamvis in eligentibus

indignum habeat locum pena privationis; hoc tamen non sequitur, ut locum habere debeat in presentantibus indignum, arg. cap. Statutum supra de elect. cum patet in libro etiam diversitas rationis. Nam eligentes dant jus in se, presentantes autem dant jus ad rem, c. Cum heredes infra de regulis, unde non mirum si presentant eligens, qui tribuit jus indigno, non autem presentans, qui jus non tribuit, ut contra Barba, considerat Lambertin. de jure patr. 1. parte 2. ubi in 1. c. quest. princip. art. 4. num. 13. vers. Sed in adverte. Ad quod confert etiam diversitas rationum, & quod notat gloss. in c. Inverit. electione de elect. l. 6. ubi tenet illam decretalem, que loquitur in electione, non habere locum in presentantibus. Adde quod cum laici minus eligendum, ne ab Ecclesiarum fundationibus retrahantur, glori magna infra, & Host. num. 10. in cap. Cuiusdam infra de jure patr. Et plenè notatur in cap. Dilectus supra de offi. legat. Nec retrahantur leges civiles, & hinc textus in §. In qua oratori domini in arch. de sanctis. Episcop. Quoniam cum disponant de materia ecclesiastica, & spirituali, seu spirituali annexa, qualis est materia juris patronatus, ut cap. Quomodo de jure non sunt attendenda secundum ea, que notantur in c. 1. infra de negotiis, nuntiar. ut bene hic per Imol. num. 6. vers. Insuper etiam responderi. Et sic est bona solutio gloss. nolite, dicentis in hoc standum esse canonis, & non legi, ut hic per Bald. num. 4. vers. Dicit Bernardus. Nec refert, quod Joan. de Anan. num. 3. vers. Paterfamilias, dicit hanc solutionem non esse bonam ex notatis per Host. & Joan. Andriam in cap. suo de solutione, quia quod patronus presentando indignum sit privatus, est favor ecclesie. Etenim non bene loquitur quia leges civiles de rebus ecclesiasticis, & spiritualibus specialiter disponentes etiam in favorem Ecclesiarum ponunt saltem in messem alienam, & non valent ex defectu jurisdictionis secundum communes theoricas in cap. Ecclesia sancta Maria, & in cap. Quem Ecclesiarum, & ibi diximus: 25. & 30. supra de Constitutionibus, unde in episc. Lambertin. in dicto artic. 4. num. 14. vers. Cetero opinioni, dixit solutionem, quod aliud in de jure civili, aliud de jure canonico, esse refugium miserorum. Nec obstat quod habentes jus eligendi, vel postulandi ex privilegio, &c. incurrant hanc penam si eligant, vel postulent indignum, ut dictum est supra num. 42. Quoniam juris patronatus concessio, postquam redacta est in corpore juris, non dicitur privilegium, seu gratia, sed iustitia, ut dixi in cap. Quoniam num. 12. de jure patr. ac preterea in hac materia penam non licet arguere ab electione ad presentantem, ut dictum est supra num. 465.

54. **48. & 51.** Hanc sententiam videtur alia probasse Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum: nam cum esset quæsitum an post primum presentatum à patrono, scilicet laico, sed ex auctoritate iudicis reprobatum, liceat patrono alterius nomen secundo de ferre, quem ordinarius, si idoneus repertus fuerit admittat, non obstante appellatione ad Sedem apostolicam interposita per priori locum nominatum: fuit privata littera scriptum licet alteri nomen de ferre, eumque admittendum

esse, si idoneus reperitur non obstante appellatione priori. Non omitto Lambertin. dispo. 4. nam: 15. vers. An sum in patrono laico, quali conciliando opinionis distinguere inter presentantem de non idoneo, & presentantem de indigno. In primo casu putavit patronum non esse privatum potestate presentandi, nisi post lapsum quatuor mensium, & exemplificavit non idoneum in illiterato, bigamo, clerico conjugato, monacho, & consimilibus: & in hoc casu secundum eum loquitur textus noster, ponderando litteram, ibi persona minus idonea presentans: & locum habet prima opinio gloss. & sequacium. In secundo autem casu, id est, cum patronus laicus presentat scienter indignum, tunc eo ipso pro illa vice privatus est potestate presentandi, & jus ordinandi Ecclesiam ad Episcopum devolvitur, & intelligitur indignus, id est, habentem impedimentum, quod tenet in vitium, id est, simoniacum, homicidam, vel alium notorie criminiosum, item laicum, puerum, illegitimum, ac profusum illiteratum: & in hoc secundo casu secundum eum loquitur textus in d. §. In qua oratori domini in arch. de sanctis. Episcop. Intraquam indignum prohibent sacre regule ordinari, & locum habet secunda opinio Hostien. & sequacium. Allegat pro sua distinctione Hostien. in summa de jure patr. §. In quibus, col. 3. in prim. vers. Pana, sed card. Hostien. non dicit, id ad quod eum allegat Lambertin. nam ibi recitat primò opinionem quorundam, qui distinguendo dicebant patronum clericum presentando non idoneum esse privatum, & similia constitui differentiam; imò pro eodem accipit non idoneum quod indignum, nec immerito, quia hæc distinctio Lambertini, quamvis videatur plausibilis, tamen iure non probatur, quia canonice de non idoneis, & indignis promiscue loquitur, ut in c. 2. infra de suppl. neglig. Præterea in cap. 3. in fin. de elect. ad hunc modum, ubi ad effectum ut jus providendi Ecclesiam devolvatur ad superiores, non requiritur ut fuerit presentatus indignus, sed satis est, ut non fuerit presentatus idoneus: & gloss. 2. hic exponendo litteram ibi minus idoneus, dicit: & sic patet quod patronus laicus, licet presentet indignum, non est privatus, &c. unde male servatur prima opinio gloss. hoc fundamentum, quod non procedat in indigno, sed in non idoneo, cum gloss. exponat non idoneum, id est, indignum. Sed nec secunda opinio Hostien. hac distinctione salvari potest, quia Host. hic num. 1. vers. Absentiar, reprobat glossam, quia lex est expressæ, quod si secularis patronus non presentat idoneum, Episcopus Ecclesiam ordinabit, ut in arch. de sanctis. Episcop. §. In qua oratori domini: & nulle textus, qui expresse loquitur de indigno ab Hostien. exponitur in minus idoneo item Monachus secundum Lambertin. non est indignus, sed non idoneus, & tamen Rota inducit devolutionem si patronus laicus ad Ecclesiam seculari presentet Monachum, ut apud Bellam d. §. 172. in speculo, collata, & d. §. 751. in cap. patronus. Rota dec. 25. in religio. 2. abas, §. de jure patr. in nova. Itaque

in hac materia omnia non idoneus est indignus, & e converso: nam tales prohibent sacre Regule ordinari, ut desit. Prebiter. ordinari. vel non. de ser. non ordinand. de corp. vitat. ordin. vel non. & de bigami non ordinand. cum similib. Item textus optimus in cap. Quin ad quos, §. 1. diff. in hac materia promotionis equiparat criminosos, bigamos, laicos, literatum infidos, servos, & culari militis deditos, curiales, & alios complures: & ipsemet Lambertin. se confundit miscendo vitiosos cum non vitiosis, ut illegitimos, laicos, & illiteratos, & inter non idoneos recensendo bigamos, conjugatos, Monachos. Quamobrem rejecta illius distinctione, ad hæc opinio gloss. nostræ, quam dicant sequendam in judicando, & consulendo Imol. & Joan. de Anan. in loci supra d. num. 3. §. & que videtur etiam magis communis: habet enim sepe apud Archid. Joan. Andr. Paul. de Eleaz. Burr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. Item Bart.

Pan. contraria verò sunt Host. Joan. de Lignan. Henric. Boich. Abb. Anthon. Gemin. & Franc. nam Inno. ceteri & Bellamer. tanquam varii pro neutra allegari debent, & Collectarius hic num. 1. tamen recitat opiniones. Rursus hæc opinio preponenda, cum habeat pro se gloss. & Archidiaconum: nam opinio gloss. in dubio prævalere communi opinioni secundum Jacob. Butrig. in l. 1. C. Qui pro sua juris. & Bald. in l. Cum heredes de possit. & adde quod de auctoritate gloss. scripti in c. Ne innotare, n. 75. & 109. supra de Constitut. & similiter opinio Archidiaconi super sexto etiam singulari communi opinioni est præterenda secundum Felin. in cap. 1. n. 54. in 4. limitatione de Constitut. quia hoc allegat Rota dec. 348. in Antiqua.

DE OFFICIO ORDINARII

Cap. Quanto.

S Y M M A T Y M.

- 1. **O**rdinarius supplet negligentiam Abbatu non revocanti Monachum eligendum.
- 2. Monachus sine Monasterio caret vita, sicut piscis sine aqua.
- 3. Canonici Regulares debent in Claustro Divini obsequii vigilare, nec hodie possunt exerceere curam antioram in Parochialibus annexis eorum Monasterio.
- 4. Regulares accidentes ad Curiam Principis sine licentia Superioris sunt ipso facto excommunicati.
- 5. Regulares de licentia sui Superioris non prohibentur esse in obsequio alicuius Principis, vel Episcopi.
- 6. Sed hodie contra, num. 7.
- 7. Episcopus potest sibi assignere Monachum in cubicularium, etiam contradicente Abbate, si sit necessarius.
- 8. Contrarium, num. 7.
- 9. Regularibus concedi non possunt facultates de Prosop. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

- 10. **d**e extra clausura nisi ex gravissima causa a sede Apostolica approbanda.
- 11. **M**onasterium correctio, & coarctatio primo loco pertinet ad Abbatem.
- 12. **R**egularium causa an ab Episcopo, vel Abbate cognosci, ac diffiniri debeant, distinguatur per num. 109.
- 13. **R**egularium correctio, quando agitur criminaliter in figura iudicii, cognoscitur ad Episcopum.
- 14. **S**ed de pertinentiis ad Regulam Claustralem cognoscit Abbas, & n. 12. & 109.
- 15. **P**ratrum Collegia a Ecclesia qui præsentur per electionem, habet jurisdictionem ordinariam in illorum Collegio. Declaratur, num. 21.
- 16. **A**bbas, vel prior Conventuali potest Monachos excommunicare.
- 17. **A**bbas habet jurisdictionem in Monachis etiam in criminalibus.
- 18. **A**bbas exerceat jurisdictionem ante benedictionem, & num. 17.
- 19. **C**onsecratio in Episcopo magis operatur quæsi benedictio in Abbate.
- 20. **A**bbas recusat etiam ante benedictionem.
- 21. **M**onachus in hu, que pertinet ad obsequiantiam Regule, magis tenetur obedire Abbati, quam Episcopo.
- 22. **A**bbas potest Monachum regularium revocare, punire, & exire ad præscriptam Regule.
- 23. **R**egularis est ponendum ab Episcopo tantum quando agitur judicialiter, & ad penam ordinariam.
- 24. **M**onachus in casu civilibus, & precoriarum conveniri non potest coram Abbate, sed ecclesia, vel Monasterium convenietur coram Ordinario.
- 25. **R**egulares exempti tamen civilibus, & in criminalibus respondere debent coram Superioris suo, & non coram Ordinario.
- 26. **E**t quid post Constitutionem Gregorii XV. de Conservatoribus.
- 27. **I**urisdiclio in patre Conventuum Ordinario attributa ex Decreto Innocentii X. an censetur Superioribus Regularibus adempta, & privative in Ordinarium translata, & num. seq. usque ad 43.
- 28. **A**bbas, vel Prior in Monasterio Provinciali in omnibus Conventibus provincie, & Generali in toto Ordine habent jurisdictionem universalem, & ordinariam.
- 29. **I**urisdiclio specialis a lege uni tributa non censetur alia adempta.
- 30. **I**urisdiclio in dubio censetur cumulari vel collata.
- 31. **I**urisdiclio inter Episcopum Baro. S. Domini, & Præpositum Buxeti est cumulativa.
- 32. **I**urisdiclio Episcopi tributa a Concilio Tridentino suff. 7. c. 7. & 8. suff. 27. de Regul. cap. 11. intelligitur cumulativa cum inferioribus.
- 33. **I**urisdiclio data favore certarum personarum censetur privative collata, secundum rationem causarum.
- 34. **I**urisdiclio an censatur collata privative vel cumulative, in primo spectanda est mens convocationis.
- 35. **M**onasteria omnia de jure communi subiecta sunt

indignum habeat locum pena privationis; hoc tamen non sequitur, ut locum habere debeat in presentantibus indignum, arg. cap. Statutum supra de elect. cum patet in libro etiam diversitas rationis. Nam eligentes dant jus in se, presentantes autem dant jus ad rem, c. Cum heredes infra de regulis, unde non mirum si presentant eligens, qui tribuit jus indigno, non autem presentans, qui jus non tribuit, ut contra Barba. considerat Lambertin. de jure patr. 1. parte 2. ubi in 1. c. quest. princip. art. 4. num. 13. vers. Sed in adverte. Ad quod confert etiam diversitas rationum, & quod notat gloss. in c. Inverit. electione de elect. l. 6. ubi tenet illam decretalem, que loquitur in electione, non habere locum in presentantibus. Adde quod cum laici minus eligendum, ne ab Ecclesiarum fundationibus retrahantur, glab magna infra, & Host. num. 10. in cap. Cuiusdam infra de jure patr. Et plenè notatur in cap. Dilectus supra de offi. legat. Nec retrahantur leges civiles, & hinc textus in §. In qua oratori domini in arch. de sanctis. Episcop. Quoniam cum disponant de materia ecclesiastica, & spirituali, seu spirituali annexa, qualis est materia iuris patronatus, ut cap. Quomodo de iudi. non sunt attendenda secundum ea, que notantur in c. 1. infra de negotiis, nuntiar. ut bene hic per Imol. num. 6. vers. Insuper etiam responderi. Et sic est bona solutio glossæ nolte, dicentis in hoc standum esse canonis, & non legi, ut hic per Bald. num. 4. vers. Dicit Bernardus. Nec refert, quod Joan. de Anan. num. 3. vers. Paterfamilias, dicit hanc solutionem non esse bonam ex notatis per Host. & Joan. Andriam in cap. In de solutione, quia quod patronus presentando indignum sit privatus, est favor ecclesie. Etenim non bene loquitur, quia leges civiles de rebus ecclesiasticis, & spiritualibus specialiter disponentes etiam in favorem Ecclesiarum ponunt saltem in messem alienam, & non valent ex defectu jurisdictionis secundum communes theoricas in cap. Ecclesia sancta Maria, & in cap. Quomodo Ecclesiarum, & ibi diximus: 25. & 30. supra de Constitutionibus, unde in episc. Lambertin. in dicto artic. 4. num. 14. vers. Cetero opinione, dixit solutionem, quod aliud in de jure civili, aliud de jure canonico, esse refugium miserorum. Nec obstat quod habentes jus eligendi, vel postulandi ex privilegio, &c. incurant hanc penam si eligant, vel postulent indignum, ut dictum est supra num. 42. Quoniam iuris patronatus concessio, postquam redacta est in corpore juris, non dicitur privilegium, seu gratia, sed iustitia, ut dixi in cap. Quoniam, num. 12. de jure patr. Ne preterea in hac materia penam non licet arguere ab electione ad presentantem, ut dictum est supra num. 465. 48. & 51. & hanc sententiam videtur alia probasse Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum: nam cum esset quæsitum an post primum presentatum à patrono, scilicet laico, sed ex amonitione iudicio reprobato, liceat patrono alterius nomen secundo de ferre, quem ordinarius, si idoneus repertus fuerit admittat, non obstante appellatione ad Sedem apostolicam interposita per priori locum nominatum: fuit privata littera scriptum licet alteri nomen de ferre, eumque admittendum

esse, si idoneus reperitur non obstante appellatione priori. Non omitto Lambertin. diso. 27. 4. nam: 15. vers. An sum in patrono laico, quali conciliando opinionis distinctio inter presentantem de non idoneo, & presentantem de indigno. In primo casu putavit patronum non esse privatum potestate presentandi, nisi post lapsum quatuor mensium, & exemplificavit non idoneum in illiterato, bigamo, clerico conjugato, monacho, & consimilibus: & in hoc casu secundum eum loquitur textus noster, ponderando litteram, ibi persona minus idonea presentans: & locum habet prima opinio glossæ, & sequacium. In secundo autem casu, id est, cum patronus laicus presentat scienter indignum, tunc eo ipso pro illa vice privatus est potestate presentandi, & jus ordinandi Ecclesiam ad Episcopum devolvitur, & intelligitur indignus, id est, habentem impedimentum, quod tenet in vitium, id est, simoniacum, homicidam, vel alium notorie criminiosum, item laicum, puerum, illegitimum, ac profusum illiteratum: & in hoc secundo casu secundum eum loquitur textus in d. 3. in qua oratori domini in arch. de sanctis. Episcop. In tantquam indignum prohibent sacre regule ordinari, & locum habet secunda opinio Hostien. & sequacium. Allegat pro sua distinctione Hostien. in summa de jure patr. §. In quibus, col. 3. in prim. vers. Pana, sed certè Hostien. non dicit, id ad quod eum allegat Lambertin. nam ibi recitat primò opinionem quorundam, qui distinguendo dicebant patronum clericum presentando non idoneum esse privatum, & similia constitui differentiam; imò pro eodem accipit non idoneum quod indignum, nec immerito, quia hæc distinctio Lambertini, quamvis videatur plausibilis, tamen iure non probatur, quia canonice de non idoneis, & indignis promiscue loquitur, ut in c. 2. infra de suppl. neglig. Præterea in cap. 3. in fin. de elect. ad hunc modum, ubi ad effectum ut jus providendi Ecclesiam devolvatur ad superiores, non requiritur ut fuerit presentatus indignus, sed satis est, ut non fuerit presentatus idoneus: & gloss. 2. hic exponendo litteram ibi, minus idoneus, dicit: & sic patet quod patronus laicus, licet presentet indignum, non est privatus, &c. unde male salvatur prima opinio glossæ hoc fundamentum, quod non procedat in indigno, sed in non idoneo, cum gloss. exponat non idoneum, id est, indignum. Sed nec secunda opinio Hostien. hac distinctione salvari potest, quia Host. hic num. 1. vers. Absentiar, reprobat glossam, quia lex est expressæ, quod si secularis patronus non presentat idoneum, Episcopus Ecclesiam ordinabit, ut in arch. de sanctis. Episcop. 3. in qua oratori domini: & nulle textus, qui expresse loquitur de indigno ab Hostien. exponitur in minus idoneo item Monachus secundum Lambertin. non est indignus, sed non idoneus, & tamen Rota inducit devolutionem si patronus laicus ad Ecclesiam seculari presentet Monachum, ut apud Bellam d. 3. 172. in specia. collata, & d. 751. incip. patronus. Rota dec. 25. in religio. 2. abas, §. de jure patr. in nova. Itaque

in hac materia omnis non idoneus est indignus, & e converso: nam tales prohibent sacre regule ordinari, ut desit. Prebiter. ordinari. vel non, de ser. non ordinand. de corp. vitat. ordin. vel non, & de bigami non ordinand. cum similib. Item textus optimus in cap. Qui ad quos, §. 1. dist. in hac materia promotionis equiparat criminosos, bigamos, laicos, literatum infcios, seruos, & culari milites deditos, curiales, & alios complures: & ipsemet Lambertin. se confundit miscendo vitiosos cum non vitiosis, ut illegitimos, laicos, & illiteratos, & inter non idoneos recensendo bigamos, conjugatos, Monachos. Quamobrem rejecta illius distinctione, ad hæc opinio glossæ nostræ, quam dicant sequendam in judicando, & consulendo Imol. & Joan. de Anan. in loci supra d. num. 3. §. & que videtur etiam magis communis: habet enim sepe apud Archid. Joan. Andr. Paul. de Eleaz. Burr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. Item Bart.

Pan contraria verò sunt Host. Joan. de Lignan. Henric. Boich. Abb. Anthon. Gemin. & Franc. nam Inno. ceteri & Bellamer. tanquam varii pro neutra allegari debent, & Collectarius hic num. 1. tamen recitat opiniones. Rursus hæc opinio preponenda, cum habeat pro se gloss. & Archidiaconum: nam opinio glossæ in dubio prævalere communi opinioni secundum Jacob. Butrig. in l. 1. C. Qui pro sua juris. & Bald. in l. Cum heredes de possit. & adde quod de auctoritate glossæ scripti in c. Ne innotare, n. 75. & 109. supra de Constitut. & similiter opinio Archidiaconi super sexto etiam singulari communi opinioni est præterenda secundum Felin. in cap. 1. n. 54. in 4. limitatione de Constitut. quia hoc allegat Rota dec. 348. in Antiqua.

DE OFFICIO ORDINARII

Cap. Quanto.

S Y M M A T Y M.

- 1 Ordinarius supplet negligentiam Abbatu non revocanti Monachum eligendum.
- 2 Monachus sine Monasterio caret vita, sicut piscis sine aqua.
- 3 Canonici Regulares debent in Claustro Divini obsequii vigilare, nec hodie possunt exerceere curam antiorum in Parochialibus annexis eorum Monasterio.
- 4 Regulares accidentes ad Curiam Principis sine licentia Superioris sunt ipso facto excommunicati.
- 5 Regulares de licentia sui Superioris non prohibentur esse in obsequio alicuius Principis, vel Episcopi.
- 6 Sed hodie contra, num. 7.
- 7 Episcopus potest sibi assignere Monachum in cubicularium, etiam contradicente Abbate, si sit necessarius.
- 8 Contrarium, num. 7.
- 9 Regularibus concedi non possunt facultates de Prosop. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

- 10 Extra clausura nisi ex gravissima causa a sede Apostolica approbanda.
- 11 Monasterium correctio, & coarctatio primo loco pertinet ad Abbatem.
- 12 Regularium causa an ab Episcopo, vel Abbate cognosci, ac diffiniri debeant, distinguatur per num. 109.
- 13 Regularium correctio, quando agitur criminaliter in figura iudicii, cognoscitur ad Episcopum.
- 14 Sed de pertinentiis ad Regulam Claustralem cognoscit Abbas, & n. 12. & 109.
- 15 Præterea Collegiata Ecclesia, qui præfuit per electionem, habet jurisdictionem ordinariam in illius Collegio.
- 16 Declaratur, num. 2. 1.
- 17 Abbas, vel prior Conventuali potest Monachos excommunicare.
- 18 Abbas habet jurisdictionem in Monachis etiam in criminalibus.
- 19 Abbas exerceat jurisdictionem ante benedictionem, & num. 17.
- 20 Consecratus in Episcopo magis operatur quæsi benedictio in Abbate.
- 21 Abbas recusat etiam ante benedictionem.
- 22 Monachus in hu, que pertinet ad observantiam Regule, magis tenetur obedire Abbati, quam Episcopo.
- 23 Abbas potest Monachum regularium revocare, punire, & egerere ad præscriptam Regule.
- 24 Regularis est puniendus ab Episcopo tantum quando agitur judicialiter, & ad penam ordinariam.
- 25 Regularis v. sagabundus a quibus, & quo ordine sit revocandus, & puniendus.
- 26 Monachus in casu crimini, & precoriarum conveniri non potest coram Abbate, sed ecclesia, vel Monasterium convenietur coram Ordinario.
- 27 Regularis exemptus tamen in crimine, quod in criminalibus respondere debet coram Superioris suo, & non coram Ordinario.
- 28 Et quid post Constitutionem Gregorii XV. de Conservatoribus.
- 29 Iurisdictio in patre Conventuum Ordinariorum attributa ex Decreto Innocentii X. an censetur suspensio Regularibus adempta, & privative in Ordinarium translata, & num. seqq. usque ad 43.
- 30 Abbas, vel Prior in Monasterio Provinciali in omnibus Conventibus provincie, & Generali in toto Ordine habent jurisdictionem universalem, & ordinariam.
- 31 Iurisdictio specialis a lege uni tributa non censetur alia adempta.
- 32 Iurisdictio in dubio censetur cumulari vel collata.
- 33 Iurisdictio inter Episcopum Baro. S. Domini, & Præpositum Buxeti est cumulativa.
- 34 Iurisdictio Episcopi tributa à Concilio Tridentino scilicet 7. c. 7. & 8. c. 11. de Regul. cap. 11. intelligitur cumulative cum inferioribus.
- 35 Iurisdictio data favore certarum personarum censetur privative collata, secundum rationem causarum.
- 36 Iurisdictio an censatur collata privative vel cumulative, in primo spectanda est mensio concecutionis.
- 37 Monasteria omnia de jure communi subiecta sunt

- 35. Manachii in monasterio Episcopatum univo sub sunt Episcopi, & Præpositi, vel Eruci.
- 36. Decretum Innocentii 2. de parvo conventuum ordinario sub iuris expeditur.
- 37. Regulares delinquentes in casibus Constitutionum Greg. XV. de Exemptis, Privilegiis quatuor sub sunt iurisdictioni Ordinarii, tamen puniri possunt etiam a suis Superioribus.
- 38. Idem in Regularibus de gentibus in monasterio post Decretum Virgini VIII. et illis non minor numero quam duodecim Religiosorum.
- 39. Abbas habet totam potestatem in monasterio, & excommunicat Episcopo.
- 40. Iurisdictione delegata est extraordinaria, & odiosa, iurisdictione ordinaria est sicut ab illo necessaria, & acceptanda, ibid.
- 41. Regularis sunt sub iuris Prelati sui, ex obligatione solvendo a dicto solemniter abdicantia, quod tenentur esse de iurisdictione.
- 42. Declarationes Congregationis super statu Regularium ad Decretum sub iurisdictionem parvorum conventuum iurisdictionem Ordinarii.
- 43. Synoda Diocesis ante ex decreto Innoc. X. inter esse tenentur, Abbates, Priores, & Guardiani parvorum conventuum, late discutitur, ut in sequenti ad n. 63.
- 44. Abbates non sunt cogendi ab Episcopo ad Synodum accedere, nisi rationabilis causa sub iuris, numer. 43.
- 45. Declaratur n. 48.
- 46. Regulares lege Diocesis Episcopo sub iuris cogi possunt illius Synodo interesse.
- 47. Vocati ad Synodum esse de lege Diocesis, Declaratur n. 53.
- 48. Intellectus e. Nimis prava, de excess. Prælat. & n. 59. & 60.
- 49. Prælati Monachos in cogi possunt accedere ad Synodum Diocesis, ut in n. 59. & n. 60.
- 50. Exempti qui sub sunt Generalibus Capitulis, non tenentur cogi interesse.
- 51. Declaratur n. 60.
- 52. Excommunicati Capellani, vel Populum sub iuris Episcopi, vel Parochiales Ecclesias, ab accessu ad Synodum Diocesis non excommunicantur.
- 53. Synodus videtur atque ab Episcopo auctoritate ordinaria, & est de iurisdictione Episcopali, Declaratur n. 63.
- 54. Exempti a iurisdictione Episcopi non tenentur ire ad illius Synodum.
- 55. Declaratur n. 57.
- 56. Abbates, & alii Superiores Regulares, qui sub sunt iurisdictioni Episcopi, tenentur accedere ad illius Synodum, quamvis sub se non habeant Capellanos, vel Populum.
- 57. Synodus mixta est de lege Diocesis, & de lege iurisdictionis.
- 58. Prælati Regulares iurisdictioni Episcopi sub iuris, quamvis non tenentur ad ea, qua sunt de lege Diocesis, tamen tenentur ire ad Synodum.
- 59. Abbatibus bonum est accedere ad Synodum Episcopi, & cur.
- 60. Synodus est praesentium visitationis.
- 61. Regulares parvorum conventuum hodie sunt exempti a iurisdictione Episcopi ordinaria, sed non a delegata.

- 58. Abbates Diocesis non tenentur ire ad Synodum.
- 60. Priores, & Guardiani cogi possunt ad Synodum venire, sed non tenentur.
- 61. Monachus claustralis non tenetur ire ad Synodum.
- 62. Abbas habens Ecclesiam in diversis Episcopatu ad Synodum univo tenetur per se ipsum, ad alias per sub iuris, si Synodi eodem tempore celebrantur.
- 63. Iura Episcopalia exercentur ab Episcopo in sub iuris auctoritate ordinaria, in exemptis vero delegata.
- 64. Declaratio apostolica super accessu Superiorum parvorum conventuum ad Diocesana Synodum.

QUANTO, Ordinarius supplet negligentiam Abbatis non revocatis Monachum vagandum. Hoc dicit Joan. Andr. Bellam. Barr. Cardin. Imol. Anchar. Abb. & Joan. de Anan. communis utriusque Secunda ibi Mantuanus.

1. Nota primo ibi, in claustris. Non tantum Monachos, qui sine Monasterio carent vita, licet pœnic sine aqua, cap. Placuit communi, 1. 6. quæst. 1. sed etiam Canonicos Regulares, qui regule inserviunt laxiori, cap. Quod dicitur, de stat. Monachor. debere in claustris iuxta Regularia constituta divinis obsequiis vigillare, ut in littera. Unde Fel. rec. Innocentius X. noluit eos morari extra claustra etiam pro exercenda cura animarum in Parochia illius annexis eorum monasteriis, non obstantibus præallegata Decretali, Quod Dei timore. Sed iuste in talibus Ecclesiis per Episcopos deputari Sacerdotes, seculares ad nominationem superiorum Regularium in Vicarios perpetuos, vel amovibiles ad prescriptum S. Concilii Tridentini, sess. 4. 7. ut scripsi in c. Relatum, num. 67. & 68. infra, Ne Cler. vel Monach.

2. Secundo nota ibi, Per curia Principum, intellectum esse Regularibus cuiusvis Ordinis per curias Principum percurrere; & hodie accedentes ad curiam Principis sine licentia Superioris sine ipso facto excommunicati, ut in Clem. Ne in agro, 5. quia verò, de stat. Monach. in quo sequitur, ut mortaliter peccent, cum excommunicatio non teratur nisi pro culpa mortali, cap. Nemo Episcoporum, 1. 1. quæst. 3. dicit tamen Hostiensis in princ. per hoc non tolli, quin Religiosus de licentia Abbatis deputati possit obsequio alicuius Principis, vel Episcopi, licet sit tota dies, ut in dict. 5. Quia verò, a contrariis sensu. Quamvis substat hoc esse valde periculosum propter proprium, quod conatur acquirere, & ideo Abbas de facili consentire non debet, de quo remittit ad summam. de major. & obed. 3. Et ad quæst. vers. si Episcopo, & sequuntur, & concedatur hic Joan. Andr. num. 1. Bellam. num. 1. Barr. num. 13. Imol. num. 5. Guido Pap. num. 6. & Abb. in primo not. subdens sic tenere Doctores, in cap. Ex rescripto, de iurjurand. Amplius dicit gloss. in cap. Cuius Pastorem, in ver. Et quidam, 2. quæstione 7. Episcopum passibilem admittere Monachum in locum etiam contradicente Abbate.

si sit necessarius, nisi monasterium sit exemptum. Quinimo in d. cap. Cuius Pastorem, inducitur Episcopus, ut potius Religiosos, quam alios habeat in cubicularios, qui vitam ejus in secreta conversatione videant, & ex vi ratione sedula exemplum profectus sumant. Verum hodie in decretis generalibus Clementis Papæ VIII. super reformatione Regularium innovatis ab Urbano VIII. in Decreto de visitatione Missarum, in s. 19. sic statuitur. Insuper ratio, qua sublati licentia, ac facultatibus hæctenus quibuscumque concessis de gendi extra Conventus claustra, ad ea quamprimum revocentur, nec de cetero, nisi exigentissima causa à Sede Apostolica probanda, huiusmodi facultates concedi possint, ut in Bullar. tom. 3. pag. 81. Quare sub iuris videtur facultas, quam habebant Prælati Regulares de iure communi, deputandi suos Religiosos ad servitia Principis, vel Episcopi, & Cardinales qui voluerunt penes se habere aliquem Regularem pro Theologo, obtinere solent licentiam à Papa, ut sepius vidi observari.

3. Tertio nota ibi, si Prælati eorum, correctionem, & coercionem Monachorum primo loco ad Abbatem pertineret hic, & in c. Reprehensibilis in fin. de Appellat. & in c. Correptantur, 2. quæst. 3. & ita ex hac littera colligit gloss. vlt. hic Innocent. num. 1. Hostiens. num. 2. Barr. & Cardin. in s. 1. Imol. num. 6. & Abb. in 3. not. & communitur Doctores.

4. Sed pro pleniori doctrina cum queritur, an iurisdictione in causis Regularium spectet ad Abbatem, vel ad Episcopum, distinguitur, nam aut agitur de delictis, aut de contractibus, vel quæsi primo casu sunt plures opiniones, quas hic prosequitur Innocent. & alii post eum.

5. Prima opinio est Hugonis hic relati in ultima glossa. Quod aut agitur criminaliter in figura iudicii de eis, quæ sunt delicta quoad omnes, ut furtum, homicidium, & similia; & tunc ad solum Episcopum spectat cognitio, & correctio, ut videtur esse casus in cap. Nec tantum, ibi, atque extra regulam facta corrigere, & in c. Abbates, 18. quæst. 2. aut agitur de eis, quæ spectant ad officium Abbatis, & ad Regulam claustralem, ut quia Monachus exivit à Monasterio sine Abbatis licentia, vel alias deliquit contra regulam Monachalem; & tunc ad Abbatem pertinet cognitio, & correctio, ut hic & in cap. De persona, 1. quæst. 1. & in cap. Cuius ad Monasterium, 5. si verò Abbates, infra de stat. Monach. & in l. 4. de par. potest. & dic ad solum Abbatem sine Conventu, ut notat Hostiens. in cap. Reprehensibilis in fin. vers. de appellat. & Joan. Andr. ibi post eum Archid. in cap. Nullam, 18. quæst. 2. Notat hic Henric. Boich. num. 3. & hanc opinionem Hugonis tenent Joan. in præallegato cap. Nec tantum, in gloss. in ver. Corrigere, & ibi etiam Laurentius, 18. quæst. 2. & Hostiens. in summa de temp. ordinat. 5. Et cum, ad finem sub 5. sed nunquid Religiosus, pres. dicitur in in, & in c. Dilecti, de offic. Archid. & in c. Nimis prava, in ver. Nec in tu super hoc corrigendum, de excess. Prælat. & idem Hugo, Laurentius, & Archid. in cap. Quis esset, 1. quæst. 1. eamque dicit veridicem Henric. hic in princ. & cum ea satis concordat Innocentius, ut dicam infra in s. opinione.

6. Secunda opinio est Bernardi hic in ultima glossa, qui rejecta distinctione Hugonis, tenet correctionem Monachorum etiam quando agitur in figura iudicii primo loco spectare ad Abbatem, quia Prælati Collegiata Ecclesie habent iurisdictionem, cap. 1. 1. quæst. 5. & Abbas, & Prior Conventualis potest Monachos excommunicare, ut est expellunt in c. Cuius in Ecclesia, infra de major. & obed. & in cap. Item il primo de summa, & hanc opinionem tenent Laurent. Joan. Vinc. & Philippus, quos hic refert Joan. Andr. num. 15. & Abb. num. 3. Hec glossa fateatur in his pacissimum spectanda esse cupillio Ecclesie consuetudinem, que dat iurisdictionem, ut in c. Consequitur, 9. quæst. 1. & l. 1. & in c. de emanat. libere.

7. Tercia est opinio relata in gloss. ult. in d. cap. Hic tantum, & quæst. 2. quod in minimis excellentibus correctio pertinet ad Abbatem, sed in maioribus, & gravioribus ad Episcopum tantum, cap. Monachis, infra de sent. ex comm. cap. si quis Monachus, 90. dist. & cap. Non creati, 12. quæst. 1. & in hac opinione videtur iudicium Abbatem in cap. Cum ab Ecclesiis, num. 10. supra eod. ubi tenet Abbatem habere iurisdictionem in Monachos etiam in criminalibus, cap. Ea qua & cap. in singulis, de stat. Monach. ubi cum deliquerint, ut c. Abbates, 18. quæst. 2. nisi ellet cæcumen, pro quo veniret imponenda pena depositionis, quia tunc non Abbas, sed Episcopus cognoscere debet, cap. Vbi, 18. quæst. 2. & c. Monasteria, 18. quæst. 2. Idem si Abbas ellet negligens, ut hic, & licet de hoc sint opiniones, tamen id ibi videtur verum; & allegat Joan. de Lignano in Clem. Ne in agro, de stat. Monach.

8. Quarta est opinio, quod aut Abbas recipit manus impositionem, seu benedictionem. Secundum magrem præcedentium Abbatum; & tunc potest primo loco Monachos corrigere, & coercere, licet quilibet Prælati Colleg. Ecclesie in talis & minores Ordines confert, & baculo pastoralis utitur, & Monachum benedicit, c. Quoniam, 69. dist. Cum contingat, de arat. & qual. in. Aut manus impositionem non recipit, & correctio Monachi ad ipsum non spectat, quia non habet plenitudinem officii, sed est nudus Minister, ut olim erat, arg. cap. Tuam, de arat. & qual. cap. Ad Substantiam, 93. dist. 6. Accidens 50. dist. & d. ap. hoc tantum, 18. quæst. 2. & licet benedictionem Episcopus etiam admodum. Sed Hostiens. num. 2. vers. Sed hoc secundum quosdam, dicit hanc distinctionem reprobari in c. Trinitissimam, supra de elect. ubi Episcopus ante consecrationem ex quo censuram non recipit, consequitur ea, que sunt iurisdictionis, licet non ea, que sunt Ordinis. Ergo fortassis idem dicendum in Abbate confirmato, nondum benedicto; quia magis operatur consecratio in Episcopo, quam benedictio in Abbate, ut notat gloss. in Clem. 2. in ver. Benedicere, de stat. Monach. & hinc est ut electus non possit appellari Episcopus ante consecrationem, ut in cap. Nihil de arat. & usu pall. & tenet gloss. in Clem. 2. in ver. Benedicimus, de celebrat. Missar. & tamen Abbas appellatur ante benedictionem, ut notat Hostiens. in c. Inter ceterum, de sent. & re iudicat. & pro hoc videtur text. in c. 1. de supplet. neglig. Prælat. Et hanc opinionem, quod Abbas ante

annexa, & in cap. 1. immediate sequatur, ut locorum Ordinarii Ecclesias quatuorquomodo libet exemptas auctoritate Apostolica singularibus visitare teneantur. & in cap. 1. 2. ff. 2. de regul. in Monasteriis, quibus incumbit cura animarum personarum secularium, persona illam exercentem in his, que ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, subiciantur immediate jurisdictioni, correctioni, & visitationi Episcopi, in cuius Diocesi sunt sita: S. Congregatio declaravit jurisdictionem tributam Episcopo vigore prædictorum Decretorum intelligi cumulatim cum inferioribus. Nulla ergo subelatio, cur non idem sit dicendum in terminis Decreti, de quo agitur, præsertim vero quia est jurisdictione data favore certarum personarum, censetur privative collata, quando est eis favor, ut intelligatur alius adempta, ut per Angelum in d. l. 1. testam. 4. sub nam. 1. vers. Cumque contingit, cap. De testam. tamen focus est si data sit ratione causarum, ut plene probat Asslita. vers. 4. 1. num. 3. vers. 1. in sum. ut per in fin. Paul. de cast. in l. 1. qui cum procurat. 9. ff. de procurat. post Bald. in l. 1. n. 2. 3. 8. in aut. em. c. de caduc. tollen. hoc autem casu jurisdictione tributa fuit Ordinario loci non favore personarum, sed ratione causarum, nempe, ut in parvis Conventibus pie, ac religiose vivatur, & regularis disciplina, qua ex ætate fieri potest observetur, & hac tunc causa finalis in premissis Decreti expressis, ad text. in l. 1. ff. de orig. jur. & in l. ult. ff. de hered. instituen.

34 Hic autem finis pinguis adimpletur, si iudicium sit cumulativa inter Ordinarium, & superiores Regulares, quia quo plures sunt iudices, & Visitatores super dictis Conventibus invigilantes, eo magis continebunt Religiosos in cultu, & observantia Regularium institutionum, arg. cap. Super his, de hered. lib. 5. & Clemens. 1. 4. eod. tit. Quare mens Pontificis jurisdictionem tributis fuit novum iudicium Superioribus Regularibus addere, & cumulare, non autem illis jurisdictionem auferre, que quidem mens in hac materia jurisdictionis cumulativæ, vel privativæ in primis spectanda est, ut plene notat Angel. in d. l. 1. testam. 4. num. 1. vers. Cum contingit, c. de testam. Ludov. Rom. in l. 1. 4. ff. de num. 12. & ibi hoc Mand. in additionibus ver. Acumulativæ, & Felin. in d. cap. 2. ff. de testam. 2. in l. 1. sum.

34 Quibus accedit quoddam iure communi inspecto, Monasteria omnia subiecta erant jurisdictioni Episcopi Diocesani, cap. Monasteria, 18. q. 2. ubi dicitur, Monasteria, vel Monachorum disciplina ad eum pertinet Episcopi, in cuius territorio sunt constituta. c. 2. 9. q. 7. cap. Nulla, 1. 3. dist. cap. Cum dicitur, ubi Joan. And. & omnes in sum. text. de Relig. domib. & tamen jurisdictione huiusmodi non competeat Episcopo privative ad superiores Regulares, sed cumulatim cum ipsis, quia nihilominus Monachi erant sub potestate Abbatis, ut cap. Abbat, & cap. Nullam, 18. q. 2. & c. Cum ad monasterium, 5. Abbat, de testam. Monach. & plene dictum est supra, num. 22. & per discursum in examinatione quinque opinionum à num. 10. sed & Monasteria, que in Congregationem non sunt redacta, nec suos habent

ordinarios Visitatores, sed Episcopis subduntur, de quibus legitur, & notatur in c. In super. de stat. Monachor. & in Concilio Tridentino, cap. 8. ff. 2. de regulat. prout sunt multe Abbate in Germania, & in Polonia, nihilominus subduntur etiam jurisdictioni Abbatis, ut in d. c. Abbatem suum, de consuetudinibus, Quinimo & in Monasteriis Episcopatus unius iuxta text. in cap. 1. Ne secleris, cum modum est Monasterium Asslitem, unum Archiepiscopi Meclina, in Belgio, & alia plura, quamvis Episcopus sit loco Abbatis, & omnimodam habeat jurisdictionem, ut notat Abbas in cap. Casam, in d. de iudic. Rota coram Coccino, d. c. 1. 7. num. 1. nihilominus Monachi subduntur etiam Preposito, vel Priori ipsius monasterii, ut patet in Bulla Pii IV. sub datum Romæ 1566. lib. 6. Martyr, Punishment anno secundo; & hoc jurisdictione temper est cum lat. 1. 2. prout notat gloss. in d. cap. Nullam, in ver. Tor. 2. 1. 2. cum qua concordant ibi Archid. & alii, Hof. Joan. And. & omnes in d. c. Casam.

35 Nec refragant quod verba memorati Decreti sunt multum prægnantia, universalia, ac generalia, videlicet visitationi, correctioni, & omnimodæ jurisdictioni Ordinarii loci plene in omnibus subduntur. Nam responderetur hæc verba non fuisse apposita in Decreto ad effectum jurisdictionis adimendæ, sed ad effectum jurisdictionis conferendæ, unde sensus est, ut Ordinarius loci in prædictis Conventibus habeat jurisdictionem omnimodam, & plenariam in omnibus, id est, tam in civilibus, quam in criminalibus, & in mixtis causis, & tam in minoribus, quam in gravioribus delictis, & si ve procedatur in figura iudicii per viam accusationis ad penam depositionis, si ve ad correctionem, & si ve Prælati Regulares sint negligentes, & omnia, si ve non, & in his prægnantia verborum Decreti multum operatur, secundum ea, que dicta sunt supra in examinatione quinque opinionum à num. 16. sed respectu exemptionis, & abdicationis jurisdictionis à Prælati Regularibus prægnantia huiusmodi nihil operatur, ut c. Nullam, supra gloss. in ver. Tor. 1. 8. q. 2. Et observandum est hæc verba fuisse ad calumiam desumpta ex Constitutione Gregorii XV. de exemptum privilegii, que incipit, Insuper ubi Dei providentia, in qua Regulares delinquentes in exercitio curæ animarum, vel administratione alicuius Sacramenti, aut in prædicatione verbi Dei subduntur per ipsam et verba plene in omnibus omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi Diocesani tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, ampliando Decretum Concilii Tridentini, in cap. 1. ff. 2. de regul. & nihilominus ex eo tempore inconcussè observatum est, ut Regulares in præmissis delinquentes etiam à suis superioribus Regularibus coercentur, & puniri valeant; & S. Congregatio eiusdem Concilii Interpreter aliis declaravit jurisdictionem Episcopo attributam ex d. cap. 1. in Constitutione Gregoriana innovatam, & extensio esse cumulativam cum Superioribus Regularibus, ut superius dictum est num. 31. Similiter in Decretis Fel. record. Urbani VIII. de celebrat. Missar. in d. decretatio compilatis in ead.

S. Con-

S. Congregatione, & dicitur differtis verbis statuitur, ut monasteria deinceps recipienda, in quibus ex redhibitis, & confisera elemosynis duodecim saltem Religiosi sustentant, atque inhabitare non poterint, & ad ea non inhabitaverint. Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ jurisdictioni subiecta esse intelligantur, & tamen perpetuè observatum est, ut jurisdictione in Religiosis ibi degentes non censetur adempta Superioribus Regularibus. Igitur prægnantia verborum tribuit quidem Ordinatio loci totalem, & plenariam jurisdictionem, sed non translativè, sed privativè. Et est simile in d. c. Nullam, 1. 3. q. 2. ubi dicitur: universis, que vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem monasterii, vel ad utilitatem monasterii pertinent, Abbas locum ibi, ad quem poterat tota pertinere conventus, debet adimplere. Et hoc text. loquitur per verba universalia, & generalia, & nihilominus gloss. ibi in ver. Tor. 4. dicit illud verbum tota, non excludit Episcopum, ut c. in venditionibus, 17. q. 2. ult. de c. Abbatibus, 1. 2. q. 2. Et est magis, quia in Decreto Urbani VIII. jurisdictione datur simpliciter loci Ordinarii in Decreto autem Innocentii tribuitur Ordinario loci tanquam Sedis Apostolicæ Delegato; ergo in terminis Decreti Urbani non censetur illatum præiudicium Ordinariæ jurisdictioni superiorum Regularium in concursu aliter jurisdictionis ordinariæ, fortius idem dicendum in terminis Decreti Innocentii, in quo jurisdictione ordinariæ concurrens cum delegata. Nam jurisdictione delegata est extraordinaria, & odiosa, ut l. 1. sequendo, c. de dilation. jurisdictione ordinariæ est favorabilis, necessaria, & amplianda, l. 1. 5. C. de iur. de off. Prælati arch. & notat Bald. in l. 1. Bar. num. 1. 8. ff. de off. Prælati.

36 Postremò nunquam mos fuit Apostolicæ Sedis eximere Religiosos à suis Prælati Regularibus, quibus sunt subiecti ex obligatione surgente à voto solemnè obediencie, quod tenent esse de iure nature, ut post Innocentium in cap. Cum ad monasterium, num. 2. de stat. Monachor. notat Joan. And. in reg. domalibus, num. 3. de reg. iur. lib. 6. & quando Romani Pontifices in aliqua speciali causa voluerint tribuere jurisdictionem Episcopo privative ad Superiores Regulares, id claris verbis expresserunt, sicut fecit Urbanus VIII. in Constitutione edita contra Monachos, quod cum Innocentius X. non fecerit in Decretis, de quo agitur, utique censetur noluisse, l. 1. 1. 5. Sed autem ad deficientes, c. de ead. tollen. Et sane quasi monstrum esset in Ecclesia, ut in tot conventibus essent Abbates, Priores, & Guardiani, qui non possent suos Religiosos corrigere, & coarctare, & licet res subdito cornu erigere, & rebellare contra Prælatum, quem vice Dei supra caput suum possunt. & cujus imperio se subiacent, ut legitur in cap. si Religiosus de elect. lib. 6. & in c. 2. de testam. eod. lib. & notat Abbas, in cap. Cum ad Ecclesiam, num. 10. sup. red. Prefectum cum multi sint conventus in insulis, aut locis campellibus, super quibus Episcopum tribus residentibus vix possunt vigilare, & Religiosos sine capite, & Restore claustrali in regulari disciplina continere.

Ex quibus concludendum videtur jurisdi-

ctionem inter Ordinarium, & Prælatum regularem esse cumulativam, ita ut si locum præsentium, quod tenet Abbas post Innoc. in d. c. Cum ad monasterium, num. 9. dicitur Episcopi concurrere in jurisdictione cum Prælati inferioribus, & locum esse præventivum arg. l. 1. ff. de iur. iudic. num. 1. 2. & in hanc sententiam scripta fuerunt in d. S. Congregatione super statu Regularium ad Episcopos Castellani, & Averoni sub die 17. Decembris 1654. sed quia Prælati Regularis facile possent in omnibus casibus prævenire, & jurisdictionem Ordinarii elidere, videtur expedire, ut d. Congregatio itante prægnantia verborum ipsius decreti, declararet non obstante præventione superioris Regularis Ordinarium nihilominus posse causam reanumere, & ad iudicere si iusta causa subit, veluti cum videt Superiorem Regularem ex odio, vel avaritia, cupiditate, vel metu, aut ex nimia favore, vel indulgentia quid dicitur, ut remissa continere quam causa deponit, in quo ipse Episcopi scientia oneretur, & tunc tunc resolutum, ut præbia infra duodecimo declaratione.

37 Decretis non tam habet per executionem in cap. Relatum, num. 7. 1. 2. ff. de ceter. vel. Monachor. nunc sequuntur declarationes ad dictum Decretum à S. Congregatione super statu Regularium editæ, & quæ à S. D. N. Alexandro Papa VII. approbatæ. Postea decreto Fel. record. Urbani VIII. super subiectione nonnullorum Conventuum correctioni, visitationi, & omnimodæ jurisdictioni Ordinarii loci tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, contingit dubitari de infra scriptis.

1. An Episcopus in Conventibus suis jurisdictioni subiectus possit Abbates, Priores, Guardianos, & alios Superiores locales deputare, & familiam constituere.
2. An possit Episcopus à prædictis Conventibus Religiosos auferre.
3. An Regulares eorundem Conventuum compelli possint ab Episcopo ad eandem liberis introitus, & exitus, & redimantur, ut nec ad administrationem.
4. An Episcopus in eisdem Conventibus se ingerere possit in his, que regularem disciplinam concernunt.
5. An Ecclesie diductum Conventuum, & Capella Granciarum, in quibus degunt Cooveriti pro agrorum cultura, ab Episcopo visitari possint.
6. An ipsæ Grancie, & Conventi in eis degentes subiant visitationi Episcopi.
7. Quod in Ecclesiis, seu Capellis Granciarum, in quibus nullus degit Conventus, an limitet subiant Episcopi visitationi.
8. An liceat Episcopo visitare Conventus tam suppressos, & postea restitutos, quam non suppressos ad effectum cognoscendi an in illis re ipsa alantur sex Religiosi.
9. An Episcopus visitare possit Conventus sui jurisdictioni subpositos, aut personam in eis degentes possit à visitatione prohibitionem exigere in vicualibus, vel in personis.
10. An iudicium Ordinarii locorum tanquam Sedis Apostolicæ Delegati attributa in prædicto Decreto competeat Vicariis Generalibus Episcopum, necnon Abbatibus, & aliis inf.

inferioribus Prælati proprium territorium, ac jurisdictionem quali episcopalem habentibus.

17. An Provinciales, & alii Superiores Regulares possint ejusmodi Conventus jurisdictioni Ordinarii subiectos, & Religiosos in illis degentes visitare, corrigere, & punire, omnemque jurisdictionem in eis exercere licet poterant ante dictum Decretum.

12. Si Superior Regularis in causa prævenit contra subditum degentem in aliquo ex eisdem Conventibus Ordinarii subiectis fabricando processum, vel eum carceri mancipando, an Episcopus possit huiusmodi causam reassumere, ac superiori mindere.

13. Si ex conventu Episcopus in causa prævenit contra Religiosum in tali Conventu commorantem, an Superiori Regulari eo casu liceat illum amovere, & in alio Conventu collocare, & si de facto collocaverit, an nihilominus Episcopus possit causam prosecui, ac Religiosum sic amovum revocare ad primum Conventum.

14. Si Provincialis, vel Superior localis voluerit aliquem ex Fratribus à tali Conventu removere, an Episcopus prohibere possit.

15. Si à Conventu primum suppresso, ac deinde Religioni relicto abbit ex aliqua rationabili causa, & ad hoc tempus unus, vel plures ex numero sex Religiosorum ibi degentium, an graua restrictionis sit nulla, & Conventus remaneat suppressus ut prius.

16. Quid si à Conventu non suppresso similiter ex causa rationabili, & ad modicum tempus abbit aliquis ex sex Religiosis ibi existentibus, an durante tali absentia, Conventus subiacet jurisdictioni Ordinarii.

17. An Religioso illo redeunte, vel alius impleto numero sex Religiosorum Conventus recuperet pristinam exemptionem.

18. Si gratia restitutionis Conventus suppressi reddatur nulla ex eo, quod in illo ad formam decreti cum effectu non alantur sex Religiosi, & postea contingat, ut ejusmodi numerus implatur, an gratia restitutionis Conventus reviviscat.

19. Ad hoc ut gratia restitutionis sit nulla, & Conventus de novo remaneat suppressus, propterea quod in eo non sustententur sex Religiosi, an debeatur procedere declaratoria Episcopi super facto prævia causæ cognitione.

20. An ab huiusmodi declaratoria liceat Regularibus ad Sedem Apostolicam appellare ad effectum tam devolutivum, quam suspensivum.

21. Cum ex Decreto præscripto quatuor Sacerdotes in his Conventibus degentes debeant esse maturæ ætatis, quænam dicatur ad hunc effectum ætas maturæ.

Sacra Congregatio super statuta Regularium ad singula dubia superius propoſita hinc in modum respondit, videlicet:

Ad 1. Non posse.

Ad 2. Posse ex rationabili causa, commotio tamen prius superiore Regulari, ad

quem pertinet, ut eisdem Religiosis assignet in aliis Conventibus.

Ad 3. Posse compelli.

Ad 4. Posse.

Ad 5. Posse.

Ad 6. Subesse.

Ad 7. Idem subesse.

Ad 8. Minime licere antequam aliunde constet de fundamento intentionis Episcopi in officina numeri constituto.

Ad 9. Expedire ut S. D. N. decernat, & declaret non licere Episcopo tales Conventus visitari quicquam accipere procuratoribus nomine.

Ad 10. Competere.

Ad 11. Posse licet prius, non tamen private ad Episcopum.

Ad 12. Non posse nisi ex iusta causa, veluti cum videt Superiorem Regularem ex odio, vel amore, cupiditate, vel metu, aut ex iniuria severitate, vel indulgentia quid dicitur, aut remissius consistere, quam causa deponit, in quo ipse Episcopi conscientia oneratur.

Ad 13. Non licere Superiori Regulari Religiosum ab Episcopo inquitum à loco amovere, & si motus fuerit, posse Episcopum causam prosecui, & illum quibuscumque remediis revocare, etiam invocato auxilio Ordinarii, & brachio seculari, si opus fuerit, quousque loci, in quo Religiosus ille reperitur.

Ad 14. Non posse.

Ad 15. Gratiam ob id non esse nullam, cessante omni fraude, nec Conventum remanere suppressum.

Ad 16. Subiacere durante absentia.

Ad 17. Recuperare.

Ad 18. Non reviviscere.

Ad 19. Debere ita procedere, nec ante declaratoriam licere Episcopo Conventus possessionem apprehendere, aut Religiosos inde expellere.

Ad 20. Licere ad effectum devolutivum tantum, non autem suspensivum.

Ad 21. Ætatem maturam dici ad hunc effectum completo anno quadragesimo.

Declaraciones supra scriptas S. D. N. ad se referatas approbavit, & ab omnibus, ad quos pertinet, observari præcepit, contrariis quibuscumque non obstantibus. Datum Romæ die 27. Julii 1655.

43. **Uterius QUÆRO** hanc eodem decreto Innocentii X. quo parvi Conventus non habentes numerum Religiosorum ibi præscriptum visitationi, correctioni, & omnimodæ jurisdictioni Ordinarii licet tanquam super hoc à Sede Apostolica delegati plene in omnibus subiciuntur: An Abbates, Priores, Guardiani, & alii prædictorum Conventuum Superiores ab Episcopo vocati ad Diocesanam Synodum accedere teneantur.

Ad partem negativam allegatur primò Concilium Turonense cap. 2. ubi licet quæritur Episcopus non debet Abbatem cogere ad Synodum ire

ire, nisi aliqua rationabilis causa exillat; Refertur in cap. *Episcopus* secundo, & distinet. & in *finali* h. *quæritur*. Per quæ iura gloss. in cap. *Abbatem*, *inter* *Prælatum*, ubi *quæritur* 2. exponitur licet in ibi, *excepta* *vacatione* *monachorum*: dicit, si necessitas magna fuerit, alius Abbatem non debet vocari ad Synodum. Item gloss. 1. in cap. *Novi prælati*, *de* *exec. off. Prælati*, dicit: omnes etiam Religiosi, qui populum non habent, ad Synodum ire non tenentur, & concordat glossa, in cap. *Decernimus*, *inter* *Abbatem*, 28. *distinet*. Item gloss. 1. in cap. *Quid super his*, *supra* *de* *major. obed.* quæ similiter ac Abbates non habentes populum non tenentur ad Synodum venire, nisi causa rationabilis subijci; & ideo Abbates Cistercienses non tenentur, quatinus non essent exempti, cum non habeant populum, & sequitur *ibidem*, *num. 10. vers. Unde dicit*. Ergo parum refert, quod hodie ex Decreto Innocentii X. Abbates subint jurisdictioni Episcopi, cum etiam supradicta huiusmodi subiectione, ad Synodum non sint vocandi.

44. Secundo, ad hanc partem inducitur text. in d. cap. *Quid super his*, *de* *major. & obed. tibi* Innocentius III. Abbatem, inquit, & Sacerdotes Diocesana tibi lege subditos, qui ad tuam Synodum venire contempnunt, &c. per censuram ecclesiasticam ad Synodum ipsam venire compellas. Ex quo textu arguitur licet Regulares qui non subint Episcopo lege Diocesana, non tenentur ad illius Synodum accedere, ut ibi probatur à contrario sensu: Sed Regulares non subint Episcopo lege Diocesana cap. *Eleutherius*, 18. *q. 2* gloss. in cap. 1. *inter* *discipline* *infra* *de* *stat. Monach.* & ex Decreto Innocentii subiciuntur Episcopo lege jurisdictionis dumtaxat ut patet ex illis verbis *omninoque jurisdictioni Ordinarii subiciuntur*. Ergo ad illius Synodum ire non tenentur.

45. Et confirmatur, quia lex Diocesana, & lex jurisdictionis sunt diversæ, unde res iudicata in una non obstat in alia, ut est casus in cap. *Discretio*, & *ibi* *Joan. Andr.* & omnes notant in sum. *infra* eodem. Vocatio autem ad Synodum pertinet ad legem Diocesanam, ut ibi notat glossa in iura ante medium vers. Ad legem vero Diocesanam spectat vocatio ad Synodum, & *Bartholinus* in d. cap. *Quid super his*, in 2. *mot. n. 3*. 1790. *Decreto Innocentii*, quod loquitur de lege jurisdictionis etiam non debet ad vocationem ad Synodum, quæ est de lege Diocesana, arg. 1. *Papianus* *extitit*, *ff. de* *Minimis*, & consequenter Regulares quoad huiusmodi vocationem ad Synodum remanent exempti, quem admodum erant ante illud Decretum: nam quod unum mutatur, &c. 1. *hanc*, *num. 7*, *de* *Testam. l. Præcipimus*, *infra* *C. de* *appellat.* Gloss. in cap. *Constitutionem*, *inter* *Prælatum*, *de* *Regularibus*, *in* *7*.

46. Tertio, ad idem allegatur textus in cap. *Novi prælati*, *infra* *de* *exec. off. Prælati*, ubi Gregorius IX. inter gravissima Fratrum Prædictorum, & Minoribus illata recenset primo loco, quod Prælati eos ad Synodum suas cogunt accedere, igitur quæquid in de Abbatis, & Monachi, ceteri Fratres Mendicantes non videntur cogendi, prout hanc differentiam inter Abbates,

& Mendicantes post Gemin. consilium Felin. in cap. *Quid super his*, *num. 13*, *infra* *de* *major. & obed.* & Henric. *Boet. de* *Synodo* *Episcopi*, in 2. *num. 4*, & *num. 12*, *inter* *Tractatum* *communem*, *vol. 2* *fol. 209*.

47. Quarto, exempti qui subint Generalibus Capitulis, non tenentur Synodo episcopali intercello, ut in Decreto Concilii Tridentini, cap. 2. *Synodi quæritur*, *fol. 22*. sed Regulares parvorum Conventuum in Italia, ad quam tunc vigent Decretum Innoc. X. subint omnes Generales Capitulis. Ergo Synodo Episcopi interesse non tenentur.

Et confirmatur, nam ratio cur Patres Concilii noluerint adstringere ad Synodum Regulares subiectos sui Capitalis Generalibus, ea videtur fuisse, quia cum tales habeant similes Generales Visitatores, & eorum latus legentur, ut cap. *Quæritur* *infra* *de* *stat. Monach.* non videatur conveniens, ut legibus, & Constitutionibus alietius Superioris adstringantur: hæc autem ratio viget etiam post Decretum Innoc. cum per illud Regulares non eximantur à suis Prælati Regularibus; ut hinc probatur etiam præcedenti questione à *num. 26*, & in *de* *jurisdictionibus* *num. 42*.

49. Quinto, tam de iure communi, quam ex Concilio Tridentino eximuntur ab accessu ad Diocesanam Synodum soli exempti habentes Capellas, vel populum subiectum Episcopo, & habentes animarum curam personarum secularium, ut in cap. *Exce. infra*, *de* *privileg.* *et* *in* *d. cap. 2. fol. 22*. Ergo in aliis omnibus animarum regula, quod accedere non tenentur, vulgata leg. *Nam quod liquida*, *h. final. ff. de* *pœna* *legata*.

50. Sexto, Synodus celebratur ab Episcopo auctoritate ordinaria, cum sit de iuribus episcopalis, cap. *Competere*, *infra* *de* *privileg.* Ergo facultas delegata que tribuitur Ordinario in Decreto Innocentii quantum ad Synodum videtur impertinens.

51. Septimo, & ultimo, Religiosi exempti à jurisdictione Episcopi non tenentur illius Synodo intercello, cap. *Exce. infra*, *inter* *distinctiones* *de* *privileg.* *d. cap. Nihil prævia*, *de* *exec. off. Prælati*, *Gloss. in* *d. cap. Quod super his*, *de* *major. & obed.* quæ ibi omnes requiritur, ut testatur Henric. *Boet. de* *Synod. Episcopi*, in 2. *p. sub* *num. 1*, *infra* *5*, *num. 1*, *vers. Si autem Abbatem*, *reddens* *rationem*, quia ex quo tales exempti non subint Episcopo, non adstringuntur, nec legantur à iuribus eius, ut not. in cap. *Supra*, *de* *Constit. ut*, *Religiosi autem* *terre* *omnes* *exempti* *sunt* *ex* *privilegio* *Apostolice* *jurisdictionis* *Episcopi*, *ut* *scriptum* *plene* *in* *cap. In armis*, *infra* *de* *privileg.* Et hinc exemptionem non statuit ipsum Decretum Innocentii, quia auctoritas Apostolica in illo Episcopi delegata non violat privilegia, nec perimit exemptionem, Abbas in cap. *Graves*, *num. 1. & 2*, *infra* *de* *off. ordi.* & scriptum in d. c. *Tu istum*, *num. 31. & 32*. Igitur Religiosi tanquam exempti ab Episcopi jurisdictione illius Synodo ex prædicto Decreto interesse non tenentur.

Quibus tamen non obstantibus, ad propositum dubium videtur respondendum, Abbates, Priores, Guardianos, & alios parvorum Conventuum

vancorum huiusmodi superiores teneri ad Synodum Diocesanam accedere, had eum vocentur ab Episcopo ut Sedis Apostolica Delegato, ex multis capitulis.

Et primo ad hoc allegatur Concilium aurelianense relatum in cap. Abbat. 18. quod 2. his verbis: Abbates pro humilitate religionis in Episcoporum potestate consistunt: & si quid extra Regulam fecerint, ab Episcopi corrigantur: qui semel in anno in loco, ubi Episcopus elegerit, accepta vocatione conveniant.

Concordat c. Anno sequenti, ubi habetur: annis singulis Episcopus in sua Diocesi Synodum faciat de suis Clericis, nec non Abbatibus, & de ceteris alicuius Clericis, & Monachis, ad idem c. Decretum, ceteris alij, & ceteris, ut per spicua facultas Episcoporum vacandi Abbates ad Synodum suas. Et quamvis iura preallegata intelligenda sint de Abbatibus non exemptis, secundum Goffred. & Hug. quos reit. & sequitur Archid. in d. cap. Abbat. num. 3. res. Per legem, tamen tales sunt iudice Superiores Regulares parvorum Conventuum ex Decreto Innocentii X. ut mox dicitur.

Secundo, pro hac parte multum stringit text. in cap. Ex parte, infra de privileg. ubi exorta controversia, an abbas Conventus tam in capite, quam in membris esset liber ad accessum ad Synodum Episcopalem, Innocentius III. ait: Sententia licet dicitur, quod vales, Conventuum liberum est in capite tanquam ab Episcopali jurisdictione profus exemptus, & soli Romanæ Ecclesie subiectus: in membris autem que non probantur exempta, Diocesano Episcopo ipsam subiacere decernimus: propter quod Abbas ad Synodum eius debet accedere. Hanc verba Innocentii, ex quibus evidenter apparet, inia nentur accessus ad Synodum esse subiecti onem jurisdictioni Episcopi, ac proinde Superioris Regularis, qui jurisdictioni Episcopi in omni, absque dubio teneri ad illius Synodum accedere, quamvis Capellas, vel populum Episcopo subiectam non habeant, ut ita hanc Regula. non continent Hugo in cap. Abbat. 18. quod 2. Innoc. in cap. Grav. in primis, infra de Præben. & post alios quamvis Henric. Bott. de Synodo Episcopi in 2. p. sub num. 4. ante medium, vers. si vero abbas, & infra vers. Quid tenendum, dicens hanc opinionem esse communem, & de iure vetiorem. Quamobrem cum superiores Regulares parvorum Conventuum ex De. toto Innocentii sint subiecti jurisdictioni Episcopi ut Sedis Apostolicæ Delegati, dubitandum non est quin ad illius Synodum teneantur accedere, si ad eam vocentur ab ipso auctoritate delegata.

33 Tercio Synodus mixta est de lege Diocesana, & de lege jurisdictionis, ut notat Hostien. in d. cap. Quod super his, num. 2. de major. & obli. ubi exponens illud verbum Diocesana. Dicit, inquit, quod Synodus mixta est, in eo enim, quod Synodus de lege Diocesana est: & in eo, quod ibi iudicatur, vel aliquid statuitur, de lege jurisdictionis est: unde dicit, Diocesana, subaudi & jurisdictionis: & cum sequitur ibi totidem verbis Joan. Andr. num. 6. Bur. num. 12. vers. Adm. huius, Abbas in 2. & alij communiter, Genum in d. cap. Episcopus si secundo, post medium

vers. Aut non sunt exempti, & distind. ubi concludit Synodum esse mixtam, & participare de utraque lege, propter sancta, & aliqua, que ibi sunt respectu utraque legem; & idem tale. Abbates etiam habeant populum, dederunt venire ad Synodum, & ita procedere, text. in d. cap. Quod super his, & cum sequitur ad litteram Præpositus sub num. 1. post med. vers. Aut non sunt exempti, Et hoc præcipuo fundamenti Doctores unanimiter tenent Prælatos Regulares, licet sint Abbates, Priores, & Guardiani: qui a jurisdictione Episcopi non sunt exempti, quamvis nonteneantur ad Cathedralium, & alias angarias, & per angarias, que sunt de lege Diocesana, tamen teneri ad Synodum propter mixturam jurisdictionis. Et ita expressio notat Host. ut supra, dicens: ex hoc cap. evidenter patet, quod etiam monasteria sunt exempta a lege Diocesana quoad prælationem Cathedralium, & c. Abbatiam non est exemptus quoad Synodum, imo tenetur ad ipsam venire, & si populum non habeat, & concordant ibi Joan. Andr. num. 7. Bur. num. 12. & v. f. idem Hostien. & reliqui omnes. Quare cum hodie ex Decreto Innoc. Superiores Regulares parvorum Conventuum sint subiecti jurisdictioni Episcopi, sequitur per necesse, ut ad illius Synodum accedere teneantur, quod argumentum ni fallor sufficit pro decisione præsentis controversiæ; & eorum Hugo in cap. Abbat. 18. quod 2. ubi ait, quod Abbas non exemptus tenetur ire ad Synodum, in qua aliquid statuitur, quod ipsum tangat, quia hoc est de lege jurisdictionis, Bur. d. num. 1. 2. vers. dicit Hugo, & Præpositus in d. cap. Episcopus, si secundo, col. 2. d. distind. Et alij relati Henric. Bott. de Synodo Episcopi in 2. p. sub num. 4. vers. Quid tenendum. Et confirmatur, quia Decretum Innocentii subiecti Religiosos jurisdictioni Episcopi non simpliciter, sed dicitur omnimode jurisdictioni plene in omnibus, que verba universalita, & geminata includunt etiam ea, que aliis in dispositione generali non includerentur, ut scripi in cap. Ex parte, num. 31. & 44. de Privileg.

34 Quarto, cum Superiores parvorum Conventuum ex Decreto Innoc. iure delegato subiant jurisdictioni, & foro Episcopi, intelligendum non est, quin eodem iure etiam ligentur illius statuti, qui forum iurisdictionis, & statuti ligari a parti procedunt, cap. Penitentiam, de Constitut. c. 6. & scripi in cap. Quia in Excipiam, num. 23. post de Constit. & statuti potestas a jurisdictione regularatur, ut notat Barr. in l. Omnes populi, in 1. quod. p. principi de iust. & iure, Dec. in cap. Ecclesia de Maria, num. 69. de Constit. & in hactenus Henric. Bott. de Synodo Episcopi in 2. p. num. 4. circa fin. vers. si autem Abbates. ex quo sequitur, ut teneantur etiam accedere ad Synodum: nam qui Constitutionibus synodalibus adstringuntur, non est ratio, cur similes non teneantur Synodo interesse ad illas discutendas, arg. cap. Nimis præva, ibi ad Synodum suas cogunt accedere, & suis Constitutionibus subiacere, de excess. Prælat. c. secundo, ubi dicitur, Quinimo dicunt Doctores bonum esse ut Abbates inter sint propter statuta, que in Synodo fieri possunt, sed præjudicialia, quibus poterat resistere, si sint præ-

55

presentes, cap. Nemo, 31. distind. ita Cardinalis, in dicto cap. Quod super his, quod 3. in fin. de major. & obli. dicitur, tamen etiam, utiales Abbates veniant ad Synodum Episcopi propter evitandas opiniones falsas, quia propter statuta bonum est etiam Abbates accedere ad Synodum Provinciale, & sequitur Henric. Bott. de Synodo Episcopi, in 2. part. sub num. 4. vers. Adverte etiam.

36 Quinto, Synodus est præambulum visitationis, quia iuxta præxim sacre Congregationis Concilii Episcopi debent primo Synodum congregare, & statuta edere, ac deinde Diocesim visitare, ut cognoscant, an statuta Synodalia serventur, nec ne. Ergo Episcopus qui ex Decreto Innocentii potest Regulares visitare, potest etiam eos vocare ad Synodum, quia quando aliquid permittitur, videtur esse omnia permilla per que pervenitur ad illud, leg. Ad rem mobilem, & l. Ad legatum, ff. De Præcurat. leg. 2. ff. De iurisd. dictionum. Iudic. & notat Barthol. in leg. Oratio, ff. De p. p. salubus.

37 Ultimo obviandum est, in Episcopo considerari posse duplicem jurisdictionem, videlicet ordinariam, & delegatam. Respectu jurisdictionis ordinariæ Regulares exempti, qui subiant Generalibus Capitulis, sunt proflus immunes ab accessu ad Diocesanam Synodum tam de iure communi, ut in dicto cap. Ex parte, in fine de Privileg. cum aliis supra citatis, quam ex Decreto Concilii Tridentini, in dicto cap. 2. §. Synodi, sess. 24. & hac in parte nil novi statuit Decretum Innocentii, quia potestas delegata in eo Decreto Episcopo attributa non violat exemptionem a jurisdictione ordinaria, ut dixi supra in ultimo argumento contrario, num. 31. At respectu jurisdictionis Delegatæ a Sede Apostolica Regulares parvorum Conventuum nunquam fuerunt exempti, quia Papa neminem eximit a seipso, vel a sua auctoritate, ut notat Abbas in cap. Grave, num. 1. & 9. supra de offi. Ordin. & dixi in cap. Ex parte, num. 2. 2. infra de Privileg. Et hodie post Decretum Innocentii ex parte sunt subiecti Episcopo procedenti, ut Sedis Apostolicæ Delegato, ergo palam est eos tanquam subiectos jurisdictioni delegatæ teneri accedere ad Synodum Episcopi, si ad eam vocentur ab ipso delegata auctoritate. Et per hoc patet responsio ad septimum, & ultimum argumentum contrarium, quia dum dicitur facultas delegata non violat exemptionem, hoc verum est de exemptione a jurisdictione ordinaria, a qua Regulares remanserunt exempti, prout erant ante Decretum Innocentii: & ideo non tenentur venire ad Synodum, si iure ordinario vocentur ab Episcopo: at verò ab auctoritate ei delegata non sunt exempti, imò expressè subiecti ex eodem Decreto: ac proinde tenentur accedere, si ab Episcopo vocentur ex facultate delegata.

38 Non obstant alia contraria. Ad primum enim respondetur illam paleam indid. cap. Episcopus si secundo, & distind. posse intelligi de Abbatibus Cisterciensis Ordinis, & sic de privilegiatis, & exemptis, prout intelligit ibi gloss. 1. sed alij Abbates tenentur venire ad Concilium, ut gloss. subdit, cum qua vide-
39

tur etiam ibi Præpositus, n. 1. & concordant Archidiaconus, & Lapis in dicto cap. Abbat. 18. quod 2. Facit c. Cum secundum ordinem, de Prescript. Licet hoc durum videatur Henric. Bott. de Synodo Episcopi, in 2. p. num. 8. vel dicitur dicit cap. Episcopus non inquirat obligatione accedendi ad Synodum, sed de coactione, qua Episcopus in non debet etiam contra Abbates non privilegiatos iure rationali causa. Et ita expressè notant Hostien. Joan. Andr. Gemm. & Præpos. supra relati num. 33. dum dicunt Synodum parti capere de utraque I. Diocesana, & jurisdictionis; & ideo Abbates jurisdictioni Episcopi subiectos, quamvis sint exempti a lege Diocesana, teneri ad Synodum Episcopi accedere sed tamen Episcopus non debet illos cogere sine causa rationabili, puta si ageretur de illorum reformatione; itaque vocari ab Episcopo tenentur omnino parere, quia a visitare non possunt, ob quam causam Synodus congregetur, ut considerat Abbas in d. cap. Quod super his, in 2. circa fin. vers. Vt opponit. Et ideo nullatenus accedere tenentur, sed non debet Episcopus per coactionem, & penas eos compellere, nisi aliqua rationalis causa existat, ut dicitur in illa a. a. Et hoc modo ad concordiam reduciuntur iura; que in hac materia videntur opposita, secundum DD. In contrarium tamen videtur textus in prædicta Decretali Q. ad super his, in fin. ibi, Per censuram ecclesiasticam ad Synodum ipsam venire compellatur.

Ad secundum, & ad illius confirmationem patet responsio ex dictis supra in 3. arguente pro hac sententia, num. 33. quia Synodus non est absolute de lege Diocesana, sed tenetur etiam de lege jurisdictionis; & ideo tenentur accedere omnes, qui sunt de lege jurisdictionis, quamvis non sint de lege Diocesana, secundum Host. & alios ibi allegatos.

39 Ad tertium respondetur, textum in præallegato cap. Nimis præva, de excess. Prælat. loqui de Fratribus Prædicatoribus, & Memoribus in non specialiter privilegiatis, ut innotat ibi gloss. 1. dum allegat c. Ex ore in fine de Privileg. quod loquitur de privilegiatis, & exemptis ab accessu ad Synodum: & aperitur not. Host. in d. cap. Quod super his num. 2. vers. Nisi veritas ipsam astat in dicit. Et ex illo Joan. Andr. num. 7. ead. vers. Et Abbas in 2. circa fin. vers. Cum 2. textum, de major. & obli. Regulares auctori parvorum Conventuum post Decretum Innocentii non sunt in hoc privilegiati, imò expressè subiecti Episcopo ut Delegato Sedis Apostolicæ; & consequenter tenentur ire ad illius Synodum, si iure delegato vocentur.

40 Vel dicas textum in dicto cap. Nimis præva, loqui de Fratribus simplicibus, non autem de Prioribus, & Guardianis, qui coguntur accedere, ut Hostien. in d. cap. Quod super his, num. 2. in fin. vers. Vel illud de fratribus, hoc de Abbatibus, coguntur, ergo Priores, & Guardiani, & non fratres: hæcenus Host. cum quo concordant ibi Joan. Andr. num. 7. in fin. vers. Fratres non tenentur venire, vel alii vero sic. Et Abbas in 2. circa fin. vers. Vel intelligatur in ipso Religiosi inferioribus, secundum verbum Prælati, Et est simile in simplicis Monacho claustrali, qui non tenetur venire

re ad Synodum, cap. *Conventio* 1. *quasi* 7. Felin. in d. c. *Quod super his*, num. 1. & Henr. Bott. de Synod. *Episcopi* in 2. p. num. 11. & tamen Abbas tenetur ut in d. c. *Abbas*, 1. *et* 2. & in c. *Amu* fin. gulle, 1. *et* 2. *dist.*

61 Ad quartum respondetur exemptos, qui sub sunt Capitulis generalibus, non teneri ad Synodum accedere in vim Concilii Tridentini, sed tamen teneri in vim Decreti Innocentii, Ut in parvis.

Ad confirmationem respondetur Innocentium in suo Decreto nullam rationem habuisse, quod Regularis parvorum Conventuum sub sint pluribus iudiciis, quin potius voluit jurisdictionem episcopo attributam esse cumulativam cum Superioribus Regularibus, & Religiosos in eis degentes adstringi, & ligari tam legibus suorum Praelatorum, quam statutis Episcoporum, & ab utrisque visitari, corrigi, ac puniri posse: & sic jurisdictionem inter episcopos, & Superiores Regulares esse cumulativam, & locum esse praerogationi, ut fuit probatum est in *quest. pract. a. num. 26. usque ad num. 43.* & in declarationibus ibi positis in fine.

62 Quod si contingat ut Synodus congregetur eo tempore, quo celebratur eorum Capitulum, tunc Praelatus Regularis poterit cum accedere per seipsum, & alteri per substitutum, sicuti dicunt DD. de Abbate habente aedem in diversis episcopatus, quia poterit ite ad Synodum unius episcopi personaliter, & ad Synodos aliorum episcoporum per substitutos, si eodem tempore celebrantur, ut inter alios notat Anton. de But. in dicto cap. *Quod super his*, num. 2. de major. & *obed.*

Ad quintum respondetur argumentum procedere in terminis juris communis, & Concilii Tridentini, locus vero post Decretum Innocentii.

63 Ad sextum respondetur negando consequentiam, quia non est novum in iure, ut episcopus exerceat iura episcopalia in subiectis auctoritate ordinaria, & in exemptos delegata a Sede Apostolica, Unde videmus visitationem, & correctionem subditorum fieri ab episcopo ordinaria auctoritate, cum hac sint de iuribus episcopalibus, ut in d. c. *Concurrente*, infra *vid.* & tamen Religiosos in parvis Conventibus degentes episcopus visitat, & corrigit ut Delegatus Apostolicus, prout est expressum in Decreto Innoc. X. sed & loca nullius Diocesis similiter visitat episcopus proximior ut Delegatus Apostolicus Sedis ex Concil. Trident. *cap. 9. sess. 24.* Ergo eodem modo quamvis Synodus respectu subditorum celebratur iure ordinario; tamen ex Decreto Innocentii respectu exemptorum potest episcopus eam congregare, exemptos vocare, & statutis Synodalibus adstringere non sua, sed Apostolica auctoritate. Ad hoc textus optimus in c. *Periculosa*, §. *final. de stat. Regular.* *lib. 6.* innovato a Concilio Tridentino in *cap. 5. sess. 24. de Regular.* ibi: In omnibus monasteriis sibi subiectis ordinariis; in aliis vero, Sedis Apostolicae auctoritate, &c. & quamplurimos alios casus, in quibus episcopus ex Concilio procedit in subditos facultate ordinaria, & in exemptos delegata, enumeravimus in c. *Quoniam*, supra de *off. Deleg.* ubi plene videas.

Ad septimum responsum est supra in ultima argumentum probat parte, n. 77.

Ehanc sententiam probavit Sanctissimus, ut in ejus literis in forma Brevis, quatum tenor talis est:

ALEXANDER PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

64 CUM (sicut accepimus) posito Decreto fel. rec. Innocent. PP. X. Praedecessoris nostri incipien. *Principium*, &c. die 10. Februarii 1654. edite, quo parvi Conventus non habentes praecipuum numerum Religiosorum visitationi, correctioni, & omnimoda jurisdictioni Ordinarii loci, tanquam super hoc a Sede Apostolica Delegati plene in omnibus subdiciuntur, dubitetur, an Abbates, Priores, Guardiani, & alii praedictorum Conventuum Superiores ab Episcopo vocati, ad Diocesanam Synodum accedere teneantur: Nos ejusmodi dubium tollere cupientes, posillos Abbates, Priores, Guardianos, & alios parvorum Conventuum hujusmodi Superiores ad Synodum Diocesanam accedere teneti, si ad eam ab Episcopo loci Sedis Apostolicae delegato vocentur, auctoritate Apostolica tenore praesentium declaramus. Et ita ab omnibus, ad quos pertinet, servari precipimus. Decernentes easdem praesentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; si que in praemissis per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non quorumvis Ordinum, Congregationum, & Institutorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegii quoque indultis, & litteris Apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores praesentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, ad praemissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae apud Sanctam MARIAM MAJOREM sub Annulo Piscatoris, die 30. Martii 1661. Pontificatus vestri anno sexto.

DE OFFICIO Ordinarii.

Cap. Irrefragabili.

S Y M M A R I U M.

- 1 Palatii subditos corrigunt, & reformant, appellatione, vel consuetudine, non obstantes.
- 2 Dissimulatio peccatorum in Praelato est culpa mortalis.
- 3 Consuetudo quae morum reformationem, & correctionem impedit, non valet.
- 4 Divergentia temporum sine varietate, & ratione est vetustus error.
- 5 Praescriptio non valet, si sit correctionis impeditiva; Secus si correctionis translativa.
- 6 Appellatio non impedit executionem eorum, quae ad morum reformationem, & correctionem pertinent.
- 7 Admittitur tamen ad effectum devolutive.
- 8 Et admittitur ad utrumque effectum, si Praelatus limitet visitationem, seu correctionem excedat.

IRREFRAGABILI Praelati subditos corrigunt, & reformant, appellatione, vel consuetudine non obstantes. Hoc dicitur, usque ad §. *Excelsis*. Dividitur in duas partes, in prima providet, in secunda removet oblatula, ibi, *Et autem*.

Nota primo ibi. *Nesanguis eorum de suo manibus requiratur*. Dissimulationem peccatorum in Praelato esse culpam mortalem. Quod factum invenit gloss. 1. *ibi*, dum dicit: *Dum verbum est illud pro Praelato negligentibus subditos corrigere: cum enim increpare delinquentes noluerit, eos procul dubio tacendo Pastor occidit*, ut Gregorius ait in cap. *Episcopi*, 43. *distin.* & hoc incendit haec littera, dum dicit, *Sanguis eorum*. Idem probatur in cap. *Sit Actor*, eadem distinctione, & in cap. *Error*, 83. *distin.* & tenet glossa penult. in cap. *Clericus*, §. *fin. de immunitate Eccles.* *lib. 6.* Petrus Brixien. in *Reper.* in ver. *Dissimulatio*, gloss. *pragmatica*, in *prologo*, §. *Quae amittit*, in ver. *Dissimulare*, Antonius de Buttrivo, in cap. *Novit*, num. 27. *vers.* Nota dissimulationem peccatorum in Praelato esse mortalem in Praelato, & ibi etiam Petrus de Anchar. num. 12. *infra de iudic.* dixi in cap. *final. in primo notabilis*, de *Regular.*

Secundo nota consuetudinem, quae correctionem, & reformationem impedit, non valet, ut hic & in cap. *Cum ex officio*, de *praescripto*. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

mbu: cum enim sit nutriti a peccati, corruptela potius, quam confitendo dicenda est, cap. *Cum venerabilis*, supra de *consuetud.* nam diuturnitas temporis sine varietate, & ratione est vetustas erroris, ut in cap. *Veritate*, 8. *distin.* & quanto diuturnius, tanto culpa gravior, cap. *De consuetud.*, cap. *Flagitia*, 32. *quasi* 7. *Abba*, in cap. *Extirpanda*, §. *Qui vero*, num. 36. *vers.* *Consuetudo autem*, infra de *Praesent.* Unde merito huiusmodi consuetudinem nulli etiam Concilio Tridentinum in cap. 4. *sess.* 14.

Quod tamen vindicet tibi locum, si subditus consuetudine, vel praescriptione velit se tueri adversus correctionem Praelati, ut in cap. *Cum non liceat*, de *praescripto*. Secus si alius Superior alleget consuetudinem, vel praescriptionem corrigendi alterius subditos, ut probatur in dicto cap. *Cum ex officio*, ubi subditus non potest praescribere visitationem, vel procreationem contra Praelatum, sed alius in personam alterius praescribere potest utraque. Et ita fecimus Abb. *ibi* in *princip.* conciliatur prima pars huius Decretalis, quae improbat consuetudinem cum secunda, quae illam admittit; nam prima loquitur de consuetudine correctionis impeditiva; Secunda vero de consuetudine correctionis translativa, per quam scilicet jus corrigendi, seu reformandi subditos ab uno in alium superiorem transfunditur.

Ultimo nota appellationem non impedire executionem, quae ad morum eorum reformationem, & correctionem pertinet, concordat cap. *Reprehensibilis*, in *finis*, & cap. *Ad nostram*, infra de *appellat.* & cap. *Prox.* supra eodem. Quod ipsum factum est a Concilio Tridentino, in cap. 1. *vers.* *Nec appellatio executionem hanc, quae ad morum reformationem pertinet, suspendat*, *sess.* 22. & sicut in cap. 10. *sess.* 24. Verum neque ex dispositione textus nostri, neque ex Decretis Concilii sublata est appellatio devolutiva, sed suspensiva tantum, ut ostendunt verba illa, *Impediat, aut suspendat*. Nisi Praelatus procedens tela iudicaria excederet limites visitationis, seu correctionis; quia tunc liceret appellare ad utrumque effectum, ut hic patet in *ver.* *Nisi formam in talibus exceperint observantiam*, & ex sententia Sixti Congregationis Conc. plenius scriptum in dicto cap.

Ad nostram, si appellat.

DE OFFICIO IUDICIS Ordinarii.

Cap. Irrefragabili. §. Excessus.

S V M M A R I V M.

- 1 Capitulum si Canonorum excessus confu- rit cur per iudice facta infra termi- num ad Episcopum praefixum, Episcopum corrigat. & n. 11.
- 2 Capitulum ex consuetudine potest habere pote- statem corrigendi excessus Capitularium. Extra exclusio Episcopi. num. 7.
- 3 Et quid in terminis gradibus. & num. 10.
- 4 Praesentio possunt per inferiorem Episcopum iura omnia Episcopalia ad utramque legem pertinen- tia.
- 5 Negligentia inferiori conuincitur ex praesentio te- nentis.
- 6 Terminum Capituli praefixum ab Episcopo ad corri- gendos Capitulares non est expedire, si Capitu- lum deat se nolle corrigere.
- 7 Dicitur, alioquin, statim conditionem fa- cit, & subicit conditionem in casu contrario.
- 8 Dicitur, ex tunc, denotat tempore extremita- tem.
- 9 Capitula qua consuetudine, privilegio, vel alio iure statutis se tenent, aduersus iurisdictionem Episcopi, qua iura procedere debent in casu extremis Capitularium. & n. 10. & 21.
- 10 Capitulum negl. tenet in corrigendo excessum Cap- itularium, an. & quomodo iurisdictione ad Epi- scopum devolvatur. & n. 11. seq. usque ad num. 22.
- 11 Quid si Episcopus in casu Capitulo tamquam Prae- latus. num. 17.
- 12 Et quid si necesse capiam Canonico. num. 14.
- 13 Episcopi iurisdictionem in Capitulo non habeat. num. 18.
- 14 Et quid post Concilium Tridentinum. num. 20. & 25.
- 15 Episcopus de iure communis est Caput Capituli.
- 16 Canonici singuli non sunt iudices, ubi Capitu- lum confuere excessus illorum corrigere, sed ipsum Capitulum est iudex. & per se ipsum est iurisdictione.
- 17 Episcopus ad quem propter negligentiam Capitu- li devoluta est iurisdictione tenetur procedere con- tra Canonico. nam Capituli consilio, vel assen- su. & n. 26.
- 18 Item tenetur causam appellationis ad se interpo- nere alteri delegare, si interfuit Capitulo tan- quam Canonico. & animum suum propa- lavit.
- 19 Iurisdictione negligente Capitulo propter ad Episco- pum non devolvitur, sed impedimentum remo- vetur.
- 20 Iurisdictione ad Episcopum non devolvitur si adiu- lii a Capitulo electi cum Episcopo negli- gant, vel recusent procedere contra Capitula-

- 21 sed cogi debent a Metropolitanis, vel a de- de Apostolica, ut procedant.
- 22 Episcopus Abulens. an possit cognoscere de appella- tionibus Capitularium a sententia contra eum lata a Capitulo pro delicto in Ecclesia parata, & n. seq. usque in fin.
- 23 Appellatio, & negligentia quoad devolutionem iu- risdictionis ad Superiorem equiparantur. Declaratur. num. 32.
- 24 Appellatio ad proximum Superiorem devoluta, nec omnimodo est appellandum.
- 25 Appellatio ad patrem interponi non potest. & n. 28.
- 26 Episcopus in casu criminalium contra Capitu- larem de iure communi procedere debet cum con- sensu Capituli.
- 27 Capitulum in casu Capitularium an de iure communi sit tenendum cum Episcopo.
- 28 Appellatio in causa alteri delegata ab uno ex do- bus socii in iurisdictione non devolvitur ad al- legantem, sed ad Superiorem amorem.
- 29 Appellatio a sententia Capitularium in Cathedra- libus Hispaniarum non conuincit interponi ad Episcopum, sed ad alios Superiores.
- 30 Consuetudini interpretativa potius standum est, quam communi opinioni.

EXCESSUS. Si Capitulum Canonico- rum excessus conuincit corrigere, nisi hoc faciat infra terminum ab Episcopo praefixum, Episcopos corrigat. Hoc dicitur usque ad 3. ceterum, & hinc duo patet. In prima sta- tutum de correctione facienda per Capitulum. In secunda de supplicatione facienda per Episco- pum, ibi, Alioquin.

1 Notandum, ibi, Qui conuincitur corrigi per Capitulum. Ex consuetudine Capitulum eccle- siae cathedralis posse acquirere potestatem corri- gendi excessus Capitularium, ut hic est casus secundum omnes. Verum Hostiensis num. 5. in ver. per Capitulum, hoc notabiliter temperat, ut habeat locum in correctione excessuum pla- na, & simplici, non autem in criminibus gravi- bus, argum. l. Respicendum, §. Faria, ff. de priu. & l. si. ff. de ho. qui ad Eccl. conser. nam si age- retur de degradatione, non posset consuetudo hanc potestatem in inferiori em transiungere, & ita secundum eum intelligitur textus in cap. Cum contingat, de foro compet. maxime cum talia nec electus, & non dum confirmatus possit ex- pedire, ut cap. Transmissa, §. si. de elec. & no- tat idem Hostiensis in cap. Dilecti §. si. in ver. Som- taxat, de offi. Archid. & cum eo simpliciter tran- seunt hic Joan. Andr. num. 22. Bald. in 3. Borr. 27. & Cardin. num. 4. in 1. quod. Sed tu adverte, quia degradatio est ordinis Episcopalis, ut nota- tur in c. Cum non ad hunc, in 2. de iudic. & per Holt. in c. Dilecti, in 2. h. v. & Collectar. in d. c. Cum contingat, num. 3. Unde non mirum si acquiri non possit ex consuetudine, quia quae ordinis Episcopalis sunt, nullo unquam tem- pore praescribuntur, cap. Quanto, supra de consue- tudine, §. per sententiam, de dec. in d. & in terminis degradationis scriptis plenius in c. Apud, num. 20. infra de consecrat. Eccl. vel Altar. Ac secus est in materia iurisdictionis, secundum ea, quae nota- rantur

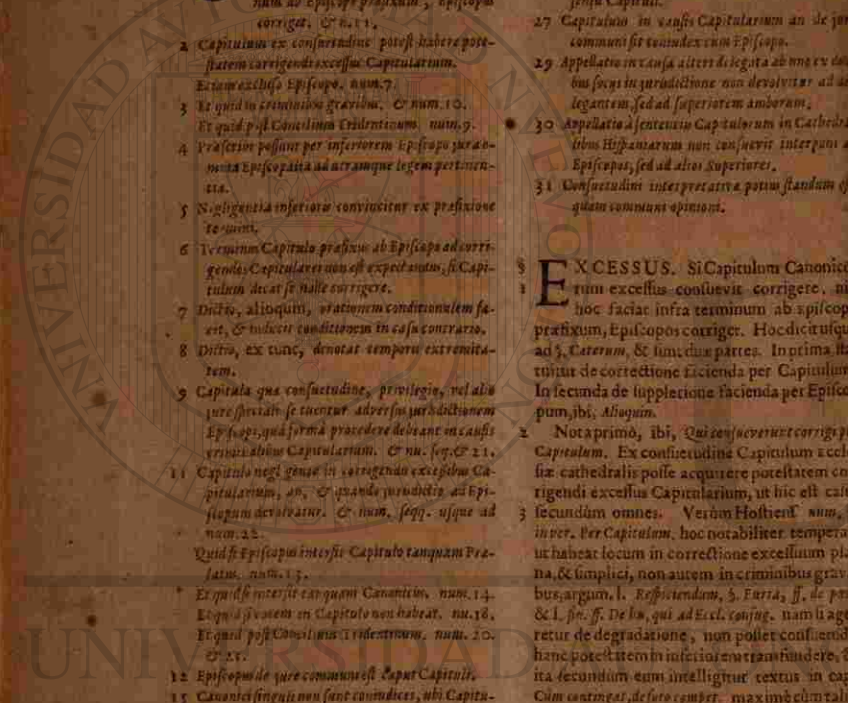
tantur in dist. c. Transmissa, in gloss. ult. Quia est privata persona conferendo non possit nisi mo- dicam iurisdictionem tribuere, tamen Capitu- lo, vel Abbati, vel alteri inferiori Praelato con- ferre potest etiam ordinariam, & omnimodam quae Episcopalem, ut cap. autem, & c. Cum tunc, infra de prescrip. cap. Acciditibus, & ibi gloss. infra de excep. Praelator. Archid. & Joan. Andr. in c. Cum Episcopus, infra eodem lib. 6. Et in termi- nis Capitulum posse praescribere ius distinctio- di, & excommunicandi Beneficiatos ecclesiarum, & alia faciendi quae sunt meri imperii, concludunt Domini de Rosa de off. Ancipien. in d. dubita- tum, alias 2. de prescrip. in nov. Movetur, quia omnia iura Episcopalia ad utramque legem et iurisdictionis, siue diocesanae pertinentia sunt per inferiores Episcopos praescribilia, allegant iura supra citata, & c. Quia unquam 16. q. 3. de hoc dicitur esse textum in hoc 3. Et sequitur Abb. in d. c. Cum contingat, n. 9. 10. & 18. ubi late reuel- lit opinionem Hostiensis. Et haec est veritas, quae videtur hodie canonizata a Concilio Trident. ut dicam infra, num. 10.

2 Secundo nota ibi, infra terminum competentem ab eo praesigendum. Hanc esse practicam conueni- endi inferiorem de negligentia, ut scilicet praesigatur si terminus a Superiore ad actum ex- plicandum, quo elapso, poterit Superior sup- plere, & actum explicare, ut cap. Passus alii, infra de excep. in 2. & sic notat Burr. num. 10. in 5. notab. & Abb. num. 1. in ult. notab. Quod tamen procedit nisi terminus sit latus a iure, quia tunc dies interpellat pro homine, cap. Punit de luca- te, cap. 2. de consecr. Trabant. Cardin. hinc 2. not. & in 4. oppos. & in cap. Cum Ecclesia, in 7. quod supra de elec. Rursus hoc procedit nisi interius statim diceret se nolle actum explicare; quia tunc non oportet expedire, ut terminus la- beretur, sed illico possit Superior ad actum pro- cedere, se iudicium Joan. Andr. num. 9. & Car- din. in 3. quod arg. d. c. Petrus, de locat. c. Ad eo, de appellat. in 6. & c. Venerabilibus, §. Secum de sent. excom. excom. in 6.

3 Tercio nota Capitulum cathedralis Ecclesiae posse punire excessus Canonico- rum etiam ex- cluso Episcopo, si ita se habeat consuetudo, ut per Burr. in d. in 4. not. Quod est valde notabile, & clare probat hae litterae ibi, Alioquin ex tunc ipsos corrigere non possunt; ponderando di- ctionem Alioquin, quae non solum orationem con- ditionalem facit, sed in se ipsa oratione continet, & conditionem inducit in casu contrario, ut de- clarat Barr. in l. 1. n. 1. & de cond. & demonstrat. Unde clausula illa importat, ut ita demum pos- sit Episcopus ad correctionem Capitularium procedere, si Capitulum infra terminum praefi- xum neglexerit eos corrigere: & consequenter seclusa negligentia, haec potestas est solius Cap- ituli privative ad Episcopum, secundum Host. num. 2. in ver. Alioquin. Joan. Andr. eod. num. & ver. & Cardin. in 4. not. Idem in hunc illa dicitio, ex tunc, quae denotat temporis extremitatem, cap. Persona, infra de appellat. atque ita potest Epi- scopus ad correctionem procedere lapsu termi- no ipsi Capitulo ad corrigendum praefixo, & non prius, nec est locus preventionis, ut dicunt Joan. Andr. num. 9. & Cardin. in 5. not. & idem Cardin. in cap. Pastoralis, in 2. q. supra eod. Opor-

ter tamen ut ad excludendum Episcopum a sua iurisdictione solum Capitulum eam exercere confuere, ut in c. Audiam, infra de prescrip. & ita contingit in casu huius Decretalis: nam Cap- itulum conuincit procedere Praelato non voca- to, nec requisito, secundum Hostiensis num. 2. & c. Sed tunc haec questio, & Burr. in 1. Neque vero hic intellectus est diuinitarius, ut putat Abbas in 1. vers. Item notandum in dubio, quia quidem si solum Capitulum quando non est negligens, pot- tellatem habet corrigendi delicta Capitula- rium excluso Episcopo, & hoc in vim consue- tudinis, ut hic deciditur: Ergo necesse est in Cap- itulum consueverit ad illorum correctionem procedere Episcopo non adhibito; alias eum si illum adhibuisset, aut consueverit Capituli fuisse interrupta per actus Episcopi, secundum unam opinionem, aut tunc cum aliter se- cundum aliam, ut scripsi latissime in praedicta Decretali, audiam, n. 2. in fine in fine.

4 Sed hodie tota haec controversia sublata est a Concilio Tridentino: nam in cap. 4. sess. 6. datur Episcopo facultas visitandi, & corrigendi Capitu- lum suae Cathedralis Ecclesiae, Alioquin perfo- nas non obstantibus exemptionibus, & consue- tudinibus, &c. Et haec facultas extenditur etiam extra viiuationem, in cap. 6. sess. 2. §. de corrigitur seu ampliatu- r d. prohibio huius §. cuius vigore est praesentenda mentio, & terminus praesigendus, quo elapso, & non antea Episcopus corri- gendat. Hodie vero ex dicto cap. 4. Episcopus vel solus, vel illi, quibus sibi videtur ad iudicium potest Capitularium excessus in visitatione corri- genda, & emendare, & etiam non data Capituli negligentia in corrigendo, vel visitationem vero ex d. cap. 6. Episcopus, vel illius Vicarius tam informando pro celum, quam in ceteris om- nibus actibus, utique ad finem cause inclui, vel procedere debet cum consilio, vel assensu doro- rum Capituli, cum initio cuilibet anni a Capitu- lo eligendorum, & servata in reliquis forma ibi praescripta. Quo loco obiter notandum est, factam Congregationem de voto Ruz censuisse d. cap. 6. comprehendere non solum Capitula exempta, sed etiam omnia alia praesententia se posse tueri non modo aduersus visitationem, ut in cap. 4. sess. 6. Sed etiam aduersus ea, quae eodem cap. 6. disponunt, quae agenda sunt extra visi- tationem live vigore privilegiorum etiam ex- fundatione competentium, nec non consuetu- dinum, (ut in casu huius §. Excessus) etiam in- memorabilem, sententiarum, iuramentorum, concordiarum, quae tantum sibi obigen au- dore. Haec tenet verba declarationis. Rursus observandum est decreto d. c. 6. in d. inter cau- rum esse, ut in criminibus ex incontinentia pro- uentibus, & in atrocioribus delictis depofitionem, aut degradationem requirantibus, ubi de fuga timetur, possit Episcopus solus ad sum- mariam informationem, & necessitatem de crea- tionem procedere; servato tamen in reliquis ordine praescripto, quae verba non obscure videntur corrigere opinionem Host. hinc num. 4. ex illi- mantis Capitulum vigore consuetudinis proce- dere posse ad correctionem Canonico- rum pla- nam, & simplicem, & in leuibus tantum, ut la- tius dixi supra num. 3. Et tunc ex Concilio si Capitulum consuetudine se tenet aduersus

quorum appellatione Capitulum continetur, ut cap. Cunctis Ecclesiarum prelati, supra col. nec non gloss. in cap. illud in ver. Insuper ubi. Nisi per appellationem deferatur ad eum, supra col. ubi etiam Abb. num. 6. Et facit ratio, quia appellatio semper ad proximum superiorem devolvitur, nec omnino medio est appellandum cap. dilecti, de appella. Romana §. i. cod. in §. 6. bro 6.

25 Prædictis tamen non obstantibus contraria sententia in casu proposito verior videtur nempe a sententia Capituli in vim dicti statuti prolata ad Episcopum appellari non posse, pro qua idem Nuntius iudicavit. Hoc autem suadet ex multis. Et primo, quia ad parem iudicem non appellatur, cap. Anterior, §. ibi voluerit & cap. Placuit, 2. quæst. 6. §. si quis iudex de appella. gloss. in c. 2. in ver. Officiarii de consuetud. lib. 6. Bart. in d. h. c. §. si voluerit. Capitulum vero in causis criminalibus, ad Capitulares spectantibus, cum de iure communi, tum virtute Concilii Tridentini, tum etiam, & multo magis ex vi statuti prædicti 27. & de eum ex usu ipso, & modo procedendi ipsius Capituli Abulen. parem jurisdictionem cum Episcopo habere convincitur. Nam et si contra-

26 versa admouit sit quis sit illa, an Episcopus debeat cum consensu, vel cum consilio Capituli procedere; tamen recepta magis videtur opinio ut in criminalibus Capituli consensus requiratur, per textum in cap. Episcopus nullus, 1. §. quæst. 7. de in cap. si quis iudex, 26. dist. ubi hoc tenet gloss. in an. fin. item gloss. in cap. Episcopus, sine consilio, 2. dist. & gloss. in cap. cum non de his que sunt a prelat. Innoc. in cap. Gratia, num. 5. in ver. utem fecerit, de preben. Felinus hoc num. 3. & alii plures cumulatim Ant. Gabriel. comm. concilii lib. 7. conclus. 36. num. 2. & 3. quim opinio nem etiam amplectitur Rota, ut per Pat. dist. 209. lib. 1. Cui non adverteatur quod replicat Episcopus, jurisdictionem quidem solius esse Episcopi, licet cum consilio, vel etiam consensu Capituli iudicetur, per gloss. hic in ver. Per Capitulum, ubi etiam Abb. num. 3. Innocent. in cap. Postulasti, in ho. de cons. off. preben. & videtur sententia Gemin. in cap. A collatione, num. 3. & 4. & Franc. ibidem num. 4. de appella. lib. 6. post Feder. de Sen. consil. 1. nam tollitur obiectum, quia consentit ille, qui in prælat. Capitulum, non est sine jurisdictione ut supponunt informantes pro Episcopo, dum dicunt adhiberi tantummodo pro quadam actus solemnitate; sed Capitulum habet votum in proferenda sententia una cum Episcopo, unde & simul cum eo index nominatur, ut per gloss. in d. cap. Episcopus nullus, in fin. quam sequitur ibi Archid. & videtur sententia Anchar. hic in 1. notab. Que opinio videtur canonizata a Trident. Concilio in d. cap. 6. sess. 2. 7. ut patet ex dictis supra num. 9. & 21. In casu vero, de quo agitur, nullo modo de hoc dubitari potest propter verba clarissima ipsius statuti, que indicant jurisdictionem esse penitus communem in puniendis excessibus Capitularium inter Capitulum, & Episcopum, dum dicit Episcopum, & Capitulum convenisse corrigere, punire, & castigare Beneficiarios Ecclesie. Et inferius etiam dum dicit, huiusmodi delinquentes castigandos esse per Episcopum, & Capitulum iunctim, Et sic quicquid sit de iure commu-

ni, ex forma eorum ipsius statuti necesse est fateri jurisdictionem non esse solius Episcopi, sed amborum simul & Episcopi, & Capituli præteritum vero quia statutum supponit Capitulum ipsum non solum habere id, quod ius commune sibi tribuit, sed aliquid amplius ex consuetudine acquiritur, ut in princip. statuti, quod non esset, si Capitulum haberet tantummodo ius dandi consentium, ut ita dicam, solemnizantem, licet ex parte Episcopi supponitur. Coadiuvantur prædicta ex concordia iura anno 1562. inter Episcopum, & Capitulum, in qua apparet simul convenisse partes ambas, ut jurisdictione in huiusmodi causis æqualiter ad ipsos pertineret. Eodem ex modo ipso procedendi clarè conspicitur, nam in calibus, qui acciderunt Episcopo, & Capitulum tanquam iudicem simul processerunt, non autem processit Episcopus solus de consensu Capituli. Ex quibus omnibus colligitur in huiusmodi causis Capitularium jurisdictionem esse communem inter Episcopum, & Capitulum, & ipsos esse iudices hæc in parte pares, & con-

28 sequenter a Capitulo ad Episcopum appellari non posse, ut constat ex dictis supra num. 25. Quod autem non sic conveniunt ut hoc casu a Capitulo ad Episcopum appelletur, constat ex desuper Rota, 27. de preben. in not. que proprie loquitur in terminis huius §. Excessu, & supponit jurisdictionem Capituli eo casu non solum esse parem, sed superiorem. Et ex hoc tollitur responso, que datur ad d. decis. 27. dum decisio illa dicitur loqui respectu primæ instantiæ, non respectu secunde: nam cum jurisdictione in hac materia sit communis Episcopo, & Capitulo Abulen. in prima instantia; clarum est non posse jurisdictionem huiusmodi, a qua Episcopus fuit pro parte exclusus per Capitulum virtute dicti statuti, reverti ad eundem Episcopum; quia cum esset socius, & sic æqualis Capitulo in prima instantia (Societas enim quodammodo æqualitas est), perum §. pro suo, non potest appellatio ab æquali ad æqualem, ut dictum est, interponi ad quod facit etiam aliud fundamentum, quod statim subiicitur.

29 Secundo igitur loco pro parte Capituli adducitur Alber. in l. comm. dividendo, §. Cum de usufructu §. comm. dividendo, ubi statuer ex sociis in jurisdictione delegat causam; non ad socium delegantem, sed ad superiorem amborum sociorum devolvitur jurisdictione; & sic videtur illa decisio in terminis nostris. Hic enim, ut diximus, jurisdictione ab initio erat communis virtute concordie, & per statutum de consensu Episcopi factum fuit concessa Capitulo tota jurisdictione respectu delictorum huiusmodi in Ecclesia commissorum. Unde appellatio ad superiorem amborum sociorum devolvi debet: Nec intrat responso, que dabatur, quod ibi jurisdictione erat partim ordinaria, partim delegata; ideo prævalebat ordinaria, hic vero sola est jurisdictione ordinaria. Imo enim, si bene advertatur, in casu præteriti est major ratio, quam in casu Albert. quia ibi facta fuerat delegatio per unum ex sociis, unde a delegato ad delegantem appellari posse videbatur, c. Super quibusdam, §. in d. off. Deleg. & tamen ne appelletur ad socium, & sic ad parem devolvitur appellatio ad superiores, utriusque hic vero cessat ratio delegantis, &

firma remanet ea ratio, ne ad socium ipsum, & sic præter in jurisdictione appelletur, cum enim deberent esse socii in prima instantia, non poterat postmodum Episcopus esse superior in secunda.

Tertio loco adducitur textus in §. Ceterum, & ibi gloss. & Innocent. in ver. ubi enim ex eo non potuit Episcopus ipsi Canonicos, & dicitur jurisdictione Archiepiscopo, quia Capitulum erat eum; & propterea jurisdictione deferretur ad Metropolitanum: ita ergo in casu nostro cum consentis Capituli adhiberi non possit, quis iam iudicavit; merito ad superiorem appellatio devolvitur. Quod certè merito majorem habet rationem in hoc casu, quam in dicti jurisdictione, que in prima instantia erat communis, virtute statuti ad solum Capitulum est delata.

30 Quarto loco non parum urgere videtur, quod cum huiusmodi statuta, seu consuetudines in plerisque Cathedralibus Ecclesiis Hispaniarum vigeant, nunquam tamen apparet ad ipsos Episcopos appellationes fuisse devolutas a iurisdictione ipsorum Capitularium, sed bene ad alios superiores, ut in nonnullis Ecclesiis compertum est: extant: consuetudo enim est optima legum interpretis, §. si de interpretatione, §. de leg. & c. Cum dilectus, de consuetud. adeo ut consuetudini interpretativa potius, quam communitari opinio nuntietur, ut per Abb. in d. c. Cum dilectus, in 7. Bald. in §. 27. num. 3. lib. 1. Mant. de consuetud. ultimar. §. in fin. lib. 1. tit. 28. no. 32.

Quinto ad id adducuntur verba statuti prædicti, que habent urde huiusmodi delictis in Ecclesia commissis solum Capitulum possit excois Episcopo cognoscere: nam ibi apponit et illa dictio, solum, per quam ita excluditur omnis cognitio, ut alius nullo modo possit cognoscere: ita post Angel. in l. si vacante, C. de ben. vac. conclusit Barbat. in c. si dicitur, num. 36. de offic. legat. Dum vero in d. statuto ponitur verbum, exclusio Episcopi, satis ostenditur ante statutum partim esse jurisdictionem ad Episcopum, & Capitulum simul, prout in reliquis delictis Capitularium pertinebat, sed postea virtute statuti illud excludit: privatio enim præsupponit habitum, exp. Ad dissolvendam de despons. impuber. & leg. Decem §. de verb. obligat.

Unde & sexto pro Capitulo facit, quod cum statutum circa hoc emanaverit ad excludendum Episcopum, & ad favorem Capituli, ut solum hoc casu cognoscat, non debet in odium ipsius retorqueri, & contrarium effectum respectu Episcopi operari, contra. Quod favore, C. de leg. cum 7. no. nec ad rem facit responso Episcopi, quod statum loquatur de prima instantia, non de secunda; quia advertendum est Episcopum, nec quidem ante statum potuisse de huiusmodi casu in secunda instantia cognoscere propter duplex impedimentum: alterum erat, quia iam iudicaverat in prima instantia cum Capitulo, alterum vero quod jurisdictione erat sibi communis cum Capitulo. Unde non poterat solus in ea se incommittere. Hæc duæ causæ remanent etiam post statutum. Prima quidem permanet, quia factio Episcopi consentientis statuti a cedit unon passu cognoscere in prima instantia. Unde non debet esse melior conditionis,

quàm esset ante. Altera vero causa, æquidem evidenter adhuc manet, quia si non poterat propter communionem jurisdictionis cognoscere solus in prima instantia, nec poterit in secunda, cum adhuc eadem communitatio vigeat, & sic intrat decisio Alber. in d. §. Cum de appella. de qua supra num. 29. Quod secunda instantia videatur eorum superiorem utriusque iudicem, & Innoc. in d. §. Ceterum, quod Episcopus non possit in secunda instantia solus cognoscere.

Hinc etiam de ultimo omnibus ceteris refoisat pro Capitulo fundamentum, quia ex voluntate Episcopi fuit data facultas Capitulo, ut solum in huiusmodi causis cognosceret. Unde non videtur apud Episcopum transferentem remansisse, arg. l. §. De consue. p. no. §. 9. Sed & quod Princeps, in §. de jur. nat. gent. & in. & c. Transfata, de constitut. & c. Ex transmissis, de rene. Nec dicatur Episcopum non transivisse, sed id factum fuisse ex consuetudine, quia responderi potius ex vi concordie factum fuisse, ut tota jurisdictione in delictis Capitularium esset communis, ut vero solum Capitulum iudicaret in commissis intra Ecclesiam vi statuti factum videtur, ut ex ledita statuti patet. Præterea cura tota jurisdictione respectu Capitularium sit communis Episcopo, & Capitulo, ut fuit dictum, semper manet firma conclusio, quod nec in prima, nec in secunda instantia potest Episcopus solus contravoluntatem Capituli cognoscere, cum in re communi prior sit conditio prohibentis, l. dicitur §. De communis divid. l. in re communi, §. De serv. urb. prædior.

Ex quibus facilis est responso ad superius obiecta, & alia, que forsitan pro parte Episcopi deduci possent, revera enim nec textus aliquis dicit dari appellationem a Capitulo ad Episcopum quando jurisdictione est communis, ut est hoc casu, nec Doctores ex adverso adducti id aliter, imò potius contrarium supponunt.

Itaque ad textum in hoc §. & equiparationem inter devolutionem ob negligentiam, & appellationem, respondetur non procedere equiparationem ex diversitate rationis, quia appellatio a pari ad parem, ut ostendimus, non interponitur. Et communitas que operatur devolutionem tantum abest, ut pariter appellandi facultatem, ut etiam contrarium operetur, quia ut dictum est, in re communi potior est conditio prohibentis, & inter locos servanda est paritas, seu æqualitas, que impedit ad æqualem appellationem interponi. Unde cum inter ista diversa sit ratio, diversa quoque esse debet juris dispositio, l. Papiam §. De minor. cum similit. statum vero quod admittit in casu negligentie devolutionem ad Episcopum, potius potest in contrarium retorqueri, quia admittit cum illa qualitate ut cognoscat simul cum Capitulo; quod cum in causa appellationis verificari non possit, etiam in hoc ostenditur diversitas inter casum, & casum.

Minus obstat, exp. ad collatione, de appella. lib. 6. quia in illa materia, que est civilis, tota jurisdictione pertinet ad Episcopum absque participatione Capituli, ut dicitur ibi Doctor. amnes hic vero jurisdictione criminalis est communis Episcopo, & Capitulo, qui termini sunt longe di-

verbi, ut est dictum, & eodem modo respondetur ad alia iura, prout etiam respondetur ad rationem illam de superiore immediato; quia ex supradictis apparet in huiusmodi jurisdictione Episcopum esse socium, & aequalem, non autem superiorem.

Quibus omnibus accedat, quod haec sententia non parum convenit cum rebus gubernandi ratione: nam ut plurimum iurisdictio huiusmodi soli Capitulo concessa versatur circa ea, quae in choro, & in Capitulo fiunt; quae vel ob ipsorum levitatem nullam appellationem admittunt, vel ita sunt aperta, ut Capitulo ipsi, quod in actibus Capitularibus semper est praesens in Ecclesia verò frequentissime sunt notoria, & sine ambagibus iudiciorum unico momento expediuntur. Unde si possent statim impediri interposita appellatione ad Episcopum, vel eius Vicarium, profecto Ecclesiastica disciplina plurimum minueretur.

An verò causae atrociores possint per solum Capitulum cognosci, quia partes super eo non instabant, nec iuris sufficienter iura sua deduxerant, placuit Nuncio ad aliud iudicium reservari. Illud verò videtur correctio, & declaratio dignum, ut Capitulum non possit in posterum censurari in ipsa Episcopi, vel eorum pro vestras occasione iurisdictio huiusmodi, prout alias fecit, fulminare, ne ipsi ibi in propria causa jus dicant, sed ut superiores iudices, vel Conserutores adeant.

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Irrefragabili.

§. Ceterum.

S Y M M A R I U M.

- 1 Canonici sine iusta causa cessent à divinis, Episcopus cessationem non servabit, & Metropolitanus cognoscat.
- 2 Prælatum in suspensione poena caveri debet à quibus pecunia.
- 3 Episcopus, vel alius iudex Ecclesiasticus an possit poenam pecuniariam imponere, latissime discutitur usque ad num. 33.
- 4 Iudex ordinarius potest contra contumaces procedere etiam per nullam pecuniariam, si illa magis timeantur.
- 5 Et quid sit iudex Delegatus.
- 6 Et quid post Concilium Tridentinum.
- 7 Et quid in litteris data sit certa forma procedendi per censuram Ecclesiasticam.
- 8 Statutum, vel consuetudo ut pro quolibet delicto imponatur poena pecuniaria, non valet.
- 9 Delinquent nullam poenam sit culpam cum sperat eam numeris redimere.
- 10 Statutum, vel consuetudo ut ultra poenam iuris imponatur poena pecuniaria, tenet, nisi procedat ex ratione cupiditatis.
- 11 Episcopus potest Canonem adiuvando novam poenam adiungere.

- 12 Episcopus, vel Prælatum non potest poenam pecuniariam exigere extra iudicium.
- 13 Intellectus cap. Licet, si peccatis.
- 14 Prælatum qui pecuniam recipit, ut criminosos non corrigat, iustitiam vendit.
- 15 Prælati, qui in visitatione subdito de crimine suspecti conciliant, ac se nunquam redimant, intereantur.
- 16 Iudex Ecclesiasticus ubi certa poena non est à iure statuta potest iudicialiter pecuniariam infligere, si videat illam magis cavere, & abstinere avaritia studium.
- 17 Poena ubi non reperitur statuta à iure imponenda est arbitrio iudicis.
- 18 Appellari potest à poena arbitraria, non autem à poena in iure expressa.
- 19 Iudex Ecclesiasticus, qui potest super crimine dispensare ad Episcopum, potest per sententiam suam poenam à iure, vel consuetudine statutam in pecuniariam commutare, & num. seqq.
- Secum si dispensare non possit, ut inferior Prælatum vel iudex delegatum, ibidem.
- Contrarium, num. 27.
- 20 Poena determinata à consuetudine habetur pro ordinaria perinde ac si esset determinata à iure.
- 21 Consuetudinem transgressor poenalis est ut transgressor legis.
- 22 Iudex quilibet, qui potest de causa cognoscere, potest poenam à iure statutam aliter, & commutare, dummodo id faciat causa cognita, & in ipsa sententia prælatio.
- 23 Quod præcedit tam in iudice ordinario, quam delegato.
- 24 Iudex delegatus qui causa cognita temperat poenam à iure impositam, non excedit fines mandati, nec iura transgreditur.
- 25 Iudex etiam delegatus post Concilium Tridentinum ubi non debet censuram, nisi in subsidium.
- 26 Poenam à lege, vel statuto impositam ipso iure non potest iudex per sententiam suam commutare, vel alterare.
- 27 Nisi potestatem habeat super illa poena dispensandi.
- 28 Canonici, qui ultra tres menses abserunt à servitio Ecclesiæ, potest Episcopus poenam privationis fructuum ante sententiam, vel in alia sententia augere vel diminueri, & non in eorum remittere.
- 29 Iudex quibus ex causis temperare possit poenam à iure infligendam.
- 30 Iudex Ecclesiasticus potest sententiam, non potest poenam à iure statutam in pecuniariam commutare.
- 31 Nisi potest super illo crimine dispensare.
- 32 Nulla propter inopiam rei potest à quolibet iudice etiam post sententiam temperari.
- 33 Metropolitanus in causa appellationis an possit pro ex gratia poenam remittere, an verò id spectet ad Episcopum, à quo facta appellatio.
- 34 Iudex appellationis iurisdictio ex parte per sententiam.
- 35 Gratiam facere pro est alius iurisdictio.
- 36 Episcopus an possit pro gratiam facere post sententiam.
- 37 Et quid in inferiori Prælatu.

CETERUM.

CETERUM. Si Canonici sine manifesta, & rationabili causa maxime in contemptum Episcopi cessent à divinis, Episcopus cessationem non servabit, & Metropolitanus vice Papa cognoscat.

Hoc primo, Prælatum in impositione poenae caveri debet à quibus pecunia, & ab omni alio gravamine. Hoc dicit secundò utque in finem. Et sunt duæ partes principales. Secunda ibi, provideant.

Circa primam partem textus nota casum, in quo Archiepiscopus exercet iurisditionem in Canonicos sui iustitraganei. Quod bene nota pro limitatione regulæ, quæ habetur in c. Pastorali, ubi, cum in eum, exceptis quibusdam articulis, nullam habeat potestatem, supra eodem. Quomodo autem sit hodie procedendum in cessatione à divinis, dic ut legitur, & notatur in c. si Canonici, & in c. Quamvis, infra eodem libro 6.

Circa secundam partem QUERO AN Episcopus, vel alius iudex ecclesiasticus possit poenam pecuniariam imponere.

Glossa in c. Licet, in ver. Poenam, ad quam quotidie fit remissio, distinguit tria membra, nam aliquando jus statuit pro aliquo crimine poenam pecuniariam esse infligendam, & tunc quicumque iudex cognoscit de illo crimine, potest eam infligere. Aliquando jus non poenam pecuniariam, sed aliam spirituales, vel corporales statuit; & tunc iudex non debet, nec potest illam poenam in aliam commutare, sed ille tantum qui super illo crimine potest dispensare. Et in his duobus membris consentit Innocentius in c. in ver. Poenam, & alii complures. Aliquando de poena criminis nihil reperitur de jure cautum; & tunc iudex poterit pecuniariam, vel aliam arbitrio suo infligere secundum glossam, cum qua simpliciter transit ibidem Henricus Boich. in princ. sed Abb. num. 4. impugnat secundum membrum distinctionis; tum quia nimis restringit illam litteram; tum quia quilibet iudex cognoscens de crimine, potest ex causa, dum pronunciat poenam temperare. Felin. hic in princ. nam, §. in hoc articulo ponit more suo conclusionem cum quatuor limitationibus. Sed non complectitur omnia.

Ego verò in hac materia plenius distinguo duo membra principalia: nam aut queritur an iudex ecclesiasticus possit imponere poenam pecuniariam multando pro contumacia attenda. Aut queritur an possit eam imponere dissuadendo, seu puniendo.

Primo casu tenendum est posse iudicem ecclesiasticum adversus contumaces etiam per nullas pecuniarias procedere, si illa magis timeantur, arg. c. De causis, supra de offic. deleg. & l. 1. §. si quis iudicem non obtinetur. & tenet Hollien. in c. 1. num. 16. vers. sed ordinarius, quem ibi totidem verbis sequitur Joan. And. num. 3. in fine, de homicid. lib. 6. Abb. in d. c. Licet, num. 4. & Marian. Socin. num. 2. infra de pen. & satis innotuit glossa præallegata: nam cum ad frangendam contumaciam nulla certa poena sit à iure statuta, iudex potest illam suo arbitrio infligere, juxta tertium membrum distinctionis glossæ, & latius patebit infra, num. 17.

Hodie hoc est extra omne dubium, quia ex

Decreto Concilii Tridentini, in c. 3. sess. 23. de reform. expresse statutum est, in iudicibus ecclesiasticis in causis civilibus ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, si expedit videbitur, liceat contra quoscumque etiam laicos, procedere per multas pecuniarias. Et similiter in causis criminalibus ubi fieri possit ad executionem realem, vel personalem procedant, nec censuris utantur, nisi in subsidium; de quo vide quod scripsi latissime in d. c. Licet, & in cap. Pervenit, infra de adult. Limita supradictam conclusionem, ut procedat in Episcopo, & iudice ordinario, non autem in delegato, quia non potest multam gravem infligere, nisi hoc in litteris sit expressum; licet possit parvam, & temperatam, ut declaramus in d. c. de homicid. in c. Hollien. num. 15. in ver. Et vide, ut merus, & num. 17. vers. Sed & quod præallegata, & Joan. And. num. 3. vers. Dicitur distictis, & Franc. in 2. notab. Facit quod dicam infra, num. 19. vers. Nec dissentit.

Sed contra hanc limitationem valde urget quod ubi certa poena non est à iure statuta, non tantum iudex ordinarius, sed etiam delegatus potest illam infligere arbitrio suo, ut est casus in d. c. De causis, §. in de offic. deleg. Sed pro contumacia nulla certa poena reperitur à iure statuta, l. antequam, §. De verbis, significat. Abb. in d. c. Licet, num. 4. de penis. Ergo delegatus poterit eam suo arbitrio infligere, & licet etiam pecuniariam. Et hoc tenent Abb. & Marian. Socin. loca citata, dum firmiter quemlibet iudicem posse multam pecuniariam imponere, & allegant textum in d. c. De causis, qui loquitur de delegato, & est ex mente glossæ in d. c. Licet, in tertio membro suæ distinctionis; ut dictum est supra, num. 4. Et hoc videtur verum, & constanter tenendum est post Concilium Tridentinum, in d. c. 3. sess. 23. Tum quia Decretum illud utitur verbis universilibus, & generatis ibi, omnibus iudicibus cuiuscunque dignitatis. Et ibi, Quomodolibet. Etia includit iudices tam ordinarios, quam delegatos, & causas ad forum ecclesiasticum pertinentes tam iure proprio, quam ex commissione, seu delegatione alterius. Tum quia cum præcipiat iudicibus, ut abstineant à censuris etiam contra contumaces nisi in subsidium; uti deficiente hoc remedio gladii spiritualis, necesse est, ut iudicibus delegatis competant alia remedia temporalia multarum, captivitas, pignorum, & huiusmodi ad frangendam eorum contumaciam, ne alioquin illorum iurisdictio reddatur inanis, & electio ad textum in c. 1. de offic. deleg. & in c. 1. de pen. lib. 6. Forè posset procedere doctrina Hollien. quando in litteris commissionis data est certa forma procedendi per censuram ecclesiasticam tantum; tunc enim delegatus videtur posse tantum procedere ad excommunicationem, suspensionem, & interdictum, quæ tria veniunt censuræ appellatione, ut in c. Quærenti, infra de verbis, significat, nec debet ultra se extendere. Et in his terminis loquitur Hollien. & alii præallegati: secus si talis forma in litteris non sit præscripta, quia tunc procedere poterit etiam per multas pecuniarias ex supradictis, in litteris commissionum ex stylo Cortæ apponitur clausula, Contradictores, & rebelles per censuras, &

pe.

penas necessitates, aliisque opportuna iuris, & facti remedia compensando.

In secundo membro principali quando scilicet iudex ecclesiasticus vult penam pecuniariam infligere distinguendo, & puniendo, subdistingue: nam aut exat statutum, vel consuetudo, ut pro qualibet delicto imponatur pena pecuniaria, & non valet, quia inde intrinsece diffinitio, & incentivum ad delinquendum. Nullam enim delinquentis pertimescit culpam, cum sperat eam nummis redimere: ut dicit textus in c. Pauper, l. 1. quod 3. & hoc tenent Holtien. & Joan. Andr. in c. de Confir. de in c. 2. de delict. pueror. Abb. in c. Licet, num. 5. Marian. Socin. num. 1. infra de pan. & Felin. hic num. 6. vers.

Limita hanc consuetudinem. Aut exat statutum, vel consuetudo, ut ultra penam iuris imponatur pena pecuniaria: & valet, dummodo non procedat ex radice cupiditatis: potest enim Episcopus Canonice adiuvando novam penam adiungere, ut in c. 2. de Confir. lib. 6. & notat gl. in Clem. de Roman. in ver. Toll. de aed. Joan. Andr. in c. fidei off. Archid. Abb. in dict. c. Licet, num. 5. & Marian. Socin. num. 1. & Felin. loc. citato. Aut super hoc nullum exat statutum, vel consuetudo, & tunc iterum subdistingue duos alios casus.

Primo est, cum Episcopus vel Praeatus vult pro delicto penam pecuniariam ex parte extra iudicium, & non potest, quia certi modi sunt a iure praescripti, quibus contra delinquentes procedendum est. Et in his terminis potest intelligi textus in d. c. Licet, de pan. non Archidiaconi illi fore extra iudicium abique alia causa cognitione pro qualibet delicto penam pecuniariam exigebant, nec aliter procedebant contra criminosos, sed eos in delicto sustinebant recipere penam secundum Cardin. ibi, num. 2. in 3. opposit. & num. 3. vers. Et cum quaretur, Abb. num. 5. vers. aut non super statutum. Marian. Socin. num. 1. q. eadem vers. Imola in c. Dilectus in ult. ex. infra ead. & Felin. hic num. 6. vers. Limita secundo, & satis clare sentit Imoco, in praedicta Decretali Licet, in prime. nam explicans illud verbum, corrigenda, hic inquit, vult dicere quod cum crimina essent punienda, & excessus corrigendi perpetua suspensione, vel temporali, & ipse accipiebant pecuniam, ut non corrigerent, & quandoque, ut in peccato remanerent. Quod est iustitiam vendere, ut in d. c. Licet, de pan. notat Holtien. in prius. in ver. pro corrigenda. Joan. Andr. num. 1. in eadem ver. & Marian. Socin. num. 7. in 7. notab. & inter graviora crimina computatur, c. fin. h. fin. de purgat. canon. Unde hoc merito appellat iudicis imonaco Bald. hic num. 3. in fine. Quod facit contra illos Episcopos, qui diocesim visitationis titulo peragrantes diligenter investigant an in loco reperiantur aliqui de illo crimine suspecti, vel diffamati; eiusque accessit contentantur se velle contra eos criminaliter procedere, suadetque, ut se componant in certa pecuniarum summa, quam si reculerent solvere, minantur se processuros ad formalem inquisitionem, incarcerationem, & condemnationem, & haec concessio nibus brevi manu ingentes pecuniarum summas extorquent. Quod est detestabile; & non semel vidi processus contra Episcopos super hujus-

modi extorsionibus, & concussionibus fabricatis.

Secundus casus est quando iudex ecclesiasticus vult procedere iudicialiter, & causam cognita, & tunc liquidum certa penam non sit a iure statuta, & indubitanter potest penam pecuniariam irrogare, si cognoscit illam magis timere, & ab his cupiditatis, & a varietate studium, ut post Hugonem tenet gl. in d. cap. Licet, in ver. Penam de pan. & ibi etiam Burr. num. 5. vers. Tertium est casus, Cardin. num. 3. vers. Aliquando iudicialiter, Abb. num. 5. vers. Aut vult iudex procedere iudicialiter, & Marian. Socin. num. 1. in eadem vers. Et hanc regulam firmant hic Holtien. Joan. Andr. Abb. & alii, ut per Felin. num. 7. Et ratio, quia cum certa pena non est imposita a iure, venit imponenda iudicis arbitrio, ut sunt iura aperta in d. cap. De causis, supra de off. delict. & in l. 1. §. Explanatores, ff. de off. iud. & in l. Hodie, ff. De puer. gl. in cap. Super ho. in ver. Arbitrari, infra de accusat. quae etiam additae tali pena arbitraria posse appellari, licet factum a iure expressum iure, ut l. ante penult. ff. De verb. significat.

Sed autem certa pena pro crimine sit statuta, & determinata a iure, tunc aut queritur, an iudex possit illam in pecuniarium commutare per sententiam suam, aut post latam sententiam.

Primo casu gloss. praeleg. in d. cap. Licet, in ver. Penam, de pan. distinguit an iudex habeat potestatem dispensandi super illo crimine, si cuius habet Episcopus iura textum in cap. Adh. Cleric. §. De adulterio, infra de iudic. & tunc potest penam iuris in pecuniarium commutare. An vero non habeat potestatem dispensandi, & hoc casu commutare non possit, Et in huiusmodi potest intelligi quod legitur Deuteronomio cap. 19. Non occidat mortuus, nec miseretur eius. Et hanc distinctionem sequitur ibi Innocent. in ver. Penam, Holtien. num. 1. in ead. ver. Burr. num. 6. Cardin. num. 2. in 3. opposit. & in 4. vers. Ad hoc oppono, & Anchar. num. 2. Genuin. in cap. Quoniam, ad finem, & dist. & Felin. hic num. 7. vers. Limita tertio, ubi concludit inferiores Praelatos non posse penam a iure statutam in pecuniarium commutare, quia soli Episcopi dispensant in penis. Nec dissentit Henric. Boich. in cap. In Archiepiscopatu, in princip. infra de raptor. dum firmat iudicem delegatum absolute non posse penam a iure statutam mutare, diminuire, vel augere, cum debeat ipse procedere secundum iuris ordinem, nec valeat dispensare, aut fines mandari excedere, c. Cum dilecta, supra de rescript. c. Venerabilis, de off. deleg. Et in hoc contentit Marian. Socin. in d. c. Licet, num. 1. de pan. Ordinarium vero ita demum posse penam a iure statutam commutare, si possit super illo crimine dispensare, & dummodo id faciat causa cognita, & in ipsa sententia prolatione.

Idemque putant DD. si pena sit determinata a consuetudine, quia habetur pro ordinaria, pretius ac si esset statuta a iure; nec eam immutare potest nisi qui super crimine potest dispensare, ut in d. cap. Licet, de pan. tenet Burr. num. 6. vers. Tertium est casus, & Cardin. num. 2. in ult. appositus, per textum in l. Sacularis, §. Sum quodam ff. De extr. iud. crimin. & notatur in l. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. De ver. qui nunt. in fam. Praeterea hoc enim consuetudinis ut transgressor legis puniendus est, c. in hu. in d. ff. glo. 1. in c. Cum omnes, supra de iustitior.

Verum in praedictam glossam distinctionem impugnat Abb. in eodem cap. Licet, num. 4. & 5. in fine, vers. Si veris est certa pena: concludens in d. iudicem quemlibet iudicem, qui potest de causa cognoscere, posse penam a iure statutam alterare, & commutare, dummodo id faciat cum causa cogitatione. Et haec secunda opinio veteri videtur, & probatur in c. In Archiepiscopatu, de raptor. & in dict. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. De ver. qui nunt. in fam. & in l. Hodie, §. De pan. & eam tenent Barr. Bald. & Angel. in repet. l. Et si scilicet, c. De iust. & Marian. Socin. qui eam communem esse testatur in dict. c. Licet, num. 21. Licet revera usque ad tempora Abbatie communis esset in contrarium, ut ex praedictis patet.

Nec placet distinctio, quam faciunt Henric. Boich. & Marian. Socin. locis supra citatis, num. 19. inter iudicem delegatum, & ordinarium. Imo enim quicumque iudex, qui de illo crimine potest cognoscere, potest causa cognita penam alterare secundum Abbatem, Neque hoc casu iudex etiam delegatus excedit fines mandati, aut transgreditur iura, quin potius illa exequatur ut scripsi plenius in c. 1. a num. 6. supra de contr. ff. Quod maxime procedit post Concilium Tridentinum in cap. 3. sess. 2. nam ex sacrorum Canonum praescripto ante omnia ut debent censurae ecclesiasticae iudices tam Ordinarii, ut in c. Dilecto, de sentent. excomm. in 6. quam Delegati, ut in c. de off. deleg. cum suis concordant. At post Concilium uti non possunt censura, nisi in subsidiis, ut scripsi plenius in dict. c. Licet, de pan. & in c. 2. de adulter. Ergo necessario concluditur, ut iudices etiam delegati non solum possint, sed etiam debeant penam spiritualem a iure statutam in aliam commutare. Limita tunc supra dictam conclusionem secundum Marian. Socin. in d. c. Licet, num. 1. de pan., ut non procedat si pena a iure, vel statuta sit imposita ipso iure, quia tunc iudex non potest illam alterare, vel commutare, etiam si errasset, ut l. 1. §. pa. De question. & l. Dni Eratres, & l. Relegat, ff. De pan., per qua iura sic firmat Bald. in leg. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. ead. Ratio est eadem, quia tunc pena est ipso iure imposita, iudex non procedit ad aliam penam condemnatoriam, sed tantummodo ad declaratoriam penam iustitiae a iure, ut notat Archid. in c. Salonicena, 63. dist. Joan. Andr. in c. 1. infra de sagutar. & in c. 1. de ex. qui sunt ardm. in cap. Verum tamen si iudex haberet potestatem dispensandi super illa pena, seu delicto, tunc posset illam alterare, & commutare, sicut posset post sententiam, ut mox dicetur. Et in hoc casu potest salvari opinio glossae Innocentii, & Hostiensis secundum Marian. Socin. ubi supra.

Concluditur ergo, quicumque iudicis licere in ipsa sententia prolatione alterare, vel commutare penam a iure statutam. Dummodo id faciat causa cognita, & pena non sit imposita ipso iure. Et hanc sententiam videtur olim proballe Sacra Congregatio Concilii: nam cum

quodam ff. De extr. iud. crimin. & notatur in l. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. De ver. qui nunt. in fam.

21 Praeterea hoc enim consuetudinis ut transgressor legis puniendus est, c. in hu. in d. ff. glo. 1. in c. Cum omnes, supra de iustitior.

22 Verum in praedictam glossam distinctionem impugnat Abb. in eodem cap. Licet, num. 4. & 5. in fine, vers. Si veris est certa pena: concludens in d. iudicem quemlibet iudicem, qui potest de causa cognoscere, posse penam a iure statutam alterare, & commutare, dummodo id faciat cum causa cogitatione. Et haec secunda opinio veteri videtur, & probatur in c. In Archiepiscopatu, de raptor. & in dict. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. De ver. qui nunt. in fam. & in l. Hodie, §. De pan. & eam tenent Barr. Bald. & Angel. in repet. l. Et si scilicet, c. De iust. & Marian. Socin. qui eam communem esse testatur in dict. c. Licet, num. 21. Licet revera usque ad tempora Abbatie communis esset in contrarium, ut ex praedictis patet.

23 Nec placet distinctio, quam faciunt Henric. Boich. & Marian. Socin. locis supra citatis, num. 19. inter iudicem delegatum, & ordinarium. Imo enim quicumque iudex, qui de illo crimine potest cognoscere, potest causa cognita penam alterare secundum Abbatem, Neque hoc casu iudex etiam delegatus excedit fines mandati, aut transgreditur iura, quin potius illa exequatur ut scripsi plenius in c. 1. a num. 6. supra de contr. ff. Quod maxime procedit post Concilium Tridentinum in cap. 3. sess. 2. nam ex sacrorum Canonum praescripto ante omnia ut debent censurae ecclesiasticae iudices tam Ordinarii, ut in c. Dilecto, de sentent. excomm. in 6. quam Delegati, ut in c. de off. deleg. cum suis concordant.

24 At post Concilium uti non possunt censura, nisi in subsidiis, ut scripsi plenius in dict. c. Licet, de pan. & in c. 2. de adulter. Ergo necessario concluditur, ut iudices etiam delegati non solum possint, sed etiam debeant penam spiritualem a iure statutam in aliam commutare. Limita tunc supra dictam conclusionem secundum Marian. Socin. in d. c. Licet, num. 1. de pan., ut non procedat si pena a iure, vel statuta sit imposita ipso iure, quia tunc iudex non potest illam alterare, vel commutare, etiam si errasset, ut l. 1. §. pa. De question. & l. Dni Eratres, & l. Relegat, ff. De pan., per qua iura sic firmat Bald. in leg. Quid ergo, §. Penam gravior, ff. ead. Ratio est eadem, quia tunc pena est ipso iure imposita, iudex non procedit ad aliam penam condemnatoriam, sed tantummodo ad declaratoriam penam iustitiae a iure, ut notat Archid. in c. Salonicena, 63. dist. Joan. Andr. in c. 1. infra de sagutar. & in c. 1. de ex. qui sunt ardm. in cap. Verum tamen si iudex haberet potestatem dispensandi super illa pena, seu delicto, tunc posset illam alterare, & commutare, sicut posset post sententiam, ut mox dicetur. Et in hoc casu potest salvari opinio glossae Innocentii, & Hostiensis secundum Marian. Socin. ubi supra.

25 Concluditur ergo, quicumque iudicis licere in ipsa sententia prolatione alterare, vel commutare penam a iure statutam. Dummodo id faciat causa cognita, & pena non sit imposita ipso iure. Et hanc sententiam videtur olim proballe Sacra Congregatio Concilii: nam cum

Canonici, qui ultra tres menses absuerunt a servatio Ecclesiae, fructibus privandi sunt ex decreto cap. 12. sess. 24. Episcopus Vercellensis supplicavit declarari, an huiusmodi penam poterit ipsa Canonici remittere: Sacra Congregatio censuit posse Episcopum ante sententiam, vel in actu sententiae ex causa iusta argere, vel diminuire, & non in totum remittere ad tradita per Abb. in cap. Nisi specialiter de off. leg. in 6. Socin. in cap. Licet, de pan. num. 21. in causa autem cognitione iudex qui vult penam temperare, vel commutare, principaliter considerate debet causam, personam, tempus, locum, qualitatem, quantitatem, & eventum, ut dicit textus notab. in leg. Aut facta, ff. de pan. quae lingua luculenter explicat idem Marian. in praedictis cap. Licet, a num. 22. & ante eum Henric. Boich. in c. In Archiepiscopatu, col. 2. & in hac causa consideratio de raptor.

Secundo casu, id est, post latam sententiam condemnatoriam die breviter iudicem regulariter non posse penam irrogatam alterare, vel commutare: textus est in cap. Si quis puniret, §. Notandum, 2. quod 3. & in l. 1. §. Calumniantibus, ff. Ad Turpl. & tenet Henr. Boich. in d. c. In Archiepiscopatu, post princip. vers. Aut causa sit causa agnita, & post sententiam: & Abb. in dict. c. Licet, nu. 6. & est ex mente Cardin. ibidem num. 2. in 4. opposit. dum firmat iudicem Ecclesiasticum postquam pronuntiavit posse quidem incontinenti penam a iure impositam in pecuniarium commutare: secus si ex intervallo, ut in dicto §. Calumniantibus. Ratio differentiae est, quia quando incontinenti, facit legis permissione, quae vult secundum qualitatem iudicem posse penas arbitrari, ac temperare, ut in dicto §. Calumniantibus, & leg. Hodie, ff. de pan. Sed quando ex intervallo, tunc oblat ratio, quia succedit pena legis, cui iudex non potest contravenire, c. Cum de vestig. in 1. 2. quod 12. c. Formosus de ver. significat. Fallit praedicta conclusio si iudex post sententiam habeat super crimine dispensandi ut in d. c. Adh. Cleric. §. De adulterio, de iudic. quia tunc etiam post sententiam, & ex intervallo potest penam minuere, vel commutare secundum Card. in d. c. Licet, n. 3. ad fin. & Abb. d. n. c. de pan.

Canonici, qui ultra tres menses absuerunt a servatio Ecclesiae, fructibus privandi sunt ex decreto cap. 12. sess. 24. Episcopus Vercellensis supplicavit declarari, an huiusmodi penam poterit ipsa Canonici remittere: Sacra Congregatio censuit posse Episcopum ante sententiam, vel in actu sententiae ex causa iusta argere, vel diminuire, & non in totum remittere ad tradita per Abb. in cap. Nisi specialiter de off. leg. in 6. Socin. in cap. Licet, de pan. num. 21. in causa autem cognitione iudex qui vult penam temperare, vel commutare, principaliter considerate debet causam, personam, tempus, locum, qualitatem, quantitatem, & eventum, ut dicit textus notab. in leg. Aut facta, ff. de pan. quae lingua luculenter explicat idem Marian. in praedictis cap. Licet, a num. 22. & ante eum Henric. Boich. in c. In Archiepiscopatu, col. 2. & in hac causa consideratio de raptor.

Secundo casu, id est, post latam sententiam condemnatoriam die breviter iudicem regulariter non posse penam irrogatam alterare, vel commutare: textus est in cap. Si quis puniret, §. Notandum, 2. quod 3. & in l. 1. §. Calumniantibus, ff. Ad Turpl. & tenet Henr. Boich. in d. c. In Archiepiscopatu, post princip. vers. Aut causa sit causa agnita, & post sententiam: & Abb. in dict. c. Licet, nu. 6. & est ex mente Cardin. ibidem num. 2. in 4. opposit. dum firmat iudicem Ecclesiasticum postquam pronuntiavit posse quidem incontinenti penam a iure impositam in pecuniarium commutare: secus si ex intervallo, ut in dicto §. Calumniantibus. Ratio differentiae est, quia quando incontinenti, facit legis permissione, quae vult secundum qualitatem iudicem posse penas arbitrari, ac temperare, ut in dicto §. Calumniantibus, & leg. Hodie, ff. de pan. Sed quando ex intervallo, tunc oblat ratio, quia succedit pena legis, cui iudex non potest contravenire, c. Cum de vestig. in 1. 2. quod 12. c. Formosus de ver. significat. Fallit praedicta conclusio si iudex post sententiam habeat super crimine dispensandi ut in d. c. Adh. Cleric. §. De adulterio, de iudic. quia tunc etiam post sententiam, & ex intervallo potest penam minuere, vel commutare secundum Card. in d. c. Licet, n. 3. ad fin. & Abb. d. n. c. de pan.

Item fallit in multis imposita, quae propter inopiam rei potest a quolibet iudice, etiam post sententiam temperari, ut est textus notabilis in l. Illicitas, ff. de off. praesid. & tenet Abb. ubi supra.

Ulterius QUERO, An Metropolitanus, ad quem causa per appellationem est devoluta, possit reo gratiam facere, seu penam pecuniarum, vel aliam, in qua fuit condemnatus, illi ex gratia minuere, vel remittere: an vero haec facultas spectet ad Episcopum, a cuius sententia extitit appellatum.

Cum in casibus a iure permittis ab Episcopo ad Metropolitanum appellatur in causis criminalibus, Metropolitanus vel sententiam confirmat, vel infirmat, aut penam minuit, vel augere. Sed quia post sententiam confirmatam, vel reformatam aliquando Metropolitanus praesentat ad se etiam spectare, si voluit reo gratiam facere: Quaevis Episcopus Tropienus an huiusmodi facultas ad Metropolitanum, an vero ad Episcopum pertinet.

34 Videtur respondendum non spectare ad Metropolitanum, quia illius partes solum sunt in pronuntiando bene, vel male appellatum, l. 1. in c. de appellat. Joan. Andr. in c. Discretio, de res. in 6. At per sententiam expirat iurisdictio iudicis ad quem, & executio ad primum iudicem reitum, glo. in c. Pastorali, & Præterea in verb. discussa, supra de offic. deleg. Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de execut. sentent. vers. sol. pone. Unde loquitur ut Metropolitanus, qui post sententiam functus est officio suo, & amplius iurisditionem non habet, minime possit reo gratiam facere, cum hic sit actus iurisditionis, l. 1. in fine, ff. de quest. l. delegati, infra, ubi notat Bart. ff. de panu.

Præterea hic talis faciendi gratiam reo non recensetur inter eos, in quibus Archiepiscopus habet iurisditionem in Suffraganeos, ut patet ex his, quæ notantur in c. Pastorali, supra ad Propositio hoc dubio S. Congr. Concilij exillimavit Metropolitanum, ad quem causa appellationis est devoluta, nequaquam posse reo gratiam facere. Sed quia non levis est difficultas, num id liceat iudici, qui in prima instantia sententiam tulit. Et si decideretur Metropolitanum id non posse, videretur inde quodammodo inferri hanc facultatem esse reservatam iudici à quo; ideo consultus putavit à decisione super sedere, donec definitum fuerit an revera iudici primæ instantiæ ejusmodi facultas competat.

Potest cum in adulterio, & minoribus criminibus Episcopus possit dispensare, ut in c. si si Clerici ff. de adulter. infra de iudic. non videtur ambigendum quin possit penam minuere, vel remittere etiam post sententiam, ut patet ex dictis supra num. 31. dum tamen servet ea, quæ habentur in decreto Concilij Tridentini, cap. 18. ff. 25. Alij vero iudicibus, & inferioribus Prælatibus certum est hoc non licere, cum dispensandi facultatem in puncto sequitur Abbas in c. Nisi specialis, nam, 6. vers. post sententiam verò, supra de off. Legati.

DE OFFICIO ORDINARIJ.

Cap. Inter cætera.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

1 Episcopi in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs insinuare debent vitio idoneo pro prædicationibus, visitationibus, & confessionibus audientibus.

2 Prædicatione verbi Dei est pabulum spirituale non minus necessarium animæ, quam sit cibum materiali corpori.

3 Anima occiditur per subtractionem panis spiritualis sicut corpus per subtractionem materiali.

4 Prædicatores dicuntur spiritualiter mortuos suscitare.

5 Occupatio, morbus, & hostium incursum aquirantur.

- 6 Prædicatione Evangelij est præcipuum Episcoporum munus.
- 7 Incumbit tamen omnibus curam animarum habentibus, & Parochialium Ecclesiarum rectoribus.
- 8 Prædicandi licentiam generalem concedit sibi Episcopus in sua diocesi.
- 9 Prædicare præbentur de jure communem tam Clerici seculares quam regulares sine Ordinario licentia.
- 10 Episcopi si legitime impediti non fuerint, tenentur prædicare per se ipsos.
- 11 Nec excusantur in vim contrariæ consuetudinis, vel præterea quod aptitudinem non habeam ad concionandum.
- 12 Episcopus de jure communem fundat intentionem super disputatione Prædicatorum in tota sua diocesi, & num. 19. & seq.
- 13 Possessio sola non suffragatur inferiori contra Episcopum in iurisdictione, ut possidet, & num. 29.
- 14 Prædicatores ministrare debent expensas ab Episcopo de jure communem, & num. 19.
- 15 Legati Casales non mittantur in provinciam, vivere debent expensis Imperatoris, vel ipsi.
- 16 Legati Papæ capiunt procuratorem ab ipsi, ad quos declinant.
- 17 Romanam Ecclesiam excusari non debent, cum non possit de suo omnibus providere.
- 18 Prædicatores electi tam in Cathedralibus, quam in alijs inferioribus Ecclesijs, & omni ei serventur elemosinam, ad quem spectat, & num. seq. usque ad num. 33.
- 19 Prædicatores eligere, & elemosinam eidem servare in Cathedralibus Ecclesijs, circumscriptæ prædicatione ad solum Episcopum pertinet.
- 20 Consequendo eligendi Prædicatores in Cathedralibus, sique præstant elemosinam, & quando sit observanda, & num. seq. usque ad num. 25.
- 21 Et quid sit immemorabile, & num. seq.
- 22 Episcopi in Cathedralibus, & quomodolibet sibi vendicare electionem prædicatores populi competentem ex immemorabili consuetudine.
- 23 Prædicatores electi, & præstatio elemosinæ in inferioribus Ecclesijs cui incumbat, & num. seq. usque in finem.
- 24 Consuetudo eligendi Prædicatores, sique expensas ministrandi in Ecclesijs inferioribus, an, & quando servanda sit, & num. seq.
- 25 Et quid sit immemorabile, & num. 28.
- 26 Episcopum quando, & quomodo per se vendicare sibi electionem alteri ex iustitia non competentem in alia Ecclesia quam Cathedralis, & num. 31.
- 27 Prædicatores electi, & præstatio elemosinæ spectat ad Episcopum, donec per ipsos prædicaverit immemorabilem.
- 28 Quandoque tamen ex causa subest servare solentur per modum provisionum.
- 29 Consuetudo, quæ præcipuum Prædicatores deputat in Ecclesijs Regali non servanda, sed Prædicatores ejusdem ordinis cæteri pariter sunt præferendi.
- 30 Parochi an teneantur in suis Ecclesijs formaliter prædicare.

I NTER CÆTERA. In Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs ministrandi sicut viti idoneo quibus cum experientia, Episcopi committere possunt prædicationes, visitationes, & confessionibus audientibus. Hoc dicitur Dividitur in tres partes. In prima ponitur exordium. In secunda, Constitutio, ibi, in fine, in tertia, particula ibi, & quæ autem.

1 Nota primo, Prædicationem verbi Dei esse pabulum spirituale, & non minus necessarium animæ, quam sit cibum materiali corpori. Cum enim immo tollit corpus, & animam, c. In quædam, vers. Nam ad se, de homic. ff. de verbor. significat. Sicut corpus materiali, ita animatio spirituali nutritur, ut hic in littera. Non enim in suo parte vivit anima, sed in verbo, quod prædicatio de ore Dei, Matth. 3. in princ. Item, 2. & Deuter. 3. cap. 4. Et verbum Domini dicitur Panis cælestis, ut in ceteris, & secundo, in fine, 26. diffinit. quia liberatio Christiani dicitur panis famem, & sitim, ut ibi patet ad finem, & in c. audiam, 8. quæst. 1. ibi: Sub quo famem, ac sitim populus pariat non famem panis, neque sitim aque, sed famem audienti verbum Domini.

2 Unde quemadmodum per subtractionem panis corporalis occiditur corpus, c. Immolans, 14. quæst. 1. c. Nisi, 16. diffinit. leg. Novæ, ff. de liber. agnosc. ita per subtractionem panis spiritualis occiditur anima, c. Episcopi, 13. diffinit. glossa notata in d. c. Episcopi, ubi plura similia cumulat. In eo autem cibum corporalem præcedit cibum spirituali prædicationis evangelicæ, quod ille corpus extendum non vivit, At Prædicatores dicuntur spiritualiter mortuos suscitare, ut in c. Olim, 8. quæst. 1.

3 Secundo nota ibi, occupaciones. Hæc tria aquirantur, scilicet occupationem, morborum, & hostium incursum, ut per Bald. sed num. 1.

4 Tertio nota, secundum Anton. de Burr. num. 8. in 7. not. & Imol. num. 3. officium prædicandi de jure communem ad Diocesanos pertinet, & alium à Diocesano de jure communem non exercere officium prædicandi, nisi ab Episcopo hoc ipsi in diebus committatur. Sed hoc ultimum non videtur verum: quia etiam prædicatione Evangelij sit præcipuum Episcoporum munus, c. Episcopi nullam, 68. diffinit. Concilium Carthag. IV. cap. 26. Concilium Tridentinum cap. 2. ff. 1. & cap. 2. ff. 24. tamen generaliter in umbra omnibus curam animarum habentibus non tantum jure communem ecclesiastico, ut de Parochiis est expressum in c. Quod Dei timorem, de statu Monach. & in Clem. 1. in ver. Officialis de regul. Cardinalium in dicitur Claj. titulum 3. de olim, num. 7. in d. quæst. Abb. hic num. 1. vers. In etiam, quod quædam dicitur, & Felin. in cap. Eorum mandatum ap. prima, & Quia verum, num. 2. infra de heret. Sed etiam præcepto divino quo mandatum est omnibus curam animarum habentibus oves suas pascere verbi Dei prædicatione, Jo. 21. John. 20. cap. Episcopi, 43. diffinit. & habent in decreto Concilij Tridentini cap. 1. in princ. ff. 23.

5 Alij autem non possidentium Antonom de Burr. & Joan. de Imola in tribus casibus. Primum est in generali licentia prædicandi, quam in sua diocesi

cessi in partem potest solus Episcopus. Et na proædicat. hic secundum Cardin. in c. 1. de res. c. res. sed tenet inter litteras, & Felin. in d. 4. Quia verum num. 1. in ver. res.

6 Secundus est respectu Clericorum, quibus tractantur non innotuit, non enim possunt prædicare sine Ordinario licentia, sive sine regulari, sive facultate de jure communem, ut est text. in c. Quam sit de quibus ab. Quicunque Religiosi seu Clerici idonei ad annuntiantium. Ceteribus Evangelicam veritatem requirit, & habita Prælatorum (orum licentia. Ad quem tunc pertinet c. Cum ex scriptis, in c. 2. de in c. c. Excommunicatum, 3. Quia verum de heret. De quo tamen vide plenius per Cardin. in prædicatione quæst. 5. ubi latissime examinat quibus liceat prædicare. Fratres tamen Mendicantes sunt in hoc specialiter privilegiati in dicit Clement. 1. in princ. de sepultur. Sed hoc in quibus regulares servari debet dispositio Concilij Tridentini in d. cap. 2. ff. 23. & d. c. 4. ff. 24. & Constitutio Gregorij XV. de exemptis privileg. ut ibi plenius in c. Cum Capella, infra de privileg. Tertius est in formali prædicatione ad quam gravis est difficultas. An Parochi teneantur an vero sufficienter, ut se vergant ad alure, & lacram Scripturam, divinamque legem annuntiant ad præscriptum Concilij Tridentini in c. 4. ff. 24. de quo latius infra in 2. quæst. 71.

7 Quarto nota ibi, per se ipsos non sufficienter, nec non ibi, cum per se habentur negantur. Episcopos jullo impedimento cessante teneri prædicare per se ipsos. Idem habetur in d. cap. 2. ff. 23. ibi: (Omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium, & in d. cap. 2. ff. 24. ibi: (In Ecclesia sua ipse per se tantum legitime impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationem minus sufficienter, & Ubi etiam præscribitur quibus diebus id munitur obire teneantur.

Ratio est, quia officium pascendi, quod est principalis actus Episcopi, personale est, nec potest per subiectum adimpleri, ut per Cajetan. de off. & alios latissime probavi in c. 2. parte, ff. primo, 2. num. 39. usque ad num. 54. infra de cler. non regularibus. Sed officium pascendi principaliter consistit in prædicatione verbi Dei, ut patet in c. 1. ff. 23. Ergo minus prædicationem per alium impleri non potest. Præterea cum hoc sit præcipuum munus Episcopi, ut prædicandi, censeatur ecclesiæ indultis personæ, ac provide non admittitur substitutus, c. 56. 3. de offic. deleg. Archiep. in c. Cathedralibus, 1. quæst. 1. Abb. in c. Extorquendo, 3. Quia verum, num. 21. vers. Quia in commisso curæ, infra de prædicatione, Dec. in c. Omnes omnes in secunda lectura in 1. notat. supra de Confessione. Conferat operibus textus in leg. Inter arripere, ff. de sent. Neque in his Episcopi possunt se excusare in vim contrariæ consuetudinis, quia cum sit contra præceptum divinum, est corruptela, c. 2. l. 1. glo. 1. quæst. 7. c. Cuiusmodi, & c. in. de consuetudine, & c. clare probatur in decreto d. cap. 2. ff. 23. nam in principio dicitur præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus annuarum cura commissa est, pascere oves suas verbi Dei prædicatione, & pro-

per suam derogatam consuetudine etiam immemorabili, quae potius curialis consuetudo est. Rursum quoniam multi episcoporum titantur se eximere a nexu obligationis huiusmodi, eo praxerunt quod auctoritatem non habent ad concionandum, de maiori cum fructu, ad minus ex parte valeant per Religiosos innotescere, hanc tamen exaltationem utriusque resistit, ac funditus evertit Pater Hieronymus Narnio Apostolica illa verba Domini iura.

12 Quinto nota ibi, *assensum episcopum de iure communi fundare intentionem super deputatione Prædicatorum in tota sua Diocesi.* Quo fit, ut ex sola iura assensum deponere possit, etiam si populus, vel alius in quibus possessione deputandi per textum in cap. *Quæstio sine*, cum materia *de pñ. lib. 6. interior enim non potest invari sola possessione, nec obtinere contra Superiorum in interdictione retinenda ut notat Bar. in leg. 1. §. *Uaque ad interdictum*, sub nome. 7. *U. Nam interdictum hoc.* ff. *Pro pñ. lib. 6. Num. 2. part. 1.* Sed de hoc latius infra notat. 20. *U. §. in iura.* & per textum in cap. 29. et 30. et 32. Nec in deputatione huiusmodi requiritur Capituli consensus, non obstante contraria consuetudine, etiam immemorabili, ut olim respondit Sacra Congregatio Concilii à Didaco Cozarovias Episcopo Segobienensi, consulta.*

14 Ultimo nota ibi, *quibus ipsi cum indiguerint, congrua necessaria subsidia.* Episcopos ex iure communi dispositione teneri ministrare expensas Prædicatoribus, prout hic notant Bar. in cap. 10. in *quibus.* Joan. de Anan. num. 3. Non enim ut inquit Bald. in fine, cogitur quis predicare expensis suis, *§. Non videtur.* ff. *De pñ. lib. 6.* & contra text. in cap. *Cum ab omni.* *§. In de vita.* et *homo. Cleric.* Et in *Statutum.* *§. In super de reser. lib. 6.* Nec est magnum si ab eo morantur temporalia, per quem spiritualia seminantur, *1. ad Corinth. 9. c. de pñ. lib. 6. §. In super de reser. lib. 6.* *§. In super de reser. lib. 6.* Secundum Innocentium, hic in *ver. Indiguerint.* & laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere, ut dicitur 2. ad *Timoth. 2.* quem locum glossa exponit de Prædicatore, qui scilicet in agro ecclesie ligone verbi Dei excollit corda auditorum, ut refert S. Thomas 2. 2. *quæst. 187. art. 4. ad secundum.* subdem glossa ad Rom. 1. 7. posse de evangelio vivere non tantum Prædicatores, sed etiam eos, qui Prædicatores ministrant. Sed de simplicibus Prædicatori ministrandis dic plenus in *cap. 10. in iura.*

17 In glossa ultimam nota differentiam inter legatos Castris, & legatos Papam legatos Castris cum mittuntur in provinciam, expensis impensis, & sic vivere debent, ut in iuris al-legatis in glossa. Legatos autem, & Nuntios Papæ recipere debent provisionem ab ipsi, ad quos declinant, non obstante contraria consuetudine, vel prescriptione, *c. Cum in partia.* & *c. de reser. 17. ratiom.* *de reser. lib. 6.* *Accedentes de reser. lib. 6.* Nec mirum quia ut Hostiensis inquit *num. 9.* Romanam Ecclesiam excusat non necessitas, cum nec possit de suo omnibus providere; tam privilegium de antiqua consuetudine iam obtinuit, cum non esset, ut Host. scribit, sequuntur Episcopi nullo tempore quantum possunt, Quod

esset non debet, *c. 1. de temp. ordi. & c. in casu, de reser. lib. 6.* Et idem repetit Jo. Andr. Bellun. Cardin. & Abb. omnes ad *linem.* Adhuc Jo. Andr. quod expeditur statim pro iustificatione Papæ & Cardinalium, & quod ad sui clamorem deliberatum inest in Concilio Viennensi. Et illius verba ad litteram referunt Bellun. & alij proxime citati.

18 QUÆRO, Ad quem spectet electio Prædicatorum in Cathedrali, quam in alijs inferioribus ecclesijs, & cui incumbant eidem prestandi elemosynam. Cùm in materia electionis Prædicatorum, acque elemosynæ eidem prestandæ varie extentur Congregationis Concilij declarationes: ad contrarias, quæ super hoc crebro oriuntur, facilis diiudicanda, sed casus in Cathedrali, sex eidem in alijs ecclesijs inferioribus sunt distinguendi.

19 Primus casus est in Cathedrali, ubi non constat de consuetudine eligendi concionatorem, aut prestandi eidem elemosynam, neque ex parte Episcopi, neque ex parte Univerſitatis, vel alterius: & hic casus est extra dubium, quia utrumque onus in sua ecclesia incumbit Episcopo tam ex dispositione iuris communis, ut hic patet. & dictum est *supra num. 7. et in alt. notat.* quam ex decretis Concilii Tridentini *in ord. 1. c. 2. ff. 1. ubi Episcopo impeditur iudicium servari decretum Concilij generalis, de quo hic, & in cap. 4. ff. 2. 4.* Hinc S. Congregatio consultit, An deputatione Prædicatorum in Cathedrali ecclesia pertinet ad solum Episcopum, ita ut Canonici & Capitulum non possint in deputatione intermittere: responsum pertinere ad solum Episcopum, item tempus censuræ Episcopum teneri proprijs expensis alere Prædicatorem in Cathedrali ecclesia. Id quod multo magis vendicari sibi locum si Episcopus sit in possessione eligendi, & prestandi elemosynam.

20 Secundus casus est, cum Episcopus eligat, & populus, vel alius ex consuetudine, non tamen immemorabili, eidem prestat elemosynam: & tunc hac consuetudine non obstante Episcopus, qui eligit, tenetur illi sic electo elemosynam erogare. Etenim Concilium *1. c. 4.* soluit consuetudinem non immemorabilem, secundum quam institutio elemosynæ Prædicatori in Cathedrali deputando incumbit alicui, quam Episcopo. Et ita fuit sepius resolutum, in patet ex his, quæ dicuntur in casu proxime sequenti.

21 Tertius casus ubi Episcopus eligit, & Universitas, vel alius est ex immemorabili consuetudine elemosynam prestat: Cui casus cum ab immemorabili tempore communitas Potentis consueverit prestare stipendium Concionatori; & dubitasset Episcopus Potentiam, an possit compellere civitatem ad prædictæ consuetudinis observantiam: S. Congregatio censuit posse, cum Concilium non soluerit immemorabilem consuetudinem.

Postea vero cum Episcopus Eugubinus dubitaret, an possit cogere Regulares ad elemosynam, quam Prædicatori ab immemorabili tempore præstarent, & statum sint ad Gregor. XIII. an vellet observari supra dictum Pij V. decretum, Gregorianæ de decreto valde dubitavit, & interregnum Carolus Ilem Alcatum quid sibi videretur: qui respondit durissimum sibi videri de-

clarationem Pij V. cum decretum Concilij *1. c. 4.* non subsistet immemorabilem, & quando voluit tollere, & præstare, & in dubio non censetur sustulisse: Sanctitas Sua visa est approbare declarationem Cardinalis Urbani, videlicet si laici soliti contribuere, immo quosque contribuere debeant: secus si regulares, quoniam prædicatores sunt præcipue ad utilitatem laicorum, & tamen nihil certi statuit. Sed quia agebatur tantum de Episcopo Eugubino, cui alias scriptæ fuerunt litteræ secundum decretum Pij V. idem simpliciter retinendum, & relatis suis litteris in Congregatione, & relatione facta Sanctissimo, Sanctitas Sua dixit ut observaretur id, quod alius tempore Pij V. scriptum fuerat ad ipsum. Postea vero dubitante Episcopo Reatino, an possit compellere universitatem ad præstandum Concionatori salarium iuxta immemorabilem consuetudinem, & facta relatione Sanctissimo die 19. Maij 1777. Sanctitas Sua iussit scribi litteras Episcopo, in cogere universitatem ad servandam hanc immemorabilem consuetudinem, quam Concilium non soluit. Et licet Pius V. aliud decreverit, voluit tamen ut litteræ manerent in suo robore quoad eos casum, ad quos scriptæ fuerunt. In reliquis vero casibus, & locis, super quibus nihil scriptum fuit, ut scriberentur secundum hoc decretum, ut hæc consuetudo immemorabilis indistincte observaretur.

Ideoque S. Congregatio ab eo tempore consuevit respondere, posse Episcopum in sua Cathedrali Concionatorem deputare, & populum nihilominus compellere ad præstandum elemosynam a tempore, cuius initij memoria non extat prælati solam.

Et in specie Episcopus Meliten. exposuit sacre Congregationi observatum fuisse a tempore immemorabili etiam antequam Inſule Militæ a Religione Hierosolymytana possideretur, ut tempore Quadragesimæ elemosyna præstaretur Concionatoribus ecclesie Cathedralis de redditibus curiam gabelle appellatæ *taseta Melitæ*, quæ antiquum ad iura Universitatis pertinebat, & deinde ad Magnos Magistros obtinuit quo iure peruenit, qui licet semper dictam elemosynam præstarent ex gabella prædicta, tamen Magnus Magister Petrus de Monte contra iustitiam suorum antecessorum perolvere recusavit, & huiusmodi elemosynas de redditibus Episcopatus sede vacante contra dictam consuetudinem de facto percipi, & subministrari mandavit: cuoque super hoc Episcopus declarationem, & remedium postulasset: Sacra Congregatio consuevit servandam esse consuetudinem.

22 Quartus casus, raro tamen contingibilis, est, ubi Episcopus præstet elemosynam, & populus vel alius eligit ex quacunque consuetudine. Et hoc casus potest, ac debet Episcopus pergere in præstatione elemosynæ, quia hoc est onus ipsius ut supra dictum est in primo casu. Sed potest etiam electionem sibi vendicare. Quia S. Congregatio sepius censuit deputationem Prædicatorum in Cathedrali ad solum Episcopum spectare, non obstante consuetudine etiam immemorabili. Et in specie cum petisset declarare Episcopus Casaraugustanus, ad quem pertinet electio

Episcopi Prædicatorum in Cathedrali ecclesia, & an esset habenda ratio immemorabilis consuetudinis, quæ talem electionem alteri, quam Episcopo tribueret: Respondit esse electionem, & deputationem Prædicatorum in eorum ecclesia Cathedralibus ad solos Episcopos pertinere, nullâ habita ratione consuetudinis etiam immemorabilis, quia talis electio, vel deputatio Capitulo, vel Episcopo una cum Capitulo, sive de eius consilio, aut cuiusvis alteri competeret.

23 Quintus casus est, ubi populus, vel alius ex consuetudine, non tamen immemorabili eligit Prædicatorem, acque illi sic electo præstat elemosynam. Et hoc quoque casus potest, ac debet Episcopus electionem sibi vendicare, non obstante consuetudine, quam soluit Concilium *1. c. 4.* ut supra dictum est in 2. 1. 1. Sed non potest compellere populum ad consuetam elemosynam, quia Concilium eodem modo soluit consuetudinem non immemorabilem, secundum quam præstatio elemosynæ alteri, quam Episcopo in sua Cathedrali in omnibus, ut etiam dictum est in secundo casu ex sententia S. Congregationis.

24 Sextus, & ultimus casus, cum populus, vel alius ex immemorabili consuetudine eligit Prædicatorem, acque eidem præstat salarium. Hoc casus quamvis immemorabilis consuetudo, secundum quam alius, quam Episcopus eligit Prædicatorem in sua Cathedrali, solvitur fuerit, & præstata quoad elemosynam, quam alius præstare consuevit, iuxta declarationem Gregorij XIII. superius relatum, tamen ubi hæc duo simul concurrunt, ut ex immemorabili consuetudine populus & eligit Concionatorem, & salarium præbeat, eo casu semper Sacra Congregatio censuit posse quidem Episcopum electionem sibi vendicare, sed non compellere populum ad elemosynam, quam illi ab immemorabili tempore eligere consuevit, vel Prædicatorum electionem alteri ex immemorabili consuetudine relinquere: Ita tamen ut si Episcopus huiusmodi electionem sibi allumat, populum, vel alium ad soltas impensas Prædicatorum erogandas non compellat. Sim vero populum, vel alium prædicta facultate eligendi Prædicatorem cui licet, eundem cogere possit ad eas impensas, quas in hanc causam præstare solentur. Atque ita in specie respondit Sacra Congregatio ad Archiepiscopo Casaraugustano consulta.

25 In relictis vero inferioribus primis casibus potest consuetudo ubi Episcopus eligit, & an sit solvit elemosynam, qui illam tenetur, vel solvit præstare. Et hic primus casus est satis clarus, quia in alijs ecclesijs, quam Cathedralibus electio Concionatorum, si Patet, impeditur tamen ipsi per se predicare. Ipe tamen ad Episcopum impensis eorum, quos licet tenentur, vel solent præstare, ut aperte cavetur decreto *1. c. 4. 1. 1. in alijs autem Ecclesijs, ff. 2. 4.*

Hinc cum Episcopus Meliten. providere voluisset de Concionatore in suburbio Victoriosa subditum, & Officialis ipsius consilio prius Magno Magistro Petro de Monte respondissent

electionem dicitur Concionatoris non spectare ad episcopum, sed ad eos, qui eleemosynam Concionatoribus dant. Unde si quis episcopus electionem Concionatoris super hoc declarationem postulare, S. Congregatio causam electionem Concionatoris ad episcopum pertinere ex decreto Concilij

26. Secundus casus est, ubi episcopus Prædicationem eligat, & eleemosynam præstat. Et tunc similiter manifestum est episcopum debere utrumque adimplere, quia ratio est, quia Prædicationem deputandi in tota ecclesia, quam unus ministrandi expensis incumbit episcopo de jure communi, ut dicitur supra in 2. q. 2. ubi dicitur, Et ex Concilio Tridentino in 6. cap. 4. in ecclesiis inferioribus eodem modo jus deputandi ad episcopum pertinet, & sumptus ministrandi debent ab his, qui tenentur, vel solent. Episcopus autem, ut supponitur in hoc secundo casu, & tenetur, & solet.

27. Tertius est, cum populus, vel alius eligat Prædicationem in ecclesiis inferioribus ex consuetudine non immemorabili, non tamen episcopus eleemosynam. Et in hoc tertio casu S. Congregatio episcopi consuetudinem non immemorabilem, quam habet populus, vel alius eligendi Prædicationem in iurisdictione ecclesiæ, esse sublatam a Concilio Tridentino in 6. cap. 4. Ideoque posse episcopum electionem ibi vendicare.

28. Quartus casus est, cum populus, vel alius Prædicationem eligat ab immemorabili tempore, si tamen sumptus non ministrat: & tunc episcopus non poterit ibi vendicare electionem, quia Concilium in 8. cap. 4. non sinit immemorabilem, secundum quam facultas nominandi Prædicationem in ecclesiis non Cathedralibus alijs, quam episcopo competet, ut sapienter reoluitur.

Et in specie cum Abbas Sancti Majoris Ecclesiæ Collegiæ Neapolitane esset a tempore immemorabili in quali possessione deputandi Concionatores in sua ecclesia: Postea vero superveniente Tridentino Concilio Archiepiscopus Neapolitanus præterdixit, ex Concilio facultatem deputandi Concionatores in dicta Collegiata non ad Abbatem, sed ad sitantium pertinere, proinde que dubitatum esset, an cap. 4. in 2. q. 2. Tridentini Concilij suffulisset immemorabilem consuetudinem, S. Congregatio censuit per 4. sep. immemorabilem consuetudinem non esse sublatam quoad effectum prædictum.

Quintus, ubi populus, vel alius solet præstare eleemosynam, & ex immemorabili consuetudine eligat Prædicationem. Et hoc quoque casus est clarus, quia Concilium illam non subulit. Et propterea populus, vel alius poterit eligere Concionatorem, quem ab immemorabili eligere consuevit, & debet etiam illi a se electo impensas solitas ministrare, juxta decretum dicti

29. cap. 4. Quousque tamen Universitas probet immemorabilem per tres conformes, episcopum debere eligere censuit S. Congregatio. Sufficit enim episcopo sola patris communis assentientia,

30. ut dictum est supra, num. 12. in 3. notab. Licet quandoque ex aliqua rationabili causa, puta ad vitanda scandala, Sacra Congregatio episcopum, ut Regularium, cum imminente iam Quadragesima per angustias temporis jura par-

tium examinari non possunt, in hoc quinto casu consuevit relaxare, ut pro ea vice se veniat solutum, per modum tamen provisionis, & absque præjudicio juri utriusque tam in petitorio, quam in possessorio.

31. Sextus denique casus est, ubi populus, vel alius ministrat expensas, & eligit ex consuetudine non tamen immemorabili: & tunc quomodo consuetudo hujusmodi, secundum quam alius, quam episcopo eligit Prædicationem in ecclesiis inferioribus, sit a Concilio sublata, ut supra repetitum est ex hoc S. Congregationis sententia: ubi tamen hæc duo concurrunt, ut populus præstet eleemosynam, & eligat ex consuetudine, tunc Sacra Congregatio multoties respondit, & præcipue in causa S. Marci posse quidem episcopum electionem sibi vendicare, sed non compellere Universitatem ad eam eleemosynam Prædicatori præstandam, quam a se electo curam præbere consuevit.

32. An autem hic servanda consuetudo secundum quam episcopus in monasterijs Regularium Prædicationes deputat, qui aliquando eorum Ordinis non sunt, & Congregatio censuit consuetudinem esse observandam. Si tamen Prædicator eisdem Ordinis haberi possunt, ceteris paribus esse præferendum.

33. Secundum QUÆRO, An Parochi teneantur in suis ecclesiis formaliter prædicare.

Cum Episcopus Eugubinus vellet compellere Regulares Montis Olivæ ad prædicandum in sacris Concionatori sine Cathedralibus, alias autem communitate se eos compellendum ad sustentandum proprium Concionatorem in eorum ecclesijs Curatis; Regulares adierunt S. Congregationem Concilij, dicentes omnes esse episcopos præstare salarium Concionatori Cathedralis. Quoad ecclesias autem eorum curatas Concilium Tridentinum non jubere, ut in eis prædicaretur formaliter, sed iudicare ut Parochus se vergat ad altare, & declaret evangelium, & sermoneetur. Unde cum hoc sit onus Parochi, compellendus ipse onus ad episcopum, & non Regulares cogendi ad sustentandum Concionatorem. Sacra Congregatio censuit hos Regulares non teneri contribuere impensis Prædicatoris Cathedralis, ut alias dictum fuit. Quod autem pro nutu impensa eorum episcopus constituat, ut contribuatur Cathedrali, & sublevet eas a sustentando proprium Prædicationem in eorum ecclesijs Curatis, non probavit Sacra Congregatio; quia si verè teneantur sustentare propriam Prædicationem in suis Curatis, male facit episcopus exigendo eos ad hoc onere pro servitio Cathedralis sue; imò ad sustentationem propriam, cum ipse teneatur de suo alere Prædicationem in sua Cathedrali. Si non tenentur, non debet episcopus eos aggravare, ne habeant ibi Prædicationem formalem. An autem teneantur, est probabilis dubium, nam licet jure veteri qui habet curam animarum videatur teneri ad prædicandum, cap. Quod Distinctum, de statu Monach. vel. Ad Parochiales Ecclesiarum regimen in Presbyteris ordinari, ex quo debent prædicare in ecclesia exercere, ubi Abbas, numer. 2. notat officium Presbyteri Parochialis esse prædicare, Ripa in 1. respons. 14. num. 39. & 41. tamen Concilium cap. 4. in 2. q. 2. non videtur ad-

egle Parochi ad prædicandum formaliter, sed tantum ad iteram scripturam, & divinam legem annunciantem, quod fieri potest lectione Cathedrali. Sed quæcumque illi verba illa scripturæ, & divinam legem annunciant, ita referri ad Episcopos in suis ecclesijs, sicut ad Parochos, quia verba illa superiora, ipse per se dicit: te-guntur in his verbis inferioribus, Sacra scriptura, & dicitur illa, in alio antem ecclesia per Parochos, &c. In Episcopis intelligitur de prædicatione formata, sicut in Parochiis, per regulam, Determinatio una respectu plura determinabilia debet illa a qualiter determinare: id est referendum ad Congregationem generalem.

Congregatio generalis die 7. Februarii 1776. fecit magnam unum quod Concilium sess. 5. c. 2. non adegerit Parochos ad prædicandum, sed ad docendum, prout ibi dicitur. A quo capitulo videtur, cap. 4. declarationem accipere. Item in d. c. 4. leguntur illa verba, (Aptius accommodando prædicatum temporum uti stante quod usus rei invaluit post Concilium, ut Parochi non prædicent formaliter, ut in Cathedralibus) & sic usus ita videtur interpretatus per Concilium. Nec obstat quod d. c. 4. sub una structura verborum, eademque determinatione comprehendat & Parochos, & Episcopum, ideo æqualiter debent determinare. Quia respondetur dupliciter. Primo, quando Concilium prius expressit de Episcopis, ibi (ipse per se, aut per eos, quos ad prædicationem munus assumunt) in persona Episcoporum non expressit illam vocem, Prædicationis. At quando postea disponit de Parochiis, non repetit eam dictionem, igitur propterea sit sensus: Annunciet Episcopus in Cathedralibus per prædicationem; Parochi vero in Parochialibus simpliciter. Secundo illa regula, Una determinatio, &c. fallit, quando est diversa ratio, sicut in l. tam hoc jure, de vulg. & pupil. Sed munus prædicandi formaliter dicitur esse Episcoporum, non Parochorum. Sanctus Thomas in 2. 2. q. 184. art. 8. ubi Cajetan Soc. de inst. & jur. lib. 10. q. 1. art. 3. Item in Cathedralibus conveniunt Auditores intelligentes in Parochialibus plurimum cetera, et magis est diversitas respectu locorum, & personarum. Et ad jura vetera, quæ dicunt Parochos teneri prædicare, responsum, ea forma qua Parochi solent, alioquin si in omnibus Parochialibus prædicarent formaliter quodammodo plures essent Prædicatores, quæ Auditores. Fuit tamen qui distinguerent, ut Cardinalis Alecius, aut Parochialis numerus est populi, & pinguis ut Parochi commissa, ut in Hispanijs 347. millibus & tunc ibi prædicant formaliter, in alijs vero non. Alii dixerunt simpliciter, & generaliter respondendum Parochos non cogendos habere in suis Parochialibus Prædicationes formales, sed satis esse si doceant secundum d. c. 2. Alii considerant rem hanc esse gravem, & exemplar, & si ita universaliter enunciarentur, pariter am sciant, multos Parochos, qui prædicare formaret, advocaturam ab hoc bono opere. Præterea non esse tutum sententiam sic generalem enunciare propter Parochiales, & populo, & redditu magnas, quæ plerumque majores sunt pluribus Cathedralibus. Ideo facti esse ita solum respondere Episcopo Eugubino pro Parochialibus suis civitatibus, diebus, & præsertim

horum regularium Olivetanorum, quæ sciunt omnes & parvi reditus, & non ita frequenter populo esse. Tandem omnium consensus decretum fuit, ut Alecius ore tantum, & absque scriptis dicat Episcopo Eugubino, ut non cogere illos regulares ad sustentandum Prædicationem formatam in suis Parochialibus. Et si alius Episcopus hoc idem quaesierit, aut alia similibus quaestio occurrerit referret Alecius, & proponeret in sacra Congregatione, nec hanc responsum daret Episcopo Eugubino daret alii, nisi recto verbo in Congregatione. Dicitur esse etiam, dom S. Thomas, Cajetan, & Soc. dicunt officium esse Episcopi præcipue prædicare, verum id esse. Sed cum subijcitur Parochiam autem solum docere debere orationem Dominicanam, & symbolum, non alia fides, mysteria; non esse secundum c. Quod Distinctum, quod dicit eos debere prædicare, at dum Socus dicit in Concilio Tridentino superfluum fuisse a danda Parochi facultate prædicandi, verum esse sub Paulo III. secundum d. cap. 2. cui Socus interfuit. Secus autem esse quoad Concilium Tridentinum sub Pio IV. cui Socus non interfuit.

Supra scriptis adde Concilium Arelatense IV. celebratum sub Leone III. & Carolo Magno Imperatore anno salutis 873. c. 10. de prædicatione tenet, Concil. part. 1. sess. 2. pag. 128. ubi sic legitur: (Providimus enim pro edificatione omnium ecclesiarum, & pro utilitate totius populi ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus Parochiis, ut Presbyteri ad populum verbum faciant, & ut bene vivere studeant, & populo sibi commisso prædicare non negligant.) Hæc ibi. De prædicatione etiam loquitur Concilium Viennense in Clem. Dudum, 3. Injunctum, de sepulture ibi, (Parochiales ecclesie, & ipsarum Curati, sive Rectores, qui ministrare habent ecclesiastica sacramenta, quibus noscitur de jure competere prædicare, seu proponere verbum Dei, &c. Et concilium Tridentinum in 2. c. in princ. sess. 23. ubi est expressum curatos omnes teneri præcepto divino oves sibi commissas pascere verbi Dei prædicatione. Et de officio prædicandi similiter loquuntur DD. quos citavi supra n. 7.

Præterea orta dubitatione an in Parochiali ecclesia unita Regularium Monasterio, in qua per Regularem curam animarum exercetur, possit Episcopus compellere Regulares ut aliquem ejusdem ordinis ad prædicandum in eadem ecclesia deputent, qui de licentia Episcopi hoc munus expleat, non obstantibus quod in ecclesia Monasterii per eorum Regulares concio habeatur. Sac. Congregatio censuit posse compellere, sed non posse alium, præterquam ejusdem ordinis in vicis Fratris ad prædicandum in dicta Ecclesia deputare.

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Conquerente.

S Y M M A R I U M.

- 1 **E**pisopus in Ecclesia diocesis sue debet esse contentum iuris Episcopali.
- 2 **O**mnium appellationum quae veniat.
- 3 **A**bbas agere potest pro Ecclesia seu Capella sui Monasterii subiecta, ne inuoluitur gravetur auturium.
- 4 **S**ed si illam Reclata agere voluerit, erunt preparandi.
- 5 **A**llis an, & quando cogi possit suam petitionem speciosare. & n. 40. & seq.
- 6 **E**pisopus ab Ecclesia sui subiecti non potest petere nisi iura episcopalia in iure expressa.
- 7 **C**lerici non possunt cogi ab Episcopo ad praesandum aliquod scriptum non expressum in iure.
- 8 **C**ollecta aliqua ab Episcopo imponitur potest Ecclesia sibi subiecta praeter charitativum subsidium. & n. 28.
- 9 **C**apella Monasterii subiecta an, & quando tenentur Episcopo ad iura episcopalia.
- 10 **E**pisopalia iura, quae competunt Episcopo in Ecclesia sua diocesis, etiam inferiori Prelato subiecti sunt decerni, & alio hic per ordinem enumerata. & n. 40.
- 11 **C**lerici, & laici qui in quocunque potentia tenentur Episcopo ad canonicam obedientiam.
- 12 **I**mperator, & omnes Principes Episcopum suum in spiritualibus sunt subiecti.
- 13 **R**euerentia in quibus consistat.
- 14 **D**ebet Episcopo suo etiam ab exemptis.
- 15 **I**tem de Regibus, & Principibus. casus. n. 17.
- 16 **E**xempti a iurisdictione Episcopi non censentur exempti a iure reverentiae.
- 17 **I**nstitutio cui de iure communi competit, eidem & deservit.
- 18 **S**ecundum de iure speciali.
- 19 **E**pisopus fundat intentionem super iure institutiendi & deservendi in Ecclesia omnibus suis diocesis.
- 20 **P**raescripta institutione non censetur praescripta deservit.
- 21 **D**eservit qui potest, multo magis potest corrigere, sed non de converso.
- 22 **C**orruptio, & reformatio an, & in quo differant, remissive.
- 23 **E**pisopus de iure communi procedere potest contra omnes Clericos sui diocesis, si ius subsint inferiori Prelato.
- 24 **D**ecretata.
- 25 **P**oenitentiam publicam solum Episcopus potest imponere, pro enormibus tamen criminibus, & scandalosis.
- 26 **E**t potest eam in aliam secretam commutare.
- 27 **P**arabos qui debent corrigi.
- 28 **S**uper quarta herematum Episcopus fundat in-

- 29 **Q**uarta herematum quae dicitur.
- 30 **D**ebet Episcopo non iure consuetudinario, sed iure communi.
- 31 **I**tem debet etiam cum Ecclesia heres esse instituta est.
- 32 **S**uper quarta standum est consuetudini.
- 33 **E**t potest Episcopus iure consuetudinem corrigere triplex ratione visitationis testamentarum.
- 34 **V**isitare potest Episcopus Ecclesiam sui diocesis semel tantum in anno, nisi vice sit a iure papa-terenti.
- 35 **A**d visitationem diocesis observandam Concilium Tridentinum nullum tempus praefixit, sed reliquit arbitrio Episcopi.
- 36 **D**ebet tamen eam continenter proseguere, nec ad extraneas alio divertere.
- 37 **V**isitor non potest resistere, nisi iudicialiter procedat, vel modum excedat in corrigendo.
- 38 **C**haritativum subsidium quibus causis fit ab Episcopo fundandum, & an sit liberatum.
- 39 **E**t quae verborum formula sit petendum, & an regis possit illud imponere.
- 40 **P**etitur alioquin a universis, alia generali, alia singulari.
- 41 **I**n iudicio non tenetur Episcopus exprimeret episcopalia iura, quae sunt in iure expressa.
- 42 **S**ecum si petat iura sibi competentia ex consuetudine.
- 43 **A**d Cathedralium monasteria non tenentur, excepta exempta a lege diocesana sed eorum Capella saltem hoc nomine dantur subiecta.
- 44 **C**athedralium, seu synodicalium curia appellatur. & n. 53.
- 45 **D**etaminatio sumitur quoadque a causa, quoadque a loco.
- 46 **P**ro Cathedrali ad cuius moneta affirmatiunces duo solentur suspendi. & n. seq.
- 47 **S**olent appellatione intelligitur auctur, & quot solent constituat libram.
- 48 **C**athedralium an sit subiectum a Concilio Tridentino. & n. seq. usque in finem.
- 49 **E**st de iuribus episcopaliis, & alio privilegium ut utrumque praescribuntur possit.
- 50 **N**on comprehenditur in generali dispositione, nisi de eorum mentis specialis.
- 51 **E**st introductum ex Concilio Basiliensi secundo.
- 52 **C**athedralium est censura duorum solidorum, quae solentur Ecclesia Cathedrali in signum subiectum, & honorem Cathedralis.
- 53 **N**on exigitur in visitatione, sed in synodo.
- 54 **E**st de lege diocesana, visitatio de lege iurisdictionis.
- 55 **C**oncilii Tridentini decretum cap. 3. sess. 24. extenditur. & n. seq. usque in finem.
- 56 **R**elatio non est iurisdictionis ad praecedentia quando induceretur correctio iure canonica.
- 57 **Q**uarta canonica, & alia iura episcopalia praeservata sunt a Concilio Tridentino.
- 58 **D**icitur, alius est repetitio similium etiam si ad iudicium a iudice universali.
- 59 **A**rgumentum de peccato ad legem validum est.
- 60 **E**xceptio facta per distinctionem taxativam non excludit alia similes exceptiones.
- 61 **V**isitationis Ecclesiae typus, & compendiosa descriptio.

- 1 **C**ONQUERENTE. Episcopus in Ecclesia diocesis sua debet esse contentum iuris Episcopali. & quae sunt iura Episcopalia declarant. Hoc dicit secundum omnes, & sunt duae partes. In prima ponitur petitio, & emendatio. In secunda tenentur sibi, & auctur.
- 2 **N**ota primo ex principio textus de economum agere nomine monasterii. & hoc in subiecto pro emissa ad monasterium spectantibus, ut hic, & in cap. Imperatorum, infra de iuram. catum, & notatur hic Buz. Card. Anclia. & Imol. omnes in 1. an. Quis autem venit appellatione economi notatur in cap. In pertractanda, eod. tit. non tamen distinguit Canon an nomine economi, Synducus, Actor, vel Procurator, quia licet non omnia sint diveris, officium tamen est idem, cap. Petrus, & ibi gloss. in ver. Actores, in 1. de procur. gloss. penult. in cap. 1. de iuram. catum.
- 3 **S**ecundo nota Abbatem agere posse pro Ecclesia, seu Capella sui monasterii subiecti, ne indebitis gra verur oneribus, ad idem cap. 1. & ult. supra de off. Archid. cap. Auditor, & cap. De rrausmissis, infra de praescript. Clem. 1. de rescript. Innocent. hic in princ. Holtien. & Bellam. uterque num. 1. Joan. Andr. in 2. & Abb. in 1. notab. nam si quodlibet agere economus, multo fortius Abbas, secundum Imol. in 1. notab. Si tamen Rector capitulum Capellarium voluerit agere, erunt praeservandi, arg. cap. penult. infra de re iudic. & notat Innoc. in cap. Editor, supra, de rescript. Quod latius prosequitur idem Innoc. hic, & post eum Holtien. & Joan. Andr. omnes in 1. princ.
- 4 **T**ertio nota ibi, petens ut specialiter: reum perferre posse ut generalis petitio adoris declaratur, & specificetur ad hoc si scire possit an sibi est pediat cadere, vel controdere. cap. penult. & ult. infra, de libell. abiat. Sed quomodo hoc intelligatur, plenius examinetur infra in glossa prima.
- 5 **Q**uarto nota ibi, hu iuribus, in praesenti Ecclesia tenentur. Episcopum iura episcopalia in iure expressa non posse aliud petere ab Ecclesia sibi subiectis. Ex quo infer: Abbas hic num. 1. ut Episcopus petere non possit Clericis sine diocesis aliqua servitia quae in iure non sunt expressa, cap. Quia cognovimus, 1. o. quass. 3. Ex per hoc aliae respondi Episcopum Burgi Donum potuisse quidem invitare, sed non compellere Clericos sine civitate ut interellent Litanijs Beatus Mariae Virginis, quas in Sabbatho decantari iussit in sua Cathedrali Ecclesia. Et aliae responsum est Clericos non habentes officium, vel beneficium Ecclesialium cogi non posse ab Episcopo ad publicas processiones accedere.
- 6 **N**ec etiam locum Abbatem potest Episcopus ecclesiam imponere aliquam collectam, praeter charitativum subsidium, manifestum, & rationabili causa iurisdictione, ut in fine textus, & dicitur in 1. notab. 12.
- 7 **Q**uoniam nota ibi, ad monasterium fundantibus, Capella monasterii subiecta tenentur Episcopo ad iura episcopalia, ut hic et alios secundum Joan. Andr. & omnes licet monasterium solum non tenentur ad ea, quae sunt de lege diocesana, ut ad Synodicalium, & ad alia, quae notantur in

- 8 **C**onsequenter, infra eod. Hoc tamen intelligit Abb. hic num. 1. & per Holtien. dummodo capella, & Ecclesia sint secularis, & subiecta monasterio de iure speciali, & sint regulares, inique inhabitent Monachis, quia tunc gaudent privilegio Monasterii, cum monasterii dicitur prout legat Archid. & Joan. Andr. in c. 1. de prob. 10. & de Joan. de Liguari in Clem. 1. de excess. exar. & notat per Innocent. in c. 1. de iur. Monach. Tu vero dicit hoc pendere ex forma privilegii, & per Holtien. cap. 3. de iur. & per exemptum. eod. tit. in 6. Multa enim sunt Ecclesiae secularis subiecta monasterii exemptis, vel nullius diocesis, quae non tenentur Episcopo de iuribus episcopaliis respondere, ut scripsi latissime in c. Grave, in 1. eod.
- 9 **S**exto nota ex integro contextu iura episcopalia hic per ordinem enumerata, quae competunt Episcopo de iure communi in Ecclesia, non capella diocesis, sunt etiam subiectis inferiori Prelato, sive seculari, sive regulari, ut hic per Buz. num. 9.
- 10 **P**rimum ius episcopale est canonica obedientia, quae consistit in observando Episcopo monita, & mandata, ut c. Dicitur, infra, de consue. & obed. & ad hanc tenentur tam Clerici, quam laici quantumcumque potentes, c. Omnes principes, & ibi gloss. in 6. & Doctores eod. tit. Abb. hic num. 2.
- 11 **S**ecundum ius episcopale est subiectio, scilicet in spiritualibus, c. 2. 10. quass. 1. secundum Innoc. hic num. 3. in ver. Subiectio. Ad quam similiter tenentur indistincte omnes: nam in spiritualibus Imperator, & omnes Principes sunt subiecti Episcopo suis, c. Duo sunt, 96. dist. gloss. in d. cap. Omnes principes, Petr. de Anchar. in re. par. cap. Canonum statutum, num. 4. & per Holtien. variis spiritualibus, & de consue. Si quis vero non exemptus hanc subiectionem Episcopo negaverit, tolerandus non est, sed abieciendus ab Ecclesia, & tanquam acephalus iudicandus, nec sunt ei aliqua episcopalia iustitia ministranda, cap. Nihil actum, 93. dist. & cap. Abbatium, 18. quass. 2. Holt. hic, num. 8. in ver. Subiectionem, & Joan. Andr. num. 17. Tertium ius episcopale est reverentia, quae consistit in honore, qui exhibetur in assurgendo, caput inclinando, genuflectendo, & his similibus. Licet multoties reverentia, & obedientia accipiantur ut synonyma, ut dixit in c. In qua, in 2. notab. post Card. ibi, in 3. & Abb. num. 1. in antepositum ad de major. & obed. Ad hanc autem reverentiam Episcopo exhibendam tenentur etiam exempti, ut post Oldrad. notat Bald. in 1. in numer. 3. & per Holtien. per hunc textum c. de iur. libere, ubi dicitur exemptum a iurisdictione Episcopi non censeri exemptum a iure reverentiae, & sequitur hic Felin. in princ. Et ad hanc similiter tenentur etiam Principes supremi, ut est textus in c. Subia, ibi, cum alii Reges, & Principes Archiepiscopus suis, sicut debent, reverenter assurgam, & major. & obed.
- 12 **Q**uartum, & quintum episcopale ius est in honore, & deservit, scilicet antiorisabilis, secundum Holtien. hic num. 8. in ver. Insuperantem, & Joan. Andr. num. 18. qui remittunt ad c. Causa facta, supra de off. Archid. & ita cui competit de iure communi ius iustitiae, competit, & ius

22 **I**us delinquendi. Unde super utroque Episcopi iudicium interuentionem in ecclesiis omnibus sine diocesi, iuris, de iur. Omnia huius, & in c. h. qui de iur. 16. q. 2. de in c. cum ex iur. in fin. ut de heret. Abb. hic num. 2. Secus si iustitio competens alicui de iure speciali, puta ex prescriptione: nam praescripta iustitio non censetur praescripta delictio, ut tenet Host. & omnes in d. c. cum ex iur. iuste Felin. hic nu. 1. vss. Praescriptio iustitiae, & pletus in c. Andria infra, de praescrip. An autem praescriptio iuris induendi censetur cumulativa cum Episcopo, an privativa iustissime examinavi in praedicta Decretali, supra.

23 **S**extum, & septimum ius episcopale est correctio, & reformatio, & ipsae duo non comprehenduntur in iustitiatione, cum hic ponatur tamquam diversa, secundum Anton. de Butr. num. 1. Quod non placet, quia quipotesse deponere, seu delictuere, quod plus est, utique multo magis potest corrigere, & emendare, quod minus est, c. de parte, ut tercia, de decim. de cap. cum iure, de regul. iur. ibi, 6. ad hoc c. ad primam, infra, de accusat. Hic vero ponuntur tamquam diversa, quia in correctione non continetur delictio, sed non e converso. An autem, & in quo differant correctio, & reformatio, vide ab h. hic num. 2. vss. Quia, & c. in c. infra, de iur. in 2. no. tab. supra ibi.

24 **Q**uamvis ius episcopale est censura ecclesiastica, scilicet excommunicatio, suspensio, & interdictum, in c. Quareni, de verb. signif. glo. in c. 1. in ver. interdicti, de iur. in iur. c. 1.

25 **N**omine ius episcopale est iudicium in causis omnibus ad forum ecclesiasticum spectantibus, de quibus vide Concilium Tridentinum, c. 20, sess. 24. & ex hoc inferi Abb. hic no. 2. vss. Septimum, in Episcopus de iure communi procedere possit contra omnes Clericos sui diocesis, licet subiori inferiori Prelato. Adde etiam Prelatum, si regularis, ut dixi supra in c. not. ab. Hoc tamen, ut ibi tetigi, pendet ab inspectione, an iudicium competens inferiori Prelato de iure speciali cum iudicium, & privativa ad Episcopum. De quo die in plene scripti in d. c. Andria infra, de praescrip. & in c. Grav. infra, eod.

26 **D**ecimum ius Episcopale est poenitentia, scilicet publica secundum glo. hic in ver. Poenitentia, nam soli Episcopo ius competit huiusmodi poenitentiam imponendi, cap. In capite, 90. dist. c. attendentium, & ibi glo. pen. de excess. Prelat. Nec tamen pro omnibus criminibus, sed tantum pro enormibus, & scandalosis, cap. fin. 26. quest. 6. Abb. hic num. 4. vss. Item in quibus dicitur. Quando enim ab aliquo publico, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandaloso offensus, commotusque fuisse non sit dubitandum: huic condignam pro modo culpe poenitentiam publice imponi oportet, ut quot exemplo suo ad malos mores provocavit, sine emendationis testimonio ad rectam revocet vitam, Concilium Tridentinum cap. 8. sess. 24.

27 **E**piscopus tamen, ut ibi dicitur, publice hoc poenitentiae poenitentia in aliud secreti poterit commutare, quando ita magis iudicaverit expedire. Alii vero intelligunt hunc textum de poenitentia etiam privata, quae scilicet pro maioribus criminibus imponitur in casibus Episcopo re-

servari a iure communi, de quibus vide glo. in cap. 2. in ver. Reservatus, de penit. & remiss. ibi, 6. vel in alio, quod sibi Episcopus duxerit specialiter reservandos ad praescriptum Concilii Tridentini sess. 14. de iur. in 2. part. cap. 7. de cast. reserv. & decreti Clementis VIII. impressi apud Stephan. Quarant. in ver. Casu reservat. sess. 14. Sed Abbas hic num. 2. col. 2. in princ. intelligit hunc textum proprie prout loquitur, ut scilicet Presbyteri Parochiales conveniant pro omnibus poenitentis recurrere ad Episcopum: nam cum ei subiani immediate, non possunt ad alio, quam ab ipso absolvi, vel ab Archiepiscopo, tunc Ecclesia Cathedralis, qui in hoc est Vicarius Episcopi, ut est textus in cap. Officium, supra de offi. Archiepiscopi, de quo plerumque per Host. in c. Summa de penit. & remiss. 5. Cai. in iustitiam, vss. Cai. presbyter parochialis. Qui tamen hoc limitat, nisi Parochus sit alicui in iurisdictione, & sequitur Felin. hic no. 2. vss. Concilium Tridentinum c. 15. sess. 24. Extravag. 1. de electione, de heret. & quod incipit in c. Omnia, infra de penit. & remiss.

28 **U**ndecimum ius episcopale est collatio omnium sacerdotum, id est christianitas, & ordinatio cap. Quanto, supra de consecr. cap. no. 5. ver. Quodam, de fact. Vnde Concilium Florentinum in expressis de Eugenii IV. 5. Statutum sacrosanctum, c. 2. sectionum. Item consecratio Ecclesiarum, abbasatum, virginum, & consilium, de quibus in c. Quareni, de heret. 58. dist.

29 **D**uo decimum ius episcopale est Synodus, ad quam tenentur accedere ex eo ipso, qui alio casu excommunicati in iure debent. Concilium Tridentinum in c. 2. sess. 24. Dixit in c. super hi, n. 9. infra de maior. & ord.

30 **D**ecimum tertium episcopale ius est Synodus, seu Cathedralium, de quo infra in glo. Duo solidos.

31 **D**ecimum quartum est quarta decimatio, scilicet Episcopus de iure communi fundatam habet intentionem super iure exigendi quartam decimam totius episcopatus, ut hic & in cap. Quoniam, infra de decim. & c. de iure, non tamen omnium fere Doctorum, ut deducunt Dominici de Rota dist. 91. num. 5. part. 2. dist. 1. Dixi in cap. Cum iuris, de decim. 23. de decim. non tamen similes intentionem contra Parochianos, sed contra Parochos, ut scripsi plene in d. cap. Quoniam, num. 23.

32 **D**ecimum quintum ius episcopale est quarta mortuorum, quae scilicet debetur Episcopo ex legato piis, & appellatur mortuorum, quia in morte relinquunt, secundum glo. hic in ver. Mortuorum, & hinc, numer. 26. & alius appellatur quarta, seu portio canonica, de qua in cap. Orem, & cap. de app. infra, de testam.

33 **H**ic debetur Episcopo non iure consuetudinario, ut hic putavit Innocent. num. 4. sed iure communi, cum inter iura Episcopalia hic connumeratur, secundum glo. proximae citatae, Butr. num. 47. & communiter Doctores. Quorum sententiam non obstat probavit Tridentina Synodus sess. 24. cap. 3. in illis verbis, prout id quod ex relictis piis iure debetur. Unde cum fundatum Episcopus quaesierit ius visum solutio, qua est legata piis Ecclesiis, seu Capellis, restitue debetur quarta Canonica portio Episcopo, licet

servanda quando Ecclesia, vel Capella ipsa heredes inhiat, de 31. Augusti 1606. S. Congregatio censur debet etiam cum Ecclesia est heres esse infirma. Quod sententia Lopus de Canon. portio cap. 2. n. 22. & Petr. de C. h. d. eod. tract. cap. 2. n. 12. Fateor tamen super quota standum esse consuetudini, quia aliquando est quarta, & aliquando medietas, cap. 1. & 2. c. Cartificari, de sepulch. Butr. hic n. 5. Unde alius responsum est potuisse Episcopum iuxta consuetudinem exigere trigessimam ex relictis piis ratione visitationis testamentorum, si in testamentis nullum esset reliquum piis.

34 **D**ecimum sextum ius Episcopale est annua visitatio, & sic Episcopus semel tantum in anno potest Ecclesiam sui diocesis visitare, ut hic tenet glo. in ver. Annua, canon. dat. c. Decretum, c. Episcopi, & c. Placuit, 10. quest. 1. & c. 1. Mantum, ubi glo. ultim. & DD. supra de offi. Archiepiscopi, Concilium Tridentinum c. 3. sess. 24. Verum tamen si necessitas postulerit, etiam pluries in anno visitare poterit cap. Regenda, 10. quest. 1. cap. Visitandi, & cap. Non semel, 18. quest. 2. & ita intelligi debet quod alibi dicitur bis in anno, ut in cap. Cum venerit abbi, infra de censu, id est si toties opus fuerit, ut declarat glo. praedictae Butr. hic n. 48.

35 **A**n autem Episcopus teneatur suam visitationem concludere intra certum, & determinatum tempus iuxta latitudinem sui diocesis: S. Congregatio Concilii ab Episcopo Altoriceni. consultata censur Concilium nullum tempus praefixisse, sed reliquisse arbitrio Episcopi, quod tamen debet esse moderatum, & discretum. Item consultata an Episcopus possit interpolare temporibus prosequi visitationem. Respondit debere Episcopum visitationem incontinenter prosequi, nec ad extraneos casus divertere, sed quamprimum, iusto impedimento cessante, ut periciatur incumbere Rursus oratione dubitatione an Episcopus visitans possit tanquam suspectus revocari: Sac. Congregatio censuit non posse, nec cum generali visitationem aggregari, nec cum speciale de se erigit, si modo sine strepitu, & figura iudicii procedens, poenas non imponat delictorum ordinarias, sed eas tantum, quae motum correctionem respiciunt, & moderatam corrigendo non excedat, per doctorem Arclud in c. Quia plerumque, de offi. Ordin. lib. 6.

36 **P**orro de visitatione egerunt copiosissime Jo. Franciscus de Pavina Rota Auditor in suo tractatu de visitationibus inter tractatus communes tom. 2. fol. 113. ante fol. 178. & Marian. Socini in Opusculo de visitationibus 13. libelles distincto quem habes in 2. vss. super Decretal. pag. 226. omittis recentioribus. Tu vero quanta in visitationis latitudo, & quam multa oportet Visitatorem inquirere, & scrutari, ut numeris suo satisfiat, aspice quasi in tabula, & sub compendio ex typo visitationis ecclesiasticae, quem in calce huius cap. inferendum duxi ad communem utilitatem.

37 **D**ecimum septimum, Episcopale ius est procuratio, de qua scripsi latissime in cap. Venerabili, infra de censu, sic recurre.

38 **D**ecim octavum, & ultimum ius Episcopale est Charitativum subsidium, seu moderatum auxilium ab Episcopo ex necessitate causa

postulandum, ut hic in fin. & in cap. Apostolus, infra de censu. veluti Episcopo parati in tenuis, & pro alieno gravatis aut Episcopo eorum iura ad generale Concilium, ad iur. in 2. part. vel Imperatorem pro communibus negotiis, vel quibuslibet, ut hic per Host. in c. 16. Anchar. n. 4. & Abb. n. 2. vss. ultimum. Quo fit ut charitativum subsidium licet cum charitate petatur, tamen non sit liberalitas, quia in necessitatibus nemo charitativus est, ut inquit Bald. hic. 10. Quia autem verborum formula cum charitate a subsidio sic postulatandum, pulchre hic docet Host. n. 17. & an Reges possint eiusmodi subsidia imponere, vide hic per Bald. in ult. quest. & per Butr. in cap. Perren, n. 6. vss. de immuni. ecclesiast. De charitativo subsidio egregium tractatum scripsit Barthol. Bellenem. Rota Auditor, & Remigius de Goumarter tract. comm. tom. 1. 5. part. 2. fol. 169.

39 **I**ngiolla prima cum quaeritur an Actio teneatur petitionem suam in libello declarare, seu specificare diligente triplicem petitionem, ut hic magis auctor per Innoc. n. 5. Quod enim est petitio universalis, videlicet cum petitur universum ius, exemplum in petitione hereditatis, & in iudicio familiae ercto, in quibus venit universum ius ordinis. Quod cum est petitio generalis, quae scilicet in iudicio multa capitula, ut actio pro socio, vel iure, seu negotiorum gestorum. Quaedam est petitio singularis, copus significatio sumit ut ex i. utique, sic cum scriptura secundum Bald. hic. 7. ver. de iur. in dicitur, ut rei vindicatio, hypotheca, & consilium, de quibus omnibus notatur in l. 1. ff. De eod. & in cap. 2. infra de libell. ubi, in c. etiam igitur universali, vel generali non est opus in singularia capitula specificari, sed tunc est causam exprimere. Unde live petitio iuris Episcopalis sit universalis, ut tenet glo. notata & Bald. n. 7. live sit generalis, eo quod non complectatur universum ius ecclesiae, sed tantum iura Episcopalia hic enumerata, ut tenet Innocent. tamen in illud procedit libellus, in quo Episcopus petit sibi adjudicari totum ius Episcopale secundum Innoc. cum quo Hostien. Ioan. And. Butr. Anchar. Abb. & alii tenent nec de quamvis Butr. dicat Actorem teneri singula haec iura specificare, licet hoc postulat per istum textum: Hoc tamen verum non est secundum Abb. n. 4. quia cum iura episcopalia sint in iure expressa, sunt certa, & clara, nec tenentur

40 **Q**uis exprimere quae a iure specificantur. Nec obstat textus hic, quoniam iste Episcopus quod dicitur has Capellas vexabat, nec erat contentus iuribus episcopalibus, ut dicitur in littera merito Abbas petit ut iura episcopalia exprimeret, quia multa poterant illi competere, ex consuetudine, quo casu, & causa est a doris specificatio, & probatio, secundum Innocent. & omnes. In petitione autem, cum singularium, quae debeant specificari, dicitur pene notatur in dicto cap. 2. infra de libell. ubi.

41 **I**n giolla, duo solidos, Nota primò differrentiam inter monasteria, & eorum Capellas: nam monasteria ad Cathedralium non tenentur, Capellae vero hoc nomine tenentur solvere duo solidos, ut hic, & c. in ver. satura, 10. quest. 3. Ratio differrentiae est,

42 **I**n giolla, duo solidos, Nota primò differrentiam inter monasteria, & eorum Capellas: nam monasteria ad Cathedralium non tenentur, Capellae vero hoc nomine tenentur solvere duo solidos, ut hic, & c. in ver. satura, 10. quest. 3. Ratio differrentiae est,

est, quia monasteria exempta sunt a lege diocesis, ut ibi, & in c. pro salute, 157. 1. & c. Quamvis, 78. 9. 2. sed eorum Capella locus, in c. ult. & c. quibus in fine de Capella Monach. & c. de Monachio, de praeb. & c. notat glof. in d. c. Inter cetera, 44 in res. saluacione, & Hofl. in c. 12. Secundo nota hoc ius Episcopale quandoque appellari Cathedraliticum, quia solvitur pro honore Cathedralis, cui praesertim Episcopus placuit, 10. 9. 3. Quandoque Synodaticum, quia solvitur in synodo, c. Olim, in fine de censu, Innoc. in c. 3. in ver. Synodatici, Abb. in c. 7. in fine de primatu, n. 4. vers. Sed quamquam, lib. 2. Dixi in c. 1. in fine de titu. & c. 1. hinc collige denominationem sumi quandoque a causa, quandoque a loco, ut hic per Butt. in c. 2. concordat textus in l. duo pluribus, in fine ff. De iudi. & in c. 1. Tertio nota duo solidos pro Cathedralitico solvendos esse iuxta auctoritatem illius monetar, quae antiquitus ab imo solviconfuevit. nisi circa solutionem minoris vel majoris monetar, quae modo est in usu, sit praescriptum, ut in d. c. Olim, de censu. & cum glossa transiunt hic Hofl. in c. 12. in fine Jo. And. in c. 39. Butt. in c. 43. & Abb. in c. 6. Nomine autem solidi intelligitur aureus, ut notat glof. 1. in cap. 1. 10. 9. 3. nam & lex civilis pro solido aureo intelligitur, & antiquitus septuaginta duo solidi unam libram auri constituebant, ut l. Quarta senarius, & ibi glof. ult. & Barr. c. De sac. cap. & Anchar. l. 10. Unde ad illam estimationem solvendi essent, nisi obstatet consuetudo. Hodie vero nonaginta sex auri constitunt unam libram, ut per Abb. d. n. 6. Quod latius profertur hic Felin. multos cumulas n. 2. vers. Dum Abbas tantum, & de varia solidorum, & aureorum estimatione vide Covart. de riar. res. cap. 10. n. 3.

Quarto, An Concilium Tridentinum, sess. 24. c. 3. prohibens quidquam exigi ex causa procuracionis pro visitatione etiam testamentorum ad pios usus, praeter id, quod ex relictis pia iure debetur, & alio quovis nomine, exceptis virtualibus censetur solum de Cathedralitico. Videtur negativè respondendum.

Primo quia cum de iure communi episcopis Cathedraliticum debeatur, & inter episcopalia iura connumeretur, in hic patet, & sic ad privilegium, ut in totum praeteribi non valeat, secundum Archid. & Joan. Andr. in c. 1. de praeb. lib. 6. Abb. in c. Cum venerabilis n. 3. de censu, & conf. 99. Videtur primo, in fine lib. 1. & d. d. conf. 7. n. 4. vers. Sed quamquam, lib. 4. ubi testatur hanc esse communem opinionem; & in eo frequenter parva non modica redditum episcopalis mensae dicatur consistere, non est verum simile sublatum fuisse ius tam insignis sine nota, & mentione specialis, & ad l. item apud Laborem, §. Hoc edictum, ff. De iur. de quo est textus expressus in c. Pastoralis de donat. ubi deciditur Cathedraliticum non comprehendendi in dispositione generali, nisi de eo fiat expressa mentio, & ibi hoc notat glof. in ver. Cathedraliticum, Joan. Andr. & ceteri Hofl. in summa in fine de off. Ordin. §. Quae pertinet, vers. Et nota, Henric. Boic. de synod. Episc. par. 3. n. 83. Card. in c. Cum venerabilis in 3. quibus etiam Abb. n. 3. de censu, ff. Et confirmatur, quia Cathedraliticum indultum fuit ex Concilio Bracharensi II. cap. 2. ut refertur in c. Placuit, 10. 9. 3. Unde multo minus censeri debet illi derogatum fuisse abique speciali men-

tionem, c. 2. parte de Capell. Monach. c. Tam, 17. de rat. & qual. de c. dicitur, ubi Felin. n. 2. vers. Sed nota, de res. Quarevis enim secunda constitutio Concilii tollit primam contrariam etiam Concilio specialiter non deroget, secundum glof. Archid. Joan. Monach. Joan. Andr. & aliorum, c. 1. de consuet. lib. 6. tamen requiritur ut secunda Constitutio statuat expresse contrarium episc. quod dispositum in prima; neque enim decretis in Concilio tanta cum deliberatione, & solemnitate editis praesumitur fuisse derogatum sub tali taciturnitate, ut bene per Oldi. conf. 326. Quod articulo n. 1.

Secundo quia Concilium prohibet exactio- nes causa procuracionis pro visitatione; ergo non tenetur prohibere Cathedraliticum, quod neque exigitur causa procuracionis, neque pro visitatione, Tum quia titulo valido, & a procuracione diverso exigitur, ut constat ex hoc cap. Est enim census duorum solidorum, qui solvitur ecclesiae Cathedrali in signum subiectionis, & honorem Cathedralis, d. c. Placuit, c. illud, & c. fin. 10. 9. 3. Abb. in c. Pastoralis n. 7. in glof. in ver. Praeter Cathedraliticum, de donat. Tum quia non exigitur in visitatione, sed in Synodo, c. Olim infra de censu. & ex sententia sacrae Congregationis Concilii, dixi in cap. Venerabilis, n. 16. cod. in. pro opte ea enim appellatur etiam synodaticum, ut hic patet, & tetigit supra, n. 44. vel quia datur pro Synodo, quam Episcopus celebrare debet singulis annis, secundum Gemini. conf. 87. Super prima dicitur, n. 6. vers. Sed Cathedraliticum a visitatione, quia visitatio est de lege jurisdictionis, Cathedraliticum vero de lege diocelana, plos. in c. Dilectus in ver. de lege jurisdictionis, & ibi Hofl. n. 6. Abb. n. 4. & communiter Doctores infra, & c. Unde ex prohibitione inius, tamquam ex diversis non potest inferri ad probationem alterius ad l. Papianus ex his, ff. De minor. cum vng. & cum differenter, diversis locis & temporibus exigitur, non potest applicari ad causam visitationis, quae habet tempus & loca particularia & praecisa: illius enim non debet tribui non proportionata causa, quae limitata limitatum producit effectum, l. in agris, ff. De acquir. rer. domin. l. Quod dicitur, ubi glof. de praeb.

Tertio quia illa verba Concilii Tridentini, vel alia quovis nomine, videntur referri potius ad exceptionem, quam ad regulam negativam in d. c. postquam sicut sensus, Episcopus nihil exigat pro visitatione etiam testamentorum praeter id, quod debetur ex relictis piis, vel alio quovis nomine & cetera Cathedraliticum expresse sub illis verbis praeservetur, Quae interpretatio rationalis videtur, cum non sit facienda relatio ad praecedentia, quando induceretur correctio iuris communis, sicut in hoc casu, ut per Alex. conf. 328. Quod concurrens, n. 6. vol. 1. & quia cum prohibuisset Concilium quidquam exigi pro visitatione etiam testamentorum ad pias causas, quae cadunt sub visitatione, ut videat episcopus a executioni mandentur iuxta testatorum voluntatem Bald. in l. Signa ad declinandam, §. In omnibus, in 19. c. de Episc. & Cler. Et posset dubitari, quia sub hac generalitate verborum sublata esset quarta Canonica Episcopo debita iuxta textum hic, & c. Officiis, infra de testam. Idcirco eam excepit sub illis verbis praeter id quod ex relictis

piis iure debetur. Ne occasione huius exceptionis moler quis opinari sublatum esse quod alio nomine legitime deberetur, alicuius verbi, alio quovis nomine. Quibus verbis omnia iura legitime Episcopi competentia praeservantur. Quare quia etiam illa verba, vel alia quovis nomine, continentur ad prohibitionem, in ut sententia, non possunt exigi quidquam pro visitatione testamentorum, vel alio quovis nomine; tamen utcumque generalia sunt, etiam debent ad causam expressam, de sic ad visitationem, l. de de certa re, ubi glof. in 2. notat. c. De testam. atque in non comprehendunt Cathedraliticum, quod non debetur ex causa visitationis, ut ostentum est supra.

Praeterea candidatio illa alio sit repetitiva limitum etiam ad iura dicitur universalis, sicut est adiuncta in d. c. 3. ibi alio quovis, & c. ut probat textus in l. si fuerit, infra glof. in ver. Ad illa per c. De ser. fugit. Roman. in consil. 92. Indubitatione, n. 2. & l. si in l. Quaeque, n. 3. c. Qui aditur, & propterea intelligendum, alio quovis similitudine, non de Cathedralitico, quod praefertur diversum est visitatione, Generalitas enim ultimorum verborum coarctari, & limitari debet a specie praecedenti, nec ultra eam evagari, Oldrad. com. l. Quidam, paterfamilias, n. 1.

Quarto validum est argumentum de pacto ad legem, l. Non impeditur, ubi Doctores, ff. De pact. Sed in generali remissione, seu donatione, quam alicui faceret Episcopus, non comprehenditur Cathedraliticum, d. c. Pastoralis de donat. Franc. post Joan. Andr. in c. 1. de praeb. lib. 6. super glof. in ver. Contra, ergo nec in verbis d. c. 3. generalibus dicendum est esse comprehensum.

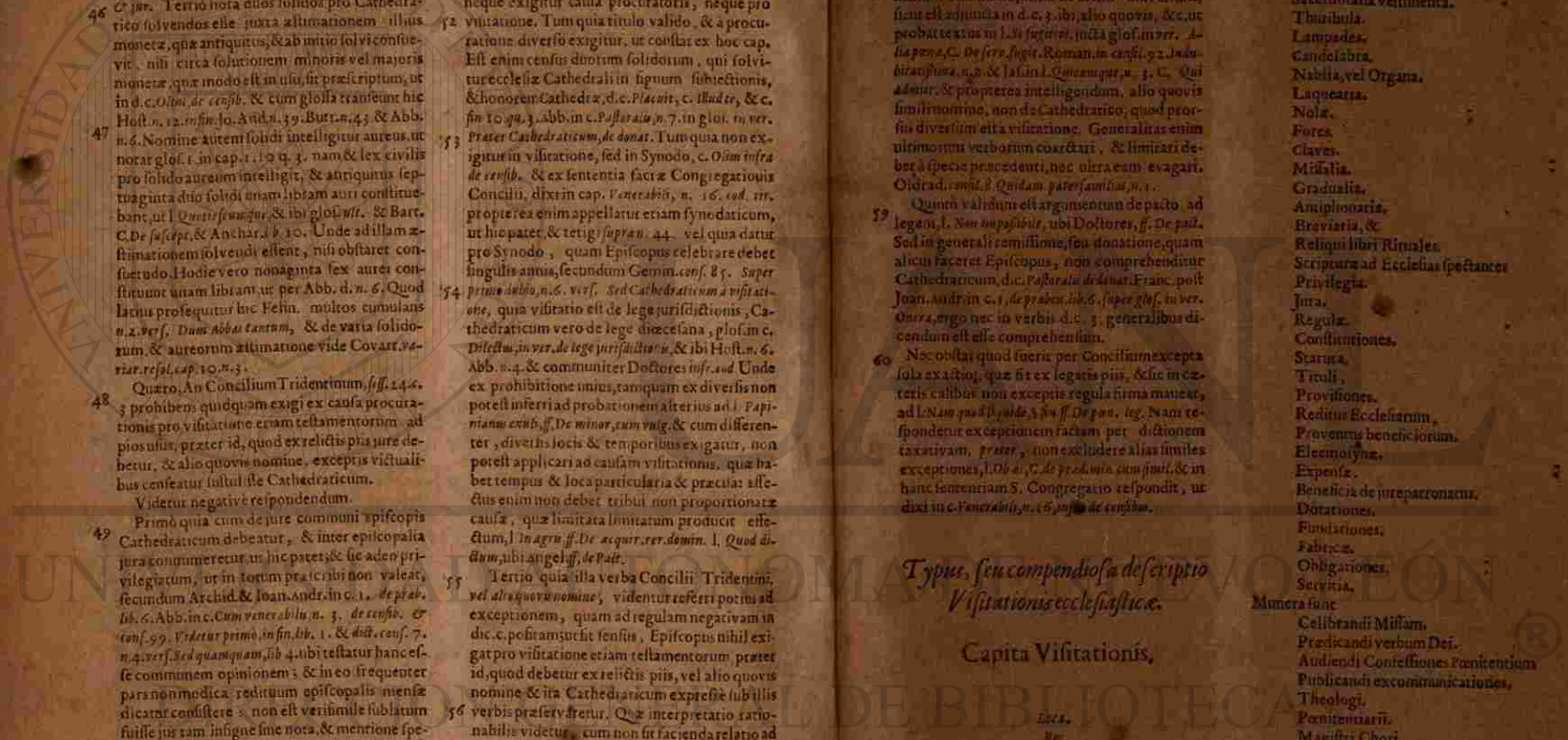
Nec obstat quod fuerit per Concilium excepta sola exactio, quae sit ex legatis piis, & sic in ceteris casibus non exceptis regula firma maneat, ad l. Nam pro illis, de 3. ff. De pen. leg. Nam respondendum est exceptionem faciam per dictionem taxativam, praeter, non excludere alias similes exceptiones, l. de al. c. de praedicta cum simi. & in hanc sententiam S. Congregatio respondit, ut dixi in c. Venerabilis, n. 16. supra de censu.

Typus, seu compendiosa descriptio Visitacionis ecclesiasticae.

Capita Visitacionis,

- Loca sunt
- Ecclesia Cathedralis,
- ecclesiae Collegiatae,
- Ecclesiae Parochiales, vel Curiae,
- Ecclesiae simpliciter,
- Oratoria,
- Altaria,
- Sacraria,
- Chori,
- Cimiteria,
- Personae sunt
- Ecclesia Cathedralis,
- ecclesiae Collegiatae,
- Ecclesiae Parochiales, vel Curiae,
- Oratoria,
- Altaria,
- Sacraria,
- Chori,
- Cimiteria,

- Monasteria,
- Hospitalia,
- Monti Fiscalis,
- Confraternitates,
- Loca pia omnia,
- Res sunt
- Sacrosancta Eucharistiae Sacramentum,
- Fons Baptismalis,
- Fons aquae Benedictae,
- Crucis,
- Calices,
- Paras,
- Vasa sacra,
- Corporalia,
- Purificatoria,
- Mapae,
- Sacrae dotalia vestimenta,
- Thuribula,
- Lampades,
- Candelabra,
- Nablia, vel Organa,
- Laquearia,
- Nole,
- Fores,
- Claves,
- Midalia,
- Gradualia,
- Amplonacia,
- Breviaria, &
- Reliquii libri Ritualis,
- Scripturae ad Ecclesias spectantes,
- Privilegia,
- Jura,
- Regulae,
- Constitutiones,
- Statuta,
- Tituli,
- Provisiones,
- Reditus Ecclesiarum,
- Proventus beneficiorum,
- Elemosinae,
- Expenses,
- Beneficia de iure patronatus,
- Dotaciones,
- Fundaciones,
- Fabrice,
- Obligaciones,
- Servitia,
- Munera sunt
- Cellibrandi Missam,
- Praedicandi verbum Dei,
- Audiendi Confessiones Penitentium,
- Publicandi excommunicationes,
- Theologi,
- Penitentiarum,
- Magistri Chori,
- Magistri Ceremoniarum,
- Fundatores,
- Sacerdotes,
- Theologus,
- Archivarius, vel Conservatoris scriptura-
- rum
- Procuratoris Capituli,
- Capellanorum,
- Magistri alicuius,
- Fiscalis, &
- Castrois, & carcerum,
- Personae sunt
- S,
- Vica-

Vicarii Episcopi cum sua Curia.

Dignitates ecclesiasticæ.
Causæ.
Presbyteri.
Diaconi.
Subdiaconi.
Clerici quique suo ordine.
Parochi vel Curati.
Monachi, ac Religiosi.
Mortuæ.
Confratres.
Populus.

Quoad Loca

Urbana.
Suburbana.
Ruralia.
Silvestria.

Scrutanda sunt

Penitentia.
Species, vel forma.
Situs.
Dispositio.
Ornatus.

Siquid

Non firmum.
Non constitutum.
Imperfectum.
Indecorum.
Immundum.
Aransosum.
Hians.
Male ritum.
Vexatum.
Pollutum.
Violatum.

Quoad res fructuanda

Neglecta.
Indignitas.
Deformitas.
Pardot.
Caries.

Defecationes.
Lacerationes.
Distractiones.

Consumptiones, ac denique portentes,
si que erunt, beneficiorum, ac rerum
sacrarum

Venditiones.
Emptiones.
Alienationes.
Permutationes.
Inruptiones.
Usurpationes.
Confidentia.

Quoad munera exquirenda,

Officia.
Divina.
Humana.
Modica.
Utrum
Vigant.
Languent.
Coluntur.
Negligantur.
Serventur.
Pretermittantur.

Diligentia & officium viri
Qui

Qua fide,
Qua pietate,
Qua prudentia,
Qua diligentia,
Qua religione.

Officia

Pelliantur,
Deserant.
Suscipiant.
Frastent.
Perfolvant.

Inofficiosi autem, & indulgentes, qui officia

Recusent,
Fugiant,
Intermittant,
Deserant.

Ut illi pro meritis laudentur,
Hi corripiantur.

Quoad personas exquirendam

De Vicariis sit
Virtute potens,
Corripit iniquos,
Consultatur pulcherrime,
Unicuique reddat ius,
An alieni interat injuriam.

De Dignitatibus, & Canoniciis

An in promovendis clericis ad sacros
ordines avertat aliquem favore,
Precio,
Peece.

An assilant Episcopo, illique, ut par est
obediant.

An inter se ordinem, pacem, & charita-
tem servant.

An in dicendis sententiis pro rebus pu-
blicis in Capitulo à veritate, & ius-
titiâ declinent.

An Canonice, & secundum regulam vi-
vant.

Et generaliter de Sacerdotibus omnibus, an ha-
beant

Doctrinam sanam,
Probatos mores,
Verba pudicæ,
Testimonium bonum ab iis, qui foris
sunt.

An habeant Psalmos, & sacris lectio-
nibus.

An inveniatur viscera misericordie, &
pietatis.

De Parochis

An sepe offerant Hostias pro delictis po-
puli.

An solliciti sint, ne quis sua ipsorum cul-
pa de Ecclesia peccet.

An sint sine crimine, & irreprehensibi-
les.

An dona Dei dent gratis, qua gratis ac-
ceperunt.

De Diaconis, Subdiaconis universisque singu-
lorum ordinum Clericis.

An habeant literas suarum ordinatio-
num.

An sint devoti, idque
Domini &
Foris.

An assidui sint in divinis Officiis,
An reverentur Sacerdotes, & omnes

Di-

Dignitates,

An sint benevolæ,
Omnipotentes,
Faciles,
Bene sentientes,
Honore invicem privventes

Sive potius,

Duri,
Rigidi,
Indociles,
Inhospitales,
Inofficiosi,
Inurbani,
Inhumani.

Monachi, & Religiosi, tamen si Apostolicis pri-
vilegiis ab Episcopi jurisdictione sint ex-
empti, poterunt tamen qua par est chari-
tate in Domino admoneri ut sint,

Pauperes spiritibus, & non elati,
Mites animo, & mansueti, non iracundi,
Diligentes, sed non curiosi,
Religiosi, sed non superstitiosi,
Pacenci pro suis, & nullo pacto contentio-
si, ita ut populus boni exempli ac-
cipiat, & propter eorum lau-
dem glorificetur, non blasphemetur
nomen Dei.

De Sanctimonialibus,

Ut sint simplices corde, ore, & opere,
Ut nihil sit in eis fictum, vel fucatum,
Ut orationibus vacent,
Ut colloquia exterorum vitent,
Ut virginitatem, & humilitatem perpé-
tuo colant,
Ut in communis vivant,

De Confratribus,

An sint inter eos iis, & contentio,
An conventicula faciant, & dissidia ex-
citant adversus Religiones, & Presby-
teros,
An vacent conversationibus,
An Parochis obediant,
An constitutiones Canonicas habeant, &
illas observent.

De populo,

Gubernator admonendus
Ut non accipiat munera,
Ut defendat viduas,
Ut introeat ad eum clamor pauperum,
Ut non inferat falcem in mellem alie-
nam,
Ut discernat inter sanctum, & prophana.

Senes & juvenes ut sint,

Illi sobrii,
Pudici, & tam animo, quam capiti cani,
Hi doctes & obedientes, ac nullis pa-
rentes laboribus.

Viri,

Ut quisque possideat vas suum in sancti-
ficatione, & honore.

Uxores,

Ut timeant, ac diligant viros suos.
Patres & filios,
Ut hi obediant parentibus,
Illi sua ipsorum bona non prodige
fundant, & filios non provocent ad
iracundiam.

Uxores,

Ut timeant, ac diligant viros suos.
Patres & filios,
Ut hi obediant parentibus,
Illi sua ipsorum bona non prodige
fundant, & filios non provocent ad
iracundiam.

Uxores,

Ut timeant, ac diligant viros suos.
Patres & filios,
Ut hi obediant parentibus,
Illi sua ipsorum bona non prodige
fundant, & filios non provocent ad
iracundiam.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Domini,

Ut remittant servis minas, & onera,
Et illos mercede sua nulla ratione de-
fraudent.

Servi,

Ut dominis non solum bonis, & mode-
stis, sed etiam dyabolis in omni rati-
one subditi sint.

Divites,

Ut illi faciant sibi amicos de Mammona
iniquitatis,
Hi confidant repositum sibi esse thesau-
rum in caelis.

Vidua,

Ut dum desolata se putant, non contri-
stentur, sed delectentur in Domino.

Docti,

Ut errent in omnibus doctrinam suam
exemplo inculpata vita.

Idiotæ

Ut amplectantur supereminentem
Scientiarum charitatem,
Denique omnes Christi fideles,
Ut potestatem ecclesiæ, ac Sedis Aposto-
licæ

In primis reverentur,
Timeant gladium excommunicationis,
excommunicatos vitent,
Ablata restituant,

Se morituros credant, ac sepe recogitent,
Abstinant a fenore, & usuria.
Sacerdotibus, & Religiosis obedientiam
ac reverentiam prestent,

Verbum Dei libenter audiant,
Missas frequentent,
Dies festos custodiant,
Decimas rite solvant,

Penis sibi in foro penitentæ sibi injun-
ctis diligenter cum fiducia remissionis
peccatorum suorum quoad possunt
satisfaciant.

Tandem ut
Deum timeant, &
Mandata ejus observent, sicque
Unanimes in fide,

Fraternitatis amatores,
Misericordes,
Modesti,
Humiles,

Non reddentes alieni malum pro malo,
neque maledictum pro maledicto,
Alter alterius onera portantes, ut adim-
pleant legem Christi,
Quibus habetur, perficitur, absolutus
materia, forma, finis visitationis,

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Iuxta.

SUMMARIUM.

- 1. **V**isitans Episcopus Monasterium non introducat seculares, sed duos, vel tres Canonicos suos cum aliquot Religiosis.
- 2. **V**isitare potest Episcopus de iure communi Monasteria Regularium, sicut Ecclesia secularis.
- 3. **D**issolutivus materia generatur ex introductione Clericorum secularium intra claustra Monasterii.
- 4. **I**n visitatione an Episcopus possit secum ducere Clericos seculares.
- 5. **I**n visitatione laici non sunt admittendi.
- 6. **N**ec advocati.
- 7. **V**isitor inquirat de his, qui secreto denunciantur.
- 8. **E**xceptio, qua non est de regula, sibi derogatoria.
- 9. **D**eclarat regulam de materia exceptionis esse intelligendam.
- 10. **I**n visitatione Capituli Cathedralis precipue Regularis Episcopus potest secum habere tres Clericos, quorum unus sit Religiosus, item Notarium, qui sit clericus, & n. 27.
- 11. **A**rchiepiscopus in visitatione potest sui operarii Canonicos Ecclesie sue.
- 12. **E**t quid in Episcopo, & n. 25.
- 13. **V**isitor potest maiorem numerum personarum adhibere dum ad locum visitationis accedit, quam in actu ipsius visitationis.
- 14. **I**n visitatione potest Episcopus secum ducere aliquot Religiosos, si ita expedire iudicaverit.
- 15. **I**n visitatione Monasterium servari debet Clem. Attendentes, de stat. monach. in visitatione Capituli Cathedralis extravag. Debent, de officio. Ordinar. in alia visitationibus hoc c. Ut iuxta & 33.
- 16. **V**isitatores Monasterii Monasterium quot, & quales personae possint secum introducere.
- 17. **D**ifferencia sex quoad numerum, & qualitatem personarum, quas Episcopus potest secum ducere in visitatione Monasterium, & alia visitationibus.
- 18. **N**otarii duo adhiberi possunt in visitatione semiliterarum.
- 19. **E**t quid in alia visitationibus.
- 20. **C**anonici in visitatione adesse debent in habitu, cum quo intrant Chorum, cum cappa, & superpelliculo.
- 21. **E**ccllesia tam Cathedralis, quam inferior potest dici Ecclesia ipsius Episcopi.
- 22. **I**n visitatione Monasterii Monasterium Episcopus potest secum ducere Clericos seculares.
- 23. **E**t quid de laico.
- 24. **E**t quid de Religioso, & n. 35.
- 25. **I**n visitatione Episcopus potest de Religiosis, & Clericis secularibus cor secum ducere, quot expedire iudicaverit.
- 26. **V**isitor Monasterium Monasterium si introducat ultra duo personam a iure proscrip. an Monasteria possint propria auctoritate omnes eicere, an

- 27. **V**eritas tantum, qua sunt ultra numerum.
- 28. **E**t in separabilibus intelligitur non respectu iuris, sed respectu facti.
- 29. **M**onasterii Monasterium septa Prælati hodie ingredi non licet, nisi in casibus necessariis, & cum parvo, seniore, & rebus suis comitari.
- 30. **V**isitatores, qui intra septa Monasterii Monasterium introducunt ultra duo personam, incidant in poena Constitutionis Gregorij XIII.
- 31. **B**ulla Gregorij XIII. an restringat numerum personarum, quas Visitatores de iure possunt secum ducere intra claustra Monasterii Monasterium.
- 32. **P**anci quot dicantur.
- 33. **A**rbicrium requiritur ad iure.
- 34. **D**ecretum prohibens Regularibus accessum ad Monasteria Monasterium an deroget Constitutioni Gregorij XIII.
- 35. **P**rovisio generalis non extenditur ad ea, de quibus specialiter est provisum.
- 36. **V**isitor Episcopus Capitulum sua Cathedrali vigore Conclij Trident. sess. 6. cap. 4. an teneatur sibi adhibere aliquem ex Canonico, & n. 30.
- 38. **D**ispositio loquens de solo Episcopo non excludit Capitulum ratione conjunctionis.
- 39. **Q**uod procedit in materia, qua communitur explicatur.

VT JUXTA. Episcopus visitans Monasterium non introducat seculares, sed duos, vel tres Canonicos suos cum aliquot Religiosis. Hoc dicit: Et duo facit. Primo præmittit motivum prohibitionis. Secundo prohibet ibi, Firmiter.

Nota primo ibi, in Monasterio vestro visitationis officium exercent. Episcopus habere ius visitandi Monasteria Regularia, sicut ecclesia secularis. Abbas hic in 2. notab. hoc ius commune est, sed tantibus privilegiis, & iud. Conclij decretis, an, & quibus talibus Monasteria Religiosorum subliu visitationi Episcopi, plene notari in cap. Grave, an. 9. infra ad.

Secundo nota ibi, per quos: ex introductione clericorum secularium intra monasterii claustra dissolutionis materiam generari: nam de clericis secularibus intelligitur ore litera secundum communem intellectum, ut dicam in sequenti notab. Et est ratio, quia coherere, & conjungi non possunt quibus modis sunt diversa cap. In nova, 16. quod 7. glo. in Holsten. n. 1. & Butr. in 2. notab. in cap. 3. infra ad. glar. cap. Dudam. 18. quod 2. & cap. Quod senel. 19. quod 3.

Tertio nota ibi, seculares: Episcopus in visitatione non debere secum ducere seculares, ut in text.

Sed in dubium venit in hæc littera intelligatur de laicis, an verò etiam de clericis secularibus. Glossa prima ponit duos intellectus. Unus est, ut hæc prohibitio referatur ad meros laicos, quos de facto secum ducere Visitatores, & in hoc videntur residere glo. & Butr. n. 6. cum eum ponant ultimo loco: laici enim in talibus non sunt admittendi, quia nobis oppido sunt inveni, cap. Lascus, & cap. In 2. quod 7. & c. Clerici laici, de transmiss. Excessus, ibi. 6. Unde nec congruit in actu visitationis Advocatus

vis a dicitur, secundum Holt. in n. 1. cum quo transeunt in. And. 7. bella. n. 2. & Butr. in 1. Card. n. 1. & Imol. in 1. infra. nam Visitator secundum adinquirat de his qui secreto denunciantur, quos proinde secered sunt corrigenda, & perscrutari, & p. 1. Et secundum hanc historiam non est in illibitum Episcopo Monasterium visitationi ministerio clericorum secularium. Alter intellectus est, ut hæc prohibitio referatur ad clericos seculares: nam de laicis non erat dubium. Et hæc lectura sequitur Holt. n. 1. licet n. 2. prohibitioem restringat ad Clericos in habitu seculari incedentes, quod hic non probatur. Eundem intellectum approbat Abb. sub n. 2. in glo. & nulli magis placeat triplici consideratione Prima est, quia ver. Seculares, hic ponitur ad differentiam Religiosorum, de quibus paulo infra fit mentio. Unde ad non meros laicos, sed ad clericos seculares videtur. Ad hoc cap. Quod sunt, 2. quod 7. Secunda est, quia textus dicit: Nullus de cetero secularis. Dicitur autem, nullus, cum sit universalis negativa, excludit seculares omnes sine laicos, sive clericos, cap. Nullus, cum ibi notat per Holt. in princip. infra de for. comper. & ponderat Holt. ibi d. n. 3. Ultima consideratio est, quia exceptio, que in textu sublequitur ibi, nisi duos, vel tres de Canonico: 3. ostendit prius actum fuisse de clericis, non autem de laicis: aliquid exceptio illa non esset de regula, & esset derogatoria. Secunda nota ibi, de his qui secreto denunciantur, & n. 27. Paul. de Cast. conf. 7. in p. per plures n. 1. ibi. 1. Exceptio ergo de Canonico, qui clerici seculares sunt, declarat regulam de materia exceptionis esse intelligendam, & sic de clericis secularibus, ut notat Bald. conf. 402. super facta, n. 2. ver. Secundo queritur, ibi. 5. & ita sensus Decretalis est, archiepiscopus in visitatione Monasterii, nullis clericis secularibus secum ducat, exceptis duobus, vel tribus Canonico. Non obstat extravag. Bonifacii VIII. que incipit Debeat, de offi. Ordin. ubi caveatur, Episcopus visitans possit secum habere tres clericos, quorum unus sit Religiosus, & Notarium, qui ut clericus quoniam ille textus loquitur in Episcopo visitante Capitulum suæ Cathedralis, que in casu illo Regularis erat, ut hic notat Joan. And. n. 6. Butr. nota 12. Cardin. n. 1. in 2. epist. Anchar. in 3. notab. Abb. n. 3. quod. Et habet vide, & Joanne Ananias eod. glo. in Clem. Attendentes in ver. Curator, de stat. Monach. In illis verò visitationibus servabatur hoc cap. ut notat glo. in prealleg. extravag. in ver. Religiosus.

conclia Holt. in n. 4. in ver. Episcopus, cui lib. scribitur Joan. And. in 2. notab. Bellam. in 2. notab. Butr. in 9. Cardin. n. 2. n. 7. epist. in 2. 7. & Abb. n. 2. ver. Officiis, contra text. quoniam membris possessionis tantum solentur.

Non obstat. Com. ipsius, infra de cessu. Quoniam ille text. loquitur de numero, quoniam Archiepiscopus vel Episcopus secum ducit, esse accedit ad locum visitandum, qui potest esse major, ut ibi dicitur: hic vero loquitur de numero eorum, qui Visitatores in Capitulum seu intra claustra introducantur, & in ista inquisitione adhibentur, ut observat Petr. de Anchar. in Clement. Astimiliter, numer. 5. de stat. Monach.

Quind nota ibi, Religiosis adjuvato: Episcopus in visitatione possit secum ducere aliquot Religiosos, si ita expedire iudicaverit.

Sed QUARTI UR. an dispositio lupus textus vendicat sibi locum in monasterio Monasterium.

Glossa Bernardi Joan. And. & DD. summanentes textum videntur eum intelligere generaliter, cum loquuntur de visitatione monasterii indefinite, nec expriment an Monachorum an regularium Monasterium. Sed contrarie dicitur, que se restringit ad Monachos, in monasterio vestro, iuncta inscriptione.

Tudicas in visitatione Monasterii visitandum non esse hæc decretalis, sed Clementi Attendentes, 3. ipsi autem Visitatores de stat. Monach. ut ibi notat glo. in preallegatis, Card. in 1. quod. & Vitalis. 2. Et hoc Joan. And. n. 6. Butr. n. 1. Cardin. n. 1. in 2. epist. Anchar. in 3. notab. Imol. n. 2. & perit Abb. nota 2. ver. Secundo queritur, dicens in monasterio visitandum esse quod si dicitur, in monasterio visitandum esse Clem. Attendentes ubi dicitur, ut Visitatores in Monasterio Monasterium contentum sit Notarium duobus, & Episcopus duobus sive Ecclesie, quatuorque visitans alios honellis, atque matris. Ex quo contra collige text. differentias quoad numerum, & qualitatem personarum, quos Episcopus secum ducit in visitatione monasterii Monasterium, & in alia visitationibus.

Prima differentia est, quia in visitatione Monasterii Episcopus debet esse contentus duobus Notariis, ut in Clem. Attendentes & c. non pluribus, quia negativè sumitur, ut ibi notat glo. in ver. Duos, Abb. n. 2. Cardin. & Vitalis. in 5. ipsi autem n. 1. quod non reperitur sive cautum in alia visitationibus, quoniam contrarium innuitur hic, quia universalis negativa, nihil excludit eorum Notarios, sive licet laici, sive clerici, ut dicit supra in 3. notab. numer. 7. ver. Secundo est. Et solum in visitatione Capituli Cathedralis Ecclesie precipue regularis tantum legitur de uno tantum Notario, qui sit clericus, & in extravag. Bonifacii. Debeat, de offi. Ordinari. & dicit supra n. 30.

Secunda differentia est, quia in alia visitationibus Episcopus potest secum ducere duos, vel tres Canonicos, ut hic, & solum admodum est supra in 4. notab. At in visitatione Monasterii duas personas Ecclesie suæ, & licet non plures,

12. Contra verò, id est, de jure communi, penas esse indistinctas applicandas locis p[ro]p[ri]is, scriperunt idem Hostiensis in cap. *rescriptum abbatum*, 2. *vers. Cavari tamen*, supra *volum.*, ubi dicit cavendum esse prelati ecclesiasticis, ut penas pecuniarias in p[ro]p[ri]is locis convertant, nec sibi imbuant, quia tunc vehementer praesumentur id facere non ad correctionem, sed ad quantum. Gemin. in cap. *si Campanus*, 4. *licet autem in 2. notab. de off. sic. Ordin. lib. 6. De can. r[ati]o. de p[ro]p[ri]etate secunda lectura, num. 66. Covarr. lib. 2. var. resolut. 6. 9. n[um]. 11. ubi ait esse quidem communem opinionem, ecclesiam, & prelatum hoc cessantur f[aci]sum habere, non tamen id esse ratum permissum ad explendum avaritiam Episcoporum, sed ut ea, que coram fisco fuerunt delata, in alius p[ro]p[ri]o erogentur.*

Pro quibus videtur textus in cap. *prebiteri*, de pen[is]. ubi compositionem prebiteri interfecti jubet pontifex pro dimidia parte in ecclesia utilitatem. pro altera in elemosinam erogari: atque ita ibi notat G[regorius] in verb. *prebiteri*, & post alios Petr. de Anch[ar]o, in 3. not. Quod multo magis procedit hoc casu, in quo Archiepiscopus potest alia ratione providere officiis suis, nempe ex redditibus admodum pinguis mentis Archiepiscopalis, prout tenetur de jure, atq. corp. *Cap. ab eunt de r[ati]o. & humil. Cleric. & incipit latus in dict. c. *prebiteri*, a num. 24. de pen[is].*

14. Porro idem Anch[ar]o. in dict. c. *prebiteri*, num. 4. sic distinguit. Aut juxta accusationem inducitur, & pena fisco applicatur, aut inducit actionem, & applicatur parti. Aut simpliciter loquitur, & censetur actionem inducere, & sequitur Sylvest. in *summa in verb. pena*, num. 26. Que tamen distinctio procedit de jure civili, non autem de jure Canonico, ut declarat Dec. in rubr. *de iudiciis ad n[um]. 68. in 3. l[ite]rat.*

17. Ceterum in hac opinione discrepantia admittant omnes, posse episcopum, si verb[is], & evidenter intelligat, in proprias necessitates hujusmodi penas a jure, vel constitutionibus prefinitas exponere, Hostiensis in c. *irrefragabili*, n[um]. 2. *vers. Cavari tamen*, ubi, *post f[aci]sum egeret*, supra eod. quoniam sequuntur Joan. Andr. num. 1. & *vers. dicit hic Hostiensis*. Jo. de Anan. num. 14. Abb. in 3. *Ceterum*, num. 1. & *Folin. ibid. num. 9. vers. Ita mirabiliter*, non dicit ita ibi omnes tenero, & hic notant Hostiensis. num. 3. *vers. Et idem dicit de Episcopo si egerit*, Joan. Andr. num. 7. *vers. Item si egerit*. Bux. num. 8. *post mediam*, *vers. Vel in suam utilitatem*, Anch[ar]o. num. 2. *vers. Nam abbat. Prap[ri]e*, post Gemin. in cap. *Quantum*, sub num. 8. *vers. Dicit tamen Hostiensis*, ubi dicitur, *Dixit in p[ro]p[ri]o criminali. Canon. c. 13. in 2. med. Covarr. var. resolut. lib. 2. cap. 9. vers. Quinrum*, Joan. Lap. in rubr. *de donat. inter virum & uxorem*, 5. 19. *col. ult. Jul. Clar. in p[ro]p[ri]o*, 3. in *quest. B. vers. in hac autem materia*. Sic etiam obligatus ad elemosinam nomine alterius potest eam facere sibi ip[s]i, si sit in necessitate evidenti, ut docet Divus Thomas in 4. *sentent. dist. 3. quest. 2. artic. 6. & in 2. quest. 18. artic. 7. ad fin. Abb. cons. 3. de *Arrogant. in fin. lib. 1. & alia Felin. relati in dict. 3. Ceterum*, sub num. 9. *vers. Limita dupliciter*,*

18. Rursus non obstat, quod dicta Constitutio fuerit observata per quadraginta annos, ideoque prescribitur confirmatio Apostolica, gl[os]sa. i. in cap. *Permittit de cons. Seraphin. de cons. 3. 6. n[um]. 1. Quoniam id forte potest procedere, si probatur scientia specifica, & patientia Papae, ut declarat Cardin. in p[ro]p[ri]o. Clement. 3. *Universitari*, num. 2. *vers. In melius*, & patet exemplo alienationis honorum ecclesie sine beneficio Apostolico, in quo cum sit necessaria scientia Pa-*

17. sicut potest eam applicare suis consanguineis, si indigeant, ut notat Imolin. c. 1. *na. 2. & 6. de co. habitat. Cleric. & milit. Et hanc sententiam probavit sacra Congregatio Concilii, que scripsit censuram Episcopum, si indigeat, posse pro se recipere eas tamen penas pecuniarias, que a sacra Congregatio, vel synodali statuta pro delictis ad certam quantitatem fuerint prefinitae: eas autem, que vel ab ejus arbitrio, vel per sententiam nullam precedente Canonum, vel statutorum Synodali determinatione imponuntur, nequam aliter, quam p[ro]p[ri]is locis, vel ubi applicat posse: verum penas Clericorum non reudentium, item concubinariarum, ac multas pecuniarias semper p[ro]p[ri]is locis esse applicandas, quemadmodum Tridentini Concilii decreta scribitur cautum est. Licet postea sacra Congregatio, ex illa veniat episcopos pauperes consilii facturos, si pro hujusmodi applicationibus sibi, vel suis officialibus faciendis, ad Sedem Apostolicam recurrant, ut dixi in *prebiteri*, num. 22. de pen[is].*

19. Ex his patet non licere Archiepiscopo hujusmodi penas Merino applicare: nam priorem Hostiensis sententiam, videlicet penas ex statuto impostas posse episcopum in propriis usibus convertere, iam rejecit S. Congregatio, nisi in casu indigentis: reditus autem Ecclesie Ulxibonem, dicuntur ascendere ad sexaginta millia aureorum.

Neque obstat, quod hoc casu Archiepiscopus applicet penas hujusmodi officiali Merino, qui nisi hoc lucro alliceretur, delicta Tabernaculorum impunita remanerent in diminutionem divini cultus, & contemptum auctoritatis Archiepiscopalis: nam respondetur, huic inconveniendi non esse obvianum per alius inconveniendi, c. *si autem*, & c. *Negum*, 2. *quest. 2. c. Non magis oportere*, & ibi gl[os]sa. in fine. Cleric. vel *Monach. & in p[ro]p[ri]o* respondit eadem Sacra Congregatio Concilii consultata ab Episcopo Montis Aemili: nam cum is petisset facultatem applicandi suis ministeris saltem dimidiam partem penarum hujusmodi, sicut fecerat ejus antecessores, nam p[ro]p[ri]a inopia ipse non posset salarium consuetare, eaque de causa vix reperiretur, qui operam suam ejus Curie prestare vellet: sacra Congregatio censuit hujusmodi ministros ea de causa nihil percipere debere, nec quidquam esse contra jus, quod aliquid percipi verat concedendum. Cui constat alia declaratio edita tempore Cardinalis Alexandrini, nam cum Episcopus Tudertinus quaesiverit, an Vicario episcopalis Curie ex penis, & multis aliis portio assignare posset pro quibus mercede, ut vigilantiis criminibus indagandis incumberet juxta antiquum ritum ipsius Curie, S. Congregatio censuit non posse.

20. Rursus non obstat, quod dicta Constitutio fuerit observata per quadraginta annos, ideoque prescribitur confirmatio Apostolica, gl[os]sa. i. in cap. *Permittit de cons. Seraphin. de cons. 3. 6. n[um]. 1. Quoniam id forte potest procedere, si probatur scientia specifica, & patientia Papae, ut declarat Cardin. in p[ro]p[ri]o. Clement. 3. *Universitari*, num. 2. *vers. In melius*, & patet exemplo alienationis honorum ecclesie sine beneficio Apostolico, in quo cum sit necessaria scientia Pa-*

pa.

17. illi non presumitur ex antiquitate temporis, ut plurimum probat Alex. cons. 3. *si tamen*, c. 8. *lib. 1. AEL. de off. 1. 1. 1. 7. Crasset. de arbit. temp. 3. part. in p[ro]p[ri]o*, in 1. 8.

22. Appellatio non tollit obiectum, quia ex sententia S. Congregationis pecuniariae erit sunt ab episcopo p[ro]p[ri]is locis applicanda, cantalia consuetudine non obstante.

23. Adverte tamen, quia pena violentiam dies fellos pro tertia parte debentur accitatorum, & pro quarta ex executionibus ex peculiari Constitutione. P[ro]p[ri]o V. *Cap. primario*, *vers. Quod dicitur dicitur festum*, & *interdicitur* *vers. In illa autem pecuniaria*, ut dicitur in cap. *Prebiteri*, num. 3. & 2. *de pen[is]*, & ibi vide latus per oblectum de hac materia applicationis penarum.

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Grave.

S Y M M A R I U M.

1. Ordinarius in vim rescripti de irritandis Clerici non potest procedere contra exemptos.
2. Mandatum jurisdictionis executum non emuliat jurisdictionem, sed commensuratur potestati jurisdictionis antiquae excitate.
3. Appellatio ad Metropolitanum non impeditur per litteras commissionis excitate jurisdictionis Ordinarii.
4. Clausula, auctoritate nostra procedas imperat jurisdictionem delegatam.
5. Delegatus Papa non potest procedere contra exemptos si in litteris non sit facta mentio exemptorum.
6. Sententia Ordinarii in exemptis est ipso jure nulla ex defectu jurisdictionis, & non sequitur.
7. Relaxari debet de facto quod de facto processit.
8. Exemptus excommunicatus a jure in casu Papa non reservato non potest absolvi ab Ordinarii loci.
9. Ecclesia, & persona exempta vel omnibus diversis tam saeculares quam regulares an, & quibus casibus habeat subjectionem, & jurisdictionem Episcopi, & non sequitur in fine.
10. Locus exemptus in quodlibet a loco in quo dicitur sit.
11. Episcopi jurisdictionem, vel jurisdictionem ex, & quando subest Ecclesie saeculari exempta.
12. Ecclesia exempta regularis.
13. Monasterium Congregationem non reditum.
14. Monasterium non curata.
15. Parochiales monasterio unita.
16. Monasterium curata, in quibus viget regularis observantia.
17. Monasteria commendata.
18. Ecclesia regularis non curata, non commendata.
19. Ecclesia nullius diversis regularis.
20. Rursus regularis nullius diversis quoad seminarium.
21. Ecclesia saecularis nullius diversis.
22. Persona saecularis nullius diversis.
23. Clerici nullius diversis quoad seminarium.
24. Regularis persona nullius diversis.
25. Regularis Clerici nullius diversis.

26. Regularis nullius diversis quoad presbiterium.
27. Item quoad vicarium, & Confessorium.
28. Persona saecularis exempta curam animarum exercens.
29. Aut non exercens.
30. Exempti saeculares privilegia personali, vel locali, & Capitulo Cathedrae illius.
31. Regularis, de quibus extra clausura.
32. Absoluta, & ejusdem.
33. Regularis extra clausura in clivibus canis.
34. Regularis de quibus extra clausura.
35. Et quando censentur in extra clausura de quibus.
36. Persona saecularis extra clausura de quibus.
37. Regularis subest Episcopo in casibus infra scriptis, videlicet: Cui datur quod in administratione aliquid sacramenti.
38. Cui datur quod in persona aliosorum, & abnuntiationem monasteriorum Montis Aemili.
39. Quod per eisdem electioni Abbatis, & quoad constitutiones Montis Aemili, & honorum administrationum.
40. Cui datur quod in litteris non servata forma Concilii.
41. Quod in litteris sacra scriptura.
42. Cui datur quod in litteris licentia Episcopi, vel benedictione, aut eo contra licentia.
43. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
44. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
45. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
46. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
47. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
48. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
49. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
50. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
51. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
52. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
53. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
54. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
55. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
56. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
57. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
58. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
59. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
60. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
61. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
62. Cui datur quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
63. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
64. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
65. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.
66. Quod in litteris, & si mandata, & quoad de presbiterium.

Quod

12. Contra verò, id est, de jure communi, penas esse indistinctas applicandas locis p[ro]p[ri]is, scripserunt idem Hostiensis in cap. *rescriptum abbatum*, 2. *vers. Cavari tamen*, supra *volum.*, ubi dicit cavendum esse prelati ecclesiasticis, ut penas pecuniarias in p[ro]p[ri]is locis convertant, nec sibi imbuant, quia tunc vehementer praesumerent id facere non ad correctionem, sed ad quantum. Gemin. in cap. *si Campanus*, 4. *licet autem in 2. notab. de off. sic. Ordin. lib. 6. De can. r[ati]o. de p[ro]p[ri]etate secunda lectura, num. 66. Covarr. lib. 2. var. resolut. 6. 9. n[um]. 11. ubi ait esse quidem communem opinionem, ecclesiam, & prelatum hoc cessantur f[aci]sum habere, non tamen id esse ratum permissum ad explendum avaritiam Episcoporum, sed ut ea, que coram fisco fuerunt delata, in usus pios erogentur.*

Pro quibus videtur textus in cap. *prebiteri*, de penis, ubi compositionem prebiteri interfecti jubet pontifex pro dimidia parte in ecclesia utilitatem, pro altera in elemosinam erogari: atque ita ibi notat G[regorius] in verb. *prebiteri*, & post alios Petr. de Anchar. in 3. not. Quod multo magis procedit hoc casu, in quo Archiepiscopus potest alia ratione providere officiis suis, nempe ex redditibus admodum pinguis mentis Archiepiscopalis, prout tenetur de jure, atq. corp. *Cap. ab eunt. de r[ati]o. & humil. Cleric. & incipit latus in dict. c. *prebiteri*, a num. 24. de penis.*

14. Porro idem Anchar. in dict. c. *prebiteri*, num. 4. sic distinguit. Aut juxta accusationem inducitur, & pena fisco applicatur, aut inducit actionem, & applicatur parti. Aut simpliciter loquitur, & censetur actionem inducere, & sequitur Sylvest. in *summa in verb. pena*, num. 26. Que tamen distinctio procedit de jure civili, non autem de jure Canonico, ut declarat Dec. in rubr. *de iudiciis*, n[um]. 68. in 3. *lib[er]at.*

17. Ceterum in hac opinione discrepantia admittant omnes, posse episcopum, si verbis, & evidenter intelligat, in proprias necessitates hujusmodi penas a jure, vel constitutionibus prefinitas exponere, Hostiensis in c. *irrefragabili*, n[um]. 2. *vers. Cavari tamen*, ubi, *post f[aci]sum egeret, supra eod.* quoniam sequuntur Joan. Andr. num. 1. & *vers. dicit hic Hostiensis*. Jo. de Anan. num. 14. Abb. in 3. *Ceterum*, num. 1. & *Folin. ibid. num. 9. vers. Ita mirabiliter*, non dicit ita ibi omnes tenero, & hic notant Hostiensis. num. 3. *vers. Et idem dicit de Episcopo, si egerit*, Joan. Andr. num. 7. *vers. Item si egerit*. Bux. num. 8. *post mediam, vers. Vel in suam utilitatem*, Anchar. num. 2. *vers. Nam abbat. Prap[ro]p[ri]e, post Gemin.* in cap. *Quantum*, sub num. 8. *vers. Dicit tamen Hostiensis*, id. *distin[ctio]*, Diaz in *pract. criminal. Canon. c. 13. tit. 2. med. Covarr. var. resolut. lib. 2. cap. 9. vers. Quin[qu]m*, Joan. Lap. in rubr. *de donat. inter virum & uxorem*, 5. 19. *col. ult. Jul. Clar. in pract. 3. in. quest. 8. vers. in hac autem materia*. Sic etiam obligatus ad elemosinam nomine alterius potest eam facere sibi ip[s]i, si sit in necessitate evidenti, ut docet Divus Thomas in 4. *sentent. distin[ctio]*, 3. *quest. 2. artic. 6. & in 2. 2. quest. 18. artic. 7. ad fin. Abb. cons. 3. de *Arrogant. in fin. lib. 1. & alia Felin. relati in dict. 3. Ceterum*, sub num. 9. *vers. Limita dupliciter,**

18. Rursus non obstat, quod dicta Constitutio fuerit observata per quadraginta annos, ideoque prescribitur confirmatio Apostolica, *gl[os]. i. in cap. Permittit de cons. Seraphin. de cons. 3. 6. n[um]. 1. Quoniam id forte potest procedere, si probatur scientia specifica, & patientia Papae, ut declarat Cardin. in *pract. Clement. 3. Universitari*, num. 2. *vers. In melius*, & patet exemplo alienationis honorum ecclesie sine beneficio Apostolico, in quo cum sit necessaria scientia Pa-*

17. sicut potest eam applicare suis consanguineis, si indigeant, ut notat Imolin. c. 1. *na. 2. & 6. de co. habitat. Cleric. & milit. Et hanc sententiam probavit sacra Congregatio Concilii, que super censuris episcopum, si indigeat, posse pro se recipere eas tamen penas pecuniarias, que a sacra Congregatio, vel synodali statuta pro delictis ad certam quantitatem fuerint prefinitae, eas autem, que vel ab ejus arbitrio, vel per sententiam nullam precedente Canonum, vel statutorum Synodali determinatione imponuntur, nequam aliter, quam p[ro]p[ri]is locis, vel ulibus applicare posse: verum penas Clericorum non redimentium, item concubinarium, ac multas pecuniarias semper p[ro]p[ri]is locis esse applicandas, quemadmodum Tridentini Concilii decreta scribitur cautum est. Licet postea sacra Congregatio, ex illa veniat episcopos pauperes consilii facturos, si pro hujusmodi applicationibus sibi, vel suis officialibus faciendis, ad Sedem Apostolicam recurrant, ut dixi in *prebiteri*, num. 22. de penis.*

19. Ex his patet non licere Archiepiscopo hujusmodi penas Merino applicare: nam priorem Hostiensis sententiam, videlicet penas ex statuto impostas posse episcopum in propriis usibus convertere, iam rejecit S. Congregatio, nisi in casu indigentis: reditus autem Ecclesie Ulxibonens. dicuntur ascendere ad sexaginta millia aureorum.

Neque obstat, quod hoc casu Archiepiscopus applicet penas hujusmodi officiali Merino, qui nisi hoc lucro alliceretur, delicta Tabernaculorum impunita remanerent in diminutionem divini cultus, & contemptum auctoritatis Archiepiscopalis: nam respondetur, huic inconveniendi non esse obvianum per alios inconveniendi, c. *si autem*, & c. *Negum*, 2. *quest. 2. c. Non magis oportere*, & ibi *gl[os]. in fine. Cleric. vel Monach. & in parvo respondit eadem Sacra Congregatio Concilii* consultata ab Episcopo Montis Aemili: nam cum is petisset facultatem applicandi suis ministris saltem dimidiam partem penarum hujusmodi, sicut fecerat ejus antecessores, nam p[ro]p[ri]e inopia ipse non posset salarium consuetare, eaque de causa vix reperiretur, qui operam suam ejus Curie prestare vellet: sacra Congregatio censuit hujusmodi ministros ea de causa nihil percipere debere, nec quidquam esse contra jus, quod aliquid percipi verat concedendum. Cui constat alia declaratio edita tempore Cardinalis Alexandrini, nam cum Episcopus Tudertinus quaesiverit, an Vicario episcopalis Curie ex penis, & multis aliis portio assignare posset pro quibus mercede, ut vigilantiis etiam indigendis, incurreret juxta antiquum ritum ipsius Curie, S. Congregatio censuit non posse.

20. Rursus non obstat, quod dicta Constitutio fuerit observata per quadraginta annos, ideoque prescribitur confirmatio Apostolica, *gl[os]. i. in cap. Permittit de cons. Seraphin. de cons. 3. 6. n[um]. 1. Quoniam id forte potest procedere, si probatur scientia specifica, & patientia Papae, ut declarat Cardin. in *pract. Clement. 3. Universitari*, num. 2. *vers. In melius*, & patet exemplo alienationis honorum ecclesie sine beneficio Apostolico, in quo cum sit necessaria scientia Pa-*

21. illi non presumitur ex antiquitate temporis, ut plurimum probat Alex. cons. 3. *si tamen*, c. 1. *lib. 1. de off. ord. c. 1. 1. 7. Crasset. de arbitrio temp. 3. part. in prin. in 1. 8.*

22. Appellatio non tollit obiectum, quia ex sententia S. Congregationis pecuniariae sunt ab episcopo p[ro]p[ri]is ulibus applicanda, cantatila consuetudine non oblatante.

23. Adverte tamen, quia pena violentiam dies fellos pro tertia parte debentur accitatorum, & pro quarta ex executionibus ex peculiari Constitutione. *Pl[ur]. V. Cap. primam, vers. Quod veri dierum festorum, & incertis diebus autem pecuniaria, ut dixi in cap. Prebiteri, num. 3. & 2. 3. de penis, & ibi vide latus per oblatum de hac materia applicationis penarum.*

DE OFFICIO ORDINARI.

Cap. Grave.

S Y M M A R I U M.

1. Ordinarius in vim rescripti de irritandis Clerici non potest procedere contra exemptos.
2. Mandatum jurisdictionis executivum non impliat jurisdictionem, sed committitur potestati jurisdictionis antiquae excitate.
3. Appellatio ad Metropolitanum non impeditur per litteras commissionis excitate jurisdictionis Ordinarii.
4. Clausula, auctoritate nostra procedas imperat jurisdictionem delegatam.
5. Delegatus a Papa non potest procedere contra exemptos si in litteris non sit facta mentio exemptorum.
6. Sententia Ordinarii in exemptis est ipso jure nulla ex defectu jurisdictionis, & non sufficit relaxari debet de facto quod de facto processit.
7. Exemptus excommunicatus a jure in casu Papa non reservato non potest absolvi ab Ordinarii loci.
8. Ecclesia, & persona exempta vel omnibus diversis tam saeculares quam regulares an, & quibus casibus habeat subjectionem, & jurisdictionem Episcopi, & non sufficit in fine.
9. Locus exemptus in quodlibet a loco in quo dicitur esse.
10. Episcopi jurisdictionis, vel jurisdictionis ex, & quando subest Ecclesie saeculari exempta.
11. Ecclesia exempta regularis.
12. Monasterium Congregationem non reditit.
13. Monasterium non curata.
14. Parochiales monasterio unita.
15. Monasterium curata, in quibus viget regularis observantia.
16. Monasterium commendata.
17. Ecclesia regularis non curata, non commendata.
18. Ecclesia nullius diversis quoad Synodalem.
19. Regularis persona nullius diversis.
20. Regularis Curati nullius diversis.
21. Ecclesia saecularis nullius diversis.
22. Persona saecularis nullius diversis.
23. Clerici nullius diversis quoad Synodalem.
24. Regularis persona nullius diversis.
25. Regularis Curati nullius diversis.

26. Regularis nullius diversis quoad presbiteros.
27. Item quoad vicarios, & Confessores.
28. Item quoad factum in metas curiae, &c.
29. Item quoad factum in metas curiae, &c.
30. Item quoad factum in metas curiae, &c.
31. Regularis, & exempta, & exempta, & exempta.
32. Regularis, & exempta, & exempta, & exempta.
33. Regularis, & exempta, & exempta, & exempta.
34. Regularis, & exempta, & exempta, & exempta.
35. Et quando censentur in una transire de gere.
36. Personae saeculares in una transire de gere.
37. Regularis subest Episcopo in casibus infra scriptis, videlicet: Cui datur quod in administratione aliquid sacramenti.
38. Cui datur quod in persona aliosorum, & abnuntiationem monasteriorum Montis Aemili.
39. Quod per eisdem electioni Abbatis, & quoad constitutiones Montis Aemili, & honorum administrationum.
40. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii.
41. Quod in persona non servata forma Concilii.
42. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, vel benedictione, aut eo contra licentia.
43. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, & quoad non servata forma Concilii.
44. Quod in persona non servata forma Concilii.
45. Quod in persona non servata forma Concilii.
46. Quod in persona non servata forma Concilii.
47. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, vel Beneficium.
48. Quod in persona non servata forma Concilii, vel Beneficium.
49. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
50. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, aut eo contra licentia, vel revocata.
51. Et an, & quando sentit appellatio ad constitutionem expediri possunt, ibidem.
52. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
53. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
54. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
55. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
56. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
57. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
58. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
59. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
60. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
61. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
62. Cui datur quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
63. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
64. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
65. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.
66. Quod in persona non servata forma Concilii, & ordinem.

Ecclesias exemptas, ex sententia Sacrae Congregationis, non habet locum in Ecclesiis Regularibus, & Regulares interpretata est eadem Congregatio etiam monasterio unitas, aut ab eo dependentes, licet a regularibus deserviantur.

19 Ecclesie autem nullius diocesis aut sunt regulares, aut seculares; Si regulares, Episcopus non potest eas visitare, nec ullam in eas auctoritatem exercere, quia *cap. 9. sess. 24.* restringit se ad Ecclesias seculares dumtaxat in verbis. *Eadem etiam*, quemadmodum & *cap. 18. sess. 23.* quod Seminarium Clericorum jubet uniti beneficia, etiam nullius diocesis, latius adicit verba illa, non tamen regularia.

Quo procedit etiam in praedictis Ecclesiis Regularibus nullius diocesis cura animarum immaneat, quia *cap. 11. sess. 25. de regul.* non habet locum in Ecclesiis nullius diocesis, ut patet ibi *Episcopi in cura diocesis sunt.* Item procedit si ve sint commendatae, si ve non, quia *cap. 2. sess. 2.* tribuitur Episcopis facultatem visitandi monasteria commendata, loquitur de monasteriis, & beneficiis regularibus exemptis; non autem nullius diocesis, ut patet tam ex verbis textus, *ibi, etiam exemptis*, quam ex ampliatione, quae de *cap. 8.* postea facta fuit ad Ecclesias seculares nullius diocesis in *cap. 9. sess. 24.* Solum in casibus *cap. 18. sess. 23.* *Et quia ad Collegiis, sess. 23.* Regularia beneficia nullius diocesis, Episcopi jurisdictionem agnoscunt, cum obligentur contribuere Seminario Episcoporum, beneficiariorum quorumcumque etiam exempta, etiam nullius diocesis. Quod est intelligendum de Seminario Episcoporum, intra cuius diocesis fines dicta beneficia sita sunt, aut si extra fines de Seminario Episcoporum, cujus Cathedralis Ecclesia proxima est, ut inferius distinguemus in Ecclesiis secularibus.

20 Latia beneficia nullius diocesis, Episcopi jurisdictionem agnoscunt, cum obligentur contribuere Seminario Episcoporum, beneficiariorum quorumcumque etiam exempta, etiam nullius diocesis. Quod est intelligendum de Seminario Episcoporum, intra cuius diocesis fines dicta beneficia sita sunt, aut si extra fines de Seminario Episcoporum, cujus Cathedralis Ecclesia proxima est, ut inferius distinguemus in Ecclesiis secularibus.

21 Si vero Ecclesia nullius diocesis sit secularis, tunc non sunt omnino extra fines diocesis, si ve Origine, si ve Privilegio, si ve Prescriptione secundum ea, quae dixi in *cap. Nihil, non. c. 2. infra de Parochiis, & tunc potest eos visitare Episcopus, cujus Cathedralis Ecclesia proxima est, ut *cap. 9. sess. 24.* Idque auctoritate tantum delegata, ut illic patet. Aut sunt intra fines alicuius diocesis: & tunc potest huiusmodi Ecclesias seculares visitare Episcopus, intra cuius diocesis fines existunt, qui potest etiam illorum subditos ordinare, etque dimissorias ad ordines suscipiendos concedere, iuxta *cap. 10. sess. 23.* in alia interpretata est S. Congregatio. Hactenus de Ecclesiis.*

22 Persona huiusmodi aut sunt nullius diocesis, aut exemptae. Si nullius diocesis, aut sunt seculares, aut regulares. Si seculares, Episcopus in dictis locis potest tantum eas visitare tanquam Sedis Apostolicae Delegatus, iuxta distinctionem superius propositam in visitatione Ecclesiarum secularium nullius diocesis: nam Episcopus visitans huiusmodi loca in vim *d. c. 9. sess. 24.* ex mensura S. Congregationis admitti debet ad visitationem plenariam non tantum Ecclesiarum, sed etiam cleri, & populi ibi existentis.

23 Et ad exemplum visitationis, Clerici nullius diocesis tenentur accedere ad Diocesana, in Synodum illius Episcopi, qui ex Concilio potest eos visitare, ut S. Congregatio declaravit 3 sed

excepta visitatione & Synodo, Item ordinibus ac dimissoriis ut supra *non. c. 11.* & *infra non. c. 17.* nulla facultas per Concilium conceditur Episcopo in personam eorumdem locorum. Ideoque cum Episcopus Federatus consilium S. Congregationem, An Concilium Tridentinum quotiescumque mandat aliquid fieri per Episcopum, det ei jurisdictionem etiam in exemptos, & eorum subditos tam existentes intra suam diocesim, quam extra eam. Cathedrali tamen ipsius Episcopi proximiores, & ab ipso Episcopo visitandos Congregatio respondit affirmative, dumtaxat si intra diocesim Episcopi.

24 Si vero persona nullius diocesis sit regularis, nullatenus visitationi Episcopi subijciuntur, quia *d. c. 9. sess. 24.* ut superius dictum est, restringit se ad Ecclesias seculares tantum.

25 Quod habet locum etiam regulares nullius diocesis in monasteriis, seu domibus regularibus, aut aliarum curam personarum secularium exercent; quia decreta Concilii, quae subijciunt regulares jurisdictioni Episcopi in his, quae dictam curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, restringunt se ad loca, quae in diocesi Episcopi sita sunt, ut patet in casu *cap. 2. sess. 5. ibi.* modo reipia in diocesi sunt generaliter in *cap. 17. sess. 23. de regul.* in illis verbis: In cuius diocesi sita sunt, et in his tenentur etiam loquitur Concilio Gregorii XV. *de exemptorum privilegio*: non enim comprehendit personas nullius diocesis, ut alias S. Congregatio declarat. Quemadmodum autem Episcopus non potest regulares nullius diocesis visitare: ita nec ullam in eos jurisdictionem exercere. Ideoque Monachos Sandissimae Trinitatis Caven. Sac. Congregatio censuit non posse cogi ad Episcopum accedere ad publicas processiones in vim *cap. 13. sess. 25. de regul.* tum quia nullius diocesis, tum quia non possunt dici exempti, cum nunquam subijcti extiterint.

Verumtamen in duobus casibus Regulares eorumdem locorum agnoscunt Episcopi superioritatem.

26 Primus est quoad ordines suscipiendos in *cap. 10. sess. 23.* Secundus est quoad literas dimissorias in *epid. c. 10.* nam superiorem Regularis nullius diocesis subditis regularibus dimissorias concedentes ex sententia S. Congregationis tenentur illas dirigere ad Episcopum proximiores, vel ad Episcopum intra cuius diocesis fines existunt, ut superius distinguimus in visitatione Ecclesiarum secularium nullius diocesis.

27 Persona item exempta aut sunt seculares, aut regulares. Si seculares, aut curam animarum exercent, aut non. Primo casu in his, quae de curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, subijciunt jurisdictioni, visitationi & correctioni Episcopi diocesani, ex *d. c. 11. sess. 27. de regul.* & expressa Constitutione Gregorii XV. *de exemptorum privilegio*, ut inferius dicitur *non. c. 27.*

28 Secundo casu similiter possunt visitari ad Episcopum auctoritate delegata, ex *cap. 3. sess. 6. Ac*, ubi Episcopus in sua Ecclesia residet, subijciunt illius jurisdictioni in casibus criminalibus etiam extra visitationem, ut patet ex *cap. 4. sess. 14.* Porro huiusmodi textus videtur pugnat cum decreto *cap. 14. sess. 7.*

29

nam in dicto *cap. 4. decretum*, ut Clerici seculares possint puniri ab Episcopo etiam extra visitationem, non obstantibus quibusvis exemptionibus. In decreto autem *d. cap. 14.* in casibus exemptorum jubetur servari Constitutio. *c. Felicitatis, de privileg. lib. 6.* quae praerivatur exemptionum privilegia, & declarantur non habere locum in tribus casibus delicti, seu contractus, aut rei litigiosae. At pro conciliatione observandum est dictum *cap. 4.* loqui de exemptionibus personalibus dumtaxat; nam cum in *cap. 3. sess. 6.* statutum esset, ut nullus Clericus secularis cuiusvis privilegii personalia preterea cogi se posset contra visitationem Episcopi; supervenit postea *cap. 4. sess. 14.* quo huiusmodi ampliatum, *d. c. 9.* quoad Clericos seculares etiam extra visitationem. Unde manifestum est *d. cap. 4.* procedere tantum in Clericis secularibus habentibus personale privilegium; cum veniat ampliative ad *d. cap. 3.* quod similiter loquitur de Clericis secularibus in privilegium habentibus, ut indicant verba illa *in personis, &c.*

At vero de decreto *d. cap. 14. sess. 7.* loquitur tantum de exemptionibus mixtis, id est, concessis loco, & personis finalis. Quod manifeste liquet ex Decretali *d. cap. Felicitatis* a Concilio innovata, quae dum subijcit Episcopo exemptos quotiescumque delinquent, seu contrahunt, aut res sua est extra locum exemptum, aperte supponit eorum exemptionem esse mixtam: nam si esset merè personalis, nunquam posset verificari delictio illa, an delinquant, seu contrahant; aut res litigiosa consistat in loco exempto, aut extra eum. Itaque privilegia exemptionum personalia in criminalibus sunt funditus sublata a Concilio in *d. c. 4.* in favorem Episcoporum residentium. Mixta vero restricta sunt in *d. c. 14.* ad tres casus exceptos in *d. cap. Felicitatis.*

Capitula item exempta Cathedralium, & aliarum majorum Ecclesiarum, illorumque personarum ab Episcopo, vel alicuius maioribus Praelatis per se ipsos, vel illis quibuslibet videbitur adiunctis visitari possunt etiam auctoritate Apostolica ex *cap. 4. sess. 6.* quod iam expressis censuit Sacra Congregatio habere locum in Capitulis dumtaxat, quae privilegio, vel alio speciali iure tuerentur se adversus jurisdictionem Episcopi. Extra visitationem vero servandum *cap. 6. sess. 25. de reform.* quod similiter ex sententia Congregationis non habet locum nisi in Capitulis exemptis.

30 Si vero persona sit regularis, aut degens extra claustra, aut intra. Si degens extra, visitari, corrigi, & puniri possunt ab Episcopo tanquam Sedis Apostolicae delegato ex *cap. 3. sess. 6.* Quod tamen procedit in visitatione tantum, ut patet ex ampliatione, quam de *d. c. 3.* facit *cap. 4. sess. 14.* ad Clericos seculares, etiam extra visitationem, ut sacra Congregatio declarat. Ex bulla tamen Pii IV. super residentia Episcoporum regulares extra claustra degentes etiam extra visitationem puniri possunt ab Episcopo, si in suis Ecclesiis residerint. Et similiter regulares apostatae, & ejecti indistincte subijciunt Episcoporum jurisdictioni, ut patet ex decretis editis a sacra Congregatione Concilii de Apostata, & ejectis. Sed & in civilibus casibus meto-

31

32

33

34 dum, & miserabilium personarum Regularium extra monasterium degentes quomodo libere exempti, etiam si certum iudicem non habent in eorum locorum Ordinariis, tanquam in bona Sede Apostolica delegatis conveniunt, & in e medio ad solvendum debentur cogi, & compelli possunt, ut statuitur in *c. 14. sess. 7.*

35 Si vero regulares degant intra claustra, tunc pro regula constituitur, ut nullo modo sine visitatione, aut jurisdictione Episcopi Quod probatur in *cap. 11. in res. supra, quilibet sine sess. 24.* & clarus in *cap. 20. in fin. sess. 25. de regul.* nec quidem ratione delicti committi, contractus, aut rei litigiosae extra locum exemptionis nam cum regulares reperiantur seculares privilegii etiam in dictis tribus casibus exceptis, non comprehenduntur in constitutione, *c. Felicitatis, de privileg. lib. 6.* ac proinde nec in decreto Concilii *cap. 14. sess. 7.* dictam Constitutionem innovante, ut articulo diligenter discussio alias censuit sacra Congregatio. Et modo se ut Concilium attribuat Episcopo potestatem in regulares degentes intra claustra in certis tantum casibus, ut inferius dicitur. Unde in reliquis salva manent illorum iura, ac privilegia. Censentur autem degere intra claustra etiam cum degunt in Parochialibus monasteriis iuris. Ideoque etiam curam animarum exercent, si delictum non concernit curam animarum, & Sacramentorum administrationem commiserint non possunt puniri ab Episcopo in vim *d. c. 3.* ut in Canonico Regulari Lateranensi olim respondit sacra Congregatio. Idemque respondit Regularis degens in domo ad erectionem monasterii destinata, ibique sub superiore regulariter vivat. Quocumque autem de Regularibus intra claustra degentibus dicta sunt, eadem habent locum etiam in personis secularibus, quae eorum monasterio, seu iurisdictioni actu intersunt, intra eorum septa, ad domos resident, ac sub eorum obedientia vivunt, ut patet in *cap. 11. sess. 24. vers. Exempti tamen, & in eodem c. 11. vers. Præter ea, quae sunt, sess. 25. de regul. & in bulla Greg. XIII. quae incipit, *Coram nostris.* A regula superius proposita excipiuntur casus infra scripti, in quibus Regularis etiam intra claustra degentes subijciuntur visitationi, aut jurisdictioni Episcopi.*

36

37 Primus casus est in Regularibus, qui quatenus non exercent animarum curam personarum secularium, tamen administrant personis secularibus aliquod Sacramentum praevia Episcopi licentia, aut in alicuius Sacramenti administratione de facto absque illa auctoritate se ingerunt, etiam si hoc casu non subijciuntur Episcopo in vim Concilii, eo quod *cap. 11. sess. 25. de regul.* non habet locum nisi in regularibus exercentibus curam animarum personarum secularium monasterii intrambentem; tamen supervenit postea Constitutio Greg. XV. *de exempt. Privileg.* compilata in Sac. Congregatione Concilii, quae ipsius Concilii dispositionem in *d. cap. 11.* ampliat ad exemptos tam seculares, quam regulares, etiam aliquod Sacramentum administrantes, subijciunt enim illos in his, quae eandem administrationem concernunt, plene in omnibus jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi tanquam Sedis Apostolicae delegati, cum

38

UNIVERSIDAD

UNIVERSIDAD

tamen ex d. cap. Episcopus habeat jurisdictionem ordinariam, non delegatam in regulares curam animarum exercentes, ut indicant verba illa *sed per nosmetipsos*. Ceterum facultas Episcopi eo casu attributa per dictam Constitutionem non habet locum nisi cum regulares delinquant in administratione alicuius Sacramenti: nam de constitutione iniuncta generaliter subicitur regularis omni potestate jurisdictionis Episcopi in his, que dicuntur administrationem concernunt: tamen restringitur potestas in veris. *ita ut Episcopi*, &c. ad personas in supradictis casibus delinquentes duntaxat, ut interpretata est Sac. Congregatio Concilii, ex cuius voto edita fuit predicta Constitutio, eamque interpretationem ad se referatam postea approbavit Gregor. Constitutionis conditor.

38 Secundus, tertius, & quartus casus est, cum regulares delinquant circa personas dependentes in a sepe monasteriorum Monialium, aut circa eandem Monialium claustrum, aut circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium: nam in his tribus casibus etiam si Monasteria sint ipsa Regularibus subiecta, tamen nulla privilegia, & exemptionibus Regularium tenentur, quoniam ab Episcopo loci raptim in hoc a Sede Apostolica delegato quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant, ut statuitur in eadem Constit. Gregor. XV. in §. ad hoc.

Quintus, sextus, & septimus habentur in ipsa Constitutione. §. *si similiter*, ubi indulgetur Episcopis, ut possint una cum superioribus regulantibus Abbatibus electionibus per se, vel per alium interelle, ac presidere: Et in regulantibus, qui deputati non possunt ad audiendas constitutiones Monialium etiam regularium subiectarum sine Episcopi approbatione: & in regularibus, & monialibus, qui ad hiis superioribus tenentur in quibus annis reddere rationem administrationis Episcopo loci, licetque Episcopo ex rationabilibus causis adnomere superiores regulares, ut eosdem Confessores, & administratores amoveant, in que negligentibus, datur facultas Episcopo eos amoveri quoties, & quando opus esse iudicaverit, ut similiter statuitur in eadem Constitutione Gregor. in §. *Constitutiones* 279.

40 Octavus casus est in regularibus, qui libros de rebus sacris imprimunt, vel imprimi faciunt sine nomine Authoris, aut illos vendunt, vel etiam apud se retinent absque Episcopi, & suorum superiorum examine, & approbatione: subijciuntur enim penae anathematis, & pecunie in Canone Concilii Nivillini Lateranensis apposite, atque a Tridentina Synodo innovatae *sess. 4. de edit. et n. sacrarum litterarum*, hildemque poenis illic subijciuntur qui scriptos communicant, vel evulgant, nisi antea, ut supra examinati, probatique fuerint, & qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint Authores, pro Authoribus habentur. Ad cuius decreti intelligentiam cum olim L. g. *liber Sac. Palatii* assereret nullum posse aliorum scriptura consentientia absque licentia remittere: & tamen contra communis usus consuetudinem, cum pasci sint, qui sacras litteras profertur, qui lectiones, annotationes, di-

sparationes, conaciones, & plerumque alia sine assensu licentia a pasci non remittant: Cuiusque propterea qualitas est, nullo modo universaliter esse auctoritas illa intelligenda: Sac. Congregatio censuit comprehendere etiam conaciones, & omnia: Et ideo Oratorum debere petere absolutionem pro omnibus, si in ea commiserit.

41 Nonnulli in cap. 1. in *monasterio*, *sess. 1.* quo statuitur, ut in monasterio Monachorum, ubi commodè fieri queat, lectio facta Scriptura habeatur. Quod si Abbates negligent fuerint, Episcopi locorum in hoc a Sede Apostolica delegati eos ad id opportunis remediis compellant. Et inferius in veris. *Et ne sub stem*: ubi disponitur neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publice, quam privatim admittendum esse, qui prius ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus non fuerit. Quo decreto etiam Monachi comprehenduntur, cum ab illo in veris. *quod tamen*, excipiuntur tantum Lectores in claustris Monachorum.

42 Decimus casus est in Regulari, qui in Ecclesia alterius ordinis sine benedictione, vel in Ecclesia alterius ordinis sine licentia Episcopi, aut in alterius contradicente Episcopo predicare prohibentur in cap. 2. *vers. Regularis veris*, *sess. 5. de cap. 4. sess. 24.* Verum regulares in hoc delinquentes a Congregatio olim declaravit non ab Episcopo, sed a suis superioribus regularibus esse puniendos.

Postea tamen attributa fuit Episcopis facultas illos puniendi hoc casu per Constitutionem predictam Gregor. XV. *de exempt. privis*, §. *de ueniam*.

Pocant nonnulli decretum *cap. 2. sess. 5. corrigi*, per *cap. 4. sess. 24.* Sed hoc est omnino falsum, quia aliud est simpliciter non concedere benedictionem, aliud expresse contradicere: nam Episcopus qui benedictionem non concedit, habet se in hoc negat. At qui contradicit, facit actum positivum interdicens predicationem. Si igitur Episcopus tantummodo non imperavit benedictionem, sed ulterius non procedat, Regularis poterit ubi libuit predicare in Ecclesia sui ordinis licentia petita, licet non obtenta, juxta d. *cap. 2. sess. 5.* Sed si non tantum benedictionem non concedat, sed ulterius etiam progrediatur contradicendo, seu expresse prohibendo Regulari ne audeat predicare: tunc non solum potest predicare etiam in Ecclesia sui ordinis, prout loquitur d. *cap. 4. sess. 24.* ac licentia fecerit, puniri poterit ab Episcopo non in vici Concilii, sed ex Gregoriana Constitutione. Et ita in Secretario declaravit S. Congregatio Concilii a Cardinali Episcopo Giesuensi consulto: eamque declarationem approbavit S. D. N. Urbanus VIII. per litteras in forma Brevis *de 30. Martii 1629.* in hoc verba. (Ad hoc quod in eisdem praeteritis litteris dicitur) loquitur de predicta Constitutione Gregor. XV. Regularis non posse verbum Dei predicare sine Episcopi licentia, id locum sibi vendicare in his tantum Ecclesiis, que sui ordinis non sunt, cum in aliis Ecclesiis sui ordinis licentia Episcopi benedictio petita, licet non obtenta: ita tamen, ut si pasci non modo benedictionem simpliciter non concesserit, verum etiam Regularibus prohibuerit quomodo predicentur sine illa contradicente, ne in hiis qui-

quidem Ordinis Ecclesie licet illis predicare, quemadmodum Sac. Trid. Concilii decretis subijciuntur ex cautum. Quod si Regularis sine in confessionibus audendis, si in predicando adversus ea, que superius declaravimus, quomodo deliquerint, in vim eandem praefertur litterarum ab Episcopo Giennensi coerceri, & puniri possint, etiam censuris Ecclesiasticis. Hac ibi. Quo loco abs re non erit admonere supra scriptas litteras S. D. N. haud fideliter referri ab aliquibus recentioribus: nam verba illa *ne in sui quidem ordinis Ecclesie liceat illis predicare*, referuntur sine illa particulari negativa, ut apud Augul. Barbat. in *Collectarij ad cap. 4. sess. 24. de reform. nam. 24.* Quod multis occasione praeiurata hanc detorqueat in sensum a mente S. Synodi profus alienos.

43 Undecimus habetur in *cap. 2. vers. si veris*, quod *ab his*, *sess. 5.* in Regulari, qui errores, & scandalosa dilectaverint in populum, etiam si in monasterio suo, vel alterius ordinis predicaverint, debet enim ei ab Episcopo manus predicationis interdici, ut illic precipitur. Ad quod decretum cum olim fratres sancti Francisci Provinciae del Zuzco petierint declarari an ipsi vigore suorum privilegiorum exemptionum eos ab Ordinariis, possint, si predicando aliquid haereticum, vel erroneum protulerint, catholici ab Ordinario, juxta dict. *cap. 2.* eorum privilegia sunt post Concilium confirmata: sacra Congregatio censuit per confirmationem privilegiorum non esse derogatum dict. *cap. 2. vers. si veris*, nisi in ipsi privilegia appareat expresse dispositio, que sit contraria dispositioni Concilii. Rursus censuit Congregatio ab Archiepiscopo Mediolanensi consulto ab Bulla Pii IV. de fidei professione, Regularis conaciones habere volentes non tenere facere illam fidei professionem, antequam hoc munus assument: posse tamen Ordinario, quo tempore conacionandi licentiam ex decreto Concilii *cap. 4. sess. 24.* debent Regularibus, exigere ab eis hanc professionem fidei, si ita ipsi expedire videbitur.

44 Duodecimus est circa Conservatores, nam etiam decretum Concilii, *cap. 5. in fin. sess. 4.* quod hoc nomen excipiat regularia loca: tamen supervenit postea Constitutio Gregor. XV. *de Conservatoribus*: itidem compilata in S. Congregatione Concilii, qua inter cetera statuitur, ut Regularis, qui locus quam iuxta formam ibi praescriptam Conservatores eligere, aut electi uti auctoritate voce activa, & passiva sint ipso iure privati, & illorum Conventus, ac Monasteria, eorumque personae a bona careant Conservatore ad annum, ita ut illorum causa inter ea coram locorum Ordinariis cognosci, ac diffiniri debeant. Praeterea in *super*, decretum ut Regularis infra tempus ibi praescriptum Conservatores eligere, eisque electionis documentum infra idem tempus penes acta curiae Ordinarii exhibere, & dimittere teneantur: alioquin eo termino elapso, quamdiu Conservatores secundum formam eisdem Constitutionis non elegerint: coram eisdem Ordinariis conveniant. Et infra, ut Conservatores semel deputati durante quinquennio amoveri non possint, nisi ex legitima causa a Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout Regularibus libuerit approbata.

47 Decimus tertius est quoad Indulgentiarum publicationem, & elemosinarum erogationem, de quibus in *cap. 9. sess. 21.* nam cum dubitatum fuerit, an Regularibus liceat publicare, vel proponere populo Indulgentias olim sibi concessas sine licentia, vel approbatione, vel auctoritate Ordinarii, aut illas qua Confraternitatibus quibuscumque sint concessae: S. Congregatio censuit non licere. Et quoad elemosynas declaravit, Fratres Ordinum Mendicantium non posse quidem ab Episcopis prohiberi, quo minus per se ipsos, in diocesis, ubi habeant Conventus, elemosynas quantasque debent sibi extra loca, ubi monasteria existunt, quantitate voluerint: teneri suorum superiorum licentiam Ordinario ostendere: Ac si extra diocesim, teneri etiam illius contentum obtinere. Ceterum nulli esse permittendum in elemosynas quaerant per alios, quam sui Ordinis fratres.

46 Decimus quartus habetur in *cap. 2. de obsequiis*, *et evitandis celebr. Missis*, ubi Neve pactantur privati in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum, dedicata Oratoria ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda, sanctorum hoc sacrificium a laicis, aut regularibus quibuscumque peragi. Quibus verbis sublatum est privilegium ab Honorio III. concessum fratribus Praedicatoribus, & Minoribus celebrandi in altari viatico etiam Episcopo non permittente juxta text. in *cap. in hoc de privileg.* Et generaliter hoc decretum censuit Sac. Congregatio comprehendere etiam Regularis quantumvis exemptos, eosque ea omnia, que ab Ordinariis locorum circa obsequia, & evitanda in Milliarum celebratione statuta fuerint, omnino servare teneri, ad itaque etiam poenis, o censuris Ecclesiasticis ab eisdem Ordinariis cogi & compelli posse. Quae de re exat eniam extravagans Pii V. *publicata de 29. Martii 1566.* quae dum interdicit Presbyteris omnibus tam laicis, quam regularibus sub poenis suspensionis & divinis, ne praetextu licentiarum, aut rationum Missas celebrent vesperatino tempore praecipue locorum Ordinariis, ut eandem constitutionem sub praedictis, & aliis sibi bene visis poenis in solabiler observari faciant.

47 Decimus quintus est in Regularibus, qui Confraternitarum, vel Hospitalium administrationem suscipiunt: potest enim Episcopus eos cogere ad reddendas rationes administrationis, & in eos, quas culpabiles repererit, ad iura praescriptam animadvertere juxta *cap. 8. de 9. sess. 22.* ut S. Congreg. declaravit. Verum consulto an Abbates, Abbatissae, & Praepositi Regularis, qui habent liberam administrationem suarum Ecclesiarum ex immemorabili consuetudine, teneantur reddere rationem fabricarum suarum Ecclesiarum Episcopo vigore decreti *de 9.* Respondit: Non teneri.

48 Decimus sextus est, quoad Confraternitates laicorum in Ecclesiis Regularium existentes, quas Episcopus potest visitare, atque ab illarum administratores rationes administrationis exigere ad praescriptum *de 3. cap. 8. de 9. sess. 22.* non tamen potest earum capellas inibi sitas, aut altaria

visitare, nisi quatenus Confratrum administrationem conceunt, ut similiter Sac. Congregatio resolvit.

49. Decimus septimus est quoad necessitatem, & examen ordinandorum in cap. 1. 12. 13. & 14. §. 2. nam cum dubitatum fuerit an d. c. 12. §. 13. quibus disponitur, ut promoti ad ordines minime possint ad aliorum gradum ascendere, nisi in subiectis ordinibus sint verlati; regulares comprehendant, praesertim eos, qui vel suo instituto, vel alia ratione in sacris ordinibus se exercere non solent; Sac. Congregatio censuit comprehendere; quia cap. 12. generaliter loquitur, & eadem ratio subest; & mentione de regularibus in cap. 12. & 13. sum ad tollendam dubitationem de privilegiis Regularium. Et iterum disponens cap. 11. & cap. 14. ead. sess. ordinatos ad minores ordines non nisi post annum a susceptione ultimi ordinis ad sacros ordines promovendi debere, nec ad Presbyteratus ordinem assumendum, quin Diacognatu integrum animum verlatum non fuerit, nisi utroque casu utilitas, vel necessitas Ecclesiae aliud iudicet; Cum dubitarent Regulares S. Francisci de Paula, in hoc iudicio quoad regulares esse Generales, & Provinciales Oedinis, ad hoc se ipsi utilitate Provinciarum, vel Conventuum inspecta, in huiusmodi casibus valent dispensare: Sac. Congregatio censuit iudicium hoc ad Episcopum solum pertinere, non ad Generalem, vel Provinciales ordinum: posse tamen eos, si iustitiam dimissorialibus ad Episcopum significare causas utilitatis, seu necessitatis huius Religionis, ex quibus possit Episcopus iudicium suum formare.

50. Decimus octavus est quoad confessiones sacramentales personarum secularium etiam sacerdotum, quas nec Regulares audire possunt, nisi fuerint ab Episcopo approbati, ut in cap. 1. §. 1. §. 2. Si tamen ea de facto audierint, non possunt puniri ab Episcopo in vim Concilii, ut alias censuit Sac. Congregatio. Ceterum puniri poterunt ab eo in Sede Apostolica delegato in vim Constitutionis Greg. XV. de exco. privi. tanquam delinquentes in administratione Sacramenti Penitentiae, si confessiones audierint, aut omnino absque Episcopi licentia, aut illa expirata, vel revocata.

Porro cum quaeritur, an & quando licentia audiendi confessiones semel Regularibus concessa expiret, aut revocari possit; tres casus sunt distinguendi. Primus est, cum Regularis fuit approbatus ab Episcopo ad certum tempus, puta ad annum, vel biennium; quo tempore elapso expirat facultas audiendi confessiones, possunt enim Regulares ad certum tempus approbati post decretum S. Congregationis Episcoporum, & Regularum hac de re editum.

Secundus est, cum fuit approbatus ad beneplacitum; potest enim confessiones audire, quantum Episcopus beneplacitum non revocaverit.

Tertius est, cum fuit approbatus simpliciter; & tunc, aut post approbationem super venientia causa; & semel approbatus potest iterum reprobari, dummodo causa illa confessiones concolorat; quam tamen Episcopus non tenetur sus-

perioribus Regularibus patefacere. Aut nova causa, ut supra non supervenit; & tunc aut Regularis fuit approbatus a Vicario Episcopi, aut ab ipso Episcopo. Sed Vicario, potest Episcopus Regularem semel a suo Vicario examinatum iterum examini subicere, & minus idoneum repetitum reprobare: si ab Episcopo non potest idem Episcopus quam semel simpliciter approbavit absque nova causa reprobare: potest tamen Episcopus foveatior iuxta Constitutum Pii V. quae incipit. Romani Pontificis providentia, §. 2. res. Volamur autem. Quamdiu tamen sic approbatus per successorem reprobatum non fuerit, potest audire confessiones virtute approbationis Episcopi predecessoris. Probatum hac, tum ex his, quae scriptis in c. Acceptum, supra de stat. & qualitat. ex infra scriptis declarationibus.

Prima est S. Congregationis Concilii in hac verba: An Regulares approbati ab Ordinario ad audiendas confessiones praevio examine ad tempus, elapso tempore tanquam semel approbati possint invito Ordinario deinde audire confessiones; Congregatio censuit non posse.

Secunda, an Episcopus volens ex nova causa Regulares semel ad confessiones audiendas approbatos examinare, teneatur eam patefacere superioribus Regularibus, & an de huiusmodi causa consistere debeat, vel sit credendum Episcopo attestanti huiusmodi causam subesse; Congregatio Concilii censuit posse Episcopum ex nova causa, etiam de ea non consistit in actis, rursus examinare, ac minus repetitum idoneum reprobare Regularem semel ad audiendas confessiones approbatum, idque ejus arbitrio, quod tamen esse debet moderatum, atque discretum, ita ut eo non abutatur. Verum ubi hoc facere voluerit, debere id superioribus Regularibus significare, non quidem cum individua expressione causae; sed tantum exprimendam se velle obnoxiarum, quae supervenerit, causam ad huiusmodi examen procedere.

Tertia conquirendis Regularibus S. Dominici Neritonem, quod cum in praevio examine approbati ad confessiones secularium audientias a Vicario Episcopi, dum Episcopus Romae moraretur, tunc Episcopus ad suam Ecclesiam accedens vellet eos rursus pro audiendis confessionibus examini subicere: Sac. Congregatio Concilii censuit, posse Episcopum rursus examinare confessorios Regulares a suo Vicario approbatos.

Quarta est sacra Congregationis Episcoporum in verbis. An Episcopus, qui Regulares ad confessiones personarum secularium audiendas approbavit, possit easdem ex nova causa ab iisdem confessionibus audiendis suspendere, aut licentia illis concessa revocare; non obstantibus quibuscumque privilegiis in favorem quarumcumque personarum, atque ordinum; & qualis huiusmodi causa esse debeat; sacra Congregatio negotiorum, & consultationibus Episcoporum, ac Regularium praeposita censuit, Episcopum quamvis simpliciter, & absque ulla temporaria praesensione approbaverit Regulares ad confessiones personarum secularium audiendas; posse tamen eosdem in nova causa suspendere, ut supra, suspendere, ac licentia illa

concessa revocare, dummodo causa huiusmodi confessiones ipsas concernat. Ceterum si Regulares cum scandalo, aut alias inhoneste vivant, vel aliquod delictum commiserint, propter quod rationabili Episcopi iudicio videantur a confessionibus suspendendi, in quo ipse Episcopi conscientia non voluit esse overatam, cum praecipua ministerii Sacramenti Penitentiae qualitas sit integritas vitae, ac morum honestas; utique eam causam ad confessiones suscipiendum pertinere, ac proinde nihil obitare, quominus ob eam possit Episcopus Regulares a semel ipso approbatos suspendere, aut repellere a confessionibus audiendis.

Quinta est S. Congregationis Concilii, ut infra. An Regulares possint personarum secularium confessiones audire virtute licentiarum a praedecessoribus ordinariis obtenturarum etiam remaneat Episcopo Ordinario pro tempore existente; S. Congregatio censuit posse, quantum Episcopus non prohibuerit. Ceterum esse in facultate Episcopi succelloribus rursus examinare, atque iterum prohibere.

51. Decimus nonus habetur in cap. 2. vers. Synodi quique, §. 24. quoad accessum ad Synodum Diocesanam. Quibus autem casibus ex eo Decreto Abbates & Regulares cogi possint ad illa accedere ex sententia S. Congregationis Concilii, dixi plenè in c. Quae super his, d. n. 1. & praefertim, n. 3. §. 2. de major. & obedi.

52. Vigelimus est quoad praerogative numeri in Monasteriis Monialium, de qua in cap. 1. §. 2. de regul. Verum S. Congregatio alias consultata, an ex ratio numeri Monialium Regularibus subiectarum, quae facienda est ex decreto Concilii in d. cap. 3. pertineat ad Episcopum solum, vel ad Superiorem Regularem; Respondit spectare ad utrumque, & ad Ordinarium, & ad Superiorem. Postea edita fuit Constitutio Gregorii XIII. quae incipit, De sacra virginitate, quae observanda est.

53. Vigelimus primus habetur in eod. cap. 3. in fin. §. 2. de regul. ubi Monasteria tam virorum, quam mulierum de cetero erigi prohibentur sine Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta. Quo decreto sublata est prohibitio Bonifacii VIII. in cap. un. de excess. prelat. lib. 6. & Clem. Capientes, de penit. ut censuit S. Congregatio. Qua tamen de re extant tria Decreta Apostolica.

Primum est Clementis VIII. qui de novo S. Congregationis Episcoporum, & Regularium sub die 25. Augusti 1603. motu proprio declaravit, locorum Ordinarios non posse licentiam ad novos Conventus, cuiusque etiam Mendicantium Ordinis in civitatibus, & locis eorum ordinariae jurisdictioni subiectis, erigendos impertiri, nisi vocati, & auditis aliorum in eisdem civitatibus, & locis existentium Conventuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis inter esse habentibus, & causa servatis servandis cognita consiterit, in eisdem civitatibus, & locis novos huiusmodi erigendos Conventus sine aliorum detrimento commode sustentari posse. Si vero ab eorum in huiusmodi causis sententia ad Apostolicam Sedem provocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tamdem erectionem novorum Conventuum suspendere debere, quo-

utque ab Apostolica Sede in eadem causa pronunciatum extiterit, irritum, &c. Alterum Decretum est Gregorii XV. quo tantum est, ut deinceps novi Conventus non erigantur, nisi in eis duodecim saltem Religiois Regibus, & ex relictis, & consuetis electionibus competentibus sustentari valeant.

Tertium Sanctissimi D. N. Urbani VIII. quo adhibetur, ut alioquin Conventus impolitè erigendi, in quibus duodecim Religiois, ut supra, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & a se non habitaverint, Ordinarii loci visitationis, correctionis, atque omnimode jurisdictionis subiecti esse intelligantur, ut dicam infra n. 76.

Consuevit quoque subitari, an Episcopi liceat ordinaria auctoritate monasterium Monialium erigere in vim dist. 63. §. 2. de regul. Practica est, ut electiones fiant a Sede Apostolica, tum propter gratias, indulgentias, privilegia, & exemptiones, quae ab illa impetrantur; tum propter facultatem educendi Abbatissam ex alio Monasterio pro novo Monasterii institutione. Cum enim haec facultas fuerit Episcopo adempta per Constitutionem Pii V. super claustra Monialium, ut idemmet Pius V. declaravit; illa non concessit nisi pro Monasteriis erigendis auctoritate Apostolica. Supplicationes autem rejiciuntur a Sanctissimo ad Congregationem Episcoporum, ac Regularium, in qua examinantur conditiones, & qualitates ad id requiritae, nempe in erectio non fiat pro pauciori numero, quam duodecim Monialium Choristarum; ut dos constituat non in centibus, sed in bonis stabilibus frugiferis, ac liberis ab omni onere, & sicuti commisso purificato, aut purificando; & non minoris redditus pro ditto numero duodecim, quam trecentorum Ducatorum aureorum, & majores pro locorum qualitate, ultra duos ordinarias a puellis detrahendas; ut monasterium erigatur intra moenia in loco salubri, ac libero ad prospectum, ut fabrica, claustra, ecclesia interiori, & exteriori, loco pronovit distincto, atque omnibus officinis sit sufficienter instructum, & alia id genus.

54. Vigelimus secundus habetur in cap. 4. §. 2. de regul. in illis verbis; nec licet Regularibus a suis Conventibus recedere etiam praerogatis Superiorum accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Quae vero sine praedicto mandato in scriptis obrenuo reportari fuerint, ab Ordinariis locorum tanquam delictor sit inhiberi punantur.

55. Vigelimus tertius habetur in eodem c. 4. in fin. ubi decretum, ut Regulares, qui studiorum causa ad Universitates mittuntur, in Conventibus tantum habitent; alioquin ab Ordinariis puniantur.

56. Vigelimus quartus habetur in cap. 5. in princ. §. 2. de Regularibus, quo innovavit Constitutio Bonifacii VIII. in cap. vercausis de prelat. lib. 6. & tribuitur Episcopo, ut Sede Apostolica delegato plenissima auctoritas in his, quae pertinent ad claustrum conservandum, & in Monasteriis Monialium exemptis. Unde ex licentia sacrae Congregationis licet Episcopo Monasteria Monialium etiam Regularibus subiectarum vilitate, & singulas Moniales absque Regularium interventu alioquin in conventibus claustrum,

& examinare, & clausuram violantibus penam imponere. Præterea cum Episcopus N. scripserit ad S. Congregationem quosdam lateos iuxta modum conventionum vigore detinere claves monasterii Montis Iun. Carmelitanis regularibus subiectum: S. Congregatio censuit claves autem illas Oeconomis secularibus, & tradendas Episcopo tamquam Ordinario, cui Concilium custodiam clausuræ Monialium commisit. Quod lapsus etiam ordinatum fuit à S. Congregatione Episcoporum, ac Regularium in casibus contingentibus.

57 Vigetimus quintus ponitur in eod. cap. sess. 25. de regni. in istis verbis: Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire à monasterio etiam ad breve tempus quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo aperienda. Cæterum hæc licentia postea in Constit. Pii V. De clausura Monialium restituta fuit ad tres casus dumtaxat, videlicet epidemiam, lepræ, & magni incendii. Quod verò subnectitur in 2. c. 7. ut ingreditur intra monasterium nemini liceat sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, ita est intelligendum, ut Episcopus dare possit licentiam in monasterio sub subiecta tantum, at vero talem licentiam obtinendam esse a Regularibus censuit sacra Congregatio, si eis, non autem Episcopo subiecta sine. Sed tamen eadem dubitatum fuerit, an attendenda sit consuetudo post Concilium introducta, ut Ordinarii concedant licentiam ingrediendi monasteria Regularibus subiecta, privative ad ipsos Superiores Regulares: Congregatio censuit attendendam esse huiusmodi consuetudinem, si legitime præscripta fuerit, quod iudex competens cognoscat, maneatque Episcopus in ea quali possessione, in qua nunc reperitur.

58 Porro quoad licentiam accedendi ad colloquium cum Monialibus ad crates, S. Congregatio dixit, si in loco sit consuetudo non accedendi ad monasteria Regularibus subiecta sine licentia Episcopi, eam consuetudinem esse observandam, sed circumscripta consuetudine aliud dicendum est: nam cum Episcopus potestatem consuleret sacram Congregationem an posset promovere edicta sua, ne seculares accederent ad colloquia cum Monialibus absque sua licentia in scriptis, etiam si sine ex monasterio subiectis Regularibus: Sac. Congregatio censuit Episcopum non potuisse ex Concilio prohibere accessum secularium ad crates ferreas monasterii non subiecti sibi, cum de licentia Superiorum Regularium monasterii possint accedere seculares, sed a neminem scriberentur Episcopo, sciendum à Tribunali Vicarii Romæ quid observetur, qualia edicta proponat in hac re: & si edicta, & observantia Romæ consentiant cum sententia S. Congregationis referribendum Episcopo absque alio verbo faciendum in Congregatione, yllis postea edictis propositis à Vicario urbis, reperitur et ea esse concepta hisce verbis: Prohibetur cuique personæ, ne audeat ire ad colloquendum cum Monialibus ad crates, vel ad totam monasterii sine licentia Vicarii in scriptis, aut Protedorum didorum monasteriorum: ex quibus verbis apparuit in monasteriis subiectis Regularibus habitam fuisse ratio-

nem eorum Superiorum, & datam illis facultatem concedendi huiusmodi licentiam. Et quia Romæ inter Superiores monasteriorum nullus maior Protedoribus: ideo eorum facta mentio. Hæc relatione sic facta Sanctissimo ex sententia sacre Congregationis, Sanctiss. censuit scribendum Episcopo licere Superioribus Regularibus dicti monasterii dare licentiam accedendi, & alloquendi ad crates, à fortiori arguendo, quia possent etiam dare licentiam ingrediendi ex Concilio: ideo non posse prohiberi edicta ipsius Episcopi. Admonendos tamen Regulares à suis Visitatoribus, ne abutantur ista facultate.

Postquam resolutionem cum hæsitatum esset, an illi Ordinarii expedire ex aliqua legitima causa, & iuxta videretur, licentiam à Superioribus Regularibus concessis aliquando improbare possent: Sac. Congregatio censuit non posse improbare, cum Episcopus in exemptis nullam habeat iurisdictionem, nisi illam, quæ vel à Canonico, vel à Sede Apostolica reperitur concessa, cap. Sant. de excess. Prælat. Cæterum, etiam hæc ita se habeant, tamen postea sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium ob rationem rebus regimini auctoritate sibi tributa decrevit licentiam accessus ejuamodi etiam ab Episcopo esse subiectas, licet ex consuetudine à Superioribus Regularibus dumtaxat subseribi consueverint.

Quo verò ad accessum ipsorum met Regularium ad colloquendum cum Monialibus, cum anno 1590. S. Congregatio Episcoporum, & Regularium de mandato Sixti V. decreverit, ne ulli Religioso, excepto Superiore, cui cura monasterii incumbit, Visitatoribus, Confessorioque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur, liceat absque licentia ejusdem Congregationis accedere ad monasteria Monialium sine suis, sive alterius ordinis ad colloquendum, sive tradendum cum eis; neve petiisti ad predicandum, vel Missas celebrandas Moniales, Sacerdotes, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint sub pena privationis officiorum, ac vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrenda; hæc non reatu moralis peccati, ut postea declaravit de 1. Iun. 1606. Nuper tamen Julius III. D. N. Urbanus VIII. eadem sacra Congregatio facultatem tribuit locorum Ordinariis, ut possint licentiam concedere per quatuor vices ad summum quolibet anno cuiuscumque Regulari, ut Moniales sibi in primo tantum, & secundo consanguinitatis gradum conjunctas convenire, & alloqui possint: Id verò non aliter, quam scripta ad unguem forma infra scripta; Ut id nullo modo liceat diebus festis, & in Adventu, Quadragesima, feria sexta, Sabbatho, & vigiliis, prædictaque licentia obtenta consignetur Confessorio ordinario monasterii, qui penes se retinere debeat, isque affociet. & præsentet, & auctoritate de mose, non autem alia assistant, & licentia huiusmodi pro die, & hora certa, & in scriptis concedantur, in librisque Cancellaria ejusdem Ordinarii annotentur. Serioque præcipit Ordinariis, ne aliter licentiam concedant, quam iuxta formam supra scriptam, alioquin Sanctissimis Sux iudicium reformident, & Re-

& Regulares eo ipso sint additi penæ decreti perinde ac si licentiam obtinuerint, ut in Decreto edito 13. Julii, Decembris, 1623.

Sane quod decernitur in 4. cap. 5. sess. 25. de regni. de translatione, & reductione monasteriorum Sanctimonialium extra mœnia ad nova, vel antiqua monasteria intra urbes, vel oppida frequentia, non pertinet ad Episcopum, si monasteria sint exempta, sed ad eum Superiores, ut indicant verba illa & alia supra scripta: Et S. Congregatio declarat.

60 Vigetimus sextus est in cap. 7. sess. 25. de regul. quo decernitur, ut si in monasterio nulla Monialis reperitur qualitas requisita ad hoc, in posse eligi in Abbaciam, ex alio ejusdem Ordinis eligi possit. Verum facultas Episcopo attributa edicendi Monialem ex monasterio causa superius proposita, subacta fuit per Bullam Pii V. editam super clausura Monialium; ut idemmet Pius V. Constitutions latore declaravit. Quod autem subijcitur in eod. cap. 7. vers. Si hoc artem in commendam, ut Abbacia eligi possit cum qualitatibus sibi præscriptis Episcopo, vel alio Superiore consentiente, hunc habet sensum, ut Episcopi quidem in monasteriis sibi subiectis tantum, in aliis verò superioris consensus exigant. Et eandem sententiam habent verba, que ponuntur in fin. 4. cap. 7. vers. Si verò, nec non verba cap. 1. eod. sess. 25. de regul. quibus jubent, ut præter ordinarium Confessorem, alium extraordinarium ab Episcopo, & aliis Superioribus, aut ter in alio offeratur. Hæc enim facultas in monasteriis Monialium Regularibus subiectum non pertinet ad Episcopum, sed ad Superiores Regulares dumtaxat, ut Sac. Congregatio respondit ab Archiepiscopo Janseni consulti. Hodie tamen in hoc servari debent, que præscribitur in Constit. Gregor. XV. de exempt. Privileg.

61 Vigetimus septimus est in monasteriis, que generalibus capitulis, aut Episcopis non subiacent, nec suos habent Regulares ordinarios Visitatores: nam si intra annum in Congregationem sine redigere negligenter, licet Metropolitanano, in cujus provincia prædicta monasteria sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegato eos pro predictis causis convocare. Quod si Metropolitanus id exequi non curaverit; Monasteria, eorumque persona subducunt Episcopo, in cujus Diocesi sunt, tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, ut statuitur in cap. 8. sess. 6. de regul.

62 Vigetimus octavus habetur in cap. 9. ejuamodi, sess. 25. de regul. quo monasteria Monialium Sedis Apostolicæ immediate subiecta subijciuntur Episcopo tanquam ejusdem Sedis Delegato.

63 Vigetimus nonus habetur in cap. 11. sess. 25. de regul. in ea parte, in qua disponitur, ut in monasteriis; quibus imminet cura animarum personarum secularium, aliqui etiam ad numerum amovibiles non deputentur, nisi de Episcopi consensu, & prævio examine per eum, vel ejus Vicarium faciendo. Quo loco observanda est discretio inter cap. 7. sess. 25. & hoc Decretum. Illud enim loquitur cum Parochiales sunt monasterio unitæ: hoc verò cum cura animarum principaliter ipsi monasterio incumbit: in casu cap. 7. potest Episcopus in Parochialibus unitis erigere

vicarias perpetuas, si pro bono ecclesiarum regimine ita expedire judicaverit, præviam tamen erectione tunc Vicariæ, ut S. Congregatio censuit: in rebus vero d. c. 11. Vicarias erigere non potest, sed Regulares pro re potest præcedendi ad curam animarum personarum secularium exercendam in ecclesia monasterii, seu etiam in membro monasterii non unito, ex sententia S. Congregationis non aliter sunt deponendi, quam ad suorum Superiorum innum amovibiles. Præterea Vicaria perpetua beneficii parochialis censetur, ubi addictus est profectus cura à Restore, & in Vicarium translata, D. N. in eod. cap. 8. Quæ verò de præbendis, & in Clem. Unica, de off. Præb. Ideoque ad eum conferri debet prævia forma examinis per concursum à Concilio præscripta in cap. 18. sess. 24. S. Congregatio censuit, licet regulariter in huiusmodi Vicariis contentus non requiratur: at in beneficiis Regularibus curatis censuit non requiri formam concursus, quia de eis extat specialis provisio Concilii in cap. 11. sess. 25. de regul. Rursus nominationem Vicariorum secularium amovibilium in beneficiis curatis unitis censuit spectare ad Episcopos: Vicariorum verò secularium perpetuorum, atque regularium sive perpetuorum, sive amovibilium in vic. eorum Constitutionis à Pio V. emanata spectare ad eos, in quorum ecclesiis unitis ipsi Vicarii ponuntur: Illorum non esse prævio concursu, sed tantum examine, & approbatione Episcoporum deputandos. Atquin casu cap. 21. nominationem Capellani pro exercenda cura monasterii incumbente indubitanter ad Superiores Regulares pertinere. Et generaliter dixit si monasterium erectum legitime fuerit super corpus parochialis servandum esse, cap. 11. sess. 25. de regul. & sic posse curam animarum exerceri per Regularem; qui tamen prævio examine Episcopi fuerit idoneus approbatus, scilicet autem esset, si Parochialis esset unita, quia tunc servaretur cap. 7. sess. 7. Cæterum quid observandum, si Parochialis nec sint monasterio unitæ, nec cura ipsi monasterio incumbat, liquet ex infra scripta declaratione S. Congregationis, videlicet utrum in collatione Parochialis, que Regularibus conferri consueverunt, requiratur examen de literatura, vita, & moribus, &c. an nulle sint provisiones dicto examini non præcedente: S. Congregatio censuit hanc rem non esse determinatam ullo textu Concilii, quia cap. 11. sess. 25. de regul. loquitur de cura animarum incumbente monasteriis Regularium, & cap. 7. sess. 7. loquitur de unitis. In dubio autem propinquo agitur de parochiali, que nec monasterio unita, nec unita monasterio, sed pertinet ad collationem Regularium, tamen ex identitate rationis Patres existimant requiri examen. & approbationem Ordinarii, ita tamen, ut nulla non sine provisione, sed regulariter possit amoveri, nisi ab Ordinario fuerit examinatus, & approbatus.

64 Vigetimus undecimus est in cap. 12. sess. 25. de regul. in eadem parte, in qua disponitur, ut censuræ, & interdicta ecclesiastica etiam ab Ordinariis emanata mandantur Episcopo à Regularibus in eorum ecclesiis publicentur, atque serventur. Et ad hunc tenorem cum dubitatum fuerit an Episcopus loci ordinarius prohibere possit, ne Regulares in Ecclesiis suis Sa-

ca. docet. secularis ex tero. divina Officia celebrare permittit. nisi prius ab ipso Episcopo v. si licetis commendatus. ipsi sacerdoti ad ministrant. S. Congregatio censuit post.

66 Trigesimus primus ponitur in eodem cap. 12 in 2. parte, ubi mandatur Regularibus, ut servent dies festos, quos observant in sua Diocesi Episcopi precepit. Quod quidem decretum S. Congregatio declaravit, ita esse intelligendum, ut Regularium ritus illis diebus festis temporis permittat quoad Missas celebrandas, & extra divina officia tam publice, quam private ab ipsi Regularibus in eorum ecclesiis parvolumenda. Nec circa hunc ritum ad Episcopis quoquo modo quicquam in contrarium eisdem Religiosis precepi potest, quod si de facto preceperint, Regulares nequaquam ipsi Episcopi obedire tenent. Verum quoad contrones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerunt, debere se conformare evangelii, & apostoli, quibus vixit clerici secularis illis diebus festis.

67 Trigesimus secundus est in cap. 13. immediate sequenti, quo tribuitur episcopis facultas componendi appellatione remota controversias omnes de procedentia iuris ecclesiasticis perlonarum secularium, quam regulares ab in Professionibus publicis, cum in ius, que sunt in tumulandis defensionum corporibus, & in deferenda Umbella, & alii similibus.

68 Trigesimus tertius ponitur in eodem cap. 13. ubi statuit, ut exempti, omnes sive regulares, sive regulares ab Episcopo ad publicas Procellos non accedat, nec ad publicas accedere compellantur. Quod si possit ostendit S. Congregatio etiam compellendo eos per penam, vel censuras ecclesiasticas, nec eo casu absolvi posse a ius Superioribus, quia sine excommunicatione ab homine, quam absolutio petenda est a iudicibus, qui tulerunt, vel a Sanctissimo.

Excipiuntur in fine huius Decreti, qui in strictione clausura perpetuo vivunt. Item Gregor. XIII. excipit Regulares, quorum monasteria distant a civitate ultra medium milliare.

69 Trigesimus quartus est in Regularibus, qui est de gant intra claustra, tamen extra ea notorie & cum scandalo delinquant, hi enim puniri possunt ab Episcopo iuxta terminos cap. 14. sess. 27. de regul. & Constituit, Clementis VIII. edita 18. Martii 1592. id est, cum superior Regularis ab Episcopo admonitus delinquentem infra tempus ab Episcopo prescribendum non punierit, ac de punitione Episcopum certiores non fecerit. In qua quidem Constitutione illud etiam adicitur, ut si Superior sic delinquentem ad aliam Diocesim transmittere, instante Episcopo intra terminum ab Episcopo prescribendum, ad locum, in quo delinquit, illum revocare teneatur: alioquin Ordinarius loci, in quo transmissus fuit, ab Ordinario loci commissi delicti, requisitus, vel alias de illius delicto informatus tanquam Sedes Apostolica delegatus Decretum Concilii exequi, & eum punire possit, ac debet. Extra claustra vero S. Congregatio intellexit Regularem delinquere, etiam cum in Ecclesia monasterii delinquit, nisi clausi portis, & solis regularibus in ea existentibus delictum sit commissum. Ceterum quando extra

claustra Regularis delinquit, cum dubium fuerit, an delinquens sit in careceribus Episcopi, donec processus in curia episcopali constitutus, eoque compilato instante superiore remittendus sit una cum processu puniendus, vel potius non expectata compilatione processus, statim remittendus sit ad Superiorem una cum in probationibus, que habentur: S. Congregatio censuit statim esse remittendum.

70 Trigesimus quintus est in cap. 16. sess. 27. de regul. quo nulle decernuntur remissiones novitiorum, nisi habeant cum licentia Episcopi, sive eius Vicarii infra duos menses ante professionem.

Trigesimus sextus habetur in eodem cap. 16. in fine, ubi statuitur Novitium monasterio ante professionem abeuntibus, omnia relinquenda, que sua erant. Idque ut recte fiat, Episcopus etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

71 Trigesimus septimus est quoad voluntatis puellarum Deo dicandarum explorationem ab Episcopo faciendam ex Decreto, 7. ejusdem sess. tam ante e habitus susceptionem, quam ante professionem si puella sit major duodecim annis; ac si minor duodecim annis sit, ante professionem dumtaxat. Ita enim hunc textum S. Congregatio interpretata est, cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur Prefecta monasterii etiam ante mensum certiores facere: alioquin suspensa est ab officio, quamdiu Episcopo videbitur.

72 Trigesimus octavus est in cap. 19. sess. 25. de regul. in fine, ubi Capitula Generalibus debentibus exequi decreta illius sess. disponitur, ut Concilia Provincialia per deportationem aliquorum episcopi ordinis provideant.

73 Trigesimus nonus ponitur in cap. ult. sess. 25. de regul. in fine, ubi Capitula Generalibus debentibus exequi decreta illius sess. disponitur, ut Concilia Provincialia per deportationem aliquorum episcopi ordinis provideant.

74 Quadragesimus habetur in cap. 13. sess. 27. de reform. quo decernitur, ut quibuscumque in locis jam ante annos 40. Quarta funeralium, cathedralium, aut parochialium ecclesiarum solium esset perfolvi, ac postea fuerit ex quocumque privilegio illius monasterii, aut quibuscumque locis prius concessa, eadem postea integre cathedrali, seu parochiali Ecclesie perfolvar, non obstantibus privilegiis, etiam Mari Magno nuncupatis.

75 Quadragesimus primus est in Regularibus, qui ob notorium delictum in excommunicationem inciderunt, quos censuit S. Congregatio posse ab Episcopo publice denunciari excommunicatos, ut ab aliis videntur.

76 Quadragesimus secundus est in Regularibus etiam S. Joannis Hierosolymi in personam Episcopi delinquentem, Praelatorumve jurisdictionem turbant, aut illos impediunt, ne munus suum exequantur; quibus casibus S. Congregatio censuit eos citra ullam exceptionem per eodem Ordinarios legitime coerceri, & puniri posse, nec non incidere in Bullam, que legi consuevit in die Cenae Domini. Quam S. Congre-

gationis sententiam Gregor. XIII. ad se relatum approbavit, praterquam quoad illud verbum, *subdit*, quod visum est omnibus generaliter; ideo dicit decretum conspiciendum esse contra impediennes jurisdictionem Praelatorum: eodem verbo utitur Alexander III. in cap. 1. supra de off. de leg. ubi: Si eos manifeste cognoveris iustitiam impeditre, & Innocentius IV. in cap. 1. de panis, lib. 2. ubi: Si hac occasione se impeditur jurisdictioni.

77 Quadragesimus tertius est quoad expositionem Sacramentum Eucharistiae: decrevit enim S. Congregatio, ut non liceat Regularibus etiam in propria ecclesia Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum publice adorandum exponere, nisi ex causa publica, que probata sit ab Ordinario, ex causa autem privata possint, dummodo sanctissimum Sacramentum et Tabernaculo non extrahatur, & velatum remaneat, na ut ipsa hostia videri non possit, &c.

78 Quadragesimus quartus habetur in decretis de celebratione Milliarum a S. Congregatione Concilii editis auctoritate Sanctissimi D. N. Urbani VIII. in 9. Decembris vero, in Bullarum, 4. pag. 3. 12. ubi statuitur, ut monasteria, & loca regularia postea recipienda, in quibus duodecim Religiosi sustentari, atque inhabitare non poterant, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimoda jurisdictioni subiecti esse intelligantur. Decreta fuerunt edita anno 1625. die 21. Junij, & publicata die 22. Septembris. Quod nota propter ad verbum illud *publia*.

79 Quadragesimus quintus habetur in alia ejusdem Constitutione, que incipit, *In Suprema, edita Idem Novembris 1627*, quae statuit, ut in cogitio canarum contra personas ecclesiasticas tam seculares, quam regulares, que monetas aureas, vel argenteas tundunt, fabricant, colorant, vel alias adulterant, erogant, aut exponunt, in Italia spectet ad Ordinarios locorum privative quoad omnes Superiores Religiosorum, ipsique Superioribus personis exclusis: & quoad loca intra fines alicujus Diocesis, non tamen de Diocesi existentia, ad Ordinarios ipsarum Diocesium, intra fines eadem loca extraneos: quo vero ad ea, que extra fines alicujus Diocesis consistunt, ad viciniores eorumdem locorum Ordinarios.

80 Quadragesimus sextus est in Constitutionibus Regularium, qui primus fuerunt suppressi, & secularizati, ac deinde ex rationabilibus causis ad primam suam Regularem redacti, ac suis Religionibus restituti; in hiis enim omnimoda jurisdictioni Ordinarii loci tanquam Sedes Apostolica Delegati, donec habuerint reditus sufficientes, quibus sustentari valeant, & cum effectu sustententur duodecim Religiosi, ut in Decreto san. mem. Innocentii X. eius tenorem recitimus in cap. *Relatum, non, 71. inf. de Cler. vel Monach.*

81 Quadragesimus septimus est in Constitutionibus Regularium nunquam suppressi, in quibus actu non aluntur saltem sex Religiosi, quotum ad minus quatuor sint Sacerdotes, & subiacent natiqque jurisdictioni Ordinarii similiter tanquam Delegati Sedis Apostolicae, ut habetur in eodem Decreto, *ubi, lib. 1. p. 1.*

An autem jurisdictione in singulis duobus casibus censetur attributa Ordinariis privative ad Superiores Regulares, an cumulative, plene examinavimus, in cap. *Quo, supra eodem.*

DE MAIORITATE, & Obedientia.

Cap. Cum certum.

SUMMARY.

- 1 Major in honoribus reverentiam exhibentis estimatur cetera pariter ex prioritate temporis.
- 2 Honoris, & munera etiam inter personas Ecclesiasticas distribui debent secundum distinctionem graduum, & ordinum. Et nam. seqq.
- 3 Graduum, & ordinum distinctio cur a Deo constituta fuerit Ecclesia imitanda.
- 4 Hierarchiam ecclesiasticam consideranda, qui affirmat omnes in Ecclesia pari potestate praeditos esse.
- 5 Precedentia in honoribus deferenda est ex temporis prioritate.
- 6 Declaratur procedere, si cetera fuerint paria. n. 11.
- 7 Prior tempora potior est iure.
- 8 Doctoribus antiquiora est deferendum, quam modernis.
- 9 Precedentia debent ratione antiquioris ingressus in religionem.
- 10 Congregatio Canonorum Regularium Lateranensium pra antiquitate procedit omnes alias Religiones.
- 11 Canonici Congregationis S. Georgii in Alta Venetiarum veniunt Cleri seculares appellati, & ius procedunt Canonici Regularibus Lateranensibus.
- 12 Precedentia ex prioritate temporis debetur illi, qui sunt eisdem dignitati, & ordini, aliis seculis.
- 13 Major ordine, sicut in Ecclesia posterior receptus, praesertur in loco, & portione; nec valet consuetudo contraria.
- 14 Consuetudo ut non habeat dignitatem praesertat illam habentis, irrita habetur esse, videtur.
- 15 Precedentia Episcoporum in Concilio provincialibus attendi debet secundum tempus ordinationis, non secundum dignitatem Ecclesiarum.
- 16 Canonici, Abbates, Commendatarii, Dignitates, & Procuratores Cathedralium quorum locum habeant in Concilio provinciali, ibidem.
- 17 Ordinato a majori, major est, & procedit antiquiori si sit eisdem ordinis, secum inferioris.
- 18 Miles creatus a Rege praesertur militi creato ab inferiori, si sint pariter dignitate.
- 19 Consuetudo attendi debet in deferenda precedentia, etiam si expugnet iuri communi.
- 20 Consuetudo ut minor praesertatur majori, vel posteriori antiquiori, est irrita, & inopra scriptibilis.
- 21 Non comparatione dignitatis, vel officii.
- 22 Patriarcha Constantinopolitana etiam posterior ordinatus praesertur inter quatuor Patriarchas.
- 23 Precedentia in honoribus quo ordine singula adin-

- 21 Episcopi appellatione remittantur necnon compingere controversias de precedenti veteribus inter personam ecclesiasticam, & seculares, sicut in ecclesiastica ratione.
- 22 Fratres Mendicantes qui ordine inter se precedere debent: & quid de Constitutis sit statum.
- 23 Precedentia an sint ad iudicanda Capitula Valdensium, an vero Capitula Ecclesiarum salomonum, & n. seq. usque infra.
- 24 Valdensis Ecclesia ubi, & quo tempore constructa fuerit. & num. 29.
- 25 Salomonum Ecclesia ubi, & n. 27.
- 26 Blondi error quod Salmo esset caput Episcopatus Valdensis.
- 28 Valdensis provincie, pro parte Ecclesia S. Polimi à Romano Imperio donata.
- 29 Precedentia an sint ad iudicanda Capitula.
- 30 Concordia Capituli Patris Salomonum, an prosumatur confirmata.
- 31 Vno principali operatur ut quilibet Ecclesia sua retineat prius gradum.
- 32 Cathedralis Ecclesia, cum deducitur ex electi sui Vicarii Capitulari.
- 33 Episcopus olim eligebatur ab universo Clero.
- 34 Electio Praeclari sit per Collegium vicarium Ecclesie eius primus dicitur.
- 35 Ecclesia conventus per unumquemque eius principalem non dicitur cathedralis, sed.

CUM CERTUM. In honoribus reverentibus impendendis maior ponderatur ceteris paribus ex temporis dignitate, seu prioritate. Hoc dicit, secundum Antonium de Butr. & non de Imol. Prima pars ponit de iure exordium. Secunda dispositionem. ibi, sit.

- 2 Nota primò, ex hac Decretaliam inter personas ecclesiasticas habendam esse distinctionem in honoribus exhibendis: nostra enim Hierarchia, ut Dionys. inquit in cap. 8. Eccles. Barab. à Deo traditis ordinibus sanctè disposita sanctis, & ceteris Hierarchis conformis est: de hoc Ecclesia militans exemplata est à triumphante, ut dicit gloss in Clement. fin. in ver. Ecclesia, de heret. Unus quem admodum in Ecclesia triumphante non omnes sunt pares ordine, & officio. (Sunt enim ibi Angeli, Archangeli, &c. c. Principium. §. Omnia iapa de punit. dist. 2.) ita & in Ecclesia militante non omnes debent esse pares gradu, & potestate: sed alii majores, & alii minores: & secundum majoritatem, & minoritatem honores, & iunctura sunt deferenda. Quippe ut legitur in epist. 92. Gregor. 1. ad Episcopos Galliarum, & eodem fere verbis in epistola Bonifacii, ad Eulaliu. (Ad hoc dispensationis divinae provilio gradus diversos, & ordinis constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret, & ex diversitate contextu, & rectè vitionum gereretur administratio singulorum. Neque enim Universitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnum eam differentiam ordo servaret.) Referunt in can. ad hoc, 29. dist. idque ad exemplum vultu militis in ibi in ver. Quia verò, Unde Concilium Trident. de Sacram. Ordin. sess. 23. cap. 4. (Si quis, inquit omnes Christianos promiscuè

novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali praeditos affineret, nihil aliud facere videtur, quam ecclesiasticam Hierarchiam, quae est in calorum iunctura ordinata, confundere: perinde ac si contra B. Apostoli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetae, omnes Evangelistae, omnes Pastores, omnes sint Doctores.) Haec ibi. Quare honores, & iunctura non ordinantur omnibus, sed potioribus quibusve iungenda sunt, dicit text. in l. Honoris, ff. De decurion.

Secundò nota precedentiam in honoribus deferendam esse ex prioritate temporis, ut hic est casus secundum omnes, idque in voto, in sede, & perceptione praebendi, in scribendo, in sigillando, & similibus, secundum Innocent. in prim. cum quo transeunt Holt. num. 5. in ver. Qui primus, Joan. Andr. & Bellam. ambo in primis in ver. Et. ar. Abb. num. 2. ver. Sed quomodo pro declaratione, & reliqui omnes. In his enim habet locum illud brocardum Qui prior est tempore, potior est iure, cap. ult. §. 1. in cap. Concilia, §. Hinc incipit, 17. dist. cum concord. de quibus hic per gloss. 2. Quod facit pro Senibus, & Doctoribus, qui prius a iure am adepti sunt, & pro militibus, qui prius militare coeperunt, ut potioribus hinc praerogandi, secundum Butr. ibi num. 2. Imol. num. 1. & Abb. num. 3. Item facit pro Scripioribus antiquis, quibus magis est deferendum, quam junioribus, quia temporis diuturnitas videtur eis auctoritatem contulisse, Sylvest. in ver. Opus, num. 2. & sine ostendimus in cap. Ne iudicatur, supra, de Constitut. contra opinionem quorundam recentiorum, qui dixerunt Doctores neotericos, seu modernos antiquioribus praestare auctoritatem.

Inferat secundò ut eadem conclusio non procedat si posterior ordinatus fuerit à maiore; quia maior est, & potior de antiquioribus, cap. Per tunc, in ver. ad hoc, §. 1. in ver. De ap. sicut glo. in Innoc. in primo. ver. Ordinatus tamen à Papa, Butr. num. 3. & Imol. num. 1. ver. Salvo, nisi posterior fuerit ordinatus à Papa, & primus ab Ordinario. Constitutio Bononiensis, sess. 1. pro Monacho S. B. n. 2. §. 1. in ver. 5. et seq. Quod tamen intellige dimmodo fore ejusdem ordinis: neque enim Diaconus etiam prius à Papa ordinatus praerogari Presbytero posteriori ordinato ab Episcopo, quia termini non sunt pares, ut Imol. ubi supra, qui hinc inferat militem creatum à Rege, ut praerogari debeat militi etiam prius creato ab inferiori, adde dimmodo sunt pares dignitate, alias fecit, ut ex dictis patet.

Inferat tertio ut locum habeat praedicta conclusio nisi prohibeat contraria consuetudo, quae praecipue attendi debet in honoribus exhibendis, cap. Cum omnes, de consuet. cap. Cum alius, de consuet. secundum Innocent. ibi in fo. Bald. in d. cap. Cum alius, num. 17. Cardin. conf. 42. incipit. in Ecclesia Bionen. num. 1. Maedic. de off. 2. 4. 4. num. 2. Rota in O. velen. in v. sedenti, 24. Olybr. 1576. coram Blanchetto, & in Callaguriana Praeeminentiarum 15. Novembrii 1591. coram Seraphino, ut in epist. de H. 264. num. 1. Quod procedit etiam talis consuetudo repugnat iuris dispositioni, puta ut minus dignus praerogari sit digniori, ut in casu dictae decisionis Orizen. in qua daturus locus digniori Cantori

Unde inferat primò ut habeat locum diuturnitas inter eos, qui sunt ejusdem dignitatis, & ordinis, ut Episcopus inter Episcopos, Presbyter inter Presbyteros, & sic de singulis: alias fecit. Quare Episcopus antiquior non praerogari Metropoliten, nec Diaconus Presbytero, etiam postquam ordinato, ut est casus in cap. Statutum, infra eodem uni major ordine, licet in ecclesia posterior receptus, in loco, & portione praerogari, & tradunt hi. Innoc. in prim. ver. Item in his, qui eum deus ordinis sunt Holt. num. 2. Io. Andr. n. 1. Anchar. in prim. Abb. num. 2. & alii communiter. Imò non valet consuetudo ut peius recepti praerogantur potius receptis, si postea recepti sint continui in ordine majori, ut per text. in d. cap. Statutum, dixit Rota coram Seraphino de off. 710. n. 4. & Irrationabili est consuetudo, ut non habens dignitatem praerogari illam habenti. Arcin. de consuet. 23. in fine. Dec. in l. Cum quid, num. 24. ff. de iur. petatur. Seraphin. ubi supra. Quod vero ad digniores meritis vide textum in cap. Lict ergo, §. 1. & distinctionem Abbatis bionensis 2. ver. Adverte quia haec ultima limitatio.

Potè in Conciliis Provincialibus ex sententia S. Congregationis Concilii attendi debet in precedentia Episcoporum tempus ordinationis, non autem dignitas Ecclesiarum, & Commendatarii inter Abates sunt recipiendi. Canonici Cathedralis ecclesiae praerogandi sunt quando Capitulariter procedunt. Extra hunc casum Abates rituales, vel habentes usum mixtae debent precedere Commendatarios. Post hos locum obtinentes Dignitates, & post Dignitates collocandi sunt procuratores ecclesiarum Cathedralium.

Inferat secundò ut eadem conclusio non procedat si posterior ordinatus fuerit à maiore; quia maior est, & potior de antiquioribus, cap. Per tunc, in ver. ad hoc, §. 1. in ver. De ap. sicut glo. in Innoc. in primo. ver. Ordinatus tamen à Papa, Butr. num. 3. & Imol. num. 1. ver. Salvo, nisi posterior fuerit ordinatus à Papa, & primus ab Ordinario. Constitutio Bononiensis, sess. 1. pro Monacho S. B. n. 2. §. 1. in ver. 5. et seq. Quod tamen intellige dimmodo fore ejusdem ordinis: neque enim Diaconus etiam prius à Papa ordinatus praerogari Presbytero posteriori ordinato ab Episcopo, quia termini non sunt pares, ut Imol. ubi supra, qui hinc inferat militem creatum à Rege, ut praerogari debeat militi etiam prius creato ab inferiori, adde dimmodo sunt pares dignitate, alias fecit, ut ex dictis patet.

Inferat tertio ut locum habeat praedicta conclusio nisi prohibeat contraria consuetudo, quae praecipue attendi debet in honoribus exhibendis, cap. Cum omnes, de consuet. cap. Cum alius, de consuet. secundum Innocent. ibi in fo. Bald. in d. cap. Cum alius, num. 17. Cardin. conf. 42. incipit. in Ecclesia Bionen. num. 1. Maedic. de off. 2. 4. 4. num. 2. Rota in O. velen. in v. sedenti, 24. Olybr. 1576. coram Blanchetto, & in Callaguriana Praeeminentiarum 15. Novembrii 1591. coram Seraphino, ut in epist. de H. 264. num. 1. Quod procedit etiam talis consuetudo repugnat iuris dispositioni, puta ut minus dignus praerogari sit digniori, ut in casu dictae decisionis Orizen. in qua daturus locus digniori Cantori

supra Sacristam, licet digniorem, ex notatis per Holtien. in cap. videretur, de stat. & quare cum alius congehit per Menes. in consuet. 1. num. 99. lib. 2. ut per Seraph. ubi supra.

Sed Holt. ibi num. 2. ver. Verum si subsisteret attendi: dicit consuetudinem ut minor praerogari majori, vel posteriori antiquiori, esse rationabilem, cap. ad hoc, 19. dist. & licet imprae- ptebibilem tanquam Ecclesia oecumenica, c. 1. & ut. de consuet. nisi contingat ratione dignitatis, vel officii: & cum Holtien. consentiunt Ioan. Andr. num. 3. Colledat ubi supra, Butr. num. 11. & Anchar. num. 1.

Ethac ratione licet omnes quatuor Patriarchae sint pares dignitate, tamen inter eos praerogari Constantinopolitanae etiam posteriori ordinatus, cap. Antiqua, de prior. secundum Ioan. Andr. & Anchar. ubi supra. Quem quidem ordinem inter Patriarchas renovavit Eugenius IV. in definitione Concilii Florentini, quae habetur post sessionem viginti quintam, §. Removetur.

Itaque ex mente Innocentii, cum quo alii transeunt, in precedentia deferendis hoc ordine est procedendum, ut ille primo majori honore iungi debeat, qui majoris est dignitatis in Ecclesia; vel non est ibi dignitas, qui majoris est ordinis; vel non est ibi dignitas, qui ordinatus est à maiore; sive loquatur qui primò ordinatus est, nisi à iudice de iure continuandario, vel privilegio. Hanc autem prioritatem temporis, & continuandarium, seu observantiam in deferenda precedentia consuevit multoties attendere in casibus contingentibus etiam Sac. Congregatio Concilii.

Unde orta controversia precedentia inter Capitulum, Canonicos, & Priores, & Magistra eius civitatis fuit dubitatum an eam Episcopus quatenus appellatione remota componere posset vigore facultatis sibi Concilio tributa cap. 13. sess. 23. de regular. & dictum est ex hoc decreto non posse: tamen agendum cum Sanctissimo Sanctissimus Sicut dixit idem, quod Congregatio, casum hunc non comprehendit decreto Concilii, quia Concilium dicit inter ecclesiasticas personas; hic autem sunt saeculares ex una parte. Et quod ad decisionem arripe scribendum Episcopo, ut faciat observari id, quod habentis ab anni viginti quatuor citra fuit solutum observari.

Rursus data ad S. Congregationem Concilii controversia de precedentia inter Dominicanos, Franciscanos, Augustinianos, & Carmelitanos, sumptu fuerunt informationes, & experientiam, consuetudinem ita inolevisse, & observatum semper fuisse, ut ea Religio, quae prius in loco habuit monasterium, illa praerogari, quam consuetudinem Sanctissimus iussit observari, & nihil innovari; & secundum hoc postea edita fuit Constitutio ab eodem Gregorio XIII. incip. Expositio, in v. 1593, qua diffusum est quod inter Fratres Mendicantes, nec non inter Confratres mites Christi fidelium in processibus tam publicis quam privatis, si praerogari debeant, qui sunt in quali possessione precedentis. Quod si de quali possessione huiusmodi non consistit, inter Fratres quidem Mendicantes praerogari debet: si qui antiquiores in loco controversiae: inter Confratres

verò inter se litigantes, qui prius Saccis uti sunt.

23 Ex factis QUÆSITUM est. An precedentia sit ad iudicanda Capitulo ecclesie Valvensis, an verò Capitulo ecclesie Sulmonensis.

Quoniam de precedentia dicitur litigarum esse inter Capitulum S. Pelini Valven. & Capitulum sancti Pamphili Sulmonen. tandem Gregor. XIII. iussit, ut causa huiusmodi ageretur in S. Congregatione Concilii, quæ postea consideratis diligentè scripturis tunc exhibitis, auditisque sapientius partium Procuratoribus, & Advocatis, & eorum allegationibus accurato studio perpenlis, die 5. Aprilis 1575. censuit ex his, quæ hæctenus in dictis scripturis deducta fuerunt, deberi, & ita deferendam, ad iudicandamque esse precedentiam Capitulo Valven. cui quidem decreto cum poli multos annos Capitulum Sulmonense non acquiesceret: sacra Congregatio tempore Cardinalis Matthæi perstitit in decretis, ac deinde sapientius deducit litteras ad Episcopum, ut in Synodo, in processionibus, ac aliis eiusmodi actibus Capitulo, & Canonicis Valven. primam locum assignaret, ut sapientius re ipsa factum est, præsertim in Synodi habitis anno 1590. & 1602. Quinimo cum ab aliquot annis Episcopus Synodum convocaturus perisset, ut in unaquaque Cathedrali ad vitandos tumulos liceret sibi Synodum celebrare, ita ut Capitulum & Clerus in mala non interesseret: facta Congregatio abivit, deducitque ad Episcopum litteras, ut Synodum celebraret, & precedentiam Capitulo Valven. tribueret.

24 Ex notis autem Cardinalis Alciati, quæ in libris sacre Congregationis leguntur, constat fuisse ad iudicandam precedentiam Capitulo Valvensi hæc præcipue fundamenta, videlicet, quia ecclesia S. Pelini de Valva olim in celebri Corfinii urbe constructa tempore fuit Cathedralis, ut constat ex instrumentis, & scripturis exhibitis.

25 At verò ecclesia S. Pamphili de Sulmona erat Plebania diocesis Valvensis, ut apparuit ex Bulla Innoc. III. anno 1223. & Honorii III. 1225. ubi describuntur ecclesie, & bona episcopatus Valvensis his verbis: (In quibus hæc propria duximus exprimenda vocabulis) ecclesia videlicet S. Pelini, ubi sedes Episcopalis habetur cum castello de victoria cum omnibus pertinentiis suis: plebem S. Pamphili de Sulmona cum omnibus suis pertinentiis. Nec non ex litteris collationis Canonici anno 1496. productis in Rota à Capitulo Sulmonensi, in quibus ecclesia S. Pamphili de Sulmona dicitur esse Valvensis diocesis, & litteræ diriguntur in forma dignum Episcopo Valvensi, quod etiam asseritur in litteris ejusdem Episcopi Valven. 1421. & 1561. & in manuscriptis pluribus bibliotheca Vaticana usque ad annum 1428.

Deinde quia nulla erectio offensæ fuit Episcopatus Sulmonensis. Quinimo reditus fere omnes Episcopatus Valven. sunt in loco de Valva: ex Sulmona verò nulli propemodum fructus percipiuntur.

Ac demum quia anno 1539. Canonici Sulmonenses moverunt litem in Rota contra Episcopum Valvensem, quod Sulmo esset Episcopatus, & ab eo sumenda esset Episcopi denominatio. Et Medchanus anno 1541. sententiam

tulit contra Canonicos Sulmonenses, quæ deinde transivit in fecit iudicatum.

Concordiam verò anno 1238. imitam inter Capitulum Valvense, & Capitulum Sulmonense, quæ conventum fuit, ut deinceps unus esset Capitulum, una ecclesia Cathedralis, eaque Sulmonensis appellatur: sacra Congregatio tunc censuit non oblatte, quia Canonici non potuerunt transferre Cathedrali ecclesiam Sancti Pelini ad Plebaniam Sancti Pamphili, nec Capitula huiusmodi venire, cap. Et tempore qualitas, 7. quest. 1. c. Sicut unum de excep. 1. et al. Auctoritas autem Papæ non intercessit, nec præsumitur intercessisse, quia concordia non fuit postea observata.

26 Advertit enim sacra Congregatio errore fuisse deceptum Blondium, qui in opere de illustrata Italia videtur sentire Sulmonam esse capitulum totius Episcopatus, Valvensis: nam ecclesia S. Pelini est caput ejus Episcopatus, ut patet ex Bullis, & aliis scripturis supra relatis.

At nunc Sulmonenses exhibent alias scripturas, quibus præstantur recedendum esse à decisio. & sibi adjudicandam precedentiam.

27 Et primo quia Episcopatus Sulmonensis est antiquior Episcopatu Valvensi, cum habeatur memoria consilii Palladii Episcopi in Concilio habito sub Symmacho Papa. Cum tamen Episcopatus Valvensis initium cepisset anno 700. & sic plusquam ducentis annis post Episcopatum Sulmonensem. Verum ad hoc potest responderi subscriptionem ex dicto Concilio desumptam non esse originale, & variam esse in diversis Codicibus, cum alicubi legatur, Sulmonensis. Nec constat ejus Ecclesie tunc temporis potuerit esse Episcopum, cum Ecclesia Sancti Pamphili de Sulmona constructa fuerit ducentis annis, & amplius post dictum Concilium, ut patet ex vita sancti Pamphili. Quod eo magis sit verisimile, quia ex scripturis supra adductis ostenditur ecclesiam S. Pamphili fuisse simplicem Plebaniam diocesis Valvensis. Sed quatenus vera esset subscriptio Episcopi Sulmontini, & significaret Episcopatum Sulmonensem, extant tamen indicia status Episcopatus Valvensis multo antiquioris, nam ex vita Sancti Pelini habemus post illius martyrium contigisse dedicationem ejus ecclesie, cui in dorem Imperii Romanum adscripsit totam adjacentem provinciam, quæ Valva est appellata. Unde subductis rationibus temporis ejus martyrii, atque obitus Iuliani Apollata, sub cujus imperio passus est, constat dictam ecclesiam fuisse edificatam anno circiter 225. atque ita 167. annis ante Concilium Romanum. Et quamvis in quadam tabula marmorea Ecclesie S. Pelini, & in vita Pamphili enuncietur Sanctus Pamphilius primus Episcopus Valvensis: tamen id forte factum fuit, vel sanctitatis ratione, vel quia qui historiam scripsit notitiam non habuit antiquioris Episcopi, præsertim quia in quinta Synodo habita anno 504. legitur interfuisse; Fortunatus Episcopus Valvensis, qui fuit longe ante Sanctum Pamphili, quamvis in Codice Colonia Agrippina impresso anno 1567. habeatur Fortunatus Episcopus Valvensis, qui forte fuit Valvensis. Sed re vera an. 320. nec ex vita S. Pelini apparet in Ecclesia extitisse sexaginta tres

Cano.

Canonico: neque est verisimile, in ibi essent abiq. Episcopo, & in sexta Synodo habita anno Domini 681. sub Agathone adione quarta in subscriptione sic legitur: Benedicimus humiliter Episcopus S. Ecclesie Valven. & est medius inter Episcopos Alten. & Albiganen.

Secundo Canonici Sulmonen. deducunt ecclesiam sancti Pamphili fuisse Cathedrali ex Bulla Leonis IX. 1054. in qua Pontifex confirmat Episcopum Valvensi ad episcopalem Sedem ecclesie S. Pelini, cum suis pertinentiis pariter ecclesiam sancti Pamphili cum ceteris ecclesie.

30 Sed responderetur hinc potius probari solam ecclesiam sancti Pelini esse Cathedrali. Neque obstat adverbiu, pariter, quia est positum respectu confirmationis, non respectu sedis Episcopalis. Et nihilominus hoc nihil noceret ad precedentiam, cum primo loco Episcopus fuerit confirmatus ad ecclesiam sancti Pelini, gloss. in cap. Quosdam, in ver. Predicatos de elec. lib. 6. quamvis Dominicus, & Franciscus sequuntur item Abbas in cap. Sedes, de rescript. & in c. Avaritia, de presen.

29 Tertio produnt litteras Episcopi Sicinulphi 1164. in quibus ipse vocat se Episcopum de Episcopo S. Pelini, & Pamphili.

Sed Canonici Valvenses respondent eorum ecclesiam, quæ ab initio sancto Pelino fuit dedicata, postea fuisse in Patronum S. Pamphili, quia fuit ejusdem ecclesie Episcopus, Ideo quæ deinde retinuisse utramque invocationem S. Pelini, & S. Pamphili, ita ut non mirum sit si Episcopi nonnumquam se nuncupaverint de Episcopo utriusque sancti. A hæc autem scriptura, in quibus fit mentio de Episcopo sancti Pamphili civitatis Sulmonæ non sunt in forma probante. Ac præerea in dictis quoque scripturis primo loco in ordine recentitur Episcopatum S. Pelini, deinde S. Pamphili.

Quarto exhibent Bullam Innocentii III. 1206. in qua committitur Canonicis Sulmonensibus, ut aliquem ex eis mittant ad recipiendum Episcopum eis datum.

Verum responderetur hinc non inferri, ut ecclesia Sulmonen. esset Cathedrali, quia Episcopus datur omnibus diocesanis, & constituitur Prælati omnium ecclesiarum sue diocesis, in quibus Prælati non reperitur, secundum Host. in cap. Cum contingat, de foro competent. quem refert, & sequitur Oldrad. cons. 67. Questio talis est, vers. Et dicimus in talibus, non. 3.

Et tales commisiones olim fieri consueverunt non solum Capitulo Cathedrali, sed etiam Canonicis, & Clero civitatis, vel diocesis, immo etiam secularibus Principibus, ut patet ex Regellis Apostolicis.

Quinto exhibent Bullam 1404. in qua Innocentius VII. donat mitram Canonicis Sulmonensibus ad usum ecclesie illorum.

Ad quod responderetur hanc donationem factam fuisse, ut Episcopus posset in dicta ecclesia Pontificalia exercere, non quod esset Cathedrali. Quod patet ex quodidem Pontifex erat oriundus Sulmon. & tamen in alia Bulla diei Sulmonam esse Valven. diocesis.

Sexto exhibent scriptum, in quo Episcopus Valvensis anno 1350. dedit mandatum ad Canonicos, Fagn. in 2. part. primi Decretal.

piendam possessionem episcopatus in civitate Sulmonæ.

Ad Capitulum Valvensis respondet id non fuisse factum in vim litterarum Apostolicarum. Quinimo repugnare protilimibus Apostolicis, quæ sunt tantum de Ecclesia Valvensi, ac sententia Rotali.

30 Septimo deducunt validam esse unionem utriusque Episcopatus, & concordiam olim imitam inter utrumque Capitulum; quia cum aliqua saltem in parte fuerit observata, præsumitur beneplacitum Apostolicum.

Verum responderetur non probari huiusmodi observantiam saltem in substantialibus: nam in concordia primum transactum fuerat, ut deinceps esset una tantum Ecclesia, quæ diceretur Ecclesia Sulmonen. & unum Capitulum, quod Sulmonense appellatur.

Et tamen in iisdem scripturis, ex quibus Canonici Sulmonenses deducunt observantiam concordie, patet tam Ecclesiam, quam Capitulum fuisse appellatum Valvense, & Sulmonense, & ex iuris productis à Capitulo Valvensi apparet illas esse duas Ecclesias distinctas, quæ in hoc statu reperuntur; Idem duo capitula, ac hoc diversis nominibus: & quamvis nonnumquam promissæ fuerint nonnullis actus; id tamen congruit quia ea negotia ad utrumque Capitulum pertinebant.

Deinde transactum fuerat, ut unicuique esset sigillum cum dualibus imaginibus, id est S. Pelini, & S. Pamphili continens in circulo sigillum Capituli Sulmonen. Et tamen nullum tale sigillum exhibetur à Canonicis Sulmonensibus, & quo utuntur Canonici Valvenses est longe diversum.

Tertio transactum fuit ut bona universa essent communia. Quod tamen observatum non fuisse idemmet Canonici Sulmonenses non dissimulant.

Quarto fuit transactum ut una esset dignitas Præposituræ utriusque Ecclesie: cuius tamen observantiam non probant scriptura, & littera exhibita à Sulmonensibus nam in illis hoc solum legitur, nempe N. Præpositus Valven. & Canonici Sulmonen. quod tantum indicat Præpositum Ecclesie S. Pelini habuisse etiam Canonatum in Ecclesia S. Pamphili.

Ac demum omnia alia superioribus transactum fuit ut perereret confirmatio transactionis à Sede Apostolica, quod in litteris non constat factum fuisse.

31 Deinde responderetur quatenus hæc unio auctoritate apostolica processisset, tamen cum facta fuerit æque principaliter, ut præcedunt Canonici Sulmonenses, quilibet ecclesia retinisset suas prærogativas, & præsententias, ut tradit in unionibus æque principalibus, Cacciaup. in tract. de Union. art. 8. sub numero 5. vers. Et huius modo: & hæc confirmavit Mandos. consil. 27. per totum. Unde etiam posita unionis validitate præcederet Ecclesia Valvensis quippe quæ prius erat Cathedrali, & caput totius Episcopatus.

Et hoc modo tollitur etiam fundamentum quod sumitur ex Bullis Innocentii VII. 1359. Clementis VII. 1529. & Pii V. 1571. in quibus hæc due ecclesie enunciantur invicem in hæc hic enim non sequitur quominus ecclesia Valvensis retinuerit sua privilegia, & prærogativa.

V 7 2

Oct.

Oscavo pro Sulmona producit collatio 2532. de ecclesia Sulmonen. tanquam de Cathedrali Ecclesia.

At respondetur hanc collationem dedisse causam sui, que postea in sumptu anno 1538. & tamen hoc ad precedentiam non pertinet.

Nemo deducitur statu Cathedralis Sulmonensis, qui Capitulum eius Ecclesie sede vacante Vicarios Capitulares eligit. Qui quidem actus fieri non potest nisi a Capitulo Cathedralis Ecclesie: & hinc statum Cathedralium deduxit Rota in causa Verellio. Visitatio Capituli 12. Junii 1597. coram Penia.

Ceterum respondetur eodem modo hos actus electionis factos fuisse ab anno 1571. & sic post motam litem, que in Rota in sumptu habuit anno 1539. coram Episcopo 1572. & in Sac. Congregatione 1577.

Decimo producantur plures scripturae, ex quibus colligitur Capitulum Sulmonense cum Capitulo Valventi de jure, & consuetudine habere jus eligendi Valventem Episcopum.

At potest responderi ex jure eligendi Episcopum non probari statum Cathedralis Ecclesie: tanquam a Episcopo antiquitus eugebantur ab universis Clero, cap. Episcopo, & Cap. Obstruimus, de off. deli. Tam quia quicunque Ecclesia Cathedralis unitur cum Ecclesia Collegiata aque principatuer, sic electio Presbiteri in Ecclesia Cathedrali per Collegium utriusque Ecclesie nec per hujusmodi unionem Conventualis efficitur Cathedralis, ut in specie declarat Petr. de petul. de unione Ecclesiar. cap. 128. de off. Terrio, ut neura subijciatur alteri, & Cancellus, in eod. tract. ar. 1. sub. num. 2. yof. de verb. cap. Cathed. ubi.

Ultimo Canonice Sulmonenses ut evitent enunciatives litterarum a postulationem, pluribus conantur probare sub nomine Valvent. Ecclesia comprehendit etiam Sulmonensem. Sed scripturae, quae produciuntur ad hoc probandum, sunt solita voluntas, & nihil probant: & contrarium apparet concludenter ex innuatis fore scripturae, etiam per eos productis, in quibus Ecclesia Valvent. contra distinguitur ab Ecclesia Sulmonen. Et in specie ex dicta Bulla Innocentii VII. in qua Sulmo dicitur esse Valvent. diocesis, & ex Bullis Lucii III. & Honorii III. quae carent omni sufficiencye tanquam subiecti a Collegio Cardinalium, & recensent Ecclesiam S. Pamphili de Sulmona tanquam Plebem Episcopatus Valventis, item anno 1521. Cum in Rota Canonice Sulmonenses pretendere se proprium habere Episcopatum, & ab eo denominandum esse Episcopatum Valventem, & Sulmonensem, a tali denominatione Episcopus fuit absolutus per sententiam Rotalem, quae in rem iudicatum transivit.

His omnibus accedit quod probationes Capituli Sulmonensis magis confunduntur, & consequantur ex contrariis probationibus, & scripturis nunc primum productis a Capitulo Valventi, & praesertim ex litteris Leonis IX. Nicolai II. Benedicti XI. & Ioannis XXII. in Summ. num. 7. quibus constat Ecclesiam S. Pelini semper fuisse Cathedralis, & solam illie primatum tenuisse: Ecclesiam vero S. Pamphili de Sulmona esse plebanam seu Collegiatam diocesis Valvent. sine diocesi, sine voce, sine dignitate. Et in specie advertunt Canonice Valventes Pontificem, qui dicitur scilicet Episcopalem esse in Ecclesia S. Pelini, & Ecclesiam S. Pamphili de Sulmona esse plebem eius diocesis, fuisse Innocentium VII. qui erat summus Sulmona, ac noverat ejus diocesis statum. Unde nullo modo hoc praedictum patitur insulset illam inter Ecclesias inferiores recentendo, nisi verè talia fuisset praeterquam quod in omnibus scripturis, in quibus fit mentio de Ecclesia, 297. Capitulo Sulmonen. semper praedicti Valventis, acque ita observat Cancellaria. Et revera hoc saltem negari non potest quoniam Ecclesia Valventis sit undequaque simplicis, & inconcussa; Sulmonensis vero Ecclesia turbidus, & confusus: unde nihil proponitur quamobrem a decisis sit recedendum.

1. Abbat in diocesi Episcopi existentes tenentur accedere ad eius synodum diocesanae si habeant populum, sicut sunt exempti.

DE MAIORITATE, & obedientia.

Cap. Quod super his.

S Y M M A T I V M.

- 1. Abbat in diocesi Episcopi existentes tenentur accedere ad eius synodum diocesanae si habeant populum, sicut sunt exempti.
2. Sacerdos cogi possunt accedere ad synodum Episcopi si cum ambulant annuam, & aliam.
3. Clerici civitatis, & diocesis, & quoniam teneantur accedere diocesanae synodum.
4. Littera ex causa potest ad synodum vocari.
5. Synodus diocesana quae exempti interesse teneantur in Concilio Tridentino.
6. Abbates habentes usum mitrae, & baculi, quorum Abbatia nec curam habent, nec conventum, non tenentur accedere ad synodum Episcopi si populum non habeant, etiam si exempti non sint.
7. Abbat potest per Vicarium synodo interesse si per eum curam animarum curat, & non per se ipsum.
8. Regulares omnes, qui vel Capitulum generalium non subduntur, vel curam animarum curant, cogi possunt ab Episcopo etiam sui parva excommunicationis venire ad synodum, & illius decreta observare.
9. Fratres Capellani S. Ioannis Hierosolymitani curam animarum habentes tenentur synodo Episcopi interesse.
10. Parochi nullum diocesis tenentur accedere ad synodum illum Episcopi, qui ex Concilio Tridentino potest eos visitare.
11. Exempti alia excoerentes utraque iurisdictionem non tenentur synodo Episcopi interesse ratione Parochialium Ecclesiarum.
12. Abbates, & Monachi Parochialium retores, quorum exemptio confirmata fuit post Concilium Tridentinum, ad diocesanae synodum accedere non tenentur.
13. Nec Sacerdotes, qui in aliena diocesi duntaxat obtinent beneficium, & ibi morantur.
14. Episcopi in diocesana synodo, & Archiepiscopi...

in Concilio provinciali an possint aliquid statuere adversus regularem privilegia.

Synodi Cracoviensis, & Gnesensis decreta circa regularem exemptionem an possint observari. ibid. & num. seq. usque in fin.

15. Synodi Cracoviensis decreta contra regulares expenduntur.

16. Abbates, & Monachi an, & quando sint conveniendi coram Episcopo ex Concilio Provinciali Gnesensi a Sede Apostolica confirmato.

17. Regulares privilegia Apostolica sine licentia Papa renunciare non possunt.

18. Clericus sine licentia proprii Episcopi non potest subire se alieno. & illius iurisdictionem prorogare.

19. Conventus conventuum regularis coram Ordinario sublata sunt ex privilegio Apostolico.

20. Regulares exempti sunt a iurisdictione Episcopi, etiam ratione rei, contra alium, & delicti.

Regulares tanquam specialiter exempti a iurisdictione Ordinariorum non comprehenduntur in cap. Volentes, de privileg. lib. 6. nec in cap. 14. sess. 7. Concilii Tridentini. ibidem.

21. Regulares non vult, & cum scandalis extra claustra delinquentes quando ab Episcopo puniri possunt.

22. Regulares degentes extra claustra, si delinquant, puniri possunt ab Episcopo in actu visitationis tantum.

23. Regularium privilegia in casibus non exceptis praeservantur a Concilio Tridentino. & num. seq.

24. Concilium provinciale non potest quidquam statuere contra Concilium generale, nec contra regularium privilegia. & num. 27.

25. Concilium provinciale non potest super regularium exemptioribus statuere etiam illud idem, quod Concilium Tridentinum statuit.

26. Episcopi in Synodo non possunt quidquam statuere, quod ab eis canonice infirmitur.

27. Concilium provinciale Gnesense decreta contra regulares exemptionem expenduntur.

28. Privilegia regularium invariabiliter ab Episcopo custodienda sunt.

29. Regulares sunt Coadiutores Episcoporum in iis, quae ad salutem pertinent animarum.

Quod autem dictum est de Abbatibus, intellige de habitibus populorum, & quibus loquitur c. abbas, de off. si. 2. His enim propter populorum tenentur accedere etiam sint exempti, secundum Innoc. hic in plus. per c. ex ver. inf. de priv. Sed alii populam non habentes non tenentur, cap. Episcopi, de off. deli. 18. dist. 5. fin. 12. quae sit. gloss. hic Innocent. in princ. Host. mon. 1. Ioan. Andr. num. 5. Butr. ead. mon. 5. Cardin. nu. 2. in 1. app. & alii communiter.

Rursum quod dictum est de Sacerdotibus, intellige de Curatis: nam alii curam non habentes non subijciuntur legi diocesis, cum non habeant ecclesias, quarum ratione teneantur ad Cathedralium, & ad quartam decimam, & similia, ut in cap. Consequente, de off. ordi. & idem cogi non possunt venire ad synodum, secundum Ioan. Andr. hic numero 2. Butr. num. 8. & Cardin. numero 2. in 3. opp. & idem dicendum de Sacerdotibus obtinentibus beneficia simplicia: nam etsi etiam tales subint visitationi Episcopi, de cens. tamen sufficit ut accedant Curati, qui postea populum publicam statum synodalia, secundum Card. Verum Abb. in 1. nota. declarat hoc procedere: si in synodo esse agendum aliquid animarum curam, vel statum ecclesiarum concernens: tunc enim accedere non tenentur nisi Curati. Atque esset h. Episcopus in synodo procedere vellet ad motum reformationem, vel ut aliquid statuendum concerneret totum Clerum, quia tunc omnes Clerici civitatis, & diocesis tenerentur accedere, ita tamen ut ecclesiae debitorum servitium non subtrahantur. Nec mirum, quia etiam laicus ex causa potest ad synodum vocari, ut in cap. fin. 18. dist. & ita secundum Abb. potest intelligi Innoc. in c. Crave, de proben. dum dicit totum Clerum civitatis & diocesis debere accedere ad synodum episcopalem.

Hodie decreto Concilii Tridentini in cap. 2. sess. 24. sancitum est ut ad synodum diocesanae exempti etiam omnes, qui alia cessante exemptione interesse debent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur: ratione tamen Parochialium, aut aliarum secularium ecclesiarum etiam annexarum debeant illi, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse.

Potest Abbatibus habentes usum mitrae, & baculi, quorum Abbatia nec curam habent, nec conventum, & Concilio Tridentino Concilii interpret censuit non teneri accedere ad synodum diocesanae, si populum non habeant, etiam si exempti non sint, nisi aliqua rationalis causa adesset, vel consuetudo invaluerit, ut accederent.

Et cum querebatur an Abbas Monachus, cuius monasterio vel ecclesiae immineret cura animarum, cui faceret deservire per Vicarium saeculare ab Episcopo loci approbatum, teneatur accedere ad synodum ipsius Episcopi per seipsum, vel si faceret mittere dictum Vicarium: responsum est ut faceret, cum cura animarum per ipsum Vicarium exerceatur.

Item responditur Abbatem S. Matthiae, cui in quibusdam cura animarum personarum saecularium, teneri & compelli posse tam ipsum quam Rectori S. Theramiae Ecclesiae annexae accedere ad Synodum.

QUOD SUPER HIS Abbates & Sacerdotes, qui sunt diocesani Episcopi, ad eius Synodum venire, & eidem obedire per censuram ecclesiasticam compelluntur. Hoc dicit secundum Cardin. & Abb. vel plenius secundum Abbates, & Sacerdotes diocesanae lege subiecti coguntur venire ad synodum, & debitam obedientiam, & reverentiam exhibere, dummodo ibi non sit aliquid statuendum, quod canonibus sit inimicum. Ponit dictum cum in clausula limitatione, ibi. Dummodo, sed formaliter non dividitur.

non usum, neque usum contrarium, ut apud
Cassid. de res. 2. de reser. & de res. 11. num. 5. per
regula Conciliaria, & Verall. de res. 12. 4.
PART. 3.

Hic accedit quod Regulares consueverunt
crebro obtinere a Summis Pontificibus suorum
privilegiorum confirmationes, atque innova-
tiones, quibus qualiscunque præscriptio, si ce-
pta fuit, interruptitur, si completa, tollitur
per derogationem in ipsidem confirmationibus
applicatam, ut per Felin. in cap. Cum non liceat,
col. fin. de præscript.

20 In secunda parte decretum Synodi Craco-
viensis supponit Regulares mendicantes juris-
dictioni Episcopi non absolute sed solum ratio-
neri, contractus, & delicti, & innotuit Con-
stitutioni Innocentii IV. in Concilio Lugdunensi
edita, relata in cap. Volentes de privi. lib. 6. & in-
novata a Concil. Trid. cap. 14. sess. 7.

Sed hæc in parte Synodale decretum, omnino
perimit mendicantium exemptionem, nam
cum ipsi ex privilegio Sedis Apostolicæ sint spe-
cialiter exempti ab Ordinariorum jurisdic-
tione, etiam ratione delicti commissi, vel contra-
ctus initi, aut rei factæ, etiam extra locum exem-
ptionis, ut dixi plenissimo in d. c. Tuam infra
de privi. utique non comprehenduntur in ea
Decretali, quæ nullo modo subicit privilegia
specialium exemptionum, nec aliquid novi juris
induxit, sed tantum emanavit ad dirimendas
antiquas alterationes super exemptionibus ge-
neralibus, declarando eas non habere locum
in delictis tribus casibus delicti, contractus, & rei
ut illic advertunt Archid. & Ioan. Mon. in prin-
cipio, quos ceteri communiter sequuntur, & ex facto
respondit Gemm. cap. 72. Et cum Regulares
non comprehendantur in Constitutione d. c. Vo-
lentes, necessario sequitur, ut nec comprehen-
dantur in decreto Concil. 14. sess. 7. eandem
Constitutionem innovare, quemadmodum o-
lim re diligentiissime examinata, declaravit S.
Congregatio Concilii: nam cum esset dubita-
tum an Regulares degentes intra claustra, com-
prehenderentur in d. c. 14. ut ratione rei, con-
tractus, & delicti possent coram Ordinariis lo-
corum conveniri: sacra Congregatio censuit
non comprehendi.

21 Quod etiam colligitur ex decreto Conc. Tri-
dent. c. 14. sess. 28. de regul. & ex Constitutione
Clementis VIII. ubi Regulares ratione delicti
notorii commissi extra claustra, & sic in loco
non exempto, non possunt puniri ab Episcopo,
nisi Superioribus negligenteribus post terminum
eisdem ab Episcopo præfixum. Et si delictum
non sit notorium, & cum scandalo, nullo mo-
do puniri possunt. Ergo in ipsis non habet locum
constit. d. cap. Volentes, alias enim pro delicto
commissio extra claustra, sublevis indistinctio
Ordinariorum jurisdictioni.

22 Præterea idem probatur in c. 3. sess. 6. ubi Re-
gulares extra claustra degentes, & sic in loco
non exempto, si delinquant, subiciuntur Epi-
scopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato in
actu visitationis duntaxat, verba enim illa pu-
nitione, & correctione Episcopi, intelliguntur de
punitioe, & correctione morum, cum regu-
latur, & relinquantur a verbo visitari, quod
immediatè præcedit, qui intellectus colligitur

apertissime ex c. 4. sess. 14. ubi quæ statuta
sunt in d. c. 7. de Clericis exemptis tam seculari-
bus, quam regularibus extra claustra degen-
tibus, extenduntur quoad Clericos seculares
tantum etiam extra visitationem, quod clarè
innuit Concilium in d. c. 2. non statim nisi in
actu visitationis; nam si etiam extra visitatio-
nem statueret, impervacuum fuisset illam dis-
positionem ampliare quoad Clericos seculares
tantum etiam extra visitationem, atque ita de-
cretum illud aliâ interpretata est sacra Congre-
gatio. Ex illo igitur textu diu apertè colligitur
tur: alterum Regulares extra visitationem, e-
tiam si degant in loco non exempto, atque ibi de-
linquant, nullatenus subesse Episcopi jurisdic-
tioni: alterum Regulares intra claustra degen-
tes ubi delinquant, ne visitationi quidem
Episcopi subiectos esse, cum ad hoc ut Episcopus
habeat ius visitandi. Concilium voluerit
duo concurrere, id est ut regulares extra clau-
stra degant, atque ibi delinquant.

Eodem respectu decretum, cap. 11. sess. 25. de
regul. ubi Regulares administrantes cutamâni-
matum per sonarum secularium monasterii incum-
bentem, subiciuntur jurisdictioni Episcopi in iis
tantum, quæ dicuntur curam, & sacramentorum
administrationem concernunt. Ergo si extra
dicam Curam delinquant, Episcopi jurisdic-
tioni non subiacent.

23 Rursus idem probatur in cap. 5. sess. 14. ubi
decretum, ut litteræ Conventoriarum nemini
suffragentur ad hoc ut in causis criminalibus, &
mixtis coram Episcopo accusari, & conveniri,
ac contra eum inquiri, & procedi non possit.
Deinde præscribitur certa forma in causis civilibus
observanda. At demum in fine adijciuntur
clausula inscripta, videlicet (Regularia loca
eorumque persone in presenti canone minime
comprehentur, sed exemptæ omnino sint, & esse
intelligantur.) Ex quo decreto satis patet Re-
gulares nec ratione delicti in causis criminalibus,
nec ratione contractus, aut rei factæ in causis ci-
vilibus posse coram Episcopo accusari, & con-
veniri, sed eorum privilegia salva, atque illiba-
ta permanere. Ideoque cum Episcopus Man-
tuanus conquectus esset quod Regulares pro
contractibus, vel debitis non sinerent se in prima
instantia coram locorum Ordinariis conveniri:
sac. Congregatio censuit, si hi Regulares ex-
tra claustra monasterii degunt, servandum esse
quod dicitur (sess. 7. cap. 14. Si intra monasteria
maneant, conveniendos esse coram Superioribus,
vel Conventoribus eorum, non autem coram
Ordinariis, aut alibi. Salva igitur manent Re-
gularium privilegia, quorum præter actio etiam
generaliter habetur in cap. 20. sess. 23. de regul. in
fin. his verbis (In ceteris omnibus prætorio
Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipso-
rum personas, loca, & jura concernunt, firma
sint, & illata.)

Unde Synodus dum vulnerat privilegia Re-
gularium, advertatur etiam Concilio Tridenti-
no, contra quod certissimum est Synodum pro-
vincialem non habere ullam statuenti potesta-
tem. Ut in Extravag. Ioan. 22. Sancta Romana,
& Quædam autem, ubi (Quos nec eis) id est epi-
scopis vel eorum superioribus concedere licuit
contra formam Concilii generalis) ubi gloss. in
777.

24 *de. Concilii, de res. domid.* Item gloss. in
cap. cum dilectum, in ver. in acate, & Ioh. Abb.
col. 5. de elect. Felin. in cap. 1. numero. de spons.
Et de privilegiis, quo generalis Concilii sunt
fixa decretis, est text. in cap. Privilegia, §. de co-
25. quest. 2. Ad idem est auctoritas Augustini
lib. 2. de baptis. in hæc verba: (Concilia, quæ per
singulas regiones, vel provincias sunt, plena-
riorum Conciliorum auctoritati, quæ sunt ex
universo orbe Christiano, sine ulla ambagibus
cedere.) Et inira de Cypriano ait: (Si autem
Concilium ejus attenditur, huic estum verba Ec-
clesiæ Concilium præponendum, cuius se mem-
brum esse gaudebat: nam & universus parti-
bus semper optimo jure præponitur.) Quomodo
cum ad hoc præpositum citat Turretrem. in
cap. Dominus sanctus, numero 5. ver. Secundo patet,
30. dist. Ideoque sacra Congregatio, consulta an
contra cap. 15. sess. 28. Concilium provinciale
aliquid statueret possit, veluti si aliquis Bato
prætorio inimicitiarum cum Episcopo, & ejus
Clericis vellet confitari exero Presbytero etiam
approbato suo Ordinario; censuit non posse
secum provincialia Concilia priusquam publi-
centur ex Constitutione Sixti V. recognosci, at-
que emanari debent a sacra Congregatione
Concilii, mos ejusdem Congregationis fuit ex
hujusmodi Synodis delere decreta omnia, quibus
Regularium exemptiones, indulgæ, ac privile-
gia quocumque violantur quinimo etiam
quando Synodus provincialis statuit in exem-
ptos illud idem quod sacrat Concilium Triden-
tinum; ut si dicat Statuimus, ut regulares, ad
regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam
instinam (quod præcipitur eis in cap. 1. sess. 25. de
regul. nihilominus sacra Congregatio jubet ex-
pungi verbum statuumus, & in eius locum jubet
reponi, Intelligant Regulares se teneri ad regu-
læ, quam professi sunt, præscriptum vitam
instituere, in scriptis vidi observatum, nimirum
quia verbum, Statuimus, est autoritativum
& inducit jus novum Clem. fin. §. fin. de rescript.
gloss. in extravag. Suscepit Ioann. XXI. in ver.
Statuimus. Et super statutis legem item statueret
non est æquitate in medium proponere, sed
præteritis calumniam invenire, l. penult. C. De
dote. lib. 10. Anchar. in cap. Cum venerunt, num. 5.
de iud. Generaliter autem non posse Episcopos
in synodo quidquam statueret, quod obviet Ca-
nonicis Institutis, deciditur apertè in hac De-
cretali: nam Canon præcipit statuta Romano-
rum Pontificum ab omnibus custodien. cap. 1. de
constit. præsertim ab Episcopis, qui sunt debi-
tores sacras regulas custodire, cap. Cum sumus,
9. qu. 3. Et hoc jurat, cap. Ego N. de iurem. Et
pena depositionis eis imminet si fuerint trans-
gressores, ut in §. ultim. 4. dist. cap. Hac consuetudo, &
cap. Visitatores, 25. quest. 1. Sic Prætorius Prætorio
Constitutionem legi contrariam facere non po-
teit l. 2. C. de off. præf. præf. & Legatus non po-
teit mandare, ut in causa procedatur sine stre-
pitu, & figura iudicii, cap. fin. de heret. lib. 6. quia
hoc esset contra jura, c. 1. de lit. contest. & l. pro-
letam, C. de sch. & pro hæc parte ex facto consu-
luit Feder. de Sen. conf. 17. Quæstio tati est, per
statum, quem referet, & sequitur Petr. de Anchar.
in repet. Canonum statuta, numero 127. ver. in con-
trariam, & numero 120. ver. Accedit huic illis qua-

25 *stio supra de Constitut.* Alioquin secundum eos li
Episcopi hoc possent, per consequens possen-
tum jus commune subvertente in singulis casibus
a jure provisus aliquid statueret, quod sentire,
modicum differat ab hæretico, cap. 27. dist. 6. Nollis
10. dist. gloss. in c. 1. mver. Non enim recusat
hæretico contrariis dixeremus, de const. lib. 6. Sanctus
Thomas, opus. 19. cap. 2. Quamobrem integram
hoc caput tam ob regularium, ac Sedis Aposto-
licæ præjudicium, quam ob defectum authorita-
tis, videtur omnino expungendum. Hæc quo-
ad Synodum dicecesanam Cracoviensem.

27 Quo verò ad provincialem Guelphensem, de-
cretum illud, quod salvam facit regularium
exemptionem præterquam in his, quæ sacri Ca-
nonibus, consuetud. & Concilii decretis adver-
santur, videtur eisdem absolute perimere regu-
larem libertatem, nam illorum privilegia, &
exemptiones sunt ceteris omnes aut præter, aut
contra sacros Canones, c. in his de privi. cum mul-
tis similibus. Unde illas reducere ad limites sacrorum
Canonum nihil fore aliud est, quam illas adni-
hilum edigere.

Ad hæc non videm tolerandum decretum
dum salvam facit exemptionem Regularium non præ-
terquam in his, quæ consuetudine iniquè desin-
tur; id enim est confirmare, & canonizare tan-
quam validas qualicumque consuetudines con-
tra Regularium privilegia. Quod tamen habet
difficultates superius propositas circa præter-
pionem a Cracoviensi Episcopo allegatam.

28 Accedit, quod Synodus provincialis nullam
habet auctoritatem statuenti in Regularibus ex-
emptos nam privilegia pontificis per quem men-
que inferiorum potestatem convelli, aut labefa-
ctari non possunt, c. Insuper, 27. dist. c. Cum infe-
rior, 5. de iur. & iud. Clem. Ne Romanus, de elect.
Unde Leo Papa Martino Augustino episc. 12.
alibi 34. (Privilegia inquit ecclesiasticum, & mo-
nasteriorum sanctorum Patrum auctoritate insti-
tuta, nulla possunt improbitate convelli, nulla
novitate mutari.) Greg. lib. 7. episc. 17. (Insti-
tutionis nostræ decreta, quæ pro defensorum sunt
privilegia, & ordinatione disposita, perpetua
stabilitate, & sine aliqua constitutionis restri-
gatione servari, nec a quoquam Pontificum in
totum, vel in partem ea quælibet occasione con-
velli decernuntur, vel mutari.) Contextum res-
ponderi non potest, ut inquit Archid. in c. Licet
canon numero 3. ver. & ibi assertive dicit, de elect.
lib. 6. Idem Gregorius lib. 7. episc. 115. (Clare est sol-
licitudinis adhibenda, ut ea, quæ pro quiete
Monachorum, religioseque conversationis fue-
runt ordinata, nec dissimulatio negligere, nec
quodam valeat prætextu perturbare. Sed sicut
hoc, quod ratio exigebat utilitatis, oportuit dis-
finiri, ita quod diffinitum est, non debet violari.
Referuntur a Gratiano in c. 2. g. Insuper, &
c. Cum plerumque, 25. quest. & concordant ibidem c. 1.
c. Privilegia, & c. Quæcumque, Innocentius III.
in Concilio generali Lateranensi privilegia,
quæ quibusdam religiosis Romana concessit Ec-
clesiæ, permanent inconvulsa. Innocentius IV.
in Concilio Lugdunensi decernit libertatem,
quam nonnullis a Pontificia sedes privilegio ex-
emptionis indulget, sic integram observari, ut
illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non
excedant, ut refertur in cap. 1. privilegia infra,

de privileg. & in cap. 1. eadem tit. ff. 6. Id ipsum de leges civiles sancere, ut in l. privilegia, Cod. de sacrosan. Eccl. Scilicet Omnia privilegia, Cod. de Episcopis & Clericis, nec non leges Regum, ut leg. 4. in fin. in 2. l. 2. rescript. in qua referuntur notabilia verba Gratiani in c. fin. §. Insuper aliam, 25. quast. 2. & in c. 69. §. Operetur, 25. quast. 1.

In primis autem dedecet ea privilegia violari ab Episcopis, quibus Regulares inserviant, & Coadjutores existunt, in praedicatione verbi Dei, in sacramentorum administratione, & in ceteris, quae ad salutem pertinent animarum, ut habetur in cap. Ex auctoritate, 16. quast. 1. & docet S. Thom. in 2. 2. quast. 187. art. 1. vult Sed contra, & quast. 188. art. 4. Quapropter Host. in cap. Inter cetera, 20. quast. 16. vult. Non tamen supra de off. in. exaggerat valde dolendum, quod Episcopi non agnoscant Regulares esse Coadjutores suos, adiciens Paracletum providere per Ordines Praedicatorum, & Ministrum licet non omnes capiant verbum illud, cujus dictum referunt ibidem Ioan. Andr. numer. 10. vult. Dicit denique, quidcirco numer. 11. in verba cooperaverit, conqueritur quod Episcopi nostri temporis edificent parietes, & subtrahant columnas, &c. Card. num. 3. & Sylvester, in ver. Episcopus, num. 12. vult. Dicitur quatuor.

DE MAIORITATE,
& obedientia.

Cap. In Ecclesiis,

S Y M M A R I U M.

- 1. Canonici Regulares inobedientes Priori suo per ipsum excommunicari possunt, & si fuerint incorrigibiles, de Fratrum consortio expelli debent.
- 2. Prior potest sui Canonicos excommunicare, quia Ordinarium est.
- 3. Regulares inobedientes, & incorrigibiles excludendi sunt a consortio Fratrum, sed non expellendi a monasterio, & unus, seq.
- 4. Penitentia dicitur quod importet.
- 5. Professionem factam sub conditione, ut si professus aliquam repertus fuerit fugiisse vota castitatis, paupertatis, & obedientiae, etiam si in Religione, an sit valida, & non sit, quae in finem.
- 6. Adulterio non repugans contractui, vel actui qui sequitur, non vitiat, nec vitatur.
- 7. Condicio, qua non adversatur substantiae Religionis, sicut licite, tenet, si licite, vitatur, sed non vitat professionem.
- 8. Monachus, qui in professione expulso suis reservat proprium, in dubio intelligitur reservasse tanquam obedientiarum in monasterio.
- 9. Condicio reservatio propria licet adversetur substantiae Religionis, tamen ex communi opinione vitatur, & non vitat ingressum.
- 10. Condicio reservatio alicuius in vitat matrimonium carnale, & unus, 14.
- 11. Professionem non vitat condicio reservatio, sed vitatur, & unus, seq.
- 12. Status Religiosus est perpetuus, & suavitatem immutabilis.

Professio est votum solenne de presenti, quod diem, seu conditionem non recipit.

CUM IN ECCLESIA Canonici Regulares inobedientes Priori suo per ipsum excommunicari possunt, & si fuerint incorrigibiles, de Fratrum consortio expelli debent. Hoc dicit, Io. Andr. Bald. Bellam. Butr. Card. Anchar. Imol. Abb. & Io. de Anania. Dividitur per Ioan. Andr.

Nota primo, ibi, quod ex communicationis sententiam promittit. Prior potest in Canonicos excommunicationis ferre sententiam, quia Ordinarius est, ut notatur in cap. 1. & cap. Cum ab Ecclesiis, supra de off. ordinar. secundum Innoc. in in. prae. Possunt etiam Abbates, & Priores excommunicare subditos, ut ibi, & in cap. Sicut infra de finem, quia ad ipsos spectat primo loco correctio Monachorum, cap. 1. numer. 10, supra de off. ordinar. cum ibi notatis, & in cap. in prima responsio, de off. archid. & hic notant Bernard. postquam, Host. num. 3. in ver. Sicut infra, Bald. numer. 2. in fin. Ioann. Andr. &annes, in sum. textu, sed aliud est in Abbacibus, c. Dicitur, infra eod. Host. ibi num. 4.

Secundo nota ex fine textus. Regulares inobedientes, & incorrigibiles a consortio Fratrum esse excludendos. Et ponderabene quia textus non dicit a monasterio, seu ab Ordine expellatis, sed dicit de Fratrum consortio excludatis, & ex hoc colligitur ne decipiatur: Religiosos incorrigibiles non esse ejiciendos ab Ordine, seu monasterio, ita ut ad saculum redeant, ne sic studiose faciant se inobedientes, & Regum Religionis excommunicando ex sua malitia com modum consequantur, sed esse separandos, & sejungendos a locuitate, & consortio Fratrum & recludendos in ergastulis ad agendam poenitentiam, & ita intelligas iura, quae loquuntur de expulsiōne Regularium incorrigibilium, prout ex hac littera deducunt Petr. de Sampson. & Abb. Antiqui, qui sub num. 4. ponderando ver. Excludatis, Ergo, inquit, secundum leg. quoad quocumque voluerit vagari Regularis, faciat se inobedientem, & sic expulsus sine intentione contemnit effectum: quod est prolixum absurdum. Sed respondendo non ellensus, quod si a monasterio excludantur, sed tantum a consortio aliorum, ut eam alii non comedant in refectorio, vel in dormitorio non jaceant, sed in eodem monasterio detendantur in carcerem, hoc dicit, & non a monasterio excludantur ne occasionem habeant evagandi. Haec Abbas antiquus, & concordat Ioann. Andr. num. 2. Bellam. post. in ver. Consortio. Et quavis Gostredus exponat verbum, penitus, id est irrevocabiliter, & Hostiensis numero 10. intelligat penitus, id est sine poenitentia cum sit ejiciendus ab ovili ovium morbida, ne inficiat lanam oves, cap. sed Mod. 45. dist. cap. Et quae, §. 1. de stat. Monach. tamen ut dicit Henric. Boich, num. 15. facienda est vis in eo, quod dicitur textus de Fratrum consortio, cap. Impudens, 27. quast. 1. Non enim dicit de monasterio ejiciendos, quia etiam eicci essent revocandi, cap. fin. de regular. Sed excludantur a consortio, id est non sicut cum aliis fratribus in Capitulo, Refectorio, & similibus, sed in aliquo loco actio ponentur ad poenitentiam

peragendam: & subdit hoc verius, & entius, arg. cap. Pervenit, 27. dist. ubi hoc notat Archid. Ad hoc cap. Dicitur, de finem. & sequitur hic Bellam. num. 4. Butr. numer. 19. & 20. Cardin. num. 5. in 7. opposit. Anchar. num. 6. Imol. num. 4. Ex quibus patet hanc esse magis communem Canonistarum sententiam, de cuius veritate plenius dissero in d. cap. fin. in num. 30. usque ad num. 71. de regular. ibi videas.

Quaeritur Regularis Ordinis Reformatorum Sanctissimi Trinitatis an sit nulla, vel valida professio emissis a nonnullis in eorum Religione in manibus superioris Regularis cum conditione, ut si procedente tempore comperiat, eos fugisse vota paupertatis, castitatis, & obedientiae, vel aliud quid grave commississe, a Religione eicci possint exui habitum regulari.

Vilium est respondendum professionem esse validam.

Primo, quia huiusmodi conditio non videtur adversari substantiae religionis, quae consistit in tribus votis substantiabilibus, iuxta notata in cap. Cum ad monasterium, de stat. Monach. & in cap. Dudum, de concess. conjugat. & per Abbatem in rubrica de Regularibus, numero 1. Tantum enim abest, ut dictis tribus votis adversetur talis conditio, ut potius opposita videatur ad illorum executionem, & firmitatem, dum tribuit facultatem ejiciendi se si non voluerit vota non servare. At quando adjectio non repugnat contractui, vel actui, qui geritur, nec vitatur, nec vitatur, sed valet regulariter, sicut & actus, cui adijcitur sine cedat ad argumentum, ut l. Et tamen adiectio, ff. De legat. tercio, l. 1. cum quatuor sequentibus, & per totum, ff. de fundo instrato, l. si stipulatus, ff. De usuris, l. si certo, §. si de me, ff. Commodati, l. Qui sustinet, ff. Mandat, l. illi, ff. De usufructu legat. l. 1. §. Qui depositum, cum ibi notatis, ff. Depositum, cap. 1. & 2. de fil. Presbyt. cap. Quamvis, §. primo, & cap. Cum in illa, §. 1. de d. l. c. 1. vult. Felix, de prae. lib. 6. & Clemens. Si dignitatem, vult in. Si vero cedat ad diminutionem, l. Legatus Sena, ff. De legat. 3. cap. Quoniam, ibi. in quibus de concess. prae. lib. 6. & notat hic Henric. Boich in cap. final. numero 13. de condit. opposit. Et in specie quando pactum, vel conditio non contrariatur Religiois substantiae, vel pactum, & conditio tenentur licite, vel si sunt illicita vitantur, & non vitant professionem, ita videtur esse de mente omnium in d. cap. fin. in d. cap. Cum ad monasterium, de stat. Monach. & in cap. Insuper, qui Clerici vel parvi, Ideoque in illa questione, utrum reservatio propria facta a Regulari proficiente sub conditione vitae ingressum, vel vitatur, omnes laborant circa eam difficultatem tanquam ab ea pendat solutio questionis, videlicet an retinere proprium sit contra substantiam Religionis, necno, ut per Henric. Boich in d. cap. fin. numero 14. & num. 15. vult. Sed hic, quod Monachus habeat proprium.

Secundo quia hoc pactum, seu conditio posset forte recipere aliquem intellectum, ita ut nec etiam contineret injuriam: nam ut declarat Abb. in d. cap. Insuper, numero 6. vult. Sed ego, quem referunt, & sequuntur Angel. in ver. Reliquum, num. 15. & Sylvester, in ver. Religio tercio,

numeros verba opposita in tali contractu si fieri potest intelligenda sunt secundum naturam contractus, ut l. Si quis, in prin. ff. An sit maxime in res potius valeat, quam peccat, l. Quibus, ff. De testat. obligat. & Joan. de Anan. num. 4. Ex quibus patet hanc esse magis communem Canonistarum sententiam, de cuius veritate plenius dissero in d. cap. fin. in num. 30. usque ad num. 71. de regular. ibi videas.

Tertio etiam si dicta conditio iudicialiter Religionis esset contraria, nec aliquo modo reciperet intellectum congruentem substantiae Religionis, tamen ex communi sententia, quamvis multos habeat contra dictores, valet ingressus, & conditio tenentur, ut de conditione propriam reservante tenentur Innocent. Hostiensis, Archid. Laddimus, Ioan. Andr. & alii re late plenius ab Henric. Boich in cap. fin. de condit. opposit. in ultimis questionibus numero 24. vult. Sed contra, & de communi tenentur Imola in cap. Cum ad monasterium, numero 44. vult. Quandoque vero, de Condit. & ratio praecipua Ioan. Andr. in d. c. final. num. 6. vult. Dicitur in mon. fin. 122. est, quia culpa ministerii pactum, vel conditionem in iudicio adijcitur, obligationem, quae Deo quod vitatur, non dissolvit, ut latius per Henric. Boich, ibid. num. 155. vult. Hoc obtemperat.

Ultimo obiter videndum est hoc casu non agi de emendatione superflua, sed de conditione relicta, quae si alia sit bonella, non vitat matrimonium carnale, pactum contra hoc matrimonium, & si non deducit nisi decem, vel si Romanis iuris, volo crederetur: nam ex quo a principio matrimonium fuit validum, non potest dissolvi ex futuro eventu, ut in cap. Cum si de concess. conjugat. & ideo servandum est conditio rejecta: casus est in ca. Quae inque, de condit. opposit. iuxta intellectum Vincentii, cum quo transeunt ibi Ioan. Andr. & Abb. omnes num. 2. & Alex. de Navo, num. 1. ad finem, quem sequitur, & communem dicit Navarr. in Manual. cap. 22. num. 62. vult. Tertium Ergo nec vitat professionem Regularem, per quam conjugium spirituale contrahitur: nam sicut non potest contrahi ad tempus matrimonium carnale, ut in d. cap. final. de condit. opposit. ita nec spirituale conjugium, cap. Inter contraria, & cap. Quanto, de transit. Episcopi. Status enim Religiosus perpetuus est, & sua ratione immutabilis, ut docet S. Thomas, in 2. 2. quast. 187. art. 7. & quast. 187. art. 1. Et quemadmodum lex abhorret ad proprios filios temporales, ut l. Si quis, alias incipit Qualicum, ff. De adops. ad eundem modum sacri Canonis abhorret filios spirituales Religionem ad tempus contractam, & ad tempus remeare, cum professio sit votum solenne de praesenti, quod diem, seu conditionem non recipit, cap. De vitat. cap. Haec vero, & cap. Quae Christus, 27. quastione 1. cap. Insuper, qui cler. vult.

14 & scripti plenius in cap. Porreclum, num. 6. de Regular. Præterea est conditio resolutive tanquam destructiva matrimonii, & sic repugnans illius substantiæ vitæ et ab initio matrimonium carnale, secundum aliam opinionem, que fortè est verior, ut dicitur in d. cap. final. num. 2. secundum appof. tamen non sic vitæ et votum solemnæ religionis, per quod obligatio acquiritur Deo, secundum rationem differentie, quam inter hæc assignat, & pluribus confirmat Joan. Andr. in eodem cap. final. num. 3. vers. Dic quod in matrimonio, & post eum Henric. Boëch. ibid. num. 15. vers. Hæc idem tenet.

Ex his patet validam esse possessionem, & pacem vel reduci ad sententiam congruam, vel vitari, & non vitare professionem. Quia tamen eo pacto, si priores Regulares occasione capere possunt servandi in Regulares, & sic eos efficiendi, quod multa mala parit, & reprehenditur ab Uberto d. c. 50. expeditur interdiceri Prælati, ne deinceps eum tali pacto aliquem recipere ad professionem. Quod si aliqui ejusmodi, qui uxores duxerint, audiri vellet, æquum esset eos audire, & ita resolutum.

DE MAIORITATE,

& obedientiâ.

Cap. His que.

S Y M M A R I U M.

1 Cardinali Titulari Presbyteri, & Clerici Capellarum vincti in obediencia debent obedientiam, & alia, de quibus hic.

2 Capitulum vacante tituli Cardinalatus sui, eius in iurisdictione, nisi pro bono pacis aliquid sit exceptum.

3 Obedienciam manuum Presbyteri, & simplicis Clerici tenentur Prælati suo & successoribus exhibere.

4 Declaratur, num. 7.

5 Et que dicatur obedientia manualis.

6 Fructus facti est, ut in hoc fidelitatem Ecclesia, ibidem, num. 3.

7 Curati tenentur præstare Prælati obedientiam per iuramentum, his suffi. ita manualis.

8 Obediencia, reverentia, & honorificentia, an & in quo differant.

9 Salutaris modus complere referuntur secundum diversas nationes.

10 Prælati hodie, & maxime Papam adoramus, & genuflectimus.

11 Matricem Ecclesiam tenentur adire Presbyteri, & Clerici Capellarum pro sermone, baptismo, & Capitulum.

12 In hac tamen prevalere debet consuetudo.

13 Seruitium quod modo accipiatur.

14 Ad Capitulum, vel Congregationem subditi convenire debent non ad voluntatem Superioris, sed temporibus conceptis.

15 Cardinales debent in suo titulo, & in Ecclesiis tituli subiecti episcopali iurisdictionem, & num. seq. usque ad num. 27.

16 Non tamen quoad ea, que à Concilio Tridentino Episcopu sunt concessa.

17 Vicarius Tituli non cognoscit de causis sub titulo Cardinalium.

18 Cardinales Presbyteri in suo titulo, & Diaconi in suis Diocesi, & in Capella subiecta habent in episcopali.

19 Idem corrigendi, & censuræ submittendi.

20 Item in visitandis in suo titulo sicut Episcopi in suis Episcopatu.

21 Item in instituendis, & destituendis.

22 Unde possunt conferre beneficia suarum Ecclesiarum Titularium.

23 Dummodo sint presentes in Curia aliquis solum Papa consistit.

24 Item in habeat reservationes admittendi, ibidem, & num. 37.

25 Item in iurisdictione Pontificali, & solemniter benedicendi more Episcoporum, licet Episcopi non sint.

26 Item suis subditis, & familiaribus in suis tituli primam consuevit, & minoris ordines conferendi.

27 Cardinales in suo titulo habent loco Episcoporum quoad iurisdictionem tantum, non autem quoad Episcopatu, nisi sint Episcopi.

28 Cardinalis in sua Ecclesia habet titulum, ac per eum vicarium Ecclesia dicitur vacare.

29 Cardinales Presbyteri tantum habent titulum, & cum titulo inscribuntur, præter unum.

30 Cardinalium Presbyterum quinque tituli, & quatuordecim Diaconos totidem Diaconia assignantur à Sixto V.

31 Ecclesia S. Laurentii in Damaso est titulus Cardinalis, & perpetuo assignata Vicariario pro tempore existenti.

32 Capitulum an succedat in iurisdictione Prælati vacante Ecclesia, & num. seq. usque in finem.

33 Quid in Capitulo Ecclesia Collegiata, que est titulus Cardinalis, & num. 42.

Et quid in Capitulo alterius Collegiata, num. 35. & 39.

34 Et quid in Capitulo Ecclesia Cathedralis, num. 49.

35 Et quid post Concilium Tridentinum, num. 50.

36 Capitulum Ecclesia, in qua est titulus Cardinalis, mortuo Titulari, non succedit in iurisdictione quoad impediendi crimina, & submittendi censuras, & num. 24.

37 Et an hoc procedat de iure communi, an vero propter reservationem, de qua hic.

38 Privilegium in corpore huiusmodi factum in commune inter nominatos.

39 Prælati seniores, exceptis Cardinalibus in suis titulis, non habent iurisdictionem ordinariam de iure communi, & num. seq.

40 Cardinales in suis titulis habent in iungunt, quam pleban.

41 Plebs non fundat intentionem in Capello de iure communi, nisi Ecclesia matrici sit Cardinalis.

42 In Capitulo sede vacante an transeat iurisdictione competens inferiori Prælati de iure speciali, & num. seq. usque ad num. 49.

43 Prælati iurisdictionem non inducitur nisi in casibus expressis.

44 Abbatiales sede vacante Episcopus de iure succedit in facultate dandi licentiam Monacho accipere.

di executionem testamenti.

45 In Capitulo sede vacante non transeunt que temporibus Prælati de iure specialiter, & num. 43.

46 Capitulum ad vacante sede vacante non succedit in facultate conferendi gradum Doctoratus & Magisterii.

47 Monachus vacante an conventum possit ad alios recipere.

48 Prælati, & Capitulum faciunt unum corpus, & potestates in Ecclesia, & dignitate.

49 Iurisdictione honorifica inter Prælatum Ecclesia inferiori, & Capitulum, item admittit eis honorum aliquo dandi in Capitulo sede vacante.

50 Prælati sede Episcopali vacante possunt indicere, absolvere, & excommunicare, sed non anathematizare.

51 Item potest visitare, & procuraciones recipere, & num. 25.

52 Item potest de delictis, etiam extra visitationem contra certos personas impetere.

53 Item potest fundare Episcopatu, & alios.

54 Item potest pariter condere, non tamen duratura in tempore successorum.

55 Capitulum sede Episcopali vacante non succedit in iurisdictione Episcopali delegata, etiam ex generali delegacione sedis Apostolica.

56 In Capitulo sede vacante non transeunt ea, que ex Concilio Tridentino competunt Episcopo tanquam sedis Apostolica delegato.

57 Nisi dicitur Episcopo facultas procedendi etiam auctoritate Apostolica.

58 Vicarius Capituli sede vacante potest conferre beneficia simplicia ab Ecclesia collata, ibidem.

59 Capitulum sede Episcopali vacante non potest beneficia conferre, licet possit presentationes admittere, & impetere.

60 Item non potest dote alienare, & n. seq.

61 Item non potest dare licentiam Clerico transeundi ad aliam Ecclesiam.

62 Item non potest dimissorias ad Ordines concedere infra annum à dispensacione, nisi articulo ratione beneficii recepti, vel accipiendi.

63 Et quibus casibus Capitulum potest dimissorias concedere, & potest etiam interdicere, non tamen in Capitulo Vicario, nisi ex mandato speciali.

64 Ad Capitulum Episcopo existente hereditas spectat facultas concedendi dimissorias.

65 Dimissorias sufficit admittere ab uno ex Concilio si reliqui propter hæresim sint dispersi, vel aliud est sedes Apostolica, ibid. & num. seq.

66 Capitulum in uno conservatur.

67 In Capitulo sede Episcopali vacante an, & quomodo transeant ea, que sunt ordinis Episcopali, & num. seq.

68 Ordinum, & Sacramentorum collatio est de iure iurisdictionem.

69 Capitulum sede vacante de iure communi non ardetur ad constituendum Vicarium, sed potest iurisdictionem per scriptum exercere.

70 Capitulum infra solum dies post mortem Episcopi ex Concilio Tridentino tenetur Vicarium, seu Officialium constituere, vel existentem confirmare.

71 Capitulum sede Episcopali vacante post Concilium Tridentinum tenetur potest dicitur Vicarium in solidum, vel alterum manum constituere, si ita se habeat immemorabile consuetudo.

72 Vicarius sede vacante datus etiam ad certum tempus potest.

73 res ad Vicarium Capituli revocari.

74 Non obstante reservatione, licet repositus sint perituri.

75 Aliquando tamen licet solent littere ad Capitulum, ut Vicarium non amittat.

76 In Vicariis deputacione sede vacante Capitulum potest præstare tempus, quo clausis tunc iurisdictione recipiet.

77 Sede vacante iurisdictione residet principaliter per nos Capitulum, reverentiam vero per Vicarium.

78 Ad Capitulum sede vacante non spectat substitutio facienda propter absentiam Vicarii, vel aliorum Officialium, sed ad ipsos Officiales.

79 Capitulum sede vacante ab ipso Vicario non potest resistere, nisi ad visitandum dicitur.

80 Item non potest eligere vicarios ad constituendum de de causis susceptorum Vicarii, sed per scriptum cognoscere.

81 Capitula Cathedralium duntaxat ad Curiam à Concilio Tridentino ad eligendum Vicarium sede vacante, non autem Capitula Collegatarum Ecclesiarum.

HIS QUÆ. Moruo Prælati ipsius subditi debent Capitulo in omnibus obedire, nisi pro bono pacis aliquid fuerit exceptum. Hoc dicitur secundum Joan. Andr. v. ad Bellam. Butr. Cardin. Anchar. & Inol. vel aliter secundum Abb. & Joan. Granan. Presbyteri, & Clerici Capellarum in titulo Cardinalatus debent Cardinali obedientiam, & cetera, de quibus hic. Vacante autem titulo succedit Capitulo illius Ecclesie, nisi pro bono pacis aliquid sit exceptum. Dividitur in duas partes. In prima determinat quid iuris sit non vacante Ecclesia. In secunda quid iuris sit vacante.

Secunda ibi, Quando autem.

Nota primo ibi, varietatem Castellorum Presbyteri & Clerici Sacerdotes non curatos, & simplices clericos teneri exhibere Prælati suo, & Successoribus manuum obedientiam, ut hic & in cap. Olim, in prima responsio, & quod supra de rebus spiritualibus. Et hic notat Innoc. in prima Holt. numero 9. & loquitur And. numero 9. & dicitur manualis, scilicet sine scriptura, ut hic, & cap. Legatorum, supra eod. de iuramento, ut in cap. Nullus de iuratu. & declarat gloss. prima hic, & Butr. num. 11. Neque hoc est speciale in Cardinalibus, ut quidam putant, sed obinet etiam in aliis Prælati secundum Hostien. cujus opinionem dicit esse veriorum Cardinalium num. 1. per d. cap. Legatorum, ubi etiam hoc tenet glossa prima. Non obstat cap. Heritatu. infra de iuratu, ubi non tenetur qui per aliam obedientiam Successori. Quoniam illud procedit in feudatario, qui satis est, ut iure fidelitatem Ecclesie, secundum Abb. Antiqu. hinc num. 1. Item non obstat d. c. Nullus, ubi Sacerdotes tenentur præstare obedientiam Prælati suo per iuramentum, & hic non sufficit manualis. Quoniam loquitur in Sacerdotibus curatis, secundum gloss. primam ind. cap. Legatorum, & Butr. hic num. 10. Demum non obstat c. Si in malibus, c. 2. dist. 2. cap. Pissallesi, infra de iuratu, ubi satis est ut Presbyteri, & Clerici Capellarum faciant obedientiam manuum Prælati suo immediato. Si quidem illa iura vendicant sibi locum in Capello, in

Ecclesia potest iudicare, absolvere, & excommunicare, ad hoc c. cum olim, infra eod. & c. ad similitudinem, de heret. cum alius in glossa allegat. & hanc partem amplectitur Abb. Antig. hoc in suo, & Bellam. in 7. notat. Sed alii, & forte melius, secundum Innoc. in ver. aliter, num. 7. jurisdictionem, quam habet Cardinalis Titularis, non transire in Capitulum sede vacante quoad potestatem corrigendi, & fulminandi censuras. Tum quia cum excommunicatio sit macro Episcopalis, cap. Corripimus, 2. q. 9. Capitulum hanc potestatem excommunicandi non habet iure proprio, nec Cardinalis Titularis, vel alius Prelatus illam recipit a Capitulo eligente, sed a Papa, vel alio confirmato, ut notatur in cap. Quibus supra de offi. Ordin. & consequenter talis potestas non est in Capitulo transmissibilis. Nec obstat iura allegata in glossa: quia loquuntur in Capitulo Ecclesie Cathedralis de quo dicitur infra in 3. membro. Item non obstat, quod Papa hoc sibi reservavit, videatur in hunc, ut primi competere Capitulo. Quoniam respondetur Papam noluisse hunc articulum distingere, quia consuetudo Urbis contraria allegabatur, secundum quam Capitulum dicebatur posse excommunicare, & corrigere. Unde Pontifex ut litigum vitaret & scandalis, noluit hanc consuetudinem approbare, sed ex suo officio pro bono pacis hoc ius providentia reservavit, ut hic dicitur Ita Innocent. quem totidem sero verbis referunt, & probare videtur Ioan. Andr. in 7. Bellam. num. 5. in 2. oppos. & cum, 6. & plerique alii. Prima tamen opinio videtur magis placere Hostiensis, & eam sequitur Abb. num. 2. in ult. notat quia intellectus Innocentii circa consuetudinem, que in Urbe allegatur, est divinatorius, & improprie litteram huius tex. ut hic per eum. Sed circa hunc articulum interius non insisto, quia hoc unum, est, quod mortuo Cardinali Titulari Capitulum non potest hodie causas criminales cognoscere, nec censuras promulgare. Unde parum refert utrum hanc potestatem non habeat ex iure communi, vel ex eo quod fuerit illi ablata per reservationem Papae: nam cum talis reservatio sit in iure iuncta, ut hic patet; est ius commune; sicut dicimus de reservatione beneficiorum vacantium in Curia, ut in cap. 2. de proben. lib. 6. & de privilegio in corpore iurisdictionis, quod facit ius commune inter nominatos, ut notat glossa 4. cap. Constitutionem, de regul. eodem lib. & in Clemente. Duobus, 5. Verum, in ver. De iure, de sepult. & apertius Ioan. Andr. post Hostiensis, in cap. ex parte, 1. primo, num. 3. super ver. Cateris, de decim.

In secundo membro principali id est in Capitulo Collegiarum Ecclesiarum, que non sunt tituli Cardinalium, solutio quæstionis pendet ab alia inspectione, videlicet An illarum Prelati habeant de iure communi in ecclesia, & capellis eidem subiectis ordinariam, & quasi Episcopalem jurisdictionem; nam si eam non habent, frustra queritur an illa sit transmissibilis in Capitulum sede vacante, ut dicit Imol. hic in suo, num. 2. vers. Ecce quomodo. In hoc autem articulo quamvis nonnulli contradicant, ut latissime per Abbatem in cap. Cum contingat, 2. in 2. infra de ser. compet. tamen magis communis, &

verior opinio est Prelatos inferiores, exceptis Cardinalibus in suis titulis, non habere ordinariam jurisdictionem de iure communi. Ratio est, quia solus Episcopus de iure fundat intentionem super jurisdictione ordinaria in tota diocesi, cap. Quibus supra de offi. Ordin. 7. cap. Conquerente, de offi. Ordin. cap. Cum Episcopus excommunicatus, lib. 6. cum multis similibus. Unde inferior Prelatus, vel Plebanus, qui contendit jurisdictionem ad se pertinere, docere debet, alius succumbit, cap. Dilectum, infra de capell. Monachorum, & cap. Cum olim de prescrip. lib. 4. & hanc opinionem sequuntur hic Bellam. na. 6. & Butr. nam, 11. Ioan. de Lignano in Clem. Ne in agro, de stat. Monachorum, relatus a Bellam. d. numero 6. vers. Lignano dicitur. Idem sentit Innocent. in cap. Dilectum, in ver. hoc ius, vers. Est dicit, dum ait per hunc tex. Cardinales in suis titulis habere ius pinguius, quam Plebanus, quia in ipsis institutio, & delictio, spectat ad Cardinales, sed in aliis spectat ad Episcopum ut in dict. cap. Conquerente, de offi. Ordin. & hanc verba Innocentii sequuntur ibidem Ioan. Andr. numero 9. vers. Sed post dicit, & Cardin. co. 2. in 2. oppos. de Butr. in cap. Dilectum, in 2. vel. 2. num. 22. vers. In sua glossa, supra de offi. Ordin. & consentit idem Cardin. in Clem. Ne Remani, 3. Irregularis, num. 4. infra de delict. dicens hoc esse verum, & in c. Cum veneratis ad fin. de excep. ubi ait Plebes non fundare intentionem suam in capellis de iure communi, nisi Ecclesia matris esset titulus Cardinalis, per hunc extortum, & subdit se ita sapienter consultiisse, præsertim in ardua lite inter plebem de Cento, & Ecclesiam Centi. Et ius cons. 67. quod incipit. Thema tale est Plebs Sancte Martini Cento, & cum sequitur Felin. hic numero 7. vers. & dicit Cardinalis, & in dict. cap. Cum veneratis, numero 32. infra de excep. ubi ponit regulam cum quinque fallentiis. Et hæc opinio servatur in Curia Nam probata excellentia ecclesie, vel capelle intra fines alicuius diocesis, tam in Rota, quam in sacra congregatione concilii illic dari solet Episcopo diocesani mandatum de manutentione in exercitio totius jurisdictionis Episcopalis ex sola existentia iuris communis, quamdiu inferior non docerit jurisdictionem de iure speciali ad se pertinere, ut plene scriptum in cap. Nullus, num. 27. infra de Paroch. & vide quod dixi in cap. Significasti, numero 2. & seq. infra de foro compet. Itaque inspecta iuris communis dispositione inferior Prelatus, seu Plebanus non vindicat sibi jurisdictionem in Ecclesia, & capellis eidem subiectis, & consequenter frustra queritur, ut initio dixi, an huiusmodi iurisdictione mortuo Prelato sit transmissibilis in Capitulum.

Sed quia talibus potest competere iurisdictione de iure speciali privilegii, statuti, consuetudinis, prescriptionis, & cum ad Ecclesiam, de offi. Ordin. d. c. cum olim & c. Antistia, de prescrip. c. Accidentibus, de excep. Prelat. cum multis similibus. Ideo hæc dicitur quæstio. An talis iurisdictione competens Prelato Ecclesie inferioris, que non est titulus Cardinalis, transeat in Capitulum.

Et quidem Egid. Bellam. hic numero 6. sed pone, tenet, licet vacillando, iurisdictione ad matricem Ecclesiam, & eius Prelatum de iure aliquo speciali pertinentem Ecclesie ipsa vacante

te in eum Capitulum, seu Collegium, non transire. Tum quia licet hoc sit expressum in Capitulis Cathedralium Ecclesiarum, ut in cap. Cum olim, infra eod. cum suis concord. tamen in Collegiis inferiorum Ecclesiarum hoc non reperitur iure cautum, & devolutio jurisdictionis induci non debet nisi in casibus in iure expressis, cap. Quoniam, cum ibi notatis, de delict. lib. 8. & eo magis, quia inter hæc magna est rationis diversitas: nam in Cathedrali, in iurisdictione Capitulum non succederet, non esset alius, qui posset hunc defectum providere: sed in matrice secus; quia adest Episcopus, qui adiri, & providere potest ad hoc quod notant Archid. & Io. Andr. in cap. de testam. in 6. quos sequitur Felin. hic cal. 3. post. prim. vers. Quarto arguitur, decedentes Episcopus sede Abbatiali vacante succederet Abbatibus in danda licentia Monacho acceptandi executionem testamenti; quia secundum eos Episcopus habet curam statūs Monasterii vacante sede, & ipse dat administrationes in temporalibus, & spiritualibus. Non obstat hæc decretalis: tum quia loquitur in Ecclesia, que est titulus Cardinalis, tum quia varios recipit intellectus; tum vero quia non apparet quæ iura pro matrice Ecclesia hic allegata, & producta fuerint secundum Bellam. qui tamen in fin. nihil decidit, sed cogitandum relinquit. Sed huius opinionis non obstat adhecat Innocentius in cap. Cum accepisset, de consuet. quem refert. & sequitur ibi Abb. in cap. Candidatus, num. 9. supra de consuetud. dicens plerique voluisse, ut mortuo Prelato inferiori, Capitulum non succedat in illius iurisdictione, & idem Innocentius, & post eum Butr. Imol. & Domin. relati a Felin. col. 3. post. med. vers. Secundo est de iure: nam ut ipse dicitur, si est capitulum Ecclesie tituli Cardinalis, tunc Capitulum succedit, nisi aliquid exprimitur exceptum, prout hic factum fuit: & ideo sicut Capitulum Ecclesie Cathedralis succedit, cap. Cum olim, infra eodem ita succedit Capitulum inferiorum Cardinalium: Si autem loquimur de aliis matricibus Ecclesie, tunc Capitulum de iure nihil sibi vindicat vacante Ecclesia in Capellis eidem subiectis. Idem tenet Imola hic in prima columna, vers. Sed tenet, dicens speciale esse in titulo Cardinalis, ut iurisdictione quoad quendam transeat in Capitulum sede vacante. Ergo secus in aliis, 1. in singulari, ff. De legib. Idem Cardin. hic col. 2. in 3. oppos. vers. Et dicit Ioan. Monachus, ubi ait, quod hic dicitur, quod Capitulum succedit Presbytero Cardinali vacante sede, non habere locum in alio Prelato non Episcopo, qui non est Cardinalis: & ita interpretatur responsum à Papa Bonifacio datum Ioan. Monacho Cardinali: & pro hac opinione allegari possunt qui dicunt in Capitulo Sede vacante non transire illa, que competunt Prelato de iure speciali, glossa in cap. Saipsum in ver. Temporis, & ibi Abb. in col. 1. de delict. Innocent. in cap. Verum, & ibi etiam Felin. in 1. vers. infra de foro compet. Et ideo Capitulum Paduanum non succedit in potestate conferendi gradum Doctoratus, & Magisterii, qui competit Episcopo de iure speciali, secundum Cardin. in cap. Verum, & Ioan. de Anan. hic numero 2. nec in iurisdictione delata, ut dicam infra in 2. nec in feudali iurisdictione,

ut per Ioan. de Anan. d. numero. de quo plene in d. cap. Verum, & pro hoc opinione Felin. hic col. 3. vers. Sed adverte, inducit septem motus, concludens eam in puncto iuris posse sustineri, sed non respondere obiectis, & hæc opinio potest esse dubitabilem, sic tamen servari de consuetudine videtur arretari Speculator in in. de stat. Monach. numero 26. vers. Viginti primo, ubi dicit Monasterio vacante quodam renare totam potestatem residere penes Capitulum, ideoque Capitulum, sive Conventum posse Monachos recipere, maxime de Episcopi voluntate. Sed statim subdit, contrarium tamen servari videmus, & bene, arg. cap. Illa, de sede vacante, & cap. Novus, de his que a Prelato sine consensu Capituli velimus referre dictum Speculatoris ad solam receptionem Monachorum quod hodie expeditum est in cap. sine de reguar. lib. 6.

Contrariam opinionem, videlicet etiam in Ecclesia inferioribus, que non sunt tituli Cardinalium, mortuo Prelato iurisdictionem ad Capitulum devolvi, amplectitur Abb. hic numero 2. ubi post multa concludit, quod ubi potestas aliqua ratione Prelatus competere Prelato, eo mortuo illa potestas transeat in Capitulum, exceptis his, que non possunt explicari de vacante, ut alienatio honorum. Et idem firmat in cap. Bene, num. 12. vers. Notandum, de app. lit. & latius in cap. Sa que, num. 9. de stat. Monachorum Cardinal. post laud. in Clem. Ne in agro, 3. Abbate, in 2. quæst. 106. tit. dicens mortuo Abbate totam administrationem spirituales, & temporales transeat in Conventum, & ita servari de facto, idem Io. de Imol. ibi, num. 7. vers. Sed quid de causa mortui. Movetur Abbas primo per illum textum dicens non esse alibi ita expressum, utne dum in Ecclesia Cathedrali sede vacante succedat Capitulum, sed etiam in Ecclesia inferiori. Sed certe hic textus parum facit, quia loquitur in titulo Cardinalatus, in quo secundum Innocent. & alios præallegatos hoc est speciale. Unde non debet extendi ad aliam Ecclesiam, & considero rationem diversitatis, quia Cardinalis in suo titulo habet jurisdictionem ordinariam de iure communi, ut hic patet, & firmatum est supra in 3. notat Reliqui autem Prelati Collegiarum Ecclesiarum eam non habent nisi de iure speciali, ut similiter conclusum est supra, num. 38. Unde non mirum si in primo casu transeat in Capitulum, non autem in secundo, quia que competunt Prelato de iure speciali in Capitulo non transeunt, sed illa tantum, que competunt de iure communi, ut supra dixi num. 43. Deinde movetur Abbas, quia potestas est in ecclesia, & dignitate, & Prelatus, & Capitulum faciunt unum corpus, ut in cap. Ex officio, de his que sunt a Prelato, merito mortuo Prelato succedit Capitulum. Sed hæc illatio non videtur concludens, nisi quando potestas est simultanea, seu communis inter Prelatum, & Capitulum, in quo casu legitur textus in dict. cap. Ex officio. Tunc etiam absque dubio concedendum est iurisdictionem ad Capitulum devolvi, per textum in cap. de regular. lib. 6. & facit, cap. Fu. de Sede vacante, eodem lib. secundum Felin. hic col. 3. ad fin. vers. Secundo casu. Secus si potestas est in potestate solius Prelati, quia tunc eo mortuo, & hoc capite de medio sublato, corpus

Capituli remanet acephalum, cap. Nulla ratio
ne 29. dist. 5. G. malem, in athen. de appellat.
Innoc. in cap. G. malem, de rebus, l. 1. unde
ad illud non fit jurisdictionis devolutio, nisi sit
expressum in iure, prout est expressum in Capitulo
rursi Cardinalatus, ut hic in Capitulo
Ecclesie Cathedralis, ut cap. Cum olim, infra
ead. & plenius dicitur in tertio membro. De
mum movetur Abbas per doctrinam Innoc. in c.
Dilectus, in prin. de consuetud. ubi dixit mortuo
Abbate administrationem transire in Capitulum.
Sed neque hec doctrina videtur urgete; quia
quando non queritur de jurisdictione, sed
de administratione bonorum, concedendum
est conventum succedere Prelato in iuri, per
cap. Ego, 5. Quod si Abbas, de Stat. & Statu
& in dict. cap. in de reb. reg. lib. 6. secundum
Felm. hic num. 2. col. 2. vers. Primum est. Verum tamen
ut subdit Felin. dist. 11. 2. ad he. etiam ubi
jurisdictione spectat de iure speciali ad solum Prae-
latum, communiter tenetur, ut Capitulum succedat
in illa, & ubi opinio secundum eum sequenda
est, tum propter auctoritatem a boatis
& eorum, quos allegat, tum propter consuetudinem,
quae est optima digniorum interpret.
cap. Cum olim, de consuetud. & de ipsa ac-
telleantur Dilectus in dist. Clem. in magis hanc
etiam opinionem communiter tenet affirmat
Ioan. Fran. Pavin. in dist. 11. ad. de esse et posse,
cap. Secunda, 2. vers. 7. Septima Sede, numero 17.
etiam sequitur est Rota in l. 1. n. 1.
in dist. 11. 2. vers. 1. Coram Cardinali
Cavaleto, qui habetur impressa in rec. per. 1.
dist. 11. ubi resolvit Capitulum Collegiatum
Ecclesie de Covarruvias, cuius Abbas jurisdic-
tionem habet quasi Episcopalem cum tertio
separato, Sede Abbatiali vacante succedere
in jurisdictionibus, & in specie in iure visitan-
di, licet Capitulum Ecclesie Cathedralis.

27 In tertio membro principali, id est in Capitulo
Ecclesie Cathedralis constituenda est regula
affirmativa, videlicet mortuo Episcopo
jurisdictionem Episcopalem ad Capitulum de-
volvi, ut probant iura in cap. Cum olim, infra
ead. cap. ad abolendam, infra de heret. cap. Vnde
fratres, lib. 2. cap. 1. de instit. eod. lib. Clem. 1.
de heret. & simane hic Innoc. numero 2. Abb. An-
tig. in prin. Hollen. num. 2. Bald. num. 1. & re-
liqui omnes, & quamvis nonnulli constituant
contrariam regulam negativam, videlicet, ju-
risdictionem vacante Episcopatu non devolvi ad
Capitulum nisi in casibus in iure expressis; ta-
men contrarium tenent omnes, ut dixi in dist. c.
Cum olim, in 1. notab. Quare Capitulum Sede
Episcopali vacante potest iudicare, absolvere, ex-
communicare, ut cap. In iura ead. lib. 5. gloss.
su. & omnes hic, non tamen potest anathematiz-
are, id est excommunicare cum solemnitate,
de qua in cap. De heret. 11. quod 3. & est commu-
nis opinio, ut hic testatur Ioan. de Azan num. 2.
Item potest visitare, & procuraciones recipere,
ut censuit Rota in causa Burgen. Procuracionis
16. Martii 1599. eorum Orano, qua refertur in
praeleg. dist. 346. num. 2. part. 1. Recenti. per do-
ctrinam Archid. in cap. Si Episcopus, numero 2. de
supplen. negleg. Pralator, lib. 6. & collectat. in dist.
cap. Cum olim, num. 3. infra ead. cum aliis tunc
51 allegat. Item potest de delictis etiam extra vi-

rationem contra certis perfonas inquirere, ut
dixit Rota in dicta causa Burgen. in dist. de her.
166. numero 2. part. 3. Recenti. per doctrinam Vi-
vianum in Clem. 1. numero 127. de heret. &
Feder. de Sen. 1596. incipien. Capitulum Eccle-
sie Cathedralis, numero 1. in fin. ubi dicit in puni-
endis criminibus, & excessibus, & reformandis
moribus Capitulum id posse sede vacante, quod
potest Episcopus, Item potest iudicare Fiscal-
ion Episcopi praefundi, ut resolvit Rota in
praeleg. dist. 166. per totum. Item potest ita-
tuta condere, non tamen duratura in tempus
Successoris, de quo die plene, ut per Feder. de
Sen. dist. 166. cap. 16. & generaliter potest omnia ex-
ercere, quae sunt jurisdictionis Episcopalis, ut
notant omnes hic, & in dist. c. Cum olim, ma-
xime Abbas in ca. Bur. Rota dist. 166. num. 1. part. 3.
& dist. 342. num. 4. part. 2. Recenti.

54 Excipie primo a praedicta regula jurisdic-
tionem Episcopo competentem non iure suo ordi-
nario, sed iure delegato, quae vacante Episco-
patu in Capitulum non transit, etiam si com-
petat Episcopo ex generali delegatione Sedis A-
postolicae, ut sentit Innoc. in cap. ad abolendam,
numero 1. vers. Item Episcopus, & Capitulum, &
apertius ibi Ioan. Andr. super utriusq. infra de
heret. Feder. de Sen. 1596. incipien. An Capitu-
lum, post prin. vers. Sicut iure proprio dicit. Et
quamvis multi contradicant; tamen haec par-
tem tenent, & veritatem esse ostendunt Card.
in Clem. 1. quod 1. de heret. & Abb. in d. cap.
Cum olim, num. 2. vers. Quia dicitur, & com-
munem esse, & tenendum attestatur Franc. in
cap. In numero 6. infra ead. lib. 6. Ex quo notabi-
liter infero, ut potestas a Concilio Tridentino
Episcopis attributa tamquam Sedis Apostolicae De-
legatis de iure Episcopo in Capitulum non
transit. Secus si competat illis utroque iure,
scilicet Ordinario, & delegato, veluti si concilium
de illis facultatem procedendi etiam auctori-
tate Apostolica, Ideoque Sacra Congregatio
censuit facultatem transferendi beneficia sim-
plicia ab Ecclesia collapsis competentem Episco-
po ex cap. 7. fess. 27. transire in Vicarium Ca-
pituli Sede vacante, quippe decretum illud non
dicit simpliciter auctoritate Apostolica, sed ad-
dita particula, etiam, quae est implicitiva jurisdic-
tionis ordinario, ut sensus dixi in cap. ad
audiendam, in primo, num. 26. inf. de reles. ad
can. Quod nota propter ea, quae de Cardinalibus
in suis titulis dicta sunt supra, num. 10. & quid
in jurisdictione voluntaria, vide Rotam in pra-
allegata per 166. num. 3. part. 3. Recenti.

57 Excipie secundo, a praedicta regula collationem
beneficiorum, in qua Capitulum non suc-
cedit sede Episcopali vacante, cap. Ila, infra. ne
sede vacante, & dist. cap. 1. de instit. lib. 6. Holl.
hic numero 4. vers. Beneficia tamen, Car. d. num. 2.
& consentiunt omnes; licet possit praesentationes
admittere, & insinurare, ut patet in d. cap.
1. & hic notant Ioan. Andr. num. 10. vers. in glossa.
& ibi conferendi, & Cardin. dist. num. 2.

58 Excipie tertio, a praedicta regula alienationem
bonorum, quam Capitulum facere non
potest vacante Episcopatu, cap. Si qua de rebus,
12. quod 2. gloss. 1. in cap. Si qua Episcopatu,
10. quod 2. gloss. ult. in dist. cap. Cum olim, & ibi
Butt. numero 16. infra eadem. Quid autem in casu
magnoz

magna necessitatis, notant Hugo, & Sanchez in
d. cap. Si qua, de rebus, in gloss. 2.

59 Ex ipse quarto, licentiam transfundi ad aliam
Ecclesiam, quam Capitulum Clerico imperari
non potest Sede vacante, cap. Preterea 24. dist.
cap. Fraternalitatem, 71. dist. Et est ratio, quia
ibi est quaedam alienatio personae, sed Capitu-
lum sine consensu Praelati bona Ecclesie aliena-
re non potest, d. cap. Si qua de rebus. Major au-
tem est alienatio personae, quam rerum, c. Prae-
ceptum, 12. quod 1. quam rationem assignat
glossa 2. in d. cap. Fraternalitatem, item glossa ult.
in d. cap. Cum olim, & ibi etiam Holl. numero 1.
Butt. numero 16. & alii communiter.

60 Excipie quinto, ordinandi licentiam, & licen-
tias dimissorias, quas Capitulum sede vacante
infra annum a die vacationis concedere non
potest, nisi arctatis ratione beneficii recepti, vel
recipiendi; alioquin Capitulum, & sic ordinari
incidunt in poenas a Tridentino Concilio statu-
tas in cap. 10. fess. 7. Quod decretum intelligitur
de Capitulo Ecclesie Cathedralis, ut videtur
Concilium postea declaravit sub Pio IV. in
cap. 10. fess. 23. & modificate dispositio cap. Cum
olim, de consuetud. lib. 6. dicitur autem Ca-
pitulum ex 3. Congregationis sententia quibus
causis potest dimissorias concedere, potest or-
dinari interdicta remittere, non item Capituli
Vicarius, nisi ex mandato speciali.

62 Sed incipit dubitatio an Episcopo existente
heretico facultas concedendi dimissorias iuxta
ta d. cap. 10. fess. 7. pertinet ad Capitulum Ca-
thedralis Ecclesie; a meo casu, quo Capitu-
lum concedere potest dimissorias, si Canonici
propter hereses dispersi sunt, & nequeant con-
venire, aut conveniri sine difficultate, sufficit
habere licentiam dimissorias ab uno aliquo ex Ca-
nonicis Cathedralis Ecclesie, aut omnino sine
dimissoriis ad ius suscipiendi Ordinibus vicinorem
Episcopum. Die 14. Januarii 1588. S. congregatio
Cardinalium concilii Tridentini interpretum.

63 Ad primum censuit ad Capitu-
lum pertinere si Episcopus sit notorie here-
ticus. Ad secundum, & primam ejus partem
sufficere habere dimissorias a residendis Ca-
pitularibus, etiam si unus dumtaxat resideret;
quia ius Capituli etiam in uno consistit, ut
gloss. pensit in cap. Gratiam, ubi Abb. num. 9. de
postulat. Praelator. Ad secundam partem, neque
adeundum viciniorum Episcoporum, neque Me-
tropolitani, sed adeundam Sedem Apostolicam.

64 Excipie sexto, a praedicta regula ea, quae sunt
ordinis Episcopalis, quae mortuo Episcopo ad
Capitulum non devolvuntur, sed secundum ali-
quos ad proximum superiorem, scilicet Archie-
piscopum, vel Patriarcham, qui vel expediet
per seipsum, vel Vicarium constituet, per
quem expediantur, cap. Ostium & cap. Cati-
nensis, 61. dist. & hoc tenet Innoc. hic numero 2.
qui tamen remittit, ad cap. ad abolendam, infra
de heret. Verum gloss. ult. hic dicit ea, quae mi-
nisterium consecrationis desiderant, ad Capitu-
lum devolvi, non quidem, ut illa exerceat per
se ipsum, quia nec per minor expediri possunt,
cap. Aqua, infra de consecrat. Ecclesie, vel altar.
cap. Quanto, supra de consuetud. Sed ad illa expe-
dienda vocabit quae maluerit ex vicinis Episco-

pis cum cautela ludio, id est cum protestatione
quod per hoc iuris illi Episcopo acquiritur,
cap. Postquam, & ibi gloss. ult. quod 7.
Et hoc dictum glossae probare videtur Hollen.
numero 4. Ioan. Andr. num. 10. Butt. numero 16. &
dicitur esse verus Cardin. numero 11. in 2. dist. 11.
& Abb. num. 3. & clare probatur in cap. Cum
olim, de tempor. ordin. no. 6. ubi expulsum est
Capitulum sede vacante, posse dare licentiam
ordinandi. Facit text. in cap. Suffraganeus, de
elect. ubi electus in Archiepiscopum, & confir-
matus, licet pallium non receperit, potest tamen
Suffraganeum non per seipsum, sed per alios Suffra-
ganeos consecrare, licet licentiam dare non
possit, ut subdit in ab alio Episcopo ordinem-
tur, secundum Abb. supra, & ita in hoc iur.
pinguis habet Capitulum, quam confirmatus,
ut in d. cap. Cum olim. Item facit glossa ult.
ma, in cap. Dilectus, supra de quomodo. dum
adfert collationem Ordinum, & Sacramentorum
esse de lege jurisdictionis. Et quamvis Innoc.
ibi dicat hoc videtur mirabile dictum; id tamen
probat cap. Interdictum, 10. quod 1. secundum
Ioan. Andr. in d. num. 11. Nec placet distinctio,
quam hic facit Ioan. de Imol. num. 7. in gloss. su.
vers. Potes dicere: videlicet quod Capitulum
sede vacante possit per alium expedire ea, quae
sunt ordinis Episcopalis negligente Superiore,
aliis secus: quantum hac distinctio iure non
probatur: & videtur contra praedictam Decre-
talem, cum nullus, quia hoc ius tribuit Capitu-
lum principaliter, non autem iure devoluto
ob negligentiam Superioris. Alia exceptiones
ad regulam suprascriptam haberi possunt ex
Ioan. Andr. in cap. ut infra hic sit. in 6. Ma-
teria enim eget declaratione, & multa sunt, quae
in Capitulum non transiunt, ut ibi per eum,
& sicut per Ioan. Franciscum Pavinum in suo
tractatu de potestate, & offit. Capituli, sed. 24.

65 Ceterum est iure communi in respectu vacante
Episcopi Capitulum non ardetur ad consti-
tuendum Vicarium, sed potest jurisdictionem
ad se devolutam per seipsum exercere, ut notat
Abb. in cap. Insuper, numero 2. supra de offit.
Ordin. & Felin. in cap. Cum olim, n. 2. infra ead.

67 Hodie tamen servari debet ius novissimum
Concilii Tridentini in cap. 10. fess. 24. quo statu-
tum est, ut Capitulum tenentur infra octidie
post mortem Episcopi Officialem, seu Vicarium
constituere, vel existentem confirmare, qui sal-
tem in iure Canonico sit Doctor, vel licentia-
tus, vel alius quantum fieri poterit idoneus,
Alioquin ad Metropolitanum deputatio huius-
modi devolvatur. Et si ecclesia ipsa Metropolita-
na fuerit, ad antiquiorem Suffraganeum: & si
exempta, ad propinquiorum Episcopum.

68 Circa hoc decretum animadvertendum est
primo, quod est iure communi Capitulum
Sede vacante deputare possit duos Officiales, seu
Vicarios, ut probat textus in c. unum, ibi unum,
vel duos, de cler. agoran. lib. 6. & per illum
textum firmat Ioan. Fran. Pavin. d. tract. de
offit. & potestate Capituli, Sede vacante, par. 2. quod 10.
num. 6. tamen post Concilium ita demum pos-
sit duos constituere, si ita se habeat immemo-
rabilis consuetudo, ut fuit saepius resolutum;
& in specie cum Capitulo Tarantinum consue-
tum a tempore immemorabili Sede vacante

- 26 Congregationum Cardinalium facultates creatae novo Pontifice non conserventur renovari.
- 27 Iurisdictiones et exco. etiam causas extinctionis estante non reviviscit.
- 28 Congregationum iurisdictiones Cardinalium in Conclavi manentibus debet conquisire quoad negotia, quae in Congregatione expediuntur per subscriptionem Cardinalium Praefecti.
- Secum firmaverunt extra, num. 81.
- 29 Cardinales vacante sede non in ardua possunt se immiscere, nisi pro terra Ecclesiae defendenda, & grandi periculo imminenti.
- 30 Ad Cardinales in conclavi non licet mittere Nuntium, vel scripturam, nec tam eius legationem publicam, quam palam non tamen excommunicantur nisi qui haec faciunt scelerate.
- 31 Praesentiarum Major in conclavi non potest personaliter officium exercere, nisi quoad eos, qui in eodem conclavi existunt. Secum firmaverunt extra conclave. & num. 71.
- 32 Congregationum negotia, quae in communis forma a solo Secretario expediuntur, similiter expediuntur sine sede vacante.
- 33 Cardinales in conclavi existentes possunt in suo titulo iurisdictionem exercere non personaliter, sed per suos ministros.

CUM OLIM. Vacante Episcopatu, Capitulum confirmat electiones ab Episcopo confirmandas. Hoc dicitur, dividitur in duas partes. In prima providetur circa electionem faciendam. In secunda circa confirmationem, ibi, *Maadante*.

Nota ex Decretali regulam affirmativam, quod potestas, seu iurisdictionis Episcopi Sede vacante ad Capitulum devolvitur, concordat, cap. *Non quae supra eod. cap. ad ablatum*, & *infra de heret. cap. Vn. infra hactenus. lib. 3. & eodem lib. cap. 3. de tempor. ordinat. cap. 3. & 4. de supplen. neglij. Praelat. cap. 1. de institut. & Clem. 1. & quod ibi notatur, de heret. Et ita hanc regulam ex hoc textu colligit glossa secunda, & Hostiens. numero 2. in ver. *praesentent*, Innocent. in d. cap. *Non quae*, num. 2. cum quo ceteri transeunt, Feder. de Sen. cons. 10. incipien. *Capitulum Ecclesiae Cathedralis*, numero 2. & passim alii: Et quamvis nonnulli, videlicet Vicent. hic, Rosfred. Benevent. in libello, tit. *De sede vacante*, ad fin. Hostiens. in Summ. eodem tit. §. 7. & Archid. in cap. 1. de maior. & obed. lib. 6. & in cap. 1. de instir. eodem lib. constituat in hac materia contrariam regulam negativam, idest iurisdictionem mortuo Episcopo ad Capitulum non devolvi, nisi in quantum invenitur permillum vel ex indulgentia speciali, ut in cap. *Ex parte*, supra de rescript. vel ex consuetudine praeterita, ut in cap. *Irrefragabili*, de offic. ordinat. & in causa haretis, ut in dicit. cap. *ad abolendam*, de heret. assertentes quod hic dicitur de confirmatione electionis, esse intelligendum ex gratia, tamen communitate omnes contra tenent, ut hic testantur Ioan. Andr. numero 3. Butr. num. 19. Cardin. in 2. quist. Abb. num. 2. vel. *Sed communiter*. Et hanc partem latissime comprobatur, & ab objectis tuetur Ioan. Francisc. Payanus in tract. de offic. & potest. Capituli Sede vacante in 1. quist. prima & partu principalis, a num. 3.*

Verum hodie in Capitulis Cathedralium Ecclesiarum sede Episcopali vacante servari debet dispositio Tridentini Concilii in cap. 16. sess. 24. ut scripsit in praedicta Decretali, *huic quae, supra eod.*

QUAERO, Quid in Collegio Cardinalium, numquid Romana Ecclesia vacante succedat in iurisdictione Papali.

Ioan. Andr. movet hanc questionem hic in gloss. 2. num. 7. & dicit de hoc notari in cap. *Sidm*, li. secundo, 79. dist. plenius in cap. *Vn. de schismat. lib. 3.* & hodie hoc esse expeditum per Conflitionem Clementis in Clem. *Nedumani*, de elec. sed quia haec quaestio graves, & multiplices implicat difficultates; pro clariori solutione exillimo quatuor tempora esse distinguenda.

Primum tempus est ante Constitutionem Gregorii X. editam in Concilio Lugdunensi, ac relatum in cap. *Vbi partium de electis*, §. 6. & hoc tempore inspecto regula consueverat affirmativa, videlicet Romana Ecclesia vacante ad eorum Cardinalium iurisdictionem devolvi. Unde veteres Canonistae quotquot scripserunt ante Bonifacianam compilationem Sexti libri Decretalium, iurisdictionem tribuerunt Collegio Cardinalium, non tamen uniformiter. Nam Hugo in dicit. c. *Nullus*, 79. dist. dixit, eorum Cardinalium in multis casibus vice capitis. Ioan. ibidem in gloss. *un.* dixit Cardinales supplere defectum mortui Papae, arg. cap. *Si qua*, eadem distinctione. Idem dixit ibi Bernard. subdens hoc melius probari, in cap. *Ibi quae*, supra eodem, & in hac Decretali: quae iura cum probent iurisdictionem Episcopalem mortuo Episcopo devolvi ad Capitulum, ad eum modum videtur Bernardus sensisse, iurisdictionem Papalem mortuo Papa devolvi ad Collegium Cardinalium, quod postea clare dixit Bart. in l. *Possunt numero 3. ff. de tutor. & curator. dat.* ab his similiter Lau. in eodem cap. *Nullus*, afferit tempore vacationis Cardinales obonere vicem Curiae, ut l. *Nominacionum*, ff. de Decretis, sed Math. relatus Cardinali in Clem. *Ne Romani*, §. *Irbitum*, num. 4. de elec. dicebat mortuo Papa Cardinales fungi vice Archiepiscoporum si sint Cardinales Episcopi, & ceteros non Episcopos fungi vice Episcoporum. Ad hoc cap. *In nomine Domini*, 23. dist. *Iticium* locutus fuit Ioan. Fan. ait enim eo tempore Cardinales non posse se immiscere nisi in confirmatione, & excommunicatione iuxta tex. in d. c. *Signis*, 79. dist. ut refert Gemin. in d. c. *Nullus*, n. 1. similiter Archidiaconus in cap. *un. n. 1. de schism. lib. 6.* colligit ex eo textu quod Cardinales sede vacante possent absolvere excommunicatos a Papa nisi oblatet illa prohibitio. Quod etiam innuit gloss. ibi in ver. *Sede vacante in prim. & Gemin. in eod. gloss. circa finem*. Verum Hoffi hunc articulum prolixius tractans in cap. *Cum ex eo*, num. 21. *infra de penit. & remiss.* primum asserit, Pontifice vita functo plenitudinem potestatis redidere penes Romanam Ecclesiam, quae mori non potest, cap. *Liberati*, 2. quist. 2. nec unquam potest esse nulla, cap. *Potestas*, 4. q. 1. Deinde subdit eam iurisdictionem dormitare donec creetur caput, cui illa competit, arg. tex. opt. in l. *penult.* ad fin. c. de Curat. Euriof. Multoties enim habet quis iuridic.

iurisdictionem habent, sed non actu, & exercitio, ut cap. *Pallorale*, ad fin. supra de rescript. Postmodum numero 24. in proposita questione firmat, Romana Ecclesia vacante Collegium Cardinalium habere iurisdictionem Papae, & illius exercitium factum in his, in quibus de grandi necessitate, evidenti, & imminente providendi oportet. Movetur primo, quia alia inferiora Collegia hoc habent, ut ad ea devolvatur iurisdictionis Sede vacante, ut hic, & in concord supra citate in primo notab. Movetur secundo quia Cardinalium coetus hac iurisdictione unum ex consuetudine, arg. cap. *Venerabilium*, §. *Quoniam*, vel. *Quod inter supra de elec. cap. Quae*, in primo responso, ad fin. de translatione *Episcop. cap. Irrefragabili*, §. *Excessus*, & quod ibi notatur de offic. Ordinat. & cap. *Compendiosus*, de ser. convent. nam beata consuetudo in talibus est attendenda, cap. *Matia*, ad fin. 77. dist. Movetur tertio, quia Romana Ecclesia vacante non est alius iudex, ad quem possit haberi recursus, cap. *Licet de vitand.*, supra de elec. & in cap. *In nomine Domini*, 23. dist. ibi quia Sedes Apostolica, &c. in quo casum aliter conceduntur, quae alias non concederentur, ut in dicit. cap. *In nomine Domini*, in primo. in l. *Generali*, in primo. Cod. *De decur.* 89. 18. & in aliis iuribus per eum citatis. Movetur quarto, quia necessitati legem non habet, cap. *Quid non est legitimum infra de regim. ser.* Ac tandem movetur, quia verum nite sit illi *Dei* placeat hic intellectus, ne Ecclesia in re ipsa videatur sine Pastore, ut cap. *Et hoc modo*, de heret. lib. 6. Et pro hac opinione videtur textus in dicit. cap. *In nomine Domini*, vel. *Quia res sedes apostolica*, 23. dist. ubi Cardinales Episcopo Romano Pontifice obonere dicuntur fungi vice Metropolitanum. Neque hoc restitui potest ad consecrationem propter verba illa immedia sequentia qui videlicet electum Episcopum ad Apostolice culmine apicem provehant, quae de consecratione intelliguntur, ibi, a glossa in ver. *Venerunt*, & ab Hugone, & Turresem. in §. *Pateant*, num. 3. 3. quist. 1. Imo in secundum Hoffien. illa littera generaliter loquitur, & ex genere speciem infort, & exponi oportet, Metropolitanum, idest Papae, quia neculus potest esse Metropolitanus Romanae Ecclesiae Ergo illam potestatem, ac iurisdictionem habere videntur per totam Christianitatem, quam habet Papa dum vivit, nam & ipse Metropolitanus est, ut leg. & not. in cap. *Sua supra de offi. Vicarij*. Rursum pro hac parte allegari potest, in cap. *Si qua pecunia*, 79. dist. ubi patet Cardinales Romana Ecclesia vacante habere potestatem anathematizandi. Unde ut deducit Hoffien. eorum potestas obonere illa prohibitio, tum quia anathema mureo est Episcopalis, cap. *Pfisi*, 16. quist. 2. tum quia maior est pena, quae fit in Ecclesia Dei, c. *Corruptantur*, 24. quist. 1. quare huiusmodi poenam possunt ex potestate ordinaria infligere, ergo, & minorem, cap. *Venerabilium in primo responso infra qui filii sint legitimi*, & c. Ex parte, *il terza de decim.* & ex his cessat obiectum quod hoc non sit specialiter iure caurum. Et nihilominus ut Hoffien. inquit non est querendum in omnibus expressum, ut l. *Non possunt*, ff. *De legib. cap. De quibus*, 20. dist. cap. *Curatari*, de sepult. & mul-

ta supplantur, ut leg. notatur in cap. *Cum Martia*, §. 1. *infra de iurib. missio*. Non obstat quod aliqui dicunt Cardinales electione capite, quoniam aut respondet Hollianis, siue verum non est immo habent caput ecclesiae propositum, & generale, scilicet Christum, c. *Coram*, in l. *ipse*, quoniam est caput corporis Ecclesiae, ipse est princeps primogenitus marianum, ut in l. *in quibus* ipse primatum tenet, & quare de hoc supra omnia ecclesiam, quae est corpus ipsius, *Epistolae*. Unde & Cardinalibus proprie convenit illud, *Epistolae*, 4. *Crescimus in illo per unum*, qui est caput ecclesiam Christum, dicens eis *Matth. utum*. Ecce ego vobiscum sum quantum dico usque ad consummationem saeculi. Quis dicit non solum iurisdictionem habere, sed etiam vacante, quippe vacante absurdum est sentire Ecclesiam illam careere capite, quae caput est aliam non, cap. *Matia*, 24. quist. 2. *infra*, super quo vide quod legitur, & notatur in cap. *Vn. de heret. lib. 6. cap. 1. supra de sacra ordina. ubi quoniam res esse monstruosa, ut patet in eo, quod legitur, & notatur in cap. Quoniam in dicitur supra de offi. Ordinat. & cum hoc dicit Hoffien. videtur manifeste transire Archid. in cap. *Sidm*, *il secundo*, num. 21. 79. dist. Rursum non obstat quod Cardinales habent iurisdictionem Papalem, hunc possent scilicet, secundo unum, & vacante sedis dimissa iurisdictione. Quoniam secundum Hoff. id verum electi si indistinctio est concederetur, sed potest restitui, ad necessaria, vel nulla ecclesiae, seu Republicae, quibus est omnino providendum, ut patet in c. *Non quae*, supra de elec. cum ius concedatur Caveant ergo ne nimis laxentur habent, arg. l. *Ne quisquam*, §. *Vn. de heret. lib. 6. de offic. Praefecti*. Concludit Hoffien. distinguens per haec formalia verba, dicit potest quod Cardinales habent plenitudinem potestatis, in quantum scilicet Romana censetur Ecclesia, quae nunquam moritur, etiam si tamen sit superflua, cap. *Si forte*, 66. dist. non autem uti, arg. cap. *Matia*, 24. 1. supra de heret. iurisdictionis vero potestatem habent in exercitio ad eum modum, quo superius dictum est. Satis fortan his, quae ratione excellentiae, Dignitatis & Eminentiae ac praerogative Summi Pontificis Sedi tantum Apostolicae reservantur, ut in cap. *Supra de rescript. Epistolae*, & in c. *Quoniam translatum*, de offi. *legat.* Ad extremum dicit concedendum esse, ut Collegium ad minus illam iurisdictionem habeat, quam & Legatus Apostolice Sedis, quae nec mortuo Papa exprimit, de quo dicit, ut notatur in c. *Tamen interius*, *in unione*, *infra de rescript. in integram*.*

Ex dicit Hoffi inspecto hoc primo tempore, quod praesens Lugdunense Concilium, electionem conclusionem infra scripsit. Prima conclusio est: Collegium Cardinalium Sede vacante habet in habitu plenitudinem potestatis Papalis. Quod multis magis admittunt ab illis, qui dicebant, Coetus Cardinalium esse caput Ecclesiae, quia non est verum simile, ut illius Dei voluerit mortuo Papa gregem solentem esse sine Pastore, vel Ecclesiam sine sponso. Sed haec conclusio non est vera, & cum restitit glossa in Clem. *Ne Romanis*, in ver. *Non consonum*, de elec. & plenius Cardinali.

conquiescere, & dormire quoad negotia, & causas, quæ in Congregatione expediuntur per subscriptionem Cardinalis Praefecti, seu lubentis sigillum, motu sui, quia in cap. *Per periculum* §. *Item quæque de elect. in o.* præcipitur Cardinalibus existentibus in Conclavi, ut a celebratione electionis Summi Pontificis, sic vacante attentius, ut se nequaquam de alio negotio intromittant. & exceptantur duo tantum casus, id est urgentis necessitatis pro terra Ecclesie, vel aliqua ejus parte defendenda; & grandis periculi imminentiæ, quæ exceptio in aliis firmat regulam in contrarium, ita ut imminente electione Papa electores non debeant se ad alia divertere, nam pluribus intentis, &c. c. *Dixi si de elect. conseq. leg. Nemo* §. *Id. De assensu*. & noent in dict. cap. *Per periculum*. Ioan. Andr. in *per. alia negotia*, & *Petr. de Anchar. numero 4. per. Item utriusque*. *Idem quoque*, subdens Cardinales vacante Sede nec in aedua posse se immiscere, nisi in his, prout textus loquitur, id est in defensione terræ, vel cum imminet grande periculum, aliis non. Præterea in d. Decretali *Per periculum*, in §. *Nullo*, sunt quinque prohibitiones. Prima est, ut nemini ad Cardinales in Conclavi aditus pateat. Secunda, ut nec ipsi Cardinales aliquos ad se venientes admittant, nisi eos, qui de voluntate omnium Cardinalium inibi presentium vocarentur pro instanti electionis negotio. Tertia, ut nulli liceat ad eosdem Cardinales vel eorum aliquem nuntium mittere. Quarta, ut nec liceat ad eosdem mittere scripturam. Quinta, ne quis secretum cum eis loquatur. Et quamvis pena excommunicationis non adjiciatur nisi tribus posterioribus prohibitionibus, id est contra mitterentes nuntios, vel scripturam & secretum loquentes; & hoc verbum, secretum, quoad ipsam partem determinat tertiam & quartam prohibitionem, scilicet nuntium mittentem, vel scripturam tamen salva mittere in his reliquis omnibus, videlicet non solum quoad extraneos, qui accedunt ad Cardinales, & quoad Cardinales, qui extraneos admittunt; sed etiam quoad illos, qui publice, & palam mittunt ad Cardinales nuntium, vel scripturam; licet his quatuor casibus, in quibus hæc palam sunt, & non secretum, contra facientes non ligentur pena excommunicationis, ut ibi declarat. *Arclud. sub numero 4. col. 3. in per. Secretum*, Ioan. Andr. *numero 6. Buer. num. 7. in per. per. et alii committere*. Si ergo quicumque aditus, seu accessus ad Cardinales, & nuntios, vel scripturam etiam publice, & palam in prædicta Decretali interdicitur, & vice versa non licet ipsam Cardinalibus quomquam admittere nisi vocatum de consensu omnium pro negotio electionis; prædicto hinc sequitur necessario, ut nec liceat illis Secretarios, vel Ministros audire vel scripturas recipere, nec alia tractare, aut expedire negotia particularia Congregationum, quæ ad Papæ electionem non pertinent, ex his, quæ dicta sunt supra, *num. 78.*

81 Dicit Cardinalibus in Conclavi inanebantibus, quia secus esset si illorum quisquam reperiretur extra Conclave, quia tunc cessaret ratio accelerandæ electionis, cum electio fieri non possit nisi in Conclavi, & eo clauso, & hodie hoc fit

de forma, ut Constitutione Gregorii XV. de *elect. Papa in 5. Bond. h. elidit*. Unde quamvis Cardinalis Major Penitentiarius, cuius officium non expirat per obitum Papæ: Clementina, & Romanæ, §. *Statutum prævisio*, de electione possit Sede vacante exercere quæ pertinent ad forum conscientie, ut in prædicta Bulla Pii IV. §. 10. Hoc tamen saluti sibi in Conclavi, quia tunc licet retinet jurisdictionem, non tamen retinet exercitium, cum sit inter alia extra negotiari. Quo impedimento sublato, veluti si maneret extra conclave, atque posset concernentia forma conscientie expedire. Ita singulariter declarat glossa in dict. §. *Et tamen prævisio per. Meorem*, dicens (tempore inclusionis Major Penitentiarius si est Cardinalis per se non potest in officio: si tamen nollet in clausura manere, etiam personaliter uteretur officio) & subdit glossa sic fecisse Cardinalem Tuscitanum. Verum tamen etiam in Conclavi possit officium personaliter exercere quoad eos, qui in eod. conclavi exsistunt; exceptis tamen illis, quæ sunt eo specialiter interdicta, sicut est absolutio a censuris in terminis ejusdem constitutionis Gregorii XV. §. 10.

82 Quo vero ad ultimam partem, videlicet quod negotia, quæ in communi forma a solo Secretario expediri solent vacante Pontifice, possit similiter expediri ipso vitæ functo, breviter motus sit, quia in his levibus, & ordinariis, quæ a Cardinalibus non per se ipsos, sed per Ministros expediri consueverunt, cessat omnino ratio prohibitionis, de qua in prædicta Decretali *in per. per. ubi*, videlicet, ne electionis negotium protrahatur, in quo grave inminet periculum, ut ibi in principio, & in §. *Item quoque* Ergo & prohibito cessare debet, cap. Et si Christus, de jurejur. cum similibus, & consequenter cum facultate Congregationum mortuo Papa non sint extinctæ, & abunde ostensum est supra in prima parte *num. 81.* utique poterunt in his levibus per ministros, ut antea exerceri, ut tenet glossa in dicta Clement. *Ne Romanæ*, §. *Et tamen prævisio in per. Experte*. Unde dixi per Secretarium Congregationis super negotiis Episcoporum; & Regularium posse expedire licentias pro puelis educandis, prout fuerunt expedit hoc ipso tempore Sedis vacantis ex ordine dato a Cardinalibus ante ingressum in conclave, & eadem ratione dari poterunt transumpta, & duplicata, seu ut vacant, *Ita reperitur*, & alia hujusmodi, quæ cum sola subscriptione Secretarii expediri solent. Idemque dicendum de causis, & negotiis ante obitum Papæ jam resolutis in Congregatione qui expediri poterunt a Secretario in illicibus, in quibus sufficit ejus subscriptio, ut mos est in expeditionibus, quæ sunt in Curia. Ex quibus etiam deducitur, ut liceat Cardinalibus tempore reclusionis exercere jurisdictionem, quam habent in suis titulis, secundum ea, quæ dicta sunt supra *num. 81.* non quidem per se ipsos, sed per suos Vicarios, & Ministros. Quod & licet in Majori Penitentiario non personaliter, sed per Officiales Penitentiariæ, ut colligitur ex glossa præallegata in dict. *Et tamen prævisio*, *in per. Experte*.

DE TREUGA, & PACE.

Cap. Treugas.

S Y M M A R I V M.

- 1 **T**reuga Canonica quibus diebus, & quæ ab illi causis sit servanda.
- 2 Treuga conventionales unius tempore servari debent.
- 3 Dies in aliis, qui sunt in ordinis tempore exerceri non possunt, non naturaliter, sed artificialiter sunt computandi.
- 4 Disruptores sit.
- 5 Levis potest Ecclesia indicere sermo in actu, ex cuius exercitio arguitur quidam quasi irverentia altissimi.
- 6 Excommunicatus in omni diebus haberi debet pro excommunicato in omni orbe.
- 7 Excommunicatio fit per personam, sicut lepra leprosum.
- 8 Excommunicatione, & publicationem sententia sua Index unius Territorii potest committere in alio Territorio.
- 9 Verba, sui ordinis periculo subjaceat, quæ impotentem.
- 10 Furtum tripliciter dicitur amittitur.
- 11 Treuga est secretum præstitum, & persona discordia nonnulla sunt.
- 12 Discordia verbum comprehendit etiam privatorum discordia.
- 13 Bellum, & treuga longe diu possunt etiam inter papales.
- 14 Treuga, & inducia in quo differant.
- 15 Pax est sine discordia.
- 16 Lex Ecclesiastica præceptum, vel prohibitionem continens non obliget transgressores ad culpam, vel poenam si ea suscepta non fuerit, & num. seq. usque in fin.
- 17 Constitutio de treuga servanda hodie non tenet, nec Episcopi consentunt illi transgressores, quia non sunt moribus attentum approbata.
- 18 Leges instituantur cum promulgantur, firmantur etiam moribus attentum approbatur.
- 19 Lex ad sui effectum tria requiritur ut iustitiam, ut promulgatur, ut moribus attentum approbatur.
- 20 Contrarium, num. 42. & 37.
- 21 Lex nullam vim habet ut sit paratur, nisi ex more.
- 22 Lex præcepti necessitatem imponit, & contravenientes mortaliter peccant, & num. 34.
- 23 Defensio habens principium vitiosum non excusat.
- 24 Tempus non est in rebus obligans.
- 25 Declaratur, num. 30.

- 25 Intellectus §. *Leges*, & *num. 37. 38. 40. 46.*
- 26 *Inter Leges præscriptas, & leges simpliciter statuentes debet esse differentia, videtur & numerus 37. & 44.*
- 27 Magistratum auctoritas contra legem non excusat.
- 28 Lex lata super eo, cuius contra creatio ex se generalis non est, non tollit de iurisdictione eam nisi a principio non recipiatur, & num. 42.
- 29 Lex præcepti transgressores, quamvis paraverint, tamen sequentes non peccantur, & num. 43. Contrarium, a num. 47.
- 30 Lex recepta ab initio non tollitur consuetudine, nisi quadragesima annorum. Secus si non sit recepta, quia sufficit decennium etiam Princeps ignorans.
- 31 Contrarium, num. 45. & num. 27.
- 32 Error communis excusat Prælati non servantes legem usi non receptam a transgressione, & a poena.
- 33 Contrarium, a num. 74.
- 33 Prælati exequi possunt Constitutionem, licet moribus attentum approbata non fuerit.
- 34 Prælati non servantes legem usi non receptam excusantur a poena, sed non a culpa secundum opinionem Cardinalium.
- 35 Lex permissiva, vel potestatis, aut dispositionis potest per desuetudinem tolli.
- 36 Lex præceptiva, aut vetans potest desuetudine abrogari, si lata fuerit ad communitatem privatum.
- 37 Et quid si fuerit lata in bonorem Dei, vel ad summum publicum.
- 38 Lex præceptiva non ligat si nunquam fuit recepta in observantia sicut Legum, & valent contradicere, & non contradicere.
- 39 Nec requiritur tempus ad prescribendum, sed sufficit biennium, vel triennium dictum.
- 40 Contrarium, num. 56. & seqq.
- 40 Lex usi non recepta deinceps ignorante non tollitur consuetudine, nisi illa sit rationalis, & annorum quadragesima, num. 67.
- 41 Legem non recipientes ab initio ex aliqua rationabili causa Papa sciens, & tollente non peccant.
- 42 Lex continetur in Naturale, vel Divinum, aut illius declarationem, nulla tamen consuetudine eodi potest, licet ab initio non fuerit recepta.
- 43 Secus si aliquid addat iuri Naturali, vel Divino, quia respectu additionis de illa indicatur tanquam de lege positiva.
- 44 Lex consuetudinaria indiffinita per desuetudinem.
- 45 Lex Ecclesiastica post promulgationem an statim sit a principio antiquam recipiatur a subditis, & num. seq. usque ad num. 50.
- 46 Condicionibus penæ in esse, etiam si sit tacita, & a iure subintelligita.
- 47 Lex non recepta indiffinita nihil operatur nisi transeat in consuetudinem a Legislatore non ignoratam.
- 48 Lex recipitur ex moribus firmitatem stabilitatis, non firmitatem auctoritatis.
- 49 Legislatori potestas, & voluntas respicitur ad hoc, ut subditi obligentur ad acceptandam legem.
- 50 Legislator supremus potestatem habet legem ferendi.

- 12. alique subditum confuso.
- 13. Papa immediate a Christo potestatem habet ferendi leges habentes vim adhibendi Ecclesiam ad illas acceptandas. & observandas.
- 14. Valens Legitimus obsequi subditus ad acceptandam legem gratia ex rebus conuictoratur.
- 15. Fides imponitur legem transgredientium, ne de conuicta reuocari gloriantur.
- 16. Legem acceptam esse fecerunt qui subsequitur ipsam legem, idque impossibile est ut conuictat ad esse legem, vel ad pradiendum legem obligationem.
- 17. Leges, 4. distin. non est Augustini, sed Gratiani, nec habet Canonis auctoritatem.
- 18. Publicatio est ultimam actus per se legem.
- 19. Orientari Ecclesia, non tunc exorsatur a lege continentia, quod illam non susceperit, sed quia Papa eius consuetudinem approbat.
- 20. Non a se legem in hunc modum considerari potest. & non. leg.
- 21. Lex per unum nullo tempore abrogatur. Synonymum accidit casu, in quo potest observari.
- 22. Seruitus in qua ducenda nonquam paratur per non usum si seruitur.
- 23. Non usum legem non legem abrogat, nisi implicitam habeat contrarium a sum.
- 24. Elicita fieri potest per viam compromissi, quamvis ad immemorabile tempore facta fuerit per viam seruitur.
- 25. Elicita in re semper facta fuerit ex precepto auius Ecclesia, non tamen per hoc censetur prescriptum, quo minus facta sit ex precepto alterius.
- 26. Appellando faciens ad Patriciam non censetur subdita, licet per multos annos iura semper appellatum ad Patriciam.
- 27. Negativa eligendo habet implicitam contrarium a sum. & non facit ex aliquo facere.
- 28. Lex Ecclesiastica non recepta ab initio non tollitur, per non usum mentem tempore auctorem quilibet agnoscit. si non potest fieri, sine auctore.
- 29. Decretum in iure civilibus quibus suspensum statim decem annorum.
- 30. Item sciri si non usum non sit contra sed prater legem, non non sit in se in parte longitudinaline.
- 31. Lex recepta ab initio in distictu abrogatur per desertionem, vel consuetudinem rationabilem, & legitime prescriptam.
- 32. Desertio ad legem abrogat, que delectat contrarietate.
- 33. Constitutiones Apostolicas non tolluntur per non usum, vel contrarium usum, nisi statim annorum quadraginta cum scilicet, & presentia Papa.
- 34. Desertio non exorsatur necessitate, si aliqui in eadem legem legem seruauerint.

TREUGAS. Statuit tempora treugarum, & penas violantium, & quatuor habet partes. Prima determinat tempus feriarum in actu bellandi. Secunda statuit penam frangentibus treugam. Tertia penam Episcopis negligentibus. Quarta insinuat quid facere debeant ut treuga, & pax seruentur. Secunda ibi, si quis autem. Tertia ibi si qua autem hoc. Quarta ibi, & penam.

Nota primo ex textu quibus diebus, & quas ob causas seruande sunt treuge: nam die Iovis a bello abstinendum propter Ascensionem Domini in Caelum, & propter Certam cum Discipulis, & Petrus, de consuet. dist. 1. & cap. littere, distin. 2. Die Veneris ob reuerentiam Dominice Passionis. Die Sabbathi, quia die illa Discipuli haerunt ob motum ludorum, & quia Corpus Domini lauit in sepulcro. cap. saluatis, de consuet. distin. 2. Die Dominico, quia quodlibet insigne ea die constitutum fuit a Domino, & non die in h. 25. distin. & in honorem Reliquie editionis Dominice: & his diebus hic expressis ob illorum reuerentiam, secundum Gosfred. & Holt, quo hic sequitur Ioan. Andr. num. 1. & ita hunc text. sumant Bellam, Butr. & Imol. Hec autem vendicant sibi locum in treuga canonica, id est practica ipta a Canone, ut hinc non autem in treuga conventionali, que omni tempore seruanda debet, quia fides etiam hosti seruanda est. c. 8. h. 2. 2. qu. 1. c. 8. ff. de pact. conuent. per tot. locum dicitur. h. 2. h. 2. hu. & Innoc. in princ. dummodo tamen iudicis ipse fidem non frangat fidei, cap. seruitur, si secundo, de iur. iur. cum multis similibus, ut per Holt in summa h. 2. h. 2. Quod fuit spiritus in princ.

Secundo nota ibi, post octiduum salu. In actibus, qui commode nocturno tempore exerceri non possunt, dies non naturaliter, sed artificialiter esse computandos. Quod facit pro illis, qui locant operas ad terminum, ut hic notat Butr. & Imol. ambo numero 3. qui remittunt ad cap. Constituti, supra de offic. delegat. Dies enim artificialis incipit ab ortu solis, & desinit in occasu, ut hic patet. Naturalis vero est viginti quatuor horarum, ut l. More Romano, ff. de fer. Sed Bald. hic in princ. dicit triplicem esse diem. Alius enim est dies lucis, donec Sol est super Terram. Alius dies tenebrarum ad occasum usque ad mane. Alius naturalis utrumque Hemispharum complectens.

Tertio nota ibi, ab omnibus impiolebitur observari praecipuum. Ecclesiam polle ligare laicos, & indicare illis ferias quando agitur de exercitio actus, ex quo arguitur quaedam quasi irreuerentia Altissimi, factem in illis diebus, ut hic per Butr. num. 1. & Imolam num. 4.

Quarto nota ibi, Nodus excommunicatum in communione recipiat, Excommunicatum in una diocesi habendum esse pro excommunicato in universo Orbe: concordat cap. Cura, 11. qu. 3. & notat gloss. hic in cap. Si quis presbyter, 7. qu. 1. in cap. Quia qui autem, in ver. Communicatus, 2. qu. 1. Archid. in cap. Statem, num. 1. 11. qu. 3. gloss. magna in cap. Vultus alii, de verum, de appellat. Abb. in numero 2. & Felin. in princ. Ratio est, quia excommunicatio afficit animam, & corpus; & ideo non circumscriptur territorio, sed sequitur personam, sicut lepra leprosum, cap. Cuiusmodi, 1. qu. 1. & cap. Ad reprimendam, supra de offic. ordinari. Facit quod notat Holt in cap. 1. nu. 9. vers. Sed nec sequitur, infra de relig. & vener. sandus.

Quinto nota ibi, sententiam quisque conformet. Iudicem minus territorii posse committere executionem, & publicationem sententiae sua iudici alterius territorii, vel diocesi, de quo plene per Canonistas in cap. Resoluiti, infra de for. com.

capet. & per Butr. & Legistas in l. 8. Dico Vio, 5. ff. De re iudic. & hic notat Butr. numero 10. & Imol. num. 2.

Sexto nota inportantiam illorum verborum, Sicut in omni parte servanda: id est excommunicatur, ubi hic probatur iuncto cap. Illi qui, 2. qu. 1. & hic notat gloss. in ver. Periculo. Vel deponatur secundu Holt, num. 9. in ver. periculo, & Ioan. Andr. num. 11.

Vltimo nota illud tertium, quod Furius dicitur triplex diffinitio rempitor, ut hic, & in concord. de quibus in gloss. penult. & habetur originaliter Esch. 4. cap. 22. & sic ad multiplicationem vinculi gradatim sequitur difficultas in dissolvendo. Ad idem cap. de iur. iur. de p. v. Butr. hic numero 11. Imol. num. 1. Simile ponit Valerius Maximus lib. 8. cap. exempl. 2. de caudis equorum, quae paulatim carpi possunt, sed non simul evelluntur, referuntur hic Ioan. Andr. num. 3. & Anchar. in 7. notat.

In glossa prima nota quia sit Treuga; & quid sit Pax. Treuga enim ut dicitur glossa est securitas praestita rebus, & personis discordantibus iurata: quam lex vocat foedus, vel iudicium, ut l. Non dubia, ff. de capt. & possim. revers. Holt. in summa. Holt in princ. Archid. in cap. Illi qui, 2. qu. 1. Caldar. cons. 97. incipien. Mart. dicitur, numero 1. de i. l. on. Aptus tamen glossa dixisset, bello nonnullis finitio: quia verbum discordia nimis late patet, & comprehendit etiam privatorum discordia, inter quos proprie bellum non elli licet lato sumpto vocabulo possit dici bellum, & consequenter treuga etiam in eae privatorum de his saluari potest glossa, quia diffinitio treugam generaliter sumptam, ut hic per Butr. num. 17. Cardin. num. 3. col. 2. vers. Quarto quia sit treuga: Imol. num. 2. Differi autem ab iudicium, quia iudicia sunt ad modicum tempus, treuga in longum extenditur. l. Possibilitate, de iudicium, ff. de capt. & possim. revers. Pax vero est finis discordia, secundum Gosfred. & Ioan. Andr. hic in addit. post gloss. 1. Idcirco enim bellamus, ut pacem habeamus, cap. Nisi bella, & cap. Noli spernere, 2. qu. 1. & habetur lib. 10. Reliquos. cap. 6. Et quamvis hanc diffinitionem impugnet Cardinalis hic in 3. questione, eo quod possit esse pax etiam si discordia non praecesserit: tamen diffinitio saluari potest, quia pax magis dicitur quantum ad remotionem discordiae, quam quantum ad unionem, ut docet Sanctus Thomas in 3. sent. distin. 27. qu. 2. art. 1. ad sextum.

In glossa secunda QV.ERO, Vtrum Lex Ecclesiastica praecipuum, vel prohibitionem continent obliget transgressores ad culpam, vel penam, si usum recepta non fuerit.

In hac perdifficili questione mirum est quanta sit opinionum discordia inter primarios Canonistas.

Prima opinio fuit glossa secunda hic, quae dixit hanc Constitutionem de treuga seruanda hodie non tenere, neque Episcopos censeri illius transgressores, quia non fuit moribus utentium approbata, & sic glossa relata ad textum, qui loquitur praecipuum, ut patet ibi; Praecipuum, sentit aperte legem praecipuum nullam vim habere obligandi si non fuerit usum recepta. Quae glossam dicunt esse singulariter Imol. numero 12.

Abb. numero 4. & Ioan. de Anan. ad fin. & Iamofan Felin. qui pluribus illam exornat, no. 6. eamque sequuntur hic Gosfred. & in summa, Holt in, Imoc. hic post princ. Oldrad. cons. 259. incipien. Insuperator alibi, num. 13. Imol. in cap. Canonicum, in 2. notat. de Cler. conuictor. & alii, quosmore suo copiose cumulat hic Felin. dicta numero 6. & Rocca distin. 71. num. 1. par. 2. distin. & hanc sententiam esse communem opinio nem Holt. hic, numero 9. in fin. quam simpliciter sequutus fuit in summa Holt in, h. 5. Quae sunt species, in hoc vers. Sed quatuor. De communis etiam testatur Ruiu. cons. 12. Valenti, numero 24. lib. 2. & de magis communis Alex. in cons. 122. infra facti narratio, nu. 1. lib. 1.

Fundatur opinio glossae radicaliter in 5. Leges, 2. dist. ubi dicitur: Leges instituantur cum promulgantur, & hinc tunc moribus utentium approbantur, nam si tunc inueniuntur, ergo prius non obtinent roborem firmitatem, & sic sunt nullae, & non ligant, cap. Ne apte, de censur. praesent. lib. 6. Felin. in cap. Resoluitur, numero 30. supra de re iudic. Quod aperte docet iura Paul. & Mastr. relata a Cardin. in princ. Holt. in ver. Vnde statui, numero 4. dum dicitur per dictum 5. Leges, tria requirit ad esse leges, primo ut instituantur, secundo, ut promulgentur, tertio ut moribus utentium approbentur: & ac si quid horum deficiat non esse legem. Quorum dictum sequutus est Henric. Botanus in tract. de synod. post tertiam partem, art. 2. a numero 56. maxime num. 62. & patet ex lib. 2. Politic. cap. 6. circa fin. ibi, (Nam lex nullam vim habet, ut ipsi pareatur, nisi ex more.)

Feliciter etiam opinio glossae plausibilis ratione, quam reddidit Petr. de Anchar. in cons. 217. Iuxta etiam numero 1. in fin. videlicet: quia multae leges moribus Patrie non conveniunt, ideo hermitur cunctis Provinciae abundare in sensibus, cap. Certificari de legation. & leg. Saeruaris, 5. Sunt quaedam, ff. De testatorum, etiam.

Item inquit Gemin. in dist. 5. Leges, ad fin. 4. dista. (Non est verisimile Principem velle subditos ligare ex quo lex moribus utentium non approbatur, quia videtur a principio latere sub tali conditione, videlicet si moribus utentium recipiatur. Ergo non servantes non videntur venire contra praecipuum superioris. Quia verba Gemin. multum extollit dicens esse valde singularia, & aurea Felin. hic num. 12. vers. Intels leges quarto, & sequitur Ruiu. dist. cons. 12. num. 21. lib. 2. & Covarr. lib. 2. variat. resolut. cap. 16. num. 6. dicens hanc esse communem opinionem, & alii apud Suar. lib. 4. de legib. 107. 18. in princ. Et hic etiam spectatur ratio Anchar. in repet. cap. Canoniam statuta, num. 85. vers. Sed quae reperitur Constitutio, supra de consue. dum sic non esse verum, quod Constitutio adeo obliget a principio, ut hodie, & omni tempore daret talis obligatio, quae lex semper loquatur, leg. 2. variat. Cod. De heret. Nam si non fuit recepta moribus utentium, fingitur a principio me non obligasse. Quod patet, quia abrogant per non usum, d. 5. Leges, cuius dictum unum egregium approbat hic Felin. num. 6. vers. Plene loquitur.

Secunda opinio fuit Heilsch. in num. 7. qui reproband glossam, & recedendo ab eo, quod dixit.

dixerat in Summa, tenet hanc Conlultationem ligare quomvis non fuerit uſu recepta.
 Movetur primo per id, quod habetur in c. 2. 22. diſtin. & in c. Proſcriptiſſim in ſin. 22. diſt.
 Deinde movetur, quia lex precepti, prout elthæ Conſtitutio, neceſſitatem imponit, cap. Quilibet præceptiſſim 5. Quia præceptiſſim 14. quaſt. 2. aded ut contravenientes mortaliter peccant, ut patet ibi, & in cap. 2. ſupra de manu. & abſolvi. & notat Archid. in cap. Deſideranda, numero 4. de conſeſſ. præſen. lib. 6. & idem Hoſt. hic numero 9. in ver. Verſus, Abb. in 2. not. & alii
 23 committunt. Unde in talibus deſuetudo, vel conſuetudo non excuſat, ut legitur, & not. in cap. ſin. ſupra de conſuetud. quia principium ſuit viſum, & contra inobedienciam non curit præſcriptio, cap. Cum ex officio, & cap. Cum non licet, de præſcript. Collat. hic numero 7.
 24 Demum movetur, quia negari non potest quin ſaltem ab initio ad legis obſervanciam adſtringeretur Prelati, cum adhuc lex in deſuetudinem non abiit. Ergo ex ipſa vi legis ſequitur, ut ad idem hodie adſtringatur, quia tempus non eſt modus tollendæ obligationis, l. Obligatum, la ſecunda, §. Placeat, ff. De action. & oblat.
 25 Non obſtat d. §. Leges, & pura concordantia. Quoniam ut reſpondet Hoſtenſis intelligi debent de illiſtatutis, ſive legibus, quæ non ſunt præceptorie, ſed ſimplices: exemplum in cap. Statutum, de man. & abſolvi. & in cap. Statutum, cum diſtincto cap. ſeq. 4. diſtin. quorum ſic mentio in dict. §. Leges, & in §. Nec eſt legibus. Debet enim in hoc præceptorias, & alias leges eſſe differenciam, & omni autem, 2. diſt.
 26 Rurſus non obſtat auctoritas gloſſæ prælegatæ. Quoniam Hoſt. ſubjungit, quomvis ita dicant Magiſtri, tamen in talibus Magiſtrorum auctoritas non excuſat: ut leg. & not. in cap. A nobis, de legum. & ignorabitur, c. Nihil quoniam prælati, & 3. pro de ſeculo, ſupra de renunciatibus.
 27 Tertia opinio ut hic reſert Ioann. Andr. nu. 11. diſtinguit Conſultationes, quæ inſigunt penam ipſo iure, ab his, quæ mandant inſigunt, ut in primis locum non habeat contraria conſuetudo, quia non ſervantes ſtatim incidunt in ſententiam damnatam, cap. 1. 2. & 3. 24. quaſt. 1. In ſecundis vero procedat dict. §. Leges, & §. ſin. 4. diſt. & hoc modo diſtingit Matth. reſertus à Card. in præm. Clement. in ver. Univerſitati, in ſecunda quaſtione.
 28 Quarta opinio ſuit Ioan. Calder. hic in addit. qui ex not. in Rubrica de conſuetud. per Innoc. num. 10. Compoll. in ſin. & Ioan. Andr. num. 15. ſic diſtinguit. Quandoque Conſultatio fertur ſuper eo, cuius contravencio ex ſe generat peccatum mortale: & tunc non tollitur per deſuetudinem, etiam ſi à principio non recipiatur, arg. cap. ſin. ſupra de conſuetud. Quandoque fertur ſuper eo, cuius contravencio ex ſe non generat mortale: & tunc quomvis primi huiusmodi legibus obtemperantes mortaliter peccaverint, per cap. ut §. Quod præcipitur, 12. quaſt. 1. & §. ſin. 4. diſtin. tamen contra ipſam potest præſcribi, ut in d. §. Leges, & poſtquam erit præſcriptum, contra facientes non peccabunt mortaliter, ut in eod. §. Et ex hoc patet reſponſio

ad rationem Hoſtenſis. Quia non ſequitur, Prima non parentes peccaverunt ergo & ſequentes, quia utrum non aliter ſunt poſt præſcriptionem. Item non obſtat alia Hoſt. ratio, Quod tempus obligationem non tollat. Quoniam hoc non operatur ſolum tempus ſed reſiſtencia, ſeu actus contrarius ſubditorum una cum lapſu temporis hoc inducunt & ſequitur Colleſtar. hic 5. & Alex. d. cauſ. 122. num. 1. verſ. Et ſaltem hoc præſcribit, lib. 1. Fluvimodi autem tempus non ſubdit notabiliter Calder. non debet eſſe amorum quadraginta quia licet ubi Conſultatio à principio ſuit recepta, requiritur hoc ſpatium quadraginta annorum ad eam abrogandam, ſecundum ea, quæ notantur in cap. ſin. de conſuetud. tamen quando à principio non recipitur, ſufficit lapſus decemni, arg. eorum, quæ habentur in dict. §. Leges, & quæ notantur per gloſſam in cap. ſin. in ver. Conſuetudo, de conſuetud. lib. 6. Quintimo ſecundum eum ſufficit hoc caſu tempus decem annorum etiam à principio ignorante: & dicit hic Imol. num. 17. hanc opinionem eſſe multum notandam, & approbat per Burr. & Cardin. hic, & cum eis tranſit etiam Felin. numero 13. verſ. Conſuetudo ſecunda, & verſ. Primo modo, dicens tutius eſſe tenere, & Covarr. lib. 2. reſol. cap. 16. num. 6.
 32 Quinta opinio ſuit Regid. Bellam. hic in 2. q. qui conciliando opinionones, aliter diſtinguebat: videlicet aut quaritur in Conſultatio ſua non recepta oblat Prelatos eam non ſervantes ad peccatum mortale, & ad penam incurrendam. ſic concludendum non obligare, quia communis error totius Eccleſiæ eos excuſat à peccato, & à pena, arg. eorum, quæ notantur in cap. an, de poſſeſſ. in 2. & quia Romani Pontifices ſcienter legem non ſervari, videntur illius tranſgreſſioni tacitum conſentium accomodalle. & ita intelligit dict. §. Leges, 4. diſt. Quod tamen limitat, niſi Prelati haberent conſcientiam remordentem, arg. cap. Literas, de reſtit. ſpaliator. & c. inſignitanti, de ſent. ex com. Aut quaritur An Episcopi exequi poſſint Conſultatione non obſtante quod moribus utentium approbata non fuerit: & concludendum poſſe per motiva Hoſtenſis, de quibus ſupra in ſecunda opinione.
 34 Sexta opinio eſt Cardinalis hic in leſtura, prout eum reſert Ioan. de Imola, num. 12. verſ. Et cum illa, qui diſtinguendo inter culpam, & penam, tenet Prelatos poſſingunt ad ſervandam legem præcepti uſu non receptam; & ſic peccare eam non ſervent: nec quoad hoc legem cenſeri abrogatam per non uſum, ſed tamen in penam non incidere, & hoc reſpectu legem eſſe abrogatam, arg. ejuſ, quod notat gloſſa in cap. Deſuetas, in ver. Divinum officium, ad eod. diſt.
 35 Septima opinio eſt Antonii de Burr. hic num. 23. verſ. Vile ſi Conſultatio, qui alia utitur diſtinctione, videlicet Aut Conſultatio permiſſit, vel puniſt; aut diſponit, & poſſe per deſuetudinem tolli, & ſic loquitur dict. §. Leges, & in hoc primo membro concordat Hoſt. & omnes. Sed eſt extra cap. cum quaſtionis, quæ proponitur de lege præceptorie, Aut Conſultatione præcepti, vel verat, & tunc tunc ſubdiſtinguit: nam aut lata ſuit à commodum privatum: & poſteſt per deſuetudinem abrogari, quia etiam ſeculoſo, & renun-

renunciacione tolli poſteſt, cap. Ad quodlibet, de regular. Et ut notabiliter ait gloſſa in l. De quibus, verſ. Abrogatur, circa ſo. verſ. Item alii diſtingunt, ff. De legib. & in hoc conſentunt
 37 Imol. & Gemin. hic, cum quibus tranſit Felin. num. 12. verſ. Inſtituta, tertia. Aut Conſultatio ſuit lata in honorem Dei, ut hic, vel ad commodum publicum: & hoc caſu ſi Conſultatio non recipitur tempore editionis, ſeu promulgationis, & Superior ſcit, & patitur, & ſic tacite conſentit huiusmodi non receptioni: nec ſus non ligabit, & ſic loquitur, d. §. Leges. Secus ſi Superior ignorat, quia tunc ligabit ſecundum eum, nec conſuetudo operabitur per motiva Hoſtenſis.
 38 Octava opinio eſt Abb. hic num. 4. ſic diſtinguente. Aut lex præceptorie nunquam ſit recepta in obſervantia ſcienter Legiſlatore, & valente contradicere, & non contradicente: & talis lex non ligat, per taxum iuncta gloſſa, ſin. in cap. De ſubdit. 22. diſtin. & in cap. Cum alius, de Cler. ſubrogat. Nec ſecundum eum requiritur hoc caſu tempus aliquod ad inducendam præſcriptionem ſed ſufficit diuini, vel triniſtus actus in contrarium; quibus non agitur de præſcribendo contra legem, ſed de impediendo vinculum legis: nam per diuini vel triniſtus actum apparet de conſentiu tacito Legiſlatore, arg. leg. 2. cad. De Episcopis, in d. c. cap. Item, 24. quaſt. 2. & in hoc conſentit Felin. numero 13. verſ. Primo modo, dicens hoc caſu non eſſe opus tempore, ſed ſufficere tot actus, maioris partis populi, ex quibus elicitur Superioris tolerantia: & ita ſecundum eum procedit text. in dicto §. Leges, 4. diſtin. allegatus, & approbatus univerſaliter per omnes Gloſſatores, & Magiſtros noſtros. Et quod ſi agitur hoc caſu ad actus contrarii, veniunt ad dict. 13. numero 6. & ſeq. qui loquitur in Extravag. ſumma Pauli 11. Aut Legiſlator ignorat non uſum legis: & tunc Abb. putat, requiri tempus quadraginta annorum: ſic legem poſſe abrogari dummodo conſuetudo ſit rationabilis, ut in cap. ſin. de conſuet. Et requiritur tempus quadraginta annorum tenet etiam Ioan. de Imol. hic numero 12. verſ. Et quod dicit, de decem: licet Calder. Burr. & alii ſentiant hoc caſu ſufficere tempus decem annorum, ut dictum eſt ſupra in 4. opinione, 31.
 41 Non obſtat quod in principio omnes peccaverint legem tranſgreſſendo: nam ad hoc reſpondet Abbas diſtinguendo: & primo quod ſi motiva fuerint ex aliqua rationabili cauſa non peccaverunt, quia Superior ipſe indoluit, ex notatis per Archid. in cap. Verum, 26. diſtin. & eſt ex mente Cardinal. hic in 3. oppoſit. verſ. De ſententia gloſſam. Dum voluit legem à principio poſſe non recipi ex aliqua iuſta, & rationabili cauſa Papa ſcivente, & tolerante: & ſequitur hic Felin. num. 12. verſ. Intelligi haec. Deinde reſpondet Abbas. Eſt primi contrafacientes peccaverint, tamen ſuccellores eorum propter bonam fidem non peccaverunt, quia poſuerunt exiſtimare illam legem ex aliqua rationabili cauſa non ſiſſe abſervatam, arg. eorum, quæ notantur in cap. De quarta, de præſcript. Quom diſtinctionem inter primos Violatores, & ſequentes poſuit etiam Cardinal. in Clement. ſin. in ſin. 3. oppoſit. de arato & quaſitate. & admittunt hic

Calderin in Burr. & Imol. in dictum eſt ſupra in 4. opinione, num. 20. & Felin. numero 12. verſ. Intelligi haec.
 Ego vero in tanto opinionum diſcrimine, ſolo veritate ſuadeo, ac ſola reverentia tantorum Patrum, totam hanc materiam diſtinguo in tres articulos, qui videntur à Doctores conſtandi, & promittendo tractari. Propoluntur autem de legibus Eccleſiaſticis more poſſerit: nam ſi continerent jus Naturale, vel Divinum, aut illius declarationem; in eptum eſt inquirere de illorum non ſuſu, vel contrariario alii, quia in talibus non cadit conſuetudo, ſed conſuetudo, & diuinitas temporis non minuit, ſed auger peccatum: cap. ſin. de conſuetud. cap. 3. quaſt. 2. cap. Veritate, diſtin. Abb. in cap. Extravag. 13. quaſt. 2. num. 36. verſ. Conſuetudo autem, in ſin. de præſen. & notat in Rubrica de conſuetudine hinc, numero 12. Compoll. in ſin. Ioan. Andr. num. 15. Felin. alios adducens. hic num. 9. verſ. Veritas declarat. & conſentunt Calder. & alii ſupra citati pro quarta opinione in primo illius membro, 26. & Domini de Rota diſt. 19. incipien. Veritas declarat. & notat in 4. de tranſp. in anteq. licet ſi lex poſitiva per omnia non eſt conſona iuri Divino, ſed aliquid illi adijceret, reſpectu additionis de illa iudicandum eſſet tanquam de lege poſitiva, ut probatur in cap. Veritas in ſin. de præſcript. 2. de Conſtit. lib. 6. & declarat Gemin. in dict. §. Leges, 4. diſtin. & Felin. numero 13. verſ. Secunda declaratio. Rurſus proponuntur huiusmodi articuli de legibus Eccleſiaſticis, quæ aliquid præcipiunt, aut verant, non autem de illis, quæ conſulunt, permittunt, puniunt vel diſponunt, in quibus Hoſtenſis & Doctores videntur convenire, ut vim obligandi non habeant à moribus utentium non ſunt approbata, ita intelligentes d. §. Leges, ut dictum eſt ſupra in ſecunda opinione Hoſtenſis, num. 23. & in 2. in illorum numero 37. licet Ioan. de Imol. in cap. 1. num. 14. infra de re. & hoſt. in Clerico in reſcrip. det hanc diſtinctionem quia quando lex latuit, ut aliquid fiat, vel non fiat, ſatis videtur præcipere, ut de ſe patet, ad hoc cap. Conſuetudo inſi. Et de lege conſili, quæ in diſtincte tollitur per deſuetudinem, notat Archid. & Gemin. in dict. §. Leges, & Felin. hic numero 7. verſ. De ma declaratio. Quibus ita conſultum, venio ad articulos.
 48 Primus eſt: An lex Eccleſiaſtica poſtquam obligationem à principio latam liget antequam recipiatur à ſubditis.
 Secundus eſt: An lex non recepta ab initio tollatur per non uſum, vel deſuetudinem.
 Tertius, An lex uſu recepta poſtea per deſuetudinem, vel contrarium conſuetudinem abrogetur.
 49 Circa primum in quo quaritur an lex promulgata ſtatim liget ante acceptationem populi, ad partem requiruntur arguitur, quia leges firmantur moribus, §. Leges, 4. diſt. Unde nullum vim habet obligandi, niſi ex more, ut docet Ariſtotel. lib. 2. Politicor. cap. 6. circa ſo. nec ulli alia cauſa eos tenent, quam quod iudicio Populi recepta ſunt, ut dicitur in l. De quibus, ff. de legibus. & hoc eſt eſſentia, quæ conſentit lata à Principe ſub conditione, ſi moribus utentium appro-

in auro, in fin. infra de privileg. & hoc planum.

62. Secundum modo potest considerari non usus legis, quando accidit quidem casus, ut lex potuerit observari, sed tamen non usus non habet implicitum actum contrarium dispositioni legis, nec in substantia, nec in forma, sed impliciter homines non sunt nisi lege pro illo casu, nec tamen legarunt contrarium: & hoc casu lex per non num non abrogatur, exemplum: Pone quod domus minatur ruinam, nec data est cautio damni infecti, quia non est petita, & tunc damna illata fuerunt in agro, nec tamen fuit actum lege 17. h. 2. non per hoc tolluntur illa leges, sicut si longissimo tempore edificium sit quoad certam altitudinem, & non alius: ista est simplex ablimitia, quae non tollit jus edificandi usque ad Coelum, Ita Ioan.

63. Andr. lex. de Felin. h. 2. Item pone, quod in aliqua Ecclesia fuit facta electio per viam servitutis per certum tempus, cuius non sit memoria in contrarium; utique ex hoc non tenetur praescriptum contra eligentes, quomodo si velint, eligere possunt per viam compromissi. Et idem si tempus elegit de gremio certe Ecclesiae non enim ex hoc praescriptum ellet, quomodo possent eligere ex gremio alterius Ecclesiae. Quae duo exempla ponit Calder. conf. 19.

64. Incipit. An in provincia numero 2. de p. aben. & eodem modo h. per mille annos fuisse appellatum ad Papam, non propterea intelligeretur sublata potestas appellandi ad Patriarcham, ut dixit Card. in h. sit notate consuetud. nota 146. incipien. ad excludendum, quem hic sequitur Felin. numero 10. in 4. declarat. verbi Similiter dicit: & hanc theoriam possunt Bart. in proem. Distinctionum 3. Et ante, dicens: de consuetudine, quae deviat a lege, seu divergit a vero intellectu, tollitur lex, sed ex eo, quod nullus utatur lege, abata seculo, ut lex illa dicitur tolli. Idem docent Martinus Episcopus Pampilon. relat. hic a Bellam. u. 9. verbi. Dominus Martinus: nam secundum eum solus non usus non potest tollere Constitutionem Canonice: sed non usus habens implicitum usum contrarium cum tempore a lege praescripto, utique eam tollit. Idem firmat Cardin. in proem. Clemens in ver. Patris facti, in 2. quaestione, Alex. dist. 10. h. 132. num. 4. h. 1. & cons. 137. nu. 10. h. 1. Rolan. cons. 5. Pulcr. num. 72. h. 1. Iam alia exempla adducens in dist. 1. De quibus, n. 53. & 24. ff. De legib. ubi testatur hanc esse veritatem, & ita communiter teneri, & est de hoc bona glossa in §. 1. p. 2. in ver. Obinebas, juncta glossa marginali ibi posita in proem. Insuper, quod plures exemplis egregie confirmat. Ioan. Andr. in dict. c. Ioannes, num. 24. verbi. Contrarium consuetudinem de cler. conigat.

65. Tertio modo potest considerari non usus legis, quando habet implicitum contrarium usum. Negativa enim quandoque habent affirmativum contrarium actum, & non facere est aliquid facere. cap. Non de Simon. & satis est ut cadat in intellectum, secundum Ioan. Andr. in dict. cap. Innotus, num. 14. verbi. Sic, ad contrarium de cler. conigat. & in hoc tertio casu quando lex nova ab initio non fuit recepta, multi tenent eam tolli per duos, vel tres actus contrarios, sciente, & patiente Principe, nec ullum tempus requiri

66. ad inducendam praescriptionem: ipso autem ignorante sufficere longi temporis praescriptionem, id est decem annorum, ut videtur supra in 4. & 8. opinione. 28. & 39.

Sed illa opinio iudicio meo fuit falsa, quia innuitur tantum illi fundamento, quod hic non agatur de praescribendo contra legem, sed de impediendo vinculo legis, ut per Felin. hic numero 13. verbi. Considera secundum, & ita hoc fundamentum supponit vinculum legis non esse ortum ante legis receptionem. Quod quidem esse evidenter falsum, satis superque ostendimus supra in primo articulo a num. 23. Quare cum non agatur de vinculo legis impediendo, sed potius de vinculo legis tollendo, & sic de ipsius legis abrogatione: dicendum est ad hoc requiri tempus quadraginta annorum, cum praescriptio sit contra jus, ex his, quae notantur in cap. ult. in fine, de consuetud. & in terminis nostris tenet Imol. hic numero 13. in fine. Et quod dicitur, & Abb. numero 4.

67. Et quod dicitur de decennio Calder. & Burr. non procedit in legibus Ecclesiasticis, de quibus loquitur, sed in legibus civilibus tantum, prout loquitur glossa in l. De quibus, in ver. in veterata, ff. De legib. & est magis communis opinio, ut restat Alex. dist. 10. h. 132. numero 1. verbi. Et subdistinguitur ibi, 12.

68. Nec obstat illa glossa, quam ibi allegant pro fundamento, in cap. ult. in ver. Consuetudo, de consuetud. h. 6. Quia loquitur in consuetudine, quae est praeter jus, & non contra jus, ut bene per Imol. in d. c. h. 1. de leg. de dist. abunde responsum est supra in l. art. num. 36.

69. Item praedictis non advertatur glossa, 2. h. 1. h. 1. quae totus mundus amplectitur, Quoniam dum dicit Constitutionem hodie non tenere, quia non fuit moribus nreum approbata, intelligi debet de moribus longi temporis. Mos enim non semel temporis longitudine, ut inquit Aristot. lib. 2. Politicorum, cap. 6. prope finem, & sic debet intelligi de moribus cum lapsu temporis requiritur ad praescribendum contra legem, quod secundum canones est quadraginta annorum, ut in dict. cap. in de consuetud. & ita contingit in casu hujus Constitutionis, quae spatio annorum supra quadraginta, qui intercesserunt a Concilio Lateran. sub Alex. Tertio illius Auctoritate usque ad Gregorianam compilationem, nunquam fuit moribus nreum recepta, quia indistincte fuit bellatum etiam temporibus hic prohibitis, & sic abrogata fuit per non usum longi temporis habentem implicitum usum contrarium, juxta praescriptam theoriam Ioan. Andr. in dict. cap. Ioannis, quam ibi sequuntur, omnes praeterea Imol. ut hic testatur Felin. nu. 12. verbi. Insuper.

70. Conclude igitur legem etiam ab initio non receptam non tolli per desuetudinem minime temporis, quam annorum quadraginta.

71. Circa tertium, in quo quaeritur an lex recepta ab initio, postea tollatur per desuetudinem, vel contrariam consuetudinem: Hoc sentiens, ut videtur supra in 2. opinione, num. 22. tenet, contra legem praescripti desuetudinem, vel consuetudinem non excusare. Sed eum reprobant communiter De flores, & illius rationibus cum mulatè responsum est supra num. 29. & 21. nam quod pertinet ad consuetudinem, nulla est lex humana, quae

quae abrogari non possit per contrariam consuetudinem rationabilem, & legitime praescriptam, ut probatur in d. cap. in de consuetud. secundum Abbat. hic numero 4. ibi enim contra consuetudinem praeservatur tantum modo jus Naturale, & Divinum; & nec privati dicuntur tollere legem Superioris, sed ipse Superior consensum praestando huic consuetudini legem abrogat, cum iura ipsa latuant, ut per consuetudinem tolli possit jus positivum, & sequitur Felin. hic numero 13. verbi. Secundo modo. Quod per plura exempla egregie prosequitur Ioan. Andr. in d. cap. Ioannes, numero 4. verbi. Contrariam consuetudinem. Et quod consuetudo etiam in sacramentalibus tollat legem, si Papa scit, & tolerat, est glossa in cap. un. de secund. nupt. & ad praedicta plenius vide Bart. & Legistas in l. final. c. Quae sit longa consuetudo, & Canonistas, praesertim Marian Soccin. in d. cap. final. de consuetud.

72. Quod vero etiam desuetudine lex tolli possit, admittunt fere omnes quatuor concurrentibus, Primò scilicet ut casus acciderit, in quo lex potuerit observari. Secundo ut materia non sit voluntaria, seu facultativa. Tertio, ut desuetudo non sit merè negativa, sed implicitum habeat contrarium usum, qui saltem cadat in intellectu. Quarto ut sit rationalis, & legitime praescripta, secundum ea, quae de non usu dicta sunt supra in secundo articulo. Et intelligitur legitime praescripta spatio annorum quadraginta cum scientia, & patientia Papae, sine qua non usus Populi, vel contrarius usus contra Constitutiones Apostolicas nihil potest operari, ut post Ioan. Andr. & Gemin. in cap. Cum de beneficio de praeb. h. 6. declarat Præpos. in dict. §. Leges, num. 3. verbi. Nisi dato consensu Papae, 4. dist. Idq. habuerunt pro indubitato Domini de Rota decis. 387. numero 6. part. 3. Recent. ex late deductis in Romana concordia, §. Petri 13. Novembri. 1609. 11. Januarii, & 12. Februarii 1610. coram Cardinali Cavalerio, qui habentur impressae in Recent. decis. 197. numero 3. & 4. decis. 213. num. 2. & decis. 221. numero 4. & seq. part. 1. Quibus concurrentibus legem tolli posse per desuetudinem probatur in proemio digestorum, §. Et antea, ibi, Caeteris eam desuetis, in l. 2. in princ. ibi inquisito recessit vestigio. C. de constitut. pecun. in Auth. de heredit. & salicid. §. 1. ibi, Leges tam neglectas venimus reparare, & in Auth. quibus modis Natura. effig. sui, §. prope fin. ibi, Quoniam non utendo perempta est, & in prima Constitutione Calicis, §. quibus, ibi, in de consuetudinem abierunt, in l. De quibus ibi, per desuetudinem abrogentur, ff. De legibus, & in l. 1. ibi, & per desuetudinem abolita, c. de ead. tollen. cum similib. ut per Angel. Aretin. in proem. Insuper. §. igitur & Felin. hic sub numero 6. verbi. Lex nova, & firmat Ioan. Andr. & exemplis comprobatur in praedict. c. laud. nec, num. 4. quem communiter Abb. & alii recipiunt, ut testatur Navar. in cons. 1. numero 2. de consuetud. & sequitur Anchar. con. 218. iuxta ordinem, numero 1. in fin. Roch. in cap. final. sed. 4. numero 76. eod. tit. & lafon late in d. l. De quibus, numero 33. ff. de legibus.

73. Quod vero etiam desuetudine lex tolli possit, admittunt fere omnes quatuor concurrentibus, Primò scilicet ut casus acciderit, in quo lex potuerit observari. Secundo ut materia non sit voluntaria, seu facultativa. Tertio, ut desuetudo non sit merè negativa, sed implicitum habeat contrarium usum, qui saltem cadat in intellectu. Quarto ut sit rationalis, & legitime praescripta, secundum ea, quae de non usu dicta sunt supra in secundo articulo. Et intelligitur legitime praescripta spatio annorum quadraginta cum scientia, & patientia Papae, sine qua non usus Populi, vel contrarius usus contra Constitutiones Apostolicas nihil potest operari, ut post Ioan. Andr. & Gemin. in cap. Cum de beneficio de praeb. h. 6. declarat Præpos. in dict. §. Leges, num. 3. verbi. Nisi dato consensu Papae, 4. dist. Idq. habuerunt pro indubitato Domini de Rota decis. 387. numero 6. part. 3. Recent. ex late deductis in Romana concordia, §. Petri 13. Novembri. 1609. 11. Januarii, & 12. Februarii 1610. coram Cardinali Cavalerio, qui habentur impressae in Recent. decis. 197. numero 3. & 4. decis. 213. num. 2. & decis. 221. numero 4. & seq. part. 1. Quibus concurrentibus legem tolli posse per desuetudinem probatur in proemio digestorum, §. Et antea, ibi, Caeteris eam desuetis, in l. 2. in princ. ibi inquisito recessit vestigio. C. de constitut. pecun. in Auth. de heredit. & salicid. §. 1. ibi, Leges tam neglectas venimus reparare, & in Auth. quibus modis Natura. effig. sui, §. prope fin. ibi, Quoniam non utendo perempta est, & in prima Constitutione Calicis, §. quibus, ibi, in de consuetudinem abierunt, in l. De quibus ibi, per desuetudinem abrogentur, ff. De legibus, & in l. 1. ibi, & per desuetudinem abolita, c. de ead. tollen. cum similib. ut per Angel. Aretin. in proem. Insuper. §. igitur & Felin. hic sub numero 6. verbi. Lex nova, & firmat Ioan. Andr. & exemplis comprobatur in praedict. c. laud. nec, num. 4. quem communiter Abb. & alii recipiunt, ut testatur Navar. in cons. 1. numero 2. de consuetud. & sequitur Anchar. con. 218. iuxta ordinem, numero 1. in fin. Roch. in cap. final. sed. 4. numero 76. eod. tit. & lafon late in d. l. De quibus, numero 33. ff. de legibus.

74. Limita tamen conclusionem proximè firmatam, ut non procedat si aliqui in eod. loco legem servaverint; quia tunc alii contravenientes non

75. Profp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

excusantur, arg. cap. Cum iam dudum in fin. de praeb. & tenet Abb. hic numero 4. verbi. Si vero abiqui, & in cap. Cuiusmodi, num. 4. verbi. Et ex hoc nota, de Clericis coniugatis, Burr. in cap. Quia circa ad fin. de consanguin. & affinit. & Sylvest. in ver. Lex, num. 6. Hoc enim casu tolerantia Papae non inducit dispensationem, nec excusat transgressores à peccato, ut per eos, & per Felin. hic num. 11. qui hanc limitationem tripliciter sublimitat.

DE TREVGA, & PACE.

Cap. Inno-vamus.

S Y M M A R I U M.

1. Securitati privilegio qua persona gaudent tempore guerra.
2. Rustici quandiu privilegia suffragantur quandiu agros colunt, & vadunt, & recedunt, & numer. 100.
3. Mercatores gaudent privilegio quandiu mercimonia exercent; & Peregrini quandiu peregrinantur; & milites quandiu militant.
4. Salvus conductus datum in eundo intelligitur datum etiam in redeundo.
5. Salvus conductus eundi, & redeundi an intelligatur datum pro una vice tantum an vero pro pluribus: distinguitur ut numero seq. usque ad numerum 10.
6. Concessio indeterminata intelligitur iuxta formam petitionis.
7. Sermo simplex regulariter verificatur pro prima vice.
8. Fallit in septem casibus.
9. Salvus conductus eundi, & redeundi datum alicui pro pace facienda intelligitur, ut postea teo. & redit donec pendet tractatus pacis.
10. Animalia, quae arant, & semina portant ad agrum, semper gaudent securitate sicut Peregrini, nec pigri dari possunt.
11. Boves aratorii executioni non sunt obnoxii.
12. Boves aratorii, & instrumentaria rustica in districta Urbis quibus gaudent privilegio.

1. INNOVAMVS. Personae hic enumeratae plena securitate gaudent tempore guerra. Hoc erat jus vetus, ut cap. Si quis Romipetas, & cap. Paternarum, 2. q. 1. quod male observabatur, & ideo innovatur hic sed nihilominus adhuc non bene observatur, ut dicunt Host. & Abbas in princip.

2. Nota primò ibi, in agriculturae existentiae. Privilegium rusticis coecellum tondit tondit suffragari, quandiu agros colunt, & vadunt, & recedunt. Et idem intelligat de Mercatoribus dum mercimonia sua exercent: & de Peregrinis quandiu peregrinantur, secundum Host. hic num. 2. Sic Milites quandiu militant suo gaudent privilegio, l. final. c. De Milit. testam. l. ult. c. Quilibet, non obest long. tempor. praescript. Sic Clerici etiam Monachi quandiu regulariter vivunt, l. Generaliter, c. De Episcopi, & Cleric. quae refertur à Gratiano in cap. Generaliter, 16. q. 1.

in auro, in fin. infra de privileg. & hoc planum.

62. Secundum modo potest considerari non usus legis, quando accidit quidem casus, ut lex potuerit observari, sed tamen non usus non habet implicitum actum contrarium dispositioni legis, nec in substantia, nec in forma, sed impliciter homines non sunt nisi lege pro illo casu, nec tamen legarunt contrarium: & hoc casu lex per non usum non abrogatur, exemplum: Pone quod domus minatur ruinam, nec data est cautio damni infecti, quia non est petita, & tunc damna illata fuerunt in agro, nec tamen fuit actum lege 17. h. 2. non per hoc tolluntur illa leges, sicut si longissimo tempore edificium sit quoad certam altitudinem, & non alius: ista est simplex ablimitas, quae non tollit jus edificandi usque ad Coelum, Ita Ioan.

63. Andr. lex. de Felin. h. 2. Item pone, quod in aliqua Ecclesia fuit facta electio per viam servitutis per certum tempus, cuius non sit memoria in contrarium; utique ex hoc non tenetur praescriptum contra eligentes, quomodo si velint, eligere possunt per viam compromissi. Et idem si tempus elegit de gremio certe Ecclesiae non enim ex hoc praescriptum ellet, quomodo possent eligere ex gremio alterius Ecclesiae. Quae duo exempla ponit Calder. conf. 19.

64. Incipit. An in provincia numero 2. de p. aben. & eodem modo h. per mille annos fuisse appellatum ad Papam, non propterea intelligeretur sublata potestas appellandi ad Patriarcham, ut dixit Card. in h. sit notate consuetud. nota 146. incipien. ad excludendum, quem hic sequitur Felin. numero 10. in 4. declarat. verbi Similiter dicit: & hanc theoriam possunt Bart. in proem. Distinctionum 3. Et ante, dicens: de consuetudine, quae deviat a lege, seu divergit a vero intellectu, tollitur lex, sed ex eo, quod nullus utatur lege, abata seculo, ut lex illa dicitur tolli. Idem docent Martinus Episcopus Pampilon. relatus hic a Bellam. u. 9. verbi. Dominus Martinus: nam secundum eum solus non usus non potest tollere Constitutionem Canonice: sed non usus habens implicitum usum contrarium cum tempore a lege praescripto, utique eam tollit. Idem firmat Cardin. in proem. Clemens in ver. Patris facti, in 2. quaestione, Alex. dist. 10. h. 132. num. 4. h. 1. & cons. 137. nu. 10. h. 1. Rolan. cons. 5. Pulcr. num. 72. h. 1. Iam alia exempla adducens in dist. 1. De quibus, n. 53. & 24. ff. De legib. ubi testatur hanc esse veritatem, & ita communiter teneri, & est de hoc bona glossa in §. 1. p. 2. in ver. Obinebas, juncta glossa marginali ibi posita in proem. Insuper, quod pluribus exemplis egregie confirmat. Ioan. Andr. in dict. c. Ioannes, num. 24. verbi. Contrarium consuetudinem de cler. conigat.

65. Tertio modo potest considerari non usus legis, quando habet implicitum contrarium usum. Negativa enim quandoque habent affirmativum contrarium actum, & non facere est aliquid facere. cap. Non de Simon. & satis est ut cadat in intellectum, secundum Ioan. Andr. in dict. cap. Innotus, num. 14. verbi. Sic, ad contrarium de cler. conigat. & in hoc tertio casu quando lex nova ab initio non fuit recepta, multi tenent eam tolli per duos, vel tres actus contrarios, sciente, & patiente Principe, nec ullum tempus requiri

ad inducendam praescriptionem: ipso autem ignorante sufficere longi temporis praescriptionem, id est decem annorum, ut videtur supra in 4. & 8. opinione. 28. & 39.

Sed illa opinio iudicio meo fuit falsa, quia innuitur tantum illi fundamento, quod hic non agatur de praescribendo contra legem, sed de impediendo vinculo legis, ut per Felin. hic numero 13. verbi. Considera secundum, & ita hoc fundamentum supponit vinculum legis non esse ortum ante legis receptionem. Quod quidem esse evidenter falsum, satis superque ostendimus supra in primo articulo a num. 23.

Quare cum non agatur de vinculo legis impediendo, sed potius de vinculo legis tollendo, & sic de ipsius legis abrogatione: dicendum est ad hoc requiri tempus quadraginta annorum, cum praescriptio sit contra jus, ex his, quae notantur in cap. ult. in fine, de consuetud. & in terminis nostris tenet Imol. hic numero 13. in fine. Et quod dicitur, & Abb. numero 4. Et quod dicitur de decennio Calder. & Burr. non procedit in legibus Ecclesiasticis, de quibus loquitur, sed in legibus civilibus tantum, prout loquitur glossa in l. De quibus, in ver. in veterata, ff. De legib. & est magis communis opinio, ut restat Alex. dist. 10. h. 132. numero 1. verbi. Et subdistinguitur ibi, 12.

66. Nec obstat illa glossa, quam ibi allegant pro fundamento, in cap. ult. in ver. Consuetudo, de consuetud. h. 6. Quia loquitur in consuetudine, quae est praeter jus, & non contra jus, ut bene per Imol. in d. c. h. 1. de leg. de dist. abunde responsum est supra in l. art. num. 36.

67. Item praedictis non advertatur glossa. 2. h. 1. h. 1. quae totus mundus amplectitur, Quoniam dum dicit Constitutionem hodie non tenere, quia non fuit moribus nreum approbata, intelligi debet de moribus longi temporis. Mos enim non semel temporis longitudine, ut inquit Aristot. lib. 2. Politicorum, cap. 6. proprio finem, & sic debet intelligi de moribus cum lapsu temporis requiritur ad praescribendum contra legem, quod secundum canones est quadraginta annorum, ut in dict. cap. in de consuetud. & ita contingit in casu huius Constitutionis, quae spatio annorum supra quadraginta, qui intercesserunt a Concilio Lateran. sub Alex. Tertio illius Auctoritate usque ad Gregorianam compilationem, nunquam fuit moribus nreum recepta, quia indistincte fuit bellatum etiam temporibus hic prohibitis, & sic abrogata fuit per non usum longi temporis habentem implicitum usum contrarium, iuxta praescriptam theoriam Ioan. Andr. in dict. cap. Ioannis, quam ibi sequuntur, omnes praeterea Imol. ut hic testatur Felin. nu. 12. verbi. Insuper. Conclude igitur legem etiam ab initio non receptam non tolli per desuetudinem minime temporis, quam annorum quadraginta.

68. Circa tertium, in quo quaeritur an lex recepta ab initio, postea tollatur per desuetudinem, vel contrariam consuetudinem: Hoc sentiens, ut videtur supra in 2. opinione, num. 22. tenet, contra legem praescripto desuetudinem, vel consuetudinem non excusare. Sed eum reprobant communiter De flores, & illius rationibus cum mulatè responsum est supra num. 29. & 21. nam quod pertinet ad consuetudinem, nulla est lex humana, quae

quae abrogari non possit per contrariam consuetudinem rationabilem, & legitime praescriptam, ut probatur in d. cap. in de consuetud. secundum Abbat. hic numero 4. ibi enim contra consuetudinem praeservatur tantum modo ius Naturale, & Divinum; & nec privati dicuntur tollere legem Superioris, sed ipse Superior consensus praestando huic consuetudini legem abrogat, cum iura ipsa latuant, ut per consuetudinem tolli possit ius positivum, & sequitur Felin. hic numero 13. verbi. Secundo modo. Quod per plura exempla egregie prosequitur Ioan. Andr. in d. cap. Ioannes, numero 14. verbi. Contrariam consuetudinem. Et quod consuetudo etiam in sacramentalibus tollat legem, si Papa scit, & excolerat, est glossa in cap. un. de secund. nupt. & ad praedicta plenius vide Bart. & Legistas in l. final. c. Quae sit longa consuetudo, & Canonistas, praesertim Marian Soccin. in d. cap. final. de consuetud.

69. Quod vero etiam desuetudine lex tolli possit, admittunt fere omnes quatuor concurrentibus, Primò scilicet ut casus acciderit, in quo lex potuerit observari. Secundo ut materia non sit voluntaria, seu facultativa. Tertio, ut desuetudo non sit merè negativa, sed implicitum habeat contrarium usum, qui saltem cadat in intellectu. Quarto ut sit rationalis, & legitime praescripta, secundum ea, quae de non usu dicta sunt supra in secundo articulo. Et intelligitur legitime praescripta spatio annorum quadraginta cum scientia, & patientia Papae, sine qua non usus Populi, vel contrarius usus contra Constitutiones Apostolicas nihil potest operari, ut post Ioan. Andr. & Gemin. in cap. Cum de beneficio de praeb. h. 6. declarat Præpos. in dict. §. Leges, num. 3. verbi. Nisi dato consensu Papae, 4. dist. Idq. habuerunt pro indubitato Domini de Rota decis. 387. numero 6. part. 3. Recent. ex late deductis in Romana concordia, §. Petri 13. Novembri. 1609. 11. Januarii, & 12. Februarii 1610. coram Cardinali Cavalerio, qui habentur impressae in Recent. decis. 197. numero 3. & 4. decis. 213. num. 2. & decis. 221. numero 4. & seq. part. 1. Quibus concurrentibus legem tolli posse per desuetudinem probatur in proemio digestorum, §. Et antea, ibi, Caeteris eam desuetis, in l. 2. in princ. ibi inquisito recessit vestigio. C. de constitut. pecun. in Auth. de heredit. & salicid. §. 1. ibi, Leges tam negligenter venimus reparare, & in Auth. quibus modis Natura. effie. sui, §. prope fin. ibi, Quoniam non utendo perempta est, & in prima Constitutione Calicis, §. quibus, ibi, in de suetudinem abierunt, in l. De quibus ibi, per desuetudinem abrogentur, ff. De legibus, & in l. 1. ibi, & per desuetudinem abolita, c. de ead. tollen. cum similib. ut per Angel. Aretin. in proem. Insuper. §. igitur & Felin. hic sub numero 6. verbi. Lex nova, & firmat Ioan. Andr. & exemplis comprobatur in praedict. c. laud. nec, num. 4. quem communiter Abb. & Calii recipiunt, ut testatur Navar. in cons. 1. numero 2. de consuetud. & sequitur Anchar. con. 218. iuxta ordinem, numero 1. in fin. Roch. in cap. final. sed. 4. numero 76. eod. tit. & lafon late in d. l. De quibus, numero 33. ff. de legibus.

70. Limita tamen conclusionem proximè firmatam, ut non procedat si aliqui in eod. loco legem servaverint; quia tunc alii contravenientes non

71. Profp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

excusantur, arg. cap. Cum iam dudum in fin. de praeb. & tenet Abb. hic numero 4. verbi. Si vero abiqui, & in cap. Cum olim, num. 4. verbi. Et ex hoc nota, de Clericis coniugatis, Burr. in cap. Quia circa ad fin. de consanguin. & affinit. & Sylvest. in ver. Lex, num. 6. Hoc enim casu tolerantia Papae non inducit dispensationem, nec excusat transgressores a peccato, ut per eos, & per Felin. hic num. 11. qui hanc limitationem tripliciter sublimitat.

DE TREVGA, & PACE.

Cap. Inno-vamus.

S Y M M A R I U M.

1. Securitati privilegio quae persona gaudent tempore guerra.
2. Rustici quandiu privilegia suffragantur quandiu agros colunt, & vadunt, & recedunt, & numer. 100.
3. Mercatores gaudent privilegio quandiu mercimonia exercent; & Peregrini quandiu peregrinantur; & milites quandiu militant.
4. Salvus conductus datum in eundo intelligitur datum etiam in redeundo.
5. Salvus conductus eundi, & redeundi an intelligatur datum pro una vice tantum an vero pro pluribus: distinguitur ut numero seq. usque ad numerum 10.
6. Concessio indeterminata intelligitur iuxta formam petitionis.
7. Sermo simplex regulariter verificatur pro prima vice.
8. Fallit in septem casibus.
9. Salvus conductus eundi, & redeundi datum alicui pro pace facienda intelligitur, ut postea teo. & redit donec pendet tractatus pacis.
10. Animalia, quae arant, & semina portant ad agrum, semper gaudent securitate sicut Peregrini, nec pignori dari possunt.
11. Boves aratorii executioni non sunt obnoxii.
12. Boves aratorii, & instrumentaria rustica in districta Urbis quibus gaudent privilegio.

72. INNOVAMVS. Personae hic enumeratae plena securitate gaudent tempore guerra. Hoc erat ius vetus, ut cap. Si quis Romipetas, & cap. Paternarum, 2. q. 3. quod male observabatur, & ideo innovatur hic sed nihilominus adhuc non bene observatur, ut dicitur Host. & Abbas in princip.

73. Nota primò ibi, in agriculturae existentiae. Privilegium rusticis coecellum tondit tondit suffragari, quandiu agros colunt, & vadunt, & recedunt. Et idem intelligat de Mercatoribus dum mercimonia sua exercent: & de Peregrinis quandiu peregrinantur, secundum Host. hic num. 2. Sic Milites quandiu militant suo gaudent privilegio, l. final. c. De Milit. testam. l. ult. c. Quibus non obest long. tempor. praescript. Sic Clerici etiam Monachi quandiu regulariter vivunt, l. Generaliter, c. De Episcopi, & Cleric. quae refertur à Gratiano in cap. Generaliter, 16. q. 1.

Sic Legati quamdiu in legatione sunt, leg. 2. §. Legati, & §. seq. vers. Plane, ff. De iudic. Holt. hic numero 3. & Ioan. Andr. eodem numero. Sic & Lectores, & Scholares quamdiu Scholis publice docuerint, & studuerint, cap. Super Speculat. in fin. de Magist. Concilium Tridentinum, cap. 1. in fin. vers. Docentes verò, sess. 5. & generaliter privilegium personis concessum respectu certi loci non sequitur eas extra locum, ut est textus in cap. Quoniam, de privileg. & ibi hoc notant Innocent. in fin. Abb. Antiqui, in princ. Butr. num. 2. Abb. Sicul. & Mar. Socin. in ult. notab. concordat cap. Exore, & c. Cum Capella, col. tit. & c. Voluntas, §. Eur, de privileg. lib. 6.

4. Secundo nota ibi, *Euntes, & redeuntes*, argumentum secundum Abb. hic num. 1. quod securitas data in quendo, intelligi debet data etiam in redeundo. Hæc enim duo communiter in iure pari passu ambulant, ut cap. Magnæ, ad fin. de voto, & est textus optimus in leg. Sciat, §. Tandem, ff. Ex quibus caus. marit. & notat Bart. in l. Primus, numero 1. ff. de seys. lib. violat. reddens rationem, quia non venit securus ille, qui non potest recedere, leg. secundum, §. 1. ff. De legationibus, leg. de erat, ff. ad Trebellian. & sequitur Felin. in l. in princ. qui more suo hanc regulam pluribus exornat.

5. Sed hic dubitatur de questione quotidiana. Pone data est alicui securitas, seu salvis conductus eundi, & redeundi, an intelligatur pro una vice tantum, an verò pro pluribus.

Abbas hic num. 2. examinat hanc questionem, & ante eum Bart. in leg. 1. numero 5. ff. ad leg. l. l. Maiestas, ubi refert Oldradum disputasse quandam questionem in simili: & ex eorum dictis distingue tres casus: Primus est quando securitas fuit determinate petita, & determinate concessa: & hoc primo casu qualis procedit de plano, quia standi est determinationi, ut l. Continuum, §. Com ita, ff. De ver. obligat. Secundus est quando securitas fuit determinate petita, sed indeterminate concessa, veluti quia bannitus petiit saluum conductum per decem dies, & Superior concessit indeterminatè. Et hoc casu indeterminata concessio intelligitur iuxta determinatam petitionem, ut §. Præterea, Institut. de Inat libus stipulat. & l. Defensor, §. Qui interrogatus, ff. De interrogator. act. Et est bonus textus in cap. inter dilectos, §. Ceterum, ibi, Ex forma petitionis, infra de fide instrum. Quippe omnis gratia, & concessio Principis facta ad preces intelligitur iuxta petita, leg. 1. & ibi plene lat. nam. 7. vers. Nisi ex ista lege regulam, C. De divers. rescripti, Fulgof. cons. 153. in causa, num. 1. Roman. cons. 132. Et resultat in princ. Paris. cons. 9. Olim Dominus, numero 22. lib. 2. Tertius casus est quando securitas fuit indeterminatè concessa, & sic versatur in dubio. Et hoc tertio casu intelligitur pro prima vice, per regulam leg. Boves, §. Hoc sermone, ff. De ver. significat. ubi, hoc sermone dum nupta erit, primæ nuptiæ intelliguntur, & ita post Oldrad. concludunt Bart. & Abb. lous supra citari, Gemin. in cap. 1. §. Ne verò, in 3. notab. de filijs Presbyter. lib. 6.

8. Et Felinus hic, qui hanc regulam pluribus exemplis roborat, & limitat septem modis. Primò, scilicet quando primus actus non valet. Secundò ubi sermo simplex profertur in materia, quæ

de consuetudine requirit iterationem. Tertio, ubi datur licentia in materia favorabili. Quarto ubi licentia veniendi, & recedendi data est usque ad certum tempus. Sed hæc limitatio cadit sub primo membro distinctionis, de quo supra num. 3. Quinto quando per primum actum non est satisfactum menti disponentis. Sextò ubi profertur sermo negativus. Septimò quando dispositio iudicis ellet per viam privilegii, de quibus limitationibus dic latius, ut per eundem Felin. ubi supra usque in fin. Et ad tertium membrum quætionis proponit adde singularem limitationem Bartoli in dict. l. 1. sub num. 3. vers. Prædicta intellige vera, ff. Ad leg. l. l. Maiestas, Videlicet nisi concessio facta pro certa causa, ut pura concessio est securitas veniendi, & redeundi pro pace faciendâ, tunc enim debet intelligi ut possit venire, & redire donec pendet tractatus pacis, argum. leg. Continuum, §. Item qui insulatus, ff. De iur. obligat. Facit lex veteres cum l. seq. ff. De iur. act. privat.

10. In glossa ultima nota differentiam inter rusticos, & animalia: nam rustici gaudent securitate ad tempus, id est quamdiu in Agricultura existunt, ut supra est conclusum in 1. notab. Sed animalia, quæ arant, & lenina portant ad agrum, gaudent hac securitate in perpetuum, secundum gloss. Vnde nec pignori dari possunt, ut l. Pignorum, Cod. Quæ res pignori obligat. poss. Atque ira in hoc parificatur Presbyteris, & Clericis, qui hinc inde perpetuo gaudent securitate, secundum Holt. numero 1. in ver. Presbyter. Vnde dicebat Abb. Antiquus hic relatus a Ioan. Andr. numero 1. in ver. Portus. Privilegiatus est in hoc Almus sicut Presbyter, Quo fit ut super Bobus Aratoris non possit fieri executio, ut l. Executores, & Authen. seq. C. Quæ res pignori obligat. poss. Quæ de re plura Iacobus Cajarius lib. 4. Observat. lib. 4. 20. & Menoch. de arbit. iudic. cas. 378. In districtu autem Urbis quibus privilegium Agriculturae causa gaudeant Boves aratorii, & alia instrumenta rustica, vide Constitutionem 19. Pii V. in Bullar. tom. 2. pag. 107.

DE PACTIS.

Cap. Antigonus.

S Y M M A R I U M.

1. Abbatibus Vasorum, & aliorum error circa presbiteriam Papæ in Concilio Africano, & num. 65.
2. Sanctitatis vestrae titulo in petrii Concilio aliquando Episcopi designantur.
3. Ad pacti observantiam pacifens compelli debet per censuram ecclesiasticam.
4. Pacta contra leges, aut bonos mores, vel alii captiva non sunt servanda.
5. Pactum non servans peccat mortaliter, & refellitur contra se opinio quorundam Theologorum.
6. Obligatio, quæ ex pacto proficitur, habet consensum iuris naturalis, & divini.
7. Princeps naturaliter obligatus ex nudo pacto etiam iniuncto cum propriis subditis.

Paris

8. Iuris naturalis, & divini transgressio periculum salutis inducit.
9. Pacti violatio opponitur iustitiæ, & charitati ibidem.
10. Index Ecclesiasticus potest procedere ad observantiam pacti etiam contra laicum.
11. Ecclesia habet iurisdictionem etiam in laicos, ut pax servetur.
12. Idem ubi agitur de materia peccati.
13. Cancellaria non dat litteras laico contra laicum ratione peccati, vel pacti, seu contractus bona fidei, nisi de antiqua consuetudine ad eam spectet cognitio.
14. Laici ad observantiam pacti cogi potest per Ecclesiam saltem iudiciale, & per Evangelicam denunciationem, & num. 25.
15. Canon Provincialis Concilii allegari potest ad definitionem casuum in ea parte, quæ clausa est in corpore iuris, & numero 20. vers. Ad hinc disti. c. litem.
16. Pactum quantumcumque nudum secundum Canones parit actum, usque ad num. 31.
17. Verbum conventus, quod importat, & coram canonicis à Romano Pontifice confirmantur, aliam nullam habent vim.
18. Pactum nudum quid sit.
19. Pactum nudum visitat sex modis.
20. Pactum nudum visitat Chirographo.
21. Pactum nudum de iure civili non parit actum.
22. Fallit in do. laicis.
23. Specialitatem allegare non licet nisi ratio specialitatis reddatur.
24. Pactum nudum de iure canonico dicitur visitum robore canonice sanctionis.
25. Ex pacto nudo in foro Ecclesie an possit procedi per viam actus in foro laicali subditis imperio, an verò sit procedendum per Evangelicam denunciationem, & num. seq.
26. Index laicus in terra subditis imperio potest repellere agentem contra laicum ex pello nudo.
27. Lex civilis in loca non existentibus de temporalis dominio Ecclesie servanda est in foro laicali, & lex canonica in foro Ecclesie etiam extra materiam peccati.
28. Papa in suo foro potest tollere legem civilem etiam ubi non habet temporalium iurisdictionem.
29. Ius canonicum in causa iurisdictionis servari debet in foro Ecclesie etiam inter laicos subditos imperio, non autem in civili discrepans à canone.
30. Ius canonicum contrarium iuri civili prævalet etiam in mere temporalibus, & inter laicos, in locis, in quibus Papa habet temporalem iurisdictionem.
31. Constitutio iuris in Concilio generalis an adenda sint nomine Concilii, usque in finem.
32. Decreta in Concilio, quæ Summi Pontifices non præferunt, aut consensum imperativi, seu imperferentialiter, aut nomine Concilii.
33. Pontifex Maximus quibus Conciliis universalibus præferat.
34. Constitutiones in Concilio generalibus presente Papa pariti nominibus reperitur conceptæ.
35. Constitutiones quæ sunt à Papa in concilio Concilii denotantur à Papa, & illius nomine promulgari.
36. Idem si de consensu Concilii, contra distinctionem Abbatibus, vel de consensu, & consensu simul.
37. Constitutiones in Concilio edam sunt nomine Pape si

materia legis originatur à Papa, & nomine Concilii si materia originatur à Concilio.
38. Contrarium, nam, seq. usque in fin. Declaratur, num. 41.
39. Autoritas alium præcedit.
40. Concilium primum ubi, quando, & cur ab Apostolis celebratum.
41. Concilium tertium Apostolicum fuit plenaria Concilii forma postmodum à Summo Pontifice observata.
42. Decretum in Concilio, cui Papa præfuit, hæc demum edenda sunt nomine Concilii, si Papa in hoc consentiat, aliter secum, & num. seq. usque in fin.
43. Pontifex Maximus aliquando ex humilitate consentiunt, & quæ sibi tribuenda sunt, asseruntur Concilio.
44. Dicitur, com. & coniungitur per modum accessarii, non autem principalis dispositionis.
45. Concilio omnino universitate congregantur, & auctoritatem accipiunt à Romano Pontifice.
46. Legis denominatio sumitur à tribuente auctoritatem, non à condente.
47. Actum tribuitur prima causa.
48. Concilia generalia, & coram canonicis à Romano Pontifice confirmantur, aliam nullam habent vim.
49. Decretum in Concilio fieri debet à superiore confirmante.
50. Statuta confirmantur per Papam desumuntur Papalia.
51. Papa est supra Concilium.
52. Denominatio fieri debet à maiori, & digniori.
53. Papa in ordine scripturæ præferri debet Concilio.
54. Papa in Concilio potest Constitutiones facere etiam sine Concilio.
55. Etiam in materia dogmatum.
56. Patrum in Concilio existentium non possunt aliquid statueri sine auctoritate Pape.
57. Papa in Concilio deponit imperatorem etiam non approbante Concilio.
58. Papa non subicitur Canonibus, nec ab eis auctoritatem habet, sed è contra.
59. Papa requirit consilium Patrum in Concilio non ex necessitate, sed de sollemnitate tantum.
60. Denominatio faciendâ est ab eo, qui producit effectum. Item à potentiori, videtur.
61. Metropolitani in Concilio Provinciali non potest Constitutiones facere absque consilio, & consensu episcoporum suffraganeorum.
62. Metropolitano, & Episcopi compromittunt in Concilio discrepantibus adhibendus est superior, & num. seq.
63. Episcopi suffraganei in Synodo Provinciali habent votum decisivum, & sunt Coniudices.
64. Metropolitani sine consensu Episcoporum Provincialium nihil potest statueri, neque agere quod pertinet ad communia negotia Provinciae, nec exercebere. Et in discordia recurrendum est ad Sedem Apostolicam.
65. Constitutiones Concilii Provincialis non tribuantur Concilio, sed Archiepiscopo. Et quomodo verba concipiuntur, ibid.
66. Concilium Africanum Sardicenses, & Trullanense Romanum Pontifex non præfedit.

243

ANTI

17 *Convenire*, id est contra aliquem agere. Et quamvis text. aperte non exprimat de pactis nudis, tamen cum generaliter decernat ut pacta custodiantur, nec distinguat inter pacta nuda, & vestita, non est notum sic distinguere, quia ut inquit hic Bald. *num. 3.* inter pactum nudum, & vestitum nec Deus, nec bona conscientia distinguunt, nec constituit Deus differentiam inter simplicem promissionem, & iuramentum, c. *Iuramenti*, 15. q. 2. cap. *Rufus*, in *Pr. Cl. vel poren*. Neque vero secundum Canones est curandum de nomine actionis, & secundum Bald. aut vocabitur actio in factum, l. *Quoties*, ff. *De praescript. ver.* aut conditio ex hoc Canone: Quod alium tenet *gl. in ver. Præterierat*: Archid. & alii supradicti in d. cap. *Quoties* 12. *quæst. 2.*

18 Sed adverte, quia in hoc textu opinio Canonistarum non videtur concludenter probari: nam hic non agebatur de pactis nudis, sed vestitis, quod sic probat. Pactum nudum dicitur quod fiat in puris, & simplicibus finibus conventionis, sicut ille dicitur nudus, qui est, sicut de utero procreatur declarat Bartol. in l. *Iuramentum*, §. *Quoties*, m. 1. *fol. 12.* & Abh. *lib. 4.* & dicitur nudum quando non intervenit stipulatio, neque literarum obligatio, aut aliquis contractus actualis nominatus, ex quo actio oriri possit, nec pactum habuit aliquod vestimentum, ut per *Ed. Bellam. conf. 5.* *Supposita facta*, *num. 2.* *cap. 1.* *num. 1.* *probat.* Dicitur autem Azon in *Summa eadem* tit. 3. *Super ill.* *num. 18.* cum pactum nudum, pactum quidem ita nuditate nudum est, sed cum nomen est, ante, & retro aspiciat, & oculos aperit an procellerit, vel sequi possit, vel ita in iuris aliquid contractus, cuius variis de grilibus penam, seu vestibus induat, in Baroam, ratiobusque procellerit expellat, & summo suo Domino in agendo maxime prebeant, vestitur autem lex modis, ut notat *gl. in d. l. Iuramentum*, §. *Quoties*. Azon ubi supra, & Bartol. in l. *Legem*, c. *Casten*. vide licet re, verba, literas, consentia, coherencia contractus, rei interventu, ut *Instit. de Oblig.* & illud dicitur nudum, quod non est vestitum aliquo de predictis vestimentis secundum Bartol. in d. l. *Legem*, c. *Casten*.

20 Pactum vero nudum inter Antigonum, & Optantium Episcopos fuit in scriptis redactum, in patet in d. cap. 12. Concilii Carthaginensis, unde hic Canon fuit trasumptus ibi: *Quantum pactum mecum habuit, & divisimus plebes*. Manuscriptiones nostræ tenentur episcopia.) Ergo pactum hoc fuit vestitum, & vallatum robore, in vestimento Scripturæ, ut hic notat Abb. *num. 4.* dicens, *Pactum est nudum, sicut in puris, & meris finibus conventionis, quia non intercessit aliquod extrinsecum, puta nec stipulatio, nec interventus alicuius rei, nec literarum solemnitas, nec chyrographum, & infra*. Quando inquit vestitur Chyrographo, ut quando per scripturam meam promisi tibi dare decem, vel quid simile) ut *Instit. de literar. obligat.* & scriptis *Alex. consil. 115.* *Supposita*, *num. 12.* *cap. 1.* *res. Præterierat*, *lib. 6.*

Ad hanc difficultatem, quam hic Doctores non excitant, responderi potest Canonistarum opinionem non fundari in canone Concilii Carthaginensis. Sed in hoc textu, qui de interventu scripturæ nullam facit mentionem. Propterea

enim Gregorius IX. qui legis auctoritatem tribuit huic compilationi, ut supra in proemio, non transaliquod caput integrum, quia non intendit Legem condere super pactis vestitis, de quibus nulla suberat difficultas, sed super nudis, & ideo clausis in corpore iuris tantummodo illa generalia verba, pacta suam obtineant firmitatem, &c. que ex propria significatione conveniunt pactis nudis, non autem vestitis, quæ transseunt in proprium nomen contractus, ut l. 1. in *prin. h. de s. s. s. & l. iuramentum*, in *prin. 2.* & *Quoties* iuncta *gl. in ver. Ex pacto*, ff. *de iur. Præterquamquod* nec Synodus Carthaginensis restrinxit se ad pactum nudum inter Episcopos, sed generaliter dixit, *Pacta custodiantur*, cap. *Si Romanorum*, 20. *dist. 1.* cap. *Si dicitur*, 21. *quæst. 1.*

21 Postea Legislatorem ex pacto nudo non oriri actionem de iure civili per text. in d. l. *Iuramentum*, §. *Secundum nullum*, & c. *Quoties*, & in l. *Ex pactis*, c. *De res. permut.* Nam ut inquit Azon in *Summa eadem* tit. 3. *Super ill.* *num. 14.* Pactum nudum propter nimiam frigiditatem parere actionem non potest, nisi mirabiliter hoc in quibusdam casibus accidat, in quibus nudum pactum parit actionem, ut in donatione, in constituta pecunia, in dote, in usuris Civitati promissis, in accessionem instrumenti, in promissione nuda Civitati facta (sed hic casus coincidit cum quarto) in nautico fenore, & in salario Advocati. Quos quidem octo casus recensent etiam hic Host. *num. 4.* Ioann. Andr. *num. 9.* & reliqui omnes, nisi quod loco octavi positi ab Azone de salario Advocati, Canonista ponunt Si servus ita venerit in Italia esse: & in his casibus Legis assensum esse speciale, ut ex nudo pacto secundum leges oritur actio. Verum ut dicitur Host. & Ioann. Andr. cum casus specialis non sint recipiendi, nisi ratio specialitatis reddatur, ut notatur in cap. *Si quando*, supra de *res. permut.* reddant rationem specialitatis de predictis sufficientem, & sic eis adheremus. Sed cum omnino deficiat, maxime in usuris, & nautico fenore, dicamus sicut & ipsi dicunt ex pacto nudo naturale oriri obligationem, leg. 1. ff. *eodem leg. sicutum*, §. *Naturam*, ff. *De solut. ex qua* secundum canones dabitur actiones: alioquin dicitur esse remissionem miserorum ad specialitatem configere; *gl. magna*, *in a. prin. in l. Filius quem habentem*, c. *Paul. h. de s. s.* Unde Collect. *lib. 4.* quasi desiderans Legitas, omisit, multis subtilitatibus, & magnis indumeris, quibus pactum secundum leges vestiti oportet, secundum Canones agitur ex nudo pacto: Non enim Canonice pauperes ad id sunt bene solvendo, & ideo subveniunt Canones, quia nudo pacto sine aliquo velle eis subvenitur, & Bald. *num. 7.* omnia inquit in ambages, & verba superflua in foro Legillarum, & Antigonum bene cantavit, sed artem ignoravit. Præterea, ut idem Bald. ait *num. 5.* hoc non erit pactum nudum, sed vestitum robore canonice sanctionis, & vocabitur illud vestimentum canonis suffragio, & subdens. Unde in Canonista addit ad vestimenta pactum vestimentum, quod appellatur vestimentum roboris, & sequitur Felin. *hic numero 15.* Et quamvis Innocent. *hic num. 4.* sentiat nec secundum Canones ex pacto nudo oriri actionem, sed com-

competere remedium denunciationis Evangelice, & implorationem officii iudicis ad observantiam eius, quod naturaliter debetur, & ad peccatum vitand, & hanc partem tenent Dynus in cap. *Non est mora*, de *reg. iur.* *lib. 6.* Tamen Canonice communiter tenent oppositum, & de communi opinione testantur hi. Butr. *numero 5.* *res. Communiter tenetur*, quod de iure canonico ex pacto agatur, & ex iuramento, *l. nol.* *num. 1.* Bald. *numero 11.* Abb. *numero 15.* & Felin. *num. 4.* Bellam. *conf. 8.* *num. 2.* *res. Sic obstat*. Corneus *conf. 12.* *Circa primum*, in *prin. lib. 4.* Alex. *consil. 16.* *Visto themate*, *numero 3.* *lib. 2.* *res. Præterea*, & *conf. 31.* *Circa primum*, *num. 3.* *res. Et ex ibi*, *lib. 4.* Quæ etiam servaretur in pacta, ut post Imol. in cap. *Con venissent*, de *instr.* dicit hic Felin. *numero 4.* & de facto servatur telle Collect. *hic num. 1.* Alex. *dia. conf. 16.* & ibi etiam Natta in *ver. Præterea*, ubi ait, ita servari in toto Regno, & opinionem Canonistam dicit etiam de iure veriorum Bald. *hic num. 12.* quia ad roborandum pactum sufficit æquitas naturalis impulsiva causa subsistente.

25 Limitant multi communem opinionem Canonistarum, ut procedat tantummodo inter clericos, aut inter laicos excellentes de temporali jurisdictione Ecclesie; secus vero inter laicos subiectos Imperio, quia tunc in foro ecclesiastico procedi non potest per viam actionis ad observantiam pacti nudi, sed tantum per Evangelicam denunciationem, vel officium Iudicis: cuius sententia sunt Bald. in *Auth. Ad hoc col. 3.* *num. 18.* *Cod. De iur. Angel.* qui loquitur in Civitate Pifarum *conf. 26.* *Puncta*, & *casus talis est*, *col. 1.* Bellam. *hic numero 3.* *res. Verum factor*, & Felin. *num. 10.* Sed tu distinguat, Aut loquimur in foro seculari, & inter laicos subiectos Imperio, & tunc Iudex laicus potest repellere agentem ex pacto nudo. Ratio est secundum Bellam. *hic num. 3.* quia non tenetur potestas secularis servare canones contrarios legi suæ, cum possit suam legem sine peccato servare propter distinctionem jurisdictionum c. *Quantum idem*, 10. *dist. cap. Canonem quas*. *Quis sit*, *leg. de qua* distinctione habetur magistraliter per Ioann. Andr. ad *Specul. in rub. de off. Ord. ver. Ad negativam*, & pulchre per Oldrad. *conf. 53.* An *Episcopus*, per Multis tamen in locis servatur in practica, ut etiam inter laicos non excellentes de temporali jurisdictione Ecclesie procedatur hoc casu etiam in foro seculari per viam actionis, pro ut practice in Regno Francie testatur Natta paulo ante citatus. Aut vero loquimur in foro Ecclesie; & tunc tene indistincte procedi posse per viam actionis ad observantiam pacti nudi non solum inter Clericos, sed etiam inter laicos subiectos Imperio. Ratio est quia cum leges non dent regulariter actionem ex pacto nudo, & contrarium reperitur statutum per sacros Dominos, in locis non existentibus de temporali dominio Ecclesie lex civilis servanda est in foro civili, & lex canonica in foro ecclesiastico etiam extra materiam peccati, ut notatur in c. *Cum esset*, & in c. *Relatum*, de *test.* & in c. *De nov. oper.* 28. *mon.* & tradit *gl. Ordin.* in cap. *Possessor*, de *reg. iur.* *lib. 6.* dicens Papam in suo foro posse tollere legem civilem etiam, ubi non habet temporalem jurisdictionem, & ibi Ioan. Andr. in

Mercur. Abb. in cap. *Clerici*, *num. 2.* de *Indic.* ubi ait in materia indifferenti data contrarietate inter Canonem, & legem, canonem servari in foro suo; & legem in foro suo: & sequitur Marant. in *pract. 3.* *part. num. 73.* c. *109.* *vers. Quod non am.* Et certe cum ad observantiam pacti nudi uterque Iudex Ecclesiasticus, & secularis possit procedere, & sic materia sit mixta fori quod spectat ad forum Ecclesiasticum impertinens est distinctio An versetur in teris Ecclesie, vel in teris Imperii, quia in materia mixta in foro Ecclesiastico ubique locorum, & indistincte etiam inter laicos servanda est lex canonum, & non lex civilis discrepans à canone, ut dicit Anconius de Butrio, in dicto cap. *Clerici*, *numero 12.* *vers. Si materia est mixta*: quem refert, & sequitur Alex. *conf. 169.* *Visto processu*, *num. 5.* in *fin. lib. 2.* Felin. dicens ita communiter tenent in cap. *Ecclesia Sancta Maria*, *numero 43.* de *Constitut.* Et eodem modo in teris Ecclesie procedi potest per viam actionis ad observantiam pacti nudi etiam in foro seculari, quia in locis, in quibus Papa habet temporalem jurisdictionem, lex canonica contraria legi civili prævalet etiam in merè temporalibus, etiam inter laicos, ut est text. in cap. *Si duo in*, de *appellat.* quem texum dicit ad hoc singularem Abb. *ibi in 2. col. num. 6.* Ibi enim in teris Ecclesie licet laico appellare ante sententiam, & appellatur omisso medio, quæ duo non permittuntur de iure civili, ut in iuribus per eum allegatis. Idem tenet *gl. in cap. 2.* in *ver. lex civilis*, de *obit.* *lib. 6.* Bart. in l. *Privilegia*, *num. 4.* c. *De Sacrosanct. Eclesie*, *Calder. conf. 11.* in *prin. de Constitut.* & in terminis actionis ex pacto nudo tenet Imol. in cap. *Quæ Ecclesiarum*, *numero 22.* de *Constitut.* quem refert, & sequitur Felin. *l. c. num. 47.*

Aliis octo declarationes ad communem opinionem Canonistarum ponit hic Felin. *numero 7.* & vide Socin. *reg. 9.* actio ex pacto nudo non oritur, ubi ampliat duobus modis, & limitat quindecim.

Vltimo ex hoc textu notat Abb. *numero 1.* in *fin.* quod lex edita in Concilio sit nomine ipsius Concilii, & non Papæ tantum. Quod an sit verum dicam plenè in sequenti questione usque in fin.

27 QVÆRO, An Constitutiones in Concilio generali edendæ sint nomine Papæ, an nomine Concilii.

Constat apud omnes in Conciliis generalibus, quibus Pontifices Maximi non per se ipsos, sed per suos legatos præsident, Constitutiones edendas esse nomine Concilii, ut in c. *Diffinitio*, 17. *quæst. 8.* in cap. *1.* in *instr. de iudic.* & in cap. *1.* de *spont.* cum mult. similib. Unde in octo Synodis universalibus, de quibus in cap. *Canonem cum duob.* *seqq. 15.* *dist. in cap. Sancta odo universalis Concilia*, & in cap. *Sexta Synodus*, 16. *dist. in c. Item* in Tridentina Synodo decreta reperimur concepta, aut imperativè, id est Episcopi teneantur relidere, si fructus suos non faciant, habeant jus visitandi: aut imperforaliter, ut Synodi celebrentur, professio non valeat, & his similia tantipsum Concilii nomine, videlicet Sancta Synodus diffinit, statuit, mandat, prohibet, & alia huiusmodi. Quapropter præter

quælio proponitur de his tantum Conciliis, quibus præfunt ipsimet Summi Pontifices, quælia fuerunt quinque Lateranensia, duo Lugdunensia, Vienneſe, Conſtantiens, & Florentinum. In his enim videmus varîe observatum fuisse, nam plerumque illorum Canones leguntur editi sub verbis, decernimus, sancimus, & præcipimus, prohibemus, & consimilibus nulla Pontificis, aut Concilii facta mentione, ut in c. Ne pro desectu, cum tribus seqq. supr. de elect. in c. Irrefragabilis, in cap. Quoniam idem, & in c. Inter cetera, de off. ordin. aliquando sacro approbante Concilio, ut in cap. Cum licet, de reb. eccl. non alien. in cap. Antiqua de priv. & in cap. Sacro approbante Concilio, de sent. excomm. aliquando sacro suadente Concilio, ut in cap. Licet Græcis, infr. de Bapt. Interdum Sacri autoritate Concilii, ut in cap. Nimis de iur. & nonnumquam etiam sacro præfente Concilio, & cum Concilii deliberatione præhabita, ut in cap. Ad apostolica, infr. de re iudic. Præterea ejusmodi Constitutiones editæ in Conciliis generalibus, quibus Romani Pontifices præfuerunt, in inscriptione plerumque tribuuntur Pontifici in Concilio, ut in cap. 1. supra de Summ. Trinit. & 1. sid. Cathol. in cap. 1. de Treng. & hoc, in cap. Sap. infr. de reſtit. spoliat. & aliquando tribuuntur Summo Pontifici etiam absque ulla Concilii mentione, ut in compluribus Clementinis, quarum multæ simpliciter inscribuntur, per dictionem, idem, licet fecerit omnes editæ fuerint in Concilio Viennensi, & in specie sic inscribitur Clem. Quia contingit, de relig. dom. quavis in corpore dicatur edita sacro approbante Concilio. Item quandoque simpliciter inscribuntur, ex Concilio generali, ex Concilio Lateranensi, ut in inscriptionibus, cap. Nonnulli infr. de Cler. non respit. & cap. 2. de stat. Ayrath. & quandoque etiam, idem ex Concilio generali, cap. Adversus, infr. de summ. Eccl.

35 In hacigitur varietate Abb. in cap. 1. numero 3. infr. de spons. & in sermone, quem habuit in Concilio Basiliensi col. 4. in ultima parte, ponit in effectu duas distinctiones. Prima distinctio est, quod aut Constitutiones sunt à Papa de consilio Concilii, & denominari debent à Papa, & illius nomine promulgari. Aut sunt à Papa de consensu Concilii, & tunc Abbas sentit edendas esse nomine Concilii, allegat notata per Archid. 17. dist. in prime. qui in Concilio provinciali ponit huiusmodi differentiam inter consilium & consensum.

Sed hanc distinctionem merito impugnat Dec. in cap. 1. in prima lectura, non 4. infr. de iudic. ubi concludit Constitutionem esse tribuendam Summo Pontifici, quia ipse principaliter nominatur, Concilium verò consentit, & qui alteri facienti consentit, non dicitur facere, nec ab eo actus denominatur, l. Si pater, in ff. De manum. vindict. & leg. Aliud est vendere in prim. ff. De reg. iur. & quod per hæc jura tradit Bald. in l. 2. in 20. questione, Cod. de rescin. vendit. Non ergo secundum eum constituenda est differentia quantum ad propositum an dicatur de consensu, vel de consilio, quia utroque casu actus fundatur in persona Summi Pontificis, & ad hoc suffragantur multa jura, in quibus

consensus alienius requiritur, & tamen actus tribuitur illi tantum, qui principaliter illum facit, cap. Casus, que infra, de null. cap. Nova, de iur. cap. apostolica, & cap. Tua de hu. que sunt à Prælat. cap. Super questionum §. 1. supra de off. Deleg. & cap. Sint, §. ult. infr. de iur. Quinimo edificatur de consilio, & consensu simul; Constitutio tamen à Summo Pontifice denominatur in cap. 1. de reſtit. lib. 6. ubi dicitur, de concordia, consilio, & consensu Cardinalium. Idemque habetur in cap. 1. infra de reſtit. & vener. Sancionum, & in cap. un. Ne sed. vac. secunda distinctio Abbatis ubi supra, & hic in ult. notab. est quod aut materia legis originatur à Papa, & quomvis Concilium approbet, tamen lex est edenda nomine Papæ, à quo sumptæ originem, & vigorem; nam & sine Concilio Papa potest legem condere, cap. Causa per unum, de 9. quest. 3. & notat gloss. in cap. 2. de Cler. non respit. Aut materia legis originatur à Concilio; & tunc nomine Concilii lex est edenda: nam in Concilio interest Papa, ut caput. allegat. cap. Offic. de elect. cap. Communitatem, 1. quæst. 7. & cap. Adversus, 63. dist. & sequuntur in cap. 1. infra, de spons. Felin. non. 4. vers. Et ideo, Alex. da Nervo, non. 15. vers. Abbas tamen sic distinguens, & Præfop. non. 5. ubi nota, inquit, quod quando aliquid facit Papa in Synodo, vel Concilio, illud tamen adscribitur Concilio, non ipsi Papæ, c. 1. de Pat. Quod intelligi verum quando ad motum Concilii, vel iussum Papa una cum ipso aliquid facit: secus autem si ipse sit principalis promotor illius determinationis, quia tunc adscribitur Papæ, non Concilio, c. Licet de elect. cap. Adversus, de immo. eccl. iuncta suprascriptione. Cæterum neque hæc posterior distinctio videtur vera, & contra eam adduco textum in cap. Licet Græcis, infr. de Bapt. ubi Constitutio (ut loquitur cum Præfop. ubi supra) facta fuit ad motum, vel iussum Concilii, ut patet in vers. Sacro suadente Concilio, & tamen non fuit edita nomine Concilii, sed Papæ, cui etiam tribuitur in suprascriptione. Ad idem videtur tex. in cap. Nimis de iur. ponderando illa verba: Sacri autoritate Concilii prohibemus: nam de natura autoritatis est, ut actum præcedat, l. Obligari, §. Tutor. ff. De aucto. Tutor. Bart. in l. Si quis bona, §. iussum, ff. De acquir. hered. in proposito notat Felin. in dict. cap. 1. non. 6. vers. Et addit prædictis, de sponsal. & sic materia ibi videtur fuisse originata à Concilio, & tamen ille Canon in suprascriptione tribuitur Innocentio III. & ejus nomine editus fuit. Præterea contra propositam distinctionem valde urget hæc consideratio, quod Constitutiones insertæ in Clementinis tribuuntur Clementi V. in Concilio Viennensi, & septuaginta capita generalis Concilii ferè omnia tribuuntur Innocentio III. & tamen non est credendum nullam ex tot Constitutionibus habuisse originem ex propositione, & motivo Patrum in Concilio: Et vice versa in primo Concilio ab Apostolis celebrato Hierosolymis anno Christi 34 in domo Mariæ Matris Iohannis qui cognominatus est Marcus, ut in locum Iudæ proditoris alius subrogaretur, & Episcopatum ejus acciperet, de quo Concilio habetur Act. 1. &

ibiper gl. ordin. & Baron. anno 334. n. 219. (Exurgens Petrus in medio statim dixit. Viri fratres oportet impleri scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus de iuda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderant Iesum, &c. Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati, veltem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex illis) Et ita huiusmodi actus originatus fuit à Petro Apostolorum Principe, & tamen determinatio non à Petro tribuitur, sed universis in Concilio congregatis. Sequitur enim littera: (Et statuerunt duodecim, &c. & omnes dixerunt, &c. & dederunt forces eis, &c. & cecitit fors super MATTHIAM, &c. & enumeratus est cum undecim Apostolis) Similiter in tertia Apostolorum Synodo tadem habitæ in Hierosolymis anno 14. post mortem, & resurrectionem Christi, que fuit plenaria Concilii forma postmodum à Summis Pontificibus, & sanctis Patribus observata, ut in 1. Concil. part. 1. pag. 2. Petrus tanquam Apostolorum supremus, & caput proposuit questionem de circumcissione gentium non imponenda. Legimus enim Act. 15. (Surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres vos scitis, &c. nunc ergo quid tendatis, &c. sed per gratiam Iesu Christi credimus salvari, quemadmodum & illi. Tacuit autem omnis multitudo consentiens Petro;) & paulo post, respondit Iacob dicens, (Viri fratres audite me. Propter quod ego iudico non inquietari vobis ex gentibus converterentur ad Deum, sed libere ad eos, ut abstineant à contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & iusticiæ, & sanguine.) Tandè sequitur determinatio in verbis: (Placuit Apostolis, & Senioribus cum omni Ecclesia) & sic decretum sumptæ originem ex propositione Petri, & nihilominus fuit editum nomine totius Concilii. Dicendum est igitur nos esse habendam rationem à quo materia legis fuerit originata, sed cum Summo Pontifice, ut in hoc Concilio, ita deinde de cetera edita esse nomine Concilii, circumscripto tunc effectu, de quo dicam in c. 1. infra de iur. si Pontifex in hoc consentiat. Hac enim ratio facta est, ut multe Constitutiones à Concilio fuerint denominatæ, quia Romani Pontifices ad imitationem B. Petri quandoque ex humilitate confessorum, ut gesta que sibi tribuenda essent, adscriberentur Concilio. Et ita procedit text. in cap. Sin. 2. quæst. 1. ubi Decernente nobiscum Sancta Synodo, ponderando distinctionem, Cum, cuius natura est conjungere per modum accessorii, non autem per modum principalis dispositionis, l. Si cui fundus, ff. De fund. inst. c. Geminian. 108. ff. De presam. natione col. ult. sub numero 11. vers. Quo autem ad causationem, Patet in leg. 3. in fin. Cod. Pro pnd. appell. & eodem modo intelligi debent alia jura in initio allegata, quæ inscribuntur, ex Concilio, &c. Sed extra hunc casum consensum Papæ, cum factum Petri esse successorem non intulerit prædictionem, in hac specie inquit Præfop. in cap. Causa, numero 4. §. dist. Constitutiones sive originatæ à Papa, sive à Concilio indistinctè tribuendæ sunt Papæ, & ejus nomine edi debent, ut probant jura pro hac parte allegata: cuius assertionis nullo modo est ratio.

41 Primum enim Concilia omnia universalia congregantur, & autoritatem accipiunt à Roma-

no Pontifice, cap. Si quis est, de iud. cap. Ne quidem, de dist. cap. Ne sita, cap. Adia, & per tot. 17. dist. Abb. post Iohann. And. in cap. Super quæstionem, non. 3. de reſtit. lib. 6. S. Thom. in 1. part. 2. q. 107. 2. ad 2. & in 2. q. 107. ad 10. Ergo ipsi Summi Pontifices Constitutiones sunt adscribendæ, quia denominatio sumitur à tribuente autoritate, non à consentiente, cap. Apostolica, de præb. lib. 6. cap. Cum aliquis, & ibi Archid. Iohann. Mon. Ioan. Anr. & alii notant, eod. lib. leg. 1. ante med. §. Sed in quo, Cod. de veter. iur. etnol. & in proposito tradit Felin. in cap. 1. non. 4. vers. Unde denominatæ, de spons. Actus enim tribuitur prime cause cap. Luce 10. de reſtit. 1. Item coram, §. Si Deuotiones, ff. De iud. cum, quip. non. Bartan leg. 1. non. ex facult. §. Item, de legat. 2. & à primordio tituli posterior formæ eventus, leg. 1. Cod. De impoſit. iurat. deſcript. lib. 16. Arch. col. 4. in prime. Secundò Concilia omnia ecumenica, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c. 1. Molin. & c. Concilii, 17. dist. & patet ex sexta actione Concilii Chalcedonensis ubi dicitur: (In omnibus Synodis Apostolicæ, & Apostolicæ ecumenicæ, & eorum actiones à Summo Pontifice consistuntur, dist. cap. Si quis, de elect. c.

lium, ut fuit sepius diffinitum, videlicet ab Innocentio in cap. *Nemo iudicabit*, à Symmacho in cap. *Alorum*, ab Anthero, in cap. *Falla subditerum*, à Gelasio, in cap. *Cuncta per mundum*, 2. *quæst.*, à Bonifacio Martyre in cap. *Si Papa*, 4. *quæst.*, à Apertius à Pio II. in Constitutione que incipit, *In minoribus agentis*, edita 6. *Kalendaris Martii* 1463. in Bullar. tom. 1. pag. 322. & est constant Theologorum, & Canonistarum sententia, ut scripi latissimum in cap. *Significasti*, supra, de electione quam pluribus tuentur Petrus de Monte Episcopus Brixienis in sua *Monarchia*, seu tractatu de potestate Papa in rubr. de *Constitutionibus* 2. numero 6. *vers.* *Hæc ita expresse ingrediendum illud nate magnum Sanctus Antonius* in 2. parte sua *Summa ritual.* 2. cap. 11. *Andreas Barbat.* in *Clemen. Ne Romani*, de electione *quæst.* 2. num. 31. *Ubi que ad numerum 16. pro superioritate Papa in Concilio adducit octidua septem argumenta.* Turrecr. in dict. cap. *Si Papa*, 4. *distin.* & in *Summa de Eclesi.* lib. 2. *per tot.* *Præposit.* in *Summa* 14. *distin.* à num. 1. usque ad num. 76. & plenius Cardinal. *Jacobat.* de *Constit.* lib. 10. *art.* 7. num. 72. & seq. Ergo à Pontifice Maximo tamquam majori, & digniori Constitutiones in Concilio edix. principaliter denominari debent. *Bald.* in leg. *Rogasti*, num. 4. per illum text. *scilicet sicut perat.* *Felin.* in *proem. Decret.* in *ver. Gregorius*, in *proem.* & in terminis Constitutionum Conciliarium idem *Felin.* in dict. cap. *subnum.* 4. de *hæres.* Quemadmodum & in ordine scriptura Papa præferri debet Concilio, cap. *Ege dixerunt*, ibi: *Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus*, & hæc Sancta Synodus, de *confec.* *distin.* 11. *Quarto*, & ultimo Summus Pontifex in Concilio post Constitutiones facere etiam sine Concilio, text. est in cap. *Ad Apostolica de re iudic.* lib. 6. & in cap. *Comita per mundum* 9. *quæst.* 3. *Abb.* bis in ult. *notat.* Etiam in materia dogmatum, cap. *Rogamus*, cap. *Quæst.* 2. *quæst.* 1. cap. *Maiores*, de *Reg.* *Abb.* in sua *quæst.* 1. num. 13. *Præposit.* in cap. *Sicut*, in *fin.* 15. *distinction.* & probat Sanctus Thomas, in *quæst.* *inmate Christo*, *quæst.* 44. *art.* 10. & in 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 10. At è converso existentes in Concilio non possunt aliquid statuere sine autoritate Papæ, nec docet idem S. Thom. in *opuse. contra impugnantis Religionem*, quem refert, & sequitur Card. Turrecr. in *Summa de Eclesi.* *quæst.* 50. & *Felin.* in cap. 1. num. 6. *vers.* Et adde prædicti, de *hæres.* Unde gloss. 1. in dict. cap. *Ad Apostolica* singulariter ait, nota quod in superscriptione dicitur, sacro præsentem Concilio ad memoriam sempiternam. Quod dicit de Concilio potius est ad honestatem, quam ad necessitatem: nam sine sententia Concilii sententia Papa sufficeret contra Imperatorem, & quemcumque alium cap. *Alim*, 15. *quæst.* 6. ubi non dicitur quod in Concilio facta fuerit depositio. Ipse enim habet plenitudinem potestatis, cap. *Decretis*, 2. *quæst.* 6. ibi, *Vt in parte sint*, &c. cap. *Ad hunc rem*, de *usu pall.* & paulo post post. Papa non subicitur Canonibus, nec ab eis auctoritatem habet, sed è contra cap. *Significasti*, de *ele.* & *infr.* in eadem *gloss.* super verbis inscriptionis, sacro præsentem Concilio, sic legitur, *Præsentem*, non dicit approbante, sicut in cap. *Sacro de sent. excomm.* forsan ex causa ne crederet aliquis sine

approbatione Concilii depositionem Imperatoris fieri non posse. Unde infra dicit (Nos itaque cum fratribus nostris, & sancto Concilio deliberatione præhabita) quam glossam ad litteram referunt, & sequuntur ibi, *Ioann. Andr.* num. 3. *vers.* in *gloss.* 1. *Gemin.* 101. 3. *vers.* in 2. *gloss.* ibi, *præsentem*. Idem ante eorum adnotavit ibid. *Ioann. Mon.* num. 3. ubi nota, inquit, (quod Papa sententiam suam non supponit correctioni, vel emendationi Concilii, & requisitio consilii non est necessitatis, sed solemnitatis tantum, quia Papa sine Concilio potest procedere ad sententiam, cum habeat plenitudinem potestatis, cap. *Com ex eo de iur.* & *remiss.* & Papa placet roborat Concilio, non è contra) & sequitur totidem verbis *Franc.* num. 3. in 3. *notat.* & propterea in discordia inter Papam, & Concilium prævalere sententia Papæ, gloss. in *istis*, in *ver.* *Inducunt*, 4. *distin.* gloss. 1. in cap. *Quidamque* 24. *quæst.* 1. *Ioann. Andr.* in cap. *Significasti* num. 4. de *ele.* & ibidem *Abb.* num. 3. *vers.* Et per *istis*, *Felin.* hic num. 1. & in cap. 1. num. 14. in 3. *an.* *plur.* de *confec.* Igitur cum Papa præsit Concilio, Constitutiones edenda sunt nomine Papæ, quia de nominatio fieri debet ab eo, qui producit effectum, ut inquit *Bald.* in l. 1. num. 6. *Col. de testam. tutel.* & à potentiori iuxta text. in leg. *Quæritur* 3. *ff. De stat. homin.* ubi id notant *Bart. Bald.* & reliqui inter pretes. Et confirmatur, quod Metropolitanus in Concilio Sancti Provincialis non potest Constitutiones facere absque consilio, & consensu Episcoporum Suffraganeorum, ut patet in cap. *Ne Episcopi*, de *tempor. ordin.* ubi in fine in materia consecrationis dicitur Metropolitanum debere consentire majori parti eorum Suffraganeorum; & communis opinio est eo casu discrepantibus Metropolitanis, & Episcopis provincialibus, ad eundem esse Superiorem. Ita post Hugon. concludunt gloss. *Archid.* *Gemin.* Turrecr. & *Præposit.* in cap. 1. 65. *distin.* in *ver.* *Com adiant.* Habent enim Suffraganei eorum decibum, & sunt coiudices. Et propterea Metropolitanus debet cum consilio, & assensu Suffraganeorum, seu majoris partis pronunciare, ut generaliter docet *Holl.* in cap. 1. *ad fin.* de *litel.* *oblat.* & Metropolitanum sine consensu Episcoporum Provincialium nihil posse statuere, neque agere quod pertinet ad dispositionem, & commaniam negotia provinciarum, neque è converso Episcopos comprovinciales sine Metropolitanis consensu, & votis discrepantibus neutri sententia adherendum nec Metropolitanis, nec Suffraganeis, sed absolute in quocumque casu ad Sedem Apostolicam referendum esse, formaliter dicunt in cap. *Per stipula*, 9. *quæst.* 3. *Archid.* *Gemin.* Turrecr. & *Bellam.* & idem *Archid.* in cap. *fin.* 65. *distin.* *Quinimo* de *Barbat.* de *Concl.* lib. 6. *art.* 2. *vers.* *Nemo facit*, & amplius affirmat prævalere sententiam provincialis Concilii sententia Archiepiscopi, & in hac opinionem audita relatione, S. Congregationis Concilii super dubio Archiepiscopi *Ulixbonensis* propendit *Gregorius XIII.* die 14. *Januarii* 1577. Et tamen Concilio rationes edixit in Synodo provinciali non tribuuntur Synodo, sed à Archiepiscopi, ita concipitur (Nos Metropolitanus decernimus) ut *Greg.* *an.* *adver.* & in specie index Concilii provincialis lib. 2.

De Pactis, c. Antigonus.

libus Mediolanensibus à S. Carolo celebratis in principis legitur. *Nos Carolus Imperator*, &c. De consilio, & assensu DD. Coepiscoporum nostrorum statuimus, &c. Incipitio autem sic fieri solet: *Constitutiones edite ad Archiepiscopo N. in Concilio provinciali*, &c. ut vult observatum in quampulurimis Conciliis à S. Congregatione Concilii recognitis ad præscriptum Constitutionis Sixti V. in institutione ejusdem Congregationis. Ergo si Constitutiones provinciales, quæ constantur, & accipiunt esse ex simultaneo consensu Metropolitanis, & suffraganeorum, sive originarie fuerint à Synodo, sive à Metropolitanis, non Synodo, sed Metropolitanis tribuuntur; longè magis Constitutiones edite in Concilio generali, cui Papa præfider, adscribendæ sunt Papæ, cum hoc casu consensus Concilii non requiratur ad substantiandas Constitutiones, quas, ut dictum est, Summus Pontifex potest condere etiam sine Concilio, Non obstant jura, quæ *Abb.* allegat pro sua distinctione: nam text. hic, in c. *Offici.* de *ele.* in c. 1. de *iudic.* & in cap. 1. de *hæres.* ex quibus Doctores eliciunt Constitutionem edendam esse nomine totius Concilii, non autem solius Papæ ponendo illa verba, Synodus respondit, universi dixerunt, placuit omnibus Episcopis, diffiniuit Sancta Synodus, ad rem non pertinent. Eximiam est quod *Abb.* hic in ult. *notat.* tam liberè dixerit: ultimo nota, & tene menti ex verbo, *Universi*, quod lex edita in Concilio sit nomine Concilii, & non Papæ tantum; hic enim nulla fit mentio de Papæ, qui præfidebat in Concilio, sed de Concilio tantum. Lapsus est enim hoc loco *Abb.* & qui cum postea secuti sunt, nam verè ille Canon desumptus est ex cap. 12. Concilii Carthaginensis Primi, cui Romanus Pontifex non interfuit, imò fuit Concilium provinciale celebratum tempore Julii I. & deinde confirmatum à Leone IV. ut dixi supra in *proem.* & Concilio Sardienis ex quo desumptum est d. cap. *Offici.* de *ele.* *Oliv.* *Archid.* *Am.* & *Philoxenus* Julii Papæ nomine præfuerunt, ut habetur in historia ejus Concilii tom. 1. pag. 423. sed nec Concilio Africano, seu Milevitano, in quo acta sunt causa illius episcopi. Quod vult *Dei* relata in c. 5. *infr.* de *iudic.* *Perichlet.* Innocentius Primus, sed omnia illa octo Concilia ab anno 401. usque ad annum 410. ab Episcopis provinciarum Africæ celebrata fuerunt dum Innocentius in Urbe degeret, ad quem etiam quandoque legationes à Concilio fuerunt decrete, ut ex eod. tom. 1. part. 1. apparet pag. 630. & 727. cap. 1. Idemque dicendum de *Triburgen.* Concilio, ex quo desumpta est Decretalis prima de spons. fuit enim celebratum tempore Formosi Papæ à viginti duobus Episcopis tantum præfidente Anselmo Imperatore, ut tom. 3. *Concl.* part. 2. pag. 120. In Concilio autem habitis absque præsentia Summi Pontificis extra dubium est Constitutiones edendas esse nomine Concilii, ut dictum est supra, num. 32. Et eodem modo responderetur ad c. *Conventum* lib. 1. qu. 7. & ad c. *Adrianus*, 63. *dist.* nam in 7. & 8. Synodo quarum sunt prædicti *Canon.* Papa non interfuit, sed illius Legati, ut legitur in eodemmet. c. *Conventum*, & in c. *Adrianus*, unde non mirum si fuerint editi nomine Synodi.

Postquam hæc scripserim, reperi propositum distinctionem Abbatis reprobari à Cardin. *Jacobat.* de *Concl.* fol. 294. col. 4. *Farnagullian.* in eod. tract. 7. *dist.* *Diffinitio*, 6. *Videndum*, & ab alijs, quos refert, & sequuntur *Rota decis.* 123. n. 2. *vers.* *Nec ulstat*, part. 1. *divers.*

DE PACTIS.

Cap. Cum pridem.

S V M M A R I V M.

- 1 Actum, per quod beneficium debet pecunia resignari, non valet.
- 2 Simoniata quædam esse quæ prohibita, & quædam prohibita quæ simoniaca, an convenienter distinguantur *Canonistæ*, & n. seq. usque ad num. 30.
- 3 Duranti obediæ referuntur adversus prædictam distinctionem.
- 4 Diluntur, num. 11. & num. 22.
- 5 Peccatum non committitur nisi inobediencia in his, quæ non sunt in se mala nisi quia prohibita.
- 6 Contrarium, num. 12. & num. 22. & seq.
- 7 Prohibitio iura naturalia non mutat.
- 8 Contrarium, num. 27.
- 9 Incertum frangere an sit peccatum inobediencia, vel zelle. & num. 22. & 28.
- 10 Vendere gratiam, & Sacramentum est in se simoniacum, iure divino, ac iuratur prohibendum.
- 11 Simonia auctoribus qui fuerant in novo, & veteri testamento.
- 12 Simonia quales habeat ex iure naturali inordinationes, & deformitates.
- 13 Hæresis *Macedon.* & sequatium tolerabilior est, quam simonia.
- 14 Ecclesia an potuerit simoniam inducere in his, quæ ex sua natura non sunt simoniaca.
- 15 In casu commutationis etiam in gradibus prohibita ex Constitutione Ecclesie tantum.
- 16 In casibus iudicis.
- 17 Contractum, & officia spirituality lege Ecclesie determinantur, sicut officia humana legibus humanis.
- 18 Ecclesia an re ipsa statuerit ut in aliquibus casibus simoniacum esset quod prius non erat. & n. seq. usque ad num. 30.
- 19 Species necessarii inferi genus, licet non comprehendat.
- 20 Officium *Oeconom.* *Sacristæ*, aut *Protectoris* vendere non est simoniacum nisi quia prohibendum.
- 21 Firmatationes beneficiorum, & resignaciones cum pensione sine autoritate Papæ sunt simoniaca de iure positivo tantum.
- 22 Simoniaca non sunt periculum conventionis per modo permutationum, & resignacionum cum pensione, nisi hanc independentem à voluntate Superioris.
- 23 *Tractatus* non includit deliberatum consensum.
- 24 Simoniacum non est concludere tractatum permutationis, nisi reservata cum pensione sub conditione, si Papa placuerit.
- 25 Melius in omni virtute conicitur ut non solum ex his, quæ per se concludunt, sed etiam ex his, quæ per accidens.

lium, ut fuit sepius diffinitum, videlicet ab Innocentio in cap. *Nemo iudicabit*, à Symmacho in cap. *Alorum*, ab Anthero, in cap. *Falla subditerum*, à Gelasio, in cap. *Cuncta per mundum*, 2. *quæst.*, à Bonifacio Martyre in cap. *Si Papa*, 4. *quæst.*, à Apertius à Pio II. in Constitutione que incipit, *In minoribus agentis*, edita 6. *Kalendaris Martii* 1463. in Bullar. tom. 1. pag. 322. & est constant Theologorum, & Canonistarum sententia, ut scripsi latissimè in cap. *Significasti*, supra, de electione quam pluribus tuentur Petrus de Monte Episcopus Brixienis in sua *Monarchia*, seu tractatu de potestate Papa in rubr. de *Constitutionibus* 2. numero 6. *vers.* *Hic ita expresse ingrediendum illud nate magnum Sanctus Antonius* in 2. parte sua *Summa ritual.* 2. cap. 11. *Andreas Barbat*, in *Clemen. Ne Romani*, de electione *quæst.* 2. *num.* 31. *usque ad numerum* 16. pro superioritate Papa in Concilio adducit octidua septem argumenta, Turrecr. in dict. cap. *Si Papa*, 4. *distin.* & in *Summa de Ecclesiis*, lib. 2. *per tot.* *Præposit.* in *Summa* 14. *distin.* à *num.* 1. *usque ad num.* 76. & plenius Cardinal. *Jacobus*, de *Constit.* lib. 10. *art.* 7. *num.* 72. & seq. Ergo à Pontifice Maximo tamquam majori, & digniori Constitutiones in Concilio edix. principaliter denominari debent. *Bald.* in leg. *Rogasti*, *num.* 4. per illum text. *si dicitur potest.* *Felin.* in *proem. Decret.* in *ver. Gregorius*, in *proem.* & in terminis Constitutionum Conciliarium idem *Felin.* in dict. cap. *sub num.* 4. de *hæres.* Quemadmodum & in ordine scriptura Papa præferri debet Concilio, cap. *Ege dicitur*, ibi: *Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus*, & hæc Sancta Synodus, de *confec.* *distin.* 11. *Quarto*, & ultimo Summus Pontifex in Concilio post Constitutiones facere etiam sine Concilio, text. est in cap. *Ad Apostolica* de *re iudic.* lib. 6. & in cap. *Canonicæ per mundum* 9. *quæst.* 3. *Abb. bis in ult. notat.* Etiam in materia dogmatum, cap. *Rogamus*, cap. *Quæst.* 2. *quæst.* 1. cap. *Maiores*, de *Regis*, *Abb. in sua quæst.* 1. *num.* 13. *Pæpol.* in cap. *Sicut*, in *fin.* 15. *distinctionis*, & probat Sanctus Thomas, in *quæst.* *in mente Christo*, *quæst.* 44. *art.* 10. & in 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 10. At è converso existentes in Concilio non possunt aliquid statuere sine autoritate Papæ, nec docet idem S. Thom. in *opuse. contra impugnantes Religionem*, quem refert, & sequitur Card. Turrecr. in *Summa de Ecclesiis*, *quæst.* 56. & *Felin.* in cap. 1. *num.* 6. *vers.* Et adde prædicti, de *hæres.* Unde gloss. 1. in dict. cap. *Ad Apostolica* singulariter ait, nota quod in superscriptione dicitur, sacro præsentem Concilio ad memoriam sempiternam. Quod dicit de Concilio potius est ad honestatem, quam ad necessitatem: nam sine sententia Concilii sententia Papa sufficeret contra Imperatorem, & quemcumque alium cap. *Alim*, 15. *quæst.* 6. ubi non dicitur quod in Concilio facta fuerit depositio. Ipse enim habet plenitudinem potestatis, cap. *Decretis*, 2. *quæst.* 6. ibi, *Vt in parte sint*, &c. cap. *Ad hunc rem*, de *usu pall.* & paulo post post. Papa non subicitur Canonibus, nec ab eis auctoritatem habet, sed è contra cap. *Significasti*, de *ele.* & *infr.* in eadem gloss. super verbis inscriptionis, sacro præsentem Concilio, sic legitur, Præsentem, non dicit approbante, sicut in cap. *Sacro de sent. excomm.* forsan ex causa ne crederet aliquis sine

approbatione Concilii depositionem Imperatoris fieri non posse. Unde infra dicit (Nos itaque cum fratribus nostris, & sancto Concilio deliberatione præhabita) quam glossam ad litteram referunt, & sequuntur ibi, *Ioann. Andr.* *num.* 3. *vers.* in gloss. 1. *Gemin.* *col.* 3. *vers.* in 2. *gloss.* ibi, præsentem, idem ante cor adnotavit ibid. *Ioann.* *Mon num.* 3. ubi nota, inquit, (quod Papa sententiam suam non supponit correctioni, vel emendationi Concilii, & requisitio consilii non est necessitatis, sed solemnitatis tantum, quia Papa sine Concilio potest procedere ad sententiam, cum habeat plenitudinem potestatis, cap. *Com ex eo de iur.* & *remiss.* & Papa placet roborat Concilio, non è contra) & sequitur totidem verbis *Franc.* *num.* 3. in 3. *notat.* & propterea in discordia inter Papam, & Concilium prævalere sententia Papæ, gloss. in *istis*, in *ver.* *Inducunt*, 4. *distin.* gloss. 1. in cap. *Quidamque* 24. *quæst.* 1. *Ioann. Andr.* in cap. *Significasti* *num.* 4. de *ele.* & ibidem *Abb.* *num.* 3. *vers.* Et per *istis*, *Felin.* *lib.* *num.* 1. & in cap. 1. *num.* 14. in 3. *an.* *plur.* de *confec.* Igitur cum Papa præsit Concilio, Constitutiones edenda sunt nomine Papæ, quia de nominatio fieri debet ab eo, qui producit effectum, ut inquit *Bald.* in l. 1. *num.* 6. *Col. de testam. tutel.* & à potentiori iuxta text. in leg. *Quæst.* 1. *De stat. homin.* ubi id notant *Bart.* *Bald.* & reliqui inter pretes.

Et confirmatur, quod Metropolitanus in Concilio Sancti Provincialis non potest Constitutiones facere absque consilio, & consensu Episcoporum Suffraganeorum, ut patet in cap. *Ne Episcopi*, de *tempor. ordin.* ubi in fine in materia consecrationis dicitur Metropolitanum debere consentire majori parti eorum Suffraganeorum; & communis opinio est eo casu discrepantibus Metropolitanis, & Episcopis provincialibus, ad eundem esse Superiorem. Ita post Hugon. concludunt gloss. *Archid.* *Gemin.* *Turrecr.* & *Pæpol.* in cap. 1. 65. *distin.* in *ver.* *Com adiant.* Habent enim Suffraganei eorum decibulum, & sunt coiudices. Et propterea Metropolitanus debet cum consilio, & assensu Suffraganeorum, seu majoris partis pronunciare, ut generaliter docet *Holl.* in cap. 1. *ad fin.* de *litel.* *oblat.* & Metropolitanum sine consensu Episcoporum Provincialium nihil posse statuere, neque agere quod pertineat ad dispositionem, & commaniam negotia provinciarum, neque è converso Episcopos comprovinciales sine Metropolitanis consensu, & vobis discrepantibus neutri sententia adherendum nec Metropolitanis, nec Suffraganeis, sed absolute in quocumque casu ad Sedem Apostolicam referendum esse, formaliter dicunt in cap. *Per stipula*, 9. *quæst.* 3. *Archid.* *Gemin.* *Turrecr.* & *Bellam.* & idem *Archid.* in cap. *fin.* 65. *distin.* *Quinimo* de *Barbat.* de *Concl.* lib. 6. *art.* 2. *vers.* *Nemo facit*, & amplius affirmat prævalere sententiam provincialis Concilii sententia Archiepiscopi, & in hac opinionem audita relatione, S. Congregationis Concilii super dubio Archiepiscopi *Ulixbonensis* propendit *Gregorius XIII.* die 14. *Januarii* 1577. Et tamen Concilio rationes edixit in Synodo provinciali non tribuunt Synodo, sed à Archiepiscopi nã verba, ita concipitur (Nos Metropolitanus decernimus) ut *Greg.* *an.* *adver.* & in specie index Concilii provincialis lib. 2.

De Pactis, c. Antigonus.

libus Mediolanensibus à S. Carolo celebratis in principis legitur. *Nos Carolus Imperator*, &c. De consilio, & assensu DD. Coepiscoporum nostrorum statuimus, &c. Incipitio autem sic fieri solet: *Constitutiones edite ad Archiepiscopo N. in Concilio provinciali*, &c. ut vult observatum in quatuordecim Conciliis à S. Congregatione Concilii recognitis ad præscriptum Constitutionis Sixti V. in institutione ejusdem Congregationis. Ergo si Constitutiones provinciales, quæ constant, & accipiunt esse ex simultaneo consensu Metropolitanis, & suffraganeorum, sive originarie fuerint à Synodo, sive à Metropolitanis, non Synodo, sed Metropolitanis tribuuntur; longè magis Constitutiones edite in Concilio generali, cui Papa præsidet, adscribendæ sunt Papæ, cum hoc casu consensus Concilii non requiratur ad substantiandas Constitutiones, quas, ut dictum est, Summus Pontifex potest condere etiam sine Concilio, Non obstant jura, quæ *Abb.* allegat pro sua distinctione: nam text. hic, in c. *Officiis de elect.* in c. 1. de *iudic.* & in cap. 1. de *hæres.* ex quibus Doctores eliciunt Constitutionem edendam esse nomine totius Concilii, non autem solius Papæ ponendo illa verba, Synodus respondit, universi dixerunt, placuit omnibus Episcopis, diffiniuit Sancta Synodus, ad rem non pertinent. Eximium est quod *Abb.* hic in *ult. notat.* tam liberè dixerit: ultimo nota, & tene menti ex verbo, *Universi*, quod lex edita in Concilio sit nomine Concilii, & non Papæ tantum; hic enim nulla fit mentio de Papæ, qui præsidebat in Concilio, sed de Concilio tantum. Lapsus est enim hoc loco *Abb.* & qui cum postea secuti sunt, nam verè ille Canon desumptus est ex cap. 12. Concilii Carthaginensis Primi, cui Romanus Pontifex non interfuit, imò fuit Concilium provinciale celebratum tempore Julii I. & deinde confirmatum à Leone IV. ut dixi supra in *proem.* & Concilio Sardienis ex quo desumptum est d. cap. *Officiis de elect.* *Olivus*, *Archid.* *Amicus*, & *Philoxenus* Julii Papæ nomine præfuerunt, ut habetur in historia ejus Concilii tom. 1. pag. 423. sed nec Concilio Africano, seu Milevitano, in quo acta sunt causa illius episcopi. Quod vult *Dei* relata in c. 5. *infr.* de *indul.* *Pæp.* *Indo* centus Primus, sed omnia illa octo Concilia ab anno 401. usque ad annum 410. ab Episcopis provinciarum Africæ celebrata fuerunt dum Innocentius in Urbe degeret, ad quem etiam quandoque legationes à Concilio fuerunt decrete, ut ex eod. tom. 1. part. 1. apparet pag. 630. & 727. cap. 1. Idemque dicendum de *Triburgeni* Concilio, ex quo desumpta est Decretalis prima de spons. fuit enim celebratum tempore Formosi Papæ à viginti duobus Episcopis tantum præsentibus Anselmo Imperatore, ut tom. 3. *Concl.* part. 2. pag. 120. In Concilio autem habitis absque præsentia Summi Pontificis extra dubium est Constitutiones edendas esse nomine Concilii, ut dictum est supra, *num.* 32. Et eodem modo responderetur ad c. *Conventum* lib. 1. *quæst.* 7. & ad c. *Adrianus*, 63. *dist.* nam in 7. & 8. Synodo quarum sunt prædicti *Canonibus*, Papa non interfuit, sed illius Legati, ut legitur in eodemmet. c. *Conventum*, & in c. *Adrianus*, unde non mirum si fuerint editi nomine Synodi,

Postquam hæc scripserim, reperi propositionem distinctionem Abbatis reprobari à Cardin. *Jacobus*, de *Conclis* fol. 294. col. 4. *Pamagustinus* in eod. tract. *vers.* *Diffinitio*, 6. *Videndum*, & ab alijs, quos refert, & sequuntur *Rota decis.* 123. n. 2. *vers.* *Nec ulstat*, part. 1. *divers.*

DE PACTIS.

Cap. Cum pridem.

S V M M A R I V M.

- 1 Actum, per quod beneficium debet pecunia resignari, non valet.
- 2 Simoniata quædam esse quæ prohibita, & quædam prohibita quæ simoniaca, an convenienter distinguantur *Canonice*, & n. seq. usque ad num. 30.
- 3 Duranti obedientia referuntur adversus prædictam distinctionem.
- 4 Diluntur, *num.* 11. & *num.* 22.
- 5 Peccatum non committitur nisi inobediencia in his, quæ non sunt in se mala nisi quia prohibita.
- 6 Contrarium, *num.* 12. & *num.* 22. & seq.
- 7 Prohibitio iura naturalia non mutat.
- 8 Contrarium, *num.* 27.
- 9 Incertum frangere an sit peccatum inobediencia, vel zelum, & *num.* 22. & 28.
- 10 Vendere gratiam, & Sacramentum est in se simoniacum, iure divino, ac iuraturæ prohibentium.
- 11 Simonia auctoritate fuerant in novo, & veteri testamento.
- 12 Simonia quales habeat ex iure naturali inordinationes, & deformitates.
- 13 Hæresis *Macedonij*, & sequatium tolerabilior est, quam simonia.
- 14 Ecclesia an potuerit simoniam inducere in his, quæ ex sua natura non sunt simoniaca.
- 15 In casu commutationis etiam in gradibus prohibitis ex Constitutione Ecclesie tantum.
- 16 In casibus iudicis.
- 17 Contractus, & officia spiritivata lege Ecclesie determinantur, sicut officia humana legibus humanis.
- 18 Ecclesia an re ipsa statuerit ut in aliquibus casibus simoniacum esset quod prius non erat, & n. seq. usque ad num. 30.
- 19 Species necessarii inferi genus, licet non comprehendat.
- 20 Officium *Oeconomis*, *Sacristæ*, aut *Protectoris* vendere non est simoniacum nisi quia prohibentium.
- 21 Firmatationes beneficiorum, & resignaciones cum pensione sine autoritate Papæ sunt simoniaca de iure positivo tantum.
- 22 Simoniaca non sunt periculum conventionis super modo permutationum, & resignacionum cum pensione, nisi hanc independentem à voluntate Superiorum.
- 23 *Tractatus* non includit deliberationem consensum.
- 24 Simoniacum non est concludere tractatum permutationis, nisi reservata cum pensione sub conditione, si Papa placuerit.
- 25 Melius in omni virtute conicitur ut non solum ex his, quæ per se continentur, sed etiam ex his, quæ per accidens.

23 Peccata quodlibet simul nomine censentur, que simul pane panuntur.
 24 Simonia an, & quando sit proprie heresis.
 25 Prohibita nunc non mutat res secundum naturam sed secundum rationem.
 26 Sacra ex Constitutione Ecclesie tantum possunt fieri non sacra auctoritate Papa.
 27 Papa facit in deo, quod non est in, & naturam rei immutat potest.
 28 Teotium constituit Ecclesia in virtute abstinentie.
 29 Mendacium laicorum precepto aditro non solum est peccatum inobediencie sed etiam lingue.
 30 Beneficium Ecclesiasticum vendere an sit prohibitum quia simoniaca, an e converso, & num. seq. usque in finem.
 31 Simoniaca est, & iure divino prohibitum accipere pecuniam pro collatione beneficii, cui sit annexa exercitio ordinis, vel parochia laicorum. & num. seq. usque ad num. 32.
 32 Potestas laicorum tribuitur habitus in ordinatione, actu vero in collatione beneficii Curati.
 33 Ordinis executionem vendens confectur vendere ipsam Ordinem, & deo in Dei.
 34 Vendens animum, sine quo nec alterum provenit, nec trion in venditum derivantur, & num. 90, 106, & seqq.
 35 Ordinis executio dicitur Ordinis perfectio.
 36 Simoniaca est vendere Sacramenta vel principaliter, vel per connectionem.
 37 Potestas laicorum etiam in actu potest esse sine beneficio Curati, sed non e converso.
 38 Instans cap. Constitutus, de relig. domib. Pensionem dare, vel accipere in concessione iuri spirituali an sit simonia. ibidem.
 39 Communicatio non vendere, vel alium simplex beneficium an sit simoniaca quia prohibita, vel e converso, & num. seq. usque ad num. 63, & in 67.
 40 Simoniaca in Ordine, & in beneficio a Calesionensi Concilio simili pena damnatur.
 41 Beneficium Ecclesiasticum venditorem Domum Despelancan latramum faciens.
 42 Intellectus e. ex multis, 1. quast. 3.
 43 Canonicius Cathedralium Ecclesiarum quo tempore sacri Ordinis annexi fuerint.
 44 Incho, deinceps, quid importet.
 45 Ecclesia romane auctoritas in exponendis sacri scripturis.
 46 Intellectus cap. Salvator, a. quast. 1.
 47 Intellectus cap. Si quis datus, 1. quast. 3.
 48 Consuetum dissimilium dissimiles debent esse estitui.
 49 Intellectus cap. Ex diligenti de simonia.
 50 Simoniaca beneficium aliter, & decimas, & spiritum sanctum vendere, vel emere.
 51 Simoniacum esse vendere rituum Canonicius quibus rationibus prohibetur.
 52 Beneficium quid conferat Pralatu in collatione beneficii.
 53 Papa an possit in vobis erigere simonia, & nu. seq. usque ad num. 141.
 54 Plebanus in Papam per simoniam non est Apostolicum, sed Apostolicum.
 55 Papa non potest simoniam committere quoad penas iuri positivi.
 56 Nec incidit in Can. Si quis invidere, si Clericum percurat.
 57 Papa si pro gratia, & Sacramento pecuniam reci-

peret, simoniam committeret, & gratiam peccaret, quam quilibet alius.
 58 Peccatum quid sit.
 59 Papa vendere non potest rituum beneficii, cui sit annexa potestas laicorum sine laici simonia.
 60 Papa accipiens pecuniam pro collatione Canonicius, vel alterius beneficii simplicis an simoniam committat: latissime in utraque partem discutitur usque ad num. 137.
 61 Insecuntur auctoritates pro opinione negativa.
 62 Papa non involvitur simonia in his, que sunt simoniaca quia prohibita.
 63 Simonia in his, que simoniaca sunt qui a prohibita, non habet locum in Curia Romana.
 64 Princeps non potest committere simoniam in laicalem, & num. 145.
 65 Lex Italia de auctoritate non habet locum Rome.
 66 Canon non ligat Papam, sicut nec leges Imperatorum.
 67 Simoniacum non est nisi vendere Sacramenta, aut principaliter, aut per connectionem.
 68 Vasa sacra possunt licite vendi, dammodo non pluri vendantur ratione consecrationis.
 69 Rituali beneficia sunt de iure positivi.
 70 Ecclesia Romana usque ad Urbanum 1. dicitur esse reditorem vestige.
 71 Cardinalis Tarrecremas iudicium de opinione Canonicius circa simoniam in beneficiis aliter.
 72 Referuntur auctoritates pro opinione affirmativa.
 73 Papa ex causa limitat ius divinum, eiusque prohibitionem relaxat.
 74 Necessitas extrema eodigitur in censentur omnia communia.
 75 Papa ex causa dispensat contra Evangelium.
 76 Dispensatio nulla fieri potest contra legem divinam, & num. seq. usque ad num. 84.
 77 Dispensatio inferiorum contra legem superiorum nullam causam requirit.
 78 Dei voluntas, a qua lex divina profectur, est immutabilis.
 79 Papa se habet ad legem divinam, sicut quilibet privatus ad legem humanam.
 80 Papa in lege divina non dispensat proprie, sed de latere in aliquo casu non obligato.
 81 Interpretatio obsequii debet Evangelio, aliter non interpretaretur, sed corruptio.
 82 Vsurarium crimen est prohibitum de iure divino, & super eo Papa non dispensat.
 83 Necessitas extrema excusat a simonia, usque, & factio.
 84 Simoniacum non est Pater datus pecuniam Sacramentum volenti aliter baptizare parvulum in extremis positum.
 85 Res Ecclesie sunt Papa ut principali dispensatorum, non autem ut Dominus, & possessor.
 86 Decretum licentiam vendere an sit prohibitum quia simoniacum.
 87 Canonicius vendens dicitur vendere ius eligenti Episcopum Canonicius annexum.
 88 Electio ex vobis singulorum publicatis, & in vobis illis in vobis datus producit.
 89 Episcopi dispensant cum simoniaco in preambulo ad ordinem quoad penam iuri positivi.
 90 Simonia in beneficiis an excludatur ex eo quod vendantur fructus beneficii, seu prebende, etc.

autem beneficium, seu Canoniam, & num. seq. usque ad num. 114, & num. 123.
 91 Infringere quid sit.
 92 Prebenda an, & quando constituitur in merita temporalitate, & cadat etiam in laicum.
 93 Beneficium Ecclesiasticum infirmo Clericali, & prebenda.
 94 Beneficium quilibet requirit saltem primam tonsuram.
 95 Clerici vivere debent de patrimonio Iesu Christi.
 96 Canoniam non datur sine prebenda.
 97 Clericatus est de iure divinus.
 98 Clericatus quid sit, ibidem.
 99 Clerici officium in spiritu alium consistit.
 100 Spiritualium auctor est Deus. ibid. & num. 120.
 101 Spiritualium genus totum est materia repugnans venalitati.
 102 Prebenda quid importet.
 103 In stipendiis spiritualibus est, & competit Clerici de iure divinus.
 104 Stipendium est quid temporale, sed Clerici de iure debentur.
 105 Clerici in collatione prebende non confectur novum ius sed ius, quod habet a Deo, determinatur ab Ecclesia a certa possessione.
 106 Prebenda, seu stipendium determinatio est de iure positivo, & ex Constitutione Ecclesie.
 107 Ius prebende, seu stipendii etiam determinari vendere prohibetur nisi quia simoniacum.
 108 Prebenda ut res pure temporalis in se vendi potest.
 109 Sed prohibetur vendi ratione connectionis cum Clericali officio.
 110 In prebenda est annexum Clericali per identitatem, vel quasi, & num. 125.
 111 Beneficium est sequela officii, & sine spiritualibus non potest consistere.
 112 Clericus potest beneficium sui fructus vendere, & locare.
 113 Prebenda, seu fructus illius cur beneficiario veniunt non possunt.
 114 In, & illius executionem vendere, paria sunt.
 115 Prebendam vendere duplex est peccatum.
 116 Cardinalis Calesio an sanctionem de opinione Canonicius in simonia beneficiis.
 117 Magistratus, & Officia laicalia vendere, an e quales sit peccatum.
 118 Spiritualis in nullis sunt dominio nisi solus Dei.
 119 Titulus Ecclesiasticus est spiritualis potestas ad actus spirituales exercebiles.
 120 Actus omnes spirituales lege divina prohibentur vendi.
 121 Ministrum Templi pro pecunia instituitur simoniacum erat in lege veteri.
 122 Spiritualis formaliter accedens, ut habeat causam spirituales divinam.
 123 Insuperonatus transit vendit a illa, vel Castro cum universitate bonorum.
 124 Nec super ipso cadit venditio directi, vel indirecti.
 125 Venditio beneficii Ecclesiastici an cadat directi super iure spirituali.
 126 Spiritualitas que sufficit ad hoc ut spiritualium venditio sit prohibita quia simoniaca, & nu. seqq.
 127 In Canoniam spiritus alio est, & in vendibile.
 128 Rituali beneficia sunt, esse formaliter spiritualia, licet effectus per Ecclesiam.
 129 Ius pastorem dupliciter consideratur.
 130 Consecrationes aliquo saltem alii possunt ab Ecclesia, sed quando instrumentum repugnant venalitati.

129 Tituli Episcopatus sunt de iure positivi, & tamen vendi non possunt sine laici simonia.
 130 Simoniaca in ordine gravium puniuntur, quam simoniaca in beneficio.
 131 Pena diversitas non probat in delictis diversitatem in specie.
 132 Testamenti utriusque auctor est Deus.
 133 Futurum, & preteritum non est in Deo.
 134 Beneficium vendere habenti an equaliter sit simoniacum.
 135 Beneficiarii tenentur Ordines beneficii annexas per se ipsos exercere.
 136 Canonicius opinionones de simonia in beneficiis expenduntur.
 137 Papa an possit simoniam committere in Hospitalibus, & aliis beneficiis, quorum executio concernit temporalia tantum.
 138 Hospitalia, que in ritualum conferuntur, vetere, & proprie sunt beneficia Ecclesiastica.
 139 Administrationes Hospitalium, & officiorum temporalium possunt committi etiam laico, & illas vendere non est simoniacum, nisi quia prohibentur.
 140 Amata an in Curia Romana licite exigantur & sine laici simonia.
 141 Simoniaca an sint dantes pecuniam Papa pro collatione beneficii, & num. seq. usque in finem.
 142 Ligari, vel absolvi a se ipso nemo potest.
 143 Correlativa in eodem subiecto esse non possunt.
 144 Episcopus ludens cum suldiorum non ligatur pena excommunicationis suo statuto contra ludentes imposita.
 145 Papa faciens actum prohibitum, super quo potestatem habet dispensandi cum inchoat, confectur tacite dispensare.
 146 Correlativorum natura est ut concessio uno, censetur concessio & alius.
 147 Dispensare non censetur inferior a Papa faciendo aliam sua Constitutioni contrariam.
 1 CUM PRIDEM. Non valet pactum, per quod Ecclesiasticum beneficium debet pecunia resignari. Hoc dicitur Dividitur in duas partes. Prima narrat factum, sub quo continetur processus causae, partium transactio, ipsius rei probatio, Papalis ordinatio, & intercessio. Secunda dat Iudicem, ibi, Esterum.
 Glossa in ver. Illicite patronus, quare an auctoritas Papae excuset a Simonia, & ponit insignem distinctionem, qua utuntur passim Canonistae in hac materia. Quaedam enim, inquit, sunt prohibita quia simoniaca, ut vendere Sacramenta, & huiusmodi spiritualia, que damnantur in veteri Testamento, & Simoniaca sunt in sui natura: & in his non excusat auctoritas Papae. Quaedam vero sunt Simoniaca quia prohibita, que scilicet per Constitutionem Ecclesie Simoniam inducunt, & in his Papae auctoritas excusat, quia potest in talibus dispensare. In his dicitur glossa implicite continetur plura dubia. Et quia materia gravissima est, & valde a Doctoribus contraversa, eam expediam per sequentes quaestiones.
 Prima est an distinctio glossae sit in se vera, & conveniens.
 Secunda est, an accipere pecuniam pro collatione

tionem beneficii sit prohibita, quis Simoniacum an e converso.

Tertia an sit possibile ut Papa involvatur criminis Simonia.

Quarta an Papa recipiendo annatas in beneficiorum collationibus Simoniam committat.

Quinta, & ultima an dantes pecuniam Papae pro collatione beneficii sint Simoniaci.

2 QUERO igitur primo iuxta ordinem propositum, an supra dicta distinctio, videlicet quaedam sunt prohibita quia Simoniaci, quaedam Simoniaci quia prohibita, sit in se vera, & sacris Regulis, & Canonici Constitutionibus consentanea.

3 Petrus Brixientis in repert. in ver. Simonia, refert se vidisse huiusmodi distinctionem improbati a Theologis Parisiensibus, eamque quoad secundum membrum distinctionis: (nam de primo non est dubium) refellit Thom. Campanus in tract. An Papa talium Simoniam incurere possit, num. 2. tom. 15. Tractatum, par. 2. fol. 531. ubi ait sibi non placere praedictam distinctionem glossatoris quamplures plus omnia inventes, nec dicam adhaerentes Romano pontifici, sequuntur. Et illam acriter impugnat Durand. lib. 4. dist. 25. q. 8. nullam admittens Simoniam contra iura mere positivum, in scriptis fundamentis.

4 Et primo. Circa illud, quod non est in se malum, nisi quia prohibita, non contingit peccati nisi peccato simplicis inobedientiae, quia in talibus tota ratio peccati est ex transgressione prohibitionis. Ergo nulla sunt Simoniaci nisi ex sui natura facta, quia ex prohibitione iuris non possunt esse, nisi in sola inobedientia.

5 Secundo Simonia est venditio rei spiritualis pro temporalibus, sed prohibita iuris naturae rerum non mutat, ut de temporalibus faciat spirituales, aut e converso. Ergo ubi non est simonia ex natura rei, non potest esse ex prohibitione iuris.

6 Tertio id probat exemplo: nam comedere pluries in die non est ex se illicitum, sed tantum ex prohibitione iuris in diebus jejuniorum: sed qui tunc comedit pluries in die non peccat nisi peccato inobedientiae. Ergo, &c.

Quarto, similiter mentiri iocose est peccatum veniale: si autem additur praecipuum Praelati ne quis mentiator iocose, tunc mentiendo non additur mendacio simpliciter nisi peccatum solius inobedientiae: & sic est in omnibus, quia prohibitio hominis, vel iuris non addit nisi inobedientiae peccatum.

Sed his non obstantibus non videtur recedendum a proposita distinctione glossae Bernardi hic, quam etiam ponit glossa Vincentij, quae est clavis in materia, & quotidie a Doctoribus allegatur, in c. Ex parte, il primo, in ver. Dimittere, supra de officio deleg. Item glossa Joannis Theonici in cap. Salvator, in ver. Indigna, l. 9. 3. & eam sequuntur Raymun. & Goffred. in Summis suis. Innoc. in cap. Tua nos, in ver. Culpabiles, infra de Simon. Henric. Boich. in c. 1. in princ. De Prel. vices suas, qui perperam ab aliquibus allegatur pro contraria sententia: nam et si in oppositum recitet verba S. Thomae; tamen postea subdit hanc distinctionem posse sustineri de iure.

Cum etiam adherent in c. fin. de Simon. Host. mon. 9. Joan. Andr. in gloss. ult. no. 7. & alij communiter. Joan. de Anan. in c. 1. no. 7. vers. Et sic concordant opinioni, eod. tit. Felin. in c. Ad audentiam, il secundo, no. 3. vers. Quod autem dicta conventio, de rescript. Alexand. cons. 27. Reperitur, no. 7. vers. Nec obstat, lib. 6. ubi addentes in ver. Ex parte, dicunt ita tenere Canonistas omnes, licet excipiant Henric. Boich. & non bene, & Abb. in repetit. cap. Extrapar. 8. Qui vero, nam. 17. de preben. & in d. cap. Ex parte, num. 5. ubi non improbat distinctionem ipsam, sed exemplum in beneficiis, ut inferius patebit. Sequitur Turrecrem. in c. Latorem num. 5. & ibi etiam Preposit. num. 12. vers. In oppositum, l. 9. 1. ubi testatur ita distinguere communiter scribentes in iure Canonico, & famosiore. Sylvest. in ver. Simonia, num. 4. & ex recentioribus Theologis Soc. lib. 9. de iust. & iur. q. 5. art. 2. ubi assumat distinctionem glossae in d. c. Ex parte, solemnem esse Doctoribus Canonici Juris, quin verò & multis Theologis, & Greg. de Valentia, tom. 3. disp. 6. q. 16. punct. 5. dicens eandem distinctionem communiter Doctoribus Juris, & Theologis receptam fuisse. Allegantur etiam pro hac sententia i Turrecr. ubi supra. Alexand. de Alen. in secundo sentent. Petrus de Tharentasia in 4. Ulrichus Junius in c. retrorsus de pascud. in 4. quos affirmat se vidisse subditque valde durum esse illos, & alios, quos citat, ita faciliter damnare, cum multi eorum fuerint tam in iure Divino, quam Canonico illustratissimi.

7 Et quidem quoad primum membrum hae distinctio est manifesta, quia certum est vendere gratiam, Sacramenta, & alia id genus in se simoniacum esse, & prohibita iure divino, & naturali. De iure Divino, auctoritate scilicet novi, & veteris Testamenti, patet Matth. 10. ubi enumeratis donis supernaturalibus Spiritus sancti, subdit Christus: Grati accepistis, gratis date. Et Ioan. 2. in figuram ejus flagello eiecit de Templo ementes, & vendentes columbas. Et per Columbus, Spiritum sanctum, quajque dona designavit, prout hanc auctoritatem interpretantur Alexander II. in cap. Ex multis, l. qu. 3. & Gregor. in c. seq. & Nizianenus in cap. Qui videt, l. qu. 1. Idem patet Act. 8. ubi de Simone Mago, qui fuit simoniae auctor in novo Testamento. Cum enim Spiritus sancti gratiam emere vellet, damnationis sententiam a Petro audivit: (Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum Dei exstimulasti pecunia possideri, non est tibi pars, neque fors in sermone isto. Cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui: in scelle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse.) Id ipsum patet 4. Reg. 5. ubi de Giezi, qui vendidit Naam Syro gratiam sanitatis, & huius vitij author fuit in lege veteri, prout de utroque habetur in cap. Qui videt, l. qu. 1.

8 De iure naturali similiter patet, quia vendere gratiam, & dona supernaturalia Spiritus sancti naturaliter habet plurimas inordinationes, & deformitates inseparabiliter annexas; tum ex parte Dei, cui atrox injuria inferretur, ut in cap.

10 cap. Est, l. qu. 1. ubi dicitur (Tolerabilior est in praesens haeresis Macedonij, & lequaicum, quam simonia. Illi enim servum Dei Patria, Filij Spiritum sanctum esse delirando tenentur; simoniaci verò eundem Spiritum sanctum efficiunt suum servum) Tum ex parte rei, quae venditur, quae cum longe sit excellentior omni precio temporali, cap. Ubi, & cap. Solita, de maior. & obediens iniquemur, & venditur. Et huius praecipuo fundamentum innitur sententia damnatoris Simonis, quia exstimulavit donum Dei pecunia possideri, ut per Turrecrem. in c. Presbyter, num. 13. l. quae. 1. Qui ratione utitur Horum multa Papa in Epist. ad Episcopos Hispania. Tum denique ex parte ejus, qui vendit, qui cum non sit dominus rei spiritualis, sed dispensator, ut l. ad Corinth. 4. c. Fraternitatem, de donat. cap. Videntes, l. 2. quae. 1. non potest illam licite vendere, ut l. 1. c. De usucap. pro empt. Quas deformitates, & alias complures ponunt Theologi in 4. dist. 25. S. Thomas in 2. 2. quae. 100. art. 1. Soc. lib. 9. de iust. & iur. quae. 9. art. 1. & ex Canonistis Archid. in c. ult. l. quae. 7. Et in hoc primo membro conveniunt glossae praallegatae, & unanimiter Doctores tam Theologi, quam Canonistae.

11 Secundum verò distinctionis membrum, id est quaedam esse simoniaci quia prohibita, pendet ex duabus inspectionibus. Prima est in Ecclesia potneri ex sua prohibitione simoniae vitium inducere in his, quae ex sui natura non sunt simoniacae. Secunda est, An re ipsa in aliquo casu constituerit ut simoniacum esset, quod prius non erat.

Quoad primam inspectionem dicendum est Ecclesiam potuisse inducere hoc vitium etiam in his, quae ex sui natura non sunt simoniacae, & ita efficere aliquid simoniacum, quia prohibita.

12 Tum. Quod satis probatur exemplo: nam clarum est ex Constitutione Ecclesiae posse nunc prohiberi aliquem gradum consanguinitatis, vel affinitatis, qui antea non sit prohibitus, Clem. 2. de consangu. & affinit. Hoc autem dato si quis copularet carnaliter cum consanguinea in gradu noviter prohibito, procul dubio non tantum peccaret peccato luxuriae, & peccato inobedientiae, sed etiam peccato incestus, cap. De incestu, 35. quae. 3. non faceret ante

13 prohibitionem, cum incestus sit abusus Mulierum consanguinitate, vel affinitate junctarum, quae uxores simpliciter esse non possunt, ut per D. Thomam in 4. dist. 41. quae. 1. art. 4. & in 2. 2. quae. 154. art. 1. & patet in cap. Ier. ult. §. Cum ergo, vers. Incestus est, 36. quae. 1. Potest enim Ecclesia efficere, ut carnalis copula sit licita, vel illicita secundum diversa tempora in diversis gradibus consanguinitatis, vel affinitatis, ut in cap. Non debet, de consangu. & affinit.

14 Quia ut inquit S. Thomas apud Turrecremat. & Praepos. loci citati. (Sicut officia humana legibus humanis determinantur; ita contractus, & officia spiritualia lege Ecclesiae.) Haec ille. Et ad idem propositum in 2. 2. quae. 154. art. 9. ad tertiam. docet personas, quae non conjugantur secundum seipsas, sed per ordinem ad parentes, non habere ex se ipsi indecentiam, sed variari ex causa decentiam, vel indecentiam secundum consuetudinem, & legem humanam, vel divi-

nam. Non igitur mirum si in officiis Ecclesiasticis ex prohibitione iuris fiat aliqua mutatio, cap. Miratur, de serv. non ordina. cap. Comm. de cleric. coning. ut quod non erat prius, sit modo simoniacum. Sicut ex prohibitione iuris constituitur aliqua species peccati, quae talis non erat ante prohibitionem. Quae assertio clarus etiam patebit ex responsionibus ad argumenta Durandi, de quibus infra num. 22.

15 Quoad secundam inspectionem similiter dicendum est Ecclesiam in aliquibus re ipsa statuisse, ut simoniacum esset, quod prius non erat. Quod probatur rationibus, & auctoritatibus inferius adductis in 2. 2. 3. quae. 1. nam eadem fundamenta quae probant simoniam in beneficiis esse prohibitam ex Constitutione Ecclesiae tantum; & ideo auctoritate Papae hoc vitium purgari posse, acquirere probant quaedam esse simoniaci quia prohibita. Species enim necessario infer genus, licet non comprehendat, c. Tante, l. 14. quae. 5. cap. Auditus, de prescript. cap. 2. de Capell. Monach. l. Si quid eorum, §. Inter empium, ff. De lega. 3. notab. Bart. in l. 2. §. Dicit mali, ff. De vi bonor. raptor. Nunc verò satis erit asserere aliquod exemplum simoniae iure tantum politico inhibite. primum desumitur ex cap. Salvator, l. quae. 3. ubi Urbanus Papa prohibet ne vendatur officium Oeconomi Ecclesiae, aut Sacristae, aut Protectoris, adducens Concilium Chalcedonense. Haec enim officia vendere non est contra jus divinum, aut naturae, quoniam nec persona huiusmodi, aut res sunt per se sacrae: nec eas Ecclesia facit sacras, sicut per consecrationem facit Sacerdotes, Temples, & vasa.

Et ita tenet glossa ibi in ver. Iudicem, ubi post Hugon. concludit vendere, vel emere huiusmodi officia, & administrationes esse simoniacum quia prohibita, non ideo prohibita, quia fuit ante simoniacum, & sequitur Hostiens. in d. cap. Ex parte, il primo, num. 5. vers. Quodam verò, de officio deleg. & Soc. lib. 9. de iust. & iur. in praedict. quae. 5. art. 2. col. 5. vers. Sed inter-

16 Regando urgeo. Aliud exemplum est in permutationibus beneficiorum, vel in resignatione praebendae cum pacto solvendi pensionem sine auctoritate Papae, aut non reservato illius beneficii: hoc enim non est in se simoniacum, nisi quia prohibita, cap. Quae. 1. juncta glossa de ver. permutat. cap. Sicut vitio, de excess. Prelat. & cap. Prohibemus, de cens. & tenet Sotus ubi supra. Ratio est quia permutare spirituale pro spirituali, praesertim si tale sit iure positivo tantum, non est contra jus divinum. Quod ex eo vel maxime apprehenditur, quod si hoc esset iure divino prohibita, non posset, Papa super his permutationibus, & reservationibus auctoritatem imperitari, & simoniae vitium purgare, sicut illius auctoritas non purgat vitium simoniae in venditione Sacramentorum, ut arguit Dec. in cap. Ex parte, il primo, num. 25. de officio deleg. & tamen Ecclesia passim admittit huiusmodi permutationes, & reservationes, ut in d. c. Quae. 1. in cap. 1. de ver. permut. lib. 6. & cap. Nisi essent, infra de preben. & notant DD. in c. Constitutus, de relig. dimiss. Et valere in his partium conventiones, & pacta super modo, quem capiunt superiorem tenere in huiusmodi permutationibus quoad pensiones, dummodo non

pacifcantur independenter à Superioris voluntate, probavit ex Theologis Adrian. quodl. 9. ad quintam principalem, Sylvest. in ver. Permutatio. *secundo*, nu. 5. *Sot. lib. 9. de iust. & iur. q. 4. §. artic. col. 6. vers. Secunda id confirmatur*, & Gregor. de Valen. tom. 3. *diffus. 6. quæst. 16. punct. 3.* Et contrariam opinionem Holt. & Joann. Andr. uti periculosam, & falsam refellit Abb. in dict. cap. *Quæstion. nu. 10. de ver. permitt.* & Sylvest. *l. 1. cit.* Est enim periculosa, quia pauci sunt, qui prius ad invidiam non habeant tractatum; alioquin partes nunquam convenirent de permutatione eorum Superiore, nisi a casu. Est etiam ossilla, quia tractatus non includit deliberatum consensum, cap. *Tota. de his que s. a. Prælati.* & melius in cap. *su. de his que s. a. Prælati. part. Capit. & not. Abb. in cap. Cui universarium.*

2. *Unum. de ver. permitt.* Imò partes non solum tractare possunt, sed etiam concludere sub expressa conditione, & reservatione, si Superiori placebit; quia talis conclusio non est conclusio, cum suspendatur usque ad superioris consensum, ut tenet Sylvest. *ibid. Sot. & Gregor. de Valen. loci citati.*

3. Aliud quoque exemplum simoniz iure Ecclesiastico tantum prohibita ponit Abb. in c. *Extirpanda. §. Qui verò. num. 55. de preben.* videlicet in beneficiis, quorum executio non concernit divina, sed administrationem temporalium dumtaxat, puta in Hospitalibus, quia hoc non est vendere donum Dei; sed dicitur simoniacum quia prohibetur ab Ecclesia, ut ibi per eum. Quod tamen intellige ut dicam infra *num. 177.* Et in his exemplis, ac si quæ sint consimilia, satis salvari potest prædicta distinctio glossarum.

4. Non obstant objecta Durandi, de quibus supra, *num. 3.* Ad primum enim responderetur negando assumptionem, Imò enim transgressio illa aliud peccatum constituit, quam inobedientia, quia in omni virtute medium conjecturatur non solum ex his, quæ per se incidunt, sed etiam quæ per accidens. Unde primi Parentes cum cibum vitæ comederunt, peccatum commiserunt non solum inobedientia, sed etiam gula. Et ita hoc primum Durandi objectum solvit post Palad. in d. *Turrecrem. in d. cap. Latorem, n. 6. vers. His habitis*, & post eum Præpos. *in d. cap. Latorem, n. 12. in fine. l. 1. q. 1.* Et probatur exemplo incestus, de quo supra, *num. 12.*

Deinde responderet ad objectum suum idem Durand. qui postquam improbat supra dictam distinctionem, quia tamen, inquit, prædicta distinctio ponitur in iure, ne videatur totaliter reprobari dictum Juristarum, potest sic exponi videlicet, illud quod non est simoniacum de se, est simoniacum quoad prohibitionem, non quidem quoad culpam; quia illud, ut ipse ait, non potest esse culpa simoniz, sed quoad poenam, quia faciens contra talem prohibitionem iuris eadem poena punitur ac si esset vere simoniacus. Coningit autem quandoque ut illa peccata simili nomine censentur, quæ simili poena puniuntur. Faciunt quæ habentur in l. *Signa Jera. C. De fert. & in l. 1. ff. ad l. Carnel. de fals.*

5. Tertio loco responderi potest simoniacum quæ prohibitionem Ecclesie, licet non sit proprie

rale, posse tamen appellari simoniacum similitudinarie ad eum planè modum, quo simonis dicitur hæresis in cap. *Presbyter*, in c. *Quisquis*, & in c. *Qui studet*, l. *quæst. 1.* quæ tamen non est hæresis proprie, si ablit error intellectus, sed per quandam similitudinem a post Alexan. de Ales, Alber. Mago. Divum Thomam, & D. Bonavent. declarat Turrecrem. in d. cap. *Presbyter*, *num. 3. vers. Secunda conclusio.* Simoniacus enim talia operatur, ac si æstimat dona Spiritus sancti posse pecunia possideri. Ceterum hæc duæ ultimæ solutiones videntur destruere distinctionem Juristarum. Unde non videntur recedendum à prima, cui etiam magis adherent Turrecrem. & Præpos. in d. c. *Latorem.*

6. Ad secundum responderetur secundum Petr. de Palude apud Turrecrem. & Præpos. *ut sup.* est prohibitio iuris non mutæ naturæ rerum; mutare tamen secundum rationem, ad hoc l. 1. ff. *De usuf. carum rerum, quæ usu consunt.* Quædam enim dicuntur spiritualia ex sola iuris, vel hominis ordinatione, sicut omnia, quæ ex consecratione Ecclesiastica dicuntur sacra, ut Galices, & alia hujusmodi. Quædam autem non habent sanctitatem, vel spiritualitatem, nisi ex statuto Ecclesie, potest per Papam fieri non sanctum, vel spirituale. Quod tenent etiam Dyn. & Jo. Andr. in reg. *Secund. Dicit. de reg. iur. lib. 6. per textum in l. Continuis. §. penult. ff. de verbor. obligatiõ. Et sic sine labe simoniz poterit emi, vel vendi amota illa spiritualitate. Præterea breviter responderi potest, quantum prohibitio iuris non mutæ naturæ rerum; tamen inducere novam speciem in actu peccati, ut in exemplo incestus de quo supra n. 12. Confert quod hic notat glossa nostra in ver. *Illud pactum*, videlicet, Papa facit jus de eo, quod non est jus, cap. *Hoc quippe. 3. qu. 6. & natura rei immutare potest, ut l. 1. c. De re iur. astum.* & ita simoniacum facere quod non erat prius. Consimilis glossa est in cap. *Quanto, in ver. Veri Dei, de trans. Episc. in Extravag. Execrabilis, in ver. Vaxate decernimus, de pben.**

7. Ad tertium responderet idem Petr. de Palude, & alij præallegati negando minorom. Imò enim qui comedit plures in diebus jejuniis non solum peccat peccato inobedientia, sed etiam peccato intemperantia, sive gula, quia sobrietatis attendit medium non solum penitus circumstantiis, quæ sæpe occurrunt; sed etiam que tunc accidunt, quando agendum est, & sequitur Sot. *lib. 9. de iust. §. iur. qu. 5. art. 2. tal. 6. vers. Pote ad primum Durandi argumetum*, ubi ait Ecclesiam dum abstinentiam quadragesimalem inducit, jejuniis illis constitutis in virtute abstinentia; & ideo non solum ille contra obedientiam peccaret, qui jejuniis ex contemptu frangeret; verum & ille contra abstinentiam, qui non ex contemptu, sed præ gula id faceret. Unde eodem modo Ecclesia potest aliquem actum in vitio simoniz constituere.

8. Ad quartum similiter responderet Paludan. & post eum Turrecrem. & ubi supra Præpos. negando minore. Ajust enim mendacium joecolum præcepto addito non solum esse peccatum inobedientia, sed etiam linguæ. Aliquid enim est duplex deformitas in peccato; sed una non est nisi alia supposita. Sicut surripere

rem alienam in Ecclesia est duplex peccatum, scilicet furti, & sacrilegij, & tamen nisi fuisset furtum, non esset sacrilegium; quis accipere rem sacram in Ecclesia nihil est peccatum. Ita ubi loqui non est peccatum; si sic prohibetur, non solum est peccatum inobedientia, sed etiam linguæ, licet non sit linguæ, nisi præsupposita inobedientia.

9. Secundo principaliter QUERO. An accipere pecuniam pro collatione beneficii sit simoniacum de iure divino, in verò ex Constitutione Ecclesie tantum; & sic an vendere titulum beneficii sit prohibitum, quia simoniacum, an è converso.

Pro solutione tres articuli sunt distinguendi. Primus est quid iuris sit in beneficiis, quibus annexa est executio Ordinis, seu potestas clavium. Secundus quid dicendum in Canonicis, & alijs beneficiis simplicibus. Tertius quid in Hospitalibus, quorum executio non concernit divina, sed administrationem temporalium dumtaxat.

10. Quoad primum articulum, communis conclusio est vendere titulum beneficii, cui sit annexa executio Ordinis, seu potestas clavium, esse in se simoniacum, & iure divino prohibendum. Et ita concludit Abb. in c. *Extirpanda, §. Qui verò. num. 55. de preben.* & de communi opinione testantur in cap. 1. *de simonia* Joan. de Anan. *post. num. 7. & Felix. num. 2. & Julius Clarus in præf. crimin. in §. Simonia, num. 5. vers. Quero etiam*, & sequitur Rodoan. in *trakt. de simonia, par. 1. cap. 22. num. 8.* quidquid contra scripserit Cardinal. Jacob. *de Concilio lib. 4. art. 4. an in Papam cadat simonia.* Et in hoc concordēs esse tam sacre Theologie professores, quam Canonum interpretes, asserunt Thomas Campes. in d. *traktatu, An Papa libum simoniae incurere possit in prin.* Probatur hæc conclusio, quia per titulum consimilium beneficiorum non tantum conferuntur bona temporalia, sed etiam executio Ordinis, & clavium. In ordinatione enim datur potestas clavium in habitu. Et ita procedit decretum Concilij Tridentini in cap. 15. in *prin. sess. 23. ubi Presbyteri dicuntur in sua ordinatione à peccatis absolventi potestatem accipere.* Sed non in actu. In institutione verò, seu collatione beneficii Curati tribuitur executio illius potestatis. Textus est apertus in cap. *Generaliter, §. Ecce sufficienter*, & in cap. *seq. 16. qu. 1. & constat ex dict. cap. 15. in vers. Nisi aut Parochiale beneficium.* Hæc autem executio est annexa Sacramento Ordinis. Ergo vendens executionem Ordinis censetur vendere ipsum Ordinem & donum Dei, ut clare probatur in cap. 1. *q. 3. Vbi Pæpæ Papa.* Si quis objecerit non consecrationes emi, sed res ipsas, quæ ex consecratione proveniunt; premit desistere probatur, nam cum corporalis Ecclesia, aut Episcopus, aut Abbas, tale aliquid sine rebus corporalibus in nullo proficiat; licet nec anima sine corpore corporaliter vivit; quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum in venditum derelinquit, ubi glossa exponit verba illa, Episcopus aut Abbas, id est dignitas Episcopalis, & Abbatialis, et concordat textus in cap. *Schæter, in*

mediatè sequen. Quamobrem dum quis vendit Ordinis executionem, quæ non provenit sine Ordine, ipsum Ordinem vendere intelligitur. Quod tenet glossa in cap. *Licet, de penit. ubi cum textus damnet abusum quorundam Archidiaconorum, qui à Vicarijs pecunias exigebant ut sibi permitterent in ecclesia celebrare, & sic potestatem Ordinis exequi; glossa inquit, hoc erat simoniacum, cum Ordo sit Sacramentum, cui adhæret executio. Si ergo unum vendunt, & reliquum, & allegat præcitata jura, & illam glossam ad hoc reputat singularem Abb. in dict. §. *Qui verò, eod. num. 55.* Item dum venditur Ordinis executio, videtur vendi donum Dei, & non ecclesiæ. Ad hoc c. *Verbum, de penit. dist. 1.* Unde Ordinis executio dicitur Ordinis periclitio in c. *Qui persequitur, l. 1. qu. 1.* Sed vendere ipsum Ordinem, seu donum Dei proculdubio est prohibitum, quia simoniacum, & damnatum in novo, & veteri Testamento, ut c. *Qui studet, l. 1. qu. 1. & c. Vendentes, cum multis seq. l. 1. qu. 3. & patet ex dictis supra num. 77.* Ergo & vendere Ordinis executionem, & consequenter beneficium Curatum, in eadem collocaione confertur Ordinis executio. Et hæc conclusio non esse claram dicit Præpos. in cap. *Latorem, n. 16. l. 1. qu. 1. De Curatis*, inquit, & dignitatis, clarum est, quod vendere talia de se est simoniacum, & iure divino prohibendum; & sic est prohibitum quia simoniacum; nam cum veniantur principaliter circa clavium executionem, & Sacramentorum administrationem c. *consist. de ar. & qualis, cap. Licet canon, de elec. lib. 6. c. Causa ad Ecclesiarum, & c. Si Sacerdos, de offi. v. d. cap. Cum contingat, de sero competen. clarum est, quod collatio talium transfert executionem spiritualium, & ad hoc fit collatio. Ergo si vendantur tales collationes, cum talia beneficia multipliciter habent annexa dona gratiæ Spiritus sancti, dicitur prohibita quia simoniacum. Et intra *num. 17. vers. Secunda probatur*, dicit de se simoniacum esse vendere Sacramenta, vel principaliter, vel per connectionem, ut in beneficii Curatis, quæ spiritualia dici possunt, quia propter Claves Ecclesie exercendas sunt instituta, & sunt curæ animarum connexa, & illud est principale verò, temporalitas est accessoria quasi dos ad matrimonium.**

11. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

Verum hæc prima ratiocinatio non concludit, quia etsi potestas Clavium in actu possit esse sine beneficio curato, ut in exemplis Joan. de Anan. tamen beneficium curatum esse non potest sine potestate clavium. Unde cum hæc potestatem necessariò habeat annexam, & sine illa stare non possit, consequens est ut in venditione

12. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

Verum hæc prima ratiocinatio non concludit, quia etsi potestas Clavium in actu possit esse sine beneficio curato, ut in exemplis Joan. de Anan. tamen beneficium curatum esse non potest sine potestate clavium. Unde cum hæc potestatem necessariò habeat annexam, & sine illa stare non possit, consequens est ut in venditione

13. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

Verum hæc prima ratiocinatio non concludit, quia etsi potestas Clavium in actu possit esse sine beneficio curato, ut in exemplis Joan. de Anan. tamen beneficium curatum esse non potest sine potestate clavium. Unde cum hæc potestatem necessariò habeat annexam, & sine illa stare non possit, consequens est ut in venditione

rem alienam in Ecclesia est duplex peccatum, scilicet furti, & sacrilegij, & tamen nisi fuisset furtum, non esset sacrilegium; quis accipere rem sacram in Ecclesia nihil est peccatum. Ita ubi loqui non est peccatum; si sic prohibetur, non solum est peccatum inobedientia, sed etiam linguæ, licet non sit linguæ, nisi præsupposita inobedientia.

10. Quoad primum articulum, communis conclusio est vendere titulum beneficii, cui sit annexa executio Ordinis, seu potestas clavium, esse in se simoniacum, & iure divino prohibendum. Et ita concludit Abb. in c. *Extirpanda, §. Qui verò. num. 55. de preben.* & de communi opinione testantur in cap. 1. *de simonia* Joan. de Anan. *post. num. 7. & Felix. num. 2. & Julius Clarus in præf. crimin. in §. Simonia, num. 5. vers. Quero etiam*, & sequitur Rodoan. in *trakt. de simonia, par. 1. cap. 22. num. 8.* quidquid contra scripserit Cardinal. Jacob. *de Concilio lib. 4. art. 4. an in Papam cadat simonia.* Et in hoc concordēs esse tam sacre Theologie professores, quam Canonum interpretes, asserunt Thomas Campes. in d. *traktatu, An Papa libum simoniae incurere possit in prin.* Probatur hæc conclusio, quia per titulum consimilium beneficiorum non tantum conferuntur bona temporalia, sed etiam executio Ordinis, & clavium. In ordinatione enim datur potestas clavium in habitu. Et ita procedit decretum Concilij Tridentini in cap. 15. in *prin. sess. 23. ubi Presbyteri dicuntur in sua ordinatione à peccatis absolventi potestatem accipere.* Sed non in actu. In institutione verò, seu collatione beneficii Curati tribuitur executio illius potestatis. Textus est apertus in cap. *Generaliter, §. Ecce sufficienter*, & in cap. *seq. 16. qu. 1. & constat ex dict. cap. 15. in vers. Nisi aut Parochiale beneficium.* Hæc autem executio est annexa Sacramento Ordinis. Ergo vendens executionem Ordinis censetur vendere ipsum Ordinem & donum Dei, ut clare probatur in cap. 1. *q. 3. Vbi Pæpæ Papa.* Si quis objecerit non consecrationes emi, sed res ipsas, quæ ex consecratione proveniunt; premit desistere probatur, nam cum corporalis Ecclesia, aut Episcopus, aut Abbas, tale aliquid sine rebus corporalibus in nullo proficiat; licet nec anima sine corpore corporaliter vivit; quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum in venditum derelinquit, ubi glossa exponit verba illa, Episcopus aut Abbas, id est dignitas Episcopalis, & Abbatialis, et concordat textus in cap. *Schæter, in*

11. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

Verum hæc prima ratiocinatio non concludit, quia etsi potestas Clavium in actu possit esse sine beneficio curato, ut in exemplis Joan. de Anan. tamen beneficium curatum esse non potest sine potestate clavium. Unde cum hæc potestatem necessariò habeat annexam, & sine illa stare non possit, consequens est ut in venditione

12. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

Verum hæc prima ratiocinatio non concludit, quia etsi potestas Clavium in actu possit esse sine beneficio curato, ut in exemplis Joan. de Anan. tamen beneficium curatum esse non potest sine potestate clavium. Unde cum hæc potestatem necessariò habeat annexam, & sine illa stare non possit, consequens est ut in venditione

13. Sed adversus prædictam conclusionem Joann. de Anan. in c. 1. n. 7. *vers. Sed contra, de simonia*, infargit duobus fundamentis. Primum est, quia textus in d. c. *Si quis obierit, l. 1. qu. 3.* procedit in his connexis, quorum unum sine altero stare non potest. At potestas Clavium etiam in actu potest esse sine beneficio, ut patet in ordinato ad titulum patrimonij, qui de licentia Parochialis Presbyteri potest à peccatis absolvere, ut in c. *Quintus infra de penitent. & remiss. Et in Prædicatoribus, & Minoribus*, qui similiter potestatem habet ligandi, & solvendi, licet sint ordinati ad titulum pauperum, ut in Clem. *Dulam, de sepulc.*

beneficij parochialis censetur vendita etiam potestas Clavium, juxta textum in d. c. si quis obierit, & in c. sequen. quod est prohibitum jure divino.

38 Alterum fundamentum est, quia licet concessio facta ab Episcopo omnis juris, quod habeat in Monasterio pro annua pensione octo denariorum non sit simoniaca, quamvis in illo jure sit connecta spiritualitatis, & temporalitatis, ut est textus in c. constitutus, de relig. domib. quia nimirum pecunia censetur data pro temporalibus, non pro spiritualibus, ut ibi per Doctores: ita quamvis in collocatione beneficij sit connecta executioni Ordinis, seu potestas clavium; tamen pecunia non videtur data pro ipsa executione Ordinis, ut res potius valeat, quam pereat. Ita Joan. de Anan. cui ad stipulatur Dec. in c. Ex parte, in primo, n. 27. de offi. deleg.

Sed hoc argumentum Joan. de Anan. nimis probat, quia concludit, ut sicut concessio illius juris facta auctoritate Episcopi pro pecunia non sit simoniaca; ita non sit simoniaca collatio beneficij facta pro pecunia Episcopi auctoritate; quod tamen est falsum, & contra omnia jura, ut hic, in c. si quis Episcopus, & c. Questum, c. Ex multis, & c. si quis datur, l. 3. cum sexcentis similibus. Ac præterea conclusio Joan. de Anan. est extra terminos presentis questionis; quia licet non requiratur an sit simonia accipere pecuniam pro collatione beneficij curati; hoc enim supponitur tanquam indubitatum; sed quaritur an sit simonia jure divino prohibita. Ad quod nihil facit textus in d. c. Constitutus. Præterquam quod ibi pensio non fuit imposita ex pacto, sed liberaliter data, ut ibi intelligunt Doctores. Et ita ad illum textum respondet Felin. in d. c. l. n. 2. vers. Sed contra istam conclusionem, de simonia; & Andreas Barbata relatus à Decio loco citato.

Concludendum est igitur in hoc primo articulo vendere titulum beneficij hujus generis esse prohibitum quia simoniacum, prout de Episcopatus sunt jura clara in c. Si quis neque, & in c. Reperiantur, l. 9. 2.

39 Quoad secundum articulum, longè major est difficultas: nam plerique ex Canonistis sentire videntur vendere titulum Canonicatus, vel alterius beneficij cui non sit annexa executio Ordinis, seu potestas Clavium, non esse simoniam lege divina damnatam, sed constitutione Ecclesie duntaxat, & hanc differentiam inter beneficia hanc potestatem annexam habentia, non habentia, confirmat Abb. in cap. 1. num. 6. de simon. & in dist. cap. Extrinsecus. Quærens num. 55. ff. & 58. de preben. Et est communis distinctio, ut testatur Joan. de Anan. & Felin. & Clar. loci supracitati, num. 21. Nititur autem hæc opinio ferè ipsidem fundamentis, quæ in sequenti questione adducuntur ad probandum Papam posse accipere pecuniam pro collatione Canonicatus, vel alterius beneficij simplicis sine labe simonia; eadem enim concludunt hoc non esse prohibitum quia simoniacum, sed simoniacum quia prohibitum.

Sed in oppositum adduco quinque textus, qui, nisi fallor, irrefragabiliter probant accipere, vel dare pecuniam pro collatione Canonicatus, vel consimilis beneficij esse lege divina damnatum.

40 Primus textus est in c. Ex multis, l. 9. 3. qui est Alexandri II. ubi habetur: [Chalcedonense Concilium unum ex principalibus simili poena condemnat eos, qui Ecclesie beneficium interventus pecunie acquirunt, & eos qui sacramentum impositionem, per quam Spiritus sanctus conferitur, mercari dignoscuntur; & utroque casu auctoritate inextinguibili illos à beneficio, ipsos à sacro Ordine jubet expelli. Unde humani generis Redemptor omnes ementes, & vendentes de templo eiciens, Cathedras vendentium columbas everit, Numulariorum effudit, & præcepti sui auctoritate denunciavit, & dicens: Nolite facere Domum Patris mei Domum negotiationis.] Et paulo post subiicit textus: [Sicut per Colombarum venditores delinquentur qui sacramentum impositionem vendere conantur, sic per numularios Ecclesiastici beneficij venditores denotantur, qui Domum Dei, Evangelico velle, spoluncam latronum faciunt.] & tandem concludit: [Quod si aliquis divinatorum præceptorum, & Animarum salutus immemor præstatum beneficium Ecclesie iniqua cupiditate ductus, vendere, vel mercari sola præsumpturæ gradus sui periculo eum subjacet decernimus, & insuper terribili anathematis muerone professus, nisi resipuerit, ab Ecclesia Dei, quam latet, modis omnibus abscindatur.] Hæc ibi.

41 Pondera diligenter hunc Canonem, quia non restringit ad beneficia, quibus annexa est potestas clavium; sed loquitur de beneficio indistinctè: ibi, qui Ecclesie beneficium. Et in specie de Canonicatus, & præbendis, ut patet in littera paulo post medium ibi. Ecclesie beneficium, quod quidam Canonicum, vel præbendam vocant. Neque enim tunc temporis Canonicatus, & præbende habebant annexum ministerium Altaris; cum Alexander II. Author illius Canonis electus fuerit Romanus Pontifex anno Christi 1051. Decretum verò de laicis Ordinibus per Canonicos suscipiendos editum fuerit in Concilio Viennensi post annos ducentos, & quinquaginta sub Clemente V. ut in Clem. Et 3. de stat. & qualitat. & Host. in c. Extrinsecus, §. Qui verò, de preben. desideraverit illud decretum fieri, arg. cap. Episcopus, & cap. Sabemus, de consecr. dist. 1. & c. Satis evidenter, 26. dist. ut notat gloss. in princ. d. Clem. Et 3. Decretum verò de anessione sacrorum Ordinum Canonicatus, & portionibus Cathedralium Ecclesiarum, primo editum fuit à Concilio Tridentino in cap. 12. vers. Nominat, sess. 24. ponderando dictionem, deinceps, per quam patet illam fuisse novam Constitutionem, ut notat glossa in Clem. Et in vers. Deinceps, de regulat. Unde jure veteri Canonici non tenebant sacros Ordines suscipere, sicut etiam advertit Præpos. in c. Latorem, num. 17. l. 9. 1. loquitur ergo prædictus Canon de beneficiis non habentibus annexum ministerium altaris, seu clavium, & tamen tripliciter decidit simoniam in his beneficiis esse prohibitam jure divino. Primò dum juxta distinctionem Chalcedonensis Concilij dixit diffinitè damnari simoniacos, qui interventus pecunie prædicta beneficia acquirunt, & simoniacos, qui sacramentum impositionem, & Spiritum sanctum mercantur, quos jure divino damnari nemo ambigit, ut patet ex dictis supra

42 Pondera diligenter hunc Canonem, quia non restringit ad beneficia, quibus annexa est potestas clavium; sed loquitur de beneficio indistinctè: ibi, qui Ecclesie beneficium. Et in specie de Canonicatus, & præbendis, ut patet in littera paulo post medium ibi. Ecclesie beneficium, quod quidam Canonicum, vel præbendam vocant. Neque enim tunc temporis Canonicatus, & præbende habebant annexum ministerium Altaris; cum Alexander II. Author illius Canonis electus fuerit Romanus Pontifex anno Christi 1051. Decretum verò de laicis Ordinibus per Canonicos suscipiendos editum fuerit in Concilio Viennensi post annos ducentos, & quinquaginta sub Clemente V. ut in Clem. Et 3. de stat. & qualitat. & Host. in c. Extrinsecus, §. Qui verò, de preben. desideraverit illud decretum fieri, arg. cap. Episcopus, & cap. Sabemus, de consecr. dist. 1. & c. Satis evidenter, 26. dist. ut notat gloss. in princ. d. Clem. Et 3. Decretum verò de anessione sacrorum Ordinum Canonicatus, & portionibus Cathedralium Ecclesiarum, primo editum fuit à Concilio Tridentino in cap. 12. vers. Nominat, sess. 24. ponderando dictionem, deinceps, per quam patet illam fuisse novam Constitutionem, ut notat glossa in Clem. Et in vers. Deinceps, de regulat. Unde jure veteri Canonici non tenebant sacros Ordines suscipere, sicut etiam advertit Præpos. in c. Latorem, num. 17. l. 9. 1. loquitur ergo prædictus Canon de beneficiis non habentibus annexum ministerium altaris, seu clavium, & tamen tripliciter decidit simoniam in his beneficiis esse prohibitam jure divino. Primò dum juxta distinctionem Chalcedonensis Concilij dixit diffinitè damnari simoniacos, qui interventus pecunie prædicta beneficia acquirunt, & simoniacos, qui sacramentum impositionem, & Spiritum sanctum mercantur, quos jure divino damnari nemo ambigit, ut patet ex dictis supra

43 Secundus textus est Urbani II. in cap. Salvator, l. 1. quæst. 3. ubi consultus an vendere Ecclesiasticam rem, id est Ecclesiasticum beneficium, ut ibi explicat gloss. in vers. Eccl. saltem: sit simoniacum, ponit determinationem his verbis: [hoc simoniacum esse patenter colligitur ex hoc quod Beatus Apostolus petrus ait Simoni: pecunia tua tecum sit in perditionem, quia existimasti donum Dei pecunia possideri. Donum quippe Dei est Spiritus sanctus, & donum Dei est res ipsi Ecclesie oblata. Et si bene animadvertis, Simon Magus, quid fideri fide accessit, non Spiritum sanctum propter spiritum sanctum, quod ipse erat indignus; sed ideo quantum in ipso erat emere voluit, ut ex venditione signorum, quæ per eundem ferebant, multiplicatam pecuniam lucraretur.] Et paulo infra: [Quisquis igitur res Ecclesiasticas, quæ dona Dei sunt, quoniam à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur, quæ ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dari debent] propter sua lucra vendit, vel emit, cum eodem Simone donum Dei possideri pecunia existimat, & simoniacus est.] Et inferius per rerum Ecclesiasticarum venditores intelligit eos, qui pecuniam ordinant, seu institunt Archiepiscopatum, Archiepiscopatum, Canonicum, Monachum, vel quemlibet Ecclesiastico ministerio officio. Et auctoritate Augustini probat prædictos esse venditores, seu emptores Columbarum, id est Spiritus sancti

44 Secundo dum dicitur hujusmodi venditores sub nomine Numulariorum damnari in lege Evangelica auctoritate præceptorum Christi, ex eo quod faciunt domum Dei speluncam latronum. Tertio dum dicitur verbis ait prædictorum beneficiorum venditores, & emptores esse divinatorum præceptorum immemores, seu contemptores. Unde hic textus ita ponderatus aperitissime convincit simoniam esse prohibitam lege divina etiam in beneficiis non habentibus annexam Ordinis executionem, seu potestatem clavium. Nec refert quod præpos. in cap. Latorem, num. 30. vers. Nec obstat, l. 9. 1. ut evitet illius dispositionem, dicat locum Evangelij alias etiam interpretationes admittere. Quandoquidem interpretatio, quam ibi facit Alexander II. est necessaria cum princeps Ecclesie, & Christi Vicarius possit Evangelium auctoritative exponere, & declarare, c. Quæst. 23. q. 1. c. 1. præpos. 12. dist. cap. Martini, de baptis. Extrinsecus. Cum inter nonnullos, & in gloss. in ver. Declaramus, de verbor. significat. Alia verò expositione Doctorum sunt probabiles tantum gloss. in cap. 1. in ver. Interpretatus de postul. Prælat. dist. latè in c. Commensuratio, de iudic. Præterea etiam verbis Christi alij quoque sensus à contemplatis; tamen fateri oportet quidquid sub latitudine illius prohibitionis includitur, jure Evangelico prohibendum esse si sit peccatum simonia, si ve alterius speciei. Ac demum multiplicitas aliarum expositionum non excludit auctoritatem interpretationis, quam facit papa in d. cap. Ex multis. Unde semper verum erit lege Evangelica damnari vendentes Ecclesiastica beneficia, cum in hunc sensum auctoritatem illam intelligat Romana Ecclesia. Ad hoc Concilium Tridentinum sess. 4. de edit. libror. cap. secundo.

45 Secundus textus est Urbani II. in cap. Salvator, l. 1. quæst. 3. ubi consultus an vendere Ecclesiasticam rem, id est Ecclesiasticum beneficium, ut ibi explicat gloss. in vers. Eccl. saltem: sit simoniacum, ponit determinationem his verbis: [hoc simoniacum esse patenter colligitur ex hoc quod Beatus Apostolus petrus ait Simoni: pecunia tua tecum sit in perditionem, quia existimasti donum Dei pecunia possideri. Donum quippe Dei est Spiritus sanctus, & donum Dei est res ipsi Ecclesie oblata. Et si bene animadvertis, Simon Magus, quid fideri fide accessit, non Spiritum sanctum propter spiritum sanctum, quod ipse erat indignus; sed ideo quantum in ipso erat emere voluit, ut ex venditione signorum, quæ per eundem ferebant, multiplicatam pecuniam lucraretur.] Et paulo infra: [Quisquis igitur res Ecclesiasticas, quæ dona Dei sunt, quoniam à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur, quæ ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dari debent] propter sua lucra vendit, vel emit, cum eodem Simone donum Dei possideri pecunia existimat, & simoniacus est.] Et inferius per rerum Ecclesiasticarum venditores intelligit eos, qui pecuniam ordinant, seu institunt Archiepiscopatum, Archiepiscopatum, Canonicum, Monachum, vel quemlibet Ecclesiastico ministerio officio. Et auctoritate Augustini probat prædictos esse venditores, seu emptores Columbarum, id est Spiritus sancti

46 Quartus textus est in c. Ex diligenti, de simon. ubi prælatio homagij, & sic rei temporalis, seu muneris ab obsequio pro beneficio Ecclesiastico obtinendo, iudicatur simoniaca, & dicitur esse contra divinum, & humanis legibus, ubi gloss. in ver. Divina, exponit verbum illud, quia, hoc est contra veteris, & novum Testamentum, ut in c. Qui suadet, l. 1. quæst. 1. ubi de Giezi, & Simone. Et quamvis gloss. primo loco ibi ponat aliam solutionem; tamen in illa non persistit, nec videtur bona solutio, ut ibi dicit in 2. notab.

47 Tercius textus est in cap. Si quis datur, ead. caus. & quæst. ubi Gregorius: [Si quis datur, vel acceptor Dei Ecclesiam, vel Ecclesiasticam beneficia (quæ præbendas vocant) sub pecunie interventus susceperit, si ve dando emerit, si ve accipiendo vendiderit, à Simonis non excluditur perditione] Concordat cap. Non satis, de simonia, quod est Concilij Turonensis, ubi prohibetur vendi Priaratus, & Capellanie quælibet Monachorum, vel Clericatum. Et in fine subnectitur: [Quisquis contra hoc decretum attentare presumpserit, tam ille qui dederit, quam ille qui receperit, vel contulerit, partem se cum Simone non dubitet habiturum.] Et consimilis textus in cap. seq. quod est Concilij Lateranensis, ubi damnat consuetudinem recipiendi pecuniam pro Episcopis, vel Abbatibus, aut quibusvisque personis Ecclesiasticis ponendis in sedem, vel presbyteris introducendis in Ecclesiam, & concludit: [quisquis contra hoc venire presumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum.] Ergo (ut inquit Turrecrem. in cap. Latorem, num. 9. vers. Quinto, l. 1. quæst. 1.) nisi talia emere, vel vendere fuisset damnatum lege naturali, vel divina in personis Simonis, & Giezi, quomodo posset esse verum quod ibi dicitur, nisi venderis, vel emere beneficia Ecclesiastica, seu præbendas esset peccatum ejusdem speciei, scilicet simoniae, cum peccatum ejusdem speciei, scilicet simoniae, cum peccatum similia individua est lege divina, vel naturali prohibitum, omnia similia pariter sunt prohibita, quia idem de similibus omnibus iudicium, ut in cap. Inter cetera, de rescript. & cap. Inter corporalia, de translat. Episcop. Si autem non sunt ejusdem speciei, quomodo Constitutio papæ, vel Concilij posset efficere ut qui non peccavit eodem peccato, vel eadem specie peccati cum Giezi, vel Simone, debeat cum eis magis probationem habere, quam cum homicidis, aut cum eis similibus damnationis poenam incurtere; cum tamen non similes tunc eis peccaverit? Et tamen distinctum causarum distinctis debent esse effectus. Ad hoc cap. Legi, 16. quæst. 1. c. Sanæ, de rennis. cap. Perrenis, de falsissor. c. Martini, vers. Si ad hoc, de baptis. cap. Cum non debeat, de elect. lib. 2. l. 1. c. De surr. l. Inter stipulamentum, ff. De verbis, obligat.

48 Quartus textus est in c. Ex diligenti, de simon. ubi prælatio homagij, & sic rei temporalis, seu muneris ab obsequio pro beneficio Ecclesiastico obtinendo, iudicatur simoniaca, & dicitur esse contra divinum, & humanis legibus, ubi gloss. in ver. Divina, exponit verbum illud, quia, hoc est contra veteris, & novum Testamentum, ut in c. Qui suadet, l. 1. quæst. 1. ubi de Giezi, & Simone. Et quamvis gloss. primo loco ibi ponat aliam solutionem; tamen in illa non persistit, nec videtur bona solutio, ut ibi dicit in 2. notab.

49 Quintus textus est in alijs omnibus, qui pro hac parte induci possunt, in cap. Presbyter, l. 1. quæst. 1. ubi imponitur poena Presbytero, qui per pecuniam obtinuit Ecclesiam. Et in fine subjicitur

ratio: quia salare, & decimas, & Spiritum sanctum emere, vel vendere simoniacam heresim esse, fidei sum nullus ignorat, concordat c. Alcare, 1. quæst. 3. Et quamvis hæc non sit proprie heresim, tamen error intellectus, ut per Innoc. in cap. Quæstio, de simon. & dixi supra num. 24. tamen sacri Canones non appellarent hoc crimen detestabili nomine heresim, nisi esset lege divina damnatum.

51 Quæ sententia probatur etiam ratione: nam in simplici Canonicali sunt duo, scilicet Officium ad quod aliquis mancipatur, ut in Clem. 1. de ar. & quæstio, & beneficium temporale, quod inde percipitur. Beneficium enim datur propter officium ad sustentationem Ministri, cap. fin. de rescript. in c. cap. cum secundum, infra de preben.

52 Illud autem beneficium non est spiritus, quam quoddam emolumentum temporale datum a fundatoribus Ecclesiarum, & alijs devotis personis, loca, & officio pro sustentatione Ministri, qui debet in loco officiare, c. Nemus, de consecr. dist. 1. Insistere autem Ministrum pro tali officio, & pro tali loco pertinet ad Prælatum, cuius est iudicare de idoneitate Ministri, cap. 3. de institut. cap. consequente, de offic. ordin. Cardin. in Clem. 1. in 6. quæst. n. 11. de supplen. negl. Prælat. Sed quod institutus recipiat beneficium, non est ex dono Prælati, qui nihil iura habet in beneficio quoad hoc sed ex dono fundatoris, qui tale beneficium dedit Ministro in tali loco, & in tali officio, ut in c. Salvator, l. qu. 3. Et hoc satis innuitur in Authen. sancti. Episcop. §. Siquis Oratorium, collat. 9. ubi expressè dicitur, fundatores Ecclesiarum debere expensas ministrare Clericis, sed Clericis debere institui per Episcopum, & institutos debere observare, hoc est inservire Ecclesijs suis, & adimplere ministerium Ecclesiasticum. Ex quo sic arguitur. Dare spirituale pro temporali est simoniacum, & contra jus naturale, & divinum, ut patet ex dictis a num. 7. Sed vendere Canoniceatum est dare spirituale pro temporali, quia ut dictum est Prælati non dat aliquod beneficium, nisi qui instituit ministrum loco, & officio: quæ quidem institutio est jus merè spirituale, quod ex se vendi non potest. Ergo est in se simoniacum & contra jus naturale, & divinum. Quo argumento utuntur Duran. & Petr. de Palude apud Turrecem in cap. Latorem, nu. 2. vers. Tertia ratio, l. quæst. 1.

Petere hæc sententia alijs etiam rationibus suscitatur, quas adducemus in questione sequenti num. 26. ad probandum Papam vendere non potest titulum Canoniceatus, vel Consimilis beneficij sine labe Simonia. Eandem namque rationes æque concludunt hanc speciem simoniae non esse prohibitam jure tantum positivo, cui Papa non subicitur, c. Proposuit, de concess. preb. Unde auctoribus allegatis num. 72. & 114. sunt etiam pro hac sententia.

53 Tertio principaliter QUÆRO. An papa possit involvi crimine simoniae.

Hæc questio gravissima est, & perdifficilis ob multiplices rationes, & auctoritates, quæ utrumque afferantur. Sed ut clara fecerantur à dubijs, plures casus sunt distinguendi.

Aut enim queritur an papa poterit committere simoniam pro spatu adipiscendo, Aut

queritur an possit illam committere post papatum adeptum, & electionem canonicè celebratam.

54 In primo casu manifestum est papam pro acquirendo papatu potuisse simoniam committere: textus est apertus est in c. Siquis precium, 79. dist. 1. & not. Gemin. in cap. Pro humani, de homicid. lib. 6. & exposit. in c. Latorem, num. 6. l. 9. 1. & hostie est expressum in Constitutione Julij II. quæ incipit, Cum tam divino: edita 19. Cal. Februarij 1505. & ita intelligendæ sunt glossæ, quæ dicunt papam posse de crimine simoniae accusari, ut per exposit. in c. Si Papa, 40. dist. 1. licet hic casus videatur extra terminos questionis, quia simoniacè electus non est papa, nec est Apostolicus, sed Apostolicus, ut dicitur in d. c. Si quis, & in præalleg. Constitutione Julij II.

In secundo autem casu subdistingue: nam aut queritur an papa canonicè electus possit committere simoniam quoad penas juris positivæ: aut an possit illam committere quoad culpam. Quoad penam concludendum est negativè, quia Papa, sicut Imperator non ligatur legibus suis, vel Prædecessorum suorum quoad vim coactivam, ita ut incurrat penas suis Constitutionibus institutas, l. Princeps, ff. de leg. 3. His 114. 25. q. 1. & scripsi hæc in c. 1. de Constitutione. Unde fit ut si Papa Clericum percussit, non incidat in Canonem si quis suadente, 17. q. 4. ut notat gloss. unica, in c. Nulli, infra, de sentent. excomm. & Cardin. in c. Responsimus, ead. tit. Et ita in terminis simoniae firmant in c. Latorem, l. qu. 1. Turrecem. num. 3. & Præpos. num. 7. Sylvest. post Petr. de Palude in ver. Simonia, num. 4. vers. Ultima etiam. Thomas Compegin d. tractatu, an Papa labe simoniae incurrare possit, n. 25. Cardin. Jacob. in tract. de Concil. lib. 4. tit. 4. dicens idem esse si papa sint imposte per decreta Conciliaria, cum Papa sit supra Concilium: & sequitur Redoan. in tract. de simon. par. 1. c. 22. n. 8.

56 Quo verò ad culpam, & peccatum tres casus sunt distinguendi. Primus casus est in his, quæ ex sui natura principaliter sunt simoniaca, & damnata in novo, aut veteri Testamento, ut vendere gratiam, saceram manus impositionem, & alia id genus. Et pro his si Papa, quod absit, pecuniam reciperet, proculdubio simoniam committeret sicut quilibet alius, & tanto gravius peccaret, quanto præ altitudine dignitatis cæteris omnibus præemineret. Hæc conclusio est, S. Thomas, Alberti Magni, Ulicij, Durandi, Petr. de Palude, Turrecem, & aliorum, de quibus infra num. 89. Et eam ponit glossa hic in ver. illicitæ pactionis, Item alia glossa, & Doctores supra citati num. 6. vers. Sed hoc non obstat, dum sicut Papam posse involvi crimine simoniae in his, quæ prohibita sunt, quia simoniaca. Eandem sequuntur Host. & communiter Doctores in cap. 1. de simonia. Et ita in hoc conveniunt Theologi, & Canonistæ, ut tellatur Sylvest. in ver. Simonia n. 4. Et ita etiam omnes lateri affirmat Dec. in dicto cap. Ex parte, si primo, num. 26. de offic. leg.

55 Et clarè probatur, quia quisquis facit contra legem, cui subiectus est, peccat, c. Qui peccat, 23. q. 4.

23. quæst. 4. Sed Papa absque dubio est subiectus legi naturali, & divina. Imo illam usque ad animam tueri debet, cap. Sicut quidam, 25. q. 1. cap. Memor, 24. quæst. 1. & notatur in cap. Sicut, 15. dist. 1. Ergo si contra faciat, peccat, ut in c. Si Papa, 40. dist. 1. Peccatum cum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam, ut dicitur Augustin. lib. 22. contra Faust. c. 22. in princ. & explicat S. Thomas in 1. 2. q. 71. art. 6. & in 2. sentent. dist. 21. art. 2. Sed vendere Sacramenta, & hujusmodi est simonia contra legem naturalem, & divinam, ut in cap. Qui studet, 1. quæst. 1. & ostensum est supra num. 7. & 9. Ergo si Papa contraxerit, proculdubio simoniam committeret.

59 Secundus casus est in his, quæ in se simoniaca sunt, non quidem principaliter, sed per connexionem, ut vendere beneficia, quibus annexa est Ordinum executio, seu potestas clavium, & in his similiter concludunt ferè omnes Papam posse involvi crimine simoniae: & de communi opinione testantur Doctores, quos citavimus supra num. 31. Et probatur eodem argumento, de quo in casu proxime præcedenti: nam cum æque sit prohibitum legi naturali, & divina vendere Sacramenta, ac vendere beneficia, quibus dispensatio Sacramentorum, & potestas clavium annexa est, ut probatum est in præcedenti quæst. num. 22. Consequens est ut sicut Papa simoniacè esset vendere Sacramenta ipsa, ita & esset venderet huiusmodi beneficia utroque enim casu faceret contra legem naturalem, & divinam.

60 Tertius casus, & quidem valde dubius est in Canoniceatibus, & beneficijs simplicibus: nam plerique ex Theologis discrepant à Canonistis, nec Canonistæ conveniunt inter se. Prima sententia est eorum, qui opinantur papam in his beneficijs simoniam non committere. Et ita, licet valde succintè, firmat Cardin. in c. 1. num. 2. de simonia, ubi tenet papam posse vendere titulum beneficii sine labe simoniae, licet subdat, res tamen est mali exempli, & debet Curia abstinerere, & boni Pontificis abstinent, cap. cum ab omni, de vita, & honest. Cleric. & dicit Abb. in cap. Extrapanda, §. quæstio, num. 53. de preben. senon reperisse hanc questionem expressè per aliam rationem. Sed verè multo ante Cardin. Zabarellam hoc tenuit Henric. Boich. in c. 1. in princ. Ne Prælat. vices suas, ubi concludit papæ auctoritatem excusare à simonia in his, quæ sunt simoniaca quia prohibita, sicut est vendere, vel emere titulum beneficii Ecclesiastici. Idemque probavit in d. cap. 1. de simon. Joan. de Lign. re-latus à Sylvest. in ver. Simonia, n. 4.

62 Et in specie non committere simoniam si vendat titulum beneficii, cui non sit annexa potestas clavium, dicunt communem esse opinionem Joan. de Anan. Felin. & Jul. Clar. citati in præced. quæst. num. 31. plene idem Felin. in c. Ex parte, si primo, num. 3. vers. Dicitur his Moderni, de offic. leg. ubi eandem sequitur, & dicit communem. In qua etiam post multa tandem resedit exposit. in cap. Latorem, l. qu. 1. & num. 28. ubi similiter eam communem esse tellatur, quibus etiam non immeritò adscripti possunt Doctores omnes, qui generaliter asserunt papam non involvi crimine simoniae

in his, quæ sunt simoniaca quia prohibita, & exemplificat in beneficijs, ut post multos dicitur in gloss. hic in ver. labe simoniae. Host. in cap. fin. num. 9. & ibi etiam Joann. Andri. num. 7. de simon. Alexand. cons. 99. Repetitur, num. 7. vers. Sic ostendit, lib. 6. Et passim alij. Et ejusdem sententia sunt etiam illi, qui affirmant in Curia Romana non habere locum simoniam in his, quæ simoniaca sunt quia prohibita, ut emere, vel vendere beneficia, vel officia, si papa sint, & tolerent. Inter quos recitentur Joan. de Lign. & Henr. Boich. loci citati, Cardin. & alij in dict. cap. 1. de simonia quos tacito nomine referunt Joan. de Anan. in d. dem. num. 7. vers. Et multi alij dicunt, & Abb. in dict. §. Quæstio, subnum. 53. & in cap. Cum venissent, num. 7. de radiis. Et hæc esse communem opinionem tellatur ibi Felin. col. 1. vers. in quantum. Abbas, prout illum referit Apostilla ad Abb. in d. §. Qui vendit sub eodem num. 53. in ver. Non habet locum in Curia: licet Felin. ibi nihil loquatur in hoc proposito, prout etiam advertit Clar. in §. Simonia, num. 6. vers. Item quæro, qui tamen tenet cum prædictis non committi simoniam in Curia Romana, cum sit ibi præsentia Pontificis tolerata. Et hoc dicit tenendum esse Sylvest. in ver. Simonia, num. 4. vers. In secundum aliquos. licet verè Henric. Boich. & ante eum Host. in eodem c. 1. de Prælat. vices suas, non loquantur de tolerantia, sed dicant in Curia Romana non committi simoniam, dummodo fiat Principe autorizante, & sciente. Et de auctoritate papæ similiter loquitur glossa nostra, Cal-fador, de off. 2. sub tit. de simon. & Redoan. de simonia, par. 1. cap. 25. num. 27.

64 Probatur primò hæc sententia, quia non minus est Dominus papa in spiritualibus, quam Imperator in temporalibus, imò plus arg. c. Sulle, de maior. & minor. & obed. & cap. Cum ad verum, 98. dist. 1. Sed quia omnia sunt principis, ipse non potest committere simoniam laicalem, quæ ponitur per leg. iul. de ambitu, ut patet in l. 1. ff. ad leg. iul. de ambitu, quia scilicet dignitates Urbis per principem conferuntur. Ergo nec papa committit simoniam spirituales, conferendo beneficia Ecclesiastica. Quo argumento uti videtur glossa secunda in c. fin. qu. 6. & apertius Henric. in c. 1. de Prælat. vices suas, & passim Doctores asserentes simoniam non habere locum in Curia Romana, sicut ibi locum non habet lex Julia de ambitu.

66 Probatur secundò, quia quod non est ex sui natura simoniacum, sed tantum ex juris prohibitione, non ligat papam, quia statutu Canonice papam non adstringunt, sicut nec leges Imperatorem, l. Principi, ff. de legib. c. Cuncto per Mundan. 9. qu. 3. §. Non ita 25. qu. 1. Sed contra ferè simplicem Canoniceatum, cui non sit annexa cura animarum, nec sacer ordo, non est ex sui natura simoniacum, sed solum ex juris prohibitione. Ergo &c. Minor probatur, quia nihil videtur in se simoniacum, nisi emptio, vel venditio Sacramentorum vel principaliter, ne patet per illud quod legitur adur. 8. unde radice simoniae processisse videtur: Simon enim, à quo simonia dicta est, pro pecunia voluit emere gratiam conferendi Spiritum sanctum, quem vide-

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

bat visibiliter dari in sacramento Confirmationis per impositionem manuum Apostolorum: vel per connectionem, ut in beneficijs Curatis, que spiritualia dici possunt, quia propter civitates Ecclesie exercendas sunt instituta, & potestatem clavium habent annexam, ut probatum est supra, num. 31. sed in simplici Canonatu sine cura nulla est obligatio ad susceptionem, vel administrationem Sacramenti, ut ostensum est in precedenti questione, num. 47. Ergo emere, vel vendere hujusmodi beneficium non est in se simoniaeum.

Probatur tertio, quia quando spirituale, & temporale sunt connexa; licitum est ex venditione temporalis transferre spirituale, dummodo pretium non augetur, ut patet in c. Cum scilicet, de in re, infra de iurepari. Sed in simplici Canonatu sunt connexa spiritualia cum temporalibus, scilicet officium, seu Canonice cum prebendis, c. Inanis de simonia, gloss. in cap. Cum in ver. ad vacaturas, supra de consuet. Ergo cum prebenda posset vendi circumscripta prohibitione juris positivi, cui Papa non subijcitur, cap. Proposuit, de concess. prebend. Si Papa vendat prebendam, videtur cum ea possente transferre Canonice, dummodo pretium non vendatur prebenda propter Canoniam.

68 Probatur quarto, quia non minus spiritualia sunt antecedentia ad Sacramenta, quam sequentia. Sed antecedentia ad Sacramenta, ut vasa sacra, possunt licite vendi, dummodo non plura vendantur ratione consecrationis, ut patet in eo quod legitur, & notatur in cap. Hoc in veredum, de quest. 2. Ergo quodeunque beneficium Ecclesiasticum cum sit consequens ad Sacramentum, vel naturam sequi potest licite, vendi, dummodo non plura vendatur ratione spiritualitatis.

Et confirmatur, quia merè spirituale nullo modo vendi licet, temporale omnino vendi potest. Ergo quod est partim temporale, & partim spirituale, ut Canonice cum prebenda, potest licite vendi, scilicet juris positivi prohibitione, cui ut praedixi, Romanus Pontifex non est subiectus.

69 Probatur quinto, quia illa, quae non fuerunt instituta tempore Apostolorum, non videntur prohibita vendi nisi ex prohibitione juris positivi. Sed tituli beneficiorum Ecclesiasticorum, ut Decanatus, Archiepiscopatus, &c. non fuerunt tempore Apostolorum, sed postea videntur inducta ex institutione humana, c. 1. & 2. de diffini. cap. Olim, 99. dist. cap. in illis, de offi. cap. 1. de diff. Abb. in sua questione prima, n. 4. col. 3. vers. Nam tituli beneficiarum. Et patet ex eo quia in primitiva Ecclesia erant Pastores, & Ordines absque prebendis, imo usque ad Urbanum I. Ecclesia Romana dicitur absque redibitibus visisse: quod late prosequitur Præpos. in Summa 44. dist. & dixi in cap. fin. infra de pecul. Clericor. Ergo huiusmodi venditio non videtur prohibita, nisi juris positivi prohibitione, quae non ligat Papam, ut in d. c. Proposuit, de concess. prebend. cap. Non debet, de consuetu. & affinit. cum consuetud.

70 Hæ sunt rationes, quae positivum asseruntur pro dicta opinione, & tamen opinio, & non

error dicenda sit, ut verbis utar Turrecem. in d. cap. Latorem, num. 7. vers. Responsio dicendum, 1. quæst. 1.

72 Secunda sententia est eorum, qui censent etiam Papam irretiri crimine simoniae. Si vendat titulum Canonice, vel alterius beneficii simplicis. Cui videtur adherere Abb. in cap. in num. 6. de simonia, item repet. c. Extirpanda, §. Qui verè num. 55. & 56. de prebend. cum firmat Papam esse immunem à vitio simoniae tantummodo in Hospitalibus, & alijs habentibus tantum administrationes temporales: & tam expresse approbat, & pluribus tactur Cardin. Turrecem. in d. cap. Latorem, in 3. quæst. à num. 6. usque ad non. 10. quæst. 1. Thomas Campes. in prædilect. tractatu, An Papa labem simoniae incurrere possit, Tractatum tom. 15. part. 2. fol. 591. Et pro eodem sunt gravissimi Theologi, quos citabimus infra num. 14.

Afferitur pro hac sententia textus apertus in cap. Ex multa, 1. quæst. 5. cui responderi non potest, ut inquit Felin. in cap. 1. num. 2. vers. Sed fortis arguit, de simonia, & alia iura, quae citavimus, & expendimus in præced. quæst. à num. 40. usque ad non. 51. quae irrefragabiliter probant vendere, vel emere titulum Canonice esse in se simoniaeum, & iure divino prohibitum Manifestum est autem etiam Papam simoniae labere posse inquiri, si vendat, quae prohibita sunt quia simoniae; & cum faciat contra legem aeternam, cuiuslibet subiectus, ut in cap. Si Papa, de offi. & ostensum est supra num. 56.

73 Non me latec Felin. in cap. Ex parte, 1. primò num. 1. vers. Veram Papa involvatur, supra de offi. deleg. tripliciter respondere ad textum in d. cap. Ex multa, & omnia secunda, & tertia responsione, quae non attingunt punctum peccati peccati dispensationis, de quibus egimus in c. 1. num. 53. & 98. infra. Ne Preb. vias suas principaliter respondet sic. [Quamvis vendere titulum beneficii sit prohibitum iure divino, iuxta textum in d. cap. Ex multa, tamen ex causa limitationis iuris divini, & probatur ellicere in cap. Salubriter, de usur. ubi ex causa limitat prohibitionem usurarum. Ad idem cap. Gaudemus, de divor. ubi ex causa dissolvit matrimonium consummatum inter Iudæos, quibus licita fuerunt illa verba. Quos Deus communicat, homo non separat: ut in cap. De infidelium, de consuetu. & affinit. Ad idem cap. Præsul, 2. q. 4. ubi limitat legem divinam, de re iurum, vel etiam. &c. ut in cap. in omni, de testif. Ad idem gloss. in cap. A nobis in primo, in ver. Exemplum, de decim. ubi Papa limitat obligationem decimarum, quae est de iure divino. Ergo potest dictam prohibitionem simoniae firmatam in univ. versali Ecclesia limitare respectu Apostolicæ Sedis, Et in dubio in eo præsumitur causa secundum omnes in c. Quae in Ecclesiis, de Cognit. & hic est apparet; nam cessante huiusmodi reditu, qui maximus est, attentata hodierna Tyrannide, Sede Apostolica contemneretur. Hæc ille. Et idem sere voluit Præpos. in c. Latorem, num. 17. quæst. 1. ubi in proposito simoniae dicit papam ex causa posse quandoque relaxare etiam prohibitiones juris divini, & notatur in cap. Litter, 34. dist. & per Innocent. & alios in d. cap. Quae in Ecclesiis. Unde videtur in præ-

cepto, Nam factum fuerit quod habet prohibitionem iuris divini, huiusmodi prohibitionem relaxari in casu extreme necessitatis, c. Si quis propter necessitatem, de fact. Nam tamen necessitas eo redigit, ut censentur omnia communia; ita hinc causa, ut inquit Præpos. Papa censetur relaxare temporalitatem, ut pro tunc non sequatur beneficium, sed se separata pro illo usu. Hæc & alia plura in materia potestatis Pape contra ius divinum cumulat Host. in Summa de rescriptis, §. Quae sunt, vers. Potest autem, & leg. Joze. Ando in cap. Alibi legitimus, num. 5. in fin. vers. In contrarium allegatur in 1. Evangelio, de regali, num. 116. 6. Petr. de Anchar. consil. 272. Revocatur in d. sum. & consil. 239. Parum differentia de Dec. consil. 108. In presenti

74 Verum huiusmodi propositiones, quae ubique infirmitatem Canonice de dispensatione; & limitatione iuris divini, nisi declarantur, repugnant sacris regulis, ut patet in c. Sicut quidam, & in d. cap. leg. 25. quæst. 1. & 5. dist. in primis, in c. Super ea, de iur. in c. Litteras, de testif. spoliat. & in c. Cum ad Monasterium, in fine de stat. Monach. Item repugnant Theologorum traditionibus, qui unanimi consensu docent contra divinas leges non admitti Romanum Pontificis dispensationem. Ita S. Thom. quodlibet 4. art. 12. in corp. & ad 1. & in 4. dist. 15. q. 2. art. 2. & in 1. q. 97. art. 4. ad 2. Turrecem. in d. c. Sicut quidam, n. 1. Not. in 4. dist. 18. q. 1. art. 5. & dist. 21. q. 2. art. 2. & ibi 1. de iur. & iure, q. ult. art. 2. Sylvest. in ver. Papa, q. 15. & 16. Nauar. consil. 29. n. 16. de sponsal. in antiquitas consil. 4. n. 16. de sponsal. impub. in novis. Conarr. de sponsal. part. 2. c. 6. §. 9. n. 4. Gregor. de Valen. in 2. dist. 7. q. 4. pond. 6. vers. Et quod ad primum, & q. 6. num. 4. vers. Dispensatio autem, & in 2. dist. 10. q. 3. num. 1. col. 3. vers. Certum est, Suarez tom. 3. de Euchari. §. 74. art. 2. dist. 243. fol. 4. vers. Tertia responsio, & vers. Quanta potest, & alij passim.

Nullitas autem dispensationis Apostolicæ in lege Divina surgit ex duplici capite. Primò ex defectu causae, quia dispensatio inferioris contra legem Superioris ad sui validitatem requirit iustam causam, c. Est illa, 1. q. 7. c. Matrimonium, 7. q. 1. c. Ad excommunicationem, 2. q. 1. c. Nonne, de stat. lib. 5. Archiep. in c. Lites Canon. non. 3. col. 1. & lib. 5. docet S. Thom. in 1. 2. q. 97. art. 4. Dixi in cap. fin. n. 6. de lib. Præpos. Ar nulla causa subest potest, quae iustificat dispensationem contra legem Divinam, quoniam illius committor Deus omnes vidit casus, & causas, quae sub lege illa poterant contingere, c. Deum non potest, 2. q. 1. c. Novit, de iur. in c. Novit ille, de appellat. & divina voluntas, à qua lex aeterna profertur, est pressus immutabilis, c. Incommutabilis, 22. quæst. 4. Ergo si aliquo causa Deus voluit legem obligare, iustificat illam ut obliget, nec potest esse nullum ut obligationem, & necum huiusmodi relaxare possit, quodquam

mortali, ut est textus in c. Quae contra monachos, de diff. Et consequenter dispensatio proprie, quae scilicet legis vinculum relaxat, nullatenus cadere potest contra præcepta divini iuris.

75 Secundo nullitas dispensationis surgit ex defectu potestatis, & non ad legem Divinam ita se habet quilibet homo, seu persona privata ad legem publicam, cui subijctor ut inquit, S. Thom. d. 2. q. 97. art. 4. ad 3. Imo minor proportio Pontificis ad legem Divinam, quam inferioris Praelati ad legem humanam, c. 2. ad fin. vers. Nam inter creaturas, & creaturam, supra de summi. 1. dist. Sed in lege humana inferior non dispensat contra legem Superioris, c. Inferior, 22. dist. c. Cum inferior, de major. & obedient. Clem. Ne Romanus, in prin. de placet. Ergo nec Pontifex contra legem divinam. Quo argumento utitur etiam Turrecem in d. cap. Sicut quidam, n. 2. vers. Secundo, 20. q. 1.

76 Unde quod dicit Doctores nostri de dispensatione, & limitatione iuris divini, non potest intelligi proprie prout dispensatio est iuris relaxatio secundum ea, quae notantur in §. 8. §. 1. q. 7. & in c. 17. constitutorum, in gloss. in ver. Dispensatum, 50. dist. & per Archiep. in c. Lites Canon. non. 3. de stat. lib. 5. sed intelligi debet pro iuris divini declaratione, ut post Richard. de media Villan. 4. sentent. dist. 28. q. 5. art. 1. declarat Cardin. in c. Cum ad Monasterium, §. Abbas, n. 16. infra, de stat. Monach. Potest enim Apostolicus declarare divinas leges in aliquibus casibus propter aliquam circumstantiam non obligare, cum scilicet ex eorum observantia, aut aliquid sequitur iniquum, aut majus bonum impeditur: alius enim cum pro intentione ad Deum recursum non patet, non dedisset ipse Vicario suo sufficientem potestatem ad Ecclesiam gubernandam, quod erroneum esset asserere. Atque ita his casibus concedunt Theologi Summo Pontifici ius declarandi, non autem dispensandi, ut in specie S. Thomas in 2. 2. q. 94. art. 1. ubi non tollit lex naturalis humana lege, quae declaratur Almaini, de potest. Eccles. cap. 13. Turrecem, in summa de Eccles. lib. 2. cap. 71. & lib. 3. cap. 55. Sylvest. post alios n. quæst. 16. in fine. Conarr. variat. resol. lib. 3. cap. 13. num. 90. vers. Lites Canonice, de iur. lib. 10. quæst. 3. art. 1. & Valg. in quæst. in tract. de beneficiis, c. 2. §. 2. d. 11. num. 122. in fine. Et in terminis declarationis intelligenda sunt exempla, quae in oppositum adducunt Felin. de Præpos. lites supra citat. n. 72. Nam in illis casibus Pontifex non relaxat, nec restituit, aut limitat legem divinam, sed illam declarat, ut in c. Lites, in fine, de testif. Et ita etiam notat glossa in c. dicto c. Sicut quidam, 27. q. 1. d. 1. ubi dicit Papam dispensare in Evangelio interpretando ipsam.

77 Quomodo Turrecem in eodem cap. Sicut quidam, n. 2. in fine, affirmat nec valere, nec verum esse quod dicit glossa in c. in quibus, interpretatio obsequiosa, & obsequi debet Evangelio, alius non esset interpretatio, sed corruptio. Interpretatio quippe Evangelium ad sensum bonum, & Catholicum non contradicendo veritati fidei, & scripturae sanctae hoc licet summo Pontifici, sed per hoc non dispensat in Evangelio, ut alius dicit, quam quod Dominus

78 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

79 Secundo nullitas dispensationis surgit ex defectu potestatis, & non ad legem Divinam ita se habet quilibet homo, seu persona privata ad legem publicam, cui subijctor ut inquit, S. Thom. d. 2. q. 97. art. 4. ad 3. Imo minor proportio Pontificis ad legem Divinam, quam inferioris Praelati ad legem humanam, c. 2. ad fin. vers. Nam inter creaturas, & creaturam, supra de summi. 1. dist. Sed in lege humana inferior non dispensat contra legem Superioris, c. Inferior, 22. dist. c. Cum inferior, de major. & obedient. Clem. Ne Romanus, in prin. de placet. Ergo nec Pontifex contra legem divinam. Quo argumento utitur etiam Turrecem in d. cap. Sicut quidam, n. 2. vers. Secundo, 20. q. 1.

80 Unde quod dicit Doctores nostri de dispensatione, & limitatione iuris divini, non potest intelligi proprie prout dispensatio est iuris relaxatio secundum ea, quae notantur in §. 8. §. 1. q. 7. & in c. 17. constitutorum, in gloss. in ver. Dispensatum, 50. dist. & per Archiep. in c. Lites Canon. non. 3. de stat. lib. 5. sed intelligi debet pro iuris divini declaratione, ut post Richard. de media Villan. 4. sentent. dist. 28. q. 5. art. 1. declarat Cardin. in c. Cum ad Monasterium, §. Abbas, n. 16. infra, de stat. Monach. Potest enim Apostolicus declarare divinas leges in aliquibus casibus propter aliquam circumstantiam non obligare, cum scilicet ex eorum observantia, aut aliquid sequitur iniquum, aut majus bonum impeditur: alius enim cum pro intentione ad Deum recursum non patet, non dedisset ipse Vicario suo sufficientem potestatem ad Ecclesiam gubernandam, quod erroneum esset asserere. Atque ita his casibus concedunt Theologi Summo Pontifici ius declarandi, non autem dispensandi, ut in specie S. Thomas in 2. 2. q. 94. art. 1. ubi non tollit lex naturalis humana lege, quae declaratur Almaini, de potest. Eccles. cap. 13. Turrecem, in summa de Eccles. lib. 2. cap. 71. & lib. 3. cap. 55. Sylvest. post alios n. quæst. 16. in fine. Conarr. variat. resol. lib. 3. cap. 13. num. 90. vers. Lites Canonice, de iur. lib. 10. quæst. 3. art. 1. & Valg. in quæst. in tract. de beneficiis, c. 2. §. 2. d. 11. num. 122. in fine. Et in terminis declarationis intelligenda sunt exempla, quae in oppositum adducunt Felin. de Præpos. lites supra citat. n. 72. Nam in illis casibus Pontifex non relaxat, nec restituit, aut limitat legem divinam, sed illam declarat, ut in c. Lites, in fine, de testif. Et ita etiam notat glossa in c. dicto c. Sicut quidam, 27. q. 1. d. 1. ubi dicit Papam dispensare in Evangelio interpretando ipsam.

81 Quomodo Turrecem in eodem cap. Sicut quidam, n. 2. in fine, affirmat nec valere, nec verum esse quod dicit glossa in c. in quibus, interpretatio obsequiosa, & obsequi debet Evangelio, alius non esset interpretatio, sed corruptio. Interpretatio quippe Evangelium ad sensum bonum, & Catholicum non contradicendo veritati fidei, & scripturae sanctae hoc licet summo Pontifici, sed per hoc non dispensat in Evangelio, ut alius dicit, quam quod Dominus

82 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

83 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

84 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

85 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

86 Præpos. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

ous, & Evangelium dicit. Hæc ille.

Quæ cum ita sint, si lex divina dicitur simonia- cum esse interuentu pecunie beneficium dare, vel accipere, ut in superioribus probatum est: quomodo potest declarari Romanum Pontificem posse beneficium Ecclesiasticum vendere sine vitio simoniae, quippe hæc non esset declaratio, seu interpretatio, sed potius inuersio, & corruptio legis diuinae. Et sanè si ad dignitatem tuendam aduersus hodiernam tyrannidem liceret Romano Antistiti accipere pecuniam pro collatione beneficii sine labe simoniae, ut dicit Felin. liceret etiam ipsi accipere pecuniam pro gratia, & Sacramenti: & tamen aliter omnes hoc Summo Pontifici non liceret, ut ait Dec. qui promittit, licet multum sit tunc, reprobatur Felin. resp. in sum. in d. cap. de parte, et primo d. in sum. 26. de off. dele. Item hæc ratio liceret Apollonio ad dignitatem seruandam accipere licentiam ex mutuo sine ulterius perquirere, & tamen hoc homo Catholicus auderet affirmare, sique non alia ratione, nisi quia usurarium criminatum testam. no. pagum detestatur. Et propterea licet eo nulla fieri potest dispensatio, ut formaliter dicitur textus in c. Superas, de usur. & in glo. in cap. Ex parte, et primo, in ver. Dimittite, de off. dele. que aperte dicit propterea Papam non posse super ultra dispensare, quia in utroque Testamento prohibita est. Et idem notant Innoc. Holi. Joan. Andr. & omnes in cap. In de sum. Ergo idem dicendum de simonia, que similiter damnata est in nouo, & veteri Testamento, ut in d. cap. Ex multo, & cap. Saluator, in qu. 3. cum nulla sufficiens ratio diuersitatis afferri possit. Acque ita diluitur responsio Felini. Incepta est etiam similitudo, quam ponit Præpos. ubi supra, num. 75. videlicet: sicut in extrema necessitate non committitur furtum, ita nec Papa, qui ex causa accipit pecuniam pro collatione beneficii, committit simoniam: oportet enim ut procedat similitudo utriusque constituitur extremam necessitatem; & tunc posset sustineri, ut positus in extrema necessitate sicut non committit furtum, ita nec simoniam. Quemadmodum non committitur usuram, qui in extrema posuit necessitate promittit aliquid mutuari ultra sortem nec est simoniacus Pater nesciens baptizare, qui dat pecuniam sacrilego Sacerdoti aliter baptizare nolenti parvulum in extremis agentem, ut post Abb. in c. In Ecclesia, de sum. Ricard. & Cretan. fuso probat Sotus lib. 9. de inst. et iur. qu. 2. art. 1. eod. lib. vers. Ad primum signum. Sed extra casum necessitatis retro queri potest argumentum præpositi: nam ad dignitatem sustinendam utique non liceret furari, & iuris diuini prohibitionem relaxare, ut probatur in dicta c. si quis, cum ibi not. per glo. & DD. Ergo nec spiritualia vendit.

Atque huius sententia est aperte, si Thom. in 2. 2. quæst. 105. art. 1. ad spirituum ait enim, Papa potest in curare vitium simoniae licet, & quilibet alius homo. peccatum enim tanto in alio qua persona est grauius, quanto maiorem obtinet locum. Quamvis ergo res Ecclesie sit ejus ut principis dispensatoris; non tamen sunt ejus ut domini, & possessoris. Et ideo si recipiet pro aliqua re spirituali pecuniam ex-

reditibus Ecclesie, non careret vitio simoniae. Et similiter posset etiam simoniam committere recipiendo pecuniam ab aliquo laico, non de bonis Ecclesie. Hæc ibi. Et idem docuit in 4. dist. 25. qu. 3. art. 2. in hæc verba (Opinio illa erronea est (videlicet que adstruit papam non posse simoniam committere) si enim papa pro aliquo spirituali munus acciperet, simoniam committeret sicut, & alius homo, quia in ipso petro, cui papa succedit, simoniae vitium damnationem inchoauit in nouo Testamento. Eisdem sententia est Alber. Mag. in d. dist. 25. ubi respondendo quæstioni sic ait: Inuenerit bene puto quod papa potest committere simoniam. nec videtur mihi hoc dubium quando veniat spirituale. Idem sentit Ulicus, seu Udalricus de Argentina Alber. Mag. Auditor in sua Summa Theologiae relictis à Turrecrem. & præpos. in cap. Latorem, l. q. 1. ubi ait: Dicitur quidam papam non posse committere simoniam cum quacunque portione Ecclesiastica, quia nihil lucratur, cum omnes res Ecclesiarum sint sue. Sed iustitiam est hoc dicere, cum origo ipsius hæretis fuerit in voluntate inuendi pactum cum primo papa. id est cum petro etiam tunc temporis quando omnibus omnia erant communia: nec res Ecclesiarum sint papæ, nisi sicut secundum leges omnia sunt principis, scilicet ad gubernandum, non ad possidendum. Est enim secundo modo situs licet, tamen esset simonia, quia non posset ens acta, sed sibi debentur, cum voluerit accipere. Et qui debitori suo daret aliquod spirituale, ut recuperet quod suum est, simoniam committeret. Idem est ergo in proposito. Hæc ille. Necessert quod multi Doctores deciderent seu potius restringunt, & limitent doctrinam S. Thomæ et proferat in his tantum, que sunt prohibita quia simoniacas: non autem in his, que sunt simoniacas, quia prohibita, prout eam intelligunt Archid. Bellam. & Geminius citas, & sequitur Præpos. in cap. Non licet, num. 61. in d. dist. 25. Nicolaus de Aulino in supplanen. Summa Pisana in ver. Simonia. in fine. Paul. in Clem. de sum. Trinit. & Felin. in c. Ad ambrosianam, de rescript. & Syluester, Summa, num. 6. vers. Quarto quartum. Quoniam esto hoc verum sit: tamen quod spectat ad rem præsentem, cum vendere titulum Canoniciatus, vel alieius simplicis beneficii sit prohibitum quia simoniacum, ut probatum est in precedenti quæstione, num. 30. consequens est, ut si papa pro collatione huiusmodi beneficii pecuniam accipiat, in sententia D. Thomæ non ita simoniae vitio immuniat. Idem non obsecrat docuit idem S. Thomas d. qu. 102. art. 4. dicit aut beneficium Ecclesiasticum dici spiritualibus amicum quasi ad eis dependens. Non enim competit nisi ordinem clericalem habenti; & per consequens esse non posse nisi spiritualibus; & propterea nullo pacto, aut pretio conferri debere, quia beneficio vendito, intelliguntur etiam spiritualia venditori subijci. Et aperte hoc sentit Joannes Gerson Cancellarius Parisiensis in tract. de simon. his verba: (Super materia simoniace labe in collatione beneficiorum per papam resolvendo materiam ad radicem Scripturæ sacre, qua dimissa per-

currere ramos opinionum particularium sine caretur tunc hæc conuolando. Simoniaca labe contra ius diuinum, vel de simoniaca specie suspensum est in conferendo beneficium Ecclesiasticum, etiam si sit Papa, exigere, vel extorquere à beneficiando promptam pecuniam sub titulo primorum fructuum, ac impedire possessionem, & officiationem suam, quousque soluerit illam pecuniam: licet quod spectat ad primos fructus, seu annatam egregius hic vir deceptus fuerit ex illorum suggestione, qui in Concilio Constantiensi assercbant Papam quali ex contractu pro collatione beneficii exigere pecuniam contra Evangelicam præceptum, gratis scilicet accepistis, gratis date. Quod tamen erroneum esse fasè ostendimus in cap. 1. de Prælat. vices suas, in 3. p. p. 85.

Ex supradictis satis liquet de veritate huius sententia; sed nihilominus ad maiorem evidentiam subiunguntur etiam rationes infrascriptæ, quas in proposito adducunt Durandus, & Petrus de Palude apud Turrecrem. in d. cap. Latorem, num. 7. vers. Pro quo opinio, l. quæst. 1.

86 Prima ratio est. Maior spiritualitas est auctoritas officiali Ecclesiam, quam auctoritas docendi quæcumque humanam scientiam, sed auctoritas, siue licentia docendi sine peccato vendi non potest ut hic dicitur infra de Magist. in Rubro, & Negro, quæ per totum. Ergo fortior ratione, nec auctoritas offerendi Ecclesiam. Et quamvis Præpos. in d. cap. Latorem, num. 21. responderet hanc prohibitionem esse juris positivi, in quo papa potest dispensare; hoc tamen non videtur admittendum, quia prohibitio ut quid exigatur pro licentia docendi fundatur in auctoritate Evangelij, Matth. 10. Gratia accipistis gratis date, ut in cap. 2. de Magist. & licentia est domini Dei, ut dicitur gloss. in cap. in ver. Prælatum exigat, ad 12.

87 Secunda ratio. Venditio beneficii est prohibita iure diuino in Evangelio, Matth. 10. Non quidem ita se, sed in suis simili: non enim minus spirituale est officium eligendi Episcopum, & officium Ecclesiam, quam auctoritas prædicandi. Sed in simplici Canonice est auctoritas eligendi Episcopum, cap. 1. & quasi per totum de elect. & officium Ecclesiam, c. anno, de Cleric. non rescrip. lib. 6. cap. In de rescript. eod. lib. Clemens. 1. q. 2. de rat. & qualis, cum multis similibus. Si ergo auctoritas prædicandi prohibetur vendi iure Evangelico, Ergo & auctoritas eligendi Episcopum, & officium Ecclesiam, que est in simplici Canonice. Nec satisfacti responsio præpositi ubi supra, quod Canonici non eligant, ut singuli, sed ut Collegium; nam nihilominus unumquisque eorum sua voce causat electionem, & concurrunt in collatione iuris spiritualis, quod per electionem acquiratur electo, secundum ea, que dixerunt cap. Bonum, ultimo, num. 77. supra de postulat. Prælat.

88 Nec subijcit quod subijcit præpos. quod causa sit multum remota. Imo enim est proxima, & immediata, quia ex votis singulorum publicatis, & inuicem collatis immediate surgit, & producit electo, ut in cap. Quia propter, de elect. Et quatenus est remota, est tamen originalis, que præcipue attenditur, ut in cap. Utitur, de rescript. nam ad primordium tituli posteriori

89 Tertia ratio. Si papa recipiendo pecuniam in collatione beneficii Ecclesiastici non committeret simoniam; hæc ea tantum ratione proferretur, quia non accipere pecuniam pro beneficiis, sed pro fructibus, cum possit separare præbendam à Canonice ex notatis in c. Com. de Ferraricis de consuet. & in cap. In de consuetud. lib. 6. Et in hac specie tradit præpos. in c. Latorem, num. 22. vers. Potest responderi, in qu. 1. Cardin. Jacob. de Concil. lib. 4. art. 2.

90 Sed hæc ratio falsa est, quia ut arguit ibidem Turrecrem. num. 8. vers. Quare potest argui. Si verum esset præpos. non conlittere nisi fructus tunc nullus, cui papa conferret beneficium haberet titulum beneficii, nec dicendum esset talis Ecclesie Episcopum, Decanum, aut Canonice, nec deberet ea exercere, que sunt illius officij, præterea litteræ papales super talibus provisionibus confectæ, parentissime declarant contrarium, dum provisiones jubent institui. Instituitur autem et ius Canonice in Ecclesia, seu Ecclesie beneficio conferre, ut in cap. Ex frequentibus, de institut. Cardin. in Clem. 1. in 6. qu. 1. in solut. num. 11. de supple. regis. Prælat. Ergo fatere oportet non solum vendi fructus beneficiorum, qui sunt accessorii ad titulum, sed etiam illud quod est merè spirituale, & principale, scilicet officium, seu potestatem exercendi huiusmodi ministerium, propter quod solum fructus tunc deputant. Idque clare deceditur in cap. Si quis obierit, l. quæst. 3. & in cap. In quibus dicitur: Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum proferunt, neutrum inuenditum decernit.

91 Præterea quamvis præbenda possit consistere in mera temporalitate, & cadere etiam in laicum, & de hac intelligenda sit glossa in d. c. Cum Ab. in ver. Accipere, de consuetud. tamen secus est si præbenda sit annexa Canonice, quia tunc est ius spirituale, ut in cap. Dilectio, infra de proben. & declarat Abb. in cap. In annis, num. 3. de Simonia. Ac proinde prohibetur vendi iure diuino, naturalique, ut effecit probat Cajetan. loco præmissi ostendit.

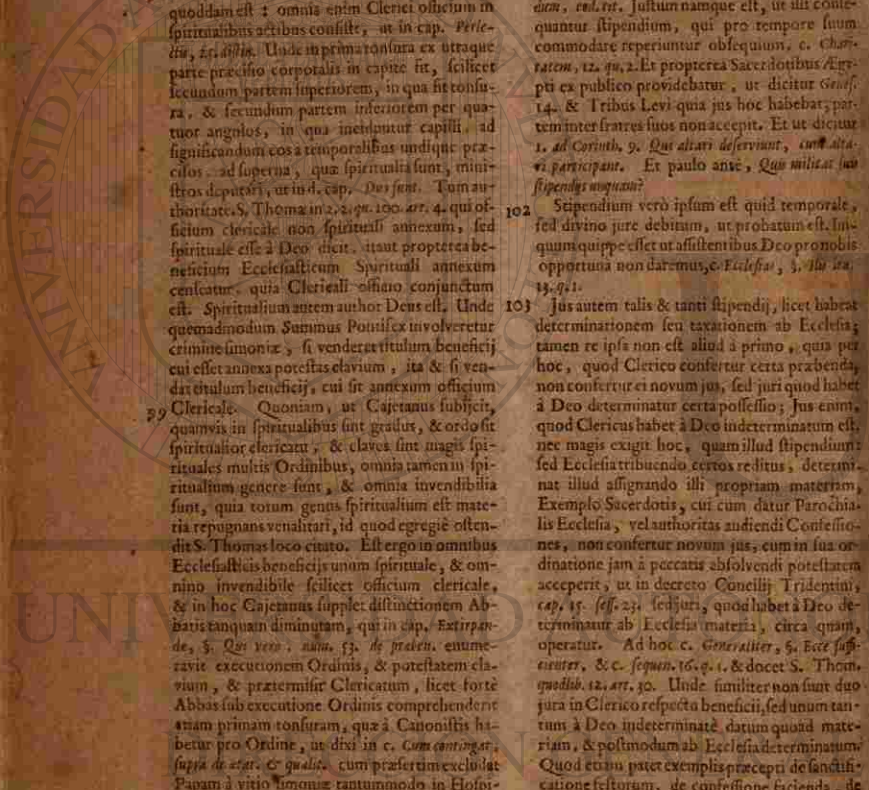
92 Denum ut optime explicat Cajetan. tom. 2. opposit. in v. 2. de simonia, qu. 1. Ecclesiastico beneficio duo iussum, videlicet Clericatus, & præbenda: nam cuiuslibet beneficii annexa est istem prima Clericalis tonsura, cap. Cum alio de rescrip. & c. Ex litteris, de translat. & cuiuslibet beneficii debita est præbenda, quia Clerici vivere debent de patrimonio Jesu Christi, cuius obsequio deputantur, cap. Cum secundum, de

96 *prebend.* nec datur Canonis sine prebenda, id est redditus beneficii sine stipendio, cap. *Rela-*
tion. & *cap. Dilectus* al primo, *amb. tit. c. Cum*
super, de *reness. preben.* c. *Isidorus de summo*,
 97 *non comparat.* Et quidem Clericatum esse ex
 jure divino, ut inquit Cajetanus, constat tum
 ex eo, quod Clericatus nihil est aliud, quam ad-
 dictio ad ministrandam sacrificia divinis. Unde
 & à sorte nomen accepit, quia in sortem Do-
 mini qui Clerici sunt, electi sunt. Ad hoc c. *Cle-*
rus, 21. *distin. c. Duo sunt*, 12. *qu. 1. & d. c. Cum*
secundum. Fuerunt enim omni tempore Cleri-
 ci. Ante legem quidem primogeniti Clerici
 erant. Unde & primogenituræ jus hereditarium
 sub lege autem tota Tribus Levi sanctificata est
 98 ad divina officia. Tum ex eo quod spirituale
 quoddam est & omnia enim Clerici officium in
 spiritualibus actibus consistit, ut in cap. *Pelle-*
dis, 21. *distin.* Unde in primatransura ex utraque
 parte præcisio corporalis in capite sit, scilicet
 secundam partem superiorem, in qua sit consue-
 ra, & secundam partem inferiorem per qua-
 tuor angulos, in qua inveniuntur capilli, ad
 significandum eos à temporalibus undique præ-
 cisos ad superna, quæ spiritualia sunt, mini-
 stros deputari, ut in d. cap. *Duo sunt*. Tum au-
 thoritate S. Thomæ in 2. 2. *qu. 100. art. 4.* qui of-
 ficium clericale non spirituale annexum, sed
 spirituale esse à Deo dicit. ut aut propterea be-
 neficium Ecclesiasticum spirituali annexum
 censetur, quia Clericali officio conjunctum
 est. Spiritualem autem auctor Dens est. Unde
 quemadmodum Summus Pontifex involveretur
 crimine simoniæ, si venderet titulum beneficii
 cui esset annexa potestas clavium, ita & si ven-
 dat titulum beneficii, cui sit annexum officium
 clericale. Quoniam, ut Cajetanus subijcit,
 99 quævis in spiritualibus sunt gradus, & ordo sit
 spiritualior clericatus, & claves sint magis spi-
 rituales multis Ordinibus, omnia tamen in
 spiritualium genere sunt, & omnia inveniabilia
 sunt, quia totum genus spiritualium est mate-
 ria repugnans venalitati, id quod egregie ostendit
 S. Thomas loco citato. Est ergo in omnibus
 Ecclesiasticis beneficiis unum spirituale, & om-
 nino inveniabile scilicet officium clericale,
 & in hoc Cajetanus supplet distinctionem Ab-
 batis tanquam diminutam, qui in cap. *Extirpa-*
de, 5. *Qui vero*, *num. 33. de preben.* enume-
 ravit executionem Ordinis, & potestatem cla-
 vium, & prætermissit Clericatum, licet forte
 Abbas sub executione Ordinis comprehendit
 etiam primam tonsuram, quæ à Canonistis ha-
 betur pro Ordine, ut dixi in c. *Cum contingat*,
 supra de *etat. & qualis*, cum præsertim excludat
 Papam à vitio simoniæ tantummodo in Hospi-
 talibus, & alijs habentibus solam administra-
 tionem temporalem, hæc quoad Clericatum.
 100 Quo vero ad præbendam, observandum est
 diligenter ex Cajetano, ubi supra hoc nomen
 in se multa continere & nam præbenda dicit duo,
 id est stipendium clericale, & certam determi-
 nationem talis stipendij, vel ad certam quan-
 titatem, puta mille ducatorum, vel ad certum
 tempus, puta ad annum, vel ad certum lo-
 cum, puta ex fructibus talis prædij, &c. &
 consequenter in præbenda possunt considerari
 quatuor. Primum jus stipendij, secundò stipen-

dium ipsum, tertio jus talis, & tanti stipendij,
 in tali loco, &c. Quarto ipsum tale, & tantum sti-
 pendium, de quibus sigillatim dispendendum est.
 101 Jus stipendij procul dubio ex divino jure est
 spirituale, sicut & jus accipiendi decimas, ut per
 D. Thom. in 2. 2. *qu. 100. art. 4. ad 1. quæstio* ipso
 quod quis Clericus est, & divinis officijs manci-
 patus, jus habet ut sustentetur ab Ecclesia, c. *Cle-*
rici, 1. *qu. 2.* nam dignus est operarius mercede
 sua, ad *1. timoth. 5. cap. Quicumque*, 12. *qu. 2.* &
 denario fraudari non debent in Vinca Domini
 laborantes, *Matth. 20. c. fin. de Magister*, neque
 os bovi ligari debet ministranti, *Deuterom. 25. Ec-*
clesias, *vers. Item non abigebis*, 13. *qu. 1. c. Exterpan-*
de, infra de *preben.* Et qui ad onus eliguntur,
 repelli non debet à mercede, cap. *Cum festiva-*
dian, *col. 101.* Iustum namque est, ut illi conse-
 quantur stipendium, qui pro tempore suum
 commodare reperunt obsequium, c. *Char-*
itatem, 12. *qu. 2.* Et propterea Sacerdotibus Egyp-
 ti ex publico providebatur, ut dicitur *Genes.*
 14. & Tribus Levi quia jus hoc habebat, par-
 tem inter fratres suos non accepit. Et ut dicitur
 1. ad *Corinth. 9. Qui altari deserviunt*, *caus. 1. de*
participat. Et paulo ante, *Qui militat suo*
stipendio utitur?
 102 Stipendium vero ipsum est quid temporale,
 sed divino jure debitum, ut probatum est. In
 quamvisque esset ut assilentiibus Deo pronobis
 opportuna non daretur, c. *Palatium*, 3. *Ab. 12.*
 13. *qu. 1.*
 103 Jus autem talis & tanti stipendij, licet habeat
 determinationem seu taxationem ab Ecclesia,
 tamen re ipsa non est aliud à primo, quia per
 hoc, quod Clerico conferatur certa præbenda,
 non conferitur et novum jus, sed juri quod habet
 à Deo determinatur certa possessio, jus enim,
 quod Clericus habet à Deo indeterminatum est,
 nec magis exigit hoc, quam illud stipendium:
 sed Ecclesia retribuendo certus redditus, determi-
 nat illud assignando illi propriam materiam,
 Exemplo Sacerdotis, cui cum datur Parochialis
 Ecclesia, vel auctoritas audiendi Confessio-
 nes, non conferitur novum jus, cum in sua or-
 dinatione jam à peccatis absolventi potestatem
 accepit, ut in decreto Concilij Tridentini,
 cap. 15. *sess. 23.* sed juri, quod habet à Deo de-
 terminatur ab Ecclesia materia, circa quam
 operatur. Ad hoc c. *Generaliter*, 6. *Ecce sus-*
ceptus, & c. *sequen. 16. qu. 1.* & docet S. Thom.
 quodlib. 12. *art. 30.* Unde similiter non sunt duo
 jura in Clerico respectu beneficii, sed unum tan-
 tum à Deo indeterminatè datum quoad mate-
 riam, & postmodum ab Ecclesia determinatum.
 Quod etiam patet exemplis præcepti de sanctifi-
 catione festivorum, de confessione faciendâ, de
 jejuniis, de decimis solvendis, & consimilibus,
 quæ ex jure divino sunt indeterminatè, & ab
 Ecclesia sunt quantum ad determinationem
 temporis, quantitatis, modi, &c. Et tamen non
 sunt duo præcepta, unum de jure divino, & al-
 terum de jure positivo, sed unum tantum de
 jure divino indeterminatum, & determinatum
 ab Ecclesia. Ad hoc Concilium Tridentinum
 sess. 14. *de Sacram. Penitent. cap. 5.* & dixi in
 c. *Omnia utriusque*, *num. 25. infra, de peniten.*
 & *remiss.* Quemadmodum ergo ex determi-
 natione Ecclesie non multiplicatur præcepta, ita
 nec

nec multiplicatur jura, arg. c. *Inter corporalia*,
 de *translat. Episc.* Eorum igitur, quæ in Clerico
 beneficiato sunt, omnia ex jure divino sunt,
 præter quantum, videlicet determinatio stipendij.
 Quoniam ex jure positivo à Prelatis Ecclesie
 institutum est ut annua stipendia, & tantæ quan-
 titatis, &c. in illa, aut illa sint Ecclesia, & tali
 Ministro applicata, ut in c. *Nemo*, de *consecrat.*
distin. 1.
 104 Quibus ita constitutis facile dignosci potest
 quid in præbenda sit venale, & quid non: nam
 cum spirituale venditionis materiam naturaliter
 esse non possit, & jus omne clericale tam re-
 spectu stipendij indeterminati, quam respectu
 talis, & tanti stipendij spirituale sit, hinc neces-
 sario sequitur ut jus præbende non sit venale, &
 illud vendere simoniacum sit, non quia prohibi-
 tum, sed quia ex sui natura est simoniacum, &
 consequenter veritum etiam Papa secundum
 determinationem glossarum, *ut hic in ver. Misere*
re pactum, & in d. cap. *Ex parte*, *si primo*, in
 106 *ver. Dimittere*, de *offic. deleg.* Ipsum autem sti-
 pendium, seu ipsa præbenda cum sit res pure
 temporalis, vendi potest. Unde secundum D.
 Thomam in prædij, *qu. 100. art. 4. ad 3.* cum
 Papa concedit decimas militibus, non conce-
 dit eis jus spirituale accipiendi decimas, sed
 tantummodo res temporales, quæ decimæ ap-
 pellantur.
 107 Quare superest tantum examinandum an præ-
 benda ipsa, quæ ut diximus, ex sui natura venal-
 itas est, prohibeatur vendi ratione connexionis
 cum Clericatu. Et quidem est hic duplex con-
 nectio, scilicet juris præbende ad Clericatum,
 & ipsius præbende ad hunc Clericum. Prima
 connectio venalitate omnino excludit, tum
 ex natura connexionis, quia utrumque, id est
 tam Clericatus, quam jus præbende spirituale
 est, ut patet ex dictis, tum ex natura connexio-
 nis; constat enim jus præbende non esse conne-
 xum quasi rem alienam conjunctam cum Cleri-
 cali officio, sed per identitatem vel quasi, ut ex-
 plicat Cajetanus. Idcirco beneficium, seu præ-
 benda dicitur sequela officij, c. *Eos*, & c. *Si quis*
Sacerdotum, *di. distin. c. Preter hoc*, 22. *distin.*
 glossa in cap. *in invicem*, *Datus de rescriptis*, lib. 6.
 Nec datur Canonis sine præbenda, ut prædij-
 mus, & notat glossa penult. in c. *unus de Cler.*
non resident, lib. 6. Ideoque S. Thomas d. *art. 4.*
in corpore, affirmat beneficium Ecclesiasticum
 esse necessarium annexum officio Clericatus tan-
 quam ab eo dependens, & nullo modo sine spi-
 ritualibus posse consistere. Quare præbenda
 utcumque sit res temporalis; tamen cum sit an-
 nexa officio Clericatus ex debito divini juris, &
 ex illo proveniat necessario quicquid horum
 alterum vendit, neutrum invenditum derelin-
 quit, & simoniacus est, juxta textum in c. *Si quis*
obscure, l. 4. 3. *relatum à D. Thoma ubi supra in*
argumento contrariis.
 110 Secunda autem connectio, id est ipsius præben-
 de ad hunc Clericum secundum diversos respec-
 tus venalitate comparatur, & excludit. Com-
 paratur quidem ratione ipsius Clerici activè,
 quia potest ipsi beneficii sui fructus vendere, &
 locare, *Extrafrag. Ambrosius*, *vers. De de simo-*
nibus, de *reli. Ecclesie non alien.* Excludit autem
 ratione eundem Clerici passivè, quia non po-
 test

test eidem vendi propter duo. Primo quia non
 potest res vendi à non Domino, l. c. *De usu*
cap. pro empt. Nullus autem Prelatus, nec
 Summus Pontifex est Dominus fructuum perci-
 piendorum: redditus enim omnium Ecclesia-
 rum quamvis sint Papa ut principalis dispensa-
 toris; non tamen sunt eius ut Domini, & posses-
 soris, ut inquit S. Thom. & Ilric. *loci supra-*
citati num. 46. Secundo quia conferre alicui Cle-
 rico beneficium, & vendere illi fructus perci-
 piendos nihil est aliud, quam vendere illi ex-
 ecutionem propriam, & spirituales juras. Paria
 autem sunt vendere jus, & illius executionem, ut
 patet ex dictis supra num. 31. Unde de dua
 peccata concurrunt, inhiatitæ, quia vendi-
 tur Clerico quod suum est, l. *Rei sue*, ff. *De*
cont. aben. imp. l. Cum res, & l. *Si Mater*, *C. de*
Prim. cum Clericus intelligitur habere titulum,
 qui dicitur gratis dari, & deinde executionem,
 quæ titulum consequitur. Item peccatum simo-
 niæ, quia vendi convincitur executio spiritualis
 juras. Et hoc ipsum ante Clericatum docue-
 runt Petr. de Palude, & Turrecrem, ut patet
 infra num. 123. *vers. Si fructus daretur.*
 111 Quamobrem ex prædictis concludendum est
 venditionem beneficii Ecclesiasticorum sive
 habeant annexam potestatem clavium, & exe-
 cutionem Ordinis, sive officium Clericatus, esse
 prohibitam, quia simoniacam, non autem simo-
 niacam quia prohibitam; & consequenter nec
 Summo Pontifici licitam esse, cum emptio sit
 materia res spiritualis sit, quæ jure naturali, &
 divino venalitate omnino excludit.
 114 Unde hanc sententiam non tantum in Cano-
 nicatibus, sed etiam in alijs beneficiis simplici-
 bus uti veram, & consonam sacris regalibus am-
 plectuntur Durand. & Petr. de Palude, in 4. *dist. 25.*
 quos refert, & sequitur Cardin. Turrecrem, in
 cap. *Latorum*, *num. 6. l. quæst. 1.* Item Cardin.
 Caiet. in prædij, *tract. 9. de simonia*, ubi tel-
 lur hanc esse communem Theologorum opinio-
 nem, & oppositam appellat errorem Canonista-
 rum, & consequenter Sotus lib. 9. de *inst. & iur. 9. 7.*
art. 1. Et quamvis impugnetur rationem illam Ca-
 jetani, quod Clericali tonsura sit de jure divi-
 no, excludens etiam minores ordines esse ex
 Constitutione Ecclesie; tamen quoad hoc Soti
 doctrina ne dum falsa, sed etiam periculosa est,
 ut vidimus in c. *Cum contingat*, *num. 72. supra*
de etat. & qualis. Eandem late tuncur Thomas
 Catus, in d. tractat. An Papa labem simo-
 niæ incurrere possit, ubi num. 11. dicit magno
 applausu recipiendam esse sententiam Petr. de
 Anchar. in cap. 1. de *Constat.* in 11. *oppositio-*
ne, quod facere beneficia Ecclesiastica venalis
 est denigrare universalem statum Ecclesie, per
 l. *Si quæquam*, c. *De Episcop. & Cleric.* cum
 dicitur profectio enim quis locus tutus, & que
 causa poterit esse excusata, l. *Si veneranda Dei*
Templa *peccati expugnator*. Quod si denigra-
 tur status universalis ecclesie, nec Romano Pon-
 tifici erit permilla, per ea, quæ habentur in
 cap. *Sunt quidam*, 25. *quæst. 1.* & infra num. 27.
 dicit esse reijciendam, & proptus abominandam
 doctrinam Cardinalis in cap. 1. de *simonia*: ille-
 gitimus Papam ex ista causa posse quandoque in
 collatione beneficiorum aliquid recipere, licet
 non passim, ne scandala det Ecclesiam.

Cajetanus in prealleg. tract. 9. de simonia, qu. 1. ad fin. epist. tom. 2.
 129 Denique falsicia argumenti Canonistarum conuincitur ex eo quod tituli Patriarchatus, Archiepiscopatus, & Episcopatus sunt de iure positio, ut est textus in c. 1. & 2. dist. 8. in c. Olim, 97. dist. Dixi in c. Quanto, supra de trans. Episc. Et tamen constat apud omnes Papam vendere non posse titulum Episcopatus sine labe simoniae, ut firmiter est supra not. 31. Igitur non licet arguere. Papa est supra omne jus posituum. Ergo potest vendere titulos beneficiorum, qui sunt de iure positivo. Sufficit autem dare instantiam ad tollendam vim consequentiam, ut post Arist. 8. Topic. notat gloss. 2. in cap. Stat. uterq. 1. 7. 1. Et Joan. de Anan. in cap. Suscepimus, num. 5. vers. Facit etiam, de huiusmodi.

130 Sed etiam aduersus praedictam conclusionem instat Praepositus in d. c. Latorem, num. 29. 1. 9. 1. duobus fundamentis. primum est, quia si simonia in beneficio esset iure divino prohibita, licet simonia in Ordine; & ideo non potest transferri. Quod tamen est falsum, ut notatur in cap. Praepositus, 1. 9. 1. & in 5. versum, & in 5. ad hoc, 22. dist. Item non debet tanta distinctio super dispensatione, ut cum simonico in Ordine non dispensetur: in simonico autem in beneficio in multis casibus dispensari possit, ut patet in c. Quoniam, in c. Est, in princ. & in c. Praepositus, 1. 9. 5.

131 Sed certe hoc primum fundamentum est valde infirmum, quia in peccatis etiam ejusdem speciei iure divino prohibitis sunt gradus, & unum est grauius altero. Ideoque pro modo culpe ab Ecclesia statuuntur poenae; & obsequuntur dispensationes. Sicut homicidium ex insidijs grauius est homicidio in puro rixa, vel ad defensionem. Ideoque primum grauius puniunt, & super eo non dispensatur; cum tamen dispensari soleat in secundo, c. 1. infra, de homicid. c. 1. eod. tit. li. 6. cap. Mors, 50. dist. & patet in decreto Concilij Tridentini cap. 7. sess. 12. Et nihilominus utrumque est diuina lege prohibitum, ut in Decalogo, Non occides. Et idem patet in alijs criminibus iure diuino prohibitis, quae ex varijs circumstantijs grauius, vel mitius puniuntur iuxta textum in l. Aut scilicet, ff. De poena. & huc explicat Henric. Boich. in c. In Archiepiscopatu, colum. 2. vers. Et in hac causa consuetudine, nisi de iure, & Julius Marian. Socin. in c. Licet, an. 22. de poena.

Veteres Concilium Chalcedonense simili poena condemnat eos qui Ecclesiastica beneficia interuentu pecuniae acquirunt. 20. eod. qui sacramentum impositionem, per quam Spiritus sanctus confertur, mercati dignoscuntur. Quae sunt formalia verba tenentur in c. Exmulto, 1. 9. 3. Atque ita argumentum Praepositi in oppositum retorquetur.

132 Alterum fundamentum est, quia Instantio beneficiorum est de iure positivo. Sed ad hoc factus, superque responsum est supra num. 125. & seq. Et quod Praepositus subiicit neque legem Veteris, neque noui Testamenti potuisse de his titulis cogitare, cum nondum essent instituti, ridiculum est. Quia titulus Testamenti Auctor est Deus, cui nihil est absconditum, sed omnia

manifesta sunt etiam antequam fiat, cap. Deus omnipotens, 2. quest. 1. Futurum enim, & praeteritum non est in Deo: quia quidquid est in eorum est in presenti aeternitatis, ut docet S. Thomas in questionibus disputatis de potentia Dei, quasi 1. art. 5. ad secundum. Imo redemptorem nostrum de hoc cogitasse, satis conuincitur ex d. cap. Exmulto, ubi Summus Pontifex, qui auctoritatem habet Evangelium declarandi dicit per numularios, quorum fit mentio, Matth. 10. denotari venditores Ecclesiastici beneficij, qui Deum Dei, Evangelio teste, spelant ad latronum facinra.

Denique etiam darem legem veterem, aut Evangelium de his titulis non cogitasse; satis est tamen ut damnetur in genere venditionem spiritualium: nam sub hoc genere comprehenduntur etiam beneficia Ecclesiastica, quae utique spiritualia sunt, ut in Superioribus monstratum est.

134 Nec videtur subsistere media opinio, quam Praepositus excogitavit in eod. cap. Latorem, in 33. distinguendo an beneficium habens certum Ordinem annexum: puta Presbyteratum conferatur pro pecunia non habenti illum Ordinem; an vero conferatur talem Ordinem habenti ut primo casu sit simonia iure diuino prohibita. In secundo autem sit simonia de iure positivo tantum.

135 Haec inquam distinctio non videtur subsistere; quandoquidem iam promotus ad Ordinem, quem requirit beneficium, licet per acquisitionem beneficij non adstringatur ad nouum Ordinem suscipiendum, adstringitur tamen ad illius executionem in loco cum omnes obinentes beneficia, quibus onera varia sunt annexa, videlicet ut alij Missas, alij Evangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, tenentur, & cogendi sunt ab Episcopo in diebus statutis dictos Ordines per septies exercere, ac ceteris omnia officia, quae debent, in cultu diuino praestare, ut in Clementi 7. de stat. & qual. innovata, & ampliatam a Concilio Tridentino cap. 4. sess. 22. Atque ita in venditione cuiuslibet beneficij Ecclesiastici necessitas venditur exequutio Ordinis, aut saltem officium Clericale, quod ex sui natura spirituale est, & inuendibile, ut ex dictis constat. Et ita superdictam distinctionem refellit, licet multum succincte, Thomas Campes, in praedicto tractatu, An Papa labem simoniae incurritur possit, num. 17.

136 Postremo ad auctoritatem Canonistarum responderi potest paucissimos esse ex antiquis, & celebrioribus, qui affirmant vendere titulum beneficij Ecclesiastici esse prohibitum de iure positivo tantum, adeo ut Abbas in d. cap. Exmulto, num. 53. de praeb. dicit se non reperisse hanc questionem per aliquem tractum, nisi per Cardin. in cap. 1. de simonia: omnes enim affirmant Papam non inuolui crimine simoniae in his, quae sunt simonica quia prohibita, & nullus eorum excepto Cardinali ubi supra, Hostien. in cap. Ex parte, 1. primo, no. 4. vers. Quodam vero, de offi. deleg. & Henrico Boich. in cap. 1. Ne Praelati vires suas, exemplificat in venditione beneficij Ecclesiastici. Et Cajetanus tom. 2. opus. in tract. 9. de simonia, quest. 1. in hoc haud fideliter refert Anton. de Butr. & Joan. de

de Imol. in c. Ex parte, 1. primo, de offi. deleg. Non enim dicunt vendere titulum beneficij esse prohibitum de iure positivo, prout illos refert Cajetanus, sed simpliciter distinguunt cum glossa quaedam esse prohibita quia simonica, quaedam vero simonica quia prohibita. Imo Butr. n. 10. declarat quae sine simonica quia prohibita, utitur exemplo glossae, videlicet paltum, vel stallum dare post receptionem in Canonicum, quali inueniunt per hoc aliud esse si daretur in actu ipsius receptionis. Similiter Doctores citati supra, num. 63. qui dicunt in Curia Romana non committi simoniam, excepto Henric. Boich. ubi supra, non exemplantur in venditione beneficij Ecclesiastici: sed generaliter in simoniacis, quia prohibitis, ut in permutationibus, & consimilibus iuxta terminos d. cap. Ex parte, 1. primo de off. deleg. & huius Decretalis. Unde non video quomodo Praepositi in d. cap. Latorem, n. 29. & quidam alij recentiores attestari poterint hanc esse communem opinionem, cum eam ex Classicis Canonistis nullus tangat praeter Hostiensem, Henricum, & Cardinalem, qui etiam transleunt sicco, ut ajunt, pede, nec punctum ex professo examinant. Imo Host. & Henric. uno tantum verbo obiter hoc retigerunt. Et nihilominus etsi haec sententia esset communis Canonistarum; tamen illi opponitur communis sententia Theologorum. Quare arbitror concludendum Summum Pontificem vendere non posse titulum cuiuslibet beneficij Ecclesiastici absque vitio simoniae; quae tamen omnia determinationi Sanctae Matris Ecclesiae humiliter subijcto.

137 Quoad tertium articulum Abbas in cap. Ex parte, 5. Qui vero, num. 55. & 98. de praeb. concludit in Hospitalibus, & alijs beneficijs, quorum executio concernit temporalia tantum Papam non committere simoniam recipiendo quid temporale. Quis, inquit, hoc non est vendere donum Dei, sed dicitur prohibitum ab Ecclesia. Et in hoc potest procedere similitudinem legis illius de ambrosio; quae locum non habet in Romana Curia. Et hoc ideo, quia ipse Princeps hoc prohibuit. Secus autem si prohibuisset Deus. Subdit tamen utroque casu Papam debere abstinere, & male facere si non abstinet. Licet hoc ultimo casu non dicatur simoniam proprie committere: nam Papa non potest facere id, per quod denigratur, seu decoloratur status Ecclesiae, cap. Est illa, 1. quest. 7. facit quod notatur in cap. Est Christus, de heretico. De hoc in Specul. in tit. de legat. 5. Nunc breuiter, ubi ponit casum in quibus Papa prohibuit esse dispensare, & inter ceteros prohibitos connumerat supra dictum. Sequitur Redatus, de simonia, par. 1. cap. 22. no. 6.

138 Ego vero in hoc articulo sic arbitror distinguendum. Aut Hospitalia conferuntur in titulum perpetui beneficij iuxta terminos Clemen. Quia contingit, 5. Et autem, de relig. domib. Aut conceduntur in administrationem. Primum casu arbitror vendere titulum Hospitalis esse prohibitum, quia simoniacum. Patet quia huiusmodi Hospitalia in titulum collata, eo quod in eorum fundatione ita cautum sit, aut per electionem de illorum Rectoribus provideatur, verum, & proprie sunt beneficia Ecclesiastica, nec

conferri possunt nisi Clericis, ut est expressum in d. 5. Per quem, habentque iura spiritalia, ut in Clemen. Per litteras, de praeb. & consequenter cum habeant officium clericale annexum, non possunt esse materia venalitatis, ut abunde probatum est supra, num. 96. & in hoc potest suspiciendam distinctionem Abbatis, qui praetermissis Clericatum, prout eam supplet Cajetanus locum eius, quae dicitur supra, num. 99. In secundo autem casu existimo veram esse Abbatum doctrinam, ita ut recipere pecuniam pro huiusmodi administrationibus, & officijs temporalibus non sit ex simoniacum. Adque siue administrationes huiusmodi sint temporales instar Tutorum, & Curatorum, ut d. 5. Per aem. vers. Illi etiam, vel Praesidentium Civitatis Romanae, ut in cap. Enuolumenta, de elect. lib. 6. Aut Praesidentium alijs Civitatibus, vel Universitatibus, de quibus per Host. & Joan. Andr. in c. Non de iudic. siue sint perpetuae; nam hodie, sicut olim, instituntur Rectores perpetui in locis talibus, ut dicit glossa in d. 5. Et autem in ver. Committitur. Et est ratio quia huiusmodi administrationes, & officia possunt committi etiam laicis, ut probatur in eodem, 5. Per autem: nam postquam textus prohibet Hospitalia conferri Clericis ad titulum beneficij, immediata subdit: (sed eorum gubernatio viris prouis, & idoneis, & boni testimonij committatur.) Unde nec perlonae, nec administrationes huiusmodi sunt per se factae. Neque Ecclesia eas facit factas, & ideo talia vendere non est iure diuino, aut naturali prohibitum, sed tantum ex Constitutione Ecclesiae. Et ita est: cum post Hugonem tenet glossa in c. Saluator, in ver. Inducitur, 1. qu. 3. exposit. in cap. Latorem, n. 30. vers. Aliquin sequeretur, 1. qu. 1. & dixi supra in 1. quest. num. 21.

139 Quarto QUERO, utrum annatae in Romana Curia licite exantur, & sine labe simoniae. Ex eo quod in praecedentibus questionibus firmatum sit accipere pecuniam pro collatione beneficij Ecclesiastici esse prohibitum quia simoniacum; adeo ut hoc vitium nec supreme Sedis porget auctoritas; existimare quispiam poterit amatas in Curia Romana exigi non posse ad prouis absque simoniacae prauitate. Sed profecto longe diversa est causa annatarum; quoniam illarum exactio nullatenus fit pro ipsa collatione, seu provisione, sed pro fructibus primi anni beneficiorum vacantium, qui pro annatae spectant ad Sedem Apolliticam ex iustissimo titulo reservationis, quam Romani pontifices pro tanto officij, laboris, & dignitatis sustentatione sibi fecerunt a tempore, cuius initij non extat memoria. Idque non tam lege positiva Ecclesiae, quam iure diuino, & naturali. Unde solutio annatae, quam erigit Camera Apollitica non pro illo iure spirituali aut spiritualibus annexo; sed pro fructibus mere temporalibus ad se legitime pertinentibus, neque est illam simoniae, aut vitij lucri notam ingerere, ut scripsi lastime in cap. 1. infra. Ne Prael. riu. iura, 2. num. 6. usque ad num. 98. ubi de annatarum origine, natura, & iustitia copiose discussi aduersus aliquos Scriptores tam hereticos, quam Catholicos, qui in illas inuehant, ubi etiam respondi ad decretum Concilij Basiliensis. sess. 21. &

ad pragmaticam sanctionem in etc. De amato cum fuerit tenentis. & si illegi glossa in res. Summa. ubi videas.

141. Quando & utrimo QUARE juxta ordinem initio propositum, an dantes pecuniam Papa pro collatione beneficii sint simoniaci.

Et quidem in illis casibus, in quibus etiam Papa potest involvi crimine simoniae secundum ea, que dicta sunt in 3. q. 1. s. extra dubium est eodem vitio involvi solventes pecuniam pro beneficii collatione. In alijs vero, in quibus Papa simoniam non committit, eo quod sint simoniaci quia prohibita, Abb. in praell. c. h. terpande. s. Quia vero, num. 17. de presen. post Specula. in tit. de legat. 3. Non breviter, putat nihilominus eum, qui de pecunia Papam non elegerit quod Deum, & ligari Constitutione Papali contra simoniacos promulgata, licet ipse Papa sua Constitutione non ligetur. Nec mirum esse ut quis ligetur, & alter non, quia hoc contingit propter diversitas personarum qualitates.

142. Nam Papa aliter non datur, nisi nemo potest ligari in templo, cum nec templum possit absolvere, ut in cap. final. de Pontific. & remiss. Discretio nam personarum esse debet inter agentem, & patientem, cum sint correlativa.

143. Quia in eodem subiecto esse non possunt, ut in c. fin. de legit. in 6. Debitum, de legem. & in c. per scripta, de impetra. Ab subito nihil obstat quominus ligetur, cum Constitutione prohibens remaneat firma, nec fuerit subita perhibitionem potestatem illa vice dispensandi. Sic etiam videmus multoties in facto inseparabili unum peccare, & puniri, & alium non, ut in cap.

144. In lectum. 24. q. 1. Exemplum ponit Jo. Antr. in reg. C. de sac. in Mercar. lib. 6. ubi formatur quilibet in his terminis, videlicet. Statuto Episcopi caveatur ut ludentes ad hazardam sint ipso jure excommunicati. Ludat Episcopus statuti Conditio cum Titio, quare uterque in excommunicationem incidit. Et post multa decretum Episcopum non incidisse, sed Titium duntaxat, quia Episcopus sua Constitutione adstringi non potuit. Ita ergo in proposito, tametsi Papa, qui ex pacto pecuniam recipit, simoniam non committit in illis, que sunt prohibita de pure positivo tantum, nihilominus pecuniam dantes a simoniae lahe non sunt immunes.

145. Sed certe Abbas videtur falli, quia papa dum facit actum prohibitum, super quo potestatem habet dispensandi cum inhabili, intelligitur tunc dispensare, l. Item Valpurgus, ff. De excusat. l. Quidam consulebat, ff. De re judic. l. Imperialis, vers. sed si alie, C. de nupt. Oltred. cont. 31. in 4. Et ad hoc accedit. Calder. cons. 31. num. 3. vers. Item quartus, al. 218. de rescript. Bald. cons. 446. Ricola me consilio, num. 7. vers. Præterea quomodo principi, lib. 3. Innoc. & communiter DD. in c. Diversi saluati, infra, de Cleric. coning. Et hanc esse magis communem opinionem testatur Natta cons. 422. num. 9.

146. Non ergo procedit quod dicit Abbas dantem pecuniam Papa pro collatione beneficii impunitum committentes, licet Papa illam non committat, eo quod Constitutio prohibitiva non sit suspensiva. Imò enim Papa gerendo actum, satis

consentit illam suspendibile, & cum contrahentem secum dispensasse, cum hæc sit natura contractuum, ut concessio uno censetur concessum, & aliud, l. fin. C. de iudic. videt. collen. Gemin. in c. Ros. de tempor. ordin. lib. 6. Felin. in terminis in c. 1. q. 2. vers. in quantum Abbas, de simonia. Unde quemadmodum Constitutio non adstringit Papam illius conditorum, ita nec contrahentem cum ipso. Nec negat simile de Episcopo, quia inferior a Papa faciendo actum contrarium non censetur tacite dispensare sicut Papa, ut notat Innoc. in d. c. Diversi, & in c. Veniens, & ibi etiam Doctores, de sil. Presbyter. Unde merito Abbas dicitur inter Papam, & Subditum relictis repositus in c. Latorem, n. 2. ver. Abi videtur quod daturum tunc fallatur. l. q. 1. & Felin. de. tit.

DE PACTIS.

Cap. Accipimus.

S Y M M A R I U M.

1. Pactum de succedendo post mortem Prælati in ipso Ecclesia non valet. & num. 12. & 13.

2. Dignitas Ecclesiastica non acquiritur successione, sed iure hereditatis, seu canonice institutione.

3. Pactum future successione in beneficii Ecclesiastici vitiis cap. quod mortui videtur.

4. Edictum non debet agere suscipiens, ex fiducia commissi, cui per obsequium sui cedendum est.

5. Pactum de hereditate videntur valet, dummodo ille consenserit, & in consensu usque ad mortem perseveraverit.

6. Pactum de succedendo in beneficio non sustinetur ex concessa beneficiati.

7. Successio in beneficio videntur a iure improbatum in ratione per obsequium duntaxat, non autem per mutuum amorem, per ingressum religionis, aut per alios multos casus.

8. Pactum in omni tempore prohibito non valet, licet cum effectu conferatur in tempore permisum.

9. Curatio, que fit die feriata pro non feriata, non tenet.

10. Actum confirmari non potest si ad se inhabilitas persone a principio.

11. Nec potest nullus in tempore cum capere poterit.

12. Principium an sit spoliandum, vel suum.

13. Inceptum in Ecclesia de rebus detrahendis, & Canonice immunita.

14. Beneficium non potest alieni conferri ab Episcopo cum pacto, ne ex post mortem alius succedat.

15. Prælatum non potest sibi eligere successorem nisi cum authoritate Romanæ Pontificis.

16. Papa non potest sibi successorem substituere, & num. sequens in fin.

17. Referantur auctoritates, & fundamenta pro opinione affirmativa, & num. sequens usque ad finem.

18. Christi omnia a se nostra esse instituta.

19. Petrus a Clemente sibi successorem substituit, & num. 57. & sequens.

20. Clementis Epistola, de eius substitutione in Prælatu.

pato referatur. Illius fides expenditur. nu. 77.

21. Bonifacius II. in Concilio Romano Vegetium sibi successorem instituit.

Sed factum illud in Synodo iterum congregata fuit ad omnibus reprobatum. num. 60.

22. Pontifices plures referuntur, qui successores sibi elegerunt.

Contrarium. num. 33.

Declaratur. num. 61.

23. Papa ante translationem suam potest cum fratribus de successore decernere, ac designare.

Declaratur. num. 62.

24. Papa potest ex fratre, & gratia indulgere Episcopo, ut in mortuo articulo sibi successorem designet. & num. 63.

25. Adrianus I. Carolus Magnus, & Leo VIII. Othoni I. dederunt potestatem eligendi, seu confirmandi Romanum Pontificem.

Contrarium. num. 64.

Declaratur. num. 69.

26. Papa potest Constitutiones facere super electione Successoris.

Declaratur. num. 67.

27. Papa non prohibetur sibi successorem eligere nisi de iure Canonico.

Contrarium. num. 38. & sequens.

28. Papa non ligatur Constitutionibus Prædecessorum etiam in generali Concilio editis.

29. Referantur Auctores, & fundamenta opinionum negatивæ.

30. Paulus III. persuasus a Cardinali S. Marci sibi successorem elegeret, omnino reijciit.

31. Constitutio a Papa, vel a Collegio Cardinalium valide fieri non potest, ut Romanus Pontifex potest sibi successorem instituire.

32. Papa non potest innovare statum Ecclesie.

33. Tempore inhabilitatis, vel habitus aliqui potest gerere peria sunt si effectum conferatur in tempore inhabilitatis.

34. Potentia eius est, cum est actus.

35. Papa potest agere respiciat potestatis electione. Pape.

36. Papa, & Episcopus se habent ad Ecclesiam sicut vir ad uxorem suam.

37. Papa prohibetur sibi instituere successorem iure medium Canonico, sed etiam divino, & naturali. & num. sequens usque ad num. 74.

38. Principi Summi institutionem sibi Deum reservavit.

39. In electione Papa quantæ sit virtus spiritus sancti.

40. Sacramentum Dei iure hereditario possideri non potest.

41. Petrus per illa verba, Pulces oves meas, non fuit collatus potestatis sibi successorem instituendi.

42. Vicarius non potest suam potestatem alteri committere.

43. Potestatis defectus in agente semper redit actum ipso iure nullum.

44. Reditus Ecclesiarum dare consanguinitas cum gratia sit peccatum, quam dare extraneis.

45. Ceteri sunt Episcopi erga nepotes.

46. Prælatum alienum conferre quia est consanguinitas, est acceptio persone, qua opponitur iustitie distributione.

non admittitur.

31. Quæstio de ambrosio, & inceptus fieri non debet.

32. Cardinalium Collegium est donum ab illis Ecclesie membrum.

Cardinalium Collegium iure eligendi Romanum Pontificem privari non potest. ibid. & num. seq.

33. Error factus in anno Pontificis.

34. Petrus ministerialiter etiam ab Apostolis electus fuit.

35. Pontificali auctoritas non a quilibet, sed a Deo instituta est.

36. Petri factum sibi Clementem successorem substitutionem non est erabendum ad consequentiam.

37. Clementis & Petri electum renunciaris papatus, & cur.

38. Pontificum nullus præter Beatum Petrum, & Bonifacium II. sibi successorem substituit, sed tantum designavit.

39. Abi multa indulgentias, qua non indulgere non possunt.

40. Cap. Adrianus, & cap. in Synodo, 63. diffin. auctoritas, & fides expenditur.

41. Papa non potest alteri tribuere facultatem eligendi Romanum Pontificem.

42. Nemo potest per alium facere quod per seipsum facere non potest.

43. Leges prohibitive feruntur ab Ecclesia etiam de his, qua lege divina damnantur.

44. Pastores aliquando a errore immunitatem est, quam discunt, autum, & malum habere.

1. ACCIPIMUS. Non valet pactum de succedendo post mortem Prælati in ipsa Ecclesia. Hoc dicit: Prima pars narrat excessum, quem secunda præcipit corrigi, ibi. Verum.

Nota primo, pactum future successione in beneficiis Ecclesiasticis non valere, ut hic est casus secundum Jo. Andr. Bald. Bellam. Cardin. & omnes. Exemplificat Petrus de Sampone in Ecclesia aere alieno gravata, quam se non locuples volebat recipere exonerandam, eo tamen pacto ut nepos in illa sibi succederet, & sequitur Jo. Andr. num. 1. in ver. Alg. Bellam. in primo.

2. in cod. ver. & Butr. num. 1. Quod duplicem habet rationem. Prima ratio est, quia Ecclesiastica dignitas non acquiritur successione, seu iure hereditario, sed Canonice institutione, c. Apostolica, 8. quest. 1. & cap. ad extirpandos, supra de sil. Presby. & hic notant Butr. in 2. notat. & Imol. non. 1. Altera ratio est, quia huiusmodi pactum inducit votum captandæ mortis, ut l. De fidelicommisso, C. De transact. & l. fin. C. De pact. ubi dicitur: omnes huiusmodi pactiones odiosæ esse videntur, & plena tristitiam, & periculosi eventus cap. Nolla, in 2. de concess. presen. ibi, (ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cuius locum, & beneficium se crediderit successurum) cap. Dretanda, eod. tit. lib. 6. ibi, (alienæ mortis votum ingeritur, & Ecclesijs, & Prælatibus, ac personis Ecclesiasticis gravamina plurima infertur) & cap. Ne captanda, eod. tit. & lib. 6. Nefas autem est alicuius mortem sperare, l. Inter stipulantes, §. Saram, ff. De verb. obligat. l. Pater Severiani, §. Sotus, ff. De condic. & demonstr. ubi dicit glossa, Mulierem multum gaudere de morte maritorum, Bald. hic no. 2.

3. in cod. ver. & Butr. num. 1. Quod duplicem habet rationem. Prima ratio est, quia Ecclesiastica dignitas non acquiritur successione, seu iure hereditario, sed Canonice institutione, c. Apostolica, 8. quest. 1. & cap. ad extirpandos, supra de sil. Presby. & hic notant Butr. in 2. notat. & Imol. non. 1. Altera ratio est, quia huiusmodi pactum inducit votum captandæ mortis, ut l. De fidelicommisso, C. De transact. & l. fin. C. De pact. ubi dicitur: omnes huiusmodi pactiones odiosæ esse videntur, & plena tristitiam, & periculosi eventus cap. Nolla, in 2. de concess. presen. ibi, (ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cuius locum, & beneficium se crediderit successurum) cap. Dretanda, eod. tit. lib. 6. ibi, (alienæ mortis votum ingeritur, & Ecclesijs, & Prælatibus, ac personis Ecclesiasticis gravamina plurima infertur) & cap. Ne captanda, eod. tit. & lib. 6. Nefas autem est alicuius mortem sperare, l. Inter stipulantes, §. Saram, ff. De verb. obligat. l. Pater Severiani, §. Sotus, ff. De condic. & demonstr. ubi dicit glossa, Mulierem multum gaudere de morte maritorum, Bald. hic no. 2.

4. in cod. ver. & Butr. num. 1. Quod duplicem habet rationem. Prima ratio est, quia Ecclesiastica dignitas non acquiritur successione, seu iure hereditario, sed Canonice institutione, c. Apostolica, 8. quest. 1. & cap. ad extirpandos, supra de sil. Presby. & hic notant Butr. in 2. notat. & Imol. non. 1. Altera ratio est, quia huiusmodi pactum inducit votum captandæ mortis, ut l. De fidelicommisso, C. De transact. & l. fin. C. De pact. ubi dicitur: omnes huiusmodi pactiones odiosæ esse videntur, & plena tristitiam, & periculosi eventus cap. Nolla, in 2. de concess. presen. ibi, (ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cuius locum, & beneficium se crediderit successurum) cap. Dretanda, eod. tit. lib. 6. ibi, (alienæ mortis votum ingeritur, & Ecclesijs, & Prælatibus, ac personis Ecclesiasticis gravamina plurima infertur) & cap. Ne captanda, eod. tit. & lib. 6. Nefas autem est alicuius mortem sperare, l. Inter stipulantes, §. Saram, ff. De verb. obligat. l. Pater Severiani, §. Sotus, ff. De condic. & demonstr. ubi dicit glossa, Mulierem multum gaudere de morte maritorum, Bald. hic no. 2.

hic non declarat jus vetus, sed jus novum inducit
 28 in futurum. Papa autem non ligatur Constitutionibus futurum Predecessorum etiam in generali Concilio editis, ut est textus apertus in cap. *Innotuit*, supra, de *elect.* cum sit supra omne jus humanum positivum, c. *Prospicit*, infra, de *consecr. prob.* & Julius dixi in c. *Concilio*, in *25. de Cler. egrot.* & in his terminis notat Dec. in d. c. *Licit*, n. 8.

Addit Victoria supradictus de *potest. Eccles. relect.* 2. qu. 2. num. 23. multa inconvenientia vitari per hujusmodi electionem. Tam quia Ecclesia nunquam vacaret, sed suo orbata Pastore illico provideretur. Tum quia schismata, ambitiones, contentiones, & cetera mala cessarent.

29 Sed premittis minime obstantibus sine repetitione tenenda est hæc conclusio, videlicet Papa nullatenus potest sibi successorem eligere, ac si eligat, irritus est electio. Ita glossa in c. *Apostolica*, s. *in omnibus*, in ver. *Beatus*, 8. q. 1. quoniam sequuntur omnes teste Felino in c. 1. sub n. 25. col. 7. vers. *Valde quarta*, supra, de *consecr.* Item glossa in cap. *Septuaginta*, in ver. *Non possit*, & ibi etiam Archidiaconi Bellam. Gemini. & Preposit. 79. d. h. Joani de Lignano in Clem. Ne Romani de *elect. Abbi.* in *not.* infra, de *testam.* num. 20. vers. *Item dicitur glossa*, & idem Abbe. hic non, 2. ubi restant hæc esse communis in correlationem. Doctores in c. *Licit* de *vicaria*, supra, de *elect.* & ibi in specie Joani And. num. 15. Butt. n. 3. & non, 21. Cardin. num. 9. in c. *quasi*, Abbas, qui similiter hæc dicit communem n. 20. & post eum Dec. num. 7. vers. *Ita tamen non obstantibus*, & num. 8. ubi Sylvester Aldobrand. in *addit.* in ver. *Communiter*, plures alios adducit, & refert Paulum III. persuasum à Cardinali S. Marci, qui fuit Franciscus Pisanus Venetus Episcopus Patavinus, ut sibi successorem eligeret, omnino respondit. Idem firmat Jas. in *rubr. C. Qui testam. fecer.* post *num. 2.* Joani à Capistrano de *potest. Papa.* n. 2. inter tract. *commun.* tom. 13. fol. 32. Cardinal. Jacobat. de *Concil.* lib. 10. art. 7. in *solutione videlicet argumenti* fol. 34. Augustin. Triumph. de *potest. Eccles.* qu. 2. art. 3. in corp. 30

Cardin. Turccerem. in *summa*, de *Eccles.* lib. 1. c. 13. & lib. 2. c. 9. & in d. c. *Serranitus*, n. 1. 79. d. h. Cardin. Zabarel. in *dict.* Clem. Ne Romani, in 5. questione *num. 7.* de *elect.* qui res posteriores affirmant nec posse fieri licentiam, quod sit validum, ut Papa possit sibi successorem substituere. Martin. Laudan. de *Cardin.* qu. 37. inter tract. *commun.* tom. 14. fol. 62. ubi opponit ut Papa non heere etiam Collegium Cardinalium id statueret. Quod etiam tenent Bertrach. de *Episc.* in 4. seu 40. quæst. *tertia pars* lib. 1. & Hieron. Masfred. de *Cardin.* d. h. 15. num. 13. tract. part. 2. fol. 86. Eiusdem sententia adherent ex Theologus Petr. de *Palud.* de *potest. Eccles.* lib. 5. Cardin. Cajet. *opusc.* tom. 1. tract. 2. de *potest. Papa.* & *Concil.* Apolog. 2. c. 22. Sylvester. in ver. *Excommunicationis* num. n. 3. Greg. de Valen. tom. 3. d. h. 10. quæst. 3. de *statu Episc. parit.* 3. 5. *Quarta assertio*, & passim moderati, quibusdam Cardin. Baron. ad *enim Christi* l. 1. fol. 188.

Pro hac conclusione quam plura adduci possent, sed præcipua fundamenta sunt quinque.

- 32 Primum fundamentum deducitur ex glossa supradictis, videlicet, quia si liceret Romanis Pontificibus sibi instituere successores, hoc esset immutare statum Ecclesie, quod non licet Papæ, per ea, quæ scribit B. Leo in c. *Ad perpetuam*, 25. quæst. 1. & facit singulare dictam Innocentij in c. *Quanto*, ad *fin.* vers. *Si Papa calta sacerdot.* de *consecr.* quem referunt & sequuntur Oldrad. conf. 62. in *ip.* Et circa, n. 2. vers. *Et huius est unacare generalem statum Ecclesie*, Abb. in c. 1. in 2. m. ab. de *Cler. egrot.* & in c. *Com 72. rati*, num. 9. de *appellat.* Roman. *conf.* 483. Dicitur primo, num. 23. & Felino, in c. *Que in* 33 *Eclesiarum*, vers. *Lamina* vers. de *consecr.* Quando quidem ab Adventu Christi ad hæc usque tempora nemo unquam ad Apostolatus apicem evectus est nisi per electionem, ut tradit August. Triumph. de *potest. Eccles.* qu. 2. art. 2. Ad exemplum vero B. Petri, & aliorum Pontificum, qui dicuntur sibi successorem delegisse, responderit *dist.* n. 57. & 61.
- 34 Secundum fundamentum est, cui innuntur glossæ, & plerique ex Canonis prædictis, videlicet, quia institutio, seu electio successoris confertur à papa in tempus, in quo ipse non est amplius papa, & consequenter non valet ex defectu potestatis, ut probat textus in l. *Enn* qui. ff. *De iuris. d. n. iudic.* nam, ut inquit, Abbe. hic n. 2. quemadmodum papa non possit tunc temporis hujusmodi electionem facere, ita nec modo; quia paria sunt aliquid gereret tempore inhabili, vel tempore habili, si effectus conferatur in tempus inhabile, ut l. *Quod sponsa*, c. *de donat. ante nupt.* & facit c. *De uove*, infra, de *seque.* & idem in casu controverso, ut dicit *supra* in 2. notab.
- 35 Tertium fundamentum est acutissimi Cajetani loco supradicti num. 31. quia scilicet ejus est potentia, cujus est actus. Artiff. de *summo*, & 36 *Vigil.* Sed alius electionis papæ simpliciter, & absolute non est papæ. Ad hoc c. *In scripturis*, 8. q. 1. & c. *in de instit.* Ergo potestas electiva papæ non convenit formaliter papæ, quia potestas electiva papæ est actus, qui facit papam quantum ex se est. Ergo repugnat potestati electivæ, ut præsupponat tunc papam, cum id quod sit, non sit si enim esset, non fieret.
- 37 Quartum fundamentum est, quia ita se habet papa, & Episcopus ad Ecclesiam, sicut se habet vir ad uxorem suam, c. *Sicut vir*, 7. q. 1. c. *Sicut viri*, 40. d. h. Sed vir licet sit caput uxoris, n. ad *Corinth.* 6. non tamen potest uxori suæ aliam virum relinquere, quia eo mortuo ab illius legibus est solutus, n. ad *Corinth.* 8. Ergo nec papa licet sit caput Ecclesie sponse sue, c. *Ita Dominus*, 19. d. h. potest eidem Ecclesie alium sponsum relinquere, cum eo mortuo spirituale conjugium sit solutum, & Ecclesie remanet vidua, cap. *Ne pro desectu*, & c. *Quia proprius*, de *elect.* gloss. in c. *Nullus*, in *secundo*, scribi Turccer. n. 6. 79. d. h.
- 38 Quintum, & ultimum fundamentum est, quia hæc potestas sibi subrogandi successorem non solum est contra jus Canonicum, ut assensam electi supra in *not.* argum. *concordat* n. 27. & habetur in c. *Episcopus non*, non *quasi per se* huius, & q. 1. sed etiam adversari videtur juri divino, & naturali, ad quod non pertinet dispensatio, c. *Sunt*

quidam, 25. q. 1. c. *7. dist.* in *summa*, s. *in naturali*. S. Thom. *quodlibet*, 9. art. 15. Id autem fundatur ex intrinsecis. Et primo quia eisi Deus dederit potestatem populo eligendi principes inferiores, ut Exodi 18. *Provide de omni plebe viros sapientes*, Sec. Numer. 11. *Congrega mihi septuaginta viros de Senioribus Israel*, & Deut. 1. *Date ex vobis viros sapientes*, & *gnarus*, & c. tamen ut inquit S. Thom. in 1. 2. q. 105. art. 1. ad 1. (Institutionem summæ Principis Dominus sibi reservavit & hoc est quod Moyses petijt. Numer. 27. *Provideat Dominus Deus Spirituum omnium carnæ, hominum*, quo fit super multitudinem hæc: & sic ex Dei oratione institutus est Josue in Principatu post Moysen, & de singulari Judicibus, qui post Josue fuerunt legitur quod Deus suscitavit Populo Salvatorem, & quod Spiritus Domini fuit in eis, ut patet Deuter. 17. *Eum constituit Regem, quem Dominus Deus tuus elegerit*.) Hæc S. Thom. Translati autem Sacerdotio necesse est ut legitur analogo fat ad Hebraeos 7. c. *Translati*, supra, de *consecr.* Unde quæ dicta sunt in lege Veteri de Moysæ, qui erat summus Sacerdos, ut c. *Sacerdotia*, 22. d. h. post legem Evangelicam ad pontificem Maximum referenda esse, satis constat ex c. *Electorem*, 79. d. h. ubi Anacleus papa, *electorem*, inquit, *summum Sacerdotum sibi Dominus reservavit*, Alia littera habet, *summus Pontifex*, ut etiam innuit Gratiani rubrica ibi, *Proposita*, & de Summo pontifice auctoritatem illam intelligit August. Triumph. de *potest. Eccles.* qu. 2. art. 2. vers. *In eorum*, & ita per illum textum Cardin. Turccerem. in *summa*, de *Eccles.* lib. 2. c. 11. vers. *Septimo*, (de jure, inquit, naturali, & quasi divino videtur esse ut papa non faciat sibi successorem nec post mortem, nec post resignationem, quando non prelat: licet quando vivit, possit loco sui ponere Legatos, & Vicarios ubi vult, & sicut vult.) Hæc ille. Id ipsum colligitur ex c. *Sit ergo*, 8. q. 1. ubi relato exemplo ipsius Moysis, qui non permisit iudicio suo electionem successoris in principatu, sed electus fuit extraneus ex alio Tribu, scilicet Josue filius Nave, quem Dominus ordinavit, dicitur textus: *Nulla huc populi acclamatio, nulla consanguinitatis ratio, nulla propinquitatis habita contemplatio est: & mox exemplo hujusmodi ad summum Sacerdotium translati, subiicit: Propinquus agrorum, & prædiorum relinquatur hereditas gubernatio populi illi tradatur, quem Deus elegerit.* & concordat cap. *Moyses*, ead. cau. & quæst. Unde gloss. prima in c. *Si transmissus*, 79. d. h. dicit papam non posse sibi substituere successorem, quia nec Moyses id potuit, & allegat d. c. *Moyses*.

- 41 Secundo idem suadet, quia Sanctuarium Dei jure hereditario possideri non potest, c. *Consuetudo*, infra, de *usup. ar.* c. *Ad hec*, de *decim.* c. *Plerique*, & c. *Apostolica*, 8. q. 1. & utpe est, & divini plenum animadversione iudicij si locum in Ecclesia Dei future successoris expectatio habeat, dicit Canon Lateran. Concilij in c. 2. *inf. de consecr. prob.*
- 42 Tertio idem suadet, quia Dominus pontificiam potestatem contulit petro per illa verba, *Paste vros ovæ*, Joan. 21. & dictum est supra in primo argumento contrario num. 18. Hujusmodi autem verba cum sint personalissima, ut per Cajetan. in 2. 2. q. 163. art. 7. utique non includunt facultatem sibi eligendi successores: aliud enim est nascere, aliud successorem sibi eligere, qui nascat. ad hoc textus optimus in l. *Inet artifice*, ff. *De solut.* & facit quod notat S. Thom. *quodlibet*, 12. art. 31. in corp. ubi docet Vicarium non posse totam suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant, & absurdum. Ergo hic actus instituti successorem est extra potestatem Petro, & in ejus potestatem non potest suam potestatem alteri committere. De quo est textus in c. *Clericus*, supra, de *offic. Vicarij* - dicens hoc esse satis abundant

erga nepotes, c. *Dilectissimi*, 8. *quasi*, 2. Unde tantus impetus in eos omnia fundendi fuit refranandus, ut in alio casu dicitur. *Ne in casu ff. Ad leg. tol. de adulter.* Ad hoc Concilium Tridentinum cap. 1. *sess. 24.* ibi affectum erga nepotes deponat, unde tot malorum in Ecclesia Seminarium extat. Si igitur ex textu, & glossa Prælati erga nepotes gravius peccant, quia enormiter lædunt Ecclesias cum facultates illarum profusus effundant, idque communiter, quia cæci sunt, & impetu quodam erga illos ferantur: quis speret humanum affectum à carne, & sanguine tam abstinentem fore, ut possit nepoti suo supremum principatum post se relinquere, & non faciat? Atque ita summum Sacerdotium non pro meritis, & dignitate, sed affectu carnis quasi patrimonium transmittitur in posterum. Et tamen, ut inquit S. Thom. in 2. 2. q. 62. art. 1. *in corp.* (Si aliquis promoveat aliquem ad prælationem, quia est consanguineus, est acceptio persone, quæ opponitur iustitiæ distributivæ; & consanguinitas facit eum dignum, ad hoc ut instituat in hære patrimonio, non autem ad hoc ut constituat in Prælatu Ecclesiastico.) Hæc ille. Hoc autem esse contra dictamen juris naturalis, inde percipitur, quod qui præse debet multitudini, & illam regere, melior ceteris est eligendus. Idque bruta ipsa nos docuerunt, ut Apoc. & Genes. c. *In Apibus*, 7. *quæst.* 1. Unde Regum. 4. scriptum est, *Eligite meliorem.* & cum patet super salum patri sui: & 47. *Et hic dicitur:* [Oportet principem esse optimum, & perfectum virtute.] Quod patissimum procedit in Papa, qui est caput omnium fidelium, c. *In novo*, 21. *diff.* & cap. *Sacrosancta*, 22. *diff.* Item proculdubio eligendus qui præstantior est, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, dicit textus in c. *Licet*, 8. q. 1. Unde Gregorius X. in Concilio Lugdunensi sermo obtestatur Cardinales ut penitent attendas quid existimant cum agitur, de creatione Vicarij Jesu Christi, Successoris Petri, Rectoris universalis Ecclesiæ, Gregis Dominici Directoris, ut eorum ministerio acceleretur utilis & pernecessaria totius mundi provisio: refertur in cap. *Vbi periculum*, 8. *Ceterum*, de elect. lib. 6.

50. Quod vero si inordinatus carnis affectus eorum que captivare humanum iudicium, ut in locutionem substitueretur minor, aut discolor, vel alius insufficientis? Ubique data hac potestate substituendi, talis esset Papa; quia exceptio ætatis, dummodo aditus rationis, & consimiles exceptiones, quæ juris positivi sunt, contra electionem à duabus partibus Cardinalium non admittuntur, ut cap. *Licet de vitanda*, & ibi dicit post Bellam, & alios supra de elect. Quanta autem hinc pericula, & mala Ecclesiæ Dei proveniunt essent nemo non videt. Ad hoc bonus textus in c. *In veterum*, & quod ibi adnotari, supra de elect. *et. et. quasi*. Ne dicatur hoc absurdum posse contingere etiam in Collegio Cardinalium: nam respondetur id moraliter esse impossibile. Tem quia ratio sanguinis erga unum non concurrat æque in omnibus. Tum quia integrum est iudicium, quod plurimorum sententijs corroboratur, c. *Extra*, 63. *diff.* c. *Prædicatorum*, supra, de offic. deleg. & multis argumentis comprobatur Turrecrem. in *summa de Eccles. lib. 2.*

c. 1. Unde Bald. in d. c. *Licet*, num. 9. de elect. querens an possit opponi Papæ quod sit Heremaphrodita, surdus, vel mutus, Respondet his verbis: [Cardinales non facerent ita fatuam electionem, & ideo non debet fieri questio de ambagibus, & inoptijs.] Hæc Baldus. Quinimo ut inquit Augustin. *Triumph. de potest. Eccles.* 7. 2. *art. 2.* quia plura videntur plures, quam unus, quia homines iudicant de his, quæ foris patent, solus autem Deus intuetur cor, ideo talis electio caret errore, & meretur super hoc divinam inspirationem ipso Salvatore dicente, Matth. 18. 20. *Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.*

52. Ad extremum ex institutione successoris Collegium Apostolicum, quod est honorabilis Ecclesiæ membrum, c. *Constitutionum*, 96. *diff.* privaretur iure eligendi Romanum pontificem, quod habet ex consensu universalis Ecclesiæ, & in eius possessione per tota secula existit, ut c. *In nomine Domini*, 23. *diff.* & c. *Licet de vitanda*, supra, de elect. cum suis concord. Augustin. *Triumph. de potest. Eccles.* 7. 2. *art. 7.* Idque per quam conveniatur, ut solidis rationibus probat Cardin. Turrecrem. citatus in *summa de Eccles. lib. 2. c. 11.* contra stultum errorem Joannis Vuicelæ dicentis electionem Papæ à Cardinalibus per diabolum esse introductam: & Augustin. *Triumph. ubi supra* qu. 2. *art. 2.* & 3. Reputat autem naturali rationi, ut Cardinales hoc iure sibi quæsito sine iusta, & necessaria causa spolientur, reg. *sine culpa* lib. 6. & notat Card. *conf.* 142. *vers.* Sed his litteris non obstantibus, ubi late offendit hoc esse peccatum, & impossibile etiam papæ. Quod plenius prosequor in c. *Consultationibus*, in 2. *quæst.* per totam maxime num. 50. infra de Cleric. *egreg.* adeo ut propterea si Cardinales viderent sibi hanc potestatem ademptam, quæ ipsos ubique locorum, & gentium tam spectabiles, & honorabiles reddidit, timendum foret ne successor à Papa electo negaret Canoniam obedientiam, & schismata in Ecclesia suscitarentur; cum præsertim sententia negativæ sit Canoniarum omnium, & graviorum Theologorum consensu recepta, & melioribus fultis rationibus arg. Clem. 1. 5. *lib. de sum. Trinit. & fide Cathol.* & Papa volens turbare statum universali Ecclesiæ, non sit sustinendus, ut inquit Innoc. in cap. *Quapro*, ad *fin. vers.* ut *Papa*, de consuetud. & alij supracitati, num. 32.

Nunc reliquam est ut ad argumenta contraria respondeamus.

54. Ad primum igitur respondetur negando consequentiam: nam Christus uti supremus Dominus potuit de se sua, id est Ecclesiæ, absolute disponere, eamque suo arbitrio fundare; non sic alij Pontifices; qui non domini, sed dispensatores existunt. Ita Cardin. Turrecrem. in *summa de Eccles. lib. 2. d. cap. 1. col. 3. vers. Ceterum*. Præterea ut inquit Augustin. *Triumph. de potest. Eccles.* 7. 2. *art. 2. in corp.* (Christus fuit Deus, & homo: ideo in suo iudicio non potuit falli, neque fallere, sed quia iudicium humanum est fallibile, quia purus homo potest falli; & fallere, ideo conveniens fuit post Christi ascensionem, & post mortem illius, qui immediate à Christo electus fuit, ut promotio cuiuslibet alterius suum.

mi Pontificis fieret per electionem, ut ex collatione, & concorde plurimorum electio caret errore, & mereretur suscipere divinam inspirationem.) Hæc ille. Quinimo ipse quoque B. Petros ministeria regere etiam ab Apostolis electus fuit post Dominum in cælis ascensionem, ut patet in d. c. *In novo*, 21. *diff.* & d. c. *Sacrosancta*, 22. *diff.*

55. Deinde ad primum argumentum sic respondet Dec. in c. *Licet de vitanda*, n. *de elect.* videlicet quod Christus fecit ut homo nostra est imitatio, secus quod fecit ut Deus; nam ipse ambulavit super aquas, & ieiunavit quadraginta diebus, & ad hæc nos non adstringimur, quia 56. talia miraculosa fecit ut Deus. Dum autem Petrum sibi successorem instituit, tunc potestatem contulit ligandi, & solvendi, non ut homo, quidquid ibi dicit Decius, sed ut Deus operatus est, ut patet 22. *diff.* c. *In nomine Domini*, & cap. *Omnes*, ubi dicitur: Non ergo quælibet terrena sententia, sed per illud verbum, per quod constitutum est cælum, & terra, per quod donec omnia condita sunt clementia, Romanam fundavit Ecclesiam, c. *Solus*, 5. *Parvulus*, de maior. & alij alij Pontificales auctoritas non à quolibet, sed à Deo dicitur instituta, cum suis concord. Unde & Ecclesiæ dicitur Deus, qui B. Petro Apostolo collatis clavibus Regni cælestis ligandi, atque solvendi Pontificem tradidit.

57. Ad secundum argumentum respondet Turrecrem. in c. *de translat.*, num. 12. *vers. ad secundam*, 79. *diff.* post gloss. *ibi in ver.* Non possit, non esse trahendum ad consequentiam factum B. Petri sibi Clementem substitutus. Quoniam motus fuit inspiratione divina; nam & ad eum unbram curabantur infirmi, facte, *si non fuerit*, 58. 21. q. 5. & c. *Dea fuerit*, 19. q. 2. Præterea substitutio illa effectum non habuit, nec eam sanctus vir accepit, sed petro immediate successit Linus, Lino Clemens, & Cleto Clemens, ut tradunt Ignatius Martyr in *Epist. 4. ad Miram Cassoboliam*, que habetur cum 1. *Concl. par. 1. fol. 24. col. 2. Margit. 8. Trencus lib. 3. cap. 3. Epiphani. hæret. 37. Optata. Miletus. lib. 2. August. Ep. 161. & Hieronymi. sequitur Optatum in *lib. de scriptur. Eccles. in Clementem* cap. 15. ubi Clementem post Quartum pontificem post eum, corrigens sententiam, quam dixerat in cap. 32. *Ita in hunc* Quod ipsum collat ex Martyrologio, Breviario Romano, & Canone Missæ, ubi post Linum Cleto, deinde Clementis fit commemoratio, licet non desint qui contradicant. Unde gloss. in c. 1. in *ver. ad Ignatij*, 8. q. 1. *recitat verbum*.*

59. Dissuadet hic magis quartum, fueritve factum. Etiam, ut inquit glossa ibi, Post B. Petrum Clemens animadvertens premium fore exemplo, ut aliquis sibi eligeret successorem, renuntiavit Papatu, in manibus scilicet Sacerdotum, qui tunc Romanæ aderat: vide Augustin. *Triumph. de potest. Eccles.* qu. 2. *art. 2. in responsione ad primum*. Turrecrem. in *summa de Eccles. lib. 2. c. 11. col. 3. vers.* Nec obstat quod B. Petrus, & Baro. ad annum Christi 69. num. 39. & notat ad *Epistolam*, & Decretum Clementis Papa 1. in 1. *Concl. par. 1. fol. 27. col. 2. littera C. & plura* 59. nam in *ver. ipsi* Clementi pag. 8. c. *In acced.* quod de *hæc Epistola* superius recitata n. 204. Unde hoc factum delimitur, merito hæsitari Prosp. Fagn. in 2. part. Primi Decretal.

potest; quia, ut alia omittam, cum scripta sit post obitum S. Petri, & sic post annum Neroni decimum tertium, scribi non potuit ad Jacobum Fratrem Domini, qui tunc Hieron. de *Vit. Illust.* 30. Neronis anno præcipuus fuit Hierosolymis & vertice templi. Quare illa Epistola vel non est Clementis, vel scripta fuit ad Symonem, qui similiter fuit Frater Domini, & vox Jacobum, mendose interpreti. Læge Baronium ad annum Christum 69. fol. 689. & Possevin. in *ap. par. facta*, in *ver. Clementis Romanus*.

60. Ad tertium respondetur factum illud Bonifacij II. in Concilio iterum congregato ab omnibus reprobatum fuisse, ut idem Anselmus testatur dicens: (Sed eo tempore facta iterum Synodo, hoc censuerunt Sacerdotes omnes, propter reverentiam S. Sedis, & quia contra canones hoc fuerat factum, etiam culpa voram respiciebat, ut successorem sibi constitueret, ipse Bonifacius Papa reum se confessus est.) Majestas, quod Diaconem Vigilium sua subscriptione Chirographi ante consensionem B. Apostoli Petri constituit, & ipsam constitutum in præsentiam omnium Sacerdotum, & Cleri, & Senatus incendio consumpsit. Refertur *rom. 2. Concl. par. 1. fol. 643. col. 2. littera C.* Unde ex tam insigni retractatione validissimum delimitur argumentum pro hac sententia. Sed & Silvester Papa in decreto anathematizans in Vigilium exprobat, quod contra iura Canonica tempore Bonifacij ipso vivente successores ejus designare coactus fuerat, ut patet ex Epistola ipsius Silvestri ad Vigilium Pseudo Papam que habetur *rom. 2. Concl. par. 1. fol. 772. col. 1. & Vide Baron. tom. 7. ad annum 721. fol. 166.* Alia vero exempla in contrarium adducta num. 22. præterquam quod adversantur decreto Symmachij pape in d. cap. *de translat.*, 79. *diff.* non videntur obstaré, quia si accuratè considerentur, ille non fuerunt substitutiones successorum, sed potius designationes. Pontifices enim à Cardinalibus rogati indicant quem dignum putarent Cathedra petri, fuisse tamen Cardinalium suffragijs. Ideoque nullus ex designatis post obitum pontificis designantis gessit se pro vrpæ, nisi post subsequutam Cardinalium electionem. Ad hoc c. *Petrus*, 7. q. 1. *ibi* (Si cum aptam cognoveris, tibi successorem designa, ut huc veniat ordinandus).

62. Ad quartum respondet gloss. in d. c. *de translat.*, in *ver.* Non possit. 79. *diff.* dicens aliud esse de sui successoris electione cum fratribus deliberare, quod sibi permittitur, & potest fieri & aliud ex testamento quasi dignitatis sue hereditatem substituere, quod penitus prohibetur, ut c. *Episcopo non*, 2. q. 1. & cum illa glossa translatum ibi Archid. Bellam. Turrecrem. & reliqui omnes. Quæ responsio ad litteram est Gratiani in c. *Apostolica*, 4. *In omnibus*, 8. q. 1.

63. Ad quintum respondetur negando consequentiam: nam secundum Hugonem relictum in 32. c. *Sitranus*, ab *Stranis*, num. 1. & Turrecrem. *ead. num. vers.* Ad tertium. Multa sunt quæ illis insiduemus, quæ nobis in dilucere non possimus. Episcopus enim sapè cum alijs dispensat, privilegium, vel honorem alijs confert, quæ ipsi sibi impendere non possent, quia nemo sibi honorem affert, c. *In senentia*, 8. q. 1. Ad hoc bonus

textus in c. de infir. & in c. Delictum, non
concordat de quibus ibi iungit. infra de Baptis.
Aide quod in d. c. Petri, 7. q. 1. non continet
in iudicium sibi successorem substituendi, sed
designandi, ut scripti in c. Nulla, na. 79. & seqq.
de cens. pres. ubi plene idola de intellectu illius
textus: & adde Augustin. Triumph. d. 9. 2. art. 2.
in respons. ad 2.

54 Ad sextum nempe ad c. Adrianus, & c. in
Synodo, 63. dist. respondetur illos Canones esse
Apocryphos, & commentitios, & primum illo-
rum auctorem fuisse Sigbertum Monachum,
qui honoris avidus illos mendacissime conscrip-
sit ad occupandam gratiam Imperatoris schis-
matici; & Ceteris nimis credulus hunc solum
ham, & in posteriora Commentum veluti histo-
ricam Decretis suo inseruit. Lege Cardinal. Ba-
ron, ad annum 1267. & 1272. & in eodem ad annum
1774. & in h. 10. 2. ad annum 1964. & in h. 22. Suar.
de Defens. Tit. Cathol. contra Alogisane secta
veter. in 4. 1. 29. in h. 7. Cardin. Bellarm. de
Summo Pontifice lib. 2. c. 22. & de Clerico c. 9.
& nota in vita Adriani Papa 1. tom. 3. Concilii

55 par. 1. fol. 1. fol. 421. rati. 2. Sed quatenus pro-
dicto Canonibus aliqui esset adhibenda fides
tamea confirmatio electionis, quam ex affectu
inulso Apostolice Sedis tunc temporis conce-
debant Imperatores, non conferbat Papae au-
thoritatem Papatus; alioquin Papatus esset ab
Imperatore, quod est hereticum, cum sit a Deo
tantum, & Omnes, & c. sacrosancta, 22. distin-
sed solum dabat robustio, ut schismatici, &
heretici non auderent contravenire, ut optime
declarat Turroer, in d. c. Adrianus, num. 1. Adde

56 Cardinalem Albanum in tract. de Cardin. q. 32. ubi
pluribus probat Summum Pontificem non posse
alteri imperari facultatem eligendi papam; quia
regula est neminem facere posse quod per se fa-
cere non potest, ut in regula Sexti, quod aliter
suum sibi coarctat.

57 Ad septimum respondetur aliud esse in Papa
cum Cardinalibus facit constitutionem super
modo electionis Romani Pontificis, quod potest,
ut in iudicibus ex adverso allegatis; aliud ut
erect sibi successorem, quod ei non licet, licet
non licet ex testamento sibi adhibere dignita-
tem. Ita ad ealium respondet Paul. de Heter. &
post eum Cardin. in Clem. Ne Romanus, in
7. dist. 1. q. 2. de elec. & Gambard. in Extrat. 1. dist.
11. num. 96.

58 A ultimo respondetur hanc prohibitionem
sibi eligendi successorem non intui solum iure
Canonico, sed etiam iure divino, & naturali, ut
superius monstratum est a. 32. Nec retrahatur
5. Hi omnibus, 8. q. 1. in contrarium additur,
Quoniam non loquitur in papa, sed in Episco-
pis, qui ad exemplum B. petri substituebant sibi
successores, Id quod fuit eis inhibuitum ex Con-
stitutione Ecclesie; & ideo papa potest cum eis
dispensare, prout dispensavit cum Archiepisco-
po Moguntino, ut in c. Petri, 7. q. 1. sed hinc
non licet inferre, ut papa possit sibi met
successorem ordinare, ut dictum est supra in respon-
sione ad quintum argumentum num. 65. Similli-
ter non retrahatur quod Moyses potuisset sibi in
Principatu filios substituere, ut dicitur in dicto
c. Moyses, 8. q. 1. Nam respondetur id verum
esse ante quam divina prohibitio emanasset, ut

ibi notat gloss. in ver. Petri. Et ad pondera-
tionem d. cap. de translatio, 79. distin. respondetur
potest, nec absonum esse, nec inusitatum ut le-
ges prohibitoria ferantur ab Ecclesia etiam de
his, que lege divina dominantur, & contra, & ibi
gloss. in ver. Sive post infra, de usur. cum multis si-
mil.

69 Denum ad id, quod addit Victorii circa
utilitatem huius substitutionis cum Augustino
Triumpho de potest. Eccles. q. 2. art. 3. ad 2. re-
spondeo diuturnam Ecclesie vacationem quan-
doque esse bonam, si fiat propter bonum finem,
ut istat propter hoc ut suscitetur, & sanctor
queratur. Tutius enim est, aut saltem minus
malum populo Christiano tempore aliquo re-
sistere carere, quam discolorum, solum, & malum
habere, qui non ut vultor, sed ut Mercenarius
proprium bonum, querat, vel ut lupus oves dis-
perdat. Ad hoc c. Tres personar, 23. q. 4. Rursum
ut idem ait in responsione ad secundam discor-
dantiam, licet, imo & contentiones possunt esse in
electione papae absque peccato, dummodo sic
discordantes ordinem eorum conscientiam ad
bonum statum Ecclesie. Ad quod inducit au-
thoritatem Daniel. 10. ut ibi per eum. Sabus,
&c.

DE TRANSACTIONIBVS.

Cap. Veniens.

S Y M M A R I V M.

- 1 **T**ransactio facta de rebus Ecclesie per Praelatum sine consensu Superioris non obligat successorem.
- 2 Sed valet in praesidium transigentis, & quantum Ecclesiam possidebit.
- 3 Transactio per persona facta, & obligat etiam successores si fuerit per Silem Apostolicam confirmata ex certa scientia.
- 4 Papa vult facere transactio, quam illa est, si aliqua.
- 5 Plus est de nihilo aliquid facere, quam de aliquo aliud.
- 6 Concordia per Papam confirmata ex certa scientia, & cum causa cognitione non sunt sublata a Concilio Tridentino c. 4. sess. 6. & c. 6. sess. 25. & num. 10.
- 7 Secum pacto gratuita.
- 8 Transactio omnia est pactum, sed non est conventio.
- 9 Aretobantensis Episcopi concordia, seu exemptio an fuerit a Concilio, sublata, & n. seqq. usque in fin.
- 10 Congregatio Concilii consultius a Nuncio Apostolico in Regno de consensu Consilii Privati Archiducis in scriptis habita.
- 11 Concordia ex quibus diversificatur a pacto gratuita seu privilegio.
- 12 Exemptio privilegium ab Episcopo concessam non obligat successorem.
- 13 Transactio substituti, est ut aliquid utriusque detur, aut veniat utrum.
- 14 Rescriptum non nihil dat, & nihil auferit, sed tamen in referentia conferat.

De Transact. c. Veniens.

- 1 **T**ransactio tenetur sibi non tenetur prestare auxilium.
- 2 Transactio si super re dubia, & sic incerta, alia non tenet.
- 3 Concordia in latari significatione accipitur prout contra distinguitur a discordia.
- 4 Supplicatio tanquam matrici magis standum est, quam littera.
- 5 Eruocatio Papa in libertate ad supplicationem non stat in praesidium certo.
- 6 Iuramenta contra utilitatem Ecclesie peritura parum dicenda sunt.
- 7 Iuramentum Praelati de non repetendis iuribus Ecclesie sua non valet.
- 8 Confirmatio non facit ex certa scientia si alim tenet si incerta in littera, non autem in supplicatione.
- 9 Clausula quorum tenores, in supplicatione cum facultate inferendi tenent in littera, inducit scientiam Papa solum, non autem veram.
- 10 Scientia Papa ubi requiritur vera, non sufficit ficta, vel presumpta, per consensum, quorum tenores. Exonerat se pleno iure non potest Episcopus Ecclesie si hi subiecta.
- 11 Exemptio simpliciter a jurisdictione Episcopi sunt Sedis Apostolice immediate subiecta.

Unum scilicet a Praelato transigente, aliud a Superiori confirmante, ut notat gloss. antepen. in Clem. Dudum, de Spiritu, Quo fit ut Conc. Trident. tribuens Episcopi facile rem visitandi Capitula exempta in cap. sess. 6. & procedendi contra Capitulares cum adjunctis in c. 6. sess. 26. quomvis utrobique sustulerit concordias; non tamen censetur sustulisse confirmatas a Sede Apostolica ex certa scientia, & cum causa cognitione, ut per illam gloss. alias resolvit Rota 2 & declaravit S. Congregatio eisdem Concilii interpret. ut dicitur c. de qua, num. 24. & 34. infra. de confirm. util. vel inutil. nam per huiusmodi derogationes non censetur derogatum pactis, ut praesertim confirmari. Putens de. 172. lib. 3. Achil. decis. 1. de confirm. Romanus singular. 7. Alex. in l. 1. n. 25. ff. ad l. falid. Rumin. cons. 273. num. 13. lib. 1. Sacren. in regula de Analiqua, 78. num. 5. Hoc tamen intelligitur dummodo agatur de vera, & reali concordia; sed si de pacto gratuito: nam est omnis tractatus, seu concordia sit pactum, ut probat littera huius textus, ibi, Ne pacto inter alios actat & nota Buer. num. 10. tamen non convertitur, quia pactum gratuitum non est concordia; & confirmatio Apostolica resolvit in nudum privilegium, quod sublatum est a Concilio.

9 In contempta occasione QUERO, de quaestionetacti.

Fortigarius olim Aretobaten. Episcopus anno 1437. exemit, ac totaliter liberavit Ecclesiam suam Cathedralen, eiusque Canonicos, Præbendatos, ac Ministros a sua, & successorum suorum jurisdictione spirituali, ac temporalibus; hanc exemptionem post aliquod mensis confirmavit Eugenius IV. Nuper vero cum presens Episcopus vellet procedere contra Præbendam dictæ Ecclesie ob delictum in celsus ab eo, ut dicebatur, patrum, in vim c. 4. sess. 6. & cap. 6. sess. 25. Conc. Trident. quod sustulit hac in parte quæcumque Capitulum privilegia, & exemptiones; Capitulum obiecit coram Nuncio Apostolico in Belgio, cui causa commissa fuerat concessionem Episcopi Fortigarij non esse simplex privilegium, sed concordiam, que cum fuerit confirmata ab Eugenio ex certa scientia, & cum causa cognitione, propter duplex vinculum non erat sublata per decretum dicti cap. 4. & 6. Quomodo modum sapienter respondit Sac. Congregatio Concilii, ut tenget supra num. 6. De quo quidem articulo Nuncius accedente ad hoc expresso consensu Concilii Privati Archiducis in scriptis habito, Sac. Congregationem duxit consulendam, tanquam de articulo pertinente ad interpretationem ipsius Concilii; Itaque nunc queritur an præsentia concordia fuerit a Concilio sublata, necne?

11 Multa hinc inde asseruntur ab Advocatis, sed difficultas restringitur potissimum ad duo capita.

Primum est an concessio Episcopi Fortigarij sit verè concordia, quam Concilium prælatum ex sententia Sac. Congregationis; an verò nudum privilegium, quod tollitur decretis dicti cap. 4. & 6.

Secundum caput est, quatenus sit concordia, an potest fieri confirmata ex certa scientia, & cum causa cognitione, quemadmodum requiritur

VENIENS. Transactio facta de rebus Ecclesie per Praelatum sine consensu Superioris non obligat successorem. Hoc dicit. Prima post factum narrat.

Secunda dat iudices tibi, Mand. ann. In textu ibi, Inter personas facta potine quam inter Ecclesiam. Notat singulariter transactionem a Praelato initam super iuribus Ecclesie validam esse in sui praesidium, & quamvis Ecclesiam possidebit, etiam Superioris auctoritas non intercesserit: sed non obligat successores, cum sit merè personalis, in huc est casus multum notabilis, secundum Jo. Anst. & omnes: & notat Abb. num. 1. Ad hoc Concilium Tridentinum, sess. 6. cap. 4. ibi, Concordia que suos tantum obligant Auctores, non etiam successores, [& sess. 25. de reform. c. 6.

3 In glossa in ver. Confirmatam, nota ex hac glossa transactionem personalem fieri realem, & obligare etiam successores si fuerit per Sedem Apostolicam confirmata, ut dicitur in textu, dummodo tamen confirmatio non sit in forma communium sed ex certa scientia, ut glossa dicit.

4 Nam Papa potest facere, ut transactio, que nulla est, sit aliqua, arg. cap. ult. 16. quæst. 1. & cap. Cum Apostolica, de hi qui sunt a Praelato. Ergo multo magis potest efficere sit alia, seu alterius naturæ; quia plus est de nihilo aliquid facere quam de aliquo aliud, arg. c. Re vera, de iur. iur. dist. 2. & l. un. extra. princ. c. de rei iur. ult. & cum gloss. consensum Innocent. num. 1. in ver. Confirmatam. Host. num. 3. in ver. a iudicantibus Apostolica. Joen. Andr. num. 10. ver. In gloss. 3. num. 14. Abb. num. 2. & alij communiter.

6 Et ex hac glossa collige, transactionem, seu concordiam in forma specificata a Sede Apostolica confirmatam superinducere aliam naturam, & habere duplex vinculum ad obligandum,

ritur ad hoc ut non cadat sub Concilij derogationibus.

Quoad primum videtur respondendam ejusmodi correctionem esse nullum privilegium, seu pactum in arbitrio, non autem concordiam proprie sumptam. Id autem probatur à causis concessionis, & à rebus, quæ conceduntur.

Causa hinc beneficiarum retributio: nam cum ille Episcopus Fortigarius dimississet Canonicos, & Archidiaconum Atrebatensis Ecclesie, & probè à concilio tractatus, idcirco beneficiis eorum Capitalium, & parochialium, & quæ ab eodem Capitalio in Episcopo quædam fuerunt, quod constata ex interpositione eius sepulture exhibita, & ex literis Eugenij IV. volens pater gratiam referre Capitalibus, concessit illis exemptionem eam exorbitantem in cruce determinatum Ecclesie ac Successorum suorum. Quod constat ex illis verbis concessionis: (Accedit socialis datum cum immortali fructibus conviciis, ac spatio ferme 22. annorum in ipsa Atrebatensi, Ecclesia interlatio, de cuius bonis emittit summas, pascuquidem in Gazonia, & Brabantia, postmodum in Archidiaconatu, utrobique parochie, utrobique in testamento: Unde nobis iustum videtur eadem Ecclesie nostra respondere rebus: & qui nos benigne, & mansuetim supportarunt, eos ad majora vocari pater tuo profectum affectu, & favore gratioso.)

Quæ quidem verba aperte sonant in præstitam donationem, & gratiam, non autem in concessionem, c. Gratiam, l. 1. c. Si gratiam, de scriptis l. 6. Rursus inventio principalis Episcopi sui præferre, & que utique privilegia Capitalium, quod pater illis verbis: Ad fratres nostras cardines humaniter inclinari, eorum libertates, & privilegia volumus inviolabiliter observari, & que oblecta in eisdem videbantur, augendo ad eorum reducere, & infra: Insuper etiam quod compertimus eisdem fratres nostros à nonnullis Prædecessoribus nostris Episcopis quam plura privilegia, & libertates obtinuisse, nos inducunt ut eos proinde velimus suis libertatibus & exemptionibus.

12. Nam autem etiammodi privilegia non obligant successores, c. Concessimus, ubi Innoc. & Abb. notant infra de test. & pater ex illis supra num. 1. c. 2. hinc præsumunt ut ille Episcopi Fortigarii fuisse merum prædictum concedere, non autem transigere, aut concordare.

Ac demum finis Episcopi fuit antiquas litteras emittente, & pacifice vivere, non per viam transactionis, sed per viam collisionis iurium sui competentium. Quod similiter patet ex concessione, ibi: Ut pro veritate, & pace acquirenda, & servanda parum nobis videatur cedere iuri, vel rebus nostris. Hinc enim verba, & alia supraliter præsertim cum sint apposta in præmio, inducant mentem, & causam finalem Episcopi concedentis, l. Cambi, in princ. & ibi Bar. num. 4. ff. de transact. Oldrad. cons. 103. Quæstio est res. Secunda ex hoc. Alex. cons. 7. Piffi num. 2. lib. 2.

13. Sed clarius hoc idem colligitur ex rebus, quæ conceduntur: nam cum de substantia transactionis sit ut aliquid utrinque decur, aut remittatur, l. 1. ubi Doctores, ff. de transact. l. Transactio

14. eadem, Rota diversorum decis. 119. num. 2. part. 2. tamen in hac asserta concordia Episcopus concedit Capitalio quam plura, & que namque ponderis: & vice versa aut nihil præstare recipit, aut itale, ut parum dillet à nihilo.

Nam Episcopus concedit primum, ut Canonici omnes, Capellani, & Vicarii, Choralis, & alii quicumque habitum dicte Ecclesie de forentes sint prohis exempti à jurisdictione tam spirituali, quam temporali Ordinarii Atrebatensis.

Secundo concedit ut ecclesia Atrebatensis sit omnino libera ab eadem jurisdictione Episcopi, ita ut Episcopi non possint in eadem ecclesia, seu claustris, vel domibus eiusdem facere, aut mandari facere aliquam personam citari, vel nominari, aut aliquam jurisdictionem exercere, nec in illis verbis allegere litteras censurarum, seu penarum, & alias quascunque nisi ex illis per Ordinarium celebratis.

Tertio concedit Episcopo ut omnes servitutes dictorum de Capitalio in suis domibus commemorantes sint similiter omnino exempti à jurisdictione spirituali, & temporali Episcopi cum pro tempore.

Quarto, ut dux domus jurisdictionis ecclesie Atrebatensis sint de tota jurisdictione spirituali, & temporali Capitalii.

Quinto, ut ecclesia Parochialis sit in claustris Cathedralis, quam dicit esse de jurisdictione, & domino Capitalii, sit eodem modo exempta ab Episcopo & successoribus.

Sexto concedit ut oblationes, quæ fiunt in Capella de domo Episcopi, ipsi de Capitalio, & Coratus recipient ut consueverunt, accepti tamen oblationibus, quæ offeruntur Episcopo in consecrationibus Episcoporum, & benedictionibus Abbatum, & Abbatissarum.

Septimo concedit ut si quis ex deferentibus habitum dicte ecclesie capus fuerit à minister curie Episcopalis teneatur Episcopus illum statim remittere Capitalio, sicut Capitalium tenetur facere de familiaribus Episcopi.

Octavo concedit ut si Canonici, & Beneficij sacro voluerint duos existentes in jurisdictione temporali Episcopi cuiusmodi exemptionibus, atque etiam donationibus teneantur Episcopi consuetudine, tamen eorum iustitiam.

Nono, ut Canonici, & beneficiarii libere ut possint privilegio Apostolico de percipiendis fructibus non residendo, & renunciat sui super hoc introducte in Romana Curia.

Ac demum Episcopus jurat observationem prædictorum Capitaliorum, promittitque per se, & successores suos nunquam contravenire, nec contra ea dispensationem prosequi, aut obtinere, ut patet in instrumento exhibito in forma probam.

Videamus nunc quid à converso recipiat Episcopus à Capitalio pro ejusmodi concessione ab eo præjudicialibus ecclesie Atrebatensi. Et quidem toto tonore instrumenti perfectio repetitur Episcopo non recipere nisi hæc quatuor, quæ sequuntur.

Primo enim dum Episcopus transferit in jurisdictionem Capitalii duas domus ad Episcopatum patientes, ut dictum est supra; ad huc

hoc pactum, ut si (quod habet) Capitalium locaverit dictas domus alicui, qui publicè in iisdem vendat vinum, illo casu Episcopus recipiat jus affragij, id est gabellam pro venditione dicti vini. Hinc reservatio ridicula est: transactio enim Episcopi duas domus pro obolo in incertum eventum; & tamen nihil per hanc reservationem est assecutus, quia Episcopi Atrebatenses habent hoc jus affragij in alijs domibus. Unde tradendo domos sui jurisdictionis Capitalio, reservavit sibi illud jus affragij, quod prius habebat: Reservatio enim nihil dat, & nihil aufert, ut Bald. ait in l. Peremptoria, c. Sen. res. non poss. & sit ad conservandum jus reservantis, non autem ad acquirendum de novo, l. At si quis, s. Perique, ff. De religiof. & sumpt. funer. l. 3. §. 1. ff. Quib. modis pigno. vel hypoth. solit. cum alijs adductis per Crauet. consil. 29. pro Clavari. num. 8.

Secundo, dum Episcopus eximit Capitalium à sua jurisdictione, adijcit hanc conditionem, ut in delictis degradationem requirentibus Promotor Episcopi possit interesse processum fabricando, absque eo tamen, quod per hoc Episcopo ulla jurisdictione acquiratur: sed solum ad consulendum, & videndum an dicti processus iusti sint. Hoc loco similiter Episcopus nullam acquirat, sed solum retinet minimum quædam partem jurisdictionis Episcopalis, quam prius habebat: nam cum delicta, hæc graviora ab ipso punienda essent, c. De persona, ut. quæst. 1. nec de jure teneatur nisi Capitalioconsilium requirere, c. 1. de consuetud. lib. 6. cap. 1. de test. & c. Quanto, infra de his que sunt à Prælati. tamen privati sui jurisdictione, nec sibi retinet nisi nudam assilientiam sui officialis in processu fabricando.

Tertio loco Episcopus promittit, ubi fuerit requisitus, mittere eius subditos ad deponendum coram Capitaliibus in causis pendentibus in Capitalio: & parimodo vult ut Capitalium mittere teneatur eius subditos ad deponendum coram Officiali Episcopi. Sed hic quoque nihil Episcopus recipit; tum quia omnes teneantur coram Episcopo testimonium ferre, c. 2. & c. tit. de test. cogent. etiam in causa criminali, cap. 1. per. 10. secundum communem intellectum, c. 1. cap. Pervenit, & cap. seg. eod. tit. Tum quia non receptum est ut subditi unius Prælati mittantur ad testimonium ferendum coram alio Prælato; nec tamen propterea ulla jurisdictione alicui acquiratur. Teneatur enim Prælati sibi mutuum præstare auxilium, cap. Præcipimus, & cap. Per latum, 90. distin. cap. 1. & ibi gloss. ubi supra de trans. & p. & vide quod ibi dicit in §. verbat. Ac demum, quia promissio de mittendis subditis ad testimonium ferendum, habet suam compensationem à promissione, quam similiter facit Episcopus de mittendis suis subditis ad testimonium ferendum coram Capitalio. Unde non potest Capitalium prætere de hac promissione, quæ levissima est, debet æquivalere alijs concessionibus Episcopi, ita ut propterea illius concessio appellari debeat concordia proprie sumpta.

Quarto denique statuit Episcopus ut deberet peti à Sede Apostolica confirmatio dictarum ordinationum communibus expensis; id est Episcopi, & Capitalii. Et in hoc quoque non solum

Episcopus nihil consequitur, sed mirum est eum voluisse contribuere pro sumptibus confirmationis privilegij tam enormiter damnofo Ecclesie sue, ad l. Sed an ultra, §. Tu autem, §. Ego vero ff. De negot. gest.

19. Ex his ergo liquet quàm longè distet dicta concessio à natura transactionis, seu concordie proprie sumptæ, quæ non sit nisi super re dubia, & lite incerta, alias non tenet, l. 1. & l. 1. Post rem judicatam, ff. De transact. & l. Eleganter, §. Si post rem judicatam, ff. De condition. indebit. & ex facto respondit Abb. cons. 15. dicitur, per tot. lib. 2.

17. Neque obstat quod Episcopus utatur verbo, concordiarum; quia hoc verbum accipitur latiori significatione pro ut importat recessum à discordia; quod satis patet ex illis verbis: ut ratæ sint, & firma inter nos facta paci, certa capitula communi consensu editum, et hoc etiam modo accipi debet verbum, concordia, oppositum in litteris confirmationis Eugenij IV. id est pro ut contra distinguitur à discordia juxta textum in l. 2. ubi Paul. de Castro, & alij de iure iur. & Bald. in l. De hæc commisso, in 1. notat. C. De transactione. Præterquam quod in supplicatione alicui legitur hoc verbum, concordia, sed solum ita dicitur, Episcopus Fortigarius de contenta edidit, & confirmavit. Supplicationis autem tanquam Matricis magis standum est, quam litteris, Verall. decis. 75. num. 6. & decis. 227. lib. 1. Rota decis. 730. num. 1. part. 2. recentior.

19. Et quæquid sit de nomine, standum est veritati, non autem enunciativis Papæ in facto alio non in præjudicium tertij, etiam in eis non daret intentionem suam, quando emanarunt ad supplicationem partium, non motu proprio, Alex. consil. 112. Vise copia litterarum, num. 2. ubi de comm. lib. 7. & nota. §. ubi ut omnes in hoc concordare. Hanc etiam esse communem conclusionem dicit Rota decis. 154. part. 2. diversior.

20. Non obstat juramentum ab Episcopo præstitum super observatione dictorum Capitaliorum. Quoniam non juramentum, sed perjury potius sunt dicenda, quæ contra utilitatem ecclesiasticam attendantur, dicit text. in c. Sicut, de iur. iur. Ideoque non valet juramentum præstitum à Prælato de non repetendis iuribus, aut rebus ecclesie sue, c. 2. eod. tit. Et quævis actus esset talis, ut potuisset validari juramento, non tamen validaret ut transactio, seu concordia præservata à Concilio, sed ut pactum gratuitum à Concilio sublatum, ut per Riminal. Jun. cons. 28. num. 7. lib. 2. Sed quatenus prædicta

22. concessio verè esset concordia, non tamen videtur confirmata ex certa scientia, & cum eadem cognitione, quia totus tenor fuit insertus in litteris tantum: in supplicatione autem, cui magis est standum, ex dictis supra num. 18. non fuerunt expressa omnia substantialia, sed solum primum & secundum caput exemptionis intro propolatum. Et quævis propter clausulam, quæram sciantes, cum facultate ipsum tenorem inferendi in litteris, inducatur scientia Papæ juxta cons. 2. Anton. de Bur. quod incipit Vise litteræ, & duplicatur cons. 49. num. 1. tamen illa scientia dicitur ficta, vel presumpta, secundum Bur. ibid. quia Papa verè ignoravit illud

quod

24 quod in litteris inferum fuit. At ubi requiritur certa scientia cum causa cognitione, non sufficit scientia facta, quae inducitur per dictam clausulam, quoniam tenet, sed requiritur scientia vera, ut in terminis tradit Mareseor. raturum, lib. 2. cap. 47. per totum, Ferrer. conf. 38. In causa Burgundorum, num. 2. & seq. & num. 6. & 9. Scraph. decis. 921. num. 1. & Mant. decis. 222. per totum. Per totum vero, quia in eadem supplicatione habita fuit relatio ad instrumentum concessionis huiusmodi. Non ullaque alia, diversa, hanc, & multa ipsius Ecclesie, & eius personarum fecerunt, de quibus & statim in iudicio. Item Episcopi per se, statim & ordinant, prout in Episcopi litteris plenius continetur. Ex quorum verborum intellectione potius apparet Pontificem deceptum fuisse, quam ut veram scientiam habuerit, ut per Ferrerum, & Mant. loci cit. Et eo magis quia Eminentia ab ipso summo scilicet, quod tunc totum haec Ecclesiam Dei, Florodiam se receperat. & huiusmodi perturbationibus agitur, ut non vacare poterat negotiis peragendis, patet ex Historicis Concilii Florentini tom. 4. Conciliar. part. 1. fol. 41.

25 Quod dicitur ante exemptionem Episcopi forigari Capitulum Atrabatense fuisse subiectum prius Archiepiscopo Rhemensi, de postea Cameracensi, est merum commentum: cum exemptio illa ab initio nulla, cum Episcopus non potest Ecclesiam sibi subiectam plenius eximere, secundum communem sententiam Canonistarum, in cap. cum venerabilis, ubi Abb. num. 34. de cons. Feder. de Sen. cons. 11. Quod ratio est, ad Dicessum, tom. 4. Abb. inc. cum aliam, si se totum, num. 4. de prior. Felin. in cap. cum inchoat, num. 2. de excep. vers. in contrarium, de re iudic. ubi dicitur hanc esse magis communem opinionem. Unde propter confirmationem Apostolicam illa fuit simplex exemptio Papae, & Canonice, de re iudic. domini, per quam in ipsam est Capitulum remansisse immediate subiectum Sedis Apostolicae, ut est text. in c. si Papa, de prior. lib. 6. & notant Doctores in c. Communiter, supra de consuetud. Ex revera scriptis auctori i Procuratoribus Episcopi Cameraceni, eundem Archiepiscopum nihil iuris pretendere, nec ullam jurisdictionem sibi vendicare in Capitulum Atrabaten. sed Capitulum ipsam hoc allegat ut remaneat acephalum, c. Nulla ratione, 92. de off. Abbatum, lib. 9. 2. & notat Host. in c. Communiter, n. 8. in ver. subiectionem, supra de Off. Ordin. Ac praeterea etiam per dictam exemptionem remansisset sub Cameracensi iure Metropolitico: tamen Concilium c. 4. sess. 6. & cap. 6. sess. 25. videntur sustulisse non solum exemptionem eorum, qui subsistunt immediate Sedis Apostolicae, sed etiam eorum, quales, quam suis Episcopis subiecerunt ob amplissimas derogationes, quibus utitur, utique ob rationis identitatem.

Inquirendum hic esset an Concilium Tridentinum d. 4. sess. 6. & c. 6. sess. 25. sustulerit concordiam a Sede Apostolica confirmatam in forma communi: sed hunc articulum plenius examinavi in c. si quis, de 2. q. 2. ubi in fine, usq. de confirm. xlii. vel iurid.

DE POSTVLANDO.

Cap. Clerici.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici in sacris, vel minoribus beneficiis in foro seculari postulare non debent, nisi pro se, vel sua Ecclesia, vel miserabili persona.
- 2 Clerici opprobrium est si se peritos disceptant in foro forensi ostendant.
- 3 Clerici in minoribus non beneficiis non prohibentur esse Advocati etiam pro laico in foro seculari.
- 4 Et quid si aliunde habeant unde commode vivere possint.
- 5 Et quid si Clerici in sacris non beneficiati, & indigentes.
- 6 Clerici etiam in sacris, & beneficiati coram Ecclesia iudice etiam pro laico patrocinari non prohibentur.
- 7 Advocatum Clericum an possit salarii exigere.
- 8 Clerici quantum generaliter prohibentur esse Advocati, tamen non negotiorum administrare non prohibentur.
- 9 Clerici in sacris non beneficiati postulant in foro seculari esse Advocati pro negotiis, & causis Ecclesiasticis.
- 10 Causa Ecclesiastica, quae coram iudice laico tractari possunt desinunt ratione personae, delicti, aut rei, & non seque.
- 11 Clerici potest pro Clerico esse Advocatus in foro seculari.
- 12 Fidei debere non potest Clericus pro laico, & tamen potest pro Clerico.
- 13 Advocatum in causa propria potest esse quilibet Clericus, nec cogitur Procuratorem constituere.
- 14 Agere pro seipsum facillimum est, quam alium conducere.
- 15 Advocatus pro Ecclesia sua quilibet Clericus esse potest.
- 16 Item pro miserabili persona.
- 17 Et quid si talis sint divites, nec sit timor oppressivus.
- 18 Item pro personis canonicis.
- 19 Clericus in sacris, & beneficiatus non prohibetur domi consulere etiam in scriptis, & non seque.
- 20 Consulere quid sit.
- 21 Advocatus, & procurator non invenit Clerici in Romana Curia excessum ex tolerantia Pontificis.
- 22 Advocatus in causa sanguinis Clericus esse non debet etiam pro reo.
- 23 Irregularis an sit Clericus, qui fratrem suum criminatim accusatum suo patrimonio adiunxit, propter quod accusatus fuit decapitatus.

1 **C**LERICI Clerici in sacris, vel minoribus beneficiis in foro seculari postulare non debent, nisi pro se, vel sua Ecclesia, vel miserabili persona. Hoc dicit Secundum Joan. Andr. cur casteri con-

contentum, Dividitur in duas partes. Primo ponit prohibitionem, & qua. Secundo excipit ibi. Nisi.

Nota primo ex hac Decretali regulam negativam cum septem declarationibus, quae intra iuxta ordinem litterae explicabuntur, quibus si adjuveris alias res habebis totam materiam breviter, & dilucide explicatam.

Regula igitur haec est. Clerici in sacris, vel in minoribus beneficiis advocacionis officium exercere non possunt: & in hic est casus secundum Bald. Opprobrium enim est Clericis si se peritos disceptationum forensium ostendere voluerint, leg. Reperita, C. de Epis. & Cleric. l. consilia divalia, C. de testam. gloss. ubi hic. & communiter Doctores.

Declaratur primo haec regula, ut locum non habeat in Clericis minorum ordinum non beneficiatis: nam cum tales hic prohibentur postulare si stipendiis Ecclesiasticis sustententur: Ergo a contrario sensu si stipendiis non sustententur, & sic beneficium non habeant, non prohibentur: & ita hic firmant glossa, in ver. videtur a sensu contrario, Innoc. in prin. dicens: (Si tamen non sunt beneficiati, & in inferioribus ordinibus constituti, possunt coram seculari iudice litigare.) Host. num. 1. licet Codex sit mendosus, Joan. Andr. num. 2. vers. Constituti ver. Abb. in l. n. q. vers. Si ver. off. Clericus in minoribus.

Sed circa hoc emergit duplex difficultas. Prima difficultas est, Numquid haec prohibitio locum habeat in Clerico in sacris, qui de facto competens beneficium non habet.

Ad partem affirmativam inducitur hoc capitulum quod constituit differentiam inter Clericos in sacris, & in minoribus: nam Clericos in sacris prohibet fieri advocatos simpliciter, & absolute: in minoribus vero ita demum si stipendiis Ecclesiasticis sustententur. Ergo in sacris constituti prohibentur, licet beneficium non habeant. Et hanc differentiam agnoscunt Joan. Andr. Bald. Bellam. Burr. & omnes supra in summario. Praeterea ordinatus ad sacros sine competentis titulo potest agere contra Episcopum, ut sibi providet, c. Episcopus si aliquem, & c. cum secundum, infra de prior. Ergo non subest causa cur liceat ipsi advocacionis officium exercere. Et hanc partem sequitur glossa, hic, dicens de ijs, qui sunt in majoribus ordinibus alius esse dicendum, quam de minoribus Clericis, quia illi in foro laicali advocare non debent, & sine titulo sunt promoti, Episcopus debet eis providere.

Contrarium, & melius tenet hic Host. num. 3. vers. Sed & constituti, & num. 8. ubi firmat, Clerici sacrorum ordinum, qui de facto egent, hanc necessitate sustinent, licet esse etiam advocacionis officio sibi vicium querere, arg. c. Clericus vicium, 91. & l. 2. C. de patr. qui si, dist. 4. cap. Constituti, & ult. de observat. in iun. & sequitur Abb. hic num. 4. Nec obstat consideratio glossae, quod talis egere non possit, cum Episcopus debeat ei providere. Quoniam ut respondet Abb. forte hoc ab Episcopo obtinere non potest, vel propter impotentiam, vel indigentiam Episcopi, vel aliam causam, & sine huius Clerico in sacris opus ritale exercere,

ut c. 1. de celebr. missar. d. c. Clericus vicium, ibi, artificioso, vel agricultura, 91. dist. c. Nonquam, de consecr. dist. 5. & radem materiam emere, ut illam redigat in aliam formam, ut cap. Episcopi, 88. dist. & notat gloss. in c. Canonum, 14. q. 4. quoniam & negociationem, seu mercaturam exercere, si ex artificio nequial sibi vicium comparare, ut dixi in cap. Secundo iustitia, num. 2. & 91. infra qui Clerici, vel Monachi, longe magis eis licere debet urgente, ac necessitate vicium sibi querere advocacionis officio, cum hoc magis congruat dignitati Clericali: nam Advocati dicuntur Reipublicam defendere, nec minus profunt humano generi, quam milites armare militem, ut l. Advocati, C. de Advoc. divers. iudic. quod veritas, & equitas videtur.

Secunda difficultas est, an prohibitio huius Decretalis vendicat sibi locum in Clerico in minoribus, qui licet beneficium Ecclesiasticum non obtineat, tamen aliunde habeat unde commode vivere possit.

Ad partem negativam inducitur haec littera, quae interdicit Advocacionis officium minoribus Clericis si redditibus Ecclesiasticis sustententur. Ergo a contrario sensu si non sustententur redditibus Ecclesiasticis, sed patrimonialibus vel aliunde quæritis, non obtineat haec prohibitio.

Contrarium puto verum, quia Clericis minorum ordinum etiam non beneficiatis non licet secularibus negotiis se immiscere, si aliunde habeant unde sustententur, ut latissime probavit in c. 1. & n. 83. ubi in fine, infra Ne Clerici, vel Monachi, Officium autem advocacionis in foro seculari est unum ex quatuordecim secularibus negotiis, quae Concilium Moguntinum interdixit Clericis in d. c. 1. per illa verba in plerisque secularibus disputari, ubi glossa allegat text. nostrum. Ergo hoc officium interdictum est Clericis etiam non beneficiatis si aliunde necessarium habeant sustentationem.

Nec refragatur hac Decretalis, quae videtur suam prohibitionem restringere ad Clericos, qui sustentantur redditibus Ecclesiasticis. Quoniam in hoc respectu ad id, quod de iure esse debet, quia etiam ad minores ordines quis promoveri non debet sine titulo, ut c. Non licet, & ibi dixi post glossa, & Abb. num. 2. & 2. infra de prior. licet de facto non fervetur: sed si titulo careant de facto, & tamen aliunde habeant unde sustententur, idem dicendum videtur, quia cessat causa necessitatis, propter quam permittitur Clericis iustum negocium exercere ut in d. c. 1. vers. Nec tamen cupiam negotium, de Cler. vel Monachi, & notat gloss. in sum. circa fin. la. quæst. 3. & Host. hic n. 8. vers. Quod ergo si de facto egent: & cum hoc capitulum in conditione illa, si redditibus Ecclesiasticis sustententur, reipserit unum, & determinatum linem, ut illicet non immiscant se negotiis secularibus Clerici non indigentes: non retent quid ex equipollentibus fiat ut l. si quis, Mandati. Unde quatenus beneficium careant titulum non egent, eo quod bonis patrimonialibus abundant, non videtur eis licere coram seculari iudice causas agere, c. Quod pro necessitate, 1. quæst. 1. ad hoc domus reatus in cap. Episcopi, de reo, ibi Nisi talis ordi-

ordinatus de suo, vel paterna hereditate sub-
sidium vix possit habere. Intra de pben. &
secundum hoc non erit differentia inter Cleri-
cos in terra, & Clericos in minoribus, & con-
ditio illa, si *si pben.*, &c. ad omnes referenda
nam si habeant unde vivant, nec illi, nec illi
poterunt in negotiis secularibus patrocinari: si
vero non habeant, & iudicant, utique poterunt
tam illi, quam illi; nam necessitate cogente
etiam Clericus sacrorum Ordinum licitum est
postulare, ut sic firmant Host. *in d. 2. Jo. Andr.*
num. 6. in ver. Non presumant. & num. 11. circa
fin. ver. Tamen si de jure cogant: & Butr. n. 4.
& ita in hoc majores, vel minores Clericos pari
posse ambulare affirmat Abb. *n. 4. ver. si ver-*
est Clericus minorum.

Nec per dicitur adversatur gloss. & Doctores
supra citati *num. 7.* quia dum dicunt Clericos in
minoribus non beneficiatos posse postulare sup-
ponunt eos esse pauperes propter defectum tita-
li, sine quo de jure non sunt promovendi, ut
pradixi: & addit quod scriptum in cap. *Si in te*
num. 27. & seq. infra. Ne Clerici vel Monachi, ubi
pluribus probari minores Clericos etiam non
beneficiatos si alius habeant unde sustententur,
non posse rebellionis officium exercere,
cum & illud sit genus negotiationis.

Declaratur secundo principalis regula super-
ius firmata, ut locum habeat in foro seculari
dominaxit, ut patet in text. ibi, *Coram seculari*
iudice. Ergo contrario sensu in foro Ecclesi-
astico Clerici etiam in factis, & beneficiis pro
laicos advocare non prohibentur: & ita per hanc
litteram sentit Innoc. *num. 1. Abb. Antiqu. num. 3.*
Host. *num. 8. in ver. Seculari*. Cardin. in 1. *not.*
& communiter Doctores, ut Abb. Siculus resti-
tuit *num. 7. & idem Abb. in c. Per venerabilem*
num. 2. qui sibi sunt locum. in c. 1. n. 3. De Cleri-
vel Manach. & in c. Cum esset n. 2. de testam.
Feder. de Sen. *conf. 270. Quod Clericus in primis*
ubi respondit Clericum esse posse procuratorem
laici in Curia Ecclesiastica, adiciens hoc pro-
bari in c. *Per venerabilem*, infra qui sibi sunt legit.
ubi apparet Archiepiscopum Arclatum fuisse
Procuratorem Regis in Audientia Papae: &
notat Innoc. in cap. *un. num. 2. in ver. limitat*,
circa fin. *ver. intelligo*, supra de obsequ. ad
raspocin. context. text. in c. *Comprodem*, supra de
pat.

quae tamen declaratio saltem in Sacerdote,
qui nec in foro Ecclesiastico potest regulariter
patrocinari, ut plene scripti post Innoc. Joan.
Andr. & alios in c. *ult. in 3. not. infra ead.* An
autem in casibus, in quibus Clericus potest esse
Advocatus, possit salarium exigere, vide tex-
tum in cap. *1. & 3. Hoc autem*, 17. *quasi. 2.* &
quod hic notant Abb. Antiqu. *num. 2. & aliter Abb.*
num. 5.

Declaratur tertio, secundum Innoc. in dicto
c. *un. infra de obligat. ad ratem*, ubi singulariter
sic ait: [Ubi tamen invenitur, quod Clerici
non possunt esse Procuratores, vel Advocati in-
telligendum est generaliter: nam unum negotium
Clericorum, vel Laicorum procurare, vel admi-
nistrare non prohibentur: & hoc dictum Inno-
centii sequuntur Archid. in c. *Pervenit*, *num. 1.*
ver. Iste tamen Innocentius, 26. *dist. & Feder.*
de Sen. in *praelat. conf. 270. num. 1. ver. Potest*
etiam esse Procurator, Abb. in d. c. *Per ve-*

nerabilem, *num. 2. ver. Quinimo plus dico, qui si, sicut*
legit. & in c. Cum 1. & 2. n. 12. ver. Secundo *causa*
vero, de iust. & re iudic.

10 Declaratur quarto, ut procedat in negotiis
secularibus tantum, prout loquitur hoc capi-
tulum. Unde a contrario sensu in negotiis, &
causis Ecclesiasticis Clerici etiam in factis, &
beneficiati non prohibentur patrocinari coram
Iudice seculari: & ita arguit Innoc. *in num. 3.*
cui ad stipulantur Host. *num. 3. in ver. Negotiis*,
Joan. Andr. *num. 3. in ver. Secularibus* Butr. *n. 3.*
Card. in 1. *quasi. & reliqui omnes.*

11 Dicitur autem negotium Ecclesiasticum, quod
coram seculari Iudice tractari potest: ratione
personae, veluti si Clericus agat contra laicum,
quia sequi debet illius forum, c. *Cum sit gene-*
rale, & c. *Si Clericus laicum, de foro compe.* &
hinc colligitur Clericum posse pro Clerico postu-
lare in foro seculari: secundum Host. *die n. 11.*
Joan. Andr. *num. 3. in ver. Secularibus*. Et est si-mile: nam Clericus non potest ibi judicare pro
laico, c. *Tequidem*, *n. 9. 1.* & tamen potest pro
Clerico e. *1. & 3. de spon.* item dicitur nego-
tium Ecclesiasticum ratione delicti, ut quia
pro sacrilegio, vel alio crimine mixti fori Eccle-
siae voluit convenire laicum coram Iudice se-
culari, quod potest, ut in d. c. *Cum sit gene-ale*.
Item ratione rei, de qua agitur, puta quia est
Ecclesiae secundum Host. *d. n. 10.* In his casibus
poterit Clericus esse advocatus etiam in foro
seculari, ut hic per Abb. *num. 3. in ver. In*
negotiis secularibus.

12 Dicitur autem negotium Ecclesiasticum, quod
coram seculari Iudice tractari potest: ratione
personae, veluti si Clericus agat contra laicum,
quia sequi debet illius forum, c. *Cum sit gene-*
rale, & c. *Si Clericus laicum, de foro compe.* &
hinc colligitur Clericum posse pro Clerico postu-
lare in foro seculari: secundum Host. *die n. 11.*
Joan. Andr. *num. 3. in ver. Secularibus*. Et est si-mile: nam Clericus non potest ibi judicare pro
laico, c. *Tequidem*, *n. 9. 1.* & tamen potest pro
Clerico e. *1. & 3. de spon.* item dicitur nego-
tium Ecclesiasticum ratione delicti, ut quia
pro sacrilegio, vel alio crimine mixti fori Eccle-
siae voluit convenire laicum coram Iudice se-
culari, quod potest, ut in d. c. *Cum sit gene-ale*.
Item ratione rei, de qua agitur, puta quia est
Ecclesiae secundum Host. *d. n. 10.* In his casibus
poterit Clericus esse advocatus etiam in foro
seculari, ut hic per Abb. *num. 3. in ver. In*
negotiis secularibus.

14 Declaratur quinto proposita regula, ut non
procedat in causis propria in qua Clericus quilibet
bene potest esse Advocatus in foro seculari,
ut patet in textu ibi, *Nisi propriam causam*, &
notat Innoc. *num. 1. ver. Sacerdotes autem*,
neque enim cogitur in propria causa Procurator
constituere, c. *Querelem*, infra de Procur.
15 & inclius est per egerere, quam alium conda-
cere, secundum Host. *die n. 12.* Joan. Andr.
num. 7. & Bellam. num. 1. in ver. Propriam causam,
& vide gloss. in c. *De accidendo*, in ver. *Pro se*,
se. 23. q. 5.

16 Declaratur sexto, ut non procedat in causa
Ecclesiae suae, cui Clericus deesse non debet, se-
cundum Hostiensium *num. 12.* Joan. Andr. *num. 7.*
& Bellam. *n. 1.* omnes in verb. *Ecclesiae suae.*

18 Declaratur septimo, ut locum non habeat in
causis miserabilium personarum, ut viduarum,
pupillorum, orphanorum, & consimilium, quae
proprias causas administrare non possunt, ut di-
citur in text. & probatur in c. *1. & per tot. 87. dist.*
& idem dicendum de aliis personis, quae num-
rantur in l. *1. §. fin. & quippe l. §. de postul.* se-
cundum Innoc. *hic in fin. Host. num. 12. & 13.* Jo-
an. Andr. *num. 7. Bellam. num. 1. in ver. Miserabilibus*
& plene in 1. *not.*

18 Verum idem Host. *num. 13.* ponderando verba
illa textus, quae proprias causas administrare
non possunt, dicit legem non esse verbi, sed
rebus propriis impotendam, l. *2. in fin. C. tam-
deleg.* Ideoque non omnes viduas, & pupillos
reputari miserabiles, quia multoties sunt divites,
& potentes: quare in talibus magis est conside-
randa oppressio potentia, quam denominatio:
de quo remittit ad ea, quae notantur in
c. *Significatio*, supra de offi. delegat. & cum
le-

sequuntur hoc totidem verbis Joan. Andr. *num. 8.*
in ver. *Non possunt*, Bellam. *num. 1. in ead. ver.*
Cardin. in 6. *not.* qui restringit hanc textum
ad impotentes proprie sumptus: & sic ad pau-
peres: & Abb. in 3. *not. ad.* dicens ad hoc non
sufficere miserabilitatem in habitu, sed debere
esse in actu: quia textus hoc non permittit indif-
ferentem pro miserabilibus, sed pro illis, quae prop-
rias causas administrare non possunt, ut quia
sunt viduae, & pauperes, vel si sint divites non
reperiuntur advocatos. Tu adverte, quia secundum
haec pro vidua, vel pupillo, aut orphano divite
Clericus in foro laico patrocinari non poterit,
nisi in casu oppressionis, quod non puto verum,
quia in his personis non requiritur oppressio,
sed consideratur ipsa miserabilitas propter for-
tunae injuriam, ut probat text. in l. *un. §. Quod si*
pupillus, C. Quando imper. inter pupill. & vid-
ibi, videtur cum aliquis potentiam perhor-
rescunt: ponderando distinctionem, praesertim, quae
implicat idem in casu contrario, pro ut illum
textum ad hoc ponderat Nata *conf. 590.* Circa
praesentem, *num. 3.* Alioquin soli pauperes po-
terentur privilegio miserabilium personarum, &
iura frustra expressissent viduas, pupillos, senio-
res confectos, debiles, & diuturno morbo fatigatos,
ut in d. l. *no. & alios*, de quibus per Innoc. & DD.
in d. cap. *Significatio*, de offi. delegat. Nec
placeat exceptio Cardinalis, quod persona mi-
serabilis hic dicatur, quae res proprias admi-
nistrare non possunt, id est quoad sumptus. Imo
enim textus considerat potius impotentiam ex
ipsa miserabilitate provenientem, videlicet,
quia vidua propter suum imbecillitatem, & ca-
rentiam viri, pupillus, & orphanus propter de-
fectum patris, & parentum rebus suis superesse
non possunt, nec habent defensorem, ut bene
per Natam. *conf. 590. num. 8.* ad hoc c. *De*
sententia, 87. *dist. ubi de solutis auxilio*, & qui
suis actibus adesse per traxerunt inimitate non pos-
sunt: & pondera, quia non dicitur propter suum
potus, sed propter suam infirmitatem. Unde
illorum patrocinium suscipere opus pietatis est,
quod & Sacerdotes debet impendere, ut c. *1. &*
per tot. ead. dist. quomodo enim consimilia privi-
legia competere personis miserabilibus etiam
divitijs affluant, latissime defendimus in pre-
dita Decretali *Significatio*, & *num. 40. ver.*
Contrarium tenet h. 2. ubi supra ad num. 58. & hic jun-
ge quod de caeco divite scriptum in cap. *Littera n. 9.*
usque ad n. 15. infra de caus.

19 Declaratur octavo eadem regula ultra tex. ut
non procedat in causis conjuncti, seu consangu-
inei, in qua Clericus bene potest esse advocatus
in foro seculari, ut in c. *final. infra ead.* se-
cundum Innoc. *hic num. 1. in ver. Sacerdotes autem*,
Petrum de Sampson. Abb. Antiqu. & Host. quos
sequitur Joan. Andr. *num. 7. in ver. Personae*,
Bellam. *num. 1. circa finem in ead. ver.* Sed glossa,
in 4. *final. dicit non esse verum indistincte, ut*
Sacerdotes possint postulare pro conjunctis, ut
solum quando sunt impotentes, vel ita bonum
Advocatum invenire non possunt: & sequitur
Anchar. *die num. 2.* qui videtur restringere illum
textum ad conjunctos si sunt miserabiles, alias
non per gloss. preallegatam. Sed certe hoc est
magna restrictio ad illum textum, qui loquitur
alternative, ibi: *Pro personis conjunctis, aut mi-*
Prosper. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

miserabilibus: tamen glossa bene dicit, quia textus
hoc permittit sub illa conditione, si necessitas
imminet: & vide quod ibi plenius scriptum *num. 7.*
& *post.*

20 Declaratur nono, ut quamvis Clericus regu-
lariter prohibetur postulare, non tamen pro-
hibetur domi allegationes conficere, & consi-
lium petentibus dare etiam inscriptum, secundum
Alciat. *respons. 91. num. 4.* Nam postulare est de-
siderium suum, vel amici furin jure apud eum,
qui jurisdictioni praestit, exponere, vel alterius
desiderio contradicere, c. *Isidorus*, §. *Sicut au-*
tem, §. *q. 7. l. 1. §. Postulare, si de postul. gloss. in*
cap. ult. in ver. Postulare, infra ead. Pondera
illa verba, *in iure*, id est in loco, in quo solet jus
reddi, ut l. *penult. §. final. ff. De iust. & iur. &*
exponit gloss. in d. l. 1. in ver. In iure, ex quo se-
quitur, ut prohibitus postulare non liceat
prohibitus domi consalere: & hoc tenet Bartol.
in l. *1. §. Advocatus num. 3. & 4. ff. De iur. &*
extraordin. cognit. Abb. supra in Rubr. num. 1.
Alciat. *respons. 30. num. 22. vel 1. Roscius, Angel.*
Sylvester, Arnil. & Tabien. omnes in ver. *Advoca-*
tus, in primis.

22 Declaratur ultimo supra scripta regula, ut non
obteneat in Curia Romana, ubi contrarium
servatur de consuetudine, ut attestatur Octavianus
Vestrius in sua *practica lib. 3. c. 4. n. 4. si-*
ccens [ex tolerantia Pontificis servatum esse,
ut Clerici in Romana Curia Advocacionis, &
Procuracionis publica munera exerceant contra
juris regulas,] Maior. *de regul. l. 5. c. 19. n. 4.*
& novissime Stephan. Gratian. *discept. forens.*
c. 57. num. 38.

23 Porro in omnibus illis casibus, in quibus di-
ctum est, Clericum posse in foro seculari advo-
cationis officio fungi, hoc limitari debet, ut non
procedat in causa sanguinis, in qua Clericus se
immiscere non debet etiam ad defensam accusati
propter periculum irregularitatis, si forte ex
eius imperitia accusatus succumbat, & de capi-
tetur, vel mutiletur: vel propter ipsius Advoca-
ti malitiam, & cavillationem, poenam talionis sub-
beat accusator. ut hic firmat Host. *num. 6. cum quo*
Jo. Andr. *n. 11. & ceteri transunt.* & vide eund.
Host. in c. *Ad amittendum n. 11. ver. Quis si ad-*
quis, de hunc. cuius dicta huc transiit Joana
Andr. ubi supra, ubi querit de Clerico jurisper-
rito, qui fratrem suum accusatum criminaliter
suo patrocinio adjuvit, adeo ut absolutus liberis,
& accusator ultimo supplicio affectus, an sit ir-
regularis. & arguit pro, & contra, & post proli-
xam disceptationem videtur concludere Clerici
non esse irregulares, si tunc absolventur ex eo, quia
accusator nil probavit, vel probavit per falsos
testes, de hoc & videtur etiam videri potius
ex propria calumnia damnari, quam ex facto Ad-
vocati ipsius rei. Secus vero si constaret reum
esse culpabilem, & advocatus suis falsis proba-
tionibus, & allegationibus illum obtinuisse ab-
solvit, vel alias directis, & sine protestatione, vel
contra protestationem veniendo calumniam,
accusationis arguisset, propter quod accusator
fuisse decapitatus: nam hoc casu Clericus abs-
que dubio esset irregularis. Subdit tamen Host.
quod & si haec manifeste, & ad studentium
exercitium scriptis, huius tamen debet soluti-
onem Pape reservari, ad quem pertinet huius-

modi
D ad modi

modi dubis declarare, cap. Per venerabilium, §. Bartanionis, infra quod sit, sine legitimo.

DE POSTVLANDO.

Cap. Cum Sacerdotis.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**d vocacionis officium Sacerdoti exercere non licet.
- 2 *Etiam in foro Ecclesiastico.*
- 3 *Nisi in quatuor casibus hic exceptis. in §. & supra.*
- 4 **S**acerdotis officium est ministrare, omnibus autem velle prohibet.
- 5 **A**d vocacionis officium eorum iudice Ecclesiastico Clerici etiam in factis, & beneficiis exercere possunt etiam pro laico Sacerdote secum.
- 6 **A**d vocacionis officium potest Sacerdos pro se, & Ecclesia sua.
- 7 **C**ausa Ecclesie non dicitur propria ipsius Rectoris.
- 8 **S**acerdos potest esse advocatus pro coniunctis, qui aliam advocacionem non recipiunt, vel non agere debent.
- 9 **C**ommunis dicitur consanguineus, & affines ex legitima copula usque ad quartum gradum.
- 10 **M**erita vero usque ad secundum.
- 11 **C**onviciis, & Clerici eiusdem Ecclesie veniunt communium appellacione.
- 12 **A**micos in eorum fraternam charitatem dilectis potest dici communis.
- 13 **S**acerdos potest patrocinari pro miserabilibus personis etiam si dicitur sint.
- 14 **N**on tamen contra Ecclesiam suam, nisi imminet necessitas, & in 20.
- 15 **S**acerdos, qui est advocatus, vel Procurator pro extraneo contra Ecclesiam, in qua vel a qua beneficium obtinet tanquam vovatus, est ipse iure privatus beneficio.
- 16 **L**ibertus qui contra Ecclesiam testificatur, vel agit, in servitutem revocatur.
- 17 **V**assallus, qui est advocatus, vel Procurator, contra Dominum, potest seudo privari.
- 18 **B**eneficium collatum remuneracionis causa non est gratuitum, nec eo privari potest propter ingratitudinem.
- 19 **D**octor habens salarium a civitate non prohibetur contra eam esse advocatus.
- 20 **D**onatio facta magistro ex causa disciplina non est mera donatio, nec indiget inscriptione.
- 21 **S**acerdos, si necessitas invenerit, potest esse advocatus pro consensu contra Ecclesiam suam.
- 22 **V**assallus qui contra Dominum est advocatus pro coniunctis, non potest ob id seudo privari.

CUM SACERDOTIS. Se summat, & partes per se patent. Secunda ibi, Clericus.

- 1 **N**ota ex prima parte textus regulam cum quatuor limitationibus.
- 2 **R**egula est, Sacerdoti non esse licitum advocacionis officium exercere, seu postulare, ut hic est expressum: & habet locum hanc regulam etiam

in foro Ecclesiastico: nam et si host. hic in 1. dicit appellacione Sacerdotum, de quibus loquitur hoc capitulum comprehendit etiam Clericos in factis, quoniam & in minoribus si sint & beneficiis, & in 3. sententia Sacerdotum esse illicitum postulare in foro seculari duntaxat, non autem in foro Ecclesiastico, nisi cum perceptione salariorum: tamen eius opinio ab antiquis, & modernis Doctoribus communiter reprobat: Tum quia advocacionis officium Sacerdotibus non prohibetur in hoc capitulo adiectis illis verbis coram seculari iudice, sicut in c. 1. supra eod. Sed prohibetur simpliciter, & absolute. Ergo debet intelligi generaliter tam in foro seculari, quam in foro Ecclesiastico: Tum quia secundum opinionem Hostien. hoc capitulum nihil adderet ad dictam c. 1. & superfluum, quia Clerici in factis, & inferioribus beneficiis hoc iam fuerat prohibitum in eod. c. 1. ergo aliquid speciale voluit hac Decretalis inducere in Sacerdote, cuius officium est nulli nocere, omnibus autem velle prodesse, ut hic dicitur, & in c. De impu. 14. q. 5. & sic Sacerdos non debet nocere alteri, neque in veritate neque quoad opinionem, quia non debet in se vivere vi, & alteri displicere, & ideo prohibetur advocacionis officium exercere, ut hic per Abb. in 1. notab.

1 **T**ene igitur officium esse inter Clericos, & Sacerdotes: nam Clerici etiam in factis, & beneficiis in foro Ecclesie possunt esse Advocati etiam pro laico, praterquam in causa sanguinis, ut dixi c. 1. num. 7. & num. 23. supra eod. sed Sacerdotibus hoc non licet etiam coram iudice Ecclesiastico, nisi in quatuor casibus hic exceptis: & ita tenent hic Philip. Pet. de Sampl. & Innoc. in princ. in ver. Postulare, n. 2. inter. Licetum. Jo. Andr. n. 4. Collo. q. n. 1. Bellam. num. 1. in ver. Postulare, & communiter moderniores sequentes, ut testatur Abb. Siculanus 5. vers. Et ex hoc sentit. Idem tenet Specul. in titulo de advocat. vers. Sacerdotis. Primus casus hic exceptus, in quo Sacerdos potest esse advocatus, est pro seipso. Secundus pro Ecclesia sua, & hinc collige secundum Abb. hic in 2. notab. causam Ecclesie non dici causam propriam ipsius Rectoris, cum hic ponatur ut diversa: ad idem textus in cap. 1. supra eod. ubi hoc ipsum notat idem Abb. in 2. notab. Tertius casus hic exceptus est pro coniunctis, pro quibus tamen ita demum licet Sacerdoti postulare, si necessitas immincat, ut dicitur in textu: nimirum quia propter impotentiam nequeunt habere advocatum, vel non agere bonum sicut Sacerdotem; prout hanc litteram exposuit gloss. 1. Abb. Antiqui. num. 1. in ver. Necessitas, Host. num. 7. in eod. ver. Collectar. num. 3. Abbas Siculanus in 2. notab. & reliqui omnes arg. 1. Exigendi, c. De Procurator. & sic limita quod de coniunctis generaliter dixerunt Innocent. & alij in c. 1. supra eod. Dicuntur autem coniuncti qui recensentur in l. Sed & hec persona. ff. De Procur. & plenius in c. Infames, §. Nam ut presuimus, vers. Alij enim omnes, §. 9. 7. & late per Anchar. in d. o. 1. in 1. notab. supra eod. ac prater eos etiam consanguinei, & affines usque ad quartum gradum, ut l. Peritiam, §. Licentiam, c. De Advocat. disp. iudic. & c. Non debet, infra, de consop. & affini. Secundum Host. hic in 7. in ver. Con-

De Postul. c. Cum Sacerdotis.

1 **j**unctus. Sed quoad affines hodie hoc intelligas ex legitima copula, quia affinitas ex fornicatione restricta est ad primum, & secundum gradum à Concilio Tridentino in c. 4. sess. 24. de reform. matrim. Communis etiam dicitur possit esse coniunctio spirituali Contrates, seu Clerici ejusdem Ecclesie, vel Canonice, arg. c. Cum R. Canonice, supra de off. deleg. & tenet hic gloss. 2. Hostien. ubi supra vers. Et etiam de Canonice. Anchar. in 2. notab. Abb. num. 4. & plerique alij: licet Caedim. contra in 5. quest. Sed dicitur ut proximo dicam de amico. Quoniam conjunctus dicitur potest etiam amicus intimus fraternam charitatem dilectos, arg. l. Nemo dubitat, §. Qui frater, ff. de heredi. insti. l. Eata, §. Amico, ff. De verbi signifi. Quod satis potest permitti sine onerum, sed Dei charitatis c. operetur, ut inquit Hostien. loco citato, quem videlicet verbis sequitur Joan. Andr. num. 12. Batr. n. 18. Anchar. ubi supra, licet Abb. num. 4. videatur hoc in dubium revocare, & contrarium tenet Cardinalis in 4. quest. magis placet primum quoad potentiam exercendi advocacionis officium, licet locus sit quoad potentiam agendi sine mandato, ut per Batr. ubi supra. Ad quod vide quod scriptum in c. Cum M. num. 9. supra de Consue.

2 **Q**uartus casus hic exceptus, in quo licitum est patrocinari, est pro miserabili persona, nempe Vidua, pupillo, orphano, & consimilibus, de quibus in c. 1. & 2. 87. dist. & in c. 1. & 7. 82. dist. & per Innoc. & DD. in c. Significandus, supra de off. deleg. & hoc intellige etiam non imminet necessitas, id est timor oppressionis, argum. leg. Vnde, §. Quid si pupill. vers. Presertim, c. Quod Imper. inter pupill. & vidu. nam conditio illa quae habetur in hoc cap. ibi, si necessitas immincat, videtur referenda ad consuetas duntaxat, non autem miserabiles personas, de quibus textus loquitur distinctivè per dictionem, aut. c. Nos in quemquam, 2. q. 1. Quod videtur ex mente gloss. 2. in d. o. 1. hinc Decretalem restringi quoad modum ad necessitatem quantum ad consuetas: quoniam sentit non quantum ad miserabiles. Ex quo infero in pro miserabilibus personis possit Sacerdos esse Advocatus etiam si divites sint, ut scriptum plenè in c. 1. in 7. de solut. uti, supra eod. Fatore tamen dari casum, in quo non sufficit ut persona sit miserabilis, nisi imminet necessitas, videlicet si Clericus vellet esse Advocatus pro aliquo miserabili contra Ecclesiam suam; hoc enim et liceret tantum necessitate imminente, ut hic per Hostien. num. 9. vers. Quoniam, & Joan. Andr. num. 7. & dicam infra num. 20.

3 **S**ecundo nota ex secundo parte textus usque ad prohibendum esse Clerico Procuratorem, vel Advocatum officio fungi pro extraneis contra Ecclesiam, à qua (id est ab Episcopo secundum Abb. Antiqui. hic in fin.) vel in qua beneficium obtinet, ut ex hoc cap. spoliari possit beneficio tanquam ingratus, ut hic est casus secundum omnes: & sic spoliari, scilicet de facto, quia titulo est ipso iure privatus, secundum Hostien. in c. 17. in ver. spoliari, & Joan. Andr. num. 8. & est simile in libertis, quia contra Ecclesiam resistitur, vel agit, in servitutem revocatur, cap. De famulo supra de serv. non ordinar. & Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

1 **E**x hoc infero Doctores, ut Vassallus non possit esse Advocatus vel Procurator contra Dominum, alias tanquam ingratus possit seudo privari, ut in tit. Inquis. caus. seudi. contra. in l. lib. seudi. arg. bonis Decretalis, ut hic in gloss. ut & per Abb. n. 3.

2 **S**ed circa hoc declaro primum hunc textum, ut procedat in beneficio gratuito. Secus vero si quis obtinuerit beneficium ab Ecclesia, vel civitate ex causa remuneracionis, & pro servitiis impensis, quia tunc beneficium non est gratuitum, & ideo Clericus, aut Vassallus non potest eo spoliari propter susceptum minus advocacionis, vel Procuracionis contra Ecclesiam, vel Dominum seudi, ut tenet Specul. de advocat. §. 1. vers. Sed magis potest, num. 22. & hic firmant, Vincentius, Abb. Antiqui. num. 2. in ver. Clericus. Joan. Andr. num. 5. Batr. n. 14. & Abbas Siculanus, num. 3. qui ex hoc delinunt, ut Doctores habentes salarium a civitate non prohibentur contra eam minus advocacionis suscipere, quia illa non est donatio gratuita, sed quiddam remuneratio: ad quod est bonus text. in l. Agnitus regulas, ff. de donat. ubi quod donatur Magistro ratione discipline, non est mera donatio, nec indiget infirmatione. Et hoc concessio à Principe facta propter beneficium, seu ex causa remuneracionis, revocari non possit etiam ingratitude superveniente, per textum in l. Si pater, §. Signis, ff. de donat. tradit Alex. cons. 285. num. 2. lib. 2. Fein. in cap. 1. num. 10. vers. Secunda dispositio, supra de rescript. Dec. cons. 186. Pro tenet, num. 4. & addit in proposito quod scriptum in c. Consultacionibus, n. 62. & fess. inf. de Cler. agrot.

3 **D**eclara secundo hunc textum, ut videlicet si ibi locum si Clericus contra Ecclesiam suam minus advocacionis, vel procuracionis suscipiat pro persona extranea; nam littera dicit pro extraneis. Ergo à contrario sentia pro conjunctis sit licet sumptus, vel pro miserabilibus si necessitas immincat, non prohibetur, ut contra Vincentius, qui litteram ibi, pro extraneis interpretat, maxime firmiter Abb. Antiqui. num. 3. Host. nu. 9. vers. Quoniam, Joan. Andr. n. 7. Batr. n. 14. Abbas Siculanus, num. 6. & communiter DD. de quod tamen dicit plenius ut per Specul. de advoc. num. 19. intertextus ex hoc uti Vassallus sit Advocatus, vel Procurator pro conjuncto contra Dominum, non possit ob id seudo privari, ut per Abb. Antiqui. loco citato Collect. num. 5. & Specul. 4. tit. ad ver. num. 30.

DE HIS QVÆ VI METVS Causa fiunt.

Cap. Perlatum

S V M M A R I V M.

1 **P**rofessio metus mortis causa obligat, nisi sponte resistatur, & n. 1. & seq.

2 **M**onachi agere non possunt ad recuperacionem sacrorum à Monasterio expressa sine consensu Abbatis.

mens dicitur, non sit et prejudicium, sed eo cessante, nisi in continenti exeat, ratum habere videtur, & allegat hanc Decretalem. Communiter tenetur hoc esse arbitrium arg. l. *Conti-*
num. 4. C. de iur. & de iur. delegat. & cap. de
causa supra de 1. delegat. Et ita concludit
Innocent. hoc num. 2. vers. Nos dicimus hoc
responsum arbitrio iudicis, Holt. num. 10. in fin.
vers. Ipsi autem iuribus: oportebit enim iudi-
cem arbitrat. ex qualitate personarum, & ex dicitur
nitate. temporis an tacite approbaverit ingres-
sam perseverando in monasterio per aliquod
tempus post abitum mariti. Et hanc esse com-
muniem Doctorum opinionem testatur Abb. hic
num. 15. Sed tu adverte quia contra eam vide-
retur textus in d. cap. 2. de regulari, ubi quim
legitima exite per vim ingressus est monasterium,
potest quandoque exire, nisi cessante metu
potuerit reclamare, & intra annum non recla-
maverit, ut ibi not. gloss. in Innocent. Holtens.
Joan. Andr. & omnes. Ergo non est arbitrium
Judicis infra quod tempus exire possit, cum ibi
sit prelixam unquam solum ad exendum.
 1) *Utile pro solutione in distinguere ex mente Inno-*
centii hinc num. 2. & Holtens. num. 11. vers. Item
hic intelligitur. Aut mulier expressè voluit,
vel solemniter velum accepit: quo casu ingre-
dendo monasterium expressè videtur, & tunc cen-
setur votum tacite ratificare, si cessante timore
in monasterio perseveret. Et hoc primo casu
procedat communis opinio, ut relinquatur arbi-
trio iudicis infra quod tempus calcetur votum
ratificasse. Aut sine solemnitate velum accepit,
neq. verbo voluit: & tunc non intelligitur ratifi-
care, ut notatur in cap. Ex parte, de Regulari, nisi
cessante metu per annum tacendo, & dissimul-
ando in Religione perseveraverit. Et ita pro-
cedat textus in d. cap. 2. de cuius intellectu vi-
do quod scripsi in cap. Cum vivam, num. 7. de Re-
gulari.

4) *Item pondera aliam notabilem differentiam,*
quam possit Innocent. hic num. 3. inter profes-
sionem expressam, & tacitam, quæ inducitur ex
suscceptione veli conversionis, seu habitus pro-
fessionum, ut in c. de regul. lib. 9. & Clem. Eas,
col. 1. Nam ad irritandam professionem ex-
pressam requiritur probatio metus cadentis in
constantibus, tum nec alter protestatio relevat,
quia protestatio debet esse velina iusto timore.
cap. Cum M. de Constitut. Secus in professione,
quæ tacite inducitur per susceptionem habitus,
quæ illam impedit qualicumque metus, vel
etiam alia præsumptio, vel protestatio super hoc
habita. Unde si patris comminationibus habi-
tum ante susceperit, illum pœsse dimittere,
cap. Presens, de quæst. 3. Et ratio diversitas
secundum eum, quia votum, seu professio sit
per verba expressa, quibus standum est, donec
legitimè videatur oppositum: sed ex susceptione
habitus oritur sola præsumptio professionis,
quæ de facili tollitur per contrarium præsum-
ptionem: nam una præsumptio elidit aliam, &
quodcumque ad invicem colliduntur, ut in c. La-
teat, infra, de præsumpt. & notatur in c. Trans-
missæ, Quæ sit, sui legis. Et cum opinione In-
nocent. maneat Holtens. 12. vers. Item disse-
rentia. Joan. Andr. n. 9. vers. Item dicit. Card-
num. 4. in 3. quæst. vers. Dicit etiam Anclur. nu-

6. & alij committitur. Nec restat quod
 in hac Decretali intervenit sola veli susceptione,
 & tamen Papa mandat requiri an metu mortis
 mulier religionem intraverit: quoniam hoc idem
 est quia dicta mulier affirmabat in facto se con-
 tingisse secundum Abb. hic in fine. Vel secundum
 eum hoc cap. habet locum quando mulier in-
 solemniter recipit velum: tunc enim minz præce-
 dentes non impediunt ratihibitionem, sed re-
 quiritur metus cadens in constantem virum,
 quia qui susceperit habitum cum solemnitate, per-
 inde habetur ac si verbo volisset. Secus si ve-
 lum susceperit sine solemnitate, qui tunc sola
 minz sufficiunt. Et pro hac solutione Abba-
 tis facit prima distinctio Innocentij, de qua su-
 pra num. 13. vers. Unde pro solutione, ubi quoad
 inducendam ratihibitionem ingressus, & qui par-
 tantur professio expressa, & solemniter suscipio
 veli. An autem metus reverentialis annulset
 professionem, vide per Abb. in cap. Cum vivam,
 num. 8. infr. ead. ubi contra Bate. tenet solum
 metum reverentialem non sufficere, nisi præces-
 serint minz, vel verba aut pater sit terribilis,
 eique subscribitur Conar. de sponsal. part. 2. c. 1.
 §. 6. num. 7. & 8. & alij recentiores sic primam
 opinionem tenent gloss. in c. Presens, in ver. Pa-
 trem, 20. quæst. 3. Hypopolit. de Matris. sing. 347.
 incip. Matrimonium, num. 3. Navar. consil. 4.
 Exsecution. num. 2. de elec. & consil. 10. Quodam
 puella, num. 4. hoc tit. & alij complures.

7) *Ultimo nota secundum Abb. num. 3. quod si*
professio qui è monasterio exivit iustam causam
timoris seu nullitatis suæ professionis deducat,
inter ea non compellitur redire ad monasterium
nisi prius discutatur iustitia causa allegata.
 17) *Unde Papa hic præcipit ut mulier, & maritus*
ejus absolvantur recepto juramento de paren-
do mandatis Ecclesie, & causa prius examine-
tur.

18) *Verum hodie hoc est abrogatum per Conci-*
lium Tridentinum in cap. 19. sess. 25. de regulari,
quod statutum est, ut quicumque Regularis præ-
tendat se per vim, & metum ingressum esse. Re-
ligionem non audiat, nisi infra quinquaginta
causas nullitatis deduxerit coram Superiore suo,
& Ordinario. Quod si antea habitum spontè
dimiserit, nullatenus ad allegandam quancum-
que causam admitatur, sed ad monasterium re-
dire cogatur, & tanquam Apostata puniatur.
Atque ita non est amplius locus huic Decretali
secundum quam Regularis qui exivit è monaste-
rio ex causa nullitatis professionis non cogitur
redire, sed potest remanere in saeculo, dum cau-
sa nullitatis discutitur.

19) *Hoc decretum Concilij multi existimant non*
habere locum in foro conscientie asserentes nul-
liter professam non solum posse, sed quod magis
est etiam debere data occasione à monaste-
rio fugere tam infra, quam post quinquaginta
causas esse. Sed horum opinionem falsam, & perniciolam
esse, latissime ostendimus in cap. 2. infr. de Re-
gulari. Sed quoniam alij putant etiam in foro
externo dispositionem Concilij procedere in
impedimentis temporalibus duntaxat, puta
metus, defectus ætatis, & consensibus non au-
tem in perpetuis: Et idcirco professos in Con-
ventibus non designatis ad recipiendos Novitios
contra formam Decretorum Clementis VIII,

vel

relaxas nulliter ex perpetuo impedimento pos-
 se quando tunc etiam elapso quinquennio, &
 non servata forma à Concilio præscripta Re-
 ligione exire, & incertum ducere, opere pretium
 putavimus hujus doctrine veritatem diligenter
 examinare.

20) *QUÆRO igitur, An professi in conventu*
non designato ad recipiendos Novitios contra
formam Decretorum Clementis VIII, possint
liberè à saeculo redire tam intra, quam post
quinquennium à Tridentino Concilio præscri-
ptum in cap. 19. sess. 25. de regul.

Quæstio proposita implicite continet dubia
infrascripta.

Primum est an hæc Decretum Clementis irritas
deceat professiones non solum expressas, sed
etiam tacitas.

Secundum an professi contra formam ipsorum
decretorum remaneant saltem obligati ad Reli-
gionem in genere, ita ut propterea ad saeculum
redire non possint, sed debeant eligere aliam ex
Religionibus approbatis.

Tertium est an sic professi teneantur nullita-
tem suæ professionis deducere infra quinquen-
nium, & coram Superiore suo, & Ordinario,
ad id quinquennio elapso amplius audiri non
debeat.

21) *Quoad primum cum decreta Clementis an-*
nullent professiones in locis non designatis per
hæc formalia verba: Recipimus vero, & profes-
siones quælibet carum, qui contra huiusmodi decreta
nonnumquam admissi fuerunt nullas. & irritas esse ex nunc
decernimus, & declaramus: manifestum videtur
decerni tertias professiones tam expressas, quam
tacitas.

22) *Primo quia simpliciter, & indistinctè loquuntur*
de professione, cuius appellatione verè, &
proprie etiam tacita comprehenditur, ut pro-
batur in c. primo ibi (professionem per hoc fec-
isse) atque ibi (præsumitur veraciter esse profes-
sus) de regulari, in 6. & in Clement. Eas, ibi
(hoc ipso decernimus esse professos) eod. tit. Et
passim alibi: In quacunque enim materia etiam
odiosa sit lata interpretatio quatenus patitur
verborum proprietatis. Cum lege, ff. de testam.
Decius in Rubrica infra de iudicibus, in prima lectu-
ra num. 76. & consil. 324. Procedendo breviter,
n. 5.

23) *Deinde quia cum huiusmodi decreta irritent*
professionem expressam, ut apud omnes est in
consensu censetur irritam decernere etiam tacitam,
quæ in substantia non differt ab expressa, sed
cum illa eodem iure coalescit, ut in d. cap. 1. ibi
(nisi ex completo professione fiat in sequenti,
vel habitum religionis suscipiat, qui dari profes-
tionibus consuevit) & in c. Significatum, ibi (si
de cinnam quatuor annorum compleverit, cum Re-
ligione intravit, seu post decimum quartum an-
num professionem à se prius factam ratam habue-
rit) de reguli, cum concord.

24) *Idcirco ubi nunquàm prohibetur professio ex-*
pressæ ceteri prohibita etiam tacitam post
Marian. Socum, quem citat tradit Philip. Prob. in
d. c. 1. n. 4.

25) *Quinimo si aliqua differentia considerari pos-*
set, illa esset, quia professio expressa aliquando
est majoris virtutis, quam tacita: ut pater ex
dictis supra num. 13. vers. Unde pro solutione,

et num. 14. & probatur in c. Constitutum, de
 reg. in 6. ubi professio expressa infra annum emissa
 in Religionibus non Mendicantium, illi Reli-
 gioni præcedit, quam quis est professus: tacite ve-
 ro facta non illi specialiter, cuius habitus est sus-
 ceptus, sed generaliter alicui religioni recipientem
 obligat. Ergo si Clemens sustulit professio-
 nem expressam, ceteri etiam debet sustulisse ta-
 citam, quod minus est.

27) *Et propterea cum decretum Tridentini Con-*
cilij cap. 19. sess. 25. de regul. eodem modo indi-
stinctè nullas decernat professiones factas ante
16. annum completum, & non peracto anno
probationis: S. Congregatio declaravit eo de-
creto etiam professionem tacitam comprehendere.
 Ac similiter Sixtus V. cum in Constitutione con-
 tra illegitimas edita prius straxisset, ut nullus
 esset professio emissa ab illegitimo ex incestu,
 vel sacrilegio, nec non ab alijs illegitimis, vel
 criminosis, aut a re alieno obnoxio contra for-
 mam ibi præscriptam: postea in alia constitu-
 tione edita super dubijs in priori Constitutione
 emergentibus hoc ipsum aperte declaravit his
 verbis: (sed cum eadem ratio vigeat in tacita
 professione emittenda, quæ nullat in expressa,
 statim quod in quibusvis ordinibus, & Reli-
 gionibus, neque etiam tacita professio quorum-
 cumque religionum induci possit, nec inducta
 intelligatur, nisi in receptione Constitutionis
 forma servata fuerit.)

Præterea aut professio tacita est minoris vir-
tutis, quam expressa, ut patet, aut majoris, li-
minoris, juxta text. in d. c. Constitutum, &
reg. expressa necent, &c. ergo sublata est ex de-
cretis Clementis à fortiori & ex majoritate ra-
tionis: ad reg. c. Cui licet, & c. Cum in causis,
in princ. ubi gloss. Joan. Andr. Abb. Imol. & alij
notant, de elect. Si patet, seu æqualis virtutis
juxta reg. l. Cum quid, ff. de iur. per. de qua per
Bald. in l. 3. ff. de verba, nite: & tunc quoque tacitas
professio censeri debet sublata à pari, seu ex
identitate rationis, ut dicitur in prædicta Sixti V.
Constitutione, inspecto tempore, quo nondum
retracta fuerat ad terminos juris per Clem. VIII.
 & notat Prob. in d. c. 1. de regul. in 6. Si majoris
 quod esset contra omnes juris regulas adhuc
 tamen idem dicendum, quia decreta Clementis
 irritant receptiones, & professiones, qualeslibet,
 &c. de natura autem illius dictionis, qualibet,
 cum sit universalis, l. Si plures, ubi gloss. Bart.
 & DD. de leg. 2. est comprehendere etiam eas,
 quæ alijs non comprehenduntur, cap. Solite,
 in ver. Quodcumque lig. vena, de minor. & vob. Salve,
 in l. 2. au. 9. C. De maxal. Rom. consil. 31. Vñs hu,
 num. 2. ubi Mandol. in apoll. id pluribus exem-
 plis confirmat.

Ac denum si decreta Clementis tacitam pro-
fessionem non sustulissent, redderentur omnind
eluforia, quia Superiores Regularis qui prohib-
entur novitios ad professionem expressam ad-
mittere possent illos admittere ad tacitam permit-
tendo eos per annum deferre habitum indistin-
ctum vel illico completo anno probationis habitum
professorum illis concedendo juxta d. c. 1. & Clem.
2. de reguli. aut admittendos eos ad actus, qui à so-
lis proficis fieri consueverunt, juxta c. Palana,
extr. ead. contra expressam mentem Clementis,
 qui ad Religionem reformationem necessarium

Dad 4

pu-

putavit prohibere ne in Conventibus praefertim
majore reformatione indigentibus linguli ad
religionem venientes passim reciperentur. Cer-
tum est autem Constitutionem utamque juris
communis correctoriam extendi debere ad es-
sum alios non comprehensum quando aliquam
esset frustratoria, & nullum foret effectum,
nisi extendiretur. Felin. in c. *Translatio*, circa
fin. de *Constit.* Bart. in *reper.* l. *Omnis populi*,
in *penult.* col. ff. de *inst. & iur. Jul. in auct.* quas *at-
trahit*, c. de *factis*, *Eccl. & Rom. d. cons. 31. n. 2. vers.*
Quoniam.

26 Atque hunc sensum semper admisit S. Con-
gregatio Regularium, quae professionem non
solum expressè emissa in locis non designatis
habuit pro nullis, atque irritis, sed & tacitas
nonquam admisit in casibus contingentibus. &
in restitutionibus, quas censuræ concedendis ad-
versus lapsum quinquagesimae professi in Con-
ventibus non designatis non censuræ apponete
solentiam illam in alijs restitutionibus apponi
solutam, videlicet (admodum professionem, ut
praefertur emissa tacite, vel expressè non rati-
ficaverit) nimirum quia professio hujusmodi
nec expressè, nec tacite rata haberi potest,
cum impedimentum decreti irritantis tempore
acti.

Inaque quoad hoc primum dubium videtur
concludendum sic professos neque expressè, ne-
que tacite esse obligatos illi Ordini in specie in
quo professionem emisissent.

Videamus autem an saltem sint obligati Religio-
ni in genere, quod est secundum dubium superius
propositum.

27 Pro solutione praemittendum est ex disposi-
tione juris professionem emissam infra annum
probationis in Ordinibus Mendicantium, non
obligare praeter ad illum Ordinem, in quo fuit
emissa, sed ad Religionem in genere: in alijs ve-
ro Ordinibus expressè emissam illam Religionem
praeter obligare, quam quis est professus: tacite
autem factam non nisi specialiter, cujus habitus,
sed generaliter alicui Religioni. Jura sunt ap-
erta in c. *Non solum*, & cap. *Constitutionum*, de
regul. in 6. Quamvis autem praedicti Canonem
loquatur in casu professionis emissa, infra an-
num probationis, tamen DD. ob rationis iden-
titarum obique interpretari sicut illos habere
locum etiam in alijs casibus nullitatis profes-
sionis praeterquam ex defectu consensus. Et
propterea professos in Religione à Sede Aposto-
lica non approbata remanere obligatos ad Re-
ligionem in genere censuerunt plerique in c. *no-
de voto*, lib. 6. idemque de professione emissa
in manibus Transitorum post Joan. de Deo scri-
psit *Specul.* in *tit. de factis*, *Monach.* num. 47. &
de viro, qui fingens se feminam professus fuit
in Monasterio Monialium Butr. in c. *Porcillum*,
de *regul. num. 10.* & Abb. in c. *Taxatum*, cum 7. de
privil.

28 Obligare praeter ad illum Ordinem, in quo fuit
emissa, sed ad Religionem in genere: in alijs ve-
ro Ordinibus expressè emissam illam Religionem
praeter obligare, quam quis est professus: tacite
autem factam non nisi specialiter, cujus habitus,
sed generaliter alicui Religioni. Jura sunt ap-
erta in c. *Non solum*, & cap. *Constitutionum*, de
regul. in 6. Quamvis autem praedicti Canonem
loquatur in casu professionis emissa, infra an-
num probationis, tamen DD. ob rationis iden-
titarum obique interpretari sicut illos habere
locum etiam in alijs casibus nullitatis profes-
sionis praeterquam ex defectu consensus. Et
propterea professos in Religione à Sede Aposto-
lica non approbata remanere obligatos ad Re-
ligionem in genere censuerunt plerique in c. *no-
de voto*, lib. 6. idemque de professione emissa
in manibus Transitorum post Joan. de Deo scri-
psit *Specul.* in *tit. de factis*, *Monach.* num. 47. &
de viro, qui fingens se feminam professus fuit
in Monasterio Monialium Butr. in c. *Porcillum*,
de *regul. num. 10.* & Abb. in c. *Taxatum*, cum 7. de
privil.

29 Supervenit deinde Tridentinum Concilium
quod in cap. 15. sess. 25. de *regul.* statuit, in pro-
fessio in quacumque Ordinibus antea, an-
num complexum emissa, aut non peracto anno
probationis sit nulla, nullamque inducat obli-
gationem ad alicujus regulae, vel Religionis, vel
Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque
effectus. Quibus verbis S. Congregatio re-

spondit sublatam esse obligationem ad Religio-
nem in genere, & jura antiqua in d. cap. *Non so-
lum*, & c. *Constitutionum*, in hoc esse correcta.

Ceterum iam decretum Concilij in d. c. 15.
quam declaratio S. Congregationis videntur
sibi locum in duobus illis casibus duntaxat, in
quibus loquuntur, videlicet cum professio est
nulla ob defectum aetatis, vel ob defectum anni
probationis. Unde in alijs casibus nullitatis pro-
fessionis remanent in correctis jura antiqua, ut
in hac ipsa materia anni probationis perpendit
gloss. in d. cap. *Constitutionum*, in *ver. Prae-
ganna*, haeque habuit pro constanti tam S. Con-
gregatio Concilij, quam S. Congregatio Regu-
larium in disputatione illius articuli. An professio
emissa in Religione non approbata obliget pro-
fitemem ad Religionem in genere, supponit
enim pro indubitato obligationem ad Religio-
nem in genere in casu illo non fuisse sublatam
per decretum Conc. in *tit. 15.* Licet valde an-
teceperit an verior esset opinio Joan. de Deo
relati à *Specul.* ubi supra distinguenda inter eum
qui voluit absolute vitam mutare, & cum qui
intendebat se obligare in certo Ordine tantum,
vel potius opinio Franc. in c. *Constitutionum*, n. 4.
causam tantum generaliter, & insufficienter ex hujus-
modi professione oriri obligationem ad Religio-
nem in genere.

30 Ex praemissis inferunt, ut decretum Tridentini
Concilij qua parte sustulit obligationem ad re-
ligionem in genere simili modo non sit exten-
dendum ad professionem nulliter emissam, extra
conventus designatos ad recipiendos Novitios,
ita ut propterea solutio quaestionis, an hujus-
modi professio pariat obligationem ad religionem
in genere, necne, non sit petenda ex Concilio,
quod ad hunc casum non pertinet, sed ex ipsi-
met decretis Clementis, & juris communis dis-
positione. Inspectis autem verbis ultimi de-
creti Clementis veritas veritas sublatam fuisse
hujusmodi obligationem ad Religionem in ge-
nere: nam in ea parte in qua Clemens decrevit
receptiones, & professiones quolibet eorum,
qui contra hujusmodi decretum admitti fuerint,
nullas, & irritas esse: adjectis istum illa verba,
Ad quemcumque effectum, quod non fecerat in
primo decreto. Quemadmodum autem ex ver-
bis illis Concilij (nullam inducat obligationem
ad alicujus regulae observationem, aut ad alios
quoscumque effectus) Congregatio existimavit
correcta fuisse jura antiqua innocua obliga-
tionem ad Religionem in genere: ita videntur re-
spondendum eadem jura fuisse correctata ex illis
verbis Decreti, ad quemcumque effectum. Di-
ctio enim illa, quemcumque, universalis est, ni-
hilque penitus excipit, d. c. *Solus*, vers. *Quocumque
legaverit*, & ibi Abb. in *tit. in d. man. de man. &
vota*, Sec. *Si tibi absentis*, ubi Archid. in *vers. Qui-
cumque, de proben.* in 6. & completitur etiam ea,
quae aliis non comprehenduntur, gl. in *Clem. 2.
de dignitate*, in *ver. Quocumque, de vita & bo-
nif. cler. & gl. in Clem. 1. in vers. Quocumque
de iudic.* quam singularem dicit *Barbar. cons. 22.
sapientissimus*, col. 2. lib. 2. eamque dictionem
propterea cum ministerio videtur Clemens ap-
posuisse, ut hac in parte se conformaret cum di-
spositione Concilij.

Et quamvis Concilij verba sine magis per-
grau-

31 Ex praemissis inferunt, ut decretum Tridentini
Concilij qua parte sustulit obligationem ad re-
ligionem in genere simili modo non sit exten-
dendum ad professionem nulliter emissam, extra
conventus designatos ad recipiendos Novitios,
ita ut propterea solutio quaestionis, an hujus-
modi professio pariat obligationem ad religionem
in genere, necne, non sit petenda ex Concilio,
quod ad hunc casum non pertinet, sed ex ipsi-
met decretis Clementis, & juris communis dis-
positione. Inspectis autem verbis ultimi de-
creti Clementis veritas veritas sublatam fuisse
hujusmodi obligationem ad Religionem in ge-
nere: nam in ea parte in qua Clemens decrevit
receptiones, & professiones quolibet eorum,
qui contra hujusmodi decretum admitti fuerint,
nullas, & irritas esse: adjectis istum illa verba,
Ad quemcumque effectum, quod non fecerat in
primo decreto. Quemadmodum autem ex ver-
bis illis Concilij (nullam inducat obligationem
ad alicujus regulae observationem, aut ad alios
quoscumque effectus) Congregatio existimavit
correcta fuisse jura antiqua innocua obliga-
tionem ad Religionem in genere: ita videntur re-
spondendum eadem jura fuisse correctata ex illis
verbis Decreti, ad quemcumque effectum. Di-
ctio enim illa, quemcumque, universalis est, ni-
hilque penitus excipit, d. c. *Solus*, vers. *Quocumque
legaverit*, & ibi Abb. in *tit. in d. man. de man. &
vota*, Sec. *Si tibi absentis*, ubi Archid. in *vers. Qui-
cumque, de proben.* in 6. & completitur etiam ea,
quae aliis non comprehenduntur, gl. in *Clem. 2.
de dignitate*, in *ver. Quocumque, de vita & bo-
nif. cler. & gl. in Clem. 1. in vers. Quocumque
de iudic.* quam singularem dicit *Barbar. cons. 22.
sapientissimus*, col. 2. lib. 2. eamque dictionem
propterea cum ministerio videtur Clemens ap-
posuisse, ut hac in parte se conformaret cum di-
spositione Concilij.

ganentis, ac generalis, quam verba Decreti ta-
men cum praecipuis effectibus professionis nullae
sit obligare ad religionem in genere, ut in d. c. *Non
solum*, & cap. *Constitutionum*, certè illa verba,
ad quemcumque effectum non alio videntur re-
sponderisse, quam ad tollendum hujusmodi obliga-
tionem praefertim verò quae cum Sac. Congre-
gatio declaraverit d. cap. 15. in illis verbis, *vel
ad alios quoscumque effectus*, nihil disposuisse
de voto, utique sublata obligatione quae ex voto
proficiscitur non apparet quis alius effectus pos-
sit provenire ex professione nulliter emissa in
Convento non designato, quam obligationem ad
Religionem in genere. Unde hic effectus potissi-
mum sublatus per illa verba, ceteri debet. Ad
text. in l. *Nominatio*, ff. *De liber. & posthum.* &
l. *Deptis*, ff. *Deptis*, leg. *Roman.* *consil. 385.
vers.* *Et hinc est ratio*, ne alioquin reddantur
elutoria, cap. *Sed de*, de *privil. in 6.* *Rom. cau-
3. fil. 295.* *Donatio Butr.* col. 2. *vers.* *Praeterca,
Cravet.* *consil. 205.* num. 13. Atque hanc inter-
pretationem videtur semper admisisse Sac. Con-
gregatio Regularium in restitutionibus, quas
concessit hoc casu adversus lapsum quinquen-
nii, commisit enim Ordinario, & Superiori Re-
gulari, ut ibi esse constitisset professionem emis-
sam fuisse in loco, ut praefertur non designato,
professionem nullam declararent, nec unquam
coegerit sic professos ad ingrediendam aliam
Religionem ex Religiosis approbatis, prout
fecisset, si eos Religionem in genere adstrictos cog-
novisset.

A quo quidem stylo vix posset hodie absque
periculo recedi praefertim propter eos qui post
sententiam declaratoriam nullitatis professionis
ad seculum redierunt, & matrimonium con-
traxerunt. Matrimonij enim hujusmodi nulla
remaneret, ac mulieres diffamatae non abque
metu iniuriarum, & scandali, si sequantur
opinionem eorum, qui putant obligationem ad
Religionem in genere non solum impedire ma-
trimonium contrahendum, sed etiam dirimere
postea contractum, cuius sententia videntur esse
in *specie*, *Specul.* post *Joan. de Deo in tit. de factis,
Monach.* num. 45. & apertius *Anton. de Butr.* in
cap. *Cum verum*, num. 3. *in fine*, de *regul.* dicens
de hoc esse ibi textum expressum, & *Franc.* in
cap. *Constitutionum*, in 4. *vers.* *Secundo adverte*, *cod.
tit. lib. 6.*

Quamobrem quoad secundum dubium videri
potest concludi ex hac professione nullam
esse ortam obligationem ad Religionem in ge-
nere, & in hoc capite professos impelli non
posse, quomodo liberè ad seculum redire vale-
ant.

35 Superest tunc tertium dubium an saltem re-
neatur deducere causas nullitatis professionis
infra quinquennium, & coram Superiore suo,
& Ordinario ad praescriptum cap. 15. sess. 25. de *re-
gul.*

Quidam ex recentioribus arbitrantur decre-
tum Concilij ad hunc casum non pertinere, &
moverent praecipue hoc fundamento, quod im-
pedimentum inductum ex decreto Clementis est
perpetuum, cum professio nulliter emissa in
Convento non designato neque ex parte Reli-
gionis, neque ex parte subditulo unquam tem-
pore expressè, vel tacite ratificari possit; De-

cretum voto Concilij in d. cap. 15. dicitur non
habere locum in impedimento perpetuo, sed
temporali duntaxat quod elicitur non ex ver-
bis d. cap. 15. ubi statuitur ut quicumque regu-
laris praetendat se per vim, & metum ingressum
esse Religionem, aut etiam dicat ante aetatem de-
bitam professum fuisse, aut quid simile, velique
habitum dimittere quacumque de causis non
audiat, &c. Quibus verbis duo casus nullita-
tis professionis nominatim exprimitur, alij
verò generaliter tantum per illa verba, *vel
quid simile*, sed casus expressè nullitatis profes-
sionis, videlicet ob vim, & metum, & ante aetatem
non inducunt impedimentum perpetuum,
cum professio per metum emissa cessante metu
ratificari possit, ut patet in hac Decretali sicut
& professio ante aetatem, cap. *Significatum*, de
regul. & cap. 1. *col. 1. in 6.* Ergo nec alij ca-
sus à Concilio generaliter comprehensum per illa
verba, *aut quid simile*, si enim haec importarent
perpetuum impedimentum hic casus non
effectivus duobus superius specificatis, & sub
hac generalitate comprehenderetur casus magis
dubitabilis, quod non est dicendum. His adijci-
unt quod si Concilium impedimentum etiam per-
petuum sustulisset, sequeretur absurdum, ut vir, qui
se feminam simulans professus fuit in mona-
sterio Monialium, vel e converso, ut in c. *Quod
interrogasti*, 27. *dist.* elapso quinquennio prohiberetur
deducere causam nullitatis huius professionis,
& cogendus esset in monasterio Monialium
perleverat.

Praeterea existimant decretum d. cap. 15. in
praefatione quinquennij nihil aliud efficere quam
inducere tacitam professionem, quae quidem
professio cum nullo unquam tempore induci
possit contra decreta Clementis, ut initio pro-
batum est, assertum dispositionem Concilij ex his
decretis posterioribus sublatam fuisse. Neque
enim est opus, ut Tridentino Concilio expressè
derogaretur, sed satis est ut statueretur contrariis
eius, quod Concilium disponit, ut lapsus censetur S.
Congr. Pugnari autè haec duo, ut per lapsus quin-
quennij inducitur sit tacita professio, quod facit
Concilium, atque, ut professio in loco non de-
signato emissa nullo unquam tempore convalidari
possit, quod faciunt decreta Clementis.

37 Ceterum hac sententia semper fuit à Congre-
gationibus reprobata. Nam Sac. Congregatio
Concilij alias discussio articulo respondit existima-
di professos post quinquennium non esse audien-
dos; nam etiam impedimentum sit perpetuum,
illud tamen deducendum fuit infra legitima
38 tempora. Et Sac. Congregatio Regularium
nonquam contempsit audire Regulares qui post
quinquennium eam adierunt pro declaratione
nullitatis ex hoc capite, nisi praevia supplicatione
supplicationis Sanctissimo oblata super restitu-
tione adversus lapsum quinquennij, & tunc re-
feribit pro commissione declaratoria juxta for-
mam Concilij.

39 Nec vera sunt fundamenta in contrarium
adducta, nam quod pertinet ad verba, cap. 15.
observandum est primum impedimentum me-
tus non posse absolute dici temporale cum pos-
sit durare usque ad obitum professi, & repta
sepius duraverit. Unde Concilium loquitur eo
casu etiam de impedimento, quod potest esse per-

Unde si sit simul, & quis sit velide professus, & tamen infra quinquennium sit audientis, si praeteritum suam professionem esse nullam, & si tunc huius, ut quis sit nulliter professus, & tamen super iustitiam nulliter elapso quinquennio audiri non possit.

His ita constitutis ad dubium videtur sub distinctione respondendum; nam aut professi in locis ut supra non designatis sunt adhuc infra quinquennium a die professionis emissae, & cum nec tacite, nec expressè sint alligati Ordini, in quo professionem emisissent, nec teneantur ad ullam Religionem minime ex dictis supra in l. 1. & 2. d. h. possunt quidem ad seculum redire, sed tamen servata forma à Concilio praescripta, id est posteaquam coram Superiore Monasterii, & Ordinario loci, ubi professionem emisissent, casum nulli tibi obdixerint, & super nullitate declarationis obdixerint, nisi tamen non servata forma Canonij sponte habitum dimissilem, quia tunc etiam infra quinquennium in poenana transgressionis nullatenus esse audiendi, ut in d. c. 19. v. si ante. Aut vero elapsum est quinquennium, & tunc etiam huiusmodi impedimentum sit perpetuum, quia tamen illud infra legitimam tempora deducitur non fuit, sic professi habent os elatum, nec sunt audiendi, nisi illi sit Papa os aperiat praevia restitutione in integram adversus lapsum quinquennij ex dictis in 2. d. h. quam quidem restitutionem inferior Princeps concedere non potest, cum sit contra generalem Concilium, super quo nec Episcopi, nec Superiores Ordinum habent dispensandi potestatem, ut in extrat. unica, de relig. domib. & tradit. gl. in c. Constitutus, in ver. in statu, de eib.

Præterea ante clausula sublata, & decreto irritante, de quibus in Constitutione vij. IV. quae incipit, Benedicite Deo, edita super Tridentini Concilij confirmatione, & generaliter restitutionem in integram proflus ab alio, quam à Papa concedi non posse, ex facto respondit Abb. conf. 27. Dicendum, per tot. lib. 1. Quoad adeo verum est, ut nec Congregationes hanc sibi vendicent potestatem restituendi in integram, nisi praevia Commissione Sanctissimae.

Sed obijciat quavis de iure hæc ita procedere videantur tamen expedire pro quiete Religionum, ut professi in praedictis locis non delinquant, nec infra, nec post quinquennium audiantur, ne aperiat via quamplurimis Religiosis ad seculum redeundi cum populi scandalo, & Religionum detrimento, praesertim quoad eos, qui mueribus, & officij functi sunt, quorum actus legitime nullitatis periculo subjacebunt, si eorum professionis irritae decernantur, Nauar. conf. 42. in ult. quæst. de regul.

Verum ut hæc obiectio tollatur considerandum est decreta Clementis non habere locum, nisi in Italia, & Insulis adjacentibus, ut in eis expressè cautum reperitur.

Deinde considerandum est in decretis ipsis reperiri exceptas Religiones inscriptas, videlicet, Carthusianorum, Minorum de strictiori observantia, Cappucinorum, Reformatorum S. Dominici, Discalceatorum Carmelitarum, Congregationis Follensis, Heremitarum Camaldulensium, ac Monachorum Coranz, Clericorum Re-

gularium Theatinorum, Societatis Jesu, S. Pauli Decolati, de Somalcha, & Ministrorum Infantum, inter quos Congregatio censetur esse comprehensa euan Discalceatos Ordini Sancti Augustini.

Considerandum tertio Religiones post decreta Clementis erectas in eis non comprehendit, cum omnes habeant peculiarem formam recipiendi Novitios à Sede Apostolica approbatus, quæ tanquam posterior servanda est.

Itaque hæc decreta restringuntur ad aliquot tantum Religiones Italice, & Insularum adjacentium, easque laxioris observantiae, & tamen in his etiam Religionibus non multi conventus respectantur pro recipiendis novitijs, qui iuxta formam decretorum non sint designati.

Tertio igitur restrictivis factis liquet numerum eorum, qui ex hoc capite possent habitum regularem dimittere non esse tam magnum, ut Religionibus detrimento esse possit. Praeterquam quod cum numerus Regularium in Religionibus antiquis, quæ à strictioris observantiae instituto paulisper deviarunt, jam plus nimio exereverint, parum obest, quod aliqui nulliter professi ab eis abcedant, cum praesertim qui professionis suæ validitatem impugnant, plerumque sint discolori, antiqui, qui nituntur jugum religionis exequere, ut propterea ab omnibus laici sit pntem, ut dicitur, argenteum construere, quam viam concludere, ex his quæ docet D. Thom. quæst. 12. art. 11.

Nec praedictis officit consideratio superius facta quoad Superiores, & officiales; nam si agamus de ijs, quibus ab quinquennium non est elapsum hæc consideratio cessat, quia mos Religiosum non est, ut subditi infra illud tempus ad gradus, & Prelaturas promoveantur. Quo vero ad eos quibus quinquennium est elapsum, Respondetur actus ab huiusmodi Superioribus gestos sublinere posse ex communi reputatione iuxta terminos l. Ratiarius, ff. de off. Prator. quam etiam in spiritualibus habere locum, tradunt Innoc. Host. Card. & alij communiter in c. Nihil, de elect. Rosell. in ver. Confessio Sacramentalis tortis, n. 41. Angel. Confessio 4. n. 12. Sylvest. Confessio 2. num. 15. Tabien. Absolutio n. 3. & Nauar. in cap. Placuit, de penit. dist. 6. num. 17.

Praeterquam quod hi casus non admodum frequenter solent contingere: nam multorum annorum spatio, quibus secretarij munere functus sum in S. Congregatione Episcoporum, ac Regularium observavi vix tres, aut quatuor Regulares quos annis perisse restitutionem adversus lapsum quinquennij ex hoc capite quod professionem non emisissent in Conventibus non designatis; sique serè nunquam fuerunt Superiores: nam qui in Religionibus possent autoritate, & alijs præstant libenter in Religionibus perseverant; sed subditi, atque administratione carentes sunt qui consentiunt ad seculum redire. Quæ autem inconveniens est, ut ex omnibus Religionibus laxioris observantiae simul junctis in universum abcedant quotannis tres, aut quatuor subditi nulliter professi?

Et nihilominus si aliquis casus contingeret in quo non expediret ut aliquis Regularis rediret

ret ad seculum, possent forte Sanctissimus illi denegare restitutionem adversus lapsum quinquennij, quæ est mera gratia secundum Bald. conf. 378. Reparatio, in princ. lib. 3. Ex quemadmodum Tridentinum Concilium rem injustam non putavit denegare Religiosis omnibus etiam nulliter professi audientiam post quinquennium ita neque injustum videri debet ut Sedes Apostolica ex aliqua iusta, & rationabili causa audientiam denegeret alicui Religioso in particulari abstinendo à gratia restitutionis in integram ex his quæ notat Sylvest. in ver. Descriptio, n. 14. & in terminis d. c. 19. Nauar. conf. 23. Petrus, num. 4. de regul. aut certe Sanctitas Sua possit aliam rationem intrare, ut sic professus vel induceretur ad iterum profitemdum, vel ad hanc Religionem transfere.

Non me lætet post litteras in forma Brevis quibus S. D. N. asserendo invalidam existere professionem eorum, qui annum probationis non fecerunt in Conventibus ad recipiendos Novitios designatis, mandat Ordinarijs locorum, & Superioribus regulibus ut sic professi ad professionem denuo emittendam admittant abique novo probationis anno, gravi scandalo fuisse exorta, quia quamplurimi Religiosi tam infra, quam post quinquennium nullo iuris ordine servato dimisso habitu regulari ad seculum redierunt.

Hujus mali causa fuit, quia Regulares interpretati sunt hæc litteras esse facultat vas; indeque inferri, ut nolentibus iterum proficere hævrit ad seculum redire. Qui quidem intellectus verus est in ea parte, ut iuvni non cogantur iterum profiteri, sed falsus est in alia, ut propterea possint redire ad seculum abique eo quod servetur forma à Concilio praescripta, quæ consistit in hoc, ut causa nullitatis infra quinquennium deducatur, & coram Superiore Regulari, & Ordinario, cui quidem forma in litteris Sanctitatis suæ nec expressè, nec tacite reperitur derogatum; neque enim censeri debet unico illo verbo Sancti. Sua virtus sustulisse Trident. Conc. dispositionem, ut in terminis alterius Concilij legitur in c. Ecclesia vestra, 12. de elect. & in nostris serè terminis tradit Nauar. conf. 40. Matth. n. 6. de regul. Quamobrem pro remedio deliberandum an sit scdmã declaratio particularis per alias litteras in forma Brevis, memem Sanctitatis suæ non fuisse in primis litteris ullatenus derogare Tridentino Concilio: ac proinde eos quibus quinquennium à die professionis elapsum non fuit, ita demum potuisse habitum regularem dimittere, si declaratoriam nullitatis obtinuerint à suo Superiore; eos vero quibus quinquennium jam fuit exactum nullo modo potuisse à religione exire & tam primos quam secundos, qui de facto non servato forma Concilij habitum dimiserunt teneri, cogendosque esse habitum reassumere, atque ad religionem redire, ac nisi paterint tanquam apostatas esse puniendos ad præscriptum d. c. 19. sess. 25. de regul. novissimè ex sententia Sac. Congregationis Concilij editum fuit à S. D. N. decretum intranscripti tenoris videlicet.

Sanctissimus Dominus noster Urbanus divina providentia Papa VIII. ad occurrendum moribus qui possent in Religionibus oriri occasione

receptionis Novitiorum, & professionis per eos emissa in Conventibus non designatis contra formam decretorum Sanctæ memorie Clementis VIII. de Novitijs ad habitum regularem, & professionem non admittendis, nisi in Conventibus designatis, audita super hoc sententia Sacre Congregationis declaravit, & decrevit huiusmodi susceptos contra formam dictorum decretorum allegantes propterea nullitatem receptionis, & professionis non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquo modo audiri. Quod si aliqui contra formam praefatorum decretorum recepti, & professi à religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectivè illos ejicere voluerint, eadem Sanctitas Sua decrevit, ut tam ipsi professi quam Superiores respectivè teneantur iura quæ sibi favore visa fuerint, prius deducere coram eadem Congregatione quæ ex speciali etiam Sanctitatis Suæ facultate super hoc concessa providit. Inhibendum propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus, & Prelatis inferioribus jurisdictionem exercitibus, & quibuscumque iudicibus Ordinarijs, & delegatis etiam causarum Palatii Apostolici Auditoribus & S. R. E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apostolicæ Nuntijs, ne in posterum in hoc quoquo modo se ingerant abique speciali ejusdem Sanctitatis commissione sub poena ipso facto incurrenda quoad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primate interdicti ab ingressu Ecclesie & quoad Abbates, Praelatos inferiores, ac alios Judices praedictos excommunicationis latae sententiae; Quo vero ad Nuntios, ad Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinales etiam de latere Legatos indignationis Suæ Sanctitatis & poenarum arbitrio ejusdem imponendarum.

Si vero idem ut supra recepti, & professi iuribus suis minime deductis coram Sac. Congregatione Concilij, & sine illius expressa licentia à Religione exire, vel Superiores Religionis ejicere ausi fuerint recepti, & professi tanquam Apostatae puniantur, & pro talibus habeantur, nec non contra eosdem iuxta formam decreti de Regularibus Apostatis, & ejectis ejusdem Sanctitatis Suæ iussu ab eadem Sacra Congregatione sub die 21. Septembris 1624. editi procedatur, & Superiores, qui egerint poenam suspensionis ad divinis, nec non privationis officiorum omnium; quæ tunc obtinebunt, ac perpetuè inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, vocisque activa ac passiva ipso facto abique alio declaratione incurrant. Datum Rome die 13. Januarij 1626.

UNIVERSITATIS BOLOGNENSIS

que laius cessante, & prosequitur hic Anton. de Barr. *num. 1. & 2.* eandem distinctionem probantur Dominii de Rota in Valentia Nullitatis susceptionis Ordinis Subdiaconatus apud Carlarum de Gratia *dist. 1. c. 2. De his qui in m. cas.* Ad questionem illam, Ad eandem promotus ad Ordinem Subdiaconatus teneatur ad continentiam, de qua scripti latissime post alios in cap. *Matoris. §. Item quatuor. infra de baptis.*

25 Secundo nota ibi, pro nullo metu debeat qui mortale peccatum incurrit. Coactum conditionaliter peccare, & in excommunicationem incidere, ut hic est casus; sed quia plerique id per quam duram videtur, cum ob periculum mortis ratione fami procedens licita sit communicatio cum excommunicato ad emendum, vel recipiendum ea, que sunt victui necessaria, ut c. *Veritate. §. Et tunc de sententia excom. idemque periculum excusetur licet, ut c. Si quis propter necessitatem, de foris. hinc emerferunt varij intellectus ad hanc Decretalem.*

27 Non nulli enim verba illa textus, (Pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrit) intelligunt de metu vano, seu levi, non autem de eo, qui cadit in constantem virum, ut hic refert Innoc. *post princip. in ver. Pro nullo.* Sed hanc expositionem merito reuellunt Doctores, cum quia nimis restringit litteram, & dictio illa universalis negativa, pro nullo metu, hujusmodi restrictionem non patitur, ad glou. in Clem. 1. *in ver. Nullius, de preben.* Tam quia potius debemus omnia mundi mala tolerare, quam mortali peccato consentire, cap. *Ita ne. 22. quesi. 5.* à quo propterea non excusat metu amissionis temporalium, cap. *Ubi. de maior. & abel. expedit enim potius post tunicam relinquere pallium, cap. Sufcipimus. §. final. de hanc. Nam quid prodest homini, si universum mundum laetetur, anime vero suae detrimentum pariat, cap. *Mattheus. in fin. de sumo.**

29 Nec obstat text. in cap. *Significavit. de sententia excom.* qui lignatur contra. Quoniam metus excusat quidem à sententia, & poena, ut ibi, sed non à culpa, ut hic. Ratio differentia, quia Poena potest quemlibet à sententia sua eximere, c. *Quoniam nullus. 11. quesi. 3.* Sed non potest culpam peccandi licentiam impertiri, ut notatur in c. *Ad aures. §. 1. supra de tempor. ordinat.* secundum Hostiensem. *hic. na. 5. & segg. & Collect.*

31 in fine Quamobrem metum mortis, vel confiscationis honorum non excusat à mortali peccato cum, qui excommunicato communicat, tenent hic Innoc. *post princip. in ver. Pro nullo.* Host. *d. num. 5. Joan. Andr. in 4. exponit ver. Nullus* idest etiam mortis, vel alio, qui etiam possit cadere in constantem, & in 17. Bellam. *in princ. in ver. Nullus.* Cardua. *num. 3. circa medium, vers. Sed Innocentius dicit.* Anchar. *n. 9. in 3. q. 9. vers. Sed ipse cum Hostiense.* & Abbas *num. 4. vers. Sed quia hoc solutio.* & sequuntur Theologian 4. *sentent. dist. 18. & ibi in specie S. Thomas quesi. 2. art. 4. & Durand. quesi. 5. Idem S. Thom. in quales. 11. art. 9. & in addit. advertentiam par. quesi. 23. art. 3.*

32 Nec obstant rationes oppositae: nam ut respondet Couarr. in cap. *Alma mater, de sententia excom. in 1. par. §. 3. num. 9. vers. Prima igitur,*

qui emit ab excommunicatione necessaria ad vitium, nec mortaliter, nec venialiter peccat, nec incidit in excommunicationem minorem, quia non agit directè ad communionem cum excommunicato, sed ad petendum alimenta, ne fame pereat. At qui metu mortis sibi incusso cum excommunicato communicat, utique primo, & principaliter in communionem ipsam consentit. Unde metus mortis in primo casu excusat, non sic in posteriori, cum maleficia voluntate distinguatur, cap. *Com voluntate, de sententia excom. 1. Qui iurata, in princ. §. de for.* Et est simile, nam ad vitandum mortem naturalem licet se ipsum mutilare, ut si membrum putridum sit corporis corruptivum, cap. *Resoluitur. 24. quesi. 3. S. Thom. in 2. quesi. 65. art. 1.* Item licet urgente necessitate se inebriare ad morbum depellendum, Cajet. *in 1. 2. quesi. 170. art. 2. in responsione ad tertium.* & tamen peccat mortaliter qui membrum sibi obruncat, vel se inebriat ad evitandum Tyrcanni scilicet, cum illud sit à causa naturali: hoc verò ab accidentali, ut fuisse probavi in cap. *Arcapala, à num. 33. infra de vit. & hanc. Cler.* Sic etiam Judai coacti noluerunt carnes porcinas comedere, quas tamen comederunt fame compulsi, *Machab. 1. cap. 2. & Machab. 2. c. 7.* Sed adhuc remanet dubium de qua communione Decretalis sit intelligenda.

33 Perique autem ex Antiquis intellexerunt hanc litteram generaliter, ita ut sit mortale peccatum communicare excommunicato in quocunque casu, in quo participatio est prohibita, & sic etiam de communione, quae inducit excommunicationem minorè tantum, ut quae fit in oratione, salutatione, convivio, & similibus. Et hunc secundum intellectum probatur Goffredus *in Summa de sententia excom. §. ult. vers. Quatuor in peccat.* Raym. *in sua Summa eod. tit. ad fin. vers. Sic.* quid si aliquis communicat. Subdicens quod contrarium tenentes blandiuntur peccatoribus in flagram, & periculum animarum, Innoc. *hic post princ. Host. no. 5. & ita communiter hoc capitulum solet legi, ut testatur Jo. Andr. in 4. quesi. 19.* Imò ut formaliter inquit Abb. Antiquus *num. 1.* Doctores juris Canonici quasi omnes communiter tenent per hanc Decretalem, ut in casu non concessio excommunicato communicare, sit mortale peccatum. Et pro hac opinione Joann. Andr. *hic in 5. quesi. num. 20.*

Jura plurima, & rationes in duem, tamque probare videtur Abb. Siculus, ut patebit infra *num. 42.*

34 Quidam verò intelligunt litteram hujus textus in eo casu, in quo aliqui sunt excommunicati cum fautoribus, & complicibus suis: tunc enim cum eis participantes etiam simpliciter ligantur majori excommunicatione, & mortaliter peccant. Idque deducunt ex eo, quia hujus Decretalis pars est cap. *Sacris, infra de sententia excom.* quod loquitur de communicante cum omnibus fautoribus, & complicibus. Et hunc tertium intellectum posuit hic Abb. Antiquus *in princ. & ad fin. in ver. Excommunicatum.* & Host. *in Summa de sententia excom. §. final. ver. Sic.* Sed nunquid participans, ut hic recitat Abb. Siculus *num. 8. post mediam, vers. Et ad hanc.* Sed idem Hostialis sibi contrarium hunc intellectum repro-

reprobat hic in princ. dicens melius esse hanc intelligere ut facit: quia hodie talis sententia in fautores non est ferenda, ut leg. & not. in d. cap. *Sacris, & cap. Statutum, de sententia excom. lib. 6.* Adde non probat conclusivè Decretalem illam esse partem illius; quia eadē idem Author Innocentius, & idem in sum sit utriusque tamen illa dirigitur ad Archiepiscopum Strigoniam, hanc ad Archiepiscopum Vidonem, ut in superscriptione alius Vicrosten. ut in glou. Marginali, seu Nidrosien. ut refert Ant. August. in 3. *Collectis Decretal. titul. 23. cap. 5.* hic tamen intellectus, & si forte non congruat Decretali, est tamen in verus, etiamque probat Joann. Andreas & sequentes, ut dicam infra *num. 40. ad finem.*

35 Alij intelligunt hanc litteram in participantibus cum excommunicatis in crimine, vel in Divinis, aut in contemptum, seu post monitionem; hoc enim non excusat metu mortis, quominus majorem excommunicationem, & mortale peccatum incurrant: secus verò in participantibus simpliciter, quia textus primò dicit peccatum mortale contrariè per communionem cum excommunicato. Ergo de tamen communione intelligi debet, quae sub certa peccati mortali prohibita ad hoc cap. *ult. 24. qu. 1.* & hunc quartum intellectum posuit Sylvest. *in ver. Metus, qu. 7. & in ver. Excommunicatio, §. 99. 3.* ut refert Couarr. in d. c. *Alma Mater, in prima parte §. 3. num. 9. vers. Tertio solet aliter.* & est sententia D. Thomae toll. Archid. in c. *Regis, 11. q. 1.* & Theologorum inter ceteros Abb. Antiquus *hic num. 1. vers. Sed si rationes.* Imò tam tenent omnes D. D. communiter, ut ait Collectar. n. 1.

36 Alij, ut Tancredus, & Agilius adhuc strictius intelligunt hoc capitulum in eo tantum casu, in quo quis participat cum excommunicato in crimine, à aliis non putant metu coactum peccare mortaliter, si excommunicato communicet etiam in Divinis. Idque ob eam rationem, quia lex Canonica, quae in humanis, & temporalibus prohibuit communicare cum excommunicatis, minime voluit obligare ad vitandum excommunicatos cum mortis periculo, & sic dato metu cadente in constantem virum; dummodo tamen

37 communicatio fiat extra contemptum Religionis. Unde inferunt, ut si hereticus censuras Ecclesiae vilipendens alium mortem minatur, nisi eum eo in Divinis communicaret, precandum non esset, sed potius mors subeunda: secus si Tyrannus metu mortis cogeret Sacerdotem ad celebrandum coram ipso non in contemptum fidei Catholicae, vel discipline Ecclesiasticae; quia sic celebrando non peccaret mortaliter, nec minorem excommunicationem incurreret: & in hac sententia fuit Couarr. *d. §. 2. n. 9. vers. Quarto,* & ante eum Joann. à Friburgo in sum. *Confessio. tit. de sententia excom. qu. 165.* Sylvest. *in ver. Excommunicatio, §. 1. dub. 14.* Joann. Major, *in 4. sentent. dist. 18. q. 4. & Navar. in c. Inter verba, 11. q. 3. pre ludo 8.*

38 Verum hi duo posteriores intellectus nimium restringunt litteram hujus textus, quae indistinctè loquitur, secundum Abb. *hic n. 4. vers. Sed quia hoc solutio.* & contrarium tenent Innoc. Host. Joann. Andr. & alij, ut patebit infra n. 40.

39 Alij verò aliter distinguunt, videlicet aut quis participat cum excommunicato contra prohibitionem Canonis: & venialiter peccat, nisi hoc faciat nimis frequenter, & in contemptum Canonis. Aut communicat contra prohibitionem hominis specialem, vel generalem: & mortaliter peccat, quia ante prohibitionem hominis non potest excommunicari, postea verò potest. Ergo prius non est mortale, postea sic, per cap. *Statutum, de sententia excom. lib. 6.* qua distinctione utitur Host. *in Summa eiusdem tit. §. ult. vers. Sed nunquid participans, & decendum eam dicit esse intelligendam hanc Decretalem, & c. Si celebrat infra de Cler. excom. ministris. & cap. Excelsissimus, 11. q. 3.* qua etiam utitur Abb. Antiquus *in d. cap. Si celebrat, num. 3.* quia in secundo casu mortaliter peccat magistratione contumacia, quam ratione communionis: & hanc distinctionem nota propter ea, quae dicam infra *num. 44. & seq. de Concilio*

40 *Constantiensis.* Postremò Joann. Andr. *hic in praedicta quesi. §. num. 20.* in utraque partem egregiè examinat articulum, An scilicet communicare excommunicato in casibus non permissis sit peccatum mortale: & post multatum *num. 20. circa finem vers. Mihi videtur infra pace Raymundi.* concludit, communicare excommunicato regulariter esse peccatum veniale, nisi in casibus infra scriptis. Primus quando id fit in contemptum Clavium, Secundus quando id fit in contemptum Superioris, & contra ipsius monitionem. Tertius quando in crimine, c. *de concubina, de sententia excom. in ver. Quatuor* quando excommunicatio fuit lata etiam in participantes, cap. *Statutum, eodem tit. lib. 6.* Quintus quando in Divinis communicat, & precipue in casu cap. *Significavit, de sententia excom.* Sextus & ultimus quando communicat nimis frequenter, arg. c. *num. 5. Crimini, 25. dist. & hic ultimus casus potest etiam includi sub primò, & sicut quod notat Speculator de sententia, prolat. §. *Si autem, vers. Quandoque etiam, in fin.* Aliis non credit Joann. Andr. communicantem cum excommunicato in oratione, salutatione, convivio, & similibus mortaliter peccare, sed venialiter tantum: alioquin magnus esset rigor hujus Decretalis: & cum eo transirentur Bellam. *n. 10. circa med. vers. Dicit Novella.* Bote. *n. 17. vers. Joan. Andr. dicit, & Anchar. num. 8. in quesi. Florianus, dicit eum, qui communicat ex proposito, peccare mortaliter: secus si casu, vel quadam facilitate.* Sed opinio Joann. Andr. communis est, ut hic testatur Joann. de Anan. *num. 4. in fin. & Abb. no. 9. vers. Unde videtur,* licet ipse multum dubitet de illius veritate, quia pro secunda opinione Goffredus, & Raymundi multum strigunt c. *Beatus Apostolus, cum tribus segg. 70. qu. 7.* Nam Christus videtur hoc primo prohibuisse, dum dixit Matth. 18. *Si autem Ecclesiam non audierit, sit sicut Ethicus, & Publicanus, cap. 58. peccaverit, 2. q. 3. & c. Noverit, de iudiciis.* Item Apostoli hoc postmodum prohibuerunt, ut in d. c. *Sicut Apostoli.* Item Canones diversorum Pontificum, ut in cap. *Excommunicatus, & in c. Cum excommunicato, 11. quesi. 3.* ad idem cap. *final. ead. caus. & quesi. ubi communicans**

simpliciter excommunicatio; etiam si per metum id fecerit, puniri debet. Si enim communio solim producat veniale peccatum, non ita loquentur illi textus, cum veniale peccatum facile remittatur, cap. De quiritiana, de penit. dist. 6. Demum hoc capitulum generaliter loquitur, & si oppositum diceremus, evacuaretur effectus excommunicationis. Hac Abbas qui tamen immediate subiecit notandam esse communem opinionem.

43 Sed tu adverte, quia hae alteratio hodie magna ex parte sublata est per Extravag. Martini V. in Concilio Constantiensis editam incipien. Ad evitandum, qua generaliter indultum est, ut liceat communicare cum excommunicatis à Canone, vel ab homine etiam in administratione & receptione sacramentorum, vel alij Divinis, praequam in duobus casibus, videlicet si excommunicati sint publice denunciati, aut notorij Clericorum percussores, qui dicuntur excommunicati non tolerari, de qua Extravag. aliquid tetigit in cap. Super, nu. 17. vers. Ceterum adverte, infra de sentent. excom. & differui latissime in c. Quod à Praedecessore, à nu. 39. de schismat. Itaque hodie communicantes cum excommunicatis etiam in Divinis, exceptis duobus casibus ante dictis, non modo non peccant mortaliter, sed nec venialiter, nec incurrunt in excommunicationem minorem, cum id faciant lege permitte, cap. Qui peccat, 23. quesi. 4. Unde contraveria Doctorum restringit tantum ad communicantes cum excommunicatis non toleratis.

44 Quidquid sit de notorij percussoribus Clericorum, in quibus nihilominus videtur forte requiri declaratoria super facto, ut cap. Secundum Apostolum, de haeretic. lib. 6. Certè quoad publice denunciatis verius existimo esse peccatum mortale cum eis scilicet communicare etiam in oratione, convivio, & similibus. Moveor tamen per rationes Abbatis, de quibus supra num. 42. quae sunt satis validae, tum quia in hoc videntur convenire quasi omnes intellectus superius relati. Concordat enim secundus Goffredi, & sequentium, qui in dist. 11. tenent esse mortale cum excommunicato communicare etiam simpliciter, quorum opinio communis fuit usque ad tempora Joani. Andr. ut dixi supra num. 33. Item concordat septimus intellectus ipsius Joani. Andr. qui hodie est communis, ut tetigi supra num. 40. & 42. nam in secundo casu admittit esse culpam lethalem communicare etiam simpliciter contra monitionem Superioris. Rursus concordat manifestè sextus intellectus Host. & Abb. Antiq. distinguunt inter excommunicatum & Canone, & excommunicatos ab homine. Nec videntur dissentire tertius, quartus, & quintus, quia etsi restringant peccatum mortale ad casum, in quo excommunicatio lata est etiam in participes, vel communicantes in crimine, aut in divinis: tamen fatentur idem esse si id fiat in contemptum Ecclesiasticae disciplinae, vel contra monitionem Superioris, quod satis videtur verificari quando excommunicati sunt publice denunciati per afectionem Cedulae. Et ita hae videtur Communis fere omnium sententia. Quamobrem hoc cala nec coactio conditionalis excusaret communicantes à reatu mortali peccati ad praescriptum hujus Decretalis. Quod probat

46 Card. Cajetan. in 1. 2. quesi. 46. art. 4. Et ex hoc notabiliter infero, ut metus cadens in constantem virum non modo non excuset à culpa mortali, eos qui transgrediuntur praeccepta Divinae legis, cap. Insuper, cap. Si quis Episcopus, cum tribus sequ. cap. Qui resistit, cap. Imperatores, cap. Quid ergo, & c. Si in qui praest. 11. quesi. 3. cap. Ita et. 22. quesi. 9. Sed nec eos, qui contraveniunt praecceptis Ecclesiae: quod semit Cardinalis hic circa suum, & aperte probatur in hae Decretali. Nam communicare cum excommunicatis in oratione, salutatione, convivio, imò etiam in Divinis est prohibitum ex Constitutione Ecclesiastica tantum: alius Concilium Constantiensis minime potuisset super hoc dispensare, cap. Sunt quidam, 25. quesi. 1. prout fecit in praescripta Extravag. Ad evitandum. Et tamen Pontifex determinat hic inductam per metum cadentem in constantem ad communicandum excommunicato in excommunicationem incidere, reddens rationem, quia pro nullo metu debet quis mortale peccatum incurere. Et est simile de metu excommunicationis in cap. Litteras, de resist. spoliat. & in cap. Inquisitioni, de sent. excom. Ergo metus mortis non excusat à mortali transgredientes praeccepta Ecclesiae.

48 Nec mirum, quia Ecclesia facta divinitus potestatem habet obligandi etiam cum periculo mortis ad aliquid vitandum, vel agendum sub pena mortalis peccati, ut efficaciter probat Cajetan. loc. citato dicens contrariam opinionem esse erroneam, & sequitur Coaact. in c. Alia mater, de sent. excom. in 1. par. 5. 3. nu. 9. vers. Tertio, circa medium. Et adde quod scripsi in cap. A crapula, circa fin. de vit. & honestat. Clericor.

DE IN INTEGRVM

restitutione.

Cap. Requisivit.

S U M M A R I V M.

1 Ecclesia restituitur adversus contractus alias legitime celebratos si enormiter ex illo sit lesa. 2 Locatio perpetua, seu ad longum tempus transferi utile dominium, & in ea servari debent solemnitates requisitae in alienatione rerum Ecclesiae. 3 Bona Ecclesiae locari possunt sub anno censu, & in Emphyteusim concedi, servatis tamen solemnitatibus requisitis, & non. 5. 4 In Emphyteusim census debet esse modicus, in locatione vero debet esse magnus, ita ut fructibus correspondat. 5 Restitutio in integrum ut Ecclesia possit concedi, requiritur ut sit lesa, & de lesione appareat manifeste. Item ut lesio sit magna, seu enormis, num. 8. Item ut Ecclesia sit infra tempus restitutionem petendi, num. 9. Item ut remedium arbitrium non computat, num. 10.

7 Lesio dici potest manifesta, si de illa constet per testes, vel alicuiusmodi instrumenta. 1 Restitutio in integrum post quadriennium non datur minori, neque Ecclesiae, quae iure minoris censetur, nisi ex rationabilibus causis, & non sequens. Et quadriennium non incipit quoadvisum viri Praelati, qui male alienavit, n. 14. 2 Dicitur, tempus, quod importet. 3 Restitutio in integrum datur Ecclesiae etiam post quadriennium, si enormis sit lesa. 4 Alienationi contractus alij legitime celebratus non est nullus ex eo, quod Ecclesia enormiter ex illo sit lesa, sed annullatus operi restitutionis in integrum. 5 Restitutio in integrum est remedium extraordinarium, quod non datur, nisi in subsidium, & ubi remedium ordinarium non competat. 6 Sententia si sit nulla aegendum est via ordinaria nullata, non autem remedium restitutionis in integrum. 7 Ecclesia si sit lesa ultra dimidium iusti pretij, non inratur beneficium restitutionis, sed experiri debet remedium iuri ordinario. 8 Melioramenta, & sumptus, ut repeti possint, duo sunt proponenda: id est tantum in sumptum, & tantum melioramentum, & n. sequ. 9 Expensa repetuntur re valore inspecta. 10 In melioramentis, & expensis repetendis, seu deducendis, semper attenditur quod minus est, sive illud minus sit in sumptum, sive melioramentum. 11 Melioramenta, & sumptus repeti possunt à bona fidei possessore. 12 Adificari bona fide in solo alieno repeti sumptus rei valore inspecti. 13 Idem in eo, qui resistit, humanum, quam ex causa fideicommissi tenetur restituere. 14 Idem si in re communi aedificaverit communi nomine, societate, & patrevere. 15 Frater maior summe communi amplius aedificium fecerit, à fratre minore sumptus non repetit. 16 Melioramenta à bona fide facta possunt recuperari, vel excipiendo ante sententiam, vel officium Iudicis post sententiam implorentur. 17 Melioramenta si nulla modo sint liquida nec in genere, nec in specie, non dant retentionem nec impediunt immissionem, aut sententiam executionem. Et multo minus in aedam de manutentione, num. 31. Neque hoc casu per eosdem melioramentum tenetur cavere de melioramentis restituendum, n. 32. 18 Melioramenta probandi debent ab eo, qui dicit se illa fecisse. 19 Melioramentorum exceptio aliorum requirit indagatorem. 20 Melioramenta, si sint probata in genere tantum, non recedant iuris iuramentum, sed succurratur bona fidei pro se fore per contrarium de illa restitutione liquidatione facta. 21 Melioramenta mala fide facta non repetuntur. Declaratur, 42. 22 Adificari scienter in solo alieno sumptus non repetit, & adificatorem credit dominus solus. 23 Melioramenta facta in re fideicommissa subiecta ab eo, qui rem illam sciens emit, non repetuntur. 24 Idem si facta fuerint in re subiecta re tractui. 25 Si facta fuerint in re acquirenda dominium melioramentum, quam scienter fecerit, nec sumptus repetit. 26 Melioramenta à faciente in re aliena Dominio contradicentur impugnantur.

40 Denunciatio sola facit aliquem male fidei possessorem. 41 Adificari in re communi nomine proprio non repetit melioramenta. 42 Melioramenta utilia, & necessaria repeti possunt etiam à mala fidei possessore. Sciam si sint utilia tantum.

REQUISIVIT. Legitur varijs modis. Primò cum textus potest intelligi generaliter in omni contractu; nam etiam loquitur in speciali casu locationis, quia sic contingit de facto: ratio, in qua se fundat, generalis est ad omnes contractus, ut patet ibi. Cum Episcopo Ecclesiae conditionem facere deterioram non liceat, & Ecclesia iure minoris semper debeat illa servari. Et juxta hanc lectionem, quae communis est, Decretalis hoc dicit secundum Joani. Andr. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Joani. de Anan. Ecclesia restituitur adversus contractum alias legitime celebratum, si enormiter ex illo sit lesa. Secundo potest intelligi textus restrictè in locatione ad tempus: & huc lecturæ suffragatur littera ibi, sub modico censu concessi: nec non ibi, Ne si forte Coloni. Nec refragantur verba illa, in proprietateque redire: quae impulerunt glossam perulitiam ad credendum hoc capitulum intelligi in contractu alienationis, non autem locationis, in qua proprietaria non transfertur: quia motivum procederet in simplici locatione, non autem in locatione perpetua, seu ad longum tempus, in qua utile dominium transfertur, & servari debet sollicitas, quae requiritur in alienatione rerum Ecclesiae, ut in cap. Ad Audientiam, infra de reb. Eccles. non alienandis: & in Extravag. Ambrosio, eod. tit. & notatur in c. 1. & 2. de vit. lib. 6. & hic per Bald. num. 21. Butr. & Imol. in 1. not. Rot. decis. 12. num. 19. & 30. part. 6. Recent. & juxta hanc lectionem textus hoc intendit, secundum Bald. Ecclesia contra locationem solemniter celebratam restituitur in integrum, si est enormiter lesa, salva indemnitate Adversarij, qui bona fide fecit expensas. Tertio potest intelligi hoc capitulum in contractu emptionis, quæ locutionis pro ut intelligit Abb. secundum quem hoc dicitur in contractu venditionis, vel locationis Ecclesiae sunt enormiter lesa, potest adversus talem contractum petere restitutionem in integrum: Emptor tamen, si ve conductor non debet frandari in pretio suo, vel in sumptibus per eum factis. Ceterum etsi lecturæ sint variae, per hoc tamen non variatur juris effectus, quia Ecclesia potest petere in integrum restitutionem non tantum adversus venditionem, & locationem, ut hic in gloss. prima, sed etiam adversus quemcumque alium contractum, in quo enormiter sit lesa, ut per Abb. in 1. not. & Joani. de Anan. in primis. Communis divisio, Consultatio, & Responsio. Secunda ibi, Novena.

3 Nota primò ibi: *sub minoribus causa concessa*: secundum Annot. de Butr. Inol. in 1. *incab.* possessiones Ecclesie polleantur ad annum tantum prestantium: & sic super eis contractus Emphyteutici. Et censuisti iniri possunt, de bitu. tam solennitatibus observatis, ut in d. c. *ad audien. tam de reb. Ecclesie non alienari.* cum aliis supra citatis.

4 Sed certè quod dicunt de emphyteuti, non probatur hic, quia textus decidit Ecclesiam esse in integrum restituendam, si fuerit laesa ex modicitate census: hoc autem non potest verificari in contractu emphyteutico, in quo census ex illius natura debet esse modicus: sed tantum in contractu locationis, in quo pensio debet esse magna, ut in articulis correspondeat. Quam differentiam inter hos duos contractus constituit Bald. in c. *Littere*, num. 7. *vers. Multa ergo quora, de dilata. Barbac. in responsa de locat. num. 2. & alij, quos sequitur Rota dicti de offi. 14. num. 8. & 2. part. 2. recedens.* Dicitur tamen Butrij, Inol. *in se verum*; quia Ecclesia potest possessiones suas in emphyteutium concedere, ad perfectiōnem tamen predictam Extravag. *Anticrisp. de reb. Ecclesie non alien.*

6 Secundo nota ibi: *manifeste apparet: duo esse necessarios ad hoc ut Ecclesia ad versus contractum possit in integrum restitui*, videlicet ut occasione illius contractus sit laesa, & de lesione appareat manifeste, ut hic per Butr. in 2. *notab. Inol. num. 2. & Abb. in 2. notab.* facta tamen potest dici lesio manifesta si de illa constet per testes, vel alia legitima documenta, secundum Inol. & Abbatem *nisi supra*: quia inter se proveniens ex contractu debet probari per testes, ut notat gloss. ult. in cap. *Dilecti, in fra de for. compet.* Adde & tertium requisitum, videlicet ut lesio sit magna, seu enormis: nam pro modica causa non datur in integrum restitutio, ut *l. si ex causa amicitia, in l. respons. ff. de minor. l. si aliquid, de in integr. restit. c. penult. de reb. Ecclesie non alien.* & hic notant gloss. 2. *Holt. num. 2. Abb. in 2. notab. vers. Adde & tertium, Joann. Andr. Bald. Butr. & omnes supra in Summario textus.* Adde & quartum requisitum, videlicet ut Ecclesia sit infra tempus in integrum restitutionem petendi, de quo plene dicam in *sexta notab.* Adde & quintam nempe ut Ecclesia remedium ordinarium non competat, quia tunc non succurritur ei remedio extraordinario restitutionis in integrum, ut similiter dicam *infra in 4. notab.*

11 Tertio nota ibi, *semper illa servari.* Ecclesiam petere posse beneficium restitutionis in integrum quando cumque & sic etiam post quadragenarium elapsum, secundum unam opinionem, quam tenuerunt Alanus, Gulielmus Nolo, & 12 Goffred. hic & idem Goffred. *in summa hinc vic. 2. sit comparatio, & 3. Quando autem, inhaerentes superbiei huius verbi, semper, scilicet quotumque tempore.* Sed alij contrarium tenuerunt, quia Ecclesia censetur iure minoris, cui post quadragenarium non datur in integrum restitutio, ut *l. final. c. de tempur. in integrum restit. atque ita semper verbu, semper, non notat tempus circa eumdem contractum, vel circa eandem lesionem, ut de eodem contractu, vel de eadem lesione semper in perpetuum possit Ecclesia*

restitu: sed ita est intelligendum illud, *semper*, id est quotiescumque laeditur illa Ecclesia, debet petere restitutionem super huiusmodi lesione ulque ad quadragenarium, ita ut si nullus laederetur, nullus posset restitu. Et hæc est communis opinio, ut hic testatur Bernardus in gloss. in *rec. semper.* Tu dicas hodie hoc esse expeditum in cap. 1. *in se. ead. lib. 6. ubi deciditur, Ecclesiam post quadragenarium non admitti ad petendam restitutionem contra contractum, vel scientiam, nisi manifeste fraudis commentum, vel alia rationabilis causa aliud suadeat: quo textu reprobara est prima opinio Alani, Gulielmi Nalonis, & Goffredi; & approbata opinio Vincentij, Bernardi, Joannis Innocentij, Hostiensis & Abb. Antiq. ut ipse notat Joann. Andr. in gloss. ordinari. *in ver. admittenda.* Quo fit, ut si Ecclesia sit laesa enormiter, possit restitu. etiam lapsò quadragenario, ut notat gloss. ult. *in se. in d. cap. 1.* quam uti singularem extollit Abbas ibi *num. 2. in se. in.* Hoc tamen quadragenarium non currit quamvis dicitur Prælatum, qui male alienavit, ut cap. *si sacerdotis, 16. quæst. 3. & tenent gloss. & Abbas ad supra post Innocent. in cap. *Imo ex litteris, infra ead.***

17 Quarto nota ibi, *in propriis atque rebus: Contractum alienationis alias legitime celebratum non esse nullum ex eo, quod Ecclesia enormiter ex illo sit laesa, sed tantum esse illi subvertendum ope restitutionis in integrum: nam si contractus esset nullus, non esset locus restitutioni, quæ est remedium extraordinarium, & non datur nisi in subsidium, videlicet ubi ordinarium remedium, seu aliud actio non competit, ut *l. in cause, de secon. in prin. & ibi Bart. & alij, ff. de minor. l. in premeali, §. 1. ubi Bart. & Doctores, ff. de non oper. nuntiat. cap. ult. & ibi gloss. 2. supra de offi. iudic. & hic notat gloss. *in ver. Redus, Innocent. in prin. ver. Constat, Joann. Andr. num. 6. in gloss. penult. & alij communiter, Odd. de restit. in integr. part. 1. qu. 17. art. 2. num. 1. & art. 3. num. 48. de nota de offi. 17. num. 2. part. 2. recedens ubi propterea decidit adversus sententiam nullam agendum esse via ordinaria nullitatis, nec posse tentari remedium subsidiarium restitutionis in integrum.* Hinc fit ut si Ecclesia sit decepta ultra dimidium iustis pretij, iuvari non possit beneficio restitutionis, quia experiri debet remedio ordinario, *l. 2. c. de restitu. & penult. c. Cum dilecti, & c. Cum casum, infra de emp. & vendit. & tenent gloss. penult. & Doctores.***

19 Quinto nota ibi, *expensis restituendis meliores: & signa perpetua hunc textum, quo ad hoc, ut quis possit repetere expensas, vel meliorationes, quas bona hæc fecerit re aliena, duo debet compulsive probare, videlicet tantum fuisse insumprum, & tantumdem fuisse melioratum. Unde si sine impensa servat, & res facta sit pretiosior in centum quinquaginta; non restituntur nisi centum impensa; quia in illis centum domtaxat concurrunt duo requisita, quod tantum impensum, tantumdem melioratum; in quinquaginta vero, in quibus melioramenta excedunt impensam, non concurrunt illud requisitum, quod tantumdem fuerit impensum, quia in illis nihil impensum fuit. Et è converso si sine impensa centum quinquaginta, & res facta sit pretiosior*

in centum, restituntur solum illa centum meliorata, quia in quinquaginta, in quibus impensa excedunt melioramenta, non verificatur illud requisitum, quod tantumdem fuerit melioratum, cum pro illa summa nihil melioratum fuerit: & ita singulariter probat hoc capitulum dñi mandat restitu. sumptus propter meliorationes. Si ergo melioratio non est facta nisi in centum, atque hæc centum solummodo sunt restituenta, & impendendum est illi, qui imprudenter fecit sumptus, ut bene hic per Abb. *in 4. vers. Sed dubium man. & est ex mente Innocent. in 1. in ver. Sumptus*, dum dicit Coloniū repetere sumptus, quos fecit uniter, ac necessario: immens per hoc non fore locum repetitioni, nisi sumptus æquivalent utilitati, seu meliorationi, & utilitas, se a melioratio sumptibus, ad hoc cap. *Ad nostram, ibi, Pro utilitate ipsius monasterij expendisse noluit, infra de reb. Ecclesie non alienari. & apertus in l. Paulus, §. Dominus, ff. de pignor. libi, sumptus in executione erogatos, quatenus res pretiosior facta est, recipiet, & in l. Dominus, ff. de legat. 1. ubi expentis repetuntur revaloris inspecto. Et ibi notant Bartol. & communiter Doctores. Atque ita ad hoc ut expense melioramentorum debeantur, hæc duo esse copulativa articulanda, & probanda, videlicet tantum insumprum, & tantumdem melioratum, docuit expresse Bart. in l. *In fundo, num. 2. ff. de rei. vendit. & post alios Negulian. de pignor. in 4. membro 5. par. 1. in 4. consens. num. 11. & resolvit Rota de offi. 38. in 15. part. 17. recedens.**

21 Et cum prædicta coincidit alia theocica, quam ponit textus apertus in dict. *l. In fundo, vers. Est plus, ff. de rei. vendit.* videlicet in repetitione, hoc deductione expentiarum, aut melioramentorum, semper esse attendendum, quod minus est sine illud minus sit impensum, sive sit melioratum. Unde ut ibi ait gloss. *in ver. Plus pretij.* Si est impensa decem, & melioratio quindem, repetuntur sola decem. Item si decem impensa, & melioratio quinque sola quinque repetuntur, & sequuntur ibi Bart. *num. 7. vers. Secundo oppono, Alber. num. 5. Fulgos. num. 3. Cardin. Alban. ad Bart. ibi. num. 3. Jacob. de Arena. in l. Dominus, ff. de legat. primo, ubi Bald. & Jaf. num. 4. Paulus de Castro. cons. 276. Vso puncto super illud, *et. 3. circa medium, vers. Item quod dixi, lib. 2. Abb. in cap. Quod quilibet, num. 9. vers. Item per eandem legem, infra de fideiussor. & in d. cap. Ad nostram, in 3. not. de reb. Ecclesie non alienari. Felin. in cap. Cum causa, num. 39. in ver. Sumptus, de leg. 1. de rei. vendit. & est communis opinio, ut attestatur Burbanus cons. 71. num. 23. & 23. lib. 1. Joseph. Ludovic. de offi. 24. num. 7. & Petrus Ant. 1. Petra de fideiussoribus, quæst. 15. ubi lausum d. num. 261. usque ad n. 274. quam etiam passim servat Rota, ut apud Card. Seraph. de offi. 390. num. 1. ubi de communi, & in recedens, de offi. 690. num. 2. part. 2. de offi. 206. num. 2. part. 4. de offi. 397. num. 47. part. 5. & de offi. 116. num. 1. & 2. part. 6. ubi dicitur semper deberi quod minus est dicente ratione naturalis, ut scilicet id solum recuperetur, quod verè fuit impensum, & non repetatur id, quod multatior fuit erogatum, & ex quo res non est facta melior, nec pretiosior.**

22 Ultimo nota ibi, *quoniam bona hæc fecerunt sumptus, & meliorationes repeti posse à bonæ fidei possessoribus, in hoc patet.* Unde si quis nescias alienum esse solum tantum in suo bona fidei edificaverit, si Dominus tibi edificium petat, nec solvat pretium materis, & mercedem fabricorum, poterit per exceptionem doli mali repelli, *l. Ades, §. licet diverso, ff. de acquir. rer. dom. §. Certe, infra, de ver. sig. ff.*

24 Quod locum habet etiam quis fecerit domum, quam in certum eventum, puta ex causa fideicommissi, tenetur restituere: nam repeti sumptus rei valore inspecto, ut est text. in l. *Domus, & ibi notant Bart. & communiter Doctores, ff. de legat. primo.* Rursus hoc procedit etiam si quis edificaverit in solo communi, nam quamvis edificium commune efficitur, tamen edificans repetit à consocio sumptus, quoniam na fide fecit, ut est textus in l. *Si in area, c. de rei. vendit. cum mult. concord. de quibus ibi in gloss. ult. & consulant Coira. cons. 222. in præsent. consultatione, num. 5. & 6. vol. 2. & constat in re communi bona fide edificare, si hoc fecerit communi nomine, sciente, & patiente socio, qui sibi imputare debet si tacuit, & nota prohibuit, ut *l. Sabium, in 2. respons. ff. communi. divid. & tradit Bald. cons. 478. super hoc puncto, lib. 2. & Angel. cons. 1. in prin. Sitamen Frater major in re communi amplum edificium fecerit, non repetit à fratre minori sumptus nulla re urgente, sed voluptris causa factos, ut est text. singulariter in l. *Ex duobus, ff. de negot. gest. & dicam plenus in cap. Ad nostram, infra de rem. Ecclesie non alienari.***

27 Porro in supradictis casibus bonæ fidei possessor potest sumptus recuperare excipiendo antea sententiam, vel officium Iudicis post sententiam implorando, ut notat Bald. *cons. 257. Titus emit fundum, in prin. lib. 1.* Et interim qui bona fide fecit melioramenta, habet retentionem rei, in qua impendit, donec melioramenta illa solvantur, *l. Si in area, in fin. ff. de condit. indebit. & l. Paulus, ff. de sol. mal. ex cap. & tradit Negulian. de pignor. 4. membro. 2. par. principalis, num. 9. Capic. de offi. 17. num. 17. Thelaur. quæst. 672. num. 12. etiam si huiusmodi melioramenta bona fide fecerit in re communi, ut *l. In hoc iudicio, §. Diversum, ff. de comm. divid.* Ceterum in hoc puncto adverte, quia aut melioramenta nullo modo sunt liquidata nec in specie, nec in genere: & tunc exceptio melioramentorum non impedit immisionem, nec potest super illis fieri aliquod fundamentum. licet fuerint articulata, ut apud resolvit Rota de offi. specie de offi. 312. num. 6. part. 2. divers. & de offi. 610. num. 3. part. 1. recedens. Ratio est, quia cum melioramenta sine quibus factis, non sufficiunt ut articulentur, sed probari debent ab eo, quod dicitur illa fecisse, & bona fide, Paris. cons. 33. *Exarato, num. 53. lib. 1. not. d. de offi. 312. num. 4. & eo magis, quia huiusmodi exceptio requirit altiore invidiosum, unde non mirum si immisionem, aut sententiam executionem non impedit, per eos, quæ notantur in l. *Divo Pin, §. Si super, ff. de rei. vendit. & habetur in l. 4. §. Commendatum, ead. tit. Benetend. de offi. 77. num. 13. Gradian. cons. 100. n. 21. nota de offi. 679. num. 1. & 2. part. 1. divers. quia ratione multo minus retardat***

UNIVERSITY

UNIVERSITY

excutionem mandati de manutendo, ut censuit Rot. de off. 604. in fin. part. 3. Recent. Neque hoc casu petus rem melioratam, tenetur cave- de meliorationis; aut sumptibus rescien- dic, licet dare possit cautionem ad omne du- bium submovendum, ut dicitur Rot. 276. n. 4. par. 6. Recent.

33 Aut melioramenta sunt probata tantum in genere, ut quia de illorum valore per testes, vel alias non coulat, nec probatum est quantum melioratum, licet probatum sit quantum im- pensum, vel e converso: haec duo copulativè requiruntur, ut l. in fundo, ff. De rei vendicatis, & dictum est in precedenti notab. & tunc excep- tio melioramentorum tanquam inliquida non retardat quidem immisionem, sed tamen luc- curritur bonæ fidei possessori per cautionem de solvendis melioramentis liquidatione facta, ut articulo diligenter excusso, decidit Pat. de filo uttellans de off. 471. lit. 2. quam multoties Ro- ta sequuta est, ut in de off. 52. 54. 86. & 543. coram Cardinali Cavalerio, & de off. 48. n. 16. part. 7. Recent. & in hoc casu intelligenda est de off. 137. non. 2. part. 2. Recent. Idem post pro- liam dispensationem concedit Benintend. de off. 77. & quamvis nonnulli sentiant compete- re retentionem pro melioramentis, de quibus conditio solum in genere, etiam si actor offerret re- gulam beneficium, vel dedicationem de illis fol- vendis ubi fuerint liquidata inter quos Anton. Massa Gallef. ad formam Cam. obseq. ad 4. par. quast. 2. non. 13. & seq. ubi testatur ita fuisse determinatum in Rotæ Auditorio, per ea, que tradit Capic. de off. 17. non. 7. & Ruin. conf. 84. est. fin. lib. 1. quos sequitur Menoch. de recuper. posses. remid. 15. non. 569. Nihilominus ad prædictas auctoritates, Capic. & Ruin. bene re- spondet Pat. in præleg. de off. 471. Unde in prædica servaretur prima opinio, præsertim in Curia propter stilum Rotæ, qui scilicet: & si reperiantur decisiones contraria, adeo ut ne- queant conciliari, stabitur ultimis, ut notat Jo. Franciscus Pavin. celebris Rotæ Auditor in Fra- con. extraxit. vers. Decisiones Rotæ. Hæc de meliorationibus, & excepta factis à bonæ fidei possessoribus.

34 Sed e converso qui meliorationes fecit mala fide, illarum repetitionem non habet, ut probat in hoc cap. à contrario sensu, ibi, quos bona fide fecerunt. Quapropter si quis scienter in solo alieno inadificavit, sumptus non repetit, & in- adificatum eodit Domino soli, ut l. si quis scienter, C. De rei vendicatis, & l. ex diverso, Instit. de rem. vendicatis. Ratio est, quia qui sciens solum effecit ut inibi adificatum construxit, sua vol- untate amisit proprietatem materię intelligi- tur d. ff. Ex diverso, & l. adeo, ff. Ex diverso, ff. de acquir. rer. domin. & adificanti obijci pot- est quod temere adificaverit in eo solo, quod intelligebat alienum esse, ut dicitur in §. Cere, l. Inquit. de ver. divis. Quo fit, ut emineas scienter rem subiectionem subjectam, si in ea faciat melioramenta, propter malam fidem illa non repetit, ut l. final. §. fin. C. Comm. Delegat. ubi omnes notant, ut in specie Paul. de Cast. in §. Sed & quia non. 10. Igneus in l. Datum. n. 42. C. De iur. aben. emp. Joseph. Ludovicus Decif. part. 2. 4. non. 13. Negul. de pignor. in 4. memb.

5. part. non. 10. & idem juris in eo, qui eme- scienter rem subiectionem retro, tanquam melio- ravit, ubi per Igneum. Rufus idem in usu- si ad nario, qui nec meliorationi, quas scienter, fecit dominium acquiri, nec sumptus repetit, ut decidit Rot. de off. 116. non. 6. par. 6. recent.

39 Conclusio autem superius firmata, maxime procedit si quis in solo alieno meliorationes fecerit Domino contradicente, & denunciante: quia fingitur donare, ut l. final. C. De negot. gest. & notat Florian. de S. Petro conf. 1. non. 11. & seq. vers. Alia est impensa, ubi loquitur in Columbar- rio, & Fornacæ adificatis post intimationem. Sola enim denunciatio facit aliquem male fidei possessorem, secundum eum: & idem docuit Baldus d. conf. 297. Titum emit suum, per tot. lib. 1. Rursum procedit eadem conclusio etiam in eo, qui in solo communi adificavit mala fide, puta qui adificavit nomine proprio: tunc enim melioramenta non repetit, l. si in contra, C. De adific. priv. ad. Ad idem textus in l. si quis putans, §. five autem, ff. Comm. dividit. & tradit. Corru. d. conf. 222. non. 6. vers. Vbi autem militaret simili- tudo. volim. 2. Jal. in l. Creditor, l. prima, in fin. ff. Si cert. par. & in §. sequent. ad fin. Instit. de all. Jal. in l. final. §. fin. in 2. not. C. Comm. deleg. Joseph. Ludovicus Decif. 2. 4. non. 13. Menoch. de recuper. posses. remid. 15. n. 577. qui tamen limi- tat in fine, n. 538.

DE ARBITRIS.

Cap. Non sine.

SUMMARIUM.

- 1 Arbitrium summationis, & dolosum non valet.
- 2 Arbitrium in iniquum etiam iuratum per Superiorem emulatur, & non. 26. vers. 4. nota.
- 3 Arbitrium ut una pars cedat liti super beneficio, & re- cipiat pecuniam ab altera est simoniacum. Valli si inveniatur auctoritate Papa. n. 5. Item salis si renuncietur nullum in habeat in beneficio, n. 6. Et quod in dubio, n. 2.
- 4 Simonia sicut committitur in beneficii affectatione, ita & in illius dimissionem.
- 5 Intellectus cap. Nisi essent, de præbend. & non. seq. 6 Arbitri possunt ordinarie ut una pars de facto dimittat beneficium, in quo cui non habet, & pecuniam à col- ligente recipiat.
- 7 Simoniacum est redimere alteri tantum aliquid super dignitate, vel prebendam ante suo quatuordecim, sed si post.
- 8 Arbitri an, & quando liceat ordinare ut una pars ce- dat liti spirituali, & recipiat aliquid temporale.
- 9 Compromissum super beneficio Ecclesiastico, seu iure spi- rituali licet fieri potest.

- 10 Compromissum de iure, & de facto alienationem inclu- dit, & habet vim transactionis, & non. se- quent.
- 12 Compromitti non possunt de factis que alienari prohiben- tur de iure.
- 13 Compromissum de re spirituali, in laicum fieri non po- test.
- 14 Compromissum etiam iuratum non valet in la- icum non includit causam spirituales.
- 15 Laicum simul cum Clerico potest esse arbitror in causa spi- rituali.
- 16 Etiam unus sit Clericus, & plures laici.
- 17 Laicum in causa spirituali potest esse arbitrator.
- 18 Compromittentes in Arbitrum, vel Arbitratorem de iure Canonico potest se iuramento adstringere ad obser- vantiam Arbitri, vel Arbitri amant.
- 19 Et hoc in Canonico servari debet etiam in foro Ci- vili.
- 20 Intellectus Authen. Decernit. C. De arbit.
- 21 Compromissum de iure Civili prohibetur fieri cum iura- mento tam Arbitrorum, quam pariarum.
- 22 Legi Civili præcepto contraveniens peccat mortali- ter.
- 23 Lex Civili non potest impedire obligationem iuramen- ti.
- 24 In Canonico in iuramento, & alii spiritualibus ser- vari debet etiam ex præcepto legi Civili.
- 25 Iuramentum à quoque lege etiam Canonica, iuri & divina prohibuit servandum esse si fieri possit sine in- teritu salutis æternæ.
- 26 Compromissum iuratum quamvis de iure Civili ad iuramentum non producat, tamen secus est de iure Ca- nonico.
- 27 Nepos ex fratre, vel sorore non prohibetur im- mediate succedere in beneficio Patris, vel Avu- tuli.
- 28 Nepos appellations proprie intelligitur Nepos ex filio, vel filia.
- 29 Sed ex communi usu loquendi venit etiam Nepos ex fratre, vel sorore in materia quantumcumque obli- gata.
- 30 Successio immediata collateralium in beneficio Eccle- siastico de iure communi non est prohibita.
- 31 Etiam vacantibus per liberam resignationem.
- 32 Resignatio in manibus Ordinarii est simoniaca si resig- nans tacite, vel expressè in pactum deducat ut bene- ficium certa pensione conferatur.
- 33 Beneficia in totum multum resignata Ordinarij prohibentur, aut resignationem consanguinei, affinitis, vel familiaribus conferre ex Bulla Pij V.
- 34 Bulla Pij V. an obstat, quominus Ordinarij sui, aut dimittentium Consanguinei, & c. Conferre possint Parochiales per dimissionem vacantes ob alterius Pa- rochialis affectationem, & non. seq. usque in fin.
- 35 Parochialis vacans per affectationem alterius non est Pa- re reservata.
- 36 Nisi secunda Parochialis offer collata à sede Apostolica, vel nisi possessio secunde capta fuerit in men- se reservata, aut per presens fuerit quominus in eo mens capere.
- 37 Parochialis prima quamvis vacet ipso iure adepta pacifi- ca possessione secunde pravius tamen serven- tur primam illa dimittit cum effectu in manibus Ordinarij.
- 38 Bulla Pij V. permittit Episcopis possint admittere di- missionem beneficij vacantis ab alterius incompatibi- li affectationem, & non. seq. usque ad non. 45.

- 39 Prebendis sic de minori ad maius.
- 40 De usufructu vacantem per professionem, & matrimonium potest dimitti cum an Ordinarij.
- 41 Dimissio beneficii, quam suavit Nativitas, non facit esse seilicet nisi post professionem.
- 42 Beneficium matrimonij causa dimissum non vacat ante matrimonium receptum contra alium.
- 43 Bulla Pij V. loquitur tam de consuetudine, quam de resigna- tione.
- 44 Resignationis appellatione ex proprietate vocabuli venit etiam dimissio.
- 45 Dimittere quod oportet, ibid.
- 46 Verbum admittentium mensurè appositum in Bulla Pij V.
- 47 Interpretatio largissima fieri debet ubi agitur de fraude tollenda.
- 48 Beneficia resignata cur Ordinarij prohibentur sui, aut resignantium consanguinei conferre.
- 49 Bona Ecclesiastica in consanguinitate acquiri non de- bent.
- 49 Episcopus, qui ignoranter contrivit Parochialem ob af- fectationem alterius dimissionem consanguinei, an in- cidat in penas Bullæ Pij V.
- 50 Bulla Pij V. quoad parvam requirit temeritatem, & præ- sumptionem.
- 51 Decretum irritans quoad penas non ligat ignoran- tes.
- 52 Episcopus conferens beneficium resignatum contra Bul- lam Pij V. quasi parvam incurrat.
- 53 Bulla Pij V. habet locum etiam in Parochialibus per re- signationem vacantibus, que per consensum confer- rantur.
- Consanguinei, vel familiares Episcopi, aut resignantia admitti non debent ad concursum Parochialis sic re- signata. ibidem.

NON SINE. Non valet arbitrium simoniacum, & dolosum. Hoc dicit secundum Jo. Andr. & Doctores com- muniter. Vel quia, ut dicitur in glo. 2. fin. textus loquitur in arbitramento, iuxta hunc intellectum potest sic summiari. Arbitramentum iniquum etiam iuratum per Superiorem emen- datur. Vel comprehendendo utrimque intelle- ctum, hoc intendit. Nullum est arbitrium, seu arbitramentum etiam iuratum continens pecca- tum per partes non remissibile. Sunt due par- tes. In prima ponitur facti narratio. In secunda commissio, ibi, Quominus igitur.

Nota primo ibi, ut quique marchas ab eodem susceperit: arbitrium ut alter ex litigantibus cedat liti super beneficio, & pecuniam pro cessio- ne recipiat à colligante, esse irritum, & con- dene simoniacum pravitatem quam si sicut simonia committitur in beneficii affectatione, ita & in illius renunciatione, c. Cum prelatum, & ibi gloss. in ver. Illiusc partium, supra de Passu. c. Ex parte, il primo, ubi gloss. in ver. Dimittite, de esse, deleg. cap. Præterea, l. 2. cap. Constituta, de transaction. gloss. hic in ver. Vt quique marchas; Hæc non. 7. in eod. ver. Anton. de Butt. non. 9. in 6. notab. Cardin. non. 5. in 5. not. Joan. de Alan. non. 5. Bero. non. 48. gloss. fin.

fin. inter. ult. de res. permut. Guilliel. de Benedic. in reperi. cap. Raynium. in ver. Alibi. num. 25. de re. permut. Rebuff. de pasc. posses. cum. 124. & 127.

5 Hoc iuris dupliciter. Primo si Superioris auctoritas intercedat, quia purgatur vitium, textus est in cap. Nisi essent, de preben. & hic notat Butr. num. 2. Expro Superiore intelligo, Papam. Nam Iudicis auctoritas non excuset, cum de jure hoc facere non possit. Unde Pontifex ibi dicit (Nos eam hoc adhibito moderamine toleramus, & ad tempus tantum.) Et ita declarat gloss. in ver. Ex pro. Eadem notant ibidem Goffred. Tancred. Vincent. & Joan. & postea Joan. Andr. num. 11. Holt. & Henr. Boich. in cap. 1. in princip. infra Ne Prel. vices futi. Dicit in il. cap. Ex parte. num. 22. in hoc tamen vide invecnam Cardinalis Bellam. hic num. 1. in 3. oppositio.

6 Secundo limita si renuncians nullum jus habet in beneficio. Eo enim casu possent Arbitri ordinare ut beneficium de facto dimitteret, & vice versa Colligatur et pecuniam perolveret. Et ita procedit textus in d. cap. Nisi, ut hic declarat Cardinal. num. 5. in 6. opposit. vers. Dicit quod sic mandatur. Non est tamen semper est simoniam dare pecuniam pro redemptione litterarum spiritualium, veluti si quis non habens soleret pecuniam ad redimendam vacationem ut scri ecederet, secundum Joan. de Anan. hic num. 8. De quo sic ut legitur, & notatur in cap. Dilectus, de simonia, & adde S. Thomam, in 2. 2. q. 100. articulo. 2. ad 5. ubi docet in casu contrario (antequam alieni acquiratur jus in Episcopatus, vel quacunque dignitate, vel prebenda per electionem, vel provisionem seu collationem, simoniacum esse advenantium obstacula redimere. Sic enim per pecuniam pareret sibi viam autem spirituum obtinendam. Sed postquam jus alieni acquisitum est, licet per pecuniam injusta impedimenta removeret.) Hic S. Thomas. Et ita intelligitur textus in cap. Mattheum, de simonia, ut declarat ibi Abb. in fine, & solum in cap. Dilectum num. 4. col. 11.

7 Quod si dubium sit utrum renuncians habeat ius in beneficio, nec ne, & sic an detur spirituale pro temporali, & Arbitri pro bono pacis ordinant ut pars renunciet juri quod habet, & cedat illi, & vice versa aliquid temporale recipiat, hoc non est simoniacum; habet tamen speciem simoniae; quia si jus competit parti, estur temporale pro spirituali; & hoc casu contra arbitrium urget maxima presumpcio, quia tamen purgari potest; & quae purgata arbitrium est observandum. Et ita intelligitur hic textus in fine, secundum Abb. num. 10. Purgabitur autem si Arbitri aliquam allegent excusationem, nisi sic dicant se ita ordinasse pro bono pacis, quia renuncians nullum jus habet in beneficio, vel illud erat valde dubium; non tamen Arbitri omnino esset adhibenda fides; sed Superioris arbitrium erit ex circumstantiis, ex actis, & personarum qualitatibus illorum excusationem admittente, vel rejicere; ad quod est bonus textus in cap. Cum dilecti, vers. Quod si excusationes, cum gloss. in ver. Diligenter, infra, de accus. Possent eodem Arbitri, & partes esse talis qualitatibus, ut praesentandi essent hoc fecisse pro bono

pacis; & quia cedens questionis revera nullum jus spirituale habebat; & in hoc casu Abbas intelligitur textus in d. cap. Nisi, de preben. ut ibi patet ex principio littera. Et haec videtur fuisse mens Innocentij hic in ver. Clerici, vers. Hoc autem licet constituitur; dum dicit non esse simoniam, si renunciatio jus spirituale detur aliud temporale, forte quia pro bono pacis datur, vel causa pietatis; sed tamen quia speciem continet simoniae non obstante juramento licet contravenire, ut hic, & in cap. Constituta, de transaction. Item nec iudex semper ius adhibebit fidem, cum de se solum factum tuesatur, & ex gratia loquantur, ut leg. Eum qui, ff. De iudi.

8 Ex praedictis cum quaeritur utrum Arbitri possint ordinare ut una pars cedat questioni spirituali, & recipiat pecuniam ab altera, breviter distingues. Aut certum est renunciatio competere jus spirituales; & ordinatio non valet, sed est simoniacae, ut constat ex dictis supra num. 3. nisi fuerit Papa sciente, & auctorizante, ut dictum est in prima limitatione num. 5. Aut vice versa certum est renunciatio nullum jus competere; & absque dubio valet talis ordinatio secundum omnes, ut supra in secunda limitatione, num. 6. Aut est dubium utrum jus competere, ut neque; & tunc quia talis ordinatio praefert speciem simoniae, Superior ex circumstantiis arbitrabitur, an eorum exculatio sit admittenda, vel rejicienda, ut proxime dictum est.

9 Secundo nota super beneficio Ecclesiastico, & sic super re spirituali licet licet posse compromissum, ut hic, & in cap. Ex parte, infra eod. de cap. Nisi de preben. & tenet hic Joana. Andr. num. 11. Bellam. ante num. 1. & Abb. num. 6. Idque non tantum in Arbitrium, sed etiam in Arbitratorem, ut hic est casus secundum intellectum glossae finali. & Cardin. in 13. & 16. oppositio.

10 Quod tamen intellige dummodo compromissum fiat de facto ita ut compromissarius licet adjuvare beneficium cui velit; hoc enim fieri non potest, cum beneficia Ecclesiastica non possint sine canonica institutione obtineri, ut in cap. Ex frequentibus, de institutione, & in regula, Beneficium, de regul. iur. lib. 6. & ita ex facto respondeat Gemina. conf. 109. Circa primum dubium, in

11 primo. Et confirmatur quia compromissum de jure, & de facto alienationem includit, ut notatur in Authen. si vero, c. de iudic. Unde quae alienari non possunt ut res Ecclesiasticae, & jura spiritualia, nec de facto possunt compromitti, cap. Per venit, & ibi gloss. fin. infra, eod. Hostiensis, infra in cap. Cum tempore, in ver. Licentiam, & Abb. num. 3. Lap. alleg. 102. Non potest Clericus, vers. Illic est quod Clericus, Roman. consil. 173. Nidam ultimum Landum, num. 3. & consil. 369. Circa primum, num. 18. Item arbitrium hoc est quaedam transactio, ut in Auth. Præfiter, iudic. 3. Si vero contigerit, & ibi gloss. in ver. Conventum, Petr. de Anchar. consil. 34. In hac causa, num. 7. Paul. de Callr. consil. 239. Quid 2. num. 3. lib. 2. Super beneficio autem

aut jure spirituali transigi non potest sine labe simoniae, cap. Constitutum, cap. Super eo, c. Praeterea, 1. & 2. supra de transact. d. cap. Nisi essent, de preben. Ubi autem non valet transactio, nec valet arbitrium, ut notat Angel. consil. 198.

12 col. 2. circa med. vers. Aut dicimus. Rursus hoc intellige, dummodo compromissum fiat in Clericum, prout hic factum fuit in duos Clericos; nam in laicum de respectu compromitti non potest, ut est textus in cap. Contingit, infra eod. & tenet Abb. hic num. 6. & Federic. de Sen. consil. 125. Super eo, in princip. ubi hoc extendit etiam compromissum in specie non esset de respectu, sed generaliter de omnibus, quia sub generalitate non venit causa spiritualitatis in laicum compromitti, licet compromissum esset juramentum vallatum, quia huiusmodi juramentum non tenet, ut ibi per eum. Hoc tamen sublimita in duobus casibus. Primus est cum causa spiritualis compromittitur simul in Clericum, & laicum; quia propter mixturam Clerici etiam laicus efficitur capax, ut est textus singularis in cap. Per tuas, infra de arbit. & ibi D. D. Hostiensis in cap. Cum olim, num. 1. in ver. Arbitrium, de praescriptione, Joan. Andr. ibidem num. 3. in eod. ver. Roman. consil. 173. Praedictio, circa princip. vers. Aut compromissum, Jas. in l. Si emancipati, col. 4. ad finem, c. de Collat. & Lambert. de incorporatione, lib. 1. part. 1. quest. 1. art. 6. num. 7. Quod procedit etiam unus tantum sit Clericus & plures laici, ut est casus in d. cap. Per tuas, & ibi notat Abb. in 4. notabili.

13 Secundus casus est cum compromissum de respectu sit in laicum non tanquam Arbitrium, sed tanquam Arbitratorem. Hoc enim fieri potest secundum communem, & veriorum opinionem, ut scripsi plene in cap. Contingit, infra eodem.

14 Tertio nota compromittentes in Arbitrium, vel Arbitratorem de jure canonico posse se juramento adstringere ad observantiam arbitrii, vel arbitratum, & laudum esse executioni mandandum, si aliter sit licitum, concordat textus in c. Cum tempore, infra eod. & tenet gloss. 19. dicitur, Sacramentum, Abb. num. 3. in 4. notabil. & sequatur omnes Doctores dicentes hoc jus canonium servari debere etiam in foro civili, & testatur Joan. de Anan. num. 7.

15 Non obstat textus in Authen. Decernit, alias incipit Decernimus, c. de arbit. ubi prohibetur fieri compromissum cum juramento; nam primo responderi potest illam Authenticam intelligi de juramento Arbitrorum, non autem partium, ut sentit hic Innoc. in prin. in ver. Arbitrorum, & fuit intellectus Bulgari, ut ibi gloss. 2. qui placet Collectario hic, alias corrigetur l. Nisi arbitri, c. eod.

16 Sed quia glossa, & Doctor est juris civilis communiter intelligunt illam Authenticam generaliter tam in juramento arbitrorum, quam partium, ut hic testatur Abb. num. 8. & fuit originaliter intellectus Azonis, & Joannis; Ideo responderi secundum prohibitionem illam procedere de jure civili dumtaxat, non autem de jure canonico, ut hic probatur in fine. Unde illa Authenticam per jus canonium corrigitur, & lex antiqua restituitur, quae hoc admittebat in d. l. Nisi arbitri, ut inquit disertis verbis Hoc

Hostiensis hic num. 4. in ver. Sacramentum. Cuius dictum sequuntur Joan. Andr. num. 14. Bellam. num. 2. & 3. in 3. opposit. Cardin. num. 9. in 5. opposit. Anchar. num. 6. in 1. opposit. & reliqui.

17 Nec refert quod Bartoli in praedicta Authenticam dicat etiam de jure canonico, nisi aliud foret exprellum praedictum juramentum non ligare, eo quod cum lex inlubeat juramentum in compromisso, jurans in contrarium peccat mortaliter, quia venit contra praecceptum legis, cap. 2. de maior. & obedi. & consequenter juramentum non sit observandum, quia non ligat ad peccatum, ut in cap. Quanto de iurjur. Nam ut bene respondet Abb. d. num. 6. post Cardin. num. 5. in 5. oppositio, Bartolus loquitur contra hanc Decretalem, & contra ea. Cum tempore, infra eodem, ubi Pontifex mandat partes compelli ad observantiam juramenti, si arbitrium alias sit licitum.

18 Nec urget Bartoli argumentum; quia lex civilis non potest impedire obligationem juramenti, cum juramentum dirigatur in Deum, ut cap. Debitores, de iurjur. & Imperator ipse jubet ut in juramentis, & aliis Ecclesiasticis non secundum Canones ut dicitur, ut patet in Authen. Vt clerici, apud prop. Episcop. 5. Si vero Ecclesiasticam, & de heresit. 3. 1. cum suis concordant, & in proposito consistant hic. Holt. num. 4. ver. Sacramentum, & alii allegant.

19 Imo quantumcumque juramentum prohibeatur à quacunque lege etiam canonica, imo & divina, tamen si illius quod iuratur, servari potest sine interitu salutis aeternae, iurans tenetur ad illius observantiam, licet peccaverit in jurando, & probat textus apertus in cap. Esti Christianus, de iurjur. & in cap. Mores, 22. quest. 1. secundum Abb. eod. num. 8.

20 Et quamvis habito respectu ad jus civile non producat actio ex compromisso juramento vallato, & ut inquit Bald. in d. Authen. Decernit, c. de arbit. quoad privilegium actionis ut non valeatur actio fundam in hodie juri civili; Sed quoad hoc ut iurans compellatur ad observantiam per censuram Ecclesiasticam standum sit juri canonico; tamen dicendum est habito respectu ad jus canonium, & divinum utique obtri etiam actionem; quia ex quo huiusmodi jura praecipiant haec juramenta observari, hinc consequitur etiam ut competer actio, ut l. Anxia, ff. de condiction. ex leg. secundum Abb. d. num. 5. & est simile in pacto nudo, quod etsi de jure civili non producat actionem, ut l. Insignium, §. Sed cum causa, & §. Quinimo, ff. de pactis; tamen fecus est de iure canonico, ut tenet gloss. communiter approbata in cap. 1. supra de pactis. Nam Canones jubent servari pacta quantumcumque nuda, ut ibi. Quotiescumque autem lex mandat aliquid servari, inde oritur actio, ut l. Si quis, ff. de acquir. rer. domini, & notant in d. c. 1. Butr. num. 1. & Abb. num. 7. De quo articulo scripti plene ibidem in 4. notabil. a num. 15. Et idem de juramento notat Bartol. in l. Si quis pro eo, ff. de iudic. & Abb. in cap. Cum venisset, infra de iudic.

21 Quarto nota ibi, in corollariis. Laudum continentem iniquitatem esse corrigendum per Superiorem ecclesiasticam, & reducendum ad arbitrium boni viri. Ad idem text. in c. Quotiesdam

li. in. *de iur. notat gloss. in c. Exposita. in ver. Rescripti. iust. ead. & huius protegitur hic Host. n. 9. Ego autem. & Ju. Andr. num. 18. vers. Vnde colligebat Hostiensis. qui etiam notat. an in hoc sit differentia inter jus Canonicum. & jus civile.*

27 Ultimo nota ibi. *Nepotem. qui sibi in Ecclesia dicitur successit. Nepotem ex fratre. vel sorore de iure communi non prohiberi immediate succedere in beneficio Patris. vel Avunculi. ut hic. & in cap. Ex parte. et primo supra de off. de leg. & in cap. Accedens. de accusat. Et de hoc Nepote transuersali Doctores intelligunt hanc*

28 Decretalem: nam etiam Nepotis appellatione proprie intelligitur Nepos ex filio. vel filia. ut l. *inuentum. de Nepot. ff. de gradib. tamen*

29 ex communi usu loquendi dicitur Nepos etiam ex fratre. vel sorore. ut in practicitis iuribus. & in cap. 1. *quod. iud. scilicet. anit. prout etiam intelligitur in decreto Concilii Tridentini. cap. 1. sed. 2. ubi Synodus monet ut omnem humanum hunc erga fratres. Nepotes. propinquos carnis affectum. unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat. penitus deponant. & ita tenet Joan. Andr. in cap. *Elementa. de elect. lib. 6. ubi notabiliter concludit. quamvis mero iure inspecto in materia odiosa appellatione Nepotis non veniat filius fratris: tamen ex communi usu loquendi huiusmodi Nepotem comprehendit quantumcumque materia sit stricte intelligenda. Et hoc dicitur Abb. hic in 2. notab. dicit se semper sequutum fuisse contra Feder. de Sen. cons. 30. in meo Codice est. cons. 39. & incipit. *Volo punito. Et hoc modo capitur hic. Et hinc collige successorem immediatam Collatorum in beneficiis Ecclesiasticis de iure non esse prohibitam: & sic diversam esse causam filiorum. & transuersalium: nam filius etiam legitimus non potest immediate succedere in beneficio Patris. cap. *Ad extirpandum. supra. de fil. Presbyter. nec Nepos in beneficio Avi. ut tenet ibi gloss. 1. Doctores communiter. Quidquam contra scripserunt moderni Collectores. ut ibi dixi. & in d. cap. Ex parte. in 1. notab. Et hanc speciem hereditariae successione fieri Canonones detestantur. ut in c. *Extransmissa. de fil. Presbyter. At secus est in Collateralibus. quorum non est jus succedendi. ut hic firmant Abb. Antiqu. num. 2. in ver. *successit. Host. num. 3. in eod. vers. Joan. Andr. n. 2. Collectar. & Bellam. ambo in princip. Butr. in 2. notab. Cardin. & Anchar. ambo in 3. notab. Abb. in 2. & Joan. de Anan. num. 1. & 4. Unde patet hanc esse unanimitem Canonistarum sententiam mero iure inspecto. licet secus videatur de honestate. ut dixi in praedicta Decretali Ex parte. Procede autem hae conclusio non tantum in beneficiis vacantibus per obitum. ut hic. & in d. c. *Accedens. sed etiam in vacantibus per resignationem in manibus Ordinarij. ut est textus in dicto cap. Ex parte. ubi de successione Nepotis in Archidiaconatu vacante per resignationem Avunculi: & ibi notant Joan. Andr. in ver. *Avunculus. num. 3. Anton. de Butr. num. 9. Cardin. in prima opposit. Anchar. in 2. notab. Abb. num. 1. in 3. notab. & Dec. mon. Dummodo tamen resignatio sit libera. & hoc in multis litera d. cap. Ex parte. ibi. omnino dimittere. ut explicat gloss.********

& Doctores. aliis enim si resignans tacite. vel expresse in pactum deduceret ut beneficium conferretur Nepoti. imo & alteri cuiquam extraneo resignatio esset nulla. & simoniacum. cum ab his omnis pactio. conventio. & conditio abesse debeat. cap. *Talia. & quest. 3. cap. Cum priorem. supra de pactis. cap. *Verius. infra de test. ff. & notant omnes in d. c. Ex parte. Innoc. in cap. *Tua nos. in ver. *Culpa habet. Hostien. ibi ad finem. Cardin. in prima quest. de finem. gloss. unica ad finem in cap. *Apostolica. & q. 1. Navar. in Man. cons. 23. num. 107. vers. *Ad decimum. & cons. 18. de finem. Et hodie apertus cautum est in Constitutione Pij V. proxime citanda in §. *Caveant autem Episcopi. Sed si resignatio Patris. vel Avunculi sit libera. Ordinarius non prohibetur conferre illud beneficium Nepoti resignantis iure communi inspecto.*******

33 Verum hodie hoc corrigitur per Constitutionem Pij V. qui incipit. *Quanta Ecclesie Dei incommoda. edita Calen. Aprilis 1568. qua providetur interdictum est Episcopis ne beneficia in eorum manibus resignata. eorum. aut dimissionem Conianguineis. Affinibus. vel familiaribus conferant: alioquin collationes sint irritae. ut ibi patet in §. *Ceterum precipimus. Atque ita hodie Collaterales obtinere non possunt beneficium dimissionem. quantumcumque resignatio sit libera: & in hoc corrigitur d. c. Ex parte. & alia mauer juris communis dispositio in beneficiis per obitum vacantibus. ut hic. & in c. *Accedens. de accusat.***

34 QUERO. An praedicta Constitutio Pij V. qua parte prohibentur Episcopi beneficia in eorum manibus resignata eorum. aut resignationem Conianguineis Affinibus. vel familiaribus conferre. vendicet sibi locum in Parochialibus per dimissionem vacantibus ob alterius Parochialis affectuionem.

35 In hac quaestione supponendum est. Parochialem vacantem ob affectuionem alterius non esse Sedi Apostolicae reservatam ex Constitutione. quae incipit. *Execrabilis. de preben. Ideoque illius collationem ad Ordinarium pertinere. nisi affectuio secundae facta sit Apostolica auctoritate. quo casu Parochialis est reservata ex Constitutione. Ad regimen: per regulas Cancellariae innovata. Atque hoc esse longo tempore observatum stilum Cancellariae jam pridem testatus est Pareus inspectis vetustis formulis. Qui quidem stilus comprobatur auctoritate Oldradici cons. 177. num. 2. Felin. in c. *Causam qua. num. 4. q. 6. vers. *Quinta quinquies. de rescript. & Anax. de Balcon in tract. *reservat. 2. quest. prima. essent. qui refert ita etiam teulisse Feder. de Sen. Ac propterea cum in hac dubitatione olim Sac. Congregatio Concilii divisa esset: Gregorius XIII. audita sententia Parisi. declaravit primam Parochialem. quae ipso iure post adeptam pacificam possessionem secundae Parochialis vacavit. non esse reservatam Popae. nisi secunda Parochialis esset collata a Sede Apostolica. vel nisi profectio secundae capta fuisset in mense reservato. aut per provivum stetitset quomius in eo mense caperet. cum possit.****

37 Deinde supponendum est. quamvis adepta possessione secundae Parochialis vacet prima ipso iure. cap. *De multa. de preben. & c. *Licit. Epi-**

Episcopus. est. tit. in 6. provivum tamen teneri primam Parochialem sic vacantem dimittere in manibus Ordinarij. ut statuitur in d. *Extravaganti. Execrabilis. §. Qui verus. his verbis. (Qui vero deinceps receperint beneficium Curam animarum habens annexam. si antea simile beneficium obtinebant. illud. quo ipso iure postquam secundi possessionem habuerint. privati noscuntur. absque mora dispendio in Ordinarij manibus dimittere debeant pari modo. id est verbaliter. realiter. & cum effectu. Iur. ibi declarat gloss. & fufius Bellam. de off. 254. sub num. 3. & idem statuitur in c. *Con. singula. de preben. in 6. ibi [primum. quo sit ipso iure privatus. statim omnino dimittere tenetur.]**

38 Quibus suppositis videtur respondendum Constitutionem Pij V. habere locum etiam in Parochialibus per dimissionem vacantibus ob affectuionem alterius Parochialis. Ideoque nullam esse collationem Parochialis dimissae ab Ordinario factam suo Conianguineo: nam dicta Constitutio duas habet partes. in quarum prima prohibet Ordinarij. ne has beneficiorum resignationes admittant. quam illic expressis. inter quas commemorat praecipue tacitam illam renunciationem. seu demissionem. quae fit ob promotionem ad aliud beneficium. in illis verbis vel ad aliud contigitur promoveri. Quo loco Constitutionem loquitur de promotione ad aliud incompatibile. propter quod inducitur vacatio primo ipso iure.

39 Suadetur primo. quia de affectuione aliorum beneficiorum non adeo incompatibile fecerat mentionem paulo superius ibi [seu qui unum aliud. vel plura beneficia obinuerint.] Unde ut hic secundus casus de eo. quia ad aliud beneficium promovetur. differat a priore de eo. qui obinet unum aliud beneficium: dicendum est Constitutionem in primo casu loqui de beneficio. ob cuius affectuionem non vacat primum ipso iure sed provivus habet electionem dimittendi quod maluerit iuxta cap. *Referente. & cap. *Praxerea de preben. In secundo autem casu loqui de promotione ad beneficium ob cuius affectuionem ipso iure inducitur vacatio primi. secundum cap. *Demulta. & Extravag. *Execrabilis. ubi enim duo casus ponuntur in Constitutione tanquam diversi. ut patet ex dictione alternativa. *Vel. l. *Haec verba. l. *Ille. aut ille. ff. de verbis. obligat. simi. Et tanquam casus diversi recententur a modernis. qui dictam Constitutionem interpretantur.*******

40 Suadetur secundo. quia verba illa. vel ad aliud contingerit promoveri: proprie referuntur ad dignitates. seu beneficia Curam animarum habentia. communiter enim non dicimus quemquam promoveri ad beneficium simplex. sed bene ad dignitatem. vel Parochialem Ecclesiam. cum promotio sit de minori ad maius. c. *Legimus in sine. 23. dist. c. *Si officia. & c. *Ordinatus 59. dist.***

41 Suadetur tertio. quia haec prima pars Constitutionis in duobus aliis casibus vult posse dimitti coram Episcopis beneficia ipso iure vacantia. nempe illorum. qui ingressuri sunt Religionem. & eorum. qui contracturi sunt matrimonium. si statim id ipsa exequantur. Quo loco Constitutio debet intelligi de resignatione beneficii.

Beneficium vacantis per professionem. iuxta c. *Beneficium. de regl. in 6. quia alioquin dimissio. quam facit Novitius. non potest sortiri effectum. nisi sequuta professione saltem post decretum Concilii cap. 6. sess. 25. de regl. ut iam censuit*

42 Sacra Congregatio. Et similiter Constitutio debet intelligi hoc loco de resignatione beneficii vacantis propter matrimonium contractum: quia prius non potest beneficium ex hac causa dimissum conferri. ut in terminis dicitur Constitutionis tradit Fulse. de *Vigilation. lib. 2. cap. 26. subnum. 15. Ratio est. quia ante matrimonium re ipsa contractum beneficium non vacat. gloss. Abb. & DD. in c. 1. de cler. coniug. Cum ergo Constitutio in his duobus casibus intelligatur de renunciatione beneficii ipso iure vacantis. non est incongruum ut etiam in casu promotionis ad aliud beneficium intelligatur de simili renunciatione. cum una pars Constitutionis declaret aliam. leg. *Verum. ff. de petit. hered. cum concordant.**

Denique hoc ipsum suadetur. quia nullatio considerari potest cur liceat Ordinario admittere resignationem voluntariam eorum. qui plura beneficia obtinent. non autem necessitatem illorum. qui ad aliud incompatible promoventur. Imo ratio suadet ut liceat ei longe facilius admittere hanc necessitatem: cum ab ea longius ablit periculum suspensarum passionum. & fraudum. quas Pius V. in dicta constitutione consideravit. ut olim advertit S. Congregatio in vacatione per obitum.

43 Neque obstat quod Constitutio solum loquatur de resignationibus: nam responderet imo & de dimissionibus loqui. ut patet initio ibi. Quia vero hoc malum cum in ceteris frequens. tum maxime in beneficiarum. & officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur. Et infra ibi. denique cum quis ex aliis casibus acciderit qui in Constitutione Innocentij III. de dimitt. *Cathed. Eccles. edita continentur.*

44 Rursum respondetur resignationis appellatione ex proprietate vocabuli etiam dimissionem comprehendi. cum verbum. dimittere. importet quemcumque actum. quo quis a se abdicat beneficium cap. *Admonet. de renunciat. cap. *Significatum. ubi Joan. Andr. in ver. *Dimittere. & cap. *Si beneficia iuncta gloss. in ver. *Dimissa. de preben. lib. 6. & pluribus probat Quintil. Mandos. in reg. de infirm. quest. 3. num. 8. & sequent.*****

Itaque certum videtur hanc primam partem Constitutionis. in qua relinquuntur facultas Episcopis in certis tantum casibus resignationes admittendi. aperte loqui etiam in dimissionibus beneficiorum ipso iure vacantium ob affectuionem alterius incompatibilis.

Secunda pars Constitutionis prohibet quominus Episcopi conferant praedicta beneficia resignata aut suis. aut resignantium conianguineis. affinibus. vel familiaribus his verbis. [Ceterum precipimus. atque interdicitur. ne ipsi Episcopi de beneficiis resignantibus praedictis. aut suis. aut admittentium conianguineis. affinibus. vel familiaribus audeant providere.] quae secunda pars non potest intelligi nisi de beneficiis. quorum resignationes. seu demissiones Ordinarij poterant admittere. & de quibus in prima parte

te Constitutionis facta fuerat mentio: nam cum alia resignationes nullatenus fieri possent coram Ordinarijs, frustratorum fuitletis prohibere ne de beneficijs nulliter resignatis providerent suis consanguineis, vel familiaribus. Et hic sensus aperte etiam colligitur ex illis verbis [interdicimus ne Episcopi de beneficijs resignandis predictis aut suis, aut admittentium consanguineis, &c. audeant providere] ponderando verbum, *prædictis*, quod habet relationem ad præcedentem dispositionem, id est ad illas omnes resignationes, quarum superius meminerat. Unde cum in prima parte Constitutio relinquit Ordinarijs facultatem admittendi in specie resignationem, seu dimissionem beneficii vacantis ob alterius affectionem, ut in iudicio probatum est; & in secunda parte provideat ne beneficia dicto modo resignata, vel dimissa eorum, aut resignantium consanguineis conferantur: aperte sequitur et Constitutio etiam in secunda parte intelligatur de collatione beneficiorum in manibus Episcopi similiorum ob affectionem alterius incompatibilis, iuxta Extravagantiam *Abili*.

45 Præsertim quia etiam in hac secunda parte Pontifex videtur verbo, dimissionis, ibi (Ne Episcopi aut suis, aut admittentium consanguineis audeant providere) verbum enim illud, *admittentium*, videtur mendose appositum, pro *dimittentium*; & hoc modo restitutum fuit in Codice septimi libri Decretal. Clementis VIII. cap. 1. tit. de renuntiatis. Quamvis enim cum verba Constitutionis sint clara, ab ipsis non est recedendum. *Ubi aut illa, ibi. Cum in veris nulla est ambiguitas. & l. Non aliter, in penult. de leg. 3. & in terminis huius verbi, dimissionis tradit Mandos. d. reg. de infirm. qu. 13. num. 6. cum seq. Nec est locus alicui interpretationi, quæ tamen latissima fieri debet ubi agitur de fraude tollenda. d. l. §. Sed et Constitutio, & Pecuniam autem, ff. de calumniar. & in simili tradit idem Mandos. d. quest. 13. num. 21.*

47 Sed verbis Constitutionis accedunt etiam rationes: nam Pius V. voluit beneficia resignata posse consanguineis Ordinarij, aut resignantium conferri. Primò ad submovendas fraudes, & confidentiales pactiones, quæ solent fieri in huiusmodi renuntiationibus intercedere, ut colligitur ex *Caveant autem Episcopi*. Secundo, ne resignationes fierent ob carnis affectum & Ecclesiastica bona quodammodo iure consanguinitatis acquirerentur, quod detestantur sacri Canonnes. cap. Apostolica, d. quest. 1. c. Presentium, cap. Consequentem, &c. Transmissa, de fili. Presbyteror. & cap. 1. de præben. Concilium Tridentinum cap. 1. sess. 25. Ac demum quia si Ordinarius possit conferre suis, aut resignantium consanguineis, vel familiaribus; resignationes tacite, & per indirectum conferentur factæ in ipsorum consanguineorum, vel familiarum favorem. Quod esset absurdum; cum huiusmodi resignationes in favorem in manibus Episcoporum fieri non possit sine labe simoniz, ut patet in ipsamet Constitutione in §. *Caveant autem Episcopi*, & latius dictum est supra num. 32. Huiusmodi autem rationes æque vigent in collatione Parochialis dimissæ ob alterius Parochialis affectionem, atque in renuntiationibus factis ex alia causa expressis in prima parte Constitutionis,

Nam facile esset Ordinarijs Parochialem Ecclesiam habentem conferre aliud beneficium incompatible ad hoc ut postea Parochialis vacante conferre possent suo, vel dimittentis consanguineo. Atque ita quod una via non possent, per aliam indirectè consequerentur, contra regulam. *Cum quidam via de regul. iur. lib. 6. l. fin. c. Si mancip. ita veni. l. Scire, ff. de Tutor. & Curator. cap. 1. de. & ibi gloss. in ver. Effectum, de Procurat. gloss. fin. in c. Constitutus, de concess. præben. Nec dimissiones carerent periculo confidentiarum, atque illicitarum pactionum. Quin immo sæpe à dimittentibus tacite designarentur persone consanguineorum, vel familiarium in fraudem Constitutionis, §. *Caveant autem Episcopi*. Et hanc sententiam probavit sacra Congregatio Concilii.*

49 In pœnas tamen Bullæ fortè non incidit Episcopus, qui parochialem sic dimissam ignoranter contulit suo consanguineo & quia Constitutio ad hoc requirit temeritatem, ac presumptionem, ibi *autem providere*, & ibi tenet attentionem, ut in simili casu arguit Cardin. in Clem. 1. sub num. 7. vers. Videtur tamen, de privileg. tum quia respectu pœnæ decretum irritans non videtur ligare ignorantes, ut est textus in cap. Si beneficia, ubi Anchar. notat in 2. notab. de præben. in 6. & de communi testatur Gabriel commun. concilii, tit. de censur. num. 8. Tutius tamen videtur petere abolutionem à Sede Apostolica: cum præsertim etiam dictam Constitutionem ignorantes eam petere consueverint, si credimus Flam. Parisio hoc attestanti in tractat. de resign. benef. lib. 3. quest. 6. Et Ordinarios non excusari à pœna ob ignorantiam dicit Bullæ Pij V. saltem in foro exteriori, respondit Navar. consilii 9. *Quidam Chrysolomus*; de renunt. Iude § 2. consultus est ut Episcopus petat à Summo Pontifice relaxationem suspensionis; nam in alias pœnas non incidit, si post suspensionem nullam fecerit collationem, ut patet ex ver. Et subditum. Alioquin petita esset absolutio ab eadem communicatione, dispensatio ab irregularitate, si ministrasset, ut per Navar. d. l. conf. 9. num. 3.

53 An autem predicta Pij V. Constitutio prohibens vacantis per resignationem per Ordinarios eorum, vel resignantium consanguineis, vel familiaribus conferre, habeat locum etiam in Parochialibus, quæ conferuntur servata forma examinis per concursu à Concilio Tridentino præscripta in cap. 18. sess. 24. adeo ut huiusmodi persone ad concursum vacantis Parochialis admittuntur debeant. Concilio concilio censur. Constitutionem Pij V. comprehendere etiam istas parochiales & illas personas, quibus per concursum conferuntur. Tamen cum Sanctissimo agendum, qui idem sentit, ut scilicet hæ personæ celesantur comprehensæ in Bulla Pij V. in collatione parochialis per concursum ideo monendum Episcopum, ne illos deinceps ad concursum admittat.

DE ARBITRIS.

Cap. Cum tempore.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia minor in præiudicium Pape de libertate compromittere non potest. & num. 6. Declaratur num. 11. & num. 28. & seq. & num. 28.
 - 2 Exemptioni privilegio Ecclesia exempta non potest renunciare.
 - 3 Papa dum Ecclesiam ab alijs eximit, intelligitur eam sibi immediate subicere.
 - 4 Privilegio libertate potest exempta renunciare in sui præiudicium, non autem concedenti, vel alterius, & num. 20. 25. & 29.
 - 5 Prælati an possit compromittere sine consensu Capituli.
 - 6 Compromissum cor fieri non possit ab Ecclesia exempta in præiudicium libertatis. & num. seq. usque ad num. 16.
 - 7 Prælati exempti cum recipiat dignitatem à Papa, in rat bona Ecclesia non alienare ipso inconsulto. & num. 19.
 - 8 Compromitti non potest de libertati causa.
 - 9 de Privilegio Apostolica Sedis inferior nec ut Index, nec ut Arbitr potest cognoscere. & in seq. usque ad num. 16.
- Arbitraria redacta ad infra Iudiciorum.
- 11 Arbitr esse non potest qui non potest esse Index.
 - 12 Nec potest Arbitr quod non potest Index.
 - 13 Compromissum ab initio est voluntarium, post factum necessitatum.
 - 14 Arbitr an habeat coercionem.
 - 15 Lauda arbitratorum ex consuetudine mandantur executioni Iudicij officio, sicut sententiæ Iudicium.
 - 16 Arbitrium latum super pluribus capitulis sustinetur quoad illa, quæ à compromittentium potestate dependent.
 - 17 Arbitrator videtur, quod sunt res, de quibus fuit compromissum.
 - 18 Arbitri, vel Iudicij sententiæ, an & quando possit pro parte valere, & pro parte non.
 - 19 Alienare prohibuit an possit compromittere. & num. seq. usque in finem.
 - 20 Compromittere potest Clericus in sui præiudicium non autem in præiudicium Ecclesie. num. 26. & 29. Declaratur. num. 30.
 - 21 Bona Minorum alienari prohibentur sine cause cognitione, & decreto. nec valet laudus super his prælatum. & num. 40.
 - 22 Arbitrium est quædam transactio in arbitrium boni viri collata, & hinc viri arbitrio moderanda. Declaratur. num. 29. vers. Et in hoc casu.
 - 23 Vallus non potest super familia compromittere sine licentia Domini. & num. 28.
 - 24 Curator datus hereditarij tacenti compromittere non potest. & num. 28.
 - 25 Potest tamen cogi ad compromissionem ex forma statuti. num. 40.
 - 26 Prælati qui tenent bona Ecclesie non alienare si compromittat non est periturus.

- 26 Interpretatio in dubio faciendâ est ut cretetur periculum.
- 27 Transactio facta per eum, qui non potest alienare, valida est si per ipsum non fiat alienatio.
- 28 Compromissum super his, quæ alienari prohibentur, non valet si fiat de factis. & num. 30. & seq. usque in finem. Secus si de iure. num. 30. & seq. usque in finem.
- 29 Compromissum non valet, per quod Ecclesia obligetur.
- 30 Compromitti potest de rebus temporalibus Ecclesia etiam in multierem habentem iurisdictionem de iure, vel consuetudine.
- 31 Etiam sine auctoritate Episcopi.
- 32 Compromissum super iurisdictione Archiepiscopali, item super questione spirituali Hospitalis valet, etiam si auctoritas Superioris non interveniat.
- 33 Compromitti potest super beneficio, dimisso arbitri ex vi compromissi beneficium adiudicare non possit titulum non habenti.
- 34 Casus eventus non computantur. & seq.
- 35 Appellare an, & quomodo liceat à sententiâ Arbitri.
- 36 Prælati potest esse in Iudicio super re immobili Ecclesia etiam sine Capituli consensu. & num. 41.
- 37 Appellationis remedium in Iudicio est ad corrigendam Iudicij iniquitatem, vel imperitiam.
- 38 Compromissum fieri potest de omnibus etiam tangentibus alterius, sed arbitrium non tenet in alterius præiudicium.
- 39 Alienare prohibitus cogi potest ad compromittendum iuxta formam statuti.
- 40 Minor stante statuto tenetur compromittere sine salconitacionibus.

CUM TEMPORE. Minor Ecclesia in præiudicium Pape de libertate compromittere non potest. Hoc dicit. Dividitur in duas partes. In prima recitat factum Compromissi. In secunda laudum factum pro parte approbat, & pro parte reprobat, ibi, *Quia legitime*.

Nota primò in ver. Cum est sponte volentes, & Ecclesiam exemptam privilegio libertatis renunciare non posse, ut hic, est textus ad litteram, qui quotidie solet à Doctoribus allegari: non enim hoc casu agitur de favore solus renuntiantis; ac proinde non est locus regulæ: *Quilibet potest renunciare ei, quod pro se noscitur introducum*, ut in cap. ad Apostolicam, de regular. & in l. si quis in conscribendo. C. de pact. Sed agitur de iure Ecclesie Romanæ: nam cum nulla Ecclesia possit esse acephala, id est sine capite, cap. Nulla, 93. distin. dum Papa Ecclesiam ab alijs exemit, consequenter iurisdictioni Sedis Apostolicæ immediate subicit, ut hic per Hostium, & omnes. Hinc autem iuri Ecclesie Romanæ, ac B. Petri Ecclesia exempta præiudicare non potest. Ad quod allego optimum textum in cap. 2. ad finem, supra de in integr. restitut. ibi, *In tamen non tam suum, quæ nostram*, & in cap. Cum olim, si secundo, vers. Nossegitur attendentes, infra de privileg. Et ita hic firmant glo. su. Innocent. num. 1. in ver. Libertatem, Cardin. num. 4. in 1. notab. num. 6. in 4. notab. & reliqui omnes, gloss. in cap. Cum olim, in c. Tenorem, infra de præscription. Abb. inc. Grave, num. 3. de offic. Ordinarij.

E ff 3

te Constitutionis facta fuerat mentio: nam cum alia resignationes nullatenus fieri possent coram Ordinarijs, frustratorum fuitletis prohibere ne de beneficijs nulliter resignatis providerent suis consanguineis, vel familiaribus. Et hic sensus aperte etiam colligitur ex illis verbis [interdicimus ne Episcopi de beneficijs resignandis predictis aut suis, aut admittentium consanguineis, &c. audeant providere] ponderando verbum, *prædictis*, quod habet relationem ad præcedentem dispositionem, id est ad illas omnes resignationes, quarum superius meminerat. Unde cum in prima parte Constitutio relinquit Ordinarijs facultatem admittendi in specie resignationem, seu dimissionem beneficii vacantis ob alterius affectionem, ut in iudicio probatum est; & in secunda parte provideat ne beneficia dicto modo resignata, vel dimissa eorum, aut resignantium consanguineis conferantur: aperte sequitur et Constitutio etiam in secunda parte intelligatur de collatione beneficiorum in manibus Episcopi similiorum ob affectionem alterius incompatibilis, iuxta Extravagantiam *Abili*.

45 Præsertim quia etiam in hac secunda parte Pontifex videtur verbo, dimissionis, ibi (Ne Episcopi aut suis, aut admittentium consanguineis audeant providere) verbum enim illud, *admittentium*, videtur mendose appositum, pro *dimittentium*; & hoc modo restitutum fuit in Codice septimi libri Decretal. Clementis VIII. cap. 1. tit. de renuntiatis. Quamvis enim cum verba Constitutionis sint clara, ab ipsis non est recedendum. *Ille aut ille*, ibi. *Cum in veris nulla est ambiguitas*, &c. Non aliter in penult. de leg. 3. & in terminis huius verbi, dimissionis tradit Mandos. d. reg. de infirm. qu. 13. num. 6. cum seq. Nec est locus alicui interpretationi, quæ tamen latissima fieri debet ubi agitur de fraude tollenda. d. 1. §. Sed et Constitutio, &c. Pecuniam autem, ff. de calumniar. & in simili tradit idem Mandos. d. quest. 13. num. 21.

47 Sed verbis Constitutionis accedunt etiam rationes: nam Pius V. voluit beneficia resignata posse consanguineis Ordinarij, aut resignantium conferri. Primum ad submovendas fraudes, & confidentiales pactiones, quæ solent fieri in huiusmodi renuntiationibus intercedere, ut colligitur ex *Caveant autem Episcopi*. Secundo, ne resignationes fierent ob carnis affectum & Ecclesiastica bona quodammodo iure consanguinitatis acquirerentur, quod detestantur sacri Canonnes. cap. Apostolica, d. quest. 1. c. Presentium, cap. Consequentem, &c. Transmissa, de fili. Presbyteror. & cap. 1. de præben. Concilium Tridentinum cap. 1. sess. 25. Ac demum quia si Ordinarius possit conferre suis, aut resignantium consanguineis, vel familiaribus; resignationes tacite, & per indirectum conferentur factæ in ipsorum consanguineorum, vel familiarum favorem. Quod esset absurdum; cum huiusmodi resignationes in favorem in manibus Episcoporum fieri non possint sine labe simoniz, ut patet in ipsamet Constitutione in §. *Caveant autem Episcopi*, & latius dictum est supra num. 32. Huiusmodi autem rationes, quæ vigent in collatione Parochialis dimissæ ob alterius Parochialis affectionem, atque in renuntiationibus factis ex alia causa expressis in prima parte Constitutionis,

Nam facile esset Ordinarijs Parochialem Ecclesiam habentibus conferre aliud beneficium incompatible ad hoc ut postea Parochialis vacante conferre possint suo, vel dimittentis consanguineo. Atque ita quod una via non possent, per aliam indirectè consequerentur, contra regulam. *Cum quidam via de regul. iur. lib. 6. l. fin. c. Si mancip. ita veni. l. Scire, ff. de Tutor. & Curator. cap. 1. de. & ibi gloss. in ver. Effectum, de Procurat. gloss. fin. in c. Constitutus, de concess. præben. Nec dimissiones carerent periculo confidentiarum, atque illicitarum pactionum. Quin immo sæpe à dimittentibus tacite designarentur persone consanguineorum, vel familiarium in fraudem Constitutionis, §. *Caveant autem Episcopi*. Et hanc sententiam probavit sacra Congregatio Concilii.*

49 In pœnas tamen Bullæ fortè non incidit Episcopus, qui parochialem sic dimissam ignoranter contulit suo consanguineo, & quia Constitutio ad hoc requirit temeritatem, ac presumptionem, ibi *autem providere*, & ibi *tenere attentionem*, ut in simili casu arguit Cardin. in Clem. 1. sub num. 7. vers. *Videtur tamen, de privileg. tum* quia respectu pœnæ decretum irritans non videtur ligare ignorantes, ut est textus in cap. si beneficia, ubi Anchar. notat in 2. notab. de præben. in 6. & de communi testatur Gabriel commun. concilii, tit. de clausul. num. 8. Tutius tamen videtur petere abolutionem à Sede Apostolica: cum præsertim etiam dictam Constitutionem ignorantes eam petere consueverint, si credimus Flam. Parisio hoc attestanti in *tractat. de resign. benef. lib. 3. quest. 6.* Et Ordinarios non excusari à pœna ob ignorantiam dicit Bullæ Pij V. saltem in foro exteriori, respondit Navar. consilii 9. *Quidam Chrysolomus, de renunt. iudic. 2.* consultus est ut Episcopus petat à Summo Pontifice relaxationem suspensionis; nam in alias pœnas non incidit, si post suspensionem nullam fecerit collationem, ut patet ex ver. *Et subditum*. Alioquin petenda esset absolutio ab eadem communicatione, dispensatio ab irregularitate, si ministrasset, ut per Navar. d. l. conf. 9. num. 3.

53 An autem predicta Pij V. Constitutio prohibens vacantis per resignationem per Ordinarios eorum, vel resignantium consanguineis, vel familiaribus conferre, habeat locum etiam in Parochialibus, quæ conferuntur servata forma examinis per concursu à Concilio Tridentino præscripta in cap. 18. sess. 24. adeo ut huiusmodi persone ad concursum vacantis Parochialis admittuntur debeant. Concilio concilio censuræ Constitutionem Pij V. comprehendere etiam istas Parochiales & illas personas, quibus per concursum conferuntur. Tamen cum Sanctissimo agendum, qui idem sentit, ut scilicet hæ personæ censuræ comprehensæ in Bulla Pij V. in collatione parochialis per concursum ideo monendum Episcopum, ne illos deinceps ad concursum admittat.

DE ARBITRIS.

Cap. Cum tempore.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia minor in præiudicium Pape de libertate compromittere non potest. & num. 6. Declaratur num. 11. & num. 28. & seq. & num. 28.
 - 2 Exemptioni privilegio Ecclesia exempta non potest renunciare.
 - 3 Papa dum Ecclesiam ab alijs eximit, intelligitur eam sibi immediate subicere.
 - 4 Privilegio libertate potest exempta renunciare in sui præiudicium, non autem concedenti, vel alterius, & num. 20. 25. & 29.
 - 5 Prælati an possit compromittere sine consensu Capituli.
 - 6 Compromissum cor fieri non possit ab Ecclesia exempta in præiudicium libertatis. & num. seq. usque ad num. 16.
 - 7 Prælati exempti cum recipiat dignitatem à Papa, in rat bona Ecclesia non alienare ipso inconsulto. & num. 19.
 - 8 Compromitti non potest de libertate causa.
 - 9 de Privilegio Apostolica Sedis inferior nec ut Index, nec ut Arbitr potest cognoscere. & in seq. usque ad num. 16.
- Arbitraria redacta ad iudicium iudiciorum.
- 11 Arbitr esse non potest qui non potest esse Index.
 - 12 Nec potest Arbitr quod non potest Index.
 - 13 Compromissum ab initio est voluntarium, post factum necessitatum.
 - 14 Arbitr an habeat coercionem.
 - 15 Lauda arbitratorum ex consuetudine mandantur executioni iudicij officio, sicut sententiæ iudicium.
 - 16 Arbitrium latum super pluribus capitibus sustinetur quoad illa, quæ à compromittentium potestate dependent.
 - 17 Arbitrator videtur, quod sunt res, de quibus fuit compromissum.
 - 18 Arbitri, vel iudicij sententiæ, an & quando possit pro parte valere, & pro parte non.
 - 19 Alienare prohibitus an possit compromittere. & num. seq. usque in finem.
 - 20 Compromittere potest Clericus in sui præiudicium non autem in præiudicium Ecclesie, num. 26. & 29. Declaratur, num. 30.
 - 21 Bona Minorum alienari prohibentur sine cause cognitione, & decreto. nec valet laudus super his prælatum. & num. 40.
 - 22 Arbitrium est quædam transactio in arbitrium boni viri collata, & hinc viri arbitrio moderanda. Declaratur, num. 29. vers. Et in hoc casu.
 - 23 Vallus non potest super familia compromittere sine licentia Domini. & num. 28.
 - 24 Curator datus hereditarij tacenti compromittere non potest. & num. 28.
 - 25 Potest tamen cogi ad compromissionem ex forma statuti, num. 40.
 - 26 Prælati qui tenent bona Ecclesie non alienare si compromittat non est periturus.

- 26 Interpretatio in dubio faciendâ est ut cretetur periculum.
- 27 Transactio facta per eum, qui non potest alienare, valida est si per ipsum non fiat alienatio.
- 28 Compromissum super his, quæ alienari prohibentur, non valet si fiat de factis, & num. 30. & seq. usque in finem. Secus si de iure, num. 30. & seq. usque in finem.
- 29 Compromissum non valet, per quod Ecclesia obligetur.
- 30 Compromitti potest de rebus temporalibus Ecclesia etiam in multierem habentem iurisdictionem de iure, vel consuetudine.
- 31 Etiam sine auctoritate Episcopi.
- 32 Compromissum super iurisdictione Archiepiscopali, item super questione spirituali Hospitalis valet, etiam si auctoritas Superioris non interveniat.
- 33 Compromitti potest super beneficio, dimisso arbitri ex vi compromissi beneficium adiudicare non possit titulum non habenti.
- 34 Casus eventus non computantur. & seq.
- 35 Appellare an, & quomodo liceat à sententiâ Arbitri.
- 36 Prælati potest esse in iudicio super re immobili Ecclesia etiam sine Capituli consensu, & num. 41.
- 37 Appellationis remedium in iudicio est ad corrigendam iudicium iniquitatem, vel imperitiam.
- 38 Compromissum fieri potest de omnibus etiam tangentibus alterius, sed arbitrium non tenet in alterius præiudicium.
- 39 Alienare prohibitus cogi potest ad compromittendum iuxta formam statuti.
- 40 Minor stante statuto tenetur compromittere sine salconitacionibus.

CUM TEMPORE. Minor Ecclesia in præiudicium Pape de libertate compromittere non potest. Hoc dicit. Dividitur in duas partes. In prima recitat factum Compromissi. In secunda laudum factum pro parte approbat, & pro parte reprobat, ibi, *Quia legitime*.

Nota primò in ver. *Cum est sponte volentes*, Ecclesiam exemptam privilegio libertatis renunciare non posse, ut hic, est textus ad litteram, qui quotidie solet à Doctoribus allegari: non enim hoc casu agitur de favore solus renuntiantis; ac proinde non est locus regulæ: *Quilibet potest renunciare ei, quod pro se noscitur introducere*, ut in cap. ad Apostolicam, de regular. & in l. si quis in conscribendo. C. de pact. Sed agitur de iure Ecclesie Romanæ: nam cum nulla Ecclesia possit esse acephala, id est sine capite, cap. Nulla, 93. distin. dum Papa Ecclesiam ab alijs exemptit, consequenter iurisdictioni Sedis Apostolicæ immediate subiecit, ut hic per Hostium, & omnes. Hinc autem iuri Ecclesie Romanæ, ac B. Petri Ecclesia exempta præiudicare non potest. Ad quod allego optimum textum in cap. 2. ad finem, supra de in integr. restitut. ibi, *In tamen non tam suum, quæ nostram*, & in cap. Cum olim, si secundo, vers. *Non regit attendentes, infra de privileg.* Et ita hic firmant glo. su. Innocent. num. 1. in ver. Libertatem, Cardin. num. 4. in 1. notab. num. 6. in 4. notab. & reliqui omnes, gloss. in cap. Cum olim, in c. Tenorem, infra de præscription. Abb. inc. Grave, num. 3. de offic. Ordinarij.

E ff 3

& in cap. 1. num. 19. *instr. de re iudic. Sylvell. in ver. Exemptio. num. 11. Covarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 4. num. 1. Tiraquell. de retract. lignag. 3. 1. glos. 9. num. 121. Accedit quod non Prelatus, vel Conventus possidet subiectionem Ecclesie, vel Monasterii exempti, sed Romanus Pontifex: & hęc subiectione cum sit res incorporalis, non potest acquiri per alium sine consensu illius, qui eam possidet, ut in l. 2. de servitut. & aqua, ubi patet possessorem incorporalium quæri non posse sine conscientia, & patientia possessoris, & notat Innoc. in cap. Bona, ille secundo, de postulat. Prelator. & in cap. Conquerente, de offi. Ordinar. Barr. in l. 1. ff. de aqua plurali. arden. quos in proposito refert, & sequitur Abb. in cap. Cum dilectus, num. 7. *verf. Sed ego tenebam hoc dictum, de relig. donib. De quo dicit plenius ut scripsi in c. Quod super his, d. num. 14. usque in finem, de matar. & obediens. ubi in casu notabili Regularium Poloniarum latissime probavi nec Synodum provincialem Galicam. etiam Regularibus consentientibus, ac juri suo renunciantibus, potuisse illorum exemptiones, & libertates convellere, aut illis aliquatenus derogare; faceret tamen glossa exemptionem posse renunciare privilegio libertatis quantum ad se, licet non quantum ad Papam per d. cap. Cum olim de prescript. cap. Subortia, de re iudic. & cap. Inter dilectos, de dotat. & consentient Goffred. Philipp. & Innocent. Item Host. num. 5. in fine, ubi exponit verbum, renunciare, idest in Domini Papæ præjudicium: nam quantum ad se bene posset, Joan. Andr. in ult. glos. Butr. num. 12. Anchar. num. 5. in 2. opposit. Cardin. in 7. opposit. & Abb. in 5. notab. Qua de re plenissime consuluit Federic. de Sen. conf. 14. incipit. Monachus Perusinus, & per totam, & sequitur Felin. in cap. P. & G. num. 13. de offi. deleg. Sed circa illud concilium Federici vide quod dixi in d. cap. Quod super his, num. 18. *verf. Et quantum Federici.***

Secundo nota ex textu ibi, *arbitrium Mosdeburgensis Archiepiscopi*, juncta gloss. 1. in iudicem ordinarium posse fieri compromissum, concordat textus in cap. Ex parte, *infr. eod.* Et idem dicendum de iudice delegato, ut in c. Literas, de prescript. & in cap. Nisi essent de preben. An autem hoc procedat tam de jure Canonico, quam de jure civili, plene examino in d. c. Ex parte, in 1. *questione.*

Tertio nota Prælatum posse compromittere sine consensu Capituli; nam Abbas hic habebat conventum, ut patet ex superscriptione: ex tamen solus compromisit, ut innuit litera, ibi, *promissit.* Facit quod notat gloss. 2. in Clem. unica, *de vestitut. in integr.* Verum Hostiensis intelligit Abbatem compromisisse de consensu Monachorum, & remittit ad cap. Educari, supra de rescript. & consentit Imola in 4. notab. & Petr. de Anchar. in 2. notab. quia hæc Decretalis dirigitur simul ad Abbatem, & Capitulum. Unde compromissum censeri debet inritum de consensu Monachorum; aliis factum Abbatis non potuisset illis nocere, ut in d. cap. Educari. Tu dic Abbatem posse compromittere sine consensu Collegii in his, in quibus non agitur de perpetuo Ecclesie præjudicio; ut bene per Cardin. num. 1. in 11. notab. & fufius in cap. Contingit, in 1. *opposit.* & in cap. De cetero, in 2. notab.

supra de translat. quem hic sequitur Joan. de An. nan. num. 3.

Quarto nota Ecclesiam exemptam non posse in præjudicium libertatis compromittere, ut hic est casus apertus secundum omnes. Quod multiplicem habet rationem.

Prima, & principalis ratio colligitur ex textu in *verf. Cum est sponte valuerit*, quia scilicet exemptus non potest directo exemptionis privilegio renunciare, ut plenius dictum est supra in 1. notab. Ergo nec potest super eo compromittere, quoniam hunc per indirectum sequi posset laudum contra exemptionem, ut hic per Abb. n. 3. Conferret text. in l. Oratio, ff. de sponsal. cum concord. de quibus ibi per gloss. unicam.

Secunda ratio colligitur ex dictis Hostiensis num. 4. videlicet quia Prælatum exemptum cum recipiat dignitatem à Papa, iurejurando se adlirinxit jura Ecclesie non alienare ipso inconsulto, ut in cap. Quod quis commisit, juncta gloss. 1. 35. *quest. 9. cap. Casillas, 3. Hoc casus, 10. quest. 2. & cap. Nulli, de rebus Ecclesie, non alien.* Et consequenter de hoc jure exemptionis compromittere non potest: nam qui alienare non potest, nec potest compromittere, ne per arbitrium contingat alienationem fieri. Sed an hoc verum sit latius dicam infra in *quest. 2. num. 39. usque in finem.*

Tertiam rationem assignat gloss. final. hic, & Innocent. num. 1. in *verf. Libertatem*, videlicet, quia de liberali causa compromitti non potest, ut in cap. *penult. de rescript. in integr.* & in l. Non distinguimus, §. Iulianus, & §. De liberali, ff. de arbit. Sed hæc ratio non probatur à Doctoribus; quia jura prædicta loquuntur de libertate hominis; nos verò loquimur de libertate Ecclesie, ut dicunt Petr. de Samp. & Abb. Antiq. eius Auditor. hic in fine, Host. num. 6. in *verf. Libertatis*, Bellam. num. 10. in 3. *opposit.* Cardin. in 6. *oppositio.* Abb. num. 3. *verf. Quarta ratio*, & Henric. Boich. col. 2. *verf. gloss. final.* ubi reddit rationem diversitatis.

Quarta demum ratio, quam puto magis adæquatam ad decisionem hujus capituli, est quia nemo inferior à Papa potest cognoscere de privilegio Apostolice Sedis, ut est text. in c. *Cum venissent, infr. de iudic.* Et hæc rationem uti potissimum reddunt Host. *eod. num. 6. in ver. Libertatis*, Joan. Andr. num. 5. in *ver. Privilegiis*, Henric. Boich. col. 2. *post med. verf. Aut est immediate subiecta Papæ*, & Bellam. num. 1. *in eod. ver. Et quamvis Abb. num. 3. verf. Tertia ratio*, videatur illam impugnare, eo quod ille textus procedat in iudice, cuius iudicium redditur in invitum, ut l. *Inter stipulantem*, §. Si stichum, ff. de verb. obligat. Et quoniam in privilegio tanguntur tantum favore privilegii bene possunt partes se sponte subijcere arbitrio alienius, licet possent illis renunciare; tamen objectiones hujusmodi propositam rationem non convellunt; quia cum arbitria redacta sint ad instar iudiciorum, l. 1. ff. *eod. Rem non novam*, §. 1. c. de iudic. Dyn. conf. 60. *Pris dicendum, in princ.* plene Innoc. in c. *Quemadmodum*, num. 4. & ibi Doctores, *de iur. iur.* Quemadmodum de privilegio Papæ inferior cognoscere non potest iudex

iudex, ut in d. c. *Cum venissent*, ita nec potest cognoscere ut arbitri: nam qui non potest esse iudex, nec potest esse arbitri, l. *Cum leges*, ff. *eod.* Ex ita arguit Oldr. *conf. 156. Primum quæritur, in princ.*

1. & Petr. de Anchar. *conf. 34. in hac causa, n. 6.* Et quod non potest iudex, nec potest arbitri, ut notat Bald. *conf. 470. Statuto caveatur, lib. 1.* Et quantum compromissum ab initio sit voluntatis, l. *Si dictum*, §. *Si compromisso*, ff. *de evict.* & patet ex distinctione Innocent. in d. cap. *Quæritur alius*, num. 4. ibi, *causa voluntarie posita*; tamen post factum est necessitatis, l. 3. *ff. de arbit.* & l. *Si casus*, ff. *de action. & obligat.* & arbitrium redditur in invitum, l. *Diem*, §. *Stari*, ff. *de arbit.* Arbitri enim potest punire contumaciam litigantium, ut est textus in leg. *Non ex omnibus*, ff. *eod.* & l. 2. *ff. de iudic.* & sic habet coercitionem, ut notat gloss. 2. in cap. *Ex literis*, de offi. deleg. Imola, & alij in c. *Cum dilectus*, *infr. eod.* Quod saltem verum est si ita cautum in compromisso, ut notatur in d. §. *Si qui iudex*.

Imò hodie ex consuetudine lauda arbitrorum mandantur executioni officio iudicis, prout talis sententia, ut Bald. *telatur conf. 73. Contra laudum*, num. 2. *verf. Superest videre lib. 2.* Atque ita post initum compromissum pari passu ambulat arbitrium, & iudicium. Facit text. in cap. *sequens*, ubi arbitri dicitur iudicare, & in cap. *Ex parte*, *infr. eod.* ubi arbitrium appellatur sententia diffinitiva. Nec refert, ut Abbas subijcit, quod partes possint se subijcere arbitrio alienius in tangentibus earum præjudicium; quia nihilominus compromissarius non potest sibi cognitionem assumere, nec laudare super privilegio Papæ, qui solus est iudex exemptorum, ut in c. *Autoritate*, §. *Inhibemus*, de privileg. lib. 6.

Quinto nota in *verf. Illa dumtaxat Capitula excepta*; arbitrium prolatum super pluribus capitulis, quorum aliqua excedunt compromittentium potestatem, sustineri quoad illa, quæ ab ipsorum potestate dependent, & non infici propter inutilia; Atque ita arbitrium pro parte tenet, & pro parte non; concordat c. *Dilectum*, in *primis*, & cap. *Nisi*, *infr. de preben.* & c. *Post appellatorem*, §. *Si quis ex pluribus*, 2. q. 6. & hic notat gloss. in *verf. Capitula excepta*, Innocent. num. 1. in *verf. Exceptis*, & reliqui omnes. Et potest esse ratio secundum Abb. in 3. *notab.* quia tot videtur arbitria, quot sunt res, de quibus fuit compromissum; arg. l. *Scire debemus*, ff. *de verb. obligat.* & l. *Etiam*, §. *1. ff. de minor.* ubi tot videtur sententia, quot sunt articuli in ea contenti, & tot videtur stipulationes, quot sunt res in stipulatione deductæ. Sed in hoc tu plenius distingue, ut per Henr. Boich. col. 2. *verf. Si quis utrum arbitrium*, & Bellam. num. 7. in 2. *opposit. post Goffred. hic*, & Archid. in §. *Difinitiva*, 2. *quest. 6.* videlicet cum quaritur an arbitrium, vel sententia pro parte tenet, & pro parte non: Aut est in arbitrio, vel sententia sunt plura Capitula, aut est in eum solum Capitulum; si sint plura Capitula, aut sunt diversa, & separata, aut sunt connexa; si sunt diversa, & separata, tunc aut non est actum inter partes ut de omnibus simul pronuncietur; & tunc tenet pro parte laudum, vel sententia, & pro parte non. Et ita potest intelligi hæc Decretalis, & alia jura

præallegata. Aut est actum ut de omnibus simul pronuncietur; & tunc arbitrium, vel sententia non potest pro parte valere, & pro parte non. Et sic loquitur l. *Quid tamen*, ff. *eodem*, & tene Innocent. ubi supra ubi dicitur ea forma initum sit compromissum, ut arbitri teneatur super omnibus pronunciare, laudum non valet si super uno tantum pronuncietur, nisi vero Capitula sunt connexa; tunc non potest pro parte valere, & pro parte non. Et idem si unum tantum Capitulum esset in laudo, vel sententia; & ita intellige leg. *In hoc iudicio*, ff. *famil. Eriscian.* De hac materia vide plenius per Hippol. de Mathl. *suagl. suo 159. incip. Confirmatio Superioris.*

9. QUILIBET generaliter, An prohibitus alienare possit nihilominus compromittere.

Opinionem negativam amplectuntur hic Doctores, scilicet unanimiter ducti auctoritate Hostiensis, qui *num. 4.* formositer dicit; omnes exempti quando fidelitatem faciunt Romano Pontifici jurant nihil alienare sine licentia, cap. *Ego N. de iur. iur.* & c. 2. *post rescriptum de feud.* Et per consequens non possunt compromittere, nec occasione sententia contingit fieri alienationem, vel Ecclesiam gravari quoad penam. Cuius dictum in specie sequuntur Joan. Andr. n. 4. Bellam. col. 1. in *verf. licentiam*, Butr. num. 11. in 3. *opposit. Anchar. num. 2. in 6. notab.* Imola num. 4. & 7. Abb. n. 3. *verf. Vitium potest colligi*, & *verf. Nam circa prædicta*, ubi ait possit in prædictis dari regulam ut super omnibus, quæ quis potest alienare, possit compromissum facere. In alijs autem, qui alienare non potest saltem sine certa solemnitate, nec possit sine hujusmodi solemnitate compromittere. Idem tenet gloss. ultima in cap. *Pervenit*, supra *eod.* Lap. allegat. 152. incipit. *Non potest Clericus*, num. 3. ubi ait Clericum non posse compromittere quoad perpetuum Ecclesie præjudicium. Et inde infer ut is, qui iuravit non alienare Romano Pontifici inconsulto, non possit compromittere, ne per arbitrium contingeret alienationem fieri. Quibus accedit Card. *conf. 97. Ad primam*, col. *penult.* ubi querit an valeat compromissum initum à Prelato sine licentia Superioris; & respondit valere quoad ea, quæ cadunt in potestate Prelati; quoad alia verò non. Unde si per laudum fuit pronunciatum aliquid, per quod pervenitur ad alienationem rei Ecclesiasticæ, non valet compromissum quoad ad hoc, nisi auctoritas Superioris intercedat. Et ita intelligit quod notat Speculat. in *tit. de arbit.* §. *Refert*, *verf. Sed nunquid Clericus*. Idem firmat Roman. *conf. 175. Dicitur ultimam*, n. 3. dicens compromissum reddi nullum ex eo quia Clerico non est permissum de re Ecclesiasticæ compromittere, nisi in sui tantum præjudicium, non autem in præjudicium Ecclesie sine auctoritate Dilectissimi, ut notat gloss. in c. *Pervenit*, & ibid. Host. & alij; Anton. de Butr. *hic*, & Specul. in d. §. *Refert*, *verf. Sed nunquid Prelatus*. Quod idem repetit *conf. 369. Circa primam*, num. 18. *verf. Tria autem*, ubi consuluit immediate subiectum Romano Ecclesie non posse sine consensu Apostolico compromittere. Eodem spectat quod scripsit Soc. *conf. 18. Præsumptis*, col. 10. ubi concludit compromissum factum per Abbatem de re sue Ecclesie non tenere; & hæc videri

videri communem opinionem ex notatis per Burr. & Imol. hic. Hanc ipsam regulam, licet qui non potest alienare non potest compromittere, constituit Dec. in cap. *Qua in Ecclesiis*, num. 117. & *supra*. ubi sequitur dicta Hostiensis, & Doctorum hic, *supra de Causis*. in *conf.* 39. *Iuridicam*. num. 4. ubi ait. (Quomodo bonum bona minorum, & papillarum non possunt alienari sine causa legitima, & decreto, ut leg. *Lex qua tutoris*, C. de *admissis*, tutor. ita nec tenere laudum arbitri, vel arbitratoris super his prolatum.) Quod ante ipsum docuit Bald. in l. 1. n. 3. *vers.* *Secundo opponi*, C. *si adversus transact.* ubi determinat non valere compromissum factum in arbitratores super rebus minorum, que non possunt alienari sine decreto, nisi minor compromiserit cum decreto iudicis, & auctoritate Tutoris, vel Curatoris: nam ipsum compromissum est quedam transactio in arbitrium boni viri collata, & boni viri arbitrio moderanda; & ideo requiritur decretum tempore compromissionis, non tempore laudi. Facit quod notatur in *Authen.* ut *differ. iudic.* §. 1. col. 9. Et idem Dec. *conf.* 282. *Vbi pariter* col. 1. vol. 2. ubi affirmat eum, qui non potest aliqua bona alienare, similiter prohiberi super illis compromissum facere, quia ex compromisso possit sequi alienatio. *Mene* Tiraquell. de *legib. connubial.* in *gloss.* §. num. 205. *Grat. respon.* 155. *Dubitarum*. an. 20. Et sequitur in compromisso voluntario Marcus Antonius Blancus in *tratt.* de *compromisso*, q. 4. n. 282. *inter tractatus communes*. vol. 3. pag. 165. Et ex predicta regula infert Hostien. hic num. 7. ut *Vallibus* non possit super feudo compromittere sine licentia domini: allegat notata in cap. *Porcent*, *supra eod.* & notata per se ipsum in *summa*. eod. tit. 5. *De quare*, *vers.* *Sed nunquam* *valialis*. & sequuntur Joan. Andr. Bellam. Burr. 24. *Imola*, & alij *supra citati* num. 19. Hinc etiam infert Angel. *conf.* 192. *Queritur* ut *curator* *datus* *hereditati* *accidentis* *non* *possit* *alienare*. ita *non* *possit* *compromittere*.

Fundatur principaliter hæc opinio in hac decretali ubi secundum communem intellectum Ecclesia exempta in præiudicium libertatis compromittere non potest: & subnectitur illa ratio, quia est sponte voluerit, de iure tamen nequivit sine licentia Romani Pontificis renunciare privilegijs, vel indulgentijs libertatis: Ergo qui non potest renunciare seu alienare, non potest compromittere; alijs enim illa ratio non esset concludens, & adæquata ad l. *Neque natales*, C. de *probat.* & l. *Non hoc*, C. *Unde legit*, *com. vulgar.* Ideoque Burr. & Abb. præallegati ex hoc capitulo dicunt colligi argumentum optimum quod prohibitus alienare non possit compromittere.

25 Contrariam opinionem sequitur Cardin. hic *sub num.* 4. col. 4. in 2. *quest.* ubi contra Hostien. dicit se consultasse cum Guaf. de Calder. Prælato, qui iuravit bona Ecclesie non alienare inconsulto Romano Pontifice, & deinde compromissum non esse perjurum. Movetur primo, quia non semper per compromissum sequitur alienatio. Et quatenus sequeretur, non tamen sequitur immediate ex facto compromittentis. Et in dubio debemus interpretari ut evitet perjurium, C. *Com tu*, de *testib.* Deinde movetur,

quia compromissum de his, quæ prohibentur alienari validum est, in hic, & in cap. *Præsentata*, infra de *testib.* Sed si per laudum potest fieri perpetuum præiudicium Ecclesie, non tenet laudum nisi in vita compromittentis, arg. l. 1. C. *si adrer. transact.* Movetur demum, quia valet transactio facta per eum, qui non potest alienare, si per eum non fiat alienatio, l. *Nullo*, ff. de *transact.* in *gloss.* quæ est notabilis. Et de hoc ibi per Bartol. Ergo eodem modo valet compromissum, quod secundum eum tenet Bald. in d. l. 1. & cum Cardin. transiit hic Joan. de Anan. n. 3. *vers.* *Primo querit.*

28 Quid dicendum? Ego existimo primam opinionem esse declarandam ut procedat si compromissum fiat de facto. Et hæc puto fuisse mentem Hostiensis, & Sequacium, licet explicite non distinguant: nam fore omnes asserunt non valere compromissum si fiat in præiudicium Ecclesie, non per quod Ecclesia obligetur, ut inquit Joan. Andr. post Hostien. in c. *Perrentis*, in *fine supra eodem*, & Abb. in cap. *Contingit*, *videm in fine*, de *transact.* Itidem dicunt compromissum non valere si fiat de his, quæ non dependent à potestate compromittentium. Quæ verba utique verificari non possunt, nisi in compromisso sic data facultas pronunciandi etiam de facto, & ad præiudicium Ecclesie. Et ita potest intelligi hoc capitulum, quia hic initium fuerat compromissum in præiudicium libertatis, cui etiam expresse Ecclesia exempta renunciare non potuit, & sic de facto. Similiter Host. & omnes dum affirmant non tenere compromissum de his, quæ alienari prohibentur, reddunt rationem illam, quia ex laudo possit contingere alienationem fieri: quæ quidem ratio non explicatur, nisi arbitri juxta latitudinem facultatis sibi attributæ de facto possit pronunciare. Et in compromisso inito de facto laici: apte loquitur Lap. in *prædicta alleg.* 102. & apertius Gemin. in *conf.* 109. in *primo*. & in hoc casu patet compromissum non valere, quia est species transactionis, & alienationem includit, ut scri-

psi plenius in cap. 2. a. non. 10. *supra eodem*. At vero contrarium puto si compromissum fiat de iure tantum: quod proba primò per textum in cap. *Com. ultim.* de *prescript.* ubi patet super iuribus Ecclesie compromitti posse etiam in Clericos ejusdem Ecclesie: nam Pontifex ibi approbat arbitrium, ut patet in fine Capituli: & illic notant Joan. Andr. num. 4. in *ver.* *Lucani*, Burr. num. 6. in 9. *notab.* Cardin. num. 1. Anch. & Abb. ambo in 5. *notabili*: & tamen certum est jura Ecclesie alienari non posse sine licentia Romani Pontificis, Can. *Enim*, 10. q. 2. qui est desumptus ex l. *Ubi unus*, l. *secunda*, §. *Scientes*, *vers.* *Enim*, C. de *rescriptis*, *Eccl.* Ergo de prohibitis alienari non est prohibitum compromitti. Deinde hoc proba per textum apertum in cap. *Dilecti*, *supra eod.* ubi deciditur de rebus temporalibus Ecclesie etiam in mulierem habentem jurisdictionem de jure, vel consuetudine, posse compromitti tanquam in arbitrarietatem. Quem textum intelligunt Doctores etiam si Superioris auctoritas non interveniat, ut probat litera ibi, *Præsertim*, & not. Tancred. Vincent. Innocent. & Hostien. ut dicit in cap. *Contingit*, num. 3. *supra eodem*. Et tamen similiter constat

res

res temporales Ecclesie sine beneplacito Apostolico alienari non posse, cap. *Nullo*, infra de *rebus Ecclesie non alienat.* & *Excusation.* *Ambr.* 2. *tiola*, *eodem tit.* Tertio hoc proba per cap. *Præsentata*, infra de *testam.* ubi patet valere compromissum factum ab Archidiacono Sueffionen. super jurisdictione, quam in dicta Ecclesia ratione Archidiaconatus se habere proponebat. Ad idem textus in cap. *Per tunc*, *supra eodem*, ubi patet valere compromissum super questione spirituali Hospitalis, licet factum fuerit in Clericum, & duos laicos: nam & ibi Pontifex jubet arbitrium executioni demandari, si à partibus receptum fuerit: & tamen eodem modo manifestum est tam jurisdictionem spirituales, quam jura, & bona Hospitalis Ecclesiasticæ absque licentia Sedis Apostolicæ alienari non posse, d. cap. *Enim*, 10. *quest.* 2. notatur per DD. in c. *De Xenodochijs*, de *relog. domib.* & in c. *Nullo*, de *rebus Ecclesie non alienat.* & patet in *Authen.* *Hoc in portu*, C. de *sacrosanctis*, *Eccl.* Et quavis Doctores intelligant textus in d. c. *Per tunc*, dummodo compromittatur auctoritate Superioris, ut tenet ibi gloss. fin. communiter approbata. Item gloss. Host. Henric. Bellam. Burr. & Abb. in cap. *Contingit*, & ibi dixi *no. 2.* & 9. *supra eodem*, tamen hoc dicunt propter mixturam laici. Sed si compromissum fiat simpliciter in Clericum, hæc solemnitas non exigunt.

33 Similiter super beneficio potest fieri compromissum, dummodo fiat de jure tantum, non autem de facto, ut consultat Gemin. in *prædictis*, *conf.* 109. Et consentit Cardin. in cap. *penult.* §. *In matrimonialibus*, in 1. *oppos.* *supra de in integr. restit.* & in cap. *Ex parte*, in 3. *oppos.* *infra eod.* ubi tenet super beneficio posse fieri compromissum, dummodo non ita fiat, ut ex vi compromissi arbitri adjudicari possit beneficium ei, qui titulum non habet: & tamen beneficium renunciari non potest sine licentia Superioris, ut in cap. *Admonet*, de *renun.* Non est igitur bona consequentia: prohibetur quis alienare jura, & bona Ecclesie: ergo etiam prohibetur de his compromittere, ne ex laudo contingat alienationem fieri. Ratio est quia cum arbitri teneatur de jure pronunciare, si male pronunciaverit, & contra jura Ecclesie, alienatio non contingit ex facto compromittentium, sed ex facto arbitri: & ideo possibilis alienationis non inficit compromissum, ut colligitur ex Baldo in l. 3. num. 3. C. *si adversus transact.* Et hujusmodi casus eventus non computantur, arg. l. *Julianus*, ff. *Qui. & quib.* & cap. *fin. de hominibus*, & notant in cap. *Cum terra*, de *elect.* Joan. Andr. num. 4. *vers.* *Oppones*, & Cardin. num. 3.

34 Per tunc cum à partibus nihil sit collatum in liberam voluntatem arbitri, si ille de facto male iudicaret, & contra jus, suppeteret remedium appellacionis, saltem in casu l. *Com. specialis*, C. de *iudic.* & cap. *Arbitris*, de *offic. deleg.* lib. 6. & in casu l. *Arbitri*, ff. *Qui satisd. cogent.* Secundum unam lecturam. Item suppeteret correctio, & emendatio laudi de jure Canonico, cap. 2. *supra eod.* & ibi plenè per Host. post num. 7. in *ver.* *In correctum*, & Jo. Andr. num. 12. *Roman.* *conf.* 27. *Viso rhemate*, num. 3. *vers.* *Aut dictum* *fuit* *quod* *procederent* *ut* *Arbitri*: Ergo hic casus aliena-

tionis non est considerabilis ad invalidandum compromissum. Quod aperte sentit Lap. in *prædicta alleg.* 102. in *primo*. ubi arguens pro validitate compromissi facti de jure, nihil (inquit) compromittitur cum effectu arbitrio alicujus, sed de jure: Quod si non sit servatum, locus est appellacioni: licet per alias rationes concludat in suo casu compromissum non valere.

Nec urget consideratio Decij in d. cap. *Qua in Ecclesiis*, num. 117. de *constitut.* quod appellans possit succumbere, & sic occasione compromissi possit contingere alienatio. Etenim si hæc consideratio valeret, eodem modo non liceret cuiquam de iuribus, ut rebus Ecclesiasticis in iudicio experiri, quia ex parte actoris iudicium est voluntarium sicut compromissum, & iudex possit malè iudicare, & appellans succumbere in causa appellacionis, & sic contingeret alienatio rei Ecclesie. Et tamen certum est Prælatum posse esse in iudicio super re immobili Ecclesie etiam sine Capituli consensu, cap. *Edicere*, de *receptis*, & est communis opinio, ut testatur Abb. in cap. 6. *supra de transact.* nam jura ad corrigendam iudicium iniquitatem, vel imperitium satis putantur remedium appellacionis instituire, ut l. 1. ff. de *appellat.* & l. *Præfati*, ff. de *Minor.* Sicut igitur ex eo quod iudex possit iniquam sententiam proferre, & appellans in secunda instantia possit succumbere non impeditur quis de rebus alienari prohibitis in iudicio agere: ita nec impeditur compromissum de jure facere, cum nulla sit hæc ratio diversitatis asserri possit, cap. *Inter corporales*, de *transact.*

38 Episc. Accedit quod indistinctè de omnibus etiam tangentibus jus alterius; & sic de alienari prohibitis potest fieri compromissum à partibus, sed arbitrium non tenet quatenus con cernit alterius præiudicium, cap. *Inter corporales*, de *transact.* vel multa concludit hic Innoc. num. 1. in *ver.* *Libertatem*. Et secundum hoc opinionem conciliantur, & solvantur contrarietates, arg. opt. inc. 2. *infra*, de *Capell. Monach.* Nec contradicit hæc Decretalis: quia secundum cam hic compromissum tenent, sed arbitrium non valet in capitibus contrarijs libertati. Et in hac opinione etiam residet Host. in *ver.* *Sine licentia*, num. 5. *vers.* *Alii dicunt*. Joan. Andr. in *ult.* *gloss.* *Martinus* de *Sylva* Episcopus *Pamplonen.* & Joann. de *Lignano*, quos refert, & sequitur Bellam. num. 1. *vers.* *Finaliter tamen*, & num. 12. ubi dicit hæc esse veritatem. Et consentit Card. Zabarell. nu. 4. in 7. *oppos.* Ex quibus arbitror concludendum prohibitum alienare non esse prohibitum compromittere, nisi ea forma fiat compromissum ut inde sequi possit alienatio, & sic de facto.

39 Quod si magis placeat adhibere contrariam opinionem, eam limitabis, ut procedat in compromisso voluntario duntaxat, non autem in compromisso necessario ex forma statuti. In hoc enim stat regula in contrarium, videlicet qui non potest alienare, tenetur nihilominus compromittere.

40 Ideoque minor de rebus immobili etiam cum tutoris auctoritate non potest disponere, ut l. *Lex que Tutoris*, C. de *admissis*, *Tutor*. nisi interveniat cause cognitio, & decreti interpositio, ut ibi: & tamen minor tenetur compromittere sine solemnitatibus stante hujusmodi statuto, arg.

arg. text. in l. si plures, ff. De part. ubi hoc tenent Angel. Paul. de Castr. Alex. & Jas. qui ponit eam legem in l. Et sum, §. Hodie, eod. tit. & decidit Bald. Salyc. Aretin. Paul. de Castr. Alex. & Jalon. dicens hanc opinionem esse veram in l. fin. c. de integ. restit. & consuluit Alexand. in cons. 274. Abunde factu, vol. 6. post Bald. cons. 378. Super eo quod queritur, vol. 7. Similiter Curator datus hereditarijacenti non potest voluntarie compromittere, ut superius dixi ex Angelo cons. 92. Queritur, & nihilominus talis curator potest stante hoc statuto compromittere, cum non dicatur eo casu alienare, ut idem Angel. tenet in d. cons. 92. & in cons. seq. Pro decisione col. fin.

4 Ratio diversitatis inter compromissum voluntarium, & necessarium potest colligi ex Abbate in cap. Contingit, in fine, supra de transaction. nam, ut ipse ait, Prelatus solus potest esse in iudicio, etiam super re immobili, quia iudicium esse necessarium; & ideo in eo esse potest. Quae ratio militat etiam in compromisso necessario ex forma statuti. At vero cessante huiusmodi statuto regulariter compromissum est voluntarium, ut l. si dicitur, §. Si compromisso, ibi, nulla enim necessitate cogente id fecit, ff. de evict. Blancus in tract. de compromisso in 4. questione principali nu. 28. vers. Contrarium mirum quod semper placuit, ubi reprobat Decium, qui consuluit oppositum in cons. 44. Et diligenter.

DE ARBITRIS.

Cap. Contingit.

S V M M A R I V M.

- 1 Compromissum de rebus spiritualibus in laicum fieri non potest. & n. seq.
- 2 Compromissum initum contra legem prohibitionem est irritum, quia iuxta legem non procedat ulterius ad irritationem actus.
- 3 Laico delegari non potest causa spiritualis nisi per Papam.
- 4 Laici spiritualia negotia tractare non debent. Declaratur. num. 29.
- 5 Compromissum de re spirituali in laicum fieri non potest etiam auctoritate Episcopi.
- 6 Inferius constitutionem Superioris tollere, modificare, aut illi aliquatenus derogare non potest.
- 7 Laicus nec concitator potest esse arbiter in causa spirituali.
- 8 Compromissum de re spirituali fieri potest in Clericum, & laicum simul.
- 9 Etiam unus sit Clericus, & plures laici.
- 10 Duomodo tamen fiat auctoritate Superioris, ibidem.
- 10 Causa spiritualis simul Clerico, & laico delegari non potest. Arbitrari de re spirituali non est actus spiritualis. ibidem.
- 11 Laicus non est capax iuris spiritualis, etiam admixta Clerico.
- 12 Compromitti potest in laicum de rebus Ecclesiae non spiritualibus, sed merito civilibus.
- 13 Nec requiritur consensus iudicis Ecclesiastici.

- 14 Usuraria questio an possit in laicum compromitti, remissiva.
- 15 Laicus an possit esse arbiter in causa spirituali. & num. seq. usque in finem.
- 16 Compromissum de iure, & de facto super beneficio, vel iure spirituali fieri non potest etiam in Clericum.
- 17 Laici nec principaliter, nec ministerialiter tractare possunt negotia Ecclesiae. Contrarium, num. 27.
- 18 Verbum, tractare, quid importet. & num. 29.
- 19 Transactio de spiritualibus fieri non potest.
- 20 Arbitrari non est quodam transactio.
- 21 Arbitria reducta sunt ad iustitiam iudiciorum.
- 22 Arbitrari procedit in substantiis servato ordine iudiciali.
- 23 Arbitrium quid sit.
- 24 Laicus cur non possit esse arbiter in causa spirituali; & tamen possit esse arbitrator. & n. seq.
- 25 Arbitrator eligitur ut differentiam amicabiliter componat sine ordine iudicario.
- 26 Arbitrari non dicitur proprie sententia, vel quibus neque actus oritur ex arbitramento, sed compromissum.
- 27 Laicus etiam in spiritualibus Procurator esse potest. & acceptare beneficium pro Clerico absente.
- 28 Laici causa civilis Ecclesiastica ab Episcopo delegari potest.
- 29 Intellectus cap. de iudic.
- 30 Causa spiritualis quae a iure non possit transigi, potest tamen amicabiliter componi. & cur.
- 31 Transactio ex sui natura requirit ut aliquid detur, promittatur, vel retineatur.
- 32 Et dicitur species alienationis.
- 33 Compromissum factum in laicum de re spirituali tanquam in arbitrum arbitratorum an sustinetur.
- 34 Compromissarius in dubio an censetur pronunciasse ut arbiter, anut arbitrator.

CONTINGIT. De rebus spiritualibus in laicum compromitti non potest. Hoc dicit. Et est pars cap. Contingit, infra de glo. & contum. Primum ponit prohibitionem. Secundo prohibitionis rationem ibi, Quia.

2 Nota ex textu non valere compromissum initum in laicum super rebus, vel causis spiritualibus: nam et si haec littera simpliciter prohibeat; tamen gesta contra legem prohibitionem sunt ipso iure nulla, licet lex non procedat ulterius ad irritationem actus, l. Non dubium, C. De legib. quae est canonizata in cap. Imperiali, 25. q. 2. c. Numa, de relig. domib. c. Unico, in prin. eod. tit. lib. 6. cap. Quae contra ius, de regul. iur. eod. lib. 6. glo. in c. v. ides, in ver. Dissolvi, 10. distin. Dixi in c. Cum accessissent, num. 14. supra de Constitut. Ecce ita intelligunt DD. summantes hoc Capitulum, dum dicunt in laicum de rebus spiritualibus non posse compromitti negant enim potentiam, ad glo. ordinat. in c. 1. in ver. Non potest, de regul. iur. lib. 6. quom Bartol. & Legiste sequuntur in l. Gallus, ff. de liber. & postul. & expressus huiusmodi compromissum, seu arbitrium non tenere, firmat hic glossa in ver. Si vero compromittatur, quam Burr. num. 4. & reliqui sequuntur. Et quatuor textus

textus reddat rationem illam, quia non deceat ut in talibus laicus arbitretur; tamen ut dicitur Hostien. num. 4. & Joan. Andr. num. 2. nec debet, nec expedire: & secundum Abb. in aliam. not. id quod non decet, non licet, ut hic, licet quandoque quod non deceat, ut in c. Magne, de puto, & in c. 1. de desponsat. impuber. Itaque laicus non potest esse arbiter in causa spirituali, ut hic, sicut non potest esse delegatus, nisi delegatio ei licet per Papam, c. Prior hoc, §. Verum, 32. distin. c. Memoran. 2. q. 5. & c. Nas si ead. caus. quest. 7. plene notatur in c. Decernimus, infra de iudic. per glo. hic ad fin. Innoc. num. 2. Host. num. 5. Henric. Boich. & Bellam. nu. 2. vers. Sed circa hoc subsistit, & Abb. num. 1. nec potest in talibus esse iudex etiam in causa reconvencionis, ut in c. 1. de iur. perit. 4 Ratio est quia spiritualia negotia laici tractare non debent, cap. Massana, supra, de elect. ne illorum arbitrio talia disponantur, in quibus eis manet necessitas obsequandi, non auctoritas imperandi, cap. Bene quidem, 96. distin. Et quoniam si res spiritualis in laicum compromitteretur, ex illius iudicio videretur pendere talis eri dispositio; cum tamen de universa Ecclesia male iudicet qui iudicium quatit laicorum, c. Placuit, 11. q. 1. & hic per glossam, & Host. nu. 4. in ver. Et laicus: qui addit hoc procedere etiam de iure civili, ut in Authen. de Ecclesiast. rit. §. Si vero, collat. 6. & sequitur Jo. Andr. n. 5. in glo. 1.

Ampliatum primum hanc conclusio ut habeat locum etiam Episcopi auctoritas intercedat: nam nihilominus compromissum non sustinetur quia sicut nullus inferior a papa potest laico causam spirituales committere, ut dictum est, supra proximè; ita nullus inferior a papa potest auctoritate; ut de iure spirituali in laicum compromittatur, ut concludit glossa nostra ad fin. vers. Sed in laicum. Et quoniam oppositum tenentur Vincentius hic, & Joannes in c. Plures, in glo. in ver. Discernatur, per illum textum, 16. q. 1. Idemque tenent Innoc. in primo, c. 2. vers. Quod autem dicitur, in eo speciali casu, in quo compromissum auctoritate iudicis sive Ordinarii, sive delegati sit post licet contestatum: tamen primam opinionem glossa sequitur indistincte Hostien. num. 1. in ver. Laicum, & nu. 5. & Bellam. post Henric. num. 2. & 3. vers. Quia quoad verum arbitrium, eamque putat tutiorem Henricus, & veritorem Abb. num. 3. quia textus hic generaliter prohibet ne huiusmodi compromissum fiat in laicum. Ergo nullus extra Papam potest hanc Constitutionem violare, cum inferior constitutionem Superioris non possit tollere, nec modificare, aut illi aliquatenus derogare, ut in Clem. Ne Romani, de elect. & est adeo expressum in cap. Institutionis, 25. quest. 2. ut responderi non possit secundum Archid. in cap. Licet tamen, num. 3. vers. Et ubi assertive dicit, de elect. lib. 6. & scripsi plenius in cap. Dilectus, supra, de temp. ordinat. Praesertim vero quia haec prohibitio est Concilij generalis, contra quod non dispensant Episcopi, ut est textus in Extravagan. Joannis XXII. Sancta Romana, circa med. §. Quidam autem, & ibi notat glo. in ver. Concilij generalis, de relig. domib. & probavi latissime in c. fin. supra

de sil. Presbyter. Etiam opinioni suffragatur textus in cap. Decernimus, inf. de iudic. ubi est expressum non debere Prelatus negotia Ecclesiastica laici committere per eos tractanda.

7 Ampliatum secundò eadem conclusio, ut nec incidenter de re spirituali compromitti possit in laicum; nam de talibus iudex laicus, nec incidenter potest cognoscere, cap. Tuam, de ordin. cognit. cap. Lator, qui fil. sunt legit. & hic tenet glossa, Innoc. num. 1. & Host. num. 4. in ver. Ve laicos.

8 Fallit autem conclusio ut supra firmata primò si compromissum de re spirituali fiat in laicum, & clericum simul, quia sustinetur propter mixturam Clerici, ut est textus in cap. seq. nam magis dignum trahit ad se minus dignum, ut res potius valeat, quam pereat, c. Quod in dubio, de consecr. Eccles. & c. Abbate, de verbor. significat. Quod procedit etiam unus tantum sit Clericus, & plures laici, ut est casus in d. c. seq. dummodo tamen ejusmodi compromissum fiat auctoritate Superioris, prout ibi factum fuit auctoritate Archiepiscopi; alia non valeret, ut illis patet, & tenet hic gloss. circa med. vers. Sed si compromittatur, Host. num. 1. in ver. Laicum. Henric. & Bellam. num. 2. Burr. num. 4. & Abb. num. 3. vers. Cum ergo, glo. fin. communiter approbata in d. c. prox. infra eod. Non obstat quod causa spiritualis non possit delegari simul Clerico, & laico, ut hic per Abbatem num. 4. Quoniam arbitrari de re spirituali non est actus spiritualis, secundum Joan. Andr. in d. c. prox. & Martinum de Salva relatum à Bellam. hic nu. 3. vers. Martinus autem; quae ab eo removetur laicus, nisi propter decemiam, & auctoritatem iudiciorum, & arbitrorum, quae ad iustitiam sunt reducta: merito in Clericum, & laicum potest compromitti auctoritate Superioris: at iudicare de causa spirituali est quid spirituales, ut in cap. Quanto, de iudic. laicus autem non est capax iuris spiritualis etiam admixto Clerico, ut probatur in c. Massana, supra, de elect. & notat Joan. Andr. in c. Nobis, de iur. per. & Abb. hic nu. 4.

12 Fallit secundò si compromissum fiat in laicum de rebus Ecclesiae non spiritualibus, sed merè civilibus, seu temporalibus; nam tenet compromissum, ut firmat glossa hic, argumento huius Decretalis: cum enim tantum prohibeat de spiritualibus, de temporalibus censetur permittere, cap. Quatin, 25. quest. 1. cap. Explicite, infra eod. & cap. Nonne, de praesumptio. Sequitur Innocent. nu. 2. Hostien. nu. 1. Joan. Andr. nu. 5. Henric. Boich. in prin. Bellam. nu. 2. Burr. nu. 3. & est casus in c. Dilecti, supra eodem, & infra in cap. Explicite, adeo ut in tali compromisso nec requiratur consensus iudicis Ecclesiastici, secundum Tancred. Innocent. & Hostien. in d. c. Dilecti, & Bellam. hic num. 2. qui etiam allegat Archiepiscopi. in cap. Clericum casualiter ordinum, 11. quest. 1. licet Goffred. contra in praedicta Decretali, Dilecti, Quod intellige dummodo compromissum fiat de iure; secus si de facto, ut patebit infra num. 16.

14 An autem super questione usuraria iniuri possit compromissum, praesertim in laicum, plene examinat Abb. hic num. 2. Joan. de Anan. in c. Post usurabilem, de iur. & Felix, in cap. Cum sit, nu. 2.

nu. 3. de foro competen. Et quidquid de causa electionis, vide hic Innocent. in fine, concludentem negativè, Idem Joan. Andr. idem in fine per cap. Massana, de elect.

15 QUÆRO, utrum de re spirituali possit in laicum compromitti tanquam in arbitratorem, seu amicabilem, composivorem.

16 Pro solutione duo casus sunt distinguendi. Primus est cum compromissum hujusmodi sit de jure, & de facto, ita ut liceat arbitratori controversiam dirimere pro libito sua voluntatis, & unum auferre, & dare alteri. Et manifestum est hoc compromissum non valere: quoniam nec in Clericum potest sub hac forma de rebus spiritualibus compromitti, ut respondit Gemin. conf. 109. Circa primam dubium, in princip. & scripsi plenius in c. 2. n. 10. & seqq. supra eodem.

Secundus casus est, cum compromissum in arbitratorem sit de jure tantum, ita ut teneatur controversiam amicabilem decidere, & componere tanquam vir probus, & declarare cui ex compromittentibus res de jure debeatur. Et in hoc secundo casu Doctores non conveniunt.

Prima opinio est eorum, qui absolute affirmant laicum esse non posse arbitratorem in causis spiritualibus, sive Ecclesiasticis: cui adherent Abb. hinc nunt. 1. vers. An autem possit compromitti. Andr. Siculus in cap. 2. infra, de iudic. & Roman. in l. Titia, vel. p. vers. Et quia passiviorabilis, ff. solut. matrim. ubi refert se ita consultasse, ut plebe haberet in ejus consilio 299. in praesentia consultatione, vel. penult. n. 9. & num. 10. vers. Quod autem, ubi hoc extendit ut nec incidit in causa spirituali laicus possit esse arbitrator.

Movetur primo per hanc Decretalem, quæ generaliter prohibet fieri compromissum in laicum de re spirituali, nec distinguit an in arbitrum, vel arbitratorem. Ergo generaliter, & indistincte est intelligenda, l. Non distinguemus, ff. eod. cum similib. cum præsertim textus reddat rationem prohibitionis, quia non decet ut laicus in talibus arbitretur. Quæ ratio militat etiam in arbitratore, secundum Roman. dicta in n. 9.

17 Deinde movetur, quia laici nec principaliter, nec ministerialiter, seu ministerialiter possunt tractare negotia Ecclesie, ut videtur probari in d. cap. 2. de iudic. ubi hoc tenet Abb. post alios, & ceteri sequuntur ponderando illud verbum, tractare, quod generale est. Confert textus in cap. pro. supra eod. ibi, tractare cum ea, & in cap. Titia, in glo. in ver. tractare, de hinc que h. d. Pral. & in l. Eleganter, §. fin. ff. de pignor. act. ibi, male tractavit creditur, cum alijs allegatis per Dec. in d. c. 2. n. 2.

18 Et aliter, quod generale est. Confert textus in cap. pro. supra eod. ibi, tractare cum ea, & in cap. Titia, in glo. in ver. tractare, de hinc que h. d. Pral. & in l. Eleganter, §. fin. ff. de pignor. act. ibi, male tractavit creditur, cum alijs allegatis per Dec. in d. c. 2. n. 2.

19 Deinde movetur, quia de his spiritualibus non potest transigi, cap. super eo, de transact. Arbitramentum verò est quædam transactio, ut per glo. in Authen. Et differen. iudic. §. Si verò contingit, in ver. Conventum. Oldrad. conf. 176. Et idem vale est, n. 1. ver. Per amicabilem tamen compositionem, Dixi in c. 2. n. 12. supra eod.

20 Sed contrariam opinionem, idest compromissum de re spirituali fieri posse in laicum tanquam arbitratorem, amplectuntur communiter Doctores, & in specie Host. & Jo. Andr. in c. fin. in

princip. de ver. permitt. quos refert Roman. d. conf. 299. Specul. in tit. de arbit. §. Reflat, vers. Quis de sententia excommunicationis. Bald. in d. c. 2. col. fin. de iud. & in tit. de pace, Constan. in ver. Possessionis, in princip. Petr. de Anchar. conf. 34. in hac causa, num. 7. & conf. 98. Ipsiæ questionem, in princ. Quod concilium probavit Roman. sibi contrarius conf. 173. Pro decisione. Idem tenent Alesand. in l. Quærit, c. De iudic. & conf. 91. Visus alii, col. 2. lib. 2. Et Joan. de Anan. in cap. Sitat in anno, col. 1. de heret. quos refert, & sequitur Dec. in d. c. 2. n. 4. ubi affirmat hanc esse communem opinionem, & ab ea non recedendum. De communi etiam testatur Horat. Mandol. ad Romanum d. conf. 299. ubi amplius allegat. Ruin. conf. 66. Quia dubia, n. 11. lib. 4. & Felin. in c. Causa sit generale, n. 3. infra, de foro compet. Et pro hac opinione Host. & Joan. Andr. allegant c. pro. supra eod. Item hoc cap. & infra c. penult. & c. Nisi, de proben. de cujus veritate patet etiam infra ex responsionibus ad objecta.

21 Non obstat igitur primum motivum, quia hæc Decretalis procedit in arbitrio, prout loquitur, non autem in arbitratore, secundum Anchar. d. conf. 34. Jo. de Anan. in c. Post miserabilem, n. 20. vers. Non obstat, de usur. Felin. & Dec. tit. Ratio differens est, quia arbitria ad instar iudiciorum sunt redacta, ut l. 1. ff. eod. & l. Rem non novam, §. 1. c. De iudic. Nam secundum

22 Innoc. in c. Quæritur alii, num. 4. & Host. post eum n. 8. in fine, de iur. arbit. dicitur qui eligitur ut iudex, scilicet ut procedat in substantialibus servato ordine judiciali, & litem dirimat eorum de ceptan, vel eorum alio l. 1. Quæritur, & l. Dicitur, §. Stat. ff. de arbit. Unde arbitrium distat utrum actus personarum sicut

23 in iudicio consensitum, vel causa in dicendo iure voluntarie postea, secundum eos, & Bellam.

24 in c. 2. n. 8. sup. eod. Atque ita quavis arbitrari de re spirituali non sit actus spiritualis, ut dictum est supra, n. 10. tamen ab eo removetur laicus propter decentiam, & auctoritatem iudiciorum, & arbitrorum, secundum Martinum de Salva, & Bellam. ibi citatos. Et hanc rationem ponderat textus noster, dum dicit, quia non decet ut in talibus laicus arbitretur; hæc enim arbiter procedat instar iudicis; si laicus posset esse arbiter, videretur quodammodo sibi cognitionem assumere de causa spirituali, quod laicus non est permixtum, ut in c. Quæritur, de iudic. cum

25 concordante. At hæc ratio de recentibus cessat in arbitratore, qui eligitur ut aliquis æstimet, & sine ordine iudicario dicat, & arbitretur quid sibi videatur, & amicabilem componat, ut testatur, de emp. & vendit. §. Præsumi l. si societatem, la prima, ff. Pro socio, l. Si qui arbitrari, ff. de verb. oblig. & l. Evidentiis, §. Sic fideicommissum, ff. de leg. 3. secundum Innoc. in d. c. Quæritur alii, n. 5. cum quo Hostien. Joan.

26 Andr. & ceteri transitunt. Nec arbitramentum dicitur proprie sententia, nec quælibet sententia, sed implementum compromissus ideoque actio oritur ex compromisso, non ex arbitramento, ut per Cardin. conf. 139. nu. 6. vers. Et si dicitur sunt, Quod est Salyceti, ut Jo. de Anan. conf. 16. Visa pando, nu. 3. Et complures alias differentias inter arbitros, & arbitratore recensent Innoc.

Innoc. Hostien. & Bellam. loca citata. Non igitur mirum, si de re spirituali in laicum compromitti non possit ut in arbitratorem. Simile in Authen. Si verò contingens, de iud. ubi patet in iudicem posse compromitti ut in arbitratorem, non ut in arbitrum.

27 Non obstat secundum motivum, quia non videtur verum, cum laicus etiam in spiritualibus proceatur esse possit, c. 1. de Procurator. in 6. Item laicus acceptare potest beneficium pro Clerico absente, ut notat Joan. Andr. in c. Accedens, de proben. quem ceteri communiter sequuntur, ut testatur Dec. in d. cap. 2. num. 6. de iudic. & consilium Calderin. in conf. 222. incipit.

28 An acceptatio, alii 1. de proben. Item laico causa civilis Ecclesiastica ab Episcopo delegari potest, ut tenet glo. in d. cap. 2. in ver. Non presument, quæ communiter approbatur, teste Dec. in d. cap. 7. & conferunt quæ dixi supra nu. 12. Ergo laici non prohibentur negotia Ecclesiastica

29 in spiritualibus tractare tanquam ministri. Nec refragatur textus in d. c. 2. quia verbum, tractare, ibi accipitur non in generaliter, sed prout congruit Rubrica de iudic. sub qua collocatur, l. Imperator, ff. de in diem addit. notatur in l. Si verò, §. Si unus, ff. de iur. & ita laici prohibentur ibi tractare negotia Ecclesie, scilicet iudicando, & disponendo. Et hoc in eadem verba ibi in medio posita, videlicet, Prælati de negotiis Ecclesiasticis laicorum iudicio non disponant. Atque ita quod supra dixi immediate, videlicet Laici Ecclesiastica tractare negotia non præsumant, intelligi debet iudicando, & disponendo, non autem ut nudi ministri. Quod confirmatur etiam subsequenti verba, idest propter eorum prohibitionem iustitiam exercere non dimittant. Quæ iudicant prohibitionem illam de administratione iustitiae esse intelligendam, ut bene ibi Dec. num. 7.

30 Non obstat ultimum: quia et si de his spiritualibus non possit fieri transactio, ut in contrarijs potest tamen fieri amicabilem compositio. Ita Petr. de Anchar. d. conf. 34. num. 7. vers. Sed unus dicit, & verò, si est ita. Joann. de Anan. in d. cap. Post miserabilem, num. 20. vers. Collige rationem, de iur. & Felin. in d. cap. Causa sit, num. 3. de foro competen. Ratio diversitatis est, quia transactio ex sui natura requirit ut aliquid detur, promittatur, vel retineatur, l. 1. & ibi glo. 1. ff. de transact. l. 3. c. de reprob. hered. glo. in l. Tutor, §. ab eo, in ver. Transactum, ff. de administr. tutor. Angel. conf. 240. Punium est de quolibet. Unde fieri non potest in spiritualibus sine labe simulationis, d. cap. Super eo, de transact. glo. in cap. fin. in ver. Temporalia, infra de ver. permitt.

31 Item transactio dicitur species alienationis, l. Si profecto, c. de transact. notat Bald. in c. Si Vassalus, de beneficio suo, in fine. Si de fundo emittitur fuer. inter domin. & Agr. & in cap. 8. de controvers. inter vassallum, & alium de beneficio, Roman. conf. 166. Visa diligenter, nu. 1. Tiraq. de utroque retrad. tit. 1. §. 1. glo. 14. n. 66. & sequen. & post nu. 51. merito de spiritualibus, quæ alienari prohibentur, non potest transigi. Ex oblationibus in cap. 2. num. 10. supra eod. dicit non valere compromissum in his spiritualibus de jure, & de facto. At hæc omnia cessant in amicabilem compositione, ut patet in prædicta Decretali super eo.

Prosp. Fagn. in 2. part. Primi Decretal.

33 Sed nunquid sustineatur compromissum factum in laicum de re spirituali tanquam in arbitrum, arbitratorem, seu amicabilem compositorem præca adjecta, ut communiter fieri solet.

Breviter respondeo sustineri, ut sic res magis valeat, quam parcat, cap. Abbate, de verbor. significat. & utile per inutile non vitiatur, ut in regula Sexti, Valle. Ad hoc l. 2. §. 1. vers. Præinde, de iudic. & quod dixi in cap. Cum tempore, in 2. quæst. supra eodem, & tenet Joan. de Anan. in d. c. Post miserabilem, nu. 20. infra vers. Collige tamen, de iur. & est ex mente Collectarij post Host. in c. 2. num. 4. supra eod. per cap. Nisi, de proben. ubi compromissarij fuerunt assumpti ut arbitri; & tamen ordinatio valet ut arbitra-

34 toris, quia ut arbitri valere non possent. Confert quod notat Specul. in tit. de arbit. §. penult. alii ult. vers. Sed pone, ubi tenet, si compromissum fuerit in aliquem ut arbitrum arbitratorem, nec appareat quo iure pronunciarerit, dictum, ejus sustineri eo iure, quo melius valere potest. Et quavis Specul. ibi concludat valere iure arbitri; hoc tamen dicit, quia in suo casu utroque iure valere potuit. Ergo ex mente iustis si ut arbitrium valere non potuisset, debuisset valere ut arbitramentum, ne partes conferrentur elegissimam, per quam iudicium suum infringerecur, l. Miles, ff. de testam. milit. & l. Claudius, ff. de acquir. hered. & ita declarat Bald. in l. Non Caducillum, nu. 7. c. de testam. & scripsi plenius in d. cap. Cum tempore, supra eod. Et nihilominus etiam utroque iure valere potest, tamen sustineri ut arbitramentum, cum hoc sit humanius propter reductionem ad arbitrium boni viri, contra Specul. tenet Collectar. post Hostien. in d. cap. 2. num. 5. & Bellam. ibidem num. 18. in 3. quæst. supra eod. Similiter secundum Innoc. in cap. Quæritur alii, de iur. & Collectar. alii supra in fin. propter naturam negotij intelliguntur electi ut arbitratore, ubi alius de mente non appareat. Et hoc casu secundum Joan. de Anan. loco citat. cautela est ut in laudo arbitrator declaret se procedere tanquam amicabilem compositorem iuxta plene notata in d. cap. Quæritur alii.

DE ARBITRIS.

Cap. Ex parte.

S V M M A R I V M.

- 1 Compromissum expirat morte alterius compromittentium. Et ante mortem fuerit conclusum in causa, & prescribitur terminus ad sententiam, nu. 15.
2 Ordinarius mortuus uno ex duobus electis, qui in eum compromiserunt, procedit ex potestate ordinaria super iure superstitio antiquam fiat nova electio.
3 Compromitti potest super electione, & matrimonij spirituali.
4 Secus super matrimonio carnali.
5 Causa Matrimonij maioris iudicio requirit, nec compromissum admittit.

GEE

Com

- 1 Compromitti non potest de libertate hominis; Secus de libertate Ecclesie in praeiudicium compromittentium.
- 2 Laudum arbitri appellari potest sententia diffinitiva.
- 3 Arbitrari citare debet partes, & proficere illi terminum ad audiendam sententiam.
- 4 Electio secundum se attendenda, si lite pendente inter duos elector. ubi variatur.
- 5 Etiam si superstes nullum in habeat.
- 6 Duo simul in eodem beneficio suo habere impossibile est. & num. seq.
- 7 Electiones dua de eodem ad eandem non valent.
- 8 Inductio iura unum in beneficio est exclusio iura alterius.
- 9 Dominium, vel possessio non possunt esse in solidum apud plures.
- 10 Terminus ad sententiam praefixus a iudice, vel Arbitro extinguitur per mortem citati, & sententia postea lata non tenet.
- 11 Instantia causa in iudicio non perimitur per mortem alterius colligentium, sed in heredem continuatur.
- 12 Secus in arbitro.
- 13 Compromissum est irritum, nisi extendatur ad heredes, vel alios, de quibus expressio non est facta.
- 14 Arbitrium, & iudicium in quibus differant, remissive.
- 15 Ordinarius non potest esse arbitror eorum de iure civili, quam de iure canonico. & n. seq. usque ad n. 34.
- 16 Compromissum fieri potest in iudicio ut in arbitrorum iura secundum Legem, quam secundum Canonem.
- 17 Sive sit iudex ordinarius, sive delegatus.
- 18 Intellectus huius Capituli, & num. seq.
- 19 Arbitror non fert sententiam, nec coram ipso iudicium vertitur.
- 20 Intellectus cap. Cum tempore, supra eodem.
- 21 Intellectus. Sed & si in iudicio, & si quis iudex, ff. de arbit. & num. seq. usque ad n. 34.
- 22 Iudex non potest partes cogere ut in seipsum compromittant.
- 23 Dicitur, ut, quandoque fiat copulativè.
- 24 Lex non debet esse de iudicibus abili.
- 25 Lex civili dubia intelligi debet secundum determinationem legum annuata.
- 26 In canonico maiori est auctoritatis, quam consuetudo.
- 27 Differentes non est constituenda inter ius canonicum, & ius civile, nisi ubi clare id reperitur expressum.
- 28 Ius civile ubi est dubium, & ius canonicum clarum, servari debet abique ius canonicum.
- 29 Iudex, in compromissum est compromissum, an in dulo sententia procedere ut iudex, an vero ut arbitror, & num. seq. usque in finem.
- 30 Potestatem duplicem habens in dubio censetur ea usus, per quam actum sustinetur.
- 31 Arbitri, & arbitror habent solam notionem, nec potestatem, vel nullam possunt partibus intelligere.
- 32 Claris, omni meliori modo, operatur ut qui censetur usus ea valitudo potestate, qua uti poterat.
- 33 Commissio facta ab habente duplicem dignitatem censetur facta nomine, cui dignitatis, que fuerit actum valere, etiam si illa expressa fuerit per dictionem, &c.

- 34 Iudex ordinarius si dicat se procedere auctoritate delegata, quam non habet, a sententia sustineatur, & quid in casu converso.
- 35 Laudum latum ab arbitro, & arbitratores, si utroque modo possit valere, valet fortiori modo; Similiter, an valere possit.
- 36 Iudex, & arbitri, seu arbitratores potestatem simul continent.
- 37 Sententia contra Capitulum lata praeiudicat etiam Successoribus.
- 38 Compromissum censetur factum ut in arbitrorum, si data sit potestas procedendi de iure, & de facto, & renunciatum reducantur ad arbitrorum boni viri.
- 39 Compromissum sub nomine dignitatis factum an transeat in Successoribus.
- 40 Dignitas que iure hereditate deservitur, non comprehenditur in e. Quoniam Abbas, de offic. deleg.
- 41 Laici effectus per arbitrorum latus contra compromittentem transit ad illum heredem.

EX PARTE. Morte alterius compromittentium expirat compromissum. Hoc dicit secundum Abb. Antiqu. Joan. Andr. Buttr. Anchar. & Imol. Vel plenus sequendo intellectum Innocentij, quod compromissum hic factum fuerit per electos, Decretalis secundum Card. & Abb. Siculum hoc intendit. Si per duos electos ad eandem Praelaturam in discordia compromittitur in Ordinarium, morte alterius compromittentium expirat compromissum. Ordinarius tamen ex potestate ordinaria procedit super iure superstitis, antequam fiat transitus ad aliam electionem. Communis divisio, Consultatio, & responsio. Secunda ibi, Quapropter.

Nota primò ex textu iuncta supra scriptione, compromissum fieri posse in Ordinarium tanquam in arbitror; ut hic probatur efficaciter, & latius dicam in prima questione.

3 Secundo nota super electione, & sic super matrimonio spirituali posse compromitti, ut hic patet, & in c. Cum inter Canonicos, supra de elec. Et hinc collige unam differentiam inter conjugium carnale, & spirituale; nam de carnali compromitti non potest, cap. ult. supra de transact. & c. penult. in fin. de in integ. restitut. Secus de spirituali, ut hic est casus. Et quamvis glos. in ver. Allegavit, sentiat nec de matrimonio spirituali posse compromissum fieri, & Archiepiscopum Coloniensem hic non processisse ut Arbitror; tamen eam reprobandam Joan. Andr. d. c. penult. nu. 8. & ibi etiam Cardin. in §. Matrimonialis, in 1. opposit. Abb. in 1. notab. & omnes Doctores, ut inquit Joan. de Anan. num. 7. per id quod habetur in c. Caspary, supra de elec. & in c. si Compromissarius, eod. tit. lib. 6. Nec urge consideratio glosse, & Hostiensis, quod Archiepiscopum hic processerit non tanquam arbitror, sed tanquam Ordinarius; nam oppositum colligitur ex littera, dum ponderat arbitror esse finitum per mortem alterius compromittentium, quasi sit solus; Quamvis post mortem compromittentis ut Archiepiscopo non poteris cognoscere tanquam arbitror, quia arbitror iam erat finitum; debuisse tamen cognoscere ut iudex Ordinarius de iure superstitis, priusquam heres & transitus ad secundam electionem. Ratio autem

differentie cur de matrimonio spirituali posse compromitti, non autem de carnali, ea est, quia causa matrimonialis majores iudices requirit, d. c. pen. de in integ. restit. c. 1. de consang. & affinit. de c. Ascendentes, de excess. Pralat. Et quoniam Sacramentum conjugij compositionem non admittit, d. c. fin. de transact. Similem differentiam ponunt Doctores in c. Cum tempore, supra eod. dicentes de libertate hominis non posse fieri compromissum, cum causa status majores iudices requirat, ut in d. c. pen. & in l. Non distinguemus, §. Julianus, de s. De liberali, ff. de arbit. & tamen de libertate Ecclesie compromitti posse quoad praeiudicium compromittentium. Ita Petr. de Sampsonis & Abb. Antiqu. in d. c. Cum tempore in fin. Host. num. 6. in ver. Libentis, Bellam. nu. 10. in 3. opposit. Henr. Boich. col. 2. vers. Super glossa finali, quilibet prosequitur rationem diversitatis. Card. in 6. opposit. & Abb. num. 3. vers. Quarta ratio. Alias differentias inter carnale, & spirituale conjugium iudicari in c. Quanto, n. 3. & 4. supra de transact. Episc.

7 Tertiò nota ibi, ad praesentandam diffinitivam sententiam terminum praefixi. Laudum arbitri posse appellari sententiam diffinitivam; concordat cap. 1. supra eod. Quod tamen est verum in lata significatione, & largo modo secundum Ant. de Buttr. n. 4. & Abb. in 4. notab. nam propriè, & strictè intelligendo non dicitur sententia, sed arbitrium, seu laudum, ut in c. Per tuas, & in c. Cum tempore, supra eod. Item nota ex predictis verbum arbitror inlatur iudicis debere partes citare, eisque terminum praefigere ad audiendam sententiam, ut per Buttr. d. n. 4. & poterit citare per nuncium, vel per Epistolam, ut in l. Sed & interpellatur, §. Arbitror, ff. eod.

9 Quarto nota ibi, prius tamen de prima electione merito debuisti cognoscere; de sancto altero ex duobus in discordia electis, ad novam electionem deveniendum non esse, nisi prius cognovimus, & discussum fuerit de iure superstitis; & iudicem posse inhibere electoribus, ne ad novam electionem procedant, ut hic est casus, & notat Buttr. num. 5. Abb. in 6. notab. & Jo. de Anan. nu. 6. Hodie tamen secundum Joan. Andr. num. 13. in ver. Inhibere, & Cardin. in 7. notab. non est necessaria inhibicio; sed si lite pendente inter duos electos alter moriatur, secunda electio est attentata, & ipso iure nulla, ut deciditur in c. 1. Per lite pendente, lib. 6. Quod procedit etiam si superstes nullum jus habeat; nam etiam Innocent. n. 6. in ver. Inhibere, oppositum senserit; tamen hodie expeditum est absolute secundum electionem non valere, ut in d. c. secundum Jo. Andr. hic n. 16.

11 Quintò nota ex fine Capituli, de iure impossibile esse ut duo eodem tempore jus habeant in eodem beneficio secundum Joan. Andr. num. 17. in ver. Non valere, Petr. de Anchar. nu. 4. in 2. notab. & Jo. de Anan. n. 4. Nec mirum, quia etiam impossibile est ut valeant duae electiones de eodem ad eandem, c. Per quos duas, de elect. lib. 6. Unde statim atque pronunciatursus uni competere; simul etiam tacite pronunciatursus alteri non competere, ut hic in littera, & est simile in dominio, ut in leg. Pomponius, §. Sed & huius qui, in fine, ibi; nam cum iudicatur rem meam esse, simul indicatur illius non esse, ff. de Praerog. non enim potest esse in solidum apud

plures, ut l. Si ut certo, §. Si dubius, ff. commoda. Et idem in possessione, ut ibi est textus, & in l. Duo, ff. de precar. Itaque sicut in matrimonio carnali non est possibile ut unus simul habeat plures conjuges, cap. 2. infra de eo qui dux, in narum. Ita nec in matrimonio spirituali est possibile ut una Ecclesia, vel beneficium simul habeat plures Sponsores, seu Rectores, c. Sicut alterius, de c. Sicut vir, 7. q. 1. c. Cum non ignoves, infra, de praed. Joan. Andr. in cap. Super inordinata, n. 2. in ver. Ecclesiam, eod. tit.

15 Ultimo nota textum ad hoc singularem, quod per mortem alterius compromittentium solvitur compromissum, etiam si ante mortem fuerit conclusum in causa, & praefixus terminus ad audiendam sententiam. Et ad hoc multum excollit hunc textum Abbas n. 2. nam alibi non ita clare hoc probatur. Alia enim iura simpliciter dicunt compromissum extingui morte alterius ex compromittentibus, ut in l. Diem proferre, §. 1. & l. Sed & interpellatur, ff. eod. & in c. fin. infra eod. Sed non exprimitur an hoc vendicet sibi locum in casu, in quo omnia erant expedita, ita ut non supereslet nisi sententiam proferre, quod notabiliter probatur hic; Et ita per hanc litteram firmat Bald. in d. l. Diem proferre, ubi allegat Innocentium hic, Sed ut Abb. inquit, non oportuit allegare Innocentium, cum habeamus textum hoc accidentem. Et hinc collige unam differentiam inter arbitror, & iudicium; nam etiam in iudicio terminus praefixus ad sententiam audiendam extinguitur per mortem citati; aed ut sententia postea lata vigore illius citationis non valeat, ut l. Infirma, §. fin. ff. de re iudic. & notat hic Innocent. in ver. Sublato, Sed & interpellatur, §. Arbitror, ff. eod.

16 Atque ita in hoc parti passu ambulet iudicium, & arbitror, ut hic patet; tamen in hoc differunt, quod in iudicio instantia causa non perimitur per mortem alterius colligentium, sed in heredem continuatur, ut l. Tam ex contrariis, ff. de iudic. Auth. Principales, c. de inram. calumn. & notat glos. in c. fin. infra eod. Et sic quamvis citatio expirat mortuo citato, & sit opus nova citatione; tamen in iudicio extat persona heredis, quae citari potest, meriti iudicium non extinguitur. Ad vero compromissum solvitur omnino per obitum citati, quia cum sit opus nova citatione, non superest persona, quae possit citari, cum compromissum non excoadatur ad heredes, nisi de illis cautum fuerit, ut est casus in d. c. fin. infra eod. & in l. Sed & interpellatur, §. Si ab altera, ff. eodem, notat Bald. cons. 102. Omnes potest, & cons. 103. Lex compromissum, in fine lib. 3. arbitria enim stricti iuris sunt, nec compromissum extenditur nisi ad ea tantum, de quibus in ipso expressè cavetur, c. Cum dilectus, supra eod. d. l. Non distinguemus, §. De officio, ff. de arbit. & notat glos. & DD. in d. cap. fin. Dyn. cons. 45. Quasita que vertitur. Bald. cons. 101. Nobles viri, n. 2. vers. Videtur concludendum, lib. 3. Socin. cons. 20. P'se acti, in prin. lib. 1. Alias differentias inter iudicium, & arbitror congerit Socin. in reg. 27. Arbitria ut iudicia tractantur; ubi ad dictam regulam ponit 31. limitationes.

20 QUERO, An Ordinarius possit esse arbitror. Doctores non conveniunt. Prima opinio est Innocentij hic num. 6. in ver. Per Ordinarius velle

qui dicit Ordinarium posse esse arbitrum secundum Canones, ut in c. Cum tempore, supra eod. secundum leges autem fecit, per textum in l. Sed est in servum, §. Si quis iudex, ff. de arbit. Eodem modo distinguit Bart. in d. §. Si quis iudex: ubi per illum textum tenet compromissum, ut in arbitrum fieri non possit, ut in iudicem ordinarium de iure civili. Et est communis opinio Legistarum, ut in d. c. Cum tempore, testatur Jo. de Imolan. in gl. 1. & Jo. de Anan. n. 3. Secus de iure canonico, ut hic, & in c. Invenit, inf. eod. (qui tamen ultimus textus per Bartolum allegatus ad rem non pertinet) Et ita tenent communiter Canonistae, ut inquit idem Imola in prælegato c. Cum tempore, n. 7. vers. Canonistae autem, & n. 6. vers. Sed de iure Canonico.

21 Secunda opinio est, gl. 1. in d. l. Sed est in servum, §. Si quis iudex, ff. eod. & Host. hic n. 2. & in d. cap. Cum tempore, n. 1. Item Hugon. & Lauren. in cap. Invenit, §. Si quis iudex, 3. q. 7. existimant nec de iure civili, nec de iure canonico compromitti posse in iudicem ordinarium tanquam in arbitrum, sed tantummodo tanquam in arbitratorem, & amicabilem compositorem. Secunda pars, id est compromitti posse in Ordinarium ut in arbitratorem utroque iure est clara: nam de iure civili hoc est expressum in Auth. Si verò contigerit, & in corpore unde sumitur, c. de iudic. ubi gl. in ver. Compositorem, tenet illam Authenticam non loqui de arbitro ex compromisso, sed de arbitratore: & in hoc gl. in d. §. Si quis iudex, communiter approbatur, ut ibi testatur Bartol. sub n. 1. vers. Sed hanc glossam. Idque verissimum esse, & communiter tenet etiam Abbas in d. c. Cum tempore, n. 5. vers. Ita opinio. De communi etiam testatur Imolan. n. 1. in gl. 1. & non reperi contrarium.

22 Etorem. De iure canonico similiter dubium non est, quin iudex possit esse arbitrorum sive ordinarius ut in cap. Causam de elect. sive delegatus, ut in cap. Nisi essent, de prob. Prima autem pars, id est compromitti posse ut in arbitrum secundum eos probatur de iure civili in d. §. Si quis iudex, intelligentes illum textum prohibere duos casus, juxta secundum intellectum, quem ponit ibi gl. 1. Et in hoc conveniunt cum prima opinione Innocentij, & Bartoli. De iure autem canonico dicitur hoc probari in c. Invenit, §. Si quis iudex, 3. q. 7. qui Canon desumptus est ex d. §. Si quis iudex. Atque ita lex civilis, & canonica in hoc pari passu ambulat.

Nec obstat c. Cum tempore, sup. eod. c. Litteras, de presump. & alia jura, quæ in contrarium allegantur: quia secundum eos loquuntur in arbitratore, non autem in arbitro. Et ad hanc Decretalem respondent Archiepiscopus hic non processisse tanquam arbitrum, sed iure suo ordinario, juxta intellectum glossæ in ver. Allegavit, vers. Sed licet sit finitum. Cur autem iudex non possit esse arbitrorum, tres rationes assignat gl. in d. §. Si quis iudex, in ver. Index, 3. q. 7. & tres alias magis tamen plausibiles quam concludentes reddit Host. in prædict. Decretali Cum tempore, n. 1. & Joan. Andr. num. 10.

Tertia, & ultima opinio ex diametro secundæ opposita est gl. 1. in eod. c. Cum tempore, supra eod. quæ tenet in hoc non esse differentiam inter jus canonicum, & civile. Sed utroque iure

compromitti posse in iudicem ordinarium non solum ut in arbitratorem, in quo omnes conveniunt, sed etiam ut in arbitrum. Idem firmat gl. in d. c. Invenit, §. Si quis iudex, in ver. Index, 3. q. 7. Item Jo. Tancred. Vincen. Philipp. & Goff. in c. fin. de res. permitt. quos hic refert, & sequitur Jo. Andr. in gl. 1. n. 9. & 10. & est quasi communis opinio Canonistarum, ut testatur Abb. in d. c. Cum tempore, n. 5. ver. Et concludendo.

23 Hæc tertia opinio complectitur duo membra. Alterum est Ordinarium posse esse arbitrum de iure canonico. Alterum posse idem esse arbitrum de iure civili. Primum membrum, in quo concordant prima, & tertia opinio, probatur primò irrefragabiliter in hæc Decretali juncta supra-criptione: nam Archiepiscopus Colonien. erat hic Ordinarius partium; & tamen in eum fuit initium compromissum tanquam in arbitrum. Quod convincitur ex eo quod tanquam arbitrorum præstitit terminum ad audiendam sententiam. Quod non congruit arbitrorum, quin non fert sententiam, nec coram ipso iudicium vertitur, vel quasi, ut notat Innocent. in c. Quintus alius, n. 5. vers. Item non facio de iuribus. Sed arbitrorum sententiam profert, quia arbitris ad instar iudiciorum redacta sunt, ut l. 1. ff. de arbit. & l. Remanentiam, §. 1. c. de iudic. confer textus in c. Cum dilectus, sup. eod. ubi arbitrorum dicitur iudicari. Nec refragatur quod Archiepiscopus reservaverit sibi potestatem ordinariam, & sic processerit utraque potestatis, scilicet iudicis, & arbitri. Quoniam hoc non colligitur ex hoc Capitulo: quia potius contrarium, cum allegaretur Archiepiscopus non debere ulterius procedere eo quod compromissum esset finitum. Quæ allegatio incepta fuisse, si non ut verum arbitrorum, sed ut Ordinarius processisset. Itaque ut formaliter hic dicit Abb. Antiqu. n. 2. Nota hæc clarius ex illa Decretali, quod potest in Ordinarium compromitti, & alibi non ita invenies licet sub stat textum calumniam hoc enim calu in d. §. Si quis iudex, in quem factum fuerat compromissum. Similiter Abb. Steal. n. 1. in 2. notat. dicit hunc textum optime probare in Ordinarium compromitti posse tanquam in arbitrum.

24 Quod non congruit arbitrorum, quin non fert sententiam, nec coram ipso iudicium vertitur, vel quasi, ut notat Innocent. in c. Quintus alius, n. 5. vers. Item non facio de iuribus. Sed arbitrorum sententiam profert, quia arbitris ad instar iudiciorum redacta sunt, ut l. 1. ff. de arbit. & l. Remanentiam, §. 1. c. de iudic. confer textus in c. Cum dilectus, sup. eod. ubi arbitrorum dicitur iudicari. Nec refragatur quod Archiepiscopus reservaverit sibi potestatem ordinariam, & sic processerit utraque potestatis, scilicet iudicis, & arbitri. Quoniam hoc non colligitur ex hoc Capitulo: quia potius contrarium, cum allegaretur Archiepiscopus non debere ulterius procedere eo quod compromissum esset finitum. Quæ allegatio incepta fuisse, si non ut verum arbitrorum, sed ut Ordinarius processisset. Itaque ut formaliter hic dicit Abb. Antiqu. n. 2. Nota hæc clarius ex illa Decretali, quod potest in Ordinarium compromitti, & alibi non ita invenies licet sub stat textum calumniam hoc enim calu in d. §. Si quis iudex, in quem factum fuerat compromissum. Similiter Abb. Steal. n. 1. in 2. notat. dicit hunc textum optime probare in Ordinarium compromitti posse tanquam in arbitrum.

25 & alibi non ita bene hoc probari. Deinde hoc ipsum probatur in d. c. Cum tempore, sup. eod. si intelligamus Episcopum Meturburgensem fuisse reum; hoc enim calu Archiepiscopus, in quem factum fuerat compromissum, fuisse iudex ordinarius ipsius. Secus si fuisset Actor, ut in c. Si Clericus, ut q. 1. & ibi advertunt Joan. Andr. n. 9. in gl. 1. Bellam. n. 10. in 1. opposit. Card. n. 2. Imol. n. 3. & Anch. in 3. notat. Nec verum est illum textum loqui in arbitratore. Imò enim loquitur in arbitro, ut patet ibi, ubi dicitur Martelliburgensem. Archiepiscopi servatorem, & ibi Non arbitrum ab ipso prælatum. Et intra ibi, in arbitro. Hoc ipsum de iudice delegato probatur in c. Litteras, de presu.

26 Secundum vero membrum, in quo hæc tertia opinio discrepat à prima, & secunda, id est Ordinarium posse arbitrum esse de iure civili, pendet ab intellectu l. Sed est in servum, §. Si quis iudex, ff. de arbit. nam cum textus dicit prohiberi lege Julia, ne iudex arbitrum recipiat ejus rei, de qua iudex est, sive se compromitti jubent;

27 difficultas ad hoc restringitur, videlicet an illa dicitio, ve, sit ibi copulativè, ita ut sit unus tantum

non casus, quando scilicet iudex vellet arbitrium recipere cogendo partes ut in se ipsum compromitterent: An verò sit discontinuè ita ut sint duo casus, & lex prohibeat non solum ne iudex vim faciat volentibus, sed etiam ne recipiat in se compromissum à volentibus initium. Et glossa nostra, ut prædixi, approbat primum intellectum, id est prohiberi unam tantum causam cum iudex vult partes cogere ad compromittendum in se. Et hunc intellectum de jure puro veteriori ex consuetudine iuris ascriptis.

28 Primò quia in d. cap. Invenit, §. Si quis iudex, 3. q. 7. refertur ad litteram integer ille §. Si quis iudex, & loco illius dictionis, ve, ponitur copulativa, & Atque ita ubi lex civilis dicit, in se compromitti, lex canonica quasi jus civile exponendo dicit, Et in se compromitti. Ergo dictio, ve, in d. §. Si quis iudex, est accipienda copulativè ut sic prohibeat unum casum duntaxat. Quod etiam advertit juris Pontifici illuminator Joan. Andr. licet valde succinctè in d. c. Cum tempore, num. 10. vers. Facti quæ supra eod. secundo, quia non est novam ut dictio illa, ve, sit copulativè, ut in l. Sapè, ff. de verbor. signifi. & notat Jo. Andr. in l. Sapè, ff. de verbor. signifi. & notat Jo. Andr.

29 loco cit. Tertio quia lex non fertur nisi in casu dubio, l. Labeo, ff. de carbon. edicto. Ac si dicitur §. Si quis iudex, duos casus prohiberet, secundus casus est de indubitable, & supervacuus, quia si iudex simpliciter, & absolute prohibetur in se arbitrium recipere etiam à volentibus, quod minus est, ut in primo casu, extra dubium est cum non possit partes compellere ut id se compromittant, quod plus est, facit cap. Cum licet, & c. Plus semper, cum utrobique notatis per Dy. & Joan. Andr. de regul. iur. lib. 6. Quarto quia cum de iure canonico clare sit cautum ut Ordinarius possit esse arbitrorum, ut ostensum est supra num. 23. lex civilis dubia intelligi debet et unum accerrimam rationem juris canonici: nam ut in proposito arguit Abb. in d. c. Cum tempore, num. 3. in fine, vers. De iure iuris, supra eod. si in dubio pro interpretatione legis recurramus ad consuetudinem, ut in c. Cum dilectus, de consuetud. & in l. Si de interpretatione, ff. de legib. longo magis recurrendum est ad Jus Pontificum, quod est majoris auctoritatis, quam consuetudo, arg. à simili in c. Quævis sit, in d. c. Contert textus in c. Per venerabilem, qui sit, ff. de legi. Ultimo alii omnibus, non est constituenda differentia inter jus canonicum, & jus civile, nisi ubi clare id reperitur expressum, arg. c. 1. cum ibi notatis, in fr. de novi oper. nunciat. Ergo cum habeamus legem canonicam hunc articulum expresse decidentem; lex civilis habens varios intellectus accipienda est in eo sensu, in quo magis convenit cum lege canonica, ut sic jura iuris non convegerent, c. Cum expedit, de elect. lib. 6. facit quia ubi jus civile est dubium, & jus canonicum est clarum, seu declarativum eius quod de iure civili non est expresse decitum; servari debet ubique locorum & in utroque foro Jus Canonicum, ut notabiliter voluit Angelus cons. 217. in causa n. 3. vers. Non obstat, Abb. in d. c. 3. num. 6. de non. oper. nunciat. & Mutant. in Praxi n. 3. part. num. 73.

30 Secundo QUERO, An iudex in quem initium est compromissum, in dubio censetur in causis procedere ut iudex, an verò ut Arbitrorum. Pendente lite inter Decanum, & Capitulum

Ecclesie Audomaren. ex una, & Abbatem, & Conventum Monasterii S. Bertini Ordinis S. Benedicti immoediatè Sedi Apostolicæ subiecti ex parte altera super præcedenti Episcopo Verellen. tunc Nuncios Apostolicos in Belgio, in quem partes hanc differentiam compromiserunt, divisim ut Decanus, & Capitulum à latere dextero; ipsi verò Religiosi dicti Monasterii à sinistro semper, & ubique incederent. Ut die Sanctissimi Sacramenti dicti Religiosi convenirent ad Cathedralen Ecclesiam, unde processio initium sumeret, Canonicos eos, ut moris est, expredientibus processionemque ad eandem Ecclesiam committerent, & Episcopo Sacramentum gestante, Abbas solus clauderet processionem ante umbellam. In ijs verò processionibus, quæ iussu Summi Pontificis, vel regia Majestatis instante indicerentur; tunc servaretur in omnibus antiqua alternativa consuetudo, & vicissitudo, non autem id quod de latere dextero, & sinistro consuetum est, diciturque consuetudo, sicutisistudo etiam servaretur quando Corpora Sanctorum Audomari, & Bertini in processionibus sunt deferenda. Utrque Sanctissimum Sacramentum semper à digniori, videlicet ab Episcopo, si præsens esset; si minus ab Abbate, & co absentè à Decano, cum a Priore dicti Monasterii deferretur. Et quando Abbas in Ecclesia sua Episcopo præsentè celebraret, tunc antequam benedictionem imperiretur, eidem Episcopo cum Mitra reverentiam facere deberet, & absentè Episcopo, in Cathedrali Ecclesia ipso die Sanctissimi Sacramenti celebrare deberet requisitus. Cum autem habenda sunt processionibus, quibus certus dies non est præscriptus, tunc ex humanitate Decanus, & Capitulum Cum Religiosis ipsi conveniant ad deliberandum quo die, & qua ratione haberi deberent. In dictio autem eorum omnino ad Episcopum, Decanum, & Capitulum prædictum pertinet, & prædicta observari mandavit sub pena exco. scutorum, adjecta clausula, & omni meliori modo.

31 Quæ quidem sententia cum ab utraque parte, & Sixto tunc Episcopo audomaren. approbata, & observata fuerit; supplicatur pro illius confirmatione.

32 Vilum est confirmationem posse concedi; quia Nunquid videtur usus utraque potestate; in d. illa, quæ facit actum magis valere, & perpetuum roboris firmitatem habere, text. est in l. 1. §. 1. vers. Perinde, ff. de iudic. & scriptis Roman. cons. 143. Ex præmissis, n. 9. & cons. 446. Primum, n. 3. & seqq. & sic iudiciaria, cum sub pena quingentorum scutorum præcepit partes observantiam contentorum in sententia prædicta. Quæ omnia clarum est affumentum tantum partes iudicis convenire, & non arbitris, & arbitroribus, qui jurisdictionem non habent, ut l. Act. Prætor, cum ibi not. ff. de re iudic. Abb. hic in 4. notat. Sed habent solum notionem, nec penam, vel multam possunt partibus infligere, glossante, & ibi DD. in c. Cum dilectus, supra eod. Et ultimo loco apponitur etiam clausulam, & omni meliori modo, per quam actus dicitur factus ea validiori potestate, quæ uti poterat, & sic iudiciaria, gloss. in l. 1. in ver. consuevit, in fin. ff. de iudic. Bald. cons. 478. num. 3. lib. 3. Alexand. consil. 112. num. 1. & seqq. lib. 3. Dec. in c. Super quæstionem

33

- num. 69. ubi etiam alii de offic. deleg. Achill. de
38 Grall. decisum. t. tit. de clausulis. Conferat quod
tardit Roman. cons. 343. Ex proposito, ubi late
concluit valere commissionem ab Archiepiscopo
Coloniensi, qui est etiam Episcopus Badae,
seu administrator factum super administratione
Episcopatus Badensis per hec verba: Theolasti-
cus Archiepiscopus Coloniensis, Bepalze Dux &c.
Et rigore illius clausulae, &c. Ceteri omnes Di-
gnitates expressisse, & sic valere actum tanquam
factum à Badae administratore, quia expressio
non est restricta. Et illa verba Archiepiscopus
Coloniensis, Dux Bepalze, &c. sunt causa demon-
strationis. Et quae abundant non vitiant actum,
ut ibi per eum, qui pluribus hanc partem con-
firmat, & ab objectis tuetur. Si ergo duplicem
habens potestatem censetur ea ulus, per quam
actus sustinetur, etiam si illam non expresserit,
nisi per dictionem ceterarum; quanto magis
idem dicendum erit hoc casu, in quo Nuntius
utramque potestatem expressit nominatim.
- 39 Imò secundum unam opinionem, de qua per
Innocentium in c. Cum ex officio, de prescrip-
tionem refert Bald. in l. Falsus, circa finem, C. de
factis, & in l. Non Collicellum, C. de testamentis,
& Angel. in l. Si per errorem, ff. de iurisd. omni-
iudic. valida est sententia iudicis, licet dicat
se non procedere ex capite jurisdictionis ordi-
nariae, secundum quam in veritate procedere
potest, sed ex capite delegata, quam putat se
habere, licet vere non habeat: cum enim a iure
potestas procedendi, & voluntas, quamvis erret
in specie jurisdictionis; valebit quod agitur,
quia principalis voluntas non deficit, nec in ge-
nere potestas. & sequitur Roman. cons. 446.
Primum propositum consultationis, num. 3. 4. & 5.
de quo tamen articulo dic ut per Sigismundum
Löffler, cons. 45. Magnificum Federat, post. 5.
& eundem Roman. cons. 343. Ex proposito, nu. 5.
- 40 Et in terminis fere eorum si iudex pronunciet
ut arbiter, & arbitrator; Si quidem actus utro-
que modo possit valere, vel et fortiori modo,
quo potest, arg. l. Si demus, ff. de servitut. ar-
bitr. pred. l. Si non lex, ff. de hered. instituen. Sin au-
tem valere non possit nisi uno modo; tunc quia
actus in dubio debet valere, iudex censetur pro-
cessisse eo modo, quo potuit. Hæc est theoria
Baldi in d. l. Non Collicellum, num. 7. adiciens
hanc opinionem esse æquioram, & servari de
consuetudine. De quo dic plenius ut scripsi in
cap. Contingit, num. 34. & 37. infra eod. Quip-
pe hoc casu Nuntius censetur non debet eligisse
viam, per quam ejus iudicium possit subverti,
l. 3. de milit. testam. Facit Regula Sexti. utile
per inutile; nec non regula si non videret quod ago, ut
ago, videret ut valere potest, l. Si cum angusti, ff. de
servitut. cum notatis per Bart. in l. 1. §. Si quis ita,
ff. de verb. obligat.
- 41 Neque verò in presentia dubitandum est de
potestate, quia etsi de jure civili res habeat ali-
quam difficultatem an utraque potestas concurre-
re possit, ut dixi late in precedenti questione, tar-
tan de jure canonico, quod attendi debet in-
ter personis Ecclesiasticas, res est expedita, ut
est textus rotundus hic ponderatus ut supra n. 23.

& seq. in cap. Cuius tempore, supra eod. de c. Litte-
ras, de presumption.

- 42 Supposita igitur potestate, & voluntate, sequi-
tur consequentia necessaria ut sententia sit vali-
da, & præjudicet nedum illi sine Canonico, qui
tunc temporis intervenerunt, sed etiam Sacerdotibus
corum, l. Ex contractu, ff. de re iudic. Ripa
in l. Sape, non. 69. de re iudic. Rot. decis. 17.
sub num. 1. & 4. eod. tit. in autiq.
- 43 Quod etiam dicendum est quatenus dicta sen-
tentia dici possit aliquo modo arbitramentum
propter potestatem eidem Nuntio traditam à
partibus decidendi causam de jure, & de facto
cum renunciatione cuiusque appellationi, &
reductioni ad arbitrium boni viri, quæ operantur
ut in eum censentur compromisisse ut in
Arbitratorem, ex tradit. per Bart. l. Si Sorie-
tatem, §. Arbitratorem, ff. pro Soc. & per Cano-
nistas in cap. Quotavallus, de iurjur. quia etiam
dicto casu cum in compromisso, & laudo per ar-
bitratorem lato intervenit presentia, & con-
sensus Ordinarii præmissio tractatu cum his so-
lemnitatibus, licet compromitti potuit, & tran-
sigitiam in præjudicium Successorum, c. Pre-
sentata, ubi Abb. & Felin. num. 4. de testam.
- Idque eo magis recipiendum videtur ex eo
quod compromissum nomine dignitatis factum
fuit, ut patet ex illis verbis, Decanum, & Capitu-
lum Ecclesie Andomaren. ex una, & Abbatem,
& Monachos, S. Bertini eiusdem civitatis ex altera.
Compromissum autem factum sub nomine di-
gnitatis quamvis non transeat in heredes, c. fin.
infra eod. tamen transeat in Successorem in eadem
dignitate, ut probatur in cap. Quoniam Abbas,
supra de off. deleg. ubi Dec. col. penult. vers. Po-
stremo, num. 86. & seq. late hanc partem tuetur.
Idem probatur in l. Quod principi, ff. de leg. 2.
Et formant Alex. Aretin. & Raphael. Cuman. in
l. Qui liberis, §. Hac verba, de vulg. & pupill.
Bald. in l. fin. §. Sed signis, col. fin. C. Canonia-
ria, de legat. Mar. in rubr. de fideicom. m. 135.
& Bertach. de Episc. in 4. parte, de potest. Episc.
in temporal. quasi. 54. n. 270. Et quamvis Bart.
in d. §. Hac verba in vers. Ultimo hanc legem,
dixerit compromissum sicut non transeat in herede-
dem, ut in l. Diem proferre, §. 1. ff. eod. parti
ratione non transeat in Successorem; Et eius opi-
nio communis sit, ut testatur Dec. alios cumu-
lans loco citato, & Inf. in d. §. Hac verba; tamen
penam opinionem contra Bartol. dicunt verio-
rem in puncto juris Alexand. & Dec. ubi supra.
- Præsertim si dignitas sit talis ut non deferatur
iure hereditario, ut in casu nostro. In his enim
dignitatibus, & non in hereditariis procedit tex-
tus in d. c. Quoniam Abbas, ut ibi per Dec. n. 88.
- 44 Præterea quidquid sit de veritate harum opinio-
num, vitari potest hoc casu humilimodi cont-
roversia, quia et si compromissum expiraverit per
mortem compromittentium, nec transiverit in
Successorem; tamen effectus laudi per arbitram
lati contra compromittentem durat, & transit
non tantum in Successores, sed etiam in herede-
dem, textus est in d. l. Diem proferre, §. 1. ff. eod.
& hic notat Abb. num. 2. vers. Effectus tamen sen-
tentia.

JUAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

SISTEMA GENERAL DE BIBLIOTECAS

